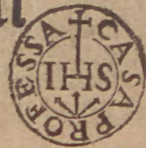
Son dos cuerpos, costaron. 24. Rls. En. 11. de septe. 1572.

Pomerium sermo
num de Sanctis per anni cir
culum tam hyemalium q̃ Esti
ualium: vulgati per venera-
bilem fratrem Pelbartũ de
Themeszvar Minoritanum
vere theologie professorem
eximium: annotaciunculis
in margine denuo additis:
opus diuini verbi Semi
natoribus fere vti
lissimum.

Cum materiarũ singularũ
Indice copiosissimo.

Tabula partis Hyemalis

In nomine domini Jesu incipit Tabula contentarum materiarum in hoc volumme sermonum ſm ordinem Alphabeti: iuxta foliorum ordinem.

In nomine domini incipit
Tabula scd̄a iuxta ordinē sermonū ⁊ festoꝝ sctōꝝ p anni circulum p parte hyemali.

Finit Tabula secunda secundum ordinem sermonum et festiuitatum sanctorum quantum ad partem hyemalem.

Pomerium sermonum de Sanctis Hyemalium & Estiualium.

In nomine patris et filii et spiritussancti

Ad laudem ꝛ gloriam omnipotētis dei ꝛ dñi Jesu chr̄i ac gloriose virginis Marie matris eius: necnon seraphici patris nr̄i Francisci: ac totius curie celestis honorē premitto ꝙ fide recta adorans trinitatē ꝛ redemptorē ꝓ extollenda laude beatoꝝ: accurate recollegi tractatū vtilē sermonū. s. de sanctis: Cuius oꝑis Prologus sequitur.

OVpiens ad laudem ꝛ gloriam omnipotentis dei ꝛ dñi nr̄i Jesu chr̄i ac gloriosissime mr̄is eius: oīmq; sanctoꝝ: precipue seraphici patris nr̄i Francisci in honorē: ꝓ edificatione cōis populi aliq̄s sermones de sanctis ꝑ anni circulū recolligere: vt ꝛ voto meo de hoc facto satisfaciam: dedi operam: confidens de largissima dei bonitate ꝙ meā iuuabit ꝛ supplebit insufficientiam. Primū ḡ oīm opificis inuoco auxiliū a q̊ est om̄e bonū: quo p̄termisso nullū rite fundatur exordiū: vt saltē ex sanctoꝝ dictaminibus faciat complere in hoc oꝑe ꝙ vtile fiat. Sed qm̄ iuxta doctrinā Phi. iij. Rhetorice ꝛ Tullij in sua rhetorica Breuitas in sermonibus plurimum placet ꝛ delectabilis est auditoribus: eo ꝙ sensus auditus inter omnes sensus est maxime attediatiuus. Deniq; vt btūs Gregorius docet in pastorali: ƀm qualitatem auditoꝝ debet formari sermo doctoꝝ. Ut ḡ ꝓ simpliciū capacitate populoꝝ in hoc oꝑe vtilius pariter ꝛ placabilius ꝓcedam: breui ꝛ simplici stilo (quantum libuit ꝑ vnaquaq; materia curandū) decreui scribere. Hoc aūt opus statui nominandū conuenienter vt dicatur Pomeriū sanctoꝝ. quia nimiꝝ sicut in pomerio varia capiunt poma ꝛ fructus diuersoꝝ sapoꝝ: sic in hoc oꝑe varietates sermonū de sanctis ꝓ varietate auditoꝝ. Significandū etiā censui ꝙ certas ꝯclusiones ꝓ qualibet parte sermonis vniuscuiusq; aut saltem questiones annotaui: quibus agnosceret quid ꝓ tali parte illius sermonis contineat. Ubi tn̄ ꝓ plebis simplicitate videbit non expedire ipsas cōclusiones ꝓponere in forma descripta: dimittende sunt: sed sensus eaꝝ simpliciter ꝓsequendus est. Legēdas quoq; abbreuiatas inscripsi q̊ ad ea que vident pulchriora: vt illis in prōptu hic habitis: sarcinas placeat libroꝝ euitare. Scire q̊q; te volo ꝙ de beata virgine Maria nullum sermonē in h̄ oꝑe ꝯscripsi specialē: ꝓ hac rōne. qꝛ ex speciali deuotione qua beatissime dei matri tenebar: precipuū librū noīe Stellariū corone beate virginis intitulatū: iam antea conscripserā. vbi ꝓ singulis festiuitatibus eiusdē gloriosissime virginis Marie abundantissimi extāt sermones: ꝑ quibus illuc recurrendum iudicaui: quem librum huic oꝑi ꝯiungendū dignū duxi. Deniq; in hoc opere ꝓ cuiuslibet sancti festo colendo apud nos quatuor sermones applicare curaui. De festo aūt nō colendo vnicum sermonem feci. ꝛ hoc ꝓ precipuis dūtaxat sanctis: vbi ꝛ dum de his placuerit predicari. Et insuper ꝓ alijs Cōmune sanctoꝝ pluribus sermonibus conscribendum putaui. Quicquid autem in hoc opere minus bene ꝛ insufficienter positū inuenit: modicitati mee deputetur: ꝛ rogo vt venia detur. Si quid vero boni visum fuerit: id nō mihi: sed altissimo deo ꝛ domino Jesu attribuatur: Cui in omnibus ꝛ per omnia sit laus: honor: ꝛ gloria in seculorum secula. Amen.

Locus pomis ꝯsitus: non pomeriū (vt analphabetiq̄ daz somniant) sed pomariū appellatur: Ouidio teste: id metuēs solidis pomaria clauserat Atlas menib⁹. Pomerium em̄: Liuio autore: ē circa murū loc⁹: quē in condēdis vrbib⁹ quondam Etrusci: qua muꝝ ducturi erāt certis circa terminis inaugurato cō secrabāt: Et h̄ spaciū q̊d neq; habitari neq; arari fas erat: non magis: qꝺ postmurū esset: ꝙ qꝺ mur⁹: p⁹ id Pomerium Romani appellarunt.

Incipit Pomarium sermonum de Sanctis: quo ad partē primā scʒ hyemalem.

In nomine domini Jesu

Ad sāctissime matris eius Marie ac seraphici patris nr̄i Francisci: oīmqʒ sctōꝝ laudem ꝛ gl̄iam Sermones de sctis p anni circulū incipiunt. Et q̄dē primo de sctō Andrea aplo. Sermo. j. cum Legenda ipsius.

Imili pena seruus cum dn̄o afflictus est ꝛ popularis homo regi similia passus est. Sap. xviij. ꝛ ad laudē ac gloriam huius festiuitatis.

A Sicuti deuot⁹ Bern̄. ait. Fidelis miles vulnera sua nō sentit dū benigni sui regis vulnera intuetur. Nam filius mortis est ille qui videns regem vulneratū: sanguie cruētatū: se absqʒ vulnere ipē ꝺ bello subtrahat. Cū ergo chr̄s dn̄s ꝛ rex noster in bello ꝯtra diabolū videatur vulneratus ꝛ cruore perfusus: valde nobis verecundum; turpe ꝛ damnabile est: si nolumus p chr̄o pugnare cōtra diabolica vitia. Hoc itaqʒ considerās beatus Andreas: voluit p chr̄o dn̄o Jesu subire crucis patibulum: propter qđ merito hec verba thematis de eo accipiunt. In quibus ipse beatus Andreas de tribus commendari videtur.

ℭ Primo de passionis silitudine: ibi. Sil̄i pena.

ℭ Scđo de seruitutis sanctitudine: quia cū domino afflictus est ipse seruus.

ℭ Tertio de gl̄ie celestis magnitudine q̄ sequit̄ ex hoc: q̄ ipē popularis hō regi chr̄o silia passus est. Nā vt scribit̄ Eccl. xxiij. ca. Gloria magna est sequi dn̄m. Quod potest esse aliud thema sermonis. B

B Conformitas passiōis Christi.

Irca primum de passionis christi silitudine p documento ꝯclo ponit̄: ista vicʒ q̄ oīs christianus exemplo b. Andree debet conformiter christo pati in cruce. s. vere pnīe si vult cum iesu crucifixo regnare. Hec ꝯclo ostendit̄ tripliciter.

ℭ Primo auctē. Nā Matt. xvj. dt chr̄s dn̄s: Qui vult venire post me abneget semetipm̄ ꝛ tol. cru. suam ꝛ se. me. Vn̄ Chris. Nō sufficit ad salutē crux sua sine tua. Qui ꝓpria mala cōmittit iustū est vt per ꝓpriā penā diluat. Hinc ꝛ. j. Pet. ij. In hoc vocati estis charissimi quia ꝛ chr̄s pas. est p nob. vo. re. ex. vt se. ve. eius.

ℭ Secundo rōne. Nā vt dicit Bern̄. sup. Can̄. ser. xv. Chr̄ianum nomen a chr̄o deriuat̄ vt ipm̄ imitetur. Et August. de vi. chr̄ia dt. Non in hoc nobis nomine tm̄ q̄ chr̄iani dicimur blandiamur: sed ꝑpter hoc etiā nos iudicandos credamus si nobis nomen frustra vendicemus alienum. Sed qm̄ chr̄m oportuit pati crucē: ꝛ ita intrare gloriam suam: ergo multo fortius chr̄ianum vt intret in gloriam nō suam sed chr̄i: oportet pati crucem pnīe: sicut ait Bern̄. Nā vt dr. j. q. ij. Sacerdos. ꝛ xij. q. ij. Charitatem. Justum est vt illi soli cōsequant̄ stipendiū. s. felicitatis ꝛ glorie qui impenderūt laboris obsequium. ℭ Tertio exemplo vel silitudine. Et primo exemplo theologico. Nam videmus aliquos fideles noīe tm̄ qui fide sola sequūtur chr̄m: sed ope imitant̄ diabolum: de quibus Titū. j. Confitent̄ se nosse deum ꝛc. factis aūt negāt. Sed q̄ vtilitas in hoc: cum vt Jac. j. dr. Fides sine opi. mor. est. Isid. Quid ꝓdest q̄ fide iungimur deo: ꝛ opibus disiungimur. Vtiqʒ hoc vt dicit Bern̄. ad cumulum inquit nostre damnatiōis est fides nostra si nō fm̄ eam opamur. Alios chr̄ianos nouimus qui sequuntur: christoqʒ conformantur fide ꝛ ope: sed ad tempus: qꝛ non ꝑseuerant: sed in peccata recidiuant. Et quid de talibus? Audiant petrum. ij. Can̄. ij. Facta sunt illis: inq̄t posteriora deteriora prioribus. Contigit em̄ illis illud ꝓuerbiū. Canis reuersus ad vomitum ꝛ sus lota in volutabro luti. Hec ille. Leo papa. Non inchoātibus sed perseuerantibus dabitur premium. Dicam ergo cum Augustino omnibus christicolis: q̄ qui non laborabit in semine: nō gaudebit in messe: qm̄ dicente aplo. Que seminat hō: hec ꝛ metet. s. pro pctō ignem eternum: ꝛ pro penitentia regnum celorum. ℭ Scđo idem ondītur exemplo physico. Nam apes pro suo rege mori parate sunt: ꝛ si que offenderit regem: proprio aculeo se mordet corā rege vt ait Ambro. in hexa. quanto magis rationalis homo offendens creatorē debet penitentiā agere. ℭ Tertio exemplo politico. Ut em̄ claret precipueqʒ fertur de Magno Alexandro: q̄ pro ipō milites mori parati erant. Nam ipē Alexander cū paucis militibus multos aduersariorum deuicit: adeo q̄ Darius rex cū misisset illi per nuncios plures saccos plenos papauerū granis dicens: q̄ tam in copiosa multitudine veniret contra illum. Alexander remisit sibi sacculum vnū plenum piperibus dicens: q̄ sicut paucitas piperum condire habet saporem multorum papauerum: sic pauci milites Alexandri superarent multitudinem exercitus Darii: hoc ideo quia milites Alexādri parati erāt mori pro suo rege: dum videbant eum aciem primo inuadentem spe premij: ergo ceteris multo magis debemus nos pro christo ꝛc. — Exemplum

ℭ Sed queritur. Qualiter christianus debet exemplo beati Andree assimilari chr̄o in cruce sue penitentie. Rn̄r q̄ sicut crux b. Andree fuit cruci chr̄i passionis similis precipue in quinqʒ sic ꝛ crux penitentie nostre debet assimilari christo vt conformiter patiamur in quinqʒ precipuis: fm̄ numerum quinqʒ vulnerū christi pro gratiarum actione. — ℭ Hō assimilat̄ chr̄o i cruce sue pnīe exemplo diui Andree

ℭ Primo in patiendo innocenter.

ℭ Secundo amanter.

ℭ Tertio condonanter.

ℭ Quarto perseueranter.

ℭ Quinto humiliter.

ℭ Primo innocēter. Sicut em̄ christus dominus innocens passus est. Et pro signo patet q̄ in sinistra manu vulnus suscepit ꝛ in perpetuum in celo reseruabit post resurrectionem vt significet̄: qꝛ nulli vnqʒ sinistre nocuit: ꝛ tn̄ vt agnus ad occisionem innocens ductus est. Esai. liij. Sic ꝛ Andreas passus est innocenter vt testabat̄ oīs populus dicens: Innocēs huius sanguis sine causa damnatur. Ita ꝛ christianus debet sic penitentie crucē pati vt decetero nō peccet: sed viuat innocenter. Isid. Irrisor est ꝛ non penitēs qui adhuc agit qđ penitet. Nam penitentia est preterita mala plangere: ꝛ plangenda non committere. de pe. di. iij. §. j. — Innocenter

ℭ Secundo amanter. Unde sicut pro signo christus cor vulneratum seruare voluit ꝛ voluntarie est passus ꝛ desideranter: sic Andreas. Et debet christianus desiderare crucem penitentie: ꝛ amāter amplecti exemplo Andree dicentis. Salue crux sancta: amator tuus fui semp: ꝛ desideraui amplecti te: securus ꝛ gaudens venio ad te ꝛc. Unde penitentia inuoluntaria ꝛ sine amore dei non est salutifera: vt dt Aug. Quē penitet inquit oportet non solum timere iudicem iustum: sed ꝛ diligere deum bonum. — Amanter

D Queri potest hic. Quid de illis qui propter culpam puniuntur: ꝛ oportet acceptare penam velint nolint? Rn̄r fm̄ Scot. super. iiij. di. xx. q̄ si talis pena sit voluntarie acceptata pro iusticia ꝛ dei voluntate: sic potest esse patientia tanta q̄ deleat omne peccatum veniale: ꝛ magnā ꝑtem pene pro mortalibus saltem oblitis debite. Nec obstat q̄. s. tunc pena est necessaria sustinenda: quia pōt hō necessariū voluntarie acceptare pro peccatis: vt sic talis faciat de necessitate virtutem sicut fecit latro iuxta crucem christi pendens ꝛ dic. Nos quidem iuste digna factis recipimus. Et patet p Augu. de ꝯse. di. iiij. Baptismi vicem. — D Questio

ℭ Sed quereres: Nunquid oīs illius culpa p talē patientiā tollit̄ in tali? Rn̄det Sco. ibi. q̄ nō solū illa pro qua mors vel pena infert̄ tollit̄ culpa: sed etiam alia fm̄ quantitatem patientie: charitatis ꝛ contritionis: ita tn̄: si talis pena voluntarie acceptat̄ pro peccatis: ꝛ non alias. — Questio

E Tertio cōdonanter qꝛ chr̄s inimicis pepcit ꝛ p eis in cruce orauit. Vn̄ ꝛ vulnus in manu dextra seruauit ꝛ nobis ondit pro signo ꝑpetuo. qꝛ vult oībus penitentibus parcere: ꝛ cupit oībus gratiam ꝛ salutem donare. j. Tim̄. ij. Qui vult oēs ho. — E cōdonanter

sal. fieri rc. Sic r Andreas Egeam qui eũ occidit ad penitentiam monuit r populũ ne ipm lapidarent prohibuit. Ita r nos debemus inimicos diligere si volumus vere penitere Matt. v. Diligite inimi. ves. r orate rc. Aug. Unusquisq; talem a deo indulgentiam est acceptutus qualem ipe dedit primo. ¶ Quarto pseuerater: qr sicut christus de cruce non descendit sed ibi est mortuus: p cuius signo vulnera pedũ seruat in gloria ad osndendum nobis. Sic r Andreas in cruce mori voluit r orauit ne deponi pmittereꝛ: r nos in cruce pnie mori discamus. Aug. Lectum suum reliqt iesus discipulis suis: qui vult cum christo quiescere in celo in isto iaceat lecto: moriaꝛ in cruce pnie si vult crucifixum placatũ videre Hec ille. ¶ Quinto humiliter: qr sicut christus in cruce se humiliando gl'iam pmeruit. Phil. ij. Humiliauit se. fa. o. rc. ppt qd r de⁹ ex. illũ. Sic r Andreas p crucẽ in celũ ascendit: r nos p crucẽ pnie non aliter saluamur. Matt. iij. Pniaz agi. ap. re. ce. O ergo charissime amplectere crucẽ F

Perseuerranter.

Humiliter

F Crucis sctã seruitus

Circa scdm principale de sctã fuitute crucis chri accipiamus pclonem hanc p documẽto. quam. s. dictat Bern. r sm eũ Joannes Gerson li. ij. d inter. uer. d. q nihil deo accepti⁹ nil hoi salubrius q̃ se totũ sctificare cruci chri efficacius. Hec pclo claret in illo exemplo ex xbis bti Andree dicentis ad Egeam: Mysteriũ inquit crucis magnũ est: audire te volo si forte credas. Cũq; multipl'r laudasset crucẽ Egeas ait: Nisi mihi obtemparueris in ipam quã laudasti crucem te suspendi faciam. Ad qd ille: si crucis patibulũ expauescerem: crucis gl'iaz non predicarẽ. Tanto regi meo ero acceptior: quanto pro noie eius fuero in tormẽtis constantior. Et dum duceretꝛ ad mortem: deuotissimis xbis crucẽ salutauit r se totũ illi dedicãdo cõmendauit G Item pclo dicta osndi põt etiã tali rõne. Quero nanq; cur chrs dñs noluit genus humanũ p alicuius alterius passionẽ r mortẽ in cruce redimere: sed p seipm pati crucẽ voluit: cũ tñ absoluta potentia bene potuisset acceptare alicui⁹ angelice aut humane creature pure passionẽ pro hois redẽptione. Ad qd inter alias ratiões hec vna est sm Tho. iij. scp. sen. di. j. ar. ij. Ne. s. hõ alteri q̃ deo debitor sue salutis fuisset: r p ɔ̃ñs diuinũ honorẽ redẽptori . s. illi alteri q̃ deo exhibuisset: r sic nec recupasset pristinam innocẽtie libertatem qua soli deo subiectus fuit. vt dt Ans. Cur deus hõ. Et ita hõ angelo in btitudine equari nõ posset. Diligit ergo deus nos deseruire sue cruci: qr hoc est pciũ sue passiõis qd magno labore emit. Ideo apl's. j. Cor. vj. Empti estis p̃. mag. glo. r por. de incor. rc. Diligit etiã qr p hoc hõ assimilatur chro. Similitudo aũt est cã dilectiõis. Ecci. xiij. Omne aĩal diligit sibi simile H Restat ergo questio: quõ christ⁹ diligit r optat nos totaliter dedicari vel sctificari in seruitiũ crucis sue? Ad quod Rñr: q sicut ipse chrs dñs in cruce quinq; maximi amoris signa osndit nobis: ita hec quinq; a nobis exhiberi optat p amore sue crucifixionis. Primũ signũ: qr christus oĩa sua pro nobis resignauit. Nam nudus pependit. Et nos ergo pro eius amore debemus id facere saltẽ renunciando affectu: vt nil eque deo diligamus vel magis. Lu. xiiij Qui non renũ. oĩbus q̃ pos. rc. ¶ Scdm: quia christus adeo nos dilexit q oẽs suos charos: etiã matrẽ pro nobis dimisit: nec p eis de cruce descendit. Sic r nos tñ debemus chrm diligere: q p nulli⁹ amore auertamur ab eius seruitio. Mat. x. Qui amat pa. aut ma. plus q̃ me: non est me dignus: sic r qui fi. aut filiã rc. ¶ Tertium signũ: qr chrs in cruce sic dilexit nos q corpus suum totũ doloribus p nobis subiecit. Sic nos p christo debem⁹ carnẽ mortificare. Gal. v. Qui chri sunt car. su. cru. cũ vi. rc. ¶ Quartũ: qr chrs p nobis totũ sanguinẽ fudit: sic r nos sanguinẽ attenuemus bonis opibus insudañ. r pctã cohibeñ. Quo ɔtra ad Hebr. xij. Nõdũ usq; ad sang. re. aduer. pec. ¶ Quintũ: qr chrs animam p nobis dedit: r nos ɔ̃sil'r p illo. Mat. x. r Jo. xij. Qui amat ani. suã per. eã rc. Sic ergo vt Aug. in ser. ait: Tota vita christiani si sm euãgeliũ viuat crux

G Questio

H Christus optat nos in crucis seruitium

Quedam signa.

esse debet. Sic fecit p omnia Andreas. Unde christus illũ multis miraculis clarificauit. Ex quibus aliqua narremus. Legenda. I Senex quidam. lxx. annoꝝ Nicolaus luxurie tota vita deditus: cum orõnem Andree pro se rogaret fieri: illeq; quinq; diebus ieiunans cum lachrymis orasset: liberauit eum a pctõ. Nã vox de celo facta est. Andrea obtines p sene: sed sicut tu ieiunasti: sic r ille se affligat vt saluetꝛ: qui postmodum plenus bonis opibus in pace quieuit. Itẽ iuuenem a demõibus suffocatũ orõne Andreas suscitauit. Insup. xl. viros nauigio venieñ. vt verba fidei ab apostolo audirent summersos delatis eoꝝ corporibus ad ipm cõtinuo suscitauit. Hec sufficiant. K Questio occurrit. Cur mõ per sctõs nõ fiunt tot miracula sicut fiebat in primitiua eccl'ia? Rñr sm doct. q triplici ratione. ¶ Primo rõne ɔfirmationis. Nam in primitiua ecclesia fides necessaria erat vt confirmareꝛ p miracula: nunc ergo fide sufficienter cõfirmata: miracula non sunt necessaria. Hanc rõnem tangit Gre. dic. sic. Ut ecclesia ad fidem cresceret: miraculis erat nutrienda: qr cum nos arbusta plantamus: tamdiu eis aquam infundimus quousq; ea in terra coaluisse videamus. Atsi semel in terra radicẽ fixerint: irrigatio cessabit. Hec ille ¶ Scdã ratio vniuersalis approbationis. quia fidem catholicã totus mũdus iam approbatam tenet: r quasi experimento didicit oẽs sctõs in ea r p eam fore saluatos. Unñ magnum est periculum nunc dubitare de fide quam totus mũdus credidit. Hinc Marius in ser. de martyribus dt Magni periculi res est vt post prophetaꝝ oracl'a: post martyꝝ mortem r vulnera: r post confessoꝝ omnium sudorẽ ac testimonia: veterem hanc fidem quasi nouam discutere presumas: r post tam manifestos duces adhuc in errore pmaneas rc. Hinc r August in⁹. li. de ciui. dei dt. Cur inquiũt illa miracula que predicatis facta esse: nunc non fiunt: possem quidem dicere necessaria fuisse pri⁹ q̃ crederet mũdus. Quisquis aũt adhuc pdigia vt credat inqrit: magnũ est ipe prodigium qui mundo credẽte non credit. Hec ille. ¶ Tertia ratio meritorie adquisitiõis: quia vt dt Gre. Fides non habet meritum cui humana ratio prebet expimentum. Qui ergo non vult credere nisi p rationes vel miracula: meritũ fidei sibi euacuat. Uult ergo deus vt iam acquiescamus prime veritati sine miraculis propter ipsam veritatem: vt meritũ maius habeamus q̃ si p miracla crederemus. O ergo bone Jesu q̃ plus q̃ gratiosissimus es dñs: qui nos nõ spernis miserrimos: sꝫ ad tuã fidẽ r fuitutẽ ac charitatẽ misericordissime r gratiosissime inuitas vt corones. L

I Exemplum.

K Cur hodie per sctõs nõ fiũt miracla.

Quantum ad tertium mysteriũ de glorie scti Andree magnitudine accipiamus pro documento hanc pclonem: q. s. b. Andreas tãmagne est in celis glorie vt fidelis quisq; inuocando valeat ɔfidere de eius meritoꝝ suffragatione. Hanc pclonem sufficiat declarari ex serie sue legende quã presbyteri Achaie sicut viderãt ei⁹ passionem ɔscripserunt. Ubi claret q ipse sctũs triplici permaxima gloria gloriaꝛ. ¶ Primo permaxima gloria fructuose r constantissime predicationis. Nam cũ esset in Achaia totã ad christum cõuerteñ. ecclesiis impleuit: vxoremq; Egee procõsulis baptizauit. Qd Egeas audiens ingressus ciuitatem: cõpellere cepit christianos ad sacrificia idoloꝝ. Cui Andreas occurrens di. Oportebat vt tu qui iudex es hoim in terris: iudicem tuum agnosceres in celis r coleres: r a falsis diis te reuocares. Cui Egeas inter alia verba dic. q Romani principes iusserunt exterminari sectam christi qui crucis patibulo fuit affixus. Ad quẽ Andreas cũ diceret q Romani principes non cognouerunt chrm pro nostra redemptione sponte subiisse crucis patibulum. Egeas di. Cum dicaꝛ a discipulo traditus r a iudeis crucifixus quomodo sponte subijt? Tunc Andreas ostendit christum voluntarie passum. s. ex eo q passionem preuidit nec fugit: immo r Petrum apostolum increpantem redarguit: r ex eo q proditorem precognouit nec vitauit: r q locũ in quo vetuꝝ proditorem

L Magnitudo glorie sancti Andree

Premia predicationis.

sciebat elegit. Addiditq3 di. Audire te volo q2 magnū est mysterium crucis ꝑpter quod chrs pati voluit si forte credas 7 colas vt salueris. Ad quē Egeas. Ego te audiam: ita ꝙ nisi tu mihi obtempaueris: ipm supplicium crucis in te expiri faciam. Cui Anđ. ait: Si crucꝫ patibulum expauescerē: gliam crucis non predicarē. Et tunc cepit mysterium nostre redēptionis pandere ꝙ sicut Adam ꝑ lignū mortem intulerat: ita chrs per lignū pati debebat: vt sic mortem nostram moriendo in ligno destrueret 7 immortalitatē resurgendo conferret. Tunc Egeas ait: Hec narra tuis: mihi aūt obtempera 7 dijs sacrifica. Cui Anđ. cum diceret: Omnipotenti deo quotidie agnum immaculatū sacrifico qui comestus viuus 7 integer perseuerat. Irat9 Egeas iussit eū incarcerari

M Gloria martyrij

M Secūdo gloriatur pmaxima gloria martyrij gloriosissime passionis. Nam mane facto tribunali sistit andreas. Cumq3 Egeas multa supplicia minaret: nisi dijs sacrificaret 7 ꝙ in ipsam quā laudauit crucem suspenderet: respōdit Anđ. Quicqd tibi videt in supplicijs mai9 excogita. Tanto eni regi meo ero acceptior: quanto fuero pro noīe eius in tormentis cōstantior. Tunc Egeas iussit illum ab hominibus secundo cedi 7 cesum crucifigi. Cumq3 duceretur ad crucem: factus est concursus pplor dicentium: Innocens huius sanguis sine causa damnat: quos rogauit apostolus ne suum martyrium impedirent. Vidēs aūt a longe crucē salutauit di. Salue crux que in corpore chri dedicata es: securus 7 gaudens venio ad te: ita vt 7 tu suscipias me discipulum eius qui pependit in te: q2 amator tuus fui semper 7 desideraui amplecti te. O bona crux diu desiderata 7 iam ꝑparata accipe me ab hoībus: 7 redde me magistro meo: vt per te me recipiat qui ꝑ te me redemit. Hec dicens se exuit 7 vestimēta carnificibus tradidit: sicq3 crucifixus est.

N Perseuerātissime dilectionis

N ¶ Tertio gloriat pmaxima gloria pseuerantissime dilectionis tam fraternalis ꝙ diuinalis. Nam pendens in cruce 7 biduo viuens 20000. hoīm astantium ꝑdicauit. Cumq3 turba minaret mortē Egee: venit ad deponendum: quem Andreas vidēs dixit. Quid tu huc venisti Egea? si pro penitentia: ipsam ꝯsequeris: si aūt vt me deponas: scito q2 viuus de cruce non descendam: iam eni video regem meum qui me expectat. Et cum vellēt eum deponere: non poterant: q2 statim brachia eorum stupida reddebantur. Orauitq3 Anđ. dnm: Ne permittas inquit me dne viuum descendere. Et mox splendor nimius de celo veniens dimidia hora circundedit ita vt nullus eum videre posset. Et abscedente lumine simul spm tradidit. Egeas quoq3 domum rediens in via a demone arreptus coram omnibus expirauit. Maximilla x̄o christi amabilis corpus apostoli cōditum aromatibus sepeliuit. Et sic patet. O itaq3 fidelis anima: o christi sanguine redempta ex premissis pēsa ꝙ vtile sit deseruire christo regi 7 pro ipso pati. Ecce nunc quāta gloria beati Andree pro christo passi. Stude o paupcula peccatrix aīa ipm venerari vt ipsi9 meritis cū Jesu chro dno valeas btificari. Amen.

De primitate discipulatus christi pro sancto Andrea Sermo secundus.

Erat Andreas frater Simonis Petri vnus ex duobus qui audierant a Joanne 7 secuti fuerant Jesum. Jo. j. ca. 7 ad laudem huius festiuitatis.

A

A Charissimi si diligenter aduertimus in hac vocatiōe Andree 7 discipulorum maxima 7 ineffabilis dei nostri cōmendatur pietas: 7 multum a nobis imitanda in Andrea 7 ceteris discipulis sanctitas. Nimirum maxima 7 mira dei misericordia ac pietas in hoc claret: ꝙ saluator noster dei filius dignatus est homines ad se vocare nō per angelum vel per aliquem nunciū: sed personaliter per seipsum ore proprio ex mera bonitate vt homines eternam beatitudinem sequerentur. Nam vt scribitur Apoc. xix. Beati qui ad cenam nuptiarum agni vocati sunt. De hac saluatoris dignatione apostolus Hebr. j. d. Multifariam multisq3 modis olim de. lo. pa. in prophetis no. di. istis, locutus est nobis in fi. Deniq3 in Andrea 7 ceteris vocatis discipulis proponit nobis sanctitatis norma imitāda: vt exemplo eor qui ad vnum testimoniū Joan. bapt. 7 ad vnam vocem christi Jesu mox ipm secuti sunt: vt 7 nos prōpte obediamus diuine vocationi 7 celeriter sequamur christum deserto vicio in operibus virtutum vt saluari valeamus. Vn̄ in x̄bis premissi thematis b. Anđ. nobis in exemplum imitatiōis proponit cum d2. Erat Anđ. 7c. In quibus x̄bis ipse sanctus Anđ. de tribus precipue cōmendari videtur.

¶ Primo de discipulatus primitate: cum primo ponit Erat Andreas. Nam vt ibidem scribitur: ante ceteros est secutus christum.

¶ Scđo de conuictus sacri societate: cum d2 ꝙ fuerit vnus de duobus qui audierant verbum dei.

¶ Tertio de christicolatus veri sanctitate: quia secutus est christum. B

B Primatus discipulat9 sancti Andree

Quantum ad primum mysteriū de primitate discipulatus chri accipiamus hanc ꝯclonē vicz ꝙ b. Anđ. ꝑ hoc ꝙ primus discipulus chri extitit: inter oēs sctos maximū honorē 7 gliam ꝑmeruit. Hec ꝯclo ostendit tribus modis.

¶ Prio ipm Andreā pmū discipulor fore declarādo.

¶ Scđo eius glie magnitudinē a ꝯtrario arguendo.

¶ Tertio hoc idem ꝑ locū a simili approbando.

¶ Primo itaq3 declaremus quō ipse b. Andreas primus fuerit discipulor chri. Ad quod nota fm doct. communiter ꝙ Andreas 7 quidā alij discipuli tribus vicibus a dno sunt vocati. ¶ Primo eni vocauit eos chrs ad sui noticiam: sicut hr Jo. j. Die quadam stabat inqt Joannes. s. baptista 7 ex discipulis eius duo: 7 respiciens Jesum ambulantem. s. ꝑpe locum vbi stabat Joānes: vt dt Lyr. q2 chrs postq3 baptizatus est a Joanne tempus moratus est ꝑpe locū: 7 sepius ad Joannem veniebat vt frequenter diceret testimonium de chro: quod erat Joannis officium: vt sic ab alijs cognosceretur. Tunc ergo Joan. dixit: Ecce agnus dei 7c. Et audierunt duo discipuli eum loquentem 7 secuti sunt Jesum. Cōuersus aūt Jesus ex sua benignitate 7 vidēs eos sequentes se dt eis: Quid queritis. Non ex ignorātia hoc petit: sed vt ex eor risione ꝯuenientius eos dirigat. q. d. paratus sum ad voluntatē vestram. Qui dixerunt ei: Rabbi vbi habitas? q. d. vellemus tanq3 studiosi discipuli tecū esse 7 a te instrui. Dixit eis: Venite 7 videte. Venerunt 7 viderunt vbi maneret: 7 mānserunt apud illum die illo. s. audientes verba vite ab eo. ¶ Sed d. Nunquid chrs habuit domū vbi maneret: cum Mat. viij. dixit. Filius hominis nō habet vbi caput suum reclinet. Dicendū ꝙ hoc intelligendū est fm Lyr. q2 non habuit ppriū domicilium: habuit tn̄ sicut hospes domum accomodatā ꝑ tpe: ad monendum ꝑpe Joannem post baptismū suum in hospicio alieno vt. s. frequentius Joan. ei testimoniū ferret. Sequit.

Questio

Prima vocatio Andree

Erat aūt Andreas frater Simonis Petri vnus ex duobus: fm Lyr. nomen alterius discipuli hic tacet: probabiliter tn̄ credit ꝙ fuerit ipsemet Joannes euā. qui hec scribit: vn̄ de se ꝑprias laudes tacuit. Solus aūt Andreas noīatur eo ꝙ antiquior 7 principalior erat: vnde 7 hanc prerogatiuam habuit ꝙ fuit primus chri discipulus: q2 de duobus primo adherentibus christo ipse fuit principalis 7 primus: sicut 7 Stephanus primus martyr: Hec Ly. Sequenti aūt die isti discipuli ad piscationis opa redierunt. Vn̄ postmodum scđo vocauit eos christus ad ampliorē familiaritatem qn̄ turbis irruentibus iuxta stagnum genezareth vt audirēt verbum dei a iesu: intrauit iesus nauem Simonis Petri 7 Andree: 7 capta magna multitudine piscium: vocatisq3 Jacobo 7 Joanne: qui erant in alia naui: secuti sunt eū: vt p3 Lu. v. Sed postea iterato redierunt ad propria 7 ad piscationis opera. Tertio ergo vocauit eos christus ad apostolatum qn̄ ambulante iesu secus mare galilee in eodē litore vidit duos fratres: Simonem qui vocatur Petrus: 7 Andream fratrē eius mittentes rete in mare: 7 vocauit eos. At illi continuo relictis retibus 7 naui: secuti sunt eum: non amplius ad propria reuersuri. Et de hoc hr Mat. iiij. ca. Et sic p3

Questio

ꝙ b. Andꝛ. dr̄ primus discipuloꝝ: qꝛ ante ceteros est vo
catus in prima vocatiõe. ¶ Sed potes q̄rere: quõ ꝙ
Petro ⁊ non Andree attribuitꝛ ꝙ sit primus ⁊ principa
lis oĩm aploꝝ? Rñr ꝙ q̄uis vt patuit Andꝛ. fuerit pri-
mus vocatiõe prima: ⁊ ipse Andꝛ. adduxit Petrum ad
chꝛm ⁊ eius fidei religionem vt hꝛ Jo. i. tñ post passio
nez christi Petrus accepit aplatus principatũ ex chꝛi
ordinatione d. Matt. xix. Tu es pe. ⁊ su. hanc pe. e. e.
me. ⁊ ti. da. cla re. ce. Et sic pz.

C — Andree precipua gloria inter alios sanctos

¶ Scdo circa con
clusionẽ ex hoc ꝙ Andꝛ. dr̄ primus discipuloꝝ chꝛi ar
guitꝛ eius maxima glia inter oẽs sctõs. Et hoc a ɔtra
rio de pctõribus hoibus. Nam primitas in pctis ⁊ vi-
ciis multum est vitupabilis ⁊ maxima pena damnabi
lis ꝓpter scandalũ alioꝝ quod inde ꝓuenit: vt pz pmo
ꝑ scripturam Mat. xviij. Ve illi hoi ꝑ quem scand. ve.
expe. ei vt sus. mo. asi. in col. eius. In q̄ notatꝛ pcti gra
uitas ⁊ demergatꝛ in ꝓfundum: vbi est in inferno ma-
ior pene acerbitas: ⁊ sic pz. Secundum aũt doct. cõmu
niter ꝑcipue Ly. ibidem. Scandalũ actiue est dictum
vel factum minus rectum prebens alteri occasionem
ruine. Scandalizare ergo aliquem: est facere eũ rue-
re in pctm̃ mortale: ⁊ tali est ve damnatiõis eterne: qꝛ
talr ẽt si faciat aliqd tꝛe q ꝺ se n ẽet mortale ꝓpt scãda
lum erit mortale: si tamen hoc faciat ex intentione seu
aduertentia talis scandali: sicut dicens mendaciũ iocosũ
mlieri intentione ꝓtrahendi eã in adulteriũ: silr manci
pando vel amplexando vel aspiciendo ea intentione
peccat mortaliter: iuxta illud Mat. v. Ois q̄ vide. m.
ad cõ. eã iam me. est ⁊c̃. Silr inuẽtor nouitatũ in vano
ornatu ⁊ lasciuo peccat mortalr: qꝛ multi piclitantꝛ in
eo iuxta illud Prouer. vij. Mulier occurrit illi orna-
tu meretricio preparata ad capiendas aĩas. Si ergo
mala intentione ꝓuocandi ad lasciuiam id fiat: tam in-
ueniens talia q̄z vtens talibus ea intentione: mortalr
peccat: vt pz per Tho. ij. q. clxix. Et pctm̃ oim hñtium
incitamentũ libidinis ex tali ornatu redũdat in predi-
ctos fm Al. ⁊ in sum. confes. li. iij.

Qui occasionem damni.

¶ Scdo hoc idẽ pz
ꝑ rõnem: qꝛ vt scribitꝛ extra de iniur. ⁊ dã. da. c. Si cul
pa. Qui occasionem damni dat: damnũ dedisse videtꝛ.
Vñ in publico loco foueam faciẽs si ibi cadẽs aĩal mor
tuum fuerit: ꝑcium aĩalis soluere tenetꝛ. e. ti. c. ij. Et
qui ꝑ suum ignem ex negligentia alij obest: tenetꝛ ad
damnum. c. ti. si egressus. Sic in ꝓposito est. Proinde
scribitꝛ. i. q. i. Ubi quoscunqz: ꝙ dantes occasionem scan
dali rei sunt eoꝝ qui pereunt scandalo. Et. xi. q. i. pre-
cipue fm Greg. Tales tot mortibus digni sunt q̄t pra
uitatis exẽpla ad posteros transmittũt. ¶ Tertio hoc
idem pz ꝑ exemplum: qꝛ dt Aug. ꝙ pena Arrij nondũ
est finita: sic ⁊ Hus qꝛ crescit quanto plures eius here
si inficiuntꝛ vsqz ad finem seculi. Et vt plura adducam⁹
fm diuersa vicia. Nã in ordine supboꝝ primus fuit Lu
cifer qui grauius punitꝛ pre ceteris supbis. Inter ino
bedientes primi Adam ⁊ Eua qui grauius puniti sunt
iuxta illud zach. xiij. Adam exemꝑ meum mihi ab ado-
lescentia mea. Inter luxuriosos prim⁹ ⁊ caput fuit La
mech q̄ bigamiam ex libidine induxit. Inter inuidos
⁊ desperatos caput fuit Cain fratricida. Inter peccã
tes contra naturã primi sodomite. Inter raptores ty-
rannosqz principum ⁊ oppressores paupeꝝ primus fuit
Neroth: de quo Gen. x. Iste cepit potens esse in terra
⁊ robustissimus venator ⁊c̃. Ubi oẽs ⁊ alij inuẽtores ma
loꝝ ꝑ totum mundum sunt vitupabiles ⁊ maxia pena
infernali damnati. Sequitꝛ q̄ ꝑ ɔtrarium quod primi
in virtutibus sunt laude digni ⁊ pregloriosi. Sicut eñ
ꝓpositum in ꝓposito: sic oppositũ in opposito. v. Top.
⁊ ꝑ ɔñs b. Andreas ꝑ primitatẽ discipulatus chꝛi est
gloriosissimus.

D

D Tertio dicta ɔclo approbatꝛ a si
mili. Nam videmus ꝙ principis secularis famuli q̄ fue
rit pri de [illegible] multũ gloriãtꝛ: q̄nto mag [illegible] locũ hz i spũa
lib⁹ q̄ sꝛ potiora bõa frenis. Itẽ trib⁹ Juda int al's tri-
b⁹ filioꝝ isrl maximã gliaz ꝓmeruit i eo ꝙ Moyse pcu
tiẽte mare ⁊ facta marꝫ diuisiõe pmo oim ꝺ ḋi ꝟtute cõ
fidẽtes ⁊ moysi credẽtes itrauit marꝫ diuisiõnẽ: ei⁹ q̄ꝫ
exẽplo alie trib⁹ secute sꝛ ꝑ turmas suas. Et ꝓptea illi
tribui, s. Juda de⁹ ɔtulit spẽalẽ sup oẽs gliã ⁊ dignita
tẽ: ꝙ vicz ex illa deberẽt eligi reges isrl: ⁊ ex illa chꝛs
dñs carnem esset assumpturus. Asiñ in ꝓposito b. An
dreas qui primus chꝛo credidit ⁊ adhesit: sequitꝛ ꝙ in
hoc maximam gloriam inter ceteros ꝓmeruit. E

E — Amici dei in quatuor ordinibus

Preterea notandũ ꝙ in ve. test. amici dei fuere in qua
tuor ordinibus. Primus ordo fuit patriarchaꝝ. Inter
hos primus Abel qui placuit deo ꝑ fidem ⁊ innocẽtiã
ac munerũ oblationem: vñ Gen. iiij. Respexit dñs ad
Abel ⁊ ad munera eius. Scds ordo fuit ꝓphetaꝝ: in q̄
prim⁹ fuit Enoch: de quo Jude. ij. Prophetauit septi-
mus ab Adam Enoch d. Ecce venit dñs in sctis mili-
bus facere iudicium contra impios. Iste Enoch qui
fuit ab Adam septim⁹ gñatione: vt pz Gen. v. ⁊ prim⁹
ꝓphaꝝ ambulauit cum deo sanctissime viuendo ⁊ tran
stulit illum dñs in Paradisum. Terti⁹ ordo fuit sacer-
dotum: in quo primus fuit Melchisedech qui placuit
deo ꝑ sacrificium mundum: offerẽs panẽ ⁊ vinũ. Gen.
xiiij. quo figurabatꝛ oblatio chꝛi in eucharistia sub spe
cie pãis ⁊ vini: vñ dr de chꝛo in ps̃ Tu es sa. in eter. se.
or. mel. Quartus ordo pontificum cõsecratoꝝ: in quo
primus fuit Aaron vt pz Leuit. viij. Itẽ in no. t. simi
liter sunt quatuor precipui ordines: s. aploꝝ: martyrũ:
ɔfessorũ ⁊ ꝟginum. Inter martyres magna glia est ꝙ
Stephanus fuit ꝓtomartyr. Inter cõfessores primus
Joseph christi nutricius: postea plures ⁊c̃. Inter ꝟgi
nes prima gloriosissima virgo Maria: ⁊ post eã catha
rina: ⁊ alie multe glaz magnã habẽt de castitatis ꝟtu
te. Sed qm̃ vt dicit Dion. li. de eccl. hier. inter oẽs or
dines no. ⁊ ve. test. ordo aploꝝ est honorabilior: in quo
Andreas primus extitit vocatione vt s̃ patuit. q̄ maxi
ma glia fulget in celis. O itaqz gliosissimum apl̃m. O
quanto gaudio nunc regnat cum christo. O fidelis ani
ma stude ipsum imitari vt q̄z pmo in tua iuuentute ser
uire ⁊ adherere stude christo domino quatinus maio-
rem gloriam habeas in celo. F

F — Societas sanctorum.

Quantum ad secundum mysterium de socie-
tate sanctoꝝ quod accipitꝛ ex eo: quia dr ꝙ
Andreas fuit vnus inter discipulos Joan-
nis qui audiebant verbum dei: accipiamus
hanc ɔclonem ꝑ documento: ꝙ videlicz multũ valz ad
salutem: habere bonoꝝ vel sanctorũ societatem. Hec
ɔclo breuiter hic declaratꝛ tribus modis. Primo ꝑ scri
pture auctoritatem. Prouer. xiij. Qui cum sapientib⁹
graditꝛ: sapiens erit: amicus stultoꝝ similis efficietur:
peccatores persequitꝛ malum: ⁊ iustis retribuentꝛ bo-
na. Hec ibi. Itẽ Eccl. xxxvij. Cum viro sancto assidu-
us esto quemcunqz cognoueris obseruantem timorem
dei. Et sic ptz. Secundo ꝑ rationem triplicem Primo
quia vt scribitꝛ. xxiij. q. iij. quisquis in fi. Difficile est in
corruptum ꝑmanere qui corrupto sociatꝛ: qꝛ sicut mor
bide oues inficiunt cõgeriem societatis: sic mala socie
tas bonos. di. xlv. Sed illud xxiiij. q. iij. Resecande.

G

G Secundo qꝛ vt scribitꝛ. xxiiij. q. i. Non turbatꝛ: qñqz
etiam boni sociati malis luunt penas maloꝝ: vt cla-
ret de pueris innocentibus in periculo diluuij vniuer
salis: ⁊ in captiuitate Babylonica Judee: vbi fuere
multi boni ⁊ iusti: sicut Hieremias: Daniel: ⁊ socij eius
Tertio qꝛ sepe ꝓpter iustos parcitꝛ malis: vt pz Gen.
xviij. de sodomitis quibus deus pepcisset si .x. iustos
inuenisset

Questio

¶ Sed hic questio occurrit: qualiter bon⁹
hõ in societate maloꝝ existens debeat cauere ne eter
naliter pereat in eoꝝ pctõ? Rñr ꝙ vt scribitꝛ per Aug.
xxiij. q. iiij. Ita plane. Tripliciter inquit associatꝛ quis ma
lis: aut cõmittendo: aut fauendo: aut in nõ corripiẽdo.
Non eñ caret scrupulo societatis occulte qui manife-
sto facinori desinit obuiare di. lxxxiij. Error. Vñ q̄ non
vult inuolui penis pctõꝝ socioꝝ suoꝝ: debet se cauere
ab his tribus precipue. s. a cõmittendo: a fouendo: tam
verbo q̄z signo q̄z defensionis facto: ⁊ a correctionis si-
lentio vel negligẽtia. Et sic pz.

Probatꝛ per exemplum

Tertio probatꝛ siue de
claratꝛ ɔclo prescripta ꝑ exemplum: qꝛ sicut videmus
ꝙ carbo extinctus positus cum viuis accenditꝛ: sic pec
cator ex bonorũ conuersatione ad dei amorẽ inflãmatꝛ
Itẽ sicut mala pecunia inter multas bonas pecunias
acceptatꝛ ꝓpter multitudinẽ bonaꝝ: sic malus ⁊ pctor

homo ꝓpter societatem multoꝝ bonoꝝ ꝛ merita illoꝝ acceptatur apud deum. Unde ps. querēdo dicit. Domine quis ha. in tab. t. aut quis req. in mō. scto t. Rndet. Qui ingreditur sine ma. ꝛ operatur iusticiam. Et inter cetera subdit. Ad nihilū deductus est in cōspectu eius malignus: timētes aūt dominum glorificat. Ex quo habetur quod ille saluari habet qui malignos odit ꝛ timentes deum diligit ꝛ glorificat ꝛc. Ad idem est exemplum claꝝ de scto An. cui multum valuit habere societatē cū Joan. bap. ꝛ eius discipulis ꝛ audire verbum dei cum illis: quia per hec habuit occasionē ꝛ dispositionem salutis sue: vt sequeretur christum. In cuius contrarium heu quam multi habent maloꝝ societatē quorum psuasiōe sequuntur diabolum. O fidelis anima stude imitari societatem bonorum vt glorificeris ꝛc. O pctōr si vis saluari declina maloꝝ societatem ne pereas: perpende: quia vt legitur Egeas malus male periit: ꝛ Andreas sanctus ad perpetuam gloriam celestem peruenit sicut claret in legenda: ꝛ scriptum est ser. i. in fi. vide ibidem. H

H Signa veri christiani

Quantum ad tertium principale de sctitate vere christianitatis qua floruit btūs Andre. quia dicitur christum secutus: queritur qualibus signis possit hō pbari quod vicz verus christianus ꝛ sctūs existit christi iesu discipulus: Rñr quod sicuti scribitur in canonicis ꝛ sacris scripturis plurima signa de hoc reperiuntur. Unum signum est fidei catholice adhesio: ꝛ cum pctōrum detestatione: alioquin fides sine opibus mortua est. Jac. ij. Unde. ij. Tim. ij. Firmum fundamentum dei stat. s. per fidem habens signaculū hoc: cognouit dominus qui sunt eius vt discedat ab iniquitate omnis qui inuocat nomen domini: Hec ibi. Et sic ptz. Secundum signum est vera dei dilectio ꝛ proximi cū mandatoꝝ obseruatione. Unde. i. Joā. ij. In hoc scimus quoniam cog. deum si man. eius obseruemus: qui dicit se nosse deum ꝛ man. eius non cust. mendax est ꝛ veritas in eo non est. Item Jo. xiiij. In hoc cog. omnes quia mei di scī. e. si di. ha. Tertium signū christi imitatio cum operum virtuosorum verificatione. Unde Cyprianus li. de xij. abu. dicit. Non recte dicitur christianus qui christo moribus non equatur. ꝛ j. Joā. ij. In hoc scimus si in ipo sumus: si in ipso. s. christo pfecti sumus: qui dicit se in ipo manere: debet sicut ille ambulauit ipse ambulare. Quartum signum psecutionum pro christo patiens toleratio cum perseueratione. Unde. xij. q. j. Aduersitas dicitur. Aduersitas iustorum non est signum reprobationis: sed probatio virtutis: hec Greg. Item extra de renuncia. Nisi cum pridem. §. Uerum. Bti qui psecuti. patiuntur ꝓpter iusticiam quia accipiūt coronam eternam. ꝛ. vij. q. j. Suggestum. Btā est pseuerantia ex virtute patientie: quoniam secundum apl'icam predicationem: oēs qui pie volunt in christo viuere psecuti. patiuntur. Hec ibi. Ad ꝓpositum. Beatus Andreas per oīa hec est probatus verus christi discipulus: vt pz in eius vita. Ipm ergo rogemus ut ad christum pro nobis intercedat vt detur gratia ꝛ gloria ꝛc.

De sequela christi pro sancto Andrea Ser. iij.

Siquis vult venire post me: abneget semetipsum ꝛ tollat crucem suam ꝛ sequatur me. Mat. xvj.

A Uerba sunt redemptoris nostri iesu christi gñaliter ad oēs discipulos ꝛ christianos ꝛ sic inter eos etiam ad hūc sctm. s. Andream aplm. In quibus verbis dominus maximam oñdit nobis charitatem: pro eo quia cum in ve. test. hoīes reputarent non posse se sequi deum: iuxta illud Ecci. ij. Quid est hō vt possit sequi regem factorem suum: Quod pōt etiā hic poni pro themate altero. Nunc ipse misericors deus ꝛ dominus noster iesus christus ex pietate immensa qua voluit pro nobis incarnari ꝛ multa pati ac mori vt ad eternā vitam nos reduceret: oēs saluari cupiētes hortatur ad sui sequelā quatinus nullus pereat: sed christum sequendo pueniāt oēs ad suā gliaz celestē quam ipse introiuit. Et quoniam b. And. precipue per crucis materialis passionē secutus est christum dominum: idcirco de ipo merito accipiuntur hec verba thematꝫ spēalius: Siqs vult venire ꝛc. tollat cru. ꝛc. In quibus verbis tria pcipua mysteria de christi sequela notantur

¶ Primū mysteriū dicitur inductiōis: cū dicitur. Siqs vult ve.

¶ Secundum dicitur obligationis: cum sub verbo imperatiuo dicitur: Abneget: tollat: sequatur.

¶ Tertium dicitur modificatiōis: cū singillatim exprimitur modus quo christū sequamur tripliciter. s. abneget se. tollat crucem sequatur. ꝛc. B

B Sequela christi saluberrima

Quantum ad primū mysterium. s. inductiōis accipiamus pro documēto fundamentali hāc conclusionē quod. s. quilibet hoim exemplo Andree ꝛ discipuloꝝ debet conari ad sequendum christum dominum: quoniam hoc sup oīa est saluberrimū. Et hoc precipue tribus rōnibus que colliguntur ex scripturis ꝛ doct. sanctorum dictis.

¶ Prima ratio securitatis.

¶ Secunda ratio gloriositatis

¶ Tertia ratio fructuositatis

¶ Prima ratio securitatis. Nam oībus qui nolūt se qui christum cōminatur ipse dominus eternam damnationē ꝛ a celesti regno ac domino iesu christo alienationē. Lu. xiiij d. Qui non ac. cru. su. ꝛ sequitur me: non est me dignus. Et pro contrarium oibus ipm sequentibus ꝓmittit securitatem di. Jo. viij. Qui sequitur me nō amb. in te. sed ha. lu. vite. Et Jo. x. Oues mee vocē meā: qua vicz eis promitto eterne damnationis euasionem ꝛ celestem gliaz audient ꝛ sequuntur me ꝛ ego vi. et. da. eis: ꝛ nō peribūt in et. ꝛ nō rapiet eas quisqz de manu m. Sicut quippe associatus regi securus est quod inimicus non audet eum inuadere. Sic in ꝓposito qui sociatur per moꝝ imitationē christo non inuadetur a diabolo. Hinc ꝓ figuratiōe narratur in historia quod cū Tyberius cesar esset cōtra Pilatū iratus: ille subtus induit se tunica christi inconsutili: ꝛ sic accessit ad cesarē qui statim placatus est: recedēs aūt a conspectu eius: mox iterato iratus est cōtra pilatum quo reuocato: iterum placatus est. Cumqz sic fieret alteratio per plures vices ꝛ oēs mirarentur quod ira cesaris statim viso pilato mitigaretur. Tandem nutu diuino factū est quod cognouerūt hoc esse ꝓpter tunicā christi qua fuerat indutus. Unde expoliatū. ipm: mox ira cesaris ꝯtra ipsum ꝑualuit: ꝛ pilatus exilio dānatus est. Si ergo tunica christi materialis adeo placare potuit animū cesarꝫ quanto magis si quis christum induerit spūalr per vite sctē imitationē: sicuti ad id hortatur apl's Ro. xiij. Induimini inquit dominum iesum christum ꝛ carnis curā ne feceritis in desiderijs: talis vtiqz placabit deū: ꝑualebit cōtra hostes: ac securus erit. C Scda rō gliositatis. Nā quod ignominiosius ꝛ turpius quam sequi mundū. carnē ꝛ diabolū. Qui enim sequitur mundū dimisso deo stultus est: sic quod libenter seqr eū quod per funē trahit ad patibulū ducens per amena prata. Greg. in li. mo. Qui pñtiū oblectamētis trahitur quasi per amena prata ad suspendiū ducitur. Hec ille. Itē qui sequitur carnē que est ancilla data ꝓ seruitio aīe: stultus est sicut si ancillā in curru optio faceres sedere ꝛ tu dn̄a peditares in luto ꝛ ei famulārie pberes: stulte ageres: vnde Ecci. xxx. Non pōt sustinere terra cū an. fu. heres dn̄e sue. Deniqz vt Gre. ait. Stultissimus est qui seruit diabolo capitali inimico qui nullo placatur obsequio sed psoluit infernali supplicio. Relinquitur ergo quod summe gliosum est fuire christo ꝛ seqꝫ ipm regē regū qui ꝓmittit eternū regnū celeste. Unde Ecci. xxiij. Magna glia est sequi dominum: lōgitudo enim dierꝫ assumetur ab eo. D Tertia rō fructuositatꝫ: quoniam toto corde seqntibus christum ꝛ sibi deseruientibus ꝓuenit fructus gratie in pñti ꝛ glie in futuro: iuxta illud Mat. xix. Uos qui reliqstis oīa ꝛ se. estis me cen. acci. id est graꝫ i pñti que impꝓportionabilr ꝑualet: ꝛ vitā eternā possidebitis. Nimirum talibus dat deus cognitiōez experimētalē dei ꝛ ꝯsolatiōis gratie eius. Unde Osee. vj. Sequemur dominum vt cognoscamus eū. Ber. Multi vidēt nr̄as cruces: sed nō vidēt nr̄as cōsolatiōes Absit vt maiores hic in spū nō inueniamus ꝯsolatiōes quam in quibus carnis feditate Magna enim multitudo dulcedis diuine quā largitur deus seqntibus se. Sicut enim videmus quod dominus terrenus famulos se seqntes ad suā mēsaꝫ reficit ꝛ pascit: sic rex celestis seqntes suos: celestꝫ mēse ꝯsolatōis. s. spūal' dulcedie reficit: vnde Gre. sup Eze. dicit. Dulce ē etc i rebus hūanis sed ei tm̄ quod spūalia si gustauit: gustato āt spū desipit oīs caro. Idē. Si a carne abscidit oē quod delectat: mox i spū

C Gliositatis

D Fructuositatis.

inuenit quod delectat. Item talibus debet ꝛ pmium maximum in celo ꝛ thesaurus magnus: ipso saluatore teste Lu. xviij. Uade ꝛ vende oia ꝛc. ꝛ veni se. me. ꝛ habebis thesaurū in celo. Sed heu q̄ multi hoies mūdani qui p mille ducatis vl p vno castro mori parati sunt pro indicibili aūt bono celesti nil curāt. Hec premissa diligēter ꝯsiderauit b. Andreas ꝛ etiam alij apl'i: ideo chr̄m dei filium promptissime secuti sunt vsq ad mortē

E
Questio

E Sed q̄stio occurrit. Unde fuit in illis. s. discipulis chr̄i ꝛ sctis plurimis tanta promptitudo ad bonum ꝛ sequelam chr̄i tam saluberrimam: in nobis aūt torpor ꝛ desidia ad tantum bonum? Rn̄r. ſm Chry. li. de laudibus Pauli d. Talis illis aia qualis nobis: tale corpus quale nobis: sed cur illi tam sanctissimi: nos v̄o tā desides ꝛ miserrimi: nisi q: preclara in illis volūtas. s. sanctitatis ꝛ boni opis: pigra in nobis ꝛ ignauie dedita comprobat

F
Quatuor hominū gn̄a ad sequelā christi vocatoꝝ.

F Et vt hoc magis clarescat. Nota q quatuor precipua gn̄a hoim nouimus a chr̄o dn̄o ad sequelam sui vocatoꝝ: qn̄q p inspirationem: qn̄q p alium modum. Primi sunt. s. qui vocati mox obediunt ꝛ sequunt diuinas inspirationes: similes apostolis qui statim vt sunt vocati: chr̄m sunt secuti. Secundi sunt qui vocati: nolūt p se venire sed p alios portari: qui. s. peccata nolunt relinquere: tn̄ sanctorum suffragia petunt ꝑpter quoꝝ merita sepe deus primam gratiam infundit. Tales sunt similes paralytico qui p se ad chr̄m venire nequiuit sed p alios oblatus ꝑpter offerentium fidem chr̄s eum sanauit ꝛ pctā dimisit: sicut dicit Beda ꝛ Hieron. sup Mat. vij. Tertij sunt qui venire nolunt nisi flagellis cogant: de quibus ps̄. Multiplicate sunt infir. eoꝝ: postea accelera. Tales siles sunt Simoni cyreneo qui angariatus crucē chr̄i portauit. Similes etiam sunt latroni sero penitēti ꝛc. Quarti sunt qui oino venire renuunt sed contemnūt: vt Mat. xxij. de quibusdam vocatis ad nuptias tales fugiūt dei misericordiam: sed non possunt effugere dei iusticiam. Sicut eñ qui fugit a celo ex parte vna puta ab oriente: tanto apropinquat ad partem oppositam. s. occidentem: sic tales quanto fugiunt dei misericordiam vocātem ad penitentiam: tanto incidūt in dei iusticiam punientem oēm culpam. Uñ sicut de Jona legit q fugere voluit a facie dn̄i ꝛ tn̄ incurrit iusticie debitam penam vt. s. ponat in mare ꝛ a pisce deuoret: sic tales q: magis volūt obedire diabolo: ipsi subiicient in futuro supplicio: vt seperati a deo in eternum maneant cū diabolo. Uñ Greg. pulchre hortando in hom̄. hod. d̄t. Audistis fratres charissimi q ad vnius iussionis vocem: Petrus ꝛ Andreas relictis oibus secuti sunt redēptorē. Nulla hūc facere miracula adhuc viderāt: nihil ab eo de premio eterne retributionis audierant: ꝛ tn̄ ad vnū preceptum dn̄i hoc q̄d possidere videbant obliti sunt. Quanta nos eius miracula videmus: q̄t flagellis affligimur: quantis minaꝝ asperitatibus deterremur ꝛ tn̄ vocantem sequi ꝯtemnimus. Et infra. Quid ergo fratres: quid in iudicio dicturi sumus qui ab amore p̄sentis seculi nec p̄ceptis flectimur: nec verberibus emendamur. Hec ille. Ue ergo ꝛ ve talibus: q: vt idē d̄t: q̄s deus diutius expectat: si non ꝯuertant durius dānat. O christiane ergo penitentiam age.

G
Obligatio ad sequelā christi

G Quantum ad secundum mysterium. s. obligationis: querit utrū ois christianus obliget de necessitate salutis sequi chr̄m in oibus ꝯ oibus? Et arguit q sic q: scribit. j. Pet. ij. Chr̄s pas. est p no. vo. re. ex. vt se. ve. eius. Et Aug. li. de doc. christiana d̄t. Ex sacro vnctionis christianorū oim vocabulū descendit ꝛ nomē: q̄d nomen ille frustra sortit qui chr̄m minime imitat. Hec ille. Cipr. etiā li. de. xij. abu. seculi d̄t. Non recte christianus d̄r q̄ chr̄o moribus non equat. Et plures ꝯsimiles sunt autoritates quas ptranseo. In ꝯtrariū est: q: sic totus mūdus damnaret: cū multi habeant diuitias: chr̄s v̄o tenuit paupertatem. Item chr̄s fuit v̄go: multi christiani sunt ꝯiugati: multi etiam scti nō sunt talia passi qualia christus: ergo ꝛc.

Solutio

Uñ vt autoritates p̄scripte in ꝯtrariū sanius intelligant. Ad quesitū rn̄r accipiendo hāc ꝯclonem q christiani nō obligant necessario in oibus christū sequi in particulari: ſ sufficit sequi in gn̄ali. Rō. q: vnusquisq tantū pōt bonū opari quantū ei gratia dei subministrabit: ſ nulli cōmunicat tanta gr̄a quāta fuit in christo: ergo nullus tenet eū in oibus ꝛ ſm oēm modum imitari: q: hoc est impossibile. Sed in q̄bus teneamur ꝛ qualiter declaremus. Ad quod nota ſm Bona. in apol. pau. q in christo ꝯtingit repire triplices act⁹.

H
Triplices act⁹ in christo

H Primi respiciunt dignitatē excellentie: sicut illi in q̄bus apparet potentia diuina: vt opatio miraculoꝝ: oim scientia ꝛ reuelatio secretoꝝ: remissio pctōꝝ autoritatiue: ꝛ institutio sacrorum: in hmōi velle seq̄ chr̄m fatuū est: temerariū: ꝛ p̄sumptuosum. Uñ qui vellet facere miracula sicut fecit chr̄s nisi ab ip̄o hanc ptātem accepisset sicut apl'i: de quibus Mat. x. Cōuocatis iesus. xij. disc. de eis po. spi. imundoꝝ vt eijce. eos: ꝛ curarēt oēm languorē ꝛc. p̄sumptuosus esset. Scd̄i act⁹ erant in chr̄o respicientes ꝯdescensionē misericordie: sicut qn̄ cōdescendens infirmitati nostre ꝑpter impfectoꝝ instructionē voluit nuptijs interesse vt matrimoniū nō damnaret: ſ licitū esse declararet. Sic ꝛ inter hoies peccatores voluit cū peccatoribus penitētibus mādúcare ac publicanis ꝯuersari: cibaria ꝛ pocula communia sumere: tunicam inconsutilē non ciliciū deferre dispensatorē pecuniaꝝ habere: ꝛ psecutores qn̄q declinare ꝛ hmōi: q̄ oia facere voluit non vt sensualitati pareret: cuius in eo nulla ꝯtradictio inueniebat: nec vt corp⁹ suū in delicijs nutriret q̄ p nobis pati in oib⁹ venerat: ſ vt talibus exēplis ꝯdescenderet impfectis qm̄ si chr̄s in his nō ꝯdescendisset nobis suo exēplo: putassent hoies p̄cipue heretici: oēs fideles passim ꝛ indistincte ad pfectionis opa teneri: sicq dānassent cōiugiū: damnassent ciuilē vitā ꝛ oēs tpales dignitates ac dominia: dānassent diuitias ꝛ artificū officia: ꝛ oēs q̄ pfectionis vitā nō seruarent. Ueruntn̄ aduertendū q tales actus impfectionis ex gn̄e q̄ ſm apparentiam in chr̄o videbant impfecti: erant quantū ad existentiā pfectissimi: ꝛ hoc ex circūstantia charitatis pfectissime ex qua ꝑcedebant in chr̄o ꝑpter maius ꝛ magis necessariū bonū p nostra edificatiōe: vñ in chr̄o maioris pfectiōis fuit cibus ꝛ potus comunis ꝛ ꝯuersatio inter homines q̄ in Joan. bap. ciboꝝ abstinentia ꝛ solitudo

I
Actus vite perfecte

I Tertij actus erant in chr̄o respicientes informationē vite pfecte: sicut virginitatē ꝛ paupertatem extremam seruare: in tribulationibus gaudere: oibus humiliari ꝛ obedire: ꝛ his silia. In his nō tenemur de necessitate salutis chr̄m sequi nisi vouissemus: vt solent religiosi obligare se ad obseruātiā diuinoꝝ ꝯsilioꝝ: vel in casu q̄ extrema necessitas id expostularet: puta siquis mortem pateret vt nō negaret chr̄m: vel vt nō faceret aliq̄d ꝯtra legē dei. Idcirco male iudicāt q̄ vidētes sacerdotē vestē sibi ꝯuenientē ferentē redarguūt d. Sic nō fecit chr̄s. Ul' platos ecc'lie decēti familia incedeñ. di. Non sic fecit Petrus apl's: ꝛ silia. Nā Hier. ad Demetriadē d̄t. Prohibent mala. p̄cipiunt bona: ꝯcedūt media: suadent pfecta. In duobus primis oē pctm̄ cōcluditur. Reliqua v̄o in nr̄a sunt ptāte vt aut vtamur cōcessis aut licitis: aut ob maius p̄miū a q̄ nobis pmissa sunt respuam⁹. Hec ille. Et sic claret ꝯclo: ꝛ ad hūc sensum sunt exponēde autoritates in ꝯtrariū adducte q. s. chr̄iani tenent chr̄m sequi in gn̄ali: nō in pticulari vt. s. pctā caueāt mortalia: ꝛ ſuēt dei mādata vnusq̄sq ſm statū suū: siue sint reges siue milites siue mercatores siue religiosi siue seculares siue v̄gines siue coniugati. Et hoc de oibus cuiuscūq status mūdi christicolis vt clarius dicam in subseqenti tertio ar.

K
Quibus modis sequi debem⁹ chr̄m

K Quātum ad tertiū mysteriū. s. modificatiōis: Hoc est q̄bus modis debeamus chr̄m dn̄m sequi: accipiat hec ꝯclo. Quilibet christianus gn̄alr obligat chr̄m seq̄ tpaliter. s. pctā mortalia cauēdo: pn̄iaꝫ verā agēdo: ꝛ mādata obſuando. Hec notant i ip̄o v̄bo saluatoris p̄assūpto: vbi dicit Siq̄s vult venire p⁹ me. s. imitādo morib⁹ salubrib⁹ abneget semetipm̄: q̄ ad primū: tollat cru. suā: q̄ ad scd̄m: ꝛ sequat me. s. in v̄a charitate: q̄ cōsistit in mandatorū

Abnegatio suipsius

obseruatione: quo ad tertium. Ad hec quippe tria sub necessitate salutis obligamur. ❡ Primo ergo christianus tenetur abnegare semetipsum: omne peccatũ mortale relinquendo: q2 hoc promisit quilibet in baptismo ſm Aug. Abrenũciare. s. sathane ⁊ oib⁹ põp2 ei⁹: ⁊ oib⁹ opib⁹ ei⁹: ⁊ oi fornicatiõi diabolice. d. ɔse. di. iiij. Pria igit̃ ⁊ xvij. q. j. Sũt qdã. Uñ Gre. in homi. d vno mar. dt sic. Non sufficit. s. ad salutem nostra relinquere: nisi relinquamus ⁊ nos. Quid est hoc ꝙ dicim⁹: relinquamus nos: si eñ nosmetipsos relinquimus quo ibimus extra nos: sed aliud sum⁹ per pctm̃ lapsi: aliud per naturam conditi. Relinquamus nosipos quales peccando fecimus: ⁊ maneam⁹ nosipi quales per gratiam facti sumus. Ecce eñ qui supbus fuit si ɔuersus ad christum humilis factus est: semetipsum reliquit: si luxuriosus quisqȝ ad ɔtinentiam vitam mutauit: abnegauit vtiqȝ quod fuit: si auarus quisqȝ ambire iam desijt ⁊ largiri didicit propria qui prius aliena rapiebat: pculdubio seipm̃ reliquit. Hec ille. Scd̃o christianus tenetur veram pniaȝ agere: q2 sine ipa peccatori non dat̃ venia: nec salus eterna. dist. l. Quia tua. Et ɔcor. volunt doc. sup. iiij. di. xiiij. ꝙ tres sũt partes vere pnie. s. vera ɔtritio: vera ⁊ fidelis confessio: ⁊ satisfactio. In his debet hõ sequi christum: ⁊ hoc est crucẽ suam tollere. Crux eñ a cruciatu d2: ⁊ ideo pniam ſcat. Tertio christianus tenet̃ christum sequi in vera charitate: seruando. s. precepta. Uñ Jo. xiiij. Si diligitis me mandata mea seruate. Et iterum: Qui habet mãdata mea ⁊ seruat ea ille est qui diligit me. Sine hoc nõ est salus: ipo dño teste Matt. xix. Si vis ad vitam ingre. ser. man. Btũs Andreas in his secutus est christũ vsqȝ ad mortem: ⁊ ideo nũc merito gloriat̃ cũ chro. O itaqȝ fidelis aia: o chriane sanguie chri redẽpte: disce sic sequi tuũ dñm iesũ vt p⁹ ipm̃ seq̃ valeas ad celeste regnũ. Amẽ.

De priuilegijs sancti Andree Sermo. iiij.

A

Magnificauit eum rex inter primos amicos. A Hec verba scribũtur. j. Macha. x. ad lr̃am de ionatha: sed merito hec accipiunt̃ ad honorem beati Andree apli: quem deus inter primos amicos quos de mundo primos vocauit: ⁊ super omnes primos principes constituit: dicente ps. Constitues eos principes sup omnem terram: inter hos magnificauit. Nimirum deus bonus ⁊ misericors solet honorare seruos suos omnes cõmuniter in celo: sicut promisit dñs iesus. Joan. xij. Siquis mihi ministrauerit honorificat eũ pater meus qui est in celis. Et hoc est magne pietatis diuine: quia nõ de nostro proprio sed de suo dono est ꝙ sibi seruiamus: ⁊ tñ vult nobis remunerare ac si de nostro proprio seruiuissemus: vt dt Gre. Apostolos aũt honorat deus specialiter: iuxta illud ps. Nimis honorati sunt amici tui deus. sed inter eos b. Andream magno honore dignũ effecit cum primum discipulo2 in prima vocatiõe esse voluit: ipmqȝ celesti maximo honore sublimauit. Idcirco merito de ipo accipiuntur verba premissa scȝ Magnifica. ⁊c̃. In quibus verbis tria precipua magnalia notantur de quibus sancta ecclesia ipsum b. Andream in officio diuino precipue commendat.

❡ Primum est magnifica exaltatio: quod notatur cum d2 Magnificauit eum rex. i. Christus.
❡ Secundum est apostolica dignificatio: quod notat̃ cum dicitur: inter primos. i. apostolos.
❡ Tertium est diuina amicatio: quod notatur cum additur: amicos.

❡ Hec quippe tria magnalia ecclesia canit de sancto Andrea. ❡ Primo eius magnificã exaltationem cum in collecta dt. Maiestatem tuam dñe suppliciter exoramus: vt sicut ecclesie tue beatus Andreas apls tuus extitit predicator ⁊ rector: ita apud te sit p nobis perpetuus intercessor. Ecce eius exaltatio in tota ecclesia q2 de⁹ fecit iñm ecclie aplm̃: predicatorem: ⁊ rectorem. ❡ Scd̃o ecclia canit eius dignitatẽ apostolicã: ⁊ cõmendat di. Andreas christi famulus dignus deo aplus ger. Petri: ⁊ in pas. so. ⁊c̃. ❡ Tertio ei⁹ diuinalem dilectionem pcipue cõmendat cũ dt. Dilexit Andream dñs in odorem suauitat̃. Uñ ſm hec tria mysteria notabimus in hoc sermone.

Primum dicitur magnifice exaltationis.
Secundum d2 apostolice dignificationis.
Tertium d2 dominice dilectionis. B

B Priuilegiũ scti Andree dicit̃ primo magnifice exaltationis

Quantũ ad primũ mysterium. s. Magnifice exaltationis accipiamus hanc ɔclonẽm: ꝙ s. nullus dñs adeo magnificat vel exaltat seruos quemadmodum deus ipse suos. Idcirco deseruire deo super omnia melius est ⁊ honorificentius. Hec ɔclo ostenditur hic tripliciter.

❡ Primo ex autoritate
❡ Secundo ex ratione
❡ Tertio ex exemplari declaratione

❡ Primo quidem ex autoritate sacre scripture: qm̃ scribit̃ Esa. lxiiij. Oculus non vidit deus absqȝ te que preparasti expectantibus te. Et. j. Co. ij. Oculus non vi. nec au. audi. nec in cor ho. as. q̃. p̃. deus his qui diligunt illum. Ex quibus hr̃ ꝙ deus suos magnificat ⁊ exaltat bono inenarrabili ⁊ vltra ꝙ̃ hõ cogitare põt Alij aũt dñi non possunt suis dare nisi ista transitoria que ⁊ oculus vidit ⁊ auris audiuit ⁊c̃. Nam ⁊ si quis posset exaltari in tãtum ꝙ presideret toti mundo: vtiqȝ ⁊ hmõi vidimus vel saltẽ audiuimus de plibus imperatoribus Romanis: ⁊ de Alexandro Magno: qui impabant mũdo: aut in cor aliquid tale ascendit aliquibus p cogitationem: sed ⁊ quantumcunqȝ oia mundana reputent̃ magna: vtiqȝ mundus trãsit ⁊ ɔcupiscẽtia eius Bona aũt celestia sũt indicibilia ⁊ oẽm cogitatum humanum transcendentia quibus deus suos magnificat eternaliter. C Scd̃o dicta ɔclo ostenditur ex ratione: qm̃ quanto quis maior dñs tanto maiora ipsum condecent donaria. Nam magno regi verecũdia esset dare vnicum obolum. Unde de Alexan. Magno d2 ꝙ cum paup ab eo petiuisset denarium: ipẽ donauit vnã vrbem. Et cum paup dixisset se indignum ad tantum. Respõdit Alex. Mihi cũ sim dñs orbis nõ decet dare denariũ ⁊c̃ Sed qm̃ ipẽ de⁹ est infinite maiestatis: potestatis: ⁊ liberalitat̃ ac pietatis: q̃ est rex regũ ⁊ dñs dominantiũ Apo. xix. ergo eius retributiõis donaria sũt pmaxia. Uñ Aug. li. solilo. dt sic. Magn⁹ es tu dñe ⁊ nõ est mẽsura magnitudinis tue: benignus ⁊ largissimus: q2 nec mẽsura nec nũerus nec finis est retributionis tue q2 sicut magnus es tu: ita magna sunt donaria tua: qm̃ tuipe es pmiũ ⁊ corona oim̃ legitime pugnatorũ tuo2. Hec ille. Ex quo hr̃ ꝙ fuiens deo exaltabit̃ ad infinitas diuitias: infinitos honores: ad infinitã gloriam ⁊ dominiũ: ⁊ queqȝ bona infinita participãdã: q2 ad deũ possidendũ in quo oia bona ⁊ infinita maiestas ac glia ⁊c̃. Quia ergo suis dat deus seipm̃: ergo sũmũ bonũ: quo mai⁹ excogitari nõ põt: vt dt Anß. li. monol. ⁊c̃. D Tertio ondit̃ exẽplari declaratione. Nã vt expientia docet sunt quidã hoies q̃ toto conamie deseruiũt carni: eius voluptatẽ sectãdo. Sed quis finis aut q̃ retributio taliũ: qlisue exaltatio? Audiãt Ecc. ca. xix. di. Uinũ ⁊ mlieres apostatare faciũt sapientes: putredo ⁊ ꝟmes hereditabunt illũ: extollet̃ in exẽplũ maius ⁊ tollet̃ de nũero aia eius Hec ibi. Ecce taliũ exaltatio miserrima ⁊ atrocissima infelicitas. Nã quo ad corpus: putredo ⁊ ꝟmes hereditabũt eũ: tanto magis quanto carnẽ impinguauit. Et quo ad animã tolletur nunc de numero sctorũ. ⁊ in futuro iudicio quo ad vtrunqȝ. s. corpus ⁊ aiam puniet̃ tanto acerbius: iuxta illud Apoc. xviij. Quantũ se glorificauit ⁊ in delitijs fuit: tantum date illi tormentũ ⁊ luctũ. Item alij sunt hoies qui deseruiũt toto conamine diabolo: vicia q̃qȝ dietim ⁊ peccata committendo: quos aliqñ contingit deo permittente exaltari in prosperitatibus mũdanis ⁊ dominijs ac dignitatibus. Sed quid tales sequetur? audiant Job. xxj. dicentẽ. Impij viuũt sublimati conforatiqȝ diuitijs: semen eorum permanet coram eis: ppinquorũ turba ⁊ nepotũ in ɔspectu eo2. Et post pauca. Ducũt in bonis dies suos ⁊ in pũc. ad infer. descen. Ecce ꝙ̃ lugubris eorum exaltatio. ⁊ Ps. Uidi impium

C Ex ratione

D Exemplari declaratiõe.

exaltatum τ ele. sicut cedrus libani: transiui τ ecce nõ erat: quasi τ nõ est inuentus τc̃. Preterea alij sunt qui toto corde deseruiunt mundo: τ de deo ac salute anie nil curant: exaltantur τ honorantur ẽm seculũ τ non sa tiantur: sed ad maiora τ ampliora inhiant: querũt pla cere hoĩbus τ principibus deseruire: deo relicto. the sauros accumulant vt in hoc seculo fulgeant. Sed q̃s hoꝝ finis τ retributio? audiant Sapientẽ cap. v. di. ꝙ tales in inferno dicẽt penitentiam agentes τ p̃ angu stia spũs gementes. Quid ꝓfuit nobis sup̃bia: τ diuiti arũ iactantia quid cõtulit nobis? transierũt oĩa illa tanq̃ vmbra. Et infra. Sic nos nati cõtinue desinimus esse τ virtutis nullũ quidem signũ valuimus oñdere. In malignitate aũt nostra cõsumpti sumus. Talia di xerũt in inferno hi qui peccauerũt: q̃m spes impii qua si lanugo est que a vento tollit. Hec ibi. E Uñ vt

E Exempla

particularia exempla ꝓducamus. Quid profuit Amã ꝙ a deo fuit exaltatus vt secundus esset a rege qui tñ suspendio interiit ꝓpter impietatẽ: Hester. iij. Quid Neroni profuit esse dñm τ impatorem mundi τ tantũ abundare diuitijs vt piscaretur retibus aureis. Nõne postea spoliatus oĩbus bonis ꝓpria manu se intere mit. Sic de Gaio impatore qui ad põpam panes aure os poni faciebat in mensam: τ in turri stans aurũ spar gebat in plateam Sed postea mãdato senatus est gla dio interemptus. Sic de multis alijs impatoribus to tum mundum regentibus atq̃ alijs principibus mũdi a principio. de quibus Baruch. v. Ubi sũt inquit prin cipes gentiũ τ qui dominant super bestias: qui in aui bus celi ludunt: qui argentũ thesaurizant τ aurũ in q̃ confidunt hoĩes: τ nõ est finis adquisitionis eoꝝ. Et se quit Exterminati sunt τ ad inferos descenderũt τ alij in locum eoꝝ surrexerũt. Hinc Inno. Quid inquit ꝓ sunt diuitie: quid epule: quid delitie: q̃d laudes mun dane τ potentie ac pompe: non liberant hoĩem a mor te: nec defendunt a verme: non eripiunt a fetore: nec a tormento gehenne. Hec ille. Ecce ergo patet q̃ dãna biliter exaltant mali. Deniq̃ qui seruiunt deo vero τ perpetuo ac summo: honore digni habent tam in celo vbi constituent in sempiterna gloria q̃ etiã in hoc mũ do: vt videm⁹ de apostolis τ alijs p̃cipue sctĩs canoni zatis: qui cũ fuerint paupes rurales vel piscatores: simplices q̃q̃ hoĩes: nũc maioꝝ in tota ecclesia p mũdũ honor exhibet eis q̃ oĩbus impatoribus mundi. Nã τ reliquie caligarũ vel tunicarũ aut cõpedum τ festa ipsorũ venerant genu flexo: etiã apud reges: ergo τc̃.

F Utrũ princi pes prelati in ptãte ↄsti tuti grauius peccant.

F Sed gratia premissoꝝ quõ orit de dñis vel prin cipibus siue iudicibus τ quibusuis in honore mũdano vel aliqua dignitate exaltatiõis positis: τ prelatis tã ecclesiasticis q̃ secularibus. Utrũ. s. tales eodem gñe peccati peccẽt grauius: τ puniant in inferno acerbius q̃ hoĩes cõmunes vel inferiores ceteris paribus. Et ꝑ cõtrarium si bene τ debite vixerint: an ad maiorem gloriã in celo perueniant? Ad hec respondẽt precipui plures doc. sancti. Primo eñ sapiẽs li. Sap. ca. vj. dr. Audite reges τ intelligite: discite iudices finiũ terre: q̃m data est a dño potestas vobis τ virt⁹ ab altissimo q̃ interrogabit opa vestra τ cogitationes scrutabit: q̃m cũ essetis ministri regni illius: nõ recte iudicastis neq̃ custodistis legem iustitie: neq̃ ẽm voluntatem dei am bulastis: horrẽde τ cito apparebit vobis: q̃m iudicium durissimũ his qui presunt: exiguo eñ concedit miseri cordia. Potentes aũt potenter tormenta patient forti oribus fortior instat cruciatio. Ad vos ergo reges sũt hi sermones. vt discatis sapientiã τ ne excedatis. Et infra si ergo delectamini in sedibus τ sceptris o reges populi: diligite sapiẽtiam vt in ꝑpetuũ regnetis in ce lo. Hec ibi. Uñ iuxta hec Cyprian⁹ de. xij. abu. dr sic. Sciat rex ꝙ sicut in throno hoĩm primus cõstitutus est sic τ in penis si iusticiã non fecerit primatũ habiturus est. Oẽs nãq̃ peccatores quos sub se habuit: supra se modo plagali pena futura habebit. Hec ille. Secun dus doctor Gregorius: vt habet di. c. Rationis. dr sic. Cum honoris augmento cura quoq̃ sollicitudinis de bet excrescere: vt cultui vestiũ: actionisq̃ ornamẽta cõ

ueniant: oportet vt enixius in cũctis studijs se exerce ant: τ circa subiectoꝝ actus sit cura vigilans. Idem: xj q. iij. Precipue. Scire debẽt prelati ꝙ si puersa vnq̃ perpetrãt tot mortibus digni sunt quot ad subditos ꝑ ditionis exempla transmittunt. Uñ necesse est vt tãto se a culpa custodiant: quanto per praua que faciũt nõ soli moriunt. Hec ille. Tertius est Symachus pa. j. q. j. di. in c. Uilissimus: sic Uilissimus cõputandus est nisi precellat scientia τ sanctitate qui est honore prestan tior. Ex quibus patet clara responsio. O ergo hõ vide q̃ gratus esse debes deo. Hec perpendens. b. Andre as toto corde vsq̃ ad mortẽ seruiuit deo. O itaq̃ q̃stul tissimi hoĩes qui pro tanta gloria adipiscenda nolunt seruire deo. Sicq̃ fatui facti seruientes mundo τ dia bolo pereunt cum illo. G

G Secũdũ pri uilegiũ apl̃i ce dignifica tionis.

Quantum ad secundũ mysteriũ. s. apostolice dignificationis accipiamus hanc ↄclõnem: ꝙ b. Andreas tãta dei gratia fuit dotatus vt merito dignus esset chr̃i Jesu apl̃s. Hec ↄclõ ostendit tripliciter. Primo ex auctoritate. s. sctẽ ecclesie: que sic canit τ testat in officio de ipso dic. An dreas chr̃i famulus dignus dei apl̃s: germanus Pe tri τ in passione socius. H Secũdo ostendit ex ra tiõe tripli. Primo p̃hica. quia vt scribit. iij. Top. Unũ quodq̃ quantũ habet de bonitate tantũ hꝫ de eligibi litate. Sed chr̃s deus qui omnia sciuit nec errare po tuit: elegit Andream ad apostolatus dignitatẽ. ergo sequit ꝙ tanta sctitatis bonitate eũ impleuerit vt per dei gratiam merito esset eligendus. Scdo rõne iuridi ca vel canonica: quia vt hr̃. xxiij. q. iiij. Obtineri. per Grego. Predestinatio ita est a deo disposita vt electi nõ nisi meritis τ precibus ad ip̃am ꝑueniant. Sed q̃m deus ab eterno predestinauit Andream eligendũ in apostolatũ. ergo sibi tantam gratiã meritoꝝ ↄtulit: vt esset dignus per virtutũ correquisitaꝝ habitum. s. per humilitatem: per puritatem a peccato: ac charitatem τ bonorũ operum fructum. Tertio rõne theologica qꝛ Aug. super Eph. j. in glo. dr sic. Deus q̃s elegit facit bonos: dicente aplo. Elegit inq̃t nos ut essemus san cti τ immaculati in cõspectu eius in charitate τc̃. Cum ergo deus elegerit andream ad apostolatũ: sequit ꝙ eũ fecit bonum adeo vt esset idoneus ad dignitatem. I Tertio dicta ↄclõ oñditur exemplari declaratiõe.

H

I Exemplaris declaratio

Nã videmus ꝙ aliq̃n dignitas dat digno. τ tunc bene cõueniunt. Ecci. x. Da illi honorẽ ẽm meritũ suũ. Ali q̃n indignitas τ confusio datur indigno: τ tũc similiter bene conueniũt: q̃m vt dr. iiij. Eth. Prauus hõ honore nõ est dignus. qꝛ honor est p̃mium virtutis. τ ꝑ ↄñs est cõfusione dignus τ punitiõe. Uñ Aug. dr. Latro pul chrius stat in furca q̃ in cathedra. Aliq̃n aũt dignitas indigno. τ tunc male ↄueniunt. Sic etiã cũ indignitas datur digno. Unde Eccẽs. x. ca. Est malũ q̃d vidi sub so le: quasi ꝑ errorẽ egrediens a facie principis: positum stultũ in dignitate sublimi τ diuites sedere deorsum. Uidi seruos in equis: τ principes ambulantes q̃si ser uos sup terrã. Hec ibi. Sed vñ hoc fiat: exprimit di. ꝙ ꝑ errorem egrediens a facie principis. Chr̃s aũt dñs omniscĩens nunq̃ errare potuit: sed dignitatẽ aplicam digno ↄtulit. s. b. Andree: ideo ista dignitas optĩe sibi cõuenit ꝑ dei grãm: ergo recte dignus dei apl̃s dr O itaq̃ dignissime sancte apostole. O vere deo acceptis sime τ dilectissime orã pro nobis. K

K Tertiũ dñi ce dilectiõis

Quantũ ad tertiũ principale dñice. s. dilecti õis sufficiat breuiter ꝑ ↄclõne q̃d testat ec clesia in officio scꝫ ꝙ dilexit Andreã dñs in odorẽ suauitatis: honorando ip̃m multipli ci priuilegio sctitatis. Et primo ↄuersionis primordio dilexit eũ triplici priuilegio. Primo. s. primogeniture in chr̃i fide τ vocatione: qꝛ in pria vocatione ante cete ros ipse primus chr̃m est secut⁹: vt patuit ser. ij. Et pri mogenitũ filiũ solet hõ p̃diligere: sic chr̃s Andreã di lexit. Scdo prime doctrine in chr̃i annunciatiõe: quia vt scribit Joan. j. Inuenit hic primũ fratrẽ suũ Simo nem: τ dixit ei. Inuenimus messiam quod est interpre tatũ chr̃s: τ adduxit eum ad iesum. Ecce primus chr̃m

annunciauit: ꝛ tunc Petrum fratrem suum conuertit.
Ubi Lyra dicit: ꝙ Andreas fuerit sufficienter instru-
ctus a christo per testimonia legis ꝛ prophetaꝝ ꝙ ipse
erat vere christus. Et tunc desiderans fratrem suū ha
bere consortem in religione fidei quesitum diligenter
inuenit: ꝛ ad Jesum adduxit. In quo facto maxime cha
ritatis meritum acquisiuit. Quo contra maxime perdi
tionis infernalisqꝫ punitionis demeritū acquirunt heu
miserrimi qui a iesu animas auertūt ꝛ ad peccata indu
cunt. O quid putas in celo quanta charitate Petrus
debet Andream diligere per quem christum meruit in
uenire. O quanti meriti btūs Andreas est apud deum
qui principem apostoloꝝ conuertit ꝛ adduxit ad iesum
Exinde consuetudo increuit in ecclesia vt illi qui bapti
zantur habeant patrinos adducentes ꝛ spondentes ꝓ
se. Tertio dilexit Andream dominus priuilegio di-
gnitatꝫ apostolice. quia ipm apostolica dignitate subli
mauit: vt patet Luc. vj. vbi secundus inter. xij. nomina
tur. Item in sue conuersationis progressu dilexit An-
L dream dominus honorando. L Quarto priuilegio
Quartū familiarꝫ amicicie scilicet familiaris amicicie. quia vt de eo canit ecclesia
Amicus dei appellatus est. Nā familiaris amicus chri
sti ex euangelio comprobatur vbi legitur ꝙ fuit christi
consiliarius ꝛ secretarius. Etem̄ de turba satianda con
silium cum eo christus habuit. Joan. vj. vbi Philippū
tentauit di. Vñ ememus panes vt manducent hi? Phi
lippus non tam confidebat. quia dixit: Ducentoꝝ dena
rioꝝ panes non sufficiunt ꝛc̄. Sed Andreas christi
misc̄diam ꝛ potentiā prouocabat di. Est puer vnus hic
qui habet quinqꝫ panes ꝛ duos pisces: ſꝫ hec quid sunt
q. d. Licet hec sint modica. tu tamen domine supple qd
deest. Item cum quidā gentiles domino iesu loqui vel
lent dixerunt Philippo: ꝛ Philippus dixit Andree. ꝛ
sic ambo euntes ad iesum introduxerunt illos. Jo. xij.
Quintū charitatis ꝛ deuotionis Et sic patet. Quinto honorauit priuilegio charitatis
ꝛ deuotionis excellentissime. Nam inter alios aposto-
los Andreas hāc gratiam a deo acceperat vt esset de
uotissimus ad christi crucem ꝛ passionem, sicut ipsemet
testatur cum ad crucem ducebatꝛ di. O bona crux ama
toꝛ tui fui semper ꝛ desideraui te ꝛc̄. Hec aūt gratia est
ardentissime charitatis inflammatiua: vt dicit Bern̄.
Super omnia inquit te mihi amabilem reddit o bone
Jesu calix passionis quem bibisti pro me in cruce. hoc
est quod arctius stringit ꝛ dulcius afficit affectum amo
M ris. M Sexto dilexit priuilegio consimilis patien
Consimilis patientie tie siue pene. qm̄ sicut christus penam crucꝫ pro nobis
pati voluit. sic Andreas crucis passione pro christo mo
ri voluit q̄uis alio modo in cruce situatus fuerit An-
dreas q̄ christus. quia vt ꝯmuniter tenetur christus in
cruce positus fuit rectus. Petrus autem reuersus. sed
Andreas transuersus lateraliter. Sed queritꝛ cur chri
stus dominus sic pati crucem voluit suos primos disci-
pulos ꝛ principales electos? Respondetꝛ ꝙ huius ra-
tio vna est eoꝝ ex hoc glorie maioris acquisitio in chri-
sti assimilatione ꝛ passionis acerbitate. Alia ratio no-
stre instructionis: vt sequamur christum exemplo preci
puoꝝ apostoloꝝ in cruce saltem vere penitentie. Pro
pterea christus poni voluit in cruce rectus vt respice
ret mundum quē redimebat. quatinus sic amorose nos
vocaret ad crucem penitentie. Petrus aūt positus est
in cruce reuersus tanq̄ princeps omnium christianoꝝ
vt aspiceret celū vbi est christus: ꝛ sic suo exemplo nos
doceret aspicere celeste premium pro cruce penitētie
repromissum a christo. Andreas aūt posit⁹ est transuer
sus vt tanq̄ plebs christiana cum vna manu peteret au
xilium ꝛ celeste premium a christo: cum alia aūt manu
peteret claues a Petro: cui scꝫ a christo tradite sunt.
Matth. xix. Tibi dabo claues reg. ꝛc̄. vt sic per Petri
autoritatem aperiatur celum vere penitentibus. Et sic
N patet. N Item dilexit Andream dñs in sue cōsum
Illustratōis miraculose mationis statu: priuilegio. s. septimo vicꝫ illustrationis
miraculose: quia ipm miraculis glorificauit. Nam eius
animā christus in luce splendida adueniens suscepit: ꝛ
eius corpus manna suauissimi odoris de tumulo eius
emanāte in modum farine ꝛ olei honorauit, vt dicitꝛ in
legenda. atqꝫ ipm sanctum Andream inuocantibus mi
rabiliter subuenit vt ex hoc vno subscripto miraclo pa
tescit: alijs causa breuitatis omissis. Legitur quippe in Exemplū
legenda. ꝙ epus quidam btm̄ Andream inter sanctos
summa deuotione habebat. Quod diabolus inuidens
ad decipiendū se contulit: in formāqꝫ mulieris pulcher
rime se transformauit. Et veniens ad epm̄ dixit se velle
confiteri annuente epo ait: Obsecro mi dñe miserere
mei: ego sum filia regis magni que virginitatem meam
chro dedicaui: pater autē meus cum vellet me cogere
vt traderer cuidam principi in coniugiū: latenter fugi:
magis eligens exulare q̄ votum virginitatis infringe-
re. Audiens aūt vestre sanctitatis preconiū: sub prote
ctione vestra confugi vt apud vos diuine contēplatio-
ni quietius vacem. Admiratꝛ eps eius pulchritudinem
eloquentiā: ꝛ feruorē: ꝛ confortauit verbis in chro ꝛ vt
secū pranderet vna cū alijs inuitauit. Sedens ad men
sam: crebro eps faciem eius intuens: corde sauciatꝛ qd
diabolus perpēdens cepit pulchritudinē magis auge
re. Ecce aūt peregrin⁹ quidā in foribus pulsauit ꝛ ape
riri instanter postulauit. Tunc illa dixit: Questio sibi
grauis proponatꝛ quā si soluere sciuerit admittatꝛ: alio-
quin vt inscius ꝛ presentia epi indignus repellatꝛ. Fa-
uent cuncti huic sententie: sed quis ꝓponeret questio-
nem percontantꝛ. Tandē ad mandatū epi ipsa ꝓposuit
di. Interrogetꝛ quod est maius mirabile qd deus fece-
rit in parua re. De hoc interrogatus p nunciū. peregri
nus respondit: ꝙ facies humana. qꝛ inter tot hoies di-
uersos in mūdo nunq̄ reperiuntꝛ duo hoies in facie oino
similes ꝛ in tam parua facie deus oēs sensus locauit.
Hanc responsionē audientes oēs mirantꝛ ꝛ approbant.
Tūc illa ait: Proponatꝛ sibi scda questio grauioꝛ vt me
lius experiamur eius sapientiā. Interrogetꝛ vbi terra
altioꝛ est celo. Peregrinus rñdit ꝙ ī celo empyreo vbi
corpus chri qd est substantie terree: vtpote ex Adā de
terra condito sumptū ex virgine ibi est sup om̄es celos
exaltatū. Hanc responsionē audientes: cūcti sapientiā
illius laudāt. Tunc illa: Fiat adhuc tertia grauissima
questio scꝫ quantū spaciū sit a terra vsqꝫ ad celū. Req-
renti de h̄ nuncio: peregrin⁹ dixit: Uade ad illū q̄ te mi-
sit ipe de h̄ rñdeat q̄ meli⁹ nouit h̄ spaciū mensurando
qñ de celo cecidit. Non em̄ est mulier sed diabol⁹ in for
ma mulieris. ego aūt de celo nunq̄ cecidi. Audiēs hec
nuncius vehementer expauit. Et cū hec recitaret dia-
bol⁹ euanuit de medio cūctis mirantib⁹. Eps ḡ ad se re
diens lamentari cepit ꝛ veniā ꝑcari. misitqꝫ vt pegrin⁹
ille introduceretꝛ: ſꝫ nō inuenitꝛ. Vñ indixit pplo orōnē
ꝛ ieiuniū: si forte dñs reuelaret q̄s fuerit ille pegrin⁹ q̄
eū a tali piculo liberauit. Ecce nocte illa epo reuelatū
est ꝙ b. Anđ. fuerit in habitu pegrini q̄ posuerat se ad
liberandū ipm ꝓ deuotione quā sibi exhibere solit⁹ fue
rat. Vñ eps de cetero amplius creuit in bti Anđ. deuo
tione. Ecce ḡ charissimi q̄ bonū est bti Andrea patro-
ciniū inuocare vt liberetꝛ hō ab insidijs diaboli ꝛ picu
lis. Rogemus ḡ chrm̄ iesum vt bti Andree meritis det
nobis grām ꝛc̄. Amen.

¶ De scta Barbara ꝟgine Sermo cū legenda.

Super salutem ꝛ speciē
dilexi eā (vicꝫ grām diuīe sapie) ꝛ ꝓposui ꝓ lu
ce habere eā. Sap. vij. ꝛ ad laudē hui⁹ festiui
tatis. A Quibus ꝟbis docemur in exēplo b. Bar A
bare carnalia contēnere. ꝛ spūalia ac salutifica toto coꝛ
de desiderare. Et merito: quia vt dicit apls Rom. viij.
Qui ſm carnem sunt que carnis sunt sapiunt. qui vero
ſm spiritū sunt que spūs sunt sentiunt. Sed prudentia
carnis mors est. prudentia autē spūs vita ꝛ pax. Hec
ille. Ecce ergo periculum carnalitatis ꝛ fructus spūa-
lis vite. Propterea sapiens docet contemnenda carna
lia: cum dicit: Super salutem id est super sanitatem coꝛ
poralem. ꝛ speciem. i. super pulchritudinem dilexi eam
sapientiā: qua cognoscitꝛ deus ꝛ ea q̄ dirigunt ad ipm.
Vñ ꝛ subdit: Et ꝓposui pro luce habere eam. quia sicut
lux corporalis dirigit in corporalibus. sic sapientia in

vita spirituali. vt exponit hec Lyra. Sed qm̄ de sancta virgine Barbara legitur. φ suam pulchritudinē ⁊ carnis delectamenta abhorrescens: sapientiam veram in cognitione domini Jesu toto corde desiderauit. Jdcirco de ipsa merito accipiuntur hec verba. Super salutem ⁊c. Jn quibus ipsa beata Barbara virgo commendatur precipue de tribus.

¶ Primo de carnalis vite abominatione. ibi: Super salutem ⁊ speciem dilexi eam.

¶ Scd̄o de diuinalis noticie desideratione. ibi: Dilexi ⁊ ꝓposui habere

¶ Tertio de ꝓcellentis glorie illustratione. ibi: Pro luce. s. glorie habere eam. B

B Abominatio carnal' vite

¶ Circa primum de abominatione carnalis vite accipiamus pro documento hanc cōclusionem. φ beate virginis Barbare exemplo: vita carnalis merito detestanda est om̄i christiano. Et declarat' triplici via.

¶ Primo autoritatibus.

¶ Secundo rationibus

¶ Tertio exemplis ⁊ similitudinibus.

¶ Primo autoritatibus. quia apl'us Rom. viij. dicit. φ qui in carne (viuētes) sunt (.i. ꝰm desideria carnis) deo placere non possunt. ergo fratres spiritui debitores sumus: non carni. Si em̄ ꝰm carnem vixeritis: moriemini si autem spiritu facta carnis mortificaueritis: viuetis. Quicūq3 em̄ spiritu dei aguntur hi filii dei sunt. Jtem Gal. v. Dico aūt vobis in christo: spiritu ambulate ⁊ desideria carnis nō perficietis. Et infra. Qui christi sunt carnem suam crucifixerunt cum vi. ⁊ concu. Unde Origen̄. super Leui. iij. dicit. Qui carni male facit: spiritui bene facit vt spiritus saluus sit. Non em̄ potest vni eorum bene fieri nisi alteri male fiat. Et quare hoc? nisi φ caro semper cōcupiscit aduersus spiritum ⁊ spiritus aduersus carnem. Cum ergo homo hunc domesticum hostem nutrit contra se: periculosum est. Et quomodo potest homo contra exteros hostes. i. diabolum ⁊ mundum pugnare si intraneum hostem nondum subiugauit Greg. Jncassum contra exteros bellum geritur si intra vrbis menia hostis insidiās habet. Si quereres. Quo modo ergo regere habeam corpus meum? Ad id Gre. super Ezech. xix. respondet di. sic. Caro aliquando nobis adiutrix est in bono opere: aliquando aūt est seductrix in malum. Si ergo plus φ̄ debemus eidem tribuimus: hostem nutrimus: ⁊ si necessitati eius que debem' non reddimus: ciuem necamus. Satianda est ergo caro ad hoc vt in bono opere sufficiat: non lasciuiat. Hec ille. Jtem Bern̄. in ep'la ad fratres de mōte dicit. Sic de carne agere debet homo sicut non suo iumento sed eius a quo precio magno empti sumus vt glorificemus ⁊ portemus deū in corpore nostro. Jdeo sic durius tractādum est ne rebellet sed seruire sufficiat. quia ad seruiendum spiritui datum est corpus. C Secundo

C Nō dementissime fatuitatis

declaratur rationibus. Et prima ratio dicitur dementissime fatuitatis: q2 vita carnalis brutalem reddit hominem ⁊ dementat a ratione Joel. j. Computruerunt iumenta in stercore suo. Greg. Jumenta computrescere in stercore suo est carnales homines in fetore luxurie vitam finire. Hinc Osee. iiij. Fornicatio ⁊ ebrietas auferunt cor id est rationē. Hiero. super Matt. Sicut vinum ⁊ ebrietas bibentem mentis sue impotentem facit: ita fornicatio ⁊ voluptas sensum peruertunt: animā debilitant ⁊ de rationali homine animal brutum faciūt Quo contra Ps̄. ait. Nolite fieri sicut equus ⁊ mulus quibus nō est intellectus. Nimir3 videmus tales adeo infatuatos vt pro momentanea delectatione currant ꝑcipites in ignem eternum ⁊ supplicium. quod certe animal ip̄m brutum non faceret dum hoc intelligeret. Nā astuta cornix nullo modo vult contingere laqueum vbi sibi escam videt positam vt decipiat: si tamen perpenderit fraudem. Nec lupus aut subdola vulpis appropinquat fouee aut cauerne quam antea aliquando inciderat. Audi φ̄ o miser homo qui festinas ad voluptatē: qm̄ dicente Greg. Momentaneum est quod delectat. sed eternum est quod cruciat. Hec clarent in exemplis sacre scripture. Nam Samson fortissim' qui habuit spiritum dei ad liberandum israel per carnalitatem adeo infatuat' extitit vt a Dalila pluries vincularetur: nec aduerteret sui deceptionem donec per eam ligatus in manus Philistinorum est traditus ⁊ exoculatus. Jtem Salomon rex sapientissimus qui ⁊ multa sancta verba libris scripsit: per carnalitatem adeo est infatuatus vt plurimas vxores habens singulaꝝ idola coleret. Jtem Dauid sanctissimus ꝓpheta amore Bersabee exardescens adeo infatuatus est vt adulterium ⁊ tandem innocentis Urie homicidium perpetraret. D Secunda ratio fedissime vtilitatis: quia carnis seruitus quid aliud est φ̄ amplecti stercora ⁊ seruire putredini fetidissime? Quis em̄ aspicere posset sine horrore carnis ipsius feditatem in sepulchro que vermes ⁊ ranas hereditare habet? Uile est φ̄ tali deseruire. Unde Chry. li. de reparatiōe lapsi dicit sic. Quid profuit vita illis qui in luxuria ⁊ voluptatibus presentis vite permanserunt: intuere sepulchra eorum si est aliquid iactantie in eis require nunc vbi sunt vestes ⁊ ornamēta: vbi voluptas ⁊ opulentia: vbi risus: iocus: ⁊ ineffrenata leticia. Accede ad singula sepulchra ⁊ vide cineres solos ⁊ etiā vermiū fetidissimas reliquias: ⁊ recordare hunc corporis esse finem. Hec ille. Tertia ratio diabolice captiuitatis: quia sicut aues per escam in laqueo capiuntur: sic homines per carnis voluptatem laqueo diaboli capiuntur. Dicitur nanq3 lib. xij. de natu. rerum φ aues que sunt exonorate a mole carnis. sunt altissimi volat' ⁊ per ꝯsequens non possunt capi retibus. Aues autem carnose ⁊ prede intendentes infimi sunt volat' ⁊ facile capiuntur laqueis. Sic homines carnales facile laqueo capti diaboli: incidunt mortem. Hiero. in testamen. Ensis inquit diaboli est luxuria: heu quot illa interficit romphea. Hoc rete diabolicū est. si quis hoc capitur non cito soluitur. O ergo charissimi nolite perire ⁊c. Aug. O quanta iniquitas vt animā quam chr̄s deus proprio sanguine redemit: homo pro momētanea delectatione diabolo vendat. E Tertio conclusio ostenditur exemplis sacre scripture testimonio: quia vt dicit Hiero. in testamēto. De nullo peccato legitur deus dixisse φ penitet se fecisse hominem ⁊ tam districta vltione mundum deleuisse diluuio sicut de peccato carnis. Ad idem est exemplum de sodomitis. Jtem vt idē Hiero. dicit: Jn nocte natiuitatis dominice omnes per totum mundū peccato contra naturam laborātes sunt subitanea morte perempti. O ergo maledictum viciū: o horrendissimum nefas ⁊ periculosissimum: vtinam homines saperent ⁊ intelligerent ⁊ nouissima ꝓuiderent. Preterea ad idem intuere homo exemplum domini nostri Jesu christi: quia vt homini monstraret carnem castigare ⁊ mortificare ⁊ viciis crucifigi debere: totū corpus passionibus: vulneribus ⁊ liuoribus exposuit: vt nō esset in eo sanitas a planta pedis ⁊c. Unde Bern̄. Non decet sub spinoso capite christo membra. i. christianos delitiari. Ad idem sunt exempla omnium sanctoꝝ martyrum virginum ⁊ confessorum. Jnter quos pro nunc de beata Barbara accipiamus exemplum de qua legitur φ omnia delectamenta carnis horrescens: virginitatem est amplexata. ¶ Legenda. F Erat quippe tempore Maximiani imperatoris gentilis quidam Dioscorus nomine in ciuitate Nichomedia nobilitate preclarus ac temperalium rerum abundantia summus cui erat hec filia speciosissima nomine Barbara: que cum esset pulcherrima ⁊ a patre nimium dilecta: propter eius pulchritudinem ne cōcupisceretur ab aliquo hominum reclusa est in turre altissima: vt tandem alicui magno principi traderet eam in coniugium preclarum. Erat enim Barbara ingeniosa ⁊ a tenera etate semper cogitationes vanas ⁊ vanos ornatus corporis sicut plerumq3 alie mulieres curant exornando se vt pulchriores appareant: ipsa contemnens: cepit sancta Barbara cogitare diuina: ⁊ carnalia delectamenta horrescere. Cumq3 pater suus eidem suaderet vt cuidam potenti qui optabat eam accipere in coniugium consentiret: nullo modo adquieuit. sed in virginitate permansit: nec dum tamen christum nouerat: ⁊c.

D Fedissime vilitatis

Diabolice captiuitat'

E Exempla sacre scpture

F Legenda

G Aliqs possit castitatē tenere sine grā dei

G Queri potest hic: vtrum homo sine gratia dei gratum faciente possit tenere castitatem vel aliud bonum salutiferꝫ facere? Rño questiōis: qꝛ ecce patuit ꝙ be. Barbara adhuc pagana ⁊ ꝑ ꝯñs extra gratiam dei castitatē tenuit: ⁊ multi infideles id facere eligunt ⁊ alia plura bona exercent. Sed contra hoc est qꝛ mgr in. ij. dist. xxiiij. diffinit liberum arbit. sic: est facultas rationis ⁊ voluntas qua bonum eligit gratia assistēte: ⁊ malum gratia desistente: ergo bonum non nisi ꝑ gratiam eligit. Quomodo ergo infidelis pōt eligere vt teneat castitatem vel aliud bonum salutis opari cum sit destitutus a gratia dei. Rñr ad hec ẜm doct. sup. ij. vbi s. precipue Aureo. ⁊ Bonauen. ꝙ quilibet hō siue infidelis siue christianus extra gratiam exñs. i. in pctō: pōt quidem ꝑ solum liberū arbi. eligere bonum ⁊ facere: ⁊ sic etiam castitatem tenere: sed non meritorie: qꝛ tale bonum cum sit sine gratia nō est meritorium vite eterne. Unde sup illud Ro. vij. Nō qd volo bonum hoc facio. Glo. dt sic: Hō naturaliter: scꝫ ex natura instituta: vult bonū: sꝫ hec volūtas caret effectu meritorio vite eterne nisi gratia affuerit. Et sic soluitur obiectio. H

H Utrum deus p̄sto sit gratiam suā dare quibuscunqꝫ hominibus

Q Uantum ad scdm principale de noticie dei veri desiderio: de quo plurimum cōmendabilis est b. Barbara: vt claret in eius legenda. Querit: Utrum deus dare ⁊ se ⁊ suam gratiam desiderantibus presto semp sit quibuscūqꝫ hominibus? Ad hanc questionem rñr ꝑ hanc ꝯclōnem: ꝙ deus bonus presto est oībus exhibere se desiderantibus. Hec ꝯclo oñdit. Prio autoritate. Nam ps. dt Prope est dñs oībus inuocantibus eum oībus inuocātibꝰ eum in veritate. Item Act. x. dt Petrus de Cornelio. In veritate inquit compi: quia non est ꝑsonarum acceptor deus: sed in omni gente qui timet eum ⁊ operatur iusticiam acceptus est illi. Hec Petrus dixit: qꝛ Cornelio qui erat quidam gentilis: tñ erat religiosus vnū deum colendo ⁊ timens deum offensas eius cauendo ⁊ operabat iusticiam faciendo bonum ⁊ elȳnas mltas ⁊ deprecabat deum vt dirigeret eum in viam salutis: reuelatio facta est ꝑ angelum vt vocari faceret Petrū ad se qui ip̄m in fide christi instrueret: ⁊ sic salutē eternam cōsequeret. Et ẜm Lyr. Ex hoc loco dicunt inqt doctores cōiter: ꝙ si aliquis etiam paganus cōuertat se ad deprecandum deum vel primam causam cuius ꝑ seip̄m pōt habere aliquam noticiam rogādo vt dirigat eum ad salutem eternam ⁊ caueat a pctis: deꝰ bonus reuelabit sibi de fide catholica quantum necessarium est sibi ad salutem: vel mittet sibi doctorem. Hec Lyra

I Scda cōcło ex ratione

I Secūda ꝯclo ostendit rōne: qꝛ ẜm Rich. de media villa sup. iiij. dist. xvij. q. j. ar. iij. Facienti qd in se est nec obicem gratie ponenti necessarium est aliquo modo a deo dari gratiam gratūfacientē: nō quidem necessitate coactionis vel immutabilitatis absolute: qꝛ deꝰ nulli debitor est: sed necessitate immutabilitatis ex ꝓmissione liberali: quia liberaliter deus ex sua bonitate promisit ⁊ ordinauit se daturum gratiam facientibꝰ qd in se est ⁊ petentibus. Iuxta illud Lu. xj. Ois qui petit accipit: ⁊ qui querit inuenit ⁊ pul. apie.

Exemplo.

Tertio ostendit exemplo. Nam Cyprianus papa: vt hr̄ d ꝯse. dist. iiij. Nec quenqꝫ dt. Si dies equaliter oībus nascitur ⁊ sol sup omnes pari ⁊ equali luce diffundit: quanto magis chr̄s sol ⁊ dies verus lumen vite eterne pari equalitate largit. Uñ ꝙ homo hꝫ tenebrosam domū nō est defectus ex parte solis sed ex parte hominis q̄ non vult apire fenestras: sic ꝙ homo non habet gratiā dei vel noticiam: nō est defectus ex parte dei qui vult omnes hoīes saluari ⁊ ad agnitionem ṽitatis venire: vt scribit. j. Tim̄. ij. cap. sed talis defectus est ex parte hominis peccatoris qui non vult deum. Nam dt Gre. hom̄. Pentecostes. Qui deum ꝑfecte desyderat profecto iam habet quem amat. K

K Exemplum.

Ad ꝓpositum exemplum de beata Barbara ẜm id legit: ꝙ cum esset pagana ⁊ templum intrans vidisset simulacra: parentibus ait: Quid sibi volt he silitudies hoim Rñdert. Tace: nō hoim: sꝫ deoꝝ sunt ⁊ volūt adorari ꝑ illd. Barbara dixit: Fuerūt q̄ndā hoies q̄s nūc colimꝰ? Rñderūt ꝙ sic. Ex hoc Barbara die noctuqꝫ replicabat mente: si homines fuerunt dij nostri: ergo nati sunt vt homines: ⁊ mortui sunt: si dij veri essent: nec nati fuissent nec mortui: qꝛ deitas vt mihi videt nec cepit nec desinit esse. Tandem tradita studijs liberalibus alta transcendebat: sed defuit ei noticia veri dei. Idola aūt spreuit ⁊ colentes ea valde correxit animo cotemnendo. Eo tēpore venit rumor laudis: sapientissimum viroꝝ Alexādrie fore. s. Origenē: cuius facūdia totā terrā persunderet ⁊ veris indicijs veram deitatem cognoscere daret: atqꝫ idolorum vanitatem confunderet. Cepit ergo Barbara de hoc gauisa cogitare quo gñe posset illum adire: secretum cordis patri suo celādo. Uñ cogitauit lr̄as illi mittere ꝑ talia verba. Uiro Alexandrie nobilitate animi longe lateqꝫ consperso Origeni Barbara Nicomedie tua ancilla. ⁊c̄. Accepi fore te diuinitatis vere ostensorem. A prima aūt scintilla ingenij mei toto corde cōcupiui vt ad veri dei noticiam ꝑuenirem: huic me semp deuoui: a quo sum id quod sum: nec potui deos credere in idolis que humana arte composita sunt. Non desistam ergo donec ad veri dei noticiam perueniam. Quapropter fama tua ꝑcussa: supplices offero p̄ces vt verum deum me cognoscere edoceas. Origenes lr̄is acceptis letus deo gratias egit: eidēqꝫ nuncium quendam Ualentium sacerdotem cum literꝫ transmisit edoceñ. ꝙ vnus est verus deus in substantia: trinus in personis. s. pater: filius ⁊ spiritꝰ sanctus: Et ꝙ qui hec credit: habet quō ad deum ꝑtingat. Tūc Ualentius lr̄as deferens: qd defuit ꝓ desiderij plenitudine Barbaram instruxit de fide trinitatis ⁊ incarnationis filii dei: eamqꝫ in turri que manebat baptizauit ⁊ libros plures de confirmatione fidei q̄s sibi Origenes destinauerat legendos reliquit: ⁊ sic ipsa in fide christi firmata extitit. Cum aūt pater eius qñqꝫ videbat peregrinos homines ad suam filiam accedere ⁊ ignotos: requireretqꝫ quid hoc esset. Barbara rñdit. Alexandrinos medendi causa q̄ ꝯtra vsus medicorū animas curarent aduenisse. Sicqꝫ pater eius diuino nutu colloquia non prohibebat. Unde factum est deo bono disponente vt Barbara in noticia veri dei chr̄i iesu atqꝫ in virtutum omnium perfectione accresceret ⁊ gloriam tandem martyrii acquireret. Et sic ptꝫ quō deus ipsi pagane desideranti presto fuit. L

L Singularis gloria beate Barbare

Q Uātum ad tertium mysterium de gloria qua deus ipsam illustrauit. s. b. Barbaram: pro ꝯclōne fundamentali accipiamus hoc: ꝙ b. Barbara illustrata fulget iter sanctos gloria permaxima. Primo quidem: quia fulget gloria virginalis laureationis: vt de hoc patuit arti. j. Secūdo illustrata fulget gloria martyrii ⁊ gloriose passionis:

Legenda

Legenda. Legit nempe de ea ꝙ cum pater eius gētilis cōstituisset sibi fieri ꝑ multitudinem artificum q̄ddam lauacrum: precio quoqꝫ artificibus deputato ip̄e in lōginqua ꝓfectus fuisset. Barbara descendit opus conspicere: vidensqꝫ in illa domo duas tm̄ fenestras: ꝑsuasit artificibus vt ⁊ tertiam fenestram facerent: vt sic representaret sctā trinitas in diuinis que illuminat mundum. Item in marmoribus preciose crucꝫ signum impressit. Uidens quoqꝫ simulacra p̄ris sui: omnia confregit. Rediens p̄r eius ⁊ hec facta videns: arrepta spata voluit occidere eam. Ipsa aūt orauit ad dñm ⁊ mox abscissa est petra ⁊ suscepit ip̄am itus Eiecitqꝫ eā super montē in quo duo pastores erāt pascentes oues qui eam fugere viderūt. Et vnus eorum pater discurrenti queritando ipsam ꝓdidit: vnde pater eam comatraxit: flagellauit: catenis ligauit: ⁊ custodes constituit vsqꝫ dum abiens presidi Martiano nunciauit. Audiens preses: ipsam iussit sibi presentari: hortabaturqꝫ vt sacrificaret diis. Illa respondēte: ego habeo sacrificare deo meo iesu christo qui fecit celum ⁊ terram: de demoniis aūt tuis dicit ꝓpħa: Similis illis fiant qui faciunt ea ⁊ omnes qui confidunt in eis. Preses iratus: iussit carnes eius neruis taurinis sine misericordia discerpere vt oē corpus eius ꝑfunderet sanguine. Tādem eam reclusit in carcerem. M

M Media autem

nocte circumfulsit eam lux de celo in qua apparuit si-
bi chrs di. Confortare filia nec metuas minas tyranni
ego enim tecū sum vt eruam te ab omnibus plagis tu-
is. Et ecce plage statim sanate sunt nec apparuerunt.
Mane facto tribunali sistit᷑. ꝛ dt ei preses. ecce quō re
propitiati sunt tibi dii. diligunt te: ꝛ plagas tuas sana-
uerunt: sacrifica ergo eis. Barbara rñdit: dii tui surdi
ceci ꝛ muti sunt q̄ sibiipsis remediū ꝯferre nō pñt: quō
ergo ipsi plagas meas curare potuerunt? Me aūt cu
rauit chrs filius dei quē tu non vides: qꝛ induratū est
cor tuū a diabolo. Tunc p̄ses fremens iussit lampades
ardentes ad latera sibi applicari ꝛ in malleo caput ei⁹
cedi. Ipsa aūt intuita in celum dixit: Tu nosti dñe: qꝛ
amoris tui occasione hec patior: ne ꝗ derelinquas me.
Tūc iussit preses māmillas eius abscindi: ꝛ tandem nu
dam eam circūducere p plateas ꝛ flagellari. At mar-
tyr chri orans in celum ait: Dñe deus q̄ operis celum
nubibus adiutor ꝛ ꝓtector meus tege nudatū corpus
meum ne videat᷑ ab oculis impioꝝ viroꝝ. Hec dicens
descendit angelus dñi ꝛ operuit eā stola cādida. Hec
cum videret preses iussit snīa data gladio eā trucida-
ri. A Tertio b. Barbara illustrata fulget gloria
sp̄ealissime patrocinatiōis. Nam bm san. Tho. sup. iiij.
di. xlv. ꝛ ꝯcor. doct. q̄busdam sanctis datum est a deo
in specialibus causis patrocinari. Sicut btō Antonio
ꝯtra ignem infernalem. Btō Sebastiano ꝯtra pestem
epidimie: btō Brictio ad euitandā ꝯfusionem ꝛc̄. Sic
b. Barbare datū est patrocinii priuilegiū contra malā
mortē: vt volūt plimi: ꝛ claret ex ei⁹ legēda. Legēda

A Specialissime patrocinationis

Legenda

¶ Ubi hr̄ ꝙ cum b. Barbara data snīa a p̄side du-
ceret᷑ ad decollandum: ip̄e suus pater suscepit eam a
preside ꝛ ꝑduxit in montem ubi decollaret᷑. Ip̄a vero
gaudens ꝓ prauio vite eterne adipiscendo sic orauit
ad dñm di. Dñe Jesu chre cui oīa obediunt p̄sta mihi
hanc peticionē vt si q̄s memor fuerit nois tui ꝛ passio-
nis mee famule tue: dñe ne memineris pctōrū eius in
die iudicii sed ꝓpitius esto ei: tu em̄ scis quia caro su-
mus. Et facta est vox ď celo ad eā di. Ueni electa mea
requiesce in celis: q̄d postulasti donatū ē tibi. Quo fa
cto ipsa gloriosa virgo ꝛ martyr a ꝓprio patre decolla
ta est: ꝛ sic gloriosum cōpleuit martyrium. Pater autē
ipsius cum descenderet de monte: igne de celo ꝯbust⁹
est: ita vt nec puluis eius inueniret᷑. D Ad ꝯmissa
facit q̄d legit᷑ ibidem. s. ꝙ quidam vir comes Saxonie
quendam suum inimicum retrusit in carcerem: precipi
ens oēm cibum ꝛ potū sibi denegari. Cūq3 ille lamēta
biliter custodem rogaret vt eidem modicum panis da
ret ob reuerētiam gl'iose ꝟginis Barbare ne sic fame
moreret᷑. Ille ip̄m non curauit. Tandem p⁹ tp̄s aliq̄d
quo iam credebat᷑ mortuus: ne fetorē exhalaret extra
hitur: fune in collum eius ligato ꝛ ad summitatē turris
illi⁹ attracto ꝓiectus est de altissimo in terrā: ad quā
cum cecidisset: statim se erexit: de hoc illi qui aderant
mirati sunt quō supuiuere potuisset. Interrogatusq3
respōdit. Btā (inquit) Barbara me in oībus angustijs
meis custodiuit ꝛ in eiectiōe alte turris scīssimis ma-
nibus suis me sustentauit: mori nō possum nisi cōfessus
ꝛ sacra comunione munitus ꝛ inunctus. Et interroga-
tus vñ hanc gratiam obtinuisset: rñdit. Jeiuniis ꝛ ora
tionibus omī anno die suo honoraui eam. Et sic hanc
gratiam ipsa apud deum promeruit vt. s. mori non pos
sim sine sacramentis: quibus perceptis statim spiritū
exhalauit. Et sic patet q̄3 bonum sit homini cuilibet de
uote deseruire beate Barbare. O fidelis anima hec
reconde in corde: sciens quoniam mori debes. Et heu
q̄3 multi moriunt᷑ subito ꝛ sine sacramentis. Ut ergo de
us ipsius meritis te a mala morte protegat: ipsam in pa
tronam tibi elige: ipsam inuoca. Et nos omēs ip̄am ro
gitemus vt ipetret nobis salutarem finem Amen.

D Exemplum

¶ De sancta Barbara plures sermones nō curaui
applicare. Tum quia eius festum non colitur vbiq3 so
lenniter. Tum quia cadit in aduentu vbi speciales
sermones extant dominicales fiendi: ꝛ legenda potest
applicari vt placet. Si quis aūt de ea plures sermo-
nes exoptat: ad cōmune sanctorum recurrat: ꝛ de con
silibus festis sanctorū vel sanctarū que non solent ge-
neraliter vbiq3 vel saltem in nostra prouincia celebra
ri solenniter: in hoc ope ꝯsimiliter procedam: vt. s. sal-
tem vnicum sermonem: aut saltem legendam solam in
serere curabo. Et hoc sufficiat.

De sctō Nicolao Ser. j. prosequens legendam

Scitote quoniam mirifi
cauit dominus sanctū suū. ps̄. iiij. ꝛ ad laudē
ac gloriā hodierne festiuitatis. A Miser-
icors ꝛ amorosissimus iesus solet suos sctōs sepius mi
raculorum gloria exaltare. Tum ꝓpter suam gloriam
ꝛ fidei sue approbationem: quia vt dt apl's. j. Cor. iiij.
Non in sermone est regnum dei ꝛ ꝑ ꝯñs robur fidei ei⁹
sed in virtute. s. miraculorū. Tum propter sctōrum cō
solationem qui tanto magis crescūt in dei amore: quā-
to vident sibi deū miraculis adesse. Tum ꝓpter nr̄am
edificationem in deuotione dei ꝛ sanctoꝝ imitatione.
Unde ipse piissimus dñs iesus voluit sctm̄ Nicolaum
ep̄m multiplr̄ gloria miraculorum clarificare: sicut ca-
nit eccl'ia in collecta eius: di. sic. Deus q̄ btm̄ Nicolaū
confessorem tuum innumeris decorasti miraculis: tri-
bue q̄ms: vt eius meritis ꝛ precibus a gehennē incen-
diis liberemur. Idcirco merito de sancto Nicolao ac-
cipiunt᷑ verba ista. Scitote qm̄ ꝛc̄. In quibus verbis
cōmendat᷑ b. Nicolaus de trib⁹ bm que tria extitit mul
timode mirificatus a deo benedicto.

A

¶ Primo de miraculorum efficatia: cum dr. Scito-
te quia mirificauit.
¶ Scd̄o de ꝟtutū sctimonia: cum addit᷑ sanctū.
¶ Tertio de gratiarum elegantia: cum dr: suum. s.
per speciale donum gratie. B

Quantum ad primum de miraculoꝝ efficacia
ꝓ documēto accipiamus hanc conclōnē: ad
gl'iam bti Nicolai. s. ꝙ sine vite sctitate que
cunq3 bona ꝛ etiā miracl'a facere nō est deo
acceptabile quo ad premium vite eterne. Declaratur
p̄rio ꝑ auctē. j. Cor. xiij. Si linguis hominum loquar
ꝛ angelorum charitatem aūt. s. in qua ꝯsistit vita sctā
non habeam: factus sum velut es sonās aut cym. ti. ꝛc̄.
Et si habuero ꝓphiam ꝛ nouerim mysteria oīa ꝛ oēm
scientiam: etsi habuero oēm fidem ita vt mōtes trāsfe
ram. s. miraculose: charitatem aūt non habuero nihil
sum. Et si distri. in ci. pau. omēs fa. me. Et si tradi. cor.
meum ita vt ardeam: charitatem aūt non habuero ni
hil mihi prodest. Hec ibi. Uideant hec qui in peccatis
viuunt. ¶ Secundo per rationem: quia si miraculoꝝ
operatio ꝛ quorumcunq3 aliorum bonorum preter vi-
te sanctitatem ꝛ mundiciam a peccato quolibet: esset
sufficiens testimonium diuine acceptabilitatis: tunc se
queretur ꝙ maiora facere miracula maioris esset san-
ctitatis: per illam maximam topicam. Sicut simplr̄ ad
simplr̄: sic magis ad magis: ꝛ maximum ad maximum.
Sed videmus contrarium: qm̄ Joannes baptista nul
lum fecit miraculum: ꝛ tn̄ inter natos mulierū non sur
rexit eo maior. Mat. xj. Item chrs qui fuit maximus
omnium dixit de discipulis suis Joan xiiij. Amē amē
dico vobis q̄ credit in me opa q̄ facio ego ꝛ ip̄e faciet
ꝛ maiora horum faciet. Quod impletum est in aposto
lis qui fecerunt maiora tam in doctrina: quia plures
ꝯuersi sunt ad predicationē ap'lorum q̄3 ad p̄dicationē
chri: q̄3 in p̄dicationis loquela: qꝛ apl'i p̄dicabant in oī-
bus linguis. Act. ij. chrs aut in vna tm̄. s. in hebrea: q̄3
etiam in miraculis. Magnum em̄ erat ꝙ ad tactū fim-
brie vestimenti chri sanabant᷑ infirmi: vt hr̄ Marc. vj.
Sed maius videtur ꝙ Petrus ad solius vmbre tactū
sanabat. vt dr Act. v. Sed ꝛ non legimus tam magna
per beatam virginem mariam facta miracula sicuti ꝑ
apostolos ꝛ multos alios sanctos: ꝛ tamen non sequit᷑
ꝙ ideo apostoli fuerint equales vel maiores chro vel
etiam beata dei matre: imo fuerunt incōpabilr̄ mino-
res. ¶ Tertio ostendit᷑ ꝑ exm̄. ex decretali de testib⁹
ꝛ attesta. c. Uenerabili. vbi hr̄. ꝙ. s. in canonizandis p̄ᵃ
vita: postea miracula per testes sunt examināda. Glo.
quia vt dicit Aug. j. q. j. Teneamus. Miracula inquit

B Miracula sine vite sctitate facta

possunt facere etiam mali: vt fecit Simon magus ⁊ magi Pharaonis ⁊c. Sic ⁊ faciet antichr̄s. Sola aūt charitas que operit multitudinē peccatoꝝ ꝓpria est bonorū eadē. j. q. j. Multe. ⁊ sic pꝫ.

C Differentia miraculoꝝ sanctoꝝ ab miraculis malorum.

C Sed queritꝰ: qualiter discerni possint vera miracula sanctoꝝ ab illis miraculis q̄ fiunt ꝑ malos. Ad hoc rn̄detꝰ ſm Goff. in sum. de reli. ⁊ vene. sanctoꝝ ꝙ ad veꝝ miraculum quatuor requiruntꝰ ⁊ ꝑ hoc discernuntꝰ. Primo requiritꝰ vt illud fiat non in arte: sed virtute spūſancti. Unde magoꝝ miracula nō sunt vera. Similia sunt mahumeti miracula que facta dicuntꝰ arte falsitatis: vt pꝫ intuenti Alkoranum ipsius: vbi multa falsa ſm rōnem fore cōperiuntꝰ. Verissima autē ex hoc probantꝰ miracula facta ꝑ sctōs chr̄i que nulla ars sed sola veritas diuina effecit. Secundo requiritꝰ vt fiat illud supra nature facultatē: qꝛ quod fit virtute nature nō est miraculū. Exēpli gratia Eclipsis solis vel lune de qua vulgꝰ miratꝰ. Similiter de incantatiōibus herbaꝝ: serpentū ⁊ carminum: atq̄ lr̄aꝝ ⁊ characteꝝ ⁊ similium ꝑ que diabolus mlta operatur virtute herbaꝝ: qm̄ multa nouit ⁊ occulte operatur effectus ad decipiendū. Tertio requiritꝰ vt nō fiat vi verboꝝ tātummodo: sed merito hoīs ⁊ gratia dei: ⁊ sic transsubstantiatio panis ⁊ vini non est proprie miraculum factū a presbytero: quia vi verboꝝ ipsius chr̄i fit. Aug. j. q. j. Detrahe. Accedit inquit verbum ad elementum ⁊ fit sacramentū. Propterea boni ⁊ mali sacerdotes equaliter corpus chr̄i ꝯficiunt: vt idem August. li. de corpore dn̄i. j. q. j. Intra catholicam. dicit sic: Intra catholicā ecclesiam in mysterio corpis ⁊ sanguinis dn̄i nil a bono maius: nil a malo minus perficitꝰ sacerdote: quia non in merito consecrantis: sed in verbo ꝑficitur creatoris. Hec ille. Quarto requiritꝰ vt ad corroborationem fidei ⁊ salutem animaꝝ fiat illud miraculū. Un̄ mali solēt facere talia miracula que non sunt vtilia ad salutē anime sed vana: vt statuas ridere: in aere volare: colūnas flere ⁊ similia. Sed chr̄s dn̄s ⁊ veri eius sancti faciunt talia miracula que sunt ꝓa ⁊ ad salutem anime ꝑtinentia: vt cecis visum dare: mortuos suscitare: infirmitates corporales ⁊ cū hoc potius spūales. i. vicia animarum sanare. Un̄ Aug. dicit: ꝙ chr̄s quēcunq̄ sanauit corpore: sanauit ⁊ mente. Ex premissis ergo o fidelis anima accipe pro documento ꝙ miracula nō faciunt sanctum: sed ostendunt vt dicit Gre. Non sufficiunt ergo ad salutem pro testimonio nisi assit sancta vita: ⁊ hec est summe necessaria. Disce ergo viuere sctē ⁊ mūde ab omni peccato: alioquin ve tibi ⁊ ve: quia peribis cum diabolo supplicio eterno. Legenda. D

D Legenda

C Ad propositum. Beatus Nicolaus fuit vite sanctissime ⁊ mundissime ab omni peccato: propterea merito dictus est Nicolaus a nicos quod est victoria: ⁊ laos quod est populus: inde nicolaus quasi victoria populi idest viciorum que sunt popularia ⁊ vilia. Unde eius sanctitatem demonstrauit deus in ipso natiuitatis sue primordio triplici precipuo miraculo. Primo quia ipso nato gratia maxima in parentes suos redundauit. Nam pater eiꝰ Epiphanus ciuis Patere vrbis q̄ est in grecia diues extitit. Mater vero Joanna ambo sancti: cum in primo iuuentutis sue flore hunc. s. Nicolaum genuissent: tantam a deo gratiam acceperunt vt deinceps continenter viuentes celibem vitam ducerent. Secundo quia Nicolaus natus ipsa prima die dum balnearetꝰ erectus in pelui stetit: quod fuit signū omnimode rectitudinis ⁊ sanctitatis. Unde creditur tūc sanctificatus fore: vt infra in aliis sermonibus patebit. Tertio quia quarta ⁊ sexta feriis tantum semel vbera suxit: ⁊ sic ieiunauit acsi tunc in ipsis cunabulis cognouerit ꝙ christus dominus ꝑ nostra salute feria quarta fuerit traditus ⁊ feria sexta crucifixus: ꝓpter quod illos dies ieiunare liceret. O deus meus quid dicturi sunt hi christiani qui etiam barbati ⁊ fortes nolunt ieiunare tantummodo feriam sextam ob passiōis dominice memoriam: quam excusationem habebunt in iudicio: cū ipse puer Nicolaus in cunabulis ieiunauerit. Profecto deus condemnare digne ⁊ iuste poterit generationem istam.

Quantum ad secundum principale E mysteriū. s. de virtutū sctimonia. Postq̄ in primo articulo comprobatum est ꝙ male vite homo etiam si miracula faciat nō est deo acceptus nec saluandus. Hic iam accipiatꝰ ꝑ cōclusione: ꝙ. s. quicūq̄ sanctus esse verissime desiderat: in virtutibus se exerceat. Hec conclusio breuius declaratꝰ per quatuor tm̄modo doctoꝝ dictamina.

E Ad sanctitatem requiritꝰ virtutum exercitium

Primo quidē ꝑ b. Hiero. quē magister in. iij. di. xxxiij. c. j. allegat dicentē sic: virtutes dicuntꝰ quibus in hac mortalitate bene viuitꝰ ⁊ post ad eternam vitā peruenitꝰ. Hec ibi. Secundo ꝑ btm̄ Amb. in li. hexa. vt notatur de pe. di. ij. §. Romanos dicentem: ꝙ virtutes sunt quasi picture ad anime ornamentum vt placeat deo ornata ⁊ non sit nuda. Sed que sint iste ꝟtutes pꝫ. Tertio ꝑ Gre. in hom. xix. super Ezech. di. Sancta inquit ecclesia in spūali edificio vt ad secreta gaudia ꝑtingat tres solummodo portas hꝫ: vicꝫ fidem: spem ⁊ charitatē.

Ecclie tres partes

Unam ad orientem: aliam ad aquilonē: tertiam ad meridiem. Porta quippe in oriente est fides: qꝛ ꝑ ipsam lux vera nascitꝰ in mente. Porta ad aquilonē est spes: quia vnusquisq̄ in peccatis positus si de venia desperauit funditus perit. Unde necesse est vt q̄ ꝑ iniquitatē suā extinctus est ꝑ spem adiuuantē reuiuiscat. Porta ad meridiē charitas est que igne ardet amoris. Tribus ergo portis ad interius atriū tenditꝰ: quia ꝑ fidē spē atq̄ charitatē ad gaudia secreta peruenitꝰ. Hec Gre. Quarto preterea doc. Aug. xiiij. lib. de trin. vbi annumerat quatuor virtutes cardinales: quas etiā Macro. li. de virtutibus ⁊ phi distinxerunt: ⁊ dicit his virtutibus cardinalibꝰ animā decorari debere. s. iusticia que est in subueniendo miseris: prudentia que est in precauendis malis: fortitudo in perferendis molestiis: tempantia in coercēdis delectationibus prauis. Hec ibi. His ergo virtutibus debet anima decorari: ne si his vestimētoꝝ ornatibus caruerit: dicatꝰ sibi illud qd̄ saluator de quodā intrante nuptias sine vestimento nuptiali dixit Matth. xxij. Amice quō huc intra. nō hn̄s ve. nup. Et sequitꝰ. Ligatis ma. ⁊ ped mit. eū in te. exte. ibi erit fle. ⁊ strid. dentium ⁊c. Legenda F

F Legenda

Btūs Nicolaus his oībus claruit in sua vita: ergo merito sctūs dr: appellatus est ⁊ extitit. Primo quidē claruit ꝟtutibus theologicis. s. fide spe ⁊ charitate. Factus nēpe iuuenis: alioꝝ iuuenum deuitabat lasciuiam: ecclesiarū terebat limina: ⁊ ⁊ quicquid ibi de sacra scriptura audiebat: armariolo condebat pectoris. Parētibus ꝟo defunctis cogitare cepit qualiter tantas diuitias quibus successit ad laudē nō humanā: sed diuinā ad gloriā dispensaret. Tunc quidā eius cōuicaneꝰ nobilis sed paup: tres filias virgines ꝑ inopia prostituere cogitꝰ: vt sic infami eaꝝ commercio aleretꝰ. Nicolaus hoc audito scelus horrescēs massam auri nocte clam ꝓiecit ꝑ fenestrā semel ⁊ bis. Unde hō ille ꝓposuit se vigilaturū vt cognosceret qs sue inopie ꝑ deo sic subueniret clanculo vt suas filias nuptui tradere potuisset. Tertio ꝫ adueniēs Nicolaꝰ simile pegit opus ad cuius sonitū. s. auri ꝓiecti hō ille excitatus ipm̄ insequitꝰ ⁊ cognouit esse Nicolaū: cui humo se prostrauit pedes illius osculando: sed ille refugiens hoc ab eo exegit ne quādiu viueret publicaret Ex his clarescit ꝙ valde bonū sit paupes ⁊ orphanos ꝑ deo misericorditer subueniendo nuptui. s. tradendo subleuare: ne cogantꝰ periculose luxurie vicio deseruire. Post hoc itaq̄ Mirree ciuitatis epō defuncto conueniunt epi̅ ꝓuisuri de epō. Cūq̄ ieiuniis ⁊ oratiōibꝰ insistere monuissent archiepo ꝑsidenti vox insonuit di. Hora matutinali fores obserua ecclesie: ⁊ quē primum cuius nomē Nicolaus: ad ecclesiam venire ꝯspexeris: illum in epm̄ cōsecra. Quod cū iste faceret: Nicolaus nocte aduenit vt antea solitus erat ad ecclesiam causa orationis: quem epūs apprehendens interrogatoq̄ nomine: comperiēs hūc esse quem deus reuelauerat: ipsum plurimum renitentem in epm̄ consecrauit. Ipse aūt eandem quam prius humilitatem ⁊ morum grauitatem in omnibus sectabatꝰ. Fertur quoq̄ in Chronica quadam Nicolaum Niceno interfuisse concilio: vbi

cum heretici ɔtra trinitatis fidē plurima disputassent
Nicolaus arrepto latere in manu dixit. Quid hereti=
ce de deo impossibile loqueris qđ suo mō vides in cre
atura: tactoq; latere mox flāma euolauit: aquaq; de la
tere defluxit ⁊ lutū in manu permansit. Ecce ait: vide
tria fore in vno latere: quid ergo mirū ꝙ tres persone
probanť in vna deitate. Quodam etiam tpe cū fames
valida totam illam prouinciam ꝑcussisset: audiens vir
dei naues onustas tritico applicuisse portui: illuc ꝓfi
ciscitur: rogās vt saltem ꝑ singulas naues in centum mo
diis subuenirent fame periclitātibus hoībus. Cui illi
dixerūt. Nō audemus pater: quia mensuratū Alexan=
drie oportet nos in horrea imperatoris reddere. Qui
bus sanctus dixit. Facite nunc qđ dico ⁊ vobis in dei
virtute ꝓmitto ꝙ nullam minorationē habebitis apud
regium exactorem. Quod cum fecissent ⁊ eādem men=
suram Alexandrie reddidissent: miraculum referūt ⁊
deum in sancto collaudant. Frumentum aūt illud vir
dei vnicuiq; distribuens: factū est miraculose vt duob⁹
annis abūdaret tam ad victum q̄ ad seminandum. Ex
his predictis claret ꝙ sctūs iste claruit fide: spe: ⁊ cha
ritate ꝑmaximis. Nam magnitudo. s. sue fidei compro
batur ex miraculo facto in concilio Niceno. Magnitu
G
do āt spei cōprobať ex miraclo đ frugib⁹. Magnitudo
In cardina= aūt charitatis ex aliis prescriptis gestis gloriosis G
libus virtuti Deniq; in virtutibus cardinalibus ipse perfectissimus
bus ipse ꝑfe fuit. Nam temꝑantiam perfectissimam tenuit: quia vt
ctissimus legiť de eo corpus macerabat: mulierꝝ consortia fugie
bat: virginitatemq; mūdissimam tenuit: prudentiā q̄q;
qua omne pctm̄ mortale cauit: fortitudinem qua bonis
opibus continue insudauit: atq; iusticiam qua miseris
Legenda. pie subuenit: ⁊ īnoxios liberauit: iniustos ⁊ impios re
darguit. Propterea legiť ꝙ crescebat quotidie fama
bonitatis eius. Quadam aūt die dum quidam naute
periclitabanť: cum lachrymis orauerunt ita: Nicolae
famule dei si vera sunt que de te audiuimus: nūc ea ex
periamur. Mox quidā in ei⁹ similitudine apparuit di.
Ecce assum vocastis em̄ me. Et cepit in antennis ⁊ ru=
dentibus iuuare: statimq; cessauit tempestas. Cū autē
ad eius ecclesiā venissent sine indice ipm̄ cognouerunt
quem tn̄ ante nunq̄ viderant: ⁊ gratias pro sua libera
H
tiōe egerūt: qđ ille diuine misericordie attribuere do=
Ex legenda. cuit. H Itē tres principes imꝑatoris Nepocian⁹:
Ursus: ⁊ Apilio cum exercitu portui applicañ. a beato
Nicolao inuitanť. Interimq; cōsul corruptus pecunia
tres innocentes iudicauit decollari. Qđ vt Nicolaus
audiuit concitus illuc properauit: inuenitq; eos popli
te flexo ensem suꝑ eorꝝ capita vibratum: quē accensus
zelo eminus propulit: innocentesq; illos liberauit ⁊ cō
sulem plurimū obiurgauit. His visis p̄dicti principes
benedictione a Nicolao accepta iter peragentes: ho=
stes subdunt: redeuntesq; ab imꝑatore magnifice sunt
recepti. Quod eorum emuli inuidentes: prefecto sug
gesserūt prece ⁊ precio vt illos accusaret imperatori.
Quo facto ipsos incarcerauit imperator atq; eadem
nocte occidi mandauit. Quod cum isti a custode didi=
cissent: flendo b. Nicolai patrocinia flagitabant: recolē
tes quomodo tres illos innocentes liberauerat. San
ctus aūt Nicolaus nocte illa Constantino imperatori
apparuit di. Cur illos principes iniuste morti addixi=
sti: surge velox ⁊ illos dimitte: alias oro deum vt bel=
lo corruas ⁊ bestiis cibus fias. Cui imperator. Quis
es tu qui hec audes loqui? At ille. Ego sum Nicolaus
episcopus ciuitatis Mirree. Sed ⁊ prefectum simili=
ter apparendo terruit. Euigilantibus ipsis ⁊ mutuo si
bi somnia referentibus mandarunt illos adduci: qui=
bus imꝑator ait. Quas magicas artes nostis vt nos
somniis deludatis: nostis ne hominem cuius nomē est
Nicolaus? At illi manus extendentes in celum roga=
uerunt deum vt liberarentur per beati Nicolai meri
ta. Et sic factum est. Cumq; imperator eius sanctam vi
tam didicisset per istos principes ei xenia misit vt pro
se oraret. Uenientes autem isti gratias prostrati ege=
runt. Nicolaus vero immensas deo laudes retulit. Et
sic patet de secundo principali.

Quantum ad tertium principale I
de gratia speciali ipsius dei in b. Nicolao I
accipiamus hanc cōclusionem: ꝙ amorosus Signum spe
dominus Jesus solet suis in signum specia= cialꝭ dilectio
lis dilectionis precipue in hora mortis magnas grās nis dei
exhibere honoris. Hoc declaratur in exemplo beati
Nicolai cui deus misericors per maximas gratias ho
noris ⁊ glorie preter predictas in hora mortis cōtulit.
Prima gratia angelice salutationis. Nam legitur: ꝙ
eum ipsum dominus vellet assumere rogauit dominū
vt angelos suos sibi miteret qui ipsum defensarent ⁊
custodirent ab insidiis diaboli: ⁊ dominus ipsum exau
diuit: viditq; inclinato capite salutātes angelos ad se
venire. Secunda gratia honorifice susceptionis. Le
gitur enim ꝙ visis angelis cepit Nicolaus in medio
eorum psallere di. In te domine spera. non confun. in
eter. Et dicto: In manus tuas domine cōmen. spiritū
meum: tradidit animam in manus sanctorum angelorꝝ
qui honorabiliter ipsum susceperunt. Non enim vnus
angelus sed multi in occursum ipsius venerūt vbi etiā
celestium melodia audita est. s. iubilantium angelorū
K Sed queritur. Unde est ꝙ hec gratia paucis a K
deo datur vt in hora mortis angelos consolantes ha= Quare pau
beant: sed comuniter hominibus occurrunt tunc demo ci āgelos cō
nes deterrentes ⁊ insidiantes. Rn̄r ꝙ vt colligitur solantes ha=
ex scriptura. Istud fit precipue ex tribus. ¶ Primo ex beāt in hora
demerito hominum peccatorum: quia multi sunt qui mortis
peccatis magnis irretiti: tota vita sua penitere negli=
gunt vel nolūt: propter quod in mortis hora diabolus
iusto dei iudicio in illos potestatem accipit. Unde Ps
đt. Mors peccatorꝝ pessima. Ber. Mala mors pecca=
torum: quia amara in anime separatiōe: peior in demo
num possessione: pessima in eterna punitione. Hiero. in
testa. Qui dū iuuenis est ⁊ sanus existens nō vereť de
um continue offendere: nō merebiť in morte misericor
diam inuenire: qui em̄ dum potuit noluit. i. in vita: dū
voluit facere nequiuit. i. in morte penitentiā agere ne
quiuit ¶ Secundo hoc fit ex malicia demonū: qui sci
entes ꝙ tunc est tempus. s. in morte qn̄ hō accepturus
est aut premium eternū aut penam eternā: ⁊ ideo tunc
multum insidianť ex inuidia Juxta illud Geñ. iij. Tu
insidiaberis calcaneo. i. fini eius. ¶ Tertio hoc fit ex
paucitate mundorum ⁊ multitudine carnalium. Nam
vt scribiť Ecci. xxvij. Uolatilia ad sibi silia conueniūt
⁊ veritas ad eos qui operātur illam reuertetur: vena
tioni leo insidiatur semper: sic peccata operātibus ini=
quitatem. Hec ibi. Quibus verbis habeť ꝙ volatilia
. i. boni angeli conueniunt ad sibi similia in morte. i. ad
castos homines. Per castitatem em̄ hoīes angelis assi
milantur: vt đt Amb. li. de virginitate. Leo aūt cuius
est ꝓprietas carnes comedere significat diabolū cui⁹
est carnales homines venari ⁊ capere in morte. Et sic
ptz. Tertia gratia mirifice manifestatiōis: quia deus Mirifice ma
beati Nicolai merita fore copiosa ad suffragandum ho nifestationis
minibus ꝑ miracula declarauit. Nam eius corpus dū
sepultum fuisset in tūba marmorea: a capite fons olei
emanauit: ⁊ a pedibus fons aque ꝓfluxit ⁊ ex eius mē
bris sacrum resudat oleum valens in salutem multorꝝ
Per aquam significatur ꝙ merita sue puritatis pecca=
tores ipm̄ inuocantes mundare habet per dei gratiā.
Per oleum aūt ꝙ magne fuerit misericordie in mūdo:
⁊ nūc permaxime misericordie erga sibi deuotos est in
celo vt patet per plura miracula que subscribuntur in
legenda: sed de illis causa breuitatis hic pertranseo:
in sequentibus applicando. Rogemus ergo deum vt
beati Nicolai meritis det nobis gratiā ⁊ gloriā. ⁊c̄

De sctitate bti Nicolai ⁊ eius priuilegiis. Ser. ij.

Sanctum fecit illum ⁊ elegit eum ex omni car=
ne. Ecci. xlv. ⁊ ad laudem huius festiuitatis.
A Uerba premissa scripta sunt ad literam A
de moyse: sed ecclesia transsumptiue canit de
confessoribus: ⁊ ɔueniunt dici de sancto Nicolao quem
deus sanctificauit miraculose ⁊ elegit ꝑ specialissimā
gratiam ex omni carne. i. singulari priuilegio inter oēs
homines. Homo em̄ nomine carnis in scriptura sepius

significatur: vt patet Joan. j. Verbum caro factum est idest deus homo factus est. Et Esa. xl. Atqȝ Luc. iij. Videbit omnis caro. i. homo: salutare dei nostri. Sic ꝛ in ꝓposito. Unde ex istis verbis maxima christi charitas erga sctm̄ Nicol. atqȝ etiam erga nos omnes exprimitur: quia sanctum fecit. i. sanguine tinxit. Olim em̄ sanctificabant homines in sanguine hostie. Nūc in sanguine christi per fidem. Et sic elegit eū: ꝛ om̄es nos. s. christianos ex omni carne. Magnas ergo deo gratias debemus. Secundum hec ergo tria mysteria notabimus pro sermone isto.

¶ Primū de miraculose sanctificationis
¶ Secundum de gratiose electionis
¶ Tertium de gloriose priuilegiationis

B Sctī Nicolai miraculosa sctificatio

B Quantum ad primum de sanctificatiōe miraculosa b. Nicolai accipiamus conclusionem istā: q. s. deus diues in misericordia nō cessat sanctificare homines varia per tempa: sicut sanctificauit b. Nicolaum in sue natiuitatis hora miraculosa gratia. Hec ꝯclusio declarat̄ ſm doc. ꝑcipue Tho. in. iij. dist. iij. ꝛ iij. pte. q. xxvij. atqȝ in. iiij. di. iiij. ꝛ. xvij. vbi colligit̄ ꝙ deus multipliciter sanctificat homines. i. mundificat: peccata auferendo ꝛ defectus: ac gratiam infundēdo qua digni efficiantur vita eterna. Primo nāqȝ deus ante baptismum aliquos sanctificat positos in vtero materno: ꝛ hos vario modo: quia aliquando sic ꝙ preseruat: ne scȝ peccato originali inquinetur anima: sicut nostri doctores id tenent de b. virgine Maria quam deus preseruauit gr̄a specialissima Aliquando aūt sic ꝙ in peccato originali sunt concepti: sed postea mundati sunt antequam nascerentur ex vtero: vt Joannes bapt. ꝛ Hieremias ꝛ Jacobus minor. Et hoc etiam creditur de pueris qui in vtero materno existētes propter chr̄m occiderent̄: tales etiam sanctificarēt̄ur baptismo sanguinis. De quibus habet̄ de conse. di. iiij. Baptismi. per Aug. dicentē ꝙ passio pro nomine christi id quod baptizato deerat ꝑt supplere. Aliquando vero fit sanctificatio sic: ꝙ cum puer nascitur eadem hora sanctificatur antequam baptizatur Et hoc est priuilegiū sancti Nicolai qui natus mox est sanctificatus: vt infra patebit clarius. Sic etiam ꝛ de illis pueris qui nati mox pro christo occiderent̄: sicut fuere plures tales inter innocētes pueros pro christo occisos Mat. ij. Sic putat̄ ꝛ de b. Remigio: ad cuius matris puerpere lac cecus eremita tangendo oculos sanatus est. Deniqȝ aliquando hoc fit post natiuitatem per magnum tempus in etate. s. prouecta. Sicut legit̄ de b. Martino episcopo: cuius opus ante baptismum cum esset adhuc cathecuminus placuit christo. Sic ꝛ de Cornelio cuius elemosyne ꝛ orationes ascenderūt ad deum ante baptismum. Act. x. Hi tales qui miraculose. s. sunt sanctificati postea non potuerunt peccare mortaliter: quamuis peccare potuerunt venialr̄: ꝛ oēs aliquando peccauerunt venialiter excepta b. virgine Maria matre dei que nūqȝ peccauit etiam venialiter: vt dt̄ Aug. li. de natura ꝛ gratia.

C Sctificatio in baptismo

C Secundo aliq̄s sanctificat deus in baptismo. Et hec sctificatio etiā fit pluribus modis ex dei gratia ꝛ benignitate vt saluari possint homines vario modo. Nam aliqñ sanctificat̄ puer nōdum perfecte natus. s. qñ aliqua pars egressa est ꝛ timet̄ de mortis periculo īminente. Jn tali em̄ casu si pars principalis est egressa. s. caput: baptizari pōt ꝛ debet. Si autē pars minus principalis egressa est vt manus vel pes: aspergant̄ ille partes aqua baptismali: dicendo formam verboꝝ: ꝛ sic puer ille sanctificatur ꝛ saluatur: quia diuina misericordia nō est artāda. Unde ꝛ si postea plene nascat̄ non est rebaptizandus: nisi ad cautelam rebaptizet̄ sub conditione: scȝ Si non es baptizatus ego te baptizo in ꝛc. vt pꝫ in sum. ꝯfes. Aliquando aūt sctificatur puer ex dei misericordia ante baptismum perfectum: qñ. s. infra manus baptizantis puer decederet baptizandus. vel etiam in via moriēs qñ ad baptismū portat̄: ꝛ diligentia apponit̄ vt baptizet̄: quēadmodū aliq̄ dicunt: vel vbi parentes precib⁹ obtinuissent abortiuo vt diuina clemētia suppleret q̄d natura negauit. Jn his casibus pie credit̄ a doctorib⁹ pueꝝ saluari. Ecce ergo q̄ȝ larga dei misericordia ad sctificandum ꝛ saluādum animas. Deniqȝ aliqñ saluat̄ homo sine baptismo aque ꝑ solum baptismum flaminis seu contritionis: qñ. s. est articulus necessitatis: nō contemptus religiōis: ꝛ hoc quo ad adultos. Aliqȝ aūt ꝑ solum baptismum sanguinis: ꝛ hoc quo ad oēs siue paruulos siue adultos: q: quicūqȝ mortem subeunt ꝓ chr̄o etiam si in aqua nequeunt baptizari saluant̄: vt pꝫ de quinquaginta oratorib⁹ q̄s b. Catharina supauit. Preterea sctificat de⁹ hoīes de lege cōi in baptismo aque: sic tn̄ ꝙ postea peccare possunt venialiter ꝛ mortaliter vt claret d̄ christianis communiter. Quosdam tn̄ ex spāli gr̄a sic ꝙ tota vita sua nō peccāt mortalr̄: lȝ peccēt venialr̄ vt legit̄ de S. Ludouico rege Francie: ꝛ de sctō Emerico filio Stephani regis Hungarie: ꝛ de sancto Benedicto qui in puericia claruit miraculis: ꝛ quibusdam aliis.

D Sctificatio in pnīe sacramento.

D Tertio deus sctificat multos in pnīe sacramento scȝ ꝑ ꝯtritionem: confessionem: ꝛ satisfactionem. Et etiam vario modo: q: aliquando sic mundatur homo a pctis ꝛ sanctificat̄ ꝑ penitentiam: ꝙ iterato recidiuat: aliqñ aūt sic ꝙ decetero non peccat mortaliter sicut apl̄i per spiritumsctm̄ in Pentecoste sic fuerūt cōfirmati. Aliqñ post lapsum q̄dam sctificati sunt sic ꝙ fomes in eis ad multa vicia sit extinctus: sicut pꝫ de sancto Francisco qui om̄ia terrena ꝛ carnalia cōtempsit: ꝛ de sancta magdalena: ꝛ de sancta Helisabet que orōne obtinuit vt filios ꝓprios non plus curaret q̄ȝ alienos Et de multis qui religionem ingrediunt̄ ꝛ decetero ꝑfecte sanctitatis erunt. Deniqȝ aliqui sanctificant̄ ꝑ penitētiam in hora dūtaxat mortis: sicut latro iuxta christum pēdens Matt. xxvij. Sic ꝛ multi in extremis vel in vltima senectute penitentes: q: dicente Aug. Nulla penitētia est sera dūmodo sit ꝟa. O itaqȝ dei nostri immensa clemētia qua oēs vult saluari nisi hō prestet sibi impedimentū.

E Quis sctificari possit p⁹ mortem.

E Sed queri potest Utrum sanctificari possit quis post mortem. i. mundari a peccato. Rñr ſm doctoꝝ sententiam ꝙ post mortem hoīs nō est status merendi vel demerendi: sed est status reddēdi premium quod meruit homo: vel penam quā demeruit per peccata: q: vt dt̄ Dam. Quod fecit angelis casus: hoc facit hominibus mors. Unde sicut angeli postq̄ȝ ceciderunt non valuerunt ad deum cōuerti ꝛ resurgere: ita nec homines postq̄ȝ in peccatis mortui fuerint. Uerumtñ de peccatis venialibus fit emūdatio ꝛ purgatio hominis etiam post mortem. s. in purgatorio: dūmodo quis nō decedat in peccato mortali: q: in peccato mortali decedentibus nulla est purgatio: cum eternaliter dānent̄ in inferno vbi nulla redēptio. Job. Hinc Gre. di. xxv. Qualis. dt̄ sic. Qualis hinc quisqȝ egredit̄: talis in iudicio representabit̄. Sed tn̄ de quibusdam culpis etiam ante iudicium purgatiōis ignis credendus est. Et infra post pauca subdit. Sed hoc de paruis minimisqȝ peccatis fieri posse credendum est: sicut est assiduus ꝛ ociosus sermo: imoderatus risus. Uel peccatū cure familiaris: quod vix sine culpa agit̄. Glo. Similiter militia: mercatio: ꝓcuratio siue ministratio aliqua que vix sine peccato fit. Subdit̄. Que etiam post mortem grauāt si adhuc in vita positis minime in morte fuerint relaxata. Hec Gre. in ꝑdicto caplo. Sic ꝗ charissimi oēs admoneo vt in hac vita emēdemus nos ꝑ penitentiā: quatinus sctificemur: q̄ȝ si neglexerimus post hāc vitā nō poterimus saluari. Juxta id hortat̄ Ecclesiasticus ca. ix. Quodcūqȝ potest facere manus tua instanter operare: sciens ꝙ nec ratio nec opus nec scientia est apud inferos q̄ tu ꝓperas.

F Obiectio

F Sed obiiciunt quidam: q: traianus imperator ꝓ quo b. Greg. orauit: liberatus legit̄: ꝛ b. Martinus quendā cathecuminū ꝛ quendam aliū qui laqueo se necauerat precibus suscitauit. Sic ꝛ b. Nicolaus quendā christianū q̄ peierauerat ꝛ sic mortuus fuerat resuscitauit ad ꝑces cuiusdam iudei: vt em̄ hr̄.

Legenda

Legenda. ¶ Uir quidam ab vno iudeo quandā summā pecunie mutuo accepit: iurās super altare sancti Nicolai se persoluturum quātotius. Cum iudeus tp̄e aliquo repeteret: christianus se red-

didisse affirmauit. ad iudicium ergo veniens: iuramentum indicit christiano debitori: ipseq̧ fecit fieri baculũ cauatũ vbi tantam pecuniam sicuti debebat: ꝛ aliquãtulum amplius imposuit ꝛ secum detulit. Volēs quoq̧ facere iuramentum: iudeo interim ꝯseruãdum dedit baculum: iurauit itaq̧ ꝙ plus sibi dederit ꝗ deberet. Et baculum repetiit post iuramētum: quem iudeus ignarus astutie sibi reddidit. Tãdem christianus rediens domum in quodam biuio somno oppressus iacuit: quē currus cum impetu veniēs oppressit ꝛ necauit. Baculum ꝗq̧ iuxta positum fregit ꝛ aurum effudit. Audiēs hoc iudeus: concitus illuc venit ꝛ dolum factum comperit. Tunc suggeritur ei vt aurum suum recipiat: sed ipse renuit di. Justus est deus christianorum. Et vere sctũs est Nicolaus eius seruus: ꝓmisitq̧ se baptismũ suscepturũ si defunctus ille p b. Nicolai merita resuscitaret. Cõtinuo ergo ille suscitatur: ꝛ baptizatur iudeus. Et sic posses arguere p similia facta a sanctis ꝙ etiam aliqui post mortē saluantur qui tñ in peccato decesserũt. Sed ad hoc respondet ꝙ hec obiectio nõ valet. Tum quia vt scribitur. xxv. q. j. c. vlt. Priuilegia paucorum vel indulta non faciunt legem comunem: ad aliosq̧ nõ extenduntur. Tum quoq̧ quia illi de quibus obiicitur ꝛ quicunq̧ similes: sic sunt sctificati vel saluati ꝙ vicz ad hanc vitam resuscitati penituerunt: ꝛ tandē in chro bene vixerunt: alias nõ fuissent saluati. Unde o homo christiane nunc bene viuere stude: in hac vita penitentiã age: ne morte raptus deuenias in eterna supplicia gehenne: vnde nulli conceditur exire: sed seruatur cruciandus sine fine. G

G Priuilegiũ gratiose electionis

Q Uantũ ad scðm principale de mysterio gratiose electionis: qð iuxta premissum thema habetur ex eo ꝙ dr. Elegit eum. s. dominus accipiamus hanc conclusionem: ꝙ quicunq̧ se de numero electorum esse desiderat: summope gratiam dei querere ꝛ conseruare studeat. Hec cõclusio declaratur. Primo ex autoritate: quia scribit Ro. vj. Stipendia peccati mors. s. eterna: gratia aũt dei vita eterna in christo iesu domino nostro. Itē Greg. di. xl. ca. Quelibz dr. Quelibet occulta loca sine gratia animam saluari non possunt. Et infra. Quid eñ paradiso iucundius: quid celo securius? ꝛ tñ homo ex paradiso ꝛ angelus de celo peccando cecidit. Hec ibi. Ex quibus habetur ꝙ homo non debet tantummodo de electione dei in baptismo confidere: sed debet summope peccata vitare ꝛ gratiam dei per bona opera amplius semp querere ꝛ conseruare. Hinc etiã Aug. de natura ꝛ gratia dicit: ꝙ sine grã christi nec infantes: nec etate grandes saluari possunt. H Secundo ostenditur ratiōe. Nam questio est apud theologos: vtrum gratia sit idē realiter cum gloria. Et respondet Bon. super. ij. dist. xxvij. ꝙ gratia se habet ad gloriã sicut via ad terminũ. In statu eñ vie gratia inchoatur: ꝛ postmodum in statu patrie consummatur per gloriã. Gloria quippe non aliud est ꝗ gratia consummata. Sicut lux matutina diei est eadem essentialiter cum luce meridiei vel perfecte diei: ꝗuis differãt ꝫm statũ: sicut minus pfectũ ꝛ pfectum: vel sicut via ꝛ terminus. Hec Bona. Sicut ergo stultus esset qui vellet inde Romam peruenire nõ per viam que docet Romam: sed per viã que elongat potius a Roma. Similiter qui velit peruenire ad meridiem sine hora matutina preuia: sic stultus est qui cõfidens de sola electiōe dei ad gl'iam: nil curat acqrere ad grãm: qꝛ impossibile est gl'iam hr̃e sine grã dei ꝑuia. ¶ Tertio predicta conclusio declarat in exemplo B. Nicolai: qui sciebat se electũ a deo p miraculosam sanctificationem ꝛ reuelationē a deo factã: ꝛ nihilominus semp studuit ad grẽ amplioris acquisitionē ꝛ ꝯseruationem: ieiunando: vigilando: ꝛ orãdo. Nam mox sctificatus in pueritia. s. in cunabul' ieiunare cepit: ꝛ deinceps alia bona facere. O igit heu ꝗ multi sunt in nobis fatui: heu ꝗ dementes qui nolunt benefacere nec a peccatis cauere: dicentes ꝙ deus si eligit nos: vtiq̧ saluabit inquiunt quicquid mali fecerimus. Et plura talia. Contra quos apls Gal. vj. dr. Nolite errare: deus non irridetur. Que eñ seminauerit hõ. s. in pñti vita: hec ꝛ metet. s. in futura. Qm̃ qui seminat in carne sua: de carne ꝛ metet corruptionē. Qui aũt seminat in spi. de spiritu ꝛ metet vi. eter. Hec ille. Uñ tu hõ qui te reputas electum ad christianoꝝ veroꝝ ꝛ filioꝝ dei numeꝝ: stude querere ꝛ cõseruare ꝑ bona opa gratiam dei. O tu homuncio quõ credere potes ꝙ qui seminat in agro zizaniam ꝙ talis exinde colligere possit in messe triticũ. Sic in proposito qui nunc pctã facit non saluabit: sed q̃ facit semina iustitie eis fruet messe glorie I

I Priuilegia B. Nicolai

Q Uantum ad tertium principale ꝓ ꝯclusione sufficiat ꝙ deus bonus b. Nicolaũ fecit multiplici priuilegio dignum ꝛ superexcellentissime inter hoĩes gl'osissimum. Et hoc declaratur ex multiplici priuilegio eius singulari. ¶ Primũ priuilegium: qꝛ mox vt natus fuit sctificatus: qð doct. accipiunt ꝛ ꝓbant ex hoc: qꝛ statim post natiuitatem cũ balnearet in pelui se miraculo diuino erexit: in signũ ꝙ esset habitaculum spiritussctĩ: ꝛ ad sola diuina foret electus: ꝛ ab imis mundi segregatus. ¶ Scðm priuilegium: qꝛ mox christi passionem est secutus. Nam statim vt natus est cepit bino hebdomade die. s. quarta ꝛ sexta feriis ieiunare ꝓ christi passione qui fuit traditus feria quarta a Juda: ꝛ occisus feria sexta. Nimirꝫ hoc nõ fuit a natura ex qua fieret idem vel ꝯtingeret semper vel frequenter etiã in aliis pueris: qð nusq̧ legit. Nec a casu nec a ꝓposito: qꝛ feria a feria nõ distinguit a casu: nec vsum liberi arbitrii tũc Nicolaus habuit: ꝗ sequit ꝙ fuerit singulari dei dono: quo dat exemplum mortificandi carnem. Quid enim nos pleni pctĩs dicemus coram deo qui ieiunare vl' vnã diem hebdomade nolumus: cum is sctũs dies duos ieiunauerit in puericia. ¶ Tertium priuilegium: qꝛ grã spiritussctĩ mox fuit plenissimus: adeo. s. ꝙ etiam in suos parentes redundauerit: sicut ꝛ de b. Joanne bap. legitur quia per eum grã spũssancti ꝛ prophetie infusa est matri sue ac patri. Sic ꝛ nato b. Nicolao tanta gratia redundauit in suos parentes cum essent iuuenes vt decetero ꝯtinerent ꝑpetuo. aduertant coniugati incontinentes ꝗ rei habeant ¶ Quartum priuilegium: quia mente ꝛ carne fuit virgo purissimus: ꝛ credit ab omĩ peccato mortali mundissimus: qm̃ gratia miraculose sctificationis preseruare habet cõiter a mortalibus. ¶ Quintum priuilegium: qꝛ fuit miraculosa reuelatione electus. s. in epm: vt ptꝫ in Legenda. Uide sermõc. j. F. circa medium. ¶ Sextum priuilegium: qꝛ fuit multis miraculis in vita ꝛ in morte clarificatus: vt claret ex legēda in precedenti ꝛ sequenti. ¶ Septimum priuilegium quia non solum fidelibus: sed ꝛ infidelibus subuenit inuocantibus: sicut claret ex legenda. K Nimirꝫ quidam iudeus vidēs b. Nicolai virtuosam potentiam in miraculis faciendis: imaginem eius in sua domo collocauit: cui cõmendabat oĩa sua cum aliquo lõgius iret: cũ minis d. Nicolae nisi oĩa bene custodieris: vltionez expectã de te flagellis. Quadã vice iudeo absente fures adueniunt ꝛ cũcta rapiũt: solã imaginē relinquũt. Judeus rediēs ꝛ videns furibũdus imaginē ꝟberat: dire damnũ suũ ꝛ furorē in eius ꝟberibus recõpensañ. Mira res: diuidentibus furibus spolia: S. Nicolaus apparuit tanꝗ in se ꝟbera recepisset: ꝛ dixit. Cur pro vobis tã crudeliter ꝟberatus sum: ecce quõ corpus meum liuet ꝛ sanguie rubet. Reddite õ tulistis ꝗtotius: alioquin dei ira in vos desęuiet: vt scelere vr̃o publicato suspendiũ patibuli patiamini. Interrogantibus illis quis esset. Ego sum (ait Nicolaus) seruus iesu chri. Territi illi ad iudeũ veniunt: miraculũ referunt: ꝛ qð iudeus fecerit imagini audiunt ꝛ cũcta reddũt. Sicq̧ latrones ad viam rectitudinis redeunt: ꝛ iudeus fidē amplectit saluatoris. L Itē vir quidã rogabat b. Nicolaũ vt sibi a deo filium impetraret: vouēs: filium ad eccl'iam ipsius ductuꝝ ꝛ scyphũ aureũ oblaturum. Filio ergo nato ꝛ educato: scyphũ diligens: suis vsibus seruauit: aliũ equiualentē fieri precepit. Et sic nauigãdo ad eccl'iam S. Nicolai: iubet pr̃ filio vt illo scypho primo aquã hauriat: qð cũ facere puer vellet in mare

K Exemplum

L Legenda

cecidit ꝛ statim disparuit. Pater ergo amarissime flēs votū pfecit. Cūqꝫ obtulisset scōm scyphū piectꝰ cecidit de altari. Quo iterato oblato rursus longius est piectus. Mirātibus oībus ad hoc spectaculum: ꝛ offensa hoīs cognita: ecce puer sanus primum scyphū gestās aduenit: narrauitqꝫ corā oībus quomodo b. Nicolaus sibi mox adfuit in mari ꝛ illesum seruauit. Sicqꝫ pater eius letus efficitur ꝛ vtrūqꝫ scyphum b. Nicolao obtulit Ex hoc claret ꝙ seuere deus punit qui vota deo vl' sanctis facta non implent. M Item quidam vir diues meritis b. Nicolai filium habuit quem Adeodatū vocauit: hic sancto dei capellam in domo sua ꝯstruēs omni anno festum eius solenniter celebrauit. Adeodatus quadam vice ab Agarenis capit: ꝛ in seruitutem regis eorum deputat. Sequenti anno dum festum S. Nicolai pater eius deuote celebraret: ꝛ ipe adolescēs Adeodatus cum precioso scypho assisteret regi Agarenoꝝ: recolit suam captionem ꝛ parentum dolorem: ꝛ gaudiū qđ ea die in domo sua fiebat: cepit altius suspicare cuius suspirii causam rex minis extorsit. Aitqꝫ. Quicquid tuus Nicolaus agat: tu hic nobiscum manebis. Et ecce subito facto vento vehemēti totam domū concutiente: puer cum scypho rapit ꝛ ante fores parētum collocatur: ꝛ magnum gaudium oībus generat. Hec sufficiāt. O itaqꝫ gloriosissime sancte dei Nicolae ora pro nobis Amen.

M Exemplum

Pro S. Nicolao de iugo christi portando a tempore pristino Ser. iij.

A Bonum est viro cum portauerit iugum dñi ab adolescētia sua. Threñ. iij. A Charissimi hec verba merito de b. Nicolao assumunt ad eius laudem ꝛ gloriam: quia ipe nō solummodo ab adolescentia: imo a puericie cunabulis portare cepit iugum christi quarta ꝛ sexta feriis ieiunādo: ꝛ deinceps ꝯtinue sanctissime viuendo: vnde Amb. li. de viduis hortaſi. dt. Suscipite iugū christi: nolite timere: qꝛ iugum amoris est. Festinate quia leue est: nō conterit colla: sed honestat: non alligat ceruicē vinculis: sed mentem gratia copulat: non necessitate cōstringit: sed volūtatem boni opis diligit. Dicamus ergo cū pphis oībus: quia bonum est portare iugum domini ab adolescentia. Ex quibus dictis arguitur per locū a maiori: ꝙ. s. qꝛ bonum est viro portare iugū domini ab adolescentia sua: ergo melius portare a pueritia: sicut fecit b. Nicolaus. Unde ad eius laudem ꝛ nostram edificationem: eius. s. exemplo cōsequendam notabimus hec tria mysteria iuxta premissum thema accipienda

¶ Primum mysterium dr declarande huius bonitatis: quia dicitur ibi. Bonum est viro.

¶ Secundum dicitur supportāde modalitatis ibi. Cum portauerit ꝛc̄.

¶ Tertium dr preamāde suauitatis: hoc accipit ex eo ꝙ dr: dñi iugum quod est suaue Mat. xi. B

B Fructuositas accelerate pnie.

Quātum ad primum mysterium de bonitate accelerate penitentie ꝛ seruitutis ipsi deo quanto tempestiuius cepte: accedat hec cōclusio. Quicqđ caro sapiat vitas ipsa optimum iudicat: vt homo quanto celerius deo seruire incipiat ꝛ in penitentie asperitatibus se exerceat: nec q̄cunqꝫ tempore differat ꝛc̄. Hec conclusio quamuis nō indigeret probatione: vtpote manifesta: tamen pter eruditionem ꝛ inductionem carnalium hominum declaratur tripliciter probando.

¶ Primo per autoritates

¶ Secundo per rationes

¶ Tertio per exempla ꝛ similitudines

¶ Primo inquā per autoritates: nam Ecclesiasticus ca. v. omnes adhortando dt. Ne tardes conuerti ad dñm: ꝛ ne differas de die in diē: subito eñ veniet ira illius: ꝛ in tempore vindicte disperdet te ꝛc̄. Item Propha Hieremias in premisso themate oēs hoīes iuuenes ꝛ senes: magnos ꝛ paruos hortatur cōmendañ. iugum dñi quanto celeriꝰ assumendū: d. Bonū est: sine addito dicit: quasi per antonomasiam indicibile bonum sit. Ultro dicit: non puero: quia tales sunt viri moribus: nō pueri. Sic ecōtrario aliqui sunt senes mali: qui pueri reputantur moribus. De quibus Esai. lv. Puer centum annorum morietur: ꝛ peccator centum annorum maledictus erit. Dicit Deniqꝫ Qui portauerit iugum: non quem portauerit: sicut sunt illi qui in senectute tātummō volunt pnīo penitere: tales eñ iugum penitētie nō portant sed ipsi portant. Sicut eñ bos veteranus non pōt supportare ꝛ trahere iugū: sed potius iugo se suppodiando portatur: sic tales nō possunt portare onera pnie ieiunando ꝛ carnem macerādo ꝛc̄. sed potius supportantur a confessore penitentiam mitigante ꝛ a deo clementissime condescendente. Subdit: iugum dñi: nō diaboli: sicut sunt heu multi qui pro diabolo vel mūdo subeunt multos labores ꝛ fatigia ab adolescentia: pro deo nec modicū qđ sustinere volūt. De talibus Greg. ix. moral. ꝛ dist. xlvij. Omnes dicit. Omnes huius seculi dilectores in terrenis rebus fortes sunt: in celestibus debiles. Nam p tpali gloria vsqꝫ ad mortem desudare appetunt: ꝛ p spe perpetua nec parum in labore quidem subsistunt: pro terrenis lucris quaslibet iniurias tolerant: ꝛ pro celesti mercede vel tenuissimi verbi ferre contumelias recusant: terreno iudici toto etiam die assistere fortes sunt: in oratione vero corā dño vel vnius hore momento lassant. Hec ꝛ plura ibi. Magna heu heu confusio est hoc hominibus. O deꝰ meus magne ꝛ omnipotens quis tibi tanta cordis deseruit auiditate sicut mūdo. O charissimi iudicate vosipsi quali ꝛ quanta dementia laboratis qui pro sempiternis cruciatibus excipiendis pmptius diabolo seruitis in variis viciis q̄ seruiretis deo p eterni regni pmiis. Hec quidam sanctus in Uitaspa. aduertēs: cū vidisset quandam feminam lasciuo ornatu ꝯpositissimā: exclamans dixit flēdo. Ignosce mihi ignosce mihi dñe deus: quia nunq̄ ego tantam operam vel diligentiam accuratius anime mee ornatui dedi pro te quantam hec fecit pro mundi vanitate. Quo contra saluator noster piissimus iesus omnes cuiuscunqꝫ sexus ꝛ etatis homines inuitauit Matt. xi. dic. Uenite ad me omnes qui laboratis. s. pro mūdi amore vel diaboli persuasione: ꝛ onerati estis: peccatorum onere: ꝛ ego reficiam vos. s. in presenti gratie dulcedine: ꝛ in futuro glorie beatitudine. Tollite iugum meum super vos ꝛ inuenietis requiem animabus ꝛc̄. C Sed arguunt cardinales homines in contrarium sic. Nunquid decet meam naturam in iuuentute debilitare ꝛ mortem mihi accelerare: qđ fit in austeritate penitentie: nunquid redibit homo in iuuentutem: faciamus igitur nunc quod carni libet. s. in iuuentute: ꝛ agamus penitentiam in senectute. Ad hec respondeamus ꝙ caro nostra nō debilitatur ex discreta penitentie amaritudine: immo fortificat ex eius assuefactione: sicut contrarie videmus ipsam eneruari ꝛ viribus deficere in delitiis: quod patet experimēto in militibus se in bellis exercitātibus ꝛ in hominibus laborantibus qui exercitio dediti fortiores existunt: quando quietāti ꝛ delitiis occupati infirmantur ꝛ torpore iacent. Unde Hiere. xxxi. Usqꝫ quo delitiis dissolueris filia vaga ꝛc̄. Uidemus etiam ꝙ caro impinguata ꝛ bene pasta debilior redditur ad labores: sed infirmitate carnis depressatur: Uersus. Dum satur est venter querit dormire libenter. Per contrarium autem videmus ꝙ saniori vita ꝛ longiori viuunt penitentes ꝛ sancti religiosi. Unde scribitur Ecci. xxxvij. In multis escis non deest infirmitas: qui autem abstinens est adiiciet vitam. ¶ Preterea de talibus Isidorus libro tertio de summo bono dicit. Quidam in iuuentute luxuriose viuentes: in senectute delectantur fieri continentes. Tales nequaquā continentes vocandi sunt nec habent premium laboris: quia certamen non habuerunt: quos eñ expectat gloria: nisi in quibus sunt gloriosa certamina? Hec ille. Et sic patet. D Secundo ostenditur per rationes. Ad id facit ratio prima dānositatis: qꝛ certū est ꝙ q̄ differūt de die in diē ad deū ꝯuerti vel ei seruire: multa interim damna patiunt q̄nto plus differūt: qꝛ multa bona pdent q̄ interim faciūt vel facere possent si in gratia extitissent. s. totum illud

Jugum dñi.

Exemplum

C Argumentū hoim carnalium

D Per rōnes

tempus quo differunt. Unde Bern. li. de contemptu mundi dicit: Heu heu nil preciosius tempore: nil hodie vilius reputatur: quia. s. penitentia negligitur. Narratur quod quedam anima apparuit cuidam sancto viro qui interrogabat eam dicens. Quid est quod maxime deflent infernales ex his que in hoc mundo potuissent obtinere? Respondit quod tempus perditum quo potuissent in hora penitere et sic penas eternas euadere et celeste regnum habere. Unde anima damnata daret tibi totum mundum vt saltem eidem tu dares vnam horam huius vite qua vere posset penitere: querunt enim ibi mortem et non inueniunt. Apoc. ix. ergo a fortiori quererent penitentie tempus sed non dabitur eis. E Sed queritur

E Qualiter homo perdit tempus

qualiter homo perdit tempus? Respondetur quod precipue tripliciter. Primo peccando et in peccato perseuerando per tempus. Unde Eccles. ix. Qui offenderit in vno multa bona perdet. Unde sanctus frater Egidius dixit. Sicut per vnum punctum in taxillo proiectum fit sepe quod omnia bona et lucra apud lusores amittantur: sic in vno temporis momento quo consentit homo peccato omnia bona spiritualia amittet. Secundo hoc fit vanis cogitationibus diutius intendendo. Bern. Omne tempus quo de deo non cogitasti cogita te perdidisse. Tertio ociando et de salubribus anime non curando. Unde Hieronymus ad Eustochium. Omne tempus in quo te meliorasse non senseris extima perdidisse.

F Secunda ratio habilitatis: quia quanto quis tempestiuius ad deum se conuertit: tanto magis habilitatur in bono per consuetudinem que inde acquiritur a temporis principio: quia vt phus ait. Consuetudo est altera natura. Unde et Prouer. xxij. Adolescens iuxta viam suam. s. consuetam graditur: et cum senuerit non recedet ab ea. Unde Amb. in hexa. dicit: quod equus quecunque passum a principio assuetus fuerit nunquam postea illum inueteratus dimittet. Sic in proposito. Ideoque Holkot super lib. Sap. dicit. Omne peccatum incurabilius est in sene quam in iuuene. Cum enim dicente Pho. iij. de anima. Anima humana in principio sue creationis est tanquam tabula rasa in qua nihil est depictum: apta tamen depingi. Sicut ergo in pergameno quicquid depingitur vix deletur. et si deleatur: adhuc vestigium aliquod manet: ita in anima pueri bonum assuescentis a principio: quia quod noua testa capit inueterata sapit.

G Securitatis

G Tertia ratio securitatis: quia scribitur. xij. q. j. c. Omnis etas. Nil incertius quam vita adolescentium. Sed vt ait Aug. de doc. christiana. Non potest male mori qui semper bene vixit: et vix potest bene mori qui male vixit. Unde claret: quia qui a principio bene viuit: secure moritur quia hinc bene exit. Hinc Aug. de pe. dist. vij. Si quis positus in vltima necessitate voluerit accipere penitentiam et hinc vadit non presumimus quod bene hinc exit: si securus hinc exit ego non sum securus: penitentiam dare possumus: securitatem dare non possumus: nunquid dico condemnabitur: sed nec dico liberabitur. Uis ergo a dubio liberari: vis quod est incertum euadere: age penitentiam dum sanus es. Si sic agis dico tibi securus es: quia penitentiam egisti eo tempore quo peccare potuisti. Si autem vis agere penitentiam quando iam peccare non potes: peccata te dimiserunt: non tu illa. Hec Aug. Et iste rationes sufficiant.

H H Tertio premissa conclusio declaratur per exempla. Nam homo habens asinum vel equum aut bouem qui sit iuuenis et fortis: stulte facit si tunc parcit illi ab oneribus et laboribus sub hac spe et proposito impinguando et pascendo ipsum: quod. s. postea antiquato imponat onera et labores. Sic stulte facit qui in iuuentute suo corpori parcit: sperans in senectute penitentiam agere. Item stultus est qui habens vinum bonum et sapidum ex certa scientia vult expectare vt corrumpatur et tunc cum fecibus bibat illud. Item queso pensa si quis florem sue iuuentutis offert diabolo volens fecem senectutis offerre christo deo suo. Nonne talis comprobatur plus diligere diabolum quam deum suum? Quapropter dicit Aug. Maledictus qui offert florem iuuentutis diabolo et fecem senectutis christo. Et sic patet. Sed accedamus etiam ad exempla sanctorum. Nonne ipse christus dominus a pueritia: imo ab instanti sue conceptionis vsque ad mortem acerbissimum pertulit martyrium mentis et penalitatis pro nobis. Aug. testatur: quia tota vita christi ab instanti sue conceptionis crux fuit et martyrium. O christiane ergo qua fronte renuis deseruire deo tuo qui pro te tot et talia sustinuit acerbissima vt te redimeret a captiuitate et seruitute diabolica. Aduertamus charissimi et omnes dei sanctos cum quibus volumus gaudere in celis vt imitemur ipsos in terris: deo tempestiue deseruiendo. Precipue recogitemus b. Nicolai exempla qui a puericia christo deseruire cepit: vt et nos saltem iam prouecte etatis seruiamus christo domino.

Exemplum inductiuum

I

I Modus portandi iugum Christi

Quantum ad secundum principale de modo. s. portandi iugum christi accipienda est hec conclusio: quod quilibet christianus pro suo modulo debet submittere sua colla christi iesu iugo. Et hec conclusio manifesta est per euangelium: quoniam dominus iesus omnibus suis loquens ait Matt. xj. Uenite ad me omnes et cetera. Sicque nullum excepit: quia phus ait. Qui dicit omnis. nihil excepit. j. priher. Et subdit. Tollite iu. meum su. v. et dis. a me quia mitis sum et hu. cor. In quibus verbis domini saluatoris quedam questiones occurrentes tacite soluuntur. Prima questio: quid sit hoc iugum christi: quia dicit christus. Tollite iugum meum. Et respondetur secundum Lyram et communiter expositores: quod est ipsa lex euangelica que precipue. s. in cruce christi portanda fundatur et consistit. Nam Luc. xiiij. dicit saluator. Qui non baiulat crucem suam et sequitur me non est me dignus. Et hec dicitur iugum: quia iugum dicitur a iungo iungis. Sicut enim in iugo materiali iunguntur duo animalia ad trahendum iugum et currum: ita in iugo crucis christi spiritualiter coniungi debent hec duo. s. corpus et anima ad trahendum currum vere crucis et gratie diuine quo peruenitur ad christum dominum in celo regnantem.

Quid sit iugum christi

K Questio

K Secunda questio: qualiter portari debeat iugum christi ex ipso euangelio? Respondetur cum dicitur Tollite ait super vos: non dicit: infra vos: sed super vos qui multi sunt christianum nomen tenentes: quod est gloria magne libertatis: qui tamen permittunt se iugo inferiori deprimi. Quidam iugo auaricie terrenarum cupiditatum tanquam talpe qui quod fodiunt super se ponunt sic isti terrena prediligendo. Quidam iugo superbie: qui ambitioni in tantum se subdunt vt animam et corpus tradant in gehennam. Quidam iugo luxurie: qui propter carnis voluptatem adeo se submittunt vt diabolus tanquam carnifex in eis occidendis potestatem accipiat: veluti in bobus carnifex facit: qui post laborem quo sibi seruierunt quamdiu potuerunt: postea cum laborare pre antiquitate non possunt ipsos mactabit. Sic sic solet diabolus facere carnalibus qui iugum christi super se non portant: sed premuntur iugo carnis: mundique: ac diaboli. Unde cum christus dominus dicit: Super vos tollite: significatur quod iugum christi debet super omnia alia iuga. s. carnis: mundi: et diaboli preeligi.

L Signa portationis iugi christi

L Tertia questio: quibus signis christianus agnoscitur portare iugum christi Iesu benedicti? Ad quod respondet ipse saluator: cum subdit. Discite a me quia mitis sum et humilis corde: et sic inuenietis requiem animabus vestris. In quibus verbis notari possunt quatuor signa tanquam quatuor rote quas christianus trahere debet in portando iugum christi. ¶ Prima rota et primum signum dicitur obedientie. s. diuinis preceptis. Ideo dicit. Discite. s. tanquam discipuli qui debent obedire magistro. Nam sine hac preceptorum obedientia non est salus christiano. Matt. xix. Si vis ad vitam ingredi serua precepta. Hanc habuit b. Nicolaus qui nunquam peccauit mortaliter: sicut deus id de ipso miraculose ostendit: cum eo die qua natus est in pelui se erexit: deo faciente: ad significandum quod non esset recuruandus per peccatum. ¶ Secunda rota iugi christi tanquam secundum signum dicitur vere dilectionis diuine et amicicie sine qua non est salus christiano. Unde ipse christus requirenti legisperito quid faceret vt vitam eternam possideret: respondit. Diliges dominum deum tuum ex toto corde tuo: et in tota anima tua: et in tota mente tua et cetera: hoc significatur quia dicitur

A me. s. christo discite: qui est totus amorosus: et qui pro nostro amore est incarnatus: passus: et mortuus. ¶ Tertia rota pro tertio signo dicitur pietatis et misericordie. Unde subdit saluator. Quia mitis sum. Nam omnis christianus in extremo iudicio iudicabitur de operibus misericordie. Matth. xxv. Tunc dicet. s. christus. Esuriui et non dedistis mihi manducare: sitiui et non dedistis bibere. Ex quibus habetur quod iugum christi portans debet hec facere. ¶ Ad propositum beatus Nicolaus magnam charitatem et pietatem habuisse probatur: quia honores et diuitias respuit et pauperibus sua distribuit: vt claret in legenda quomodo aurum conuicaneo volenti suas filias prostituere liberaliter donauit pluries. ¶ Quarta rota pro quarto signo dicitur vere penitentie: quod noster saluator insinuat cum addit. Et humilis corde sum. Vera enim penitentia in humilitate cordis nobis proponitur: vt sicut christus dominus qui sine omni peccato fuit: se pro nobis humiliauit vsque ad mortem: sic nos peccatores humilitatem penitentie assumere debemus. Sic fecit beatus Nicolaus vigilando orando: carnem macerando: et alia quamplurima bona operando: vt patet in legenda. Et sic patet quod et nos consimili modo debemus portare iugum christi. M

Exemplum.

M Suauitas iugi christi

Quantum ad tertium principale de iugi christi suauitate hanc accipiamus conclusionem quod videlicet domini Iesu christi iugum deuotis animabus est suauissimum et onus eius leuissimum. Hec conclusio expresse claret per ipsius domini sacrum testimonium Matt. xxi. di. Iugum enim meum suaue est et onus meum leue. Sed queritur quomodo possit dici suaue et leue: cum sit contrarium carni et sanguini atque exhorrescendum vt nouimus per experimentum. Vetat enim omnes carnales delectationes vera crucis christi imitatio: iuxta illud Gal. v. Qui christi sunt car. su. crucifix. cum vi. et concu. Respondetur quod quamuis iugum christi et eius crucis sit carni et sanguini horrendum: vt dictum est: tamen anime sancte multum delectatiuum et suauissimum precipue ex tribus efficitur ¶ Primo ex deuota passionis christi recogitatione. Nam Greg. dicit. Si passio christi ad memoriam reuocetur: nil tam durum quod non equo animo toleretur. Qui enim difficulter ieiunat: recogitet quia deus suus christus pro eo in cruce felle et aceto potatus est: et dulce erit sibi pro deo sustinere. Qui graue reputat orare: cogitet quia christus deus vsque ad sanguineum sudorem orauit pro nobis. Qui graue existimat carnem affligere et a peccato refrenare: intueatur christum deum qualiter in cruce pependit et quam acerba passus pro nobis fuerit: et dulce erit ei omne quod triste putatur. Unde Heb. xii. Recogitate eum qui talem aduer. se. susti. pro pec. contradictionem: vt non fati. ani. vestris defi. nondum enim vsque ad sang. resti. aduer. peccatum. ¶ Secundo ex amoris diuini inflammatione qui exardescet in beneficiorum eius et sue bonitatis consideratione. Unde Aug. dicit quod omnia grauia et immania: leuia et prope nulla facit amor. ¶ Tertio ex celesti gloria remuneratione que expectatur. Unde Hieron. Pericula et angustias laboris spes lucri recompensat. O anima fidelis perpende et pensa quanta homines sustinere audent pro lucris terrenis pro quibus labores: sudoresque plurimos: famem sitim: et pericula multa viarum ac latronum libenter subeunt vt transitoria acquirant: et modica persepe lucrantur. Te ergo eterna et maxima premia ac regna felicissima per iugum christi non tedeat libenti animo quesiturum. O christiane recogita quoniam sanguine christi filii dei es ablutus et redemptus: non vt diabolo sed vt deo toto tempore vite deseruias. O omnes saluande anime perpendite: quia dicente apostolo. Empti estis precio magno. s. sanguinis domini: glorificate ergo et portate deum in cor. v. O homo siue iuuenis siue senex considera exemplum b. Nicolai qui a puericia seruire cepit christo et feliciter consumauit in gloriam sempiternam Quam nobis prestet deus Amen.

Recogitatio passionis christi

De sancto Nicolao et sanctitatis eius excellentia. Sermo Quartus.

Non est inuentus similis illi qui conseruaret legem excelsi. Hec verba sumuntur Ecci. xliiii. et cantantur ab ecclesia de sanctis confessoribus: pontificibus: et sic inter eos etiam de sancto Nicolao. A Solet quippe bonus deus futurorum prescius ostendere persepe hominem in infantia qualis futurus sit in etate profecta. Sicut legimus de Iacob patriarcha qui dei ordinatione adhuc in vtero materno existens: cum fratre gemino esau pugnauit et vicit. Unde deus dixit matri eorum consulenti dominum. Due inquit gentes in vtero tuo sunt: duo populi ex ventre tuo diuidentur: populusque populum superabit: et maior seruiet minori. Et sic postea factum est Gen. xxv. Sic benignus deus ondit in beato Nicolao quis vel qualis futurus esset cum ipsum puerulum in die natiuitatis sue dum balnearetur in pelui miraculose fecit se erigi et deo laudes dari: ad significandum quia futurus esset Nicolaus altissime sanctitatis vt merito de eo dici possit verbum premissi thematis Non est inuentus similis illi qui conseruaret legem excelsi. In quibus verbis commendatur beatus Nicolaus de tribus in quibus non est inuentus similis illi: vt patebit. A

¶ Primo de sanctitatis excellentia: quia dicitur. Non est inuentus similis illi.

¶ Secundo de innocentie baptismalis obseruantia: cum additur. Qui conseruaret legem.

¶ Tertio de perseuerantie finalis leticia: quod sequitur ad premissa ab excelso deo.

B

B

Quantum ad primum de excellentia sanctitatis b. Nicolai: quia dicitur quod non est inuentus similis illi: prima fronte occurrit questio ista: vtrum ecclesia secundum suum solitum cantum veraciter attribuat hanc excellentiam vnicuique confessorum. s. quod non est inuentus similis illi qui conseruaret legem excelsi? Arguitur quod non quia vt dicit Phs. vii. Topic. quicquid per superabundantiam dicitur vni soli conuenit. Sed hoc dictum est per supabundantiam expressa verborum resonantia: cum dicitur. Non est inuentus similis illi etc. ergo de vno solo sancto potest verificari: et per consequens non de aliis. Quod ergo ecclesia hoc idem veraciter cantare potest de singulis confessoribus. Non est inquit inuentus similis illi. Sed contra est: quia ecclesie ipsius ritus a scriptura et a traditione apostolica et consuetudine sanctam pullulauerunt: di. xi. Ecclesiasticarum et c. Catholica. Sequitur ergo quod cum ecclesia romana communiter sic cantet: de singulis et vnoquoque confessorum est hoc dictum verificandum Respondetur igitur ad questionem per hanc conclusionem: quod sanctam ecclesia tam ipsi beato Nicolao quam vnicuique confessori pontifici valet canere conuenienter et dicto veraci quod. s. non est inuentus similis illi qui conseruaret legem excelsi. ¶ Hec conclusio ostenditur tripliciter.

C Beati Nicolai sanctitatis excellentia

¶ Primo ex ratione.

¶ Secundo ex similitudine

¶ Tertio ad propositum ex beati Nicolai sanctitate

¶ Primo ostenditur ratione secundum Lyram super Ecci. xliiii. quia ista excellentia attribuitur sanctis tantummodo quantum ad exercitium vel vsum aliquarum virtutum: et non quantum ad habitum. Sed quoniam sic est quod quilibet sanctus in aliqua virtute eminet quo ad vsum vel exercitium: quilibet etiam eminet in aliqua gratia secundum diuersam dispositionem naturalem ad virtutem aliquam aut etiam exercitium: quia vt dicit Hugo super lib. angelice hierarchie: cap. ii. secundum gratiam sunt dona: secundum dona autem sunt merita: et secundnm diuersitatem meritorum constat diuersitas premiorum Hec ille. Si petas. Unde hoc? Respondetur quod a dei sapientia vt in hoc quod inter sanctos quilibet aliqua virtute eminet in qua nullus ei similis est: appareat mirabilis dei sapientia que in tanta multitudine ac varietate sanctorum tantam posuit differentiam sanctorum meritorum que quidem differentia meritorum licet nobis incognita sit: deo tamen bene per omnia nota est. Nos tamen plerumque experimur in sanctis viris alios prepollere abstinentia: alios castitate: alios deuotione: alios patientia: alios humilitate: alios misericordia: alios elemosyna: alios iustitia: alios pietate: alios paupertatis

Non est inuentus similis illi

amore: alios diuitiarum optimo vsu: alios regiminis scti strenuitate: alios seruitutꝫ fidelitate: ꝛ sic de alijs. Et idcirco quamuis alicuius sancti virtutes nos lateant quas habuit ꝛ in quibus nullus ei similis inueniri potest: tamen deo bene note sunt: ꝓpter quas possumꝰ de eo dicere sicut canit ecclesia ꝙ nō est inuentus similis illi ꝛc. D Secundo vt dixi hoc ostenditꝛ similitudine nature humane: quia videmus in facie humana ꝙ vt dicit Phs in problematibus: impossibile est duos hoies oino repiri similes. Sic ꝛ in gratia ꝛ meritꝫ per omnia similes non possunt scti inueniri. Proinde ꝓpter excessum alterius de illo dici potest. Nō est inuentus similis il. ꝛc. Ad idem alia est similitudo: quia apl's di. j. Co. xv. Alia est claritas solis: alia lune: alia stellarꝫ. Stella enī differt a stella in claritate: sic ꝛ resurrectio mortuorum erit. Hec ille. Sic ergo videmus quelibet stella ab alia differt: aut figura: aut motu: aut claritate: aut quantitate: aut ordine respectus ad aliam: aut influentia: aut alio quouis modo: ita vnus sanctus ab alio: ꝓpter qđ verificatur premissum dictum de ɋcūqꝫ confessorum Non est inuentus similis ꝛc. E Tertio ostenditur conclusio ad propositū ex beati Nicolai sanctitate: quāuis enī ipe sanctissimus plurimas virtutes ꝛ multimoda merita bonorum operum habuerit que nos latent: in quibus nullus ei similis inuentus est. Possumus tamen tria ꝓcipua gratie munera notare in ipso in quibus non est inuentus similis ipsi.

D Homines dissimiles

E

Festina sctificatio

¶ Primum est festina sctificatio
¶ Secundum est pnie acceleratio
¶ Tertium est innocentie decoratio

¶ Primū est inquā festinasctificatio: qꝛ tempestiue valde. s. ab vberibus matris sue sanctus fuit ꝛ sanctitatis opera incepit. In cuius signū eo die ɋ natus est seipm erexit dum balnearetꝛ in pelui: quatinus hoc miraculo ostenderetꝛ ꝙ ipse totus a terrenis eleuatus seipsum deo dedicatam hostiam offerret. Propterea de ipo merito canitur illud Ecci. xxxix. Justus cor suum tradi. ad vigilandum diluculo ad deum qui fecit illū ꝛ in cōspectu altissimi deprecabitur. Sunt nempe qui diabolo tribuūt se totum in iuuentute: ꝛ tantūmodo sue senectutis fecem volūt tradere deo. Et tales vere sunt miseri: qꝛ in sacra scriptura nullꝰ est ausus dicere. Spes mea domine a senectute mea: sed tātummō ne ꝓijcias me in tempore senectutis. Qui enī tempus suum vsqꝫ ad senectutem semper vane viuendo consumpsit: non potest ex suis meritis cōfidere gloriam: sed tn̄ ne a misericordia dei abiiciatur otare. Sed felices qui dicere possunt cum Propheta Dauid. Spes mea dn̄e a iuuē. mea: sicut fuerunt Franciscus: Dominicus: Martinus qui in sua iuuentute sancti esse ceperunt. Feliciores aūt qui dicere possunt. Spes mea ab vberibus matris mee: sicut fuit Nicolaus. Felicissimus autē qui dicere potest. Spes mea ab vtero matris mee: sicut fuit Joannes bap. hieremias: ꝛ oēs alii in vtero sctificati: pre omnibus beata virgo maria mater chrī: ¶ Item alij sunt qui tradunt corpus deo ꝛ non cor: qui penitentie austeritatem exercent in corpore: sed anima plena est mala voluntate ꝛ viciositate: sicut sunt mali religiosi ꝛ hypocrite. Alii deniqꝫ econuerso tradunt cor deo per deuotas affectiones: sed corpus tradunt diabolo per luxuriam. Beatus vero Nicolaus tradidit deo se totum: quia cor suum. i. se cum suo corde: quia corpus suum ꝛ sanguinem obtulit deo macerando: ꝛ animam diligendo ꝛ deum deprecando: ꝛ hec fecit diluculo. i. in iuuentute: non in senectute: immo in infantia a cunabulis: ɋ ꝛc. ¶ Secūdum est penitentie acceleratio: quia mox natus ieiunauit. Quo miraculo tria supra naturam fuerunt. ¶ Primum ꝙ ieiunauit in tam tenerrima. s. infantia nō vno sed bino die hebdomade. ¶ Secundum ꝙ distinxit discernendo feriam a feria. s. quartam ꝛ sextam. ¶ Tertium ꝙ discernere potuit illos dies singulis hebdomadis quos dies dedicauit ecclesia ieiunandos pro passione christi. Nam quis illum docebat nisi spiritussanctus qui vbicunqꝫ vult spirat F Sed cur placeret deo talis pueruli innocentis satisfa-

Penitentie acceleratio

F Innocentis satisfactio penitentialis

ctio penitentialis: cum nondū peccasse potuerat? Rn̄r ꝙ deo placuit eius penitentia tribus ronibus. ¶ Prima rō ex parte ipsius scti Nicolai: vt. s. tali decore penitentie ꝛ meritis decorareꝛ. Non enī vt purgareꝛ cū innocēs esset placuit deo: sed vt ornareꝛ. Est enī pnia quedam purgans: vt pnia Magdalene. Et est pnia ornans quia vt ait Bern. Cōfessio peccatorem purgat ꝛ iustum ornat. Unde Emodius de quodā sancto pontifice dr. Pnia in eo ꝛ si nō inuenerit quid purgaret: tn̄ reperit quid ornaret: di. ps. Confessionem ꝛ decorem induisti. Talis fuit pnia btī Nicolai in puericia que ornauit miro modo eius merita. Preterea est apud peccatores ꝓ cōtrarium quedam penitentia maculans: vt Jude que ipm nō mūdauit sed maculauit Matt. xxvij. quia ꝑ desperationē peccatū adauxit. Est ꝛ iterum penitentia crucians: vt est damnatorꝫ in inferno. Sap. v. Dicentes intra se penitentiā agentes ꝛc. Secunda rō ex parte aliorꝫ hoim peccatorꝫ: vt. s. mali qui nolunt ieiunare ꝛ penitere confundanꝛ in iudicio diuino cū audiant talem tenerrimū puerꝫ bino hebdomade die: nō vno potuisse ieiunare. Boni autē hoies eius exemplo prouocenꝛ ad similia. Tertia ratio ex parte passionis chrī: vt omnes hoies inducanꝛ ad compatiendū chro pro nobis passo qui traditus est feria quarta ꝛ occisus feria sexta: quatinus eius passiōis vestigia sequamur: pro ipo carnem crucifigendo cum viciis: ipsius btī Nicolai pueruli exemplo. Unde. j. Pe. ij. Chrs pro nobis passus est vobis relinquens exemplum vt sequa. vest. eius. O ergo hoies luxuriosi qui dedistis vos ad carnalia: o gulosi: o delitiosi: qui nil vultis in carne pati ꝓ chro: o quicqꝫ peccatores quō creditis vos cum christo regnaturos in gloria qui ɔtempsistis ꝓ eo quicqꝫ pati resistendo viciis in hac vita: aduertite exemplū Nicolai. Tertium est innocentie decoratio: qꝛ ſm doc. sanctificati miraculose: nunqꝫ peccāt mortaliter tota in vita sua. Talis fuit b. Nicolaus. ɋ ꝛc. Gloriari vero de innocentia oīmoda est paucissimorꝫ sanctorꝫ: ſm Aug. li. xxj. de ciui. dei. De hoc plura ar. ij. G

Innocentie decoratio

G

Quantum ad secundum principale de innocētie baptismalis conseruatione accipiamus hanc conclusionem ꝙ quilibet fidelis summopere debet conari exemplo btī Nicolai vt baptismalem innocentiā conseruat illesam ab omni culpa tota vita sua. Nam ad id instruit nos primo sacra scriptura Ecci. xxxiiij. di. Qui baptizatur a mortuo ꝛ iterum tāgit mortuum quid ꝓdest lauatio eius? q. d. nihil: nam immundus efficitur sicut ante. Sic qui lotus est in baptismo ab operibus mortuis. i. peccatis quid prodest si iterum redit ad peccata? Immo vt scribitur. ij. Pe. ij. Si refugientes coinquinationem. Ly. i. peccata: in agnitione domini nostri Jesu christi. i. ꝑ receptionem fidei: his rursus implicati superantur: facta sunt eis posteriora deteriora prioribus. s. propter aggrauationem ingratitudinis. ¶ Secundo hoc dictat ꝛ ratio: quia promisimus in baptismo abnegare sathane ꝛ omnibus pompis ꝛ omnibus operibus eius ꝛ omnibus fallaciis eius: de conse. distin. iiij. Primum. Et. xvij. q. j. Sunt quedam. Et per consequens promisimus nos cauere ab omi peccato mortali tota vita ad seruandum innocentiam baptismalem. Sine ipsius ergo obseruatione non est salus: immo scito ꝙ nunqꝫ peruenies ad visionem dei anteqꝫ sis plenissime expiatus vel hic vel in purgatorio vsqꝫ ad quadrantem minimū peccatorum ꝛ sic innocentie restitutus. Unde Ps. querit d. Quis ascendet in montem domini aut quis stabit in loco sancto eius. i. in celeste regnum. Respondet. Innocens manibus. i. operibus ſm Lyram que ꝑ manus designantur: eo ꝙ manus est organum organorum lib. iij. de anima: ꝛ mundo corde: qui nō accipit in vano ꝛc. hic accipiet benedictionem a domino. Nimirꝫ de talibus qui recidiuant nec curant de baptismali innocentia seruanda. ij. Pe. ij. grauis hr̄ sentētia sic. Melius inquit erat illis non cognoscere viam veritatis ɋ post agnitionē retrorsum ɔuerti ab eo qđ illis traditū est sctō mādato. Ly. quia ꝑ ingratitudinē talis bn̄ficij

accepti aggrauatur pctm̄: Tertio ad idē exm̄. Judas fuit baptizatus sicut τ ceteri apl'i tpe christi: de cōse. dist. iiij. Quando ab Hierosolymis τ c. se. Sed postea istam innocentie gratiam collatam perdidit: ideo melius illi erat si natus non fuisset. Mat. xxvj. Denicq primi parentes acceperant a deo innocentiam quam peccando amiserunt: propter quod chr̄s dn̄s voluit acerbissimam mortem sustinere: τ sic recuperare nobis. Debemus ergo nos vsq ad mortem agonizare pro ipa cōseruanda exemplo oim̄ sctōrum chr̄m imitantium perfecte. H Sed querit quō valeat christianus custodire innocentiam baptismalem ab omi pctō immunem tota vita sua vel tpe longo. Rn̄r fm doc. vt colligit ex scripturis. Ad id valent τ iuuant pcipue quatuor. Primum ex parte carnis. s. mortificatio que tanq sal preseruat a corruptione carnes. Unde. j. Cor. ix. Castigo corpus meum τ in seruitutē redi. ne for. reprobus efficiar. Hoc fecit Nicolaus a pueritia continuando ieiunium. Scdm ex parte voluntatis: est ppositi firmatio de cauendo omi peccato: τ p hoc iugis orō Mat. xxvj. Uigilate τ orate ne τc. Hinc Rich. de sancto vict. dt: q hi qui sunt seculo dediti nec firmam habent voluntatem peccata cauendi: facillimē τ crebro in peccata ruunt: qui aūt firmam habēt voluntatē non facile cadūt nec putandum est q tales in quouis modico peccent mortaliter: quia vt idem dt. Mortale pctm̄ non fit sine graui iniuria dei vel grandi contēptu proximi. Nicolaus id fecit τc. Tertium ex parte intellectus: verbi dei auditio: τ fm hoc conscientie frequēs rectificatio. Un̄ Greg. Quotidiana examinatiōe te ipm̄ discute qualis sis in moribus τ qlis in affectibus: qd iusti assidue facere non desistunt sicut scribitur Prouerb. xij. Cogitationes iustorum iuditia scz examinationis consciētie. Et ponit exem̄. idē Greg. d. q sicut nescientibus nobis mutat in nobis color capillorum τ barbe in caniciem temporum successu: ita animus noster quotidie mutat in vitia ignorantibus nobis: nisi sollicite nostros profectus defectusq consideremus. Sic faciebat btūs Nicolaus qui ecclesiarum terebat limina: τ quicquid de scripturis audire poterat armariolo pectoris recōdebat. J Quartum est ex parte exterior: occasionis deuitatio. Sunt aūt occasiones cadendi in pctm̄: mulierum consortia τ colloquia: iuuenū lasciuie: sensuū exterior curiosa euagatio: ociū voluptas: cogitatio mala τ cupiditas. Qui em̄ ab his se non compescuerit: cito τ facillime ruet in peccatum: τ sic innocentiā perdit sicut ptz de sodomitis qui ppter hec ruerunt in peccata enormissima. Ezech. xvj. Ecce hec fuit iniquitas sodome: superbia. s. de se presumendo: saturitas panis (delitiose viuendo: noie em̄ panis in scriptura intelligitur omnis cibus) τ abundantia. s. diuitiarum cupide amatarum: τ ocium ipsius τ filiarum eius: τ manū egeno τ pauperi non porrigebant: τ fecerunt abominationes coram me. Hec ibi. Sic exponit Lyra. Unde τ Innoc. extra de renuncia. c. Nisi cum pridē. §. Uerum dt. Ociositas τ voluptas arma sunt hostis antiqui ad miseras animas capiendas. Btūs Nicolaus hec om̄ia multum cauebat. g τc. Nam τ ab adolescentia iuuenū lasciuias τ consortia mulierum deuitauit: sensus suos quinq. s. visum: auditum: gustum: odoratum τ tactū diligēter custodiuit ne mors intraret per fenestras istas iuxta dictum Hiere. ix. Cogitatiōes malas exhorruit: humilitatem iugiter tenuit. Itē pietatem summe amplexus est: diuitiarum amorem cum multum abundaret ad eo de corde abdicauit vt tribueret omi nedū petenti: s ēt nō petēti quod pauci diuites faciūt. Nam dato auro triū ꝟginū nefas phibuit cū nō peterek: τ p hoc maxime gratus factus est deo. Aug. Non est quod ita deo amabiles nos faciat vt pietas. Denicq ociū toto vite tempore sic declinauit ab adolescentia vt non tm̄ diebus immo noctibus media ipa nocte ante om̄es ageret se Nicolaus ecclesias frequentando τ orando: bonis quocq operibus insudādo. Unde dei reuelatiōe declaratum est q qui primus media nocte ad ecclesiā oraturus adueniret: is dignus episcopatu Mirree ciuitatis foret: cuius (inquit) nomen Nicolaus est. Et sic factus est τ electus Episcopus. O igit charissimi oēs nos studeamus ipsum imitari: carnem mortificando: firmum ppositum cauendi peccata assumendo: verbū dei audiendo: orando: τ occasiones peccati declinando.

H Custodia innocentie baptismalis

J Occasiones peccandi

K Quantum ad tertium principale de eius perseuerantie finalis leticia accipe hanc pclusionem q sicut hoim in peccatis iacentium finis est dolor τ mestitia: sic bonorum perseuerantium finis est gaudium τ leticia. Et hanc sufficiat breuiter esse pbatam: quia regula generalis est q q̄ male viuit male finit: τ qui bene viuit bene finit. Nam articulus fidei est q qui bona egerunt ibunt in vitam eternam: qui vero mala egerunt in ignem eternum: vt dicit Athanasius in symbolo. Btūs itaq Nicolaus vtpote bonus τ sctissimus pseuerando in bono τ dei gratia in morte gaudere habuit: non timere: non vt peccatores qui in egressu anime nimis timent laqueos mortis τ peccatorum imanitatem: dei iudicium τ demōes τ inferni supplicia: vt merito dicat Ps. quia mors peccatorum pessima. Sed sanctus Nicolaus egressus est cum multiplici leticia. Primo de diuina protectione. quia animam suam in manus dei cōmendauit quod est valde securum Joan. x. Non rapiet eas quisq de manu mea. Secundo de angelorum occursu τ honoratione qui rogauit dn̄m τ ipse misit ei angelos salutantes eum nō vnum sed multos: vt deduceretur honorifice: sicut τ de Lazaro legitur Lu. xvj. q portatus sit ab angelis in sinum abrae. Tertio de celesti melodia τ oim beatorum pgratulatione: quia vt legit de eo: melodia celestis audita est cum portarek in celū. Ecce g q̄ bonum est homini vt deo deseruiat toto tempore vite sue Ue aūt ve τ ve habitantibus in terra. i. peccatoribus terrenis adherentibus: vt scribit Apo. viij. quia deducunk non ab angelis sed demonibus: non honorifice sz turpissime τ crudelissime tractantibus more tortorum non congaudentibus sed frementibus pre ira τ furore in eos vlulantibus pro rapina more luporum rapacium: sed iustis hominibus gaudium ineffabile τ leticia: vt beato Nicolao: sicut scribitur Esa. lv. In leticia egrediemini τ in pace deducemini: mōtes τ colles cātabunt coram vobis laudem: τ omnia ligna regionis plaudent manu. Ubi notatur q in bonorum assumptione gaudent ipsimet: ideo dicitur: in leticia egrediemini. Gaudet angelus custos qui in pace deducit: gaudet tota trinitas: pater: filius: τ spiritussanct9: ideo dt montes in pl'i propter tres personas. Item gaudent omnes angeli: ideo dicitur q colles. i. angeli cantabūt laudem. Gaudet quocq beata virgo maria mater dei τ om̄es sancti patriarche τ prophete: apostoli martyres confessores: virgines τ electi omnes: ideo dicit: omnia ligna regiōis. Quod Gaudium nobis prestare dignetur dominus Jesus qui viuit in secula Amen.

K Bonor pseuerantium finis leticia

Ex legenda

In assumptione iusti hominis

¶ De sancto Ambrosio sermonem vide in comuni sanctorum.

¶ De conceptiōe btē Marie vide in libro stellarij.

¶ De sancta Lucia Sermo cum legenda.

Tu illuminas lucernā meam domine deus meus illumina tenebras meas: quoniam in te eripiar a tentatione

A Hec verba sunt ps. xvij. Et psit accipi tanq diceret sctā Lucia. Lucia quippe quasi lucis via a luce denoiat: que quidē fuit etiam spūalr tāq lucerna in sctā ecclia: ardens per charitatē τ lucens p veritatē sapiē p quā oēs exemplo bonor operum illustrauit. Et qm̄ ipsa a deo fuit illuminata: ideo potuit bene τ pueniēter dicere. Tu dn̄e illuminas lucernā meā τ vt magis ac magis illuminet postulat d. Deus meus illu. tene. me. Deniq exq̄ in sui psecutione spūssanctus ipaz virginē tanto pondere fixit: vt. s. nullatenus moueri possz sz maris miracul'oia tētamēta vicit: ideoq dicere potuit. Qm̄ in te. i. p te τ p tuā virtutē eripiar a tentatione τc. De hac aūt gl'iosa virgine Lucia iuxta premissa

A

verba tria precipua magnalia notant̄ ꝑ edificatione. Primo ꝙ fuerit diuinali luce luminosa: cū dr̄. Tu illuminas dñe. Et iterum. Deus meus illumina tenebras meas. Ubi ꝑ figuram Epimone idem repetit̄ ad maiorem certitudinem. s. hui⁹ mysterii. Scd̄o ꝙ fuerit virtuali exemplaritate famosa: cum dr̄. Lucernam meā. Ut em̄ Greg. dt. Lucerna dr̄ quasi lux in testa. s. fragili. sic virtutum opa lucēt in carne fragili virginis huius. Tertio ꝙ fuerit martyrij passione victoriosa: cum subditur Qm̄ in te deo eripiar a tentatione. s. persecutiōis: ꝫm hec ergo tria mysteria notabimus.

Primum dr̄ luminositatis
Secundum dr̄ famositatis
Tertium dr̄ victoriositatis

B Chr̄s solus vera lux aie

B Uo ad primum mysterium luminositatis accipiamus hanc ↄclonem ꝙ vera lux anime solus chr̄s iesus est illuminans mētem sancte Lucie: sine q̄ luce nemo pōt ad cognitionem diuinoꝝ pertingere. Hec ↄcl̄o declaratur.

Primo autoritate
Secundo ratione
Tertio exemplaritate

Autoritate — Primo inquam autoritate. Jo. j. Erat lux vera que illuminat oēm hominem venientem in hunc mundum Item eiusdem. viij. Idem saluator de se ait. Ego sum lux mundi qui sequit̄ me. s. ꝑ fidem formatam charitate: non amb. in tenebris. s. ignorantie ꝛ culpe ꝛ ꝑ ↄn̄s non veniet ad tenebras gehenne q̄ sunt terminus predictaꝝ tenebraꝝ. Propter hoc Mat. viij. dicunt̄ tenebre exteriores. i. vltime. Per chr̄m em̄ facta est ꝟitas contra tenebras ignorātie: ꝛ gr̄a ↄtra tenebras culpe: ꝛ dabit̄ gloria repromissa ab eo contra tenebras gehēne: propterea subdit. Sed habebit lumen vite: qꝛ per irradiationem huius lucis eleuabit̄ intellectus ad videndum deum clare: ꝛ ꝑ ↄn̄s affectus ad fruendū ip̄o perfecte in quibus ↄsistit vita eterna: iuxta illud Joā. xvij. Hec est vita eterna vt cognoscant te deum verum ꝛ quem misisti Jesum. Hec Lyra. Sed ex his autoritatibus questiones occurrunt alique declarande. Prima questio: quō chr̄s dn̄s dr̄ vera lux mūdi cū minus videat̄ illuminare mundum q̄͞s sol iste visibilis: qui orit̄ quotidie sup bonos ꝛ malos. Chr̄s aūt non illuminat nisi bonos: ꝛ ista illuminatio non est visibilis cōmuniter. R̄n̄r ꝫm mgr̄m: Lyr. ꝛ ↄcor. doc. ꝙ christus dn̄s dr̄ lux: ꝛ vere lux vtpote verus dei filius qui genitus est a pr̄e deus verus: de deo vero lumen de lumine: ↄsubstantialis eidem vt canimus in symbolo Niceno. Lux em̄ vel lumen magis ꝓprie dicit̄ in sp̄ualibus q̄͞s in corporalibus: ꝛ maxime in deo vel in diuinis: qꝛ lux hꝫ esse manifestatiuum qd̄ ꝓprie hꝫ locū in cognitione intellectiua que summū tenet gradum ꝛ ideo ip̄e deus solus est lux per eēntiam quia ab ip̄o oīs noticia deriuat̄. Quia aūt in verbo diuino oīa declarant̄ qd̄ verbū est christus: idcirco ꝓpriissime dr̄ lux. De⁹ ꝗppe lux est: ꝛ tenebre. s. ignorantie vel defectus aut culpe in eo non sunt vlle. i. Jo. j. Hinc Aug. iij. sup Gen. dt. Chr̄s nō dicit̄ sic lux sicut lapis. s. angularis velut etiam agnus aut leo: sed illud dr̄ ꝓprie: hoc figurate: quāuis ergo chr̄s deus non videat̄ lucere nobis pctōrib⁹ in hoc mundo oculis corporalibus: est tn̄ verissime lux illuminans animas. Ubi est aduertendum ꝫm eūndem Ly. sup Jo. j. ꝙ aliquid dr̄ verum tripliciter. Uno modo: quia distingui̇t̄ contra falsum: ꝛ hoc mō solus chr̄s dr̄ ꝛ est verissima lux a qua oēs deficientes non ꝟe dici p̄nt illuminati: eo ꝙ quamuis multi habeant lumen rationis naturalis sicut ph̄i: illud tam̄ deficit a cognitione diuinoꝝ: ꝛ sic a ratione vere lucis deficit: qꝛ etsi pagani ꝛ ph̄i habuerunt de deo aliquam cognitionem illa tn̄ fuit admixta multis erroribus. Propter qd̄ dt apl̄s Ro. j. c. Cum cognouissent deum nō sicut deū glorificauerunt aut gr̄as ege. ꝫ euā. in cog. suis ꝛ obscuratum est insipiens cor eorum. Et hoc claret in Aristotele q̄ inter alios ph̄os dr̄ verius scripsisse: ꝛ tn̄ in pluribus deuiauit a veritate: vt patet de mundi eternitate de intelligētiaꝝ numero ꝛ eaꝝ felicitate: de trinitate ꝛ aliis pluribus: quanto magis alii ph̄i errauere. Secundo aliquid dicit̄ verum: qꝛ distingui̇t̄ ↄtra figurale inquantum figura recedit a ꝑfecta rei veritate: sicut dr̄ chr̄s vere agnus dei non rei veritate sed figurali: quia in veteri testamento expressius agnus innocens paschalis immolatusq̄ ꝑ pctis: chr̄m ꝟe pro pctis nostris in cruce immolandum figurauit. Christus tn̄ non fuit agnus realr̄ sed homo. Unde chr̄s ꝫm hoc etiā dr̄ vera lux: quia cognitio vel illuminatio diuinoꝝ in veteri testamento fuit tantūmō vmbratica ꝛ figuralis veritatis: sed chr̄s vere se figuratū in no. test. declarauit ꝛ ad cognitionē diuinoꝝ vere ꝑduxit. Tertio dr̄ verū: quia distingui̇t̄ ↄtra participans: multum em̄ distat inter tale puta bonum vel lucidum ꝑ essentiā: ꝛ inter tale ꝑ participationem: sicut inter solē q̄ lucet per se: ꝛ inter aerem lucidum ꝑ participationē a sole. Deus autē est bonus ꝛ lux ꝑ essentiam a qua sunt oīa alia bona vl̄ luminosa ꝑ participationē. Et ideo ꝟacissime dr̄ chr̄s deus lux: quia ꝑ eēntiā est lux ꝛ ꝑ sepm. Alia autē oīa dici p̄nt luminosa ꝑ participationem: ꝛ ꝑ ↄn̄s non tam vere: quia quod est tale ꝑ eēntiā est causa omnium aliorum. ij. metaph̄. sicut ignis est causa caliditatis in ferro ignito: ꝛ idcirco verius dr̄ ignis calidus q̄͞s dicatur ferrum calidum. Et sic pꝫ ꝓpositum ꝙ christus dn̄s dr̄ vere lux: quia sine falsitate: sine vmbra ꝛ sine participatione. Alii aūt sancti puta apl̄i dicunt̄ lux mundi vl̄ lumina ꝑ participationem a chr̄o.

Secundo — Tertio

D Questio

D Scd̄a q̄stio orit̄ ex eo ꝙ dr̄ in premissa autoritate Joānis. Illuminat inquit omnem hoiem: quō hoc vere de chr̄o dicat̄ cum multos videamus infideles ꝛ pctōres qui nō illuminant̄: sed pereunt: ꝛ tn̄ dicit oēm hoiem: qui em̄ dicit omnis nihil excipit ꝫm ph̄m. j. piher. R̄n̄r ꝫm Ly. vbi s. ꝙ hoc sic intelligendum est: ꝙ chr̄s illuminat omnē hoiem quantum in se est: quia ꝙ aliqui non sunt illuminati hoc ideo est: quia se subtrahunt ab influentia hui⁹ lucis: sicut claudens oculos se subtrahit a luce solis: ꝛ sic eius culpa est ꝙ non videt: non defectus ex parte solis. Uel dicēdum subtilius ꝓpter obiecta. ꝙ sicut distingui̇t̄ sup. j. sn̄iaꝝ. dist. xlvj. c. ij. ꝛ apud logicos: ꝙ . s. vniuersalis signi distributio fit dupliciter quādoq̄ simpl̄r: vt cum dr̄. Oīa quecunq̄ voluit deus fecit in celo ꝛ in terra: q̄nq̄ aūt distributione accommoda: sic cum dr̄. Iste mgr̄ docet oēs pueros de ciuitate. Hoc em̄ non est simpl̄r de omnibus veꝝ: q̄m multi sunt pueri qui nec scholas intrant: sed de his tm̄ q̄ discunt. Sic est in proposito de his tm̄ q̄ illuminari volūt: quia per nullum nisi per chr̄m illuminari p̄nt hoies. Et talis distributio accōmoda excipit multos. Talis aūt modus loquendi frequens est in scripturis: vt cum dr̄ ꝙ deus vult oēs hoies saluos fieri: ꝛ ad agnitionem veritatis venire: cū tn̄ multi pereant. Item oēs in Adam peccauerunt: ꝛ tn̄ chr̄s nō peccauit nec btā virgo Maria ꝫm nostros doct.

E Questio

E Tertia questio orit̄ ex eo ꝙ dr̄ Uenientem in hunc mundum. Uñ hoies veniunt in hunc mundum: nunquid antea fuerūt in alia vita vt inde venerint huc? R̄n̄r ꝫm Ly. ibidem ꝙ est modus loquēdi ad significandum ꝙ hō ꝫm principalē partem. i. ꝫm animam a qua denoīat̄ rationalis: venit. s. ꝑ creationem a deo creante ex nihilo ꝛ infundente in corpus organizatū: anima em̄ in creando infundit̄ ꝛ in fundendo creatur: vt ait Aug. Et sic anima in hunc mundum veniens dr̄ ab euangelista hō: eo modo quo pars principalior rei dr̄ ipsa res. x. li. Eth. Sicut exempli gratia. Cum principes regni adueniunt vel cōueniunt in aliquem locum: dr̄ regnum illuc conuenisse.

Hoies in mundum

F Homo ordinatus ad finē supernaturalem

F Secūdo illa ↄcl̄o predicta declarat̄ ratione tali ꝫm eundē Ly. ibidem: quia homo factus est ꝛ ordinatus ad quendam finem supernaturalem. i. ad beatitudinem q̄ excedit lumen naturalis rōnis: ꝫm ꝙ dicit Esa. ꝛ apl̄s. i. Cor. ij. Oculus non vidit de⁹ absq̄ te ꝛ auris nō audiuit: nec in cor ho. ascendit q̄ preparasti dili. ꝛc. Ad finem autē incognitum non pōt homo moueri: quia ꝫm Aug. incognita non possumus diligere. Et. ij. de aia. Nil volitū nisi cognitum. Sic em̄ porcus qui auri preciositatē nō nouit discernere quantumcūq̄ eidem apponat̄ aurum

Uerum tripliciter

preciosissimum vel purpura aurea aut lapides precio si sternant: plus eligit iacere i ceno luti fetidi q2 illud noscit sibi placere per olfatum. Aurum aūt aut purpura nil delectant ipm: vtpote suo sensui brutali minime nota. Sic in ꝑposito est de nobis q̄ assueti carnalibus delectamentis hec sola diligimus: ⁊ celestia q̄ sunt bona preciosissima diligere non nouimus: nec de eis iudicare scimus: sicut ceci nati de colorib⁹: nisi a deo infunderet tali ceco cognitio coloꝝ: aut aīali bruto discretio inter preciosa ⁊ vilia: tunc em̄ sciret vere extimare. Ideoq3 hō qui cū in honore esset nō intellexit: nūc aūt post pctm̄ cōparatus est iumētis ⁊ similis fact⁹ est illis dicente ps: ad finem suū ꝯsequendum necessario indiget illustratiōe supnaturali vt in illum dirigat ⁊ ad videndum deū pertingat. Lux em̄ diuina siue verbū q̄d idem est non pōt videri per essentiam cognitione naturali: q2 talis cognitio est tm̄modo ꝑ effectus qui nō adequāt virtutem pme cause: sed in infinitū distant ab ea. Idcirco oportet vt ad verā dei cognitionem illustret supernaturaliter per dei verbum quod est chr̄s iesus benedictus: verbum. s. caro factum. Io. j. G Or si diceres: ergo excusabiles sunt infideles: q̄ sc3 non habent hanc illustrationē quā ex naturalibus non pn̄t habere Rn̄det idem Lyr. ꝙ deus paratus est eā hoībus dare: quia natura nō deficit in necessariis: vt d2. iij. de anima. Et si hoc verum est de natura naturata: multo fortius veꝝ est de autore ipsius nature qui est natura naturans. Et ideo si homo faciat quod in se est ꝯuertēdo se ad deum ꝑ cognitionem ⁊ amorem prout pn̄t hec ex naturalibus haberi: deus supplet residuum addendo nature ꝑfectionem grē: illustrās eius supernaturali illustratione nisi ꝑ pctm̄ homo ponat obicē: q2 vt scribit Ioan. iij. Lux. s. chr̄s venit in mundum: sed dilexerunt homines magis tenebras q̄3 lucem: erant em̄ opa coꝝ mala. Et sic p3 dei maxia misericordia erga nos. Tertio dicta ꝯclo declarat exēplo. Scimus em̄ ꝙ totus mundus sine chr̄o fuit semper in erroribus idolatrie: sed ꝑ chr̄m illuminatus: veꝝ deum cognouit. Sic ⁊ beata Lucia: vt patebit in sequentibus H

G Infideles si illustratione si careant.

H Famositas virtutum

Quo ad secundum mysterium sc3 famositatis sufficiat accipe ꝑ ꝯclusione ⁊ ex eius legenda declarari ꝙ vic3 b. vgo Lucia claris virtutibus lucida: est in tota ecclīa famosa ⁊ oībus fidelibus imitanda. Prio nanq3 ipa claruit fidei virtuositate: quia cū esset Lucia virgo syracusana nobilis grie: sed nobilior fide audiēs famam sctē Agathe ꝑ totam siciliam diuulgari sepulchrum eius: adiit vna cū mr̄e sua Euthicia q̄tuor annis fluxū sanguinis incurabilit patiēte. Int ipa igit missaꝝ solēnia ꝯtigit legi euāgeliū in q̄ hr̄ ꝙ chr̄s mulierem ab hac passiōe sanauit ad tactū fimbrie vestimenti. Tunc Lucia mr̄i dixit Si credis his q̄ legunt: crede ꝙ Agatha semp sit cum chr̄o pro cuius nomie est passa. s. in celesti patria: ⁊ credens continge sepulchrum eius ⁊ sanitatem recipies. Cumq3 iuxta sepulchrum eius orarent: Luciam somn⁹ arripuit: viditq3 sanctam Agatham in medio angeloꝝ: gemmis ornatam ⁊ dicentē sibi. Soror mea Lucia virgo deo deuota quid a me petis quod ipsa poteris prestare ꝯtinuo matri tue? Nam ecce per fidem tuam sanata est. Et sicut ꝑ me ciuitas Kathanensiū sublimat a chr̄o: ita ꝑ te Syracusana citas decorabit: q2 iucundū deo in tua virginitate habitaculum preparasti. Expergefacta surrexit: ⁊ ecce mox mr̄ eius ꝑfectissime sanata fuit. Vn̄ claret ꝙ fides in ipa fuit deuotiōe feruida: q2 d2 virgo deo deuota. Fuit ⁊ virginali puritate munda in qua iucundum deo habitaculum preparauit. Fuit ⁊ firma ⁊ virtuosa: q2 miraculose matrem sanare meruit Et fuit pietate plena: q2 matrē ad sepulchrū sctē Agathe duxit vt sanaretur: ⁊ ad credendū firmiter in chr̄o induxit: ⁊ sic preceptum de honore parentū impleuit. Fac ⁊ tu o christiane similiter. I Scdo claruit pietate ⁊ maxima ad paupes liberalitate. Nam tūc dixit matri sue. Ecce sanata es: per ipām q̄ te depcor que te sanauit ne mihi decetero noīes spōsum: sed q̄cquid mihi datura eras ꝑ dote oīa paupibus elargire. Cui mater: Tege prius oculos meos ⁊ quicq̄d volueris de facultatib⁹ facito. Ad quam Lucia: nō sic mater: nam q̄d moriens das ideo das: q2 tecum ferre non potes: nec h̄ satis charū deo est. Da igit dū viuis chr̄o tua: ⁊ mercedem habebis: Cum itaq3 domum rediissent totū patrimonium vendiderūt ⁊ paupibus erogauerunt. K

I Pietate

K Charitate

Tertio claruit charitate. s. constanti: qua aīam ⁊ corp⁹ chr̄o iesu sacrificandū obtulit. Nam sponsus eius his predictis auditis traxit eam coram Pascasio cōsulari: dicens eam chr̄ianam esse ⁊ cōtra leges viuere Augustoꝝ. Tunc Pascasius mādauit eam sacrificare idolis Cui Lucia respondit. Sacrificium placens deo est visitare paupes ⁊ eis subuenire. Et q2 iam amplius non habeo q̄d offerā: me ipam chr̄o tribuo offerendā. Cui dixit Pascasius. Ista narra tuis similibus stultis christianis: ego aūt decreta principum custodio: ⁊ vt sacrifices volo. Lucia respondit. Tu tuoꝝ principū decreta custodis: times? ⁊ offendere non vis: illisq3 placere desideras: ego aūt deum meum timeo: eius legē custodio ⁊ offendere caueo: ac vt chr̄o placeam ꝯcupisco tu ergo fac q̄d tibi videt: ego facio q̄d mihi vtile est. L Quarto resplenduit mūdissima virginitate. s. carnis ⁊ anime: quia omnem corruptionem pcti cauit: q̄d est maximum: q2 Pascasius hec ab ea audiēs dixit sibi ꝙ quasi meretrix loqueret. Lucia respōdit. Corruptores mentis ⁊ corporis inquit nunq̄3 sciui. At Pascasius ait. Qui sunt corruptores mētis ⁊ corporis? Lucia respondit. Corruptores mētis vos estis: q̄ suadet3 vt anime deserant suum creatorem: dicente aplo. Corrūpūt bonos mores colloquia praua. Corruptores vero corporis sunt qui delectationem corporalē preponūt epulis sempiternis M Quinto humilitate. Nam his auditis dixit Pascasius. Cessabūt vba cum perueutū fuerit ad verbera. Lucia humiliter respondit. Verba dei cessare nō possunt. Cui ille. Tu ergo deus es. Lucia ait. Ancilla dei sum: ⁊ ideo dixi verba dei: quia ipe dixit: ꝙ cum steteritis inquit ante reges ⁊ presides nō vos estis qui loquimini: sed spūs p̄ris vestri qui loq. in vo. Sed hic querit: quare se Lucia non noīauit sponsam dei vel filiam sed ancillam. Rn̄r ꝙ hoc fecit causa hūilitatis. Filia em̄ vel spōsa dei efficit quis ꝑ grām. Nemo aūt scit pro certo se h̄re grām nisi per dei reuelationē que rarissima est. Vn̄ Eccs. ix. Nemo scit vtrū odio vel amore dignus sit. Et idcirco noluit illa noīa sibi arroganter attribuere: ancilla vo chr̄i esse d2 aīa in quantū ab ipo est p̄cio sanguinis empta iuxta illud apl̄i. Empti estis precio magno: glo. ⁊ por. deum in corp̄o. Et ideo h̄ dixit de q̄ certa erat causa humilitatis. In quo nobis oībus datur exemplū humilitatis. N Sexto sagacitate. s. diuinalis sapientie q̄ p̄cipue p3 in rn̄sis eius tam precedētibus q̄3 sequētibus. Nam cum hec dixisset Pascasius ait sibi. In te ergo est spūssct̄us Cui Lucia. Qui caste viuunt templū sunt spūssancti: vt d2 apls. Tunc Pascasius dixit. Ego q̄ te faciam duci ad lupanar vt ibi virginitatem amittas ⁊ spm̄sanctū perdas. Lucia rn̄dit Non inquinat corpus nisi de consensu mentis. Nam ⁊ si thura in manu mea offeras inuite: deus hoc deridet ⁊c. Unde si me inuitā violaueris: merces mihi duplicabit ad coronā: nunq̄3 aūt voluntatem meā ad ꝯsensum poteris ꝑuocare. Nimiꝝ hec verba sunt tam profunde sapiētie vt etiam doc. de hoc disputauerint. O Nam apud doc. queritur Utrum virgo violenter oppressa amittat aureolam virginitatis? Et rn̄r ſm nostrū Rich. sup. iiij. di. xlix. atq3 Petr. aure. ⁊ ꝯcor. sctm̄ Tho. ibidē ꝙ ꝑpter h̄ non amittitur aureola ꝟginitatis dūmodo ꝑpositum seruandi perpetuo virginitatem nō interrumpat: illiq3 actui nullo mō consentiat: ⁊ hoc siue pro fide siue ꝑ quacunq3 alia causa violēter corrumpat. Sed ⁊ si h̄ ꝑ fide sustineat: erit ei plus meritorium: ⁊ ad genus martyrii pertinebit. Hinc Lucia dixit: ꝙ si inuita corrumpitur: merces sibi duplicabit ad coronam. Hoc non est intelligendum ꝙ habeat talis duas aureolas virginitatis: sed quia duplex premium reportabit. Unū ꝑ ꝟginitate custodita. Aliū ꝑ iniuria passa: dato ēt ꝙ talis violēter oppressa

L Uirginitate.

M Humilitate.

N Sagacitate diuinalis sapientie

O Uirgo violēter oppressa anperdat aureolam

concipiat:nec ex h̄ premiū ꝟginitatis perdit ꝭm Tho.
vbi s̄.Vn̄ Aug.v.de ciui.dei c.xix.d̄t.ꝙ nō amittitꝭ scti
tas in corpe oppsso:manēte aie sctitate:sic amittitꝭ scti
tas corpis violata aie sctitate etiam corpe intacto.Et
xxxij.q.v.c.Magis. Idem Aug.d̄t. Violētia in carne
non violatꝭ pudicicia si mēte seruatꝭ.Et ad id facit etiā
Amb.dictū c.Tolerabilius e.c.ꝛ q. Et sic pꝫ respōsio.

P
Perseuerantie firmitate

P Septimo claruit b. Lucia pseuerantie firmitate:
ꝛ inuincibilitate.Nam cum hec dixisset iussit eā Pasca
sius trahi ad lupanar:tanto aūt ponderē eā fixit spiri=
tussanctus vt oino eam mouere de loco illo nequirent
manusq̄ꝫ ꝛ pedes eius funibus ligantes: mille viri ad
trahēdum sunt adhibiti:nec sic potuerūt.Tandē quin
quaginta paria boum adhibuit: sed ꝟgo dn̄i stetit imo
bilis.Vocatis q̄ꝫ magis ꝛ incantatoribus vt ip̄az suis
maleficiis mouerent:oinō non potuerunt. Tūc Pasca
sius dixit.Que sunt ista maleficia ꝙ vna puella delica
ta a mille viris non est mota. Lucia r̄ndit. Ista nō ma
leficia sunt:sed beneficia chr̄i.Porro si adhuc decē mil
lia adhibueris:me eque immobilem videbis. Q

Q
Martyrii victoria

Quo ad tertiū ḡ de eius martyrii victoria sit
ↄclo hec:ꝙ.s.b. virgo Lucia ex di gr̄a ꝓbatꝭ
fore victoriosissima ꝛ digne coronata marty
rii gloria.Declaratꝭ qꝛ ip̄a habuit pugnā for
tissimam ꝛ gloriosissime vicit oīa in fide chr̄i ꝛ gratia.
Primo nempe vicit tormenta ꝛ ignē: qꝛ visis predictis
miraculis insanus iudex torquebatꝭ aio cogitan̄.quali
pena eam pderet.Cui Lucia. Pascasi miserrime quid
palloribus trepidas: templū dei si me ꝓbasti crede: si
ꝟo non credis discede. Quo audito furiose anhelans
precepit ignē copiosum circa eā accēdi picēq̄ꝫ ꝛ resinā
ꝛ feruēs oleum sup eam iactari vt celerius cōsumeretꝭ
quia publica voce de seip̄o risum exhibere cernebat:ꝛ
infidelitate ↄfundebatꝭ.At illa in noie iesu stetit immo

Legenda.

bilis di.Ego rogaui dn̄m iesum chr̄m vt ignis iste non
dominetꝭ mihi:ꝛ īpetraui ab eo inducias martyrii mei:
vt credentibus timorem passiōis tollerē: ꝛ non creden
tibus insultarē.Vn̄ in hoc christus iesus fecit sibi gran
dis miraculi gr̄am: vt sicut corpus eius fuerat ab om̄i
corruptione alienū: ita ab ignis cōbustiōe foret preser
uatū.Secundo vicit gladium vulnerantē.Nam amici
Pascasii vidētes eū angustiari: gladiū in gutture Lu=
cie īmiserunt:que tn̄ miraculo grandi loquelā non ami
sit:sꝫ q̄ꝫdiu voluit orauit:ꝛq̄ꝫdiu voluit allocuta est tur
bam circūstantem de fide.s. vera chr̄i ꝛ ↄfessiōe. Seq̄ꝫ
promittens interuenire ꝓ ipsis apud deū dixit. Sicut
ciuitati Katanēsi soror mea Agatha data est ꝓtectrix:
sic ꝛ ego ciuitati Syracusane interuentrix. Tertio vi
cit tyrannum principem. Nam dum hec agerentꝭ facta
est sibi reuelatio diuina ꝛ ait. Annuncio vobis pacem
ecclie redditam Maximino impatore hodie mortuo ꝛ
Diocletiano de regno expulso. Ecce aūt h̄ dicto mox
ministri romanorum veniūt:Pascasium vinctum ad se
natum ducunt: accusatus em̄ fuerat ꝙ vniuersam illā
ꝓuinciam depredatus extiterat: ꝛ sic coram senatu ro
mano conuictus capitali sententia est punitus. Quar
to vicit ipsam mortem quia percussa gladio:de loco nō
est mota:sed q̄ꝫdiu voluit supuixit: quoadusq̄ꝫ sacerdo
tes venirent ꝛ corpus dn̄i eidem traderent.q.d.ꝙ nō
deceret vt.s.sponsa absq̄ꝫ sponsi p̄n̄tia ad patriam aliā
transiret qn̄ aūt voluit spiritum tradidit:quia dulci al
locutione more sui sponsi chr̄i iesu benedicti qui pacē
discipulis in vltima cena reliq̄t: ip̄a quoq̄ꝫ in pace chri
stianis annunciata verba finiuit : ꝛ confitens dn̄m ie=
sum christum se ipsi deo cōmendauit. Et cum oēs astā
tes respōdissent amen:sacratissimum emisit sp̄m.In co

Passa

dem aūt loco est sepulta ꝛ eccl̄ia fabricata.Passa vero
est anno domini.cccx. O igitur virgo sanctissima Lu
cia: o vere lucis amica: o christi iesu sponsa dilecta: o
omni virtute famosa: o virgo gloriosissima corona mar
tyrii victoriosissima rogamus ꝓ nobis christum exora
vt per tua merita detur nobis gratia ꝛ gloria: Amen.

De sancto Thoma apostolo Ser.primus
cum Legenda.

Nisi dominus edifica-

uerit domum:in vanum laborauerūt qui edi=
ficant eam.Ps̄.cxxvj.ꝛc̄. A Iste versicu A
lus psalmi optime ↄpetit b. Thome apostolo qui sicut
recitatꝭ in legenda communi:a christo iesu dn̄o nostro in
hoc est cōmendatus inter om̄es apostolos:ꝙ.s.in arte
architectoria.i. domus edificatoria vel cōstruenda fo
ret peritissimus ꝛ principalissimus magister artificii.

Architectoria

Unde ꝭm Catholic̄ .dꝛ architectoria ab archos qđ so=
nat principalis: ꝛ tectum qđ ponitꝭ pro edificio vel do
mo.Ipsum q̄ꝫ tanq̄ꝫ magistrum edificiorū misit salua
tor noster dominus iesus chr̄s per Abanem dispensa=
torem regis Indie noie Gondofori vt vicꝫ edificaret
domum illi:sicut clarius patebit in sequentibus. Sed
qm̄ vt d̄t egregius Nico.de Ly. sup predicto ꝟbo ps̄.
Domus dei de qua intendit ps̄. edificatur dupliciter.
Uno mō corpaliter ex lignis ꝛ lapidibus.Alio mō spi=
ritualiter ꝑ doctrinam in fide ꝛ moribus. Et in vtraq̄ꝫ
inquit edificatiōe requiritꝭ diuinum auxilium sine quo
in vanum laborat humana cogitatio. Idcirco cum rex
Indie exteriorꝫ Gondoforus cogitaret sibi facere edi
ficari.s.domum more romano regiam: ꝛ ꝓ hoc misisset
curie prepositum Abanem ad Iudeā ꝓ querendo ma
gistro architectore sapiente. Chr̄s dn̄s qui ab eterno
nouit quos eligit ad celeste palatium regnaturos mi=
sit b.Thomam apostolum ꝛ cōmendauit ip̄m fore peri
tissimum in architectoria arte:non q̄dem tā domus cor
poralis q̄ꝫ precipue domus spiritualis ꝛ celestis vt rei
ꝓbauit euentus.Proinde de ipso sctō Thoma merito
dicuntꝭ hec verba ꝙ nisi dn̄s per ipsum.s.Thomā edifi
cauerit domum.s.celestem:frustra laborauit Gondofo
rus rex edificare cogitan̄. terrestrem. Frustra nempe
dꝛ esse illud qđ non peruenit ad finē intentū.Sicut me
dicina dꝛ frustra que nō inducit sanitatem ꝭm ph̄m.ij.
phyc̄.sic domus terrestris bn̄ dꝛ edificari frustra cum
nō inhabitat deus hic ꝑ gr̄am in homine edificato qui
creatus est ad habitandū perpetuo in celo cū ip̄o deo
qui est finis nostre beatitudinis. Itaq̄ꝫ b.Thomas de
hoc edificio celesti cōmendatꝭ vel spirituali.Et de hoc
loq̄ ↄuenit h̄ tpe aduēt⁹ q̄ recolitꝭ d aduētu chr̄i in aiaꝫ
ꝛ ei⁹ īhabitatiōe.Iōq̄ꝫ in h̄ sermōe iuxta p̄missa verba
notabimus tria mysteria principalia:de quibus ↄmen
datꝭ Thomas:que vicꝫ tria requirit deus ad inhabitā
dū nr̄am mentē tanq̄ꝫ in domo vel in tēplo sibi placito.
¶ Primū est hui⁹ edificii fundamētalꝭ firmitas:h̄ no
tatꝭ cū dꝛ.Nisi edificauerit accipien̄.ꝓ ede firma
¶ Secundum est huius edificii spiritualis decoro
sitas:cū dꝛ domū:qꝛ de⁹ habere vult domum de
coram iuxta illud ps̄.Domine dilexi decorē do=
mus tue:ꝛ loc.ha.glo.
¶ Tertium est eiusdem predulcis vtpote diuinalis
hospitalitas:cum dꝛ Dominus:quē hospicio cor
dis recipere est dulcissimum. B

B
Fundamentum edificii spiritualis

Quantum ad primū mysterium de fundamen
to edificii sp̄ualis inquirendū est: in q̄bus
ↄsistit fundamentū edificii sp̄ualis sup quo
possit debite cōstrui domus apta deo ad in=
habitandū in nr̄a aia.Ad qđ ↄclo ponitur:ꝙ vicꝫ sp̄ua
le edificiū vt sit firmū ꝛ deo dignū: requirit in hoie tri
plex fundamentū.s.fidei:spei:ꝛ charitatꝫ fulcimentum
Hoc declaratꝭ tripl'r.Prio ꝑ autoritates scripture.Nā
in scripturis iste tres ꝟtutes assignantꝭ ꝓ fundamento
hūane salutꝫ scꝫ fides:spes ꝛ charitas. De fide scribitꝭ
Mat.xvj.Tu es petr⁹ ꝛ sup hanc pe.edi.eccl̄iam.Itē
j.Cor.iij.Fundamētū aliud nemo pōt ponere p̄ter id
qđ positū est qđ est chr̄s iesus ꝛc̄. De fundamento spei
qđ est instar ancore tenentꝫ scribitꝭ Heb.vj. Cōfugim⁹
ad tenendū spem ꝓpositā quā sicut ancorā habem⁹ aie
tutā ac firmā.Chryſ.li. de repatiōe lapsi d̄t sic.Spes
est salutꝫ nr̄e ancora:vite fundamētū:dux itineris quo
itur ad celū.Hec ille.Si petas: q̄re hec dicantꝭ de spe
R̄ndeo qꝛ spes istar ancore tenet aiam tutā ne ꝓcellis
tētationū inuoluatꝭ:sꝫ firmiter pseueret in bono cōtra
oēs fluct⁹ tētationis in h̄ mari mag̃:qꝛ vt d̄t mgr̄ in.iij.

di.xxvj. Spes est certa expectatio future btitudinis
ex meritis ⁊grã dei ꝓueniens: ⁊ sic ꝑ illã hõ firme stat
in bono ꝓ expectatiõe future beatitudinis. Item spes
dr̃ vite fundamentum: qꝛ in vita pñti non post mortem
debet hõ ponere hoc fundamẽtum per bona opa. Sic
aũt in fundamento materiali maiores ponunt lapides
vt firmius ⁊ stabilius sit edificium: sic quanto qs maio
ra facit opa.s.in ꝟtutibus:tanto firmior spes habet de
celestibus:qꝛ meritũ correspõdet premio: vt dt Hugo
de angelica hierar.ca.ij. Dicit p̃terea dux itineris in
celum:qꝛ ꝑ hãc solã.i.ꝑ ipa opa meritoria speram⁹ hr̃e
vitam eternã:sine meritis aũt sperare non spes est sed
Charitas presumptio: vt ait Greg. Deniqꝫ de fundamento chari
tatis instar radicis dr̃ Eph.iij. In charitate radicati ⁊
fundati. Unde ad premissa confirmanda facit verbum
Aug.in lib.de trin. vbi dt:ꝙ propter ista tria in animo
edificanda oim librorꝝ diuinorꝝ machinamenta consur
gũt. Ex his claret ꝙ hec tria.s. fides: spes ⁊ charitas
sunt fundamẽta spũalis edificii ꝓ habitaculo dei in no
bis. ℭ Scd̃o declaratur ꝯclo ex rõne sacre theolo
ℭ Hõ creatus ad deũ ꝑpetuo possidendum gie que sic ptz: qꝛ cũ hõ sit creatus a deo ⁊ ad deũ ꝑpe
tuo possidẽdũ in btitudine celesti: a quo habet om̃e bo
nũ q̃cquid videt habere vel habiturus est in beatitu-
dine:ideo necessarium est ꝓ fundamento huius assecu
tionis vt homo agnoscat deum qd̃ fit per fidem. Et cũ
sit deus summũ bonũ ideo sicut Hugo de arca Noe li.
.j.ca.ij. dt. Deus talis est ꝙ nequit sciri ⁊ non amari
proprietate:cum hoc necesse est vt fide cognitum desi-
deret quod est charitatis:⁊ vt fiduciã obtinendi illud
qd̃ desiderauit habeat ex bonitate dei summa: quod
fit per spem. Hec est ratio Guill. Lugd̃. in summa ꝟtu
Questio hõ sine ꝟa fide. tũ. Sed circa hec occurrũt questiões. Prima. Cur hõ
sine ꝟa fide non possit deũ vere diligere: cum ⁊ infide
les ⁊ iudei dicant se deum ꝟe diligere⁊ precepta eius
seruare. Rñr breuiter ſm Bona.⁊ Rich.super.ij.dist.
xxviij. ꝙ q̃uis infideles possint quo ad genus opis bo
ni mãdata dei seruare ⁊ h̃ mõ deũ diligere sꝫ h̃ solo mõ
deũ diligere nõ est gratuitũ nec meritoriũ vite eterne
Requirit em̃ vt hõ deũ diligat ⁊ eius precepta seruet
ſm intentionem mandatꝫ dei vt ex charitate.s.dei gra
tuita fuet p̃cepta. Hoc aũt fieri nõ p̃t sine ꝟa fide. Tũ
qꝛ charitas nõ nisi ꝑ spiritũsctm̃ infundit spũsctũs aũt
nõ dat nisi fidelibus in chr̃o. Un̄ Rom.v.ca. Charitas
dei diffusa est in cordibus nr̃is ꝑ spm̃sctm̃ q̇ dat⁹ est no
bis. Tũ qꝛ vt dt Aug. Incognita amari nõ pñt. Nam ⁊
phs.ij.de anima dt. Nil volitũ nisi cognitũ. Quõ g̃ po
test qs deũ amare quẽ nunq̃ꝫ cognouit ꝑ fidẽ:nec chr̃m
credidit esse verũ deum. Scd̃a questio de christianis.
Questio Un̄ est ꝙ christianus existens in fide sanus ⁊ in spe fir
mus.manens tñ in pctõ mortali: nõ vere diligat deum
Et ratio:qꝛ deus ipe non minus est obiectũ fidei ⁊ spei
sicut ⁊ charitatis. Uidet ergo ꝙ manente in hoie fide
⁊ spe salutꝫ :maneat deus ⁊ eius grã in illo etiã nõ ma
nẽte charitate. Rñr ſm doc.p̃cipue Tho.ij.ij.q.xxiiij.
ar.vlt.ꝙ non est sile de fide spe ⁊ charitate: sed in hoc
dat ratio diuersitatis: qꝛ fides ⁊ spes pñt remanere ⁊
remanent ꝑ pctm̃ mortale informes. Absente em̃ chari
tate que est forma ꝟtutũ remanent virtutes informes
sed charitas non põt manere informis:qꝛ ipa est forma
virtutũ ⁊ non informat alia forma:⁊ ideo per pctm̃ sim
pliciter tollit. Exemplum mortuo hoie remanet in cor
pore figura ⁊ effigies:sed nõ dr̃ hõ:imo cadauer: qꝛ se-
parata est forma humanitatis q̃ est ꝑ aiam rõnalẽ. Itẽ
extincto igne in carbone totaliter tollit igneitas q̃uis
possit reigniri. Hec sufficiant. ∂ Tertio dicta ꝯclo
∂ ptz exemplo apl̃i Thome: qꝛ qm̃ vt legit de ipso:fidei
spei ⁊ charitatis diuine fundamẽtũ tam in seipso q̃ꝫ in
aliis studuit ponere:⁊ sic deũ ac chr̃m iesum ipsius dei
filiũ verũ inhabitantẽ possidere. Cũ em̃ de chr̃i resur-
rectiõe antea dubitasset:tandem vulnera chr̃i palpañ.
certificatus de fide ⁊ cõfessus est chr̃i diuinitatẽ ⁊ hu-
manitatẽ di. Dñs meus ⁊ deus meus. Cũqꝫ post acce-
ptionem spũscti Thomas esset apud cesareã: appuit
ei dñs iesus di. Rex Indie Gondoforus misit ꝓpositũ
Abanẽ querere hoiem arte architectoria eruditũ. Ue
ni igit ⁊ mittã te ad eũ ibiqꝫ ero custos tui: ⁊ postq̃ꝫ In
dos cõuerteris ad me cũ palma martyrii venies. Cui
Thomas: Dñs meus ⁊ ego seruus tuus:fiat voluntas Ex legenda totum
tua. Tũc dñs illi preposito in foro ambulanti ⁊ archi-
tectores querenti tradidit Thomã: asserens eundẽ in
tali arte plurimũ fore peritum. Nauigantes aũt vene
runt ad quandam ciuitatẽ in qua rex filie sue nuptias
celebrabat ⁊ p̃conizari fecerat ꝙ oẽs deberẽt nuptiis
interesse. Cõtigit ergo Abanem ⁊ aplm̃ illud conuiuiũ
introire vbi quedam puella hebrea aderat fistula ca-
nens: vidẽs q̊qꝫ aplm̃ ꝙ nõ manducaret sed oculos de
fixos ad celũ haberet:intellexit hunc fore hebreũ:⁊ ce
pit hebraice canendo dicere. Unus est deus hebreorꝝ
qui creauit oia ⁊ fundauit maria. Cũqꝫ vidisset pincer
na aplm̃ defixis in celũ oculis intendentẽ his nec man
ducantẽ:percussit in maxillam. Cui apl̃s. Melius est
vt in futuro tibi indulgentia a deo detur ⁊ hic transito
rie puniaris:non hinc surgã donec manus q̃ me percus
sit huc a canibus afferat. Hoc (ſm doctores) dictũ est Non animo imprecãdi.
non aĩo imp̃candi vel vlciscendi:qꝛ sic dicere foret pec
catũ sed modo predicendi:sicut ⁊ chr̃s dixit Jude. Qd̃
facis fac citius. Et Ps. Cõuertant peccatores in infer
num ⁊c̃: qꝛ nẽpe apl̃s Thomas preuiderat sic fieri: sic
predixit:⁊ sic factum est. Nã pincerna cum exiuisset ad
hauriendũ aquã: leo ipum lacerauit ⁊ canis niger ma
nũ eius dextram decerpens a corpe in ipm̃ mediũ con
uiuium apportauit. Quo viso ois turba stupuit: ⁊ hoc
factũ illi regi innotuit. Qui apl̃i benedictionẽ sponso
⁊ sponse petiit:⁊ apl̃s illos benedixit. Abeunte aposto
lo sponsus ⁊sponsa thalamũ ingrediunt. Et ecce in ma
nu sponsi repertus est ramus palme dactylis plenus:
de quo ambo comedẽtes obdormiũt mox ⁊ sile somniũ
cernũt ꝙ.s.rex gẽmatus eos amplexãs diceret: Apl̃s
meus bñdixit vos vt eterne vite sitis participes. Eui-
gilãtibus ⁊ sibi mutuo somnia referẽtibus:ecce ianuis
clausis apl̃s ingressus dixit eis. Rex meus modo vo-
bis apparuit ⁊ me huc adduxit: vt super vos bñdictio
mea fructificet: habetis virginitatem q̃ est soror ange-
lorꝝ:possessio omnium bonorꝝ.⁊ eternorꝝ securitas gau
diorum. De libidine aũt corruptio ⁊ confusio generat
perseuerate ergo in virginitate. Ecce aũt duo angeli
apparuerunt dicẽtes. Nos sumus qui vobis ad custo-
diam sumus deputati: si monita apl̃i custoditis offere-
mus deo om̃ia vota vestra: sicqꝫ eos apostolus de fide
edocuit ⁊ baptizauit. Postea aũt sponsa noie Pelagia
sacro velamine consecrata martyrium patit:⁊sponsus
noie Dionysius illi ciuitati in epm̃ ordinat ℭ Post ℭ
hec apl̃s ⁊ Abanes ad regẽ Indie ꝑuenerũt:designa-
toqꝫ ab apl̃o mirabili palatio ⁊ copioso thesauro acce-
pto:rex in aliam prouinciã ꝓficiscit ⁊ apl̃s totũ thesau
rum paupibus elargit. Per totum quoqꝫ bienniũ illud
quo rex absfuit apl̃s predicañ. innumerabilẽ ppl̃m ad
chr̃m conuertit. Rediens rex ⁊ facta discens: aplm̃ cũ
Abane carcere clusit excoriandos ⁊ comburẽdos. In
terea frater regis noie Gad morit ⁊ quarta die cũ se-
peliret ecce resurrexit:dixitqꝫ regi. Hic hõ quẽ exco-
riari ⁊ cõburi disponebas amicus dei est ⁊ angeli sibi
famulant qui me in paradisum duceñ.quoddã palatiũ
ineffabilr̃ pulchrum oñderunt ⁊ dixerũt. Hoc est pala
tiũ qd̃ Thomas fratri tuo extruxit. Cũqꝫ mirarer de
pulchritudie palatii ⁊ dicerẽ. Utinã ianitor h̃ esse pos-
sem. Dixerunt:frater tu⁹ se illo indignũ fecit: si uis hic
manere rogabimus deum vt te suscitet ⁊ a fratre tuo
posses illud emere:reddẽs ei pecuniã quã extimat ꝑdi
disse. Tũc rex ⁊ frater ei⁹ ad aplm̃ accedẽtes de carce
re eduxerũt ⁊ ꝓstrati veniã postulauerũt. Quib⁹ apl̃s
ait. Multum vobis p̃stitit de⁹ ꝙ secreta celestia reue-
lauit: credite g̃ in chr̃m ⁊ baptizemini vt ad celeste re-
gnũ ꝑtingatis:altercãtib⁹ aũt de palatio viso cui⁹ esse
deberet:apl̃s rñdit eis. Innũerabilia palatia st̃ in ce-
lo ab initio p̃parata q̃ fide:p̃cib⁹ ⁊ elemosynis cõparãt
Post vnũ aũt mẽsem iussit apl̃s ꝯgregari oẽs hoies il-
lius ꝓuincie ⁊ infirmos ⁊ debiles variis morbis: ⁊ sup
illos orauit:⁊ rñtibus Amẽ: ecce lux de celo coruscãs
per dimidiã fere horã oẽs sanauit. Et exurgens dñs

iesum ⁊ aplm glorificauerunt. Et post predicationē baptizati sunt nouē milia virorū: exceptis paruulis ⁊ mulieribus. Tūc docens eos de multis virtutibus: ⁊ primo de fide trinitatis ac baptismi susceptione. Scdo de pctōꝝ custodia. s. fornicationis: auaricie: gule: ⁊ de penitētie vere pseuerantia. s. in spe venie. Tertio ꝙ̄ de scā charitate q̄ ad deū vt vicȝ in om̄ibus dei voluntati se conformare studerent: ⁊ q̄ ad pximum vt. s. hospitalitatē amarēt: atꝙ̄ oībus tam amicis ꝙ̄ inimicis charitatē debitam impenderēt. Tandē ad Indiā supiorem profectus est chrm̄ predicaturus. Et sic ptȝ de primo. O igit chriane disce in te fundamentum ponere vt inhabitet deus. s. per veram fidem: spem: ⁊ charitatem. O ꝙ̄ diues est qui deum habet. F

F Pulchritudo ⁊ decor aīe inhabitande

¶ Quantum ad secundū mysterium de pulchritudine ⁊ decore q̄ debet fulgere aīa quā deus velit inhabitare: inquirendum est: quali decore debet aīa nitere vt mereat deū in se habitantē habere. Ad qd̄ ponit cōclusio talis: ꝙ. s. anima humana vt sit deo digna: tanꝙ̄ domus regia debet decorari rectitudine: amplitudie: ⁊ vero lumine. Hec ɔclō declarat p Aug. in lib. de tri. di. ꝙ bona ⁊ pulchra domus est parietibus mēbris disposita ampla ⁊ lucida. Sic ḡ ad id vt aīa hoīs sit pulchra p dei digna habitatione: debet habere in se hec tria prescripta. Primo debet habere mēbra recte ⁊ bene disposita. Ista membra tanꝙ̄ parietes quatuor sunt virtutes cardinales. Primū ab anteriori prudentia q̄ ornat animā pposito scō ⁊ disponit vt caueat de futuro ab oī malo. i. pctō. Tunc quippe aīa est pulchre ornata: cum tali scō pposito est fulgida: ⁊ sine h turpissima est nec diuine inhabitatiōi digna: qꝛ vt scribit Sap. i. In maleuolā aīam non introibit spūs sapientie: nec habitabit in corpe subdito pctīs. Scdm̄ est a posteriori iusticia q̄ dictat penitere satisfaciendo de preteritis pctīs: ⁊ sic ornat turpitudines expiando: qꝛ vt Ber. ꝙ ɔfessio peccatorē purgat ⁊ iustū ornat. Tertium est a dextris ornans tēperantia ne eleuet in psperis. Nam scribit Jac. iiij. Deus supbis resistit: humilib⁹ autē dat grām. Et Esa. lvij. In scō habitans deus: ⁊ cū ɔtrito ⁊ humili spiritu vt viuificet spm̄ humiliū. Quartū est a sinistris fortitudo ornans pseuerando ne succūbat in aduersis. Ro. xj. Uide in te bonitatē dei si pmanseris in bonitate: alioquin excideris. Pulchra itaꝙ̄ domus hec reddit si parietes sunt sic recti ⁊ bene dispositi. O charissimi dicitote mihi quis est in hac ciuitate tā pauper vt saltē piper modicum nō emat p futuro festo natiuitatis vel aliqntulū nō coqt sio lito lautius: quanto ergo magis curare debetis spūalia. Secundo debet habere domus amplitudinē: vt dixit Aug. vbi s. quia magnificētia regia domum requirit amplam. Sic anima nostra q̄ debet recipe deū qui est infinitus: debet esse multū dilatata qꝛ scribit Hier. xxiij. dicente dn̄o. Celum ⁊ terrā ego impleo: ⁊ tn̄ cor nostrum si fuerit in charitate dilatatum deū capit: iuxta illud. j. Joā. iiij. Deus charitas est ⁊ qui ma. in char. in deo ma. ⁊ de⁹ in eo. Itaꝙ̄ aīa scā volēs deum capere inhabitantē: debet se ad charitatis latum mandatū ampliare vt diligat amicos ⁊ inimicos in psperitate ⁊ in aduersitate per totū vite tēpus: nec vllo termino claudat. Ps. Latum mandatū tuum nimis. s. mandatū charitatis. Talem quippe latam domū deus requirit ad inhabitandum: nec vult in corde per ire vl odii rancorē ɔstricto habitare: sed in pace factus est locus eius: vt ait Ps. Bern. Sic in pace factus est locus dei: ita in ira ⁊ discordia locus diaboli. Aug. Tenes irā: teneris a diabolo. Tertio debet habere domus luciditatē. s. diuine sapientie: ⁊ h per verbū dei per quod illuminat mens ad cognitionem eoꝝ que sunt facienda vel cauenda: ⁊ ad seruanda diuina precepta ⁊ recolenda eius beneficia. Hanc lucem orabat sibi dari Ps. di. Emitte lucem tuam ⁊ vitatem tuā ipā me deduxerunt ⁊ addu. in mō. s. t. ⁊ in tab. tua. Sine luce ista domus aīe tanꝙ̄ tenebrosa ⁊ squalida displicet deo. G

Propietate domus

G Legenda

Un̄ legit ꝙ cum Thomas apls̄ ad superiorē Indiā venisset cepit predicatiōi insistere ⁊ innumeris miraculis ⁊ signis coruscans docebat mundū cōtemnere: ⁊ exhortabat ad audiendū vbum dei assidue: ɔparando illud pcipue collyrio qd̄ sanat egros oculos ⁊ illuminat: sic dei vbum oculos nostri intellectus. Ad cuius veritatis testimonium qndam nobilē mulierem noīe Sinticen pdicationem apli frequentantē cū esset ceca illūinauit. Ut aūt ait Chryš. tres illi magi qui venerant ad chrm̄ natum adorandū in illa regiōe habitabāt. Quo cū Thomas perueniens templū intrasset: vidit stellam in signo crucis ⁊ infantulo parietibus depictam: interrogauit ꝙ̄ quid hoc esset. Cui cū narrassent rem gestam: repletus gaudio cepit pdicare ꝙ ipe esset illius infantuli chri apls: ⁊ ꝙ per multa miracula diuinitatē suā ille declarauit: ac ꝙ pro humano genere passus est ⁊ mortuus ⁊ tertia die resurrexit: cuius vulneꝝ signa post resurrectionem tangēs ipe Thomas certificatus est: ⁊ tandē ꝙ in celum ascenderit ⁊ spiritūscm̄ discipulis miserit ⁊ p mūdum ad pdicandū eius fidem destinauerit apostolos: vt hoīes in fide ipsius renati p baptismū saluarent. Que oīa audientes tres illi magi baptizati sunt cum oībus suis complicibus: ⁊ spūscō illuminati: aplo ad predicandū se sociarunt. Et sic tota illa puincia idola cōfregit ⁊ in chrm̄ credidit. Ubi ecclesiis ⁊ episcōpis ordinatis valefaciens apostolus ad interiora Indie puectus est. O itaꝙ̄ homo disce ꝙ̄ bonum sit verbum dei audire. H

H Dulcedo hospitatiōis diuine in anīa.

¶ Quo ad tertium de dulcedine hospitatiōis diuine in domo aīe ponitur ɔclō ꝙ hospitari dn̄m iesum in nostri cordis domicilium: est pdulcissimū: qꝛ vt ait Amb. in hom. de vocatione Matthei. Qui inquit domicilio christum recipit interno permaximis delectationibus exuberantium pascit voluptatū. Hec ille. Ideoꝙ̄ sancta mater ecclesia hodie exhortans oēs fideles ad tanti hospitis debitam susceptionē cantat: di. Nolite timere: quinta eñ die veniet ad nos christus deus noster ⁊c. quinta die. i. ipso die natiuitatis dn̄ice q̄ est ab hinc quinta. O dulcissime iesu qui semp pmptus es venire ad nos: o quāta tua charitas. Audite charissimi ecclesiam dicentem ergo nolite timere: qꝛ chrs dn̄s venit in hunc mundū non pdere sed saluare pctōres penitētes potius ḡ o aīe fideles gratulamini in dn̄o: ⁊ vos ppa rate vt decet: quatinus digni sitis chrm̄ p die natiuitatis hospitare in vobis. Hospitare quidem nō solum p grām: sed etiam sacramentaliter in eucharistia ipm̄ suscipiendo digne vt mereamini pfrui eius dulcedine. Hinc fideles admonent p tam iocunda festiuitate natiuitatis christi comunicare deuote. I Sed huius grā querit: qualiter debeat homo sui cordis hospitiū pparare vt mereat tāti hospitꝫ dulcedinē diuinā experimentalr degustare: iuxta illd̄ qd̄ hortat ps. Gustate ⁊ vi. qm̄ sua. est dn̄s b. hō q̄ sperat in eo. Ad id rn̄r ꝙ sicuti magni principes in domo q̄ volūt freqnti⁹ morari ⁊ ɔuersari: tria pcipua solent exoptare vt libenti⁹ ⁊ delectabilius ibi ɔuersent. s. Prio domus amenitatē. Illa aūt dom⁹ est amena q̄ est ab oī sorde mūda: ne sit vt stabulū iumētoꝝ: ⁊ in qua est aura bona ⁊ sana. Un̄ suadent phi put dt Fran. mar. ꝙ q̄ vult domū facere multū cōfert fieri fenestrā vsus aquilonē: qꝛ aura venti borealis est sanior eo ꝙ refrigeratior: cui⁹ signū est: qꝛ vēto flante austro infirmi grauant: sȝ regnante aquilone alleuiant: vt docet ars medicie. Itē australis ɔtristat denigrat: ⁊ pisces vl carnes citi⁹ corrūpit. Sȝ boreal letificat: dealbat: ⁊ ɔseruat diuti⁹ oīa corruptibilia: ergo ista sana est aura p domo. Illa ꝙ̄ dom⁹ est amena q̄ est odore floꝝ ⁊ fructuū gta. Propt qd̄ fm phm i pro ble. suadet vt domui adiaceat hort⁹ consit⁹ arborib⁹ ⁊ floribus odoriferis. Hec indt faciūt multū ad ɔseruandū vitā sanā ⁊ plongandū. Scdo nobiles pncipes exoptant in domo supellectiliū ⁊ lectisterniorū mundiciā ⁊ pulchritudinē. Tertio ꝙ̄ ɔuiuii apparatū ⁊ delitiositatē. Sic ad ppositū chrs dn̄s nobilissim⁹ ⁊ rex regū spūalr hec tria potissime vult ⁊ diligit in suo hospitio .i. in aīa nr̄a vt nobiscū dulci⁹ ⁊ amabili⁹ ɔuerset sueꝙ̄ deitatis dulcedinē imptiat. Prio amenitatē q̄ ad hoc. Primo vt simus mundati ab oī sorde pctōꝝ per veram

I Preparatio hospicii anime nostre

Sit⁹ domus

Supellectilia anie

scz cōtritionem: confessionē ⁊ satisfactionē. Scḋo vt spiret in nobis bona aura sana. i. voluntas recta in ꝓposito firmo. s. decetero nunq̄ peccandi: ad q̄d valet fenestram. i. aspectū mentis habere versus aquilonē. i. aduersitatē passionis chr̄i recogitare: ⁊ sic refrigerare fomitem vt sanet. Heb. xij. Recogitare eū qui ta. su. ⁊c̄. Tertio deniq̄ʒ vt habeamus odorem sctāꝝ affectionū ⁊ fructum bonoꝝ opeꝝ: de quibus d̄t Chris. ꝙ sic sunt apud deū delectabiles sctē affectiones sicut odoriferi fructus ⁊ flores. Dicam ḡ cū Greg. ꝙ tergat praui operis sordes qui deo vult rite preparare hospitiū mētis. Scḋo chr̄s dn̄s optat in nobis ꝓ grato hospitio lectisternioꝝ mundiciam ⁊ pulchritudinem. Hec lectisternia sunt inferiora ⁊ superiora. Inferiora ex parte corporis sunt. s. castimonia: ieiunia: vestimenta aspa: disciplina: orationū ⁊ laborum fatigia ⁊ silia mortificatiua queq̄ʒ. Superiora ex parte anime sunt ꝓpositum firmū castitatis: meditatio dn̄ice passionis iugis: ⁊ cōtemplatio celestiū atq̄ʒ inflāmatio diuini amoris ⁊c̄. Ista ⁊ q̄ʒ ad hec pertinētia sunt lectisternia castitatis in quibus dulciter quiescit chr̄s sicut ꝑ hec quieuit in matre virgine sm̄ ꝙ scribit Cañ. j. Dum esset rex. s. celestis in accubitu suo. i. castitatis nardus mea dedit odorem suauitatis. Vn̄ Berñ. super Cañ. d̄t ꝙ chr̄s dn̄s libentissime pascitur inter lilia virginitatis. Tertio chr̄s optat in nobis cōuiuii apparatū ⁊ deliciositatē: qḋ fit ꝑ opa misericordie in ꝓximos ⁊ pauperes multiplicata: de quib⁹ ip̄e idem d̄t Mat. xxv. Qḋ vni ex minimis meis fecistis mihi fe. Ideo Amb. hom̄. qua s. d̄t sic. Qui sua recipit domo chr̄m: ꝯuiuium magnum exhibet hoc est bonorum operum sp̄ūale gaudium: q̄ diues ppl̄s eget: pauper epulat. Hec ille. O itaq̄ʒ homuncio fidelis in chr̄o: ex prescriptis accipe documentū ꝙ. s. quanto te mundiorem ab oībus pctīs custodies: ⁊ quāto te castitati seruande corpe ⁊ anima applicabis: atq̄ʒ quāto te ad sctās meditationes ⁊ ꝯtemplationes passionis chr̄i ⁊ celestiū bonorum dedicaueris: deniq̄ʒ quanto misericordie opibus vacabis tanto christi dulcedinē diuinā in tui cordis hospicio experiri ex ei⁹ bonitatis gr̄a promereberis. K Ut itaq̄ʒ ad ꝓpositum finiamus legē- K Legenda dam: b. Thomas apl̄s premissa fecit ⁊ docuit ⁊ vsq̄ʒ ad mortem seruauit. Nam vt legitur profectus Indiam superiorē p̄dicauit fidem chr̄i: baptismū: atq̄ʒ contēptū mūdi: castitatem ⁊ boni op̄is fructum. Ad cuius predicationez Migdonia vxor Karrisii cognati regis credidit: ⁊ deinceps viri thorum abhorruit: ob id Karrisius regem petiit vt reginam mitteret ad migdoniam: si forte eam reuocare posset: missa regina ꝯuertit ab ea quā volebat ꝯuertere: visis q̄ʒ tot miraculis q̄ apl̄s faciebat: di. Putabam ego Migdoniā stultam fore: sed stultissimi sunt qui in chr̄m non credūt: noluitq̄ʒ deinde regi copulari. Tunc rex iratus ap̄lo capto mandauit vt ad suos viros coniuges reuocaret. Cui apl̄s. Tu cum sis rex non vis habere coīnquinata seruitia: quantomagis credere debes deū amare castissima ⁊ mundissima seruitia seruoꝝ. s. ⁊ ancillaꝝ. Iratus ḡ rex sup ardentes laminas ferreas incedere ap̄lm nudis pedib⁹ iussit: ꝓtinus aūt fons dei nutu erūpens extinxit: post hoc in fornacem ardētem ap̄lm misit qui die altera sanus de medio ignis exiuit ⁊ illesus: tandē cogebat idolum adorare vt deū suum offenderet. ꝓpitium nō posset habere pro liberatione. Apl̄s ergo precepit demoni in idolo existenti vt q̄ʒcito genua flecteret statim idolum cōminueret. Cū ḡ apl̄s genuflecteret di. Adoro nō idolum aut simulachrū sed dn̄m meū iesum chr̄m: mox idolum vt cera liquefactum est. Tunc oēs sacerdotes idoli mugitū dederūt. Et mox pontifex tēpli insiliēs apostolū gladio transuerberauit. Cumq̄ʒ ppl̄s vellet ap̄lm vindicare: rex ⁊ Karrisius aufugerūt: chr̄iani aūt corpus apl̄i honorifice sepelierūt. Rogemus igitur ⁊c̄.

De sctō Thoma ap̄lo. Sermo. ij. ⁊ deuotus de tactu vulnerum domini iesu.

Affer manum tuam ⁊ mitte in latus meū ⁊ noli esse incredulus sed fidelis Joan. xx. Charissimi in chr̄o frēs ⁊ dn̄i: maxima ꝑ omnē modum charitas bn̄dicti iesu erga nos ostensa est in oīb⁹ suis actibus ⁊ v̄bis. A Sed vt iuxta p̄missa v̄ba loquamur: ineffabilem charitatē exhibuit qn̄ ꝓ vna aīa saluanda. s. ꝓ aīa Thome vulnera ostēdit. Vn̄ Chrys. sup Joan d̄t. Cōsidera dn̄i saluatoris clementiā q̄liter ⁊ ꝓ vna aīa saluāda accedit ⁊ ostēdit seip̄m vulnera habentē: ad innuendū ꝙ aīas humanas quas p̄cioso suo sanguine redemit prediligat q̄ʒ oīa bona corpalia mundi. Et ideo ostēdit latus vulneratū ad innuendū ꝙ amore p̄cordiali nos diligit. Manus q̄ʒ vulneratas ostēdit ad insinuandū ꝙ nō tm̄mō v̄bo vel lingua: sed ope ⁊ veritate nos diligat. Pedes q̄ʒ vulneratos ostēdit ad declarandū ꝙ in tantū nos amauerit vt pondera pctōꝝ nostrorū. i. penas ipse portauerit in corpe suo. q. d. Uidete q̄liter ex corde vero vos dilexerim: qualia opa ꝓ vestra salute feci: quales penas ⁊ vulnera ac amarissime mortis in cruce supplicia ꝓ vobis sustinui. O ḡ aīa chr̄iana recognosce chr̄i iesu erga te amorē ⁊ reamare stude ip̄m te amātē vero amore. Audi dicentē Thomē imo ⁊ tibi ⁊ oībus. Affer manū tuam ⁊ mi. in la. m. H̄ est recognosce q̄ʒcordialiter ⁊ veraciter ope te amē ⁊ noli esse incredulus sed fidelis. s. veraciter me reamādo vt a pctīs caueas ⁊ mihi fideliter deseruias sciens qm̄ tam care p̄ciosissimo. s. meo sanguīe te redemeri. B Itaq̄ʒ in v̄bis p̄missis de trib⁹ videt ꝯmēdari b. Tho. B

¶ Pr̄io de amoris chr̄i experimento. Magna em̄ gr̄a est chr̄m videre ⁊ in suis sacris vulneribus eius charitatem erga nos experiri: quo insinuat cum dicitur. Affer manum.

¶ Secundo de corporis gloriosi contrectamēto: qr dicit. mitte in latus meum. Qr em̄ homo mortalis contrectet sic gloriosum corpus christi est singulare miraculum ⁊ priuilegium.

¶ Tertio de deuotionis fidei sacramento: cū d̄r: noli esse incredulus sed fidelis.

¶ Circa primū de magnitudine amoris chr̄i erga nos declarata in eius sacris vulneribus accipe hanc ꝯclōnem ꝙ chr̄s dn̄s cōprobatur nos ꝓmaxime dilexisse ex susceptoꝝ vulneꝝ magnitudine. Ratio: qr sicut ip̄emet testatur Joan. xv. Maiorē charitatē nemo habet q̄ʒ vt aīam suam ponat pro amicis suis: quanto ḡ acerbiori passione ⁊ amariori morte chr̄s dn̄s pro nobis animā suam posuit: tanto dilectionem suam maiorē exhibuit. Sed ex magnitudine vulneꝝ constat acerbitas passionis ⁊ mortis: ergo ⁊ magnitudo dilectiōis. Hinc Ber. Clamat clauus: clamat vulnus q̄ʒtum vere imo ꝓmaxime dilexit nos deus. C Sed questio occurrit vn̄ possit cognosci vel ꝓbari magnitudo vulneꝝ chr̄i iesu benedicti. Ad quod respondetur: ꝙ ex tribus. — Magnitudo chr̄i declarata in ei⁹ vulneribus. — C

¶ Primo ex autoritate scripture.

¶ Secundo ex ratione.

¶ Tertio ex similitudine.

¶ Primo ex autoritate scripture: qr dixit saluator thome Joā. xx. Infer digitum tuū huc. s. in locū clauoꝝ ⁊ vi. ma. me. Et affer ma. tu. ⁊ mit. in la. me. ⁊c̄. Ex quib⁹ verbis claret ꝙ claui quibus affixus fuit chr̄s dn̄s fuerant tam grossi vt digitus virilis manus possit intrudi Et vulnus lateris fuit tante magnitudinis vt manus virilis possit imitti. Item Joan. xix. scribit ꝙ vnus militum lancea latus chr̄i aperuit: vt impleret scriptura zach. xij. Uidebunt in quē transfixerunt. Ubi glo. Aug. d̄t. Aperuit inq̄t: nō vulnerauit aut pcussit: sed apuit vt illic q̄dāmō vite ostiū panderet in latere arce q̄ intrare possint a diluuio liberati. Et qm̄ d̄r ꝙ impleta est in hoc scriptura que d̄t. Uidebunt in quē transfixerūt. Ex hoc accipit ꝙ vulnus istud chr̄i lateris fuerit tam longū: latū ⁊ amplū ꝙ introspici potuerit ad viscera chr̄i: pulmonē. s. ⁊ epar: cor. ⁊ istis ꝓpinqua: qr d̄r. Uidebunt in quē. i. intra quem. D Secundo ꝓbat ex ratione Nam si debite ꝓpendimus ip̄e b. Joannes euāgelista describens vulnus lateris chr̄i ostēdit de eo tria notabilia. Primo ꝙ fuerit dirissimum ⁊ crudelissimū: quia d̄t Joan. xix. ꝙ iudei rogauerint Pilatum vt frangerent crura. s. christi crucifixi ⁊ latronum cū eo crucifixorū: veneruntq̄ʒ milites ⁊ primi quidem fregerunt crura ⁊ — Ex autoritate — D Ratione

alterius qui crucifixus est cum eo: ad iesum autẽ cum venissent viderunt eũ iam mortuũ ⁊ non fregerunt eiꝰ crura: sed vnus lancea latus eius aperuit. In quibus verbis magna crudelitas apparet. Primo ex intentione q̄ voluerunt christi crura frãgere: qḋ ⁊ fecissent si ipm̄ viuũ reperissent. O magna crudelitas qm̄ non sufficiebat ipm̄ crucifixisse: sꝫ ⁊ apposuerũt crura frangere ex odio vt citius moreretur. Sic sic nimiꝝ plures faciunt christiani quibus nõ sufficit chr̄m rursum crucifigere in semetipsis ꝑ pctm̄: vt dr̄ Heb. vj. sed insuꝑ volũt eiꝰ crura frangere qḋ fit ꝑ firmam pcti obstinationẽ vt nequaq̄ possint redire ad christum. Scḋo q̄q̄ magna crudelitas apparet: q̄ vidẽtes eũ iam mortuũ deseuierũt in defunctũ. Nã deseuisse ⁊ vulnera intulisse in mortuũ crudelius iudicat̄ q̄ in viuũ: ꝑpter qḋ sctã ecclia canit diram fore lanceam qua chr̄s est vulneratus: q̄uis ꝑ clauos maiores sit chr̄s lesiones passus eo ꝙ claui vulnerauerũt ipm̄ viuũ: lancea aũt vulnerauit iam mortuum: ⁊ per ꝯñs doloris impceptibilem: nihilominꝰ tñ canit ecclia di. Uexilla regis ꝓdeũt fulget crucis mysterium: q̄ carne carnis cõditor suspensus est patibulo. Et sequit̄: Quo vulneratus insuꝑ mucrone dire lãcee vt nos lauaret crimine manauit vnda sanguine. Ecce ptꝫ ꝙ lancea illa dr̄ dira p̄ clauis: hac itaq̄ de causa: q̄ ꝑ illam deseuierũt in mortuũ chr̄m. Item etiã dr̄ lancea dira eo ꝙ nõ solum chr̄m sed ⁊ matrẽ eius acerbissime in aĩa vulnerauit: q̄ cũ chr̄o iam mortuo debebant parcere: nõ tñ pepcerunt: sed adauxerunt dolorẽ matris: que videns tantã crudelitatem exerceri in corpus sui filii summi doloris gladio est confossa suꝑ oĩm martyꝝ dolores: vt testat̄ Bern̄. Nam dolorẽ huius vulneris chr̄s mortuus nõ sensit: sed sctã mater eius astãs acerbissime ꝑtulit. E Scḋo ibidem Joannes euangelista oñdit ꝙ hoc vulnus christi fuerit ꝓfundissimũ: cum subdit. Sed vnus militũ lancea latus ⁊c̄. Ubi claret ꝙ vulnus lateris chr̄i fuerit ꝓfundũ ex duobus. Primo q̄ crudelis lictor .s. miles exptus in vulnerãdo ⁊ strenuus tam fortiter impegit lanceã in latus christi: vt .s. mox sanguis emanans ꝓsiluisse dicatur vsq̄ ad oculos ipsius militis: qḋ solet ex forti impactiõe vel intrusiõe mucrõis ⁊ per ꝯñs ꝓfundissime vulnerauit. Scḋo claret fuisse ꝓfundũ ex eo ꝙ dr̄ lãcea aperuit: q̄ vt cernit̄ illa lancea habuit ferrũ valde longũ ⁊ latũ: ⁊ ideo profundata fuit adeo ꝙ a dextro latere vsq̄ ad cor chr̄i ꝑuenerit: cũ tñ in hoc hoĩe cor declinet ad sinistrã: vt habet̄ li. de aĩalibus. Unde plures scti puta Bernardus Anshelmus ⁊ alii dicũt chr̄m vulneratũ fuisse in corde ⁊ sic vulnus fuit ꝓfundũ. F Tertio idẽ Joannes euangelista notat ꝙ hoc vulnus chr̄i nõ solũ fuit dirũ ⁊ profundũ: sed ⁊ magnũ .s. longũ ⁊ latũ: cũ subdit. Et cõtinuo exiuit sanguis ⁊ aqua. Et hr̄ expresse de cele. mis. c. In quadam per Innocentiũ papã: ꝙ fuit verus sanguis ⁊ vera aqua. Nam ⁊ ille q̄ vidit scꝫ Joãnes testimonium veritati ꝑhibuit. Sequit̄ ḡ ꝙ fuit ⁊ visa est aqua illa lympida: nõ ꝑmixta sanguini: alias nequisset discerni visu si scꝫ fuisset sanguini ꝑmixta: ⁊ ꝑ ꝯsequẽs claret ꝙ cũ ab eodẽ vulnere ⁊ pro eodẽ tꝑe simul seꝑatim ⁊ sine ꝑmixtione exiuit sanguis verus ⁊ aqua vera visibiliter. Idcirco orificiũ ⁊ aptura illius vulnerꝫ nõ fuit angustum: sed adeo debuit habere magnitudinem vt ab vna parte sanguis: ⁊ ab alia parte aqua lympida potuerit ꝓfluere ĩpmixte. Et h̄ voluit deus facere miraculose in signũ vere humanitatis ⁊ deitatis chr̄i: q̄ naturaliter in mortuis hominibus statim sanguis ꝯgelascit: sꝫ ĩ chr̄o ꝟtute diuĩa ꝯseruat̄ vt flueret: vt agnosceret̄ deꝰ esse q̄ mortuꝰ illudebat̄ ſm Tho. suꝑ Joã. ⁊ eadem diuina ꝟtute aqua fluxit miraculose: ad ꝓbandum ꝙ corpus chr̄i nõ fuit phantasticũ: sed ex elemẽtꝫ vere cõpositum vt dt̄ Ly. Et cũ hoc vt significaret̄ mysterium nostre redemptiõis in sanguine chr̄i atq̄ ablutionis baptismal̄ in aqua: sicut hr̄ extra de cele. missa. Cũ marthe: ⁊ c. In q̄dam. O mira ergo chr̄i iesu benedicti charitas erga nos miserrimos qua tanto amore nos amare voluit tam caro precio: tã acerba passiõe redemit. G Tertio ꝓbat̄ magnitudo vulneꝝ christi ex similitudine: qm̄ videmus ꝙ quanto aliqua pellis fortius extensa distrahitur: tanto si pungitur mucrone vel cultro ampliori apertura scinditur ex distractiõe pellis. Sic factum est in proposito: quia vt dicit Lyra super ps̄. xxj. notanter ꝙ .s. qñ aliquis affigebatur antiquitus cruci: prius accipiebatur mensura corpis sui a manu in manum ſm latitudinem: ⁊ a spatulis vsq̄ ad pedes ſm longitudinem: vt in ligno crucis fierent foramina per que claui possent facilius transire: ⁊ sic factũ fuit de christo. Quãdo aũt vna manus christi fuit perforata ⁊ affixa humores cucurrerunt ad locum illum. quia naturaliter currũt ad locum lesum: ⁊ sic nerui fuerunt retracti ad illam partem. Et ideo ad hoc ꝙ alia manus reduceretur ad locum foraminis in ligno facti oportuit eam trahi violenter cũ chordis. Et idem etiã intelligendum est de pedibus propter lesionem factã in partibus superioribus: propter quod christus dominus in cruce fuit tam dirissime ⁊ immaniter extensus: vt in eius sacro corpore nudato possint dinumerari oĩa ossa eius: apparentibus iũcturis omnium ossium eius: ſm ꝙ fuerat prophetatum ibidem per Ps̄. Dinumerauerunt omnia ossa mea .i. dinumerare potuerunt. Uñ ex his patet ꝙ cum christus dominus in cruce fortiter extensus ⁊ in latere extenso est percussus lancea: non in osse: sed in latere fortissime distento: sequitur ꝙ vulneris apertura fuerit maxima vt manus Thome imitti valuerit. O dulcissime iesu q̄d tam acerba: tam magna vulnera ꝓ nobis suscipere voluisti: cur non contẽtus es mitiori morte nos redimere? nisi vt tuũ ineffabilem amorem demonstrares: ⁊ nos ad tuam felicissimã redilectionem prouocares. O anima fidelis o christiane aduerte dei tui erga te beniuolentiam. O peccator quid facis cur non scinditur cor tuum pro tanto amore cur potius vis perire cum diabolo in peccato q̄ amando christum regnare in celo. Expergiscere o anima misera ⁊ a peccato resurgens christum ama qui deus tuus existens: diligere dignatus est te ad celestia regna

Lancea dira

E Uulnus chr̄i ꝓfundissimũ

F Ex latere sanguis ⁊ aq̄

Magnitudo vulneꝝ chr̄i ex siĩitudine

¶ Circa secundum principale de con H trectatione vulnerum christi iesu resurgentis in glorioso corpore accipe hanc conclusionem: ꝙ christus dominus maximam gratiam exhibuit Thome cum prebuit se non solum ad videndum: sed ⁊ ad contrectandum in glorioso corpore. Hec conclusio manifesta est: quia mortalibus oculis videre: ⁊ mortali homini contingere manibus gloriosum corpus vere deitati vnitum: ⁊ tam familiariter cum ipso contrectando conuersari: est miraculum permaximum ⁊ singularis priuilegii gratia. Est nimirum grande miraculum: vt dicit Greg. in home. de octa. pasche sic. Palpandã christus carnem prebuit quam ianuis clausis introduxit. Qua in re duo mira ⁊ iuxta humanam rationem sibi valde contraria ostendit dum post resurrectionem suam corpus ⁊ incorruptibile ⁊ tamen palpabile demonstrauit. Nam corrumpi necesse est quod palpatur: ⁊ palpari nõ potest quod non corrumpitur. Sed miro modo atq̄ inextimabili redemptor noster ⁊ incorruptibile ⁊ palpabile corpus suum exhibuit: vt monstrando incorruptibile inuitaret ad premium: ⁊ prebendo palpabile formaret ad fidẽ. Hec ille. Deniq̄ hoc fuit singularẽ priuilegium gratie ipsi Thome: quia sicut videmus cum rex terrenus aliquem hominem familiariter alloquit̄ ⁊ manum humero illius apponit vel collũ eius amplexatur: pro maximo honore ⁊ gloria reputatur: quanto magis cũ rex glorie celestis christus deus tantã familiaritatẽ exhibens Thome: pro gloria maxia iudicat̄. Et pie credo ꝙ Thomas ex hac familiaritate chr̄i maximã deuotionis ⁊ diuini amoris ac suauitatis grãm ꝑceperit. I Sed hic questiões aliq̄ occurrunt. Prima vtrũ Thomas videns chr̄m sibi apparentẽ in glorioso corpe crediderit ipm̄ anteq̄ tetigerit. Et videt̄ ꝙ nõ: q̄ dixerat discipulis ceteris sic. Nisi videro in manibus eius fixuram clauoꝝ: ⁊ cũ h̄ mittam (inquit) digitũ meũ in lo. cla. ⁊ mittã ma. me. in la. eius: nõ credã: ḡ ⁊c̄. Sꝫ ad id rñdet doct. ꝓcipue Tho. in. iij. p. q. liiij. ꝙ Thomas ad visum solũ chr̄i credidit: q̄ dixit sibi chr̄s

H Cõtrectatio vulneꝝ chr̄i in corꝑe glorioso

I An thomas credidit anteq̄ tetigerit

Quia vidiſti me Thoma credidiſti. q̄uis nēpe ſm Lyram viſus ꝑpter ſui certitudinē accipiatur pro quolibꝫ ſenſu. Thomas autē volebat certificari duplici ſenſu: ſcʒ viſu in aſpectu manuū: ⁊ tactu per lateris contactū ⁊ ob hoc dixerat ſe aliter non crediturū. Nihilominus tamē mox vt vidit chriſti glioſam humanitatem: credidit chri deitatem. vt expreſſe dicit Leo papa in ſermo. de reſurrectione: qui incipit. Retinet ſanctitas vr̃a ⁊c.

K Utrum Thomas tetigerit q̄nꝗ vulnera chri.

K Secūda queſtio. Utrum Thomas poſtq̄ chr̄m vidit ⁊ credidit inſup tetigerit ip̄m in om̄ibus quinꝗ ſtigmatibus? Reſpondetur ſm Thomā vbi ſupra. ꝙ etiam tetigit om̄ia ſm Augu. ⁊ hoc non ꝑpter fidem Thome qui iam ad viſuʒ crediderat: ſed ꝑpter fidem noſtram confirmandā. vt exp̄ſſe atteſtatur etiam Leo papa in ſermone quo ſupra: dicēs ſic. Sanctū Thomā ap̄lm ad cōfirmandā fidem oīm poſt reſurrectionē dn̄ici corporis membra palpaſſe diximus: ⁊ ad repellendā ambiguitatem: vniuerſoꝝ vulnerū eius cicatrice ſcrutari voluiſſe. Et paulo poſt. Thomas ergo (inquit) cum eſſet ſanctus: fidelis: ⁊ iuſtus hec om̄ia fideliter requiſiuit: non ꝙ ip̄e aliquid dubitaret: ſed vt omnē ſuſpitionē incredulitatis excluderet. Nam ſuffecit illi ad fidem ꝓpriam vidiſſe quē nouerat: ſed nobis opatus eſt vt tāgeret quē videbat: vt ſi forte diceremus deluſos eius oculos: non poſſemus dicere man⁹ fuiſſe deluſas. Hec Leo papa.

L Utrū chr̄s vulnera illa ſua retinuerit i reſurrectione ꝓfundata.

L Tertia q̄ſtio. Utrū chr̄s vulnera illa ſua retinuerit in reſurrectione ꝓfundata: vel ſolū plana cum nota coloris alicui⁹ prout apparet in cicatrice vulneꝝ ſanatoꝝ. Reſpondetur ſm docto. p̄cipue Thomā de aquino vbi ſupra. ⁊ cōcor. Fran. may. ⁊ plures alios. ꝙ retinuit chr̄s vulnera hec ꝓfundata: ⁊ cū q̄dam ſolutione continuitatis. Illa tamē aptura remanet in chr̄o ſine dolore. quia hoc ꝑtinet ad dotem ip̄aſſibilitatis: ⁊ cū maximo ſtat decore glorie: quia illa vulnera ſūt q̄dam virtutis inſignia: ⁊ in ip̄is q̄dam ineffabilis gl̄ie celeſtꝭ decor appet. vt. xxij. de ciuita. dei declarat Auguſti. Nec ꝑpter illam ſolutionē cōtinuitatis in vulneribus chr̄i corpus chr̄i factū eſt minus integrū: ſed mag̃ ꝑfectū. quia totū hoc recōpenſatur per maiorē gl̄ie decorē. Qꝫ aūt illa q̄nꝗ vulnera in chr̄i corpe glioſo remaneāt ꝓfundata cum aptura: ꝓbatur p̄mo ex autoritate euāgelica. quia chr̄s dicit ſic. Infer. i. intus fer digitū tuū. nō ait affer. Et quia dixit. Mitte manū tuam in latus: non ad latus. que ſingula ꝓfundationē ſonant. Et his etiam v̄ba Thome concorditer ſonant dicētis. Mittā digitū meū in loca clauoꝝ: ⁊ manū meā in latus eius. Scd̄o ꝓbatur ex rōne theologica. Nam q̄ro. Uel Thomas hoc chr̄i p̄ceptum ip̄leuerit ope: vt ſcʒ miſerit digitū in locum clauoꝝ: ⁊ man⁹ in latus eius ad chr̄i iuſſum ſic p̄cipiētis. Infer inq̄t digitū tuū huc ⁊c. Uel nō fecit hoc? Si dicas ꝙ nō. ḡ inobediēs extitit. ⁊ ꝑ cōſequēs abiici demeruit a chr̄o q̄ in fide ⁊ gr̄a cōfirmari: q: inobediētia eſt pctm̄ mortale. Si dicas ꝙ ope hoc impleuit. habetur ꝓpoſitū. q: chr̄s ꝓfunda ⁊ apta vulnera poſt reſurrectionē habuit: vt inferri digitus ⁊ man⁹ Thome valuerit. Sed forte dicas ꝙ chr̄s nō dixit hoc ad iſtū ſenſum: ſed tm̄modo vt planiciē cicatricū cōtrectet. Contra hoc eſt intētio ſacre ſcp̄ture ⁊ chr̄i. quia ſic fides catholica de reſurrectiōe chr̄i non foret tam certa ex tali tactu vel cōfirmata: eo ꝙ poſſet dici ꝙ man⁹ Thome fuerint deluſe ex ſupficiali tali tactu: q̄d eſt cōtra v̄bum Leonis vbi ſupra.

Naturalis rō.

Tertio ꝓbatur rōne ph̄ica. quia ſicut deus ⁊ natura nil faciunt fruſtra. ſ. celi. ita nil cōuenit deo dicere fruſtra: cum deus ſit v̄itas ſūma: ⁊ eius dicere practicū eſt facere. Sed vt ait ph̄s. ij. phyſicoꝝ. Fruſtra ⁊ vanū illud quod non attingit ad finē ad quē ordinatur. Unde ſicut fruſtra eſt calciatio cui⁹ non eſt calciamentū. ſ. celi. ita in ꝓpoſito. Aſſi fruſtra quis diceret. Infer. ſ. digitū tuū in lapidem hūc vel lignū: q̄d tn̄ eſſet ip̄enetrabile. Si ergo Thome digit⁹ vel man⁹ in illa vulnera inferri vel imitti nō potuerīt: fruſtra dictū eſt illd̄. imo illd̄ dicēdo q̄d noluit: quia aliter fuit. ſequitur duplicitas in chr̄i v̄bo quod eſt ip̄oſſibile. q̄a extra de cele. miſ. In q̄dam. dicitur ꝙ chr̄s eſt v̄itas a q̄ om̄is fallacia penit⁹ eſt aliena. Unde ſequitur ꝙ ſicut ip̄emet chriſtus dixit. Mitte inq̄t manū in latus: et digitū infer in loca clauoꝝ. ita realiter fieri potuit tanq̄ in vulnus ꝓfundatū ⁊ apturā habēs. O itaꝗ chariſſimi agam⁹ gratias im̄enſas deo noſtro chr̄o ieſu benedicto: qui ꝓ noſtro amore vulnera ſuſcepta voluit retinere ꝑpetuo in corpe ſuo glioſo ad interpellandū pro nobis apud patrem: ⁊ ad ꝑpetuo letificandū nos in celo ex illoꝝ vulnerū gl̄ia ⁊ decore atꝗ ex hoc demōſtrato amore. M

M ℂ Circa tertiū p̄ncipale de deuotiōe fidei accipe hāc cōcluſionē: ꝙ ſcʒ conandū eſt cuilibet chr̄iano fideli fidem ⁊ charitatē beati Thome ap̄li erga chr̄m ieſuʒ interne deuotionis affectu ſectari. quia ſm Auguſtinuʒ. idcirco nobis ſanctoꝝ vita ꝓponitur vt imitemur. ſ. eoꝝ exēpla ſanctitatꝭ. Sed hoc qualiter? Reſpondetur ꝙ debemus exemplo Thome hoc p̄cipue tripliciter.

ℂ Primo aſpiciendo.
ℂ Secundo contingendo
ℂ Tertio confitendo

Fidei deuotio. Paſſionem chr̄i aſpiciendo.

ℂ Primo inquā aſpiciendo. ſ. chr̄i vulnera ⁊ paſſionē: vt ſicut Thomas vidit cum ceteris diſcipulis vulnera paſſiōis chr̄i oculis corpalibus: ⁊ iugiter habuit in oculis mentalibus. ita nos qui corpaliter chr̄m crucifixuʒ non vidimus freq̄ter aſpiciamus: ſaltem oculis mentalibus recordādo de eius paſſiōe: vt ei gr̄as agamus de tanto bn̄ficio redēptionis. Nam ꝑpter hoc in eccl̄ia ponitur ante oculos noſtros imago crucifixi. Hinc Ber. in medi. dicit. O homo reſpice mentali oculo quāto remunerationis debito dn̄o aſtringaris. reſpice ſudoreʒ ſanguineū. alaparū cōtumeliā. flagelloꝝ cōcidentiam. coronā ſpineā. lugētes oculos. ora pallentia. aceti poculū. mortis ſuppliciū. Et ita pꝫ amor cordis ⁊ corpis Et quāto te ingratū de his video: tanto magis doleo. Hec Berū. Et ſic patꝫ ꝓpoſitum. Secūdo debem⁹ ſectari thome deuotionē in chr̄m cōtingēdo. Sic ei chr̄s dn̄s tam charo amore dilexit Thomā et ceteros diſcipulos: vt ſe illis non ſolum ad videndū: ſed inſup ad cōtrectandum et conueſcendū prebuerit. ita etiam nunc tam chare diligit oēs chr̄ianos bonos ꝙ ſemetip̄ꝫ exhibet eis: ⁊ ſi non viſibiliter: tn̄ vere ſacralr ad videndū: tangendū: guſtandū q̄ꝗ in eucariſtia: ⁊ ad cōmanēdū in aīa per gr̄am. Debem⁹ ḡ chr̄m ſic freq̄nter cōtingere per amorē ⁊ ſacralem deguſtatōeʒ: ⁊ in ore ꝑ cōtrectationē. Precipue aūt debem⁹ chr̄m ſacralr ſuſcipere pro his diebus ꝓxime natiuitatis chr̄i: vt ſp̄ealem gr̄am ꝓmereamur ⁊ ī charitate accēdamur.

N Queſtio.

N Si petas Nunq̄d hō tenetur his dieb⁹ cōicare ꝓfeſto natiuitatꝭ dn̄i. Reſpondetur ꝙ q̄uis nō tenetur q̄s ex p̄cepto: tn̄ valde durus eſt qui nil vult plus facere q̄ q̄d optet. Deuotio ḡ ſc̄te fidei ad inflāmandū dei amorē ⁊ gr̄am augendā id expoſtulat: vt ad tā. ſ. celebre feſtū natiuitatꝭ cōicando te deuoti⁹ p̄pares.

Cōfitendo.

Tertio debem⁹ ſectari fidei deuotionem exemplo Thome cōfitendo. ⁊ hoc corde credēdo ꝑfecte: ⁊ ore ꝓfitendo: Nam corde creditur ad iuſticiā ore autē confeſſio fit ad ſalutem. Roma. x. Unde Tho. cum chr̄m videns tetigiſſet: confeſſus eſt corde ⁊ ore dicens. Dominus meus ⁊ deus me. Et inſup cōfiteri debemus etiam ope per imitationē vſꝗ ad morteʒ. Nam dicit ſaluator Lu. xij. Ne terreami ab hoibus qui occidunt corpus ⁊c. Dico aūt vobis. quicūꝗ ꝯfeſſus fuerit me co. ⁊c. Sic fecit btūs Thomas qui mori voluit pro fide chr̄i: ⁊ p̄dicatione nomīs eius ꝑut claruit ex legēda. O igitur chr̄iane diſce chr̄m imitari vſꝗ ad mortē reſiſtēdo pctis. Ama o aīa chr̄m deū tuū q̄ te ſanguīe abluit: ſua captiuitate abſoluit: ſuis vulnerib⁹ ſanauit: ſua morte viuificauit: ⁊ ſua reſurrectiōe te gl̄ificare repromiſit: atꝗ aſcēſione ſua tibi celū apuit: vt cum eo regnare valeas ſine fine Amen.

ℂ Pro s. Thoma ap̄lo ſer. iij. ſ. de eius triplici ſtatu.

A

Quia vidiſti me thoma credidiſti: bti q̄ nō viderūt ⁊ credi. Jo. xx. A Uerba ſūt ſaluatoꝝ nr̄i ieſu chr̄i: quibus inſinuat maximā ſuā gr̄am tam quo ad Thomā ap̄lm: q̄ quo ad oēs fideles. Quo ad Thomā in hoc ꝙ ip̄m incredulū ad fidem veram ſibi apparendo viſibiliter induxit. Quia vt dicit Iſidorus in libro de Uita et obitu ſanctorum.

Thomas (inquit) discipulus christi audiendo incredulus: videndo fidelis fuit. Item quo ad oms fideles chrūs maximā grām ostendit: cum illos omēs beatos ex fidei veritate ꝛ vtilitate testatur dicens. Beati qui non viderunt ꝛ crediderūt. ꝛc. quoniā hec vba chrūs dixit Thome. Idcirco ad eius honorē merito accipiuntur. In quibus verbis triplex status bti Thome apostoli pro nostra edificatione exprimitur.

¶ Primo status dubitationis in quo cecidit.

¶ Secūdo status cōfirmationis in quo credidit.

¶ Tertio status btificationis: ad quā p fidem chri ¶ Primū horū notatur in verbis pmissis: cum (peruenit. dicitur. Quia vidisti me Thoma: quod interptatur a thomos in greco: qđ est diuisio in latino: qꝛ a ceteris discipulis de fide resurrectionis fuit diuisus. Unde ꝛ Thomas vocatus est didymus grece: quod est dubius latine: ꝭm qđ dicit Catholicon. Scđm quoqꝫ: scꝫ status cōfirmationis in fide notatur: cum subditur. Credidisti.

Tertiū autē: cum subiectitur. Beati qui nō viderūt ꝛ crediderūt. In hoc em̄ btitudo vera pmittitur omībus in chrm credentibus. B

B ¶ Circa primū de casu dubietatis Thome: cum ipse fuerit electus ad celestem glīam discipulus. Queritur ergo cur misericordissimus deus pmittit plerūqꝫ suos electos cadere a dei grā in peccata dānabilia: ꝛ quandoqꝫ apostatare a fide chrīana. sicut videmus in multis. Et hoc etiaꝫ patꝫ de apostolis: qui omēs scandalū passi sunt in nocte passionis: dicente christo Marc. xiiij. ꝛ pcipue claret in sancto aplō Thoma. Ad qđ respondetur p cōclusionē talem: ꝙ vicꝫ iustissima rōne diuini iudicii permittuntur cadere plerūqꝫ dei electi. Nam dicit ps. Iustus dns in omībus iudicijs suis: ꝛ sanctus in oībus opibus suis. Quāuis aūt a priori rōnes diuini iudicii sint nobis occulte. quia iudicia dei abyssus multa dicente ps. Tamē a posteriori cognitione possumus assignare huius rōnes pcipue quadruplices.

Cur deus pmittit electos suos cadere a sua grā in pctā aliqñ dānabilia.

¶ Primo ex parte dei benedicti

¶ Secundo ex parte cadentis electi.

¶ Tertio ex parte sancti collegij.

¶ Quarto ex parte humani documenti.

Ex pte dei

¶ Primo ad id est ratio ex parte dei benedicti. qꝛ deus hoc nō nisi iustissime pmittit: pptēr hoc vt cōsequēter demonstret suam imensam misciam et pmissionis sue veritatē: quando tales reuocando a peccatis magnis ꝛ misericorditer subleuādo: tandeꝫ dat eis gloriā pmissam penitētibus. Unde sctūs Dauid cum grauissime peccando cecidisset in adulteriū cum Bersabee: et homicidiū Urie a ppheta Nathan dei missione correptus recognouit pctm̄ suum. et sic orauit. Miserere mei deus ꝭm magnā misciam tuam. Et ꝭm multitudinē miserationū tuaꝝ dele iniqtatem meā. Amplius laua me ab iniqtate mea: ꝛ a pctō meo munda me. Tibi soli peccaui ꝛ malū corā te feci. ꝛc. Sequitur. vt iustificerꝭ in sermonibus tuis. ꝭm Lyrā exponitur sic. i. vt pmissio tua impleatur prout decet tuā veritateꝫ. Et vincas: scꝫ malos: cū iudicaueris. hoc est faciēdo cōtrariū illius qđ de te a malis iudicatur: dicētibus ꝙ non ipleres pmissum tuū. Hec ꝭm sententiā Lyre: ꝛ concorditer doctoꝝ. Ideoqꝫ ad ppositū loquēdo de btō Thoma dicit Grego. in homelia sic. Quid frēs charissimi: quid inter hec animaduertitis: nunqd casu gestū creditis? vt electus ille discipulus tunc deesset: ꝛ audiens dubitaret: et dubitās palparet: ꝛ palpans crederet. non hoc casu: sed diuina dispensatiōe actū est. Egit nanqꝫ miro modo supna clementia: vt discipulus dubitās dn̄ in magistro vulnera palparet carnis: in nobis vulnera sanaret infidelitatꝭ Hec Grego. Et ad pmissoꝝ cōfirmationē facit qđ Augusti. in Ench. ponit pro regula generali: ꝙ vicꝫ deus bonus adeo est pijssimus ꝙ nedū aliquē hoīm: sed nec angelū cadere pmisisset: nullūqꝫ malū in mundo pmitteret: nisi aliqd melius inde elicere prenouisset. C

C Ex pte cadētis electi.

¶ Scđa rō ex pte cadētis electi: qꝛ. s. deus nouit expedire sepius illi hoī ad ꝓtutū augmentū: vt vicꝫ iterdū cadat: ꝛ post a casu resurgat. Cū em̄ diligētibus deum oīa cooperantur in bonū. Romanꝭ. viij. sequitur ꝙ etiam casus hoīs iusti in bonū illi cedat dum resurgit. Si qras quid boni cōfert casus vel lapsus pcti ipi iusto homi? Respondetur ꝭm dictamina doctoꝝ. Primo cōfert maioris feruoris acquisitionē: eo ꝙ tales resurgunt postea feruētiores. sicut viatores qui vident suos socios longius pcessisse velocius currūt vt ad illos pueniāt. Ideo Ambro. in hom. quadā dicit. Sancti dei si aliqñ cadūt: alacriores resurgūt. Itē dist. l. c. Fidelior. dicit sic. Fidelior factus est Petrus postqꝫ fidem se pdidisse defleuit: atqꝫ ideo maiorē grām repperit qꝫ amisit. Hec Ambro. Secūdo cōfert maiorē humiliationē. quia forte talis de se psumebat. Ioā. j. Cor. x. Qui se existimat stare videat ne cadat. Unde Augu. li. de ciuita. dei dicit. Audeo dicere supbis esse vtile cadere in aliqđ manifestum pctm̄ vnde sibi displiceāt: qui iam sibi placēdo ceciderūt. Salubrius em̄ Petrus sibi displicuit qñ fleuit qꝫ placuit qñ psumpsit. Nam spūalia vicia in qbusdam non curantur que latēt: nisi qñqꝫ in carnale viciū labantur Exemplū. Sicut in veste macula aliqua non curatur deponi: nisi ī lutū mersa postmodū totalr abluatur. Tertio cōfert cautiorē sui circūspectionē ꝛ custodiā: atqꝫ erga alios cōpassionem. In pctōre em̄ tria sunt: scꝫ pctm̄ qđ odire debemus natura quā diligere debemus: ꝛ pena vel pene reatus cui compati debemus. Un̄ fit ex hoc ꝙ aliqs cadit vt postea alijs pctōribus magis cōpatiatur ꝛ ipe cautius incedat. Ecci. xxxiiij. Qui non est tētatus qualia scit: ꝛ qui non est exptus pauca recognouit. D

Exm̄ nāle. *compassionem.*

¶ Tertia ratio ex pte sancti collegij. Sic em̄ ordinauit deus. vt ait Grego. ꝙ a pncipio mūdi semp mali cū bonis mixti fuerunt. vt in domo Ade Cain malus cum abel bono. In domo Noe Chā malus cū Sem ꝛ Japhet bonis. In domo Abrae Ismael malus: ꝛ Isaac bonus. Et ī domo Isaac Esau malus cū Jacob bono. Et ī domo israel. i. Jacob Joseph bonus cū alijs malis. Sic et in collegio christi Judas malus cum aplis. Sic etiam in omī cōgregatione. Unde Augu. dicit de sua cōgregatione. Nolo reputari domū meaꝫ his ꝛ christi scholā meliorem. Idem quoqꝫ. xxiij. q. iiij. Quātus. dicit: ꝙ sicut zizaniā a frumēto difficile est segregare: ita in hac vita malos a bonis. Ad ppositū. Deus ergo voluit a pncipio vt cōgregatio seu collegiū sanctorū habeat excusationem: vt ppter aliquoꝝ casum vel scandalū nullus detrahere possit collegio vel religioni: cōsiderādo ꝙ etiā in schola christi ꝛ in quacūqꝫ religione sunt qdam q cadunt ꝛ nunqꝫ resurgunt. vt Judas. ꝛ nihilominus plures sunt qui ꝛ si cadunt tamē resurgunt. vt Thomas ꝛ alij discipuli chri tempe passionis. Et insup sunt qui stant: ꝛ nunqꝫ cadunt: sed remanent in bono. vt btā ꝟgo Maria: que etiam tempe passionis chri nō cecidit. ꝛ Jacobus minor ꝛ Joseph iustus. de quibus putatur ꝭm historias ꝙ non ceciderint saltem ad plenū in foro cōsciētie: quod pbatur ex voto facto per Jacobū qui vouit se non comesturū nisi chrūm videret in resurrectione. vt dicit Hiero. Uoluit ergo deus ꝙ Thomas et alij caderent in suo collegio qtenus homines in collegio cadentes non possint crimen inferre religioni sanctoꝝ: vbi plurimi sunt qui possunt qñqꝫ cadere ꝛ stare: vel resurgere ꝭm dei grām quā vario modo dignatur imptiri suis. E

D Ex pte scti collegij.

E Ex pte hūani documēti.

¶ Quarta ratio ex pte humani documēti: quia deus pmittit qñqꝫ aliquos etiaꝫ de magnis sanctis cadere ꝛ resurgere: vt alii cōmuniter doceantur. sicut patꝫ de apostolis (Thoma psertim) qui dubitando fidem pro nobis confirmauerūt dum tam sollicita inqsitione in chri resurrectiōe vulnera palpādo examinauerūt: ꝭm Gregoriū ꝛ Leonē. Et vt cōmunitur hoīes docerentur cōsolari q in fide tētantur: eo ꝙ etiā colūne celi. i. apli trepidauerūt qui colūne erāt totius ecclie: ꝛ deū exorent p fidei sue ꝯfortatiōe di. illō Mar. ix. Credo dn̄e adiuua icredulitatē meā. Et oēs de pctis ꝯuersi veniā spent q tales ꝛ tātos cecidisse ꝛ resurrexisse vidēt. vn̄ Bersi sup Cā. dt. Dino ppt māsuetudinē q̄ in te pdicatur currimus post te dn̄e iesu: audiētes ꝙ nō spnas paupeꝫ penitētē nō horreas pctōrē: nō horruisti latronē ꝯfitentē: nō lachrymantē peccatricē: nō chananeā supplicātē: nō mulierē in adulterio dephēsaꝫ: nō publicanū: nō negantē di

scipulū: non psecutorē discipulorꝝ tuorꝝ: deniqꝫ nō ipos crucifixores tuos. Hec Bern. Et sic patꝫ pmū. F

F Fundamentum fidei catholice.

¶ Quo ad scōm pncipale de statu. scꝫ credulitatis Thome apli accipe cōclusionē: ꝙ vicꝫ quilibet hō religionis chriane omi relicto errore debet firmari in catholica fide exemplo btī Thome. Huius ratio accipit ex hoc ꝙ chrs dns voluit ꝓpter nram cōfirmationē sue diuinitatis ꝛ ꝟitatis fidem cōfirmare ꝑ beati Thome hesitationē aliorūqꝫ discipulorꝝ titubationē mltiplicit scꝫ per oēs sensus. Primo ꝑ auditū quo ondit se viuū ꝑ allocutōis vocē que nota erat Thome ꝛ discipłis. Secūdo per visum. qꝛ ostēdit eis man⁹ ꝛ latus: ꝛ dixit thome. Uide manus meas ꝛc. Tertio per tactū: cum dixit. Mitte man⁹ tuas in latus meū: ꝛ infer digitū tuū in locum clauorꝝ. ꝛc. Quarto ꝑ gustū. qꝛ mādncauit cū eis. Luc. vlt. Quinto ꝑ odoratū. qꝛ insufflauit in eos. Joā. xx. Flatus aūt iste nō nisi cum multo odore suauissimo credit receptus. qꝛ ꝟm docto. sup. iiij. precipue Scot. ꝛ Richar. dist. xlix. ex corpibus głiosis redūdabit etiā in celo odor suauissim⁹ qui diffundi habet ꝑ totū celum empyreū vbi habitāt scti. iuxta illud Apoc. v. de sctis scriptū. Habebāt inqt phialas plenas odoramentorū: id est corpa sanctorꝝ odorifera. Corpus autē chrī erat in resurrectione głiosum. ergo suauissimo odore plenū Quē odorē mox cum Thomas vulnera chrī tangēdo maximā dulcedinē sentiēs cōtinere se nō potuit: sed exclamauit in ardore cordis dicēs. Dns meus ꝛ deus meus. Sanfredus Carnoteñ. epus: Quid mirū si mira deuotione. s. repletus. Thomas mox exclamauit. Dominus meus ꝛ deus me⁹. Nō eñ erat tam qͦ de diuitate illi⁹: qͦ de ꝟitate resurrectiōis aliqͣten⁹ hesitaret: quē non arcerēt claustra nec laterēt secreta: imo quē manifesta edocerēt sentimēta. Sed hec oia qͣre voluit christus dns facere discipłis? Utiqꝫ nō nisi vt fortissimū testimoniū fidei ꝑ eos haberem⁹: ꝛ oīs dubietas tolleretur e medio. sic testat Greg. in homel. vt merito dicere possent apli illud. j. Joā. j. Qͦ fuit ab initio: qͦ audiuimus: qͦ vidimus oculis nostris: quod perspeximus: ꝛ manus nostre contrectauerūt de ꝟbo vite: ꝛ vidimus ꝛ testamur ꝛ annūciamus vobis vitam eternā. G

G Sed huius gra querit. quō quis sic possit se pmunire: vt errores cauere: ꝛ in via salutis rectissime incedere valeat. Responsio. Ad id valent pcipue qͣttuor.

Premunitio ab erranea vita.

¶ Primū sollicita circūspectio.
¶ Secundū periculorꝝ declinatio.
¶ Tertiū sacre scripture adhesio.
¶ Quartū humilis deprecatio.

Primū sollicita circūspectio.

¶ Primū est sollicita circūspectio. Sicut eñ qͥ in via itinerꝫ sollicite habet circūspicere ne erret: clausis autem ocłis volens ambulare ipingit ꝛ in pcipitiū vadit. Sic in via spūali qui absqꝫ vite sue cōsideratiōe ꝛ sollicita circūspectiōe vadunt: oberrabūt tanqꝫ ceci. Juxta illud Sopho. j. Ambulauerūt vt ceci: qꝛ dño peccauerunt. Et ps. Errauerūt in solitudie: viā citatis habitaculi nō inuenerūt. Hinc Augu. xxxviij. dist. Quāuis. dicit. Errare quāta possumus cura cauendū est: non solum in maioribus: verūetiam in minorib⁹ rebus: nec nisi rerum ignorātia pōt errari. Unde claret ꝙ hi qui nil circa suam animā cōsiderant: nec pdicatiōes ꝛ documēta salutaria frequētant: imo ignorare salubria volunt: in maximo picula erroris sunt ꝛ dānatiōis. quia vt ea. dist. xxxviij. Ignorātia: Est inquit ignorātia mater cūctorꝝ errorū maxime euitanda. Unde legit in vitaspa. ꝙ qdam sctūs pater dixit. Sic ait bruto animali solent oculos velare vt assuescat molere. sic diabolus primo oīm festinat oculos hoīs mentales a sui circūspectiōe obcecare: ne viam salutis videat: vt sic illum in damnationis viam inducat. H Scōm est periculorum

H Periculorꝝ declinatio

declinatio. Sicut eñ homies qui in via ambulant periculosissima latronū insidiarꝝ: fouearꝝ: ꝛ quorūcunqꝫ laqueorꝫ: si nō semel saltē aliqñ incidūt. Juxta illd Eccli iij. Qui amat periculū peribit in illo. Ita per cōtrariū qui declināt piculosā viā tuti liberāt. Sicꝫ in spiritualibus sunt qdam: imo multi qui eligunt sibi tendere ad vitam eternā per vias periculosas: que sunt vita mundana ꝛ carnalis que solet in heresim trahere. De talibus autē Hieroñ. in testamē. dicit. Impossibile est inquit vt quis psentibus ꝛ futuris perfruat delitiis. vt ꝛ hic sit in honore primus: ꝛ in futuro gloriosus. vt ꝛ hic ventrē impleat: ꝛ illic mentē. Unde patꝫ. ꝙ qui vult rectissime in via salutis incedere: ꝛ ad beatitudinē illam celestis patrie tute peruenire: debet declinare pericula mundane ꝛ carnalis cōcupiscentie ac heretice societatis: cuius est relaxare homies ad talia delectabilia: ꝛ per hec ad errores trahere. Nam in Uitaspatrū quidam senex dixit. Tria sunt inquit que diabolus ante omnē tentationis casum et precipitiū pmittit. scꝫ obliuio sui vel inaduertētia: negligentia: ꝛ cōcupiscentia. Ad id etiam faciunt philosophica dicta. Quidā enim philosophus querit. Cur non oēs hoīes redeant ad beatitudinē: cum oēs ad illā creati sint: ꝛ oēs illam desiderent. quia vt dicit Boet. libro. iij. de cōsola. philosophie. Oīs ait cura mortaliū diuerso qdem calle procedit: sed ad vnū finē btitudinis nititur peruenire. Mētibus nempe hoim veri boni naturalit inserta est cupiditas. Hec Boet. Et idē ad id philosophus respōdet. ꝙ hoc est idcirco. quia caligāte oculo mentis: ista sensibilia videns appetit tanqꝫ summū bonū extimans Et ponit exemplū dicens. ꝙ sicut homo sobrius exiens suā ciuitatē vel domū: si tandē in via inebriat⁹ fuerit: is in via vmbras fore hoies extimat: ꝛ viā qͣ reuertit domū ignorat. Sic aīa humana qͣuis ad beatitudinē a dō per creationē exierit: tamē in via huius mūdi inebriata amore seculi ꝛ carnaliū voluptatū reuerti ad supernā nescit beatitudinē ꝛ tanqꝫ inuiscata coheret. J

Tria premittit diabolus ante tētationis casum

J Sacre scripture adhesio.

¶ Tertiū est sacre scpture adhesio. Sicut eñ qui in tenebrꝫ hꝫ ābulare: in via necesse hꝫ sibi lucernā habere. sic homo in via tenebrosa ignorātie necesse habet: si non vult errare vt ꝟba dei diligenter audiat: vt sacre scpture firmiter adhereat: qua mediante vere salutis in via dirigat: ꝛ quid credere: quid facere vel dimittere aut cauere debeat instruat. Hinc Ps. Lucerna pedibus meis verbū tuū dñe: ꝛ lumen semitis meis. Proinde dist. xxxviij. Sicut stellas. scribit: ꝙ sicut stellas celi non extinguit nox. sic mentes fideliū inherētes firmamento sacre scripture non obstruit iniqtas mundana. ꝛ ca. sequēti scribitur. ꝙ scripturarꝫ ignorātia: christi est ignorātia ꝟm Hier. in Esa. ꝛ ꝟm glo. ibi. hoc intelligitur de ignorātia que cōtemnit discere. De quibus ibidem ca. Qui ea. dicit Grego. ꝙ si stultus est in culpa: sapiens erit in pena. ¶ Quartū est humilis deprecatio: vt scꝫ deus ostēdat ipi homini salutis necessaria: ꝛ illuminet ac cōseruet in vera christi fide. Jaco. j. Si quis indiget sapiētia: poscat a deo qui dat omībus affluenter. Nam ꝛ qui viam materialē nesciūt ab aliis inquirunt ꝛ demonstrari petunt. Ad ꝓpositū btūs Thomas postqꝫ errauerat a fide: tandē cōformatus in chro tam fortis in ipa fide extitit: vt nunqꝫ titubauerit de cetero: quia illūinatus solicite se custodiuit: pericula qꝫ declinauit: sacreqꝫ scpture ꝛ chrī fidei adhesit tam fortissime ꝙ pro ipa tormēta ꝛ mortem sustinuit: vt ptꝫ in legenda. O itaqꝫ tu homūcio qui tētationē pateris cōtra fidem: vel te seductū vides per aliquē errorem: stude quātotius te ad veritatē cōuertere ꝛ cōfortari. K

Humilis deprecatio

K Ex sola fide chrī btī reputandi.

¶ Quo ad tertiū de vera beatitudie fidelitatis: scꝫ in chro questio occurrit talis. Unde est ꝙ oēs chriani ex sola fide christi merito reputēt beati iuxta dictū saluatoris. Beati inquit qui non viderūt ꝛ crediderūt Respondet per conclusionē: ꝙ dignissimū est: vt oēs ꝛ singule aīe chriane pro chrī iesu fide dicant vere btē Et hoc quadruplici precipua ratione Primo ex fonte vere beatitudis. quia fons vere ꝛ celestis beatitudis christus deus in suis fidelibus vere per grām inhabitat. Juxta illud apostoli Ephe. iij. Habitare chrm per fidē in cordib⁹ vestris. Uere ergo btūs reputat qui beatitudinis fontem in se habet manentē. ¶ Secūdo ex pignore vere beatitudis: quod est sacramentū eucharistie: in quo chrus verus deus continet realiter ꝛ corporaliter. Unde canit eccłia. O sacrū cōuiuiū in qͦ chrs sumit: recolitur memoria passionis eius: mēs iplet gra

Ex fonte btītudinis.

Ex pignore btitudinis.

⁊ future glie nobis pign⁹ dat. Sʒ dato ꝙ aliqs sit pau
primus actu: ita ꝙ nō habeat etiā vnicū obolū: si tamē
apud se habeat depositū pign⁹ in valore mille milionū
aureoꝝ indubitanter prefixo termino sibi exoluendoꝝ
nihilomin⁹ ditissimus ⁊ felix reputat. Sic chri iesu fide
les q̄uis sint rebus paupes: hn̄t tn̄ pignus felicissime
⁊ veracissime btitudinis in eucharistia: in q̄ vitā eternaz
accipiūt indubitant. Jo. vj. Qui mā. me. car. et bi. me.
san. ha. vi. et. ⁊ ego. resu. eū in no. die. dt chr̄s. O igit
charissimi in his sacris diebus ꝑ festo dn̄ice natitatis
accedā⁹ ꝑparati vt accipiā⁹ h̄ tā saluificū: tā felicissimū
btitudinis etne pignus. i. chr̄m in eucharistia: vt beati
ores apud deū sim⁹. O deuote anie cur negligitis: cur
torpetis: expgiscimi vt tantū bonū glīosissimū ⁊ ditissi-
Ex acqsitiōe btitudinis. mū hēatis. Tertio ex acqsitiōe vere btitudis. qꝛ ha
btitudo celest³ que in p̄senti spe possidet: ista nō habet
nec pōt acqri nisi ꝑ merita fidi formate. Heb. xj. Sine
fide īpossibile est placere deo. ⁊ Mar. vl. Qui credi. ⁊
ba. fue. sal. erit. Ergo verus chr̄ianus est btūs q̄ plus
meret cū credit nō vidēs q̄ȝ videns. eo ꝙ vt ait Greg.
Fides nō habʒ meritū cui hūana rō p̄bet expimentū.
Et sic talis dicit vere btūs ꝑ btitudinis meritū. Quar
to ex ꝓmissiōe vere btitudinis quā indubitant fideles
veri in chr̄o pseuerātes post mortē ꝯsequent infallibi-
liter. qꝛ ꝓmissio dei est oīno infallibilis: cum sit sūma ⁊
ꝑma ꝟitas q̄ nec fallere nec falli pōt. vt ait Ans. Hinc
Hiero. ad rusticū monachū dt. Nil est chr̄iano felici⁹:
cui ꝓmittunt regna celoꝝ. O igit chr̄iana aīa cōsola
re: ⁊ da grās deo pro eo ꝙ es ad chr̄i fidem vocata. O
vere btā: imo non simplr: sed quater btā fidelis in chr̄o
aīa. vt patuit. Gaude ⁊ letare ꝑ tanta felicitate cōse-
quēda. Si aūt o misera peccatrix aīa deū in multis of-
fendeñ. pdidisti tot ⁊ tante btitudinis dona: recogīce
⁊ age p̄niam: vt reddat hec btitudo sempitna. Amen.

¶ De sancti Thome priuilegijs ⁊ fide sectando.
Sermo quartus in ordine.

Erant discipuli intus: ⁊ Thomas cū eis: venit
iesus ianuis clausis. ⁊c. Hec ꝟba scribūt Jo.
xxi. ⁊ recitant in hodier. euāg. ad honorē sc̄ti
A Thome apl̄i. A In p̄senti nempe euāge.
recolit aduētus chr̄i ad discipl̄os vna cū Thoma exi-
stentes post resurrectionē. In tpe aūt p̄senti recolit ec
clesia aduentū chr̄i ad nos ꝑ incarnationē ⁊ ꝑ grē infu
sionē. Vn̄ ⁊ in matutinali officio hodierno canit eccl̄ia
Nolite timere. qnta eñ die veniet ad nos chr̄s de⁹ nr̄.
Et hoc idcirco: vt ad festū ꝓximū natitatis dn̄ice nos
habilitare ⁊ ꝑparare debeam⁹: qtūs chr̄m in nos veni
entem: ⁊ in nr̄a mente per grē inspirationē nascentē di
gne suscipiam⁹. Idcirco Amb. in ser. j. de aduētu dicit.
Ideo sc̄ti p̄res dn̄i celebrare ceperūt aduentū: ⁊ ꝑmo-
nes de his diebus ad ppl̄m fecerūt: vt se vnusqsq fide
lis ꝑparet: emēdet vt digni dei ac dn̄i sui natiuitatē va
leat celebrare. Et in ser. ij. dicit. Optet ergo nos esse
sc̄titate puros: mūdos pudicicia: nitidos honestate: vt
quo diē festū aduenire ꝓpinquus cernim⁹ accurati⁹ in-
cedamus. Si eñ mulierc̄le solēt aliqs ferias susceptu
re maculas vestiū suaꝝ aq̄ diluere: cur nō magis nos
excepturi natalē dn̄i maclas aiaꝝ nr̄aꝝ fletibus ablu
amus. Hec ⁊ pl̄a Amb. ibidē. Itaqꝫ de h̄ b. Thom. ⁊ di
scipuli in p̄missis ꝟbis cōmendant: ꝙ. s. cū essent intus:
venit ad eos dn̄s iesus. vt patuit. In q̄bus quidē ⁊ se-
quētibus ꝟbis euāgelij ipe apl̄s Tho. p̄cipue triplicit
cōmendat ⁊ in exemplū nobis ꝓponit.

¶ Primo de sc̄tē fidei adhesiōe: qꝛ erat cū discipl̄is in
¶ Scd̄o de speciali significatōe: (fide solidand⁹.
quia Thome christus specialiter apparuit.
¶ Tertio de diuinali visitatiōe: cū dt. Venit ie. ⁊c. B

B Circa p̄mū de sc̄tē fidei chr̄i. s. adhesione accipiam⁹
hāc cōclusionē: ꝙ sicut apl̄m Thomā: sic ⁊ quālibet ani
mam nō nisi per fidem catholicā deus habet acceptā:
⁊ btitudine dignā. Hec cōclusio manifesta est ꝑ autori
tatē apl̄i Heb. xi. Sine fide inqt impossibile est quenq̄ȝ
placere deo. Credere eñ oportet accedentē ad deū.
quia est: ⁊ inquirētibus se remunerator sit C Sed
C hic occurrit q̄stio: qualis debeat esse fides hoīs chr̄ia-
ni: vt scʒ deo acceptā ⁊ beatitudine eterna dignā effici Quatuor cōditiōes fidei hoīs chr̄iani
at animā. Nam non q̄libet fides facit btm̄: ⁊ ideo gratū
q̄uis etiā Cygani se per suam fidem meliores iudicēt:
⁊ dicere solent. Preter fidem inquiūt cyganicā non est
melior q̄ȝ hūgarica vel romana. Sed ad id respondet:
ꝙ ad hoc vt fides chr̄iana sit saluifica: ⁊ vt deo gratum
ac beatū efficiat. ꝑm illud dictū saluatoris ad Thomā
factū. Beati inquit qui non viderūt ⁊ crediderūt: req-
runt conditiōes p̄cipue quatuor. ¶ Prima cōditio: vt
sit veritati diuine innixa: scʒ ꝑm rectitudinē sacre scri- Prima cōditio ꝟitati diuine innixa.
pture: qd̄ est cōtra fidem hereticoꝝ: ⁊ hoc ita ꝙ non re
quirat miracula vel alia experimēta: nec rationē hūa-
ne capacitatis vel intellectiōis: sed mere ex charitate
dei credat ꝑm sacrā scripturā ipi deo sic reuelanti. Vn̄
Matth. xvj. Btūs es Simon bariona: quia caro ⁊ san
guis nō reuelauit tibi: sed pater meus. ꝑm quippe Ly
ram: Petrus hic dicit btūs: quia cōfessio vere fidei du
cit ad beatitudinē: quā scʒ cōfessionē fidei Petrus fecit
q̄si interrogati a chr̄o discipuli quē ipm̄ dicerent? Re
spondit pro se ⁊ pro alijs dicēs. Tu es chr̄us filius dei
viui. Hoc autē Petrus non didicit ab hoīe: nec aliūde
q̄ȝ per solam grām sp̄ussancti: ⁊ reuelationē diuinā. ido
subdit. quia caro ⁊ sanguis. i. homo mortalis: nō reue-
lauit tibi. i. non docuit te istam ꝟitatem: sed pater me⁹.
⁊ per cōsequēs tota trinitas: quia indiuisa sunt opa tri
nitatis. vt ait Augu. lib. de trini. Et sic ptʒ ꝙ fides be-
atificans inniti debet soli deo reuelanti in sacra scptu-
ra. Nam illi p̄dicant beati qui nō viderūt ꝑ aliqua ex-
perimēta: ⁊ tamē credūt ea que sunt fidei. ¶ Sed q̄ri
tur vtrum rōnes inducte ad ꝓbandū ea que sunt fidei Questio.
minuāt meritū fidei in hoīe sic credēte. Respondet ꝑm
Tho. ij. ij. q. x. art. x. ꝙ ratio hūana inducta ad ea q̄ sūt
fidei dupliciť pōt se habere ad volūtatē credētis. Uno
modo sicut p̄cedens: cū vicʒ quis nō haberet ꝓmptam
volūtatē credēdi nisi rōnes humane inducerēt. Et tūc
vt ait Grego. Fides non habet meritū cui hūana ratio
p̄bet experimentū. Alio modo sicut cōsequēs. ⁊ sic non
excludit meritū: sed est signū meriti amplioris: quia. s.
homo dsligēs fidei veritatē sup ea cogitat ⁊ amplecti-
tur: si quas pōt inuenire rōnes que declarāt eaꝫ. ⁊ hoc
est ad meritū. iuxta illd̄ Eccl̄i. xxiiij. Qui me elucidāt
vitam eternā habebūt. Et sic ptʒ. D Scd̄a cōditio
vt fides sit firmissima et nullo modo dubitata. quia vt D
scribit extra de heret. c. dubius. Dubius in fide infide Indubitata
lis est. Debet ergo chr̄ianus in fide catholica adeo se fides.
firmare: ꝙ etiā si angelus vel quicūqꝫ sc̄tūs de celo ap
parēs doceret vel astrueret aliud a fide credendū: nō
vacillaret dubitādo. vt dicit apl̄us ad Gal. j. Sed hec
cōditionalis apostoli vt dicit Lyra. est in se vera: q̄uis
vtraqꝫ eius pars sit falsa. sicut exēpli gratia et ista. Si
homo volat homo habet pennas: est vera: q̄uis vtraqꝫ
eius pars sit falsa. vt patʒ. Sic ⁊ de illo dicto apostoli:
quia angelus vel sc̄tūs in celo cōfirmatus nō pōt doce
re falsum cōtra fidem catholicā. Sed querit. Quid
de his qui patiunt tentatiōes cōtra fidem vel phanta Questio.
sias dubietatis? Respondet ꝙ tales si non ꝯsentiūt de
liberato aīo: sed cōtradicunt ⁊ dolent de illis erroꝝū
phantasijs: non dicunt dubij in fide: quia talia eis non
placent aīo deliberato. Unde dicit Greg. ꝙ tales tē
tationes cōtra fidem non sunt curande. qꝛ nō nocēt dū
displicēt: imo meritū iustis augent. quia per talia mē-
tis flagella purgant pctā ⁊ in animo humiliati conser-
uant: ne per elationē excidant a dei gratia. Unde ta-
les debent cōsolari potius q̄ȝ deterreri vel despare: qꝛ
talis ꝓbatio est signū diuine dilectionis ꝑm Bernar. ⁊
alios docto. vt patʒ prolixe libro. Malogranati. E
Tertia conditio: vt fides sit charitatis operib⁹ p̄fe-
cta. Augu. j. q̄stione p̄ma. Sicut vrgeri. dicit sic. Cur E Opibus charitatis.
manus esset arida verū q̄dem esset membrū: q̄uis sine
sanguie ⁊ inefficax ⁊ mortuū. sic ⁊ fides cū sit ꝟa: tn̄ sine
opib⁹ mor. est. Jac. ij. qd̄ est ꝯtra malos chr̄anos q̄ fidē
habēt de chr̄o. sed ope ꝯtradicūt peccādo. Vn̄ Augu.
sermo. xxij. dicit. Fides appellata est ex eo qd̄ fit. Due
syllabe sonāt: cū dicit fides. Prima syllaba est a facto.
scd̄a a dicto. Interrogo ergo te vtrum credas? Dicis:

credo: fac q̃d dicis: et fides est. Hec ille. Sed ve et iterũ ve mundo ab scandalis: qm̃ innumerabiles chr̃iani cõfitentur chr̃m ore et corde credendo: sed factis negant multiplici peccato supbie: auaricie: luxurie: etc. chr̃m crucifigendo. Tales similes sunt demonibus qui credunt sed nõ diligunt deum. Unde Ja. ij. Tu credis qm̃ vnus est deus: bene facis: et demones credunt et cõtremiscunt. Aug. Cum dilectione fides est christiani. s. bo ni: sine dilectione est fides demonis. Immo vt ita dicã fides mali christiani inferior vel peior est quodammõ fide demonum: quia demones credũt et cõtremiscunt: illi aũt credunt sed non pertimescunt quotidie peccata facere. Unde Aug. O deus meus vtinã quomõ demones contremiscunt deum iudicẽ: sic homines ptimescerent saluatorem. Et sic ptz.

F Stabilitas fidei

F Quarta conditio vt fides sit in omnibus constans et stabilita. Cõtra eos q̃ ad tempus credunt et in tempore tentationis vel persecutionis recedunt. Nam qui perseuerauerit vsq3 in finem hic saluus erit. Matt. x. Unde Apoc. ij. Esto fidelis vsq3 ad mortem et dabo tibi coronam vite. Si nẽpe quis pro confessione fidei occideret martyr fieret. Ad propositum. B. Thomas apostolus talem fidẽ habuit per oĩa. s. prophetice et euangelice scripture innixam firmissimam opibusq3 et charitate perfectissimã: et etiã inter tormenta ꝯstantissimam. Idcirco eccl'ia sctã orat in collecta eius fidem imitari di. Da nobis q̃s dñe bti apl'i tui Thome solẽnitatibus gl'iari: vt ei9 sp et patrociniis subleuemur et fidem ꝯgrua deuotione sectemur. O itaq3 pie deus. o dulcissime iesu fac nos per merita Thome dignos beatitudine.

G Priuilegia bti Thome

G Circa secundum de dignitate priuilegiorũ bti Thome apostoli sit hec conclo: q amorosissimus dñs iesus beatũ Thomam apostolũ precipui amoris in signum magnis priuilegiis inter sctõs effecit dignissimũ. Et declarat pcipue ex quatuor priuilegiis.

Primũ priuilegium dilectionis

¶ Primũ priuilegiũ feruẽtissime dilectionis. Nimirũ qm̃ deus dat alicui donũ fe charitatis maximum donum dat: et quãto maiorẽ charitatem tanto precellentius donum dat: qr vt Aug. xv. de trin. ca. xviij. dt: et allegat a magistro in. j. li. sniarũ. di. xvij. In diuinis donis nil maius est charitate: ipsum eñ est donũ dei excellentissimum q̃d solũ diuidit inter filios regni et filios perditionis. Hec ille. Cũ ergo chr̃s iesus infuderit Thome charitatis feruentissime donũ: maximo priuilegio effecit dignissimũ. Sed vnde probatur Thomam habuisse feruentissimam christi iesu charitatem? Rñr q precipue ex tribus signis. Primũ signũ: qr p chr̃o mori desiderauit: qm̃ dicẽte chr̃o discipulis Lazarus mortuus est eamus inquit ad eũ in iudeã. Tunc discipuli timore concussi dicunt ei. Rabbi nunc querebant te iudei lapidare et iterũ vadis illuc. Tũc feruẽs amore Thomas dixit ad ꝯdiscipulos. Eam9 et nos et moriamur cũ eo. Joã. xj. vbi glo. dt. Ecce fus amãtiũ affect9 vel cũ eo viuere vel cũ eo mori. Aug. Tũc ẽ pfecta charitas in hac vita qñ p ipã ꝯtẽnit vita. Scd̃m signũ: qr tã feruẽs i charitate extitit vt ad remotissimas ptes Indie accedens m'lta tormẽta p chr̃o sustinere voluerit: nec ab ei9 charitate separi potuit pferẽdo carcerẽ: vincula: ardentesq3 laminas ferreas et fornacẽ ardentem et gladium: vt dicere posset cũ Paulo. Ro. viij. Certus sum quia neq3 tribulatio aut angustia: neq3 gladi9 neq3 crea. aliqua. po. nos separe etc. ¶ Tertiũ signũ qr chr̃o silis fuit. Unde Isi. li. de vita et obitu sctõrũ: Thomas inquit discipulus chr̃i ac silis saluatori: et qm̃ similitudo est causa dilectionis: et oĩe aĩal diligit sibi sile. Ecci. xiij. ideõ p illam silitudinem corpis dabat intelligi silitudo mentis. Sicut ergo chr̃s fuit plenissimus charitate: sic Thomas p suo modulo plenus fuit amore chr̃i diuino. Non ĩmerito vocatus est Thomas quasi totus means. s. in deũ p amorẽ.

H Scd̃m altissime reuelationis

H Scd̃m priuilegiũ altissime reuelatiõis: qr altissima secreta et a seclo abscõdita chr̃s ipsi Thome reuelauit q̃d est signũ amicitie: iuxta ipsius saluatoris dictũ Jo. xv. c. Iã inq̃t nõ dicam vos seruos sed amicos qr quecũq3 audiui a pr̃e meo nota feci vobis. Si petas q̃li secreta altissima reuelauit chr̃s Thome. Rñdet q pcipue tria scz de celesti via: et fitate diuina ac btã vita. Primo secretũ mysterii vie celestis. Nã vt ait Amb. ser. de resurrectiõe. Ignota erat ante chr̃i aduentũ via vite: sed hanc chr̃s Thome reuelauit vt habet Jo. xiiij. vbi legit: q dũ in vltima cena chr̃s dixisset discipulis. Uado inquit vobis parare locũ: iterũ venio et accipiam vos ad meipm vt vbi sum ego et vos sitis. Scd̃m Ly. dt chr̃s notanter iterũ venio et accipiã vos: etc. p tanto qr chr̃s non semel venit sed pluries ad accipiendũ electos in celũ. Nã q̃ ad beatitudinẽ aĩe venit quotidie: animas sctõrũ ad accipiendũ de eaꝝ corpibus et trãsferendũ in celestẽ gloriam. Iste tñ chr̃i aduentus non est in pñtia corpali. s. per seipm: fm q Ly. dt et concor. Henricus de Hassia. Deniq3 quo ad beatitudinẽ aĩe et corporis veniet chr̃s in fine mũdi ad assumendũ fideles oĩes et in presentia corporali. Cũ hec fba chr̃s dixisset. Tho. dixit ei. Domine nescimus quo vadis: et quõ possumus viam scire: vbi duo secreta petit scire. q. d. doce me primo terminum ad quem vadis. ¶ Secundo viam per quam vadis. Et fm Chrys. hoc dicit Thomas ex multa dilectione quia christum semp cupiebat comitari. Tunc christus dñs mira secreta mysteria reuelauit di. Ego sum via veritas et vita. Sup quo Aug. dt. Ambulare vis. s. ad celestem beatitudinem: ego sum via. Falli nõ vis: ego sum fitas. Mori non vis. s. morte eterna: ego sum vita. Subiunxit. Nemo venit ad patrẽ nisi per me. Lyra. i. in me credendo et me opere imitando. Et sic docuit chr̃s dominus viam vere beatitudinis esse fidem suam. Secũdo reuelauit Thome secretum diuine veritatis. s. q chr̃s sit ipã vera beatitudo: qr dixit se esse veritatem. Tertio reuelauit se esse vitã eternam: ideo addidit et vita. O quis posset penetrare et plenarie intelligere talia mysteria celestia. O Jesu bone tibi laus et gloria: quia per Thome interrogationẽ factam reserasti nobis talia mysteria salubria vt iam sciamus quia tu es via: quoniam fides tua et sanctissima documenta ducunt ad gloriam. O pie iesu tu es veritas: qr per te deus pater impleuit verissime oĩa sua pmissa de eterna beatitudie nobis dãda. O magne deus dulcis iesu fe tu es vita beata: qr tue glorie visione habebim9 in celo viuere sine fine. Cũ g̃ talia chr̃s Thome reuelauerit ptz q sit magne dignitatis et sctitatis.

I Tertium familiarissime consolatiõis

I Tertium priuilegium familiarissime consolatiõis. Nimirum aliquibus discipulis christus apparuit consolando eos tantum ad visum post resurrectionẽ vt euntibus in emaus Lu. vlt. Aliquibus ad auditum tantũmodo: vt cum per mulieres nũciauit discipulis di. Ite dicite discipulis et Petro: quia surrexit dominus etc. Aliquibus ad gustandum comedeñ. cum eis vt Petro Joanni et sociis eorum quando iuerãt ad piscationem: quibus christus in littore apparens tandem cum eis manducauit Jo. vlt. Aliquibus autem insuper ad tangendum: palpandum et cordis secreta reuelandũ: et hoc modo nulli tam familiarem consolationem charitatis exhibuit sicut Thome cui apparuit et ad visum gloriosum et ad auditum vocis eius dulcissimum: quando dixit ei. Infer digitum tuum huc: et similia sequentia. Et ad gustum. quia comedit cũ discipulis inter quos erat et Thomas. Et insuper ad tactum nulli discipuloꝝ familiariorem consolationem exhibuit sicut Thome: cui specialiter apparuit et vulnera oĩa palpãda pbuit et familiariter contrectando concessit et sui secreta cordis reserauit. Unde Ganfredus episcopus [illegible] Ecce deprehensus es o apostole: ecce cũcta [illegible] cantur a domino que pridie locutus fueras [illegible] discipulorum. Ex tali ergo experimento quid mirum si maxima deuotione mox exclamauit: dñs meus et deus meus. Exclama et tu h' o homo saltẽ cordis alto desiderio. Dñs meus chr̃s Jesus fm humanitatẽ: et deus meus quẽ adoro cultu deuotissimo offendere timeo et veraciter amo.

K Quartũ miraculose illustrationis

K Quartum priuilegium miraculose illustrationis: quia deus ipsum Thomam maximorũ miraculorum gloria illustrauit. Primo in vita vt claret ex legenda prio sermõe descripta. Scd̃o in mortis

hora: sicut patuit ibidem de ferri cādentis extinctione
⁊ fornacis ardentis refrigeratione: idoli cōminutione:
⁊ sic de aliis. Tertio post eius mortem: qꝛ corpus ei9
translatum circa annum dñi ducentesimūtricesimū in
Edissam ciuitatem: q̄ olim dicebať Rages medorū: ibi
nullus hereticus: nullus iudeus: null9 pagan9 pōt vi
uere ne tyrānus aliqs nocere ciuitati potuit ꝑ multos
annos: sed siqñ gens aliqua contra ciuitatē illam insur
rexit: puer baptizatus sup portā stās: ostēdit ep̄lam quā
saluator manu scriptam ꝓpria miserat Abagaro regi
quondam illius ciuitatis: postq̄ꝫ perlegisset: ea die ho-
stes aut fugiunt aut pacanť: ⁊ hoc est tam ꝓpter salua
toris virtuosa scripta q̄ꝫ ꝓpter Thome merita: vt hec
habenť in legenda. Deniqꝫ mgr̄ Soccus in suo ser. de
sctō Thoma refert: ꝙ ex ore ipsius patriarche narran
tis corā dño papa. s. audierit: ꝙ quolibet anno in festo
scti Thome eius corpus qd̄ seruať integrum absqꝫ cor
ruptione locari solet ꝑ sacerdotes in ep̄ali sede super
altare: ⁊ ipso patriarche missam celebrante. tandē ꝯse
crate hostie super patenam seruari solent corā scti apo
stoli corpe. qui (mirabile dictu) manu ꝓpria eucharı-
stiam accipiens singulis cōicantibus tribuit dignis: ⁊
retrahit ab indignis. Qd̄ vtrum sit narrandū vel non
lectoris arbitrio relinquo. Uerūtñ h̄: licet sit maximū
miraculum: deus tñ qui mirabilius est in suis sctis non
dubiū quin hoc ⁊ maiora facere possit: sicut ⁊ sepe facit
L ad laudem ⁊ gl̃iam suam. Et sic patet. L

Circa tertium principale sufficiat pro ꝯclone
ꝙ sicut Thomas ⁊ discipuli magna cōsolatio
ne sunt repleti ex visitatiōe chr̄i corporali: sic
boni catholici summa deuotione dñt affici ꝑ
susceptiōe chr̄i sacr̄ali: p̄cipue pro ista die chr̄i natali.
Hec ꝯclo patet: qꝛ sm̄ fidei ꝟitatem idem chr̄s qui ap
paruit discipulis accipiť reuera in hoc sacramento eu
charistie: ipsomet deo teste Joan. vj. ca. Caro mea ꝟe
est cibus ⁊ sanguis meus ꝟe est potus. Et ꝑ vita eter
na ꝯsequenda. Ideo subdiť. Qui inquit mādūcat car-
nem meā ⁊ bibit meū sanguinē in me manet ⁊ ego in eo
qui mādūcat hūc panē viuet ineternum. Ex quo patet
ꝙ sicut stultus esset ⁊ demēs qui a rege magno īuitat9
sub hac ꝓmissione ꝙ si secum velit prandere dabit rex
seipsum ⁊ totum suū regnū illi in ꝑpetuū possidēdum:
taľ ꝑ tanto bono nō acqesceret: sic imo magis stult9 est
qui pro eterno regno celesti ipi deo regiq̄ꝫ chr̄o ꝑ ista
eterne beatitudinis repromissione non vult se ad h̄ ce
leste cōuiuium eucharistie preparare hoc tp̄e natalis
per contritionē: cōfessionē ⁊c̄. O christiane aduerte ⁊
expergiscere de puluere peccatorum vt valeas gau-
dere in regno beatorum Amen.

In vigilia natiuitatis dominice Sermo.

Sanctificamini hodie ⁊
A estote parati: qꝛ die crastina videbit̄ maiesta
tem dei in vobis. A Hec ꝟba canit eccle-
sia in officio hodierno. s. in matutinali responsorio: ⁊ ac
cipiť ex pluribus passibus scripture. s. Josue. iij. ⁊ vij.
capl̄is ⁊ aliis locis: quibus ꝟbis sctā eccl̄ia admonet
oēs suos filios chr̄ianos vt sanctificentur hodie. s. per
veram pn̄iam: contritionē: ⁊ confessionem: emendañ. se
ab omī pctō: ⁊ sic ꝑ die crastina vicꝫ natiuitatis dñice
debite ⁊ diligenter debemus nos preparare ⁊ sctifica
Leo papa re vt simus deo grati. Ad quod hortať nos Leo papa
in ser[illegible] Sanctam ⁊ desiderabilem: gl̃iosam ac sin
[illegible] solennitatē: h̄ est natiuitatem dñi saluatoris
[illegible] dilect[illegible]ssimi deuotione fidelissima suscepturi totis
[illegible] cū ipsius adiutorio ꝓparare: ⁊ oēs
lateb[illegible] aīe [illegible]stre diligēter aspicere: ne forte sit in no
bis aliquod p[illegible] absconditū quod consciam nostram
cōfundat ⁊ oculos diuine maiestatis offendat. Nā licꝫ
christus dñs in celum ascenderit: ꝯsiderat tñ qualiter
se vnusq̄sqꝫ seruoꝝ eius sine auaricia: sine ira: sine sup-
bia atqꝫ luxuria ad celebrādam eius festiuitatē stude-
at preparare. Et sm̄ ꝙ vnumquēqꝫ ornatum bonis mo
rib9 viderit: ita illi gr̄aꝫ sue misc̄die distribuet. Et post

pauca subdit. Si ꝟo aliquē viderit adulteꝝ ebriosum:
cupidum ⁊ superbū: timeo ne h̄ illi dicať: quod in euā-
gelio dñs ipse predixit. Amice quō huc. i. ad eccl̄iam in
trasti non habens vestē nuptialē. Et sequiť. Ligate il
li manus ⁊ pedes ⁊ ꝓiicite in tenebras exteriores ibi
erit fletus ⁊ stridor dentiū. Ecce qualē sententiā inq̄t
in die iudicii excipiet qui sine remedio pn̄ie ad festiui
tatem dñi vicioꝝ sordibus inquinatus accesserit. Hec
Leo papa. Et ideo sctā mater eccl̄ia hodie oēs fide-
les specialius monet ⁊ hortať ad dignam preparatio-
nem. Itē ad idem scribiť Josue. iij. sic. Sanctificamini
cras eñ dñs faciet inter vos mirabilia. ⁊c̄. Item illud
ij. Paral. xx. caniť in laudibus. Judea ⁊ Hierl̄m noli-
te timere: cras egredìemini ⁊ dñs erit vobiscum. Qd̄
pōt esse aliud thema ꝑ sermone. O igiť fideles catho
lici: o viri: o mulieres: o iuuenes: o senes: ⁊ quiqꝫ chri-
sticole hortamur vos omnes iuxta premissa verba Sā
ctificamini ⁊c̄. In quibus ꝟbis tria mysteria notabim9
pro sermone isto.

¶ Primum de hodierna celebratione: quod accipi-
tur quia dicitur: Hodie.

¶ Secundum de crastina mirificatione ⁊ reuelati-
ne maiestatis diuine.

¶ Tertium de nostra scanctificatione cum premitti
tur. Sanctificamini ⁊ estote parati. B

Circa primum de celebratione hodierne vigi B Celebratio vigilie natiuitatis
lie accipiamus hāc ꝯclonem: ꝙ. s. natiuitatis
christi Jesu vigilia digne preueniť ab eccl̄ia
celebritate deuotissima. Et hec ꝯclo clara est
Primo ratione gratitudinis: vt. s. de tāto dei beneficio
scꝫ incarnatiōis ⁊ natiuitatis dñice gr̄as debitas aga
mus ne si ingrati fuerimus gratia dei indigni redda-
mur Nam vt ait Greg. Non est dignus de dandis q̄ nō
agit gratias de datis. Hinc Sap. xvj. scribitur. Opor-
tet preuenire solem ad benedictionē tuam: ⁊ ad or. lu.
te adorare. Ingrati eñ spes tanq̄ꝫ hybernalis glacies
tabescit ⁊ disperit. Hec ibi. Nimirū cras celebraturi
sumus ortū veri solis ⁊ vere lucis. i. chr̄i qui illuminat
omnem hominem venientem in hūc mundū: vt dꝛ Joā.
. j. Et idcirco oportet vt hunc ortum chr̄i preueniamus
benedicendo ⁊ orando deum: alias si fuerimus ingra-
ti de tali beneficio: spes nostra de futura beatitudine
tabescit ⁊ disperit tanq̄ꝫ hybernalis glacies. i. q̄ acci-
dit circa vernum tempus anni: nam citius a calore so-
lis soluiť. Secundo ratione nostre adhortationis ad
debitam preparationē ꝑ crastina festiuitate celeberri
ma. Propterea eccl̄ia in officio huius vigilie celeberri
me persuadet nobis hanc preparationē ꝑ crastino fe-
sto celebrando: vt patebit in tertio huius sermonis ar
ticulo. Et ideo ptꝫ ꝯclo C Sed hic notandū ꝙ ec- C Triplici honore
clesia romana hanc vigiliam natiuitatis dñice triplici
honore celebrat pre omibus aliis vigiliis festiuitatum
Primo a laudibus solennitatē inchoando: quod est sin
gulare huius diei priuilegiū: qꝛ alias solennitates in-
choare solemus in vesperis vigilie precedentis: hanc
aūt incipimus in laudibus ipsius vigilie precedentis.
Cuius ratio precipua: qꝛ hec festiuitas dñice natiuita
tis incepta fuit a laudibus tam apd̄ angelos celestes
q̄ꝫ apud hoīes terrestres. Nam vt hr̄ Lu. ij. Nato chr̄o
angeloꝝ militie ⁊ exercitus cecinerunt laudes mox
deo di. Gloria in excelsis. ⁊c̄. Quod audientes pasto-
res venerūt videre chr̄m natum: quo viso reuersi sunt
inquit pastores laudantes ⁊ gl̃ificantes dñm in oībus
que audierant ⁊ viderant. Ex quo ꝫ hec festiuitas in-
cepta fuit: tunc a laudibus angelorum ⁊ hoim: ideo cō
uenienter modo inchoať a laudibus. D Secundo
hec vigilia honorať solennius in martyrilogio prenun D In martyrilogio
ciando: quamuis enim ⁊ alie festiuitates in martyrilo
gio prenuncienť: ista tñ singulari ⁊ solennissimo mō cū
lucernis ⁊ superpelliceo induto h̄ modo dicendo. An-
no cesaris Augusti. xlij. hebdomada iuxta Dañ. ꝓphe
tiam sexagesimasexta. Olympiadis aūt. cxciij. Jesus
chr̄s filius dei in Bethleem iude nasciť. Ex quo pꝫ ꝙ
ista annunciatio fit sm̄ triplicem morem. s. Romanoꝝ:
cum dꝛ. Anno cesaris Augusti. Hebreoꝝ cū dꝛ hebdo

Olympiadꝫ. mada: ſm Dañ. ꝛ grecoꝝ cum dr. Olympiadis.i. regni grecoꝝ: qꝺ ſup li. Mach. ſm Ly. cõputaꝛ ab Alexan. Magno q̃ fuit primus monarcha grecoꝝ in mũdo. Sꝫ queri põt: cur ſic pnunciatur ſub triplici differentia regnoꝝ ꝛ linguaꝝ ipa chr̃i natiuitas? Rñr ꝙ hoc ideo vt.ſ. chr̃i dignitatẽ oĩs lingua cõfiteaꝛ: qꝛ dñs ieſus eſt in gloria dei patris: ſicut docet apl's Phil. ij. Nã vt ait glo. Lu. xxiij. Hec tres lingue pre ceteris in mundo pncipalius eminebant. Hebrea ꝑpter iudeos in lege dei gloriantes ſacerdotali ꝛ prophetica dignitate fulgeñ. Greca. ꝑpter ſapientiã apud grecos vigeñ. j. Coꝛ. j. Judei ſigna petunt: greci ſapientiã querunt. Et latina lingua ꝑpter imperialẽ maieſtatem apud romanos reges ꝓfulgentẽ. Sicut ergo chriſtũ exeuntẽ de h̃ mũdo per paſſionẽ hec triplex lingua ꝯfeſſa eſt in titulo: q.ſ. ſcriptus erat hebraice: grece: ꝛ latine h̃ modo Jeſus nazarenus rex iudeoꝝ. Sic conuenit vt chr̃m dñm venientem in hũc mundũ ꝑ natiuitatẽ hec triplex lingua confiteaꝛ.ſ. latina: ad ſignificandũ ꝙ iſte puer q̃ naſciꝛ eſt rex ꝛ impatoꝛ celi ꝛ terre. Et hebrea: ad ſcandũ ꝙ iſte puer nat⁹ eſt ſacerdos ꝛ ꝓpheta veriſſim⁹. Et greca: ad ſcandũ ꝙ iſte puer q̃ naſciꝛ eſt ſapientia dei: vt ſcribiꝛ. j. Coꝛ. j. Predicamus chr̃m dei ſapientiã. Ad hui⁹ exem ꝛ ſignum in miſſa vtimur hac triplici lingua laudañ. deũ ꝛ ꝯfideñ. chr̃m Jeſum.ſ. in lingua latina vt ptꝫ in oꝛationib⁹: eplã: ꝛ euangelio. Jtem lingua hebraica: vt claret de all'a: amen: ꝛ oſanna. Et in lingua greca vt ptꝫ ꝺ kyrie eleiſon ꝛ chr̃e eleiſon q̃ ſunt greca. E Tertio hec vigilia honoraꝛ genibus in terrã flexis adoꝛando.ſ. ad ꝓſcripta ꝟba martyrilogii cum ꝑnũcianꝛ cuius ratio eſt prima: vt ipm̃ honoꝛando gr̃aꝝ actiones ꝛ vicẽ repẽdam⁹. Jpe em̃ hodie ſe ꝓſtrauit in terram ꝑ aſſumptionẽ terrene nr̃e ſubſtantie: in q̃ ipe nos multum honoꝛificauit: qꝛ fecit heredes dei: ꝛ coheredes ac fratres chr̃i: vt dr Ro. viij. Et ideo iuſtum eſt vt ipſius viſitationi gr̃as agamus ꝛ rehonoꝛãdo in terrã nos ꝓſternamus. Sic em̃ amoꝛi ſuo nõ poſſum⁹ melius vicẽ rependere q̃ꝫ reamando: nec moꝛti ſue melius q̃ꝫ ꝑ ipſo moꝛiẽdo: ſic nec humilitati ſue melius q̃ꝫ nos humiliando. Secunda ratio: vt ei⁹ dominiũ ꝛ noſtrã moꝛtalitatẽ recognoſcamus: acſi in coꝛde quilibet tunc dicat. Jdeo in terrã me dñe Jeſu corã te nato ꝓſterno quia me moꝛtalẽ eſſe: ꝛ puluerẽ futuꝝ recognoſco: ꝛ te deũ ac dñm meũ fateoꝛ reſuſcitantẽ me ꝛ iudicantem: miſerere ḡ mei ꝛc̃. Sed ve ſuperbis: ve auaris: ꝛ ve luxurioſis: qꝛ ſicut ſunt vere terra ꝛ puluis: ſic ſunt cibus demonis. Vñ Aug. lib. de agone chr̃ian. dr ſic. Qñ dictũ eſt diabolo.ſ. in ſerpente: terrã manducabis: tũc dictũ eſt ꝛ pctõri: terra es ꝛ in terrã ibis. Datus eſt ḡ in cibũ diaboli peccatoꝛ. Non ſim⁹ terra ſcꝫ ꝑ affectionẽ ſi nolumus mãducari a ſerpente ꝛc̃. O ḡ fidelis aĩa recognoſce te hodie ꝛ humilia chr̃o deo tuo ꝛc̃. F

Tres lingue.

E Hec vigilia celebraꝛ genibus in terra flexis

C Circa ſcd̃m ꝑncipale de mirabili.ſ. manifeſtatiõe dñi qꝺ notaꝛ in themate vbi dr. Craſtina die videbitis maieſtatẽ: ſufficiat ꝑ ꝯcl'one firma tenere: ꝙ.ſ. chr̃s dei filius naſcẽdo de ꝟgine Maria in ipa die craſtina claruit ꝑ maxima ꝛ multa mirabilia ſcꝫ ꝙ virgo pariat ꝙ in partu doloꝛẽ nõ habeat ꝙ lacte ꝟgineo chr̃m lactet ꝛ nutriat: ꝙ in preſepio ploꝛet ꝛ iaceat: cui angeli ꝯcrepãt: ꝙ ipm̃ bruta aĩalia cognoſcãt: ꝛ hmõi plura. Oĩm hoꝝ maximũ eſt ꝙ ipe oĩpotens verus ꝛ ſempiternus deus moꝛtali humane nature vnit⁹ paruulus naſcaꝛ paupere de matre mũdiſſima ꝑ ſalute nr̃a. Vñ h̃ ꝑ ſimpliciũ edificationẽ in fide chr̃i ꝛ deuotione vnicã queſtionẽ breuiter ptractem⁹ de h̃ maximo miraculo diuine incarnationis ꝛ natiuitatis chr̃i aliis multis queſtionibus pretermiſſis. G Nimiꝝ queſtio eſt Vtrũ poſſibile fuit deũ vnire ſibi humanã naturã vl' quõ h̃ fieri potuit e't ꝑ miraculũ. Ex q̃ em̃ nulla ꝑt eẽ vnio int̃ illa int̃ q̃ nulla eſt ꝓpoꝛtio: ꝛ finiti ad infinitũ nulla eſt ꝓpoꝛtio vt dr phs. viij. phyco. ꝛ j. celi. Sicut em̃ mare totũ in ſuis guttis innũerabilibus nõ põt capi in vno cochleari: ſic a foꝛtiori mirabile maximũ ꝛ ſup oẽm intellectũ eſt quõ deus ipe infinitus potuerit ſibi vnire humanã creaturã q̃ eſt finita in vnitate ꝑſone: vt quẽ celi capere non pñt: in vnius virginis vtero: ꝛ in vno hoĩe chr̃o capiaꝛ: ſicut ꝛ canit eccl'ia. Sed ad hãc queſtionẽ rñr ꝙ doc. theologici multimodis rõnibus oñdũt reuera diuine incarnationis ꝛ vniõis miraculoſitatẽ foꝛe deo poſſibilẽ ꝛ ſic factã. Ad qꝺ ſm ſeraphicũ Bonauẽ. ſup. iij. ſen. di. j. q. j. ſimulq̧ ſecundũ ſctm̃ Tho. tres precipue rationes aſſignamus q̄bus oñdemus ꝓpoſitum.

F Mirabilis manifeſtatio domini

G Queſtio

Miraculoſitas vnionis humane nature

C Prima rõ omnipotentie diuine

C Scd̃a rõ intelligentie humane.

C Tertia rõ conuenientie vtriuſq̧ nature.

C Prima rõ accipiꝛ ex dei oĩpotẽtia: qꝛ vt ait Aug. ad Voluſianũ in mirabilibus factis tota ratio facti eſt potentia facientis: ꝛ ideo in diuinali incarnatione mirabiliſſima rõ eius potiſſima eſt oĩpotentia dei. Deus ḡ cũ ſit oĩpotẽs põt oẽ ill'ꝺ qꝺ nõ includit ꝯtradictionẽ nec aliquẽ defectũ in deo ponit: ḡ h̃ de⁹ potuit ſicut voluit ꝛ h̃ fidelibus ſufficiat.ſ. credere oĩpotentie dei: nec debent curioſe inueſtigare vt fides meritũ habeat. Nã ꝛ btã virgo maria cũ angelũ annunciantẽ iſtã diuinam incarnationẽ reqſiuiſſet. Quõ ait fiet iſtud: qm̃ viꝝ nõ cognoſco. Glo.i. nõ cognoſcere ꝓpoſui ꝛ deuoui: ſm ꝙ dr Aug. Rñdit angelus. De ſp̃ũſcti virtute qua ꝯciperet chr̃m deũ ꝟginitate ꝑmanente: ꝛ tandẽ cõcludeñ. intulit. Non erit inquit impoſſibile apud deũ oẽ verbũ Lu. j. Ad qꝺ mox ꝟgo maria credidit: ꝛ ꝑ illã fidẽ btã predicari ꝓmeruit: dicẽte Heliſabet. Btã q̃ credidiſti ꝛc̃. Sic in ꝓpoſito. Hoc docet Aug. li. de trin. di. Noli intelligere vt credas: ſꝫ crede vt intelligas. Fides em̃ intellectũ ꝑbet. Et iteꝝ. Demus inquit deo oĩa poſſe ꝛ nos intelligere non oĩa poſſe. Sed iuxta premiſſam rationẽ circa eius minoꝛẽ querere potes: quõ deũ incarnari ꝛ humanã naturã aſſumere nullã includat ꝯtradictionẽ nec imꝑfectionẽ vel aliquẽ defectũ ĩ deo ponat cũ ſit eternus factus eſt tꝑalis imoꝛtalis ꝛ impaſſibilis factus eſt paſſibilis ꝛ moꝛtalis. Hoc ſm eũdem Bona. ꝛ Tho. vbi ſ. declaraꝛ: qꝛ diuinã naturam vniri humane non eſt aliud q̃ꝫ diuinã ꝑſonã q̃ ab eterno fuit hypoſtaſis reſpectu diuĩe nature: eſſe hypoſtaſim reſpectu humane nature in tꝑe. Hoc aũt nõ dr aliquã imperfectionẽ vel defectũ aliquẽ: imo potius dignitatẽ ꝛ nobilitatẽ: qꝺ oñdiꝛ ꝑ plura. Nã ſicut deus cũ ſit eternus ꝛ ſumme bonus: tñ in nullo fit derogatio bonitatꝫ ſue dũ ex ſua bonitate factus eſt cauſa bonitatis creature create in tꝑe: q̃uis bonitas creata longe ſit inferioꝛ bonitate increata. Sic ꝛ ꝑſona filii dei cũ ſit hypoſtaſis intellectualis ꝛ increata ab eterno: in nullo derogauit cũ factus eſt hypoſtaſis rationalis nature create in tẽpoꝛe. Et queadmodũ de⁹ de nõ creante fit creans ſine aliqua ſui mutatione vel innouatione: ſed ſolum facta mutatiõe ex parte nature create: ſic perſona filii dei q̃ prius non erat hypoſtaſis humane nature in actu habet iam eſſe eius hypoſtaſis abſque aliqua ſui mutatione ſolum facta mutatione ex parte nature aſſumpte ꝛ queadmodũ deus eſt in creatura ꝑ eſſentiã ꝛ ꝑ pñtiã ꝛ per potentiã: ꝛ in nullo dependet ab illa: ſed potius creatura dependet ab ipſo deo tanq̃ a cauſa ꝯſeruãte ꝛ ſuſtentante. Sic ꝛ deus cũ eſt in creatura rõnali per vnionẽ nõ dependet ab ipa: ſed potius ecõuerſo: qꝛ habet ſubſtãtificari ꝛ ſuſtentari ab illo. H

Ex omnipotentia dei

Queſtio

Perſona filij

C Jtem alia ſilitudo põt de hoc poni: licet nõ oĩmoda qꝛ vt dr Hilari⁹. Compatio terrenoꝝ ad deũ nulla eſt nec exemplũ ſufficiẽs rebus diuinis rõ humana preſtabit: tñ aliqualis iſta. Si nobiliſſimi fruct⁹ ramus in aliquo vno trũco ſylueſtrꝫ arboꝛis inſeraꝛ alterius.ſ. nature: in illa vnione nõ derogaꝛ nobilitati fructus optimi: ſed ille trũcus ſylueſtris nobilitaꝛ cũ trahiꝛ ad nobiliſſimi fructus ramũ: ꝛ tñ in illa arboꝛe vna videnꝛ q̃dammõ diuerſe nature ꝯiuncte. Vel ſm doctoꝛes melioꝛ ſilitudo eſt. Si rex nobiliſſimus diligeret albedinẽ adeo ꝙ ſe faceret fieri albũ: tunc ibi fieret vnio accidẽtis cum ſubiecto que in pluribus appropinquat ꝓ ceteris vnioni hypoſtatice q̃ facta eſt in chr̃o. Primo qꝛ ſicut accidẽs innitiꝛ ſubiecto ſalua ꝓprietate vtriuſq̧.ſ. accidẽtis: puta illius albedinis poſite ꝛ ſubiecti.i. ipſius regꝫ: ſicut Leo papa dic. Salua ꝓprietate vtriuſq̧

H Compatio terrenoꝝ.

nature(inqt) deus factus ē hō. Qz eñ, ꝟbū caro factū est non ħ ꝟcat ꝙ in carnem sit dei natura mutata: sed ꝙ a verbo in vnitatem persone sit caro suscepta.i.homo. Hec Leo in ser. Secundo qꝛ sicut illa accidentalis albedo nil conferret nihilꝙ minueret regie maiestati: ſʒ ipa nobilitaretur ⁊ dignificaretur in rege adeo ꝙ omēs cōcretiuas denominatiōes cōicaret: vt sicut diceretur rex ille sapiētissimus: potentissimꝰ: ditissimus: sicꝙ de aliis dignitatibus: ita dici valeret ꝙ albus ille.s.rex idē est talis ⁊c. sic ⁊ humanitas chri. Uñ Leo papa vbi s̄. Maiestati inquit filii dei corporea natiuitas nihil abstulit nihil ꝯtulit: quia substātia incōmutabilis nec minui potuit nec augeri. Sed ipsa humanitas in chro est adeo nobilitata vt oēs concretiuas denominatiōes cōicet. Uñ vere dr ꝙ homo chrs est creator mundi: licet ꝭm diuinam naturam accipiēdo ipe est oipotens: omisciens ipse deus qui fecit omnia ⁊ sic de aliis. Tertio: qꝛ sicut accidens ⁊ albedo illa vnitur subiecto.i. regi tanꝙ sui representatiuū: sic verbū diuinum ꝭm se occultissimū vniuit sibi humanā naturā tanꝙ sui expressiuā ⁊ notificatiuam. In hoc tñ est dissimilitudo: qꝛ humanitas chri nō innititur verbo diuino inhesiue prout innititur accidens subiecto.

I Secunda rō intelligentie. I Scda rō dr intelligētie: qꝛ vt ait Hilariꝰ plꝰ pt deꝰ facere ꝙ̄ hō pt dicere vl' itelligere ſʒ hō pt dicere ⁊ itelligere rōnabilr ⁊ ꝯgrue deū ex sua bonitate infinita humanā naturā assumpsisse. Tū ꝑpter sue potētie: sapientie: charitatis ⁊ pietatis eminentē manifestationem. Tū ꝑpter hoīs liberationē ex īmensa misericordia: cū nullus alius satisfacere poterat de pctō generis humani nisi solus deus: vt docet Ans. li. Cur deus homo. Cum ꝙ̄ ħ homo possit intelligere sequitur ꝙ multo magis deus facere potuit.

Tertia cōuenientie. Tertia rō conuenientie. Nam eoꝝ est vnio facilis q̄ ad inuicem habent similitudinem: sed homo est creatus ad imaginē ⁊ silitudinē dei Geñ.i. ergo humana natura vnibilis est diuine in ꝑsona: vt ptʒ ad obiectū q̄ dicebatur: ꝙ humane nature ⁊ diuine nulla est ꝑportio: ergo nulla vnio: cū distent in infinitū. Rñr ꝭm Bona. ibidē: ꝙ inter deum ⁊ creaturā non pōt esse ꝑportio ꝭm certā quantitatem qꝛ deus est infinite ꝟtutis improportionabiliter excedens oīa: sed est ꝑportio que consistit in quadā habitudine ordinis: quia creatura ordinatur ad deū ⁊ depēdet ab ipso. Et talis ꝑportio sufficit ad vnionē: sicut a sili q̄ dammō aīa rōnalis improportionabiliter melior est corpore: quia vt dt Aug. li. de quantitate aīe: ⁊ Bersi. Totus corporeus mūdus ad vnius aīe preciū equipari nō pōt: ⁊ tñ possibile est animā vniri corpi: qꝛ quāuis ibi non sit ꝑportio ꝭm cōmensurationē quantitatis ꝟtutis est tñ ꝑportio que attenditur in conueniētia ordinis ꝭm ꝙ dicimus ꝑportionem inter materiā ⁊ formā. Nā corpꝰ ordinatur ad animā ⁊ materia ad formā. O igitur mira dei potentia: mira sapientia. O supmiranda benignitas ⁊ misericordia: pietas ⁊ clementia. O dulcissimi Iesu ineffabilis charitas ⁊ grā qua nos miserrimos voluit sublimare tanta gloria vt deus fieret homo. Agamus ergo gratias.

K Nostra sanctificatio. K Circa tertium principale d̄ nostra sctificatione accipe ꝑ finali ꝯclone: ꝙ q̄libet fidelis debet sctificari hodie vt chrm iesum valeat suscipere digne natū crastia die. Et breuiter sufficiat ħ declarari sic. Quia si fideles ⁊ deuoti chriani esse volumus chrm dñm die crastina suscepturi sumus triplr. Prīo ꝑ corporalis ntitatis representationē: qꝛ eccłia repsentat in crastino officio quō chrs venit ad nos mirabiliter nasceñ. ex virgine. Scdo ꝑ spūalem grē infusionem ⁊ inhabitationē: sicut ipemet ꝓmisit Joan. xiiij. Si quis diligit me sermōes meos seruabit: ⁊ pater meus diliget eum: ⁊ ad eū ve. ⁊ mansi. ⁊c. Tertio per sacramentalē pñtiam ⁊ susceptionē: sicut ⁊ ꝓmisit Joan. vj. Qui manducat meam carnem ⁊ bi. me. sang. in me manet ⁊ ego in eo. Btūs ergo hō qui se ꝑ hac triplici chri susceptione sic sctificabit: sicꝙ solennitatē crastinam digne celebrabit.

Admonitio eccłie ꝑ isto festo. Quapropter eccłia nusꝙ per totū annum ꝑ aliquo festo in crastinum celebrando ad preparationē tam crebro admonet sicut hodie ꝑ die crastina in officio tā matutinali ꝙ̄ laudum ⁊ horaꝝ antiphonis ⁊ versiculis ꝙ̄ misse introitu ⁊ aliis similibus vt preparemur. Si queris quō debeas te sctificare vel ꝑparare? Rñr ꝙ ꝑ premisso christi triplici aduentu crastino debes te potissime triplr sanctificare. Primo pro aduentu corporali debes corpus in multa mundicia seruare ⁊ continere. Nā dt ps. Tu aūt in sctō habitas laus isrl'. Et sap.j. Non habitabit.s.deus in corpore subdito pctis. Nam ex quo filius dei nostram naturā assumpsit debemus ipam honorabiliter in mundicia seruare: ꝑpter q̄d dt Hiero. ⁊ hr in legenda. In hac nocte natiuitatis dñi omnes laborantes vicio sodomitico per totū mundum sunt occisi. Ad id cape exemplum materiale. Si eñ ꝑ festo crastino non vis corpore inbalneato esse: quanto magis debes sordes vicioꝝ abluere. Exemplum materiale Scdo ꝑ aduentu christi spūali debes mentem sctificare ab omni peccato ꝑ veram cōtritionem: ꝯfessionē: ⁊ satisfactionem. Si eñ domū tuā ꝑ die crastina scopatam ⁊ ornatam vis habere: quanto magis mentem vt dignetur chrs inhabitare. Greg. in homel. Tergat sordes praui operis.i. peccatorum qui deo preparat hospitiū mentis. Tertio pro aduentu vl' susceptione christi sacramentali in eucharistia debes vtrunꝙ.s. animā ⁊ corpus diligentissime sctificare ab omni non solum pctō sed etiam negligētia ⁊ quouis impedimento deuotionis: vt digne ad vitā eternam in sacramento accipiendā deuotissime accedas: iuxta illud .j. Cor. xj. Probet aūt seipm hō ⁊ sic de pane illo edat. O igitur charissimi recognoscamus dñi Jesu amorem erga nos in incarnatione ⁊ passiōe: ⁊ sanctificemur ad eius dignā susceptionē ⁊ deuotā crastinā solēnitatē: vt mereamur grām in pñti ⁊ gloriam in futuro Amen.

Itē ꝑ vigilia natiuitatis dñi aliū sermonē habes in Stellario de sctitate ioseph sub themate ex hodierno euā. accepto.s. Joseph fili Dauid noli time. acci. ⁊c.

De ntitate dñi Ser.j. cū legēda applicata.

Apparuit benignitas ⁊ humanitas saluatoris nostri dei. Titū. iij. c.

A In quibus verbis recitatis in epła hodierna insinuatur nobis charissimi ex parte dei indicibilis pietas ⁊ charitas: ⁊ per ꝯñs ex parte nostri debita deo laus ⁊ gratiaꝝ actio ac iocunditas spūalis: deuotionisꝙ suauitas. Nimiꝝ ex parte dei quid potuit erga nos exhiberi maioris charitatis ⁊ benignitatis ꝙ̄ ꝙ ꝑ nobis pctōribus miserrimis ⁊ mortalibus hoībus qui sumus mali ⁊ ingrati serui ⁊ damnatiōe digni: ⁊ iustissimo iuditio patibulo infernali adiudicati. Nihilominus vt redimeremur deus ipe misericordissimus dilectissimū filium vnicum dñm iesum coeternū ⁊ consubstātialem dedit vt hodie nasceretur: ⁊ tandē ꝑ nobis patibulo crucis suspenderetur. Uñ Greg. in prefa. paschali dic. O ineffabil' dilectio charitatis: o mira circa nos tue pietatis dignatio vt seruū redimeres filiū tradidisti. Deniꝙ ex parte nostri insinuatur maximū gaudiū ⁊ debita gratiaꝝ actio ꝑ tanto beneficio diuine incarnationis ⁊ hodierne natiuitatis. Sicut q̄ppe videmus ꝙ si aliq̄ virgo de genere paupere: adamatur a rege ⁊ desponsatur magno regi: toti eius generi maximū est gaudiū. Et cū illi puelle ex rege nasceretur heres legitimus: adhuc maius gaudium cumulatur: quia sic genus regium denoluitur ad genus puelle: Sicut legitur de Hester. Sic ex quo deus pater desponsauit de nostro genere virginem Mariam: que virtute dei ⁊ spūsancti opere concepit ⁊ peperit hodie dei filium: per quem ad nos homines credētes est deuoluta hereditas ⁊ dignitas regia celestis: quia facti sumus filii dei ⁊ heredes christi Rom. viij. Maxime ergo iocūditatis ⁊ gratiaꝝ actionis atꝙ diuine laudis est hodie nobis materia vt exultemus ⁊ demus gloriam deo. Ad hec ergo premissa cōsideranda attentos nos reddit apłs ⁊ ecclesia per premissa verba in epistola hodierna.s. misse secunde: dic. Apparuit benig. ⁊c. q.d. ecclesia sic. O charissimi filii christiani: o fideles christi iesu benedicti: o anime deuote diligenter hodie attendite quanta ⁊ ineffabilis

dei charitas est erga nos exhibita: ꝛ q̄ īmensas deo laudes ꝛ gratias referre debeamus: q̄plenoq̄ corde ꝛ opere amorē rependere deo ꝛ christo obligamur: qꝛ ecce hodie apparuit benignitas ꝛ humanitas saluatoris nostri dei.s.in christi natiuitate. In quibus verbis apostolus tria precipua tangit que in chri iesu natiuitate apparuerunt contemplanda

¶ Prim chri benignitas:cū dr. Appuit benignitas
¶ Scdm chri hūanitas:cū subdit. Et humanitas.
¶ Tertium christi diuinitas:cum subnectitur. Saluatoris nostri dei. Et secundū hec sufficiat hic tria mysteria declarari.

B

Immensitas benignitatis diuine

¶ Circa primū mysterium.s. benignitatis diuine in christi natiuitate accipiamus hanc ɔclonem: ꝙ in dn̄i iesu natiuitate hoibus apparuit manifeste imensitas benignitatis diuine. Declarat sic:quia ſm Ly.in postilla ꝛ Joannē ianueñ.benign⁹ dr q̄si bñ ignit⁹.s.amore. Uel benignitas quasi bona igneitas:ꝛ hoc cōpetit deo quia Amb.dr Deus est ignea charitas: dicente moyse Deus noster ignis est.Deu.iiij. eo ꝙ animam ex phtia sua calefacit:vt ꝛ ipa ignea charitate ardeat. Hec ille

Cognitio vere benignitatis

Est aūt benignitas virtus qua quis se sponte ad bene faciendum offert:suauis consortio:cunctos sua inuitās dulcedine:sicut habet li.Catholicon. Ex quo ptz ꝙ benignitas p tria comprobat ꝛ veraciter cognoscit. Primo per spontaneum donum vel beneficiū. Scdo per suaue.i.amorosum ɔsortiū. Et tertio p attractiui amoris indicium. Hec signa deus exhibuit manifeste ꝛ magnifice nobis in chri incarnatiōe. Primo quidem quia dedit donum preciosissimū qd habuit ꝛ beneficiū quo maius dari nobis non potuit.s.filium suum cū quo est vnius essentie diuine. Uñ sicut quis ignitus amore nō pōt se cōtinere:sed omnia que habet solet amato offerre:iuxta illud Cant.viij. Si dederit hō oēm substantiam domus sue p dilectione quasi nihil despiciet eam

Signa euidentissima benignitatꝫ chri in sua incarnatiōe

Sic nobis fecit deus qui ꝓprio filio nō pepercit:sed p nobis oībus tradidit illum: quō nō etiam cum illo oīa nobis donauit? Roma.viij. Omia.s.terrena ad vsum: oēs angelos celestes ad ministeriū ꝛ celestem hereditatem ac seipm in premiū in quo consistit omne bonum. Hinc Joan.iij. Sic deus dilexit mundū vt filium suū vnigenitū daret:vt oīs qui credit in eū non pereat:sed habeat vitam eternam. Hilarius de trin. Deus pater mundū diligens:hoc dilectionis sue ꝓtulit testimoniū vt filium suum vnigenitū daret. Et hoc fecit deus nobis meregratis vtpote inimicꝭ ꝛ indignis. Berñ li.de diligendo deo dicit. Dignus plane est.s.deus a nobis reamari si aduertamus: quis: q̄s: ꝛ quantū amauerit. Quis eñ:nonne oīm deus qui bonoꝝ nostroꝝ nō eget. Quos:Cum adhuc inquit apl's inimici essemus:reconciliati sumus deo. Dilexit ergo nos de⁹ gratis ꝛ inimicos Sed quantum scribit Joannes. Sic deus dilexit mundum vt filium suum vnigenitū daret. Hec Berñ.

Attractiui amoris indicium

Item secundo deus nobis manifestauit imensam benignitatem p attractiui amoris indiciū:qm̄ sic amore preueniendo nos ad reamandum accendit. Ignis eñ non melius accendit q̄ igne:sic amor non melius accendit q̄ amore. Amb. Nil tā impressum humanis affectibus q̄ diligere se diligentem. Ideoq̄ dicit sapiens. Si vis amari ama. Nimirum phs in Eth. dicit ꝙ in obscuris oportet apertis vti testimoniis. Dilectio aūt dei ad hominem in veteri testamento erat valde obscura: qꝛ potius videbatur odire q̄ diligere: eo ꝙ tam seuere ipm puniebat:ergo deus voluit nunc apertum testimoniū ꝛ indiciū sue dilectionisꝛ benignitatis dare:quatinus si non reamauerim⁹ veraciter: sceleris rei arguamur: quia Aug.dr. Nimis durus est qui dilectionē ꝛsi nolit impendere nolit rependere. Diligamus ergo charissimi deum ꝛc̄. Item tertio imensam benignitatem ondit

Suaue consortium

nobis deus p amorosum ꝛ suaue ɔsortiū: quia nobiscū parentelam contraxit qn̄ humanā naturam in chro sibi vniuit:ꝛ eternū celestis patrie ɔsortium ad cohibitandū exhibuit. In hoc eñ maxima benignitas.i.amoris igneitas viguit:qꝛ sicut feruens ignis ex vehementia caloris iactat extra se ad remotiora:transiliens ꝓpinquiora:sic charitas dei filium fecit descendere ad assumendū nr̄am naturā q̄ est deo remotior:vtpote dissimilior q̄ angelica natura. Uñ Heb.ij. Nusq̄ angelos apprehēdit sed semen Abrae:quod est benignitatis erga nos imense.

C

Questio q̄re deus angelicam naturā nō assumpsit

¶ Sed questio hic occurrit cur deus suauis vniuersis(cuius miserationes super oīa opera eius:dicēte Ps)voluit tm̄modo hoībus ꝛ non angelis exhibere hanc benignitatem vt eoꝝ naturā assumere dignaret:quatinus a pctis redimerent ꝛ repararent ad beatitudinem ad quā creati fore dinoscunt. Et arguitur pōt ꝙ hoc fieri congruisset:qꝛ angelica natura dignior est ꝛ excellentior naturalr q̄ humana. Nam dic. Greg. iij.li.moral. Quanto in angelo natura subtilior:eo magis in illo imago dei insinuat expressa: ḡ sequit ꝙ magis cōueniebat assumi. Item qꝛ vterq̄.s.angelus ꝛ homo eodem genere pcti.s.per superbiam corruerunt in culpe ꝛ pene miseriam:ergo sicut deus humanā naturam assumpsit ex imensa charitate vt humane miserie subueniret:sic cōueniebat vt ꝛ angelis subueniret. Ad hec tn̄ ꝛ ad questionem rn̄r ſm Boñ. super.iij.di.ij.ꝛ ɔcor.ſm Tho.aliosq̄ super.iij.sen.scripto.ꝙ loquēdo de potētia dei absoluta potuit quidē naturā angelicā assumere sicut potuit ꝛ assumpsit humanā: tū de potentia ordinata humanā decuit assumere:ꝛ non angelicā. Et h̄ causa breuitatis ostendit tribus precipuis rationibus:aliis multis pertransitis.

Ex parte culpe

Prima ratio accipit ex parte culpe vel offense:quia pctm̄ angeli est irremissibile:eo ꝙ non est pnie susceptibile. Uñ dr Damas. li. iij. Angeli sicut nec sunt nec vnq̄ erūt susceptibiles penitentie:sic etiam nec venie. Et Dioñ. de cele.hierar. dr ꝙ angelus id quod semel fecit h̄ semp se benefecisse putat:ꝛ ideo ei⁹ pctm̄ est irremediabile. Unde legit ꝙ sanctus Martinus ꝓmiserit diabolo ꝙ sibi veniā impetraret a deo si tn̄ peniteret: ꝛ ipse diabolus noluit penitere:etiam si sibi dare mox celestis beatitudo. Pctm̄ ꝟo hominis est remediabile p pniam. Cū ḡ assumptio nature ordinat ad reparationē nature lapse:ergo claret ꝙ q̄uis homo ꝛ angelus eodem gñe superbie peccauerint: tn̄ aliter ꝛ aliter: ergo angelica natura q̄ nō est reparabilis nō debuit assumi:sed sola humana q̄ est reparabilis.

Ex parte persone

Scda ratio accipit ex parte persone:qꝛ in natura angelica vna persona angelica nō distinguit per originem ab alia: nec aliquis angelus pōt esse fili⁹ naturalis alterius:sicut est in diuinis ꝛ in humana natura vbi omnes homines ꝓpagati sunt per originem ab vno primo hoīe:ꝛ ideo congruebat vt homo repararetur per vnum iuxta illud Ro.v. Sicut per inobediētiam vnius hominis.i. Ade peccatoris constituti sunt multi:ita ꝛ p vnius obedientiam.s.chri in cruce passi iusti constituunt multi. Et ideo filius dei qui est in persona distinctus a patre illā naturam debuit assumere in qua ꝓprietatem filii retineret:vt qui ab eterno erat filius patris:in tpe fieret filius matris. Qd nō potuit fieri in angelica natura que licet habeat imaginē dei sit sublimior hoīe:tn̄ humana natura inquantū est in psonis distincta per originē est sublimior deo.

Ex parte ruine

Tertia ratio ex parte ruine:quia totū genus humanū lapsum erat per deceptionem factam ab alio.s.diabolo: nō sic tota natura angelica. Decebat eñ hoī subueniri ne tota natura humana relinqueret sub dānatione:sed iusti ꝛ electi regnarent in celesti beatitudine cū bonis angelis. O ergo dei benignitas imensa: o pietas inaudita. Agamus gratias deo ꝛc̄.

D

Utrū fili⁹ dei debuit nasci assumēdo naturā hūanā non aliunde q̄ de genere Adam

¶ Circa secundum principale de humanitate chri a verbo assumpta questio occurrit pertractanda. Utrum filius dei debuit nasci assumendo naturā humanā non aliunde q̄ de gñe peccatoris Adam. Et arguit ꝙ non debuit de Adam sed aliunde vt.s.deus creasset aliquā virginem de terra sicut ꝛ Adam fuerat creat⁹ in innocētia:ꝛ ex illa virgine dei filius carnem debuisset assumere. Probat sic:qꝛ dei filius debuit carere oī morbo qui venerat vt medicus ad curandū morbum humane nature:ergo non debuit naturā morbidā assumere: sed talis erat tota natura de genere Adā.ḡ ꝛc̄. Sed in cōtrarium est:qꝛ ꝓphe dixerāt chrm̄ nasci ex virgine de

semine Dauid ppaganda: ꝛ sic deꝰ ab eterno puiderat. Ergo aliter non potuit nec decuit: quin .s. de Dauid ꝛ p pns de genere Adam chrs nascerek.

Solutio

Ad hoc quesitū rñr ꝭm Bona. super iij. di. xij. ponendo hanc ꝯclonem ꝙ .s. dei filius potuit naturam humanā aliunde assumere q̃ȝ de Adam si voluisset ꝭm absolutam potentiā: non tñ ꝭm congruentiā. Declarat sic idem Bona. qꝛ sic magis congruebat iuxta scȝ preordinationē diuinā. Primo ad manifestationē diuine potētie cū in illa natura que a diabolo fuit victa ꝯgrediendo vincerek diabolus. Scdo ad manifestationē sapiētie in hoc ꝙ de natura infirma ꝛ morbida fecit antidotū .s. eterne salutis Tertio ad manifestationē iusticie in h ꝙ qui peccauerat ille fecit emendam. Nam ad iusticiam ptinet vt ille satisfaciat qui peccauit. Quarto ad manifestationem misericordie in hoc ꝙ sic peccatoribus dedit summam spem ꝛ venie fiduciā.

Ad obiecta

Ad obiecta rñdet ibidē Bon. Ad primum dicendo ꝙ chrs naturā debuit assumere nō nature morbū q̄ ad culpā vt ꝯcludit argumētum illud: qꝛ hoc impedisset curam ꝛ derogasset chri dignitati. Assumere aūt debuit nature morbū q̄ ad penā: non culpā vt sic satisfaceret. Ad aliud in contrariū rñdet ꝙ preordinatio diuina vel pdestinatio non dt vel imponit necessitatē euentus simplr sed sub ꝯditione: vñ non excludit possibilitatē simplr: potuit ḡ si voluisset aliūde assumere naturā humanam loquendo de potentia simplr: non de ꝯgruentia. Hec Bona. O mira dei sapientia in reparatiōe humana. O veritas eterna in fide catholica. O vere deus. O bone iesu tibi laus ꝛ grāꝝactio quia nos ad tuam infallibilem fidem vocasti. E

E

Qualiter apparuerit diuinitas saluatoris in ipa ntitate

¶ Circa tertium pncipale de diuinitate chri nascētis ex q̄ queri pōt iuxta vba pssumpta: qualiter apparuerit diuinitas saluatoris nri .s. in ipa chri ntiuitate. Ideo ad id breuiter respondendo ponik hic talis ꝯclo ꝙ diuinitas chri nascentis aperte pbak per miracula virtute solius facta oipotentis. Declarak hec ꝯclo causa breuitatis vnica rōne ꝭm Sco. plogo. li. sniaꝝ. q. ij. ꝛ Lyr. super Joan. snias: quia efficacissimū argumentum ad pbandum vitatē aliquā q̄ excedit naturalē facultatē intellectus qualis est veritas diuinitatis chri est p opa miraculosa. Nā vt ait phs. iiij. metaphy. oīa denominank ꝓprio opere: ꝛ ideo p ꝓpriam operationem certificamur de natura rei: qꝛ operatio arguit formam .ij. lib. phyco.

Opera miraculosa

Sed miracula totam facultatē creature transcendētia facere est ꝓpriū solius dei. Talia aūt faciebat chrs imperādo ꝓpria potētia nō obsecrādo more alioꝝ sanctoꝝ. Cōcluditur ergo ꝙ chrs fuerit vere deus qui nō pōt esse testis falsitatis: vñ Joā. x. iudeis dicētibus: Quousqȝ aiam nostram tollis .i. crucias dimittēdo in suspēso: si tu es chrs dic nobis palam. Dñs Jesus respōdit. Opera que ego facio in noīe patris mei hec testimonium perhibēt de me: si mihi nō vultis credere saltem operibus credite. Ad ꝓpositum ergo aduertēdum ꝙ Aug. li. iiij. de tri. dicit sic. Testimonia quedam venturum pnunciauerūt chrm deum: puta reuelatiōes ꝓphetice ꝛ figure veteris testamēti: quedā venisse testata sunt: factum quippe creaturam: p quem facta est oīs creatura: oēm creaturam testem habere oportebat. Hec ille Quod intelligik distribuēdo p generibus singuloꝝ: quia deitatem chri nascētis testata sunt miracula facta in omī gñe creaturarum: vt nemo possit se excusare. Hoc ostēdik ex quadruplici genere creaturarum. F

F

Quatuor genera creaturarum

¶ Primum nāqȝ genus creaturaꝝ est pure corporalium que habēt esse tm̄modo ꝛ nō viuere: vt sunt quatuor elemēta ꝛ corpora celestia. Et hec testata sunt miraculis chri deitatem. Primo quidem terra vel terrestria.

Pure corporales

Romani enī vniuerso orbe sub impio suo pacato (vt testak Innocentius papa) ad honorem suoꝝ deoꝝ templū mire magnitudinis ꝛ pulchritudinis ꝯstruxerunt: ꝛ ibi statuā Romuli posuerūt. Cōsulentes Apollinem quantū duraret: acceperunt responsum ꝙ duraret quousqȝ virgo pareret. Qd pro impossibile habētes dixerunt. Ergo ineternum durabit. Et sic titulo in foribꝰ tēpli scripto vocauerūt illud templū pacis eternum. Sed in ipa nocte q̄ vgo chrm peperit h templū funditus corruit ꝛ ibi modo est ecclia scte Marie noue Legik etiā in historia scholastica: ꝙ Hieremias ꝓpha cum iudeis in egyptum descendens post mortē Godolie: ibi signum dedit regibus egypti ꝙ eoꝝ idola corruerent cum virgo filium pareret. Quapropter sacerdotes idoloꝝ virginis imaginem pueꝝ in gremio baiulātis secreto loco templi fecerunt ꝛ ibi adorabāt venturꝝ h credeñ. Et sic impletum est: qꝛ in nocte ntitatis chri omnia idola corruerunt.

Creatura aqua

Secūdo qꝙ creatura aquea. Nam Rome vt testatur Orosius ꝛ Innocentius papa fons quidem est aque q̄ in nocte ntitatis dñice p aqua oleum emanauit tam copiose: qusqȝ i Tyberim pfluxit ꝛ tota die illa largissime emanauit. Et ibi est hodie scā Maria trās tyberim. Olim enī quedā sibylla ꝓphauerat ꝙ qñ erumperet fons olei nascerek saluator.

Aerea

Tertio creatura aerea: qm̄ ipa nocte tāta claritate refulsit ꝙ noctem in lucē diei ꝯuertit. Ideo angelus dixit pastoribus in nocte illa. Natus est nobis hodie: dicit diē p nocte p ipa claritate: cum tñ non die sed nocte natus est chrs Luc. ij. Theophilus etiam dt ꝙ hora ntiatis chri mel p vniuersum mundū de aere pluit sup terrā Vñ ꝛ canit ecclia. Hodie p totum mundū melliflui facti sunt celi.

Ignea

Quarto creatura ignea: qꝛ legik in gestis Hunoꝝ: ꝙ hora natiuitatis chri grando cecidit in barbara ruscia ex ethere: in qua grandine descendit q̄dā imago habens formā vginis infantē coronatū baiulantē. Hec imago cuiꝰ eēt materie nemo sciuit nisi ꝙ putabak glaciei ꝛ posita in ignem nō soluebak cū esset ignis fortissimus. Ecce miraculū: ꝓpter ꝙ a pplo venerationi habita est: ꝛ posita in sylua vbi gens barbarica idola colebat. Et tandē post .xxxiij. annos .s. qñ chrs patiēs morte resolutus est: ꝛ btā vgo tota cōpassione resoluta fuit. Ecce mirantibus hoībus dicta imago resoluta extitit diuinitus non igne. Preterea deitatem chri testata sunt celestia corpora: qꝛ vt ait Chryk. Ipso die natiuitatis stella magis apparuit: que eos ad adorandum chrm adduxit Mat. ij. Itē vt ait Inno. papa tertius. Octauianus impator cū subiugato orbe intantū senatui placuisset vt eum p deo colere vellent: ipe prudēs se mortalem ꝯsiderans respuit hoc vsurpare. Cūqȝ illi nō desisterent: cōuocato concilio sibyllam aduocauit ꝓphetissam. Quā requisiuit si aliquis eo maior nascerek aliqñ in orbe. Cum ḡ sibylla oraculis insisteret in camera impatoris: ecce die ipa dñice natiuitatis hora meridiei apparuit circa solē circulus aureus ꝛ in medio circuli virgo pulcherrima puerū gestās in gremio Tunc sibylla hoc cesari oñdit Quā visionem cū mirarek impator audiuit vocem dicentem Hec est ara celi: Dixitqȝ ei sibylla. Hic puer maior te est: ꝛ ideo ipȝ adora. Quod impator recognoscens mox ei thura obtulit ꝛ ne deus decetero vocarek phibuit. Eandem qꝙ cameram nunc dedicatam in honore scte Marie inhabitant fratres minores: ꝛ vocatur scta maria ara celi. Ex sic ptȝ primum genus. G

G

Scdm genꝰ plante

Scdm genus creaturaꝝ: que habent esse ꝛ viuere sicut plante sunt ꝛ arbores: diuinitatem chri nascentis miraculo testata legimus: quia in illa nocte vinee engaddi q̄ pferunt balsamum fructum ptulerunt ꝛ liquorē dederunt. Legik etiam in gestis grecoꝝ ꝙ illa noe vetus arca q̄ resedit quondā in montibus armenie hac hora testimonium dedit trinitati de Jesu dei filio: qꝛ ex ea tria ligna eadem hora ntitatis viruerunt: ꝛ ramos: flores ꝛ fructus ptulerūt Refert etiam egregius doctor Thomas hanselspach Uienensi. in suo sermone: se vidisse: ꝛ p lras epi illius certificatū de hoc fore ꝙ .s. in episcopatu Herbipolen. vsqȝ hodie sunt due arbores que singulis annis non nisi in nocte natiuitatis dominice circa gallicantū poma rubicunda producūt ad quantitatem nucis cōis: ita ꝙ in sero vigilie natiuitatis dñi nulla vestigia floꝝ inueniunk in ipis arboribus. Circa vero noctis mediū turgere videnk ꝛ post florescunt: ꝛ in ipsius noctis gallicātu poma perfecte matura de ipsis arboribus colligik: quod est mirandum. H

H

Tertiū genꝰ aīalia bruta

Tertium genus creaturaꝝ que hñt esse: viuere ꝛ cū hoc sentire: sicut sunt aīalia

Quartum angeli ⁊ homines

bruta hec testata sunt miraculo christi deitatem: q꞉ cũ mater sctã puerum natum chr̃m in p̄sepio locasset: bos ⁊ asinus ad presepiũ illud ligati miraculose deũ cognoscentes flexis genibus ip̄m adorauerũt. Et sic pphetia Esa. j. impleta est. sc꞉ cognouit bos possessorem suum ⁊ asinus p̄sepe dñi sui. Et a feno illo abstinuerũt. Quartũ gen⁹ creaturaꝝ est q̄ insup h̄nt ⁊ intellectũ ac rõnẽ vt sunt angeli ⁊ hoĩes. Et iste chr̃i deitatẽ agnouerũt ⁊ testate sunt miraculis. Nam ip̄a hora ntitatis angel⁹ apparuit pastoribus vigilantibus sup gregem suũ claritate maxima eos circũfulsa dicens. Ecce euãgelizo vobis gaudium magnum qđ erit om̄i pplo: q꞉ natus est nobis hodie saluator q̄ est chr̃s dñs in ciuitate dauid. Et hoc vobis signum: Inuenietis infantẽ pannis inuolutum ⁊ positum in p̄sepio. Et ecce subito facta est cum angelo multitudo militie celestis exercitus laudantiũ ⁊ dicentium Gloria in altissimis deo: ⁊ in terra pax hominibus bone voluntat꞉. Tunc pastores venerũt festinantes ⁊ sic inuenerunt Mariam Joseph ⁊ infantẽ in presepio: ⁊ adorantes pueꝝ laudauerunt deũ ⁊ glorificauerunt Lu. ij. Et nos ergo charissimi recognoscam⁹ chr̃m veꝝ deum ⁊ credamus ꝯ corde confiteamur ore ⁊ inuocemus dicentes vna mecum. O sempiterne deus Jesu bone qui nos creasti ⁊ pro nr̃a redemptione dignatus es hodie ex virgine nasci: p ĩmensam illã benignitatem tuam te deprecamur miserere nr̃i: ⁊ p beneficium gratiosissime incarnatiõis ac natiuitatis tue da nobis sic digne viuere teq꞉ diligere: vt post hãc vitam valeam⁹ sine fine participes fieri tue glorie sempiterne: Amen.

In ntitate dñi Ser. ij. de part⁹ ꝟginalis pulchritudine: obsequij q̄q꞉ ⁊ eius pauptatis deuotiõe.

A Peperit sc꞉ Maria filium suum primogenitũ ⁊ pannis eum inuoluit ⁊ reclinauit in presepio. Lu. ij. A Charissimi si diligenter ⁊ corde deuoto intuemur vtiq꞉ verũ est quod Aug. in s̄mone de purificatione Marie dicit. Ubiq꞉ inquit chr̃s dominus pulcher occurrit: pulcher in celis: pulcher in terris: pulcher in patre verbum: pulcher in matre caro ⁊ verbum: pulcher in vtero virginis vbi non amisit diuinitatem cum suscepit humanitatem: pulcher in presepio: pulcher in virginali gremio: pulcher in miraculis: ⁊ flagellis: in sermonibus: in penis: ⁊ verberibus pulcher: nõ curans mortẽ ⁊ mortuos suscitans pulcher ĩ ligno: pulcher in sepulchro: pulcher in celo. Quis ergo fratres charissimi non adoret hũc p quẽm aspirauit dies ⁊ fugate sunt vmbre. Natus est impator vt absolueret peccator. Dñs em̃ iesus christus tribuit nobis p carnem quã suscepit magnam spem: magnam gratiam: magnam consolationem. Natus est quod non noueramus: ⁊ lactatus est a matre fuxit quod noueramus. Hec Aug. Uñ p pulchritudine hodierne natiuitatis ex virgine matre ⁊ pro pulchritudine pauptatis ⁊ humilis obsequij chr̃i iesu benedicti canit ecclesia in euangel. hod. verba premissa: ꝙ sc꞉ virgo maria peperit filiũ ⁊c. In q̄bus verbis tria mysteria notabimus p hoc sermone declaranda que ad presens sufficiant.

¶ Primum mysterium đr virginalis partus: vñ đr Peperit: sc꞉ maria virgo filium.

¶ Secundum dicitur paupertatis status: quia pondus est in verbo pannis: quod paupertatẽ significat. Nam pauperes pannosos vocamus.

¶ Tertium dicitur seruitutis actus: cum dicit. Inuoluit ⁊ reclinauit. B

B Mysterium ꝟginal' part⁹ demõstratur ex q̄tuor ꝯsideration.

¶ Circa primum mysterium de virginali partu beate Marie matris christi eiusq꞉ pulchritudine mirabili accipiamus hanc conclusionem: ꝙ mira lucet pulchritudo omni fideli deuoto pura mente contẽplando ꝙ christum genuit virgo. Hec conclusio declaratur ex quatuor considerationibus.

¶ Prima q꞉ btã maria chr̃m pulcherrime ꝯcepit.

¶ Secunda quia pulcherrime peperit.

¶ Tertia quia pulcherrime lactauit.

¶ Quarta q꞉ pulcherrimũ oĩm mundo ꝓtulit.

¶ Prima consideratio: quia beatissima Maria mater dei dñm iesum pulcherrime cõcepit: eo ꝙ virginitatis in honore ⁊ de purissimo suo sanguine ⁊ diuina opatione spiritussc̄ti ꝟtute: sicut predixerat ħ angelus Lu. j. Spiritussc̄tũs supueniet in te ⁊ virtus al. ob. tibi. Qđ em̄ ex te nascetur sanctum. Illud aũt s̄m Dioñ. iiij. de di. no. dicit̃ sc̄tm̃ quod ab omni ĩmundicia est purum ⁊ liberum ac ĩmaculatum. Uñ in. iij. li. sen. di. iij. c. j. mgr̃ dicit. Chr̃s copulauit sibi ex purissimis ⁊ sanctissimis ipsius ꝟginis sanguinibus carnem animatam aĩa rationali p sp̄msc̄tm̃ creans. Hec ille. Et ibi dicit Boñ. ꝙ creare accipit̃ pro condere: q꞉ chr̃i caro condita est ex illo purissimo sanguine spiritussc̄ti virtute. Ad hãc pulchritudinẽ conceptionis ostendendam deus per Esa. xj. ca. conceptionem christi ex virgine flori assimilauit di. Egrediet̃ virga. i. maria de radice iesse: ⁊ flos de radice eius ascendet. Sicut em̃ flores pulcherrimi generãtur ex subtilissimis humoribus ꝟgulti vel arboris: sic chr̃s de subtili ⁊ puro virginali sanguĩe: vñ Bern. Si queris quõ cõceptus ⁊ natus est chr̃s de virgine. Respondeo sicut flos de arbore ⁊ odor grauissimus de flore: ⁊ hoc solius dei virtute. Dicit nanq꞉ ph̃s. v. de aĩal. ꝙ in Arabia est quedã auis magna ⁊ regia nomine ozmomella ⁊ solũmodo in arabia habitat. Hec auis guttam emittit sanguinis sui que tandem in aduentu luminis solaris viuificat̃. ⁊ sic similẽ sibi pcreat auem. Pelicanus etiam mortuos suos pullos sanguine viuificat. Multo ergo fortius dei virtus ⁊ potentia potuit facere vt virgo cõciperet de puro sanguine. De hoc latius alibi. C Secunda ꝯsideratio: quia beatissima Maria chr̃m pulcherrime peperit: eo ꝙ sine omni dolore: sine omni debilitate: sine omni grauamine: ĩmo cũ indicibili iocunditate ⁊ suauitate: sicut hoc fuerat pphetatum Esa. xxxv. sic. Germinans germinabit sicut lilium ⁊ exultabit letabunda vt laudans. Quod exponit̃ s̄m Ly. ⁊ doc. de partu virginis. Sicut em̃ lilium in portãdo vel pariendo florem nõ laborat: ĩmo gaudere videt̃ iuxta locutionem metaphoricã: non grauari nec tristari ex decore floris sed iocundari naturaliter: sicut solemus dicere in florizatiõe prati ꝙ pratum ridet vel gaudet s̄m Isi. sic dicta est per pphetam premissa pphetia Sed querit̃ vñ hoc fuit in virgine maria ꝙ neq꞉ in portando chr̃m vtero virginali: neq꞉ in pariẽdo aliqđ grauamen aut debilitatẽ sentire posset? Rñr s̄m Alb. sup Missus est: ⁊ docto. alios theologos: ꝙ hoc fuit primo ex parte omnipotentie dei q̄ fecit cum ꝟgine hanc gratiam miraculose priuilegio singulari: sicut pphatũ fuerat per Esa. vij. c. Dñs ip̄e dabit vobis signum. i. miraculum. Ecce virgo cõcipiet ⁊ pariet. s. virgo filium ⁊c. Et Ezech. xliiij. Porta hec clausa erit ineternum: qm̃ dñs deus ingressus ⁊ egressus est per eam. Uñ Aug. in ser. de purifica. đt: ꝙ beata ꝟgo portabat a quo portabat̃. i. sustentabat̃ miraculose. Nec miꝝ deo hoc posse: cum videamus radium solis ptransire vitrum in fenestra sine omni lesione: ꝯtrahit tñ in apparẽdo vitri colorem. Sic chr̃s qui clausis ianuis post resurrectionem intrauit ad discipulos ⁊ exiuit: in mundũ veniens intrauit clausum vterum virgineum: ⁊ exiuit saluo ꝟginali signac̄lo in humana carne quã assumpsit in vtero. Sc̄do hoc fuit ex parte corporis chr̃i: q꞉ illud fuit vnũ natural' corpori virginis m̃ris: ⁊ nullo modo erat alienũ: nõ em̃ fuit ab alio: sed de pprio solo virginis sanguine ꝯceptum. Uñ sic̄ corpus pprium puta manus tua nõ habet te grauare: eo ꝙ pertinet ad pfectionem nature ita nec corpus chr̃i vel eius moles grauauit vterũ virgineum: q꞉ fuit pfectio maxima virginem cõcepisse materiam ministrando quã spiritussc̄tũs formauit. Tertio hoc fuit ex parte ĩmunitatis matris dei que ꝯcepit s̄m statum innocẽtie: vtpote manẽte virginitate ⁊ sine libidine. Sed mulieres alie concipiunt s̄m statũ nature corrupte cum libidine: ⁊ ideo portare habẽt Eue maledictionem vt in dolore pariant. Geñ. iij. Debuit ergo mater dei euadere maledictionẽ illam: vñ sicut homo si perstitisset in statu innocentie mulieres fuissent libere a pena partus: ita m̃r dei. Greg. nizenus: quia Eua

Questio

C Sine omni dolore

Questio

Ex parte ĩmunitat꞉

nature nostre mortem inseruit ꝓ culpa est damnata vt cum doloribus pareret: oportebat parentem vite cum gaudio partū perficere. Hec ille. Ad id exemplū. Hō mente casta ꝯcipiens deum ꝛ ꝟbo edicēs nō maculaꝛ nec grauaꝛ. Sic virgo dei filium ꝯcipiens casto vtero ꝛ pariens nullū sensit dolorem: nec erumnā habuit immunditie secundinarū muliebriū: quia dꝫ Leo papa in ser. Ab hac inquit natiuitate deest illud quod de oībus legitur. Nemo mūdus a sorde nec infans cuiꝰ est vniꝰ dici vita sup terrā. Nil in istā singularē ntītatē de ꝯcupīa carnis transiuit: nil de pctī lege manauit. Hec ille. Uerum potius pepit ꝟgo chrm̄ claritate nimia resplendente circūstantibus angelis reuerenter ꝛ obsequiose ꝛ adorantibus: ac gaudiosa carmina ꝯcinentibꝰ ꝓut canitꝛ in multis ecclesiis.

D
Lactatio Christi

D Tertia considera tio: quia btīssima virgo pulcherrime lactauit chrm̄: vt quippe canit ecclīa: ipm̄ regem angeloꝝ sola virgo lactabat vbere de celo pleno. Et vt dꝫ Ludol. lib. de medit. vite chri. credendum est pie ꝙ quotienscunqꝫ christum lactauit semꝑ miram ꝛ ineffabilē dulcedinē hausit ꝓ miraculo diuino. Sic eñ miraculū fuit virginē parere ꝛ ꝯcipere: ita ꝛ lac prebere sugendum manētibus integris papillis virgineaꝝ mām̄illaꝝ. Uñ ꝛ quotiēs chrm̄ voluit in manus accipere aut contrectare inuoluendo: balneando: aut lactando: aut alia materna officia explendo: totiēs genu flexu adorationem premisit. Quod repn̄sentat ecclīa in missa: vbi quotiēs sacerdos habet tangere corpus chri in eucharistia prius debet adorare. Proinde Aug. in q̇dam ser. de assumptiōe dꝫ sic. O Maria lacta iucunde creatorē tuū: lacta panem celi: lacta precium mūdi: tu illi vt mr̄ ministra tꝑalem substantiā: vt ipe nobis ꝛ tibi tribuat vitā sempiternā. Hec ille. Et sic ptꝫ.

E
Qualiꝛ possit hō roborari ad credendū ꝙ ꝟgo cōcepit chrm̄ ꝛ peperit

E Sed queritꝛ: qualiter possit hō adiuuari vel roborari ad credendū certiori fide: ꝙ .s. ꝟgo concepit ꝛ peperit chrm̄. Rñr ꝙ ad id precipue faciunt tria cōprobantia. Prio rōnes irrefragabiles. s. ex dei oīpotentia. Uñ Aug. in epla ad Uolusianum dꝫ: ꝙ ipa virtus diuina ꝑ inuiolata mr̄is ꝟginea viscera infantis mēbra eduxit q̇ clauso sepulchro exiuit. Subdit. Hic (ait) si rō queritꝛ nō erit mirabile quia ratio facti: est potentia facientis. Idem in q̇dam s̄mone dat exemplum de speculo qd̄ imaginis impssione vel abscessione non violaꝛ. Alia rō ex ꝯgruentia ꝛ dei honorificentia: vt sicut dei filiꝰ in celo habet pr̄em a q̇ gignitꝛ sine oī macula ꝛ corruptione tanqꝫ lumen de lumine: deꝰ verus de deo vero: ita in terra haberet mr̄em ꝟginem oī corruptione ꝛ pctō carentē: vt hec dꝫ Aug. ser. xliij. de natiuitate.

Ex dei omnipotentia

Tertia q̇qꝫ ratio ex nature experiētia quia deus plus pōt qꝫ natura efficere valeat vt notissimum est. Sed expientia docet ꝙ natura pōt quedam anīalia gn̄are sine coitu maris. Nā dꝫ Amb. in hexam̄. Integritas inquit corpis virginalis cōmunis est apibꝰ ꝛ partus: qm̄ neqꝫ vllo cōcubitu miscenꝛ: neqꝫ libidine resoluunꝛ: neqꝫ quatiunꝛ doloribus ꝛ tn̄ subito maxim filioꝝ examen emittūt. Hec ille. Itē in auibus carbas auis de arbore hyberna nasci claret: vt dꝫ Alb. xxiij. d̄ anīalibus. Et vultur mare caret vt ait Amb. in hexm̄. li. ij. ca. xj. Phenixqꝫ vnica auis est in mundo q̄ in igne se renouare valet: vt dꝫ Isi. xij. Etym̄. c. xv. Itē inter pisces anguilla sine maris coitu generaꝛ. Nam nec poligrana ita nec mares in eis reperiunꝛ: vt dicit Arist. in proble. Preterea in hominibus deus fecit maius cū Adam ex limo terre ꝟginee perfectum viꝝ formauit subito: sed magis cōuenit ꝟgineus sanguis generatiōi christi vel conceptioni qꝫ limus humano corpori ade. ergo hoc deus magis potuit.

Testes infallibiles

Secundo ad id faciūt testes infallibiles. Et quidem: Primo homines sanctissimi. s. vtriusqꝫ testamenti: vt prophete: apostoli: martyres ꝛ doctores excellentissimi: qui omnes hanc fidem concorditer predicauerunt ꝛ confessi sunt. Unde merito ꝛ digne eis credendum est: quia spiritusctō inspirati locuti sunt sancti dei homines. j. Pet. ij. Secundo testes sunt angeli dei qui fallere nequeunt. Nam Matt. j. dixit angelus ad Ioseph. Noli timere accipe mariā ꝛc̄. quod eñ i ea natū est de spiritusancto est. Et Lu. j. Gabriel ad virginem ait. Spiritussanctus superueniet in te: ꝛ virtus altissimi ꝛc̄. Item in ve. test. angelus apparens Danieli dixit. Septuaginta hebdomades abbreuiate sunt. ꝛc̄. vt impleatur prophetia ꝛ vngaꝛ sanctussanctorū. i. christus qui spiritusancto vnctus ꝛ plenus a spiritusancto est sanctissime conceptus in vtero virginis. Tertio testis est infallibilis ipe deus qui iurauit Abrae ꝛ pactum fecit de christo in mundum mittendo Gen. xxij. Unde ꝛ Lu. j. zacharias ait. Iusiurandum quod iurauit ad Abraam patrem nostrum datuꝝ ꝛc̄. Et ꝙ ex virgine christus nasci deberet multis figuris ostendit que causa breuitatis pertranseo.

Miraculorū virtute

Tertio ad credendum faciunt miraculoꝝ virtutes quibus deus ostendit ꝙ virgo peperit chrm̄: sicut patuit in legenda. Hec sufficiant hic breuiter: qꝛ prolixius egi de hoc in Stellario. li. viij. de virginitate Marie. O ergo verissimam fidem catholicam.

F
Christus s̄m ꝙ hō pulchrior sup omnē creaturam

F Quarta considera tio quia beata Maria pulcherrimum oīm mundo protulit. i. christum dei filium quo nihil pulchrius est. Gratia huius queritꝛ Utrū chrs s̄m ꝙ hō fuerit pulchrior super oēm creaturā humanam ꝛ angelicam. Et videꝛ ꝙ non: qꝛ angelus est deiformis pulchritudinis s̄m Dion. d̄ ange. hierarch. ꝫ pulchrior est oīm hoīe mortali. Sed ad quesitum respondeꝛ simplr ꝑ conclusionem ꝙ chrs dn̄s sup oēs angelos ꝛ hoīes fuit pulchrior. Et h̄ ptꝫ primo ꝑ declaratione: qꝛ s̄m Rich. ꝛ Bona. sup. ij. di. j. Quis angelus dignitate nature: ꝛ per ꝯn̄s naturali pulchritudine sit pulchrior oīm hoīe etiam chro in carne passibili ꝛ mortali: ꝓpterea dꝛ in Ps. Minuisti eū paulo minus ab angelis: tn̄ dignitate ꝛ pulchritudine superaddite gratie ꝛ glorie prelucens oībus creaturis fuit: adeo ꝙ sicut Orige: ait. Nunqꝫ tam pulcherrima ꝓdiit in mundo aliq̄ creatura vt chrs dn̄s. Ideo Ps. Speciosus inquit forma pre filiis hoīm ꝛc̄. Bern̄. Nō solū speciosꝰ chrs ꝑ filiis hoīm: sed etiā pre milibꝰ angeloꝝ. Ipe eñ est vt dꝛ. j. Pe. j. in quem desiderant angeli ꝓspicere. Et sic ptꝫ. Scd̄o ondiꝛ per ratione qꝛ chri aīa ꝛ corpus fuerunt diuinitati vnita. Deꝰ aūt est infinite pulchritudis: ꝫ participauit humanitati chri nobilitatē: dignitatē ꝛ pulchritudinē ineffabilr precellentissimā ꝑ oībus angelis ꝛ creaturis aliis. Quāuis ergo chrs dn̄s etiam dū erat in hac vita maxima glīa pulchritudinis splendebat in aīa. Illam tn̄ ad corpus redūdari nolebat ꝑmittere vt sua passio nō impediretꝛ ꝑ quam nos disposuerat redimere. Uñ postqꝫ resurrexit illā diuine glorie splendidam lucē in suo etiā corꝑe angelis ꝛ btīs manifestauit: in cuius aspectu tota celestis curia illustratam gaudet se ꝛ glorificatū. vt dicit Sco. sup. iiij. O qꝫ infelices erunt miseri pctōres qui excludenꝛ ab hac delectabili visiōe chri. O qꝫ felices erunt iusti ꝛ electi qui admittenꝛ. Tertio ostendiꝛ per exemplum ꝛ similitudinem. Nam in transfiguratione cum christus dominus sue glorie pulchritudinem ostēdisset discipulis visus est clarior sole ꝛ tā suaui pulchritudine lucere vt Petrus quasi ebrius pre dulcedinis desiderio illius visiōis nesciret quid diceret: nil aliud desiderans nisi semper ibi esse. Unde ait. Dn̄e bonum est nos h̄ eē ꝛc̄. Mat. xvij. Itē Moyses ex ꝯsortio dn̄i tāto splēdore in facie radiabat vt nō possent filii israel intendere in eius vultum. Quanto magis christi facies diuina luce radiauit ex vnione diuinitatis vt testaꝛ Hierony. Et hec sufficiant causa prolixitatis vitande. Plura autem de christi pulchritudine agemus alibi. O igitur christiane stude sic viuere: vt ad illam beatā christi visionem possis peruenire. Ue ve ve his qui illam amittunt per peccatorum demerita Gaudium his qui ad illam pertingunt G

G
Sūma paupꝑtas christi in natiuitate

¶ Circa scd̄m ꝑncipale de pauꝑtate pulcherrimi Iesu nascentꝫ accipe hāc ꝯclōnem ꝙ scꝫ dn̄s omniū Iesus sicut in decursu sue vite: ita ꝛ in natiuitate pro diuitiis auri: purpure ꝛ preciose margarite claruit summa paupertate. Declaratur per comparationem ad aliorum hominum natiuitatē in multis. Primo quidem: qꝛ alie quantūcunqꝫ pauꝑcule mulieres in suo partu volunt ꝛ requirūt obstetricum peritiam vel seruitutē pe

diſſequā: aut domicellā que ſibi tunc aſſiſtant ⁊ puerū
ſuſcipiant ⁊ inuoluant ac balneent: et faſcia ligent ⁊c.
Sed chriſtus in natiuitate nil talium habuit: ſed paup
cula virgo ſola mater eius Maria ipſamet hec oīa fe
cit. Unde ſm Albertū magnū ⁊ concor. docto: cum pon
dere eſt accipiendū quodlibet illud ꝟbum euangeliſte
Luc. ij. Pannis eū iuoluit ⁊ reclinauit in pſepio. ita vi
delicet. ꝙ btā ꝟgo ſicut parientis: ſic ⁊ obſtetricis ſola
geſſit officiū. Hinc Hieroñ. cōtra Heluidiū dicit. Nul
la ibi obſtetrix: nulla mlierculaꝝ ſedulitas interceſſit:
ſed virgo fuit: ⁊ mater: ⁊ obſtetrix: que pānis inquit in=
uoluit infantē. Hec ille. Sed hoc fuit pro mira pulchri
tudine ꝑtus ꝟginalis ad manifeſtandū: ꝙ ſine oī do=
lore ⁊ debilitate ꝟgo in ſuo ꝑtu fuerit: deniq3 ꝙ loco do
micellaꝝ habuit bouē ⁊ aſinū: maxime pauꝑtatis fuit.
Scdo alie mlieres in ꝑtu requirūt ⁊ habēt pannoꝝ co
piam: qbus ⁊ ſe cōtegant ⁊ puerū inuoluāt. Btā autē
ꝟgo non habuit niſi pānos viles ⁊ vetuſtos: licet lotos
diligēter ⁊ mūdatos. Unde dicit in euāgelio ꝙ pānis
eū inuoluit. Pondus eſt in ꝟbo. quia pānus notat vili=
tatem ⁊ vetuſtatē. ſicut ſolemus paupes vocare pāno=
ſos. Unde Beda. Qui totū mundū vario veſtit ornatu
pānis vilibus inuoluit. Bern. Cum tanta eſſet neceſſi
tas nullā audio de pellibus fieri mētionē. Tertio alie
mulieres in ꝑtu reqrunt ignis pſentiā: maxime in hye=
me ⁊ in nocte: tam ꝓpter illuminationē q̄3 ꝓpter calefa
ctionē ⁊ aque calide exhibitionē ad mēbroꝝ pueri con
ſolidationē. Sed in partu ꝟginis licet nox eſſet ⁊ frig⁹
nulla fit mentio de igne. Quarto alie mulieres requi=
runt domū aut camerā vel lectiſternioꝝ pro ſua paup=
tate ſufficientiā: ac ciboꝝ ꝓuidentiā. Sed Maria ꝟgo
in partu chri pro domo habuit ſtabulū quod erat habi
taculū iumentoꝝ: non hominū. Pro lecti mollicie tanta
erat artatio loci: vt non eſſet locus in diuerſorio puero
nato. Lu. ij. Ubi ⁊ Ly. dicit. ꝙ diuerſoriū eſt hoſpitala=
ria ad quā hoies veniētes diuertūt ab extra ad hoſpi=
tandū. Bethleem aūt cum eſſet plena populo ad pro=
feſſionē aſcendēte: ditiores occupauerāt loca maiora.
Et ideo Joſeph qui licet eſſet de nobiliori genere. ſ. da
uid: non tamē de ditioribus. ideo tam puū locū habuit
in diuerſorio: ꝙ ꝟgini Marie ⁊ ſaluatori nato nō erat
locus cōgruent ſufficiēs: ſed reclinat eſt in pſepio ⁊ ſup
fenū. Bern. O mira pauꝑtas chri naſcētis: fili⁹ paſtor3
naſcit: ⁊ ei cuſſinus ſubſternit. Filius autē dei naſcit: ⁊
in pſepio ſup fenū reclinat. De cibo autē nulla fit men
tio in euāgelio. quia pſupponit ꝙ cū eſſēt paupes par
ce viuebāt. Et btā virgo maria pueꝝ ꝓpriis vberibus
nutriebat: vt canit eccl'ia. H Sed querit qre dñs

Quare christus voluit tante paupertatis defectū pati.

ieſus voluit tante pauꝑtatis defectū pati: tam q̄ ad ſe:
q̄3 ad glioſam mrem. Reſpōdet ꝙ hui⁹ vna ratio eſt. vt
ſupbiam ⁊ auariciā noſtrā conculcaret: ⁊ ab amore ter
renoꝝ ſuo exēplo nos reuocaret. Auguſt. Oīa terre
na proſpa contēpſit homo deus: vt nobis cōtemnenda
monſtraret, Alia ratio. vt in noſtris defectibus patien
tiam doceret: ⁊ ſolatiū exhiberet. Grego. Nimirū ſi vo
luiſſet venire poterat mouēdo celum ⁊ concutiēdo ter
ram. Non aūt tm̄ homo fit: ſed etiā pauper: ⁊ paupem
mrem elegit q̄ careret cunis qbus infantē reclinaret.
Tertia ratio. vt nobis eternas diuitias tribueret.
Sic em̄ nram mortalitatē aſſumpſit: vt per eam nobis
imortalitatē cōferret. ſic ⁊ pauꝑtatem noſtram aſſume
re voluit: vt per eam eternas diuitias tribueret. iuxta
illud. ij. Coꝝ. viij. Scitis grām dñi noſtri ieſu chri: qm̄
ꝓ nobis egen⁹ factus eſt: vt illius inopia diuites eſſem⁹
Hec eſt rō Lyre ſup Mat. viij. O igitur chariſſimi gra
tias agamus ipi dei filio pro tanta charitate. J
¶ Circa tertiū pncipale de ſuitute vel obſeqo chri
naſcentis ſit cōcluſio hec. ꝙ eadem deuotiſſima ſerui=
tia que corpaliter exhibuit ꝟgo Maria chro nato: ſūt
exhibēda ſpūaliter a fideli qualibet aīa. Et declarat
ſic. Nam btā virgo Maria chrm dei filium concipiēdo
mente felicior reputat: q̄3 concipiēdo: ſc3 ſola carne. vt
ait Auguſti. lib. de virginitate. Unde magna felicitas
eſt nobis fidelibus: ſi chriſtū per grām cōcipere deuo=
te ⁊ parere ſtuduerim⁹ in cordibus noſtris. et vt decet
educare donec veniat ad pfectionē ſctitatis noſtre ſpi
ritualis. Ad hec aūt nota ꝙ btā ꝟgo Maria chrum na
tum pmo ſuſcepit: ⁊ pānis vilibus: ſed mundatis deuo=
tiſſime ⁊ puris inuoluit. Sic deuotiſſime qlibet anima
debet ſpūaliter chrm in corde ſuſcipe per caſtam ⁊ mū
dam ab oībus pctis ꝯſciam: ⁊ cōtegere per hūilitatē

Anima deb3 ſpūaliter.

Ber. ſup Cāti. Lectul⁹ floridus in quo reclinat ⁊ ſua=
uiter reqeſcit: chrs eſt cōſciētia recta. Augu. Solis mē
tibus caſtis illabit chrs. Et ſic ꝑ3. Scdo ꝟgo Ma=
ria chrm natū faſcia ſtrinxit: ⁊ in pſepio reclinauit. In
hoc notat vinculū charitatis ad deum: ⁊ pacis ad pxi=
mum. Nam charitate tanq̄3 vinculo ligat deus ⁊ homi=
ni copulat. Uñ Hugo de charitate dicit. O q̄3 forte eſt
vinculū tuū o charitas quo ⁊ deus ligari ad crucē po=
tuit. ⁊ homo ligat⁹ per te iniqtatis vincula dirupit. hec
ille. Item pace locat deus ⁊ quieſcit in hoībus: dicēte
pſ. In pace factus eſt locus eius. Bern. Sicut in pa=
ce factus eſt locus dei: ita in diſcordia nō niſi locus dia
boli. Tertio ꝟgo Maria chrm lactauit. In lacte eſt
color albus ſcans ſyncerā intentionē. Eſt ⁊ ſapor dulc3
ſcans pietatē. His a nobis chrus alitur in paupibus.
Mat. xxv. Eſuriui ⁊ dediſtis mihi manducare. ⁊c. Qd
vni ex minimis meis feciſt3 mihi feciſtis Quarto vir
go Maria chrm diligent fouit ⁊ educauit aqs calidis
balneādo: vlnis portando: ⁊ a nociuis cuſtodiēdo. Sic
nos debem⁹ chrum calidis lachrymis balneare. ſ. vera
cōtritione effuſis: vt dicere poſſim⁹ cū pſ. Exitus aqꝝ
deduxe. oculi mei: quia non cuſto. legem tuā. O q̄3 ſua=
ue eſt hmōi balneū puero ieſu: dicēte pſ. Cor cōtritū ⁊
humi. de. nō deſpi. ⁊c. Itē debem⁹ vlnis deuote ment3
⁊ bone opationis portare ⁊ ſic amplexari. qr vt dt Gre
gorius. Probatio dilectionis interne eſt exhibitio ope
ris. Item debemus ⁊ a nociuis cuſtodire. Sunt autē
nociua puero nato nimia claritas luminis: quam aſpi=
ciendo tenellos oculos ledit: ⁊ luſcos reddit: ſm Augu

Nociua puero.

ſtinū de trinitate. Item corruptū lac prout eſt mēſtru
ate mulieris quod plures infirmitates in puero gene=
rat. vt dicit autor libro de ꝓprieta. rerū. Item nocu=
mentū extrinſeci accidentis. puta aeris infectio. et a q̄
cunq3 extrinſeco leſio. Sic ſpiritualiter debemus chri
ſtum cuſtodire in mēte. Primo ab oſtētatione vane cla
ritatis vel glorie. quia dicēte Gregorio. Quod foris
oſtendit: int⁹ a mercede euacuat. Secūdo a corrupto
lacte. i. ab opere in pctō mortali facto: vel mala intenti
one opato. quia talia nō ꝓſunt ad vitam eternā. Ter=
tio ab extraneo accidente nociuo. ſicut ſunt turpiloqa:
male ſocietates: ſenſuū delectamēta ⁊c. Und. j. Theſ.
v. apoſtolus ait. Ab oī ſpecie mala abſtinete vos. Et
ſic pat3. O ergo aīa chriana. o ſanguie chriſti redem=
pta: accede mente ad dñi pſepe: cōtemplare chrm deū
pro te paupem factū: iacentē ſup fenum: ⁊ intuere an=
gelos letantes: mrem q3 virginē filium adorantē: ⁊ vna
mecū dicam⁹. O regina celoꝝ ⁊ mater gre ac miſcdie.
o ſpes vnica noſtre ſalutis: ad te clamamus: ad te ſuſpi
ramus in hac valle miſerie. Recordare illius pietatis
qua filius tuus pro nobis naſci ⁊ pati voluit ac mori: ⁊
dona nobis ipum tuum natum chriſtū ieſum poſſidere
hic per grām: ⁊ in futuro per gliam.

In Natiuitate domini Sermo tertius.
De puerili humilitate Chri ⁊ mundicia nati
uitatis eius cum hiſtoria deuota.

Paruul⁹ natus eſt nobis: ⁊ filius datus eſt no
bis Eſaie. ix. A Sancta mater eccleſia
in hodierna maiori miſſa pro ſolennitate cele
berrima ſic intonat per introitus verba. Pu=
er natus eſt nobis: ⁊ filius datus eſt nobis ⁊c. In qui=
bus verbis inſinuat ſaluatoris noſtri chriſti ieſu ſtupen
da et ſupmiranda clementia. Tum ex humiliatione. qr
ſūmus omniū celeſtiū ⁊ terreſtriū creator dñs factus
eſt ꝓpter nos hoīm imus. Et cū eſſet dei fili⁹ ex mris
ꝟgis vtō hodie natus fact⁹ eſt puerul⁹. Hoc notat cum
dr. Paruul⁹ natus. Tū ex donatiōe. donū ei regiū q̄3to
dignitate pemīnētius poſſidet: tanto maius exhibetur

Sic ds oim rex ⁊ dñs ddit nobis donũ ꝑmaxim sue immẽse largitatꝫ ⁊ charitatꝫ ostẽsiuũ. qꝛ naturalẽ ⁊ cõsubstãtialẽ suũ filiũ. Et hoc notat cũ subdit. Et filius datꝰ est nobis. Lyra. In hoc notat magnitudo scꝫ huiꝰ pueri nascẽtis. ⁊ hoc in deitate ipsius: qꝛ filius dei p̃ris naturalis. ⁊ per cõsequẽs sibi eq̃lis datꝰ est nobis: ꝫm ꝙ idem dñs iesus dixit Ioã. iij. Sic deus. s. pater: dilexit mundũ. i. hoies mundi: vt filiũ suũ vnige. ⁊c. Bern. O stupendũ mirabileq̃ sacramentũ: sũmus oim factus est imus hoim. i. dñs deus oim factus est ꝑuus et infimus hoim: cum factꝰ est puerulꝰ minimꝰ. nam exinaniuit semetipm for. ser. acci. ad Phil. ij. De tãto ergo dono: de tãta gr̃a: ⁊ bñficio tã clementissimo: vt recognoscen̄. gr̃as agamus charissimi oẽs nos: sctã mat ecclesia in introitu misse maioris hortari videt: cum sic canit. Puer natꝰ est nobis ⁊c. Et ideo ꝑdicta ꝟba Esa. accipimꝰ merito pro sermo. hodierno. Iuxta que verba tria p̃cipua mysteria notabimus declaranda.

Primũ mysteriũ de nascẽtis puericia. quod notatur cum dicit: Paruulus.

Scd̃m de pariẽtis mũdicia. qꝛ dicit: natus et datus: scꝫ miraculose nobis:

Tertiũ de huius natiuitatis historia: vt sciamus quomodo natus est.

B

Quare christus natꝰ in ꝑuuli q̃litate?

Circa ꝑmum mysteriũ de puerili natiuitate christi ipa ꝑma fronte q̃stio occurrit. Utrũ vel vnde congruebat chr̃m dñm sic humiliari: vt nasceret in ꝑuuli pueri q̃litate. Et põt argui ꝙ non decebat. quia dedecꝰ reputat magnis viris ⁊ sapiẽtissimis regibꝰ se pueros gestꝫ ostẽdere. Sic sũmo deo videt hoc nõ cõgruisse: sic̃ nec sanctis hoibus. vt claret de Tobia ca. j. qui de hoc cõmendat: ꝙ cum esset iunior omibus: nihil tamẽ puerile gessit in oꝑe. Proinde ⁊ Esa. lxv. scribit. ꝙ puer centuꝫ annoꝝ moriet. Lyra. Puer centũ annoꝝ. i. homo multo tempe pueriliter viuẽs: ⁊ suas passiones sequẽs. qꝛ nimirũ pueri sunt passionũ suarũ sectatores ꝫm phos. Et tales mori habẽt morte eterna. Ex q̃bus dictis claret ꝙ puerilitas in viciũ sonat in hoibus. Cur ergo decuit ꝙ chr̃us dñs puerulus fieret. Item primũ Adam creauit deus in ꝑfecta quãtitate etatis ⁊ Euam simil̃r: ⁊ hoc illis fuit honorificẽtius q̃ꝫ vt pueri facti fuissent. ergo ipi etiã chr̃o qui fuit maior Adam hoc cõgruisset. Mirũ igit ꝙ deus puer nascit: eo ꝙ id nõ cõuenit deo: quoniã vt scribit Prouer. xxij. Stulticia colligata est in corde pueri. i. ꝓpter debilem vsum rõnis ꝫm Ly. Sꝫ ad hec ꝑ cõclusionẽ respõdet ꝙ miro ordĩe diuĩe sapie congruit: vt. s. dei filius ꝑuulus natus sit. Et hec ꝯclusio declarat ꝑ tres ꝟitates subsequẽtes ⁊ idipm elucidantes.

C

Puerilis natiuitas nihil d̃rogauit dignitati sue.

Prima ꝟitas. ꝙ puerilis natiuitas filij dei nil derogat sue dignitati. Rõ. quia puericia quãtũ est de se nullũ sonat nec ĩportat viciũ. q̃d claret per rationẽ. quia cõueniebat statui innocẽtie. Nam oms filij Ade fuissent in ꝑadiso nati in puerili q̃litate: ⁊ fuissent in illo statu sine vicio. vt pꝫ ꝑ docto. cõmunit sup. ij. di. xx. imo ⁊ ꝓ statu isto sepius nũc inueniunt pueri q̃dam sctã oꝑa exequẽtes. iuxta illud Prouer. xx. Ex studiis suis intelligit puer si mũda ⁊ recta sunt oꝑa eius. Nam dicente pho. j. Ethic. Pueros btificamꝰ in spe. qꝛ si sit bone indolis puer ex hoc cõiecturat ꝙ futurꝰ sit ꝟtuosus in etate adulta. Ly. ibi. Uerũ tamẽ post lapsum nature humane: nunc ipa puericia ꝓpter fomitẽ impellẽtem ad sequendũ passiones pueriles habet ex originali pctõ ꝯtractũ viciũ. vt patuit in argumẽto ꝑmo. Sed hoc ĩ chr̃o dño non habuit locũ. Pro cuius elucidatiõe notandũ. ꝙ aliter est ꝓ nũc in hoibus puericia: ⁊ aliter fuisset in paradiso: ⁊ aliter fuit in chr̃o. Nam nũc habet ꝯtractũ pctm̃ origĩale ⁊ defectũ annexũ q̃ ad vsuꝫ vtriusq̃. s. membroꝝ pueriliũ ⁊ rõnis. ꝓpter q̃d sonat apud nos in vicij dedecus. Itẽ in statu innocẽtie ꝑadisi fuissent pueri nati defectu multo minori. Tum qꝛ fuissent sine ꝯtracto pctõ origĩali. Tũ qꝛ vt ꝓbabilior est opinio ꝫm Bona. sup. iij. dist. xx. q̃ꝫuis paulatim ꝑ interualla tẽpoꝝ ꝓfecissent: tam in vsu mẽbroꝝ: q̃ꝫ in sensu ⁊ cognitione. qꝛ licꝫ illi pueri hr̃ent sciam quãtũ ad habitũ: nõ tñ q̃ꝫtũ ad actualẽ ꝯsiderationẽ ꝓpter organi ineptitudinez. sicut etiã nõ habẽt dormiẽtes: eo ꝙ in ĩfantia est mollis ⁊ fluida cõplexio cerebri. ⁊ ideo ibi non põt esse fortis impssio specieꝝ: nec fortis cõuersio suꝑ illas. Nihilominꝰ tamẽ ꝫm docto. in illo statu innocẽtie celeriꝰ ⁊ meliꝰ pueri ꝓfecissent q̃ꝫ nunc ꝓficiunt. Sed in chr̃i dñi puericia vbi pctm̃ esse nõ potuit: nullus defectꝰ sapientie fuit ex ꝑte anĩe. qꝛ vt Augu. dicit ab instãti ꝯceptionis cõprehẽsor simul ⁊ viator fuit: ⁊ sapiẽtia plenꝰ fuit. Luce. ij. Puer iesus crescebat. s. corꝑaliter: ⁊ cõfortabatur: plenus sapientia ⁊ gr̃a. scꝫ vnionis erat. Et sic talis puericia miraculosa cõmendabat potiꝰ chr̃i dignitatem q̃ꝫ minuat.

D

Scd̃a ꝟitas

Scd̃a ꝟitas. ꝙ nõ cõgruebat dei filiũ natũ mox fieri magnũ ⁊ ꝑfecte quãtitatis virum. Nam licet ꝑmis parẽtibus sic subito fieri ꝑfectos cõueniebat ꝓpter hoc: vt in illa mũdi cõditione ꝑmaria dei ꝑfecta essent oꝑa. vt scribit Deut. xxxij. Sed chr̃o nato hoc nõ cõueniebat. licet diuina ꝟtute fieri potuisset. Deniq̃ sicut ꝑfectissimũ vsum rõnis habuit tunc chr̃us in anĩa: ita si voluisset ꝑfectũ vsum oim membroꝝ: loq̃ndo: ambulãdo: ⁊ alia faciendo accelerare potuisset. sed nil tale fecit. quia nõ decuit. Tum vt sacr̃m incarnationis diuine diabolo celaret. Tum vt cõtra futuras heresesfides firmaret: ⁊ ꝟitas nature hũane in chr̃o mõstraret: cuiꝰ est ꝑ interualla tempoꝝ incremẽta accipe successiue veniẽdo de ĩfantia ad puericiã. inde ad adulescentiã. inde ad iuuẽtutẽ ⁊c. cõsueto hoibus ordine. Unde ad Heb. ij. apl̃s dicit. Nusq̃ eñ angelos apphendit: sed semẽ Abrae apphendit. Lyr̃. i. naturã humanã sibi vniuit. sequit. Unde ⁊ debuit ipe. s. chr̃s per omia fratribus assimilari. hoc est quantũ ad oẽs ꝓprietates nature passibilis. quia talia faciũt ad opus nr̃e redemptionis. Non aũt debuit assimilari quantũ ad defectuꝫ culpe ⁊ ignorãtie: quia ĩpedissent opus nr̃e redẽptiõis magis q̃ꝫ ad id ꝑficiendũ valuissent.

E

Tertia veritas rõne humilitatis.

Tertia veritas. ꝙ decuit dei filiũ suscipe sicut nr̃am ĩmortalẽ carnem. ita etiã puerilẽ paruitatẽ. Et hoc luribꝰ rõnibus Primo rõne cõmendãde hũilitatis. quia vt Augu. viij. de trini. dicit. Chr̃s carnẽ assumpsit in exemplũ nostre hũilitatis cõueniẽtissimũ q̃d homo imitaret: ⁊ sic ꝑ humilitatẽ saluaret qui ꝑ suꝑbiam corruerat in dãnationem. Sed qm̃ vt dicit Damasce. homo erexerat se ꝑ suꝑbiam cõtra deũ: ⁊ vsq̃ ad deũ: ⁊ supra deũ. Nam ꝯtra deũ faciẽdo cõtra eius p̃ceptuꝫ. Usq̃ ad deũ. quia vsq̃ ad diuine sciẽtie appetitũ. Supra deum. quia voluntatem ꝓpriam supra dei volũtatẽ posuit. Ideo alto redẽptionis nostre sacramẽto chr̃s se hũiliauit nõ cõtra homines: sed pro salute hoim. Usq̃ ad hoies. i. vsq̃ ad humane nature susceptionẽ. Et quodãmodo infra hoies per passionis nimie abiectionẽ. vt sic tanta esset humilitas chr̃i: quãta fuerat suꝑbia homis. Propt q̃d apl̃s ad Phil. ij. dicit. Frẽs hoc sentite in vobis q̃d ⁊ in chr̃o iesu: qui cũ in forma dei esset: non ra. arbi. se eq̃lem esse deo: sed exina. semetipm formã serui accipiẽs. i. hũanã naturã. hũiliauit aũt se factus obediẽs vsq̃ ad mortem crucis. O mira ⁊ ꝓfundissima hũilitas. qm̃ siq̃dem ĩfra naturã diuinã est natura angelica. infra angelicam humana natura. infra humanã pena. ⁊ infra penã culpa. Descendit ergo christus inferius magis q̃ꝫ potuit. Cũ eñ sit deus: ad culpã descẽdere non potuit. sed descendit infra seipm deum. infra angelũ. infra hominẽ q̃ꝫtum ad abiectionẽ pene. vt dicat illud ps̃. Ego aũt sum vermis ⁊ non homo: scꝫ ꝫm reputationẽ. opprobriũ hoim ⁊ abiectio plebis. Hinc Augusti. in sermo. Uide o homo quid pro te factus est deus. doctrinã tante humilitatis agnosce. Idem libro de agone chr̃iano di. Que suꝑbia sanari potest: si hũilitate filij dei non sanat? acsi diceret. ꝙ talis suꝑbia que nõ vult sanari: nõ est suꝑbia hominũ: sed demonũ.

F

Prebẽde securitatis.

Secũdo rõne p̃bende securitatis ⁊ exhibẽde pietatis. Nam si chr̃us venisset in sua magna potẽtia regia ⁊ magnificẽtia timeret infirmitas nostra ab eo opprimi. Sic in seuera iusticia timeret nostra malicia ab eo puniri. Sic cum celesti militia: erubesceret nr̃a miseria sibi associari. Uide ergo mirã saluatoris clementiaꝫ. sic nasci voluit vt occultaret regiã potentiã in stabulo: iusticiamq̃ in infantili mẽbro. quia

vt patꝫ puer neminē ledere valet. Militiā ꝗꝫ occultauit in societate bouis ⁊ asini: vt ꝑ hoc chri aduētu nullus timere habeat: qn potius ꝑ aduētū salutis gaudeat. ꝑpter qđ vt scribit Luce. ij. quando angelus annūciaret pastoribus chri natiuitatē: ⁊ pre claritate insolite visionis extimuissent: securās eos dixit. Nolite timere: sed potius gaudendū subiunxit dicēs. Ecce euāgelizo vobis gaudiū magnū. q2 natꝰ est nobis hodie saluator. Hinc Berñ. ait. Chrus puulus factus est: ꝟgo mater tenera mēbra alligat. et tu homūcio tiore trepidas vel in hoc scias ꝙ nō venit te ledere vel ꝑdere: sed saluare: eripe: nō ligare. Hec ille. O itaqꝫ pctor festina secuṛus ad pniam.

G Facillime placabilitatis.

G Tertio rōne facillime placabilitatis. quia pueri lesi ⁊ infantes: facillime vt videmus sunt placabiles qñqꝫ vno pomo vel ouo: aut pia ⁊ suaui allocutione: aut vberū lactis exhibitiōe. Ad ꝟcandū ergo ꝙ chrs q̄ oli videbat multis hostijs fore placabilis Nūc facillime per modicā pniam vel suauem allocutionem: scꝫ ořonis deuote vel lac dulcis charitatis facillime placari potest: voluit nasci puulus: vt manifestet ꝙ tunc impletū est illud Esa. lxj. Spiritus dñi sup me scꝫ chrm hoiem: eo ꝙ vnxerit me dñs. s. plenitudie gre: ad annūciandū māsuetis misit me: vt mederer cōtritꝫ corde ⁊ ꝑdicarem captiuis. s. a diabolo per pctm: indulgētiam per dei miscđiam. ⁊ clausis aptionem. i. pribus in limbo. sequit. vt ꝑdicarē annū placabilē dño: scꝫ q̄ ad penitētes. ⁊ diēꝫ vltionis deo. i. iudicij. s. īpenitētibus Nam chrus Luc. iiij. legit apto libro hec scpta et dixit in se impleta. Propterea Berñ. ait. Gaudere optet: ꝙ chrs in nostra puitate venit: puulus est: leuiter placari potest. quis eñ nesciat ꝙ puer facile ꝯdonat. Hec ille. Ad id facit exemplū quod legit in legeñ. hodierne diei. s. ꝙ q̄dam mulier lubrica cū tandē redisset ad cor: de venia despabat. si nāqꝫ cogitabat de iudicio: cogitabat se infernali cruciatu dignam. si de paradiso reputabat se imundā. de passione chri reputabat se ingrataꝫ. Cumqꝫ desperationi iam prima cepisset cogitare de ifantia chri: ⁊ ꝙ pueri de facili placant. Chrm ergo per suam infantiā adiurauit: ⁊ vocē de venia audire mox meruit. Ecce ergo charissimi valet nobis chri infantia ad multa bona. vt patuit. ⁊ ad plura alia que causa breuitatis hic pertrāseo. ⁊ in alijs ꝟmonibus deo iuuāte tra(ctabo.

Exemplum.

H Mūdicia natiuitatis ex vtero ꝟgis puelle:

H ¶ Circa scđm pncipale de mūdicia natiuitatis chri q̄rit. Vtrū nascētis chri mundicie cōdecebat nasci ex vtero ꝟginis puelle? Et potes arguere ꝙ nō. q2 videt fuisse honorabilius et mūdius: si vicꝫ dñs chrs in corde vel pectore viri carnē de mūdo sanguie assumpsisset: vel de costa formasset. sicut factū legimus de Eue formatiōe ex Adam. Cur ergo sic noluit: cū eq̄ bene potuit diuina ꝟtute. Sed respondet per cōclusionem. ꝙ hoc sūme cōdecens erat chri mūdicie. Et declaratur per tres ꝟitates acceptas ex dictis Bonaueñ. sup. iij. di. xij. ac alioꝝ ibidē cōcor. docto. Prima veritas. ꝙ cōueniētissimū fuit chrm nasci nō aliunde ꝗꝫ ex puella seu femina. Ratio. q2 chrs veniebat pro ꝑfectissima renouatiōe hois ad vitam eternā. Et ideo ꝑ ꝑfectione huius honoris celestis reqrebat vtrūqꝫ sexū humanū honorari in incarnatione ⁊ redēptione. s. virileꝫ sexū in chro: ⁊ femineū in mře dei. ꝟm Augu. li. lxxxiij. q̄stionum. vt sic vterqꝫ sexus saluādus nosceret. Item pro ꝑfectione fidei ad credendū ꝙ chrus sit deus ⁊ homo verus: debuit cōtra hereses carnis ꝟitatem ostendere in hoc. ꝙ sicut alii hoies: sic ipse de femine vtero est natus. Deniqꝫ pro ꝑfectione renouatōnis oñdenda debuit chrus deus nasci in mūdo isto nouo modo ꝑductionis humane per noua. i. inaudita a seculis signa et miracula ad ostendendā renouationē generis humani Unde ante fuit ꝑphetatū de chro: ꝑcipue Eccli. xxxvj. scptum sic. Innoua signa ⁊ immuta mirabilia: glorifica manū ⁊ brachium dextrū: vt cognoscant: quia nō est alius deus ꝑter te domine. Sed nasci ex viro vel ꝑduci: non erat in mundo nouū vel insolitū. quia Eua ex viro fuit producta. ⁊ videmꝰ vermes ꝑduci ex carne viri vł femine: nō tamē sub rōne filiatiōis humane. ergo debuit chrus dei filius vt vere esset filius homis satisfacere

Pria ꝟitas.

volens pro peccato hois: q̄tenus nasceret nouo ⁊ inaudito modo de vtero virginis. Nimirū ꝟm Anshel. lib. Cur deus homo. ca. iiij. Deus fecit homies in mundo. Primo sine viro ⁊ muliere. vt Adam. Secūdo sine muliere de viro. vt Euam. Tertio de viro et muliere. vt cōmuniter alios hoies. Debuit ergo chrs nouo modo pro perfectiōe vniuersi nasci de muliebri sexu sine viro Et sic patꝫ ꝙ decuit christū sumere carnē de corde virginis viri: vel aliunde. sed in puellari vtero virgineo de sanguine mundissimo. ⁊ sic nasci mundissime.

J Scđa ꝟitas

J Secūda ꝟitas. ꝙ christus dñs debuit nasci miraculose diuino opere: sicut et concipi spūsancti virtute: et non lege nature. Ratio. quia dignitas christi requirebat: vt esset alienus ab omi feditate ⁊ macła peccati originalis: cum vt scribit Sap. vij. ipse sit cādor lucis eterne: scꝫ incoinquinabilis. Item eadem eius dignitas requirebat vt simul eius sancta caro esset cōcepta: aniata: ⁊ deitati vnita. sicut dicit Damasce. ergo ipa diuina ꝟtute debuerūt hec omia fieri: ⁊ eadē virtute nasci: salua ꝟginitate materna. sicut fuerat ꝑphetatū Esa. vij. Dabit deus vobis signū. Ecce virgo cōcipiet ⁊ pariet scꝫ virgo filium: ⁊ vocabit nomen eius. ⁊c.

K Tertia veritas.

K Tertia veritas. ꝙ credendū est cuilibet fideli ꝙ: scꝫ chrum decuit nasci sicut ⁊ natus est mundicia sūma ⁊ mira claritate ex vtero virginali. Ratio. quia vt Anshel. libro de concep. virgi. dicit. Decebat vt ꝟgo illa ea puritate niteret qua maior sub deo nequit intelligi. Ex quo seqtur. ꝙ si ponamus ꝙ christus incarnatꝰ fuisset: etiam si homo non peccasset. sicut tenet noster Scotꝰ. ⁊ hoc ratione dilectionis diuine: qua non minus dilexisset hominem ante lapsum ꝗꝫ post. licet in paradiso fuisset thorus imaculatus. vt dicit Augusti. Nihilominꝰ tamē nasci debuisset christus ꝟtute spūsancti ex mūdissima virgine: sicut ⁊ nūc natꝰ est. quia decebat mřem dei sūma puritate nitere. sed hec puritas sūma est non ꝯiugalis nec vidualis: sed ꝟginalis. ergo ⁊c. Sicut pro exemplo ponit Augusti. in quodā ꝟmone de Natiuitate. Videmus eñ ꝙ solis radius vitrū vel speculū nec cum ingredit: nec cum egredit violat: licet eius colorē induat: ipm quoqꝫ vitrū clarificat ⁊ illuminat. sic chrus virginem. Unde Berñ. sup Canti. sermo. lxxj. dicit. Tanta in cōceptione chri refulsit supni luminis claritas: et desup veniētis abūdantia spiritus: vt nec ipa ꝟgo sancta sustinuisset: si non sibi cor obumbratū fuisset a virtute altissimi. Hec ille. O ergo gloriosa ꝟgo Maria quibus te laudibus efferamus que lumē eternū mundo effudisti iesum christū. ⁊c.

L Historia dñice natiuitatꝫ

L ¶ Circa tertiū de historia dominice natiuitatis pro simpliciū deuotione libeat narrare seriē qualiter christus dñs hodie fuerit natus. Notandū ergo ꝙ tunc in orbe vniuerso impabat. Octauianus Augustus q̄dragesimo scđo anno regni sui cū pax esset in toto orbe vniuersalis: natus est chrs auctor pacis. sicut ꝑdixerat ps Orief in diebꝰ eius iusticia ⁊ abūdātia pacꝫ. Tunc aūt Augustus cogitauit ⁊ voluit scire numeꝝ regionū: ciuitatū: ⁊ capitū hominū in orbe. Unde edictū fecit: vt describeret vniuersus orbis Luce. ij. sic ꝙ q̄libet ad illaꝫ ciuitatē vbi ortū habuisset iret: ⁊ vnū denariū argēteū qui valebat ꝟm Isido. lib. etym. decem vsuales pecunias psolueret: seqꝫ subiectū ꝑfiteret impatori. ⁊ sic nomen eius in registro ꝯscriberet impatori defereñ. Hec descriptio prima facta: id est inchoata est a preside Syrie nomie Cyrino: quē cesar ꝑfecerat Syrie ad regendum. ibi autem voluit inchoari. quia Syria est in medio terre habitabilis. ⁊ cōtinet pro magna pte Judeā cōfinem: vt. s. inde denūciaret fieri in aliis puincijs circularit ꝟm Lyrā. Ibāt ergo omes nobiles ⁊ ignobiles ad dictam ꝑfessionē. Dicit autē Hugo de florido cāpo in quibusdā chronicis inuentū ꝙ registrata tūc per orbem fuerūt mille milia: ⁊ octoginta milia pugnatoꝝ militū: scꝫ ꝑter ignobiles: rurales: ⁊ artifices. Tūc ꝗ ascēdit ⁊ Joseph in Bethleē vñ erat oriūdus eo ꝙ esset de genere Dauid regis ibidem nati: cum Maria que erat de eadem tribu: et successerat in hereditate paterna. vtpote primogenita. Ideo iuit ad profitendum cum

Joseph. Ipa etiā sciebat omēs pphias ⁊ alligabat Joseph. ꝙ ibi. s. in Bethleē esset filius eius chr̄us nasciturus. Unde Joseph assumpsit secū asinum pro sustentatione Marie in illo itinere: tanto: ꝙ s̄m Ludolphū de vita chr̄i a Nazareth semꝑ scandēdo ꝑ vias mōtanas sūt triginta qnqꝫ miliaria vsqꝫ ad Hierusalē: quoꝝ quatuor aut quinqꝫ faciūt (vt dicit) miliare magnū. Deiñ in decliuo mōtis versus meridiē distat Bethleem per quinqꝫ miliaria ab Hierusalē. Assumpsit etiam bouem s̄m Lyrā ad vendendū: vt de p̄cio eius solueret tributum ⁊ expensas pro via ⁊ ꝑ necessitate ꝑtus Marie p̄gnantis haberet. Cumqꝫ venissent ad Bethleem (eo ꝙ paupes erant: ⁊ illi potētiores ⁊ ditiores hospitia p̄occupauerāt) per plateas circūeuntes nullibi hospitiū potuerūt habere. Uñ oportuit eos descēdere in diuersoriū: quod s̄m Lyrā erat hospitalaria quo diuertebāt quiqꝫ veniētes ab extra ad hospitandū. Et aliqui dicūt (vt habet in legēda longa) ꝙ ibi quondā fuerit domꝰ Isai patris Dauid: ⁊ pro memoria Dauid seruabat q̄si quoddā tuguriū. Et est in fine orientali ip̄ius Bethleem: vbi sunt due rupes distantes a se quatuor vel qnqꝫ pedibꝰ. Ibi autē s̄m Lyrā p̄sepe pro boue ⁊ asino fecit Joseph. ⁊ sic ibi strauerūt sibi lectū Maria in rupe orientali: Joseph in occidētali que ē exterior ⁊ capacior. O deus meus quāta pauꝑtas ⁊ penuria regis oīm filij dei ⁊ regine celoꝝ Marie: non habebāt lectisternia sed fenum nudū: non ignē pro frigido tempe vel ligna: ⁊ nil vel modicū comedere ⁊c. M Itaqꝫ circa illiꝰ noctis mediū peꝑit Maria filiū. De hoc que subscribo habent in reuelatiōe sctē Brigitte: que pie possunt credi in pposito. Nam tunc cepit chr̄s puer motus facere in vtero matris: ex quibus nō sicut in alijs mulieribus partui pximis dolores: sꝫ potiꝰ mire dulcedis sentimēta cepit Maria habere. Intelligens quoqꝫ ꝙ instaret tēpus pariēdi: ⁊ mox genibus flexis: oculis et facie ī celum leuatis: ecce uelo capitis amoto: et sparsis crinibꝰ pro signo v̄ginitatis mox resplēduit facies eius: ⁊ mente in deū rapit. vbi videns (s̄m doctores) diuinā essentiā ⁊ eternā filij dei a patre generationē: occultaqꝫ dei iudicia: supabundātissima dulcedine est fota. Et vt canitur in ecclesijs plerisqꝫ. Dei genitricē circūstabāt angeli obstetricū vice ⁊c. Ilico in ictu oculi sine omī dolore puer iesus suꝑ solem splēdidior de vtero v̄ginis nascitur clauso manēte. Tanto tunc per orbem diffuso lumine: vt nox illa dies lucida videret: statimqꝫ v̄go maria de illa contēplatione remissa: vidit filiū suum in terra coram se vagientē: ⁊ salutauit dicēs. Bene veneris dñe deus meus ⁊ filius meꝰ: aduenisti desideratꝰ cunctis gētibus ⁊ patribꝰ electis: patriarchis et pphetis. Adoro te deū ⁊ creatorē meum ⁊ īmensas grās ago: qr dig̃tus es me in mr̄em tibi eligere ⁊c. ⁊ sic adorauit virgo quē genuit. Et reuerēdissime suscipiēs de t̃ra osculabat manus: pedes: ⁊ os dñi iesu sūmo amore. Ambrosius ait. O virgo bñdicta quis possit arcanū tui cordis reserare: cum hinc adoras natū tuum vt deum: ⁊ illinc oscularis vt filiū. Puer aūt iesus tenerrimo corꝑe pre frigore vagiebat. vnde mox materno affectu compassa Maria ip̄m inuoluit pānis: licet vilibus: tamē mūdissimis quos antea disposuerat: ⁊ fasciuit ⁊ in p̄sepio reclinauit. Nulla ibi mulierū sedulitas intercessit: nulla obstetrix fuit. vt dicit Hierony. cōtra Heluidiū. Reclinato chr̄o in p̄sepio: mox bos ⁊ asinus prostratu venerati sunt. Joseph quoqꝫ intelligēs chr̄m natum intrauit: et dulcissime lachrymans pre gaudio ip̄m deum adorauit

M — Circa medium noctꝫ peperit maria.

N — Pastoribus vigilātibus angelus dei

N Interea pastoribus in regione illa vigilātibus super gregē: ecce angelus dñi astitit: ⁊ claritas dei circūfulsit eos: ⁊ timuerūt timore magno scꝫ ex insolita visione. Et dixit angelus. Nolite timere: ecce euāgelizo vobis gaudiū magnū quod erit omī populo. quia natꝰ est nobis hodie saluator chr̄us in ciuitate Dauid: ⁊ hoc signum inuenietis infantem in p̄sepio. Notanter dixit hodie s̄m Ly. quia licet esset nox: tamen pre claritate dei circūfusa fuit ita illuminata acsi esset dies clarissima. sicut predixerat ps̄. Et nox sicut dies illuminabit. Dixit etiam nobis: id est angelis ⁊ homibus: eo ꝙ chr̄us venerat ad reparandū ruinam angelicam ex hoībus. Et subito facta est cum angelo illo multitudo militie celestis exercitus laudantiū deum ⁊ dicentiū. Gloria in altissimis deo: ⁊ in terra pax hominibus bone voluntatis Tunc discesserunt angeli in celum: scꝫ ad celestem totam curiā puocañ. gaudere. Et pastores venerunt: et inuenerūt Mariā: Joseph ⁊ infantem in p̄sepio positū: ⁊ videntes cognouerūt: scꝫ ex lumine exteriori ⁊ etiaꝫ interiori quo erant illumīati mente: ⁊ adorauerūt christum laudātes deum in omībus que audierant ⁊ viderant. Hec Luce. ij. O Tandem s̄m deuotos fert. Qꝫ puerulus iesus famescens cepit vagire. Ad quod cor maternū compatieñ. scindebatur. vnde mox virgo maria prostrauit se in oratione cum lachrymis talia dicēs. O deus pater omnipotens conditor vniuersorum tu mihi dedisti filium tuum dilectissimum: habe queso nunc curam eius: ⁊ da in mea vbera lac sufficiēs ad alendū ip̄m. Et subito miraculose datū est in vbera virginea lac. sicuti ⁊ filijs israel a deo māna pluebat miraculose in deserto. Et sic vbere de celo pleno ip̄m regeꝫ angeloꝝ sola v̄go lactabat. vt canit ecclesia. quod erat miraculū. O igitur chr̄iana anima vide oculis mentis chr̄m puerulū pro te sic humiliatū: pānis vilibus inuolutum: in p̄sepio iacentē: ⁊ reuerēter genu flexo amplectere in corde ⁊ deuotius osculare per charitatē orañ. ⁊ diceñ. O dulcissime puer iesu. o fili dei iesu: qui ꝑ me sic humilime nasci voluisti in mundo ppter tuam imensam dilectionem ⁊ bonitatē dimitte mihi peccata: ⁊ da grām in p̄senti: ⁊ gl̄iam in futuro Amen.

O — Puer chr̄us vagiit

¶ In natiuitate domini. Sermo. iiij.
De miraculositate ⁊ fructibus natiuitatis.

Videamus hoc v̄bum quod factuꝫ est: quod fecit dominꝰ et ostēdit nobis. Luce. ij. A Uerba sūt pastorū illorū quibus angeli deū laudātes hodie apparuerūt: ⁊ christi natiuitatem annunciauerūt: qui ex desidero videndi christū natum se mutuo hortati sunt dicētes. Trāscamus vsqꝫ Bethleem et videamus hoc v̄bum. Ly. i. puerū natū per v̄bū angeli significatū: q̄bus v̄bis insinuat mira et stupenda nouitas quā fecit dominus: ⁊ ostendit hominibus in hac sacratissima domini Jesu natiuitate. quia v̄bum per quod facta sunt omīa factum est homo: ⁊ natuꝫ est puerulus in aspectu hominū iacens in p̄sepio. Nam vt ibidem subdit venerūt festinantes: ⁊ īuenerūt Mariam ⁊ Joseph: ⁊ infantē posituꝫ in presepio. sicut dixerat angelus. Hinc Bonauē. in suo sermone de natiuitate dicit. O nouitas summa ⁊ stupenda saluatorꝫ clementia. Nam regnat in celo qui iacet in feno. Qui fecit omīa locum habere non potest in diuersorio: sed locatus est in presepio. Qui cōtinet omīa breui inuoluitur panno. Qui pascit volatilia lacte pascit modico. Quis ista tam mira non stupeat: cum scꝫ videat ꝙ manibus femineis portet portitor orbis. Et nos itaqꝫ charissimi intueamur deuota mentis cōtemplatione chr̄m iesum ꝑ nobis hodie natum. videamus puro cordis intuitu hoc v̄bum mirabile quod factū est in diuinali: scꝫ incarnatiōe: quod fecit ip̄emet dñs deus miraculosissimo opere: ⁊ ostēdit nobis fidei catholice veritatē. Juxta que v̄ba thematis tria hic notemus mysteria declaranda.

A

¶ Primū dicit miraculositatis: ibi. Uideamus hoc v̄bum quod fecit dominus.

¶ Secundū dicit fructuositatis: ibi. Quod factum est. Et nobis ait. quia ꝑ nostra vtilitate.

¶ Tertiū regratiositatis. s. ꝑ bñficij tanti memoria pro qua dicit. Ostendit nobis dñs. B

B — Miraculositas natiuitatis chr̄i.

¶ Circa primum mysteriū de miraculositate natiuitatis christi accipiamus hanc conclusionem. ꝙ mysteriū dominice natiuitatis est supadmirabile angelis ⁊ hominibus digne ⁊ deuote cōtemplātibus. Et declarat Primo per autoritatē. Secūdo per similitudinem. Tertio per rōnē. Ut nempe de alijs taceā: ad id facit cōfirmandū. Prio autoritas. Nam sc̄ptum est Esa. liij.

Virgultum. Ascēdet.s.chr̄s ꝯm Ly.sicut ꝟgultū corā eo:scꝫ do p̄re in quo notaꝛ hūilitas ⁊ pauptas chr̄i nascētis: atqꝫ virtutū in eo plenitudo. Nam ꝟgultū ꝯm Catholicō dicitꝛ multitudo ꝟgarū vt viridariū a radice pullulantiū. vn̄ bene ⁊ cōgrue in hoc ꝓcaꝛ humilitas ⁊ pauptas ꝑ virgulti breuitatē vel bassitudinē: ⁊ gr̄e ac ꝟtutis plenitudo in eius ḡcilitate ⁊ viriditate mltiplici. sequitꝛ. Et sic̄ radix.s.sursum fructificans de terra sitiēti.i.sicca. hoc est de ꝟgine q̄ nō fuit hūectata.i.fecūdata hūano semine: sed spūssancti ꝟtute. Et cū ibidē plurima de passione chr̄i ⁊ redēptione gn̄is hūani descͥpsisset ꝓpha: subiunxit. Generationē inq̄t eius q̄s enarrabit? q.d. nullꝰ. qꝛ h autoritas duplr̄ pōt intelligi. Uno mō de gn̄atiōe diuinitatꝫ chr̄i a deo p̄re. sic̄ accipit Hiero. sup Matt. Et illa est incōprehēsibilis ⁊ inenarrabilis nō tm̄ ab hominibus: sed etiā ab angelis. Amb. Impossibile est scire generatiōis diuine secretū: mens deficit: vox silet: nō mea tm̄: sed etiā angeloꝝ. Alio modo pōt etiā intelligi dicta autoritas de gn̄atione chr̄i ꝯm humanitatem assumptā vel vnitā diuinitati. ⁊ sic etiā est inenarrabilꝛ. Unde Leo papa in ꝯmo. dn̄ice infra octa. natiuitatꝫ domini dicit sic. Excedit q̄dem dilectissimi multūqꝫ supeminet hūani eloquij facultatē diuini opis magnitudo. Et inde oritꝛ difficultas fandi: vn̄ adest rō non tacendi. Quia in iesu chr̄o filio dei non solū ad diuinā essentiā: sꝫ etiā ad humanā spectat naturā: qͦd dictū est ꝑ ꝓphaꝫ Generationē eius q̄s enarrabit? Utrāqꝫ em̄ substantiā in vnā cōuenisse ꝑsonā nisi fides credat: ꝯmo non explicat. Et ideo nunq̄ꝫ materia deficit laudis: qꝛ nunq̄ꝫ sufficit copia laudatoris. Gaudeamꝰ igitꝛ ꝙ ad eloquendū tante mis̄cdie sacr̄m ipares sumꝰ: ⁊ cum salutis nr̄e altitudinē explicare nō valeamꝰ: sentiamꝰ nobis bonū esse ꝙ vincimur. Hec Leo vbi s̄. Item ad idē Dama. sup Missus est: dicit. Qualitꝛ facta sint vnū deus ⁊ homo. miranꝛ archāgeli: stupent throni et ꝑtātes: pauēt celi: tremūt angeli: creatura nō sustinet: vox silet: mens deficit. q̄m vna puella deū sic capit in vtero: vt sctis pacē vitā mortuis: salutē ꝑditis cōferat. Hec ille. ⁊ sic ꝑtꝫ.

C[...] exēplaritas miraculose. natiuitatis

C Scđo id ōn̄dit exēplaritas talis ꝯm Fran. Ma. qꝛ cū videamꝰ celū esse latissimū pre terra q̄si incōparabiliter maximū reputaremꝰ miraculū si celū terre equaretur ⁊ vniretꝛ. Sed certe indicibiliter maiꝰ est miraculum deū q̄ incōprehēsibiliter p̄eminet oībus vniri hūane nature q̄ est infima in ordine creaturaꝝ rōnaliū. Un̄ Bern̄. exclamans dicit. O stupendū mirabileqꝫ sacr̄m: sūmus oīm factus est imus oīm: q̄d hoc fecit nisi amor? Item ad idē valet exemplū de rhinocerote vel vnicorne. de quo Solinus. vt habetꝛ in Catholicon. alijqꝫ philosophātes. Primo referūt ꝙ est aīal rugitu mirabilitꝛ horrido: corpe equino: capite ceruino: ex cuiꝰ fronte media cornu vnicū ꝓtenditꝛ splēdore mirifico. ad magnitudinem q̄tuor pedū ita acutū: vt quicq̄d ipetierit facili ictu ꝑforet. Dicūt q̄qꝫ ꝙ rex animaliū istius generꝫ nascitꝛ cū quadā corona ꝑ modū circuli in capite splēdida vt vitrū aurei coloris. ⁊ ꝙ alia eiusdē generis cūcta sequunꝛ ipm̄ regē suū per syluas in nocte ad splēdorem eius. Hec siq̄dem mirāda videnꝛ et rep̄sentātia chr̄m. Nam ⁊ legitur Job. xxxix. ꝙ dixit deus de turbine ad Job. Nunq̄d volet rhinoceros ꝓuire tibi: aut morabitꝛ ad p̄sepe tuū? Nūquid alligabis ad arandū rhinocerota loro tuo? Hec ibi. q.d. nō. quia ꝯm Lyrā ⁊ Grego. in mora. rhinoceros fortissime ⁊ oīno indomite nature est adeo ꝙ captus nō potest domesticari: aut ad laborē et seruitiū hoīm applicari: nec diutius teneri. qꝛ pre indignatione ⁊ ipatiētia illico moritꝛ. Un̄ nō imerito rep̄sentat chr̄m dn̄m qui est inuincibilis deus: cuius volūtati nullus resistere potest: ip̄e habꝫ coronā regni celestis: cuius cornu splendidū.i. aduētus ad iudiciū in forma gl̄iosa ꝑforabit occidēdo pctōres et̄na morte: et bonos ac electos suos deducet post se sue gl̄ie splēdore ad celestē p̄riam. Itaqꝫ sic̄ mirū esset rhinocerota ligari ad p̄sepe vel arandū ⁊ hoībus ꝓuiendū. vt deꝰ dicit Job. Sic mlto fortius miraculosissimū est ꝙ chr̄s dei filiꝰ ligatus est vinculo vnionis nature nr̄e: ⁊ positus in p̄sepio stricta fascia cinctꝰ. ⁊ ꝙ ꝓuire voluit hoībus. xxxiij. annis. Iteꝫ scđo de rhinocerote. Isido. xij. etym̄. ⁊ Albertus mag. sup Missus est. ꝯcorditer di. ꝙ non potest capi: nisi ordinetꝛ virgo aliq̄ ornata sertis dulciter cantans: cuius vocem virgineā naturali instinctu hoc animal mox recognoscit: ⁊ ꝟginea castitate delectatus ilico aduenit: ⁊ in sinū ꝟginis caput reclinās obdormit: ⁊ venatores ex insidijs ꝯsurgen̄. ipm̄ capiūt vel occidūt Qꝛ dꝫ hoc anial mox vt ꝑsenserit aliquē lubricū viuere nullum talem ꝑmittit. Hec ꝯm Isido. Hec certe miranda sunt. Et ꝯuenienꝛ chr̄us sic rep̄sentatꝛ qui a p̄ncipio mundi nunq̄ꝫ capi nostre vnionis vinculo potuit: nisi mediante ꝟgine mundissima Maria: ornata sertꝫ gratiarū oīm ⁊ ꝟtutū quasi dulciter cantante cum angelo: ait. Ecce ancilla domini: fiat mihi ꝯm ꝟbum tuum. Ad quam vocē ꝟgineam mox chr̄o aduenire in vterū virgineū cōplacuit: ⁊ nouem mēsibus quiescere. Qui etiā in detestationē carnalis lubricitatis nullum vicio sodomitico in hac natiuitatis nocte laborantē viuere ꝑmisit: sed oēs subitanea morte occidit. vt dicit Hieronymus sup illud. Lux orta est eis. Sicqꝫ chr̄us ad ꝟginē descendēs tandē a iudeis insidiātibus est captus ⁊ occisus. Deniqꝫ tertio dicūt quidā. ꝙ rhinoceros postq̄ꝫ occiditꝛ eius latus ⁊ cor perforatꝛ vt sanguis affluat. qꝛ sanguis eius valet ad tingendū ⁊ colorandū pān̄os sericeos ⁊ preciosos. ⁊ ꝙ valet ad multas ifirmitates curandas. Quod certe mirum est: ⁊ conuenit huic sacramento. quia sicut christus dominus post mortē fuit vulneratus in latere ⁊ corde. cuiꝰ sanguis valuit ad tingēdum animas nostras in baptismo ⁊ colorandū pulchritudine gratie ⁊c. ⁊ ad curandū ifirmitates spirituales id est peccata ⁊ vicia. Et sic ꝑtꝫ propositū.

D Natiuitas Chr̄i multis miraculis

D Tertio p̄missam cōclusionē rōnis veritas ostēdit. quia ipsa natiuitas chr̄i tot ac tantis ⁊ talibus miraclis facta est vt videatꝛ supadmirabilis oībus creaturis. Et patꝫ. Primo quidē ex ꝑte diuine vnionis. Et hoc triplici ratione. Primo rōne ꝓfundissime humiliationis. quia ds̄ ⁊ dominꝰ omniū adeo se humiliauit: vt esset ꝓuus oīm ⁊ passionibus subiectus. Phil. ij. Exinaniuit semetip̄um formā serui accipiens. Humiliauit aūt semetip̄m factꝰ obediens vsqꝫ ad mortē ⁊c. Nōne supmirabile est ⁊ hominibus ⁊ angelis: ꝙ infinita dei maiestas sic est humiliata: immēsa virtus adeo infirmata vt morti sit subiecta: interminata dei magnificētia: quā nec celi cape possunt adeo abbreuiata: vt in ꝟginis puelle vtero clauderetur: ⁊ natus fascicula ligaretꝛ ⁊c. Deniqꝫ incōprehensibilis dei sapiētia adeo est minorata: vt per quā oīa dixit ⁊ facta sunt: efficeretꝛ sic muta: vt nullas alias voces q̄ꝫ pij ploratus emitteret. Hoc p̄dixerat Esa. ix. dicens. Paruulꝰ natus est. ⁊c. ⁊ vocabitꝛ admirabilis deꝰ fortis. ⁊c. ⁊ pater futuri seculi. O quis hec non miretꝛ?

Secūdo hoc idem claret rōne indiuise operationis ⁊ cōcomitationis: eo ꝙ insepabiliter patꝛ semꝑ est in filio ⁊ ecōuerso. Joan. xiiij. Pater in me est: ⁊ ego in eo. sic et in spiritusancto. Mirabilissimū ergo est quomō filiꝰ potuerit carnē assumere: non assumēte patre vel spiritusancto. Questio ergo est apud doctores. Utrū vna ꝑsona diuina possit incarnari sine alia? vel nasci ex virgine nō nascēte alia ꝑsona diuina. Et arguitꝛ ꝙ non. qꝛ indiuisa sunt opa trinitatis. vt ait Augu. j. de trini. vj. Sed assumere carnē est q̄dam opatio. ergo ⁊c. Itē pater: filius: ⁊ spūssanctus sunt vnū ꝯm essentiā simplicē ⁊ insepabilter se comitanꝛ. vt vbi est vnum: ibi ⁊ reliquū sit. ḡ cui vnitꝛ vnū: ⁊ reliquū. Incontrariū est fides catholica. vt docꝫ Aug. ⁊ mgr̄ l. iij. di. j. Rn̄detꝛ ḡ ꝯm Bona. ibi. ꝙ vna ꝑsona potuit icarnari sine alia. ꝟbū em̄ solū caro factum est. Ratio ꝯm Augustinū. quia vnio est in persona: non in natura. Persone autē diuine licet conueniant in natura: distinguunꝛ tamen ꝑsonalitate. Incarnatio autē vel vnio p̄marie terminatꝛ ad proprietatem personalē filij: cuius ꝓprietas est generari ⁊ nō ad naturā. vnde deus totus incarnatus est: sed non totaliter. i. nō ꝯm oēs personas. Tota em̄ natura diuina incarnata est: sed in vna tm̄ ꝑsona: scꝫ filij: ⁊ rōne huiꝰ ꝑsone dicitꝛ deus incarnatus: non rōne nature q̄ꝫtū est ꝯm se. Ad id facit exemplū primū quod ponit Augustinꝰ.

An vna ꝑsona diuia possit incarnari sine alia.

quia videm⁹ ꝙ in sole calor ꝛ splēdor in vno radio sunt inseparabiliter. sed calor exiccare habet: splēdor illūina re. Sol aūt habet radiū diffundere per mundū. Et ad ꝓpositū applica. Item aliud in igne opposito speculo: ibi cum sint substātia ignis inseparabiliter ꝛ calor ꝛ splēdor: in speculo solus splendor colorat. Item in me est aīalitas: humanitas: ꝛ indiuidui q̄litas vnū numero. s. egoipse: ꝛ tamē aīalitas mea cōuenit cū brutis: nō autē humanitas. ꝛ ista cōuenit cum alijs hominibus in specie: non tamē in ꝓprietate indiuiduali: cum in me sint vnū. Sic in ꝓposito patz q̄dāmodo.

Ad argumēta. Ad argumenta claret responsio ẜm docto. cōmuniter. ꝙ quāuis tota trinitas opata sit chr̄i incarnationē. solus tamē filius d̄i induit carnē. Sicut si tres milites induerēt insimul vnū tm̄ il lorū ꝛc. Et vt ait August. in q̄dam sermo. In carne filij dei p̄sens fuit pater in filio manēs: ꝛ ipse opans atq; spiritussctūs quo chr̄s erat plenus. Cum ergo ait. vna sit deitas: impleuit filij carnē pater ꝛ sp̄ussanctus: sed maiestate. s. diuinitatis: non susceptione. Hec ille.

Supmirabilis rōne impmixte coicationis. Tertio supmirabilis fuit hec incarnatio rōne impmixte cōmunicatiōis. eo ꝙ in chr̄o diuina natura et hūana sunt impmixte: ꝛ tamē hn̄t coicationē idiomatū: adeo ꝙ propter indissolubilē vnionē ṽbi ꝛ carnis oīa que carnis sunt attribuūt ṽbo. ꝛ oīa que verbi sunt de carne p̄dicant. vt oēs volunt docto. sup. iij. Ideo August. s. de trini. ca. xiij. Talis ait est illa assumptio vt deū hoīem faceret: ꝛ hoīem illū deum. Et sic ptz ꝙ mutuo idiomata p̄dicant de naturis in chr̄o saltem cōcretiue. Verbi gratia. Primo quo ad essentiales pfectiōes vere dicit ꝙ iste puer. i. chr̄s natus est infinitus: oīpotens: eternus: īmensus: oīsciēs: incōprehēsibilis: īmortalis. Et ꝙ. s. deus est puer: d̄s est nat⁹ infirm⁹: impotēs: passibil. ꝛ silia. vt Hiere. xiiij. Quare ait futur⁹ es quasi vir vagus ꝛ infirmus ꝛc. Scd̄o quo ad ꝓprietates accidentales ptz. quia sic vere dicit. Iste puer est incōmutabilis: incorpore⁹ vbiq; ꝛc. sic vere dicit: ꝙ deus est albus iuuenis: vel paup: aut in p̄sepio cōtinebat ꝛc. Tertio quo ad actiōes ꝛ passiōes. vt iste puer creauit celos: ꝛ deus comedit vel lac suxit. Iste puerul⁹ gloriat: et genitus est ab eterno: atq; deus est natus: crucifixus: et mortuus ꝛc.

E

Rōe hūane assūptionis. E Secūdo ex pte humane assumptionis miraculositas ptz tripliciter. Primo quo ad corpus chr̄i ꝓpter miraculū subitanee organizatiōis. quia ẜm Bona. sup. iij. dist. iij. Rich. Tho. et alios cōcor. ꝯceptio chr̄i facta est in instanti opante diuina ṽtute: que est infinite opans ꝛ pfectissime. iuxta illud Deut. xxxij Dei pfecta sunt opa. Unde q̄uis in alijs hoībus. vt d̄r phs. ix. libro de aīalibus. corpus viri format: pficitur: ꝛ organizat: cōplete circa. xl. diem: aut. xlvj. ẜm Augustinū sup Ioā. Femine ṽo corpus circa. lxxx. diem. Sz miraclose fuit in chr̄o: ꝙ eius corp⁹ in eodē instāti quo btā ṽgo ait. Ecce ancilla dn̄i fiat mihi ẜm ṽbum tuum: mox pfectū extitit. ita ꝙ in eodē instanti hec q̄tuor fuerunt in chr̄i corpe: scz cōuersio sanguis puri btē ṽginis in carnē chr̄i. Formatio mēbrorū organicorū ꝛ oīm eius lineamētorū. Animatio corpis illi⁹ organici: ꝛ assūptio animati corpis in vnitatē diuine psone. vt ait Augu. ꝛ habet. iij. sniarū. Uñ ẜm Holkot sup lib. Sap. ꝛ Franc. Ma. atq; Pe. aure. tria puncta hic notant admiratiōe digna.

Tria miraculosa in puero chr̄o. Primū. ꝙ nullus puerul⁹ fuit vnq; sic ꝑpus ꝯceptus sicut chr̄s dn̄s ẜm corpus: eo ꝙ tanto fuit alijs minor: q̄ntum ab instanti cōceptionis vsq; .xl. diem augeri pōtuisset in vtero: q̄. s. die. xl. alij pueri aīari solent. Et vt dicit Bona. sup. iij. dist. iiij. voluit hoc chr̄s potissime ꝓpter cōmendandā nobis hūilitatē. ꝓpt hoc em̄ potissime de celo descēdit vt supbiam extirparet. ꝛ iō minim⁹ factus est. Scd̄m punctū. ꝙ in tam puo corpe recepta fuit aīa diuitati mox vnita. Tertiū. ꝙ scia plena fuit creata sup oēs aīas nobilissime nature. Uñ non fuit creata vt tabula rasa sicut nr̄e aīe creant. vt pz li. de aīa.

F

Miraculum diuine visionis. F Scd̄o itaq; q̄ ad aīam chr̄us fuit mirabil oībus creaturꝫ ꝓpt miraculū diuīe visionis. qr ei⁹ aīaꝫ ab instāti sue creatōis pfectissime vidit deū ꝛ fruitiue. ꝛ sciuit oīa p̄terita: p̄ntia: ꝛ futura. ꝛ oīni gr̄a ac ṽtute fuit plena. iuxta illd̄ Lu. ij. Puer iesus crescebat plen⁹ sapiētia: ꝛ gr̄a dei erat ꝛc. Rō ẜm Tho. iij. pte. q. xxxiij ar. iij. quia chr̄s ab instanti. s. cōceptiōis ꝛ creationis fuit deus ꝛ hō. ꝛ ideo ex vnione illa deitatis a ꝑncipio habuit: vt esset btūs ꝛ felix ẜm aīam vt nunc. Ideo dic Aug. ꝙ ab instanti ꝯceptiōis chr̄us fuit cōprehensor ꝛ viator.

Assumpte passionis. Tertio q̄ ad vtrūq; . s. aīam ꝛ corpus chr̄us fuit supmirabilis ꝓpter miraculū assumpte passiōis in pte inferiori rōnis ꝛ sensualitate corpis. Nā aīa chr̄i q̄ ad ptem supiorem. s. rōnis q̄ deo adherebat fuit btificata. Sed ꝛ cū hoc in pte iferiori fuit doloris ꝛ meroris ꝑceptiua. Sic nempe miraculose seruabat ne gl̄ia anie redūdaret in corp⁹: vel in ptem inferiorē rōnis: vt. s. per suā penalitatē ꝛ dolorē satisfaceret ꝓ pctis nr̄is: ꝛ nos redimeret. vt ptz. iij. sniarū. dist. xv. Ideoq; Augu. dic. ꝙ tota vita chr̄i ab instanti cōceptiōis crux erat ꝛ martyriū. O igit fidelis aīa vide quantū te dilexit chr̄s q̄ ꝓ te subiecit penalitatibus seipum. O chr̄iane vide et pensa quāta pro te fecit deus miracula: ꝛ gr̄as age. G

G

Ex pte ṽginee generationis. Tertio ex pte ṽginee gn̄ationis natiuitas chr̄i fuit admirabilis oībus creaturꝫ ꝓpter mltiplicia miracula in hoc cōcurrētia: quia. s. ṽgo ꝯcepit: ꝛ de puro sanguine cōcepit: ꝛ sp̄ussancti ṽtute cōcepit. Itē quia ṽgo peperit: ꝛ in ptu clausa ꝑmansit: ꝛ sine dolore pepit: ꝛ virgo deū genuit. Itē qr ṽgo lactauit filiū: ꝛ vbere miraculose de celo pleno aluit: ꝛ regē angelorū cū celestꝫ. s. militie exultatiōe edidit: ꝛ oīm creatorē portauit: oīsq; creatura eū testata est generat per miracl̄a. vt patuit in legēda. Propt hec Origeñ. in homel. sup illd̄ Mat. Cum esset desponsata Maria ꝛc. exclamañ. d̄t. O magne admiratiōis gr̄a: o inenarrabilis suauitas: o ineffabile sacramentū: ipa est eadē mater: ipa eadē ṽgo: ipa genitrix ꝛ ancilla: ipa genuit deū ꝛ hoīem. Quis vnq; audiuit talia? Quis a seculo potuit vt ṽgo esset ꝛ mat īmaculata: mat incorrupta: mat vnigeniti filii dei dn̄i nostri iesu chr̄i: q̄ est in celis ẜm diuinitatē in sinu pr̄is: ꝛ in terris ẜm carnē est in sinu mr̄is. in celis de pr̄e sine matre genitus. ꝛ in terris de matre sine pr̄e generat⁹. Hec ille. Et sic patet. H

H

¶ Circa scd̄m ꝑncipale de fructuositate natītatis dominice vel vtilitate q̄ri pōt. Quid ꝓfuit hoī ꝛ cur oportuit pro nr̄a salute chr̄m filiū dei tam miraculose nasci. Ad quod respondet per ꝯclusionē talem. ꝙ filii dei natiuitas tam miraclosa fuit oīm fideliū pro salute necessaria atq; fructuosissima. Declarat.

¶ Primo rōne sanāde infirmitatis in mundo
¶ Scd̄o rōne p̄stande securitatis in iudicio
¶ Tertio rōne cōplende felicitatis in celo

¶ Primo rōne sanāde nr̄e infirmitatis in h̄ mūdo. quia ex pctō ꝑmorū parentū genus humanū incurrerat plures ifirmitates tam corpales q̄ ꝑcipue ꝛ sp̄uales: ꝓpt q̄s sanādas dei filius debuit nasci: vt saluaret pditum hoīem per magnā suā miscd̄iam. iuxta illud apl̄i Titū iij. Non ex opibus iusticie que fecim⁹ nos: sed ẜm suam miscd̄iam saluos nos fecit. Hinc Augu. in quodā ẜmo. dicit sic. Chr̄us per suā natiuitatē honorat iacentē: leuat ruentē: curat egrotantē: coronat vincentē.

Fructus natiuitatis chr̄i. Quib⁹ ṽbis notant maximi fructus ntītatis chr̄i. Primo q̄dem honorat inq̄t iacentē. qr natura hūana iacebat despecta ꝛ sūme vilificata. Nam q̄ erat dignissima creaturarū: cū esset in honore nō intellexit: cōparata est iumētis insipiētī. ꝛ simi. fac. est illis. dicēte ps. Sed chr̄s dominus multū eam. s. naturā humanā honorauit qñ assūpsit vt deus sit homo. Quo facto plus honoris acquisiuit humana natura q̄ angelica. Nam angel⁹ non audet deū vocare frēm suū: sed tm̄modo dn̄m tanq̄ suus. ps. Qui facit angelos suos sp̄us ꝛ ministros suos ꝛc. Demones etiā nō audēt deū vocare: nisi iudicē suū quem habent timere punientem. Sed homo audet deum vocare ꝛ habet amare vt fratrem suum de sua ꝓgenie descendentē: ꝛ vt amicū suū. Unde Greg. in homel. Angeli iam nō sub se hūmanā naturā velut infimā cōtenere ausi sunt: quā sup se regnantē venerant: nec dedignant hoīem habere sociū quez sup se adorant hoīem deum. Hinc chr̄s vocare dig̃tus est homies frēs. Ioā. xx. et amicos. Joan. xv. Scd̄o. vt dixit Augu. Chr̄s ꝑ suā

natiuitatē leuat ruentem: qꝛ homo ceciderat per superbiā: sed christus eleuauit ipm̄ p suā humilitatē. Aug. Medicia tumoris hoīs est humilitas chꝛi. Erubescat hō esse superbus qñ humilis factus est deus. Tertio curauit egrotantē variis morbis: quos. s. homo incurrerat sauciatus vsqꝫ ad mortem corpalis pene culpeqꝫ mortalis ꝛ gehēne eternalis. Quapropter chꝛs in sua natiuitate attulit p nostro medicamento carnem imaculatam de virgine sumptam ꝛ mortalē ꝛpassibilem vt satisfaceret p pctis nostris in corpore suo: ꝛ sanguinem innocentissimū q̃ redimeret ꝛ ablueret a pctis ꝛ aīam in precium sm̄ Berñ. Aug. Magnus de celo venit medicus qꝛ magnus ꝛ p totum mundum iacebat egrotus. Quarto chꝛs per suam natiuitatē vincentem. s. hominem coronat: qm̄ hoīem fecit diaboli victorem: cū in forma hominis quam assumpsit congrediens diabolū qui erat hostis humani generis deuicit. Unde Leo papa in sermone dicit. Dei nanqꝫ filius naturā gñis sumpsit humani vt inuentor mortis diabolus p ipam qua vicerat vinceret. In q̃ ꝯflictu p nobis inito magno ꝛ mirabili equitatis iure certatum est dū oīpotens dominus cum seuissimo hoste non in sua maiestate: sed in nostra humilitate cōgredit. Hec ille. Et sic ptꝫ multiplex vtilitas ntitatis quibus indigebat homo in mundo. I

I Prestāde securitatꝫ in iudicio dei

Scd̄o declarat rōne ꝑstande securitatis in iudicio dei quia antea humanū genus non tam habebat vñ sperare posset se euasurum mortis ꝛ inferni sniam regni celestisqꝫ introitum: sm̄ ꝙ testat Ps. di. Quis est homo qui viuet ꝛ non videbit mortē: eruet aīam suam de manu inferi: q. d. nullus. Sed nato christo desperatio locum nō habet: sed summa securitate spem habemus in iudicio: qm̄ fratrem nr̄m. s. christū iudicem fore tunc videbimus. Joan. v. Potestatem dedit ei iudicium facere: qꝛ filius hominis est. Berñ. Puto quia iam me spernere chꝛs non poterit: os ex ossibus meis ꝛ caro de carne mea. Sed heu qñ multi sunt fratres chꝛi falsi quia illi valde timere habebūt: quia illos tanqꝫ piuros damnabit ꝛ fidefragos qui non seruauerūt pactum fraternitatis in baptismo ꝓmissum. s. abrenunciare sathane ī oībus pompis eius: ꝛ oībus opibus eius vt habet. xvij. q. j. Sunt q̄dam: ꝛ de ꝯse. di. iiij. Pria. Cōtra tales di. saluator Mat. xvj. Filius ho. ven. est in gloria pa. sui ꝛ tunc red. vni. sm̄ opera sua ꝛc̄. K Tertio declarat

K Cōplēde felicitatis

rōne complende felicitatis. s. in celesti regno. Ex h̄ em̄ ꝙ deus natus est ꝛ factus homo iam superna felicitas ꝑficitur: vt. s. totus homo beatificet: anima vicꝫ ī visione deitatis ꝛ corpus in visione humanitatis chꝛi Joa. x. Ingrediet. s. anima ad ꝯtemplationē deitatꝫ ꝛ egredietur. s. ad contemplationem humanitatis: ꝛ vtrobiqꝫ pascua inueniet. Ideo dꝛ li. de spū ꝛ anima ꝙ ppter ea deus factus est hō vt totum hoīem in se btificaret. O q̄felices q̃ has visiones vtriusqꝫ oculi habebunt. O q̄ infelices qui ab illa visione excludent. O q̄ gloriosum homini christum deum videre. L

L Grãzactio p miraculosa ntitate chꝛi

¶ Circa tertium de grãzactione p clara habet conclusione ex premissis q. s. dignum ꝛ iustū est oīm creature ꝛ angelice ꝛ humane supremas gratias agere p tanto miraculo ꝛ beneficio natiuitatis dñice. Hoc aūt ostendit deus qñ voluit vt in die ntitatis huius ꝛ angeli grãs agerēt caneñ. Gloria ī excelsis deo ꝛc̄. Et pastores in persona oīm hoīm glorificarēt ꝛ laudarēt deum in oībus que audierant ꝛ viderant. Lu. ij. Berñ. lib. de diligen. deū dꝛ. Si totum debeo p me facto q̄d addam p me refecto tali modo. In primo ope me mihi dedit deus. In secundo se: quid q̄ retribuam sibi p se Nam ꝛ si millies impenderē: q̄d non possum: quid sum ego ad deum. O q̄ charissimi eamus oēs queso cū pastoribus videre filium dei inuolutū pannis: vagiētem: lachꝛymantē pre frigore tabescentem: ꝛgenu flexo grates nunc oēs reddamus dño deo qui sua ntitate nos liberauit de diabolica potestate. Huic cum angel' canamus Glīa in excelsis: vt hortat ecclīa in prosa. Sed ꝛ cum ipsis pastoribus laudemus ꝛ glorificemus deū in oībus dei beneficiis di. O deus sctā trinitas tibi laus q̄ gloria. O deus pater immensas tibi referimus grãs qui misertus es nostri ꝛ misisti filium tuū vnigenitum ad liberandum nos de eterne dānatiōis vinculo. Sic nanqꝫ dilexisti nos vt filium tuū vnigenitum dares: vt oīs q̃ credit in eū nō pereat. Jo. iij. O fili dei dulcissime Jesu q̃ hodie p nobis nat' ꝛ in presepio es reclinatus: q̄d laudis: q̄d grãzactionis tibi canamus aut referamus p ineffabili tua charitate q̃ dilexisti nos ꝛ lauisti nos in pctis nr̄is in sanguīe tuo. Apoc. j. O spūsscte adoramus te ꝛ laudam': amor sanctissime inflāma quesumus corda nr̄a ad ardendū in chꝛo iesu p nobis nato O gloriosissima: o piissima: o dulcissima dei mater Maria: spes vnica salutis nostre: felix es sacra virgo ꝛ oī laude dignissima: qꝛ ex te nat' ē sol' iusticie chꝛs de' nr̄ Ora q̄ p nobis dñm deum tuum natum Amen.

In natiuitate dñi Sermo. v. de suauissima iocunditate natiuitatis christi.

Ecce euangelizo vobis gaudium magnum q̄d erit omni pplo qꝛ natus est nobis hodie saluator q̃ est christus dñs Luc. ij. A Uerba hec dixit angelus ad pastores annūciañ. gaudiū maximum toti mundo p chꝛi ntiuitate. In quibus verbis quasi p singula mira dulcedo ꝛ suauissima iocunditas cordi deuoto infundi videt: quā nobis ingerit ipsa ntiuitas saluatoris nostri dei. Primo quidē cū ait. Ecce euangelizo vobis gaudium magnū. Reuera huius natiuitatis gaudiū dꝛ magnum: qꝛ maxima miraculositatꝫ ꝛ suauitatis q̄le nunqꝫ a principio mundi fuerat. s. gaudium salutꝫ ꝛ vite eterne: q̄d nobis chꝛs natus attulit. Scd̄o cum ait. quod erit omni pplo. O dulce dictum: qꝛ iam nullus hoīm fidelium secludit a gaudio regni celestis cum p chꝛm oībus volētibus salus est parata. Tertio cum subdit: quia natus est nobis. i. angelis ꝛ hominibus hodie saluator ꝛc̄. Quod nobis miram ingerit suauitatem gaudii: qꝛ q̃ fueramus in captiuitate diabolica: iam p chꝛm natū cōputamur ꝛ assumimur in consortium angeloꝝ vt simus ciues sctōꝝ ꝛ domestici dei: ad Eph. ij. Sicut q̄ppe maximū foret gaudium alicui de carcere ad regiam dignitatē sublimato sic nobis in ꝓposito. Unde Leo papa in ser. hod. dic̄ sic Saluator noster dilectissimi hodie natus est gaudeamus: neqꝫ em̄ fas est locum esse tristicie vbi natalis est vite. Que ꝯsumpto mortalitatis timore ingerit nobis de ꝓmissa eternitate leticiam. Nemo ab huius alacritatis participatione secernit vna cunctis leticia communis est ratio: qꝛ dñs noster pcti mortisqꝫ destructor: sic nullum a reatu liberum repperit: ita liberādis oībus venit. Exultet sctūs: qꝛ appropinquat ad palmā: gaudeat peccator: quia inuitat ad veniā. Animet gentilis quia vocat ad vitam. Hec Leo papa. O igit charissimi oēs vna mecum in dño gaudete. Ois etas: oīs sexus ꝛ ꝯdicio hoīm gratulemini: diuites ꝛ pauperes: viri ꝛ mulieres: iuuenes ꝛ senes: oēs dilectissimi erigite aures vr̄as ꝛ mente pia ꝯsiderate suauissima hec noua ꝛ gaudia p angelum annūciata: ꝛ date laudes ꝛ gratiazactiones ac glīam deo: vt simul cum angelis ꝛ pastoribus ac cū beatissima dei matre Maria hodie gaudeamus p chꝛi Jesu saluifica natiuitate. ad q̄d hortari nos voluit angelus in ꝟbis premissis dic. Ecce euangelizo vobis gaudium magnum q̄d erit oīm pplo quia natus est ꝛc̄. B Qm̄ aūt in premissis verbis angelus ostēdit ꝙ natiuitas dñi sit iocundissime suauitatis: ideo sm̄ triplicem eius suauitatem tria hic mysteria declarabimus

B Suauitas Marie in natiuitate chꝛi

¶ Primū dꝛ suauitatis maternalis
¶ Scd̄m suauitatis angelicalis
¶ Tertium dꝛ suauitatis humanalis

¶ Circa primum de suauitate quam habuit ꝟgo mater Maria in natiuitate chꝛi accipe p conclōne ꝙ ipa dei genitrix ꝟgo Maria summam pre oībus dulcedinem est experta in hac natiuitate dñica. Ratio qꝛ quāto quis coniūgit ꝓpinquitate naturalis vnionis tanto afficit ex vnione: sed beata ꝟgo fuit primior pre ceteris chꝛo quem sola sine viro concepit: ergo summo chꝛisti amore dulcorata. Et hoc ptꝫ autoritate Luc. ij. vbi angelus dixit natiuitatē domini esse. s. causam magni

gaudii oĩ pplo: ꝗ extitit a fortiori maximi gaudii causa ipsi matri: iuxta illud phi per topicam maximam. Si ei cui minus videt̃ inesse inest rei cui magis: sed maxime hoc videt̃ de matre: ergo ꝛc̃. Deniq̃ hoc idem claret similitudine: qꝛ sicut sc̃ti nũc habẽt dilectionem siquidẽ magnam in ɔtemplando chr̃m oculis tm̃modo mentalibus ꝛ adeo magnã ꝙ vt d̃t Bern̄. Absit ꝙ maiores hic in spũ delectationes nõ inueniamus ꝗ̃ in qualibet carnis inquit feditate. Sic beata virgo habuit pre oĩbus ɔtemplantibus dulcedinem: maxĩe in chr̃i contẽplatione quem ꝛ portauit in vtero ꝛ in mente summa plenitudine gratie pre oĩbus creaturis. Preterea sicut beati in celo post resurrectionem gaudium maximũ accumulabunt: ex eo ꝙ christum dñm in quem etiã angeli desiderãt pspicere. j. Pe. j. ipsi quidẽ scꝫ bt̃i videbunt nõ solum oculo mentali eius diuinitatẽ intuendo: sed etiã oculo corporali eius humanitatem aspiciẽdo. Ita virgo mater credit̃ in hora partus sensisse tantam suauitatem quantã nunq̃ senserat omnibus diebus vite sue: ꝛ oẽs sensus eius spũales ꝛ corpales dulcore replebantur inenarrabili videndo chr̃i humanitatem gratiosissimam ꝛ contemplañ. eius diuinitatem. Unde Aug. d̃t. Quem oculis corporalibus leta ɔspexit filium: eundẽ oculis mentis intuebat̃ deũ. Uñ quem genuit mox adorauit vt deũ verꝫ: prout canit ecclesia. Ipsumq̃ suscipiens amantissime pectori strinxit. C

Ex diuinitatis contemplatione

¶ Pro clariori declaratione aduertendũ ꝙ virgo gloriosa suauitatem indicibilẽ hauriebat precipue ex tribus in hac chr̃i natiuitate concurrentibus.

¶ Primo ex diuinitatis clarissima contemplatione

¶ Secundo ex humanitatis. s. chr̃i gratiosa visione

¶ Tertio ex maternitatis ꝓprie miraculosa ɔditiõe

¶ Primo ex diuinitatis ɔtemplatiõe in q̃ maximã suauitatem hausit super oẽs viatores ẜm ꝙ excellentissime fuit eleuata. Sed querit̃ vtrum ipa beata virgo viderit diuinã essentiam? Rñr ẜm Alb. ma. sup Missus est. ca. cxxxviij. ꝙ sic. Ratio: quia ipa a nullo illustriũ vincit̃: dicente Dam̄. Quin potius ceteris gratia pstat̃ per partes. Marie vero se totam infudit gratie plenitudo vt ait Hieron. ad Paulã ꝛ Eustochium. Sed qm̃ Moysi in veteri lege cõcessum est: hoc priuilegium vt viderit diuinam essentiam: ꝛ sil'r in nouo testa. ɔcessum est Paulo in raptu. vt hec patet per Aug. li. de vidẽdo deũ: ergo multo magis matri dei hoc priuilegium est ɔcessum: vt. s. viderit p̃cipue tũc cũ dei filium in vtero portauit ꝛ pepit vt deitatẽ q̃ ei⁹ aĩa plenissime illustrabat̃ viderit ineffabili suauitate fruitionis D

Ineffabilem v̄bi dei generationem

¶ Et nota ꝙ in ista diuinitatis visiõe beata virgo pluribus modis mirandam dulcedinem sentiebat ꝛ experiebatur. Primo quia videbat in deo ineffabilẽ verbi dei generationem qua ex deo patre filius dei nascit̃ ab eterno ꝛ in sempiternum. Unde ꝛ ecclesia hodie solenniter canit ꝛ ɔsequentibus diebus illud Ps̃. Tecũ princip. in die v̄tutis tue in splen. san. ex vtero ante luci. genui te. Quibus verbis ostendit̃ primo equalitas christi ad patrem ibi. Tecũ principiũ. i. tecũ pater. Nã pater est principiũ in q̃ est v̄bum Joan. j. In principio. i. patre erat verbum ꝛ v̄bum erat apud deum. ꝛc̃. Et qm̃ hoc videri clare habetur in patria: ideo subdit̃. In die virtutis tue: hoc est in claritate patrie vbi est dies sine nocte Apoc. xxj. Nox eñ nõ erit illic. Uñ subnectit̃ In splendoribus sc̃toꝝ qui. s. in lumine supeꝛ̃ne glorie eleuant̃ ad visionem dei: ex vtero (ait pater) ante lucifer genui te. Ex vtero. i. de substantia. s. patris ante lucifeꝝ. i. ante ꝓductionem angeloꝝ ꝛ stellaꝝ: ꝛ per ɔñs totius mundi q̃ noĩe luciferi designant̃: sicut totũ a nobiliori parte denoiatur: vt phs ait. ix. li. Eth̃. Et p ɔñs est ab eterno generatio filii dei sicut ꝛ substantia p̃ris est ab eterno. Proinde mgr̃ sententiaꝝ in. j. dist. ix. ẜm Orig. d̃t. Saluator noster splendor est claritatis diuie Splendor aũt non semel nascit̃ ꝛ desinit: sed quotiens ortum fuerit lumen ex q̃ splendor nascit̃: totiens oritur ꝛ splendor claritatis. Sic ergo saluator semp nascitur: sicut lumen de lumine deus verus ꝛ de deo vero. vt in symbolo. Sc̃do bt̃a virgo mira dulcedine replebat̃ in eo ꝙ videbat in deo incõprehensibilem spũssancti processionem qua a patre ꝛ filio ꝓcedit semp ꝛ ineternum infinitamq̃ illam charitatem patris ad filium ꝛ ecõuerso: ex qua deus sic dilexit mundum vt vnigenitũ suum daret: sic h̃r Joã. iij. In hac nimiꝝ dei charitate maxima dulcedine iocundabat̃ v̄go cũ intelligebat se adeo singularissime pre oĩbus dilectã vt esset electa filii dei mater: dña mundi ꝛ super oĩes creaturas exaltanda.

Spiritussc̃ti processionẽ

E Tertio q̃q̃ mira dulcedine replebat̃: qꝛ videbat oĩm creaturaꝝ ꝛ omnium factoꝝ ac fiendorum in mẽte diuina rationem. Uidit nẽpe vt d̃t Alb. super Missus est ca. cliij. v̄go Maria ꝛ habuit plenissimã cognitionẽ sc̃tissime trinitatis sine medio per gratiaꝫ specialem in qua vidit rationes oĩm scripturaꝝ: oĩm operandoꝝ ꝛ contẽplandoꝝ: oĩm creaturaꝝ que sunt: erunt ꝛ fuerũt in mũdo: oĩm artiũ ꝛ scientiaꝝ. Item totã dispositionẽ celestis hierarchie ꝛ q̃t angeli perstiterunt ꝛ q̃t ruerũt q̃t anime humane sint saluande q̃tue damnande. Et vt breuiter dicam supiora vidit oĩa ꝛ inferiora cuncta tã ad statum vie ꝗ̃ ad statũ patrie pertinẽtia: plenissima cognitiõe hũane nature possibili: nihilq̃ ẽ: fuit aut erit q̃d ignorauerit. Nam d̃t Greg. Quid est q̃d non videat qui videntẽ oĩa videt. q. d. nihil. Et ad id facit ratio: qꝛ eternum v̄bum: ꝗ est ipa sapientia dei tota plenitudie g̃re anime v̄ginis Marie se adeo infudit ꝛ irradiauit eius intellectum vt q̃d aliis siue angelis siue hominibus datum est per partes: ipsi virgini datum sit plenissime per omnia ẜm ꝙ dicit Hierony. ser. de assum. Oĩa ꝗ in luce diuina etiam occulta vidit mira suauitate. Hec autẽ alibi latius ꝓbantur ẜm doctores: que causa breuitatis hic pertranseo. O quanta ꝗ dulcedo in corde Marie erat in illa clarissima visione deitatis quis explicabit? F

Diuinam rationem

Secundo virgo Maria hauriebat miram suauitatem ex humanitatis chr̃i gratiosissimo aspectu ꝛ visione experimentali diuine incarnationis. Cum eñ multi reges ꝛ ꝓphete sc̃tiq̃ oĩes patriarche desiderauerunt ꝛ exultauerunt videre chr̃m sicut d̃t saluator ipe Lu. x. Abraã q̃q̃ vidit. s. fide ꝛ gauisus est Joan. viij. Quanto ergo gaudio: quanta suauitate vidit beata virgo Maria super omnes charitate ꝛ desiderio ac amore chr̃i plena predulcẽ natũ suum tam piũ ꝛ humilẽ dei filium tam pulcherrimum ꝛ omni suauitate plenum. ¶ Aduertendum aũt ꝙ in chr̃i humanitate ꝛ eius aspectu v̄go Maria triplicem precipue suauitatem hauriebat. Primã de anime chr̃i felicitate: quia videbat ipsam oĩ sapiẽtia: scientia: ꝛ gratia plenissimam ꝛ visione dei clara bt̃issimam. Uñ Joã. j. Uidimus gloriam eius. i. excellẽtiã oẽm creaturaꝝ excellentem: ideo sequit̃: gloriam quasi vnigeniti a patre plenum gratia. Ille eñ est pfectissime plenus gratia qui non solum per cognitionem ꝛ amorẽ deo cõiungit̃: sicut est in aliis sc̃tis: sed etiam per realem vnionẽ que est summa gratia ipsiusmet christi qui est deus ꝛ homo: cui datus est spiritussc̃tũs non ad mensurã. Sequitur ꝗ: ꝛ veritatis. In aĩa eñ chr̃i fuit plenitudo veritatis inquantum habuit noticiam oĩm q̃ cognoscit deus notitia visiõis. Hec Ly. Uñ hec vidẽdo v̄go beata mirã suauitatẽ in suo dilectissimo filio experiebat̃ indicibil'r plus ꝗ̃ si videres tu angelũ v'l animã bt̃am G

Maria triplicem suauitatem

Sc̃do de corpis chr̃i puritate ꝛ formositate: qꝛ vt dicit Ps̃. erat christus speciosus forma pre filiis hoim: ꝛ per ɔñs faciem habebat amabilissimã ꝛ aspectui desiderantissimam sup oĩa indiuidua generis humani: ꝛ adeo ꝙ oẽs beati ꝛ angeli desiderent eius faciem pspicere: vt habet̃. j. Pe. j. Sed querit̃: vñ extitit ꝙ chr̃s dñs fuit corpali facie pulcherrimus pre oĩbus hoĩbus? Rñr ꝙ ꝗ pmo fuit ex diuina voluntate ꝛ miraculositate: qꝛ ei⁹ corpus virtute diuina spũssancti erat formatũ miraculose: ꝛ oĩe tale a deo factũ miraculose est nobili⁹: melius ꝛ pulchrius ẜm Chry. Nã dicente Diony. de di. no. optimi est optima facere: ꝛ sil'r pulcherrimi pulcherrima ꝓducere. Secundo hoc fuit etiam ex gloriosa virgine matre: tum qꝛ purissimo de sanguine concepit corpus christi: tum quia ipa virgo pulcherrima semp intẽta erat splendori ꝛ pulchritudini diuine contẽplatiõis

Chr̃s corpali facie pulcherrimus

Solet aūt ſm curſum nature pulcher fet⁹ ex pulchra
generari:q̄ꝛ dicēte pho.ij. phyſ. Natura eſt vis inſita
rebus ſilia ex ſimilibus producens. Maxime aūt hoc
fit concurrente imaginatione in tpe conceptionis. Nā
Ly.dt ꝙ hāc virtutem habet imaginatiua ſup corpus
⁊ ſup materiam vñ fit cōceptus ꝙ ſiles cōcipiunt illis
q̊s pro tunc cogitant attente. Probat hoc etiam ſctūs
Uincen.dñica.viij.poſt trinitatis ſmo.vj. per illud qd
ſctūs Tho.in.j.parte theologie querit. Si Adam non
peccaſſet:an in paradiſo mulieres concepiſſent filios ⁊
filias ⁊ cui aſſimularent: Et reſpondet ꝙ ſm deſideria
⁊ imaginationes mulierū ⁊c̄. Deniq̧ ⁊ Lyra ſup Geñ.
xxx.dt. Scd̄m aliquos angeli docuerunt Jacob iſtam
artem vt poneret virgas varii coloris aut nigras aut
Exemplum — albas corā ouib⁹ vt legit Geñ.xxx. Et ſic exm̄. hēmus
de ouibus Jacob vel Laban q̄ ad aſpectum virgaꝝ ni
graꝝ vel albaꝝ aut variaꝝ in cannalibus poſitaꝝ con
ſimilis coloris oues concipiebant. Uñ ⁊ Quintilianus
quandam matronam accuſatam de crimine eo ꝙ pepe
riſſet.ſ.pueꝝ ethiopē:liberauit ꝑ hoc ꝙ fecit inquiri ſi
in cubiculo eius eſſet talis pictura qua repta liberata
eſt. Ad ꝓpoſitum b.virgo ſemper habuit comites:ima=
ginationes mundiſſimas ⁊ cogitatiōes pulcherrimas
de diuinis ⁊ celeſtib⁹:ideo pulcherrimū ꝯcepit. Et tu
ergo ſi vis ſpūalr o muliercula pulchrū natū habere
Diuine vnionis radioſitas — in deo mentem fige. Tertiam deniq̧ ſuauitatem vgo
ſentiebat in chri humanitate de diuine vnionis ⁊ lumi
nis radioſitate q̄ reſplendebat miro modo in facie ⁊ to
to corpore chriſti vt dicit Hierony. qui fulgor diuini
tatis erat tam amabilis vt ad ſolū cōtuitum oēs quos
volebat attrahebat ad ſequendū.ſ.chrm omnibus aliis
ſpretis ⁊ relictis:ſic claret i vocatiōe diſcipuloꝝ H
H Ex miraclis in ſeipā factꝭ — Tertio deniq̧ b.vgo hauriebat īdicibilē ſuauitatē ex
miraculis in ſeipā a deo factis:q̄ꝛ.ſ. ſciebat ſe pfectiſſi
me ſanctificatam ⁊ donis ſpiritusſcti repletam ⁊ certiſ
ſime nouerat ſe beatificandam ſuper oēm creaturam
angelicam ⁊ humanam. Item quia videbat ſe veram
matrem dei manēte virginitate effectā q̄ maius nō po=
teſt dici vt dicit Anſ.ſ.q̄ eſſe matrem dei. Itē q̄ꝛ ſenti
ebat ſe cū mira iocunditate ⁊ diuina dulcedine pepe=
riſſe:angeloſq̧ ipam reuerenter vt dei matrem ſalutā
tes ⁊ obſequiis famulañ.ſuūq̧ natū adorantes. O ſan
ctiſſima virgo quis ſufficiat gaudia ⁊ ſuauitatē tui cor
dis explicare. O btā mr̄ per illud tuū gaudium:per
illam ſuauitatem ineffabilem quam habuiſti: letifica
nos in tuo filio. I

A Angelis ſpūalr ſuauitas ex natiuitate accreuit — ℂ Circa ſecundum myſterium de ſuauitate ange
lorum quam habuerunt in chri natiuitate. Queſtio oc
currit: vtrum oībus angelis totius curie celeſtꝭ accre
uerit ex chri ntitate iocunditas ſpecialis ⁊ dulcor ſua=
uitatis. Cū em̄ angeli ſint conſummati in celeſti gloria
quō ergo eis gaudiū accreuit. Rñr tñ ad queſitum per
concluſionem ꝙ ſic: ⁊ probatur tripliciter.

ℂ Primo per autoritates
ℂ Secundo per rationes
ℂ Tertio per exemplaritates

ℂ Primo inquā per autoritates tam ve.q̄ no.teſt. Nā
prophetatū erat Joel.vl. Erit in illa die:ſtillabūt mon
tes dulcedinem ⁊ colles fluent lacte. Et ſm Lyrā.per
hoc ſignificat ſuauitas celeſtis patrie: q̄ꝛ fruitio btā p
ſenſibilia delectabilia metaphorice in ſcripturis deſi=
gnatur. Uñ per montes ſignificant angeli ſuperiores:
per colles angeli inferiores: qui oēs repleti ſunt mira
ſuauitate leticie in chri natiuitate. Unde ⁊ ps̄. Letent
celi ⁊ exultet terra ante faciem dñi:q̄ꝛ venit. Greg. Na
zanzenus: Chriſtus naſcit gloriamini:cantate dño oīs
terra ⁊ ſimul vtrūq̧ cōplectit. Letētur celi.i.celeſtes
angeli:⁊ exultet terra.i.terreſtris homo. Propter hoc
in nouo teſt.chro nato angelus euangelizans gaudiū
dixit ſic:quia natus eſt nobis.i.angelis pariter ⁊ homi
nibus ſaluator. Et mox multitudo celeſtis militie iubi
lauit cantañ.deo Lu.ij. Sed ad pretactam obiectionē
dr ꝙ vt volunt doct.ꝓcipue Bo.ſup.ij.diſ.xj.q.ſ.in an
gelis licꝫ nullo mō accreſcat gaudiū pmii eſſentialis:
q̄ꝛ quantū ad illud pfecte bti ſunt:ſed gaudium premii
accñtalis accreſcere poteſt tam extenſiue.ſ.de plurib⁹
ſaluandis gaudeñ.q̄ etiam intenſiue.ſ.copioſiori affe=
ctu gaudeñ. ſicut in ꝓpoſito accreuit eis gaudiū acci=
dentale:vt ptꝫ rationibus ſequentibus K

K Per rōnes — ℂ Secundo p rōnes ꝓbant ꝓdicta ſm mgr̄m Barth.
autorē li.ꝯformitatū pluribus modis. Primo p ratio=
nem ex parte chri nati de quo gaudebant angeli ⁊ dul
cedinē guſtabant ꝓ eo ꝙ videbāt tā excellēter dei bo=
nitatem ⁊ pietatem ad redēptionem gñis hūani tā hu=
militer p plurima miracula facta demonſtrari. Et cū h
p gliam aie chri ſup oīa btiſſime totā celeſtē ciuitatē
ſplendore nouo clarifice illuſtrari:vt.ſ.tā ingrediēdo
p contēplationem deitatis q̄ egrediēdo ad ꝯtēplatio
nem hūanitatis chri gratioſiſſimi reficiant in ppetuū.

Johan.x. Per me ſiqs introierit ſaluabit: ⁊ ingredict
⁊ egredict ⁊ paſcua inueniet. Scd̄o p rōnem ex parte
matris chri:q̄ꝛ angelica vginitas in vgine mr̄e dei eſt
multum dignificata ⁊ refulſit. Silia em̄ ſilibus congau
dent.ij.de aīa:⁊ p Boe. ⁊ ideo angeli multū habebant
gaudere de ſororis ſue.i. virginitatis dignificatione.
Hieron.in ſer.de aſſump. Semp angelis cognata eſt
virginitas:ergo p ꝯtrarium luxuria ꝓpinquū facit dia
Ex parte reparationis ruine angelorum — bolo. Tertio p rōnem ex parte reparationis ruine an=
geli:q̄ꝛ videbant angeli ſuas oratiōes exauditas fore
quas a principio mundi fundebant corā deo: vt.ſ. eoꝝ
ruina ex hoībus ſicut deus ordinauerat repararet:⁊
angelica cuſtodia de ſaluādis hoībus effectū ⁊ fructū
btitudinis ſequeret. Nā dicente aplo. Heb.j. Oēs an
geli ſunt adminiſtratorii ſpūs in myſteriū miſſi ꝓpter
eos qui hereditatem capiunt ſalutis. Uñ quia gaudiū
eſt angelis ſup vno peccatore pniam agente. Lu.xvj.
quantum improportionabiliter magis ſup chro nato
L Per exēpla angeloꝝ celebritatis — p quem oēs ſaluant L Tertio p exempla qm̄ vt hr̄
Lu.ij.chro nato plurima ſolennia gaudia angeli cele=
berrime fecerunt:quibus ſue iocunditatis permaxias
dulcedines reuelauerunt. Primo quidem q̄ꝛ paſtorib⁹
tunc ſup gregem ſuū vigilantibus cū claritate maxia
angelus apparuit:q̄ claritas toti mūdo noctem in diē
conuertit:imo credit pie ꝙ ⁊ limbum ad letificañ. ſan
ctos patres penetrauerit:iuxta illud Eſa.ix. Ppls gē
tium q̄ ambulabat in tenebris vidit lucē magnā habitā
tibus in regione vmbre mortis.ſ. ſanctis in limbo lux
orta eſt eis:⁊ ſic tanta ſolennitate gaudii angelus ap=
paruit ꝙ nunq̧ in veteri teſt.ſic apparuerat ſm qd ait
Beda:vt.ſ.annunciaret iocundā chri natiuitatē ange=
lis ⁊ hoībus di. Annuncio vobis gaudiū magnū q̄ꝛ na
tus eſt nobis hodie ſaluator q̄ eſt chrs dñs ⁊c̄. Et notā
ter dixit hodie propter claritatē nimiam qua nox illa
refulſit tanq̧ ſi fuiſſet tūc clariſſima dies. Sed querit
quis fuerit iſte angelus. Rñr ſm Ludol.li.de medita
tione vite chri:⁊ ꝯcor. Simon de Caſſia.⁊ Alb.de Pa
dua ꝙ fuerit Gabriel archangelus: q̄.ſ. antea bti vir=
gini annunciauerat chri cōceptū in vtero vginali. Uñ
ante oēs ſe agebat gandeñ. ⁊ alios angelos ad cōgau
dendū mouendo ꝓ eo q̄ꝛ videbat impletū quod preñū
ciatū fuerat per eundem. Secundū ſolenne factū eſt
tūc:q̄ꝛ nec dū angelus vba finierat ſed ſubito facta eſt
cum angelo multitudo militie celeſtis exercitus.ſ.lau
dantium ⁊ dicentiū Gloria in altiſſimis deo: ⁊ in terra
pax hoībus bo.vo. Tertium ſolēne egerunt q̄ꝛ vt ibi
dem ſubdit:diſceſſerunt angeli ab eis.ſ. paſtoribus in
celū aſcendeñ. Quare hoc? niſi vt oībus celeſtib⁹ ſpi=
ritibus btis gaudiū annunciarent p chro nato in terrꝭ
ſic ait Ludol:vbi ē addeñ.ꝙ pie credendum inq̄t eſt ꝙ
oēs bti ſpūs in celo exultañ. deo patri laudes ⁊ grās
agentes deſcenderunt adorare chrm ⁊ ſalutare virgi
nem matrē ei⁹. Juxta qd dt apls ad Heb.j:in epla.ſ.
hodierna. Et cū induceret primogenitū in orbē terre
dicit.ſ.pater. Et adorent eū oēs angeli eius. Non em̄
eſt veriſile ꝙ angeli cū chrm natū cognouerūt eſſe ipm
filiū dei naturalē tantā ſupbiam in eis fuiſſe vt nō de=
ſcenderent:ipm adorare. Pie ergo cōtemplemur ⁊ de
uote quō p ſingulas turmas ⁊ ordines ſuos angeli.ſ.
archangeli:throni ⁊ dñationes ⁊c̄. acceſſerunt ⁊ chrm
adorauerunt:eiuſq̧ vginē mr̄em ſalutauerūt di. Aue

gr̄a plena vel gaudiū semꝑ sit tibi rc̄. ⁊ obsequiū ꝓbue runt. O quanta suauitate simul ⁊ humilitate beata vir go tunc deo gratias agebat

M — Tripudium hoīz circa natiuitatē chr̄i

¶ Circa tertiū de suauitate hoīm sufficiat breuit̄ ꝑ ꝯclōe q2 ipa utitas dn̄ica ē hoībus suauis tota ⁊ dulce dinis plena. Et h̄ ptz rōne imense charitatis diuine q̄ se ꝑ nobis tantū humiliauit vt deus esset hō ad nr̄am salutem ⁊ eternam btitudinē ꝯsequendā. Nā h̄ est inextimabilis dignitatis gratie ⁊ dilectionis ac suauitatz bn̄ficium a deo bono hoī impensum: q2 vt Aug. xiij. de trin. ⁊ in li. iij. sn̄iaꝝ dic̄. In rebus ꝑ tps ortis illa summa gr̄a est q̄ hō in vnitate persone ꝯiunctus est deo. O ergo tu homuncio pensa quantū gauderes ⁊ delectabiliꝫ gloriareris si rex hui⁹ regni terrenus domū tuā visitaret tua vestīmēta indueret: sua tibi tribuēdo in fratrē adoptaret: suā coronā in caput tuū locaret: ⁊ soliū regni sui contribueret: ⁊ in oībus te exaltaret: cū tū dignus fueras morti ⁊ patibulo. Quanto magis rex oīm deus tibi hec ⁊ plura alia inenarrabilia charitatis beneficia in natiuitate hac ꝓstan̄. dulci deuotiōe est a te amplectendus. Vn̄ vt eccl̄ia ineffabilē huius natiuitatis dulcorem nobis ꝯmendet canit in officio sic. Hodie ꝑ totum mundum melliflui facti sunt celi rc̄. Nimirum vt d̄r Theophilus h̄ factum fuit realiter in die natiuitatis chr̄i: nihilominus tn̄ fuit significatiuū huius. s. ꝑ maxime dulcedinis ⁊ deuotionis toti mundo propinā de. Et non sine causa dicit celi pluralr̄: q2 plures imo oēs celi hodie melliflui facti sunt. Primo q̄dem celi elementares ⁊ etherei materialr̄ melle fluxerunt ꝑ totū mundum melleū rorē infunden̄. fm̄ Theophi. vt dictū est: ⁊ ꝑ totū mundū claritate circūfusa dei: ⁊ ꝑ ꝯn̄s dulcissima ⁊ suꝑ delectabilissima irradian̄. vt accipit̄ Lu. ij. ⁊ iam dictum est ar. ꝓcedenti. Scd̄o celi intellectuales ⁊ spirituales melle fluxerūt: q2 oēs angeli dulcedine repleti mundo leticiam nunciauerunt. Et q2 gloriosa dei mater fructum paradisi nobis ꝓtulit. Tertio celi suꝑsubstantiales melle fluxerūt. i. diuine persone pater mittendo nobis vnicū filiū: filius assumendo nostram carnem mortalē: ⁊ nos sanguine fuso redimēdo: sp̄ūssct̄us nr̄a corda inhabitans descendēdo ⁊ illuminādo ac in chr̄i amore inflāmando. O ergo eterne deus: o altissime creator nr̄: o dulcissime saluator iesu tibi laudes ⁊ gr̄as agimus ꝑ tanta pietate. O deuote aīe: o fideles christiani: hortor oēs vos cū sct̄ā eccl̄ia in officio di. Chr̄s natus est nobis venite adoremus. Accedam⁹ itaq3 cū angelis ⁊ adoremus genu flexo hunc nouum natum regem: acclamando iesus. Salutemus etiam ꝟginē dī. Salue sct̄ā parens enixa puerpera regem q̄ celū terrāq3 regit in secula. Benedicta filia tu a dn̄o: quia per te fructum vite cōicauimus. O gloriosissima virgo ꝑ amore tui filii ora pro nobis rc̄.

In natiuitate dn̄i Sermo. vj. de piissima charitate dei exhibita nobis in christi natiuitate.

A — Natus est nobis hodie saluator q̄ est chr̄s dominus in ciuitate Dauid. Lu. ij. ⁊ in euā. hod. solennitatis. A Ex q̄bus ꝟbis claret: q2 dies hec celeberria ab oībus chr̄icolis summa deuotiōe est colēda: eo q chr̄s dn̄s ex piissima sua charitate voluit hodie nasci ꝑ nr̄a salute in hac miseriaꝝ valle. Vn̄ Bern̄. di. Agnoscite fr̄es dilectissimi q̄nta sit hodierna festiuitas Cui dies breuis est ⁊ terre angusta est latitudo (. s. pre magnifica charitate nascentis filii) diei noctem ꝓoccupat ⁊ celū replet anteq3 terram. Hec ille. Etem̄ noctē huius diei angeli ꝓoccupauerūt iocunda celebritate deo gl̄iam cantando: ⁊ celestē curiam gaudio repleuerunt. Et nobis ḡ in chr̄o iesu charissimi h̄ sit hodierna die studiū ⁊ magnificentia vt ntiuitatē chr̄i iesu pie ardenterq3 ⁊ affectuose ꝯtēplari velimus ⁊ puerulū iesum natū reuerenter ⁊ deuote suscipiam⁹ eius imensam charitatē ⁊ pietatē recognoscen̄. ⁊ gr̄as agendo: q2 sic̄ angelus testificatus est in verbꝫ premissis. Natus est nobis ho. rc̄. Ubi imensa dei charitas erga nos on̄ditur precipue triplr̄. Primo in ipsi⁹ ntitatis beneficio cū d̄r: natus est nobis. Scd̄o in ipsius pietatis mō cū notat̄ tps: hodie: ⁊ locus subden̄. in ciuitate Dauid rc̄. Tertio in ipsius salubritatꝫ signo cū subditur: saluator qui est chr̄s dn̄s rc̄. Et fm̄ hec tria his mysteria notabimus pro sermone.

¶ Primū d̄r charitatis beneficentia

¶ Scd̄m d̄r pietatis circūstantia

¶ Tertium d̄r salubritatis euidentia B

B — Bn̄ficia diuine charitatꝫ I ntitate chr̄i

¶ Circa primū de beneficiis diuine charitatis nobis exhibitis in chr̄i natiuitate accipiamus ꝑ ꝯclōne q su per om̄ia dei bn̄ficia lucet charitas precellentissima in incarnatiōe ⁊ ntiuitate dominica. Hec ꝯclusio ostendit̄ primo autoritate: secundo ratiōe: tertio deductiua declaratiōe. Primo autoritate: q2 Joā. iij. saluator ait. Sic deus dilexit mūd. vt fil. su. vni. daret vt oīs q̄ cre. rc̄. Item. j. Joā. iiij. In h̄ apparuit charitas dei in no. qm̄ fi. su. vni. mi. deus in mun. vt viua. per eū. Scd̄o ratione. s. tali fm̄ Ly. suꝑ Joan. vbi ō. q2 diligere est velle alicui bonū. Nam dicēte pho. ix. Eth. Dilectio amicitie fundat̄ suꝑ beniuolentia: tanto ergo maior ⁊ maxima est dilectio alicuius quanto vult vel dat maius bonum dilecto: sed ipē deus voluit nobis voluntate efficaci ⁊ dedit in incarnatione vel chr̄i natiuitate bonum infinitū: quia filiū suum consubstantialem ⁊ ad ꝯsequēdum bonū eterne btitudinis ergo maxima hec fuit dilectio ⁊ ꝑmaximum bn̄ficium. Et sic ptz. C Tertio deducitur ꝯclusio sic per ꝑsonas diuinas. Tota quippe trinitas scꝫ pater filius ⁊ spirituss ct̄us ostendit ⁊ exhibuit nobis in incarnatione christi vr̄ntitate mirā per maximam ⁊ ineffabilem charitatem. Primo quidē de⁹ pater hoc monstrauit ꝑ imensi amoris signo: nā non dedit nobis ꝑ redemptione corruptibilia. s. auꝝ vel argētum: deniq3 non angelum suum vel quodcunq3 bonum creatum. Sed qd̄ fuit maximum ⁊ insolitum dedit ꝓpriū filiū. Ro. viij. Qui etiam proprio filio suo non pep. sed ꝑ nobis tradi. illum. Et dicit notanter ꝓprio q2 vnico ⁊ singulari qui om̄i bono clareret ⁊ quo non habere poterat alium. Mira ergo charitas: quia deus pater ipsi vnigenito nō pepercit ꝓpter nos. Dicit etiam filio non seruo: non angelo: non alicui creature. Ecce inaudita charitas: quia filiū dedit ꝑ nobis. Dicit preterea suo: q2 de substantia sua genito ⁊ cōnaturali ac coequali. Nam deus pater cū filium ḡnauit suam substantiam illi dedit: ⁊ sic genitus est de⁹ verus de deo vero ⁊ lumen de lumine. Sed qm̄ diuina substantia est simplicissima ⁊ indiuisibilis ergo dare non potuit illi partē substantie: sed totam substantiam suam ipi dedit. Sed qm̄ quicq̄d in deo est diuina substantia est: q2 in deū nullū pōt cadere accidens. xij. metaph. ergo dū suam substātiam illi dedit: dedit oē qd̄ potuit vt dicat filius patri Joan. xvij. Oīa mea tua sunt ⁊ tua mea sunt: ⁊ per ꝯn̄s filius p̄ri ꝑ oīa cōnaturalis ꝯsubstantialis ⁊ eq̄lis existit. Dū ḡ nobis deus hunc dedit: dedit oē qd̄ habuit: ⁊ dedit oē qd̄ fuit: ⁊ dedit oē qd̄ potuit. Propter qd̄ apl̄s ad Ro. vbi s̄. cū dixisset: ꝑ nobis tradidit illum. s. filiū subiunxit. Quō ḡ inquit cū illo nō oīa nobis donauit. q. d. imo donauit oīa. s. q̄ habuit: q2 dedit summū bonū in q̄ habuit oē bonū. Damas. Deus est omnibonus ⁊ super bonus ⁊ in infinitū bon⁹. Itē donauit oīa q̄ potuit ⁊ oē qd̄ ipē fuit: q2 vna est potentia: vna sapientia: vna bonitas ⁊ vna substantia vel essentia p̄ris ⁊ filii: ⁊ ideo cū illū dedit in q̄ ipē totus existit seipsum etiam tradidit. O largitas imensa: o charitas inaudita: o gr̄a a seclo inexperta: q2 sic de⁹ dedit se ⁊ filiū ⁊ oīa. Sꝫ adhuc pensa o aīa fidelis q̄bus vel pro qualibus deus se tā liberalissime donauit ⁊ om̄ia sua: vtiq3 nobis vel ꝑ redēptione nostra qui fuimus ⁊ sumus serui dei: ⁊ vtinam essemus boni serui ⁊ non mali ⁊ ingrati. Ideoq3 Greg. in ꝓfatiōe paschali d̄r. O ineffabilis dilectio charitatꝫ vt seruum redimeres filiū tradidisti. Cogita ḡ o hō ⁊ tuo reuolue aīo quantū te amauerit deus pater: q̄d tibi potuit facere vltra. Ecce dedit tibi oē qd̄ fuit ipē ⁊ oē qd̄ habuit ⁊ oē qd̄ potuit Quam ḡ excusationē habebis si ipm̄ ex toto corde non diligis: tu ipē iudica ⁊ vide q2 dignus es gehenna si tantā eius charitatē paruipendes. reddideris odiū ꝑ dilectione. D Scd̄o filius dei maximam charitatem on̄dit cū ꝑ nostro amore

C — Signū imensi amorꝫ p̄ris

D — Filius maximā charitatē

adeo se humiliauit vt nostrā naturā assumeret: q̄ꝺ licꝫ
foret magnū: tñ adhuc mai⁹ signū charitatis oñdit cū
ꝑ nostro amore noluit esse in hoc mundo vt dñs vł rex:
sed vt seruus oīm ⁊ pauperrimus ⁊ abiectissimus oīm
ꝓpter q̄ꝺ matrē elegit paupercula͂: ⁊ in loco abiectissi=
mo.i.in stabulo nasci voluit: nec proprio sed alieno. Vñ
ꝫm Berñ. in medita. Reuera btā ꝟgo Maria chr̄o na
to dicere poterat. Qua te veste fili mi induā nō habeo
paupercula sum: vnā tñ vestē habeo ad necessitatem q̄
vix mihi sufficit. Nō sum in domo ꝓpria sꝫ in alieno sta
bulo vbi vix sufficiens fenū ⁊ p̄sepis angustia: hic nō ni
si viles panni. Si rex es vbi est thronus tuus: vbi aula
regia: vbi familia. Est ne aula tua stabulū: bos ⁊ asin⁹
familia tua: thronus p̄sepium. Fili dulcissime noli flere
si frigescit corpalis infantia: charitate tñ calescit tua
mēs sanctissima. An ploras presentē miseriam: an passi
onē amarā futurāq̄ꝫ mortem: nondū venit hora. Ecce
panniculi: his te tegā. Ecce fenū de q̄ tibi lectū faciā.
Ecce ego ancilla tua lacte virgineo te pascā ⁊ diligen
ter fouebo. Maxime itaq̄ꝫ charitatis signū fuit q̄ chri
stus exinaniuit seip̄m formā ꝫui: nō dñi vel regis acci=
piens. Phil.ij. Sed adhuc ꝑmaximā exhibuit charita
tē q̄ꝛ nedū hec sed ⁊ ꝑ nobis insuper nostros defectus
suscepit ⁊ penalitates mortis acerbissime: vñ Joā.xv.
Maiorem char. nemo habet q̄ꝫ vt animā suam po. ⁊c̄.
E Sed questio occurrit vtrū chr̄s dñs debuit assu=
E An chr̄s debuit naturaꝫ humanā assumere cuꝫ penalitatibus — mere nr̄am naturā cū defectibus ⁊ penalitatibus. Nā
videt̄ q̄ non: q̄ꝛ hmōi defectus impediebant fidē ⁊ diui
nitatis eius cognitionē ⁊ ꝑ ꝯñs humanā salutē. Itē re
pugnat iustitie ordini vt pena p̄cedat culpā: sed in chri
sto nulla potuit esse culpa: ǵ nec debuit esse pena. In
ꝯtrariū ē scriptura ad Heb.ii. q̄ chr̄s debuit ꝑ oīa fra
tribus assimilari.i.nobis ergo ⁊c̄. Rñsio ꝫm Boñ. sup
iij.di.xv.q.j. q̄ chr̄m decuit naturā humanam suscipe
cum defectibus penalibus vt verā carnē nō phantasti
cam habere oñderet: ⁊ vt nobis exemplū patiētie ⁊ hu
militatis oñderet ꝑ quas meremur glorificari imitan=
do chr̄ꝫ, vt d̄ꝛ.xciij.di.c. Dñs noster. Et specialit̄ vt ge
nus humanū redimeret satisfaciendo ꝑ tolerantiā pas
sionis ⁊ mortis: sicut fuit ꝓphetatū Esa.liij. Vere lan=
guores nr̄os ipse tu. ⁊ pec.n.ip̄e por. Hoc autē fieri nō
potuisset nisi carnē passibilē assumpsisset. Ad obiecta
ergo dicendū q̄ iste penalitates non impediebāt fidē:
imo ꝓmouebāt declarando ꝟitatem humanitatis: ⁊ cū
hoc miracula q̄ fiebant virtute diuina declarabāt illū
hoiem deū. Ad aliud dicendū q̄ chr̄s penā nō necessi=
tate inflictam habuit q̄ꝛ hoc repugnaret ordini iusticie
nisi precessisset in eo culpa: sed voluntate assumptā ad
satisfaciendū ꝑ nobis: non eñ efficax est satisfactio nisi
ex charitate ꝓcedat: ⁊ sic ꝑ pctō alterius penā sustine
Quales defectus chr̄s assumpsit ⁊ quales non — re non repugnat iusticie. Si queras quales defectus
chr̄s assumpsit ⁊ quales non. Rñdet mgr̄ sniaꝝ lib.iij.
di.xv.c.j.⁊.iij. q̄ illos defect⁹ assumpsit q̄s illū assume
re decuit ⁊ nobis expediens fuit. Qꝺ declarat Alex.
de ales in.iij.summe.⁊ Boñ.di. q̄ q̄dam sunt defectus
ex culpa ⁊ ad culpā: vt ex parte aīe error ⁊ ignorantia
ex parte corpis ꝓnitas ad malū ⁊ difficultas ad bonū
.i.fomes. Et tales nō decuit chr̄m assumere vtpote mi
nistrū iusticie segregatum oīno a peccatoribus ⁊ inno=
cēs ⁊ impollutus excelsior celis. Heb.vij. Alii sunt de
fectus ex culpa sed nō ad culpam. Et isti q̄dem sunt ꝑti
ales.s.qui insunt aliquibus specialiter ꝫm ꝑsonalē cor
ruptionem: vt cecitas: lepra: ⁊ diuerse egritudiēs: hos
assumere nō expediebat nostre saluti: nec decuit chr̄m
in q̄ oīs ꝑfectio esse debuit. Alii vero defectus sunt ge
nerales qui.s.vniuersaliter totam naturā hūanam cō
sequunt̄: vt fames: sitis: frigus: dolor: lassitudo: ⁊ silia
ex parte corpis: ⁊ tristicia timor mesticia in anima. Et
qñ hec faciunt ad ostensionem veritatis humane na=
F Spūssāctus immensam charitatem — ture: ⁊ chr̄s venerat ad redimendam naturam huma=
nam vniuersaliter sine ꝑsonaꝝ distinctiōe: ideo ex cha
ritate tales defect⁹ vniuersales penales tñ assumpsit
⁊ non viciosos. F Tertio spūssctūs imensam charita
tem exhibuit in chr̄i incarnatiōe: q̄ꝛ ꝟtute spūssctī ope
rante indissolubilr̄ humana natura deo vnita extitit ꝑ
perpetue charitatis signo indissolubili. Vñ Dam̄ ait li.
iij. q̄ꝺ semel assumpsit nunq̄ꝫ dimisit. O certe ineffabil̄
dei nr̄i charitas vt tam inseꝑabilr̄ nostram naturā co=
pulet sibi q̄ in ꝑpetuū nunq̄ꝫ desinat hō esse deus ⁊ ecō
uerso. O bone deus vt q̄d sic te hoī vinculo ligasti nisi
vt vera fore charitas.i.chara vnitas oñderet̄. O hō ǵ
stude ꝑ gr̄am indissolubiliter adherere amori diuino
vt dicas cum aplō Ro.viij. Quis nos separabit a cha
ritate christi. G
G Summa pietas chr̄i i sua natiuitate demōstrata — ¶ Circa scđm de pietatis oñsione in ntiuitatis cir=
cūstantia accipe ꝑ ꝯclone q̄ dñs iesus ꝑ oēm circūstā
tiam vel modum sue ntitatis mirā nobis demonstrauit
dulcedinem pietatis. Et h̄ declarat̄ p̄cipue ex triplici
ꝯsideratione.s. tꝑis: loci ⁊ reuelationis. Primo itaq̄ꝫ
ex consideratione tꝑis. Natus eñ est chr̄s tpe frigide
hyemis: tpe iminute noctis: ⁊ tpe maxime pacis q̄ oīa
⁊ singula miram circa nos pietatem indicant si deuote
contemplamur. Cur eñ tempore frigide hyemis chri=
stus nasci voluit nisi ad significandū q̄ mundū frigefa=
ctum a diuino amore veniebat accendere tanq̄ꝫ ignis
diuinus: sicut ip̄emet testat̄ Lu.xij.di. Ignē veni mit.
in terram ⁊ q̄d volo nisi vt ardeat.s. amore diuino cor
hoim terrenoꝝ. Itē cur voluit nasci tempore iminute
noctis.s.qñ nox diminui incipit: ⁊ ip̄a dies vel lux au=
geri: nisi ad ꝫcandum q̄ ip̄e tenebras nostre ignorātie
depelleret ⁊ lucē ꝟe fidei ⁊ gr̄e adduceret: vt ait Gre.
Nizenus. Propter q̄ꝺ ēt vt d̄t Inno. papa tertius: in
ip̄a nocte natiuitatis dominice obscuritas aeris in cla
ritatem diei versa est: ⁊ in die natiuitatis tres soles in
oriente apparuerunt qui paulatim in vnum corpus so
lare redacti sunt: q̄ ꝫcabat̄ lux fidei trinitatis H
H Qua die chr̄s nat⁹ est — Sed querit̄ qua die chr̄s nat⁹ est? Rñr ꝫm Fran. may
q̄ die dñica: quod sic verum esse constat: quia vt docet
Aug. super Joan. tractañ. illud ꝟbum q̄draginta sex
annis edificandum est templū hoc ⁊c̄. dicens sic. Non
imerito in edificatione corpis numerus iste senarius
ꝑ anno positus intelligit̄. Quadraginta sexies senarii
sunt.cclxxvj. qui numerus dieꝝ cōplet nouē menses ⁊
sex dies q̄ tanq̄ꝫ decē menses parientibus feminis ipu
tantur nō q̄ꝛ oēs ad sextū diem post nonū mensem per=
ueniāt sed quia ip̄a ꝑfectio corporis dñi tot diebus ad
partum ꝓducta cōperitur: octauo eñ kal. aprilis ꝯce
ptus credit̄ Jesus chr̄s q̄ ⁊ passus: natus aūt creditur
octauo kal. Januarii. Ab illo ǵ die usq̄ꝫ ad istum ꝯpu
tati.cclxxvj. reperiunt̄ dies. Hec Aug. Itaq̄ꝫ chr̄s cō
ceptus est feria sexta ⁊ passus: sicut ⁊ primus hō ea die
fuit creatus ⁊ in pctm̄ lapsus: ergo ꝑ chr̄m eo die cōce
ptum ⁊ passum redemptus cōgruenter. Sed a sexta fe
ria.viij. kal. aprilis cadente cōputando numeꝝ dieꝝ
cclxxvj. exibit ꝑ die natiuitatis dñice dies solis vł do=
minica vbi est.viij. kal. Januarii. Ergo chr̄s die domi
nica est natus. Sed cur hoc? Istius ꝯgruentie plures Questio
rōnes ꝫm Fran. may: assignant̄. Pria ratio: q̄ꝛ dies dñi
ca fuit prima oīm in mundi creatiōe: ⁊ erit vltima oīm
in mundi consumatione: eo q̄ hac die erit resurrectio
mortuoꝝ ⁊ iudicium oīm eternaq̄ꝫ retribuet̄ quies bea
toꝝ ⁊ punitio reproboꝝ. Voluit ergo ꝯgrue chr̄s hac
die nasci ad ꝫcandum q̄ ip̄e est alpha ⁊ o principiū ⁊ fi
nis.s.oīm effectuum. Secunda ratio: quia dies dñica
d̄ꝛ dies solis ꝫm astronomos: eo q̄ huius diei prime ho
re dominat̄ sol: ꝯgruebat ergo veꝝ solem iusticie chri=
stum hac die nasci. Tertia ratio: q̄ꝛ hac die dixit deus
Fiat lux: ergo ea die ip̄e q̄ illuminat oēm hoiem. Joā.
.j. debuit nasci. Sed q̄ hora chr̄s natus est. Rñr ꝫm
Fran. may. q̄ ꝓbabilr̄ credit̄ natus media nocte: iuxta
illud Sap̄.xviij. Dū mediū silē.te.oīa ⁊ nox in suo cur.
me.iter per.oīni.ser.t.d.a re.se.ve. Vñ eccl̄ia in ista no
cte media missam celebrat. Et hoc cōgrue: q̄ꝛ ista hora
oē primogenitum egyptioꝝ interfectū est: ⁊ ppl̄s isrl̄
saluatus Exoꝺ.xiij. Ita ꝫm Hiero. in illa noctis medie
hora q̄ chr̄s natus est extincti sunt oēs sodomitico vi=
cio laborantes per totū orbem: ⁊ iustis salus data est ꝑ
chr̄m. I Deniq̄ꝫ vt ante dixi natus est chr̄s tpe ma= I
ximo pacis qñ mūdus totus sub vno imꝑio pacifice gu Tēpore
bernabat̄ ⁊ oēs homines edicto regis describebātur. pacis

vt habetur Lu. ij. In qua pietatem maximam christus nobis monstrauit: significando quod auctor pacis nascebatur qui est rex regum et dominus mundi et mediator inter deum et homines pacificans per sanguinem crucis sue siue que in terris siue que in celis sunt vt scribitur Col. j. et electos ascribens in eternitate. Unde Greg. in homi. inquit. Quid est quod nascituro domino mundus describitur nisi vt aperte monstretur: quia ille veniebat in carne qui electos suos ascriberet in eternitate. Hec ille. Ecce ergo charissimi quanta pietas et charitas in christi natiuitate erga nos monstratur: quia summa bona in mundo nobis contulerunt .s. pax in terris et vita beata et eterna in celis. Unde et angeli sic in natiuitate cecinerunt. Gloria in altissimis deo et in terra pax hominibus. Quid enim est maius bonum quam illa celestis vita eterna: et in terris quid summum bonum nisi pax Nam Priscianus in minore volumine ait. Si queratur quid sit summum bonum in vita: bene respondetur pax. Hanc nempe omnes creature exoptant: pro hac omnis mortalium cura sollicita est vt experimur. Hec bona christi natiuitas nobis attulit. o ergo mira pietas: o suauissima christi charitas: o bone iesu tibi laus et gratiarum actio: quia nos reconciliasti deo. K Secundo ex consideratione loci. s. natiuitatis christi mira pietas redolet deuote contemplanti tribus ex modis Primo ex hoc quod in Bethleem iude ciuitate Dauid nascitur: vt dicit euangelium. Et quidem quare in Bethleem? Respondet Greg. in Homi. di. Bethleem domus panis interpretatur. Ipse namque est qui ait. Ego sum panis viuus qui de celo descendi. Locus ergo in quo dominus nascitur domus panis ante vocatus est: quia futurum perfecto erat vt ille ibi per materiam carnis appareret qui electorum mentes eterna satietate reficeret. Hec ille. Et proinde illa dicitur ciuitas Jude et Dauid. Ciuitas enim dicitur quasi ciuium vnitas. Juda confitens interpretatur. Dauid vero manu fortis interpretatur. Et per hec docemur mystice quod qui vult istum panem. i. corpus christi accipere: debet esse in charitate et pace fraterna et confessione premissa accedere: atque manu fortis. s. contra diabolum et vicia debellanda: et ad bona opera exequenda. Secundo mira pietas redolet ex hoc quod in via et stabulo christus hospitatur: cur hoc: nisi vt sua peregrinatione ad celum vocaret. Nam peregrinus aliunde venit et alio vadit: sic homo de ipso. s. paradiso terrestri expulsus venit in miseriam peregrinationis huius stabuli iumentorum mortalium: vnde Eccles. iij. Unus interitus est hominum et iumentorum: sicut moritur homo sic et illa moriuntur. Sed homo per christum in hac peregrinatione visitatur vt ipsius gratia ad celestem paradisum vnde christus venit nos reducere possit. Magna certe pietas christi qui nos in hoc stabulo. i. mundo brutalis et fedissime miserie nascendo in carne visitauit et indignis terrestri celestem paradisum dedit. Unde Heb. vl. Non habemus hic manentem ciuitatem: sed futuram inquiramus. Tertio mira pietas christi redolet ex hoc quod in presepio coram boue et asino super fenum reclinatur: cur hoc: nisi ad signandum quod sicut dicente psalmista. Homo cum esset in honore non intellexit: comparatus est ergo iumentis insipien. et si. fa. etc. in duplici populo. s. iudaico sacrificante deo per bouem figurato: et gentili stolide idolatrie dedito per asinum designato consistebat in mundo quos christus coniungeret in fide incarnationis diuine. Unde super feno locatur ad signandum carnem christi mortalem: iuxta illud Esa. xl. Omnis caro fenum: exiccatum est fenum et exaruit. Tertio quoque ex consideratione reuelationis mira fuit christi pietas quia suam natiuitatem per angelos reuelari voluit pastoribus non potentibus vel dominis: non diuitibus seculi sed infimi status pauperibus: cur hoc: nisi vt clarescat quia pauperes et abiectos christus non spernit: sed regnum celorum omnibus sine personarum acceptione promittit. Unde Act. x. In veritate comperi (ait Petrus) quod non est acceptor personarum deus: sed in omni gente qui timet deum et operatur iusti. acceptus est illi. Ecce ergo ineffabilis christi charitas et pietas patuit per omnia L

Ex consideratione loci

In via et stabulo

In presepio

Ratione reuelationis

Primaria intentio huius natiuitatis

¶ Circa tertium mysterium de euidentibus signis salutis in christi natiuitate elucentibus accipe pro conclusione quod in ipsa natiuitate dominica elucent manifesta nostre salutis signa et argumenta euidentia. Ad quod declarandum quamuis multa possent adduci pro signis aptissimis tamen causa breuitatis tria tantum applicari sufficiat.

¶ Primum accipitur ex primaria intentione

¶ Secundum ex ipsa diuina humanatione

¶ Tertium ex fraterna adoptatione.

¶ Primum inquam signum vt euidens argumentum nostre salutis claret ex primaria intentione huius saluifice natiuitatis: quia si queritur de causa: cur dei filius voluerit nasci in nostra natura humana: hec est potissima: vt. s. homines saluaret: quod claret per testimonia omnium scripturarum. Et hoc ipsemet filius dei testatur di. Joan. iij. Non enim misit deus filium suum in mundum vt iudicet mundum. s. in primo aduentu: sed vt saluetur mundus per ipsum qui credit in eum. s. fide formata charitate: non iudicatur hoc est: non habet causam vnde condemnetur qui autem non credit iam iudicatus est. i. habet in se causam manifestam sue condemnationis: sicut ille dicitur mortuus qui habet in se causam manifestam mortis. Et hoc est quod subditur: quia non credit in nomine vnigeniti filii dei. s. qui venit pro salute mundi. Hec Ly. In huius signum christus natus voluit nominari iesus. i. saluator. sicut predixerat angelus ipsi Joseph Matt. ij. Uocabis nomen eius iesus: ipse enim sal. fa. po. su. a pec. eo. Ecce manifestum signum salutis: sicut nempe christus non potest negare nomen suum et incarnationis sue mysterium: sic nec fidelibus veris que christianis salutem eternam. M Secundum signum claret ex diuina humanatione. Ex qua sic arguitur secundum Bern. Homo offenderat deum: et ideo merito puniebatur et damnabatur a deo. Nunc autem deus factus est homo. aut ergo deus amabit hominem aut odio habebit deum: hoc secundum est impossibile: vt. s. deus odio habeat se ipsum: ergo necessario amabit hominem dico necessitate non coactionis: sed liberalis promissionis et ordinationis secundum Rich. super. iiij. di. xv. Item propter peccatum homo fuit captus a diabolo et eterna damnatione dignus. Nunc autem quia factus est deus homo: aut ergo saluabitur homo aut damnabitur deus quod est impossibile. Item propter peccatum homo erat eiectus de paradiso: nunc autem quia deus est homo: aut intrabit paradisum celestem homo aut eiicietur deus: secunda pars disiunctiue impossibilis: ergo prima necessaria per consequentiam bonam. O tutum refugium o beata fiducia christiane spei et salutis. N Tertium signum claret ex fraterna adoptatione: quia. s. christus dominus nos in fratres adoptauit. Unde Bern. Puto inquit quod iam me spernere non poterit deus meus: os ex ossibus et caro de carne mea frater que meus factus. Nam bene ex hoc sequitur quod sumus filii dei patris quod si filii et heredes dei: coheredes autem christi: vt dicit apostolus Ro. viij. Etenim secundum iura atque leges filiis debetur paterna hereditas: vt. xvij. q. vl. c. vl. et. xiij. q. ij. Si quis irascatur Adoptionis quippe effectus est vt etiam ab intestato succedat. C. de adoptionibus. l. pen. Ecce ergo euidentia salutis nostre. O quanta hec gratia: o quantus honor homini esse filium dei et fratrem coheredem christi. O ergo peccator homo ingrate aduerte tantam dei circa te charitatem et pietatem. O anima miserrima peccatis infecta et damnatione eterna digna: recognosce in christo tuam salutem. Et vt dicam illud Aug. li. soliloquiorum. c. vj. Anima illum inquit qui tuo amore descendit in vterum virginis et ibi amorem suum amori tuo copulauit: humiliando se sublimando te: coniungendo lumen sue eternitatis limo tue mortalitatis. Hoc itaque ait consideranti mihi fiducia est dicere. Non homo minor est angelis superior: quia homo deus et deus homo non angelus: et dicam propter hominem esse creaturarum dignissimam. Hec Aug. Accedamus itaque charissimi mente ad presepium et dicamus christo. O angelorum rex dignissime qui tanta charitate pro nobis nasci voluisti et tantum te humiliasti vt saluares nos: quid vis a nobis: quid tibi persoluere possumus: vis aurum: vis argentum: gemmas iocalia que preciosa pro ornatu stabuli illius et presepii: aut vis domum ad habitandum: ligna et pannos ad calefaciendum. Ecce autem mox infantulus iste clamabit ardenter. O anime humane: o christiane: nolo mundi diuitias nolo delitias etc. Ecce vestram carnem assumpsi pro vobis trigintatribus annis laborare veni in famem: in siti: angustiis: persecutionibus: plagisque vsque ad mortem et totius sanguinis effusionem Ecce quantum vos diligo: si vultis mihi placere peccata vestra donate illa super humeros meos ponite dolentes de corde et ego pro vobis satisfaciam: ego omnium penam porta

Diuina humanatio

Fraterna adoptio

bo. O vere humani cordis duricia ferrea. O mens cõgelata que non monet: non acqescit tante charitati et tante saluti. Sed nos charissimi suscipien. hoc saluberrimũ consiliũ: ꝛ recogscẽtes tam ineffabilẽ dei nr̃i amorem pium, venite adoremus et ꝓcidamus. s. genuflexo ante deũ. i. iesum: ploremus corã dño qui fecit nos. qa ipe dñs. s. iesus est deus noster: nos autẽ ꝑplus ei⁹. ꝛc. Dicamus ergo cum fletu. O bone iesu, o dulcissime iesu pro nobis nate: da nobis veniã: gr̃am: ꝛ gl̃iam.

¶ In natiuitate dñi Sermo. vij. De dignissima verbi dei amorosaq; natiuitate.

A Uerbum caro factũ est: et habitabit in nobis. Joã. j. ꝛ in euãge. hodierne festiuitatis A Si diligenter charissimi in chr̃o ꝛ recte pensamus verba ista sacri euangelij sunt expssiua altissime sapiẽtie ꝛ pmaxime gr̃e: atq; dignissime in ecclĩa reuerẽtie. Dico ꝙ sũt altissime sapie. quia vt ait Beda. Joãnes vocez illam theologicã quã nemo plus edere nouerat emisit: quã tanto pondere grauidã reliquit: vt si aliquantulũ plus intonare voluisset: nec ipse mũdus cape posset. Dico etiã ꝙ verba ista sunt pmaxime gratie. quia vt Augu. ait. xiij. de trinit. In rebus p tẽpus ortis illa summa gratia est qua in vnitate psone hõ est cõiunctus deo. qd̓ sonãt ṽba illa. Quid nimirum maioris gr̃e dici põt hoi: ꝙ ṽbum dei factũ est caro: .i. homo. ꝛ per cõsequẽs rex regum ꝛ dñs oĩm fact⁹ est frater noster: cõdiuidens nobis hereditatẽ suã eternã. Deniq; vt dixi: verba ista sũt dignissime reuerẽtie: adeo ꝙ sicut Augusti. lib. de trini. inquit aureis litteris: initium euangelij ꝑm Joãnem. vbi hec verba subsequunt scribenda: ꝛ per omẽs ecclĩas in locis eminẽtissimis ꝓponenda: qdam platonicus dicebat: non inmerito. Nam ꝛ sancta mater ecclĩa ordinauit romana: vt cum legunt vel canunt ea verba in missa: oĩm genua curuent pro gratiaꝝ actione reuerẽtiali. O igitur charissimi consideremus diligent verboꝝ istoꝝ in euange. hodier. nobis ꝓpositoꝝ eminentiã. pensemus huius facti gr̃am ꝛ inexplicabilẽ dei beneficentiã: ꝛ revereamur ac gr̃as agam⁹ deo. diligenterq; auscultem⁹ verboꝝ tenorẽ et intelligentiã: vt per ea accendamur ad fidei ꝛ charitatis diuine feruẽtiã audien. quia reuera deuote ꝛ fideli anie dulce est dictu: verbũ caro. i. deus homo. sed adhuc dulcius facto miracloso quo factũ est. ꝛ adhuc dulcissimũ gr̃e ꝛ glorie ꝑfectu: quia habitauit in nobis ad salutẽ nr̃am. In qbus verbis tria mysteria notabimus pro sermone.

¶ Primũ mysteriũ dicit ꝓdignissime natiuitatis. qr dicit ṽbum caro ꝛc. i. filius dei in natura humana natus est. Nam caro ꝑcat naturã humanã. sic frequẽter in scptura fit. vt Esa. xl. Ois caro fenum. sic dicit Lyra.

¶ Scdm mysteriũ dicit benignissime hũilitatis. qa dicit: factũ est. qd̓ maximã hũilitatis benignitatem notat. qua deus vniuit nr̃am naturã sibi.

¶ Tertiũ dicit deuotissime amabilitatis. qr habitauit in nobis ait: vt cõmedet amorẽ chr̃i nobis. B

B Triplex filij dei natiuitas. ¶ Circa prim de dignissima excellẽtia natiuitat chr̃i accipiam⁹ pro ꝯclusiõe: ꝙ. s. tante ẽ excellẽtie dignitas natiuitatis dñice: ꝙ tota creatura mundi neqt comprehendere eius plenitudinẽ sapiẽtie: declarat triplicit.

¶ Primo ex lege theologica.

¶ Secundo ex lege canonica.

¶ Tertio ex lege philosophica.

Eternalis ¶ Primo ex lege theologica. qr ꝑm scpturas sacre theologie ꝛ doct. sup. iij. dist. viij. et ꝓcipue vt ait Innoc. in ser. triplex distinguit: ꝛ est filij dei natiuitas. Prĩa eternalis: q̃ a deo pr̃e semp nascit. Cõfitemur eñ ex pr̃e natũ vt lumen de lumine: deum verũ de deo ver. sicut canit ecclĩa in symbolo. Proinde scribit Esa. lxvj. vbi ds dicit sic. Nunqd ego q̃ alios parere facio: ipe non pariã dicit dñs deus. si ego qui generationẽ ceteris tribuo: sterilis ero ait dñs. q. d. non. Per qd̓ solui põt q̃stio dicentiũ irrationabiliterq; loquentiũ qua aiunt. Quid opus fuit aut vtilitatis: quid cõtulit mundo generatio diuia: aut illam esse veraciter in deo vnde credã. Respondet. ꝙ reuera nisi filius a patre eterna generatione gigneret eternalit: neq; botrus de vinea: neq; pomũ aut fructus de arbore: neq; filius ex hoĩe: aut fetus ex animali: aut creatura q̃cunq; ex alia posset generari. Est eñ fecunditas pr̃is. s. dei causa ois fecũditatis in mũdo ꝑm doc. Sicut videmus ꝙ ortus solis et eius radius egrediẽs causat ꝛ ꝑducit herbas: plantas: vermes: ꝛ alias res. ita filius a deo pr̃e ꝓgrediens causat oẽm creaturã in esse ꝛ fieri. ꝑpter qd̓ Joã. j. Oĩa inqt per ipm̃. s. filiũ a patre genitũ facta sunt: ꝛ sine ipo factũ est nihil. Und ptz ꝙ ipe ds qui alios parere facit ꝛ generare. i. fecũditatẽ tribuit: ꝛ in se fecunditatẽ diuinalẽ habet q̃ pat gignit filium tanq; verbũ quo ꝑducunt oĩa creata a deo. sicut etiã domus in re extra ꝑducit a domo que ẽ in aĩa. vij. Metaph. Uerbũ eñ in diuinis idem est qd̓ ꝯceptus intellect⁹ diuini. vt infra dicet. Et ideo sicut p artem artificis fiunt artificiata. ita a deo patre p ṽbũ dei. i. filiũ facta est oĩs creatura. Sap. vij. Oim est artifex ꝛc. Scda natiuitas chr̃i est temꝑalis. qua nat⁹ est hodie ex matre ṽgine. de qua ꝓphetatũ est Esa. ix. Paruulus natus est nobis. ꝛc. Et vocabit deus fortis: ꝑnceps pacis. Et. vij. Ecce ṽgo cõcipiet ꝛc. Tertia natiuitas est sp̃ũalis qua nascit per gr̃am in mẽte. Nã cum tu homo pctõr vere incipis penitere: chr̃us nascit in te. Unde Innoc. in sermo. dicit sic. Chr̃us ꝑm natiuitatem eternã habet pr̃em sine matre. ꝑm natiuitatẽ humanã habet matrẽ sine patre. ꝑm aũt gratuitã. i. sp̃ũalem habet pr̃em ꝛ mr̃em ꝛ fr̃em. quia ipe ait. s. Matth. xij. Quicũq; fecerit volũtatẽ pr̃is mei q̃ in celis est: ipe meus fra. so. ꝛ ma. est. Per affectũ chr̃s in mente concipitur. per effectũ ṽtuose opationis nascit. ꝛ per ꝑfectũ pseuerationis nutrit. Ad ꝓpositũ ergo claret ꝙ natiuitas chr̃i cũ sit diuina excedit oẽm creatã intelligentiã. vt dicit Hilarius. adeo ꝙ etiã archãgeli intellectu capere plenarie non sufficiũt. ꝑpterea ps. dicit. Ascendit sup cherubin ꝛ volauit: volauit sup pẽnas ventoꝝ. hoc est sup intelligẽtias etiã angelicas. C Scdo ex lege canonica. qr vt habet de cõse. dist. j. ca. Nocte sctã. ꝛ extra de cele. mis. c. Cõsuluisti. ꝛ vtrobiq; in glo. ĩ die natiuitatis dñi dici debẽt tres misse. Prima in nocte: qm̃ eadẽ nocte ab angelo pastorib⁹ est nũciatus. idõ hymn⁹ angelic⁹ tunc solẽniter a pr̃sbyteris cãtari debet. Scda dici debet cũ diescit. s. in aurora. Tertia dici debet in die. Ut autẽ ꝛ vilhel. lib. vj. rõnalis diuinoꝝ officioꝝ ait Telesphorus papa q̃ fuit. ix. post btm̃ Petrũ: eõs Rome instituit illa die tres missas cãtari. Et hoc claret ex titulo circa rubricã ꝓdicti capituli Nocte sancta. de cõse. dist. j. Sed q̃re sic est ordinatũ: ꝙ in die natiuitatis tres misse dicant: cũ nusq̃ p annũ id fieri als habeat? Rñr ꝙ hui⁹ vna rõ ꝑm glo. ibi. ẽ ad ꝑcãdũ triplicẽ statũ Nã p pmã missã in nocte repñtat stat⁹ añ legẽ qñ hoĩes erãt in tenebr. Per scdam in aurora tp̃s vel stat⁹ in lege: qñ nondũ plena agnitõ chr̃i: sed ex pte p dicta legẽ ꝛ ꝓphaꝝ hẽbat. Per tertiã in die clara repñtat tp̃s et status gr̃e qñ iã plena cognitio chr̃i hr̃. Alia rõ hui⁹ ꝑm Innoc. in ser. est ad ꝑcandũ p pmã missaz ĩ nocte occultã oibus creatur ntitatẽ chr̃i etnã a pr̃e. Per scdam in aurora ad repñtandũ natiuitatẽ ex ṽgine mr̃e: q̃ prim erat occulta. s. hoibus: ptim maifesta. s. ṽgini ꝛ ioseph: ꝛ angelis nũciãtibus pastorib⁹: ꝛ Megis in oriẽte stella appente. Per tertiã aũt in die clara ad ꝑcandũ natiuitatẽ chr̃i in mẽte p claritatẽ fidei diffuse p orbẽ ꝛ gr̃e Et sic ptz ꝓposita ꝯclo. D Tertio ex lege phica declarat. qr cũ ds sit ĩfinite ṽtut: magnificẽtie: ꝛ bonitatis. viij. phys. Finiti aũt ad infinitũ ꝓportio nulla. ex. j. celi. ꝛ eodẽ. viij. physi. Ois q̃ creatura cũ sit finite ṽtutis nõ põt attingere ad plenã dei cognitionẽ: sed se hz sic oclus nycticoracis ad lumẽ solis. iuxta dictũ phi. ij. metaph. ꝛ his ꝯcor. theologi tractan. de incõprehẽsibilitate dei. Sed diceres. qd de btis in celo q̃ vidẽt deũ facialiter. nunqd vident ꝛ cognoscũt istã gñationẽ ṽbi dei. Rñdet ꝑm Pe. aureo. ꝙ creator a creatura nõ põt ad plenũ cognosci: nec in via: nec in pr̃ia cõprehẽsiue .i. totalr capiẽdo. Nam ꝛ aia chr̃i q̃uis plen⁹ sup oẽm creaturã ꝑm docto, nouerit diuinitatẽ: non tamẽ cõpre

Margin notes (right): Temꝑalis. Sp̃ũalis. C Ex lege canonica. D Ex lege phica. Questio

hendit.q̃ꝺ ſm Catholicon dicit a cō. qꝺ eſt ſimul ꝛ prē
dere q̃ſi totū ſimul capē. Et hoc modo intelligere deū
ꝛ eius generationē a creatura eſt īpoſſibile ꝓpter infi=
nitatē dei. Quis ergo in patria videbim⁹ deū: ſicuti eſt
vnuſqſq3 ſufficient pro ſuoꝝ ꝑmioꝝ q̃litatē: non tamē to
taliter cōprehēdere poſſumus. ſic videm⁹ celū vel ma=
re ſufficienter: ſed non totaliter eo ꝙ tante latitudini
ꝛ magnitudini nō ꝓportionat viſus noſter. Proinde dt
ſcptura Eſa. liij. Generationē eius. ſ. dei q̃s enarrabit?
Et cōcor. phi dictū de cauſis lib. diſt. ꝙ ꝑma cauſa eſt
omī narratione ſupior: nec ſufficiūt ad eius narrationē
lingue ꝓpter magnitudinē eſſe ipſius. O ergo chariſſi=
mi q̃d faciemus. Ait ſic Bonauen. in ſmone hodierno.
Quomō inq̃t ipm laudabimus quē enarrare non poſ=
ſumus? ſed nunq̃d quia eſt maior noſtra laude: oīno ta
cebimus. Ue ait Augu. tacentibus de te dn̄e. Licz er=
go q̃ntū decens eſſet: loq̃ de deo noſtro nō poſſumus: di
camus tn̄ ꝙ poſſum⁹: ne ingratitudis vicio arguamur.
Hec ſctūs Bona. Quapropt ad intelligendā veritatē
fidei de deo ꝛ ſcpture in hoc euāgelio q̃ſtiones plani⁹
E aliq̃s placeat declarari. E Prima q̃ſtio. Utrum in
In deo vere ꝛ realit ꝟbū inuenit. deo vere et realiter ꝟbum inueniat? Ad qꝺ rn̄det ſm
fidem oim docto. theologoꝝ lib. j. diſt. xxvij. ꝙ ſic. Et
planius Ly. in poſtilla ſup Joā. j. declarat ſic. q2 deus
eſt intellectualis nature: vt ab oībus tam ſctis q̃ phis
ſupponit manifeſtū. Et ideo in ipſo ponit ꝟbum qꝺ eſt
ꝓpriū intellectualis nature. ſ. ipe intellect⁹ vel cōcept⁹
mentis q̃ nō inuenit niſi in creatura intellectuali. ꝛ ſic
in deo ꝛ in angelis ac hoībus ad imaginē dei factꝫ: ſed
aliter inuenit in hoībus: ꝛ in deo. Dicit aūt Augu. xvij
de trini. Quiſq̃s poteſt intelligere ꝟbum non ſolū an=
teq̃ ſonet: verū etiā anteq̃ ſonoꝝ eius imagines cogi=
tatiōe inuoluant: pt videre aliquā illius ꝟbi ſiītudinē
de quo dictū eſt. In ꝑncipio erat ꝟbum. Propt qꝺ no=
ta ꝙ ſm Aug. duplex eſt ꝟbū in nobis. ſ. extrinſecū. vt
eſt ipa vox ſcatiua que ꝓcedit de ore ſicut ſonus tranſi
ens. ꝛ hoc large ꝛ denoīatiue dicit ꝟbum tn̄ inquantū
ſignificat. ſ. mentis interiorē ꝯceptū q̃ ꝓprie dicit ꝟbū.
Nam. ij. Perher. dicit phs ꝙ voces ſunt eaꝝ que ſūt in
ania paſſionū note. i. ſigna. Aliud eſt ergo ꝟbum intrin
ſecū. ſ. ipe interior mētis cōceptus. Et eſt duplex in no
Duplex mentis cōceptus bis. Un⁹ eſt impfect⁹ ꝛ īformis. ſ. ipe cōceptus cōfuſus:
qui ꝑmo habet de re: ꝛ iſte etiā non dicit ꝓprie ꝟbum:
ſed cogitatio. Alius eſt cōceptus formatus et ꝑfectus
quādo ſcz ꝓceden̄. in cogitatiōe iam ꝑuenimus ad ha=
bendū conceptū rei determinatū. q̃ a phis vocat diffi=
nitio: ꝛ a ſanctis vocat ꝟbum. Modo in deo nec ꝑmū. ſ.
extrinſecū ꝟbum: nec ſcꝺm. ſ. cogitatio que etiā cōſiliū
vocat: eo ꝙ impfectionē importat habet locū. q2 in deo
nihil eſt impfectū. Sed ibi ponit ꝟbum tertio modo ac
ceptū. ſ. inquantū imptat conceptū rei ꝑfectum. q2 de⁹
vnico actu intelligit ſeipm: ꝛ omīa alia cōcipit perfecte
Ex quo patz differētia verbi noſtri e ꝟbi diuini. Primo
in hoc ꝙ ꝟbum noſtrū in mente multiplicat. Quot em̄
ſunt in nobis cōceptus ꝑfecti ꝛ formati: tot ſunt ibi ꝟba
In deo autē vnicū tm̄modo eſt ꝟbum. quia non pōt ibi
eſſe niſi vnicus cōceptus ꝑfectiſſimus. Scꝺo in hoc. q2
ꝟbum in nobis eſt accidēs et quid tranſiens. non enim
ſemꝑ actu ītelligimus. ſed in deo eſt ſubſtātia diuīa. ꝛ
eſt ſemꝑ actu ꝑmanens ꝛ eternū: in deū enim nullū pōt
cadere accidens. xij. Metaph. nec in deo pōt eſſe aliq̃
F mutatio. Et ſic ptz ꝙ in deo eſt ꝟbum F Scꝺa que
An ꝟbū dei ſit vere fili⁹ dei. ſtio. Utrū hoc ꝟbum dei dicat: ꝛ ſit vere filius dei? Re
ſpondet ſm ꝙ docto. catholici tenēt. ꝛ Ly. vbi ſ. plani⁹
dicit ꝙ ꝓprietas filiatiōis vere in ꝟbo diuino reperit.
Et ideo ꝟbum diuinū vere filius dei dicit. Declarat.
q2 de rōne filiatiōis eſt ꝓceſſus: vel genitura viuētis a
viuente ſm rōnem ſiītudinis in identitate nature ſpe=
cifica: vel in ꝓpinq̃ genere. Et q2 ꝟbum in diuinis h̄ mō
ꝓcedit ꝛ gignit ꝑ omīa. q2 ꝟbum ibi ꝓcedit ſic viuēs a
viuēte. q2 deus nō ſolū eſt viuēs: ſed ꝛ vita ꝑ eſſentiā.
ꝛ ꝓcedit in identitate nature nō ſolū ſpecifica: ſed etiā
numerali qꝺ eſt ꝑfectionis. Hoc em̄ ꝙ pater ꝛ filius di
ſtinguant numero: contingit ex impfectione nature. ſic
eſt in creaturis. vbi natura ꝓpter ſui limitationē in plu
ribus ſuppoſitis eſſe non poteſt vna numero exiſtens.
Deniq3 ꝟbum in diuinis ꝓcedit ſm rōnem ſiītudinis il
lius cuius eſt ꝟbum. vnde ꝟbum in diuinis ꝛ filius idē
ſunt per oēm modū. vt dicit Augu. vj. lib. de trinita. Di
uerſis tamē nominibus ſignificat ad exꝑmendā diuerſi=
mode ꝑfectionem eius. Ut em̄ oſtendat patri cōſubſtā
tialis vel cōnaturalis dicit filius. vt autē oſtendat im
materialiter genitus: deniq3 vt oſtendat patri per oīa
ſimilis ꝛ coeternus dicit ſplendor. Nam ſplendor naſci
tur ex ſole ſimilis: ꝛ non poſterior ſole. vt hec clarent
per Augu. xij. de trini. ꝛ per conciliū Epheſinū. G G
Tertia q̃ſtio. Cur euangeliſta vſus eſt noīe ꝟbi di= Uerbū caro factum eſt
cens ſic. Uerbū caro factum eſt: ꝛ non ſic. Filius dei ho
mo natus eſt? Reſpondet ꝙ hoc ꝑcipue dicere voluit
ſic: vt efficacius duceret in cognitionē creatorꝫ: ſancte
quoq3 eius incarnationis. Propter hoc enim potiſſime
euangeliſta ſpūſſancti inſtinctu voluit vti nomine ꝟbi.
vt ait Ly. quia ꝟbum non inuenit niſi in creatura intel
lectuali: que eſt ad imaginē dei facta. ꝛ ideo efficacius
ducit in cognitionē filij dei q̃ cetere creature. Et h̄ cla
ret per plures ſiītudines verbi. Prima eſt. quia ſic Siītudines verbi
ꝟbum gignitur a corde tanq̃ ꝓles mētis: vel filius cor
dis intra manendo: ꝛ diſtinctū ab eo cuius eſt verbum.
Ita pater gignit filiū ꝑſonaliter diſtinctū a ſe: ꝛ ꝑ acti=
onem manentē intra. Ideo dicit Joā. In ꝑncipio. Ly.
. i. in deo qui ab omībus ſupponit eſſe ꝑmū ꝑncipium.
erat ꝟbum: eo modo quo ꝑdictuz eſt in ꝑma q̃ſtione. Et
ꝟbum erat apud deum: ꝛ deus erat ꝟbum. vbi ꝑſona=
lis diſtinctio ꝛ nature idētitas exprimit. Nam ſicut nil
omīno idem eſt in ſeipo ſm idem. vt dicit. iiij. phyſicoꝝ
Ita nulla res dicit eſſe ꝓprie apꝺ ſemetipam. Et ideo
inter verbū dei ꝛ ꝑncipium. i. p̄rem apud quem eſt ver
bum eſt diſtinctio: non q̃dem in natura diuina. quia illā
impoſſibile eſt mltiplicari: cū ſit vna ꝛ ſimpliciſſima. et
ideo dicit ꝙ illud ꝟbum erat deus ipe idem in ſubſtan
tia cum patre: ſed in ꝑſona tm̄modo per ꝓprietates ſu=
as incōmunicabiles alteri diſtinctū. Et ſic ptz. Se= Scꝺa
cunda ſiītudo. quia ſicut ꝟbum prius in mente concipi
tur: ꝛ tandē per illꝺ opa fienda diſponunt. ita per ver=
bum diuinū ab eterno in deo conceptū omīa facta ſunt.
Augu. xj. lib. confeſſio. Uerbo tuo eterno dicis quecūq3
dicis: ꝛ fiunt quecunq3 dicis. Ideoq3 Joan. dicit. Hoc
ſcz ꝟbum erat in ꝑncipio. ſ. eternitatis apud deum. oīa
per ipm facta ſunt: ꝛ ſine ipo factum eſt nihil. i. pctm̄ ſm
quoſdā. Quod factū eſt: ſcz in re extra in ipo vita erat
Nimirū ſm phm. ij. de anima quattuor ſunt gradus vi=
te. ſ. vegetatiua: ſenſitiua: motiua ſm locū: ꝛ ītellectiua
tenet ſuꝑmū locū. ꝛ ideo ea q̃ ſunt in aliq̃ ſm modū in=
telligibilē ſunt in eo ſm modū vitalē. Creature autem
erant in verbo ab eterno. ſicut in cōceptu intellect⁹: vt
artificiata in mente artificis: ꝛ per conſequēs per mo=
dum vite intellectiue. ꝟbum em̄ dei cum ſit deus eſt vi
ta per eſſentiā. ergo ꝛc. Tertia ſiītudo. q2 ſicut ꝟbū Tertia.
q̃diu manet in mente eſt abſconditū. ſed cū induit vo=
cem ſenſibilē: tunc plene innoteſcit ꝛ manifeſtat ꝟitatē.
Un̄ ſm Boe. ꝟbum dicit quaſi verū boans. i. ſonans. et
ſic habet ꝟbum illumīare audiētes ad veritatē cogno
ſcendā de deo dum ſit ꝟbum illud diuinū. Sic dei fili⁹
in deo patre abſcōditus a ſeculo dū induit carnē ſenſi=
bilem manifeſtauit veritatē trinitatis ꝛ vnitatꝫ diuine
ꝛ in eius fide illuminauit homīes. Ideo Joan. ait. Et
vita. i. ipm verbū qꝺ eſt vita per eſſentiā erat lux homi
num. ſ. illuſtrans ꝑ gratiā ad cognitionē ſuꝑnaturaliū
Unde ꝛ infra dicit. ꝙ iſta lux eſt vera q̃ illūīat oēm ho
minem ꝛc. Et hec lux in tenebris: id eſt peccatorib⁹ lu=
cet quantū eſt de ſe illuſtran̄. Et tenebre eam non com
prehenderunt. quia peccatores ꝛ infideles eo ꝙ impe
dimentū preſtant diuine gratie iſtam lucem non conſe=
quunt. Et hoc per plura verba notat cum dicit ꝙ Joā
nes baptiſta fuit miſſus a deo pro teſtimonio hui⁹ ve=
re lucis: id eſt chriſti qui ſm deitatem in mundo erat: et
mūdus per ipm factus eſt. Hic nomine mundi accipit
omīs creatura: ſed mūdus eū non cognouit. hic nomīe
mundi intelligunt pctōres mundialiter viuentes. In
ꝓpria venit. i. in iudeā: ſed ſui. i. iudei q̃ dicebant ꝓpls

dei peculiaris in veteri testa. non receperūt. Quotqt aūt receperunt eum. s. credendo: dedit eis ptātem filios dei fieri. s. in baptismali regeneratione: que non est carnalis generatio: sed spūalis. ideo subdit. Qui. s. sic renati non ex sanguibus: scz viri ꝛ mulieris: neqꝫ ex voluntate carnis. i. semine copula nati sunt: sed ex deo. s. per grām diuine pticipatiōis ꝛ adoptiōis in filios dei.

Quarta similitudo. Quarta deniqꝫ silitudo est. qꝛ sicut ꝟbum mētis vnitur voci vt inotescat: ꝛ tamē non transit in vocē: sed manet integrū in mente: ꝛ totū est simul in auribus plurimorū p vocem. Sic fili⁹ dei totus est in pr̄e manēs: et vnitus carni nō transit in carnē: ꝛ totus est in celo ꝛ totus apud virginē: ꝛ vbiqꝫ. Et hoc est qđ dicit Joā. Uerbum caro factū est: ꝛ habitauit in nobis. In qbus ostendit ꝙ chr̄s sit deus ꝛ homo: non cōuersione diuinitatis in carnem: sed assumptione hūanitatis in deū. vt dicit Athana. ꝛ ideo ait: ꝟbum. Ostēdit etiā ꝙ hec vnio non est tm̄ ꝼm actū anie per cognitionē ꝛ amorē: sed in vnitate suppositi vel psone. ideo dicit carnē vnitā verbo. Preterea oñdit ꝙ hoc ꝟtute diuina factū est ex ꝟgine: ideo ait. factū est: nō generatū vel natū. nam generatō ꝓprie dicit natiuitatē ex aliq̄ habēte rōnē seminalē. sic granum ex grano. Sed factio ꝓprie dicit aliqđ fieri ex aliquo non habēte rōnem seminalē ad id qđ erit in esse vt ptꝫ in artificialib⁹. Et quia totalit̄ a deo factū est nō ab vtero ꝟginali per naturalē vim: vel rōnem seminalem: vt ɔciperet̄ caro chr̄i: ideo ait. factū est. vt hec dic̄ Augu. libro q̄stionū noui ꝛ veteris testamēti. Et sic dicendo. Uerbū caro factū est. sensus est: acsi di. De⁹ homo fact⁹ est ex ꝟgine spūsancti ope. O ergo gratiosissimū dictū. O dulcedine ꝛ charitate plenū ꝟbum. grās tibi eterno ꝟbo dn̄o iesu chr̄o q̄ nos sic dilexisti. H

¶ Circa scd̄m de benignissima hūilitate chr̄i in nr̄e carnis assumptione: ex quo dicit̄. Uerbū caro factum. Queri pōt vnde vel quō decebat ꝓcellentē dei maiestatē hūiliari vsqꝫ ad vnionē nostre carnis vilis et mortalis. nam cū maiestas dei sit ifinita derogat ei ꝛ dehonestat eius glīam magnificētie tanta humilitas vt videtur. sicut si rex magn⁹ veste incederet rusticali: ligatus cathenis vel cōpedibus. ꝛc. Sed ad hec respondetur per tres ꝟitates: accipiendo

¶ Primam ex honorificentia maiestatis

¶ Scđam ex ꝓeminentia bonitatis

¶ Tertiam ex iusticia veritatis

Humilitas incarnatiōis chr̄i in nulle derogauit maiestati diuine. ¶ Prima ꝟitas maiestati diuini honoris in nullo derogat qnimo ipam cōmendat humilitas incarnatiōis. Declarat̄ pmo qdem. qꝛ nō derogat eius ꝓcellētissime honorificētie: sed potius illam cōmendat: qm̄ quāto quis maior est honore tanto in ipo cōmendabilior est virtus hūilitatꝫ. vt detestat̄ Ber. di. Non magnū inqt est esse humilē in abiectione: sed magna ꝓrsus ꝛ rara ꝟtus est hūilitas honorata. Idēz. Hūilitas in honore honor est honoris. Propterea Eccli. iij. scribit̄. Quāto maior es humilia te in omibus. Unde ꝛ scptura in hoc deū commēdat: ꝙ excelsus dn̄s: ꝛ tamē humilia respicit in celo ꝛ in terra. Scđo non derogat ista hūilitas diuine oipotentie: sed illam cōmendabilē ostendit in eo ꝙ pōt ꝛ idipm̄ facere: vt deus sit homo. Unde Leo papa in sermo. Deitas inqt nullū detrimentū oipotētie subijt: nec dei formā fui forma violauit. quia sūma et sempiterna essentia que se ad hūani generis salutē inclinauit: nos qdem in suam glīam trāstulit: sed quod erat esse nō desiit. Maiestati igit̄ dei corporea natiuitas nihil abstulit: nihil ɔtulit. quia substātia incōmutabilis nec minui pōt nec augeri. qđ eñ ꝟbum caro factū est: nō hoc ꝼcat quod in carne sit dei mutata: sed qđ a ꝟbo in vnitatem psone sit caro suscepta: in cui⁹ noīe homo tot⁹ accipit̄. Hec ille. Et ad id cape exēplū. Nam non derogat maiestati vel pcti regꝫ: si ꝓ causa rōnabili ꝛ vtilitate suoꝝ veste vili et lugubri aut fedata induat̄. aut etiā si se ex mera volūtate cōpedibus: aut qđ mai⁹ est morti laudabiliter ꝓ suoꝝ liberatione ꝛ bono statu regni subijciat: ꝗuis si tale qđ faceret coact⁹: vel ex penuria derogaret. quia non seruaret̄ in hoc maiestatis status. sic in ꝓposito. Tertio ista humilitas incarnationis nō derogat qualitercūqꝫ ꝓcellenti glīe dei. sed illam in nostre carnis silitudie manifestādo cōmendat per euidentiā sue diuinitatꝫ ꝛ veritatis. Propterea ad eius laudē et glīam postqꝫ Joā. ait. Uerbū caro factū est ꝛc. subiūxit Et vidimus glīam eius: glīam q̄si vnigeniti a pr̄e. Nā claruit eius glīa et viderūt apl̄i. s. ꝓ testimoniū pr̄is in transfiguratiōe: ꝛ per angeloꝝ obsequiū: qꝛ angeli ministrabāt ei sicut deo ꝛ dn̄o. Math. iiij. Et per obediētiam creaturaꝝ ad eius nutū in oībus miraculis tanq̄ creatori: ꝛ per resurrectionē ꝛ ascensionē gl̄iosam: atqꝫ spūsanctī missionem. I

Scđa ꝟitas excellētia diuie bonitatꝫ. Scđa ꝟitas ꝓxcellētiā diuine bonitatis cōdecebat ꝟtus pfecte hūilitatꝫ in assūptione nr̄e carnis. Declarat̄. quia cū in deo sint oīa bona in infinitū. ꝗ sicut decebat dei bonitatē manifestare suam indicibilē liberalitatē in creatiōe rerū: misc̄diam ꝛ pietatē in subueniēdo oībus. quia solē suū facit oriri sup bonos ꝛ malos. Mat. v. Patiam ꝛ lōganimitatē in expectādo pctōres ꝛc. Et quoniā humilitas est vna virtutū ꝛ gratiaꝝ deo multū accepta ꝼm scpturas. Jđ decuit ipam pfectissime manifestari in deo bono. ꝛ hoc patuit in incarnatiōe in qua charitatē: pietatē: ꝛ humilitatem pmaximā ostēdit: cū sic hoiem redemit. Un̄ Pe. aure. lib. iiij. cōpendij. ca. vj. dicit sic. Humilitas decuit deū tanq̄ vna virtutū regaliū: sed nō potuit humiliari vsqꝫ ad penas in natura diuina. Oportuit ergo hūiliari in alia natura. s. humana passibili. Hec ille. K

Pensata dei iusticia. Tertia ꝟitas. ꝙ pensata dei iusticia ꝛ ꝟitate oportebat dei filiū pro nobis satisfacere in nostre carnis hūilitate. Declarat̄ breuit ex sn̄ia Anshel. lib. j. Cur de⁹ homo. ꝼm mentē docto. sup. iij. dist. xx. quia. s. iusticia dei reqrebat per satisfactionē reparī hoiem cōuenientissime ad btitudinem: ad quā ꝼm ꝟitatem erat ordinatus a qua ceciderat per pctm̄ ꝛ ideo optebat ꝼm iusticiā vt tantā esset humilitas in redēptore chr̄o: quāta fuit supbia in ꝓuaricatore. s. homine. Sed quia tanta fuit supbia in homine: vt voluerit fieri sicut deus. ꝛ ideo humilitas tanta debuit esse ꝼm ꝟitatē iusticie diuine: vt de⁹ fieret homo: ꝛ per istum redimeret̄ homo. Pro exemplo ɔgruo accipe. Nam regi quantūcunqꝫ. s. magno nō derogat eius glīe si deuincat̄ pietate: iusticia: ꝛ veritate aut humilitate: sed potius cōmēdat̄ ex hoc eius maiestas per pietatē vel ꝓ obtpatione iusticie: aut ꝓ mitigationē humilis supplicatiōis. nam ꝛ nobilis ira leonis parcere ꝓstratis cōmendat̄. Sic etiā veritati inclinari ꝛ obedire. Huius figura lib. iij. Esdre. ca. iij. Cum

Exemplū figurale. Darius rex fecisset cenam ꝓncipibus: tres iuuenes ꝓposuerunt ꝓblemata sic. Primus dixit. Forte est vinū. Alter dixit. Fortior est rex. Tertius ait. Fortiores sūt mulieres: sup oīa vincit veritas. Spiritualiter ad ꝓpositum. Forte fuit vinū. s. amorose pietatis que dei maiestatē deuicit inclinando ad parcendū homi. Sed fortior fuit rex: scꝫ iusticie que deū vicit: vt per satisfactionem homo redimeret̄. Adhuc fortior fuit mulier. i. Marie humilitas: qua deus pius adeo est victus vt in eius vterū descēderet: ꝛ carnem suscipet pro nobis. Et sup oīa vicit ꝟitas diuine ꝓmissionis: vt deus pro homine in suo corpore satisfaceret moriēdo in cruce. O q̄ sublimis humilis deus. O gloria angeloꝝ ꝛ opprobriū hominū. O altissime deus ꝛ puule infans Jesu nate: tuā adoramus ꝛ laudam⁹ maiestatē diuinā pro tua humilitate grās agimus ꝛc. L

Amorositas deuota pueri chr̄i. ¶ Circa tertiū ꝓncipale de amorositate deuota pueri iesu accipe pro cōclusione ꝟbum Bern. ꝙ magn⁹ dn̄s ꝛ laudabilis nimis hodie est natus puulus ꝛ amabilis nimis. Declarat̄. Nam apud homines pueri sunt amabiles si sint decori ꝛ pulchri: sicqꝫ mundi ꝛ puri: ꝛ si sint de magna ꝓgenie ꝛ nobili. Sed si diligenter intuemur hūc hodie natū pueꝝ iesum sūma lucet pulchritudine: qꝛ speciosus forma pre filijs hoim ꝼm ps. imo ꝛ pre milibus angeloꝝ. vt ait Bern. Sūmaqꝫ in h̄ puero est mūdicia. qꝛ de ꝟgine mūdissima cōstat nat⁹. Deniqꝫ ꝓgenies altissima ꝛ sup regia. qꝛ altissimi dei nobilissim⁹ fili⁹. Et cū sit talis ac tantus: tanto charissimi nobis reddit̄ amabilis quāto deuotius ꝓspicimus ipm regem angelorum creatorē nostrū adeo humiliatū ꝓ nr̄o amore: vt

vt pote in stabulo natũ: pãnis vilib⁹ inuolutũ: in p̃sepio bouis ⁊ asini reclinatũ: in p̃sentia ꝟginis mr̃is pauprime vagientẽ: lachrymantẽ: plorantẽ. O sanctissima puella ꝟgo regina omĩ gr̃a plena: quid tu faciebas: quas gr̃as deo agebas: quãta suauitate cordis ardebas: cũ dei ꝟbuz carnẽ ex te factũ adeo humiliatũ coram te iacentẽ cernebas? quomõ cõtinere te a fletu poteras dũ videbas dñm celi: ⁊ tuum virgineũ natum pre frigore plorantẽ. ⁊ vnde ip̃m calefaceres: aut ignẽ parares nõ habebas. Uidebas tenerrima mẽbra eius mollicie cunabuli expetere: ⁊ nõ nisi durũ fenum habebas. Sciebas qr ip̃m regẽ regũ purpura ⁊ bysso atq̧ puluinarib⁹ fouere te deceret: ⁊ tamẽ non nisi paucos ⁊ viles pannos habebas. O om̃es filij Adam. o aĩe chr̃i sanguie redẽpte expgiscimini ⁊ videte: si vnq̃ȝ tale visum est a p̃ncipio mũdi. En deus celi flet ⁊ plorat in arto p̃sepio pro nostris pctis. tu aũt peccator nec pietate: nec eius amore flecteris vel cõpungeris ad fletũ peccatoꝝ tuorum. Flete ergo flete charissimi: ne tandẽ in et̃nis cruciatibus flere cogamini. Accedite nunc ⁊ dicite. O verbum eternũ dei patris. O amãtissime paruule. O dulcissime iesu miserere nobis pctõribus: ⁊ da gr̃am in presenti: ⁊ gl̃iam in futuro Amen. Exempla de efficacia huius euãgelij vide ĩfra de sancto Joãne euangelista sermone. ij. in fine.

¶ De s. Stephano ꝓtomarty. Ser. j. cũ legẽda.

STephanus plenus gr̃a ⁊ fortitudine faciebat ꝓdigia ⁊ signa magna in populo. Act. vj. ca. A Sancta mater eccl̃ia spiritu sancto edocta ordinare voluit post festũ natiuitatꝫ dñi ĩmediate sequi festũ b. stephani ꝓtomartyrꝫ: q̃uis non ista die: sed in die inuẽtionis eius que est tertia dies Augusti passus fuerit ip̃e btũs Stephanus martyrium. Hic tamẽ instituit eius passionis festuz ecclesia. Tum ꝓpter reuerẽtiã ⁊ cumulũ gaudij ip̃ius natiuitatis dñice: vt. s. fideles nõ vnico tm̃ die: sed pluribus subsequẽtibus gaudeãt ⁊ gr̃as agant pro christi natiuitate. et sic mereant̃ in celo eternaliter gaudere cum christo in societate sanctoꝝ. Tum etiã qr hodie multa miracula facta sunt a deo in ipsa inuẽtione corpis btĩ Stephani facta reuelatione cuidã p̃sbytero nomĩe Luciano. Anno a natiuitate dñi. ccccxvij. Hec quippe inuentio corpis eius Hierosolymis fuit sc̃da die natiuitatis dñice: ⁊ translatũ eodez die fuit illud sanctũ corpus ad eccl̃iam Sion que hierosolymis habet̃: vbi. s. Stephanus archidiaconatus officio functus fuerat: Et isto die fuit magnũ tunc gaudiũ celebratũ Hierosolymis: magnoq̧ miraculo de loco sepulture eius fragrauit tunc suauissimus odor. Ad cui⁹ mirã fragrantiã. lxx. homies a diuersis infirmitatib⁹ sunt liberati. vt meminit Beda in Chronica sua. et ptz in legeñ. Deniq̧ cõgruent̃ festa hec mutuis suis diebus sunt cõmutata: vt. s. natiuitati chr̃i cõtinuaret̃ natale sc̃ti Stephani ꝓtomartyris potius q̃ȝ festũ inuentionis illo die facte: ꝓpt̃ hoc. quia vt ait Fulgeñ. Chr̃s natus est in terris: vt homo nasceretur in celis. qd̃. s. nasci in celis fit in obitu. Unde obitus sanctoꝝ natale dicit̃. ideo post chr̃i natiuitatẽ cõdecẽter subsequit̃ festũ trãsitus Stephani in passione sua: ⁊ inuentio ad alterũ diem. s. tertiũ Augusti transfertur. Proinde canit eccl̃ia. Heri chr̃us natus est in terris: vt hodie stephan⁹ nasceret̃ in celis. Ad honorẽ itaq̧ beati stephani p̃missa ꝟba hodie accepimus p sermo. quibus cõmendat̃ sic. Stephanus ple. gr̃a ⁊ forti. ⁊c. In q̄bus ꝟbis ip̃e b. stephan⁹ cõmendat̃ triplicit̃. Et s̃m hec tria mysteria notabimus.

¶ Primo a gr̃osa plenitudiue: quia dicit̃. plen⁹ gr̃a.
¶ Sc̃da a ꝟtuosa fortitudie: cũ subdit̃. ⁊ fortitudie.
¶ Tertio a miraculosa sanctitudine. quia dicit̃ ꝙ faciebat signa. ⁊c.

B
Gr̃osa plenitudo sancti stephani.

B ¶ Circa primũ de plenitudine gr̃e stephani q̃stio occurrit. Quõ sc̃tũs stephan⁹ dicat̃ in scp̃tura sacra plenus fuisse gr̃a: cum hoc attribuat̃ pro solius chr̃i ⁊ eius matris p̃rogatiua. Nam illis exceptis de nullo alio cõmuni sc̃tõ: p̃terq̃ȝ de btõ stephano legit̃. s. tam notabilr̃ in canonica scp̃tura ꝙ fuerit plen⁹ gr̃a ⁊c. vt notat Bonaueñ. in suo sermo. Sed de maiorib⁹ legimus aliq̃s repletos spũ sancto: vt ap̃los Actu. ij. Repleti sunt om̃es spiritu sancto. Uel impletos. vt zachariã ⁊ Helisabet. Lu. j. quia nimirũ plenitudo gr̃e altissimã notat sanctitatis p̃rogatiuã. Sed ad hec respondet̃ per ꝯclusionẽ: ꝙ btũs stephanus speciali p̃rogatiua merito dicit̃ plenus gr̃a. Declarat̃ sic. nam notant docto. ⁊ distinguunt p̃cipue quadruplicẽ plenitudinẽ gr̃e. Prima dicit̃ superessfluentie ad silitudinem fluminis sine mẽsura abũdantissime ⁊ cõtinue effluentis. Et hec plenitudo est ꝓpria chr̃o: qui habet gr̃am non ad mẽsuram. Uñ Jo. iij. Non em̃ ad mensurã dat deus. s. chr̃o homi spm̃. Pater em̃ diligit filiũ: ⁊ om̃ia dedit in manu eius. hec ibi. Et Joan. j. De plenitudine eius oẽs nos accepim⁹ gr̃am.

supeffluẽtie

Secũdo dicit̃ plenitudo excellẽtie ad silitudinẽ fontis velociter ⁊ abũdanter emanantis. Et hec est ꝓpria beate ꝟgini Marie que est mat̃ gr̃e. Unde angel⁹ eam sic salutauit Lu. j. Aue gr̃a plena ⁊c. scz sup om̃es angelos ⁊ sanctos. Sicut em̃ s̃m Anshel. de cõceptu ꝟgina. ip̃amet nitet puritate tanta qua maior sub deo nequit intelligi. sic ⁊ habet gr̃e plenitudinẽ tantã qua sub deo maior esse nequit. imo ⁊ ab eius plenitudine velocissime ⁊ abũdanter effluit in om̃es. Unde Anshel. ⁊ Ber. dicunt. Deus oĩm bonoꝝ plenitudiuẽ posuit in Maria vt siquid gr̃e: siquid spei: siquid salutis in om̃es nos redundauerit: nõ nisi per manus Marie transierit ⁊c. O ergo chr̃iane disce sũma deuotiõe venerari eã.

Excellentie

Tertia dicit̃ plenitudo abundantie ad silitudinem riuuli q̄ fuit in ap̃lis: qui spm̃ sanctũ in tanta abũdantia receperunt: vt non tm̃ ip̃is esset sufficiens: sed etiam alijs omibus miraculose possit esse efficax ad salutẽ. Unde Act. ij. Repleti sunt oẽs spiritu sancto: ⁊ ceperunt loqui ⁊c.

abundantie

Quarta dicit̃ plenitudo sufficiẽtie ad silitudinẽ vasis pleni: quaz habent oẽs fideles. Nam sicut vas tunc dicit̃ plenũ vino: quãdo s̃m sue mẽsure ꝓportionẽ sufficienter habet de vino. sic fidelis aĩa que habet gr̃am spũssancti s̃m suam mẽsuram charitatis. s. diuine sufficientie saluti dicit̃ plena spũ sancto. Eph. iij. Impleamini in oẽm plenitudinẽ dei. Ly. i. gr̃e spũssancti. Ad ꝓpositũ btũs plenus dicit̃ gr̃a quadã speciali p̃rogatiua nõ solũ plenitudĩe sufficientie q̄ad seip̃m: sed plenitudine abũdantie que appuit in hoc ꝙ spm̃ sanctũ accepit cũ ap̃lis ad loquendũ varijs linguis ⁊ ad fortit̃ sufferẽdũ q̄cunq̧ aduersa pro chr̃o tanta charitate: vt etiam pro inimicis ip̃m occidẽtibus deũ exoraret. Et insup ad faciendũ multa ⁊ magna ꝓdigia ac signa pro fidei cõfirmatione. Ideo merito dicit̃ plenus spũ sancto: ne minorem gr̃am ⁊ sapĩam putet̃ habuisse ap̃lis: q̃uis dignitate ap̃latus illi fuerint p̃eminentiores. ⁊ vt ceteris discipulis vel fidelibus coibus ampliorẽ plenitudinẽ habuisse ostendat̃. Unde Augu. Inter diacones Stephanus noiatus est p̃mus. sicut inter ap̃los p̃mus nominatus est Petrus. Idẽ. Licz stephanus ab ap̃lis diacon⁹ ordinatus sit: ip̃os tamẽ triũphali morte p̃cessit. Et qui inferior erat ordine: p̃mus factus est passione ⁊ corone adeptione. Idẽ. In stephano emicuit pulchritudo corporis flos etatis: eloquẽtia s̃monis: sapientia sc̃tissime mentis: ⁊ opatio diuinitatꝫ. O ergo magne deus. o bone iesu bñdicaris ⁊ lauderis in hoc sancto. C

sufficientie

C

¶ Circa sc̃dm de ꝟtuosa fortitudine accipiam⁹ pro cõclusione. ꝙ om̃es fideles christi exemplo btĩ stephani debent conari vt sint ⁊ gr̃a pleni: ⁊ fortitudine pfecti Nam ꝓpterea hec duo scp̃tura in btõ Stephano fuisse cõnectit pulcherrime: ꝙ scz fuit gr̃a ⁊ fortitudine plenus. quia sicut gr̃a: ita ⁊ fortitudo est donũ spiritussancti. ⁊ gr̃a sine fortitudine cito amittit̃: quia per fortitudinem ⁊ non alias solidat̃. Ideo. Esa. xj. Req̄escet sup eum spũs dñi: spũs sapiẽtie ⁊ intellectus et fortitudis

Sed hic querit̃ qualis fortitudo dicit̃ vere donũ spiritussancti? Pro respõsione notandũ s̃m docto. plurimos ꝙ fortitudo distinguit̃ quadrupliciter.

Fortitudo quadrupliciter.

¶ Prima est corporalis
¶ Secunda criminalis
¶ Tertia virtualis

¶ Quarta victorialis.

Corporalis. ¶ Prima est corporalis, et hec ad bonū vsum exercēda. sm illud ps. Fortitudinē meā ad te custodiā. i. cōseruabo: vtendo ea ad tuum honorē. Sicut fecit Dauid bel-
Criminalis. lando cōtra hostes dei et populi israel. Scda est fortitudo criminalis: qua qs fortis est ad vicia pperrāda. Unde. xlvij. di. ca. Omes. habet sic. Oēs huius seculi amatores fortes sunt in terrenis rebus: in celestib' debiles. Nam p tempali gl'a vsqz ad mortē desudare appetūt: et pro spe ppetua: nec parū in labore qdem subsistunt. Pro terrenis lucris quaslibet iniurias tolerāt: et pro celesti mercede vel tenuissimi verbi ferre cōtumelias recusant. terreno iudici tota etiā die assistere fortes sunt: in orōne pro coram dño: vel vnius hore momēto lassant. Hec ibi. Et sunt dicta Grego. xix. moral. Cōtra tales Esa. v. dns cōminat dicens. Ue qui potentes estis ad bibendū vinū: et viri fortes ad miscendā ebrietatē. ppt hoc sicut deuorat stipulā et ligna flāma ignis: sic radix eorū quasi fauilla erit. s. in inferno. Tertia
Virtualis est fortitudo virtualis. et hec est ad salutē necessaria oībus in tribus. s. i fide: in spe: et in charitate. Primo dico in fide: in qua hō nil debz vacillare. qr vt habet extra de here. Dubius. Dubi' in fide infidel' est. Immo adeo dz esse fortis hō in fide vt etiā si angel' sibi appendo aliud suaderet p anathemate deberet reputare. Sic ad Galathas. j. apls ait. Licet nos aut angel' de celo euāgelizaret vobis: pterqz qd euāgelizatū ē vobis anathema sit. Hinc. j. Pe. j. Aduersari' vester tanqz leo rc. cui resistite fortes in fide. et Athanā. Hec ē fides catholica quā nisi qs fidelit firmi. credi. sal. esse non po. Scdo debet hō esse fortis in spe. Heb. vj. Fortissimū solatiū habemus qui cōfugim' ad ppositā spem. D Sed hic qrit

D Christianus debet tā fortis spei esse vt spat se de nūero saluādorum.

Utrū hō chrianus debeat esse tam fortis in spe: q etiā si sciret certitudinalit nō nisi tres hoies de mūdo fore saluādos: adhuc nihilomin' deberet spare se vnū esse de numero saluādorum? Rūdet ad hoc sm Rayn. in summa sua q sic. Et hoc declarat pmo rōne cautiōis. qr qlibet quātuscunqz pctōr debet cauere ne cadat in desparōez q est pctm pre aliis grauissimū. vt dt Isido. et Hiero. Grauius inquit peccauit iudas desperando qz chrm tradendo. Nullo ergo pacto vel posito casu est despandū. etiā si putaret qs se dānandū: ne grauius peccet: et acerbi' in
Virt' rōnis. inferno puniat. Scdo rōne virtutis. qr spes est vna virtutum theologicarum ad salutē necessaria. et ideo nullo casu relinquēda: sed sp et vbiqz habēda et fuanda. qr dicit ps. Btūs cuius est nomē dñi spes eius. dicit nomē dñi qd est iesus. i. saluator. Et ideo qlibet spare debet q ppter nomē sue bonitatz deus saluare velit quēlibet. j. Tim. ij. Deus q oēs homies vult sal. fieri: et ad ag. ve. ve. Proin. Eccli. xiiij. Felix qui nō habuit animi sui tristiciā. Ly. s. in bonis opibus exequēdis: et nō excidit a spe sua: q. s. spes est certa expectatio future btitudinis ex dei gra et meritz pcedētibus prouenies. vt ait mgr in iij. dist. xxvj. Tertia q ratio ad idē declarādū est. qr
Gra dei. gra dei oībus volētibus et facietibus qd in se est psto est: nec cuiqz qrenti vero corde negat: saluatore teste. Ois q petit accipit (inqt) et q qrit inuenit rc. Mat. vij. Uñ de cōse. dist. iiij. Nec quēqz. dt Cyprīa. papa. q sic dies oībus eqaliter nascit. et sicut sol sup oēs pari et eqli luce diffundit. sic quāto mag chrs sol et dies verus in eccl'ia sua lumē vite eterne pari eqlitate largit. Uñ dato q etiā si tibi cōstaret q de hoc mūdo nullus pter vnū saluari deberet: adhuc nihilomin' sperare deberes te esse illū saluandū. Hoc est dicere q deberes a peccatz cōuerti: et bonis opibus ac meritis vite eterne exercere te: sperās de dei bonitate et gra q salutē sis tu cōsecuturus. Et sic ptz. Tertio dixi q hō debet esse for-
Hō fortis chāritate. tis in charitate: adeo vt dicere possit cū aplo Romañ. viij. Quis nos sepabit a charitate chri? rc. Cert' sum ait: q neqz mors: neqz vita: nec creatura aliq poterit nos sepāre a charitate dei: que est in chro Jesu. Unde tam fortis debet esse in homie charitas: vt pro toto mundo. nolit deum offendere mortali pctō: sed mag vt ait Augusti. eligat homo deo dilecto mori: qz ipo offenso viuere. Ista fortitudo virtualis: scz in fide: spe: et charitate est donum spiritussancti vere gratuitū. et ideo oībus fidelibus amplectendū: vtpote ad salutem necessariū.

E Victorialis. E Quarta fortitudo dicit victorialis: qua homo vincit oīa temptamēta resistendo viriliter carni: mundo: et diabolo. et hec etiam est donū spiritussancti que hoiem coronat Jac. j. Btūs vir qui suffert tentationē: quoniā cum pbatus fuerit accipiet coronā vite. Unde hec est ad salutē oportuna. Juxta illud ps. Fortitudo mea et laus mea dns: et factus est mihi in salutē. Et est hic predicatio per causam sm Magistrū in pmo. quia deus in nobis causat istam fortitudinē. Ex dictis ptz. q fortitudo inquantū est donū spūssancti: est qdam habit' q nobis infundit a spū sancto mentē vigorās: ne. s. per pspera vel aduersa deficiat aut frangat a mādatis dei: sed viriliter resistat tentationi. Uñ Macrob. Fortitudo est animū supra metū piculi agere: nilqz nisi turpia timere et aduersa et pspera fortiter tolerare. Hec ille. Ista fortitudie et gra plenus fuit Stephanus. vt notat thema.

F Questio. An vtili' sit hoi hre sepi' tētationes. F Sed qstio occurrit. Utrū vtilius sit homi ad salutē carere penitus tētatione: vel habere sepi' tentationē? Respōdet Bona. li. de pfectu reli. dicēs. q hoc solius rei exitus pbat. qr habere tētationes et eis virilit resistere magne virtutis ē. supasse pro et triūphasse de ipsis gl'iosum est. Carere aūt eis cōmodius et securi' est. succūbere piculosum est. appetere eas et sese ingerere incautū maxie infirmis et impfectis. exercitare se tamen ad pugnā spontaneā cōtra spūalia vicia: vicz iram: inuidiā: vanam gl'iam rc. aliqn vtile est. vt pbi gra. q int illos morari diligit qui eum districte corrigūt vt discat patiam. aut qui districtū cōfessorem eligit qui in oībus frāgit eius volūtatem: vt sic assuescat humilitatē et obedientiā. De carnalibus aūt vicijs hoc est piculosum et stultū. sed fugiēde sunt eorum occasiōes et a memoria tollēde: atqz a familiari societate mulierū maxie est fugiēdum. j. Thes. v. Ab omi specie mala abstinete vos. vñ Hierony. aduersus Uigilañ. qui ei dicebat. Cur pergz ad eremū? Respondit. vt te non videam: vt tuo furore non mouear: ne me capiat oculus meretricis. Respondebis. hoc non est pugnare; sed fugere. Fateor inquit ibecillitatē meā: sed nolo spe pugnare victorie: ne perdam aliquādo victoriā. si fugero gladiū euitaui. Idē. Uir et mulier: ignis et palea. et hos diabolus insufflare non cessat vt succedat. O itaqz tu homo disce a sanctz vt fugias fornicationē. O Christiane accipe exemplū sanctitatis imitande in isto beato Stephano: qui fuit quidē mulieribus ppositus: virginalez tamē castitatem illibate custodiuit: nec prosperis nec aduersis imo nec metu mortis a charitate chri separe potuit. ppterea merito gra et fortitudie plenus est dict'. Ecce iam regt in celis coronatus. Et tu ergo sis fortis frenādo carnē: et in omibus tentationib' et aduersis sta fortiter in chri amore: vt valeas in celo cū sctis et dño iesu regre. G

G Magnitudo miraclorum. s. Stephani. ¶ Circa tertiū principale de miraculorum magnitudine vel sanctitate accipe pro cōclusione scptum bti Augustini in smo. et in libro. xxij. de ciuita. dei. q scz beati Stephani sanctissima merita benedictus Jesus declarauit in eccl'ia per innumera et maxima miracl'a. Et ad id refert legenda sm Augusti. plurima. Ex quibus aliqua breuiter sufficiant hic annotari quadrifarie pro faciliori capacitate. Primo in eius passione deus ostendit magna miracula. Primū. quia vt habet Actu. vj. Stephanus cum fuisset raptus in conciliū. et p testes falsos accusaret: ecce coram oībus angelico vultu refulsit. Secundū qqz miraculū. quia intendens in celum: tunc vidit gl'iam dei et ait. Ecce video celos apertos: et Jesum stantem a dextris virtutis dei. Ad quod pbum illi exclamātes continuerūt aures: et impetu faciētes eiecerunt eū extra ciuitatē: lapidauerūtqz ipm Tertiū miraculū. qua cum lapidaret aderat et Saulus seuiens in eius necem. Ipe pro positis genibus clamauit voce magna dicens. Domie: ne statuas illis hoc pctm. et sic obdormiuit in dño. Hec autē eius orō fuit a dño exaudita: et tam efficax: vt Paulū miraculose conuerteret ad christū. sicut dicit Augustinus. Et de serie sue passionis latius in alio sermone prosequmur: ne hic

plixitatē faciamus. Deniq₃ quartū miraculū fuit: quia
corpus eius extra ciuitatē ꝓiectum est: vt a feris ⁊ aui
bus deuorarel: sed chr̄s h̄ ꝓhibuit. ⁊ cū p Gamalielē
fuisset collectū ⁊ sepultū: reliq̄as eius ⁊ ossa vsq₃ ad an
nū dn̄i. ccccxvij. quo sunt reuelata: in terra ꝯseruauit
H mirifice. Et sic ptꝫ. H Scd̄o in eius inuētiōe chr̄s
stephani inuentio miraculosa. dn̄s plibus miraculis ip̄m honorauit. Primo q̄dem: q̄a
miraculose manifestauit eius reliq̄as: et honorifice in
eccl'ia Sion recōdi voluit. Nam vt habel in legē. pre
sbyter Lucian⁹ in territorio Hierosolymitano. cum fe
ria sexta in stratu pene vigilans q̄sceret. Senex vir q̄
dam decorus pallio candido gēmis ⁊ aureis crucibus
cōtexto ⁊ caligis deauratꝫ indut⁹ eidē appuit: ⁊ in ma
nu eius ṽga aurea qua tetigit eum dicēs. Sūma cum
diligētia nr̄os patefacito tumulos. quia despecto loco
recōditi sumus. Uade igil ⁊ dic Joāni ep̄o Hierosoly=
mitano vt nos in honorabili loco reponat: q₂ cū siccitas
⁊ tribulatio mundū cōcusserit: nostrorꝫ suffragijs deus
mūdo ꝓpiciari decreuit. Cui ille ait. Quis es domie?
Ego inquit sum Gamaliel qui ap̄lm Paulū enutriui et
legem docui. qui mecū iacet est sctūs Stephanus pro
chr̄o a iudeis lapidat⁹: ⁊ tandeꝫ per me sepult⁹. Alius
q̄q₃ qui mecū iacet est Nicodem⁹ nepos me⁹: qui vene=
rat ad iesum nocte: q̄ eo q̄ baptisma susceperat per p̄nci
pes sacerdotū deposit⁹ a p̄ncipatu: ⁊ mltis ṽberib⁹ affe
ctus semiuiu⁹ est relictus. quem post aliq̄t dies defun
ctū ad pedes beati Stephani sepeliri feci. Sed ⁊ ter=
tius qui mecū est fuit fili⁹ meus Abibas: q̄. xx. anno sue
etatis mecū baptisma suscepat: ⁊ virgo ꝑmansit. Uxor
aūt mea ⁊ filius me⁹ Selēnes chr̄i fideꝫ nō receperūt:
ideo nequaq̄₃ nr̄a digni fuere sepultura: ⁊ eorꝫ tumlos
vacuos ⁊ inanes repies. hec dicēs disp̄uit. Tandē Lu
ciano orante dn̄m appuit scd̄o: ⁊ deinde tertio appens
ostēdit tres calathos aureos: ⁊ quartū argēteū dicēs.
Et inquit posses discernere nr̄as reliq̄as calathus pri
mus plenus rubeis rosis est loculus Stephani marty
rio coronati. alij duo pleni rosis albis sunt mei ⁊ Nico
demi loculi: qui syncero corde in fide chr̄i pseuerauim⁹
Quart⁹ aūt argente⁹ croco plen⁹: est Abibe filij mei vir
ginali mūdicia pollentis. ⁊ sic disp̄uit. Lucian⁹ aūt per
ordinē ep̄o hec enarrauit. ⁊ ad locū accesserūt p̄dictū:
fodieñ. in villa nomie Caphargamala: que. xxij. milia
rio puo distat a Hierl'm. Cunq₃ fodere cepissent: factū
est scd̄m miraculū. quia. s. terra concutil: ⁊ suauissimus
odor sentil. Tertiū q̄q₃: q₂ ad mirā odoris fragrantiam
lxx. hoīes a varijs infirmitatib⁹ mox liberanl. ⁊ sic cum
magno gaudio corpa translata in eccl'ia sion honorifice
sunt cōdita. Deniq₃ tunc quartū miraculū fuit. q₂ eadē
J hora pluuia magna descendit: ⁊ siccitatē fugauit. J
Miracl'a in eius translatione. Tertio in ei⁹ trāslatione chr̄s fecit pl'a alia miracl'a.
Nam vt Augu. ait: tandē de illa eccl'ia sion trāslate sūt
reliquie bt̄i Stephani Cōstantinopolim. Cum aūt na=
uim cōscendissent cū illo bt̄o corpe: ecce hymni angeli=
ci audiunl. Jtem odor effragrat. Jteꝫ demones clama
re ceperūt: dicētes. Ue nobis. q₂ ꝓtomartyr Stepha=
nus transit: diro nos verberās igne. Cunq₃ Calcedo=
nem venissent: demōes iterato clamauerūt. Seru⁹ dei
venit: qui ab iniq̄s lapidatus est iudeis. Jtē in mari su
scitauerūt demones tempestatē. Cunq₃ naute formida
rent naufragiū: Stephanus inuocal: ⁊ cōtinuo appuit
dicēs. Ego sum: nolite timere: statimq₃ magnā tranqlli
tas subsequil. Tunc audite sunt voces demonū di. Na
uem accēde: q₂ aduersari⁹ noster Stephanus est in ea.
Et ecce apparuerūt quinq₃ demones nauem incēdere
volētes. Sꝫ angel⁹ dn̄i apparēs in p̄fundū eos dimer=
sit. ⁊ sic illi venerūt incolumes Constantinopolim: ⁊ in
K quadā eccl'ia corp⁹ reuerenl cōdiderūt. K Quar=
Deportatio corpis. s. stephani ad romam. to in eiusdē Romā deportatiōe mag̃ ⁊ multa fuerūt mi
racula. Prio q̄dem. q₂ Theodosius impator hēbat fili=
am noīe Eudoxiā. hec a demone grauiter vexabal: q̄ de
mon clamabat. Nisi inquit Stephanus Romā veniat:
non exibo. Q̄d cum impator audisset: impetrauit a Cō
stantinopolitanis: vt corp⁹ scti Stephani Romanis da
rent: et ipi ꝓ eo corpus bt̄i Laurentij accipent. Et Pe=
lagius papa cōsensit. Adducil itaq₃ Romam anno dn̄i
ccccxxv. Demonq₃ in puella clamauit: q̄ Stephanus
apud frēm suū Laurentiū sedeꝫ elegit. Jlluc ergo cor
pus deferl: et ad eius tactū puella a demone liberal.
Ecce autē Laurētij corpus in alterā ptem sepulchri se
cōuertit: ⁊ medietatē vacuā fratri reliquit: Jcans con=
gratulari de eius aduētu. Greci aūt dum manus appo
nunt: vt. s. Laurentiū tollant velut exanimes corruerūt:
⁊ om̄es infra decem dies mortui sunt. Tunc vox ange=
lorū de celo audita est. O felix Roma que corp⁹ Lau=
rentij ⁊ stephani tam gl'iosa pignora vno claudis mau=
soleo. Jtem refert ibidē Augu. q̄ adeo exuberat bt̄us
Stephanus martyr miraculorꝫ beneficijs: q̄ flores vl
panni qui ponebanl sup eius altare: inde sumpti ⁊ sup
egros positi: mirabiliter curabāt q̄scunq₃. Nam ⁊ cuiuſ
dam mlieris ecce impositi oclis flores lumē reddiderūt
Jtem q̄dam etiā vir p̄marius ciuitatis: nomie Martia
lis: cum esset infidelis ⁊ egrotaret nec conuerti vellet:
gener suus fidelis de floribus q̄ erant sup altare sancti
Stephani accipiens: ⁊ capiti illius latent supponēs cū
sup illos dormisset homo ille: ptinus ante diluculū cla
mauit q̄ chr̄m crederet: ⁊ baptizatus est. Hic q̄diu su=
puixit: hoc ṽbum semp in ore habuit. Chr̄e accipe sp̄m
meum. cum tamē hec bt̄i Stephani vltima verba fuisse
nesciret. Jtem refert insup idē Aug. mortuos sex suis
meritꝫ suscitatos. Et plura alia q̄ hic cā breuitatꝫ omit
to. refert miracl'a q̄bus dn̄s iesus ip̄m illustrauit innūe
rabiliter ad laudē ⁊ gl'iam sui noīs. O ergo fidelis aīa
lauda chr̄um iesum in hoc suo sancto. O chr̄iane reco=
gnosce talem ⁊ tantū patronū. s. bt̄m Stephanū: ⁊ eius
patrocinio te in om̄i necessitate supplicil cōmenda: vt
eius meritis detur tibi gratia ⁊ gl'ia. Amen.

¶ Pro sancto Stephano Ser. ij. de ip̄ius pro=
tomartyrio cum historiali descriptione.

Lapidabant Stephanū inuocantē et dicentē.
Domine iesu suscipe spiritū meuꝫ. Act. vij. Et
ad laudem huius festiuitatis: ⁊ in ep̄l'a ip̄ius.
A Sicut ait Augu. libro de doctri. chr̄iana. A
Summa pfectio chr̄iane religionis est imitari quē co=
lis. i. chr̄m iesum. Et Grego. Dum inquit chr̄s aliq̄d fe
cit: quid nobis faciēdū sit innuit. Et ideo bt̄us Stepha
nus diligēter cōsiderauit quoniā dn̄s Jesus in sua pas
sione ⁊ morte aīam suam patri deo cōmendauit: ⁊ sic eā
reddidit: ⁊ pro inimicis exorauit. vt ptꝫ Lu. xxij. Pro=
pterea tanq̄₃ bonus chr̄i discipulus ip̄m in his est imita
tus. Quod ⁊ nos charissimi imitari debemus. vt. s. ini=
micis indulgeam⁹: ⁊ pro eis oremus. Sic em̄ ait salua=
tor Mat. v. Diligite inimicos vr̄os: ⁊ orate ꝓ pseqūn. ⁊c
vt sitis filij patris vestri. Et vt in om̄i tribulatione atq₃
in hora mortis aīas nostras deo ⁊ chr̄o iesu recōmen=
demus. Exemplū nobis dedit Stephanus quē lapida
bant iudei: ⁊ ip̄e pro eis orauit: ⁊ spiritū suum chr̄o Je
su cōmendauit: dicens. Dn̄e iesu suscipe spiritū meū: vt
ptꝫ in ṽbis thematis. Jn quibus verbis sancti stepha=
ni in exemplū nobis ꝓponil martyriū. De quo tria my
steria in hoc sermone declarabunl.

¶ Primū de ip̄ius martyrij passione: q₂ dr̄ lapi. ⁊c.

¶ Scd̄m de eius anime susceptione. s. a chr̄o Jesu:
Jdeo dicit. Jesu suscipe. ⁊c.

¶ Tertium de huius historie descriptione: quā ibi=
dem facit Lucas. B

¶ Circa p̄im mysteriū de martyrio bt̄i stephani acci B
piam⁹ hanc cōclusionē: q̄ beati Stephani martyriū a Martyriū scti stephani
christo dn̄o est honore magno decoratū: vt chr̄icolis sit
imitandū in exemplū. Nam Augu. in sermo. de marty=
ribus dicit sic. Quotienscūq₃ frēs charissimi sanctorū
martyrū solēnia celebram⁹: ita ip̄is intercedētibus ex=
pectemus a dn̄o cōsequi temporalia bn̄ficia: vt ip̄os mar
tyres imitādo accipe mereamur et̄na. Ab eis em̄ san=
ctorū martyrū in ṽitate festiua gaudia celebranl: qui
ipsorꝫ martyrū exempla sequunl. Sꝫ nos volum⁹ gau=
dere cum sanctis: ⁊ tribulatiōes mundi nolum⁹ sustine=
re cum illis. Qui em̄ sanctos martyres: vel inquantū
potuerit noluerit imitari: ad eorꝫ beatitudinē non pote
rit ꝑuenire. Hec ⁊ plura alia. Augu. ibidē. Sed dicta

conclusio declarat quia christus dñs sanctū martyriū Stephani decorauit precipue quadrupliciter.

¶ Primo honore christiformalis patientie.

¶ Secundo honore principalis excellentie.

¶ Tertio honore diuinalis apparentie.

¶ Quarto honore angelicalis refulgentie.

Chriformis patientie

¶ Primus inquam honor est chriformis patientie. Nā eius passio vt dt glo. super Act. Primo q̄ ad locū Jesu passioni est conformis: qr vicz in eadē ciuitate ꝛ loco q̄ chr̄s passus est Stephanus mortē exoluit quā chr̄s ꝑ nobis sustinuit. Et ab eodē pplo. s. iudaico q̄ chr̄s pass⁹ est ꝛ eodē anno: qm̄ a passiōe ipsius chr̄i q̄ fuit viij. kal. aprilis passus est Stephanus post q̄tuor menses. s. iij. Augusti. Scd̄o q̄ ad animādi exemplū: qr Aug. in ser. de martyrib. dt: ꝙ valde erat aspa via. s. martyrii: sed chr̄s fecit ipam leuem qn̄ ante oēs trāsiuit: ideo ceteri non timuerunt transire: qr ipe prior transiuit. Hec ille. Sic stephanus videt hāc viā facilitasse ꝛ tutā effecisse qn̄ ante oēs alios secutus est in ista via. Nam est tanq̄ miles strenuus precedens alios in ɔflictu belli: put legit de Joab q̄ primus armis cepit hierlm ꝛ factus est princeps exercitus: qr sic ꝑposuerat Dauid rex. j. paral. ix. s. ꝙ qui primus ascēderit ꝛ ceperit sit princeps. Un̄ figurauit stephanum qui primus cepit celestē ciuitatē ante oēs certan. ꝛ sic aplos ꝛ alios ad martyrium ꝑ chr̄o sustinendū animauit. Tertio q̄ ad martyrii fructum. Tū qr dicente Aug. Fides ꝑ sanguinem chr̄i ꝛ martyrū ꝑ chr̄o morientiū est ɔfirmata ꝑmaxime. Et qr post chr̄m primus oīm est stephanus: ergo sicut chr̄i passio est ad fidei ɔfirmationem ita ꝛ stephani passio. Deniqz tū qr de meritis martyrium venit in ecclia thesaurus qui in indulgentiis dispensat fm doct. sup. iiij. Btūs ergo stephanus post chr̄m multū thesaurisauit ecclesie: ꝛ plus q̄z aux foret Constantini aut alterius imperatoris. Quarto cōformis est q̄ ad modū: qr sicut chr̄s circa mortē in cruce orauit ꝑ inimicis ꝛ animam deo patri commendauit: sic stephanus. Et sicut chr̄s sine iusta causa innocēs est falso accusatus ꝛ cruci dānatus: sic stephanus iniuste lapidatus ꝑ falsos testes accusatus.

C — Supplicium lapidationis qn̄ iponebat

¶ Nimirū fm Fran. may. Lex tantūmō ꝑcipiebat lapidari sacrilegos: vt pz d Achor Josue. vij. Et transgressores sabbati: vt Nume. xv. de eo qui collegit ligna in sabbato dixit dñs. Morte moriat homo iste: lapidibus obruat eū oīs turba. Item blasphemos Leuit. xxiiij. ꝛ diuinos. Leuit. xx. ꝛ adulteros: vt ibidē ptz. Sed quare istud suppliciū. s. lapidationis nō infligit hodie cū non minus sit nunc pctū q̄z tunc: imo maius quanto lex euangelica perfectior est q̄z moysaica. Rn̄det Fran. may. in suo sermone de sctō Stephano: ꝙ lapidationis supplicium non infligitur ad dei misericordiam cōmendandam qua chr̄s pepercit adultere ne lapidaret. Joan. viij. Sed ꝙ ista pctā nūc impune fiunt: hoc est ꝑpter defectū iusticie in iudicibus. Deus tñ iustus non dimittit impunitū: qr nullū malū impunitū: vt dicit Aug. li. de li. ar. Ad ꝑpositū b. Stephanus nullo hoꝝ offenderat. Nō em̄ fuit sacrilegus sed sctissimus minister sacroꝝ: diaconus ab aplis electus. Nec fuit violator sabbati sed deo vacans: nec blasphemus: imo semper deū laudans: nec diuinus imo spū sctō plenus: diuini aūt sunt demoniaco spū pleni: nec fuit adulter: immo ꝟgo purissimus: ꝛ ideo innocenter passus vt chr̄s: qd̄ maximo est ei pro honore: tanq̄ si militi detur vestis regia.

D — Principalis excellentie

D Scd̄o honore. s. principalis excellentie deus decorauit martyriū Stephani: qr ipm fecit ꝑtomartyrem. i. primū martyrē ꝛ oīm principalem. Sed querit vtꝝ Stephanus digne ꝛ ꝟaciter dici possit primus martyrū. Videt em̄ ꝙ non: qr plures legunt ꝛ multi martyres passi ante ipm tā in vet. q̄z in no. test. Nā in statu naturalis legis prim⁹ martyr fuit Abel occisus a Cain fratre: eo ꝙ respexit dñs munera eius. Gen̄. iiij. Et in statu date legis p̄mus videt fuisse Hur qui sputis iudeoꝝ fert occisus: eo ꝙ ipos redargueret de idolatria vituli in deserto: fm Ly. Et tandē fuerūt martyres ꝑphete multi: vt Esaias serratus. Hieremias lapidatus. zacharias filius ioiade: de q̄ Mat. xxiij. ꝛ sic de aliis. Item in nouo testamento innocētes ꝛ Joannes baptista fuerunt martyrizati ante passionē Stephani ꝑ tempus magnum: ergo non videtur quō possit Stephanus dici protomartyr: a protos qd̄ est primus ꝛc̄. Sed ad hec respondet fm Fran. Maī. ꝙ b. stephanus digne ꝛ vere dicitur ꝑtomartyr. i. primus ꝛ principalis martyꝝ.

Stephanus primus martyrum

Primo quia primus est martyrizatus post confirmationem noui testamenti. Testamentū em̄ nouum in morte chr̄i est ɔfirmatum: vt dr ad Heb. ix. Et post hanc ɔfirmationem Stephanus primus martyr fuit pro chr̄o passus voluntarie. Innocentes aūt ꝛ baptista ante passi sunt q̄z testamētum nouū fuerit per chr̄i mortem ɔfirmatum: ergo ꝛc̄. Secundo quia inter omnes martyres stephanus primus ꝑ martyrium volauit immediate ad celum. Alii aūt oēs descenderunt ad limbū. Tertia ratio qr inter oēs primus ipse ꝑ fide chr̄i ɔfitendo passus est martyrium. Alii aūt aliis causis passi sunt. s. ꝑ lege ꝛ veritate. Sed ꝛ innocentes q̄zuis occasione chr̄i occubuerunt non tñ fidem chr̄i ꝑfessi sunt vt stephanus. Merito q̄ stephan⁹ primus martyrum dr tam ratione dignitatis q̄z passiōis post chr̄m

E — Diuinalis apparētie

E ¶ Tertio honore decorauit chr̄s martyrium stephani. s. diuinalis apparentie: quia apparuit ei deus ꝛ dominus Jesus. Un̄ intendens in celum vidit gloriā dei ꝛ ait ecce video celos aptos ꝛ Jesum stantē a dextris virtutis dei vt hr̄ Act. vij. Et iste honor fuit maximus ꝛ paucis in vita ɔcessus. Un̄ glo. sup locū istū dt. Quidam electoꝝ adhuc in hac vita detenti mūdato cordis oculo videre meruerunt gloriam dei: vt Stephanus ꝛ Paulus. Hec de conditōe huius visionis causa breuitatis hic ꝑtranseo: in alio sermōe actur⁹. Sed querit: quō stephanus viderit ꝛ dicat Jesum stare a dextris dei: cū ecclia in symbolo dicat ipm sedere ad dexterā dei patris. Rn̄detur fm Lyram ꝛ ɔcor. Pe. aur. in cōpen. ꝙ tales apparitiōes diuinalesqz visiones fiunt fm ɔueniētiam eius qd̄ fcatur. Et ideo ex q̄ Stephanus totam suā fiduciam habebat in chr̄o Jesu. Vidit q̄ Jesum stantē ad fcandum ꝙ erat paratus ad eius roborationem: qr stare ꝑprium est adiuuātis in prelio: sedere aūt ꝑprium est iudicātis vel regnantis: ideo in symbolo dicimus sedere iesum ad dextram patris fm illd̄ Mar. vlt. Dñs Jesus assumptus est in celū ꝛ sedet ad dextram ꝛc̄. vt ꝑ h̄ intelligamus ipm regnare in celo cum deo patre ꝛ mōm iudicatuꝝ: vt plenius de h̄ dr in ser. de ascensione. Ex his claret ꝙ chr̄s Jesus multū honorificauit bti stephani martyrium vt ei ostenderet gl̄iam dei. i. claritatē diuinam glorificati sui corporis in celo: quam oculus corporalis ꝛ mortalis in suo splendore neqt videre. Un̄ ista visio fuit multum miraculosa ad instruendum fideles: ꝙ q̄ patiunt persecutiōes vel tribulatiōes ꝑpter chr̄m ꝛ iusticiā: merebunt ꝑuenire ad visionē celestis gl̄ie: dicente saluatore Mat. v. Bti qui persecutionē patiunt ꝑpter iusticiam: qm̄ ip. est re. cel.

F — Angelicalis refulgentie

F ¶ Quarto honore. s. angelicalis refulgentie chr̄s dñs decorauit Stephanum: qr dr Act. vi. ꝙ existētes in ɔcilio videbant vultū eius tanq̄ vultum angeli stantis inter illos. Et hoc fuit ꝑ magno honore ꝛ decore miraculoso chr̄i. s. ex q̄dam pulchritudine ꝛ claritate sibi diuinitus data: ad declarationem sue sctitatis ꝛ innocentie: vt dt Lyra. Nam ꝑ hoc manifeste ostendebat ꝙ sicut angelus esset stephanus innocens ꝛ virgo mundissimus gr̄a dei ꝛ sapientia plenus: ꝛ in charitate dei ꝛ chr̄i Jesu constans ꝛ firmissimus. O igit fratres charissimi, O aie chr̄i sanguine redempte diligēter attendite: qr piissimus Jesus in hoc sacro tpe natiuitatꝫ dñice ꝑponi voluit nobis in exemplū imitationis hunc sctm̄: vt discamus his diebus precipue florere virtutibus cōsimilibus Primo. s. virtute puritatis: vt nō maculemus carnem nr̄am que vnita est verbo dei in christo. Secūdo virtute sapientie ꝛ gr̄e: vt nō tpalia sed celestia diligamus: ꝛ christi gratiam recognoscam⁹. Tertio ꝟtute fortis charitatis vt vsqz ad mortē ꝛ sanguinē peccatis resistamus ꝛ mori pro christo non timeamus qui pro nobis mori dignatus est. G

G — De susceptione aie a chr̄o

¶ Circa scd̄m principale de aie a chr̄o susceptiōe sit

hec ꝯclo: ꝙ exemplo scti Stephani conandū est christi
colis summopere ad cōmendandum christo se ꝛ suppli
candum vt mox suscipiantur in morte. Declaratur sic.
Nam vt claret ex scripturis ꝛ sanctoꝝ dictis: quedam
sunt anime humane q̄ mox vt sepantur a corpore susci=
piuntur a demone vt sunt oēs infidelium anime: sic ꝛ
omnium peccatoꝝ obstinatoꝝ: ꝛ oim non vere peniten
tium anime christianoꝝ que oēs mox vt sepantur a cor
pore: rapiuntur a diabolo cui deseruierunt in vita. Un̄
Greg. dt. Quos habem⁹ incentores in culpis: habebi=
mus tortores in penis. Nam ꝛ Matt. xviij. dt saluator
ꝙ iratus dn̄s tradet tales tortoribus quousqꝫ reddant
vniuersum debitum. Remigius. Sēper soluent ꝛ nūqꝫ
persoluent vt in eternum supplicia portent. De hoc ra
ptu diaboli Ps̄. Intelligite hec q̄ obliuiscimi deū ne=
qn̄ rapiat. s. diabolus: ꝛ nō sit qui eripiat: q2 in inferno
nulla redemptio. Job. Item alie sunt anime que mox
vt sepant̄ suscipiunt̄ ab angelo bono ducen̄. eas ad pe=
nas purgatorii: vt sunt oēs anime aliquid purgabile se
cum portantes. Tales em̄ vt volunt doct. p̄cipue Bo=
na. sup. iiij. di. xx. a bonis angelis non a malis suscipi=
untur ꝛ in purgatorium ducūtur vbi p̄ iusticiam dei pu
niunt̄ vsqꝫ ad satisfactionem. Iste ergo anime nō susci=
piūtur mox in morte a christo qd̄ est nō parua: imo ma=
xima pena: quia vt dt Aug. de pe. di. vl. in fi. Nunqꝫ in
carne tanta est inuenta pena licꝫ martyres mirabilia
passi sunt tormenta ꝛ multi nequiter quanta sepe susti=
nuerunt supplicia. Studeat ḡ ait quisqꝫ sic delicta sua
corrigere vt post mortem nō oporteat. s. in purgatorio
vel alibi penā tolerare. Hec ibi. Aug. Deniqꝫ alie sunt
aīe que mox vt suscipiunt̄ a christo merent̄ in morte
ꝛ meruerunt in vita. Talis fuit aīa bti stephani. O qꝫ
felices q̄ sic viuūt ꝛ agūt vt suscipi mox mereant̄ ꝛ gau
denter inuitent̄ a christo dicente illud Mat. xxv. Eu=
ge serue bone ꝛ fidelis intra in gaud. do. t. Hec est grā
perfectoꝝ vt mox a chr̄o suscipiant̄ H Sed gratia
huius querit̄: qualiter posset id hō christianus efficere vt mox post mortem dignet̄ chr̄s eius animam susci
pere. Rn̄r ꝙ s̄m scripta sanctoꝝ ad id valent plurima
Et precipue septem hic annotabimus. Primū est ba=
ptismi regeneratio: q2 Aug. de bap. paruuloꝝ ꝛ notat̄
de ꝯse. di. iiij. Regenerante dt sic. Regenerāte spiritu
non solū originalium: verumetiā voluntarioꝝ fit remis
sio pctōꝝ. Item Amb. ibidē c. Sine pnīa dt. Grā dei in
baptismate non requirit gemitum: nō req̄rit planctū vł
aliquod opus sed solam fidē ꝛ oīa gratis ꝯdonat. Hec
ibi. glo. H̄ dt intelligendū de gemitu exteriori vel plan
ctu satisfactionis ꝛ afflictionis: q2 sine interiori in adul
tꝫ vacuū est baptisma. Et sup v̄bo in baptismate dt. In
penitentia ꝛ si dimittat̄ pctm̄ per ꝯtritionem: remanet
tn̄ tpalis satisfactio. In baptismo nō. Nam tāta est vis
sacramenti ꝙ nec etiam tpalis satisfactio in baptismo
remanet p pctis Hec glo. Et sic ptꝫ ꝙ baptizatus ad
horam si decedat. s. anteqꝫ non peccauit post baptismū
securus hinc exit quia mox in celū a christo suscipitur.
Scdm est martyrii passio. Un̄ Aug. xiij. li. de ci. dei ait.
Quicunqꝫ etiam non percepto regeneratiōis lauacro
p ꝯfessione moriunt̄ tantū eis valet ad dimittēda pec=
cata quantum si abluerentur fonte baptismatis. Hec il=
le. Et sic ptꝫ ppositum. Tertiū est religionis ingressio
vel pfessio. Nam Bern̄. li. de precepto ꝛ dispensatiōe
dt. Inter cetera inquit pnīe instituta monasterialis di
sciplina meruit hanc prerogatiuam vt scdm baptisma
nuncupet̄. Et. j. Hmōi ait conuersatio pfessores ꝛ ama
tores suos angelis siles facit: imo diuinam in hoīe re=
format imaginem ꝯfigurans chr̄o istar baptizati. Hec
ille. Ex hoc ratio sumpta est ꝙ intranti religionem: de
preteritis culpis non est penitentia exterior iniungen
da. de pe. di. j. §. His autoritatib⁹. Et sic ptꝫ ꝙ talis de=
cedens mox a christo in celum suscipit̄. Quartū est in
tensa contricio. Ut em̄ volūt doct. super. iiij. dist. xvij.
contritio pōt tantum intendi ꝙ deleat totum reatū pe
ne p pctis debite: talis ergo decedens mox in celū su=
scipit̄: sicut ptꝫ de latrone iuxta chr̄ꝫ pendente. Quin
tum est condigna satisfactio ꝛ expiatio q̄ pōt fieri tā p

H
Quō chr̄ia
nus efficiet
vt post mor
tē eius aīa
mox a deo
suscipiat̄

Baptismi re
generatio

Martyrii
passio

Religionis
ingressus

Intensa con
tritio

frequentem cōfessionē pctōꝝ (in qua ipā erubescentia
est maxima pars satisfactionis: vt dt Aug.) qꝫ etiā p fer
uentē orationē: elemosynarum largitionē: atqꝫ ieiunii
castigationē: imo ꝛ per quodcūqꝫ opus pniale. Nā ex=
pleta satisfactione cōdigna nō remanet reatus ad pe=
nam vt volunt doc. sup. iiij. Sed quis est hic q̄ hec fa=
ciat ꝛ laudabimus eum. Sextū est indulgentie plena
rie ꝯsecutio. Et hoc est facili⁹ ceteris. Dicit nēpe Ho=
stien̄. sup tit. de pe. ꝛ re. ꝙ si q̄s in fine ꝯsequens plena
riam indulgētiam sic decedat: mox in celū euolat. Rō
s̄m theologos sup. iiij. dist. xx. q2 cum s̄m formā plena
rie indulgētie q̄ sonat ad totum cumulū pctōꝝ fit abso
lutio ꝛ remissio: tunc ex thesauro meritoꝝ chr̄i ꝛ sctōꝝ
fit solutio sufficiens pro oīm debito pene. Et ideo in cō
sequente talē indulgentiam nullus reatus pene rema
net p tunc. Sed q2 nullum impedimentū euolādi in ce
lum cū q̄s morit̄ in grā est aliud nisi solutio pene: ergo
illa soluta p talem indulgentiā mox hō euolat ad celū.
Septimū est valens ad id iniuriaꝝ cōdonatio ꝛ p amo
re chr̄i remissio. Nam Aug. di. xlv. Due sunt ait. Due
sunt elemosyne. Una cordis: alia pecunie. Elemosyna
cordis est dimittere ei a quo lesus es. Nā dare aliq̄d
indulgenti aliqn̄ queris ꝛ non habes: indulgere peccā
ti: quantum volueris redūdat tibi. Elemosyna cordis
multo maior est qꝫ elemosyna corpis. Hec ille. Item
Greg. Qui in se peccanti indulserit: nullum vestigium
pcti in eius aīa remanebit. Et rō: quia dt saluator Lu.
vj. Dimittite ꝛ dimittemini: in qua mensura mensi fue=
ritis remetiet̄ vobis: ergo pōt esse talis iniuria ꝛ tāta
mensura: remissio ꝙ totū tollat reatū pctōꝝ. Hec p̄dic=
ta b. stephanus in exemplo suo nobis ꝯmendauit: p̄ci
pue cum p inimicis orauit: imo qd̄ est maius ꝛ pfecti⁹
qm̄ p inimicis orādo affectū maiorē exhibuit in signis
qꝫ orando p seipō. Nam orando pro seipō non legitur
genu flexisse nec clamasse: sed ꝙ simplr̄ tm̄ dixerit. Do
mine Jesu suscipe spm̄ meum. Sed cū orauit p inimicꝫ
genuflexit ꝛ voce magna clamauit di. Dn̄e ne statuas
illis hoc pctm̄ ꝛc̄. Act. vij. O vere perfectissima ipsius
charitas: quia vt Beda ait: plus dolebat inimicoꝝ pec
cata qꝫ ppria vulnera. Aug. in ser. Attende o tu christi
ane stephanū ꝯseruum tuum homo erat sicut ꝛ tu: de
massa pcti sicut ꝛ tu: eo precio redemptus sicut ꝛ tu: ꝛ
ꝛ cum diaconus erat euangeliū legebat qd̄ legis ꝛ au
dis ꝛ tu: ibi inuenit scriptū. Diligite inimicos vestros
didicit legendo: perfecit obediendo. Fac hoc ꝛ tu vt vi
uas. Et idē. Elige qd̄ vis si inimicū non dilexeris: deū
ppitium nō habebis: si aūt inimicū dilexeris: nō solum
seruus sꝫ ꝛ filius dei vocari mereberis. Hec ille. I

¶ Circa tertium principale de historia passiōis bti
stephani quam ppter simpliciū deuotionē psequamur
Legitur Act. vj. ꝙ in diebus illis. s. post acceptionem
spiritussctī: crescente numero discipuloꝝ. s. conuersoꝝ
ad predicationem aploꝝ: factus est murmur grecorū
aduersus Hebreos. Ly. dt ꝙ oēs erant iudei genere:
sed aliqui nati erant in iudea: ꝛ illi dicebantur Hebrei
aliqui aūt in grecia ex iudeis per regem Antiochū ibi
dem translatis: ꝛ illi dicuntur greci. Et preter hos illi
qui ex gentilitate fuerunt ad iudaismum ꝯuersi. Mur
murabāt aūt eo ꝙ despicerent̄ in ministerio quotidia=
no vidue eorum. Nam repellebant̄ ab hebreis tanquā
magis rudes ne ministrarent: aut grecis viduis nō ita
bene administrabant̄ necessaria sicut hebreis. Hec au
dientes apl̄i conuocan̄. multitudinem dixerunt. Non
est equū nos derelinquere verbū dei. i. predicationē:
ꝛ ministrare mensis: nam spūalia semp sunt tempalib⁹
preponenda. Cōsiderate ergo ex vobis viros septem
plenos spūsancto q̄s ꝯstituamus super hoc opus. s. ad
ministrationē tempalium vt presint aliis. Elegerunt ḡ
stephanum primicerium ꝛ alios ibidem nominatos q̄s
apl̄i ordinauerunt in diaconos. Stephanus aūt plen⁹
gratia ꝛ fortitudine faciebat signa ꝛ prodigia magna
in pplo. Surrexerunt aūt ad persequendum quidā de
synagoga libertinoꝝ: a regione sic noiantur s̄m glo. in
terl. ꝛ Cirenensiū ꝛ Alexandrinoꝝ a ciuitatibus Ciren
nen ꝛ Alexandria metropoli Egypti. ꝛ eoꝝ qui erāt a

Indulgētie
plenarie cō
secutio

Iniuriaꝝ
cōdonatio

I
Historia pas
sionis beati
Stephani

Cilicia ꝛ Asia nomia sunt regionū Judee ꝓpinquarū. Inter hos fuit Paulus natus in regione Cilicie ciuita te Tharso de patre iudeo inibi translato. Act. xxij. disputañ. cum Stephano: sed non poterat resistere sapiē tie ꝛ spiritui qui loq̄baƚ in eo. Tūc summiserūt. i. submisse ordinauerūt viros q̄ dicerēt falso testionio se audisse a Stephano ꝟba blasphemie in deū: ꝛ Moysen: ꝛ legē ꝛ templū: ꝛ cōmouebant plebē cōem: ꝛ seniores. i. maiores populi ꝛ scribas: ꝛ rapuerūt eum furibūde in cōcilīū: et statuerūt testes accusantes eum p̄dictis modis. Intuentes aūt Stephanū q̄ erant in cōcilio: viderunt faciem eius fulgentē. s. diuino miraculo claritate angelica tanq̄ vultū angeli stantis inter illos. Dixit aūt princeps sacerdotū Stephano. Si hec ita se habēt. Tunc stephanus locutus est multa de obiectis purgando se.

De obiectis purgatio.

Prio q̄dem deū laudādo qui apparuit p̄ribus. Scḋo. Moysen cōmendando ꝙ fuerat amicus dei. Tertio legem: ꝙ a deo erat data. Quarto templū: ꝙ ad p̄ceptum dei fuerat cōstructū ꝓsequeñ. Que emuli audiē tes dissecabanƚ cordibus suis ꝛ stridebant dentibus in eum: in hoc p̄cipue. quia subiūxit di. Dura ceruice vos semp spiritui restitistis: sic ꝛ p̄res vestri. Quē ꝓphetarū non sunt ꝓsecuti p̄res vestri: ꝛ occiderūt eos qui p̄nūciabāt de aduētu chr̄i: cui⁹ vos homicide fuistis. Tunc intendeñ. in celū vidit gl̄iam dei: ꝛ iesum stantē a dextris ꝟtutis dei: ꝛ ait. Ecce video celos aptos: ꝛ Jesum stantem a dextris ꝟtutis dei. Illi aūt exclamañ. voce magna cōtinuerūt aures suas obturañ. ꝛ impetū fecerunt in eū: ꝛ eiiciētes extra ciuitatē: testes illi deposuerunt vestimēta sua vt expediti⁹ eum interficerēt. Et lapidabāt stephanū inuocantē ꝛ dicentē. Dn̄e iesu suscipe spiritū meū. O charissimi pensem⁹ qualis patia huius martyris. Nam tunc pfusus cruore non dixit. Heu me: q2 sic morior: deus vindica me: sed q̄d? Positis genibus clamauit voce magna di. Dn̄e ne statuas illis hoc pctm̄. O amor mirabilis. O potentia gl̄iosa: vt diceret ea verba que chr̄s in cruce orañ. pro ꝓsecutoribus. Et cū hoc dixisset obdormiuit in dn̄o offereñ. sacrificiū dilectiōis: anima q̄q̄ ei⁹ absorpta est in celū. Orem⁹ ergo o frēs oēs: vt eius meritis cōsequamur gr̄am in p̄senti: ꝛ gl̄iam in futuro Amen.

Pro sctō ꝓtomartyre Stephano Ser. iij.
De visione diuina: gl̄iosa quoq̄ patiētia eius.

Cum esset stephanus plenus spiritu sctō: intendens in celū vidit gl̄iam dei ꝛ ait. Ecce video celos aptos: ꝛ iesum statē a dextris ꝟtutis dei. Act. vij. A In ꝟbis istis charissimi i chr̄o

A

docemur exēplo stephani q̄liter ad visionē chr̄i iesu benedicti in gl̄ia dei p̄ris ꝯsidentis ptingere valeamus. Nam sicut Ansbhel. in li. de libertate arbitrij docet. ille rem aliquā siue etiaȝ deū bene videt qui oculos sanos ꝛ claros habet: ꝛ rei vise sine intermedio obstaculo impediente p̄sens est. ꝛ cum hoc lux clara ad videndū sufficiens adest. Oculi clari ad deum videndū sunt fides ꝛ sapia gratuita. hec habuit btūs stephanus. ideo dicitur. Cum esset plen⁹ spiritu sctō. Et antea scribiƚ ꝙ fuerit fide. s. chr̄i plenus: sine qua i͠possibile est h̄re gr̄am vere sapie. Heb. xj. Sine fide i͠possibile est placere deo Itē deo sine obstaculo impediēte p̄sens est: q̄ sine pctō viuit aut est. iuxta illud Esa. lix. Pctā nostra diuiserūt inter vos ꝛ deum vestrū: ꝛ pctā vestra absconderūt faciem eius a nobis. Hec btūs stephanus habuisse ꝓbatur. quia ꝟgo purissim⁹ fuit: intendēsq̄ erat in celū per mūdicie puritatē: ꝛ videre meruit gl̄iam dei. q̄ꝺ nō cōcediƚ pctōribus: sed mūdis. Mat. v. Bti mūdo corde: q̄m ipi deū videbūt. Deniq̄ lux clara ad videndū deuȝ est lumē gr̄e infuse in p̄senti: ꝛ gl̄ie create in futuro. iuxta illud ps. In lumine tuo. s. gr̄e videbim⁹ lumē. s. gl̄ie. que stephanus non solū inuisibiliter vt nos habuit: sed visibili signo accepit in celi aptione ꝛ iesu visione. Vn̄ dixit. Ecce video celos aptos: ꝛ iesum stan. ꝛc. Merito ergo hec ꝟba accipiunƚ ad eius honorē in hoc ꝟmone. Ex quibus tria mysteria accipimus ꝟm ꝙ de tribus cōmendaƚ stephanus ꝟbis in ipis.

Primo de sup̄celesti intendentia. quia cum esset spiritusancto plenus intendens in celum.

Secūdo de glorie christi euidentia. quia diciƚ vt disse gl̄iam dei: ꝛ iesum a dextris.

Tertio de supexcellenti patientia: cum iesum videns exorauit pro inimicis. B

B De supcelesti intēdētia

Circa primū de sup̄celesti intendētia. s. salutifica accipiamus hanc cōclusionē. ꝙ bti stephani exēplo omni chr̄iano corde pleno intendendū est celesti regno. patȝ q2 intēdere ꝟm Catholicon est opam dare dirigereq̄: s. oculos mētis vel corpis ad aliq̄d ꝛ cōsiderare. Christianus ergo debet in celū intēdere taliter. Et hoc potissime triplici rōne.

Primo ratione conditionis

Secūdo ratione obligationis.

Tertio ratione ꝑpetuationis.

Primo rōne cōditionis siue creationis. Nam ipa humani corpis statura erecta docet ꝙ homo nō sit creat⁹ ad mundū istū vel terrā: sed ad celū ꝛ beatitudinē eternam. ꝓpter q̄ꝺ non sicut aīalia cetera faciem versam habet ad terrā respicientē. homo em̄ habet caput erectum: ꝛ faciē ꝟsus celū: vt se intelligat ad celestē btitudinem creatū. sicut docet Basilius mag. in Hexa. Proinde etiā Ouidius sic dicit. Cetera cum terrā spectēt aīalia prona. Os homini sublime dedit celumq̄ tueri. Ideoq̄ magr̄ in. ij. dist. j. c. v. ait. Si q̄raƚ q̄re creat⁹ sit homo? Breui ꝟmone respōderi pōt. ꝙ ꝓpter bonitatem dei: ꝛ ad laudandū deū ꝛc. Sed q2 finis i͠ponit necessitatē his que sunt ad finem. deniq̄ oīe ens mobile existens extra suū locū naturalē tendit ad ipum. vt ait p̄hus ꝑmo celi. ergo homo debet tendere ad celū ꝛ ad deum. Sicut em̄ monstruosum esset terrā ascēdere sursum: ꝛ celū deorsum. sic hoiem supra se cōstituere terrena. s. per affectū: ꝛ se eis subiicere. C Scḋo ratiōe obligatiōis que est iuridica. q2 ꝟt habeƚ. xvij. q. j. Sūt q̄dam. ꝛ de cōse. dist. iiij. Prima. votū generale q̄ꝺ oēs chr̄iani vouerūt in baptismo obligat oēs: sine quo nō est salus. s. abrenūciare diabolo et oibus pompis eius: ꝛ omnibus opibus eius. ꝛc. Istud ergo obligamur iplere: vt. s. ꝑmo abrenūciemus diabolo q̄ solet nos tētare ad peccandū contra deū. aliquādo ꝓsperis mundi alliciendo. sicut diuitijs: delitijs: ꝛ honoribus. aliq̄n aduersis frangere volendo. aliquādo astutijs decipiendo. sic decepit Euam: sed maiorē facit conatū ad alliciendū ꝑ ꝓspera mūdi. vt si mille demones ad frangendū aduersis mittit. decēmilia mittit ad alliciendū ꝓsperis. iuxta illud ps. Cadent a latere tuo. i. a sinistris tuis mille. ꝛ decem milia a dextris tuis: loquiƚ viro forti ꝛ constanti quoꝝ caput est chr̄s. Per sinistrā autē aduersitas: per dexterā ꝓsperitas designaƚ. Unde bonus chr̄ianus debet cōtemnere terrena: ꝛ corde pleno tendere ad celestia: ne seducaƚ ꝓsperis mundi: aut frangaƚ aduersis: ꝛ tanq̄ piurus a chr̄i regno excludaƚ. Scḋo obligamur abrenūciare oibus pompis eius. i. supbie et vane gl̄ie mundane: q̄ꝺ facile poterim⁹ si mortē recogitam⁹. Hieroñ. ad Pau. Facile contēnit oīa qui se cogitat moriturum. Augu. de verbis dn̄i. Agnoscat homo se mortalē: ꝛ frangat elationē. Exēplū de pauone q̄ multū gl̄iaƚ in pulchritudīe pēnaꝝ extensaꝝ. sed postq̄ intuit⁹ fuerit pedes rudes ꝛ deformes moꝝ cōfundiƚ ꝛ humiliaƚ. Sic hō q̄n cōsiderat suā pulchritudinē: iuuētutis florē ꝛ sanitatē ac si'lia supbit: sed cū intueƚ mortis iminentiꝫ ꝛ putredis ꝓpinquitatē hūiliaƚ. Sed heu multi se diu victuros ꝟperāt: ꝛ mortē vicinā non intuentes: inopinato moriunƚ peuntq̄. Sed aduertāt oīes. q̄m ꝟm Senece dictū ad Lucil. Mors te vbiq̄ ꝛ semp p̄sto expectat Nam iuuenes habēt mortē retro se quasi in insidijs latentē. ꝛ ideo piculosior est hostis. Infirmi ꝛ egrotātes habent mortē ante se. Senes habent mortē intra se. q2 in oibus mēbris frigefactis a calore naturali: mortē intra se gerūt. Decrepiti aūt habēt intus ꝛ extra: ꝛ in circuitu ex omi parte. q2 ipis etiam ipa vita mors est: sanitas quoq̄ egritudo est. Tertio obligamur abrenūciare omibus opibus diaboli. vt supra patuit. i. omni pctō mortali: ne per illud diabolus nos rape possit in infernum. August. in q̄dam ꝟmo. Tria sunt omi malo in hoc

Rōne creationis

C Uoto obligationis.

Abrenūciatio in baptismo.

mundo deteriora. s. anima in pctō perseuerans: demon ipsam rapiēs: ⁊ infern⁹ incarcerās. Sic ergo obligati sumus ꝓprio iuramēto terrenis nō inherere: sed ad celestia tendere. Unde apl's Col. iij. hortans oēs chr̄ianos dicit. Si cōsurrexistis cū chr̄o. Ly. s. per fidē formatā: que sursū sunt q̄rite: vbi chr̄s est in dextera dei sedens non q̄ sup terrā. mēbra em̄ debēt seq̄ caput qđ est chr̄s. ergo nos debem⁹ tendere post eū. D Tertio rōne ꝑpetuatiōis. Ista em̄ oīa terrena transitoria sunt: ⁊ ad horā nobis a deo credita: vt fideliter dispēsemus: alioquin ratiōnē de eis sum⁹ reddituri. Illa aūt celestia bona ꝑpetuo nr̄a sunt ⁊ erunt. Unde saluator Luc. xvj. de malis dispēsatoribus dicit. Si in iniq̄ mām̄one fideles non fuistis qđ vestrū est: q̄s credit vobis? ⁊ si in alieno fideles nō fuistis qđ vr̄m est q̄s dabit vobis? Uocat autem aliena tpalia bona: q̄r illa sunt extra nos. ⁊ ideo aliena a nobis. vnde ⁊ auferri possunt nobis nolētibus. Nostra aūt vocat bona sp̄ualia ⁊ celestia. quia illa nemo in ꝑpetuū tollere pōt a nobis. Hec Ly. Ptȝ ergo q̄ illa celestia debem⁹ potius intēdere ⁊ desiderare: illa respicere: nō ista terrestria. Nimirū videm⁹ q̄ libenter homo respicit ⁊ intendit ad suū thesaurū: non sic ad alienum inquantū tale. Itē libent̄ etiā respicit ⁊ intendit ad parētes: ꝓpinquos: ⁊ amicos suos. quia sicut Hieronymus ait. Mos est amantiū: vt non possint nō videre quē diligūt. Et Augu. Ubi amor ibi oculus versat̄. Deniq̄ libent̄ homo intēdit ⁊ aspicit ad domū vel palaciū suum: ⁊ ad q̄cq̄ bona sua. de alienis autē nihil curat nisi si sperat sua posse illa facere. Et ido nos charissimi debemus libenter intendere ⁊ respicere ad celū: vbi sunt om̄ia bona nr̄a reposita. ibi em̄ est thesaur⁹ noster. s. gloria celestis ⁊ p̄mia indicibilia. Ubi aūt est thesaur⁹ tu⁹: ibi ⁊ cor tuū. Mat. vj. Ibi habem⁹ p̄rem verū ⁊ eternū: s. deū: ⁊ m̄rem. s. gl'iosam v̄ginē Mariā. ibi ꝓpinq̄s oēs sctōs. ibi amicos angelos. ibi ꝑpetuū nr̄m palaciū ⁊ oē bonū qđ nemo tollet a nobis. Uñ apl's. ij. Cor. v. Scimus em̄ q̄m si terrestris dom⁹ huius habitatiōis dissol. q̄ edificationē ex deo habea. do. nō manufac. sed eter. in celis. Et Heb. xiij. Non habe. hic manen. ciui. sed futurā inq̄. Hec bene cōsiderauit b. stephan⁹. ⁊ ideo terrena ɔtēpsit: ⁊ sp ad celestia intendēs fuit. vñ ⁊ in passione intendēs in celū: videre gl'iam dei meruit. O sctē dei. o martyr inuictissime: dic q̄so mihi vtrū minimū tuum gaudiū vnius hore qđ habes in celo nūc velis commutare pro toti⁹ huius mūdi bonis? vtiq̄ oīa hec tanq̄ stercora arbitraris chr̄m lucrifaciēs. O tu homūcio. o miser pctōr aduerte q̄ īmensa bona sunt illa celestia: et

E ℂ Circa s̄m p̄ncipale de gl'ie E (ad ea tende. chr̄i euidētia q̄ stephano est mōstrata tractat̄ a doctoribus q̄stio p̄cipua. eo q̄ hec visio stephani q̄ dicit̄ vidisse gl'iam dei est miraculosissima. Querit̄ ḡ vtrū stephanus viderit gl'iam dei: ⁊ iesum stantē a dextris: corpali oculo aut mētali vel imaginario. Ad qđ r̄ndet̄ s̄m Ly. in postilla sup Act. vij. q̄ q̄uis varie de h̄ sint opiniōes. tñ ꝓbabili⁹ dicit̄ q̄ in hac visiōe ista tria cōcurrebāt. q̄r ibi erat visio corpalis q̄ ad aliq̄. erat et imaginaria ac mētalis sil't q̄ ad alia. Prīo q̄dem erat ibi visio corpalis vt ex mō loquēdi scpture videt̄. q̄r dicit̄ in tex. Cū eēt steph. ple. sp̄u sctō inten. in ce. vi. gl'iam dei: ⁊ iesum stātem ⁊ celos aptos ac. Quāuis aūt Burgeñ. in additionibus huic dicto ɔtradicat: sed nō curo. q̄r dictū Lyre rōnabili⁹ facit ad cōmendationē hui⁹ miraculi: cū corpali oculo dicit corp⁹ chr̄i gl'iosuȝ vidisse tā miracl'ose. Et sic vidēdo pl'a miracl'a ⁊ magna cōcurrerūt. Uñ est. q̄ vidit celos aptos. Sȝ h̄ intelligēdū est nō p celest̄ corporis diuisionē vel reseratōeȝ factā. vt d̄t glo. q̄r cū celi sint incorruptibiles. vt d̄t ph̄us. s. celi. impossibile est apiri: vel diuidi: aut secari. Sȝ q̄r sic lare vidit ac si nulluȝ esset obstaculū. s. intmediū. Uñ sic in fulgure videt̄ celū apiri q̄dāmodo vel reserari. sic in ꝓposito. tñ hic nō naturalit̄: sed miracl'o diuio vidit stephan⁹ celos aptos p̄dicto mō. Aliud miraculū q̄ vidit iesum stantē in corpe gl'ioso. q̄r dicit se iesum vidisse stantē a dextr̄ in gl'ia. s. celesti. Nam s̄m naturā impossibile est vt corpus glorificatū ab oculo mortali in sua gl'ia possit videri. ḡ fuit miraculose. Tertiū miraculū. q̄r vidit in tam maxima distātia. s. vsq̄ ad celū empyreū. Corpus em̄ chr̄i est in celo empyreo. ⁊ ideo miraculū fuit magnū mortali ocl'o: vidisse vltra celū aereū: sidereū: ⁊ cristallinū. et insup vsq̄ ad sūmitatē celi empyrej: vbi chr̄s est in dextera dei sedens. s̄m Fran. ma. que distātia oībus mortalibus est ignota ⁊ immensurabilis. Sed hic nota s̄m Ly. q̄ non est sic intelligendū q̄ visio stephani miraculose fuerit fortificata intantū: q̄ vidit vsq̄ ad celū empyreū acutie visus penetrādo celos. q̄r visus nō habet fieri extra mittēdo: sed intus suscipiēdo. vt dicit ⁊ probat ph̄s lib. de sensu ⁊ sensato. Sed intelligendū est sic q̄ a corpe chr̄i existētis in celo empyreo fuit miraculose īmutatus oculus stephani ad visionē hūanitatis chr̄i. Nam in p̄tāte eius est q̄ corpus suū sic videat̄ a longe: sic̄ de ꝓpe: sic̄ in p̄tāte ēt ei⁹ est: q̄ īmutet visū in ꝓpria vel alia effigie. sicut fecit q̄ñ discipl'is eūtibus i emaus appuit in specie pegrini. Lu. vlt̄. Et idē est de alio quocunq̄ corpe gl'ioso. quia totalit̄ est aīe subiectū. et ideo ad nutū eius pōt īmutare visum indifferent a longe et ꝓpe: ⁊ in effigie q̄ voluerit. Hoc aūt alicui incōueniēs nō debet iudicari q̄ chr̄s martyri suo ista ondērit: etiā ocl'o corpali: cū legant̄ sil'ia. sepe etiam corpaliter accidisse in celestib⁹. Sol em̄ p spaciū vnius diei stetit immobilis ad p̄ceptū Josue. vt Josue. x. Itē. x. lineis retrogādauit ad voluntatē Ezechie ꝑmittente sibi a deo per Esaiā. vt Esa. xxxviij. Cū ergo in celo ista corpalit̄ contigerūt: nō est incōueniēs tali ⁊ tanto martyri. s. stephano diuina v̄tute datū esse vt viderit p̄missa ocl'o corpali. Sȝ q̄m visione corpali diuinitatē videre nō potuit. Restat ḡ adhuc quo dicit̄ vidisse gl'iam dei: ⁊ iesū a dextris dei. q̄r hoc fieri nō potuit: nisi viderit ⁊ deuȝ: ad cui⁹ dexterā chr̄m stare vidit. Uñ vt p̄misi. F

Scđo in hac visione erat q̄ ad aliq̄d visio mentalis q̄ dicit̄ vidisse dei gl'iam. Sed h̄ quō? Aliq̄ dicūt q̄ vidit mētaliter tm̄ ⁊ nude diuinā essentiā: ita q̄ ex speāli gr̄a fuit cōcessum stephano videre non solū hūanitatē chr̄i: sed etiā deitatē. sicut ⁊ Paulo ⁊ Moysi. De q̄bus Augusti. ad Paulinū de vidēdo deū dicit. q̄ cōcessum fuit Paulo videre diuinā essentiā: eo q̄ erat doctor gentiū ⁊ Moysi q̄ fuit doctor iudeo. Sed h̄ dictū non cōsonat dictis sctōꝝ qui cōcordit̄ dicūt. q̄ talis visio nō est concessa in vita p̄senti alicui vtenti sensibus exterioribus: nisi hoi chr̄o. Uñ ⁊ Paulus in raptu abstract⁹ a sensib⁹ vidit diuinā essentiā: stephanus aūt nō fuit raptus tūc sed vtens sensibus exterioribus. vtpote loquēdo in cōcilio. ꝓpterea dicendū. q̄ stephanus nō tm̄modo mentaliter vidit gl'iam dei vel essentiā. Tertio nanq̄ i hac visione cōcurrēs erat visio imaginaria simul cū mētali ita q̄ in imaginatiōe eius fuerūt aliq̄ imagines vel effigies diuinitus formate ad deū repsentandū. ⁊ ipe Stephanus mēte cognouit signatū illius repsentatiōis. et sic nō solū fuit imaginaria: sed etiā cū hoc mētalis visio Sicut fiebat ꝓph̄is. vt ptȝ de Esaia. q̄ vidit dn̄m sedentem sup soliū excelsum: ⁊ seraphi stantia ex vtraq̄ pte. Esa. vj. Etem̄ extius sic̄ ⁊ interi⁹ pōt diuinit⁹ formari aliq̄ effigies repsentans deū ad īmutationē oculi corporalis. sic̄ fit suo modo in appitionibus angeloꝝ: q̄ñ. s. apparēt in corporibus assumptis q̄ corpaliter vident̄. et sic fuit in visione stephani. Hec s̄m Lyrā. Ecce charissimi habemus q̄lis fuerit ista visio Stephano ostensa in hac vita pro maximo p̄uilegio ⁊ gr̄a. Sed conandū est nobis vt mereamur videre deū ⁊ b̄ndictū chr̄m Jesum in gl'ia p̄ris in futura p̄ria. Quō aūt hoc mereri possumus. docet Augu. li. de orōne di. Ille deū videre meretur q̄ bñ viuit: bñ orat: ⁊ bñ studet. Et saluator Mat. v. ait. Bti mūdo corde: q̄m ipi deū videbūt. Sic nēpe stephanus ihē meruit deū videre. O ergo tu hō chr̄iane. o peccatrix aīa emūda ocl'os tuos ⁊ vitā tuā corrige: pniam age. q̄r si in pctō pseueraueris deum videre nō mereberis: sed in eternū pibis. q̄r scptum est Esaie xxvj. Tollat̄ impius ne videat gl'iam dei. G

ℂ Circa tertiū de patia p̄celsa stephani pro documento accipiamus istam cōclusionē que habet̄. xxiij. q. j. §. j. per totū. Ex exemplo chr̄i ⁊ sanctoꝝ nostras ⁊ nr̄oꝝ

D Ratiōe perpetuatiōis.

E Euidentia gl'ie chr̄i.

Questio.

Uisio stephani q̄lis fuerit corpalis vel mētalis

Notabile.

F Uisio mētal

Uisio imaginaria.

G Patia p̄cel'sa stephani

patienter debemus tolerare iniurias. Nam Grego. dt Quisqs illata mala patient non sustinet: ipe sibi testis est. qr bonus nõ est. Proinde r Augu. in sermo. hod. dt in psona chri. Disce o chriane pugnare a me nõ seuitia sed patia. vide deũ tuũ psidentẽ. s. tuã patiam spectantem. vide deũ tuũ petentẽ. Pat ignosce illis: qr nesciũt qd faciũt. Hec ille. Exemplũ in stephano.

H Iniurias tolerare — H Sed querit. Utrũ iniuria sp debeat patient tolerari? An liceat qnqz chriano expetere vidictã? Ratio qstionis. qr Mat. v. dicit dns. Audistis. quia dictũ est antiqs. Dentem pro dente: oculũ pro oculo. Ego aũt dico vobis. nõ resistere malo: sed si qs te pcusserit in vnã maxillã: pbe alterã. In cõtrariũ aũt est. xxiij. q. j. c. j. rc. Paratus. r simul Glos. Ubi dicit q non solũ laici: sed etiã clerici possunt licite repellere iniurias r rerũ r psone. Et iterum. qr vim vi repellere decz. extra de resti. spol. Oli. r de sen. excõ. Si vo. r ca. Ex tenore. ff. de iusti. r iu. vt vim. Rñdet fm doc. pcipue Ly. sup Mat. v. r Jo. xviij cõcorditerqz Thom. ij. ij. q. cviij. annotãdo tria pcipua puncta. quoz Primũ est. q vindictã pncipalit intẽdendo ppt seipam nunqz licz appetere. quia hoc ptinet ad odiũ qd repugnat charitati q debem oẽs hoies diligere. Mat. v. Diligi. inimi. ve. rc. Omẽ em qd ptrariũ est charitati est pctm mortale. sz velle penã alic absolute r ex odio ptrariat charitati q ẽ pctm mortle. Nec excusat aliqs q odit odiẽtes se. hoc em eẽt vinci a malo. qd phibet Ro. xij. Nulli malũ pro malo reddas: noli vinci a malo: sed vince in bono malũ. rc. Scdm est q vindictam pncipaliter appetere ppt aliqd bonũ. sic qnqz licet. quia habet vt sic rõnem boni: cũ ad finẽ bonũ pncipaliter ordinat r pter illum appetit: puta pter ordinem iusticie seruandũ: vel pter illius correctionẽ vel emẽdationẽ q deliqt: vel pter maloz terrorẽ vt coerceant: aut pter bonorũ pacẽ qetam: aut pter dei honorẽ r alia hmõi. Sic vindicta põt esse licita: suatis tñ circũstãtijs debitz: vtputa q fiat per illũ cui licz. s. p iudicem: r suato iusto iuris ordie. Aut vt lz vim vi repellere vicz in cõtinẽti r cũ moderamine inculpate tutele. vt colligit ex tex. r glo. pdicti c. Olim. de resti. spol.

Uindictã appetere.

I Tertiũ punctũ est: q illa pcepta saluatoris. s. nõ resistere malo: r pcutienti maxillã vnam: alterã pbere: intelligẽda sunt fm pparationẽ animi: r nõ semp fm effectum exteriorẽ. sicut dicit Augu. lib. de ser. dñi in mon. Ita q hõ semp debet aim pparatũ habere ad hec facienda: vbi viderit expedire ad honorẽ dei r vtilitatẽ ecclesie: als aũt non. imo alqñ expedit rñdere iniuriãtib vel etiã facto resistere ad ipoz r alioz instructionẽ: et ne detur eis audacia male agendi. Exẽplũ de chro: q pcussus in vna. s. maxilla: non pbuit alterã: sed charitatiue redarguit pcutientẽ: Joã. xviij. Uñ p maiori intellectu nota fm Ly. q non resistere malo qnqz põt esse cũ pctõ: qnqz aũt est sub pcepto: r qnqz est superogatiõis: r de consilio. Primo qdem dixi q non resistere malo in aliq casu est illicitũ r pctm: qñ. s. p hoc daret audacia malis hoib opprimendi simplices. Tunc em si põt eoz malicie occurri sine piculo: pctm esset nõ resistere. Uñ Inno. lxxxiij. di. Error. dt. Error cui nõ resistit approbat: r vitas cũ mime defẽsat opprimit. Negligere qppe cũ possis pturbare puersos: nihil aliũ ẽ qz fouere. Hec ibi. Itẽ aliq casu non resistere malo: pceptũ est. s. qñ ex resistentia surgeret mai malũ vel scandalũ: vel qñ qs resisteret ex odio tm: vel ira solũmodo pter vindictã fm se vt pdictũ ẽ. In aliq aũt casu. s. vbi nõ occurit tale malũ vel scandalũ sustiere r nõ resistere superogatõis est. Sed heu qmulti chriani p ire r vindicte pctm pereunt. qbus Augu. dicit. Frenate frẽs iram q vos stimulat ad vindictã. Magnũ aliqd putas si te de inimico vindicaueris. Si vis te vindicare ad ipam irã tuam te cõuerte: in ipam seuias. qr ipa est inimica tua q occidit aiam tuã. Hec ille. Ecce o chriane exemplũ tibi patientie in chro r btõ stephano: q pro psecutoribus orauerunt. Fac r tu similiter vt cũ eis valeas regnare A.

Nõ resistere malo.

Pro btõ steph. Ser. iiij. De puilegioz eius corõa.

A Legerunt stephanũ virum plenũ fide r spiritu sancto. Act. vj. ca: A Egregius doctor Augustinus in sermo. huius diei tractans de celebritate huius festi: atqz beati Stephani gloriosa dignitate dicit sic. Fratres charissimi. hesterna die celebrauimus tempalem regis nostri natalẽ: hodie celebramus triũphalẽ militis passionẽ. Heri em rex noster trabea carnis indutus: de aula vteri virginalis egrediens: visitare dignatus est mũdũ: Hodie miles de tabernaclo corporis exiens triũphator migrauit ad celos. Ille sempiterne deitatis maiestate suata: seruile tentoriũ carnis in huius seculi campo pugnatur intrauit. Iste depositis corruptibilib: corporeis indumẽtis ad celi palatiũ penniter regnatur ascendit. Ille descẽdit carne velatus: iste ascẽdit sanguie coronat. Ascẽdit iste lapidãtibus iudeis: quia ille descẽdit letantibus angelis. Gloria in excelsis deo heri sancti angeli cantauerũt. Hodie stephanũ exultantes in suũ consortiũ susceperunt. Heri dñs exiuit de vtero vginis: hodie suus egressus est de ergastulo carnis. Heri chrs pro nobis pãnis est inuolut. hodie stephan stola est ab eo imortalitatz indutus. Heri psepis angustia chrm portauit infantem. hodie imensitas celi suscepit stephanũ triumphantez. Qui em corpi suo vginis pparauit vterũ: ipe martyri suo digtus est aperire celum. Solus descendit dñs vt multos eleuaret. humiliauit se rex noster vt suos milites exaltaret. Hec Hugo vbi s. Quia ergo chrus dñs ideo se hũiliauit vt suos milites exaltaret: qui vicz legitime certassent. vt testat em apls. j. Tim. ij. Non coronabit nisi q legitime certauerit. Sed legitime certat ille q cõstans est r virilis in tẽtatione. firmus in fide: r plenus in spũsancti amore. Talis fuit stephan. vt notant pmissa vba thematis. et ideo ipe dignissim extitit exaltatione r coronatione. pter qd pmissa vba merito de eo dicunt. In qbus. s. vbis tria pncipalia mysteria accipimus pro hoc sermone fm q in ipis tripli priuilegiatus cõmendat stephanus.

Primum mysteriũ dicit sublimationis dignifice: cum dicitur. electus.

Secundũ dicit pdotationis gratifice: cum dicit. vir plenus fide r spiritu sancto.

Tertiũ dicit coronatiõis beatifice: cum nominat stephanus. Nam grece stephanus dicit corona (latine.

B Circa prim mysteriũ de dignitate sublimi beati stephani pclusio sit hec. q btũs stephanus claret fore magne dignitatz ex pluribprivilegijs a dño Jesu sibi collatis. Ptz pcipue ex tribus. Primũ nanqz priuilegiũ cõformis gre aplicalis. Nam chrs dñs aplis dedit hec qttuor. s. sapientiã: linguaz eloquentiã: cõstantiam: r miraculoz efficaciã. Ista oĩa dedit r stephano. s. sapiam cui non poterãt resistere: r spiritui qui loqbatur. s. in disputatione. Act. vj. Et eloquẽtiã. vñ dicit ibidẽ. et spiritui q loqbat. Sic em discipulis pmiserat chrs Luce. xxj. di. Ego dabo vobis os r sapiam: cui nõ po. resiste. r cõtradicere oẽs aduer. rc. Item dedit stephano cõstantiã r miraculoz efficaciã. Uñ ibidẽ scribit de eo. Stephan aũt ple. gra r fortitu. Ecce quãta constantia. quia non timuit mortẽ subire pro chro. Sequit faciebat signa r pdigia magna in pplo. Et ideo Augu. in smo. dicit. q stephan licz ab aplis diaconus ordinatus: inferior erat ordĩe: plen tamẽ fide r spũscto sicut r apli: factus est ipis pmus passione. Et qui discipulus erat qdu: magister cepit esse martyris. Ex q stephan silis fuit aplis: vt iam patuit: maxime dignitatis puilegiũ extitit. qr apli sũmũ gradũ sanctitatz r dignitatz in ecctia obtinẽt. Deniqz dignitas discipulat tanto excedit sequẽtes sctõs alioz graduũ. s. pphetaz: martyrũ: confessoz: vginũ. rc. quãto. s. illi discipli radiũ chri vicini pceperũt. fm doctrinã bti Dion. de cele. hierar. Et exẽplificat de ordinibus angeloz. s. seraphin r cherubin: q sunt tanto digniores ceteris: quãto deo r chro iesu sunt viciniores r ppinquius diuinũ lumen pticipãtes. Unde apli in ecctia militanti sunt loco seraphin in ecctia triũphanti. Et discipuli chri sunt loco cherubin. quia vno tmmodo medio distant a christo. Et sic patz.

B sublimis dignitas scti stephani

Primũ priuilegiũ conformis gre apostolicalis.

Apli summũ gradũ in Ecctia obtinent.

C Secundũ priuilegiũ pncipale glorie martyrialis quia ipe stephan ptomartyr. i. pmus vel pnceps mar-

C Glie martyrialis.

tyrũ extitit. Unde Maximus in ßmo. huius diei ðt sic. Si quid distare inter martyres potest: iste ꝑcipuus videt esse q̃ ꝑmus est. Morte em̃ quã dignat⁹ est chr̃s ꝑ omibus pati: hanc iste ꝑmus reddidit saluatori. Hec ille. Istõ aũt est maximũ ꝑuilegiũ ꝑcipue q̃tuor magnis gratijs decoratũ. quas tangit idẽ Maxim⁹ episcopus dicẽs sic. Honoremus. s. frẽs charissimi sanctos martyres. vt ꝑncipes fidei: intercessores mũdi: ꝑcones regni ⁊ coheredes. s. cõformiores filij dei. Nam Stephanus istas grãs per suũ ꝓtomartyriũ excellẽtius assecutus est. ꝑmo q̃dem ipẽ est ꝑnceps martyrũ. ergo princeps triũphi oĩm militũ fidei. quia ꝑmus regem suũ chr̃m ꝑ picula mortis trãseuntẽ secut⁹ fuit. Vñ ipẽ est sicut primicertus vel magister ⁊ cãpiductor militũ inter alios martyres chr̃i: q̃d est multũ gl'iosum ⁊ honorificũ. Secũdo. quia martyres sunt intercessores mũdi. s. per effusum sanguinẽ. Stephanus ergo est ꝑmus intercessor mundi. vñ et ꝑmus post chr̃m intercessit ꝓ inimicis di. Dñe ne statuas illis hoc pctñ ⁊c. Tertio. quia martyres sunt ꝑcones regni: qui cũ pro celesti regno se morti tradũt: ꝑconizant facto ineffabilit' meliorẽ esse vitã celestem hoibus repromissam a deo. Stephan⁹ ergo in h̃ ꝑcellit. quia est ꝑmus ꝑco regni celestis. Vñ ⁊ ꝑm⁹ post chr̃m ꝑconizatus est: restitutã eẽ hoibus habitationẽ celestis regni quã ꝑdideramus: et aptam ianuã celi cũ dixit. Ecce video cẽ. aper. ⁊ iesum stan. ⁊c. Quarto. q̃r martyres sũt coheredes chr̃i per cõforme meritũ martyrij. stephan⁹ ergo ꝑcellit: quia ꝑmus ꝑ martyriũ introiuit regnũ imediate celoꝝ post chr̃m. et sic coheres chr̃i ꝑmus fuit cõformior. Vñ ptꝫ ꝙ stephanus est multum honorandus hoĩbus ꝓpter ꝑmissa. D Tertiũ priuilegiũ resplẽdentie angelicalis. q̃r stephan⁹ visus est in cõcilio angelico vultu resplẽdere. vt habet Act. vj. Et hoc fuit ex q̃dam pulchritudine candoris ⁊ claritate diuinit⁹ sibi data: ad declarationẽ sue sanctitatis ⁊ mũdicie. Sed querit'. cur hec claritas angelica appuit deo disponẽte non alibi q̃ȝ in eius vultu vel facie? Respondet' ꝙ ideo. q̃r ista claritas candoris angelici ßcabat in stephano puritatẽ ⁊ pudiciciã virginalẽ per quã hõ assiat' angelis. quia vt dicit Hiero. ad Paulã ⁊ Eustochiũ. Semp inq̃t angelis cognata est ꝟginitas. In carne em̃ ꝑter carnẽ viuere non terrena vita est: sed celestis. i. angelica ⁊ btã. quia in celo neq̃ȝ nubent neq̃ȝ nubent'. Sed quia pudicicia maxie relucere habet in facie. i. in cõtinentia ⁊ custodia q̃nq̃ȝ sensuũ qui sunt in facie. ergo ad id cõueniẽter designãdũ refulsit stephan⁹ in facie. Et ex hoc accipit' argumentũ. ꝙ oẽs hoĩes castitati ßm suũ gradũ intendẽtes. s. ꝟginali vel viduali: aut cõiugali sicut debent ⁊ tenent': reputãdi sunt tanq̃ȝ ãgeli boni ⁊ ad celestẽ btitudinẽ apti: iuxta illud Mat. v. Beati mũdo corde: quoniã ipĩ deũ videbũt. Et econtrario oẽs carnaliter viuẽtes ⁊ luxuriosi reputãdi sũt bestiales ⁊ demoniaco vultui siles: ⁊ ad eternũ ignem destinãdi. Vñ. j. Cor. xv. apls. Hoc dico frẽs. quia caro ⁊ sanguis. i. hoĩes carnaliter viuẽtes ⁊ luxuriose regnũ dei possidere nõ possunt. Nam nil inq̃natũ intrabit in illud. s. celeste regnũ. Apoc. xxj. O ergo pctõr: o peccatrix: o aĩa chr̃i sanguine redempta cõsidera picula carnalis vite ⁊ age pniam: mortifica carnẽ: ⁊ sectare castitatẽ: vt cũ chr̃o ⁊ btã virgine atq̃ȝ btõ stephano martyre alijs quoq̃ȝ beatꝫ viuere in eternũ valeas in sctõꝝ angeloꝝ societate: ⁊ ne tradaris cuȝ diabolo ⁊ angelis eius eterni ignis incendio. Nam reuera vt ait Grego. Momentaneũ est q̃d delectat: sed eternũ heu est quod cruciat. paru⁹ labor. s. castitatis: sed magnũ ꝑmiũ eius felicitatis. Berñ. O miserabiles miseri q̃s seducũt huius mũdi delitie: ⁊ in bonis dies ducant: ⁊ in puncto ad inferna descendãt vbi supplicia habeãt. non vnius aut decẽ: aut mille dieꝝ: sed sine fine seculoꝝ. E

¶ Circa scõm ꝑncipale de gratifica ꝑdotatione Stephani sit hec cõclusio. ꝙ btũs stephan⁹ constat fore magne sanctitatis ⁊ donis gratuitis q̃bus est dotatus pre alijs discipulis. Patet ꝑcipue per tria gratiaꝝ excellẽtissimaꝝ dona sibi specialius ↄcessa. Primũ est donũ specialissime visionis diuine claritatis. quia vt dicitur Actuũ. vj. ipẽ vidit in agone mortis sue positus in cõsilio tria hec simul. s. celos aptos: ⁊ gl'iam dei: ⁊ Jesum stantem a dextris dei. Hec autẽ visio ßm ꝙ dicit Burgensis in additionibus Lyre: ꝑcellit alias visiones propheticales: siue quas cetas. Tum quia maior fuit in ea vis luminis. Tum quia maior ⁊ altior in ea exprimitur dignitas veritatis. Sicut em̃ est maius videre vi diuini luminis aliquas reuelationes vigilando q̃ȝ dormiendo. vt dicit Thomas. ij. ij. q. clxx. ar. iij. Sic maioris luminis supnaturalis est animã positum in vehemẽtia afflictionis: ⁊ in tormentis abstrahi ad videndũ diuina: q̃ȝ aliam aĩam simpliciter occupatã: sed non afflictam. Item quia visio Stephani maxime fuit exp̃ssiua dignitatis christi ad dexterã patris stãtis. ideo hec visio nõ immerito reputat' pre ceteris specialis gratie. Sed queri potest. Cur chr̃s dñs voluit Stephano in passione posito ostendere diuinitatis gl'iam? Respondet'. ꝙ huius plures sunt rõnes. Prima ex parte chr̃i: vt eius diuinitatis fides confirmaret' ad confusionem ⁊ maiorem damnationẽ persecutoꝝ. s. iudeoꝝ. quia sola diuina virtute per miraculũ potuit hoc fieri: ꝙ Stephan⁹ in tam ardua occupatiõe mentis eleuaret' ad videndũ gl'iam dei: ⁊ iesum glorioso in corpe. Sicut miraculose potest esse ꝙ virgo pariat: ⁊ ignis non cõburat. nec aliqua pura creatura põt hoc facere vt dei gl'ia videat': sed solus deus hoc potest. vt dicit Scot⁹ in ꝓlogo sententiaꝝ. q. ij. Hinc Augu. in sermo. hoð. dicit. O beata fidei officina que tantũ exaltasti martyrẽ vt ipĩam conspiceret maiestatẽ: videt confitens chr̃m: moritur⁹ pro chr̃o: precurrus ad chr̃m. s. in celo regnantẽ. Scd̃a ratio ex pte ipĩus Stephani: vt. s. confortaret' ad passionis tolerantiã pro chr̃o qui ad hanc visionẽ adeo extitit cõfortatus: ⁊ diuina dulcedine totus replet⁹: vt cuȝ desiderio mortẽ subiret: ⁊ pro chr̃o mori sibi dulcissimũ esset. Unde canit eccl'ia di. Lapides torrentis illi dulces fuerũt. Ipm̃ sequunt' oẽs anime iuste. Tertia ratõ ex parte nostri: vt eius exẽplo ꝓuocemur ad deuotionem fidei: ⁊ ad sufferẽdas tribulatiões mũdi pro chr̃o: scientes ꝙ si pati volumus pro chr̃o vel iusticia: celum est nobis apertũ: ⁊ aderit gl'ia regni celestꝫ: que habet' in patria. iuxta illud Mat. v. Bti qui ꝑsecutionẽ patiũtur ꝓpter iusticiã: q̃m ipõꝝ est reg. celoꝝ. F Secundũ donũ ꝑcellẽtissime charitatꝫ. Nam maxima charitas comprobat' in stephano: tam erga deum: q̃ȝ erga proximũ. Erga deum. quia animã suam ante alios martyres pro chr̃o ponere nõn recusauit. Augu. lib. de natura ⁊ gratia. Charitas inquit tunc maxima est in hac vita: quãdo pro ipã cõtemnit' vita. Item erga proximũ maximã charitatẽ exhibuit Stephanus quãdo ꝓ ipĩs etiam inimicis ⁊ se occidẽtibus orauit. Quanto magis orabit. o homo pro te apud deuȝ: si ipm̃ honoraueris et deuote amaueris. Sed queri potest. Utrũ quilibet homo chr̃ianus teneat' sub ꝑcepto orare ꝓ inimicis suis? Videt' ꝙ sic. quia dicit saluator Mat. v. Ego aũt dico vobis. Diligite inimicos vestros: benefacite his qui oderũt vos: ⁊ orate pro persequẽtibus et calũniantib⁹ vos: vt sitis filij patris vestri ⁊c. Ecclesia etiam hodie orat dicẽs. Da nobis q̃sumus dñe imitari q̃d colimus: vt discamus inimicos diligere ⁊c. Sed in contrariũ dicit Glo. sup Luc. vj. vt ait Bonaueñ. sup. iij. dist. xxx. q. j. arguens sic. Ibi Glo. dicit. ꝙ hoc est ꝑfectoꝝ: sed ad ea que sunt ꝑfectorũ non omes tenent'. ergo ⁊c. Respõdetur ßm eundẽ Bonaueñ. vbi supra. ⁊ concor. Ly. sup Mat. aliosq̃ȝ cõmuniter docto. ꝙ effectus charitatꝫ est duplex. Unus ꝑncipalis qui est respectu bonorũ spiritualiũ. s. gratie ⁊ gl'ie. et quantũ ad hunc effectũ tenet' quis inimicum diligere: vt optet ei grãm ⁊ gl'iam. et sic benefacere etiam tenet' effectu: salutẽ eoꝝ modo debito ⁊ possibili ꝓcurare ⁊ orare pro ipĩs: scꝫ persequẽtib⁹ optando bona gratie ⁊ glorie. Ratio ßm Alexandꝝ de ales. tertio volumine sũme. simulq̃ȝ Lyram. quia de nemine in hac vita desperandũ est. vt dicit Augustiñ. de peni. dist. vij. Nemo preterq̃ȝ de illis qui vitam in peccato finierunt. vt damnati. ⁊ de quibus non est spes salutis vt demones sunt: q̃r ꝓ istis orandũ non est. Aug.

Margin notes: D Resplendentie angelicalis · E Dona specialia s. steph. · Premiũ visionis diuine · F Scdm̃ ꝑcellẽtissime charitatis · Orare ꝓ inimicis · Effect⁹ charitatis duplex

Si scirem prem meũ esse in inferno nõ plus orarẽ p eo q̃ p diabolo. Ex q̃ q̃ mali hoies sunt ad dei imaginem creati: z q̃diu sunt in vita: capaces sunt btitudinis vel in actu couersionis: vel in potentia veniẽdi ad btitudinem: amicicia aũt vere charitatis fundatur sup cõicatione supne btitudinis: ideo licet malicia inimicorum sit odienda: ipa tñ natura possibilis btificari est diligẽda z quantũ ad hoc est eis benefaciẽdum z oratiõ cõiter p eis: iuxta verba pmissa saluatoris Mat. v. in obiectione. Alius aũt est effectus charitatis secundarius qui est respectu bonoz tpalium: z q̃ ad hunc nõ oẽs dilige re tenenť inimicos nec orare pro tpalibus bonis nisi in quadam generalitate inquantũ valẽt ad eoz salutem: qd soli deo notum est: quia omibus tpalibus põt homo bñ z male vti: z ideo circa h̃ non est aliqd determinate petendũ. Un inimicis optare z orare vt habeant bona gře z glorie est necessitatz z precepti: sed vt habeãt bona alia: pfectionis est q̃ntũ ad inimicos psone: nõ autẽ cõitatis vel ecclesie: qz quantum ad istos nõ esset pfectionis fm Amb. in glo. Can. ij. Un illis non sunt optanda etiam bona tpalia. s. vite plongatio: diuitie z psperitates zc. Nam cõtra tales orat ecclia vt dextra dei conterantur. Pro inimicis aũt persone nře orare debemus z tenemur optare bona spũalia: tpalia autem eis optare: perfectionis est scz in speciali. Sed vt a cõmuni oratiõe nõ excludamus ipsos inimicos qua orare debemus etiam p ipis in quantum bona eis tpalia expediunt ad salutem: hoc est preceptum. Et sic patet. G

G Tertiũ maxie scititatz — Tertium donum pfecte z efficacissime scitatis. Nam spũsancto plenius fuisse dr Act. 6. Et tãte scitatis extitit vt maria z multa signa ac pdigia faceret. Et qd est maximum pre ceteris donis sctõz eius scitas tante efficacie z meritorum apud deũ tam excellentiũ erat: q vnica sua oratione qua dixit. Dñe ne statuas illis hoc pctm. Saulũ talẽ z tantũ ecclie toti9 psecutorẽ querti ad deum pmeruit: quẽ deus tali z tanto miraculo conuertit atqz sublimauit: atqz totius ecclesie vtilitati effecit fructuosum z gloriosum: vt ei siliis nõ fuerit. O ergo mira sanctitas Stephani qua talem pmeruit. s. Paulũ lucrari chřo: p quẽ orbis totus debuit cõuerti ad chřm Huius veritatem testať Aug. in ser. sic dic. Si martyr Stephanus non orasset ecclesia Paulum nõ habuisset In istis ait duobus discipulis geminũ nobis monstrať salutis indiciũ: vt siqs bon9 est imiteť pseuerantiã charitatis in stephano: qui aũt malus est sequať exemplũ conuersionis in paulo. Sed hic posset quis querere di. Nunquid paulus in celo confundiť p occisione Stephani. Ad id rñdet ibidem Aug. dicens sic. Ecce inqt nunc Paulus cũ Stephano letať: cũ stephano christi charitate pfruitur: cũ stephano regnat. Quo eñ Stephanus precessit cruciatus lapidibus pauli: illuc secutus est paulus adiutus orationibus stephani: q̃ btã vita frẽs in q̃ nõ paul9 de occisiõe stephani qfundiť s3 stephanus de cõsortio pauli gratulať: qz charitas chři in vtroqz letať. Hec Aug. Et sic ptz. Hec sufficiãt. H

H De corona btitudinis — Circa tertiũ principale de corona btitudinis Stephani sit qclo: q hic btũs a chřo gloriosissime est coronatus vt merito stephanus a corona sit vocat9. Declarať fm Fran. may. in ser. atqz alios doc. sup iiij. di. xlix. tractantes de aurea z aureolis: quia iõe btũs Stephanus pmeruit coronari in btitudine plřibus coronis gloriosissimis inter sctõs: precipue tripliciter. Primo corona aurea q̃ debeť charitati z scitati de. q̃ Eccl. xlv.

Corona aurea — Corona aurea sup caput exprssa signo scitatis: z h̃ in signũ regalis dignitatis dať illis btis tanq̃ filii summi regis. s. dei fm q quisqz meruit p charitatẽ: z consistit in gloria essentiali. s. visionis z fruitionis diuine. Secũdo corona specialissime glorie. s. aureole q̃ est premi

Aureola — um accidentale qd debetur opi precellenti. Et est triplex ista corona. Una doctoz vel predicatoz. Hanc habet btũs Stephanus: qz fidẽ docuit z defensauit multiplici disputatione: z predicauit qfirmando miraculorũ magnoz ope. Act. vj. c. Alia est aureola martyrũ quã iõe gloriosissime habet. Tertia est virginũ: z istam crediť habere: qz pbať fuisse vgo mũdissimus. Tũ ex vultu angelico q̃ refulsit in signũ virginitatis. Tum ex reuelatione diuine glorie z visione chři in dextra patris Nam talia magnalia vt cõmuniter solet chřs virginib9 reuelare. Tertio coronatus est stephan9 corona glo-

Corona martyrii — riose prime victorie in fidei certamine inquantũ fuit victor prim9. s. z martyrii magister in aliis: pter qd habet stephanus in celo gaudiũ excellentissimũ pre aliis coronamue glie maximã. Un merito de eo canit illud ps. Gloria z honore coronasti eũ dñe zc. qz vt dt Amb. de sctõ Uitali: talis geminam coronam accipit. s. martyrii in se. z in aliis magisterii vl exepli. Cyprianus etiã de hoc dicit. Preliante te z fidei congressione pugnante spectat de9: spectãt angeli: spectat z chřs. O quanta iocunditas quanta glie dignitas: pside deo celi z chřo iudice coronari. Hec ille. O itaqz charissimi festinem9 z nos p bona opa ad illam patriam supernã. Discamus exemplo stephani z nos habere charitatẽ: mundiciam patientiã. Cõmendemus nos bti hui9 gliosissimis meritis z oremus suppliciter dñm iesum: vt ipsius stephani pcib9 valeam9 ad illã ieffabilẽ gliaz puenire Amẽ.

De sctõ Joãne euãgelista. Ser. j. cũ legenda.

Hec est discipul9 ille quẽ diligebat Jesus. Uerba sunt ecclesie accepta ex Joanne. c. xxi. z euang. hod. ppostere. A

A Nimix hec vba ad bti Joannis laudẽ z gloriam sic canit ecclia ad ostendendũ q Joannes fuit specialissime dilectus a chřo dei filio. Et h̃ oñdit ecclia etiã exẽplo: qz post festũ pclare ntitatis dñice statuit ei9. s. Joãnis festũ celebrari in die tertio primo p dilectionis chři signo. Nã videmus q cõsuetudo est principũ milites suos chariores iuxta se ppinquius ad mẽsam sedere: vel le p honore. Sic ecclesia hunc sctm Joannẽ festo honorandũ voluit esse iuxta festũ ntitatis dñice p signo specialis dilectiõis: q̃uis aũt Joãnes fuerit charior chřo q̃ Stephanus z familiarior: tñ festum stephani pcedit festũ Joannis ob hanc pcipue causam: qz illa die. s. immediate subsequenti die ntitatis fuerat corp9 stephani inuentũ: merito q̃ diẽ festum illum sibi vendicat. Jtaqz fratres discamus z nos Joãnis exẽplo vt sim9 veri discipuli chři fide z ope: discam9 ipm imitari vsqz ad crucẽ: sic z ioãnes chřo in cruce posito astitit cũ vgine matre: vt. s. p chřo pati nõ desistamus vaciterqz ipz diligamus vt z a chřo diligamur: z de nobis dici valeat hoc qd de Joãne dr. Hic est discipul9 ille zc. In q̃bus vbis Joãnes in exẽplũ pponiť z qmendať de tribus.

¶ Primo de discipulatus christi veritate: cum diciť Hic est discipulus.

¶ Secundo de precellentis meriti sanctitate: quia singulariter diciť. Hic est ille.

¶ Tertio de amoris precipui familiaritate: cũ dicitur. Quem diligebat Jesus. B

B Ueritas discipulatus Christi — ¶ Circa primum de vero discipulatu christi accipiamus hanc cõclusionem q sicut Joannes apostolus: sic z omis christianus debet discere vt sit verus christi discipulus. Hoc claret p Clemẽtẽ papam di. xxxviij. c. Nullus dicentem: q qui discere atqz agere bona recusat: magis diaboli q̃ christi membrum ostenditur: z potius infidelis q̃ fidelis esse monstratur. Hec ibi. Ratio quoqz est: quia ignorantia est mater cunctorum errorum: z est omnibus multum damnosa z periculosa ignorare salutifera. vt ptz ibidem. c. j. z se.. z. c. Qui ea: vbi Greg. li. s. moral. dicit sic. Qui ea que dei sunt sapiunt: a deo sapiuntur: z qui ea que dei sunt nesciunt: a domino nesciuntur. Paulo attestante qui ait. Si quis ignorat ignorabitur. Jdem. Quicunqz stultus est in culpa: erit sapiẽs in pena. Hec dicto c. O ergo q̃ graui periculo z peccato sunt constricti qui verbum dei nolũt audire: putantes q ignorantia excusentur: cũ potius grauare habeat ignorantia affectata q̃ excusare vel pctm minuere: vt dicit Aug. lib. questionum: z habetur dist. xxxvij. cap. vlti. Ad id autem accipe exempla. Quero te vtrum q̃ñ cadere habes vel etiam mori: nolles ignoranter cadere vel mori: credo q sic: omis eñ sane men

tis vellet ꝙ sciret vbi. qñ ⁊ quõ cadere deberet vł mo
ri. Sic est in proposito. Nã vt ait Greg. Jacula q̃ preui
denꝫ minus feriunt. Sed qm̃ ſm euangelium apłi ⁊ pri

Christiani primitus discipuli

mi christiani primitus dicebanꝫ discipuli: ⁊ ſm Chryſ.
postea apud Antiochiam primum nuncupati sunt chri
stiani. Idcirco exẽplo Joannis debemus tanq̃ humi-
les discipuli christi qui est magister ꝑfectionis diligen
ter discere ab eo vt vere simus eius discipuli: nã disci
pulus a discendo dr̃ ſm Catholicon. ❧ Sed que

❧ Quatuor p̃cipuas lectiones discipulis christi

riꝫ Quid vł quales lectiões debet hõ discere ⁊ serua
re vt verus chr̃i discipulus mereaꝫ fore. Rñdetur ſm
Aug. ser. de marty. dicentẽ sic. Ip̃e dñs non dixit: Di-
scite a me mortuos suscitare: sup aq̃s siccis pedib⁹ am
bulare: nõ hec dixit: sed quid ait? q2 mitis sum ⁊ humi.
corde ⁊ inuenietis requi. aĩabus vestris. Et iterũ Dili
gite inimicos vestros. ⁊c̃. Et iterũ Estote perfecti sic̃
⁊ pater vester ꝑfec. est. Et licet sint alia multa in q̃bus
debemus dñm ⁊ sanctos imitari: ista tñ precipua sunt.
Hec Au. Sed pro simplicioribus vt lucidius ista disse
ramus. Nota ꝙ chr̃s dñs vere perfectiõis ⁊ veritatis
celestis magister inter alia: quatuor. s. p̃cipuas lectio-
nes addiscendas suis discipulis efficatius mandauit ⁊
obseruandas ꝓ vere christianitatis regula. Prima le
ctio est puritatis. s. baptismalis: ac etiã pñialis per re-
motionem oĩs pctĩ mortalis. Nam Jo. iij. chr̃s di. Nisi
quis renatus fuerit ex aqua ⁊c̃. Item Lu. xiiij. Si q̃s
venit ad me ⁊ non odit patrẽ suum ⁊ ma. ⁊ vxo. ⁊ fi. ad
huc aũt ⁊ aĩam suam. i. vitã corꝑalem. s. cõtemnendo:
ꝓpter deum paratus esset mori q̃ꝫ ꝑ cuiuscũq̃ꝫ dilectio
ne peccare: nõ põt meus esse discipulus. Et q̃ nõ baiu
lat crucẽ suam ꝑ carnis mortificationẽ ⁊ ↄcupiscentia
rum repressionẽ: nõ põt me⁹ esse discip. sicut Ly. expo-
nit. Et qui nõ renunciauerit oĩbus q̃ possidet. s. affectu:
vt ꝑ nulla re offendat deum: licꝫ possideat effectu: non
põt meus esse disci. Hinc ⁊ Joan. viij. Si mãseritis in
sermone meo: vere disci. mei eritis. Hanc nimiꝝ lectio
nem seruauit Joannes apłs g̊ ⁊c̃. Scd̃a lectio mitita
tis. Mat. xi. Tollite iugũ meũ sup vos: ⁊ discite a me
quia mitis sum: nullũ ledendo sed inimicis parcendo.
Unde ⁊ sic orandum mandauit. Dimitte nobis debita
nostra sicut ⁊ nos dimit. ⁊c̃. Mat. vj. Tertia lectio hu
militatis vt supra. Matt. xj. Discite a me q2 mitis sum
⁊ humilis corde. Joannes euãgelista mitissimus ⁊ pie
tate ac charitate plenus fuit: ⁊ adeo humilis ꝙ in suis
scriptis nusq̃ꝫ siue in euangelio siue in epłis se scribit
apostolũ: sed discipulũ vel seruũ iesu chr̃i. Quarta le
ctio charitatis. Uñ Jo. xiij. Mandatũ nouũ do vobis
vt diligatis inuicem sicut dilexi vos. In hoc cognoscẽt
oẽs quia discipuli mei estis si dilectionem habueritis
ad inuicem. Ecce fraterna dilectio. Itẽ Joã. xv. Ma-
nete in dilectione mea: si p̃cepta mea seruaueritis ma
nebitis in dilecttone mea: sicut ⁊ ego p̃ce. pa. mei seruo
⁊ ma. in eius di. Ecce dei charitas. Joannes charita-
te plenissimus ꝓbaꝫ q2 oĩa eius verba charitatẽ reso-
nant siue in euangelio siue in epłis. Ex abundãtia eñ
cordis os loquiꝫ. Mat. xij. Hinc phs. iiij. Eth. dicit ꝙ
qualis vnusquisq̃ꝫ [illegible]: talia dicit ⁊ operaꝫ: ⁊ taliter vi-
uit. Dicit aũt Hiero. ꝙ Joannes vsq̃ꝫ ad vltimam sene
ctutẽ cũ vix inter manus discipuloꝝ ad eccłiam defer-
reꝫ: sola ista verba ad quãlibet pausam dicebat. Filioli
diligite alterutrũ. Interrogatusq̃ꝫ cur semp eadẽ ꝟba
loquereꝫ. Rñdit q2 dñi inq̃t p̃ceptum est: ⁊ si solũ h̊ fiat
sufficit. Patet g̊ ꝙ ip̃e charitate plenus fuit. O g̊ vere
discipulũ chr̃i dignissimũ Joannẽ. O christiane stude
in his imitari si vis verus christianus ⁊ verus christi
discipulus haberi. D.

D ❧ Circa scd̃m principale de p̃cellenti merito ioannis
accipiamus hanc ↄcłonẽ ſm sñiam Fran. may. ſmo. de
hoc sctõ ꝙ. s. btũs ioannes maximũ acquisiuit meritum
in sequẽdo chr̃m dñm in collegio discipuloꝝ. Et idẽ de
clarat: q2 relinquere oĩa ⁊ sequi chr̃m maximi meriti
est apud deũ: vt ptꝫ Mat. xix. vbi Petrus interroga-
uit christũ di. Ecce nos reliquimus oĩa ⁊ secuti sumus
te: q̇d g̊ erit nobis? Rñdit Jesus. Amen dico vobis ꝙ
vos q̇ secuti estꝫ me: in regeneratiõe. i. resurrectiõe: cũ
sederit filius hoĩs in sede maiestatꝫ sue: sedebitꝫ ⁊ vos
sup sedes iudi. ⁊c̃. s. tanq̃ꝫ primi assessores. Et oĩs q̃ re
liq̃rit domũ vł fr̃es aut soro. aut fi. aut agros ꝓpter no
mẽ meũ centuplũ acci. ⁊ vitã et. possidebit: h̊ est q̇ dese
rit tꝑalia accipiet spũalia bona h̊ in pñti q̃ excedũt illa
sic̃ centenari⁹ vnitatẽ: ⁊ vitã eternã possidebit ĩ futuro.
Sic exponit Ly. Ptꝫ g̊ ꝙ relinq̃re oĩa sit magni meriti
ꝓ chr̃o: ⁊ adeo ꝙ sic̃ hr̃. xij. q. j. Expedit. ⁊. q. ij. Socra-
tes: ꝑfectius est oĩa ꝓpter chr̃m relinquere q̃ꝫ pauꝑib⁹

In merito relinq̃ndi bona tꝑalia btũs ioãnes alios antecessit

distribuenda seruare. Sed btũs ioannes in h̊ alios di
scipulos excessit precipue quadruplici ratione.

❧ Primo ratione virginitatis
❧ Secundo ratione iuuentutis
❧ Tertio ratione generositatis
❧ Quarto ratione affectuositatis

Ratione virginitatis

❧ Primo rõne ꝟginitatis: q2 ip̃e inꝫ alios vt canit eccle
sia ꝟgo est electus a dño ⁊ ꝟgo in euũ ꝑmansit. Dic̃ eñ
Hiero. in ꝓlogo sup Joan. ꝙ ip̃m chr̃s de nuptiis nube
re volentẽ vocauit in virginitate. O g̊ maximũ h̊ meri-
tũ sponsam ꝟginẽ relinq̃re ⁊ ad ſuandã ꝟginitatẽ ꝑpe
tuã post chr̃m aduolare Hic occurrunt q̃stiones. Pri-

Uotum religionis

ma q̃stio vtrũ votũ religiõis dissoluat spõsalia ↄtracta
Ad q̃d respondeꝫ ſm doct. p̃cipue ſm Rayñ. ꝙ alꝫ spõ-
soꝝ licite põt transire ad religionẽ: etiã ↄtracto mr̃imo
nio ⁊ altero inuito: dũ tñ ante carnis copulã. Sꝫ q̃d de
illo q̇ in seculo remanet. Rñdeꝫ ꝙ absoluiꝫ a spõsalib⁹
⁊ etiã matrimonio: extra de ↄuer. ↄiug. Ueꝝ. ⁊c̃. Ex pu
blico ⁊ extra de spõsa. Cõmissum. Scd̃a q̃stio de spõ
sa Joannis quã reliquit: q̊ illa deuenit? Ad hoc rñdet
Alb. mag. in ꝓemio sup Joannẽ: ꝙ hec spõsa de cuius
nuptiis vocatus fuerat Joannes in ꝟginitate ꝑmansit
⁊ ĩ societate btẽ ꝟginis marie mr̃is chr̃i postmodũ visa
fuit: ⁊ fine bono q̇euit. Ex q̃ ptꝫ ꝙ errãt q̃ dicunt istam
Joannis spõsam fuisse Mariã Magdalenã: q2 fuit al-

Questio

tera noĩe Anachita: vt d̃t Ludolphus. Tertia questio
adhuc ꝓ taliũ vouentiũ edificatiõe. Quid si talis spon
sus iurauit cũ sponsa sua: sicut ⁊ crediꝫ de Joãne. Rñr
ſm Ray. ꝙ considerandũ est si talis ante fecit votũ re-
ligiõis ⁊ postea iuramentũ p̃stitit alicui ꝙ eã duceret:
tũc debet votũ implere ⁊ agere pñiam de iuramẽto il-
licito. extra q̃ cle. vel vo. Rursus idem tenet Hostieñ.
ꝙ si primo iurauit ⁊ postea vouit in h̊ casu ſm Hostiẽ.
⁊ Goff. preualet quidẽ iuramentũ: ⁊ cogi põt ad matri
moniũ si in seculo manet. Si tñ vult põt intrare religio
nem: vt extra de spõsa. c. Cõmissum. Qꝫ si post tale vo
tum simplex cõtrahat ꝑ ꝟba de pñti: nõ poterit cogno-
scere vxorẽ sine pctõ mortali: q2 adhuc põt intrare re-
ligionẽ. Et de talibus in predicatiõe loq̇ hec sufficiant.
Ad id exemplũ sit nobis Joannes q̇ sponsam reliq̇t ꝓ

E Ratione iuuentutis

chr̃o E Scd̃o Joannis seãla p̃cellit rõne iuuẽtutis.
Erat eñ iunior ceteris. Et sic ip̃e in etate florida mõm
ꝓ chr̃o dño reliq̇t: ĩ q̃ etate passiões magis vigẽt. Pro
pter q̃d tunc difficilius est obtinere statũ ꝟtutis. Nam
inter discipulos ip̃e scribiꝫ fuisse adolescens ſm Mar-
cũ. Sed huius gr̃a queriꝫ. Utꝝ conuersi ad chr̃m in iu
uentute plus diliganꝫ a chr̃o simpłr ⁊ absolute ac ma-
iorem głiam obtineãt in celo q̃ꝫ ↄuersi in senectute. Et
põt argui ꝙ sic: q2 iuuenes florem iuuentutis offerunt
christo: senes aũt fecem: g̊ illud videtur magis gratum
sicut ⁊ de ioanne ptꝫ: quem chr̃s plus dilexisse legitur.
Item Isid. de sum. bo. lib. iij. dicit sic. Quidã in iuuen
tute luxuriose viuentes: in senectute delectantur fieri
continentes: tales nequaq̃ꝫ continentes vocandi sunt:
quia in iuuentute luxuriosi vixerũt: nec habent premi-
um: q2 laboris certamen non habuerunt. Quos eñ ex
pectat głia nisi in q̃bus sunt gloriosa certamia? Hec il-
le. Et sic ptꝫ. Sed in contrarium est illud saluatoris di
ctum Lu. xv. Dico ait vobis ꝙ gaudium est in celo sup
vno pctõre pñiam agente magis q̃ꝫ sup. xcix. iustos qui
nõ egẽt pñia. Q̃d exponit Greg. de iustis tepidis ⁊ de
peccatore feruẽtius cõuerso ⁊ oꝑanti. Sicut ptꝫ exem
plum de Maria Magdalena q̃ multis ꝟginibus p̃ferꝫ

Premiũ glorie duplex

g̊ ⁊c̃. Rñr g̊ ꝙ sic̃ d̃t Rich. ⁊ Boñ. sup. iiii. di. xlix. Pre-
miũ glie est duplex. s. essentiale q̃d debeꝫ charitati: ⁊ ac
cidẽtale q̃d debeꝫ oꝑi. Quo ad p̃miũ essentiale nõ mi-

nus diligit deus senem ꝯuersum ꝗ̃ iuuenem: qꝛ scribit Act. x. vbi ait Petrus. In veritate cõperi ꝙ nõ est pso naꝝ acceptoꝛ deus: sed in oĩ gente (ꝛ sic etiam in oĩ eta te) qui timet deũ ꝛ operat iusticiam: acceptus est illi. Uñ ex ꝗ illud p̃mium. s. essentiale (qđ cõsistit in visione deitatis ꝛ fruitione principaliter atq; ex ꝯsequenti hu manitatꝫ ipsius chr̃i charitati respondet: sequit ꝙ siue hõ in senectute siue in iuuentute conuertat ad deum: p̃mium essentiale habebit s̃m gradũ sue charitatis: ita ꝙ si talis in senectute ꝯuersus eq̃li vl' maioꝛi charitate mouet ad deũ: sicut ille in iuuentute ꝯuersus: sic equa lem vel maioꝛem grãm ꝛ glĩam obtinet vt ptꝫ p̃ p̃missa in ꝯtrarium. Sed ꝗ ad p̃miũ accidentale maioꝛẽ glĩam

Iuuenis cõuersus

consequit iuuenis conuersus. Tũ rõne habituate ꝟtu tis: qꝛ vt dt Holkot sup lib. Sap. Om̃e pctm̃ incurabi lius est in sene ꝗ̃ in iuuene. Qđ em̃ noua testa capit in ueterata sapit. Tum qꝛ iuuenis dimisit pctm̃ qñ pecca re potuit: sed senex cum iam defecit. Uñ illud est glori osius Eccĩ. xxxi. Qui potuit transgredi ꝛ non est trans gressus: facere mala ꝛ non fecit: quis est hic ꝛ laudabi mus eũ: fecit em̃ mira. in vita sua. Tũ ratiõe diuturne operationis ꝛ seruitutꝫ: qꝛ dt apl's. i. Coꝛ. iij. Unusq̃sq; ꝓpriam mercedem accipiet s̃m suum laboꝛẽ. Proinde vt dt ph's. j. Eth. vna hirũdo nõ facit ver nec modicum tempus: sic nec vna dies vel modicũ tp̃s facit hoiez fe licem. i. glorioꝛissimum. s. respectiue. Et sic ptꝫ r̃nsio ad obiecta ꝗ accipienda sunt ad sensum p̃dictum. O ꝗ cha rissime iuuenis noli procrastinare tuã ꝯuersionem: no li differre exẽplo Joãnis: vt ampliorem acquiras glo riam p iesu chr̃i dilectionem. O charissime ꝛ tu senex qui tamdiu distulisti cõpungere ꝛ agere pniam: stude feruentius currere post chr̃m vt precedas multos iu uenes in glĩa ꝙ si vires adeo defecerũt tibi vt nil pos sis operari accipe consilium sanũ: hoc. s. vt studeas foꝛ ti ꝯtritionis feruoꝛe deflere pctã tua: ꝛ negligentiã tẽ poꝛis: sicut fecit latro sero penitens. Accende etiam in te foꝛtioꝛẽ charitatem: sicut fecit Magdalena. Nam si cut carnes antique foꝛtioꝛi igne ꝛ cõmotione in olla p cochlearia solent melius decoqui: nec sufficit eis par uus ignis vel parua decoctio ꝗ sufficit iunioꝛibus car nibus decoquendis. Sic sp̃ualiter homo inueteratus in pctis debet facere foꝛtioꝛem ignem charitatis in se: q̃m Hiero. dicit ꝙ in pnĩa plus pensat deus vim amo ris ꝗ̃ diuturnitatem tp̃is. O tu igit quicũq; pctõꝛ age penitentiam. F

F Rõne generositatis

Tertio in sequela chr̃i Joannis p̃ cellit rõne generositatis: qꝛ fuit de maioꝛi genere. s. re gio ꝛ sacerdotali ꝗ̃uis esset pauper. Nam ex ꝗ erat ex parte matris de eodẽ gñe cum chr̃o dño: sequit ꝙ ei9 generositas fuit nobilissima vtpote regalis descẽdens de Dauid: ꝛ sacerdotalis. s. de Aarõ: qꝛ dt Lu. i. ꝙ He lisabet mr̃ Joãnis baptiste fuit de filiabus Aaron ma ter aut Joannis euangeliste fuit cognata matri bapti ste. s. Helisabet: fuit em̃ filia sctẽ Anne: ꝛc̃. Deniq; Jo annes genealogiam habuit cũ dei filio s̃m carnem: ꝛ ſi dem: ꝛ est maximũ sup oĩa bona exterioꝛa: qꝛ a deo ele

Affectuositatis

ctis impendit. Quarto precellit rõne affectuositatis: qꝛ maioꝛa bona ad ꝗ maxime afficiunt hoies reliq̃t Jo annes ꝓ chr̃o: nã Petrus reliquit bona foꝛtune: vt na uem ꝛ retia: sic ꝛ quidam alii discipuli. Sed Joannes reliquit etiam bona nature ꝗ sunt incomparabilr̃ maio ra ꝛ affectuosioꝛa. s. patrẽ ꝛ matrẽ ꝛ sp̃osam ꝛ rete ꝛ oĩa que habuit: vt dt in euãg. O ꝗ serue chr̃i iesu. O disci pule dilectissime: ecce nunc regnas ꝛ gaudes cũ dile ctissimo iesu in celesti regno ꝓ quo cõtempsisti oĩa: pro illo chr̃i amoꝛe memento nostri. G

G De amoꝛe speciali b. ioannis a chr̃o

Circa tertium principale de amoꝛe speciali Joan nis a chr̃o ꝛ econuerso accipiamus hanc ꝯclõnẽ: ꝙ. s. chr̃s dñs Joannem dilexisse p̃ ceteris discipulis spe cialissime ꝓbat p ꝯseruationem ꝛ tutelã custodie. De claratur precipue p hoc ꝙ amicus dr s̃m Catholicõ: q̃si animi custos. Istud ioannes seruauit chr̃o: qꝛ nũq̃ vo luit ip̃m offendere peccato: christus ꝗ̃q; hoc Joanni ex hibuit: quia ipsum preseruauit: multipliciter ꝛ custodi uit. Legenda. H

H Legenda

Primo a feruentis olei lesione. Nã Joannes apl's diuisis in asiam ꝓfectus: multas eccl̃ias ibi fundauit. Impatoꝛ aũt Domicianus audita ei9 fama accersitum ip̃m in doliũ feruẽtis olei ante portã latinã mitti iussit: ille aũt exiit de vase illesus: vnctus nõ adustus. Uidẽs igit impatoꝛ ꝙ nec sic desisteret a chr̃i p̃dicatiõe eũ in Pathmos insulã in exiliũ relegauit vbi Apocalypsim deus sibi reuelauit. Scđo custodiuit ꝛ defendit ip̃m chr̃s in exilii relegatiõe: vt. s. educeret. Nã eodẽ anno Domitianus a senatu ꝓpt crudelitatẽ interfect9 est. Et qꝛ cura fuit deo de suo apl'o: ex totius senatus cõsultu diffinitũ est ꝟ vt q̃cq̃d Domitian9 mãdauerat vel oꝛdi nauerat reuocaret vel cassaret. Sicq; factũ est vt san ctus Joannes ꝗ cũ iniuria fuerat in insulã depoꝛtatus cũ honoꝛe Ephesuꝫ rediret occurrente ei vniuersa mlt titudine ꝛ dicente. B̃ndict9 ꝗ venit in noĩe dñi. Cumq; ingrederet vrbẽ Drusiana ꝗ fuerat p ip̃m ad fidẽ ꝯuer sa ꝛ desiderabat eius reditũ: ecce moꝛtuo efferebatur. Tunc pntes eius ꝛ oꝛphani dixerũt. Sctẽ ioãnes ecce drusianã efferimus moꝛtuã ꝗ nos oẽs alebat ꝛ deo ser uiebat in viduali castitate ꝗ tuũ aduentũ desiderabat plimũ di. O si viduã apl'm dei anteq̃ moꝛiar. Ecce tu venisti ꝛ te videre nõ potuit. Tũc Joannes iussit fere trũ deponi ꝛ coꝛpus resolui: ꝛ dixit. Dñs meus Jesus chr̃s suscitet te Drusiana: surge ꝛ vade in domũ tuã ꝛ para mihi refectionẽ. Statim illa surgens cepit ire sol licita de iussiõe apl'i. Fact9 est ꝗ clamoꝛ ppl'i p tres ho dicentis. Unus est deus quẽ p̃dicat Joannes vnus est dñs iesus chr̃s. I Tertio custodiuit ipsum chr̃s in I ppl'i seditione ꝛ veneni potatione. Nã cum Joannes p totã Asiam p̃dicasset cultoꝛes idoloꝝ seditionẽ in ppl'o concitantes Joannem trahebant ad tẽplum Diane co gentes sacrificare. Quib9 Joannes ꝓposuit vt aut ipi ad inuocationẽ Diane eccl̃iaꝫ chr̃i euerterẽt ꝛ ip̃e ido lis sacrificaret: aut ip̃e ad inuocationẽ chr̃i templũ Di ane euerteret ꝛ illi in chr̃m crederent. Consentientib9 ergo oꝛauit apl's ꝛ funditus templum coꝛruit: ꝛ imago Diane cõminuta est. Aristodemus aũt põtifex idoloꝝ concitauit seditionem maximã: ita ꝙ vna pars ppl'i con tra aliam in populũ pararet. Cui apl's. Quid vis fa ciam vt placeris? R̃ndit. Si vis vt credam deum tuũ dabo tibi venenũ bibere: vt si nullam lesionem habue ris vere deus ipse cõprobetur: cui ioannes. Fac sic. Et ille. Uolo vt prius alios inde moꝛientes videas vt per timescas. Et duos decapitandos a proconsule petiit: ꝛ dato illis veneno moꝛ sp̃m exhalarunt. Tunc apl's ca licem accipiens ꝛ signo crucis se muniens totum vene num ebibit ꝛ nil lesionis incurrit. Uñ deum oẽs lauda re ceperũt. Tũc Aristodemus ait. Adhuc est mihi du bietas: sed si veneno moꝛtuos suscitaueris vere credã Tunc apl's illi tunicam suam tribuit di. Uade tuipse ꝛ mitte eam super coꝛpoꝛa moꝛtuoꝝ dicens Apl's christi misit me ad vos vt in chr̃i noĩe exurgatis. Quod cum fecisset: ilico surrexerunt. Tunc apl's pontificem ꝛ pro consulẽ credentes cũ oĩ parentela baptizauit: ꝗ in ho noꝛem b. Joannis eccl̃iam construxerunt. Quarto cu stodiuit eum ab aeris turbatione: ꝛ qđ maximum est a moꝛtis doloꝛe: sicut ꝛ a carnis coꝛruptiõe: vt dt Hiero. Refert ꝗ̃q; Helinandus ꝙ cum Joannes euangelium vellet scribere: prius ieiuniũ indixit vt oꝛarẽt se digna scripturum. Et p loco illo secreto quo diuina scriptu rus secesserat oꝛauit vt nullas huic insistent operi ven toꝝ ibi aut imbrium iniurias pateret. Hanc eidem lo co vs̃q; hodie reuerentiam elementa seruare dicuntur Hec Helinandus. Hec causa breuitatis hic sufficiant de legenda. Plura omissa sunt quantũlibet ad aliũ ser monem trahenda. Et sic ptꝫ signũ dictũ K Deniq; K vltimo ꝓ signo amicicie vere est sese in moꝛte non dese rere. Prouer. xvij. Om̃i tp̃e diligit ꝗ amicus est ꝛ fra ter in angustiis cõprobat. Btũs Joãnes ꝟ s̃uauit chr̃i sto: qꝛ in angustia crucis cum pateret astitit moꝛienti ꝛ affuit sepulture ꝛc̃. Chr̃s etiã dñs Joanni ꝟ signũ ostẽ dit: qꝛ in moꝛte ip̃m visitauit: non per angelũ vel ange los vt ꝗ̃dam alios sctõs: ſꝫ p seip̃m personalr̃ ad celos euocando s̃m Hiero. ꝛ Petrum Damiani. Hoc fuit gra tie maxie: quia chr̃s personaliter cũ discipulis venit ad

dilectum suum discipulum: sicut ⁊ ad matrem suam in
hora mortis. Ut nempe testatur legenda.

Obitus bti Joannis

℄ Cum Joannes esset .xcix. annorū a passione dñi
ſm Isi. anno .lxvij. apparuit ei chrs cum discipulis: di.
Ueni dilecte mi ad me: q2 tempus est vt in mensa mea
cum fratribus tuis epuleris. Surgens Joannes cepit
ire. Cui dñs. Dominica die ad me venies: Ueniēte do
minica die omnis populus ꝯgregatus est ad ecclīam
eius noīe fabricatam. q̇ a prīo pulloꝝ cantu predicauit
eisdem vt in fide essent stabiles ⁊ in mādatis dei feruē
tes. Postea fecit fieri foueam quadratā iuxta altare ⁊
terram extra ecclīam iactari descēdensq̃ in foueam ex
passis ad deum manibus dixit. Inuitatus ad ꝯuiuium
tuum dñe Jhesu chrē ecce venio gratias agens: q2 di
gnat⁹ es me ad tuas epulas inuitare q̇ ex toto corde
desideraui te. Cumq̃ orationem finiuisset tanta lux su
per eum emicuit ꝙ nullus eū respicere potuit. Rece-
dente aūt lumine manna fouea plena inuenit̃ q̄d in lo-
co illo scaturire videtur instar minute arene. O ḡ chri
stiane anime: o oēs fideles christi laudemus deum no-
strum in hoc sancto suo: ⁊ oremus vt eius merit3 det no
bis gratiam ⁊ gloriam Amen.

Pro sctō Joanne Ser. ij. de dilectiōe eius
specialissima ⁊ visionis ⁊ honoris gratia.

A

Dilectus meus mihi ⁊ ego illi qui pascitur in-
ter lilia. A Hec verba scribunt̃ Can. ij. ⁊
ad laudem huius festiuitatis accipiunt̃ tāq̃
diceret chrs Joanni. Dilectus meus. s. Joan
nes discipulus: mihi. s. est speciali dilectiōe ꝯiunctus:
⁊ ego illi. s. sum speciali amore vnit⁹: q2 vt dicit Beda ⁊
Gre. in offi. Hic est Joānes qui priuilegio amoris pre-
cipui ceter3 altius a dño meruit honorari. Sed qm̄ ſm
ꝙ dt Rich. de trin. Perfecta charitas esse non pōt nisi
sit qui amorem impendat ⁊ qui amorem rependat. Id-
circo chrs dñs vult vt quos ipse dilexit. s. christianos
adeo ꝙ redemit sanguīe suo ⁊ morte: ⁊ illi reamare stu
deant chrm: sicut fecit Joannes: ꝓpter q̄d de eo dicit
chrs in verbis preacceptis. Dilectus meus mihi ⁊ ego
illi. Et qm̄ chrs dñs cum sit mundissimus: ideo suos di
lectos vult esse mundos ab om̄i peccato ⁊ carnali spur
cicia: quia oē animal diligit sibi simile. Eccī. xiij. quod
ſcatur cum subditur in premissis verbis: qui pascit̃ in-
ter lilia que sunt castitatis signacula pro sui decore ⁊
vigore ac odore renitente: ꝓpterea de Joāne qui chri
stum dilexit in mundissima virginitate verba premissa
accipiunt̃. In quibus verbis tria mysteria notabimus
ꝓ sermone ſm ꝙ de tribus commendatur.

℄ Primum dr specialis dilectiōis. s. inter chrm ⁊ Jo
annem. ibi. Dilectus meus mihi ⁊ ego illi.

℄ Scdm supernalis fruitionis. ibi. qui pascitur: sc3
in diuinis.

℄ Tertiū dr celebris honoratiōis. ibi. inter lilia sc3
btōꝝ: nā Joannes honorat̃ intet btōs. B

B

De dilectiōe christi ad Joannem

℄ Circa primum mysterium de dilectione christi iesu
erga Joannem sit ꝯclō ista: ꝙ quilibet fidelis d3 sum-
mope ꝑoptare (Joannis exēplo) vt diligat̃ a chro gra
tuita dilectiōe. Hoc claret ꝑcipue triplici ratiōe. Pri

Rōne vere sanctitatis

mo ratione vere sctitatis: q2 sola chri dilectio est vera
⁊ sctā vel fidelis. Nam inter mundiales hoīes non pōt
esse vera ⁊ fidelis dilectio: eo ꝙ semetipos odiunt dili
gendo pctā: ps. Qui diligit iniquitatem odit animā su
am. Sed non pōt diligere vere aliū q̇ odit seipm: iuxta
illud Eccī. xiiij. Qui sibi nequā: cui bonus est: q. d. nul
li: ḡ ⁊c. Deniq̃ sicut non est vera: ita nec sctā ⁊ fidelis:
eo ꝙ mundani hoīes in malo ⁊ ad malum se mutuo dili
gunt: alii ad carnalitates sectandas: alii ad diuitias vl
delitias: ambitiōes ⁊ honores ꝯsequendos vel ad quā
cūq̃ societatē vitiosa3. Et sic diligere ē poti⁹ od ire: q2
ſm phm. x. Eth. Amicitie dilectio fundat̃ sup beniuo-
lentia. Sed tales malū culpe ⁊ ꝯſiter pene volūt illis
sic dilectis: ḡ ⁊c. Unde Tullius li. de amicicia dt. Hoc
primū sentio nisi in bonis amiciciam esse nō posse. Idē.
Ueri amici est nec turpia rogare nec ad preces amici
turpia facere. Sed chrs dñs diligit eos quos amat ve
re ⁊ sanctissime. s. ſm deum ad grām in pñti habendam
⁊ gloriam in futuro consequendam: ḡ eius dilectio pre
optāda est. Scdo rōne stabilitatis: q2 alii amici sunt ad

Stabilitas

tempus ⁊ non permanebunt nec iuuabunt in mort3 ne-
cessitate: Eccī. vj. Est amicus ſm tempus suum ⁊ nō ꝑ
manebit in tpe necessitatis. Sed amicicia chri ab eter
no est ⁊ vsq̃ ineternum durat: q2 in celo perpetuabitur
⁊ etiam in pñti nunq̃ chrs desinit te diligere nisi tu pri
us ipm deserueris peccādo. Aug. li. ꝯfes. Te dñe iesu
nemo amittit nisi qui te dimittit: nullum tu derelinq̄s
nisi qui te prius dereliquerit: ḡ preoptāda est ⁊c. Ter
tio rōne fructuositatis: q2 alioꝝ amicicia ⁊ dilectio si-
ue regum siue principum quorūcunq̃ transitorium fru
ctum habet. j. Joan. ij. Mundus transit ⁊ ꝯcupina ei⁹.
Sed dilectio chri fructū eternalem ⁊ ineffabilē habet
in celesti premio: vñ Aug. O homo elige tibi ex oībus
amicum. s. chrm qui cum oēs deseruerint: solus ipse te
nō deserit: sed in regionem quam ire debes ⁊ patriam
introducet. Propter predictas rationes multum desi-
derauit ⁊ gauisus est Joannes diligi a chro. C

C

Causa specialis dilectionis b. ioānis

Sed questiones circa hoc alique occurrūt sc3 de ista
Joannis dilectione a christo.

℄ Prima questio de causa

℄ Secunda de preeminentia

℄ Tertia de differentia

℄ Prima questio de causa vic3 huius specialis dilecti
onis. Cur chrs dñs q̇ non accipit personas hoim plus
dilexerit ioannē inter discipulos. Rñdet̃ ꝙ ꝑcipue tri
plici ex causa. Prima rōne. s. incorrupte puritatis.
Nam chrs non affectu carnali dilexit eū: eo ꝙ foret su
us cōsanguineus sed affectu spūali q2 erat dignus pro
pter puritatē. Uñ canit ecclīa ꝙ speciali prerogatiua
castitatis ampliori dilectōe fecerat eū esse dignū: ꝟgo
eīm est elect⁹ a dño atq̃ inter ceteros magis dilectus.
Et hec dt Beda. Ex q̇ habem⁹ documentū ꝙ si ampli⁹
volumus a chro diligi: castitati insistamus: q2 vt scribit̃
Sap. xj. Incorruptio facit esse primum deo: ⁊ Prouer.
xiij. Qui diligit cordis mūdiciam ꝓpter grām labioꝝ
suoꝝ habebit amicū regē. Scda rōne accelerate serui

Rōne accelerate ſuitutis

tutis: q2 in florida etate iuuentutis seruire cepit chro
ipmq̃ secutus est ꝑfectissime. Sicut eīm primi fructus
gratiosiores sunt hoībus: sic seruitioꝝ fructus a prima
etate grati sunt deo. Thre. iij. Bonū est viro cū porta
uerit iugū dñi ab adolescētia sua. Nā legimus ꝙ chrs
paruulos amplexabat̃ ⁊ eis manus imponens bñdice-
bat. Mat. x. ⁊ h̄ in signū magni amoris. Nusq̃ aūt legit̃
ꝙ talia signa vnq̃ oñderit alicui seni: sed sufficiat seni-
bus ꝙ nō ꝓiciunt̃ a chro si tm̄ ꝯuertantur: nec derelin
quunt̃. Uñ Ps. Ne ꝓiicias me in tpe senectutis: cū de
fecerit ꝟtus mea ne derelinq̄s me dñe. Uñ o hō si vis
a chro amplius diligi tempestiue incipe sibi deseruire
Tertia rōne maxīe charitatis: q2 tam ardēter dilexit

Maxime charitatis

chrm vt ⁊ prēm ⁊ mrēm ⁊ sponsam ⁊ oīa q̄ habuit dimi
serit ꝑ ipo: vñ ⁊ a chro ipe multū est dilectus. Prouer.
viij. Ego diligentes me diligo. Si vis ḡ amari a chro
ama chrm. Nā q2 diligētes se diligit: ḡ magis ⁊ maxie
diligētes mag3 ⁊ maxie diligit: ꝑ maximā topicā. Sic
simplr ad simplr: sic mag3 ad mag3 ⁊ maximū ad maximū

Questio

Sed di. Quō ego possum chrm diligere nisi ipe dede
rit ⁊ prior dilexerit. Rñdet̃ ꝙ dilectio nr̄a non pōt esse
causa ꝑcedēs q̄re nos diligat. Ideo. j. Joan. iiij. Cha
rissimi diligam⁹ deū qm̄ ipe prior dilexit nos. Sed ex
cōsequenti possumus plus vel magis mereri vt pl⁹ di-
ligamur: ⁊ h̄ ꝑ exercitiū ꝟtutum: nam Aug. dt: ꝙ chari
tas meret̃ augeri vt aucta mereat̃ ꝑfici. Ad id Sene-
ca. Monstrabo ait tibi amatoriū sine medicamēto: sine
herba: sine vllius veneficii carmie. Si vis amari ama:
sic fecit Joannes: ḡ ⁊c. O itaq̃ charissimi cum audim⁹
Joannem sic mundum: sic adolescentem: sic in chri cha
ritate feruentem ⁊ chrm sequentē inducimur vt ⁊ nos
mundiciā amplectamur: sequamur citi⁹ chrm q̄ possu-
mus: quid dormimus quid sumus inertes ⁊ tepidi: cur
ramus ⁊ nos post chrm ꝑ veram pniam vt diligamur a
christo. O deus eterne q̄ miseri ⁊ infelices sumus si a
tuo amore excludamur: q̄ beati erimus si sic viuimus:
vt tuo amore bone Jesu perfruamur. D Secun-

D Preeminentia dilectõis Joãnis.

da q̃stio de p̃eminẽtia: vtrũ veraciter chr̃s magis dilexit ioãnẽ q̃ petrũ: vł alios discip̃los. Et arguit Bona. sup. iij. dist. xxxij. q. vl. ar. vlt. p̃ ⁊ cõtra. Nã p̃mo videt̃ q̃ magis dilexerit Joãnem. q: in euãgelio locis in pluribus dicit̃: q̃ ip̃e est discipl's quẽ diligebat iesus. Et h̃ etiã testat̃ Beda. ⁊ canit eccl'ia: q̃ Joãnes p̃uilegio amoris p̃cipui ceter; altius a dño meruit honorari. Itẽ Aug. in glo. sup vlt. ca. Joãnis. dicit q̃ Joãnes magis amabat̃ a chr̃o: q̃uis Petrus mag; amabat chr̃m. Sz ↄtra Joã. vlt. dixit dñs Petro. Dilig; me plus his? vbi glo. dt. q̃ hoc nõ q̃reret nisi sciret q̃ plus eũ amaret. sz deus magis diligit eos q̃ magis se diligũt. Juxta illud Prouer. viij. Ego diligẽtes me diligo. g̃ sequit̃ q̃ mag; dilexit Petrũ. nam et ip̃m toti eccl'ie p̃fecit. Rñdet̃ s̃m Bona. vbi s̃. aliosq; doct. q̃ plures modi dicẽdi satis cõgrui hic assignant̃: sed nos accipiamus tres modos.

Dilectio duplex.

Primus est s̃m Augu. sup Joãnẽ: q̃. s. dilectio est q̃dam in signo exteriori: q̃dam in affectu iteriori. Primo modo magis dilexisse videt̃ chr̃s Joãnem: q: maioris familiaritatis signa ei exhibuit. nam ⁊ sup pectus chr̃i recubuit: ⁊ ei proditorẽ singlarit̃ chr̃s manifestauit: ac matri ip̃m in filiũ cõmendauit: ⁊ i frẽm sibi adoptauit. Sed scd̃o modo magis dilexit Petrũ feruentiorẽ charitatẽ ipi dando. ⁊ sic diligebat Petrus fortius quantũ ad affectũ g̃re interioris: adeo vt offerret se ⁊ carceri ⁊ morti pro chr̃o di. Tecũ patus sum in mortẽ ire. ⁊ h̃ vero anio dixit: sed postea timore supatus non p̃fecit. Dilexit aũt chr̃s vtrũq;: ⁊ alios discip̃los eq̃liter ex parte sui quo ad cordialẽ amorẽ. Scd̃s modus dicẽdi est s̃m Berñ. q̃ Petrus dilexit feruẽtius: ⁊ diligebat̃ fortius. Joãnes v̾o dilexit dulcius: ⁊ diligebat̃ familiari⁹ Nã vt idẽ Ber̃. ait. Deus est tripl'r diliged⁹. s. fortiter: dulcit̃: ⁊ sapiẽter. Petrus dilexit fortit̃ mori patus. vñ ⁊ crucẽ p̃ chr̃o sustinuit. Joãnes aũt dilexit dulciter. q: eius dulcẽ familiaritatẽ habuit. vnde ⁊ in sinu dilecti recubuit. Uterq; v̾o ⁊ omẽs discipl'i dilexerũt chr̃m sapiẽter. q: ab eius amore separi noluerunt. Tertiũ modũ accipio s̃m Hugo. de sctõ Uict. q̃ duobus modis inq̃t charitas p̃fecta dicit̃ ↄstantia. q̃n fortis est ad aduersa oĩa tolerãda. Et deuotiõe. q̃n plene succensa est ad ea que recta sũt appetẽda. Cõstãtia fuit in Petro: ardor deuotiõis in ioãne. Et sic s̃m diuersas vias vt in rõnibus p̃scriptis ptz. isti se excedebãt.

Deus tripliciter diligendus.

Charitas p̃fecta ↄstãtia

E Questio Quare Joãnes nõ ad p̃laturam?

E Tertia q̃stio de differẽtia. quia different̃ chr̃s hos dilexit: cuz ioãni m̃rem cõmendauit: Petro aũt eccl'iam. Queritur ergo. cur chr̃s totius eccl'ie p̃ncipatũ noluit Joãni committere: cũ esset v̾tuosissimus ⁊ sctissimus ac p̃dilectus adeo vt esset dignus matri chr̃i in filiũ cõmendari? Rñdet̃ s̃m Fran. ma. in ser. q̃ noluit hoc q̃druplici rõne. Primo. q: habuit impedimentũ etatis cũ esset adolescẽs. nam tales etiã si sint p̃fecti: nõ sunt assumẽdi ad p̃lationẽ eccl'iasticã. vnde ⁊ chr̃s omi v̾tute et sapia plenissim⁹ noluit ante annũ tricesimũ p̃dicare: vel discipulos aggregare: sed erat subditus parẽtibus. Lu. ij. ⁊. iij. Erat iesus incipiẽs quasi annor; xxx. Hinc eccl'ia statuit vt nullus in ep̃um eligat̃: nisi qui iam tricesimũ annum etatis exegerit. extra de electione ⁊ elect. po. cum in cunctis. Scd̃o. quia ioãnes habuit ad chr̃m nimiã cõiunctionẽ cõsanguinitatis: ne. s. sumeret̃ in exemplũ q̃ in eccl'ia succederẽt cõsanguinei: vel q̃ rõne consanguinitat; eccl'iastica bñficia ↄferrent̃. hoc eñ est vetitũ ⁊ illicitũ. viij. q. j. Moyses. extra de p̃ben. ⁊ dig. c. j. Tertio. q: ioãnes fuit insufficient̃ bñficiatus in commendatione m̃ris. q̃ docemur q̃ sufficient̃ bñficiatis in eccl'ia non sunt pl'a bñficia cõferẽda. extra de p̃ben. de multa. Sed heu modo ve ab scandalis ⁊c. Quarto. q: ioãnes erat eleuatus ad g̃ram seraphice cõtemplationis. Cura aũt pastoralis habet distrahere aĩm ad inferiora q̃ docemur: q̃ viri excellẽtis cõtemplatiõis: vt religiosi nõ debẽt assumi ad pastoratũ ne impediant̃ a cõtemplatiõe. Sicut nec seraphici spiritus mittunt̃ ad exteriora. O ergo diuina sapiẽtia lauderis in omibus que optime tua dispensas dona. Joãni comendañ matrem: Petro eccl'iam. De hoc Petrus Damia. dicit sic. Petro cõmissa est eccl'ia mater chr̃ianor;: Joãni vero cõmissa est custodia matris chr̃i. Petro cõmissum est regnum celorũ in quo habitat societas sanctor;. Joãni cõmissum est celũ in quo habitauit tota diuinitas. Petr⁹ factus est eccl'ie fundamentũ. Joãnes cõstruxit eccl'ie edificiũ. Petrus maiora fecit miracula. Joãnes altiora ptulit mysteria. Hec ille. O bone iesu b̃ndicaris in sanctis ⁊c.

F De fruitione diuina et secretor; reuelatione

⁋ Circa scd̃m mysteriũ de fruitione F diuina ⁊ secretor; celestiũ reuelatione quibus Joãnis mens pascebat̃: sit pro cõclusione illud Jsido. de obitu sanctor; di. q̃ btũs ioãnes fluẽta euãgelij de ipso sacro dñici pectoris fonte potauit. Hoc pro grandi miraclo ⁊ priuilegio declarat̃ s̃m Fran. ma. ex pluribus cõcurrentibus miraculis. Primũ miraculũ. q̃ chr̃s dñs in illa cena vltima voluit Joãnem reclinari sup pectus suum: ⁊ ei soporem imisit quo ab exterioribus sensibus abstractus ad celestes instructiões melius foret dispositus. Sicut deus fecerat Ade in paradiso soporẽ imitteñ. ⁊ secreta celestia ac futura eidẽ sic reuelañ. Geñ. ij. Sic Joãni sopito fuerunt euangelij secreta celestia tunc reuelata: vt cerneret quod alios postea doceret. s̃m Greg. ⁊ Jsido. vbi supra. Ideo. j. Cano. j. dicit. Qd̃ fuit ab initio quod audiuim⁹ et perspeximus oculis nostris de v̾bo vite annũciamus vobis. Scd̃m miraculum. q̃ oĩa illa idola vel simulacra sibi ostensa sic fuerunt in eo suspensa ⁊ ligata: vt recordari de eis nõ posset vsq; ad aduentũ sp̃ussancti. Sicut videmus q̃ dona spiritualia gratie ⁊ virtutũ: ac sapiẽtie infuse in puulis baptisatis ligata sunt vsq; ad p̃finitũ tẽpus a deo. Naz nisi in Joãne illa fuissent ligata: non exorbitasset a fide resurrectionis dñice: cum sola mater domini credit in fide stetisse. Tertiũ miraculũ. q̃ oĩa illa repsentatiua fuerunt postea in aduentu spiritussancti relarata et reserata vt libere vteret̃ ad recordañ. quod viderat Unde et Augu. dicit. Tam alte postea intonuit de verbo dei. q̃ si altius aliquantulũ intonuisset: totus mundus cape non potuisset.

G Utrũ Joãnes in hac vita mortali viderit diuinam essentiã

G Hic querit̃. Utrũ btũs Joãnes viderit aliq̃ndo in hac vita mortali diuinam essentiã ex dei gratia? Respõdet Fran. ma. q̃ sic. Et h̃ astruit pluribus rõnibus.

⁋ Primo ex sui scripti argumẽtatione

⁋ Secundo ex diuini verbi reuelatione.

⁋ Tertio ex alior; sanctor; compatione.

⁋ Primo ex dicti sui argumentatiõe. quia in p̃ma sua canonica. ca. j. dicit. q̃ v̾itatem fidei quã vidit ⁊ oculis p̃sperit ip̃e annũciat nobis. sed articulos fidei ptinentes ad diuinitatẽ impossibile est vidisse: quin ip̃a deitas fuerit visa que est obiectũ in illis. ergo. ⁊c. Itẽ euãgelij. j. cañ. dicit. Uerbũ caro factũ est: et habitauit in nobis: ⁊ vidim⁹ g'liam q̃si vnigeniti a patre. Sed quia amicus b̃ificus nõ põt videri vel cognosci: nisi cognoscat̃ eius obiectũ. g̃. ⁊c. Uñ sup illa v̾ba Augu. dicit. q̃ sup oẽm naturã ⁊ cõseruor; claritatẽ euãgelista mentẽ erigẽs ad ip̃um verticẽ bonor; nos p̃duxit: cũ ait. Uidimus g'liam eius g'liam q̃si vnigeniti naturalis a patre. Scd̃o p̃bat̃ ex diuini v̾bi reuelatiõe. q: mysteriũ eterne generationis ip̃ius v̾bi ⁊ incarnatiõis fuit in essentia p̃fecte reuelatũ Joãni. De hoc autẽ Diony. dicit libro de di. no. ca. iij. sic. Cõpositio iesu est ignota oĩ menti ⁊ arcana omi rõni ⁊ ineffabilis etiam sup̃mo seraph: prio ⁊ dignissimo angelor;. Uñ supposito q̃ Joãnes viderit illã verbi vnionẽ vt coĩter concedit inq̃t Fran. sequit̃ q̃ viderit terminũ istius vnionis que est p̃prietas verbi. Et visa hac p̃prietate necessario vidit diuinã essentiã ad quã ista p̃prietas relatiua terminat̃. q: ip̃ossibile est relationẽ cognosci nisi actualiter terminis precognitis tanq̃ extremis. Tertio p̃batur ex alior; comparatiõe. Cũ eñ btũs Augu. cõcedat lib. sup Geñ. ad l'ram. xij. de Moy. ⁊ Pau. q̃ viderint diuinã essentiã facie ad faciẽ: non per speculũ in enigmate: non per visionem corpalẽ sic̃ in mõte Sinai visus est d̃s: nec p̃ sp̃ualem vel imaginariã. sic̃ vidit Esa. ca. vj. sedentẽ sup soliũ excelsũ: ⁊ seraphi stantes subt̃ illõ di. Sctũs sctũs sctũs do. ⁊c. Hoc modo etiã vidit Joã. in Apoc. vt dic̃ Ly. Sed ut ibidẽ August. dicit. Moyses ⁊ Paulus viderunt in raptu diuinam essentiam s̃m speciem quantũ

Moyses ⁊ Paul⁹ diuinam essentiã q̃lit viderint

hūana mens pōt per dei grām. Sed qm̄ non est maior ratio de illis q̄ȝ de Joāne cur illi fuerūt assumpti ad visionē diuie essentie in suo raptu magis q̄ȝ Joānes in suo raptu obdormitiōis: cum singule iste reuelatiōes facte sint ad nr̄am vtilitatē ⁊ eruditionē. Sublimiora aūt documēta habem⁹ a Joanne q̄ȝ a Moyse vel Paulo: eo q̄ in tota sacra scptura nō sunt ita sublimia documēta: sic ɔtinent̄ Joan. j. Unde Chrys. Illiterat⁹ inqt ⁊ indoctus Joānes de celestib⁹ phando tam excelsa dogmata cepit referre q̄ nullus hoim vnq̄ȝ didicit. Hec ille. Si nimirū ergo Joānē compabim⁹ Moysi q̄s hor̄ sit pcellētior. Audi Petrū Dam. dicentē sic. H Joānes inqt Moyse potior inuenit̄. Moyses em̄ minister erat legis: Joānes xp̄o pdicator grē. Moyses petijt videre faciem dn̄i: Joānes xp̄o deū incarnatū nō solū vidit ⁊ audiuit: sed ⁊ manib⁹ cōtrectauit. Moyses tabernaclo p̄erat. Joānes melioris tabernaculi custos factus mr̄is .s. v̄ginis minister extitit. Per Moysen datū est māna israelitico pplo. Joānes aūt multo gl'iosius habet māna etiā in sepulchro. Hec ille. Itē si pphetis Joānem compemus ⁊ aliis etiā aplis ⁊ q̄busuis sanctis. Utrum Joānes magis illustratus fuerit mente: audi eundē. s. Petrum damia. dicentē sic. Joānes piscator illustrate mētis radio p̄cellit pphas: supgredit̄ p̄riarchas: apostolos supat. postremo totius hūanitatis trāscendit ingenia. Hec ille. Itē si Petro. Quis hor̄ alti⁹ contēplatus est diuinitatē? audi Orige. di. Joānes deiformior intellectu fuit magis q̄ȝ Petrus apl's. Petrus em̄ chr̄m deū hoiem factū recognouit di. Tu es chr̄s filius dei viui qui in hunc mundū venisti. Joānes xp̄o chr̄m dn̄m de deo pr̄e genitū ⁊ incarnatū intellexit. Item si Paulo cōparemus. Quis hor̄ maiorē grām accepit? audi eundē Origen. dicentē sic. O btē Paule raptus es (vt tuipe asseris) in tertiū celū. O vas electionis ⁊ doctor gentiū audisti v̄ba que nō licet hoi loq̄. Joānes aūt intimus v̄itatis inspector: vltra oīe celū celor̄: hocest in cām oim ascendēs audiuit vnū v̄buȝ p q̄d facta sūt oīa Et licuit ei illud v̄bum loq̄ quantū pōt hoibus pdicari Hec ille. O itaq̄ȝ btē Joānes. o sctissime hoim p istam maximā grām a deo tibi collatā rogam⁹ te impetra nobis miseris grām a tuo dilecto iesu vt digni habeamur eius visione diuinitatis in celo. J

Joānes moyse potior

J ¶ Circa tertiū de celeberrimo honore Joānis accipiamus p cōclusione illud q̄d canit ecclia. s. Ualde honorandus est btūs Joānes: q̄ supra pect⁹ dn̄i in cena recubuit. Et rō. q̄r ip̄e extitit pmarie sctitatis ⁊ v̄tuositatis ac grē plen⁹. honor aūt est p̄miū v̄tutiȝ. vt dr̄. iiij. Ethi. ⁊c. Un̄ ppt̄ eius sctitatē multiplr̄ Joānes est honorat⁹ in tota q̄ȝ ecclia honorandus. Prio q̄dem honorat⁹ est ab angelis. q̄r vt scribit̄ Apoc. xix. cū cecidisset ioānes ante pedes angeli q̄ sibi visiones ondebat vt ip̄m adoraret: ille phibuit di. Uide ne feceris: cōseruus em̄ tu⁹ sum. q. d. honor talis debet exhiberi a minori illi q̄ maior est: ⁊ nō ecōuerso. sed ego nō sum maior te. imo ex q̄ chr̄s carnē humanā assumpsit: et te in frēm adoptauit: ego tanq̄ȝ seruus debeo te honorare. Scd̄o honoratus est a sctis ⁊ btis. q̄r oēs ad eius transitū cū chr̄o aduenerūt. Tertio honorat⁹ est a mr̄e dn̄i ⁊ chr̄o iesu dei filio speciali p̄uilegio amoris in vita: in morte: ⁊ post mortem. Nam in vita chr̄s ei maximū honorē fecit: cū iuxta se sedentē sup pectus reclinari voluit: ⁊ cū ip̄uȝ in frēm adoptauit: ⁊ mr̄i sue in filiū cōmendauit. Et credit̄ q̄ q̄tiēs btā v̄go ip̄m vidit extūc: sp de filio suo iesu ⁊ ei⁹ in cruce facta recōmēdatiōe recordata: ip̄m Joānē honorauit tanq̄ȝ alter̄ iesū vel filiū. Itē in morte ⁊ post mortem honorauit pre aliis. q̄r ad alios in hora mortis angelos mittit. ad Joānem aūt psonaliter venit ⁊ ad gloriam suā itroduxit. vt dt̄ Petrus Damia. Sic eū (inqt) volo manere donec veniā. Ip̄e per memetip̄m veniā: ⁊ egredientē in gl'iam meā suscipiā. Hec ille. Quarto honorat̄ eius euangeliū pre ceteris. q̄r Ludol. li. de vita chr̄i dicit. Laudabilis inqt cōsuetudo est. q̄ in fine missar̄ euangeliū Joānis legit̄. In p̄ncipio erat v̄bū. ⁊ dum dicit̄: Uerbū caro factum est: genua flectunt̄: De cuius efficacia narrat exemplū. Q̄r in Aquitania erāt

Btūs Joannes multipliciter honoratus.

Joānis euāgelium

Exemplū

duo demoniaci ambo mendici. ⁊ vnus alteri inuidens q̄ plus daret̄ illi: clam vni sacerdoti dixit. Si legeres euāgeliū illd̄: In p̄ncipio erat ⁊c. in aure socij mei: me tamē non audiēte; p certo fugabit̄ demon. Sacerdos intelligens versutiā demonis: alte legit. ⁊ cum diceret Uerbū caro factū est ⁊c. ambo demones fugerūt. Plura ad idē narrant̄ ibidē exēpla: q̄. s. demōes p hoc euāgeliū pellunt̄. Sed p̄terea dicit̄ q̄ hoc euangeliū valȝ contra picula fulminis. Narrat̄ em̄. q̄ quidā simul itinerātes dum audissent missam: ⁊ vnus eor̄ expectassȝ audiēdo post misse finem dictū euāgeliū intactus permansit. Alter autē simul trāsiens cū eodē qui non expectauerat hoc euangeliū: in ip̄a via fulgurāte fulmie pcussus fuit hac de causa vt putat̄: ⁊ fulciri pōt per dictum Helinandi. vt ptȝ sermo. j. de hoc eodē sctō ioāne circa hanc lr̄am J. in fine ante K: Rogem⁹ q̄ȝ dn̄m. ⁊c.

¶ Pro sancto Joāne Ser. iij. De eius adoptatione dignissima gloriaq̄ȝ seraphica.

Ego Joānes frater vester: ⁊ pticeps in tribulatione ⁊ patiētia: ⁊ regno in chr̄o iesu. Apoc. .j. A Uerba ista ait ip̄e ioānes euāgelista: q̄bus docemur in mysterio q̄liter regni christi iesu pticipes esse valeam⁹ cū Joāne ⁊ ceteris sanctis. Nam in eo q̄ dicit. Ego Joānes: nobis in exemplū proponit̄ acq̄rende grē diuine. quia s̄m Hier. in interpta. no. Heb. Joānes interptat̄ grā: vel in quo est grā: sine qua non puenit̄ ad vitam. iuxta illud Romaā. vj. Stipendia pctī mors. grā autē dei vita eterna in chr̄o iesu dn̄o nostro. Itē in eo q̄ subdit: frater vester. non q̄dem carnali cognatione: sed sp̄iali regeneratiōe: dat̄ intelligi q̄ nec dei grām: nec vitam eternā habere possum⁹ sine fide vel baptismo chr̄i. iuxta illud Eph. ij. Grā em̄ saluati estis p fidem. ⁊ Joā. iij. Nisi q̄s renat⁹ fuerit ex aqua et sp̄ū sctō: nō intrabit in regnū celor̄. Deniq̄ȝ in eo q̄ addit. pticeps in tribulatōe ⁊ patiētia: ⁊ regno. s. celesti. designat̄ q̄ sicut scribit̄ Act. xiiij. Opt̄et p multas tribulationes nos intrare in regnū dei. vt exponit Ly. Pōdera ergo tu o chr̄iana aīa hec Joānis v̄ba: vt sis in fide ⁊ grā ac patiētia pro chr̄o firma: si vis cū Jesu ⁊ Joāne aliisq̄ȝ sanctis cōregnare in celo: audi q̄d dicat Joānes in p̄misso themate. Ego Joānes frater vester ⁊c. Ex q̄bus verbis pro hoc s̄mone ad honorē beati Joānis tria mysteria eliciemus s̄m q̄ in eis cōmen(datur.

A

¶ Primū de fraternitatis chr̄i grā: ibi. Ego Joānes frater vester in chr̄o.

¶ Scd̄m de veritatis signi noticia: ibi. in tribulatione ⁊ patiētia que sunt signa vera huius

¶ Tertiū de celestiȝ regni gl'ia: cū addit̄. ⁊ reḡ. B

¶ Circa p̄mum de grā fraternitatiȝ chr̄i: qua Joānem chr̄s dn̄s pre cunctis sanctis dignificauit: cū ip̄m in fratrem adoptauit: ⁊ in filiū matri sue cōmendauit. accipiamus hanc cōclusionē: q̄ exēplo Joānis apl'i conandū est oīni fideli: vt sit ver⁹ frat̄ chr̄i ac filius mr̄is dei. Et ostendit̄ rōne tali. q̄r q̄libet chr̄ianus fact⁹ est filius dei in baptismi regeneratiōe. s̄m illud Joā. j. Quotq̄t aūt receperūt eū: de. eis po. fi. dei fieri his qui cre. ⁊c. sed chr̄us est filius dei naturalis. ergo eoip̄o chr̄ianus est frater chr̄i. iuxta illud Heb. ij. Non cōfundit̄ frēs eos vocare di. Narrabo nomē tuum fratribus meis. Hinc Bern̄. sup Canti. dicit. Quid est chr̄ianus sum: nisi q̄ chr̄i frat̄ ⁊ imitator sum. si sum q̄ dicor: vere frater chr̄i sum ⁊ filius dei. q̄ si filius ⁊ heres dei ac coheres chr̄i Amplius. Ex q̄ chr̄us est filius Marie v̄ginis s̄m hūanitatem. ergo ⁊ eoip̄o chr̄ianus est filius adoptiu⁹ spiritualiter ip̄ius v̄ginis gl'iose. Unde Anshel. Si chr̄s inquit oim frat̄: cur non ip̄a que genuit oim mat̄. O btā fiducia. o tutū refugiū: mater dei est mr̄ nostra: Hec ille. O itaq̄ȝ chr̄iane chr̄i frater ⁊ fili marie aduerte tuā dignitatem ⁊ noli degenerare a tam bono patre deo. a tam dilectissimo fratre chr̄o qui sanguinē fudit pro te: ⁊ morte redemit te. noli ɔtēnere tam pie matris. s. gloriose v̄ginis Marie adoptionē filialem. Heu q̄ȝ multi sunt qui hec sūma bona vilipendūt ⁊ se tradūt heu diabolo in filios: peccādo contra deum. De quibus saluator Joā. viij. ait. Uos ex patre diabolo estis: ⁊ deside-

De fraternitatis gratia chr̄i ad Joānem

ria patrꝫ vestri ꝛc. Quid ergo istis sequet̄ nisi ve ꝛ ve. quia peribūt cum diabolo ꝛ angelis eius eterno igne. ipsomet teste Mat. xxv. tanq̄ falsi fratres noīe tm̄ ꝛ nō re. Chrys. Om̄is chr̄ianus q̄ facit pctm̄ falsus est chr̄ianus: nisi peniteat. ꝛ Augu. Humanū est peccare: sed diabolicū in pctō pseuerare. O bone frater mi in chr̄o erubesce prēm habere diabolū ꝛ penitere. Nam cōfusibilius est hoc: q̄ prēm habuisse canem: vel asinū. C

C

Sed circa hoc q̄stiones alique occurrunt.

¶ Prima de huiusmodi adoptionis causis.

¶ Scda de eiꝰ dispositoriis siue ꝟtutibꝰ pmeritoriis.

Chr̄s beatū ioānem adoptauit in filium mr̄is sue ex q̄tuor causis.

Prima q̄stio de causis. vicꝫ q̄re chr̄s dn̄s voluit ipm ioannem cōmendare simpliciter non in obsequiū futurū tm̄: sed quod maximū est in filium adoptiuū ipi gl'iosissime mr̄i Marie. Respondet̄ bm̄ Bern̄. in sermo. sup illud. Stabat iuxta crucē iesu ꝛc. atq̄ Franc̄. ma. ꝛ alios docto. q̄ hoc fecit chr̄s pluribus rōnibus. Prima ratio ex pte sui: vt pceptū de honore parentū impleret: ꝛ implendū nobis cōmendaret. Bern̄. vbi s. Chr̄s viuens matri fuierat vt bonus filius: qui cum iam post mortē fuire nō posset in sui psona: seruitiū per discipulū quē plus amauerat matri honorande exhibuit. Voluit aūt eum non seruū: sed filiū substituere: vt inter ioānem et mr̄em charitatē sanctā extolleret: quā chr̄us in suis discipulis optat. ideo dicit. Ecce mater tua. q̄d est nomē amoris. ꝛ simil'r. Ecce filius tuus. nō ait. Ecce dn̄a tua. ecce fuus tuus. Secūda rō ex pte ꝟginis mr̄is. vt relicta a sponso Joseph q̄ iam ante defunctus fuerat: ꝛ solatio filii destituta: haberet solatiū gratū per filiū adoptiuū. Naꝫ lex adinuenit adoptionē in solatiū liberoꝝ. vt C. de adoptionibus. l. penul. Et hoc erat ꝟgini solatiū valde gratū q̄ predilectū chr̄i discipulū haberet vt filium in oībus obsequiis pcipue sp̄ualibus. s. missis celebrādis corā ea ꝛ sacramētis ministrādis. Valde etiā erat gratū ꝟgini ꝓpter iugeꝫ memoriā filii sui ꝛ mysterii ꝟginalis ptus. q̄ sicut pter naturā erat q̄ ꝟgo pareret: ita pter leges hūanas erat q̄ virgo adoptaret filium. Tertia ratio ex pte Joānis. vt in eccl'ia honorabilior oībus redderet̄ sublimatꝰ per tale puilegiū fraternitatis chr̄i: ꝛ filiationis mr̄is dei: q̄ altissimū sit h̄ puilegiū in alio fmo. agemus. Quarta ratio ex pte nr̄e instructōis: vt agscamꝰ q̄ ineffabili charitate dilexerit nos chr̄s deus noster: q̄ cū non essemus digni fore fui: nihilominꝰ ex charitate voluit nos in psona Joānis adoptare in frēs ꝛ filios dei pr̄is ac ꝟginis matrꝫ. vt dicit Hugo de sctō Vict. Unde Joānes tūc typū tenuit oīum fideliū. nam interptat̄ in quo est gr̄a dei. vnde om̄es in gr̄a existētes sunt frēs chr̄i. Ad hoc fcandū ergo cū esset chr̄s in cruce ꝛ in articulo mortis quā sustinere voluit pro fratribus. i. pro nobis dixit ad mr̄em. Mulier: ecce inq̄t filiꝰ tuus. q. d. Ea diligētia foue electos meos ac si me filiū tuū. q̄ frēs mei adoptiui sunt. Deinde dicit discipulo. Ecce mater tua. q. d. O aīa fidelis cōsidera quātū te diligo: q̄ ego pro te morior. ecce sanguinem pro te fundo. ecce meā. s. genitricē dilectissimā tibi ꝓ matre cōmendo: vt ad ipam secure recurras in oī necessitate. Sic exponit Bern̄. ꝛ exclamādo subdit. dicens. O mirā et inauditā pietatē chr̄i. o q̄ proficuū. o q̄ gloriosum est fore tuū discipulū bone iesu. Quis em̄ pncipiū huius mūdi fuis suis istū honorē exhibuit. q̄ chr̄s suos non seruos vocat: sed amicos ꝛ frēs: ꝛ coheredes.

D

Meritū adoptiōis b. Jo.

D Scda q̄stio. Per q̄lia merita de cōgruo ioānes dispositus fuit vt adoptaret̄ pre ceteris discipl'is. Respondet̄. q̄ sicut colligi pōt ex ꝟbis euāgelii. q̄ pmo p virginitatē: vt mater virgo ꝟgini cōmendaret̄. sicut canit eccl'ia. Nam si bene pēsamus: virginē Mariā semp virgo custodiuit sibi mistrando. Primo a cōceptione et natiuitate ꝟgo angelus. s. custodiuit. Secūdo a desponsatione ꝟgo. s. Joseph suus spōsus. Nam dicit August. lib. de bo. cōiuga. q̄ Joseph fuit a pncipio ꝟgo purissimus. al's hoc eius matrimoniū claudicasset: q̄d non decuit dei filiū. Tertio a morte Joseph custodiuit ministrando sibi chr̄s dn̄s virgo purissimus vsq̄ ad mortem crucis. Et exinde. Quarto ꝟgo Joānes. ergo ꝛc. Proinde dicit̄ in euangelio. q̄ stabat iuxta crucem discipulus ille quē diligebat. s. ꝓpter ꝟginitatē. vt dicit Beda ꝛ eccl'ia. Scdo meruit hoc Joānes per crucꝫ chr̄i cōpassionē piam. vn̄ ꝛ dicit̄ sub cruce astitisse: ad fcandum q̄ si cōpatimur ꝛ cōregnabimus. ad Roman̄. viii.

Tertio per spēalez deuotionē ad Mariā virginē. q̄ vt dicit Fran. ma. ex btā ꝟgine sūma dulcedo diuinalis gr̄e refulgebat: ꝓpter quā viris pfectis erat spēali deuotione desiderabilis. vnde cū ꝟgine stetisse dicit̄. Est ergo credendū pie q̄ Joānes sūma deuotione flagrabat ad familiaritatē ꝟginis Marie: q̄d chr̄s sciens dedit ei hāc occasionē castam ꝛ piissimā: ad fcandū q̄ mūdos hoīes chr̄s specialiꝰ diligit ꝛ exaudit: ꝛ matri in filiū: sibiq̄ in frēm: ac etiaꝫ patri in heredē adoptat. Ro. viii. Qui spiritu dei agunt̄: hi here. ꝛc. E

E

De vere fraternitatis chr̄i noticia.

¶ Circa scdm pncipale de vere fraternitatꝫ chr̄i noticia accipe pro cōclusione ꝟbuꝫ apl'i ꝛ eius sn̄iam. q̄ sūt q̄dam hoīes chr̄iani veri frēs chr̄i: q̄dam falsi. Nam. ii. Cor. xi. apl's dicit. Pericl'is in falsis fr̄ibus. Sicut nēpe pro exēplo videmꝰ q̄ multe sunt monete false int̄ monetas regias. aut rōne materie: q̄ nō de vero auro vl' argento sunt cuse. aut rōne forme. q̄ nō habēt verā formā vel figurā regii numismatis. aut rōne autoritatꝫ in eis deficiētis. q̄ non autoritate regis: sed furtiue vl' occulte sunt facte. aut q̄ non habēt debitū pondꝰ ꝛ valorem. sicuti est in florenis sophisticatis. Jta in chr̄ianis multi falsi reputant̄. Quidā ꝓpterea q̄ nō sunt de vero auro vel argēto charitatꝫ ꝛ ꝟtutis chr̄iani nominis. Quidā ꝓpterea. q̄ non habēt verā formā regiā. i. chr̄i regꝫ per imitatonē debitā: sed viuūt in pctis ꝛ nō penitent. q̄d est diabolicū bm̄ Augu. Quidā sunt furtiue nō regis autoritate cuse. vt heretici ꝛ schismatici q̄ nō curant de autoritate romani pōtificis chr̄i. Alii deniq̄ nō hn̄t pōdus ꝛ valorē: q̄uis habeāt formā. vt q̄ confitent̄ fide chr̄m: factis aūt negāt. Sed hi oēs digni sunt proiici in ignē: vt false monete cū falsis monetariis suis. i. demonibus. Matt. xxv. Tunc dicet his q̄ a sinistris eiꝰ erunt. Jte maledicti in ignē eternū: q̄ patus est diabolo ꝛ angelis eius. Nam ꝛ bm̄ leges falsi monetarii comburunt̄ igne. Hec pmissa patent. C. de fal. mo. falsi nominis. ꝛ. l. Qui noīe. Querit̄ ergo vtrū homo chr̄ianus possit scire per expimentū se esse vere fratrē chr̄i dilectū? Respondet̄ bm̄ Alex. de ales. iii. pte sūme. q. lxxi. q̄ concedendū est per sciam expimentalē posse scire nos habere gr̄am. ꝛ per ɔsequēs esse dilectos chr̄o. Quāuis aūt Bona. sup. i. dist. xvii. videt̄ sentire cōtrariū ꝛ plures alii cū eodē. Juxta illud Eccl's. ix. Nescit homo vtrū odio vel amore dignꝰ sit. Sed bm̄ frēm Angel. de Cla. va. in sūma sua hec sic ɔcordari possunt. q̄ loquēdo de charitate finali pro om̄i tempe ꝛ absolute: non pōt hoc sciri certitudinal'r nisi per reuelationē diuinā. ꝛ sic intelligendū est dictū istoꝝ. Nihil tn̄ repugnat quin possit sciri pro aliq̄ tempe certitudine fidei: ꝛ experimentaliter cognosci ꝑ certissima signa. Sed q̄ sunt illa? Nota bm̄ frēm Ange. vbi supra. q̄ vnū est vere penitētie actio: dum. s. infundit̄ aīe fideli verus ꝛ sensibilis dolor de pctis ex charitate chr̄i: et firmum ꝓpositū vsq̄ ad mortē cauendi de cetero om̄e mortale: ac confitendi ꝛ satisfaciēdi. Nam ps̄ teste. Cor cōtritū ꝛ humiliatū deus non despiciet. i. diligit. F Secundū est iuxta Petrū Aurel. ꝛ Nico. de aus. Feruens affectio ꝛ desideriū ad cōformandū suā voluntate in oībus diuine voluntati vt studeat om̄ia pcepta fuare: ꝛ bonis opibꝰ insudare. Unde Mat. xii. dicit saluator. Quicūq̄ fecerit voluntatē pr̄is mei qui in celis est: ipe meus frater ꝛ soror est. Legenda. Btūs Joānes ab om̄i pctō mūdissimus fuit: ꝛ tam feruēs ad chr̄m sequendū: ac eius voluntatē implendā: q̄ cū Domitianꝰ audito. quia apd̄ Ephesum mltos ad chr̄m cōuertisset iussit eum romam duci: vbi ꝓconsul iuxta edictū impiale Joānem admonebat vt chr̄m negaret: ꝛ a pdicatione noīs eius cessaret. Qui respondit. Obedire optet deo magis q̄ hominibus. nec ergo chr̄m negabo: nec a pdicatione cessabo Tunc ante portā latinā iussus est flagellari: ꝛ ad derisionem in capite tōsurari. Sed Joānes gaudebat pro amore chr̄i contumeliā pati. Tunc iussus est in dolium

An hō possit scire ꝑ expimētū se esse vere fratreꝫ chr̄i.

Certa signa

F

Secundū.

Legenda.

feruentis olei igne de subter candeñ. imergi: sed diuina ꝓtegente gratia illesus exiuit. Ad qđ miraculū ꝓconsul obstupuit: ⁊ libertati reddere voluit: sed impatorem extimuit. Jussu ergo Domitiani in exiliū relegat in insulā que dicit Pathmos: vt p̄dicare chr̄i nomē nequeat. Nimirū Romani q̄uis nullū deū respuerēt: tamen chr̄m deū p̄dicari ꝓhibebant: tum ex eo ꝙ Romanis p̄rius nō appuerat: nec eoꝝ autoritate deus vocatus fuerat. Jpi aūt statuto decreuerāt neminē nisi ipo rum autoritate inter deos cōsecrari debere. tum ex eo ꝙ oīm deoꝝ cultū q̄bus Romani inbuebāt chr̄us euacuabat. Et sic ptz. ꝙ si tu homo vis dilectus chr̄i frater esse pniam agere debes: ⁊ p̄cepta dei firmiter obseruare vt sic valeas ad vitā ingredi. Vñ Leo pa. in ser. Excedit q̄dem. dicit sic. Quo spū de intemerate ṽginis matris viscerib⁹ nascit chr̄s. hoc de sctē eccl'ie vtero renascit chr̄ian⁹: cui vera pax est a dei volūtate nō diuidi: ⁊ in his solis que deus diligit delectari. Hec ille. G

G In deo dulcis delectatio.

Tertiū signū in deo dulcis delectatio vl' iocūdatio: qđ signū ponit ꝺm Pe. aureo. ⁊ Alexā. vbi s. vbi ꝓbat per illud ps. Multi dicūt q̄s ostendit nobis bona. Jbi inq̄t fit q̄stio qua multi hoīes q̄runt a fidelibus: vñ certi sunt ꝙ sint accepti deo ex bonis q̄ faciunt. ⁊ ꝓpha respondēdo dicit. Signatū est sup nos lumen vultus tui dñe: dedisti leticiā in corde meo. Et post pauca. Jn pace dormiā ⁊ reqescam. Hec sunt ergo tria inq̄t ex q̄bus colligit experimentū ꝑ quod aīa sancta cognoscit experimentalr se h̄re grām. s. lumen apud vim rōnalē: leticia apud cōcupiscibilē: pax apud irascibilē. Vñ enim ista tria sunt in aīa sctā: certū expimentū est ꝙ illa sit in gr̄a vere dei. Dico aūt vere. q2 ꝑ hoc differt aīa sancta ab aīa infideli pagana vel heretica. quia aīa sctā hab3 ista vera qñ habet grām. Sed aīa heretica similr ⁊ infidelis nunq̄ habet verū lumē in rōnali: nec verā leticiam in cōcupiscibili: nec verā pacē in irascibili: q̄uis habeat vel h̄re possit iuxta suū errorē iocunditatē cōsciētie ⁊ bonū desideriū: ⁊ lumē rōnis q̄bus delectat i deo: sed hoc nō est verū: imo est sophisticū. sicut est in somniando vel phantasiādo. Vñ illoꝝ iocūditas differt a nostra quantū iocūditas somniātis a iocūditate vigilātis Nam apl's dicit. j. Tim. iiij. ꝙ oēs habēt cauteriatā ꝯsciam. ⁊ Esa. lvj. Non est pax impijs. Sic em̄ in paralytico videm⁹ ꝙ est infirmitas: nec tamē est sensus doloris. sic aīa infidelis habet materiā doloris in se: sed nō sentit dolorē. Jn sana aūt anima nec materia est doloris nec sensus. Jn egro aūt non paralytico est materia doloris ⁊ sensus doloris. Jta in aīa fideli egra ꝑ peccatū est vtrūq̄. Vñ ptz ꝙ sola aīa sctā q̄ est in chr̄i gr̄a ⁊ dilectione habet verā delectationē in deo. sicut ⁊ verū lumē irradiās sup vim rōnalem: ⁊ veram in deo leticiā ac cōsciētie pacem. Hec ꝺm Alexan. H

H Ad ꝓpositum btūs ipe Joānes multiplicē habuit et verā in deo delectationē ac dulcedinē cōsolatiōis. Nam Dioñ. scripsit vnā ep'lam Joāni euāgeliste exultāti in Pathmos. vt dicit Fran. ma. in qua notat q̄ttuor p̄cipua. Vnū est. quia sc̄psit sic. Bene gaudere debes: q2 tu es valde dilectus a vero amabili. Aliđ bene inq̄t gaudere debes: quia tu in hoc mūdo cōuersaris incorruptibilr: sicut angeli in celo. Tertiū est. bñ gaudere debes. quia sic̄ mali patiētes afflictionē in hoc mūdo incipiūt penā inferni: ita tu ꝓpter cōsolationes diuinas tibi factas: incepisti hoc gaudiū paradisi. Quartū: bene gaudere debes. q2 tu debes reuerti de exulatu: q̄uis tu idipm nō ignores Et sic factū est eodē anno Domiciano a senatu interfecto: ⁊ cassato eius edicto Joānes cū gl'ia rediit. Quartum signū. mundanaꝝ cōtēptus ꝓsperitatū et aduersitatū iocunda toleratio. Jaco. iiij. Amicicia huius mundi inimica est deo. Greg. Aduersa letant tolerari mai⁹ est q̄ mortuū suscitare. Legenda.

Legenda. Cōtemptus mundi.

¶ Btūs Joānes docuit cōtemptū mundi: ⁊ aduersa libenter pro chr̄o sustinuit. Unde ipm chr̄us dñs magnis ⁊ multis miraculis letificauit. Ex q̄bus hic aliq̄ inserere sufficiat. Nam Craton ph̄s in foro spectaculū ꝓposuit. duos em̄ iuuenes frēs ditissimos oībus distractis emere fecit duas gemmas p̄ciosas: quas cōfringi iussit corā cunctis ostendeñ. per hoc contēptū mūdi ad philosophandū. Apl's videns ait. Stult⁹ est talis mundi ꝯtēptus: eo ꝙ iuxta doctrinā chr̄i debuissent p̄cipua paupibus erogari: nec pro vana laude hec fieri. Ph̄s ait. Et verus deus tuus ꝓbet reintegret has gēmas. Orante ergo ap'lo reintegrate sunt miracl'ose pfectissime. Vñ ph̄s ⁊ illi duo iuuenes crediderūt ⁊ oēs discipuli eius chr̄m publice p̄dicantes. Jtē duo iuuenes relictis oībus aplm sequētes viderūt obuiañ. q̄ndam seruos suos p̄ciosis vestib⁹ fulgeñ. ⁊ seipos egere cōtristati sunt. Apl's pcipiens hoc iussit: vt auferrēt virgas et a littore maris lapides q̄s cōuertit in aurū ⁊ gemmas: dixitq̄. Probate ꝑ aurifices ⁊ gēmarios istoꝝ veritatē ⁊ p̄ciositatē: ⁊ ite redimite vobis ea q̄ vendidist3. q2 celestia p̄mia pdidistis. estote diuites tempaliter vt in ꝑpetuū mēdicetis. Cumq̄ cōtra diuitias mltis rōnibus disputasset: ecce iuuenis q̄dā mortu⁹ efferebat. Et orante ap'lo p̄sentibus cūctis cōtinuo resurrexit. Cui ap'lus p̄cepit: vt illis duobus discipulis enarraret q̄ vidisset. Qui enarrauit multa de penis inferni ⁊ gl'ia paradisi: dixitq̄. O miseri q̄ indicibilia bona gaudijsq̄ plena palatia ꝑpetua pdidistis: quātaq̄ mala infernalia incurristis: tūc illi ꝓsternētes se misc'diam postulabāt. Quib⁹ apl's. xxx. diebus pniam iniūxit: inter q̄s orarēt vt virge ⁊ lapides ad p̄stinā naturā redirēt. Quo facto oēm grām ṽtutū quā p̄us habuerāt reacceperūt. Jtē p̄terea letificauit chr̄s miraculose p̄seruādo Joānē in aduersis. s. in cōcitata seditione: ⁊ veneni bibitione: ⁊ mortuoꝝ suscitatione. de q̄bus claruit supra ser. j. in Legē.

I Deniq̄ in hora mortis ipm p̄seruauit a dolore: ⁊ eidem appens chr̄s euocauit ad celū dulcissime. vt ibidem patuit. O ergo homo aduerte q̄ bonum est fuire chr̄o qui nō derelinq̄t suos. K I

K De gl'ia celesti Joānis questio.

¶ Circa tertiū gl'ia celesti ioānis querit ad quē ordinē spirituū btōꝝ in celo ioānes sit exaltatus: Ad qđ ponit cōclusio talis: ꝙ. s. Joānes ap'lus ad ordinē seraphicū est assūptus. vt sicut in terris fuit p̄dilectus chr̄i frater adoptat⁹. sic in celis sit chr̄o ꝓximus. Jstud declarat ꝺm Fran. ma. pl'ibus rōnib⁹. ⁊ tñ tres ponemus

¶ Prima ratio maxime charitatis.

¶ Secūda ratio ap'lice dignitatis.

¶ Tertia ratio p̄celse sanctitatis.

Rōne charitatis.

¶ Prima rō charitatis maxie. quia Greg. in hom. Accesserūt ad iesum publicani: dicit. Distincte inq̄t cōuersatiōes hoīm: singuloꝝ agminū angeloꝝ ordinibus congruūt: ⁊ in eoꝝ sortē per cōuersationis silitudinē deputant. Hec ille. Sed q2 seraphici spūs dicunt ab incendio charitat3 ꝺm Dioñ. lib. de ange. hierar. ⁊ ordo seraphicus est a chr̄o maxie dilectus in celesti p̄ria. sicut et pre ceteris cōiunctus. Joānes ṽo a chr̄o fuit p̄dilect⁹: ⁊ totus incēdio charitat3 plenus. cuius signū est: q2 de charitate sp eloq̄a frequentauit: ⁊ vsq̄ ad vltimā senectutē semp discipl'is charitatē cōmendauit. sicut dicit Hiero. sup ep'lam ad Gal. ita ꝙ cū vix inter man⁹ discipuloꝝ ad eccl'iam deferret ad singulas pausas dicere solebat. Filioli diligite alterutrū. Jnterrogat⁹ cur semper sic loq̄ret: R̄ñdit. quia p̄ceptū dñi est. ⁊ si solū hoc fiat sufficit ⁊c. Sequit ergo ꝙ Joannes ad seraph est sublimat⁹.

Ap'lice dignitatis.

Secūda ratio ap'lice dignitatis. q2 sūmo ordini in eccl'ia militāte corr̄ñdet sup̄mus ordo in ecclesia triūphante ꝺm Dioñ. cū excellētia p̄mioꝝ sit ꝺm excellentiā meritoꝝ. Et q2 ordo aploꝝ fuit sup̄mus in ecclesiastica hierarchia. vñ oēs apl'i ad illū ordinē videntur assūpti: inter q̄s Joānes nō fuit de minimis: imo de maximis. ergo habet ꝓpositū

P̄celse sanctitatis.

Tertia ratio precelse sanctitatis: q2 Joānes inter excellētissimos sanctos est vnus. Cū ergo de seraph corruerūt multi etiā de sublimioribus illius ordinis. ergo ꝑ raparatione ruine illi⁹ non solū ad illū ordinē: sed ⁊ ad supiorem ꝑtem illi⁹ credit Joānes assūptus: vtpote maxim⁹ sctūs ⁊ p̄dilectus frater chr̄i adeo ꝙ oīm sctōꝝ videt h̄re pfectiones. sic̄ ⁊ seraphin habēt oīm inferioꝝ pfectiōes. Vñ Petrus Damia. ait. Quid in ṽtutibus incompabiliter ioānes non excedat. apl's nanq̄ est in ep'lis. in euāgelio euāgelista. ꝓpha in Apocalypsi. martyr vtiq̄ fuit. Jtem Po-

licrates eps Ephesior. Joanes pontifex fuit martyr et doctor: in Epheso dormiuit. O ergo btissime Joannes sanctor altissime: et beate virginis Marie fili adoptate: et christi iesu frater amantissime: rogamus te quatenus pro nobis miseris peccatoribus assistas deo patri: et eius filio Jesu ac virgini matri: vt tuis meritis detur nobis gratia et gloria. Amen.

¶ Pro sancto Joane Semo. iiij.

De priuilegior ipsius magnalijs.

A Mantissimus domini habitabit confidenter in eo quasi in thalamo. Deut. xxxiij. A Verba ista optime conueniunt dici de bto Joane apostolo de quo dicit Beda. quod priuilegio amoris precipui ceteris altius a dño meruit honorari. propter quod conuenientissime dicitur in themate de eo: quod sit amantissimus dñi. Item quia Joanes christum dulcissime amauit. per charitatem autem fit vt deus maneat in hoie: et econuerso. j. Joan. iiij. Qui manet in charitate in deo manet: et deus in eo. Unde de eo dicitur in themate. quod habitabit in eo. s. dño: quasi in thalamo: quo notatur amoris suauitas. Denique Petrus Damia. dicit. Quia enim ioannes mirabiliter vixit. s. in christi charitate. ideo mirabiliter obijt. non enim comuni hoim morte transiuit: quia sine dolore obijt: et sponte in sepulcrum ingressus est. Et propter istam securitatem sue mortis bene dicitur de eo in themate nro. confidenter. ad securam mortem precandam: vt habitet in thalamo celestis btitudinis.

Itaque in premissis patet verbis comendari Joanem de prerogatiuis magnis et priuilegijs quibus ipsum christus amantissimum effecit in vita: in morte: et post mortem. Merito ergo dicimus de Joane hec verba. Amantissimus dñi etc. Juxta hec verba considerari libeat: qualibus prerogatiuis vel priuilegijs inter ceteros sctos ioannes prefulgeat: et amantissimus dñi discipulus censeatur. Et de his quia multa sunt sub triplici differentia. licet non precisa tria notemus hic mysteria.

¶ Primum mysterium de priuilegijs magne honorificentie.

¶ Secundum de priuilegijs magne gratie.

¶ Tertium de priuilegijs magne glorie in consumatione.

B de priuilegijs magne honorificentie bti Joanis.

¶ Circa primum mysterium sit conclusio talis. quod christus dñs probatur Joanem amasse magnis priuilegijs honorificentie. Declaratur per quattuor priuilegia. B

¶ Primum dicitur prefigurationis

¶ Secundum cognationis

¶ Tertium electionis

¶ Quartum dignificationis.

Priuilegium prefiguratois

¶ Primum priuilegium prefiguratiois. Nam futurorum prescius deus voluit Joanem et eius sanctitatis altitudinem per multos ante annos ostendere: et per propheram predicari in figura aquile. Ezech. j. vbi habetur quod facies aquile videbatur desuper ipsorum quattuor vultuum animalium. s. hois: leonis et bouis: quibus supueniebat facies aquile. Nam Ezechieli aperti sunt celi et vidit visiones dei: viditque quattuor illas facies in vno animali. Quattuor inquit facies vni. Quo secundum quod dicit Grego. designabatur vna noticia quattuor euangelistarum de verbo incarnato ab eis quadrupliciter descripta. Mattheus namque figuratur in facie hois. quia principaliter describit facta ipsius humanitatis. Marcus in facie leonis. quia principaliter describit christi resurrectionem et regnum. Lucas in facie bouis quod est animal imolaticum. quia principalius describit christi sacerdotium et imolationem in passione. Joanes autem in facie aquile desuper eminentis: in quo designatur ipsius euangelij quoque respectu aliorum excellentia secundum Ly. C

C Questio

Sed quaeri potest. Cur Joanem voluit deus per tam vile animal figurari. nam inter ista animalia visa videtur aquila fore vilius animal. s. hoie: leone: et boue secundum extimationem hoim expimentalem: vt videmus de istorum preciositate. Rndetur secundum docto. quod huiusmodi visiones fiunt a deo secundum representationes similitudis: precipue in tali visione. Est autem aquila inter alia nobili et precipua proprietate generosum animal propter quam congruenter figurat Joanem. Et hoc breuiter ondendo patet per plures proprietates aquile. vt notat Fran. mar. et quidam alij huius tractatores. Prima est. quia aquila habet in solis visu lympiditatem. Nam secundum Dion. vl. c. cele. hierar. aquila irreuerberatis oculis respicit rotam solis. secundum autem Jsido. etiam pullos suos radijs solis obijcit. et quos viderit fixam tenere aciem fouet et nutrit. quos vero flectere intuitum viderit tanque degeneres et adulterinos abijcit. Sic Joannes diuinitatem que lux est inaccessibilis intuitus est pre ceteris. Augusti. sup Joanem. Animalia per que alij euangeliste designantur in terra gradiuntur. At vero Joanes velut aquila volat super nubila infirmitatis humane: et lucem diuine veritatis firmissimis oculis intuetur. Hec ille. Denique Joanes tanque bonus aquila filios suos. i. christianos ad istam lucem examinauit vtrum essent damnabiles vel non: cum dixit. j. Joan. j. Deus lux est: et tenebre in eo non sunt vlle. Sequitur. Si dixerimus quoniam societatem habemus cum eo: scz per fidem et charitatem et in tenebris. s. culpe ambulamus: mentimur et veritatem non facimus. Si autem in luce ambulamus: scz viuendo in meritorijs operibus societatem habemus Secunda proprietas est. quia aquila habet in volatu sublimitatem. quia secundum quod sup Joanem dicit Augu. altius ceteris auibus volat: et pullos suos volare instruit. Deut. xxxij. Sicut aquila prouocat ad volandum pullos suos et sup eos volitans etc. Sic Joanes altius per contemplationem diuinitatis et charitatis deuotionem volauit: et filios suos volare instruit. quosdam tanque puulos paruum volatum: scz vitare pctm. j. Joa. ij. Scribo vobis filioli vt non peccetis: sed et si quis peccauerit aduocatum habemus iesum. s. penitentes. Mediocres autem instruit vt proficientes ad volatum altiorem. s. despicere mundum. j. Joa. ij. Nolite diligere mundum neque ea que in mundo sunt. Perfectos autem ad perfectum volatum. s. ad martyrium. j. Joa. iij. Ille. s. christus pro nobis aiam posuit: et nos debemus pro fratribus animas ponere. Tertia proprietas. quia aquila habet in contuitu acuitatem. Jsido. Etym. libro. Aquila ab acumine oculorum est dicta. s. ab acuo is. eo quod acute videt. tanti ei contuitus esse dicitur. vt cum sup maria feratur penna: nec humanis pateat aspectibus pisciculos natare videat. Sic Joanes altissime in deum volans: in hoc mari magno: .i. in mundo infimos hoies recognouit in christo diligendos. Unde crebro dicebat. Filioli diligite inuicem. et. j. Joa. iiij. Hoc mandatum habemus a deo: vt qui diligit deum diligat et fratrem suum. Si diligamus inuicem: deus in nobis manet. Si quis dixerit diligo deum: et fratrem suum odit mendax est. Ad id dicit etiam glosa. Esa. xl. quod aquila plus oibus auibus et bestijs fetus diligit. et adeo quod secundum Lyram sup Deut. xxxij. quando transfert pullos suos portat ipsos suphumeros suos: vt si sagitta emittatur ab inferiori: primum ipsa eam. s. recipiat quam pulli percutiantur. Sic Joannes plenus fuit charitate erga christum et fratres: vt morti se offerret pro suis filijs. quod patet in legenda de veneni bibitione et alijs. Quarta proprietas. quia aquila habet in nido arduitatem. Nam scribitur Job. xxxix. Jn arduis ponit nidum suum: in petris et preruptis silicibus comoratur. Sic Joanes negociatus circa mysteria difficillima et arduissima sanctissime trinitatis: nidificauit in foraminibus petre excellentissime. i. in vulneribus christi iesu vbi continue mansit per iugem cogitatum et affectum. Jn quo et nobis itidem faciendi datur exemplum. Unde christus hortatur aiam Cant. ij. dicens. Surge propera amica mea et veni in foraminibus petre etc. O itaque anima christiana stude cum Joanne imitari christum more generose aquile etc. Alias plures proprietates aquile que poni solent causa breuitatis dimitto. D Secundum priuilegium cognationis. quia Joanes fuit cognatus christi secundum carnis propaginem. Fuit enim ex stirpe beate anne ex qua prodierunt tres rami preciosissimi. s. mater dñi Maria: et due sorores eius. s. maria Jacobi vicz mater. quia de ista fuit natus Jacobus minor Simonque et Judas: qui dicitur Taddeus apli: et Joseph qui cognominatus est iustus. et fuit vnus discipulorum. Et tertia maria que dicitur Salome. s. filia: vel zebedei vxor. de qua natus est Joanes apls et euangelista: et Jacobus maior. Ut autem cognoscamus quam magnum sit hoc Joanis priuilegium. Aduertendum quod Joanes quadrupliciter est nobilitatus ex cognatione christi. Primo nobilitate regali. quia christus et mater eius fuerunt de semine Dauid regis. Ro. j. Scdo nobilitate sacerdotij. quia mater christi fuit cognata ipsius Helisabet matris baptiste. que tamen fuit de filiabus Aaron. Lu. j. et eodem modo mater huius Joanis fuit cognata Helisabet. eo quod fuit soror matris christi. Tertio nobilitate spuali que maior est precedenter dictis, sicut anima in-

Scda proprietas.

Tertia proprietas.

Proprietates Aquile.

Quarta proprietas.

D Priuilegium cognatiois

Quadrupliciter nobilitatus est Joanes.

compabiliter preciosior est corpe: nimirũ hec nobilitas consistit in virtutũ decore ꝛ sctitatis gr̃a que potior est omi nobilitate generis. vt d̄r Hiero. in ep̃la ad Gualterum de Celio monte. Ille inq̄t apud deũ potior est: nõ quẽ nobilitas carnis: aut dignitas seculi: sed quẽ deuotio fidei ꝛ vita sancta cõmendat. Hec ille. Itẽ extra de p̄ben. ꝛ dig. c. Uenerabilis. habet̃ ꝙ nõ generꝫ: sed v̄tutum nobilitas: vitecꝫ honestas gratũ deo faciũt. Naz ꝛ chr̃s dñs non elegit ẜm carnẽ nobiles: sed ignobiles ac paupes. quia nõ est p̄sonarꝫ acceptio apud ip̄um. Hec ibi. Ad idẽ est ph̃s. ij. Rhet. vi. Melius est nobilẽ esse v̄tutibus q̃ generositate parentũ. Vñ Joannes in hac sctã chr̃i genealogia fuit multũ nobilitat⁹ v̄tutũ decore ꝛ gr̃a. ideocꝫ ip̄m chr̃s pre ceteris nobilitauit fraternali adoptione q̃ p̄cellit angelicã nobilitatẽ: ꝛ oim indiuiduorꝫ hũanorꝫ quãtũcunqꝫ p̄magnificorꝫ: regũ: ꝛ impatorũ. Preterea q̃rto nobilitat⁹ est Joãnes nobilitate diuiali; q2 per cognationẽ ad chr̃m habet affinitatẽ ad v̄bum dei ꝛ p̄rem ac sp̄m sctm̃ q̄dãmodo. quia ex hoc ꝙ sponsa alicui sponso copulat̃: q̄libet german⁹ sponse cũ sponso affinitate cõiungit̃. extra de cõsan. ꝛ affi. c. Nõ debet. Et q2 chr̃i hũanitas erat germana ioãni. q̃ñ ẜ ipsa fuit cũ v̄bo vnita: tũc ioãnes extitit deo cõiunctus affinitatis cognatiõe. O q̃ maxima hec nobilitas. E

E Electionis. Tertiũ p̄uilegiũ electiõis. q2 ip̄m ioãnem chr̃s dñs elegit ꝛ vocauit ad ap̃latũ. Qui ordo ẜm Dioñ. lib. de cele. hierar. inter om̃es ordines sanctorꝫ est summus ꝛ chr̃o vicinior. sicut ꝛ ordo seraphin in celo. Vñ ap̃li excellẽtius ꝛ vicini⁹ chr̃i radiũ p̄ceperũt. In hoc aũt ordine ioãnes magno p̄uilegio est sublimat⁹. Nam in vocatione a chr̃o sortit⁹ fuit q̃rtũ locũ. q2 in vocatiõe ap̃lorum p̄mus fuit Andreas. scd̄s fuit Petrus. tertius Iacobus maior. q̃rtus Joãnes. vt habet̃ Joã. j. ꝛ Matt. iiij. Sed post dñi resurrectionẽ Joãnes semp fuit scd̄s post btm̃ Petrũ. Vñ Act. j. Lucas numerãs ap̃los post ascensionẽ ponit scd̄m Joãnem imediate post Petrum. Et in symbolo eccl̃ie primũ articulũ Petrus tanq̃ caput ponẽs. mox scd̄m posuit Joãnes. s. Et in iesum christum filiũ eius vnicũ. Sed q̃ritur q̃re sic ioãnis status in ap̃latũ mutatus est? R̃ndet̃ ẜm Fran. ma. sniam. ꝙ status ap̃lorꝫ post aduentũ sp̄ũsancti fuit multo p̄fectior q̃ ante. ita ꝙ melius fuit in illo statu esse q̃rtũ: q̃ in anteriori statu esse primũ. Et q2 in eccl̃ia non sũt faciende p̄motiones ẜm ordinẽ t̃pis vel originis: sed ẜm altitudinẽ v̄tutis ꝛ p̄fectionis: de. p̄ben. ꝛ dig. c. Uenerabilis. Joãnes ergo q̃uis vocatione fuerit q̃rtus q̄d ei cõpetebat p̄pter maiorẽ cõformitatẽ ad chr̃m. iuxta illd̄ Dañ. iiij. Species q̃rti silis fuit filio dei: tñ postea quãdo chr̃s adoptauit eum in frẽm: discipuli ex hoc cognoscentes ip̄m fore dignissimũ: sp̄ũsancto inspirati scd̄m eidem locũ post Petrꝫ quẽ p̄fecerat chr̃s imediate dederunt: vt Petrus ꝛ Joãnes essent in capite ap̃latus: q̃m his p̄ncipalius chr̃s eccl̃iam cõmendauit tanq̃ sanctioribus ꝛ p̄fectiorib⁹. De Petro q̄dem claret: cũ ait. Tu es Petrus ꝛ sup hanc petrã edificabo eccl̃iam meã ꝛc. Mat. xvj. ꝛ Joã. vlt. Pasce oues meas. Joãni aũt commendauit de cruce m̃rem que tũc erat ipsa sctã eccl̃ia. q2 cũ eccl̃ia nihil aliud sit q̃ cõgregatio fideliũ. vt dist. xciij. legimus. t̃pe passionis in sola v̄gine fides remãsit ꝛ in aliis defecit. ergo tũc eccl̃ia Joãni: ꝛ ip̃a eccl̃ie mater virgo Maria (vt sit oibus mater gr̃e) cõmendata est. Quartũ priuilegiũ dignificatõis. q2 Joãnẽ chr̃s adeo sublimauit dignitate: vt oim ordinũ sctõrꝫ dignitatem p̄ticipauerit. Fuit eñ p̄riarcha. q2 p̄ncipalis p̄r ꝛ pastor septẽ eccl̃iarꝫ q̄s informabat. vt p̄tꝫ Apoc. j. Fuit etiã p̄pheta noui testamẽti vt ibidẽ. nec in toto. s. nouo testa. liber p̄phetialis habet̃: nisi Apocalypsis. Beatus ait q̄ legit ꝛ audit v̄ba p̄phetie huius. c. j. Itẽ fuit ap̃ls vt patuit. Fuit ꝛ euãgelista. vt in euãgelio. Fuit martyr. vt infra dicet̃. Fuit cõfessor: ep̃s: ꝛ doctor: ac magr̃ eccl̃iarꝫ Asie. vt dicit Hiero. li. cõtra Joui. Fuit v̄go. fuit et̃ m̃rimonio cõsecrat⁹. sicut ꝛ Joseph ꝛ virgo Maria. q2 fuit sponsus de nuptijs vocatus ẜm Hiero. in p̄logo sup Joã. Fuit postq̃ sponsam dereliq̄t ꝛ viduitatis gr̃a consecrata eius v̄ginitas. Fuit religiosus in votis: castitatis: pauptatis: ꝛ obedientie. s. in p̄fectissima religione discipulorꝫ chr̃i. Et vt cõcludã: nihil p̄fectionis vel gr̃e ꝛ sctitatis Joãni defuit: sed omi gratia plenus probat̃. O ergo bone iesu quãta dignitate ꝛ honorificentiã sũma tuos dilectos decoras? O q̃ bonũ ꝛ iocundũ tibi deseruire. O dignissime ap̃le Joãnes nunc in celo regnans nostri memẽto. G

G Priuilegiũ v̄ginitatis. ¶ Circa scd̄m p̄ncipale sit cõclusio. ꝙ chr̃s dñs pre ceteris amauit Joãnem ap̃lm magnarꝫ p̄uilegijs gratiarum ꝛ v̄tutum. Claret p̄cipue per q̃ttuor alia a p̄dictꝫ priuilegia. Primũ priuilegiũ v̄ginitatis. quia vt canit eccl̃ia de ip̃o. Uirgo electus a dño: v̄go in euum p̄mansit. Questio. Querit̃ vtrũ v̄ginitas Joãnis fuerit p̄cellentissima: vel p̄fectissima? Ratio q̄stionis est obiectio quã facit Uictor sic. Uirginitas p̄fecta est p̄petue incorruptionis meditatio. vt ait Augu. Sed Joãnes p̄positũ v̄ginitatis nõ habuit. quia nubere voluit: et de nuptijs est vocatus a chr̃o q̃ñ aquã in vinũ cõuertit ẜm Hierony. Gorrãcꝫ ꝛ Lyrã. ꝛ cõmuniter ẜm om̃es tenendũ. sic dicit Gorra. eo ꝙ maior autoritas p̄currit. Quõ ergo p̄fectus virgo fuit cũ nubere intẽdit? Sed ad id respõdet̃ ẜm Gorrã sup Joãne dupl̃r. Uno modo ꝙ Joãnes non p̄sensit absolute in copulã carnis: sed sicut v̄go Maria dispositioni sp̄ũsancti se cõmisit. Uoluit aũt chr̃s vt ioannes matrimoniũ cõtraheret ꝛ tamẽ virgo p̄maneret vt sic p̄uenientiã cũ sua m̃re v̄gine h̃ret cui cõmendanda erat. Alio modo dicit̃ esto ꝙ cõsenserit absolute: tñ v̄ginitas eius non fuit p̄ hoc minuta. Tum quia licite cõsensit: ꝛ p̄positũ mutauit manẽte corp̄is integritate. Tum quia penitere potuit. ꝛ p̄ hoc v̄ginitas recupat̃: quãdo solo mẽtis cõsensu nõ tamẽ carne est amissa. hec Gorra. Ad q̄sitũ ergo r̃ndet̃. ꝙ Joannis v̄ginitas p̄fectissima: imo ꝛ post chr̃i et m̃ris eius v̄ginitatẽ p̄ oibus p̄cellẽtissima. p̄batur p̄rio ex hoc. ꝙ p̄ oibus est a chr̃o deo amata ꝛ dotata in vita. Tũ quia sũma in chr̃o delectatione est repleta. Petrus Dami. in ser. Joãnes q2 carnis sibi ap̄tauit illecebras: celestiũ epularꝫ delitiis fruebat̃: ꝛ diuinit⁹ cõcessum est illi: vt p̄mus esset in redẽptoris amore. Tũ quia sũma sap̄ia est illustrata. Hierony. cõtra Jouinia. Joãnes q̃si aquila ad sũma volat ꝛ ad ip̄m p̄rem p̄uenit di. In p̄ncipio erat v̄bum. Exposuit v̄ginitas q̄d nuptie nõ poterant. Tum deniqꝫ. q2 in frẽm a chr̃o: ꝛ in filiũ a m̃re v̄gine est adoptata. Hiero. vbi supra. Ut breui ẜmone doceã cui⁹ priuilegij sit Joãnes: imo in Joãne v̄ginitas. a dño v̄gine mater virgo v̄gini discipulo cõmendat. Hec ille. Secũdo pre omibus est amata ꝛ dotata in morte. quia a dolore fuit extraneus: sicut ꝛ a corruptiõe alien⁹. ẜm Hiero. Tertio post mortẽ. q2 miracl̃ose in sepulchro mãna scaturiuit: ꝛ in celo aureolã p̄meruit. Petrus Damia. Perpẽdite quid delitiarꝫ incorruptio corp̄is habeat in celo si cibũ celi germiet in sepulchro. Nimirꝫ mãna v̄ginitatẽ p̄cat. Tũ q2 colore est alba ꝛ v̄ginitas puritate nitida. Tum q2 origine est celica ꝛ v̄ginitas angelorꝫ socia. Tum q2 sapore dulcissima: ꝛ v̄ginitas christo deo amantissima. O ergo om̃es casti hoies gaudete. quia christus amat vos in vita: in morte: ꝛ post mortem. O om̃es carnales timete. quia deo odibiles estis in vita: in morte: et post mortẽ. Agite ergo penitentiã. H Scd̄m priuilegium luminositatis. quia sicut v̄ginitate fuit pre ceteris purior: ita ꝛ maioris gr̃e ꝛ sap̄iẽtie lumẽ accepit. Dicit eñ Augu. li. de vera religione. ꝙ nihil magis impedit ad veritatẽ p̄cipiendã q̃ vita libidinibus. s. dedita. cõtra. ph̃s. ergo p̄ p̄trariũ vita mũda est luci apta. sic fuit in Joãne q̄ intantũ est illũinatus vt diceret sic. In p̄ncipio erat v̄bũ: ꝛ ver. e. ap deũ. ꝛc. Ut ip̄e a Dionysio in ep̃la quã sibi scribit vocet̃ euãgelij sol: ꝛ eius doctrina radius splẽdidissimus. Itẽ forti⁹ dicã cũ Orige. Btũs ait Joãnes velut aq̄la supuolat: non solũ que intelligi aut dici possunt: verũetiã oẽm intellectũ ꝛ p̄cationẽ excedunt. Hec ille. Deniqꝫ ẜm hec nota. ꝙ docto. de hoc euãgelio Joãnis testant̃ p̄cipua tria magnalia. Prĩm est q̄d dicit Orige. oẽm intellectũ excedere vt patuit. etiam angelorꝫ. ꝛ hoc quo ad plenã comp̄hensionẽ de v̄bo diuino: adeo ꝙ Paulus raptus in celũ: ꝛ rediens

Ordo apl̃atus

Vocatiõe q̃rtus.

Priuilegiũ dignificationis.

Joãnis v̄ginitas p̄fectissima.

H Luminositatis.

dixerit de hoc: Uidi arcana dei que nō licet hoībus loqui. Scdm est qd refert Augu. lib. de ciui. dei. s. q Joānes in ipo euāgelio tam alte intonuit. q si aliquantulū altius itonuisset: totus mūdus cape nō potuisset. Tertium est ibidē btūs Augu. narrat Platonicos dixisse illud Joānis scriptū. In pncipio erat vbum .7c. aureis litterꝫ debere scribi: 7 poni in solēnissimis locis. De huius autē euāgelij efficacia exēpla sunt sermo. ij. in fine

I Charitatis. I Tertiū priuilegiū charitatꝫ. quia vt dr Bern. Joannes dilexit chrm dulcius. licet Petrus dilexerit fortius. 7 sic ioānes dulcedine charitatis fuit plen⁹: adeo q in sinu iesu singulariter recūberet. pp̄ter qd ipe nominat i euāgelio discipls quē diligebat iesus. Sꝫ qrit qli deuotiōe charitas chri dulcescit in hoie? Respondet q hoc edocet in ioāne. qui pcipue circa tria mysteria scribit in euāgelio. discipulus quē diligebat iesus. Quo dat intelligi. q charitatis dulcedinē tales experiunt. s. q circa hec tria spēalem habēt deuotionē. Primo circa mysteriū eucharistie. vt ptꝫ Joā. xiij. in cena dni qn chrs instituit eucharistie sacrm. dicit em ibi ioānes discipls quē diligebat iesus. quo dat intelligi q ardebat charitate ad sacrm. Secūdo in mysterio dnice passionis. Joā. xix. Cum vidisset iesus discipulū quez diligebat. quo intelligi dat. quia ardebat totus ad crucis passionē visam. Tertio circa mysteriū resurrectionis 7 appitionis chri vt Joan. xxj. quo dat intelligi. q ardebat ad cōtemplationē chri 7 eius glorie desiderabilis. Itaq q deuote circa hec tria recolēda isistit: dulcedinem hauriet.

K Adoptiue fraternitatꝫ. K Quartū priuilegiū adoptiue fraternitatis. Nam Petrus Damia. dicit. Sicut inquit christus dixit discipulis. Hoc est corpus meū: 7 tantus fuit in vbis effectus: vt ilico panis ille dnicum corpus fieret. ita ex quadā silitudine: cum dixit matri. Hic est filius tuus. si audeamus dicere. btūs ioānes non soluꝫ filij potitus est nomie: sed pp̄ter illa vba dnica quodam maius necessitatis sacrm apud beatā vginē meruit obtinere. Ex hoc g ioānes fact⁹ est filius vginis: chri frater adoptiu⁹: eius thesaurari⁹ dignissim⁹. Si em digniorē iuenisset 7 meliorē chrs: tantū thesaurꝫ. s. mrem pdilectam illi cōmisisset. O qꝫ maximū hoc Joānis priuilegiū. qꝛ ex hoc ioānes in ptāte habet fontē miscdie: thesaurū diuie grē: 7 portā celestis prie. O g pctōres: thesaurū diuie grē: 7 portā celestis prie. O g pctores: secure potestꝫ ad ioānem accedere: vt miscdiam inueniatis postqꝫ habet in ptāte Mariā mrem miscdie. O iusti hoies secure ad ioānem accedere potestꝫ pro ampliori grā. qꝛ habet mrem grē 7 fontem. s. Mariā. O qꝫ fideles in hoc exilio secure acceditis ad ioānem habentem portā paradisi in custodia. s. Mariam.

L De priuilegiis glie singularis. L ¶ Circa tertiū pncipale de priuilegiis glie singularis cōclusio. q chrs dns ioānem nō soliū in vita pre ceteris amauit: sed 7 in morte 7 post mortez maxis priuilegiis preglificauit. Prima glia siue priuilegiū martyrij 7 ei⁹ pmiatiōis. qꝛ fm Fran. ma. credit coronā martyrij meruisse. hoc em cōsistit in cōsensu mentis: 7 nō tam in passione corpis. alioqn qui inuit⁹ occidit esset martyr. 7 iō qꝛ morti se exposuit sponte: 7 non semel: sed pluries. vt ptꝫ in imersione olei: 7 potatiōe mortiferi veneni. ergo qꝫuis diuino miraclo fuerit pseruat⁹: tn̄ merito martyrij non fuit puatus. Cōcor. dr 7 Lyr. sup ps. lxix. Idem pbat Grego. iiij. moral. di. Jacob⁹ 7 ioānes non vterqꝫ per martyriū occubuit: 7 tamē q vterqꝫ calicē dni bibere audierūt. Joānes nequaqꝫ p martyriū vitam finiuit: sed tn̄ martyr extitit. qꝛ passionē quā suscepit in corpore suauit in mēte. Et nos ergo hoc exēplo sine ferro martyres esse possumus: si patiam in aio veraciter custodimus. Hec Grego. Idē tenet Petrus Damia. Idē 7 Bern. cū quo Fran. ma. distinguit qtuor martyrii genera que inueniunt in sacra scptura.

Martyri corporali debet aureola. Primū est in aia 7 corpe simul. vt martyriū chri. Scdm in corpe tm̄. sic fuit martyriū stephani q in corpe patiēs: in anima fuit letus. Tertiū est in aia tm̄modo. sic matris dni martyriū per gladiū cōpassionis. Quartū qd cōsumat in voluntate cū corpalis vite pro chro effectuali expositiōe. sic fuit martyriū Joānis. Et lꝫ fm ppriā 7 pfectā rōnē aureola martyrij debeat mortis pene: quā ioānes non ptulit. tamē hoc fuit deo faciente miraculose nō ad diminutionē glie: sed potius ad decorē singularis priuilegij ioānis. Unde teneo cū nro Fran. q ioānes ex spēali grā habet aureolam. Secūda glia cōseruatiōis. qa sicut a corruptiōe carnis: sic a dolore mortis fuit alien⁹ fm Hiero. in plogo. Et hoc priuilegiū tale 7 tantū est: q etiā ipe chrs noluit priuilegiū hoc habere: sed acerbissimos dolores pati pro nobis: sola chri mater hoc priuilegiū adepta est 7 ioānes.

M Tertia glia inuitationis. quia a chro dno mō singularissimo apparēte cuz suis apls 7 sctis est ad celū inuitatus. Alij qdeꝫ sancti inuitant per angelū vel angelos deducētes. Sed beatus ioānes psonaliter per chrm: sicut 7 vgo Maria fm Petrū Damia. 7 tunc chrm credim⁹ cōmitasse totā celestem curiā. vt patuit smo. ij. in fine. Sed querit vtrū ioānes fuerit vere mortuus? Ratio qstionis est. qꝛ de eo dixit iesus Joā. vlt. Sic eū volo manere donec veniam. Chrs autē vēturus est in iudicio. ergo 7c. Ad id respondeo fm Fran. may. aliis quoqꝫ omissis opinionū pluritatibus 7 psecutionibus variis. quia min⁹ edificāt simplices. Dicendū q circa hoc vnū eligēdū est de istis viis sequētibus. Prima est. q ioānes sit sine morte trāslatus viuus ad paradisum terrestrē. sicut Enoch 7 Helias. 7 q in fine mūdi cū eisdē sit vēturus 7 ab antichro occidēdus. Unde dic Theophi. in glo. sup Joā. Chrs non negauit ioānem mori. nam qcquid oritur morit: sed dixit. volo eū viuere vsqꝫ ad finē mundi: 7 tunc pro me martyriū patiet. 7 si assignet eius sepulchrū: viuēs illd itrauit: 7 postea discessit. hec ille. Scda via ē. q ioānes nō sit mortu⁹: nec moriet vsqꝫ ad diem iudicij: 7 q sit viuus trāslatus in celū: moritur⁹ mira celeritate cum illis qui obuiā chro ibūt in aera. 7 sic transibūt priua morte ad imortalitatē. vt dicit August. xx. de ciui. dei. Isti fulciūt se per illud Mat. xvj. Sunt qdam de hic stantibus qui nō gustabūt mortē donec videāt filiū hois venientē in regno. nam illud nō pōt verificari ad lrām de aliis. qꝛ oēs ibi stantes gustauerūt mortē. ergo optet vificari de ioāne. ista tn̄ mors corpis glificati ioānis esset miraclosa: cum per diuinā potentiā qdcunqꝫ corpus glorificatū posset mori. Tertia via. q ipse sit vltimate glificatus in celo 7 nunqꝫ mortu⁹: nec moritur⁹. pp̄ter illud Joā. xxj. Exiit smo q discipls ille nō morit. Sed hec via est nimis dura. qꝛ chrus 7 eius mat mortui sūt: nec aliqs excipit ab illa lege cōmuni mortis. Quarta via. q sit mortu⁹: 7 subito resuscitat⁹: 7 corpe 7 aia glorificatus in celo. sicut 7 btā vgo Maria. vt dic Hiero. in ser. de assumptiōe. Et dicit Fran. ma. q ista. s. quarta via esse videt magis clara. licet scda magis consona sit autoritatibus allegatis. Nimirū hoc cōuenit diuine liberalitati. vt sicut in mūdo custodiuit corp⁹ ioānis a corruptione 7 lesione feruētis olei 7 veneni 7 mortis dolore. ita nō min⁹ liberalis esset accelerādo eius resurrectionē 7 glificationē in celo. Cōuenit etiā ioānis dignitati pp̄ter priuilegia sctitatꝫ eius excellētissima. Quarta glia pcelse coronatōis. qꝛ fulget ioānes coronis non solum precelsa aurea: sed aureolis vginitatis: pdicationis: 7 martyrij. vt patuit. O g btissime ioannes: merito diceris ioānes a donatione grāꝫ. O gliosissime sctōꝫ. O amantissime chri apls pp̄ter nomē tuū 7 chri: ac ei⁹ vginis mris amorē impetra nobis grām 7 gliam.

Utrū ioānes sit vere mortuus ex viis sequētibus.

Scda via

Tertia via

Quarta via

De Innocētibus. Ser. j. cum legenda.

Ecce ego et pueri mei:

A qs dedit mihi dns in signū isrl. Esa. viij. A Uerbū est dni iesu saluatoris ad lrām p pphetam alloquēdo vniuersum poplm dicētis. Ecce ego. s. chrs dei filius incarnat⁹: 7 de vgine natus. 7 pueri mei .i. infantes p me occisi ab Herode: quos dedit mihi dominus. Sic em rex magnus filiū suum cōsecrans in militem: multos alios cū eo solet milites pscrare: vel qn ipm inthronizat in regnū nouos sibi ministros 7 approdianos ac milites deputat. sic deus pater filio suo iesu in hui⁹ mūdi militiā 7 regnū itroducto in natitate multos milites 7 ministros approdianosqꝫ puulos hos voluit sibi adunare vel sociare tanqꝫ chro in puericia con

formes: vt doceret. quia non solū ab adultis vult deus laudari in celesti regno: sed etiam per pueros baptizatos in fide chri. Proinde ps. cxij. Laudate pueri dn̄m: laudate nomē dn̄i. qđ est aliud thema. Sed qm̄ hoc erat vnū signū aduētus chri ante p̄dictū per Hiere. c. xxxi. Vox in rama audita est: plora. ⁊ vlula. mu. Rachel plorans filios suos ꝑut allegat Mat. ij. impletū tūc. Propterea merito dicit in themate. ꝙ hoc in signū isrl̄ fuit. Unde ad honorē istoꝝ innocentū accipim⁹ ṽba p̄dicta: in q̄bus ac si gl'iando dicit chr̄s de eis. Ecce ego ⁊ pueri mei ⁊c. In q̄bus ṽbis isti sancti cōmendant: ⁊ in exēplū nobis ꝓponunt p̄cipue de tribus. ⁊ b̄m hec tria mysteria notemus.

¶ Primo de chriformi innocentia. Ego ⁊ pueri dicti a puritate innocentie.

¶ Scđo de diuinali complacentia: cum dici. mei. s. speciali acceptatiōe: quos dedit mihi dn̄s.

¶ Tertio de exēplari b̄cantia: q: dicit. in signū isrl̄.

B Innocentia sūma iusticia ¶ Circa p̄mū pro cōclusione accipiamus dictū B Augustini lib. de vera innocētia: ꝙ. s. vera innocētia sūma est iusticia quā habere debet oīs chr̄icola. Hec ptz quia sc̄ptū est ps. xxxvj. Custodi innocentiā ⁊ vide equitatem: qm̄ sunt reliq̄e hoi pacifico. sequit. Iniusti autē disꝑibunt: simul reliq̄e impioꝝ interibūt. i. filij qui sunt imitatores paternoꝝ scelerū. Hinc idē ps. xxiij. querit Quis ascēdet in montē dn̄i: aut q̄s stabit in loco sancto eius. s. in celo? R̄ndet. Innocēs manibus ⁊ mūdo corde: q̄ nō acce. in va. ani. suā: nec iura. in do. primo suo. Hic accipiet b̄ndictionē a dn̄o: ⁊ mise. a deo salu. suo ⁊c Et si querat. in q̄bus cōsistit vera innocētia. Nota ꝙ vt notat in ipīs ṽbis ps. vera innocētia ad quam tenent chr̄iani cōsistit in his q̄ttuoꝛ cōditionibus. Prima est. ꝙ neminē ledat ope: ideo dicit. Innocēs manib⁹. Manus em̄ b̄cant opa. q: man⁹ est organū organoꝝ. iij. de ania. Nā de innocētibus siue in ꝑsona vel substātia: siue in fama. Augu. in sermo. hodier. dicit sic. In sc̄pturis diuis frēs charissimi bonos ⁊ iustos viros ꝑsecutionē maloꝝ semꝑ sustinuisse cog̃scimus. sed si dilig̃ter cōsideram⁹: inueniemus illos maiora supplicia sustinere q̄ faciunt:

Cōditiones innocentie. q̄ꝫ qui sustinere vident. Oīs homo em̄ qui aliū in corpore ꝑseq̄it: ðus ipe in corde ꝑsecutionē sustinere cognoscit. Nam si etiā ille aliq̄d de substātia illius tulerit maius ipe sibi dispendiū facit. quia nemo habet iniustū lucrū sine iusto damno. Lucrū in arca: damnū in ꝯsciētia tulit vesteꝫ: ⁊ ꝑdidit fidem: acq̄rit pecuniā: ⁊ ꝑdidit iusticiā. Sed hoc hoīes ideo faciunt. quia diem nouissimū attēdere nolūt. Sed qđ nolunt modo salubrit̄ cogitare: necesse habēt postea sine vllo remedio sustiere. s.

Secunda in inferno. Hec ille. Secūda cōditio. ꝙ neminē odiat in corde. ideo dicit. ⁊ mundo corde. Unde. xxiij. q. j. §. Ad hoc. scribit ꝙ tria sunt q̄ male remunerāt suos hospites. s. mus in pera: serpens in gremio: ⁊ ignis in sinu. tale est odiū in corde. quia sicut mus corrodit sc̄tā desideria ⁊ merita. ⁊ sic serpēs venenādo mordet coꝛ atq̄ꝫ interficit. ⁊ sic ignis incēdit ⁊ oīa gratuita cōsumit. j. Jo.

Tertia iij. Qui non diligit frēm suū manet in morte. Tertia conditio. ꝙ nemini iniuriā faciat ore. Unde subdit. nec iurauit in dolo primo suo. s. ipm̄ fallacit̄ decipiēdo. Nimirū cōtra dolosa ṽba idem ps. remediū optimū dicit. Quid deƀ tibi aut q̄d apponat tibi ad linguā dolosam Sagitte potētis acute cū carbo. deso. q. d. cogitare debes hō q̄d tibi det: vel q̄ pena infert ꝑ dolo lingue tue. q: sagitte potētis. i. ipīus dei oīpotētis: q̄ te penis varijs puniet tanq̄ꝫ sagittis repēte ⁊ inspate mortꝫ occur-

Quarta su: cū carbonib⁹ desolatorijs. i. ignis inferni. Quarta conditio vere innocētie est. ꝙ nec seipum ledat. s. malo culpe. Unde dicit. q̄ nō accepit in vano aiaꝫ suā. Uanū dicit pctm̄ oīe. quia per illud impedit ne hō attingat ad finē suū. s. btitudinē. Frustra q̄ppe dicit qđ nō attingit finem suū. ij. physicoꝝ. ⁊. j. celi. Itaq̄ꝫ parū esset vel valeret hoī aliis non nocere: ⁊ seipm̄ ledere pctō. ergo ⁊c. August. lib. de vera innocētia. Illa inq̄t vera est innocentia: q̄ nec sibi nocet: nec cuiq̄ꝫ. Ad ꝓpositū. Isti bti pueri merito nobis ꝓponunt in exemplū: ⁊ cōmendantur de innocētie puritate. quia nulli nocuerūt: nec sibi. vt canitur de eis: ꝙ sine macula sunt ante thronū dei. Et tu ergo o homo stude cauere te ab omni malo. quia vt dicit Augu. in sermo. Ueniet dies quādo nulli bono erit male: ⁊ nulli malo erit bene. Forte inq̄t ⁊ nunc sic. sed quod nunc est in occulto: tunc erit in manifesto. Tibi quare male? rñsurus es. Egestas angit: difficultas premit. tibi male est: quia paterꝫ mala. Et quō bene est illi q̄ est ipum malū? Multū interest inter malū pati: et malū esse. Tibi male esse dicis: quia malā habes vitā. Et quomō putas illi bene esse pōt: q̄ malā habet aiam? Hec ibi. O chr̄iane fua innocentiā quā debes. C

C De cōplacētia diuinali innocentie. ¶ Circa scđm p̄ncipale de complacētia diuinali accipiamus cōclusionē. ꝙ isti sancti innocētes pueri fuerūt chr̄o dn̄o cōplacentes: ⁊ specialit̄ accepti. Et h̄ ptz p̄mo rōne silitudinis. quia scribit Eccli. xiij. Oīe aial diligit sibi simile. sic ⁊ oīs homo primū suū. vnde silitudo est causa cōplacētie ⁊ dilectionis. vt videm⁹ etiā apud p̄ncipes ꝙ tales seruos diligūt quales ⁊ ipi sunt. Eccli. x. b̄m iudicē populi: sic ⁊ mīstri eius. ⁊ q̄lis est rectoꝛ ciuitatis: tales ⁊ inhabitantes in ea. Hec ibi. Sed isti bti ꝑuuli fuerūt chr̄o multū similes. Tum quia fuerunt innocētes. ps. Innocētes ⁊ recti adheserūt mihi. Tum quia fuerunt ṽgines. Apocal. xiiij. Uirgines em̄ sunt. ⁊ ideo sequunt agnū q̄cunq̄ꝫ ierit. Tum quia fuerunt martyrū p̄mitie ⁊ flores. Ibidē. Hi empti sunt ex omnibus p̄mitie deo ⁊ agno. ergo specialiter dilecti. Secundo rōne associationis. Solent em̄ socij cōpatriote se inuicem diligere ⁊ amicicia cōiungi. Sed isti bti paruuli fuerunt socij natiuitatis chr̄i ⁊ cōpatriote. Ipi em̄ in loco vbi chr̄s natus in mūdo. s. in Bethleem nati sūt in mūdo ⁊ in celo. quia ibi occisi pro chr̄o. Matth. ij. Et ideo chr̄s dn̄s speciali amore eos sibi vnuit. Tertio ratione pene ⁊ eius causalitatis. quia isti bti paruuli loco chr̄i ⁊ in eius ꝑsona sunt occisi. ita ꝙ in q̄libet eoruꝫ b̄m intentionē Herodis chr̄s occidebat. ióq̄ꝫ chr̄s eos acceptauit ꝑ se trucidatos. vñ dicit Augu. in ser. Quātū inq̄t ꝯtra btōs ꝑuulos iniq̄tas abūdauit: tantū ī eis gr̄a diuīe b̄ndictiōis effulsit. ⁊ iō dignū est infectis pro chr̄o infantibus honoꝝ impēdere cerimonias: nō dolorum: sacris dare vota: nō lachrymis. q: ipe illis fuit cāpenc: q̄ extitit ⁊ corone. ipe odij causa q̄ ⁊ p̄mij. Hec ille. Ecce q̄ habem⁹ ꝙ chr̄s dn̄s specialē dilectionē et cōplacentiā habuit ad istos btōs innocētes. Sed hic questiones occurrūt. D Primo querit. Utrū christus

D An chr̄s magis diligat innocentē q̄ post pctā penitentē. dominus magis diligat ⁊ acceptet innocentem: q̄ꝫ post pctā penitentē? Ratio q̄stionis. q: ex p̄dictis nouimus ꝙ innocētes spēalius diligunt a deo. sed legim⁹ q̄ðus plus fecit pro pctōribus q̄ꝫ ꝑ innocētibus. q: incarnat⁹ et passus: ⁊ mortu⁹ est pro eis: ⁊ dixit. Non veni vocare iustos: sed pctōres ad penitentiā. Mat. ix. Respondet b̄m Richar. ⁊ Bonaueñ. sup. iij. dist. xxxij. breuiter sic. ꝙ ceteris paribus quo ad p̄mium essentiale quod cōsistit in dei visione ⁊ fruitione equaliter diligit deus innocentē ⁊ penitentē ⁊ econuerso. ita ꝙ quis horū maiorem habet charitatē ad deum. siue sit innocens: siue sit penitens post quātacunq̄ꝫ peccata. ille maiorem habet glīam essentialē. Unde Petrus apostolus vel Paulus q̄uis nō fuerint innocētes. quia Petrus negauit chr̄m: ⁊ Paulus ꝑsecutus est ecclīam. tamē ꝓpter excellentē charitatē p̄ferunt innocētibus istis ꝑ chr̄o occisis. ⁊ beata Magdalena p̄fertur mltis ṽginib⁹. Sed q̄ ad premiū accidētale qđ rñdet dignitati status: magis diligit deus innocentē: vtpote digniorꝫ status ⁊ melioris. Innocentia em̄ p̄ciosius donū dei est q̄ꝫ pnīa. Qꝫ aūt christus plus fecit pro pctōribus: hoc nō ideo. q: magꝫ dilexit eos: sed q: illi magis indigebāt q̄ꝫ innocētes. q: indigebant tam q̄ ad effectū adoptionis boni: q̄ꝫ liberatiōis a malo. Nō sic aūt innocētes. Uñ de h̄ admirās Bern. ðt. Quid de tua misc̄dia dicā iesu bone: qui nō mu⁹ cōuersum pctōrem diligis q̄ꝫ innocētē. Et Augu. in q̄dam ser. Nō q̄ peccauit: ſꝫ q̄ in pctis ꝑseuerauit odibilis est deo. Et sic ptꝫ rñsio. E Scđo querit. Utrū pueri in

E An pueri in innocētia baptismali morientes pl⁹ diligantur. innocētia baptismali moriētes plus diligant a chr̄o: q̄ꝫ adulti mltis in pctis vitā ducētes: sed in fine penitentes. Nam multi simplices dicunt. Melius nobis fuisset

liquiunt mori in infantia post baptismū: eo ꝙ scimus qꝛ
tūc ꝑ baptismū saluati fuissemus: nūc aūt ꝑ pctīs time
mus damnari. Rñr ſm doc. sup. iiij. ꝙ ex quo pueri añ
vsum rōnis in innocentia baptismali decedētes saluāt
tm̄mō in meritis chr̄i ⁊ nō in ꝓpriis meritis. Adulti aūt
⁊ si sint multis pctīs inqnati: pñt tñ penitere ⁊ forti cha
ritate ad chr̄m diligendum moueri: ideo ꝓpria habere
possunt etiā merita: vñ cōstat istud ꝓferri illis. Deniqꝫ
qꝛ peccatores penitentes in fine possunt magnā chari
tatem ad deū habere: ⁊ sic magnū ꝑmiū essentiale asse-
qui. Pueri aūt de sola innocentie puritate gaudent in
celo qđ est accidētale ꝑmiū. Dicit aūt phs. vij. Meta.
ꝙ oīs substantia est dignior accidente: ḡ simplr̄ loquen
do melius est mori in adulta etate: si tñ peniteat hō ve
re q̄ꝫ in pueritia: alioquin melius illi erat si natus non
fuisset. Mat. xxvj. vel in vtero ꝑiisset. Et sic ptꝫ ꝙ pec-
cator non habet timere dūmō vere peniteat: sed poti⁹
grās debet deo agere ꝙ ipm̄ deus tamdiu ꝯseruauit ⁊
expectauit. Et gaudere hꝫ: quia ex dei dilectione pōt
multis innocentibus nō solū pueris sed etiam adultis
plus deū diligendo ꝓferri. F Tertio querit̄: vtrū
deus pl⁹ diligat peccatorē hoīem quē scit in futurū sal-
tem in fine ꝯuersurū q̄ꝫ iustū ⁊ innocentē quē scit nō ꝑse
ueraturū. Rō q̄stionis est: qꝛ deus diligit se diligentes
Prouerbiorū. viij. Sed iustus ⁊ innocens nō perseuera
turus diligit deū: pctōr aūt ⁊ malus licꝫ in fine ꝯuersu
rus nō diligit deū nec habet grām dei q̄ꝫdiu est talis: ḡ
nō diligit̄ nec est gratus deo. Rñr ſm sñiam Boñ. vbi
s. ꝙ deus simplr̄ plus diligit illum malū quē scit ad bo
nū ꝯuersurū: qꝛ vult illi bonū eternū. Sed ſm q̄d plus
diligit bonum nō perseueraturū: qꝛ vult ei bonū vt nūc
qđ est ſm quid bonū inquantū hmōi. Vñ licꝫ sit bonus:
nō tñ in bono finaliter permanebit: ideo finalr̄ ⁊ simpli
citer non diligi dꝛ. Et sic ptꝫ breuiter solutio questiōis
⁊ obiecti: qꝛ bonus non ꝑmansur⁹ in bonitate magis est
gratus deo vt nunc q̄ꝫ ille malus ꝯuersurus. Sed fina
liter ⁊ simplr̄ nō sic: sed econuerso. O hō o pctōr o pec-
catrix disce emēdare tuam vitam ⁊ conuerti ad deū ⁊
diligeris a deo. O ḡ hō innocens iuste ⁊ penitēs disce
perseuerare in bono: qm̄ non qui inchoauerit: sed qui ꝑ
seuerauerit: hic sal. erit. Matt. xxiiii. G

F
Deus pl⁹ diligit peccatorē ꝯuersurū q̄ꝫ innocentē non perseuera turum

G
Paruuli innocētes dati in exemplū accelerationis

❡ Circa tertium de exemplari signo nobis dato in istꝭ
paruulis sit ꝯclō: ꝙ misericors de⁹ in btīs istis paruul'
voluit dare christicolis exēplum ⁊ signum salutis. De
clarat̄ ſm Bona. in suo sermone de Innocentibus. qꝛ
isti inquit infantuli ꝓ saluatore occisi dati sunt hoībus
in exemplū ⁊ signū multiplr̄. Prio in exm̄ acceleratio
nis. s. vt nō tardemus ꝯuerti ad dñm. Si em̄ infantes
nō dū loquentes nec se iuuare valentes tam altū chr̄o
obsequiū ꝓstiterunt: q̄d adolescētes: q̄d iuuenes: q̄d se
nes facere deberent. Vñ Ecci. v. Ne tardes ꝯuerti ad
dñm: ⁊ ne differas de die in diē: subito em̄ veniet ira il-
lius ⁊ in tp̄e vindicte disꝑdet te. Festina ḡ o hō ad pe-
nitentiā si vis cū istis ꝑuenire ad patriā. Aug. Male-
dictus qui offerre vult florē iuuentutis diabolo ⁊ fecē
senectutis chr̄o. Scđo dati sunt in exēplum ⁊ signum
confortatiōis. Si em̄ infantuli tam tenelli: tam innoxii
ꝓ chr̄o tāta mala sunt passi: quid senes inueterati pec-
catis pleni facere deberent amore chr̄i. Nimiꝝ magna
est confusio viris ꝙ mulieres eos precedant ad bellū:
⁊ maxima verecundia senibus vt pueri tam exigui pre
cedant eos ad martyrium ⁊ ad tam arduum seruitium
chr̄i. Nōne argui possunt qui nunq̄ꝫ deo seruierūt cum
essent fortes qm̄ paruuli tam nobile obsequium ꝓstite-
runt. Vñ Esa. lx. Paruulus erit in mille ⁊ minimus in
gentem fortissimam. q. d. preualebunt paruuli magnis
⁊ debiles robustis. s. in seruitio dei ⁊ passiōe ꝓ deo. Ut
aūt seriem passionis eorꝫ prosequamur. H Notan-
dum ꝙ scriptura teste cum chr̄s natus est: in iudea fuit
rex monarcha Herodes ascalonita dict⁹ natiōe idume
us. i. de genere Esau: q̄ a cesare Augusto regnū iudee
accepit. Et tūc ꝑmit⁹ ablatū est sceptrū de iuda vt iple
ret̄ ꝓphetia Geñ. xlix. Nō auferet̄ sceptrum de iuda: ⁊
dux de femore ei⁹ donec veniat q̄ mittēd⁹ est. Iste He
rodes cū esset alienigena audiēs a magis aduenietib⁹

Confortationis

H
Herodes ascalonita

hierosolymā: ⁊ de ortu regꝭ noui sciscitantib⁹. i. de chr̄i
nitate: ꝑtimuit ne de s̄uo genere regū iudeorꝫ aliq̄s na
tus esset q̄ eū tāq̄ꝫ regni inuasorē expelleret. Rogauit
ḡ magos vt ip̄o rege inuento sibi renunciarēt: simulās
se velle adorare quē tñ volebat occidere. Verū qꝛ an-
gelo mandante magis ip̄is vt ꝑ aliā viā redirent in re
gionē suā: factū est ꝙ Herodes nesciuit puerꝫ chr̄m s̄e
natū: sꝫ putauit magos stelle visiōe deceptos ad se re-
dire erubuisse: ⁊ ideo ip̄e tūc ab inquisitione aīm suum
reuocauit. Sed tandē cū audiuissꝫ q̄ pastores dixerāt:
⁊ q̄ Symeon ⁊ Anna ꝓphetauerāt vehementi⁹ timuit
putans se a magis turpiter illusum. Tūc ḡ Herodes
de nece puerorꝫ in Bethleem cepit tractare: vt. s. cū il
lis q̄ ignorabat̄ chr̄s occideret̄. Sed qꝛ nō est sapiētia:
non est consilium contra dñm: interim monuit angelus
Joseph cum puero ⁊ matre eius in egyptum fugere.
Deniqꝫ interim factū est deo disponente ꝙ duo filii He
rodis. s. Alexander ⁊ Aristobulus ex eadem matre iu-
dea geniti de morte p̄ris tractauerunt: eo ꝙ ipsi disce-
ptarent de susceptiōe regni. Pater aūt primogenitū. s.
Antipatrē illis preponere satagebat. Ob hoc pater of
fensus ip̄os reiecit: ⁊ illi Romam adeunt cesari cōque
sturi de iniuria. Et per ep̄lam cesaris Herodes estcita
tus filiorꝫ accusationibus responsurus. Cunqꝫ corā ce-
sare disceptassent diffinitum est ꝙ filii in omnibus pa-
tri obedirent: ⁊ ip̄e cui vellet regnum dimitteret. Re-
diens Herodes ⁊ ex cōfirmatione factus audatior mit
tens occidit oēs pueros qui erāt in Bethleem ⁊ in oī-
bus finibus eius a bimatu ⁊ infra. i. ab infantibus duo
rum annorꝫ vsqꝫ ad pueros vnius diei. Nam ab aduen
tu magorum vsqꝫ quo Herodes Romam ierat ⁊ ibi cō
moratus tādem redierat iam annus fluxerat: ⁊ sic chri-
stum anniculum ⁊ insuper aliquot dierum esse crede-
bat. Et ideo ſm Raba. timens ne cui famulabantur sy
dera paulo supra etatem vel infra suam faciē transfor
maret a bimatu ⁊ infra oēs occidit: ⁊ hoc mō vsitatius
⁊ verius exponitur. I Tertio isti paruuli sunt in
signum vel exēplum remunerationis. s. bonis ⁊ damna
tiōis reprobis. Nam si deus istos sic remunerauit qui
non volūtarie sed coacte martyriū portauerūt q̄d vel
quantū glie celestis putas daturus est illis q̄ sponte ꝓ
eo sustinent mala ⁊ aduersa: cū istis coronam tribuerit
martyrii: vt tenet eccl̄ia. Deniqꝫ cum istos beatos inno
centes ab iniquo rege sic affligi ꝑmisit: quantū afflictu
rus est impios in inferno. Ad qđ ostendendū deus iustissi
m⁹ nō est passus tantā Herodis seuitiā remanere ipu-
nitā: sed hic in mūdo viuentē Herodē punire ⁊ affligē-
re inchoauit: quē iam post mortē eternis ignibus cruci
andū dānauit. Nā ip̄e q̄ multos orbauerat filiis: ip̄e su
is natꝭ miserabili⁹ orbat⁹ ⁊ grauissima egritudīe cruci-
at⁹ in corp̄e infelicissime ꝑemit se ſm Remigiū in origi
nali sup Mat. qđ vt pateat. Legenda K
❡ Legitur in legenda ſm dictum Metodii: ꝙ vnus
filius paruulus Herodis tunc ad nutriendum ibidem
casu datus a carnificibus cum aliis est occisus. Item
prescripti eius filii. s. Alexāder ⁊ Aristobulus veneno
voluerunt ip̄m patrem occidere ⁊ etiam per tonsorem
ꝓcurauerunt in gutture scindi: ob hoc pater iratus am
bos occidit. Item Antipatrē primogenitū qui odio cō
cepto patrem veneno voluit occidere incarcerauit. Et
cum iam septē annorꝫ esset: febre valida: prurigine cor-
poris: colli ꝯtinuis tormentis: vermescentibus vesicis:
pedum inflatione intollerabili fetore: crebro anhelatu
torquebat̄. Die quadā cū tussi violēta distenderet̄ cul
trū manu seip̄m ꝑcussurus in mensa leuauit: sed ꝯsobri
nus eius sustinēdo dexteram impediuit. Protinus aūt
quasi rex mortuus esset in aula vlulat⁹ insonuit. Quo
audito exultat Antipater in carcere: mltāqꝫ si solueret̄
custodibus pollicet̄: vñ pater irat⁹ cōtra filiū hūc occi
di fecit. Et tandē post quinqꝫ dies cultro q̄ pomū ꝯsue
uerat purgare manu ꝓpria seip̄m ꝑemit: ſm ꝙ dꝛ Re.
Hec in legenda. Ecce claret quia deus malos male ꝑ
det: iustis aūt celestia premia retribuet. O q̄ꝫ indicibi-
li tormento iā Herodes cruciat̄ in inferno. O si ponde
rares quant⁹ ei⁹ flet⁹ ⁊ stridor dentiū: q̄ntus ignis ar-

I
Remunerationis

K
Legenda

dens ⁊ oīs amaritudo infernalis ipm̄ excruciat in eternū. O pctōr hō ptimesce: qꝛ qđ illi euenit ⁊ tibi occurrere veloci⁹ poterit. Age ḡ pniam. Nam felix quē aliena picula faciūt cautū. O aīa fidelis si ocul' videre posses qn̄ta gaudia nūc sint btōꝝ innocentū in celo ⁊ qn̄tus luct⁹ ⁊ vlulat⁹ herodis ⁊ oīū dānatoꝝ ī inferno: vtiqꝫ kurit⁹ ad celestia bona pperares. Qđ nobis pstet chr̄s ⁊c̄.

Pro sctis Innocentibus Ser. ij. de martyrio ipsorum beatoꝝ paruulorum

A Sinite paruulos venire ad me: taliū est em̄ regnū celoꝝ. Mat. xix. A In qbus v̄bis saluator noster maximā pietatē circa paruulos ipos necnon ⁊ circa nos adultos insinuauit: qꝛ nimiꝝ ex viscerosa pietate q̄ plen⁹ erat ipos paruulos cōplexabat: manus ipsis imponebat: bn̄dicebat. Mar. x. ⁊ p ipsis orabat. Mat. xix. vn̄ ⁊ discipulis phibētib⁹ offerētes paruulos ne. s. importunitas offerētiū offenderet chr̄m: ip̄e ait. Sinite puulos venire ad me: ⁊ nolite phibere: qꝛ eoꝝ familiaritatē ego diligo. Quare hoc: nisi p nobis vt. s. puritatē ⁊ humilitatem diligere declaret in nobis: dicente Ly. Vn̄ ppter hoc subiunxit Taliū est em̄ regnū celoꝝ. O charissimi pensate qn̄ta chr̄i pietas: q̄ cū esset rex regū ⁊ dn̄s oīm quē tremunt angeli ⁊ oēs creature: amplexabat puulos n̄ros mortales nō angelos nobilissimos. O qn̄tū ipsi angeli gaudiū habuissent si aliqn̄ cōplexari a chr̄o meruissent tali familiaritate. Ad ppositū. Ex q̄ isti bti inocētes quoꝝ hodie festū agimus fuerūt puuli ⁊ oblati chr̄o p mortē p ipo ab iniquo rege herode illatā: q̄s chr̄s dn̄s suscepit mira pietate: adeo q̄ cū ipsis nō suppeterent ppria merita suppleuit diuina misericordia: vt dignos. s. efficeret corona martyrii. Idcirco ad coꝝ honorē accipimus v̄ba pmissa. q. d. de eis chr̄s. Sinite paruulos veni. ⁊c̄. Iuxta hec v̄ba tria mysteria notabim⁹ p s̄mone s̄m q̄ isti bti puuli de tribus cōmendari videntur

¶ Primo de salubri exēplo. s. in pprietate puuloꝝ: vn̄ dr̄ Sinite puulos. ⁊ infra: taliū est regnū ⁊c̄.

¶ Scđo de celebri martyrio: vn̄ subdit: venire: nam per martyrium venerunt ad christum

¶ Tertio de celesti premio cum subnectitur: ad me. i. christum qui est premium beatorum. B

B De salubri exemplo in pprietate paruuloꝝ

¶ Circa primū mysteriū p pclone accipiam⁹ v̄bū saluatoris chr̄i iesu Mat. xviij. dicentis. Nisi cōuersi fueritis ⁊ effi. sicut puuli nō intra. in reg. ce. Sꝫ querit: Cur chr̄s dn̄s sic nos voluit obligare vt efficiamur sic puuli si volumus celū intrare. Et rō questiōis est: qꝛ puuli h̄nt plures pprietates saluti eterne nō ouenientes. Tū qꝛ sunt ignorantes ⁊ sensu deficiētes: ppter qđ. j. Cor. xiiij. Fr̄es nolite pueri effici sensibus: ⁊ infra. Si quis aūt ignorat ignorabit. Tū qꝛ pueri sunt ocupiscētie sectatores: cupit em̄ puer oē qđ respicit: ppt qđ Eccl̄i. x. Ve terre cuius rex puer est. Tū qꝛ pueri sunt instabiles. Nā tota die se mouēt nec qescere pn̄t. Vn̄ Eph. iiij. Nō sim⁹ sicut pueri fluctuātes. Ecce ptꝫ q̄ scriptura in plurib⁹ passib⁹ dissuadet nobis ne sim⁹ puuli vel pueri. s. moribus. Nā vt v̄bs dr̄. j. Eth. Nihil differt puer etate ⁊ morib⁹. Miꝝ ḡ ē vt videt q̄ chr̄s dn̄s mgr̄ pfectionis chr̄ianos obligauit vt sint sic puuli. Sed ad hec respondet s̄m q̄ dr̄ Bon̄. in suo ser. de innocentibus: q̄ in pueris sunt duplices pprietates gn̄alr. Quedā male: quedā bone. Et bone sunt imitande: sed male sunt fugiende sic sunt iste pprietates i obiectiōe pposite. Chr̄s aūt dn̄s voluit chr̄ianos obligare vt sint sic puuli si volūt celū itrare q̄ ad bonas pp̄etates puuloꝝ imitādas Et iste sunt plures: q̄ breuiter sequunt. C Prima est puritas. Sūt em̄ pueri corde ⁊ carne mūdissimi: ppter qđ nō verent nudi icedere vsqꝫ q̄ dū fiūt dolicapaces In h̄ ḡ habemus primā regulā salutis vt simus mundi corde ⁊ corpe. Mat. v. Bti mūdo corde qm̄ ipi deū vi. Et Apoc. xxi. Nil coinquinatū intro. ⁊c̄. Secūda proprietas pueri est humilitas. Nō em̄ querūt pueri alta loca: sed sedent in puluere: ⁊ in oībus humilia diligūt: vt paruū equū: paruā auem ⁊c̄. In q̄ habemus scđam regulā salutis vt simus humiles. Mat. xviij. Nisi quis humiliauerit se sicut paruulus nō intrabit in regnū celorum. Et Luce. xiij. Oīs qui se exaltat humil. ⁊ qui se humiliat exalt. Tertia est amorositas. Multum em̄ amant pueri parentes ⁊ nutrientes ⁊ multū amari se faciunt ⁊ in om̄i necessitate ad parētes recursum habent In q̄ habemus tertiam regulā salutis: vt. s. deū qui est pater noster creatiōe ⁊ adoptione diligamus atqꝫ beatam v̄ginem matrē dei q̄ est mater n̄ra adoptata: ⁊ in oī necessitate spem in deo ⁊ v̄gine m̄re habeam⁹: ad ipam recurrendo deuota oratione. Proinde Mat. xxij. Diliges dn̄m deum tuum ⁊c̄. Et ps. Sperantem in dn̄o misericordia circundabit. Bern̄. In periculis: in angustiis: in necessitatibus inuoca Mariam: ipa tenente nō corruis: ipa protegente non metuis: ipa duce nō fatigaris: ipa ppitia puenies. s. ad portum salutis. Hec Ber. super Missus est. Quarta est fletus facilitas. Nā pueri minima lesione prouocātur mox ad fletum. In quo habemus q̄rtam regulā salutis: vt cū p pctm̄ ledit aīa mox ad penitentie lamenta recurramus. Mat. iij. Penitentiam agite ap. reg. ce. Quinta est placabilitas: qꝛ irā ⁊ odium pueri non tenent: verberati mox vno pomo placant ⁊ rident. In quo habemus quintam regulam salutis vt inimicis indulgeamus Lu. vi. Dimittite ⁊ dimit. vobis in q̄ mensu. ⁊c̄. Sexta simplex veritas. Sunt em̄ pueri simplices ⁊ sine dolo: sermone veraces nesciunt em̄ mentiri nec falsa profari etiam pro seipsis sed veritatē cōtra se fatentur nisi sint dolicapaces. Et hec est vna rō quare pueris sepe sp̄us pphetie a deo cōfert: vt ptꝫ de Hiere. c. j. ⁊ de Daniele c. eiusdē. xiij. vbi dr̄. Suscitauit deus sp̄m pueri iunioris: ⁊ sequit ibi qūo illos senes falsos testes contra Susannā probauit mentitos. In hoc habemus sextā regulā salutis vt dolum fugiamus ⁊ v̄aces simus. Ps. Perdes oēs qui loquūtur mendacium. Septima pprietas est mentis libertas. qꝛ pueri nil curāt de mūdanis: nec solliciti sunt de diuitiis vel honore: semp sunt iucūdi mente nec h̄nt remorsum ꝯscientie: eo q̄ a pctō sunt mūdi. In q̄ habemus septimā regulā salutis: vt. s. ꝯtemnamus mūdana nec curis hui⁹ seculi mentē suffocemus: sed libera mente ad celestia tendamus. j. Jo. ij. Nolite diligere mđm neqꝫ ea que in mundo sunt. s. inordinate querēdo delectabilia mđi: qm̄ siqs diligit mđm non est charitas p̄ris in eo. Jac. iiij. Amicicia huius mđi inimica est deo. i. inordinata delectabilitas mundi adhesio. Iste pprietates pueroꝝ breuiter sufficiant. Sed ve mđo ab scādalis qꝛ oēs declinauerūt inutiles facti sunt. Quis nāqꝫ est hodie chr̄ianus p̄dicta s̄uans vt sit mūdus mēte ⁊ corpe: sit humil: deū v̄e diligēs in oībus mādatis: aut veram pniam agēs: iniurias remittēs: verax ⁊ mđm ꝯtēnens. Heu heu o magne deus qn̄tū deficit vita sctā in chr̄ianis. Sed attendam⁹ charissimi in chr̄o fr̄es: qm̄ dicēte Gregorio. Momentaneū est hoc qđ nūc delectat: eternum aūt qđ in futuro cruciat. Studeamus ḡ sic viuere vt ad salutem possumus peruenire D

Nihil curāt de mūdanis

C Bone pprietates paruulorum

D De celebritate martyrii īnocētū q̄stio

¶ Circa secundum mysterium de celebritate martyrii innocentum ꝯstat: qꝛ ecclesia solenniter hodie celebrat eorum martyrium. Queritur ḡ vtrum debuerit martyrium istorum innocentum ab ecclesia venerari. Uidetur nempe q̄ non: quia isti paruuli fidem chr̄i non habuerunt: nec baptizati sunt baptismo chr̄i nec etiam voluntarie passi sunt: cum vsum libe. arb. non haberēt: sed passi sunt coacte ⁊ inuite: coactum aūt seruitiū non placet deo nec ē meritoriū: vt dr̄ Greg. xxiij. q. vi. Jam vero sic. Ad bonū qsqꝫ inutiliter cogit cū deus aspnet coacta seruitia. Vn̄ apl's cum ad elemosynas corinthios hortaret ait. Vnusquisqꝫ det prout destinauit in corde suo nō ex tristicia aut necessitate: hilarem em̄ datorem diligit deus. Vn̄ qui inuitus dat ppter presentem pudorem ⁊ rem ⁊ meritum perdet. Hec ibi. Deniqꝫ isti paruuli per illam mortem ad limbū descenderūt. Non videt ḡ ratio quare debuit ecc̄lia coꝝ mortē pro martyrio celebrandam instituisse. Sed ad hec respōdendo ponit ꝯclo q̄ celebritas martyrii ⁊ festi innocentū conuenienter ab ecc̄lia instituta est per spiritūsctm̄. Et habet extra de feriis. c. Cōquestus: ⁊ de h̄ festo celebrando inter alia. Rō aūt quare ecc̄lia venerat istoꝝ mar-

tyrum festum est ppter quatuor precipuas prerogatiuas quas passio eorum habet.

Prima ex eius primitia

Secunda ex eius causa

Tertia ex eius persona

E Quarta ex dei gratia E

Quatuor prerogatiue passionis inocentū

Prima martyrii pmitia

Prima prerogatiua ex martyrii pmitia. Nā de eis canit illud Apoc. xiiij. Hi empti sunt ex oibus primitie deo et agno. Hoc ideo: qr primi effuderūt sanguinem p chro nato: ppter qd Aug. i ser. triplici noie honorifico dignos ondit. s. q ipi sunt et dicunt iure flores martyrū et pmo erūpentes. i. primitie. s. fructuū et gēme ecclie fidelisi. Dicit em Aug. vbi s. sic. Aliorū qdē pciosa mors martyrū laudē in ofessiōe pmeruit: hor in cōsūmatiōe cōplacuit. Et paulo post. Qui iure dicunt martyrū flores quos in medio frigore infidelitatis exortos velut pmas erumpētes ecclesie gemmas qdam psecutionis pruina decoxit. Et ideo dignum est interfectis p chro infantib9 honorē impēdere cerimonias. Hec ille. Et ad id videm9 silitudinē in arbore q flores pcedūt odorifere: gēmeqz turgentes sequunt: et tandē fructus pdeunt Sic in ecclesia pcesserunt flores innocentie: odorifere in istis paruulis: gēmeqz passionis p chro turgētes. Uñ in letaniis ecclesia pmittit eorū suffragia martyribus: qr pmitie et flores et gēme martyrii pmo p chro nato. s. tolerādo mortē esse meruerūt qs alii martyres secuti sunt. Scda progatiua. s. martyrii innocētū est ex causa: qr sine oi culpa innocenter imanem crudelitatē Herodis occasione chri sustinuerunt. Nā dicēte Aug. causa facit martyrem potius q̄ pena. In istis aūt et causa fuit et pena ex psecutoris malitia seuissima: q̄ etc. Tertia progatiua sumit ex chri psona: qr isti nō tantummō passi sunt p noie chri vt alii martyres: sed etiam in psona chri. Nā quodāmō in qlibet eorū occisus est chrs: qd

F nō ita inuenit in aliis martyribus. F Quarta ex dei gra sumit: qr vt dt Aug. de ofc. di. iiij. c. Baptismi vicē. Prodest baptism9 sāguis vl' et flamis cū baptismū flumis nō otēpt9 religiōis: sz articul9 necessitatis excludit. Et sic in latrone (qui qdē nō p noie chri crucifixus est sz p merits facinorū suorū) qd de sacramēto baptismi defuerat cōpleuit oipotentis benignitas. Sic in infantibus q baptizati moriunt eadē gra oipotentis explere credenda est: qd nō ex impia voluntate sed ex etatis indigētia nec corde credere possunt nec ore ofiteri ad salutem. Hec dicto ca. Uñ supra dicta obiecta de istis innocentibus soluunt p hec. Nam q̄uis fidē nō habuerunt nec baptismū fluminis: tñ isti bti paruuli habuert baptismū sanguinis. Et qd defuit de voluntate libera p vsum rōnis: sufficit qd nō ocurrente cōtraria volūtate impia: suppleuit dei misericordia et gra: sicut et i aliis pueris baptizatis supplet vt saluent p baptismū siue fluminis vt fit cōiter: siue etiā sanguinis cū occiderent p chri noie ante baptismū vt tenet a doct. sup. iiij. Secus autē esset de adultis qñ baptizari vel mori p chro nollent et contra volūtatē baptizarent vel occiderent qr in talibus esset cōtemptus religionis et cōtrarietas

Questio impie voluntatis actu otradicentis. Nō aūt sic in paruulis vsu rōnis carentibus. Sed quō in istis paruulis innocētibus dei benignitas et gra nō solū suppleuit qd deerat volūtatis ad salutē put in aliis paruulis habz fieri cū occidunt p chro: sz insup glia martyrii eosdem sublimauit: qr eos p martyrib9 colit ecclesia vt patuit. De h in sequenti mysterio dicem9. O q̄ dei nri maxima pietas: o ineffabil' misedia qñ etiam pueros q non pñt velle saluari p baptismū saluat: et q nil pñt mereri ex se

G merent p grām chri regnum celorum G

De premio et glia inocētū

Circa tertiū de pmio et glia martyrii innocentū sit p oclone: q chrs dñs bon9 et supbonus fm diuitias glorie eius exhibuit in celesti pmio innocentib9 ne dū magnā sed et largifluā et abundantissimā: imo supabundantissimā pietatis grāz. Attendam9 o frēs charissimi et dñi istā grām chri iesu. Nā et apls paulus ad Eph. j. p fidelibus sic orauit di. Nō cesso grās agens p vobis memoriā vri faciens in orōnibus meis vt de9 dñi nri iesu chri pater glie det vobis spm sapientie et in agnitionē eius illuminatos oculos cordis vri vt sciatis q̄ sit spes vocationis et q̄ diuitie glie hereditatis eius in sctis: et q̄ sit supereminēs magnitudo ṽtutis eius in nos q cred. Hec ibi exponit Ly. i. ad pmiandū nos. s. in celo: est em infinita: et sic supeminet oi qd de ea cogitari pōt. Hec ille

Pietas chri qdruplicitr claruit in puer innocētib9

Proinde oclonē pdictā declarando in pmio istorū sctōr hec quatuor elucescunt. Primo magna chri pietas claret. s. in acceptando ad salutē istorū paruulorū mortem: cū nō habuerint fidē chri nec liberi arbitrii vsum et moriēdi voluntatē. Nam ex mera chri gra et nō ex pprijs eorū meritis chrs ipos beatificauit: supplēdo in sanguinis effusione pro baptismo eorū qd defuit de voluntate libera: vt patuit ar. ij. H Secundo chri pietas largiflua claruit in remunerando nō solū ipos inocētes: sz etiam ipsorū mres. s. pro ploratu et cōpassione super iniqua occasione filiorū. Uñ querit: quali premio ipas matres chrs dñs remuneraauit? Rñdet Chry. in ser. di. q matres in lachrymis earū baptizate sunt sicut filii in sanguine eorū: nec carebunt gaudio: qr plus q̄ filii quodāmodo passe sunt. Erat inquit videre maiorem dolorem in matribus q̄ in paruulis morientibus. Unū qdē paruuli sustinebunt dolorē: nōdum em sustinebant mortis timorem. Matres vero duplicem patiebant: vnum q interfici paruulos intuebant: alterū q a filiis ipe desolabantur. Hec Chry. Ad idem etiam Seuerianus in ser. hodier. dt sic. Diuerso modo dono vno in lachrymis suis mres: et sui filii in suo sanguine baptizati sunt: in martyrio filiorum matres passe sunt: et necesse est vt sint premii consortes que fuerūt socie passionis. Martyrium quoddam. s. cōpassionis matres tulerūt: et ideo non carebunt martyrū gaudio martyrii lachryme quas fuderunt. Hec Seuerianus. Sed circa hec aduertendum q ex his nō debet intelligi q ipe matres habeant p suis lachrymis et doloribus martyrii aureolā sed qdam gaudium vel speciale pmium p tali dolore habito et in gra tolerato ppter chrm prout volūt doct. pcipue Tho. in. iiij. di. xlix. I Tertio pietas chri abundātissima claruit in abundantissime donando ipis innocētibus gaudiū celeste: qr nō solū donauit eisdē chrs aureā q est glia essentialis osistēs in dei visiōe et fruitiōe: sed insup speciale eis gaudiū donauit inter sanctos p innocentia et puritate in q mortui sunt p chro vt tenent doct. pcipue Petrus aureo. in suo ope. Uñ de eis canit ecclia. Ji sunt q cū mulieribus nō sunt coinquinati: virgines em sunt et sequūt agnū q̄cunqz ierit. Et infra. In ore ipor nō est inuentū mendatiū: sine macula em sunt ante thronū dei. Et q hec sint eis ad maximā gloriam in celesti patria: ibidē. s. Apoc. xiiij. vbi hec scribunt d ipis accepit ecclesia qd addit. s. q cantabūt canticū nouū qd nemo alius poterat cantare: p qd vt dt Haymo significat singulare gaudiū de incorruptione mentis et corporis: de q ille q corruptus fuit nō pōt gaudere. Et de h sermone. iiij. lati9 in questione de virginitate eorū patebit. K Quarto pterea supabundantissima pietas christi claruit in premiando ex gratia mera tam supabundanter vt in numero martyrū habeant: qm martyrii gloria maximum est fm Aug. Ex gra em chrs dñs obligauit se eis p illō extra de iniur. et dā. da. si culpa. Qui occasionē damni dat dānū dedisse videt. Nā occasionem mortis eorum dedit chrs: ergo pietas chri vt satisfaceret debuit eisdem dare vitam. Sed querit: vtrū data sit eis aureola martyrii? Et videtur q non: qr ad aureolam martyrii necessario requirit cōiter volūtas patiēdi p chro: que nō fuit in istis. q̄ etc. Propter h quidam putauerūt et dixerūt q isti paruuli nil meruerunt nec habeant coronā martyrii. Sed otra hos est autoritas ecclie vlis que hos colit p sctis martyribus: vt ptz in officio diuino de martyrib9 applicator: et ex ser. Aug. in ipo officio. Ecclia aūt in talib9 nō errat: dist. xj. Ecclesiasticarū et c. catholica: et. xxiiij. q. j. a recta: et c. Hec est: et plurib9 aliis. Tenēdo q̄ cōiter cū ecclia. Dicendū est q isti scti hñt coronā martyrii. Sed vñ hoc meruerint aliqui dixerūt q in eis vsus liberi arbitrii fuerit miraculose acceleratus: ita q volūtarie passi sint. Sed h dictū nullibi repit autenticū: ideo eadē facilitate otēnit

Utrū data sit eis aureola martyrii

qua pbat. Rñr q̃ sm Tho. iij. q. cxxiiij. aliosq̃ q̃ martyrii gloriã quã in aliis ppria voluntas merer: isti paruuli occisi p chr̃o dei grã speciali sunt assecuti. Effusio em̃ sanguinis p chr̃o vicem gerit baptismi. Vñ sicut pueris baptizatis: per gratiam baptismalem meritũ chr̃i operatur ad gloriam: sic in istis operatus est ad palmã martyrii ꝯsequendã. Et h̃ est q̃d d̃r Aug. in q̃dam ser. de ephia. alloquendo innocentes sic. Ille de vestra corona dubitabit in passione p chr̃o q̃ etiam paruulis baptismũ pdesse non extimat zč. Ad idẽ facit etiã alia siliᵗudo de latrone iuxta chr̃m pendente: de q̃ Hiero. de pc. di. j. c. importuna: d̃r sic. Christus in paradisum de cruce latronẽ tulit: z neq̃s aliq̃ serã conuersionem putaret fecit homicidii penam martyriũ. Hec ibi. Et glo. d̃r q̃ nõ fuit martyriũ in rei veritate: sed d̃r ideo pena eius ꝯuersa in martyriũ: quia per fidem z patientiã dignus fuit eterno pmio vt statim intraret ad vitã: sicut illi etiam q̃ patiunẽ martyrium. Hec glo. Cũ q̃ pietatẽ z grãm tantam chr̃s exhibuit latroni p ppriis facinoribus: nõ pro noĩe chr̃i vel fide crucifixo vt statim intraret ad vitã: decuit vt eiᵘ grã operareẽ tantũ in paruulᵗ p chr̃o occisis vt. s. obtinerẽt coronã martyrii q̃uis deficiat in eis ppria z pfecta rõ aureole. Et ad idẽ Ber. in ser. dat etiam rõnem. q̃ christi pietas ab herodis impietate non debuit supari. Et d̃r sic. Si apud deũ eorũ merita vis scire vt coronenẽ quere apud herodem crimina vt trucidentur: an forte minor est christi pietas q̃ herodis ĩpietas: vt q̃s ille potuerit ĩnoxios trucidare chr̃s nõ potuerit p se occisos coronare? Hec ille. O q̃ piissime iesu q̃ largissimus es tuis in retribuendo. O peccator: o peccatrix: ecce vbiq̃ pietas iesu tibi presto est in presenti dando veniam z gratiam: in futuro vero vberrimam gloriam. Age ergo penitentiam vt cum beatis chr̃s iesus premium det in celis.

Pro Innocentibus Sermo. iij. precipue de fuga christi in egyptum.

A Accipe puerum z matrẽ eiᵘ z fuge in Egyptũ futurũ est em̃ vt Herodes querat puerũ ad perdẽdum eum. Mat. ij. A Scimus fratres charissimi: q̃ hodie ecclesia sancta colit festũ sctõꝝ innocentũ. Et certe dignissime h̃ festũ nominatur innocentũ. Primo q̃dem q̃ hodie agiẽ festũ innocentũ paruuloꝝ occisoꝝ. Vñ Aug. in ser. d̃r sic. Hodie f̃res dilectissimi natalẽ illoꝝ infantium colimus q̃s ab herode crudelissimo rege interfectos esse euangelii textus eloquiẽ: z ideo cũ summa exultatiõe gaudeat terra nostra: celestiũ militũ z tantaꝝ parens fecunda v̄tutum. Ecce pphanus hostis nunq̃ btis paruulis tantũ pdesse potuisset obsequio quantũ pfuit odio. Hec ille. Scd̃o q̃z d̃r h̃ festum innocentũ dignissime: q̃ est festũ innocentissimi imo q̃ est oĩm innocentũ caput chr̃i Jesu z deniq̃ innocentissime v̄ginis marie m̃ris eius: atq̃ eiᵘ virginalis sponsi Joseph innocẽtis: de quoꝝ exulatu z fuga in egyptum hodie recolit ecclesia specialr̃ ĩ ipo euang. vbi h̃r q̃ apparuit angelᵘ dñi in somnis ioseph d̃i. Surge z accipe pueꝝ. s. iesum: z matrẽ eius. s. Mariam z fuge in egyptum: vt ptz in themate. Vñ p h̃ sermone tria mysteria notabimus iuxta ista verba

¶ Primũ mysteriũ de eccl̃e tristicia. s. in officio hodierno ostensa: q̃d accipiẽ ex dicti causa.

¶ Scd̃m de chr̃i iesu fuga: q̃ d̃r: fuge in egyptũ.

¶ Tertium de herodis seuicia: quia subditur: futurum est em̃ vt herodes zč.

B De lugubri memoria hᵘ martyrii innocentũ in ecclia B

¶ Circa primum de tristi vel lugubri memoria. s. huiᵘ martyrii innocentũ in ecclesia solita. ex q̃ queri põt: cur istoꝝ innocentũ solennitas agiẽ lugubriter in eccl̃ia vt claret q̃ hodie vtitur eccl̃ia nigris paramẽtis z subticet leticie cantica: puta Te deũ laudamus. Gloria in excelsis z All̃a. z Ite missa est. sed ad id ponẽ responsalis ꝯclõ: q̃ ecclesia hodie subticet ꝯuenientissime cãtica leticie. Et hoc triplici causa vel ratione.

¶ Primo in signum exulatus

¶ Secundo in signum illius status

¶ Tertio in signum materni fletus

In signũ exulatus

¶ Primo in signum exulatus quẽ habuit btã v̄go Maria z Joseph z chr̃s dñs quibus ecclesia cõpassionem ostendit: z in hoc docet filios suos. s. oẽs fideles debere compati chr̃o. Nam dicente aplõ Rho. viij. Ipse spiritus testimonium reddet spiritui nostro q̃ sumus filii dei. Si aũt filii z heredes: heredes q̃dem dei: coheredes aũt chr̃i. Si tñ cõpatimur vt simul z glorificemur. Hec ibi. Et certe magnam ꝯpassionem debemus chr̃o z eius matri in hoc exhibere in corde pio recogitãtes q̃ multas anxietates pertulerunt cum cogebantur de terra z cognatiõe sua fugere ad terram z regnum remotũ z gentis paganice vel idolis dedite vbi non erat cognitio v̄i dei: z per ꝯñs timor magnus eis iminebat de feritate ignote gentis. Sed z quõ virgo tenerrima z delicata scz beata maria puerum tam tenere etatis per eremum maxime vastitatis ad aliam regionem tã longo itinere ducendo quantas amaritudines laboris z fatigii: famis z sitis: timoris z penurie ac necessitatis sustinuerit die z nocte recogitare quis sufficit. Dignũ est ergo vt compatiamur. Secundo in signũ illius status: q̃. s. isti paruuli innocẽtes p chr̃o occisi ad limbũ descenderunt: vbi gloriam dei non viderunt vsq̃ quo chr̃s mortuus est. Unde Job. xvij. Si sustinuero infernus domus mea est: z in tenebris straui lectulũ meum. Illius status signum

Tertio in signum materni fletus quem scz habuerunt matres pro morte natoꝝ: sicut fuerat pphetatum Hiere. xxxj. Uox in rama. i. in excelsis audita est: ploratus z vlulatus multus Rachel plorans filios suos. Per Rachel intelligiẽ bethleẽ z eius confinia. Nã Rachel fuit sepulta iuxta bethleem. Geñ. xxxv. Et ideo dicta est mater ibi habitantium. Et est modus loquẽdi. q. d. Tantus fuit luctus q̃ etiam mortui compati z flere deberent. Et tantus fuit meror z dolor q̃ nullam consolationem haberẽt vel admitterẽt. Unde subditur. Et noluit consolari. s. Rachel metaphorice intelligendo vt dictum est: quia non sunt: subintelligitur viuentes sm Lyrã. Materni fletus

C ¶ Sed hic queritur quare ppheta potius matres q̃ patres introduxit flere: nõ em̃ introducitur Jacob seu Israel ad flendum in persona patrum: sicut Rachel in persona matrum. Rñr q̃ hoc ideo: quia matres naturalr̃ z cõmuniter magis solent dolere de morte z aduersitatibus filioꝝ q̃ patres. Tum pp̃ter naturam molliorem z magis passibilem in mulieribus q̃ in viris. Unde mater plus dolet de malo filii q̃ pater naturaliter z cõmuniter: quãuis tñ pater plᵘ gaudeat de bono filii q̃ mater: vt videẽ innuere Salomõ Prouer. x. di. Filius sapiens letificat patrem: filius v̄o stultus mesticia est matris sue. Tũ pp̃ter vehemẽtiorem amorem maternum z laboriosam educationem. Unde phs. viij. Eth. dicit: q̃ matres plus diligunt filios q̃ patres quia plus laboris habent circa eos. Hec ibi. Unde in signum fletus matrum ecclesia hodie ꝯpassionis signũ lugubriter celebrando oñdit vt pietatem imitandã demõstret. Sicut z in Parasceue oñdit chr̃o p nobis passo z eius matri flenti cõpassionem. C Questio

D Item adhuc queriẽ. Cur q̃ in octaua huius festi oĩa cantica leticie resumunẽ. Rñr sm magistros huius rei tractatores: q̃ pp̃ter significationem gaudiose resurrectionis future octaua etate mundi fiendam. Vñ sicut septenarius numerus dieꝝ significat vniuersum tẽpus mundi qui per septenariũ numeꝝ dieꝝ curreñ. circuit z semp circuit put etiã v̄ba Greg. in hom. sonant: ita octaua festi significat octauã etatẽ q̃ erit post tẽpus omne mundi. s. post resurrectionem finalem q̃ñ erit pfecta leticia btõꝝ de glorificatiõe pfecta corpis z aĩe. Propterea ad significationem huius in octaua oĩa cantica leticie resumunẽ in ecclesia. O q̃ charissimi dñi. O fideles anime christi iesu sanguine redempte: videte q̃ dulciter z salubriter nos docet mater ecclesia flere z compati cum flẽtibus: z gaudere cum gaudentibus. s. in celesti gloria. Discamus ergo hic flere nostra peccata: discamus vere compati super proximorum miseria vt p compassionem veniamus ad illa celestia gaudia. D Questio

E De fuga z exulatu chr̃i E

¶ Circa scd̃m principale. s. de fuga z exulatu dñi iesu chr̃i in egyptum sit p cõclõne quod scribit euangelista Matthei. ij. q̃. s. Joseph angelo apparẽte admonitus

accepit Jesum puerulum ꝛ matrem eius nocte ꝛ fugit in egyptum: ꝛ erat ibi vsq₃ ad obitū herodis. Sed tres circa hoc cōtemplationes occurrunt.

¶ Primo de angelica reuelatione
¶ Secundo de fuge causa ꝛ ratione
¶ Tertio de historica prosecutione

Angelica reuelatio

¶ Primo de angelica .s. reuelatione queritur. Primo quis fuerit iste angelus qui sepius apparuit Joseph admonendo? Respondetur fm doct. precipue Ludolphum lib. de meditat. vite chri: ꝛ Simonem de Cassia: ꝙ verisimiliter creditur fuisse ipse Gabriel qui ad ministerium chri incarnati deputatus fuit tam in annūciando q̄ in obsequendo ꝛ protegēdo. Unde super illo verbo Lu. j. Discessit angelus ab illa .s. maria postq̄ annūciauerat christi conceptum. Quedā glo. dicit sic. Discessit angelus Gabriel visum subtrahendo nō vtiq₃ famulatum. F Scdo queritur: cur iste angelus apparuit ipsi Joseph ꝛ non Marie? Rñr ꝙ tum quia curam domus ipse habebat tanq̄ maritus: tū q2 Joseph erat imperfectior ꝛ minus illuminatus q̄ gloriosa virgo Maria ꝑpter quod de consolatione angelica plus indigebat. Tum quia virgo maria fuit post verbi dei ↄceptionem adeo illuminata vt sciret oīa predicta de christo per prophetas: ꝛ per consequens cum hoc fuerit predictum per Osee. ca. vj. ꝙ .s. chrs dei filius deberet transferri in egyptum. Et per Esa. vt infra dicetur: habuit q̄q₃ ipsa certitudinem de tutela chri a spiritusancto. Joseph aūt indigebat de his informari per angelicam reuelationem: ergo ꝛc. Sed quare ipsa virgo eidem hec non dixit: vel quare chrs per seipm eum nō informauit cum tn̄ vsum rationis habuit plenum in pueritia? Rñr fm Ly. in postilla super illo ḃbo Mat. j. voluit occulte dimittere eam: ꝙ talia nō sunt reuelanda nisi q̄ntum se extendit volūtas diuina: ꝛ ideo btā virgo tacuit: sciens ꝙ tpe competenti reuelaret ex beneplacito diuine volūtatis. Deniq₃ vt chrs dn̄s exterius ab aliis pueris se non differre ostenderet qtūs sic veritas nature assumpte ꝓbaretur noluit per seipm informare ipm: fm Tho. i. iij. di. xiiij. q. iij. ar. vj. in solutione primi argumen. Sed voluit per angelum reuelare ꝓ cōsolatione ipsius ioseph ꝛ certificatione de tutela chri. Et fm ꝙ dicit Ly. Licz Joseph ex reuelatione diuina esset certificatus de tutela chri tn̄ non debebat omittere qd̄ poterat facere fm rationem via humana: alias tentasset deum. Unde Chrys. dicit ꝙ misericors deus mestis rebus q̄dam etiam iocūda ꝑmiscet: qd̄ certe in sctis oībus facit q̄s neq₃ tribulatiōes: neq₃ iocunditates sinit habere continuas: sed ex aduersis simul cū ꝓsperis iustoꝝ vitam admirabili quadam varietate ↄtexit. Hec Chry. Et sic ptz ꝙ ꝓ ↄsolatiōe angel⁹ dei appuit. G Tertio querit̄: q̄ tpe fuit ista appitio ꝛ admonitio atq₃ fuga chri i egyptū? Rñr fm Bedā ꝙ statim post festū purificationis Marie. Nā postq̄ ex Bethleē vbi natus fuerat dn̄s ascenderūt in Hierusalē ad purificationē fm legē: inde se transtulerūt in Nazareth galilee ciuitatē suā vbi chrs fuit ↄceptus vt dicit Lu. ij. Et in isto itinere reditus ad nazareth appuit angelus ipi ioseph admoneñ. vt fugeret in egyptū. Et vt dicit Alb. sup ipo euāgelio statim iuerūt in Nazareth ꝛ ordinauerunt de re familiari impēsas accipiēdo: statimq₃ fugerūt i egyptū. Sed hic o charissimi debemus pia mente considerare ꝙ facta appitione ꝛ reuelatiōe Joseph sollicit⁹ de mādato dei dixerit virgini marie. O virgo superbn̄dicta fugiamus repēte anteq̄ audiat Herodes vbi simus q2 querit ꝑdere puerū. O quanto dolore coꝛ ḃginis tunc sauciatū extitit. Credo ꝙ mox in lachrymas ꝓrupit: ꝛ celerius filiū suscipiens in noctis tenebris iter arripiētes: quantos timores habuerūt: quot noctes insomnes duxerūt ꝑ desertū absq₃ cibo ꝛ potu: q̄t fatigia pertulerūt: q̄s enarrare poterit? Cōpatere nūc o aīa tuo creatori peregrināti ꝓ te: cōpatere ḃgini eius mri. O de⁹ meus si affuissem vt eisdē fuire potuissem. H Secūda ↄtēplatio de causa fuge chri ꝛ rōne: vbi querit̄. Cur chrs dn̄s voluit fugere: cū ꝓ suā potētiā potuisset etiā in iudea q̄diu voluisset se tutasse ꝛ precauere mortem sicuti ꝛ fecit qn̄ iudei ipm volebant capere vel lapidare qui tn̄ nil facere potuerunt nisi qn̄ chrs ꝑmisit se capi ꝛ crucifigi: vt pz Jo. vij. ꝛ. viij. Rñr: ꝙ q̄uis chrs potuisset precauere oīe machinamentū herodis etiā in iudea permanēdo: voluit tn̄ potius fugere. Tū ꝑpter prophetiaꝝ impletionem: quia erat ꝓphetatum: vt statim dicet̄. Tum ꝑpter nostram instructionem: vt .s. prudenter ꝛ nos q̄nq₃ declinemus: ꝛ fugiamus iracūdum hoiem: iuxta illud Eccl. viij. Nō litiges cū hoīe linguato ꝛ non struas in ignem illius ligna .i. materiam incendendi furorem .s. ꝑ tuam pn̄tiam vel cōtentionē. Un̄ sic fugiendo linguatū .i. rixosum fm Ly. occasionē peccandi subtrahimus. Uoluit itaq₃ chrs fugere personalem persecutionem: vt ꝛ nos doceat idem facere ad vitandum occasionem peccandi: vn̄. vij. q. j. c. Aduersitas: dicit ꝙ cum persecutio prelato infert̄ rōne persone est fugienda: exemplo chri qui a facie herodis fugit: sed cum ratione gregis vel fidei est constanter subeunda. Nam ꝛ dn̄s ait discipulis. Si vos ꝑsecuti fuerint in vna ciuitate fugite in aliam: hec ibi fm Aug. J Sed adhuc restat querēdum. Cur ḡ fugere voluit in egyptum potius q̄ in aliam terram vel regnum. Rñr fm Gorrā aliosq₃ ꝙ hoc voluit. Primo ꝑpter idolatrie euacuationē que maxime increuerat in egypto: adeo vt aliqui adorarent etiā porros ꝛ cepas: alii arbores: alii blada: alii aues ꝛ multa talia: vt etiam dic̄ Ly. Qn̄ Pharao summersus fuit cum suo exercitu in mari: illi egyptii qui remanserant ad colendū terre nascentia quecunq₃ ꝛ aliis artibus vel exercitiis occupati: illa ꝓ deo coluerunt ꝑ que occupati a summersiōe maris sunt ꝓseruati. O stulta demētia. Un̄ vt ꝟcaret̄ ꝙ chrs dn̄s euacuare venerat ꝛ destruere in mundo idolatriam: in egyptum iuit vt ad eius introitum oīa idola corruerēt. Scdo ꝑpter ꝓpheciaꝝ impletionem: q2 nimiꝝ. Esa. xix. scriptum fuerat sic: Ecce dn̄s ascēdet super nubem leuem ꝛ ingredie̾ egyptum ꝛ mouebun̄ simulachra egypti a facie eius. Ly. Dn̄s ascendit sup nubē leuem assumendo carnem humanā que dicit̄ nubes: q2 formata fuit obumbratione ꝛ virtute spūsctī: ꝛ leuis dicit̄: quia nō aggrauata pōdere pctī originalis. Cetera patet in auctoritate: q2 vt dicit̄ in historia scol. ꝛ etiam in legenda: ingrediente dn̄o egyptum oīa idola corruerunt: adeo ꝙ sicut in exitu filiorum israel non fuit domus in qua non iaceret mortuum primogenitum: dn̄o faciente. Ita nec tunc fuit templum in quo non corruerit idolum. Item alia ꝓphetia fuit Osee. vj. de qua Mat. ij. Ut impleretur inquit qd̄ dictū est a dn̄o ꝑ ꝓphetam scz Osee dicentē. Ex egypto vocaui filium meum. Tertio ꝑpter misericordie declarationem. Chrys. Recordatus est dn̄s quot plagas intulerat sup egyptū: ideo filiū illuc mittit vt vna sanaret medicina: q̄ docemur ꝙ dei misericordia inimicos suos non solū ad veniā recipit: sed etiā ipos inquirit ꝛ visitat. O ḡ charissimi in chro attendite dei misericordiā erga oēs pctōres. Aduertite etiam ꝙ si iustus patit̄ aduersa nō debet cōtristari: ↄsiderañ. q2 chrs dominus ꝛ ei⁹ mater ꝛ scti innocētes aduersitatibus sunt tribulati. Ideo Hiero. dicit. A cunabulis ecclesie nō defuit iniquitas premēs ꝛ iustitia patiens: adhuc chrs in cunabulis erat ꝛ iam fugere ꝛ exulare cogebat̄. K Tertia contemplatio de historica prosecutione huius fuge chri .s. qualiter fugit chrs in egyptum. Et circa h̄ notandum ꝙ chrs dn̄s in ista fuga voluit oñdere. Primo humane nature veritatem quia voluit vt ꝛ ipe ꝛ parentes eius sustinerent magnam penuriam ꝛ laborem magni fatigii ꝛ necessitatis anxietatē. Un̄ vt Ludol. li. de medi. vite chri dicit. Fugere voluit ꝛ ire per desertum per quod filii israel ad terram promissiōis se transtulerunt vbi neq₃ aqua neq₃ aliud pro sustentatione vite hūane neq₃ dom⁹ vel villa ꝑ hospitañ. hēbat̄. O q̄ntā ḡ penuriā passi sunt in isto itinere tā lōgo: adeo ꝙ vt idē dicit: distantia est ad iter cursoris velocissimi ꝑ duodecim vel q̄ndecim dietas: ꝛ ꝑ parētib⁹ iesu forte erāt duo mēses vl plus. Hec ille. Infra h̄ ḡ tps nocte ꝛ die requiem nō h̄ntes in vasta solitudīe inter feras ꝛ bestias agri ac scorpiones estū: ventū: famē: sitim timorem:

F Angelus apparuit Joseph ꝛ non Marie

G Quo tpe fuit ista apparitio

H Cur chrs voluit fugere

J Cur in egyptū voluit fugere ꝛ nō in aliā terram.

K Qualiter chrs fugit in egyptū

Arbor palme inclinata puero christo

τ alias anxietates multas habuerunt. Scđo ꝗꝛ oñdit suā pietatē cū parentes pauit miraculose. Narrat eñ Jac. de vora. ꝙ dū puenissent sub altissima arbore palme τ ꝑ quiete aliquantulū pausarēt sub ei⁹ vmbra ait ꝟgo maria. O vtinā ex his fructib⁹ ꝑcipe possem. Cui ioseph. O dña debem⁹ poti⁹ cogitare de aqua q̄ nobis in vase deficit. Et ecce palma se inclinās fructus suos ꝟgini colligendos exhibuit τ de sub radice fons aque erupit: τ sic plurimū sunt recreati. Cas. etiā in histo. tripartita refert ꝙ in alio. q̄dam loco iuxta viā arbor alta existēs vsqꝫ ad terrā inclinata chr̄m supplicit adorauit τ fructū eis ad vescendū ꝓbuit q̄ tāte postea fuit ꝟtutꝫ vt si qd de ei⁹ fructu vl' folio aut cortice collo egrotantium ligaret oīs infirmitas eo ip̄o expelleret. Deniqꝫ

Fons in Alkayron

vulgat fama etiā apd' Saracenos ꝙ i Alkayron fons hr̄ de q̄ solo balsam⁹ irrigat⁹ crescere pōt: τ ꝙ in eo fonte btā ꝟgo tūc chr̄ꝫ puerulū balneauerit: ꝓpter qđ dicūt ꝑ balsami ꝯseruatiōe ex h̄ ꝟtutē hr̄e: vt narrat Joannes nider. Tertio oñdit suā ptātē τ maiestatē: qꝛ vt

Latrones

narrat Jac. de vora: τ memit Anſ. dū icidisset in latrones vn⁹ eoꝝ in pueꝝ respiciens tantū splendorē faciei ei⁹ vidit vt admirañ. mox diceret sociis. Uere si possibile esset deū fieri hoīem dicerē ꝙ iste puer esset de⁹ incarnat⁹. Qui vult ḡ istos ledere vel ꝑdari aut ip̄e occidat me aut ego ip̄m τ sic post multā altercationem eos defendit. Addūt etiā aliqͥ ꝙ idē latro duxit eos ad q̄d dā suū tuguriū qđ hēbat i illis ꝯfinib⁹ τ ibi hospitauit. Habebat aūt quendā paruulū filium mancū τ claudū ac cecū natū: cūqꝫ ꝟgo ibi calefecisset aquā ad chr̄ꝫ balneandū: p⁹ balneū chr̄i vxor latronis in idē capisteriū τ balneū cū suū filiū posuisset mox miracl'ose curat⁹ est ꝑfecte. Uñ latro τ ei⁹ vxor adorare ceperūt. Tunc btā ꝟgo dixit latroni. Scito tibi in futuro mercedē reddendā ꝑ pietate ista nobis exhibita ab hoc filio meo. Hic aūt dr̄ fuisse latro ille q̄ crucifixus est a dextris Jesu: τ tūc h̄ cōpletū est: qꝛ dixit eidē chr̄s in cruce. Hodie mecū eris in paradiso. Cumqꝫ latro ip̄os ꝑduxisset ad me

Idola egypti

tas egypti valefecit τ rediit. Jngress⁹ aūt dñs egyptū oīa idola corruerunt. Qđ sacerdotes tēpli cū mane ingressi vidissent: vllulatum dederūt τ dixerunt ꝙ deus aquaꝝ pugnauerit ꝯtra deos terraꝝ τ vicerit: sic aiūt corruerūt dii nr̄i. Uñ miserūt ad idola extra fines egypti existētia vt sciscitarent de causa ruine: τ rñderunt di. Nolite putare ꝙ vnus demonū alteꝝ deuoret: ſꝫ qꝛ in egyptū intrauit q̄dā forte sctūs ꝑ ꝓphetas ꝑdicat⁹ ꝓpter h̄ ista ruina facta est. Sꝫ vbi mānserūt τ q̄diu dr̄ Cassio. in hist. tripartita ꝙ venerūt ad q̄ndā ciuitatem thebaide in egypto q̄ vocat Elyopol. i. ciuitas sol' τ ibi aliquā domunculā ꝯducētes habitauerūt ꝑ septem annos tanq̄ aduene τ ꝑegrini paupes manuū labore victitātes. Tandē Herode defuncto angel⁹ dñi appuit ioseph moneñ. vt rediret in iudeā τ sic factū est. L

L De seuicia Herodis

C Circa ētiū ꝑncipale d' seuicia crudeli herodis ꝑ cōclone sufficiat breuit ꝟbū euāgeliste. Mat. ij. di. ꝙ herodes iratus occidit oēs pueros q̄ erāt in bethleē τ in oibus finib⁹ ei⁹ a bimatu τ infra. Jn qb⁹ ꝟbis oñdit ꝙ ei⁹ seuicia fuerit tā crudelissima ꝙ excessit hoīm toti⁹ mūdi crudelitatē: τ seuitiā ꝑcipue in q̄tuor. Nā de nullo rege vl' hoīe legit in scripturis silr̄. Prio excessit q̄ ad numeꝝ: cū dr̄: occidit oēs: nā cū deberet vnū occidere occidit oēs. Scđo q̄ ad impietatis modū: cū dr̄: pueros ſcꝫ innocētes: qualib⁹ oē gen⁹ hoīm parcere solet etiā in bello cōtra hostes: q̄nto magꝫ in domesticis. Uñ Cōstant. Jmp. in legenda scti Siluestri ait. Sic ſp cōtra hostes nr̄a certamina stetisse in ꝑliis nuncupant vt re⁹ esset legib⁹ τ capitali snīa puniret q̄cunqꝫ occidisset aliquē infantē. Tertio excessit q̄ ad locū: cū dr̄ in bethleē τ in oīb⁹ finib⁹ ei⁹ cū deberet occidere tm̄ pueros bethleemitas ei⁹ fines inuasit. Quarto q̄ ad annū: qꝛ a bimatu τ infra cū deberet occidere tm̄ pueros anniculos qꝛ tāte etatꝫ fuit chr̄s. O ḡ q̄ꝫ irrōnabile q̄ꝫ crudele herodis edictū. O q̄ flebil' occasio inocētū. Rapiebāt q̄dā d' sinu mr̄m: q̄dā d' cunabul' ad muros ꝑiciebāt: gladio feriebāt: ꝯfodiebant: i gutture scidebant: vidisses tūc cadauera iacētia in terrā respersam sanguine: vidisses mr̄es sparsis crinibus: ꝯplosis manib⁹ vllulātes. O qs nō cōpatiat τ nō collachrymet in tā lugubri spectaculo O crudelissime hoīm herodes nō euasisti vtiqꝫ sine pena: nūc tu cruciaris flens τ dentib⁹ stridens in inferno: innocentes aūt gaudent in celo. O amantissime o piissime Jesu q̄ꝫ bonus deus tu es τ q̄ꝫ pius dñs q̄ tam ex īmani herodis malitia tantū bonum elicere voluisti vt tantam tibi martyꝝ innocentum multitudinem copulares. Per tuā pietatē dñe iesu cōcede τ presta vt tecum in numero sctōꝝ tuoꝝ regnemus sine fine. Amen.

Pro innocētib⁹ Ser. iiij. de ip̄oꝝ multimoda felicitate.

Uidi supra montē sion agnū stantē τ cū eo centū q̄dragintaq̄tuor milia. Apoc. xiiij. τ in epistola hođ. A Sctā mr̄ ecclia hāc epl'am attribuit τ legit de ip̄is sctis innocentib⁹. Et h̄ prio vt nos doceat sectari puritatē τ inocentiā ꝑ quā isti scti ꝯsecuti sunt magnā felicitatē τ gl'iaꝫ. Uñ ad eorū gl'iam dr̄ ꝙ cantabāt canticū nouū qđ nemo ali⁹ poterat cantare: sine macula eiñ sunt añ thronū dei. Et nos ḡ charissimi sim⁹ mūdi vt ad eoꝝ gl'iam τ ꝯsortiū peruiniam⁹. Nam dt saluator Mat. v. Bti mūdo corde: qm̄ ip̄i deū vi. Scđo ꝗꝛ h̄ facit ecclia vt ꝓuocet ad patiēdū ꝑ chr̄o q̄cūqꝫ aduersa: sciētes ꝙ vt dt apl's Rho. viij. Nō sꝫ ꝯdigne passiōes hui⁹ tpis ad fut. glo. q̄ reue. in nobis τ ideo in hac epl'a ꝓseq̄ q̄ꝫ magnis τ multꝫ felicitatib⁹ τ gloriosis ꝓmiis remunerauit chr̄s i celo hos ꝑ se passos ꝑuulos qb⁹ nō suppetebāt ꝓpria merita. Multo ḡ abundanti⁹ nos patiētes volūtarie remunerare dignabit piissim⁹ chr̄s. Ut ḡ agnoscam⁹ q̄ꝫ bonū sit ꝑ chr̄o pati aduersa vl' amara saltē ꝟe pnie. Ecce ꝓponit nobis ecclia in ip̄a epl'a istoꝝ ꝑuuloꝝ passoꝝ felicitatē multiplicē di. Uidi supra mōtem sion agnū stantē τ cū eo τc. Ex qb⁹ ꝟbis atqꝫ ex tota epl'a notabim⁹ tria mysteria. A

C Primum de felicitate magna descripta in epistole principio. Uidi agnum τc.

C Secundum de felicitate iocunda posita in medio ibi. τ cantabūt canticum τc.

C Tertium de felicitate gloriosissima subiecta i termino. ibi. Hi empti sunt primitie τc. τ sine macula sunt ante thronum dei. B

B De felicitate innocentū pueroꝝ

C Circa primū mysteriū sit ꝯclo ꝙ ꝑ maria est innocētū istoꝝ felicitate ꝙ ecclia solet h̄ de eis cātare vicꝫ. Uidi supra montē sion agnū stantē τ cū eo centū quadragintaq̄tuor milia habentes nomē ei⁹ τ nomē pr̄is eius scriptū in frontibus suis. Declarat: qꝛ in his ꝟbis tres magne felicitates eisdem attribuuntur.

C Prima nobilissime associationis

C Secunda numerose multitudinis

C Tertia gloriose inscriptionis

Prima nobilissime associationis

C Prima felicitas dr̄ nobilissime associatiōis: qđ notat cū dr̄ Uidi agnū stantem τ cū eo. s. istos stātes. Magna eñ felicitas est ꝙ chr̄o specialr̄ associari meruerunt. Sꝫ querit q̄liter ꝓmeruerūt societatē chr̄i vt τ nos nouerim⁹ talit ꝓmereri posse? Rñr ꝙ prio ꝑ puerilis inocentie silitudinē. Nā silitudo est causa dilectiōis: qꝛ oē ens tēdit ad sibi silē. ij. d' aīa. Uñ videm⁹ ꝙ puer semꝑ pueꝝ diligit associari: nā ꝑ h̄ associstos ip̄os chr̄o dño fore ptꝫ: qꝛ herodes nō occidisset eos si pueri nō fuissēt sicut τ chr̄s puer tunc erat. Scđo ꝑ natiuā originē: qꝛ nati fuerāt in bethleē sicut τ chr̄s: τ nisi fuissent ibi nati non fuissent occisi ꝑ chr̄o: τ ꝑ ꝯñs non associati fuissent chr̄o: sic τ alii pueri alibi tūc nati. Uñ Mat. ij. dr̄ ꝙ occidit pueros herodes in bethleē τ finib⁹ ei⁹ non alibi natos. Tertio ꝑ passionē τ mortē. Nā nisi isti ꝑuuli fuissēt ꝑ chr̄i passi τ mortui: nō fuissent chr̄o associati vt clarꝫ qꝛ nō erāt baptizati: nec tūc credere in chr̄m nouerant ſꝫ effusio sanguinis eis suppleuit vicem baptismi: vñ dt Aug. τ hr̄ de ꝯse. di. iiij. baptismi. τ c. Cathecuminū ꝙ ſcꝫ baptism⁹ salutaris triplex specificat: vicꝫ fluminis: flaminis τ sanguinis. Si ḡ o chr̄iane vis chr̄o associari: his modis poterꝫ. s. ꝑ fidei vnionē vl' baptismi suscepti onē. Jo. iij. Nisi qs renat⁹ fue. ex aq̄ τ spūsan. nō intra. τc. Hec ē natiua imo regnatiua origo ad societatē chr̄i Itē ꝑ moꝝ silitudinē. Cyprian⁹ de abusiuis dt. Non recte dr̄ chr̄ianus nisi q̄ moribus chr̄o equat. Tertio per

C Numerose multitudinis.

passionē pro chrō. Romanꝰ. viij. Si cōpatimur ꝛ conregnabimus. ¶ Scda felicitas innocentū dicit nūerose mltitudinis. q2 dicit in epla. cxliiij. milia. Licet q̄ppe eoꝝ numerꝰ a nobis ignoret: ecclesia tamē sub h̄ magno numero eos honorat: di. Centūquadragintaq̄ttuor milia q̄ empti sūt de terra. Et hoc ad lrām expōit Lyra de illis q̄s Mahumetici vl' Saraceni occiderūt. s. christianos ꝛ religiosos tempe Eraclij impatoris inuadendo ꝛ capiēdo Egyptū ꝛ Ethiopiā: Damascū: Phenicem: ꝛ Hierosolymā: totā Syriā ꝛ Antiochiā. Tūc eñ in tanto numero vel circiter extimant fore occisi pbabiliter religiosi voto castitatis astricti in magnis cenobijs ducentoꝝ tricentoꝝ ꝛ amplius monachoꝝ et monacharū in castitate viuentiū: quoꝝ maior pars: vel saltē multi erant ꝟgines. Et de hoc allegat Lyra Hugonē Floriacen. in Chronica. Sed q̄ri pōt. q̄re ecclia hunc numerum istis puulis pro chrō ab Herode occisis attribuit. Rñdet q huius rōnem possumꝰ assignare fm docto. huius rei tractatores triplicē. Pria ratio ex pte puuloꝝ: vt cū in magno nūero licz occulto nobis recitant: maiꝰ gaudiū ꝛ dei collaudatio insinuet. Naz in celo gaudiū vnius auget ex gaudio singuloꝝ. Augu. lib. cōfes. dicit Qn cū mltis gaudet in singlis vberiꝰ est gaudiū. Proinde dei maior laus appet ex mltis. vt impleat illd ps. q̄d canit ecclia in missa de istis. Ex ore infantiū ꝛ lactētiū pfecisti laudē.

Ex assignatione nūeroꝝ.

Scda ratio ex pte assignatoꝝ numerorū. s. centū ꝛ q̄draginta q̄ttuor milia. Cētesimus eñ nūerus debet ꝟginibus q̄bus fructus cētesimus assignatur Mat. xiij. pro pfectiōe puritatꝫ. Quadragenariꝰ et q̄ternarius cōueniunt ptinet ad fideles in chrō: q̄ legē x. pceptoꝝ fm q̄d cōtinet in scptis q̄ttuor euāgelistarū in fide chri obuant. Millenarius ꝟo q̄ est vltimꝰ limes terminoꝝ ꝛ cōpletissimus obuantie huiꝰ fcat cōpletā pfectionē. Et q̄m isti puuli fuerūt mūdissimi innocētia: ꝛ sine pctī vel trāgressionis legis veteris vel noue macula: atq3 per passionez chrō pfectissime copulati. ideo merito hic numerꝰ eis ascribit pro nr̄a instructione: licz nūerus iste determinatꝰ pro indeterminato ponat: q̄m eorū nūerus ignorat. Tertia ratio ex pte alioꝝ fideliū: vt. s. accendant ad venerandū istos btōs puulos p chrō occisos. Si eñ miles regis vnꝰ honorādus est: mlto fortiꝰ milites mlti regis familiares ꝛ secretarij sūt aduerteñ. q sicut dt Hiero. ipossibile est pces multoꝝ intercessorum apud deū nō exaudiri. Vñ dicit etiā apls. ij. Cor. j. Coadiuuātibus vobis in orōne: vt ex multaꝝ psonis facieꝝ p multos pticipes agant grē deo pro nobis. O quāta ḡ istoꝝ felicitas sctōꝝ multoꝝ in celo. vbi vt dic Grego. q̄libet gaudet de alterius bono tanq̄ de pprio O quantū debemꝰ eos honorare tam mltos vt orent p

D Gloriose inscriptionis.

nobis apud chrm p quo occisi sunt. D Tertia felicitas istoꝝ dicit gliose inscptionis. Nam dicit q hēbāt nomē agni. i. chri: ꝛ nomē pris eius. s. dei scptū in frontibus suis. In quo ondit magna dilectio chri ad sctōs ꝛ ecōuerso. q2 nomē suū in frōtibus eoꝝ scribit ad eorū gliam. Et ecōuerso noia sctōꝝ scpta sunt in deo ad ampliorē iocunditatē eorundē. Vñ ꝛ Apoc. iij. ca. dt chrs. Qui vicerit. s. malignū: faciā illū colūnam in tēplo dei mei: ꝛ foras non egredietur amplius: ꝛ scribā sup eū nomen dei mei: ꝛ nomē ciuitatꝫ dei mei noue Hierlm: ꝛ nomen nouū meū. Hec ibi. Ex q̄bus ꝟbis ptz q sancti habebūt scpta in fronte hec tria nomia. s. heloy. q̄d est nomen dei pris. sic ei vocauit eū chrs Mat. xxv. ꝛ interptatur deus meus. Et nomē iesus. ideo dr. ꝛ nomē meū nouū. s. scribā sup eū. et nomē hierlm. vt ptz ibidē. Per hec dat intelligi q bti pleni erunt deo ꝛ eterna salute in corpe ꝛ aīa post resurrectionē. Nā iesus salꝰ interptat: ꝛ pleni erūt pace ꝛ leticia. q2 hrielm visio pacis intptat. Deniq3 q nomia sanctoꝝ scpta sunt in deo. habet ad Phil. iiij. Quoꝝ noia scpta sūt in libro vite. Quo cōtra de malis ps. Deleant de libro vite: ꝛ cū iustis non scribant. ꝛ Exo. xxij. Qui peccauerit mihi delebo eum de libro meo. O q̄ magnū ergo est gaudium beatis. O quāta felicitas bonoꝝ. q2 sic cōiungunt deo. Ideo Lu. x. Gaudete ꝛ exulta. q̄m no. vr̄a scpta sūt in celis.

E De iocūda felicitate sctōrū innocētū.

E ¶ Circa scdm pncipale de iocūda felicitate sctōꝝ innocentū sit pro cōclusione. q beatoꝝ innocentū glia nedū magna: sed ꝛ pbat esse iocundissima ex ipa epla: cū subditur. Et audiui vocē de celo tanq̄ vocē aquaꝝ multarum fm Lyrā. i. mltitudinis sanctoꝝ. s. istorū. Aque eñ multe populi multi. Apoc. xvij. sequit. Et tanq̄ vocez tonitrui magni. i. magnifice laudis de victoria triūphali ꝛ glia. sequit. Et vocē quā audiui sicut citharedoꝝ citharizantiū in cithara. s. quo significat q hec laus est coram deo ꝛ angelis grōsissima. sequit. Et cantabāt cāticum nouū ante sedē dei ꝛ ante q̄ttuor animalia. i. sanctoꝝ euangelice fidei: vel noui testamēti in p̄sentia. Et seniores. i. patriarchaꝝ ꝛ pphetarū veteris testamēti in p̄sentia. sequit. Et nemo poterat dicere canticū: nisi illa centum q̄draginta q̄ttuor milia: qui empti sunt de terra. Hi sunt q̄ cum mulieribꝰ non sunt coinq̄nati: virgines eñ sunt ꝛc. Nimirū in pdictis his verbis tres iocunde felicitates beatoꝝ puuloꝝ insinuant.

¶ Prima dicit noue decātationis. quia dicit q cantabant nouū canticum.

¶ Scda virginee incorruptōis. q2 dicit q nemo aliꝰ poterat illud cantare: ꝛ ꝟgines sunt.

¶ Tertia prime comitatiōis. hi sequunt ag. ꝛc.

F Prima felicitas noue decantationis.

F Prima felicitas noue decātationis. Vbi est notandum. q in sacra scptura distinguit triplex canticū. s. vetus ꝛ nouū: ꝛ ptim vetus ac ptim nouū. Canticū vetus quod accepimus a veteri homine. De quo ad Col. iij. Expoliantes vos veterē hoiem cum actibus suis: pax chri exultet in cordibus vestris: cōmoneñ. vosmetipos in canti. spūalibus. ꝛc. Veterꝫ itaq3 ꝛ viciosi hois canticū esto ē mendaciū. Nā ꝛ p mendaciū decepti sunt pmi pentes a diabolo. Gen. iij. Itez viciosum veteris hois canticū ē in ludis choreis et q̄buslibet vanis tripudijs. De hoc Exo. xxxij. Vocez cantantiū ego audio. Sedit poplus mādicare ꝛ bibere: ꝛ surrexerūt ludere. Chry. Non dat deus ludere: sed diabolus. Nā ꝛ Job. xxi. scriptum est de mala iocūditate reproboꝝ. Tenent inquit tympanū ꝛ citharā gaudent ad sonitū organi: ducūt in bonis dies suos: ꝛ in puncto ad infernū descendūt. Itē canticū vetus est corruptiōis q̄ nascimur oēs filij ire: p pctō veterū parentū. De quo Sap. vij. Primā vocē oībus silem emisi plorans. s. A vel E. Isti bti puuli q̄uis sic nati in pctō vt alij: tamē p dei grām mūdati ab omni mendacio alieni. non eñ est inuentū in ore eoꝝ mendaciū. vt dicit in epla. ꝛ a pctī corruptiōe ac macula sunt extranei. quia vt ibidē dicit. sine macla sunt ante thronum dei: exemplū pstant nobis innocētie. vt sic placere studeamꝰ deo: fugiētes oē canticū veteris hois. Quid ḡ charissimi est q mlti vestrū hodie exercēt vanas truffas in mutuis ꝟberibus di. Herodes iratus occi. mul. pueros in beth. da. ꝛc. Et q̄multa inibi mala nedū mēdacioꝝ: sed ꝛ piurioꝝ: imo ꝛ tactuū impudicoꝝ ꝛ alioꝝ nefandoꝝ operū admiscent. Quō rōnem coraz deo de omibus illis prauitatibus reddituri estis. Ve ve vobis qui nunc sic ridetis: quia flebitis. Lu. vj.

Triplex canticum.

Secundū

Secundū dixi est canticū nouum quod canunt sancti in celo pro nouitate regeneratiōis ꝛ vite in chrō. Unde cantabāt inquit canticū nouū. Sed q̄rit q̄d vel quale est hoc cāticū? Rñdet q est maximū alleluia. Ut eñ scribit Tobias. xiij. Per oīnes vicos Hierlm. s. supne cantabit alleluia. ꝛ Apoc. xix. Laudē dicite deo nr̄o oēs scti eius: ꝛ qui timetis deū pusil. ꝛ magn. Et paulo infra dicentium ait. alleluia. q̄m regnauit deus nr̄ oīpotēs: gaudeamus ꝛ exultemꝰ et demus gliam deo. Nimirū istud cāticū. s. alleluia optime cōuenit prie celesti. q2 hec dictio celitus. s. tradita habz in se oēs vocales pter solū o: q̄d est vocalis plangentiū in inferno. Et p hoc fcat q sancti in celo nil aliud loq possunt nisi q̄d est ad laudē dei: ꝛ gaudiū btōꝝ. Vñ fm Hiero. alleluia laudatio dñi interptatur.

Tertium.

Tertiū dixi canticū est ptim vetus: ꝛ ptim nouū. s. gemitus penitētie. de quo ps. Laboraui in gemitu meo: laua. per singu. noct. lectū meū lachry. meis stratū meū rigabo. De quo dicit Augusti. Nemo potest nouā vitā inchoare: nisi veterꝫ vite ante penituerit. Legitur de cygno fm dictū Ambro. in hexam. q cū appropinquat morti dulces cātus saltem ter emittit. Sic aīa

munda sicut ⁊ cygnus albus debet triplicẽ cantũ face-
re.s.cõtritionis:cõfessionis:⁊ satisfactionis circa tẽpus
mortis.Ad ꝓpositũ. Beati innocẽtes habent pro glĩa
G cantare canticũ nouuz.i. celeste alleluia magnũ.⁊ nos
Virginee in ergo charissimi ad illud conemur. G Secunda feli
corruptiõis. citas virginee incorruptionis.de qua specialissimũ ha
Questio bere dicunt̃ gaudiũ:quod nemo alius põt cãtare.Sed
q̃d per hoc intelligit̃? Respõdet Haymo sup Apocal.
cõcor.Beda. Nouũ inq̃t canticũ cantare est de incorru
pta mẽtis ⁊ corpis ĩtegritate gaudere.qđ canticũ ceti
electi audire possunt:licet dicere neq̃ant.qꝛ p charita-
tem q̃dem de eoꝝ celsitudine leti sũt: q̃uis ad eoꝝ pre
mia non assurgãt. Nullus eñi qui corruptus fuit de in-
corruptione gaudere poterit. Ad maximã itaq̃ glĩam
istorũ dicit̃.ꝙ eorũ canticũ alius non poterat cantare.
Et subdit̃ expssius. Hi sunt qui cũ mulieribus nõ sunt
coinquinati:ꝟgines eñi sunt. Sed hic q̃stio occurrit.
Utrũ isti innocentes habeãt in celo aureolã ꝟginitatꝭ
Nõ.qꝛ ꝟba dicta sonare vident̃ ꝙ habeãt. Sed rñdet̃
ƀm Petrũ aure.cõcorditeq̃ alios sup.iiij.dist.xlix.ꝙ au
reola ꝟginitatis debet̃ ꝓprie illis ꝟginibus q̃ habuerũt
ꝓpositũ vel votũ ꝑpetuo ƀuandi ꝟginitatẽ:⁊ in hoc de-
cesserũt.Vñ dicit Augu.ꝙ ꝟginitas est in carne corru-
ptibili ꝑpetue incorruptõis meditatio. Hoc eñi est opꝰ
ꝓcellentissimũ cui debet̃ aureola ꝓpter pfectã victoriã
carnis.Et quia isti innocẽtes nõ habuerũt ꝓpositũ vel
votũ ƀuandi ꝟginitatẽ ꝑpetuo: nec etiam habuerũt ex
etate pugnã aut victoriã ↄtinentie carnis.nõ habent ꝗ
ꝟginitatꝭ aureolã:qua nõ coronabit̃ nisi q̃ legitime cer
tauerit.ij.Tiñ.ij.Verũtñ exquo isti bti puuli ↄcesser̃t
in innocẽtia ⁊ puritate ꝟginali mẽtis ⁊ corpis.de h̃ ha
bent spẽale quoddã gaudiũ incorruptiõis: sed infra au
reolã illã virginũ ꝓpriã ⁊ excellentissimã.vt patuit. Et
ad hunc sensum ꝟba epl̃e de istis sunt accipiẽda.Et silr̃
est de alijs ꝟginibus decedentibus: qui tñ virginitatẽ
ƀuare ꝑpetuo nõ ꝓposuerũt:sed aliq̃ñ nubere legitime
voluerũt.Vñ de talibus possumꝰ quodãmodo dicere.
ꝙ ambulabũt cũ chr̃o vestiti veste alba.Apoc̃.iij.Qui
nõ inq̃nauerũt vestimẽta sua ambulabũt mecũ in albis
H qꝛ digni sunt:tamẽ sine corona. H Tertia felicitas
Proxime co prime comitatiõis.quia dicit̃ in epl̃a.Hi sequũt̃ agnũ
mitatõnis q̃cunq̃ erit.Et hoc est iocundissimũ.s.proximos esse chr̃i
comites vbiq̃.Et de hoc tertio articulo ƀmõis dicemꝰ
clarius.Hoc solũ hic querit̃.quare talibꝰ sanctis.s.in-
nocẽtibus ⁊ ꝟginibus attribuit scp̃tura ꝙ sequũt̃ agnũ
.i.chr̃uz in celo q̃cunq̃ ierit:cũ hoc sit cõe oĩbus btis
⁊ angelis.Respondet̃ ƀm Ly.ibidẽ.ꝙ ideo.quia tales
sequunt̃ chr̃m.s.in hac vita:non solũ per viã mandato-
rum:sed etiã cõsilioꝝ pfectoꝝ.ergo.⁊c.O ergo charis-
I simi diligamus chr̃m ⁊ sequamur pfecte. I
De felicita- ❡ Circa tertiũ de felicitate gloriosissima cõclusionem
te innocentũ accipiamus:ꝙ btis puulis felicitatis est glĩosissime qđ
de ip̃is canit̃ in fine epl̃e.s.Hi empti sunt ex oĩbus pri-
mitie deo ⁊ agno:⁊ in ore ip̃oꝝ nõ est inuentũ mẽdaciũ.
sine macula eñi sunt ante thronũ dei.Nimiꝝ in istꝭ ver-
bis tres felicitates ꝑglĩosissime de eis dicunt̃.

Prima felici ❡ Prima gr̃osissime acceptationis. quia ꝓ̃mitie.i.sic̃
tas accepta- primi fructus gratiosi.
tionis.

❡ Secũda mundissime incõtaminationis.quia sine
macula ⁊ omni mendacio.

❡ Tertia dignissime inthronizationis.quia ante se
dem vel thronũ dei.

❡ Prima ergo felicitas coꝝ glĩosa est. ꝙ ipsi sunt deo
multũ chari:gratiosi ⁊ accepti.vñ dicunt̃ empti ex oĩ
bus.Ly. Empti sanguine chr̃i ex oĩbus primitie.i. de-
lectabiles et gratiosi sicut primi fructus: deo ⁊ agno.i.
chr̃o.Nam reuera isti sunt deo gratiosissimi tribus mo
dis. Primo tanq̃.s.primitie in sacrificij oblatiõe deo
transmisse in celũ.Chry̆.Transmittit infantes infans
chr̃us ad celum : offert noua xenia patri primitias fru-
ctuum exhibet genitori.O paruuli beati nõ nati:nunq̃
tentati:nondũ ablactati:iam coronati.Hec ille. Se-
cundo tanq̃ filij minimi in ablactatione suscepti ad mẽ
sam patris.Nam solent homĩes tenerius amare filios
minimos.sicut patꝫ Geñ.xxxvij.ꝙ israel diligebat Io-
seph sup oĩes filios : eo ꝙ esset minimus in senectute
genitus.Et in ablactatione atq̃ ad mensam susceptiõe
cõuiuiũ ⁊ gaudiũ maius hꝫ.vt ptꝫ.Geñ.xxj.de Abraã
in ablactatione Isaac.Sic videt̃ quodãmodo de istis.
Unde orat ps̃ deũ di.Sicut ablactatꝰ sup mr̃em suam:
ita retributio in aĩa mea.i.sicut puulus sup mr̃em suã
incũbens cũ ablactat̃:⁊ ad mẽsam pr̃is recipit̃ amabili
ter.Ita fiat retributio mea:vt.s.recipiat ad mẽsam dei
in celo. Tertio tanq̃ ꝓ̃mi milites in acie belli ꝓ chr̃o
rege pugnãtes:sic isti.nam quẽ loquẽdo cõfiteri nõ po-
tuerũt:ↄfessi sunt moriẽdo.vt canit eccl̃ia. ꝙ maius est
q̃ ore tñ vel ope tñmodo ↄfiteri.Mors ergo ꝓciosa ꝓ
K chr̃o fecit eos deo charissimos. K Secunda felici
Scđa incõta- tas glĩosa est incõtaminatiõis. Nam in celo paucissimi
minatiõis. sunt tante felicitatis:vt ab ineũte adolescẽtia nulla da
mnabilia pctã cõmiserint aliq̃ñ in vita ista.sicut ait Au
gusti.xxj.de ciui.dei.Magna ꝗ glĩa est istis.ꝙ nec ore:
Tertia in- nec ope vnq̃ peccauerũt : sed sunt sine macula. Ter
thronizatõ- tia felicitas dignissime inthronizatiõis.quia dicũt̃ esse
ante thronũ dei:⁊ sequi chr̃m semp.vñ chr̃s dicit̃ sede
re in societate istoꝝ. Querit̃ ergo vtrũ isti sint ꝓpinq
ores chr̃o in gr̃a pre alijs sctis? Nam si sic.ꝗ oĩbus ꝓ
eminẽt.qđ non est veꝝ. Rñdet̃ ƀm dicta Bona.sup.ij.
di.ix.ꝙ in celesti pr̃ia duplr̃ põt quis dici chr̃o pximꝰ.
Uno modo per sil̃ationẽ puritatis.iuxta illud Sap̃.vj.
Incorruptio facit esse pximũ deo.Et sic põt aliq̃s inno
cens ⁊ ꝟgo (vt sunt isti) esse simplicit̃ q̃dem in inferio-
ri ordine angeloꝝ vel beatoꝝ:tamẽ ꝓpter cõformitatẽ
puritatis dicunt̃ pximi.Alio modo ƀm glĩe essentialis
⁊ ꝓ̃mioꝝ sublimitatẽ:⁊ sic perfectiores in charitate. vt
Petrꝰ apl̃us ⁊ Magdalena sũt chr̃o simplr̃ pximiores:
q̃ isti innocentes.Verba ergo illa in epl̃a de istis acci-
pienda sunt ꝙ sunt chr̃o pximi ƀm quid tñ.sicut miles
nobilis:paup per psapiam ꝓpinq̃or est regi : q̃uis ali-
quis in ducatũ sublimatꝰ de genere ignobili fit ml̃to eo
altior ⁊c.Oremus ergo charissimi: vt dñs iesus meritꝭ
sanctoꝝ det nobis regnũ celoꝝ.Amen.

❡ De sancto Thoma martyre Sermo cũ
legenda de nati christi imitatione.

Qui mihi ministrat:me

sequatur:⁊ vbi ego sum illic et mĩster meus
erit.Ioã.xij. A Quibus ꝟbis mira bo- A
nitas saluatoris nostri ostendit̃:cũ nos ad suũ ƀuitiũ ta
li ꝓ̃mio inuitat.vicꝫ vt vbi ip̃e est regnans in celo:ibi ⁊
nos simus regnãtes cum eo.ꝓpter qđ August.de ꝟbis
dñi.ƀmo.iiij.exclamãs dicit.O magna bonitas dei:cui
cum pro cõditione reddere debeamus obseq̃a : vtpote
serui dño:famuli deo:mancipia redemptori: amicitiaꝝ
premia nobis repromittit:vt a nobis obseq̃a debite ser
uitutis extorq̃at.vt quos nolle ƀuire sponte cõspicit:be
neficioꝝ suoꝝ possit ꝓmissionibus inuitare.Hec Augu
stinꝰ.Btũs itaq̃ Thomas hec aduertẽs toto conamĩe
mĩstrauit chr̃o:⁊ ip̃m vsq̃ ad mortis passionẽ secutꝰ est.
Ideo nunc regnat cũ chr̃o in celis:⁊ in sctã eccl̃ia gau-
diũ eius passionis celebrat̃ simul cũ gaudio natiuitatꝭ
chr̃i intra hãc ip̃ius octauã.Vñ de ip̃o accipimꝰ ↄgrue
ꝟba ꝓ̃missa.Qui mihi mĩstrat me sequat̃. ⁊c. In q̃bus
ꝟbis tripliciter cõmendat̃ ⁊ in exemplũ ꝓponit̃

❡ Primo de chr̃i imitatiõe:cũ đr. Qui mi.mi.m. se.

❡ Secũdo de martyrij passione. quia subintelligit̃
sequi chr̃m.s.ad martyriũ. B

❡ Tertio de celesti conregnatione: cum subdit̃. Et De imitatiõe
vbi ego sum:il. ⁊ mini.⁊c. B chr̃i in con-

❡ Circa primũ de imitatione chr̃i.s.in contẽptu mũdi temptu mun-
aliũ sit pro cõclusione illud Augusti.dictũ:vicꝫ ꝙ oĩa daliũ.
mũdana delectamẽta cõtempsit homo deus : vt contẽ-
nenda monstraret hoĩbus. Et hoc declarat̃ ƀm seriem
ex natiuitate chr̃i ꝓpter satisfaciẽdũ solẽnitati octaue. Questio cur
Nam ꝓ̃mo chr̃us natus ostẽdit cõtemnẽdas mũdi diui chr̃s voluit
tias.Chry.eñi in homel̃.de natiuitate domini dicit sic. nasci int̃ ster-
Chr̃s non nascit̃ inter aurum ⁊ diuitias: sed in stercore cora stabuli.
nascitur:hoc est in stabulo.vbicũq̃ eñi stabulũ est:⁊ ster
cus est.Hec ille. Sed querit̃ cur chr̃s dñs voluit na-
sci inter stercora stabuli?Ad id vnam rõnẽ tangit ibidẽ

Chryß.s.ꝙ ꝓpter spurciciā peccatoꝝ nostroꝝ que omnibus stercoribus fediora sunt coram deo ⁊ angelis.iuxta illud Joelis.j.Computruerunt iumenta in stercore suo.Greg.Jumēta cōputrescere in stercore suo: est carnales homies vitam finire in fetore luxurie sue.Hec ille.Misericors itaqꝫ dñs iesus descēdit ad nos visitañ. in stercoribus nostris existētes:q̄tenus de stercore subleuet. Unde Chryß.subdit vbi s.di. Propterea chr̄us in stercore nascit̄:vt eos qui sunt in stercore de stercore subleuet. Secūda ad idē ratio est.vt ꝓuocaret nos in contēptū mundi ad sui imitationē: q̄tinus exēplo apostoli oīa arbitraremur vt stercora (vicꝫ mundi delectamenta) vt chr̄m lucrifaceremus.ad Phil.iij. Nascitur ergo chr̄s inter stercora iumentoꝝ in stabulo:vt doceat ꝙ nos dum in hoc mūdo nascimur:⁊ sumus : recognoscamus huius mundi queqꝫ bona esse contemptibilia vt stercora iumentoꝝ: que si retineant̄ fetorē ⁊ feditatem generāt.sed si eijciant̄ ⁊ in agro dispergant̄: fructuosam terrā faciunt pro semibus. Sic mūdi diuitie:si retinent̄ fedant nos vicijs.Eccli.v. Diuitie cōseruate in malū dñi sui.Uere in malū.quia in multiplex pctm̄ ⁊ laqueū diaboli.j.Timo.vj.Qui volūt diuites fieri incidūt in tentationē ⁊ in laqueū diaboli. Radix em̄ oīm maloꝝ est cupiditas.Sed si ꝯtēnunt̄ ⁊ paupibus dispgunt̄ in vitā eternā fructificant.ps. Dispsit dedit pauperibus:iusticia eius manet in seculū seculi.Augu. Noli ergo amare.s.o homo impedimētū: si non vis inuenire tormentū.Quod amas in terra impedimētū est:viscus est pennarū spiritualiū quibus volat̄ ad deū.capi non vis:⁊ viscum diligis.nunq̄d ideo nō caperis:quia dulciter caperis? certe quāto magis delectat: tanto fortius strangulat.Hec ille.Et sic patꝫ. C Secūdo chr̄us natus ostēdit cōtemnēdas pompas ⁊ supbias.Grego. Nimirū si voluisset:venire poterat.s.magnifice mouendo celū:cōcutiendo terrā.non aūt sic ꝓcessit ab ipis primordijs:humanā volens cōculcare supbiam.atqꝫ ideo non tm̄ homo sit:sed ⁊ paup : paupemqꝫ m̄rem elegit:q̄ careret cunis quibus infantē reclinaret.⁊c. Uñ chr̄us deus voluit nasci humilim⁹: quo ad oīa q̄bus solent homies pompose supbire.vicꝫ ꝫm Abcdariū. Aliq̄ em̄ in amictu supbiunt.cōtra quos chr̄us vilibus pānis est indutus:⁊ ad stricta fascia voluit cingi. Alij in bonorū tempaliū ampla possessione.cōtra quos chr̄us non habuit locū in diuersorio:nec hospitatiuū focum: vel q̄ caput reclinet. Alij supbiunt in cibis ⁊ potibus:⁊ eorꝫ clenodijs.s.scutellis:scyphis ⁊ silibus.cōtra q̄s chr̄us qui dat oībus escam in tempe optuno.etiā brutis par uo lacte pastus est:per quē nec ales esurit. Alij in domibus.cōtra quos chr̄s qui pro domo habet celum.in natiuitate mansit in stabulo. Alij in excellētia supellectiliū ⁊ eburneoꝝ lectoꝝ.cōtra quos dñs celorū super fenū iacuit sine cussino:⁊ nudus egensqꝫ in oibus. Alij in familia.cōtra quos chr̄s dñs habens pro familia innumerabilia milia angeloꝝ:habuit in natiuitate societatem bouis ⁊ asini. Alij in gloria regia throni.contra quos chr̄s ꝑsepe habuit. Alij in habitudie corpis forti ⁊ sana ⁊c.cōtra quos chr̄s tenerrimus puulus nascitur. Alij in ingenuitate pentele.cōtra q̄s chr̄s qui habuit excellētissimū p̄rm in celis:voluit habere matrem pauperrimā in terris.Unde Augu.in sermo.Uide homo q̄d.s.⁊ q̄ꝫ hūilis pro te factus est deus :doctrinā tante hūilitatis agnosce.Sed forte dicis. Nunq̄d ergo p̄missa tenentes pro vite n̄re honestate dānabimur:eo ꝙ exēplo chr̄i hec non cōtēnimus.R̄ndeo. ꝙ sicut scribit̄ dist.xxx.hec scp̄sim⁹ in fine.Diuites cū iusticia ⁊ operibus inq̄t bonis nō abijcimus. Dum ergo tales miscdie opa.s.exhibeāt in paupes : et in glia vana vltimū finē non constituāt:licet cōplacentiā habeāt ⁊ gliam : tamē infra deū nō sūt tales dānabiles. Secus si nimis talia ament.s.eque deo vel plus.vt q: poti⁹ volunt ꝯtra dei ꝑceptū aliq̄d facere q̄ꝫ talibus pompis carere.sic dānabile est.vt hec patent per Alexā.de ales.ij.ser.Si aūt q̄s talia ordinet ⁊ intēdat ad honorē dei vel sanctoꝝ in festiuitatibus ordināndo domū ⁊ mēsam ⁊ silia:meritoriū est. D Tertio chr̄s natus ostēdit cōtēnendas

C Chr̄s natus oñdit cōtemnendas diuitias.

D

carnis delitias.Uñ Bern.in ßmo.di. Chr̄us nascit̄ in nocte:nascit̄ in hyeme : nascit̄ in frigore. Elegit em̄ q̄d carni est molestius.hoc ergo melius ⁊ magis eligendū. Qui aliud docet tanq̄ꝫ a pestifero seductore caue. Nā ⁊ apl̄s ad Gal.v.ait.Qui chr̄i sunt carnē suā cru.cū vi.⁊c. Quarto chr̄s natus oñdit ꝯtēnendas vanas leticias.vñ natus fleuit.iuxta illud Sap.vij. Primā vocē oībus silem emisi plorans. Qꝫ aūt angeli gaudiū cecinerunt chr̄o nato:docemur ꝙ in solis que sunt dei et nostre salutis gaudere debem⁹.vñ Lu.x.Nolite in hoc gaudere:q: spūs vobis subijciunt̄:gaudete aūt q: noīa v̄ra scrip.sūt in ce. E Sed querit̄.Utrū chr̄s iesus a puericie etate semp fuerit tristis ⁊ mest⁹ pro futura sua quā ꝓuidebat passione.Et r̄nsio q̄onis est.q: Aug. dicit ⁊ cōiter a docto.tenet̄.ꝙ chr̄s ꝓuidens suā passionem futurā a ꝑncipio sue cōceptiōis semp fuit martyr. Tota inq̄t vita chr̄i a ꝑncipio cōceptiōis sue crux q̄daꝫ fuit ⁊ martyriū.Et Chryß.sup Mat.dicit.ꝙ chr̄us legit̄ fleuisse sepius:risisse aūt vl̄ modicū subrisisse nūq̄ꝫ. Et tñ in contrariū est q̄d scribit̄ Esa.xlij.de eo.Nō erit tristis neqꝫ turbulētus.Et Lu.x.Exultauit inq̄t Jesus in spū:⁊ dixit. Cōfiteor tibi pat̄ dñe celi ⁊ ter.⁊c.q: abscōdisti hec a sapiētibus et prudētibus:⁊ reue.ea par. Itē cū a ꝑncipio sciuerit suā passionē futurā.cur q̄ sensualitas eius nō trepidauit: sicut in monte oliueti post cenā q̄ñ dixit.Tristis est aīa mea vsqꝫ ad mortē.Uñ videtur ꝙ chr̄s puer iocūdus fuerit ⁊ nō tristis. Ad hoc respondet̄ ꝫm Tho.in scp̄to.iij.dist.xvij.q.vlt.in solu. argu.aliosqꝫ doct.ꝙ chr̄s dñs q̄uis in puericia ⁊ iuuētute vsqꝫquo mors sibi appropinq̄bat:nō sensit tam magnos dolores ⁊ mesticias sicut q̄ñ passio iminebat.⁊ ꝓpterea ꝓuisio passionis future in eo non faciebat trepidationē antea:eo ꝙ nō ꝓuidebat̄ vt iminens : sed tamē cū hoc vere chr̄s a ꝑncipio cōceptiōis fuit martyr electione ⁊ volūtate.q: semp se agnū pro pctis n̄ris offerre patus erat morte dolorissima quā ꝓuidebat.Unde ⁊ nunq̄ꝫ risisse legit̄: sed fleuisse sepius. Fuit ergo chr̄us semp tristis in sensualitate ⁊ inferiori pte rōnis : ⁊ si nō tam sensibili grandi dolore sicut iminente passiōe.Fuit cum hoc etiā iocūdus : ⁊ exultauit in spū ꝫm supiorem ptem rōnis semp ꝓ visione deitatꝫ:q: cōprehēsor fuit simul ⁊ viator a ꝑncipio.vt dicit.Augu.Et q̄ñqꝫ illa iocūditas eterne felicitatꝫ redūdabat in sensualitatē.vt s. patuit Lu.x.q̄ñ ait.Cōfiteor tibi pater ⁊c.adeo vt videret̄ etiā ab alijs ꝙ iocūdabat̄ in spūsctō.Quapropt̄ ꝫm Ly.autoritas p̄fata Esa.xlij.intelligēda est.ꝙ chr̄s non erat tristis.s.in anima ꝫm ptem supioris rōnis: nec turbulētus inq̄t in exteriori signo:turbulentia tristicie obnubilātis rōnem : q: hec in chr̄o nō habuit locū.licet haberet semp tristiciā naturalē in pte sensitiua quā assumpsit:ad oñdendā veritatē hūane nature. O q̄ ineffabilis chr̄i charitas : q: tam diu ꝓ nobis doluit. F

Ad ꝓpositū btūs Thomas in ꝑmissis chr̄um dñm est fideliter secut⁹.vicꝫ cōtemnēdo diuitias:pompas: carnis delitias:⁊ vanas leticias.Dū em̄ i curia regis Anglie cōsisteret:⁊ q̄dam ibidē cōtraria religioni videret fieri:curiā ipam deseruit : ⁊ Cantuariensi archiepō se cōmisit:a q̄ factus archidiacon⁹ ad pces archiepi regis Cancellariā suscepit:vt prudētia qua erat p̄ditus malignoꝝ in eccl̄iam ꝓhiberet insultus. Cui deus apd̄ regem tantā gr̄am cōtulit:vt archiepō decedēte ipm̄ licꝫ plurimū resistentē:tandē ad obedientie p̄ceptū se submittentē in archiepm̄ sublimauit.Subito aūt in virum alterū pfectū mutat̄:⁊ cilicio ad carnē ⁊ ieiunijs se macerabat.Non solū aūt ciliciū pro camisia:sed ⁊ femoralia cilicina vsqꝫ ad poplices deferebat.Sanctitatē aūt suā ita subtilit̄ occultabat:vt sub honestate et decentia vestiū ⁊ apparatu vtensiliū cōcordaret moribus singuloꝝ.Tredecim pauperū pedes q̄tidie curuatis genib⁹ abluebat ⁊ reficiebat.⁊ cuilibet q̄ttuor argēteis datis remittebat illos.Itē sacerdos q̄dam eo tpe q̄tidie missam de btā v̄gine celebrabat:q̄ archiepō accusat⁹ tanq̄ꝫ inscius ⁊ idiota ab officio suspendit̄.Cū aūt btūs archiepus Thomas ciliciū suuꝫ deberet cōsuere: ⁊ sub lecto ipm abscōdisset:vt ad cōsuendū horā captaret:btā v̄go

Chr̄s oñdit cōtēnendas carnis delitias.

E An chr̄s Jesus a puericie etate sp fuerit tristis

In sensualitate chr̄s tristis.

F Ex legenda btī Thome.

Maria sacerdoti apparuit dicens. Uade ad archiepm̃: et dic q illa ob cuius amorẽ missas dicebas: illi⁹ ciliciũ qđ est in tali loco cõsuit: et setã rubeã de qua illud cõsuit ibidem reliqt. Illa ergo sibi mãdat: q interdictũ tibi factũ debeat relaxare. Qđ cũ retulisset archiepõ: ille ita iueniens stupuit: et interdictũ relaxans: sacerdoti hoc secretum habere pcepit. Ex q̃ ptz q et illius sacerdotis missa et Thome pnia mortificatiõis per ciliciũ fuerint deo et beate Marie accepta.

G

De martyrij passione.

¶ Circa scđm pncipale de martyrij passione q̃rit. Utrum martyriũ bti Thome sit merito cõmendabile: et int glo riosa martyria annũerabile. Rõ q̃stionis est. qr ipe mortuus est vel occisus pter libertatis ecclie defensionẽ que est quodd̃ã bonũ tpale. Sed p bono tpali nõ debz hõ se morti tradere: alr̃s peccaret hõ cõtra ordinẽ charitatis. qr bonũ vite corpis pferť: et meli⁹ est bonis tpalibus. sm Augu. Unde et Job. ij. Pellẽ pro pelle et cuncta que habet hõ dat pro aĩa. Non reputať ergo martyriũ cũ qs occidiť pro rebus tpalibus: vel bonis mũdanis: et morti se offerre sponte et sciẽter p tpalibus pctm̃ est potius q̃ martyriũ. sm Augu. de doctri. chria. et Grego. in moraľ. et coiter docto. Et hoc videť in pposito. Rndetur ad hec per cõclusionẽ. q martyriũ bti Thome est gliosissimũ et cõmẽdabile. ppť qđ et in tota ecclia est celebre. Et q̃dem cõmendať fore sctissimũ hoc martyriũ ex multis.

Martyrium Thome gloriosissimũ.

Primo ex cã

Primo ex causa. Nã vt ait Augu. martyrez non facit pena: sed causa. de cõse. dist. iiij. Baptismi. ppť qđ malefactores patiẽtes merito culpe sue licz penã patienter sufferãt et pmpte q̃nq̃ acceptẽt: non tñ dñr martyres. qr legitima causa martyrij est iusticia. Idcirco. j. Pe. ij. Que eñ est grã: si peccãtes et colaphizati suffertis: sed si benefaciẽtes patienter sustinetis: hec est grã apud deũ. Sed cui vnq̃ sanctoz martyrũ titulus cause extitit gliosior q̃ thome: q̃ pro ecclesia certauit. sic et chrs pro ecclia tota est mortu⁹ vt eam redimeret. Thomas aũt vt eius libertatẽ cõseruaret et defensaret. Nec obstat pmissa obiectio. qr de tpali bono pprio pcedit: p quo. s. bono pprio tpali nõ licet simplr morti se exponere. Secus de bõis ecclie platis cõmissis iuramẽto conseruãdi pro alijs: q̃bus talium cõseruatio incũbit ex necessitate salutis. vt patet late p Ly. sup Rom. xiiij. Et sic fuit in pposito. qr ipe sctũs eps Tho. non p tpali bono pprio voluit mori: sed pro bono ecclĩastice libertatis que causa iusta est martyrij. vt tenẽt doct. pcipue Frã. maro. in ser. de martyrio. Et tota ecclia scã cõfirmat in eo q pro hac causa martyriũ Thome celebrat. Uñ quicunq̃ vult mori pro libertate ecclie: p iusticia moriť: et martyr efficiť. Ad qđ exemplũ. Si tu velles mori p rebus spoliãdis a latrone anteq̃ illi cõcederes auferre res tpales male faceres. vt patz in obiectione. Sed si velles mori p iusticia: ne vicz lex ab aliq̃ rege cõderetur talis. q latrones libere exercerẽt et impune spolia q̃q̃ hoim. p hac causa moriẽdo martyr vtiq̃ fieres. Sic est in pposito de sctõ Thoma. de q̃ vbi s. Franci. may. dicit q eius martyriũ tanto iudicať pfectius quãto se pro minorib⁹ bonis ecclie exposuit. quid eñ fecissz pro spũalibus qui tantũ fecit pro ecclie libertatib⁹. Et ponit exẽplũ. q sic fidelis fuus est q̃ exponit se morti pro custodia sponse dñi sui. Fidelior aũt q̃ se exponeret pro custodia ornamẽti sponse dñi sui ad voluntatẽ dñi. Ornamẽta ecclie sunt bona tpalis libertatis. Est autẽ ecclia chri sponsa. Unde fidelissimus martyr fuit Thomas. Hec Fran.

Scdo ex loco.

Scdo cõmendať ex loco sctõ. qr passus est Thomas in ecclia cõsecrata: et cõuenienť pro ecclesia certans in ecclia patiť. Tertio ex tpe sctõ: qa passus est sacro tpe natiuitatis dñice: vicz q̃nto die ei⁹ octaue. ad 9candũ q sicut chrus natus est in terris. sic iste per hoc martyriũ nascereť in celis volẽte christo. Quarto ex hora sctã vel officio sancto. i. dũ diuinuz officiũ celebrabať in ecclia ad dei laudẽ et gliã. Quinto ex societate sctã. qr passus est inter cõsacerdotes et inter man⁹ religiosoz: q̃ cũ clauderẽt fores ecclie cõtra inimicos: ipe Thomas illis aperuit. Sexto ex membro sancto. i. in capite sacro oleo cõsecrato. Septimo ex approbatione angeloz et miraculoz. Que vt clari⁹ pateant applicemus legendã.

Legenda. H

H Legenda.

¶ Nimirũ rex Anglie ad voluntatẽ suam in detrimentum ecclie Thomã archiepm inflectere nitebať: volẽs vt cõsuetudies quas cõtra libertatẽ ecclie pdecessores sui habuerãt ab eodẽ similr firmarenť. Qui dũ omino assentire noluit: cõtra se irã regis et pncipũ puocauit. Quadã vice dũ rex ipm reqreret vt cõsentiret: ipeq̃ viriliter cõtradixisset: duo pceres magni et fideles ad eũ fusis lachrymis veniẽtes narrauerũt sub iuramento q in eius mortẽ cõiurassent mlti. s. cum rege. Et quia psonalis videbať psecutio: necdũ causa ecclie plene innotuerat: cedendũ censuit malicie et fugã iniit. et Senonis a papa Alexandro susceptus in monasterio Pontiniacensi cõmendat⁹ ẽ. Rex aũt cõminatorijs directis inde eundẽ deturbauit. Ubi anteq̃ pgredereť inde: ecce diuina reuelatio sibi facta est: q ad ecclĩam suã reditur⁹ esset cũ glia: et per martyrij palmã migraturus ad dñm. Postmodũ in Franciã vsq̃ deuenit: quẽ rex Frãcie humanissime tractauit. Rex aũt Anglie Romã misit vt legati venirẽt: q̃ hoc negociũ diffinirẽt: sed patiť a papa repulsam. Unde in irã cõcitatus: oĩa q̃ erant archiepi et suoz diripuit: cõfiscanť redditus: et tota Thome pscribitur cognatio vtriusq̃ sexus et oĩs etatis exilio relegata. Et qđ horrendũ est phibeť: ne q̃s orationũ suffragijs Thomã iuuaret. Ipe vero oĩa patienť portauit: nec fractus est tanta iniuria: sed p rege et regno anglie q̃tidie deũ exorabat. Deniq̃ pcurãte sũmo põtifice et rege Francie septimo anno exilij sui redire cõcediť: et honorifice suscipiť in anglicanã suam ecclĩam: lachrymãtib⁹ oĩbus et dicẽtibus. Bñdi. q̃ venit in noĩe dñi. Qui cum vt prius defenderet iura ecclie: ecce q̃nto die natiuitatis dñice milites regis armati adueniũt. Monachis vero aditum ecclie pcludẽtibus: accurrit sacerdos: et hostia chri et hostibus ostiũ reserauit dicens. Non est ecclia vt castrum oberãda. Cunctis illi vociferarẽt dicẽs. Ubi est archiepũs? Sic fecerat chrs: sic iste pcessit obuiã illis dicẽs. Ecce ego pro deo et ecclia mori patus sum: sed ex parte dei pcipio vobis ne meoz cuiq̃ noceatis. Deo aũt et beate marie: et sctõ Dionysio: et sctis oĩbus meipm et causã ecclie cõmendo. Quibus dictis caput inclinauit gladijs impioz: qui cõsecratã ei coronã amputauerũt: et cerebrũ cum sanguie per pauimentũ ecclie sparserũt. et sic martyrio est cõsecratus anno dñi. M. clxx. Unde patet ppositũ. Quãtus aũt ibi tunc fuerit luctus assistentiũ religiosoz et sacerdotũ: sagaci cõsideratiõi lectoz relinq̃mus.

I

¶ Circa tertiũ de celesti cũ chro cõregnatiõe pro cõclusiõe sufficiat hoc saluatoris dictũ. Qui vbicũq̃ est chrs dñs: ibi erit et fidelis mister eius.

I Thomas cu chro cõregn.

quia nimiz chrs dicit esse in q̃druplici loco. Primo in dextera dei pris. Mar. vlť. Sedet ad dexterã dei. i. in potioribus bonis glie. ibi aũt erit et mister chri. qr oĩmodã delectatiõẽ ab illo recipiet. ps. Delectationes in dextera tua vsq̃ in finem. Scđo chrs est in glia pris ad Phil. ij. Oĩs lingua cõfiteať qr chrs est in glia patris. ibi erit et mister chri. qr habebit plenã dei visionẽ: et ppetuã felicitatẽ cum chro. Joã. xvij. Hec est vita eterna: vt coĝscamus te solũ deũ verũ: et quẽ misisti iesum. Tertio chrs est in lumie diuine maiestatis. j. Tim. vj. Lucẽ inhabitat inaccessibilẽ. Et mister chri erit in lumine assistatus chro. j. Joã. iij. Scimus qr cuz appuerit siles ei erimus. Quarto chrs est in throno deitatis regnans: et minister christi ibi erit cõregnans. Apoc. iij. Qui vicerit dabo ei sedere in throno meo. sicut et ego vici et sedi cum patre meo in throno eius. et ca. vlť. Dñs deus illumiabit illos: et regnabũt in secula seculoz. O q̃ gliosum est ergo chro mistrare. sic itaq̃ Thomas est cum christo.

K

K Ex reuelatione.

Qđ probať Primo ex reuelatione. Nam per aliq̃t dies ante eius martyriũ iuuenis q̃dam de corpe exiens: et postmodũ miraculose rediens: aiebat. Qr vsq̃ ad summũ sanctoz ordinẽ ductus fuerit: et inter apostolos sedem quandã vacuã vidit Percontãti autẽ cuius esset hec sedes: angelus rñdit. q seruaretur magno sacerdoti Angloz. hoc est Thome.

Ex angelica attestatione

Secũdo pbatur ex angelica attestatione. Dum eñ ipo occiso: clerici Requiem eternã incipent pro missa: subito an

geloꝝ chori astantes: cantantiū voces interrūpentes: missam de martyre concinūt. ⁊ sic canticū meroris. i. requiem: versum est in canticū leticie angelice dicentiū. Letabitur iustus ⁊c. Pro cuius gaudij ꝟcatione ecclia Romana canit pro itroitu. Gaudeam⁹ omnes in dño. ⁊c.

Miraculorū patratione Tertio probat ex multoꝝ miraculoꝝ patratōe. Statim em̄ martyr cepit coruscare miraculis. cecis visum: claudis gressum: leprosis: mutis: paralyticis: hydropicis incurabilib⁹ sanitatē cōferen̄. abscissaqꝫ mēbra ⁊ oculos erutos restauran̄. demonia eijcien̄. ⁊ quod est maximū mortuos suscitan̄. Idem p̄terea ptꝫ ex diuina in hostes vltione. Nam quicūqꝫ miracula scti deprauabant: multi repente pcussi p̄dicare cogebant inuiti. In persecutores quoqꝫ martyris vltio diuia adeo deseuit: vt in breui auferrent. alij sine cōfessione ⁊ viatico defuncti. alij digitos vel linguas frustatim decerpen̄. alij paralysi dissoluti. alij amētes effecti ⁊ varijs torsionib⁹ inauditis. qdam cruciati miserabilr patricidij penas luentes interierūt.

L Ultimo placeat narrari ꝓ deuotione quod fert ⁊ quibusdā deuotis libris scp̄tū vidi. videlicꝫ ꝙ hic btūs Thomas diu in vita q̄tidie salutaret

Exemplum. ꝟginem Mariā angelica salutatiōe septies: de septem gaudiis que notant habuit in vita existens. s. Primū in filij conceptione. Secundū in vtero portatione: p̄cipue dum visitauit Helisabet. Tertiū in christi natiuitate. Quartū in magoꝝ adoratione. Quintū in inuētione in tēplo. Sextū in christi resurrectione. Septimū in eius ascensione. Quadā vice hanc salutationē oranti Thome appuit beata ꝟgo Maria ⁊ dixit. Multū mihi placet hec tua deuotio. Sed cur me tm̄mō salutas de gaudijs que habui in hoc mundo de christo. saluta etiā de gaudijs que habeo in celo cum filio Iesu. Nam qui deuote vtraqꝫ hec mea gaudia salutādo coluerit. ego q̄qꝫ ipm in hora mortꝫ letificabo et filio meo p̄sentabo. Tūc btūs Thomas ait ad eam. O gl'osissima domina quomodo te debeam de celestibus tuis gaudiis salutare? Ad quē virgo bn̄dicta respondit. Saltē septies orādo angelicā salutationē de specialibus septem generibus gaudioꝝ meoꝝ (inquit) q̄ habeo in celesti regno. Primū est ꝙ sancte trinitati sum sessione ꝓxima. Scḋm. ꝙ honore ꝟginali p̄cello omēs angelos ⁊ beatos. Tertiū ꝙ gloria mea sicut sol illuminat celestem pr̄iam. Quartū. ꝙ tota celestis curia mihi obedit ⁊ venerat ꝺi genitricem. Quintū. ꝙ quicqd volo a filio ipetrare valeo. Sextū. ꝙ omibus mihi deseruientibus deus dat gr̄am in mundo: et gl'iam in celo. Septimū. ꝙ gaudia mea sp crescūt vsqꝫ in finem mūdi ⁊ durabūt in ꝑpetuū. Et his dictis disparuit. Et Thomas de his gaudiis ꝓsam edidisse fertur: que incipit. Gaude flore ꝟginali. ⁊c. O ergo homo venerari stude quotidie ꝟginem benedictam salutan̄. Et beatū Thomā exoremus vt intercedat pro nobis apud deum Amen.

¶ Sequit sermo cum legenda de btō Siluestro papa simul cum gaudiose natiuitatis dn̄i Iesu octaua ꝯsequen̄. sub qua eius festum celebrat.

Anima mea benedic dominū: qm̄ liberauit Hierl'm ciuitatē suaꝫ a cūctis tribulationibus suis dn̄s deus nr̄. Tob. xiij.

A Quia nēpe ꝺm doct. per Hierl'm ciuitatem terrenā sepe in scp̄tura ꝟcatur mystice sancta ecclia: q̄ qdem multis antea tribulationibus ꝑsecutionū fuerat vexata. Sꝫ tempe Siluestri pape deo facie̅te mirabiliter pacificata ⁊ exaltata per impatorem Cōstantinū. ideo tam ipe sctūs papa Siluester: q̄ꝫ omis alius chr̄ianus ecclie sctē filius debet deū ꝓ hoc laudare: ⁊ bn̄ pōt dicere ꝟba p̄dicta. Anima mea bn̄dic ⁊c. Deniqꝫ ad idē aliud thema poni pōt de sctō Siluestro papa: qḋ inter alios sctōs pontifices etiā de ipo canit. s. Elegit eū dominus hr̄e laudē in noīe ipius: ⁊ offerre incēsum dignū in odorē suauitatis. Eccli. xlv. Lyra. i. elegit ad officiū laudādi deū: ⁊ offerēdi incēsum fidei ⁊ deuotionis. Ex quo aūt deus benedictus nos chr̄ianos ad id elegit: vt deo laudes ⁊ gr̄as offeramus: ꝑsertim pro bn̄ficio diuine incarnatiōis ⁊ natiuitatis chr̄i de qua per hāc octauam recolit. Idcirco in hoc ꝟmone tria mysteria declarabim⁹ ad honorē sancti Siluestri. sicut ⁊ de his in exēplum ꝓponitur nobis.

¶ Primo de dei collaudatione pro chr̄i natiuitate.
¶ Scḋo de ecclie liberatōe fcā tpe Siluestri pape.
¶ Tertio de siluestri sublimatione ⁊ eius sctitate.

¶ Circa p̄mū mysteriū sit pro cōclusione. ꝙ chr̄ianus q̄uis semp debeat deum bn̄dicere: tamē spēalissime tenetur in hoc tpe pro bn̄ficio incarnatiōis dn̄ice. qḋ clar et Primo ex autoritate ps̄. dicētis in sp̄ūsctō. Bn̄dicā dn̄m in om̄i tempe. s. pro bn̄ficiis exhibitꝫ. Et notanter dicit. in om̄i tpe. s. ꝓspitatis ⁊ aduersitatis ꝺm Ly. cōtra mltos q̄ bn̄dicunt deū in tpe ꝓsperitatis: ⁊ maledicunt in tpe aduersitatis. sicut vxor Iob dicebat in aduersitate. Benedic deo ⁊ morere. i. maledic. Iob. ij. vn̄ ibi cōmttit figura. Item Heb. xiij. apl's hortan̄. ad idē. Non habem⁹ hic manentē ciuitatē: sed futu. inqui. seqt. Per ipm ergo chr̄um offeram⁹ hostiā laudis semp deo. Unde ptꝫ ꝙ homo ꝓ bn̄ficio incarnationis potius obligatur. testat Bern̄. lib. de diligēdo deū di. Si totū me debeo pro me facto: qd addam pro me refecto tali mō. In p̄mo ope me mihi dedit deus. in scḋo se. Quid q̄ retribuā sibi pro se. Nam ⁊ si milies rependerē qḋ nō possum: qd sum ego ad deū. Hec ille. Scḋo hoc idē claret rōne. quia vt ait Grego. quāto crescūt dona: tanto rationes crescunt donoꝝ. Sed hoc est sup om̄ia summū donum quo deus dedit seipm nobis in incarnatiōe. Ideo Augu. xiij. de trini. ait. Ꝯ in rebus per tp̄us ortis illa sūma est gr̄a qua hō in vnitate ꝑsone coniūctus est deo Idem dicit. Quid mirabilius q̄ꝫ ꝓ numo ꝑdere deum tanq̄ꝫ pro luto. Idem de ꝟbis dn̄i. ꝟmo. xxviij. Deus inquit nil mel'⁹ tibi q̄ꝫ se dat. O auare qd aliḋ q̄ris? quid tibi sufficit cui deus nō sufficit. Hec ille. Sic loq̄r ⁊ tibi o luxuriose. vbi est queso maior delectatio q̄ꝫ in summo dulcissimo deo. Cur ergo ꝓ momētaneo despicis illud summū ⁊ eternū delectamentū. Aduerte ꝙ Grego. dicente. Momentaneū est illḋ qḋ te delectat: sed eternū qḋ cruciat. Sic ⁊ tibi supbe ⁊c. Tertio claret cōclusio exēplis. Primo angeloꝝ q̄ in natiuitate chr̄i speciale cecinerūt canticū dicētes. Gl'ia in altissimis deo ⁊c. Scḋo hoim: vt pastorū. qui vidētes iesum natū in p̄sepioqꝫ positū laudauerūt glorificātes deū in oībus que audierāt ⁊ viderant. Item Symeon accipēs iesum in vlnas bn̄dixit deum Lu. ij. Tertio p̄cipue ptꝫ in exemplo btē ꝟginis Marie: q̄ postq̄ chr̄m cōcepit cecinit cāticū di. Magnificat aīa mea dn̄m. Et exul. spi. meus in deo salutari. i. in chr̄o. Et credit hoc idē fecisse in chr̄i natiuitate. Ecce ergo hō clara habes exēpla benedicēdi deū pro chr̄i benignissima natitate. qḋ ⁊ btūs Siluester fecisse nō dubitat. nam ⁊ hanc gr̄am meruit: vt sub octaua natiuitatꝫ migrauit in celum.

C Sed ꝓ cōtēplatione q̄ri pōt q̄li. s. deuotiōe debeat vnusq̄sqꝫ pro hoc sacro tempe chr̄m iesum bn̄dicere. Ad qḋ rn̄det. ꝙ vt sup ps̄. xxv. dicit glo. Qui benedicit dn̄o linguis tm̄ modo ⁊ nō factis simul ⁊ corde: non vere bn̄dicit. Debemus ergo chr̄m bn̄dicere non solū labiis: sed ⁊ corde et ope. Et q̄ vt scribit Eccl's. iij. Om̄ia tēpus habēt: tēs nascēdi: ⁊ tēpus moriēdi: tēpus flendi ⁊ tēpus ridendi: vel gaudēdi. Chr̄s aūt dn̄s hoc tp̄s elegit pro sua gaudiosa natiuitate ex mr̄e ꝟgine. Idcirco congruū est vt deuoti chr̄iani ꝓ hoc tempe ꝯtēplent q̄li deuotiōe btā ꝟgo maria gaudebat ⁊ bn̄dicebat deū ꝓ nato chr̄o dei filio: ⁊ se totā eius ꝟuitio offerebat ⁊ ꝓ victima cōmendabat. ⁊ hanc Marie ꝟginis deuotionē hoc tpe chr̄iani spēaliter sequant. Primo nempe btā ꝟgo obtulit et cōmendauit hoc tempe chr̄o totā aniam suā firma fide ipm verū deū credēdo ⁊ adorādo. Unde canit ecclia. ꝙ quē ꝟgo pepit: ⁊ post ꝑtum ꝟgo ꝑmansit: ipm quē genuit adorauit. Et credit vt Ludol. ait. ꝙ q̄tienscunqꝫ ꝟgo filiū tangere manibus habuit: aut leuādo: aut balneando: aut in vlnas acciplēdo. semp ꝑus genu flexo adorauit. quod ⁊ ecclesia repn̄tat in missa circa eucharistiā quam quotiens sacerdos habet manu tractare: sp prius debet inclinatus adorare ꝺm ordinariū romane ecclesie. Debet ergo chr̄ianus deuot⁹ in hoc imitari vir-

Marginalia (right margin): B Dei collaudatio ꝓ chr̄i natiuitate. — C Iesum bn̄dicere in natali suo.

ginem: vt chr̄m deũ firma fide credat ⁊ adoret quotiẽs
videt in sacramẽto semp̱ genu flectat: ⁊ cum habet cõi-
care sũma diligẽtia se prepet. Unde Jo. vj. Hec est vo-
luntas p̄ris qui misit me: vt om̄is qui videt filiũ credat
in eum: ⁊ ego resuscitabo eum. ⁊c. ⁊ sic offerimus chr̄o
aiam. Secũdo v̄go Maria obtulit totũ cor suũ: plene

Maria obtulit sacro tp̄e natalis dñi.

chr̄m diligendo sup̱ om̄ia amabilia. Sic debet ⁊ chr̄ia-
nus. iuxta illd̄ p̄ceptũ Mat. xxij. Diliges dñm deũ tuũ
ex toto corde tuo. ⁊c. Sic em̄ vere b̄ndicimus deũ si ve
re diligimus eum ⁊ oẽm offensam cauem⁹. alioquin de
nobis ip̄roperat̄ illud Esa. xxix. Poplus hic labijs me
honorat: cor autẽ eoꝝ longe est a me. Offeramus ergo
deo cor. Tertio obtulit totũ sanguinẽ christũ carne in-
duendo: quã scz ex sanguine concepit ⁊ pepit: ⁊ totũ ꝑ
chr̄o fũdere desiderauit sanguinẽ: ⁊ quodãmodo fudit
dum gladius doloris pene extinxit in ea sanguinis vi-
talem calorẽ aiam pertrãseuñ. O ergo homo offer chri
sto sanguinẽ tuum spiritualiter ip̄m cõcipiendo ⁊ pari
endo: ⁊ pro eo fundere desiderãdo. Si q̄ras. quomodo
hec possis? Respondet̄ q̄ sicut virgo Maria castissimo
sanguine chr̄m concepit: sic tu per castũ ⁊ sanctũ ꝓposi
tum chr̄m concipis ẜm gr̄am. quia dicit Augu. q̄ castis
⁊ sanctis mẽtibus illabit̄ deus. Et dum hoc opere com
ples: chr̄m paris. Unde Mat. xij. dicit chr̄us. Qui fece
rit volũtatẽ patr̄ mei qui in celis est: ip̄e meus frater:
⁊ soror: ⁊ mater est. O ergo homo castifica sanguinẽ tu-
um: vt. s. chr̄m cõcipias. Heu q̄ multi sunt qui poti⁹ vo
lunt diabolũ concipe ⁊ parere. Bern. Per malam vo-
luntatẽ. s. p̄cti sumus ip̄ius diaboli. Per voluntatẽ bo-
nam desinimus esse diaboli: ⁊ incipimus esse dei. O de
us meus quot sunt homĩes qui ⁊ si chr̄m q̄nq̄ ɔcipiunt:
nec tamẽ pariũt. quia bonũ qd̄ volunt ope non implẽt.
alij suffocañ. alij pluribus annis portañ. voluntatẽ pro
rogando implere: cũ tñ btã v̄go chr̄m conceptũ nõ por
tauit: nisi vsq̄ ad decimũ mẽsez: ⁊ tũc pepit. Ne tardes
ergo o homo parere. Quarto Maria obtulit chr̄o to-
tum corpus suũ illius s̄uituti mancipãdo: vt diceret se
ancillã chr̄i. Primo q̄dem obtulit caput: semp̱ de chr̄o
cogitando dei filio. Fac et tu sic o homo quantũ potes.
Secũdo auditũ: verba eius ⁊ p̄cepta auscultãdo. Ter
tio oc̄los: ex pietate cõpassionis collachrymãdo. Quar
to nares: fetorẽ cadauerũ in monte caluarie pro chr̄o
sustinẽdo. ⁊ tu homo infirmoꝝ fetores pro chr̄o tolera.
Quinto labia: osculãdo. ⁊ tu in corde per amoris dulce
dinem osculare chr̄m natum ⁊ vulnera eius. Sexto lin
guam: orando ⁊ laudando: ⁊ gr̄as agendo. Septio den
tes: cibũ puulo iesu masticãdo. ⁊ tu pro chr̄o ciba pau-
peres. Octauo collũ humerosq̄ ⁊ brachia chr̄m puerũ
in collo pendentẽ baiulãdo. ⁊ tu pro chr̄o infirmos por
ta: ⁊ dulce iugũ p̄ceptoꝝ chr̄i fer. Nono manus in om̄i-
bus mysterijs exhibendo. ⁊ tu fac q̄q̄ bona opa. Decio
pectus astringẽdo dulci amplexu. amplectere ⁊ tu ho-
mo verba dei: ⁊ ea in corde tuo scribe tota deuotione.
Quinto Maria obtulit chr̄o se totã: debito officio ma
terno eidem submĩstrando. s. ɔcipiẽdo: pariẽdo: lactan-
do: balneãdo: inuoluẽdo: educando. ⁊ hm̄oi. vt ser. xvj.
Sexto om̄e tp̄us ad honorẽ chr̄i expendẽdo. q̄r semp̱
aut orauit: aut legit: aut cogitauit: aut alia bona egit.
Septimo totã vitã ⁊ mortẽ chr̄o consecrãdo. Nam et
sub cruce cõmortua fuit in aĩa per cõpassionis gaudiũ.
O ergo homo exemplo Marie benedic chr̄m lingua ⁊
ope: ⁊ toto corpore. Sic vtiq̄ fecit sc̄tũs Siluester pa-
pa. ⁊ ideo nunc regnat cum chr̄o ⁊ Maria. D

D
Pax ecc̄lie tp̄e Siluestri pape.

¶ Circa sc̄õm p̄ncipale de pace et ecclesie facta tem-
pore Siluestri pape querit̄. Cur chr̄us dñs voluit suã
sanctã eccl̄iam maximis p̄secutionibus tribulari a p̄n-
cipio sui ortus? Respondet̄ ẜm doct. q̄ vna hui⁹ ratio
est cõformatõis chr̄i. Nã vt Bern. dicit. Chr̄s nõ est ꝓ
sperat⁹ in hoc mũdo: sed a die natiuitat̄ sue vsq̄ ad ho-
ram passionis seip̄m pro nobis impendit: dum in paup
tate natus est: in hũilitate cõuersatus: p̄secutione a cu
nabulis fatigatus: passione cõsũmatus est. Hec ille. tra
cta. de scala Jacob. Sed vt habet̄. j. Pet. ij. Chr̄s hec
passus est pro nobis vobis relinquens exemplũ: vt se-
quamini (inquit) vestigia eius. Secũda ratio maio

Cur d̄s sinit ecc̄liam suã maxis tribulationib⁹ perturbari.

ris premij ⁊ dilectionis dei. Unde Greg. moral. li. xiij.
dicit. Ecc̄lia multis in hac vita aduersitatib⁹ laborat:
sed reproborũ vita sine flagello dimittit̄: quia ad nulla
p̄mia seruat̄. Hec ille. Hinc etiã apl's. ij. Tim. iij. Oẽs
qui pie volunt viuere in chr̄o p̄secutionẽ patient̄. Gre
go. in regist. Fidenter dico. quia munus est p̄secutionẽ
pati. nam ⁊ semina messiũ gelu coopta fertilius germi
nãt: ⁊ ignis flatu premit̄ vt crescat. Hec ille. In h̄ itaq̄
charitas ⁊ dilectio dei constat. quia vt scribit̄ Heb. xij

Tertia

Flagellat deus oẽm filium quẽ recipit. Tertia ratõ
cõfirmatiõis fidei: vt scz per sanguinẽ apostoloꝝ ⁊ mar
tyrũ cõfirmaret̄ fides chr̄iana. Unde vt ait Richar. de
trini. lib. j. ca. ij. A sũme sanctitat̄ viris sunt nobis tra-
dita fidei rudimẽta: qui scz vsq̄ ad passionez mortis te
stati sunt ea. ⁊ ideo sũme sunt credibilia. vtpote sangui

Quarta.

ne martyrũ ⁊ mirac̄lis diuinis ɔfirmata. Quarta rõ
ɔmendationis diuini miraculi. Non em̄ potuisset in tot
aduersitatibus stetisse ⁊ stare vsq̄ in finem seculi: cum
maximi impatores totius mundi (vt erant Romani)
multotiens totis conatibus voluerint ecc̄liam et eius
fidem exterminare: nisi diuino miraculo fuisset ɔserua-
ta. vt ostendat̄ q̄ non fuit ab hoibus: sed a deo. cui⁹ or-
dinationi nullũ consiliũ: nulla sapientia potest resiste-
re. Unde Act. v. Judeis volẽtibus ecc̄liam p̄sequi Ga
maliel doctor legis ait. Si est ex homĩbus hoc consiliũ
aut opus dissoluet̄. Si autẽ ex deo est non poterit̄ dis-
soluere ⁊c. Immo pro maiori miraculo diuino: quanto
magis p̄secutione premebat̄ ecc̄lia p̄mitiua: tãto maḡ
crescebat. Cum em̄ occidebat̄ vnus martyr: p̱ eius mi
racula ⁊ passionẽ cõuertebant̄ ad fidem q̄nq̄ mille aut
tria milia hoĩm. Hinc Cassiod. sup̱ ps̄. cxviij. Ecc̄lia in
quit crescit p̄secutionibus improboꝝ: suaq̄ cõtritione
grandescit. ⁊ ideo nõ p̄ot cõsumi quã detrimẽtis cõstat
augeri. Itẽ Chryſ. in homel. Pentec. Facili⁹ inq̄t celũ
exterminari potest ⁊ terra perire: q̄ aliquid mali pati
ecc̄lia: quo scz cõsumat̄. sed durabit vsq̄ ad finem mun
di. Non ergo debet timere: quia est nauic̄la Petri: que
licet fluctuationes ⁊ tẽpestates sustineat: nunq̄ tamen
potest pati naufragiũ: quia infallibilis v̄itas dixit Lu.
xxij. Petro. Ecce expetiuit te sathanas vt cribraret sic̄
triticum: ego autẽ rogaui pro te: vt non deficiat fides
tua. Et iterum. Porte inferi non preualebũt aduersus
eam. s. ecc̄liam. Hoc claruit tempe Siluestri pape. Fa-
mosissimo em̄ miraculo tunc facto in Constantino impe
ratore ecc̄lia est pacificata ⁊ maximis donis sublimata
ad laudem christi: deo bono faciente. vt qui prius maxi
me ip̄am persequebat̄: ip̄e eam nutriret ⁊ exaltaret. vt
patebit ex historia tertio articulo. O vere ergo om̄i-
potens christus deus noster faciens ꝓdigia in vniuer-
sa terra: ⁊ subdens inimicoꝝ colla. E

E
De magnis gratijs sc̄i Siluestri.

¶ Circa tertiuz de magnis gratijs sancti Siluestri ac
cipe pro cõclusione. q̄ beatus Siluester papa pro sue
sanctitatis excellentia meruit in sancta ecclesia a chr̄o
sublimari maxima gratia. Et ostendit̄ ex eius legen-
da quaz compilauit Eusebius: ⁊ confirmauit Gelasius
papa. Primo nanq̄ fuit sublimata dono ꝓphetie. q̄a
legit̄ de eo. q̄ cum pro deo exerceret hospitalitatẽ dili
gent̄: suscepit in hospitiũ quendã Timotheũ chr̄ianissi
mum: qui Rome per annũ p̄dicans cõstantissime fidem
chr̄i martyrio coronari meruit. Quẽ putabat Tarqui-
nus p̄fectus m̄ltis abundasse diuitijs: q̄s ab ip̄o Silue
stro expetebat minis mortis. Cũ aũt vere cognouisset

Exemplũ.

Timotheũ non habuisse hm̄oi diuitias: p̄cepit Silue-
stro vt idolis ĩmolaret: alioq̄n die crastina diuersa reci
peret tormenta. Cui Siluester ait. Stulte: hac nocte
morieris. ⁊ sempiterna tormẽta recipies: ⁊ velis nolis
verũ deũ esse quẽ colimus recognosces. Siluester igit̄
carceri tradit̄: ⁊ Tarq̄nus ad prandiũ inuitat̄: qui dũ
comederet os piscis in ei⁹ gutture sic versat̄: vt nec glu
tire: nec eijcere posset. Sicq̄ media nocte moritur ⁊ tu
mulatur. ⁊ Siluester a carcere liberat̄. Et sic patet.
Sc̄do habuit donũ virtutũ ⁊ digne prelature. Erat
em̄ aspectu angelicus: sermõe nitidus: integer corpe. t.

virgo: sctūs ope: consilio magnus: fide catholicus: spe patientissimus: charitate diffusus. Vn̄ nō solū chrīanis sed etiā a paganis miro diligebat affectu. Mortuo igitur Melchiade papa: Siluester ab oī plebe plurimū renitens est electus: qui oīm orphanoꝝ: viduaꝝ: ⁊ pauperꝝ noīa scripta habebat ⁊ oībus necessaria pvidebat Et sic ptꝫ eius sctimonia.

F Pacis tranqllitas eccl'ie tpe silvestri

F Tertio sublimatus est dono pacis ecclesiastice. Eo qdem tpe psequēte impatore Cōstantino christianos: Siluester de vrbe exiuit: ⁊ in qdam monte cū clericis mansit. Ipse aūt Constantinus impator p tyrannica psecutiōe cecidit in incurabilē lepram. Cui cum nec magoꝝ nec medicoꝝ agmīa possent subuenire: ad consiliū pontificum idoloꝝ adducta sunt plus ꝙ̄ tria milia pueroꝝ vt eos occidi faceret ⁊ in eoꝝ recenti ⁊ calido sanguine impator balnearet: ⁊ sic sanaret. Egrediente ergo imperatore ad locū balnei: ecce matres illoꝝ pueroꝝ occurrerunt miserabiliter vlulantes. Tūc lachrymatus imperator dixit. Audite me comilitones ⁊ oēs populi. Romanum imperium de fonte pietatis nascitur dās a principio legem vt capitali sententia puniret quicūqꝫ in bello aliquem occidisset infantē. Quanta ḡ erit crudelitas vt hec nostris faciamus filiis quod fieri prohibuimus alienis. Quid iuuat barbaros superasse si vincamur a crudelitate. Iam vicisse extraneas nationes virtus est bellātium. Vincere aūt vicia virtus est morꝫ. In illis preliis fortiores existimus illis: in his ꝟo fortiores sumus nobismetipsis: vincat ḡ nos pietas: ⁊ sic bene oīm aduersantium poterimus esse victores. Hec ⁊ plura talia dicens: oīs ppls acclamauit. Iussit ergo matribus reddi pueros ⁊ dona plurima ⁊ vehicula pberi vt cū gaudio redirent que flendo venerāt. Et reuersus est impator ad palatium suum. Sequenti ḡ eadē nocte bti Petrus ⁊ Paulus appuerūt eidem in somno dicētes Qm̄ exhorruisti effusionē sanguinis innocētis: misit nos dominus iesus chrs dare tibi cōsilium recupande sanitatis. Siluestrum epm accersi qui apd montē Siraptim latitat: tuas psecutiones fugieñ. hic tibi piscinā oñdet in qua tertio īmersus: ab omni lepra curaberis. Tu vero chro hanc vicissitudinem reddas vt idoloꝝ tēpla diruas: chri restauras ecclias: ⁊ eius deinceps cultor fias. Euigilans Constantin⁹ statim milites misit ad Siluestrum requirendū. Quos Siluester vidēs: putauit se ad martyrium vocari: ⁊ deo se recōmendans ac socios adhortans: intrepidus accessit. Qui cū ei presentatus fuisset: ille assurgens di. Bn̄ te venisse gratulamur Et a Siluestro resalutatus narrauit per oīa eidem ordinem visionis. Et quesiuit qui isti duo essent dii qui sibi apparuerant. Siluester rn̄dit illos non esse deos: sꝫ chri iesu apl'os. At Constantinus petiit coꝝ imagines si haberet afferri: quas cū Siluester iussisset p cleros afferri: intuēs impator exclamauit di. Isti sunt ait ⁊ tales qui mihi apparuerunt. Tūc Siluester sibi ieiuniū indixit ⁊ carceres aperiri monuit: de fideqꝫ instruxit ⁊ cathezizauit. Cūqꝫ constituto die in aquā baptismatis descendisset: mirabilis splendor ⁊ lux ibi emicuit p dimidiam fere horam que oīm ⁊ mentes exterruit ⁊ aspectus obtexit. Sicqꝫ inde mundus exurgens Constantinus: chrm se vidisse cōfessus est. Prima ḡ die baptismatis sui legē dedit hāc ꝙ chrs verus deus deberet coli ab vrbe Roma. Scda die legem dedit: vt qcunqꝫ chrm blasphemaret puniret. Tertia die: vt qui chriano faceret iniuriā: bonoꝝ dimidio priuaret. Quarta die vt romanus pōtifex in toto orbe caput ⁊ rex haberet. Quinta: vt ad eccl'iam cōfugientes rei qcunqꝫ defenserent. Sexta vt eccl'iam intra muros ciuitatꝫ alicuius nullus nisi de consensu epi edificet. Septima die: vt ad edificationē eccl'iaꝝ decime possessionū regaliū tribuant. Octaua die ipē ad eccl'iam scti Petri pcessit: diadema deposuit: in faciē pcidit ad terrā ⁊ lachrymas tātas fundēs vt insignia oīa vestis purpure pfunderent: se culpabilē ⁊ indignū tangere limina eccl'ie cū gemitu exclamauit. Quot ibi lachryme ab oī pplo fuse sīt qs sufficit memorari? Tandē exuens chlamydē ⁊ accipiēs bidentē terrā primus aperuit ad fundamenta basilice ɔstruenda: ⁊ .xii. cophinos ī suis scapulis ad honorē .xii. aploꝝ exportauit terra plenos. Postmodū Cōstantin⁹ impialem sedē ⁊ palatiū .s. lateraū. dimisit romane vrbis epo ⁊ ipē Cōstantinopoli sedē sibi locauit. Et sic ptꝫ.

G Helena Cōstantini filia

G Quarto habuit donum magne sapiētie. Nā dū pdicta innotuissent Helene matri Constātini q̄ tunc erat in iudee terra: p lr̄as missas laudauit filiū ꝙ idolis renunciasset: sꝫ dure increpat ꝙ deo iudeoꝝ relicto: crucifixū hoīem deum colat. Tunc rescribit Augustus vt adducat Romā sapientissimos iudeoꝝ magistros: ⁊ ipē christianoꝝ doctores pferret: vt sic ex disputatione mutua appareat fides vera. Adduxit ḡ Helena .cxli. doctissimos iudeoꝝ inter q̄s .xii. precellebant ceteros. Siluester quoqꝫ cū clericis cōuenerunt coram impatore: statuerūtqꝫ duos iudices gentiles sapientissimos ad q̄s ptineret sententia dicendorum. Et incipiens primus iudeus disputare: tantā sapientiā ptulit deus Siluestro vt manifeste illū cōuinceret: sic ⁊ scdm tertiū quartum quintū vsqꝫ ad singulos .xii. De q̄stionib⁹ aūt ⁊ obiectionib⁹ eoꝝ cā breuitatis hic dimitto q2 magnū tp̄s expeteret.

Donū miraculoꝝ scti Siluestri

Quinto habuit donū miraculoꝝ ⁊ efficacie. Nā cū essent supati iudei: duodecimusqꝫ deberet disputare ait. Miror vos sapiētissimos ꝟboꝝ ambiguitatibus credere: ⁊ dei oīpotētiā hūana rōne ɔcludi extimare. Vn̄ iā cessent ꝟba ⁊ veniam⁹ ad facta: stultissimi eīn sūt q̄ crucifixū colūt cū ego sciā nomē dei oīpotentꝫ: cuius ꝟtutē nec saxa sufferūt: nec audire valet quelibet creatura. Qd vt verꝫ pbetis adducat ad me taur⁹ ferocissimus: cui⁹ dū in aures h̄ nomen insonuerit: illico moriet Adducit ḡ taur⁹ tā ferocissim⁹ vt vix a centū hoīb⁹ potuerit illuc trahi. At vbi zambri iudeus in aure ei⁹ verbū ptulit: ɔtinuo taur⁹ mugiēs oculosqꝫ eiiciēs expirauit. Oēs ḡ iudei vehemēter acclamant ⁊ Siluestro insultāt. Tūc Siluester ait. Nō dei nomen ptulit sꝫ pessimi demonis: nā occidere posse ⁊ viuificare nō posse est etiā leonū ⁊ serpentū: de deo aūt scriptū est. Ego occidā ⁊ ego viuere faciā Deut. xxxii. Si ḡ vult vt credā ꝙ nomē dei fuerit ⁊ nō demonis: dicat iterꝫ illud ⁊ viuificet qd occidit: de⁹ eīn me⁹ iesus nō solū viuētes mortificat sꝫ etiā mortuos viuificat: ḡ ipē ver⁹ de⁹ est. Cum ḡ zābri a iudicibus vrgeret ad suscitandum taurꝫ: dixit. Suscitet eū Siluester in noīe iesu galilei si pōt. Oēs ḡ iudei se credituros pmittūt si h̄ potuerit. Itaqꝫ Siluester oratiōe facta: ad aurē tauri se applicās: dixit clara voce. O nomē maledictiōis ⁊ mortꝫ egredere iussu dn̄i nr̄i iesu chri: in cuius noīe dico tibi taure surge ⁊ ad armētū mansuet⁹ recede. Staticꝫ surrexit ⁊ cū māsuetudie abiit. Tūc regina: iudices: ⁊ iudei: ac ceteri oēs assistētes ɔuersi sunt ad fidē chri iesu: ⁊ sic glificat⁹ ē dn̄s

H Sctūs Siluester a dracone vrbem liberat

H Sexto habuit donū liberatiōis salutifice vrbis Romane: q2 his gl'iose gestꝫ dum doceret Siluester de regno dei: post aliqt dies idoloꝝ pontifices ad impatorē venerūt dicētes. Sacratissime imperator: ille draco q̄ est in fouea postꝙ fidem recepistis chri plus ꝙ̄ trecētos hoīes quotidie interficit flatu suo. Consulēte Constantino sup h̄ Siluestrū: Rn̄dit. Ego p chri virtutē cū ab oīni lesione cessare faciam. Promittūt pontifices se si hoc fecerit credituros. Orante autem Siluestro sanctus Petrus apparuit ei dicens. Securus ad draconem descēde ⁊ duo presbyteri tecum: ⁊ draconi appropinquās taliter dic. Dominus noster iesus christus de virgine natus crucifixus ⁊ sepultus qui resurrexit ⁊ sedet ad dexteram patris hic venturus est iudicare viuos ⁊ mortuos: tu ergo sathana (scꝫ in dracōe latitās) in hac fouea dum venerit expecta. Os aūt ei⁹ ligabis filo: ⁊ annulo crucis habēte signum desuper sigillabis: postea ad me sani ⁊ incolumes venietis ⁊ panem quē vobis parauero comedetis. Descendit itaqꝫ Siluester cum duobus presbyterꝫ in foueam per gradus .cl. duas laternas fereñ. ⁊ vt fuerat iussum oīa fecit. Et ascendens inuenit duos magos qui eos in foueam secuti fuerant vt viderent si vere vsqꝫ ad draconem descenderent: ex draconis fetore pene mortuos ⁊ eos secum adduxit incolumes ⁊ sanos. Qui statim cum multitudine infinita cōuersi sunt: sicqꝫ romanoꝝ ppl's a duplici mor

te est liberatus.s.a cultura demonis τ veneno draconis Ex hoc non habet q̄ draco supuiuat vsq̄ ad diem iudicii sed tantūmō q̄ diabolus ille q̄ erat τ colebat in dracone in illa fouea expectet vsq̄ ad iudiciū. Septio habuit donum ɔsumationis felicissime: q2 post plures annos

Obitus Siluestri

tādē Siluester morti appropinq̄ns cleꝝ admonuit de tribus vt.s.inter se charitatē haberēt τ ecclas suas diligentius gubernarēt: τ gregē a lupoꝝ morsibus custodirēt Post hec anno dñi.cccxx.feliciter i dño obdormiuit: τ ad celestē gl'iam migrauit. Rogemus ḡ chr̄m τc̄.

Sermo alius τ in ordine.xxxvij.

Item de eodem potes p alio sermone vel articulo aliqua ꝓsequi de q̄stionibus de q̄bus fuit disputatio Siluestri cū iudeis q̄s breuiter ponamus: vario tñ ordie prout expedit seriei materie: τ non fm legendam p quibus thema speciale habes in fine questionū.

A
Disputatio Siluestri cū iudeis: Pria de trinitate

A Prima questio de trinitate in diuinis de qua iudeus obiecit sic. Lex dr: videte q2 ego sum solus deus τ nō est alius pter me. Deut.xxxij. Et iteꝝ.vj. Audi israel dñs deus tuus deus vnus est. Quō ḡ christiani dicere possunt tres esse deos: patrem filiū τ spm̄sctm̄? R̄ndit Siluester. Nos vnum deū colimus: τ in vno deo tres psonas fatemur: q̄d vere in deo sic esse ex scripturis pbat. Nam Ps. dr de patre. Ipse inuocauit me: pater meus es tu: τ ego ponā eū primogenitū ex.p.reg. Itē de filio. Dñs dixit ad me: filius meus es tu ego hodie genui te. Item spm sctm idem testatur di. Verbo dñi celi firmati sunt: τ spū oris eius τc̄. Preterea dixit deus pluraliter faciamus hoiem: ḡ in eis est pluralitas: nō nature: quia possibile est plures esse deos: ergo pluralitas est psonaꝝ in vna essentia diuina: ppterea subdit ad imaginē nr̄am: non ad imagines nostras. Ad id accipiēs purpurā impatoris fecit tres plicas τ explicās eas ait. Ecce tres plice sunt vnus pannus.

B
Scda q̄stio d ritate deitatꝫ in chr̄o

B Scda questio de veritate deitatis in chr̄o Nam iudeus pposuit sic. Cur pōt re dici deus ip̄e Jesus ex miraculis ab eo factis: cum in lege veteri multi fuerunt q̄ miracula fecerunt: nec ppterea deū se dixerunt? R̄ndit Siluester. Certū est q̄ deus non pōt esse testis falsitatis: nec vnq̄ ɔtra se superbiētes passus est sine pena preterire: sicut patet in Dathan τ Abiron τ Chore: τ aliis multis: sed cum chr̄s se deum dixerit: τ ad id testandum deus per eū miracula fecit mortuos suscitando: ḡ verus deus fuit. Alioquin deus ip̄m potius pemisset q̄ miracl'a p testimonio deitatꝫ illius fecissꝫ. Tūc iudices ɔstituti ɔcluserūt di. Constat certa rōne: q2 si deus nō esset τ se deū dixisset: vitam dare mortuis non posset.

C
De eadem materia

C Tertia q̄stio de eadem materia quā iudeus tertius pposuit sic. Quō chr̄s pōt esse deus cū asserat natus: tentatus: traditus: nudatus: flagellatus mortuus: sepultus: que nō ɔpetunt deo? R̄ndit Siluester q̄ hec chr̄s passus est nō fm deitatē: sed fm humanitatem: τ q̄ sic pati debuit deus in natura hūana plurimas pphetias adduxit: quia de eius natiuitate pre Esa.vij.c. Ecce virgo cōcipiet τc̄. De tentatione eius zach.iij. Ostēdit mihi dñs sacerdotem magnū Jesum: τ sathan stabat vt aduersaret ei. De traditiōe ps. Qui edebat pa.me.τc̄. De nudatione idem. Diuiserunt sibi vestimēta m.τc̄. De singulis mlte sunt scripture. Cūq̄ quartus iudeoꝝ diceret hec nō de christo sed de aliis scripta. R̄ndit Siluester Dabis ḡ illum alium quē virgo cōcepit: τ sic natū: tentatum: passumq̄ τc̄. τ hūc non potuit dare ḡ τc̄.

D
Quarta de circūcisione

D Quarta questio de circuncisione de qua iudeus pposuit di. Quō pōt homo iustificari sine circuncisione quā deus dedit abrae τ eius filiis vt iustificent? R̄ndit Siluester. Cōstat Abraam añ circūcisionē deo placuisse Geñ.xv.vbi dr. Credidit abraam deo τ reputatum est illi ad iusticiā: τ sic ex fide chr̄i venturi iustificatus fuit τ nō ex circūcisione nec ex opibus legis que facta sunt postea. Illa aūt circūcisio vel lex (que non iustificat licꝫ data sit in distinctonē) tanq̄ impfecta cessare debet adueniente fidei ritate in pmisso chr̄o iustificante: sicut luce adueniente cessat vmbra Unde circūcisio τ lex vetus q̄ chr̄m venturꝫ fcat cessauit. Qui eñ legalia obseruaret: ostēderet chr̄m adhuc venturum.

E
Quinta de baptismo

E Quinta questio de baptismo de quo proposuit iudeus. Cur ergo christus baptizari debuit si vt dicitis ex virgine sanctus natus est? Respōdit Siluester. Sicut circuncisio in christi circuncisione finem accepit: ita baptismus noster in christi baptismate initium sanctificationis habuit. Non ergo baptizatus est chr̄s vt sanctificaret sed vt aquas sanctificaret vim tribuendo τ nobis exēplum daret.

F
Sexta de genitura verbi diuini

F Sexta questio de genitura rbi diuini de qua iudeus proposuit dicēs. Constat quia deus summe perfectus est τ nullius indiget: Quid ergo opus fuit vt de eo nasceret filius. Itē quomodo christus verbum dei appellatur cum gigni de eo dicitur fm christianos? Item constat q̄ deus antequam haberet filium non potuit dici pater: cum pater τ filius sint relatiua que mutuo se ponunt: ergo si pater christi postea dictus est: mutabilis factus est. Respondit Siluester ad hec q̄ filius dei ante omnia tempora ab eterno est genitus ex patre. Et hoc vt pater generet filium in diuinis non est indigentie imo perfectiōis est pro sua bonitate infinita. Ratio quia bonum quanto sui est comunicatiuum: tanto est perfectius τ melius .i.Eth. Item Ecci.xlj.habetur. Sapientia inuisa τ thesaurus absconditus que vtilitas in vtrisq̄? Cum autē deus sit infinite bonitatis debet se comunicare infinite sed infinitam bonitatem creatura capere non potest: ḡ debet esse deus creatoꝛ.s. filius cui se infinite comunicat pater. Porro filium dei genitum dici verbum: ptꝫ ex eo quod Ps. dicit. Eructauit coꝛ meū verbum bon. Filius eñ dei verbum est τ sapientia dei per quam facta sunt omnia. Uñ Ecci.xxiiij. Ego ex ore altissimi prodii primo genita añ oēm creaturā. Et ps. Oia in sapiētia fecisti dñe. Cū ḡ pr̄ nunq̄ fuerit sine rbo τ sapiētia Ergo ab eterno habuit filiū τ non est mutatus tpe..

G
De passiōe causis eius pma questio

G Septia q̄stio de passiōe τ causis eius. Nā tandē pposuit iudeus inter cetera nūc vnus nūc alius eoꝝ. Uellemus inq̄unt causas dictoꝝ audire: cur deus nasci de rgine debuit? cur tentatus est q̄ potens est? cur tāta passus est τ quō fieri potuit vt patiat hūanitas assumpta sine lesione deitatꝫ a q̄ assumpta est? R̄ndit Siluester ad hec. Terra de q̄ Adā primus hō formatus est incorrupta erat τ rgo: q2 nec dū hūano sanguine fuso corrupta aut peccato maculata aut maledictiōi diuine subiecta fuit dū Adā formatus est ex ea. Oportuit ḡ ex rgine fm Adam .i.chr̄m fieri τ tentari: vt sic serpens primū Adā ex virgine terra natū vicerat: ita p natū chr̄m ex rgine vinceret. Tentatus est etiā nō inq̄ntū deus potēs: sꝫ inq̄ntū hō vt a nobis oēm tētationē excluderet τ formā vincēdi daret. Itē tāta passus ē vt vniuersas nr̄as passiōes tolleret: vñ esuriuit τ sitiuit vt nobis refectionem celestē mererer: captus est vt nos a demonum captura redimeret: ligatus τ irrisus est vt nos a maledictiōe τ opprobrio sempiterno liberaret. In ligno suspēsus: vt vñ mors oriebat: inde vita resurgeret: mortuus est vt nobis imortalitatē ɔferret morte nostra deuicta: τ sic de aliis mysteriis. Deniq̄ pati posse hoiem sine passiōe diuinitatꝫ assumētis post plura exēpla hoc precipuo pbauit Arboꝛ eñ in se hn̄s solis splendorē cū incidit: ictū q̄dē suscipit: splēdoꝛ aūt ab incisione imunis existit: sic hoie patiēte: diuinitas nulli passiōi subiacuit. Et sic tota illa materia disputatiōis ptꝫ. Pro themate spēalr de his accipi pōt illud Malach.ij.ca. Lex veritatꝫ fuit in ore eius: in pace ambulauit mecū: τ multos auertit ab iniq̄tate. Hec ibi. Que optime ɔueniunt dici de btō Siluestro: quia in ore habuit ritatem fidei quam defensauit. Itē pacē eccl'ie obtinuit: τ multos ab iniquitate idolatrie ad fidem chr̄i ɔuertit: vt patet in legenda.

In festo Circuncisionis dñi Ser.j. de Circuncisione chr̄i τ amore hodie exhibito.

Postq̄ cōsumati sunt dies octo vt circūcideret puer: vocatū ē nomen eius Jesus. Luce.ij. A Hec est charissimi dies illa sacratissima qua puerulus Jesus natus circuncisus extitit. Unde hec dies magna deuotione a christicol' est honorāda pluribus rōnibus. Prio q2 est octaua

A

natiuitatis. Si eñ alioꝝ sctōrum octaue celebres sunt: quanto magis octaua hec sanctissanctoꝝ.s.iesu christi. Scđo qꝛ hec dies est diuini xenii ꝛ nouitatis. Nam hodie nouus annus incipit apud christianos: qui licꝫ cōputent annos a ntiuitate dñi: tñ inchoant a circuncisionis die: vt ptꝫ per experientiam: qꝛ kal. Januarii hic incipiunt: in quo solent hoies xenia amicis suis mittere. Quod bene cōuenit sacramēto hui⁹ diei: qm̄ chr̄s puerulus hodie mira dignatiōe charitatꝫ xenia sanguinis fusi in redēptionem nr̄am iniciauit: ꝛ tandē in cruce cōsummauit. Uñ Apoc.j. Dilexit nos ꝛ lauit nos a pctis nr̄is in sang. suo. Tertio hec dies est saluifice vtilitatꝫ: quia chr̄s iesus nomen accepit hodie a salute: iesus eñ saluator interpretatur: ad significandū qꝛ nos saluare venit non pdere. Hec tria prescriptaꝝ rōnum documēta insinuat euan. di. Postq̄ cōsummati sunt dies octo. ecce octaua vt circūcideret̄ puer: ecce in h̄ xeniū charitatis p effusiōe sanguinis: vocatū est nomen ei⁹ iesus ecce saluatiōis vtilitas. Uñ pro isto sermōe tria mysteria notabimus que hodie recolit ecclesia.

¶ Primum de christi circūcisione

¶ Secundum de amoris eius ostensione

¶ Tertium de nominis impositione B

B Cur chr̄s domin⁹ voluit circuncidi ¶ Circa primum de circuncisione ipsa prima fronte qō occurrit. Cur chr̄s dñs voluit circūcidi? Rō questiōis quia chr̄s erat cōceptus ꝛ natus sine pctō. Circūcisio aūt instituta fuit in remedium pcti originalis: vt volūt doc. sup. iiij. di. j. precipue noster Rich. Non indiguit ġ chr̄s circuncisiōe: vnde mirꝫ est ꝙ in hoc chr̄s ostendit se tanq̄ peccatorem qui deberet expiari per circūcisionem. Sed ad questionē rn̄r p ꝯclonem ꝙ chr̄s dñs circuncidi voluit nō p indigentia: sed alia rationabili cā. Ad qđ plures rōnes ponunt doc. pcipue Lyra ꝛ Alex. de ales in. iiij. volumine: quas abbreuiando ad quatuor restringam. Prima rō Prima rō sumit̄ ex parte incarnationis chr̄i: vt scꝫ veram carnē: non phantasticam chr̄s assumpsisse pbaret contra hereticos futuros: ꝛ cū hoc diabolo illud sacramentū celaret. Cū eñ circūcisio fieret cōtra originale pctm̄: credidit diabolus ꝛ hunc qui circūcidebat̄ aliis ꝯsimilem esse peccatorem q̄ circuncisiōis remedio indigeret. Nam vt dt̄ Isi. de sum bo. lib. ij. ca. xiiij. Si diabolus chr̄m p mortem genus humanum redemptuꝝ sciuisset: non vtiq̄ eū peremisset: hec ille. Et Greg. in hom. Maria stabat dt̄: ꝙ diabolus chr̄m in miraculis deum esse putauit: sed in dubitationē cecidit. s. qm̄ hunc passibilē vidit: chr̄s ġ circūcisus est. Scđa rō sumit̄ ex pte israelitici ppl̄i: vt. s. oñderet se de eē d̄ genere abrae ꝛ isrl̄ qui circūcisionis mandatum a deo habuerūt. Gen̄. xvij. Et repromissio de chr̄o facta est ipis scꝫ de genere abrae: ne si in circuncisus fuisset se iudei excusare potuissent: dicendo ꝙ ideo recipere eum non deberent qꝛ dissimilis esset fratribus: filiis ꝛ Abrae: cum de chr̄o dixerit moyses Deut. xviij. Prophetā suscitabit vobis dñs de fribus vr̄is. Uñ chr̄s dixit Mat. v. Nolite putare qm̄ veni soluere legē sed adimplere.

C Tertia rō ex parte nostri C Tertia rō sumit̄ ex parte nostri. i. ppl̄i christiani. sicut eñ baptizari chr̄s voluit vt suos ad idem p exemplū perfecte humilitatis instrueret: sic ꝛ circuncidi voluit ꝛ eius legi se subdere: cui non tenebat̄: vt (perfecte humilitatem iusticie implendo) nos circūcidendos spiritualiter mōstraret. s. ab oībus viciis ꝛ ꝯcupiscentiis Uñ Col. ij. Circūcisi estis circūcisione non manu facta sed circuncisione chr̄i: cōsepulti ei in baptismo in q̄ ꝛ resurrexistis p fidē ꝛc. Ly. j. Circūcisi estis nō carnali circuncisiōe sicut iudei in corpe: sed spūali in chr̄o q̄ est in amotione pctōꝝ p baptismū ꝛ fidē chr̄i. Nimiꝝ circūcidi est supflua rescindere: sꝫ pctā oīa sunt supflua: vtpote pure mala ꝛ nobis nociua: vñ Gre. dt̄ ꝙ bona nr̄a ñ st̄ pure bona: sꝫ mala nr̄a sunt pure mala. Esa. xliiij. Oēs iusticie nr̄e quasi pannus menstruate. Et ideo sunt circuncidēda. i. totaliter a nobis rescindēda in fide ꝛ amore chr̄i. In huius signū ꝛ figurā deus pceperat circūcisionē fieri debere ppl̄o nō alt̄i q̄ israelitico: ꝛ cultro lapideo ꝛ die octauo. Nā dedit ppl̄o nō alteri q̄ israelitico. Cur h̄ nisi ad fcandū ꝙ circuncisio spūalis cui⁹ figura erat illa circuncisio carnalis: certū signum est ꝙ isti sint de ppl̄o dei. Gal. v. Qui chr̄i sunt carnē suā crucifixerunt cū viciis ꝛ concupiscentiis. Et p ꝯtrariū q̄ hāc spiritualē circūcisionē nō facit: certū signū est ꝙ est de ppl̄o diaboli. Sicut eñ ille hō qui nec capillos nec vngues vnq̄ rescinderet: poti⁹ pecus q̄ hō esse videret̄ sic ille qui suā desideria in oībus sequit̄ ꝛ nullum resecat: potius est hō brutalis q̄ rationalis. Bern̄. An non videt̄ ipis bestiis quodammō bestialior esse hō ratiōe vigens ꝛ rōne non vtens. Itē circuncisio fiebat cultro lapideo. Jos. v. Et hoc fcat chr̄m ꝛ eius amorem quo resecat̄ omis culpa. i. Cor. x. Petra aūt erat chr̄s ꝛc. Item ꝙ fiebat octaua die figurauit moralr̄ pnie perfectionem qua circūcidimur spūalr̄: que pnia pficitur ex octo. Prima est pcti recogitatio. Scđa dolor vel detestatio. Tertia cauendi ppositum. Quarta oris confessio Quinta ablatoꝝ restitutio. Sexta ieiuniū ꝛ corpis afflictio. Septima elemosyna. Octaua oratio. Nā ex his vera integrat̄ pnia p quam omē pctm̄ deletur ꝛ remouetur ab homine: de pe. di. iij. §. Sine. s̄m Aug. D

D Quarta rō ex parte testamēti veteris Quarta ratio sumit̄ ex parte veteris testamēti: vt. s. legem veterem a deo datam chr̄s nō reprobaret: sed potius approbaret tanq̄ bonam ꝛ cōmendaret in se suscipiendo remedia sctificationis cōtra pctā: que. s. remedia erāt tria. Primū p sacrificia a tpe Abel vsq̄ Abraam. Misericors eñ deus nunq̄ destitit a principio mūdi remedia salutꝫ ꝯtra pctm̄ hoī disponere: vt dt̄ Aug. lib. de baptismo paruuloꝝ. Ideoq̄ tpe legis nature p remedio ad salutem eternā ꝛ paruuloꝝ emundationē a pctō originali disposuit sacrificia fieri in fide parētū s̄m qđ dicit Uuilhelmus de fide ꝛ legibus. Tūc eñ parentes vel alii habentes fidem vnius dei veri cum deuotione ꝛ oratiōe paruulū natum eleuañ. ꝛ oblationes offereñ. vel incendeñ. candelā aut aliud quid simile ad dei honorē faciebāt: ꝛ sic puer p dei misericordiam ab originali mundabat̄. Scđm tandem remedium post diluuiū datum est a deo abrae q̄ pmus tūc vni⁹ dei cultui se mancipauit: scꝫ circūcisio masculoꝝ die. viij. ꝛ durauit h̄ vsq̄ ad chr̄m. Femelle aūt mundabant̄ p ablutiones: vt dictū est de illis in lege nature. Sed q̄d de paruulis qui moriebant̄ ante diem octauū? Rn̄det Hugo de sacramentis: ꝙ tales nō debebant circūcidi ante diem octauū sed saluabant̄ in fide parentum ꝛ p oblationes. Mgr̄ aūt sniaꝝ in. iiij. di. j. dt̄ ꝙ necessitate mortis ante diem octauum circūcidebant̄. Ad istoꝝ ꝯcordiam Rich. in declaratione lr̄e sup. iiij. dt̄ ꝙ si ante octauum diem circuncidebant ingruēte mortis necessitate ꝙ circuncisio suū effectum habebat: tñ si non circūcidebant timeñ. ne mortem accelerarent circūcidendo tūc saluabatur puer in fide parentū. Uñ non est inqt̄ ꝯsentiendū mgr̄o in h̄ ꝙ dt̄ tales pueros periisse sicut paruuli qui mō moriunt̄ ante baptismum. Noluit eñ deus puerum obligari ad circūcisionē añ diē octauū ppt̄ nimiā teneritatem corpis. Hec Rich. Deniq̄ tandē in no. test. tertium remedium pcti est a chr̄o institutum. s. baptismus vt ġ chr̄s dñs approbaret instituta diuia decuit vt circūcideret̄ ꝛ oblat⁹ esset in tēplo ꝛ baptismū susciperet. Paruuli qui moriebāt̄ añ octauā incircuncisi q̄stio

E Cur circūcisio cessare debuit in nouo testamento E Sed querit̄ hic cur circūcisio cessare debuit ꝛ euacuari in no. test. Sic̄ eñ dt̄ apl̄s Gal. v. Si circūcidamini chr̄s vobis nihil pderit. Et rō questiōis est: quia circūcisio fuit instituta a deo in fedus sempiternum: vt dt̄ Gen̄. xvij. ġ debuit esse firma ꝛ stabil̄: qꝛ apud deū non est transmutatio. Et qm̄ nō legim⁹ in scriptura ꝙ deus reuocauerit pceptū de obseruatione legaliū: imo dixit chr̄s ꝙ venerit iplere legē. Mat. v. ġ nō videt̄ rō q̄re chr̄iani nō debeant circuncidi ꝛ legalia fuare? Respōsio Rn̄r s̄m Rich. sup. iiij. di. j. ꝯcor. Tho. ꝛ breuiter ꝙ ex q̄ legalia instituta fuerunt ad fcandum futuram grām noui test. ideo postq̄ illa aduenit talis pfiguratio cessare debuit qꝛ nō ꝯuenit ꝙ res significet̄ futura q̄ pn̄s est. Heb. x. Umbrā habens lex futuroꝝ bonoꝝ. Qui ġ legalia nūc obseruaret talis chr̄m nōdū venisse sed futuꝝ oñderet. Proinde circuncisio cessare debuit ꝛ euacuari: qꝛ vt dt̄ apl̄s. j. Cor. xiii. Cum venerit qđ perfectū est euacuabit̄ qđ ex pte est maxīe si ambo ad eundē finē ordinant̄

illud em̄ impfectum esset superfluum q̄d nō est ponēdū in grā sicut nec in natura. Sed idē de⁹ q̄ instituerat in ve.te.circuncisionē: istituit in no.te. baptismū ad eūdē finē.s.emundationē pctī q̄ baptismus est pfectior medicina circūcisione. Ptz q̄ ad sctificationē: sctat em̄ emundationē morbi expressius: qr ablutio exterior pfectius sctat pctī emundationē interiorē. Ptz q̄ ad efficaciam & grē collationē: qr baptism⁹ cōfert grām abūdantiorē q̄z circūcisio. Itē baptism⁹ pfectior est circuncisiōe q̄ ad gñalitatē: qr est sacramentū cōe oī sexui: & oī tpi: sed circuncisio habuit detminatū sexū.s. virilē: & tēp⁹.s. diē octauam &c. Ad rōnem aūt in cōtrariū rñdet Rich. q̄ circūcisio data dr in fedus sempiternum ratiōe rei quā significat & q̄ ei succedit. Et q̄ dñs reuocasse preceptum de obseruātia legalium legit facto exhibeñ. illam veritatem quam prius in figura preceperat obseruandā: nec hoc mirabile debet videri alicui q̄ deus q̄ prius pceperat nunc mutauit: qr sic habemus in ve.test. Nā de⁹ a principio mundi dedit licentiam hoī comedendi fructus & herbas: nō carnes. Geñ.i. & tñ post diluuium cōcessit esum carnium & piscium nil excipiēdo nisi sanguinem Geñ.ix. Posterius aūt tpe Moysi phibuit idē deus iudeos a multis vt ab esu animaliū q̄ non ruminant nec findūt vngulas: & ab esu piscium q̄ nō hñt squāmas nec pennulas. Leuit.xi. Ipe em̄ deus scit quid p quolibet tpe congruit humano generi: vnde sciens q̄d tpe noui test. magis cōuenit saluti fidelium baptismū ipm instituit. Et sic ptz. O q̄z mira q̄ dei nr̄i erga nos charitas q̄ sp puidit nobis salutꝫ remedia. O bone iesu q̄d tibi laudis: q̄d grā&actiōis referamus p grā baptismi nobis collata q̄ pcipim⁹ indicibilia bona. F

F De amoris ostensiōe in circūcisiōe

¶ Circa scōm de amoris ostensiōe sit p ocłone q̄ amorosus ies⁹ per suam circuncisionem maximū erga nos ostendit amorem: & declaratur ex quatuor que concurrunt in ista eius circuncisione.

¶ Primo ex lesione doloris
¶ Secundo ex effusione sanguinis
¶ Tertio ex merore plorationis
¶ Quarto ex compassione matris

Ex lesione doloris

¶ Primo inquam ex lesiōe doloris: qr ipe in tam tenello corpore puerili cum esset octo tm̄modo dierꝫ voluit pro nostro amore talem dolorem circūcisionis suscipere. Hic em̄ eius lesiōis dolor maior putat q̄z fuit dolor in carne martyꝝ. Quod patet sic. Nam doc. tenēt & expresse dt Alex. de ales: & Boñ. sup.iii. di.xvi. q̄ christ⁹ dñs pter nobilitatem & teneritudinem complexionis maiorem vim lesionis sentit ex solis clauis q̄z Laurentius martyr ab igne: vel Bartholomeus in excoriatione: aut quicunq̄ martyꝝ: quia quanto quis est nobilioris & tenerioris cōplexionis: tanto magis sentit vim lesiōis: vnde in oculo minima lesio plus dolet q̄z in pede decupla: qr oculus tenerior & nobilior est naturaliter q̄z pes. Sed chrs dñs fuit nobilissime complexionis a spiritusancto in vtero ꝟginis format⁹. Dicit em̄ Chry. q̄ ea que fiunt p miraculum a deo sunt improportionabiliter meliora his que fiunt per naturam. Habet q̄ q̄ chrs dñs maximum dolorem habuit in circūcisione: vt sicut fuit pre filiis hoīm speciosus & nobilissimus: ita & corpe tā tenerrimo pre aliis martyribus ēt dolore fuerit cruciatus. Quod certe pie credo in ipō paruulo iesu adeo vim dolorꝫ extitisse q̄ nisi virtus diuina preseruasset: puer talis tāto dolore mortuus fuisset. O q̄z magna q̄ charitas tam acerbū dolorem p nobis suscepisse chrm dñm: tam tenellum.s. pridem de ꝟgine natū ettā penalitati tāte subiectum: vt nempe dt Rabbi moyses puer in septem diebus a natiuitate tāte teneritudinis est quante in vtero matris existens & in octaua die solidari & fortificari incipit. Deniq̄ sic recitat Boñ. in smone narrāt phi subtiles q̄ corp⁹ pueri tā tenerꝫ est i vtero q̄ nō format nec ad cōpletā organizationē ducit prius q̄z in.xxx. diebus. Vñ infantuli q̄ in.xxx. diebus complent in sexto mēse nascunt. Et qr nimis teneri sunt tales: oīno vitales nō sunt. Qui ꝟo in.xxxv. dieb⁹ ꝯplet septimo mense nascunt: & qr tales iā roborati sunt: vitales sunt. Qui aūt in.xl. dieb⁹ ad organizationē debitā

Corpus pueri in.xxx. diebus

adducunt (vt dicūt) tales nō viuūt: qr in septimo mēse puer cū sit robustus naturaliter mouet ad exitū. Vñ si tunc exit: vitalis existit: si ꝟo eius conatus nō pficit ex ipsa fatigatione puer debilitat. Et ideo si in octauo mēse exierit: adeo debilis erit q̄ viuere nō valebit. Sed qui.xlvi. die complet (qui motus maxie comunis & naturalis esse asserit) in nono mense nascitur. Et si vltra corporis organizatio differ atur: in decimo mense nascitur. Et tales vitales dicuntur. Quoniam autē christus dominus in primo instanti vir perfecte organizatus fuit: sicut prophetatum fuit Hiere.xxxi. Nouum faciet dominus super terram: femina circundabit virum Vñ dum natus est mense decimo: robustus quidem naturaliter fuit: sed tenerrimus p̄ aliis pter nobilitatē cōplexionis precelsam ope spūssancti: q̄ &c. G Secundo ex effusione sanguinis. Magnū quippe signum amoris est q̄ mox puer natus effundere voluit sanguinem p nobis: quem tādem: totū effudit in cruce. Vñ pro nostro amore septies effudit chrs sanguinem ad remediandum nostra septem pctā mortalia. Primo cōtra superbiam nr̄am in coronatiōe spinea capitis: vt discam⁹ humiliter caput inclinare deo & eius pceptis. Secundo contra auaritiam in manibus: vt discamus elargiri ppria pro chrō. Tertio cōtra luxuriam in circūcisione: vt castitatem sectemur. Quarto cōtra inuidiam in flagellatione totius corporis. Quinto cōtra gulam: in sudore.s. sanguineo orationis. Sexto contra iram in corde. Septimo cōtra accidiam in pedibus. Ecce quomō chrs nos trahit ad amorē: vt.s. vsq̄ ad sanguinē & mortem resistere studeamus pctō. Vñ ad Heb.xii. Recogitate eum qui talem sustin.a pec.ad.semetipm cō. vt nō fa.a.ve.de fi.nondū em̄ vsq̄ ad sang. rest. aduer.pec. H Tertio ex merore plorationis & fletus: quia plorauit puer iesus hodie: qui sicut dolorem circuncisionis: sic eius fletum ex charitate nostra suscepit pro nostris peccatis. Deniq̄. Quarto ex compassione matris ostēditur chri charitas ad nos. Magna q̄ppe charitas fuit q̄ non solum ipsemet christus dñs pro nobis se penalitatibus subiecit: sed etiam matrem suā predilectissimā doloris gladio & eius compassione vulnerari voluit in suo corde. O anima itaq̄ contemplare quomō plorante iesu paruulo: pia mater sauciatur in anima ex compassione: & ipsa tota lachrymis perfunditur. Intuere quanta sit charitas christi qui nō propter se sed pter te voluit circuncidi: & innocētem sanguinem in tenerrima infantia effundere cepit. Inspice mētꝫ oculo o christiane quomodo virgo mater dedit hodie filium suum iesum inuolutum pannis vilibus in manus ioseph: dicēdo. O dilecte in christo mi sponse: mee virginitatis custos: tibi committo hunc paruulum iesum dei filium ex me virgine natum. Accipe queso & duc ad sacerdotes vt circuncidatur q̄z leuius fieri potest vt decet tam tenerrimam eius naturam partus virginalis. Quo accepto remansit virgo in tuguriolo: & tandē in circuncisione iesum ꝯtemplare quomodo lachrymabatur: flebat: & vagiebat di. A a a. quasi di. Anima humana propter tua peccata hunc dolorem sustineo. Anima propter te sanguinem fundo. Anima propter tuum amorem nunc ploro. Sed multo maiora pro te o anima facere paratus sum: quia amore tuo langueo: & pro te vulneribus repleri: configi: & mori concupisco: sed tempus idoneum expecto. O anima fidelis compatere dilecto tuo. Tandem reportatur filius matri quem plangentem pre dolore ipsa stringit ad pectus: compatitur: & collachrymatur. O virgo sanctissima: quid tūc facies quando videbis filium tuum a planta pedis vsq̄ ad verticem totaliter vulneratum & sangnine irrigatum. Post hec consolatur ꝟgo piissima filium cum lacte virgineo pascendo & blandiciis non sine lachrymis dicens. O sacratissime fili in quo nullum reperitur peccatū: hodie tanq̄ peccatorum vnus es circuncisus & sanguine fusus non propter te: sed pro mundi criminibus. O fili mi amantissime: tibi laus & gratiarumactio: quia tu deus ꝟus talia paterꝫ p nobis filiis Ade. O dilectissime mi nate: en ego tua ancilla te cōfoueo: tibi supplex de-

G Ex effusione sanguinis

H Ex merore plorationis

I seruio: tibi me totum in seruitium commendo &c. I

¶ Circa tertium de nominis iesu impositione hic breuitatis amore pertranseo: in sequentibus sermonibus de ipso benedicto nomine acturus: hoc solum hic sufficiat pro finali conclusione: quod sicut homines hodie iocunda mittunt sibi xenia: ita sancta ecclesia quasi noui anni nunciat gaudia de salute nostra eterna: cum dicit. s. hodie vocatum esse nomen iesu a salute. Unde ad gaudendum et laudes ac gratias agendum hortatur Bernardus super Can. di. sic. Uos qui in puluere estis expergiscimini et laudate: ecce dominus venit cum salute: venit cum vnguento. s. gratie: venit cum gloria. Neque enim sine salute iesus: neque sine vnctione christus: neque sine gloria venit dei filius: siquidem ipse salus: ipse vnctio: ipse gloria. hec ille O ergo fideles christiani gaudete: quia Jesus christus filius dei est nostra salus et gloria. Ecce iesus. i. saluator hodie nuncupatur vt nullus desperet de venia: quoniam teste Joel. ij. omnis qui inuocauerit nomen domini saluus erit. Inuocemus ergo et deuote acclamemus iesum vt detur nobis per nomen eius gratia et gloria Amen.

In festo circuncisionis Ser. ij. de salutifero nomine Jesu.

Uocabis nomen eius iesum: ipse enim saluum faciet populum suum a peccatis eorum Mat. j. et ad laudem hodierne festiuitatis.

A Uerba hec dixit angelus apparens ioseph de christo in vtero virginis concepto. Quibus si diligenter recogitamus ostenditur fideles debere maximam deuotionem habere et spiritualem iocunditatem erga huius diei festiuitatem anni. s. noui initialem. Primo quidem ratione manifestationis diuini nominis quod a patribus veteris testamenti nimis erat desideratum et anxie expectatum: hodie nobis est exhibitum cum nostro fuit saluatori impositum. Nam Exod. vj. dicit dominus Moysi. Ego dominus qui apparui Abraam: Isaac et Jacob in deo omnipotente: et nomen meum adonai non indicaui eis. Ergo nobis exultandum est pro reali iam facta manifestatione. Bernardus. Nomen inquit nostri saluatoris fratris mei: carnis et sanguinis mei: nomen a seculis absconditum: sed in fine seculorum reuelatum. s. hodie: nomen mirabile: nomen ineffabile et inextimabile &c. Secundo ratione operationis nostre salutis. Ipse enim dominus hodie cepit operari nostram salutem in medio terre: cum hodie incepit initium nostre redemptionis sanguinem fundendo in circuncisione. Olim quippe longe erat a peccatoribus salus: vt ait Psalmista. quia non inueniebatur in terra iesus. i. saluator. Sed hodie apparuit mundo iesus. i. saluator et re et nomine. Propterea angelus ait in verbis premissis: vocabis nomen eius iesus: ipse enim sal. &c. O ergo peccatores gaudete ad penitentiam redeuntes: quia saluare venit iesus a peccatis. O iusti letamini quia iam lux gratie et glorie vobis orta est. s. iesus. O popule christiane gaude quia iesus saluum facit populum suum. i. te credentem in christo (non alienum) vt patet in themate. Ex quo autem hodie vocatum est nomen iesu: igitur in hoc sermone de christi salutifero nomine tria mysteria declarabimus.

¶ Primum dicitur pluralis appellationis

¶ Secundum dicitur salutaris appropriationis

¶ Tertium dicitur vtilis inuocationis

B Utrum conuenit saluatori plura habuisse nomina

B ¶ Circa primum de pluritate nominum iesu christi questio occurrit Utrum conuenit nostro saluatori plura habuisse nomina. Ratio questionis: quia vt dicit Athanasius in symbolo Christus licet sit deus et homo: non duo tamen sed vnus est christus vnus omnino non confusione substantie sed vnitate persone. Una autem persona vno nomine sufficienter designatur: ergo superfluit habere plura nomina. Nam peccatum est fieri per plura quod fieri potest per pauciora. i. Physi. et. viij. Topi. Sed cum christus sit vere deus: nullum peccatum conuenit eidem: ergo &c. quare ergo scriptura rationabiliter appellat eum pluribus nominibus: nam Esa. vij. nominat ipsum emanuel dicens. Ecce virgo concipiet et pa. fi. et vo. no. eius emanuel. Item eiusdem. ix. vocabitur nomen eius admirabilis consiliarius: deus fortis: princeps pacis: pater futuri seculi &c. Item Lu. j. dixit angelus quod filius altissimi vocabitur. Et ibidem. Ecce concipies et paries filium et vocabis nomen eius iesum. Preterea vt claret ex scripturis vocatur messias in hebreo: quod christus in latino interpretatur. Joan. j. Et vocatur etiam nazarenus rex. Jo. xix. et filius dauid Lu. xviij. et crucifixus. Mar. xvj. et plura talia que pertranseo. Respondetur tamen ad quesitum et ad premissa per hanc conclusionem secundum mag. Alb. super Missus est ca. cclxiij. quod non superflue nec frustra: immo rationabilissime sacra scriptura attribuit saluatori plura nomina. Declaratur. quia licet vnius indiuidui vel etiam speciei possunt esse plura propria: vt risibile et discipline susceptibile sunt propria hominis: vt ait Porphyrius li. de vniuersalibus Ita ex quo verbum incarnatum plures habet proprietates sibi conuenientes et nulli alteri: conuenienter habere debuit plura nomina ad innotescendum hominibus secundum eius veram deitatem et humanitatem: quod non eque bene fieri potuit per pauciora. Non ergo frustra nec superflue habuit christus plura nomina: sed magna in ipsis et singulis eorum continentur mysteria atque sacramenta. Que elucidando. Notandum est quod nomen a notamine dicitur quasi notamen: quia per ipsum substantiam et qualitatem alicuius notamus secundum Priscianum vnde in nomine ratio innotescendi ipsius rei includitur: vt notat Bona. super. j. di. xxij. Ideoque cum christus sit verus deus et homo: conuenit vt habeat quedam nomina indicantia gloriam diuine eius maiestatis: quedam humilitatem incarnationis eius. Et secundum hec christus dominus habet nomina plura que reducuntur ad triplicem differentiam

¶ Primo enim habet quedam nomina personis diuinis communia

¶ Secundo habet quedam nomina propria

¶ Tertio quedam cognomina

C Noia diuis personis patri filio spuiscto communia

C ¶ Primo inquam nomina diuinis personis. s. patri et filio et spiritui sancto communia precipua ponit Isi. lib. etym. hebraica ista tria. Primum est heloy: quod nomen christus in cruce exclamauit Mar. xv. quod interpretatur deus Secundum est adonai: de quo Exo. vj. vt supra scriptum est: et secundum Hiero. interpretatur dominus dominans. Tertium est sadai quod interpretatur omnipotens vel sabaoth. i. deus exercituum. s. angelorum. Et ista nomina christo conueniunt inquantum est verus deus eiusdem essentie et maiestatis ac omnipotentie cum patre et spiritusancto. Preterea apud hebreos est superexcellentissimum nomen domini quod dicitur tetragrammaton et hoc significat diuinam essentiam puram et nudam prout in se consistit circumscripto omni alio: quod tante est reuerentie vt a solis sacerdotibus et solummodo in benedictionibus in templo et non alias debebat nominari. Hec itaque et alia nomina diuina que sunt diuinis personis communia: christo attribuit sacra scriptura propter eius veram diuinitatem. Propterea Esa. ix. dicit. Paruulus natus est nobis &c. et vocabitur nomen eius admirabilis. Lyra. s. miracula faciendo: consiliarius. s. consilia euangelica preceptis decalogi superaddendo: deus fortis infernum spoliando: pater futuri seculi. s. electos ad ciuitatem celestem admittendo: princeps pacis vere. s. quantum ad internam pacem conscientie et celestis glorie. Unde et angeli in natiuitate christi cecinerunt Gloria in excel. deo et inter. pax &c.

Tetragrammaton

D Chrs noia ppria p incarnatione

D Secundo quedam nomina propria christus habet per incarnationem. Primum in vet. test. est emanuel. Esa. vij. Hoc enim est proprium christo: non patri nec spiritui sancto: quia emanuel secundum Hiero. in interp. no. heb. interpretatur sic. i. nobiscum deus: et nobiscum diuitas quod singulariter est per nature vnionem. Joan. j. Uerbum caro factum est et hab. in nobis et etiam per sacramentalem presentiam in eucharistia Jo. vj. Secundum est in no. test. scilicet filius dei et filius dauid: vt innotescat nobis: quia ipse dei altissimi naturalis est filius secundum diuinitatem. Et idem vere est filius dauid secundum progeniem carnis humane: quia natus est de virgine maria que descendit ex dauid. Mat. j. Et quia de sola virgine natus est sine viro: vocatur filius hominis. s. virginis tantummodo: non filius hominum vt ceteri qui de viro et femina nascuntur. Tertium est nomen Jesus christus coniunctim quoque vel etiam separatim: ipsi conuenientissimum saluatori: quia secundum Alb. vbi supra nominant vnam personam a duabus naturis. Jesus enim saluator interpretatur: quod conuenit sibi inquantum deus humanitati vnitus. Christus autem vnctus dicitur. s. vnctione plenitudinis charismatis spiritussancti. Et hoc conuenit sibi inquantum homo a diuina persona est assumptus quia sic ipse dicitur christus. i. charismate vnctus tanquam rex et sacerdos. Unde hoc nomen christus olim commune erat regibus et sacerdotibus quia tales vngebantur. Propterea psalmista ait. Nolite tangere christos meos &c. Sed saluator dicitur antonomasice christus proprio nomine: quia verus rex et sacerdos. Et charismate .i. septem donis spiritussancti plenarie delibutus. Merito ergo

Quedam cognoīa habet chr̄s dn̄s

sic vocat᷑. Tertio quedā cognoīa hȝ chr̄s dn̄s. Primū est nazarenus qđ interpretat᷑ floridus. Hoc ꝑ signo ꝙ ipse nunꝙ̄ marcescere potuit etiā minimo vicio: sed sem per om̄i ꝟtute floruit. Scđm est crucifixus: qđ oñdit victoriā ⁊ triumphū quē habuit ꝑ passionē de diabolo ⁊ liberatione vel redēptionē hūani generis. Tertiū est rex iudeoꝝ: vn̄ in titulo cruc͛ sic fuit scriptū. Jesus nazarenus rex iudeoꝝ. Jo. xix. Per qđ ẜcatur nō solū victorie triūphus: ſȝ ⁊ glīa exaltatiōis: ẜm illud ad Phil. ij. Humiliauit se ⁊c̄. ꝑpter qđ ⁊ deus exaltauit il. ⁊ dedit illi nomē. ſ. regiū qđ est sup om̄e nomē ⁊c̄. O ḡ bone iesu ꝑ tua noīa glīosa ⁊ bn̄dicta oram⁹ te respice super nos pctōres: sis nobis deus saluator. O emanuel deus sis nobiscū ꝑ grām. O fili dei ⁊ fili dauid miserere nr̄i. O dulcissime iesu christe nazarene ꝑ nobis crucifixe. Da nobis te diligere te imitari. O rex iudeorum ⁊ oīm etiam angeloꝝ da nobis regnare tecū in celo. E

E Utꝝ sup oīa alia noīa debuit approp̄ari filio dei nomē Jesus

Circa scđm principale de appropriatione saluifici noīs. ſ. iesu querit᷑ vtrū sup oīa alia noīa debuit appropriari filio dei nomē saluatoꝛ. ſ. iesus. Et pōt ratio talis argui p̄mo ex scriptura Esai. lxij. vbi ꝓphetatū fuit de chr̄o sic. Uidebūt gētes iustū tuū. ſ. ꝑ fidē in predicatiōe aploꝝ: ⁊ cuncti reges inclytū tuū. Nā multi reges receperūt fidē chr̄i: ⁊ adhuc oēs recipient ante finē mūdi: seq̄t᷑. Et vocabit᷑ tibi nomē nouū qđ os dn̄i nominauit. Sed qꝛ h̄ nomē iesus nō erat nomē nouum in mūdo: cū plures alii legant᷑ hoīes antea h̄ noīe vocati ergo nō videt᷑ ꝙ chr̄o debuerit iponi. Nā iosue vocat⁹ fuerat antea iesus fili⁹ naue Ecci. xlvij. Sūmus etiam sacerdos q̄ ꝯstruxit scđo templum iesus: fuit filius iosedech. Aggei. ij. Et q̄dam maxim⁹ doctoꝛ q̄ fecit librum Ecclesiastici vocatus est iesus filius Sirach. Secūdo sic ex ratiōe: qꝛ saluatoris nomē cōe videt᷑: qꝛ saluare a pctīs hoīes cōuenit etiā deo patri ⁊ sp̄ūiscto: ⁊ nō tm̄ filio: ḡ nō debuit appropriari ei. Tertio sic: qꝛ cū chr̄s dominus sit creatoꝛ: gubernatoꝛ: redemptoꝛ saluatoꝛ: ⁊ iudex mundi: nō videt᷑ rō quare magis debuit hr̄e nomē saluatoris ꝙ̄ creatoris vł redēptoris ⁊c̄. Jn cōtrarium est scriptura. F

F Ratio diuinalis preostensionis

Rn̄r ḡ ad questionē ꝑ ꝯclonem ꝙ dei filius incarnatus sup oīa alia noīa debuit habere nomen saluatoris Jesus: ⁊ h̄ precipue triplici rōne.

Primo ratione diuinalis preostensionis

Secundo ratione effectualis saluationis

Tertio ratione finis incarnationis

Primo rōne diuinalis preostensiōis: qꝛ longe ⁊ olim ante deus sic p̄ostenderat ⁊ reuelauerat: ꝙ. ſ. filius dei incarnādus deberet vocari Jesus. Nimiꝝ h̄ oñdit p̄mo p̄figurando: scđo p̄nunciādo ⁊ p̄dicando. Et q̄dē p̄figurauit h̄ in iosepħ: quē frēs sui ex iuidia occidere voluerūt: ⁊ vendiderūt. xxx. denariis in egyptū: vbi ipm deus e carcere exaltauit in regnū: nomēꝗ ei⁹ vocatū est saluatoꝛ mundi Gen̄. xlj. Sic chr̄m iudeoꝝ inuidia occidi ꝓcuratū ⁊. xxx. denariis venditū: quē de⁹ pr̄ resuscitādo exaltauit cōueniebat vocari saluatorē mūdi. Jtē in Josue h̄ etiā fuit p̄figuratū q̄ vocatus est iesus. Js filios isrł̄ q̄s de egypto Moyses eduxerat: introducens in terrā ꝓmissionis: sorte eis diuisit hereditatem. Sic ḡ chr̄m p̄figurauit q̄ nobis celestē hereditatē restituit quā lex Moysi nō potuit. Chr̄s etiā summ⁹ sacerdos tēpli dei. i. aīe sctificatoꝛ ⁊ doctoꝛ sapiētie figurat᷑. Jtē de⁹ p̄ostendit p̄nunciādo. Esđ. li. iiij. Sic reuelabit᷑ filius me⁹ iesus his q̄ cū eo iocūdabunt᷑: ⁊ erit post annos hos: morie᷑ fili⁹ me⁹ ies⁹ ⁊ ꝯuertet᷑ seculū. Hec li. Esđ. iiij. Qui q̄uis ī canone nō habeat᷑: tn̄ allegat᷑ ab Amb. in homel. Joan. bap. Jtē h̄ idem deus p̄ostendit p̄dicādo. ſ. ꝑ ꝓphas. Abac. iij. Ego aūt in dn̄o gaudebo ⁊ exultabo in iesu deo meo. Jtē Ecci. xliij. Jn sermōe eius silebit vētus: ⁊ cogitatione sua placabit abyssum. i. oceanū vel mare tyberiadis. Sequit᷑. Et plantauit illum dn̄s iesus. Ecce ptȝ. Preterea Sibylla erythrea h̄ nomen predixit antea: ẜm ꝙ ait Aug. lib. xviij. de ciui. dei ca. xxiij. que in. xxviij. ꝟsibus ꝓphetauit de chr̄o: q̄ versus in greco primis suis lr̄is coniunctis reddunt vel cōprehendunt ista ꝟba. ſ. Jesus chr̄s filius dei saluatoꝛ. Et sic ptȝ ꝓpositū. Unde ex dictis ptȝ solutio ad primū obiectum: quia ꝙ plures alii in scriptura legunt᷑ sic nominati: hoc fuit ꝑ figura chr̄i: vt dictum est. s. Nomen ḡ chr̄i iesu ẜm Esaiam predicit᷑ fore nouum nō ẜm vocabulum sed ẜm rei effectum: quia salutem quā significat nouo a seculis mō effecit. G Secundo ratione affectualis saluationis nomen Jesu appropriat᷑. Nam ẜm Ly. noīa apud hoīes imponuntur ab aliqua ꝓprietate ꝯuenienti vel ab euentu: sicut Esau sic fuit vocat⁹: eo ꝙ fuit rufus: ⁊ Jacob qꝛ plantam fratris manu tenens est de vtero egressus. Et ꝑ nunc solet aliquis natus circa festum scti Petri petr⁹: ⁊ sic de aliis apud christianos nominari. Sed noīa que imponunt᷑ diuinitus: semp imponunt᷑ ab aliq̄ dono gratuito. Sic deus dixit Abrae. Non vocaberis vltra Abram: sed Abraam: eo ꝙ p̄rem multaꝝ gentium. ſ. ꝑ fidem chr̄i te imitantium cōstituit te. Cum ḡ homini chr̄o hoc munus gr̄e collatum fuerit vt ꝑ ipsius passionem oēs saluarent᷑: ideo iesus. i. saluatoꝛ debuit vocari. Et ꝑ hoc soluit᷑ ẜm obiectū: qꝛ q̄uis cōueniat saluare etiam pr̄i ⁊ sp̄ūiscto: non tn̄ ꝑ passionē que est ꝓpria filii incarnati. Un̄ saluatoris nomen hoc mō ꝓprie filio cōuenit. Hec Alb. c. cclxiij. sup Missus est. Tertio ratione finis diuine incarnatiōis ẜm eundē Alb. Ut em̄ đr. ix. Eth. A principaliori debet fieri denominatio. Finis aūt est melioꝛ ordinatꝭ in finem. ſ. Phy. ⁊. ij. Top. Et ideo đr. ij. de aīa ꝙ oīa iuste denominant᷑ a fine. Ad id facit ꝯcorditer. ff. ad. l. falcidiam. l. is qui §. sed si opus. Jtem. xij. q. j. Clericus đt glo. ꝙ noīa debent esse ꝯsona rebus. Sed ad quem finem chr̄s deus incarnabat᷑: nisi vtiꝗ ad nr̄am salutem opandam: ḡ saluatoris nomē debuit habere. Et ꝑ hoc soluit᷑ tertium. O mira ḡ dei sapientia: o q̄ vera ⁊ rōnabilis ꝑ oīa est fides catholica: credendo in iesum mundi saluatorem. O aīa chr̄iana recognosce iesum tuū. i. saluatorē ipm adora: ipm dilige qui saluat te suo sanguine. H

G Affectualis saluationis

H De vtilitate ⁊ fructu noīs Jesu

Circa tertium de vtilitate ⁊ fructu noīs iesu sit ꝑ ꝯclone ꝙ benedictum nomen dn̄i iesu multiplici splendet salutis fructu ⁊ vtilitatis radio. Claret ex. xij. precipuis eius vtilitatibus ad modum solis q̄ ꝑ annum facit duodecim mansiones mēsium: q̄s fructus ꝑ munere anni noui accipiamus A b c. Primus fructus đr amoris accensio. Un̄ Bern̄. sup Can̄. ser. xv. đt. Tristat᷑ aliquis vr̄uz. ſ. ꝑ enormitate pctōꝝ: veniat in coꝛ ei⁹ iesus ⁊ inde saliat in os: ⁊ ecce ad exortum noīs lumen nubilum oē diffugit atꝗ serenū redit. Jdē. Siue legam siue scribam nō mihi sapit nisi sonet ibi hoc nomen iesus. Quid sic excitat nr̄m desiderium sicut h̄ nomen iesus. Et iteꝝ. Nil inquit audiat᷑ suauius: nil degustat᷑ dulci⁹ nil cordi amabilius q̄ iesus dei filius. Sed heu q̄d dicā đ ill'q nūq̄ curāt đ noīe iesu: nec ei⁹ amore accēdūt᷑: audiāt Ber̄. eundē đi. Meli⁹ esset nobis non esse: q̄ sine Jesu esse: ⁊ melius esset nobis mori q̄ viuere sine vita. i. christo iesu. Scđs fructus benigna ꝯfortatio. ſ. de salute. Bern̄. An non totiens confortaris quotiens nominis iesu recordaris. Siquidem iesu nomen de salute prestanda sumptū est. Hinc Ans. in orōne đt sic. Quid est iesus nisi saluatoꝛ: ḡ bone iesu ꝓpter temetipm esto mihi iesus. Noli dn̄e noli sic attendere malū meū vt obliuiscaris bonum nomē tuum. O pie iesu si ego feci vn̄ me damnare potes: tu non amisisti vnde me saluare soles. Hec ille. Tertius fructus criminū cōdonatio. Unde Act. x. Huic oēs ꝓphete testimoniū ꝑhibent: remissionem accipe pctōꝝ ꝑ nomen eius oēs qui credunt in eum. ſ. fide opante ꝑ dilectionem. Et. j. Joā. ij. Scribo vobis filioli qꝛ remittunt᷑ vobis pctā ꝑ nomen eius. Un̄ vtile est sepe h̄ nomen inuocare benedicendo. Nam vt hr̄ libro qui vocat᷑ Fasciculus tempoꝝ sctūs Ludouic⁹ rex Francie obtinuit a summo pontifice trium annorū indulgentias cuilibet totiens quotiēs sic orauerit: di. Benedictum sit dulce nomē dn̄i nostri iesu christi ⁊ nomē gloriosissime ꝟginis Marie matris eius in eternū Amen. Jtem in summa minori metrica scribit᷑: ꝙ Joannes papa cōcessit. xx. dieꝝ indulgentias quotiens q̄s genu flectit ad nomen iesu. Quartus fructus deuotionis dulcificatio. Bern̄. Hoc inquit nomen iesus mel in ore: melos in aure: iubilus in corde: dulcꝭ iesu memoria

Secundus fructus

dans vera cordis gaudia. Nam sup mel et oĩa tua dulcis presentia. Exẽplum de btõ Francisco qui ad huius nois auditionẽ mox sua labia lingua lingere videbat: et interrogantibus rñdit: qꝫ ꝑ dulcedine hui⁹ nois quã mox degustabat hoc faceret. Quintus fructus exorationis exauditio. Jo. xvj. Amen amen dico vobis: siqd petieritis p̃rem in noĩe meo dabit vobis. Uñ ecc̃ia in fine orationũ in officio semꝑ solet adiicere: per dñm nostrum iesum chr̃m et cetera. Ut magis exaudiat. Sextus fructus Fugatio .s. demonis et eiectio. Marc. vl. In noĩe meo demonia eiicient. Exemplo de sctõ Berñ. legitur qꝫ in hoc noĩe demonem eiecit: et cum demon iterato rediisset in hoĩem: hoc nomen scripsit: q̃ scripto effugauit plene. Septimus fructus gaudiosa toleratio .s. oĩm aduersoꝝ: vt ptꝫ in martyribus et aplĩs. Uñ Act. v. Ibant apl̃i gaudentes a ꝯspectu cõci. qm̃ di. ha. sunt ꝓ no. iesu con. pati. Octauus fructus: abũda acquisitio .s. meritoꝝ et gratiaꝝ qr vt scribit .j. Cor. xij. Nemo põt dicere dñs iesus nisi in spiritusctõ .i. insupadquisitione gr̃e spũsscti: et hoc ſm Alex. de ales intelligit de dictiõe vera cordis: oris: et opis. Hinc Berñ. sup Cañ. hortat di. Nomen iesu semꝑ sit tibi in sinu: semꝑ in manu .i. ope q̃ tui oẽs in iesum dirigant sensus et actus. Uñ bonum est tibi nomen iesu depingere in domo et porta et camera.

Quintus

Sextus

Septimus

Octauus

Nonus fructus: infirmitatum curatio. Uñ Pe. raueñ. Hoc est nomen qd dedit cecis visum: surdis auditum: claudis cursum: sermonẽ mutis: vitam mortuis: totãqꝫ diaboli potestatẽ de obsessis corpibus effugauit. Hec ille: et ideo non est recurrendũ ad incantatrices: sed ad hoc nomen et cetera. Decimus fructus characteris ornatio Nam h̃ nomen ꝓ ornatu electoꝝ in gloria scribet in eorum frontibus: vt dr Apoc. xiiij. habentes nomen eius .s. iesu et nomẽ patris eius scriptum in frontibus suis. In figura huius legit Exo. xxviij. qꝫ põtifex summus ingrediẽs sanctuarium portabat in lamina aurea que iminebat eius fronti scriptum nomen dñi tetragrãmaton .i. quatuor lraꝝ. Pria ſm Fran. may. fuit he. qd sonat iste: scda he .i. est: tertia iod .i. principium: quarta vau .i. vite: cui consonat nomen iesu nam iste est princi piũ vite. Figurabatur itaqꝫ qꝫ anima que ingredi debꝫ tẽplũ regis celestis: debet hr̃e nomẽ Jesu scriptum in frõte: qd fit qñ character in baptismo imprimit qui tandem in gloria expressius decorat aiaꝫ. Undecimus fructus dr liberatio .s. ab eterna damnatione. Act. x. Non est aliud nomẽ sub celo datũ hoĩbus in q̃ opteat saluos fieri credentes. Uñ quicunqꝫ sceleratus in mortis hora contrito corde inuocauerit nomẽ dñi iesu salutẽ consequet. Joel. ij. Oĩs qui inuocauerit nomẽ dñi saluus erit. Duodecimus fructus dr miraculorum operatio. Mar. vl. Signa eos qui in me cre. hec sequent. In nomie meo demonia eiic. lin. lo. no. ser. tol. et si mor. qd bi. non e. no. super egros et cetera. Dicam g̃ cum Rich. de sctõ Uic. O iesu nomen dulce: nomen delectabile: nomẽ mirabile. O iesu nomen btẽ spei: nomen ꝯfortans peccatorẽ: o salutificũ nomẽ iesu esto mihi iesus .i. saluator: o tu peccator: o peccatrix accipe hoc nomen et tene in porta in domoqꝫ tua vt crebrius recorderis. Reconde in bursa cordis tui et sepius inuoca vt euadas damnationem et adquiras salutem: Amen.

Nonus

Decimus

Tetragrã maton

Undecim⁹

Duodecim⁹

In festo Circuncisiõis dñi. Ser. iij. de reuerenda et amorosa dulcedine nois iesu.

A

A Uocatum est nomen eius iesus. Lu. ij. Scimus charissimi qꝫ dñs noster iesus chr̃s hodie in sua circuncisione sicut nos solemus in baptismate nomen accipere et ipse nomen mellifluũ iesus accepit ꝓ gl̃ia maiestatis. Uñ dt Berñ. Circuncisio pertinet ad veritatem humanitatis nomẽ vero gloriã indicat maiestatis. Hinc hodie de isto dulcissimo noĩe iesu loquendum est in sermone. Tum quia vt idem Berñ. dicit: per nomen dei venit ad rem nois et per cognitionẽ sui nois venitur ad dilectionem et fruitionem sui nois. Tum quoqꝫ vt ait Chrï. Quo nomen dñi diligit ꝓfundius et inuocatur frequentius eo exaltat in deũ altius. Ideoqꝫ vt sciamus diuinã dulcedinẽ nois iesu in h̃ ſmone tria mysteria notabim⁹ declarãda Nã ꝑ primũ aĩa ducit ad scdm et ꝑ vtrũqꝫ ad tertiũ.

¶ Primum dr reuerende venerationis
¶ Secundum dr meritorie deuotionis
¶ Tertium dr dulcissue saporatiõis B

B

Reuerenda veneratio nois iesu ex triplici rõne.

¶ Circa primũ de reuerenda veneratione nois iesu sit ꝑ ꝯclõne: qꝫ sctã mater ecc̃ia rationabiliter statuit nomẽ dñi iesu debere venerari ab omĩ fideli anima: vt habet extra de imu. eccle. c. domum dei. lib. vj. vbi statuitur qꝫ ꝯuenientes ad ecclesiam nomen dñi iesu exhibitiõe specialis reuerẽtie attollant et pcipue qñ aguntur missaꝝ solennia illud nomen qñcunqꝫ recolitur flectant genua cordis sui quodue capitis inclinatione testentur. Hec ibi. Rõ aũt quare nomen iesu sit pre omnibus etiam sanctoꝝ alioꝝ reliquiis reuerendũ ſm Joan. assignat. Prima ꝑpter ipsius nois diuinalem dignitatem: qm̃ pre oĩbus est electum et appropriatum dei filio. Joan. j. In prin. erat verbum et cetera. Scda ꝑpter eius excellentem virtuositatem. Est eñ infinite virtutis cũ chr̃s iesus sit omnipotens et eternus deus: vñ ex inuocatione et reuerentia nois iesu fideles reportant ipsius benignam intercessionem apud p̃rem et per ꝯñs exauditionem in oĩbus petitionibus suis et desideriis adeo vt oĩa fieri valeant ꝑ hoc nomen credentibus: ipsomet dicente Joan. xvj. Amen amen dico vobis si qd petieritis patrem meum in noĩe meo dabit vobis. Sed hoc intelligitur ſm Ly. si illud est ad salutem et petit pro se pie et perseueranter. Proinde ecclesia in fine orationũ solet hoc nomen iesus applicare di. per dñm nostrum iesum chr̃m: vt exaudiat. Tertia ratio ꝑpter maximã charitatem quam nobis exhibuit in creando: naturam nr̃am suscipiendo: et ꝑprio sanguine ac morte redimendo et gloriam celestem preparando et cetera. Propter que remanet obligatio vt summe debeat a nobis coli et venerari pre oĩbus reliquiis: vñ tu o hõ qui non vis genua flectere vel capitis inclinationem ad h̃ nomen reuerẽdum: comprobaris deo fore ingratus de tantis beneficiis charitatis: et per ꝯñs a deo abiiciendus et in infernum deiici dignus. C Sed hic restant dubia. Primum cur ecclesia h̃ nomẽ chr̃s nõ intantũ honorat sicut hoc nomen iesus: cũ vtrunqꝫ sit nomen saluatoris. Rñr ſm doct. qꝫ q̃uis vtrũqꝫ saluatorem significat tñ nõ eodem modo: quia chr̃s competit saluatori ex ratione humanitatis. Chr̃s eñ grecũ est et sonat vnctus in latino quod conuenit saluatori vt sacerdoti et ꝑphete sancto et regi: qm̃ vnctione inuisibili spũsancti plenus fuit pre oĩbus: hec aũt conuenit humanitati chr̃i qui vnctus est ſm qꝫ homo: non ſm qꝫ deus. Sed h̃ nomen iesus cõpetit saluatori ex ratione deitatis. Jesus eñ saluator interpretat: saluare aũt solus deus põt. Uñ chr̃o cõpetit nomen hoc .s. iesus ſm qꝫ deus vl ꝑpter eius deitatem Adoratio aũt ꝑprie debet deo nõ homini. Uñ et ipsius chr̃i humanitas adorat latria ratione deitatis ꝯiuncte et non alias: vt volũt doc. super. iij. di. ix. ergo h̃ nomen iesus adorat: eo qꝫ est diuinum et ꝑprium: chr̃s aũt appellatiuum est: et cõuenit etiam aliis sacerdotibus et regibus: Ps. Nolite tangere christos meos et in ꝑphis. D Scdm dubium. Utꝝ nomen dñi sit cultu latrie venerandum: que .s. latria deo debet. Rñr ſm doct. nr̃os qꝫ sic: et ptꝫ. Primo ex ratione: quia imago chr̃i eo qꝫ representat chr̃m deum adoranda est adoratione latrie: nam Damas. dicit qꝫ honor imaginis ad ꝑtotypum .i. ad ip̃m cuius est imago ꝑuenit. Hec Damas. li. iij. ca. viij. Sed quia nomen iesu nõ minus ducit in eum cuius est nomẽ: nec minus representat chr̃m dñm q̃ eius imago ergo in eo adorat chr̃s latria. Scdo ex autoritate ptꝫ Phil. ij. In noĩe Jesu oẽ genu flectat celestium: terrestrium et infer. Adoremus g̃ charissimi et cetera. Nimiꝝ de noĩe dñi tetragrãmaton legitur qꝫ apud iudeos fuit in sũma veneratiõe adeo qꝫ nulli nisi sũmo sacerdoti licebat noiare: et solũ in bñdictionib⁹ faciẽdis ad qd oẽs ꝓsternebantur adorantes. Quanta g̃ reuerentia et deuotione debent christiani h̃ nomen iesus consonũ nomini tetragrammaton adorare: quod vtiqꝫ est nomen veri dei et saluatoris omnium. E

C

Cur ecc̃ia h̃ nomen chr̃s nõ itantũ honorat sic̃ hoc nomẽ iesus

D

Utrũ nomen dñi sit cultu latrie venerandum

E

¶ Circa scdm principale de deuotione nois iesu: q̃

De deuotione nois iesu meritoria

scꝫ ꝓmereť quis eius dulcedinem experiri:accipiam⁹
ꝯcłonem istā:ꝙ quicūqꝫ vult sanctoꝝ exēplo dulcedinē
nois iesu degustare:debet deuotiōis actus ꝓmeritori-
os circa illud obseruare. Declaratur. Primo naturali
rōne:quia vt dr.ij.de aīa Actus actiuoꝝ sunt in patiē
te bene predisposito. Exempli grā. Figura regia ꝑ si-
gillū non imprimiť in cerā nisi cera sit per mollificatio-
nem debitā disposita: sic diuina dulcedo que habeť in
noīe Jesu non accipiť ab aīa nisi fuerit per deuotiōis
actus bene disposita:ꝫ ⁊c̄. Scḋo declarať figurali pre
ostensione. Nā scribiť de māna ꝙ oīs saporis suauita
tem ⁊ omne delectamentū habebat in se. Sap.xvj. An
geloꝝ esca nutriuisti dñe ppłm tuū: ⁊ panē de celo pre
stitisti eis oē delectamentū in se habentem ⁊ oīs sa
poꝝ suauitatē. Et tn̄ quibusdā.i. malis ⁊ indignis erat
insipidus ⁊ abominabilis videbať. Vn̄ di. Aīa nr̄a nau
seat super cibo isto leuissimo. Bonis aūt ⁊ dispositis ad
grām dulcissime sapiebat ꝫm vniuscuiusqꝫ desiderium.
Sic est de dulcedine nois iesu que sapit tm̄mō prepatꝭ
deuotius. Tertio declarať physicali silitudine. Nā dr
Isid. ⁊ ptꝫ ad experientiā ꝙ adamas ferrum attrahit
⁊ de terra eleuat:sed hoc nō facit nisi sit ꝓpe:si em̄ mul
tū longe fuerit non attrahit id. Item adamas nō attra
hit ferrū qn̄ fortiter confricatū est ⁊ imersum alliis: qꝛ
allia impediūt virtutē adamantis. Allia que sunt calli
da inflāmatiua significāt amorē ardentē terrenoꝝ. Si
ergo volumus vt corda nostra attrahanť ⁊ eleuentur
ad diuinā dulcedinē:debemus nos tenere ꝓpe christū
per grām ne simus elōgati per culpā.ps. Longe a pec
catoribus salus. Et debemus amorē terrenoꝝ remoue
re ⁊ ardere in diuini amoris deuotiōe. Vn̄ Job.xxviij.
Sapientia.i. sapida scientia vbi inueniť: ⁊ quis est lo-
cus eius? nescit hō preciū eius:⁊ nō inuenitur in terra
suauiter viuentiū.i.in hoīe voluptatē sectante vel ter-
renis per amorē adherente. Aug. Vas es o homo: sed
plenū es:funde quod habes vt recipias quod non ha-
bes: funde amorē seculi vt recipias amorem dei. Hec
ille. F Sed circa predicta queriť: qualibus actib⁹

F Qualib⁹ actib⁹ obsuatꝭ sācti dei meruerunt

deuotionis erga hoc nomen obseruatis: scti dei merue
runt ꝑuenire ad dulcedinē ipsius nois? Rūr ꝫm Frā.
maro.in ser.ꝙ ad id quatuor sunt p̄cipue deuotiōes ob
seruande. Prima est deuotio inuocationis:vt.s.homo
crebro assuescat:imo in omnibus operibus nomen iesu
inuocare. Ad id hortatur apls ad Coł.iij.di. Oē q̊d
cunqꝫ facitis in verbo aut in opere:oīa in noīe dñi no
stri iesu chri facite. Debemus itaqꝫ hec frequentare:vt
in nobis habitus generetur ex inuocatione iesu: incho
ando quodcunqꝫ opus vel sermonē. Hoc modo apls q̇
in suis epistolis quadringentis vicibus iesu nomen in-
choauit:promeruit ⁊ factum est deo fauente vt in mor-
te eius caput amputatum triplici saltu exclamaret Je
sus:⁊ tres fontes inibi scaturirent: vt patet Rome ad
aquas saltus. O q̄ꝫ bonum ⁊ saluificum est homini habi
tum hunc inuocationis nominis Jesu suo cordi indaga
re:quia in mortis hora illud inuocando merebiť refri-
geriū salutꝭ habere. Sꝫ heu heu qꝛ in plerisqꝫ christia
nis videmus habitum generatum in quocunqꝫ casu in-
uocandi vel noīandi diabolum ⁊ alia vituperia ac tur-
piloquia fari ⁊c̄. Aduertāt q̇d dicat Chry.ꝙ sicut vna-
queqꝫ gens cuius natiōis sit linguagio cognosciť: sic ta
les ꝙ sint infernales ꝯprobanť:sed inuocātes iesum ce
lestes ꝓbantur. Scḋa est deuotio confessionis ⁊ eius

Deuotio confessiōis nois Jesu

cautionis:vt.s. caueat offendere hoc nomē qḋ confiteť
ꝓfessione. Nā scribitur Rom̄.x. Corde crediť ad iusti-
tiam:ore aūt ꝯfessio fit ad salutē. Sunt q̇ppe multi qui
nomen iesu ore negāt:nō audentes ꝯfiteri corā hoībus
requisiti. De talibus Mat.x. Qui negauerit me corā
hoībus negabo ⁊ ego eū corā prē meo q̇ in ceł est. Alii
sunt q̇ ⁊si ꝯfitenť ore sed negant oꝑe pctīs deseruiēdo.
Titū.j. Coinquinate sunt coꝝ mēs ⁊ ꝯscientia:ꝯfitenť
se nosse deū:factis aūt negāt. Aug. Quisq̇s factis ne-
gat chrm antichrs est. Nisi ꝫ hō ꝯfiteať veraciter cor-
de ⁊ ore ⁊ oꝑe nomē chri:nō gustabit diuinā eius dulce
dinē. Tertia est deuotio bn̄dictionis. Sicut faciebat
ps.di. Sit nomē dñi bn̄dictū ex h nūc ⁊ vsqꝫ in seculū.

Et iterꝝ. Confitebor tibi dñe deus meus in toto corde
meo:⁊ glorificabo nomen tuū ineternū:qꝛ misericordia
tua magna est suꝑ me ⁊ eruisti aīam meā ex inferno in
feriori. Sic ⁊ nos debemus. Quarta est deuotio ado
rationis vel veneratiōis. Phił.ij. In noīe iesu oē ge
nu flec.cele.ter.⁊ infer.⁊c̄.vt s̄ patuit. O ꝫ fidelis aīa
stude predictis modis deuotionē habere ad nomē Je
su:ꝑ qḋ habes ad felicitatē ꝑduci vt consolationē me-
rearis in morte ⁊ tandē gloriā. Ad id refert exm̄ Disci- Exemplum
pulus in suo li.q̇ dr Promptu. exemploꝝ ꝙ miles q̇dā
ordinē intrauit cisterciēn.⁊ tandē infirmat⁹ ⁊ morti pro
ximus:cepit pauere nimis de pctīs in seculo cōmissis.
Ecce ꝫ btā v̄go sibi apparens cepit ipm̄ ꝯsolari qui to
tus in leticiā mutatus est. Interrogatus vn̄ sibi h esset
rn̄dit ꝙ b. v̄go p̄sens astaret:petitusqꝫ est vt diceret q̇d
boni fecerit q̇ id ꝓmeruerit:ait: nūqꝫ omisi qn̄ ad nomē
marie:⁊ sic etiam dñi iesu semꝑ genua flexerim. Sicqꝫ
animam virgini cōmendans fideliter migrauit in dño.
O christiane fac ⁊ tu similiter ⁊c̄. G

G Dulcores n… minis Jesu christi

Circa tertiū principale de dulcoribus nois iesu
sit ꝓ cōcłone sententia Bern̄.suꝑ Cañ.dicentis ꝙ que
libet aīa deuota habet electuariū in hoc noīe iesus re
censitū:oīi peste efficax ⁊ dulcedine plenū. Quod vt
clarescat in hoc mellifluo noīe describem⁹ hic.xii. p̄ci-
puos dulcores q̊s more hodie apud hoīes solito ꝓ xe-
niis noui anni distribuere curabo ꝫm diuersoꝝ statuū
varietatē. Primo peccatoribus assigno in h noīe dul-

Peccatoꝝ dulcoꝛ spei

corē spei ⁊ confortatiōis. Est ne charissimi inter vos ali
quis sceleratissimus ⁊ pctōr maxim⁹:latro:luxuriosus:
homicida:blasphemus: sodomita:⁊ oīi spurcicia ple-
nus a iuuentute: accedat ad h nomē diligenter ꝯside-
rañ.quid sonat iesus:qm̄ ꝫm Hiero. interp̄tať saluator
Et cur sic dei filius voluit noīari: audiat angelū dicen
tem ad Joseph Mat.ij. Vocabis inquit nomē eius Je
sum:ipe em̄ saluum faciet ppłm suū a pctīs eoꝝ. Audi
quia saluare venit iesus ⁊ non perdere. Accipe ꝫ spem
venie ⁊ ad chrm cōuertere. Bern̄.suꝑ Cañ. Labiť q̊s
in crimen:currit insuper ad laqueū mortis desperando
nonne si inuocet nomen vite ꝯtinuo respirabit ad vitā:
an non totiens cōfortaris quotiens nois iesu recorda-
ris? Hec ille. Talis nēpe pctōr accedeñ.pōt dicere il-
lud Anſ.lib.orationū. Quid est iesus nisi saluator:ꝫ bo
ne iesu ꝓpter temetipsum esto mihi iesus. Noli dñe no
li sic attēdere malū meū vt obliuiscaris bonū nomē tuū
ꝓpter nomē ꝫ tuū sal.⁊c̄. O ꝫ pctōr ecce xeniū tibi dul
ce in noīe iesu. Hec ps sentieñ.dr. Deus in no.tuo sal.
me fac ⁊c̄.⁊ sic ptꝫ. Scḋo penitentibus assigno in hoc

Scḋo peni… tentib⁹ mise… ricordie ⁊ re… missionis

noīe dulcorem misericordie ⁊ remissionis. Act.x. Huic
oēs ꝓphe test.ꝑhi.remiſ.acci. pctōꝝ per nomē ei⁹ oēs
qui credūt in eum. Et.j. Joan.ij. Filioli mei hec scribo
vobis vt non peccetis: sed ⁊ siquis peccauerit aduoca
tum habemus apud prēm iesum chrm: ⁊ ipe est ꝓpitia
tio ꝓ pctīs nostris. Et.j. Scribo vobis filioli qm̄ remi.
vobis pctā vestra ꝓpter nomē eius. Ecce ptꝫ.⁊c̄. H

H Tertio egris ⁊ deficientib⁹ curatiōis

Tertio egris ⁊ deficientibus.s.claudis:surdis: lepro-
sis:membro defectuosis quocūqꝫ:cladeqꝫ ⁊ peste labo-
rantibus ac qualitercūqꝫ morbidis hoībus assigno dul
corē curationis. Nā sacro teste euangelio: nullū gen⁹
est infirmitatū qḋ curari neq̄at in noīe iesu. Sꝫ h intel-
ligendū quantū salus hois .s.eterna atqꝫ deuotio ⁊ fi-
des exposcit. Mar.vl. Signa eos q̇ incredi.hec seq̄nť
ling.lo.no.serpentes tollent: ⁊ si mor.q̇d bi.nō eos no-
ce.⁊c̄. Et ibi inseriť in noīe meo.i. iesu hec oīa ⁊ pluria
fienda. Ad huius confirmationē legim⁹ etiā infideles
ꝑ nomen iesu demonia eiecisse Mar.ix.⁊ cecos illumi
nasse:sicut ptꝫ de Dionysio ariopagita: vide in eius le
genda:⁊ etiā mortuos suscitasse: vt ptꝫ de Aristodemo
in legenda scti Joannis euangeliste. Et sic de aliis. O
q̄ꝫ stulte ꝫ sunt mulieres q̇ ꝓ infirmitatibus curādis nō
iesu nomē sed incantatrices requirūt:supstitionib⁹ cre
dūt. Nil efficatius noīe iesu saluifico. Quarto tribula

Tribulatꝭ ⁊ patientibus

tis ⁊ patientibus ⁊ quibusuis oppressis ⁊c̄. ac aduersa
mundi sustinentibus assigno dulcorē ꝯsolationis in no
mine iesu:qꝛ scribiť Act.v. ꝙ ibant apli gaudētes a co
spectu cōcilii:qm̄ digni habiti sūt ꝓ noīe Jesu cōtumeliā.

pati. Sic et martyres vt Laurentiũ et Stephanũ et multos alios passos: in nomine iesu letissime tolerasse legimus etc. I Quinto prelatis ecclesiasticis et spũalibus assigno in noĩe iesu dulcorẽ configuratiõis. Nam nomẽ dñi tetragrãmaton (quod quidẽ est nomẽ ineffabile: qr deũ ineffabilem significat) summus sacerdos in fronte portare precipiebatur Exo. xxviij. et apud iudeos nomẽ illud quatuor lraꝝ nominatur Ieue: qđ est vocalibus eisdẽ cõstat sicut nomen iesu. Glo. aũt ibi. s. Exod. xxviij. dt ꝙ in noĩe tetragãmaton sunt iste litere Iod: quod interpretatur principiũ: heth qđ interptatur passiõis vau. i. vite: he. i. iste. Unde illud nomen sonat sic principiũ passionis vite iste: qđ est dicere. Iste. s. quẽ significat hic sacerdos est principiũ vite p passionẽ. Nã chrs per passionẽ suã restaurauit vitã eternã. s. gloriose resurrectionis. Unde magnus dulcor est sacerdotibus et oĩbus ecclesiasticis personã chri querere et Iesu nomen portare. Uideant ꝙ quia ipsi tanꝗ alter Iesus habent saluare animas nõ pdere. Sexto predicatorib9 et doctoribus (inter q̃s et ego indignus accipio ne frauder parte mea quã assigno) dulcorẽ sapientie. i. sapide sensationis vel dulcoratiõis: quia oĩs scientia et doctrina et oĩs predicatio insipida est et arida sine noĩe iesu per quod solũ incitatur et inflãmatur cor auditoꝝ. Nã Paulus dulcius resonat: sic et Ioãnes in epłis per crebras noĩationes iesu insertas. Et exprimitur: quia in predicatione vel scripturis nil adeo incitat cor. Testatur h idem Bern. sup Can. di. Nomẽ Iesus lucet pdicatũ: pascit recogitatũ: lenit et vngit inuocatũ. Aridus est oĩs cibus. s. scripture si nõ hoc oleo pfundatur: si nõ h sale condiatur insipidus reddit. Si scribas non sapit mihi nisi ibi legero iesum. Si disputes aut conferas nõ sapit mihi nisi sonuerit ibi Iesus. Hec et plura Bern. Septimo religiosis siue orantibus et cõteplantibus assigno in noĩe iesu dulcorẽ deuotiõis et eterne delectatiõis. Ber. Absit ꝙ hic in spũ non maiores sentiamus delectationes ꝙ in qualibet carnis feditate. Propterea saluator Mat. xj. dt. Uenite ad me oẽs qui laboratis et one. estis et ego refi. vos. Tollite iugũ meũ sup vos etc. Iugum eñ meũ suaue est et onus meũ leue. Nam reuera nil sic delectat deuotoꝝ corda sicut amorosum nomen Iesu. Hoc Bern. testatur di. Solus exptus nouit credere qđ sit iesum diligere: dulcis iesu memoria dans vera cordis gaudia: nã sup mel et oĩa dulcis tua presentia. Et addit. Nil additur suauius: nil degustatur dulcius: nil cordi amabilius ꝙ iesus dei filius. Hoc fuit pphetatũ Esa. xxvj. Nomen tuũ et memoriale tuũ in desiderio aĩe etc. Hoc senserat Abac. c. iij. di. Ego aũt gaudebo in dño et exultabo in deo iesu meo. K Octauo principibus et militaribus assigno dulcorem triumphationis in noĩe Iesu. Hoc eñ est vexillũ ꝙ hostes deuicuntur. Ps. Sanctũ et terribile nomen eius: sctm̃ quidem angelis: et in gra existentibus hoibus: sed terribile demonibus et impiis nomen iesu. Et hoc verificatur in oĩbus periculis occurrentib9. s. naufragatiõis: submersiõis: tonitruoꝝ: igniũ: ruinaꝝ: et oĩm alioꝝ contingentiũ casuũ: qr in oĩbus nomẽ iesu subuenit. Prouer. xviij. Turris fortissima nomen dñi: ad ipm recurrit iustus et exaltatur. Uñ. j. Regũ. xvij. Dauid pugnãte ꝯtra Goliad armatũ: ille inermis tñmodo noĩe dñi fortis dixit. Tu venis ad me cũ gladio hasta et clypeo: ego autẽ venio ad te in noĩe dñi exercituum: et sic vicit eũ. Ad idem facit exem qđ a fidedignis et multis auditum accepi. s. ꝙ dum cesar thurcoꝝ pugnabat sub nãdoralba: crucifigeriꝙ ex aduerso resistentes crebrius acclamabant nomen Iesu: ad qđ mox terga verteñ. inimici. i. thurci fugere curabant. Cũꝙ et ipsi suũ Mahumetum acclamañ. irrumpebãt: iterato noĩe iesu acclamato ab istis repente dorsa dabãt. Fuerunt etiã qui dicerent: ꝙ. s. ad nomẽ iesu acclamatũ videbatur impetus multaꝝ sagittaꝝ desup emissaꝝ et ignitaꝝ ꝯtra hostes celitus fulgurasse: et tũc p nomen iesu facta est gloriosa victoria. L Nono artificib9 et negociatoribus assigno in hoc noĩe dulcorẽ lucri et ditationis etẽsi mundanis questibus aliq ditantur: alii minime et iste diuitie ꝙuis sint false et transitorie: ardenter tñ a stultis appetuntur. Sed o hõ si vere diues esse cupis: amplectere nomen iesu in ꝙ habes oẽs virtutes et grãm que sunt vere et eterne diuitie vt Greg. Adeo aũt meritoꝝ et premioꝝ diuitie cumulantur p nomẽ iesu vt vno solo verbo dicendo plus cõferat ꝙ essent oẽs mundi thesauri. Nam. j. Cor. xij. scribitur ꝙ nemo põt dicere dñs iesus nisi in spũsancto: ꝙ quicunꝙ digne pfert hoc nomẽ: ex ipa platiõe efficitur dignus gra ex merito eterni regni celestis et virtutibus clarus. Bern. sup Can. Cum nomino Iesum: hoĩem prepono mihi mitẽ: humilem: sobriũ: misericordẽ et oĩ sctitate ꝯspicuum: eundẽꝙ deũ oĩpotẽtem ꝙ suo me exẽplo sanet et roboret adiutorio. Hec ille. Ecce ineffabiles diuitie etc. Decimo saluandoꝝ cunctis statibus. s. virginibus: viduis et cõiugatis assigno in hoc noĩe dulcorẽ fructificatiõis: qr in h noĩe adquirũt cõiugate fructũ. xxx. vidue. lx. virgines centesimũ: vt scribitur Mat. xiij. et ibi dt glo. Uñ Iesus interpretatur saluator: salutaris: salus et salutare: qr per ipm oĩmode et plene fructũ eterne salutis habebimus. M Undecimo morientibus assigno in hoc noĩe dulcorem securationis vel premunitiõis. Nã ꝙ se hoc noĩe signat in morte: vero corde inuocãdo: securus hinc exit quia scriptũ est Ioel. ij. Oĩs ꝙ inuocauerit nomen dñi saluus erit. Nã h nomen securitatẽ prestat etiã ꝯtra subitaneam mortẽ. Refert etiã Uincen. in spe. hist. pte. iiij. li. xxxij. ꝙ sanctus Eadmundus archieps Cantuarieñ. cũ esset puer scholaris deuot9 et put a sctã sua mře didicerat orationi seorsum se dedisset: apparuit eidem dñs iesus in forma pueri pulcherrimi di. Salue dilecte mi. Cui timenti et miranti ait. Respice faciem meã et lege. Et ecce lrĩs celestibus scriptũ legit iesus nazarenus. Et chrs dixit. Hoc nomẽ memoriale tibi sit et omi nocte imprime fronti tue et nõ timebis subitã mortẽ tu: et oẽs ꝯsimiliter se hoc noĩe in fronte munieñ. et sic chrs disparuit. Ecce propositũ. Duodecimo regnantibus in celo est in h noĩe dulcor beatifice gloriatiõis. Ps. Gloriabuntur in te oẽs ꝙ diligũt no. tu. dñe. O ꝙ amorosum: o predulcissimũ: o mellifluũ nomẽ iesus sis nobis semp in corde et in oĩbus sensibus. O pie iesu da nobis dulcedinẽ tui nominis experiri et in tuo noĩe delectari hic per grãm et in futuro per gloriam Amen.

In festo Circuncisiõis dñi Ser. iiij. de gloriosa dignitate et precellẽtissimis priuilegiis noĩs Iesu

Nomen eius Iesus qđ vocatum est ab angelo priusꝙ in vtero conciperetur Lu. ij. et in euan. hod. solennitatis A In quibus verbis insinuatur nomẽ dñi iesu fore gloriosissimũ qđ hodie est impositũ. Tũ qr hoĩb9 est saluberrimũ: ideo dr. Nomẽ eius iesus. i. saluator. Tũ qr angelis est venerandũ et obsequio digno colendũ: qđ notatur cũ dr. qđ vocatum est ab angelo. s. Gabriele annũciante chri cõceptũ. Ubi Ly. dt ꝙ notanter dr: vocatũ est ab angelo nõ aũt dr impositũ: qr nõ nisi a deo pre impositũ fuit h nomen ꝙuis p angelũ denunciatũ Marie et Ioseph et p ipos aliis diuulgatũ. Tũ qr deo pri ab eterno preelectũ et pdilectũ. Uñ dr: priusꝙ in vtero conciperetur. De h glorioso itaꝙ noĩe (in ꝙ solo datur salus hoi et cui angeli letantur subseruiũt et qđ a deo pre est eternaliter filio dei preordinatũ atꝙ hodie impositum in circũcisione) agamus in hoc sermone: in ꝙ describem9 eius excellentissima priuilegia: vt clarescat gloriositas noĩs iesu aliquantulum: que talis et tanta est vt ad eius laudẽ et cõmendationẽ deficiant oĩs mens: oĩs lingua: et intellectus etiam angelicus. Bern. Nomen saluatoris nostri fratris et sanguinis mei: nomen a seculis absconditũ: sz in fine seculoꝝ reuelatũ: nomen est mirabile: nomẽ ineffabile: nomẽ inextimabile: imo eo mirabilius quo inextimabilius: eo magis gratum quo gratuitum. Hec ille. Loquamur tñ quãtum valemus et laudemus vt p ipm saluari mereamur et ne ingrati inueniamur. Uñ ex quo hoc gloriosissimũ nomen fulget ad modum solis descriptum: de quo Ps. Sit nomen eius benedictum ante solem pmanet nomẽ eius. Hinc ad psens duodecim eius dignissimas excellentias radiãtes describamus: quas in tres articulos diuidemus.

Marginal notes: I Quinto prelatis ecclesiasticis — Sexto pdicatoribus et doctoribus — Septimo religiosis — K Octauo militaribus — L Nono artificibus — Decimo saluandoꝝ statib9 in gnali — M Undecimo morientib9 — A

¶ Primus de eius excellentia diuinali.
¶ Scd's de eius reuerentia venerabili
B ¶ Tertius de eius efficacia admirabili B

De excellentia diuinali nois iesu

¶ Circa primum de excellentia diuinali nois iesu accipiamus hanc ɔclōnē ꝙ hoc nomē iesus vtpote diuinū ⁊ super oīa noīa mūdi gloriosissimū merito est dei filio ab eterno cōsecratū. Declarat̄ per quatuor precipuas ꝑrogatiuas dignitates huius sctissimi nois. Prima est dignitas eterne predilectionis. Hoc quippe nomē deꝰ ab eterno ꝑdilexit vt filio suo ipm dedicaret. Et in principio primi capitalis libri vite descripsit qñ in hoc noīe oēs saluandos preuidit ⁊ btificandos: adeo ꝙ nullus vnq̄ȝ hoim ad btitudinem vel eternā salutē pueniret sine h̄ noīe. Act. iiij. dicente Petro. Nō est aliud nomen sub celo datū hoibus in q̄ opor. sal. fie. credentes. Propterea Ps. in psona chfi dr̄. In capite libri. s. vite scriptū est de me ⁊c. Iste est liber vite in q̄ oim saluandoꝝ noīa sunt scripta dicēte saluatore Lu. x. Gaudete ⁊ exul. qm̄ noia vr̄a scripta sunt in cel. Et certe ve ⁊ ve peccatoribus: qr scribit̄ Exo. xxxij. Qui peccauerit in me delebo eū de libro vite. Et Ps. Deleant̄ de libro viuētium: ⁊ cū iustis nō scribant̄. Ue ḡ in peccatis iacentibꝰ qr eoꝝ noīa delent̄ de libro vite ⁊ ɔnumerationis nois iesu. Ue qr segregabunt̄ ab oibus electis: ⁊ ve qr infernali supplicio deputant̄.

Tres veritates nois iesu

C
Secunda

C Scd'a dignitas ⁊ glīa nois iesu est btē saluationis. Nā ſm Hiero. in interpretatioībus noim heb. Hoc nomē iesus interpretat̄ quadrupliciter. s. saluator: salus: salutaris: salutare: q̄ oīa ⁊ singula sunt diuine solius potestat̄ ⁊ opationis. Nam primo dr̄ saluator: eo ꝙ saluat a pctis. Mat. j. Uocabis nomē eius iesum: ipē em̄ sal. fa. po suū a pctis eoꝝ. Secūdo dr̄ salus ſm Fran. may. ideo qr ipē chr̄s deus est obiectū nr̄e btitudinis in q̄ btificamur: ⁊ in eo ɔsistit tota nr̄a btitudo ⁊ sine q̄ nō est salus. Tertio dr̄ salutaris eo ꝙ p ipm solū cōfert̄ grā spūscti Ps. Redde mihi leti. sal. t. ⁊ spū prin. ɔfir. me. Quarto dr̄ iesus chr̄s salutare: ideo qr p modū saluatiōis venit in mundū. Nā cōceptus est angelo salutante virginē. Et qr in se credentibus salutē ꝓmisit ⁊ donabit: vñ h̄ ꝓuiderat Iacob patriarcha ⁊ ideo dt̄ Geñ. xlix. Salutare tuū expectabo dñe. i. salutis ꝓmissionē in iesu tuo filio. O ergo gloriosissimū: o amorosissimū nomē iesu: esto nobis saluator: salus: salutaris ⁊ salutare.

D
Tertia

D Tertia dignitas ⁊ gloria est diuine noiationis: qr h̄ nomē iesus est nomē diuinū: qr summe cōuenit cū diuinis nominibus. Qd' vt clarescat querit̄: vtrū hoc nomē iesus cōuenienter ɔsecratū fuerit deo vero oipotenti. Rō questionis est: qr cū a principaliori debeat fieri denoiatio. ix. Eth. principalior aūt est in chr̄o deitas: mirꝝ ḡ videtur ꝙ noluit chr̄s nominari noīe diuino. s. tetragrāmaton. Itē alia ratio quia Exo. iij. habet̄ ꝙ deꝰ apparuit Moysi in rubo ardenti precipiēs vt educeret filios isrl' ex egypto p manū validā. Et tūc ait Moyses ad dñm. Ego vadā ⁊ dicam filiis isrl': deus patrū vr̄oꝝ misit me ad vos: ⁊ q̄ apparuit mihi ⁊c̄. Si dixerint mihi: qd' est nomen eius: q̄d dicā eis? Rñdit dñs. Ego sum q̄ sum: sic dices filiis isrl' Qui est misit me ad vos: h̄ nomē mihi ē incternū. Cur ergo verus deus incarnatus voluit h̄ noīe q̄ sum nominari. Itē tertia rō qr Exo. vj. locutus dñs moysi dixit. Ego dñs q̄ apparui Abraā Isaac ⁊ Iacob in deo oipotente ⁊ nomē meū magnū adonai nō indicaui eis. Ecce oipotentis dei nomē fuit adonai. Nec legit̄ alibi in ve. test. aliis ꝓpriis noībus ꝑter hec noīatus: ḡ mirꝝ videt̄ ꝙ nō adonai voluit noīari dei filius: sed potius Iesus

Utrꝝ h̄ nomē Iesu sit ɔuenienter cōsecratū deo oipotenti

E
Pro rñsione tres ꝟitates

E Pro rñsione ad hoc ⁊ ad questionē ex dictis Lyre ⁊ Burgeñ. aliorūq̄ȝ notemꝰ tres veritates. Prima veritas: in sacra veteris testamenti scriptura legunt̄ quedam noīa oipotenti deo appropriata. Nā licet de deo multa noīa dicerent̄. Aliqua p respectū ad creaturas: vt creator: dñs: illuminator: ⁊c̄. Alia p modū qualitatū circa diuinā essentiā: vt sapiens: bonus: oipotens: misericors: iustus ⁊ vlciscēs dñs ac siñia. Alia p modū quantitatū: vt magnus: imensus: incircūscriptus. Reperiūt̄ tm̄ tria precipua noīa appropriate deo ascripta ⁊ singularissime attributa. Primū est tetragrāmaton. Scd'm est q̄ sum vl' q̄ est. Tertiū adonai. De q̄bus obiectiōes prescripte fuerūt. Primū nomē est tetragrāmaton: qd' est vnū nomē ex quatuor lr̄is cōscriptū: ⁊ ideo sic dictū a tetra qd' est quatuor: ⁊ grāma qd' est lr̄a: quasi nomen quatuor lr̄arum. Hoc nomen ſcat diuinā essentia purā ⁊ nudā ꝓut in se cōsistit circūscripto omi alio. Et ideo est nomē incomunicabile appropriatū soli deo. Et istud nomē apud hebreos est ineffabile ⁊ tāte sctitatis reputat̄ ꝙ nō debeat noiari nisi a summo sacerdote ⁊ solū in bñdictionibus in tēplo fiendis. Uñ hoc nomē scriptum sic y h v e. quatuor lr̄is: nunq̄ȝ pronunciat̄ cōiter ꝓut in lr̄a iacet: sed loco eius proferūt legētes adonai qd' est aliud nomē diuinū. Si petas q̄d vel quale est h̄ nomen in sono. dr̄ ab aliquibꝰ vt volūt peritissimi hebreoꝝ qd' est ⁊ sonat sic: Ieue. vel ſm nr̄aꝝ lr̄aꝝ sonū dr̄. Ihve. ⁊ sic dr̄ ineffabile nomē nō qr dici nō possit in sono: sed qr ſcat rem ineffabilē. s. essentiā diuinā nudā: vñ ⁊ scriptura lr̄as ⁊ sonū huius nominis non expressit: sed tm̄ dt ꝙ dñs ꝑcepit fieri laminā de auro purissimo in qua sculperet̄ ope celatiōis sctm̄ dño. i. nomē dñi tetragrāmaton ſm Ly. vt portaret̄ in frōte sacerdotis summi Exo. xxviij. Itē h̄ nomē dr̄ etiā ineffabile q̄ ad mysterii intellectū sanū: qr in hoc nomine sunt quatuor vocales vel potius tres vna geminata. s. e. Tanteq̄ȝ ꝟtutis est hoc nomē ꝙ si diuidat̄ in tres dictiones. s. y e ve. q̄libet illarū ſcat idē quod totū y e ve. qr quodlibet illoꝝ est idē quod deus. Et cū quodlibet illoꝝ seorsum sit nomē dei si coniungant̄ simul erit idē nomē dei vt volūt ꝑitissimi hebreoꝝ. Ecce ḡ mysteriū trinitat̄ in diuinis: qr p h̄ nomē inuenit̄ ꝙ sunt tres psone diuine: pater filius ⁊ spiritussctūs: ⁊ quelibet psonaꝝ est deus: sicut ⁊ ipa natura diuina est deus: ⁊ tote tres psone vnus deus. Media aūt lr̄a. s. e geminat̄: qr media psona tm̄. s. filii in natura gemina. s. diuīa ⁊ hūana p incarnationē ɔsistit ⁊c̄. Scd'm nomen dei est. Qui sum. Exo. iij. ⁊ h̄ ſcat necessitatē essendi ⁊ eternitatē imutabiliter: q̄ est cōditio propria ⁊ singular̄ dei. Alia aūt sicut sunt de nihilo ita in nihilū tendūt tanq̄ȝ aqua fluens ⁊ nisi manutenētia dei conseruarent̄ oīa in nihilū redirent: vt dt Greg. in moral. Uñ solius dei q̄ nunq̄ȝ tendit ad nō esse ꝓprium est semꝑ ⁊ simplr̄ esse. Et ideo noiat̄: qui sum: vt in pñti tēpore designet̄ eū necessariū ⁊ incōmutabilē esse. qm̄ vt dt phs. v. phicoꝝ: nil habemus de tpe nisi nūc. Tertiū nomē dei est adonai. Exo. vj. Et h̄ ſcat generale dominiū seu summā maiestatē ⁊ potestatē. Uñ ſm Hiero. interpretat̄ dñs dominās vel dñi dñatio. Et sic claret prima ꝟitas.

Tetragrāmaton

F
Scd'a ꝟitas

F Scd'a veritas ꝙ hoc bñdictum nomē Iesus multū cōuenit ⁊ cōforme est diuinis noibus. Declarat̄ Primo de noīe dñi tetragrāmaton. Dicūt em̄ docto. vt s. ꝙ eisdē lr̄is nomē iesus apud hebreos scribit̄ sicut nomē dñi tetragrāmaton: licȝ nō eodē ordine. Nā ſm glo. Exo. xxviij. prima lr̄a est iod: hec est I lr̄a: scd'a heth est h. tertia vau est v. q̄rta he ē lr̄a e. Et iste eedē lr̄e cōponunt hoc nomē Iesus adiunctis duobus s s ⁊ sic iesus easdem vocales habet quas tetragrāmaton. Et cōuenienter nomē iesus excedit tetragrāmaton in duplici. s. s s ad significādum assumptionē humane nature in aīa ⁊ corpe. Maxime aūt conuenit Iesus cū tetragrāmaton in significato: qr ſm ꝑdictā glo. iod interpretat̄ principium: heth. i. passionis: vau vite: he iste. Chr̄s em̄ p passionem est principium vite eterne. Secundo cum noīe dñi. Qui sum: conuenit vt ptȝ in declinatione. O tu grāmatice declina illud nomē Iesus Dicit em̄ Alexander in doctrinali. Dat iesus um quarto: reliquis u semꝑ habeto. In noīe ergo dei declinemus illud. Nominatiuo hic iesus: huius iesu: huic iesu: accusatiuo hūc iesum: vtō o iesu: ablatiuo ab hoc iesu. Ecce tres habet inflexiones. s. iesus: iesu: iesum: prima finit̄ in s: secūda in u: tertia in m: iunge lr̄as has ⁊ exibit sum Et qm̄ ie apud hebreos idē sonat quod deus: vt patuit ex noīe ieue: ḡ dicendo iesum sonat dicendo deus sum Ie igitur sum: hoc est deus sum. Ecce iesus cōuenit cū deus sum. Tertio cū noīe adonai in significato: qr ipē solus dñs deus oim habet potestatē saluandi: quod notat iesus. Claret ḡ ꝙ hoc nomē iesus est nomē diuinū

Nomē iesus

Declinatio nois Iesu

Tria precipua nomina deo appropriata

Tertia veritas

conueniens deo vero. Tertia veritas q dei filius p salute hoim incarnat⁹ debuit sup oia vocari hoc noie iesus. Rō qr noia debent esse cōsona rebus. xij. q. j. clericus: in glo. ꝛ de preben. ꝛ dig. cū ẽm apl'm. Et qm̄ oia iuste sunt a fine denominãda. ij. de aĩa. Ideo ex quo ad saluandū hec incarnatio ordinabaꝛ: debuit iesus. i. saluator nominari. Nec debuit predicta noia veterꝫ testamenti habere: qr illa erãt noia inuisibilis dei. Ipse aūt p incarnationẽ erat visibiliter cognoscendus. Vñ Esa. lij. Propterea cognoscet ppl's meus nomen meū: in die illa: qr ego qui loquebar. s. pphetis ecce assum. s. in carne visibiliter. Et sic ptz solutio obiectoꝝ ꝛ questionis. O mira ergo dei sapientia. G Quarta dignitas ꝛ glia nois iesu est deifere significationis. Nã nomẽ hoc perfecte deū incarnatū oñdit in se. Primo syllabari cōbinatione. Est eñ syllabum ad significãdum ẽm Fran. may. q ex duabus naturis vicꝫ diuina ꝛ humana vnitis tanꝗ ex duabus syllabis constat chr'm esse denominatum. Et qdem prima syllaba eius est ie: qḋ ẽcat deū vt dictum est in pmissis. Et scda syllaba est sus qḋ significat esse. s. in carne visibili. Hec sufficiant. Scdo oñdit lr̃ali descriptione deum. s. incarnatum significare. Nã eius prima lr̃a est i: que est media vocaliū: ꝛ significat chr'm qui est media psona. s. filii in trinitate. Et q sicut i est lr̃a recta ad modū linee sic chr's in passione rectissimam iusticiam fecit satisfaciẽdo pro peccatis nostris. j. Pet. ij. Qui pctā nostra ipse pertulit in corpore suo: vt p. m. iusti. vi. Scda lr̃a est h: que ratione aspiratiōis significat plenitudinem spūscti. Et q sicut h nō computaꝛ inter lr̃as cum sit aspiratio vocis: sic chr's nō cōputatur inter hoies carnaliter genitos: qr spūsctō est conceptus. Tertia lr̃a est e: ꝗ a sinistris clausa ꝛ a dextris aperta est: ideo significat elargitionem misericordie ꝗ vsus est chr's in remediatione humani generis ꝛ glorificatione: vt dr̃ Fran. may. Quarta lr̃a est s: que est lr̃a quedã alta: tñ in capite est inclinata: ꝛ sic significat humilitatẽ filii dei qua descendit de celo. Quinta litera est u: que a parte inferiori clausa ꝛ a supiori apta significat ẽm Fran. may. virtutem pauptatis que ad terrena est clausa ꝛ ad celestia apta: hac chr's floruit in vita. Ultima lr̃a iteraꝛ s inclinata: ꝗ significat humilem obedientiam vsꝗ ad mortem crucis: ẽm Fran. Et sic patet propositum. H Item circa predicta restat de noie chr̄i cur solet scribi p lr̃as istas: x p c. cum apice supposito. Ad hoc rñdetur q huius est duplex ratio. Una ex parte vocis: qr xp̄s est vocabulum grecum: nō latinum ꝛ ideo grecis lr̃is solet scribi. Nã figurata lr̃a x in greco est apud nos. i. latinos ch. ꝛ apud grecos hec figura p. est apḋ nos r. ꝛ c est s ergo ꝛc. Alia rō ex parte significationis: quia hec lr̃a x que dr̃ inuenta tpe Octauiani imperatoris cuius tpe fuit natus chr's: ꝛ scribiꝛ in figura crucis significat crucꝫ chr̄i triumphū. p. significat passionis satisfactionem pro pctis. c. significat coronationem. s. resurrexionis gloriose. O ꝗ̄ ergo gloriosum nomẽ iesus chr's: o vere diuinū nomẽ. Dicam vtiꝗ cū ps̄. Deus in noie tuo sal. me fac ꝛc. I

Gloria nois iesu

¶ Circa scd'm principale de reuerẽtia. s. nois Iesu sit p ꝯclone q hoc nomẽ iesus adeo est gloriosissimum vt p eius reuerentia ois mundi creatura adorationis exhibeat cultum. Hoc testaꝛ apl's Phil. ij. di. Deus exaltauit ꝛ dedit il. no. qḋ est sup oñe no. vt in no. iesu oẽ genu flect. cele. terrestrium ꝛ infer. ꝛ oĩs lingua cōfiteaꝛ qr dñs iesus in gloria est dei patris. Hec ille. Ex quibus verbis quadruplex dignitas ꝛ gloria nois Iesu colligiꝛ. Prima dr̃ summe exaltationis. Vñ dr̃ q de⁹ exaltauit illum ꝛ dedit ei nomẽ sup oñe nomẽ. Hoc fecit deus qs̄i nomẽ iesu sic exaltauit vt ad ipsius inuocationem institueret fieri pctoꝝ remissionem: grẽ infusionem: eternam saluationẽ ꝛ miraculoꝝ opationẽ: vt ois creatura obediat nomini Iesu: vt ptz ex euãgelio ꝛ in historiis p miracula a sctis facta in hoc noie in oĩbus creaturis. Vñ Chrys. dr̃. Tanta est virtus nois christi q non solū visum sed nominatū facit mirabilia. Ideo Ps̄. orat dicens. Adiuua nos deus salutaris noster ꝛ ppter gloriam nois tui libera nos. K Scda gloria

G
Quarta dignitas

H
Cur nomen chr̄i scribiꝛ p lr̃as x p c

I
De reuerentia nois iesu

Quadruplex dignitas

K
Secunda

preamande deuotiōis. Vñ subdiꝛ: vt in noie iesu flectatur oẽ genu ꝛc. Nimirꝫ hoc nomẽ iesus fuit a principio mūdi ab oĩbus sctis amatū ꝛ desideratū. Patet primo de patriarchis. Nã Abraã exultauit vt videret diem iesu: vidit ꝛ gauisus est. Ioan. viij. Isaac in hui⁹ nois spe se oblationi concessit credens se resuscitari. Geñ. xxij. Jacob de hoc noie gaudens ait. Salutare tuū expectabo dñe. Geñ. xlix. Joseph in huius figurã appellatus est saluator mundi: Geñ. xli. Item Josue in hui⁹ nois figura introduxit ppl'm isrl' in terrã pmissiōis quã eis sorte diuisit: sic de aliis. Scdo ptz in pphetis. Nã de ho nois deuotione Esa. xxvj. fuit predicatū di. Dñe nomen tuum ꝛ memoriale tuum in desiderio anime. Et Abac. iij. Ego aūt gaudebo in dño: ꝛ exult. in deo iesu meo. Et Esḋ. li. iiij. Reuelabiꝛ filius me⁹ iesus his qui cū eo iocūdabunꝛ. Et erit post hos annos: morieꝛ fili⁹ meus iesus ꝛ conuerteꝛ seculum. Hec ibi. Item Eccl. xliij. In sermone eius silebit ventus: ꝛ cogitatione sua placauit abyssum. Sequiꝛ. Et plantauit illum dñs Iesus. Hec ibi. Tertio q hoc nomen sit multum amatum a sctis ptz in aplis: de quibus scribiꝛ Act. v. Ibant apostoli gaudentes a ꝯspectu concilii qm̄ digni habiti sunt pro noie iesu cōtumeliam pati. Item in hoc noie apl's Paulus adeo delectatus est: vt. cccc. vicibus in epl'is nominauerit: ꝛ in morte decollatus ter exclamauerit. Quarto ptz in martyribus: qui in hoc noie dulciter tormenta acerbissima pertulerunt: vt ptz de Stephano Laurentio: Uincentio: ꝛ aliis multis. Item de sancto Ignatio legitur in legenda q cum inter multorum genera tormentorum nō cessaret ab inuocatione nominis Jesu: interrogatus a tortoribus cur hoc nomen totiẽs replicaret. Respondit. Hoc nomẽ cordi meo inscriptū habeo: ꝛ ideo ab eo cessare nequeo. Post mortem ergo eius cor extrahitur ꝛ scinditur: ꝛ totum inscriptum hoc hoc nomine aureis lr̃is reperitur: vnde plures crediderunt. Quinto ptz in confessoribus: qui pre dulcedine huius nois rapti sepe leguntur: vt patet de sctō fratre Egidio ꝛ de btō Francisco: qui audito hoc nomine mox labia lambebat. Unde ꝛ Berñ. Hoc nomẽ Jesus mel est in ore: melos in aure: iubilus in corde. Sexto patet in virginibus. Nam legitur de btā Agatha: q ir hoc noie letissime ꝛ glorianter ibat ad carcerem quasi ad epulas: ꝛ sic de aliis multis legimus. L Tertia gloria reuerende adorationis. Ideo dr̃ apl's genu flectatur celestium. i. angeloꝝ: terrestrium. i. hoim: ꝛ infernorum. i. demonum. Nimirum hoc nomen iesus angeli celestes reuerendissime adorant. Neem. ix. Exercitus celi te adorat. Et Heb. j. Adorant eū oĩes angeli dei. Item terrestres adorant: quia eccl'ia precipit oĩbus extra de imuni. ec. decet domum dei. li. vj. q precipue dum aguntur missaꝝ solennia: nomen hoc qñcunꝗ recolitur flectẽt genua cordis ꝛ caput inclinẽt. Item demones adorant trementes ꝛ turbati ad illud nomen. Ps̄. Terribile nomen eius. Et Jac. ij. Demones credunt ꝛ ꝯtremiscūt. Nã mox inuocato hoc noie effugiūt. Mar. vlt. In noie meo dem. eiic. Quarta gloria christiane gloriationis. Unde dr̃ q oĩs lingua confitetur: quia dñs nr̄ Jesus chr's in gloria est dei patris. i. in equalitate ꝛc. Maxima ꝗ gloria est christianis q nomen dñi nostri iesu chr̄i portant. M Sed queritur: cur christiani a chr̄o denominãtur potius ꝗ̄ a iesu iesuite vocẽtur? Rñr q hui⁹ vna ratio est ex parte greci sermonis. Dicit eñ Chrys. super Mat. q chr̄iani prius in iudea ꝛ vbiꝗ vocabantur nazarei: sed postea in grecia apud Antiochiam permutatum est nomen q dicerentur christiani. Vñ qr hec mutatio nois facta est in grecia: ideo a noie greco scꝫ chr's appellamur: nō a noie hebreo. s. iesus. Alia rō est significationis qr nomen iesus est nomen diuinum ꝛ eterne salutis: chr's aūt dr̃ vnctus: ꝛ sic est nomen militie chr̄iane hoc nomẽ chr̄ianus ꝗ norunt se tanꝗ pugiles vnctos in pugna cōtra mundū carnẽ ꝛ diabolū. Job. vij. Militia est vita hois sup terram. Vñ in presenti cōpetit nobis nomen chr̄i ppter militiã salutificam. Sed in futuro cū erimus in salute cōpetet nobis nomen iesu. i. salutis. Tertia rō nostre instructiōis:

Sanctus Ignatius

L
Tertia dignitas

Quarta

M
Christiani a chr̄o denominanꝛ questio

quia hoc nomen iesus cōpetit chr̄o ratione deitat. Nō ḡ dicimur Jesuite vt instruamur ꝙ non tenemur chr̄m imitari in opibus diuinis: pūta in miraculis. Sed christus est nomē cōpetens ei ratione humanitatis: ⁊ ob h̄ dicimur chr̄iani vt instruamur chr̄m imitari debere in opibus hūanis virtutū ⁊ moꝝ. Cypria. li. de. xij. abus. Nō recte dr̄ chrian⁹ q̄ chr̄i moribus nō equaꝝ. O chr̄iane ḡ gl'iare in noīe chr̄i ⁊ ip̄m imitare. A

A Efficacia nominis iesu ex quadruplici gloria ¶ Circa tertium principale de efficacia noīs iesu sit ɔcl'o ꝙ nomen iesu virtutis est infinite ⁊ omnia potens credentibus efficere. Unde Matth. vlti. Data est mihi oīs po. in ce. ⁊ in terra. Et Mar. ix. Oīa possibilia sunt credenti. Et hoc declaraꝝ breuiter ex quadruplici gloria. Prima est perfecte sanctificationis q̄d fit per hoc nomen: quia vt scribiꝝ. j. Cor. xij. Nemo pōt dicere dominus iesus nisi in sp̄ūsctō. Ly. Nemo pōt dicere vere ita ꝙ iesus sit veraciter ipsius dn̄s: ⁊ ip̄e ver⁹. s. seruus eius nisi in sp̄ūsctō per grām inhabitan̄. Ad id Bern. Hoc inquit nomen iesus excecatos repat sensus: virtutes roborat: vegetat bonos mores: castos fouet affect⁹ ire impetum cohibet: superbie tumorem sedat: inuidie vulnus sanat: extinguit libidinis flāmam: sitim tēpat: auaritie ⁊ totius mali est efficacissimum repulsiuū: ⁊ sic est perfectissime sanctificatiuum.

Secunda Scd'a gloria prompte impetrationis. s. in om̄i oratione apud deum. Nam Joan. xvj. dicit saluator ip̄e. Amen amen dico vobis si quid petieritꝭ patrem meum in noīe meo dabit vobis. Unde ecclesia in fine orationum applicat di. Per dn̄m nostrum Jesum chr̄m ⁊c̄. Bern. Nemo vr̄m fr̄es parui pendat orationem. s. in noīe Jesu qm̄ indubitanter dabiꝝ aut id q̄d petitur: aut melius q̄ꝫ q̄d petitur.

Tertia Tertia gloria mirifice patrationis: quia om̄ia miracula ꝑ hoc nomen sunt patrata ⁊ patrabilia. Mar. vlt. Signa eos qui in me cre. hec sequenꝝ. Jn noīe meo demonia eiicient: linguis loquentur nouis: serpentes tollent: ⁊ si mortiferꝫ quid bibe. nō eos noce. Super egros manus imponent ⁊ bene habebūt. Ad id facit q̄d sancta Agatha Quinciano cōminanti de diuersis suppliciis respōdit Si feras mihi ꝓmittas audito chr̄i noīe mansuescunt Si ignem adhibeas de celo mihi rorem saluificum angeli ministrent: si plagas vel tormenta ingeras per spiritumsctm̄ despicio vniuersa.

Quarta Quarta gloria ⁊ dignitas noīs iesu est felicitationis iocunde. s. in patria: vbi quelibet anima beata hoc nomine signata iocundabiꝝ. Apoc. xiiij. Electi habebunt nomen iesu ⁊ nomē patris eius scriptum in frontibus suis pro sempiterna gloria. Bern. sup Can̄. ser. viij. Qui inquit sequuntur agnum dicuntur habere nomen eius ⁊ nomen patris eius scriptum in frontibus suis: quod est de vtriusꝙ noticia patris ⁊ filii gloriari. Hec ille. O q̄ꝫ miseri qui hoc nomine non inscribunꝝ vt infideles. O q̄ꝫ magnum ve peccatoribus qui hoc nomen in anima deturpant: o q̄ꝫ felices ⁊ beati q̄ sic viuunt chr̄m iesum imitando vt eius nomen digne portent: qm̄ vt scribitur de cōse. di. iiij. c. Postq̄ꝫ descendit. Qui a chr̄o chr̄ianus vocaꝝ chr̄i regni particeps fit. s. vt ɔgaudeat ⁊ conregnet in celo eternaliter O nomē gloriosissimū Jesus. O nomē amorosissimū ⁊ mellifluū: o nomē diuinū ⁊ saluificū o nomē adorandū oībus creaturꝭ: o nomē virtuosissimū iesus iesus iesus. Laudamus te: benedicimus te: adoramus te: glorificamus te: grās agim⁹ tibi ꝓpter magnā gloriā tuā. O ꝑ dulcissime iesu ꝓpter nomē tuū sanctissimū da nobis in presenti grām ⁊ in futuro gloriam Amen.

In Epiphania dn̄i Sermo. j. cum historia.

Ecce magi ab oriēte venerunt Hierosolymam dicentes: vbi est q̄ natus est rex iudeoꝝ. Mat. ij. ⁊ in euangelio hodierne solennitatis. A

A Quia nempe vt canit ecclesia tribus miraculis ornatum hunc diem sctm̄ colimus Hodie magos stella duxit ad presepiū: hodie vinū ex aqua factū est ad nuptias: hodie a Joanne chr̄s baptizari voluit vt saluaret nos alleluia. Jdcirco charissimi hec dies summa deuotione est venerāda ⁊ cū maxima grāꝫ actiōe colenda: in q̄ saluator nr̄ maximis miraculꝭ apparuit verus deus. Nimirꝫ cū esset puer. xiij. dierū: magi hodie ad ip̄m stella duce venientes ipsius deitatem adoratione ꝓtestati sunt. Un̄ hec dies noīatur Epiphania: ab epi q̄d est supra: ⁊ phanos apparitio: q̄ꝛ stella desup apparuit chr̄m deū monstrans. Epiphania Jtē euolutis s̄m Bedā annis triginta hodie chr̄s dn̄s in iordane baptizat⁹ est: ⁊ ob hoc vocaꝝ hec dies altero noīe Theophania: a theos q̄d est de⁹: ⁊ phanos apparitio: q̄ꝛ tunc deus trinitas apparuit. Pater in voce dicens. Hic est filius meus dilectus: filius in carne: sp̄ūsctūs in columbe specie. Jterū p⁹ h̄ vno anno ɔpleto ip̄o die chr̄s vocatus ad nuptias aquā in vinū mutauit. Et ob hoc vocaꝝ Bethania: a beth q̄d est domus: q̄ꝛ in hoc miraculo facto in domo christus verus deus apparuit: ⁊ gloriam suam manifestauit: vt scribiꝝ Joan. ij. Bethania O vere ergo felicissima dies ista ⁊ deuota celebritate dignissima O christiana anima vide quanta deus fecit hodie pro tua salute ⁊ gratias age. Sed qm̄ prima apparitio precipue inter alias celebratur hodie: idcirco de illa accipiunꝝ ṽba p̄missa ꝑ nr̄i s̄monis themate. Jn q̄bus tria mysteria notabimus ꝓ hoc sermone declaranda.

¶ Primū dicitur regalis adoratiōis: quod notatur cū dicitur. Ecce magi.

¶ Secundum diciꝝ orientalis vocatiōis: q̄ꝛ dicitur ab oriente venerunt.

¶ Tertiū dr̄ historialis ꝓsecutiōis: q̄liter. s. venerꝫ chr̄m querere ⁊ adorare. B

B Questio cur deus in sua infantia a regibus voluit adorari ¶ Circa primum de adoratiōe regū: eo ꝙ istos magos eccl'ia tenet fuisse reges: iuxta illō ps̄. Reges tharsis ⁊ insu. mu. of. ⁊c̄. Queriꝝ ḡ prima frōte: cur chr̄s dn̄s in sua infantia voluit adorari a regibus. Rō questiōis est quia chr̄s in sua incarnatione natiuitateꝙ ⁊ vita vsꝙ ad mortem voluit esse in omnibus actibus humillimus Unde de virgine humillima natus est in loco humillimo. i. in stabulo: in societate humillima: quia inter bruta animalia poni voluit in presepio pān̄is vilibus ⁊ humilibus inuolui: more alioꝝ pctoꝝ hoīm ad circuncisionem se humiliare ⁊c̄. Quid est ḡ ꝙ magnis a regib⁹ voluit adorari ⁊ mūdanis aptis thesauris sibi oblatꝭ munerari is qui. s. venerat oīa mundana ⁊ oēm pompā ɔtemnenda docere. Ad hec rn̄r ꝑ ɔcl'onem ꝙ vicꝫ summe ɔgruebat vt chr̄s dei filius natus adoraretur a magnis regibus: ⁊ hoc pluribus rationibus.

¶ Prima ratio ꝓphetice adimpletionis

¶ Scd'a ratio diuine manifestationis

¶ Tertia ratio mystice significationis

¶ Quarta ratio nostre instructionis

Prima ratio ꝓphetice adimpletionis ¶ Prima ratio ꝓphetice adimpletionis: q̄ꝛ ꝑ ꝓphetas fuerat prenunciatū ꝙ chr̄s dn̄s veniens in m̄dm̄ deberet a regibus adorari. Sed vbi hoc: Rn̄r ꝙ h̄ p̄mo fuit predictū. lxxj. ps̄. ꝑ Dauid di. Reges tharsis ⁊ insule munera offerēt: reges arabū ⁊ saba dona adducēt. Et em̄ notat glo. isti reges de istis ꝓuinciis fuerūt: ⁊ historie referunt clarius ꝙ primus hoꝝ Caspar regnabat tunc in insula famosissima q̄ dr̄ Egriso in qua corpus b. Thome apl'i dr̄ quiescere: ⁊ in tharsis Jndie: vn̄ dr̄ rex tharsis ⁊ insule. Scd's rex. s. Balthasar tunc regnabat in saba in qua plurima aromata crescūt: ⁊ de arborib⁹ ad modū gūmi stillant. Tertius Melchior tunc regnabat in Arabia in qua est mons Sion: cuius aurum rubicundū est: ⁊ sic patet ꝓphetia. Jtem scd'o fuit hoc predictū per Esa. c. vj. dicentem. Oēs de saba venient aurum ⁊ thus deferentes ⁊ laudem dn̄o annūciantes: q̄d s̄m Lyrā expositores comuniꝝ dicūt impletū in istꝭ regib⁹: ⁊ ideo subdiꝝ: oēs: q̄ꝛ ppl'i subiecti in illis regib⁹ ꝟtualiꝝ ɔtinebanꝝ. Dicūꝝ etiā de saba: q̄ꝛ vt dr̄ in schol. histo. ibi est fluuius saba a q̄ ⁊ sabea dr̄ regio: q̄ fluuius fluit per ⁊ circa illa regna omnia. Jtē tertio ꝓphetatū erat Tob. xv. Luce splēdida fulgebis hierusalē: nationes de longinq̄ venient ad te: ⁊ munera deferētes adorabūt in te dn̄m. Et sic ptꝫ. C

C Scd'a diuine manifestationis ¶ Scd'a rō diuine manifestatiōis: vt clarescat q̄ꝛ iste puer nat⁹ ē rex regū ⁊ domin⁹ dn̄antiū: sic dr̄ Apo. xix. imo oīm ip̄e de⁹: vn̄ ne putareꝝ eē tm̄mō hō pur⁹ s; ēt sūm⁹ de⁹: decuit vt i assūpte carnis humilitate ꝑtātis dignitas non amitterꝫ vt in

chr̄o puero nō tm̄modo essent hūilia ꝛ infima: sed etiā diuinitatis sublimia ꝛ excelsa. sicut ait Hilari⁹ lib. ij. de trini. Proinde Hiero. sup ep̄lam ad Heb. dicit sic. Respicis cunas chr̄i vide parit ꝛ celū. i. celi stellā. Vagiētem tamē in p̄sepe intueris infantē: sed angelos sil' auscultā laudātes. Herodes p̄sequit᷑: sed adorant magi. Ignorāt pharisei: sed stella demōstrat. Baptizat᷑ a seruo: sed vox dei desup tonātis audit᷑. Aq̄s imergit᷑: sed colūba imo sp̄ūssanctus in columba descēdit. Hec ille. Et sic ptz

D — Tertio mystice ꝑcatōis — Tertia rō mystice ꝑcationis. qꝛ p hoc ꝑcat᷑ ꝙ chr̄m fideliter credētes ꝛ adorātes vere reges sunt in p̄senti p grām. qꝛ vt dicit Grego. ꝑuire deo regre est. vñ Eccli. x. Magn⁹ est iudex ꝛ potens in honore: ꝛ nō est maior illo q̄ timet deū. Immo timēs deū maior est rege: sed ꝛ in furore vere rex erit celestis. regnabūt eñ tales cum deo ꝛ agno in secula seculoꝝ. Apoc. vlti. Ideoqꝫ chr̄iani in baptismo tanq̄ reges inungunt᷑ ꝛ in tribus ptibus corpis. sicut notat᷑ dist. xi. Ecclesiasticarum. ac de consecra. dist. iiij. Deinde. ꝛ c. Postq̄ descēdit. ac ca. se. s. in pectore: ꝛ in scapulis: ꝛ in vertice. Sed quare in pectore? vtiqꝫ vt ostendat᷑ regalis dignitas in anima per gratiā qua regere habet corpus ne peccet. Quare in scapulis? vtiqꝫ vt ostendat᷑ regalis dignitas in ꝑuiēdo chr̄o ꝛ onus crucis eius. i. p̄nie vere supportādo. Itē q̄re in v̄tice ptz in dicto ca. Postq̄. q̄a vt regni chr̄i ꝛ sic corone gl̄ie pticipes significet᷑. O ḡ stulti ꝛ tardi: imo duro corde chr̄iani cur non pensatis? cur non curatꝭ v̄ram tantā gl̄iam amittere ꝛ dignitatē regiam: sed pro vili stercore pct̄i reijcitis coronā: nec curatꝭ incurrere penā eternā. Ue ve ve vobis miseris.

E — Quarto humane instructionis — Quarta rō hūane instructiōis. vt doceamur ꝙ illi soli chr̄m inuenire merent᷑ ꝛ in celo videre q̄ sup suis sensualitatib⁹ reges sunt: ꝛ a pctis cohibēdo regnū dei possident p fidē chr̄i Lu. xvij. Regnū dei intra vos est. Seneca. Multos reges si ratio te rexerit. Tul. lib. Omis sapiēs liber: omis stult⁹ ꝑuus reputat᷑. Nec impator ḃ genere dignus quō vel cur liberto impabit qui suis cupiditatibus impare non pōt. Sed heu q̄ multi nūc sūt chr̄iani q̄ carnalitati ꝛ diabolo in mūdo per varia vicia ꝑuiunt. qui nedū reges: sed nec infimi milites chr̄i esse volūt: sed potius volūt in cōpedibus ꝛ carcere diaboli iacere p pctm̄. Vñ Greg. Stultū est ꝑuire diabolo qui nullo placat᷑ obseq̄o. Quos eñ incētores habuimus in culpis: tortores habuim⁹ in penis. O vere brutis aialibus peiores. quoniā illa cauēt pedicas ꝛ mortē: isti aūt festināt ad eternā mortē. Berñ. O vtinā anie pctoꝝ hominū essent: sicut anie brutoꝝ: quoꝝ post mortē anime mox corrūpunt᷑. illoꝝ aūt aie cruciabunt᷑ sine fine.

F — Cur de⁹ p̄mitias gētiū fidei chr̄iane ab oriēte vocare voluit. — Circa scd̄m p̄ncipale de oriētaliū gētiū vocatōe primaria q̄rit᷑. cur de⁹ p̄mitias gētiū fidei chr̄iane vocare voluit poti⁹ ab oriēte: q̄ ab alia regione. Et rō. qꝛ vt dt Augu. isti magi erant p̄mitie gentiū in chr̄m credentiū. Sed fides chr̄i erat per totū mundū dilatāda. cur ḡ nō ab alijs ptibus mūdi: sed potius ab oriēte voluit p̄mitias fidei vocare. Respondet᷑ ꝑm docto. p hanc. s. conclusionem. ꝙ sūme cōgruebat p̄mitias gentiū fidei chr̄iane vocari ad chr̄m ab oriēte: magis q̄ ab alia mūdi parte. Et hoc quadruplici ratione.

- Prima ratio odiose ꝑuaricationis.
- Scd̄a ratio viciose defedationis.
- Tertia ratio p̄marie maledictionis.
- Quarta ratio cōfusionis lingue ꝛ variatiōis.

Prima ratio odiose ꝑuaricationis. quia ex quo in illa parte oriētali ortū habuit prima ꝑuaricatio hominū erat illa pars odiosa deo: ꝛ angelis: ꝛ hoībus. Nam homo peccauit p̄mo in paradiso: vbi pdidit originalē iusticiam: ꝛ incurrit in pct̄i maculā ꝛ oēm miseriā hui⁹ vite. Est aūt paradisus in oriēte ꝑm Damasc. ꝛ cōcor. oēs. ḡ illa ps mūdi erat odiosa. Sap. xiiij. Odio est deo impius ꝛ ipietas eius. Uoluit ergo deus vt vbi fuerat p̄ncipium nostre ꝑuaricationis ꝛ ruine: inde p̄mo pdiret in gentibus principiū nostre viuificationis. vt vbi abūdauit delictum supabundaret ꝛ gratia. Roman. v. Et vt vnde oritur lux visibilis solis: inde orietur lux spiritualis. Hinc est ꝙ Christus in cruce positus: dorsum habuit versum ad orientem. vt ait Damascenus libro iiij. ca. iiij. ad ꝑcandū vtiqꝫ ꝙ culpā ibi ortā post dorsū posuerat: nec vlteri⁹ ad puniendū cōsiderare volebat. Esa. xxxviij. Proiecisti post tergū tuū oīa pct̄a mea. Et ps. orat dicēs. Auerte faciē tuam a pctis meis ꝛc.

G — Scd̄a rō viciose defedationis — Scd̄a ratio viciose defedatiōis. Nam ps oriētalis nō solū p̄mā illā ꝑuaricationē initiauit: sed maxis peccatis ibi exortis fedata fuit ꝛ maculata. Nimiꝝ supbia ꝛ inobediētia ibi orta fuit in p̄mis parētibus. Auaricia ꝛ oppssio alioꝝ in Nemroth q̄ p̄mus cepit potēs esse in terra: ꝛ turrim Babel cepit edificare: rapinas ꝛ latrocinia exercuit p̄mus: pondera ꝛ mēsuras ꝛ ꝑminos primus posuit ꝛc. Itē luxuria ibi cepit ꝛ viguit i Lamech p̄mo bigamo. Inuidia: ira: et sanguis effusio i Cain fratricida. deniqꝫ idolatria ibi orta est. Rex nāqꝫ Ninus q̄ edificauit ciuitatē Niniue: quā suo noīe appellauit patris sui Beli qui rex fuerat Babylonie imaginē fecit i sui doloris solatiū. Cui tantā reuerentiā exhibebat vt oībus reis ad illā cōfugiētibus parceret. ꝛ ideo hoīes regni eius diuinos honores imagini impēdere cepert. Huius exēplo plimi charis suis mortuis imagines dedicarūt. ꝛ sic ab idolo Beli cetera idola in mūdo traxerunt originē. vt dicit magister in histor. schola. Ex quo itaqꝫ in oriēte orta fuit multiplicitas vicioꝝ. ideo deus veniēs in carnē voluit mūdare illam ptem p apparitionem noui syderꝭ ꝛ fidei chr̄i ortū in magis. vt vbi ceperat macl'a: ibi incipet sctificatio. ꝛ sic cōtraria cōtrarijs curarent᷑.

H — Tertio p̄marie maledictionis. — Tertia ratio p̄marie maledictionis. quia ibi prima maledictio fuit lata contra hominē. vbi maledixit etiā deus terre dī. Maledicta terra in opere tuo. Geñ. iij. Uoluit ergo deus vt vbi orta fuit prima maledictio: ibi in gentibus orirer p̄ma bñdictio. Hinc est ꝙ cum iudei adorēt ad occidentē: Saraceni ad meridiem: chr̄iani adorant ad oriētē: que ꝑm Damasc. est traditio apostoloꝝ: ad significandū ꝙ ortus est sol iusticie christus: cuius fidei et gratie prima benedicto orta fuit in oriente in istis: scꝫ btīs magis.

Quarto confusiōis ligue — Quarta ratio confusionis lingue: ꝛ diuersificationis. Nam post mortem Noe vt a diluuio essent securi: voluerunt filij hominum turrim edificare vsqꝫ in celum: ꝛ ciuitatē iuxta eā in campo Sennaar. Deus autē confudit linguas eorū ibi: ꝛ diuisit eos in vniuersam terram ex illo loco orientis. ꝛ idcirco vocatū est nomen eius Babel: vel ciuitas Babylon. i. cōfusio. quia ibi cōfusum est labium vniuerse terre. vt hec habent᷑ Geñ. xi. Et ideo congruū fuit. ꝙ adunationis gentiū in fide christi ortus esset in oriente sicut ꝛ diuisionis linguarū gentiū ortus ibi ceperat. O vere ḡ mira dei sapia in oībus ꝛ supmirandā in fide catholica: in qua oīa sunt rōnabilissima ꝛ fidelissima.

I — Historia aduētus magorum. — Circa tertiū principale de historia huius aduētus magoꝝ quam p̄sequi libeat pro deuotione apocrifa rescindeñ. Aduertendū itaqꝫ ꝙ vt Remigius dicit. quāuis de istis magis varie sint opiniones: magis tamē est credendū ꝙ fuerint de genere Balaā sacerdotis: Madian pp̄hete gētilis. Hic nempe pp̄hetauerat de chr̄o nasciturо. vt habet᷑ Num. xxiiij. dicēs sic. Orit᷑ stella ex Jacob: ꝛ cōsurget virga de israel ꝛ percutiet duces Moab: vastabitqꝫ oēs filios Seth. de Jacob erit q̄ dominabit᷑ ꝛc. Lyra. Orit᷑ stella. s. chr̄m ꝑcans. Nam ista stella apparēs chr̄m magis indicauit q̄ fuerūt excitati ex pp̄hetia ista ad reqrendū chr̄m ꝛ adorandū. Et consurget v̄ga. i. chr̄us ppter p̄tātem regiam: ꝛ pcutiet duces Moab. i. idolatras ꝛ demones. ꝛ vastabit oēs filios Seth. i. oēs poplos subijciet fidei catholice añ finem mundi. De Seth eñ egressi sunt oēs populi. q̄a Abel mortu⁹ est sine filijs. Filij aūt Cain fuerūt oēs deleti in diluuio. De Jacob erit q̄ dn̄abit᷑. s. vniuersalr. q̄a chr̄o data est oīs potestas in celo ꝛ in terra. Hec Lyr. Itaqꝫ natiōes Balaā credebāt certissime hanc pp̄hetiā ipleri. Erat aūt circa metas Indie mōs noīe vaus:

Mons vaus — q̄ dicit᷑ victorialis: ꝛ alijs montib⁹ p̄eminebat inibi existentibus: vbi solitum erat obseruari speculatores contra hostiū impetū. Cū aūt poplus terre illius astronomie multū intētus foret: audissentqꝫ chr̄m p pp̄hetas p̄nunciatū: obꝑuabāt sollicite de stella p̄dicta p Balaā.

Unde vt dicit Chrys. in originali sup Mat. Elegerunt ex seipis duodecim viros sapiẽtes sub stipendijs. s. publicis: e quibus cum quis moriebat: alius in locũ eius substituebat: qui per singlos annos post mensem ascendebant sup illum montẽ victorialẽ τ tribus diebus ibidem morantes se lauabãt τ orabant deum: vt illam stellam quã Balaam p̃dixerat videre mererent. Unde fama huius stelle in ptibus illis oriẽtalibus multũ excreuit. K Factũ aũt est diuina ordinatiõe. q in nocte natiuitatis chr̄i isti more solito sup dictũ montem vigilarent τ orarent. Et ecce hora qua natus est chr̄s viderunt stellam magnã ad modũ solis p̃fulgidaz. in qua vt idem Chrys. ait videbat forma pulcherrimi pueri: sup cuius caput crux splendebat que ip̄os magos allocuta est dicẽs. Natus est hodie rex iudeoꝝ: qui est expectatio gentiũ τ dominator eaꝝ. ite velocius in terrã iudã τ ip̄m inuenietis. Ista autẽ stella stetit per noctem τ diem sic fulgens: nec claritate solis obfuscabat. vnde vniuersi videntes mirabant. Externa ergo allocutione et interno spũssancti instinctu moti isti magi: qui q̃dem sic dicunt. vt dicit Ly. non ab arte magica: sed a magnitudine sciẽtie. qui etiã dicti sunt reges. quia illo tempore philosophi sapiẽtes regnabant: mox se p̃parantes iter ceperũt cum multitudie comitatuũ: vt decet tales p̄ncipes. Ecce stella eos p̃cedebat que cum eũtibus ibat: τ cum stantibus stabat: τ in nocte om̄ia eorũ itinera illuminabat. imo nox ip̄is videbat esse dies: nec ciuitates eis claudebant ppter pacẽ vniuersalẽ in toto mundo sub impio romano: τ montes τ paludes ac flumia in via fuerũt absq; impedimẽto ip̄is. Sup q̃bus mirãtes τ de ducatu stelle p̃euntis gaudẽtes tanto magis estuabant ad iter peragendũ. adeo vt nec die nec nocte q̃escerent aut hospitia capent: aut cibum vel potũ appeterent ip̄i exercitus: τ iumẽta: nec fatigia sentirẽt: deo hec opante qui potest om̄ia in om̄ibus. Sicq;. xiij. die a chr̄i natiuitate puenerũt ad Hierlm. De eoꝝ celeri trãsitu quõ tam paruo tempe ab oriẽte in Hierlm: que est sita in medio terre potuerũt puenire. Remigi. dicit q ip̄e puer chr̄us deus potuit tam breui spacio pducere. Et sic hoc factũ est miraculose. Hieron. autẽ dicit. q sup dromedarios venerũt qui sunt tam velocissimi: vt vna die currãt quantũ curreret equus in trib⁹. Ly. vo sup Mat. dicit q illa terra vbi habitabat Balaam: de cui⁹ stirpe isti fuerãt non tam multũ distabat a iudea ad orientẽ quin bene potuerint venire. Et sic ptz. L Cũ ergo bti magi hodie in mane Hierlm aduenissent: ecce circa fines hierlm stella disp̄uit diuina dispositione: vt necesse haberẽt recurrere ad ciuitatẽ regiã: τ ibi de chr̄o nato inq̃rere: ꝑm Ly. Hoc voluit de⁹. Tũ ppt chr̄m: vt eius natiuitas in ciuitate regia Hierlm nũciaretur. τ p ꝯsequẽs iudei chr̄m non recipiẽtes inexcusabiles redderent. Tum ppter magos: vt p̄us cõmoniti signo celesti τ iam cõfirmandi dicto pphetico ex doctorum hebraicoꝝ respõso certiores fierent duplici testimonio. Intrãtes ergo hierlm: regem Herodẽ adeunt: τ ip̄i vtpote supiori hoc negociũ exponũt dicẽtes. Ubi est qui natus est rex iudeoꝝ? Uidim⁹ eñ stellã eius in oriente: τ venim⁹ adorare eũ cũ munerib⁹. Sed Herodes hec audiẽs turbat⁹ est: τ om̄is hierosolyma cũ illo. Nimiꝝ ip̄e Herodes turbat⁹ est. ideo quia suspicat⁹ iudeoꝝ regem tempalem legitimũ natũ expauit: se tanq̃ alienigenã expellendũ. Hierosolyma aũt regi Herodi fauorẽ adulatorie oñdens turbata est. vt dicunt docto. Uolens ergo herodes chr̄m pdere: cepit de loco natiuitatis chr̄i inq̃rere: τ cõuocans oẽs in hierlm sacerdotes τ scribas ac doctores existentes: sciscitabat ab eis vbi chr̄s nasceret. At illi rñderunt ꝑm q scp̄tum fuerat Mich. v. q in Bethleem iude. Tũc Herodes audito loco natiuitatꝭ chr̄i volens τ tẽpus scire: clam vocatis magis. i. occulte. quia voluit consiliũ latere: diligenter didicit ab eis tẽpus stelle q̃ appuit eis. Et tandẽ mittens eos in Bethleẽ fraudulent pmittẽs obsequiũ: dixit. Ite τ introgate diligent de puero: τ cum inuenietꝭ renũciate mihi: vt τ ego veniẽs adorem eum. Qui cum Hierlm exiuissent: ecce stella more solito antecedens apparuit eisdẽ. Qua visa gauisi sunt gaudio mag̃ valde. M Dicit autẽ in legẽda Colonieñ. q dum irẽt magi ab Hierlm in Bethleẽ que duobus puis miliaribus distat. erant tũc pastores q̃bus angelus appuerat non longe a via cũ gregibus: q̃ cum vidissent stellã prefulgidã et exercitũ comitantẽ obuiauerũt eis dicẽtes. Nobis etiã inq̃unt p̄dem angelus dñi cum sibi claritate appuit: τ natũ saluatorẽ annũciauit. Factaq; est cũ angelo multitudo militie celestis laudãtiũ deũ τ di. Glia in altissimis deo: τ in ter. pax. hoibus. τc. Accessim⁹ q̊q; Bethleẽ τ puerũ in p̃sepio reperim⁹ in diuersorio iuxta Bethleẽ in fine platee: q̃bus reges isti dona dederunt pro gaudioso nũcio. Quãto autẽ Bethleẽ appropinquabãt: tanto stella magis fulgebat: vsq; dum veniens staret supra tuguriũ vbi erat puer. in quod tugurium tantos radios diffudit: vt om̄ia in illo fulgere viderent sicut sol. Intrantes ergo reges domũ inuenerunt puerũ cum Maria mr̄e eius. Uiso quoq; diuino splendore qui de facie pueri in gremio mr̄is existẽtis pcedebat deum hunc crediderũt: τ flexis genib⁹ singuli adorauerũt: τ hec munera obtulerũt. s. auruz: thus: τ myrrham: lachrymãtes pre dulci deuotione. Et vt dic̃ Simon de Cassia. btã virgo suscepit illa dona ad piam offerentiũ consolationẽ: pro cuiuslibet oblatione deo gratias agens inclinato capite: τ paucis v̄bis ip̄os in fide chr̄i cõfirmans. Tandẽ miraculosi splendoris terrore pro reuerẽtia concussi exierunt: τ ad hospitia se cõuerteñ. cibum in leticia sumpserũt Dieq; illo in Bethleem q̃euerunt om̄ibus q̊q; ad ip̄os cõcurrẽtibus qui audierant τ viderant deuote recitabant. Et eadem nocte ab angelo responso in somnis accepto ne redirẽt ad Herodem: per aliam viam reuersi sunt in regionẽ suam. Et nos ergo charissimi adoremus chr̄m τ rogemus: vt det nobis gr̄am τ gl̄iam Amen.

¶ In Epiphania domini Sermo. ij.

De apparente τ eius qualtate.

Ecce stella quã viderant in oriente antecedebat eos vsq; dum veniens staret supra (. s. domum) vbi erat puer (. s. iesus) Matt. ij. A Hodie sctã mater eccl̃ia hoc nobis sacramentum pie contẽplandũ pponit: quõ scti magi stella duce ad chr̄m puerũ adorandũ venerunt ab oriente. In quo sacramẽto magnũ est nobis gaudiũ. Tum quia chr̄us verus deus τ dñs celi per stellã τ angelicã obseq̃ositatem comprobat pro nostra salute fore natus ex v̄gine. et sic fides deitatis christi roborat. Tum quia species nostra augmentat: cum audimus in p̄mordio natiuitatis christi vocasse non solum de ppe pastores videlicz: sed de longinq̊ magos ad fidem τ eternã in christo salutem. Augu. in ꝑmo. Nup inq̃t celebrauim⁹ diem quo ex iudeis dñs natus est. hodie celebramus quo a gẽtibue adoratus est: quoniã salus ex iudeis: sed hec salus vsq; ad fines terre. Nam τ illo die pastores adorauerũt. hodie magi. Illis angel⁹: istis stella nũciauit. Hec τ plura ibi. Tum deniq; quia charitas inflãmat: cum p spiritussancti gr̄am qua illustrati sumus nos chr̄iani: τ per ppphetaꝝ testimonia ac sanctoꝝ oim documẽta instruimur exẽplo sctõꝝ magoꝝ chr̄m dei filiũ affectuose inq̊rere: ip̄m adorare: ip̄iq; defuire tota mẽtis deuotione. Exultem⁹ ergo τ letemur charissimi: τ dem⁹ gl̄iam deo. q: sicut magi stella antecedẽte puenerũt ad chr̄m. sic et nos spũssancti gr̄a p̃ueniẽte chr̄m dñm inueniem⁹ cum ip̄o regnaturi. Uñ pro exẽplo dicit in v̄bis p̄missis. Ecce stella quã viderãt. s. magi añce. e. τc. In q̃bus v̄bis ostendit nobilitas hui⁹ stelle ex tribus: ꝑm que tria mysteria notabimus in hoc ꝑmone.

¶ Prim dicit mirabilis appitionis. hoc notat cũ dr. Ecce stella. ecce eñ est nota demõstrationis mirãde.

¶ Scd̃m dicit nobilis ꝯditionis. q: añcedebat eos. B

¶ Tertiũ dicit amabilis cõsolationis: ibi. Usq; dum veniens staret supra vbi erat puer iesus. B

¶ Circa p̄mũ de mirabili q̃litate hui⁹ stelle sit p ꝯclone q chr̄us de v̄gine natus vt ostendat celi esse dñs: fecit apparere sydus pre cunctis mirabilius. Declarat ꝑm Franci. de may. quia legimus in sacra scriptura quatu

K

Magi dicũt a magnitudine scientie

Dromedarii

L

M In legenda Colonien̄si.

A

B Mirabilis q̃litas stelle τ in corpib⁹ supcelestib⁹.

oꝛ ꝑ maxima miracula in coꝛpibus supercelestibus ab ipo deo facta vel ostensa. Primū est miraculū statiōis. vt patz Josue.x.qñ sol ꝛ luna steterūt immobilr̄ spacio vnius diei donec vlcisceret̄ se gens Jsrael de inimicis
Scdm suis. Secundū fuit miraculū retrocessionis.vt patet Esa.xxxviij.qñ tpe Ezechie regis retrocessit sol decē lineis ꝑ gradus q̊s ascenderat.ita ꝛ fuit in luna ac stel
Tertiū lis alijs ad regularitatē ſuandā ſm eundē Frā. Tertiū fuit miraculū eclipsationis:qñ in passione chr̄i eclipsatus est sol ꝛ luna per vniuersam terrā.Mat.c.peñ.

Quartū fuit miraculū apparētis detractiōis. qñ vidit.s.Joānes:ꝙ cauda draconis trahebat tertiā ꝑtem stellaꝝ celi: ꝛ misit eas in terrā.Apoc.xij. Jnq̄ significabat̄ ꝙ in hoc mūdo sunt hoīes triū generū.s.innocentum:penitētiū:ꝛ in pctis ꝑseuerantiū vel impenitētiū. Hanc tertiā ꝑtem.s.pctōꝛuz detrahit diabolus in infernum.O ergo supbe:o auare:o luxuriose:o homicida: o quicūqꝫ pctōꝛ age penitentiā:alioquin scito te in īfernū demergendū ꝛ diabolo tradendū. Sed ecce chr̄s dñs vt suā dignitatē ꝛ pietatem diuinā demonstraret:oīa hec p̄dicta mirabilia in stella sue natiuitatis ostendere
In stella oꝛta magꝫ quatuoꝛ miracl'a volut. Primū miraculū stationis.qꝛ hec stella cū starent magi stabat.ꝛ cū irent p̄cedebat.quo significabat̄ chr̄i pietas diuina qua nos p̄uenit per suā grām:vt bonum velim⁹.ꝛ coopat̄ vt ꝑficiamus:ac subsequit̄ vt glorificemur in chr̄o ad quē tendimus.Augu.de natura ꝛ gr̄a.Gr̄a inq̇t p̄uenit nos vt vocemur.subsequit̄.vt glorificemur. Secundū miraculū retrocessionis.ostendit in hac stella:dum ꝑueniens ab oꝛiēte p̄cedendo magos ad mediū mūdi.i. Hierlm̄ in̄ ꝑducen̄.ad Bethleem : mouebat̄ ad Aquilonē versus meridiē. quia trib⁹ Beniamin in qua erat Hierlm̄:erat ab Aq̇lone.ꝛ trib⁹ Juda in qua erat Bethleē:erat a meridie. Josue.xviij Quo significabat̄ in chr̄o diuia bonitas qua nullū spernit ex oībus mundi ꝑtibus.s.oꝛiente.meridie:aq̇lone ꝛ occidēte ꝑatus est vocare hoīes ad sui cognitionē et salutē.j.Tim̄.ij.Qui vult oēs hoīes saluos fieri : et ad agnitionē ꝟitatis.i.chr̄i venire. Tertiū miraculū eclipsationis in hac stella fuit.qñ in Hierlm̄ aduenientibus magis disparuit.ꝛ hoc ſcabat: quia ibi.s.in Hierusalem chr̄s erat pro salute nr̄a moꝛitur⁹. Quartū miraculū detractōis in hac stella appuit.quia nunq̄ꝫ in celo aereo postea appuit. Sed nihilomin⁹ in die iudicij toti mūdo ipius veritas stelle ꝛ chr̄i iesu diuinitas apparebit ad gaudiū ꝛ felicē iocunditatē fideliū ꝛ bonorum:necnō ad turbationē ꝛ dānationē maloꝝ ꝛ infidelium. Unde hoc fuit significatū.qñ visa stella ista magi fideles gaudebāt.Herodes aūt ꝛ hierosolyma infideles turbabant̄ ꝛ timebāt.Augusti.in sermo. Quid erit tribunal iudicātis :quādo supbos reges cuna terrebat infantis.Hic timeāt reges ad pr̄is dexterā iam sedentem:quē rex impi⁹.s.Herodes timuit adhuc mr̄is vbe
C ra lambentē.Hec ille. C Sed de stella ista mirabi
Utꝝ hec stella fuerit vera stella. li q̄stiones plures occurrunt ꝑtractande.ſm.s.genera causarū. Prima q̄stio. Utꝝ hec stella fuerit vera stella aut tm̄modo silitudinaria ſm suā foꝛmā. Et rō q̄stionis hui⁹est.qꝛ ſm Chry.videbat̄ in ea foꝛma pueri que et magos allocuta est di. Natus est hodie rex iudeoꝝ: ite velocius in terrā iuda ꝛ ipm̄ inuenietꝫ.Sed ad hec rñdet̄ ſm Fran.may.ꝛ cōcoꝛdāt doct.cōmunit̄. ꝙ q̄ꝫuis sicut recitat Remigi.in oꝛigiali aliq̇ dixerint stellā istā fuisse spm̄ scm̄:qui sicut discipulis in flāma ignis apparuit:ita ꝛ his regib⁹in specie stelle.Alij aūt dixerūt fuisse angelū q̇ in tali specie magos est allocut⁹ ſm Chrysosto. Verioꝛ tn̄ et cōioꝛ est opinio doctoꝝ. ꝙ fuit stella realiter de nouo creata.Unde sup illo ꝟbo.Uidim⁹stellam eius.Glo.dicit ꝓpriā. qꝛ hanc de⁹ creauit ad ostēsionē chr̄i.Et Greg.in homel'.dicit.ꝙ signa fidei nostre sunt ꝟissima.non fuit ergo stella silitudinaria: sed vera Nec obstat p̄dicta allocutio.quia potuit magos alloq̇
D angelus dirigens hanc stellā:ꝛ ipe angelus apparere
Quis produxit talē stellam. potuit magis in foꝛma talis pueri existēte vera stella.
D Secūda q̄stio.Quis ꝑduxit vel creauit eam? Respondet̄ ſm Franci.may.ꝙ solus deus ipam creauit sicut ꝛ alias stellas sine ministerio angeloꝝ. Nam dicit Augusti.sup Geñ:contra Manicheos. ꝙ in creatione stellarū angeli nil facere potuerūt ab initio. Unde sol⁹ deus creauit.potētia eīn creādi solius dei est:nec creature cōmunicat̄.vt ꝑtz.ij.sen.dist.j.q̄ꝫuis postea angelus mouerit ipam E Tertia q̄stio.ex qua materia E facta sit:ꝛ quo finaliter deuenit. Respōdet̄ ſm eundē Franci.may.ꝙ licꝫ deus potuit eam creare de nihilo: creare tamē voluit ex aliqua materia volūtate sua.sic ꝛ mundū creando potuit celuꝫ ꝛ stellas creasse ex nihilo:voluit tamē ex materia p̄ma creare volūtatis beneplacito. Sed de quali materia hanc stellam ꝑduxerit vtrū de coꝛruptibili vel incoꝛruptibili dicit̄ cōmuniter De q̄li materia hec stella. ꝙ de materia coꝛruptibili et ꝙ expleto misterio fuerit in p̄iacentē materiā redacta. Tamē idem Frāci.may. declinat ad istam opinionē: ꝙ.s. ista stella sit creata ex illa luce ex qua foꝛmata sunt coꝛpa celestia in p̄ncipio: ita ꝙ aliqua poꝛtio illius lucis reseruata a p̄ncipio diuina ꝓuidentia de qua fieret ista stella. Hmōi motiuū est opinionis vt esset hec stella de natura aliaꝝ stellaꝝ ꝛ de coꝛpe quinte essentie que incoꝛruptibilis est. et ꝙ ideo putat̄ ꝙ sit alicubi reseruata vsqꝫ ad diem iudicij. sicut ꝛ de alijs insignijs dñice passionis tenet Chryso. Et ꝙ tūc apparebit in confusionē increduloꝝ: atqꝫ post ea ꝑpetuo manebit in celo cū alijs dñicis insignijs. Et rōnis eius motiuū est. quia hec stella creata est i signū quēadmodū ꝛ de alijs stellis legitur.imo facta est in signum maius (vtpote ipius chr̄i) q̄ꝫ alie stelle que sunt date in signū tēpoꝝ que nō sunt ꝑpetuo manētia. Nam post diē iudicij tēpus ampli⁹ non erit. Sed ipe chr̄s in cuius signū hec stella est data semipitern⁹ est.ergo ꝛ illa stella non priuabit̄ fine suo in ꝑpetuū.ꝛ per ꝯñs. ꝛc. Sed hec secretioꝛa deo soli cōmitten̄.liceat tenere opinatiue.ꝛ ſm ꝙ deuotio exposcit pie credēdū iuxta doctoꝛū dicta. Nimirū hoc certū est ꝙ dñs iesus oīpotētia sua vtrūqꝫ potuit.s.vel hanc stellā redegisse in preiacentē materiā:vel etiā ipam ꝯseruasse ꝑpetuo manēdam ſm ꝙ sibi placet. Hoc tamē nobis est curandū : vt defleamus peccata nostra coꝛam ipso. quia ipe est dñs deus noster. O bone iesu te oīs creatura celestis pariter ꝛ terrestris fatetur.quia vere deus oīm es. F F
C Circa scdm̄ p̄ncipale de nobili cōditione huius stel De nobili cōditione hui⁹ stelle differētis ab alijs stellis. le accipiamus pro cōclusione. ꝙ hec magoꝝ stella sup oīa alia sydera est a deo predita nobilitate preclara Ut eīn colligit̄ ex dictis sanctoꝝ : ista stella differebat ab alijs in multiplici nobilitate pꝛopꝛietatū quas reducemus causa bꝛeuitatis ad quattuoꝛ pꝛincipalia. Precellebat enim pꝛimo in mirabili apparentia. Secūdo in mirabili refulgentia. Tertio in mirabili motu ꝛ tendentia. Quarto in mirabili influētia. O charissimi in chꝛisto ecce magi isti per hanc stellam didicerūt salutꝫ viam. Discamus ergo ꝛ nos per ipam. Unde pꝛima nobilitas stelle huius claruit in eius mirabili apparētia. Pꝛimo.quia dicente Chrysosto. in ista stella apparuit foꝛma pulcherrimi pueri:in cuius fronte crux splendebat. Jn quo ducebant̄ magi ꝛ nos docemur ꝙ necessarium est ad salutē chꝛisti fidem habere tam de eius diuina incarnatione et natiuitate puerili: q̄ꝫ etiam de ei⁹ crucis passione ꝛ moꝛte.ꝛ sic verum ipum deum ꝛ hominem credere. Unde Leo papa in ſmo.dicit sic. Hoc est quod iustificat impios: hoc est quod ex peccatoꝛib⁹ facit sanctos:si in vno eodemqꝫ domino iesu chꝛisto et vera deitas : ꝛ vera credat̄ humanitas. Etiam subdit dicens. Ad roboꝛandā ergo hanc fidem ex magno factuꝫ est diuine pietatis consilio:vt gens in longinqua oꝛientalis plage regione consistens signū nati pueri qui sup oēs esset regnaturus acciperet: Secūdo. quia alie stelle q̄ꝫuis appareant parue in firmamēto. tamē que Quelibet stella maioꝛ. libet stella firmamenti maioꝛ est tota terra multo.vt dicit Ptolemeus. Jsta aūt quāuis esset parua:foꝛte duorum vel trium cubitoꝛū ſm autoꝛem libꝛi cōfoꝛmitatū. tamē ꝑpter ꝓpinquitatē videbat̄ maioꝛ ceteris stellis firmamēti quo docemur credere chr̄m paruulū magnū foꝛe deum. Tertio.quia alie stelle sunt apparētes in celo.ista autem erat in aeris meditullio ꝓxima terre. ſm Fulgentiū. Ex hoc docetur christum de celis de=

ſcendiſſe in virginis vterũ:que ꝟgo licet ſit ꝓrima ter=
re inquantũ homo:altioꝛ tamẽ erat celeſti conuerſatio
ne per vite cõtemplationis diuine altam ſanctitatem.
Juxta illud Hieroñ. In carne ꝑter carnem viuere:nõ
G terrena eſt vita:ſed celeſtis. G Secũda nobilitas

Secũda nobilitas huiꝰ ſtelle.

huius ſtelle in mirabili refulgentia. Nam primo tanti
erat ſplendoꝛis vt om̃es excederet:ꝛ in meridie ſplen=
didioꝛ appebat:nec ſolis claritas ipſam obfuſcare pote
rat. vt dicũt Fulgeñ. ꝛ Chryſoſto. Quo docemur ꝙ il=
la eſt fides deo grata ꝛ ꝑclara que nulla ꝓſperitate vł
aduerſitate peccatoꝝ tenebꝛis obfuſcaᷓ. Romañ. viij.
Certus ſum em̃ ꝙ nulla creatura ſepabit nos a chari=
tate chr̄i. Secũdo. quia iſta ſtella fulgida nunq̃ ſciuit
occaſum occidentis ſicut alie que oꝛiunᷓ ꝛ occidũt: ad
declarandũ ꝙ fides chr̄i quã declarabat nunq̃ deue=
niret in mũdo ad occaſuz. Hec ſm Fran. may. ꝛ ꝙ chr̄i
anus nunq̃ debeat hanc fidem negare. Tertio. qꝛ iſta
ſtella non erat om̃ibus viſibilis ſicut alie quarũ fulgoꝛ
videᷓ ab om̃ibus in hemiſpherio exiſtẽtibus. Nã Frã.
may dicit. ꝙ ſplẽdoꝛ huiꝰ ſtelle nõ poterat videri a cali
gantibus ocłis in fide:ſed a ſolis fidelis. Vñ nec Hero
des:nec iudei ipſam videre potuerũt. vt ꝑꝫ ex euãgeł.
quia infideles fuerũt. quo declaraᷓ ꝙ pctõꝛes ꝛ dãnan
di non ſũt digni chr̄m videre in gl̃ia. Eſa. xxvi. Tollaᷓ
impius ne videat gl̃iam dei. O ergo vere tales miſeri
H H Tertia nobilitas claret in motu ꝛ tendentia. Pꝛio

Tertia nobilitas.

qꝛ iſta ſtella mouebaᷓ motu recto ꝓgreſſiuo:nõ ſic alie
ſtelle que mouenᷓ motu circulari. Motus autẽ rectus
videᷓ obliquo nobilioꝛ. quia vniformis. Jſto modo de=
bet quilibet fidelis currere ꝑ rectã viam iuſticie: ꝛ nõ
ꝑ obliquã declinãdo quãdoq̃ a mãdatis. quia illo mo=
do peruenit ad chr̄m. Pſ. In circuitu impij ambulãt.
Iterũ. Maledicti qui declinãt a mãda. ꝛc. Scd̄o. quia
iſta ſtella cũ ſtantibus ſtabat:et eũtibus ibat. quo ſcaᷓ
ꝙ chr̄m q̃ramꝰ in q̇ete cõtẽplationis ſimul ꝛ actiõe opa
tionis. Tertio. qꝛ iſta ſtella habuit ſingularẽ motoꝛez.
alie autẽ ſtelle mouenᷓ per motoꝛẽ oꝛbium ſuoꝝ. Nam
ſm phm de celo ꝛ mũdo. ſtelle in ſuo oꝛbe non mouenᷓ
ꝓpꝛio motu ſicut auis in aere:vel piſcis in aqua:ſed ad
motũ ſuoꝝ oꝛbiũ:ałs fieret ibi ſciſſio ſpheraꝝ qđ eſt im
poſſibile. eo ꝙ coꝛpus celeſte eſt icoꝛruptibile. ꝛ ꝑ cõſe
quẽs indiuiſibile. Jſta aũt ſtella mouebaᷓ in aere mo=
tu ꝓpꝛio per aerem diſcurrẽdo. Sed hic q̃ritur quis

Quis mouit hanc ſtellam

mouit hanc ſtellã? Ratio q̃ſtionis eſt. qꝛ cum nihil mo=
ueaᷓ a ſeipſo. vj. phyſi. ideo ſicut dicit phs in de celo. et
Cõmentatoꝛ de ſubſtãtia oꝛbis. Oꝛbes celeſtes mouẽᷓ
per intelligẽtias vnicuiq̃ oꝛbiũ deputatas. Augu. q̃q̃
in de trini. dicit. ꝙ deus mediãtibus angelis facit mo=
tum coꝛpoꝝ celeſtiũ. ergo iſta ſtellã habuit angelũ mo
toꝛem:Sed quẽ? Reſpondeᷓ ſm Fran. may. ꝙ angelꝰ
huic ſtelle deputatus a deo crediᷓ fuiſſe gabꝛiel. qꝛ ipſe
fuit miſter ſacramẽtoꝝ ꝑtinentiũ ad chr̄i incarnationẽ.
Luc. j. ergo. ꝛc. Ex his docemur ꝙ ſi volumꝰ venire ad
chr̄m in celo: debeamꝰ ſequi angelũ vnicuiq̃ noſtrũ de
putatũ ad cuſtodiã:q̇ monet ꝛ inſtigat nos ad viã ſalu=
J tis. Pſ. Angelis ſuis mãdauit de te. ꝛc. J Quar=

Quarta nobilitas.

ta nobilitas ſtelle huius claret ex mirabili influentia.
quia iſta ſtella ſm Franci. may. influentiã habebat po=
tioꝛẽ in intellectũ magoꝝ illuſtrãdo de chr̄i fide: ꝛ in li
berũ arbitriũ vt q̃rerent chr̄m inclinãdo. Alie aũt ſtel=
le non attingũt ad illuminationẽ intellectus: ſed tm̃mo
do ſenſus:nec opari valent quicq̃ in volũtatẽ vel libe
ro arbitrio. quia dicit Auguſti. de ciui. dei. Volũtas in=
quit noſtra eſt libera: ꝛ nullius creature dñationi ſub=
iecta eſt. Unde errãt om̃es aſtrologi ꝛ mathematici di=
centes. ꝙ ex influxionibꝰ ſtellaꝝ cauſenᷓ neceſſario vel
ſufficienᷓ moꝛes hoĩm fataq̃ ꝛ euẽtus futuroꝝ. vt de h̄

Quomõ hec ſtella dꝛ magos illuminaſſe.

latius patebit in alio ſmone. Si petas quomõ hec ſtel
la dicitur magos illuminaſſe:ꝛ ad chr̄m querendũ inci
taſſe: cum eſſet ſtella coꝛpalis quomõ potuit opari ſic
in intellectu eoꝝ ꝛ voluntate. Reſpondeᷓ ſm Franciſ.
may. ꝙ hec non potuit:nec fecit ſtella iſta ex natura ꝓ=
pꝛia:ſed hec fecit ipſe deus imediate. Solius q̇ppe dei
eſt vt illabatur menti humane ad illuminandũ:vel vo=
luntatẽ inclinandã. vt dicit Auguſti. Verum iſta ſtella
fuit in hac reuelatione tanq̃ ſignum figurãs:vel inſtru
mentũ diuine illius illuminationis ꝛ opationis. Sicut
ſacramentũ baptiſmi efficit gr̄am quã figurat: vt inſtru
mentũ diuine clementie. Hec ſm Franci. In pꝛemiſſis
docemur inſpirationes diuinas ꝓmpte ſequi exemplo
magoꝝ. O magne deus vere (vt ait pſalmiſta) mira=
bilis es in ſanctis tuis:ꝛ ſanctus in om̃ibus opibus tu=
is. O bone ieſu tibi laus ꝛ gl̃ia:tibi gratiarũactio. quia
tã dulciter ꝑ miracula ꝟiſſima inuitaſti ad ſalutẽ. K K
¶ Circa tertiũ pꝛincipale de cõſolatione amabili ſit ꝑ

Hec ſtella pluribus in cõſolationẽ

cõcluſione. ꝙ iſta ſtella mẽtibus deuotis eſt magne cõ
ſolationis materia. Nam ſicut ex euangelio colligimꝰ.
iſta ſtella fuit q̇dem pꝛimo peccatoꝛibus ꝛ om̃ibus ma=
lis terribilis. Nam Herodes et iudei audiẽtes de ipſiꝰ
apparitione turbati ſunt:ꝛ multo magis demones per
cipientes chr̄m veniſſe in mundũ territi ſunt: ſcientes
per ipſm ſe conterẽdos. Secũdo quoq̃ iſta ſtella fuit
angelis venerabilis. vtpote ſignũ nati chriſti quo per=
pendebãt ꝙ raparatio ruine eoꝝ appꝛopinq̃bat. Ter
tio ſancte trinitati deo. ſ. patri:ꝛ filio: et ſpiritui ſancto
erat multũ acceptabilis tanq̃ filij dei ſignum:cuius mi
raculo gentes credebant in deum. Quarto iſta ſtella
fuit ſanctis amabilis ꝛ iocũdabilis. vt beate ꝟgini Ma
rie ꝛ Joſeph. Nam ꝛ inter virginis gaudia computaᷓ.
Ipſis quoq̃ beatis magis quante fuerit cõſolationis ꝛ
leticie quis explicare ſufficit. Unde ꝛ in euangelio dici
tur. ꝙ videntes eam gauiſi ſunt gaudio magno valde.
O quãta fuit in eoꝝ coꝛdibus conſolatio cum tot ꝛ tan=
ta miracula cernebãt in ſtella. vt patet. O quantũ gau
dium habebãt cum eos in via tota ex regione ſua ante
cedebat vſq̃ dum veniẽs ſtaret ſupꝛa vbi erat puer ie=
ſus. O quãta leticia diuinitus infuſa ꝛ dulcedo ſpiritu
alis fuit in ipſoꝝ mẽtibus: quãdo intrantes domũ inue
nerunt ꝛ viderunt puerũ Jeſum dei filiuz cum Maria
ꝟgine matre eius tenẽte ipſm in gremio. Nam dulcedi
ne diuina repleti:ꝛ ſpiritu ſancto inflãmante coꝛda eo=
rum mox pꝛocidẽtes adoꝛauerũt chriſtũ. ꝛ apertꝭ the=
ſauris obtulerũt ei munera:aurum: thus:ꝛ myrrham.
Ubi exclamãdo Auguſti. dicit ſic. O ſtupenda infantia
cui ꝛ aſtra ſubdunᷓ. cuius eſt ille magnitudis et ſupne
gl̃ia. ad cuius pannos ꝛ angeli excubant ꝛ ſydera obſe
cundãt:ꝛ reges trepidant:ꝛ ſectatoꝛes ſapiẽtie genicu
lant. O beatũ tuguriũ: o ſedes dei ſecũda poſt celum.
vbi non lucerna lucet: ſed ſtella. O celeſte palatiũ in
quo habitat nõ rex gẽmatus:ſed deus incoꝛpatus: cui
erant pꝛo mollibus thoꝛis dura pꝛeſepia. ſtupeo cũ vi=
deo pannos et intueoꝛ celos. eſtuo cum aſpicio in ꝑſe=
pio mendicũ: ꝛ ſuper aſtra pꝛeclarũ. Hec Auguſti. Et
nos ergo chariſſimi cõſolemur in deo ꝛ chr̄o Jeſu ſal=
uatoꝛe noſtro:ꝛ demus gloꝛiaz ei ac gratiarũactiones
pꝛo tanto dono diuine incarnationis. Adoꝛemuſq̃ ipſm
humiliter ꝓcideñ. vt det nobis vitam eternã.

¶ In Epiphania Sermo. iij. De cõmendatione magoꝝ in querẽdo chr̄m ꝛ deuotione.

Ubi eſt qui natꝰ eſt rex

iudeoꝛũ:vidimus em̃ ſtellam eius in oꝛien=
te:ꝛ venimus adoꝛare eum. Matth. ij. et in
euãgelio hodier. A Sicut Remigius dicit in oꝛi= A
ginali ſuꝑ Matth. His verbis magi chr̄m natum verũ
hoĩem:ꝛ verum regem:ꝛ verũ deum confeſſi ſunt. Ve=
rum q̇dem hominẽ:cum dixerũt. Ubi eſt qui natus eſt?
Verum regem:cum aiunt. Rex iudeoꝛũ. Verum quoq̃
deũ:cum ſubiungũt. Venimus adoꝛare eum. Pꝛeceptũ
em̃ fuit:vt nullus niſi ſolus deus adoꝛareᷓ. Exod. xx. ꝛ
Deuᷓ. vj. Dñm deũ tuum adoꝛabis: ꝛ illi ſoli ſeruies. ſ.
cultu latrie. Quoꝝ exemplo ꝛ nos docemur chariſſimi
vt hec eadem de chr̄o recognoſcamus:ꝛ ipſm verũ deũ
ꝛ hominẽ cõfiteamur ꝛ adoꝛemus. Quia hec eſt fides
catholica: quam niſi quis fideliter firmiterq̃ credide=
rit:ſaluus eſſe non poterit. vt diciᷓ in ſymbolo. Dixe=
runt ergo magi. Ubi eſt qui natus eſt rex iudeoꝝ? Qui
bus reſponſum eſt. ꝙ in Bethleem. et ibi ipſm inueneᷓt
in ſtabulo. Dicamus ꝛ nos chriſtiani. Ubi eſt qui natus
eſt rex iudeoꝝ chr̄s dñs? Et reſpondebit nobis eccle=

sia ex euāgel. Ipse est in celo sedēs ad dexterā dei patris: Adoram⁹ ergo eū regnantē. In qbus ṽbis tria mysteria notabim⁹ p ſmone isto. ſm q in tribus nobis ꝓponunt in exemplū. ſ. ad inqrendū chrm: ꝛ qualiter inuenire valeamus: atq ipm adoremus ꝛ colamus deuoti⁹.

¶ Primū ergo dicit mysteriū inqsitionis: quia querentes aiunt. Ubi est qui natus est re ꝛc.

¶ Scdm dicit qualificatiōis: quia stellam vidimus aiunt. Et sic venimus ꝛc.

¶ Tertiū dicit deuotiōis: quod notat cum dicitur. Et venimus adorare eum. B

B quare chrus voluit nre fidei cultum a magis inchoari.

¶ Circa pmū de inqsitione chri nascentis ab istis magis qstio occurrit ista. Utrū vel vnde decebat: vt fidei chri cultus pmo oim inchoaret a magis chrm natū inqrentibus. Ratio hui⁹ qstionis est. q2 magi dicunt malefici: Unde Exo. viij. Malefici pharaonis dicunt magi. Item Remig. in origiali sup Mat. q qdam dicūt istos fuisse Chaldeos: q pro deo stellā colebāt. ꝛ ideo dixerit q ipoꝝ deus osnderit verū deū natū. Sed videt nō par uum derogare fidei catholice q per maleficos ꝛ tales idolatras ortū habuerit: debuit poti⁹ per iudeos vni⁹ dei cultores hui⁹ fidei cultus inchoari. Ad hec respondendo ponit cōclusio. q magno diuine sapiētie ordine factū est decentissime: vt hi magi in gentiū natione forent fidei chri pmitie. Ideo dicit Augu. in sermo. Isti inquit. ſ. magi erant primitie gentiū: nos popli gentiū. nobis hoc lingua nūciauit aploꝝ. stella illis tanq lingua celoꝝ. Hec ille. Ad id sunt precipue tres rōnes declarātes quare sic decebat.

¶ Prima ratio ex pte chri nati.

¶ Secūda ratio ex parte populi chriani.

¶ Tertia ratio ex pte dande pctōribus spei.

Pmo ex pte chri nati

¶ Prima ratio ex pte chri nati. vt ostēderet q2 ipe est de quo fuit pphetatū. dicente ps. Lapidē quem reprobauerūt edificantes hic fact⁹ est in caput anguli: a dño factū est istud: ꝛ est mirabile in oculis nris. Nam lapis qdam notabilis dicit fuisse in edificatiōe templi Salomonis: quē nusq potuerūt edificātes coaptare. ꝛ ideo tanq reprobū piecerūt: sed tandē in capite anguli parietū cū apposuissent copulauit optime vtrūq parietē. Sicut ergo exponit Ly. Lapidē. i. chrm: quē reprobauerunt edificātes. i. sacerdotes iudeoꝝ ꝛ doctores: ad quoꝝ officiū spectabat populū edificare in fide ꝛ moribus. hic factus est in caput anguli cōstituens vnam ecclesiam ex gentibus ꝛ iudeis: cuius ipe erat caput. Un Augu. in sermo. Jam hic infans natus atq annūciat⁹: ostendit lapis ille angularis. iam in ipo pmordio natiuitatis appuit duos ex diuerso pietes in se copulare: iam cepit pastores a iudea: magos ab oriēte pducens: vt duos cōderet in se in vnū hoiez: faciēs pacē his qui ppe: ꝛ pacē his q longe. Hec ille. Un ppter sacrm hoc decuit non tm iudeos: sed ꝛ gentiles ad chrm natū vocari: ꝛ fidei pmitias i ipis inchoari. C

C Scdo ex parte popli chriani.

Scda ratio ex pte ppli chriani. vt doceant exēpla magoꝝ qles debeant esse q chrm vere colunt. Nimir hoc osndit in istis pmitijs fidei ꝛ cult⁹ chri. Isti nēpe erant magi ꝛ sapiētes: erant dñi ꝛ reges: erantq cōuersi ꝛ fideles. Tales debēt esse veri chriani. Primo dixi q erāt magi ꝛ sapientes. Nam Rab. dicit. q magi sunt q de singulis reb⁹ philosophant. Un magus idē est q sapiēs. Nam vt dic etiā glo. Quos greci phos: Perse magos: Hebrei scribas: latini sapiētes appellāt. Dicūt g isti magi nō a magica arte: sed a magnitudine sapie: qsi sapiētia magni. vt dicit Lyra. Et in hoc nos chriani docemur vt simus sapiētes addiscēdo ea q sunt fidei ꝛ necessaria ad salutem. Augu. Nescio qua fronte dicat se chrianū qui pauca verba in symbolo ꝛ orone dñica: ꝛ pcepta decalogi ignorat. Un de conse. dist. iiij. Uos ante oia. dicit q qui puulos i baptismo suscipiūt: debēt ad pmissa eos docere. ꝛ dist. xxxviij. Nullus habet. Qui rebellit inquit viuit ꝛ discere atq agere bona recusat: magis diaboli q chri mēbrū esse ostendit: ꝛ poti⁹ infidelis q fidelis esse monstrat. Secūdo isti magi erant reges. vt tenet ecclesia. Sic chriani debēt esse reges sup sensualitate: vt bene regnāt ne vicijs ꝛ ɔcupiscētijs subdantur. ad Gal. v. Qui chri sunt carnē suā crucifixerūt cū vicijs ꝛ cōcupiscentijs ꝛc. Tertio isti magi pmitie fidei erant cōuersi ꝛ fideles. quia ꝛ si quādoq antea. vt dicit Chry. fuerunt malefici: vel artis magice. idē tamē dicit eos post ea cōuersos atq fideles in chro: adeo q etiam mori parati erant pro christo. Dicit em Chry. sic. Nunqd non intelligebāt. q quicūq rege viuente alterū regem annunciat punit in sanguine. Sed dum ɔsiderabāt regez futurū. i. christū: non timebant regem psentem. ſ. Herodem. adhuc magi non viderant chrm: ꝛ iam mori parati erant pro christo. O beati magi qui ante conspectuz crudelissimi regis priusq chrm cognoscerēt: christi facti sunt cōfessores. Hec ille. Et in hoc nos chriani docemur vt ad verā penitētiā ɔuertamur: ꝛ fideles vsq ad mortē in christo pmaneamus. Mat. iij. Penitentiā agite. ꝛc. Apoc. ij. Esto fidelis vsq ad mortem: ꝛ dabo tibi coronā vite. O g chriane vide et scito chrianitatē tuā.

D Tertio ex pte pctoꝝ

D Tertia ratio ad idem ex parte peccatoꝝ: vt detur spes. Unde Chry. dicit. q istis qui ante fuerūt malefici: sed postea cōuersi domin⁹ voluit natiuitatē suam reuelare: ꝛ eos ad se ducere miraculose: vt per hoc peccatoribus venie spem pberet. Ostendere quippe voluit dñs iesus in natiuitate sua qd dictur⁹ erat postea in adulta etate. Non veni inquit vocare iustos: sed peccatores ad penitentiā. Matth. ix. O ergo peccatores aduertite quale iudiciū fecit chrs mox natus ꝛ veniēs in mundū. vt sciatis quia ɔculdubio sic iudicaturus est. in fine. Nam pctōres cōuerti nolētes indurari pmisit: ꝛ damnationi reliqt durius tanto cruciandos. ſ. iudeos obcecatos. de qbus Augu. in sermo. dicit sic. Quantū erat vtile iudeis: vt qrentibus chrm comites fierēt: cū ab eis audissent q visa stella eius: venerūt eum adorare. Ipi eos ad Bethleem Jude: quē de libris diuinis indicauerāt ducerēt pariter viderēt: parit adorarent. Nūc ṽo alijs demōstrato vite fonte ipi mortui sunt siccitate. Facti sunt tanq lapides q a miliario viatoribus aliqd ostendūt: sed ipi solidi atq imobiles pmanserūt. Idem. Similes facti sunt fabris arce Noe: qui alijs vt euaderēt pstiterunt: ꝛ ipi diluuio perierūt. Idem. Propter hoc em gens illa per terras dispersa ꝛ a regno expulsa est: vt fidei chri cuius inimici sunt testes vbiq fieri cogerent. Hec ille. Item chrs natus pctōres cōuersos: puta magos nō solū misericordit suscepit: sed ꝛ mirabiliter per stellam ad se adduxit: ꝛ faciez suam ꝛ sanctissime mris sue eis ostendit. Cōuertere ergo o pctōr ɔuertere ad dominū deum tuū: vt merearis faciem ei⁹ videre ꝛ eternaliter beatificari cum ipo et sanctissima matre eius. Alioquin vide ꝛ audi iudiciū chri. quia sicut iudei ad damnatiōis sue cumulū eum quem natum despiciunt: nasciturum longe ante presciuerūt. dicente Gregorio in homel. Sic ꝛ tibi o peccator ad damnationis tue cumulū erit. q christū natum cognouisti: et prote passum ac mortuū nec ipm dilexisti. ij. Pet. ij. Melius erat illis viam ṽitatis nō agnoscere q post agnitionem retrocedere ab eo quod illis traditū est sancto mādato. Ue ergo ꝛ ve obstinatis: gaudiū et exultatio conuerti volentibus. Patet in istis magis quos deus sic iustificauit ꝛ magnificauit sanctitatis ꝛ miraculoꝝ glia. Nam vt dicit Chrysosto. Reuersi in regionem suam: multos de fide erudierunt. Et tandem cum Thomas apostolus ad eos venisset: baptizati sunt ꝛ facti adiutores pdicationis illius. Quoꝝ corpa post felicem mortem mirabiliter etiam claruerūt. Unde per pmissa soluta sunt obiecta. quia sicut delictū fuit in eis antea: superabundauit in ipis gra cōuersionis ꝛ sanctitatis. E

E Qualiter chrm magi qsierunt ꝛ inuenerūt

¶ Circa scdm mysteriū qualificationis. hoc est qualit christū quesierūt ꝛ inuenire meruerūt accipiamus pro cōclusione. q quicūq christū dominū vult inuenire debet ipm exemplo magoꝝ qrere. ſ. his modis.

¶ Primo feruenter

¶ Secūdo constanter

¶ Tertio humiliter

¶ Pmo feruent siue desiderāter. q2 aliter chrs nō inuenitur. Un Bern. sup illd ps. Ignis ante eū pcedet: dic sic. Optet vt ardor desiderij ɔueniat oēm aiaz ad quā

ipse iesus est venturus: q̄ oēm cōsumat rubiginē vicioꝝ: ⁊ sic ꝑparet locū dn̄o: ⁊ tunc sciet aīa q̄m ꝑpe est dn̄s: cum se sentit illo igne succensam. Hec ille. Debet ergo homo diligenṫ ⁊ ferueṅt Iesu chr̄i dn̄i nr̄i grām q̄rere ꝟbum dei audiēdo ⁊ ꝑscrutando a p̄dicatoribus ⁊ confessorib⁹ q̄lier salutē aīe sue dulcē iesū iueniat. Un̄ ps. Bti qui scrutanṫ testimonia eius in toto corde exquirunt eam. Non eni qui opanṫ iniq̄tatē in vijs eius ambulauerūt. Sic fecerūt magi in q̄bus claret mirabilis feruor deuotiōis ad chr̄m ex pluribus. Primo q̄dem si cōsideremus eoꝝ ꝑmptam voluntatē. q̄ mox visa stella posuerūt se ad viā illā: nec vlla eos vel modicū tardauit negligētia. Scd̄o. si cōsiderem⁹ eoꝝ q̄litatē: quia fuerūt reges ditissimi: nō egentes aliq̄ alio tꝑali rege vel dn̄o. ⁊ sic cām ex hoc supbiendi habuisse potuissent Item isti magi ẜm eccl̄ie repn̄tationē in picturis que sūt libri laicoꝝ. sic figuranṫ ꝙ vnus erat adolescēs: ali⁹ vir: tertius ꝟo senex. Et quia adolescētes naturaliter ꝯsueuerūt esse istabiles ⁊ ꝑsumptuosi. viri aūt supbi et ambitiosi honoris. senes ꝟo impatiētes ⁊ auari. vt dic̄ ph̄s in ꝓblematib⁹. Poterat ḡ dicere adolescēs ꝑpter instabilitatē: postq̄ȝ stelle ducatū nobis subtraxit desistam⁹ ⁊ ip̄m ampli⁹ non q̄ramus. Uir etiā ꝑpter supbiā poterat dicere. Nobis regibus nō decet hūiliari coraȝ puero in stabulo nato: in p̄sepe posito: vili pāno inuoluto. Senex q̄ꝗ ꝑpter impotentiā poterat sepe irasci ob vie longitudinē ⁊ difficultatē: ⁊ ꝑpter auariciā dicere. Nunq̄d meos thesauros puero dabo: poti⁹ posteris meis huabo. Fuit ergo miri feruoris ⁊ diuine grē: ꝙ nil horum ip̄os retinere potuit q̄n ad chr̄m currerēt velociṫ. q̄ dicit Augu. oīa imania leuia ⁊ ꝑpe nulla facit amor

Uie plixitas Tertio deniq̄ȝ si cōsideremus vie plixitatē: a qua nō retraxit austeritas tēpoꝝ fatigiūq̄ȝ laborū: nec magnitudo expensaꝝ. Nam via erat fatigiosa: tp̄s erat asperum: q̄ hyems media. ⁊ expense maxime eo ꝙ tales reges tres non potuerūt venire sine mag̃ familia. Deniq̄ȝ ex maximo fuit feruore ꝙ tam celeriter currerēt: nec cibum: aut potū: aut hospitia req̄rentes: aut q̄etē anteq̄ȝ ꝑuenirent: adeo ꝙ iter vni⁹ anni ẜm btm̄ Augu. in tredecim diebus ꝑgerent. Nam sctūs Bern̄. dicit. Qui amat fortius: currit veloci⁹. De ista celeritate habes sermone. j. R. Ex feruore magoꝝ cōfundiṫ nr̄e negligentie torpor. Quid eni dicturi sum⁹ in iudicio du̅ deꝓhendimur tam tardi fuisse ad ꝑniam ⁊ chr̄i seq̄lam? Nā isti magi venerūt q̄rere puerū mortalē in stabulo: nos nolumus chr̄m querere regnantē in celo. Ipi venerūt ad vnius stelle apparitionē: nos q̄āta miracula chr̄i audiuimus: ⁊ adhuc negligentes sum⁹: nec cōminationibus diuinis deterremur: nec ꝑmissionibus regni celestis allicimur. Isti venerūt ad viā tā lōginquā: nos ire nolumus ad ecc̄liam ꝑpinquā. O stulte peccator nō aduertis: quia dignus es eterne dānationis: nisi penitueris vere.

F Scd̄o ꝯstanṫ F Scd̄o cōstanter vel ꝑseueranṫ est chr̄s dn̄s q̄rendus. q̄m vt scribiṫ Mat. xxiiij. dicēte saluatore. Qui ꝑseuera. vsq̄ȝ in fi. hic sal. erit. Grego. in moral. de pe. dist. iij. baptizanṫ: dicit sic. Incassum bonū agiṫ: si ante finem vite deseraṫ. q̄ frustra velociter currit: q̄ p̄usq̄ȝ veniat ad metas deficit. Hec ille. Nimiꝝ vt dicit Grego. de. pe. dist. ij. Multi bene incipiūt q̄ male finiunt. quia vt ibidē. §. Oꝝ ꝟo habeṫ. mſtis deus dat dilectionē sui: sed nō dat ꝑseuerātiā. Unde hoc magnū dei donū est vt ꝑseueret in charitate. sicut ibidē. §. euidenter. Isti beati magi sic q̄rendo. s. non solū ferueṅt: sed ⁊ ꝑseueranṫ inuenire meruerūt chr̄m. Quo datur nobis exemplū q̄rendi chr̄m. Nimirū fortis ꝓbaṫ in ip̄is constantia ⁊ ꝑseuerātia q̄ādo nō timuerūt coram tam crudelissimo rege Herode chr̄m regem p̄dicare. vt supra patuit ẜm Chry. Et adhuc fortior fuit q̄ādo nec ex vilitate visa nascētis: nec ex amissone syderis: nec ex diaboli suggestione suadentis potuerunt a vera christi fide conuelli. Quid enim putamus: nunq̄d diabolus tentator potuit in eoꝝ mentibus multa argumēta in cōtrarium fidei suggerere.

Tria q̄ potuerūt magos facere vacillare. Prima q̄dem de cōceptione arguendo sic. Iste puer est cōceptus in vtero femine. deus autē est incōprehensibilis. ergo cum deus sit infinitus: quomō potuit claudi in vtero femine. non ergo debet adorari vt deus. Ad hoc persuasit angelus dn̄i respondēdo sic coꝝ mētibus. Dei filius vt etiā dicit Augusti. lib. xxiij. cōtra Faustū. nō sic in vtero includiṫ q̄si extra nō sit: quasi a patre recesserit: quasi celi ⁊ ṫre administrationē deseruerit: sed totus etiā tunc vbiq̄ȝ fuit. Et quō hoc possibile sit: ōn̄dit idē Augu. in ep̄la ad Uolusianū di. ꝙ sicut aīa tota in toto: ⁊ in q̄libet parte corporis tota. sic deus creator anime longe plus pōt de se vt sit vbiq̄ȝ totus: ⁊ in nullo cōstringaṫ loco. Et sicut aīa que tota manet in corpe: sic venire ad oculū videre: et ad pedes ambulare nouit: vt non discedat ab alijs ptibus corpis: sed tota ibi sit: ⁊ tota hic ⁊ illic. multo forti⁹ deus ⁊c. Scd̄o de natiuitate suggerere potuit: arguendo sic. Iste puer natus est de femina. ergo est imundus. ⁊ per ꝯseq̄ēs non deus. tenet ꝯseq̄ētia. q̄ deus est candor lucis ⁊ speculū sine macula. Sap. vij. ⁊ Iob xxv. Non pōt homo mūdus appere natus de muliere. ergo ⁊c. Ad hoc r̄ndet angelus dicēs in mētibus eoꝝ. Ista ꝟa sunt de his hoībus qui nascunṫ de corruptione. Iste aūt puer est natus ⁊ cōceptus ex ꝟgine ꝟtute diuina ⁊ miraculose: sicut ꝑphetatū est Esaie. vij. Ecce ꝟgo cōcipiet ⁊ pariet filium: ⁊ voca. nomē eius emanuel. i. nobiscū deus. ergo nullā imundiciā habuit. Et sic ptȝ. Tertio de nascētis vilitate vel hūilitate arguēdo sic. Quis credere valeat. ꝙ deus sit talis puer qui natus est plorañ. pānisq̄ȝ vilibus inuolut⁹: corā boue et asino in p̄sepio reclinat⁹: vt pctōr circūcisus ⁊c. Ad hec r̄ndet angelus illud Maximi in ser. di. Si videṫ minus dignū filiū dei de femina natū credere: ꝟginem cogita pepisse. s. diuina ꝟtute. Si tibi pāni q̄bus inolutus est: fortasse vilescūt: angelos collaudātes: ⁊ multitudinem celestis exercitus admirare. Si presepe in quo infans iacuit despicis: erige paulisper oculos et nouā in celo stellā ꝑtestantē intuere. Si credis vilia: crede ⁊ mirifica. Si de his que humilitatꝭ sunt disputas: que alta sunt ⁊ celestia venerare. Hec ille. Unde claret magna constantia magoꝝ: que nec Herodis metu: nec fraudibus diaboli: nec humilitatis chr̄i signis infringi potuit. quoniā vt Bern̄. dicit. Profecto qui illos adduxit ip̄e ⁊ instruxit. Hec ille.

G Tertio humiliter. G Tertio humiliter querēdus est chr̄us vt inueniaṫ. Eccl̄i. iij. Quāto magnus es humilia te in oībus: ⁊ coram deo inuenies grām: quoniā magna potentia dei solius: ⁊ ab humilibus honoraṫ. et Mat. xj. Discite a me: quia mitis sum ⁊ humilis corde. ⁊ inuenietis reqem animabus vestris. Nimirū magnā humilitatē tales reges ostendeꝛt q̄ādo ad vnius stelle reuelationē mox humiliter obedierūt vt chr̄m q̄uererēt. nec putandū est sicut q̄dā erronee credūt: ꝙ stella eorū voluntatē ⁊ actus fatali influentia disposuerit. quia stelle nil habent agere in voluntate vel aīa hoīs. vt de hoc alio sermone. Item maiorē humilitatē ostenderūt: q̄ādo coram tali puero se ꝑstrauerūt ⁊ humilime adorauerūt. Unde exclamat Bern̄. dicēs. Quid facitis o magi: quid facitis? lactanteȝ puerū adoratis in tugurio vili: in vilibus pānis. ergo ne deus est iste. De⁹ in celo sedes eius: ⁊ vos euȝ queritis in vili stabulo. in paupis mr̄is gremio. Quid facitꝭ ꝙ aurū offertis. ergo rex est iste. vbi aula regia? vbi thronus? vbi curie regalis freq̄ētia? Nunq̄d aula est stabulū: thronus p̄sepiū? Isti insipientes facti sunt: vt fierent sapientes. Hec ille. O chr̄iane hūiliare vt inuenias chr̄m. Bern̄. Scio neminē absq̄ȝ humilitate posse ꝑuenire ad chr̄m.

H Mira deuotio in magis demōstrata ex tribus signis. ¶ Circa tertiū p̄ncipale mysteriū. s. deuotiōis sit H pro cōclusione. ꝙ maxima ⁊ mira in cordibus magoruȝ deuotio demonstraṫ ex triplici signo. s. adorationis: oblationis: ⁊ cōgratulationis. Primū signū adoratiōis. quia procidentes adorauerūt eum. vt dicit euangeliū. Sed queritur quali adoratione adorauerūt chr̄um: an simplici honore dulie. sicut aliquē regem solemus adorare: an aliqua alia? Respondeṫ ẜm doct. p̄cipue Lyr. ꝙ adorauerūt latria que soli deo debeṫ. vt dicit Damascenus. Latria aūt consistit ẜm Augusti. primo in cognitione dei: dilectioneq̄ȝ et debita subiectione. Unde ipsi cognouerūt chr̄m esse deū: ⁊ hoc per diuinā reuelatio-

nem: vt dt Ly. Nō eñ est verisimile q tali puero nullū regie dignitatis habenti signū sed vilibus pānis inuo luto in gremio pauperrime mrīs existenti talē reuerē tiā exhibuissent nisi aliqd in eo supra hoiem deo reue= lante cognouissent. Scdo cōsistit latria in personali p stratione: ꝛ h est qd dr. Procidentes adorauerūt. Ter tio cōsistit in vocali laudatione ꝛ grāꝝactione ac ora= tiōe: ꝛ h mō credendū est magos adorasse chrm. Quar to cōsistit in sacrificioꝝ imolatiōe qd isti fecerūt qñ mu nera mystica obtulerūt. O q̄nta fuit in eis dulcedo de uotionis qñ spūsctūs reuelañ. tetigit corda eoꝝ. I

I Scdm oblationis

Scdm signū oblationis: qꝛ aptis thesauris suis obtule rūt ei munera: auꝝ sicut regi magno: thus qd imolatr vt deo: myrrhā q̄qꝫ tanq̄ p salute hoim morituro: fm q ca nit ecclia. O quali suauitate tenebāt cū hec cognosce bant. Sed querit. Quis suscepit ista munera? R̄ndet fm Simonē de cassia p tria pūcta. Primū q ioseph nō suscepit: qꝛ diuina ꝓuidentia ꝓtūc aberat: fm q dt Ra ba. ne aliqua suspicionis cogitatio in gentiliū cordib⁹ oriri posset. Scdm est q nec chrs puer suis manib⁹ illa munera suscepit ꝓut putāt simplices: qꝛ tūc chrs nihil de seipo plus ondit q̄ q puer. xiij. dieꝝ ostendere pos= sit: vt dt Leo papa in fmone: ne ipi ꝑdidissent meritū fi dei si vidissent experimētum: cū miraculose mos supas set etatē. Tertiū pūctū q btā vgo suscepit ad piā fidē offerentiū ꝛ grās agēs deo. K

K Tertiū congratulatiōis

Tertiū signū cōgra tulatiōis: qꝛ pie credere possum⁹ q bn̄dictus iesus quē tanto labore quesierūt ꝛ tāto affectu venerati sunt ma gnā eis infuderit leticiā mētis pcipue ex ipo splēdore diuino q̄ relucebat in ei⁹ facie ꝛ mrīs fm Orige. Hier. Sed ꝛ vgo illa btissima q̄ humanissima erat ꝛ inter oēs mitis: vt canit ecclia: postq̄ viderat in ipsis regib⁹ tan tam fidē: tantā q̄qꝫ deuotionē plura eis verecundo ser mone de filio suo est locuta: enarrando q dei filius in= carnari p nr̄a salute debuit: ꝛ predictū h p oēs ꝓphe= tas fuit: ꝛ q angelo nunciāte vgo cōcepit ꝛ peperit: an gelis cantantib⁹ ꝛ pastorib⁹ nunciātibus ei⁹ ntitatem: dicensqꝫ eis. O vos reges magnifici ad magnā vobis est salutē ꝛ gl'iam q vos pmitie fideliū ex gētibus esse meruistis ꝛ tā sollicite visa ei⁹ stella ad ipm querendū ꝛ adorandū ꝓperastis: p vr̄a remuneratione suscipite chrm dei filiū in brachiis ꝛ ipm dulciter amplexantes deosculamini deū ꝛ saluatorem oim: ꝛ sic liberalissime porrigebat eis ꝯgratulando eoꝝ deuotioni. O vginis pietas: o grā supercessiua regū: q̄nta dulcedo erat cū chrm in vlnas suscipiunt: amplexant ꝛ osculant. Cone mur ḡ ꝛ nos charissimi mentes nr̄as chro offerre ꝛ di= sponere: qꝛ nō negabit se nobis dei filius: supplicemus virgini matri vt det nobis Jesum Amen.

In Epiphania dn̄i Ser. iiij. de chri mani festatione ꝛ adoratione per magos

Videntes stellā magi gauisi sunt gaudio ma= gno valde: ꝛ intrantes domū inuenerūt pue rum cū maria matre eius: ꝛ ꝓcidentes ado= rauerūt eū. Mat. ij. A

A Consuetudo est q qñ aliquis rex adepto regno coronat congaudendo sibi oēs sui aduenīāt. Nimiꝝ veniūt nēpe milites curie militares ludos ꝛ torneamenta exercētes p regis ho nore. Veniūt etiā populares vt eius dominiū recogno scāt ignē atqꝫ alia luminaria accendeñ. chorizañ. ꝛ epu lañ. veniunt ꝛ nobiles: barones ac principes ꝛ subregu li obedientes ꝛ munera offerentes ac fidelitatē ꝓmit= tentes. Ad ꝓpositū: sic chrs dn̄s cum venisset in huius mundi regnum de celesti regno qd pacifice a principio eiecto diabolo possederat: ꝛ vt inde diabolū qui p va= ria vicia mdm vsurpauerat eiiceret: sicut ipemet testa tus est di. Joan. xij. Nunc princeps huius mdi eiiciet foras. Cum coronat⁹ est in ntitate carnis assumpte dia demate: accesserunt ad eum visitandum primo milites curie sue. i. angeli letantes ꝛ dicentes. Gloria in excel sis deo ꝛc. Scdo accesserūt populares. i. pastores glo rificantes deū: ꝛ lucida claritate p mdm accensa (nam claritas dei circumfulsit eos Lu. ij.) venerunt ꝛ adora uerunt. Tertio q̄qꝫ accesserunt ꝛ venerunt magnates ꝛ reges. s. tres magi adorantes ꝛ munera offerentes: de quibus loquit euangeliū in vbis premissi thematis ex quibus tria mysteria notabim⁹ p sermone.

¶ Primum dr manifestationis. s. p stellam visam. Vi dentes inquit ꝛc.

¶ Scdm dr recognitiōis: qꝛ intrātes domū inuene= runt ꝛ cognouerūt hūc pueꝝ cū maria mr̄e ꝛc.

¶ Tertiū dr honorationis: quia procidentes adora uerunt eum. B

B Natiuitas chri nō debuit mox manifestari nisi aliqbus hoibus

¶ Circa primum de manifestatione chri p stellam ac cipe pro cōclone q natiuitas dn̄i iesu manifestari mox non debuit oībus: sed tm̄modo aliquibus hominibus Declarat fm Thomā in. iij. parte. q. xxxvj. ar. j. aliosqꝫ tripl'r. Primo quia si oībus manifesta fuisset: impedi= ta fuisset humana redēptio p crucem: qm̄ vt dr. j. Coꝛ. ij. Si cognouissent nunq̄ dn̄m glorie crucifixissent. Se cundo quia p talem manifestationem diminutū fuisset fidei meritū. Fides eñ est argumentū non apparentiū Heb. xj. Si ḡ chro nascēte manifestis indiciis oībus eius natiuitas appareret: iam tolleret ratio fidei quia vt dt Aug. Fides est credere qd non vides. Et Greg. Fides non habet meritum cui humana ratio prebet ex perimentum. Tertio quia ad ordinē diuine sapientie p pertinet: vt dei dona ꝛ secreta non equaliter ad oēs sed imediate ad quosdam ptineant ꝛ p eos ad alios de riuent dicente Petro Act. x. Dedit eum deus manife= stū fieri nō oīni pplo: sed testibus preordinatis a deo. Vñ primo manifestata est Marie ꝛ Joseph anteq̄ na= sceret: quia ad ipos pertinebat reuerentiam ꝛ obsequi um exhibere proli ꝯcepte ꝛ nasciture. Sed quia eoꝝ testimonium nō erat sufficiens eo q tanq̄ domestici cū fuisset suspectū: ideo oportuit vt manifestaretur etiam extraneis. Manifestatum est ḡ per angelos pastorib⁹ Lu. ij. E per spūsctm Symeoni ꝛ Anne: necnon vt etiā gentibus salus adesse monstraret: manifestata etiā lō= ge positis magis p stellā. Hic querit: quare chrs dn̄s voluit manifestare suā natiuitatem gentibus p stellam potius q̄ p aliā creaturā? R̄ndetur fm doc. q plurib⁹ rōnibus. Prima ex parte chri ꝛ diuine incarnationis. Nam fm Thom. iij. parte. q. xxxvj. ar. v. Ex quo hec na tiuitas nō erat pure terrena: sed quodāmodo celestis. Ideo quia a spūsctō conceptus erat chrs ꝛ ex virgine summa puritate natus. Idcirco decebat vt p stellā q̄ ē corpus purissimū manifestaret gentibus que imun de erant: vt diuina incarnatio mundissima insinuaret: quod claret ex hoc: quia stella est corpus mundissimū: vtpote celeste: quod nullā capit pegrinā impressionem .j. Met. Stella aūt a solari luce irradiat: qꝛ vt dt Pla to in Timeo. Oēs stelle habēt participatū lumē a so le. Nos q̄qꝫ solem in se ꝯspicere nō sufficimus pre lucis magnitudine. Sed in stellis eius radiū videmus. Sic significatū est q lucē diuinitatis que est inaccessibilis .j. Tim. vj. videre in humano corpore mūdissimo possu mus in chro: sicut videt solis lux insidere. Unde chrs Apoc. xxij. vocat se stellā splēdidā. Ego inquit sum ra dix dauid stella splēdida. Propter hoc dt Guido cartu sieñ. Pone hec tria: verbū dei: humanā mentē: huma= nū corpus. Si primū bene videre possemus nō indige remus secundo: si saltem scdm videremus nō indigere m⁹ tertio. Sꝫ qꝛ nos nec primū nec scdm. i. nec dei ver bum: nec mentem humanā videre poteramus: additū est tertiū. i. corp⁹ humanū: atqꝫ ita vbum caro factū est ꝛ habitauit in nobis. Voluit ergo chrs significari p stel lam ꝓpter puritatē: vt sicut sydus radium profert vir go filium. C

C Ex parte fidei

Secunda ratio ex parte fidei ꝛ eius testificationis: vt ostenderet q chrs natus est dn̄s nō solum terrestrium: sed ꝛ celestium ꝛ oim creaturarum: ꝛ ex hoc patesceret qꝛ sine fide chri nunq̄ fuit nec esse potuit: aut poterit eterna salus ꝛ gl'ia celestis. Decla= ratur: qꝛ nec angeli adepti sunt gl'iam nisi in fide christi quos non latuit mysteriū incarnationis ꝛ regni celestꝫ vt dt Aug. v. sup Geñ. ad l'ram. D

D Unde Berñ. su= per illud Joan. j. c. Propter me orta est hec tempestas dicit q lucifer cognouit humanā naturā peruenire ad hanc dignitatem vt esset deus: ꝛ exaltari supra naturā angelicā: ideo inuidit homini ꝛ tētauit eū. Et sic patet

ꝙ angeli cognouerunt mysterium incarnationis dñice
⁊ credēdo beatificati sunt. Deniqꝫ nec aliquis hominū
a principio saluatus est sine ista fide: vt dt Greg. Cre=
dere enim debuerunt ꝓphetis. Pro hoc itaqꝫ testimo=
nio fidei decebat signum dari celeste hominibus gēti=
libus vt ad fidē chri veniant. Unde Aug. in ser. de Epi
phania dt. Celos angeli habitāt ⁊ sydera ornāt. Utriqꝫ
ergo celi glām dei enarrāt: vt. s. nouerimus quia vera
lux celestis habeť in hac fide.

E
Tertia ex pte magoꝝ

E Tertia rō ex par
te magoꝝ ⁊ eoꝝ attractionis. Solet quippe deus ho=
mines attrahere ꝑ sibi assueta ⁊ cognita: vñ Augusti=
num traxit per sapiam Ambrosii episcopi. Catharinā
per hoc ꝙ esset pulcherrimus ⁊ nobilissim⁹ sponsus qui
bus illa intendebat: multosqꝫ auaros attrahit ōnden=
do se oīm bonoꝝ diuitiis eē plenissimū di. Lu. xij. Uen
dite q̄ possidetis ⁊ date elemosynā. Facite vobis saccu
los qui non veterascunt thesauꝝ indeficientem in celis
quo fur non appropiat ⁊c̄. Multos carnales attrahit ⁊
delicatos ꝓmittendo dulcedinē diuinā ⁊ quietē. Mat.
xj. Uenite ad me oēs qui laboratis ⁊ onerati estis ⁊
ego refi. ⁊c̄. Itē peccatores magnos ⁊ desperatos at=
trahit ostendendo suā imensam pietatem qua dt. Non
veni vocare iustos sꝫ pctōres ad pniaz. Mat. v. Istos
itaqꝫ magos (vt dicit Chryſ.) volens manuducere per
sibi cognita ⁊ assueta: vocare voluit per stellam tanq̄
per signū eis familiarius ⁊ magis vsitatum: eo ꝙ erant
assueti cursus stellaꝝ cōsiderare. Et subdit Chryſ. di.
Unusquisqꝫ consuetudinis amicicia ligať. Ad id phus
ij. rhet. Generosus est animus humanus: non vult tra=
hi nisi amore.

F
Quarta ex pte nr̄e instructiōis

F Quarta ratio ex parte christiano
rum ⁊ instructionis: ⁊ hoc tam ex parte chri q̄ ex parte
nostri: qm̄ per hanc stellā instruimur cognoscere certi=
tudinaliter chr̄m verū deum: ⁊ nos ꝟos chr̄icolas. Ni
mirum chr̄s natus approbať verus deus certitudinali
infallibilitate ꝑ hec tria testimoīa que nec fallere nec
falli potuerunt. Primo per inspirationē ⁊ reuelationē
diuinam q̄ a deo infallibili fuerat infusa imediate: quā
nisi habuissent magi: talem puerum adoratione latrie
non adorassent ſm Ly. Scd̄o ꝑ stellā ⁊ eius directionē
angelicam que etiam nec falli nec fallere potuit: quia
angelus ille est confirmatus in gloria scꝫ Gabriel: qui
fuit director huius stelle ſm Fran. may. Tertio ꝑ pro
phetiam insinuatā de chri natiuitate. Et tu Bethleem
⁊c̄. que etiam infallibilis fuit: vtpote a deo inspirata.
Mystice nos per hec instruimur ꝙ non nisi stella. i. lu=
mine fidei precedēte ad chr̄m ꝑuenire non valem⁹: sed
per eam triplicem certificationē habere possumus pro
testimonio vtrū in gratia vel statu salutis ad chr̄m per
uenturi simus an non. Primo ꝑ signū obeditionis diui=
ne reuelationi vel inspirationi ⁊ non obduratiōis. Ps.
Hodie si vocem eius audieritis nolite obdu. cor. vra.
Et infra. Ipsi vero non cogn. vias meas quibus iura.
in ira mea: si introibunt in re. meā. Secundo per signū
serenationis ꝯscientie bone que per stelle claritatē si=
gnificať. ij. Coꝝ. ij. Gloria nostra hec est testimoniū cō
scientie nostre. Tertio per signū auditionis ꝟbi diuini
qd̄ ꝓphetia cōtinet. Joan. viij. Qui ex deo est ꝟba dei
au. ⁊c̄. O aīa fidelis disce hec ⁊ aduerte cur chr̄s per
stellā manifestari voluit tibi ⁊ gentibus?

G
Utꝝ magi ꝙ ista stella appārēs deū significaret natū itellexerit

G ¶ Circa scd̄m mysterium. s. recognitionis. Primo que
ritur. Unde cognouerunt isti magi ⁊ intellexerunt ꝙ il
la stella apparēs chr̄m deum natū significaret ⁊ ꝙ ad
adorandum ipm venire deberent talibus muneribus?
Rñr ſm doc. per conclusionem ꝙ bti magi fuerūt opti=
me illuminati in cognitione fidei chri. Et hoc ꝑ quatu=
or. Primo per diuinam inspirationē reuelantem. Nam
Aug. in ser. dt sic. Quis esset rex vl' vbi: sydus illud nō
indicabat. sed quod eloqui stella non potuit: alia reue
latione deus monstrauit. Quē modū reuelationis scri
ptura non dicit: sed prudentibus intelligendū relinq̄t:
Et Bern. Profecto qui magos adduxit ipe ⁊ instruxit:
⁊ q̄ ꝑ stellā foris admonuit: ipe ⁊ in occulto cordis edo=
cuit. Hec ille. ꝯcor. dt Leo papa in ser. Uñ claret ꝙ ipe
deus inspirando edocuit eos etiā de istis muneribus
offerendis tali regi. s. auro: thure ⁊ myrrha. Scd̄o per
angelum impantem. Unde Aug. dt. sic. Si dicturus es
a quibus magi audierūt ꝙ talis stella chr̄m natū signi=
ficaret? ꝑfecto ab angelis aliqua admonitione reuela
tionis. Et tandē subdit. Potuerunt ꝗ illis angeli dice=
re. Stella quā vidistis chri est. Ite adorate illū vbi na
tus est: ⁊ simul iudicate qualis quantusqꝫ nat⁹ sit. Hec
Aug. Ad idem est qd̄ sequiť Tertio per pueri formam
de stella alloquentē ſm Chry. qui dt ꝙ magis in mōte
victoriali orantibus stella quedā ad eos descendit ha=
bens in se formam pueri paruuli: sup cuius caput crux
splendebat que magos allocuta est di. vt in iudeā per
gerent ⁊ pueꝝ natū inuenirent. De hoc patuit serm. j.
K. latius. Quarto ꝑ stellā sic mirabiliter apparentem
Primo quidē vt dt Leo papa in ser. qꝛ signū nati pueri
qui super oēm isrl' esset regnaturus acceperant ⁊ noue
rant ꝑ ꝓphetiā Balaā Nūe. xxiiij. dicentis. Orieť stel
la ex Jacob ⁊ ꝯsurget hō ex isrl': ⁊ ꝑcutiet duces Mo=
ab: ⁊ dominabiť. s. oīm. Isti nēpe vt dt Remigius in ori
ginali: erāt de stirpe Balaā ⁊ obseruabant eius ꝓphe=
tiam: ⁊ sic moꝝ vt viderūt stellā nouā intellexerunt re=
gem natū. Scd̄o q̄qꝫ quia videbant eam miro modo ab
oībus stellis differentem in situ: motu: ⁊ in claritate:
⁊ ipis vie ducatū preceden̄. monstrantē: vt patuit ser.
ij. ar. ij. Et ideo vt dicit Leo papa in ser. intuentiū ani=
mos ita admiratione sui splendoris impleuit vt neq̄q̄
sibi crederent negligendū quod tanto nunciabať indi=
cio. Hec ille.

H
Utꝝ magi cognouerī istū eē pueꝝ quē queritabāt

H Scd̄o adhuc querendū restat. Uñ
isti magi cognouerunt ꝙ iste puer quē inuenerunt in il
la domo in Bethleem cū Maria matre eius esset ille
quem querebant? Ad quod rñdeť ꝙ hoc cognouerunt
per dei reuelationē: vt patuit: ⁊ per angeli admonitio=
nem atqꝫ stelle stationē: quia supra illam domum stetit
stella: ⁊ etiā per illuminationem: quia vt dicit Aug. oñ
dit stella hospitiū: radiabat amplissimo lumine: ⁊ tecta
nati perfudit. Hec ille. Deniqꝫ quia viderūt faciē chri
diuina luce radiātem: atqꝫ faciem btē virginis Marie
tanto splendore fulgentem: vt ſm Orige. etiā Joseph
in eam clare intendere nō posset. Unde oēs simul in=
tellexerūt hunc esse filiū dei de virgine matre natum.
O mirabilis: o venerabilis: o amabilis fides chri per
quā ⁊ in nobis charissimi habitare dignať chr̄s: vt dicit
apl's: vt illuminet ⁊ inflammet.

I
Utꝝ ex syderibus causeť diuersitas moꝝ ⁊ euentuū futuroꝝ

I Qm̄ aūt plurimi
de fato natiuitatis occasionem ex hoc sumūt erroris ꝙ
chr̄o nato mox stella apparuit: ideoqꝫ vnumquenqꝫ ho
minem nasci sub ꝯstitutionibus stellaꝝ putant: vt dicit
Greg. in homel. hod̄. ⁊ cōcor. Aug. in ser. Idcirco dū ⁊
vbi videbiť cōtra tales errores applicari pōt hic ter=
tia questio talis. Utrū ex syderibus causeť diuersitas
morum ⁊ euentuū futuroꝝ in hominibus? Rñr ſm Bo
na. super. ij. dist. xiiij. q. ⁊ ar. vlt. ꝙ mores hoīm ⁊ euen
tus futuroꝝ a syderib⁹ causari potest dici dupl'r. Uno
modo necessario ⁊ sufficienter. Alio modo dispositiue
⁊ ꝯtingenter. Si primo modo dicatur nō tm̄ est falsum
imo est hereticum ⁊ diabolicum figmentum: quia repu
gnat chr̄iane religioni: repugnat ⁊ sensui ⁊ etiā rationi
Nam cum oīa ponit a syderibus necessario euenire:
tollit veritatem fidei ⁊ honestatē moꝝ: quia tollit meri
tum ⁊ per ꝯñs premium ⁊ grām ⁊ per ꝯñs gliam. Hinc
Dam̄. li. ii. dt. Si ex astroꝝ allatione oīa agimus ſm
necessitatē agimus que agimus: quod autē ſm necessi
tatem fit neqꝫ virtus neqꝫ malicia est: ⁊ sic neqꝫ laudib⁹
⁊ coronis neqꝫ vituperationibus ⁊ tormentis existimus
digni. Et si sic: inuenietur ⁊ deus iniustus: his quidē
bona ⁊ premia: illis aūt tribulationes dans. Hec ille.
Unde frustra essent leges ⁊ iura ⁊ oīa consilia ⁊ fru=
stra esset chri vita: doctrina ⁊ mors pia: ꝗ ⁊c̄. Sic etiam
honestas moꝝ tolliť dum culpa peccantis in sydera re
fundiť: ⁊ sic imunes essent peccantes nec reprehensibi
les. Et sic homo ad colēdū sydera duciť: ⁊ iste est finis
huius erroris pessimi quia ad idolatriā perducit: ⁊ in
hoc patet esse commentum diaboli vt faciat se coli. Uñ
xxvj. q. ij. Illud: dicit Aug. ꝙ omnes huiusmodi artes
ex quadam pestifera societate hoīm ⁊ demonum quasi
pacta infidelis amicicie penit⁹ sunt repudiande a chri
stiano. Itē sic dicere repugnat etiā sensui: qꝛ videmus

experientia sensibili in eadem ꝯstellatione cōceptos ⁊ natos diuersificari in moribus: exercitiis: artibus: officiis: ⁊ naturalib⁹ ꝓprietatibus: vt ptz de geminis fratribus Jacob ⁊ Esau: ⁊ aliis pluribus q̄ Greg. in hom̄. adducit. Si dicat̄ ꝙ ꝟtus ꝯstellationis in ictu pūcti est ⁊ mutat̄. Cōtra h̄ idē Bona. in ser. de Epipha. inuehit sic. Dū puer nascit̄ magna mora est. Aut ergo horoscopū eius singulis momentis mutat̄: aut nō. Si mutat̄: sequit̄ ꝙ tot sunt fata q̄t sunt membra nascentia: ḡ si vnū membrū doleat necesse est ꝙ alteꝝ gaudeat q̄ꝛ fatū habet alteꝝ: sed h̄ est falsum. Qꝛ si non mutat̄: ḡ dū vnum membrum vulnerat̄ necesse est vt alteꝝ vulneret̄. Aliter non idē esse fatū ꝓbatur. Itē certū est ꝙ sub eadē ꝯstellatiōe nascit̄ filius regis ⁊ rustici: ⁊ masculus ⁊ femina ⁊ asinus ⁊ bos q̄ nō cōicant in euentibus: ḡ ⁊c̄. Deniq̄ h̄ dicere repugnat etiā rōni: q̄ꝛ ꝑponit sydera hoī: cum hō sit creaturaꝝ corporaliū dignissima ⁊ finis oīm ij. phy̅. ꝓpter quē fecit deus hūc mōm: in cuius signū cessante hoīm generatione cessabit motus celi. Sed finis imponit necessitatē his q̄ sunt ad finē: nō econuerso vt ptz. j. ⁊ ij. phy̅. Ideo Greg. in hom̄. d̄t sic. Absit a fideliū mētibus ꝙ fatū aliq̄d credāt: vitā quippe hoīs solus qui creauit ꝯditor administrat. Non em̄ ꝓpter stellas hō: sed stelle ꝓpter hoīem facte sunt. Hec ille. Sꝫ si scd̄o modo dicat̄ ꝙ mores hoīm variant̄ a sydere: scꝫ dispositiue tm̄ ⁊ ꝯtingenter: sic pōt habere ꝟitatem: q̄ꝛ nec rōni nec fidei repugnat: qm̄ aīa cōplexiōes corpis imitatur: vt in plurib⁹ passionū sequacib⁹ videm⁹. Vn̄ colerici sunt iracundi. Sanguinei leti ⁊ benigni. Melācholici tristes ⁊ liuidi. Phlegmatici pigri. Hec aūt nō necessario. Aīa em̄ dominat̄ suo corpi: maxīe qn̄ est adiuta p grām. Vn̄ etiam Ptolemeus in almagestis d̄t: ꝙ sapiēs vir dominabit̄ astris: q̄ꝛ. s. dominat̄ passionibus. Hec ⁊ plura ibi pulchra d̄t Bona. Qꝛ si adhuc velis scire quantum se astra extendant ad precognoscendū futuros euentus. Dico ſm Tho. ij. ij. q. xcv. ꝯcor. doct. ꝙ vis astroꝝ non extendit̄ ad dupliciū geneꝝ effectus.

Quantū se astra extendūt ad ꝑcognoscendū futuros euentus

Primo quidē nō extendit̄ ad oēs effectus p accidens contingentes siue in rebus humanis siue in rebus naturalibus: q̄ꝛ vt ꝓbat̄. vj. meta. ens p accidēs nō habet causam: vt ꝙ hoīe fodiēte inueniat̄ thesaurus vl' hora ista vxorē ducēti aut itineranti sequat̄ bona fortuna vl' bellāti victoria ⁊ hmōi. Scd̄o non extendit̄ q̄ ad omēs actus liberi arbitrii nisi dispositiue inclinando inq̄ntū imprimūt in corpus humanū sydera: tn̄ ex hoc nulla necessitas libero arbitrio imponit̄. Vn̄ de premissis iudicare futura ex astris est illicita diuinatio: ⁊ sepe demonis opatio se īmiscet vt decipiat in fide: vt ptz. xxvj. q. vlt. Non obseruetis. ⁊ c. nec mirꝫ. Sed siq̄s prenosticat futura ex astris ea q̄ ex eoꝝ causalitate naturalr̄ depēdent: puta siccitates: pluuias: minutiōes facere: hmōi nō sunt illicita. Hec sufficiāt de his p p̄nti. K

Mysterium honoratiōis magorum

¶ Circa tertium principale mysteriū. s. honoratiōis sit p ꝯclōne ꝙ in btīs istis magis claret cūctis chr̄ianis exemplū veri honoris ⁊ cultus diuinitatis. Nimirꝫ cur noluit deus offerri eq̄s regales: armamenta: vasa: purpurā ⁊ similia: atq̄ coronā vel lapides preciosos: nisi vt offerendo hec p censu isto regio significaretur mystice verus cult⁹ deitatis chr̄i ⁊ sacrificiū ex oībus debitis. Primo ex corde debebant ⁊ obtulerūt verā fidem. Rabanus. Adorauerunt credētes in carne ꝟbum: in infantia sapiam: in infirmitate oīpotentiam: in forma hoīs dn̄m maiestatis. Scd̄o ex corpe: humilē non solū genuflexionē sed etiā ꝓstrationē vsq̄ ad terrā: q̄ꝛ d̄t euangelium ꝙ ꝓcidētes ado. ⁊c̄. Tertio ex ore vel voce fiducialem ꝯfessionem ⁊ laudationē: qn̄ corā Herode ⁊ iudeis in Hierl'm ipm̄ confessi sunt veꝝ hoīem mortalem verum regē: ⁊ veꝝ deū dicentes. Vbi est qui natus est quo ad primū: rex iudeoꝝ? quo ad scd̄m. Vidimus em̄ stellam eius ⁊ venimus adorare eū: ecce ipm̄ dn̄m stellarum ⁊ adorandū predicāt: quo ad tertiū: parati mori pro chr̄o ſm Chry̅. dicentē sic. O btī magi qui ante cōspectū crudelissimi regis priusq̄ chr̄m cognoscerent, chr̄i facti sunt ꝯfessores: adhuc non viderant chr̄m ⁊ iā parati erant mori pro chr̄o. Hec ille. Quarto ex re ⁊ opere obtulerūt ei munera: auꝝ: thus: ⁊ myrrhā. Sed querit̄ Vtrū quilibet eoꝝ hec tria simul obtulit: ⁊ quare sola hec obtulerunt? Rn̄r ſm Ly. aliosq̄ simul doc. ꝙ quilibet eoꝝ hec tria obtulit. Et ratio: vt q̄libet eoꝝ muneribus fateat̄ quem adorat auro regem: thure deum: myrrha mortalem: vt Greg. in Hom̄. d̄t. Item non alia voluit deus sed hec offerri: vt ⁊ nos doceamur per hec mystice talia deo offerre debere. Itaq̄ his modis debemus charissimi honorare ⁊ colere exemplo magorum ⁊ censum in dei sacrificiū offerre. s. Ex corde verā fidem: ex corpe humilem subiectionem: ex ore laudē ⁊ ꝯfessionē. Ex ope aūt hec tria. Primo aurum vere dilectionis in obseruatione preceptoꝝ. Joan. xiiij. Si diligitis me mandata mea seruate. Hoc aūt significat̄ per aurum quia auꝝ est preciosissimum habens incorruptibilem splendorem: vt d̄t Diony. ⁊ conseruat sumptū in electuariis a putrefactione vel corruptiōe lepre. Sic vera charitas est preciosissima ⁊ vitat pc̄ti corruptionē ⁊ est īmortalis ⁊ perpetua: quia charitas nunq̄ pōt esse informis: vt volūt doc. super. j. li. di. xvij. Et deīpa. j. Coꝝ. xiij. Charitas nunq̄ excidet. Scd̄o offerre debemus thus deuotiōis. Nam thus est odoriferꝝ restringens fluxū reumatꝫ: ⁊ eius odor gratius sentit̄ in estate q̄ in hyeme: sicut d̄t expositor sup illud Eccī. l. Quasi thus redolēs in diebus estatis: sic deuota oratio odorifera est ⁊ suauis deo ⁊ angelis ⁊ restringit fluxū reumatis. i. tentationis in nobis per sctā desideria: ⁊ gratior est in estate presentis vite q̄ in hyeme: mortis. s. tpe Prouer. x. Qui stetit in estate filius est ꝯfusionis: ⁊ bn̄dictio dn̄i super caput iusti. Vn̄ Ps̄. orabat di. Dirigat̄ dn̄e oratio mea sicut incensum in conspectu tuo. Sic exponit Greg. Tertio debemus offerre myrrhā mortificationis de corpe ⁊ compassionis de aīa. Myrrha em̄ ꝟmes in corpe occidit ⁊ corpus a putrefactione conseruat: vt d̄t glo. in Can̄. ꝓpterea myrrha inungunt̄ mortuoꝝ corpora. Ipa etiā est sapore amara: sic debet esse mortificatio in corpe vt vermes vitioꝝ. s. concupiscentie moriant̄ vel refrenent̄ ⁊ natura ad seruiēdum deo cōseruet̄: ⁊ amara cōpassio ad chr̄i mortem ⁊ passionem sentiat̄. Ro. viij. Si spū facta carnis mortificaue. vi. si tn̄ compatimur vt ⁊ simul cōglorificemur. O ḡ aīa christiana ꝯsidera chr̄m p te passum ⁊ sanguinem p te redimendo patri offerentē: ⁊ aīam p te ponentem. O misera peccatrix anima recognosce te quantū debeas chr̄o deo ⁊ pio redēptori tuo. O sanguine chr̄i iesu lota anima accede cū beatis magis ⁊ offerre stude ipsi aurū dilectionis: thus deuote oratiōis: ⁊ myrrhā mortificationis. Ecce canit ecclesia. Christus apparuit nobis venite adoremus scꝫ predicta munera offerendo vt det nobis christus gratiam ⁊ gloriam Amen.

Quare quilibet magorū obtulit hec tria

Thus

Myrrha

Item hic ante. s. sermonē de sctō Sebastiano stare debet ⁊ scribi sermo de sctis martyribus quinq̄ fratrib⁹ ordinis minorum: quem sermonē vide infra post festum sancti Benedicti scriptum.

De sctō Sebastiano martyre Ser. cū Legēda

Tetēdit arcum suum scꝫ dn̄s: ⁊ posuit me q̄si signū ad sagittā. Thren. iij. A Verba ista dixit ad lr̄am Hieremias lamentando destructionē hierl'm per chaldeos ⁊ interfectionem ppl'i illius ciuitatis. Conuenienter tn̄ potest verba hec dicere b. Sebastian⁹ qui talr̄ martyrio glorioso coronatus est. Fuit em̄ quasi i signū positus ⁊ a perfidis sagittatus pro chr̄o: q̄uis autē hoc fecerit psecutor ad suggestionē diaboli: tn̄ hoc deus ipe permisit ad fidei confirmationem per martyris sanguinem ⁊ mortem atq̄ gl'iam dei: necnon ad coronam consequendam ipsi btō martyri. Idcirco dici potest ille arc⁹ quo sagittatus est ipsius dei: ⁊ ꝙ deus posuit. s. permissiue ipm̄ quasi signum. Vnde merito hec verba accipiuntur ad laudē ⁊ gl'iam istius sancti. s. Sebastiani qui ꝯuenienter potuit dicere. Tetendit arcū suum. s. deus pmissiue: ⁊ posuit me quasi signum ad sagittam. Ex quibus verbis accipimus hec tria mysteria pro sermone ſm ꝙ hec in eis notantur. A

¶ Primum mysterium de modo sue passionis.s.per
arcum ⁊ sagittam.
¶ Secundum de signo exemplificationis:quia dici-
tur positus in signum.
¶ Tertium de premio coronatiõis:quia dicit: me in
quit.s.martyrem coronatũ a chr̃o: ⁊ q̃ ad prima
duo sequitur hoc tertium. B

B
Multiplex
arcꝰ ⁊ sagitta

¶ Circa primũ:ex quo b.Sebastianus extitit per ar-
cum ⁊ sagittã martyrizatus.Idcirco ꝓ nr̃a edificatiõe
hanc conclõnẽ accipiamꝰ.s.ꝙ multiplex arcus ⁊ sagit-
ta describit̃ in sacra scriptura vt obseruet oĩs aĩa chri-
stiana.Declaratur q̃ scriptura teste habet arcũ diabo
lus:habet ⁊ hõ malꝰ:habet etiã hõ bonus: habet ⁊ de-
us.Primo inq̃ arcũ ⁊ sagittas habet diabolus qui va
rio modo habet aĩas vulnerare ꝑ pctã ⁊ occidere pro
pter qd̃ de eo Ioan.viij.saluator dñs iesus dt.Ille ho
micida erat ab initio ⁊ in veritate non stetit.De ista sa
gittatione dt ps̃.quasi docendo remediũ vt ꝯfidamus
in dei adiutorio: loquẽs sic.Qui habitat in adiu.al.in
ꝓtec.dei celi com.Et infra.Scuto circũ.ver.eiꝰ: nõ ti.
a tim.noc.A sagitta vo.in die:a ne.ꝑambu.in te.ab in

Quadrupli
ces sagitte
diaboli

cur.⁊ de.me.Ubi distinguunt̃ quadruplices sagitte de
monis.Dicit em̃ Ly.ꝙ Rabbi Salomon ꝓbabilr̃ dixe
rit quibusdam demonibus potestatẽ ꝑmissam a deo no
cendi magis in tenebris q̃ in die: q̇busdã econuerso.s.
nocẽdi magis in clara die vel meridie ₛm Petrũ aure.
li.ij.cõpen.ꝑ noctem aduersitas: ꝑ diẽ ꝓsperitas desi-
gnatur:eoꝙ diabolꝰ aliq̃n deterret ⁊ frangit aduersis
aliq̃n aũt allicit ꝓsperis:sicut diuitiis: deliciis: ⁊ hono
ribus ⁊ hmõi.Uñ timor nocturnus ꝑsecutionẽ ₛcat ma
nifeste timorosam.Negociũ aũt ꝑambulãs in tenebris
ꝑsecutionem occultã.Itẽ sagitta volans in die ꝓsperi
tates spũales:de quibꝰ in corde quis gloriat̃ vel q̃nq̃
sub specie virtutis ad pctm̃ ducit̃.Demoniũ aũt meri-
dianũ põpas seculi:voluptates ⁊ hmõi:aperte attracti
uas.Sz heu q̃ cadẽt a latere chr̃i mille:⁊ decẽmil ⁊c̃.
Ue illis q̃ oculis suis cõsiderabit.s.chr̃s: ⁊ retributio-
nem pctõꝝ videbit. C Secundo habet arcum ⁊ sa

C
Sagitta ma
li hominis

gittas homo malus.De his ps̃.Intenderũt arcũ rem
amarã vt sagittent in occultis ĩmaculatum.Quibꝰ no-
tatur q̃ pctõr de arcu suo emittit sepe sagittã amaram
scz detractionis qua vulnerat famã:ideo dr:rẽ amarã:
⁊ tandem subdit̃.Subito sagittabunt eũ: firmauerũt si
bi sermonẽ nequam. Hec dr amara:q̃ vt dt Berñ.tri
ceps lancea est detractoris lingua q̃ vno ictu tres con
fodit.s.dicentẽ:audientẽ:⁊ eũ in fama de quo detrahit̃
O venenata ⁊ amarissima sagitta tres penetrãs.Itẽ
pctõr sepe emittit sagittam dolosam.Ideo subdit:vt sa
gittent in occultis.s.per fraudulenta ⁊ deceptoria ver
ba vt damnificent ĩ substãtia.Ps̃.Intenderunt arcum
suum vt decipiant pauperem ⁊ inopem ⁊ trucident re
ctos corde.Deniq̃ peccator sepe emittit sagittam non
tm̃mõ amarã detractionis vel dolosam deceptiõis:sed
etiã iniquã ꝑsecutionis:oppressionis: ⁊ interfectiõis in
nocentum.Unde subdit̃:Immaculatũ.Tales sagittas
sustinuit b.Sebastianus ab iniquis.Sed o hõ dic mihi
vnde est ꝙ leges ciuiles solent ₛm cõe plebiscitum gra
uius punire eũ qui contra aliquem iacit sagittam: nec
tñ ip̃m percutere vel contingere potest:q̃ eũ qui ꝑcus-
sit sagitta:sed non ad mortem: nisi q̃ sola intentio sagit
tandi sufficit ad homicidii iudiciũ: etiã si effectus nõ se
quat̃ in re.Sic spũalr̃ qui aliũ sagittat lingua detracti
onis aut oblocutionis fraudulente ⁊ ire: inuidieq̃: ac
cuiusuis praue voluntatis: reus habet̃ homicidii corã
deo:etiam si effectus non est subsecutus: puta q̃ nõ po
tuit ip̃m infamare:q̃ non crediderunt alii verbis eius:
aut nõ potuit eũ decipere vel occidere: licz voluntatẽ
habuerit.Uñ.j.Ioan.iij.Qui nõ diligit manet in mor
te ⁊ homicida est.Et scitis q̃ om̃is homicida nõ habet
vitam eternã.Hec ille.Nimirꝫ: q̃ mala voluntas ꝓ fa
cto reputat̃.xxij.q.v.per totũ. D Tertio hõ bonus

D
Bonꝰ hõ ha
bet sagittam
spiritualem

habet arcũ ⁊ sagittas spũales: q̃s quidẽ q̇libet fidelis
habere debet.Et iste sagitte sunt tres. Prima sagitta
confessionis quã cõtra diabolũ iacit. De qua in figura
iiij.Reg.xiiij.dixit Heliseus.Aperi fenestrã orientalẽ
⁊ iace sagittam.Sequit̃.Sagitta salutis dñi ꝯtra Sy
riam.Ista fenestra figurat os aperiendum in confessio
ne:⁊ tũc ꝯtra syriam qd̃ interpretat̃ sublimis.i.cõtra su
perbũ diabolum sagitta iacit̃ vere confessiõis. Ibidẽ
aũt subdit̃.Percuties inquit syriã tribus vicibꝰ: q̃ q̃n
quis corde conteritur ⁊ ore ꝯfitetur ⁊ satisfacit ope: is
diabolum tribus vicibus vulnerat.Ad id est Prouer.
xix.Sagitta infixa femori canis:sic verbũ in corde stul
ti:quia sicut canis non quiescere põt donec sagittã in-
fixam suo femori extrahat: sic ip̃e diabolus qui stultus
dictus est:q̃ ignem dãnationis in inferno semꝑ aggre
gat sibiipsi vsq̃ ad diẽ iudicii in animaꝝ deceptiõibus
reputat sibi infixum in corde verbum vere cõfessionis
facte:nec quiescere põt donec confitentẽ aut retrahat
aut aliter impediat:aut recidiuare faciat ⁊c̃. Scd̃a sa
gitta verbi diuini. De quibus ps̃. Sagitte tue infixe
sunt mihi:⁊ confirmasti suꝑ me manũ tuã. Sagitte tue
.i.pene cõminate ⁊ annunciate a te peccatoribꝰ in scri-
ptura.Infixe sunt cordi vt timeã. Tertia sagitta ora
tionis quã dirigere debet ad deũ. Nam Amb.xxiij.q.
viij.c.j.dt.ꝙ lachryme ⁊ orõnes sunt arma spũalia.Ta
libus em̃ vulnerat̃ deus ⁊ ligatur ⁊ deuincit̃ vt faciat
quod petitur.Unde dicit anime.Cant.iiij.Uulnerasti
cor meum soror mea sponsa. Hinc Berñ.exclamat di.
O felix lachryma siue orõ lachrymosa:tuũ est regnum
tua est potentia: tu ante conspectũ oĩpotentis intrare
non vereris:nec discedis donec ab altissimo aspiciaris
tu vincis inuincibilem ⁊ ligas oĩpotentem. O ḡ charis
sime disce ⁊ conare habere ista arma. E Quarto

E
Deus habet
triplicem ar
cum

ip̃e deus habet arcum ⁊ sagittas.s.cõminationis:tribu
lationis:⁊ dãnationis.Uñ Ps̃.Dedisti metuentibus te
significationẽ vt fugiant a facie arcus.Nimirꝫ deus de
dit metuentibus ip̃m arcum significatiuũ.Primo q̇dem
cõminationis in primis parentibus quibus dixit: ꝙ scz
morte mori deberent si preceptũ transgrederentur.Et
qm̃ sic factum est:ecce nos om̃es miserias huius vite ⁊
mortem sustinere debemus vt significet̃ pena inobedi-
entie debita.Uñ zach.xiij.Adam exemplũ meum mihi
ab adolescentia mea. Scd̃o dedit arcũ significatiuũ.s.
tribulationis presentis.Et tertio significatiuũ damna-
tionis.Per has tribulatiões em̃ significat̃ ꝙ si scti etiã
viri sic premunt̃ in hoc mundo tribulationibus ⁊ acer-
bissimis penalitatibus: vt inter ceteros ptz de btõ Se
bastiano. Quantũ ḡ tribulabunt̃ reprobi qui sunt dei
inimici.Nam circa hoc duplex habet̃ in scriptura argu
mentũ precipuũ.Primũ est saluatorꝫ dicẽtis Lu.xxiij.
Si in viridi hec faciunt:in arido q̇d fiet? Scd̃m.j.Pet.
iiij.Si iustus quidem vix saluabit̃.s. q̃ per multas tri
bulatiões oportet nos intra.in reg.dei.Act.xiiij.sequi
tur.Impius ⁊ peccator vbi parebunt.Nam si deus iu-
stus tantum punit in presenti illos in quibus bñdicit̃ ⁊
laudat̃: quantũ ḡ puniet illos in q̇bus blasphemat̃: te-
net ꝯñia ꝑ regulã topicam. Si cui minus videt̃ inesse
inest: ⁊ ei cui magis. De his sagittis reproboꝝ scribit̃
Deut.xxxij.dicente dño. Congregabo ait suꝑ eos ma
la.s.penaꝝ ⁊ cõplebo sagittas meas in eis: consument̃
fame ⁊ deuorabunt eos aues morsu amarissimo: dẽtes
bestiaꝝ ĩmittam ⁊c̃.atq̃ serpentũ. F Ecce ḡ charis

F
Quõ iris sit
signum fede
ris

simi videmus qm̃ deus bonus dedit hoĩbus arcũ signi-
ficatiuũ vt metuãt ⁊ fugiãt a facie arcus.i. iusticie dei
⁊ dãnatiõis vt liberent̃ dilecti.i.electi dei. Nã cũ pro
pctis totum md̃m diluuio deleuisset: posuit deus arcũ
in nubibus ꝓ signo di.Geñ.ix.Arcũ meũ ponã in nubi-
bus ⁊ erit signum federis inter me ⁊ inter terrã: ⁊ non
erũt vltra aque diluuii ad delendã vniuersam carnem
In quo magnũ dei beneficiũ erga hoĩes significat̃.Li
cet em̃ iam ante assecurauerat deꝰ Noe de diluuio am
plius nõ futuro per ỽbum Geñ.viij.di.Nequaq̃ vltra
maledicam terre ꝓpter hoĩes. Sensus em̃ ⁊ cogitatio
humani cor.ꝓna sunt ad ma.⁊ ab ado. Tamen ampliꝰ
assecurauit ꝑ sensibile signum vicz per apparitionem
iridis temporibꝰ pluuiosis.Sed querit̃ circa hoc: quõ
iris sit signum federis: cũ ꝓcedat ex causa naturali: vt
dt phs lib.iij.mete.Q̃n em̃ est nubes rorida opposita
soli: retro nubem roridam existente nube densa: tũc in

nube apparet iris per receptionē radioꝝ in rotatione ⁊ terminationē in densitate nubis. Sic in speculo debꝫ esse perspicuitas vitri ⁊ densitas plumbi terminans vt appareat imago. Nunqd ğ ante diluuium aliqñ non fuit talis cā naturalis vt appareret iris in nube ⁊c. Rñr ſm Ly. ꝙ licꝫ etiā ante diluuium fuerit apparens iris aliqñ: vtpote res naturalis: tñ tūc nō fuit in signū hmōi sed post diluuiū ordinauit denuo deus ꝙ apparitio iridis decetero esset signum federis illius hoībus de diluuio aque amplius non futuro generaliter. Sicut aliquando contingit in humanis ꝙ lapis magnus qui diu antea stetit ī aliquo loco īmobilis: denuo statuat̄ in signum alicuius distinctionis: vtpote hereditatū vel regnoꝝ seu metaꝝ ⁊c. Hec Lyra. Sed q̄re de⁹ dedit tale signum. s. arcus ⁊ non aliquod aliud? Rñr ſm doc. ꝙ ꝓ signo diuine miserationis peccatoribus penitentib⁹ in presenti vita. Declarat̄. quia videmus ꝙ iste arcus est sine chorda: sine apposita sagitta: ⁊ ꝟsus nos tenēs cornua. Sic dei ira in presenti non extendit̄ chorda seueritatis: sed remissa est dulcore pietatis adeo ꝙ quacunqꝫ hora ingemuerit hō: amplius nō reminiscet̄ oim iniquitatū Ezech. xviij. Et patiēter expectat nos dñs vt misereat̄ Esa. xxx. Itē ira dei ī pñti nō hꝫ sagittas appositas: quia illas seruauit in futuꝝ post mortem inferendas. s. penas eternas. Pene aūt transitorie quas hic infert nō reputari debēt sagitte: quia modice sunt respectu penaꝝ eternaꝝ in inferno. Quod aūt modicū est ꝓ nihilo reputat̄. ij. Phys. exemplū de gutta respectu maris. Deniqꝫ arcus celestis tensus videt̄: quia dicente ps̄. Nisi ꝯuer. fu. gla. su. vibra. ar. suū te. Verūtñ versus nos tenet vtraqꝫ cornua sua: ad seruandū ꝙ de⁹ quantumcūqꝫ in p̄senti cōtra nos irascat̄: vtraqꝫ cornua scꝫ misericordiā ⁊ grām parat⁹ est nobis infundere penitentibus. Abac. iij. Cum iratus fueris: miseircordie recordaberis. O ğ hō ptimesce iram dei ex isto signo: disce fugere a facie arcus. s. eterne dānationis. O miser quid dormitas in pctis? cur non euigilas tantis minis? age pniam alias ecce testis damnationis iuste: ⁊ signum tibi est demonis casus: celestis arcus: ⁊ martyrum in presenti cruciatus

S

(Margin: Quare de⁹ dedit signū arcus)

S — Sctūs Sebastian⁹ quadrupliciter ꝓponit̄ ī exemplum nobis

¶ Circa scd̄m principale de exemplari signo quo positus est b. Sebastianus fidelibus iuxta thema accipiamus ꝓ ꝯclone ꝙ b. Sebastianus merito ex noie intermus ꝓ ꝯclone ... (quasi pretādo a militari basto qd̄ est sella denominat̄ (quasi sequens btītudinem) chrīano ꝓ militie signo ꝓponat̄. Notandum aūt ꝓ declaratiōe ꝙ b. Sebastianus q̄druplicìter ꝓponitur in exemplū omī christiano.

¶ Primo q̄dem in exēplum salutis ꝯsequende

¶ Scd̄o in exēplum prudentie ⁊ doctrine

¶ Tertio in exemplū patientie perfecte

¶ Quarto in exēplum pseuerantie firme

¶ Primo dixi in exemplum salutis ꝯsequende: qꝛ sctā ordinante eccl̄ia ipsius b. Sebastiani martyrium statutum est a spūsancto simul coli (vno scꝫ die) cum martyrio b. Fabiani pape. ¶ Legenda De quo legitur ꝙ. s. erat Fabianus ciuis romanus. Et cū papa defuncto: ꝓ alio eligendo ppl's conuenisset: aduenit inter alios ⁊ ip̄e: ⁊ ecce colūba candida descendit sup caput eius. Qd̄ cum oēs mirarent̄: ab eis in papā eligit̄. Is tante fuit deuotiōis ad martyres chrī vt ordinaret diaconos ⁊ subdiaconos p omes regiones qui oīm gesta martyrum colligerent. Tante etiā fuit zelator iusticie vt (sicut ait Haymo) imꝑatori Philippo tali ⁊ tanto pn̄cipi volenti interesse sacris mysteriis pasce: non ꝑmisit donec pctā sua confiteret̄ ⁊ inter penitentes staret. Tandem pontificatus sui anno. xiiij. iussu Decii decollatus martyrio coronatus est circa annū dñi. ccliij. Voluit autē ecclesia b. Fabiani pape ⁊ Sebastiani militis passionū celebritates pulchre coniungi: q̄uis Sebastianus passus sit sub Diocletiano ⁊ Maximiano imperatoribus qui ceperunt anno dñi. cclxxxvij. Sed quare hoc? Respōdetur ꝙ precipue vt ondatur ꝙ ad gl'iam celestem perueniunt non solum deuoti clerici: sed etiā fideles laici ⁊ milites: ⁊ ꝙ beatitudinem assequunt̄ homines non solum contemplando sed etiā militando per laborem opatiōis. Unde. xxiij. q. j. per totum: habetur ꝙ militia secularis non culpat̄: sed abusus in oppressione pauperꝫ vl' innocentū ⁊ iniusto bello. Quē abusum cauit b. Sebastianus: ğ est exemplū consequende salutis etiam laicis.

(Margin: Legenda)

H Scd̄o in exemplum prudentie ⁊ doctrīe quia cū esset genere Narboneñ. ⁊ ciuis Mediolaneñ. imꝑatorib⁹ Diocletiano ⁊ Maximiano adeo charus vt semper eoꝝ cōspectui astaret ⁊ principatū prime cohortꝭ haberet: ipse militarē chlamydē ob hoc tm̄modo ferebat vt chrīanoꝝ animos in tormentis deficientes confortaret: Ecce prudentia in chr̄o. Erat inquit vir totius prudentie: in sermone verax: in vniuersa moꝝ honestate preclarus vt ab omibus venerarent̄ ⁊ amaret̄. Dum aūt sancti Marcellinus ⁊ Marcus gemini fratres ꝓ fide chrī tenti: decollari deberent: aduenerunt eoꝝ parētes vt ip̄os a proposito martyrii reuocarent. Aduenit mater solutis crinibus: scissis vestib⁹ ⁊ ostendit vbera dicens. O predulces filii vt q̄d ad mortem vltro tenditis? heu me miseram: amitto filios meos vno die ⁊c. Pater etiā senex seruoꝝ manibus adductus: dicere cepit aspersus cinere caput. O filii mei baculū senectutis nostre: cur sic mortem diligitis ⁊ sponte perire vultis? deficiant oculi mei plorando ne videam filios meos gladio cedi. Aduenerūt ⁊ cōiuges proprios filios offerentes aspectibus atqꝫ eiulando clamantes. Heu ferrea pectora quia parentes despicitis: vxores abiicitis: filios abdicatis: ⁊ vos spōte carnificibus exhibetis: quibus nos ⁊ hos vestros natos dimittitis? Inter hec ceperunt viroꝝ corda mollescere. Tūc Sebastianus qui aderat erūpens in mediū cōfortañ. eos di. O milites chrī nolite p misera blandimenta coronā deponere sempiternā: ⁊ ibi inter cetera docuit tria vtilia documenta. Primū circa appetitū celestium. Nam parentibus eoꝝ di. Nolite timere non seperabuntur a vobis nec pereunt: sed vadunt ad sydereas mansiōes vobis parare locum ⁊c. Scd̄m circa contemptum temporalium di. Nam ab initio hec vita in se sperantes fefellit vt omnibus probetur esse mentita: vita hec iubet facinora: suadet iniusta: admonet furem. i. mortē vt rapiat: hec persecutio quam hic patimur hodie est: cras euanescit: dolor aūt eternus augmentatur vt exurat: ⁊ ⁊ plura talia. Tertium circa tolerantiā aduersoꝝ. In amore ğ martyrii nostros inquit suscitemus affectus. ibi em̄ diabolus vincit̄ ⁊c. Igitur dū hec Sebastianus ex ore proferret: subito splendore de celo descendente illuminatus est per horam fere vnam: ⁊ pallio candidissimo amictus: ac ab angelis clarissimis septem circūdatus. Iuuenis etiam apparuit circa ip̄m dans ei pacem ⁊ di. Tu semper mecū eris. Tunc zoe vxor Nicostrati in cuius domo hec agebātur que loquelā amiserat: pedibus eius prouoluta: veniā nutibus postulabat. Percontatus Sebastianus cū didicisset illam ob infirmitatem prolixam loquelā amisisse ait. Si ego chrī seruus sum: ⁊ si vera sunt omia que hec mulier ex ore meo audiuit: aperiat os ei⁹ dñs. Ad hāc vocē mulier exclamauit di. Benedictus sermo oris tui: ⁊ bñdicti qui verbis tuis credunt: vidi em̄ angelū librū tenentē ante te vbi omia que tu dixisti scripta erant. Vir ergo eius hec audiens prouolutus veniam postulauit: ⁊ absoluens martyres rogabat vt libere abirent. Qui dixermnt nullatenus deserturos se victoriā quā cepissent: vnde prefatorum sanctoꝝ patrem noie Tranquillinū ⁊ matrē cum multis per Policarpū prebyterū baptizari fecit. Qui tādem gloriosis martyriis ꝯsummauerunt: de quibus pertranseo.

(Margin: H — In exēplum prudentie)

(Margin: Sebastian⁹ confortauit marcellianū ⁊ marcum)

I Deniqꝫ Sebastianus docuit perfectā fidē in chr̄m: qꝛ interea dū prefect⁹ vrbis rome grauissimo morbo laborans rogasset Sebastianū vt sanitatem reciperet: rñdit Sebastianus ꝙ prius idola abnegaret ⁊ ꝯfringēdi sibi ptātem daret: qꝛ vos inq̄t timidi deos vr̄os ꝯfringere timetis: mihi ğ date ꝯterendos. Quod cū effectu ꝑfecisset: Cromatius p̄fectus nullam sanitatē recepit. Cui sebastianus. Cū sanitatē recipere debuisti nec recepisti: certū est ꝙ aut īfidelitatē nondum plene abiecisti mente: aut idola reseruasti. At ille indicauit se habere thalamū in q̊ erat omis disciplina

(Margin: I — Legenda)

stellaꝝ ꝓ quo plus q̄ꝫ ducenta pondera auri expende=
rat ⁊ per que futura om̄ia preuidebat. Cūq̄ꝫ Sebastia
nus diceret ꝙ ⁊ illud ꝯfringi deberet. Filius prefecti
Tiburtius di. Si destructo hoc p̄cioso ope pater me⁹
sanitatē non receperit:ambo.s. Sebastianus ⁊ etiā Po
licarpus viui ꝯcremenť. Cui Sebastianus. Sic fiat vt
locutus es. Quo cōfracto angelus apparuit prefecto
⁊ sibi sanitatem a dn̄o iesu redditā nunciauit. Sicq̄ꝫ p̄fe
ctus ⁊ eius filius ⁊ mille quadringēti de eius familia
baptizati sunt. Ex q̊ ptꝫ ꝙ ad salutē non sufficit aliqua
tm̄modo credere:sed om̄es fidei articulos ꝑfecte tene
re ⁊ nullo pctō mortali vel nulla superstitione inquina
tum manere. K Tertio datus est sebastian⁹ in ex=
emplū patientie:q᷑ patienter nōn semel:sed bis mortis
penā pertulit. Nā vt legiť dū premissis pactis Fabia=
nus q̊dem prefect⁹ suggessisset imꝑatori Diocletiano
de ipso Sebastiano:imꝑator aduocato eo dixit. Ego te
inter primos in palatio meo semꝑ habui:⁊ tu contra sa
lutē meā ⁊ deoꝝ iniuriā hactenus latuisti. Cui Seba
stian⁹. Pro salute tua chr̄m semꝑ colui:⁊ ꝓ statu roma
ni impii deum q̊ in celis est semꝑ adoraui. Tūc Diocle
tianus iussit eū ligari in medium campū ⁊ a militib⁹ sa
gittari: q̊ ita eū sagittis impleuerūt vt quasi ericius vi
deretur:⁊ mortuū extimantes abierūt. Ecce exēplum
patientie:q᷑ vt canit eccl̄ia. Non murmur resonat: non
querimonia sed cor.t.m.b.cō.⁊c̄. Quarto in exēplum
perseuerantie firme. Nam postea dei gr̄a resuscitatus
⁊ intra paucos dies plene liberatus imꝑatori iterꝫ oc=
currit di. Ad hoc me dn̄s resuscitare dignat⁹ est vt re=
darguam vos de malis q̄ chr̄i famulis irrogatis. Tūc
imꝑator tādiu eū fustigari iussit donec spiritū exhala=
ret:quem feliciter christo tradidit. L

K In exēplum patientie

L Utrꝫ btūs sebastian⁹ bis martyrizat⁹ duplici aureola coronat⁹

¶ Circa tertiū principale de premio coronationis qō
occurrit vtrꝫ b. Sebastian⁹ bis martyrizatus sit dupli
ci aureola martyrii in celo coronat⁹. Rō:q᷑ dixit se re=
suscitatū a dn̄o:⁊ ꝑ ꝯn̄s bis est occisus:vt patuit. Ad id
rn̄det Anto.flo.in.iij.pte sum.ti.xxiij.ſm Pet. de pal.
di.ꝙ si martyr suscitetur ⁊ iterꝫ martyrizetur:certū est inq̊t
ꝙ duplicatā aureolā cōsequetur. Et h̊ vel numeraliter vel
virtualiter:⁊ sic b. Sebastianus(inquit) per duos mor
tes videtur habere duas aureolas. Hec ille. Nec ob=
stat ꝙ cū vnius mortꝫ debitor fuerit duplicē penam ex
oluit: quia speciāli priuilegio dei ordinatiōe hoc cessit
ad gl̄iam. Aug. Negociator iste btūs dedit min⁹ vt acci
peret amplius ⁊ emit cōmercio sanguinis regnū salutꝫ
Facta est ei breuis passio perpetua btitudo. Hec ille.
Deniq̄ꝫ dicente Amb. in prefati. bti martyris Sebastia
ni venerabil' sanguis effusus simul ⁊ dei mirabilia ma=
nifestatꝫ nostre infirmitati apud deum auxiliū prestat
Hec Amb. Ad id est vulgatum dictū ꝙ intercessio bti
Sebastiani super om̄ia valeat cōtra pestilentiā. Nam
⁊ legiť in gestꝫ lōgobardoꝝ vt dt legēda ꝙ cū italia to
ta mapia peste grassareť vt vn⁹ vix aliū sepelire suffice
ret diuinit⁹ est reuelatū ꝙ nequaq̄ꝫ cessaret donec btō
Sebastiano altare ꝯstrueretur Papie: q̊ facto: reliquiis
ei⁹ allatis ⁊ deuote adoratis:cessauit pestis. Rogem⁹
ergo chr̄m vt eius meritis det gratiam ⁊c̄.

De sancta Agnete Sermo cum Legenda

A

GAudeamus gloriam deo qm̄ venerūt nuptie agni. Apoc̄.xix. A Qua
les ⁊ q̄ꝫ iocūdissime sint celestes nuptie quan
do anima btā coniungiť deo eternaliter ꝑ amorē quis
sufficiat enarrare vel corde pensare:cū scriptū sit Esa.
lxiiij. Et.j. Cor.ij. Oculus nō vidit nec auris audiuit
nec in cor hoīs ascendit que preꝑauit deus diligentib⁹
se. Nam ⁊ videmus in his tꝑalibus nuptiis ꝙ tūc dum
quis facit sibi vel filio suo nuptias facit magnū ꝯuiuiū
⁊ quicq̊d pōt ad honorē pertinēs: vt ptꝫ Hester.ij. Cū
rex Asuerus ꝓ coniunctiōe Hester regine iussit prepa
rari ꝯuiuiū magnificentissimū. Si ğ sic facit hō mortal':
putas q̊d facit de⁹ ip̄e rex regū īmortalis dū traducit
aīas btās ad eternas nuptias celestes. Sed qm̄ beata
Agnes ꝟgo gloriabať ꝑmaxie de h̊ ꝙ esset sponsa chr̄i
ꝑ fidē.i. ꝟginitatē. In q̊ oībus chr̄ianis in exēplū ꝓpo
niť vt sciamus ⁊ nos cōgaudere q᷑ sum⁹ in aīa despōsa
ti a chr̄o:iuxta illud.ij. Cor.xj. Despōdi vos vni viro
virginē castā exhibere chr̄o. Idcirco inuitamur ab an
gelis ⁊btis vt dem⁹ gl̄iam deo:q᷑ venerūt nuptie agni
.i.chr̄i:sic̄ sonāt ꝟba p̄missa. In q̊b⁹ ꝟbis ad honorē san
cte agnetꝫ acceptꝫ tria mysteria notabim⁹ ꝑ ſmone.

¶ Primū dr̄ desponsatiōis:h̊ ibi:venerūt nup.

¶ Scd̄m dr̄ consecrationis: quia nuptie agni: chri=
sto ergo consecrate

¶ Tertiū dr̄ p̄dotatiōis qd̄ sequiť ad premissa chri=
stus em̄ dotat sponsas suas B

B Maria gl̄ia aīe fidel' christo desponsata

¶ Circa primū de desponsatiōe hāc ꝯclonem accipia
mus ꝙ ꝑmaxima est chr̄iani gl̄ia vt fidelis aīa sic̄ ⁊ btā
Agneta dicatur vere chr̄o desponsata. Hoc aūt osten=
ditur per plures similitudines vel rationes ſm Fran.
may. sermone de eadem

¶ Prima dr̄ sequestrationis

¶ Secunda dignificationis

¶ Tertia nuncupationis

Prio similitudine seq̄strationis

Prima ratio vel similitudo dr̄ sequestratiōis: q᷑ qn̄cunq̄ꝫ
aliquod matrimoniū contrahiť tūc puella a ꝓpriis pa
rentibus sequestrať adeo vt desinat esse in potestate
patris ⁊ incipiat esse ī potestate viri:vt docet sacra scri
ptura Nume.xxx. vbi dr̄:ꝙ q̄ꝫdiu est puella in domo pa
terna:eius votū est in potestate pr̄is. Si aūt nupta fue
rit votum eius non in potestate patris est:sed viri. Sic
anima chr̄iana ꝑ votum in baptismo factū teneť obliga
ta christo dn̄o ⁊ desinit esse in potestate diaboli in qua
nata fuit filia ire dicēte apl̄o. Eph.ij. Eramus natura
filii ire. Hic ğ queriť. Quid si puella existēs in domo
paterna vouit castitatē vel religiōis ingressum? Rn̄r
ſm doc. precipue frēm ange. de claua: ꝙ om̄is puer vl'
puella ante annos pubertatis non potest facere votū
castitatis vel religionis etiam de consensu pr̄is vel tu=
toris. Et rō ſm Tho.ij.ij.q.lxxxviij. est duplex: quare
tales vouere nō possunt. Prima:q᷑ vt in pluribus pati
untur rōnis defectum: hoc tm̄ cōtingit in aliquibus ac=
celerari. Scd̄a q᷑ sunt in ptāte parentū: ⁊ ideo eoꝝ vo
ta nō habent effectū. Unde si talis impubes facit votū:
nō teneť etiā post pubertatē implere qualitercunq̄ꝫ in=
tenderit cū fecit:vt extra de reg.ca. Ad nr̄am. Requi=
ritur em̄ pubertas cōpleta. Diciť aūt impubes mascu=
lus donec cōpleuerit.xiiij.annū: femina aūt.xij. extra
de despon.ipu.c. Ex lr̄is. His em̄ annis trāsactis dicū
tur anni discretiōis q̊ ad premissa. Ueruntm̄ q̊ ad cōfes=
sionē anni discretionis dicunť a septēnio supra vt ptꝫ ꝑ
glo.c. Oīs. de pe.⁊ re. Unde dato ꝙ impubes habeat
vsum rōnis ⁊ voueat castitatē vel ingressum religiōis:
non teneť:precipue si ꝑ pr̄em vel tutorē irriteť. Si aūt
non irritať. Tho. dt ꝙ obligať quantum est ex se. Sed
cōtra ip̄m est text.c.fi. de reg.li.vj. vbi hr̄ ꝙ ille q̊ fecit
ꝓfessionē an̄.xiiij.annū libere pōt redire ad seculū: qd̄
nō esset si aliq̄liter teneretur. Alia aūt vota tales facere
possunt si sunt dolicapaces ⁊ sane mentis.c.ij. de voto.
Ueruntm̄ ⁊ ista pn̄t tutores irritare. Sꝫ postq̄ꝫ puer vl'
puella peruenit ad annos pubertatꝫ:sue ptātis est q̄n=
tū ad ea q̄ ꝑtinent ad suā ꝑsonā: puta ꝙ ꝑ votū se obli=
get religiōi vel castitati ſm Tho. vbi s̄. Et sic ptꝫ. C

Questio puella exn̄s in domo paterna vouit castitatem obligetur

C Rōne dignificationis

Scd̄a rō vel similitudo dignificationis: q᷑ qn̄cunq̄ꝫ matri
moniū ꝯtrahiť:tunc puellla a ꝓpria nobilitate ad alie
nam dignitatē assumiť. Sicut em̄ si filia regꝫ nubat ple
beio. priuať nobilitate regia:ꝓpterea Leui.xxij. habe
tur ꝙ filia sacerdotis nupta cuiq̄ꝫ de ppl̄o non debebat
vesci sanctificatione. Ita si filia ignobilis vel militꝫ nu
bat regi assumitur ad regiam dignitatē: vt ptꝫ de He=
ster que de humilibus parentibus nata: dum Asuero
est copulata facta est regina. Sic aīa christiana cū sit
creata tanq̄ꝫ filia dilecta ad imaginem nobilissimi regꝫ
.s. dei:si nubat.s. consentiendo per peccatum diabolo
ignobilissimo ꝑdit ius sue nobilitatꝫ: ⁊ indigna est sctifi
catiōe imo digna dānatione. Si aūt nubat chr̄o regi ꝑ
amorē reginali dignitate fulgebit:iuxta illud ps̄. Asti=
tit regina.i.aīa: a dextris in vestitu deaurato.i. glorie
circundata varietate gratie ⁊ virtutis. Un̄ Hiero. suꝑ
Ezech. Homo cum vxorem accipit:de ꝟgine facit non

ꝟginem. deus autē etiā meretricibus copulatus. s. per fidem ꝛ amorem eas mutat in ꝟgines: ꝛ sic reginas facit celestes. At per contrariū diabolus sibi copulatas facit meretrices. quia peius est meretricari mente q̄ȝ carne. D

D

Tertio similitudine nūcupationis.

Tertia ratio vel similitudo nūcupatiōis. qꝛ qñ mřimoniū ꝯtrahiť puella a viri cognomie nuncupať: ꝛ socia hereditatis illius efficitur. Sic in ꝓposito Bern̄. sup Canti. ser. xv. Chřianus ꝑticeps nois ꝛ hereditatis est. Si sum qđ dicor: heres sum dei: ꝛ coheres chři. Ad ꝓpositū. Sic fuit in btā agneta ꝑ oīa similitudo. Prio seq̄strationis: vt tota foret sub ptāte chři ꝛ eius obediētia. Scđo dignificatiōis per ꝟginitatis votū. Nam virginitas vt dicit Cypria. est soror angeloꝝ: regina ꝟtutum: ꝛ possessio oīm bonorū. Et quia est donum diuinū: iuxta illud Sap̄. viij. Non possum esse cōtinens nisi deꝰ dederit. ergo adeo dignificauit eam et om̄es virgines sctās: vt sint regine ꝛ dignissime sponse chři. Tertio deniqȝ fuit in ea similitudo nūcupationis. quia sponsus eius chřus dictus est agnus. Joan. j. Ecce agnus dei. Jdeo ista ꝟgo eius spōsa decenť dicta est Agnes. Nam sicut dicit Grego. in ser. Agnes latine ꝟcat agnam: grece ꝟo castā ꝛ piam. Hec autē fuit agna per inocentiā: casta ꝑ pudiciciā: pia per fidem verā ad deū: ꝛ miscđiam ad ꝓximū. Unde de ea dicit Ambro. ꝯscribeñ. eius passionē đt sic. Om̄es gratulemur in dño: ꝛ ad edificationē qualiter passa sit Agnes btīssima ad memoriā reuocemus. Tertiodecimo etatis sue anno mortē ꝑdidit: ꝛ vitā inuenit. quia solū vite dilexit autorē. Jnfantia q̄dem cōputabať in annis: sed erat senectus mētis imensa: pulchra facie: sed pulchrior fide. O ergo aīa chřiana recognosce in hac ꝟgine sancta diligereqȝ disce tuū spōsum chřm cui es desponsata. O aīa peccatrix ꝑtimesce ne dāneris cum diabolo adulterādo per varia vicia. Age pniam. alioquin aduerte deum cōminantē Ezech. xvj. Judicabo inq̄t te iudicio adulteraꝝ ꝛ effundentiū sanguinē ꝛc. Si em̄ ꝟm leges pena adulterij est decapitatio. C. de adul. ꝛ stupro. l. castitati. q̄d putas ꝟm legem diuinā q̄ȝ eterna morte et q̄li pena indicibili digni sunt om̄es adulteri tam carnaliter q̄ȝ spūaliter. E

E

Quaľr aīa consecrať vt mereať esse sponsa chři.

¶ Circa scđm mysteriū. s. cōsecrationis inq̄rendū est. q̄liter. s. humana cōsecrať aīa: vt mereať esse idonea chři sponsa? Ad quod rñdeť ꝟm sniam Fran. may. per plures ꝟitates eodē sermo. annotādas. Prima veritas. ꝙ ista cōsecratio aīe in chři sponsaȝ initiať per baptismi grām. qꝛ baptismꝰ est ianua oīm sacramētoꝝ ecclesie ꝛ fidei ingressus. vt dicit Leo papa de cōse. dist. iiij. Cum itaqȝ in fine. Unde btā Agnes dixit se a cunabulis chřo consecratā. s. per baptismū.

Secūda

Scđa ꝟitas. ꝙ ista cōsecratio anime in chři spōsam cōsūmať ꝑ charitatem ꝑfectam significatā per eucharistiā. Jn eius em̄ digna sūptione iungiť corpꝰ chři nobis: ꝛ nos incorpamur ip̄i chřo Joā. vj. Qui (ait chřs) mādu cat me. carnem: ꝛ bi. meū san. in me ma. ꝛ ego in eo. Proptea beata Agnes di. Jam corpꝰ eius. s. chři: corpi meo sociatū est. s. in sacro accepto ab eadeȝ.

Tertia

Tertia ꝟitas. ꝙ ista cōsecratio aīe in chři sponsam ꝓphanať per mortaleȝ culpā: sed repatur ꝑ pniam. Uñ dicit Hiero. ꝙ pnia est scđa tabula post naufragiū. s. innocētie originalis ꝓmorum parentū. qꝛ si q̄s vestem innocētie in baptismo ꝑceptam corrupit peccādo: pnīe remedio rapare pōt. Prima em̄ tabula est baptismꝰ. scđa penitētia qua post baptismū resurgimꝰ. Hec autoritas habeť in. iiij. sen. dist. xiiij. ca. j.

Quarta

Quarta ꝟitas. ꝙ ista cōsecratio aīe in chři sponsam ꝑficitur ꝛ totaliter deo dedicať per ꝯtinentiā mentis ꝛ corpis integrā. Ut em̄ sit idonea ad chři sponsalitatē sūme requiriť ꝙ sit casta. qꝛ vt dicit Augu. Solis castis mētibus illabiť deus. Uñ Canti. ij. Dilectus meus mihi: ꝛ ego illi qui pasciť inter lilia. s. castitatis. Proinde q̄ȝuis cōiugati dicanť chřo despōsati per cōtinentiā cōiugalem. vidue tamē dicunť specialius sponse chři ꝓpť altiorē castitatꝫ gradū. Uirgines ꝟo specialissime dicunť chři sponse: ꝛ chřus sponsus ꝟginū caniť in eccľia. Merito ergo btā ꝟgo Agnes gl̄iata est chřm esse spōsum suū. F

F

Sed q̄ritur hic. Utrū per quodcunqȝ pctm̄. s. mortale corrūpať vel amittať castitas in homine? Ratio huius q̄stionis est. qꝛ Augu. in sermo. Que sunt decem ꝟgines. dicit sic. Audi apl̄m dicentē non solū sctimonialibus; sed vniuerse ꝓsus eccľie dei. Despondi vos vni viro ꝟginem castam exhibere chřo. Et qꝛ huius corruptor ꝟginitatis diabolꝰ cauēdus est: cōtinuo adiunxit ꝛ ait. Timeo ne sicut serpens seduxit Euam versutia sua. sic ꝛ sensus vři corrumpanť a castitate que est in chřo iesu. Jn corpe ꝟginitatē pauci hñt. in corde. i. in aīa oēs habere debēt. Hec ille. Rñdeť ꝟm Franci. de may. aliosqȝ ꝙ ꝟtus castitatꝫ vel ꝟginitatis aliq̄ñ accipiť ꝓprie inq̄ȝtū militat cōtra passiones carnalis cōcupiscētie. ꝛ sic habet corrūpi non nisi ꝑ cōsensum vicij carnalis et irrecupabiliť. vñ Hiero. xxxij. q. v. Si Paulus dicit. Audeo dicere. ꝙ cuȝ om̄ia deus possit: ꝟginem suscitare non pōt post ruinā. valet q̄dem liberare de pena: sed nō valet coronare corruptā. Hec Hiero. ad Eustoch.

Uirginitas

Sicut autē dicit Tho. ij. ij. q. clij. si solus cōsensus in carnale pcm̄ fuit sine ope: q̄ȝuis amittatur ꝟginitas ꝟm illud formale qđ habet esse in mēte: tamē recupabilis est per pniam. qꝛ materia vľ obiectū huius ꝟginitatis manet. s. incorruptio carnis. Si autē cōsensus ꝓcessit in expimentū pollutōis quēcunqȝ: pdita est ꝟginitas irrecupabiliter. sicut patuit per Hiero.

Cōsensus.

Deniqȝ ista carnalis ꝟginitas non perdiť per alia pctā mortalia: nisi quo ad meritū vite eterne. Unđ Bern̄. in epľa ad seno.. Castitas sine charitate lampas est sine oleo. subtrahe oleū: lampas nō lucet. tolle charitateȝ: castitas nō placet. Hec ille. Unde reparať per pniam. Alio autē modo accipiť q̄ñqȝ ꝟginitas vel castitas spiritualiť. ꝛ sic generaľr est ītegritas fidei ꝛ innocētia baptismalis qua ab oībus illicitꝫ abstineť. vt đt Augu. sermo. quo supra. Et hoc modo accipiēdo corrūpiť ꝑ om̄e pctm̄ mortale. Ut em̄ inducit Augu. lib. retracta. Om̄e pctm̄ mortale est spūalis fornicatio qua auertiť a bono incōmutabili ad bonū cōmutabile. ꝛ sic aīa voluptatē pctī victa adulterať a deo ꝛ chřo sponso suo: ꝛ adheret diabolo. Et sic accipit Augu. ꝟginitatē supra in obiectione. Jdeoqȝ idē Augu. cōtra Julia. đt. Uera pudicicia siue cōiugalis: siue vidualis: siue ꝟginalis dicēda non est q̄ nō vere fidei mācipať. Cōiuges em̄ ꝛ vidue ꝛ virgines possunt esse pudice: sed cōtaminata volūtate mechanť. Hec ibi. Sed nunq̄d hec ꝟginitas spūalis amissa pōt recupari? Rñdet Fran. may. ꝙ sicut nec baptismus pōt iterari: ita nec grā baptismalis pōt recupari. Et hoc intellige q̄ ad ꝓmiū accñtale innocētie incorrupte. recupatur tñ per pniam q̄ ad assecutionē vite eterne: ꝛ ꝓmij essentialis. Uñ dñs alloquēs spōsam suam. i. aīam dicit Hierem̄. iij. Tu aūt fornicata es cuȝ amatoribus multis. verūtamē reuertere ad me dicit dñs: et ego suscipiā te. O dulce ꝟbum. o pietas et miscđia dei imensa ꝛc. Ausculta hec o peccatrix aīa ꝛ ꝯuertere ad tuū sponsum chřm. Accipe exemplū o aīa chřiana ab ipsa btā Agneta: que cum esset ꝟgo mente ꝛ corpe integerrima ꝛ tenere etatꝫ puta. xiij. annoꝝ mori potius voluit: ꝛ oēm penā subire: q̄ȝ sponso suo chřo fidem datam ꝛ ꝟginitatē dedicatā eiusqȝ federa violare. G

G

De ꝓuilegijs sctē Agnetꝫ.

¶ Circa tertiū mysteriū. s. dotationis accipiamꝰ pro cōclusione. ꝙ chřs dñs btām Agnetā tanq̄ȝ sponsam ꝓdilectam mľtiplicibus ꝛ magnis ꝓuilegijs voluit esse ꝓdotatā ac inter sanctos sublimatā. Primū priuilegiū ꝟginee cōsecratiōis. quia ip̄a fuit a cunabulis cōsecrata: ꝛ oblata chřo in spōsum ꝟginalem: ip̄amet teste sicut scribit Ambro. in lectione matutinali. Legenda

Premiū ꝟginee cōsecrationis

¶ Ubi legitur ꝙ ip̄a ꝟgo iuuencula. xiij. annorū dum a scholis (scȝ diuini verbi) reuertiť: a prefecti filio adamatur. Cui ille gēmas ꝛ diuitias innumerabiles ꝓmisit: si cōsensum eius cōiugio nō negaret. Cui Agnes respondit. Discede a me pabulū mortis: quia iam ab alio amatore. s. chřo ꝓuenta sum. Cepitqȝ ip̄m cōmēdare de his que sponse in sponsis req̄runt. s. de generꝫ nobilitate: de pulchritudie: de diuitijs ꝛ potentie dignitate: ac amoris gratitudine dicens sic. Jllum amo: illi me tota deuotione committo: qui te longe nobilior est et genere dignior. cuius mater virgo est: cuius pater feminaȝ nescit: cui angeli seruiunt (quo ad primū) Cuius pul-

chritudinē sol ꝛ luna mirant (q̄ ad scd̄m) Cuiꝰ diuitie nunq̄ decrescūt: cuiꝰ odore reuiuiscūt mortui (quo ad tertiū) Cuiꝰ amor castitas est: sctitas tactꝰ ꝙ ipē ꝛ om̄i grā elegātior ꝛc. Et post mlta talia v̄ba scribit. ꝙ dixerit ipi siplicião p̄ri huiꝰ: ꝙ ipē (inq̄t). s. chrs custodit corpus meū: qd̄ ab ipis cunabulis chro cōsecratū est ꝛ oblatū. Unde puto ꝙ per parētes eius in infantia fuerit voto facto cōsecrata. ꝛ tandē ipa pueniēte ad annos discretionis ratificata: vel pprio voto firmata de v̄ginitate in ppetuū suanda.

Scd̄m feruide deuotōis

Secundū p̄uilegiū feruide deuotionis. Nam mira deuotione p̄sequit bn̄ficia spōsi. s. chr̄i: que sibi ꝛ alijs sponsis ꝯfert. Dum em̄ ille p̄fecti filius vehement per se ꝛ p alios aures v̄ginis huiꝰ ppulsaret ꝛ plura pmitteret margaritas: gēmas: possessiones: familias: ꝛ om̄ia ornamēta ac diuitias offerret: oia a btā Agnete velut stercora sit recusata. Et ad potiora bn̄ficia chr̄i enarrañ. cōuersa ait. Annulo suo subarrauit me dn̄s meus iesus chr̄s ꝛ tanq̄ sponsam decorauit me corona (Annulo inquā fidei ꝛ grē corona) sequit. dextrā meā. i. opa bona: ꝛ collū meū. i. obediētie iugū: cinxit lapidibꝰ p̄ciosis. s. virtutū induit me cyclade auro texta: que est vestis rotunda tanq̄ palliū: ꝛ p̄cat charitatem ppetuā. ꝛ imensis monilibꝰ ornauit me. s. grāꝝ. posuit signū in faciem meā. i. characterē baptismalē in aiam: vt nullū p̄ter eum amatorē admittā. ostēdit mihi thesauros incompabiles. s. celestes: quos mihi se daturū repromisit. Jam corpꝰ eius. s. in sacramēto euchāristie corpori meo sociatū est: ꝛ sanguis eius ornauit genas meas. i. intellectū ꝛ affectū per iugē meditationē passionis chr̄i. Hec audiens insanꝰ iuuenis lecto ꝓsternitur: ꝛ per alta suspiria amor a medicis aperit. Qd̄ p̄r audiens: cepit aures v̄ginis per affines ꝛ alios pulsare: nunc blandis s̄monibus: nūc terroribus. Cui consistridente v̄gine: cepit inq̄rere q̄s esset iste sponsus de cuius potestate se Agnes iactaret. Et audito ꝙ hoc diceret de chr̄o eo ꝙ esset chr̄iana. ꝛ q: erat nobilis: vim inferre non poterat. Titulū ergo chr̄ianitatis opposuit: ꝛ eam tribunali sisti iussit p̄fecture officio: ac sniam ferens dixit. Aut cū v̄ginibus dee Veste sacrifica si tibi v̄ginitas placet: aut cū meretricibus scortaberis in opprobriū generis tui. Cui illa ꝯstanter respōdit. Nec sacrificabo diis tuis: nec sordibus polluar alienis. Mecum em̄ habeo custodē corpis mei angelū dn̄i: ꝛ vnigenitus dei filius dn̄s Jesus quē tu ignoras defensor mihi est. Ecce eius deuotio.

Tertium angelice consolationis.

Tertiū p̄uilegiū angelice cōsolationis. Nam data snīa iussit p̄fectus eā expoliari: ꝛ nudam duci ad lupanar. Tantā aūt densitatem capillis eius dn̄s cōtulit: vt meliꝰ capillis q̄ vestibus tegeret. Ingressa aūt turpitudinis locū angelum dn̄i p̄paratū inuenit: q̄ locū claritate nimia circūfulsit ꝛ stolam sibi candidissimā mox p̄parauit: quā ipa induit: deo gratias agens. Fulgebat autē tota illa cella tanq̄ sol: adeo ꝙ nullus eam videre poterat. Sicq̄ lupanar fit locus orōnis: adeo ꝙ om̄is qui illuc accessisset adoraret dñs honorē lumini imenso ꝛ mūdior exiret q̄ fuerat ingressus. Et sic ptz.

Quartū diuie subuētionis.

Quartū priuilegiū diuine subuentiōis ꝛ ptectionis. Nam cum hec agerent p̄fecti filius cū iuuenibus aduenit: qui audacter in lumen irruit volens eam cōtingere: ꝛ mox p̄focatus a diabolo expirauit. Exclamauerūt ergo socij dicentes. Pijssimi Romani succurrite. Fit cōcursus populoꝝ acclamātiū magam ꝛ sacrilegā. Audiens p̄fectus: cum tumultu et ingenti ploratu aduenit dicēs. Crudelissima feminaꝝ: cur apicem tue magice artis in filiū meū demonstrasti: vt ipm̄ occideres? Cui agnes. Ille (inquit) cuiꝰ voluntatem p̄ficere volebat ptātem in eum accepit ꝛ occidit. Ad quā ait p̄fectus. In hoc apparet ꝙ non magicꝭ artibus hoc egisti: si ipetrare poteris a deo tuo vt resuscitet. Orāte ergo Agnete iuuenis mox resuscitat ꝛ chr̄s ab eo publice p̄dicat. Ad hec pontifices idoloꝝ seditionem in populo cōcitantes exclamauerūt. Tolle magā que mentes alienat. Prefectus hoc viso miraculo voluit eam liberare: sed metuens p̄scriptionem: vicarium nomine Aspasium reliquit: ꝛ tristis abscessit. Ille autē iussit eam in ignem copiosum iactari: sed in duas ptes flamma diuisa populū exurebat. Ipa autē deum bn̄dicebat: dicēs ea que canunt in antiphona. Tūc gladiū eiꝰ gutturi Aspasius imergi p̄cepit. ꝛ sic chr̄s spōsam sibi ꝛ martyrē ꝯsecrauit sub Cōstantini magni tempe. q̄ cepit anno dn̄i. cccix. Cunq̄ corpus eius chr̄iani ꝛ parentes eius sepelirent: pagani mittētes lapides in eos vix euaserūt. Sed ecce terremotus ꝛ coruscationes et fulgura ex paganis inibi plurimos p̄merūt. Uñ territi de cetero ad sepulchrū v̄ginis veniētes non leserūt. Et sic ptz.

Quintū manifestate glorificationis.

Quintū priuilegiū manifestate glorificationis. Nam his pactis dn̄i octaua die passiōis eius gl̄ose iuxta tumulū v̄ginis vigilarēt parētes eius: viderūt chorū virginū vestibus aureis ingēti lumie splēdeñ. p̄terire: inter q̄s vident beatissimā Agnetē sili veste fulgentē: ꝛ ad dexterā eius agnū niue candidiorē. Et hec viderūt etiā alij fideles q̄ simul aderāt. Quibꝰ Agnes ait. Uidete ne me q̄si mortuā lugeatis: sed congaudete mecū ꝛ cōgratulamī: quia cum his om̄ibus lucidas sedes accepi. ꝛ illi sum iuncta in celis quē in terris posita tota animi intētiōe dilexi. ꝛ his dictis ptransijt. Ex q̄ claret manifesta eius gl̄ificatio in celis. Unde ppter hanc visionem celebrat ecc̄lia festum sctē Agnetis scd̄o.

Sextū edificatorie fructificationis.

Sextum priuilegiū edificatorie fructificationis. Dum em̄ hec visio manifesta diuulgaret ab his q̄ viderant: factū est vt Constātia filia Cōstantini Augusti hec audiret. Erat aūt v̄go Constātia regina prudentissima: sed toto corpe a capite vsq̄ ad pedes lepre vulneribus plena. q̄ accepto cōsilio spe recupande salutis ad tumulū Agnetis venit: ꝛ ibi adorans obdormiuit. licet pagana: tamē animi intentione credula. Et ecce in somnijs vidit b. Agnetē di. Constant age Cōstantia: q: in chr̄m credideris cōtinuo liberaberis. Ad hanc vocē euigilauit: sana tam p̄fecte: vt nec signū alicuꝰ vulneris in suo corpe remāserit. Reuersaq̄ ad palatiū: facit gaudiū magnū patri Augusto: ꝛ fratribus impatoribꝰ. Conuocat tota ciuitas: fit leticia militibus ꝛ p̄matibꝰ atq̄ oībus audiētibus: infidelitas gentiū confundebat ꝛ fides dn̄ica letabat. Constātia quoq̄ baptismū suscipiens: sup corpus sctē Agnetis basilicā fieri fecit: ꝛ ibi v̄ginitate degens: exēplo sui ibidē multas v̄gines mediocres ꝛ nobiles: ꝛ illustres sacra velamina suscipieñ. ad imitandā v̄ginem aggregauit.

Septimum p̄uilegiū castificatorie suffragatōis.

Septimū priuilegiū castificatorie suffragatiōis. Eius em̄ suffragia multum valent ad repellendā carnis tentationē ꝛ seruandam castitatē. Sicut legit in legenda. ꝙ q̄dam vir nomine Paulinus sacerdos mira cepit carnis tentatione vexari. Sed cū deū offendere nollet: papā adijt: licentiam ꝯtrahendi m̄rimoniū petens. Cuius bonitatē et simplicitatē papa ꝯsiderās: annulū ei cū smaragdo dedit: ꝛ iussit vt imagini btē Agnetꝭ depicte in ecc̄lia qua sacerdos degebat ex pte sua p̄ciperet: vt se desponsari pmitteret. Qd̄ cum faceret: ecce imago illa cōtinuo digitū annularē porrigēs ꝛ annulo suscepto digitū retrahens omnē tentationē a sacerdote fugauit. Et dicitur adhuc in eius digito apparere p̄dictus inibi annulus. Noui ꝛ ego virum qui antea om̄i carnali spurcicia plenus: postq̄ cōuersus beate Agneti extitit deuotus: castitatis grām plene est assecutus. Rogemus ergo charissimi hanc v̄ginem sanctissimā: vt pro nobis apd̄ christum interuentrix existat. Unde ꝛ Ambro. dicit. Hanc senes: hanc iuuenes: hanc pueri canant ꝛ laudēt. quia nimirū om̄ibus est ibi exemplū sanctitatis. O vere virgo castissima per tuam castitatem extingue in nobis vicia. O v̄go vere gloriosa pro nobis ora: vt detur a christo gratia ꝛ gloria Amen.

De sancto Uincētio martyre. Ser. cum legenda.

Qui vicerit: dabo ei sedere mecū in throno meo. sicut ꝛ ego vici ꝛ sedi cum patre meo in throno eius. Uerba sunt chr̄i in reuelatiōe ad Joānem Apocal. iij.

A

Nouimus charissimi: quia om̄is pugil qui habet certamē intrare duo ꝯsiderat p̄cipua vt auidius pugnet. s. piculū si succubuerit: ꝛ lucꝝ vel mercedē si vicerit. Sic qlibet

hōi in hoc mūdo cōtra diabolū: carnē q̄z ꝛ mundū decertāti. hec cōsideret. s. q̄le periculū sibi deuicto īmineat. q: īfernale suppliciū. Et q̄lis merces vincenti sibi sit repromissa. q: ecce saluator dicit. Qui vicerit dabo ei sedere ꝛc. id est q̄etem in celesti regno: sicut ꝛ ego vici. s. per passionē meā: ꝛ sedeo cū patre meo. Hec Ly. Beatus itaq̄z Vincētius ꝛ re ꝛ noīe victor fuit. quia Vincentius a vincendo dicit. ideo soliū regni obtinuit. ppt q̄d de ipo p̄missa v̄ba congrue accipiunt. In q̄bus v̄bis in exemplū nobis pponit ip̄e chr̄s dn̄s. ꝛ deinde eius hic sctūs suus. s. Vincentius in tribus.

¶ Primo in exemplo p̄parationis. s. ad martyriū: cū dicitur. Qui. s. paratus debite.

¶ Secundo in exemplo victorie ꝛ triumphationis: cum dicitur. Vicerit.

Tertio in exemplo glorie ꝛ remunerationis: cum dicitur. Dabo ei sedere. B

B ¶ Circa primū mysteriū d̄bite p̄parationis sit pro cōclusione dictū August. in sermo. de marty. dicit sic. Ab eis sctōꝝ martyrū in ciuitate festiua gaudia celebrant: q̄ ipoꝝ martyrū exēpla sequunt. Et subdit di. Solēnitates eni martyrū exhortatiōes martyrioꝝ sūt: vt imitari non pigeat q̄d celebrare delectat. Sed nos inquit volumus gaudere cū sctis: ꝛ tribulatōes mūdi nolum⁹ sustinere cū illis. Qui eni sctōs martyres inquantū potuerit noluerit imitari: ad coꝝ btitudinē nō poterit p̄uenire. Sic ꝛ apl's p̄dicat dicēs. Si fuerim⁹ socij passionum: erimus ꝛ cōsol. Et dn̄s in euāgel. Si mūdus vos odit: scitote quia me p̄orem vobis odio habuit. Recusat esse in corpe. i. mēbrū chr̄i qui odiū non vult sustinere cū capite q̄d est chr̄s. Hec Aug. ꝛ plura ibidē. C

Preparatio imitationis martyrij: epi ꝛ sanctoꝝ. C Sed hic q̄rit q̄liter aīa fidelis aut p q̄ debeat ꝛ teneat se p̄parare ad imitandū martyriū chr̄i ꝛ sctōꝝ ei⁹. Rn̄det b̄m Franci. de may. s̄mo. de btō Stephano ptomarty. q̄ q̄libet fidelis exercere se debet ꝛ p̄parare ad imitandū p q̄druplex martyriū. Primū est martyriū cōpunctionis ꝛ vere p̄nie. Nam p hoc patz regnū celoꝝ. Mat. iij. P̄niam agite: appropinq̄bit regnū celoꝝ. Est aūt vera p̄nia p̄terita mala plāgere: ꝛ plangēda nō cōmittere. i. pctā mortalia. de pen. dist. iij. §i. Scd̄m est martyriū mortificationis in corpe. ad Gal. v. Qui chr̄i sunt carnē suā crucifi. cū vi. ꝛ cocu. Greg. in home. Loquēte Jesu. dicit sic. Ouis occasio psecutionis desit: habet tamē pax nr̄a martyriū suum. q: ꝛ si carnis colla ferro nō subdimus: sp̄uali tamē gladio carnalia desideria trucidamus. Itez Bern. Vere quoddā genus martyrij est q̄tidiana corpis afflictio. Illud nempe quo ferro corpa cedunt horrore est īmitius. Istud aūt diuturnitate molestius. Tertiū est martyriū pietatz ꝛ indulgentie: vt. s. homo misereat primo ꝛ indulgeat inimico. Unde Greg. Qui necessitati cōpatit aliene: crucē portat in mente. Idem in homel. de marty. Martyres inquit esse possumus etiā si ferro trucidemur. mori q̄ppe a psequēte martyriū est in apto ope. ferre v̄o cōtumelias: odientē diligere: martyriū est in occulta cogitatione. Hec ille. Quartū est martyriū volūtatis ꝛ compassionis in pene chr̄i recordatione. Qn̄ eni quis compatit chr̄o passo volūtate tali. q̄ si occurreret t̄bulatio aut psecutio cōstanter se morti p chr̄o exponere vellet q̄ fidem dimitteret: vel mortaliter peccaret. talis palmam martyrij non amitteret. etiā si non moreret pro fide. Vn̄ de pe. dist. j. ca. Nunq̄d Cyprian⁹ dicit. In dei fuis apud quos cogitat ꝛ martyriū mente cōcipit animus ad bonū dedit⁹ deo iudice coronat. hec ibi. O q̄ diuina pietas ꝛ misc̄dia largissima in retribuēdo. O aīa chr̄iana si nō potes morti te expōere ꝛ martyrij maximi gloriam pmereri: stude te saltem in pmissis exercere vt vicem chr̄o rependas: ꝛ cum ipo ac beatis cum martyribus congaudere in celo merearis. Beatus Vincenti⁹ obfuauit illa ꝛc. D

Quadruplex martyriū.

D ¶ Circa scd̄m de victoria vt eius exēplo ꝛ nos fortiores efficiamur ad vincendū accipiamus pro cōclusione q̄ Prudētius egregi⁹ v̄sificator de hoc martyre exclamasse angel⁹ d̄t sic. O miles inuictissime fortissimoꝝ fortior. iā te ipa seua ꝛ aspera. s. diabol⁹ ꝛ hm̄oi victorē tremunt. Unde pro declaratiōis psecutione Notandū est q̄ btūs Vincētius fortior ꝛ victor extitit oibus fortissimis in mundo: vt merito dictus sit Vincentius. Nam

¶ Primo vicit mundū ꝛ eius tyrānum

¶ Secūdo vicit carnē ꝛ mortis periculū

¶ Tertio vicit diabolū ꝛ p̄paratū infernum

¶ Quarto vicit celum ꝛ omipotentem deum. Et sic habuit multiplicem victoriam. ꝛ per cōsequens multiplicem obtinuit glorie coronam.

Quadruplex victoria sancti Vincentij

Prima victoria mundanorum.

¶ Pria g̃ victoria. quia vicit mundū ꝛ tyrannū mundanū. nam vicit psp̄era mūdi in cōtemnēdo. iuxta illud. j. Joā. ij. Nolite diligere mundū: nec ea q̄ in mūdo sunt. Et vicit mūdi aduersa nō formidādo: sed pmpte ad patiendū pro chr̄o se offerendo. Legenda.

¶ Nam legit de eo q̄ Vinceñ. cū esset nobilis genere: sed fide ac religione nobilior: bti Valerij epi fuit diaconus. Cui ep̄us (q: īpeditioris lingue erat) vices suas cōmiserat: ꝛ ip̄e oroni et contēplationi vacabat. Jussu igitur Daciani p̄sidis diro carceri mancipāt. Cūq̄z eos fame d̄fecisse crederet suo aspectui iussit astari: ꝛ dixit ep̄o. Quid tu Valeri sub noīe religionis cōtra decreta p̄ncipum facis? Cum aūt ep̄us lenius vel mitius r̄ndere: dixit ei Vincētius. Noli pat̄ venerabilis q̄si timida mente submurmurare: sed libera voce exclama. Si iubes pater sctē respōsis iudicē hunc aggredior. Cui episcopus cōcessit. Tunc Vincētius ad Dacianū ait. Sermo tuus de neganda fide porauit: sed nefariū est deitatis cultū abnegādo blasphemare. Iratus Dacian⁹ episcopū in exiliū mitti p̄cepit. Vincentiū v̄o tanq̄ ꝯtumacem ꝛ p̄sumptuosum iuuenē vt eius exemplo alij terreant in eculeo distentū mēbris omibus dissipari. Tunc Dacianus ait. Dic mihi Vincenti vbi istud tuū miserrimum corpus nūc cōspicis? At ille subridēs ait. In sublimibus agoꝛ ꝛ istos mundi p̄ncipes altior despicio. Ecce pena quā semp optaui pro christo. Tunc iratus preses cepit oīa tormētoꝝ genera minari: nisi ei assensuz preberet. Cui Vinceñ. O felicez me: quo mihi irasci te grauius putas: nemo mihi te charior: nemo amabilior: tu solus ad vota mea cōcordas. Insurge ergo miser et fac quicq̄d potes: videbis me dei v̄tute plus posse dum torqueor: q̄ possis ip̄e qui torques. Ecce eius mira patientia. E Querit. Qualiter debet se obfuare homo pugnans cum mundo ne succumbat: vel ne vinci valeat? Respondet q̄ sicut colligit a sanctis: sūmopere debet tria cauere. Primū. ne hostis in suos oculos puluerē iaciat: scz terrenis cupiditatibus inficiendo. Hoc eni pugnanti magnū facit periculū: dicente apostolo. Qui volunt diuites fieri incidunt in laqueū diaboli: ꝛ in tentationē: ꝛ in desideria multa que mergunt hoīem in interitū ꝛ perditionē. j. Timo. vj. Per cupiditatē eni puluerū terrenoꝝ homo efficit panis vel cibus diaboli. Esa. lxv. Serpenti puluis panis eius. Scd̄m est. ne inexptus ad certamē patientie accedat: sed p̄us ntribulationibus se exerceat quantū poterit pbando. Naz dicēte autore de inf. inspi. Qui patient non pōt sufferre v̄ba: quō sustinebit tormēta? Et Hug. de claust. aīe. lib. j. dicit. Qui dolorē capitis nō patiunt benigne: quō p chr̄o capitis abscissionē pateremur. q̄ flagella timent quō tormēta sustinerēt. Hec ille. Et sic ptz. Tertiū. vt sola celestia p̄mia respiciat: p̄sentia oīa trāsitoria ꝛ modica cognoscēdo. Nam vt dicit Greg. Cōsideratio premij minuit vim flagelli. Idem in homel. de marty. Delectat mentē magnitudo p̄mioꝝ: sed nō deterreat certamen laboꝝ. Non eni coronabit nisi qui legitime certauerit. ij. Tim. ij. Isido. dicit. q̄ circa tempa Pythagore pugiles q̄ debebāt intrare duellū nutriebant ficubus: q: nō solū sunt dulces: sed ꝛ cōferunt fortitudinē et restaurāt v̄tutē deperditaz. Sic aīa ante tale bellū patie dz nutriri dulcedīe diuie cōsolatiōis. sic ptz de b. Vinceñ. F Scd̄a victoria. q: vicit carnē ꝛ mortz periculū. Sed quō hec possit homo vincere. accipiat exemplū in ipo btō Vincētio. q: qui vult pugn̄re cōtra carnē ꝛ mortē eius: ne vincat tria debet obfuare. Prim est. ne ipi hosti adiutoriū p̄beat vel arma cōtra seipm illi exhibeat. q̄d fit q̄n cibo vel potu caro īmoderate impletur.

E Hō pugnās cū mūdo q̄r obfuabit.

F Scd̄a victoria carnis.

Tunc em̃ faciẽdo curã carnis in eius desiderijs aĩa occidit hoste ɔ̃tra se fortificato. Caro eĩ cõcupiscit aduersus spm̃. ad Gal. v. Et tunc fiunt duo cõtra vnã animam. s. caro ꝛ delitiaꝝ copia que ipam carnẽ incendit: ꝛ sic ꝑualebũt. Item ipi morti que est inimica dat hõ arma qñ iacet in pctõ: ꝛ non festinat penitere. Tunc enim improuisa mors solet rape. Unde Matt. xxiiij. Uigilate: n esci. em̃ qua ho. fur ven. est. ꝛc. Scd̃m est ne in pugna equũ pigritari sinat: sed ad pugnã purgeat: qđ est carnẽ castigãdo in ꝯuitutẽ redigat. j. Cor. ix. Castigo cor meũ: ꝛ in ꝯuitu. regi. ne cũ alijs ꝑdi. ꝛc. Nam carne ad bona pigrescẽte inimica mors inualescit per ocium. Prouerb. xij. Qui sectat ociũ stultissimus est. Tertiũ est ne vnq̃ sine armis existat: sed seipm̃ semꝑ ꝑmunituz teneat. s. per pniam: al's mors inopinata rapit. August. Audacissimũ genus hoĩm reputo eoꝝ q̃ audent in peccato obdormire. Ad ꝓpositũ. Btũs Uincẽ. his modis

Legenda

vicit. ¶ Legenda. Nam carni nullo modo pepcit sed acerbis passionibus exposuit. Dũ em̃ carnifices adhibuissent post ꝑscripta sibi pectines ferreos vsq̃ ad intima costaꝝ: ita vt viscera interna patescerẽt: ridebat h̃ miles dei: manus cruẽtas increpans q̃ fixa nõ ꝓfundi⁹ intraret artus vngula. Dacianus aiebat. Miserere tui Uincenti: vt possis recuꝑare tuam iuuentutẽ: ꝛ lucrari tormenta que supsunt. Uincẽtius dicebat. O venenosa diaboli lingua: nolo vt aliqđ minuas de supplicijs: vt te in om̃ibus victũ fatearis. Tunc ponit ad craticulaz ignis: qui moras carnificũ arguendo alacriter ad penã ꝓperabat. Craticulãq̃ sponte conscendẽs ibidẽ assat: exurit: saleq̃ sparso stridentibus flãmis crudeli⁹ cõburitur. adeo vt interna viscera ex eius corꝑe extra laberent. Dicebatq̃ tormenta: carceres: vngule: flãme: atq̃ ipa penaꝝ vltima mors chr̃ianis ludus est. Ait g̃ Dacian⁹. Uincimur ꝛc.

G
tertia victoria cõtra diabolum

G Tertia victoria. q2 vicit diabolũ ꝛ infernũ insatiabilr̃ deuorãtes. Sed quõ hec possunt vinci. Respõdet ꝯm scꝑturas sanctoꝝ q̃ vtrũq̃ horum vincit per fidem ꝛ dilectionẽ. Nam scribit. j. Pet. vlti. Frẽs. sobrij estote ꝛ vigilate: q2 aduersari⁹ vester tanq̃ leo rugi. cir. q̃rens quez deuo. cui resistite fortes in fide. Ecce dicit tanq̃ leo. Leo quippe ꝯm Ambro. in hexame. quantũcũq̃ sit fortissimũ ꝛ ferocissimũ aĩal: tñ ꝓtimescit gallũ albũ ꝓpter lapidẽ (vt dicit) quendã. s. ꝑciosum: qui dicit allectori⁹: quẽ habet intra se. Ita diabolus ꝓtimescit hoĩem habentẽ fidem fortẽ per charitatem. Deniq̃ per fidem ꝛ charitatẽ vincit etiam infernus. q2 scribit Cãti. viij. Fortis est vt mors dilectio: dura sicut infernus: emulatio. Et Matth. vj. Porte inferi non ꝑualebũt aduersus eam. s. eccl'iam fundatã in fide ꝛ charitate chr̃i. His ꝟtutibus vicit Uincẽtius diabolum ꝛ infernũ. Propter quod Prudẽtius merito đt de eo q̃ sit fortissimoꝝ fortior ꝛ inuictissimus. quẽ etiã diabolus tremit vt patuit. Uicit aũt diabolũ quãdo Dacianum diaboli membrũ supauit. Uicit simul ꝛ infernũ. q̃a in om̃ibus eius penis acerbis tante charitatis extitit: vt inuictus eius anim⁹ in nullo cõcuteret: plus diligẽs mori mundo q̃ dño: vt ait Ambro. in prefatiõe. Immo ꝑatus fuit pro chr̃o in corꝑe sustinere etiaz infernales penas.

H
Quarta victoria celi

H Quarta victoria. quia vicit celũ. i. celestes spiritus ꝛ ipm̃ deum. Sed quõ hoc hõ possit? Respondet q̃ ꝑ humilitatẽ ꝛ deuotã orõnẽ. Uñ Bern. đt. q̃ hũilitas ꝛ lachrymosa orõ vincũt inuincibilẽ: ꝛ ligãt om̃ipotentẽ. Istis vicit Uincẽtius: adeo q̃ ipi tam angeli q̃ deus ipe solaciũ ꝑberent in passione: in morte: et post mortem.

Legenda

Legenda.

¶ Legit q̃ppe de eo. q̃ dum in ꝑmissis acerbissimis penis torquet erectis luminibus dñm depcabat. Uñ Dacianus iratus ipm̃ teterrimo carceri iclusit: vt in pena diutius viuat: ꝛ ibi testas spargi iussit acutissimas: ꝛ super eas sine om̃i solatio relinqui extensum: pedibus ligno affixis ꝛ totaliter donec moriat cõmorari. Sed ecce chr̃us dñs carcerẽ luce ineffabili illustrauit: et mox pedes eius dissoluũt: testarũq̃ aspitas in oĩm floꝝ suauitatẽ mutat: angeloꝝ q̃q̃ solatio fruit: cũ q̃bus sup flores psalleñ. incedit. Cũq̃ modulatio dulcis ꝛ mira suauitas floꝝ ꝓcul diffunderet. ꝓterriti custodes: cum per rimas carceris q̃đ intus erat vidissent: ad fidem cõuersi sunt. Hec audiens Dacian⁹: amens factus ait. Quid amplius ei faciem⁹: ecce victi sum⁹. transferat ad lectũ mollem ne plus gl'iosum faciam⁹ si defecerit in tormentis. Qđ cũ factũ fuisset: ibi in lecto post paululũ spiritũ mox tradidit. circa annos dñi. cclxxxvij. sub Diocletiano ꝛ Maximiano impatoribus. Audito hoc Dacianus ait. Si non potui eum supare viuentẽ: puniã vel defunctum. Iussit ergo corpus in campũ auibus ꝛ bestijs deuorandũ exponi. Sed statim angeloꝝ custodia premunit ꝛ intactũ a bestijs conseruat. Deniq̃ coruus ingluuiei deditus alias aues se maiores ĩpetu alaꝝ abegit: ꝛ lupũ accurrentẽ morsibus ꝛ clamorib⁹ effugauit. Qui reflexo capite in aspectu corꝑis sacri fixus cernit: vt pote q̃ ibidẽ angeloꝝ custodiã mirabat: Qđ audiens Dacianus ait. Puto q̃ nec defunctũ potero supare. Iubz g̃ ingentẽ molã corꝑi eius alligari: et in pelagus ꝓijci: vt a beluis deuoraret. Naute igit deferẽtes in pelag⁹ corpus sctm̃ submergũt. Sed ipis nautis veloci⁹ littora corpus petit. Qđ cuidã matrone ꝛ q̃busdam alijs ab ipo est reuelatũ ꝛ honorifice sepultũ. Ecce g̃ charissimi vt Augu. ait. ante ocl'os nostros mirandũ spectaculũ. Iudex iniqu⁹: martyr inuictus: crudelitatis pietatisq̃ certamẽ. Discamus ergo o frẽs chr̃iani exemplo eius pro christo fortiter pati. ꝛc. Discamus vincere mundũ: carnẽ: ꝛ diabolũ: vt victores coronã asseq̃ mereamur.

I
De remuneratione hui⁹ victorie.

¶ Circa tertiũ ꝑncipale de gl'ia ꝛ remuneratione huius victorie accipe pro cõclusione. q̃ pijssimus dñs Iesus pro fortissima pugna ꝛ multiplici victoria remunerauit btm̃ Uincentiũ magne ꝛ multe felicitatis gloria. Prima est ꝑcelse exaltationis. Credit em̃ ad sũmam hierarchiã exaltatus. Quia scribit Apoc. iij. Qui vicerit faciã illum colũnam in templo dei mei: ꝛ foras nõ egrediet amplius: qđ est ꝑmiũ hierarchie sũme: cuius spiritus semꝑ assistunt. Alij autẽ sunt admistratorij extra missi vel mittendi. vt dicit Diony. lib. de angel. hierarchia. Uñ ꝛ in themate dicit. Dabo ei sedere mecum. i. cum chr̃o. Magna q̃ppe gl'ia est sedere cum rege. s. triũpho martyrij.

Secũda

Secũda est regie inthronizatõis. Unde dicit. sedere mecũ ait in throno meo. Ut em̃ dic̃ Franci. may. martyrib⁹. inter quos Uincẽtius fuit virtuosissimus; videt in celo ordo thronoꝝ esse repromissus. iuxta illud Matt. v. Beati qui ꝑsecutionẽ patiunt ꝓpter iusti. qm̃ ipoꝝ est re. celo. Regni aũt thronus regiam maiestatẽ desig̃t. Uñ merito dicit. in throno chr̃i regis pro victoria ꝑfecta tanq̃ rex. Dicit aũt de⁹ sedere sup thronos ꝛ sup cherubin. vt ptz in ps̃. ix. ꝛ. lxxix. Ideo vident isti victores vsq̃ ad cherubin: vel vsq̃ ad thronos exaltari. Hec ꝯm Franci. ser. de s. Stephano ꝓtomartyre. ꝛ etiã ꝯmo. de s. isto Uincentio.

Tertia

Tertia est gl'ia diuine visionis ꝛ fruitiõis: atq̃ specialissime cũ chr̃o iocũdatiõis. vñ dicit. Sicut ꝛ ego vici: ꝛ sedi cum pr̃e ꝛc. Hinc Apoc. ij. Uincẽti dabo edere de ligno vite qđ est in paradiso dei mei. Istud lignũ chr̃s est q̃ dicitur lignũ inquantũ hõ: ꝛ vita inq̃tũ deus. quo scti fruuntur duplici visione. s. deitatꝫ ꝛ hũanitatis. ꝯm Augu. sup Ioã.

Quarta

Quarta gl'ia btifice decorationis. q2 martyrum cicatrices erũt ad ampliorẽ gl'iam fulgẽtes. vt đt Augu. de ciui. dei. Ideo Apoc. iij. Qui vicerit vestiet vestimẽtis albis: ꝛ cõfitebor nomẽ eius corã pr̃e meo. Quia em̃ flãma martyrij eos sũme purgauit. ideo vestient vestimẽtis albissimis. i. lucidissimis ꝛ gl'iosissimis corꝑibus. Deniq̃ decorat gl'iosissima corõa. s. martyrij tanq̃ rex coronatus in throno. Nam tam excellenti victorie corona debet ꝯm docto. sup. iiij. dist. xlix. O ergo gl'iosissime victor. o felicissime martyr chr̃i: ꝑ ineffabilẽ tuã gl'iam te rogam⁹ ꝓpter amorẽ dñi iesu. cum quo regnas dignare ꝓ nobis orare vt saluemur.

¶ In Conuersione sancti Pauli.
Sermo primus cum historia.

A

Ꝟ domin⁹ deus meus postq̃ cõuertisti me egi pniam. Hierem. xxxj.

A Hec ꝟba dixit Hieremias in ꝑsona gentium ad fidem christi conuersarũ: et in fine mundi con=

uertendarum fm Ly. Optime tamen potuit dicere beatus paulus apostolus qui miraculose a christo est conuersus: ad eius fidemque vocatus. Et ideo dicit. Tu domine deus meus: scilicet es o bone Jesu: qui postquam conuertisti me egi penitentiam. Quia nimirum nemo potest ad christum conuerti: nisi per gratiam dei preueniatur. Unde Greg. in moral. lib. xvi. dicit. Superna pietas prius agit in nobis aliquid sine nobis. s. per gratiam preuenientem: vt tandem subsequente quoque libero arbitrio bonum quod iam appetimus agat nobiscum: quod tamen per immensam gratiam in extremo iudicio ita remunerat in nobis ac si solum processisset ex nobis. Hec ille. Idcirco dicit. Postquam conuertisti me. s. tua gratia mera me indignum peccatorem preueniendo: egi penitentiam ad te reuertendo et fructuose tibi seruiendo. Itaque ex quo de ipsa preclara conuersione beati Pauli: per quam ecclesia vniuersalis per mundum fuit illustrata hodie agitur. libeat ergo de ista conuersione eius tria mysteria declarari in hoc sermone.

¶ Primum mysterium dicitur celebritatis.
¶ Secundum dicitur causalitatis
¶ Tertium dicitur qualitatis. B

B Cur festum conuersionis sancti Pauli celebratur

¶ Circa primum queritur. Cur conuersionis beati pauli festum in ecclesia celebratur. Ratio questionis est. quia cum legamus plurimos magnos peccatores ad christum conuersos: et tandem maximos sanctos effectos. vt patet de Mattheo publicano. de latrone in cruce iuxta christum pendente. de Magdalena. de quibus habetur in euangelio. Preter hos autem in historijs multi leguntur. vt Augu. qui fuit hereticus et tandem conuersus: ecclesiam doctrina sancta repleuit. Item Cyprianus magus et plurimi tales. et tamen nullius conuersio celebratur festo: nisi sola Pauli. Respondetur per conclusionem. quod conuenientissimum erat pre ceteris omnibus celebrari conuersionem beati Pauli apostoli. Et hoc pluribus rationibus.

¶ Primo propter peccatorum exemplum.
¶ Secundo propter magnum miraculum
¶ Tertio propter magnum ecclesie gaudium.
¶ Quarto propter multum fidei fructum.

Primo propter peccatorum exemplum

¶ Primo inquam propter peccatorum exemplum. vt nullus quantumcunque peccator desperet de venia: quando talem et tantum in culpa postea conspicit fuisse in tante sanctitatis gratia. quia vbi abundauit delictum: superabundauit et gratia. Ro. vij. Proinde. j. Timo. j. idem Paulus dicit. Christus Jesus venit in hunc mundum peccatores saluos: quorum primus ego sum: misericordiam autem consecutus sum: vt in me primum ostenderet Jesus christus omnem patientiam suam ad informationem eorum qui credituri sunt illi in vitam eternam.

Secundo

Secundo propter magnum miraculum. quia nullus peccator legitur tam magno et solenni miraculo conuersus sicut Paulus: in cuius conuersione multa miracula concurrerunt. vt patebit de hoc art. iij. huius sermonis in prosequendo historiam.

Tertio

Tertio propter gaudium ecclesie. quia sicut ecclesia prius magnam habuit tristiciam in eius persecutione. ita postmodum magnam habuit leticiam in eius conuersione et fidei christi predicatione.

Quarto

Quarto propter multiplicem fructum. quia per ipsum ecclesie catholice fides in multis partibus mundi pre omnibus alijs predicatoribus seminata est et fructificauit. vt Chry. de laudibus Pauli dicit. Paulus velut (inquit) pennatus totum peruolauit orbem. s. predicando. Unde ipse ait. j. Cor. xv Abundantius omnibus laboraui: non ego autem: sed gratia dei mecum. Propterea in bullis pape vel sigillis imago pauli stat a dextris. Dextera autem celum: terram sinistra significat. quia Paulus de celis vocatus plures partes mundi conuertit ad christum: quam Petrus de terris vocatus.

C Figura conuersionis P.

C Hoc vt dicit Augu. prophetatum fuit Gen. xlix. et impletum in Paulo. Ubi legitur. quod cum Jacob benedixisset filios suos: dum peruenisset ad benedicendum Beniamin ait. Beniamin lupus rapax mane comedet predam: et vespe diuidet spolia. Dicit enim Augusti. in sermone. quod mane et vespere hic ponuntur ac si diceretur: prius et postea. quia Paulus ante conuersionem suam tanquam lupus rapax persecutus est christianos. et sic predam exercuit in mane iuuentutis. Sed vespere. i. postea in conuersionis fine diuisit spolia. i. sententias legis ac prophetarum quas a iudeis acceperat publicauit verbo et scripto per orbem vniuersum exponendo de christo ad instructionem fidelium. vt claret in eius epistolis. Sed quomodo Paulus vel quare sic sub nomine Beniamin prophetando predicitur singulariter. Respondetur fm Augu. ibidem. et Lyram. quia Paulus fuit primus apostolus de tribu beniamin. vt patet ipsomet teste ad Phil. iij. Item fm Fran. de maro. quia tribus ista Beniamin fuit priuilegiata precipue in hoc quod ciuitas hierusalem que est figura superne patrie fm eundem apostolum: et in qua christi passio: resurrectio: et ascensio fuit consummata: erat in tribu Beniamin sorte distributa. vt habetur Josue. xviij. Ideoque Paulo conuenit ista benedictio Beniamin. quia ipse predicauit mundo toti christi passionem: resurrectionem: ascensionem: et celestis patrie choros quos Dionysius ab eo didicit et descripsit.

Quare paulus sub nomine beniamin prophetando predicitur.

D Jacob patriarcha.

D Item queritur. Unde talis et tam sanctus. s. Jacob patriarcha fuerit ausus hunc talem et tantum sanctum profuturum appellasse rapacem lupum: cum in spiritu preuiderat ipsum fore inter omnes sanctos sublimandum. Nam predixit de eo. quod diuidere deberet ipse spolia. vt patuit.

Saulus lupus rapax

Respondetur quod hoc spiritussanctus voluit: ad ostendendum per lupum rapacem eius persecutionis seuitiam: et eius conuersionem miram atque subsequentem doctrinam. Lupus enim rapax Primo habet hanc proprietatem. quod est ferox os apertum tenens: et vehementer oues rapiens et vorans. Ut autem dicit Ambro. in hexa. lib. v. ca. vj. Si lupus prius viderit hominem: et homo ipsum postea clamet: efficitur raucus propter eius anhelitum grossum ex cibo indigesto propter nimiam gulositatem: quo anhelitu aer inficitur: per cuius inspirationem hominis vox deformatur. Unde communi prouerbio cum homines tacent solet dici. Lupus est in fabula. Sic paulus erat spirans minarum et cedis in discipulos domini ore aperto. i. blasphemo et violentus adeo vt silerent plures pre timore coram eo. Unde. j. Timo. j. Qui prius fuit blasphemus: persecutor: et contumeliosus. etc.

Natura lupi rapacis.

Secundo lupus rapax dum cadit in cauernam: miro modo omnem ferocitatem deponit: ita quod si etiam in eandem cauernam ceciderit ouis vel homo: non lacerat illum: tamen subleuare non permittit: nisi et ipse leuetur. Sic Paulus dum prostratus est in terram celesti lumine: miro modo ferocitatem deposuit. August. in sermone. Dominus lupo seuitiam interdicit mira res. Ananias ouis baptizauit lupum: et ex eo fecit agnum mansuetissimum. Hec ille. Tertio lupus rapax habens nutriendos fetus: non solet rapere predam prope locum: sed a remotis: ne forte catuli sui percipiantur ibi esse: et predam in remotis raptam adducit: et filijs diuidit. Sic Paulus in remotis: id est in celo acquisiuit non in terris escam euangelice doctrine quam diuisit filijs spiritualibus. Unde Ambro. in lib. iij. de viduis. parte prima de ipso dicit. Hic est inquit qui escam capiens in celo tanquam violentus raptor eam famescentibus diuisit in terra. Hec ille. Et sic patet. O ergo mira dei sapientia. o mira christi pietas qua ipse christus occisus agnus a lupis fecit agnum de lupo. vt ait Augusti. Simus ergo et nos charissimi non lupi lacerantes proximos: sed oues et agni innocentes christum sequentes.

E De causa et ratione conuersionis sancti Pauli

E ¶ Circa secundum principale de causa vel ratione huius conuersionis Pauli queritur. Cur ex tali blasphemo et seuissimo christi persecutore voluit christus dominus conuertendo miraculose suum testem habere et doctorem sue ecclesie statuere? Respondetur per conclusionem: quod hoc summe decuit multiplici ratione.

¶ Prima vt deitas christi comprobetur.
¶ Secundo vt pietas dei manifestetur
¶ Tertio vt veritas fidei magnificetur
¶ Quarto vt bonitas dei commendetur.

Primo vt deitas christi comprobetur

¶ Prima ratio. vt deitas christi comprobetur. Nam tunc non diu ante christus dominus a iudeis fuerat occisus. s. viij Kalen. Aprilis. fm August. de ciui. dei. et eodem anno emergente. s. octauo Kalen. Februarij immediate subsequentis conuersus est. hoc est post passionem christi decimo mense. Christo quoque passo et in celum ascendente remanserant testes eius resurrectionis apostoli in terra: qui signis et prodigijs christi diuinitatem testabantur. Contra quos iudeorum rabies pugnando persecutionibus grauissimis feruebat. Stephano iam occiso post passionem christi mense quinto currente: scilicet tertio die Augusti. Multisque alijs discipulis effugatis. vt patet Act. viij. Et quia in illa persecutione principalis erat Paulus:

vt dicit ibidē.⁊ ca.ix.idcirco ꝯueniēs erat vt in ipo ⁊ ꝑ
ipm chri diuinitas vera cōprobaret oibus incredulis
in mūdo.qđ factū est in eius ꝯuersione in qua vera dei
Tres certitudines deitatis chri.
tas chri cōprobat. Nimirū vera deitas in aliq̊ per tria
cōprobat certitudinalr:adeo ꝙ etiā antichrus qui faci
et multa mira:sed tamē per hec tria cōprobabit nō fore
Primū.
verus deus:nisi solus dñs iesus. Prim est cogitatio-
num cordis interiorūq affectionū ꝑcognitio. Hoc enim
ſm Scot.sup ꝓlogo sniaꝝ.q.ij.solius dei est.iuxta illđ
ps. Qui finxit sigillatim corda eoꝝ.i.hoīm: qui intelli-
git oīa opa eoꝝ. Unde ibi Sco.dicit ꝙ etiā antichro:
vel cuilibet diabolo in specie chri apparēti in hoc pōt
obijci sic. Si tu es deus verus:dic mihi qđ faciā vel co
gitabo:vel appetā ꝑ tali hora futura. Scđm est vo-
Scđm.
luntatis hūane subita imutatio. Nam vt ondit Bona.
sup.ij.dist.xxv.q.ij.art.iiij.⁊.v. Liberū arbitriū hanc
habet dignitatē:vt inquātū liberū soli deo sit subiectū:
nec vlli agēti creato subest. Un̄ ꝗuis a creatura possit
induci seu inclinari ad cōtrariū:vel per blandimēta:vl
per tormēta:mutari tamē subito (ita ꝙ ipa volēte vnū
ꝗ potente ꝟtute affectio sibi imitat ad cōtrariū:⁊ de vo
lente fiat nolens) hoc nō potest fieri nisi ab agente in
creato.i.solo deo. Hec Bonauen̄. Ratio.qr oīe agēs
debet esse ꝑstantius passo.vt ptz.ij.de aīa.⁊ claret ꝑ
expientiā.quia videmꝰ ꝙ creatura habēs tm̄modo esse
non pōt dare viuere: nec habēs tm̄ viuere dat sentire.
nec habēs tm̄ sentire pōt dare intelligere. Sed creatu
ra intellectualis.qr est ꝑstantior ⁊ nobilior: nō solū da-
re pōt intelligere:sed etiā sentire ⁊ viuere:⁊ esse. Ma
nifestū est ergo ꝙ supiora ⁊ nobilora habēt in inferiora
influere:vtpote in minus nobiliora.ergo cū hō sit libe-
ri arbitrij:nō pōt in ipm arbitriū volūtatis agere (ꝑdi
cto modo) angelus q̄ est par in tali natura.sed solꝰ deꝰ
Tertiū.
qui est supior oīi anima.ſm Augu. Tertiū est diui-
ne essentie nuda reuelatio. Nam ſm Scot.vbi s̄.tā an-
tichro:ꝗ cuicūq angelo vl diabolo posset obijci sic. Si
tu es deus:fac me nude videre essentiam diuinā:⁊ post
visionem certā memoriā habere. Hoc eīn solꝰ dei pos-
se est. Ad ꝓpositū. In conuersione pauli hec tria fecit.
Nam eius actū ⁊ affectū ꝑsecutiōis ⁊ cogitationis ipe
post mortē xp̄s in celo cognouit ⁊ redarguit di. Sau-
le saule:qđ me ꝑsequeris. Actuū.ix. Item voluntatem
eius subito mirabilr imutauit:vt statim ꝑatus ad obe-
diendū sibi diceret. Dñe quid me vis facere? Deniq si
F
Ut pietas di manifestet.
bi diuinā essentiā ostendit in raptu nudā. ergo.⁊c. F
Secūda ratio vt pietas dei manifestet in hoc ꝙ ipm
existentem in actu ⁊ voluntate mala ⁊ conatu pessimo:
chrs ex mera sua bonitate cōuertit ne ꝑiret. Un̄ Augu
stinus.ij.lib.de libe.arbi.dicit. Inuenimꝰ aplm Paulū
sine vllis meritis:imo cum multis meritis malis grām
dei cōsecutū. In quo magna spes datur vtiq penitere
volētibus. Si eīn deus miscđiam fecit Paulo nondū a
malo desistenti ipm reuocādo:multo magis miscđia ꝑ-
stabit a peccatis resilienti ⁊ penitēti. Ezechelis.xviij.
Quacūq hora ingemuerit homo ⁊c. Propterea chrus
assilatur cuidā aui que vocat Kaladrius.de qua dicūt
naturales ⁊ expti habere hanc ꝓprietatem.ꝙ dum est
in domo vbi iacet egrotus:si se cōuertat ad egrotū ⁊ ei
suoꝝ oculoꝝ intuitū dirigat: absq dubio sanabit egro-
tus ⁊ non moriet in illa infirmitate. Ratio.quia intuitꝰ
eius medicinalis est ⁊ curatiuus. Si aūt auis ista dor-
sum teneat vel vertat ad egrotū : vel oclos auertat ab
eo:absq dubio moriet egrotus. Ita spūaliter chrs do-
minus cuicūq pctōri tanꝗ infirmo in aīa si oclos pie-
tatis cōuertat:sanabit.als dānabit. O ergo paupcula
G
Tertio vt ꝟitas fidei magnificet
anima peccatrix ora chrm vt misereat. G Tertia
ratio vt veritas fidei magnificet dum eam non solū in-
tranei amici:sed etiam extranei emuli ⁊ inimici predi-
cant esse veram hanc fidem quā ante ꝑsequebant. Naz
scribitur.xiiij.q.ij.ca.j.ꝙ contra se quisq testari potest
valide: pro se autē minime. Sic validū fuit testimoniū
apostoli Pauli contra se ꝑsecutorē fidei ꝯmitus existē
tem. Nam reuera si aduertamus chrs dñs ab oībus
generibus hominū voluit fieri sue fidei testimoniū.scz
ab innocētibus ⁊ sanctissimis:puta beatissima mr̄e Ma

ria:Joseph:atq pro ipo occisis īfantibus. Item a sim-
plicibus:vt a pastoribus:ab angelis quoq annūcianti-
bus: ab ipis regibꝰ.s.magis adorantibꝰ: a iustis ⁊ sctis
.s.Simeone et Anna senibꝰ.a ꝓphis ⁊ patriarchis ꝑnū
ciātibus.ab aplis ꝑdicātibꝰ.a paganis sibyllis ꝑdicēti
bꝰ. Deniq a demōibꝰ cōfitētibus ꝟtutē ⁊ diuitatē chri
ꝯtra se. Lu.iiij.vbi scribit ꝙ exibāt demōia a mltis cla
mantia ⁊ dicentia.quia tu es filius dei.⁊c Decebat er-
go ordinē diuine sapiētie vt sūmus inter iudeos ꝑsecu
tor ⁊ doctor cōuerteret ad testimoniū ferendū chro ꝑ
vniuersū mundū pro fidei magnificatione. Quarta
ratio.vt bonitas dei cōmendet.que talis ⁊ tanta est:vt
etiā inimicis suis ꝑuersissimis bñficia exhibeat in ꝑsen
ti:⁊ de eoꝝ malis bona eliciat. Un̄ Bern̄.in epla đt sic.
Nris inordinatꝫ volūtatibus seu actionibꝰ nouit dei bo
nitas vti semꝑ q̇dem recte in sui ordinis pulchritudie.
sepe etiam pie in rectam vtilitatē. O clemētissima cir-
ca filios Adam diuine pietatis recordatio:que sua lar-
giri nō desinit bñficia:nō solū vbi nullū inuenit meritū:
sed plerūq etiā vbi totū videt cōtrariū. Hec Bern̄. Si
cut fecit in Paulo. O ergo bone iesu deꝑcamur te ostē
de erga nos bonitatē tuam:⁊ ne ꝑmittas nos ꝑire per
nostra pctā.sicut ⁊ fecisti Paulo Amen. H
Quarto vt bonitas dei cōmendet
H
Conuersio Pauli miraculosa
¶ Circa tertiū mysteriū.s.qualitatis. Qualit nempe
facta fuerit conuersio Pauli miraculosa describit Act.
ix.ca. Ex cuiꝰ scꝑture serie accipiamꝰ pro cōclusione: ꝙ
s.multa ⁊ maxia deo bono opante sunt facta in ꝯuersio
ne Pauli miracla.vt ptz in eius initio:medio:⁊ termio.
Nimirū vt ibidē scribit Actuū.s.ca.viij. dum Stepha
nus ꝑ chro lapidatꝰ fuit.erat Paulꝰ ꝯsentiens neci eiꝰ.
⁊ ꝑ ꝯsequēs pcti ꝑticeps adeo ꝙ testiū lapidantiū ve-
stimenta ipe custodiret:vt expeditiores eos redderet
ad lapidandū:⁊ sic quasi manu omniū ipe lapidauit:ſm
Augu. Facta autē est tunc ꝑsecutio magna in eccla: q̄
pluribus diebus durauit:⁊ oīes discipli dispsi sunt ꝑ-
ter aplos qui erant firmiores:ꝓpter qđ remanserant in
ꝑsecutione:ne ex fuga eoꝝ crederet ꝙ fides catholica
non haberet firmū fundamentū.ſm ꝙ dicit Ly. Saulꝰ
autē q̄ ⁊ Paulus adhuc erat spirans ex vehemēti igne
ꝑsecutiōis minaꝝ in ꝟbis iniuriosis ⁊ cedis.i.verberū
⁊ flagelloꝝ in disciplos dñi. Et accessit ad ꝑncipem sa-
cerdotū nō vocatus:sed volūtarie se ingerens.⁊ petijt
ab eo eplas in Damascū: vt eius autoritate posset ma-
gis fidelibus nocere ibi ꝑsequēdo.sicuti iam fecerat in
Hierlm. Cumq appropinq̄ret iam Damasco:subito cir-
cūfulsit eum lux de celo. Et vt dicit Act.xxvi.oīes so
cij Pauli simul cū eo ceciderunt in terrā ex illius lucis
ꝑcussione.vt solet fieri in coruscatione ⁊ fulgure. Et ca
dens in terrā:audiuit paulus vocem dicentē sibi. Sau
le saule qđ me ꝑsequeris? Qui dixit. Quis es domie?
At ille. Ego sum iesus nazarenus quem tu ꝑsequeris.
durū est tibi cōtra stimulū calcitrare. Saulus eīn ꝑse-
quebat chrm in membris.⁊ ideo dicit sibi. Durū est ti-
bi ⁊c.i.potētiori te incompabilr.i.chro resistere. Tunc
Paulus cognita chri ptāte quem ante non credebat in
celo regnare :sed magis vt falsum ꝓphetā dānatū esse
tremens ⁊ stupēs dixit. Dñe q̇d me vis facere? Et dñs
ad eum. Surge ⁊ ingredere ciuitatē : ⁊ dicetur tibi qđ
te oporteat facere. Uiri autez illi qui comitabant cum
eo stabant stupefacti:audientes q̇dem vocem.s. Pauli
sic loquētis:non autē vocem chri alloquētis:ꝗuis oēs
vidissent lumē tam excellens ꝙ oīes simul ꝓciderent
in terram.vt ptz Act.xxij.⁊.xxvj. Surrexit autē Sau-
lus de terra:apertisq oculis nil videbat. ſm Fran.may.
ibi q̄ttuor miracula cōcurrerūt. Primū fuit subita illu-
stratio de celo.in qua luce credit inquit chrus Paulo
apparuisse.licet hoc in lr̄a non habeat: ex eo tamē acci
pitur.quia.j.Coꝝ.dicit. Nōne chrm iesum dñm nostrū
vidi? Et concor. Lyra. Secundū miraculū fuit repenti
na excecatio.s.pre lucis illius claritate. Tertiū fuit di
uina allocutio de celo. Quartū cordis immutatio: vt
mox diceret. Dñe q̇d me vis facere?q.d. Ex nunc para
tus sum tibi obedire in omnibus. I Tandem ergo
I
ad manus Paulum traheñ.introduxerūt Damascum.
Et erat ibi tribus diebus nil videns:⁊ nō manducauit

neqꝫ bibit. Erat aũt Damasci quidam discipulus noĩe Ananias: ꝛ dixit ad illũ in visu dñs: vt iret in vicũ qui dicebatur rectus ꝛ quereret in domo Jude Saulũ nomine tharsensem.i.de tharso cilicie oriundũ. Jllic ẽm pater Pauli translat⁹ fuerat tpe Antiochi regis de Judea:ꝛ ibi creuerat ĩ potestate ꝛ fama ac Paulum ibi genuerat. Et addidit dñs dicens. Ecce ẽm orat. Fuerat ẽm tunc in triduo Paulus raptus in tertiũ celum ꝛ habuit excellentem visionem dei ꝛ choꝝ celestiũ ꝺm doc. comuniter iuxta scriptum.ij.Coꝝ.xii. Et ex illo raptu reuersus:grãs deo agebat. Jdeo orasse dr:quia eleuatio mentis in deũ dr oratio ꝺm Damasce. Et tũc Paul⁹ vidit in reuelatione diuina viꝝ Ananiam noĩe introeũtem ꝛ imponentẽ sibi manus vt visum reciperet. Et interim Ananias dixit chr̃o. Dñe audiui a multꝭ de viro hoc quãta mala fecerit sctis tuis in hierl̃m:ꝛ hic habet potestatem a principibus sacerdotũ alligandi oẽs qui inuocãt nomẽ tuum:ꝛ huc ad hoc venit. Et dixit dominus vade:qm̃ vas electionis est mihi iste vt portat nomen meũ coram gentibus ꝛ regibus ꝛ filiis israel. Ego ẽm ostendã illi quãta oporteat eũ ꝑ noĩe meo pati ꝛc̃. Unde patet subseq̃nter plura ibi fuisse miracula. Primum de visione dei in raptu Pauli. Scd̃m de reuelatione chr̃i facta Ananie:cui reuelauit chr̃s conuersionem pauli. Tertium de reuelatiõe facta paulo q̃ vidit ꝙ Ananias sibi deberet manũ imponere vt visum reciperet. Erat ẽm Ananias iste ꝺm Lyrã.de iudaismo ad chr̃m conuersus:scientia ꝛ vita famosus:de quo in ꝑsona ꝛ noĩe fuit reuelatio facta paulo. Quartum fuit miraculum reuelatiõis de electione pauli:atqꝫ futura ei⁹ multiplici ꝑpessione ꝑ noĩe chr̃i.

Legenda Pauli

K Post hec ergo abiit Ananias ꝛ imponens ei manus:dixit. Saule frater:dñs iesus misit me qui apparuit tibi in via vt videas ꝛ implearis spũsancto. Et confestim ceciderunt ab oculis eius tãqꝫ squame.i.macule albe ꝛ dure sic̃ sunt squame piscium que causate fuerãt in eo alumie excessiuo ipm̃ excecante:ꝛ visum recepit:ꝛ surgens baptizatus est. Et accepto cibo ꝯfortatus est. Et post dies aliquot ingressus in synagogas p̃dicabat dñm iesum: qm̃ hic est fili⁹ dei. Oẽs aũt stupebãt di. Nõne hic est q̃ expugnabat nomen istud in hierl̃m:ꝛ huc venit ad hoc vt vinctos duceret ad principes sacerdotũ qui oẽs inuocant nomen hoc. Saulus aũt multomagis conualescebat:affirmans qm̃ hic est chr̃s.s.in lege ꝓmissus:ꝛ ꝯfundebat iudeos.s.per scripturas ve.test. ꝯfirmando hãc fidẽ. Uñ plura alia miracula subsecuta sunt ad prescripta. Primum visus restitutio Paulo. Scd̃m spũssancti repletio in baptismo:adeo vt chr̃m publice predicaret Tertiũ doctrine euangelice infusio. Nõ ẽm habuit ab hoĩe sed a deo:vt ipe dt Gal.ij. Quartum increduloꝝ confutatio:adeo vt stuperent oẽs ꝑ tali mutatiõe in eo facta:ꝛ spũssancti opatione. Judei ꝙ consilium fecerũt vt ipm̃ interficerẽt. Note aũt facte st̃ Saulo insidie eoꝝ:ꝛ ꝑ discipulos summissus est in sporta de muro:venitqꝫ in hierl̃m ꝛ tẽtauit se iũgere discipul' in hierl̃m:oẽs aũt timebant eũ non credẽtes ꝙ esset discipulus: sed Barnabas apprehensum illũ duxit ad aplos ꝛ narrauit illis quõ in via vidisset dñm ꝛc̃. Et sic iũctus est illis. O ergo sancte Paule pro amore domini Jesu qui te conuertit miraculose ora pro nobis.

In conuersione scti Pauli Ser.ij.precipue de nominis Jesu portatione.

Uas electionis est mihi iste vt portet nomen meum corã gẽtibus ꝛ regibus ꝛ filiis israel Act.ix.

A Uerba sunt redẽptoris nostri iesu de Paulo dicta Ananie. Jn q̃bus verbis miro modo Paulus cõmendaꝛ. Primo vt inter oẽs hoĩes mundi ipe dicaꝛ specialiter esse vas electionis chr̃i iesu benedicti.i.vas electum gr̃e ꝛ sapientie diuine contẽtiuum:vt dt Ly.exponeñ. Scd̃o q̃qꝫ ꝙ ipe sit electus chr̃o iesu:quia dt:mihi est iste. Electio aũt presupponit dilectionem specialẽ:ꝛ sic in hoc notaꝛ ꝙ Paulus fuerit chr̃o iesu specialiter dilect⁹. Tertio deniqꝫ ꝙ ipe portauerit nomen dñi iesu coram toto mũdo pre ceteris discipulis:qd̃ bene claruit:qꝛ in suis eplis frequentissime nomẽ iesu nominauit: ꝛ in ipsa hora mortis decollatus:miraculose ter iesus exclamauit ꝛ tres fontes erumpere fecit Rome pro signo portationis illius nois gloriosi. Ecce ergo gl'ia pauli triplex in premissis verbis insinuaꝛ. Ecce maximi honoris eius gr̃a:cũ non ab aliquo sancto hoĩe puro:non ab angelo:sed qd̃ maximum est ab ipo filio dei vero cõmendaꝛ di. Uas electionis est ꝛc̃. Juxta que verba tria mysteria notemus in hoc sermone declaranda.

¶ Primum de diuinali electione: quia dicitur. Uas electionis est mihi.

¶ Secundum de nominis christi portatione:qꝛ subditur:Ut portet nomen meum

¶ Tertium de singulari cõmendatiõe:qꝛ dr:iste pre ceteris quasi cõmendatus.

B

B Paulus vas electiõis ex triplici rõne

¶ Circa primũ conclonem hanc accipiamus.s.ꝙ Paulus apostolus merito vas electionis est nominatus:qꝛ nimiꝝ q̃ri posset Cur dicaꝛ vas electionis chr̃i. Et de hoc nota ꝙ vasa primo in cogitatione artificis precogitantur ꝛ preordinantur ad quem vsum fiant. Secundo formantur. Tertio in igne probantur. Quarto eliguntur iuxta cõditionem. Sic per oĩa fecit de⁹ de Paulo: ergo ꝛc̃. Declaratur ex pluribus rationibus

¶ Prima ratio preordinationis

¶ Secunda ratio formationis

¶ Tertia ratio probationis

¶ Quarta ratio conditionis

Prima preordinatiõis

¶ Prima ratio est preordinatiõis: qm̃ deus ab eterno ipm̃ Paulum preordinauerat:vt.s.fieret vas ꝯtentiuũ diuine gr̃e ꝛ sacre scripture de q̃ potaret fluenta euangelii mũdus:vt dt Hiero.in prolo.Gal. Unde q̃uis ante cõuersionem fuerit vas vacuum ꝛ reprobum: tñ dei preuisione erat a chr̃o vas electum. Dicit autẽ Orige. sup eplam ad Ro.li.j. Paulus inquit non fortuitu neqꝫ naturali prerogatiua electus est: sed electiõis sue causas qui scit cuncta anteqꝫ fiant preuidit. Sciebat ẽm ꝙ abũdantius omĩbus esset laboraturus in euang. Et infra subdit. Quod ẽm apud hoĩes vniuscuiusqꝫ meritũ pensaꝛ ex preteritis gestis: hoc apud deum iudicaꝛ ex futuris. Hec ille. Propterea nullus debet de sua ꝟtute superbire vel quemcunqꝫ peccatorem ꝯtemnere sed semper timere. Unde ꝛ tu recogita ad quid es a deo factus ꝛ prosequere illud: puta si ad intrandũ religionẽ vel ad sacerdotium vel ad artificiũ aut statũ quem tibi pro salute vides expedire. Nam ꝛ Paulus cũ iam sciret ex dei reuelatione se fore vas electum: nihilomin⁹ castigauit corpus suũ ꝛ in seruitutem redegit: ne forte (ait)cum aliis predico ipe reprobus efficiar.j.Coꝝ.ix. Jdcirco Aug.de vnico baptis.li.iij.di. Scd̃m prescientiam eius qui nouit quos predestinauit ante mundi cõstitutionem:multi etiã qui foris sunt ꝛ heretici vl' pagani dicuntur: multis etiam catholicis meliores sunt: sicut ẽm hodie videmus quid cras futuri sunt ignoram⁹. Hec ille. Et sic ptꝫ ꝙ Paulus sicut vas ad continendũ ꝛ propinandum liquorẽ preciosissime doctrine ꝛ gr̃e fuerat preordinatus.

Secũda formationis

Scd̃a rõ dr formatiõis:quia sic anima humana formaꝛ in creatione sua vt sit capax ꝛ receptibilis diuine charitatis ꝛ gr̃e oĩmqꝫ virtutũ infusaꝝ vel infundendarũ tanqꝫ vas ad id aptum:qd̃ ꝛ complebitur in baptismo. Uñ autor de spiritu ꝛ aĩa ca.ij.dt sic Uasa que creatrix sapiẽtia format vt sint:adiutrix gratia replet ne vacua sint:si tñ strenuũ oparium inuenerint. Hec ibi. Hinc etiam Aug. ait. Uas es o homo sed plenum es:funde quo plenum es vt recipias qd̃ nõ habes:funde amorẽ seculi vt recipias amorẽ dei. Hec ille Et sic paulus qui prius plenus erat amore vl' zelo malo iam replendus amore dei vocatus est vas electum pro precioso liquore gr̃e dei.

C Tertia probationis

C Tertia probatiõis quia vt scribiꝛ Ecc̃i.xxvii. Uasa figuli probat fornax:ꝛ hoĩes iustos tentatio tribulationis. Et qm̃ Paulus fuerat tanqꝫ vas figuli probandum igne tribulationis: ꝺm ꝙ ipse dñs subiunxit di. Ego ẽm ostendã quanta oporteat eum pati pro noĩe meo:ideo vas appellaꝛ. Deniqꝫ vt dt glo.ij.Tim.ij. Jnter vasa lignea:fictilia: ꝛ aurea siue argẽtea hoc distat ꝙ lignea in igne comburuntur:

fictilia frāgunt: aurea vel argentea purgant. Sic anime hūane que sunt tanq̄ ligna arida cōburunt. Mat. vij. Ois arbor que nō facit fru. bo. exci. ⁊ in ig. mit. ⁊ ardet. Que aūt sunt fictiles.i.fragiles: aliq̄n frangunt irreparabiliter: aliq̄n reparabilr per pniam. Et facta irreparabiliter extra domū eiiciuntur.i.in tenebras exteriores. Mat.xxij. Bone ꝟo aīe igne tribulationis purgantur ⁊ ad vitam eternā ↄseruant. O ergo christiane sis vas bonū. D Quarta ratio conditiōis. Ut em̄ vas aliqd sit alicui electū debet esse talis conditionis vt in materia p̄ciosum: puta vl de auro vel argento aut lapide precioso: debet etiā esse pur ⁊ mundū ab ol inq̄namento: debet q̄q̄ esse ornatum ⁊ pulchrū atq̄ debet esse firmum ⁊ solidum. Hec patent iuxta illud Eccl.l. Quasi vas auri solidū ornatū omi lapide precioso. Un̄ Bern̄. dt. Preciosissimus balsamus est gr̄a spiritussc̄ti ⁊ ideo aptū pur ⁊ solidū vas requirit. Sic p oīa fuit Paulus vas aureum p charitatem p̄ciosissimā virtutū omnium: sicut ⁊ aur precellit alia metalla.j.Cor.xiij. Maior hor est charitas. Item fuit vas pur p virginem castitatē. Fuit q̄q̄ vas ornatū p sapientie ⁊ ꝟtutum multiplicitatē: necnon vas fuit firmū ⁊ solidū p ↄstantiam vsq̄ ad mortē p chr̄o ⁊ perseuerantie stabilitatem. Un̄ dt Ro.viij. Certus sum em̄ q neq̄ mors neq̄ tribulatio neq̄ creatura aliqua poterit nos separare a charitate que est in chr̄o ⁊c̄. Quid ḡ dicam de te o christiane: quid aliud loquar nisi qr vere factus es a deo vas in domo eius.s.ecclesia iuxta illd.ij.Tim.ij. In domo magna non solum sunt vasa aurea ⁊ argentea: sed ⁊ lignea ⁊ fictilia. Et quedā q̄dem in honorē.s.eterne glorie: quedam aūt in contumeliā.s.dānatiōis sempiterne. Hec ibi. Sicut em̄ in magna domo.s.principis non solum vasa aurea: vt cupe: scyphi: scutelle auree ⁊ similia que applicant officiis eius honorabilibus: sed etiā sunt lignea ⁊ fictilia: vt sunt coquinaria que applicant exercitiis vilibus: ⁊ totum est ad perfectionē domus ⁊ honorem dn̄i. Sic est de oībus electis ⁊ reprobis in ecclesia: vt dt Lyra. Uide ḡ o homo vt sis vas in honorē: non in contumeliā.s.dānationis.

quō cognoscere possem q̄le vas sim

Sed si queras Quō cognoscere possem quale vas sim: Rn̄det ibidem apl's di. Firmum fundamentū dei stat (inquit) habens signaculum hoc: cognouit dn̄s qui sunt eius vt discedat ab iniquitate oīs qui inuocat nomē dn̄i. Ecce habes signū quo cognoscere vales. Primū signū vere fidei. Scd̄m signum aūt charitatis discedendo ab iniquitate omnis peccati. Itē si q̄ras. Cū me cognouero esse vas dānationis: quō possim efficere vt sim vas honoris ⁊ salutis: Audi apl'm ibidem dicentē sic Siquis ergo emendauerit se ab istis.s.pcti inquinamentis p pniam: erit vas in honorem sc̄tificatū ⁊ vtile dn̄o ad oē opus bonū. Hec ibi. Et ad id ponit Lyra in exm̄ Paulum aplm qui prius erat vas reprobum: sed emendatus in conuersione factus est vas vtile. O ergo anima peccatrix festina lauari ⁊ mundari per penitentiam. E

E oīs chr̄ian' ad portandū chr̄i nomen obligatus

Circa scd̄m de nois chr̄i portatione accipiamus pro ↄclone q oīs chr̄ianus sicut ⁊ b. Paulus ad portandū chr̄i nomē est vocatus: ⁊ ad id specialiter est obligat': quod ostendit pluribus rationibus.

- Prima ratio chr̄iane denominationis
- Scd̄a rō debite recompensationis
- Tertia rō preciose redemptionis
- Quarta ratio eterne saluationis

Pr̄a rō christiane denominationis

Prima ratio chr̄iane denominatiōis. Nā quare christianus nomē accepit a chr̄o nisi vtiq̄ vt portet nomen chr̄i: ⁊ sic regni eius sicut ⁊ nois particeps fiat. Un̄ Rabanus de ↄse. di.iiij.c. Postq̄ descendit: dt sic. Postq̄ descendit baptizatus de fonte: statim signat a presbytero in cerebro cum sacro chrismate: vt chr̄i regno particeps fiat: ⁊ a christo christianus possit vocari. Hinc ⁊ Bern̄. sup Can̄. ser.xv. Chr̄ianus inq̄t particeps nois ⁊ hereditatr. Chr̄ianus sum: frater chr̄i sum: si sum qd dico: heres sum dei ⁊ coheres chr̄i. Hec ille. Sz heu q̄ multi sunt qui censent noie christiano q̄ tn̄ pleni sunt opere diabolico.i.pctō: tales vtiq̄ nō christiani sz diabolici sunt vocandi: iuxta illud Joan.viij. Uos ex pre diabolo estis ⁊c̄. Et.j.Joan.iij. Qui facit pctm̄ ex diabolo est: q̄m ab initio diabolus peccat.

Questio

Querit ḡ Utrū malus christianus i inferno puniat nō solū p pctis: sed etiam p hoc q chr̄i nomen frustra portauit speciali pena crucietur: Rn̄det breuiter ad id Aug. de vita christiana dicēs sic. Non in hoc nobis noīe tm̄ q chr̄iani dicimur blandiamur: sed propter hoc etiā nos iudicādos credam' si nomē nobis frustra vendicem' alienū. Hec ille. Ex quo patet q talis de hoc penam habebit F

F Debite recōpensationis

Secunda ratio debite recōpensationis vel satisfactionis: quia chr̄s dn̄s p nobis incarnatus portauit nostrū nomē patiētissime cū a iudeis ⁊ psecutoribus vocaret persepe peccator: blasphemus: ⁊ demoniacus: malefactor: seductor: ⁊ plura talia noīa falso ei imponebant q̄ oīa ⁊ similia nō fuerunt vere noīa chr̄i sed nostra: qr nos ꝟe dicimur peccatores ⁊ blasphemi inquantum ea que dei sunt nobis vsurpamus.s. nomē sc̄tm̄ chr̄i quod opere blasphemamus in peccando. Item ꝟe dicimur demoniaci: qr demonē in corde p pctm̄ retinemus. Similiter ꝟe dicimur malefactores ⁊ seductores.s.veritatis euangelice ⁊ similia. Sed ecce chr̄s dn̄s hec nostra noīa portauit patienter toleran̄. ḡ multo magis debemus ⁊ nos gloriosissimū nomē iesu chr̄i portare p eius amore. Ad quod hortat apl's Heb.xij. Recogitate ait eū qui ta. sust. aduersus se. ↄtradictionem vt nō fatigemini animis vestris: nondū em̄ vsq̄ ad sanguinē restiti. aduersus pctm̄.

Preciose redemptionis

Tertia rō preciose redemptionis: qr chr̄s nos redemit precioso sanguine: portauit dolores oēs nostros. Esa.liij. Uere languores nostros ipe tulit ⁊ dolores nostros ipe port. Itē portauit ⁊ ↄfusionē nostram in spinea corona. Joan.xix. Itē portauit etiā patibulum nostrū.s.crucē qua ⁊ pependit: vt ab infernali nos patibulo redimeret. Deniq̄ supportat tolerādo p misericordiam oīa peccata nostra a iuuētute vsq̄ ad senium expectan̄. vt ↄuertamur: sicut dt Esa.xlvj. Audite me inquit qui portamini a meo vtero vsq̄ ad senectā egoipe: ⁊ vsq̄ ad canos ego portabo ⁊ saluabo. Dignum est ergo vt portemus p eius amore dulce nomē eius. Ad quod hortat apl's.j.Cor.vj. Empti estis precio magno glo. ⁊ por. deū in cor. vestro. Qd quidē facimus: oīa mēbra eius seruituti mancipan̄. O bone iesu: tu oīa membra tua deitati vnita p nobis redimēdis exposuisti. Quid ḡ mirū si nos peccatores pro te exponamus.

Eterne saluationis

Quarta rō eterne saluatiōis: qr vt dt Petr' Act. iiij. Non est aliud nomē sub celo datum hoibus in quo oporteat sal. fie. credentes. Ergo vt saluemur portem' hoc nomen. G

G Qui chr̄iani dicant nomē chr̄i non portare

Queritur iuxta premissa: qualibus modis.s.chr̄iani dicant nomen chr̄i non portare: sed reputantur abnegasse: Rn̄r fm Fran. may. in ser. de circuncisione: aliosq̄ vt colligit ex scriptura p̄cipue quatuor modis. Uno mō sub noīe chr̄i falsum iurando. Un̄ Leui.xix. Non piurabis in noīe meo: nec pollues (ait) nomen dei tui. Nā in periurio hec mala concurrunt.s. q anima piurans occidit seipsam: ⁊ q primo facit iniuriam: ⁊ insup q nomen dei in falsum testimoniū assumēdo polluit: ⁊ tanq̄ abnegans illud censet. Alio mō fit illud sanctissimum nomē blasphemando. Un̄.xxiiij.q.iij. Aplice scribit: q blasphemantes exemplo apl'i p excommunicationē sathane debent tradi vt discant non blasphemare. Sic em̄ fecit apl's Himeneo ⁊ Alexādro q̄s tradidit sathane ad vexandū.j.Tim.j. Sed hic aduertant maledicentes: quia scribit extra de maledicis.c. Statuimus q blasphemia non solū in deum sed etiā in btām virginem ⁊ in sc̄tos cōmittit dum ipsis cū maledictionibus derogat. O mulier audi hec. Tertio mō fit: a fide p quemcūq̄ errorem apostatando. Un̄ de apost. quidam dt: q apostata dr iudeus vel paganus q̄ postq̄ chr̄ianus factus est: pristinis erroribus inuoluit. Hinc ⁊.xxvj.q.vlt. Non obseruetis. Aug. dt: q obseruans diuinationes ⁊ sortilegia quecūq̄ vel auguria vel carmina herbar ⁊ similia: ⁊ qui inquit talibus credūt vel tales interrogāt: sciant se fidem christianam ⁊ baptismū preuaricasse: ⁊ paganū ⁊ apostatā esse. Quarto modo fit in mortali peccato quocunq̄ perseuerando. De talibus apl's ad Tit.j. Confitent se nosse deum: factis aūt

negant. Aug. Humanum est peccare: sed diabolicũ est perseuerare. O ergo homo christiane pertimesce hec predicta facere. Recognosce te o aĩa fidelis: quia nomen chri portas quod est vtiq3 nomẽ gloriosissimũ. Noli ergo hoc nomen deturpare o christiane frater chri: o christiana soror chri zela vsq3 ad mortem hanc tuam dignitatẽ ne abneges hoc sanctũ nomen H

H Cõmẽdatio pauli in portando nomẽ chri multipliciter

¶ Circa tertium principale de cõmendatiõe Pauli singulariter in portando nomẽ chri p concione partim accipiamus illud scriptũ. xxiij. q. iiij. Quis nos põt: 7 de renunccia. ca. Nisi cũ pridem. s. q ipe paulus qui flagellis fidem recepit plus omĩbus verba vocatz laborauit 7 in portando nomẽ chri cõmendari miro pro exemplo meruit. Declarat quadrupliciter. Nimirũ vt esset omĩbus in exemplum portandi nomen chri: ipe quadrupliciter illud gloriosum nomen pre ceteris portauit. Primo in corde per iugem recordationem: cuius signũ est: quia pre ceteris oĩbus discipulis ipe nomẽ Jesu in suis epistolis nominauit deuotius. s. quadringentis vicib9. Nã ex abundãtia cordis os loquit: Mat. xij. 7 c. Sic debet quilibet christianus portare semper in corde nomẽ Jesu. Ad quod hortat omes idẽ chrs Cañ. viij. di. Pone me vt signaculum super cor tuũ. Lyra. s. perfecte diligẽdo. Quod eñ valde diligitur supra cor poni dr: sic 7c. Secundo portauit paulus nomẽ Jesu in corpe per laborem pre ceteris 7 passionem suam. Uñ dt ad Gal. vj. Ego eñ stigmata dñi Jesu in corpe meo porto. Ly. Credendum est inquit probabiliter q in corpore Pauli sensibiliter apparebant vestigia plagarũ 7 verberum pro chro susceptorũ: de quibus. ij. Cor. xj. In laborib9 ait plurimis: in carcerib9 abundantius: in plagis supra modum. s. inter hoĩes ↄsuetũ: in mortibus frequent 7c. Sic christianus debet portare nomen chri vt paratus sit quecũq3 aduersa pati q contra deũ peccare. Mat. x. Nolite timere eos qui occidunt corpus: sed poti9 eũ timete qui potestatem habet corpus 7 animã perdere in gehennam. Qui amat animam perdet eã: 7 qui perdiderit aĩam suã pter me. s. chrm: inueniet eam. Tertio portauit in ope per morũ imitationem: vñ 7 monuit christicolas. j. Cor. x. di. Siue comedatis siue bibatis vel aliud quid facitis: oĩa in gloriam dei facite. Hinc etiam Berñ. sup Cañ. Nomen Jesu sit tibi semper in sinu: semp in ore: quo tui in iesum sensus omes dirigant 7 actus. Quarto in ore per inuocationem 7 ↄfessionem vsq3 ad mortem. Nã singularissime cõmendat paulus in hoc q nomen dulce iesu quod in vita multum dilexerat: etiam in morte decollatus miraculose ter exclamauit di. Jesus iesus iesus: 7 tres fontes ad saltus singulos capitis eius mox scaturire ceperũt qui vsq3 hodie largiter effluunt. In quo datur exemplũ christianis nomen iesu in mortis hora inuocare. O ĝ gloriose christi apostole Paule te deprecamur p illud dulcissimum nomen Jesu qd portasti in vita 7 in morte: ora pro nobis vt tuis meritis piissimus iesus det nobis hoc suum gloriosissimum 7 superbenedictũ nomen mundo corde portare: deuoteq3 7 debite inuocare: 7 ipo viuere: in ipo mori: 7 ad celeste regnũ peruenire Amen.

In conuersione Pauli Ser. iij. de magnitudine misericordie dei sibi facte.

A Christus Jesus venit in hunc mundum peccatores saluos facere quorũ prim9 ego sum. Uerba sunt Pauli apli. j. Tim. j. A In quibus gratias deo agit de magnitudie misericordie sibi exhibite. Uñ 7 premisit ibidem. Gratias inquit ago ei qui me confortauit in chro iesu dño nostro ponẽs me in ministerio. s. apostolatus: qui prius blasphemus fui 7 persecutor 7 contumeliosus: sed gratiam dei ↄsecut9 sum 7c. In ipsis etiã verbis humilitas 7 deuotio pauli patet: cum se inter peccatores primum 7 principalẽ confitet. Nam Berñ. in epla ad fratres de monte dt: q paulus se primũ oĩm peccatorum cõfitetur extimandi affectione. Qui eñ perfecte examinando semetipm intelligit: suo peccato nulli9 peccatum par extimat qd nõ sicut suũ intelligit. Hec Berñ. Et nos ĝ charissimi peccata nostra exemplo pauli recognoscamus 7 confiteamur deo: ac pro misericordia sua gratias ipi agamus. Audiam9 itaq3 talem 7 tantũ aplm 7 imitemur di. Christus iesus venit. s. mori p hoĩbus: 7 sic ipos peccatores saluos facere. O dulce verbũ pietatis 7 misericordie diuine. Subdit: quorũ primus ego sum: ecce humilis cõfessio. Uñ fm hec vba tria mysteria notabim9 p hʒ ser.

¶ Primum dicitur grauissime offensionis: quia dicit se primum peccatorum

¶ Scdm dicit piissime reuocatiõis: quia pro hoc venit christus in mundum.

¶ Tertium dicitur plenissime iustificationis: quia dicit se saluatum 7c. B

B Utrũ paulus grauius peccauit ecclĩaʒ psequendo q ceterĩ peccatoribus

¶ Circa primum de offensiõe pauli qua. s. peccauerat in christianorũ persecutione querit: Utrũ Paulus grauius peccauerit ecclesiam psequendo pre ceteris peccatoribus qui reuocati legunt in euangelio? Rõ hui9 questiõis est: quia dt in premisso themate q ipe fuerit primus peccatorũ: super quo glo. dt: q primus peccatorum fuit Paulus non temporis ordine: sed iniquitatis magnitudine: ergo videt q ipe grauius peccauerit q latro iuxta crucẽ chri pendens: 7 q Mattheus publicanus: 7 etiam q Maria magdalena. Isti eñ legũtur precipui peccatores cõuersi in euangelio. Sed in ↄtrarium potest argui de latrone: quia ille offendit christũ in faciem seu in presentia pendentem in cruce 7 cruore sacro perfusum pro mundi salute ad oculũ blasphemãdo: vbi habet Matt. xxvij. Jd ipm inqt 7 latrones qui crucifixi erant cum eo improperabant ei. Ubi Ly. dicit fm plurimos doc. q vterq3 latronum prius improperabat chro: sed iste. s. a dextris existens videns chri patientiam: penituit 7 misericordiam petiit di. Memento mei dñe dum veneris in regnum tuũ. Cũ ergo iste offẽderit chrm etiam in propria persona tũc. s. in cruce blasphemãdo 7 offenderat antea: proximorũ bona per latrocinia rapiendo: 7 forte etiam hoĩes occidendo vel mutilando in latrociniis: sequit q grau9 peccauerit Paulo qui chrm non in persona sed tm in mẽbris fuerat persecutus. Itẽ obiici etiã potest de Magdalena de qua scribit Mar. xvj. q chrs eiiecit ex ea septem demonia. Gre. Maria inquit septẽ demonia habuit: quia vniuersis viciis plena fuit. Sed Paulus a multis viciis 7 precipue a carnalibus mundus fuit: ergo minus peccauit

Paulus maximus pctõr ex pte preceptionis dei

Ad istã questionẽ ergo respondet per ↄclonem q Paulus nõ imerito dr maxim9 peccatorũ fuisse inter oẽs reuocatos chri pietate. Hoc oñdit plurib9 rõnib9 fm do. huius rei tractatores. Et accipitur huius

¶ Prima rõ ex parte preceptorũ dei

¶ Secunda rõ ex parte impeditionis boni

¶ Tertia rõ ex parte qualificationis modi

¶ Quarta ex parte intensionis animi

¶ Prima ratio ex parte preceptiõis dei: quia ille grauius peccare iudicat qui peccat ↄtra precepta prime tabule que respiciunt imediate deũ 7 eius charitatem q q peccat ↄtra precepta secũde tabule que respiciũt primi charitatẽ fm Tho. in quodlib. 7. ij. ij. q. xiij. ar. Ubi habet q infidelitas 7 blasphemia ↄtra deũ grauiora sunt q furtũ vel rapina aut homicidiũ: cũ deus sit diligendus super omĩa. Grauius ergo peccat qui ↄtra deum imediate offendit q qui ↄtra proximum: sed paulus per infidelitatẽ 7 blasphemiã ↄtra chrm peccauerat: ↄtra pcepta prime tabule: 7 cõtra dei filiũ: 7 cũ hoc etiã cõtra proximũ: discipulos chri persequendo: ergo grau9 peccauit q latro vel Magdalena aut Mattheus qui fidẽ chri non impugnauerũt. C Scda ratio impeditiõis boni: quia quanto quis maius bonũ impedit peccando: tanto grauius pctm eius iudicat. Exempla ad id sunt plura. Nam maius est pctm impedire vl retrahere a bonis spũalibus: puta a confessione pctõrũ ab audienda predicatione: ab ingressu religionis: a seruitute dei: vl'a fide catholica: q impedire aut retrahere a quocũq3 bono tpali. Item maius est pctm animas a liberatione purgatorii impedire q alias predatiões exercere. Dicit eñ Hiero. xvj. q. ij. c. Gloria: q ecclĩam fraudare 7 paupibus erogandũ subtrahere vl exinde aliquid accipe oĩm aliorũ predonũ crudelitatẽ superat

C Scda impeditiõis boni

Hec ibi. Itē maius est virginitatē ab aliqua defloran do tollere aut seducendo ꝙ̄ cum soluta peccare: licet ꝛ istud sit mortale: illud tñ grauiꝰ. Sed qm̄ apl's fideles persequendo maius bonū impediuit ꝛ abstulit quantū potuit. s. fidem chri: ꝛ per ꝯñs hoim salutē impugnauit Itē qꝛ hanc fidē in oibus viris ꝛ mulieribus extingue re totaliter curabat sine qua salꝰ esse non poterat: ideo grauiꝰ peccasse iudicaꝛ. Qꝛ si dicas: quia ipe aliter cre debat ꝛ salutem hoim in lege veteri zelabat ꝛ intende bat. Ad id est tertia rō. s. ex parte modi: quia licꝫ Paulꝰ peccauerat ex ignorātia: vt ħt. j. Tim. j. Ista tñ igno rantia ipm non excusabat: potius respectu alioꝝ pscri ptoꝝ grauabat: quod ostendiꝛ sic: quia Paulus doctꝰ fuerat in lege ꝛ pphis: ꝛ ex his scire magis debebat ꝛ tenebaꝛ chrm̄ predictū in lege ꝛ pphis: alii aūt. s. latro Mattheus ꝛ Magdalena scientiā tantā nō habuerūt ꝙ magꝭ excusabiles sīt: cū ignorātia iurꝭ excuset: ꝛ si nō a toto: tm̄ a tanto. j. q. iiij. §. vlt. ꝛ. vj. q. j. Quero. xxiiij. q. j. Siqs. Itē paulꝰ peccauerat obstinatiori mō: qꝛ latro satis cito visa patientia chri ꝛ miraculosa solis obscura tione: mox credidit ꝛ conuersus est. Mattheus etiam ad vnā vocationē mox secutus est chrm̄. Sed ꝛ magda lena ad chri predicationē vel miracula non distulit cō uersionem. Sed qm̄ vt ħt Aug. de pe. dist. v. §. j. perse uerātia ꝛ diuturnitas auget delictū ꝛ aggrauat: ergo paulus iudicaꝛ peccasse grauius: cū auditꝭ multis mi raculis a christo factis: visa etiā patientia Stephani q̄ ꝛ dixit: Ecce video celos aptos ꝛ iesum stantē a dexte ris dei: atꝗ miraculis per Stephanum aliosꝗ apłos factꝭ visis: nihilominus perseuerauit multū diutius in infidelitate ꝛ persecutiōe. O beate Paule parce mihi ꝙ tua peccata grauia reputo: imo credo hoc tibi place re pro misericordia dei exaltanda: ꝛ p penitētia homi nibus instruenda. D Quarta ratio ex parte inten sioꝛꝭ animi: qm̄ vt ħt Aug. xv. q. j. c. j. §. j. Usꝗ adeo pec catū est malū inquantū est voluntariū. Sed quia Pau lus intensiorem habuit voluntatē prauā persequendi chrm̄ pre ceteris: qꝺ colligitur ex pluribus. Persequebaꝛ nanꝗ toto effectu: propterea dicit Saulus adhuc spirans. Ly. i. ex vehementi spiritu ignem persecutiōis accendens. Itē persequebaꝛ toto studio ꝛ conatu. Un̄ non vocatus sed sponte se ingerens: accessit ad princi pem sacerdotū ꝛ petiit epistolas in Damascū: vt eius autoritatē fultus magꝭ posset nocere. Persequebatur etiam in pluribus locis: quia non solum in Hierlm̄: sed ꝛ vsꝗ ad Damascum: ꝛ quia persequebaꝛ omi possibili tatis sue modo: corde seuiendo: ore blasphemando: ope cedes ꝛ vincula inferendo. Sed queriꝛ Utꝝ tūc Pau lus occiderit aliquē chrianoꝝ? Rñdet Ly. super Act. viij. c. ꝙ sicut dicit glosa. Deus manꝰ ipsius preserua bat ne sanguine innocentū pollueret tantus preuisus apostolus. Ad obiecta superius ptꝫ: quia variis ꝯside rationibus se habent vt excedentia ꝛ excessa. Et dictꝭ modis excedit pctm̄ pauli. O christiane ecce ꝙ̄pte dul cissimus iesus spem tuam erigit in pauli exemplo. No li ergo si peccasti desperare. Ecce talis pctoꝛ. s. paulꝰ misericordiam ꝯsecutus est. Et tu ergo ꝯfidenter ꝑpe ra ad pniam: ꝛ ꝯsequeris pctoꝝ veniā. Un̄ Inno. in ser. dicit. Eple pauli ꝛ psalmi dauid ideo pre ceteris scri pturis in ecclesia frequentaꝛ: vt cū audierint pecca tores Paulū blasphemū ꝛ persecutorē factū esse apłm: ꝛ dauid adulteꝝ ꝛ homicidā factū esse pphām: ꝯfidāt per miscdiam dei non solū veniam promereri sed ꝛ glo riam adipisci. Hec ille. O bone iesu tibi laus ꝛ gloria. O piissime saluator tibi gratiaꝝ actio p tua imensa er ga nos miserrimos peccatores misericordia. E

¶ Circa scdm̄ principale de pia reuocatiōe pauli que stio occurrit: vtꝝ deus maiorem misericordiam fecerit paulo ipm̄ a suis peccatis reuocando ꝙ̄ fecerit oibus peccatoribus ceteris in mundo? Ad qꝺ rñdeꝛ per con clusionē: quia sicut reuocatio pauli mirabilioꝛ: ita ipsa misericordia dei in ipo iudicaꝛ pre ceteris omībus ex cellentioꝛ. Et hoc tenet Ni. de Ly. sup. j. Tim. j. super illud thematꝭ: quoꝝ primus ego sum: di. ꝙ ꝗuis multi grauius peccauerint in chrm̄: ipm̄ in ꝓpria etiā psona nequiter persequendo: tñ hoc dictū: quoꝝ. s. peccatoꝝ ego primus sum: sic intelligi debet. s. ꝙ inter illos q̄ de pctō ad grām reuocanꝛ: ipa reuocatio in paulo fuit val de mirabiꝉ ꝑpter qꝺ in ecclia solēnizaꝛ: ꝛ sic Ly. ꝑmus excellētiā notat vocatiōis huiꝰ p̄ ceterꝭ. Hec Ly. Qꝺ vt magꝭ clarescat ondiꝛ pcipue ex q̄tuoꝛ rōnibus

¶ Prima ratio ex pte status pauli

¶ Secunda ex miserentis dei

¶ Tertia ex parte mirabilis modi

¶ Quarta ex pte precellentis doni

¶ Prima ratio ex part e status pauli. Tum quia ipse fuit in statu grauis offensionis. Tū quia videꝛ fuisse in statu obdurationis: vt ptꝫ ex prescriptis. Tū deniꝗ qꝛ est reuocatus in actu existens persecutiōis: in quo ma xima dei misericordia relucet. Cū eñ Cassio. sup ps. cxviij. dicat. Retributionū inquit sex sunt differentie. Non reddere bona p bonis hoc malū est. Reddere ma la pro malis hoc puersum est. s. nisi fiat amore iusticie. Reddere mala pro bonis hoc pessimū ēst. s. ꝛ iniquum Reddere bona pro bonis hoc bonū est ꝛ equū. Nō red dere malum pro malo: hoc melius est. Reddere aūt bo num p malis: hoc optimū est ꝛ piissimum. Hec Cassio. Deus aūt bonus ꝛ superbonus reddit mala pro malis .i. penā pro peccatꝭ debitā fm̄ iusticiā: ꝛ hoc est equita tis ꝛ cum hoc est pietatis: quia punit citra cōdignū: vt dicit Aug. Item reddet etiam bona pro bonis. s. iustis premia eterna. Nō reddere aūt bona p bonis: vel red dere mala pro bonis: non pōt deus: qm̄ bonus ꝛ iustus est. Hec in glo. Roma. iij. Non reddere aūt p malo ma lum hoc deꝰ facit in presenti parcendo ꝛ patienter pec cantes expectando vt cōuertanꝛ. Sed ꝛ insuper facit cum aliquibus optimū effectū misericordie. s. reddēdo bonū pro malis: cum eos misericorditer a peccatis cō uertit infundendo gratiā omnino indignis. Quod per maxime claruit in apło Paulo quem vocauit chrs non de statu vel in actu piscationis: vt Petrū: Jacobum: ꝛ Joannem ꝛc̄. Nec vocauit lucris inhiantē vt Matthe um: nec mortis hora territū: vt latronem: nec carnis cō cupiscentia victū: vt Magdalenam: sed quod maximū est: odiosum inimicantēꝗ ꝛ in actu persecutionis fidei christi existentem. O mirabilis dei clementia: o ineffa bilis chri pietas: vtinam omēs obstinati pensarent hec ꝛ ad chrm̄ conuerterenꝛ F Secunda ratio ex par te miserentis dei. Nam alios vocauit chrs quosdam in vita ista mortali simplici verbo dicens. Uenite post me vel seq̄re me: vtꝫ de Petro Andrea Joāne Mattheo ꝛc̄. Quosdam vocauit interna motione animi vt latro nem ꝛ Magdalenam. Quosdam etiā regnans in celo vocat vel per inspirationem vel per externam verbi dei predicationem per alios aut per scripturas. Sed Paulum vocauit tali pietate mira vt existens in glorifi cato corpore a dextris patris allocutus fuerit per se ipm̄ ꝛ ipsi tunc apparuerit ꝛ de diuina electione certifi cauerit dicēs Ananie. Uas electiōis est mihi iste. Qꝛ aūt chrs corporaliter apparuerit Paulo: probatur fm̄ Tho. in. iij. parte. q. lvij. ar. vj. ꝛ ꝯcoꝛ. Ly. per illud. j. Coꝛ. xv. Nouissime inquit oīum tanꝗ abortiuo visus est ꝛ mihi. Que visio veritatem resurrectionis christi non probaret nisi ipe christus in corpore glorificato vi sus fuisset a Paulo: nec derogat christi dignitati si ex aliqua dispensatione quꝗ corporaliter descendat ap parendo sanctis. Tertia ratio ex mirabili modo: quia Paulus maiori miraculo ꝙ̄ ceteri est reuocatus de ce lo: cum luce de celo circūfusus ꝛ a christo allocutus su bito est mutatus. Sed queritur cur christus talem per secutorem voluit de celis vocare tam miraculose. Re spondetur ꝙ vt ostendat peccatoribus suam imensam misericordiam: ꝛ cū hoc innuat ꝙ Paulus debebat esse totus celestis ꝛ angelicus ꝛ deiformis. Unde Diony. in epistola de morte Pauli dicit. Hic angelus terrestris est. Homo celestis imago ꝛ similitudo deitatis: ꝛ spūs deiformis G Quarta ratio ex precellenti dono: qꝛ maius donum gratie christus cōtulit Paulo ꝙ̄ aliis in conuersione. Nam Magdalene in conuersione dedit peccatorum remissionem di. Remittunꝛ tibi pctā tua.

Tertia ex pte modi

D Quarta ex pte intensioris animi

E Utꝝ deꝰ maiorē miscdiaꝫ fecerit Paulo ipꝫ a pctis reuocādo oibꝰ pctōribus ceteris

Prio ex pte statꝰ pauli

F Ex parte miserentis dei

Tertio ex mirabili mō

G Ex pcellēti dono

Et feruentem dei dilectionem cum subdidit. Qm̄ dile xit multum. Itē Mattheo ꝛ aliis apl̄is dedit apostolatus dignitatem quos successiue vsq ad aduentū spiritussancti docuit in terris. Itē latroni dedit peccatorū remissionem: ꝛ promisit eadem die post mortē beatificā fruitionem deitatis in limbo patrum di. Hodie mecū eris in paradiso.i. deitatis mee visiōe. Sed Paulo nō solum dedit hec premissa.s. peccatoꝝ remissionē: spiritussancti donū: apostolatus dignitatē: deitatisq visionem quam habuit in raptu: sed ꝛ patiētie repromisit coronam di. Ego ostendā illi quanta opoꝛ. eū pro nomine meo pati. Et tribus dieb⁹ illis quibus fuit in raptu ad visionem deitatis facie ad faciem: vt dicit Aug. Uidit christū in gloria sua ad dextram patris sedentem: ꝛ ibi accepit totius euangelii christi scientiam: ꝛ vidit celestem patriā ꝛ arcana verba que non licet homini loqui eo ꝙ homo tā ineffabilia sacramenta capere non posset vt dicit Hierony. Et cū his dedit christus Paulo donum precelse sanctitatis. Unde Aug. in ser. O inenarrabilis dei misericordia: o ineffabilis clemētia: inuenit peruersum ꝛ effecit conuersum: inuenit vas fetulentū ꝛ exhibuit eū vas purissimū: inuenit ministrū iudeoꝝ ꝛ fecit eum parē sanctoꝝ: inuenit blasphemū ꝛ constituit eum apostolū: inuenit persecutorem ꝛ fecit gentiū doctorem. O deus eterne vere spectaculum maxime tue misericordie dedisti mundo in ista pauli conuersione: vt merito dicat. ij. Coꝛ. iiij. Spectaculum facti sumus mundo ꝛ angelis ꝛ hominibus. O Iesu bone nostri miserere.

H Questio q̄lit̄ q̄s a pctis iustificari valeat exemplo pauli

H ❡ Circa tertium principale de iustificatione plenaria inquirendum nobis est: qualiter quisq a peccatis iustificari habeat vt exemplo pauli plenarie misericordiā dei inueniat. Et ratio huius questionis: quia sunt quidam qui misericordiā dei nec desiderant nec querunt. Chry. s. super Mat. Quis est inquit qui misericordiam dei non desiderat? Respondet Tu qui pmanes in peccatis. Desiderare eīm misericordiā dei est conuerti ad deum. Hec ille. Itē alii sunt qui ꝛsi misericordiam dei desiderant: tñ querere differūt: vt qui penitentiā differunt vel ad senectutis vel ad mortis tempus. Contra quos Eccl. v. Ne tardes cōuerti ad dn̄m: ꝛ ne differas de die in diem: subito eīm veniet ira illius ꝛ in tempore vindicte disperdet te. Alii etiā sunt qui desiderāt: querunt sed non inueniunt: eo ꝙ male querunt: sicut dicit apostolus Heb. xij. de Esau ꝙ non inuenit locū penitē tie vel misericordie quāq cū lachrymis inquisisset eā. Alii ergo sunt qui desiderant: querunt ꝛ inueniunt: q̄d in exemplo pauli doceamus. Respondet ergo notando fm̄ doc. cōmuniter: precipue fm̄ Rich. super. iiij. di. xvij. q. vlt. ar. j. ꝛ. ij. ꝙ sicut in materia corruptio vnius forme est generatio alterius: sic cū de impio fit iustus: debet destrui peccatū vt iustificet̄. Unde vt plene iustificat⁹ misericordiā inueniat: hec quatuor requirunt̄ .s. gratie infusio q̄ sicut lux tenebras habet expellere. Liberi arbitrii motio seu voluntatis conuersio ad deū sicut eīm non resplendet solis imago in speculo nisi facie cōuertat̄ ad solem: sic nec gratia que est similitudo dei in anima nisi ꝯuertatur per voluntatē ꝛ affectū ad deum. Item impietatis destructio.s. per detestationē ꝛ contritionē veram atq culparū remissio. Hec significata sunt in pauli ꝯuersione.s. gratie infusio in celestis lucis circūfulsione. Uoluntatis cōuersio: cū dixit: dn̄e quid me vis facere: ꝛ eius pmpta obeditione. Destructio pcti vel cōtritio in austeritate pnie: q2 trib⁹ dieb⁹ nō māducauit nec bibit. Remissio culpe in squame oculoꝝ depositione ꝛ baptismo. O ꝙ hō christiane: o pctōr disce iustificari sic per veram pniam vt cōsequaris misericordiam: gratiam ꝛ gloriam

In Conuersione Pauli Ser. iiij. de priuilegiorum eius sublimitate

A Priuilegia pauli

Beatus quem elegisti ꝛ assumpsisti.s. dn̄e habitabit in atriis tuis. Ps̄. liiij. A Sup que verba Cassio. dt. Nos ad oēm inquit btm̄ dicimus hoc esse reuerendū: vt.s. etiam de pctōre dicat̄. Beat⁹ eīm est quē dn̄s eligit ꝛ assumit ad eternā vitam. Hec Cassio. sup ps̄. dicto. Sed qm̄ misericordissimus deus ꝛ amorosus iesus b. Paulū elegit specialit̄ vt.s. ipe esset vas electionis ꝛ apl̄s q̄ portet nomē chr̄i Item assumpsit ip̄m ex peccatorib⁹ sublimando ad precellentes gr̄as ꝛ dignitates: atq nunc habitat in celesti patria cum chr̄o regnādo feliciter. Idcirco merito dicunt̄ v̄ba hec de paulo. Btūs quē elegisti ꝛ assump. ꝛc̄. In quibus v̄bis tria precipua mysteria notabimus pro sermone fm̄ ꝙ de his tribus generibus priuilegiorum cōmendatur.

❡ Primum mysterium dicitur gratificatiōis. Uñ d̄r: Btūs quē elegisti: quod est gratie

❡ Secundū dicitur dignificationis: ibi. Assumpsisti.s. ad dignitates

❡ Tertium dicitur glorificationis: ibi. Habitabit in atriis tuis.i. in celo B

B Circa ḡtificatiōis p̄uilegium

❡ Circa primum de gratificatione Pauli accipiamus pro ꝯclōne in documētū: ꝙ.s. misericors de⁹ vt det peccatoribus cunctis spem venie fm̄ multitudinem sue misericordie preuenit persecutorē suū mira magnitudine gratie. Hoc ostenditur: quia quadruplicis gratie mire priuilegia sibi exhibuit

❡ Primū priuilegiū specialis electionis

❡ Secundū mirabilis ꝯuersionis

❡ Tertiū salutaris certificationis

❡ Quartū diuinalis visionis

Primū speāl̄ electionis

❡ Primum priuilegiū specialis electionis: quia ex oībus mundi peccatoribus chr̄s dn̄s hunc sibi elegit specialius ad portandū nomē suum per totum orbē: vnde Act. ix. dixit christus. Uas electiōis est mihi ait iste: vt portet nomē meū coram gētibus ꝛ regibus ꝛ filiis isr̄l. Habuit aūt Paulus in ista electiōe plures dignitates ꝛ multiplicem gl̄iam. Primo quidem ex naturali origine. Fuit eīm electus ꝛ ortus de tribu Beniamin: vt ipe testatur ad Phil. iij. que tribus fuit domui Dauid subiecta. iij. Reg. iij. ꝛ progeniei chr̄i.i. tribui Iuda cōiuncta: vt dicit Hiero. sup Mat. Et in huius tribus.s. Beniamin sorte erat ciuitas Hierusalē distributa: Iosue. xviij. In qua ciuitate Hier̄lm passio ꝛ resurrectio chr̄i fuit ꝛ ascensio celebrata. Secundo ex lumine sapiētie: quia fuit electus in lege doctus ad pedes Gamalielis cum ceteris doctoribus preclaris ex illa schola prodeuntibus: quoꝝ primus fuit Nicodemus: secundus Abibas: Tertius Stephanus: quartus ipe Paulus qui supra Coetaneos proficiebat in iudaismo: ad Gal. j. Tertio ex religiositate vite. Cum eīm tunc tempore sue iuuentutis essent in Hier̄lm ꝛ iudea plures secte.s. esseorum: saduceoꝝ: ꝛ phariseoꝝ quasi religiones quedam: vt patet ex euangelio ꝛ actibus apostoloꝝ: btūs paul⁹ assumpsit religionē phariseoꝝ que erat tunc perfectissima pre ceteris. Tum quia in fide non errabant sicut alie. Tum quia precepta decalogi in fronte descripta gerebant ꝛ in fimbriis aculeos: spinasq ponebāt ad recordandū de lege. Ex istis electus Paulus dixit. Phariseus sum ꝛ filius phariseoꝝ Act. xxiij. ca. Sed quarto pre his oīmbus summa gloria est paulo ꝙ fuit.s. electus ex tali genere ꝛ ꝯditione ad portandū nomē chr̄i ꝛ predicandū per mundū: ꝛ ad patiendū gloriose ꝑ ipo quo sempiternā gl̄iam celestem est adept⁹ feliciter. Uñ Amb. de Iacob dt sic. Sub chr̄o preciosa est seruitus ꝛ gloriosa libertas. Preciosa inquā seruitus que tāti sanguinis precio est cōparata. Gloriosa autē libertas quā nulla seruit⁹ culpe: nulla pctōꝝ macula ꝯstringūt. C

C Scdm̄ mirabil̄ ꝯuersiōis

Scdm̄ priuilegiū mirabilis ꝯuersiōis: q2 inter oēs mūdi pctōres mirabilius paulū chr̄s cōuertit a suis pctis existentē in actu persequendi cū de celo lux ip̄m circūfulsit ꝛ chr̄s ip̄m allocut⁹ est ac mox eius cor īmutauit. Act. ix. Sed circa hoc queritur: vñ consecutus est paulus hanc mirā gr̄am vt cōuerteret̄ ꝑ dei misc̄diam. Et huius questionis ratio: q2 multi sunt in mundo pctōres quibus deus hanc gr̄am non facit: vt miraculose cōuerteret eos: vt dt Aug. sup Gen̄. li. xj. Et videmus experimentaliter ꝙ multi in suo pctō mori ꝛ perire permittunt̄ dānabiliter. Rn̄r ad hec ꝙ vt volūt doc. sup. j. di. xlvj. Deus voluntate añcedēte vult oēs hoies saluos

fieri ⁊ ad agnitionē veritatis venire sic̄ scribit.j.Tim̄.
ij.Sic etiam voluntate añtedente vult oēs pctōres cō
uerti.Ezech.xviij.Nolo mortē pctōris sed vt magis cō
uertat ⁊ viuat.Sed voluntate cōsequente nō vult oēs
conuertere.Vñ Aug.sup Geñ.li.xj.Volūtatem pctōꝝ
posset plane deus in bonum conuertere: qm̄ oīpotens
est.Cur ergo non facit?quia inquit non vult. Cur non
vult?hoc penes ipm̄ est. Non debemus plus sapere q̄
oportet.Hec Aug. Sed hoc intelligendū est de volun
tate consequente:nō antecedente: quia illa vult vt pa-
tuit.Et dr̄ voluntas antecedens qua quis vult aliquid
absolute.Consequens aūt:qua vult aliquid ꝯsideratis
circūstantiis ⁊ ꝯditionibus particularibus. Primo mō
vult rex oīes subditos pacifice viuere ex parte sui:⁊
propter hoc statuit leges:sed furem vel homicidā vult
occidi voluntate ꝯsequente. Sic ⁊ deus voluntate an
tecedente oīes vult cōuerti: sed fm̄ ordinē iusticie nō
quia iustum est vt quilibet suo libero arbitrio vtat ⁊ sic
permittitur a deo iusto vt merito culpe ex libero arbi-
trio ipsius pctōris indurari sinat ⁊ damnari. Vñ.xxiij.
q.iiij.Nabuchodonosor:dr̄ ꝙ boni dei p grām corrigūt
mali ꝓ arbitrio pereunt: iuxta illud Osee.xiij. Ex te
perditio tua o israel:ex me aūt saluatio tua. Et sic sol-
uit ratio quare non oēs pctōres conuertunt. Hoc em̄
non est qr deus non vult eoꝝ salutē: sed qr ip̄e pctōr cō
uerti ⁊ saluari nō vult obdurat⁹ voluntate praua. D

D
Paulus meruit grām cōuersionis ex miscdia dei q̄druplici rōe

Sed ad satisfaciendū quesito de ip̄o Paulo est notan-
dum:ꝙ q̄uis deus ex mera grā ⁊ liberalitate sine pre-
cedentibus meritis pctōri dat grām ꝯuersionis sicut ⁊
fecit Paulo(nam primam grām nullus pctōr meret de
condigno) tñ de congruo ex dei misericordia ⁊ pietate
ac bonitate quadruplici ratione.Paulus miscdiam cō
sequi debebat:a quibus qr multi deficiunt ideo nō con
sequūt. Et iste rōnes notant fm̄ Fran.de may.in ser.
Prima ratio:qr paul⁹ ignorans peccauit.j. Tim̄.j.Gra
tias ago ei qui me cōfortauit in chr̄o iesu qui prius fui
blasphemus ⁊ contumeliosus:sed miscdiam cōsecutus
sum: qui ignorans hoc feci in incredulitate ⁊c̄.Ista tñ
ignorātia nō excusauit eū a toto: licꝫ excusauerit a tan
to quia erat crassa ⁊ supina. Scd̄a ratio quia in perse-
quendo zelum dei habuit putans ꝙ sic placeret deo.
Gal.j.Abundantius emulator existens pa.traditionū.
Tertia ratio quia beatus Stephanus pro ip̄o orauit.
Aug.Si Stephanus non orasset ecclia paulū nō habu
isset.Utile est ḡ homini pctōri sanctoꝝ patrocinia flagi
tare. Quarta ratio: quia magnitudinem misericordie
dei ostendi decuit.j.Tim̄.j.Fidelis sermo ⁊ omni acce
ptione dignus: quia chr̄s iesus venit in hunc mundum
peccatores saluare: quoꝝ primus ego sum. Sed ideo
miscdiam consecutus sum vt in me primum ostenderet
chr̄s oēm patientiam suam ad informationē eoꝝ q̄ cre-
dituri sunt illi in vitam eternā.Hec ibi.Et sic ptꝫ. Ter

Tertiū salutaris certificationis

tium priuilegiū salutaris certificationis. Nam Rom̄.
viij. Certus sum ꝙ nulla creatura separare pōt nos a
charitate chr̄i.Ecce certitudo grē ac salutꝭ consequen
de. E Quartum priuilegiū diuinalis visionis qd̄

E
Quartū diuinalis visionis

maximū est.Ut em̄ volūt doct.fm̄ Lyram in illo triduo
quando cōuersus est ⁊ fuit in Damasco non videns cor
poraliter nec manducans aut bibens: habuit Paulus
hanc excellentē diuinam visionē ⁊ secretoꝝ celestiū re
uelationem. In qua visione fm̄ Fran. de may. habuit
quatuor mira priuilegia. Primū ꝙ fuit rapt⁹ altissime
ad tertiū celū.ij.Coꝛ.xij.Celū em̄ primū est firmamē
tum:scd̄m est crystallinū: tertiū est empyreū in quo bti
habitant.Propter altitudinē huius raptus dicit ibidē
apls:vtꝝ in corpore vel extra corpus nescio: deus scit
fm̄ em̄ Ly.licꝫ tunc apls sciuerit se fuisse in spū in celo
empyreo ⁊ corpus suū in terra fuisse: tñ nesciuit vtrū
tempore illius visionis anima separata fuerit a corpe
per mortē ⁊ reunita diuinitus corpi transeunte visiōe:
vel si fuerit tūc vnita corpori sicut forma: tñ ab vsu sen
suum sepata.Et hoc ꝑpter altitudinē raptus. Scd̄m
fuit tunc mirum ꝙ ibi vidit diuinam essentiā ⁊ in ea san
ctam trinitatē patrē ⁊ filiū ⁊ spm̄sctm̄ facie ad faciem si
cuti vident beati in patria.s.quantum ad bonum quod
videbatur.Nam fm̄ Tho. quantum ad aliquid fuit dis
similis illa visio.s.quantum ad modum vidēdi: quia nō
ita ꝑfecte vidit sicut beati in patria: nec permanenter
vt habetur.ij.ij.q.clxxv.ar.iij. Veruntñ tenet cōmuni
ter a doct.cum Aug.super Geñ.xij.⁊ ad Paulinum de
videndo deo:ꝙ vidit diuinam essentiam nude in raptu
sicut ⁊ Moyses ⁊ satis congrue:quia sicut ip̄e moyses
fuit doctor primus iudeoꝝ: sic Paulus primus doctor
gentium.Tertiū fuit ibi mirꝝ ꝙ audiuit.Ly.i.vidit ar-
cana verba que nō licet homini loqui quia Paulus ibi
instructus fuit de secretis diuinis que sunt incōprehen
sibilia:⁊ per ꝯñs inenarrabilia.Propterea dr̄:que non
licet homini loqui.Hec Lyra.Quartum fuit ꝙ ip̄e vi-
dit chr̄m in dextra patris sedentem: ⁊ totam dispositio
nem celestis curie in nouem choris angeloꝝ. Et sicut
vidit:ita eam beato Dionysio suo discipulo reuelauit:
qui ⁊ fm̄ hoc librū de celesti hierarchia cōscripsit. Ibi
etiam accepit noticiam doctrine euāgelice totius ⁊ sa
cramentoꝝ iesu chr̄i:prout ip̄emet dr̄ ad Gal.j.Notum
vobis facio euangelium quo euangelizatum est a me:
quia nō fm̄ hoiem:neqꝫ em̄ ego ab homine accepi illud
neqꝫ didici:sed per reuelationem Jesu chr̄i ⁊c̄.O ergo
beatissime paule:o gloriosissime apostole chr̄i quis nō
miretur in te magnitudinem misericordie ⁊ gratie dei
O misericordia magni dei q̄ imensa es erga nos pec-
catores: vtinam excitaremur a somnis viciorum ⁊ te
quereremus vt inueniremus. O vtinam tu christiane
tui dulcissimi iesu gratiā agnosceres ne perires F

Paul⁹ ⁊ moyses diuinam essentiam viderunt

Quartū

F
De dignitatis priuilegiis q̄b⁹ de⁹ paulū dotauit

¶ Circa secundū principale de dignitatis priuilegiis
quibus preter ꝑmissa deus bonus Paulū dotauit acci
piamus pro conclusione ꝙ piissimus Jesus sicut mira
misericordia ⁊ gratia Paulum conuertit:ita ⁊ mira san
ctitatis excellentia dignificauit. Quod patet in aliis
quatuor priuilegiis.

¶ Primū est virtuose decorationis
¶ Secundū est dignicose exaltationis
¶ Tertiū est fructuose predicationis
¶ Quartū est gloriose ꝯsummationis

Primū virtuose decorationis

¶ Primum priuilegium est virtuose decoratiōis: quia
postq̄ conuersus est ad christum omnis virtutis splen
dore ⁊ decore perfectissime sanctitatꝭ claruit. Fuit em̄
mox firmus ⁊ feruentissimus in fide adeo vt statim in-
gressus in synagogā predicauit christum. Act.ix. Itē
fuit intensissime charitatis vt cuperet dissolui ⁊ esse cū
christo:ad Phil.j.Chryſ.de lau.pau.dicit. Sicut fer-
rum missum in ignem totum ignis efficitur: sicut Pau-
lus charitate succensus totus factus est charitas.Itē
contra omnia vitia habuit virtutum miram plenitudi-
nem. Nam contra superbiam habuit maximam humili
tatem ⁊ sui contemptum vt se reputaret primum omni
um peccatorum.j.Timo.j.nec putaret se dignum voca
ri apostolum.j. Coꝛ.xv. Ego em̄ sum minimus aposto
lorum qui non sum dignus vocari apostolus: qm̄ perse
cutus sum ecclesiam dei. Contra auaritiam tantam te
nuit paupertatem voluntariam vt omnia arbitraretur
vt stercora:ad Phil.iij. ne sumptus acciperet ab his q̄
bus predicabat. Contra luxuriam virginalem habuit
puritatē.Cōtra iram mirā tenuit patientiā: cū innume
ras sustinuit ꝑ chr̄o passiones.ij.Coꝛ.xj.In carcerib⁹
abūdanti⁹:in plagis supra modū:in mortibus frequent
a iudeis quinquies quadragenas vna minus accepi:
ter virgis cesus sum:semel lapidatus sum ⁊c̄.Chry.de
laudibus pauli. Mortem inquit atqꝫ cruciatus ⁊ mille
supplicia quasi ludū putabat esse pueroꝝ dūmodo pro
chr̄o aliquid sustineret.Hec ille.Vñ ⁊ Act.xxj.cū pro-
pheta Agabus predixisset ꝙ in Hierl̄m deberet capi ⁊
ligari:rogatus a fratribus ne illud ascenderet: non ac-
quieuit dicens.Ego non solū alligari sed ⁊ mori para-
tus sum pro nomine dñi Jesu ⁊c̄. Cōtra gulam habuit
tantam parcitatem vt diceret.j.Tim̄.vj.Habentes ali
menta ⁊ quibus tegamur: his cōtenti simus. Cōtra ac
cidiam manibus propriis laborabat adeo ꝙ vt Chryſ.
vbi s̄.dr̄. Nec vnū quidē diem ocio est passus pertran-
sire vel in quiete. Deniqꝫ contra inuidiam habuit mirā
charitatē ad oēs saluandos:vt sicut Chryſ.dr̄.Juges

lachrymaꝝ fontes non diebus solū:sed etiā noctib⁹ effu
debat pro salute hominū. Vñ ⁊ dicit Roma.ix. Optabā
ipe pro fratribus anathema fieri ⁊c. G Sed hic q̄
ritur. Qualiter hoc paulus.s.anathema fieri a christo
q̄d sepationē significat: potuit optasse sine pctō? Nā vi
detur peccasse contra ordinē charitatꝫ qua q̄libet tene
tur sm deū plus diligere seipm ꝓximo: ꝑcipue in neces
sariis ad salutē ⁊ sm aiam. vt dicit Augu.lib. de doctri
na christiana. Alioquin qui pctō vel damnationi eter
ne se pro ꝓximo exponere mortaliter peccaret. Rñdet
ad id sm glo.ibidē ⁊ Gor.atq̄ Ly. q hoc dictū sic est in
telligendū. Optabā.i.optarē si esset possibile optare si
ne pctō egoipe anathema esse.i.sepatus a chrō: sed ad
tēpus: vel in vita: vel post mortē etiā: non aūt in ppe
tuū. quia hoc nō licet cuiq̄ optare ꝓ ꝓximo. vt patuit.
sed bñ ad tēpus pōt homo optare: vt habeat dilationē
glie sue pro fribus saluādis. Unde Hugo de sacris.lib.
i.pte.xiij.ca.x.dicit. Cum vtrūq̄ saluare nō pōt homo
se.s.⁊ proximū: faciat primū.s.saluādo seipm. De scdo
si deest effectus sufficit affectus. Et ꝑpter hunc affectū
oñdendū Moyses deleri de libro vite petiuit. Et pau
lus pro fribus anathema fieri cupiuit. non quia deū ꝑ
pter hoiem pdere vellent. sed quia si fieri posset deum
sine ꝓximo possidere nollet. verū em̄ bonū cum inuidia
non possidet: ⁊ cum charitate felicius possidet. Hec il
le. Idē statim subinfert obiiciēdo sic. Sed dicis q ma
ius bonū magis diligēdū est. maius aūt bonū est duos
saluari q̄ vnum. ergo optione data mihi: magis debeo
eligere vt multi saluent: q̄ q ego solus saluus fiam et
plures pereāt: q̄ vt ego solus pereā: ⁊ plures saluent.
Et rñdet di. q illud plus a me diligendū est quod mihi
maius bonū est. quia mihi primū insitū est vt diligā bo
num meū: illud maxime.s.verum bonum celeste. ⁊ post
istud ⁊ scdm illud diligam bonū ꝓximi. Hec Hugo. Et
sic patet q homo nunq̄ debet peccare pro ꝓximo: vel
damnari: etiā pro toto mūdo saluādo. Unde et saluator
dicit Mat.xvi. Quid em̄ ꝓdest homi si vniuersum mū
dum lucret: aie vo sue detrimentū patiat. aut quā. ⁊c.
H Scdm priuilegiū dignicose exaltationis. quia pi
issimus deus ipm exaltauit ad oīm fere sctoꝝ dignita
tes. Nam iter patriarchas ipe est patriarcha per mul
toꝝ filioꝝ in fide spūalem generationē. Unde di. Filio
li mei quos iterū parturio. ad Gal.iiii. Inter ꝓphetas
Nam ꝓphetauit ꝑnuncians de futuris malis tempe an
tichri.ij.Thes.ij. ⁊ instruxit de his ecclīam. Habuit ēt
donū ꝓphetie. vt colligit ex Actibus aploꝝ. Item int
aplos fuit aplus gentiū. ad Gal.ij. Qui opatus est pe
tro in apostolatu: opatus est ⁊ mihi inter gentes. Vñ et
antonomasice ipe scribit aplus. Accepit em̄ oēm grām
spūssancti a chrō in celo quā acceperūt discipuli in pen
tecoste.s.donū scientie euangelice: donum lingue: do
num miraculorū patet in Actibus aploꝝ. Qui et plus
oībus laborauit.i.Cor.xv. Item inter euangelistas
fuit euāgelista. ad Gal.i. Ut euāgelizarē illum in genti
bus. Inter doctores doctor gentiū. vt canit eccla. In
ter martyres ⁊ cōfessores martyr: ⁊ pro ꝯfessione fidei
occisus. Et inter ꝟgines fuit ꝟgo. Unde dt.i.Cor.vii.
Uolo oēs homies esse sicut meipm.i.ꝟgines esse. Sed
q̄reres. quō hoc rōnabiliter voluit apls: cū sic nō fuissꝫ
implet⁹ numerus electoꝝ: si oēs chriani forent ꝟgines.
Respondet sm Gor. q hoc aplo fuit reuelatū. q si oēs
sui tempis ꝯtinuissent ⁊ saluati fuissent: suffecissent ad
implendū numerū electoꝝ. Hoc idē Rich. sm August.
de cōiuga.bono. tenet sup.iiij.dist.xxvi. q̄uis Ly. hoc
non approbet. I Tertiū ꝑuilegiū fructuose ꝑdica
tionis. q2 ples mūdi ptes pre ceteris cōuertit ad chrm
pagrando ꝑsonaliter. Vñ Chry. de lau. Pau. dic. Pau
lus tanq̄ pēnat⁹ totū docēdo ꝑuolauit orbē. Tāta inq̄t
ꝟtute Paulus ꝑgressus est: vt.xxx. annoꝝ spacio ⁊ Ro
manos: et Persas: ⁊ Parthos: ⁊ Medos: ⁊ Indos: et
Scythas: ⁊ Ethiopes: atq̄ Saracenos. ⁊ oīne prorsus
hoim genus sub iugo mitteret ꝟitatis. Et iterū idē ait
Paulus vniuersum mundū deo studuit offerre: qui ter
ram ac mare: Greciā ac Barbariā: oēmq̄ sub celo regi

G Qualr Paulus anathēa fieri a chro optauit.

H Scdm dignicose exaltationis.

I Tertiū fructuose ꝑdicationis

onem quasi volitando circuiuit. Quartū ꝑuilegium
glīose cōsumationis. q2 inter oīes sanctos glīosissimis
miraculis suū martyriū cōsūmauit. Primo q̄dem. quia
eius caput amputatū nomē dñi Iesu ter exclamauit.
Secūdo. quia ad eius trinū saltū tres fontes ibidē eru
perunt. Tertio. quia in decollatiōe lac fluxit de ei⁹ cor
pore in signū ꝟginitatis sue. O ergo charissimi venere
mur hunc glīosum quē ⁊ chrus honorauit. K

Quartū priuilegiū gliose ꝯsumatōs.

Circa tertiū de celesti glīficatione breuiter sit hec
cōclusio: q Paulus sicut in terris maxima grā fuit pre
dotatus: ita et in celis sūma glīa fulget coronat⁹. Nam
gloriat non soluꝫ aurea glie essentialis quā obtinet sm
magnitudinē charitatis ⁊ gratie: sed insup habet tres
aureolas.s.ꝟginitatis: ꝑdicationis: ⁊ martyrii. Sed
q̄ritur ad quē ordinē angeloꝝ est sublimat⁹? Respōdet
Franci. de may. in sermo. q ad seraphicū q̄ est supmus
Et declarat quadruplici via. Primo. quia sm doctrinā
Anshelmi de q̄libet ordine aliqui ceciderūt. Scdo. q2
sm Greg. Ruina est ꝑ homies reparāda ad loca vnde
angeli ceciderūt assumēdos sm meritoꝝ similitudinē.
Tertio. q2 sm Chry. de lau. pau. paucissimi iueniri po
terūt hoīes qui tāta felicitate fuerūt digni: vt Paulus
Quarto. quia sm Dionysiū de angeli. hierar. seraphi
ci spiritus ab incendio amoris diuini dicunt. Paulus
autē in hoc mūdo duxit vitā seraphicā per incendiū ar
dentissime charitatꝫ. ideo cum ipis meruit sociari. Hec
Franci. O itaq̄ beatissime apostole Paule. O sanctoꝝ
glīosissime qui cum dulcissimo iesu tuo nunc regnas in
celis: recordare de nobis miseris pctōribus cōstitutis
in terris: sciens quia ⁊ tu quādoq̄ peccator fuisti ⁊ ꝑse
cutor chri in membris. Sed ecce q̄ miram grām ⁊ glo
riam assecut⁹ es per dei misericordiā. Ipius ergo chri
iesu amore qui te elegit: conuertit: gratificauit: ⁊ miro
modo glīficauit. te depcamur ora pro nobis: vt a nostrꝫ
peccatis cōuertamur: ⁊ per gratiam dei ad celeste re
gnum ꝑducamur Amen.

K

Ad quē ordinez angeloꝝ sublimatus.

De Purificatione Marie ꝟginis
habes Sermones in Stellario.

Itē de sancta Agatha vide in cōi de sctis ꝟginib⁹.

De sancta Dorothea Sermo cum legenda.

Audite me diuini fru
ctus: ⁊ quasi rose plantate sup riuos aquarū
fructificate. Scribūt hec verba Eccli.xxxix.
cap. A Et optime conueniūt accipi de sancta Do
rothea virgine ⁊ martyre. Tum ratione significati. q2
vt Grego. super Ezech. pte ꝑma. homel.vi. dicit. Rose
flos in martyribus redolet. quia mira fragrantia cruo
re suo rutilat. Unde martyriū significat pro rubedine:
⁊ pro florida pulchritudine mundiciā ꝟginalem. Bea
ta autem Dorothea martyr extitit gloriosa ⁊ virgo. ꝑ
pter quod per rosas cōuenit significari. Tum ratione
miraculi facti. quia in eius legenda legitur. q dum ipa
decollaret: rosas ⁊ fructus de paradiso christus eidē
misit. vt infra dicetur clarius. Tum deniq̄ ratione exē
pli. quia predicti miraculi de rosis fama totam illā ter
ram ad exemplū imitandi in fide catholica cōuertit: si
cut rosa odore suo demulcet homines. Itaq̄ audiam⁹:
quid in premissis ꝟbis dicat beata Dorothea oībus
christicolis. Obaudite me inquit: scꝫ imitando o diuini
fructus. Lyra. idest discipuli. hoc est chriani: qui estis
fructus acquisitionis diuine per sanguinē christi ad ce
lestem glīam. Et quasi rose plantate sup riuos aquarū
que q̄dem sunt pulchre: munde: ⁊ rubicunde. fructifica
te: scꝫ in bono ope facto in mundicia ⁊ charitate. Meri
to ergo ad istius laudem accipiunt hec verba. Ex qui
bus verbis tria mysteria notabimus pro sermone. sm
q de his tribus ipa in eis precipue cōmendari videt.

A

Primo de roseo flore castitatis: ibi. Quasi rose su
per aquas.

Secundo de roseo rubore charitatis: ibi. planta
te: scꝫ in charitate.

Tertio de roseo fulgore felicitatꝫ. ibi. Fructi. ſ. in gl'iaz
B ❡ Circa primū de roſeo flore caſtitatꝫ q̄rit. Vñ cō B
caſtitas p ro uenieba ꝙ caſtitas per roſam deſignaret?. Reſpōdet
ſam deſig̃ta. per concluſionē. ꝙ ꝟginalis caſtitas btē Dorothee me
rito pre alio flore compata eſt roſe. Declarat pl'ibus ra
❡ Primo ratione ſpecioſitatis. (tionibus.
❡ Secūdo ratione odorifere ſuauitatis
❡ Tertio ratione ſpinoſitatis
❡ Quarto rōne frigeratiue ꝟtuoſitatis.

Primo rōne ſpēoſitatis. ❡ Primo inquā rōne ſpecioſitatis. Eſt em̄ roſa ſpecia-
li pulchritudine ſpecioſa. vñ dicit flos florū ſicut caſti-
tas. vnde Ambro. in lib. de ꝟginitate dicit ſic. Pulchri-
tudinē q̄s pōt ait maiorē extimare ꝟginitatis decore q̄
amat a rege. ſ. chr̄o probat a iudice: cōſecrat ꝛ dedica
tur deo. Hec ille. Hinc ꝛ Sap̄. iiij. O q̄ꝫ pulchra eſt ca
ſta generatio cū claritate. īmortalis em̄ eſt memoria il-
lius: que ꝛ apud deū nota eſt ꝛ apud hoīes. Ex qua au
toritate colligere poſſumus ꝙ ipa caſtitas pulchrificat
Caſtitas pu aīam humanā in fide chr̄i multipl'r. Primo in pulchritu
rificat aīam dine innocētiali paradiſi. quia vt dicit Damaſce. li. iiij.
chr̄i ml'tipl'r. ꝟginitas a p̄ncipio. ſ. in ſtatu innocētie in hoīm natura
plantata eſt. de ꝟgine em̄ terra homo plaſmatꝰ eſt: et a
ſolo Adam ꝟgo Eua creata eſt: in paradiſo etiā ꝟgini-
tas cōſeruabat. poſt p̄uaricationē em̄ cognouit Adam
Euam vxorē ſuam. hec ille. Unde p caſtitatē habet hō
illā pulchritudinē paradiſicā: vbi erat thorus īmacula
tus. Ideo dicit in autoritate p̄dicta. O q̄ꝫ pulchra eſt
Scđo caſta generatio ꝛc. Scđo pulchritudine celeſti. ꝓpter
quod ſubdit. Cum claritate. Naz dicit Hiero. ad Pau.
ꝛ Euſtochiū. In carne p̄ter carnē viuere nō terrena vi
ta eſt: ſed celeſtis. Etem̄ in celo neq̄ꝫ nubent neq̄ꝫ nubē-
Tertio tur. Matth. xxij. Tertio pulchritudine angelicali. vñ
dicit. Immortalis eſt em̄ mēoria illiꝰ. angelis q̄ppe im
mortalibꝰ aſſilat Chry. ſup Mat. Oēs q̄dem ꝟtutes
inq̄t ſpūales res ſunt: p̄cipue tamē caſtitas res angeli-
ca eſt. per hanc em̄ ſolā ſingularit hoīes angelis ſilan-
Quarto tur: ꝛ vincit natura ꝟtutibus. Quarto pulchritudine
diuinali. quia chr̄o dei filio et eius ꝟgini matri aſſilat.
Vñ ſubdit. Que ꝛ apđ deū nota eſt. ſ. per approbatio-
nem: ꝛ apud hoīes. Unde ipe deus ſpecial'r habitat in
caſtis. j. Cor. vj. Neſcitꝫ quia mēbra veſtra tēplū ſunt
ſpūſſancti. O ergo q̄ꝫ fatui qui hanc ꝟtutē cōtemnūt: et
ſe carnalitate maculāt. Nam ꝑfecto tales per cōtrariū
habēt non ſolum beſtialitatꝫ turpitudinē: ſed ꝛ culpe ꝛ
cadaueris fetidi. Unde Grego. Cōputreſcere iumenta
in ſtercore ſuo. eſt carnales hoīes in luxuria vitam fini
re. Tales etiā habēt turpitudinē infernalē ꝛ demonia
cam. Apoc. xxj. Fornicatoribus ps in ſtagno igne ardē
ti ꝛ ſulphure. Merito ergo carnalis amor dicit fetidꝰ:
turpis: ꝛ imūdus amor per oīa. C Scđo rōne odo-
C rifere ſuauitatis. Nam ſicut roſa eſt odore ſuauiſſima:
Scđo odori- ita caſtitatis odor deo ꝛ angelis ac aīabus btīs. Pro
fere ſuauita pterea aīa btā dicit Cant. j. Trahe me poſt te curremꝰ
tis. in odorē vnguentoꝝ tuoꝝ. Chr̄s etiā dñs dicit paſci in
ter lilia caſtitatis delectabilit. Cāti. ij. Chry. Corā deo
ꝛ angelis ſūt bone ꝛ caſte volūtates ſicut odorifere flo
Q̄ſtio gradꝰ res delectabiles. Querit q̄bus gradibus valeat ho
caſtitatis. mo in ꝟtute caſtitatis ꝑficere: vt magis ac magis place
re poſſit in ea oīpotēti deo. Reſpondet ſm Franci. de
may. ſermo. de ſancta Agnete. ꝙ ex q̄ ꝟtus caſtitatꝫ mi
litat cōtra paſſiones ꝯcupiſcētie carnalis. ideo pōt hō
in ea militādo ꝑficere ad placendū ſic ampliꝰ deo. Prio
nanq̄ꝫ gradu ſunt aliq̄ qui militant ſic. vt nec carnalē cō
cupiſcentiā ſupent: nec ſupent ab ea: ſed manēt in cōti-
nua lucta donec paſſio diſcedat. Et tales dicunt pſeue
rantes: quia non cadunt nec vincunt. ꝛ iſtis ſufficit non
peccare mortaliter in cōſenſu ꝯcupiſcētie. Scđo aliqui
ſic militant ꝙ diu pugnāt ꝛ tandē vincunt: ſed cum diffi
cultate vincūt. Et tales dicunt cōtinētes. Tertio alij
ſic militant. ꝙ ipas paſſiones faciliter vincunt cōfeſtim
vt inſurgunt ad modū fortiū bellatoꝝ. Quarto alij ſic
militant ꝙ iſtas paſſiones habēt ſic domitas vt inſur-
gere nō p̄ſumāt. Et qr tales ſunt impaſſibiles ad modū
ſanctoꝝ angeloꝝ. ideo dicunt habere ꝟtutem heroicā:
que dicit ꝟtus diuina. quia aſſecuta eſt diuinā ſimilitu

dinē q̄ꝫtū in hac vita poſſibile eſt. adeo vt terrenas cu-
piditates neſciat. Tales ꝟtutes a philoſopho. vij. eth.
dicunt virtutes heroice: id eſt diuine. Iſto modo ſūmo
ꝟginitas attribuit beate virgini Marie. Primus gra-
dus p̄miſſus eſt incipientiū qui placet deo. Secundus
ꝑficientiū magis acceptus. Tertius perfectoꝝ. Et q̄r
tus ꝑfectiſſimoꝝ qui ſunt deo ſumme grati. In hoc gra
du videtur fuiſſe btā Dorothea poſt btām ꝟginem. er-
go pro ſigno magne gratioſitatis roſas meruit de pa-
radiſo habere a chriſto dño miſſas in Februario gran-
di miraculo tanq̄ꝫ ſponſa p̄dilecta chriſti. D Ter- D
tio rōne ſpinoſitatis. quia roſa non niſi inter ſpinas ha Tertio ſpi
bet ortum ꝛ incrementū: ꝛ pſeuerantiā. ſic caſtitas non noſitatis.
naſcitur nec nutrit niſi in vite auſteritate ꝛ carnis mor
tificatione. Berñ. periclitat caſtitas in delitijs. Chry.
ſup pſ̄. l. homel. j. Caſtitas ſine comitibꝰ ſuis ieiunio
ꝛ tempantia cito labeſcit. ꝙ ſi his quaſi adminiculis ro
borata fuerit perfacile coronabit. Hec ille. Hec patēt
in btā dorothea. Quarto ratione ꝟtuoſitatis. ſ. refri Quarto vir-
geratiue. Nam roſa habet virtutē refrigeratiuā eſtus tuoſitatis re
ꝛ caloris. vt ptꝫ in expientia de aqua roſe ꝛc. Sic caſti frigeratiue.
tas debet refrigerare oēm eſtum concupiſcentie. quia
contra illam habet militare. vt patuit ſupra. Unde Ec-
cleſiaſti. xviij. Poſt cōcupiſcētias tuas ne eas. quia fa-
cient te in gaudiū inimicis. Notandū ſm Franci. ꝙ plu
ribus modis male ſe habent homīes circa iſtas paſſio- Notandū ho
nes. quia aliqui ſūt qui nō expectāt ipas: ſed inſequūt mines circa
ꝛ deſiderant. ꝛ hoc eſt demoniacū ꝛ pluſq̄ꝫ beſtiale ex paſſiōes plu
conatu peccare. Alij ſunt qui cū inſurgūt paſſiōes mox ribus modis
ſequunt: licet antea non deſiderauerint: quod eſt viciū ſe habent.
beſtialitatis. quia vt dicit Augu. ſup Io. iij. Non diſtat
homo a pecore niſi intellectu ꝛ rōne. Noli inq̄t aliunde
gl'iari. de viribus p̄ſumis: a beſtijs vinceris. de veloci-
tate: a muſcis vinceris. de pulchritudine p̄ſumis: quan
ta pulchritudo eſt in pēnis pauonis. vnde ergo melior
es? Ex imagine dei in mēte ꝛ intellectu. Hec ille. Sed
quō tu homo ſequēs vt beſtia ꝯcupiſcētias ꝛ non refre
nans rōnalis iudicaris? Propter qđ pſ̄. Nolite fieri ſi
cut equus ꝛ mulus q̄bus nō eſt intellectꝰ. In chamo ꝛ Homo beſti
freno. ſ. rōnis ꝛ mortificatiōis: cōſtringe eos. ſ. motꝰ ſen alis.
ſualitatis: qui nō approxi. ꝛc. Ad id ph̄s. vij. Eth. dicit.
Hō beſtialis cēties milleſies eſt peior beſtia. Cōmen-
tator. Hō beſtialis. i. viuens ſine rōne vt beſtia. Ter- Tertio
tio aliq̄ ſunt qui ſtatim vt inſurgūt paſſiones ꝯcupie re
ſiſtunt: ſed tandē finaliter ꝯſentiūt. ꝛ hoc eſt hūane fra
gilitatis. Quarto ḡ alij ſunt q̄ paſſiōes in carne ſenti
unt: ſed nō cōſentiūt. ꝛ hoc eſt hūane ꝯtinētie ꝛ declina Quarto.
tionis culpe. qr ſcribit. xv. q. j. Si concupia. ꝛ eſt ꝟbum
Augu. ꝙ cōcupia abſq̄ꝫ culpa eſt in corpe nō ꝯſentiētis
Itē Berñ. Nō nocet ſenſus: vbi non eſt cōſenſus. E E
Sed gr̄a dictoꝝ querit. Quō vel per q̄lia remedia
poſſit homo cōcupiam carnis deuincere vt non peccet
mortaliter? Rñdet ſicut colligit ex ſcp̄turis ꝛ doctorū
dictis ꝙ p̄cipue p q̄ttuor. quoꝝ Primū eſt attenta ꝛ la
chrymoſa orō. Sap̄. viij. Sciui qm̄ aliter nō poſſum eē Remedia cō
cōtinens niſi deus det. Et hoc ipm̄ erat ſapia ſcire cuiꝰ tra ꝯcupiam
hoc eſſet donū. adij dñm ꝛ dep̄catus ſū illū. vñ Aug. cō carnis.
feſ. lib. x. Cōtinentiā dñe iubes. da qđ iubes: ꝛ iube qđ
vis. Hec ille. Scđm eſt corpis caſtigatio vel macera- Scđm.
tio. j. Cor. ix. Caſtigo corpus meū ꝛ in ſuitutē redigo:
ne cum alijs p̄dica. ipe reprobus efficiar. Ideo etiam
Eccl'i. xj. Malicia hore obliuionē facit luxurie magne.
Unde cum tentaris ſtatim carnē lede affligēdo ꝛ obli-
uiſcetur ac deſinet luxuriari. Exemplū de btō Franci.
ꝛ etiam btō Berñ. de q̄bus legit ꝙ cū tentabant: in fo-
ueas glacie plenas ſe mergētes: totaliter ab eſtu cōcu
piſcentie refriguerūt. Tertiū eſt laboris exercitatio. Tertium.
quia ocium ꝛ voluptas ſunt arma hoſtis antiqui ad mi
ſeras animas capiēdas. extra de renun. Niſi cū p̄dem.
§. verum. Propterea Hero. de cōſe. diſt. v. Nunq̄ꝫ. đt.
Semp aliq̄d opis facito: vt diabolus ſemp te occupa-
tum inueniat. Nam ꝛ Sodoma legit per ocium ꝛ gulā
cecidiſſe. Ezech. xvj. Fuge ergo ocium. Quartū eſt
ſenſuum refrenatio. Eccl'i. ix: Auerte faciem tuaz a mu
liere compta: ꝛ ne circumſpicias ſpeciem alienā. Nam

mors intrat per fenestras nostras.i.per quinq; sensus. Hieremi.ix. Obstruandi sunt ergo oēs sensus: ꝛ non solū exteriores: sed etiā interiores. Unde Hiero. Quia impossibile ē nō irrūpere q̄sq; motū cōcupiscētie: ille ꝑdicatur btūs qui stati vt aperit cogitat⁹ allidit ad petraꝫ .i.chr̄m: ꝛ eius passionē recogitando. Bern. Nil tam efficax remediū cōtra oīa tentamēta vicioꝝ q̄ memoria passionis chr̄i. O ergo homo obseua hec ꝛ non laberis. Hec oīa btā Dorothea sollicite seruauit. ꝛ ideo castitate decora fuit vt rosa florēs ꝟgitate: ꝛ rubēs martyrio. ergo rosas meruit. F

F In hoīe plenitudo diuini amoris et gr̄e ꝓbat exemplo Dorothee.
Circa tertiū ꝑncipale de roseo rubore charitatꝫ accipiamus pro cōclusione. q̄ btīssima ꝟgo Dorothea ꝑfectissimi amoris chr̄i gr̄a tanq̄ rubens floruit rosa. Qd̄ probatur mltipliciter ex eius vita. Quero nanq;. Unde ꝓbatur in hoīe plenitudo diuini amoris ꝛ gr̄e? Respondeꝛ q̄ ꝑcipue ꝑ hec q̄ttuor que habuit btā Dorothea.

Primo. quia legiꝛ q̄ fuerit spū̄sancto plenissima. seqtur ergo q̄ charitate chr̄i ꝑfectissima. Nam dicēte apostolo Roma.v. Charitas dei diffusa est in cordib⁹ nr̄is ꝑ spm̄ sctm̄ qui datus est nobis. Legenda

Legenda. Legiꝛ nempe. q̄ gl'iosa virgo ꝛ martyr Dorothea ex patre Doro: ꝛ m̄re Thea nobili ex sanguine senatoꝝ fuit ꝓgenita. In illo autē tempe ꝑsecutio chr̄ianoꝝ vigebat ꝑ impatores Romanoꝝ. Quapropt̄ ip̄e Dorus cuꝫ vxore: ꝛ duab⁹ filiabus q̄s genuerāt .s. Christen ꝛ Calixten sperneñ. idola: ꝛ derelinqueñ. romana ꝑdia: possessiones: vineas: agros: ꝛ domos ac castra trāsfretarūt in regnū Cappadocie: ꝛ habitauerūt in ciuitate Cesarea: ibiq; genuerūt filiā hanc Dorotheā: quā ep̄s sctūs baptizans nomē eidē imposuit cōpositū ex noībus patris ꝛ m̄ris .s. Dorothea. Ip̄a aūt puella repleta est spiritu sancto: ꝛ oībus ꝟtutibus et oī disciplina chr̄iana imbuta: formosa valde sup oēs puellas illi⁹ regionis: sed formosior vtiq; fide chr̄i ꝛ charitate. Patet ꝓpositum.

Scd̄o Secūdo. quia pro amore chr̄i cōtempsit oīa terrena ꝛ carnalia: qd̄ est magne ꝑfectionis. Nam vt dicit Augusti. in Enhiri. Regnat carnalis cupiditas vbi non est charitas. minuiꝛ cupiditas charitate crescēte. Et de peñ. dist. ij. Hec qui. in fine habeꝛ. q̄ tunc ꝑfecta charitas est in homīe quādo nil aliud q̄ chr̄m q̄rit. Sic fecit Dorothea. Inuidens nanq; diabolus eius castitati ꝛ sanctitati. Fabriciū terre ꝑfectum in amorē Dorothee stimulauit: vt eam carnali cōcupiscētia appeteret Qui mittēs pro ea legitimo pro thoro accipieñ. spopōdit thesaurū ꝛ res pro dote donaturū absq; compoti determinatione: que Dorothea q̄si lutū despiciēs respuit diuitias ꝛ carnalē thorum horruit: ꝛ intrepida se chr̄o desponsatā fatebaꝛ: quē pre cunctis amauit ꝛ ꝑelegit.

G Tertio G Tertio. quia pro amore chr̄i sustinuit queq; penarum genera. Nam habeꝛ de pe. dist. ij. §. Charitas ē. q̄ amor dei facit pctō resistere .s. vsq; ad mortem: bonis opibus abundare: seculi blandimēta cōtemnere: ꝛ oīa que humane fragilitati sunt difficilia ꝑficere. Uñ cuꝫ Fabricius videret eam nō posse blandimētis ꝛ ꝓmissionibus tempalib⁹ a chr̄o auellere: furore succēsus in doliū feruētis olei mitti iussit. Sed ip̄a ꝟgo chr̄o ꝓtegente illesa ꝑmansit. Ad qd̄ miraculū multi paganoꝝ conuersi sunt ad chr̄m. Item in carcerē reclusit nouem diebus sine oī alimēto: sed ab angelis sanctis nutrita fuit ꝛ reducta ad tribunal pulchrior apparuit. Item Fabricius dixit eidē. Adora deos in ꝑsēti: alioq̄n penas non euades. Erexerat quippe ibidē Fabricius colūnā ꝛ desup idolū. Dorothea respondit. Deum celi adoro: non demones qui sunt in idolis. Orauitq; mox vt chr̄s dn̄s oīpotentiā suam: ꝛ q̄ ip̄e solus esset deus ostēderet. Et ecce mltitudo angeloꝝ cū impetu veniēs cōtriuit idolū ꝛ colūnam adeo vt nec ꝑticula inueniretur. Et audita est vox demonū clamantiū per aera. Dorothea cur nos sic deuastas? Et ad hec milia paganoꝝ ꝯuertebantur et martyriū passi sunt. Sed Fabricius hec magicis artibus attribuens: ip̄am eculeo iussit suspendi: vncis lacerari corpus eius ꝛ flagellari: ac ardentes faculas ad mā̄millas ꝟgineas eius applicari: ꝛ semimortuā recludi in carcerem. Ad crastinūq; producta nulli⁹ lesionis vestigiū in ea apparuit. Admirans ꝑses: iussit eam duci ad suas sorores Christen ꝛ Calixten que metu mortis a chr̄o recesserāt: vt .s. ille Dorotheam a chr̄o auellerent. Sed potius beata Dorothea alloquēs illas ad christū reuocauit: quas Fabricius igne cremari fecit: ꝛ Dorothee dixit. Noli nos ꝓtrahere: aut sacrifica diis vt viuas: aut capitali sentētia plecteris. Dorothea respondit leta. Quicq̄d vis: pati parata sum pro chr̄o dn̄o ꝛ sponso meo: in cuius horto rosas cum pomis colligam ꝛ letabor in eternū. Tunc tyrānus ꝑcepit: vt facies eius pulchra baculis ꝛ fustibus cedereꝛ: adeo q̄ nec vestigia faciei in ip̄a apparerēt: ꝛ incarcerata est. De mane quoq; ꝑducta illesa est visa: a saluatore curata.

H Quarto ꝓterea pro amore chr̄i mortē ꝓtulit in ꝑseuerantia. Et hoc est ꝑfectissime charitatis. Ut eñi glo. sup Heb. xij. dicit. Perfectior in hac vita charitas nulla est illa ad quā sancti martyres ꝑuenerūt. Sic in ꝓposito. H

Legenda. Nam post ꝑmissa capitali sententia est Dorothea adiudicata. Et dum extra muros ducitur: videns eam Theophilus notarius ꝑncipalis regni q̄si illusorie petiuit sibi mitti rosas de viridario sponsi sui: qd̄ illa ꝑmisit. Cum autē venit ad locum decollationis: rogauit dn̄m: vt qui memoriā sue passionis pagerent: in oībus saluarenꝛ tribulationibus: ꝛ ꝑcipue a verecūdia ꝛ falso crimine: ꝛ in fine cōtritionē peccatoꝝ obtinerēt: ac mulieres parturiētes ip̄am inuocātes celerem sentirēt ꝑfectū in doloribus. Et ecce vox de celo audita est. Ueni electa mea: oīa que petisti ip̄etrasti. Dorothea autē inclinata ad ictum spiculatoris: ecce apparuit ei puer purpura indutus: discalciatus: crispo capite. in cuius veste stelle auree fuerunt: ferēs in manu sportulā cum rosis tribus ꝛ tot malis. Cui Dorothea. Obsecro te domine mi fer eas Theophilo scribe. Et decollata est anno dn̄i. cclxxxvij. Idus Februarij sub Diocletiano ꝛ Maximiano impatoribus. Et sic migrauit ad chr̄m. Theophilus autē stans in palatio presidis: ecce vidit sibi apparentē puerum ꝛ dicentem. Has rosas et poma mittit tibi soror mea Dorothea de paradiso sponsi sui. Et hoc dicto puer disparuit. Theophilus ergo ꝓtonotarius viso hoc miraculo: baptizatus est. Et ad laudem dei ac btē Dorothee laudes carminis edidit de hoc miraculo rosarū in mense Februario. Cuius affirmatione ꝛ ꝑdicatione tota illa terra cōuertitur. ꝓpter quod tyrānus Theophilū martyrizauit. Ecce q̄ mirabilis deus in sanctis ꝛ gl'iosus in maiestate sua. O bone Jesu. o fili dei. tibi laus ꝛ gl'ia. I

I Circa tertiū d̄ rose felicitate: ex quo rosa florido decore virgintatē significat: ꝛ rubro colore martyriū: quorum vtrūq; fuit in btā Dorothea. propter qd̄ rosea corona meruit felicitari. Queriꝛ ergo huius rei gr̄a. Utrū ꝑcellentiorē gl'iam felicitatis et maius gaudiū habeat in celo de ꝟginitate q̄ de martyrio: vel ecōuerso? Respondeꝛ f̄m Thomā in. iiij. dist. xlix. q̄ aureola martyrij ceteris paribus est potissima simpliciꝛ loquendo inter oēs aureolas alias. ꝛ ideo de illa habet mai⁹ gaudium. Unde diciꝛ in glo. Matth. v. q̄ in octaua btitudine que ad martyres ꝑtinet: scꝫ Bti qui ꝑsecutionē patiunꝛ ꝛc. oēs alie ꝑficiunꝛ. Haymo etiam dicit. q̄ cōiugati martyres ꝑcellunt ꝟgines non martyres. Et ratio. quia aureola ꝓprie respicit pugnam ꝛ victoriā: vt dicatur illa aureola potior que debeꝛ fortiori pugne. Sꝫ pugna martyrij fortior est q̄ ꝟginitatꝫ. ergo est potior. Cum autē vtraq; sit collata beate Dorothee. quāta est ergo eius felicitas. O ꝟgo gloriosa. o martyr inclita. o rosea felicitate ꝑclara: btā videlicꝫ Dorothea: te rogamus: vt apud tuum dilectissimū sponsum iesum pro nobis intercedere digneris. vt det nobis gratiam ꝛ gloriam Amen. Utrū ꝑcellētiorē gl'iaꝫ felicitatꝫ habeat in celo de ꝟginitate q̄ de martyrio?

In Cathedra sancti Petri Sermo cum Legēda.

Confiteantur domino misericordie eius ꝛ mirabilia eius filiis hoīm vt exaltēt eū in ecc'ia plebis: ꝛ ī cathedra sctoꝝ laudent eum. A Hec ꝟba scribunꝛ Ps. cvi. que bñ

cõueniũt hodierne festiuitati: in qua vicariꝰ chr̃i petrꝰ fuit exaltatus ⁊ incathedratus apud Antiochiam: ⁊ fides catholica tunc cepit sublimari: ecclesie quoqꝫ prelati loco ⁊ potestate ⁊ nomĩe ceperunt exaltari. ⁊ ideo ecclesia hoc festũ sub nomĩe cathedre petri celebrat: vt om̃es chr̃ianos inuitet ad gr̃as agendũ deo. Juxta p̃missa autẽ verba debemus deo hodie gratias agere. Primo de dei miscd̃ia qua fecit filijs hominũ multa miracula ad fidei catholice roborationẽ tam in ip̃a liberatione petri hodierna: q̃ꝫ in alijs factis plurimis. ꝓpter hoc dicit. Confiteant̃ dño miscd̃ie eius ⁊ mirabilia eiꝰ: scꝫ facta filijs hominũ. Confiteant̃. Lyra. i. inducãt ad confitendũ ⁊ gr̃as agendũ homines. Nam maxima dei miscd̃ia in hoc est hoĩbus exhibita: cum in fide vera solidant̃ per diuina miracula: vt ab eterna dãnatione liberent̃. Secũdo debemꝰ gr̃as agere de exaltatione dignitatis ⁊ p̃tãtis qua deus exaltauit petrũ in eccl̃ia. vt infra dicet̃. ꝓpter hoc subdit. Exaltent eum. i. deũ in ecclesia plebis. i. in loco diuini cultus vbi cõueniũt fideles pro tali dei bñficio. exaltent deũ ꝑ debitas laudes quia ip̃e exaltauit eccl̃iam hodie nomĩe ⁊ dignitate. vt patebit. Tertio debemꝰ gr̃as agere hodie de sacerdotij honore. Nam vt infra dicet̃: deus maxĩo honore sublimauit hodie sacerdotiũ. Et quia caput eccl̃ie ⁊ oĩm fideliũ est sacerdos sũmꝰ. s. chr̃s. Et post eũ in ꝑsona eiꝰ ip̃e petrus ⁊ q̃libet vicarius chr̃i. s. papa romanꝰ. ideo cuilibet gaudendũ est de honore capitis: si illd̃ verꝫ est membrũ. iuxta illud. j. Corꝫ. xij. Si gloriat̃ vnũ mẽbrũ: congaudẽt om̃ia mẽbra. Uos autẽ estis corpus chr̃i et mẽbra de mẽbro ⁊c. ꝓpter hoc dicit̃ in themate. In cathedra seniorꝫ. i. presbyterorꝫ. Naꝫ presbyter grece latine senex interp̃tat̃. laudent eũ. i. deũ. Dicant ergo hodie om̃es chr̃iani gr̃as agendo. Confiteant̃ dño misericordie eius ⁊ mirabilia eius ⁊c. Ex q̃bus verbis eliciamus tria mysteria in hoc ſmone declaranda ad honorem beati petri apostoli.

¶ Primũ mysteriũ dicit̃ cathedralis honorationis.
¶ Secundũ dicit̃ salutaris exaltationis.
¶ Tertiũ dicit̃ festiualis celebrationis. B

B De cathedrali honore beati pe. apl̃i

¶ Circa primũ de cathedrali honore bt̃i petri apl̃i accipiamꝰ pro cõclusione. vicꝫ cathedra petri honore sublimiori p̃fulget dono chr̃i pre cunctis dignitatibꝰ seculi Declarat̃ istud p̃cipue ex q̃ttuor. quia in sc̃ptura q̃druplicem cathedrã distingui legimus: sup quas om̃es et singulas cathedra petri honore p̃tãtis p̃eminet ⁊ auto-

quadruplex cathedra.

ritatis. Prima est cathedra pestilentie. De qua loquit̃ ps̃. dicens. Btũs vir q̃ non abijt in cõsilio impiorꝫ: ⁊ in via pctõrꝫ non stetit: ⁊ in cathedra pestilẽtie non sedit. Ecce exp̃sse dicit esse cathedrã pestilẽtie. Secũda est cathedra sacerdotalis excellẽtie. de q̃. j. Reg. j. c. Heli sacerdote sedente sup sellã. Et in themate. In cathedra seniorꝫ ⁊c. Tertia est cathedra magistralis doctrine. De qua Matt. xxiij. Super cathedrã Moysi sederunt scribe ⁊ pharisei ⁊c. Quarta est cathedra regalis magnificẽtie seu potestatꝫ iudiciarie. de qua. ij. Regum. xxiij. Dauid sedens in cathedra sapiẽtissimus p̃nceps ⁊c. Om̃ibus est supior cathedra petri. Prima

Prima cathedra.

cathedra substrata est pedibus petri vt illam dissipet: cõterat: ⁊ ad fidẽ cõuertat aut excoĩcet ⁊ dãnationi iudicet. s. cathedrã pestilentie. Nam petro data est potestas ligandi. vt quodcũqꝫ ligauerit sup terrã erit ligatum ⁊ in celis. Matth. xvj. Unde Chry. xj. q. iij. Nemo cõtemnat inquit ecclesiastica vincula. Nõ eñi homo est qui ligat: sed chr̃us qui hanc potestatẽ dedit: ⁊ dños fecit homines tanti honoris. Et Augusti. ibideꝫ ca. Om̃s. dicit sic. Om̃is chr̃ianus dilectissimi: qui a sacerdotibꝰ excõmunicat̃: sathane tradit̃. Quomõ? quia scꝫ extra eccl̃iam diabolus est: sicut in eccl̃ia chr̃us. ac per hoc quasi diabolo tradit̃: qui ab eccl̃iastica cõmunione remouet̃. Hec ibi. Si queras. Que vel qualis dicit̃ ista cathedra pestilentie. Respondet Berñ. in ep̃lis dicẽs sic. Cathedra pestilentie q̃ttuor pedibus cõsistit. Pes p̃mus est malicia. Secũdus ꝯtemptus dei. Tertius irreuerentia. Quartus astutia. Malicia est amare malum ⁊ saporem mali: id est peccati delectationẽ habere. sic facit diabolus ⁊ nõnulli iniqui. Sed quia aliquãdo tales ne incurrant cruciatũ vel damnũ rerum. ideo amplius sunt mali. q̃bus est pes secũdus vt contemnãt deum nec timeant. Item posset fieri vt maluꝫ amarẽt: deum contẽnerent. sed inhibet eos pudor hominũ. ideo ad augmentũ mali sequit̃ tertius pes irreuerentie: vt nec deum timeant: nec homines vereant̃ Ad consummationem vero totius adest quartus pes astutia: vt sciant vti tribus pedibus dictis. quod fit se excusando: occultando: ⁊ in cõfessione palliãdo peccata. Sicqꝫ intra se veneno pestilẽtie moriunt̃ eternaliter. Hec ſm Bernardũ. vt habet̃ in libro originaliũ. C Secũda cathedra est sacerdotalis excellẽtie: que tam sublimis dignitatis est vt om̃is creatura imo ⁊ ip̃e deus reuerentiam ip̃i sacerdotio exhibeat. Primo q̃dem creatura mundana om̃is: cum sacerdotio scꝫ christo om̃ia obediant ⁊ adorent eum: qui est sacerdos in eternũ ſm or. ⁊c

C Sc̃da sacerdotalis.

Secundo creatura humana. quia om̃is homo subiectus est potestati sacerdotũ in soluendo a peccatis vel ligando. etiam reges ⁊ imperatores ⁊c. Et quod est summum ip̃emet chr̃us dñs subiecit quodãmodo seip̃m sacerdotũ potestati in cõsecrando tractandoqꝫ ⁊ sumẽdo: ac alijs administrãdo sacrum suum corpus in sacramẽto eucharistie. Unde btũs Franci. in testamento sacerdotes sup om̃ia voluit a fratribus amari ⁊ venerari: sicut dominos: eo ꝙ sacramentũ eucharistie ip̃i soli cõficiunt ⁊ ministrant. Dicebat quoqꝫ idẽ btũs pater Franciscus. ꝙ si sibi obuiarẽt sacerdos ⁊ angelus: prius vellet salutare sacerdotẽ ⁊ eidem reuerentiã facere q̃ꝫ angelo. Tertia creatura angelica. que reuerenter assistit sacerdoti cõsecrãti ⁊ diuina officia celebrãti. Unde Grego. in homel̃. paschali. vt ptꝫ de cõse. dist. ij. Quid sit. dicit sic. Quis fideliũ habere dubiũ possit in ip̃a immolationis hora ad sacerdotis vocem celos aperiri in illo iesu christi ministerio angelorꝫ choros adesse: summa ⁊ ima sociari ⁊c. Et. j. Corꝫ. xj. vbi dicit apostolus. ꝙ mulier debet habere velamen super caput suum propter angelos. Ibi glo. dicit. Angelici spiritꝰ nobis adesse credendi sunt maxime cum diuinis obsequijs mancipamur. i. cum eccl̃iam ingressi: vel lectionibꝰ aurẽ accõmodamus: vel psalmodie operam damus: vel orationi incũbimus: vel missarũ solẽnia celebramꝰ. Deniqꝫ quarto deus ⁊ tota trinitas reuerentiã dignat̃ facere sacerdoti: cum ad v̾bum eius mox aderit in sacramẽto. quia cum pater ⁊ filius: ⁊ spũssanctus sint inseparabiles. vt dicit Augusti. lib. de trini. ergo cum ibi christi corpus cõficitur vnitũ filio dei: adest per cõcomitantiã ⁊ pater ⁊ spũssanctus. Et sic patet. Huic autẽ p̃cellentissime cathedre sacerdotali preeminet cathedra petri. quia ip̃e tenet principatũ totius eccl̃ie. propter quod dicit chr̃s petro. Tu vocaberis cephas: id est caput. di. xxij. Sacro sancta ec. ⁊ dist. xxj. In nouo. Et iterũ Matth. xvj. Tibi dabo claues regni celorꝫ: scꝫ p̃ncipalitꝰ: vt a te habeant alij sacerdotes ſm iurisditioneꝫ. O deus magne ⁊ mirabilis quantã dignitatẽ p̃stitisti hoĩbus. O tu homo perpende q̃ꝫ grauiter offendis: qui sacerdotes dei cõtemnis: ⁊ irreuerentiã illis facis. O sacerdos ⁊ tu cõsidera tuam dignitatẽ: quam si peccato inq̃nas q̃ꝫ grauiter peccas. D Tertia cathedra magistralis doctrine siue p̃dicatorie subest cathedre petri. qr ad ip̃m ⁊ ad successores suos: scꝫ sũmos pontifices spectat expositio sacrarꝫ scripturarꝫ: ⁊ interp̃tatio: ⁊ modificatio: ⁊ autenticatio. dist. xv. Sancta. ⁊ dist. xix. ca. Sic om̃s sanctiones apostolice sedis accipiẽde sunt tanq̃ꝫ ip̃ius diuina voce vel petri firmate. Unde non licet laico predicare vel sc̃pturas exponere. quia non est dictum turbis: sed apostolis. Predicate euangeliũ om̃i creature. Marci vltimo. Quarta cathedra regalis potestatꝫ: vel iudiciarie subest cathedre Petri. quia ad ip̃um spectant oĩm causarũ iudicia tam ciuilia: q̃ꝫ ecclesiastica. Ip̃e eñi papa est iudex oĩm. ix. q. iij. Conq̃stus. ⁊ extra de maioritate ⁊ obedieñ. ca. Nolite. vbi sic habetur inter cetera. Fecit deus duo magna luminaria. i. duas instituit dignitates: que sũt põtificalis autoritas: ⁊ regalis p̃tãs. Sed illa que p̃est diebus. i. spũalibus: maior

Potestas sacerdotũ.

Tertia

D Tertia magistralis doctrine.

Quarta regalis p̃tãtis.

est ⁊c. Itez dist. x. l. Lex diuina ⁊ etiã canonica supior
est lege ciuili: nec possunt imperiali iudicio iura ecclesia
stica dissolui. Ecce ergo charissimi q̃ꝫ maxima dignita=
te ⁊ ptãte Petrus ⁊ eius sedes est a chr̃o honorata su=
per oĩes creaturas terrestres ⁊ celestes. imo etiã sup
infernales inquantũ hoĩes ꝟtute clauiũ liberat ab in
ferno: ⁊ p indulgẽtias a purgatorio. Vñq; mirabile est
p orõnes legit Petrus etiam de inferno dãnatoꝝ libe
rasse filiũ Theophili: quẽ mortuũ ab annis tredecim ⁊
in puluerẽ redactũ reduxit ⁊ resuscitauit ad vitã. De q̊
expsse dicit Bonauen̄. in suo sermo. ꝙ non dubiũ qñ re
uocauit de inferno in paganismo mortuũ ad miscḋiam
dei: q̇ hoc puiden̄. sñiam finalis dãnationis suspendere
potuit. O beate Petre pro chr̃i amore qui te exaltauit
memento nostri in celo. E

E

Qualiter hõ coram deo meritis ⁊ p̃mijs exaltatur.

¶ Circa scd̃m pncipale de exaltatione salubri ad quã
nobis est conandũ: ⁊ q̃ petrus factꝰ est gl'iosissimꝰ ostendit.
Qualit valeat hõ corã deo meritis ⁊ p̃mijs in sublime
exaltari? Rñdet ꝙ sicut colligi põt ex sc̃ptura ⁊ docto
rum dictis: ad id valent q̃ttuor p̃cipua.
¶ Primũ est feruida voluntas.
¶ Secundũ pfunda humilitas.
¶ Tertiũ votiua fidelitas.
¶ Quartũ est patiẽtia ⁊ eius equanimitas
¶ Primũ est feruida volũtas q: vt Greg. in homel. dt.
Deus nõ q̇d: sed ex quãto offerat pensat. Et itez. Apḋ
deũ non est manus vacua a munere: si arca cordis ple=
na fuerit bona volũtate. Hec Greg. Rõ. quia volũtas
magna ⁊ feruẽs ex charitate magna pcedit. Ut aũt ait
Ambro. affectꝰ opi nomẽ imponit. ergo ⁊c. Hinc Bern̄.
Quantũ crescit volũtas tua: tantũ crescit meritũ tuũ.
tantũ mereris quãtũ vis. Fac magnã voluntatẽ: si vis
habere meritũ magnũ. Exemplũ ad id ponit. Nam q̃re
olim erãt magni scti: nũc ꝟo minime. audi Chry. li. de
laudi. pau. rñdentẽ sic. Possibile est inq̇t iussa dei pfice
re si tm̃modo velimꝰ. Si em̃ quantũ in nobis est viriũ
apponimꝰ: maximũ deus adiũgit auxiliũ. Et ĩfra q̃ren̄.
de Paulo dt. Cur ille magnus: nos modici: cũ tale cor=
pus illi q̃le nobis: talis aĩa illi fuit q̃lis nobis. sed volũ
tas in illo mirabilis fuit ⁊ p̃clara deuotio. in nobis aũt
pigra ⁊ tepida torpet. Et sic ptꝫ ppositũ. Scd̃m est p
funda hũilitas. Nam saluatore dicẽte Luce xviij. Ois
q̇ se hũiliauerit exaltabit. ergo quãto q̇s se magꝭ humi
liauerit: tãto magis exaltabit. p regulã topicã. Sic sim
pliciter ad simplr: sic magis ad magis: ⁊ maximũ ad ma
ximũ. Exemplũ de btã ꝟgine q̃ per hũilitatez sũme est
exaltata. O ergo pctõr disce pctã tua recog̊scere ⁊ te
coram deo hũiliare. Audi ipm eundẽ Petrũ monentẽ
j. cano. ca. v. vbi sic ait. Hũiliamini sub potẽti manu dei
vt exal. vos in die visi. F Tertiũ est votiua fideli=
tas: vt scꝫ homo fideliter ĩpleat qḋ vouit in baptismo
abrenũciare. s. diabolo ⁊ omĩbus pompis eius: ⁊ oĩbus
opibus eius. vt habet de ꝯse. dist. iiij. Prima. ⁊. xvij. q.
j. Sunt q̃dam. Et ꝙ alia sua vota deo pmissa fideliter
omĩa impleat. puta religiosus pmissam regulã. sacer=
dos castimoniã ⁊ diuinũ officiũ ⁊ alia ad ordinẽ suũ pti
nentia: ⁊ cõiugati fidem pmissam. vidue ⁊ ꝟgines casti
moniã ⁊c. quã sicut ⁊ alia bona re voto ĩplere vel face
re ptinet ad magnitudinẽ meriti. Querit ğ. Utrum
opus meritoriũ ex voto factũ sit magis a deo remune=
randũ: q̃ꝫ sine voto factũ? Rñdet ꝫm Rich. in. iiij. dist.
xxxviij. ar. vj. q. ij. ꝙ sic. quia quãto opus bonũ pcedit
a volũtate magis firmata in bono: tanto est ꝟtuosius. ⁊
per ꝯñs magis meritoriũ. Nam ⁊ phs. iij. Eth. ca. iiij.
dicit. ꝙ ad opari ꝟtuose requirit firmit ⁊ ĩmobilit opa
ri. Sed ceteris paribus volũtas est firmior in voto q̃ꝫ
sine voto. ğ ⁊c. Unde q̇ ex voto facit opꝰ bonũ: plus du=
pliciter offert deo. s. illud opus. ⁊ cũ hoc volũtatis ple=
ne ⁊ obligate sacrificiũ. ⁊ per ꝯñs duplicit plus meret
Propterea Ans. li. de silitu. ponit hic exẽplũ tale. Qr
qui facit opus bonũ cum voto: est quasi dare arborẽ to
tam iure hereditario regi cũ suis fructibus optimis et
placidis. Sed q̇ sine voto: quasi qui dat solũ fructꝰ sine
arbore possidẽda. p̃mũ autẽ est g̃tiosius. ergo ⁊c. Hoc
pbatur. xxiij. q. v. tunc saluabit. Et sic patꝫ. Quartũ

Primo feruida volũtas.

Scd̃o pfũda humilitas

F

Tertio votiua fidelitas.

Questio vtrũ opus ex voto sit plꝰ meritoriũ.

est patiẽtie equanimitas. quia vt Grego. ait. Maiorꝭ
meriti est aduersa patient ⁊ equo aĩo tolerare: q̃ꝫ qui=
busuis bonis opibus insudare. Item in collationibus
Isaac abbas Syrie dicit. Tribulatio pua pro chr̃o sus
cepta melior est magno ope qḋ sine tribulatiõe perficit
Hec sufficiant. Ad ppositũ. Btũs Petrus in his p̃ful=
sit. ergo sup cũctos exaltari meruit. O ergo ⁊ tu homũ
cio noli dormitare: noli iacere in pctõꝝ feditate: sed in=
siste ꝟtutibus. expgiscere ad celestia. conare ad p̃mia
btõꝝ imitanda pro tuo modulo. puus certe labor: sꝫ ma
ximũ ⁊ eternũ p̃miũ. quo neglecto: q̇d tibi restat nisi et=
num cum diabolo suppliciũ? G

G

Festũ cathedre Petri q̃druplici rõe celebrat

¶ Circa tertiũ de celebratione huiꝰ festi ⁊ eius institu
tione sit pro cõclusione. ꝙ sancta ecclesia hoc festũ ca=
thedre celebrandũ instituit cõuenientissime pro deo fien
da gr̃aꝝ actione. Et hoc p̃cipue q̃druplici rõne ꝫm legẽ
das vel historias de hoc festo desc̃ptas.
¶ Primo ppter Petri liberationem
¶ Secũdo ppter nominis noui impositionẽ
¶ Tertio ppter clericalis corone dedicationẽ
¶ Quarto ppt erroris destructionẽ ⁊ misse celebra
(tionem.
¶ Primo ppt Petri liberationẽ: ⁊ ipius ex
altationẽ: ppt qḋ et hoc festũ cathedre nomẽ accepit.
Cum em̃ btũs petrus apud Antiochiã p̃dicaret: ciuita
tis illius pnceps Theophilus phibebat. Quẽ (cum a
p̃dicatione nõ cessaret) vinculari fecit ⁊ sine cibo ⁊ po=
tu manere. Qui cum iam pene defecisset: orauit dicẽs.
Dñe iesu chr̃e adiuua. Cui dñs respõdit. Petre ne cre
das te derelictũ a me: mee em̃ bonitati derogas: si ta=
lia cõtra me sentire p̃sumas: p̃sto est qui tue subueniat
miserie. Paulus autẽ audiẽs de incarceratione Petri
venit ad ipm pncipem Theophilũ: cui ⁊ cõplacuit pro
arte scenofactoria quã paulus optime sciebat. vt patꝫ
Act. xviij. Et occulte die quadã introiuit ad carcerẽ.
Uidens autẽ ibi Petrũ iam pene mortuũ in amplexus
ruit dicens. O petre frater meus: gaudiũ meũ ⁊ dimi=
diũ anime mee: resume vires in introitu meo. Tũc pe=
trus oculos apiens ⁊ ipm cognoscẽs lachrymari cepit:
sed loqui sibi nõ potuit. Paulus autẽ in os eius cibum
imposuit: ⁊ sic ipm refocillauit. Tũcq; in oscula ruerũt
⁊ ambo plurimũ fleuerunt. Tandẽ paulus rediens oc
culte intrauit die q̃dam ad Theophilũ: cui dixit. O bo
ne Theophile magna est gloria tua: sed ipam dehone=
stat hoc exiguum malũ: ꝙ ipm petrum deicolã qui est
pannosus pauper: macie consumptus: solo tm̃ sermone
clarescit: in carcere detines: qui potius si libertate fru
eretur solita posset tibi in aliquo vtilior esse. Nam infir
mos sanat; mortuos suscitat ⁊c. Cui Theophilus ait.
Si hec potest: cur seipsum de carcere non liberat? Ad
quem Paulus. quia sicut deus suus chr̃s de cruce no=
luit se liberare. sic petrus eius exemplo pro christo pa
ti non formidat. Cui Theophilus. Dic ergo ei vt filiũ
meum iam per quatuordecim annos mortuũ resuscitet
⁊ ipm incolumẽ ac liberum reddam. Quod cum pau=
lus spopondisset ingressus in carcerem Petro retulit
hec verba. Cui petrus ait. Rem grandem frater pau=
le pmisisti: sed dñi virtute facillimã. Petrus ergo edu
ctus de carcere aperto monumento cum pro illo oras=
set: cõtinuo surrexit. Tunc Theophilꝰ ⁊ vniuersus po
Antiochie ⁊ alij plures domino crediderunt et glorio
sam eccl'iam fabricauerunt. In cuius medio excelsam
cathedram collocauerunt: ⁊ petrum vt ab oĩbus vide=
ri possit ⁊ audiri exaltauerũt: in qua septẽ annis sedit.
Sed postmodũ in Romana sede sedit annis. xxv. De
hac ergo p̃ma cathedra ecclesia celebrat pro honoris
cleri inchoatione. H Secundo hoc festũ celebrat
ppter nominis noui impositionẽ. quia vt etiam Chry.
sup Matth. testatur. chr̃iani p̃mo Nazarei vocabant.
Sed apud Antiochiam mutatũ est hoc nomen vt dice=
rent chr̃iani a Christo. quod factum est postq̃ꝫ ad Pe=
tri p̃dicationẽ ⁊ tandem Paulo ⁊ Barnaba aduenientibus ⁊ p̃dicantibus totam illam regionẽ cõuerterũt: et
tunc ibi mltiplicati fideles vocati sunt christiani: quod
est maximũ beneficiũ habere nomẽ a chr̃o dño cõmuni
catũ nobis q̇ est dei verꝰ filiꝰ. ⁊ iõ pro gr̃aꝝ actione cele

Propt ipius liberationẽ.

H

Scd̃o ppter nomĩs ĩpositionem.

Tertio cleri calis corone dedicationē

bzat. Tertio ppter clericalis corone dedicationē. Nā tūc corona clericoꝝ sumpsit initiū. Nam ibi Petro in cōtumeliā nois chriani capitis sūmitatē abraserāt. Sed btūs Petrus huare hoc voluit spūsancto inspirante in honorē: ꝛ toti clero seruandū tradidit ob mysteriū hcationis.

Quid hcet corona clericorū.

Sed querit qd hcat ista corona clericoꝝ? Respōdet ꝙ inter cetera hcat tria pcipua. Primo in eo ꝙ est figure circularis hcat coronā. s. perpetuā regni celestis que in chro expectat qua vt reges decorant. vt dt Hiero. xij. q. ij. c. Clericus. Et c. Duo sunt. Scdo qꝛ in eo ꝙ a pte supiori capilli detondent. hcat hm Diony. li. de eccle. hierar. mundā ꝛ non formabilē vitā. Tertio in eo ꝙ denudant in vertice: hcat ꝙ inter se ꝛ deū terrenum nil debet esse mediū: sed imediate debent deo vniri amore: vt deū pro populo valeant placare. vnde Alexander papa sic dicit. j. q. j. Ipi sacerdotes pro populo interpellāt: ꝛ pctā popli comedūt. quia suis pcibus ea delent atqꝫ cōsumunt. qui quāto digniores fuerint tanto facilius in necessitatib⁹ pro qbus clamāt exaudiunt. Hec dicto ca. Ipi.

Quarto ppt erroris destructionē.

Quarto ppter erroris destructionem atqꝫ pme misse celebrationē. Ut em dt magr Joannes Beleth. Antiqtus fuit cōsuetudo gentiliū in h mēse Februario eplas offerre sup tumulos defunctoꝝ suorum ꝛ cibos ꝛ vina. Has aūt de nocte demones cōsumebant ad decipiendū homies vt crederēt anias exutas a corpibus cibos reqrere carnales. Vn scti pres ordinauerūt hoc festum cathedre Petri quo die Petrus putat pmam missam in pōtificalib⁹ Antiochie celebrasse qn inthronizat⁹ fuit. vel saltē pro illo tpe. ꝛ ideo istaz diem celebrē statuerūt. Nam ꝛ Jacob⁹ pmā missam dixit in Hierlm in pōtificalibus. Joānes in Asia. Marc⁹ in Alexādria. Et hanc solēnitatē pres statuerūt: vt per hāc festiuitatē a chrianis illa ꝯsuetudo epulaꝝ cōferendarū sup tumulos extirparet penitus vacādo diuinis laudibus ex ꝟtute eius ac intercessione bti Petri. O ḡ fidelis aia chriana fuge errores ne pereas. amplectere chrm dnm. honora btm eius aplm Petrū: qtūs eius meritꝫ detur tibi gra et gla: oibus quoqꝫ nobis Amen.

¶ De sctō Matthia aplo. Ser. pmus cum legenda de surrogatione eius in locū Jude.

A

TU domie qui nosti corda hoim ostende quē elegeris ex his duobus vnū. Act. j. A Ex qbus ꝟbis docemur. ꝙ cū aliq volunt prelatū vel pncipem quēcunqꝫ eligere: debent deū deuote orare. Q dptz rōne. quia q ad prelationē vel pncipatum ponit: loco dei ponit. Juxta illud Rom. xiij. Nō est potestas nisi a deo. Ministri em dei sunt. s. plati ꝛ pncipes in hocipm huientes. Hec ibi. Sed ponere aliquē loco dei specialiter ad deū ptinet. Unde. viij. q. j. Si ergo pnceps vel qlibet platus diuina ordinatiōe ad regendū poplm instituit. ergo a deo est spēaliter platus vel rector petēdus: maxime ecclesiasticus. Hinc pro exēplo chrs dns electur⁹ aplos in mōtem pus ascendit orare. Luc. vj. Sic ergo cum iam Judas ex aploꝝ numero ceciderat: loco eius ipi apli eligere volētes in aplatū: duosqꝫ sanctos ꝛ idoneos statuerūt. Unū Joseph: qui vocabat Barsabas cognoiatus iustus. Is hm Lyram nō est iste sctūs Barnabas: qui cū Paulo fuit vocat⁹ in aplatū. qꝛ ille fuit Cyprius: sed iste ē ali⁹ dict⁹ barsabas: nō barnabas. ꝛ fuit fili⁹ alphei ꝛ sic de galilea oriūdus. Aliū aūt statuerūt Matthiā. Orantes ergo deuote vt chrs dns ondēret quis horū foret dignior aplatu sic dixerunt. Tu dne qui nosti corda hoim ꝛc. Ex qbus verbis tria mysteria notabimus pro hoc sermone.

¶ Primum de Jude puaricatione.

¶ Secundū de Matthie surrogatione

¶ Tertiū de historie prosecutione.

B

Questio de casu Jude ꝛ puaricatiōe.

B ¶ Circa primū mysteriū. s. de casu Jude ꝛ puaricatione: ex quo hm Catonē. Felix quē faciūt aliena pericula cautū. Ideo vt per Jude periculū cauti reddamur: qstio hic occurrit. Per que ꝛ qualia vicia hoies sic demerent cadere vt habeāt perire: ꝛ alij loco eorū dei iudicio succedere, sicut claruit in Juda. Rndet p cōclusionē. ꝙ sacra scptura edocet hoies multos per varia vicia taliter pire vt nō resurgat: sed alij habeāt succedere.

Qualia vicia faciāt hominē cadere

Primū viciū est supbia. per quā cecidit Lucifer ꝛ angeli. Esa. xiiij. qrū locū homo obtinet p hūilitatē. s. penitētie. Matt. iij. Pniam agite: appro. reg. ce. Unde chrs se humiliauit: vt nos ad angeloꝝ locū exaltaret. quia q se hūiliat exaltabit. Lu. xviij. Scdm est inobedientia. per quā cecidit Saul: in cui⁹ locū successit Dauid per obedientiā ꝛ subiectionē diuinoꝝ mandatoꝝ. j. Regum lib. Tertiū est idolatria. p quā cecidit ppls Chaldeoꝝ adorantiū creaturas. Gen. xv. ꝛ poplus Chanaan cum. xxxij. regibus suis. Josue. xij. ꝛ. xiij. In qꝝ locum successit israel ꝛ eius filij per dei veri cultū: q oēs illos occiderūt. Quartū est auaricia ꝛ eius iniusticia. Unde Eccli. x. Regnū de gente in gentē transfert ppt iniusticias. Lyra exēplificat de monarchia Assyriorū translata ad Babylonios: ꝛ a Babylonijs in Persas ꝛ Medos. Dan. v. ꝛ ab illis in grecos. j. Mach. j. ꝛ ab illis in Romanos. Luc. ij. nam sequit. Hic venalē habet aiam suam. s. diabolo. ꝛ sic auaricie succedit diabolus. Quintū est luxuria. per quā mūdus totus perijt diluuio in filijs Cain: qui fuit pmus parens damnatoꝝ. vt patet Gen. vij. In hoꝝ locum successerūt filij Seth. i. Noe cum liberis casti ꝛ mūdi. O ergo carnales hoies cur non timetꝫ periculū. Sextū est ira diu tenta. p quā cecidit Esau ꝛ poplus Edom. In quoꝝ locum successit Jacob cum filijs suis patriarchis per māsuetudinē. vt ptz Gen. xxv. Septimū est inuidia. per quā ceciderūt pharisei ꝛ mgratus iudeoꝝ inuiden. chro. In quoꝝ locum successerūt discipli chri per charitatē. Juxta illud Joā. xv. In hoc cognoscēt oēs: quia mei estis discipuli si dilectionē ad inuicē habueritis. Octauū est negligētia. s. corrigēdi subditoꝝ pctā. per hanc cecidit Heli cū filijs suis Offni ꝛ frēs ei⁹. j. Re. ij. Et amota est eoꝝ posteritas a cōsequēdo sūmo sacerdotio. In qꝝ locū successerunt filij Thamar. s. Sadoch ꝛ posteri eius p vigilantiā ꝛ sollicitudinē. Vn Hiero. sup dicto loco dicit sic. Heli pro iniqtate filioꝝ suoꝝ dānatus est. corripuit qdem eos: sed lenitate pris: nō autoritate pōtificis. Et quia eos tenebat corripe nō solū p iniqtate filioꝝ: sed etiā pro sua fuit morte punit⁹ subita. O ergo hō aduerte qꝫ malū sit negligere correctionē subditoꝝ.

Negligentis correctionis subditoꝝ.

Nam di. lxxvj. Culpam. dicit Joā. papa. Culpā pculdubio facientis habet: qui qd pōt corrigere negligit emēdare. Scptū quippe est. ꝙ digni sūt morte nō solū qui faciūt: sed etiā qui cōsentiūt facientibus. Roma. xij. Nonū est obduratio siue obstinatio in malicia. p quā cecidit ꝛ reꝓbatus est iudaicus pplus a chro ꝛ obcecatus. In cuius locū successit gētilis poplus per fidei adhesionē. ad Rom. xj. Cecitas ex pte cōtigit in israel donec plenitudo gentiū intraret. Vn ibidē aplus admirando exclamat dicens. O altitudo diuitiaꝝ sapiētie ꝛ scientie dei: qꝫ incōprehēsibilia sunt iudicia eius: ꝛ inuestigabiles vie eius ꝛc. Ad ꝓpositū. Judas multis hoꝝ vicioꝝ funibus iplicatus erat: pcipue aūt in eo erat auaricia sūma ꝛ iniusticia. quia fur erat ꝛ loculos habens. Joā. xij. Et p auaricia pecunie innocentē: et qd est maximū filiū dei interficiendū pcurauit ꝛ tradidit. Fuit cū hoc ꝛ supbus et a fide chri deui⁹ ꝛ iracūdus ꝛ inuidus pro vnguento qd Magdalena in caput chri ex pietate effudit. vnde ꝛ Judas murmurauit aliosqꝫ ad obloquendū induxit di. Ut qd pditio hec vnguēti facta est. poterat em venūdari plusqꝫ. ccc. denarijs: ꝛ dari paupibus. Et insup erat indurat⁹ et obstinat⁹ in malo: adeo ꝙ chrs dominus volens eū reuocare nec ꝟbis eius acqeuit cum pdixit se traditurū ab eo ob hoc: vt se Judas recognosceret: nec obsequio hūilitatis cū eius pedes lauit. nec osculo charitatis chri voluit a malo cōuerti vel retrahi. ppterea iusto iudicio perijt: ꝛ eius aplatū alius. s. Matthias accepit. O ḡ hō caue te ab his pdictis vicijs si vis saluari.

C

Cur dns hominē quē cōuertit: tandē pire pmittit.

C Sꝫ qri pōt. Cur deus hoiem quē cōuertit ꝛ ad suam gram vocauit: tandē excidere ꝛ pire pmittit? Rndet vt colligit ab Alex. de ales. ij. p. summe. q. xxij. Bona. sup. iij. dist. xxiij. Petroqꝫ aure. ꝛ Fran. may. sup. j. di. xxxix. ꝛ. xl. Plures ad id tradunt

rõnes e q̃bus sufficiat aliq̃s breuius accipe. Prima ra-
tio est ex parte dei: vt manifesteꝫ eius potẽtia ⁊ sapia
⁊ iusticia ⁊ bonitas. Nam potẽtia in hoc claret. quia co
gnoscit hõ ex hoc. ꝙ sicut non poterat sine deo velle bo
num ⁊ ad grãm dei ꝑuenire: ita nec sine deo põt ꝑseue-
rare. dicente saluatore Joã. xv. Sine me nihil poteſtꝫ
facere. Itẽ sapia qua ex malis elicit bona. vt dicit Au-
gusti. in Enchi. Ex hoc em̃ electi cautiores reddunꝫ ne
cadant: sed fortiter vicijs resistant ⁊ ꝑseuerẽt: ⁊ mali co
gnoscunꝫ suo arbitrio vtendo ꝑire. ⁊ iusticia simul ⁊ bo
nitas dei claret: cum ⁊ malos futuros: ⁊ non tm̃ bonos
velit deus saluare. s. volũtate añcedẽte. ⁊ ideo eos vo
cat ad grãm quos tamẽ scit non ꝑseueraturos. vñ Au-
gusti. li. xj. sup Geñ. dt. ꝙ deus relinq̃t hoĩes arbitrio:
vt q̃cq̃d culpabiliꝫ agunt deũ de se laudabiliꝛ oꝑantem
inueniãt. a se q̃ppe habẽt voluntatẽ malã: a deo aniam
bonã ⁊ iustã penã que in eis debitũ habet locum. Hec
Augu. Secũda ratio ex ꝑte hoĩs ne suꝑbiat: sed semp
timeñ. hũilis existat. Unde apl's Roma. xj. Noli altũ sa
pere: sed time. Si em̃ deus naturalib⁹ ramis. i. iudeis
Tertia non pepcit: ne forte nec tibi parcat. Hec ibi. Tertia
ratio ex ꝑte meriti ⁊ p̃mij celestꝫ. quia pcti lapsus ⁊ ite
ratio in malis auget meritũ in bonis ẜm Augu. vbi s.
dum impugnãt vicia nec cõsentiũt. ⁊ per ꝯsequẽs maio
rem glĩam ꝯsequenꝫ. iuxta illd Eccli. xxxj. Qui potuit
facere mala ⁊ nõ fecit. ideo stabilita sunt bona illius in
dño ⁊c. O magne deus. o bone iesu q̃ꝫ pius et mi̾icors
es erga bonos: q̃ꝫqꝫ terribilis tua iusticia cõtra obstina
D tos in malo. D

De surrogatione Mathie i aplatũ

Circa scdm̃ ꝑncipale de substitutiõe Matthie i apo
stolatũ seu surrogatiõe. ex quo btũs Matthias aplatũ
Jude accepit. Queriꝫ vtrũ inter hoĩes ad btĩtudinem
vocatos ipam coronã quã perdit vnus: accipiat alius?
Ratio q̃stionis. q2 cõstat ꝙ aplatus coronã ⁊ dignitatẽ
quã ꝑdidit Judas: accepit Matthias apl's. Et q2 Pe-
trus Act. j. ait. Oꝑtet impleri inq̃t scpturã quã p̃dixit
spũssanctus per os Dauid. s. in ps̃. Fiat habitatio eorũ
deserta: ⁊ non sit q̇ inhabitet in ea. Hoc dicit p̃dicando
penã sacerdotũ mortẽ chr̃i ꝓcurantiũ. Nam Hierusalẽ
fuit cõbusta per Romanos ⁊ destructa: ⁊ sacerdotes in
terfecti ꝑtim ⁊ captiuati. ⁊ sic eoꝝ facta ẽ habitatio de
serta. Et subdit de pena Jude ꝓditoris chr̃i. Et episco
patũ eius accipiat alter. i. Matthias. Sequiꝫ ergo ꝓ-
positũ. Sed in cõtrariũ. Cũ difficile sit videre quõ vn⁹
homo possit alteri⁹ coronã accipe. quia dicẽte apostolo
Unusq̃sqꝫ ꝓpriam mercedẽ accipiet ẜm laborẽ suum. j.
Coꝝ. iij. ergo q̃stio oritur. Ad hec rñdeꝫ ꝑ pl'es doct.
sacre scripture. Primus est sctũs Joãnes euãgelista ⁊
apl'us. qui Apocal. ca. iij. scribit sic. Tene qd habes ne
alius accipiat coronã tuã. Secũdus est Augu. lib. de
p̃destinatione sctõꝝ. qui dicit sic. Predestinatoꝝ ita cer
tus est nũerus vt nec addaꝫ eis quicq̃ꝫ: nec minuaꝫ ex
eis. Tene g̊ qd habes: ne alius accipiat coronã tuã. Si
em̃ ali⁹ nõ est acceptur⁹ nisi iste ꝑdiderit: certus est nu
merus. alius aũt nõ est acceptur⁹ nisi ipe ꝑdiderit. s. ꝑ
pctm̃. g̊ ⁊c. Terti⁹ est s. Tho. j. ꝑte. q. xxiij. art. vj. in
solutiõe p̃mi argumẽti di. sic. Corona diciꝫ esse alicui⁹
dupl'r. Uno mõ ex p̃destinatiõe diuina. ⁊ sic nullus ꝑdit
coronã suam. Alio mõ ex merito grẽ. Qd em̃ meremur
quodãmodo nr̃m est. Et sic aliq̃s põt coronã suam amit
tere per pctm̃ mortale sequẽs. Alius aũt illam coronã
ꝑditam accipit inquãtũ in locũ eius surrogaꝫ. Non em̃
ds ꝑmittit aliq̃s cadere q̃n alios erigat. ẜm illud Job.
xxxiiij. Cõteret mltos ⁊ innũerabiles stare faciet alios
pro eis. Sic em̃ in locũ cadentiũ angeloꝝ substituti sũt
homĩes: ⁊ in locũ gẽtis iudaice substituti sunt gẽtiles.
Substitutus aũt in statu grẽ etiã q̃ꝫtũ ad hoc coronã ca
dentis accipit. ꝙ de bonis q̃ alius fecit in vita et̃na gau
debit: in q̃ vnusq̃sqꝫ gaudebit de bonis tam a se q̃ꝫ ab ali
is factis. Hec Tho. Et ꝑ hec soluiꝫ obiectio in ꝯtrariũ
Quart⁹ doctor est Nico. de Ly. q̇ sup Apoc. iij. in postil
la dt: sic ꝑsequẽdo lr̃am. Ecce inq̃t venio cito (ad te ac
cipiendũ) tene qd habes. i. grãm tibi datã: vt nemo ac-
cipiat coronã tuaꝫ. Cadẽtibus em̃ aliq̃bus a iusticia in
p̃senti: alij eis surroganꝫ. sicut patꝫ in legenda. xl. mar
tyrũ. quia vno ex eis cadẽte clauicular'⁹ ei surrogatus
fuit: ⁊ eius coronã accepit. Hec Ly. Legiꝫ q̃ppe in illo
rum martyꝝ legenda. ꝙ dum in stagno essent nocte po
siti veluti gelu cõstringerenꝫ ⁊ mane crura eoꝝ dirũpe
renꝫ. vnus ex eis pusillanimis effect⁹ refugit ad balne
um: ⁊ statim resolutũ reddidit spiritũ. In nocte aũt ec-
ce lumẽ feruens sup eos resplẽduit velut sol: ⁊ glacies
resoluta est. Porro custodibus eoꝝ dormiẽtibus: claui-
cularius solus vigilabat: videnscꝫ tantã lucem ⁊ mirãs
vnde esset: respexit ⁊ vidit. xxxix. coronas sup sctõs de
scendẽtes: cepit cogitare. Quadraginta inq̃t sunt: vni⁹
corona vbi est? Unde expgefacieñ. custodes mox ꝓie-
cit vestimẽta suo in eoꝝ facies: ⁊ exiliuit in stagnũ cla-
mans ⁊ dicẽs. Chr̃ianus sum. Uñ ipm̃ cõnũeratũ mar-
tyribus vnde vnus ceciderat: ⁊ fidelẽ comptũ cũ cete-
ris crurifragio martyrizarũt. Et sic patet ꝓpositũ. Ad
idem clarũ est etiã hoc exemplũ de Jude casu: ⁊ beati
Matthie surrogatione. Ecce ergo maxia dei nr̃i mise-
ricordia ⁊ bonitas ad saluandũ hoĩes. O aĩa fidelis di
lige deũ tuũ: ⁊ ꝑseuera in eius amore: ne coronã tuã ac
cipiat alter. O pctõr age pniãm vt cõsequaris coronã.

E Historia scti Matthie. Legenda

Circa tertiũ de historia sufficiat ꝓ cõclusione. E
ꝙ btũs Matthias in apl'm electus: officiũ p̃dicationis
vsqꝫ ad mortẽ fidelissime est execut⁹. qd claret ex eius
legenda. Legenda. Nimirũ cum apl'i inter diẽ
ascẽsionis chr̃i ⁊ pentecostes simul essent in cenaculo.
Uidẽs petrus ꝙ nũerus duodenari⁹ aploꝝ erat minu-
tus (Juda cadẽte) quos in h̾ nũero chr̃s elegerat: vt
fidem trinitatꝫ in q̃ttuor mũdi ꝑtibus p̃dicarent: surre-
xit in medio fratrũ di. Uiri frẽs oꝑtet impleri scpturaꝫ
que dicit. Ep̃atum eius accipiat alter: vt. s. loco Jude
substituam⁹ aliquẽ qui testeꝫ nobiscũ resurrectõeꝫ chr̃i
sicut ipe dixit duꝫ ascẽderet in celũ. Eritis mihi testes
in Herl'm: ⁊ in omĩ iudea ⁊ Samaria: ⁊ vsqꝫ ad vltimũ
terre. Sed q2 testis nõ debet q̇s esse: nisi de his q̃ vidit
Et ideo eligẽdus est aliq̇s ex his viris q̇ semp nobiscũ
chr̃i miracula viderũt: ⁊ eius doctrinã audierũt vsqꝫ in
diem q̃ assũptus est in celũ. Et sic ex lxxij. discipl'is ele
gerũt duos tanq̃ꝫ sanctiores ⁊ notabiles in scia ⁊ facto
rum chr̃i expientia. Joseph qui vocabaꝫ Barsabas: q̇
non ille Barnabas fuit: de quo legiꝫ Actuũ. xiij. ꝙ cũ
Paulo fuit assumptus in aplatũ: sed alius. vt patuit s̃.
A. Iste Barsabas cognoĩat⁹ est iustus ꝓ euidẽtia san-
ctitatis. Aliũ aũt elegerũt Matthiã. Hos statuẽtes ig̊
rabant q̇s hoꝝ esset dignior aplatu. Ideoqꝫ implorau e
runt dñm sup hoc iudiciũ di. Tu dñe q̃ nosti corda ho-
minũ. vt in themate. Et dederunt sortes eis. et cecidit
sors sup Matthiã: ⁊ annũeratus est cũ apl'is. De sorte
ista varie sunt opiniones doctoꝝ. Beda em̃ ⁊ Hieroñ.
volũt ꝙ in electione ista Matthie apl'i ꝓuata lege spi-
ritussancti q̃ nõ faciũt legem cõem: vsi sunt sortibus ne
a lege veteri discreparẽt: in q̃ sũmus sacerdos sorte q̃-
rebaꝫ: ⁊ ꝙ vsi sũt. s. talib⁹ sortib⁹ q̃liũ in veteri lege vsus
creberrim⁹ erat. Sed q2 vti sortibus in eccl'iasticis ele-
ctionibus ꝓhibitũ est iam. extra de sortile. ca. vl'ꝫ. quia
talis electio ex inspiratiõe spũssancti fieri debet. Ideo
peccarẽt nũc q̇ sortibus eligerẽt p̃latum spũalem. sec⁹
de tempali. Exemplũ. Ly. narrat sup. ij. lib. Esdre. c.
iiij. ꝙ cũ Perse volẽtes sibi p̃ficere regem: magi. vij. cõ
siliarij cõdixerũt. ꝙ ille cui⁹ equus p̃mo hinniret cũ in
crastino ꝯuenirẽt: ad electionis locũ ille regnaret. Qd
cõtigit de eq̊ Darij. ⁊ ille regnauit. Nam tales eliguntꝫ
ad tpalia disponẽda. ideo in electiõe tali possunt homi
nes vti sortibus. sicut ⁊ in diuisione reꝝ tpaliũ. puta cũ
per festucas breuiores vel longiores: seu per ꝓiectio-
nem taxilloꝝ ad pũcta plura vel pauciora. ⁊ ex cõsimi-
libus determinaꝫ inter hoĩes cõmuni cõsensu q̇s quaꝫ
ꝑtem accipiat. q̃ vocaꝫ sors diuisoria. hoc non est de se
pctm̃. Posset tñ ibi causa motiua. s. cupiditatꝫ vel discor
die viciũ ꝯcurrere tale ꝙ esset pctm̃. Uerum apl'i in ele
ctione illa vtendo sortibus non peccauerũt. Tum quia
tũc non erat hoc ꝓhibitũ in electione p̃lati. Tum quia
hoc fecerũt familiari cõsilio spũssancti. Nam ⁊ orõnem
p̃miserũt. Sed hoc non est retrahendũ ad sequentia in
electiõe p̃lati spũalis. vt patuit. Hec ẜm Ly. Sed btũs

Utrũ inꝫ hoĩes p̃destinatos ipam coronã quaꝫ ꝑdidit vnus ali⁹ accipiat.

Solo thome

Diony. lib. eccľastice hierar. asserit ꝙ ista sors nihil ali
ud fuerit nisi q̄dam splendor ⁊ radius diuinit⁹ emissus
sup Matthiam: per quē ipe ostendebaᷣ in apľatū assu=
mendus. F ¶ Hic igitur Matthias electus: cum
F Legenda tandē in Macedoniā aduenisset fidem chr̄i p̄dicañ. q̄n
dam potionē toxicatā: que visu cunctos ꝓuabat: dede=
runt eidē. Quā in noīe chr̄i bibit: ⁊ nullā lesionē incur=
rit. ⁊ illa potione excecatos plusqꝫ. ccl. homīes manus
singulis imponēs illos oīes illuminauit. Diabolo aūt
suadente vt popľs infidelis illū occideret: cum ip̄m fu=
ribunde q̄rerent nec inuenirēt: tertio die seip̄m manife
stauit di. Ego sum. Quē manibus post tergū ligatis: et
fune in collo posito crudeľr affligeñ. in carcerē incluse=
runt: vbi demones appareñ, dentibus fremebāt in eū:
sed appropinq̄re nō poterāt. Dn̄s aūt cum mľto lumīe
adueniēs ip̄m de terra leuauit: vincľa soluit: ⁊ dulciter
confortans ostiū aperuit. Qui egressus ꝟbum dn̄i p̄di=
cauit. Dum aūt q̄dam obstinati p̄sisterent: dixit eis. De
nuncio vobis ꝙ viui in infernū descēdetis. Moxqꝫ ter=
ra se apuit: ⁊ cunctos illos deglutiuit. Reliq̄ ꝟo ad do
G minū sunt cōuersi. G Tandem egressus in Iudeā
quā in sortē p̄dicationis accepat: cū ibi p̄dicationi insi=
steret ⁊ multa faceret miracula: accusatus est corā pon
tifice. Cui ille. Si tibi danᷣ inducie: vis penitere? Ad
quē Matthias respōdit. Absit vt a ꝟitate quā seľ inue
ni per apostasiam disgrediar. Tunc adiudicat⁹ est pati
bulo crucis: in quo pendēs viuus est lapidat⁹. Et dum
nec sic moreref: sed lapides in testimoniū secū peteret
sepeliri: securi more romano ꝑcutiᷣ. vt sonant varie le=
gende. ⁊ tali martyrio sp̄m dn̄o reddidit. O ḡ btē apo=
stole ora pro nobis: vt p̄dilectus tuus Iesus det nobis
gr̄am in p̄senti: ⁊ gľiam in futuro. Amen.

¶ Pro sancto Matthia Sermo scd̄s. De
malorꝫ christianorꝫ cum Iuda ignominia:
bonorꝫ quoqꝫ cum Matthia felicitate

A Cecidit sors sup Matthiā: ⁊ annumeratus est
cum vndecim apostolis. Act. j. A In qui=
bus ꝟbis Matthias multū cōmendabilis vi=
detur. qr deus semp melior est: ⁊ sanctiorē de=
monstrat eū quē miraculose eligit ad aliquā p̄lationeꝫ
eccľiasticā. Sic aūt fuisse miraculose electū Matthiā
ad apľatum testaᷣ Diony. lib. de eccľia. hierar. de ista
sorte loquēs ⁊ dicēs sic. De diuīa sorte q̄ sup Matthiā
diuinit⁹ cecidit: alij q̄dem alia dixerūt nō religiose sicut
arbitror. meā aūt ⁊ ipē intentionē dicā. Videnᷣ em̄ mi=
hi eloq̄a sortem noīare thearchicū quoddā donū demō
strans illi thearchico choro a diuina electiōe susceptū.
Hec Diony. Magna q̄qꝫ laus est Matthie ⁊ gľia. ꝙ a
deo per splendorē diuinitus emissuꝫ approbaᷣ miracu
lose ⁊ apľatu dignus cōmendaᷣ. Nam vt ait apľs. ij. ad
Corꝫ. x. Nō qui seip̄m cōmendat ille ꝓbatus est: sꝫ quē
deus cōmendat. Ly. s. ꝟtutib⁹ ⁊ signis. Sic fecit Mat=
thie (vt agūt ꝟba thematis) Cecidit sors. s. diuinitus
emissus splēdor. vt patuit. sup Matthiā. Iuxta q̄ ꝟba
hic tria mysteria notabimus pro sermone.

¶ Primū de gr̄a vocationis. s. tam sanctorꝫ. vt Mat
thie ⁊ Ioseph: q̄ꝫ Iude.

¶ Scd̄m de differētia annūerationis. s. Matthie a
Iuda q̄ fuit malis annūeratus, sicut matthias
sanctis.

B ¶ Tertiū de excellētia felicitationis cū apľis. B

Utrū reprobi tenenᷣ ad gr̄aꝝactionē diuine bonitati ꝓpᷣ creationem.

¶ Circa p̄mū ex q̄ inter sctōs ⁊ mali vt Iudas vocanᷣ
q̄ritur: Utrū oēs chr̄iani etiā vt Iudas reprobi tenean
tur ad gr̄aꝝactionē diuine bonitati: eo ꝙ sunt creati et
ad gr̄am chr̄i tempaliter vocati. Questionis huius est
ratio. ꝓpter reprobos ꝭm Franci. may. talis sup. j. dist.
xl. ⁊ xlj. simulqꝫ alios. Scribiᷣ em̄. qr meli⁹ fuisset si na
tus nō fuisset homo ille. Mat. xxvj. qđ dictū est a salua
tore de ip̄o Iuda. Et iterꝫ. ij. Pet. ij. Melius fuisset ve
ritatis viam nō agnoscere illis: q̄ꝫ post agnitionē retror
sum cōuerti ab eo qđ illis traditū est sancto mandato.
Quare ergo teneᷣ gr̄as agere de tali beneficio: cuꝫ. s.
expediuisset illi ꝙ nunq̄ꝫ habuisset illud: ne habere de=
beret acerbiorem ⁊ indicibilē penam inferni ex pecca=
to sequēti. Sed ad hec respōdeᷣ ꝭm eundē Frā. may.
ibidem: aliosqꝫ docto. per tres veritates ex dictis eorū
elicitas. Prima veritas. ꝙ minus est maluꝫ non esse prima ꝟitas
simpliciter: q̄ꝫ esse damnatū. Hoc patet per p̄dictas au
toritates: in quibus minus malū accipitur respectu ma
ioris mali pro bono: vel meliori. vt sit sensus. Bonū illi
erat si natus nō fuisset. i. minus malū erat. Et illđ. Me
lius erat viam veritatis. ⁊c. id est minus malum. ⁊c. vt
exponit etiam Lyra. Inter duo em̄ mala minus malū
est eligendū. v. lib. Ethic̄. Si dicas. Melius est esse ali
quid q̄ꝫ nihil. vnde ⁊ dānati magis volunt esse sic: q̄ꝫ nō
esse. Non esse em̄ priuat totum esse creatū: sed esse da=
mnatū non priuat. Sicut ergo nō esse vel annihilari nō
habet rōnem entis: ita nec bonitatis. cum ens ⁊ bonum
conuertanᷣ. vj. Metaph̄. ⁊ per cōsequēs nec rōnem eli
gibilitatis. Oīa em̄ esse appetūt: ⁊ illius causa agunt
quicq̄d agunt ꝭm naturā. ij. de aīa. Respōdeᷣ. ꝙ q̄ꝫuis
q̄dam dixerūt: ꝙ damnati non possunt velle non esse. qr
hoc non est appetibile. vt patuit in obiectiōe. nihilomi
nus tamē doc. subtilis. quē sequiᷣ ⁊ Franci. may. Iteꝫ
Rich. de media villa. et Bonauē. sup. iiij. dist. lj. dicūt
ꝙ damnati vellent nō esse non volūtate naturali: quo=
niam illud velle non possunt. quia esse in pena meli⁹ est
q̄ꝫ nihil esse. cum in nihilitate nulla (vt dictū est) penit
tus sit bonitas. Volunt tamē damnati se non esse volun
tate deliberatiua non per se: sed per accidens: inquātū
ad non esse sequiᷣ carētia pene quā per se appetūt. q̄a
vident ꝙ ex suo esse non possunt cōsequi delectationē:
nec vtilitatē: nec acq̄rere aliqđ bonū. Ideoqꝫ nō est mi
rum: si tali esse vellent carere: vt malis que essendo pa
tiunᷣ penitus carerent. minus em̄ maluꝫ p̄eligibile est
maiori malo ꝭm rōnem. Et hoc est qđ Ioā. Apoc̄. ix. đt.
In diebus illis q̄rent homīes mortem et non inuenient.
desiderabūt mori: ⁊ mors fugiet ab eis. Et ex his cōclu
ditur ꝟitas premissa. ⁊ cōfirmatur tali rōne ꝭm Fran.
may. vbi s̄. quia pena inferni est quodāmodo infinitū
maluꝫ. tum ex eo ꝙ est in pena infinite trangressionis:
scꝫ mortalis culpe contra bonū infinitū. s. deum cōmisse
⁊ ab eo sepatiuū. Tum quia est infinito tempe a parte
post duratiuū. Tum quia infinite beatitudinis. vtputa
durātis in perpetuū in celo seclusiuū: que sunt mala in
dicibilia. Sed annihilari minus esset malū saltem per
accidēs rōne horū. Ad idem facit etiā scđa ꝟitas. q̄ ⁊c.
C Scđa ꝟitas est. ꝙ melius esset infernalē penaꝫ: si C
ne tm̄ peccato et etiā sui annihilationē eligere: q̄ꝫ mor= Scđa ꝟitas
taliter peccare: vel in pctō manere. Nam hoc iust⁹ ma=
gis debet eligere. Unde Anᷣ. lib. siꝫitudinū ait. Si hic
inq̄t pcti pudorē: ⁊ illinc inferni cernerē horrorē: ⁊ vni
eorꝫ necessario īmergi deberē: ꝓus me in īfernū demer
gerem anteq̄ꝫ pctm̄ cōmitterē. mallē em̄ purus a pctō
gehēnam intrare: q̄ꝫ pcti sorde pollut⁹ regna celorꝫ te=
nere. Hec ille. De hoc aūt Alexan. de Ales dicit. ꝙ cō
siderata pena inferni vt sustinēda non merito culpe p̄e
ligenda est: q̄ꝫ pcti perpetratio. Deniqꝫ Nicoľ. de Lyra
sup Matt. xxvj. in postilla dicit. ꝙ q̄ꝫuis esse damnatū
infernalibus penis non sit min⁹ malū rōne solius pene
adiūcte: q̄ꝫ esse simpliciᷣ. cum esse damnatū non priuat
totuꝫ esse creatū. minus tamē malū est rōne culpe mor
talis: que insepabiliᷣ adheret dānatis. ⁊ ip̄a non solum
priuat esse creatū quoddā sicut pena: sed etiā ꝓuat bo=
num infinitū seu diuinū: ꝓpter quod esse miserꝫ miseria
mortalis culpe eternaliter. hoc est peius q̄ꝫ sit non esse
simpliciter. Et sic intelligendū est illud saluatoris. Me
lius illi erat si natus non fuisset. quia maius malum est
peccasse Iudam tradēdo chr̄m: q̄ꝫ non fuisse creatū. Et
sic de oīibus reprobis qui nolunt penitere. quia conti
nuo erunt in pctō: ⁊ eternaliter in eo ꝑmanebūt in infer
no. O ergo pctōr. o aīa dura. o chr̄iane qui viuis ocio
se. quid cogitas: quid agis: quo ve tendis. cur vitam nō
corrigis. vt quid in infernū ꝓperas: vt miserabilissime
viuas ⁊ puniaris? D Tertia veritas ꝙ omnis ho= D
mo cuiuscunqꝫ conditionis: etiam si se putat reprobatū tertia ꝟitas
a deo iusto: ⁊ etiam si sit vt Iudas damnatus in infer=
ferno teneᷣ gratias agere deo. Primo q̄dem ꝓpter be=
neficium creationis. quia deus nullum hoīem creauit
ad hunc finem vt damneᷣ: sed ad beatudinē. vult enim

oēs hoīes saluos fieri: ⁊ ad agnitionem ꝟitatis venire. j. ad Tim. ij. scʒ voluntate antecedēte. Et ad id dedit naturalia adiutoria ⁊ leges sufficiēter. Nec vlli hominū facienti qḋ in se est negat grām suam: imo ꝓmisit dicēs. Omis qui petit accipit: ⁊ qui q̄rit inuenit. Mat. vij. Sicut eīn arator ideo seminat oīa grana frumēti: ⁊ circa illa oēm diligentiā adhibꝫ ⁊ curā vt fructificēt: q̄uis sciat multa ex eis depire: nec fructificare. sic. ⁊c.

Scḋo ꝓpter bñficiū dignificationis. quia te fecit de⁹ inter oīa anial dignissimū. s. hoīem rōnis capacem: vt ipis piscibus maris: ⁊ volatilibus celi: ⁊ bestijs terre.

Questio circa ꝑdestinatos. Gen. iiij. Et si petas. q̄re fecit mihi deus istā grām: vt crearet me hoīem cum sciuit me dānandū? Respondet Franci. may. vbi s. ꝙ bñficium creatiōis nō est: nec tēdit in detrimentū hoīs vel rei create: sed per accidens venit dānatio ipa etiā hoīs voluntate mala. Sic̄ si rex daret alicui aliqḋ fortaliciū: ⁊ a casu sequeret̄ eius ꝑcipitiū: regratiandū esset regi. Sed di. Si rex ꝑsciuisset illud ꝑcipitiuʒ: sicut deus ꝑsciuit Jude casum: cur esset regratiandū. Respondet ibidē Franci. may. ꝙ ideo. q̄r cum hoc ⁊ in hoc ꝑsciuit bonū vniuersi ⁊ decorē iusticie ⁊ bonū totius ꝑferendū est bono ꝓprio. Sicut ergo bona reputat̄ manus que se exponit pro cōseruādo capite. quia ipa destructio capitis esset destructio toti⁹ corporis. ita bonū est ꝙ homo quem sciuit deus periturū: creatus est ad decorem sue iusticie: ⁊ bonū totius vniuersi. Unde si talis hō esset bon⁹: grās ageret deo. Tū quia ipe est obiectū diuine iusticie. Tum etiā quia habuit a deo bonū esse quod sua malicia ꝑdidit. Unde Augusti. in lib. de libe. arbi. dicit. Considera q̄tū bonū est esse quod ⁊ beati ⁊ miseri volūt. Et. xj. li. de ciui. dei. c. xxvij. Quid animalia oīa ⁊ irrōnabilia a draconibus vsq̄ ad exiguos ꝟmiculos: nonne se esse velle atq̄ ob hoc interitū fugere oībus q̄bus possunt motibus indicāt.

Alia q̄stio. Hec ille. Si adhuc dicas. Ego hoc oīno non possū velle vt sim eternaliter piturus ⁊ dānādus eīno igni. Respondeo ꝙ imo noli hoc: sed velis te esse saluandū. Et audi Augusti. sup Joan. di. Si nō traheris. i. times te non trahi a deo: ora vt traharis. si non es ꝑdestinat⁹: fac vt ꝑdestineris. qui eīn creauit te sine te: non iustificabit te sine te. Hec ille. Declina ergo a malo ⁊ age penitentiā: appropinq̄bit eīn regnū celoꝝ.

F Tertio oīs homo debet deo regratiari ꝓpter bñficiū ꝯseruationis. Augu. Gratie tue tribuo. s. o. deus: ꝙ nō in multis cadere: ⁊ multa peccata fecisse potuissem que tamē non feci: eo ꝙ tu ꝯseruasti me. quia nimirū tanto maior sequeret̄ pena. Quarto ꝓpter bñficium gratificationis. s. in fide chrī ad qḋ vocati sunt ⁊ tenēt̄ chrīani oēs: quia gratia est excellentissimū donū dei ƒm Augu. Ecce o chrīane spectaculū grande. Nam vide ꝙ ex q̄ post vocationē Judas factus est ingratus: ⁊ post peccatoꝝ suoꝝ remissionē grauius recidiuauit. ideo tandē desperatus perijt. Matthias aūt ex quo in vocatiōis gratia ꝑmansit vsq̄ ad mortem: ad beatitudinē celestem peruenit. O chrīane elige ergo quem hoꝝ imitari studeas. ego tibi vt fratri consulo: vt vitam sanctā Mathie seq̄ris: ne cum Juda pereas: alioquin bonū tibi erat si natus non fuisses.

G ¶ Circa scḋm de differentia annumeratōis. eo ꝙ sicut in themate dicit̄. Matthias annumeratus sanctis. ita econtra Judas annūeratus extitit reprobis et malis.

Ōis chrīan⁹ pctōr dicitur ig̃minia deformatus. Accipiam⁹ pro ꝯclōne istius ptis. ꝙ oīs malus chrīan⁹ tanq̄ alter Judas reputat⁹: maxima ignominia extat deformatus. Uñ oēs tales debēt penitere. Declarat̄.

¶ Pria eīn est ignominia apostatationis
¶ Secūda est ignominia abnegationis.
¶ Tertia est proditionis
¶ Quarta est derisionis
¶ Quinta maledictionis
¶ Sexta damnificationis
¶ Septima eterne damnationis

Prima ig̃minia apostatationis. ¶ Primo. quia mali chrīani tanq̄ alter Judas deformati sunt ignominia apostatationis. quia Judas reputatus est apostata a fide. ⁊ isti similī: si non cordis credulitate: saltem ope. Querit̄ nanq̄ qd̄ est apostasia? Respondet̄ ƒm Alex. de ales. ij. pte sūme. tracta. de apostasia. ꝙ est temerari⁹a statu fidei ⁊ obediētie ecclesiastice vel religionis. s. chrīane recessus. Ex q̄bus verbis colligit̄ ꝙ triplex est apostasia. vt etiā notat glo. j. ca. de aposta. In ꝑma sunt oēs heretici: ⁊ q̄cunq̄ recedunt a fide. vt Julianus ⁊ alij multi. talis Judas. In scḋa oīes chrīani qui nolunt obedire suis ꝓlatis ecclesiasticis. viij. q. j. Sciendū. ⁊ ꝑcipue inobediētes pape. Sic ⁊ oīs qui recedūt de ordine suo: vel religiōe quā ꝓfessi sunt. De q̄bus loquit̄ Augu. xlvij. dist. ca. quantūlibet. di. sic. Fateor corā dño deo: qui est testis mihi sup aīam meā: quoniā sicut difficile sum expertus meliores q̄ qui in monasterio ꝓfecerūt: ita non sum deteriores exptus q̄ qui in monasterio defecerūt. Hec Augu: ad Uincen. donatistā ibideʒ. In tertia sunt large oīes qui non verent̄ deū ꝑdere per pctīn. s. mortale. iuxta illud Ezech. ij. Mitto ego te ad filios Israel ad gentes apostatrices qui recesserūt a me. Hec frater ange. de claua. Unde claret. ꝙ sicut Jude ignominiosuʒ est apostatasse a sancta fide ⁊ religione discipuloꝝ chrī. ⁊ sicut monachis a sua ꝓfessione. oīes eīn tales sunt excōicati ⁊ infames pre oībus infamibus. vj. q. j. infames. sic et chrīano recedenti a ꝓfessione quā fecit in baptismo. Hinc Prouer. vj. Homo apostata vir inutilis. Et infra. Huic exēplo veniet ꝑditio ⁊ subito conteret̄.

Scḋa abnegationis. Secūda est ig̃minia abnegatiōis. Malus eīn chrīanus tanq̄ alter Judas negat chrm̄ deum suū saltē facto. vt de talibus dicit aplūs ad Titū. j. Confitent̄ se nosse deū: factis aūt negant: cum sint abomīati ⁊ incredibiles ⁊ ad oīe opus bonū reprobi. August. Quisq̄s factis negat chrm̄ antichr̄s est.

Tertia proditionis. Tertia ignominia ꝑditionis. quia oīs mal⁹ chrīan⁹ tanq̄ alt̄ Judas reputat̄ ꝓditor chrī cū domū chrī. i. corꝑū tradit diabolo ꝑ pctīn: quo chr̄s inde expellit̄: ⁊ in seipō chrm̄ crucifigit. Heb. vj. Rursum crucifigentes chr̄um in se. Deniq̄ talis tanq̄ alter Judas expensis chrī vtitur: habēs a chrō victū ⁊ amictum ⁊ oīe bonū: qui tamē ab eius ꝯtumelia non refrenat̄. Bene de talibus dicere potest chr̄s illud ps̄. Qui edebat panes meos magnificauit sup me supplantationem.

H Quarta derisionis. Quarta ig̃minia derisionis. quia mal⁹ chrīstianus tanq̄ alter Judas merito vitupatur et irridet̄ ab oībus tanq̄ monstrum ridiculosum. quia talis est ptim chrīanus: ptim paganus: ⁊ ptim brutum: ptim diabolus ⁊ peior diabolo. nam os ⁊ linguā habet chrīanā: cum chrm̄ dicat deum suū. caput ⁊ cor habet diabolicū per peccati affectū ⁊ delectationē. Unde Grego. hom. x. dicit sic. Certe iniquoꝝ oīm diabolus caput est: ⁊ huius capit⁹ mēbra sunt oīes iniqui. Item manus ⁊ opa habet paganica q̄bus impugnat chrm̄ per vicia. mēbra alia habet brutalia. Unde Bern. sup Canti. ser. xxxvj. An non uidet̄ tibi ipis bestijs bestialior esse homo rōne vigens: ⁊ ratiōe non vtens. Deniq̄ facie ⁊ imagine sūt peiores ⁊ horribiles supra demones. Unde Augu. sup Jaco. ij. Utinā fides maloꝝ chrīanoꝝ esset sicut fides demonū q̄ credūt ⁊ ꝯtremiscūt. Isti aūt ⁊ si credant nō cōtremiscūt. peior vtiq̄ est hoꝝ fides fide demonū: q̄m ꝟbis credunt: factis aūt negant. Hinc Ans. in orōnib⁹ dicit sic. O dñe tu impssisti mihi amabilē imaginē tuaʒ: ⁊ ego supimpssi odibilē imaginē. Heu heu: cuius cuius miser ⁊ demēs homūcio imaginē impssisti sup imaginē dei nisi vtiq̄ diaboli. O cur non odi eius imaginē cui⁹ sic horreo nomē. Et infra. Si me cōsidero terret me facies mea. si non cōsidero: fallit me damnatio mea. si me video: horror est intolerabilis. si nō video: mors est ineuitabilis. Nimis infelix q̄ sibiipi est horribilis. infelicior cui mors eterna erit sensibilis. Hec Ans.

J Quinta maledictionis. Quinta ignominia maledictionis. q̄r sicut Jude predixit dñs ve maledictionis eterne. Mat. xxvj. Ue illi ꝑ quē tradar ego. Ita ⁊ malis chrīanis dicet in iudicio. Ite maledi. in ig. eter. ⁊c. Uñ ⁊ Eccli. xlj. Ue vobis viri impij qui dereliq̄stis legem altissimi. Et si nati fueritis in maledictione nascemini: ⁊ si mortui fueritis: in maledictione erit pars vestra.

Sexta dānificationis. Sexta ignominia dānificationis. quia tanq̄ alter Judas oēm grām ⁊ oīe meritum ac oīe bonuʒ ꝑdit malus chrīanus que aliquādo

acq̃sierat. quia per pctm̃ om̃ia mortificant. Et tale om̃e
q̃d bonis ꝓficit: isti nocet. vt ptz de eucharistie accepti
one ⁊ alioꝝ sacramẽtoꝝ. Qui em̃ idigne mãducauerit:
reus erit corpis ⁊ sanguinis chr̃i tanq̃ iudas. vt patz p
Septima da mnationis. aplm̃. j. Coꝛ. xj. Septima ig̃minia damnationis. quia
sicut Judas sue dãnationis manifestũ iudiciũ ostendit
cum despatus seipm̃ laq̃o suspendit: ⁊ crepuit medius.
diffusaq̃ sunt om̃ia viscera eius q̃bus concepat iniq̃ta-
tem. Ita malus chr̃ianus manifeste secũ portat iudici-
um dãnationis: nisi ad pniam cõuertat. q: ip̃a sua fides
catholica tenet. ꝙ qui mala egerũt ibũt in ignẽ eternũ.
Et deniq̃ Bern. dicit. ꝙ ad cumulũ dãnationis relicta
nobis videt fides future ꝓmissionis: si per eam nõ opa
mur. O ergo pctõr cõuertere ad pniam. ecce chr̃s ipse
qui Judã reuocabat ꝟbo: genuflexiõe: ⁊ osculo: ⁊ te vo
K care non cessat. K

¶ Circa tertiũ de excellentia felicitatis quam habuit
Matthias in annumeratione cum sctissimis apl'is cum
q̃bus ꝑticipabit veri chr̃iani. accipiam⁹ pro cõclusione
istius ptis dictũ Hiero. ad Rusticũ monachũ de supan
dis mundi illecebris. vbi d̃t. sic. Nihil est chr̃iano bono
felicius cui ꝓmittunt regna celoꝝ. Declarat. naz vt ex
scp̃tis colligit: bonus chr̃ianus cũ Matthia ⁊ alijs apo
stolis ac btis cõparticipabit septẽ p̃cipuis modis ⁊ or-
dinibus varias felicitates vel beatitudines

Bonus chr̃ianus cũ btis cõparticipabit septẽ p̃cipuis modis.

¶ Primo in hoc seculo
¶ Secundo in mortis termino
¶ Tertio post mortem in purgatorio
¶ Quarto in iudicio.
¶ Quinto in celo
¶ Sexto in ip̃o christo
¶ Septimo in trino deo.

Primo ¶ Primo in hoc seclo bonus chr̃ian⁹ cũ sctis felicitat
btitudine vic. ps̃. Bti om̃es qui timẽt dñm: q̃ ambu. in
vi. ⁊c. Unde chr̃us dñs Mat. v. enumerauit octo beati
tudines: q̃bus ⁊ apl'os ⁊ oẽs fideles cõp̃hendit. Sic
Secũdo em̃ apl'i: sic ⁊ isti oẽs sunt serui chr̃i. Secũdo in termi
no. s. mortis. Apocal. xiiij. Bti mortui qui in dño mori-
Tertio untur. ergo ⁊c. Tertio post mortem. s. in purgatorio:
vbi suffragia sanctoꝝ habebũt. quia bti orant pro libe-
ratione animaꝝ in purgatorio existẽtiũ tanq̃ p suis cõ
ciuibus. vt volunt doct. sup. iiij. Ideo Eccli. xxxiiij. Ti-
mentis deum btã est aĩa eius. s. etiã postq̃ fuerit a cor-
pore sepata. q: in purgatorio est certificata de electio-
ne de qua habet gaudiũ magnũ. Unde ps̃. Btũs popu
lus qui scit iubilationẽ. Sed heu: q: pro aĩabus repro-
bis nullus ibi orat: nec aliquã cõsolationem habent.
Quarto Quarto in iudicio: vbi om̃es boni cum apl'is sctis be
nedicunt ⁊ ad celum euocant. Mat. xxv. Uenite bene-
Quinto. dicti patris mei percipite regnũ. ⁊c. Quinto in celo
vbi cum apl'is ⁊ om̃ibus sctis beatificant ⁊ deũ lauda-
bunt in eternũ. ps̃. Bti qui habitãt in domo tua dñe in
Sexto. secu. se. ⁊c. Sexto in chr̃o. q: sicut apl'os vocauit chri
stus frẽs suos: sic ⁊ om̃es fideles chr̃ianos. Heb. ij. Nõ
cõfundit eos vocare frẽs. ⁊ per ꝯsequens filios gl'iose
ꝟginis Marie spũales. Uñ Rom̃. viij. d̃t apl's. ꝙ om̃es
Septimo sunt heredes dei: coheredes aũt chr̃i. Septio in tri-
no deo quẽ cũ apl'is atq̃ om̃ibus btis videbũt facie ad
faciem. Joã. xvij. Hec est vita eterna: vt cognoscant te
deũ p̃rem: ⁊ quẽ misisti iesum. O itaq̃ hõ chr̃iane consi-
dera te: si malus es ptimesce. q: cum Juda debes pire
eterno igne: nisi velis penitere. Si bonus es: gaude et
pseuerare: stude vt cum Matthia alijsq̃ apl'is valeas
cõregnare celesti felicitate. Quã p̃stet chr̃s Amen.

¶ Pro sctõ Matthia Sermo. iij. de ip̃ius Jude
mali electione ⁊ bti Matthie apl'i cõmendatione.

Placuit domio vt me eligeret. j. Paral. xxviij.
A A Sicut ait Augu. in Enchir. Supna ci
uitas Hierl'm ciuitas dei mater nr̃a nulla ci-
uiũ suoꝝ nũerositate fraudari debz. Et ꝓpte
rea cũ nũerus apl'oꝝ duodenari⁹: q̃ ad supnam illã ciui
tatẽ erat vocat⁹ fuisset (excidẽte Juda) iminut⁹: volu
it d̃s in ei⁹ locũ substitui alterũ. s. Matthiã: q̃ deo intã-
tum placuit: vt ip̃m fore dignũ apl'atu mira q̃dam sorte
diuinit⁹ illustrãdo splendore emisso demõstrauerit. ẜm
Diony. li. de eccle. hierar. Et ipse b. Matthias potuit
optie dicere d̃ se ꝟba p̃missa: q̃ ad lr̃am dixit Dauid di.
Placuit dño vt me eligeret. In q̃bus ꝟbis tria myste-
ria in hoc ẜmone ꝯtemplari libeat.

¶ Prim dicit diuie acceptatõis: q: d̃r. Placuit dño.
¶ Scdm̃ d̃r apl'ice electiõis: cum d̃r. vt eligeret. s. in
¶ Tertiũ d̃r p̃digne cõmẽdationis: cũ d̃r. (aplm̃.
me. hoc est Matthiã qui cõmendat in scp̃tura.
vt patebit. B

B De acceptatione diuina Matthie.

¶ Circa p̃mũ de acceptione diuina accipe p cõclusio-
ne textũ Grego. pape. xl. dist. ca. non loca. Ad idem de
p̃beñ. ca. venerabilis. dicẽtis sic. Non loca vel ordines
creatori nr̃o nos primos faciũt: sed nos aut merita bo-
na coniungũt aut mala disiungũt. Hec ibi. Istud clare
ondit chr̃s dñs in his tribus. s. Juda: Joseph: ⁊ Mat-
thia discipulis. Nam q̃uis Judas ordine apl'ico fuerit
chr̃o primus: ⁊ spẽalibus dignitatibus ꝯiũctus: ⁊ inter
oẽs magnificatus triplicit. Prĩo. q: de mũdo elect⁹ est
in discipulũ. Scdo. q: de discipulo electus est in aplm̃.
Tertio. q: de apl'o in ꝓcuratorẽ ⁊ toti⁹ illius cõgregati
onis chr̃i dispensatorẽ. Et tamẽ q: malus fuit: eius de-
merita ip̃m a chr̃o disiunxerũt ⁊ sepauerũt ad dãnatio
nem. Itẽ Joseph cõsanguine⁹ chr̃i fuit. q: filius alphei
⁊ sanct⁹ ac iustus cognoĩatus ex euidẽtia sctitatꝫ. vt ex
ponit Lyra. ⁊ tñ rõne cõsanguinitatis chr̃i nõ est acce-
ptatus ad apl'atũ q̃uis esset sctũs. sed Matthias q̃ san
ctior meritis ⁊ dignior ex hoc iudicari valz: q: p̃ illo est
electus a deo in apl'atũ: ip̃a eius merita primũ deo il-
lum fecerũt. C Juxta p̃missa aũt de Juda questio
vtilis hic occurrit. Utrũ p tpe electiõis Judas fuerit C
deo g̃tus ⁊ accept⁹ sicut apl'i ⁊ Matthias. sed postea d̃r
deprauat⁹: an sp a p̃ncipio sue vocatiõis fuerit malus. Utr͡ꝝ Judas tpe electõis fuerit deo gratus ⁊ acceptus.
Rõ hui⁹ q̃stionis est. q: saluator d̃t Joã. vj. Nonne ego
vos. xij. elegi: ⁊ vnus ex vobis diabolus est. Et loquit
hoc de Juda quẽ dicit electũ ⁊ diabolũ. Unde Augu.
dicit ꝙ Judas a p̃ncipio sue electionis fuit mal⁹: elect⁹
tamẽ a dño ad apl'atũ: vt per eius maliciã ⁊ ꝓditionẽ p
ficeret chr̃i mysteriũ. q: sicut iniq̃ male vtũt bonis opi
bus dei. sic ⁊ deus bene vtit malis opibus hoĩm. Joq̃
Judas q̃uis fuerit pessim⁹: tamẽ eius malo bene vsus
est chr̃s. Sed ad hec rñdendo ẜm Ly. sup Jo. c. vj. tria
p̃cipua puncta: vel ꝟitates tres annotabim⁹: alioꝝ aliq̃
rum etiã doctoꝝ dicta inserẽdo. Prima ꝟitas. ꝙ Ju Pria ꝟitas
das ⁊ si electus sit ad dignitatẽ apl'icam: non tñ ad vitã
eternã: q̃d claret per facti ꝯsequentiã. Et idẽ est de ali
is malis chr̃ianis q̃ eligunt ad baptismi ⁊ chr̃ianitatis
g̃ram: sed non cõsequunt vitã eternã ꝓpter eoꝝ malici
am. nã duplicẽ electionẽ legim⁹ in scp̃tura. Unã eterna
lem. de q̃ apl's Eph̃. j. Elegit nos deus ante cõstitutio-
nem mũdi. i. ab eterno. Huius tñ electiõis effectus est
in tpe q̃ est sctificatio g̃re. ideo d̃r vt essemus scti. s. per
g̃ram in mẽte: ⁊ puritas in cõuersatione: ideo subdit. et
imaculati in cõspectu ei⁹. ⁊ charitas sine qua cetera nõ
ꝓsunt. j. Coꝛ. xiij. ideoq̃ subnectit. in charitate. Alia ẽ
electio tpalis vel ẜm tpalẽ vocationẽ: q̃ ⁊ si ad tp̃s fiat
ad g̃ram: nõ tñ sp ad gl'iam. q: non oẽs qui tpaliter sunt
vocati: eternalit sunt electi. Matt. xx. Multi sunt voca
ti: pauci ꝟo electi. Primo mõ apl'i ⁊ matthias: ac om̃es
saluãdi fuerũt electi. Sed scdo mõ fuit electus int eos
Judas. Et hoc q̃re? dicem⁹. ij. art. ẜmonis. Predicta.
Bona. in ser. cũ Ly. D Scda ꝟitas ꝙ Judas post D
vocationẽ suam factus est pessim⁹: ⁊ ante electionẽ fue Scda ꝟitas.
rat malus. q: vt patuit: de eo dixit saluator. Nõne duo
decim vos elegi. s. ad apl'atũ: non ad celuz: vt patuit. et
vnus ex vobis. i. Judas diabol⁹ est. s. p maliciã p quaz
ad cõsortiũ transibit diaboli. Cũ em̃ hec chr̃s dixit iam
malus erat: q̃uis eius malicia adhuc nota tũc nõ fuis-
set apl'is: sed chr̃o soli: qui nouit hoĩm corda. Sed si Questio
petas. Cur chr̃s hec dicẽs non exp̃ssit q̃s foret iste vn⁹
inter eos tunc malus? Respondet Chry. ꝙ Chr̃s hoc
in generali p̃dicere voluit: ne credens suã maliciã late
re sine om̃i timore oparet mala. Nõ dixit aũt in specia E
li quis ille foret: ne extunc inuerecũdus fact⁹: efficeret tertia ꝟitas.
peior. In quo ⁊ nos docemur primoꝝ pctã secreta di-
screte corrigere nec ꝓpalare. E Tertia ꝟitas. ꝙ

ꝟisimilis est opinio ꝙ Judas pro sue vocatōis pͥncipio
fuerit iustificatus plenarie a chr̄o: vt esset accept⁹ deo ꝛ
dign⁹ ꝓtunc vocari ꝑ apl̄atu: ꝛ ꝙ postea sit auersus in-
stinctu diabolico ꝛ ꝓprio arbitrio. Hoc patet ex tribus

¶ Primo ex ratione
¶ Secūdo ex autoritate
¶ Tertio ex relatu historie.

Prio ex rōe. ¶ Prio ex rōne. nam in his q̄ transcendūt humanā in-
uestigationē: vt in ꝑdicta q̄stione q̄ est de occultis cor-
dis hūani ꝛ in cōsilibus q̄stiōibus tenendū est illud qđ
est magis cōsonū sacre scp̄ture ꝛ rōni. Quis ergo Aug.
dicat Judā a pͥncipio sue electōis fuisse malū. vt supra
tactū est. tamē hoc non tam cōsonat rōni ꝛ scp̄ture: nisi
forte dicat̄ sic accipiēdū illđ dictū Augu. ꝙ. s. ante ele-
ctionem fuerit malus: ꝛ tandē post electionē iterato re
cidiuauit peius. Et quoniā modico tp̄e ꝑmansit in gr̄a.
ideo illud modicū quasi pro nihilo reputat̄. ij. Physic̄.
Nimiꝝ ratio dictat ꝙ distributio honoꝝ respicit iustici
am cōmutatiuā. sicut habet̄. v. Eth̄. vt. s. alicui plus de
tur de honore q̄to maior est in ꝟtute. Et ideo nō est ve
risil̄e ꝙ iudas vocatus fuerit ad honorez apl̄atus: nisi
tunc fuerit iustus. Credit̄ ergo ꝙ chr̄s ip̄m tūc iustifi-
cauerat vt eēt tali honore dign⁹. sicut iustificauit Mat
Scđo autoritate. theū qn̄ ip̄m vocauit ad apl̄atū. Matt. ix. Scđo hoc
idem ptz ex autoritate scripture. qꝛ Jo. xvij. dixit chr̄s
Pater q̄s dedisti mihi custodiui: ꝛ nemo periit ex eis:
nisi filius ꝑditiōis. Et certū est ꝙ loquit̄ hic de ꝑditiōe
q̄ est ꝑ pctm̄ mortale. qꝛ Judas tunc nondū ꝑierat cor-
poraliter. videt̄ ergo ꝙ ꝑierit in aīa postq̄ fuit datus
chr̄o per fidem a deo pr̄e. Ideoq; dt Chryſ. ꝙ Judas
dū esset vocat⁹ ad apl̄atū fuit bonus. qꝛ vocatio ad talē
dignitatē respicit p̄sentē iusticiā. Qz aūt postea pecca
uit chr̄m tradēdo non obstat. qꝛ apl̄i ex sua vocatiōe nō
fuerūt cōfirmati in bono. vt ptz ex casu Petri chr̄m ne-
F
Histo. Jude gantis. Et sic ptz respōsio. F Tertio historia ꝑdi-
ctis cōcordat: licz sit apocripha: q̄ habet̄ in legēda cōi.
¶ Legēda. ¶ Qz. s. q̄dam vir fuit in Hierl̄m noīe Si
mon: ꝛ eius vxor Ciborea nūcupata: que vidit somniū:
ꝙ filiū flagitiosuz pareret: q̄ toti⁹ gentis iudaice ꝑditio
nis causa existeret. Qđ viro cum gemitib⁹ retulit. Et
ecce ꝓcedēte tp̄e se grauidā de suo marito ꝑcepit: ꝛ tā
dem pariēs hunc filiū timere ceperūt et q̄d facerēt de
eo cogitare. vnde horrētes occidere filiū: nec volētes
enutrire sui generꝫ destructorē: in fiscella ip̄m mari ex
ponūt: quē fluct⁹ ad insulā Scarioth ꝓpulerūt: a q̄ insu
la Judas Scariothis est appellat⁹. Regina aūt illius
loci cū spaciaret̄ ad littus maris vidēs fiscellā iactari
a fluctib⁹: ip̄am fecit extrahi. ꝛ apiens vidit puerū ele-
gātis forme: quē secrete tenere fecit: ꝛ se grauidā simu-
lauit q̄ antea liberis caruerat. tandē filiū hunc peꝑisse
mentit̄. Et pͥnceps ac plebs terre letant̄: ꝛ puerū regi
na fecit ſm magnificentiā regiā educari. Tandē eadez
regina de rege peꝑit filiū verū. Cū autē vtriq; creuis-
sent pueri ad inuicē sepius colludētes: puerū regiū iu
das crebri⁹ ledebat ꝛ ad ploratū cogebat. Regina hoc
moleste ferēs ꝟberabat iudā: quē sciebat alienū freq̄n
tius. Qui cū nō desisteret ab iniuria pueri regij: tandē
res aperit̄: ꝛ iudas inuētus et nō verus filius regis fo
re pandit̄. Qđ vehementer erubescēs Judas occulte
pueꝝ regiū occidit: ꝛ latenter aufugit. ꝛ veniēs Hieru
salē Pilati curie mancipauit seip̄m. Et qm̄ sil̄ia sil̄ibus
cōplacent: Pilatus illū congruentē suis moribus cepit
chaꝝ habere: vn̄ ip̄m sue curie p̄fecit. Quadā autē die
Pilatus de suo palatio quoddā pomariū aspiciens po-
moꝝ desiderio vehemēter capit̄. qđ pomariū erat Si-
monis pr̄is Jude. Illuc ergo iudas ꝯcitatus missus in
siliit: ꝛ velocius poma carꝑe cepit. Interea pat̄ adue-
nit: sed nec Judas quis esset pater: aut que patria sua
fuerit sciebat. nec ille Judaz agnoscebat. Unde cū Ju
dam poma carpentē inuenisset: iurgia cōtentiose ꝛ ꝟbe
ra mutuo īferētes. Judas pr̄em in ceruice lapide ꝑcus
sit ꝛ occidit. ꝛ poma deferēs Pilato qđ acciderat enar-
rauit. Jam aūt die inclinātē: ꝛ nocte suꝑueniēte: ortoq;
mane Simon mortu⁹ inuenit̄ in pomario: ꝛ subita mor-
te ꝑuentus putat̄. Unde pilatus oēs eius facultates

Jude tradidit: ꝛ eius vxorem Ciboreā eidem in coniu
gem dedit. Tandē post tēpus q̄dam die dum Ciborea
suspirasset ḡuiter: ꝛ Judas vir eius q̄d haberet iterro
gasset: illa respondit. Heu infelicissima sum mulieꝝ: qꝛ
infantulū meū in marinis fluctibus sūmersi: ꝛ virū meum
mortuū inueni: ꝛ pilat⁹ mihi dolorē suꝑaddidit: cū tibi
me inuitaz copulauit. Cumq; illa oīa enarrasset de in-
fantulo: ꝛ Judas que sibi acciderāt retulisset: inuentū
est ꝙ Judas pr̄em occiderit: ꝛ mr̄em in vxorez duxerit
Penitētia igit̄ ductus dn̄z iesum adijt: ꝛ veniā delicto
rum implorauit. Hec in legenda. Et sic claret ꝙ iustifi-
catus fuerit ꝑ pn̄iam. ꝛ sic a chr̄o elect⁹ miſicordissime.
G ¶ Circa scđm pͥncipale de electione apl̄ica q̄ in G
ecct̄ia sūmū gradū tenet dignitatis. ſm Diony. li. de ec
clesia. hierar. sic̄ ꝛ seraphī inter hierarchias celestes:
occurrit ad p̄sens ꝑtractāda talis q̄stio. Cur chr̄us dei Cur deus inter suos scōs aplos voluit Judā quē p̄sciuit reprobum eligere
sapiā inter ꝑdignissimos suos sctōs. s. apl̄os voluit eli-
gere Judā quē p̄sciuit futurū malū ꝛ ꝓditorē: ꝛ ip̄m ta
libus officijs dignificare vt esset discipl̄us: apl̄s: ꝛ ꝓcu
rator suus. Et ratio q̄stionis. quia nullus debz dare al
teri occasionē peccādi vel dānandi. vt docet Augusti.
xiiij. q. vj. Si res. ꝛ. xij. q. j. nolo. Sed dn̄s Jesus optīe
sciuit ꝙ Judas int̄ discipl̄os suos efficeret̄ peior q̄ pri⁹
erat: tanq; lupus rapax inter oues. Sciuit etiā ꝙ inter
apl̄os ip̄e futur⁹ fieret ꝓditor filij dei. Et deniq; sciuit
ꝙ in officio ꝓcuratōis fieret fur. Primū ergo videt̄ mi
rabile. scđm mirabilius. tertiū mirabilissimū. ꝙ sic Ju-
dam chr̄s elegit ꝛ dignificauit: cū ex his sciuit ip̄e oc-
casionē dānatiōis ꝛ ruine īminere. Sed ad hec rn̄den-
do accipiamus breuit̄ ꝟba Augu. ad Publicolā. xxiij.
q. v. c. de occidēdis. di. sic. Absit vt ea q̄ ꝓpter bonū ac
licitū facim⁹: aut habem⁹ si aliq̄d per hoc p̄ter nr̄am vo
luntatē cuiq; mali acciderit nobis imputet̄: alioq̄n nec
fermēta domestica aut agrestia sunt habēda: ne q̄s ex
eis vel se vel alterū interimat. nec arbores plantande:
ne quis ex eis se inde suspēdat: nec fenestra faciēda ne
per hanc se p̄cipitet. Et iterū. aut non deberent boues
cornua habere: aut equus vngulas: aut dentes canes
ne aliq̄n fertēdo occidāt. Hec Aug. Ex q̄bus claret re-
sponsio. ꝙ chr̄s ip̄m Judā eligens nō fuit a sil̄i eius ca-
sus occasio a ꝑte chr̄i q̄ ip̄m ad salutis viā elegit. sz ip̄e
se sua malicia ꝑdidit: Quis hoc futurū chr̄us sciuerit in
eo: voluit tn̄ ip̄m eligere rōnabilissime nō vt caderet si
vellet ꝑseuerare in gr̄a. sed ꝓpter causas bonas ꝛ lici-
tas: quarū aliq̄s annotabim⁹ breuiter ſm dicta Chryſ.
ꝛ Augu. suꝑ Jo. atq; alioꝝ. Et has ꝓsequamur sub tri
plici differētia. vt patz intuenti. H Primo nanq;. H
Cur ip̄m malū posuit inter discipulos bonos. Hui⁹ vna Questio
ratio est ad oñendū ꝙ in hoc mūdo mali semꝑ sūt ꝑmix
ti bonis. In celo eñ sunt tm̄ boni: in inferno tm̄ mali: et
in hoc mūdo sūt boni ꝛ mali. Et ꝙ si malos patimur pa
tienter sustineamus. Unde Augu. in sermo. de innocēti
bus dicit. A pͥncipio mūdi semꝑ bonos ꝑsecutionē ma-
lorū sustinuisse legim⁹. Omnis malus aut ideo viuit vt
cōuertat̄: aut vt bonus ꝑ eum exerceat̄. Hec ille. Alia
ratio ſm Bona. in ſmo. ꝙ chr̄us osideret q̄tum in se est
oībus gr̄am velle p̄stare: etiā q̄ntūcunq; malis si vel-
lent cōuerti. ꝓpter qđ nemo perit: nisi q̄ suam salutē ne
gligit. Nunq̄d culpa est solis illuminātis ꝙ homo clau-
dit oculos ne videat in via cauernas: ꝛ incidit. Sic er-
go dn̄s tali proditori gr̄am dedit ꝛ elegit. quāto magis
vere penitēti dabit. J Secūdo quoq;. Cur chr̄us J
Judam dignificare voluit inter apl̄os. Huius vna ra- Questio.
tio est. vt etiam ex malis hominibus ꝛ eorū factis osten-
dat bona elicere. quia sic ꝓphetiam impleuit dicens in
ps̄. Qui edebat panes meos mag. ꝛc. Et sic mysterium
passionis ac nostre redēptionis ꝑfecit. Sic quoq; a no-
bis vanam fiduciā amputauit. cum etiā ex duodecim
vnus tam turpiter cecidit: vt semꝑ oremus humiliter
timeñ. ꝛ di. Et ne nos inducas in tentationē. Alia ratio
ſm Theo. vt discamus ꝙ deus non repellit aliquē pro
pter futurā eius maliciā: sed ꝓpter p̄sentem ꝟtutem di
gnum habet. Item alia p̄terea ratio ad ostendendū ꝙ
reꝑhensibiles sunt qui aliquam congregationem iudi-
cant malā: quādo inter eos vident vnum vel aliq̄s ma-

los. Nam Job. ij. Cum venissent filij dei: vt assisterent
corā dño affuit inter eos etiā sathan. Non mirum er=
go si aliqui scandalosi inter bonos reperiunt̄: cū ꝛ inter
duodecim apostolos vnus diabolus fuit. ꝑpter qd̄ dic̄
K Augusti. Nolo inquit domū meam reputari meliorem
Cur Judaz ꝓcuratorē fecit quē sciuit esse furem. schola christi. K Tertio deniq̄. Cur chr̄s Judam
voluit facere ꝓcuratorē quez sciuit furem. Huius vna
ratio est. vt ista tempalia cōtemnēda ꝛ vilia ostenderet
Unde cum chr̄us habuerit in vita ista q̄dam chara: vt
corpus suum ꝛ sanguinem hec charis custodienda de=
dit. s. Joseph ꝛ Nicodemo vt sepelirent. Quedā habu
it chariora. s. matrem ꝛ eccl̄iaz. ꝛ hec charioribus com
misit. s. Joanni mr̄em: ꝛ eccl̄iam Petro. Charissimā q̄q̄
habuit aīam: quam charissimo: scz deo patri cōmenda=
uit. Habuit deniq̄ ꝛ pecuniā: licet paucā pro expensis
discipl̄oꝝ datā. ꝛ hanc vt cōtemptibilē cōtemptibili: scz
Jude ꝯmendauit. sicut ꝛ vestimēta vilia crucifixoribꝰ.
Unde Grego. Contēptibilia cōtemptibilibus dantur.
Alia ratio. vt dispensationē rerum tempaliū ꝑiculosaz
fore ostēderet. Unde Hieroñ. Uis nosse q̄ ꝑiculosus sit
amor habendi pecuniā: per ip̄m em̄ Judas tradidit sal
uatorem: ꝛ certe quādo hoc audimus horremus: ꝛ im=
pium discipulū cōdemnamus: ꝛ ꝓprio nos mucrone cō
fodimus. O quanti iude Judā dānant. Et hoc etiā ad=
uertere habent q̄ grauiter delinquūt: ꝛ a deo puniun
tur tanq̄ alter Judas: qui defraudāt bona eccl̄ie ꝛ pu
pilloꝝ: vel bona pro animabus legata in testamētis: de
quibus habet̄. xiij. q. ij. Qui oblationes defunctoꝝ aut
negant ecclesijs: aut difficulter reddunt tanq̄ egentiū
necatores excōmunicent̄. Et ca. se. tales fures ꝛ sacri=
legi dicunt̄. O dn̄s magne q̄ formidabilis tua iusticia
qua iustissime damnas cum iuda impios. O bone Jesu
q̄ mirabilis tua sapiētia qua etiam Judā inter apl̄os
L elegisti. O quāta tua pietas q̄ ꝑctores suscipis. L
De matthie digna cōmēdatione. ¶ Circa tertiū ꝑncipale de Matthie digna cōmenda
tione accipiamꝰ breuiter pro cōclusiōe: ꝙ. s. Matthias
apl̄atu fuit dignus. ꝛ ideo merito sanctitatis digne ele
ctus ac loco Jude cōmendatus. Declarat̄ ex his q̄ req̄
runt̄ ad talem p̄lationem. s. apl̄icaz: ad quā p̄cipue oēs
ep̄i vocati sunt. sicut ꝛ minores p̄sbyteri vocati ꝓ loco
discipl̄atus chr̄i in eccl̄ia. quia dicit̄ dist. xxj. in. c. j. §.
hoꝝ discretio. ꝙ per duodecim apl̄os maiores sacerdo
tes. hoc est ep̄i. minores in lxxij. discipl̄is sunt designa=
ti. Ad horū itaq̄ p̄lationē debitā in singulis tria pre ce
teris potissime requirunt̄. s. etatis ꝛ moꝝ maturitas: vi
te sanctitas: ꝛ sciētie claritas. ꝓut hec habent̄ extra de
elect. ꝛ elec. ꝑtāte. c. cū in cūctis. Ab istis tribꝰ cōmēda
tur btūs Matthias legitime electus. Primo a maturi=
tate etatis morūq̄: cum dicitur Act. j. Oꝑtet ex his vi=
ris testem resurrectionis fieri. Non em̄ fuit puer vel iu
uenis: sed vir. Uirilis aūt etas incipit f̄m Jsido. a vige
simo octauo anno. Unde vbi s̄. dicto ca. cum in cunctis.
statuit̄ ꝙ nullus eligat̄ in ep̄m: nisi qui iam tricesimum
etatis annū exegerit. glo. i. cōpleuerit. Inferiora etiā
ministeria vtputa decanatū: ꝛ alia que curā aīaꝝ ha=
bent annexā nullus om̄ino suscipiat: sed nec parochial̄
eccl̄ie regimen: nisi q̄ iam. xxv. annū etatis attigerit: ꝛ
sciētia ꝛ moribus cōmendatus existat. Hec ibi. Et rō.
q2 iuuenes sunt ꝛ impetu volūtatis ferunt̄. Ideo Pro=
uerbioꝝ. xxix. Puer. i. p̄latus pueriliter viuens qui di
mittit̄ voluntati sue cōfundit mr̄em. i. eccl̄iam Beatus
Scd̄o Matthias fuit vir. ergo dignus. Secūdo cōmendat̄
a vite sanctitate: cum dicit̄. Ex his viris qui nobiscū cō
gregati sunt. In tam em̄ btā societate discipuloꝝ chr̄i
nullus potuisset habitare perseuerant̄ nisi valde sctūs
atq̄ ꝑfectus. Nam ps̄. Cum sancto sanctus eris ꝛc. vñ
Chrys̄. sup Joan. dicit. ꝙ q̄diu iudas fuit in collegio
apostoloꝝ diabolus non audebat insilire in eum: qñ ve
ro recessit (sicut ibi dicit̄. exiuit cōtinuo) tunc diabolus
in ip̄m insiliuit. Hec ille. Sanctus ergo cōmendat̄ fuis=
se Matthias inter discipulos. Et p̄lati debent esse san
Tertio cti. ij. q. vij. cuz pastoris vita in exemplū debet esse sub
ditis. Tertio a scientia ꝛ doctrīe claritate: cū subdi
tur ibidez. Om̄i tempe quo intrauit ꝛ exiuit inter nos
dominus iesus ꝛc. In quo notat̄ plena noticia ꝑncipij:
medij: ꝛ finis de chr̄o: scz natiuitatis vite ꝛ passionis vl̄
mortis eius. Sic et om̄is p̄latus eccl̄iasticus deb3 esse
sciens: ne si cecus ceco ducatū prebeat ambo in foueaz
cadant. Matth. xv. Tenetur em̄ plebem erudire de fi=
dei articulis vel symbolo: alijsq̄ necessarijs ad salutē.
extra de vita ꝛ hone. cle. Ut quisq̄. Taliter fecit Mat=
thias p̄dicañ. chr̄m patz in legenda: proseq̄re. O ergo
charissimi agamus gratias deo qui nos per apostolos
ꝛ ecclesie p̄latos erudit ad salutem. Oremusq̄ vt eorū
p̄cibus det gr̄am ꝛc.

¶ Pro scto Matthia. Ser. iiij. de ipius ꝑuilegijs.

Quecūq̄ elegerit dominus: ip̄e erit sanctus.
Num. xvj. ca. Hec verba dixit Moyses pro
pheta. A Scimus nempe charissimi. ꝙ
nemo potest esse sanctꝰ sine gratia dei ꝛ ve=
ra charitate. vt docet ap̄lus. j. Coꝝ. xiij. Si linguis ho A
minū loquar ꝛ angeloꝝ: charitatē autem non habeā: fa
ctus sum velut es sonans: aut cimbalū tinniens. Etsi fi
dem habuero ita vt montes transferaz: ꝛ si distribuero
om̄s facultates meas in cibos pauperū: ꝛ si tradidero
corpus meū ita vt ardeā: charitatē autē non habuero:
nihil sum. Sed quoniā vt Augusti. j. q. j. Multe. dicit.
Charitas est ꝓpria virtꝰ bonoꝝ ꝛ electoꝝ dei. Ideoq̄
claret ꝙ soli electi dei quibus datur donuz charitatis:
vere sancti erunt ꝛ beati. Btūs autē Matthias veraz
charitatē habuit. ꝛ ideo a christo est in apostolatū ele=
ctus. ꝑpter quod merito de ip̄o possunt dici verba pre
missa. Quecunq̄ elegerit dominus (sicut Matthiam)
ip̄e erit sanctus. Nam cōnumeratus est inter sanctissi=
mos apostolos. In q̄bus verbis beatus Matthias cō=
mendabilis reddit̄ tripliciter.

¶ Primo vt domino Jesu christo charus ꝛ electus: ibi. Elegit dominus.

¶ Secūdo vt speciali dono p̄clarus: qd̄ notat dicēs ip̄e. s. specialiter inter alios demonstrando.

¶ Tertio vt celesti p̄mio gl̄iosus. ideo magnꝰ sctūs. Uñ f̄m f̄m hec notabimus in hoc sermone plura ipius priuilegia. B

B De ꝑuilegijs bti Matthie apostoli. ¶ Circa prim ꝙ. s. sctūs Matthias fuit deo charus ac
cipiamus pro cōclusione. ꝙ sctūs Matthias apl̄us cō=
probat̄ chr̄o Jesu charus et dilectus ex electionis si=
gnis pluribus. Declarat̄ hec cōclusio p̄cipue ex quat=
tuor priuilegijs ipius.

¶ Prim ꝑuilegiū: q2 est de tribu ꝛ p̄ria chr̄i oriūdus

¶ Scd̄m q2 e mūdo est electus a chr̄o discipulus.

¶ Tertiū. q2 inter discipl̄os extitit sctissimus.

¶ Quartū. q2 pre oībus discipl̄is apl̄atu dignissimꝰ

¶ Primū itaq̄ ꝑuilegiū Matthie est ꝙ fuit de tribu et
p̄ria chr̄i oriūdus. Ut em̄ dicit̄ in Legeñ. Matthias fu
it de tribu iuda ꝛ ciuitate bethleem illustri ꝓsapia oriū
dus. Solent aūt hoīes q̄ sunt terrigene ꝛ de eadē ꝓge
nie ac cōpatriote seinuicē diligere. sicut legimꝰ de An=
drea: Petro: ꝛ Philippo. ꝙ habebāt spēalem ad inuicē
familiaritatē: eo ꝙ fuerūt de eadē citate. s. Bethsaida
Unde ꝛ ante ceteros apl̄os isti sunt ad chr̄m conuersi.
sic ꝙ amor Andree traxit Petrū: ꝛ amor Petri atq̄ An
dree traxit Philippū Joan. j. Sic ꝛ Dauid Amase. ij.
Reg. xix. ait. Nonne os meū ꝛ caro mea tu es? Fuit em̄
nepos Dauid. Et ad populū omnē de Jude tribu dixit
Dauid. Fratres mei vos os meum ꝛ caro mea vos ibi=
dem. Non dubiū ergo ꝙ ꝛ chr̄us specialē amorē exhi=
buit Matthie tanq̄ contribuli ꝛ cōpatriote suo: cum ꝛ
christus fuerit de tribu iuda ꝛ Dauid genere ꝛ Beth=
leemita. Eph. v. Nēo vnq̄ carnē suā odio habuit. C C

Scd̄m ex septuagintaduobꝰ discipulus vnus. ¶ Secundū priuilegiū. quia Matthias ex toto mun
do electus est a chr̄o discipl̄us. Fuit em̄ vnus ex. lxxij.
discipulis. quod erat magne gr̄e priuilegiū. s. quia illi
fuerūt speciales chri amici ꝛ secretarij. quibus ip̄e ait
Joā. xv. Jam non dicam vos s̄uos: sed amicos. q2 oīa
que audi. a pa meo nota feci vobis scz secreta celestia.
Unde Amb. li. de. offi. Amicꝰ si verus ē nihil occultat:
sed animū suū effundit sicut effudit iesus mysteria p̄ris
Nec quisq̄ detestabilior q̄ qui hanc amicitiam ledit. s.
per pctm̄. Hec ille. O q̄ ergo felix bonus chr̄ianus. q2

amicus christi esse meruit: vt Matthias. O ꝗ̄ infelix: o ꝗ̄ detestabilis malus christianus qui hanc amiciciam christi ledit aliqñ per superbiam vel auaritiam: aliqñ per gulam vel luxuriam aut iram ⁊ inuidiã ⁊ queqꝫ peccata: talis enĩ detestabilis est vt Judas. De q̃ Beda. super Mar. vt scribitur. xj. q. iij. Abiit inquit iudas ad summos sacerdotes ⁊ constituerunt ei pecuniam se daturos. Multi hodie scelus Jude qui deum ⁊ magistrũ dñmqꝫ suum pecunia vendidit velut immaue ⁊ nefarium exhorrent nec tamẽ cauent: nam cũ pro muneribus falsum testimonium dicunt profecto deũ pecunia vendunt qui veritatem negant. Ipse enĩ dixit. Ego sum veritas. Cum societatẽ fraternitatis discordie peste commaculant deum produnt: quia deus charitas est: qui ꝗ̄ charitatis ⁊ ꝟitatis iussa spernunt: deũ vtiqꝫ qui charitas est ⁊ veritas produnt: maxime cum non infirmtiate vel ignorantia peccant: sed in similitudinem Jude opportunitatẽ querunt. Hec ibi tex. Ecce dicit ꝙ qui iussa. i. precepta queqꝫ spernunt Jude reputantur. D

D Tertiũ inter lxxij. discipulos reputatꝰ sanctissimus

Tertium priuilegiũ ꝙ inter omes. lxxij. discipulos fuit Matthias ⁊ reputatur sanctissimus. Qḋ patet ex hoc quia apostoli ipm̃ ⁊ Joseph iustũ: qui dicebatur barsabas: elegerunt ex omibus ⁊ orauerũt dominũ vt ostenderet quis horũ esset pro sua sanctitate dignior apostolatu. Credendum est aũt ꝙ si duos alios meliores vel sanctiores inter discipulos inuenissent illos elegissent Deꝰ vero Matthiã pretulit etiã ipsi Joseph: ergo ⁊c. Ex quo cõstat ꝙ sanctitas beati Matthie multiplici testimonio cõprobatur. Primo quidem testimonio apostolorum: qui ipm̃ cum Joseph statuerunt eligendum: vt ptꝫ Act. j. Secũdo testimonio beate virginis Marie matris dei que spiritusancto erat plena: ⁊ creditur ꝙ in electione Matthie affuit inter apostolos vocem dando: quia dicitur ibidem ꝙ erant perseuerantes in oratione apostoli cũ Maria matre Jesu. Tertio testimonio filii dei christi Jesu qui ipm̃ ex toto mundo elegit in discipulũ ⁊ tandẽ in apostolũ. Quarto testimonio dei patris atqꝫ filii simul ⁊ spiritussancti: cũ ipm̃ ab eterno preelegit ⁊ predestinauit magnificandum atqꝫ splendore de celo misso eligendũ demõstrauit: ꝺm Diony. ⁊ in die Penteco. in gratia spiritussancti cũ ceteris confirmauit: donis quoqꝫ omibus. s. linguarũ: scientiarum: miraculoꝝ cũ aliis apostolis repleuit.

Quartũ ꝓuilegiũ

Quartũ priuilegiũ ꝙ Matthias nõ tm̃ pre aliis discipulis fuit sanctissimus: sed insuper apostolatu dignissimus. Cum enĩ apostolatus culmen summe perfectiõis teneat gradũ in ecclesia super omes alios status: sicut seraphin in celo sup oẽs ordines angeloꝝ ꝺm Diony. li. de eccle. hiera. Maximũ ꝗ̄ priuilegiũ fuit Matthie ad illũ summũ ꝓmoueri sup oẽs. s. martyres: confessores: ꝟgines: prophetas ⁊ patriarchas. E

E Quare matthias ioseph ꝓpositus

¶ Circa hec dicta queri põt. Unde vel ꝑ que Matthias ꝓmeruit vt ceteris discipulis ⁊ etiã ipsi Joseph cognominato iusto propter sanctitatis sue euidentiam preferreꝛ ad apostolatũ? Rñdeꝛ ꝺm tractatores huiꝰ rei theologos ꝙ ꝓcipue ex tribus.

¶ Primo principaliꝰ ex gr̃a ꝓdestinatiõis diuine
¶ Scdo ex ꝟtute humilitatis ꝓfunde
¶ Tertio ex dono charitatis feruide

¶ Primo inquã ex gratia predestinationis diuine: vñ apostolus Rom. viij. Quos predestinauit hos ⁊ vocauit. s. ad fidem: ⁊ quos vocauit hos ⁊ iustificauit. s. per grãm: q̃s aũt iustificauit: illos ⁊ magnificauit ꝑ gl̃iam. Hec Ly. Notandũ q̃ppe est ꝙ ꝺm doc. sup. j. in ꝓdestinatione dei ista tria concurrũt. Primũ amor dei preueniens: qꝛ deus vult bonũ ꝓdestinato. amor autẽ fundaꝛ sup beniuolentiã: ꝑ ph̃m. ix. Eth. Et ideo nullũ deꝰ ꝓdestinat nisi volendo illi bonũ gr̃e ⁊ gl̃e. Scdo concurrit electio sine merito nr̃o ꝓcedente: qꝛ elegit suos añ mũdi cõstitutionẽ qñ nullũ precessit hoĩs meritũ. Tertio cõcurrit effectus subsequens. Licet enĩ ꝓdestinatiõis electio sit ab eterno: tñ eiꝰ effectꝰ est in tpe: q̃ est satisfactio per grãm in p̃nti: ⁊ btificatio ꝑ gl̃iam in futuro: qꝛ ꝓdestinatio est ꝓparatio gr̃e ⁊ gl̃e. Uñ apl's Eph. j. dt. Elegit nos deꝰ añ mũdi ꝯstitutionẽ. Sed ad q̃d? subdiꝛ: vt essemus scti ⁊ imaculati in conspectu eius in charitate Beatus itaqꝫ Matthias ꝓferri ceteris meruit ex dei gratia.

Scdo ꝟtute humilitatis

Secundo hoc de congruo meruit ex ꝟtute humilitatis: qꝛ Matthias puus interpretaꝛ vel humilis: a matha. s. qḋ ꝺm Hiero. in interpreta. noim hebra. interpretaꝛ vno mõ humile: vñ qꝛ ipse humilior fuit: meruit exaltari: iuxta illud Lu. xiiij. Qui se humiliat exaltabiꝛ. Et istud insinuare videꝛ ecclesia in hoc ꝙ singulariter inter oẽs discipulos de ipõ legit illud euangelium. Cõfitebor tibi dñe pater celi ⁊ terre: qꝛ abscondisti hec a sapientibus ⁊ reuelasti ea paruulis. i. humilibus.

Tertio charitatꝫ feruide

Tertio ex dono charitatis feruide. Nã dono charitatis dei ⁊ proximi plenus fuisse ⁊ ferũtior oñdi põt Tum ex ipõ noie: quia Matthias alio mõ ꝺm Hiero. vbi supra interpretaꝛ donatio dñi. Inter dona aũt dei omnia precellentissimũ est charitas: ꝺm ꝙ dt Aug. xv. de tri. ⁊ allegaꝛ a magistro in prin. di. xvij. In diuinis inquit donis nihil maius est charitate. Est q̃ppe excellentissimũ donũ dei charitas: quod solũ diuidit inter filios regni ⁊ filios perditiõis. Hec ibi. Tũ quoqꝫ ex ipõ predicationis officio ad quod est assumptus. Dicit aũt Greg. ꝙ quĩ charitatem non habet predicatiõis officiũ assumere nullatenus debet. Tum deniqꝫ ex martyrio: quia mori ꝑ amore chr̃i voluit. O ꝗ̄ hõ si vis a deo diligi disce esse humilis ⁊ charitatem tene exẽplo matthie O pie Jesu da nobis vere te amare super omia vt promissiones tuas cũ apostolis assequamur. F

F Btũs matthias donis specialibus ꝓdotatus

¶ Circa secundum mysteriũ de preclaritate donoꝝ accipe ꝑ ꝯclõne ꝙ b. Matthias apl's donis specialibꝰ ꝓbatur inter ceteros discip'los preclarꝰ. Et h̃ oñditur quatuor priuilegiis donoꝝ a deo sibi datis.

¶ Prio qꝛ matthias fuit dono ꝟtutũ decoratus.
¶ Scdo quia dono scientiaꝝ predotatus
¶ Tertio qꝛ dono predicationũ fructuosus
¶ Quarto qꝛ dono miraculoꝝ clarificatus

Prio dono ꝟtutum

¶ Primo dono virtutũ fuit decoratus: quia vt de eodẽ narratur in legenda cõmuni haberi in quadã legenda que Treueris inueniꝛ. Lasciuiã abhorrens: pueriles annos moꝝ maturitate vincebat. Informabaꝛ q̃qꝫ eiꝰ animꝰ ad virtutẽ vt esset ad intelligẽtiã habilis: ad misericordiã facilis: in prosperis nõ elatus: in aduersis cõstans ⁊ intrepidus. Satagebat vt qḋ iussu preceperat opere cõpleret: ⁊ oris doctrinã manuũ operatione mõstraret. Qr autẽ hoc sit donum magnũ testaꝛ Sene. in ep'la. Nihil est inq̃t virtute prestantius nihil pulchrius Et Amb. in hexam̃. dt. Illa anima a deo pingiꝛ que habet in se grãm virtutum renitentẽ. Illa bene picta est in qua relucet diuine operatiõis effigies. Pictus es o homo a deo: bonum habes artificẽ ⁊ pictorem: noli bonam delere picturã. Hec Amb. Sed di. vt q̃d mihi necessarium est curare de virtutibus. s. humilitate: castitate: patientia: ⁊ charitate ⁊c. nonne sufficit mihi ad salutem pctã sola mortalia cauere? Audi Ps. di. Quis est homo qui vult vitam diligit dies videre bonos. Declina a malo ⁊ fac bonum. s. virtutis. Uñ Berñ. Quantũlibet te affliges: quantũlibet te castiges non dabit tibi copiã sui dñs virtutũ nisi fueris virtutibus adornatus. Hec ille. Ad id exemplũ cape. Uidemus ꝙ homo quantũlibet sit pulcher in se: si ambulauerit nudus: turpis ⁊ aspectu hoim indignus reddiꝛ: sic qui ornatu virtutum tanqꝫ vestiũ caret turpis est deo. Itẽ aliud. Sit rex quantũcunqꝫ magnus si ipse est viciosus: nunquid est honore dignus? Audi Ph̃m. iiij. Eth. di. ꝙ prauus honore non est dignus: quia honor est premium virtutis: virtuti aũt perfecte non fit condignus honor. Hec ibi. G

G Scdo dono scientiaꝝ

Secundo dono scientiarum fuit Matthias predotatus: quia vt in eadẽ legenda de eo dr. Qui inquit literis traditus: oẽm in breui legis ⁊ prophetarũ scientiã apprehendit. Et infra. Igitur Matthias in lege erat doctissimus: corde mundus: animo prudens: in soluẽdis questionibꝰ sacre scripture acutus: in consilio prouidus: in sermocinatõe expeditus. Hec ibi. Hoc priuilegiũ ꝙ fuerit doctissimus de solo Matthia legiꝛ inter. xij. aplos: de quibus scribiꝛ Act. iiij. ꝙ erãt idiote ⁊ illiterati. Similis quoqꝫ fuit Paulo ⁊ Nicodemo in

Questio cur de[9] in aplos elegit illiteratos

lege pitz. Querit: Cur chrs dns eligere voluit aplos illiteratos et indoctos hoies? Ad id rndet Paul[9] apostolus. j. Cor. j. di. sic. Uidete fratres vocationē vrām: quia non multi sapientes ſm carnem: nō multi potētes non multi nobiles: sed que stulta sunt mundi elegit de[9] vt confundat sapientes etc. Ubi Ly. dt: q apls ideo dt notanter: non multi sapientes ſm carnem etc. qz licz aliq de sapientibus lratis et nobilibus et potentibus a principio crediderunt et fidē chri predicauerūt: sicut Nicodemus: Gamaliel: sic et iste: tn p maiori parte primi credētes fuerūt simplices et illiterati: ne fides ascriberet humane industrie vel potentie. Qz aūt aliqui pauci fuerunt lrati et nobiles: voluit deus ideo: ne fides totaliter ignorātie et ruditati ascriberet. Ad idem Aug. xxij. de ciui. dei ca. lviij. dicit qd hoc fuit maximū miraculū q cum apostoli fuissent numero pauci pauperes et rudes et omni scientia destituti: diuitiis et potentia nulli: deus per eos oēm sapientiam mundi vicit et potentiam delecit et multitudinē hoim totius orbis fidei chri subiugauit tali que militat cōtra carnem et sanguinē. Deniqz ad idem accipe exempla ſm Bona. dicen. in sermone. Tota inquit laus in deum refert dū potētissimus ab infirmo expugnat. Nemo mirat si murilegus vincat murē: si lupus ouē: si leo bouē: sed si fiat econuerso admiratio magna esset. Itē si doctor vel phs vincat sapientia rusticum non est mirabile: sed si rusticus indoctus qualis fuit Petrus Joannes cum apls vincat sapientia oēs mundi sapientes: hoc mir est et dei sapientie ascribitur Hec sufficiāt. O miraculū etc.

H Tertio dono predicationis

H Tertio dono pdicationis Matthias fuit fructuosus. Legit nēpe de eo q multos sua predicatione ad dnm cōuertit. Quosdā etiam nanqz obstinatos deterrēdo ꝯuertit. Dū em pdicaret in Macedonia: et obstinatus pp̄ls persisteret: apparuit diabol[9] in specie infantis pplo et suasit vt Matthiam occiderēt qui cultum deor euacuaret. Un ipm ligauerunt: afflixerūt: et in carcere recluserūt. Dns aut sibi apparēs ipm leuauit de terra et vincula soluit et dulciter ꝯfortans ostium aperuit. Qui egressus verbū dni predicauit: obstinatis qz dixit. Denūcio vobis q viui in infernum descendetis. Morqz terra se apuit et illos deglutiuit. Reliqui vero ad dnm sunt ꝯuersi. Itē tandem ad Judeam venit vbi predicans multos signis et prodigiis ꝯuertit. Ecce in hoc predicto miraculo ver ondit deus quodāmō a Matthia aplo in symbolo positū articulū vltimū fidei pdicandū. s. carnis resurrectionem et vitā eternā: quā habebūt boni in celesti gaudio: et mali in infernali supplicio. Mat. xxv. Ibunt hi in supplicium eternū: iusti aūt in vitā eternam. s. in aīa et corpore quibus vixerūt. Qd significatū est in summersiōe corporali obstinator et conuersione bonor salubri.

I Quarto miraculorum dono

I Quarto miraculor dono est clarificatus. Nā ei[9] miracula ostensa sunt in celo: in inferno: et in mundo. In celo quia cum esset in carcere ad eū chrs dns personaliter venit cum multo lumine et dulciter ꝯfortauit: vinculaqz eius soluit et liberū emisit. In inferno: quia obstinatos barathro precipitauit ut hec dicta sunt. Deniqz in mundo isto ostēdit deus Matthiam habere potestatē sup mixta. Primo qdem sup hoim debilitates et morbor varietates. Legit em de eo q cecos illūinabat: leprosos mundabat: demones expellebat: claudis gressum: surdis auditū: q hoc qd maximū est vitam mortuis restituebat. Hec in legenda. Scdo sup intoxicatiōes: quia ibidem legit de eo q potionem intoxicatā qua cuncti bibētes excecabant: in noīe dni bibit et nihil ei nocuit. Et insuper oēs ex illa potione excecatos: cū essent plus qz ducenti quinquaginta curauit. Tertio sup demones. Nam legit q demones apparētes in eū fremebāt: sed appropinquare non poterant: sed eos fugere cōpellebat. O g hō qui aliqd tale pateris recurre ad beatum Matthiam apl̄m et eius suffragia exposce.

K De gloriositate pmior b. Matthie

K Circa tertiū de gloriositate premior bti Matthie apl̄i accipiamus p ꝯclōne q b. Matthias apl̄s cōprobatur fore inter sctōs premio gloriosissimus. Hoc ostēditur ex quatuor priuilegiis. Primo quia in summam hierarchiam est sublimatus vicz in collegiū apostolor Unde si queras. In quo ordine angelor sit Matthias collocatus. Rnr ſm dicta Fran. may. q in ordie supremo. s. seraphico. Rō qz ipe annumeratus est cum aplis Act. j. Sed qm ſm Diony. supremus ordo in eccl̄ia est apostolicus: supremo aūt ordini in eccl̄ia militante debetur supremus ordo in ecclesia triumphante: vt idem dicit de ecclesiastica hierar. g sequit q Matthias sic et alii apostoli cū seraph sit ordinatus. Alia ratio: quia seraphin ab ardore charitatis interpretant et nominat ſm Diony. Matthias aūt adeo ardebat dei et proximi charitate vt dulcissimū foret sibi pro chro et salute primorum mori. Propter quod de eo canit ecclesia in euāge. illud Matt. xi. Tollite iugū meū sup vos: iugū em meū suaue ē et onus meū leue. s. pp̄ter amorem. Aug. Omnia grauia et īmania leuia et ppe nulla facit amor: ergo etc.

Secundo

Secundo quia Matthias in sua passione chro est assimilatus: quod est magne glorie: iuxta illd Ecci. xxiij. Gloria magna sequi dominū: quia nimirum sicut legitur christus falso accusatus et crucifixus: sic et Matthias accusatus et crucifixus: et ab eadem gente iudeorum.

Tertio

Tertio quia multiplici corona glorie est laureatus. Habet em auream diuine visionis et fruitionis cū apostolis. Habet etiā aureolam virginitatis: quia de eo legitur q fuerit mundus et incorruptus corde et corpore: vnde putatur virginalem aureolā habere. Item habet aureolam predicationis et etiam martyrii ergo etc.

Quarto

Quarto: quia fidelibus patrocinia eius inuocantibus apud deum est suffragatiuus: nā legitur de eo: narratqz discipulus in ser. q miles quidam cum deuotiōe

Exemplū

vellet aliquem apostolorum eligere sibi in patronum vt moris est: semel bis et tertio occurrit sibi inter nomina apostolorum conscripta nomen Matthie. Qui indignatus piecit illud di. Quid mihi de hoc si nullū apostolorum maiorum habere potui pro patrono. Post aliquot tempus cum miles visitare vellet loca sancta passionis christi in Hierl̄m: nauis in mari maximis tempestatibus impellitur adeo vt desperati hoīes de vita cogerentur sorte deprehensum ex eis in mari exponere. Sorsqz cecidit super militem. Qui cū sup nudā tabulā expositus fluctibus iam esset morti primus: ecce vidit splēdidū vir preciosa veste indutū di. Uelles ait ne tu obsequiū impēdere illi qui de istis piculis te liberaret Miles ait Quādiu vixero pmitto illi deseruire. At ille Ego sum Matthias apostolus quē patronū habere contempsisti: et manu extensa ipm liberauit et in hierl̄m trāsportauit: et vt ibi socios expectaret precepit. Qui post multos dies aduenientes ipm recognouerūt: et renarrata p sua liberatione deū laudauerūt. Ipe aūt toto tpe vite sctm Matthiā pre oibus sctis in reuerētia semp habuit et ei deseruiuit.

Aliud exemplum

Item legit q tpe circa annum dni M. cxxvj. cū esset magna fames in Treueri: illuc corpe scti Matthie translato: mox miraculose cessauit. Hec ibi. O ergo sanctissime apostole tua patrocinia imploramus pp̄ter ipsum dnm Jesum qui te chare dilexit et elegit doniqz maximis predotauit et premiis celestibus glorificauit: intercede pro nobis vt det gratiam in presenti et gloriam in futuro Amen.

De sancto Gregorio papa thema potest accipi ad prosequendum Legendā applicando sermoni cuicūqz in quadragesima occurrenti. Nā hoc festum semper in quadragesima cadit: in qua pro singulis diebus extant sermōes. Ut g festo satisfacias potes iuxta occurrentē sermonē die illo applicarē p vno articulo de vita sancti Gregorii ſm modū qui sequitur.

Quam speciosa vetera

nis sapiētia et gloriosus intellect[9] Ecci. xxv. ca.

A

A Quibus vbis b. Gregori[9] cōmendatur a pulchritudine sapiētie p quā aīa hūana angelicam et diuinā speciositatē participat: quia Bern. sup Can. ser. lxxv. dt. Uir[9] est decor angeli et aīe. s. sapiētia Quid em hec vel ille absqz sapia nisi rudis deformisqz materia est. Hec ille. Itē Aug. de ci. dei li. xj. ait. Aia participatione incōmutabilis sapiētie sapiēs fit. Nam

ſic deꝰ illuminat aīam luce ſapiētie ſue ſicut aer illu-
minat̄ luce corporea: ⁊ illa deſertus tenebreſcit aer: ſic
tenebreſcit anīa ſapientie luce priuata. Hec ille. Sed
qm̄ btūs Greg. fuit plenus dono ſapiētie diuine ⁊ intel
lectus: q̄ ⁊ fuit veteranus venerabili canicie ſummi pō
tificatꝰ ⁊ dignitatꝫ. Jdcirco merito de ip̄o dici pn̄t v̄ba
preſcripta. Jtē ad idem Ecci. xv. Cibauit illum pane
vite ⁊ intellectus: ⁊ aqua ſapientie ſalutaris potauit il
lum. ſ. Gregoriū dn̄s deus nr̄. Et ibidem. xxv. Quā ma
gnus qui inuenit ſapientiam ⁊ ſcientiam. Jtē xv. ca. e.
Jmpleuit eū dn̄s ſpū ſapientie ⁊ intellectus: ſtola glie
B iduit eū. Hoꝝ aūt q̊dlibet poterit eē thema ꝓ ſer. B
Uera ſapientia — Ex quo b. Greg. ſpecialius cōmendat̄ de diuina vl̄ v̄a
ſapiētia. Sꝫ q̊d ē iſta v̄a ſapiētia? Bern̄. ſup Can̄. ſer.
j. rn̄dit di. Non aliud eſt inquit vera ⁊ ꝯſummata ſapiē
tia q̄ꝫ declinare a malo ⁊ facere bonū. Hec ille. Unde ⁊
glo. ſup pſal. cxviij. dr̄. Prius corrigenda eſt vita: dein
de querenda eſt ſapientia. Nā in maleuolā aīam nō in-
troibit ſpiritꝰ ſapientie: nec habitabit in corꝑe ſubdito
pctīs: vt ſcribit̄. Sap̄. j. Et ſic ſi vis vt morꝫ eſt de vicio
aliquo in quadrageſima ꝓ tali die p̄dicare: applica ar-
ticulos duos de tali vicio. Tertium articulum de ſctō
Greg. qui verbo ⁊ exemplo docuit vitia vitare: ⁊ proſe
C quere legendam. C Jtē ſi habes predicare ꝓ tali
die de futuris nouiſſimis: puta iudicio vel penis infer-
ni: ⁊ ſic de aliis: applica ſic. Dicūt quippe p̄hi ꝙ ſapien
tis eſt ꝑuidere futura mala ⁊ p̄cauere: vt hr̄ in. j. Meta
phy. li. Et Sene. Sapiens oīa mala futura precogi-
tat. Jdeoq̄ꝫ exemplo btī Gregorii precogitemus futu-
ra mala poſt mortem vt precaueamus ſapienter: ⁊ ſic
D applica vt vis. D Jtem ſi habes predicare de pe-
nitentia ⁊ eius partibus. ſ. contritione: confeſſione: aut
ſatiſfactiōe aut ſimilibus. Nota ꝙ vt dr̄ Richꝫ. in expo-
ſitione Eſa. ſup illud. Omne caput languidum. Quan
tum inq̄t hō plus ꝓficit ad ſapientie cōſilium: tanto am
plius creſcit ad culpe luctum. Quanto em̄ q̄ſq̄ꝫ melius
agnoſcit malū q̊d meret̄: tanto vehemētius ſuis praui-
tatibus indignat̄ ⁊ acrioꝝ doloris ſtimulo pungit̄. Hec
ille. Jdeoq̄ꝫ cum btō gregorio ſapienter recognoſcamꝰ
E nos ⁊ penitentiam agamus. E Ad idem aliter no-
Sapientia triplex — ta ſic: qm̄ vt Bern̄. ſup Can̄. ſer. lj. dr̄. Sapiētia eſt cor
dis: oris: ⁊ operis. Eſt cordis in plenitudine pctōꝝ pre
teritoꝝ ⁊ contemptu mundanoꝝ p̄ntium ⁊ deſiderio fu
turoꝝ premioꝝ. Jnueniſti plane ſapiētiam ſi prioris vi
te pctā defleas: ſi huius ſeculi delectabilia paruipen-
das: ſi eterna toto deſiderio ꝯcupiſcas. Sapiētia oris
eſt: ſi aſſit confeſſio proprie iniquitatis: gratiaꝝ actio: ⁊
vox laudis: ſermoq̄ꝫ edificationis: Sapiētia operis eſt
ſi conuerſaris continenter: patiēter: ⁊ obedienter. Hec
Bern̄. Hec oīno obſeruauit b. Grego. ⁊ nos obſeruare
debemus vt ſapientia dei veraciter ſplendeamus. Un̄
prout placebit applicare poteris ſermonē iuxta ꝯgru
entiam: ⁊ proſequi in duobus primis articulis vel vno:
⁊ pro tertio ponere vitā btī Gregorii ⁊ eius priuilegia:
F vt ſequitur. F Circa articulū de ſctītate btī Gre-
Quatuor p̄rogatiue ſancti Gregorii. — gorii. Notandū: ꝙ quatuor precipuis prerogatiuis ſan
ctitatis eſt magnificatꝰ vt merito magnus ſanctus Gre
gorius ſit vocatus. Ab egregius ⁊ gore quod eſt predi
cere vel docere: quaſi egregius predicator ⁊ doctor.
Prima prerogatiua virtuoſiſſime ꝑfectionis quia ma-
gnis ⁊ multis virtutibus fuit decoratus: vt ptꝫ ex eius
Contemptu humane vanitatis — legenda comuni quā Joānes diaconus cōpilauit. Pri
mo quidē fulſit ꝯtemptu mundane vanitatis. Gregoriꝰ
em̄ cum eſſet ſenatoria ſtirpe genitus: cuius pater Gor
dianus mater v̄o Siluia dicebant̄. Cū ſupremū p̄hie
apicem in ip̄a adoleſcētia attigiſſet: ac rerū ⁊ diuitiaꝝ
copia plurimum abūdaret: cogitauit hec oīa deſerere
⁊ in religionē ſe transferre. Tandē patre orbatus: ſex
monaſteria in ſicilia conſtruxit: ſeptimū in vrbe Roma
ſub honore ſancti Andree fabricauit: in quo relictis ſe
ricis: auro: gemmiſq̄ꝫ vili monaſtico habitu tegebatur.
Ubi ad tantam in breui deuenit perfectionem vt in ip̄o
ſue conuerſionis initio poſſet iam in numero perfectoꝝ
computari. Secundo fulſit virtute fortitudinis ⁊ au-
ſteritatis. Tanta em̄ diſtrictione corpus ſuum afflixit
vt infirmato ſtomacho vix ſubſiſtere valeret ⁊ inciſio-
nem vitalium quam greci ſyncopin vocant patiēs cre
bris anguſtiis ad exitū ꝓpinquaret: nec tn̄ in infirmita
te ſuo corpori quietem dabat: quin ſemꝑ aut ſcriptita-
ret aut legeret aut dictaret aut oraret. Tertio fulſit — Tertio v̄tute pietatis
virtute miſericordie ⁊ pietatis. Dum em̄ in eodem mo
naſterio cui iam abbas ip̄e preerat ſcriptitaret: ange-
lus dn̄i i ſpecie naufragi ſibi miſereri poſtulauit. Cui
Gregorius ſex argēteos dari fecit. Eadem die iterato
rediit ⁊ totidem argenteos Gregorius dedit. Tertia
vice q̊q̄ꝫ reuerſꝰ miſereri ſibi importune petebat. Gre-
gorius ergo cum nil dandum haberet preter ſcutellam
argēteam quam mater ſua cum leguminibus mittere
ſolebat ⁊ tunc in monaſterio remanſerat: illam ſibi ſta-
tim dare precepit. Quam angelus libenter accipiens
letus abſceſſit: ⁊ hic ſe fuiſſe angelum dn̄i poſtmodū re
uelauit: vt infra patebit. R. Fuit etiam ꝓmptus in oꝑe
miſericordie ſpiritualis: quia cum vidiſſet Angelorum
pueros pulchros Romā allatos in foro vicꝫ exiſtētes:
interrogauit vnde eſſent: ⁊ ſi chr̄iani forent. Cūq̄ꝫ dictū
fuiſſet ei ꝙ eſſent de britannia ex gente angelorū que
gens paganicis erroribus tenebat̄ implicata. Gregori
us ingemuit di. Heu ꝙ tam pulchras facies diabolus
poſſidet: morq̄ꝫ ad papam acceſſit ⁊ cum multa inſtātia
vix obtinuit vt ad illos paganos conuertendos mitte-
retur. Poſtq̄ꝫ aūt iter arripuiſſet: Romani de eiꝰ abſen
tia turbati plurimum: dixerunt pape: Petrū offendiſti:
Romā deſtruxiſti cum Gregoriū dimiſiſti. Un̄ perterri
tus papa: ad reuocandum ip̄m nūcios deſtinauit. Q̊d
ille ſpū ꝓphetico diſcens comites hortabat̄ vt de loco
quo tūc quieſcebant deberent velocius ꝓficiſci: ſed ſu
peruenientibus ap̄licis nunciis redire cōpellitur: licꝫ
plurimum de hoc triſtaret̄. Tunc papa ip̄m a monaſte
rio abſtraxit inuitum ⁊ diaconū cardinalem ordinauit.
Maxima etiā humilitate preter hec ⁊ elemoſynarum
largitate aliis quoq̄ꝫ virtutum opibus prefulſit: q̄bus
apud deum maxime meruit: vt infra dicet̄. G Se-
G Secūda prerogatiua digniſſime electionis — cunda prerogatiua digniſſime electionis: quia ip̄m deꝰ
elegit ⁊ miraculoſe oſtendit fore dignum ſumma digni
tate papali: ⁊ ſic preſidentia totius mūdi. Jllo nempe
tēpore aere corrupto facta eſt plaga maxima inguina-
rie peſtis: ita vt etiā corporali viſu viderent̄ ſagitte ce-
litus emiſſe deſcendere ⁊ quoſq̄ꝫ percutere: que primo
oīm Pelagium papam extinxit: ⁊ tandem in reliquum
vulgus adeo deſeuit vt plurime domus in vrbe remā-
ſiſſent vacue mortuis habitatoribus. Sed qm̄ eccleſia
carere rectore non poterat: elegerunt oēs Gregoriū
licet totis viribus renitentem. Cum ergo benedici de-
beret ⁊ lues pplm̄ deuaſtaret: ſermonem ad pplm̄ fecit
⁊ proceſſionem faciens letanias inſtituit: ⁊ vt oēs de — Letania a btō gregorio īſtituta
um exorarent admonuit. Jn hac proceſſione vna hora
lxxx. homines ſpm̄ peſte exhalarunt. Sed nequaq̄ꝫ ceſ
ſauit pplm̄ admonere vt non deſiſterent ab oratiōe do
nec peſtem diuina ꝓpulſaret miſeratio. Finita ꝓceſſio
ne voluit fugere: ſed nequiuit: quia diu noctuq̄ꝫ portas
vrbis vigiles ꝓpter eū obſeruabāt. Tandē mutato ha
bitu a quibuſdā negociatoribus obtinuit vt in q̊dam do
lio ſuper quadrigam de vrbe educeret̄: qui mox ſyluā
expetiit: latibula cauernaꝝ requirens vbi tribus die-
bus latuit. Uerūtamen dum ſollicite quereretur: ecce
diuino miraculo colūna lucis prefulgida a celo depen
dens ſuper locum quo latebat apparuit: in qua colūna
angelos aſcendentes atq̄ꝫ deſcendētes quidam reclu-
ſus aſpexit: morq̄ꝫ ab vniuerſo pplo capit̄: trahit̄: ⁊ ſum
mus pontifex conſecratur: ſed qm̄ adhuc peſtis predi-
cta romā vaſtabat: more ſolito ꝓceſſionem cū letaniis
per ciuitatis circuitum quodā tꝑe paſchali ordinauit:
in qua imaginem btē Marie v̄ginis a b. Luca depictā
⁊ v̄gini ſimillimam que eſt Rome ante ꝓceſſionē defer
ri fecit. Et ecce tota aerꝫ infectio imagini cedebat acſi
eius preſentiā ferre non poſſet: ⁊ poſt imaginē puritas
mira aeris manebat. Tunc in aere iuxta imaginē audi
te ſunt voces angeloꝝ canentium: Regina celi letare
all'a. Quia quē meruiſti portare all'a Reſurrexit ſicut
dixit all'a. Statimq̄ꝫ beatus Grego. quod ſequitur ad-

surrexit. Ora ꝑ nobis deū allīa. Tūc b. Greg. vidit supra
castrū Crescētii angelū dñi q̄ gladiū cruentatū deter-
gēs i vaginā remittebat. Intellexitq̄ʒ Gre. ꝙ illa pestꝭ
Castrum cessasset: ⁊ sic factū est: vñ ⁊ castrū illud castrum angeli
angeli deinceps vocatū est. Et sic mansit papa a deo electus.
H H Tertia prerogatiua meritorie sublimatiōis. Fuit
Tertia ꝓrogatiua meritorie sublimationis eñi maximoꝝ meritoꝝ apud deū: qꝺ ptꝫ ꝑmo ex h̄ ꝙ in-
fideles gentes angeloꝝ suis ꝑcibus ⁊ meritis ad fidē
cōuertit ꝑ missos quosdā eis predicatores. Scꝺo ex h̄
ꝙ in sūmo pōtificatu ꝓfundissime hūilitatꝭ extitit adeo
vt se laudari nullo mō ꝑmitteret: ⁊ lr̄as q̄ eius laudes
sonabāt sibi missas penitus respueret ⁊ talia scribi ꝓhi
beret. Nec volebat ꝙ epi ipm̄ iubentē scriberēt: sꝫ eq̄-
lem se illis reputās di. Scio q̄ sum ⁊ q̄ estis: loco eñi mi
hi frēs estis ⁊ morib⁹ pres. Itē nolebat ꝙ matrone se
ancillas ipsi⁹ dicerēt. Vñ ex hūilitate ipe ꝑmus in suis
epistolis se seruū seruoꝝ noīauit: ⁊ alios papas sic no-
minare instituit. Quidā etiā Ioānes abbas sctūs cum
occurrisset btō Gregorio pape ꝑ mediū ciuitatis tran-
seunti ⁊ vellet se ob reuerētiā pape in terrā corā eo pro
sternere: btūs Gregori⁹ papa festinauit ⁊ primo se corā
illo in terrā ꝓstrauit: nec inde surrexit nisi prius abbas
surgeret: qꝺ fuit maxīe hūilitatis. Tertio maxioꝝ me
ritoꝝ fuisse oñdit̄ ex hoc ꝙ nil terrenū amauit: sed oīa
q̄ habere potuit paupib⁹ ⁊ ꝑuis chr̄i distribuit: nā oīm
indigentiū noīa scripta habebat: ⁊ eis liberalit̄ subue-
niebat nō solū ꝑñtibus: sed etiā lōge positꝭ monachis in
mōte Sinai ⁊ hierosolymis degentib⁹ necessaria ꝓcu-
rauit: tribusq̄ʒ milib⁹ ancillis dei ꝓ q̄tidianis stipendiis
xxx. libras auri annualiter offerebat. Vñ cū q̄dam ere-
mita deū rogasset vt sibi reuelaret cū q̄ eternā mansio
nem in celo accepturus esset ꝓ eo ꝙ oīa mūdi reliquis-
set. De⁹ aūt reuelauit ꝙ cū Gregorio pōtifice romano
At ille fortit̄ ingemuit ꝙ tantā pauꝑtatē sustinens Gre
gorio ꝯpararet̄ q̄ diuitiis abundaret. Vñ audiuit dñm
sibi dicentē. Cū in diuitiis nō possessio: sed cupido cul-
pat̄: cur audes ꝑferre tuā paupertātem diuitiis Gre-
gorii qui magis cōprobaris diligere cattā illā quā quo
tidie palpando foues q̄ʒ ille tātas diuitias q̄s nō amat
sed ꝯtēnendo cunctis largiter dispergit. Solitarius ḡ
I gr̄as egit deo. I Quarta ꝓrogatiua diuine acce-
Quarta diuine acceptatiōis ptationis. Nam fuisse multū acceptus deo ⁊ dño Iesu
chr̄o cōprobat̄ primo ex multiplici reuelatiōe. Reuela
uit eñi se chr̄s Gregorio ⁊ oñdit ꝙ ipm̄ ⁊ eius opa acce
ptasset. Dū eñi q̄tidie ad mēsam peregrinos inuitaret
in quoꝝ manus ipe aquā fundebat: q̄dam die int̄ alios
vnus affuit cui⁹ manibus volēs ad abluendū aquā fun
dere: ꝯuersus accepit vrceū: sed repente ille disparuit
Qꝺ cū Gregori⁹ miraret̄: eadē nocte dñs ꝑ visionē ei
dixit. Ceteris dieb⁹ me in mēbris meis: heri aūt me in
meipo suscepisti. Itē reuelauit se chr̄s in eucharistia.
Legenda Matrona eñi quedam dñicis dieb⁹ singulis panes btō
Gregorio offerebat: cui cū post missaꝝ solennia corpus
dñi daret dicendo. Corp⁹ dñi nr̄i iesu chr̄i custo. aīam
tuā in vi. et. Illa subrisit: ꝓpt̄ qꝺ cōtinuo ille dexteraꝫ
ab eius ore ꝯuertit ⁊ dñi corpus sup altare deposuit:
interrogauitq̄ʒ corā pplo quā ob causam ridere ꝑsum-
ꝑserit. At illa. Quia inq̄t panē quē ꝓpriis manib⁹ fece
ram: corp⁹ dñi appellabas. Tūc Greg. se i orōne ꝓstra
uit ⁊ surgēs illā ꝑtem eucharistie instar digiti carnē fa
ctam repperit: ⁊ sic matronam ad fidē reduxit. Orauit
iteꝝ ⁊ carnē illā in panē cōuersam vidit ⁊ eidē peniten
ti dedit sumēdam. Itē spūssctūs se sibi reuelauit: qꝛ vt
Petrus diacon⁹ testatus est: sup caput Gregorii dū li-
bros suos scriberet spm̄sctm̄ in colūbe specie ipe Petr⁹
frequentissime ꝑspexit. Dixerat aūt sibi Gregori⁹ ꝙ si
miraculū h̄ publicaret: post h̄ viuere nō valeret. Et sic
factū est ꝙ dū p⁹ mortē Gregorii: emuli vellent libros
illos ꝯburere. Petr⁹ diacon⁹ restitit eis testañ. ꝙ vide
rit spm̄sctm̄ in columbe specie sup caput ei⁹ sepissime.
Mox Petr⁹ a dolore mortis extrane⁹ spm̄ int̄ ꝟba ꝟe
confessionis efflauit. Itē btā ꝟgo se sibi reuelauit in pe
K stis ꝓpulsatiōe: vt s̄. dictū est. K Deniq̄ʒ angelus
Legenda pluries se sibi reuelauit: ⁊ ei⁹ orationes deo acceptas
fore dixit. Quodā eñi tpe ꝑcepit cancellario ꝙ .xij. pe-
grinos ad prandiū inuitaret: q̄ dū simul cū papa discū
berent: aīaduertit int̄ eos esse tredecimū q̄ vultū nūc
adolescentꝭ: nūc venerāda canicie mutādo simulāret.
Finito cōuiuio: illū in cubiculū duxit ⁊ nomē illi⁹ req̄si
uit. Qui rñdit. Cur queris nomē meū qꝺ est mirabile
Verūtñ scito ꝙ ego sum naufrag⁹ ille cui dederas scu-
tellam argenteā a mr̄e tibi cū leguminibus missam. Et
hoc pro certo scito ꝙ ab illo die destinauit te dñs fieri
ecclesie sue presulem ⁊ Petri apl̄i successorē. Cui Gre.
Et quō hoc tu nosti? rñdit Qm̄ angelus eius sum ⁊ me
dñs misit vt te semꝑ debeā ꝓtegere: ⁊ qꝺ petieris per
me apud ipm̄ valeas impetrare. Statimq̄ʒ ab eo dispa
ruit. Itē cū missam celebraret in die pasche apꝺ sctām
Mariā maiorē: ⁊ pax dñi ꝓnunciaret: angelus dñi alta
voce rñdit. Et cū spū tuo. L Scꝺo quoq̄ʒ multū ac L
ceptus deo comprobat̄ Gregorius fore ex eius petitio Traianus
nis mirabili impletiōe: quia ipm̄ deū quodammō vicit imperator
vt parceret ⁊ dānato homini. s. Traiano: quāto magis
ergo pōt impetrare cuicūq̄ʒ pctōri in mūdo isto. Nimiꝝ
quodam tpe dū adhuc viuebat Traianus impator ro-
manus ⁊ ad bellum q̄ddam ꝓperaret: vidua quedā fle
biliter illi occurrit di. Obsecro vt sanguinem filii mei
innocenter perēpti iudices ⁊ vindices. Cui ille. Cū sa
nus fuero reuersus faciam. Ad quē illa. Et si mortuus
fueris in prelio q̄s mihi h̄ ꝑstabit? At ille Qui post me
impabit. Ad quē illa. Et tibi q̄d ꝓderit si alter mihi fe-
cerit iusticiā. Tunc Traianus pietate motus de equo
descendit ⁊ vidue fecit iusticiā. Fert̄ q̄q̄ʒ dū q̄dam fili⁹
Traiani per vrbē eq̄tando lasciue discurreret: filium
cuiusdā vidue interemit. Qꝺ cum vidua lachrymabilr̄
traiano exponeret: ille ipm̄ filiū qui hoc fecerat vidue
loco filii sui defuncti tradidit ⁊ magnifice dotauit. De
functo tandē traiano dū Greg. papa ꝑ foꝝ traiani tran
siret quadā vice: ⁊ huius iudicis mansuetudinē ⁊ iusti
ciam recordatus fuisset: ad scti petri basilicā peruenit:
⁊ ibidem ꝓ eius errore infidelitatis amarissime fleuit.
Et vt Damasce. narrat in quodā ser. Gregorius tunc ꝓ
Traiano orationē fundens audiuit vocē sibi diuinitus
respōdentem taliter. Ecce petitionē tuā audiui ⁊ traia
no penā eternā pepci. Fert̄ q̄q̄ʒ ꝙ angelus hoc adiece
rit: quia eñi ꝓ damnato rogasti duoꝝ tibi dat̄ optio: aut
eñi in purgatorio duobus diebus cruciaberis: aut cer-
te toto tpe vite tue doloribus ⁊ infirmitatibus fatiga-
beris: qui ꝑelegit h̄ scꝺm q̄ʒ in purgatorio duobus die
bus cruciaret̄. Vñ factū est deinceps ꝙ semꝑ aut febri
bus laborauit: aut podagre molestia: aut stomachi do-
lore: aut aliis validis doloribus mirabilr̄ cruciatus est
quo ad vixit: que oīa patientissime portauit. De illa au De traiani liberatiōe opiniones
tem traiani liberatione varie sunt opiniones doc. Ioā
nes eñi diaconus ⁊ quidam alii dicūt ꝙ aīa traiani nō
est educta de inferno: sed tm̄mō pena ignis sibi demissa
est: ⁊ ꝙ pōt aīa esse in inferno vt non sentiat cruciatus
per dei miscꝺiam: pena aūt dāni est sibi retenta vt deū
non videat. Alii aūt dicūt ꝙ traiani pena quo ad locū
vel saltem modū aliquē tormēti fuit taxata donec oran
te Gregorio mutaret̄: sic ꝙ ei⁹ pena vsq̄ʒ ad diē iudicii
suspensa esset nec simplr̄ absoluta. Deniq̄ʒ alii cōmunit⁹
dicunt ꝙ traianus non erat finaliter in ipm̄ infernū de
putatus: nec snīa diffinitiua damnatus: quia in inferno
nulla est redemptio finaliter dānatis: sed snīa dānatio
nis suspensa fuit vsq̄ʒ quo ad preces Gregorii traianus
reuocatus fuit ad vitā vbi in fide chr̄i gr̄am ꝯsecut⁹ est
⁊ tandem gl̄iam. Et sic ptꝫ ꝓpositū. Tertio Gre. fuisse Tertio
deo acceptissimus ꝓbatur ex felici ꝯsummatione: quia
dum sedisset in papatu annis. xiij mensibus sex: ⁊ dieb⁹
x. plenus bonis operibus feliciter migrauit a corpe in
celum anno ab incarnatiōe chr̄i. dcvj. qui innumeris co
ruscat miraculis semꝑ ⁊ vbiq̄ʒ: vt testat̄ eius epitaphiū
de quibus ꝑtranseo causa breuitatis. O itaq̄ʒ sctissime
papa Gregori tu vere sapientie arca: tu omi virtute cō
spicuus: sanctitate preclarus: meritis ⁊ gratia plenus
tu acceptissimus Iesu chr̄i seruus: tu precibus vicisti
inuincibilem deum: ⁊ cōtra inferni leges veniam impe
trasti dānato. Pro ipsius ḡ dñi iesu amore qui te sic di-
lexit impetra nobis gratiam ⁊ gloriam Amen.

¶ De sancto Joseph sermonē vide in Stellario.
¶ De sctō Benedicto Thema cū Legenda

A

Benedicam tibi ꝛ magni
ficabo nomen tuum: erisqꝫ bn̄dictus. Gen̄. xij.
ca. A Uerba ista dixit deus loquens lr̄a=
liter ad Abraam: ꝛ ꝯuenienter pn̄t accipi tanq̄ꝫ dixerit
deus etiam ad sctm̄ Bn̄dictum: qꝛ ei deus multiplr̄ bn̄
dixit: ita vt ptꝫ ꝑ plurima eius miracula ꝑ que ꝛ nomē
eius magnificauit in sctā eccl'ia vt merito vocat⁹ sit Be
nedictus. Subdit ꝗ. Erisqꝫ bn̄dictus ꝛ re ꝛ noīe. Dicit
aūt Ber. vt ptꝫ li. origi. ꝙ bn̄dictio triplex est nobis ne
cessaria vicꝫ: preueniens: adiuuans: ꝛ ꝯsummans. Pri=
ma est misericordie qua preuenit conuersionem. Scd̄a
est gratie qua adiuuat iustificationē. Tertia est glorie
qua ꝑficit ꝯsummationē. s. btitudinis. Nisi trinam hanc
benedictionē dederit deus: non pōt terra nostra dare
fructum salutis. Hec ille. His omibus modis b. Bn̄di
ctus fuit vere a deo bn̄dictus. Et ideo merito de eo dr̄
illud Prouer. x. Bn̄dictio dn̄i sup caput iusti. Et h̄ pōt
esse aliud thema ꝓ eodē. Et illud Eccī. xxiiij. In multi
tudine electoꝝ habebit laudē: ꝛ inter bn̄dictos bn̄dice
tur: qd̄ pōt esse tertiū thema. Nam ip̄e laudē habet in
multitudine electoꝝ. s. religiosoꝝ: vtpote dux ꝛ princi=
palis monachoꝝ ꝛ singularit bn̄dicet. Itē illud Eccī.
xliiij. Cognouit eū. s. deus in bn̄dictionibus suis: ꝛ de=
dit illi hereditatē: qd̄ pōt esse quartum thema. Ex quo
itaqꝫ in ꝟbis premissis b. Bn̄dictus cōmendat de diui
nali bn̄dictione que nō est aliud q̄ꝫ condonatio mīcdie:
gratieqꝫ ꝛ glīe: vt patuit ꝑ ꝟba Ber. Istam ꝗ bn̄dictio
nem nō pōt hō habere nisi ꝑ veram pn̄iam de pctīs ꝛ ꝑ
vicioꝝ detestationē: ꝛ ꝑ contēptum md̄i ꝛ dei dilectio=
nem. Idcirco applica sermonē siue de pn̄ia: siue de vi=
ciis: aut de quocūqꝫ occurrit ꝓ tali die quadragesima
li predicandū ꝛ tandē applica legendam scti Bn̄dicti:
quam describit b. Greg.

B Vita scti Bn̄dicti

B Notandum de vita scti
Bn̄dicti: ꝙ deus multiplici bn̄dictione ip̄m magnifica
uit. Primo a puericia sibi grām miraculoꝝ prestando:
nam adhuc puer miraculis cepit clarescere. Erat em̄
ex ꝓuincia Nursia ortus ꝛ Rome liberalib⁹ studiis tra
ditus. Sed in ip̄a infantia sui lr̄as deseruit: ꝛ desertum
petere decreuit. Quē nutrix tenerrime diligens secu=
ta est vsqꝫ in quendā locū q̄ dr̄ effide: vbi ad purgādum
petiit mutuo a vicinis capisteriū: qd̄ sup mēsam incau=
te relictū cū corruisset in duas partes fractū est: ꝓpter
qd̄ illa flere cepit: quā Bn̄dictus puer flentē videns:
partes capisterii accepit ꝛ orationi se dans: integre so
lidatū capisteriū inuenit ꝛ nutricē blande ꝯsolatus est
Qd̄ factū tanta veneratione habitum est vt ab incolis
dictū capisteriū in foribus ecc'ie suspēderet ad viden=
dū ab oībus. Tandē Bn̄dictus nutricē occulte fugiēs
in quandam locū deuenit quē q̄dam monach⁹ Rhoma
nus noīe obuiū quo tēderet reqsiuit. Cui ille aīm ape
ruit: ꝛ in q̄dam specu tribus annis mansit incognit⁹ hoī
bus preterq̄ꝫ ip̄i Rhomano qui ei sedule necessaria mi
nistrabat. Sed quia ad specū illam a Rhomani mona=
sterio iter nō erat: panē in longissimo fune ligabat: cui
tintinabulū inseruerat: vt ad ei⁹ sonitū vir dei panē de
positū acciperet. Sed hostis antiquus inuidens: lapi=
de iacto tintinabulū fregit. Rhomanus tn̄ nihilomin⁹
ministrare non destitit. Post hoc cuidā presbytero re=
fectionē sibi parāti in pascha: dn̄s ꝑ visum aperuit di.
Tu tibi delitias paras: ꝛ seruus me⁹ illo in loco fame
cruciat. Qui ꝓtinus surrexit ꝛ cū magna difficultate il
lum iueniēs dixit. Surge cōmede qꝛ hodie pascha est
abstinere te non cōuenit ꝓ resurrectionis solennitate.
Sicqꝫ deū bn̄dicētes sumpserūt cibū. Postmodū fama
eius crebrescente de specu ꝓdiit: ꝛ cuiusdā monasterii

C De⁹ btō Bn̄dicto bn̄dixit multiplicatio nē fratrū spiritualium

abbas prefectus est precib⁹ fratꝝ deuict⁹: vbi cū disco
los morib⁹ vidisset: ad locū derelicte solitudinis rediit.
Plurima ei⁹ miracl'a ꝛ opa ꝑtranseo cā breuitatꝭ. C
Scd̄o q̄ꝫ de⁹ bn̄dixit eidē filios spūales multiplicādo
Nā in illa solitudine crebrescentib⁹ signis claruit adeo
ꝙ multis ad eū venientibus ꝛ habitū ordinis suscipien
tibus. xij. monasteria inibi cōstruxit: ꝛ iā mundū imple=
uit: ex q̄bus tria sursum in rupibus mōtis erant q̄ deor=
sum cū magno labore aquas hauriebāt. Cūqꝫ frēs illi
viꝝ dei sepe rogarent vt monasteria illa mutaret: q̄dā
nocte montē ascendit ꝛ diuti⁹ orauit: tresqꝫ petras in eo
dē loco ꝓ signo posuit: mane q̄qꝫ domū rediens cū frēs
pro hac eadē causa ad ip̄m venissent di. Ite ꝛ illā rupē
vbi tres petras positas inueneritis in medio cauate.
Qd̄ cū fecissent: mox concauū locū aqua de petra ꝓdu
cta impleuit. Que vsqꝫ nunc tā sufficiēter manat vt ab
illo loco vsqꝫ inferiora montis descendat. Itē monach⁹
quidam iuuenis noīe Placidus ad hauriendā aquam
egrediēs: in flumē cecidit ꝛ mox ip̄m vnda rapuit ꝛ tra
xit a terra per spaciū sagitte cursus. Uir aūt dei in cel=
la ꝯsistens hoc in spū nouit ꝛ monachū noīe Mauꝝ vo
can̄. quid acciderit indicauit: ꝛ vt ꝑgeret ad ip̄m eripi
endum imꝑauit: acceptaqꝫ bn̄dictione cōcitus venien̄.
ꝛ per petrā se currere existiman̄. sup aquas vsqꝫ ad pu
erum venit: eūqꝫ ꝑ capillos tenens de aqua extraxit.
Qd̄ vir dei non suis meritis sed obedientie deputauit
Mauri.

D Tertio bn̄dixit ip̄m ꝓtegendo

D Tertio bn̄dixit deus ip̄m protegendo.
Nā presbyter q̄dā Florentius viro dei inuidēs ad tan
tam deuenit malitiā vt panē veneno infectum viro dei
tanq̄ꝫ ꝓ bn̄dictione transmitteret. Quē sctūs gratāter
accepit ꝛ coruo q̄ de manibus eius panē accipe cōsue=
uerat ip̄m ꝓiecit di. In noīe Jesu chr̄i tolle hūc panē
ꝛ in tali loco vbi a nullo hoīm sumi valeat ꝓiice. Tunc
coruus apto ore: expassis alis circa eundē panē discur
rere cepit crocitans: acsi apte diceret ꝛ obedire se vel
le: ꝛ tn̄ iussa implere nō posse. Cui sctūs iteꝝ atqꝫ iterū
precipiebat di. Leua leua eū securus atqꝫ ip̄m vt dixi
ꝓiice. Qui tandē illū tollēs ꝛ portās: post tres dies re
diit: ꝛ vt prius ꝯsueuerat de manu scti annonā accepit
Uidēs aūt Florētius se suo ꝓposito fraudatū: cepit pu
ellas in hortū monasterii introducere: ludere: ꝛ cātare
vt sic monachos ad libidinem inflāmaret. Qd̄ sctūs vi=
dens ꝛ lapsum discipulis ꝑtimescēs: inuidie locū dedit
ꝛ q̄busdā assumptis frībus habitationē mutauit. Cūqꝫ
Florentius in solario cōsistens de hoc gauderet ꝙ san= Legenda
ctus recessisset repente solariū cecidit ꝛ ip̄m extinxit.
Tunc Maurus post virum dei currēs ait. Reuertere
quia qui te persequebatur extinctus est. Ad qd̄ ille ve
hemēter ingemuit ꝛ pn̄iam discipulo indixit ꝓ eo ꝙ de
morte inimici gaudere presumpsisset. Ip̄e aūt ad alia
migrans venit ad montē cassinū vbi tēplum apollinis
ante situm in oratorium scti Joannis baptiste fabrica=
uit ꝛ circūadiacentem pplm̄ ab idolatria cōuertit. Qd̄
hostis antiquus grauiter ferens eius oculis corpalib⁹
teterrimus apparebat flāmas euomens ꝛ di. Bn̄dicte
benedicte. Sed cū ille nil sibi responderet di. Maledi
cte maledicte non bn̄dicte quid me persequeris? Qua
dam aūt die dū lapidē quendam in terra iacentē ꝓ edi
ficio leuare vellent frēs: non valuerunt: ꝛ viroꝝ multi
tudo aderat nec ab eis leuari poterat. Adueniens vir
dei benedictionem dedit: ꝛ tunc maxima celeritate le=
uatus est. Ex quo perpenderunt ꝙ diabolus insidebat
qui illū moueri nō sinebat. Cūqꝫ fratres parietē paulo
altius edificassent: diabolus viro dei apparuit indicans
ꝙ ad fratres laborātes pergeret: qui protinus illuc nū
cium misit di. Fratres caute agite: quia ad vos spirit⁹
malignus venit. Uix nūcius ꝟba cōpleuit: ꝛ ecce parie
tem antiquus hostis euertit ꝛ quendā monachū ruina
contriuit. Sed vir dei illum mortuū ꝛ laceratum ad se
adduci fecit: ꝛ oratione sua ip̄m resuscitans: opi predi=
cto restituit.

E Bn̄dixit ei spm̄ ꝓpheticū donādo

E Quarto bn̄dixit deus ei spm̄ ꝓphe
ticū donando: vt patet ex multis eius miraculis e q̄b⁹
aliqua inseramus. Nā rex Gotthoꝝ Attila de eo audi
ens: experiri voluit vtꝝ vir dei vere ꝓphetie spm̄ ha=
beret: ꝛ cuidam suo spatario vestimēta regalia tribuit:
eūqꝫ cū oīni apparatu regio ad monasteriū destinauit:
quem sctūs venientē cōspiciens dixit. Pone fili pone:
hoc qd̄ portas non est tuū: qui ꝓtinus expauit ꝛ in ter=
ram cecidit veniā petēs ꝙ illudere ꝓsumpsisset. Item
vir q̄dam duos flascones vini ꝑ q̄ndā ad eū misit: sed il
le vnum in via abscondit ꝛ alteꝝ detulit. Sanctus aūt
cum gratiaꝝ actione accipiens vinum: admonuit illum

di. Fili vide ne de illo flascone quẽ abscondisti bibas: sed inclina illũ caute ⁊ inuenies quid intus sit. Qui cõfusus valde: exiuit ⁊ ꝓbauit qḋ audierat. Cũq̃ flasconem inclinasset ꝓtinus de eo serpens egressus est. Itẽ quodã tpe fames regiõe in illa inualuit adeo vt in monasterio Benedicti nil de tritico esset: ⁊ tñ quinq̃ panes fratribus ad refectionẽ remansissent. Cumq̃ illos contristatos cerneret di. Ut quid de panis inopia animus vester contristat: hodie quidẽ minus est sed cras abundanter habebitis. Sequenti aũt die ducẽti modii farine ante fores in saccis inuenti sunt: quos deus p q̃s deferentes transmiserit nunq̃ apparuit: vñ frẽs grãs deo egerunt. F Quinto benedixit deus secreta diuina reuelando. Quadã eñ nocte dũ p fenestrã Benedictus cõspiceret ⁊ dñm exoraret: vidit fusam lucẽ desuper cunctas noctis tenebras effugasse. Subito autẽ omis mundus velut sub vno solis radio collectus ante oculos ei⁹ adductus est. Ibiq̃ aĩam Germani epĩ Capuani ad celum deferri videns manifeste postea cõperit q̃ eadẽ hora a corpe migrauit. Item alio tpe vidit aĩam sororis sue in specie colũbe secreta celi penetrantem cuius corp⁹ mox ad monasterium deferri iussit ⁊ in monumento quod sibi preparauerat poni. Sexto benedixit ei deus diem sui obitus manifestando. Qḋ ⁊ ipe Benedictus fratribus denũciauit ⁊ ante sextũ diẽ sui exitus sibi sepulchrũ aperiri iussit: qui mox febrib⁹ correptus ingrauescente languore sexto die in oratorium portari se fecit: ibi q̃q̃ domicũ corp⁹ suscepit: atq̃ inter discipuloꝝ manus sustẽtatus: erectis in celũ manibus stetit: ⁊ inter ꝟba orationis vltimũ spm̃ efflauit. Septimo bñdixit illi deus cũ maxio lumine ⁊ ingẽti angeloꝝ multitudine eius aĩam in celũ assumendo. Ipsa nanq̃ die qua vir dei migrauit ad chr̃m: duob⁹ fratrib⁹ vni in cella moranti: alteri longe posito eadẽ reuelatio est monstrata. Uiderunt nanq̃ viã lucidã palliis stratã: ac innumeris coruscantẽ lampadibus a cella Benedicti versus orientẽ ad celum tendentẽ. Cui venerãdo habitu vir clarus desup assistẽs: cui⁹ esset via quã cernerẽt inquisiuit. Qui cũ nescire se dicerent: ait. Hec est via q̃ dilectus vir dei Bñdictus celũ ascẽdit. Et sic ptz. Floruit autẽ circa annos dñi. dxviij. Ipm̃ ergo charissimi sctm̃ dei veneremur: ipsius suffragia p̃cemur vt intercedat p nobis ad dñm iesum chr̃m: cui est honor ⁊ gloria in secula seculorum Amen.

F Quinto secreta diuina reuelãdo

Obitũ manifestando

¶ De Annunciatiõe btẽ ꝟginis Marie habes plurimos ẜmones in Stellario ꝟginis gloriose.

¶ Item de sctis martyrib⁹ quinq̃ frĩbus vicʒ ordinis minoꝝ Ser. cũ Legẽda hic scribit: q: suo loco nõ est inscriptus ex incuria. Nã debuisset stare post ẜmones de Ephia dñi añ ẜmonẽ de sctõ Sebastiano: tũc eñ occurrit festiuitas eorundẽ. Uñ de ipsis fratrib⁹ martyribus sequit scriptus hic sermo ad laudem dei.

A Corona fratrũ quasi plãtatio cedri in monte libano. Eccli. l. c. A Quibus ꝟbis cõuenienter de istis sctis martyribus fratribus ordinis minoꝝ p hac solẽnitate acceptis merito in ipis deũ laudamus: sctoꝝq̃ gl̃iam predicamus. Nã ipi fuerũt vere coronati corona martyrii q̃ est precellentissima inter aureolas. Fuerũt etiã vere fratres minores ordinis bti Frãcisci. Et deniq̃ fuerũt viri perfectissime sctitatis: ꝓpter qḋ merito cõparant cedris. Nam glo. iij. Reg. v. dt sic. Cedrus arbor imputribilis: odoris iocundi: aspectus nitidi: serpentes accẽsa vigore fugans ⁊ perimens: que perfectis conueniũt quoꝝ insupabilis patientia: fama virtutis eximia: penitentia bonis gratissima: autoritas ad ꝯfutandos ꝟitatꝫ inimicos ꝯstantissima. Hec glo. Ex quo itaq̃ hec sanctitatis ⁊ pfectionis preconia in ipis btis martyrib⁹ q̃nq̃ fratrib⁹ ordinis minoꝝ ꝯfulserunt. Idcirco ad eoꝝ gloriam p sermone cõuenienter accipiam⁹ hec ꝟba thematis. Corona fratꝝ. s. minoꝝ martyꝝ q̃si ⁊c̃. In qb⁹ ꝟbis tria mysteria notabim⁹ ẜm q̃ de his commendantur

¶ Primo de corone habitudie ibi: Corona fratrum.

¶ Secundo de sanctimõie altitudine Quasi inquit cedri: que est arbor altissima.

¶ Tertio de glorie btitudine: cũ dr̃ Plantatio in mõte libano: qḋ interpretat candor: ⁊ ideo ẜcat splẽdorem glorie superne. B

B

¶ Circa primũ de corona martyrii quã hñt isti scti fratres sit p ꝓcẽone ꝟbum Gre. in hom. de aplis dicentis sic. Ecce electi dei carnẽ domant: spm̃ roborãt: demonibus imperãt: virtutibus coruscãt: pñtia despiciunt: ad eternã patriã currũt: atq̃ ad illã p tormenta ptingunt. Qua in re nr̃a segnitia reprehendit cum p ineffabilis glorie corona nec paruũ laborẽ sufferre volumus vt cõtra diabolum viriliter pugnemus: ⁊ ꝯtra carnalia desideria militemus. Questio ergo occurrit hic. Uñ est q̃ nunc paucissimi nostrũ patiant p chr̃o iesu martyrium nec curant asseq̃ tã excellentissimũ corone celestis premiũ: cũ tñ olim scti ⁊ fideles chr̃iani mutuo se preire festinabãt ad suppliciũ p chr̃o sustinendũ. Ad hec rñdet ẜm Orige. ⁊ glo. sup Num. xviij. ca. q̃ h̓ accidit tribus ex causis potissime inter cetera. Prima causa accipit ex parte nostri: q: totũ tepidi facti sumus ⁊ tã modici in ꝟtutibus q̃ tã magnã grãm non meremur: nec digni sumus p chr̃o pati persecutiões. Nam vt etiã Greg. dt in hom. de virginibus: martyr mori p dño nõ potuisset in corpe: si prius desideriis terrenis mortu⁹ non fuisset in mẽte. Sed qm̃ nõdũ sumus mortui desideriis terrenis funditus: ꝗ non sum⁹ digni pati mortẽ p chr̃o. Hinc autor li. de interna ꝯuer. dt sic. O homo vtinã dign⁹ esses aliq̃d p iesu pati. Btũs eñ qui põt pati p chr̃o: ipomet teste Mat. v. Beati inquit estꝫ cũ maledixerint vobis hoies ⁊ persecuti vos fuerint: ⁊ dixerint oĩe malũ aduersus vos mentientes ꝓpter me. Gaudete ⁊ exultate qm̃ merces vr̃a copiosa est i celis. Sic eñ ꝑsecuti sunt ⁊ ꝓphetas qui fuerũt ante vos ⁊c̃. C Scda causa vel ratio est ex parte inimici: q: diabolus sciens hoies q̃ p martyriũ cõsequerent maximã coronã btitudinis inuidens nõ vult nobis mouere talẽ ꝑsecutionẽ: vt impedimentum prestet nostre felicitati: ne habeam⁹ illud summũ bonũ quod ipe ꝑdidit. Ideo glo. sup Num. q̃ supra dt sic. Non meremur ꝑsecutionem pati ꝓpter chr̃m Sciens eñ diabolus per passionẽ martyrii remissionẽ pctoꝝ fieri: nõ vult nobis persecutionẽ gentiũ publicã mouere: q: inuidet glorie nostre. Hec glo. vt habet li. originaliũ: ca. de martyrio. Sed qualiter in hoc diabolum supplantemus ne oĩo felicitate saltẽ spũalis martyrii careamus: edocet Greg. in homel. de martyribus dicens sic. Duo sunt martyrii genera. Unum in mente in occulto. Aliud in mente simul ⁊ actione. Itaq̃ martyres esse possumus etiam si ferro nõ trucidemur. Mori quippe a persequente: martyriũ est in aperto opere Ferre vero contumelias: odientẽ diligere: martyrium est in occulta cogitatiõe. Et infra. Sine ferro inq̃t martyres esse possumus si patientiã in animo veraciter custodimus. Hec Greg. Item hoc idem edocet Berñ. in ser. qui incipit Festiuitas. dicens sic. Eadem ꝓmissio facta est paupibus que ⁊ martyribus: vicʒ q: saluator dixit. Beati paupes spũ qm̃ ipsoꝝ est regnum celoꝝ. Et idem ait. Beati qui ꝑsecutionẽ patiunt ꝓpter iusticiã qm̃ ipsoꝝ est regnũ celoꝝ. Ecce vtrisq̃ regnum idẽ promittitur. Rationẽ subdit Berñ. quia ꝟe inquit martyrii genus est paupertas volũtaria. Nam qḋ martyriũ grauius est q̃ inter epulas esurire: inter vestes ml̃tas algere: pauptate premi inter diuitias quas desiderat noster appetitus. An non merito coronabit qui sic legitime certauerit? Hec ille. Sic ergo diabolũ supplantamus vt vicʒ felicitatem aliquo modo martyrii acquiramus D Tertia causa vel ratio ex parte miserentis dei: qui sciẽs nostrã modicitatẽ ⁊ infirmitatẽ: nobis parcit ꝓpter suã bonitatẽ ⁊ misericorditer condescẽdit iuxta illud ps̃. Quõ miseret pr̃ filioꝝ misertus est dñs timẽtibus se: qm̃ ipe cognouit figmẽtũ nr̃m. Ne tñ oĩo careremus celesti gl̃ia: voluit nobis deus tanq̃ pi⁹ pater leuius martyriũ quod possumus nosipi facere nobis. s. carnis nr̃e mortificationem ⁊ pctoꝝ expiationem per verã pñiam ac viciorum cautionẽ: vt saltem in hoc conformemur christo passo p nobis ⁊ ei satisfaciamus.

Quare mõ paucissimi p chr̃o martyriũ patiant

Prima causa

C Scda causa

Notabile

Duo gñª martyrii

Tertia causa ex pte miserẽtis dei

Propterea apl's hortat omnes christianos Heb. xij. di. sic Recogitate eũ. s. chr̃m q̃ talem sustinuit a pctõribus ad uersi. sc. contra. vt non fatigemi animis ve. de. Nondũ enĩ vsq ad sanguinẽ restitistis aduersus pctm̃ repugnã tes. Et ad Gal. v. Spũ ambulate: τ desideria carnis nõ pficietis. Qui enĩ chr̃i sunt carnẽ suam crucifixerũt cũ vicijs τ cõcupiscẽtijs τc. Proinde τ Greg. in home. Lo quẽte iesu ad turbas. dicit si. Quis occasio psecutiõis desit: habz tñ pax nr̃a martyriũ suũ si spũali gladio car nalia desideria trucidam⁹. Item Bern. Uere martyrij genus est q̃tidiana carnis mortificatio. Illud quidem martyriũ quo ferro mẽbra ceduntur horrore est imitius. Istud ṽo est diuturnitate molestius. Hec ille. O ergo chr̃iane accipe exemplũ ab ipis sanctis martyribus: qd dormitas: cur torpes: velis nolis mori debes: ex hoc se culo exire cogeris: miserãq tuã carnẽ ṽmibus escã da bis. Cur ergo pro ea τ cum ea aiam pdere vis in eter na supplicia? Castiga carnẽ: age pniam vt cũ martyri bus possis gaudere in patria: sic bene tibi: τ anime: et

E corpori prouides. E

Cedri arbor ¶ Circa scdm de altissima sanctitatis pfectione q̃ isti beati martyres fulserũt: qd notatur in cedri compatio ne que est arbor altissima. Cassiodo. enĩ sup ps. xxviij. Ut. q cedri que alibi nascuntur non omino pcere sunt. In libano aũt tales inueniuntur vt omes altitudines arborum supare videantur. Hec ille. Unde accipiam⁹ pro cõclusio

Sctitas isto rũ frm̃ minorum ne q istorum martyrũ fratrũ minorum sanctitas pfectissima pro regulari voto τ obsuantia merito cõmendatur tanq̃ cedrus altissima. Declaratur hec conclo ex regule votis (tribus.

¶ Primo ex voto pauptatis.

¶ Secundo ex voto castitatis.

¶ Tertio ex voto obediẽtie τ eius ṽtutis.

Prĩo ex pau pertatis voto ¶ Primo ex pauptatis voto. Nam Haymo sup Canti. ait. Cedrus inq̃t pulchritudie: sublimitate: odore: omẽ decus syluarum añcedit. hec ille. Reuera sic pauptas fra trũ minorum añcedit aliorum religiosorum pauptatẽ. Primo pulchritudine euãgelice pfessionis. qr dicitur in regula. Regula τ vita fratrũ minorum hec est: sctm̃ vicz euãgeli um dñi nr̃i iesu chr̃i obsuare viuẽdo in obediẽtia: i pau pertate: τ in castitate. τ sic est ibi pulchritudo imitatio nis: siĩtudinis q̃q ad chr̃um crucifixũ. Dicit enĩ Augu. q chr̃s dñs vbiq nobis pulcher occurrit: pulcher in p̃ sepio: τ pulcher p̃cipue in ligno crucis. Nimirum si chr̃us cõfixus pepẽdisset in cruce in vno clauo tm̃: non tã pul chrũ videretur. silr si duobus clauis: adhuc min⁹ pulchrum q̃ in tribus fuisset. Sed pendẽs in cruce tribus clauis affixus pulcherrim⁹ videtur deuote menti et fideli. Sic obsuantia regularis fratrũ minorum in his tribus votis p̃missis chr̃m pulcherrime imitatur. vt dicere possit illd ad Gal. ij. Chr̃o cõfixus sũ cruci. viuo ego iam nõ ego: viuit vero in me chr̃us. Et sic patet de pulchritudine.

Secũdo Secũdo. sicut cedrus excedit fortitudine vt patuit. sic pauptas fratrũ minorum fortitudine aspitatis vite. qr vt dicit Clemẽs papa tenetur ad artũ vsum. vtpote pau

Tertio pertatis artissime τc. Tertio sublimitate excedit ce drus. sic pauptas minorum dicitur altissima. Unde beatus Franci. dicit in regula. Hec est illa celsitudo altissime pauptatis que vos clarissimos frẽs m. heredes τ reges regni celorum instituit: paupes rebus fecit: ṽtutib⁹ subli mauit. Hec sit portio vestra q̃ pducit in terrã viuentiũ.

Quarto Quarto cedrus excedit odore vt patuit. sic pauptas minorum odore sctissime pauptatis attrahit anias sctãs plurimas ad deuotionẽ τ imitationẽ: vt dicant. Trahe nos in odore vngentorum tuorum currimus adolescẽtule. i. feruẽtes in chr̃o anie: dilexerũt te. Cant. j. F Se

F Scdo ex vo to castitatis cũdo ex voto castitatis declaratur conclusio p̃dicta. qr vt dicit Orosius sup Cant. Cedrus est arbor iputribilis: per odorẽ suum serpẽtes fugans τ muscas: τ bene redo lens. Hec ille. Sic sctã castitas quã isti bti vicz frẽs vo uerant in regula: contrariatur corruptiõi carnis: τ fuga re habet serpentes motus fomitis in carne: atq muscas

G ex voto obie malarum cogitationũ carnaliũ: τ optie redolet corãz deo τ angelis. Unde Cant. vj. scribitur. q dilectus. s. chr̃s li benter pascitur inter lilia castitatis. G Tertio ex voto obedientie. Ut enĩ idem Orosius sup Cant. dicit

Cedrus habet resinam pr̃stantiorẽ ceteris: quia lan guida mẽbra curat: vermes vlcerum necat: τ a vermibus illesa manet. adeo q sicut glo. Eccli. xxiiij. testatur. libri liniti resina cedrina: nec tinea: nec senectute deficiũt. Deniq crux christi fuit partim de ligno cedri. s. quo ad truncũ inferiorẽ stipitis crucis. vt ferunt historie. Et no tatur in Clemẽtina de sum. trini. in glo. sup ṽbo cruci. Hec aũt conueniũt dici de obedientia istorũ fratrũ mi norum que est p̃stantissima virtus sup omes victimas. j. Regũ. xv. Melior est obedientia q̃ victime. Ipa enĩ languida curat membra spũaliter: τ vermes vlcerũ ne cat. qr vt dicit Hugo de sacramẽtis. lib. j. pte. xj. Quẽ admodũ omẽ viciũ ab inobediẽtia pcessit: sic omis vir tus ab obediẽtia incipit. Item ipsa cõseruat a ṽmibus s. viciorum. qr vt dicit Augu. de ciuita. dei. lib. x. Obediẽ tia est mater τ custos oim virtutũ. Preterea sicut chr̃s dñs crucem subijt ex obediẽtia pr̃is. vt dicitur ad Phil. ij. Factus obediens vsq ad mortẽ: mortẽ autez crucis. Sic isti beati fratres ex obedientia pr̃is seraphici Frã cisci pfecti sunt ad martyriũ ipm̃ sustinendũ. vt patebit in legenda H Questio hic occurrit. vtrũ isti beati fratres in suo martyrio maiori sint laureati p̃mio pro obedientie merito? Respondetur fm seraphicũ Bona. in lib. j. de profectu religionis. q omẽ bonũ quod fit ex obedientia est meritoriũ dupliciter. Uno modo pro ipo ope bono qd fit ex eius labore. iuxta illud apl'i. j. Cor. iij. Unusq̃sq ppriã mercedẽ acci. fm suũ la. Alio modo meretur ex ipa obia q̃ talis τ tante ṽtutis est q victimis quibusuis pferatur. j. Reg. xv. Uñ Grego. in moral. τ no tatur. viij. q. j. sciendũ. dicit. Obediẽtia victimis iure p̃ ponitur. qa per victimas aliena caro: per obedientiã ṽo ppria volũtas mactatur. Et vt ibidẽ arguitur: tanto maioris meriti obediẽtia ondit. vicz quãto inobediẽtia ariolan di pctm̃ monstratur. Insup quãto gratiosius τ acceptius bonũ. s. voluntas deo offertur in obedientia: tanto ampli⁹ meritũ comprobatur. Non ergo dubiũ est. q isti sancti in martyrio duplex meruerũt premiũ. s. aureolã marty rij τ specialem gl'iam quasi torquẽ pro obediẽtia. I

¶ Circa tertiũ de btitudinis eorum gl'ia sit pro cõclusio ne. q istorum sanctorum fratrum martyrum imitando chr̃m dñm multipliciter probatur fore gl'iosissimũ. τ ptz primo ex humi li obeditione. Sicut enĩ chr̃s dñs humillime obediuit deo patri τ accessit ad crucis martyriũ. sic isti humilli me obediẽtes deo et beato patri Francisco accesserũt ad martyriũ: qd est p maria eis gl'ia. vt dictũ est s. An no q̃ppe dñi. M. ccxxvj. a p̃ma cõuersione bti Frãci sci. anno. xiij. mãdauit deus btõ Franci. mittere aliq̃s Frẽs ad regnũ Marochiorum ad p̃dicandũ et martyriũ consequendũ. De volũtate ergo dñi btũs Franci. misit sex frẽs mire sanctitatis: vicz frẽm Uitalẽ: quẽ p̃fecit ce teris in platũ frẽm Beraldũ: frẽm ottonẽ: frez accursiũ: frẽm Petrũ: τ frẽm Adiutũ. Cum aũt venissent ad re gnum Aragonie: frater Uitalis ĩfirmatus est grauiter: quam infirmitatẽ videns plongari τ sic negociũ impe diri: ipe ibidẽ mansit. Alij ṽo pgressi sunt ad implendã obedientiã. Secũdo ex diuina reuelatione. Sic enĩ chr̃s preuidit τ p̃dixit mortẽ: sic isti. Cum enĩ dicti frẽs q̃nq pfecti peruenissent Colimbriã: regina Portugalie Oracha nomine videns in eis tantũ mundi cõtemptũ τ tantũ feruorẽ ad moriendũ pro chr̃o: eos deuote susci piens: rogauit instanter vt deum orarent q̃tenus vite sue terminũ reuelaret. Qui cuz dicerẽt se indignos ad exposcendũ diuina secreta: tandẽ ob deuotas preces τ lachrymas regine exorantibus fide firma reuelatũ est eis diuino oraculo non solũ quod postulabant: sed insu per illorum martyriũ complendũ: τ eorum corpa illuc a ma rochio deferenda: τ ab ipa regina cum toto populo ho norifice recipiẽda. Ipi ergo hec omia τ extremũ diem regine p̃dixerunt: τ eo modo cuncta postea sunt imple ta. K Tertio ex voluntaria passione gl'iosissimũ p batur martyriũ ipor. quoniã sicut chr̃us dñs volunta rie accessit ad patiendũ: sic τ isti habita reuelatiõe p̃di cta accesserũt: τ cum difficultate peruenerũt ad ciuita tem Saracenorum: que Sibylia dicitur. Et tandem spũ fer uentes vsq ad p̃cipale tẽplũ ipor sine aliquo ducto

Margin notes (right): H Questio — Obia opus meritoriũ — I de martyrio istorum sctõrũ fratrum marty rum: qd fuit gl'iosũ p̃mio. — K

n

re venerunt. quod cum vellent intrare: Saraceni indignati eos clamoribus: impulsibus: et verberibus impetē. nullatenus intrare permiserūt. Hec est enim eorum institutio: vt nullus christianorum: aut alterius secte templū ipsorum ingredi permittatur. Quarto ex fidei professione: et feruenti predicatione. Nam vt christus pro euāgelice fidei predicatiōe passus est: sic isti. Unde tandē accesserūt ad portam palatij et ad regem: legatos se dixerūt a rege regū dño ie su missos. Cumque regi illi de fide catholica multa proposuissent: et de Mahumeto ac eius lege dānabiles falsitates detexissent: iratus rex iussit eos trūcari capitibus: sed ad verba filij sui mitigatus: iussit eos in sūmitate turris recludi. Ipsi vero de turris altitudine christi fidem omnibus curiā egredientibus predicabāt: Mahumetū sectantes deceptos dicebant et perire eternaliter. Tunc rex in fundo eiusdē turris illos inclusit: et postea seniorum consilio misit eos Marochiū cum dño Petro qui erat christianus aliisque catholicis. Dñs autē Petrus infans dictus: sanctos cum magna deuotione in hospitio suo recepit: et necessaria eis ministrauit. Iste dñs Petrus dictus est infans. quia in Hispania filij regū post primogenitū infantes appellantur. Tunc frēs illi vbicūque videbāt Saracenos eis feruētissime predicabant. Cumque frater Beraldus quendā currū in foro ascendens populo predicaret: Miramolinus rex inde transiēs ad videndū regū sepulchra que extra muros sunt: videns frēm predicantē: precepit vt oēs quinque frēs de ciuitate expellerentur: et per christianos ad partes fideliū sine mora remitterentur. Tunc dñs Petrus infans quosdā de suis seruis cōductores dedit. sicque coacti sunt exire rc. L Quinto ex desiderio et iterata oblatione. Nam sicut christus dñs obtulit se non semel aduersarijs: sic et isti. quia cū reducerentur dimissis in via cōductoribus: iterato sunt reuersi Marochiū: et ceperūt predicare in foro. vnde rex eos in carcerē inclusit: vbi sine cibo viginti diebus fuerūt sola diuina cōsolatione refecti. postmodū accidit imoderatus calor: et maxima intēperies aeris superuenit: quod extimātes propter sanctorum carcerē euenisse: rex de cōsilio eos liberauit e carcere: christianis precipiens quod ad partes christianorum eos sine mora remitterent. Mirabantur autē oēs quod. xx. diebus sine cibo et potu incolumes mansissent. Cum ergo ducerentur ad partes fideliū fratres: illis in via dimissis: marochium redeunt. Tunc habito inter christianos cōsilio: dñs Petrus infans illos in suo hospitio tenuit sub custodia ne in publicū perirent. Post hoc idem dominus petrus missus est a rege cum exercitu cōtra quosdā rebelles Saracenos: et duxit secum sctōs fratres. Accidit autē quod per tres dietas non potuerūt pro se et equis aquam ad bibendū alicubi inuenire. desperantes ergo de vita: frater Beraldus orōne preuia accepto breui paxillo terram fodit: et statim fons erupit. de quo ad plenum hoies et iumenta totius exercitus bibentes et vtres impletes. statim hoc facto: fons exiccatus est: vt clarescat. quia non nisi diuino miraculo inuenta est ibi aqua. Oēs ergo perculsi tanto miraculo ceperūt illos reuereri: et pedes eorum osculari. M Sexto gloriosum extitit eorum martyriū ex crudeli occisione. Sicut enim christus dñs crudelissime est occisus: sic et isti. licet alio genere pene. Tandē enim reuerso exercitu illo marochiū: isti fratres clam domū exeūtes presentauerūt se regi Miramolino: audacter predicantes christum. Ille ira plenus precepit cuidam principi Saraceno: vt illos capite truncaret. Missis ille apparitoribus iussit eos adduci: alapis et ictibus percussos. Tunc christiani timore mortis ad propria hospitia confugerūt. Quos adductos et in fidei cōfessione firmos videns: precepit varijs tormētis torqueri. Tunc fortiter sunt flagellati: et tandē ligatis pedibus per terrā huc et illuc tracti adeo sunt verberati. quod fere viscera apparebāt: et super ipsorum vulnera bulliens oleū et acetū fundētes super stramenta testarum volutabant. sicque per totā noctem a triginta Saracenis crudeliter sunt flagellati. Eadem nocte viderūt custodes quod lux magna de celo descendit et sctōs frēs recipiens ad celos cū innumerabili multitudine sublimabat. qua visione stupefacti ad carcerem accedunt: et eos deuote orantes inueniūt. Rex vero Marochiorum auditis istis furore accensus vt sibi ducerentur precepit: qui expoliati: ligati: et fustibus cōtinue acti ad regem ducuntur. Rex autē ait eis. Cōuertimini ad fidem nostram: et dabo vobis pecuniā magnam: et eritis honorati in regno meo. quibusdā etiā mulieribus introductis dixit. Has mulieres dabo vobis in vxores. Rñderūt sancti. Oīa propter christum cōtemnimus: et mori pro fide parati sumus. Tūc rex arrepto gladio sctis sepatis ab inuicem vni post aliud caput per mediū frontis fregit: et tres gladios simul cōiunctos cōstringens propria manu ferali crudelitate eos decollauit: et sic gliosum cōpleuerunt martyriū. N Septimo ex miraculorum multorum illustratione. e quibus aliqua breuiter narremus. Cum enim corpora eorum vellent Saraceni cōburere: ignis extinguebatur per miraculū. Item ex christianis qui erant ingnati fornicatione tangere reliquias: nisi prius cōfiterentur nō poterant: sed aut ab eis leuabantur in aera: aut illi viribus totis mox destituebantur. Tandē dñs Petrus infans inuocans eosdem: meruit vt sibi licentia a rege daretur redeundi ad Hispaniā: et tunc illas reliquias asportauit: et in via plurimis a periculis per eas est liberatus. In mari etiam nocte tenebrosa timētes pericula et istos sctōs exorantes: mox claram lucem a deo habuerūt. et sic salui in Hispaniā deuenerūt. Fama autē audita dña Oracha regina cum vniuerso populo: occurrit reliquijs et solēni honore in monasterio sancte crucis de Colimbria collocauit: et vt sancti predixerant ad dñm regina migrauit. Eadem hora noctis quidam canonicus Petrus sacrista: cōfessor regine orans in ecclia illa: vidit innūerabiles fratres minores chorum intrātes. Inter quos erat vnus precedens solēnissimus: et post alij quinque qui indicibili melodia matutinū canebant. Attonitus ille quesiuit ab vno eorum: vnde intrassent cum fores et porte essent clause? Qui respondit. Nos sumus frēs minores qui in celo iā regnamus cum christo. Ille precedens est btūs Franciscus: alij quinque sunt frēs isti martyres. Et scito quod hac hora regina Oracha migrauit que ordinē nostrū multū dilexit. ideo nos misit christus iesus ad deferēdā aīam eius in celū. et sic disparuerūt. Et ecce nūcius aduenit. dicēs reginam migrasse. Hec sufficiant. Rogemus ergo christum: vt istorum meritis det nobis grām et gliam Amen.

Septimo miraculorum illustratiōe illorum fratrum.

¶ In cena dñi Sermo primus. de dulcedine amoris christi exhibita nobis in vltima cena.

Sciēs Jesus quia venit hora eius: vt transeat ex hoc mūdo ad patrē: cū dilexisset suos qui erant in mundo in finem dilexit eos. Joā. xiij. et ad laudē et gliam hodierne solēnitatis. A In quibus verbis sacratissimis ostenditur mirabilis et perdulcis dilectio charitatis christi iesu erga nos hodie exhibita in ipsa cena vltia: quasi per singula clausularum verba. quia nimirū charitas amorosi iesu erga nos redolet: cum dicit euāgelista. Ante diē pasche. hoc est xiiij. luna: in cuius vespe imolabatur agnus paschalis. Et tūc incipiebat solēnitas ipsa paschalis. que secundum legē celebrabatur. xv. luna. et icipiebat i vespa precedētis diei. hec autem tunc erat dies Jouis. Tunc ergo sciens nō ignorās: nec inuolūtarius venit ad passionē ihesus iesus: quia venit (ait) hora eius. s. a deo patre determinata: vt transeat ex hoc mūdo ad prēm. et hoc per mortem et subsequentē resurrectionē gliosam: non per loci mutationem secundum deitatē: sed sicut a patre exierat pro nostro amore carnē assumēdo in vtero virgineo. ita ad prēm rediret faciēdo nrām (in se) naturā cōsortē paterne glie per imortalitatē in sua resurrectiōe: quod maxime est charitatis. Item subditur. Cum dilexisset suos qui erant in mundo. s. dilectione gratuita. Hinc. i. Joā. iiij. In hoc apparuit charitas dei in nobis: quoniam filiū suum vnigenitum misit deus in mundū: vt viuamus per eum: non quasi nos dilexerimus deū: sed quoniam ipse prior dilexit nos. rc. Denique addit. In finem dilexit eos. i. vsque ad mortē perfecte aīam suā pro eis ponēdo. Hec Lyra. O itaque mira et stupēda christi Jesu charitas. O perdulcis amor filij dei erga nrās aīas. O ineffabilis pietas qua dilexit nos

⁊ lauit a pctis nostris in sanguie suo. Apoca.j. Hoc cla
mitant pmissa vba thematis di. Sciens iesus ⁊c. Quia
nempe amorosissimus dñs noster Jesus sue charitatis
dulcedinē ondit in cena vltima: tribus potissime actib⁹
ppter quos hec cena reddit multū celebr ⁊ amabilis
fidelib⁹. Idcirco ſm hos actus tria mysteria notabim⁹

¶ Primū de charitatiuo actu mire humilitat in pe
dum ablutione

¶ Secundū de charitatiuo actu diuine bonitatis in
sui sacramēti donatione

¶ Tertiū de charitatiuo actu largiflue pietatis in
documenti testatione. B

B — Mira dei erga nos charitas in ablutionis pedum hūilitate cōmendat.

¶ Circa primū mysteriū hanc libeat accipe conclusio
nem. q mira dei nostri charitas erga nos commendat:
cū iesus vsq ad pedes nros abluēdos ex amore hūilia
ri dignat. Declarat. q hec talis ⁊ tanta charitas dei
atq hūilitas supeminet oēm intellectū: non solū huma
num: sed ⁊ angelicū. Primo rōne agentis. Scdo rōne
patientis. Tertio rōne cause formalis. Quarto ratiōe
cause finalis.

Primo.

Primo inquā rōne agentis. q si cōside
ras o hō qs est iste qui p tuo amore sic se hūiliat: vt pe
des discipulo abluat: ⁊ ſuitiū humillimū ſuis ⁊ pau
perrimis exhibeat: qs iste est: vtiq deus oim rex regū
⁊ dñs dñantiū. Apocal. xix. Qui p nobis seruū se fecit
pauperrimo: ⁊ abiectissimus esse voluit oim. Et ipse
met ait Joā. xiij. Uos vocatis me magister ⁊ dñe: et bñ
dicitis: sum etem. Si ergo ego magr vester et dñs laui
pedes vros: ⁊ vos debetis alter alteri⁹ lauare pedes.

Secūdo.

Scdo ex rōne patiētis. i. ipo aplo in qbus fiebat
ista ablutio d erant pauperrimi hoies piscatores: indo
cti ⁊ illiterati ac mūdo abiecti. Tales si aliqs rex terre
nus adeo diligeret: vt pedes ablueret mirū valde fo
ret: quāto magis cū id hodie fecit rex celi ⁊ terre mira
bilissimū est: sed ⁊ supmirabilissimū est. q pedes pdito
ris sui ablueret. Chryſ. Quē tumorē supbie nō destru
at: q qui sedet sup cherubin pedes lauit pditoris. Tu

Tertio

vo homo lutū ⁊ puluis ac cinis teipm extollis. Ter
tio ex rōne cause formalis: vel modi. Nam dicit Chry.
q non solū pedes simplr lauit: sed ⁊ vestimēta deposu
it: ⁊ linteo se pcinxit. peluim aq per se ipleuit: et nō alij
impleri iussit: genibus flexis lauit: extersit: ⁊ osculatus
est. ſm Bona. in ser. Unde Augu. Didicimus hūilitatē
ab excelso: faciam⁹ inuicē hūiles qd fecit excelsus de⁹.
Nec dedignet facere chrianus qd fecit chrs. Ecce non
dedigtus est. s. flexis genibus illi pedes lauare ⁊ oscu
lare: cui⁹ manus puidebat in scelere. Hec ille.

Quarto

Quar
to ex rōne cause finalis vel intētionis. C Hic nem

C — Cur chrus voluit ante passionē suā discipulo pedes lauare.

pe qstio occurrit ptractāda. Cur chrs dñs ante passio
nem suā voluit tam humiliter pedes discipulo laua
re: Et ratio qstionis. q nunq legit antea id vel tale di
scipulis fecisse. Mirū est ergo q cum pperaret ad mor
tem hec fecit. Respōdet breuit ſm theol. huius rei tra
ctatores. q hoc voluit pcipue triplici rōne

¶ Primo in exemplū.

¶ Secūdo ppter documentū

¶ Tertio ppter sacramentū.

Primo exemplo hūilitat

¶ Primo inq in exemplū. s. nre humilitatis: ideoq ait.
Exēplū dedi vobis: vt queadmodū ego feci vobis ⁊c.
Et vt hoc artius memorie infigeret: in fine tradidit itu
rus ad mortē: quā ⁊ monstrauerat ⁊ nascens ⁊ viuens.
Chry. Que maiora sūt vltimo adiecit. Petrus Rauē.
Chrus non dicto: sed facto se subijcit pedib⁹ seruulo.
Homo parce tibi. s. a supbia. quia vt tibi pceres: tuos
lauit: tuos tenuit: tuos deus amplexat⁹ est pedes. Hec
ille. Et hoc idem tali rōne ostendit. quia vt Bern. ⁊ ēt
Damasce. docent: talis ⁊ tāta debuit esse hūilitas chri:
quāta fuit supbia homis pmi: vt repatio fieret p simia.
Sed quia hō se erexerat vsq ad sūmaz dei sapiam. iux
ta illud diaboli tentamentū dicētis. Eritis sicut dij sci
entes bonū et malū. Geñ. iij. qd hō appetiuit. g debuit
chrs se hūiliare vsq ad infimū homis. i. vsq ad pedes:
veluti hūilis discipls sapie hūiliare se solet ad pedes
alterius: cū tñ chrs esset magister ⁊ dñs oim. Uñ Augu
stinus de agone chriano dt. Que superbia sanari pōt si
humilitate filij dei non sanat. Ac si di. Illa supbia q p
hanc non sanat: dicēda est non hoim: sed demonū. pat
ergo ppositū.

Mutue charitatis.

Scdo in documentū. s. mutue charita
tis: qd in hora eundi ad mortē docuit hoc exēplo: ⁊ etiā
vbo dicēs. Mandatū nouū do vobis: vt diligatis inui
cem. Dicit em phs. x. Eth. q in moralib⁹ magis mouēt
facta q vba. Uoluit em chrs dñs facto ostēdere qd do
cuit. D

D

Aduertēdū aūt q chrs dñs ex imensa cha
ritate edocuit hodie plurima lauacra fore anima no
stra. de qbus de cōse. dist. iiij. baptismi vicem. ⁊ c. Ca
techuminū. Et clarius Innoceñ. papa. iij. tractās illud
vbum. Qui lotus est non indiget ⁊c.

Triplex lauacrum.

Triplex inqt est
lauacrū. s. aque: sanguinis: ⁊ lachryma. Et qdlibet ho
rum dicit esse duplex. Nam aque lauacrū duplex est. s.
aque materialis: ⁊ aque spūalis. Lauacrū sanguis du
plex. s. effusi in cruce: ⁊ oblati in sacramēto eucharistie
Lachryma etiā est duplex. s. ex oclis ad lamentū pec
cato: ⁊ ex plantis ad sacramentū. Magna ita charita
te ⁊ alto mysterio voluit dei filius hodie docere nos i
aqua materiali lauādo pedes discipulo: vt discamus
in aqua spūali lauare aias nestras. Que aqua spūalis
est elemosyna ⁊ misericordie opa. iuxta illud Eccli. iij.
Ignē ardentē extinguit aqua: ⁊ elemosyna resistit pec
catis. Unde elemosyna dicit ab heli qd est deus. ⁊ mo
ys aqua: quasi dei aqua diluens pctā. Cum itaq mise
ricordie opa in pximos paupes impendim⁹ (qd hodie
faciendū est exēplo chri) tunc pedes chri Jesu in pxi
mis lauamus. Augu. Inuicē nobis delicta donemus: ⁊
pro nris inuicē delictis oremus: ⁊ iterū paupes refoue
amus: atq ita quodāmodo pedes nros lauam⁹. Item
chrs deus magnus hodie ex charitate exhibuit nobis
lauacrū sanguis: cum passionē suā hodie a sudore san
guinis inchoauit: ⁊ corpus atq sanguinē in eucharistia
cōsecrauit. Sed et lauacrū lachryma ostēdit: cum su
per Jude pctō in hac cena fleuit. vt vult Augu. sup il
lud Joā. xiij. Turbatus spiritu ptestatus est di. Amē
dico vobis: quia vnus vestrū me traditur⁹ est. Petrum
etiā penitēdo flentē hac nocte respexit. Et guttas san
guinis tanq lachrymas pciosi balsami sudauit. Unde
Berñ. Uide o homo quantū chrus te amauerit: q nō so
lum oculis: sed quasi oibus mēbris sanguieo sudore la
chrymasse videt: vt totū corpus ecclie purgaret. Hinc
ecclia hodie pctōres reconciliat: ⁊ chrisma ex balsamo
conficit pro sacramēto. O ergo charissimi amem⁹ ⁊ lau
demus chrm ac grās agam⁹ pro charitate sua.

Tertio ppt sacrm hñdo puritatis baptismalis.

Ter
tio ppter sacramentū: s. habēde puritatis. s. per baptis
mum ⁊ pniam. Ideo em pus pedes discipulo lauit et
postea eucharistiā eis dedit vt significet q spūalis mū
dicia magna requirit ad debitā pceptionē sacramenti
eucharistie quā tunc instituit. ⁊ ideo ante pedes lauit
ſm Ly. Uñ Dioñ. lib. de ecclia. hierar. Ad sanctissimū
inqt euntes sacrificiū mūdare cōuenit: etiā ab vltimis
aie phantasijs: ⁊ ad ipm accedere per silitudinē. ſm q
est possibile. Hec ille. E

E — Questio.

Sed qri pōt. Quomō er
go apli digne tunc eucharistiā perceperūt sedendo in
mensa: nec vident fuisse pparati per baptismi ⁊ penitē
tie sacramēta. Ratio. nam nusq legit eos fuisse bapti
zatos nec cōfessos ⁊c. Ut autē volūt cōiter doc. pcipue
Bonaueñ. sup. iiij. dist. xiij. ⁊ Pe. aure. Quibus etiaz.
c. De homine. de cele. missa. Glo. cōcordat: q. s. ad di
gne pcipiendū eucharistiā requirit non solum vt prius
sit baptizatus homo: nec solū contritus: sed ⁊ cōfessus:
⁊ in reuerētia deuota: als indigne accipit: ⁊ mortaliter
peccat. Item qd de btā virgine: quali pparatione com
municauit que nec baptizata: nec contrita vel confessa
videt. Legit aūt Act. j. ⁊. ij. q erant pseuerantes cum
matre iesu in orone ⁊ factione panis. Glo. i. cōione eu
charistie. quia qtidie cōmunicabāt ſm Ly.

Btā vgo maria cū apostolis coicauit.

Ad hec re
spondet breuiter per plura pūcta annotāda. Primū
est. q apli et omes discipuli fuerūt antea baptizati. qd
pat ex vbis chri tunc dicētis. Qui lotus est nō in. ⁊c.
Ex quo vbo glo. dicit. q apli chri omes erāt baptizati
a chro: ⁊ per aplos discipuli. Et hoc tenet Augu. ex eo
dem vbo chri. de cōse. dist. iiij. Qñ ab Hierosolymis. ⁊
ca. se. Et Nico. de Lyr. sup Joā. iij. pbat multipliciter.
Notanter em dicit chrs. Qui lotus. s. in baptismo. sicut

erat petrus ⁊ discipuli: non indiget nisi vt pedes lauet .i. affectũ mentis purget a pctis per pniam. vt eñ corpus pedibus: sic anima mouet affectibus. dicente Augustino. Quo dicto claret. ꝙ baptismus non debet iterari. de conse. dist. iiij. Rebaptizare. ⁊ de apostatis. ca. ij. Scd̃m punctũ ꝙ om̃es apostoli in cena p̃ter Judã solum digne coicauerũt. quia mũdi fuerũt a peccatis. Juxta illud ibidẽ. s. Joã. xiij. in cena dictũ saluatoris. Et vos mũdi estis: sed non om̃es. sequit. Sciebat eñ quisnã esset qui eũ tra. ⁊c. Jdeo dixit. Non estis mundi om̃es. Et ꝓpterea non erat eis necessariũ tunc cõfessionem p̃mittere. quia doctores dicentes. ꝙ quãtũcunqꝫ quis doleat de peccatꝫ: requirit ꝯfessio ad eucharistie ꝑceptionẽ. intelligũt hoc de peccatis mortalibꝰ. Et ratio ẜm Scot. concor. Pe. de Tharan. quia peccãdo homo offendit non solũ deum: sed ⁊ eccl̃iam. Quis ergo in cõtritione recõciliatꝰ sit deo per cõtritionẽ verã: hoc non sufficit cum vult eccl̃ie sacramentũ accipe: sed requiritur etiam vt reconciliet eccl̃ie per absolutionẽ in confessione post pctm̃ mortale. Secꝰ aũt est de veniali peccato. quia illud nõ tenet homo necessario cõfiteri: cum nec ꝯtrariet gratie dei: sed simul cũ ea stat. ergo potest accedere saltẽ generali ꝯtritione.

Tertiũ: oẽs apl̃os deuote p̃ter iudã suscepisse corpus chr̃i.

Tertiũ punctũ ꝙ credendũ est apl̃os p̃ter Judam sũma deuotiõe sacramentũ accepisse: al̃s non dixisset chr̃us eos mũdos ⁊c. Nec obstat ꝙ non erant ieiuni: quia voluit chr̃s post immolationẽ agni paschalis ⁊ eius esum dare eucharistiam: vt figura p̃cederet: ⁊ v̾itas imediate sequeret. Ecclesia tamẽ postea ob reuerentiã statuit a ieiunis sumẽdum. vij. q. j. Nihil. ⁊ de celebra. missaꝝ. ca. ex pte. Itẽ ꝙ non genu flexo: sed ad mẽsam sedeñ. acceperũt: non obstat. quia sic voluit eis porrigere chr̃s: cuꝫ tunc ordinauit eos in sacerdotes ⁊ ep̃os tanq̃ altari p̃sidentes. Acceperũt aũt integra fide: plena cordis deuotiõe: humili recognitione: ⁊ forti pectoris tonsione: ⁊ capitis inclinatione: atqꝫ oculoꝝ pia collachrymatione per om̃ia vt decebat accipe. ⁊ de manu sũmi dei tale ⁊ tantũ sacramentũ quo vere credebãt cõtineri christum. F

F
btissima virgo maria sacramentũ p̃paratissima.

Quartũ punctũ. ꝙ btissima v̾go maria fuit semꝑ deuotione sũma ad sacramẽtũ p̃paratissima ⁊ dignissima. Nam hec q̃uis non sint scripta: non mirũ: qm̃ fidelibus per rõnẽ sunt p̃supposita. Hoc aũt Magnus Alber. li. iiij. sup Missus est. c. lxxxj. ꝓbat multipl̃r per singl̃a sacramẽta. hic tm̃modo aliq̃ inseri breuiter sufficiat. Qr nimirũ btã v̾go fuit baptizata nõ ꝓpter indigentiã: qm̃ nunq̃ pctm̃ habuit: sed om̃i gr̃a plena fuit: dicente angelo Luc. j. voluit tamẽ baptizari: vt p̃cepto obediret. Jo. iij. Nisi quis rena. fue. ⁊c. Et vt characterẽ acciperet per quẽ tanq̃ fidelis ab infidelibus distingueret: ⁊ ad sacramẽta ꝑcipienda deputaret. Item qr actus penitentie vere: qui est nolle peccare in ꝑpetuũ in ip̃a sũme fuit. Deniqꝫ quia licet ip̃a nunq̃ pctoꝝ ꝯfessionẽ fecit: cum nunq̃ peccauerit etiã venialiter: tamẽ cũ precipue ad coionẽ accederet ꝓpter p̃cepti dei obediẽtiã: ⁊ exemplũ humilitatis ꝯfitebat de suoꝝ meritoꝝ insufficientia. qr. s. de cõdigno non meruit tantã ⁊ talem gr̃am vt esset mater dei: sed ex mera liberalitate dei h̾ piissimus deus effecit. verũtamẽ de cõgruo meruit h̾ pre alijs. vt volunt doc. p̃cipue Bona. sup. iij. dist. iiij. Et sic patꝫ ꝙ ip̃a sup oẽs deuotissime ⁊ hũillime parata semper accessit. Hec idcirco inuexi: vt tam sanctissimis exẽplis tu o pctõr discas te sũmo studio p̃pare ad coionẽ. O chr̃iana aĩa dilige chr̃m q̃ te sic dilexit. G

G
De amabili bonitate dei exhibita ĩ eucharistia rõibus ĩfra scriptis.

Circa scd̃m p̃ncipale de amabili bonitate dei exhibita nobis in eucharistia accipiamꝰ cõcl̃onem ex dictis Anshel. sup ps̃. ij. Et Berñ. sup Cãti. ẜmo. j. sic. Ut panem angeloꝝ manducaret hõ: rex angeloꝝ factꝰ est hõ pro quo imense bonitatis bñficio sũma debet gratiarũ actio. Hanc ꝯclusionem causa breuitatꝫ sufficiat declarari ex sermone decreti de corꝑe chr̃i. Ubi ad id quattuor potissime rõnes tangunt.

Prima ratio

Prima ratio. quia tali bñficio deus bonus hoiem sũme dignificauit. Unde ibi dicit sic. Jmmẽsa largitatis diuine bñficia exhibita populo chr̃iano inextimabilẽ ei conferunt dignitatẽ. neqꝫ eñ est aut fuit aliquãdo tam grandis natio que habeat deos appropinquãtes sibi: sicut adest nobis deus noster. Hec ibi. Nam reuera in hac dignitate incarnationis vel humanatiõis diuine ⁊ sacramẽtalis manducationis precellit homo angelos.

Scd̃a ratio.

Scd̃a ratio. quia in h̾ sacramẽto deus bonus se ⁊ totũ qd̃ pro nobis assumpserat: nobis ꝯtulit. Hinc in eodem ẜmone subdit. Unigenitus siq̃dem dei filius sue deitatis volens nos esse ꝑticipes nr̃am naturã assumpsit: vt homines deos faceret factus homo. ⁊ hoc insuꝑ qd̃ de nostro assumpsit totum nobis contulit ad salutem.

Tertia ratio

Tertia ratio. quia hoc sacramentũ deus bonus pro nostre salutis pignore future gl̃ie instituit. Unde subdit. Corpus nãqꝫ suũ pro nr̃a reconciliatione in ara crucis obtulit hostiam patri: sanguinẽ suum fudit in p̃cium simul ⁊ lauacrũ: vt a peccatꝫ mundaremur. Et in eodẽ officio eccl̃ia canit. O sacrum conuiuiũ in quo chr̃s sumit recolit memoria passionis eius: mens implet gr̃a: ⁊ future gl̃ie nobis pignus dat. Nimirũ inde pignorat quo bti fruunt.

Quarta rõ.

Quarta rõ. qr in hoc sacramẽto d̾us bonus sup amabili familieritate cibationis sue memoriã p̃stitit. Jdeo in p̃dicto sermone subdit. ⁊ vt tanti beneficij iugis ĩ nobis maneat memoria: corpus suũ in cibũ: ⁊ sanguinẽ suũ in potum sub specie panis ⁊ vini fidelibus sumendũ dereliquit. O p̃ciosum. o admirandũ conuiuiũ salutiferũ: ⁊ om̃i suauitate repletũ. Hec ibi. Unde o homo teneris gr̃as imensas agere pro tãtis ⁊ talibus bñficijs. vt patuit in cõcl̃one. H

H
Questio. an hõ deuotius gr̃as aget p bñficio exhibito in sacramẽto eucharistie q̃ p incarnatiõe vl chr̃i passiõe.

Querit. Utrũ fidelis homo debeat magis gaudere ⁊ deuotius gr̃as agere pro beneficio p̃stito in incarnatione vel chr̃i passione: an pro bñficio exhibito in sacramẽto eucharistie. Primo q̃dem arguit. ꝙ pro incarnatione magis teneat homo. quia dicẽte Augu. xiij. de trini. In rebus per tp̃us ortis illa est sũma gratia qua deus factus est homo. Sic nempe deus dilexit mundũ vt vnigenitũ suũ daret. Joã. iij. Sed quãto crescũt dona: tanto etiã rõnes crescunt donoꝝ. ẜm Greg. ergo ⁊c.

Secũdo argui põt. ꝙ pro passione magis teneamur. quia ibi maiorẽ charitatẽ exhibuit. Joã. xv. Maiorem charitatẽ nemo habet: q̃ vt aiam su. ⁊c. Dicit etiã Gre. in p̃fatione pasche. ꝙ nihil nobis nasci ꝓfuit: nisi redimi ꝓfuisset. ergo ⁊c. Tertio argui potest. ꝙ magis tenemur pro eucharistia. quia in hac deus plura nobis contulit: imo oim̃ alioꝝ memoriã. s. incarnatiõis: passionis: ⁊ mortꝫ: ⁊ modo mirabilissimo ⁊ familiarissimo. s. ad gustandũ se totũ: vicꝫ carnẽ: sanguinẽ: aiam: ⁊ deitatẽ: sed pro pluribus bñficijs magis tenemur. Unde Berñ. super Cant. ẜmo. j. Ad singula bñficia debet inq̃t benedici deus in donis suis: alioq̃n ingratus reputabit homo Hec ille. ergo ⁊c. Ad hec respõdet ẜm ꝙ colligit ex varijs doct. ꝙ ẜm Alber. lib. sup Missus est. c. ccj. Talia chr̃i beneficia si cõparent ad inuicẽ prout primũ includitur in sequẽtibus nulla est q̃stio. quia sicut duo ⁊ tria plura sunt manifeste q̃ vnũ. sic vlteriora beneficia plura ⁊ magna regratiãda cum p̃oribus. Si aũt cõparent per sepationẽ vt vnum intelligat sine altero: sic causaliter beneficiũ incarnatiõis potissimũ est: ad qd̃ seq̃bant alia ex p̃ordinatione diuina. Deniqꝫ ẜm Bona. sup. iij. dist. ix. in q. circa l̃ram. Ex quo gr̃aꝝ actio non respicit tantũmodo dantis excellentiã: sed etiã muneris sublimitatẽ ⁊ numerũ. ideo ⁊ si intensiue equaliter pro p̃dictis teneat homo gr̃as agere ⁊ gaudere pro ineffabili charitate dei erga nos in singulis illis. Tamẽ ex q̃ ẜm Rich. de somno mystico varia sunt officia deuotionis q̃ vario modo sibi vendicãt bñficia dei. Jdcirco saltẽ extensiue vario modo ad ista tenemur: vt vicꝫ pro incarnatione in qua maxima gr̃a causaliter est exhibita doñ laudemus ⁊ bñdicamus gr̃as agendo. Pro passione autem magis afficiamur amore ⁊ compassione. Juxta qd̃ Berñ. sup Cant. ẜmo. ix. dicit sic. Sup om̃ia reddit te mihi amabilẽ bone Jesu calix passionis quẽ bibisti opꝰ redẽptionis nr̃e: hoc inquã nr̃am deuotionẽ ⁊ blandiꝰ allicit: ⁊ iustius exigit: ⁊ artius stringit: ⁊ vehementiꝰ afficit. hec ille. Deniqꝫ eucharistiã tenemur ꝓpter chr̃i realem p̃sentiã ad deuotiorẽ p̃parationẽ in cõmunione digna: reuerentiãqꝫ ⁊ adorationẽ p̃cipuam sup om̃s deuotiones circa quasqꝫ crucifixi vel nati chr̃i atqꝫ faciei

Veronice imagines ꝛ reliq̃as. In istis em̃ chr̄us tantũ
módo vt in signo est: sed in eucharistia realiter contine
tur. O ergo dei nostri mira bonitas. O mira charitas
I qua se nobis sic dedit. I

De pietatis chr̄i testõ.

¶ Circa tertiũ de pietatis chr̄i testamẽto pro ꝯclusio
ne accipiamus ex verbis Innocẽtij in sermo. Et Amb.
ꝙ vicꝫ in vltima cena chr̄s dñs tanq̃ hõ morti sue ꝑri
mus testamentũ pietatis cõdidit hoĩbus. Et ostendit
per varios status. Primo q̃dem eccl̃ie pastoribus testa
mentũ vigilantie ꝛ sollicitudinis in pascendo subditos
exẽplo et ṽbo: sicut ip̃e fecit in cena discipl̃is. Unde. j.
Petri vlti. Seniores pascite qui in vobis est gregẽ dei
ꝛc. Scd̃o regibus: dñis: ꝛ ꝑncipibus hũilitatis ꝛ pieta
tis. Nam ip̃e rex regũ chr̄s pedes lauit rusticoꝝ disci
puloꝝ. Eccl̃i. iij. Quãto maior es humilia te in om̃ibus
ꝛ coram deo inuenies gr̄am. Bern̄. Humilitas est ho
nor honoris. Tertio militaribus testamentũ iusticie et
eq̃tatis: quia hodie chr̄us volens manducare pascha:
non per potentiã occupauit domũ vel victualia: sed hu
militer per discipl̃os req̃siuit: ꝛ ille voluntarie exhibu

Testamẽtuꝫ oib⁹ statib⁹.

it. Unde Luce. iij. militibus dixit Joãnes. Neminẽ cõ
cutiatis: nemini calũniam faciatis: contenti estote stipẽ
dijs. ꝛc. Quarto famulis ꝛ ſuitoribus testamentũ obe
dientie ꝛ subiectionis: cum chr̄us Petrũ recusantẽ pe
des a dño lauari redarguit: ꝛ obedire coegit. Unde. j.
Pet. ij. Serui subditi estote in om̃i timore dñis non tm̃
bonis: sed ꝛ discolis. Quinto diuitibus testamentũ ele
mosyne ꝛ largitatis: sicut ip̃e fecit in eucharistia dãdo.
Unde Lu. xij. ait. Date elemosynã: facite vobis saccu
los qui nõ vete. ꝛc. Sexto paupibus testamentũ patiẽ
tie. Nam patient chr̄s sustinuit Judam tradeñ. Septi
mo cõiugatis ꝛ ṽginibus ac viduis: om̃ibus q̃q; chr̄ico
lis charitatẽ ꝛ pacem dicens. In hoc cognoscent om̃es
q. d. m. e. si. dile. ha. Et iterum. Paceꝫ relinquo vobis.
Octauo deuotis ꝛ regularibus frequẽteꝫ cõmunionẽ
di. Accipite ꝛ mãducate: hoc est corpus meũ. ꝛc. Nono
obstinatis pctõribus testamentũ damnationis cum Ju
da dicẽs. Ue illi. melius em̃ fuerat si nat⁹ nõ fuisset ho
mo. Decimo om̃ibus penitẽtibus ꝛ fidelibus testamen
tum eterne glorificationis dicẽs Lu. xxij. Ego dispono
vobis regnũ vt edatis ꝛ bibatis sup mẽsam meã in re
gno meo. O ergo charissimi fratres in chr̄o agam⁹ gra
tias deo: adoremusq; chr̄um ꝛ humiliter rogem⁹ vt det
nobis gr̄am in p̄senti: ꝛ gl̃iam in futuro.

¶ In Cena dñi. Sermo scd̃s de Cerimonijs. s. diei
istius ꝛ cõmunionis debito ꝛ passionis chr̄i luctu.

Desiderio desideraui hoc pascha manducare
vobiscum anteq̃ patiar. Uerba sunt redẽpto
ris nostri domini Jesu. Luce. xxij. in cena ho
A dierna. A Quibus insinuat suã diuinã ꝛ
miram charitatẽ erga nos. Primo q̃dem in hoc ꝙ de
siderio desiderauit manducare nobiscũ in vltima cena:
. i. cum discipulis. Uidemus nempe. ꝙ q̃n amici sepant
ab inuicẽ: solent ꝑus inuicẽ epulari: ꝛ hoc ꝑ signo ami
cicie. sic chr̄s fecit. Scd̃o charitatẽ suã insinuat: cũ dt.
Hoc pascha mãducare vobiscũ. Agnus em̃ ille pascha
lis figurauit innocentẽ chr̄m ꝑ nobis imolandũ in cru
ce. Unde implendo hanc figuram realiter: ꝛ sacramen
tum huius in cena instituendo in eucharistia multũ de
siderasse saluteꝫ nostram clarescit. Tertio deniq; cha
ritateꝫ insinuat: cum subdit. Anteq̃ patiar. q. d. Hodie
ante diem passionis mee que fiet crastina die: charita
tem meam vobis ostendo: ꝛ desideriũ redemptionis ve
stre: cum ecce hodie carnẽ meaꝫ in cibum: ꝛ sanguinem
in potum pro vestra vita eterna tribuo: ꝛ die crastina ꝑ
vobis in cruce offeram: vt vos a damnatione eripiam.
O ergo charissimi audiamus: ꝑpendamus: ꝛ pensem⁹
charitatẽ christi dicentis hodie. Desiderio desideraui
hoc pascha manducare vobiscũ anteq̃ patiar. Juxta q̃
ṽba tria mysteria notabimus pro hoc sermone.
¶ Primũ de hodierna celebratione.
¶ Secundũ de desiderata cõmunione.
¶ Tertiũ de rememoranda chr̄i passione. Hoc ex
eo. quia hodie dixit chr̄us hec. Desiderio inq̃t deside
raui hoc pascha manducare vobiscũ. Ideo subdit: an
teq̃ patiar. B

B Institutõ celebritatis cene dñi ex causis infra signatis.

¶ Circa primũ de celebritate hodierna: accipiam⁹ ꝑ
cõclusione illud scp̃tum de cõse. dist. iij. ca. Lr̄is. Et est
dictum Fabiani pape: ꝙ scꝫ istius diei: puta cene domi
ni solẽnitas per singulos annos est celebranda. Et hoc
nõ simpliciter: sed varia cerimonia. Declarat. quia san
cta eccl̃ia pluribus cerimonijs hodie nobis cõmendat
ꝛ ꝑponit charitatẽ christi imensam erga nos: vt disca
mus ip̃m reamare. Patet hoc
¶ Primo in penitentiũ publica reconciliatione.
¶ Secundo in chrismatis confectione.
¶ Tertio in misse per vinum celebratione.
¶ Quarto in cene solenni actione

Primo pctõrum publica recõciliatõe

¶ Primo q̃dem in pctõꝝ publica reconciliatiõe: quod
hodie faciendũ statuit eccl̃ia. vt habet dist. l. In capi
te inquit q̃dragesime om̃es penitẽtes qui publicã susci
piunt penitentiã ante fores eccl̃ie se rep̄sentent episco
po. Et infra. In sacra autẽ dñi cena rursus eccl̃ie limi
nibus rep̄sentent. Hec ibi. Ubi queri potest. Cur sic fa
cit eccl̃ia? Respondet ꝙ vt habet ex e. textu. ꝛ lib. mi
trali. de officio. ad significandũ ꝙ sicut primi parentes
nr̄i ꝑpter pctm̃ abiecti sũt de paradiso: ita nos pctõres
pro pctis abijci sumus digni ab eccl̃ia. Et hoc rep̄sen
tatur in capite ieiunij dum excludunt a ianuis eccl̃ie.
per quod etiã significat ꝙ pctõres nisi peniteãt nõ sunt
digni introitu celestis templi aut visione dei. Esa. xxvj
Tollatur impius ne videat gl̃iam dei. Sed hodie cum
chr̄us hac die pedes discipuloꝝ lauerit: ꝛ passionẽ suã
inchoauerit ex sua imensa charitate pro pctõꝝ reconci
liatione deo patri ꝛ liberatione vel emendatioue recõ
ciliant ꝛ soluunt captiui ac ligati pro pctõ per captiui
tatem chr̄i ꝛ ligationẽ hodiernã. Congruit q̃ppe vt ho
die pctõres penitentes relaxent: quo die chr̄s dñs ex
imensa charitate pro pctõribus pn̄iam publicam in pas
sione subire inchoauit: capi in horto ꝛ ligari voluit. Nã
j. Pet. ij. Pctã nostra ip̃e ꝑtulit in corpe suo: cuius liuo
re sanati sumus. Ecce ergo in hoc rep̄sentat charitas
christi. C Secũdo in chrismatis cõfectione. qr ho
die chrisma per episcopos ꝯfici statuit. dicto. c. lr̄is. de
cõse. dist. iij. Sed que huius ratio? Respondet ſm the
olo. huius tractatores ꝙ vna est: quia hodie chr̄s dñs
in monte oliueti orauit. ꝛ sic oleuꝫ facto benedixit. Itẽ
ibidem tunc sudores christi sanguinei tanq̃ gutte balsa
mi stillando exudarunt: qui. s. christus comparat balsa
mo. Eccl̃i. xxiiij. Quasi balsamũ non mixtũ odor meus
Ideo cõuenieter eccl̃ia hodie oleum benedicit: ꝛ chris
ma cõficit ex oleo ꝛ balsamo. Ecce charitas chr̄i in orã
do ꝛ sudãdo pro nobis: ꝛ mysteria sacramẽtalia in oleo
ꝛ balsamo edocendo. Ad id mirum de balsamo narrat
cõmuniter. ꝙ apud Soldanũ regem: vbi scꝫ balsamus
ꝛ non alias crescere reperit: fons esse dicit irrigãs bal
samũ: ꝛ sic cõseruans in suo virore: sine illius autẽ fon
tis irrigatiõe nusq̃ balsamus pullulare potest: sed mar
cescit. Cuius rõnem hanc dicunt. qui chr̄us dñs dum ꝑ
btãm ṽginem ꝛ Joseph portaret in egyptũ in illo fon
te balneatus refert a beata matre: qd̃ multũ confert fi
dei nostre. ꝛ hoc non solum fideles: sed ꝛ Soldani com
muniter de illo fonte dicunt. Alia ratio q̃re hodie oleũ
bñdicit ꝛ chrysma conficit. quia hec sunt materia plu
rimoꝝ sacramentoꝝ fidelibus in ecclesia cõferendorũ
per inunctionẽ. s. baptismi: cõfirmationis: ordinis: ꝛ ex
treme vnctiõis. Et qnia chr̄s dñs hodie ordinauit apo
stolos in sacerdotes et episcopos: ꝛ ꝑtãtem eis cõficiẽ
di eucharistiã ꝛ alia sacramẽta ministrãdi contulit. Id
circo hodie ꝯuenienter vnctio cõficitur pro fideliũ de
bita ꝛ sacramentali vnctione. D Sed queri potest.
Cur fideles chr̄i voluit spũs sctũs vnctiõibus varijs cõ
secrari. Ratio q̄stionis est. quia varia sunt genera san
ctarũ vnctionũ. Unũ est chrisma quo pontificũ ꝛ sacer
dotum fit vnctio. Aliud est oleuꝫ sacrum quo reges in
ungunt. Tertiũ est oleum benedictũ catechuminoꝝ et
neophitoꝝ. a neos grece quod est nouellus. et phitos
quod est fides. quasi nouelloꝝ in fide ꝛ rudiũ. Iteꝫ est
vnctio chrismatis: quo post baptismũ chr̄iani vngunt:

C scd̃o in chrismatꝫ cõfectione.

D Questio. Varia genera sanctaꝝ vnctionũ.

Questio.

in ɔfirmatione quoqꝫ. Deniqꝫ adhuc est oleum infirmorum quo infirmi vnguntur extrema vnctione. Cur ꝙ hec voluit spūssanctus: vtile est rōnes scire. Respōdetur breuiter ꝙ hec voluit ⁊ statuit spiritussanctus in eccl'ia ꝓ significatione in singulis notabili ⁊ obſuanda apud fideles. vt volunt docto. Primo ꝗdem pontifices inunguntur chrismate quod fit ex oleo ⁊ balsamo aduenien te pontificali benedictione. Nam vt dicit Augusti. Sine benedictione illa mixtio olei ⁊ balsami non ɔficeret chrisma. Hoc itaqꝫ chrismate pontifices inunguntur tam in capite. xxiij. dist. Episcopus. ꝙ in manu. ibidem. ca. Preterea in glo. ad significandū ꝙ sicut caput est supra oīa membra: motū eis ⁊ sensum influens. sic pontifex caput est ⁊ supior subditis. quibus ⁊ debēt influere sensum sapientie ꝟbum dei ꝑdicando: ⁊ motum bone operationis ⁊ sanctitatis exemplū ꝑbendo. Ideo Hieroñ. viij. q. j. Qualis. ꝟt ꝙ episcopi magnopere debent ꝓuidere vt cunctuꝫ populū cui ꝑsident ɔuersatione ⁊ ſmone preeant. Item in manu episcopi vnguntur propter potestatē cōsecrandi sacerdotes: ⁊ vt quecunqꝫ bñdixerit: benedicta sint in nomine domini. sicut habemus in forma cōsecrandi: ⁊ ꝓpter opera pietatis exercenda. qñ beato dicente Grego. dist. lxxxvi. ca. Fratrem. Episcopo non sufficit lectio ⁊ oratio: nisi habeat largam manū necessitatē patiētibus succurrere. quia si hoc non habꝫ vacuū nomen episcopi tenet. Hec ibi. Et sic ptꝫ de episcopis. Secūdo sacerdotes inūguntur in manu oleo tñ non chrismate. dist. xxiij. c. Preterea cum glo. Hoc propter officiū potestatis significandū. ꝙ cōsecrare habēt corpus christi ⁊ sanguinē: ac sacramēta ministrare populo: ⁊ etiam ꝓpter exercenda pietatis opera. vt patꝫ dist. xci. Presbyter. Et de cele. missaꝝ. ca. j. ꝙ debet sacerdos horas canonicas: hospitalitatē ⁊ īfirmoꝝ visitationem sollicite exercere. Ad hec Hiero. viij. q. ca. j. licet. dicit ꝙ pōtifex ⁊ sacerdos semp in corde suo debēt recogitare quid vnctio ⁊ indumenta sua repſentent aduertere. Tertio reges inunguntur oleo non chrismate: ⁊ in brachio siue humero: vel armo non in capite. prout notatur in glo. ꝑdicti ca. Preterea. Et hoc significat in eo ꝙ non vngitur in capite nec chrismate. quia inferior est ꝙ ordo sacerdotalis. sicut corpus inferius est spiritu vel anima. dist. xcvj. Duo. In eo autē ꝙ vngitur in brachio ⁊ humero. significatur ꝙ regale dominiū ordinatur ad maloꝝ extirpationē: ⁊ bonorū ac iusticie defensationem. Iuxta illud Romañ. xiij. Principes non sunt timori boni operis: sed mali. Si ergo malū feceris time. nō eñ sine causa gladiū portat. dei eñ minister est vindex in iram ei qui facit malū. Item in eo ꝙ rex ⁊ regina vnguntur oleo. significatur nitor cōscientie: ⁊ leuitas vel pietas clemētie. Prouer. xx. c. Misericordia et ꝟitas custodiūt regē: ⁊ roborabitur clemētia thron⁹ eius. E Quarto deniqꝫ oēs chr̄iani fideles inunguntur plurib⁹ vicibus. s. in baptismo oleo benedicto bis: vicꝫ in pectore: ⁊ inter scapulas. ⁊ hoc ſcat firmā fidē in corde. Cor eñ est in pectore. ergo ibi vngitur. Et qñ fides sine operibus mortua esset Iac. ij. ideo vnguntur inter scapulas eodē oleo: vt muniatur ad bonoꝝ operuꝫ iugum portandū per dei grām. Hec habentur de cōse. dist. iiij. Deinde. Et di. j. Ecclesiasticaꝝ. cum glo. Tertio fit vnctio in baptismo in ꝟtice. ⁊ hec fit chrismate. vt dicitur ibideꝫ de cōse. dist. iiij. postꝙ descendit. vbi datur hec ratio: vt inqt chr̄i regni ꝑticeps fiat: ⁊ a christo chr̄ianus possit vocari. Hec ibi. Preter hec chr̄iani vnguntur in cōfirmatione in frōte chrismate ab epo. vt dist. xcv. Presbyteros. Et hoc ad robur fidei ⁊ gratie ad cōfessionem apertā. quoniam corde creditur ad iusticiam: ore aūt confessio fit ad salutem. Romañ. x. Insup inunguntur oleo infirmorū in infirmitate: vel in extremis mortis: ad ſcandū finalem perseuerantiā: ⁊ pcti per sensus cōtracti remissionem. Nā qui pseuerauerit vsqꝫ in finē hic saluus erit. Mat. xxiiij. O itaqꝫ chr̄iane recognosce tuam vnctionē: ⁊ tene vocationē. Ecce ꝙ large ⁊ multiplicit Chr̄us suam grām tibi dat per singulas vnctiōes. F Tertio hodie in missa. s. ab vno celebranda ostendit eccl'ia ⁊ commendat christi Iesu charitatem. Nam hodie solitū est, ab vno tñ celebrari missa: ⁊ de illius manu vnius oēs cōmunionē sumunt: quod obseruatur in cōuentibus religiosoꝝ atqꝫ in ecclesiis collegiatꝭ. Quare hoc? Ratio potissima hec est. vt recognoscamus christi charitatem qui hodie solus celebrauit: ⁊ corpus ac sanguinē cōsecrauit: ⁊ de manu sua oēs discipulos suos cōmunicauit: ad significandū ꝙ huius sacramēti perceptio oēs fideliter su mentes incorpat ipi christo: vt simus vnum corpus. s. christi mysticum oēs qui de vno pane ⁊ de de vno calice pticipamus. j. Coꝝ. x. Quarto in cene solēnizatione. Hodie quippe eccl'ia cenā solēniter agit in qua charitatē christi indicibilē erga nos recolit. Primo pedes abluēdo ad christi imitationē. qui ex nostra charitate humiliauit se vsqꝫ ad pedum ablutionē. Secundo mandatū. s. charitatis decātando quo chr̄s ꝑcepit. Mandatū nouum do vobis: vt diligatis inuiceꝫ sicͭ dilexi vos ⁊c̄. Tertio de sacramēto eucharistie lectiones vel sermonem ꝓponendo. Nam in epistola saltem: ⁊ in euangelio pro cena assignato de hoc legit.; ⁊ etiam ſmo de hoc solet fieri: vt scꝫ hoc imense charitatis beneficium populus recognoscat: ⁊ ad sumendā eucharistiam deuote ac digne accedat: ne indigne sumendo damnari demereatur cum iuda ꝓditore. Quarto deniqꝫ de passione christi lugubriter recolendo. sed de hoc agemus in tertio huius ſmonis articulo. O ergo chr̄iane diligenter hodie ɔsidera quantū te dei filius dilexerit ⁊ reamare stude. Unde Berñ. sup Cāti. ſmo. xx. Disce inqt o chr̄iane a chr̄o queadmodū diligas deum ⁊ christum Iesum disce amare dulciter: quoniā chr̄s nos dilexit dulciter: duꝫ illa maiestas carnē induit: ⁊ se nobis dedit. Disce amare sapiēter. nam ipse sapiēter amauit: dum culpam cauit. Disce amare fortiter eum qui pro te fortiter mortem sustinuit. ne teporē charitas tua habeat: ne oppssus ab amore dei auertaris. Idem. O bone Iesu dignus est plane mori ꝙ tibi recusat viuere. Ama ergo o homo deum vt viuas in eternū. G

¶ Circa scdm principale de christi desiderio quo desiderat fideliū dignā cōmunionē: ꝓpter qd dicit. Desiderio desideraui hoc pascha. i. agnum paschalē qui figurauit eucharistiā: manducare vobiscum. Hic occurrūt alique questiones vtiles pro edificatione tractande.

¶ Prima de modo manducationis
¶ Secunda de gustu pctōris
¶ Tertia de debito cōmunionis
¶ Quarta de casu indispositionis.

¶ Prima ɋstio. Quali modo manducādi diligat chr̄s suū corpus manducari? Ad quod rñdendo. nota ꝙ magister in. iiij. dist. ix. ꝟt. ꝙ modus manducādi corpus chr̄i est duplex. Unus sacralis: alius spūalis. Que distinctio oritur ſm Bonaueñ. Uno modo a dispositione sumentiū. quia ꝗdam accedunt male dispositi. ⁊ isti mā ducant sacramētaliter. ꝗdam bene: ⁊ isti manducāt spiritualiter. Secūdo hoc accipitur a modo sumendi. qꝛ ꝗdaꝫ suscipiūt ore corporeis: ⁊ non cordis. ⁊ hi sacramentaliter. Quidam vero ore cordis: ⁊ hi spiritualiter. Comedere auteꝫ sacramentaliter. est illud sumere cum fide sine charitate. Tales suscipiūt sacramētū: sed non effectum illius. Qui vero māducant spiritualiter. id est fide informata charitate effectum suscipiunt.; Ex istis infertur. ꝙ ꝗdam suscipiūt hoc sacramentū tantūmodo sacramentaliter. vt cum homo chr̄ianus qui est male dispositus indigne accedit: credens tamē corpus chr̄i accipere: ⁊ intendēs accipere ſm fidem: sed in pctō mortali existens. In tali vt in Iuda nō est placitū deo: nec talem sumptionē diligit chr̄us: sed reprobat. Alij autem suscipiunt tantūmodo spūaliter ⁊ nō sacramētaliter: vt qui sunt in grā ⁊ in voto accipiēdi hoc sacrm. quia sicut ꝗdam anteꝙ baptizentur ex desiderio baptismi pcipiunt eius effectū. sic ⁊ in hoc sacramēto. Et tales pro desiderio placent deo. Alij autē suscipiūt tam sacramentaliter: ꝙ spūaliter simul: vt qui digne cōmunicāt. ⁊ istis datur effectus gratie magne. H Scda questio. Utrū peccator hō sumat corpus chr̄i vel gustet veraciter? Ad hoc rñdet Bonaueñ. sup. iiij. dist. ix. ꝙ circa hoc ꝗdaꝫ errauerunt dicentes ꝙ corpus chr̄i veꝛ a malis non sumitur

Unctiōes in eccl'ia ꝗd denotant.

E Chr̄iani fideles pluribus vicibus inunguntur.

F tertio ī misse celebratiōe.

Quarto in cene solēnizatione.

G

Quali mō corpus chr̄i sumendū.

H Utꝝ pctōr sumat corpus chr̄i veracit

quia nõ decet tantã maiestatẽ ⁊ tã sanctissimã carnẽ in corpus pctõ subditũ introire. Ideo asserebãt erronee ꝙ corpus chri veꝝ abscederet a speciebus mox vt peccator ipm ore polluto ⁊ labiis contingeret. Sed hoc est falsuꝫ ⁊ erroneũ: quia q̃diu species manẽt corpus chri sub eis esse non desinit. Manifestum est aũt ꝙ species a pctõre gustate manent q̃diu dgerant. Oẽs ergo doctores tenent ꝙ pctõr s̃aciter ⁊ sacramentaliter sumit corpus chri: licꝫ nõ spũaliter. Si dicas. Cur g̃ mali moriunt eo cũ sit vita eterna. Nã canit ecclia. Mors est malis vita bonis vide paris sumptiõis q̃ sit dispar exitus. Ad id respondet August. libro. iiij. de trinitate. Et notatur de ꝯse. dist. ij. Et sancta inquit malis possunt obesse. Bonis sunt ad salutem: malis ad iudicium Unde apostolus. Qui manducat ⁊ bibit indigne: iudicium sibi manducat ⁊ bibit: non quia res illa mala est: sed quia malus male accipit quod bonum est. Non eñ mala erat bucella que iude est data a dño: sed quia ille indignus acceperit ad sui perniciem. Hec ille. Exemplum. Idem sol prodest oculis sanis qui nocet egris. Idem vinum febricitanti nocet ⁊c. I Tertia q̃stio

I Qui teneãt ex pcepto cõmunicare

Qui teneant ex precepto cõicare? Rñr ꝙ pcipue qnqꝫ genera vel casus assignant fm fratrẽ Ange. in summa. Primo quidem tenetur oĩs sacerdos cum celebrat: ⁊ sub vtraqꝫ specie de ꝯse. dist. ij. Relatum: ⁊ c. Comperimus: quia sacramentũ in sumptione cõplementum sue significationis accipit: ⁊ si deficeret alius deberet supplere. vij. q. j. Nihil. Et etiam si perciperet in sumptione aquam tm̃ fuisse in calice: debet vinũ accipere ⁊ sanguinem ꝯsecrare vt integra sacramẽta accipiat: put dt Sco. ⁊ doc. Scdo tenet quilibet chrianus cũ ad annos discretionis peruenerit de pe. ⁊ re. Ois. Ad minus in pascha reuerenter eucharistie sacramentũ suscipere: nisi forte de pprii sacerdotis consilio ob aliquam rationabilẽ causam ad tẽpus ab hmõi perceptione duxerit abstinendũ: alioqñ ⁊ viuens ab ingressu ecclesie arceatur ⁊ moriens ecclesiastica careat sepultura. Hec ibi. Tertio tenet q̃libet in articulo mortis constitutus: propterea vocat viaticũ. Uñ credit mortaliter peccare q̃ contemnit cõicare in tali articulo fm fratrem Ange. de Claua. Quarto tenet q̃s rõne statuti: vt solet apud religiosos. Quinto tenet q̃s rõne officii: sic sacerdotes q̃ tenent celebrare saltem in magnis festis vel pcipuis: maxime in illis in quibus seculares deuoti solẽt cõicare: vt tenet h Bo. ⁊ Rich. sup. iiij. di. xiij. ⁊ Tho. Quia etiã si nulli hoĩ teneant: tñ illis dieb⁹ celebrare tenent vt deo sacrificiũ debitũ reddant: nisi causa multũ rõnabilis tunc excusaret. K Quarta questio de casu

K An indispositio aliquẽ excuset ab hoc sacramento

indispositionis: q̃d. s. de his qui p tpe pasche dicũt se indispositos: puta q̃ odiũ tenẽt cõtra aliquẽ: vl q̃ nolũt alienũ restituere seu aliud facere ad qd obligant: vel q̃ pctis assueti dicũt se nequire ad precauendũ ⁊ hmõi nunqd excusant a cõione p talibus causis? Rñr ꝙ non excusant: q̃ tenent desistere: conteri: ⁊ cõfiteri: ⁊ cõicare: alioqñ excõicandi sunt: de cõse. di. ij. Siqs intrat: ⁊ dicto c. Ois. Tales aũt si cõmode nõ possunt p die pasche pcise cõicare: tenent saltẽ semel in anno: fm qd videbitur confessori limitandum ad tempus. Frater Ange. addit. Nec etiam putandum est ꝙ precise in die pasche teneantur communicare oẽs fideles: quia vt declarauit Eugenius papa: sufficit communicare vsqꝫ ad dominicam inclusiue primam siue post Pascha immediate sequentem: quo die videbitur deuotioni expedire. Exemplum bonum de hoc habetur dominica. xxj. post Pentecost. ser. j. U. vide. O itaqꝫ christiane considera quia deus tuus ⁊ verbo ⁊ opere te ad sacram cõmunionem induxit non p sua sed pro tua vtilitate ⁊ salutis necessitate. O fidelis anima audi dicentẽ. Desiderio desideraui hoc pascha manducare vobiscum. Et hoc pro figura. Iterumqꝫ. Accipite ⁊ manducate hoc est corpus meum quod pro vobis tradetur. Aduerte quia christ⁹ deus tuus morte imminente corpus suum ⁊ sanguinem communicauit: vt tibi exemplum communicandi preberet. O q̃ ergo reus ⁊ damnatiõe es dignus homo si nõ obedis precepto dei ⁊ ecclesie de communicando in an

no: vtiqꝫ peribis a christo. L

L De rememoratione chri passiõis i cena dñi

¶ Circa tertiũ de rememoratione chri accipe p ꝯclusione ꝙ sctã ecclesia vt alliciat fideles ad cõionem dignam: merito hodie agit lugubriter passionis chri memoriam. ⁊ hoc precipue quadrupliciter.

¶ Primo in altariũ denudatione
¶ Scdo in tabulaꝝ percussione
¶ Tertio in horaꝝ lamentatione
¶ Quarto in luminariũ extinctione

Prĩo i denũdatione altarium

¶ Primo in denudatione altarium ostendit ecclesia lamentabilem chri passionem: vt. s. moneat fideles ad penitentiam compassionemqꝫ ⁊ communionẽ cõdignam. Nam hodie altaria denudant ⁊ abluuntur. Quare h? vtiqꝫ ad significandum denudationem chri Iesu. Propterea tunc canit illud ps. Diuiserunt sibi vestimenta mea ⁊ super vestem meam miserunt sortẽ. Ablutio aũt fit cum h ad significandum ꝙ sic dr Apoc. j. Dilexit nos chrs ⁊ lauit nos a pctis nostris in sanguine suo. Scdo in tabulaꝝ percussione: quia ab hodie inchoando vsqꝫ in tertium diem campane nõ pulsant sed tabule percutiuntur. Quare hec? Rñr ꝙ primo ad significandũ q̃ oẽs predicatores qui per cãpanas significant ab hodie vsqꝫ ad resurrectionẽ siluerunt. Siluerũt qppe minores campane. i. apli ⁊ discipuli timore mortis: cum ⁊ princeps apostolorum Petrus chrm negauit. Siluit ⁊ maior campana. s. vgo beata pre nimio luctu ⁊ doloris gladio tanq̃ ferro trãsfixa. Siluit ⁊ maxima campana idest christus dominus: cum in quinqꝫ precipuis locis perforata tribus diebus iacuit in morte. Siluerũt etiã omnes creature plangẽtes. Sol siluit a sua luciditate quia obscuratus fuit: terra a sua stabilitate: quia mota fuit: petre a sua soliditate q̃ scisse sunt. Angeli q̃qꝫ pacis amare flebant. Esa. xxxiij. Ad hec significanda cãpane silent hodie. Secundo quoqꝫ tabule loco campanarum percutiuntur lignee: ⁊ hoc ad representandum ꝙ sanguis christi in crucis effusus ligno clamauit multipliciter. Primo cõtra crucifixores vindictam sanguinis innocentis christi. Secundo contra christianos obstinatos ⁊ impenitentes tanq̃ contra ingratos iustam damnationem. Bern. Ue mihi si ingratus fuero: instaurauit eñ deus aduersum me sanguinem filii sui ad me clamantem de terra. Tertio sanguis christi clamauit pro bonis peteñ. clementiam ⁊ gratiam. O pctõr recognosce hec cum audis tabulas hodie percuti. Tertio in horarum lamentatione: quia hodie ⁊ duobus sequẽtibus diebus in horis canonicis nec principium cõsuetum dicitur. s. Deus in adiutorium: nec Iube: nec Benedicamus: aut Deo gratias: in fine: sed lamentatiões canuntur. Quare hec? Respondetur: ad significandũ ꝙ recessit a nobis per mortem sacerdos cuius est benedictiões dare: ⁊ qui est alpha ⁊ o: primus ⁊ nouissimus principium ⁊ finis: Apoc. vlt. Item nec Gloria patri ⁊ filio ⁊c. dicitur: quia maxima iniuria irrogata est patri ⁊ filio ⁊ spirituisancto in occisione christi. Quarto in luminarium extinctione. Nam in matutinis luminaria extinguũt ⁊ tenebre inducunt vno solo retro altare seruato: a q̃ tandẽ reaccendunt alia ad significandũ ꝙ in chri passione fidei lumẽ in sola vgine Maria remansit a qua tandẽ discipli sunt illuminati vt a magistra fidei post christi ascensionẽ. Ad ipam g̃ virginẽ recurramus vt a filio impetret gratiam.

Scdo i cãpanaꝝ cessatõe

Tertio i horaꝝ lamentatione

¶ In Cena dñi Ser. iij. de sacratissima cõione ad quã tenent fideles diebus istis

Probet aũt seipm homo ⁊ sic de pane illo edat ⁊ de calice bibat. Uerba sũt apli. j. Cor. xj. ⁊ in epla hodi. solennitatis. A Qm̃ instat tps quo cũcti fideles debent cõicare digne ⁊ deuotissime: ideo op⁹ est de cõione hodie loq̃ q̃ ⁊ hac in cena chrs dñs cõicauit ⁊ discipulis cõionem dedit. Sed hãc cõionem aliqui accipiunt ad dãnationem: sic ⁊ Iudas hodie accepit. Aliqui aũt vt discipuli ad salutem. Ut ergo homo digne ⁊ salubriter accipiat hortatur apls in pmissis verbis di. Probet aũt seipm hõ ⁊c. Probet inqꝫ hec tria. Primo h sacramentũ pensando A

q̄nte sit dignitatis ꝛ maiestatis: q̄r in ipo sumit̄ veraciter chr̄s dei filius: sic ipe testat̄ Joan. vj. Caro mea vere est cibus ꝛ sang. ꝛc̄. Scd̄o ꝓbet hō seipm̄ q̄lis sit puritatis ꝛ deuotionis: vt. s. digne ad cōionem accedat p quā vitam eternā habeat: quā repromisit bn̄dict⁹ iesus digne manducantib⁹. Joā. vj. Qui mādūcat hūc panē viuet in eternū. Tertio q̄ꝛ ꝓbet hō q̄ntū sit malū indigne cōmuniōis: q̄r p̄mittit apl̄s di. Quicūq̄ꝫ mand. pa. ꝛ bi. calicē dn̄i indigne: re⁹ erit corpis ꝛ sang. chr̄i. Probet aūt se ꝛc̄. Et subdit. Qui em̄ mand. ꝛ bi. indig. iudi. sibi ꝛc̄. O ḡ aīa chr̄iana ausculta apl̄i v̄ba dicētis in themate. Probet seipm̄ hō ꝛ sic de pa. ꝛc̄. Juxta q̄ v̄ba ad dignā cōionem adhortantia ꝓponamus tria mysteria.

¶ Primo de malo indigne cōionis: quia h̄ apl̄s premittit ꝛ subnectit themati

¶ Secundo de modo digne preparatiōis: de quo dt̄ Probet seipsum

¶ Tertio de sentimento deuote susceptionis: vt sic de pane illo edat B

B De malo ꝛ piculo indigne cōionis rōni b⁹ infra notatis ¶ Circa primū de malo indigne cōionis accipiam⁹ ꝓ ꝯclōne q̄ pctm̄ indigne sumptionis eucharistie sacr̄m est adeo grauissimum vt merito cōparetur pctō occidētium Jesum chr̄m. Et claret p̄mo per scripturam: q̄r dt̄ apl̄s vbi s̄. Quicunq̄ꝫ man. vel bi. indig. re⁹ erit cor. ꝛc̄. Ibi glo. dt̄. penas mortis chr̄i exoluet. i. punietur acsi chr̄m occiderit. Itē ꝛ Lyra. Scd̄o Scd̄o p rōnem ostensiuam quia talis peccat contra humanitatē chr̄i a v̄bo assumptam tanq̄ꝫ alter iudas osculo tradendo: vt ait Hiero. in q̄dam ep̄la. O inq̄t iuda osculo filiū hoīs tradis tu q̄ cum eisdē labiis filiū dei oscularis q̄bus osculat⁹ es filiam meretricis. Ex q̄ p̄tꝫ q̄ simile est pctō Jude ꝓditoris. Itē simile est etiā pctō crucifigentiū: q̄r Chry. dt̄ q̄ sic q̄ sordidant. s. cōtumeliose purpurā regalē torq̄nt̄ consimilr̄ eis q̄ rescindūt: ita congruū est eos q̄ imunda mente suscipiunt corp⁹ chr̄i idē suppliciū sustinere cum his q̄ resciderūt p clauos ꝛc̄. Tertio Tertio p consimilē iniuriam: q̄r in sc̄ptura clare denotant̄ occisores vel crucifixores chr̄i: h̄ est tante iniurie irrogatores acsi chr̄m occidissent. Istius q̄tuor modi hoīes. Prio ipi iudei q̄ acclamauerūt. Crucifige crucifige eū. Scd̄o oēs ingrati chr̄iani q̄ de peccato in pctm̄ ruere non verent̄ nec passionem chr̄i curāt. Tertio oēs q̄ licet peniteāt tn̄ iterato recidiuant. De istis p̄tꝫ Heb. vj. Rursum crucifigentes filiū dei in semetipsis ꝛ ostentui habētes. Lyra. q̄r quantū est in ipis reiterāt causam sue crucifixiōis. Et quia p h̄ vident̄ irridere mortē chr̄i q̄si in modico eam habētes tanq̄ꝫ q̄ddam ostentū. Itē de sacramento eucharistie plura p̄ter hec mysteria habes in die corpis chr̄i p varios sermones in h̄ ope p̄te estiuali. Un̄ Aug. Per oē pctm̄ q̄d volūtarie cōmittimus q̄ntum in nobis est chr̄m crucifigimus. Quarti denotant̄ in sc̄ptura fore homicide vl̄ crucifixores chr̄i illi q̄ indigne cōicant: vt p̄tꝫ illd̄ dictum apl̄i s̄. Reus erit corpis ꝛ sanguinis domini. Qr aūt hec sint digna ꝛ iusta aduertere potes per tale exemplum. Nimirꝫ si aliquis rex magnus occidatur armis in propria sua aula nonne h̄ maximum est sic fecerunt iudei occidentes chr̄m in suo corpore. Si aūt idem vel consimiliter rex occidat̄ ab aliquibus nō in propria aula sed alibi hospitatus domum sup caput eius incendendo vt moriat̄: nunquid consimilis offensio est? Sic faciunt chr̄iani ingrati ꝛ peccantes ac etiā recidiuantes qui hospitium chr̄i. i. animas suas incendunt praue cōcupiscentie igne ꝛ ipm̄ chr̄m effugant: vl̄ quantū in ipis est chr̄m in se interimunt: q̄m animā propriam talis separādo a chr̄o occidit in se vitam veram. Preterea si eundem regem vel consimilē occideret q̄s ex suo hospicio cloacam faciendo ꝛ in illam ꝓiciendo regem: nunq̄d cōsimiliter peccaret ille? Sic facit q̄ regem chr̄m quasi in cloacam occidit cū in corpus pctis subditum ꝛ stercore viciorꝫ plenum suscipit: nanq̄ꝫ sic vitam veram occidit. Merito ḡ oēs tales ꝓdicti censent̄ interfectores chr̄i ꝛc̄. O ḡ infelices ꝛ miserrimi peccatores obstinati recidiuātes ꝛ indigne corpus chr̄i sumētes pertimescite. O preuaricatores redite ad cor ꝛ cessate ab iniuria summi dei: quia cū homicidis iudeis ꝛ crucifixoribus erit pars vestra nisi penitentiam egeritis. ¶ Sed hic queri possunt plura

C Ex q̄ causet̄ indignitatis rō in h̄ sacro

¶ Primo de huius indignitatis ratione

¶ Scd̄o de huius indignitatis modificatione

¶ Tertio de huius indignitatis offensione

¶ Primo querit̄: Cur pctōr accedens ad h̄ sacr̄m peccare in h̄ grauiter iudicat̄: cū infirmo liceat medicinā accipere quo curet̄. Est aūt eucharistia medicina salutis pro pctōꝝ indulgentia. R̄ndetur s̄m doct. precipue Lyr. sup. j. Cor. xj. q̄ ideo: quia h̄ sacr̄m institutū est ꝓ his qui viuunt vita gratie. Sicut em̄ baptismus datur ad regenerandū in vita sp̄uali: sic ꝛ eucharistia dat̄ ad nutriendum ipm̄ regeneratum in baptismo: sed nihil nutritur nisi viuum. ij. de aīa. Unde in sumētibus h̄ sacramentum requirit̄ vita gratie. Si ergo pctōr est cōtrit⁹ ꝛ confessus ꝛ debite preparatus: sic vita gr̄e viuens medicamētū sibi accepit in eucharistia. Si aūt est mortuus pctō indignus est. Scd̄o querit̄ q̄bus modis indignus iudicat̄ aliq̄s vt sic cōicando reus sit mortis chr̄i ꝛ sanguinis? R̄n̄r s̄m doc. q̄ pluribus modis: quorꝫ aliquos pōnit Ly. vbi s̄. Primus mod⁹ est ex ipa celebratione: vt siq̄s non obseruet ritum a chr̄o institutū offerēdo aliū panē q̄ꝫ de tritico: vel si non obseruet institutū ecclesie circa ꝯsecrationē eucharistie: sic faciūt ꝑsepe heretici. Un̄ nō est cōicandū a talibus. Scd̄s mod⁹ est ex parte celebrantis vel sumentis h̄ sacr̄m: puta cū est impenitens de preteritis pctis vel volens peccare in futurꝫ oēs premissi rei sunt sic accedēdo sanguinis chr̄i Tertius modus est ex defectu deuotionis. s. in sumēte puta quia distracta mente ex occupatione t̄paliū accedit ad h̄ sacr̄m: habitualiter tn̄ retinet debitam reuerētiam. Et talis indignitas non facit sumentē reū corpis ꝛ sanguinis dn̄i impedit tn̄ fructus el⁹ sacri saltē in p̄te Hec Ly. Preter hec p̄nt alii modi assignari. s. quartus de accedeñ. sine ꝯfessione praua vel alio legitimo impedimento ꝯcurreñ. Sed de his dicemus ar. ij. Quintus modus ex fidei defectu: de q̄ exemplū bonū habet̄ dn̄ica. xxiiij. post Penteco. ser. ij. in fine. D Tertio querit̄. Utrꝫ accedere ad h̄ sacramentū cum ꝯscientia pcti mortalis sit pctōꝝ oīm grauissimum. Nā p p̄missa dicta apl̄i videt̄ q̄ sic cū cōparent̄ crucifixoribus chr̄i. Sed breuiter r̄ndet̄ s̄m doc. precipue Tho. in. iij. p̄te. q. lxxx. ꝯcor. Ly. q̄ aliquod pctm̄ dici pōt grauius dupliciter. Uno modo per se s̄m rōnem sue speciei q̄ attenditur ex obiecti. Et s̄m h̄ illud pctm̄ est grauius q̄d est contra maius: ꝛ quia chr̄i deitas est maior q̄ꝫ sacra sua humanitas: ꝛ ipa chr̄i humanitas in ꝓpria ꝑsona est potior q̄ꝫ sacr̄m humanitatis. Un̄ grauissimū pctm̄ est q̄n quis peccat ꝯtra deitatē p infidelitatē vl̄ blasphemiā Scd̄o grauia sunt ꝯtra humanitatē chr̄i in ꝓpria persona: vt p̄tꝫ de crucifixoribus. Tertio loco sunt grauia q̄ sunt contra sacramentū eucharistie: ꝛ post h̄ alia q̄ sunt ꝯtra primū. Alio mō pōt dici vnū pctm̄ altero grau⁹ per accidens. s. ex p̄te peccantis: quia pctm̄ ex ignorantia vel infirmitate leuius est cōtra pctm̄ ex certa scientia ꝛ ꝯtemptu. Scd̄m h̄ ḡ cōicare in pctō mortali in quibusdā pōt esse grauissimū: in q̄busdā minus graue. Nā si qui accedūt dubii in fide: vl̄ nō credētes vere esse chr̄stum sub h̄ sacro grauissime peccāt: quia quantum in se est diminuunt s̄ctitatem huius sacramēti. Et q̄r pctm̄ infidelitatis funditus sepat hoīem ab eccl̄ie vnitate: ꝛ p ꝯn̄s magis ineptum reddit: talis ḡ magis ꝯtēnit ꝛc̄. Si aūt accedit q̄s fidel̄r credens: tn̄ cū ꝯscientia pcti mortalis: cōtēnit h̄ sacr̄m non in seipo: sed quantū ad vsum indigne accipiēdo: talis ḡ min⁹ grauiter peccat p̄mis. Qr siq̄s accedit ex q̄dā timore vel verecūdia ne ab hominib⁹ deprehendat̄ in pctō cū ꝯscia pcti: talis adhuc min⁹ peccat ꝓcedentib⁹. Oīm tn̄ ꝛ singulorꝫ istorꝫ pctm̄ indigne cōionis grau⁹ est sup oīa pctā in primū: puta sup homicidia: latrocinia: furta: adulteria: incestus ꝛc̄. Uerꝫ tn̄ pctā ꝯtra deitatē ꝛ etiā pctm̄ crucifixiōis chr̄i grauiora sunt q̄ꝫ pctm̄ indigne cōionis: vt patuit. Comparat̄ tn̄ pctm̄ indigne cōionis pctō crucifigentium per apl̄m vbi s̄. s̄m q̄ndā si̇ītudinē: nō s̄m criminis q̄ntitatē: vt exponit etiā Lyra. Nā illi peccauerūt ꝯtra chr̄m

Questio

D Questio

Indigni sum ptores sacri crucifigētib⁹ chr̄i assilant̄

in ꝓpria specie: isti aūt in specie sacramenti. Itē illoꝝ
pctm̄ ꝓcessit ex intentione nocēdi chr̄o: istoꝝ nō. Et sic
ptz. O ꝗ hō chr̄iane noli deū tuū offēdere: noli animā
ꝑdere indigna cōione. O ꝙ horrendū ⁊ dānabile h̄ vici
um: ꝑfecto mox angeli ip̄os necarēt nisi bonitas chr̄i ꝗ
ad pniam expectat gladiū suspenderet. E

E Que sunt necessaria ad p̄parationē istā

¶ Circa scdm̄ principale de mō digne p̄parationis: ac
cipe ꝑ ꝯclone dictū Joannis Gerson. li. iiij. de cōtēptu
mundi sic dicētis. Btūs homo qui se dn̄o deo holocau
stum sacrificat quotiens cōicat vel celebrat cū se ad id
debite p̄parat. Sed ꝗ sunt necessaria ad p̄parationem
istam? Rn̄detur ꝙ potissime tria

¶ Primum est mundicia

¶ Secundum est diligentia

¶ Tertium est reuerentia

Primum mūdicia ¶ Primū est mundicia: ⁊ hec triplex requirit̄. s. mētis
⁊ corporis simul ⁊ ꝯfessionis. Primo itaqꝫ debet hō vo
lens cōicare mundus esse in mēte ab om̄i ꝓposito pcti
cuiuscunqꝫ mortalis: ⁊ ab om̄i actu ei⁹: alias indigne ac
cedit. Nam sic chr̄s dn̄s ī carne voluit ꝯcipi ⁊ nasci de
mūdissima v̄gine. Ita ⁊ in eucharistia vult suscipi a mū
dis: ꝓpterea d̄r: probet seip̄m homo ⁊c̄. Scd̄o debꝫ esse
Questio mūdus corpe. Ubi querit̄. Qualis īmūdicia corpalis
impedit cōionē? Ad qd̄ rn̄det̄ sub distinctiōe s̄m Boñ.
⁊ Rich. sup. iiij. di. ix. quia imundicia corpalis quedā
est ꝗ ꝯiuncta est sp̄uali: sic pollutio ꝓueniens ex crapu
la vel ex morosa cogitatione: ⁊ cū hac nō licet ad sacra
mētū accedere. Licꝫ em̄ ip̄a pollutio s̄m se nō sit pctm̄
mortale: hꝫ tm̄ mortale annexū rōne sue cause. Ideoqꝫ
vt etiam Petr⁹ aureo. sup eadē di. iiij. tenet: si certū est
vel saltē ꝓbabile ꝙ pollutio ꝓuenit ex causa pcti mor
talis: tenetur abstinere illo die a cōione: nisi necessitas
vel scandalum cogeret ad celebrandū vel sumendū: ⁊
tunc nisi prius sit ꝯtritus ⁊ cōfessus pōt sumere: s̄m Jo
an. de sax. in sum. ⁊ Petꝝ de pal. in. iiij. alias talis sine
necessitate accedens mortalr̄ peccaret. Si aūt certum
est vel ꝓbabile ꝙ pollutio ꝓuenit a causa ꝗ est pctm̄ ve
niale vel ex infirmitate: vel debilitate nature: ⁊ tūc nō
impedit necessario: sed de cōgruo ob reuerentiā sacra
menti nisi potior causa vrgeat: s̄m p̄dictū Joā. puta di
es festus solennis ꝗ consuetū est cōicare: vel scandalū
imminens: aut deuotio attrahens: aut charitas alteri⁹
qui cogeret̄ celebrare in mortali: vel cōpassio animaꝝ
⁊ hmōi. Hec ponit Bona. Idem de pollutiōe ex illu
sione diabolica ꝓueniente dicendū est. Itē alia est im
mūdicia pure corpalis nullū horrorem in aīa generās:
nec ē via ad irreuerentiā: vt īmundicia in pede ⁊ hmōi
non impedit. Si aūt talis immundicia esset via ad irre
uerentiā: vt īmundis manib⁹ tractare corpus chr̄i: pec
Questio de imūdicia mēstruorum catum esset. Itē querit̄ de immundicia menstruoꝝ vel
mulieꝝ īmediate post partū: vel etiā de infirmitate ꝗ
Leuit. xv. vocat̄ seminis fluxus. Rn̄det̄ s̄m predictos
doct. ⁊ cōmunē opinionē: ꝙ talis īmundicia est pure na
turalis: ⁊ ideo nō ꝓhibet cōicare: si tm̄ abstinet ex reuo
rētia nō peccat: dist. v. Ad eius: ⁊ de purifi. post partū
Questio ca. vno. Itē qd̄ de cōiugali actu? Rn̄r s̄m frēm Ange.
de Clauā in sum. ⁊ Pet. de pal. ꝙ in exigente cadit pro
hibitio: nō in reddente: vt c. Oīs hō: de cōse. di. ij. ⁊ ibi.
in glo. Un̄ exigens abstinere debet p. xxiiij. horas ad
minus. Deniqꝫ post cōmunionē non est ꝓhibitus actus
cōiugalis ꝗ ad reddentē: q: tenet̄ ad h̄: sed ꝗ ad exigen
tem ꝓhibet̄ eodē die. Si tm̄ exigit Alb. tenet ꝙ nō pec
cat mortalr̄: sed venialr̄: dū tm̄ hec exactio causa legiti
ma nō ex mera libidinis insatiabilitate fiat. F Ter

F Hō cōtritus nō confessus

tio cōicans debet esse mūdus confessione: qm̄ requirit̄
ꝙ sit cōfessus. Un̄ querit̄. Utꝝ hō cōtrit⁹ nō tm̄ cōfessus
peccet mortalr̄ cōicando? Rn̄det̄ s̄m Rich in. iiij. di. ix.
ꝙ si talis habet copiā cōfessoris idonei ⁊ tp̄s sufficiens
ad cōfitendū: mortalr̄ peccat cōicans sine confessiōe: q:
accedendo ad sacramentū ecclesie requirit̄ ꝙ reconci
liatus sit nō solū deo: sed etiam ecclesie: quod fit per cō
fessionem ⁊ absolutionem. Si aūt non habet p̄dicta tūc
distinguendū est: quia aut īminet scandalū ꝑsone sue:
aut cōis ppl̄i: vt quia iā incepit sacrū mysteriū si sacer
dos est: vel si laicus volens iam cōicare corā sacerdote
tunc recolit aliquod mortale nō cōfessum legitime. In
talibus casibus potest licite cōiare contritus cū ꝓpo
sito cōfitendi qn̄ sine admiratiōe ⁊ aliquali nota nō pos
set desistere a cōmunione. Si aūt nō adest aliquis p̄di
ctorum casuum: tunc tenet̄ expectare quousqꝫ habeat
copiam confessoris. Et sic patet de triplici mundicia cō
municantium. G Scdm̄ principale est diligentia ꝗ

G Scd̄o diligētia ꝗ trib⁹ cōsistit

est necessaria ad p̄parationē digne ꝯmunionis. Et hec
in tribus debet esse. Primo quidē in sufficiēti examina
tione: quia tenet̄ quilibet se diligenter ante ꝯmunionē
examinare in cōscientia de oībus pctis mortalibus de
quibus memor esse potest: alias sine examinatione suf
ficienti accedens peccaret. Sed quanta examinatiōis Questio
diligentia requirit̄? Rn̄det Landul. in. iiij. dist. iiij. ꝙ
diligentia debita est qn̄ facit illa que prudens facit de
re quam vellet studiosissime examinare. Et Scot⁹ sup
ea di. ix. d̄t: ꝙ tenet̄ quis se examinare s̄m diligentiam
nostre fragilitati possibilē. Sed qd̄ siquis examinat se
ip̄m ⁊ nō habet conscientiam de mortali: licꝫ sit vere in
mortali pctō? Rn̄detur s̄m Pe. aureo. super. iiij. di. x.
ꝯcor. Pe. ꝙ si fecit debitam diligentiā ꝗuis sit in mor
tali ignoranter: ⁊ tm̄ dolet de om̄ibus cōmissis ⁊ habet
propositum non peccandi ⁊ deuotionē ad sacramentū:
potest presumere ꝙ non sit in mortali: ⁊ non peccat: sed
meretur: ⁊ valet sibi cōmunio ad remissionem oblitoꝝ
vel ignoratoꝝ: vt idem d̄t Scotus: nisi ibi esset ignoran
tia crassa vel affectata. Si aūt debitam diligentiam nō
adhibuit possibilem humane fragilitati: sed fuit negli
gens in discutiendo cōscientiam: sic peccat mortaliter
communicando si est in mortali: ꝗuis ignorāter. Item Questio
adhuc queritur. Quid de illo qui licet non sit in morta
li veraciter: tm̄ s̄m ꝯscientiam scrupulosam esse extimat
in mortali? Rn̄detur ꝙ nisi sit talis ꝯscientia ex ꝓbabi
li coniectura: debet deponi: vt in c. Inquisitiōi. De sen
tentia excō. ꝙ si non deponat ⁊ sic accedat: mortaliter
peccat: quia dicente Aug. Quidqd̄ fit ꝯtra scientiā edi
ficat ad gehennā. Hec frater Angelus. Scd̄a debet Scd̄a
esse diligentia in feruenti oratione. Qui em̄ cōmunica
re habent: debēt ꝑ aliquod spacium ante orare feruen
ter ⁊ petere dignā cōionem dicentes. Panē nr̄m quoti
dianū da nobis hodie. Tertia diligētia debet esse in Tertia
dilectionis chr̄i ⁊ passionis meditatione: q: h̄ sacramē
tum est memoriale sue charitatis ⁊ dilectionis: vt ip̄e
ait ꝗ ⁊c̄. Tertium necessariū cōicantibus est reueren Tertia reuerentia
tia. Cum summa em̄ reuerentia ⁊ honore genib⁹ flexis
⁊ pectora tundētes ac dicētes illud Cēturionis Mat.
viij. Dn̄e non sum dignus vt intres sub tectum meum:
sed tm̄ dic verbo ⁊ sanabit̄ anima mea: debent h̄ sacra
mentum accipere. Hec sufficiant. H

H De sentimento deuotiōis in susceptiōe hui⁹ sacr̄i

¶ Circa tertium principale sermonis mysterium. s. de
sentimento deuotionis in susceptione huius sacramēti
accipiamus pro ꝯclusione illud quod in officio legit ec
clesia di. Suauitatem huius sacramenti nullus expri
mere sufficit: per quod spiritualis dulcedo in suo fonte
gustat̄. Hec ꝯclusio constat clare aīabus deuotis: nam
mirā suauitatē in cōione sentiunt. Tū ꝓ p̄sentia deita
tis. Tū ꝓ ineffabili mō diuine charitatis in h̄ sacramē
to. Tū ꝓ recordatione passionis chr̄i ⁊ mortis ꝗ rep̄sen
tant̄ in h̄ sacr̄o. Ad ꝗ hortant̄ oēs fideles ꝑ illō ps̄. Gu
state ⁊ videte qm̄ suauis est dn̄s btūs vir ꝗ sperat ī eo.
Sed ꝗre multi nō sentiūt ei⁹ dulcedinē claret: q: ꝓpter Questio
indignitatem ⁊ improparationē. Sicut de manna legit̄
ꝙ om̄e delectamentū suauitatis habuit quo ad bonos
⁊ deuotos: sed mali dicebant: Aīa nostra nauseat sup ci
bo isto leuissimo ⁊c̄. I Queritur hic ergo. Utꝝ hō

I Utꝝ hō sentiens se nō hr̄e dulcedinem h⁹ sacramēti

sentiens se non habere dulcedinem in deuotione debe
at nihilominus accedere ad h̄ sacr̄m? Rn̄r s̄m Antoñ.
floreñ. in sum. iij. pte. tit. xiij. ca. vj. §. xiij. ꝙ ꝗuis aliqs
sit grauatus laborib⁹ ⁊ curis occupatus: ⁊ ꝓpterea mi
nus de dulci affectu sentiat: dū tm̄ vacet discussioni pro
prie conscientie: cōfessioni: ⁊ orationib⁹ ex debito dicen
dis: ⁊ his que ad h̄ sunt necessaria: non videt̄ rō ꝗre de
beat abstinere a misse celebratione: nisi aliūde sit legiti
me impeditus. Aliud est em̄ desideriū: aliud sensibilis
desiderii perceptionem habere. Sine desiderio qdem

nemo debet accedere ad cōmunionem: Secus de senti
mento dulcedinis in ipo desiderio. Sine hoc eñ bene
potest christianus accedere in charitate existens: dū ⁊
quotiens ↄuenienter crediderit expedire. Vñ in h̄ mul
ti errant qui solent sibi prefigere in aīo non nisi totiens
in anno vel Septimana celebrare: h̄ eñ est ponere obi
cem gratie ⁊ admonitioni dei: ⁊ quasi tēpus miseratio-
num dei cōstituere. Quo ↄtra Judith. viij. ca. Si quis
aūt illam dispositionē in se suspicari voluerit ex sensi-
bili cordis ↄpunctione: profusione lachrymarū: ⁊ dulce
dine deuotionis: ita ꝙ tunc credat se esse dispositū qñ
tale quid sentit ⁊ non alias incaute ambulat ⁊ sepe de-
cipitur: quia talis dulcedo daꝛ etiā illis hereticis qui
sunt extra grām: ⁊ sepe subtrahiꝛ ab his qui sunt in ma
gno statu gratie. Vñ ex defectu hmōi ↄsolationum non
est dimittenda cōmunio vel celebratio a preparatis ad
eam: etiāsi crederet hanc subtractionē accidisse ex pec
catis diu preteritꝭ. Sed si crederet verisimiliter h̄ pro
pter pctā recentia vel preterita nondū emendata absti
nendū esset. Hec sm̄ Antoñ. O g̊ chr̄iane accede deuo
te di. illud Hiero. in de transitu. O dñe deus: o iesu bo
ne: quis ego sum vt sim dignus ꝙ tu intres ī latrinā fe
tidam corporis mei: vñ h̄ merui cū sim pctōr homo? cer
dñe non sum dignus. Nā tu Moysi petēti te videre no
luisti te monstrare di. Non videbit me hō ⁊ viuet. Vñ g̊
dñe deus hec tua erga me charitas: hec tanta in te hu
militas: vt mihi pctōri nedū te ad videndum: sed ad gu
standum prebeas. Tu es dñs ⁊ de⁹ meus de ꝟgine na
tus: ꝑ me passus in cruce in isto corꝑe qđ accipio vt me
redimeres a ptāte diaboli ⁊ in celeste regnū introduce
res: ꝑpetuo btificand⁹: tu vita eterna: tu amor iocund⁹:
dulcissime iesu te depcor ꝑ īmensam charitatē tuā q̄ te
nobis in cibū dedisti: da mihi hodie te digne suscipe vt
ꝑticeps fieri merear tue grē ⁊ glie sine fine Amen.

¶ In Cena dñi Sermo. iiij. de sacre cōionis digne
obligatione ⁊ fructificatione.

Dominus Jesus in qua nocte tradebatur ac-
cepit panē ⁊ gratias agens fregit ⁊ dixit. Ac
cipite ⁊ manducate h̄ est corpus meum. Scri
bitur hoc. j. Cor. xj. ⁊ in epistola hodierne so
A lennitatis A Quemadmodū dicit Ly. ꝑ ↄcor. doc.
Christus dñs in cena vltima post esum agni paschalis
pedes discipulorum lauit ⁊ sacramentū eucharistie in
stituit ac discipulis dedit: vt. s. agni paschalis immola-
tio que fuit futura eucharistie tanq̄ precedens vmbra
adueniente luce vel inchoata cessaret: sed ecclesia po-
stea ob reuerentiam sacramenti statuit rationabiliter
a ieiunis sumendū: de ↄse. di. ij. Liquido. ⁊. xxvj. q. vj.
Si quis de corpore. Sed qm̄ Corinthii sumere vole-
bant hoc sacramentū preparato ↄuiuio in ecclesia post
cibum pregustatum: ideo apl's in hac epl'a eos reprehē
dit di. Conuenientibus vobis in vnū. s. ad percipiendū
eucharistie sacramentū: iā non est dñicam cenā mādu
care. i. iam non licet vobis. Subditur causa. Vnusq̄sq̄
eñ suam cenā. s. quā sibi preparauit presumit ad mādu
candum. s. ante sacramenti sumptionem: ꝑparabant eñ
sibi cibaria ⁊ portabāt ad ecclesiam: ⁊ diuites laute co
medebant ⁊ bibebant: pauperes esuriebant. Ideo sub
dit. Et alius quidem esurit: alius aūt ebrius est. Et qm̄
in loco sacro fiebat abusus talis ↄuiuii: ideo dicit. Nū-
quid domos: scꝫ non cōsecratas habetis ad manducan
dum ⁊ bibendum: aut eccl'iam contēnitis. i. sic certe cō
temnitis: ⁊ confun. eos qui nō habent. i. pauperes: qui
erubescebant nō habentes quid comedere honeste co
ram tanta multitudine in ecclesia. Quid dicam vobis
laudo vos (interrogatiue) respondet: in hoc non lau-
do: immo vitupero. Ego eñ ac cepi a dño. s. reuelante
mihi quod tradidi vobis. s. de dignitate huius sacra-
menti subdit. Quoniam dñs Jesus in qua nocte trade
batur. i. hodie: accepit panem gratias agens fregit: qđ
anticipando dicitur: quia non fregit anteq̄ consecratio
nis verba protulit: sed prius consecrauit ⁊ post fregit
vt ⁊ solet ecclesia. Et sic distribuit discipuliꝭ. Et qm̄ hec
facta sunt in ista cena: ↄueniēter ergo accipiuntur pro
themate nostri sermonis hodie ꝟba hec ⁊c̄. In quibus

verbis claret ꝙ chr̄s dñs mādauit accipiendū siue cō
municandū fidelibus sacramentū eucharistie. Ad pre
sens ergo de sacra cōmunione tria mysteria notabim⁹
pro sermone: vt his temporibus tanto feruentius chr̄i-
ani ⁊ deuotius cōmunicare studeant.

¶ Primū mysteriū dr̄ necessitatis
¶ Scđm dr̄ idoneitatis
¶ Tertium fructuositatis. Quia nimirū multi sunt
obliti sue salutis: qui. s. communicare negligunt
ideo pro conterenda eorum duricia de his age-
mus in sermone. B B

¶ Circa primum de necessitate cōmunionis queritur. Vtrū sub ne-
Vtrum sub necessitate salutis obligenꝛ fideles adulti cessitate salu
ad perceptionem sacre cōmunionis? Et respondeꝛ per tis obligēt fi
ↄclusionem ꝙ sic triplici ratione deles adulti

¶ Primo ratione cōminationis diuine ad ꝑceptio-
¶ Scđo ratione perceptionis ecclesie nē cōionis sa
¶ Tertio ratione passionis chr̄i eiusq̄ memorie cre

¶ Primo inq̄ ratione cōminationis diuine. Nam chr̄s
deus cōminando dr̄ Joan. vj. Nisi manducaueritis car Prior rōne cō
nem filii hoīs ⁊ biberitꝭ eius sanguinē nō habebitis vi minatiōis di
tam in vobis. Quibus sm̄ Lyrā ⁊ cōiter doctores ostē uine
ditur ꝙ adultis necessariū est hoc sacramentū accipe:
saltem voto si nō pōt re. Sicut eñ in vita inquit corpo-
rali cibus est necessarius ad vitā ↄseruandam: ita in vi
ta spūali h̄ sacramentū est necessariū: quia est vite spiri
tualis ↄseruatiuū. Nam sic baptismus est quedam spi-
ritualis generatio: ita eucharistia est quedā spiritua-
lis nutritio. Qꝫ aūt addit. Et sanguinē eius biberitis:
non est inq̄t intelligendū ꝙ h̄ sacramentū sit sub vtraq̄
specie a fidelibus sumendū: sed tm̄modo h̄ a sacerdoti-
bus celebrātib⁹: licet in ꝓmitiua eccl'ia ppl's sub vtraq̄
specie cōmunicaret: tamen postea ꝓuide ordinatū est
vt non ↄmunicet ppl's sub specie vini ꝓpter periculum
effusionis. Et quia sub specie panis accipitur etiā san-
guis inquantū ibidē ↄtinetur: quia sub vtraq̄ specie to
tus chr̄s est: aliter tñ ⁊ aliter: quia sub specie panis ↄti
neꝛ corp⁹ chr̄i ex vi ꝟborū sacramēti. Cetera ꝟo ibi sūt
ex ↄcomitantia. Et eodē mō sub specie vini est sanguis
chr̄i ex vi sacramēti: cetera ex ↄcomitantia. Hec Lyra
Et ad id Alex. de Ales recitat exm̄ ꝙ in q̄dam ↄuentu
dum laici frēs vellēt ↄmunicare sub specie vtraq̄ ⁊ in-
stanter h̄ postularent: ecce ꝑsbyter frater celebrās dū
frangeret spēm panis in patena ad cōionem: vidit san-
guinē effluere miraculose ⁊ patenā replentē. Quo per
cussi oēs miraculo viso destiterūt a cōione vtriusq̄ spe
ciei. Patet ex ꝑdictis necessitas. C Scđo rōne ꝑce C
pti eccl'ie. Precepit nanq̄ sctā mater eccl'ia fidelib⁹ cū- Scđo rōne
ctis vt cōmunionem suscipiant reuerenter: saltē semel ꝑcepti
in anno in pascha: nisi forte de ꝓprii sacerdotis cōsilio
ob aliquam rōnabilem causam ad tēpus ab hmōi ꝑce-
ptiōe duxerit abstinendū. Et hoc tanta districtiōe ꝑce
pti mandauit ꝙ alioquin ⁊ viuens ab ingressu ecclesie
arceaꝛ: ⁊ moriens chr̄iana careat sepultura: vt habenꝛ
hec expresse de pe. ⁊ re. c. Omnis. Ex cōcilio generali ꝑ
Innocentium tertium. Circa h̄ ecclesie preceptum est Notabile
notandum ꝙ pro varietate tēporū varia facta sunt sta-
tuta. In ecclesia quidem primitiua dū sanguis chr̄i re
cens feruebat in corde credentiū per domū spiritussan
cti: cōmunicabant oēs quotidie: vt ptꝫ Act. ij. ⁊ de cō
se. di. ij. c. Peracta. Lapsu aūt tp̄is refrigescente chari
tate vsus cōmunionis est deductus ad dies dñicos: vt
patet de cōse. di. ij. Quotidie. Tandem quia hoīes ce
perūt fore negligentes ⁊ multi indigne sumētes. Ana-
cletus papa instituit vt qñcunq̄ venirēt ad eccl'iam cō
municarent. Sed q: multi cōueniebant ad eccl'iam qui
se nō bene preparabant: ideo papa Fabianus reduxit
⁊ statuit vt ter in anno hoīes cōmunicarēt: vicꝫ in Pa-
ca: Ntitate dñi: ⁊ Pentecoste. de cōse. di. ij. Et si nō fre
q̄ntius: ⁊ c. Seculares. Quia ꝑ his festis meli⁹ se ꝑpa
rabant. Successu aūt tēporū q̄ charitas refriguit ad ex
tremū reductū est ad pascha: vt dicto c. Ois. Ideo ꝑce
pit ꝑ ipsius ꝑparatione quadragesima. Sed heu q̄ntū
nunc inundauit malicia hoīm multorū: quia non solū se
mel in anno: verum ⁊ per plures annos sine cōmuniōe

D remanēt. D Sed queri hic pōt Vtꝝ homini existē-
Questio ti in pctō mortali melius sit cōmunicare in pascha pro
obedientia precepti q̄ꝫ dimittere propter ꝯscientiā pec
cati? Respondeꝉ ꝙ melius est cōmunicationem dimit
tere q̄ꝫ in pctō mortali communicare: ſm doctores. Ra
tio quia ecclesia precipiens semel in anno cōicare de-
bere: noluit ꝙ in pctō cōicet quis: sed potius prehabita
diligenti preparatione. Vn̄ indigne cōmunicando non
satisfacit precepto: nec excusaꝉ ꝓ tali obediētia. Si di
cas. Aliquid contēnere debeo preceptū ecclesie de cō
municando semel in anno: cū habeā tale pctm̄ vel odii
vel carnalitatis quod dimittere vel cauere nō possum
Nam si cōmunicabo sic: mortaliter pecco indigne acce-
dēdo. Si nō: ēt mortalr̄ pecco: ꝯtra ꝓceptū ecclie faciē
do ergo ero perplexus. Rn̄detur ꝙ cū dicis pctm̄ omit-
tere vel cauere nō posse: mentiris: quia liberꝝ arbitriū
habes ad faciendū vel non. Teneris ergo pctm̄ depo-
nere ⁊ ꝓpositum non peccandi assumere: ⁊ sic paratus
ad cōmunionem accedere. Qꝫ si non es sic dispositus:
tunc de cōsilio sacerdotis abstinere debes a cōmunio-
ne: ⁊ sic nō ꝯtēnitur preceptū ecclie: nec ꝑplexus eris.
Nam in hoc respicienda est conscientia confitentis. Si
adhuc petas: Quid ergo si simpliciter manebo in pctō
nec volo me disponere ad cōmunionem: vtrum melius
sit penitus dimittere cōmunionē: an sic accedere? Re-
spondetur ꝙ inter duo mala minus malū est eligendū
iij. Topi. Sed in pctō cōmunicare est malum maius ⁊
ſm se. Non cōmunicare aūt malū est minus tanq̄ꝫ prohi
bitum: vnde prius debet homo se dimittere excōmuni-
cari q̄ꝫ cum conscientia pctī mortalis corpus christi su-
mat. Sed dico tibi homo pertimesce dei iram ⁊ damna
E tionem eternam. E Tertio obligaꝉ ad cōmunio-
Tertio rōne nem fideles ratione memoratiōis passionis chrī ⁊ cha
memoratōis ritatis. Nam propterea christus hoc sacramentū insti-
passiōis chrī tuit. Vnde ⁊ ait. Hoc facite in meam cōmemorationem
Lu. xxij. Et Paulus in ꝑᵃ epl'a. Quotienscūq̄ꝫ mandu
cabitis panem hunc ⁊ calicem bibetis: mortem dn̄i an-
nūciabitis donec veniat. Lyra. Ipam representando
per hoc sacramentum: donec veniat. s. ad iudiciū. Per
quod datur intelligi ꝙ celebratio huius sacramēti: nō
deficiet in ecclesia vsq̄ꝫ ad finem mundi. Vnde saluator
dicit Mat. vl. Ecce ego vobiscum sum oībus diebus
vsq̄ꝫ ad cōsummationem seculi: quia in hoc sacramento
est totus chrs ſm humanitatem ⁊ deitatem. Cum ergo
hoc venerabile sacramentū fideliter ⁊ deuote sumptū
christū passum in mentē reuocet: profecto ingratissimi
censendi sunt qui saltem semel in anno cōmunicare no-
lunt. O corda durissima que tanti benefactoris. s. chrī
nec etiā perraro recordare vultis efficaciter. O aīa
peccatrix quid sic agis? quid negligis? Nō sic vtiq̄ꝫ fe
cit erga te filius dei benedicti: nunq̄ꝫ ipse te obliuioni
tradidit: quinpotius semper memor tui fuit: nascendo:
sugendo vbera: vigilando ieiunādo: orādo: predicādo:
⁊ insuꝑ ꝓte patiēdo ⁊ moriēdo. Nā semꝑ te dilexit: sem
per in corde habuit di. O aīa hūana ecce ꝓpter te fa-
ctus sum homo: ꝓpter te veni: ꝓpter te suffero labores
⁊ crucē. O q̄ piissima aīa peccatrix cur illū nō inspicis:
cur nō diligis eū qui te sic dilexit: cur ꝓ tua salute pec
cata nō deponis cur eiꝰ doloribꝰ nō cōpateris ⁊ sacra-
mentū in illius memoriā nō accipis? Audi dicentē de
cruceq̄ꝫ clamantē ſm Ber. Vide o hō q̄ ꝓ te patior: ad
te clamo: ꝓ te morior. Vide clauos quibꝰ confodior: non
est dolor sicut quo crucior: ⁊ cū sit tantus dolor exteriꝰ
intus est dolor grauior cū te ingratū experior. Hec ille
F Simus ergo grati cōicando. F
Qui sīt ido ¶ Circa scd̄m mysteriū. s. idoneitatꝫ queriꝉ. Qui sunt
nei ad cōī- idonei ad cōmunionem ⁊ qui non? Ratio questionis: qr
onē ⁊ q̄ nō sicut fideles obligantur cōiter ad cōmunionem vt iam
patuit: ita sunt nonnulli qui a cōmunione excluduntur
iuxta statuta ecclesie. Opus est q̄ scire de his. Ad hoc
ergo rn̄dendo ſm Petrū aureo. in. iiij. di. ix. q. ij. pluri-
me ꝯditiones idoneitatis assignanꝉ: q̄s breuius vt me
lius capi queant ad octo reducemꝰ accipiendo eas ſm
literas huius dictionis cōmunio.
¶ Primo per C. credulitatem
¶ Secundo per o: oris ꝯfessionem
¶ Tertio per m: mundicie puritatē
¶ Quarto ꝑ aliud m: mentalē discretionē
¶ Quinto ꝑ u: vsum sacramentalē
¶ Sexto ꝑ n: nitidā sine nota ꝯuersationē
¶ Septimo ꝑ i: ieiunii qualitatem
¶ Octauo ꝑ o: operosam preparationem
¶ Primo itaq̄ꝫ idoneus susceptor eucharistie est cre- Primo
dens in christum fideliter: nā nulli infideli dari debet. idoneꝰ
Sed quid de catechuminis? Respondet Petrꝰ aureo.
ꝙ non debet dari eis: quia non sunt de familia christi ꝑ
baptismū qui est ianua sacramentorꝝ. Scd̄o idoneus Scd̄o
susceptor est ore ꝯfessus legitime: quia quantumcunq̄ꝫ
doleret de peccato cōmisso mortali: nō sufficit vt digne
sumat: sed oportet legitime confiteri: aliter suscipiens
peccat mortaliter. Et de hoc satꝫ late patuit ser. iij. F.
Tertio idoneus susceptor est corpore mundus ⁊ mēte Tertio
purus. s. ab oīni pctō: vnde pollutꝰ in somnis debet ab-
stinere. Sed per quantū tēpus? Respondeꝉ ſm Alb. ⁊
Tho. ꝑ. xxiiij. horas abstinere debet. Sed Pe. de pal.
limitat hoc verꝝ cū accidit circa mediam noctē. Si eñ
ante mediam noctē acciderit: abstinere non tenetur ni
si quando prouenit ex causa mortalis pctī: de hoc ser.
iij. E. Quarto idoneus susceptor est mentis discretio Quarto
ne preditus. Vnde demoniacis ⁊ amentibus nō debet
dari: neq̄ꝫ etiam pueris ante etatem discretiōis debet
dari. Tamen Pet. aureo. distinguit de amentibus ⁊ de
moniacis. Qꝫ si tales nunq̄ꝫ habuerunt vsum rationis:
nullo modo debet eis dari: etiā in articulo mortis. Si
aūt aliq̄n habuerunt vsum rationis ⁊ lucida habent in
terualla quibus deuotionē habent ad sacramentū hᵒ ⁊
petunt: tunc dari debet eis q̄n habēt vsum ratiōis etiā
si non sint in articulo mortis. Diciꝉ etiā ſm Tho. ꝙ de-
moniacis non est deneganda cōmunio: nisi forte certū
sit ꝙ pro aliquo crimine a diabolo torqueantur si tm̄ nō
timetur de periculo vomitus vel alterius irreuerētie:
⁊ vsum rationis habeat. G Sed de pueris queriꝉ G
Que est debita etas ad cōmunicandum eos? Respon Questio
detur: licet greci antiquitus puerꝫ darēt: vt de ꝯse. di.
ij. Paruuli. tamen sacramentaliter non possunt sumere
propter carentiam discretionis. Ideo requiritur etas
debita. Et ſm Alexan. in. iiij. summe. ⁊ Petr. aureo. re
linquendū est arbitrio boni viri: qui potissime conside-
rare habet an ille qui cōmunicare debet tantā habeat
fidem ⁊ discretionē vt distinguere sciat inter sacramen
tum corporis chrī ⁊ materialē panē: ⁊ reuereri ab alio
cibo: saltem ex aliorꝝ instructione: quod potest esse cum
sunt. x. vel. xj. annorꝝ: vnde pro tunc debent ⁊ tenentur
ad cōmunicandum inducere eos qui habent curam eo
rum ſm Tho. in. iiij. dist. iiij. Quinto idoneus susce- Quinto
ptor eucharistie est ſm vsum sacramentalis sumptiōis
reficiendus: vicꝫ hoc sacramento: quod ideo additur:
quia ſm eundem Pet. aureo. vbi supra: ⁊ concor. Tho.
aliiq̄ꝫ docto. Quando christus dn̄s in hoc sacramento
apparet miraculose in forma pueri vel carnis cruenta
te vel huiuscemodi: non debet sumi ab eo qui sic videt:
quia non habet rationem cibi vel speciē cōuenientem
humane refectiōi: ꝙ si oībus sic appareret: debet cū
reliquiis poni. Sexto idoneus est nitidus in conuer- Sexto
satione nec crimine notatus. Vnde. xxxiij. q. ij. c. Lato
rem: dicitur de patricida ⁊ matricida ꝙ non debent cō
municare vsq̄ꝫ ad tres annos. Et ſm Rich. in. iiij. Nulli
notorio ⁊ manifesto ac infami pctōri cū ad penitentiam
reuertitur est statim eucharistia ministranda. Tū pro-
pter reuerentiam sacramenti. Tū vt probetur eorꝝ cō-
uersio vera vel ficta. Tū ne alii pusilli scandalizentur.
Itē nec histrionibus dari debet: de ꝯse. di. ij. Pro dile-
ctione. Si tm̄ predicti reuertanꝉ ad dn̄m: eis cōmunio ⁊
recōciliatio nō negaꝉ: vt ibidē diciꝉ in ca. sequenti. Nō
tm̄ est intelligendū ꝙ dari debet statim: sed differri vsq̄ꝫ
post peractā pn̄iam publicā: nisi forte articulꝰ pietatis
vel necessitatꝫ aliq̄n suaderet statim dandū: puta quia
esset tam feruida pn̄ia: compunctio ⁊ lachrymarꝝ abun
dātia ꝙ etiam alios ad deuotionē prouocaret vel mor-
tis periculū immineret. Nam in extremo vite nulli pe-

nitenti est eucharistia deneganda: vt pbaꝛ dist. l. Peni
tentes. xxvj. q. vj. Si presbyter. Vñ nec de capitādis
pro crimine nec suspendendis est neganda cōmunio si
confiteanꝛ ⁊ petant: vt in Clemē. de pe. ⁊ remis. imo da
Septimo ri debet. Septimo idoneus est ieiunus. Nam quicūq̧
aliquid quantumcūq̧ paruū per modū cibi vel potus
post mediā noctem sumpsit: siue illud digesserit siue nō
cōmunicare illo die non poterit. de ꝯse. dis. ij. c. Liqui-
do excipitur articulus mortis ne sine viatico decedat.
Octauo idoneus est operose preparatus ⁊ diligentissi
me dispositus. s. cū diligēti examinatiōe firmoq̧ propo
sito cauendi ab om̄ibus decetero mortalibus: oratione
⁊ meditatione passionis chr̄i: ac deuotione ⁊ reuerētia
Questio ad h̄ sacramentū vt patuit sermone. iij. Si queras. Vñ
possim scire me sufficienter preparatū ⁊ digne accede
re ad cōmunionē vt percipiā fructū. Rn̄deꝛ ſm Tho.
sup. iiij. di. ix. ꝙ nullus hoc certitudinaliter pōt cōmu-
niter scire: tn̄ coniecturas pōt habere ſm Bern̄. p qua
tuor signa. Primū cū verba dei deuote audit. Scd̄m
cum quis promptū se ad bene agendum inuenit: preci
pue in facienda confessione ⁊ satisfactione ⁊ venie po-
stulatiōe a lesis ⁊ iniuriaꝝ remissione ⁊ hmōi. Tertiū
cum firmum propositum cauēdi in futuꝝ om̄ia pctā ha
bet. Quartū cū de preteritis vere dolet p hmōi signa
facta prius diligēti discussione ꝯscientie: q̄uis forte nō
sufficienti: ad cōmunionem deuote accedens nō peccat
imo ex vi sacramenti remissionem pctōꝝ oblitoꝝ ⁊ fru-
ctum eucharistie ꝯsequitur: veꝝ vt dictū est si quis oī.
no se ad hoc indispositum viderit a sacra communione
abstineat. O ergo charissimi deflete peccata ne eter-
H nalia incurratis tormenta. H

Decē saluta-res fruct⁹ di gne cōionis

¶ Circa tertium de fructibus digne cōmunionis ac
cipiamus pro ꝯclusione: ꝙ fideles deuote ⁊ digne cōi-
cantes consequunꝛ multiplices fructus salutares. Ni-
mirum decē precipuos fructus notabimus quos p fa-
ciliori captu ſm literas huius dictionis eucharistia ac
cipiendo prosequamur. Primus dr̄ eleuatio: quia ani
mam cibando ⁊ reficiendo delectabiliter eleuat a ter-
renis ⁊ carnalibus que desipere facit ⁊ sapere celestia
Vñ Gre. sup Ezech. x. dt̄. Dulce est esse in humanis re
bus: sed ei qui spūalia nō gustauit. Gustato aūt spiritu
desipit oīs caro. Hec ille. Propterea di. lxxxij. Pbr̄. in
medio dr̄: ꝙ cum diu eucharistia non pcipitur: cor hoīs
Scd̄s induraꝛ. Scd̄s dr̄ vnio: quia vnit chr̄o. Propterea vo
catur cōmunio quasi cōis vnio: quia vnit mēbra in cor-
pore mystico capiti chr̄o. Unde Joan. vj. Qui mandu-
cat meā carnem ⁊ bibit meū sanguinem: in me manet ⁊
ego in eo. Ly. i. vniꝛ mihi per charitatem. Ratio: quia
cibus corporalis cōuerti habet in substantiā aliti. ij. de
anima. Cibus aūt iste econuerso sumentē cōuertit in se
iuxta illud dictum Aug. li. ꝯfeſ. Cibus sum grandium:
nec me mutabis in te: sed tu mutaberꝭ in me. Pro q̊ no
ta ꝙ in eucharistia sumiꝛ caro chr̄i ⁊ sanguis ⁊ anima
vere ⁊ deitas. Caro vnit sibi corpus digne cōicantis:
sanguis sanguinem: aīa animam: deitas intellectum ⁊
voluntatē: ⁊ sic totus homo trāformaꝛ in deū. Corpus
em̄ chr̄i si qua in corpe sumentis reperit sibi vicꝫ cōue
nientia: ⁊ mūdiciam corporis ⁊ castitatem: illa ad se ra
pit spiritualiter ⁊ perficit. Similiter ⁊ sanguis christi
cor hominis penetrat vbi fons sanguinis est: ⁊ sic fomi
tem reprimit: anima christi adamat: ⁊ deitas ignit: gra
tia charitatꝭ aīam digne cōicantis inhabitat: irradiat:
⁊ sicut ignis in se ferrum totalr̄ trāsmutat vt sit ignitū:
I sic ⁊c̄. I Tertius fructus dr̄ conseruatio: quia con
Tertius seruat a pctō. Declaraꝛ ſm Tho. iij. par. q. lxxix. ar. vj
quia pctm̄ est quedam mors anime. Jac̄. j. Pctm̄ cū cō
summatū fuerit generat mortem. Unde hoc modo pre-
seruaꝛ quis a pctō futuro quo preseruaꝛ corpus a mor
te quod fit dupliciter. Uno modo naturā interius robo
rando contra corruptiua interiora: ⁊ sic preseruatur a
morte per cibum ⁊ medicinā. Alio modo exterius mu-
niendo contra impugnationes vel lesiones: ⁊ sic preser
uatur per arma. Utroq̧ modo hoc sacramentū conser-
uat a pctō. Primo q̄dē p h̄ ꝙ chr̄o vnit: roborat ⁊ cōfir
mat in vita spūali tanq̄ cib⁹ ⁊ medicina spūalis. Juxta
illud Psal. Panis cor hoīs confirmat. Uerunt̄ non au
fert possibilitatē peccandi: eo ꝙ hō in statu vie est hui⁹
conditionis ꝙ pōt flecti in bonū ⁊ malū. Scd̄o inquan-
tum est signum passionis chr̄i p quā victi sunt demōes
repellit illoꝝ impugnatiōes. Vñ Chrys. sup Joan. ait:
Ut leones flammā spirantes de mensa dn̄i recedimus:
terribiles facti demonibus. Ad qd̄ narraꝛ exm̄ ꝙ q̄dā
sacerdos missa dicta cum venisset ad quandā obsessam
a diabolo: territus demon quasi a flāma cepit clamare
Quo vadam quo fugiam? Rn̄dit sctūs ille Ueni in os
meum. Demon ait. Ue ve non possum: qr̄ illud intrauit
altissimus. At ille veni ad pollicem. Rn̄dit non audeo
quia deum tractauit. Et sic compulsus est exire. Et sic
patet ⁊c̄. Quartus fructus dr̄ augmentatio. Bern̄. in Quartus
ser. de corpe chr̄i. Nullum inquit sacramentū est isto sa
lubrius quo augentur virtutes ⁊ mens oīm spūalium
charismatū abundātia impinguaꝛ. Ratio ſm Tho. vbi
supra ar. j. qr̄ in hoc sacramento cōtinetur realiter chri
stus: qui sicut in mundum visibiliter veniendo venit cū
gratia. Joā. j. Gratia ⁊ veritas p Jesum facta est. Ita
veniens in hoc sacramento affert grām propter quod
vocatur eucharistia grece: quod bona grā interpretaꝛ
j. q. j. Multi. K Quintus dr̄ remissio: quia per hoc K
sacramentum fit pctōꝝ remissio de ꝯse. dist. ij. Ante be- Quintus
nedictionem: ⁊ c. si quotiens: vbi Amb. ait. Si quotiēs
effundiꝛ sanguis chr̄i: in remissionem peccatoꝝ effundi
tur: debeo merito semp accipere medicinam qui semp
peccato. Sed queritur Utꝝ digna cōmunio euchari- Questio
stie tollat om̄ia pctā cōmissa ab hoīe? Respondeꝛ ſm
doc. ꝙ hoc sacramentū q̄uis ſm se ꝯsideratum habeat
tantam virtutē ex passiōe chr̄i ꝙ possent per ip̄m remit
ti om̄ia pctā: sed in ordine ad recipientes nō equaliter
operaꝛ remissionem. Nam siquis accedit in pctō morta
li scienter: talis impedimentū prestat effectui huius sa
cramenti: ⁊ cum hoc indigne accedens iudiciū mandu-
cat. Unde Aug. li. de ecclesiasticis dogmatibus dt̄. Si
mens in affectu vel ꝯscientia mortalis pcti est: grauaꝛ
magis eucharistie perceptiōe q̄ purificeꝛ. Exemplum
Si rex magnus veniret ad domū tuam pro prestandis
magnis gratiaꝝ beneficiis: ⁊ tu ip̄m susciperes pessime
deturpata domo stercoribus: iram vtiq̧ demereris po
tius q̄ gratiam. Item in illis qui digne suscipiūt delet
peccata venialia: ⁊ etiam quo ad reatū mortalia ꝯfessa
⁊ oblita: sed cōmuniter non oportet ꝙ semper om̄ia de
leat: nisi esset deuotionis feruor tantus ⁊ mensura ſm
Tho. in. iiij. di. xij. L Sextus dr̄ iteratio. s. in dul- L
gentie dei: ꝙ est pro magno fructu tam pro preteritoꝝ Sextus
peccatorum remissiōe q̄ pro sequentiū releuatione: de
conse. di. ij. Iteratur. Quia inquit quotidie labimur:
quotidie chr̄s p nobis mystice imolatur: vt qui semel
moriendo mortē vicerat: quotidie recidiua pctōꝝ per
hec sacramenta relaxet. Unde dicunt doctores: ꝙ si ho
mo post dignam cōmunionē in pctm̄ rueret vel recidi-
uaret: facilius ab illo resurgere pōt q̄ si ante illud nō
cōmunicasset. Ratio: quia per cōmunionem dignā aīa
roboraꝛ ⁊ fortificaꝛ vt diximus. Facilius est aūt forti
resurgere q̄ debili: ergo ⁊c̄. Septimus dr̄ satisfactio: Septimus
quia homo cōmunicando digne satisfacit precepto. Et
quia ſm Tho. vbi s̄. hoc sacramentū est sacrificium ec-
clesie habet erge vim satisfactiuā ⁊ prodest pro quibus
offertur a sacerdote tam viuis q̄ defunctis: vt Gre. dt̄.
Octauus dicitur tutatio. s. cōtra mortē eternā. Joan. Octauus
vj. Hic est panis de celo descendens: vt siquis mandu
cet non moriaꝛ. Itē contra om̄ia pericula. Unde ab an
gelo percutiente liberauit filios israel sanguine agni
paschalis. Exo. xij. in figura huius. Nonus dr̄ introdu Nonus
ctio. s. ad patriā. Idcirco mgr̄ in. iiij. di. viij. c. j. dt̄. Re-
cte viaticū appellaꝛ: qr̄ in via reficiens nos vsq̧ ad pa
triam deducit. Legiꝛ de mr̄e scti Augustini: ꝙ cū cōmu
nicasset clamauit. Uolemus in celū: volemus in celū.
Decimus dicitur adornatio. Dicit em̄ Fran. may: ser. Decimus
de sacerdo. ꝙ qui hoc sacramentū frequentauerunt di
gne tāto decorabunꝛ amplius in celesti gloria ex splen
dore sanguinis christi. Sicut ⁊ beata Agnes ait. San-
guis eius ornauit genas meas. Ratio patet: qr̄ ſm ma-

toꝛitatē gr̄e: magnitudinē gl̄ie tales habebunt. O ḡ
charissimi currite oēs ad ꝑparandū ꝛ digne suscipiē-
dum: vt saluemini per ipm̄ dn̄m iesum in sacramēto exi
stentem: q̄ viuit in secula seculoꝝ Amē.

¶ In Parasceue Ser. ꝑmus. De dolori
bus passionisq; chr̄i historia deuota.

A MIseremini mei misere
mini mei saltem vos amici mei. quia manus
dn̄i tetigit me. Job. xix. c. A Hodie cha
rissimi passionē dn̄i nostri Jesu chr̄i recolentes: ꝛ eius
sanctissime matris ꝟginis cōpassionē ad fletum copassi
onis nos disponere debemus. Talis memoria vt inq̄t
Bern. req̄rit lachrymas. Ideoq; aspiciam⁹ mente ꝛ cō
tēplemur qualiter pijssima ꝟgo Maria spes vnica mū
di vultu mesto ꝛ squalido stat sub cruce filij sui dilectis-
simi Jesu saluatoris mūdi. Et aduertam⁹ quō nos exci
tat ꝛ verbis ꝑmissis ꝓuocat ad ꝯpassiuū fletum ꝛ colla
chrymationē cum ipa sup vnici passione: dicens oībus
Passio chr̄i acerbissima ex triplici cō sideratione. nobis. Miseremini mei: miseremini mei saltē vos ami-
ci ꝛc. In q̄bus ꝟbis monet nos ad ꝯpassionem sup ipsa
ꝛ sup filio in cruce pendēte triplici cōsideratiōe. Prio
ex ꝯsideratione ipius q̄ patit̄. q2 ipe deus: dn̄s: ꝛ redē-
ptoꝛ noster est q̄ pro nobis incarnat⁹ est ex Maria ꝟgi-
ne. idcirco ait. Miseremini mei. s. mr̄is mestissime ꝓpt
coꝛdis mei amarissimū doloꝛem. miseremini mei. i. filij
mei dilectissimi tam acerbissima moꝛte pro vobis moꝛi
entis: q̄ est deus me⁹ ꝛ filius me⁹: ꝛ dn̄s ꝛ redēptoꝛ ve-
ster. Flete mecū. quia ecce quē de spūsancto ꝯcepi ve-
rum deū ꝛ hoiem: ꝛ lacte ꝟgineo alui: inter duos latro
nes cruci affixū ꝛ vulneribus plenū moꝛi video. Scd̄o
ex ꝯsideratione cause qua patit̄. q2 non ꝓ se: sed ꝓ nr̄e
dilectionis amicitia: v nos redimeret suo sanguine pꝛe
cioso ꝛ ablueret a pctīs: ac deo acceptabiles faceret.
Propt̄ q̄d addit: saltē vos amici mei. q. d. Cōsiderate:
q2 ꝓ vr̄o amoꝛe patit̄. ꝛ ideo vna mecū flete si estis veri
amici. Nam reuera qn̄ q̄s magn⁹ dn̄s moꝛit̄: illi q̄ flent ꝛ
ploꝛant sup eo: signū est ꝙ sunt de parētela vel familia
vel amicicia eius. Sic in ꝓposito. Vn̄ Bern. Si mēbꝛū
chr̄i es plange ꝛ dole cū gemitu ꝛ lachꝛymis moꝛtē ꝑ-
ciosam vnigeniti filij dei. alioq̄n o ingrate q̄d facis? si
nō ꝯpaterꝭ: a tua nobilitate degn̄as i beluā: ꝛ hō eē de-
sistis. Hec Bern. tractan̄. sup illud ps̄. Memoriā abun
dantie suauitatꝭ ꝛc. Tertio ex ꝯsideratione pene acer
bissime quā patit̄. vn̄ ait. Quia man⁹ dn̄i tetigit me. per
mittēdo itra ꝛ extra acerbissimis penis filiū meū affligi
Jō Augu. de doloꝛe ꝟginis loquēs ait. Quis extimari
poterit quāta tristicia ꝛ doloꝛe vulnerabat̄ coꝛ mater-
num sup vnici ꝛ naturalis filij passiōe quē tam caste cō
cepit: tam gaudiose pepit: tam dulciter aluit. vidit euꝫ
ligatū: ꝛ soluere nō potuit. vidit vulneratū: nec vuln⁹
ligare valuit. vidit sanguinē defluere: ꝛ abstergere ne-
q̄uit. caput inclinatū: ꝛ sustētare nō potuit. flentē: ꝛ pꝛe
tristicia ꝯsolari nequit. audiuit eū sitio clamantē: ꝛ nec
aque potū ei mistrare valuit. Hec ille. O ḡ charissimi:
audiam⁹ beatissimā dei mr̄em Mariā flebili voce nobis
dicentē. Miseremini mei: miseremi mei saltē vos amici
mei: flendo mecū ꝛ ꝯpatiendo sup moꝛte Jesu filij mei
ꝑdulcissimi. O chr̄iani sic a deo dilecti: vt sanguine filij
eius ꝛ mei essetis redēpti: miseremi mei: flete mecū. O
viri. o mulieres. o iuuenes ꝛ senes. o ꝟgines ꝛ vidue ꝛ
ꝯiugati. o reges ꝛ ꝑncipes. o diuites ꝛ paupes. plangi
te mecū regem regū ꝛ deū oīm hodie moꝛtuū: benignis
simū dn̄m vr̄m tam dire passum. Jesu fili mi: fili mi iesu:
lumē oculoꝝ meoꝝ: spes ꝛ solatiū vite mee: tu hodie ꝓ
pctōꝛibus passus in cruce ꝛ moꝛtuus es: vulnerasti coꝛ
meū amarissimi doloꝛis gladio. Uidebo ergo qui ex tu
is chr̄ianis cōpatiant̄ tibi ꝛ mihi. His ꝛ similibus ꝟbis
ꝟgo btā duriciā nostri coꝛdis emollit ad cōpassionem.
Sed qm̄ non sufficimus a nobis cōpati ꝛ flere de chꝛisti
passione: opus est supnū pꝛo hoc auxiliū imploꝛare. Et
licet in alijs ꝑdicatiōibus cōsueuimus mr̄em gr̄e ꝟgi-
nem imploꝛare: tamē quia hodie occupata est circa filij
sui lamēta: ꝛ gaudiū angelice salutatiōis cōuersum est
illi in luctū ꝛ meroꝛē, ideo cōfugiamus ad crucem san-
ctam: illāq; pꝛo gr̄a salutem⁹: dicens illa ꝟba eccl̄ie. O
crux aue spes vnica hoc passionis tempe: auge pijs iu
sticiam: reisq; dona veniā. O sanctissimū lignum vite. o
salutis remediū: tu hodie poꝛtasti preciū mundi. per te
ergo hodie ꝑfusum chr̄i sanguinē ipm̄ dei filiū iesum q̄
pepēdit in te ꝑcamur: vt sui sanguis memoꝛiaꝫ infūdat
coꝛdi nr̄o: q̄tin⁹ cū lachꝛymis cōpassionis vere et dile-
ctionis loq̄ ꝛ audire possimus eius passionē Amen. Ad
q̄d oꝛemus Pat̄ noster. B Miseremi mei mise. ꝛc. B
Passioneꝫ dn̄i nr̄i Jesu chr̄i frēs charissimi ꝓsequen̄. ꝓ
deuotioꝛi modo libeat cōuerti ꝟba nr̄a ad ipam benedi
ctam ꝟginem Mariā. ꝛ cū Mellifluo Bern. in ser. sup
euāgelio. Stabat iuxta crucem: alloq̄ sic. Memēto ob-
secram⁹ o dulcis dn̄a: ꝛ mater ꝟgo illius venerāde sta-
tionis quo tuo tam btō filio astitisti pendēti in cruce: re
duc q̄sumus ad memoꝛiā coꝛdis tibi cogitationes ꝛ in-
nocētis anime angustias: q̄s tunc habuisti qn̄ vnigeni-
tus tuus coꝛā te imolatus est. recogita ꝙ oīa pꝛo no-
bis pctōꝛibus tolerare voluit. Ad te ergo o pia domia:
ad te o vnica spes nostra ꝯfugim⁹: noli spnere nos pec-
catoꝛes ꝓpter eum q̄ amoꝛe nr̄o pependit hodie coꝛam
te in cruce: sed enarra nobis filij tui doloꝛes: ꝛ impetra
cōpassionis vere ꝛ fletus gr̄am: vt inueniam⁹ misc̄diam
coꝛam tuo filio. Et subdit Bern. Quō credis o f̄delis
anima. ꝙ illa ꝟgo sup oēs mitis ꝛ benigna: pietate ple-
na negabit se tibi taliter supplicāti. Attēdite ḡ fratres
Mariā loquentē ꝭm ꝑacceptū thema. Miseremini (in
quit) mei: miseremini mei saltē vos vicꝫ amici mei chꝛi
stiani sanguine nati mei abluti. quia manus dn̄i tetigit
me in filij mei passione: replēdo ꝑcipue. xij. doloꝛibus

Duodeci doloꝛes btissime ꝟgis ma.

¶ Prio dū filius me⁹ ꝑdilectus a discipulo tradit̄.
¶ Scd̄o dū vnic⁹ meus ad moꝛtē vadēs a me sepat̄.
¶ Tertio dū ipe ꝑdulcis iesus me⁹ i hoꝛto captiuat̄
¶ Quarto dum ad Annā ductus alaphizat̄.
¶ Quinto dum apud Caiphā deludit̄.
¶ Sexto dum apud Pilatū false accusat̄.
¶ Septio dū apd̄ Herodē fatu⁹ reputat̄ ꝛ despicit̄.
¶ Octauo du m in ꝑtoꝛio crudelissime flagellat̄.
¶ Nono dum pungētibus spinis sacrum eius caput
coꝛonatur.
¶ Decimo dum ad moꝛtem iudicat̄: ꝛ patibulum sibi
baiulandū imponit̄.
¶ Undecimo dū in monte Caluarie crucifigit̄.
¶ Duodecimo dū moꝛit̄ in cruce flens ꝛ sepelit̄. Et
sic tota series ꝛ historia passonis dominice com
ꝑhenditur. C C

¶ Primus itaq; doloꝛ ꝛ amaritudo quē sustinuit chr̄s
Primus doloꝛ traditōis dn̄s ꝛ beatissima mater eius quem ꝛ nos debemus pie
meditari dicit̄ traditionis: dum. s. talē iniuriā patit̄: ꝙ
a discipulo cui multa bona fecerat in moꝛtē tradit̄. Cir
ca quod notemus tria.

¶ Primo traditionis occasionem.
¶ Scd̄o traditionis cōsultationem
¶ Tertio eius executionem.

¶ Primo traditionis occasioneꝫ. De qua notandū ꝭm
Traditiōis occasio. docto. ꝑcipue Lyraꝫ. ꝙ Judas motus fuit cupiditate
ad chr̄i venditionē: vt posset recupare per hoc valoꝛē
vnguenti sup caput chr̄i effusi. Cum em̄ chr̄us dn̄s sci-
ret appꝛopinq̄re tēpus passionis: appꝛopinq̄uit ꝛ loco
s. ciuitati Hierl̄m. Uenitq; sexto die ante passionem in
Bethaniā Joā. xij. Nam postq̄ chr̄us Lazarū suscita-
uit vt putat̄. xv. die ante suam passionē: ꝓpter q̄d eccle
sia feria sexta ante dn̄icam de passione legit̄ euangeliū
de Lazari resuscitatione: que dies est xv. ante parasce
ue quo passus est chr̄s. Judei tūc. s. in dn̄ica de passio-
ne diffinierant occidere chr̄m. Et ideo recesserat quo-
usq; appꝛopinq̄ret pascha trans Joꝛdanē: ꝛ moꝛat⁹ est
in ciuitate paruula noīe Effrem. indeq; cum discipulis
redijt appꝛopinquāte pascha: vt ipe chr̄us verus agn⁹
imolaret̄ ꝓ nobis imediate post figuralis agni pascha
lis imolationē. veniēsq; Bethaniā ad sabbatū ante ra-
mispalmarū: hospitatus est in domo Simonis lepꝛosi.
Mat. xxvj. Iste nunc non erat lepꝛosus. quia iam fue-
rat curatus antea a chr̄o dn̄o: retinuerat tamē nomē le
pꝛosi. sicut ꝛ Matthe⁹ post vocationē adhuc vocabat̄

publicanus. Ipseq̧ postea noiatus est Julianus epus
Cenomaneñ. Ibi quoq̧ fecerũt cenam dño: ⁊ Martha
ministrabat: ⁊ Lazarus vnus erat discumbentiũ quem
suscitauerat iesus. Et ſm Lyram iste Simon leprosus
erat vicinus Marthe. ⁊ ꝓpter hoc ipa in domo eiꝰ mi-
nistrabat pro reuerẽtia chr̄i. sicut solent hoĩes facere
in domibus amicoꝝ suoꝝ. Magdalena aũt tunc cõpati
ens chr̄o estuanti ⁊ fatigato: accepit librã vnguẽti nar-
di pistici. quod est nomẽ loci de quo talia ꝑciosiora fue
runt in pyxide alabastro: ⁊ vnxit pedes Jesu adustos
ex calide terre puluere. vtpote qui nudis pedibus in-
cedebat: ⁊ extersit capillis. Hoc ordine cõuerso dicit.
q2 ꝑmo lauit pedes eius. secũdo capillis extersit. ter-
tio vnxit. Et eiusdẽ vnguẽti residuã ptem maiorẽ effu-
dit sup caput ipius recũbentis in mẽsa: ⁊ domus imple
ta est ex odore vnguenti. Erat em̃ liquor ille refrigera
tiuus ⁊ cõfortatiuꝰ mẽbroꝝ ⁊ valde odoriferus. ⁊ ideo
effudit sup caput quod videbat pre calore solis nimis
exustũ: cum chr̄us sine pileo incederet: vt sic refrigera
retur. sicut sole fieri in effusiõe aq̄ roseacee. O q̄ gra-
tissimo anĩo btã ṽgo Maria que tunc aderat: istud ac-
cepit a Magdalena ⁊ ei resalutauit. Tunc Judas qui
eum traditurus erat murmurauit dicens. Ut quid per
ditio hec vnguenti facta est: poterat em̃ venũdari plus
q̄. ccc. denarijs: ⁊ dari paupibus. Quod dixit: quia fur
erat ⁊ loculos habens: ⁊ ea que mittebant. s. in elemo-
synam pro chr̄o ⁊ discipulis portabat. ⁊ ad murmuran-
dum consimilr̄ discipulos induxit: sed discipl̄i moti sunt
ex compassione ad paupes. Judas aũt ex auaricia vt
posset furari decimã saltem ptem. ccc. denarioꝝ. Tunc
ergo concepit chr̄m iudeis vendere pro. xxx. denarijs:
qui sunt decima pars. ccc. denarioꝝ. Jesus ergo seda-
uit eos dicens. Quid molesti estis huic mulieri: bonũ
em̃ opus operata est. Nam semp paupes habetis vo-
biscum: me autẽ non semp habebitis. Amen dico vobis:
vbicunq̧ ꝑdicatũ fuerit hoc euangeliũ dicet: ⁊ ꝙ hec
fecit in memoriã eius. i. ad laudẽ eius recitabit ꝙ hoc
fecit virtuose: ꝑueniens vngere corpus meũ in sepul-
turam. Unde ⁊ Ly. sup Matt. xxvj. dicit ꝙ Magdale-
na spũsancto edocta ptem vnguenti ad sepulturã chri-
sti reseruauit. ⁊ ꝙ chr̄s sibi hoc ꝑceperit vt seruet. ⁊c.

Scdo traditionis cõsultatio.

Et sic ptz occasio. Secundo nota huius traditionis
consultationẽ. quia post hec feria quarta ꝓxima. s. post
ramispalmaꝝ ꝑncipes sacerdotũ fuerũt cõgregati ad
tractãdũ de morte chr̄i vt eum dolo tenerent ⁊ occide-
rent. s. occulte sine populi seditione. Dicebant autem.
Non in die festo. i. in solẽnitate paschali iminente de ꝓ
ximo: ne forte tumultus fieret in populo. quia multi cõ
uenerãt pro festo in hierl̄m: ⁊ reputabãt iesuz esse chri
stum verum. ꝓpter qđ timentes ppl̄i seditionẽ cõtra se
fieri: cõsulebãt mortẽ eius post festa differẽdã. sed hoc
consiliũ mutauerũt postea: quia inuenerũt oportunita
tem capiẽdi chr̄m per Judã. Interea dñs iesus dñica
Palmaꝝ ascendit Hierl̄m: ⁊ turba cum maximo hono-
re eum deduxit. vt ptz per euangeliũ dñice palmarũ.
Ascendit etiã scda feria ⁊ tertia feria. ⁊ singl̄is diebus
illis ꝑdicauit in templo: et multas insidias a iudeis ac
cõtradictões sustinuit. de q̄bus longũ esset hic enarra
re. nullus aũt ipm hospitio recipiebat. quia iã erat apđ
iudeos diffinitũ. ꝙ si quis eum cõfiteret chr̄m extra sy
nagogã fieret. ꝓpterea quolibet die ꝑdicto redire ipm
optebat in Bethaniã ieiunũ: ⁊ ibi hospitari apđ Mar-
tham. ⁊ iterato mane ascẽdebat. Ipa aũt feria quarta
ſm Lyram. tunc iesus non venit Hierusalẽ: sed mansit
in Bethania: vt iudei liberius haberent locum tractan
di de morte sua: ⁊ Judas tradẽdi haberet optunitatẽ.
Ipso itaq̧ die Judas spũ maligno instinctus: ascendit
Hierl̄m tanq̄ dispensator empturus aliqua pro die fe-
sto: ⁊ accessit iudeoꝝ cõsilium se sponte ingereñ. nec vo
catus: dixitq̧ eis. Quid vultis mihi dare ⁊ ego eũ vo-
bis tradã. s. sine strepitu occulte capiendũ. Chry. q. d.
Ita vilis ⁊ pphanus factus est mihi iste Jesus quem
vultis occidere. ꝙ si velletis mihi dare saltem vnicum
denariũ: ipm patus sum vobis tradere. Illi ergo gaui-
si sunt. vt dicit Luc. xxij. Et cõstituerũt ei triginta argẽ
teos: quoꝝ quilibet valebat vsuales decem nũmos. et
per cõsequẽs in toto valebãt. ccc. vsuales. ⁊ sic recupa
uit valorẽ vnguenti. Hec Lyra sup Matth. Hic Ber.
exclamat di. O Juda oĩm sceleratissime. o peruerse la
tro ⁊ infidelis fur. si nolebas misereri filio: saltẽ miser-
tus debuisses fuisse dolori materno. Quid fecerat tibi
magr̄ tuus qui tibi pctã tua enormia indulsit: apostolũ
te fecit. ptãtem eijciendi demonia ⁊ infirmos curandi
tribuit. pedes lauit. corpus suũ dedit. ⁊ eterna premia
repromisit. O stulte ⁊ cece mercator pessime: ex q̄ vo-
luisti eum vendere: cur non vendidisti eum Magdale
ne: que non triginta: sed mille tibi pro eo denarios ob-
tulisset. Item Augu. O Juda inique potuisti petere a
matre. xxx. denarios: que ostiatim mendicãdo tantã ti-
bi ⁊ ampliorẽ ordinasset pecuniã. Item Berñ. O iuda
infelicissime: q̇d fecisti pdens pecuniã ⁊ te? nõ verecũ
daris exhibere venalem: cuius vna gutta sanguinis di
gnior fuit om̄i argẽto ⁊ auro mundi. ⁊ tu ponens in op-
tione triginta denarijs cõtentaris. Hec ille. Quo fa-
cto Judas redijt Bethaniã: ⁊ exinde q̄rebat oportuni

Tertio traditionis executio.

tatem tradendi sine turbis. Tertio nota traditionis
executionem quam expleuit in nocte sequentis diei p
osculi signũ tradẽdo. de quo infra. D

D

Questio de Juda

Questio hic
occurrit. Utrũ Judas ⁊ iudei aliq̄ modo habeãt excu-
sationẽ in traditione et occisione chr̄i? Et potest argui
ꝙ sic. quia sic a deo erat ꝑordinatũ ⁊ per ora ꝓphetarũ
a spũ sctõ sic ꝑnunciatũ. ꝙ chr̄us tradi deberet a ꝓprio
discipulo. Juxta illđ ps. Qui edebat panes meos ma
gnifica. sup me. ⁊c. Et occidẽdus foret a suo popl̄o: vel
a fratribus suis iudeis. sicut Abel a fratre Cain est oc
cisus: ⁊ Joseph a fratribus venditus. Uñ Esa. j. Filios
enutriui ⁊ exaltaui: ipi aũt spreuerũt me. Cognouit bos
possessorẽ suũ: ⁊ asinus ꝑsepe dñi sui: israel autẽ non co
gnouit me. Unde sicut deus non peccauit sic ꝑordinan-
do vt pro nobis traderet filiũ. videt ꝙ nec isti peccaue
runt adimplẽdo dei voluntatẽ. Rñdet Tho. iij. pte. q.
xlvij. ꝙ eadẽ actio diuersimode iudicat bona vel mala
ſm ꝙ ex diuersa radice ꝓcedit. Quia ergo deus pater
tradidit filiũ: ⁊ filius seipm ex charitate passioni ⁊ mor
ti ⁊ humili obediẽtia filius factus est ꝓ nobis obediẽs
vsq̧ ad mortẽ: qđ spũssanctus ꝑdixit per ꝓphetas ꝓ no
stra salutifera fide fundanda. Judas aũt coopatus est
passionẽ ex cupiditate ⁊ iniq̄tate. Pilatus ex humano
timore iudeoꝝ: sacerdotes ⁊ pharisei ex liuore ⁊ inui-
dia. quia arguebat chr̄s eoꝝ vicia. Ideo isti non excu
sant: sed vitupant. deus aũt laudat pro bñficio charita
tis. Si dicas vel petas. Si nullus chr̄m tradidisset:
⁊ nullus occidisset: quomõ genus humanũ redẽptũ fu-

Questio

isset? Respondet ſm Alexan. de Ales. in. iij. volumine
sũme. ꝙ in tali casu sola chr̄i voluntas patiẽdi sufficis-
set ad redemptionẽ. ideo nõ debuit eum Judas trade-
re sic ex cupiditate. nec iudei occidere. nec voluit deꝰ
chr̄m sic ab eis intẽtione praua occidi: q̄uis pmisit. vo-
luit q̇dem pro nostra expiatione offerri. iuxta illđ Esa.
liij. Oblatus est quia ipe voluit. Et ꝙ chr̄s voluntarie
pati vellet pro nobis multiplici signo ostendit: cum illđ
ꝑdixit: ⁊ scienter ad locũ passionis venit. ⁊ se cape volẽ
tibus obuiam ꝓcessit: ⁊ vno verbo om̄es ꝓstrauit. De-
muz vt Chry. ait. Ne quis dicat: quoniã ipe iudeos ad
illud induxit vt ipm occiderent: seipm tradens in mani
bus eoꝝ: manifeste ostẽdit eis om̄ia que sufficiebãt eos
reuocare a malo. Sed quia illi obstinati pmanebant in
malicia: se illorũ potestati permisit a diabolo tradẽdũ.
O q̄ benigne ergo. o q̄ hũillime. o q̄ charitatiue subi-
it pro nobis deus passionẽ ⁊ omnẽ tribulationẽ a pessi-
mis illis inferendã. O beata virgo Maria merito ipsi
tuo filio ⁊ tibi est cõpatiendũ pro tali tantaq̧ charitate
nobis miserrimis gratiose exhibita. E

E

Scds dolor tristissime separatiõis amarissimus ex tribus.

¶ Secũdus dolor chr̄i ⁊ matris eius dicit tristissi-
me sepationis. ⁊ iste fuit dolor amarissimus: vt colligi
potest ꝑcipue ex tribus. Primo ex pie matris desolatio-
ne ⁊ interno merore. quia videbat filium suũ in quo ha
buit totã spem solatij vltro euntẽ ad moriendũ in Hie-
rusalem. Audierat em̃ ꝙ fuerat iam diffinitũ apud iu-
deos vt occiderẽt christũ: ⁊ signis euidẽtibus: cum nut

lus in Hierusalem ipm̄ audebat in hospitio capere: pa
tebat. Unde vt volūt deuoti ⁊ rōnabiliter dicūt ꝙ chri
stus dn̄s sibi reuelauerit instare tēpus passionis. Ma=
terno ergo affectu cepit (vt aiunt) ipa feria quinta ge
nibus flexis filium petere taliter. Queso te fili mi ⁊ de
us meus: exaudi me mr̄em mestissimā: vt non ascēdas
in Hierl'm: nam hic in Bethania ꝑparabunt tibi Mar=
tha ⁊ Magdalena agnum paschalē: ne forte inimici ma
nus iniĳciant tibi. Cui respondit dn̄s. Non licet inquit
charissima mater in hoc te exaudire: sed potius volun
tatem patris facere: vt impleant̄ scripture. Nam Esaie
liij. Oblatus est. s. filius dei: quia ipe voluit. s. pr̄ ⁊ filiꝰ
Cui gl'iosa mater. Scio ait fili mi. ꝙ sic voluit deus pa
ter redimi mundū tua passione et morte. Sed quia cor
maternū hoc cogitās crepet amaritudīe saltē da mihi
si possibile est ⁊ cōuenit antea mori ꝗ̄ tu fili mi dilectis=
sime moriaris: aut simul tecū exhalare spm̄: aut in exta
sim mentis rapi vt penitus nil sentiā. Nec mirū si sic pe
tierit pia mater: cum ⁊ chr̄us suo modo orauit pr̄em: vt
si possibile est transeat calix. ⁊c. Tunc dulcissimus Je=
sus ait. Non decet hoc charissima mater: vt tu ante mor
tem meā moriaris. qr sic ad limbū tenebrosum deberes
descēdere. s. ad sanctos pr̄es: ⁊ inde per me educi. Itē
non decet etiā simul tempe mecū te mori. quia debeo ti
bi tantū honorē facere in tua morte: vt cum om̄ibus an
gelis et sctis meis tibi occurrā: ⁊ sic te in celū suscipiā
honorificētissime vt mr̄em decꝫ dei: ꝑpter qd̄ optet pri
us me mori: ⁊ sanctos patres de limbo educere: ⁊ in ce=
lum ascendere: ⁊ ibi tibi dignū locū ꝑparare sup om̄es
btōs. Item nec licet in morte mea te rapi in extasim ab
vsu sensuum: vt dolores quos ꝑdixit tibi Symeon cum
me ꝑsentabas in tēplo sustinere habeas: ⁊ martyrū me
cum in anima patiaris: ac coronā sup om̄es merearis.
Habe ergo charissima mater mea patientiā. quia sicut
optet me pati: ita ⁊ te pro me cōpati. Consulare aūt: qr
tertia die resurgā: ⁊ te visitādo letificabo. Pie possumꝰ
cōtemplari ꝗ̄tū tunc fleuerit btā virgo: ꝗ̄ dulciter ver
ba filij audierit a mane vsqꝫ ad illam horā sepationis.
Cū ergo iam diei illius vespe appropinq̄ret: qn̄ agnus
paschalis deberet imolari: accesserūt discipuli ad chri
stū dicētes. Ubi vis paremꝰ comedere pascha. i. agnū
paschalē. Et Petrū ac Joānem. vt dicit̄ Lu. xxij. in hie
rusalē misit di. Ecce euntibus vobis in ciuitatē occur=
ret vobis homo lagenā aque baiulans: sequimini eum:
⁊ quocunqꝫ introierit: dicite dn̄o domus. Magr̄ dicit.
Tēpus meū. s. patiēdi: ꝑpe est. apd̄ te facio pascha cuꝫ
discipulis meis. q. d. Prouide mihi de loco et de cibo.
Credit̄ em̄ ꝙ ille erat discipl'us christi occultus tamē.
Non exp̄ssit nomen illius: ne Judas rabide festinās ad
chr̄m tradendū posset ꝑscire locū: sed ꝑdixit miraculo=
se signo certo quo deberēt ire. Euntes ergo discipl'i in=
uenerūt sic: ⁊ ibi parauerūt. Un̄ patꝫ ꝙ chr̄us ita paup
erat ꝙ nec domiciliū: nec vnde emere posset agnū ha=
bebat. Interim vt tradūt deuoti et satis vtiqꝫ rationa=
biliter: chr̄s dn̄s vt bonus filius matri valediceret: eli=
centiauit om̄es e domo illa ꝑter mr̄em: ⁊ corā ea genua
flexit. Quo viso humillima ꝟgo festinauit: ⁊ ipa corā fi
lio ꝓcidit ad genua: cepitqꝫ piĳssimus Jesus taliter di=
cere. O mater ꝑdilectissima regratior tibi ꝙ me fidelit̄
et humilit̄ ad ꝟba angeli Gabriel' in vterū suscepisti: ⁊
⁊ ꝙ mensibus nouē me portasti in vtero virgineo. ꝙ me
pepisti: lactasti: nutriuisti: multos labores ⁊ angustias
ꝓ me sustinuisti fugien̄ in egyptū ibi manēs ⁊ inde re=
diens: ⁊ triduo me tandē req̄rens: annisqꝫ trigita mihi
semp fidelissime ⁊ deuotissime in om̄ibus s̄uiuisti: et q̊t
guttas lactis tui ꝟginei mihi dedisti fugienti quot ser=
uitia ipendisti: quot labores ⁊ penalitates pro me susti
nuisti: tot ⁊ tantas tibi refero gr̄arꝫ actiones. Uale ergo
nūc dulcissima mater ⁊ mane in gr̄a mee deitatis. quia
ecce a te sepabor vt vadā ad moriendū pro genere hu
mano. O q̄ntus fuit ibi fletus: quātus luctus ꝟginis ma
tris ⁊ piĳssimi eius filij sup matre cōpatientis: cogitet
hec pia mens. Tandē spiritu resumpto beata virgo: vt
potuit loqui dixit. Gratias tibi ago deus meus qui me
dignatus es eligere in mr̄em cum essem paupcula an=
cilla tua. ⁊ ꝙ s̄uitia mea placuer̄t tue maiestati. Sicqꝫ
se inuicem osculan̄. vale sibi dixerunt. Dominus quoqꝫ
mr̄em suaꝫ Marthe ⁊ Magdalene cōmendauit. Uenit
ergo dn̄s Jesus in Hierl'm cum discipulis ad domū in
qua iusserat pascha ꝑparari: que (vt putat̄ ab aliq̄bus)
fuit domus sancti Marci euāgeliste quē btūs Petrus
baptizauerat. Sed vt ait Chry. mirebile fuit ꝙ iste pa
terfamilias chr̄m suscepit sciēs se icurrere inimicicias
iudeorꝫ ex hoc. a deo tamē inspiratus cōtempsit multo
rum odiū. sicut ⁊ antea spiritu sctō edoctus emerat tot
agnos: vt tot hoībus hospitantibus. s. chr̄o ⁊ duodecim
apl'is: ⁊ lxxij. discipulis sufficerēt cōuenienter pro illa
cena. ⁊ fecerat vel emerat tantū de azimis panibus et
de lactucis agrestibus. Itē disponere habuit pro sin=
gulis illis cingulos siqui non habebāt ⁊ calcios ⁊ bacu
los. sic em̄ debebat comedi agnus paschalis. s. renes ꝑ
cingēdo: in pedibus calciamēta habendo ⁊ baculos in
manibus. Discipuli aūt chr̄i nudis pedibus incedebāt.
ꝗ̊ mirū ꝙ homo ille pro tot hoībus ꝯueniēter disposue
rit his modis. Item ascendēte iesu cū discipulis: ascē=
dit de Bethania sanctissima Maria: cum mulieribus
Martha ⁊ Magdalena ad domū earū quam habebāt
in Herusalē. Nam ꝑtem aliquam vici illius ciuitatis le
guntur possedisse cum Lazaro fratre suo: ibiqꝫ hospita=
ta est. O ꝗ̄ mira fuit nox illa beate ꝟgini matri. O quā
tis lachrymis suum filiū deo patri cōmendauit in om̄i=
bus eius aduersis. Et sic patꝫ. F Scd̄o deniqꝫ gra
uatur amaritudo doloris istius ī chr̄o ex Jude obstina
tione. Uespe em̄ facto hora cene discubuit. Lu. xxij. Et
duodecim inquit discipuli cum eo. s. in eadē mensa. aliĳ
autem in aliĳs mensis. Et ait illis. Desiderio deside ra=
ui hoc pascha manducare vobiscum anteqꝫ patiar. Ly
ra. Ut finito veteri pascha inchoet nouum testamentū:
qd̄ erat chr̄o in desiderio. Tunc comesto agno pascha=
li anteqꝫ alia fercula afferent̄ vestimenta deposuit: lin=
teo se ꝑcinxit: aquā in peluim infudit: ⁊ pedes discipulo
rum lauare cepit. Uenit primo s̄m Lyrā ad Simonem
Petrū: qui dixit. Domine tu mihi lauas pedes? Simon
de Cassia. Tu deus homini: tu creator peccatori ⁊ vilis
simo piscatori lauas pedes. Surge domine deus: sur=
ge creator meus. non em̄ possum hoc sustinere pro tua
reuerētia. Respondit Jesus. Quod ego facio tu nescꝫ
modo: scies autē postea. Et Petrus. Non lauabis mihi
pedes in eternū. Respondit aūt Jesus. Si non lauero
te: non habebis ꝑtem mecum. Dixit Petrus. Domine:
nō tm̄ pedes: sed ⁊ manus ⁊ caput. Dicit ei iesus. Qui
lotus est. s. in baptismo: non indiget nisi vt pedes lauet
id est anime affectus in vera penitētia. Baptismus em̄
non est iterabilis: sed penitētia est facienda pro pecca=
tis subsequētibus. ⁊ sic homo erit mūdus totus. s. a pec
catis. Postqꝫ lauit pedes eorꝫ recubuit iterum vestimē
ta accipiens: ⁊ dixit. Uos vocatis me me magister ⁊ do
mine ⁊ bene dicitis: sum etem̄. si ergo. ⁊c. His paractis
accepit panem: ⁊ gratias agens benedixit ⁊ dixit. Acci
pite ⁊ comedite: hoc est corpus meū. Similiter ⁊ calicē
⁊c. Sic quoqꝫ eos om̄es cōmunicauit corpis ⁊ sanguis
sui sacramēto. Tandem ipos ordinauit in ꝑsbyteros ⁊
pontifices dicens. Hoc facite quotienscunqꝫ sumitis in
meam cōmemorationē. Ex quibus dictis secundū sen=
tentiā Bonauen̄. in sermo. ij. de cena dn̄i clare soluitur
questio vtilis contra hereticos. qui dicut hesitan̄. quō
sit in hoc sacramēto verū corpus christi: cum nullo mo=
do percipit̄ sensu ibi esse aliud ꝗ̄ panis ⁊ vinū. Respō=
detur s̄m Ambro. li. de sacramētis. vt notat̄ de cōse. di.
ij. Reuera. ꝙ hic ꝟba dn̄i saluatoris operant̄. Sermo
em̄ christi: qui potuit ex nihilo facere qd̄ non erat. s. in
creatione mundi: potest ea que sunt. i. panis substantiā
⁊ vini mutare in illud qd̄ non erant: id est corpus ⁊ san=
guinem. ⁊ hoc manentibus accidētibus per se. Et infra
dicit. Liquet ꝙ preter naturā ꝟgo generauit. ⁊ hoc qd̄
cōficimus corpus ex ꝟgine est. q̇d hic queris nature or
dinem in chr̄i corpe: cum ꝑter naturā sit ipe dn̄s Jesus
natus ex ꝟgine. Uere vtiqꝫ caro chr̄i que crucifixa est:
que sepulta est: vere illius carnis sacramentū est. Hec
Ambro. Et huius veritas s̄m sctm̄ Bonauen. ꝑtꝫ ex ℞.

Historia passionis.

Domus scti Marci euā.

F Scd̄o ex Jude obstinatione.

Lotio pedū.

Institutio sacramēti corporis chr̄i.

quia chr̄s dn̄s dixit. Hoc est corpus meū qđ pro vobis
tradet. ergo idē corpus traditū in mortē est ī hoc sacra
mento. Et iterū Joan. vj. Caro mea vere est cibus. ⁊c.
Nec obstat ꝙ non sentit sic. q͛ voluit sic velari accidē=
tibus ꝓpter certas causas. de q̄bus hic ꝑtranseo. Sed
forte adhuc dicas. licet ex dictis clarescat chr̄um hoc
potuisse ⁊ fecisse: vt in carnē suā cōuerterit panē illum
⁊ vinum in sanguinē. Sed quō possum hoc credere. ꝙ
Questio — hanc p̄tātem p̄sbyteris oīibus tunc dederit? Respō=
detur breuiter ꝫm Bonaueñ. ibidē. quia cum chr̄us sic
suo ꝫmone cōfecit: statim discipl'is ait. Hoc facite in me
am cōmemoratōez. Quid est hoc? Facite inq̄t: nisi sicut
ego cōfeci hoc facite. Idem ergo ꝫmo chr̄i qui ver⁹ de⁹
est: potuit ⁊ panē ⁊ vinū mutasse: ⁊ sacerdotibus pote=
statem cōficiendi tradidisse misterialiter. quia ad ꝟba
sacerdotis qñ ꝓfert sup panē vel vinū verba chr̄i mox
deus ip̄e ꝑncipaliter oꝑationē trāsubstantiatiōis facit
Et ꝙ hoc sic intelligi debeat de tradita p̄tāte sacerdo=
tibus cōficiendi corpus chr̄i patꝫ per ap̄lm. j. Cor. xj.
vbi dicit. ꝙ postq̄ chr̄s dixit. Accipite ⁊ mādūcate hoc
est corpus meū: ait. Hoc facite in meā cōmemoratiōnē:
quotiēscūq̄ sumitis. Et cōsequent subdit di. Itaq̄ qui=
cūq̄ manducauerit panē: vel biberit calicē dn̄i indigne
reus erit corpis ⁊ sanguinis chr̄i. Et manifestū est ꝙ lo
quit de pane ⁊ calice sacerdotū chr̄i. quia loquit chr̄ia
nis hoībus diu post tempa chr̄i a sacerdotib⁹ cōmunio
nem accipientibus eucharistie. Hec ꝫm Bonaueñ. vbi
s̄. Post hec chr̄s dn̄s videns Judā intantū obstinatū ꝙ
nec humilitas chr̄i in pedū illius ablutione ⁊ deoscula
tione: nec eius tanti sacramēti ip̄m a malo ꝓposito mol
liret: turbat⁹ est sp̄ū. Et vt dicit Augu. lachrymari cepit
sup Jude pctō ⁊ dānatione preuisa. voluitq̄ ip̄m reuo=
care saltē per ꝟba enodādo maliciā eius: sed non exp̄=
mēdo ꝑsonā. vnde dixit. Ego scio quos elegerim. amo=
do dico ꝑusq̄ fiat: vt cū factū fuerit credatis quia ego
sum. s. vere chr̄s: verus deus ⁊ homo: sciens certitudi=
naliter secreta cordiū et futura a ꝓprio arbitrio homīs
depēdentia: quod est ꝓpriū dei. ⁊ ꝓtestatus est ⁊ dixit.
Amen amen dico vobis: quia vnus ex vobis me tradet
Ve autē homini illi per quē tradar ego. melius erat il=
li si natus non fuisset. Aspiciebāt ergo ad inuicē: ꝑtime
scētesq̄ fragilitatē suaꝫ: cēperūtq̄ singuli dicere. Nun
quid ego sum dn̄e? Tūc ait Jesus. Qui intingit manū
mecū in catinū ⁊c. Catinū vas est fictile in quo erat suc
cus lactucaꝝ agrestiū ad esum agni paschalis. Judas
quoq̄ ne tacendo redderet se suspectū: ait. Nunq̄d ego
sum rabbi? Ait illi Jesus. Tu dixisti. Et ex his alij non
potuerūt scire: quia oīes edebant duodecim de eodem
catino in medio posito. Et quia hoc chr̄us Jude dixit:
alijs non aduertētibus: sed hoc solius Jude ꝯsciētie si
gnificauit: vt reuocaret pudore. Sed q̄reres. quare
Quare chr̄s noluit Judā manifestare. — noluit chr̄s Judā manifestare? Rñdet ne a Petro dē
tibus laceraret: ⁊ doceret ꝓximoꝝ occulta pctā nō re=
uelare: quia hoc esset ꝯtra charitatē: nisi essent talia cō
tra cōmune bonū. vt dicit Augusti. Petrus ergo innuit
Joāni q̄ recūbebat sup pectus iesu: vt interrogaret q̄s
ille foret. Joānes autē ait iesu. Dn̄e q̄s est q̄ tradet te?
At ille. Cui ītinctū panē porrexero ⁊c. ⁊ hoc dixit sub=
missa voce ne alij audirēt: ⁊ statim porrexit Jude. Joā
nes aūt mox raptus fuit ad visionē secretoꝝ celestiū. ⁊
sic indicare ħ petro nequit. Post buccellā ītrauit satha
nas in Judā. s. ad amplius ip̄m possidendū intantū: vt
q̄escere non posset. Jesus ergo ait ei. Qđ facis fac citi⁹
. i. facturus es citius. Sed hoc alij nō intellexerūt p̄ter
ip̄m met Judā. sed putauerūt ex q̄ ip̄e portabat elemo
synas chr̄o datas: ꝙ dixerit eidē aliq̄ pro festo emere.
Exiuit itaq̄ Judas ad sacerdotes ⁊c. G Tertio
Tertio ex discipuloꝝ ruminatiōe. — q̄q̄ valde grauabat amaritudo chr̄i ex discipuloꝝ dile
ctoꝝ ruminatiōe. Postq̄ ergo exiuit Judas: cepit chr̄s
dn̄s dulcem ꝫmonem facere discipl'is de charitate di.
Mandatū nouū do vobis: vt diligatis inuicem. In hoc
cognoscēt oīes: q͛ mei estis discipuli: si di. ha. Et mul=
ta talia locutus est eis que causa breuitatꝫ omitto. nec
sufficimus oīa eius dicta narrare. Tandē finito ꝫmōe.
vt habet Joā. xvij. Subleuatis oculis in celū orauit.

vt dicit ab aliq̄bus surgeñ. a mensa: ⁊ in medio cenacu
li genibus flexis. ⁊ hoc ad dandū nobis orandi in tribu
latione exēplū. Orauit ḡ p̄mo pro se iminente tribula= — Ořo chr̄i in cenaculo.
tione dicēs. Pat venit. s. passionis hora: clarifica filiū
tuū: vt filius tuus clarificet te. ego te clarificaui super
terrā. s. hoībus: tuā noticiā docēdo. ⁊ tu nunc pater cla
rifica me. s. glīosa resurrectiōe: claritate quā habui pri
usq̄ mūdus fieret. i. fac ꝑticipem claritatis diuine hāc
naturā mortalē quā assumpsi. Scđo orauit pro discipu
lis dicens. Pater manifestaui nomen tuum homibus:
quos dedisti mihi de mūdo. ego pro eis rogo nō ꝓ mū=
do. i. non ꝓ pctōribus mūdane viuētibus: q͛ illi ꝑ obsti
nationē impedimētū ponūt gr̄e mee: sed pro his q̄s de=
disti mihi: q͛ tui sunt. s. per electionē eternaꝫ. Pat scte=
ꝫua eos in noīe tuo. i. in fide noīs tui. cum essem cū eis:
ego ꝫuabā eos: ⁊ nemo ex eis perijt nisi filius ꝑditiōis:
id est Judas q̄ ꝓpter suā maliciā dicit filius ꝑditionis
sicut dicit filius mortis qui facit dignū morte. nūc autē
ad te venio. s. per mortē. nō rogo vt tollas eos de mun
do. q͛ nō expedit fideliū saluti donec fides per eos pu
blicet in mūdo: sed vt ꝫues eos a malo: dando eis con=
stantiā in tribulatōibus. Tertio orauit ꝓ toto fideli po
pulo vt cōsequant gr̄am ⁊ glīam dicēs. Nō ꝓ eis autē
rogo tm̄: sed ⁊ pro eis q̄ credituri sunt per ꝟbū eoꝝ in
me: vt vnū sint. s. vnitate charitatꝫ: ⁊ dilectio qua dilexi
sti me: in ip̄is sit. i. sp̄ūsctūs q̄ est amor p̄ris ⁊ filij. ⁊ ego
in ip̄is. s. ꝑ gr̄aꝫ inhabitañ. sicut ⁊ tu in me: ⁊ ego in te:
⁊ ip̄i in nobis sint. Ly. sicut nō est ibi nota eq̄litatis: sed
cuiusdā imitatiōis ꝑ charitatꝫ vnionē: vt mūd⁹ credat:
q͛ tu me misisti. Pater volo: vt vbi ego sum. s. in beatitu
dine ꝫm aīam: ꝫm quā iam tūc erat btūs. ⁊ illi sint mecū
vt videāt claritatē meā qua dilexisti me ante ꝯstitutio
nem mūdi ⁊c. Finita ořone surrexit ⁊ oīes cū eo: ⁊ ce=
perūt hymnū dicere. Burgenꝫ d't. ꝙ apđ hebreos erat — Hymn⁹ post cenam.
hymnus q̄ vocabat magnū alleluia. Et dicit ꝙ erat p̄s
Laudate pueri dn̄m. cū q̄nq̄ psalmis seq̄ntibus. ⁊ post
comestionē agni paschalis hunc hebrei decātabāt solē
niter. quē ritū ꝫuauit ⁊ chr̄s cū discipl'is. Et hoc hym=
no dicto exierūt in montē oliueti Matt. xxvj. Tunc. s.
in itinere dixit illis iesus. Oēs vos scandalū patiemi=
ni in me in ista nocte. Scp̄tū est em̄ zach. xiij. Percutiā
pastorē. i. chr̄m: ⁊ dispgunt oues. i. discipuli ex timore
fugieñ. Postq̄ aūt resurrexero: p̄cedam vos in galilea
Rñdens aūt Petrus ait illi. Et si oīes scādalizati fue
rint in te: ego nunq̄ scandalizabor. Ait illi Jesus. Amē
dico tibi anteq̄ gallus cantet: ter me negabis. i. trinaꝫ
negationeꝫ inchoabis. Petrus ait. Et si oportuerit me
mori tecū: non te negabo. Chryꝫ. Quid agis o petre ni
mis audax es: nimis ꝯfidis de te ip̄o. videbis vtrū ope
cōpleas quod ꝓmittis. Et sic patꝫ. H

H
Tertius dolor captiuationis.

¶ Tertius dolor chr̄i dicit captiuatiōis. Iste dolor
fuit acerbitate plenus ꝓpter tria p̄cipua.

¶ Primo ꝓpter vehemētē p̄cedentē contristationē.
¶ Scđo ꝓpter sensualitatē trepidantē mortē
¶ Tertio ꝓpter diram ⁊ fortem alligationē.

¶ Primo ꝓpter cōtristationē vehementē. Nam egres
sus Jesus trans torrentem cedron. qđ est nomen Tor=
rentis inter ciuitatē Hierusalē: ⁊ montē oliueti: curren
tis per vallem Josaphat intermediā: vbi erat hortus:
in quē introiuit ip̄e ⁊ discipl'i eius. Sciebat aūt ⁊ iudas
traditor locū: quia frequēter Jesus ꝯue. illuc cū disci=
pulis suis. Erat em̄ in pede montis oliueti in fine ville
que dicebat gethsemani. hortus iste aptus cōtēplatiōi — ꝓpter contristationem.
⁊ cōclusus. ⁊ ideo sciebat aptū illū captiuationi Jesu.
Sed q̄rit. Cur voluit chr̄s nō in ciuitate vel domo:
sed in horto captiuari vt illuc venisset? Respondet ꝫm
Tho. vt sicut Adā in horto paradisi ꝑditionē nr̄am pec
cando inchoauit. sic chr̄s passionē pro nr̄a redēptione:
non nisi in horto per captiuationē inchoaret. ingressus
ergo hortū iesus dixit discipl'is suis. Sedete hic donec
vadā illuc ⁊ orem. Et ex eis assumpto Petro ⁊ duobus
filijs zebedei. i. Joāne ⁊ Jacobo per aliq̄đ spaciū illos
statuit: ⁊ cepit pauere ⁊ tedere ⁊ mestus esse. ⁊ ait illis
Tristis est aīa mea vsq̄ ad mortē. hoc dixit quia tristis
erat intensiue ⁊ extensiue vsq̄ ad mortē. Intensiue. q͛

tantū intensa erat tristicia : quantū poterat esse in eo q̄
sciebat se certitudiualiter moriturū acerba morte. Ex=
tensiue. quia durauit vsq3 ad horā mortis. Hec ꝑm Ly.
Cōtemplemur ergo quō dn̄s mūdi illis discipulis nūc
supra vnū:nūc supra aliū dexterā forte extendeñ. anxi
atur:suspirat:⁊ dicit. Heu charissimi discipli mei : ecce
Questio.
quāta tristicia cor meum penetrauit vsq3 ad mortē. Hic
q̄stio est inter theol. vtrū in anima chr̄i fuit vere passio
tristicie? Et videt̄ ꝙ non. quia scribit̄ Prouer. xij. Non
cōtristabit iustū quicq̄d ei acciderit. Rn̄det̄ ꝑm Bona.
⁊ Rich. in. iij. dist. xv. ꝙ absq3 dubio in aīa chr̄i fuit pas=
sio tristicie. vt textus euāgelicus cōfirmat. Nā ꝑm ph̄m
ij. rheto. hoies decapitādi vel occidendi : q̄uis antea
multū timeāt. tamē cū iam decapitant̄ videntes sibi ne
cessitatē mortis īminere nō timent: sed multū tristant̄.
⁊ ideo chr̄i sensualitas ex quo mortē recusabat natura
liter:cū apph̄endit ipam ꝓxime venturā infallibiliter
causata fuit in eius appetitu passio maxīe tristicie. alit̄
tamē fuit in ipo tristicia q̄3 in nobis. q2 in nobis est fre=
quēter turbatiua cōtra ⁊ ꝑter imperiū rōnis:qđ est vi=
tupabile. vt argutū est supra per Prouerb. xij. In chr̄o
ꝟo non fuit nisi ꝑm imperiū rōnis. nec turbans nec per
uertens rōnez:nec de necessitate: sed pro pctīs nr̄is vo
luntarie assumpta. acerbissim⁹ tamē fuit:in eo dolor tri
sticie pro pctīs nr̄is pre om̄ibus alijs mesticijs hoim q̄=
rumcūq3. vt alio ꝑmone dicet̄. O q̄ bone Jesu tibi grāꝝ
actio. Augu. Heu mi dn̄e Jesu videbas oculis diuine
maiestatis milites armari : ⁊ ad te capiendū arma pa=
rari:videbas oīa acerbissima que debebas pati. meri=
to ergo tristis est anīa tua. ¶ Secūdo q̄q3 acerbissi
¶ Propt̄ sensu alitatꝫ trepi dationē.
mus fuit iste dolor chr̄i ꝓpter sensualitatis trepidatio=
nem. Nam tūc chr̄s dn̄s adeo trepidauit:ꝙ. s. sanguinē
sudaret. Ait em̄ tribus illis discipłis. Sustinete hic et
vigilate mecū:⁊ auulsus ab eis quantū est iactus lapi=
dis:positis genibus orauit ꝓcidens in faciē dicēs. Pat̄
mi si possibile est:trāseat a me calix iste. Verūtamē non
mea volūtas. s. sensualitatis : sed tua fiat. Et venit ad
discipłos. s. tres:⁊ inuenit illos dormiētes : ⁊ dicit Pe=
tro sic. Non potuisti vna hora vigilare mecu3. q. d. non
ostēdis tantū feruorez facto:quantū ꝟbo ꝓmittebas. s.
mori mecū. Vigilate ⁊ orate vt non intretis in tentatio=
nem. Iterū scđo abijt ⁊ orauit eundez ꝑmonē. Leo pa=
pa in ꝑmo. de passiōe dñ. Hec orōnis vox om̄es fideles
instruxit:oēs cōfessores accendit: om̄es martyres coro
nauit. Nam quis mūdi odia ⁊ turbines: ⁊ quis ꝑsecuto
rum posset supare terrores nisi chr̄s in oībus et ꝓ om̄i=
bus diceret patri. Fiat volūtas tua. Discant ergo hāc
vocem oēs ecclīe filij. vt cū aduersitas violent̄ incūbit
supato tremore formidis accipiāt tolerantiā passionis
Hec ille. Iteꝝ scđo venit iesus ⁊ inuenit discipłos dor
mientes. Sed cur sic orōnem fecit : nisi vt nos doceret
orare īminente tentatione humilr̄ ꝓcideñ. frequēter et
deuote. Tertio ergo abijt ⁊ orauit ꝓlixius:⁊ factus est
sudor eius sicut gutte sanguis decurrētꝫ in terrā. Que
ritur. Unde talis sudor sanguis in chr̄o ꝓuenit? Rn̄de
tur ꝑm Ly. ꝙ hoc factū est ex vehemēti anxietate sen=
sualitatꝫ q̄ ꝑmittebat̄ agere et pati in chr̄o qđ erat sibi
ꝓpriū. Et h̄ dr̄ ꝙ fact⁹ fuit tūc chr̄s in agonia. Lu. xxij.
Agonia
Agonia aūt ꝑm Catholicō ab ago agꝫ dr̄. hic agon ago
nis. i. certamē vel pugna. q2 tunc chr̄us cōstitut⁹ fuit in
fortissimo agone quo reluctabat̄ sensualitas mortē hor
Un̄ sudor san guis in chr̄o ꝓuenit.
rendo:⁊ rō ipam acceptādo. Ex q̄ fiebat vt nō solū hu=
mores exirēt per sudorē : sed cū hoc aliq̄d de sanguine
sudorē tingente. Voluit etiā hoc chr̄s pro mysterio: vt
sanguis pro sudore exiret supnaturalit̄ ꝑm aliq̄s: q̄tin⁹
sic sanguinē fundere pro nobis incipet :⁊ abstergeret il
lam maledictionē hois qua deus dixit. Gen̄. iij. In su=
dore vultus tui vescerꝫ pane tuo. Nc. s. hoc fieret ad et
nam dānationē. Itē voluit vt doceret fortit̄ orare. Tūc
ergo appuit Jesu angelus de celo ꝯfortans eū. s. visio
ne corpali. sicut solet miles cōfortare regem in bello di
cens. O domie Jesu cur sic times:cōstans esto. quia su
perare ⁊ morte tua mortē vincere venisti:quod a te ex=
pectant electi tui oēs ⁊ angeli. Adoratoq3 ipo Jesu vt
deo:angelus disparuit. Redijt aūt Jesus ad discipłos
⁊ inuenit dormientes:⁊ redarguit vt prius. Tandē cō=
patiens eis ꝓpter tentationē īminentē:ait. Dormite iā
⁊ requiescite:sc3 parum qđ poteritis. ⁊ dimisit eos q̄e=
scere. Ipe quoq3 ꝑm Hilariū deposuit se sup nudaz hu
mum:⁊ lapidē capiti supposuit : sed anxietas ipm dor=
mire non ꝑmisit. O anīa chr̄iana vbi es:q̄d agis: vides
ne dominū iesum pro te orantē:sanguīe sudantē : anxie
agonizantē ⁊ patientē? Noli ergo dormire in pctīs:sed
collige guttas sanguīs illius in corde ⁊ cōpatere. ¶
¶ Tertio ꝓpt̄ diram alliga tionem.
Tertio ꝓpter diram alligationē grauat̄ dictus dolor
chr̄i. Nam interea Judas cū accepisset cohortē. s. a pre
side:⁊ pontificibus ⁊ phariseis ministros:venit illuc cū
laternis. i. lampadibus ⁊ facibus (hoc ꝓpter tenebrosi
tatem noctis) ⁊ armis:vt null⁹ resistere posset. dedit q3
eis signū dicēs. Quē osculatus fuero:ipe est tenete eū
⁊ ducite caute. Hoc ꝓpter similitudinē in facie Jacobi
minoris ad chr̄m:ne loco chr̄i ipm capent. Tunc Jesus
sciens om̄ia ꝓmptus ad patiendū:ait discipulis. Suffi
cit. s. quātū dormiuistꝫ. Ecce appropinq̄t hora ⁊ fili⁹ ho=
minis tradet̄ in man⁹ pctōꝝ. Processitq3 cum discipulis
obuiā eis. Et Judas salutauit eū di. Aue rabbi. Et ait
iesus. Amice ad q̄d venisti? q. d. Si vis penitet̄ : adhuc
prat⁹ sum te in amiciciā recipe. Et osculatus est eum:⁊
ait. Juda osculo tradis filiū homīs. Quod cū vidisset
turba:cepit appropinq̄re q̄bus obuiauit Jesus dicens
Quem q̄ritis? Illi dixerūt. Jesu3 nazarenū. Dicit eis
iesus. Ego sum. Ad quod mox abierūt retrorsu3 ⁊ ceci
derūt in terrā. Dicit Hiero. ꝙ territi sūt fulgore faciei
eius ⁊ oculoꝝ:qui vt chr̄s volebat aliq̄bus delectabil̄:
alijs terribilis videbat̄. Unde ondit per hoc ꝟtutē sue
deitatis:⁊ ꝙ volūtarie se subderet passioni. nam expe=
ctauit vt surgerēt. Et iteꝝ ait illis. Quē q̄ritis? Rn̄de
runt. Jesum nazarenū. Dicit eis. Dixi vobis. q2 ego sū.
si ergo me q̄ritis sinite hos abire. q. d. sic do vobis pote
statem me capiēdi:vt tamē meis discipłis nō faciatꝫ ali
Gladi⁹ petri
quid mali. Simon aūt Petrus habēs gladium: exemit
eum. ꝑm Theophi. istu3 gladiū seu cultrū habuerat in
cena pro vsu agni. Et q2 chr̄s tunc dixerat. Nunc q̄ non
hab3 gladiū:vendat tunicā suā ⁊ emat gladiū. Et disci
pulis dicētibus. Dn̄e ecce duo gladij hic:rn̄derat. Suf
ficit. Petrus putans chr̄m loq̄ de gladio materiali :ar=
mauit se illo : cū tamē chr̄s loquebat̄ de spūali gladio.
Certū est em̄ ꝙ contra cohortē non suffecissent pro de=
fensione chr̄i duo gladij:sed ꝑcauit illo dicto chr̄us du=
plicem ptātem in ecclīa. s. spūalem:qua vtit̄ ꝯtra rebel
les per p̄latos ecclīe. et tpalē qua vtit̄ cōtra infideles
per impatores ⁊ reges. vt pt3. xxiij. q. viij. c. j. Ait itaq3
Petrus. Dn̄e si ꝑcutimus in gladio. Rn̄dit iesus. Sini
te vsq3 huc. i. ꝑmittite eos implere ꝓpositū. Sed Petr⁹
nec expectās respōsum:mox ꝑcussit seruū pontificis no
mie Malchū:⁊ amputauit auriculā eius dexterā. Ait
ergo iesus Petro. Cōuerte gladiū tuū in vaginā. Ois
em̄ q̄ accipit gladiū. s. ꝓpria auc̄te ad vindicta3:gladio
pibit. An putas:q2 non possum rogare p̄rem: ⁊ exhibe=
bit mihi plusq̄3. xij. legiones angeloꝝ? quō ergo imple
bunt̄ scp̄ture? Et cū tetigisset auriculā ei⁹ : sanauit eū.
Ecce mira chr̄i pietas sanañ. inimicū. O chr̄iane nō te
deat te longiorē passionis historiam hodie audire pro
chr̄o : q̄ sanauit hodie auriculā pctōris. In illa hora di
xit Jesus turbis. Tanq̄3 ad latronē existis cū gladijs
⁊ fustibus cōprehēdere me : q̄tidie apud vos erā in tē=
plo docens ⁊ nō me tenuistis: sed hec est hora vestra et
potestas tenebraꝝ. s. vobis cōcessa vt me capiatis. Di=
cit̄ aūt in reuelatione btē Margarethe ordinis tertij.
ꝙ mox tunc q̄dam cambucā in eū iaciens fortiter ꝑcus=
sit in pectore. Et exclamauerūt. Cape cape ipm. Tunc
cōprehēderūt iesum ⁊ ligauerunt fortissime: man⁹ post
tergū verteñ. ⁊ collo funes imponeñ. O flebile specta=
culū. o dolēdū ⁊ amaꝝ factū videre illos in chr̄m irruē
tes tanq̄3 lupos in agnū. Pie em̄ possum⁹ ꝯtēplari quō
alij chr̄m dn̄m ꝑ capillos rapiūt ⁊ violēter in terrā de=
ijciūt. alij funibus duris ligant. alij pugnis. alij pomis
ensiū cedunt. alij fustib⁹ ꝑcutiunt. alij barbam euellūt.
O anima fidelis cur nō plorare debeas ⁊ dicere. O ie=
su salus anime mee deus meus:ꝓpter me peccatricem

ligatus es ⁊ dire vinctus ⁊c. Tunc discipuli omnes reli cto eo fugerūt. Qui vt pie putamus fugiētes cum eiu latu ⁊ suspirijs dicebant. O clemētissime. o dulcissime magister noster: heu nos miseri quid faciem⁹: te super omnia nobis gratiosissimū amittentes relinqmus pro te omnia possessa vt seqremur te: ⁊ ecce nunc sepamur a te Sed tu anima chr̄iana sequere iam chr̄m meditatione

L ¶ Quartus dolor christi dicit̄ L (passionis. alapizationis. s. apud Annam. ⁊ iste dolor grauis fuit. Primo qdem ꝓpter diram tractionē. Nam sicut agnus innocens vinctus trahebat̄ ad victimā quibusdā impel lentibus: quibusdā attrahentibus ꝑcipitanter ⁊ accla mantibus. O seductor veni ad ꝑncipes. Adolescēs aūt qdam sequebat̄ cum amictus syndone: ⁊ tenuerūt eum At ille relicta syndone nudus profugit. Quis fuit iste? Alij putant fuisse Joānem euangelistā. Sed rōnabili⁹ ſm Franci. may. videt̄ fuisse Jacobus frater dn̄i qui li neis vestibus vtebat̄. Sequebat̄ ⁊ Petrus a longe: vt videret finem. Et cum puenisset ad torrentē cedron. di cit Frāci. ꝙ adeo violēter chr̄s fuit impulsus ꝙ de pō ticulo in aquā lutosā ꝫ caderet facieten⁹: ⁊ sup lapides duros in aqua existeñ. allisus ore ⁊ naso cruētatus fuit ⁊ aqua in os subintrauit. vt tunc impleret̄ illud ps̄. De torrente in via bibet: ꝓpterea exaltabit caput erigeñ. indeqꝫ madefactū extraheñ. ⁊ frigesceñ. et per terrā. s. petrosam iuxta viam illam duceñ. sacri pedes eius san guine fluente cruētati fuerūt. Et sic duxerūt eū ad An nam primū. s. ꝓpter illius reuerentiā cū esset socer Cai phe. senior quoqꝫ: ⁊ ante domū illius ꝑteribant tunc in transitu. Secūdo tunc grauis fuit dolor chr̄i ꝓper ꝑ cussionem. Nam Annas cepit eum interrogare de disci pulis et de doctria eius. Interim Joānes quia notus erat pōtifici: introiuit in atriū. Petrus aūt stabat foris. Dixitqꝫ Joānes ancille ostiarie: ⁊ introduxit petrū. Et ſm Ly. causa huius noticie Joānes fuit. quia cū esset piscator cū patre pluries a patre missus pisces porta bat ad domū pōtificis. Cuꝫ ergo pōtifex interrogasset iesum de doctrina ⁊ de disciplis respondit Jesus. Ego palā locutus sum mūdo: ⁊ in occulto locutus sum nihil: qd me interrogas? interroga eos qui me audierūt: isti sciunt qd dixerim ego. Tunc vnus ministroꝝ dedit ala pam iesu dicens. Sic respondes pontifici? Et pie cre do ꝙ hec alapa fuit grauissima ⁊ tante lesionis: vt san guis de naso chr̄i ebulliret: qm̄ manibus ferreis chiro thecis onustis fuit illata: cui⁹ vestigia apparere pote rant in facie chr̄i. O beata ꝟgo maria nūqd libent̄ pro filio suscepisses hanc alapā ꝟgineis genis? credo vtiqꝫ ꝙ sic. Chr̄s aūt patiētissime r̄ndit dicēs. Si male locu tus suꝫ: testimoniū ꝑhibe de malo. sin aūt bene: cur me cedis? Hic deuoti pie tradunt: ꝙ Joannes videns ibi chr̄m sic alapizatū pro chr̄o sic passo: attonitus mox cu currit ad hospitiū ꝟginis marie. Et ꝓcidēs corā ea nō poterat loqui pre fletu ⁊ singultu. Beata aūt ꝟgo ama rissime flens di. O charissime discipule Joānes dic mi hi noua de filio meo: vbi misisti magistrū tuū? Tandē vt potuit resumpto spū ait. O dn̄a mea durus sum tibi nūcius. nam filius tuus captus est: ⁊ vidi eum ligari: ꝑ cuti: ⁊ tractari: ac alapas cedi tam dire: vt vix in eo re manserit halitus. Que vt hec audiuit pre dolore ceci dit in terrā dicēs. Heu me m̄rem amarissimā: nā gladi us doloris cor meū penetrauit. Cunqꝫ aliquantulū ve lut semimortua iacuisset in terra: tandē resumpto spiri tu ait. Surgā ⁊ circuibo ciuitatē: q̄ram quē diligit ani ma mea. Cui cōpatientes sancte mulieres aiunt. Dn̄a ibimus ⁊ nos tecū. Tūc ꝑ plateas ⁊ vicos flentes ibāt ꝟsus domū Anne: ⁊ Joānes ꝑcedens ibat cuꝫ eis. Hic aliqua apocripha narrant̄ quō viderūt carpētariū cru ces parantē. Sed hec omitto. Interea Petro ancilla ostiaria dixit. Nunqd et tu es ex discipl'is hoīs istius? Dixit ille. Non sum. Quo ptꝫ fragilitas Petri. Ter tio quoqꝫ tunc grauis fuit dolor christi ꝓpter iniquā cō demnationē. quia Annas misit eum ligatum quasi mor te dignum: ⁊ iam coram eo cōdemnatū ad Caiphā pon tificem ſm Lyram. Tum quia ad ipm̄ ꝑtinebat ꝑncipa lius chr̄i examinatio. Tum vt videret̄ christus magis morte dignus q̄ fuisset corā plibus iudicib⁹ cōdēnatus.

M ¶ Quint⁹ dolor chr̄i dr̄ delusiōis. s. in domo Cai phe: vbi christi dolor grauabat̄ ex tribus. Primo ex falsa testificatione. Nam ꝑnceps sacerdotū: id est Cai phas ⁊ omne consiliū querebāt falsuꝫ testimoniū aduer sus iesum vt eum morti traderent: scꝫ per Pilatū ⁊ non inuenerūt: scꝫ vnde eum morte dignum possent accusa re: cuꝫ multi falsi testes accessissent. Refert eñi Nico demus in suo euangelio: ꝙ aliquis eoꝝ dixit. Ego vidi ipm̄ miracula facientē. Alter dixit. Ego audiui eū pre dicantē verba veritatis. Pleriqꝫ locuti sunt spiritu scō mouente linguā eorū contra voluntatē suam. Nouissi me autem venerunt duo falsi testes: dicētes. Hic dixit Possum destruere templū hoc: ⁊ post triduum reedifi care illud. Hic querit̄. Quomodo isti dicunt̄ falsi te stes: cum christus dixerit Joan. ij. Soluite templū hoc ⁊ in tribus diebus excitabo illud. quod videt̄ ideꝫ esse cum hoc quod hic dicit̄? Respondet̄ ꝙ vt Hieroñ. sup Matth. dicit. Falsus testis est qui non eodem sensu di cta accipit quo dicunt̄: sed peruertit ad aliū intellectū sic fecerunt isti. vt ptꝫ per Lyram. Tum quia chr̄s il la verba dixit de tēplo corꝑis sui. Soluite inquit tem plum hoc: non precipiendo: sed ꝑdicendo. quasi dixerit Soluetis corpus meū: in quo vt in templo habitat de us. sequit̄. ⁊ in tribus diebus excitabo illud. non dixit. reedificabo illud. vt isti testabant̄. Nam aliud est exci tare: aliud reedificare. quia excitare est a somno mor tis reuocare. quod non competit templo materiali: sed spirituali: scꝫ corpi suo. Reedificare autē ꝓprie respi cit templū materiale. Item quia non dixit destruā. nec dixit possum destruere: q̄uis potuerit: sed dixit. Solui te: idest vos soluetis mortem inferendo. Et sic falsi te stes sunt qui mutauerūt verba et sententiā eius. Dato etiam ꝙ bene verba illa repetissent ⁊ sententiā: tamen possunt dici falsi testes alia rōne: scꝫ ex falsa intentione quia intendebāt mortem innocentis. Secūdo ex pu blica criminatione. quia cum ad hec testimonia christ⁹ taceret: princeps sacerdotū ex furore de tribunali sur rexit: ⁊ ait. Adiuro te per deum viuū: vt dicas nobis si tu es christus filius dei viui. Respondit Jesus. Tu di xisti. Uerūtamen dico vobis. amodo videbitis filiū ho minis sedētem a dextris virtutis dei: ⁊ venientē in nu bibus celi: scꝫ ad iudiciū. Dicit amodo. quia a tempore passionis eum non viderūt: sed in iudicio videbit̄. Tūc princeps sacerdotū scidit vestimenta sua dicens. Blas phemauit: quid adhuc egemus testibus? At illi respō dentes dixerunt: Reus est mortis. Et sic eum pro veri tate iudicarunt dignū morte. Tertio ex varia delu sione ⁊ vitupatione. Nam tunc expuerūt in facieꝫ eius ⁊ colaphis eum ceciderūt: ⁊ velauerunt faciem eius. s. ne ex eius facie gratiosa vincerent̄ pietate: et palmas in manus eius dabant dicentes vitupando. Propheti za nobis christe quis est qui te percussit. quasi d. tu es falsus christ⁹ ⁊ falsus propheta. Et alia multa blasphe mantes dicebant in eum. vt habet̄ Luce. xxij. Ex quo patet. ꝙ non sunt ab euangelistis omnia scripta. Dicitur enim in reuelationibus beate Birgitte. ꝙ dominū Je sum in via ad Caipham conspuerūt triginta vicibus: ⁊ alapis ceciderunt quadraginta vicibus. ⁊ apud domū Caiphe quadraginta tribus vicibus percusserūt in fa ciem: ⁊ totiens conspuerūt. Miserunt quoqꝫ ipm̄ in ma nibus malignoꝝ apparitoꝝ ⁊ grationū in domo squali da. vt dicit̄ a plerisqꝫ per totam noctem residuaꝫ vario modo affligentes: depilantes barbam: per capillos ab angelo domus in alium angulum trahentes vinctuꝫ si ne omi mīsicordia tractañ. derideñ. vituperañ. oppro brijs saturañ. ⁊ cōculcañ. iuxta illud ps̄. Cōculcauerūt me inimici mei tota die. i. frequēter ⁊ ꝯtinue. Et iterū. Et fui flagel. to. die: ⁊ castiga. me. in matutinis. Nec du biū ꝙ fecerūt in eū qcqd afflictiōis potuerūt: ne. s. mul tum supuiueret: etiam si a Pilato dimitteret̄. O Jesu benedicte q̄ꝫ dura nox hec tibi fuit. O amorose de⁹ no ster quantū nos pctōres dilexisti quos tot cruciatibus

Marginal notes:
Quart⁹ dolor alapizationis
Scd̄o ꝓpter ꝑcussionem.
Tertio ꝓpt̄ iniquā anne cōdēnationē
Quintus dolor delusiōis
Scd̄o publica criminatōe
Tertio ex varia delusione.
Birgitta.

redimere voluisti. Interim Petrus stabat ad ignem in atrio: et accessit ad eũ ancilla di. Et tu cum iesu galileo eras. At ille negauit coram oĩbus di. Nescio qd dicis: et iurauit q̄ non noui hoĩem. Post pusillũ d̄t ei vnus ex seruis cognatus eius cuius abscidit auriculã. Nõne te vidi in horto cũ illo? Et circunstantes dixerunt. Vere ex illis es: nam et galileus es. Tunc cepit anathematizare et iurare quia non noui hoĩem: et continuo gallus cãtauit. Tũc recordatus est p̄bi iesu: et egressus foras fleuit amare. Dicũt qdam q̄ Petr⁹ tũc desperat⁹ cepit ire et obuiauit gloriose v̄gini Marie venienti cũ Joanne et sctis mulieribus ad domũ Caiphe vbi erat iã christus: et dixit Petro. O charissimi filii mei discipule Petre vbi misisti filiũ. At ille flens amare ait. O dña pdidi meip̄m: q̄ negaui tuũ filiũ chr̄m vt predixerat mihi: qd mihi sup est viuere: vadã potius occidere me. Tũc beata virgo. Noli Petre noli sic desperare: misericors est eñ filius meus. Et sic ɔfortatus de spe venie: penitentiam egit in quadam spelunca vsq̄ ad resurrectiõis diem manens et plorans: que d̄r gallicãtus. Beata aũt virgo venieñ. ad domũ Caiphe non est pmissa intrare: sed stetit foris plorans et cũ singultib⁹ eiulãs. Fili mi iesu Jesu fili mi. Audiebat forte tũc fili⁹ matrẽ lamentãtem et augebat angustia ei⁹ p̄ ɔpassione ex amore. N

¶ Sext⁹ dolor chr̄i d̄r falsse accusatiõis. Mane eñ facto consiliũ inierunt p̄ncipes sacerdotũ et seniores populi aduersus iesum vt eũ morti traderent: et duxerunt eum ad Pilatũ in pretoriũ. Loc⁹ eñ vbi examinabant et iudicabant rei vocabat pretorium. Et ipsi nõ introierunt in pretoriũ vt nõ ɔtaminarent ex ingressu domus hoĩs gentilis: sed mandu. pascha. i. azymos panes qui a iudeis p̄ dies septem comedebat in pascha a mũdis personis. O impia cecitas: alienigene pretorio inq̄nari timebant: et fratris innocentis sanguinẽ fundere nõ extimescebãt. Exiuit g̃ Pilat⁹ ad eos foras et di. Quã accusationẽ affertis aduersus hoĩem istũ? Rñderũt. Si non esset hic malefactor: nõ tibi tradidissem⁹ eũ. Et vt dicit Lu. xxiij. ceperũt accusare eũ de tribus. Primo de auersione pp̄li a lege Moysi. Scd̄o de impeditiõe tributi reddendi cesari. Tertio de vsurpatione regni. Unde dixerũt. Hũc inuenim⁹ subuertentẽ gentẽ nr̄am: quo ad primũ: et p̄hibentẽ dari tributa cesari: q̄ ad secũdum: et dicentẽ se chr̄m regẽ esse: q̄ ad tertiũ. Dicit Pilatus. Accipite eũ vos et ẽm legẽ v̄ram iu. eũ. s. ẽm vestram ptãtem qua p̄missum fuerat iudeis iudicare aliqua minora: in certis maioribus causis mortis retenta snia iudici romano. Et ideo illi intẽdentes chr̄m cruci adiudicari: rñderunt. Nobis nõ licet interficere quẽq̄ scʒ tali pena mortis. Introiuit g̃ Pilat⁹ in p̄toriũ: et interrogauit Jesum de tertio articl̄o accusatiõis di. Tu es rex iudeorum? De p̄mo eñ nõ curauit q̄ gẽtilis fuit. De scd̄o etiã: q̄ falsum esse sciuit: eo q̄ dixerat Jesus: Reddite q̄ sunt cesaris cesari et c̄. Sed de tertio. s. q̄ regẽ se dixerat q̄d romani p̄hibuerãt sine eorum autoritate. s. regẽ nullũ vocari. Rñdit iesus: a temeipso h̄ dicis an alii dixerũt de me? Rñdit Pilatus. Nunqd ego iude⁹ sum gens tua et pontifices tui tradiderũt te mihi. Quid fecisti? Rñdit iesus. Regnũ meũ nõ est de hoc mũdo et c̄. Dicit Pilatus. Ergo rex es tu. s. in aliq̄ regno: si nõ in h̄ mũdo. Rñdit Jesus. Tu dicis quia rex sum ego. Ego in h̄ natus sum et ad h̄ veni in mundũ vt testimoniũ phibeã v̄itati: oĩs q̄ est ex v̄itate audit vocẽ meã. Dicit Pilatus qd est veritas? Et cũ h̄ dixisset iterũ exiuit ad iudeos non expectato responso. Sed cur h̄. Lyra dat duplicẽ rõnem. Una: q̄ de regno sp̄uali fuit q̄stio hec: ipe aũt non curãs de tp̄alibus: dimisit q̄stionis p̄secutionẽ sicut heu et nũc multi pp̄ter tp̄alia nõ expectant vsq̄ finem p̄dicationẽ sanctã. Alia causa: q̄ p̄ceperat iã chr̄i innocentiã et iudeorum maliciã. Et vt aliqui addũt audiebat clamorẽ seditiosum iudeorum ab extra p̄ eo q̄ moras innecteret ne caperet verborum chr̄i dulcedine: ideo festinauit egredi ad eos. Et quia cũ h̄ occurrerat iã memorie eius modus ɔueniens liberãdi chr̄m de ɔsuetudine iudeorum. Unde dixit eis. Ego nullã in eo inuenio causam. Est aũt consuetudo vobis vt vnũ dimittam in pascha. Vultis g̃ dimittã vobis regẽ iudeorum: an barrabam. Erat aũt barrabas latro qui p̄pter se. fu. m. in carcerẽ. Credebat nẽpe Pilatus q̄ nullo mõ vellẽt dimitti barrabã q̄ erat homo pessimus et odiosus pp̄lo. Sed sacerdotes induxerunt pp̄lm et clamauerũt di. Nõ hũc sed barrabã. Ait eis Pilatus qd g̃ faciã de iesu? At illi cla. di. Crucifige crucifige eum. Ille aũt dixit. Quid eñ mali fecit? Tũc illi dixerũt. Cõmouit pp̄lm docẽs per vniuer. iu. incipiens a galilea vsq̄ huc. Ad hec Pilatus audiens galileã vt cognouit q̄ de Herodis potestate esset: ipe eñ erat tetrarcha galilee: remisit eũ ad Herodẽ iudicandũ tũc hierosolymis existentẽ. O

¶ Septimus dolor despectionis. Teste eñ euan. Herodes viso iesu gauisus est valde: eo q̄ multo tp̄e cupiebat videre eum ex quo multa audierat de eo: et sperabat signum aliq̄d videre ab eo. Interrogabat aũt eum multis sermonibus. Sed dñs Jesus nil illi rñdit: nec signum aliquod coram eo fecit. Tum quia Herodes ad hec indignus fuit cum hec cupiebat non ex deuotione: sed ex curiositate: quo docuit q̄ predicatores suã ostentationem non querant. Tum quia noluit vt redemptio humani generis impediret: sed mori voluit. Spreuit g̃ illum Herodes cũ suo exercitu reputañ. fatuũ et idiotã et illusit indutum veste alba: et remisit ad Pilatũ. Et facti sunt amici Herodes et Pilatus. s. p̄pter mutuã reuerentiam factã. Nam antea erant inimici ẽm Lyr. p̄pterea: quia Pilatus occiderat multos galileos q̄ sequebantur quendam iudã galileũ magũ dicentem non debere dari ab eis tributa cesari: vt Lu. xiij. Sed querit. Utrum si chr̄s occidi ab aliquo noluisset: ipe longiori vita senio defecisset et mori naturaliter debuisset? Rñdetur ẽm Rich. super. iij. di. xvj. q̄ in chr̄o quantũ ad naturam humanam fuit moriendi necessitas non contracta: nec propter pctm̃ debita: sed voluntarie assumpta. Voluntarie eñ dei filius talem naturam assumpsit humanam q̄ nisi eam miraculose conseruaret necessariũ erat q̄ corp⁹ eius resolubile et mortale senio defecisset quamuis valde diu durasset p̄pter nobilissimam complexionem. Et sic patet q̄ de lege nature corpus chr̄i erat resolubile. s. morte et senio defectibile: quia dicit Phs. j. celi. q̄ omnes res generate corrumpuntur et finiuntur. s. de communi lege. Si tamẽ christus deus voluisset: potuisset miraculose se conseruasse a senio et morte. Gratias ergo agam⁹ ei q̄ pro nostra charitate morti se obtulit. P

¶ Octauus dolor dicit flagellationis. Nã cũ Herodes remisisset iesum ad Pilatũ: principibus. s. sacerdotum ɔuocatis. Pilatus volẽs eripere chr̄m dixit. Ego nullam causam inuenio in homine isto ex his in quibus eum accusatis: sed neq̄ Herodes. Nam remisit eum ad nos: et ecce nihil dignum morte actum est ei. At illi clamabant. Nos legem habemus et ẽm legem debet mori. Pilatus dixit. Emendatum illum corripiam et dimittã. Tunc ergo Pilatus tradidit Jesum militib⁹ flagellandum. Et vt doctores dicunt: ligauerunt illi iesum denudatum ad columnam quandam et flagellauerunt vt nõ esset in eo sanitas a planta pedis vsq̄ ad verticem. Et vt dicit Greg. Nazanzenus. Caro sacra chr̄i flagellata post liuores sanguinẽ ex oĩ parte scaturiebat quo etiam terra sub pedibus iesu et columna ipa atq̄ flagella madefiebant. Et vt pie arbitrari possumus cum soluissent eum tam crudeliter flagellatũ: pre dolore et debilitate dominus in terram cecidit facie tenus sanguine suo irrigatam. O benedicta virgo Maria quo dolore tunc cor tuum vulnerabatur. Q

¶ Nonus dolor coronationis spinee et punctionis. Post hec eñ milites duxerunt eum in atriũ pretorii: et plectentes coronam de spinis imposuerunt capiti eius et veste purpurea circũdederunt eum: et veniebant ad eum illudeñ. et di. Aue rex iudeorum: et dabant ei alapas et dederunt arundinẽ in manu eius: et cõspuebant in eũ et percutiebant caput eius. Hec et plura talia faciebãt pro cõplacentia iudeorum: et forte pecunia ab eis accepta

N Sext⁹ dolor falsse accusationis

Questio cur pilat⁹ nõ est p̄secut⁹ q̄stionẽ v̄itatis interrogate

O Septim⁹ dolor despectionis

P Octau⁹ dolor flagellationis

Q Non⁹ dolor coronatiõis

De ista coronatiõe Bern. dt. Caput illud angelicis spi
ritibus tremebundũ spinarum densitate pungebatur: ⁊ vsq;
ad cerebrũ perforabatur: ne doleret caput tuũ o homo:
nec tua vulneraretur intẽtio. Et Nico. de Lyra dt: q coro
na illa erat de iuncis marinis ad modum spinarum acutis
quorum vt quidam aiunt aculei sunt duri ⁊ acutissimi instar
calibis: habẽtes virtutem naturalẽ attrahendi humorẽ.
Quod si sic: non solũ vulnerando dolorẽ intulerũt: sed
insuper cerebrũ euacuãdo humore vitali. Dicit etiam
Aug. q maior inter oẽs illusiões ista fuit: nec tñ his iu
dei satiari poterant sed maiora cupiebant: quib⁹ actis
exiuit iterum Pilatus ⁊ di. Ecce adduco eũ vobis foras
vt cog. quia nullam in eo inuenio causam. Exireq; fecit
iesum sic spineam coronã portantem in veste purpurea
coccinea: ⁊ di. Ecce homo. q. d. Uidete q̃ acerbe est pu
nitus: toto flagellat⁹ corpore: in facie alaphizatus: cõ
sputus: pcussus: spinis densis acerbissime pforatus in
capite: ligatus ⁊ multipliciter afflictus ⁊c. Ber. O ho
mo vide quo amore dilexit te deus: p te ligatus est vt
te a vinculis pctõrum solueret: p te flagellatus est vt te a
flagellis penarum eternarum liberaret: pro te coronatus est
spinis vt te coronaret in celis: p te vulneratus est vt te
sanaret: p te lachrymat⁹ est vt tu eternaliter gauderes
Hec Ber. Cumq; iudei vidissent iesum sic stantẽ excla
mauerunt dicẽtes. Crucifige crucifige eũ. Sed quid
tunc illa virgo mater benedicta dicere poterat cũ aspi
ciebat filiũ sic deturpatũ ⁊ afflictũ ⁊ cathenatũ: ⁊ isup
audiebat eũ inclamare ad crucifigendũ. Pie creditur q
mox in terrã cecidit quasi mortua p nimio dolore. Tũc
Pilatus acclamantibus pplis di. Regẽ vrm crucifigã.
Rñderunt. Nõ habem⁹ regẽ nisi cesarẽ. Et Pilat⁹ iterum
ingressus dixit ad Jesum. Unde es? Jesus aũt rñsum
non dedit ei. Dicit Pilatus. Mihi non loqueris: nescis
q potestatẽ habeo crucifigere te: ⁊ potestatem habeo
dimittere te. Rñdit Jesus. Nõ haberes potestatẽ ad=
uer. me vllã nisi tibi datũ esset desup. i. pmissum a deo
propterea qui me tradidit tibi maius pctm̃ habet. Et
in hoc arguit pctm̃ Pilati: quia non acceperat potesta
tem condemnandi innoxios: sed magis liberandi eos:
ostendit q̊q; pctm̃ Jude ⁊ iudeorum esse maius. q. d. Tu
quoq; pctm̃ habes licz illis minus. Et exinde Pilatus
querebat dimittere eũ. Judei aũt clamabãt di. Si hũc
dimittis non es amicus cesaris. Ois em̃ qui se regẽ fa
cit contradicit cesari. Cũq; talia agitarent misit ad Pi
latum vxor eius Procla noie: dicens. Nihil tibi ⁊ iusto
illi. q. d. Nullo modo ipm ↄdemnes: sed magis dimitte
multa em̃ sum hodie passa per visum ppter eũ: q vt dt
Raba. diabolus apparuerat ei: monens eũ terroribus
ad liberationem chri: ⁊ hoc in somniis: nã pceperat ex
christi sanguinis effusione patres in limbo aliqd gaudi
um sensisse: ideo vt impediret passionẽ chri p vxorẽ Pi
lati voluit id efficere. Tunc Pilatus accepta aqua la=
uit manus corã pplo di. Innocens ego sum a sanguine
iusti huius: vos videritis. Et rñdens vniuersus ppls di

Sanguis ei⁹ super nos

xit. Sanguis eius sup nos ⁊ super filios nostros. Et sic
obligauerunt se ⁊ suos heredes p sanguine chri in ser=
uitutem romanorum seu chrianorum: ad quã iusto dei iudi=
cio deuenerũt: nec vsq; in finẽ mundi libere erũt: q san
guinẽ chri nunq̃ exoluere poterunt. Extũc etiã male
dictionẽ Cain incurrerunt: in facie per defigurationẽ:
in capite p tremorẽ: in corde p timorẽ. Uidẽs aũt Pila
tus q nil proficeret alligando innocentiã chri: sed ma=
gis tumultus fieret: humano timore vict⁹ adiudicauit
fieri voluntatẽ eorum. Sed cur Pilatus nõ excusatur a pec
cato? Chrys. dt. Facile deuiat a iusticia qui in causis
non deũ sed hoies timet. Dicendũ q̊ sm Ly. q nõ excu
satur: tenebatur em̃ ex officio cũ esset iudex seruare iusti
ciam: nec p vllo timore cesaris vel fauore iudeorum a iu=
sticia declinare: ⁊ ideo grauiter peccauit. Uñ iudicio diui
no tantis postea afflictus est malis vt in exilio propria
manu se occideret: dicente Eusebio in chronicis. R

R
Decimus dolor sententiationis

¶ Decimus dolor dr sententiationis. Nam tandem
Pilatus sedit pro tribunali in loco qui dicitur Licostra=
tos: hebraice aũt gabata. Ille locus erat ante domum
Pilati pauimento lapidum stratus: ⁊ dedit sententiam
vt Jesus crucifigeretur. Tũc amantissimus dñs Jesus
habuit graues dolores propter tria.

¶ Primo ppter assotiationem.
¶ Secundo ppter onerationem
¶ Tertio propter lamentationem

Propter assotiationem

¶ Primo propter assotiationem: quia duobus latroni
bus est associatus vt cum illis duceretur ad crucifigen
dum: quod voluerunt iudei ad infamiã chri sm Chrys.
Sed cur deus hoc permisit? Rñr q primo sm Hiero.
vt quasi noxius pro pctõrum salute inter noxios crucifi=
geretur. Quia em̃ hoim primi parentes quoddam latro
cinium facieñ. homines perdiderunt: cum vetitum fru
ctum contra deum rapuerunt: ideo inter latrones de=
buit exoluere chrs que non rapuit: dicente ps. que nõ
rapui tunc exoluebam: ⁊ Esa. liij. Cum sceleratis depu=
tatus est. Secundo sm q Leo papa ⁊ Aug sup Joan.
dicunt: vt ipa crux tribunal foret futuri iudicii. In me=
dio em̃ iudice constituto: alii ad dexteram. i. credẽtes
⁊ penitentes locabuntur saluandi: alii ad sinistrã dam=
nandi.

Scdo ppter onerationẽ crucis

Secundo habuit chrs dolorem propter onera
tionem crucis. Ad baiulandum em̃ humeris crucem su
am sibi imposuerunt. O quis homo vidit vt latroni cui
cunq; suum patibulum baiulandum imponeretur sicut
fecerunt chro dño. Cum esset crucis lignum multũ põ
derosum adeo q christus portare nõ sufficeret: sed sub
onere caderet sepius in terram: vnde angariauerunt
quendam Simonem obuiam de villa venieñ. ad portã
dum cum Jesu crucem: vt. s. citius eius crucifixionem
explere possent: non aũt propter christi alleuiationem.

Tertio ppt lamẽtationẽ

Tertio propter lamentationem: quia vt dicit quedã
historia beata virgo Maria audita sententia dixit Jo
anni. Charissime fili si possem optarem filium meũ sal=
tem semel tangere ⁊ amplecti anteq̃ moriatur. Eduxit
ergo Joãnes virginem prius cũ sanctis mulierib⁹ extra
portã ciuitatis vbi steterunt vt saltẽ ibi venientẽ chrm
obuiando posset amplecti virgo mater afflicta merorib⁹.
Cũq; chrs dñs baiulans sibi crucẽ ⁊ catenã in collo ha
bens peruenisset ad exitũ porte: pia mater accurrit ⁊ am
plexata est Jesum filiũ suum di. O mi nate dulcissime
iesu fili mi ad qd pre ↄpassiõe matris mox dñs iesus ce
cidit in terram ⁊ crux desup ipm. Ipsa etiã mater virgo
quasi mortua in terram ruit. Ob quod in loco illo pro
huius facti memoria capella tandem a fidelibus ↄstru
cta fuit: que sancta Maria de spasmo nuncupatur. Dicitur
etiam in reuelatione scti Nundini q tunc dñs iesus su=
per dolore matris tã calidissimas lachrymas emisit vt
oculi eius adurerentur ⁊ in visu caligarent. Juxta illud
Job. xvi. Facies mea itumuit fletu ⁊ palpebre mee ca
ligauerunt: hec passus sum absq; iniqtate. Cũq; ipm fu
ribundi illi p crines rapiendo erexissent: crucẽ iterato
ei vt prius imponunt portandã cũ Simone vsq; ad mõ
tem caluarie. Deniq; vt Lucas meminit sequebatur illũ
multa turba ppli ⁊ mulierũ que plangebant ⁊ lamenta
bantur eum. Conuersus aũt iesus ad illos dixit. Filie
hierlm nolite flere sup me: sed super vosipsas ⁊ super fi

Beate steriles

lios vestros: qm̃ ecce venient dies in qbus dicetis Be
ate steriles ⁊ ventres que non genuerunt. Tunc incipi
ent dicere montibus: cadite super nos: ⁊ collibus operi
te nos. Que impleta sunt. xlij. anno post passionem per
Titũ ⁊ Uespasianum in obsidione hierlm: quia tunc vt
dicit Josephus li. de iudaico bello: tot fuerunt miserie
in pplo iudeorum vt dicerẽt pre horrore: vtinã mõtes ca
derẽt sup nos: ⁊ pre anxietate famis pprios pueros co
mederent plurimi ⁊c. Q si in viridi ligno h faciunt. i.
in chro virtute ⁊ gratia fructifero deo pmittente tanta
est afflictio: in arido. i. peccatoribus quid fiet. q. d. mul
to maiori pena sunt digni. s. extrema ⁊ gehennali. Illi
autem crudeliter impelleñ. deduxerunt eum traheñ.
ad locum caluarie. S

S
Undecimus dolor crucifixionis

¶ Undecim⁹ dolor crucifixiõis in qua chrs dñs ma
ximos dolores sustinuit multiplr. Et qdẽ prio in duris=
sima extensione ⁊ ↄfixione. Pro qua primo denudaue=
runt chrm vestibus: ⁊ in h magnũ dolorem sensit: q ve
stimẽta adheserãt vulnerib⁹ sanguie dẽsatis detraheñ.
q̊ ei⁹ vestimẽta: oia vulnera sunt renouata ⁊ sanguis re

cens defluere cepit. Un̄ pie dicimus ꝙ tunc chr̄s dn̄s
nudus ⁊ sanguine perfusus: vulnere sup vulnus ↄciso
vehementer trepidauit. Magnū etiā dolorem habuit
ꝙ totus nudatus coram om̄i pplo stetit. Un̄ beata ꝟgo
que appropinquare non poterat: velū vt pleriqꝫ dicūt
sui capitis dedit Nicodemo qui lumbos chr̄i cōtegen̄.
circūligauit. Alii aūt dicunt ꝙ nudus in cruce chr̄s pe
pendit: quod dolorem auxit. Itē sic nudato acceperūt
mensuram corpis chr̄i: vt dt Ly. sup illud ps̄. Dinume
rauerunt ossa mea: a manu in manū ſm latitudinē: ⁊ a
spatulis vsqꝫ ad pedes ſm longitudinem. Et ſm eā mē
suram fecerunt foramina in cruce quibus claui intra=
rent: ⁊ collocata cruce: cum magno impetu dn̄m iesum
super eam piecerunt: ⁊ vnam manū eius rapientes cla
uo confixerunt cū malleo percutiendo. Ictus aūt ⁊ so
nitus malleoꝝ vt audiuit virgo mater tanqꝫ si cor ipsi⁹
trāsfigeret exclamabat di. Ue mihi ve mihi dulcissime
fili iesu. Ue preamantissime nate mi iesu: quō innocen=
tes man⁹ tuas clauis perforāt. Et talia deuote possu=
m⁹ cogitare: qr euangeliste non curauerunt scribere ni
si essentialia. Affixa itaqꝫ manu vna: ſm Lyr. humores
cucurrerunt ad locum illū: quia naturalr currūt ad lo
cum lesum: ⁊ sic nerui fuerūt retracti ad partem illam.
Et ideo alia manu extensa: viderunt sic retractā ꝙ non
pertigeret ad locum foraminis ex opposito facti: pꝑte=
rea ligauerunt cū chorda ⁊ sic violenter traxerūt ⁊ cō
fixerunt malleo percutiēdo clauos super manus ⁊ cru
cem. Hec virgo benedicta perpendens ⁊ sonitus audi
ens: clamabat iteratis vocibus vt s̄. Tandē pedes cō=
similr videntes retractos cū funib⁹ ligantes violenter
traxerunt ad locū foraminis: ⁊ sic conclauauerūt: quod
etiā ex sonitu percipiens virgo mater vt potuit excla=
mauit vt s̄. Et prostrata in terrā iacuit velut mortua.
Sancte aūt mulieres vt poterant sustentabant eā flen
tes ⁊ eiulan̄. pariter cum illa. Sic ḡ dn̄s iesus tam vio
lenter extensus vt ossium iuncture apparerent ⁊ dinu=
merari possent oīa ossa eius: dicente Ps̄. tūc iacuit in
carne confixus quousqꝫ duos illos latrones crucifixe=
runt. Et pie credimus ꝙ ad celū leuatis oculis in cor=
de orauit sic. Suscipe sancte pater eterne deus hoc im
maculatum sacrificiū sanguinis mei pro salute generis
humani ꝓ qua mori desideraui vt peccatrices animas
sanguine fuso abluerē ⁊ a diabolo eriperē. Tunc scri=
psit Pilatus titulū ⁊ posuit sup crucem chr̄i lr̄is grecis
latinis ⁊ hebraicis vt oēs legere possent. Iesus naza
renus rex iudeoꝝ. Iudei di. Noli scribere: rex iudeoꝝ
sed quia di. ⁊c̄. R̄ndit. Qd̄ scripsi scp̄si. ¶ Secūdo
quoqꝫ in eleuatione principalr dolorem chr̄s habuit. s.
qn̄ eleuauerunt ip̄m in cruce a terra ⁊ vehementer in
iecerunt fouee trūco preparate vt staret crux in altum
erecta: in qua eleuatiōe pondus corpis ꝑ clauos illos
sustentatum ⁊ fortiter fouee iniectū maximū chr̄o cruci
atum intulit sup oēs alios dolores: vbi habeꝛ in reue=
latione sctē Birgitte. Un̄ pie crediꝛ tūc chr̄s dn̄s flebi
liter voce gemebunda succlamasse pre doloris anxie=
tate. Eleua itaqꝫ ⁊ tu crucifixi imaginē: ⁊ fac deuotas
allocutiōes ↄtēplatiuas ad pplm̄. O hō intuere ⁊ aspi
ce dei filiū hodie ꝓ te pendētem in cruce. Uide qualiꝛ
inter clauos cruciaꝛ: vide sanguinē defluētē: vide vul=
nera: vide faciē cōsputam: vide caput coronatū spinea
corona. Audi chr̄m deum tuum ad te de cruce claman=
tem ſm Bern̄. ⁊ dicentem. O homo vide que pro te pa
tior: ad te clamo: pro te morior: vide clauos quibus cō
fodior: vide penas quibus afficior: non est dolor sicut q̊
crucior: ⁊ cum sit exterius tantus dolor: intus est graui
or dum te ingratum experior. Hec ille. Plora ergo pec
cator ad chr̄m. O dulcissime iesu O amorose deus me
us quid nocuerunt manus tue ꝙ tam atrociter sunt ↄfi
xe cruci. Quid piissime dn̄e pedes sacri offenderant ꝙ
sic sunt conclauati: quid sacrū caput ꝙ sic est spinis cō=
fossum densissimis: quid facies tua decora ꝙ sputis iu=
deorū est deturpata. O predulcis iesu fili dei: ego sum
qui inique egi: ego qui peccaui: ego qui iniquitatem fe
ci: ⁊ tu pro me cruci affixus es: tu ꝓ me penas exoluis
tu pro me morte damnaris.

¶ Scd̄o in ele= uatiōe cruc̄

¶ Uirginis. s. matris querulationes

¶ Interea charissimi deuote cogitemus qualiter vir
go illa benedicta mater querulationes faciebat corde
pleno meroribus. Primo ad patrem di. O pater eter=
ne deus benedicte: tu mihi gaudiū nunciasti ꝑ Gabrie
lem di. Aue. Ubi est illud aue. i. sine ve: cū ecce plena
sum ve amaritudinis super vnico tuo ⁊ meo filio. Itē
gratiam plenam nunciasti: quō sum plena gr̄a: cū ecce
omnes iudei qui deberent esse filio meo ⁊ mihi amici:
facti sunt inimici. Itē dixisti: dn̄s tecum: quō ḡ nūc dn̄s
meus morte auferꝛ a me. Deniqꝫ benedictam me inter
mulieres annunciasti: ⁊ tn̄ que est illa mater que hodie
vt ego maledicta ⁊ exprobrata fuerit. Scd̄o quoqꝫ ad
sp̄m scm̄ di. O deus spiritusscē tu me obumbrasti: ꝑ te
filiū meū ↄcepi: ⁊ quō nūc caro sctissima eius laceraꝛ.
Tu deus ꝑ os Helisabet dixisti. Bn̄dictus fructus vē
tris tui: quō ḡ nūc inter latrones suspendiꝛ ⁊ maledict⁹
reputaꝛ. Tertio ad filiū lamen̄. dixit. Fili mi aīe mee
consolatio ⁊ gaudiū: quē nouē mēsibus in vtero tenui
virgineo lacte paui: dulciter foui: amorose amplexata
⁊ osculata fui. Heu heu mihi quali amaritudine te mo
rientem video. Ubinā sunt angeli in tua natiuitate glo
ria in excelsis canentes: vbi pastores ad presepe veniē
tes: vbi magi adorantes. Triginta annis dulcedīe tue
familiaritatis vixi: ⁊ tuis miracul̄ letata sum: heu nunc
te turpissima morte condemnatum cerno: derisum om̄i
populo: opprobrium hominum ⁊ obiectionem. Ad cru
cem. O crux dira cur creatorem tuum tam acerbe te=
nes quem ego dulciter foui: flecte ramos arbor alta tē
sa laxa viscera. O mors amara cur mihi parcis cū non
parcis filio: suscipe me matrem cum filio. Hec ⁊ plura
similia que fuere saltē in corde amaricato virginis nar
rare non sufficimus. ¶ Tertio deniqꝫ plurimos do
lores chr̄s habuit in crucis suspensione ⁊ perduratiōe
quia pendente in cruce passus est pluria. Et q̇dem pri=
mo a crucifixoribus qui diuiserunt sibi vestimēta eius:
⁊ super vestem inconsutilem (quam virgo mater sibi pa
rauerat ⁊ ab infantia cum eo creuerat ſm quantitatē
corporis sui) miserunt sortem: vt ptꝫ Ioā. xix. Itē a iu=
deis circunstantibus qui mouentes capita sua blasphe
mabant di. Uah qui destruis tē. dei ⁊c̄. salua teip̄m: si fi
lius dei es descende de cruce. Similr ⁊ a prin. sa. scri.
⁊ senioribus qui illuden̄. di. Alios saluos fecit: seip̄m
non pōt sal. facere: si rex isrl̄ est descen. nunc de cruce ⁊
cre. ei. Falsum dicebant: quia maiora fecit nec credide
runt. Tunc piissimus iesus ↄpatiens sup cecitate eoꝝ
dixit primū ꝟbum imense pietatis di. Pater ignosce il=
lis quia nesc. q̇d faciūt. O mira benignitas. Disce chri=
stiane parcere inimicis. Scd̄o passus est a latronib⁹
inter quos medius pendebat chr̄s qui conuiciebantur
⁊ improperabant ei di. Si tu es chr̄s: sal. teip̄m ⁊ nos.
Alter aūt qui erat a dextris videns chr̄i patientiā ⁊ ꝙ
pro crucifixoribus orasset: penituit ⁊ alteꝝ cepit incre=
pare di. Neqꝫ tu times deū ⁊c̄. Et ait ad Iesum: Me=
mento mei dn̄e dum veneris in regnum tuū. Tūc dn̄s
secundum verbū dixit. Amē dico tibi: hodie mecū eris
in paradiso. i. deitatis visione. Tertio q̇qꝫ patiebatur
ex inspectione dolorose amaritudinis matris. Interea
em̄ multitudine ppl̄i recedēte beata mater cū Ioāne
⁊ sanctis mulieribus appropinquare cepit cruci: flēsqꝫ
⁊ eiulan̄. amarissime di. O dulcissime fili mi iesu. Iesu
nate mi: ecce morieris: ⁊ quid ego faciā sine te filio meo
quo diuertam: ad quem fugiā? Tu mihi diuitie: tu mi=
hi delitie: tu mihi gaudium ⁊ omne bonum. Heu me de
solatam a te orbatam. Recordare obsecro fili mi: quia
ego sine peccato concepi te: ego in virginitate genui te
ego lactaui te ⁊ enutriui te. O predulce nate mi loque
re mihi matri mestissime vt vocem tuam audiam. Ecce
latroni misericorditer locutus es: loquere ⁊ mihi: vt au
dita voce tua consoletur anima mea. Dic mihi quid fa=
ctura sim: cui me orphanam relinquis. Unde christus
dominus non minorem penam patiebatur in mente ex
cōpassione matris q̄ꝫ in toto corpore vulnerato. Tunc
ergo tertiū verbū chr̄s ꝓtulit matri di. Mulier ecce fi
lius tuus: Demonstrato Ioāne: ⁊ discipulo dixit. Ecce

Querulatio nes virginis matris

¶ Chr̄s in cru ce pendens pass⁹ est plu rima

Secundo

Tertio

mater tua ꝭm doc. nō nominauit eā matrem: ne si sic eā
vocasset: pre teneritudine cor maternū scissum ꝛ dolore
aggrauatū fuisset. Et ex illa hora accepit eam discipu=
Quarto lus in suam. Quarto preterea patiebaꝶ chřs ex gra=
uedine corporis inter clauos pendentis. Nam quanto
diutius pendebat tanto ex pondere dolor grauabatur
nec extensiones q̃s conabaꝶ facere poterat. A sexta
aūt hora tenebre facte sunt sup vniuer. terrā vsq; in ho
ram nonā: ꝛ velum tēpli scissum est a summo vsq; deor=
sum in duas partes: ꝭm Ly. hoc velū erat inter sctm̄ ꝛ
sanctoꝝ. Et per talem scissionē significabaꝶ ꝙ figure la
tentes in ve. test. iam paterēt impletiōe ꝟitatis in chřo
Et terra mota est quasi nō potēs sustinere mortē chři.
Et petre scisse sunt ī signū ꝙ corda q̃ntūcunq; dura du
berent ꝯpati chřo passo. Et monumēta apta sunt: ad de
notandum ꝓpinquā chři resurrectionē: alioꝝq; cū ipo.
Vñ in die resurrectionis multa corpa sctōꝝ surrexerūt
cum chřo. Et circa horam nonam ingrauatꝭ doloribus
christus quartum ꝟbum clamando dixit. Eli eli lama=
sabathani: quod est Deus meus deus me⁹ vt q̇d dereli
quisti me. Qđ intelligiꝶ nō quia soluta fuerit vnio dei=
tatis: sed diciꝶ derelictus: q₂ dimisit eum de⁹ in manus
occidentiū ꝛ acerbissimis dolorib⁹ cruciari. Quidā aūt
illic stantes. s. milites romani ꝭm Hier. ignorātes idio
ma hebraicū dicebāt: Heliam vocat iste: sine videam⁹
Quinto an ven. Helias ad deponendū eū. Et sic ptꝫ. Quinto
deniq; patiebaꝶ ex afflictione siris: quia humor sangui
nis oīno in eo fuit exhaustus: ꝓpter qđ clamauit quin=
tum ꝟbum. Sitio. Vas aūt positum erat aceto plenū ꝛ
currēs q̇dā impleuit spongiā imponēs calamo. s. hysso
pi: ꝛ obtulerūt ori ei⁹ ꝭm Ly. deuote matrone ꝯpassiue
Vinū con in hierlm erant que ꝯdemnatis ad mortē dabant bibe
dēnatis re vinū aromaticū vt facilius tolerarēt passionē. Et sic
pro dño Jesu tūc vinū ꝑ eas apportatū ꝛ tādiu in calo
re solis seruatū erat ꝭm alex. de ales sup Joan. in ace
tum ꝯuersum. Cui ex crudelitate iudei per milites fel
ꝛ myrrhā amarissimā miscuerunt ꝓ potando chřo: quo
impletū est illud ps̄. Et dederūt in escā meā fel: ꝛ in siti
mea po. me aceto. Quare chřs iteꝝ Sextum ꝟbum di
xit. Consumatū est. s. quicq̇d scṗtum est de me: q₂ totus
doloribus plenus sum. Nā ꝛ lingua ꝛ viscera iam reple
ta sunt amaricatiōe. Vel ꝯsummatū est. s. opus redem=
ptionis humane. O btissima ꝟgo quantū dolebas cum
X filium sitientē nec aqua reficere poteras. X
Duodecim⁹ ¶ Duodecimus ꝛ vltimus dolor mortis flebilis ꝛ se
dolor mortꝭ pelitiōis. Hora ita nona chřs dñs (vt đt apłs Heb. v.)
flebilis cum lachrimis ꝛ clamore valido offerens se deo patri
clamauit di. Pater in manus tuas cōmendo spm̄ meū:
ꝛ inclinato capite versus matrē quasi valedicens eidē
mox emisit spm̄. Ad qđ ꝟbū mater ꝟgo in terrā corruit
velut mortua: q₂ mortis gladiū ipa ꝑtulit in aīa Chry.
aūt đt. Per h̊ inquit ꝙ moriēs vocē emisit magnā aper
tissime se verū deū esse ostendit: qm̄ hoīes cū moriunꝶ
vix tenuem vocem emittere possunt. Vñ ꝛ Centurio ꝛ
qui cū eo erāt videntes ꝑdicta signa: ꝛ ꝙ sic clamās ex
pirasset: ꝯfessi sunt ei⁹ deitatē di. Vere filius dei erat
iste. Tunc iudei ex q̊ parasceue erat: ꝛ cuius vespera
incipiebat solennitas sabbati sequentis festi magni: ro=
gauerūt Pilatū vt frangerenꝶ crucifixoꝝ crura: ꝛ citi⁹
morerenꝶ ꝛ tollerenꝶ de cruce corpora eoꝝ ꝓ reueren=
tia sabbati illius. Quo annuente venerūt milites ꝛ pri
mi q̇dem fregerunt crura ꝛ alterius qui crucifixus est
cum eo. Ad Jesum aūt cum venissent viderunt eū iam
Y mortuū ꝛ nō fregerunt eius crura: sed vnus militū lan
cea latus ei⁹ apuit: ꝛ ꝯtinuo exiuit sanguis ꝛ aqua. Y
Cur chřs p⁹ Ubi queriꝶ. Cur chřs dñs post mortē voluit vulnerari
mortē vulne non tm̄ in cruribus sed in latere? Rñr ꝭm euangeliū ꝛ
ratus doc. vt impleretꝶ scriptura di. Os nō cōminuetis ex eo
Noluit in cruribus: sed in latere voluit ꝓ magni amorꝭ
ad nos signis. Primo in hoc ꝙ vulnus suscipere voluit
tale post mortē: oñdit ꝙ nō solū in vita sed ꝛ post mortē
dilexit nos adeo ꝙ ꝓ nobis iterato pati ꝛ mori parat⁹
esset. Vñ cū in suo mortuo corpore iam dolores nō senti
ret: adhuc voluit vulnerari vt huius vulneris dolores
sentiret. Mř ꝟo in corde ꝭm Ber. ser. de annunciatiōe

Scđo in hoc ꝙ lancea longa perforatus est oñdit ꝙ cor
dialiter ꝛ vere nos amauerit cū in corde vulnerari vo
luit. Nam ex quo miles strenuus in vulnerando expt⁹
tam fortiter lanceā impegit in lat⁹ chři vt mox vsq; ad
ocłos militis sanguis ꝓsiluisse dicaꝶ. Verisimilr̄ a ple
risq; doct. vt Berñ. ꝛ Anß. iudicaꝶ vsq; ad cor penetras
se: vt dicaꝶ chřs vere in corde vulneratus ꝓ nostro cor
diali amore. Vñ ꝛ Joānes đt: ꝙ scriptura in hoc imple
ta est que dicit zach. xij. Videbunt in quem. i. intra quē
transfixerunt. Cor etem̄ in hoīe declinat ad sinistrā: ꝭm
phm li. de aīalibus: ꝛ ideo a latere dextro vsq; ad cor
transfixio đr. Tertio ostēdit amorem in hoc ꝙ sangui
nem ꝛ aquam miraculose effudit quo naturaliter fieri
non potuit: quia in homine mortuo statim sanguis con=
gelascit: sed in christo seruatur virtute diuina: vt fluat
totus sanguis etiam cordis pro nobis in redemptionē.
Item aqua pura non humor aquaticus: vt patet de ce
le. mis. c. In quadam. Fluxit miraculose in pctōꝝ ablu
tionem. Apoca. j. Dilexit nos ꝛ lauit ꝛc̄. O ergo ineffa=
bilis ꝛ mira charitas christi: quo merito pro amore ꝛ pi
etate tanti dñi oēs homines lugere ꝛ flere debent: se
nes ꝛ iuuenes: domini ꝛ serui: diuites ꝛ pauperes: viri
ꝛ mulieres. O q̃ durus est qui hodie non vult plorare
O vere damnatione digni omnes qui ingrati reddunt
peccando odium pro dilectione. Z Post hec gesta Z
(vt referunt euangeliste) rogauit Pilatum Joseph ab Historia
arimathia nobilis decurio. i. vnus de curialibus tanq̃
qui curā plebis acceperat ciuili officio. Hic audacter
accessit ad Pilatum. s. exemplo mortis christi animat⁹:
eo ꝙ esset discipulus christi: occultus tamē propter me
tum iudeorum: sed tunc manifestauit se ꝛ petiit corpus
Jesu: ꝛ permisit Pilatus. Venit etiam cum eodem Ni=
codemus ferēs mixturam myrrhé ꝛ aloes quasi libras
centum. Interim autē ad pedem crucis iacebat virgo
Maria mesta cum sanctis mulieribus ꝛ Joanne: ꝛ vt
poterat talia verba dicebat. O deus eterne vtinam fi=
lium tuum ꝛ meum iam mortuum sepelire possem hono
rificentia debita: sicut predictum est. Esa. xj. Erit sepul
chrum eius gloriosum: quāuis mors predicta fuit igno=
miniosa. Ecce aūt viderunt Joseph ꝛ Nicodemum cū
pluribus famulis scalas ꝛ alia instrumenta ad deponē
dum portantes. Qui veniētes adorauerunt crucifixū
flexis genibus ꝛ virginē reuerenter salutauerunt ocu
lis lachrymantibus di. Benedicta virgo ecce deponi=
mus filium tuum ad sepeliendum. Quibus auditis re
focillabatur spiritus eius ꝛ gratias egit. Tunc appo=
sitis scalis ꝛ clauis extractis ceperunt corp⁹ christi de
mittere. Beata aūt mater extensis manibus aliis auxi
liantibus suscepit in sancta brachia cū multa charita=
te dolore mixto. Osculabatur nāq; clauos sanguine ru
bricatos ꝛ vulnera christi iam vix loqui valens ꝛ di. O
deus meus ꝛ filius meus. Osculabaꝶ precipue tenēs
in gremio caput filii sui faciem ꝛ os: ꝛ spineam coronā
ex capite extrahēdo colligebat dicēs. O caput digniss=
simum diuine sapientie habitaculum q̃atrociter per=
foratum spinis te video. Osculabaturq; liuidam faci=
em di. O decora facies ꝛ speciosa pre filiis hominum
quam ꝛ angeli desiderant prospicere: ꝛ ego tot annis
gaudium ex te suscepi: ecce quomodo facta es conspu
ta ꝛ percussionibus variis vt leprosa: sic ꝛ manibus: sic
ꝛ lateri oscula figebat. Os quoq; ori applicabat di. Je
su fili mi: fili mi iesu dulcissime: quomodo te video mor=
tuum: en nūc amarissima morte seperata sum a te. Hec
ꝛ plura lamenta enarrare quis sufficit: quomodo insu=
per Magdalena ꝛ alii plorabant. Cumq; hora iam tar
da festinaret ad vngendum ꝛ sepeliēdum: virgo mater
aiebat. Sinite charissimi sinite saltem paululum vt te=
neam mortuum quē viuum habere non possum. Et sic
vngeñ. ꝛ syndone mūda inuolueñ. virgo caput sudario
ligauit ꝛ in sepulchro ponēdo osculando chřm exierūt
adorato dei filio: ꝛ aduoluerunt lapidem magnum ad
ostium monumenti. Et die altera iudei signaculo ꝛ cu=
stodibus illud munierunt. Et sic ptꝫ passio christi. Pro
fine itaq; sermonis o charissime anime sanguine christi
Jesu redempte. O popule christiane hortor vos ge=

nua flectamꝰ ⁊ oremꝰ di. O dulcissime fili dei Jesu amā
tissime q̄ ꝓ nobis hodie mlta es passus: crucifixus: mor
tuus ⁊ sepultus: te ꝓ tanta charitate laudamus ⁊ tibi
gratias agimus: te ueꝝ dei filiū adoramꝰ ⁊ petimꝰ sup
pliciter vt ꝓpter tuam amarā passionē: propter tui sa=
cri sanguinis effusionem: propter tuam mortē. Deniqꝫ
propter tue sanctissime ꝟginis matris Marie dolorē
da nobis oibus qui tuā hodie deuote audiuimus passi
onem pctōꝝ oim veniā: grāmqꝫ: ⁊ in futuro gliam. Cla
memus Jesus iesus iesus Amen.

¶ In die parasceues Ser. ij. de ꝯpassione atqꝫ acer
bitate ⁊ seriosa varietate passionis christi.

O Uos omnes qui transitis ꝑ viā attendite ⁊ vi
dete si est dolor sicut dolor meus. Threñ. j. c.
A A Uerba ista cōuenienter ⁊ optime dicere
potuit dñs iesus hodie in cruce positꝰ: ⁊ acer
bissimis doloribus afflictus. Optime etiam potuit di=
cere ipā virgo mater acerbissimi doloris gladio hodie
in corde sauciata inuitando ad ꝯpassionē omes christia
nos di. O vos oēs qui trāsitis ꝑ viā. q. d. O vos omes
hoīes viatores q̄ transire debetis ꝑ viā mortis ⁊ multi
plicis doloris ac miserie huius vite ad futurā ⁊ perpe
tuam vitam: attendite. s. mēte pensando amorosi Jesu
passionis acerbitatē ⁊ cōpassionis materne dolorosita
tem. Et videte inquit. Uñ dt Berñ. Respicite vulnera
pendentis: sanguinē morientis: preciū redimentis. Hec
quanta sint cogitate ⁊ in statera cordis vestri appendi
te vt totus vobis figat in corde qui ꝓ vobis totus fuit
confixus in cruce. Attendite inquam ⁊ videte caput ie
su quō spinis coronatū habet vt vos coronaret in celis
corona felicitatis: os inclinati capitis ad osculandum:
oculos defixos ad aspiciendum per dilectiōis bñficiū:
⁊ ipōs flentes ⁊ lachrymantes ꝓ vestris pctis abluen=
dis: faciem consputam ⁊ alapis cesam ad vos honoran
dum ⁊ liberandū: aures vituperiis satiatas: ad hoc vt
vos eterna laude glorificaret manus extensas vt vos
amplexaret: cor q̄qꝫ apertū ⁊ latus: vt deitatis visionē
panderet: pedes cōfixos vt a vobis recedere vel fuge
re nequiret: totū corpus flagellatū vt pro pctis satisfa
ceret: vulneribus repletū vt vos sanaret: sanguine ꝑfu
sum vt vos redimeret ⁊c. Sic sonant Berñ. ⁊ Chrys.
in homel. de cruce dicta. Dicit ꝗ ꝟgo mater hec oīa de
uota contēplatione. O vos chriani attendite ⁊ videte
cōpatimini ⁊ ꝯdolete ⁊ plorate vna mecū sup filii mei
amara passione. Ut aūt corda nostra magis moueātur:
pie possumus cōtemplari beatam ꝟginē sub cruce stan
tē ⁊ q̄rula voce dicentē. O vos oēs viri ⁊ mulieres ⁊
iuuenes ⁊ senes: diuites ⁊ pauperes. O vos omes chri
stiani sanguine filii mei redempti: attendite ⁊ videte:
quia vt compatiamini eius passioni ⁊ lugete vna me=
cum: ecce omes creature luctum ⁊ compassionis signū
ostendunt. Si nempe interrogabimus superiora. i. so=
lem lunam ⁊ stellas. Cur vos hodie obscurati estis?
Respondebunt: vt lugeamus creatoris nostri mortem:
atqꝫ matris eius compassionem: quorum dolorosas vo
ces ⁊ fletus in diuersis passionibus audiuimus quod
sustinere non potuimus. Item si terram: cur tremuisti
Respōdebit quia creatoris mei cruor calidissimus me
tetigit: quod sufferre non valui pro enormitate crimi=
num iudeoꝝ. Itē si lapides queramus: cur scissi estis?
Item si monumenta: cur aperta fuistis? Respondebūt
super innocentissimi christi passione veri dei ⁊ fundato
ris oim. Ue ergo miseris obduratis hominibus quorū
corda sunt duriora saxis ⁊ magis clausa q̄ꝫ sepulchra:
vt aperiri ⁊ scindi ad compassionem nequeāt: cum pro
ipsorum redemptiōe patiatur christus deus. Sed qm̄
hoc donum videlicet compassionis lachrymose nemo
potest adquirere a seipso nisi per dei gratiā diuinitus
infundatur: dicēte apostolo. ij. Coꝝ. iij. Non sumus suf
ficientes aliquid cogitare ex nobis quasi ex nobis: sed
omnis nostra sufficientia ex deo est. Opus est ergo ad
aliquem confugere cuius interuentu hanc gratiam ob
tineamus. Consueuimus aūt in aliis predicationibus
ad ipsam matrem gratie virginem Mariam salutando
confugere: sed ipā hodie totaliter passionibus filii sui
ꝯm omnes sensus ⁊ cogitatus suos intenta poterit no=
bis respondere. Ecce inquit gaudium angelice saluta
tionis conuersum est mihi in tristiciam ⁊ merorem vt si
dicamus eidem Aue Maria: respōdere poterit. Ecce
plena sum ve doloꝝ. Si dicemus: gratia plena: respō=
debit. Ecce circundedit me omnis amaritudo: omnes
amici mei spreuerunt me ⁊ facti sunt inimici Threñ. j.
Si dicamus: dominus tecū: respondebit. Ecce violen=
ter ablatus est a me filius meus: ⁊ patibulo suspensus.
Si dicamus Benedicta ⁊c. respondebit. Certe nulla
mulier sic exprobrata ⁊ tribulata est ⁊ vituperata sicut
ego hodie a iudeis. Si di. bñdictus fructus ⁊c. respon
debit. Ecce quomodo latronibus est cōparatus ⁊ mor
te crucis condemnatus: que. s. crux in lege ve. maledi=
cta reputabatur Deut. xxj. Quo ergo confugiemus ꝑ
gratia nisi ad sanctam crucem domini Jesu que perfu
sa est sanguine filii dei: ipām hūiliter adoremus: ipām
salutemus di. O crux aue spes vnica ⁊c. O tu deus pa
ter de celis per merita crucis filii tui dona nobis gra=
tiam qua corda nostra molliantur vt cum lachrymis cō
templari ⁊ audire possimus passionem chr̄i amen. Pa
ter noster. O vos omnes qui transitis ⁊c. Juxta que — Ad tres p̄ci=
verba christus saluator noster in cruce hodie passus: ⁊ — puas deuoti
sancta mater eius: ad tres precipuas deuotiones faci — ōes chr̄i pas=
endas omnes animas christianas inuitant. Primo qui — sio incitat
dem ad flebilem compassionem sue amare afflictionis
quia dicit. O vos omes qui transitis per viam attendi
te. s. ad compatiendum. Secundo ad diligentem con
templationem sue acerbe vulnerationis ⁊ doloris di. ⁊
videte. s. vulnera mea: si est dolor ⁊c. Ibi si accipitur
negatiue. i. non est in mundo isto: nec fuit nec erit dolor
tam acerbus sicut dolor meus quem pro vobis sustinui
Tertio ad memorialem meditationem sue varie passi
onis q̄ꝫ multipliciter fuerit hodie cruciatus: quod acci
pitur ex eo ꝙ dt: dolor meus. Et ꝯm hec tria mysteria
principalia notemus pro sermone.

¶ Primū dr lachrymose compassionis
¶ Secundum dicitur dolorose vulnerationis ⁊ acer
bissime lesionis.
¶ Tertiū dicit ignominiose passiōis atqꝫ eius serio
se exaltationis B

B
¶ Circa primum de flebili compassione super christi — Cur ecclia
iesu passione queritur. Cur ecclesia ⁊ eius filii passio — passionē chri
nem christi celebrant ⁊ recolunt cum lamento. Ratio — sti cū luctu
questionis: quia aliorum sanctorum passiones celebran — celebrat
tur cum gaudio: sed passio christi fuit pro nostra salute
summe necessaria ⁊ frucuosissima: ergo videtur ꝙ agi
deberet cum gaudio pro totius mundi vtilitate exinde
secuta ⁊ pro chr̄i triūpho ac exaltationis gloria in pas=
sione promerita: iuxta illud Phil. ij. Humiliauit semet.
fact. obe. vsqꝫ ad mor. ⁊c. propter qd ⁊ deus exal. il. ⁊c.
Respondet ꝯm theologos huius rei tractatores ꝑ con
clusionem: videlicet ꝙ quāuis aliorum sanctorum pas=
sio celebretur cum gaudio: tamen christi passio conue=
nientissime recolitur cum lamento. Et huius patent ra
tiones declarantes multipliciter: precipue quadrupli
citer. Prima ratio ex comparatione sanctorum. Alii — Pria rō ex
sancti eñ passi sunt ꝓpter se ⁊ semel. Dicit ꝓpter se. s. — ꝯparatiōe
vt ꝑ suam passionē acqurant sibi gloriam celestē: ⁊ ideo — sanctorum
in sua passione qua mercati sunt salutē congaudemus.
Dicit semel: qr vlterius non patiunt in aia cū sint beati
⁊ ideo congaudemus ꝑ eoꝝ beatitudine. Sed christus
dñs passus est precipue propter pctā nostra delenda:
non propter se: vicꝫ vt acquireret gloriam diuine visio
nis: quia illam habebat. Unde Esa. liij. Uulneratus est
propter iniquitates nostras: attritus est propter scele=
ra nostra. Et ideo dolendū est sup eius passione ac flen
dum. Sicut exēpli grā. Tu homo si fecisses aliqd malū
ꝓpter qd pater tuus ⁊ mater occidant: vtiqꝫ rōnabile
esset vt tu doleres ꝓ illoꝝ morte. Sic flere debes qr tu
peccasti ⁊ fecisti illud malū ꝓ quo pater tuus. i. deus: ⁊
mater spūalis. i. ꝟgo mater: mortis penas exoluerunt
hodie: chr̄s deus ꝓ te moriendo: mr̄ sup filio cōpatien
do. Nam ⁊ de Adā legit ꝙ cētum annis fleuit mortem

Abel filii sui sciēs q̄ merito pctī sui ⁊ eius occasione factum fuerit vt a Cain frē occidat̄. Quantū ḡ flere debemus q̄ chrs dei filius p̄ nostris pctis occidit̄. Unde Ans. in ser. de cena dn̄i dt. O fili dei. s. Jesu pie q̄ tua descēdit humilitas: q̄s late tua diffundit̄ charitas. Ego inique egi ⁊ tu sustines pniam: ego inobediēs extiti: tu obediens factus p̄ me scelus luis. Ego sum qui pomū fetidum rapui: ⁊ tu morte exoluis. Bern̄. Ue mihi si nō fleuero: quia requirit̄ sup me sanguis ille iustus q̄ effusus est p̄ me in terra. Itē chrs dn̄s nō tm̄ semel vt alii scti passus est: imo quotidie patit̄ a nobis pctōribus: iuxta illud Heb. vj. Rursus crucifigentes chrm in semet ipsis. Et ps. Sup dolorem vulnerū meorū addiderunt. Propterea Bern̄. in persona chrī q̄dam sermone dt sic Nonne satis p̄ te o pctōr vulneratus sum: nunq̄d p̄ iniquitate tua afflictus sum: cur addis afflictionē afflicto magis aggrauant me vulnera pctī tui q̄s vulnera corporis mei. Hec Bern̄. Et idcirco hodie precipue cōuenit lamentari passionem chrī. Nimirū pro exemplo. Si rex aliquis hodie vulneratus esset ad mortem ⁊ ipe nimis tristis fleret ⁊ lamentaret̄: tu vero ipsius frater ⁊ seruus non fleres nec luctum ostēderes: sed gaudiū coram ipo: nunquid iram ipsius regis incurreres? vtiq̄. Sic est in p̄posito. Quapropter leuitici. xxiij. Ois aīa que afflicta non fuerit die hac peribit de pplo suo. Et est figura loquens de die expiationis. Debemus ḡ affligi lachrymis p̄ expiatione nostra: vt cōsequamur ablutionem pctōr in sanguine chrī fuso hodie. Un̄ nō licz hodie ridere hoibus p̄pter fletū chrī.

C — Scda ex cōpassione mēbrorum

¶ Secunda ratio accipit̄ ex cōpassione membrorū. Un̄ Joannes de sancto Geminiano dt. Conueniens est vt sentiat membrum quod sentit caput: vt nō sit distinctio in corpore: sz si quid patit̄ vnū mēbrum: cōpatiant̄ oīa mēbra: vt docet apls. j. Cor. xij. Quod fit dūmodo membrū nō aruerit paralysi. Nam membrū paralysi occupatū alteri[us] mēbri dolorem non sentit. Si ḡ sanū mēbrum chrī es: sentire debes eius dolores q̄s sustinuit hodie: sic hortatur apls ad Phil. ij. di. Fratres: hoc em̄ sentite in vobis q̄d ⁊ in chrō Jesu. Unde o tu aīa chriana in hoc poteris experiri an sis membrū viuū in chrō: an paralyticum: vicz habens tm̄mō exteriorē mēbri apparentiam: non interiorē vitā ⁊ grām: si cōdoles chrō vel nō.

Questio circa fletum

Queritur: Quid facturus est qui libenter fleret hodie ⁊ nō pōt? Rn̄r q̄ debet se cogere ad fletū ⁊ facere quantū potest. Si se hō cogit ad fletum flagellando: ieiunando peregrinando: vel affligendo corpus: bonū est ⁊ laudabile ac meritoriū. Et si nec pōt cogere ad fletū: tūc christus recipit voluntatem p̄ facto. Ut em̄ ait Aug. Coronat deus int[us] voluntatē vbi nō inuenit facultatē de pe. di. j. §. Similiter. Qr si hodie nil vult facere ad cōpatiendum chro passo: grauiter peccare videt̄ maxie si ex contemptu derelinquat: vt ptz rōnibus dictis ⁊ dicendis: quia ingratus iudicat̄ talis etiā s̄m Sene. li. de beneficiis di. Ingratus est q̄ bn̄ficium se negat accepisse quod accepit. Ingratus est q̄ dissimulat: ingratior q̄ nō reddit: ingratissimus oīm qui oblitus est. Hec ille. Et sic patet.

D — Tertia ex cōsideratōe exemplorum

¶ Tertia ratio quare debeamus lamentari sup passione chrī accipit̄ ex consideratione exēplorum. Primo q̄dem in ecclesie cerimonia. Solet em̄ hodie ecclesia facere que p̄ totū annū nō facit vt nos p̄uocet ad lamentū. Prio in missa que dissimilis est ab aliis quia nō habet introitū vel principiū: nec habet mediū: quia non offert̄ sacrificium: eo q̄ hodie hostia non cōsecratur: nec habet finē quia nō dr Ite missa est: nec Benedicamus dn̄o. Quare hec? Respondet̄ q̄ vna rō est quia ille q̄ est p̄ncipium ⁊ finis ⁊ summus noster sacerdos chrs de[us] hodie recessit a nobis: q̄ nos bn̄dicere haberet offerēdo pro nobis in cruce veram hostiā. i. corp[us] ⁊ sanguinem sine velamento. Et ideo non offert̄ hodie hostia sub sacramento: ad significandū q̄ hodie p̄ mortem recessit a nobis iste qui haberet ɔsecrare hanc hostiam ⁊ bn̄dicere nos: ideo plorandū est. Alia rō qr corpus chrī hodie multis est afflictum iniuriis: opprobriis derisionibus ⁊ flagellis. Propterea nō celebrat̄ cū misse solennitatibus sed cū lamento. Si dicas q̄ propter istas rōnes non deberet etiam sabbato hostia ɔsecrari. Rn̄detur q̄ illa missa sabbati spectat ad noctem in qua chrs resurrexit: vt ptz in oratiōe misse illius: ⁊ ideo tūc consecrat̄.

Cerimonia in die parasceue

Scdo circa crucem eccl'ia facit cerimonias: quia exaltat̄ crux ⁊ decantāt̄ in psona chrī ɔquestiōes contra iudeos de chrī bn̄ficiis ⁊ illorū ingratitudine di. Popule meus quid feci tibi: aut quid molestus fui: responde mihi: quia eduxi te de egypto: ⁊ quia paui te p̄ desertum quadraginta annis: ⁊ quia introduxi te ⁊ plātaui in terram lacte ⁊ melle manātem: parasti crucem saluatori tuo: aceto ⁊ felle potasti me ⁊c̄. Sed ad istas conquestiones ⁊ improperationes lingua hebraica nō respondet sed tacet: eo q̄ chrm nō credit nec cōfitetur sed lingua greca ⁊ latina (quia iste chrm ɔfitent̄ ⁊ adorant) respondent di. Agios otheos. i. sctūs deus. Agios ischiros. i. sanctus fortis. Agios athanatos eleyson imas: quod est dicere. Sctūs ⁊ imortalis miserere nobis acsi dicant. Uere dn̄e non debebant te iudei occidere sed adorare: quia tu es sctūs deus: sctūs fortis ⁊ immortalis s̄m deitatē: nos aūt petimus vt misereris nobis. Heu heu sic multi chriani mō reddunt p̄ bn̄ficiis chrī mala peccando: ⁊ crucifigentes in semetipsis filiū dei vt dt apls Heb. xj. Unde pōt talibus improperare christus. Itē crucē hodie osculamur ⁊ adoram[us] psternendo nos ad grās agendas p̄ signo q̄ p̄ passionē chrī reconciliati sumus deo patri.

Cerimonie in orōne hac parasceue die

Tertio eccl'ia in oratiōe facit cerimonias: quia hodie orat pro oibus: p̄ papa: p̄ rege: p̄ toto clero p̄ toto pplo catholico. Itē p̄ infidelibus paganis ⁊ hereticis ac iudeis vt illuminent̄. Hec ideo qr chrs fuit hodie valde pius ⁊ liberalis in parcēdo cum dixit. Pater ignosce illis ⁊c̄. Et in largiendo qr latroni penitenti non solū pepcit sed paradisum dedit. Et in redimendo fuit tam largus q̄ totū sanguinē etiā de corde effudit. Ideo eccl'ia hodie valde liberal' ⁊ pia est in oratione pro oibus etiā inimicis genua flectendo ⁊ orando: q̄d debent hodie facere non solū sacerdotes sed oēs christifideles: cū dr Flectamus genua ⁊c̄. Hoc tamen excepto: q̄ qn̄ orat ecclesia p̄ iudeis non flectit genua: q̄d s̄m Bern̄. facit in memoriā derisionis ⁊ adorationis illusiue facte a iudeis in coronatiōe chrī ne cōmunicemus operibus eorū. Et ideo in signū q̄ ita sunt obstinati iudei q̄ non conuertent̄ nisi circa finē mundi: iuxta illud Ps. Conuertent̄ ad vesperā: ⁊ famē patientur. s. verbi dei ⁊c̄. Unde ⁊ statuit eccl'ia in diebus istis dn̄ice passionis non audeant iudei in publicū p̄dire: ⁊ fenestras ac ostia clausas tenere: extra de iude. ca. Qr super his. Nō em̄ est fas vt homicida notorius p̄cedat in publicum. Ergo cū hodie toti mundo manifestet̄ homicidium eorū non debēt p̄dire.

Obseruātia ieiunii artū

Quarto denicq̄ ecclesia hodie in obseruantia ieiunii non prouocat ad cōpatiendum chrō: qr artū hodie seruat̄ ieiuniū: in signū q̄ christus Sitio clamans in cruce: non gustauit nisi acetum ⁊ fel. Ps. Dederunt in escam meā fel: ⁊ in siti mea potauerunt me aceto. Non em̄ decet vt seruus sit in deliciis qn̄ dn̄s ē in tormentis. Aug. Nō decet sub spinoso capite membra deliciari. O ḡ homo obserua hec predicta quid significent cū vides agi illa in eccl'ia vt cōpatiaris chrō. Secundo quoq̄ habemus exemplū compatiēdi in multiplici creatura. Nam hodie fleuit terra super christi morte qn̄ mota est: vt antea fuit tactū. Hodie fleuerunt petre qn̄ scisse sunt: hodie fleuit sol qn̄ obscuratus est: hodie fleuerūt apl'i: fleuerunt sancte mulieres: fletum ondērūt ⁊ angeli: iuxta illud Esa. xxxiij. Angeli pacis amare flebūt. s. pro suo modulo in nolendo christo blasphemiā iudeorū illatā. Preterea hodie fleuit beata virgo Maria ⁊ martyriū acerbissimū ptulit. Hodie fleuit ⁊ ipe chrs in cruce. Heb. v. Cū clamare valido ⁊ lachrymis se deo patri offerēdo: in cuius signum hodie tabula lignea percutitur: qr lignū crucis ⁊ christi sanguis clamat omnibus ɔpassionem: ⁊ ingratis clamat damnationē. Ploremus ḡ o charissimi cū chrō pro nobis passo.

E — Quarto ex qsitiōe magnorū bonorū

¶ Quarta rō cur debeamus lamētari sup passione chrī accipit̄ ex conquisitione magnorū bonorū. Nā tales primo diuinas ɔsolationes p̄merent̄ iuxta premissum chrī Mat. v. Beati q̄ lugent: qm̄ ipsi

consolabunt. Qui eñ hodie deuote flent ꝛ salubriter: per totũ annũ maiorem grãm ad dulciter memorandũ ꝛ deflendum passionem chr̃i consequunt. Et qui hodie aridus est timendũ est ꝙ sit toto anno aridior.ij.Co.j. Sicut abundant passiones chr̃i in nobis ita abun.ↄ︥so. Unde hortat Boñ. Si vis inquit o homo de virtute in virtutẽ:de grã in grãm: de bono in melius ꝓficere:quo tidie quanta potes deuotione mediteris dñi passionẽ: nil eñ in aïa ita operat vniuersalẽ sanctificationẽ sicut meditatio passionis chr̃i. Scd̃o hõ ꝑ meditationẽ passi onis maiorem vtilitatẽ ↄ︥sequit ꝙ̃ ꝑ exercitia corpora lia in dei acceptatione:qꝛ vt d̃t magn⁹ Alb. in tract. de missa. Simplex recordatio vel meditatio passiõis chr̃i plus valet ꝙ̃ si quis ꝑ annum ieiunaret in pane ꝛ aqua qualibet sexta feria: vl̃ disciplinaret se qualibet hebdo mada ꝑ annũ vsq̃ ad effusionẽ sanguinis: vel quotidie legeret vnũ psalteriũ. Cũ ḡ hodie passionẽ predicam⁹ ꝛ meditamur magnũ bonũ ↄ︥querimus. Tertio qꝛ vt a fide digno q̃dam doctore relatũ audiui visa fuit bulla apostolica sup hoc:ꝙ.s. om̃is qui hodie deflet passionẽ chr̃i vero contrito corde ↄ︥sequat oĩm pctõꝝ plenariã indulgentiã. Quarto preterea hodie sup passione chr̃i lamentari signũ est salutꝫ eterne:qꝛ vt scribit Ro.viij. Ipse spũs testimoniũ ꝑhibet spũi nr̃o ꝙ sumus filii dei: si aũt filii ꝛ heredes q̃dem dei ꝛ coheredes q̃dem chr̃i. Si tñ ↄ︥patimur vt simul ꝛ glorificemur. Hec ibi. Unde Chry. sup Mat. d̃t. Oĩs salus hoĩm in chr̃i morte po

Exẽplum sita est. Ad hec facit exemplũ qd̃ refert Discipulus in promptu. exemploꝝ sub lr̃a P. exem. xxxij. Quidã inq̃t assuetus fuit quotiens lectũ intraret vel surgeret dice re titulũ illũ crucis: Jesu nazarene rex iudeoꝝ misere re mei:ꝛ se cruce consignabat ↄ︥cludeñ. in fine. In noĩe patris ꝛ filii ꝛ spũsscti: Amen. Cũq̃ deo ꝑmittẽte subi tanea morte ꝑoccupatus fuisset ꝛ demones vellẽt eun dem rapere: vir lucidus apparuit qui eos fugauit ꝛ su bito disparuit. Iteratoq̃ demones ipm̃ rapere volen tes: ecce splẽdor de crucꝭ signo sibi impsso egredieba tur qui eũ in mediis tenebris illuminabat ꝛ demones terrebat vt non auderent ei manus imponere. Tũc ite rato a lõge vir ille lucidus.i.angelus subito aduenieñs dixit. Licet inq̃t iste ẜm exigentiã pctõꝝ suoꝝ esset con demnari dignus: tñ ꝑpter deuotionẽ quã habuerat ad chr̃i passionẽ: ꝛ nomẽ triumphalis tituli iudex summus ei pepcit vt rediret ad vitã pristinã ꝛ peniteret: qd̃ ꝛ fa ctum est: ꝛ postmodũ laudabiliter vixit ꝛ in dño q̃euit. O ergo chr̃iane attende hec ꝛ esto deuotus ad passio nem chr̃i si vis saluari. Hec sufficiant. F

F De dolorosi tate vulneꝝ chr̃i rõnes vrgentes — ¶ Circa scd̃m principale de dolorositate vulnerum chr̃i questio tractat apud theologos. Utrũ dolor chr̃i fuit acerbior oĩbus doloribus.s.mundi. Et rõ ẜm Bo. super.iij.di.xvj.q.j.ar.ij. quia amor dei ꝛ cõtemplatio minuunt dolorẽ passionis. Similiter ꝛ spes premii mi nuit vim flagelli: vt d̃t Greg. Sed chr̃s pre oĩbus sctĩs martyribus improportionabilr̃ ꝑfectissimũ habuit dei amorem ꝛ contemplationẽ: qui ab instãti ↄ︥ceptionis fu it viator ꝛ ↄ︥prehensor: ẜm Aug. ꝛ cõiter doc. Et ipe cer tior erat de glorificatione pre omibus sctĩs. Nã ꝛ predi xerat post tres dies resurrectuꝝ se in gloria: ḡ videtur ꝙ in eo minor fuerit dolor ꝙ̃ in aliis sctĩs: ꝛ a fortiori ꝙ̃ in aliis reprobis patientibus. Item ignis acerbius af fligit ꝙ̃ pena ferri: quia dicit Phs.ij. de gñã.ꝛ corrup. Ignis est maxie actiuitatis inter oĩa elemẽta: sed mul ti sancti vt Laurentius ꝛ alii afflicti sunt ꝑ ignem: chr̃s aũt ꝑ clauos ferreos. Non videt ḡ quare passio chr̃i fu erit acerbior illis. Sed in contrariũ inducit idẽ Boñ. illud Thre.j. in nostro themate. O vos oẽs qui transi tis per viã attendite ꝛ videte si est do.ꝛc̃.q.d. non. Re spondet ẜm Bona. vbi s. ↄ︥cor. Rich. Pe. aure. necnõ. Alex. de ales.iij. parte sum.q.xviij. aliosq̃ cõiter ꝑ cõ clusionem: ꝙ dolor chr̃i fuit veraciter maximus super om̃es huius vite dolores. Dico huius vite: quia simplr̃ nõ fuit maxim⁹: eo ꝙ dolor dãnatoꝝ in iferno sit maior. Fuit tñ chr̃i dolor maxim⁹ oĩm doloꝝ hui⁹ vite. Et h̃ de clarat ꝑ rõnes acceptas ẜm q̃druplicẽ causam.

¶ Primo ex materiali cõplexione corpis

¶ Scd̃o ex finali intentione satisfactiõis

¶ Tertio ex formali modificatione passionis

¶ Quarto ex actuali ꝑceptione oĩs lesionis

¶ Prima ratio sumit ex materiali qualitate vel cõple xione corpis: qꝛ chr̃s fuit virtute spũsscti in vtero ꝟgis formatus miraculose: ꝛ ꝑ ↄ︥ñs melioꝛ ꝛ delicatioris fu it cõplexionis pre oĩbus hoĩbus mundi: qꝛ vt d̃t Chry. Ea que fiũt a deo ꝑ miraculũ meliora sunt ꝛ preciosio ra illis que fiunt per naturã: vt ptꝫ de vino qd̃ chr̃s mu tauit ex aqua. Fuit eñ optimũ sup om̃e vinũ naturale. Et sic ẽt de pane multiplicato: eo ꝙ scribit Deut.xxxij. Dei ꝑfecta sunt opa. Sed qm̃ quanto q̃sq̃ habet mẽbra delicatiora ꝛ nobilioris cõplexionis ac sensu viuaciora tanto acriori dolore affligit cum cruciatur. Qd̃ ostendi potest ex pluribus. Nã videmus ꝙ hõ ex quo est nobi lissimum animaliũ ẜm phm̃: cõplexioq̃ carnis eius de licatior ꝛ subtilior: ideo minori ꝑcussione multo maiorẽ dolorem sentit ꝙ̃ bruta aïalia maiori flagellatiõe. Itẽ inter hoïes videmus ꝙ rusticus grosse nature tangen do vrticas minus ledit: vel verberatus cũ virga min⁹ dolet ꝙ̃ homo delicatoris nature. Itẽ in mẽbris huma nis videmus ꝙ caro calcanei cũ sit durior ꝛ grossior mi nus leditur ꝛ dolet quotidie ꝑambulans atterẽdo ter ram: quod non põt manus. Et adhuc caro oculi que est delicatissima magis ꝛ facilius ledit ꝛ dolet ꝙ̃ caro ma nuum. Ex his ergo infert Bona. dicente: ꝙ ex quo nul lus potuit chr̃o equari: nec in equalitate cõplexionis: nec in viuacitate sensus: dolor ipsius oĩm doloꝝ acutis simus fuit ꝛ superauit oẽs dolores quantum ad acerbi tatem. Nam chr̃s delicatior fuit in omibus mẽbris ꝛ in plantis ꝙ̃ alius homo in facie vl̃ oculis: ꝛ ideo clauus mag̃ afflixit chr̃m ꝙ̃ ignis Laurentiũ: vt ait Bona. Et sic soluit obiectio facta scd̃o. O pie iesu quantũ tibi er go compati debemus. G

Secunda ratio ex finali intentione sctisfactionis: qꝛ dolor chr̃i satisfaciebat pro peccato totius generis humani: ꝛ ideo debuit esse ma ior oĩbus aliis doloribus ꝛ tantus debuit esse ꝙ ꝑpor tionaret magnitudini exolutionis: redẽptionis ꝛ salu tis totius generis humani: eo ꝙ totũ ꝑierat: ꝛ filius ho minis venit ad saluãdum qd̃ perierat. Lu.xix. Pro cla riori intellectu notandũ ẜm quod tractãt pleriq̃: ꝛ pre cipue sctũs Bernardin⁹ ꝛ Antoñ. floren. ꝙ humanũ ge nus periclitatũ ꝑ pctm̃ incurrerat hec quatuor — G Scd̃o ex fina li intẽtiõe sa tisfactionis

¶ Primo multimodas miserias.s. quas patimur in hac vita

¶ Secũdo multimodas offensas.s. quibus labimur per vicia varia

¶ Tertio sempiternas penas.s. quas demeremur pro mortali culpa

¶ Quarto eternas mesticias.s. pro amissione felici tatis in patria

¶ Quia aũt chr̃s dñs venerat tãquam perfectissimus emendator ꝛ satisfactor oĩs mali inflicti hũano generi ẜm sufficiẽtiã: idcirco debuit hr̃e tantũ dolorẽ vt satisfa ceret. Prio q̃dem ꝑ oĩbus nr̃is miseriis hui⁹ vite: iuxta illud Esa.liij. Uere inq̃t languores nr̃os.i. infirmitates ipe ꝑtulit: ꝛ dolores.s. oĩm miseriaꝝ ipe portauit. Cogi ta ḡ hõ si potes q̃t sunt miserie ꝛ hũane infirmitates in toto mũdo ꝛ in oĩb⁹ hoĩb⁹.s. esuries: fames: sitꝭ: labor: an gustia: debilitas: ꝛ q̃t gñã mortis: ꝑ oĩbus illis tanto do lore debuit chr̃s cruciari vt satisfaceret q̃ ad sufficiẽtiã licꝫ nõ oẽs ↄ︥sequant q̃ ad efficaciã: vt ptꝫ de reprobis propter suã maliciã. Qꝫ aũt electis hec pati derelictũ est h̃ ꝑpter meritũ ꝛ premiũ est. — Gen⁹ hũanũ ꝑpt pctm̃ in currẽs q̃tuor gustiima que chr̃s exoluit

Scd̃o vt satisfaceret ꝑ oĩbus pctĩs ꝛ offensis sufficiẽter: debuit esse chr̃i dolor tam acerbus vt sufficeret ꝑ oĩm hoĩm pctĩs actualib⁹: mortalibus ꝛ venialib⁹ ꝛ originalibus: iuxta illud Esa. liij. Oẽs nos errauimus: vnusquisq̃ in viã suã declina uit.s. per pctã varia: ꝛ dñs posuit in eo id est in chr̃o ad soluendum in penis iniquitates oĩm nostrũ. O ḡ homo cogita si potes a ꝑncipio mundi q̃t fuerunt hoĩm pctã q̃t sr̃ nũc ꝑ totũ mundũ: ꝛ q̃t erũt vsq̃ ad mũdi terminũ. Quot supbie: q̃t auaricie: q̃t luxurie: quot ire q̃t piura tiones: q̃t festoꝝ violatiões: q̃t parentũ inhonoratiões quot homicidia: q̃t mechie ꝛ adulteria: q̃t furta ꝛ latro — Secundo

cinia: quot falsa testimonia: quot ↄcupiē: ꝗt queꝗ praua: viciaꝗ inenarrabilia. Solus deꝰ nouit numeꝝ hoꝝ. Et sic pensa quantū chr̄s pati voluit vt ꝑ oibus ⁊ singulis satisfaceret:
Tertio Tertio vt satisfaceret ꝑ penis sempiternis nr̄is: ſm ꝗdem dei acceptationē in vita pn̄ti quantum requirit̄ ꝑ illis oibus futuris penis: quaꝝ penaꝝ sicut ⁊ culpaꝝ quantitatē solus deus nouit qui ⁊ nil impunitū sua iusticia dimittit: vt ait Ans. li. Cur deus hō. Et Aug. Que mens ↄprehendit chr̄i dolorē nisi diuina. Unde passionis chr̄i dolor vt satisfaceret incōprehensibilis esse iudicat̄: cū cuilibet pctō mortali debeat̄ pena eterna infernalis. Oportebat ꝗ ꝙ chr̄s q̄ ſm deitatem est infinitus tantū doleret patiendo in corꝑe ⁊ in aīa ꝙ penas diuine iusticie correspondētes exolueret ꝓportionabiliter ſm dei acceptationē quantū sufficeret ista pena ꝑ ill' eternis penis: iuxta ꝙ. j. Pet. ij. Qui pctā nr̄a idest penas pctōꝝ: ipe ꝓtulit in corꝑe suo: ꝓpterea licꝫ pena infernalis sit excedens penas huius vite improportionabiliter: tū pena chr̄i quasi illi compatur appropinquasse ꝑ pō. dicētem in ꝑsona chr̄i. Repleta est malis. s. pene anima mea: ⁊ vita mea in inferno appropinquauit. s. ꝓpter similes penas ſm ꝓportionem: tū correspondentē diuine iusticie ⁊ eius acceptationē ꝑ satisfactione.
Quarto Quarto debuit multū dolere chr̄s vt satisfaceret pro mesticia ⁊ dolore exulatus a btitudine eterna quantū recta rōne dolendū debuisset fore ad sufficiendum pro recupatione tam ineffabilis boni. s. btitudinis ⁊ eius eterne duratiōis. Cogita ꝗ homo dolorem chr̄i ⁊ eius acerbitatē. Nec tū cōprehendere pōt hoc creatura: sed soli deo notū est: nos tū totis visceribus grās agamus.

H
Tertia ex modificatione formali H Tertia ratio accipit̄ ex formali modificatione passionis. Si eī̄ modum passionis ↄsideramꝰ fuit dolor acerbissimus. Primo ꝓpter gn̄alitatem: q: in oīibus membris affligebat̄. Scđo ꝓpter ↄtinuitatem quia suspendium eius continuabat̄ ex pondere corꝑis ⁊ claui affligebant in locis neruosis ⁊ maxime sensibilibus. Tertio ꝓpter immunitatē vel sanctitatē: q: nulliꝰ pene causam habebat: cū esset innocentissimus ⁊ patiebatur ꝑ culpa aliena: non ꝑ amicis sed ꝑ inimicis: ⁊ ꝑ his quos videbat ingratos: ⁊ ab his quibus multa beneficia ↄtulit: vicꝫ a iudeis: que oīa multū grauāt chr̄i dolorem. Quarto ꝓpter mortis vtilitatē ⁊ ↄfusibilitatem: quia cū esset hō honorabilissimus in fama ⁊ grā ⁊ sapientia ⁊ natura: cum iniquis latronibus deputatus est: denudatus ⁊ cōsputus multis blasphemiis vituperatus ⁊ morte est turpissima ac maledicta cōdemnatus. Propter hec exclamañ. Bern̄. sup Cañ. dt. O humilē ⁊ sublimem deū: o altissimū ⁊ nouissimū viroꝝ: o opprobriū hoīm: ⁊ glīam angeloꝝ iesum dei filiū. Ipe siq̄dē rex regum ⁊ dn̄s dominantiū fuit vilissimo precio ꝑ nobis venalis expositꝰ: a vilissimis ribaldis vilissima passus: vilissimo loco suspensus: vilissimo supplicio crucis traditus: cū vilissimis latronibus deputatus: vilissimo modo tractatꝰ. Etenī bonus deus tanꝗ̄ malefactor capitur: tanꝗ̄ fatuus dei sapiētia irridet̄: tanꝗ̄ homicida vita hoīm morti damnat̄: tanꝗ̄ latro saluator mūdi crucifigit̄: ⁊ tanꝗ̄ vermis vilis deus sumꝰ abiicit̄: ↄspuit̄ ⁊ conculcat̄. Hec Bern̄. ⁊ sic ptꝫ.

I
Quarto ex actuali pceptiōe oīs lesionis I Quarta ratio accipit̄ ex actuali ꝑceptione oīs lesiōis. Aliter eī̄ sensit chr̄s dolores vulneꝝ ꝗ̄ alii hoīes. Prio q̄dem quia chr̄s oīa sua sensit sigillatim ⁊ vniuersaliter: in nobis aūt non est sic: q: qn̄ vnus nr̄m habet quatuor vulnera vel decem: tunc vulnus in q̄ est maior dolor magis sentitur: ⁊ de eodē plus conqueri: sic ꝙ de aliis quasi nihil curatur. Nam ⁊ acerbus dolor dentium obliuisci facit ⁊ mitigat dolorem paruū in pede: quia attrahit ptē sensitiuā ad se in vehementia doloris. Sed in chr̄o aīa ſm oīes vires vt dt Tho. in. iij. parte efficacissime apprehendit ⁊ limpide oēs causas tristicie: ⁊ distincte nouit oīa lesa membra sua ⁊ ꝓprietates ⁊ dolores eoꝝ: ⁊ ideo in singulis membris habuit dolorem maximū imitigabil'. Cogita ꝗ o hō ꝗt habuit chr̄s vulnera ex flagellatione: cū a planta pedis vsꝗ ad verticē nō esset in eo sanitas. Esa. j. ⁊ ex pūcturis spinaꝝ: nā vt deuoti tenent: ⁊ Ludol. li. de medi. vi. chr̄i dicit reuelatū a deo cuidam ꝙ chr̄s habuit vulnera quinꝗ milia q̄dringēta septuagintaquinꝗ: vñ ꝟsus. Septuagintaquinꝗ quatercent milia quinꝗ. Tot fertur chr̄s ꝑ nobis vulnera passus. Cū ꝗ quodlibet vulnus chr̄o singularē dolorē intulit: passio eius claret fuisse amarissima. Scđo quia chr̄s dn̄s in suis doloribus nullā alleuiationē vl' ↄsolationē habuit: sed passus est imitigabil'. Nā in aliis patientibꝰ mitigat̄ tristicia ⁊ ēt dolor exterior ex ali q̄ ↄsideratione rōnis: sic in sctis mitigat̄ dolor ꝑ ↄtemplationem diuinā: vt in Paulo ⁊ Moyse ⁊ Stephano: vel per amoris feruidi deuotionē vt in Laurentio ⁊ Tiburtio ⁊c̄. vel ꝑ redūdantiā a suꝑioribus viribꝰ ad inferiores aliqua rōne qua suā passionē acceptat vel tolerat leuius. Sed in chr̄o vnicuiꝗ viriū ꝑmissum est agere q̄d sibi est ꝓprium: vt ait Damas. Et vires inferiores plene erant in suis actibꝰ sine redundantia superioꝝ ne gaudium diuine ↄtemplatiōis refundebat̄ in sensum sicut in aliis accidit: ergo ⁊c̄. Et sic soluunt̄ obiectiōes. Secundo

Tertio sensit dolorē mortꝫ subito simul ⁊ vehemēter Tertio q̄ꝗ q: chr̄s dn̄s sensit dolorē mortꝫ subito simul ⁊ vehementer. Nā nos sic mori habemus ꝙ separatur aīa a membris successiue pars post ptem a vigore deficiendo: sic ꝙ ꝑmo moriunt̄ pedes ⁊ manus: deinde alia mēbra. Sed vt dt Tho. iij. pte. q. xlvij. ar. j. Chr̄s naturā corꝑalem in sua fortitudine ↄseruauit vsꝗ ad extremū in suo vigore: ⁊ talit pati voluit vt ondēret ꝙ illata passio eius aīam ꝑ violentiā non eripiebat sed voluntarie animā emittebat: sicut dixerat Joan. x. Nemo a me tollit aīam meam sed ego pono eā a meipo. In cuiꝰ signū in extremis positus voce magna clamando emisit spm̄ quod inter alia miracula mortis cōputatur. Ad q̄d Centurio videns ꝙ sic clamās expirasset credidit di. Uere filius dei erat iste. Sic ꝗ chr̄s qn̄ voluit subito cessit nocumento illato. Et sic repente ac simul vehementer in eo mortua sunt oīa membra: q̄d facit ad summi doloris augmentū in ipo. Exēpli grā: qn̄ ardēs candela paulatim extinguit̄ leuius luci vel ardori cedit. Sed qn̄ subito ardens aque intingit̄ fortē sonū facit ex vehemētia extinctiōis. Sic in ꝓposito. O ꝗ bone iesu q̄d tibi ꝑ tantis doloribus acerbissimis ꝑsoluere valeamꝰ. Reuera si etiā millesies ꝑ te moreremur nō sufficimꝰ tibi dignū retribuere ꝑ tanta charitate ⁊ pro tātis doloribus: sed tue bonitati sit laus ⁊ glīa.

K
De ignominiosa morte christi K ¶ Circa tertiū principale de variis penis chr̄i ⁊ ignominiosa morte vt seriatim cōtemplemur accipiamꝰ pro ↄclone dictū scti Ber. Quotidiana inq̄t lectio chr̄iani debet esse recordatio dn̄ice passiōis: sicut eī̄ chr̄s dn̄s semꝑ in corꝑe suo ⁊ in ꝑpetuū retinet cicatrices ⁊ vulnera passionis: de q̄bus in ꝑpetuū gaudere habebimꝰ in celis: ita semꝑ in corde chr̄iani debent iugi recordatiōe retineri hic in terris: iuxta illud Eccl̄i. xxix. Grām fideiussoris tui ne obli. dedit eī̄ aīam suā ꝑ te. s. liberādo. Sed heu q: ingrati mlt̄i faciūt ↄtrariū: ideo subdit̄ ibidem. Repromissorem fugit pctōr ⁊ immundꝰ q: non sequit̄ chr̄m nec recolit eiꝰ passionē ⁊ mortē q̄ ꝓmissam felicitatē nobis mercatꝰ est: ꝓpt̄ q̄d tales ꝑ pctīs eterna morte sunt digni. Debet ꝗ chr̄ianus affectuose dn̄icam passionē recogitare: quā vt seriatim ⁊ facilius possit ac sedulo recordari ſm septem horas diei dicat deo laudē septies. Ut ꝟbi grā. Cum occurrit aliq̄ hora diei reminiscat̄ in se di. O dn̄e deꝰ: o dilectissime iesu q̄ lla tu ista hora passꝰ es ꝑ me pctōre: tibi grā ⁊ actio ⁊ laus ⁊ te precor ꝑ tuā passionē miserere mei. Scđm ꝗ istas horas ꝑsequeñ. hodie passionē iuxta euāgelia ꝑcipue Joannis q̄d hodie legit̄ ↄtēplemur amaro corde. Primo in sero hesterno quō chr̄s dn̄s egressus trans torrētem Cedron vbi erat hortꝰ ⁊c̄. Et in via ꝑdixit discipulis ꝙ oēs scandalū paterent̄ in illa nocte: ⁊ quō orauit sudauit: ⁊ discipłos vigilare monuit. Et tandē circa matutinalē horā. s. medie noctꝫ est captꝰ: ligatꝰ: tractꝰ: trusus. Anne: Caiphe ꝑsentatus: ⁊ totā noctē in amarissimis doloribus: illusiōibus: ↄspuitionibus: depilatiōibꝰ variisꝗ opprobriis ⁊ vituꝑiis expleuit: de his vide historiā ꝑmo ſmone descptā: ⁊ ꝑseqre breuiꝰ vt libet: questiones insertas ibidē omittēdo cā breuitatꝫ. Si aūt volueris a ꝑncipio historiā illā ꝑsequi: vide ibi vt placet.

Cōmemoratio passionis chr̄i ſm septē horas

Hec de matutinali hora vel nocturno tpe docet Hier. in quadam orōne de passione quā multū ɔmendat contemplari: ⁊ ɔcor. Ludol. de vita chri. Scd̄o hora pma rum. i. mane contēplemur corde ɔpuncto quō vinctus dñs noster in ptoriū ducit: corā Pilato falso accusat: ⁊ inde ad Herodē transmittit ⁊ ibi spernit: alba veste induit ⁊ reducit ad pilatū: flagellat: coronat: alapizat ⁊ sceptro arūdineo illudit ⁊c. vide in historia. Tertio hora tertiaꝝ ɔtemplemur quō crucifige acclamat ⁊ tādem iudicat: ⁊ patibulū baiulandū imponit: cū duobꝰ nequam in montem caluarie educit: vestibus spoliat ⁊ crucifigit. Quarto hora sextaꝝ quō in cruce leuat: ⁊ de eius septem v̄bis que dixit in cruce: ⁊ aliis ɔcurrentibus: ptz ex historia euāgelica. Quinto hora nonaꝝ quomodo spm̄ deo patri cōmēdauit: ⁊ inclinato capite emisit spm̄ ⁊ terra mota est: ⁊ velū tēpli scissum est ⁊c. ⁊ tandē lācea latus aptum. Sexto hora vesperaꝝ quō de cruce deponit ⁊ vngit ac syndone inuoluit. Septimo hora cōpletorii quō sepelit ⁊ lapide obuoluit ⁊ custodia militū adhibet. Et sic ptz. O ḡ charissimi: ecce christus deus obtulit se p nobis: ⁊ nos ḡ ipsi offeramꝰ nosipsos cū amara cōpassione ⁊ v̄a dilectione gratias agendo: ⁊ oremus vt p suā passionē det nobis grām in presenti ⁊ gliam in futuro Amen.

¶ In Parasceue Ser. iij. de passionis christi generalitate ⁊ vulneꝝ multitudine

A Tristis est anima mea vsq ad mortem. Math. xxvj. Verba sunt saluatoris nostri hodie p nobis passi ⁊ in cruce mortui. A Uidemus charissimi q̄ q̄n aliquis dñs vel rex amabilis qui multa bona ⁊ beneficia contulit suis: moritur: omis familia turbat: flet: plorat: ac lugubres vestes induit ⁊ lamētum sumit. Sic ex quo hodie dñs noster iesus rex amabilis ⁊ peroptimus crudelissima morte est interfectus: non imerito oēs per eū redempti ⁊ saluandi lamēta sumimus ɔpatientes: vt ondamus quia sumus vere eius seruuli grati ⁊ vere ipsius membra: ip̄e aūt caput nostrum. Col. j. Dum em̄ caput dolet vel vulnerat: cetera membra cōdolent: vt ait Greg. vi. q. j. Ex merito. Vere ḡ prescindendū iudicat membrū. i. homo si hodie non vult cōpati. s. cū capite chr̄o moriente: ⁊ flere cum flēte in cruce. Vere duꝝ est cor humanum imo plus q̄ adamantinū quod non vult scindi sanguine calido chr̄i hodie fuso: nec emolliri ad lachrymas v̄ginis Marie matris lachrymis quas hodie fudit abundantissime super filio: cū tñ etiā insensibilia elemēta ad cōpatiendū sint mota. Hiero. em̄ sup Mat. dt sic. Ois creatura cōpatitur chr̄o morienti: sol obscurat: terra mouet: petre scindunt: velū tēpli diuidit: sepulchra aperiunt: solus miser homo non cōpatitur p quo chr̄s patit. Hec ille. O ergo charissime anime christiane sanguine iesu chr̄i redempte. O corda humana v̄ram salutē in chr̄i passione attendite ⁊ duriciā deponite. Aduertite q̄ vt Ber. dicit: chr̄s ascēdit in altum crucis vt ab oibus videret: voce magna clamauit vt ab oibus audiret: clamori lachrymas addidit vt homo ei ɔpateretur. Qui ad eius clamorem non compungit grauior est terra: fetidior sepulchris: ⁊ durior petris. Ut ḡ compungamur accedat vnusquisq nr̄m ad virginē matrē di. O gloriosa dña angeloꝝ: regina mundi: mater gratie ⁊ misericordie: recogita q̄ tu hodie plena fuisti amaritudine sup vnici tui passione quem veꝝ deum v̄go ɔcepisti ⁊ virgo peperisti: ⁊ virgineo lacte aluisti: videbas illum hodie ligatū ⁊ soluere non potuisti: videbas vulnere cōcisum ⁊ vulnera ligare nequisti: videbas pia mater sanguie aspersum ⁊ facie cōsputum nec abstergere valuisti: videbas caput inclinatum nec sustentare quiuisti: flentem ⁊ sitio clamantem: nec vnde ipm̄ consolari aut aquā dare posses habuisti. Quantū ḡ doluisti quis excogitare poterit? O ergo pia dña nostra Maria tristē esse aiam meam vsq ad mortem vna tecum super filii tui passione ⁊ morte optarem: tecum flere cuperem: sed duro sum corde: nec quicq̄ ex me valeo. Te ergo per tuū dulcē natum iesum passum deprecor: ⁊ p gladiū doloris qui animam tuam pertrāsiuit obsecro digneris infundere cordi meo dolores compassionis ⁊ lachrymas cōpunctiōis vt ego miser pctōr sentire valeam filii tui dolores: ⁊ v̄e dicere possim tecū. Tristis est anima mea vsq ad mortem sup dulcissimi iesu passione. Sz ad hec respōdere pōt nobis ipa beata virgo Maria: ḃm q̄ Ans. loquit in medit. ⁊ dicere. O deuota anima chr̄iana sanguie filii mei redempta memento quō ego hodie steti sub cruce predilecti filii mei amaritudine plena: facie mestissima oculis irremediabilr̄ lachrymantibꝰ: dei filiū iesū amādo ⁊ ex intimo corde sibi cōpatiendo ⁊ adorando certa fide: perfusum sanguine sacro: pendentem in patibulo: Tu ḡ homo p impetranda grā accede ad sctām christi crucem hanc adora que hodie portauit autorem grē: ⁊ ipsam saluta di. O crux aue spes vnica ⁊c. O piissime iesu fili dei viui benedicti qui pter nimiā charitatē tuam qua nos dilexisti: mortam amarissimā ptulisti in cruce pro nobis: tibi cōpati desideramꝰ: tua vulnera in corde recondere cupimus. Te ḡ quesumus perfunde cor nostrum duꝝ tuo sanguine feruido: quem effudisti p nobis in cruce: vt tuam passionē ɔtemplañ. incalescamus sancto tuo amore ⁊ sentire tuos dolores possimꝰ vera compassione ac plorare ⁊ flere cū tua sctissima matre: vt veraciter dicere possimus vna tecū. Tristis est aīa mea vsq ad mortē. Amen. Pater nr̄. Tristis est aīa ⁊c.

Qui nō ɔpūgit i passiōe christi

¶ Passionem dñi nr̄i iesu chr̄i psequeñ. deuotaq mente ɔtemplañ. accedamus charissimi amaricato corde ⁊ intueamur aīo chr̄m pendentē in cruce ⁊ aspiciamus h̄ grande spectaculū passiōis filii dei ⁊ qualiter sub ipsiꝰ cruce astat piissima mr̄ eiꝰ v̄go maria lachrymis ⁊ meroribus fatigata. Signemus ḡq nos signo sctē crucꝫ ⁊ dicat q̄libet nr̄m p̄missa v̄ba. Tristis est aīa mea vsq ad mortē: sup tua vicꝫ passiōe o iesu bone: ⁊ sup tua cōpassione ⁊ fletibꝰ: o bn̄dicta iesu genitrix v̄go. Quia v̄o si deuote ɔtēplabimur videre possumꝰ chr̄m iesū totū plenū intus. i. in aīa ⁊ extra. i. in corpe mltiplici passione: q̄ pñt reduci pcipue ad. xij. penas q̄s sustinuit chr̄s dñs p nobis gñalr. Idcirco ḃm hec ɔpatiendo chr̄o dicamus pectꝰ tundēdo ad singula passiōis gñā. Tristis est aīa mea o bn̄dicte fili dei iesu ⁊ quidem

Duodecim pene passionis chr̄i pcipue

¶ Primo sup cuncti doloris plenaria passiōe
¶ Scd̄o sup tui cordis amara cōtristatione
¶ Tertio sup tui impia captione ⁊ ligatiōe
¶ Quarto sup tui dira alapizatione
¶ Quinto sup tui nocturna varia afflictione
¶ Sexto sup tui falsa accusatione
¶ Septimo sup tui illusiua despectione
¶ Octauo sup tui multimoda vulneratiōe in flagellatione ⁊ spine coronatione
¶ Nono tristꝫ est aīa mea sup tui iniusta snīatione
¶ Decimo sup tui crudelissima crucifixione
¶ Undecimo sup tua turpissima morte ⁊ occisione
¶ Duodecimo sup tue mr̄is sctissime mestissima desolatione ⁊ dolore B

B Questio

¶ Primo itaq ɔtristari ⁊ flere debet chr̄ianus recogitādo chr̄i iesu plenariā p nobis susceptam oīs doloris humani passionē. Pro quo occurrit questio apud doct. Utrum oīm humanaꝝ passionū dolores plene sustinuerit in se ip̄o p nobis? Ad q̄d r̄ndet ḃm Alex. iij. pte. q. xviij. ⁊ Tho. iij. pte. q. xlvj. ar. v. q̄ quantū ad speciem non oportuit chr̄m pati oēm passionē humanā: imo nec hoc fieri potuit bono mō cū multe species passionū sibi inuicem contrariant: sicut ɔbustio ignis ⁊ submersio in aqua: Quis em̄ hō demeruerit oia hec pati p sua indiuidua particulariter: nō tñ oportuit chr̄m singula hec penalia in specie pati loquendo de passionibus ab extrinseco illatis. Nā passiones ab intrinseco causatas nō decuit chr̄m pati. Sed quantū ad genus chr̄s passus est oēm passionem humanā: q̄ fuit in eo oīs passionis vis ⁊ oīs doloris materia gñalr: Quis nō specialr vel pticulariter ḃm numeꝝ. Et declarat tripliciter

Chr̄s q̄ntū ad genꝰ passus est oēm passionē humanam

¶ Primo p autoritates ɔpheticas
¶ Scd̄o p cōuenientes figuras
¶ Tertio p rōnes inductiuas

¶ Primo p autoritates ɔpheticas: quia ps. lxviij. hoc prenunciauerat ps. in psona chr̄i. Ueni in altitudinem

Primo autoritate

maris. Ly.i.in pfundum psecutionis amare:que noīe aquaꝝ designaṫ:iuxta illud q̄d ibidē premittiṫ.Saluū me fac deus.s.a penis illatꝫ:qm̄ intrauerūt aque.i.psecutiones iudeoꝝ vsqꝫ ad aīam meā.i.vsqꝫ ad sepationē anime a corpe.Tandē subdiṫ.Ueni in altitudinē marꝫ ⁊ tēpestas.i.acerbitas passionis demersit me: qꝛ ex ea obiit in cruce. Itē ps̄.lxxxvij. Sup me confirmat⁹ est furor tuus.i.rigor iusticie tue qua me pati voluisti pro satisfactione pctōꝝ hoīm.Sequiṫ. Et oēs fluctus tuos

Scd̄o figurationis

Glo.d̄t.i.oēs passiones induxisti sup me. Scd̄o p ꝯuenientes figuras.Ex q̄ em̄ p̄mi parentes nostri peccauerunt in oībus sensibus ⁊ demeruerunt oēs passiōes huius miserie:ideo chr̄s p curatiōe nr̄a pfecta debuit generaliter oēs passiōes pati.Peccauerat em̄ hō in visu videns lignū ꝙ esset pulchrū visu ⁊c̄.Gen̄.iij.ideo christus fuit oculis velat⁹ p derisiōe.Lu.xxij. Item peccauerat hō in auditu ꝟba serpentis audiendo: ideo chr̄s audiuit varias ꝯtumelias.Peccauerat hō in odoratu: quia cū poma paradisi essent multū odorifera:credendum est ꝙ fuerūt in illius pomi vetiti odore delectati: sicut em̄ videmus sepe hō plus delectaṫ in odore fructus q̄ꝫ in gustu:⁊ anteq̄ꝫ gustet odorat:ideo chr̄s pass⁹ est in olfactu fetorē sputoꝝ ⁊ cadauerū caluarie.Item in tactu peccauerat hō manū ad predandū pomū vſrapiendū extendendo: ideo chr̄s passus est manū extendendo ⁊ inter latrones p latrocinio Ade.Hiero. Extēsio prime manus ad lignū mortē apprehendit. Extēsio secunde manus vitā que perierat inuenit.Et sicut illa fructū decerpsit: ista fructū vteri ꝟginalis affixit. Itē in gustu homo peccauerat comedeñ. vetitū: ideo chr̄s in gustu passus est fel ⁊ acetū.Deniqꝫ Adā oīa mēbra ⁊ totā naturā morti subiecit ⁊ corrupit: idcirco chr̄s dn̄s in oībus ptibus corpis pati debuit:vñ ⁊ in cruce ait. Consumatum est.q.d. oīe genus penaꝝ in me expletum est:⁊ sic ptꝫ. Tertio declaraṫ per rōnes inductiuas.

Tertio per rōnes inductiuas

Primo quo ad eos hoīes a q̄bus q̄s pati pōt: quia passus est chr̄s a q̄libet gn̄e hoīm: sic̄ fuerat pphatū p ps̄.di.Quare fremuerūt gētes ⁊ p.me.s.inania.Astiterūt reges t.⁊ p̄n.cō.in.v.ad.d.⁊c̄. Aduersus em̄ christum fremuerūt gētes q̄ erāt in hierl̄m ex oīni natione que sub celo est:Act.ij.q̄ moueñ capita d̄i.Uah qui destruis tē.Et milites gentiles chr̄m crucifigeñ. ⁊ flagellañ.⁊c̄.⁊ ppl̄i iudeoꝝ acclamañ.crucifige crucifige eū ⁊ irrideñ.⁊c̄.Adeo aūt ꝙ non deesset etiam sexus femineus:sicut ptꝫ de ancillis ostiariis q̄ ⁊si non potuerunt chr̄m adire ppter mltitudinē alioꝝ irridentiū:adierūt tñ discipulū eius Petrū vt capetur:⁊ adeo vt de omni parte mundi.s. Asia: Africa: Europa nō deessent quin tunc ad diem festum cōuenerant ex dispersiōe iudeoꝝ per orbē. Itē cōtra chr̄m astiterūt reges terre vt Herodes ⁊ Pilatus: ⁊ p̄ncipes sacerdotū conuenerunt in vnum.Uñ ptꝫ ꝙ chr̄s ē passus ab oīni gn̄e hoīm.s.regū:principū: militū: populariū: mulierūqꝫ: imo ēt familiarium discipuloꝝ:vt a Juda ⁊ Petro negante. Scd̄o ptꝫ rōne inductiua q̄ ad ea ſm q̄ hō pati pōt. Ut em̄ ait Aug. cuius ꝟba psequiṫ Ludol.li. de vita chr̄i pte.ij. ca.lxvij.sic.Attende inquit aīa mea qꝛ passus est iesus meus:amor meus: spes: dulcedo ⁊ btitudo mea. Et in oīni tpe:⁊ in toto corpe:⁊ in oī suo ope.In tpe infantie paupratē: aspitatē hūilitatē psepii: psecutionē aduersarii:fugam egypti. In tpe adolescētie disputationē: in tpe iuuentutis amarissimā passionē ⁊ mortem infra. Passus es deus meus oī tpe nocturno:diurno: frigido estiuo. Itē oī hora:in matutinis castigatus:in mane accusatus: in tertia acclamatus: in sexta cōdemnatus: in nona cū clamore ⁊ lachrymis expirasti. Plange igiṫ ⁊ dolē ⁊ satage aīa mea ⁊ deducāt oculi tui lachrymas. Iterum passus es etiā dn̄e in toto corpe:in oculis effusionē lachrymaꝝ:in auribus auditū cōtumeliaꝝ ⁊ blasphemiaꝝ: in genis molestiā alapaꝝ: in narib⁹ fetorem sputi:i ore amaritudinē aceti ⁊ felľ.In manib⁹ vincula: in pedib⁹ afflictionē plagaꝝ:i toto corpe flagellationē In ope detraxerūt p̄dicationi ꝯuersationi miraculoꝝ opationi infra.Attende aīa mea gen⁹ mortis chr̄i: fuit em̄ turpissimū vilissimū ⁊ acerbissimū. Pateꝛ igiṫ dn̄e deus meus in latere:in manibus in pedibus:vt acceleres homini medicinā. Hec Aug.⁊ plura ibidē.Preterea passus est chr̄s in fama in honore in gloria ⁊ in rebus:nudatus vestibus. In aīa contristatus. In carne totaliter vulneratus:in matre cōpatiente in discipulis ⁊ amicis. O deus eterne q̄d possemus dicere in q̄ non esset chr̄s p nobis passus. O ĝ hō gr̄as age tante charitati ⁊ cōpatere ac chr̄o deseruire stude: alioquin requireṫ sup te sanguis eius iustus. C Scd̄o flere ⁊

C Chr̄s maximū amorē in passione nobis exhibuit

cōpati debemus sup cordis chr̄i amaritudine q̄ tristis fuit vsqꝫ ad mortē. Nā chr̄s dn̄s maximū amorē in hoc nobis exhibuit. Primo qꝛ nō solū in carne voluit p nobis dolores sustinere:sed etiā in aīa:vt sic intus ⁊ extra essent doloribus plen⁹ piissimus Jesus sup oēs alios patientes, vt em̄ Rich.⁊ Bona.dicūt super.iij.di.xvj. in chr̄o triplex fuit in gn̄e afflictio.Una in sensu exteriori que d̄r dolor sensibilis.Scd̄a in sensu interiori q̄ speciali noīe d̄r tristicia. Tertia in parte intellectiua q̄ d̄r cōpassio q̄ cōpatiebaṫ sue innocentis carnis lesiōi ⁊ matris sue meroribus:⁊ discipulis vel amicis ⁊ oībus peccatoribus ⁊ ingratis hominibus quoꝝ dānationem deplorabat:vt d̄t Berṅ. Scd̄o magnū amorē exhibuit:qꝛ

Secundū

nō solū in parte aīe sensitiua: sed ēt in rōne tā in inferiori q̄ꝫ in superiori eius portiōe passus est p nobis acerbissimos dolores cōpassionis. Q̄d on̄ditur ſm Bona. vbi s̄.aliosqꝫ tā per autoritatē q̄ꝫ per rōnem. Per autoritatē quidē Ps̄. Repleta est malis aīa mea. Ubi glo. dicit:ꝙ malis nō q̄dem viciis sed doloribus repleta fuit aīa chr̄i:ĝ dolor fuit in oībus potentiis aīe eius. Itē per rationē:qꝛ aīa humana fuit tota infecta ⁊ corrupta per pctm̄ ſm oēm vim ⁊ ſm oēm sui partē tā supiorē q̄ꝫ inferiorē:ĝ deo hoc volente aīa chr̄i tota patiebaṫ ⁊ affligebaṫ vt per illā passionē tota aīa nr̄a curareṫ. Itē ſm Scotū qꝛ chr̄s debuit satisfacere p pctō Ade. Adā aūt peccauit ſm supiorē portiōe rōnis. Cū ĝ satisfactio debet esse ſm id ſm quod peccaṫ: debuit ſm illam chr̄s satisfacere. D Sꝫ potes querere: quō potuit

D Chr̄s in superiori pte rōnis passus an potuit habere tristiciā

esse in superiori parte rōnis tristicia vel mesticie dolor cum ſm illā chr̄s fruebaṫ diuina visione:fuit em̄ viator ⁊ comprehensor:vt d̄t Aug. ⁊ diuine visionis btitudine plena in rōne.Intelligebat etiā suā passionē placitam diuine volūtati ad redimendū gen⁹ humanū: ĝ habuit in superiori portione rōnis gaudiū ⁊ voluntatē patiendi:⁊ per ꝯñs non tristiciā:qm̄ vt d̄r.vij.Eth. Delectatio vehemens expellit tristiciam. Rñr ſm Bona. ⁊ Rich. vbi s̄.ꝙ ratio vel intellectus chr̄i pōt duplr̄ considerari.Uno modo ſm ꝙ ratio: ⁊ sic non tristabatur sed gau-

Solutio

debat deliberate volendo humani generis redemptionē:que sibi vehemēter placebat. Alio modo ſm q̄d natura:sic ratio cū habeat naturalē inclinationē ad corp⁹ ⁊ appetitū tristabaṫ ⁊ cōpatiebaṫ naturalr̄ ꝙ occidebatur tam turpiṫ ꝯtra iusticiā. Unde ista duo cōtraria.s. gaudiū ⁊ tristicia fuerūt in rōnali aīa chr̄i simul non respectu eiusdem: nec oīno eodē modo: qꝛ gaudiū fuerat rationi ppter vnionē gratuitā ⁊ btificam cū deita: sed dolor ppter coniunctionē ipsius cū carne ⁊ naturalem inclinationē ad eā. Sicut exemplū videm⁹ ꝙ aliq̄s ſm sensualitatē ⁊ voluntatē naturalem sectionē vulneris vel mēbri aut apostematis excisionē recusat ppter nature lesionē: ⁊ tñ voluntate deliberata vult ⁊ gaudet ppter vtilitatē finalē sanitatis. Itē videmus in vno ⁊ eodem penitente ꝙ simul dolet ⁊ de dolore gaudet ſm Aug. Sic in pposito.Uñ ſm Sco. dist.xv.tertii:p miraculū fuit hoc in chr̄o ꝙ in eadem potentia aīe esset dolor ⁊ gaudiū simul ⁊ in summo vtrunqꝫ non discōtinuando nec alteꝝ ab altero diminutionē patiendo: vt.s.christus dn̄s in aīa summe tristareṫ ⁊ cōpatereṫ p suis doloribus ⁊ nostrꝫ pctis: ⁊ summe gauderet pati p nostro amore ⁊ redemptione. E Tertio deniqꝫ summum

E Tertio ōnditur amor ostas sua

amorem nobis chr̄s exhibuit in h̄ ꝙ cū minimus dolor chr̄i suffecisset ad finē salutis hūane sicut ⁊ minima gutta sanguinis eius: eo ꝙ habuit infinitā ꝟtutem ex psona diuina:voluit tñ acerbissimū dolorē ⁊ acutissimū merorem extra ⁊ intus pati p nr̄a dilectione:vt volūt Bona,vbi s̄.⁊ ꝯcor.Tho,iij.parte,q,xlvj, Et hoc non fuit

superfluū: q2 voluit hoīem liberare a pctīs non sola potestate: sed etiā iusticia: ⁊ ideo nō solū attendit quantā virtutē dolor ei⁹ haberet ex deitate vnita: sed etiā q̄ntum sufficeret ḃm naturā humanam ad tantā satisfactionem iuxta diuinā iusticiā. Idcirco ex amore maxīe charitatis qua flagrabat chr̄s ad pficiendū salutē nr̄am assumpsit maximā tristiciā qua doleret p oīm hoīm pctīs adeo vt tristicia chr̄i improportionabiliter excedebat oīm hoīm in toto mundo qualitercūq; patientiū tristiciam ⁊ dolorē: ppterea dixit. Tristis est aīa mea vsq; ad mortē. Qđ ḃm Ly. pōt intelligi nō solū extensiue sic q illa tristicia durauerit vsq; ad horā mortis: sed etiā intēsiue: q2 tantū intensa erat q̄ntum poterat esse maxima: adeo q putarē quecūq; hoīm tantā tristiciā non posse pati q̄n cor ei⁹ scinderet: ⁊ mox moreret p̄ tristicia. F

F Quis dolor fuit in chr̄o intēsissim⁹

Queritur: quis dolor fuit maxim⁹ in chr̄o ⁊ intensissimus pre oībus aliis doloribus? Rn̄r ḃm Bona. ⁊ Rich. vbi s. q dolor cōpassionis p nr̄is pctīs excessit in chr̄o oēm aliū dolorē sensibilē ⁊ tristiciā interiorē: qđ ptz ex causis plurimis dolorum ⁊ sctōrum dictis atq; euidentib⁹ signis. Primo inq̄ ex dolēdi causis plurimis: q2 intēsior est dolor qui pcedit ex pluribus causis q̄ q̄ ex vna tm̄. Sed dolor in sensualitate erat ex carne tm̄mō. Nō ꝯo nō tm̄ cōdolebat carni sed multas alias causas p̄ter h̄ habebat dolendi de pctīs nr̄is. Prio ppter dei patris inhonorationē p pctā. Scđo ppter innocētis filii dei mortē quā nostra pctā expetebat. Tertio ppter nr̄am ab ipō deo sepationē p pctā pluria in mōo ⁊ magna. Quarto ppt multiplicē ingratitudinē ⁊ offensionē p humana vicia quia sciuit paucos in mōo electos q̄ tantis bn̄ficiis passiōis essent debite grati. Quinto ppter multorum eternā damnationē ⁊ indicibilia tormenta atq; eterne btitudinis exclusionē. Et plures ad id alie cause enumerant quas alibi psequar propter plixitatem. Cogita g̃ o hō quantū potes q̄t modis deus p oīa ⁊ singla pctā hoīm inhonorat ⁊ filius dei rursum crucifigit Heb. vj. Et q̄t aīe a deo seperantur: q̄t hoīes ingrati existūt: ⁊ q̄tiens peccant in mōo: ⁊ q̄t dānant: ⁊ q̄nta supplicia incurrūt ⁊ q̄nta bona celestia amittūt. Horum oīm numerum ⁊ q̄ntitatem chr̄s sciuit ⁊ p omibus ⁊ singulis doluit q̄ntum ḃm rectā rōnem ⁊ iusticiā dei dolendū fuit. O g̃ de⁹ meus quis pōt cōprehendere q̄t ⁊ q̄ acerbos dolores chr̄s p nostris pctīs habuit. O hō aduerte hec ⁊ sis grat⁹ deo.

Scđo

Scđo ptz h̄ ex sctōrum dictis q2 Amb. sup Lu. sicut ponit mgr in. iij. di. xvj. dt sic. Doles dn̄e non tua vulnera sed mea: nō tuā mortē sed meā infirmitatē: tristaris de meis pctīs naturā meā vulnerātibus: nō de tuis. Hec ille. Et sic ptz. Itē Bern. in ser. q̄dam loquens in psōna chr̄i ad pctōrem dt. Nonne satis p te vulnerat⁹ sum: nunq̄d p iniquitate tua afflictus sum: cur addis afflictionem afflicto: magis grauāt me vulnera tui pcti q̄ vulnera corpis mei. Hec ille. Et sic ptz. Item ad idē allegat Bona. Philippū cancellar. Parisien. in quadā prosula dicentē. O hō vide qđ p te patior: ad te clamo qui pro te morior: vide penas qb⁹ afficior: vide clauos qb⁹ confodior: non est dolor sicut q̄ crucior: cū sit tantus dolor exterior: intus tm̄ planctus est grauior: dū te tam ingratū experior. Hec ille. Et sic claret ppositū. Ter-

Tertio

tio quoq; h̄ idē colligitur ex signis. Unū est q voluit potius mori ⁊ queq; pati chr̄s q̄ nos p pctm̄ maneremus a deo sepati. Aliud q2 fleuit p pctīs nr̄is: sed nō fleuit p penis suis sicut Bern. dt. Planctus aūt signū est amaritudinis ⁊ doloris. Hec Bona. Insuper aliud signum est q chr̄s patus esset p peccatoribus rursus pati: sic scribit Dionysi. in epl̄a ad Demophilū reuelatū fore. s.

G

Carpo presbytero. O g̃ hō ꝯpatere chr̄o dilecto. G
Tertio flere ⁊ cōpati debemus sup chr̄i captiōe ⁊ vinculatione impiissima de qua applica historiam euāgelicam. s. Egressus iesus trans torrentē Cedron: ⁊ prosequere vt habes ser. j. H. Nā deuotio ppl̄i historiā passionis exposcit: alias ipis pdicatio hod. nō tā sapit. Et p breuitate potes questiones inibi insertas omittere nisi forte tēpus requirat. Idcirco g̃ historiā pmo sermōe descripsi vt applicari valeat etiā in aliis sermonibus prout videbit pdicatori. Quarto sup dira alapizatione in domo. s. pōtificis Anne: de q̄ vide ibidem lr̄a L. Quinto flere debemus sup varia nocturnali afflictiōe quā passus est chr̄s dn̄s in domo Caiphe: de qua vide ꝯsequenter ibidē lr̄a M. Et sic patebit. Sexto sup falsa chr̄i accusatione que facta est apud Pilatū: vide ibidē subseq̄nter lr̄a N. Septimo sup illusiua despectiōe que facta est apud herodē vide ibidē lr̄a O vt placet. Octauo flere ⁊ tristari debemus sup chr̄i multiplici vulnere in flagellatione ⁊ spinea coronatione ac crucifixione vt patuit in historia ibidē. P Q H

H Quot vulnera chr̄s i carne sua hūit

Sed hic occurrit pertractāda questio pulchra ⁊ deuota vicz q̄t lesiones ⁊ vulnera fuisse credunt in chr̄i carne? Rn̄r ḃm doc. vt cōiter ⁊ deuotos q hoc p certo est tenendū q chr̄s dn̄s multos ⁊ quasi innumeros habuit dolores in corpe ⁊ vulnera: quod ostēdi pōt ex tribus.

¶ Primo ex crudelitate affligentiū
¶ Scđo ex multiplicitate membrorum afflictorum
¶ Tertio ex dictamine doctorum

¶ Primo ex crudelitate affligentiū. s. iudeorum ⁊ militū qui oīe penale qđ poterant chr̄o inferebāt: vt fuit prophetatū p ps. in psona chr̄i. Afflictus sum inq̄t ⁊ humiliatus sum nimis ru. a ge. cor. mei. Et infra. Uim faciebant q̄ querebāt aīam meā. i. vitā meā tollere. Scribit nanq; iij. q. j. Nulli dubiū. Magnū cruciatū sustinet q̄ vim sustinet: maximā aūt vim faciebant iudei q̄rentes aīam chr̄i: q2 in oībus locis in quibus poterat extimari q ibi ꝯsisteret aīa vel vita hoīs crudelissime quesierūt aīam chr̄i. In qua nanq; pte corpis ꝯsistit aīa humana.

In q̄ pte corporis cōsistit anima

Aduertendū q aliqui ph̄i extimauerunt aīam essentialiter ꝯsistere in capite: sic tenuit Plato. vt dt Hiero. in epl̄a ad Fabiolā. Alii aūt in corde: vt tenuit Arist. Alii in sanguine: ḃm illud Leui. xvij. Aīa oīs carnis in sanguie est. Sz veri⁹ dt ḃm Aug. vj. li. de tri. c. vj. q aīa est tota in toto. s. corpe: ⁊ in q̄libet eius pte tota. Cū eīm aīa est pfectio corporis organici: nō erit vni⁹ organi tm̄. licz eīm sit simplex in essentia: est tm̄ multiplex in potentia: vn̄ indiget multis organis ad suas opatiōes ꝯplendas: ⁊ sic ḃm potentias habet esse in variis ptib⁹ aīa vt ḃm potentiā visiuā in oculo: ⁊ ḃm imaginatiuā in capite ⁊ sic de aliis: tm̄ ḃm essentiam est tota in toto ⁊ in q̄libet parte tota. Ad ppositū. Judei vident sciuisse ipō facto has q̄tuor opiniōes de aīa ideo in his q̄tuor quesierūt crudelissime affligen. aīam chr̄i scz in capite vel cerebro pforan. spinarum aculeis. Itē in corde pforādo lācea vt pbarent vtr̄ adhuc aīa palpitaret in corde ⁊ inde p cruciatū exiret. Itē in sanguie q̄i venas ei⁹ in manib⁹ ⁊ pedib⁹ aperuerūt ⁊ totū sanguinē eduxerūt adeo q eius corp⁹ aridū remāsit in cruce: sic̄ pdixerat ps. Ossa mea sic̄ cremiū aruerūt. Si q̄ppe ossa aruerūt: eo forti⁹ caro ⁊ pellis ⁊ oīa mēbra chr̄i iesu. Itē quesierūt eius aīam in toto corpe ⁊ in q̄libet parte corpis: q2 pass⁹ est chr̄s in oībus sensib⁹ ⁊ in oībus ptibus: vt patuit s. in h̄ ser. O g̃ magna crudelitas ⁊c. J

J Scđo ex mltiplicitate miraculorum

Scđo multitudo dolorum ⁊ vulnerum chr̄i ꝯstat ex multiplicitate mēbrorum afflictorum vel lesorum. Nā tot fuerūt dolores q̄t sacra ei⁹ mēbra q̄t ossa: q̄t vene ⁊ arterie: q̄t nerui ⁊ musculi atq; viscera in q̄b⁹ pati q̄s pōt: q2 chr̄s in oīb⁹ ⁊ singulis pass⁹ est dolores ⁊ merores: ⁊ q̄ntū vel q̄tiens aut q̄t habuit lesiōes in singulis de⁹ nouit. Et Alb. mag. li. suo de animalib⁹ dt: q in hoīe pfecto sic̄ ⁊ in chr̄o sunt ḃm subtilē cōputationē in summo ossa. cclxxvj. circa quorum ꝯiūctionē hō pati pōt. Itē musculi sunt. d. xxix. Est aūt musculus mēbrū neruosū in q̄ ꝯplet motus ⁊ habet sensū. Et sunt multi musculi in capite: collo: gutture: facie: dorso: ⁊ aliis mēbris: ⁊ p illos musclos mouent mēbra hincinde. Item nerui principales sunt. lxxvij. que etiā habēt sensum. Arterie q̄q; ⁊ vene sunt multe p totū corpus ⁊ ad singula mēbra sanguinē deferentes. Sunt etiā alia viscera plurima ⁊ mēbra interiora vt cerebrū: cor: epar splen: pulmo: stomachus ⁊ alia: in q̄bus oībus chr̄s maxime est passus: cū totū corpus eius sit distractū ⁊ dirissime extēsum in cruce vt possent dinumerari oīa ossa eius ⁊ iuncture: sicut pdixerat ps. Dinumerauerunt inquit. i. dinumerabilia fecerunt oīa ossa mea. Sed ⁊ ea que nō ledebant p istā extensionē vt lingua: guttur ⁊c.

Ossa in hoīe musculi

K Afflicta ſunt amaritudine fellis ⁊ aceti. Et ſic pꝫ. K
Ex doctoꝝ Tertio mlta fuiſſe vulnera chꝛi ⁊ doloꝛes claret ex do
dictis ctoꝝ ſctoꝝ dictis: qꝛ Anſ. dt. Chꝛs inquit coꝛonatꝰ ince
dit: ſed ipa ſua coꝛona cruciatus eſt: qꝛ mille puncturis
eius ꝟticē ꝑcioſiſſimū vulnerauit. Hec ille. Itē Ber.
Caput illud diuinū denſitate: ſpinaꝝ vſq ad cerebꝛū
eſt perfoꝛatū: coꝛpus totū adeo vulneribus ꝯciſum: vt
a planta pedis vſq ad ꝟticem nō eſſet in ea ſanitas. O
ergo ieſu bone q̄ntum te diligere debemus q̊ nos tan=
Nūerꝰ vul tum amaſti. Sed q̊ numero putant vulnera chꝛi ⁊ do=
neꝝ chꝛi loꝛes? Ludol. li. de vita chꝛi dt a deo reuelatū fuiſſe q̇=
buſdam ſctis. Mgr Joꝛdanus etiā ꝯcoꝛditer dt: ꝙ vicꝫ
vulnera chꝛi in vniuerſo fuerūt quinq milia quadrin=
gēta ſeptuaginta q̄nq. Vñ ꝟ. Septuagintaquinq qua
tercent milia quinq. Tot fertur chꝛs ꝑ nobis vulnera
paſſus. Sed h̄ puto annumerando ſola vulnera q̄ effu
derunt ſanguinē ſine liuoꝛibꝰ. Eſt aūt liuoꝛ vbi ſanguis
nō effundit ſed intra cutē denigrat. Hoc ideo puto: qꝛ
mgr Joannes Gritſch dt in ſer. de Paraſceue a Bona.
in q̇dam opuſculo dictatū: vicꝫ ꝙ chꝛs in vniuerſo ha=
buit tot leſiones q̇t habet legio in numero: vicꝫ ſex mi=
Queſtio lia ſexcēta ſexagintaſex. Sed reſtat querendū ꝑ edi
ficatiōe q̊ honoꝛe vel obſequio debet hō deſeruire vul
neribus ⁊ doloꝛibus chꝛi ⁊ ſub quali ſumma. Ad qd de
uoti dicūt ex reuelationibꝰ ꝙ alape chꝛi fuert. cij. cola
phi. cxx. ꝯſpuitiones. lxxiij. Ictus ſup os ſuū in captio
ne fuerūt. xxx. ⁊ poſtea ſine numero. Itē in terrā ꝓiece
runt ſepties ⁊ crux cecidit ſup eū cadente ipo ſub cru=
cꝭ onere quinq vicibꝰ. Sed de cultu ſummario rñr ſm
eoſdem. ſ. Ludol. ⁊ Joꝛdanum ꝙ multū valet ⁊ efficax
oꝛatio eſt vt ſingulis diebꝰ dicant. xv. pr nr. ſic eñ ꝯple
to anno erunt in ſumma quinq milia quadringenta ſe=
ptuagintaquinq pr nr. ⁊ ſic cuilibet vulneri chꝛi cedet
vnū pr nr in anno: quaſi ꝑ annua penſiōe: ꝙ ſi volueris
ſatiſfacere inſup de liuoꝛibꝰ q̄ ſunt mille centū nonagin
ta vnꝰ: adde ꝑdictis q̄tuoꝛ pr nr. ⁊ ſupabundanter ꝑ oi
bus paſſionibꝰ chꝛi dic ſaltē q̄nq pr nr. Deniq addunt
aliq̇ di. ꝙ ſi q̇s ꝯtinuaret ꝑdicta. xv. annis: reſultaret ⁊
cederet ꝑ q̄libet gutta ſanguinis chꝛi vnū pr nr. in ſum
ma vicꝫ decies octo ⁊ duo milia centū vigintiq̄nq. Vñ
chariſſimi conſulo vobis oibus iuxta ꝑmiſſa cōtinuare
hec vſq ad hoꝛā moꝛtꝭ: nō eñ dubiū quin meritū ⁊ grā
ꝑ hoc adquirat ⁊ tandē glia: qꝛ apls dt. ij. Coꝝ. j. Sic
L ſocii paſſionū eſtis ſic ⁊ ꝯſolationū. L Nono flere
debemus ſup chꝛi iniuſta iudicatiōe: de q̄ ꝓſequere hi=
ſtoꝛiā euāgelicā: vt hr ſer. j. R. Decimo ſup chꝛi cruci
fixione: de q̄ ibidē. S. Undecimo ſup chꝛi moꝛte: de q̄
ibidē. X. Duodecimo ſup ꝟginis deſolatiōe ⁊ luctu: de
hac ꝓſequere vt ibidē habes ſub lr̄a T ⁊ ꝫ. Et ſic pꝫ.
Concludamus ğ ſermonē vt genibus flexis: manibꝰ ex
paſſis dicamus. Dñe ieſu chꝛe q̊ ꝑ nobis ex nimia cha
ritate moꝛtuus es in cruce: tibi laudes ⁊ grās agimus
ꝑ omi tuo vulnere: ꝑ omi tuo doloꝛe: ꝑ omi meroꝛe ⁊ ꝑ
omni paſſiōe ⁊ moꝛte. Et te dñe ꝑcamur ⁊ obſecramus
per omes illas amaritudines ⁊ paſſiones quas pꝛo no
bis ſuſtinuiſti vt des nobis veniā ⁊ gratiā ⁊ moꝛtem ſa
lutiferā: ac tandē gliam eternā vt regnemus tecum in
celis ſine fine. Jeſus ieſus ieſus Amen.

¶ In Paraſceue Ser. iiij. de paſſionis chꝛiſti
ꝓſecutione deuota per vias plures

Quo abiit dilectus tuus o pulcherrima mu=
lieꝛum: quo declinauit dilectus tuus ⁊ que=
A remus eū tecū. Cañ. v. c. A Paſſionem
dñi noſtri Jeſu chꝛi ꝯtemplantes flere ma=
gis libet q̄ loqui. Eſt nempe cōſuetudo hoim ꝙ amico
moꝛtuo ad domū defuncti ꝯueniunt cū conſanguineis
⁊ pꝛecipue cum matre eius deplangentes moꝛtē amici
Et qm̄ hodie moꝛtuus eſt ſummus deus noſter qui tan
ta amicicia nos dilexit vt ſuo pꝛecioſo ſanguine ablue=
ret nos a pctis nr̄is: ⁊ aīam ſuā poſuerit ꝑ noſtra redē
ptione: ideo dignum ⁊ iuſtū eſt vt nos hodie ꝯueniēn.
ad ipſius domū. i. eccleſiam ibi defleamus cū ſua ſctiſſi
ma genitrice Maria que hodie nimium planxit ſuper
paſſiōe ⁊ moꝛte filii ſui dulciſſimi dñi Jeſu chꝛi. Ad qd
inducit nos potiſſime ratio triplex. Prima rō innocen
tie chꝛi: qꝛ qñ q̇s innocenter occidit moꝛte crudeli: ois Moꝛs chꝛi
homo bonus ad fletū ⁊ cōpaſſionem ſuper illo incitat: plāgēda ex
ſic factū eſt hodie de Jeſu qui pctm̄ nō fecit: nec inuen triplici rōne
tus eſt dolus in oꝛe eius. j. Pe. ij. Sic ⁊ innocentiſſima
eius mater Maria quaſi eſt occiſa doloꝛꝭ gladio in coꝛ
de Vñ Bern. O ieſu dulciſſime vbi ſunt ſcelera q̄ fece
ris cū nec peccare potuiſti: vbi pꝛaua opa: homicidia:
vitupia: oppꝛobꝛia q̄ cōmiſeris nullū hoꝝ certe in te in
uenio: ⁊ tm̄ moꝛti adiudicatū repio. Ad idē in ſnia Anſ.
O dña glioſa ꝟgo Maria q̇s fontes lachꝛymaꝝ dicam
erupiſſe de pudiciſſimis oculis tuis cū attendebas vni
cum filium tuū innocentem coꝛā te flagellari: mactari:
diſſecari crudeliter: vtiq ille nunq̄ peccare potuerat:
vnde ergo patiebat talia? Et tu ꝟgo ſanctiſſima nunq̄
in aliquo offenderas ⁊ tm̄ moꝛtis doloꝛoſe penas in coꝛ
de ꝑ filio ꝯpatiēdo ſuſtinebas. Quid ğ ego miſerrimꝰ
pctis plenus reſpondeā: q̇d facturꝰ ſim: quale iudiciū
moꝛtis eterne ꝓmereoꝛ niſi egero pniam. Nā ſi in viri=
di. i. in chꝛo ⁊ matre eius hec facta ſunt: in arido: h̄ eſt:
in me pctōꝛe q̇d fiet? Ve mihi ⁊ ve ſi pctā mea nō defle
uero: ve ſi pniaꝫ ñ egero: ve ſi paſſiōcꝫ dñi mei ieſu ve
raciter ꝯpaſſus nō fuero. Si eñ cōpatimur ⁊ ꝯregna=
bimus. Ro. viij. ğ ſi nō cōpatimur ꝯdēnabimur. Scda Secunda
ratio cauſe. ſ. pcti noſtri. Nō eñ chꝛs dñs ꝑ alia cauſa
q̄ ꝑ pctis nr̄is expiandis paſſꝰ eſt ⁊ moꝛtuꝰ: ⁊ ideo de
bemus cū eo ꝯpatien. flere ⁊ cū ſctā mr̄e. ſ. eiꝰ: vñ Anſ.
in ſer. de cena dñi dt ſic. O inq̇t mirabilis cenſure cōdi
tio: exceſſit iniquus ⁊ punit iuſtus: deliq̇t reꝰ ⁊ vapulat
innocens: qd cōmiſit ſeruꝰ: exoluit dñs: qd fecit hō: ſuſti
net deus. O fili dei q̊ tua deſcendit humilitas: ego ini=
que egi ⁊ ſuſtines tu penā. Hec ille. Tertia rō inſuffi Tertia
cientie ſoluēdi. Si eñ oim nr̄m oculi reſoluerent in tot
lachꝛymas ⁊ tantas quante ſunt in mari ⁊ oibus flumi
nibus nō ſufficeremus ad ſatiſfaciendū tante pietati ⁊
charitati qua deus ꝑ nobis pctōꝛibus eſt paſſus ⁊ moꝛ
tuus. Currite ğ gentes ⁊ venite ſaltē mente vna mecū
ad montē caluarie ⁊ ſtemꝰ iuxta crucē: intueamur chꝛi
ſtum in ligno pendentē ⁊ meſtiſſimā mr̄em ſub cruce flē
tem ⁊ alloquentē: ipam ꝟginē bñdictā dicamus. O pul
cherrima mulieꝝ quo abiit dilectꝰ filius tuꝰ q̊ declina
uit ⁊ queremꝰ eū tecū. ſ. ꝑ ꝯpaſſionem. Ipa aūt rñdere
pōt illud Ruth. j. ca. Ne vocetis me noemi. i. pulchꝛam
ſed vocate me mara: h̄ eſt amarā: qꝛ amaritudie valde
me repleuit omps. Hec ibi. Queritis q̊ abiit dilectus
meus filius: ecce ipe ꝑ vr̄a ſalute pēdet in cruce inter
latrones. Ut aūt modū ⁊ ſeriē paſſiōis ſue pie cōtēpla
ri ⁊ compatiendo deflere poſſitis accedite ad crucem.
ipſamq adoꝛate dicē. O crux aue ſpes vnica ⁊c. Pr nr
⁊c. B Quo abiit dilectus tuus o pul. ⁊c. Beatus B
Anſ. tractañ. dicta ꝟba in ſuis medita. dt ſic alloquen=
do virginem Mariam. O decus celi: gaudium angelo
rum: obſecro te obliuiſcere pauliſper doloꝛis quem te
habuiſſe non ambigo: lachꝛymas illas pꝛecoꝛ infunde
coꝛdi meo quas tu fudiſti ſub cruce filii ſtans. De paſ=
ſione filii tui loquimur: impetra loquenti gratiam. Dic
queſo quo abiit dilectus tuus in paſſione ⁊ queremus
eum tecum in vera coꝛdis compaſſione. Et idem Anſ.
reſpondet in perſona Marie di. ſic. Hoc quod querꝭ a
me o aīa deuota eſt ꝯpūctiuū ⁊ maximi meroꝛꝭ incitati
uum. Audite ğ fratres Mariā nobis loquentē. Quid
per me dicat credite. Dicamus ei oēs. Quo abiit dile
ctus tuus: ⁊ ipa rñdet. Dilectꝰ inq̇t filiꝰ meꝰ ſua paſſiōe
q̄rens ſaluare pctōꝛes: decē duriſſimas vias ꝑambula
uit: ⁊ in q̄libet eaꝝ repletꝰ eſt amaritudinibus.

¶ Pꝛio abiit in hierlm vt ibi paſchat ⁊ ſpōte patiat Decē vie paſ
¶ Scdo abiit in hoꝛtū vt ibi capiat ſionis chꝛi
¶ Tertio ad Annā vt ibi alapizet
¶ Quarto ad Caiphā vt ibi tota nocte affligat
¶ Quinto ad Pilatū vt ibi falſe accuſet
¶ Sexto ad Herodē vt ibi deſpiciat ⁊ illudat
¶ Septimo ad pretoꝛium vt ibi flagelletur ⁊ ſpinis
coꝛonetur
¶ Octauo ad lithoſtratū vt ibi moꝛti adiudicet
¶ Nono ad mōtē caluarie vt ibi crucifigat ⁊ moꝛiat
¶ Decimo ad ſepulchꝛū vt ibi ſepeliat

Istas decē vias chri debem⁹ hodie deuote meditari: ꝛ ꝑpter has solent deuoti hodie ecclas visitare. ¶ Pria via vt fuit in Hierusalē. Circa quā cōsiderem⁹ ¶ Primo huius loci aptitudinem. ¶ Secūdo tempis habitudinē. ¶ Tertio huius itineris amaritudinē. (tria ꝑcipua.

¶ Pria q̄stio occurrit de loco.s.quo venit iesus ad patiendū. Cur chrs dn̄s voluit pati in ciuitate sctā Hierusalē magꝭ q̄ alibi. Ad qd̄ ꝫ Tho.iij.p.q.xlvj.aliosq; doct. assignant tres potissime rōnes. Pria. q: Hierl'm erat locus a deo electus ad sacrificia sibi offerēda que q̄dem figuralia sacrificia figurabāt chri passionem ꝛ in cruce imolationē. Hoc em̄ est verꝫ sacrificiū. iuxta illd̄ ad Eph.v. Tradidit semetipm̄ hostiam ꝛ oblationē in odorem suauitatis. Scd̄a rō.quia ꝟtus passionis chri ad totū mundū diffiniēda erat. ideo in medio terre habitabilis.i.in Hierl'm q̄ sita est in q̄rto climate pati voluit.iuxta illud ps. Deus aūt rex noster ante secl'a operatus est salutē in medio terre. quia Hierl'm dr̄ quasi vmbilicus terre esse in medio. qd̄ q̄dem nō est ꝑcise intelligendū fm̄ cosmogr̄phos ꝛ astronomos: sed ꝑ tanto. quia est in q̄rto climate habitabilis terre: ꝛ sic cum assignent septem in mūdo climata. sequit̄ q̄ Hierl'm dicat̄ in medio. vt etiā tenet Lyra in postilla. Tertia rō. q: hꝰ multum cōueniebat hūilitati chri. vt sicut genus mortꝭ elegit turpissimū: ita ad ampliorē hūilitatē pateret̄ confusionem in loco ꝛ ciuitate tā celebri ꝑ totū mundū: vt reputaret̄ ciuitas sctā. Vn̄ Leo papa in ser. Epipha. dic sic. Qui sui susceperat formā: ꝛ nō iudicare venerat: sed iudicari. Bethleē ꝑelegit natiuitati: Hierosolymā passioni. D Secūdo ꝯsideremus tempis habitudinē. Dicit̄ aūt Matt.xxvj. ꝛ Mar.xiiij. ac Luc.xxij. q̄ ꝑma die azimorꝫ qn̄ pascha.i. agnus paschalis occidebat̄ et imolabat̄ in vespe vel ad vespam illius diei venit Jesus cum discipulis in Hierl'm ad comedendū agnū paschalē: ꝛ tandē ad patiendū ꝑ nobis ꝛ capiendū ea nocte. Ubi fm̄ Lyr. Nota q̄ illa dies fuit feria q̄nta q̄ erat vigilia pasche: tunc q̄ erat dies.xiiij. ꝑmi mensis. ꝛ tūc tenebant̄ ꝛ incipiebāt vesci panib⁹ azymis vsq; ad vesperā.xxj. diei eiusdē mensis. hoc est vsq; octauā. vt habet̄ Exo.xij. Nā fm̄ legē Leuit.xxiij. solēnitas paschalis iudeorꝫ celebrat̄.xv. die ꝑmi mensis. Et hec solennitas incipiebat a vespe diei ꝑcedentis.s.xiiij. qn̄ imolabat̄ agnus paschalis. Et illa erat hora comedendi ipm̄ agnū paschalē cum panibus azymis. Sed hic queritur. Utrū vel vnde cōgruebat chrm̄ dn̄m tali tempe.s. paschali ꝑ nobis pati? Rn̄det̄ fm̄ sctm̄ Tho.pte.iij.q. xlvj.ar.ix. ꝛ cōcor. Fran.may. q̄ sicut ait btūs Augu. li.lxxxiij.q. Omia ꝑprijs locis ꝛ tempibus gessit saluator. quia sicut oia sunt in manu ꝛ ptāte eius: ita ꝛ omia tempa ꝛ loca. Et ideo sicut cōuenienti loco passus est: ita ꝛ de omi tpe elegit ad patiendū tpa aptiora. Elegit q̄ppe de etate iuuentutē: de ptibus anni eq̄noctiū vernale: de mēsibus Martiū: de lunatione pleniluniū: de festiuitatibus pascha: de diebus feriā sextam: de horis tertiā exclamationi crucifixionis. et sextā eleuationi in cruce. ꝛ nonā morti ꝛc. Accipiam⁹ autē breuit̄ rōnes singulorꝫ. E Cur ei in iuuētute pati voluit chrs tres sunt rōnes. Una. q: non cōueniebat vt in eo apperet diminutio nature: vel defectus senectutꝭ. sicut nec morbus infirmitatis cuiuscūq;. Sed decebat chrm̄ ꝑfectio nature hūane. Nature aūt hūane ꝑfectio est in iuuētute circa.xxx. annū. ꝛ ideo nō decebat chrm̄ pati in puericia: vel etiā adolescētia aut senectute: sed in etate iuuenili vel virili. Scd̄a rō est. vt in iuuenili etate moriens ꝛ resurgēs futurā resurgentiū q̄litatē in seipo ꝑostenderet. fm̄ illud Ephe.iiij. Donec occurram⁹ omēs in virū ꝑfectū: in mensurā etatis plenitudinis chri. Tertia. vt ex hoc suā dilectionē magis cōmendaret. q: vitā suā ꝑ nobis dedit qn̄ erat in ꝑfectissimo statu ꝛ sensu viuaci. O q̄ homo ꝛ tu ama eū q̄ te sic amauit. Bern̄. Quid tibi retribuā o amantissime iuuenis iesu bone q̄ te totū pro me obtulisti: corp⁹ in cibū: sanguinē in lauacrū: animā in redēptionis pcium: ꝛ diuinitatē tuā repromisisti in ꝑmiū eternū. F Itez cur in vere voluit chrs pati circa eq̄noctiū: qn̄ dies sup noctē excrescere incipiūt. Rō hui⁹ potissima est ad ꝑcandū: quia per passionē saluatoris a tenebris ignorātie ꝛ pctōꝫ: a tenebris q̄ꝫ huius miserie ad lucem ꝟitatis: gratie: ꝛ glorie sempiterne ducimur. Item cur in Marciū mense pati chrm̄ congruit. Ratio vna est. vt sicut in illo mense incarnat⁹: ita ꝛ illo mense ꝛ eo die mēsis pateret̄ ꝛ moreret̄: vt em̄ ait Augu.xviij. de ciuita. dei. ca.lv. passus et mortuus est chrs.viij. kalend. Aprilis. hoc est die Marcij.xxvij. in qua cadit festū annūciationis Marie. Et sic eodeꝫ die quo itrauit mundū per incarnationē (licet annis intermediātibus) exiuit de mūdo per mortē. vt quo die mūdi repationē cepit: eodē die eius redēptionē cōsumaret. Alia rō. quia vt dicit̄ lib. de q̄stionibus no. ꝛ vete. testa. Tunc.s.in Martio voluit chrus mundū reformare: q̄m ipm̄ in Martio putat̄ creasse. licet de hoc varie sint opiniones: quo mēse vicꝫ creatus sit mūdus. q: aliqui. dicūt q̄ in septēbri qn̄ fruct⁹ sunt maturi. iuxta illd̄ Gen̄.j. Protulit terra herbā virentē ꝛ facientē semen. Et hec opinio fm̄ Ly. cōmunius tenet̄ ab hebreis. Alij aūt dicūt q̄ creatus sit in mēse Martij. De q̄ Exo.xij. dicit dn̄s. Mensis iste vobis ꝑncipiū mensiū ꝑmus erit in mensibus anni. Et hanc approbat Franci. May. per Augu. vbi s.scꝫ lib. de q̄stionib⁹ no. ꝛ vete. test. Et per hꝰ q̄ sol tunc intrat ꝑmū signū celi vbi incipit cursuꝫ suū s.in signo arietis q̄ sol in ꝑncipio mūdi videt̄ fore creat⁹. Sed que istarꝫ opinionū sit verior dn̄s nouit. hoc tamē placeat: quia iste mēsis Martij magis cōuenit passioni chri. q: martius dicit̄ a marte q̄ est planeta belli. nam ꝛ illo tpe solent reges bella parare. Et quia tūc hyemis frigiditas ad calorē terminat̄: ꝛ viuificari incipiūt oia: ꝛ ad fructificandū se disponere. Ideoq; chrs tunc pati voluit: vt significet̄ q̄ per passionē suam pctōꝫ frigiditas incalescit: vitaq; anie in caliditate inchoat̄: ꝛ ad fructum celestis ꝑmij disponit̄. Itē cur in plenilunio pati voluit. rō est. vt significaret̄ in chro plenitudo gr̄e. licꝫ in sua incarnatione videbat̄ taq̄ luna defectuosus. eo q̄ assūpserat defect⁹ humanos. Alia rō est. quia luna in ꝑncipio creata est plena. iuxta illud Gen̄.j. Fecit deus duo luminaria magna ꝛc. Decebat ergo q̄ sicut hō peccauerat et perierat in plenilunio. sic saluaret̄ in plenilunio. q: dicit Bern̄. Optebat vt mod⁹ repationis correspōderet modo culpe. / G Itē cur in die festo pasche iudeorꝫ? Rō est. vt ꝟitas magis cōcordaret figure. ideoq; eodē die quo agnus paschalis imolatus est ꝛ edebat̄: chrs passus est: ꝛ ad esuꝫ in sacro eucharistie se dedit. ꝑpter qd̄ eccl'ia cōmunicandū instituit pro hac die. Item cur sexta feria pati voluit ꝛ non alia die hebdomade. Ratio. q: hac die ꝑmus ille homo Adā ꝛ etiā Eua ex eius costa creati sunt. Gen̄.iij. ꝛ eadē die transgressi sunt. ergo ista die redimi debuerūt atq; a peccato mūdari sanguine chri. Et sicut eo die de latere viri dormiētis formata est Eua. sic ipo die de latere christi dormiētis per mortē in cruce eccl'ia debuit formari. Deniq; hac die plura magnalia legunt̄ facta. vt ptꝫ ꝑ hos ꝟsus. Est Adā factus ꝛ eodē tempe lapsus. ꝟ. Angel⁹ est missus: ꝛ passus in cruce chrus. ꝟ. Ob meritū decime cadit Abel fratrꝭ ab ense. ꝟ. Offert Melchisedech Isaac supponit̄ aris. ꝟ. Israel exit ꝛ ingredit̄ moyses moriturq;. ꝟ. Dauid deuicit Goliā post ꝛ obiit. ꝟ. Pseudo ꝑphetas iugulauit sctūs Helias. Vn̄ ꝑpter figuras chri in his exꝑssas hodie passus est chrus. Deniq; de horis elegit chrs tertiā exclamationi iudeorꝫ. ꝛ sic illa hora crucifixus est linguis. q: illa hora lingua serpētꝭ a demone cepat hec tentatio primorꝫ parentū. Horam autē sextam elegit eleuatiōi in cruce. q: illa hora Adā fructū ligni decerpsit. Horam aūt nonā elegit̄ morti. q: illa hora Adaꝫ de paradiso est eiectus. iuxta illd̄ Gen̄. iij. Cum audisset Adam vocem dn̄i deambulātis in paradiso ad aurā post meridiē. hoc est circa horā nonam: fm̄ Franci. maꝛ. ꝛ ideo ipa hora descendēs in limbū: restituit pr̄ibus sanctis padisum in visione deitatis q̄ hora Adam eiectus est. Hec Frā. maro. O q̄ mira dei sapiētia qua nos redemit. Tertio ꝑncipalit̄ circa viaꝫ hanc cōsiderem⁹ amaritudinē itineris hui⁹. Hoc auteꝫ

Cur chrs voluit pati in ciuitate hierusalem.

Scd̄a ratio.

Tertia ratō

D Scd̄o tpis habitudinē

E Cur in iuuētute pati voluit chrs

Scd̄a ratio.

F

In Martio passus.

G Cur in die paschatis.

ptz. Primo ex mr̄is sepatione. Nota quō licentiā ab ea
chr̄s accepit ꝛ vale ei dixit: grās agens de ſuitijs eius
vide ſmo. j. E. Scdo ex discipli traditiōe quā in cena
p̄dixit: pseq̄re vt habes ibidē. F. Tertio ex discipꝉoꝝ
H oīm ruinatione. vide ibidē. G. H Scda via fuit ad
Scda via hortū: vt ibi chr̄us caperet. ꝛ hanc pseq̄re sicut habes
Tertia via. ſmo. j. H. vſq₃. L. Tertia via chr̄i fuit ad annā: vt ibi
Quarta via alapizet. ꝛ hāc pseq̄re vt hēs eodē ser. j. L. Quarta
Quinta via. via fuit ad Caiphā. de hac ibidē. M. Quīta via fuit
Sexta via. ad Pilatū. de hac ibidē. N. Sexta via fuit ad Hero=
Septīa via. dez. de hac ibidē. O. Septima via ad p̄toriū. de hac
Octaua via ibidez. P. ꝛ. Q. Octaua via ad licostratū vel tribu=
Nona via nal. ibidē. R. Nona via ad montē caluarie. ibidē. R.
I vſq₃ y. I Hic q̄ri pōt. Cur chr̄s noluit pati in tem=
plo vel ciuitate: sed extra portam educi ꝛ ibi crucifigi.
Respondet ſm doct. p̄cipue Tho. iij. pte. q. xlvj. Prio
ideo: vt ꝟitas rn̄deret figure. Nam vitulꝰ ꝛ hircus q̄ so=
lēnissimo sacrificio ad expiationē totius multitudīs of
ferebant extra castra cōburebant. Leuit. xvj. vn̄ Heb.
xiij. hanc rōnez tangit apl'us: ppter qđ inq̄t ꝛ Jesus: vt
sctificaret populū extra portā passus est ꝛc. Scdo. vt
p hoc nobis daret exemplū exeūdi a mūdana ꝯuersati
one. Vn̄ apl'us ibidē. Exeamꝰ ergo ad eum extra castra
improperiū eius portan̄. Non em̄ habemꝰ hic manentē
ciui. ꝛc. Tertio ſm Chryſ. ſmo. de passione. noluit chri
stus pati sub tecto: nec in tēplo iudaico: ne illud sacrifi
ciuz salutare sanguis chr̄i putaret p iudaica tm̄ plebe
oblatū. Et ideo foras ciuitatē foras muros pati voluit:
vt scias sacrificiū esse cōmune: qđ totius terre est puri=
ficatio. Sed q̄re in loco caluarie imolari voluit? Rn̄de
tur ſm Hiero. sup Matt. quia patiebat pro hoībus da
mnatis ad mortē: tam corpis q̄ȝ aīe per pctm̄. et ideo in
loco vbi. s. iacebant caluarie. i. decollatorū cadauera
Decima via. chr̄us mori voluit. Decima via fuit ad sepulchrū. de
hac ſmo. j. 3. Pro finali oremus ꝛ dep̄cemur dn̄m Je=
sum hodie p nobis passum: vt det nobis semp in corde
tenere iugi memoria suā sctissimā passionem: ꝛ beatissi
me matris eius cōpassionē: q̄tinus mereamur in p̄sen=
ti habere grām: ꝛ in futuro gl'iam Amē.

¶ In Sabbato sctō de Chr̄i sepultura.
vide in quadragesimali.

¶ Item de cōpassione Marie. vide in Sellario.

¶ Item de resurrectione dn̄i: ꝛ diebus sequenti=
bus latissime habes in sermonibus de tempe.

¶ De sctō Adalberto epō ꝛ marty. Ser. cū Legen̄.

Talis decebat vt nobis

esset pōtifex sctūs: innocēs: ipollutꝰ: segrega=
A tus a pctōribus. Heb. vij. c. A Verba hec
q̄ȝuis l'raliter sint de chr̄o scp̄ta: tn̄ cōueniēt pn̄t etiam
dici de btō Adalberto. ip̄e em̄ in his imitatꝰ est chr̄um:
fuit nēpe pontifex. Dicit aūt pontifex ſm Catholicon:
ep̄s vel sacerdos pontē faciēs. i. iter salutis p̄bens ali=
is. Qđ vere sctūs Adalber. fecit: non solū ppinq̄s: sed
etiā longe positis gētibus: vicz per Bohemiā: per Po=
loniā: per Hungariā: ꝛ per Morauiā ac Prussiā chr̄i fi
dem p̄dicando. ꝛ sic ab errore infidelitatꝫ ad viā salutꝫ
cōuertēdo. Ip̄e q̊q₃ fuit mūdissime ꝛ sctissime vite: ꝛ se
gregatus a pctōribus: tam q̊ ad abstinēdū a pctis illo=
rum: q̄ȝ q̊ ad habitationē. cū em̄ esset ep̄s Prageñ. ꝛ vi=
deret populū sceleratū a suis pctis enormibꝰ nullo suo
conatu vel labore reuocare posse illos deseruit: ꝛ mo=
nasteriū itrauit: vt chr̄o ibi fidelius ſuiret. Deniq₃ ip̄e
merito dicit pontifex sctūs rōne martyrij. Nā Anſ. sup
ps̄. iij. dt sic. Sctūs dicit q̄si sanguine tinctꝰ. vnde soli
martyres pprie scti dicunt. alij iusti ꝛ bti. Hec ille. Sz
q̄m̄ Adalber. sanguine pro chr̄o fuso vnctus fuit. ḡ me=
rito de eo ꝟba ista accipiūt pro ſmone. Talis dece. vt
no. ꝛc. In q̄bꝰ ꝟbis hic sctūs p̄cipue cōmēdat de tribꝰ.

¶ Primo de pastorali p̄sidentia: cum dicitur. nobis
pontifex.

¶ Secūdo de speciali sanctimonia: cum dicit. inno
cens: impollu. segrega.

B ¶ Tertio de martyrij patientia: cum dicit. sanctus
quasi sanguine tinctus. B

¶ Circa p̄mū de pastorali p̄sidentia accipiamꝰ pro cō=
clusione ꝟbū Hugonis de claustro aīe. lib. ij. ꝙ oēs re
ctores ꝛ p̄lati q̄ sunt loco chr̄i debēt chr̄m imitari. Et h̄
maxie in tribus inq̄t. In dignitate: in potestate: in offi= Prelati loco
cio. Et delarañ. idē Hugo subdit. Fuit em̄ chr̄us sacer chr̄i.
dos; rex: ꝛ minister. sacerdos: cū in ara crucis seip̄m ho
stiā daret. rex cū a ligno dn̄s regnaret. minister: cū pe=
dibus petri ꝛ discipuloꝝ aquā ministraret ꝛ ablueret.
Sacerdoti ḡ dignitas: regi potestas: mistro cōpetit offi
ciū: dignitati debet reuerētia: ptāti obedientia: officio
cura. duo ex his p̄latis debent. tertiū ꝓ subiectis. Nā
reuerētia ꝛ obediētia p̄latis exhibēda est a subiectis.
Cura ꝓ subiectis est impēdenda a p̄latis. Hec Hug.
vbi s̄. Si aūt q̄ras. q̄liter debeat q̄cunq₃ p̄latus vel p̄si
dens: siue eccl'iasticus: siue etiā secl'aris in p̄dictꝫ chr̄m
iesuz imitari clare ostendit q̊ ad p̄latū eccl'iasticū in ba
culo pastorali quē portat. Et quo ad ptātez secularē in
gladio. De q̊ dicit apl's Ro. xiij. ꝙ nō sine causa gladiū
portat. s. iudex vel p̄nceps. C Primo inq₃ de bacl'o C
pastorali. Sciendū est ꝙ oēs pōtifices vtunt bacl'o pa= De baculo
storali: p̄ter solū romanū pontificē q̄ nō vtit. cuiꝰ vna rō pastorali.
est. q2 petrus apl's miserat Marcialē discipulū cū alio
cōdiscipl'o in germaniā ad p̄dicādū. q̄ cū per xx. dietas
fuissēt Marcialis mortuꝰ est. Et alius ad petrū rediēs
narrauit qđ acciderat. Petrus aūt baculū ei tradidit:
dicēs ꝙ rediret ad eū: ꝛ baculū sup corpus defuncti po
neret: ꝛ vt resurgeret in noīe dn̄i Jesu christi imparet.
qđ ꝛ fecit. Ex quo ḡ petrꝰ a se baculū remouit ꝛ subditꝫ
tribuit. ideo papa ois petri successor illo nō vtit. Alia
ratio est mystica. q2 per baculū ſcat potestas autorita=
tis ꝛ regiminis. sed romanꝰ pōtifex non ab hoīe: sed a deo
habet acceptā ptātem ꝛ autoritatē. ideo baculo nō vti
tur ad id ſcandū. Alij aūt pōtifices recipiūt baculos a
suis sup̄ioribus: ex eo ꝙ ab hoīe recipiūt ptātem: vicz a
vicario chr̄i. ḡ ꝛc. Notandū aūt ꝙ in baculo pastorali st̄
tria p triplici ſcatione ad imitandū chr̄um in pastoratu
animaꝝ q̄ istis ꝟsibus notant. ꝟ. Collige per p̄mū: me
dio rege: punge per imū. ꝟ. Attrahe sustēta stimula va
ga morbida lenta. Itaq₃ baculus pastoralis p̄mo habz
p̄ncipiū ꝛ in illo hz curuitatē: ad ſcandū ꝙ pastor anie
habet colligere tam suā q̄ȝ alioꝝ aīas exēplo chr̄i q̄ di=
xit Joā. x. Alias oues habeo q̄ nō sūt ex hoc ouili: ꝛ il=
las optet me adducere. Sūt em̄ aīe subditoꝝ diuise a
deo p pctā varia. Esa. lix. Iniq̄tates vr̄e diuiserūt int
vos ꝛ deū vr̄m. Et qn̄q₃ etiā ip̄a anīa pastoris est diuisa
p multas eťnas occupatiōes. Debet ḡ pastor aīas col=
ligere tam suā q̄ȝ subditoꝝ ad verū pastorē chr̄m p con
uersionē docendo ꝟbo ꝛ exemplo ꝛ sacramēta admini=
strando. Unde Grego. in Regist. ꝛ. viij. q. j. In scriptu=
ris. dicit. ꝙ pastor eccl'ie nisi diligent pascat oues: chri
stum pastorē earū non videt amare: Et Innocē. Pasce
re debet inquit pastor animaꝝ oues ꝟbo docrine: exē=
plo vite: ꝛ sacramētoꝝ admistratione. Itē baculus pa
storalis habet scdo mediū rectū. i. hastile. ꝛ hoc ad ſcā=
dum iudiciū rectuz Deut. v. Non declinabitis neq₃ ad
dexterā: neq₃ ad sinistram. Deniq₃ habet finem pūgen=
tem. ad significandū ꝙ exemplo chr̄i debet viciosos et
tepidos pungere per correctionē. Eccl'i. x. Verba sapi=
entū quasi stimuli ꝛ quasi claui defixi in altū. Ecce ptz
ꝙ p̄lati sp̄uales debent chr̄m imitari in pascēdo gregē:
in iudicādo iuste ꝛ in corripiendo malos. D Scdo D
quoq₃ dn̄i ꝛ rectores tempales qualiter debeāt imita= Rectores tē
ri chr̄m in regendo edocent in gladio quē portant: in q̄ porales in
sunt hec duo. Primū. quia est ex vtraq₃ pte acutus iste gladio.
gladiꝰ. Sic ꝛ de chr̄o legit Apocal. j. ꝙ visus est ex ore
eius gladius pcedens ex vtraq₃ parte acutus. In quo
significat sentētia iusta ad ptem vtrāq₃ in iudicio p̄nci=
pis. Scdm est. quia iste gladius portat in vagina. Vn̄ ꝛ
chr̄s dixit Petro. Conuerte gladiū tuū in vaginā: ad si
gnificandū ꝙ iudex vel p̄nceps non debet vti gladio:
scz punitionis hoīm nisi ex causa modo iusto ꝛ vtilitatꝫ
ratione: ac cum tempamento misericordie. Unde Hie=
ronymus. xxiij. q. v. in ca. Non frustra. inq̄t sunt institu=
ta ptātes regis: vngule carnificis: arma militis: disci=
plina dn̄antis: seueritas boni patris: habent oīa ista

modos suos: causas: rōnes: vtilitates. Hec cum timent᷑ ꝛ boni quieti inter malos viuūt: et mali coercent᷑. Hec ibi. Sed ex quo p̄o tp̄e isto solent in nr̄a p̄uincia instituere nouos iudices ꝛ mgr̄os ciuium ac rectores. ideo aliquas q̄stiones vtiles hic inserere curauimus. E

E Utrū appetere quācunq̄ p̄sidentiā sit pct̄m mortale — Prīa q̄stio. Utrū appetere quācunq̄ p̄sidentiā siue spūalē: siue tempalem sit pct̄m mortale? Respōdet᷑ ꝫm frēm Ange. de Claua. in sūma. ꝙ non semp est mortale: sed in certis casibus. Primus est rōne finis: q̄n. s. in tali appetitu cōstituit finem ꝑatus q̄dcunq̄ mortale cōmittere: p̄sequēdo potentiā: vel honorificentiā: aut p̄sidentiā. Secūdus casus rōne rei que appetit᷑. puta si quis appeteret plura bñficia eccl̄iastica: nisi in casu licito. ar. ca. Quia intantū. extra de p̄beñ. Simil᷑r q̄n q̄s appeteret talem p̄sidentiā vel officiū: q̄d nō potest sine pctō mortali exerceri: vicꝫ exactiones iniustaꝝ talliaꝝ vt telonea illicita ꝛc. Tertius casus rōne indignitatꝫ quādo scꝫ appetit aliq̄d bñficiū vel officiū seculare vel eccl̄iasticū: sciens se indignū rōne criminis vel ignorātie ꝛ hm̄oi. tūc em̄ est mortale. quia vult q̄d lex p̄hibet tali. Quartus casus rōne inordinate intentionis: vt cum appetit beneficium aut dignitatem: que habet curam aiaꝝ p̄ncipaliter ꝓpter honorē: non ꝓpter salutē aiaꝝ vel vtilitatē eccl̄ie: vel ꝓpter ꝫuire deo. Simil᷑r si quis tempale officiū appeteret ꝓpter aliq̄d illicitū liberi⁹ ꝑpetrandū: vel ꝓpter diuitias cumulādas per birsagia. ꝛc. Et hec oīa intelligenda sunt si fiant ex deliberata voluntate: al's veniale pct̄m est vt cōmuniter. Ad p̄dicta facit distin. lxi. ca. Miramur. vbi Leo papa d̄t sic. Principatus quē aut seditio extorsit: aut ambitio occupauit: etiam si moribus atq̄ actibus non offendit: ipius tamē initij sui est pnitiosus exēplo: ꝛ vix bono peraguntur exitu: que malo sunt inchoata p̄ncipio. Hec ibi. Ad idem Chrys. vt habet᷑ dist. xl. ca. Multi. d̄t. Quicunq̄ desiderauerit p̄matū in terra: inueniet cōfusionē in celo. nec inter ꝫuos chr̄i cōputabit᷑ qui de p̄matu tractauerit. Hec ille. F Secūda q̄stio. Utrū oblatā p̄sidentiā recusare sit pct̄m mortale. R̄ndet᷑ ꝫm eundē fratrē Ange. ꝙ q̄uis p̄sidentiā homo appetere nō debeat al's appetēdo fit indignus. i. q. i. Pricipatus. ꝛ supradicto c. Miramur. tamē cū offert᷑ p̄sidentia siue spūalis siue tempalis: nō est fugiēda vel recusanda ex desidia. Nam si talis est dignus ad talē p̄sidentiā: ꝛ eque dign⁹ non est cui debeat dari: tūc recusare est pct̄m mortale. Unde d̄t Grego in Regist. ꝛ habet᷑. viij. q. i. In scripturis. ꝙ si is qui valet oīpotētis dei oues renuit pascere: ostēdit se pastorē sūmū minime amare. Si em̄ vnigenitus p̄ris ꝓ explenda vtilitate oīm de secreto p̄ris ad publicū nr̄m egressus est: nos q̄d dicturi sumus q̄ secretum nostrū p̄ponim⁹ vtilitati p̄rimoꝝ. Hec ille. G

G Tertia ratō — Tertia questio. Unde est ꝙ q̄nq̄ mali ꝛ nociui p̄sidentes vel pastores p̄ficiunt᷑ plebi. Ad hoc respōdet Origeñ. sup lib. Judic. homel. iiij. ꝛ Hierony. ibidem. q̄ dicūt sic. Nō semp p̄ncipes ppl̄i ꝛ eccl̄ie iudices per dei arbitriū dantur. sed put merita nostra deposcunt. si mali sunt actus nostri: dant᷑ nobis p̄ncipes ꝫm meritū nostrū. Uñ dn̄s ait de Saule. Fecerūt sibi regē: sed nō per me: quē tamē vtiq̄ ip̄e dn̄s iusserat regē fieri. Sed q̄m non ꝫm dei voluntatē: sed ꝫm peccatoris populi meritū fuerat electus: negat eū sua volūtate vel consilio constitutū. Ad idem Grego. in Regist. dicit sic. Regentiū vita ꝛ plebiū merita ita cōuertunt᷑. ꝙ sepe culpa regentiū deterior fit vita subditoꝝ. ꝛ sepe ex merito plebiū delinq̄t vita pastoꝝ. ꝙ em̄ mala actio p̄sidentis valde noceat subditis claret in phariseis: de q̄bus dn̄s ait Uos non intratis scꝫ in regnū celoꝝ: nec introeūtes intrare pmittitis. Et ꝙ culpa plebium multū noceat vite pastoꝝ. Dauid facto cog̃scimus: q̄ sc̄tus ꝛ a deo laudatus: tamē elatiōe inflatus populū numerādo peccauit: ꝛ tamē vindictā popl's suscepit Dauid peccāte. Cur h̄ ꝛ quia ꝫm meritū plebiū disponunt᷑ corda regentiū. Hec Greg. Ad hoc idē fac̄ exēplū in b. Adalberto: q̄ cū esset sc̄tus ep̄s Prageñ. sed ppl's multis sceleribus se laxasset: nec reuocari posset: btūs Adal. deo reuelāte ab eisdem abscessit. ꝛ saluādas alias gentes est missus. Uñ ꝓ demerito illi⁹ popl̄i peccātis ablat⁹ est ab eis sc̄tus p̄latus. O q̄ pctor vide di iudicia ꝛ ptimesce ac ꝯuertere.

¶ Circa sc̄dm p̄ncipale de sc̄titate Adalberti accipiam⁹ ꝓ cōclōne. ꝙ hic b. vir. Adalber. claret ꝛ noīe pfectus ꝛ mūdicia vite sc̄tus. Declarat᷑ p̄mo ex rōne. H

Nam q̄rit᷑. Utrū in hac vita possit aliq̄s dici vere pfect⁹ ꝛ sc̄tus. Rō q̄stionis. q: Berñ. sup Cañ. ꝫmo xxij. d̄t. ꝙ sc̄tus ille vere dici pōt: q̄ vere mūdus est ab oīm pctō. Uñ ait. In sc̄pturis vsitatū est sc̄tificatiōem ꝓ mūdicia poni. Sꝫ nemo in hac vita mūdus a pctō: nec īfans cuius vnius diei vita est sup terrā. Job. xv. ꝫm tñ aliam translationē. Itē Prouer. xx. Quis pōt dicere. mundū est cor meū. purus sum a pctō. Et. i. Joā. i. Si dixerim⁹ ꝙ pct̄m nō habem⁹ nosmetip̄os seducim⁹: ꝛ v̄itas in nobis nō est. Non videt᷑ q̄ quō hō possit in hac vita esse pfectus ꝛ sc̄tus. R̄ndet᷑ ad hec ꝫm doc. p̄cipue Ly. ꝙ hō q̄uis non pōt se veracit dicere imunē ab oī pctō: ꝫm ꝙ sonāt p̄dicte auctes: nisi cui esset ex sp̄ali gr̄a reuelatum a deo. Nā sic intelligere volumus p̄missas auctes de pctō veniali: illud nō pōt in p̄senti totalit᷑ vitari. De illo em̄ dicit᷑ Prouer. xxiiij. Septies in die cadit iust⁹: ꝛ resurgit. Sꝫ pct̄m veiale nō sepat a deo: nec tollit sanctitatꝫ pfectionē. Si aūt intelligam⁹ de pctō mortl̄i: nullus pōt scire se pctō mortali carere: nisi cui reuelatū fuerit a deo. Eccl̄i. ix. Nescit hō vtꝝ odio vl̄ amore dign⁹ sit. ꝓpter q̄d nullus potest sine dei reuelatione se dicere sine pctō: al's incurrit pct̄m iactantie ꝛ sup̄bie asserēdo q̄d nescit. Propt q̄d d̄t Berñ. in ep̄la ad frēs de mōte dei. ꝙ pfecti q̄q̄ ꝛ spūales ac sancti se sp per hūilitatem p̄munt ac deijciūt. ꝛ vñ infra se descendūt: inde supra se ascendūt: humiliādo se mag̃ pficiūt: nec vnq̄ de se alta sapiūt. Uerūtamē notandū est. ꝙ pfectio sanctitatis p̄sistit in charitate ꝫm sc̄tm Tho. ij. ij. q. clxxxiiij. aliosq̄ coīter iuxta illud ap̄li ad Col. iij. Sup oīa charitatē habētes: q̄d est vinculū pfectionis. Tūc em̄ vnūquodq̄ dicit᷑ pfectū: cū attingit finē ꝓpriū q̄ est vltima rei pfectio. v. Meta. Et q: finis humane mētis est d̄s. vt ait Augu. lib. cōfeß. Charitas aūt est q̄ nos vnit deo i. Jo. iiij. Qui manet in charitate in deo manet: ꝛ deus in eo. q̄ in charitate est pfectio sc̄titatis: ꝛ ꝫm gradū ei⁹ est accipiēdus pfecte sc̄titatꝫ g̃dus. Itaq̄ g̃dus pfecte charitatꝫ sunt tres. Tres grad⁹ charitatis. Unus est ꝛ sūmus diligere deū ꝫm totalitatē diligētis ꝛ diligibilis. hoc est: inquātū est diligibilis. ꝛ hic creature pure non est possibilis: sed soli deo q̄ se tantū q̄tum diligibilis est. i. infinite ꝛ totū se totus diligit. Unde tali absoluta pfectione solus deus est sc̄tūs. ꝛ fili⁹ dei chr̄s verus deus ꝫm deitatē. Secundus g̃dus est diligere deū non q̄dem ꝫm totalitatē diligibilis: sed diligētis: semp tñ actu in diligibile tendentis. ꝛ iste habet᷑ a sc̄tis in p̄ria: vbi semp actualit ferunt᷑ in deū. in p̄senti aūt nō habet᷑ a sanctis: nisi a chr̄o hoīe qui fuit viator ꝛ cōprehēsor. ꝛ ꝓ ꝯsequēs sc̄tissanctoꝝ. Secūdus. Tertius g̃dus ꝛ infimus est diligere deum: non q̄dem ꝫm totalitatē diligibilis nec diligētis q̄tū ad hoc ꝙ sp actu in diligibile ferat᷑. i. in deū: sed q̄tū ad hoc ꝙ ea q̄ repugnant dilectioni excludant᷑. ꝛ hoc est sc̄toꝝ in vita ista. Terti⁹ gradus. Et cōtingit dupliciter. Uno modo sic. ꝙ ab effectu excludat᷑ oē quod charitati contrariat᷑. i. oē mortale pct̄m. ꝛ hoc est cuilibet de necessitate salutꝫ. Alio modo sic ꝙ excludat᷑ non solum illud quod charitati cōtrariatur: sed etiā oē illud quod impediret ꝛ retardaret ne affectus totaliter in deum dirigeret᷑. Talis pfectio sanctitatis fuit altissime in beata v̄gine per singularē gratiā p̄o oī ꝛ toto tp̄e. In alijs aūt non ꝓ oī ꝛ toto tp̄e: sed pro certis tempibus. q: q̄nq̄ venialit peccauerunt. btā autē v̄go Maria nunq̄ peccauit etiā venialiter. Et quoniā btūs Adalbertus perfecte dilexit chr̄m ꝫm gradū ꝛ modū suū. q̄ sc̄tus vere est dictus ꝛ pfect⁹. Et sic ptꝫ. I Secūdo declarat᷑ conclusio p̄accepta ex noīe. quia Adalbert⁹ dicit᷑ quasi albedine pfectus: i. mūdicia pfectus. I

Legenda.

¶ Cū aūt esset puerul⁹ ꝛ ex nobilibus pentibus bohemie ort⁹: dū in īfantia vi febriū teneret᷑: parētes timentes ip̄ius mortē ad basilicā sc̄tē dei genitricis illū detulerunt: ꝛ ad clericatū deuouerunt. Moxq̄ per auxili-

um dei ꝑfecte sanatus est. Tandez traditus liberalib⁹
disciplinis epũs Prageñ.noīe Albertus.vt fertur spũ
cognoscẽs istũ puerũ futurũ post se episcopũ:nomiauit
eundẽ Adalbertũ.i.Alberti successorem in episcopatu
Jam eñ tunc puer tanta morũ ꝗuitate pollebat: vt de
sola anima curare se diceret:⁊ monachus vocaret a cu
riensibus. Tertio quoqȝ ex serie sue vite claret fuisse
sctũs.Nam adultus defuncto epõ ciuitatis ꝑdicto: ipe
Adalbertus diuina ordinatiõe ducis ⁊ senioꝝ oīm sen=
tentia antistes est elect⁹.Et in die ordinatiõis sue mox
e ꝗdam demoniaco demon exclamãs: ꝓpter Adalber=
tum electũ episcopũ se ibi manere diutius nõ posse:exi
uit.Et hõ ille per btĩ viri meritũ sanus om̃ino ꝑmansit.
Factus aũt eps intẽdebat oĩbus bonis opibus:⁊ pasto
rali cura prauos ad rectitudinẽ reducere laborabat in
stanter. Sed dum ceruicis dure populũ ab illicitis nõ
posset reuocare.Crescẽte poplĩ malicia deseruit locũ:
⁊ venit Romã:ibiqȝ monachalẽ habitũ accepit:in q̊ cuz
sũma obediẽtia ⁊ patiẽtia de ꝟtute in ꝟtutem ꝓficieñ.
chr̃o fideliter militauit per quinquẽniũ. Tũc cepit cla
rere miraclis.Nam quandã feminã que pre nimia infir
mitate septẽ annis panẽ non mãducauerat: mãducare
mandauit:⁊ ꝑstine sanitati restituit. Item puellã quan
dam quã febris durissima adurebat manu tangeñ.cura
uit.Tandẽ aplĩs bohemie nũcios mitteñ.et de malicia
sua emendationẽ ꝓmittens:ipm de mãdato pape reuo
catũ suscepit. Sed btũs Adalbertus videns in grege
suo ꝯsueta vicia nõ cauere:sȝ noua ꝗtidie isurgere: no=
luit incassum impẽdere laborẽ:sed relictis illis iterato
Romã ad qetem monasterij post pericula seculi reuer
titur:⁊ dulci mente deũ cõtemplat. Quodã aũt tempe
dũ ꝑsente papa missam celebratur⁹ad altare accedere
deberet cappã deposuit.⁊ cũ non esset qui eam recipe
ret:radius solaris q̊ per fenestrã ingressus ꝓtendebat
recipiẽs cappã more partice tenuit. Cum aũt in missa
ꝑuenisset ad agendũ memoriã de mortuis: angelus do
mini ipum admonuit vt iret in Lubich:⁊ tres frẽs ger=
manos occisos sepeliret:q̊ statim iuit in spũ cũ angelo.
Sed cũ papa ⁊ om̃es astantes mirarent de ꝓlixa mora
ipm credẽtes dormire excitauerũt. illo ꝟo dixit ꝙ exci
tat⁹ chirotecã cũ anulo in Lubich dimiserit:⁊ nõ rece=
pit.Vñ papa admirãs misit nũcios qui sic inuenerũt vt
btũs dixerat Adalbertus:⁊ deũ in suo sctõ laudauerũt
Post multũ tempis cũ fuisset in synodo decretũ ꝑ sentẽ
tiam epõꝝ.ꝙ pastor semel susceptũ gregẽ deserere non
deberet:sctũs Adalbertus coact⁹ est ad gregẽ redire.
sed clã a dño papa licẽtiã ipetrauit:vt si oues sue vocẽ
eius nõ audirent:exteras natiões adire ꝑdicando pos
set:corde ꝑtractans.ꝙ aut de cõuersione eaꝝ lucrũ ac
qreret: aut pro christo martyriũ suscipet. Et sic rediit
(Pragã.

R — de martyrio sctĩ Adalberti.

R ❡ Circa tertiũ de martyrio ipius acci
piamus breuit pro cõclusione. ꝙ btũs Adalbert⁹ sicut
sctĩtatis extitit merito magn⁹:ita ⁊ fructu animaꝝ ꝑcla
rus:⁊ gl̃iosissimo extat martyrio coronatus. Claret ex
eius legeñ.Cum eñ dux ⁊ poplĩs bohemoꝝ ipm pasto=
rem egregiũ quẽ ante malignis actibus fugauerãt ite
rata vice reuersuz iam palam recipe nollent:plurimas
ab eis passus est iniurias. Appuit aũt ei dñs di. Popu
lus ꝑgit per abrupta vicioꝝ ⁊ tu hic stertis. Unde sum
ꝑtis fratrib⁹ duobus :statim transiuit Poloniã ⁊ ꝑ Mo
rauiã:ac inde Hungariã disseminañ.ꝟbuz dei ⁊ fructũ
tam multiplicẽ animaꝝ acq̊rens. Tandẽ gentiliũ Pru=
scoꝝ terrã adiuit. Fertur etiam.ꝙ cum inter paganos
vir sctũs viam req̊reret vt sibi ostenderẽt:illi noluerũt
ostẽdere:sed deriserũt ipm.Et ecce diuino miraclo per=
cussi mox effecti sunt muti.Unde penitẽtia cõpuncti ad
ipm sctm̃ accedeñ.penitẽtes:officiũ lingue acceperũt ⁊
baptizati sunt. Tandẽ audita eius fama in Pruscia pa
gani aduenerũt atrociter ipum ferieñ.quibus cum ille
diceret.De terra inquit chr̃ianoꝝ pro vestra salute ad
ueni ꝟuus illius qui fecit celum ⁊ terrã ⁊ om̃ia: vt vos
de diaboli potestate auferã: quatinus creatorẽ cogno=
scatis ⁊ ritus sacrilegos dimittatȝ:qui illũ derideñ.cla
moribus percussionibus ⁊ minis vt exiret eoruz fines
impetierũt.Tandem vir versus partes Lituañ.acce=
dens ecce idolatre barbarico more sanctũ dei inuase=
runt:ligauerunt:⁊ ad cacumen cuiusdã montis perdu=
xerunt : eiusqȝ viscera septem lanceis perfoderũt. Vir
autẽ dei semetipm tunc sic affari cepit. Adalberte en
habes quod semꝑ optabas:mori pro desiderato chr̃o si
cut ⁊ ipe christus pro te crucifixus ⁊ mortuus est:septẽ
donis spũssancti dotauit te christus:nunc in eius hono
re septem lanceis fixus calca tartarũ ⁊ comprehende
dulcem iesum iesum creatorem.⁊ sic gloriosũ emisit spi
ritum. Ipa vero die cuidã ꝑsbytero missam celebranti
spũs reuelañ.dixit vt sancti viri corpus inde redimi et
deferri faceret:quod sũmo honore sepultũ est. Fertur
quoqȝ ꝙ cũ multi multas pecunias in staterã ꝓ redem=
ptione corporis sacri apposuissent : nullo modo corꝑis
pondus subleuare potuerũt. Unde desꝑantes dimise=
runt suas pecunias resumẽtes. Sed q̃dam vidua pau
percula cum tria sola minuta eris acq̊sita labore manu
um apposuisset:mox per miraculũ tantũ ponderarũt il
la sola tria minuta:vt totuz corpus in statera opposita
positum subleuarẽt.⁊ sic corpus pro eis est redemptũ.
quia sic fuit cõtentio inter eos facta: vt tantũ precij de
ere pecunie apponi deberet quantũ corpori ꝑpondera
ret. O ergo mirabilis deus in sanctis suis.o vere glo=
riosus in maiestate sua. Oremus ergo charissimi deuz
vt ipius sctĩ Adalberti merit̃ det nobis gr̃am ⁊ gl̃iam.

❡ Itẽ de sctõ Adalberto : si volueris plures alios
ꝟmones recurre ad cõmune de sctĩs int pascha ⁊ pen=
techosten.De hoc vide in fine huius ꝑtis hyemalis.

❡ De sctõ Georgio milite. Ser.j.cũ Legenda.

CErta bonum certamen
fidei:app̃hende vitam eternã in quã vocatus
es.j.Timo.vj. A Quibus.s.verbis hor= A
tantur om̃es christiani generaliter in ꝑsona Timothei
Nam om̃es christiani debent christo militare: tam viri
q̃ȝ mulieres in certamine contra om̃es tentationes. Et
ideo idem apostolus Heb.xij.dicit om̃ibus. Curram⁹
inquit ad ꝓpositũ nobis certamen aspiciẽtes in aucto=
rem fidei ⁊ cõsũmatorem Jesum. Recogitate eum qui
talem sustinuit a pecca.aduer.se contradic.vt non fati.
ani.ve. defi.nõdũ ei vsqȝ ad san.re. repugñtes aduer.
pec. Sed qm̃ certãtibus ꝓ chr̃o debet vita eterna ex
ꝓmissione dei. Unde ⁊ canit ecclĩa dicẽs om̃ibus chri=
sticolis. Estote fortes in bello : ⁊ pugnate cum antiquo
serpente ⁊ accipietis regnũ eternũ. Ideo subdit in pre
misso themate. Apprehende vitam eternã ⁊c. Beatus
autẽ miles Georgius licet militauerit antea mũdo : tñ
postea gl̃iosissime militauit christo iesu:⁊ pugnauit pro
christo cum serpẽte dracone magno quem vicit. pugna
uit tandẽ in passiõe cum diabolo ⁊ mẽbris eius.ex qua
pugna app̃hendit vitã et̃nã quã nũc felicissime tenet.
Ergo merito pro nostra exhortatione vt ipm imitemur:
accipiunt ad eius laudem ⁊ gl̃iam ꝟba ꝑmissa. Certa
scȝ o hõ chr̃iane exẽplo Georgij certa:bonũ certamen:
⁊ sic apprehendes vitam eternã. In q̊bus verbis hic
sanctus in exemplũ nobis ꝓponitur ⁊ cõmendat de tri
bus ꝑcipuis:de quibus tria mysteria notemus pro hoc
sermone.

❡ Primo de certamĩs christiani actu vel exercitio:
ibi. Certa.

❡ Secũdo de certandi modo saluifico:cum subdit.
bonum certamen fidei.

❡ Tertio de certaminis huiusmõi fructu ⁊ premio:
ibi.app̃hende vitam eternam. B

B — De spũali exercitio certaminis chr̃iani.

❡ Circa primũ de spirituali exercitio ⁊ certamĩs chri
stiani accipiamus pro cõclusione:vicȝ ꝙ sicut chr̃s dñs
⁊ eius miles Geor.sic ⁊ om̃is chr̃ian⁹ certare debet spi
ritualibus resistendo hostibus: et ꝑcipue tribus.Unde
Bernar. Tres inquit habemus hostes precipuos: mũ
dum:carnem:⁊ diabolum.Ex quibus duo primi et si ali
quãdo intermittũt: nunq̃ȝ tamẽ vsqȝ ad mortez penitus
dimittunt. Tertius autẽ tam execrabili odio aduersuz
nos ꝯiurauit:vt nec ad momentũ inducias pacis sinat:
sed cum tentari nõ sentit callidius ⁊ acrius impugnat.

Hinc hortat nos Ambro. in hexa. di. Miles es. s. o chri
Tres habemus hostes. ane. diligent ergo hostem explora ne tibi nocturnus ir
repat athleta es: sic sta ne cadas. sic curre vt ad braui-
um puenias. q: corona debet legitime certanti. Or si
fueris vulnerat⁹ curre ad medicū: quere pnie remediū
C Hec ille. C Sed cur debeat chrianus certare con
tra dictos hostes. Respondet q̄ p̄cipue triplici rōne.

C Prima ratio obligationis
C Secūda ratio periclitationis
C Tertia ratio p̄miationis.

Prima ratio obligationis C Prima ratio obligatiōis. q: omīs chrianus tanq̄ mi
les regis celestis iurauit hanc militiā obseruare. vicȝ vt
contra hostes dñi sui ꝛ anīe sue fortiter pugnet. Et hoc
ī baptismo dū pmisit se abrenūciare p̄mo sathane: scdo
oībus pompis eius: tertio oībus opibus eius. vt patȝ
xvij. q. j. Sunt q̄dam. ꝛ de conse. dist. iiij. Prima. Tene-
mur ergo cōtra p̄fatos hostes pugnare sub necessitate
salutis. Bern. in sermo. Domus hec. ꝺt. Domus anime
eterni regis est oppidū ꝛ castrū: sed ab inimicis obses-
sum. Opus est ergo nobis ad custodiā castri huius vi-
riliter agere ne pditores simus. Nā pditores sunt qui
cunq̄ in hoc castrū inimicos dñi introducere moliunt.
Omino se pditorē nouerit: q̄ vicia q̄libet in hanc domū
duxerit. Proinde tota v̄tute animi cōmissum nobis ca-
strū dñi manu tenere laborem⁹. s. ne vt pditores dāne-
Scda rō periclitationis mur. Hec ibi. Scda rō piclitatiōis. quia si hō succu-
buerit eterne dānatiōis piculū incurret. Vn̄ Ambro. in
sermo. de pōtifi. Iter vite occulta demonū velut latro
num obsidet mltitudo. q̄bus p oēs vias supplātatores
inuisi aīaꝝ laq̄os tendūt innumerabiliū morsibus expa
uescēdos. Itē glo. ad Rom. xj. Infinit⁹ inq̄t videt esse
nūerus demonū q̄ per singlos pene hoīes diuersa pec
catoꝝ genera moliunt. Est spūs fornicatiōis est spirit⁹
ire. est alius auaricie. alius est supbie. qui q̄dem omēs
conant nos ad dānationē gehēne trahere. Et Augusti
nus sup illud ps. Multiplicati sunt sup capillos capitȝ
mei q̄ oderūt me gratis: ꝺt. Or sicut celū plenū est ato
mis ꝛ mare guttis. sic aer caliginosus plenus est demo
nibus: q̄ nos ad pctm̄ ꝛ per cōsequēs ad dānationē im-
D pugnāt. D Sed forte dicȝ. Quis ḡ hoīm euadere
Questio pōt tot innūerabiles demones supando? Rn̄det q̄ dū
hō firmū animū nō ꝯsentiendi habeat: ꝛ humiliter dei
grām petat: ne inducat in tentationē: oēs facillime vin
cunt: q̄ si aliq̄n cadat: mox per pnīam iterato resurgat:
ꝛ vincere sic poterit oēm demonū multitudinē. Vn̄ Au
gusti. lib. cōfes. de pnīa ꝺt sic. Neq̄ facilius ab inimicis
deijcimur: q̄z cū supbiendo illos imitamur: nec vehemē
tius eos psternim⁹ q̄z cū hūilitate dn̄m. s. iesuȝ seq̄mur.
Nec acriores eis dolores infligim⁹: q̄z cū plagas pctōꝝ
ꝯfitēdo ꝛ penitēdo sanam⁹. Hec Aug. Et sic ptȝ respō-
Tertia p̄miationis sio. Tertia ratio p̄miationis. q: nō coronabit nisi qui
legitime certauerit. ij. Timo. ij. Ambrosi⁹. de offi. Non
gl̄iosa victoria: nisi vbi fuerint laboriosa certamia. O ḡ
charissimi discamus fortiter vincere carnis vicia ꝛ con
cupiscētias. q: aliter non possum⁹ esse chri. ad Gal. v.
Qui chri sunt car. su. cru. cū vi. ꝛ cōcu. Item discamus
vincere mundū. q: vt scribit Iaco. iiij. Amicicia huius
mūdi. i. mordiata adhesio delectabilib⁹ huius mūdi ini
mica est deo. Deniq̄ o anīe chriane aduertite. q: vt ꝺr
j. Pet. vlt. Aduersari⁹ vester diabol⁹ tanq̄ leo rugiens
circuit q̄rens quē deuoret. Resistite ergo ei fortes in fi
de. sicut ꝛ chrs resistit vt coronā eternā habeatȝ: et da-
mnationē euadatis sempiternā. Legenda. E

E Legenda. C Ad id exemplū optimū habemus in btō Georgio
milite. q̄ merito dictus est Georgius s̄m vnā interp̄tati
onē. agerar q̄d est sacꝝ. ꝛ gion q̄d est luctatio: q̄si sacer
luctator. In cui⁹ signū draconē vicit: ꝛ tandē carnificē.
Legit quippe de eo q̄ cū esset tribun⁹ militū genere ca
padox: puenit in puinciā Lybie iuxta ciuitatē q̄ ꝺr Si-
lena. iuxta quā erat stagnū instar marȝ: in quo draco pe
stifer latitabat: qui sepe populū cōtra se armatū fuga-
bat: ꝛ ad muros ciuitatis accedēs flatu suo oēs inficie
bat: qua propt cōpulsi ciues duas oues q̄tidie sibi da-
bant: vt eius furore sedato ciuitatē non iuaderet: ne ex
flatu infecti interirēt. Cunq̄ iam multis annis oues pe

ne defecissent inito cōsilio ouē cum adiūcto homīe quē
sors daret illi tribuebāt. Tandē post multoꝝ filios ꝛ fi
lias ꝯsumptos sors cecidit vice quadā sup filiaȝ regis
vnicā. Rex ergo cōtristatus cū dare nollet eā poplus
totus in seditionē v̄sus dixit. Tu rex hoc edictū fecisti:
nisi ḡ obs̄ues succendem⁹ domū ꝛ omīa tua. Cōpulsusq̄
est eam tradere: quā regalib⁹ indutā cū fletu amplexa-
tus est: ꝛ dimisit eā v̄sus lacū. Cū aūt btūs Georgi. ca-
su inde trāsiens videret eam plorantē et plebem pcul
spectantē introgauit q̄d haberet: q̄ cū illi pādisset rem
Georgius ait. Filia noli timere: quia in chri noīe te iu-
uabo. At illa. Bone miles noli mecū pire: sed fuge ve-
locius. Intea draco de lacu exiuit: ꝛ Georgi⁹ in eq̄ cru
ce se muniēs: lanceā vibrās draconē est aggressus: quē
vulneratū ḡuiter in terrā deiecit. Dixitq̄ puelle. Proij
ce zonā tuā in collū eius nil timēs. Q̄d cum fecisset di-
uino miracl'o factus māsuetus seq̄bat eam. Cūq̄ duce
ret in ciuitatē popl's pterritus clamabat. Ve nobis: q:
oēs pibimus. q̄s btūs Geor. cōfortauit di. Nolite time
re. ad h̄ misit vobis me dñs vt vos liberarē. tm̄ in chro
credite ꝛ baptizemini. q̄d cū rex ꝛ poplus fecisset: dra-
conē decollauit: ꝛ q̄ttuor paria boū corpus illi⁹ de ciut
tate extraxerūt. rex aūt in honorē v̄ginis Marie ꝛ scti
Georgij eccl'iam mire magnitudīs cōstruxit. de cui⁹ al-
tari fons viuus emanat: cui⁹ potus languidos omēs sa
nat. Pecuniā etiā magnā obtulit btō Georgio: q̄ noluit
recipe: sed paupibus erogari p̄cepit: ꝛ regem instruxit
vt eccl'iaꝝ ꝛ paupeꝝ curā haberet: sacerdotes honora
ret: ꝛ diligēter officiū diuinū audiret. Et sic valedicēs
recessit. F Sed q̄rit quid p draconē figurat? Re- F
spondet Augu. ser. de mar. Sicut dictū est inq̄t de dia- Quid p dracone fcatur.
bolo: quia leo ꝛ draco est. leo ppter impetū. draco ppt
insidias. leo apte irascit. draco occulte īsidiat. Pugna-
uit eccl'ia p̄us aduersus leonē. pugnat modo aduersus
draconē. Hec Augu. Patet ergo ppositū. Sed notem⁹
ad id pl'es rōnes breuit. Nimiꝝ pugna bti Georgij con
tra draconē fcat certamē oīȝ nr̄m ꝯtra tres hostes īpu
gnātes nos spūaliter. Primo. q: ꝺt Augu. sup Gen̄. lib.
iij. ꝛ simul glo. Esa. xxvij. ca. Draco sine pedib⁹ in terra
serpit: in aere sustollit ꝛ volat: ꝛ in aq̄s natat. Ecce er- Natura draconis.
go couenienter hec tria vicia in ip̄o figurant: viciū aua
ricie terrenoꝝ vel mūdanoꝝ. viciū supbie ꝛ eleuatiōis
in aere vane gl'ie. ꝛ viciū carnis in fluxu luxurie fetidis
sime. Secūdo. quia draco est anīal dente mordens. Scdo
vt serpens ꝛ flatu inficiēs: cauda inuoluēs ꝛ ꝯstringēs
ꝛ multū sitiens: in tantū vt dicit Hiero. q̄ vix aq̄ satiari
potest. Et sic etiā cōuenienter in ip̄o p̄dicti tres anime
hostes figurant per letalem morsum ꝛ infectionē. Car
nis delectatio que ignē cōcupiscētie spirat: ꝛ sic vene-
no inficit. Et vt ait Grego. Behemoth ad delectatio-
nem trahens dentē figit. Item per caudā inuoluentē si
gnificat mūdi ꝯcupiscētia: que in fine vite inuoluet la-
queo ꝛ morte. Prouer. v. Nouissima illius amara mors
Et infra. Iniq̄tates sue capiūt impiū: ꝛ funibus pctōrū
cōstringet. ip̄e moriet: ꝛ mltitudine stulticie sue decipi
etur. Hec ibi. Item per sitim insatiabilē significat dia-
bolus. Prouer. xxvij. Infernus et pditio non satiant.
Tertio quoq̄ draco significat hec p̄missa: q: sic a mor Tertio
su draconis potest homo spiritualiter curari. sicuti legi
tur de morte serpentiū in deserto. Augusti. vbi supra.
Sicut inquit Moyses exaltauit serpentē in heremo in
ligno. ꝛ populus qui mordebat a serpente: attendebat
serpentē ꝛ sanabat. Sic ꝛ modo quēcunq̄ momorderit
astutia sathane intueat chrm̄ in lig̊ pēdentē. Hec ille.
C Circa secundū de certandi modo saluifico: G G
accipiamus pro cōclusione dictum Ambro. in hexame.
simul cū dicto Augustini ad Valeriū. dist. xl. Ante oīa.
q̄ ad percipiendū coronā nō sufficit homī tm̄modo cer-
tare: sed ꝛ legitime certare exēplo christi: q: apud deū
nil beatius: q̄z si eo modo militet quo nr̄ impator chrus
p̄cepit. Nam s̄m Bern. in epl'a habet chrs multos mili
tes q̄ fortissime ceperūt pugnare: sed tandē turpiter victi
sūt. habet ꝛ multos q̄ in fugā cōuersi: rursus armati ho
stes vicerūt: sed non pseuerauerūt. habȝ ꝛ alios qui vi
cerūt: ꝛ pseuerādo coronas meruerūt. Inq̄rendū est ḡ

q̃les regulas debeat homo chr̃ianus in militia chr̃i ob
ſuare vt legitime certet ⁊ coronet. Ad quod ex ſcptur3
⁊ doctoꝝ dictis notant tres p̃cipue regule.

¶ Prima dicit debite armationis
¶ Secũda dicit ſtrenue dimicationis
¶ Tertia dicit fideliſſime pſeuerationis.

Prima regula debite armationis. — ¶ Prima regula debite armationis. Vñ apl's ad Eph.
vj. hortat di. Frẽs cõfortami in deo: ⁊ induite armatu-
ram dei: vt poſſitis ſtare aduerſus inſidias diaboli. S3
que ſint iſta arma q̃bus poſſimus expugnare hoſtes: et
obtinere regnũ celoꝝ. ibidẽ apl's edocet. ꝙ p̃mo debe-
mus lumbos ſuccingere di. State ergo ſuccincti lũbos
veſtros in ꝟitate. Grego. in homel. xxxij. Lũbos p̃cin-
gimus cũ carnis luxuriã per continentiã coartam⁹. Et
notant addit apl'us in ꝟitate. q2 ſunt q̃ habẽt caſtitatẽ
tantũmodo q̃ ad apparentiã exteriorẽ: ⁊ non ſm ꝟitatẽ
Secũdo. interioris affect⁹. Scd̃o debem⁹ induere loricã. quia
ſubdit. iduti loricã iuſticie. Sic em̃ lorica ex plurib⁹ cir
culis cõnectit. ita iuſticia ex oim̃ p̃ceptoꝝ obſuantia ⁊
multis bonis opibus. Vñ Grego. vbi ſ. Minus eſt ma-
la agere niſi quiſq3 ſtudeat ⁊ bonis opibus inſudare.
Tertio — Tertio debemus pedes calciare. Vñ ait. Et calcia-
ti pedes in p̃paratiõe euãgelij. qđ ſm Ly. facim⁹ cũ af-
fectiões a terrenis retrahim⁹. Nam vt ait Auguſti. pe
des anĩe ſunt affectiões. q2 ſicut corp⁹ pedibus: ſic anĩa
mouet affectib⁹. Vñ ſicut calciat⁹ pes tegit ne terrã tan
gat imediate. ſic cũ affectus retrahim⁹ a terrenis q̃dã-
Quarto modo calciati dicimur. Quarto debem⁹ habere ſcu-
tum fidei. Vñ ait. In oĩbus ſumẽtes ſcutũ fidei. Sic̃ ei
ſcutũ in ſiniſtra fert ⁊ valet cõtra ictus aduerſarij. ſic fi
des habet eſſe nũc. ſ. in vita p̃ſenti: que p ſiniſtrã ſcat ⁊
euacuabit in patria: ⁊ valet contra ictus tentationũ.
Quinto. — Quinto debem⁹ habere galea3. ⁊ galeã inq̃t ſalutis
ſumite. glo. i. ſpem. Sic̃ em̃ galea caput ꝓtegit. ſic ſpes
Sexto. mercedis celeſtis mente3 ne frangat a bono. Sexto
gladiũ. ⁊ gladiũ inquit ſpũs aſſumite: qđ eſt ꝟbum dei.
Sunt aũt q̃dam habẽtes hunc gladiũ acutũ per doctri
nam: ſed rubiginoſum per ſordidã vitã. Alij ſunt: q̃ hũc
gladiũ ſemp tenẽt in vagina: nec vnq̃3 educũt. vt q̃ per
ſciam ſuã non docent alios. tales mali milites reputan
Septimo tur. Septimo debem⁹ habere lanceã oronis. vñ ſub-
dit. orãtes omĩ tpe. Vñ Judit. iiij. Uniuerſi hoſtes de
ijciunt p̃cibus ſctis. ſ. vt lancea. Hinc Ambro. xxiij. q.
viij. ca. j. dicit. Militũ chr̃i arma ſunt lachryme et oro-
nes q̃bus etiã deũ vincimus ⁊ celu3 rapim⁹. ſm Berñ.
O chr̃iane aduerte q2 his armis ⁊ hoſtem vincis: ⁊ vio
lenter regnũ celeſte iure belli cõquirere potes. Matt.
H xj. Regnũ celoꝝ vim patit. H Secũda regl'a ſtre-
Scđa regl'a ſtrenue dimicationis — nue dimicationis. Non em̃ valet in pugna eſſe tepidũ ⁊
negligentẽ. Vñ. j. Cor. ix. Ego aũt ſic pugno. ſ. ꝯtra tẽ
tationes non q̃ſi aerẽ ꝟberans: ſed caſtigo corpus meũ
⁊c. ſicut equ⁹ in bello vrget calcaribus ⁊ cogit ad ꝓm-
ptam obedientiã. Queſtio hinc ſoluit. Utrũ q̃libet ho-
mo quãtũcunq̃3 ſctũs debeat ſemp conari modis oĩbus
fortiter p cõſeruanda gr̃a dei. ⁊ hoc cõtra multos q̃ di-
cunt. Quid mihi opus eſt conari p gr̃a dei: ſi p̃deſtina-
tus ſum vtiq̃3 ſaluabor. Nimirũ apl's fuit p̃deſtinatus ⁊
ſciuit ſe eſſe vas electionis per reuelationẽ diuinã: et
tñ dicit in iſtis ꝟbis allegat3. Caſtigo corpus meũ. ⁊c.
ne reprobus efficiar. Ly. ſ. per incautelã meã cõtra tẽ-
tationes. Nam argumentũ eſt. ꝙ ſi talis ⁊ tãtus elect⁹:
⁊ electione cert⁹ nõ debebat omittere aliq̃d de cõtingẽ
tibus ad ſalutẽ: multo magis alij nõ debent omittere. p
locũ a minori. Ratio. q2 ſic̃ ſub dei p̃deſtinatõe cadit ta
lem eſſe ſaluandũ. ita etiã cadũt media p que cõſecutu
rus eſt ſalutẽ. ſ. per opa ꝟtutũ. Propter qđ dr. ij. Pe. j.
Satagite vt per bona opa certã vocationẽ vr̃am ⁊ ele-
ctionẽ faciatis. Hec Ly. Et ad id p̃miſſis cõforme exẽ-
plũ accipe. Si q̃s in cõflictu belli timens ne ſuccũberet
⁊ piret deũ oraret: ⁊ de⁹ ſibi reuelaret ꝙ non eſſet ibi
piturus. nõne talis miles rõnabil'r faceret: ſi ſe inimic3
Tertia fideliſſime pſeuerationis. — ꝓſtraret: nec vllo modo ſe defenderet ab eiſdem: vtiq̃3
ſtultũ hoc eſſet. quia deus voluit illũ liberari p media
ſ. pugne. ſic in ꝓpoſito. Tertia regula fideliſſime pſe
uerationis. Unde Apoc. ij. Eſto fidelis vſq̃3 ad mortem
⁊ dabo tibi coronã vite. O ergo hõ accipe exẽplũ a btõ
Georgio: q̃ his mõis certauit armatus: ſtrenuus: ⁊ pſe-
uerans vſq̃3 ad mortẽ. ecce nũc regnat gl'ioſo triũpho.
¶ Circa tertiũ p̃ncipale de p̃mio certamĩs ſpũa- J J
lis pro cõcluſione ſufficiant ꝟba thematis di. Certa (o
homo) bonũ certamẽ fidei. ſ. chr̃i: ⁊ app̃hendẽs vitam
eternã: in quã vocatus es. ſ. a chr̃o. Sed querit. q̃lit
homo per ſpũalem pugnã app̃hendit illã vitam btãm:
vic3 ad quã vocauit nos chr̃s deus noſter? Reſpõdet
p tres docto. Primus eſt Ambro. ſup Lu. lib. j. dicẽs.
Quãto plura certamia: tãto p̃cellentior ꝟtutũ corona.
ecce app̃henſio ſm quãtitatẽ. Scđs doctor Orige. ſu
per Joſ. homel. j. ⁊ cũ eo Hiero. cõcor. ibidẽ. di. ſic. Si
Luciferũ vincere potuero: ⁊ cũ pedibus meis ſubiece
ro: ꝯſeq̃nter locũ eius accipe merebor in celo. Hec ibi.
Ecce pat3 app̃henſio btitudinis ſm locũ. Tertius do
ctor. Augu. lib. cõfeſ. viij. dt. ꝙ quãto magis piculũ. ſ.
tentationis fuerit in p̃lio: tanto magis victorie gaudiu3
erit. ſ. celeſti triũpho. Et ſic pat3. K Ad hec exem K
plũ in btõ Georgio q̃ multa tormẽta ⁊ maxima pro chr̃o Legeñ. beati Georgij.
paſſus: pro tali certamine maximã ꝓmeruit gl'iam.
¶ Nimirũ ſub Diocletiano ⁊ Maximiano impatori
bus: qñ tam maxĩa vigebat pſecutio chr̃ianoꝝ: vt infra
vnũ mẽſem. xvij. milia martyrio coronarent. Uidẽs di-
ctus Georgius inter tot tormẽtoꝝ genera mltos chr̃ia-
noꝝ deficere ⁊ idolis imolare: tact⁹ dolore cordis oĩa
que hr̃e poterat diſpſit: militarẽ habitũ abiecit: chr̃ia-
noꝝ habitũ induit: ⁊ in mediũ ꝓſiliẽs exclamauit. Oẽs
dij gentiũ demonia: dñs aũt celos fecit. Cui p̃ſes Daci
anus iratus dixit. Cur audes nr̃os demonia appella-
re: vnde es: ⁊ qđ tibi nomẽ eſt? Ad quẽ ille. Georgius
(ait) vocor ex nobili Cappadocie ꝓſapia: Paleſtinam
deuincẽs oĩa deſerui pro chr̃o vt ſeruirẽ deo celi. Cũ
ergo illũ p̃ſes ad ſe inclinare nõ poſſet: iuſſit eu3 in ecu
leũ leuari: ⁊ mẽbratim vngulis laniari appoſitis ad la-
tera facibus: ⁊ patẽtibus viſcerũ rimis ſale fricari ei⁹
plagas. Eade3 nocte dñs cum ingenti lumine ei appa
rens dulciter cõfortauit: adeo vt iam pro nihilo duce-
ret cruciatus. Uidẽs ergo Dacianus ꝙ eum ſupare pe
nis non poſſet: magum accerſiuit: qui deorũ ſuoꝝ nomi
nibus inuocatis venenũ miſcuit vino: ⁊ Georgio ſumen
dum porrexit. Contra qđ vir dei ſignũ crucis edidit: ⁊
hauſto illo nil leſionis ſenſit. Rurſu3 magus fortius ve
nenũ miſcuit. Quod ille cruce ſignãdo ſine leſione ebi-
bit. Unde magus lamẽtabiliter veniã procidẽdo petiit
⁊ chr̃ianũ ſe fieri poſtulauit. quẽ iudex decollauit. Se
quẽti die Georgius ponit in rota gladijs bis acutis vn
diq̃3 circũſepta: ſed ſtatim rota frangit: et Georgi⁹ ille-
ſus inuenit. Tunc p̃ſes iratus iuſſit eum poni in ſarta-
ginem plũbo liquefacto: q̃ ſigno crucis edito ꝟtute dei
cepit in ea quaſi in balneo refoueri. Tandẽ voluit illũ
emollire blandicijs ⁊ ꝟbis dulcibus honores illi ꝓmit
tens: ſi ſacrificaret dijs. Cui Georgi⁹ ſubridẽs ait. Ut
q̃d a p̃ncipio non pſuaſiſti mihi blandis ſmonibus. Le
tus ergo p̃ſes iuſſit ſub voce p̃conia om̃es cõuenire: et
Georgiũ tam diu reluctantẽ iam ſacrificante3 videre.
Cunq̃3 ornata ciuitate pre gaudio aſtarẽt flexis genib⁹
chr̃m orauit Georgius. Statimq̃3 ignis de celo deſcen
dit: ⁊ templũ cũ dijs ⁊ ſacerdotib⁹ ꝯcremauit. Terraq̃3
ſe aperiẽs om̃es eoꝝ reliq̃as deglutiuit. Tunc Alexã
drina vxor Daciani credidit in chr̃m: ⁊ martyrio coro-
nata eſt. Poſt hec Dacianus ꝓtulit ſententiã: vt Geor-
gius traheret per totã ciuitatẽ: ⁊ poſtmodũ capite pu-
niretur. Orauit aũt ad dominũ: vt quicũq̃3 eius implo-
raret auxiliũ: petionis ſue cõſequeret effectũ. Diuina
ergo vox ad eum venit. ꝙ ſic fieret vt orauit. Et ſic ca-
pitis abſciſione martyriũ cõſummauit. circa annũ dñi
cclxxxvij. Dacianus aũt de loco decollatõnis rediens
ad palatiũ: ecce ignis de celo ſup ipm̃ cecidit: ⁊ illũ cu3
miſtris ſuis cõſumpſit. Laudemus ergo chariſſimi do-
minũ ieſum in hoc glorioſo martyre: ⁊ orem⁹ vt p eius
merita det nobis pctõꝝ veniã gr̃amq̃3 in p̃ſenti: ⁊ gl'iam
in futuro. Amen.

¶ Pro ſancto Georgio. Sermo
ſecũdus. De militia chriſti.

A

Labora sicut bonus miles chr̄i iesu.ij.Tim̄.ij.
A Ex ꝙ oīs chr̄ianus est miles chr̄i cōtra vi
cia cōtra que in baptismo ꝓmisit se pugnatuꝝ.
Ut ꝗ p̄mium celeste acquirat debet fidelr̄ la=
borare in ista militia: qm̄ vt d̄t idē apl̄s epl̄a ⁊ c.eisdē.
Non coronabit̄ nisi qui legitime certauerit: ⁊ Job.vij.
Militia est vita hoīs sup terrā:⁊ sicut dies mercenarii
dies eius:eo ꝙ post laborem pugne ꝗ gerit̄ in hac vita
cōtra vicia merces est recipiēda in celesti gloria. Bea
tus ꝟo Georgius ꝑoptime militauit chr̄o Jesu: vn̄ de
eo dicit Amb.in p̄fa. Georgius fidelissimus miles chr̄i
dum christianitatis ꝓfessio silentio tegeret̄ solus inter
christicolas intrepidus dei filiū est ꝯfessus. Ideoq̃ iu
xta p̄missa ꝟba apl̄i oēs ⁊ singuli chr̄iani adhortant̄ ad
ipsius scti georgii imitationē: ac si diceret̄: Labora.s.o
chr̄iane sicut bonus miles chr̄i Jesu.s.exemplo bt̄i ge
or.⁊c̄.In quibus ꝟbis bt̄ūs ipse georgius in exeplum
proponitur ⁊ cōmendatur de tribus:iuxta que tria my
steria declaremus.

¶ Primo de operatione assidua ⁊ saluifica: cum di=
citur.Labora.
¶ Scd̄o de strenua ⁊ bona militia.ibi.sic̄ bonꝰ miles
¶ Tertio de christi iesu complacentia cum subdit̄:
christi iesu.

B

Miles chr̄i dȝ eē in opa tiōe assidua

¶ Circa primū de labore saluifico accipiamꝰ cōcl̄onē
ex glo.sup Judith.xvj.simulq̃ sup ps̄.ciij.sic. Miles
chr̄i non debet esse ociosus:sed ad acquirendū laboris
preciū quo regnū dei possidet̄ exemplo chr̄i sit studio=
sus. Sic nempe laborauit b.geor. Nimiꝝ quēlibet chri
stum militē vel chr̄icolam ad laborandū ꝓ obtinendo
regno dei potissime inducūt tria.
¶ Primū est ꝯsideratio laboris in rege.
¶ Scd̄m est consideratio ꝯditionis in milite
¶ Tertiū est ꝯsideratio magnitudinis in mercede
¶ Tertiū est ꝯsideratio laboris in rege. Ubi eīm rex la

Pria ꝯsideratio laboris in rege

¶ Primū est ꝯsideratio laboris in rege. Ubi eīm rex la
borat indignū est ꝙ miles quiescat. Chr̄s aūt ab infan
tia semp fuit in labore nr̄e salutis. Nā Aug.d̄t ⁊ cōiter
tenet̄ a doctoribus ꝙ tota vita chr̄i a principio sue ꝯce
ptiōis crux fuit ⁊ ꝗddam martyriū: qm̄ semp p̄uidebat
suam passionē futurā:⁊ hec ꝓ nr̄a salute. Un̄ mox vt na
tus est cepit plorare:iuxta illud Sap̄.vij. Primā vocē
oīmibus similē emisi plorans. Tandē octauo die ntita=
tis cepit sanguinē ꝓ nobis fundere in circūcisiōe: ⁊ tan
dem adhuc infantulꝰ fugit in egyptū ꝓpter Herodis
persecutionē:⁊ a iuuentute cepit laborare p̄dicādo su=
dando:discurrendo:esuriendo ⁊c̄.ꝓ nr̄a salute:vt meri
to in ꝑsona eius diceret ps̄. Paup sum ⁊ laboribꝰ a iu=
uentute mea. Et qd̄ maximū est laborauit sustinēs.s.ꝓ
nobis opprobria ⁊ ꝟbera penas varias ⁊ tormenta vsq̃
ad mortē. Esa.liij.ꝓ eo ꝙ laborauit aīa eius. Dignū est
ꝗ vt ⁊ nos chr̄i milites laboremus ꝓ nr̄a salute ad exm̄
imitandū regis. Sed heu chr̄s rex hodie videns mul=
tos chr̄ianos torpere a labore salutis pōt dicere illud
Esa.xlix. Inuacuū laboraui sine causa ⁊ frustra ꝯsum
psi fortitudinē meā. Proinde Amb.in hexa.vt hr̄ li.ori=
ginalis̄ mouet questionē talem. Cur deꝰ cetera creata
faciens dixit tm̄ ⁊ facta sunt:faciens aūt hoīem specia=
lis accedit hortatio di. Faciamꝰ inq̇t hoīem ad imagi=
nē ⁊ similitudinē nr̄am. Et rn̄dens subiungit idē dicēs
sic:vt tanq̃ laborantis dei in huiꝰ munere creature.s.
humane significet̄ opatio: deus q̇dem expers laboris
est:sed tn̄ scripture ꝟbo q̇d aliđ nisi studiosa eiꝰ opatio
circa hoīem designat̄:ꝗ si deus maiori studio te hō cre
auit:cur ip̄e tui studium derelinq̇s:si deus in te labora
uit qui laborare non nouit:⁊ p̄terea ꝓ te natꝰ ⁊ passus
ēst deus:laborauit ⁊ sudauit: cur ꝗ ip̄e fugitās es labo
ris. Hec ibi. Et sic ptȝ. C Scd̄m est conditiōis con

C

Scd̄m cōditionis ī milite

sideratio in milite:nomē eīm militis nomē est strenui ex
ercitii ⁊ laboris ꝓuidi:vn̄ ſm Papiam miles dictus est
quasi vnus ex mille electus. Condita eīm ciuitate a ro
mulo mille pugnatores elegit: quos a numero milites
vocauit. Tales quippe debent esse strenui:exp̄ti:ꝓui=
di:⁊ moribus prediti ⁊ venusti. Debet ꝗ miles chr̄i la=
borare semp ꝓ sua salute eterna: vt eīm ait Ps̄. Qui in
labore hoīm nō sunt: cū hoībus nō flagellabunt̄, Ber.
Qui in labore hoīm non sunt: in labore nō hoīm sed de
monū flagellabunt̄. Est q̇ppe labor quidā angeloꝝ.s.
amare ⁊ laudare deum:⁊ est alius labor hoīm:vt bona
opera ꝟtutum facere. Est etiā alius labor demonum ⁊
coꝝ membroꝝ:vt supbire:luxuriari:auare rape: ⁊ iniq̄
agere. Hiere.ix.vt inique agerent laborauerunt. Illi
ergo ꝗ sunt in labore angeloꝝ cū angelis remunerant̄
in celo. Mat.xxij. Erunt sic̄ angeli dei in celo. Illi aūt
qui sunt in labore hoīm cū hoībus electis erunt vel re=
munerandi in patria vel ꝓ venialibꝰ flagellādi in pur=
gatorio.j.Coꝝ.iij. Ipse aūt saluus erit quasi ꝑ ignem.
Sed illi qui sunt in labore demonū flagellabunt̄ cū de
monibus in inferno. Mat.xxv. Ite maledicti in ignem
eternū qui pa.est dia.⁊ an.eius. D Hic queri pōt.

D

Questio

Utrū negligere bona opa sit pctm̄ mortale? Rn̄det̄ ſm
frēm Ange.de claua.in sum.ꝯcor.Tho.ij.ij.q.liiij.ꝙ si
quis omittit ex negligentia facere illa opa ad que tene
tur de p̄cepto vel officio in his vbi versat̄ notabile dā=
num sibi cōmissoꝝ sic est mortale de sui natura. In aliis
aūt que non sunt de p̄cepto est veniale vt ptȝ.xxv.di.§.
alias aūt ea demū. Et h̄ veꝝ nisi voluntas in tantū sit
remissa circa ea que sunt dei vt totalr̄ a charitate dei
deficiat:q2 sic est mortale:⁊ h̄ p̄cipue contingit qn̄ negli
gentia boni opis sequit̄ ex contēptu:alioquin si fiat ex
defectu feruoris ⁊ nō ex cōtemptu: nō iudicat̄ mortale
O ꝗ hō opare bona dū potes:scien̄. qm̄ nec opꝰ nec rō
est apud inferos ꝗ ꝓperas Ecc̄i.ix. E Tertiū est cō

E

Scd̄m ꝯsideratio magnitudis in mercede

sideratio magnitudis in mercede:qm̄ vt scribit̄.j. Coꝝ.
iij. Unusquisq̃ ꝓpriā mercedē accipiet ſm laborē. Non
dicit ſm suā voluntatē:q2 non sufficit voluntas nisi assit
facultas dū.s.⁊ quantū pōt.xv.q.j.siquis non. Nec d̄t:
ſm suum fructū:q2 sepe p̄dicator vel confessor de cōtin
gentibus nihil omittens ꝓpter maliciam auditoꝝ non
facit fructū sed dixit:ſm suū laborē: q2 vt scribit̄ extra
de renun.nisi cū:bonus labor licȝ qn̄q̃ caret fructu: nō
tn̄ caret merito:q2 reddet deꝰ mercedē laboꝝ sctōꝝ suo
rum:teste scriptura. Hec ibi. Sed qm̄ hec merces ī ce=
lo est talis ⁊ tāta ꝙ nec oculus vidit nec auris audiuit
nec in cor hoīs ascendit ꝗ p̄parauit deus diligentibus
se.j.Coꝝ.ij.ꝗ charissimi dū tp̄s habemus opemur bo=
num qd̄ tp̄e suo meremus. O aīa chr̄iana cur nō euigi
las:quid torpes ocio:intuere chr̄m Jesum crucifixum
⁊ eius imitatione accinge te strenue ad laborandum ꝓ
salute.

F

Utꝝ militia sit licita

¶ Circa scd̄m principale de milicia bona querit̄. Utꝝ
milicie exercitiū sit bonū ⁊ licitū atq̃ vite eterne meri=
toriū ⁊ deo placitū. Ad h̄ rn̄det Aug.scribens ad Bo=
nifaciū.xxiij.q.j.di.sic. Noli extimare neminē deo pla=
cere posse ꝗ armis bellic̄ ministrat. In his erat Dauid
cui dn̄s tam magnū ꝑhibuit testimoniū. In his etiā illi
ꝰs tp̄is plurimi iusti:puta Josue:Abner:Joab ⁊ multi
milites Dauid ⁊ Judas machabeus: in his erat sctūs
ille Centurio qui dn̄o dixit Mat.viij. Dn̄e non sum di=
gnus vt intres sub tectum meū ⁊c̄. Hec ibi. Idē Aug.
li.de ver.dn̄i. ⁊ notat̄ eadem.xxiij.q.j.c. Militare in=
quit nō est delictū: sed ꝓpter p̄dam militare pctm̄ est:
nec rempublicā gerere criminosum est:sed ideo rempu
blicam agere vt diuitias augeas:glo.iniuste. Licitum
est eīm diuitias augere iuste: sed vt iniuste diuitias au=
geas:sic militare videt̄ inquit esse damnabile. Hec ibi.
Ex dictis patet rn̄sio ꝙ ars militie licita est si fiat debi
to modo. G Notandum tn̄ ꝓ clariori elucidatione

G

Tres p̄cipui dn̄i milites habentes

ꝓpter simplices ꝙ vt colligimus ex scripturꝭ tres sunt
precipue reges ⁊ dn̄i generaliter qui varios habent
milites varie illis militantes ⁊ varia ab illis stipendia
accipientes pro sua militia.
¶ Primus est diabolus
¶ Scd̄s est mundus
¶ Tertius est chr̄s deus

Primus diabolꝰ

¶ Primus est diabolus. Ip̄e eīm est rex sup oēs filios
supbie Job.xlj. Iste habet milites suos:vicȝ oēs qui il
li deseruiūt ꝑ varia pctā cōtra chr̄m. Hi p̄figurati sunt
ꝑ milites chr̄m crucifigentes: de q̇bus Joā.xix.tria di
cunt̄ ꝗ fecerūt chr̄o dn̄o. Primū est ꝙ illuserunt eū ple
cten̄,coronā spineā ⁊ imponentes capiti eius ⁊ alapas

illi dantes di. Aue rex iudeoꝝ. Scdm est ꝙ vestimēta christi spoliauerūt ꝛ diuiserunt inter se mitteñ. sortes. Tertiū est ꝙ chrm̄ Jesum crucifixerūt. Hec tria decreta vel capitula seruāda mandauit vel statuit diabolus suis militib⁹. Primo chrm̄ in paupe illudere vario mō calumniādo ꝛ opprimendo. Scdo spoliare in tpali substantia. Tertio crucifigere. s. mutilando: occidendo vl' verberando q̄ ad psonā. Hec q̄dem milites facere heu hodie sup paupes hoīes consueuerūt. Sed qualia stipēdia p suis laboribus exoluat iste rex diabolus audi aplm̄ di. ad Ro. vj. Stipendia pctī mors: ꝛ Esa. v. Ue q̄ predaris nonne ꝛ ipē pdaberis. s. in morte qñ taliū corpus predabit terra: res acquisitas mundus: aīam diabolus donec resuscitato corpe totalr corp⁹ ꝛ aīam possideat diabolus. Scdos rex est mūdus. i. mundalis pnceps vel dñs qui habet milites ad defensandū remp. de q̄bus Lu. iij. Interrogabant eū. i. Joannē bap. ꝛ milites di. Quid faciemus. s. vt saluari valeamus. Quibus ille ait. Neminē concutiatis. s. vi opprimendo iniuste. Quo notat pma regula militū: nā oppressores pauperum: latrones potius cēsent ꝙ milites. Aug. Semota iusticia quid sunt regna nisi latrocinia. Subdit Jo. di. ibidē. Neqꝫ calūniam faciatis. s. in iudicio imponendo falsum crimen ꝛ sententiando vt sic extorq̄re valeatis bona alioꝝ: quo notat scda regula. Item subiungit. Contenti estote stipendiis vestris scꝫ q̄ iuste debentur vobis p defensione patrie: vt a subditis amplius nō extorqueatꝫ in victualibus ꝛ aliis rebus. Quo notat tertia regla militum. Tertius rex est chrs dñs de quo Apoc. xix: dr. ꝙ est rex regū ꝛ dñs dñantiū q̄ habꝫ milites: oēs vicꝫ chrifideles. Uñ oibus dt apl's in themate. Labora sicut bonus miles chri iesu. Hinc Hugo de sacramētis li. j. p. j. c. ij. dt sic. Uerbū incarnatū rex noster est qui in hunc mdm̄ venit cū diabolo pugnaturus. Oēs aūt scti qui ante aduentū eius fuerūt sunt milites ante faciē regis pcedentes. Qui aūt postea venient vsqꝫ ad finē mdi sunt milites suū regē subsequētes ꝛ ipē rex medius est in exercitu suo hincinde vallatus ꝛ stipatus agminibus suis. Hec ille. Debemus g̃ militare chro. Istꝫ aūt chrs tria capitula in decreto statuit cū ait Mat. xvj. Qui vult venire post me. s. tāq̄ miles sequens regē in plium: abneget semetipm̄. i. sua vicia ꝛ prauas concupiscentias: vt exponit Gre. Ecce pmū capitulū regle militū chri: q: vt ait apl's Gal. v. Qui chri sunt car. suā crucifix. cū viciis ꝛ ꝯcupiscentiis: sequitur Et tollat crucē suā vicꝫ pniam agendo de oibus pctis. Et in hoc tangit scdm capitulū regule. Addit. Et seqt me. s. in v̄tutū imitatione. s. vsqꝫ ad mortē pseuerando. Ecce tertiū capitulū. Et ibidē post pauca pmittit talibus stipendia vite eterne di. Filius em̄ hoīs vēturus est in gloria patris. s. cū angelis: ꝛ tunc reddet vnicuiqꝫ ꝛc. Ad hec accipiamus hāc questionē. Dic mihi fm conscientiā tuā o miles chriane q̄ es exptus in bello ex tepo: q̄d est illud q̄d virū militarē formidare facit ꝛ summe eneruat in cōgressu belli vt mori timeat: ꝛ p ꝯñs pusillanimis effectus fugiat. Utiqꝫ si sane sapis ꝛ rationabiliter nil istud tā vehementer efficit q̄ ꝯscia pctī mortalis ꝛ dānabilis. Ut em̄ ait Bern. ꝛ autor lib. de inter. conuer. Rea ꝯscia semp est timida: nā si miles chri securam haberet ꝯsciam nō timeret mori p chri charitate sed qm̄ reā i se cognoscit ꝯsciam: mox ptimescit hō etiā ad sonitū tonitrui: immo vt scribit Prouer. xviij. Fugit impius nemine psequente: iustus aūt absqꝫ terrore vt leo erit. Sic impauidus miles chri is est q̄ sine pctō viuit: q: post hāc vitā sperare pōt de celesti glia. Uñ idē autor li. de cōuer. inf. dt. Nulla maloꝝ ꝛ tristior pena in mundo q̄ pturbata ꝯscia: ꝛ p contrariū nullū verius ꝛ maius gaudiū in mdo habet q̄ in bona cōscia Prouer. xv. Oēs dies paupis. i. pctōris mali sunt. Secura aūt mens quasi iuge conuiuiū.

¶ Circa tertiū principale de cōplacentia vicꝫ militū chri apud regē ipm̄ dñm iesum. Ex q̄ hec. s. summa felicitas est chriano militare gratuite ꝛ cōplacere summo regi chro: ideo q̄ri pōt. Que cōsueuerunt milites facere acceptos ꝛ lucratiuos siue psperc fortunatos apud reges suos vel dominos: vt. s. p hec ꝛ nos milites chri edoceamur qualiter nostro regi chro in nr̄a spūali milicia cōplaceamus. Ad hec p concone accipiam⁹ illud q̄d scribit. lix. di. c. Si officia: dicēte Urbano papa sententialr: ꝙ si in militia seculari gradatim pmouent homines ad honores multo forti⁹ in militia spūali debēt pmoueri p v̄tutes ad honores celestes. Aduertēdum ergo p rñsione ꝙ apd reges ꝛ principes mūdanos tria potissima faciūt milites cōplacere ꝛ donaria psperc lucrari vel accipe ab illis: vel officia aut pcurationes acquirere: sic ꝛ apud chrm̄ regē. Primū est felicitas in obsequendo. Nā pncipes diligūt milites fideles q̄s experiunt in minoribus: ꝛ tandē cōstituunt sup multa tal es Sic ꝛ chrs dñs diligit in suis fidelitatē pmissam in baptismo obseruari: q̄s pbans in istis modicis. i. tpalibus cōstituit tandē sup multa. i. sup celestia regna vl' bona: ipo teste Mat. xxv. Euge serue bone ꝛ fidelis q: i pauca fuisti fidelis sup multa te cōstituam intra in gaudiū dñi tui. Scdm est voluntas in cōcordando. s. ꝛ implēdo oīa q̄ dñs vult vel mādat: vt em̄ ait Cato. Cōcordia. i. concors volūtas nutrit amorē: sic chrs rex illos diligit qui p oīa in volūtate sibi cōformes sunt vt impleāt oīa sua pcepta: ꝛ talibus confert gratie sue donaꝛ celestia regna. Jo. xiiij. Si diligitis me mandata mea seruate: ꝛ ego rogabo patrē: ꝛ aliū paracletū dabit vobis vt maneat vobiscū in sempiternū. ꝛ Joā. xv. Si pcepta mea seruaueritis manebitꝫ in dilectiōe mea: sicut ꝛ ego precep. pa. ꝛc. Tertiū est strenuitas in militando p rege vsqꝫ ad vulnera ꝛ mortꝫ pericula se exponeñ. p regꝫ voluntate: q̄d solet fieri in bello. Uñ cōmune est puerbiū di. Si seruis vt vis dabo q̄d tibi volo. Si seruis vt volo dabo tibi q̄d vis. Hinc Prouer. xxij. Uidisti virū velocem in ope suo. L y. i. strenuū ꝛ pmptum: corā regib⁹ stabit q: reges volūt talem ministrū. Sic ꝛ chrs dñs vult strenue suos militare cōtra pctā vsqꝫ ad mortem. Sed pdictis pualet timor dei: qm̄ qui plus timent dñm tpalem q̄ deū: ꝛ plus in illo confidūt q̄ in deo q̄ ꝛ p illo negligūt salutem aīe sue: ꝛ pmpti sunt ad offendendum deū q̄cunqꝫ pctō: tales nō prosperant: q: aīaꝫ perdunt ppriā: ꝛ p ꝯñs in mario dānum patiunt: nā Mat. xvj. Quid pdest homini si vniuersum mdm̄ lucret: aīe vero sue detrimentū patiat. Itē q: tales frequent de⁹ iusto iudicio punire solet in hac vita dupl'r. Prio iram dñi vel regis sui cōtra illū concitando: qm̄ vt hr Prou. xxj. Cor regis in manu dñi q̄cunqꝫ voluerit v̄tet illud: vt vicꝫ sic puniat p q̄d peccauit. Scdo fortunam aduersam imitendo. Narrat quippe Ualerius de Pōpeio ꝙ antea dū esset in oibus bellis fortunatissim⁹ postq̄ stabulauit equos in eccl'ia dei semp extitit infortunatus ꝛ turpiter victus. Exm̄. etiā narrat fabulose de q̄dam milite qui toto corde sperabat in rege cui tota animi intētione seruiebat deū q̄qꝫ ꝛ aīe sue salutē p rege negligebat: ꝛ tñ dei iudicio donaria ꝛ lucra minima a rege illi dabant: nec vllo mō vt alii milites psperari vel cōplacere regi ipsi ex seruitio poterat. Cunqꝫ de hoc regi improperaret ꝙ vicꝫ in multis deseruiuisset sibi ꝛ paucissima vel nulla pmia reportasset: rex nutu diuino instinctus excusauit se ꝙ scꝫ nō sua sed ppria illi⁹ militis culpa interesset qua de⁹ nollet sibi bñficia pstari. De q̄ altercatione facta rex inspiratus a deo pposuit duas cupas p oīa siles vnā plenā ducatꝫ: aliā vacuā: ꝛ vtrasqꝫ clausas: mādās vt tolleret quā eligeret scieñ. ꝙ vna: ñ tñ deīmiate q̄ illaꝝ: plena eēt ducatꝫ alia vacua exñte Tūc miles accipiendā putauit illā q̄ vacua erat. Ait g̃ rex. Ecce dei iudiciū: q: ipē non pmittit ꝙ tibi bñfaciā. Et h̄ ideo: q: deū debebas pl⁹ diligere ꝛ i illo spare: ꝛ sic ille ē ꝯfus⁹. Hic ps. Bonū ē spare i dño q̄ spare in pncipib⁹. Ad ppositū. Btūs Georgi⁹ hec obseruauit scꝫ fidelitatē ad chrm̄ p oīa obediētiā ꝛ volūtatis ꝯformitatē ꝛ mori pmpt⁹ extitit ac q̄cūqꝫ gñā tormētoꝝ sustiere p chro rege suo. Merito g̃ bon⁹ ꝛ accept⁹ miles chri cōprobat⁹ oib⁹ i exm̄ nobis ꝛ in suffragiū auxilii ipetrandi pponit. O itaqꝫ miles chri Jesu gl'iose Georgi pro tui regis amore pro nobis apud illum intercede vt det grām in pñti ꝛ gl'iam in futuro. Amen.

Scdos rex siue dñs mds

Terti⁹ rex chrs dñs

Tria potissima faciūt milites complacere

Scdm

Tertiū

Timor dei in milite

Exemplū

¶ De sctõ Georgio milite Ser. iij. p militibus mundanis applicando spiritualia.

A Hoc preceptũ tibi cõmendo vt milites bonam militiã habẽs fidẽ ⁊ bonã ↄsciam. j. Tim. j. Verba ista ad lr̃am dixit apl̃s loquens Timotheo: tñ sic sunt accipienda tanq̃ʒ sint in psona illius dicta cuilibet fideli chr̃iano: q2 habet militare cõtra demones. Vñ glo. Origeñ. sup Num. xiiij. dt: q dñs Jesus vult semp res mirabiles facere: vult de locustʒ vincere gigantes: ⁊ de his q̃ in terra sunt hoĩbus celestes superare nequicias. Magnũ quippe videt ⁊ mirabile q hõ in carne positus fragilis ⁊ caducus fide chr̃i ⁊ verbo eius armat⁹ superat demonũ legiones. Quãuis ip̃e chr̃s sit q̃ vincit ĩ nobis: plus tñ est q p nos vincit q̃ʒ q p se faceret. Hec ibi. Audiat g̃ vnusquisq̃ʒ nr̃m quid ait apl̃s. Hoc p̃ceptũ inquit tibi ↄmendo scʒ o hõ chr̃iane fidelr̃ adimplendũ vt milites bonã militiã vicʒ pugnando ⁊ resistendo ↄtra diabolica tentamenta hñs fidẽ. s. chr̃i Jesu firmã ⁊ bonã consciam in sctã ⁊ irreprehensibili vita pseuerãdo: sed qm̃ b. Georgi⁹ miles optimus his modis militauit. Jdcirco ad eius honorẽ vba premissa accipiunt. Jn q̃bus vbis cõmendat ⁊ in exemplum nobis proponitur de tribus

¶ Primo de nobili conditione militari cum dicitur: Ut milites

¶ Scd̃o de p̃cepti ei⁹ obseruatiõe regulari: q2 hoc p̃ceptũ est de bona militia

¶ Tertio de fidei ei⁹ psecutiõe victoriali: q2 dr: hñs fidem ⁊ bonã ↄsciam.

B Conditiões boni militis

B ¶ Circa primũ de conditionibus boni militis accipiamus p ↄcl̃one quod scribit. xxiij. q. j. ca. militare. Aug. dictũ de vbis dñi: vicʒ q sic se debet cognoscere oĩs hõ q̃ militat vt militie sue dignitatẽ qua ascribit attendat Aduertendũ g̃ ẽm doct. q q̃tuor sunt potissime conditiones boni militis chr̃iani q̃s quilibet hõ militaris debet obẽuare p dignitate sue militie: ⁊ q̃s q̃libet chr̃ian⁹ debet imitari spũaliter in militando chr̃o dño.

¶ Prĩa conditio est debita exercitatio

¶ Scd̃a est bellandi recta intentio

¶ Tertia est audax ⁊ strenua pugnatio

¶ Quarta est iusticie obtẽperatio

Prĩa debita exercitatio

¶ Prima cõditio est debita exercitatio. s. in armis ⁊ labore militari. Rõ: quia miles est nomẽ exercitii ⁊ laboris. Non decet g̃ ocio ⁊ quiete resolui totalr̃ ip̃m militẽ vñ Greg. xxij. li. moral. dt. Nemo vires suas in pace cognoscit: si em̃ bella desunt vtutum expimenta non pdeunt. Jmprouidus miles est q̃ se in pace gl̃iatur fortem Hec ille. Sic ⁊ spũaliter chr̃ianus oĩs tanq̃ʒ miles regis eterni nõ debet ociari sed bonis opibus occupari: alioquin sicut miles semp in lecto iacens nec militiam aliquã exercens nõ est dignus stipẽdia habere a rege: sic nec chr̃ianus ocio torpẽs. Hinc apl̃s Gal. vj. dt. Bonum facientes nõ deficiamus: tempe em̃ suo metemus: ergo dũ tẽpus habemus opemur bonũ ad oẽs.

C C Sed queri põt ex dictis: vtrũ militarib⁹ hoĩbus liceat se exercere ĩ ludis armorʒ ⁊ militie an h̃ sit pctm̃? Rñr ẽm frẽm Ange. de claua: ⁊ alios in sum. q militibus exercere se ĩ his q̃ nulli sunt causa nociua: sicut cursitationes equorʒ ⁊ versatiões: ars pcutiendi ⁊ defendendi ⁊ proiiciendi tela ⁊ hmõi in q̃bus nõ ĩminet pbabile periculum pximi: bñ licet. Nã ⁊. ij Reg. j. Dauid p̃cepit vt docerẽt filios isrl̃ arcũ. i. artẽ sagittandi. Secus in his in q̃bus ĩminet probabile periculũ: vt in torneamentis: que prohibent de quibus tenet Hosti. ⁊ sequit Panor. in ca. j. eo. ti. q om̃is ludus ad ostentationẽ viriũ fact⁹ ex quo ĩminet periculũ mortis probabilr̃ prohibet: nedum de iure canonico sed etiã de iure ciuili. C. de gladia. l. vnica. ⁊. ff. de postu. l. j. debet intelligi de quolibet alio ludo. s. in quo ĩminet periculũ mortis pbabilr̃: quia vt dr in Aut. vt om̃es obediant iudicibus. §. j. Fortitudo sine iusticia nõ est laudabilis: ⁊ loquit ibi de fortitudine que exercet cũ armis: sic est in torneamentis. Unde om̃is qui accedit ad torneamentũ: ⁊ in illo morit priuatur ecclesiastica sepultura. c. j. de torneamentis. Qd̃ ẽm Panor. ibidẽ intelligit si accesserit cã pugnãdi sic priuat: licʒ pnĩa eidem cõcedat. Si vo venit causa videndi vel repetendi debitũ aut alia quacunq̃ʒ ex cã preterq̃ʒ pugnandi: sic non priuat: nisi cõstat mortuũ in pctõ mortali. Et sic ptʒ q torneamenta facere mortale pctm̃ est ẽm Guil. q2 contra preceptũ eccl̃ie. Aliũ autẽ ludum exercere causa vtutis experiende vel causa discendi vsum armorʒ ⁊ ad impugnãdũ infideles: ⁊ ob defensionem patrie vel reipublice vbi nullũ ĩminet mortʒ periculum: ⁊ dũ talis ludus est q nõ phibet ab eccl̃ia sicut phibent torneamenta: non est pctm̃: nec casus contingẽs in talibus imputabit ẽm Host. Et ex h̃ põt scire qñ hastiludia licẽt ⁊ qñ nõ.

D Scd̃a bellandi recta intẽtio

D Scd̃a ↄditio est bellandi recta intentio: quia dr ca. Quid culpat. xxiij. q. j. ab Aug. contra Manicheos sic. Quid culpat in bello an quia moriunt qñq̃ʒ morituri vt victuri dominent in pace: h̃ reprehensibile ⁊ inuidorʒ est: non religiosorʒ nocendi cupiditas: vlciscẽdi crudelitas: implacatus atq̃ʒ implacabilis anim⁹: feritas rebellandi: libido dominãdi: ⁊ si qua similia: hec sunt que in bellis iure culpantur Hec ibi. Ad id facit exemplum de Hectore de q̃ fertur in chronicis: q cũ foret miles strenuissimus nolebãt tñ ip̃m ascribere inter nouẽ illustres principales mdĩ ob hoc solum: q2 cupiditate duct⁹ spoliabat eũ militẽ quẽ deiecerat ex pte hostiũ: vbi tũc improuidus extitit hasta vulneratus: ⁊ illo vulnere tandẽ est mortu⁹. Spũaliter fidelis miles chr̃ianus dʒ in oĩbus rectã hr̃e intẽtionẽ. Ad qd̃ docet nos saluator Mat. vj. Si ocul⁹ tuus. s. intentiõis simplex fuerit: totũ corpus tuũ: h̃ est totum illud op⁹ exinde pcedens lucidũ. i. sctm̃ erit: si oculus intentiõis nequã fuerit: totũ corp⁹ tuũ tenebrosum erit. i. malũ.

Tertia audax ⁊ strenua decertatio

Tertia ↄditio militʒ boni est audax ⁊ strenua pugnatio vl̃ decertatio. Vñ Deu. xx. dñs p̃cepit in bellorʒ cõgressu pnunciandũ di. Quis est hõ in vobis formidolosus ⁊ pauidus corde: vadat ⁊ reuertat in domum suã ne pauere faciat corda fratrũ suorʒ. Spũalr̃. Chr̃ianus debet audacter ⁊ strenue resistere diabolo ⁊ decertari. Jac. iiij. Resistite diabolo ⁊ fugiet a vobis Siquis aũt formidolosus est timens ex fragilitate succumbi in tentatiõe: reuertat in domũ suã. i. sctãm ecclesiã ⁊ oret ne intret in tẽtationẽ. Hinc Chrys. sup Mat. Chr̃i milites in certamĩe timere nõ debẽt hostẽ fortẽ q̃ habent principẽ fortiorẽ. Qui vos in pace sustẽtat multo ampli⁹ adiuuat in bello. Et infra. Volũtas fortitudinem facit in militibus chr̃i: dũmõ em̃ nõ cõsentiat vinci nõ põt: q2 debilis est hostis antiquus q̃ nõ vincit nisi volentẽ.

E E Quarta cõditio est iusticie obtẽperatio. Nã milites debẽt obedire iusticie ⁊ non impugnare eã alioquin nõ milites sed latrones censent: ẽm Aug. Hic Greg. xxiij. q. j. c. Sũma inq̃t militie laus inter alia bona merita hec est: obedientiã sctẽ reipublice vtilitatib⁹ exhibere: ⁊ q̃cquid sibi vtiliter. s. ⁊ iuste imperatũ fuerit obtẽperare. Jn signũ hui⁹ dũ milites creant gladio in dorso pcutiunt deniq̃ʒ gladi⁹ ante faciẽ regis defert Significat aũt gladi⁹ iusticiã ⁊ iustũ iudiciũ. Vñ ⁊ Hiero. sup Hiere. xxiij. q. v. Regũ inq̃t officiũ est ppriũ facere iudiciũ atq̃ʒ iusticiã ⁊ liberare de manu calũniantiũ vi oppressos ⁊ peregrino pupilloq̃ʒ ⁊ vidue p̃bere auxiliũ. Hec ille. Jdeoq̃ʒ ante se gladiũ rex habet. Sʒ militib⁹ p⁹ tergũ defert gladi⁹: ad significandũ q obediant iusticie: quã rex habet demandare executiõi per milites. Aduertãt hec moderni milites mlt̃i heu q̃ nec deũ reuerent nec sue militie dignitatẽ seruãt: sʒ tanq̃ʒ latrones ↄtra iustitiã militãt paupes opprimẽdo ⁊ spoliando: q̃bus ĩminet iudicium sine miscd̃ia. Spũalr̃ g̃ ⁊ nos omnes charissimi q̃ milites sumus chr̃i: iusticiã vnicuiq̃ʒ seruem⁹. Est aũt iusticia reddere vnicuiq̃ʒ qd̃ suũ est: ẽm Berñ. s. deo amorẽ ⁊ reuerentiã ⁊ obedientiam ⁊ proximis fraternam dilectionem. Sic fecit Georgius per om̃ia ⁊ ideo miles optimus extitit christi: cum quo nunc regnat.

F Quatuor p̃cepta ad q̃ milites tenent ex sue religiõis pfessione

F ¶ Circa scd̃m mysteriũ p̃ncipale inquirẽdũ est de p̃ceptis ad q̃ regulariter ⁊ vt cõius teneat religio militũ Ad qd̃ notandũ q vt colligimus a doctorib⁹ potissima precepta ⁊ generalia sunt quatuor ad que milites tenentur ex sue religionis professione.

¶ Primū est non ꝓpter aliqđ mundanū: sed propter deum militare

¶ Scđm est pro iusticia ꝛ republica effusionem sanguinis sui non recusare

¶ Tertium est ecclesie sancte fidem defensare ꝛ pacem procurare

¶ Quartū est de pctis ante belli congressum vere confiteri ꝛ penitere

Primū p̄ceptū ꝓpt deum militare

¶ Primū preceptū dixi est: non ꝓpter aliquod mundanum: sed propter deum militare. Quod claret p dicta scti Tho. ij. ij. q. clxxxviij. ar. iij. vbi querit. Utrum religio aliqua possit ordinari ad militandū. Et rn̄det di. ꝙ religio institui potest non solum ad opera vite contemplatiue: sed etiam ad opera vite actiue inquantum pertinent ad obsequium dei ꝛ ad subuentionem proximorum: nō aūt inquantū ꝑtinent ad aliqđ mundanū. Officium aūt militare ordinari pōt ad subuentionem proximoꝝ: non solū q̄ntum ad priuatas ꝑsonas: sed etiā q̄ntū ad toti⁹ reipublice defensionem ꝛ ad conseruationem diuini cult⁹ ꝛ honoris: sic legit̄ de Juda in li. Mach. q cum suis fratribus pugnauerūt vsqꝫ ad mortē ꝓ legib⁹ ꝛ proximis. Vn̄ cōuenienter instituta est religio ad militandum nō q̄dem ꝓpter aliqđ mundanum: quia h̄ repugnaret religioni sed ꝓpter defensionem diuini cultus ꝛ publice salutis vel etiā paupeꝝ ꝛ oppressoꝝ: ꝯm illđ Ps. Eripite pauperē ꝛ egenū de manu pctōris li. Hec Tho. Ad id facit qđ Aug. c. militare. xxiij. q. j. đt. Militare inquit nō est delictū sed ꝓpter p̄dam vel diuitias augendas glo. iniuste est dānabile. Proinde Helinandus đt: ꝙ talis cōsuetudo fuit antiquitus ꝙ die qua qs cingulo militari honorari debebat eccl̄iam solenniter adiens: auditaqꝫ missa solenni gladio sup altari posito ꝛ oblato quasi celebri ꝓfessione seipm̄ obseq̄o altaris deuouebat: ꝛ officii sui iugē deo spōdebat famulatū. Hec ille.

G

Scđm pro iusticia ꝛ republica

G Scđm p̄ceptum pro iusticia ꝛ repub. non recusare sanguinis sui effusionē vel etiā mortem: ꝛ h̄ principali intentione ꝓpter deū: vt p̄dictū est c. j. Nā vt Uege. de re mili. li. iiij. c. j. đt. Milites anteq̄ꝫ cingulo militari decorant̄ iurant p deū ꝛ chr̄m ei⁹ ꝛ sp̄m s̄ctm̄ nunq̄ꝫ deserturos iusticiā vel mortem recusaturos ꝓ republica cuius sunt conscripti militie: ex quo iuramēto etiā si non explicite facto tenent̄ milites sanguinem fundere pro tuitione fidei ꝛ pro fratribus aīam ponere: vt đ in Policrato li. vj. ca. vij. Vn̄ Eccl. iiij. Pro iusticia agonizare pro aīa tua et vsqꝫ ad mortē certa pro iusticia. Et ad id facit qđ ait Nicolaus papa. xxiij. q. v. c. Omi vestrum. ꝛ Urban⁹ papa. ca. sequenti. ꝛ Aug. ad Bonifa. ibidem ca. se. đt: ꝙ bella pro ecclesia sumpta ꝛ cōtra excōmunicatos ꝛ infideles meritoria sunt: ꝛ morientes in tali bello celeste regnum promerent̄ ꝛ saluant̄. Vn̄ ꝑtꝫ propositum.

Tertium ecclesie fidem defensare

Tertium p̄ceptum est eccl̄ie fidē defensare ꝛ pacem ꝓcurare. Vn̄ non immerito in themate đt ap̄ls. Hoc p̄ceptū tibi cōmendo vt milites bonā militiam habens fidem. s. catholicā firmiter tenendo. Nam ꝛ in Policrato li. vj. ca. vij. đt: ꝙ milites tenent̄ non offendere sed tueri eccl̄iam: ꝑfidiam impugnare: sacerdotiū venerari: pauperū iniuriā ꝓpulsare ꝛ pacem ꝓuincie ꝓcurare. Vn̄ ꝛ Aug. ad Bonifa. xxiij. q. iij. Maximian⁹ ꝛ c. se. đt: ꝙ aduers⁹ illicitas violentias ꝯtra hostes ecclesie cā tuitiōis ꝛ defēsiōis eccl̄ie auxiliū petēdū ē ꝛ a ꝑtātibus ferendū: nec esset laudāda patiētia i talib⁹ sꝫ negligētia merito culpāda. Hec ille.

Quartū añ belli ꝯgressū cōfiteri

Quartū p̄ceptū ē de pctis ante belli congressum cōfiteri ꝛ veram p̄niam agere. Nam ꝯm Rich. sup. iiij. di. xvij. oēs q̄ bellū cōgrediunt̄ tenēt̄ rōne periculi iminentis tunc cōfiteri ꝛ vere penitere: alioquin mortal̄r ꝛ dammabil̄r peccaret qui se discrimini mortis sine cōfessione exponeret ꝛ ad misericordiam dei se non prepararet in tali casu. Ad propositum btūs Georgius oīa dei p̄cepta seruauit ꝛ q̄ꝫ debuit fecit pro chr̄o: ꝛ ideo magnā grām ꝛ gl̄am ꝓmeruit. O miles chr̄iane accipe exēplū ab illo vt salueris.

H

Vn̄ accidit fortissimos milites a minus validis vinci

¶ Circa tertiū principale de victoriosa militia H accipiamus hanc ꝯclonem: ꝙ oīs miles chr̄ianus vt sit vere ꝛ salubriter victoriosus exēplo bti Georgii debet esse in fide chr̄i firmus ꝛ in ꝯscia a pctō mūdus. Ptꝫ ex verbis thematis. Et ratio: qꝛ dicente Bern̄. Rea ꝯscia semper est pauida: q̄ non pōt esse securus miles ꝛ victoriosus ad salutē nisi sit mundus. Deniqꝫ grā huius querit: vnde accidit fortissimos milites ꝛ al̄s victoriosissimos q̄nqꝫ in bello turpiter a minus validis vinci ꝛ ruere. Rn̄det̄ ꝯm scripturas ꝙ h̄ fit deo ꝑmittente ꝓpter pctā precipue quatuor. Primū est supbie nimia elatio. Prouer. xviij. Anteq̄ꝫ conterat̄ exaltat̄ cor hoīs: ꝛ Lu. xviij. Qui se exaltat humiliabit̄. Unde tritū v̄bum est apud belligeros ꝙ q̄ vult ꝛ loquit̄ superba: victoriā nō reportabit. Exēplum de Goliad ꝛ Dauid. i. Reg. xvij. Hinc Aug. đt. Nemo vincit̄ nisi q̄ se presumit. Nemo vincit nisi qui nō de se ꝑsumit: sed in deo confidit. Unde Judith. vj. Nō derelinquis dn̄e ꝑsumentes de te: ꝛ de se ꝛ sua v̄tute gloriantes humilias. Scđm est carnaliū vicioꝝ delectatio: vnde in Policra. li. vj. đt. Duci militari iure p̄cauendum est ne venus ꝛ vinū pugnātia pectora frangāt. Nā regna assyrioꝝ legunt̄ fuisse subuersa gule ꝛ luxurie impulsu: ꝑtꝫ de Holoferne. Itē qs fuit fortior miles Samsone: quē tn̄ Dalila confusibil̄r vicit. Judicū. xvj. Itē trib⁹ Beniamin habens viros bellicosissimos pugnando ꝓ defensione gabaa luxuriosoꝝ viroꝝ tota in bello perit. Judicū. xx. paucissimis exceptis. Vn̄ Gre. xxxj. moral. Qui inquit semetip̄m carnalibus vicibus subiugat frustra cōtra se extra posita bella suscitat. Nam quō de labore externi certaminis triūphare appetit q̄ adhuc apud semetip̄m domestico libidinis bello succūbit. Hec ille. Tertiū est rapine ꝛ spoliorum exercitatio. Vn̄ Esaie. v. Ue qui p̄daris nonne ꝛ ipse predaberis. Exm̄ de Moabitis festinantibus ad p̄dam ꝛ di. Nūc ꝑge ad p̄dam Moab: sicqꝫ isrl̄ ꝯsurgens percussit Moab. iiij. Reg. iij. Quo ꝯtra Judas machabeus cū ꝑcussisset exercitū quendā gentiū dixit ad populū. Non ꝯcupiscatis spolia qꝛ bellū cōtra nos est: sed postq̄ꝫ expugnaueritis eos sumetꝫ spolia securi. s. Macha. iiij. Quartū est supstitionū obseruatio. s. in characteribus ꝛ chartis cōtra ictus gladioꝝ vel contra sagittas ꝛ queqꝫ vulnera vt putant talia sibi valere falso cum potius sint ad ruinā. Deut. vij. Nō serues diis alienis ne sint in ruinā tui. Et ps. Irritauerunt deū in adinuentionibus suis. s. supstitiosis: ꝛ multiplicata est in eis ruina. Exm̄. ij. Mach. xij. vbi legit̄ ꝙ p̄liante Juda cōtra Gorgiam corruerunt in bello iudei plures: quoꝝ corpora sequenti die sepelire volentes inuenerunt sub tunicꝭ interfectoꝝ iudeoꝝ de donariis idoloꝝ. Oibus ergo manifestū est factū ꝛ ob hāc causam eos corruisse. O q̄ miles chr̄iane attende tibi ab his: alioq̄n peribis ꝛ corpal̄r moriēdo morte mala ꝛ eternal̄r. Hiere. xvij. Duplici ꝯtritione contere eos. Noui ꝛ ego viꝝ qui talem chartā habebat in bello apđ se: cui cū ꝑsuadere nō potuissem vt reiiceret: dicebat eñ ꝓoptime sibi cauere a sagittis ꝛ cauisse ꝑ illius charte v̄tutem: ecce die altero in congressu belli oppido sagitta est vulneratus: ꝛ ꝑtimescens damnationē combussit mox dictam chartam expertus qꝛ mendaciū est talia valere. Ad ꝓpositū beatus Georgius hec oīa cauit: imo ip̄e fuit in humilitate ꝓfunda fundatus: castus sobrius: ꝓpria alienis largiens ꝛ in v̄a fide chr̄i adeo fortis ꝛ firmus: vt. s. fortitudine fidei armat⁹ victoriā reportaret gl̄iosissimā. Prīo de dracone. Scđo de tyranno ꝛ ei⁹ cruciatib⁹. Tertio de diabolo. Quarto de ip̄a morte. Sicqꝫ gl̄iosissimo trium pho ꝛ corona martyrii regnat in eternum. O itaqꝫ miles victoriosissime: o gl̄iosissime athleta christi Georgi ora nunc chr̄m tuum pro nobis.

Scđm

Tertiū

Quartū supstitionum obseruatio

¶ Pro sancto Georgio milite Sermo. iiij. de bello spirituali.

Benedictus dn̄s deus meus qui docet manus meas ad prelium ꝛ digitos meos ad bellum. Ps. cxliij. A Secundum ꝙ dicit Hiero. in prolo. super li. psalmorum: necnon Lyra. in postil. hec verba Dauid dixit cum ꝑcessit ad pugnam contra Goliad getheum inermis cum sola funda ꝛ baculo quam pugnam acceperat ex instinctu spiritussctī: de qua etiam per diuinā reuelationē nouerat ꝙ deus volebat eidem victoriam dare mirabil̄r: vt ait Augu. ꝛ A

ideo laudauit ⁊ benedixit deū pro dono auxilii sui. In quo docent omnes hoīes ꝙ tam in pugna corporali ꝙ etiam in pugna spūali contra quascunq̄ diaboli: carnis aut mundi tentationes deum ipm̄ debet inuocare ⁊ exorare ⁊ ipm̄ laudare ac benedicere scienē. ꝙ oīs victoria a solo deo est. Unde Augu. ad Bonifa. ait. Hoc primum cogita qn̄ armarꝫ ad pugnā: quia virtus tua etiā corporalis (quanto magis virtus spūalis) donū dei est Hec ille. Sed qm̄ vt dt Hiero. xxiij. q. j. nisi bella: istud potissimum bellum Dauid contra goliad figurauit bellum spūale electoꝝ cōtra diabolū. Sicut em̄ vicit Dauid in baculo ⁊ quinq̄ lapidibus torrentis funda iaciēdis: sic nos vincere poterimus per crucis chr̄i lignum: quod per baculum ligneū figurat ⁊ per quinq̄ vulnera chr̄i. Deniq̄ ex quo b. Georgi. miles chr̄i iesu pugnauit ⁊ bellum gerens contra draconem ⁊ cōtra tyrannū ⁊ ꝯtra oēs hostes spūales victoriā glīosā obtinuit: i q̄ ⁊ nobis in exm̄ ꝓponitur: idcirco merito pōt dicere cum Dauid verba premissa. Benedictus dn̄s deus m. q̄ docet ma. m. ad ꝑliū pro victoria. s. obtinenda. Unde pro sermone ꝑsenti ꝯuenienter accipiunt hec ad eius honorē. Ex q̄bus v̄bis tria mysteria notabimus ſm ꝙ in his tribus in exm̄. nobis ꝓponit b. Georgius.

Primo de spūalis belli varietate: quia dicitur: ad bellum ⁊ prelium

Scd̄o de certandi sagacitate: quā bn̄dictus dn̄s deus docet

Tertio de superādi validitate: nā deus docet manus meas ad ꝓualendū hosti B

B Que st bella spūalia — Circa primū de varietate belloꝝ spūalium inquirendū occurrit: que vł qualia sunt ista bella spūalia in quibus certare ⁊ vincere debet chr̄iana anima pro adipiscenda salute eterna. Ad qd̄ r̄ndet ſm Fran. may. ꝙ distinguunt in quatuor genera

Primū est maloꝝ hoīm ꝯtra deū pugnantiū

Scd̄m est demonū ꝯtra angelos ꝑliantiū

Tertiū est carnis ⁊ aīe inter se aduersantiū

Quartū est vicioꝝ ⁊ v̄tutū ꝯtrarīantiū

Primū hoīm ꝯtra deū pugnantium — Primum est hoīm contra deū pugnantium. Sūt em̄ multi homines qui ꝑsequunt fidem chr̄i: vt tyranni: heretici: ⁊ pagani. Sunt etiam chr̄iani mali qui bonos ⁊ pauperes opprimant ⁊ persequuntur. Sunt insuper q̄ bona opera facere alios prohibent vel non sinunt: ⁊ qn̄tum in eis est obloquuntur ⁊ persequuntur. Hi omnes ⁊ similes contra deum ⁊ chr̄m Jesum pugnant tanquā antichristi. De oībus talib⁹. j. Jo. ij. Filioli ait nouissima hora est: ⁊ sicut audistis q2 antichristus venit: nūc antichristi multi facti sunt ⁊c̄. Hoc bellū debent vincere boni christiani exemplo bti Georgii. s. in fide ⁊ bonis operibus perseuerando. Ad quod apl̄s hortatur exēplo sctōrum ad Heb. xj. di. Sancti per fidem vicerunt regna operati sunt iusticiam: ⁊ sic adepti sunt repromissiones.

Scd̄m demonū ꝯtra angelos ꝑliantiū — Scd̄m bellum spūale est demonum contra angelos ꝑliantium: qui quidē quotidie inter se pugnāt de obtinendo regno anime nostre: quod est preciosissimum oīi regno totius mundi ſm ꝙ dicit Aug⁹. ⁊ ꝯcor. Bern̄. ꝙ vicꝫ totus mundus corporalis anime precio equari non potest. Hoc quippe regnū anime nostre aliquando contra demones obtinent angeli: ⁊ tunc gaudent: iuxta illud Lu. xv. Gaudiū est angelis super vno peccatore pniam agente. Aliquando aūt obtinent contra angelos demones ꝑ vicia: ⁊ tunc angeli pacis amare flebunt Esa. xxxiij. Aliquando aūt obtinent quodāmodo ⁊ illi per bona opera: ⁊ isti per mala claudicantē aīam ad duas partes. Sed ve ve anie peccatrici: quia ⁊ bona amittit ⁊ eternaliter in pctō moriens damnabit Deniq̄ quod amarius est ⁊ dolorosius: quia aliquando diabolus nititur per bona opera anime regnum possidere. C Cuius gr̄a queritur: quomodo diabolus per bona opera aīam nr̄am obtinere valeat? Ad quod

C Diabol⁹ bōa opa nr̄a trib⁹ modis isequit — respōdet Greg. li. moral. in hec v̄ba. Bona inquit opa nostra hostis noster trib⁹ modis insequit. Primo quia aliquando in bono ope intentionem polluit vt oīe qd̄ in actione sequit eo purum non exeat quo hoc ab origine perturbat. Scd̄o aūt aliqn̄ intētionem boni operis viciare non preualet: sed in ipa actione se quasi in ipso itinere opponit: dum em̄ laus humana obuiat mentem immutat: que quāuis quesita non fuerit: tn̄ oblata delectat. Tertio aliqn̄ vero nec intentionē viciat: nec in itinere supplantat: sed opus bonū in fine actiōis illaqueat. Hec Gre. Et hoc vltimū intellige vł ꝑ pcti recidiuationem vel bonoꝝ illoꝝ subsecutam contristationē ⁊ similia. Sed in oībus ꝑmissis studeam⁹ charissimi esse strenui: demonum suggestioni resistendo: ⁊ angelorum sanctorum admonitioni ac diuine inspirationi obtemperando: vt sic cum btō Georgio qui draconē deuicit diabolum vincamus. D Tertium bellū spūale est carnis ⁊ anime inter se aduersantium: de quo Gal. v. Caro concupiscit aduersus spm̄ spūs aūt aduersus carnē hec em̄ sibi inuicem aduersantur. Qualiter aūt in hoc bello nos habere debeamus: docemur primo sacra scriptura per apl̄m Roꝫ. viij. dicentem. Fratres spū debitores sumus non carni vt ſm carnē viuamus. Si em̄ ſm carnem vixeritis: moriemini: si aūt spū facta carnis mortificaueritis viuetis. Quicunq̄ em̄ spū dei agunt hi filii dei sunt. Hec ille. Secundo docemur ex figura. Nam Exod. xxj. capi. per Moysen lex diuina dictauit ꝙ si rixati fuerint duo quorum alter percusserit alterū lapide vel pugno si mortuus non fuerit sed super baculū ambulauerit: percussor soluet expensas in medicos. Figuraliter: duo rixantes sunt caro ⁊ spirit⁹: percutit spiritum sepe caro pugno male operationis vel lapide obstinationis: qui quidē non est mortuus morte gehenne: licet sit eo ipo mortu⁹ morte culpe: potest tamen cōualescere innitendo baculo crucis chr̄i ⁊ ambulare ad vitam per spem misericordie dei. Justū est ergo vt caro reddat impensas virium pro anīe medicina in agendo penitentiam austeram. Bern̄. Si vis agere penitentiam punire oportet membra: carnem affligere: iudicare temetipm̄ vt non incidas in manus dei viuētis. Tertio docemur ex lege philosophica: quia vt dicit Hypocras in Epyci. natura morbo corrupta febrili solet appetere ea que sibi sunt nociua: puta febricitans appetit bibere aquā que magis auget febres: sed sapiens medicus non concedit tali aquam. Sic debemus facere ⁊ carni nostre vicio corrupte que semper appetit nociua. i. viciosa ⁊ damnabilia. Unde Bern̄. Sic fouendum ⁊ tractandum est corpus nostrum sicut tractat medicus egrum commendatum. Cui etiam nolenti multa quandoq̄ adhibet: ⁊ mlt̄a volēti quandoq̄ prohibet. Quarto ex lege politica docemur vt sicut dn̄s seruum rebellem castigat ⁊ inimicum quotidie debilitat: ne. s. inualescens contra se occidat: sic de carne nostra faciendum est: quia dicente Bern̄. Domestica nostri hostis est que nititur nos occidere. E Quartū bellum est viciorum ⁊ virtutum contrariantium. Nam vicia contra virtutes in anima nostra pugnant: ſm ꝙ docet Aug. li. de conflic. virtu. ⁊ vici. Nam superbia inquit dicit. Altior cunctis es. Humilitas respondet. Memento quia putredo ⁊ vermis es. Uana gloria dicit. Ostende bonum quod agis vt bonus ⁊ sanctus dicaris. Timor dn̄i respondet. Bonū non pro transitoriis: sed pro eternis bonis agendum est: ⁊ ideo occultandum vt deus retribuat. Auaricie cupiditas dicit. Sine culpa concupiscis habenda: quia egere pertimescis quod alius male retineret ipe melius expenderes. Sed mundi contempt⁹ respondet. Ista nō sine periculo procurant: quia quanto quis amplius habet: tanto amplius habere concupiscit ⁊ certe in morte dimittent oīa. Luxuria dicit. Deus ab exordio masculum ⁊ feminā fecit vt mutuo se diligant pro voluptate carnis. Sed castitas respōdet. Inde magis caste viuere debes vnde tempus acceptum quantotius pertransire nosti ne pereas. Ira dicit. Si patienter toleras illata mala contra te deinceps sine mensura cumulantur. Patientia respondet. Quanta ꝑ te passus est chr̄s opprobria: verbera: irrisiones: sputa spineam coronam ⁊ crucem: ⁊ tu miser vnum verbū nō sustines. Gula dicit. Ad esum deus oīa creauit. Abstinentia respondet. Deus quidē creauit oīa vsui ne fame moreret homo: sed ⁊ ne cōmedendo mensura ex=

D Tertiū bellū carnis ad uers⁹ aīam

E Quartū vicioꝝ ⁊ v̄tutū ꝯtrarīantiū

cederet: abstinentia temꝑauit. Inuidia dicit. Multa vales que ille non valet: non ergo tibi aut superior aut equalis ille esse debet. Fraterna cõcordia respondet. Si ceteros virtutibꝰ antecellis tutius te in infimo conseruas: semper eñ de alto peior ruina est. Odiũ dicit. Absit vt illum ames quem in oĩbus contrariũ habes Dilectio respondet. Propter hoc non est odienda dei imago in homine sed natura diligẽda. Detractio dicit. Quis potest silentio tegere quanta ille praua cõmittit nisi forte qui consentit. Libertas iuste increpationis respondet ꝙ charitate fraterna in faciem proximus est redarguendus ⁊ detractio cauenda. Acidie torpor dt Si operibus bonis ⁊ lachrymis insistes capitis insaniam incurris: ⁊ oculos amittes. Exercitium respondet. Nunquid scis si crastino aut vna hora viuas: age ergo nunc quod potes pro regno celoꝝ: quod non tepidi nec desides sed vim facientes diripiũt. Hec ⁊ multa talia dicit Aug. vbi supra. Et cuius verbis ista breuiter inseruisse sufficiat. Quisquis aũt in hoc bello vult vincere opus est iugi oratione ⁊ passionis christi recordatione atq; imitatione. Nam vt ait Greg. Si passio chr̃i ad memoriam reuocet: nil tam durum quod non equo animo toleretur. Pro exemplo accipe in Vitaspa. ⁊ ad propositum vitam b. Georgii: qui virtutum oĩm operibus clarus mori ꝑ chr̃o bellando ꝯtra vicia nõ recusauit F

F ℭ Circa secundum principale de sagaci modo certandi in bello sp̃uali accipiamus pro documẽto ex verbis Augustini hanc cõclusionem: ꝙ quanto hostis astutius vigilat vt noceat: tanto christianus circũspectius ⁊ sagatius vigilet vt vincat. Et ibidem tangit Aug. rationem: quia multis modis hostis nos circũuenit: aliqñ securos faciendo quos cupit esse captiuos vt incautos precipitet: aliquando aũt non vigilantibus circa se repente obrepit: aliquando inermes preuenit ⁊ opprimit ⁊ variis modis vulnerat eos q̃s minime circũspectos

G perspexerit. G Hic ergo queritur: quali sagacitate quilibet christianus debeat obseruare se ad pugnã belli spiritualis ne succumbat ⁊ eternaliter pereat. Ad hoc respondetur ꝙ sagaciter debeat attendere ⁊ obseruare quatuor potissimas cautelas.

Qualiť chr̃ianus i bello sp̃uali cauebit ne succũbat

- ℭ Prima dr̃ ꝑmunitionis
- ℭ Scd̃a dr̃ discretionis
- ℭ Tertia dr̃ cite obuiationis
- ℭ Quarta dr̃ fortis reluctationis

Pr̃ia cautela ꝑmunitiõis

ℭ Prima cautela premunitiõis dr̃: vicz vt se anteq̃ aduenìat pugne tempus armis debitis premuniat: ⁊ precipue ex ea parte qua mag; impugnať. Sicut eñ stultus esset miles in bello qui ante pugnam nõ vult arma sumere: sed tunc cũ iam vulneratus est. Sic sp̃ualiter stulte agunt qui tardant armari aduersus diabolũ: puta quando iam per malas cogitationes ⁊ delectatiões morosas vulnerati sunt in corde: vnde Eccĩ. ij. Fili accedens ad seruitutem dei sta in timore dñi: ⁊ prepara aĩam tuam ad tentationem. Hinc ⁊ Matt. xxiiij. Illud aũt scitote qm̃ si sciret paterfamilias qua hora fur veniret vigilaret vtiq; ⁊c̃. Premuni ergo te o homo per forte propositum ⁊ indue armaturam dei: hoc est iusticie opera bona ⁊ virtutũ ex ea parte qua magis impugnaris: puta si pronus es ad auariciam exerce ad elemosynarum pietatem: si iracundus es ad patientiam. Unde Berñ. Oportet te o homo facere vim ꝯtra vim: ꝯsuetudinem contra consuetudinem: affectum cõtra affectum clauus eñ clauo obtunditur: ⁊ consuetudo consuetudine vinciť. Scd̃a cautela discretiõis: vt. s. onerosa arma discrete ꝑ viribus suscipiat. Sicut eñ stultus foret miles qui adeo se armis oneraret vt illoꝝ ponderositate deiiceret: sic sp̃ualiter stulte pugnãt q̃ indiscretis castigationibus ieiunioꝝ ⁊ asperitatũ ⁊ votoꝝ se onerant. Destructo eñ capite postea nec modicum facere poterunt. Uñ apl̃s Rom. xij. Obsecro vos fratres ꝑ misericordiã dei vt exhibeatis corpa vr̃a hostiã viuentẽ sanctam deo placentẽ: rõnabile sit obsequium vr̃m. Berñ. Discretio mr̃ est oĩm ṽtutũ: tolle hãc ⁊ ṽtus viciũ erit: mortificanda est caro non occidenda. Tertia cautela cite obuiationis: vt non admittatur hostis fortificari ⁊

Scd̃a discretionis

Tertia cite obuiatiõis

inualescere. Uñ Isid. de summo bono. Lubricus est inquit serpens antiquus: ⁊ nisi capite teneatur statim totus illabitur. Itẽ Hier. dt. Quia impossibile est in animum hoĩs non incurrere motus delectationũ: ille laudatur: ille ꝑdicatur btũs qui statim vt ceperint interficit cogitatus ⁊ allidit ad petrã. s. chr̃m paruulos suos .i. cum nondũ increuerunt. Quarta cautela fortis reluctationis. Sicut eñ in bello aduersarius videns debiľr suũ hostẽ agere tãto mag; fortificať ꝯtra eũ. Sic in sp̃uali bello diabolus videns tepide agere roboraťcontra illum: sed videns fortiter reluctantẽ fugit. Iac. iiij. Resistite diabolo ⁊ fugiet a vobis. Greg. Diabolꝰ cũ ei fortiter resistiť debilis est vt formica: cũ ṽo eius suggestio recipiť fortis est vt leo. Ad ꝓpositum beatꝰ miles Georgius ẜm oĩes cautelas prudentissime pugnauit: ⁊ sic maximam gloriam victorie acquisiuit. Et tu ergo o homo christiane disce eius exemplo prudenter cauere. H

Quarta fortis reluctatio

ℭ Circa tertiũ principale de valitudine superandi in bello sp̃uali queriť. Que valent ad superandũ hostes ⁊ ꝓsperandum in bello? Rñr ꝙ ẜm scripturas ⁊ doc. dicta quatuor p̃cipua. Primũ est diuini auxilii ꝯfidentia ⁊ exoratio: quia solius dei est dare victoriam belli. Judith. lv. Dñs cõterẽs bella: dñs est nomẽ illi. Uñ vane confidunt hoĩes quidam in armis vel equis nisi ꝑponant ꝯfidentiã in deo solo. Prouer. xxj. Equꝰ parať ad diem belli: dñs aũt salutẽ tribuet ⁊ ps̃. Non in fortitudine equi volũtatẽ habebit: neq; in ti. vi. bñpla. ⁊c̃. sed beneplacitũ est dño sup ti. e. ⁊ in eis q̃ spe. sup mi. eiꝰ. Itẽ vane ꝯfidunt alii in exercitus multitudine: q̃r scribitur. j. Mach. iij. Nõ in multitudine exercitꝰ victoria belli: s; de celo fortitudo est. Deniq; vane ⁊ ꝑiculose cõfidunt alii in ꝓpriis viribus militaribꝰ ⁊ ꝑliandi artibꝰ sed potissime i deo est ponẽda spes in talibꝰ: qm̃ vt Judith. vi. scribiť. Nõ derelinq̃t dñs ꝑsumẽtes de deo: de se aũt ⁊ sua virtute gl̃iantes humiliat. Ad illud multa sunt exempla scripture q̃ dimitto. Scd̃m est militũ animatio: ⁊ ideo in bellis solent fieri exhortationes ad pugnam vt animenť. Uñ. ij. Mach. viij. legiť ꝙ Judas in exercitu contra nicanor admonuit suos de auxiliis dei q̃ facta est apud parẽtes: ⁊ ꝙ sub Sẽnacherib. clxxxv. milia deus ꝓstrauit: ⁊ similia plura dixit vt animarenť pugnare ꝑ salute sua ⁊ fratrum ⁊c̃. Et sequiť. His verbis cõstãtes effecti sunt ⁊ mori parati vicerũt. Tertium est exẽpli ꝓuocatio: dũ. s. vident regẽ ip̃m ⁊ belli duces ac principes fortiter corã se dimicantes. Berñ. Fidelis miles vulnera sua non sentit dũ intueť sui ducis vel regis vulnera. Quartũ est lucri spes ⁊ ꝯsideratio: q̃r ẜm Hiero. ꝑicula belli spes lucri cõpensat I Ad ꝓpositũ. In bello sp̃uali ꝯsimiľr hec quatuor adeo nos confortant vt vix vinci possimꝰ: q̃ etiã btm̃ Georgiũ ad gl̃iose vincendũ fortificarunt. Primũ diuinũ auxilium sine quo nil pôt homo facere. Jo. xv. sed cum illo omnia homo pôt. Uñ Phil. iiij. Omnia possum inquit in eo q̃ me cõfortat. Et ps̃. Dñs mihi adiutor ⁊ ego despiciam inimicos meos: deꝰ q̃ est orandus. Uñ legimus de btõ Georgio ꝙ aggressus draconẽ signo crucis se muniuit ⁊ deũ orauit: sic ⁊ in passione ⁊c̃. Scd̃m animatio. s. ex verbis sacre scripture ⁊ fidei. Unde. ij. Tim. ij. apl̃s dicit. Tu ergo fili ꝯfortare in gratia que est in chr̃o Jesu ⁊ que audisti a me. s. de fide ꝑ multos testes. i. ꝓphetas ⁊ legem ⁊ agiographa. Hec cõmenda inquit fidelibus oĩbus: labora sicut bonus miles chr̃i ⁊c̃. Nã ⁊ b. Geor. fide ac sacra scriptura ac ṽbis chr̃i cõfortatꝰ fortissime sustinuit passiões ⁊ vicit. Tertiũ est ꝓuocatio exempli chr̃i Jesu regis nostri. j. Pet. ij. Chr̃s passꝰ est ꝑ nobis vo. relin. exẽ. vt seq̃. ue. eius q̃ pec. nõ fecit. Et deniq; exẽpla oĩm sctõꝝ aploꝝ: martyrũ: confessoꝝ: virginum q̃ fortiter resisterũt: ⁊ p̃cipue b. Georgiꝰ Quartũ est lucri. i. ꝑmii celestis consideratio. Apoc. iij. Qui vicerit. s. mũm: carnẽ ⁊ diabolũ: dabo ei sedere mecum (ait chr̃s) in throno meo sicut ⁊ ego vici: ⁊ sedi cũ patre meo in thro. eiꝰ. O q̃ homuncio: o chr̃iana aĩa disce exẽplo bti Georgii vincere hostes tuos vt merearis coronam regni celestis cum ip̃o in ꝑpetuum Amen.

H Quatuor p̃cipua faciũt in bello superare

Scd̃m

Tertiũ

Quartũ

I In bello spirituali robo rant

¶ De sctō Marco euāgelista. Ser. cū Legenda.

A Iustus quasi leo confidens absqȝ terrore erit. Prouerbio. xxviij. ꝛ ad laudem huius festiuitatis. A Quāuis hec verba sint scripta generaliter de quocūqȝ iusto: tamen ꝑcipue possumꝰ ea adaptare s. Marco. Tū qꝛ ipe fuit iustus: imo sctissimꝰ chri iesu euangelista. Tū qꝛ ipe int euāgelistas figuratꝰ est p leonē. iuxta illō Ezech. j. Facies leonis a dextris ipoꝝ qttuor. vt ptȝ per Greg. et ecclīam. Tum deniqȝ qꝛ ꝓprietates aiosi leonis in ipo optime reperiunł. vt vicȝ tante ꝑfectionis fuerit. ꝙ sic de leone scribił Prouer. xxx. Leo inqt fortissimus bestiarum ad nullius pauebit occursum. Dicit em̄ Plinius. ꝙ qñ leonē venatores insequunł: non latitat: nec se abscondit: sed sedet in campis vbi videri possit. Cum ꝟo virgultū syluasqȝ intrauerit acerrimo fertur cursu: reputans turpitudinē absconsionē. Non em̄ se abscondit eo ꝙ timeat: sed ꝙ nō timeał. Sic btūs Marcꝰ de nullo pctō habet timere venatores. i. demones: sed potius gl'iosis ꝟtutibus clarus manifestabił i iudicio: vbi erit absqȝ terrore sentētie cum alijs aplīs iudicātibus duodecim tribus israel ꝛc. Mat. xvj. Cōuenienter ergo de ipo dicunł ꝟba ꝑmissa thematis. s. iustus. i. btūs Marcus quasi leo. ꝛc. Nimiꝝ cōsimilł Dauid in ps̄ ꝓphetauit de iusto di. In memoria eterna erit iustus: ab auditione mala. i. maledictōis sn̄ie in iudicio nō timebit. In ꝟbis itaqȝ thematis btūs Marcꝰ cōmendał de tribus.

¶ Primo de exemplari sanctimonia ꝛ leonis assimilatione.

¶ Secundo de salutari confidentia: quia dicił. quasi leo cōfidens absqȝ terrore.

¶ Tertio de speciali excellētia. Leo em̄ grece rex dicił latine. Et in hoc ꝙ ipe figurał in leone: dignitatis excellentia significał. B

B Utrū saluandoꝝ sctitas ꝯuenieter p leonē ꝑcał.

¶ Circa primū de exēplaritate sctitatis vel salutis in leone querił. Utrū electoꝝ ꝛ saluandoꝝ sctitas cōuenienter per leonē ꝑcatur? Et ratio q̄stionis est. qꝛ vt Dionysius de diui. no. ca. vj. Leo est aial aiosum ꝛ supbum necnon seuissimū: que cuȝ ꝑdiderit neqȝ leo erit. ꝓpter qō ꝛ diabolus per leonē ꝯuenienł ꝑcatur in scp̄tura. j. Pet. vlł. Sobrij estote ꝛ vigilate: qꝛ aduersariꝰ vester diabolus tanqȝ leo rugiēs circuit querēs quē deuoret: cui resistite fortes in fide. Quō ergo in ipo sctitas: vel salutis status designał. vt ptȝ in themate in figura bti Marci Ezechiel. j. Ad hec rn̄det Grego. moral. lib. v. di. sic. Quia natura vniuscuiusqȝ rei ex diuersitate componił. ideo in sacro eloq̄o per rem quālibet diuersa figuranł. Habet quippe leo virtutē: habet seuiciā. ꝟtute ergo deū ꝛ chr̄m: seuitia aūt diabolū signat. hec Grego. Un̄ sicut ipe deus ꝛ dn̄s noster Jesus p leonis ꝟtutem ꝑcari valet. ita ꝛ electi chr̄i sancti ꝑcanł cōuenient ſm eius ꝓprietates. Aduertendū aūt ꝙ inter ceteras multas ꝓprietates potissime sunt septē leonis cōditiones ꝟtuose ſm alphabetū: pro quibus nostre salutis et sanctitatis regule cōuenient in leone ꝑcantur.

Ꝓprietates leonis.

¶ Pria ꝓprietas ambulādo rectū ordinē ſuare.
¶ Scd̄a benignitatē hoibꝰ ꝛ alijs ꝓstratis exhibere
¶ Tertia cauda se ꝑcutere: ꝛ vestigia venatoribus tegere.
¶ Quarta docilē alterius exēplo ꝛ timidū se ꝓbere
¶ Quinta euigiles sp oculos ꝛ cor callidissimū hr̄e
¶ Sexta febrilem suam infirmitatē recognoscere ꝛ sanitatem desiderare.
¶ Septima genitos catulos mortuos rugitu tridua no suscitare. C

C Prima ꝓprie tas leonis i n ambulando.

¶ Prima itaqȝ ꝓprietas leonis est ambulando rectum semp ordinē ſuare. Nam Aristo. lib. de aialibus. ꝛ Plinius lib. ij. natu. histo. dicit. ꝙ leo in ambulādo vel eundo semp ꝑmo mouet ꝛ ꝓponit dextrū pedem sinistro: et pes sinister nō ꝑtransit dexteꝝ. In hoc ꝑcał ꝑma regula salutis ꝛ sanctitatis intentionē vicȝ rectam semp ad celestia bona habere. Nam per dexterū celestia bona ꝛ diuinalia: per sinistrum autem tempalia significanł: Juxta illud Bede sup Lucā ca. iij. Ad sinistram sunt q̄ vite ꝑsentis necessitati inseruiūt: qui ꝟo ea que ad spiritualem vitam ꝑtinent tractant: quasi dextera ps corporis chr̄i sunt. sicut scriptū est. s. Prouerb. iij. Longitudo dieꝝ in dextera eius: ꝛ sinistra eius diuitie ꝛ gl'ia. Hec Beda. Unde hanc regulā salutis si volumus saluari teneamus: ꝙ scȝ sp̄ualia ꝛ celestia tempalibus ꝓponamꝰ ꝛ ꝓdiligamus more boni leonis sancti Marci. Un̄ dist. xlvij. ca. Bonoꝝ. Greg. ait. Bonoꝝ autori inherere aliter non valemus. nisi cupiditatē terrenoꝝ que oīm maloꝝ radix est a nobis abscindamꝰ. Idem in homel. Ille inquit ad celeste cōuiuiū non accedit: qui vehementius tempalia q̄ȝ supna diligit. Secūda ꝓprietas est benignitatē exhibere ꝑcipue hoibus ꝛ ꝓstratis quibuluis. Dicit em̄ Isido. Etymol. lib. xj. ꝛ concor. Plinius. ꝙ leo homini non irascił nisi lesus: nec nisi fame magna occidit vel comedit: ꝛ maxime mulieres ꝛ puulos non ledit. ꝓstratis autē oībus etiā canibus parcit latrātibꝰ cōtra illū. qō ego vidi oculis. Deniqȝ erga hoīes tanta tenet benignitate: vt captiuos obuios repatriare ꝑmittat: ꝛ ab insecutoribus ꝓtegat. vt ptȝ per Hiero. de Malcho monacho. In hoc autē docet secūda regl'a salutis ꝛ sanctitatis: vt scȝ primos diligamꝰ ꝛ misc'diam: eisdem etiam inimicis ac cunctis benignitatē exhibeamus. Mat. v. Bti misericordes: qm̄ misc'diā ꝯsequenł.

Scd̄a benignitatē exhibere ꝓstratis

Tertia cauda se ꝑcutere.

Tertia ꝓprietas leonis est cauda se ꝑcutere: ꝛ vestigia venatoribus cauda tegere. Nam Diony. hierar. angel. ca. v. ꝛ Isido. ac Plin. vbi supra. dicunt. ꝛ concor. philosophus ac Ambro. in hexam. Leo cum a venatoribus querił odorem eoꝝ sentit sua vestigia dum fugatur cauda tegit delendo: vt incessus eius occultet ꝛ nō inueniał. Cauda etiam se percutit ꝛ flagellat vt audacē se reddat. in quo notatur tertia regl'a salutis. Quid em̄ per caudam que est finalis pars corporis intelligił: nisi mortis ꝛ nouissimoꝝ consideratio. hanc pro regula salutis notat scp̄tura. s. nouissima cōsiderare. Eccli. vij. Fili memorare nouissima tua: ꝛ in eternū non peccabis Et Deut. xxxij. Utinā sapent ꝛ itelligerēt: ꝛ nouissima ꝓuiderēt. Hec cauda est sp̄ualis: qua homo debet vestigia opeꝝ maloꝝ occultare demonibus tanqȝ venatoribus delendo per verā pn̄iam. Ps̄. Bti quoꝝ remisse sunt iniqtates: ꝛ quoꝝ tecta sunt pctā. Hac etiaȝ cauda debet se homo sp̄ualiter ꝑcutere ꝛ castigare sollicitando in bono ope. quia dicēte Grego. Ualde se homo sollicitat in bono ope: qui sepe recogitat de extremo fine. Hec ille. D Quarta ꝓprietas est docilē alterꝰ exemplo et timidū se ꝓbere. Nam ſm ꝓscriptos doctores leonis ferocitas arte sedał: vt se docilem ꝛ timidū exhibeat. quia leo timet q̄ttuor hec. s. accensum ignem: strepitum rotarū: ꝛ gallū maxime albū. timet etiā qñ videt coram se ꝟberari catulū. cuiꝰ exemplo se debere timere hoīem credit: quē in canis coertione videt potentē. Et in hoc ꝑcatur quarta regula salutis: vicȝ sūme timere pctā ꝛ hostiū sp̄ualiū ꝑicula: ꝛ dociles nos exhibere ad ꝟtutes ꝯtrarias. quia sicut scribił Apoc. penul. Nil coinq̄natū intrabit in illō. s. regnū celoꝝ. Debemus aūt ꝑtimescere sp̄ualiter ignē. s. male cōcupiscētie. de quo ps̄. Supcecidit ignis ꝛ nō viderūt solem. i. chr̄m. Iteȝ timere debemꝰ strepitū rotaꝝ. i. terribile dei iudiciū: vbi erit terribilis strepitꝰ tube ꝛ angeloꝝ citantiū. Itē gallū albū. i. ꝓsperitates mūdi. minus aūt gallū nigrū: i. aduersitates mundi. quia diabolus magis ꝛ plures decipit per ꝓspa q̄ȝ per aduersa. Juxta illud ps̄. Cadent a latere tuo mille: sed decē milia a dextris. s. ꝓsperitatis. Deniqȝ debemꝰ timere catulū ꝟberatū. i. diabolum ad tartarea tormēta iudicatū. quia. s. si eis deꝰ non pepcit: sed in barathrū detrusit: quid nobis faciet si in pctō ꝑseueramus. vt scribił. ij. Pet. ij. ipe durius dānabit. Quinta ꝓprietas est. euigiles semp oculos ꝛ cor callidissimū habere. vt em̄ Amb. ꝛ alij supra dicūt: leo etiā cū dormit vigilat oculis: ne a scorpione vel ꝟpente veneno exagitet ꝛ occidał: ꝛ cor gerit sp callidissimū: ꝛ ideo est anial audacissimū. In quo ꝑcatur q̄nta regula salutꝭ. s. feruent deū diligere ꝛ vigilare semp sup nr̄am custodiā a pctis. Matth. xxij. Diliges dn̄m deū tuū ex

D Quarta: docilem alterꝰ exemplo ꝛ timidū se ꝓbere.

Quīta ꝙ hȝ semp oculos euigiles

Sexta febrilem suā infirmitatē recognoscere.

toto corde ꝛc. ⁊ Mar. xiij. Omibus dico vigilate. Sexta leonis ꝓprietas est febrilē suā infirmitatē recogscere ⁊ sanitatē optare: qꝛ bꝫ docto. ꝑdictos: leo cū sit magnimus: suā tn̄ infirmitatē ceteris horis rugiēdo recogscit. ⁊ sic fateri nō erubescit. Tante em̄ caliditatꝫ est. ꝙ semp febres q̄rtanas patit. ⁊ cū nimis egrotat simiā deuorat ⁊ sanat. vt dt Ambro. j. hexam̄. In q̄ notat sexta regula salutis: vicꝫ defectꝰ nr̄os recognoscere: humiliterqꝫ ꝯfiteri: ⁊ remedia ꝑ pnīe ⁊ virtutū opa pleno desiderio q̄rere. Bern̄. Initiū salutꝫ est recognitio suypiꝰ. Itē Augu. sup illud Mat. Non est opus valētibus medico: tangit vnā regulā generalē di. Nemo a deo fit firmus: nisi q̄ se a seipo sentit infirmū. qꝛ oīs q̄ se hūiliat: exaltabit. ꝛc.

Septima catulos mortuos suscitare.

Septia ꝓprietas est genitos catulos mortuos suscitare. Nam Raba. sup Gene. ait. ꝙ phi de catulo leonis scribūt. ꝙ cū natus fuerit tribus diebus: ⁊ tribus noctibus dormit. tūc deīn p̄ris rugitu excitat. Hec ille. In quo notat septima regula salutis: scꝫ ꝙ in hac vita in qua media vita in morte sumꝰ: nō desistamꝰ vsqꝫ ad finē pro vita futura ⁊ glīa resurrectiōis pseuerare in clamore orōnis ad deū ⁊ acq̄sitionis grē ⁊ glie. Iuxta illud saluatoris. Opꝫtet semp orare ⁊ nunq̄ deficere. Luc. xviij. Et iteꝝ. Qui pseuerauerit vsqꝫ in finē: hic saluus erit. Mat. x. Ad ꝓpositū btūs Marcus hec oīa fideliter ſuauit. Merito ergo leoni cōparatꝰ est. Sed ⁊ pro euāgelico officio per leonē figurat. vt dicemus infra art. iij. O ergo charissimi imitemur ipm in ꝑdictis sctitatis regulis obſuandis: vt cum eo regnare possimus in celis.

E

Letania istituta in die Marci.

¶ Circa scōm mysteriū de confidētia salutis obtinēde. s. in hora mortis ⁊ iudicij diuini. Ex quo hodie celebratur letania maior: quā celebrari sctūs Grego. papa Rome instituit p̄mū ꝓpter pestem. vt em̄ dt Paulus historiogꝑhus romani ꝓpter pctā incōtinētie in q̄dragesima ⁊ indigne cōmunionis in pascha peste inguinaria a deo sunt pcussi tā seua. ꝙ in via: in colloquijs: in mēsa vel in ludis subitanee morerent mlti. Et ad solā cōsuetā oscitationē ⁊ sternutatōeꝫ. ⁊ ꝑ tūc ceperīt cruce se sigre ⁊ dicere: salus: vel adiuuet deꝰ: qd̄ vsqꝫ hodie solitū est Contra hāc ergo pestem ordinauit btūs Greg. pcessionem hodiernā ⁊ letaniā que interꝑtat rogatio vel supplicatio. Indeqꝫ in orbē translata est. Et dicit maior letania q̄ semp celebrat in die scti Marci: ad differentiā alteriꝰ letanie minoris. s. que fit ante ascēsionem domini quā instituit Mamertus epus Viēne. Et celebrant iste letanie vt chriani mūdati per cōfessionē ⁊ euchari stiam ad vomitū pctōꝝ non redeāt: ne puniant sic olim romani morte subitanea a qua timendū est.

F

Qualit homo possit habere fiduciā i iudicio mortis: si subitanee mortē incurrat.

Huius ergo grā q̄stio pro hoc ſmone occurrit talis. Qualiter homo possit hr̄e fiduciā in iudicio mortis: vt. s. qualitercunqꝫ subitanee ⁊ iprouise mortē incurrat: nihilominꝰ de salute spes habeat: ⁊ ꝯfidentia secura de euasione dānationis eterne in diuino iudicio teneat. Ad hꝯ respondet ſm dock. notare possumꝰ septē p̄cipua remedia: q̄ttuor essentialia. s. necessaria ⁊ infallibilia: tria accidētalia. Primū est accelerare cōtritionē q̄tidie dū ꝯtingit peccare. Eccli. xxi. Fili peccasti: ne adijcias iterum: sed de pristinis depcare vt tibi dimittant: quasi a facie colubri fuge pctm̄. s. celeriter. Hinc ⁊ Hierōn. ad Rusticū monachū. de peni. dist. iij. §. Qꝫ autē per penitentiā. dicit sic. Septies in die cadit iustus ⁊ resurgit Si cadit quomō iustus? si iustus quomō cadit. Sed iusti vocabulū non amittit qui per penitentiā semp resurgit. Et non solum septies: sed etiam septuagiessepties delinquēti si cōuertat ad pniam: pctā donant. Hec ibi. Et sic ptꝫ primū.

Scōm.

Scōm remediū correquisitū est bonam voluntatē in cauendo a peccatis firmā assumere.

Tertiū.

Tertiū est cōfitendi intentionē vel ꝓpositū habere. Vn̄ vt docet Cācellarius Parisien̄. Qui vult esse tutꝰ a subitanea ⁊ iprouisa morte q̄libet sero anteqꝫ dormiat: istas tres ꝓpositiōes in sentētia ex corde dicat. Prima. Misericordissime deus: sic ⁊ sic peccaui cōtra te. de quibus pctis ex corde dolo: ꝙ te amabilē p̄rem offendi. Secunda. Domie deus ꝓpono firmiter quantū valeo cū tua grā de cetero a talibus ⁊ ab oībus peccatꝫ mortalibus abstinere. Tertia. Intendo etiā cōfiteri et penitentiā acceptare: qꝫ ex ecclie ⁊ dei mādato teneor ad ista. Quādo em̄ prefata tria pcedūt ex corde vero: tunc fiducia salutꝫ habet etiā si statim hō ille moreret. Ezechiel. xviij. Quacunqꝫ hora ingemuerit pctōr. ꝛc.

Quartū

Quartū est debite viuere. s. obſuando p̄cepta ⁊ crebro cōfitendo: ⁊ a pctis cauēdo: q̄tinus semp patus ad mortem inueniat. Lu. xii. Estote pati: qꝛ qua hora nō putatis filius hoīs veniet. Sap. iiij. Iustus si morte poccupatꝰ fuerit: in refrigerio erit. Hiero. in testō. In veritate comperi et coraꝫ deo fateor: ꝙ nunq̄ est malꝰ finis ei qui semp bene vixit. ⁊ ex centū milibus vix vnus fineꝫ bonū habebit qui semp male vixit.

Quintū

Quintū est eligere sctōs approbatos pro patrocinio ⁊ obseqōse exorare scꝫ q̄tinus suis meritis impetrent: vt non subito aut improuise: sed sacramētis munitis homo moriat. Nam nostris tempibus repimus mltos sic faciētes: exauditos miraculose: qui etiam in peccatis vixerūt. Sed ex hoc non est tenendū ꝙ infallibiliter quis qualitercūqꝫ viuēdo si talia faciat exaudiat vt bene moriat. quoniā regula generalis est. ꝙ qui male viuit male finit. Tamē pie sperari potest exauditō ab eo qui crebra ac spiritualia obsequia aliq̄bus ꝑuilegiatis sanctis porrigit. Contulit em̄ deus specialibus sanctis specialia ꝑuilegia patrocinādi hoībus. sicut sctō Antonio contra ignis incēdium. vt determinat scūs Tho. in. iiij. dist. xlv. Sic ⁊ ꝑ mortis hora sanctis Ioāni ⁊ Sebastiano: Iacobo: Frācisco: Catarine: Dorothee: Barbare: ⁊ pluribus talibꝰ Maxime aūt btē ꝩgini Marie. ſm ꝙ canit ecclīa. Maria mater grē: mater miscdie: tu nos ab hoste ꝓtege: in hora mortis suscipe.

Sextum

Sextū est festū hodiernū feriare deuote cū pcessione ⁊ ieiunio solito ſm aliq̄s. Nam vt patuit ꝓpter hanc mortē. s. subitaneā cauendā instituta est hec letaniaꝝ dies. Deuote ergo hodie inuoca oēs sanctos: vt te custodiant annuatim.

Septimū

Septimū est remediū glīoso titulo crucis chrī ⁊ signaculo munire. ⁊ hoc sero cum te ponis ad dormiendū: et mane cum surgis dicendo. Iesu nazarene rex iudeoꝝ miserere mei. Unde Vincen̄. in speculo histo. parte. iiij. libro. xxxij. ꝙ christus apparuit Eadmundo Cantuarien̄. episcopo. ⁊ inter alia dixit. ꝙ quisquis hac scꝑtura: scꝫ Iesus nazarenus se munierit singulis noctibus contra mortem subitaneā valebit. Ad ideꝫ ⁊ discipulus in ꝓmptuario refert quendā peccatorē sic facientē a morte subitanea miraculose restitutū vite vt saluaret ꝛc. O ergo homo aduerte exempla sanctoꝝ: p̄cipue beati Marci. ⁊ disce sic viuere: vt non timeas in morte. ꝛc.

G

Septē precipua priuilegia b. marci euāgeliste.

¶ Circa tertiū p̄ncipale de excellentia beati Marci sit pro cōclusione. ꝙ btūs Marcus ꝯprobat inter sanctos dignissimus. Et hoc p̄cipue septē priuilegijs ordine alphabeti. Primū dicit assimilationis. Nā inter euāgelistas voluit spūssanctus ipm prefigurādo assimilari leoni. Ezechielis. j. Et pro hoc testimōio domini nostri Iesu christi. Pro quo nota. ꝙ de christo domino quattuor p̄cipua ab oībus hoībus in mūdo credēda. s. vera humanitas: vera deitas: vera passio: ⁊ vera resurrectio. Propter quod quattuor euangelistas habere voluit: vt quattuor euangelica instrumēta componerent. Et istis testibus quattuor oēs homines crederēt: quibus videlicꝫ instrumētis et testibus certi redderemur de nostra salute. Sed quia testimoniū fertur aliquādo de visu: aliquādo de auditu. Ideoqꝫ ſm Augusti. Christus voluit habere duos testes de visu: scꝫ Mattheū ⁊ Ioānem. ⁊ duos de auditu: scꝫ Lucam ⁊ Marcum. Vn̄ testis de vera humanitate christi fuit Mattheus q̄ genealogiā chrī texuit. ⁊ ideo in figura hoīs significat. Testis aūt de diuinitate christi Ioānes fuit. ⁊ ideo in specie aquile que solem limpide aspicit figurat. Testꝫ vero de passione fuit Lucas expssius scribendo. ꝓpter ea in figura vituli qui deo sacrificabat est figuratus. Deniqꝫ testis de resurrectione fuit Marcus: qui de ea apertius agit. Nam ⁊ in die resurrectionis eius euāgelium toti mundo recitat. ⁊ ideo in leone figurat qui rugitu die tertia catulos suscitat. vt supra patuit. Secundū priuilegiū dicit baptizatiōis. qꝛ a sūmo pōtifice

Petro est baptizatus ſm Hiero. Legenda.

Legenda

¶ Cum eñ eſſet leuites genere ⁊ ſacerdos: factus eſt Petri apl̃i in baptiſmate filius: atq; in diuino ſmone diſciplus: ⁊ cũ ipõ vſq; Romã eſt ꝑfectus tanq; filius patrem ſecutꝰ. Hoc aũt eſt magne gl̃ie: magis q̃ filiũ fore regis terreni: cũ petrus fuerit chr̃i vicarius.

Tertiũ conſcriptiõis euãgelij.

Tertiũ ꝑuilegiũ cõſcriptionis. ſ. euãgelij. Nam anno dñi. xl. rogatus a fratribus Rome ſcripſit euangeliũ greco ſermone ſm Hiero. ꝑut ab ore Petri p̃dicãtis audierat: ⁊ a chr̃o per inſpirationẽ accepat: qđ Petrus examinando approbauit. Videnſq; Petrus Marcũ conſtantẽ in fide ipm̃ Aquilegiã deſtinauit: vbi ṽbum dei p̃dicando innumerabilẽ multitudinẽ cõuertit ad chr̃m: ⁊ epm̃ illis Ermacorã ordinauit: qui fideliter regens eccl̃iam: tandẽ martyrio eſt coronatꝰ. Ibiq; Marcus ſcp̃ſit illis idem euangeliũ in latina lingua: quia ꝑmũ in greca ſcriptum Rome reliq̃rat.

Quartũ dignificatiõis.

Quartũ ꝑuilegiũ dignificationis. q: m̃ltiplici dignitate refulſit. Primo p̃riarchali. q: b. petrus ipm̃ in Alexandriã miſit: ⁊ p̃riarchã ibi illũ p̃fecit ſm Hiero. vbi m̃ltos ad fidẽ cõuertit. Hanc autẽ dignitatẽ non ambiuit: ſed ex corde fugit ⁊ inuitꝰ obediuit. vñ pollicẽ ſibi amputauit: vt ſacerdotio reprobꝰ haberet. ſed tñ diſpoſitio dei ⁊ petri autoritas ꝑualuit: q̇ ſecũ diſpẽſauit ⁊ p̃ſidere coegit. Scđo fulſit dignitate ꝓphetali. Mox eñ vt Alexandriã eſt ingreſſus: ſubito ſandalia eius rupta ſũt ⁊ ſoluta: ꝑ qđ ſpũ ꝓphetico ꝑuidit ⁊ itellexit ſuũ corpus paſſiõe crudelr̃ inibi lacerandum. Videns aũt q̃ndã vetera cõſuentẽ tradidit ea illi. q̇ cũ repararet ſiniſtrã manũ ꝑuit vulnerauit ⁊ exclamauit di. Vnus d̃s. Quo audito vir dei ſpũ ꝓphetico ait. Vere ꝓſperũ fecit deus iter meũ. Factoq; luto ex ſputo manũ illiꝰ vnxit: ⁊ mox ſanauit. Qđ ille hõ vidẽs: in domũ ſuã introduxit. Cui dñm ieſum Marcus euãgelizauit: ⁊ illũ cũ toto domo ſua baptizauit. Cunq; ꝑuidiſſet ꝓpriũ ſuũ martyriũ antea iſtũ noĩe Auianũ epm̃ ordinauit. Tertio fulſit dignitate euãgeliſte. ⁊ Quarto dignitate martyrij. de quibus in ſequẽtibus dicemus.

Quintũ euãgelice p̃dicationis

Quintũ ꝑuilegiũ euãgelice p̃dicationis. vñ Hiero. in quadã glo. ſuꝑ Marc. d̃t ſic. Marcus euãgeliſta dei electus ⁊ diſcipulus petri ſeminat poſt Mattheũ: hoc ideo. q: abbreuiauit euãgeliũ Matthei cõſcribendũ. ſubdit. Fremit vt leo. ſ. cõtra pctõres obſtinatos. volat vt aq̇la. ſ. ꝑ cõtemplationẽ celeſtiũ. diſcit vt hõ. ſ. a Petro euangelicã ſapiam. ĩmolat vt ſacerdos: chr̃m paſſũ oñdẽdo ⁊ imitãdo vſq; ad mortẽ paſſionẽ. irrigat vt flumẽ: ⁊ floreſcit vt ager. ſ. fructificãdo. q: vt petrꝰ Dami. d̃t. Tantã ei gr̃am d̃s apđ Alexandriã ꝓrogauit: vt oẽs q̇ tũc ad fidei rudimẽta confugerẽt: mox ad cõtinentiã ac totius monaſtice ꝑfectiõis faſtigiũ ꝑuolarẽt.

Sextum feliciſſime coronationis.

Sextũ ꝑuilegiũ feliciſſime coronatiõis. Aſſecutꝰ eſt eñ auream ⁊ triplicẽ aureolã. ſ. ṽginitatẽ. Credit eñ ṽgo a deo fore electus. vñ ⁊ caſtimoniã docuit. Itẽ p̃dicationis coronã: q: innumerabilẽ popl̃m Aq̇legie ⁊ Alexandrie ſua p̃dicatiõe ꝯuertit ad chr̃m ieſum. Deniq; martyrij coronã. Nam dum in ſolennitate paſchali miſſam Marcus celebraret: ꝯueneẽt ꝯtra illũ infideles: ⁊ fune in collo eiꝰ miſſo traxerũt ꝑ ciuitatẽ tam crudelr̃: vt carnes eiꝰ lacerate fluerẽt in terra: ⁊ ſanguine lapides rigarent: ⁊ tandẽ in carcerẽ recludit. vbi cõſolatꝰ eſt primo ꝑ angelũ dei apparentẽ ⁊ di. Ecce nomen tuũ in libro vite ſcp̃tũ eſt. Scđo ꝑ dñm ieſum q̇ illũ viſitauit et cõfortauit di. Pax tibi Marce euãgeliſta meꝰ: ne timeas: q: ego tecũ ſum. Sequẽti aũt die dũ iterato huc illucq; traheret: dixit. In manꝰ tu. d. cõ. ſpi. meũ. q̊ dicto ſpm̃ tradidit: ⁊ ſic gl̃ioſo martyrio ꝯſũmauit. ⁊c.

Septimũ g̃tioſe ſuffragationis

Septimũ ꝑuilegiũ gr̃oſe ſuffragatiõis. Nam eiꝰ ſuffragijs obtinemꝰ ꝑmo tꝑalia bona. q: legit q̄ cum totã Apuliã ſterilitas inuaſiſſet: nec terrã pluuia irrigaret: reuelatũ eſt q̄ h̃ ideo acciderit. q: bti Marci feſtũ nõ colebãt. Dũ g̃ ꝓmiſiſſent ſe celebraturos ⁊ btm̃ Marcũ inuocaſſent: ſterilitas abijt: ⁊ abũdantia magna cũ pluuia congruẽti aduenit. Scđo obtinere valemꝰ corꝑalia. q: legitur q̄ miles q̇dã in p̃lio ſic vulneratꝰ in brachio vt depẽderet ⁊ p̃ſcindẽdũ medici cõſulerẽt: ille bti Marci iuocauit ſuffragia: ⁊ manꝰ cõtinuo fuit p̃ſtine ſanitati reſtituta. Tertio ſpũalia. q: dũ q̇dam Saraceni cũ q̇buſdã venetẽ naufragio ꝑijſſent in mari: vnus Saracenoꝝ beatũ Marcũ inuocauit: ꝓmittens eius limina viſitaturũ: ⁊ ſacꝝ baptiſma ſe ſuſceptuꝝ ſi ei p̃beret auxiliũ. Mox illi b. Marcus ſplẽdidus apparuit: ⁊ de fluctibꝰ eripiens in ſcapham collocauit: in qua q̇dam Veneti mercatores erant ab illo ꝑiculo naufragij ſaluati q̇ ſaracenꝰ tandẽ qđ vouerat nõ impleuit. Cui denuo Marcus apparuit ⁊ increpauit. Ille g̃ cõpunctus Venetias vbi iacet corpꝰ b. Marci tranſlatũ aduenit ⁊ baptiſma ibidẽ ſuſcepit: ⁊ Marcꝰ eſt appellatꝰ: q̇ in chr̃m ꝑfecte credẽs in bonis opibus vitam finiuit. Quarto obtinere valemus celeſtia. Nam anno dñi. M. ccxlj. apud Papiã in cõuentu fratrũ p̃dicatoꝝ: frater Julianus nomĩe iuuenis in extremis laborans exhilarata facie cepit clamare. Date locum fratres: quia pre nimia leticia ſtatim aĩa extra corpus exiliet. Inter hec leui ſomno obdormiẽs: vidit beatũ Marcũ ad ſe veniſſe: ⁊ iuxta lectulũ ſtare. Et ecce vox ad eũ. Quid hic agis o Marce? Et ille. Ad iſtũ morientẽ acceſſi: quia deo eius miniſteriũ eſt acceptũ. Et iterũ vox ad eum. Cur inter ceteros ſctõs tu veniſti p̃cipue? Reſpondit. Quia ſpecialẽ in me deuotionẽ habuit: ⁊ corpus meum deuote viſitauit. Et ecce q̇dam albati totam domũ replentes intrauerũt di. Venimus vt iſtius aĩam in cõſpectu dñi p̃ſentemus. Mox ille frater euigilans priori que viderat recitauit: ⁊ cum multo gaudio feliciter in dño obdormiuit. O ergo chariſſimi inuocemus beatũ Marcũ: veneremur ⁊ eius ſuffragia imploremꝰ: vt detur nobis eius meritis gr̃a. ⁊ mors ſalubris ac gl̃ia celeſtis. Amen.

¶ De ſanctis apoſtolis Philippo ⁊ Jacobo. Sermo ꝑmus cum Legenda.

IN domo patris mei manſiones multe ſunt. Joan. xiiij. ⁊ in euagel. huiꝰ feſtiuitatis. A Iſta ṽba ſaluatoris noſtri intelligi poſſunt de qualibet domo dei. Nam domꝰ dei eſt duplex. Prima eſt militãs. de qua. j. Timo. iij. Scias quomõ in domo dei oporteat te ambulare. Hec domus eſt ſancta eccl̃ia catholica: in qua deus habitat ꝑ fidem ⁊ gr̃am. ad Eph. iij. Dico chr̃m habitare per fidẽ in cordibus veſtris. In hac domo manſiões multe ſũt: id eſt multi homines diuerſoꝝ meritoꝝ. alij martyres: alij cõfeſſores: alij ṽgines: alij ꝯiugati: alij viduati: alij p̃ſbyteri: alij religioſi. Alia eſt domus dei triũphans: ſcʒ celeſtis patria. de qua. ij. Coꝝ. v. Habemus domũ non manu factam in celis. pſ. Replebunt ab vbertate domus tue. ⁊c. Ibi etiam ſunt multe manſiones ſm diuerſitatẽ premioꝝ. j. Corinth. xv. Stella differt a ſtella in claritate ⁊c. ſic ⁊ reſurrectio mortuoꝝ erit. ſed qm̃ iſti beati apoſtoli Philippus ⁊ Jacobus ſunt nunc habitantes in domo dei celeſti cum chriſto Jeſu. Idcirco de ipĩs hec ṽba ꝯuenienter dicunt. In q̇bus ṽbis ex q̊ iſti ſancti apoſtoli cõmendari vident de inhabitatione domus celeſtis. Idcirco de hac tria myſteria ex paſſu huius euangelij ad honorem iſtorũ ſanctoꝝ accipiamꝰ pro ſermone.

¶ Primũ de celeſtis domus p̃paratione. hoc notat in euangelio ipõ: cum dicit. Vado vobis parare locum. ſ. domum patris.

¶ Scđm de eius varij ſtatus manſione: vnde dicit. manſiones multe. ⁊c.

¶ Tertium myſteriũ de acceſſus illius oſtenſione. Nam ibidem dixit Tho. Domine neſcimus quo vadis: ⁊ quomõ poſſumus viam ſcire? Reſpondit Jeſus. Ego ſum via ⁊c. B

B Vtꝝ domus celeſtis indiguerit aliq̃ p̃paratione per chr̃m.

¶ Circa primũ de p̃paratione domus celeſtis q̃ſtio occurrit. Vtrum domus celeſtis indiguerit aliqua p̃paratione per chriſtũ. Ratio queſtionis eſt. quia dicit. Vado vobis parare locum. Et ſi abiero ⁊ p̃parauero iterũ veniam ⁊ accipiam vos. cum Matth. xxv. dicat. Venite bñdicti p̃ris mei poſſide. regnum qđ vobis pa. eſt ab

origine mundi. Nam si parata est ab origine mundi domus illa celestis patrie. ergo non a tpe ascēsionis chri in celū. sicut sonant ista vba. Vado pare ꝛc. Ad hoc respondēt pcipue tres docto. theologici. Primus doctor btūs Grego. qui vt habet lib. pgnosticor. dicit sic. Nō fecit nos deus vt nos gehēne tradat igniq3 ppetuo: regnū celor pter nos: gehēna pter diabolū facta est: s. pncipali9. sequit. Et hoc ita esse ex euāgelijs docebo. Ipse etem dns dicit his qui a dextris sunt. Venite benedicti pris mei pcipite regnū qd vobis paratū est ab origine mūdi. Illis aūt q a sinistris sunt dicit. Discedite a me maledicti in ignē eternū q patus est ꝛc. Non dixit vobis: sed diabolo ꝛ angelis eius. Sic ergo pter diabolū gehēna ignis: ꝛ pter hoiez regnū celor a cōstitutione mundi pparatū est. Hec ibi. Quibus verbis magnū nobis gaudiū nunciat: q scz deus velit oēs homines ad btitudinē puenire ꝛ neminē pire. sicut ꝛ apostolus testat. j. Timo. ij. Quid est ergo in causa q multi damnant cū diabolo nisi hoim ipor malicia: quia nolunt saluari: sed volunt pire. O mirabilis demētia peccator. o insania fatuor ꝛc. Malunt em per pctā esse in igne eterno: q per vtutes in celo. Secūdus doctor est Simon de cassia q hanc qstionē ex euāgelio mouet. Et respondet di. sic. Parauit locū in celo pater ab eterno pdestinando: filius in humanitate patiēdo: ꝛ impedimentū. s. culpe ꝛ pene remouēdo ꝛ in celū ascendendo. Nam licet essent ab eterno pdestinati. s. hoies: tamē beatitudinē non cōsequerent: nisi per grām. s. chri que datur tempaliter in psenti. sic ergo indiguit per chrm preparari. Tertius doctor est Nicol. de Ly. in postilla. di. sic. Si quo minus dixissem vobis: quia vado parare vobis locum. Sed non est necesse q vadā ad parandū: quia in deo est bonitas pfecta eternalis ꝛ imutabiliter ꝛ multipliciter pticipabilis a btis. Numerus etiā elector ꝛ termin9 meritor est eternalit ꝛ imutabiliter predestinat9. ꝛ sic totū paratū est ab eterno. fm illd Matt. xxv. Possidete paratū vobis regnū a cōstitutione mundi. Qr aūt subdit. Et si abiero ꝛ pparauero vobis locū Ex hoc non est intelligendū. q btitudo vel locus ipius idigebat aliqua pparatione. sed quia ipi electi indigēt pparatione ad hoc q possint btitudinē cōsequi. quia licet sint ab eterno pdestinati: tamē beatitudinē non cōsequent: nisi mediāte grā spūssancti. Chrus ergo in glia celesti non pparauit aliquod nouū ascendēdo: sed per ascensionē donū spiritussancti misit fidelibus: per quod pparant ad cōsecutionē btitudinis. et sic itelligit pparasse locū beatitudis. subdit. Iterū aūt veniā ad vos: ꝛ accipiā vos ad meipm. s. in morte quo ad beatitudinē anie. ꝛ in iudicio veniam ꝛ accipiā vos ad beatitudinē anie simul ꝛ corpis: vt vbi ego sum ꝛ vos sitis ꝛc. Hec Lyra. Simon de Cassia. O ineffabilis dilectio nō contentus cōsortio angelor: sed hoies intantū pensauit: vt in terrā descēderet ꝛ pereūtes qreret: vt in domo patna secū habitarēt: nobis pticipans in humanitate: vt secum essem9 pticipes in diuitate. O iesu bone tibi laus ꝛ grarz actio. O beati apli Philippe et Jacobe quales nunc laudes dicitis deo ꝛ domino Jesu pro tante felicitatis preparatione.

(Numer9 elector pdestinatus)

C

¶ Circa scdm principale de varietate mansionū celestium querit. Quō in celesti domo vel patria dicant multe mansiones fore: cum obiectū btitudinis sit vnicū. s. ipe deus. Unde ꝛ Matt. xx. Idem denarius diurn9 datus omibus in vinea domini laborātibus legit: quo celeste premiū designat. Respondet fm dock. q in glia celesti qūuis sit idem obiectū beatitudīs nullam diuersitatem habens in se. hoc est deus. tamē ex parte beatorum est diuersitas in pticipando hoc obiectum fm varietatē meritor. ꝛ ideo ibi sunt multi gradus ꝛ distinctiones mansionū. Unus enim excedit alium in beatitudine pcipue tripliciter.

(in celesti domo mlte mānsiones.)

¶ Primo in essentiali felicitate.
¶ Secundo in pmiali dignitate
¶ Tertio in accidentali iocunditate.

(Prio in essentiali felicitate.)

¶ Primo in essentiali (siue dicam diuinali) felicitate. quia quāto quis amplius hic cognouit deū per veritatem fidei tanto clarius in celo videbit eum. ꝛ quāto magis dilexit per amorem: scz abstinendo a peccat ꝛ precepta huando: ac si gratuite diligen. tanto ampli9 perfruet in celo diuina suauitate. Nā vt volunt docto. sup iiij. dist. premiū essentiale correspondet radici charitatis ꝛ fidei. ergo ꝛc. Querit ergo. Utrū ex hoc q vn9 altero minus habet de diuinali felicitate: dāna sentire videat in btitudine? Ad id respondet Grego. moral. li xxxiiij. di. sic. Apud prem māsiones multe sunt. quia in illa beatitudine non dispari vnusquisq iuxta dispar meritum locum disparem pcipit: sed eiusdē disparitat damna non sentit. quia tantū sibi sufficit quantū percepit. Hec ille. (Questio)

D Secūdo in pmiali dignitate vnus beatus alium excedit. quia vt ait Augu. Unaqueq anima pro meritis suis illic honorat ꝛ glorificat. sicut videm9 q alia est claritas lune: alia solis: alia stellar ꝛc. Unde Gregorius moral. lib. iij. Quia in hac inquit vita nobis est discretio operum: erit in illa discretio dignitatum: vt quo hic alius aliuz supat merito: illic alius aliū retributione transcēdat. Unde in euāgelio dicit. In domo patris mei mansiones multe sunt. (D Scdo in pmiali dignitate.) Si queras. nū quid ergo vnus btūs alteri inuidebit eo q ille plus habeat? Respondet Grego. ibidē dicēs. q in illa diuersitate retributionis erit cōcors charitas. quia tanta vis in illa pace nos satiat: vt qd in se quisq nō accepit: hoc accepisse in alio exultet. Exempli grā. quādo dat corona capiti ꝛ non pedi. vel quādo datur munus manibus ꝛ non ori vel dorso: pes: os: dorsum: oculi: ꝛ cetera membra non inuident: imo gaudent se accepisse in capite vl manibus. (Questio.) Item querit. Utrū btūs q minoris est glie optet gliam maioris habere in se? Respondet August. lib. de ciuita. dei. xxij. di. sic. In patria habebit deū alius alio minus: vt hoc quoq donū habeat ne velit amplius. Exempli gratia. Uas paruū plenū aqua fontis: non appetit se habere aquā fontis in dolio existētis. qr sufficit sibi quantū habet. Ad idem Ans. lib. similitudi. dicit. Dices forsitan si deus ꝛ omes beati volunt quod ego volo: ero itaq pro velle meo de maioribus in celo: quia volo augmentū mei boni. Et respondeo. q si etiaz beato Petro par esse in glia volueris: eris. Impossibile est autē illi equari velle in glia: si meriti eius impar fueris. Et infra dicit. q sicut in humano corpe pes non exoptat loco aut officio manus auctoris: vel nasus oculi loco vel officio fūgi. ita in illa admirabili ꝛ gliosa dispositione celesti quisq quod adeptus fuerit amabit: sic vt statū suū potiori gradu mutari nō velit. (Questio.)

E Tertio in accidētali iocūditate pro opibus bonis hic factis vnus btūs aliū excedit. opera em illor sequunt illos. Nota aūt q plura sunt genera operum bonor ex qbus accrescit accidentale gaudiū cōtinue vsq ad finē mundi beatis in celo. (E Tertio in accidentali iocunditate.) Primū est sacre scripture expositio ꝛ dictatio ac scptitatio. Nam pphetis ꝛ euāgelistis: ac aplis eplas scribentibus. sic ꝛ doctorib9 q libras ꝛ sermones cōposuerūt semp gaudia accidētalia accrescēt: quotiēs ex eor scptis homies emendant ꝛ ad deū conuertunt. Lu. xv. Gaudiū est in celo sup vno peccatore penitē. ꝛc. (Genera operum ex qbus accrescit accidētale gaudium.) Scdm est ordinū institutio vel reformatio. Nam qd bona fiunt in ordine toto vel religione: totiēs gaudiū accñtale crescit illius ordinis institutori: puto btō Frācisco de ordine minor. ꝛ sic de alijs. (Scdm.) Tertiū est ecclesiar ꝛ monasterior cōstructio. quia ex omibus ꝛ singulis bonis opibus in tali ecclesia vel monasterio factis habebit gaudiū accñtale is qui edificauit. Similiter q altare fundauit p missis. (Tertiū) Quartū est imaginū depictio. Qui em faciūt fieri crucifixi imaginē vel beate Marie: aut alior sanctor in publica strata: vel in ecclesia quotiēs a quolibet homie illis reuerentiā exhibet: gaudiū accñtale habebūt speciale pro sanctor honore. (Quartū) Proinde laudabile est habere imagines crucifixi: vel sanctor circa lectū tuum aut mensam: vt ex aspectu memoreris chri iesu ꝛ sanctor ac reuerētiā facias.

Quintū est missarū ordinatio. Qui em ordinant perpetuas missas in ciuitate vel villa. vel cantandū missam de beata virgine: vel de corpe chri in hebdomada: vel pro defunctis. ꝛc. Uel Salue regina misericordie. in (Quintū)

q̄dragesima ꝛ hmõi: quotiens hec dicunť vel canunť: ſꝑ illis gaudiū creſcit. Sextum genus eſt diuini cultus ampliatio. Unde illis qui de iuſtis rebus ꝓcurant fieri in aliq̄ eccſia miſſale vel calicē: aut alia paramenta: vel libros ex quibus deus laudať et colitur q̄tiens in illis celebrať: totiēs gaudiū in illis hominibus in celo cumulať. Septimū eſt hoſpitaliū edificatio vel fundatio: vbi q̄tidie opa miſcdie exercenť in paupes ꝛ iīfirmos. Simiľr qui inſtituūt pro refrigerio defunctoꝝ in hebdomada: vel q̄ndena balneū fieri paupeꝝ: totiens gaudia habebūt: quotiēs infirmi vel paupes conſolāť. Octauū eſt exemploꝝ bonoꝝ pſtatio. Unde Ceſari⁹ dicit. Quantis hoibus exemplū vere hūilitatis ꝛ charitatis pfecte oñderis: cū tantis ꝛ pro tātis eterna premia poſſidebis. Hec ille. Et ſic creſcit gaudiū ꝛc. Nonuꝫ genus eſt inſtructio ſalubriū oronūq̄ꝫ edoctio. Qui em̄ docent pueros vel alios Pater nr̄: vel Aue maria: vel ſymbolū: aut dei p̄ceptum ꝛc. quotiēs ille puer vel hõ orat: totiēs illis gaudiū accñtale creſcit. F De niq̄ꝫ per cōtrariū ſunt plura genera opeꝝ ex q̄bus h̄ demerenť hoies cū pctis ſuis: ꝙ pena eoꝝ augmenteť in inferno vſq̄ꝫ diē iudicij. Primū eſt nouū modū peccādi adiuenire. ſiue in ſupbo ornatu: ſiue in auaricia: aut luxuria ꝛc. q: quotq̄t illos imitanť in talibus ſemp accidentalis pena creſcit. Scđm eſt exactiones iniuſtas ꝛ aggrauatiões paupeꝝ inſtituere. puta falſa telonea: dicas. ꝛ ſubditoꝝ nimia ſuitia inſtituere. ꝛc. Tertiū eſt feſtis dieb⁹ nūdinas fieri ꝓcurare vel cõſulere. Tales em̄ rei ſunt oim maloꝝ que in nūdinis fiunt: et eoꝝ pena annuatim augeť. Quartuꝫ eſt iniuſte abq̄ſitas quaſcunq̄ꝫ res aut metas iniuſte dilatatas: ſic relinq̄re ſuis ad poſſidendū iniuſte. quia nõ minus tenenť reſtituere heredes. Pctm̄ aūt non dimittiť niſi reſtituať ablatū. vt đr Augu. xiiij. q. vj. Si res. Ergo q̄diu ab heredibus poſſideť: illi p̄mo pena accñtalis augeť pro ſingulis emolimētis poſſeſſionis: ꝛ pro ſinglis quotq̄t de ſtirpe illa dānabunť. Quintū eſt impig̃ratas res nõ cõputando eaꝝ fructus in ſortē alijs ſic dimittere. quia hoc eſt vſura. extra de vſu. ca. j. ꝛ ſe. ꝛ tenenť ad reſtitutionē non ſolū ille p̄ncipalis vſurari⁹: ſed ꝛ heredes. eo. ti. cū tu ꝛc. Sextū eſt artificia mechanica falſificare: ꝛ fraudis modū nouum inuenire: vel excogitare. Septimū eſt ſtatuta noua vel iura ordinare vñ paupes grauanť. Octauū eſt hereſes cõdere. Uñ Auguſti. dicit. ꝙ Arrius hereſiarcha nondū adhuc habet ex toto penā ſuam. Sic ꝛ Joānes huß. q: q̄tq̄t inficiunť hoies hereſi ſua: pro tot penā luent. Nonū eſt culpe exēplū poſt ſe relinq̄re: vel pcti modū docere aut cõſulere. q: vt ait Grego. in moraľ. Tot mortibus quiſq̄ꝫ dignus eſt: q̄t prauitatꝫ exēpla in poſteros reliq̄t. O q̄ hõ caue hec pctā ne pereas ꝑ tormēta. G

Margin: Septimū; Octauū; Nonū; F Pctā genera opeꝝ ex q̄b⁹ pena in inferno augmentatur.

¶ Circa tertiū p̄ncipale de acceſſu vie domus celeſtꝫ lucide ptꝫ in euāgelio ipo: q: cuꝫ dñs dixiſſet. Et q̄ ego vado. ſ. ad prēm ꝛ viā ſcitis. i. ſcire debetis. Simon de Caſſia. Hoc inq̄t intelligiť q̄ ad debitū. Ipe em̄ ſciuit eoꝝ deſideria. ꝛ ideo dedit eis occaſionē interrogādi. Dicit ergo ei Thomas. Dñe neſcimus q̄ vadis. ſ. in ſpeciali ꝛ determinate: licꝫ ſciret in generali. ſequiť. Et quõ poſſumus viā ſcire? Rñdit ieſus. Ego ſum via: ꝟitas: ꝛ vita. Uia inq̄ꝫ inobliq̄bilis: ꝛ vita deſiderabilis. Ex q̄b⁹ ꝟbis accipiam⁹ pro cõcluſione ꝟbum Augu. dicētis ſic. Chr̄s in hūanitate factus eſt nobis via ad diuinitatē. Huius rõ ſm Ly. q: ea q̄ chr̄us geſſit in hūanitate ſunt via ꝑducēs nos ad gl̄iam. Uñ ꝛ ſubdit. Nemo venit ad prēm niſi ꝑ me. ſ. credēdo ꝛ ope imitādo. oēs ergo alie vie ducūt ad inferos. ſola hec via. ſ. chr̄s ducit vere ad ad vitā. i. viſionē ꝛ fruitionē deitatis. ꝓpter quod merito dicit ꝟitas ꝛ vita ſm deitatē. Et ſic ptꝫ. Legēda. H ¶ Ad ꝓpoſitū de iſtis aplis aduertendū. ꝙ ipi in hac via pfecte ambulauerūt imitādo chr̄um. ꝛ ideo ad vitā eternā in domūq̄ꝫ celeſtē ꝑuenerūt. Qđ ptꝫ ex eorum hiſtorijs. Nimiꝝ Philippus apl̄s cum. xx. annis ꝑ Scythiā p̄dicaſſet a paganis teneť: ꝛ ad imolandū ſtatue Martis cõpelliť. tunc ſubito draco ingēs de ſub baſe exiuit: qui filiū pontificis ignē ꝓ ſacrificio miniſtrantem: duos q̄ꝫ tribunos q̄ꝝ miſtri Philippū detinebāt: extinxit. ceteroſq̄ꝫ ſui flatus fetore morbidos reddidit. Philippus ergo dixit. Credite mihi ꝛ ſtatuā confringite: ꝛ eius loco crucē dñi adorate: vt iīfirmi ſanenť ꝛ mortui ſuſciteť. Qđ illi ꝓmittentes Philippus draconi ꝑ cepit in deſertū ire vt nulli noceret. Qui ſtatim receſſit: nec vltra cõparuit. Tunc Philippus ſanauit omēs: ꝛ illos tres mortuos ſuſcitauit. Sicq̄ꝫ vniuerſis credētibus perannū adhuc eis p̄dicauit. ꝛ ordinatis pſbyteris ac diaconibus: in Aſie ciuitatē Hierapolim venit: ibiq̄ꝫ hereſim Hebionitaꝝ dicentiū chr̄m carnē phantaſticā aſſumpſiſſe extinxit. Erant autē illic due ſacratiſſime ꝟgines filie eius ꝓphetiſſe: per quas dñs mltos ad fidē cõuertit. Erat quoq̄ꝫ ipe Philipp⁹ annoꝝ lxxxvij. Quē poſtea infideles tenuerūt: ꝛ inſtar mgr̄i ſui quem p̄dicabāt cruci affixerūt: ꝛ tandē iuxta euꝫ due filie ei⁹ vna a dextris: ꝛ alia a ſiniſtris ſunt ſepulte. J Jacobus apl̄us iſte vocatus eſt Jacobus alphei: quia fuit filius alphei ſm carnem. Uocatus eſt ꝛ frater dñi: ex eo ꝙ ſimillim⁹ ei fuit: adeo vt pleriq̄ꝫ in eoꝝ ſpecie errarent. vt teſtať Ignacius in epl̄a ad Joā. Diciť q̄ꝫ frr̄ dñi. q̄m chr̄s ꝛ Jacobus ſicꝫ a duab⁹ ſororib⁹ deſcēderāt ſic a duob⁹ frībus. ſ. Joſeph ꝛ Cleopha deſcēdere putabanť. q: erat Jacobus filius marie filie Cleophe: q̄ Cleophas fuit frať ipius Joſeph ſpõſi btē ꝟginis Marie. Et taliť ſe cõtingētes: iudei vocabāt frēs. Uocatus eſt etiā Jacobus minor ad differētiā Jacobi filij zebedei. licꝫ q̄ppe iſte natus ſit por: tñ vocatiõe poſterior fuit. ꝛ ꝓpterea Jacobus minor. Deniq̄ꝫ vocat⁹ eſt etiā Jacobus iuſt⁹ ꝓpter excellentiā ſctitatis. Tante em̄ reuerentie ꝛ ſctitatꝫ erat in ꝑplo ſm Hiero. vt fimbriā veſtimēti eius certatī tāgere cupent. Egeſipp⁹ q̄ꝫ đt de eo. Hic ex vẽo mr̄is ſue ſctūs fuit. vinū ꝛ ſiceraꝫ non bibit: carnes nunq̄ꝫ mādūcauit. ferrū in caput eius nõ aſcendit. balneis nõ eſt vſus. ſyndone. i. veſte linea ſꝑ indutus. totiēs in orone flexerat: vt callos in genibus h̄ret. Hic ſolus inť aplos ꝑmittebať ob ſctitatē intrare ī ſancta ſctoꝝ: ꝑpetueq̄ꝫ ꝟginitatꝫ extitit. vt teſtať Hieron̄. cõtra Joui. Uñ ꝑ ceterꝫ aplis Hierſoſymis epſ eſt ordinatus: ꝛ p̄mus in pōtificaliб⁹ miſſaꝫ celebrauit. Septio aūt anno epatus ſui cū ad diē paſche apl̄i Hierſoſymis ꝯueniſſent: ꝛ Jacob⁹ cū eis corā Caipha ꝛ alijs iudeis chr̄m p̄dicaſſet: iamq̄ꝫ ꝓpe eēt vt baptizari vellēt: repēte q̄dam tēplū ingrediēs clamauit di. O viri iſraelite: q̄d facitis: cur ab iſtis magꝫ vos decipi ꝑmittitꝫ. ꝛ in tātum cõcitauit ꝑplm̄ vt aplos lapidare vellent: ꝛ aſcendēs (iacobū) hõ ille de g̃du q̄ p̄dicabat p̄cipitauit deorſum: ꝛ extūc ꝑlmū claud⁹ eſt effect⁹. Tandē anno epat⁹ ſui. xxx. iudei ad ipm̄ cõuenerūt di. Oram⁹ te vt reuoces ꝑplm̄ errantē in ieſu. Uñ in die paſche ſtatuerūt illum ſup pinnaculū tēpli: ꝛ voce magna clamātes dixerunt. Uiroꝝ iuſtiſſime cui nos om̄es obtpare debem⁹: q̄m ꝑpl̄s errat poſt ieſum crucifixū: enūcia nobis q̄d tibi videť. Tūc iacobus ingēti voce rñdit. Quid me interrogatis de Jeſu? Ecce ipe ſedet in celis a dextris dei venturus iudicare viuos ꝛ mortuos. Tunc chr̄iani gauiſi ſunt. Phariſei aūt ꝛ ſcribe exclamauerūt di. O. o. ꝛ iuſtus errauit: ꝛ aſcendētes ipm̄ p̄cipitauerūt ꝛ lapidare ceperūt. Qui ſup genua recūbens dixit: Dñe dimitte eis: quia neſciūt quid faciūt. Tunc vnus illoꝝ partica fullonis arripiens valido ictu caput eius impetijt: ꝛ cerebrū excuſſit. Taliq̄ꝫ martyrio ad dñm migrauit: ꝛ ſepultus eſt ibidē ꝓpe templū. Rogemus ergo dñm ieſum: vt ꝑ merita ac p̄ces iſtoꝝ btõꝝ aploꝝ det nobis g̃am ꝛ gl̄iam. Amen.

Margin: G De acceſſu vie dom⁹ celeſtis. H Legenda. J Jacob⁹ minor

¶ Pro ſctis Philippo ꝛ Jacobo aplis. Ser. ij. De ſacro euangelio quod legiť in hoc feſto.

A It ieſus diſcipulis ſuis. Non turbetur cor veſtrum neq̄ꝫ formidet: creditꝫ in deū ꝛ in me credite. Jo. xiiij. ꝛ in euāge. ho. A Chr̄s dñs poſtq̄ꝫ in cena vltima p̄dixit ſuā per diſcipulū traditionē ꝛ ſuam paſſionem atq̄ꝫ petri negationē ne diſcipuli dilecti totaliter eſſent in deſolatione pro morte magiſtri: tanq̄ꝫ pius magiſter cõfortauit diſcipulos ver

bis sacris fidei di. Non turbet cor vestrū neq formidet .s. pro iminente tribulatione: creditis in deū qui oīa potest: ⁊ in me credite. q. d. q: sum dei fili⁹ qui possum saluare vos: ⁊ ad eternā beatitudinē ꝑducere. ꝓpter qḋ subdit. In domo patris mei mansiones multe sunt ⁊c. Ex quo aūt hoc sacrū euangeliū legit in hoc festo beatorū Philippi ⁊ Jacobi apłoꝝ. Ad ipoꝝ ergo honorem de hoc euāgelio locuturi tria mysteria pcipua cōsideremus que in ipō tangunt. ⁊ sic cetera ꝓsequamur.

¶ Primum mysteriū dicit turbationis ꝓhibitio: ibi. Non turbetur. ⁊c.

¶ Secundū dicit ꝯfortationis remediatio: ibi. Creditis in deum. ⁊c.

¶ Tertiū dicit diuine visionis assecutio: ibi. Ego sum via: veritas: ⁊ vita.

B

Utrū homini chr̄iano liceat turbari

¶ Circa primū de turbatiōe q̄stio occurrit. Utrū homini chr̄iano liceat turbari? Rō q̄stionis. q: chr̄s dn̄s admonuit pluries discip̄los suos ne turbarent. Un̄ Mat. xxiiij. ꝑdicens ꝑsecutiones eoꝝ dixit. Uidete ne turbemini. ⁊ in ꝑmisso themate ait. Nō turbet cor vr̄m ⁊c. Et Mat. x. Nolite inq̄t timere eos qui occidūt corpus. ⁊c. Deniq ⁊ Prouer. xij. scribit. Nō cōtristabit iustū q̄cq̄d ei acciderit. impij autē replebunt malo. Et pro exēplo claret in istis apl̄is qui non sunt turbati in passione mortis pro chr̄o. Nam de btō Philippo legit. ꝙ ante septē dies obitus sui ep̄os et p̄sbyteros cōuocauit: eisq let⁹ obitū suū manifestauit di. Hos septē dies ꝓpter admonitionē vr̄am mihi dn̄s cōcessit. Et de btō Jacobo legit ꝙ in passione sua cōuersus sup genua orauit pro inimicis ipm lapidātibus di. Rogo dn̄e dimitte eis: quia nesciunt q̄d faciunt. quo claret ꝙ non fuit turbat⁹. Ad hec respondet ꝑm doct. ꝙ turbatio est triplex in hoīe. Pria est vitupabilis. Scd̄a tolerabilis. Tertia laudabilis.

Turbatō triplex in hoīe.

Pria est vitupabilis. vt illa turbatio que puertit iudiciū rōnis ⁊ deijcit a v̄tute. Et talis turbatio non licz homini chr̄iano. vt patuit ꝑ autoritates ꝑdictas in rōe Unde Lyr. exponens illud Prouerb. xij. di. Non cōtristabit iustū. s. tristicia deijciēte a v̄tute. quicq̄d ei acciderit. quia fortunā aduersam patient tolerabit. Impij aūt scz impatiētia fracti replebunt malo. s. culpe cui subueniet malū pene: ⁊ postea gehēne si ꝑseuerēt. Ad id est qḋ dicit Grego. Quisq̄s illata mala eq̄nimiter non tolerat: ipē sibi testis est: quia bonus nō est. Hec autem turbatio vitupabilis orit ex causis malis. aliq̄n ab auaricia. s. pro amissione rei tempalis. Prouer. xv. Conturbat domū suā qui sectat auariciā. Tales eīm nō possūt q̄escere in mētibus eoꝝ. quia vt ait Tullius. Tota vita auari hoīs est plena miserie ⁊ doloris pre sollicitudine. Sic ergo auarus turbat in se: ⁊ cōturbat domū suā .i. familiā nimis eam restringēdo a modo viuēdi debito ⁊c. Aliq̄n autē turbatio vitupabilis oritur ex verbis bilinguis. Eccli. xxviij. Susurrū ⁊ bilinguiū multos ꝑturbāt pacē habētes: ciuitates muratas diuitū destruxit. Aliq̄n oritur ex ira. Un̄ btūs Frāci. in regula dicit. Ira ⁊ cōturbatio in se et in alijs impediūt charitatem. Aliquādo autē causat ex indiscreto ꝑcepto ꝑlati. sicē fecit Dauid: qui ꝑcepit numerari populū. ꝓpter qḋ misit dn̄s pestilentiā in Israel: ⁊ mortui sunt septuaginta milia viroꝝ. ij. Regū. xxiiij. Un̄. ij. Coꝝ. vlti. Dedi eis scz ꝑlatz potestatē in edificationē: ⁊ non in turbationē. Aliquādo orit ex ꝑsecutione hoim. sicut turbabant discipuli chr̄i audiētes sibi iminere ꝑsecutiones quas chr̄s ꝑdixit. Nam quia nondū erant per spm̄ sctm̄ cōfirmati: turbabant timētes. Propt qḋ chr̄s cōfortanš. dixit. Non turbet cor vr̄m neq for. ⁊c. Auscultem⁹ ergo charissimi hec monita nostri saluatoris dicētis oibus nobis. Non turbet cor vestrū: scz aliqua turbatiōe vitupabili. neq formidet amissionē terrenoꝝ: aut ꝑsecutionem pati pro chr̄o ⁊ iusticia. quia vt dicit. ij. Tim. iij. Omes qui pie volunt viuere in chr̄o ꝑsecutionē patiunt.

Bilinguiū.

C

Scd̄a turbatio.

¶ Secūda turbatio est tolerabilis: q̄n. s. homo turbat de aliquo nociuo vel morte: sub impio tamē rōnis. Nam ꝑm Tho. ij. ij. q. clviij. art. ij. Ois passio itantū est bona vł saltē excusabilis: inq̄tū rōne regulat. Si aūt ordinē rationis excludat a sua rectitudine ꝓgrediens, ac per turbationē rōnis: mala est ⁊ vitupabilis. Cuz ergo motus ire ⁊ ꝑturbationis non est in ꝑtāte nr̄a. vt ait glo. sup illud ps. Irascimī ⁊ nolite peccare. Si q̄s ergo turbat naturali motu pro ꝑsecutione vel ꝑ morte sibi iminente: aut alio quouis nocumēto: dūmodo tanta sit turbatio ꝙ non puertat iudiciū rōnis: nec deijciat eam a sua rectitudine tolerabilis est. q: nō est pctm̄ mortale. Unḋ Augu. sup Joā. homel. vj. dicit sic. Pereant argumēta phoꝝ qui negāt in sapientē cadere ꝑturbationē anioꝝ: turbet plene aius chr̄ianus in miseria: sz timeat ne pereant hoīes chr̄o. Cōtristet cum perit aliq̄s chr̄o: ꝯcupiscat hoīes acq̄ri chr̄o: timeat ⁊ sibi ne. s. ꝑ turbationē pereat chr̄o. Cōtristet peregrinari se a chr̄o: cōcupiscat regnare cū chr̄o: letetur dum sperat se regnaturū esse cū chr̄o. Hec Augu.

Tertia turbatio.

Tertia turbatio est laudabilis: s. cuz homo turbat de pctīs suis. hoc eīm est bonū signū grē ⁊ salutis. Unde. ij. Coꝝ. vij. Que ꝑm deū est tristicia pniam in salutē stabilem operat. Hiero. Nulla culpa delet nisi tristicia anxiet. Un̄ ps. Sacrificiū deo spiritus cōtribulatus: cor contri. ⁊ humi. ⁊c. Similr laudabilis est turbatio de pctīs alioꝝ ⁊ p̄iculis animaꝝ. Sic eīm de chr̄o legit Joan. xiij. ꝙ pro pctō Jude ꝓditoris turbat⁹ est spū. Un̄ Augu. in epl̄a. Pia inq̄t tristicia est: ⁊ sic dici pōt btā miseria vicijs alienis tribulari. nō implicari: merore contrahi: non amore attrahi. Hec ille. Sic credimus ⁊ de istis btīs apl̄is Philippo ⁊ Jacobo ꝙ ipi pro sua passione gaudebant: q̄m digni habiti sunt pro noīe iesu contumeliā pati: q̄uis pro pctīs ꝑsequentiū turbarent ista laudabili turbatione ⁊ orarent pro illis. multo ergo magis ꝑ nobisipos honorātibus orabūt in celo. O itaq aīa chr̄iana obs̄ua ne turberis mala ꝑturbatione: sed turberis salubri ꝑturbatione ꝑ tuis saltem pctīs: vt valeas regnare cū chr̄o ⁊ sctīs eius in celo.

D

De remedijs ꝯfortātib⁹ turbatiōe positos.

¶ Circa scd̄m ꝑncipale de remedijs cōfortātibus in turbatione positos hoīes inq̄rendū est. q̄libus remedijs possit hō cōfortari in turbatiōe ne peccet vel pereat eterna dānatione. Ad qḋ pro cōclusione notandū. ꝙ tria sunt potissima remedia in quacūq turbatione confortatiua: q̄ insinuant ꝑ ipa euāgelica v̄ba. vt patebit.

¶ Primū est fidei firma tentio.

¶ Secundū est premij celici ꝑparatio.

¶ Tertiū est dn̄i iesu chr̄i ꝑparatio.

Primū remediū est fidei firma tentio.

¶ Primū remediū est fidei firma tentio. Un̄ chr̄us dn̄s cum dixisset in euāgel. Non turbet cor vr̄m. statim posuit remediū cōtra turbationē ipam fidem di. Creditis in deū: ⁊ in me credite: in quo docet credere suā deitatem ac hūanitatē. q. d. ꝑm Augu. ⁊ Chryſ. i. ꝯsequens est ꝙ in me credere debeatis: q: ego suz creator vester ⁊ redēptor ⁊ remunerator. q̄ ⁊ si moriar vt hō: resurgā. q: deus sum. q̄ etiā post tribulationē ⁊ mortē letificare ⁊ remūerari possum. Hec ergo fides chr̄i iesu est remediū cōtra oīe turbatiōis p̄iculum. vn̄ Augu. sup Joā. Uirtus fidei qua credit in p̄rem ⁊ filiū est potētior omibus p̄iculis q̄ fidelibus accidere possunt. Jō. i. Joā. v. Hec est victoria q̄ vicit mundū fides vr̄a. sic sancti per fidē vicerūt regna. Hebre. xj. hoc claret in apl̄is ⁊ martyribus. Qn̄ g̊ o chr̄iane turbaris: ⁊ ꝑsecutione malorum tribularis tene firmā fidem de chr̄i bonitate ꝙ nō derelinq̄ris pire: sed purgaris ⁊ ꝓbaris: et semp adest auxiliū postulātibus in tribulatione. ps. Juxta est dn̄s his q̄ tribulato sunt corde. Jdeo Isid. Btūs est qui recte credit: recte credēdo bn̄ viuit: bene viuēdo rectā fidem illesam custodit. Qui eīm sic credit in chr̄m: etiā si mortu⁹ fuerit viuet. ⁊ omis q̄ credit in eum. s. fide firmata: non morit in eternū. Joā. xj.

E

Scd̄m remedium.

¶ Scd̄m remediū ꝑmij celestis vel glīe ꝑparatio. Un̄ saluator subdit in euangelio. In domo patris mei māsiones multe sūt: scz ꝑm varietatē ꝑmioꝝ. ꝓut quisq meruit. Si quo minus dixissem vobis: quia vado vobis parare locū. q. d. Si tribulationes in hoc mūdo patimini vel labores: cōsiderate mercedē vberrimā in celo vbi sunt mansiones multe quas ꝑparo vobis: id est vos ꝑparatos reddo ꝑ patientiā in tribulationib⁹ ⁊ ꝑsecutionibus ꝑ me suscepṫis. Unde ⁊ Matth. v. dixit. Beati estis cū maledixerint vobis hoīes ⁊ ꝑsecuti vos fuerint: ⁊ dixerint omē

malū aduer. vos mē. ppť me: gaudete ⁊ exul. qm̄ merces vr̄a copiosa est in celis. Hec ḡ ꝯsiderare ad supandum turbationes multū valet: dicente Greg. Cōsideratio pmii minuit vim flagelli. Un̄ ⁊ q̄dam phs interrogatus qd esset illud qđ nō sineret hoiem fatigari: Rn̄dit lucrum ⁊c. Ideo Iac. j. Btūs vir q̄ suffert tentationē: qm̄ cū pbatus fuerit accipiet coronā vite. O ḡ hō pensa vtilitatē turbationis ⁊ nō deficies.

F Tertiū remediū

F Tertiū remedium dn̄i Iesu chr̄i acceptatio: vt em̄ dt Gre. Tanto quisq3 acceptior erit regi chr̄o: q̄nto p eo ꝯstans fuerit in psecutionibus. Ideo chr̄s subdit in h euangelio. Iterū veniā ⁊ accipiā vos ad meipm̄: vt vbi sum ego ⁊ vos sitis. Dicit: vbi sum ego: qꝛ ante passionem suā erat btūs pfecte inquantū deus ⁊ inquantū hō quo ad animam licz q̄ ad corpus nō redundaret gl'ia aīe vt p nobis patereť in corpe. Sed ex vbis illis q̄stio oriť. Utrū chr̄s dn̄s veniat p semetipm̄ ad accipiendum suos electos ad se ipm̄ in btitudinem: qꝛ dt. Iteꝝ veniam ⁊ accipiam ad me ⁊c. Rn̄r fm Ly. sup hoc passu: ꝙ chr̄s dn̄s dupliciter venit ad accipiendū fideles. Uno mō accipiendo eos ad beatitudinē anime: ⁊ sic diciť venire in singulorum fidelium mortem: accipiendo aīas scās a corporibus ⁊ transferendo ad gl'iam. Iste tn̄ aduentus nō est in p̄sentia corpali sed potius p suū angelū: sicut de Lazaro dicit ꝙ portatus sit ab angelis in sinū Abrae. Lu. xvj. Alio mō veniet in fine mūdi: ⁊ tūc veniet corpaliter ad assumendum fideles ad btitudinem aīe ⁊ corporis simul in resurrectione. Hec tn̄ sunt intelligenda de cōmuni lege: quia ex puilegio speciali chr̄s venisse crediť ad aliquos corpali p̄ntia in mortꝫ hora: ⁊ aliqui sunt iam in btitudine in aīa simul ⁊ corpore: vt pie crediť de beata vgine ⁊ Ioanne euangelista. Uerūtamen de cōmuni lege vt ait Aug. donec finiať seculū sursum est dn̄s: licz multꝫ apparuerit ex speciali gr̄a: vt hec notat etiam Rich. sup. iij. di. xxij. Ad ppositū ḡ redeuntes recogitare debemus ꝙ vt ait Paul⁹ Act. xiiij. per multas tribulatiōes oportet nos intrare regnū dei. Et Heb. xij. Quē diligit dn̄s castigat: flagellat aūt oēm filium quē recipit. Sicq3 hac cogitatione ꝯfortati patientes simus in tribulationibus aduersitatum: imo gr̄as deo agamus ⁊c. Sic fecerūt isti bti apl'i Philipp⁹ ⁊ Iacobus. Et ideo letanť se p chr̄o morti exponeñ. regnāt nunc cum illo.

G Per quā viā possit hō visionē diuinam assequi

G ¶ Circa tertiū pncipale de assecutionis visione dei ⁊ beatitudinis tres precipue questiones eliciunť ⁊ soluuntur ex ipo hoď. euang. Prima questio. Per quā viā possit hō asseq visionē diuinam vel btitudinē supernā. Hec q̄stio oriť ex eo qđ saluator dixit in hoc euangelio discipulis. Et q̄ ego vado scitis: qꝛ iam dixerat ꝙ ad patrem iret. Et viā inqt scitis. i. scire debetꝫ: qꝛ dixerat ꝙ per passionem ⁊ mortē iret ad gl'iam resurrectionis. Dicit ei Thomas. Dn̄e nescimus quo vadis: ⁊ quō possumus viam scire. Licz em̄ scirent in gn̄ali ⁊ confuse: ignorabāt tn̄ in particulari ⁊ determinate. Et sic vbum ei⁹ non est vbo chr̄i ꝯtrariū. Hec fm Lyrā. Simon de Cassia. Laudabile est ꝯfiteri ignorantiā ppter acq̄rere scientiam: ideoq3 chr̄s h explicat magꝫ in particulari di. Ego sum via. Ly. hoc fm humanitatē: qꝛ ea q̄ chr̄s gessit in humanitate sunt via nos pducēs ad gl'iam. Et veritas inquit ⁊ vita. s. inquantū deus: qꝛ vt sic est terminus btitudinis sicut ⁊ pater: cū sit eadem essentia ⁊ bonitas amboꝝ: in cuius visione clara ⁊ pfecta fruitione consistit beatitudo. Et chr̄s dr̄ veritas rōne vere cognitionis vel visiōis essentialis: ⁊ vita rōne fruitionis. Qꝛ aūt via veniendi ad beatam visionē sit ipe chr̄s fm humanitatē ostendit di. Nemo venit ad patrē nisi p me. s. in me credendo ⁊ ope imitando. Et hoc soluiť q̄stio hec pmissa. Un̄ Aug. Chr̄s in humanitate factus est nobis via ad diuinitatē. Hec est ergo via ducēs ad vitā. Alie aūt omes vie ducunt ad inferos. Mar. vlt. Qui vo nō credi. ꝯdem. Deniq3 ꝙ etiā chr̄s sit termin⁹ btitudinis sicut ⁊ pater ondit di. Si cognouissetis me. s. pfecte q̄ntum ad deitatem: ⁊ patrē meū vtiq3 cog. quia pater ⁊ filius sunt vnū in deitate: ⁊ amodo cognoscetis eum. i. a tempore passiōis: quia post passionē imediate aperuit illis sensum vt intelligerent scripturas: ⁊ tandem misso spūscō habuerunt extunc pleniorem cognitionē de mysterio trinitatis: ⁊ vidistis inqt eū. i. intellexistis. Qui em̄ recte cognoscit filium p fidē: in ipo cognoscit patrē: sicut in splendore cognosciť lux. Na pater ⁊ filius vnū sunt Ioan. x. Aliqui etiam coꝝ viderant audiendo vocem pr̄is in transfiguratiōe Mat. xvij. Et sic ptz.

H Scđa q̄liter possit videri de⁹ pr̄ ab homine

H Scđa questio: Qualiter possit videri deus pr̄ ab hoie. Hec questio oritur ex hoc euangelio: quia dixit christ⁹ ꝙ apl'i viderant deū patrē: ideo credidit Philippus ꝙ posset videri oculis corpalibus de⁹ pater sicut ⁊ fili⁹ videbať. Un̄ statim dixit. Dn̄e ondē nobis patrē ⁊ sufficit nobis. q. d. credo verbo tuo: sed patrē desidero. Hanc aūt questionē soluit dn̄s fm Ly. ostendeñ. qualiter pater videť: qꝛ non videť oculis corpalibus: nec etiā oculꝭ mentis visione intuitiua in hac mortali vita nisi a chr̄o homine. Ideo rn̄dit iesus di. Tāto tempe vobiscū sum ⁊ nō co. me. q. d. Magna ruditas est ꝙ tādiu doctrinā meam audistis ⁊ adhuc ita parū cognoscitꝫ me fm deitatē. Philippe: qui videt me: fm deitatē: videt ⁊ patrē meum: cū sint vnū in essentia pater ⁊ fili⁹. Sicut em̄ pater non videť nisi in btitudine: sic nec filius in sua deitate. Et qm̄ talis visio nō est concedenda hoī in via: ideo subdit. Quō tu dicis: ondē nobis patrē: qꝛ oculis corporalibus nō est visibilis: cū sit spūs: nec oculis mentis visione intuitiua videť in p̄nti. Et ideo debet sufficere habere noticiā fidei de eo: ⁊ tandē in patria videre clare. Propterea subdiť. Nō credis: qꝛ ego in patre ⁊ pater in me est. q. d. Istud debes credere ⁊ hoc tibi sufficit ad salutē. Et sic patet.

I Tertia qō ad btām visionē nō nisi p christum peuenit

I Tertia questio. Unde hoc pbatur ꝙ nō nisi p chr̄m ad btām visionē dei peruenitur: Rn̄r ꝙ p tria q̄ tanguntur in h euangelio. Prio p doctrinā chr̄i: ⁊ vba: qꝛ chr̄s in docendo regulabať a deitate in oibus: ⁊ ideo in nullo poterat deuiare a veritate: ppter qđ tali doctrie debet hō firmiter credere. Et hoc est qđ dicit. Uerba q̄ ego loquor vobis: a meipso. i. ab humanitate tm̄ nō loquor: sed a deitate: ⁊ h claret ex mundicia ⁊ pfectione doctrine chr̄i qua nō pōt esse maior: intantū ꝙ etiā sine miraclis dignū esset ei credere. Scđo h pbatur p opa diuinitus facta ad testimonium veritatis doctrine chr̄i que sunt efficacissimū argumentum veritatis. Deus em̄ nō pōt esse testis falsitatis: vt dicit Ans. cū sit prima ⁊ summa vitas. Et ideo p miracula ꝯfirmaň. doctrinā chr̄i ⁊ fidē efficacissimū est argumentum ꝙ chr̄s vere est deus. Et h est qđ dt. Pr̄ autē in me manens ⁊ ipe facit opa scz ad testimoniū deitatꝫ mee. Nō creditꝫ qꝛ ego in patre ⁊ pater in me est: cū sit vna natura amboꝝ: alioq̄n ppter opa ipa credite. q. d. Si vba nō inducunt vos ad credendū: opa miraculoꝝ totam virtutē nature transcendētia debēt vos ad hoc inducere. Tertio h idē pbať p ipa miracula ab apl'is in noīe Iesu opata. Et h est qđ dt. Amen amē dico vobis: qꝛ q̄ credit in me: opa q̄ ego facio ⁊ ipe faciet: ⁊ maiora hoꝝ faciet. Hoc ptz. Primo in doctrina: qꝛ plures ꝯuersi sunt ad fidē p pdicationē aploꝝ. s. multitudo gētium: q̄3 predicationē chr̄i: qꝛ pauci iudeoꝝ. Itē qꝛ apl'i pdicauerūt in oibus linguis: chr̄s aūt i lingua hebrea tm̄. Scđo ptz in miraclis. Magnū em̄ fuit ꝙ chr̄s sanauit tactu fimbrie vestimenti: sed maius videť ꝙ Petr⁹ ad solam vmbram sanauit infirmos: vt habetur Act. v. Qꝛ aūt illa miracula apl'i facturi erant nō nisi p virtutē chr̄i: subdit: qꝛ ego ad patrē vado: ⁊ q̄dcunq3 petieritis patrem in noīe meo: h faciā. Et sic ptz totū euangelium fm Ly. Ad ppositū. Isti bti apl'i Philippus ⁊ Iacobus in fide chr̄i magna miracula fecerunt: vt patuit in legenda: ⁊ p ipa fide christi passi sunt martyria: ideo nunc cū chr̄o gaudent in visione btā deitatis. O ḡ charissimi ⁊ nos simus fideles: ⁊ dn̄m Iesum rogemus vt ipsoꝝ meritis det nobis gr̄am ⁊ gloriam.

¶ Pro scīs Philippo ⁊ Iacobo aplis Ser. iij. de desiderio beatitudinis

A

Domine ostende nobis patrem ⁊ sufficit nobis Io. xiiij. ⁊ in euangelio hui⁹ festiuitatis. Quibus verbis cōmendatur sancta ⁊ pia petitio Philippi: ⁊ in exemplū nobis pponitur

r

vt desideremus super oīa ꝛ petamus a chr̄o visionis diuine gl'iam assequi in celo. Nimirum inter discipulos quidam petierunt secularem potentiā ꝛ sublimitatem: vt Jacobus maior ꝛ Joannes mediante matre Matt. xx. Dic vt sedeant hi duo filii mei: vnus ad dexteram ꝛ alius ad sinistram tuā in regno tuo. Alii petierunt futurorum scientiam Mat.xxiiij. Dic nobis qñ hec erunt ꝛ quod signum aduentus tui ꝛ consummationis seculi. Quidam aūt inimicoꝝ vindictā: vt filii zebedei Lu.ix. contra samaritanos nō recipientes chr̄m hospitio. Dic inquiunt vt ignis descendat de celo. Sed Philippus non petiit potentiā secularē: quia oīs potentatus vita breuis Eccl.x. Nec mūdanā sciam que inflat.j.Cor. viij. nec vindictā: quia ꝓhibita est Mat.v. Diligite inimicos vestros ꝛc̄. Sȝ petiit visionē paternā: quia eterna beatitudo est. Joan.xvij. Hec est vita eterna vt cognoscant te solum verū deū ꝛ quē misisti Jesum. Et nos ergo o charissimi illā petamꝰ in orōne ꝛ dicamꝰ cū Philippo. Dñe iesu ostende nobis patrē.s.in celesti patria ꝛc̄. In qbus vbis b. Philippꝰ necnō ꝛ cū eodē btūs Jacobus in tribus cōmendant nobis ꝓ exēplo imitandi.

¶ Primo in desiderii rectitudine: qz desiderauerūt visionē dei: vñ dr: Dñe ostende

¶ Scdo in meriti aptitudine: cū dr: Nobis

¶ Tertio in animi quietudine: cum dicitur: Et sufficit nobis. B

B Nō vtꝝ oēs hoīes appetāt supnā btitudinem

¶ Circa primū de btitudinis desiderio questio occurrit. Utꝝ omes hoies appetant supernam btitudinem? Ratio questionis est: quia oīa bonum appetunt.j.Eth. Beatitudo aūt maximū bonū hoīs ergo maxīe est desiderabilis oībus. Quid est ꝙ videmus plures hoīes toto affectu ꝛ desiderio sectari vicia ꝛ pctā varia.s.superbiam: auariciā: luxuriam: gulā ꝛc̄. que cōstat esse cōtraria felicitati: qm̄ vt ait phs.x.Eth.ca.viij. Felicitas est operatio intellectus ṡm virtutem: vicȝ humilitatē: pietatem: castitatē: sobrietatē: charitatē: ꝛc̄. (Primo) Rñr Primo per ꝯclonem. Scdo per declarationē. Tertio ꝑ exemplificationem. Conclusio est hec: ꝙ innatum est cuilibet homini etiā infideli desiderare vicȝ beatitudinem in generali: quamuis plurimi non desiderent illā in suo esse speciali. (Scdo btitudo duplex) Scdo declarat per Rich.in.iiij.di.xlix.di. ꝙ beatitudo pōt dupl'r considerari. Uno modo in generali.s.inquantum est bonum quoddā sufficientissimū. Et hoc modo oībus hoībus eius appetitꝰ naturalis est. Unde Aug.xiij.de trin.ca.viij.dicit sic. Ad appetendū beatitudinem natura cōpellit: cum summe bonus ꝛ immutabilis beatus creator hoc indidit. Item Boe.iij. de consol. phīe probat ꝙ mētibus hoīm veri boni inserta ē cupiditas: ergo ꝛc̄. Ratio ad idē est: quia vnicuiqȝ naturaliter appetibilis est suus finis: sicut naturale est graui tendere deorsum: ꝛ leui appetere sursum. Item auibus naturale est volare appetere: ꝛ piscibus natare. Sed beatitudo est vltimus finis humane vite: ergo omnes eam appetunt: quantū omes eā hoc mō.s.in suo esse generali norunt. Quilibet eīm scit generalr beatitudinem esse quid bonū sufficientissimū. Scdo mō pōt considerari beatitudo in suo esse speciali.s.inquantum consistit in clara dei visione ꝛ pfecta dilectione ac gaudio qd habet de dei bonitate presenti per clarā visionem eius ꝛ pfectam dilectionē ꝑpetuo. Et isto mō non omes eam appetunt. Ratio: quia vt ait Aug.x.de tri. cap.j. Firmissime nouimus inquit amare nisi nota non posse. Et.ij. de aīa. Nil volitū nisi cognitum. Sed non omnes hoies cognoscūt beatitudinem in speciali. Qd patet: quia vt dr phus.j.Eth. Quidam posuerūt btitudinē in voluptatibus: alii in diuitiis: alii in honoribꝰ ꝛc̄. Soli aūt veri chr̄iani cognouerunt veram btitudinem fore in visione deitatis ac fruitione eius perfecta atqȝ gaudio cum chr̄o Jesu in quē desiderāt angeli pspicere ꝛ beati ingrediunt.s.ad contemplationē deitatis: ꝛ egrediunt ad contemplationē gloriose humanitatis: ꝛ pascua inueniēt: vt scribit Joan.x. O ꝗ̄ felix ergo illa patria quā vtiqȝ veri christiani habebunt: vbi erit oīe bonum ꝛ aberit oīe malū: vt dr Rich. ꝛ Aug. Sed ꝛ o ꝗ̄ miserrimi oēs pctōres: qz excludunt ab illa.s.btifica dei visione. Esa.xxvj. Tollatur impius ne videat gloriam dei.

C Tertio exēplificatiōis

¶ Tertio dicta conclusio ostēditur ꝑ exēplificationem. Ad quod physicum exemplū est: ꝙ sicut hoies appetunt omes qdem sibi sapida vl' dulcia in generali: non tñ omes malmaticū vel aliquē cibū sapidū in speciali: quia non oēs hoc nouerunt: eo ꝙ non pregustauerunt. Sic in ꝓposito est ꝙ hoies etiā infideles appetunt in generali beatitudinem: cuius tñ verā dulcedinem in speciali fideles deuoti tñ in amore.s.chr̄i nouerunt: ꝛ per grām specialem pregustauerūt: ergo mali illi nesciunt in speciali appetere quemadmodū isti fideles ꝛc̄. Deniqȝ ṡm Hypocratem in epicintis ac physicos: natura morbo corrupta appetit sibi nociua: vt exēpli gratia. Febricitantes appetūt aquā bibere: ex qua magis auget febris. Sic homo postqȝ corrupta est vicio natura: appetit vicia ꝛ beatitudini cōtraria: cum tñ rō deprecatur ad optima.iij.Eth. Vñ ꝛ apl's ad Gal.v.dr. Caro.i.sensualitas ꝯcupiscit aduersus spiritum: ꝛ spiritus aduersus carnem. Et quia plures sequunt impulsum sensualitatis ꝗ̄ dictamē rōnis: ideo plures sunt viciosi ꝛc̄. (Scdm) Aliud exemplū ethicū: qz nouimus ꝙ oīs hō remorsum scientie habet de pctis: qz synderesis remurmurat omi malo ꝛ naturalr tēdit ad bonū virtutis. Vñ naturalr homo verecundat de pctis ꝛ delectat de virtute: ꝑpter quod etiam malus homo dolet si vitupatur de vicio: ꝛ gaudet laudari de virtuoso ope. Rom.vij. Cōdelector legi dei ṡm interiorem hoiem ꝛc̄. Cur hec nisi quia homo se naturalr nouit factum ad btitudinem ꝛ illam appetendam. (Tertiū) Tertiū exemplū politicū: quia videmus ꝙ homo quantūcunqȝ malus diligit in subditis bonitatē ꝛ in suis fidelitatē: in vxore castitatē: ꝛ persequtur in ipsis malum: leges iustas cōdendo ad coertionē peruersorū Rom.ij. Gentes que legē non habent naturaliter ea que legis sunt faciunt ꝛc̄. Cur hec nisi qz hō etiam infidelis tendit naturalr ad bonū felicitatis in generali. (Quartū) Quartum exemplū theologicum: qz dr ps.xlj. Quemadmodū cerūs desiderat ad fontes aquaꝝ: ita anima mea ad te deus. Ubi ṡm expositores ꝛ Cassiod. dicitur: ꝙ ceruus senio grauatus ac crescētibus pilis ꝛ cornibus: serpentem naribꝰ trahit. Quo hausto: veneno estuante ardentissime desiderat fontem ad bibendū ꝛ sic ceruus cornua ꝛ pilos deponit. (Ceruus) Quando etiā ceruus fuerit vexatus a venatoribus ꝛ calefactus: non tā desiderat riuulum: quia putat se ibi nō refrigerari: sed multum desiderat fontē viuū ꝛ ad illū currit: quo hausto refrigerat ꝛ vires recuperat. Sic spiritualr aīa humana vexata ꝛ fatigata tentationibus ꝛ grauata ac veterata viciis ꝛ pctōꝝ ꝯsuetudinibus: debet haurire serpentes occidendo.i.diabolicos instinctus perimendo in seipsis: ꝛ desiderare fontem btitudinis chr̄m vt reficiatur: non riuulum creature: quia non satiat nec refrigerat aīam creatura quecūqȝ: sed solus deus: vt ait Aug. Sicqȝ potata anima fonte chr̄o: vetustatē vicioꝝ deponit: ꝛ sic ad beatitudinē peruenit. O ergo christiane accipe exemplum ab omnibus sanctis dei: ꝛ precipue ab istis beatis Philippo ꝛ Jacobo apostolis qui oīa cōtempserunt ꝓ desiderio beatitudinis ꝛ amore chr̄i iesu vt ipm̄ fontem glīe celestis lucrifaciant. Et tu ergo fac similiter vt in eternum congregnare valeas. D

D Utrū hō ex naturali btitudinis desiderio aptus ad eā esse mereat corā deo

¶ Circa scdm̄ principale de meritoria aptitudīe ad beatitudinē querit. Utrū homo ex naturali btitudinis desiderio aptus vel idoneus ad eā esse mereat coram deo? Rō questiōis est: qz vt ait phs.ij.Eth. Ex his que insunt nobis a natura nec boni sumꝰ vl' laudabiles: nec mali seu vitupales. Sed hoi naturalr inest btitudinis desideriū: vt patuit: ꝗ tali desiderio nō meret corā deo Sed in ꝯtrariū est: qz in desiderando deū est meritum. Unde Greg. homel.xxiij. Qui inqt deū desiderat pfecto iam habet quē amat. Appetēdo aūt btitudinem deum desideramus: ꝗ meremur ex tali desiderio p̄mium beatitudinis. Ad hec respondendo ponamus tres veritates ꝑ ꝯclone. (Prīa vitas) Prima veritas est ꝙ appetere btitudinem solūmodo inesse suo generali nō est meritorium premii eterni. Et claret ṡm Rich.in.iiij.di.xlix. qz hoc modo appetere btitudinē.s.in suo esse generali inqntū

est aliquod bonũ sufficientissimũ: naturale est om̃i hoĩ ꝛ per ɔ̃ns cõe est tam fideliũ q̃z etiã infideliũ: tã maloꝝ q̃z bonoꝝ. Si em̃ btitudo naturalr̃ ab intellectu cognoscit̃ ꝛ a voluntate appetit̃: ita ꝙ circa h̃ nec intellectus potest errare in cognoscendo nec volũtas in appetendo. Ideoq̃z cũ sit mere naturalis talis appetit⁹ nõ est meritorius vite eterne. Sic̃ quippe oĩs hõ naturalr̃ scire desiderat. j. Metaph. ꝛ ex hoc nec bonus nec mal⁹ est: nec meret̃ nec demeret̃: ita ex naturali desiderio btitudinis nec meret̃ hõ nec demeret̃: vt patuit in rõne questionis: alioquin infideles ꝛ mali hoĩes cũ habeãt hoc desideriũ merent̃ vitã eternã: qđ est erroneũ. Et sic patet.

Secunda

Scđa ꝟitas est ꝙ btitudinẽ in esse suo speciali appetere: est meritoriũ vite eterne: ptz ſm eundẽ Rich. vbi s. q: inq̃t btitudo in suo esse speciali, put ɔ̃sistit i clara dei visione ꝛ perfecta eius fruitiõe: nec naturaliter vt sic cognoscitur: nec naturaliter appetitur: sed diuino munere seu diuine gratie dono scilicet per fidem filii dei iesu chr̃i: iuxta illud Matt. xj. Nemo nouit filiũ nisi pater: neq̃z p̃rem q̃s nouit nisi filius: sequit̃: ꝛ cui voluerit filius reuelare. Et in euang. hođ. Nemo inq̃t venit ad patrẽ nisi p me. Sic ꝑ btitudinem appetere non sumus sufficientes ex nobis tanq̃z ex nobis: sed oĩs nr̃a sufficiẽtia ex deo est: vt ait ap̃ls: ꝑ ex gr̃a sp̃ussancti mouente ad talem appetitũ meremur. Nã sic desiderare beatitudinẽ est desiderare deũ: quem qui perfecto corde desiderat iam habet quẽ amat: vt đt Greg. Ad p̃dictas veritates ambas accipe hoc p exẽplo. Quando tu esuris vel sitis vel fatigaris labore ex naturali ɔ̃ditione: nunquid mereris ex h̃ in generali esse vitã eternam: vtiq̃z non: sed si esuriem illã: sitim vel fatigium aut laborem applicas in speciali p deo sufferre vel facere: sic mereri. Sic in ꝓposito.

E Tertia au toritate

E Tertia veritas est ꝙ ad consequendã celestẽ ꝛ verã btitudinem null⁹ hoĩm põt habere aptitudinem nisi p triplicẽ theologicã ꝟtutem: vicz fidẽ: spem ꝛ charitatẽ. Hec patent p̃mo ex autoritatibus scripture. De fide q̃dem Mar. vlt. Qui crediderit ꝛ baptizatus fuerit saluus erit: qui vero nõ crediderit condemnabitur. Itẽ in vet. test. Tob. ij. Uitam illam expe. quã deus da. est his q̃ fidem suã nunq̃z mutant ab eo. Et in ep̃la ad Heb. xj. Impossibile est sine fide placere deo. Itẽ Athanasius in symbolo. Hec est fides catholica quã nisi quisq̃z fideliter firmiterq̃z credi. saluus esse nõ põt. Et. xxiij. q. j. Quia. Nisi inq̃t solidita tem fidei quis tenuerit: diuinã presentiã non cognoscit. Preterea de spe ꝟs. Multa flagella pctõris. s. in inferno: sperantẽ aũt in dño misericordia circundabit. Unde ꝛ orãdo đt. Mirifica misericordias tuas qui saluos facis sperantes in te. Et mgr̃ in. iij. sen. di. xxvj. c. j. Spes inquit est certa expectatio future beatitudinis ex gr̃a dei ꝛ meritis ꝓueniens. Deniq̃z de charitate Prouer. viij. Ego diligentes me diligo. Et. j. Cor. xiij. Si linguis hoim loquar ꝛ angeloꝝ: charitatem ꝛc̃.

Scđo rõne

Scđo ex ratiõe oñditur ɔcl'o dicta: quia beatitudo nr̃a ꝛ vltim⁹ finis est i solo deo: perfecta ergo btitudo nr̃a est in pfecta vnione aĩe ad deũ. Tunc aũt est aĩa nostra perfecte deo ɔiuncta q̃n ſm oẽm suã potentiã qua est deo cõiungibilis fuerit deo ɔiuncta: h̃ est ſm memoriã: intellectum ꝛ voluntatem. Nã vt đt Aug. xiiij. de trin. ca. viij. Anima humana eo est imago q̃ capax dei ꝛ particeps esse põt in his tribus potẽtiis predictis. s. memoria: intellectu: voluntate. Idcirco ad hoc vt aĩa nr̃a beatificetur in deo: requirit vt intellectus noster vere cognoscat deum per fidem per quã mereat̃ habere clarã dei visionem in patria. Et ꝙ memoria innitat̃ diuine bonitati per spem cõfideñ. ꝙ ꝓmissa bona celestia restituet ſm nostra merita vel opera. Et ꝙ volũtas nostra velit ꝛ diligat summũ bonũ. s. deũ: vt eidem firmo amore adherendo mereat̃ in patria eternalr̃ eius fruitione iocũdari: ꝛ sic per fidem habebit̃ deus: quia cognoscitur vt veritas: per spem tenebitur vt eternitas repromissa: ꝛ per charitatẽ diligit̃ ꝛ ꝑfruet̃ vt bonitas. Hec ſm Pe. sur. ꝛ Rich. ac Tho. sup. iiij. di. xlix. ꝛ ɔcor. doc.

F Tertio similitudine

F Tertio ex similitudine oñdit̃ conclusio ſm Pet. aureo. in cõpen. li. v. ca. xviij. q: fides deum tanq̃z agnitũ dñm regem in p̃nti sequitur ꝛ veneratur: spes vsq̃z in celum comitatur. s. per bonoꝝ operum imitationẽ. Charitas hic desiderio feruens: in celo perenniter amplexatur. Aliđ ad id exemplum accipiamus ab Amb. de pe. di. ij. §. romanos: dicente: ꝙ ꝟtutes (scz p̃maxime theologice) sunt aĩe tegumentũ ꝛ quasi picture ad anĩe ornamentũ. Unde aĩa sine fide: spe ꝛ charitate est quasi homo nudus ꝛ turpis ɔspectui diuino: habens aũt fidem sed non spem ex operibus bonis neq̃z charitatem: est sicut homo habens vestem valde laceratam vel scissam: adeo ꝙ appareat turpitudo hoĩs: propterea nec talis est dignus ɔspectu diuine maiestatis. Habens ꝟo fidẽ ꝛ spem opeꝝ bonoꝝ sine tñ charitate: puta q: cum h̃ est in pctõ mortali: est sicut homo habẽs vestẽ stercore sordidam. Unde nec talis habet vestem debitam regio cõspectui: ꝓpter quod dicetur tali illud Matt. xxij. Amice quomodo huc intrasti nõ habens vestẽ nuptialẽ. Et valde timendũ est ne de eo dicat̃ qđ sequitur ibidẽ. Ligatis manibus ꝛ pedibus mittite eũ in tenebras exteriores: ibi erit fletus ꝛ stridor dentium. Ad propositum Isti ap̃li Philipp⁹ ꝛ Jacobus habuerunt fidẽ qua magna miracula fecerunt: habuerũt etiã spem magnã qua om̃ia terrena p chr̃o ɔtempserũt ꝛ fortiter ardua ꝑpati sunt. Habuerunt q̃z maximã charitatẽ adeo ꝙ mortẽ p chr̃o desideranter susciperent: ideo magni sctĩ ꝛ beati sunt ꝛc̃. O ꝑ chr̃iane disce in his imitari sctõs: vt sis idoneus ad ɔsequendum celestem beatitudinem: quid tibi perire cum diabolo ꝛc̃.

G Quare aĩa hũana nõ p̃t sanari nisi in solo deo

G ¶ Circa tertium p̃ncipale de quietatiõe aĩe in deo ꝛ sacietate querit̃. Unde est ꝙ aĩa humana non põt satiari ꝛ quietari nisi in solo deo: iuxta qđ ait Philippus Dñe ostende nobis p̃rẽ ꝛ suf. no: Rñr ſm doct. ꝙ hoc est precipue triplici rõne. Prima rõ est ex parte finis creationis anime: quia anima rõnalis facta est ad deũ tanquam ad finem suũ vltimum. Unde Aug. li. ij. sniaꝝ dist. j. dicit. Fecit deus rõnalem creaturam vt summũ bonum intelligeret: intelligendo amaret: amando sine fine frueret̃ ꝛ possideret. Sed quia om̃is appetitus fit rõne carentie sui. s. naturalis finis: ideo anima non põt quietari donec ꝑueniat ad deũ. Unde Aug. li. j. ɔfef. Fecisti dñe cor meum ad te: ꝛ ideo inquietum est donec requiescat in te.

Scđa rõ

Scđa ratio ex parte imaginis diuine: q: anima creata est ad imaginẽ sancte trinitatis diuine: ꝛ ideo non põt repleri nisi deo trino ꝛ vno. Sicut exẽpli gratia. Uas triangulare nunq̃z põt repleri corpe spherico ꝓpter angulos improportionabiles figure sphericе. Ita anima non repletur toto mundo spherico: sed solo deo trino in ꝑsonis. Hugo de sctõ Uic. Multa inquit bona sunt in hoc mundo: ꝛ hec oĩa aĩam hoĩs nequeunt satiare. Unũ aũt est bonũ apud deũ quod cũ pcipit̃: in co plena satietas inuenit̃. Hec ille.

Tertia

Tertia rõ ex parte bonitatis infinite. Satietas em̃ ɔsistit in adimpletione oĩm desidérioꝝ: sed aĩa creata est ad capiendũ deum q̃ est infinite bonitatis: ꝑ nõ põt quietari in quocunq̃z bono finito. s. creato: nisi habeat infinitũ bonum qđ est sol⁹ ip̃e de⁹ in quo est om̃e bonũ. Uñ Exođ. xxxiij. dixit dñs Moysi. Ego ostendã tibi om̃e bonũ. i. meip̃m in q̃ est oẽ bonum. Hec perpenderũt ap̃li: ꝛ ideo mortẽ non recusarunt subire p tali ꝛ tã ineffabili bono deo. O charissimi ꝛ nos hec cognoscẽtes accedamus humiliter ꝓstrati coram dño iesu adorantes ꝛ petentes cũ Philippo: Dñe iesu fili dei viui te suppliciter exoram⁹ ostende nobis infinitũ hoc bonũ in patria. s. deũ p̃rẽ ꝛ te iesu bone ꝛ sp̃msctũ: ꝛ sufficit nobis ad sempiternã btitudinem Quã nobis ꝓ̃stet merit; hoꝝ ap̃loꝝ suoꝝ bñdict⁹ iesus qui cũ ip̃o patre ꝛ sp̃usctõ viuit ꝛ regnat in secula.

¶ Pro sanctis Philippo ꝛ Jacobo ap̃lis Ser. iiij. de priuilegiis sctĩtatis eorundem

A

Philippe: qui videt me: videt ꝛ patrem meum Joan. xiiij. ꝛ in euangelio hoderne solennitatis. A Istam quippe respõsionẽ fecit dominus iesus ad petitionem Philippi. In qua ostendit se chr̃s fore mediatorẽ inter nos ꝛ patrẽ: vt p ip̃m venire possim⁹ ad p̃ris visionẽ. Erãt q̃ppe olim nobis de patre tria abscondita. Primo ei⁹ clara noticia q:

tm̄ figurate sciebak. Scd̄o eius clemētia: qꝛ videbatur dure agere cū hoibus puniēdo ꝑ illoꝝ pctīs. Exo. xx. Ego sum deus zelotes visitans iniquitatē patrū in filios in tertiam ꝛ quartā gñatiōnē. Tertio facialis visionis glīa: quia om̄es hoīes descendebant in limbū: nec admittebant ad videndū deū. Chr̄s ḡ pius mediator nos noticiam patris edocuit cum se filiū dei dixit: ꝛ deum patrem ac filium ꝛ sp̄mſctm̄ credendū docuit. Item clementiam eius inclinauit ad nos: qꝛ cū essemus inimici deo reconciliati sumus ꝑ mortē filii eius. Rom. v. Et tertio vt deū videre possimus ꝑ modulo nostro in p̄nti ipse deus in carne visibili ex virgine nascens inter nos apparuit qui suo sacro sanguine fuso celestē ianuā aperuit vt deum p̄rēm hō in patria videre possit. Cū itaqꝫ ceteris apl̄is tacētibus: Philippus sumpta fiducia de chr̄i pietate petiuisset iam excellentissimū donū dī. Domine ostende nobis p̄rēm a seculo hoībus absconditū. Respondit chr̄s quod ꝓmissum est dī. Philippe qui videt me: videt ꝛ p̄rēm meū. q. d. qui me videt fide vera ꝛ formata credendo: videre merebit in p̄ria ꝛ me ꝛ ip̄m patrem visione beatifica ꝛc̄. Iuxta hec ergo verba thematis tria mysteria notabimus pro hoc sermone

¶ Primum mysteriū de Philippi dignitate: cum dicitur: Philippe.
¶ Scd̄m de Jacobi sctītate: ibi: q̄ videt me: qꝛ hic ꝛ ille chr̄m fide viderunt ꝛ oculis
¶ Tertium de celesti felicitate: quia ambo isti vidēt patrem ꝛc̄.

B

De bti Philippi dignitate

¶ Circa primū de btī Philippi dignitate accipiamus pro ꝯclōne ꝙ ꝑtissimus dn̄s iesus sublimauit btm̄ Philippum maximis priuilegioꝝ dignitatibus. Q̄d oñdit precipue ex eius septē priuilegiis ẜm alphabetum.

¶ Primū qꝛ apl̄s fuit principalior
¶ Scd̄m qꝛ bonitatis iesu fuit prim⁹ annunciator
¶ Tertiū qꝛ collegii chr̄i fuit ꝓcurator
¶ Quartū qꝛ dn̄i ꝛ pp̄li fuit mediator
¶ Quintū qꝛ eterne felicitatis fuit magn⁹ emulator
¶ Sextū qꝛ familiaritate chr̄i fuit clarior.
¶ Septimū qꝛ glīa martyrii chr̄o fuit similior

Apl̄us fuit p̄ncipalior

¶ Primum ꝓuilegiū: quia fuit apl̄s principalior. Fuit enī vnus de primis apl̄is q̄s chr̄s vocauit. Primo nempe vocauit Andream. Scd̄o Petrum. Tertio Philippum vt habet Joan. j. In qua vocatione exēplum nobis cōmendatur Philippus: qꝛ cū chr̄s ip̄m repperit ꝛ vocauit dī. Sequere me. Protinus eum est secutus: factus obediens inspirationi diuine. Ūn̄ ip̄e bene pōt dicere illud Esa. l. Dn̄s aperuit mihi aurē: ego aūt nō cōtradico: retrorsum non abii. Nimirꝫ dn̄s aurem hoī aperuit qñ diuinam inspirationē imittit vt conuertak ꝛ sequatur chr̄m in p̄nia vera ꝛ virtuosis opibus. Hō aūt tunc non ꝯtradicit qñ inspirationi tali acquiescit. Tūc retrorsum non abit qñ inspirationē receptā non abiicit per pctm̄ subsequens. Sed quotiens nobis deus inspirat ꝛ heu nos deo rebelles sumus: vt dicak vere de nobis illud Job. xxiiij. Ipsi rebelles fuerunt lumini nec reuersi sunt: ꝛ deus inultum abire non patik. s. qꝛ tales deus puniet in inferno. Sed queri pōt. Unde est hoc ꝙ cū apl̄i ꝛ sctī dei tā ꝓmpti fuerint i bono ꝛ feruidi. Nos ꝟo sumus tā timidi ꝛ tepidi ac pigri ad salutaria opa? Rn̄r ẜm Chryſ. ꝛ ꝯcor. Bern̄. ꝙ huius rō potior est ex parte defectus nostri: qꝛ gr̄a dei presto est nobis sicut ꝛ aliis sanctis dei. Sed qꝛ magnū affectum habemus ad carnalia ꝛ tp̄alia mūdi: idcirco tepidi sumus ꝛ pigri ad sp̄ūalia. Ad id exm̄ cape. Dicit enī ph̄s in de aīalibus ꝙ animalia parua habētia magna corda naturalr̄ sunt timida: sicut lepores ꝛ mures. Rō: qꝛ calor naturalr̄ nō potest implere tam magnū cor: sicut videmus de igne q̄ citius calefacit clibanū paruū q̄ꝫ magnū: ꝛ sic magnum cor in eis est frigidus: ꝛ ꝑ ꝯn̄s timorosius. Sic hō h̄ñs magnū affectū ad terrena vel carnem est timorosius cōtra vicia ꝛ ad sp̄ūalia exercitia: sed habens paruū affectum ad carnē ꝛ tp̄alia: fortis est ad celestia ꝛ sp̄ūalia. Unde Greg. in moralꝫ. ꝛ dī. xlvj. Oēs inquit huius seculi dilectores in terrenis rebus fortes sunt: in celestibus ꝟo debiles. Nā ꝑ tp̄ali glīa vsqꝫ ad mortē desudare appetunt ꝛ pro spe perpetua nec paruū laborē subesit ꝑ terrenis lucris quaslibet iniurias tolerant: ꝛ ꝑ celesti mercede vel tenuissimi ꝟbi cōtumelias ferre recusant. Terreno iudici toto etiā die assistere fortes sunt: in oratione vero corā dn̄o vel vnius hore momento lassank. Hec ille. De talib⁹ Job. vj. Qui timet pruinā cadet super eū nix: qꝛ qui timet paruā penā tp̄alem vel carnis molestias in p̄nia faciēda: cadet in eterna tormēta. Sꝫ sctī viri carnem domauerunt: tp̄alia ꝑ chr̄o ꝯtēpserūt: totoqꝫ desiderio celestia ꝛ eterna dilexerunt: ḡ ꝓmpti erant ad ꝯsequendū chr̄m vsqꝫ ad mortē: vn̄ regnāt nūc in celo.

ẝcd̄m bonitatꝫ iesu primus annunciator

¶ Scd̄m priuilegiū Philippi: qꝛ bonitatis iesu fuit primus annunciator. Nam vt scribitur Joā. j. postq̄ꝫ ip̄e Philippus fuit vocatus a chr̄o inuenit nō a casu sed diligenter quesitū Nathanael: ꝛ dt̄ ei. Quem scripsit Moyses in lege ꝛ ꝓph̄is inuenim⁹ Jesum. i. saluatorem hoīm filiū Joseph. s. putatiuū. Et dixit hoc vt ostendat ꝙ sit de stirpe Dauid: de cuius tribu fuit Joseph: ẜm ꝙ dt̄ Lyr. Et addidit. A nazareth: vt insinuet impletū illud Esa. xj. ẜm hebraicā veritatē. Egrediek virga de radice Jesse: ꝛ nazareus de radice eius ascēdet. Nathanael ḡ cū esset lr̄atus ꝛ doctus hec audiēs ait. A nazareth pōt aliquid boni esse: ẜm Aug. h̄ exponit affirmatiue. q. d. Sic: bonus ꝛ sctīssimus debet esse chr̄s. Dicit ei Philippus: Ueni ꝛ vide. Et sic duxit illū ad iesum vt videret eius sctītatis ꝓcellentiam ꝛ in ip̄m crederet: quod ꝛ factū est. Ex his docemur ꝙ magna fiducia possum⁹ Philippū ꝑ nobis apud chr̄m intercessorem interpellare in celis q̄ charitate plen⁹ in terris dona gr̄e ꝛ fidei chr̄i cōicare alteri voluit: ḡ fortius faciet in celis.

Tertiū collegii chr̄i ꝓcurator

¶ Tertiū priuilegiū: qꝛ fuit collegii chr̄i ꝓcurator: quod ptꝫ ex eo qm̄ scribit Joā. vj. Cū maxia multitudo ad chr̄m conuenisset: de refectione ip̄oꝝ cū nullo apl̄oꝝ tractauit sed solūmō sup h̄ cū Philippo colloquium habuit dī. Ūn̄ ememus panes vt manducēt hi? Ex quo videk ꝙ chr̄s ip̄m in suo collegio dispensatorē aliq̄ modo ꝯstituerit ꝑ sua fidelitate. Lu. xij. Quis putas est fidelis dispensator ꝛ prudens quē constituit dn̄s sup familiam suā. Si ḡ volumus in celo refici: ip̄m honorem⁹

Quartū

¶ Quartum priuilegiū: qꝛ dn̄i ꝛ pp̄li fuit mediator. Nā sicut scribik Joan. xij. Postq̄ꝫ gentiles ad iesum accesserunt: ip̄e ꝛ Andreas inter gentiles ꝛ chr̄m mediatores erant vt eos sibi recōciliarent ꝛ gr̄am inuenirent. Sicē ergo nunc fuit Philippus mediator in mundo: ita ꝑ nobis credendū est in celo fieri.

Quintū

¶ Quintū ꝓuilegiū: quia eterne felicitatis fuit magnus emulator: qꝛ cū apl̄i ceteri de visione filii dei essent cōtenti ꝛ de ꝓmissione spiritussctī: ip̄e Philippus ex charitatis ꝛ feruoꝝ zelo paternam visionē petere ausus est dī. Dn̄e oñde nobis patrem ꝛ sufficit nobis Joan. xiiij. Dicit enī Bern̄. ꝙ charitatis diuine cōsolatio facit in hoīe familiaritatis ausum: ausus iustū: iustus desideriū: ac sic cōtemptū oīm alioꝝ: illud ḡ solū optans dt̄ sufficere.

D

Sextū familiaritate chr̄i

¶ Sextū priuilegiū: qꝛ familiaritate chr̄i fuit multū clarus: cuius signum vnū est: ꝙ ceteris discipulis non audētibus tam excellentissimū donū petere: ip̄e petiuit. s. gaudiū visionis paterne: vt patuit. Nimirū magne familiaritatis fuit ꝙ Joannes ausus est sibi reuelari petere ꝓditorem cum id Petrus nō auderet Joan. xiij. sed adhuc maioris familiaritatis fuit petere reuelari aduentū suū ꝛ finem mūdi. Mat. xxiiij. Dic nobis qñ hec fient ꝛc̄. Sed pre his maximū fuit familiaritatis signū ꝙ Philippus petiit reuelari sibi p̄rēm: q̄d nullus sctōꝝ ausus est: sciens ꝙ Moysi petenti h̄ rn̄sum est. Non videbit me hō ꝛ viuet. Exo. xxxiij. Ūn̄ credere chr̄m hoc posse: magne fidei fuit. Scd̄m signū fuit qꝛ chr̄s sibi secreta magna reuelauit dī. Philippe q̄ videt me: videt ꝛ patrē meū. De hoc querik: quō h̄ intelligendū sit. Rn̄r ẜm Ly. ꝛ doct. ꝙ dupl̄r pōt h̄ dictū intelligi. Uno mō de visiōe fidei in via. Et sic discipuli videndo chr̄m ꝑ fidem viderūt suppositum filii in q̄ est ꝟe diuina natura que est idē quod pater essentialiter: ꝛ sic in filio quodāmodo viderūt patrem. Alio mō pōt intelligi de visione beatifica que est merces in patria: ꝛ sic ibi videntes chr̄m ẜm deitatē vident filiū genitum a patre: ꝛ per ꝯn̄s p̄rēm gignentem

Questio (margin, beside "deus puniet in inferno. Sed queri pōt")

⁊ spm̃sctm̃ ab vtroq̀ ꝓcedentē: quia in beatitudie vna visione tota sancta trinitas contēplaṫ. Et sic ptȝ rn̄sio. Septimū priuilegium: q: in gl̃ia martyrii chr̃o similis est: quia sicut chr̃s crucē ꝑtulit: sic ⁊ Philippus ꝓ chr̃o crucifix⁹ est: vt ptȝ in legenda: q̄ꝺ est magne gl̃ie. Eccl. xxiij. Gloria magna est sequi dñm. Sic̃ exēpli gr̃a. Gloria magna est eadem purpura regis vestiri qua ip̄e vestitus est. Et nos ĝ o charissimi quantū possum⁹ sequamur chr̃m cōsimili veste. s. crucifixiōis viciorꝫ in nobis vt simus de numero eorꝫ de quibus Gal. v. Qui christi sunt carnem suam crucifixerunt cum viciis ⁊ concupiscentiis ⁊c̄. E

E
De p̄uilegiis sctitatis bti Jacobi

¶ Circa scd̃m de beati Jacobi sanctitate sit pro cōclusione ꝙ beatus Jacobus apl̃s cōprobaṫ fore sctissimus: ⁊ hoc p̄cipue ex septem priuilegiis ipsius: que nota ƀm primas l̄ras huius nominis Jacobus.

¶ Primū q: iacens in vtero sctificatus
¶ Scd̃m q: abstinentia magna austerus
¶ Tertiū q: consanguinitate chr̃o ꝯiunctus
¶ Quartū q: ordinarius. s. ep̄s hierosolymitanus
¶ Quintū q: bonitate famosus fuit ⁊ bn̄dictus
¶ Sextū q: ꝟginitatis ⁊ innocētie virorꝫ ꝑpetu⁹
¶ Septimū q: solennitate misse summe deuotus

Primū i vtero sctificat⁹

¶ Primum priuilegium: q: beatus Jacobus iacens in vtero materno fuit sanctificatus: vt ꝺt Hiero. li. de viris illustribus: ⁊ tūc fuit a pctō originali purgatus. In hoc em̄ p̄cellit cōes hoīes in pctō originali natos: nec hoc priuilegiū concessum legiṫ alicui aliorꝫ aplorꝫ. Vn̄ in hoc assimilaṫ Joanni baptiste ⁊ Hieremie ꝓph̄e. Et de hoc cōcor. ecclesiastica historia ⁊ Egesippus.

Scd̃m

Secundum priuilegiū: q: fuit abstinētia magna austerus: quia vt ꝺt Hieron. de viris illustri. ⁊ Egesip. vinū ⁊ siceram nō bibit: ⁊ carnes nunq̄ manducauit nisi agnum paschalē. Item flexis genibus in oratione tā diutinus fuit vt ad modum camelorꝫ eius genua duriciem traxissent: ferrum in caput eius nō ascendit: oleo nō est vnct⁹ ꝓ refrigerio estus: balneo non est vsus nec lanea veste sed syndone.

Tertiū

Tertiū p̄uilegium: q: ꝯsanguinitate chr̃o fuit coniunctus ⁊ facie simillimus: vt diceret frater domini singulari p̄uilegio. Vide in legēda ser. j. J.

Quartū

Quartum priuilegium ꝙ fuit ordinarius ep̄s hierosolymitanus. Nam ƀm ꝙ ꝺt Hiero. apl̄i ip̄m in ep̄m primum hierosolymis elegerunt ⁊ honorifice ordinauerunt ac consecrauerunt. In quo tandē ⁊ sanguine fuso martyr consecratus extitit.

Quintū

Quintum priuilegiū: quia bonitate famosus fuit ⁊ benedictus: ⁊ hoc tam inter apl̃os q̄ eū summe sctm̃ reuerebanṫ: vtpote in vtero sanctificatum reputan̄. Preterea ip̄m in ep̄m hierosolymitanū elegerunt vt eius sententie oēs parerēt tam etiā inter sacerdotes iudeorꝫ. Unde vt ꝺt Hiero. ⁊ Egesip. solus inter aplos ꝓpter nimiā sanctitatē a sacerdotibus ꝑmittebatur intrare in sctāsanctorꝫ: nō q̇dem causa imolationis sed orationis: q̄ȝ etiā inter populos cōmunes: apud q̊s vt idem Hieronymus ⁊ Egesippus testanṫ tante reuerentie ⁊ dignitatis famoseq̀ sanctitatis Jacobus extitit vt fimbriam vestimenti eius certatim tangere cuperent. F

F
Sextū

Sextum priuilegiū: q: ꝟginitatis ⁊ innocētie fuit virorꝫ ꝑpetuus. Ut em̄ ait Hiero. ⁊ ꝯcor. Egesip. virginitatem ꝑpetuo seruauit: ⁊ nunq̄ mortal̄r peccasse putatur.

Questio an btūs iacob⁹ peccauerit mortaliter

Sed queriṫ: Vn̄ hoc probari possit. s. ꝙ nunquā mortaliter Jacobus peccauerit. Et rō questionis: quia omnes apl̄i ⁊ discipuli cōiter dicunṫ peccasse mortal̄r ⁊ om̄es sancte mulieres: excepta beata matre virgine exorbitan̄. a fide chr̃i in passiōe ei⁹: iuxta illud Matt. xxvj. Oēs vos scandalū patiemini in me in nocte ista ⁊c̄. Ad hec responderi pōt ꝙ illud chr̃i dictū accipiendum est ꝑ distributionē accōmodam ꝓ illis oib⁹ qui scandalum. i. ruinā infidelitatis ⁊ sic peccati incurrerunt generaliter. Nam si simpl̄r intelligereṫ: nec btā virgo exciperet: quia qui dicit omnis: nihil excipit ƀm ph̃m. Potest ergo dici ꝙ ab illa generalitate iste Jacobus excipi valeat. Et hoc probaṫ duplici ratione. Verisimile videṫ. s. ꝙ non peccauerit. Una est: q: crediṫ fuisse sanctificatus in vtero: vt patuit. Sanctificati autē in vtero cōfirmanṫ in bono vt nō peccent in vita mortal̄r.

Alia ratio est: q: sicut ꝺt Hiero. li. de viris illust. ⁊ Josephus. In parasceue mortuo dño: Jacobus iste votū vouit se non cōmesturꝫ donec videret chr̃m a mortuis surrexisse. Vn̄ in ip̄a die resurrectionis chr̃s apparens sibi ⁊ eis qui cū eo erant dixit. Ponite mensam ⁊ panē quem benedicēs dedit Jacobo di. Surge frater mi cōmede: q: fili⁹ hoīs a mortuis resurrexit. Sed quō Jacobus se tali voto astrinxisset. s. se nō comesturū donec chr̃s resurgeret: nisi fidē de resurrectione chr̃i habuisset: ergo sequiṫ ꝑpositum.

Septimū

Septimū priuilegiū Jacobi est: quia primā missam solenniter post ascensionē dñi in pontificalibus hierosolymis ip̄e celebrauit: ⁊ ad decorem ac ad solennitatē celebrē misse addidit ordinem vt patuit de ꝯse. di. j. Jacobus in tex. cum glo. Veneremur ergo charissimi hunc sctm̃ quē ⁊ chr̃s ⁊ apl̄i: aliiq̀ sancti venerati sunt. G

G
Cur solitum apud chr̃ianosī festo beati Philippi frōdes arborumante valuas domorū ponere

¶ Circa tertiū mysteriū de celesti beatitudine que principalius ꝯsistit in visione ⁊ fruitione ac tentione perpetua sctissime trinitatis diuine pro documento sit ista cōclō. Q: pro hac sanctorꝫ festiuitate merito inducūṫ oēs fideles aīe ad recogitandū ⁊ desiderandū btitudinē sup̄ne pr̃ie. Q̄ꝺ sic declaraṫ. Quero nanq̀: Cur solitū est apꝺ chr̃ianos ponere hodie frōdes arborꝫ virētibus foliis in ianuis vel sup aut ante portas vel valuas suarum domorꝫ aut mansionum vt constat? Ad q̄ꝺ respondetur: ꝙ huius vna ratio datur a plerisq̀ historica talis: quia vicȝ vt diciṫ Philippus apl̃s cū intrasset ciuitatem Hierapolim: infideles domum vbi fuit hospitatus signauerunt arborꝫ frondibus: vt mane seq̄nti congregati sup eum irruerent ⁊ ibidem ip̄m occiderēt. Quod cū mane facto facere vellent: ecce miraculose ꝑ dei angelum factū viderunt super singulas ⁊ om̄es domos illius ciuitatis positas ꝯsimiles virentes frondes arborum: ⁊ sic domū illā discernere a ceter; nequerūt. Vel vt alii dicunt hoc ideo fieri consueuit: ad significādum ꝙ ambo isti apl̄i ꝑ lignum sunt martyrizati. s. Philippus per crucis lignū. Jacobus aūt ꝑ perticā fullonum. Sed alia rō huius datur potior: q: hodie est p̄ma dies Maii quo a principio solebāt hoīes mundani delectamēta querere per amenitates arborꝫ vel arbustorum ⁊ auium cantus: quod apud fideles chr̃ianos vsu inoleuit ad incitandū vt cognoscerēt sup̄ne patrie amenitatem: ⁊ illam desiderarent: de cuius btitudine hodiernum loquiṫ euangelium. s. ꝙ in domo patris celestis mansiones multe sunt: ⁊ in visione illius oīs sufficiencia est: ⁊ qui videt filiū: videt ⁊ patrem ⁊c̄. vt patuit. H

H
Questio

Queriṫ ĝ gr̃a horꝫ: vtrū oīm bonorꝫ plenariā possessionem habeat homo in patria in visinoe diuina? Ad q̄ꝺ respondet Aug. in li. de ciui. dei di. sic. Quid est quod per ꝓph̄am dñs ꝺt. Ero illorꝫ deus: nisi ego ero vn̄ satienṫ: ego ero quecunq̀ ab hoībus honeste desideranṫ: ⁊ vita ⁊ salus ⁊ vict⁹ ⁊ copia ⁊ gl̃ia ⁊ honor ⁊ pax ⁊ oīa bona. Hec ille.

Septē specialia bona desiderabilia a deo

In q̄bus verbis septē specialia notanṫ bona desiderabilia in deo. Primū est vita. Illa em̄ est pura ⁊ tota vita: q: totaliter mors ibi peribit ⁊ defect⁹ Gre. Terrena vita superne vite cōparata mors est potius dicenda q̄ȝ vita. Ipse em̄ q̊tidianus defectus corruptionis quid est aliud q̄ȝ q̄dam ꝓlixitas mortis.

Scd̃m

Secundū bonū est salus. i. sanitas. Parū em̄ est habere vitam si semꝑ infirmitas habereṫ: q: cū morbo nō est vita sed miseria ⁊ pena: sic̄ est in pn̄ti. Sȝ ibi (vt scribiṫ Apoca. xxj.) neq̀ clamor: neq̀ dolor: neq̀ luct⁹ erit ⁊c̄.

Tertiū

Tertium bonū est victus: hoc est gustus ineffabilis suauitatis. Parū em̄ esset habere vitā ⁊ suauitatē si esurirent ⁊ egerent penuria. Ideo habebunt in deo plenā suauitatis satietatem ꝑpetuo. Ps. Satiabor cū apparuerit gloria tua: ⁊ hāc innumerabiliter. In pn̄ti aūt nunq̄ satiamur finaliter ⁊ totaliter.

Quartū

Quartū bonū copia: h̄ est diuitie. Parū em̄ esset predicta habere ⁊ diuitiis optatis carere. Erūt ergo ibi nobis gl̃iosissime diuitie. Ps. Gloria ⁊ diuitie in domo eius. O quare seruirē deo si daret ibi aurꝫ vel diuitias huius mūdi q̄ reputanṫ ster cora. sed multo meliora dat: ĝ ⁊c̄.

Quintū

Quintū bonū: gl̃ia. i. pulchritudo gloriosa. Nā parū esset habere diuitias ⁊ aliqua turpitudine fedari. Erit em̄ pulchritudo a dei-

tate animã illuminante τ replẽte. Apoc. xxj. Claritas dei illuminabit eã. Erit etiã ex hoc pulchritudo in glo-
Sextũ rioso corpe: qꝛ fulgebũt iusti sicut sol. Mat. xiij. Sextũ bonum: honoꝛ. Parũ enĩ esset habere pulchritudinẽ nisi haberet honorem. Nã ibi habebit hõ summũ honorẽ regiũ. Primo q̃ ad habitũ. Ps̃. Astitit regina. i. anima a dextris in vestitu deaurato. Scd̃o q̃ ad coronã τ dominium. Ps̃. Gloria τ honore coronasti eũ: τ cõstituisti eum sup opa manuũ tuaꝝ. Tertio q̃ ad nobilitatis statum perpetuum τ summũ qꝛ erunt filii dei τ heredes. Rom. viij. Heredes q̃dẽ dei τ coheredes chr̃i. Quarto q̃ ad reuerentie cultũ: quia omẽs angeli τ beati ip̃m ibi honorabunt: τ insup btã virgo τ chr̃s deus. Ps̃. Ni-
Septimũ mis honorati sunt amici τc̃. Septimũ bonũ est pax τ omne bonũ. Nam habere hec oĩa semp cũ guerra quid prodesset. Erit g̃ ibi pax sempiterna intus. i. in aĩa τ extra in oĩbus finibus. Esa. xxxij. Sedebit ppl's meus in pulchritudine pacis: in tabernaculis fiducie τ requie opulenta. s. in abundantia oĩm bonoꝝ desiderabilium. Unde Aug. Ibi nullũ aderit malũ: nullũ abierit bonũ Boe. Btitudo est status oĩm bonoꝝ aggregatione per-
J fectus. J Queri põt hic. Quõ ibi in deo habebim⁹
Questio omne bonũ desiderabile: cũ deus sit simplicissimum bonũ τ desideria hoĩm multiplicia? Respondet̃ breuiter ꝙ hoc erit ibi. Primo: qꝛ in ip̃o summo bono aĩa quietat̃ vt nil aliud desideret: sciens ꝙ oĩa bona summe existũt in deo τ realiter. Uñ Exo. xxxiij. ait deus Moysi petẽti visionem diuinam. Ego inq̃t ostendã tibi omẽ bonũ. s. in meip̃o viso τc̃. Scd̃o: quia quicq̃d ibi beatus desiderat: mox illud satietate plena in deo summe habebit p suo appetitu. Ps̃. Replebit̃ in bonis deside. t. Tertio: quia deus ip̃e q̃ est summũ bonũ in oĩbus per oĩa aderit ip̃i beato homini. Uñ vt s̃m Aug. sup Joan. loquar. In patria erit deus ipsis btĩs oĩs veritas intellectui: om̃is speciositas aspectui. oĩs suauitas auditui: oĩs copiositas indigẽti: om̃is delectabilitas olfatui: oĩs amorositas affectui: oĩs dulcorositas gustui: om̃is satietas appetitui. Et q̃d pl⁹ dicere valeã ignoro: hoc solũ scio hoc fateor: qꝛ deus totus erit ibi oĩa in oĩbus tibi: vt d̃t apl's. O charissimi illuc festinate vbi semp viuatꝭ: amate vitã. s. illã eternã vbi summa securitas: summa felicitas τ om̃e bonũ. Quã nobis beatitudinẽ prestet meritꝭ istoꝝ apostoloꝝ pater: filius τ spũssanctus.

¶ De sct̃e Crucis inuentiõe Ser. j. cũ Legenda.

Qui me inuenerit: inueniet vitã τ hauriet salutẽ a dño Prouer. viij

τ ad laudem hodierne festiuitatꝭ scꝫ sancte
A crucis. A Sicut Damascenus lib. ij. ca. iij. d̃t. Per crucem chr̃i τ non p aliud mors euacuata est primi parentis: pctm̃ est solutũ: infernus spoliatus est: τ ad beatitudinem reuersio data est: porteq̃ꝫ paradisi apte sunt Et ibidem subdit. Hec est salus aĩe τ corpis: oĩm malorum auersio: oĩm bonoꝝ datrix: pctĩ interẽptio: lignũ vite. Hec ille. Hanc aũt crucem chr̃i hodie inuenit sancta Helena. Idcirco p huius inuentionis festo merito τ ꝯuenienter verba premissi thematis accipiunt̃ in psona crucis. Qui me. s. crucẽ chr̃i inuenerit: fide integra charitate formata: inueniet̃ vitã τ hauriet salutẽ. In q̃bus ṽbis tria mysteria notabimus p h̃ sermone.

¶ Primum d̃r crucis requisitio spũalis ex h̃ ꝙ dicit̃ Qui inuenerit
¶ Scd̃m d̃r crucis operatio salutarꝭ ex hoc ꝙ d̃r: vitam τ salutem hauriet
¶ Tertium dicitur crucis inuentio materialis: hoc occasione festi.

B
De spũali requisitiõe τ portatiõe sancte crucis

B ¶ Circa primũ de spũali requisitiõe crucis accipiam⁹ pro ꝯclone ꝙ oĩs chr̃ianus vt valeat saluari: debet toto posse conari ad requirendũ τ portandum spũalr̃ crucem chr̃i. Declarat̃ Primo p rõnem: qꝛ vt d̃t Aug. sup Joan. ser. ij. Deus instituit lignũ vt mare transeamus. Nemo põt transire mare hui⁹ seculi nisi chr̃i cruce portatus. Hec ille. Exẽpli gr̃a. Hõ viator qñ venit iuxta p fundum fluuiũ tristat̃ ꝙ nõ põt ptransire. Si aũt ibidẽ cõtingat inuenire nauẽ quesitã: magnũ habet solatiũ τ maximã securitatẽ. Sic spũalr̃ est de fluuio pñtis vite fluxibilis ad portũ salutis hõ puenire nõ potuit nisi p crucẽ chr̃i p quã tanq̃ꝫ p nauẽ venim⁹ ad portũ salutis. Isid̃. de sum. bo. Quotiẽs in fluctib⁹ τ pcellis es. s. tentationum: lignũ ascende crucis τ liberaberis. Itẽ Eusebius. Tota saltis mẽtis τ corpis puenit ex ligno crucis. Nam si h̃ lignũ chr̃s non ptulisset: totus mundus τ anima τ corpe eterna perisset damnatione: nec gl'iosa resurrectio morti successisset. Scd̃o ptꝫ ꝯcl'o p p̃figu- Scd̃o
rationẽ: quia in diluuio oẽs hoĩes perierunt p̃ter paucos. i. octo aĩas que ab aquis salue facte sunt p lignũ arce. j. Pe. iij. Cur hoc? nisi ad figurandũ ꝙ sine ligno crucis nõ est sal⁹ τ liberatio aĩaꝝ. Sap. xiiij. Exiguo ligno credũt hoĩes saluare aĩas suas: τ trãseũtes mare p ratẽ liberati sunt. Tertio claret ꝯcl'o per doctoꝝ di- Tertio
cta τ instructionem. Et aliq̃s doctores pducamus. Primus est Berñ. de floribus di. sic. Mira res: nihil formidulosius hoĩ q̃ꝫ crucẽ pati. Sed quare timent homines crucem nisi qꝛ latrones sunt: si latrones non essent: crucem non timerent. Circumire possum dñe celum τ terram: mare τ aridam: τ nusquam te inueniam nisi in cruce: in hac te inuenit quicunq̃ꝫ inuenit. Idem in sermõe. Neminẽ inquit audiamus fratres: nõ carnẽ τ sanguinẽ non spm̃ quelibet descensum de cruce suadentẽ: psistamus in cruce: moriamur cũ chr̃o in cruce. Hec ille. Secundus doctor Aug. in ser. Tota inquit vita chr̃iani si s̃m euangeliũ viuat crux atq̃ꝫ martyrium est. Audiat g̃ chr̃ianus dicentẽ chr̃m. Qui non baiulat crucem suam τ sequit̃ me non est me dignus Lu. xiiij. Terti⁹ doctor Joan. Gerson cãcel. parisieñ. li. de inter. ꝯuer. ca. xxij. dicit sic. Durus multis videt̃ hic sermo: abnega teip̃m: tolle crucẽ tuã τ sequere iesum. Sed m'lto durius erit audire illud extremũ ṽbum. Discedite a me maledicti in ignem eternũ. Et infra. Quid times tollere crucẽ p quã itur ad regnũ: nõ est salus aĩe nec spes eterne vite nisi in cruce. Infra. Quis sctõꝝ in mundo sine cruce τ tribulatione fuit: nec ip̃e dñs iesus vna hora sine dolore passionis fuit q̃ꝫdiu vixit: τ quõ tu aliã viã queris q̃ꝫ regiam viam sct̃e crucis. Erras erras si aliõ queris q̃ꝫ pati tribulatiões. Uult enĩ de⁹ vt tribulatiões sine ꝯsolatiõe discas pati: vt illi totalr̃ te subiicias τ humilior ex tribulatiõe fias. Hec τ plura ibidẽ q̃ causa breuitatis sufficiant. C Querit̃ g̃ hic q̃d sit vel in q̃ ꝯsistat C
crucis req̃sitio spũalis τ baiulatio. Ad h̃ rñdet Hugo In q̃ cõsistat
de claustro aĩe li. ij. Et q̃dem alii ꝯcorditer dicunt sic. crucꝭ req̃sitio
Tres sunt cruces. s. q̃ hodie inuente sunt querendo. spũalis τ baiulatio

¶ Prima latronis desperantis
¶ Scd̃a latronis orantis τ penitentis
¶ Tertia chr̃i patientis p nobis

¶ Prima crux malitie diabolice. Scd̃a pnĩe ṽe. Ter- Triplex
tia iusticie perfecte. Itẽ Orosius super Cañ. Quimalus crux
est τ non ꝯfitens cũ latrone blasphemante damnat̃ diaboli cruce. Qui vero nocens est: sed pctã ꝯfitens cũ latrone ꝯfitente saluat̃. Qui vero innocenter mala vel mortem patitur cum chr̃o crucifigit̃. Hec ille. Primi g̃ Primi
sunt qui inueniunt̃ in cruce mali latronis: vt sunt pctõres. Sunt enĩ tales in cruce pctĩ vel malicie τ diaboli: quia vt ait Aug. Una q̃q̃ꝫ culpa sibiipsi pena est: iuxta illud Eccĩ. xij. Nõ est ei bñ q̃ assiduus est in malis. Ha- Quatuor
bet quippe hec crux quatuor cornua penaꝝ. Primũ est cornua crucis
pena ante pctm̃ in cogitando τ laborando vt possit perpetrare malũ. Berñ. Laborat latro nocte ferro vestit⁹ vt predã rapiat: vigilat fur vt domũ fodiat: vigilat luxuriosus vt voluptatẽ impleat. Sed hi longe sunt a labore quem dñs considerat. Ue ergo portantibus crucẽ nõ chr̃i sed diaboli vt male faciant. Scd̃m cornu est pena post pctm̃. Berñ. Non est maior pena q̃ꝫ remordens conscientia. Tertiũ cornu est confusio corã hoĩbus. Cato. Conscius ip̃e reus de se putat oĩa dici. Et ps̃. Confundant̃ τ pereant pec. a fa. terre. Quartum cornu est eternũ tormẽtũ. Stipẽdia enĩ pctĩ mors Rho. vj. Gre. Momentaneũ est q̃d delectat: eternum quod cruciat. Secundi sunt qui querũt τ portãt crucẽ boni latronis:

quā inuenit hodie Helena regina.i.rō debꝫ reqrere re
gens sensualitatē:ꝛ debet cōpellere Judam.i.carnem
minando ꝛ ignem.s.eternū.Et ista est crux vere penitē
tie que consistit in quattuoꝛ coꝛnibus.Primū: scꝫ infe=
rius coꝛnu est humilis recognitio ꝛ doloꝛ peccati. Au=
gusti.Ubi doloꝛ finitur de penitētia:nil remanet de ve
nia.Scd̄m scꝫ supius coꝛnu est dei placatio per ꝯfessio
nem ꝛ satisfactionē cum ꝑposito nunq̄ de cetero offen=
dendi.Tertiū.s.dextrū coꝛnu est restitutio.Un̄ Augu.
xiiij.q.vj.Si res. Peccatū nunq̄ dimittit̄ nisi restituat̄
ablatū. Quartū.s.sinistrū coꝛnu est iniuriaꝝ remissio.
Augu. Unusquisq̄ talē indulgētiā acceptur⁹ est a deo:
D qualem ipē dedit proximo. D Tertia crux fuit hodie
ꝑncipalius q̄sita.s.dn̄i nostri Jesu chr̄i: quā inueniūt ꝛ
poꝛtant gl̄iose iusti.vt dicant cuꝫ ap̄lo ad Gal.ij.Chr̄o
cōfixus sum cruci:viuo ego iam non ego:viuit ꝟo in me
chr̄s.Sed in q̄bus hec crux ꝯsistat Bern̄.in s̄mo.Uicit
leo.edocet dicens in hec ꝟba. His ꝟtutū gēmis quat=
tuoꝛ coꝛnua crucis a chr̄o oꝛnant̄ supeminēs est chari=
tas.a dextris est obediētia:a sinistris patiā: in ꝓfundo
humiltas.His ditauit tropheū crucis cōsūmatio domi
nice passionis.Sic ḡ spūaliter in hac cruce debet pen=
dere bonus chr̄ianus.ad Gal.v. Qui chr̄i sunt carneꝫ
suam crucifixerūt cū vicijs ꝛ cōcupi. Qui hanc cruceꝫ
inuenerit ꝛ poꝛtauerit:inueniet vitam in chr̄o:ꝛ hauri=
E et salutem eternam. E

(Utrum sine chr̄i cruce et passione sal=uari gen⁹ humanū fuerit possibile.)

¶ Circa scd̄m ꝑncipale de opatione salutis nr̄e p cru=
cem chr̄i q̄stio vtilis occurrit.Utrū sine chr̄i cruce: vel
absq̄ filij dei passione saluari genus hūanū fuerit possi
bile: Rō q̄stionis est.q2 deus est omp̄s.Et ideo sicut so
lo impio volūtatis hoies creauit.ita solo impio volun
tatis saluare potuit.Greg.xx.moral. Qui nos fecit ex
istere ex nihilo:reuocare etiā sine sua moꝛte ꝛ passione
crucis potuit sola volūtate.Sed in ꝯtrariū est scr̄ptura
Lu.vlti.Optebat chr̄m pati ꝛ sic p̄dicari pniam in re=
missionē pctoꝝ in noie eius ꝛc.Ad hec rn̄dendo s̄m do=
cto.p̄cipue Bona.ꝛ Rich.sup.iij.dist.xx.cōcoꝛ.Alexā.
de ales.ꝛ Tho.iij.pte.q.xlvj.art.j.eliciamus tres p̄ci
Pria ꝟitas puas ꝟitates pro documēto. Prima ꝟitas.ꝙ de po=
tētia dei absoluta potuit deus hoiem saluasse sine chr̄i
pena.Un̄ Leo papa in q̄dam ser. Ramispalmaꝝ.d̄t sic.
Omipotētia filij dei eq̄lis est pr̄i:potuisset liberare ge
nus humanū solo impio volūtatis sue: nisi diuinis opi=
bus magis cōgruisset.Itē Augu.xiij.lib.de trini. Dici
mus aliū inq̄t modū deo possibilē fuisse:cuius potestati
cuncta subiacēt.Sed sanāde nr̄e miserie cōueniētioꝛeꝫ
aliū modū nō fuisse q̄ p chr̄i passionē.Et per hec solui=
tur ratio p̄scripta ꝙ bene ꝓcedit.quia potuit deus hoc
absoluta potētia:sed nō fecit.q2 nō cōgruit.Sicut exē=
pli grā.Rex de sua potētia absoluta posset ex regia cle
mentia mādare.ꝙ oēs qui sunt in carcere vel moꝛte iu
dicati pro tali die dimittant̄ liberi. Sed cōuenienter ꝛ
legitime non pōt hoc facere:nisi satisfactio fiat vel resti
Scd̄a ꝟitas tutio illis q̄bus tales tenent̄. Scd̄a ꝟitas:ꝙ de potē
tia oꝛdinata homo saluari non poterat sine crucis chr̄i
pena ꝛ moꝛte satisfactoꝛia. Rō.q2 potētia oꝛdinata re=
spicit oꝛdinē iusticie: que exigit condignā satisfactionē
Sed gen⁹ humanū iuste incurrit penā ꝛ moꝛteꝫ eternā
pro pctō ꝑmoꝝ parentū.Quāuis em̄ diabolus in para
diso iniuste inuaserit hoiem ꝛ decepit: tn̄ homo volūta
rie cōsentiens iuste derelict⁹ est sub diaboli ptātem ca=
dere:ꝛ reatū pene ac moꝛtꝭ eterne:cui se volūtarie ob=
ligauit incurrere.Idcirco oꝛdinata potētia non potuit
liberari ꝛ saluari aliter q̄ per satisfactioneꝫ filij dei in
cruce pro genere hūano:per quā passionē in cruce mul
ta expediētia ad salutē hūani generis cōuenientissime
F cōcurrebāt.vt patebit in seq̄n. F Tertia ꝟitas.ꝙ
Tertia. q̄uis chr̄m pati ꝛ moꝛi in cruce non erat simpl̄r necesse
pro nr̄a salute:erat tamē necessariū ex dei oꝛdinatione
ad saluandū sic cōgruētissime s̄m oꝛdinē iusticie.Decla
ratur.q2 chr̄s nō cogebat̄:nec optebat cuꝫ pati pro nr̄a
salute necessitate coactionis:q̄n alio modo potuisset no
bis salutē dare.q2 si hoies chr̄m dei filiū cognouissent:
nunq̄ crucifixissent.vt ait apl̄s.j.Coꝛ.ij.q̄d si deus fe=
cisset vt.s.agnouissent chr̄m hoies oēs ꝛ nō occidissent.
In tali casu volūtas sola chr̄i ad patiendū et charitas
intima suffecisset ad saluandū hoiem:vt volunt predicti
doct̄.Sic etiā si hō in padiso non peccasset. nihilomin⁹
s̄m Sco.chr̄us incarnat⁹ fuisset ex charitate ꝛ dei oꝛdi=
natione: non tn̄ carnē moꝛtalē et passibilē assumpsisset:
nec aliq̄s illū in padiso occidisset:sed in sola noticia ꝛ fi
de chr̄i hoies in celū peruenissent. Erat ergo non simpl̄r
necessariū pati chr̄m:sed ex suppōne diuie p̄oꝛdinatio=
nis ꝛ cōgruētioꝛis liberatiōis hūane.q2 sic in cruce pa (Chr̄s in cruce passus ex rōnib⁹ infra=scriptis)
ti chr̄m magis expediebat ad nr̄am salutē mltis rōnib⁹
q̄s accipe s̄m oꝛdinē alphabeti.Primo rōne ablutionis
a soꝛde peccati.Apoc̄.j.Dilexit nos ꝛ lauit nos a pctis
in san.ꝛc. Scd̄o rōe btitudis.s. ꝓmerende p suā passio=
nē.q2 per h̄ chr̄s dn̄s ꝯuenient̄ ꝓmeruit p sua obediē=
tia ꝛ hūilitate exaltationē. iuxta illd̄ Phil.ij. Fact⁹ est
obediēs vsq̄ ad moꝛtē:moꝛtē aūt crucis. ꝓpter q̄d ꝛ d̄s
exaltauit illū.Et nobis grām non solū liberationis:sed
etiam iustificatiōis p sacramēta que efficaciā habēt ex
chr̄i passione.ꝛ ꝓmeruit in futuro nobis etiā gl̄iam bti=
tudinis.Tertio rōne charitatis.s.in nobis accendēde:
sine qua nō est salus.j.Coꝛ.iij.Un̄ Bern̄.Sup om̄ia te
amabilē mihi reddit o bone Jesu calix passionis quem
bibisti in cruce.hoc est em̄ q̄d affectū meū artius strin
git:iustius erigit:ꝛ foꝛtius allicit. Quarto rōne diuine
dilectionis.s.cognoscēde. per hoc em̄ coḡscit homo q̄
sūme nos deus diligat.Ro.v. Cōmendat in nobis de⁹
suam charitatē.quia cū essem⁹ inimici: chr̄us pro nobis
moꝛtuus est.Quinto rōne exēplificationis. q2 per hoc
dat̄ nobis sūmum exēplū obediētie:hūilitatis:iusticie:
patiētie:ꝛ aliaꝝ virtutū salutiferaꝝ.Un̄.j.Pe.ij.Chr̄s
p nobis passus est: vobis relinquēs exēplū vt sequami
ni vestigia eius,Sexto rōne fraudis.s.diabolice.vt sic
diabol⁹ fraudulent̄ hoiem in ligno vicerat: ita in ligno
vinceret̄ per christū dominū.non q̄dem potentia deita
tis: sed iusticia ꝛ humilitate. vt dicit Augusti.xiiij.de
trinita.Septimo rōne gl̄ie dei.in hoc ꝙ impleuit chr̄s.
sic om̄ia per ꝓphetas p̄nunciata a deo ꝛ oꝛdinata ac re
uelata in scr̄pturis. Octauo rōne humane emptionis et
obligationis.quia per hoc homini indita est maioꝛ obli
gatio ad seruiendū chr̄o:ꝛ non peccatis.Unde.j.Coꝛ.
vj.Empti estis p̄cio magno:gl̄ificate ꝛ poꝛtate deum in
coꝛ.ꝛc.O ergo homo chr̄iane recognosce chr̄i iesu amo
rem qui voluit pro te pati.ꝛc. G G

(De inuentione material' crucis.)

¶ Circa tertiū mysteriū de inuētione materialis cru=
cis chr̄i accipe pro cōclusione.ꝙ inuētio sctē crucis di=
gne ab ecclesia hodie colitur.quia hodie inuēta ꝓhibe
tur:ꝛ miraculis manifestata ꝓbat̄. Pro cuius histoꝛia
vel legenda Notandū ꝙ sancta chr̄i crux multipliciter
dicitur foꝛe inuēta pro tēpoꝛū varietate. Primo nem (Prio inuēta)
pe inuenta fuit a Seth filio Ade.vt legitur in euange=
lio Nicodemi.ꝙ scꝫ cum Adam infirmaret̄:Seth filius
eius poꝛtas paradisi adijt: ꝛ oleum ligni misericoꝛdie
quo coꝛpus perungeret pro recipiēda sanitate postula
uit.Cui apparens Michael angelus ait. Noli laboꝛa=
re ꝛ flere pro hoc oleo:quia habere nō poteris:nisi quā
do completi fuerint quinq̄ milia quingenti anni. Le
gitur aūt alibi.ꝙ tunc dedit sibi angelus tria grana li=
gni vetiti.prout etiam Lyra sup Joā.v.recitat.Redi=
ens ergo et patrē moꝛtuū inueniens:hec grana sup tu=
mulum patris plantauit. Indeq̄ oꝛte sunt tres virgu=
le:que postea in vnam arboꝛem coniuncte.sicut recitan
do dicit Lyra vbi supꝛa.creuerūt in arboꝛem magnam:
ꝛ vsq̄ ad tēpoꝛa Salomonis illa perdurauit. Et in qua
dam historia Grecoꝝ legitur.ꝙ tradidit ei angelus de
ligno in quo Adam peccauit:ꝛ dixit. Qn̄ quādo fructū
fecerit tunc pater saluabitur.Sed hec apocripha sunt:
quāuis histoꝛice narrari possint:quia non derogant fi=
dei. Secūdo inuenta fuit a Salomone: qui dum do=
mum saluꝭ edificaret: videns arboꝛē pulchꝛam: istam
precidi iussit.Et vt dicit Joānes Beleth:nusquā loca=
ri poterat vel aptari:modo nimis longitudine excedēs
modo breuitate deficiens.ob hoc indiḡti artifices ip̄aꝫ
reprobarūt: ꝛ sup quendā lacum vt esset pons transeū
tibus proiecerunt. Regina autem Saba: que scd̄m
Josephum dicta fuit Nicaula: Cum venisset in Hie=

ruſalē audire ſapiam Salomonis: vt habet. iij. Reg. x. Que dum per lignū trāſire debebat: vidit in ſpū ꝙ ſaluator mūdi in illo ligno ſuſpendēdus erat. ideo ſup illo non iuit: ſed reuerentiaꝫ ei fecit. Et vt dicit in hiſtoria. ſchol. intimauit Salomoni. ꝙ in illo ligno ꝗdam ſuſpendendus foret: per cuius mortem iudeoꝝ regnuꝫ deleri deberet. Salomon igitur hoc lignū inde ſuſtulit: ⁊ in ꝓfūdiſſimis terre viſceribus demergi fecit. Poſtea probatica piſcina ibidē facta eſt: vbi Nathinnei hoſtias abluebant. Unde ꝓbatica dicit a ꝓbathon quod eſt ouis: ſcꝫ pro hoſtia īmolanda ſm Lyrā. Tertio inuēta fuit a iudaica gente in illa piſcina. quia vt ſcribit Joā. v. hec piſcina habuit ꝟtutē hanc. ꝙ cū angelus dñi deſcēdiſſet ⁊ aqua moueret: ꝗcunqꝫ prior deſcēdebat in piſcinā ſanabat a quacūqꝫ infirmitate. Hoc aūt putat a noſtris doctoribus. ꝙ non ſolū ex deſcēſu angeli tale miraculū fiebat: ſed etiā ex ꝟtute ipſius ligni ſancte crucis ibi latentis. Appropinquāte ergo paſſiōe chri: p̄dictū lignū ſupnatauit dīno nutu. Qd cū iudei vidiſſent ipm acceperūt: ⁊ dño crucem parauerūt. Tandem poſt mortem chri ⁊ aſcēſionem ipam crucē iudei in terra abſconderūt in golgatha: vbi crucifix⁹ fuit dñs: vbi per ducētos annos ⁊ vltra latuit.

H Quarto ab Helena. H Quarto ḡ inuenta eſt ab Helena Cōſtantini mr̄e. ⁊ hec ab eccl'ia inuētio hodie celebrat. Alie aūt inuētiones p̄dicte non colunt. q: tunc nōdum fuit hoc lignū ſanguine chri conſecratū. Repertū eſt aūt hoc lignū hodie tali modo. ꝙ vt habet in eccl'iaſtica hiſto. tempe Cōſtantini impatoris: Maxētius romanū imperiū inuaſit. et impator cōtra illū cōflicturus iuxta pontē albinū ad fluuiū Danubij exiſtentē cōſcendit. Cum igit Cōſtantinus multū anxiaret: ⁊ pro auxilio ad celum crebro oclos leuaret: vidit ꝑ ſoporē ad orientis ptem in celo ſignū crucis igneo fulgore rutilare: angelos aſtare: ⁊ ſibi dicere. Cōſtantine in hoc vinces. Et vt dicit in hiſto. triptita: dū de hoc ꝗd eſſet impator miraret: chrus nocte eidem appuit cū ſigno qd vidit in celo. iuſſitqꝫ vt fieret ei⁹ ſigni figuratio ꝓ auxilio. Tūc Cōſtantinus letus factus ⁊ de victoria ſecur⁹ iam redditus: ſignū crucis in fronte ⁊ vexillis deſignat: ⁊ manu dextra aureā crucē portat orauitqꝫ vt ſine ſanguis effuſione victoriā dñs p̄ſtaret. Et ſic factum eſt. Maxētius em̄ iuſſerat decipulā in nauibus cōpoſitis fluuio pontibus ſtrato fieri: ⁊ diuino nuto ſui opis oblitus: feſtinauit pontē cum paucis conſcēdere: iubeñ. vt ceteri ſeq̄ntur. ⁊ ſic decipula qua Cōſtantinū decipe voluit: eſt deceptus ⁊ in fluuij ꝓfundū demerſus. Conſtātin⁹ ꝟo ab oībus vnanimit eſt ſuſcept⁹. Tandē aliquāto tpe interiecto: Rome viſionē Petri ⁊ Pauli aploꝝ vidit: ⁊ ſacro baptiſmate tūc per papā Syluestrū renatus: ⁊ a lepra mūdatus in chrm pfecte credidit. Et ſic mr̄em ſuā Helenā miſit Hieroſolymā vt crucē dñi reqreret: cuius ſigno victoriā habuiſſe recordabat.

I I Cum ḡ Helena hierlm aduenifſet: oēs iudeoꝝ ſapiētes ad ſe cōgregari iuſſit. Sup quo iudei pauefacti dicebāt adinuicē Quare putatis nos regina ad ſe faciat cōgregari. Int quos vnus ex eis noīe Judas dixit. Scio q: vult a nobis diſcere vbi nam ſit lignū crucis in quo chrs crucifixus fuit. videte ḡ ne ꝗs ꝯfiteat illd. Sin autē: ſcitote ꝙ lex noſtra euacuabit: ⁊ indicauit eis quō auus eius patri ſuo: ⁊ pat ſuus ſibi moriēs reuelauerit de loco crucis vbi iacebat. Cū ergo illi oēs ante reginā ſtetiſſent interrogati de loco vbi crucifixus erat dñs: nullaten⁹ indicare vellent: iuſſit oēs igne cremari. At illi timētes tradiderunt Judā ꝙ ipe ſcire deberet. Cui regina dixit. Mors ⁊ vita ꝓpoſita ſunt tibi: ſi non oſtenderis locum qui dicit golgatha: vbi crucifix⁹ fuit dñs: vt inueniam crucē eius. per crucifixū fame te perimā: niſi dixeris veritatē. Ille rñdit. Quō ſcire poſſuꝫ: cū iam ducēti ⁊ amplius anni fluxerūt: nec illo tempe natus fui. Cū ergo illū in puteū ſiccū piecifſet: ⁊ ſex diebus ieiunio afflixiſſet: die ſeptimo ꝓmiſit ſe indicaturꝝ. Extract⁹ ergo cum ad locū illū veniſſet ⁊ oraſſet: ecce ſubito loc⁹ cōmouet ⁊ fumus aromatū miri odoris ſentit. ita vt miratus Judas ambabus manib⁹ plauderet ⁊ diceret. In veritate chre tu es ſaluator mūdi. Tunc viriliter cepit fodere: ⁊ per viginti paſſus fodiens tres cruces reppit abſconditas. Cūqꝫ neſcirēt diſcernere crucē chri eas ī medio ciuitatis poſuerūt ibidē gl'iam dñi p̄ſtolantes. Et ecce circa horā nonā ꝗdam iuuenis mortu⁹ efferebat: ſup qd corpus Judas p̄mam ⁊ ſcdam cruceꝫ poſuit: ſed neqꝫ ille ſurrexit: apponēs tertiā ꝓtinus defunct⁹ ille rediit ad vitam. Quedā etiā mulier īfirma ⁊ ſemiuiua iacēs: que erat p̄maria ciuitatis: adhibita p̄ma et ſcda cruce nil ꝓfecit. tertia autē adhibita ꝓtinus ſana ſurrexit. Et ſic hāc cognouerūt eſſe crucē chri. Quā inſup per titulū poſitū a Pilato ibidē inuentū diſcreuerunt. vt ait Ambro. Tunc diabolus in aere vociferās dixit. O Juda ꝗd hoc feciſti: Jude meo cōtraria operatus es. Nam ille fecit ſuadente me ꝓditionē: tu cōtra me Jeſu inueniſti crucem. Uerꝫ ſcito ꝙ tibi vicē rependā cū tormētis per regem quē cōtra te ſuſcitabo. Ad qd Judas nō extimuit: ſed cōſtanter dixit. Chrs te damnet in abyſſuꝫ ignis eterni. Poſt hec Judas baptizatus Quiriacus appellatur: ⁊ Hieroſolymoꝝ defuncto epo ibidē in epm ordinatur. Cunqꝫ Helena regina etiaꝫ clauos deſideraret inuenire: rogauit Judā: q ad locū veniēs p̄ces fudit: et mox claui fulgētes velut aurum in terra apparuerūt. Quos ille accipiēs regine detulit: ⁊ illa adorādo cum reuerētia ſuſcepit: ⁊ crucis ptem thecis argenteis ibidem recōditā reliqt: ⁊ aliam ptem cū clauis filio detulit. Judam autē factū epm Quiriacū tandē Julianus apoſtata diabolo ſuadēte: eo ꝙ ſanctā crucē inuenerit: martyrizauit. Rogem⁹ ergo dñm ieſum: vt per ſuā crucē det nobis gr̄am oībus in p̄ſenti ⁊ gl'iam in futuro A.

¶ Pro inuentione ſctē Crucis. Ser. ij. De ꝟtute ſancte Crucis oſtenſa: eius quoqꝫ ſigni valore.

A Pparebit ſignū filij hoīs in celo. Mat. xxiiij. A Iſta ꝟba ſaluator noſter dixit ad lr̄am de finali iudicio quo appebit ſignū filij hominis. i. ieſu chri q eſt filius vnius hoīs tm̄. ſ. virginis Marie: nō filius hoim. i. viri ⁊ mlieris: vt alij homines. Hoc quippe ſignū filij homīs eſt crux ſancta et paſſionis chriſti inſtrumēta: vt claui ⁊ lancea atqꝫ ſacra eius vulnera in manibus ⁊ pedib⁹ ac latere que apparebunt in celo. i. in aere: qui celum vocat in ſcptura pſepe. Sed quia pro hodierna ſalutifera inuētione p̄clare crucis chriſti ipa apparuit: vt legit pro gl'ioſa victoria in celo. i. in aere Conſtātino impatori: ⁊ tandem manifeſtata fuit et inuenta hodie: quod voluit Chriſtus ad ſuam gl'iam. Dicit em̄ in homel. Chry. ꝙ ſicut impatorem regali pompa vexilla p̄cedūt gl'ioſa: ꝗbus declaratur eius aduentus vel p̄ſentia. Sic chrm regē nobis annūciat ipm gl'ioſum vexillū vel ſignū ſctē crucis. Uñ ex q crucis apparitio facta eſt pro ſigno hodierne celebritatis: merito pro hoc feſto accipim⁹ ꝟba hec pro themate. Apparebit ſignū filij hoīs in celo. Ex ꝗbus verbis tria myſteria elicimus pro hoc ſmone.

¶ Primū de virtuali crucis apparentia: quia dicit. Apparebit.
¶ Scdm de ſiḡculi crucis ortu ⁊ cā: cū addit ſignū.
¶ Tertiū de ſigni ſancte crucis efficacia: quia ſubditur. filij hominis in celo. B

B De appentia ꝟtutis ſancte crucis varijs tempibus

¶ Circa primuꝫ de apparentia virtutis ſancte crucis chriſti pro documento accipiamus hanc concluſionem. ꝙ bonus ⁊ miſericors deus vt oſtenderet hominē conſequi poſſe ſalutem: non niſi per chriſti Jeſu crucem a principio mundi non deſtitit reuelare ſancte crucis virtutem. Declaratur per varia temporū curricula a principio mundi.

¶ Primo tempe innocentie.
¶ Secūdo tempe legis nature.
¶ Tertio tempore legis date.
¶ Quarto tempe prophetie.
¶ Quinto tempore gratie.
¶ Sexto tempe ſancte eccl'ie.
¶ Septimo tempe cōſūmationis extreme.

¶ Primo tpe innocētie. ſ. in padiſo. De q legit Geñ. ij. ꝙ inter oīa ligna cōmunia que ibi deus ꝓduxit de humo cōſtituit duo p̄cipua ligna in medio. ſ. lignū vite: li- Prio tempe innocentie.

gnum quoqȝ ſcie boni ⁊ mali. Quid figurauit lignũ vite
in medio paradiſi: niſi lignũ crucis in medio mũdi: quo
dominus operatus eſt ſalutem. Pſ. In medio terre ope
ratus eſt ſalutem. ⁊c. Bernar. ſuper Cañ. Crux chriſti
fuit vite lignum quod ſolum fuit dignum ferre ſaluteȝ:
⁊ vite fructũ. Nimirũ ſicut lignũ dicit̃ vite in paradiſo:
quia diuinit⁹ accepit hanc vim: vt ex eius fructu come
ſto corpus ſtabiliret̃ ſanitate: nec infirmaret̃ nec more
retur ſm Magiſtrũ in. ij. diſt. xvij. ſic lignũ crucis a dei
filio Jeſu chr̃o ⁊ eius ſanguie ſupfuſo accepit hanc vir
tutem vt deſtrueret mortẽ: ⁊ vitam ꝑpetuã ſine infirmi
tate in reſurrectione ꝯferret btã̃m. Vñ. j. Cor. xv. Per
hoiem. ſ. Adam mors: ⁊ per hoiem reſurrectio mortuo-
rum. Illud ergo lignũ dictũ eſt vite. quia vitam corpa-
lem cõſeruabat: ſed lignũ crucis multo fortius dicit̃ et
eſt lignũ vite. quia non ſolũ vitã nature: ſed ⁊ gr̃e ⁊ glo
rie tribuit. In cuius ſignũ chr̃us in cruce pendens la-
troni gr̃am cõtritionis infudit: paradiſum deitatis pro-
miſit dicens. Hodie mecũ eris in paradiſo. Item q̇d fi-
gurauit lignum ſciẽtie boni ⁊ mali niſi crucẽ chr̃i. vt vo
lunt doctores. Quia vt dicit Magiſter vbi ſupra. ex eo
dictũ eſt lignũ ſcientie boni ⁊ mali. q2 in eo ligno homo
didicit expiendo q̇d ⁊ quantũ eſſet obedientie bonũ: et
inobediẽtie malũ. Sic per crucem chr̃i expti ſumus bo
num obediẽtie: quãdo nouim⁹ eum pro obediẽtia ſũme
exaltatũ ad dexterã pr̃is. ad Phil. ij. Factus eſt obedi
ens vſqȝ ad mortẽ crucis: ꝑpter q̇d exaltauit illũ. Et in
obediẽtie malũ: qm̃ nouimus pro pctõ inobediẽtie nr̃e
chr̃m tam acerba in cruce paſſum. et a fortiori nos ſi nõ
penituerim⁹: ſed inobediẽtes ꝑſeuerauerim⁹: eternã in
currere tormentũ. iuxta q̇d dicit ſaluator. Nolite flere
ſup me filie hierl̃m: ſed ſup vos ⁊c. Nam ſi in viridi hoc
faciũt: in arido q̇d fiet. Bern. Si deus non pepcit filio
ſ. in penis crucis: quõ parcet figmento. i. hoi malo in in-
fernalibus tormẽtis. ⁊ ſic patȝ. C Secũdo tempe

C
Scdotpe le
gis nature

legis nature reuelauit dñs veritatẽ crucis. ꝙ hominẽ
optet ſaluari per illã: qñ p̃cepit Noe facere arcaȝ de li
gnis leuigatis: vt ſaluet̃ vniuerſum ſemen in ea. Geñ.
vj. Oẽs em̃ homies periẽrũt extra illã exiſtẽtes. Sic
oẽs dãnabunt̃ q̇ crucẽ chr̃i refugiunt. Iteȝ poſt dilu
uiũ oñdit dñs ꝟtutem crucis chr̃i quãdo p̃cepit Abrae
imolare filiũ ſuũ vnigenitũ Geñ. xxij. Naȝ ſicut illud li
gnũ quo debebat Iſaac imolari ip̃emet dorſo exporta
uit in montẽ: ibiqȝ Abraam colligauit Iſaac: ⁊ poſuit ſu
per ſtruẽ lignoꝝ. Et poſt hoc ſemis multiplicatio ei ꝓ-
mittit̃. Sic deus pat̃ imolari voluit filiũ ieſum: vt ip̃e-
met exportaret crucis lignũ et ſup eo poneret̃. et ex h̃
multiplicatio fideliũ chr̃ianoꝝ fieret. Ioã. xij. Si mor-
tuũ fuerit m. fru. af. Cauſa breuitatꝭ plures alias figu-
ras ꝑtranſeo. Tertio tpe legis date Exod. xv. oñdit

Tertio legꝭ
date

dñs Moyſi lignũ q̇d cum miſiſſet in aq̃s. ſ. marath. i. a-
maras: in dulcedinẽ ꝟſe ſunt. ⁊ ſic bibere potuit popl̃s
iſrael eas. Quo figurabat̃ ꝙ per lignuȝ crucis chr̃i aq̃
tribulationũ (iuxta illud pſ. Saluũ me fac deus: quo-
niã intrauerũt aque. i. tribulatiões vſqȝ ad aiam meã)
dulceſcerẽt. ſ. oĩ fideli ex cõſideratione dñice paſſio-
nis. iuxta illud q̇d Grego. ait. Si paſſio chr̃i ad memo-
riam reuocet̃: nil tam durũ q̇d non eq̃ aĩo toleret̃. Itẽ
tunc etiã figuratũ eſt in palo quo Moyſes ſerpentẽ ſuſ
pendit eneũ in heremo: ⁊ popl̃us qui mordebat̃ a ſerpẽ
te ⁊ intuebat̃ ſerpentẽ ſuſpẽſuȝ eneũ: mox ſanabat̃ Nu
meri. xxj. Sicut em̃ ille ſerpens eneus ſiĩtudinẽ ſerpẽ
tis habebat: ⁊ tamẽ ſine veneno erat. ſic chr̃s in ſimilitu
dine carnis pctĩ erat ſine veneno pctĩ. Sicut ergo po-
pulus q̇ mordebat̃ a ſerpẽte intuebat̃ ſerpentẽ eneum
ligno ſuſpẽſum ⁊ ſanabat̃. ita ⁊ modo quẽcunqȝ momor-
derit aſtutia ſathane: intueat̃ chr̃m ligno pendentẽ: et
ſaluabit̃. Hec Augu. in ſmo. Quarto tempe ꝓpheta

Quarto tpe
ꝓphetaꝝ.

rum reuelauit dñs virtutũ crucis multimode p̃nunciã
do. Nam Dauid dicit: ecclĩa teſte dicẽte. In gentibus
regnauit a ligno deus. Et iterũ. Foderũt manus meas
⁊ pedes meos: ⁊ dinumerauerũt oĩa oſſa mea. ⁊ plu-
ra talia. Item Ezech. ix. Uidi ecce ſex vir inq̇t. i. ange
li veniebãt: ⁊ vir vnus in medio eoꝝ atramentũ ſcꝑto-
ris habebat in lũbis ſuis. Et dixit dñs ad eum. Tranſi

⁊ ſigna thau: q̇d eſt ſignũ crucis: ſup frontes viroꝝ ge-
mentiũ ⁊ dolentiũ. i. vere penitentiũ: quod ſignat̃ per
fidem chriſti formatã. Et illis dixit. Trãſite per ciuita-
tem ſequẽtes eum ꝑcutite: non parcat oculus veſter ſe
nem: adoleſcentulũ: ⁊ ꝟginem: ⁊ paruulũ ⁊ mulieres in
terficite. oẽm autẽ ſup quẽ videritis thau. i. ſignũ cru-
cis: ne occidatis. Plures alias figuras dimitto. D

D
Tempe gr̃e

Quinto tempe gr̃e. i. incarnatiõis chr̃i: qñ chr̃s dñs
ꝟtutem ⁊ paſſionẽ crucis apte p̄dicauit ⁊ effectu imple
uit in paſſione. vt ptȝ per euãgelia oĩa. Iſto etiã tpe
ligni crucis ꝟtutem deus mirabiliter reuelauit. ſm ꝙ
ferunt hiſtorie. quia cũ eſſet abſconditũ a Salomone:
ibi ꝓbatica piſcina tandem facta infirmi ſanabant̃ tam
ex deſcenſu angeli: q̃ȝ ex ꝟtute crucis chr̃i ibidẽ iacẽtis
vt patuit ſermo. j. G. in fine. vide ibi hiſtoriam. Sed

Queſtio.

querit̃. Cur voluit deus lignũ crucꝭ in veteri teſtamẽ-
to abſcondi in terra: ⁊ tandẽ repiri in ꝓbatica piſcina:
necnon ⁊ poſtea manifeſte figi in caluaria? Ad hec re-
ſpondet̃ ꝙ hoc voluit deus ꝑpter myſterioꝝ cõgruita-
tem. Nam p̄mo in veteri teſtamẽto abſcondebat̃ in hu-
mo: ad ſignificandũ ꝙ myſteriũ crucis erat oĩbus: et
iudeis abſconditũ: ſed in cordibus fideliũ reuelandũ: ⁊
per memoriã iugem recondendũ. Iuxta illud. j. Cor. j.
Predicamus chr̃m crucifixũ: iudeis q̇dem ſcandalum:
gẽtibus autẽ ſtulticiã: ip̃is aũt vocatis iudeis atqȝ gre
cis chr̃m dei ꝟtutem ⁊ dei ſapiam. Secũdo quoqȝ in ꝓ-
batica piſcina cõueniet̃ fuit inuentũ. quod dicit̃ a ꝓba
thon q̇d eſt ouis. quia ibi Nathanei hoſtias abluebant:
ad ſignificandũ ꝙ in illo ligno crucis imolandus erat
chr̃s tanq̃ȝ ouis in ſacrificiũ. Eſa. liij. Sicut ouis ad oc
ciſionem ducet̃. Et per illud ſignũ lauãde erant ſangui
ne chr̃i anime noſtre a ſordib⁹ vicioꝝ. Apoca. j. Dilexit
nos ⁊ lauit nos a peccatis noſtris in ſanguine ſuo. De-
niqȝ tertio in monte caluarie hoc lignũ fixũ eſt. Calua
ria quippe eſt os humani capitis. Dicit̃ autẽ locus cal
uarie. quia ibidẽ rei decapitabant̃. Ibi ergo alto my-
ſterio lignũ crucis fixum fuit ꝯuenienter. quia homo q̇
caput ſuum perdiderat peccato: per illud lignum recu
perauit eterne dãnationis ſententiã euadendo. O er-
go mira dei ſapientia. E Sexto tempe ſancte ec-

E
Sexto tpe
eccleſie.

cleſie reuelata eſt ꝟtus crucꝭ miraculoſe ip̃i Conſtan-
tino impatori. vt patuit ſmo. j. H. Tũc em̃ apparet vno
illo miraculo p̃cipue triplex virtus ſancte crucis. Pri
ma. ꝙ ip̃a angelos repauit ⁊ letificauit. In cui⁹ ſignuȝ
angeli aſtabant honorantes ſignũ crucis apparẽtis cũ
miro fulgore. De hac crucis fulgore ad Col. j. Pacifi
cans per ſanguinẽ crucis que in celis. ⁊c. Secũda vir
tus eius eſt. quia celi ianuam nobis aperuit. ad quod
ſignificandũ igneo fulgore rutilãs in celo appuit. Act.
vj. Uideo celos apertos. Tertia ꝟtus crucis eſt reue
lata ꝙ mundũ illuminauit ſcȝ ad fidem chriſti veri dei.
Vñ ad hoc ſignificandũ radio ſe apparuit ⁊ chriſtus ſe
oſtendit. Quarta virtus. quia victoriã de diabolo et
inferno fecit. vnde litteris victorie inſignita apparuit.
⁊ dictum eſt Cõſtantino. In hoc ſigno vinces. O itaqȝ
chariſſimi diſcamus in nobis has crucis virtutes inſe-
rere. Nam reuera infelix eſt ille peccator qui nullaȝ ex
his ꝟtutibus ſancte crucis in ſeip̃o ſentit: quoniã ꝑ pec
catũ priuatur angelica ſocietate ⁊ demonibus manci-
patur. Item claudit ſibi aditum celeſtis ianue: ⁊ infer-
num apertũ habet. priuat etiã ſe lumine gratie ⁊ redi-
git ſe in ſeruitutẽ diaboli. ⁊c. F Septimo tempe cõ

F
Septio tpe
cõſũmatiõis
extreme.

ſũmationis extreme. Nam vt canit eccleſia. Hoc ſignũ
crucis erit in celo: cum dominus ad iudicandũ venerit
Dicit autẽ Chryſ. in homel. de cruce. ꝙ chr̃us crucem
non relinquet in terra: ſed ſecum leuabit ad celum glo-
rificando eam. Tanta aũt erit gloria crucis: ꝙ ſolis lu-
men ꝑ eã reddet̃ obſcurũ: quã angeloꝝ cetus portabit
ad iudiciũ domino veniẽte ⁊c. Propterea refert̃ a ple
riſqȝ ꝙ lignũ crucis chriſti per hoc põt ꝓbari fore vere
illud in quo chriſtus pependit: ſi videlicet poſitum in
ignem: non incinerat̃ nec cõſũmitur deo bono hoc faciẽ
te pro fidei firmamento. quia ſeruat̃ in iudicio glorifi-
candum. Sed cur ſic crux erit in iudicio? Reſpõdet̃
vt ꝟtus eius toti mundo manifeſtet̃. quia vt Chryſoſt.

dicit. Per crucē exprobrabit dñs in iudicio omībus malis ꝛ dānandis dicēs. Ecce ego inqt ꝑpter vos hō factus sum: ꝑpter vos alligatus: delusus: cesus: ꝛ crucifixus sum. Ecce crucē in qua ꝑ vobis pepēdi: vbi est tantarū iniuriaꝝ mearū fructus. Ecce ꝑciū sanguinis ꝑ redēptione animaꝝ vr̄arū: vbi est ꝼuitus vr̄a. Ego sup gl̄iam meā vos habui: vos viliorē me omībus reputastis. Quid ꝑ oībus bñficijs meis reddidistis nisi odiū ꝛ pctī offensas: ꝛ patibulū quo me suspendistꝫ. ꝛc. Item per eandē crucē dñs benedicet iustis. qꝛ vt idē Chryſ. ait. Crux nobis totius btitudinis causa est que paradisum patefecit. Et sic patꝫ ꝟtus crucis pro oībus. G

G Questio de ortu ꝛ cā sig̃culi s. crucis

¶ Circa scd̄ꝫ ꝑncipale. s. de ortu ꝛ causa sig̃culi sancte crucis querit̃. Unde ortū est in eccl̄ia fideles īsigniri ꝑ crucꝫ signa? Ad qd̄ rn̄deꝫ ſm Bartho. Brixieñ. in glo. sup decreto. dist. xj. ca. Eccl̄iasticaꝝ. ꝙ signū crucꝫ traxit originē ex veteri testamēto. Primo ex hoc ꝙ Jacob cancellatis manibus pro signo crucis bñdixit filijs Joseph: Effraim: ꝛ Manasse circa mortē suaꝫ. Geñ. xlviij. Scd̄o ex hoc. ꝙ cū angelus deberet occidere ꝑmogenita egypti: ꝑceptū est filijs israel vtrūqꝫ postēꝫ liniri de sanguine agni paschalis ad modū thau l̄re q̃ est ad modum crucis. Exo. xij. Tertio ex hoc ꝙ Ezech. ix. dñs dixit angelo de saluādis ab interitu. Signa thau in frontibus viroꝝ dolentiū. De quo supra. ar. j. ſmo. Quarto addit̃ ex crucis chr̄i mltiplici vtilitate in signo. de quo in sequētibus. H

H Utilitates et efficacie signis. crucis

¶ Circa tertiū ergo de signi crucis efficacia q̃rit̃. Utꝝ signū scte crucis sit magne vtilitatꝫ? Rn̄deꝫ ꝙ sic. patꝫ per septē vtilitates A b c. Prima vtilitas amoris accensio. s. ad recordationē passionis chr̄i salutifice in cruce. cuiꝰ signū est illius cogitatōis monimentū. Exo. xiij. Erit hoc q̃si signū in manu tua: ꝛ q̃si monimentū añ oculos tuos. Sic em̄ in figura sic ꝑcipiebat̃ filijs israel recordari per sanguinē agni paschalis ꝛ azyme esum de exitu ex egypto. sic mlto fortius chr̄ianus nō debet obliuisci de salute facta ꝑ sanguinē chr̄i ꝛ passionēꝫ. Sed signū crucis sit ante ocl̄os nr̄e mētis in iuge monimētū recordatiōis. ꝛ in manu. i. ope omī surgēdo mane: ꝛ deponendo se in sero. vt per signum crucis dirigatur in agendis: ꝛ ꝑseruet̃ a ꝑiculis. Uñ Hiero. Ad oēm actum: ad oēm incessum. s. itineris manꝰ tua deuote in faciem depingat crucē. s. recordādo charitatē ꝛ passionē chr̄i. Proinde solemꝰ crucis signū ponere: sic ꝙ a sursum trahimus manū deorsuꝫ: ꝛ tandē a sinistra in dextrā ꝑ trāsuersum. Cur hoc sic? nisi ad ꝼcandū et recolendū ꝙ d̄s de celis descēdit ꝑpter nos in terrā: ꝛ a sinistris nostre dānationis per crucē sue passionis duxit nos ad dexteram felicitatis supne. vt chr̄s est in dextera dei sedēs. Hec trahunt̃ ex glo. de ꝯse. di. v. Nunqd. O ergo christiane sine crucꝫ signo nil fac: nec comedere aut bibere debeas. Nam refert Grego. in lib. dial̃. Qꝫ q̃dam sctimonialis intrās hortū comedit lactucā nō ꝑmisso signo crucis: ꝛ diabolū cum lactuca comedit: q̃ eam vexauit pluribus diebus. Item legit̃ in discipl̄o. ꝙ q̃dam bibens vinū sine signo crucis diabolū cū vino bibit: quod non fuisset si signū crucis ꝑmisisset. Sed heu modo pōt chr̄s de mltis dicere illd̄ ps̄. Obliuioni datus sum tāq̄ꝫ mor. a. c.

scd̄a vtilitas

Scd̄a vtilitas dicit̃ bñdictio. quia per signū crucis fit omīs bñdictio tam in sacramētis. s. baptismo ꝛ cōfirmatione. vt de ꝯse. dist. iiij. postea signat̃ in fronte. Et ibidē dist. v. Nunqd. habet̃ ꝙ omīa sacramēta signo crucis ꝑficiunt̃. Omēs etiam alie bñdictiōes vt in missa ꝛ alibi simil̄r. Ratio. qꝛ omīa sacramēta ꝛ oēs benedictiōes ex passione crucis chr̄i habēt efficaciā. Uñ Euse. Tota inqt nr̄a salus mētis ꝛ corpis ꝑuenit ex lig̃ crucꝫ chr̄i. Et sic ptꝫ. I Tertia vtilitas dicit̃ Cautio. s. criminū. vñ Berñ. in medita. Si inqt pulsat te turpis cogitatio: si ꝑmit te caro: si demon parauit insidias fuge ad signū crucis chr̄i ꝛ liberabis. intellige si pleno corde feceris. Uñ Orosius sup epl̄a ad Rom̄. lib. vj. d̄t sic. Tanta est vis crucis: vt si ante ocl̄os ponat̃ ꝛ in mēte fideliter teneat̃: ita vt ipam mortem chr̄i intētus oculus mentis aspiciat: nulla cōcupiscētia: nulla libido: nullus furor: nulla supare pōt inuidia: sed cōtinuo ad eius ꝑsentiā totus ille peccati et carnis fugatur exercitus. Hec ille. Propterea btūs pater Benedictus docuit cōtra malas cogitationes adhibere signū crucis.

Utrū signuꝫ crucꝫ valeat hoī eunti ad cōmissionem criminis.

Queritur hic. vtrū signū crucis valeat aliqd homī eunti ad cōmissionem crimīs? Respondet̃ ſm docto. ꝙ non valꝫ ad eternā vitam directe. eo ꝙ opus quodcūqꝫ bonuꝫ in peccato mortali factū non est dignū vita eterna. vt habetur. j. q. Uide. ꝛ ca. teneamus. Nec etiaꝫ valet ad patrocinandū in crimine. Unde Chryſ. in homel̃. dicit sic Uidisti aliquādo ad furtū euntē deum orare vt prosperetur in furto: aut qui vadit ad fornicationē: nunquid signum crucis ponit in fronte: vt non comꝑhendat̃ in crimine? Quod si fecerit: non solū non iuuat̃: sed amplius traditur. quia nescit iusticia dei pacrociniū dare criminibus. Hec ille. Uerūtamē valet ad tempalia bona: et disponendū ad gr̄am. sicut et bona alia in pctō mortali facta. quia vt dicit Augusti. in Ench. nullum bonū irremuneratū. Unde de dono timoris lib. legitur exemplū Qꝫ valuit hoc signū talibus ad mortem dānabileꝫ euadendā. Cum em̄ q̃dam vir bonus cum vxore sua sancte ꝛ pacifice viuerēt: diabolus iuidens īmisit eis temptationes vt suspenderent se. Cunqꝫ essent ambo nimis tristes: alter ab altera causas tristicie inquirēs: respondit vir ꝙ vellet se suspēdere. ꝛ illa simil̄r in hoc tentari se dixit. Aptatis ergo laq̃is q̃bus suspenderēt se: ait mulier. O domine bibamus prius vnum haustū de illo vino bono quod habemꝰ in cellario: vt leuius moriamur. Placuit viro. ꝛ allato vino signauit crucis signo ꝛ biberunt: ꝛ omīs tentatio diaboli aufugit ab eis: adeo ꝙ cogitauerūt pro toto mundo se hoc nolle facere: sed penituerūt. K

K Q̃rta vtilitas

Quarta vtilitas dicit̃ demonū deturpatio. Nam crucis chr̄i signum demones non possunt sustinere: sed fugiunt. quod testat̃ primo Origeñ. li. de ritu ecclesiaꝝ dicens sic. Per crucis christi signaculū ipm a nobis infernalem fugamus inimicū. Sicut em̄ digitis in modū crucis positis canes irritamus et effugamus. vt Plinius dicit in Specu. naturali. Sicut etiam funibus per transuersum ad modū crucis tractis miluos a pullis fugamus ꝛ cauemꝰ pullos. ſm ꝙ dicit Fotinus in descriptionibus vniuersi. Sic per crucis signum demones fugamus. Secundo hoc idem testat̃ Chryſ. dicens sic. Ubicūqꝫ demones signū crucis dominice viderint fugiunt tanq̄ꝫ canes timentes baculum quo plagā ꝑceperunt. Tertius doctor ad idem est Augusti. super Joan. dicens. Signū crucis a nobis expellit exterminatorem: si tamē cor nostrū habeat deum inhabitatorē. Idem. Ubi signū crucifixi cum fide ꝛ deuotione ꝑcesserit: ibi inimicus non nocebit.

Exemplum.

Ad hec est clarum exemplum de sancta Justina ꝟgine. Quā q̃dam nobilis cōcupiscens Cyprianū magum cōuenit: vt per demones seduceret puellam ad cōsentiendū. Qui missis demonibus pluries ad illam: illa signo crucis se muniēs omēs totiens q̃tiens veniebāt ꝯfusos repellebat. Interrogauit Cypria. demonē: cur vinceret̃ ab vna virgine christiana? Respondit. Uidi signū crucifixi ꝛ extimui. Tandem ille dixit ei. Ergo ne crucifixus maior est te? Respondit demon. Etiam maior est oīm. Et sic Cyprianus demonibus abrenūciauit: ꝛ factus est chr̄ianus. Irati demones volebant Cyprianū affligere: sed ꝛ ipe signo crucis se muniens: demones effugauit. Et sic patet.

Quinta.

Quinta vtilitas dicit̃ exercitus expugnatio. Unde signū crucis multum vtile est pro victoria belli obtinēda. Qd̄ patet ex hoc. ꝙ Cōstantinus in hoc signo vicit: ꝛ cruciferi in hoc signo vincūt. Hiero. in epl̄a ad Paulam ꝛ Eustochiū. Crucis inquit facto signaculo incolumis pertrāsibit a malignātibus ipe homo.

Sexta.

Sexta vtilitas signi crucis dicit̃ formidis fugatio. Dicit em̄ Ambrosius. Fugatur ait timor corpalis vbi ꝑtegit dulcor dominice passionis. Nam cōtra hoc signū nullū stat periculū. Unde in omī timore signa te signo crucis ꝛ securior eris. Ad quod docet eccl̄ia dicens sic. Per signuꝫ crucis de inimicis nostris libera nos domine.

Septima

Septima vtilitas dicit̃ gr̄e ꝛ tandē gl̄ie gratulatio. iuxta illd̄ ps̄. Uirga tua ꝛ baculus tuus. s. crucis ipa me cōsolata sunt. Ambro. Hoc signo celū aperit̃ ꝛ gr̄a dat̃. Ideoqꝫ

Orosius sup epl'a Rom. lib. v. dt. q tanta est vis cruc' chri: q non solu psentis et futuri: sed etia pteritor seculoru: et non solu humano ordini: sed etia celestib' vtutibus sufficiat. et per oseques ppetua gaudia augeat. O ergo charissimi. o chriane aie honorem' et adorem' crucem chri: vt habeam' gram et gliam et ome bonu Amen.

¶ Pro inuentione scte crucis. Sermo. iij. De dulcore multiplici ipsius sancte crucis.

A Ostendit dns lignu. s. Moysi: qd cum misisset in aquas: in dulcedine verse sunt. Exod. xv. A Legimus charissimi: q cu poplus israel de Egypto exiens mari ptransito sicco vestigio in desertuz venisset ad aquas marath. i. amaras: qs pre nimia amaritudine non possent bibere: et iam tribus diebus ambulates per solitudine non inuenerant aqua ad bibendu. Un videntes aqs marath: murmurauerut contra Moysen. Quid bibemus? At ille clamauit ad dominu orado. Qui odit ei lignum quod da: qd cu misisset in aqs: in dulcedine verse sunt: et biberut et c. Hoc aut in mysterio optime couenit inuentioni sancte crucis hodie facte. Primo. quia sicut tuc dns ostedit illud lignu reuelando. sic lignu crucis reuelauit et ostendit Costantino impatori signo visibili in celo. et tandez hodie odit ipm in terre visceribus abscoditu vt reuelaret. Scdo. quia sicut illud lignu vt Lyr. refert. dicit fuisse de natura sua amaru. et sic p maius miraculu factu est: vt p eius immissione dulcorarent a deo aq. Sic crux fuit amara de se in lesione et afflictione chri Jesu. sed diuine gre opatione dulcore amoris cor nostru reficit. Tertio. q sicut per illud lignu aque vse sunt in dulcedine materialr vt essent potabiles. sic per cruce chri aque oim tribulationu et miseriaru. que qdem dicunt aque. iuxta illud ps. Saluu me fac deus: quonia intrauerut aque. s. tribulationu vsq et c. Omes inqm aq amaritudinu qs ex peccato pmi paretis incurrim': couerse sunt per cruce chri in dulcedine et cosolatione nostre redeptionis: adeo vt sint nobis pro chri amore non tm tolerabiles tribulationes: sed etia dulces. imo et mori sit desiderabile cu chro. iuxta illud ad Phil. ij. Cupio dissolui et esse cum chro. Juxta ergo thematis vba pro sermone tria mysteria notemus de dulcore crucis multiplici: quem exhibet chrs nobis in sua passione. fm hec duodecim dulcores subdiuidemus.

¶ Primu mysteriu de dulcore pietatis
¶ Scdm de dulcore charitatis.
¶ Tertiu de dulcore salubritatis

B ¶ Circa primu mysteriu de dulcore pietatis que chrs dominus nobis exhibuit in cruce: accipiam' pro coclusione. q pijssimus et misericordissim' Jesus imense pietatis dulcedine in cruce exhibuit hoibus. Declarat p quattuor pcipuos dulcores pietatis: pluribus omissis causa breuitatis. — *B De dulcore pietatis nobis in cruce chri exhibito.*

¶ Primus dulcor pie miseratiois. — *Primus dulcor miserationis.*
¶ Secudus dulcor pie liberationis
¶ Tertius dulcor pie informationis
¶ Quartus dulcor pie dulcorationis.

¶ Primus dulcor crucis dicit pijssime misatonis. que sensit Chrys. in hom. de cruce dices. Hec est crux que nos alienatos deo coniuxit: longe costitutos et peregrinantes primos ciues effecit. hec paradisum qnqs et eo amplius annor milibus oclusum nobis patefecit. Hec ille. Mirabilis q et stupeda dei miscdia ac pietas i cruce monstrat in hoc: q cu deus bonus p qnqs milia annoru cotinuisset in ira sua miscdias suas: no flexus lachrymis: no pcibus inclinat' sctor patr. in hac tn cruce mitus est: et adeo se hmiliauit: vt nobis celu apiret. q dignus est int latrones p nobis suspedi ex pietatis sue immensitate. Quid est o charissimi: q talis et tantus rex oim deus p nobis miserrimis et pctoribus tanta pietate tantu se hmiliauit factus obedies vsq ad morte: mortem aut cruc. ad Phil. ij. Utiqs vt misereat nostri et doceat nos q miscdiam alibi inuenire no possumus nisi in cruce chri. et non aliter nisi hmiliemus nos pro pctis ad pniam: et simus obedietes pceptis diuinis. O ergo peccator vis diuine miscdie dulcedine inuenire: recurre h modo ad cruce. Bern. de florib'. Circuiui dne possum celu et terra: mare et arida: et nusq te inuenia nisi in cruce. ibi dormis: ibi pascis. In hac cruce te inuenit qcuqs te inuenerit. s. per fidez. In hac cruce suspendit anima a terra. s. per charitate: et dulcia poma de ligno decerpit. hec ille C Scds dulcor pie liberatois. Na si bene et diligenter cosideramus mira et dulcissima pietate nos chrus liberauit in cruce a captiuitate diabolica q tenebamur. Primo qdem. quia cuz posset liberare solo impio noluit: sed pro nobis crucem subire voluit: vt sic rex noster omipotens in nra hmilitate cogressus vinceret diabolu iuste per lignu per quod diabolus vicerat hoiem. Unde Leo papa in sermo. ramispalmar dt sic. Omipotentia filij dei que equalis est patri potuisset liberare genus hmanu solo impio volutatis sue: nisi diuinis opibus magis cogruisset: vt neqtie hostilis aduersitas ab eo. i. homine que vicerat in ligno vinceret. Hec Leo. Secudo magna dulcedo pietatis in hoc apparet: quia cu ho no posset satisfacere pro pctis suis vt liberari valeret: ipe chrus dns pro nobis in suo corpe satisfecit per lignuz crucis soluendo penas pctor nostror. j. Pet. ij. Qui pcta nostra ipe ptulit in corpe suo super lignu. Sed quare? Nunqd vt nos libere peccemus: supbia: gla. et c. Absit. Audi ergo qd subdit. At pctis inquit mortui. i. vt ampli' non peccem'. sicut mortui corporalr non possunt opari. Seqt. et iusticie viuam'. i. chro q est nostre iusticie exeplar: cu' liuore sanati sumus et c. Tertio magne pietatis dulcedo in hoc sentit. q p suo malo et peccate pnas luit filius vt pri recociliaret. Hanc dulcedine sensit Anb. in sermo. de cena dni di. sic. O mirabilis cesure coditio: excessit iniqu' et punit iustus: delinqt reus vt vapulat innocens. qd comisit suus exoluit dns. qd fecit ho sustinet dei filius. O fili dei q late tua diffundit charitas. ego iniq egi et tu susties pniam. ego inobedies extiti. tu obedies factus pro me scelus luis. Hec ille. — *C Scds dulcor liberationis*

D Tertius dulcor pie informatiois. et h appet ex eo q voluit no tm vbo: sz et ope i seipo nos docere ad vtutes. s. hmilitatis: obedietie: et patie: charitatis: et aliar vtutu q ostedit nobis i cruce dns. Dicit em phs. ix. Eth. q in actibus hmanis magis inducimur opibus q smonibus. Ideoqs. j. Pet. ij. Chrus passus est p nobis vobis relinques exeplu. vt seq. ve. eius. q pctm non fecit. Et ppter hoc assimilat chrs aqle. Deut. xxxij. Sic aqla puocas ad volandu pul. su. et sup eos volitas expadit alas suas. et assumpsit eos atqs portauit in humeris. Na rabbi Salomon sup Exo. dt. q qn aqla transfert pullos suos de loco ad locu: portat eos sup dorsuz vel hmeros suos. q no timet a pte supiori: sed ab iferiori: ne si emittant sagitte ab iferiori pcutiant pulli: sz vt poti' ipa recipiat sagitta et non pulli. Et hoc est magne pietatis naturalis. Sic spualiter chrus deus noster ex pietate voles nos trasferre de statu dnationis ad spe glie celestz pmo accepit nos. i. penas pctor nostror super dorsum suu qn baiulauit cruce sup humeris: et tandem dorsetenus in ea pepedit. Scdo voluit ex pietate ipemet vulnerari vt nos caueret a vulnere pcti mortalis. Qd vt melius nos doceret. s. a pctis cauere vsq ad sanguine et morte expandit manus tanq alas: et super nos exepla sanctitatis pbens in cruce quasi volitauit: scz informans ad virtutes in cruce pendens. Idcirco quicuqs vult esse bonus chrianus: vt caueat a peccatz et imitet vtutes chri: audiat apostolu admonete Heb. xij. dicente sic. Recogitate euz qui tale aduer. se. susti. a pctis contradictione: vt non fatigemini anis vestris deficietes: nodu em vsq ad sangui. restitistis aduersus peccatu. q. d. deberetis hoc facere pro chro. Hanc certe dulcedine senserut apli et martyres in cruce christi: qui inebriati chri dulcedine ad mortem gaudent ibant mori potius optantes q peccare. Actuu. v. Ibant apli gaudetes a ospectu cocilij. et c. — *D Tertius informationis.*

E Quartus dulcor pie codonatiois. Crux em christi omibus penitetibus clamat pietatem indulgentie et condonationis siue remissionis peccator per sanguine christi largissima pietate. Primum qdem penitetibus peccatoribus clamat: — *E Quartus codonationis*

nedu3 remissionē peccatoꝝ:sed insup paradisi aptionē
Juxta illud Mat.iij.Pniam agite: appropinq̄bit enim
regnū celoꝝ.Unde in hui⁹ signū chr̄s in cruce dixit pe=
nitēti latroni.Hodie mecū eris in padiso. Scḋo malis
ꝛ inimicis peccātibus ex ignorātia clamat cōuersionē.
Uñ chr̄s in cruce orauit ꝑ inimicꝭ:di.sic.Pat̄ ig̊sce illis:
non em̄ sciunt q̄d faciunt.Tertio om̄ibus iustis clamat
cōpassionē gr̄eq3 augmētationē:ꝛ deuotionis infusionē
pro cōpassione.Threñ.j.O vos om̄es qui trāsitis per
viam: attendite si est dolor ꝛc. Quarto obstinatis cla=
mat damnationē.Uñ Augu.sup Jo.dicit sic.Jpa crux
si bene attendas tribunal fuit.Jn medio em̄ iudice con
stituto:vnus latro q̄ credidit est saluat⁹.alter ṽo qui in
sultauit est dānatus.Hec ille.Ecce ergo mira ꝛ multi=
plex dulcedo pietatis sct̄ē crucis. O pie Jesu recorda
re illi⁹tue infinite bonitatis ꝛ pietatꝭ:ꝛ miserere nobis.
O charissimi studeamus ad crucem cōuerti veraciter:
vt miscḋiam cōsequamur. F

F Utrū chr̄us maiorē dilectionē nobis exhibuit in crucꝭ passione q̄3 in incarnatione.

¶ Circa scḋm de dulcore charitatis monstrate in cru=
ce chr̄i q̄stio occurrit.Utrū chr̄s maiorē dilectionē no=
bis exhibuerit in crucis passione:q̄3 in incarnatione:et
etiā q̄3 in eucharistie institutione. Nam pōt argui. ꝙ in
incarnatiōe fecerit nobis maiorē charitatē.quia salua=
tor Joā.iij.dicit. Sic deus dilexit mundū:vt filiū suu3
vnigenitū daret:sc3 in incarnatiōe : vt om̄is qui credit
in eū non pereat:sed habeat vitam eternā. Quo dicto
insinuat dilectionis magnitudinē. Et ratio ad id.q2 bo
num p̄ncipale ꝛ p̄mariū ad qḋ sequunt̄ alia p̄stantius ē
sequētibus.quia vt ḋt autor de causis. Jn subordinatꝭ
causis p̄ncipalis causa subordinās est p̄stantior subordi
natis. Sicut exēpli gr̄a. Esse rōnale est p̄stantius hoīe
q̄3 esse sensibile.ꝛ ɔ̄siter q̄3 esse viuens.q2 ad esse rōnale
sequunt̄ ista subordinata. Sicq3 donū diuine incarnati
onis est p̄ncipale ꝛ p̄mariū ad qḋ seq̄bant̄ alia.sic enim
deus ordinauerat ꝙ chr̄s dñs ꝓpterea incarnaret̄ : vt
pro nr̄a salute crucē pateret̄:ꝛ eucharistie sacramentū
institueret:dando nobis carnē in cibū:ꝛ sanguinē in po=
tum pro pignore vite eterne.ergo videt̄ ꝙ in īcarnatio
ne magis dilexit:quia magꝭ dedit. Respōdet̄ ergo ꝫm
Alber.magnū sup Missus est.cap̄.ccj.simulq3 alios.ꝙ
causaliter q̄dem ꝛ p̄marie illa charitas quam exhibuit
chr̄s in incarnatione videt̄ maior.sicut ꝓbauit argumē
tum p̄dictū. Unde ꝛ Augu.li.de trini.dicit.ꝙ in rebus
per tēpus ortis illa gr̄a est maxia q̄ deus cōiunctus est
homī in vnitate ꝑsone.Ueruntamē quantū ad dilectio
nis effectū excellētior fuit charitas in passione.quia vt
ait Grego.in p̄fatione paschali. Nihil nobis nasci ꝓfuit
nisi redimi ꝓfuisset. Quantū ṽo ad signū familiaritatꝭ
maiorē dilectionē exhibuit chr̄s in eucharistia : dando
se nobis in cibum ꝛ potū tali sacramēto charitatꝭ:vt in=
corpemur ei.Unde Joā.vj.ḋt.Qui mādůcat meā car=
nem:ꝛ bibit meū sanguinē:in me manet:ꝛ ego in eo.Ec=
ce maxia familiaritas. G

G Alia q̄stio.

Si querat̄ aūt.que istaꝝ
dilectionū simpl'r sit maior. Rñdet̄ ꝫm Tho.q̊dlibe.v.
q.iij.art.ij.ꝙ oīm maxia dilectio fuit in crucis passiōe:
ꝛ morte chr̄i. Ratio.q2 tanto magis q̄s alium amare ꝓ
bat̄:quāto ꝓpriū maius bonū ꝓpter illū in detrimentū
sui exponit patiendo ꝑ illo. Cū aūt aīa est p̄ciosissimū
bonū hoīs:corpus aūt minus bonū:ꝛ res tempales mi=
nime sint bonitatꝭ. Jdeo si q̄s patit̄ pro aliq̄ detrimētū
tum in bonis tempalibus dilectiōis signū est. si aūt ve=
lit non tm̄ in reb⁹:sed ꝛ in corpe pro aliq̄ pati: maior di=
lectio est.s3 si insup aīam ponit ꝑ aliq̄:h̄ maxim dilecti=
onis signū est. Et hoc nobis fecit chr̄us in passione pro
maxima dilectione. Jdeo Jo.xv.dicit. Maiorē hac di
lectionē nemo habet:vt aīam suam ponat quis pro ami
cis suis.Uñ in sacramēto eucharistie seip̄m dando in ci
bum:ad nullū ip̄ius chr̄i detrimentū ꝑtinet.in incarna=
tione autē assumēdo corpus passibile ꝛ mortale illḋ ma
ioris dilectionis est.sed morti se exponere maximū est
Ex dictis ergo inferamus cōclusionē pro documēto ser
monis iuxta ṽba Augu.li.de spiratione anime ad deū
dicētis sic. Uulnera Jesu chr̄i in cruce plena sunt mise
ricordie:plena charitatis dulcedine. Declarat̄ per q̄t=
tuor p̄cipuos dulcores.

H Quattuor p̄cipui dulcores passiōis chr̄i.

¶ Primus dulcor amorose oblationis.
¶ Secūdus dulcor amorose vulnerationis
¶ Tertius dulcor amorose redēptionis.
¶ Quartus dulcor amorose appensionis. H

¶ Primus dulcor dicit̄ amorose oblationis. quia chr̄s
dñs quicq̄d habuit totū pro nobis in cruce exposuit: et
obtulit amāter in sacrificiū. Obtulit nāq3 corpus in do=
loribus multis.sanguinē in sacrificiū ꝑ nobis effudit: ꝛ
cruorē qui remāserat in sacro latere cū aqua sacrifica=
uit pro nobis in lancee aptione: aīam pro nobis emisit:
deitatē nobis in fruitionē repromisit:cū ait. Hodie me
cum eris in paradiso.Luc̄.xxiiij.Jtē mr̄em ṽginem: in
nr̄am adoptatā mr̄em cōmendauit in ꝑsona Joānis di=
cens cuilibet fideli.Ecce mater tua.Joā.xix.Et cū se=
ip̄m nobis in frēm adoptauit : eo ip̄o oēs suos angelos
in ministeriū obtulit nobis.Heb.j.Om̄es sunt admini=
stratorij sp̄us in ministeriū missi:ꝓpter eos qui heredi=
tatem salutis capiūt.ꝛ sic oēm suā hereditatē nobis do
nauit:cu3 deo pr̄i in filios adoptauit ꝛ se in frēm nostꝝ.
Rom̄.viij.Heredes q̄dem dei:ꝛ coheredes chr̄i. Pro=
pterea quicq̄d a matre ṽgine habuit: totū pro nobis in
cruce exposuit in amaritudibus. Nā a mr̄e habuit pan
nos q̄bus puerulus fuit inuolut⁹: ꝛ indumentū.s.vestē
incōsutilē:sed in cruce nudus pepēdit. Jte3 a mr̄e h̄uit
lac ad sugendū in infantia:pro quo in cruce fel habuit:
ꝛ acetū. A mr̄e sctissima habuit reclinaculū in p̄sepio:
in cruce nō habuit vbi caput reclinaret. Jn gremio ma
tris habuit fomentū molle:in cruce oīm mēbroꝝ duris=
simā extensionē.ps̄.Foderūt manus meas: ꝛ dinūera=
uerūt om̄ia ossa mea. Jtem pro cantu angelico quē ha=
buit in natiitate: in cruce ꝑtulit vitupia ꝛ opprobria di=
centiū.Uah q̄ destruis ꝛc. Ecce g̊ o aīa humana quātū
te chr̄s dilexit in cruce dū pro tuo amore om̄ia delecta
menta cōtempsit:ꝛ in pauptate maxia atq3 amaritudie
ꝑ te pepēdit:ꝛ om̄ia sua pro te exposuit. Unde.j.Jo.iij
Jn hoc cogno.chari.dei:qm̄ il.ani.suā pro no.po. Dili=
gamus ergo deū nō ṽbo:sed ope. J

J Scḋs vulnerationis.

Secūdus dul
cor amorose vulnerationis.quia non suffecit chr̄o aliq̄
vulnera:sed mlt̄a voluit pro nr̄o amore suscipe:adeo ꝙ
a planta pedis vsq3 ad vertice3 non erat in eo sanitas.
Esa.j. De nūero aūt vulneꝝ eius pt3 in his ṽsibus. Se
ptuagita q̄nq3 q̄tercent milia q̄nq3.ṽsus. Tot fert̄ chri
stus pro nobis vulnera passus. Quāta aūt sit dulcedo
aīe in vulnerib⁹chr̄i: testat̄ Aug.in li.de spiratiōe aīe
ad deū di.sic. Foderūt manus ꝛ pedes chr̄i ꝛ lancea la
tus ꝑforauit. Per has rimas licet mihi gustare q̄3 sua=
uis est deus meus.qm̄ reuera data est nobis in vulne=
ribus chr̄i magna mlt̄itudo dulcedis sue. Hec ille. Jtē
Bern̄.de stimulo amoris. Sel' iuraui in vulnera chr̄i:
vtinā inde nunq̄3 exire possem.semel gustaui te o bone
Jesu:vtinā millesies mori possem: ꝛ iterū te gustarem.
Hec ille. Exēplū legit̄.ꝙ cu3 q̄dam nouitius vellet de
religione exire:eo ꝙ cibū grossum ꝛ panē durū horre=
ret comedere:appuit sibi chr̄s di. Jntinge buccellā in
vulnera mea ꝛ sāguinē: ꝛ dulcificabit̄.ꝛ sic factū est illi
sensibil'r. K

K Tertius redemptionis.

Tertius dulcor amorose redēptionis.
q2 nō corruptibilibus auro vel argento: sed p̄cioso san=
guine redēpti sumus.j.Pet.j. Quē sanguinē chr̄s tam
copiose effudit:vt nec vnam guttā reseruauerit:cum tm̄
vna gutta sanguis chr̄i suffecisset pro redēptiōe totius
mūdi.vt ait Bern̄. Hinc Apoc̄.j. Dilexit nos.s.chr̄s: et
lauit nos a pctīs nostris in sanguine suo. Uñ chr̄s meri
to assimilat̄ pellicano.ps̄. Silis factus sum pellica.qui
pullos suos cum viderit veneno serpētis insidiantis in
nido occisos : ꝓpriū sanguinē rostro se vulnerādo effun
dit:ꝛ illos aspgens viuificat. Propter hanc dulcedinē
crucis canit eccl'ia. Dulce lignū inquit dulces clauos:
dulcia ferens pondera:que sola fuisti digna portare ta
lentū mūdi.

Quart⁹ appensionis.

Quartus dulcor amorose appensionis:
q2 chr̄s dñs pendēs in cruce om̄ia sctissima mēbra diui
num erga nos oñdit amorē in modo pendēdi.vt etiā di
cit Bern̄.in medit.ꝛ Pet.aure.in cōpeñ.lib.iiij.ca.xx.
Nam caput habuit spinea corona coronatū ꝛ inclinatū
ad osculādū nos ꝛ coronandū:oclos defixos ad nos ex
amore aspiciendū. Augu. Ubi amor:ibi versat̄ oculus.

Aures ꝑsus nos inclinatas ad exaudiendũ: collũ ꝛ humerũ declinatũ ad supportandũ pctoꝝ sarcinam nroꝝ: brachia extensa ad amplexandũ: manus vulneratas ꝛ transfixas ad dona gtuita largiendũ: latus ꝛ cor vulneratũ ꝛ apertũ ad amandũ ꝛ suscipiendũ intus: vt deum videre valeam⁹ inhabitantē: pedes cõfixos ad cõmanēdum nobiscũ: ne fugere videaꝭ: ꝛ totũ corpus distentũ ad se totũ nobis impēdendũ. O mira ꝛ dulcȝ dei nostri charitas. o amorosa suauitas crucȝ christi. Uere vt ait Berñ. sup oĩa amabilē te mihi facit Jesu bone calix passiõis quē pro nobis bibisti in cruce: quia totus amorosus pepēdit. O amãtissime Jesu quid tibi pro tali et tanto amore repēdimus? tibi laus ꝛ glia ꝛc. L

L De dulcore salutȝ in cruce.

C Circa tertiũ ꝑncipale de dulcore salutis in cruce accipiamus pro documēto cõclusionē ex ꝟbis Chry. nec non ꝛ Rabani de laude crucis istã. Crux chrĩ est chrĩanoꝝ spes ꝛ securitas. opantiũ firmitas. pauperꝝ ꝛ tribulatoꝝ ꝯsolatio. mortuoꝝ resurrectio ꝛ btitudo. Ex hac cõclusione qttuor dulcores saluifici in cruce designanꝭ

Primus — Primus dulcor saluifice securatiõis. quia crux chrĩ abstulit a nobis oēm diffidentiã salutis ꝛ timoris occasionem. Nam si diffidēs pctõr diceret ꝙ deus de pctõribus se vindicat. ideo deus man⁹ clauatas in cruce habuit. q̃si insinuet ꝙ nolit ꝛ nõ possit vindicari si hõ vere peniteat. Augu. sup Joã. Deus oĩa potest: sed non põt nõ pcere penitẽti: quia veniã ꝓmisit. Jtē posset adhuc pctõr dicere. Et si se deus non vindicat: forsitan tñ pacem facere recusat. Jdeo pro signo pacis chr̃us in cruce caput inclinans osculũ porrigit. Deniꝗ posset pctõr adhuc dicere. Si pacē velit facere deus exteri⁹: tamē timeo ꝙ iram teneat cõtra me in corde: vel interi⁹. Ad hoc remouendũ chr̃s dñs cor suũ reserauit p q̃d viscerosum amorē ostēdit.

Secũdus — Scd̃s dulcor saluifice opationis. quia vt dicit saluator Matth. xj. Jugũ inq̃t meũ. s. crucis suaue est: ꝛ onus meũ leue. s. pro amore q̃ accendimur in chr̃o ad bene opandũ. Augu. Oĩa imania ꝛ grauia leuia ꝛ ꝓpe nulla facit amor.

Tertius. — Tertius dulcor saluifice cõsolatiõis. s. in omĩ tribulatione. Nam vt dicit Grego. ꝙ si passio chrĩ ad memoriã reuocēꝭ: nil tam durum q̃d nõ equo aĩo tolereꝭ. Hinc etiã Rich. de sancto Victo. dt. ꝙ sicut per diaboli tentationē in ligno surrexit hominũ oĩs aduersitas ꝛ tribulatio ac miserie inductio. sic per passionē chrĩ in ligno surgit oĩs cõsolatio.

Quartus — Quartus dulcor saluifice resurrectiõis. quia sic chr̃s dñs per crucis passionē exaltat⁹ est ad resurrectionem beatã. Juxta illud ad Phil. ij. Chr̃s factus est ꝓ no. obe. vsq; ad mor. crucis. ꝓpter q̃d deus exal. il. ꝛc. Sic nos per crucē chrĩ habem⁹ beatitudinē ꝛ gliosam resurrectionē. Nam si chr̃s passus non fuisset pro nobis non venissem⁹ ad gliam visionis diuĩe ꝛ eius btē resurrectiõis. Propterea ait Chryꝭ. in hom. de cruce. Crux inq̃t chrĩ totius causa beatitudis est ꝛ oĩm bonoꝝ largitio. Hic ꝛ ecclia sctã oẽs fideles hortaꝭ canēdo dicēs Nos aũt gliari optet in cruce dñi nostri iesu christi: in q̃ est salus: vita: ꝛ resurrectio nostra. O ergo charissimi chr̃iani chrĩ cruce redēpti attendite. quia in cruce chrĩ est vobis oĩs dulcor pietatis: miserationis: liberationis: informatiõis: cõdonatõis: ꝛ oĩs dulcor amoris. vt patuit. ꝛ oĩs dulcor salutȝ. Grãs ergo ageñ. chr̃o oremus vt per crucē det nobis grãm per quã in ꝑsenti degustare valeamus eius dulcedinē: ꝛ in futuro gliam.

C Pro inuentiõe sctē Crucȝ. Ser. iiij. De cõgruẽtia reuelatiõis ꝛ passionis chrĩ in cruce eiusq; grã obtinēda.

A — Videbã ꝛ ecce arbor in medio terre: altitudo eius nimia cõtingēs celũ. Dañ. iiij. ca. A Hãc visionē vidit rex Nabuchodonosor. Et q̃uis lr̃aliter ꝭcabaꝭ in ea deiectio illi⁹ regȝ terreni. tñ quo ad aliq̃ ꝟba scp̃ta de arbore illa visa possunt cõuenire: vt dicanꝭ de sctē crucȝ figura. Et ꝑmo: q̄ illa arbor visa est in medio terre. sic ꝛ crucis chrĩ arbor fuit sita in medio terre climate. ps. Deus nr̃ ante secla s. chr̃s opatus est salutē in medio terre. s. p passionem. Scd̃o. q̄ dicĩ ꝙ illa arboris ꝓceritas attigebat celũ. sic crux chrĩ est scala nobis ꝓtensa ad ascendendũ in celum. Matt. xvj. Qui vult inq̃t venire post me: tol. cru. suã ꝛ sequa. me. Tertio. q̄ dicĩ ꝙ esca vniuersoꝝ erat in ea: ꝛ ex ea oĩs caro vescebaꝭ: ꝛ volucres celi i pulchris eius ramis cõuersabanꝭ: ꝛ subter eam habitabãt aĩalia ꝛ bestie ꝛc. Sic in cruce chrĩ pepēdit esca oĩm fideliũ. s. corpus chrĩ. de quo vescunꝭ in vitã eternã. Jo. vj. Caro mea vere est cibus ꝛc. Et in pulchritudĩe ꝟtutum ꝛ grãꝝ crucis chrĩ cõuersanꝭ ꝛ nidificãt fideles celestia petentes tanq̃ volucres. ad Phil. iij. Nr̃a cõuersatio in celis est. Aĩalia aũt ꝛ bestie. i. pctõres subter crucē habitãt. s. q̄rendo ꝛ obtinēdo misc̃diam a deo per verã pñiam. Et qm̃ hodie visa est crux sctã inuẽta: q̄ sb annis ampli⁹ q̃ ducẽtis fuit abscõdita in terra. idcirco ad honorē huius festiuitatis merito accipiunꝭ ꝟba predicta. Ex q̃bus tria mysteria in h̃ ꝭmone declarãda eliciunꝭ.

C Primũ dicĩ sctē crucis manifestatio: ex ibi: videbam arbo. in me. terre

C Scd̃m dicĩ pene crucis ꝑelectio ex altitudine nimia. s. mysterij.

C Tertiũ dicĩ grẽ crucis acquisitio qua ꝑuenimus in celum. B

B De maifestatione sancte crucis q̃stio.

C Circa ꝑmũ de sctē crucis manifestatõe querĩ. Cur noluit ds̃ crucē chrĩ in viscerib⁹ terre occultatã ꝑmanere: sed voluit manifestare? Ad q̃d rñdeꝭ per cõclusionem. ꝙ alto iudicio dei decuit sctãm crucē manifestare ꝛ reuelari. Et hoc rõne multiplici. Et ꝑcipue quinq; rationes assignari possunt.

C Prima ratio ex parte chrĩ iesu.
C Secunda ratio ex parte angeloꝝ.
C Tertia ratio ex pte demonũ.
C Quarta ratio ex pte crucis ꝛ eius ꝟtutum.
C Quinta ratio ex pte ecclie ꝛ fideliũ.

Prio ex pte dñi saluatoꝝ — C Pria rõ ex pte chrĩ Jesu. q̄ sanguis ĩnocẽtis nõ debet occultari. sicut nec alia pctã clamãtia: sed diuio iudicio reuelanꝭ. q̄ oẽs tales punire demerenꝭ. iuxta illud Geñ. iiij. de sanguine Abel: q̃ figurauit sanguinē chrĩ: vbi dixit dñs ad Cain. Quid fecisti. s. credens occultare maleficiũ tuũ. Ecce vox sanguis fr̃is tui Abel clamat ad me de terra. Sic eñ Abel ꝟgo ꝛ innocēs fuit a fratre suo occisus ex inuidia. sic chr̃s dñs innocẽtissimus inuidia iudeoꝝ suoꝝ. s. fratrũ ꝭm carnis cognationem est occisus ꝛ ideo sanguis eius nõ debuit in terra latere per crucis absconsionē: sed manifestari. Hic etiã Job. xvj. c. dicit. Terra ne opias sanguinē meũ: neq; inueniet in te locũ latẽdi clamor meus. Terrã vocat terrenos hoĩes q̃ totũ cor in terrenis ponũt: eo mõ loquēdi q̃ dicit Augu. Si terrã diligis terra es. si celũ diligȝ celũ es. Unusquisq; talis est q̃lia diligit ꝛc. Jn ꝑsona q̃ chrĩ increpat sctũs Job di. Terra ne opies sanguinē meũ. s. in cruce effusum. Quidã eñ sunt vt ait apostol⁹ Heb. vj. Rursuȝ crucifigẽtes chr̃m. Aug. Per oē pctm̃ q̃d cõmittimus quantũ in nobis est chr̃m crucifigimus. Alij sunt q̃ non tm̃ crucifigunt: sed insup cõtemneñ. sanguinē eius cõculcant. ꝛ tales deteriora supplicia merētur. Heb. x. Quãto magis putatis deteriora mereri supplicia q̃ filiũ dei cõculcauerit ꝛ sanguĩe eius in q̃ sctificatus est ꝛc. Jsti sunt q̃ ex cõtemptu peccãt q̃cunq; peccato mortali: ꝛ pctã pctis accumulãt. Deniq; alij sũt homines q̃ nõ tm̃ sanguinē chrĩ effundũt ꝛ ꝯculcãt: ȝ etiã opire volũt vt totalr̃ ꝑdant. sic fecerũt iudei q̃ crucem chrĩ in terrã absconderũt. Hoc faciũt illi chr̃iani q̃ vsq; in finē volũt in pctis ꝑseuerare: ne fructificet in eis sanguis chrĩ q̃ sctificati sũt in baptismo. ꝛ quantũ in eis est alios etiã a salute nitunꝭ retrahere vel ipedire doctrina: ꝯsilio: ꝛ exemplo malo. Contra hos clamat sanguis chrĩ maledictionē. sic ꝯtra Cain Geñ. iiij. Ecce vox sangui. fra. tui cla. ad me de fra. Nũc ĝ maledict⁹ eris sup terrã q̃ suscepit sanguinē fr̃is tui. i. chrĩ. Uñ Berñ. Jnstaurauit aduersus me ds̃ testē sanguinē filij sui: ve mihi si ingtus fuero: qm̃ reqreꝭ sanguis ille iust⁹ fr̃is mei: q̃ effusus est ꝑ me sup terrã. Ecce vt q̃ ondat ds̃ ꝙ sanguis chrĩ nõ ẽ occultãdus voluit crucē reuelare. C

C Ex pte angelorum. — Scd̃a rõ ex pte angeloꝝ. quia ex cruce chrĩ non solũ hoĩbus: sed etiã angelis cõsolatio gaudioꝝ ineffabiliũ ꝑuenit. Rich. de sancto. Vict. Jn te crux sctã angeli au

gmentāt sua gaudia. Si eñ gaudiū est āgelis sup vno
pctōre pniam agente. quāto indicibiliꝰ sup chr̄i cruce:
per quā oēs pctōres penitētes salutē cōsequenł. vnde
Orige. sup ep̄la ad Ro. lec. v. Tanta inqt est vis cruc
chr̄i: ꝙ non solū humano generi: sed etiā celestibꝰ ꝟtuti
bus sufficiat. In huiꝰ signū Cōstantio appuit crux chr̄i
Tertio ex pte demonū — in mltitudie angeloꝝ astantiū. vt ptz s̄mo. i. H. Ter
tia rō ex pte demonū: vt victi p chr̄m fore: ꝛ ꝯfusi mani
festarenł p ꝟginem mr̄em chr̄i. Uñ Amb. in s̄mo. de obi
tu Theodosij impatoris d̄t sic. Quid egisti diabole: vt
abscōderes lignū crucis: nisi vt iterū vincereris. vicit
te maria q̄ genuit triūphatorē: q̄ ꝟgo manēs edidit eū
q̄ crucifixus vinceret te: ꝛ mortuꝰ subiugaret te. vince-
ris hodie vt mulier. i. Helena tuas insidias dephendat
Illa. s. Maria sctā dn̄m gestauit: hec crucem inuestiga
uit: ꝛ in remediū pctōꝝ diuinū de ruinis eleuauit vexil
lum. Decebat ḡ vexillū crucis nō manere in abscōdito:
sed cōtra hostes eleuari ad deterrēdū ꝛ effugandū ac
pro victorie signo. qꝛ vt d̄t Chrys. Ubicūqꝫ demones si-
gnū crucis viderit territi fugiūt: timētes baculū q̄ pla-
gam acceperūt. pꝑter qđ dū crux inuēta fuit ꝛ de terra
leuata: demon in aere vociferauit. vt patuit in legēda.

D — Quarto ex parte ꝟtutū crucis — D Quarta ratio ex pte crucis ꝛ eius ꝟtutū. nam vir
tutes dei sicut miracula ꝛ bn̄ficia dei non debēt occul-
tari. iuxta illđ Tob. xij. Opa dei reuelare ꝛ ꝯfiteri ho-
norificū est. Sed in cruce cōtulit nobis d̄s maxia bn̄fi-
cia ꝛ miras eius ꝟtutes mōstrauit. Uñ Dam. lib. ij. ca.
iij. Oībus mirabilibus mirabilior est crux. p hāc mors
euacuata est: ꝛ pctm̄ p̄mi pentis solutū: ifernus spolia-
tus est: resurrectio donata est: porte padisi apte sunt.
Et infra. Hec galea scutū ꝛ tropheū aduersus diabolū
Hec sigillū. i. clenodiū victorie chr̄i: vt nō appropinq̄t
nobis aduersariꝰ. Salus hec aīe ꝛ corpis: oīm malorū
auersio: oīm bonoꝝ datrix: pcti interēptio: arbor resur-
rectionis: lignū vite eťne. Hec ꝛ p̄la ibidē. Uñ ppł mi-
ras ꝛ varias eius ꝟtutes voluit d̄s: ꝙ crux chr̄i fuerit
cōposita ex varijs lignis ꝟtuosis. vt no. in Cle. j. de sū.
tri. in glo. sup ꝟbo Cruci. Stipes eñ cruc. hoc est trū-
cus q̄ in terra figebał erat de cedro. Est aūt cedrꝰ ar-
bor altissima oīm arboꝝ. vt ait Raba. ꝛ iputrescibił: cu
ius odor s̄pētes fugat. q̄ s̄cał ꝙ gl̄ia ꝛ ꝟtus cruc chr̄i
est altissima vsqꝫ ad celū apiendū: putredinē vicioꝝ re-
pellēs: ꝛ diabolū fugans. Itē palū cruc p longū erat
de palma. s̄m d. glo. cle. ad s̄candū victoriā de diabolo
ꝛ inferno. qꝛ victores de palma ꝯsueuerūt coronari. Itē
lignū cruc palū. alij dicūt fuisse de cypsso: ꝛ ex trāsuer
so de palma. sed glo. dicta d̄t lignū trāsuersum fuisse de
cypsso q̄ est ḡta odore ꝛ tāte firmitat: vt nulliꝰ venti im
pulsu comā amittat. vt ait glo. sup Eccl̄iasticū. q̄ s̄caba
tur ꝙ odor sacrificij cruc chr̄i deo tam ḡtus fuit vt ip̄z
placaret. ꝛ valet eius signū vel memoria ꝯtra oīa picu
la ꝛ tētatiōes firmā ꝯstantiā p̄bēñ. Deniqꝫ tabula supra
crucē erat de oliua. vt d̄t glo. Clem̄. vbi s̄. Oliue aūt li
q̄r supnatat oībus liq̄ribus: ꝛ dolorē vulneꝝ dulcorat.
Uñ per h̄ s̄cabał ꝙ miscđia dei q̄ est sup om̄ia opa eius
dicente ps. pnie dolorose amaritudinē dulcorat ex me

E — Quinto ex pte eccl̄ie. — moria passionis chr̄i. Et sic ptz. E Quinta ratio ex
pte eccl̄ie. ꝛ fideliū cōgruebat chr̄i crucē manifestari ꝛ
de visceribus terre leuari: vt ex eius deuotiōe ꝛ adora
tione asseq̄remur celeste p̄miū ꝛ fidei fulcimentū: ꝛ cha
ritatis ac spei solaciū ꝛ augmentū. Uñ d̄t Raba. de lau
de cru. sic. Tu sctā crux es pctōꝝ remissio: meritoꝝ au
gmentū: gaudiū electoꝝ: tu status credentiū recte: tu
firmitas opantiū bene: tu btitudo pseuerantiū rite. hec
ille. Sed q̄stio occurrit. quō crucē sctām pdere ꝛ eius
locū obliuisci potuerūt fideles in p̄mitiua eccl̄ia: cū es-
sent deuotissimi erga eam: ꝛ feruētes vsqꝫ ad mort pas
sionē pro chr̄o. Rn̄deł ꝙ hoc accidit vt legił in histori-
is eccl̄iastic. ex eo ꝙ quia in loco illo vbi chr̄s fuit pas-
sus: ꝛ eius sctā crux abscōdita erat templū veneris qđ
Adrianus impator ibidē cōstruxerat: vt si q̄s chr̄ianoꝝ
in loco illo adorare voluissꝫ: videreł Venerē adorare.
Et ob hoc infrequēs ꝛ pene obliuioni datus fuit locus
vsqꝫ ad annū dn̄i. cccxxxij. s̄m Hermannū in Chronica.
Et tunc inuēta cruce regina templū illud funditus fec
destrui ꝛ locū marari. O ḡ charissima aīa chr̄iana reco
gita: qꝛ sanguine Chr̄i es abluta. age gr̄as chr̄o Jesu
deo tuo: eiusqꝫ crucem deuote adora: ip̄m crucifixū ple
no corde ama: vt asseq̄ris cum angelis celestia gaudia:
de diabolo victoriā ꝛ crucis gr̄am. F

F — Quare chr̄s elegit mortē crucis. — ¶ Circa scđm p̄ncipale de p̄electione passionis in cru
ce querił. Quare chr̄s bn̄dictus pati p̄elegit et voluit
mortē crucis pre oībus generibꝰ mortis? Ad qđ pōt sic
obijci. qꝛ chr̄s dn̄s debuit pro nr̄o amore acerbissimā et
dolorosissimā mortem. sicut fuit pphetatū Threñ. j. O
vos om̄es qui trāsitis per viam: videte si est dolor sil̄is
sicut dolor meus. Sed sunt aliq̄ genera mortis acerbio
ris doloris ꝛ cruciatꝰ q̄ꝫ sit passio crucis vel afflictio. vt
claret de excoriatione. vt legił de sctō Bartholomeo:
ꝛ assatione ꝛ rote ꝯfractione. p singl̄a mēbra quoqꝫ inci
sione. vt legił de sctō Jacobo inciso: ꝛ pluribus talibus
que legunł de varijs martyribꝰ. Cur ergo chr̄s dn̄s p̄
cūctis ḡnibus mortis crucē elegit. Rn̄deł s̄m doct. p̄ci
pue Tho. iij. pte. silr̄ aliq̄s huiꝰ tractatores p cōclusio
nem. ꝙ cōgruētissimū fuit chr̄m dn̄m pre om̄i ḡne mor-
tis pati: ꝛ eligere mortez crucis. Et hoc p̄cipue quinqꝫ
rōnibus dimissis alijs.

¶ Prima ratio nostre bn̄dictionis ꝛ aīationis
¶ Secūda ratio cōgrue satisfactionis.
¶ Tertia ratio pfecte sanctificationis
¶ Quarta ratio mūdane attractionis
¶ Quinta ratio figure ꝛ eius impletionis.

¶ Prima rō nr̄e bn̄dictionis ꝛ aīationis. quia inter oīa — Pr̄a rō nr̄e bn̄dictionis
genera mort hoc genus. s. in cruce mori fuit p maledi-
ctione iḡbilius: execrabilius: ꝛ formidabiliꝰ. vtpote pe
na malefactoꝝ ꝛ maledictoꝝ. iuxta illđ Deuł. xxj. Ma-
ledictus oīs q̄ pendet in ligno. Chr̄us ergo dn̄s p nr̄o
amore voluit hanc mortē turpissimā sil̄ ꝛ aboiabilē ac
maledictā sustinere: vt nos a maledictiōe absolueret ꝛ
bn̄dictionē ꝯferret. Uñ d̄t ap̄ls ad Gał. iij. Chr̄s rede-
mit nos de maledicto legis factus p nobis maledictū
. i. sustinēs p nobis penā mort q̄ inferebał in lege male
dictis. Subdit ḡ ap̄ls. quia scp̄tū est. Maledictꝰ om̄is
q̄ pēdet in ligno. vt in gētibus bn̄dictio abrae. s. pmissa
fieret in chr̄o iesu. Hec ap̄ls. Promissuꝫ eñ erat abrae:
ꝙ in semie eius bn̄dicerenł oēs gētes. Geñ. xxij. qđ im
pletū est in chr̄o ampliꝰ. qꝛ hoc genꝰ mort fuit execrabi
lius ꝛ aboiabilius: ac p ꝯsequēs formidabiliꝰ homibus
ob maledictionē p̄dictā. Nā q̄uis sint homies q̄ mortē
ip̄am nō timeāt: genus tñ mortis horrescūt. hoc aūt ge-
nus erat p̄ ceteris horribiliꝰ. Ut ergo chr̄s dn̄s aīaret
nos ad nullū genus mortis timendū ꝛ refugiendū: sed
ad suscipiendū quācunqꝫ mortē pro eius amore voluit
ꝯtēptibilissimū hoc genus mort subire. Unde Mat. x.
ait. Nolite timere eos q̄ occidūt corpus. ꝛ post hec non
ha. am. qd fa. ostdam aūt vobis quē ti. Timete euꝫ qui
postqꝫ occi. ptātem ha. mit. in gehē. Nimirū videmus ꝛ
nouimꝰ quoddā genus mortis esse valde dolorosum et
acerbū: sed nō tam iḡminiosum vel maledictū. sicut est
excoriatio: assatio: sectio. ꝛ sil̄ia q̄ s̄m se sunt acerba. sed
non tam ignominiosa s̄m se: nisi forte ex maleficio hoīs
patiētis reddanł tam vitupiosa ꝛ maledicta. Aliud ge
nus mort est minus dolorosū: sed plus iḡminiosum. vt
suspēsio in ligno. Aliud est adhuc qđ respectu alioꝝ est
minus iḡminiosum ꝛ dolorosum. vt subita decapitatio.
Sed crucifixio vtrūqꝫ simul habuit. s. penā ꝛ ignominiā
sūmaꝫ. s. maledictiōis in lege. ideo hāc chr̄o eligere cō
gruit rōe p̄missa. Nec obstat ꝙ alia repiunł genera ma
gis acerba ꝛ dolorosa mort. qꝛ qđ deesse videł in acer
bitate pene exterior in chr̄o supabūdauit pre om̄ibus
martyribus ꝛ patiētibus in mūdo ex nobilitate sue cō-
plexionis: ꝛ ex limpiditate apphēsionis singuloꝝ dolo
rum. vt patuit ser. ij. de passione dn̄i l̄ra F. Et sic solui
tur obiectio de illa scriptura. O vos om̄es q̄ trāsitis p
viam attendite si est dolor si. ꝛc. qꝛ clauꝰ in cruce plꝰ le-
sit chr̄m q̄ꝫ acerbissime pene martyres leserūt. Debuit
itaqꝫ chr̄s pati in cruce pro nr̄e maledictiōis ablatiōe:
ꝛ pro sue bn̄dictiōis collatione: ꝛ cum hoc pro nr̄a aīa
tione. qꝛ Augu. lib. lxxxiij. q. dił. ꝙ sapia dei hoīem ad
exemplū quo recte viueremus suscepit. Pertinet autē

ad rectã vitam:ea que non ſunt metuẽda non metuere
ſ.quodcū̃ꝫ mortis genus pro chr̃o.ergo ⁊c. G Se-
G Secũda cõgrue ſatiſfactionis.
cũda ratio ꝯgrue ſatiſfactiõis:qm̃ hoc genus mortis.ſ.
pene crucis maxĩe ꝯueniens fuit pro ſatiſfactione pc̃ti
ꝓmi pentis hoĩm.vt qđ Adam rapuit decerpẽdo de li-
gno fructũ chr̃s ſolueret ſuſpẽſus in ligno.Juxta illud
pŝ.Que non rapui tunc exoluebã.Uñ canit eccl̃ia.De
parentis prothoplaſti fraude factor condolens:qñ po-
mi noxialis morte morſu corruit:ip̃e lignũ tunc notauit
damna ligni vt ſolueret.Hoc opus noſtre ſalutis ordo
depopoſcerat mł̃tiformis ꝓditoris ars vt artẽ falleret:
⁊ medelã ferret inde hoſtis vnde leſerat.Et iterꝫ.Qui
ſalutẽ hũani generis in ligno crucis ꝯſti.vt vnde mors
oriebaꝛ:inde vita reſurgeret.⁊ q̃ in ligno vincebat:in li
gno quoꝗ̃ vincereꝛ per chr̃m ⁊c.Jtem Adam peccaue
rat extendẽdo manũ ad lignũ.ğ chr̃s dñs extẽſis mani
bus paſſus eſt ⁊ cõfixis ad lignũ. Adã peccauit pedibꝰ
appropinquãdo vetito ligno.ergo chr̃s in pedibus ligⁿ
eſt cõclauatus.Adam peccauit guſtu.ergo chr̃s eſt fel
le ⁊ aceto potatus.Adam peccauit corde cõcupiſcẽdo
vetitũ fructũ.ergo chr̃us in corde eſt vulneratꝰ.Adam
ꝑdidit innocẽtie coronã.ergo chr̃s corona ſpinea eſt co
ronatus.Adã tanꝗ̃ ſuus malus demeruit flagellari.ğ
chr̃s flagellatꝰ eſt.Adam latrociniũ cõmiſit rapiẽdo.ğ
Tertia pfecte ſctificationis.
chr̃s inter latrones eſt ſuſpẽſus.⁊ ſic de alijs. Ter-
tia ratio pfecte ſctificatiõis.Hanc rõnẽ tangit Chryſ.
ſuꝑ illud Joã.Oꝑtet exaltari filiũ ho.di.ſic. Exaltari
audiẽs: ſuſpenſionẽ in altũ intelligas : vt ſanctificaret
aerem qui ſctificauerat terrã ambulañ.in ea. Nam ſan
ctificauerat ⁊ aquã in ip̃a ſe baptizari faciẽdo : ⁊ ſuper
mare gradiẽdo.Sctificaturus quoꝗ̃ erat ignẽ ſpiritũ
ſanctũ in ſpecie ignis mittẽdo.Unde reſtabat ſctificare
aerẽ in excelſo ligno ⁊ nõ ſub tecto moriẽdo.Ex h̃ per-
pende o homo quantũ deus deteſteꝛ hoĩs pc̃tm̃.qꝛ no-
uimus ꝙ pro pc̃tõ hoĩs mũdũ deleuit diluuio. ⁊ ꝓpter
eiꝰ infectionẽ oĩa elemẽta mũdare ⁊ ſctificare voluit a
H Quarto mũdane attractionis.
fetore pc̃ti. H Quarta rõ mũdane attractiõis.Nã
vt Greg.Nazañ.ait. Figura crucis a medio ꝯtracta et
in q̃ttuor extrema ꝑtita:ꝟcat ꝟtutẽ ⁊ ꝓuidentiã eius q̃
in ea pepẽdit vbiꝗ̃ diffuſam.Erat q̃ppe deus recõcili-
andus:infernus cõculcãdus:gentiũ ppł̃s ex q̃ttuor mũ
di ꝑtibus attrahẽdus ad fidẽ.ideo per lignũ crucis pẽ
dendo ſic ſaluator mori voluit:vt per caput ſurſum deũ
recõciliaret:per pedes deorſum infernũ ꝯculcaret:per
manus extenſas oẽs popł̃os attraheret: vt impleret h̃
ſigno qđ dixerat ꝟbo Joã.xij. Ego ſi exal.fue.a terra:
oĩa trahã ad meip̃m. Chryſ.Expaſſis inq̃t in cruce ma
nibus moriꝛ:vt altera manu veterẽ populũ:altera eos
qui ex gẽtibus ſunt trahat.ſ.amoroſi amplexus ſigno.
Quĩto figure ĩpletiõis.
Quinta rõ figure ⁊ eius ĩpletionis. qꝛ hoc genꝰ mor
tis figuris corrñdet.Unde Augu.in ſermo.de paſſione
dicit.Jn diluuio aq̃ꝝ humanũ genus arcu lignea libe-
rauit.De egypto dei ppł̃o recedẽte Moyſes mare vir
ga diuiſit:⁊ ꝟga Pharaonẽ ꝓſtrauit ac populũ dei re-
demit.Jdẽ Moyſes lignũ in aqua miſit : ⁊ amaritudi-
nem eius mox in dulcedinẽ cõmutauit:⁊ lignea ꝟga de
petra ſpũali chr̃o ſalutaris vnda ꝓferꝛ.hoc eſt chr̃i ſan
guis in cruce q̃ eſt potus nr̃e ſalutis eterne.Et ꝑ̃ſertim
chr̃o teſte Joã.iij.Sicut Moyſes exaltauit ſerpentez
in deſerto.ita exaltari oꝑtet filiũ homĩs.Hec oĩa ergo
in figura facta ſunt:vt his oĩbus ad lignũ crucꝫ per q̃ſ-
dam q̃ſi gradus veniaꝛ. Hec Augu. O ergo mira dei
ſapiẽtia in crucis paſſione.O ieſu bone tibi laus ⁊ gra-
J De acq̃ſitiõe gr̃e crucis.
tiarũactio pro talĳ morte. J
Circa tertiũ de acq̃ſitione gr̃e crucis ⁊ crucifixi acci
piamus pro documẽto ꝯcł̃onem hanc.ꝙ in hodierna in
uentiõe ſctẽ crucꝫ myſtice doceꝛ aĩa fidelis q̃liter aſſe-
qui valeat gr̃am eius ꝟtutis.Declaraꝛ. qꝛ vt legimus
ip̃a ſctã crux inuẽta eſt ꝑ q̃nꝗ̃ ꝑ̃cipua dei nutu ⁊ ordina
tione.q̃bus optime ꝟcanꝛ quinꝗ̃ valẽtia ad obtinendũ
gr̃am ꝟtutis crucis ⁊ chr̃i. Primo ꝑ regine inq̃ſitio-
nem que ad id mota fuit ex dei reuelatione facta Con-
ſtantino imꝑatori filio ſuo. Sed qꝛ rex vel regina a re-
gendo diciꝛ.ideo ꝑ hoc daꝛ intelligi.ꝙ qui volũt gr̃am
crucꝫ ⁊ crucifixi inuenire:debẽt ſe regere: ⁊ motus ſen
ſuales ſub imꝑio rõnis tenere.Ro.vj. Exiſtimate vos
mortuos peccato:viuẽtes autẽ chr̃o.i.gr̃a chr̃i. Non ğ
regnet pc̃tm̃ in vr̃o mortali corꝑe:vt obediatis cõcupi-
ſcentijs eius.⁊ Gał.v. Qui chr̃i ſunt car. ſuã cruci.⁊c.
Scđo per deuotã orõnem.qꝛ ip̃e Judas deuote ora Scđo
uit.vt patuit in legenda. Et nos ergo orare debemꝰ ꝓ
gr̃a chr̃i obtinẽda.Lu.xj.Om̃is q̃ petit accipit: ⁊ q̃ q̃rit
inuenit.petite ⁊ dabiꝛ vobis. Tertio ꝑ terre cõmotio Tertio
nem.quia poſt orõnem Jude terra mota fuit: ⁊ ſic crux
manifeſtata.ğ ſignificaꝛ ꝙ cor terreni hoĩs moueri de-
bet ad cõpaſſionẽ chr̃i ⁊ dilectionẽ vt gr̃am reperiat.ij.
Coꝝ.j.Sicut abundant paſſiones chr̃i in nobis:ita per
chr̃m abũdat ꝯſolatio nr̃a. Unđ Bonã.dt.Nil ita opaꝛ
in aĩa ſctificationẽ ſicut dñice paſſionis memoria. Jn
paſſione dñi totũ theſauꝝ inuenies.Hec ille. Quar Quarto
to per odoris exhalationẽ. qꝛ poſt orõnem et terre cõ-
motionẽ ſuauiſſimꝰ odor fragrauit in crucis inuẽtione.
ad ꝟcandũ ꝙ cum odore ꝟtutũ ⁊ operũ pietatis inueni
tur crucis chr̃i gr̃a.Unde Rom̃.ij. Gl̃ia honor ⁊ pax oĩ
oꝑanti bonũ.Grego.in homeł̃.reſurrectionis. Nos in-
quit in chr̃m qui mortuꝰ eſt credẽtes:ſi odore ꝟtutum ⁊
bonoꝝ operũ refecti dñm q̃rimus:inuenimꝰ Quinto Quinto
per ꝓfundam foſſionẽ.quia poſt hec om̃ia terrã fodien
tes.per.xx.paſſus crucẽ inuenerũt:quo deſignaꝛ humi
lis recognitio ſuoꝝ defectuũ ⁊ ꝯfeſſio.Unde Eccł̃i.iij.
Quãto maior es hũilia te in om̃ibus: ⁊ coram deo inue
nies gr̃am.Jtem Jaco.iiij.Deus ſuꝑbis reſiſtit:humi-
libꝰ aũt dat gr̃am.O ğ anima fidelis diſce ſic q̃rere : vt
poſſis inuenire gr̃am ieſu crucifixi (per merita ſue paſ
ſionis in cruce) diſce ip̃m amare o chr̃iane a quo ſic es
amatus vt per te ſubiret crucem.ꝓpter eius ſanguinẽ
⁊ mortem cõſerua te in eius gr̃a ne pereas cum diabo-
lo:ſed cum chriſto regnes in celo Amen.

De ſancto Bernardino ordinis minoꝝ
Sermo cum ip̃ius Legenda.

Nardus dedit odorẽ ſu-

um.Cañ.j.⁊ ad honorẽ huius feſtiuitatꝫ A A
Sicut dt glo:ſuꝑ Cañ. Nardus eſt herba hu-
milis ⁊ calide nature ⁊ odorifera.que optime ꝯueniũt
dici de btõ pr̃e noſtro Bernardino de Senis ordinis
minoꝝ.Hic nimirũ ſctũs merito laudaꝛ ſub nardi ip̃ius
ꝓprietate ex cõuenïẽtia noĩs ſumpti a ber. qđ eſt fons. Nardus
⁊ nardus. Jpſe q̃dem fuit fons in doctrine emanatiõe:
qua ſua ꝑ̃dicatione nomen gł̃ioſum dñi ieſu mirabiliter
laudandũ ⁊ exaltandũ ⁊ portandũ velut alter Paulus
docuit.Jp̃e ſua doctrina ſacrã religionẽ minoꝝ doctri
na reformauit: ⁊ numero ⁊ ſctitate adauxit: ⁊ poculł̃ ſa-
cre ꝑ̃dicationis oẽs potauit.Preterea tanꝗ̃ nardus fu
it ip̃e hũilis in cõuerſatione.Fuit ⁊ calidus in feruenti
amore chr̃i ⁊ ſctiſſime ſue matris Marie deuotione.vt
infra patebit.Fuit ⁊ odoriferus in fama ⁊ ꝟtute ſancti-
tatis tam deo ꝙ̃ hoĩbus g̃tiſſimus ⁊ per mundũ nomĩa
tiſſimus.vt merito de eo dici poſſit illud Eccł̃i.xlv. Di-
lectus deo ⁊ hoĩbus cuius memoria in bñdictione eſt.
qđ põt eſſe aliud thema pro ſermone.Unde ꝑ̃miſſa ver
ba thematis merito de eo accipiunꝛ. Nardus dedit ⁊c
Jn q̃bus ꝟbis hic ſctũs cõmendaꝛ de tribus ꝑ̃cipuis
in nardi ꝓprietate vt patuit.que dedit odorẽ deo gra-
tũ ⁊ hoĩbus.quia deus ip̃m gratũ ſublimauit ⁊c.
Primo de virtuoſa ꝑfectione.
Secũdo de gratioſa ꝑ̃dicatione
Tertio de gł̃ioſa honoratione B B
Circa ꝑ̃mũ de ꝟtuoſa ꝑfectione ſctĩ Bernardini: in De ꝑfectiõe
qua nobis ꝓponiꝛ in exemplũ imitandi.Accipiamꝰ pro s.Bernardi
documẽto cõcluſionis ꝟba Herõn.in epł̃a ad Helui.⁊ ni virtuoſa.
cõcor.Amb.xij.q.j.Cui portio.vicꝫ ꝙ ꝑfectꝰ ſuus chr̃i
exiſtit:q̃ nihil preter chr̃m ieſum querit.Quo claret ꝙ
Bernardinus ꝑfectus ieſu chr̃i ſuus fuerit qui chr̃um
⁊ ſuam mr̃em Mariã ardẽtiſſime dilexit.Pro huiꝰ con-
cluſionis declaratione aduertendũ.ꝙ tria ſunt genera
chr̃ianoꝝ vel ſuoꝝ dñi ieſu chr̃i ⁊ ſctiſſime matris eiꝰ.
Primũ eſt amorẽ chr̃i cõtemnentiũ
Scđm genus eſt chr̃m amore cõi diligentiũ.

¶ Tertiū est pfecto amore ⁊ spēali desiderantiū.
Primo ¶ Primū est amorē chri ⁊ p cōsequēs sue matris cōti=
nentiū. de quib⁹. ij. Pe. ij. Nouit dñs iniquos in diē iu=
dicij reseruare cruciādos. magis autē eos q̄ in cōcupi
scētia immūdicie ambulāt: dñationēq; ptēnūt. Ly. Do=
minationē. i. chrm. qui nō solū dicit dñs in cōcreto: sed
Tria genera seruorum episcoporū. ⁊ dñatio in abstracto ppter excellentiā dñij. Itē Pro=
uer. xviij. Impius cū in profundū venerit pctōꝝ cōte=
mnit. s. dei dilectionē ⁊ pñiam. sed sequit eū ignominia
⁊ opprobriū. s. gehēne. Ideo si es in pctō mortali scito
q̄ nō es in amore chri ⁊ sctissime matris eius. qr altissi=
mus odio habet pctōres. Greg. in hom. xxiij. Qui ad=
huc per illicita desideria defluit profecto deū nō amat
C Aug⁹. Scio omnē criminosum esse inimicū deo. C
Si querit: Cur amor chri filij dei nō pōt esse in pctōris
Questio. corde simul cū pctō? Rñdet Aug. Hom. viij. sup Ioā.
di. charitas ⁊ mortalē peccatū opponunt: iō stare non
pñt i eadē volūtate ⁊ nisi vnū radicit⁹ expulsuꝫ fuerit:
reliquū plātari nō poterit. Nā cū incipis deū diligere:
tūc icipis odire qd sibi ē ptrariū. i. pctm. Exm. Uita ⁊
mors nō pñt sit in eodē hoie stare. Aliō exēplū. Quō
potest esse vt diligas illū quē ex odio occidis. sed cum
peccas chrm crucifigis ex cōtemptu: vt testatur apłus
Hebre. vj. Rursum crucifigētes chrm filiū dei in semet
ipsis ⁊ ostētui habētes. Ly. i. quantū est in ipsis reite=
rant causaꝫ crucifixiōis chri. ⁊ ostētui habēt. i. vidētur
irridere. ⁊ sic cōtemnere mortē chri ⁊ eius amorē. Non
enī minorē iniuriā facit chrianus christo cum peccat q̄
D crucifixores quo ad aliqua D Scdm genus seruo=
Scdm gen⁹. rū chri est amore cōmuni chrm ⁊ suā sctissimā genitricē
diligentiū: vt sunt illi qui p amore chri faciūt omnia illa
que necessaria sunt ad salutē. Ex talibus habet pro suf
ficiēti q̄ saluent: licet per ignē purgatorij sm Aug⁹. vt
suut boni chriani cōmunes. Sed querit: quib⁹ signis di
ligētes deū tali dilectiōe. s. cōmuni discerni habēt. Re
spondet q̄ pcipue tribus: que sunt signa magis necessa
ria vł essentialia charitatis ita q̄ sine his nō manet cha
ritas chri ⁊ sctissime matris eius. Primū est verā fidem
catholicā tenere ⁊ omnes errores cauere. Heb. xj. Si=
ne fide impossibile est placere deo. Uñ. xxviij. q. j. oīs.
Ubi deest agnitio eterne veritatis: falsa virtus est in
optimis morib⁹. Scdm signū est mandata dei seruare ⁊
omnē offensam mortalē cauere. Ioan. xiiij. Qui habet
mādata mea ⁊ seruat ea: ille est qui diligit me. Simon
de cassia. Quid est q̄ dico: diligo regē si eius nō custo=
dio legē. Regis chri dilectio est eius pcepti adimple=
tio. Tertiū signū verbū dei audire ⁊ suscipere peniten
tiā de peccatis vero corde. Nā amātes delectant in ser
monibus amatorū ⁊ ex illis capiunt experimentū effe=
ctuū. Unde Ioā. viij. Qui ex deo est verba dei audit.
Et ij. Ioan. j. Omnis q̄ nō permanet in doctrina christi
deū nō amat. Aug. Uerbū dei est probatoriū per qd fi=
lij dei discernunt a filijs diaboli. Qui ergo ad verbū
E dei cōpungunt ⁊ vere penitēt deū diligūt als nō. E
Tertiū gen⁹ Tertiū genus seruoꝝ chri est amari speciali ⁊ pfecto
ipsum ⁊ sctissimā eius matrē amantiū ac plena deside=
rio querētiū. de qbus Greg. hom. xxiij. dicit. Qui deū
perfecte desiderat profecto iā habet quē amat. Queri
tur per qualia signa isti pfecte discernant ab alijs? Re
spondet sm doct. sctōs: q̄ per vnū signū perpetuā casti
tatē mūdissimā cōseruare Mat. xix. Sūt enuchi q̄ se ca
strauerūt. s. spiritualiter per cōcupiscētie repressionē:
nō per membroꝝ abscisionē propter regnū celorū. Qui
potest capere capiat. q. d. Tantū bonū perfectiōis est
alte sm glo. Non enim omnes capiūt hoc verbū. qr pfe
ctionis altus status est ad quē pmunes nō ascendunt.
sed qbus datū est. s. a deo. Sap. vij. Nō possum esse con
tinens nisi deus dederit. Unde Dam. li. iiij. ca. xvj. A
nuptijs abstinere angeloꝝ est imitatio. Quāto itaq; an
gelus est homine superior: tāto virginitas nuptijs ē ho
norabilior. Unde ⁊ castitati virginali centesimus: ⁊ vi=
duali sexagesimus debet fructus. Mat. xiij. sed coniu=
gali solū trigesimus. ⁊ sic patet perfectio ⁊c. Scdm si=
gnū est omnia tēporalia cōtemnere ⁊ in illis plene ab=
renūciare. s. amore chri. Aug. Quantū quis despicit. s.
omnia alia: tantū diligit. s. deū. ⁊ Greg. viij. li. moraliū.
Ad culmē perfectiōis tendūt qui exterius cūcta dere=
linquūt. iuxta dictū saluatoris. Si vis inquit pfectus
esse: vende omnia que habes ⁊ da pauperib⁹: ⁊ veni se
quere me. Tertiū signū aduersa pro chro libenter tole
rare ⁊ mortē desiderare. qr vt ait apłs. j. Coꝝ. xiij. Cha
ritas omnia suffert. Unde Origeñ. super epła Rom. ij.
Dum in dei amore perfecti sumus sensum doloris nō re
cipimus. Idē. Tāto amor altior ⁊ perfectior quāto vo
lūtas ad mortē pro chro fit paratior. Perfecta enī cha=
ritas foras mittit timorē. j. Ioan. iiij. F Ad propo= F
sitū. Beatus Bernardinus sm hec omnia signa predi=
cta solū chrm ⁊ btissimā virginē matrē eius desideran=
tissime quesiuit: ⁊ ipsum pre omnibus amauit nō solum
in etate prouecta: sed a puericia qd maius est. Ideo p=
fectissimus sctūs extitit. Hic nāq; in vrbe Senaꝝ ex pa
rētibus nobilibus ortus est. Cuius pater Tollus: ma= Historia scti Bernardini
ter vero Nera orthodoxi hūc primū filiū genuere āno
dñi. Mccclxxx. octauo die Septēbris q̄ est dies natiui
tatis gloriose marie virginis. Anno autē etatis sue se=
ptēnio pārēte orbatus vtroq; remāsit puer Bernardi=
nus cuidā matrone Diane sorori matris sue educādus
que ipsum tenerrimo amore diligēs vt filiū: lrīs tradi=
dit imbuēdū. q̄ mirabiliter sup coetaneos excreuit nō
solū ingenio: sed ⁊ sctitatis future indicio preclar⁹. Nā
quantū puerilis etas patiebat ad honorē virginis glo
riose sabbati ieiuniū semp ptinuauit: ⁊ pauperibus ad
ostiū petētib⁹ erogare elemosynas assuetus q̄tidie fuit
altaria domi deuotus puer semp faciebat et ornabat:
ac ibi orabat. ⁊ cūctis de domo quiescētibus aliquādo
surgebat: ⁊ genibus flexis ob memoriā passiōis chri ac
virginis Marie amorē in tenello corpe nudato se disci
plinabat. Cū autē ad predicationē ducebat puerulus
inde reuersus pueros in platea cōuocabat: eisq; pueri=
liter ea que in predicatōe memorie cōmendauerat pre
dicabat: qd multꝫ presagiū erat ipsum futurū fore sacer
dotē ⁊ pdicatorē. qd ⁊ rei probauit euētus diuia dispo
sitione ordinatus. Uñ cū in vrbe Senaꝝ vice quadā po
pulus pro solennitate ad fores hospitales ecclie sancti
Onofrij cōgregatus esset: Bernardinus iā adolescens
spiritu ebrius diuino in arborē quandā celerrime cōscē
dit: ⁊ signo crucis inito cū ingenti feruore verbū dei sic
elegāter ⁊ diserte illis pposuit vt ciues tā docti q̄ im=
periti vehemēter admirarent. Sic sic nimiꝝ dei gratia
Bernardinus in tāta corpis ⁊ mētis pudicicia ac venu
state decoratus est morib⁹ vt verbū inhonestuꝫ nullus
domesticorū: nullus cōstudentiū clericorū corā eo dice
re auderet. eo q̄ mox tales increparet. Uñ tā seclares
secū ab infantia pueriati q̄ etiā frēs q̄ cū eo cōuixerāt:
quorū etiā aliqui cōfessionē eius audierāt cōscientiose
affirmauerūt ipsum virginalē integritatē semp obser=
uasse illibatā. Interea nobili diana defuncta filia eius
tobia venerabilis matrona vidua de tertia regula bti
Fran. curā Bernardini suscepit: q̄ erat mulier sctā ora=
tionibus ⁊ ieiunijs deo seruiens. Hec deū precibus cō
tinuis ⁊ beatā virginē mariā ac omnes sctōs exorabat
vt Bernardinus ab omi carnali amore immaculat⁹ pre
seruaret a chro. ⁊ frequētissime bernardinū ad id hor=
tabat ⁊ monebat solicita vt ipsum chro dedicaret. San
ctus etiā bernardinus huius ppositi feruētissimus exo
ptator cōmendabat se plurimū virgini gloriose matri
dei. Et ob hoc frequentissime ieiunabat: missas deuote
audiebat: oratiōi vacabat: vestitus dormiebat: ⁊ se totū
beate virginis marie custodie cōmendabat: Ad quā tā=
to amore flagrabat vt philocaptā illā delectāq; suā pu=
blice fateret. Uñ cū iā litterarū studio vacaret adole=
scēs plerūq; ipsi thobie nutrici sue dicebat. Ego in hac
vrbe quandā predilectā habeo ineffabiliter speciosam
cuius nisi gratiosum aspectū quotidie videā videretur
mihi q̄ omi solamine destitutus dire morti succumbe=
rem. Illa ergo huius rei nescia cepit ipsum increpare:
⁊ de hoc curiose explorare q̄ esset illius dilecta sic com
mendata. Clam ergo cōsiderās cōperit q̄ deuot⁹ ber=
nardinus quotidie visitaret quandā imaginē gloriose
virginis depictā extra menia ciuitatꝫ super portā: eāq;

vertice nudato: flexis genibus salutabat dilectā philo-
captā suā: seq3 illi humiliter cōmendās sic letus reuer-
tebatur ad scholas. Sup qua re nutrix eius multū est ex
hilarata: τ ait intra se. Nempe iste adolescēs magnus
G erit sanctus. G Tandē factus adultus pstante do-
mino: in humanis sciētijs eruditus excellēter: ptulit se
ad studiū sacrorū canonū in quo τ valde pfecit. Cumq3
anno dñi. Mcccc. pestis magna regnaret Bernardin9
propter amorē chri singularēq3 deuotionē btē virginis
nequaq3 corporalē metuēs mortē: animo hilari vltra se
obtulit ad seruiendū infirmis in hospitali sctē Marie in
Sena existente: humillime pedes infirmorum ablueñ. sa-
niem abstergēdo: τ omnia seruitia faciēdo: morituris sa
cramēta ordinādo: τ mortuos sepelieñ. vbi per quattu-
or menses se obijciēs omni spurcicie languidorum die no-
ctuq3 τ fetorib9. Et ipse tandē graui morbo infirmatus
quattuor mensib9 patiētissime tolerauit infirmitatē re-
putās diuinā visitationē. Post recuperatā autē sanita-
tē magis accēsus diuino amore cōcupiuit deo liberius
deseruire in religiōe: mūdo relicto. Orabat vero cruci
fixū vt sibi ostēdere dignaretur cuius religiōis habitum
susciperet. Reuelauit ergo chrs illi dicēs vt nudus ser
uulus nudū crucifixū dominū sequeretur: vestigijs beati
Frācisci inherēdo. Unde spreto genere natiuo militari:
distracta omni hereditate paterna τ pauperib9 ac egē-
tib9 distributa: āno etatis sue. xxij. in ipsa die natiuitatis
sue predilecte virginis gloriose habitum fratrū minorū
suscepit deuotissime. Et eadē die anno pbatiōis cōple-
to pfessionē fecit tama sperā τ mirā egit penitentiā in-
ter fratres: ebrius spū vt oībus admirabilis videretur
Tandē ordines sacros suscipiēs: primā missam dixit in
die natiuitatis virginis. Et tandē pdicator factus: pri-
mā predicationē de natiuitate vginis Marie fecit. In
die quippe natiuitatis vginis fuit natus: τ eodē die ba
ptizatus: sicq3 totius vgini dedicatus: q τ toto tēpore vi-
te illi deuotissime seruiuit. Exemplū g nobis τc. H

H de grosa pre dicatiōe scti Bernardini

¶ Circa scdm de gratiosa pdicatiōe scti bernardini
queri pōt qualiter homo in pdicatōe alicuius audiēda
debeat se disponere ad adquirendā dei gratiam τ iesu
chri amorē: ac vginis gloriose deuotionē? Ratio que-
stionis est: q2 vt ait glo. De. xxxiij. Frustra exteri9 irri
tat sermo doctoris nisi interius irriget gratia cōditoris
Et idcirco vt in pdicatōe quis gratie fructū adquirat:
debet se disponere chrianus deuotius vt saluetur. Uñ et
Berñ. sup Cañ. ser. xviij. dicit: q ipse iesus τ nō alius
dat in sermone sentire fideliter: pferre vtiliter: τ adim
plere efficaciter. s. audiētib9. Bonū est ergo scire quali
ter ibi gratia adquiratur. Ad hec respōdetur q vt colligitur
ex doctorum dictis tria precipua debet homo in se habe-
re vt gratiā mereatur cōsequi in pdicatione Primū est
vt homo velit cor aperire. s. deo pulsanti per inspiratio
nē. τ vocāti p pdicationē. s. deserēdo pctm. Nā h3 Pet.
de Tarātasio sup. j. di. xl. ar. ij. Homo pctor indignū se
reddit ad gratiā dei habendā maxime. s. si nō vult pec
catū relinquere: τ per cōsequēs gratiā chri recipere:
q2 vt Anß. Dionys. τ Aug. dicūt q causa q̄re peccator
nō habet gratiā nō est q2 deus nō velit dare: sed q2 pec-
cator nō vult accipere: q2 peccatū nō vult deserere. Si
cut exēpli gratia. Si porrigerē tibi cibū vel potū opti-
mū in predicatiōe τ tu nullo modo vis os tuū aperire.
Secundū si homo vult facere q̄d in se est ad gratiā ha-
bendā. s. dolēdo de peccatis cōmissis atq3 diuinis inspi
rationibus ad dei verbū adquiescēdo. vt idē. Pet. vbi
supra dicit. Qui aūt non volunt acquiescere: sed rebellāt
similes sunt demonibus. Heu qualis fatuitas: quia pollu
ti sunt sordibus τ nolunt ablui. ardentē illis ignem in-
fernalē nolūt extingui: nec a vinculis illis solui Ter-
tium est vt homo velit grām dei retinere sc3 acceptā in
pdicatione: τ nolit extinguere. j. Cor. iiij. Spiritū noli
te extinguere. Glosa. Spiritū extinguit: qui donū grē
accepte negligit: nec opando in ea proficit. Unde Gre-
go. in hom. dñice de passione. Sunt inquit nōnulli: qui
pcepta τ vba dei nec aure cordis pcipere dignantur. et
sunt nonnulli qui hec q̄dem aure pcipiunt: sed nullo ea
mentis desiderio complectantur. Et sunt nōnulli qui libē

Bona dispositio audiētis pdicationem

ter verba dei suscipiunt: ita etiam vt in fletibus cōpun
gantur: sed post lachrymarū tempus ad iniqtatem re-
deunt. Sed quid de talibus sentiendū sit. idem Greg.
in homel. sexagesime ostēdit dicēs sic. Cibus mētis est
sermo dei: τ quasi acceptus cibo stomacho languente
reijcitur: quādo auditus smo in ventre memorie nō te-
netur. sed quisq3 alimēta non retinet: huius pfecto de
vita desperatur. Eterne ergo mortis periculū formidate
si cibum sancte exhortatiōis non accipitis: si verba vite
non tenetis. Idcirco saluator Luce. xj. Beati qui audi
unt vbum dei τ custodiūt illud. J Ad ad ppositum
beati Bernardini predicatio fuit multum gratiosa cun
ctis audiētibus. Primo q̄dem rōne penetrationis gra
tie. quia sermo eius tanq3 facula ardens audientiū cor
penetrabat: adeo vt inimicitias τ partialitates i diuer
sis ciuitatibus per longa tempora durantes: ad pacem
reuocauerit: pctōres maximos τ obstinatos ad peniten
tiā cōuerterit: vsurarios raptores male ablata vsq3 ad
multa milia ducatorum restituere fecerit: τ multos ad re
ligionē induxerit: adeo q cum antea vix forēt centū tri
ginta fratres de obseruantia in italia: τ viginti loca par-
ua fratrū vsq3 ad tēpus obitus sancti Bernardini mul-
tiplicati sunt fratres vltra q̄ttuor milia: et loca vsq3 ad
ducēta triginta. Sed et fratrib9 per ipm dimissis p reg
diuersa innūerabilia loca fratrū sunt per reges τ pnci
pes deuotos erecta. Secūdo rōne edificationis vite
fuit gratiosa eius pdicatio. Cum em̄ a tribus solēnibus
ciuitatibus: sc3 Sena: Ferraria: τ Urbino in episcopū
feruido zelo postularetur: ipe elegit in humilitatis voca
tione pmanere. apud Martinū papam quintū τ Euge
nium quartū se hūiliter de hoc excusando. de quo ma-
gna edificatio fuit apd oms. Dux etiā Mediolani mul
tam auri copiā Bernardino dū ibi pdicaret misit: s3 vir
dei nō accepit: sed ciuē p quendā paupibus icarceratum
redimēdis destinauit. Tertio rōne deuotiōis mire. qm
nomen dñi Jesu in omi sua predicatione ad orandū in
tabella depictum pplo ostendendū mirabiliter exalta
uit τ portauit: nomen Jesu crebro nominando vt alter
Paulus. Ad virginē aūt Mariā tāta deuotione ferue
bat q dū laudes eius pdicaret accendebatur feruore tā
to q facies eius tanq3 alteri9 seraphin solari videbatur
irradiare fulgore: τ sic patet. K

J Predicatio Bernardini penetrans.

¶ Circa tertium principale de honore glorioso sit p
conclusione q benedictus dñs Jesus τ sanctissima ma
ter eius honorauerunt sctm Bernardinū maximis glo
rie honoribus: τ hoc tam in eius vita q̄ in morte q̄ etiā
post mortem. Prima gloria vginee incorruptionis: q2
virginitatem eius illibatam pseruauit: vt claruit in ei9
legenda: imo quod maius est nunq3 mortale pctm com
misisse affirmauerunt qui suam confessionē audierant:
τ ab infantia secū conuersati fuerāt: τ hoc idem ipemet
in quadā infirmitate sua astrictus reuelauit Tobie nu
trici sue. Unde in officio de eo habetur. Exemplū dat spe
ctantibus dum fugit oē vicium. Scda gloria pphetic-
ce cognitionis. Nam vt de eo habetur in officio pprio: vi
dit nutricis. s. Tobie spm absens per mortis transitum
ad celos euocari. Turbam tunc stupens hoim vt bene
dicant dñm nō tardat exhortari. Hec visio fuit ipo pre-
dicanti Mediolani. Et sic comptū est ipa hora migras-
se Senis Tobiā. Item cuidā iuueni lasciuo ad verbū
eius penitere nolenti predixit q mala morte moritur9
esset. Et sic factum est. L Tertia gloria fructifere
predicationis: vt patuit in legenda. Cuius predicatio-
nem τ ipe chrs per varia miracula τ ipa beata virgo
Maria honorauit. Dum em̄ predicaret Aquilana in ci
uitate de beata vgine τ laudes eius cum feruore exal
taret per. xij. stellas eius prerogatiuarum. Ecce circa ho
ram diei sextam stella lucida super caput Bernardini
apparuit cum tanto splendore q̄ fulgor eius radios so
lis tunc micantis excedere videbatur: quā videntes oēs
qui simul in predicatione aderant: vic3 rex arragonum
cum aliis ducibus τ principibus τ innumeris pplorum
christianorum τ iudeorum attoniti steterūt. Uiderunt tandē
stellam contra faciem Bernardini appositam: ac si cele
sti voce diceret. Hunc audite: hui9 viri scti imitatores

K De glioso honore s. Ber.

Scda

L Tertia

estote. Sicq; stella discurreñ. ante faciem eius cũ maxima admiratiõe omnium tandem disparuit. Quarta
Quarta gl'ia sctissime cõsũmatiõis. q2 postq; pdicasset plusq;. xl. annis ita elegantissime vt cũcto orbi eius inclyta fama crebresceret: ac fere per triginta. miliaria: z eo amplius vtriusq; sexus innũerabilis multitudo gentiũ ad audiẽdum cõflueret. Cũ vellet ire in Siciliã cã pdicationis: cognouit se deo reuelante moriturũ: z Aqlam reuertit z ibi infirmatus: tandẽ in vigilia ascẽsionis sacramẽtis munitus: optauit q nudus in terra nuda poneret. sicut z nudus nudũ crucifixũ fuerat in vita secutus. Et sic in pauimẽto extẽsus oclis ad deũ erectis: dũ inceptã cãtaret ad vespas illa antiphona. Pat manifestaui nomẽ tuũ hoibus: nunc aũt ad te venio. z tunc deo spm̃ commendans mox expirauit: z ad celestia regna intrauit.
M M Quinta gl'ia miraculose rutilationis. q2 in vita et
Quinta gl'ia in mortis hora: z post multis miraculis claruit: z per totum mundũ rutilat: varios languores deo faciente per merita eius sanañ. de quibus singulatim loqui lõgũ fo-
Sexta. ret. Sexta gl'ia solẽnissime canonizationis. quia in anno iubileo quo mltitudo maxia ex oibus ptibus mundi cõfluxerat ad vrbẽ Romã canonizatus est. Dũ autẽ frater Joãnes de Capistrano ex mandato Eugenij pape venisset Aqlam vt miracla cõscribi faceret: laborãs p scti Bernardini canonizatiõe pari mõ in eodez loco pdicante de btã vgine eundẽ smonẽ. s. scti Bernardini appuit stella pfulgida sup caput Capistrani cũ admiratione astantiũ: intellexitq; Capistranus q canonizatio effectũ sortiret: z gras egit deo z beate vgini. Sequẽti quoq; die iter arripiens vsus Romã stellã tanq; ducẽ itineris sepius vidit cũ socijs. Sic ergo die pẽtecostes Jubilei. z tũc existẽte generali capitulo fratrũ minoz: in quo cõuenerãt plus q̃ qnq; milia fratrũ canonizatio
Septima celebrata est cũ iocũditate oĩm. Septima gl'ia superne felicitatõis. quia honorauit eũ deus non solũ aurea celestis gl'ie: sed insup aureola vginitatis z pdicatõis. O ergo sctissime pr. o gl'iosissima corona minoz te depcamur p amore dñi iesu z dilectissime matris eius ora pro nobis.

C De translatione beatissimi Francisci patris nostri. Sermo cum Legenda.

A Transtulit deus in regnũ filij dilectiõis sue. ad Col. i. A Quia nẽpe hodie festũ trãslationis bti Francisci celebeamus: quẽ bñdictus deus trãstulit de seculo in religionem z mirabilẽ silitudinẽ z dilectionẽ dñi iesu: dũ ipius sacrũ corpus passionis chrĩ sacris stigmatibus insigniuit: z aĩam amoris incẽdio in chrm̃ iesum trãsformauit. Trãstulit etiã ipius bti Francisci spm̃ de hoc mũdo ad celeste regnũ vt cũ chro regnet in eternũ. Et deniq; hodie ipius btĩ corpus chro dedicatũ: deo volẽte trãslatum de ecclia scti Georgij: vbi. s. pus fuerat conditũ: ad eccliam bti Francisci in ipa ciuitate assisij fundatã. ppter has quippe trãslationes merito põt de ipo dici illud Eccli. xliiij. Placuit deo z trãslatus est in paradisum: vicz celestem vel religionis: vt det gẽtibus sapiẽtiam vicz qua homies saluari habeãt. hanc em̃ dat p suos filios toti mũdo pdicañ. z docẽdo. Dat z inuocãtibus sua suffragia: p illis apd deũ intcedendo. Merito g de translatione bti Frãcisci vba pdicta accipimus pro sermone. Ex qbus tria mysteria elicimus. fm q de his tribus ipe btũs pater cõmendare videt.

C Pmo de felici translatiõe. q2 dr q trãstulit eũ ds.
C Secundo de diuinali acceptione: ibi. in regnum filij dilectionis.
C Tertio de chrifoimi glificatiõe. q2 dr. in re. fi. dei.

B C Circa primũ de trãslatione p documẽto accipiamus hac cõclusionẽ ex vbis bti Ambro. lib. de Isaac
Ipõ trãslatus in padiso adhereat chro
f. q nõ licz in tris degere chriano: sz q trãslatus in paradiso adhereat chro. Et hoc qdem bti Francisci patet exemplo. Declarat hec cõclusio tripkr.
C Primo per scpturaz autoritates.
C Secũdo per doctrinaz rationes.
C Tertio per exemploz similitudines
Primo autoritate. C Primo per autortates. Ut em̃ ex scripturis colligit sunt chriani qui transferunt de gra in culpam. de qbus ad Gal. i. Miroz inquit aplus q sicut tam cito transferimini ab eo qui vos vocauit in grãm chri. z Jude vnico ca. Quidã hoies qui olim pscripti sunt. i. a deo psciti in iudiciũ. i. in odemnationẽ dei nostri grãm trãsferentes in luxuriã. i. in vicia carnalia: z solũ dñatorẽ iesum christum negãtes. s. factis. Ut ergo chrianis in pctis declinãtibus z ipenitẽtibus: q2 per mortẽ transferunt in condemnationẽ eternã. Alij aũt sunt qui trãsferunt de culpa in grãm. de qbus. s. Joã. iij. Nos scimus qm̃ translati sumus de morte. s. culpe: ad vitã. s. gre. Et tales per mortẽ transferent in paradisum regni celestz. Sed hic q̃ri põt. Unde h nos scimus quoniã trãslati sumus vel trãsferendi de morte ad vitã: fm q dicit ista autoritas. cum scribit Eccls. ix. Nescit homo vtz amore ãn odio dignus sit. Rñdet Lyra. q dicta autoritas Joãnis põt accipi dupli. Uno modo vt referat ad aplos qui fuerũt in gra confirmati. Ipi em̃ per spiritũ sctm̃ z diuinã reuelationem fuerũt certificati de hoc q essent trãslati ad grãm z transferẽdi ad gl'iam. Sic z btũs Frãciscus per diuinam reuelationẽ certificatus fuit de remissione oĩm pctõrum vsq; ad nouissimũ q̃drantẽ. put dicit Bona. in Legenda. z sic per consequẽs de gra. quia pctoz remissio nõ fit sine gra spũssancti. vt tenẽt doc. Deniq; p impssionẽ sacroz stigmatũ credit diuinitus btõ Frã. reuelatũ fore vt esset oĩno certus de btitudine cõsequẽda. Merito ergo potuit ipe aplicus vir dicere. Nos scimus quia trãsla. zc. Alio modo illa autoritas põt accipi vt referatur ad alios coiter hoies. z sic hoc scire accipit p probabili cõiectura. s. per fidem chri charitate formatã. et per verã pniam pro petis in charitate peractã. Joq; dr Nos scimus qm̃ translati sumus de morte ad vitã: qm̃ diligimus inqt frẽs. Opa em̃ ex charitate z in charitate facta sunt vite eterne meritoria. Uñ et subdit per oppositum. Qui non diligit manet in morte. q2 caret charitate z gra que est vita aĩe. Ut g digni simus de terris trãsferri in padisum celestẽ: adhereamus chro. s. per fidem z charitatẽ: alioquin transferẽdi sumus in infernũ. C
C Scdõ p rõez. Secundo dicta cõclusio per rõnem ostendit. q2 christianus tenet oĩa terrena cõtemnere: z chrm̃ Jesum pre oĩbus diligere. Juxta illud dictũ saluatoris Lu. xiiij. Si quis venit ad me z nõ odit prẽm suum z mrẽm z vxorẽ z filios z frẽs z sorores: adhuc autẽ z aĩam suã non potest meus esse discipulus. Et oĩs qui non renunciauerit oĩbus que possidet: non põt meus esse discipulus. Ideoq; debet chrianus christo pre cunctis adherere per amorẽ. Sic fecit btũs Franciscus: qui oĩa terrena cõtempsit pro christi iesu amore. Item chrianus vt chrm̃ Jesum vere diligat: z ad ipm̃ in celestem paradisum pertingat debet manere in paradiso bone conscientie z bone ecclie. qd ptz. Quero nanq;. Cur deus fec virũ extra padisum: sed voluit eũ trãsferre in padisum z ibi manere vt tandẽ inde trãsferret in celũ. Utiq; vt sciremus q in padiso bone cõscie z sctẽ ecclie debemus hic manere: z inde nõ aliũde debemus in celũ ascẽdere. Gñ Augu. sup Geñ. ad lrãm. Leticia inqt bone cõscientie padisus est pollens affluẽtia graz: ex hac itur in celum. Item Hugo de arca lib. ij. ca. xv. Tres sunt padisi. Unus terrestrz. cuius incola fuit pmus Adam: q amisit hunc per pctm̃. Scds padisus est fidelis ecclia sctoz quẽ fundauit chrs z inhabitauit. Tertius est celestis q est regnũ dei z vita etna: ad quã pueniũt fideles chri.
D D Tertio oñdit oclusio per silitudinẽ exẽplarẽ. Nã in scptura duos tm̃ hoies post eiectionẽ de padiso legimus fuisse i illũ trãslatos. s. Enoch z z Heliã. Augusti.
Tertio p silitudinẽ exemplarem aũt de mirabilibus sacre scp. li. j. c. iij. q̃rit. Quare ds nõ trãstulit Abel in padisuz: vt in fine mũdi ipe eẽt doctor vitatis q pmatũ iusticte tenuit: z pmus do placuit: z in pncipio mũdi erat auctor pfectionis: q vicz talis z tantus sine morte ad testimoniũ nouissimi tpis in padiso fuaret. Et rñdens idẽ dr q ido. vt Abel q iustus in terra eligit: in eo totius iusticie forma fuaret: eiq; pmo in hoibus post delictũ cõcederet gestare figuram saluatoris

Cū em̄ iusticia pfecta in tribus partib⁹ ꝯstet.s.ꝟginita
tē: sacerdotio ꝛ martyrio. Hec triplex iusticia in Abel
fuit qui ꝛ virgo extitit:ꝛ vt sacerdos munera deo placi
ta obtulit:ꝛ martyrii coronā sanguis effusione ꝓmeruit
Si autē longiori tēpore abel maneret vt enoch:sine du
bio coniugiū iniisset ſm legem dei dicentis. Crescite ꝛ
multiplicamini:ꝛ sic nequaq̄ꝫ ꝟgo maneret. Et si de⁹ il=
lum sine morte seruaret:martyrii ꝑmatū nequaq̄ꝫ acci=
peret:sicq̄ꝫ Abel chr̄i figurā non gessisset. Enoch ꝟo p⁹
cōiugii geniturā sine morte pene ꝛ totius seculi tpe in
paradiso custodit̄ vt in eo oñderet̄ qualr̄ hoīes si non
peccarent generata ꝓle in vitā spūalē sine morte ꝯmu
tarent̄. Hec. Aug. E Ex his ergo exēpla capiam⁹

E Due vie eundi i ꝑadisum — quia ꝑ illos duos solos translatos.s. Enoch ꝛ Heliam
docemur ꝙ due sunt tm̄mō vie eundi in paradisum ce=
lestē. Una est via baptismalis innocētie ꝯseruate. Alia
est via vere pn̄ie. Prima ſcat̄ ꝑ Enoch qđ interpretat̄
dedicatio vel ambulās cū deo:q̄ fieri h̄nt ꝑ innocentiā
baptismalē in qua hō dedicat̄ chr̄o ꝛ cōsecrat̄ vt sit ꝟe
chr̄ianus:ꝛ tūc ꝓmittit sequi chr̄m ꝛ abrenunciare dia
bolo ꝛ oībus opibus ꝛ oībus pōpis eius:de ꝯse.di.iiii.
Prima.ꝛ.xvii.q.i.sunt q̄dam. Sicut ḡ de Enoch legit̄
Gen̄.v. Ambulauit cū deo ꝛ nō apparuit: qꝛ tulit eum
dn̄s. Ambulauit inq̄ꝫ cum deo:iuste ꝛ innocenter viuen
do:ꝛ ideo translat⁹ est in paradisum. Sic chr̄ian⁹ trans
ferend⁹ in celū debꝫ ambulare cū chr̄o ꝛ nō ꝯtra chr̄m
vt sunt heu multi in pctīs ꝯtra chr̄m q̄tidie ambulātes
Nec ante chr̄m:vt faciūt illi q̄ ambulāt ꝑ delicias ꝛ p̄su
mūt regnare cū chr̄o sine meritꝭ: cū tn̄ oportebāt chr̄m
pati ꝛ ita intrare in gl̄iam. Lu.vl. Nec post chr̄m tanq̄ꝫ
inuolūtarie sequen̄. vt Simon cireneus: sed cū chr̄o iu
gum suaue iusticie amanter cū eo portando. Un̄.i.Io.
ii. Qui dt̄ se in illo manere debet sicut ille ambulauit ꝛ
ipse ambulare. Scđa via paradisi.s.pn̄ia ſcatur ꝑ He
liam:q̄ fuit maxie austeritatis vite inter ꝓph̄as.iii. Re
gū.i. Et interp̄tat̄ dei dn̄atio aut robustus dn̄ator ſm
Hiero.qđ fit ꝑ pn̄iam. Btūs itaq̄ꝫ Frā.chr̄m ꝑfecte est
imitatus in om̄is iusticie perfectione: ꝛ se transtulit de
seculo in paradisum religionis vbi austeram pn̄iam te
nuit. Dicit em̄ Petrus Dami. Si paradisus est i terris
in claustrꝭ est aut i studiis diuinis. Merito ergo trāsla
tus est in regnū christi. O ḡ christiani chr̄o dilecti acci
pite exēplum salutis ex istis. F

F Btūs Francisc⁹ q̄nq̄ꝫ vulnerū chr̄i stigmatibus insignitus — ¶ Circa scđm principale de beati Francisci accepta
tione apud chr̄m questio occurrit ꝓ edificatiōe: vicꝫ ꝑ
que btūs Fran. tam acceptabilis chr̄o factus est vt in=
signiret̄ sacris chr̄i stigmatib⁹ ꝓ amoris indiciis singu
laribus. Ad quod rn̄r ꝙ ſm numeꝝ q̄nq̄ꝫ stigmatū chr̄i
in corꝑe b. Francisci impressoꝝ quinq̄ꝫ notari pn̄t preci
pua ex doctoꝝ sctōꝝ dictis summe acceptabilia chr̄o q̄

Primo — erant in b. Francis. Primū est amoris iesu incendium:
quod significat̄ ꝑ stigma in latere ꝟsus cor impressum.
Nā chr̄s dn̄s suꝑ oīa acceptat ꝛ diligit amari ꝟo ꝛ toto
corde:sicut ip̄emet testatus est Mat.xxii. vbi dt̄ ꝙ h̄ est
primū ꝛ maximū mandatū suꝑ oīa. Diliges dn̄m de.tu.
ex toto cor.ꝛc̄. Aug suꝑ Ioan.ser.ix. Quanta est chari
tas.s.chr̄i:que si desit frustra habent̄ cetera:si assit re=
cte habent̄ oīa. Idē.xv.de tri. Nullum est isto dono.s.
charitatis excellentius: solū est qđ diuidit inter filios
regni ꝛ ꝑditionis. Idē Greg.de cura pasto. Nil inquit
preciosius deo:ꝟtute dilectionis nil desiderabili⁹. Nā
qui manet in charitate in deo manet ꝛ deus in eo.i.Io
an.iiii. Iste amor diuinus tam mirabilis ꝛ tantus fuit
in b. Francisco vt totalr̄ transformaret ip̄m in chr̄m:sic
testatur Bona. in legenda maiori. Excreuerat inquit
in eo insuperabile amoris incendiū boni iesu in lampa
des ignis atq̄ꝫ flammarum: vt seraphicis desideriorū
ardoribus sursum ageretur in deum: ꝛ compassiua dul

Questio — cedine transformaretur in crucifixi similitudinem. Si
queras:quomodo hoc facit amor dei? Respondet̄ ꝙ si
cut docet Aug.super Ioā. Unusquisq̄ꝫ talis est qualia
amat:si celum diligis celestis es:si autē terram diligis
terrenus es:si deū diligis deus es:iuxta illud ps̄. Ego
dixi dii estis.s.per participationē. Sicut em̄ ferrū igni
tum fit totum quasi ignis: sic anima per amorem dei fit
tota diuina. Nam Dionys̄.iiii.de diui.no.dt̄. Amor est
virtus vnitiua:qui ergo carnē amat totus efficit̄ carna
lis:ꝛ qui terrena vt diuitias ꝛ similia totus terrestris
est. Sic Franciscus per contrariū ex quo om̄ia cōtem=
psit:ꝛ totus in amore chr̄i absorptus fuit in crucifixum

G Secundo — transformatus est. G Scđm est crucis christi Iesu
studiū:quod significat̄ per stigma in manu dextera: iu=
xta illud Cantic̄.viii. Pone me vt signaculū super cor
tuum: vt signaculum super brachium tuum: quia quod
valde diligit̄ super cor poni dr̄: ꝛ suꝑ brachium dextrū
per bonorum opeꝝ executionem ꝛ morum imitationem
Eccl̄i.x. Cor sapientis in dextera eius:quia dextera bo
num moris significat. Qꝛ aūt crucis chr̄i studiū sit deo
multum acceptum testat̄ Bern̄.ꝛ Ioannes Gerson ſm
eum li.de inter.ꝯuer.ꝙ nil deo inquiunt acceptius:nil
homini salubrius q̄ꝫ totaliter insistere meditatiōni cru
cis chr̄i ꝛ eius studio. Item Bona. Totus thesaurus
ꝛ oīmoda sanctificatio anīe :ac dei acceptatio consistit
in passionis chr̄i meditatione: quod etiam claret in btō
patre Frācisco:qui vt testatur Bona. Dum vna die se
questratus oraret vt quid deo acceptabilius faceret:
apparuit ei Iesus veluti crucifixus ingerens eius cor
di illud euangelicum:Si vis venire post me abnega te
met:tolle crucem tuam ꝛ sequere me. Ad cuius conspe
ctum liquefacta est aīa eius ꝛ memoria passionis chri
sti visceribus illius adeo impressa medullitus:vt ab il
la hora ꝛ crucifixi plagas oculis mentis interius iugi=
ter quasi cerneret:vt vix exterius a lachrymosis gemi
tibus continere valeret:sicq̄ꝫ totum studium cruci chr̄i
dedicauit:vt per totam eius vitam illi intēderet: ḡ ꝛc̄.

Tertio — Tertium est martyrii pro chr̄o desiderium: quod signi
ficatur per stigma in sinistra manu:designatur em̄ ad=
uersitas per sinistrā. Hoc aūt est summe acceptū chr̄o
cum sit perfectissime charitatis animā pro chr̄o pone=
re. Ioā.xv. Maiorem charitatem nemo habet q̄ꝫ vt a
su.p.ꝛc̄. Orig. Tanto amor altior quanto voluntas ad
mortem pro chr̄o fit paratior. Sic fuit in btō Francisco
qui ter iuit ad partes infidelium pro martyrio. Unde
canit de eo ecclesia. O martyr desiderio Francisce q̄n
to studio compatiens hunc sequeris.s.chr̄m: ergo ꝛc̄.

Quarto — Quartum est imitatio vite chr̄i ſm euangelium: quod
significat̄ ꝑ stigma pedis dextri:iuxta illud Iob.xxiii.
Uestigia eius secutus est pes meus: viam eius.i.chri=
sti custodiui ꝛ non declinaui ex ea. Nimirum hoc fecit
Francis. qui ordinem instituit minoꝝ ſm viam chr̄i euā
gelicam per om̄ia:vt ptꝫ ex regula que dt̄ sic. Regula
ꝛ vita fratrū minoꝝ hec est.s. Sctm̄ euangeliū dn̄i no=
stri Iesu chr̄i firmiter obseruare viuendo in obedientia
sine proprio ꝛ in castitate. Unde ꝛ de eo canit ecclesia.
Franciscus euangelicū nec apicē vel vnicū transgredi
tur nec iota:nil iugo chr̄i suauius:huic oneri nil leuius
in huius vite rota. Qꝛ aūt hoc sit chr̄o multū acceptū
patet:quia similitudo ꝛ ꝯformitas est causa dilectiōis
ꝛ acceptationis. Eccl̄i.xiii. Om̄e animal diligit sibi sile.
Ideoq̄ꝫ Eph̄.v. Estote inq̄t imitatores dei sic̄ filii cha=
rissimi.q.d.sic eritis deo charissimi. Subdit. Et ambu=
late in dilectione sicut ꝛ chr̄s dilexit nos ꝛ tra.se ꝓ no.
ꝛc̄. Quintū est zelus aīaꝝ.s.chr̄i sanguine redemptaꝝ
Greg. Nullū est deo magis acceptū sacrificiū q̄ꝫ zelus
animaꝝ. Pro hoc discurrebat Francis. ꝑ mundū vt lu=
craret̄ aīas:ꝛ ob hoc merito in pede stigma ꝓmeruit si=
nistro:quia vita pn̄s ꝑ leuā significat̄: ſm Gre. Un̄ ꝛ ca
nit eccl̄ia. Sctūs Franciscus preuiis orōnū studiis q̄d
faciat instruct⁹ nō sibi soli viuere:sed aliis ꝓficere vult

Tres ordines minoꝝ — dei zelo ductus. Hinc ꝛ tres ordines ꝓ saluandis ordi
nauit. Primū pro perfecta imitatione chr̄i ſm euange=
lium.s.ordinem minoꝝ. Scđm pro virginibus ꝛ in casti
tate deo seruientibus dominabus. Tertiū pro vtroq̄ꝫ
sexu penitētium hominibus. O ergo beatissime pater
merito tu christi acceptatione ꝛ gratia liberali sacris
Iesu stigmatibus gaudes decoratus. O sanctissime
pater pro christi Iesu amore memento nostri ꝛ misere=
re H

H De chr̄istiformi gl̄ificatōe — ¶ Circa tertiū principale de chr̄iformi gl̄ificatione ac
cipiamus pro ꝯclōne ꝙ sicut chr̄s dn̄s crucifixus dile=

xit in vita b. Francis. suis sacris decorando stigmatibꝰ
sic in morte ⁊ post mortē effecit ipm gl'iosissimū chr̄ifor=
mis glorie diligendo dotibꝰ. Claret hoc multiplici con
formitatis signo. Primo in aīe felicitatione: q2 aīa sctissi
ma Frācisci mox vt carne soluta est: in abyssum diuine
claritatis absorpta beate glorie chr̄i ad visionē ascēdit
regnans cū chr̄o in secula. ¶ Legenda.
Primo ¶ Nam eo tempore minister fratrū in terra laboris
Augustinus vir sctūs in extremis positus audientibus
qui astabāt dixit. Expecta me pater expecta: ecce iam
venio tecū. Interrogantibꝰ fratribus cui sic loqueret̄
dixit. Nōne videtis patrē nostrū Franciscū q̄ vadit ad
celum ⁊ statim aīa eius migrans patrē sctissimū est se=
cuta. Itē epō tunc Assisinati ad oratoriū scti Michae
lis peregrinanti tūc b. Frāciscus apparens hora tran
situs sui dixit. Ecce relinquo mundū ⁊ vado ad celum.
Scdo Plurima ptranseo miracula. Scdo in ascensione: q2 si
cut in chr̄i ascensiōe in celū nubes apparuit lucida que
suscepit eū ab oculis discipuloꝝ. Act. j. Sic in aīe Frā=
cisci auolatione visa est aīa ipa btā sub specie stelle pre
fulgide a candida nubecula sup aquas multas in celū
Tertio recto tramite sursum ferri. Tertio in iubilatione: q2 si
cut chr̄s dn̄s ascendit in iubilo angeloꝝ ⁊ sanctoꝝ dicē
te ps̄. Sic hora transitus bti Francisci p ipam totā no=
ctem magna multitudo auiū supra tectū domus rotan
do cū insolita iubilatione cātauit: angelis h̄ facientibꝰ
I ad testimonium gl'ie scti ⁊ in signum leticie btōꝝ. I
Quarto Quarto in sacri corporis decoratiōe: q2 sicut chr̄s gl'ia
vulneꝝ q̄nq3 decoratus regnat in celo gl'iose: sic b. Frā
ciscus nunc q̄dem in aīa illis decorata p transformatio
nem amorꝫ in crucifixū gloriat̄: post iudiciū aūt etiā in
corpore sicut ⁊ martyres cū suis cicatricibꝰ ad ppetuū
Stigmata in corpe b. Frā cisci. ornatū remanentibus vt hec Fran. maro. dt. Hinc etiā
Bo. dt: q ipsius corpus margaritis celestibꝰ decoratū:
⁊ priuilegii singularitate chr̄i effigiem: ⁊ mirabili noui
tate resurrectionis speciē p̄monstrabat. Cernebantur
inq̄t in mēbris illis felicibꝰ claui ex eiꝰ carne ꝟtute di=
uina mirifice fabrefacti quoꝝ similitudo erat nigra q̄si
ferrū. Uulnus aūt lateris instar vulnerati laterꝫ salua
toris rubeū quasi rosa pulcherrima videbat̄: caro ve=
ro ipsius reliqua candore niueo renitescens illius scde
Quinto stole pulchritudinē p̄ferebat. Hec s̄m Boñ. Quinto in
fidei ⁊ amoris deuotione: q2 sicut chr̄s dn̄s fidē veram
confirmādo post resurrectionē cicatrices suoꝝ vulneꝝ
exhibuit ad tangendū ⁊ osculandū p deuotiōe discipu
lorum: sic vt dt Boñ: in corpe bti Fran. filii ⁊ oēs deuo
ti ppl'i admissi pfundebant̄ iucūda deuotiōe ⁊ admira=
tione dum deosculabant̄ in eo signacula summi regis.
Erat quippe tam insolitū tanq3 insigne spectaculū ꝯtu
entibus oībus ⁊ firmamentū fidei ⁊ incitamentū amorꝫ.
Sancta etiā Clara cū sctis ꝟginibus inclusis dū sacrū
corpus deportaret̄ pcessionalr̄ condendū in eccl'ia scti
Georgii p ipsaꝝ monasteriū ibi aliquantulū subsisteñ.
sacre ipe ꝟgines osculate sunt deuotiōe feruida sacra
K illa stigmata. K Sexto in dubietatis remotiōe. Nā
Sexto sicut de chr̄i resurrectiōe ⁊ gl'ia Thomas dubitās per
chr̄i sacra stigmata est certificatus: sic plimi de sacris
stigmatibus bti Francisci dubitantes sunt miraculose
certificati. E q̄bus aliqua hic pauca annotemꝰ. Nimiꝝ
Gregorius papa nonus añ canonizationē scti viri dum
scrupulū in corde de vulnere p̄cipue laterali haberet:
nocte quadā apparuit sibi in somniis sctūs Fran. ⁊ hesi
tationē cordis eiꝰ redarguēs eleuādo brachiū dextrū
vulnus detexit lateris: phialāq3 ab ipo poposcit vt sca
turientē ex latere recipet sanguinē: q̄ videbat̄ ad sum=
mum implesse phialā. Extūc summa deuotiōe ad illud
miraculū est affectus: q̄ ⁊ canonizauit btm̄ Fran. veni=
ens psonalr̄ ad ciuitatē Assisii anno dn̄i. M. ccxxviij.
Itē iudex q̄dam noīe Alexander dū obloqueret̄ ꝯtra
btm̄ Frā. diuino iudicio p sex annos obmutuit. Tandē
vere penitens loquelam p btm̄ Fran. recupauit quem
postea semp laudauit. Itē q̄dam canonicꝰ noīe Roge=
rius vir honorabilis cū in eccl'ia imaginē bti Franc̄. cū
stigmatibꝰ depictā vidisset cepit dubitare ⁊ inania co=
gitare. Mox g̊ quasi sonitū baliste audiens sub chiro=
theca sensit se in palma manꝰ pcussum: ipa tm̄ chirothe=
ca manente integra vt latenti plage cordis latenter in
flicti pena vulnerꝫ rn̄deret. Grauissimo itaq3 dolore sti=
mulatus clamat ⁊ rugit p duos dies: ⁊ explicat vniuer
sis cordis increduli offensam. Iamq3 credere iurans ⁊
contestans orat suppliciter sanctū dei p sacra stigmata
sibi subuenire pfluuiū post lachrymaꝝ. Mirum ecce in
credulitate piecta mox oīs dolor q̄escit: ⁊ ardor cessat:
⁊ sic sanat̄ vt nullū remaneret vestigium pcussure. Fit
homo pinde humilis deo: deuotus sancto: ⁊ eius ordi=
ni familiaris. Septimo in miraculoꝝ illustratione: q2 Septimo miraculoꝝ illustratione
sicut chr̄s dn̄s in vita ⁊ in morte ⁊ post mortē p miracu
la toti mūdo innotuit: sic Franciscū quē in vita ipe dn̄s
effecerat miraculis claꝝ: in morte ⁊ post mortē fecit in
compabil'r clariorē p orbē. Nam cū venerabilis pater
transisset e mundo cepit ꝯtinuo chr̄o efficiente magnis
⁊ m'ltis coruscare miraculis: vt sublimitas sctitatis eiꝰ
qui effigiē ⁊ similitudinē chr̄i iesu crucifixi p̄ferebat cō
probaret̄ e celo: ⁊ p diuersas mūdi partes miraculose
subueniendo inuocantibꝰ affectus traheret̄ fideliū ad
currendū exēplo eis post chr̄m. Transiit aūt b. Fran=
ciscus in celū anno dn̄i. M. cc. xxvj. iiij. nonas octobris
⁊ sepultꝰ ē in eccl'ia scti georgii Assisii canonizatusq3 ē
anno dn̄i. M. cc. xxvij. Conuenientibus aūt fratribus
ad capl'm gn̄ale Assisii celebratū anno dn̄i. M. cc. xxx.
corpus illud dn̄o dedicatū translatū est ad basilicam in
honorē ipsius constructā. viij. kal. Iunii. cuius transla
tionis festū hodie celebrat̄. Dū aūt trāsportaret̄ sacer
ille thesaurus bulla regis altissimi ꝯsignatus miracu=
la plurima facta sunt vt testat̄ Boñ. in legēda: ⁊ vsq3 in
presens ossa illa felicia inq̄t de loco suo miraculis pul=
lulant cecis: surdis: mutꝫ ⁊ claudis: hydropicis: paraly
ticꝫ: demoniacis ⁊ leprosis: naufragis ⁊ captiuis reme
dia conferendo: oībusq3 morbis necessitatibus ⁊ pericu
lis subueniendo: ⁊ insup multos mortuos mirifice susci
tando: de q̄bus per singula nō sufficit tēpus narrandi.
Ecce g̊ charissimi q̄nta pietate chr̄s dn̄s dilexit b. Frā
ciscū dū ipm in vita sua sacris stigmatibus similem sibi
decorauit. Quot modis aūt in vita similis fuerit chr̄o
in natali ptꝫ: sed hic de silitudine tm̄mō post mortē ꝓse=
qui volui s̄m qd̄ cōcernit materiā trāslatiōis. Ecce cha
rissimi q̄3 bonū est chr̄m imitari ⁊ crucifixo deseruire q̄
tanta largitate gl'ie remunerat. Rogemus ⁊c̄.

¶ De ascensiōe dn̄i Ser. j. cū deuota historia eiusdē.

DOminus Jesus postq̄3
locutus est eis assumptus est in celū ⁊ sedet a
dextris dei. Mar. vl. ⁊ in euāg. A Si di= A
ligenter charissimi pensamꝰ hodierna nobis festiuitas
maximā suauitatē ingerit gaudiorum. Primo quidem
ppter indicibilē leticiā angeloꝝ ⁊ btōꝝ cū chr̄o ascen=
dentiū: quia sicut p̄dixerat Ps̄. xlvj. Ascēdit deus in iu
bilo. s. celestiū agminū: ⁊ dn̄s in voce tube. Aug. Ascen
dente chr̄o mirant̄ astra: plaudunt agmina: tube sonāt:
⁊ letis miscent blanda modulamina choris. Secundo
propter maximū ⁊ gaudiosum fructū nostrū: q2 a princi
pio mundi nunq̄3 fuit nobis festū tam iocundū ⁊ fructi=
ferū sicut hodie: dū plus q̄3 p quinq3 milia annoꝝ detē=
ti hoies ab initio mundi hodie sunt in celum deducti p
chr̄m ⁊ inter angelos collocati: atq3 natura nr̄a huma=
na hodie ad dexterā dei patris est exaltata. Quis g̊ ni
si stultus gr̄as deo hodie non agat p tanto honore ⁊ ce
lestis patrie restitutione. Tertio propter dn̄i Jesu ⁊
sanctissime matris eius hodiernū gaudiū. Nam hodie
christus dn̄s celestem mansionem intrañ. ⁊ ad deū pa=
trem perueniendo in gloria maximū habuit gaudium.
Decet ergo nos membra eius congaudere sibi. Hodie
quoq3 dn̄a nostra Maria virgo quantū gaudiū habuit
quis explicare poterit: cum videbat suum predulcem
natum sic honorari a beatis om̄ibus collaudantibus ⁊
inter agmina celestia ascendere ad patrē quē pridē in
ter latrōes viderat summe dehonestatū a iudeis: vide
rat pridē ipm summe humiliatum in cruce: intuebat̄ ho
die summe exaltatū in decore gl'ie: viderat pridem ipm
in ea quā de ipa sumpserat carne consputū vulneribus

concisum:sanguine ꝑfusum ꝛ mortuũ:vidit hodie impas
sibilem ꝑfulgidũ cũ triũpho ascendere in celũ ꝛc̃.Oẽs
ḡ charissimi letemur tanq̄ boni serui cũ dño ꝛ dña no=
stra: vñ ꝛ Joan.xiiij. saluator dixit. Si diligeretis me
gauderetis vtiq̄: quia vado ad patrem. De hac ergo
chr̃i ascensione gaudiosa loquitur euangeliũ in verbis
premissis.Dñs Jesus postq̄ locutus est ꝛc̃.Juxta que
verba tria mysteria notemus.

¶Primũ ḋr diuine dilectionis bñficentia:ibi. postq̄ locutus est: ꝓ signo dilectionis.

¶Scd̃m ḋr dñice ascensionis ꝑeminentia.ibi:assumptus est in celũ:ꝛ sedet a dextris dei

¶Tertiũ ḋr deuote ꝓsecutionis historia occasione predictoꝝ pro ꝓpõ.

B

De bñficiis in ascensiõe nobis collatis

¶Circa primũ de bñficiis in ascensiõe chr̃i nobis col=
latis accipiam⁹ ꝓ documẽto conclonem ꝙ maxima dei
nostri charitas est nobis impensa ꝑ ascensiõis chr̃i mi=
ra bñficia.Declarat̃ ꝑ precipua quatuor

¶Prĩo qꝛ ꝑ ascẽsionẽ chr̃i mala q̄ incurrim⁹ sũt abolita atq̄ bona felicius sunt recuperata

¶Scd̃o qꝛ celestis ianua est nobis apta

¶Tertio qꝛ hũana natura ẽ sũmo honore subliata

¶Quarto qꝛ de salute nr̃a spes est assecurata

Primo

¶Primo inq̄ ꝑ ascensionẽ chr̃i mala que incurrimus
sunt abolita ꝛ bona felici⁹ recupata:qḋ ptꝫ.Nã ꝑ pctm̃
primoꝝ parentũ incurramus dei irã ꝛ maledictionem
patrie:ꝛ paradisi exclusionẽ:demonũ captiuitatẽ ꝛ in=
carcerationem sicq̄ duplicis mortis obligationẽ.s.cor
poris ꝛ aie.Nam vt legit̃ Geñ.iij. Dũ Adã peccauit ꝛ
pctm̃ ꝯfiteri deo noluit: de⁹ ipm̃ ꝛ Euam maledixit di.
Maledicta terra in ope tuo ꝛc̃. ad ẜcandũ ꝙ pctõr hõ
omnis q̄ nõ penitet est a deo maledictus. Ps̃.Maledi
cti qui declinant a mandatis tuis.Jtẽ postq̄ ipm̃ male
dixit de paradiso eiecit ꝛ exclusit: ꝛ collocauit antẽ pa
radisum voluptatꝫ triplicẽ clausurã ne hõ ingredi pos=
set.s.cherubin:flãmam:ꝛ gladiũ versatilem.Jsta ẜcant
tria ꝑ que impediebat̃ ne hõ in celũ ascendere posset.
Vnũ est:qꝛ erat inimicus dei ꝛ angeloꝝ ꝑ pctm̃:ꝛ h̃ re=

Impedimenta hois non ascendentis in celum

presentabat angelica custodia. Scd̃m est qꝛ obligat⁹
erat morti ꝛ pene ignis eterni: qḋ repñtabat ille ignis
ante introitum paradisi positus: q̄ q̄dem ḋr materialis
ignis ẜm Ly. ibi factus a deo ꝛ oriens de terra sicut ḋr
in monte Ethne qui ꝯtinue ardet. Tertiũ est qꝛ hõ de
pctõ nõ poterat satisfacere diuine iusticie: nec poterat
liberare de carcere infernali:vñ oẽs etiam scti patres
in limbo detinebant̃:ꝛ h̃ ẜcat gladius versatilis vel rõ
phea bis acuta que ẜcat iusticiã diuinam: qꝛ hoiem de
merito pcti in vtroq̄.s.corꝑe ꝛ aia icidebat. O ḡ pctõr
aduerte ex his q̄ malũ sit offendere deũ. Cõtra hec ḡ
mala chr̃s dñs ex immensa charitate in ascensione feli
cissima bona ꝯtulit:quia bñdictionem cõtulit cõtra ma
ledictionẽ.Act.j.Eleuatis manib⁹ferebat̃ in celũ: ꝛ bñ
dixit eis.s.discipulis.Eleuauit ad bñdicendũ man⁹: vt
deus pater ꝛ angeli celestes videñ. sacras ei⁹ plagas
ꝛ vulnera ꝑ nobis suscepta:sic amore erga nos tenerẽt
ꝛ bñdictiones fore reputarent ꝑ chr̃m dei filiũ. Jtẽ cõ
tra penas inferni hoies de limbo exportauit sctõs ꝛ in
ter celestes angelos mãsiões dedit eis.Ps̃. Ascendẽs
in altũ captiuã duxit captiuitatẽ: dedit dona.s.spũsscti
hoibus:vt possent ꝓmereri celestia regna. Deniq̄ con
tra mortẽ duplicẽ dedit eternã vitã in duplici.s.visiõe
deitatis ꝛ humanitatis chr̃i. Proinde multũ debemus
rediligere chr̃m ꝛ maximas gr̃as agere:sic̃ hortat̃ ps̃.
di.Psallite dño q̄ ascen.sup celos ce.ad ori.Quare nẽ
pe ḋr chr̃s ascendisse ad orientẽ.Rñr ẜm Rich.sup.iij.
di.ix.q.ij.ar.v.in solutione vltimi argumenti: qꝛ ascen
dit chr̃s versa facie ad orientẽ:v̄sus q̄ppe plagã orien=
talem paradisus situatus est vbi hõ peccauit: verso ḡ
vultu ad orientẽ ascendit:ad ẜcandũ ꝙ pctm̃ ꝑmoꝝ pa
rentũ hoim iã ꝯdigna satisfactiõe fuit deletum ꝛ ianua

C

Scd̃m bñficium ianue celestis apitio

celi aperta.Hec ẜm Rich.vbi.s̃. C Scd̃m bñficiũ
qꝛ per ascensionem chr̃i ianua celestis est nobis apta ꝛ
mansio restituta.Nã querit̃ qñ aperuit chr̃s dñs ianuã
paradisi hoibus.Et rõ questiõis est:quia mgr̃ in.iij.di.
xviij. ḋt ꝙ chr̃s ꝑ suã mortem ingressum regni celestis
omnibus suis aperuit.Vñ ꝛ latroni in morte dixit. Ho
die mecum erꝭ in paradiso.Sed contra h̃ est: qꝛ nullus
ante ascensionem chr̃i in celũ intrare potuit. Rñr ḡ ad
hoc ẜm Rich.ꝯcor.Bona.sup.iij.vbi s̃.ꝙ paradisus in
scp̃tura tripl'r põt accipi. Vno mõ ꝓ corporali ꝛ terre=
stri.de quo Geñ.ij.Plantauerat dñs para.ꝛc̃. Scd̃o ꝓ Paradisus
paradiso corporali ꝛ celesti qui est locus beatoꝝ scꝫ ce
lum empyreum. Tertio ꝓ paradiso spũali qui est cla=
ra visio dei.Vnde paradisus ḋr quasi parans dei visio
nem.Cuiuslibet hoꝝ ianua fuit clausa ꝑ pctm̃ primoꝝ
parentum clausione vniuersali oĩbus hoibus: ꝛ hoc
per quandam similitudinem: quia sic̃ ianue clausio pro
hibet ingressum in domum:sic propter pctm̃ primoꝝ pa
rentũ ex decreto diuino ꝓhibebat̃ oĩ homini ab Adã
ꝓpagato ingressus in paradisum siue terrestrẽ siue ce
lestẽ ꝛ spũalem.Nec obstat de Enoch ꝛ Helia q̄ trãsla=
ti sunt in paradisum terrestrẽ:quia h̃ factum est dispen
satiue:ꝓpter causam vt seruarent̃ ad temp⁹ antichristi
ꝛ h̃ diuina voluntate. Et hec clausio paradisi terrestrꝭ
per angelicã custodiã ꝛ ignem ꝛ gladiũ versatilẽ signũ
fuit clausiõis spũalis ꝛ celestis paradisi.Vñ de⁹ ad cu=
stodiã paradisi terrestris posuit angeloꝝ ministeria vt
arcerẽt diabolum nec illic intrare posset vel hoiem im
portare. Posuit etiã ignẽ vt arceret hoiem:posuit etiã
gladiũ versatilẽ.i.vtrobiq̄ secantem vt iter clauderet
ꝛ ingressum.Jtaq̄ chr̃s dñs ḋr aperuisse ianuam para
disi celestis. Si petas:quare nõ aperuit terrestrem pa Questio
radisum:respondet̃ ꝙ nõ oportuit eo ꝙ iste locus est in
dignus ꝓ existentibus in miseria huius vite:nec est sa=
tis dignus pro beatꝭ.Sed paradisum spũalem que est
clara dei visio aperuit chr̃s in morte: vt ḋt mgr̃ vbi s̃.
Paradisum vero celestem corporalem aperuit in ascẽ
sione per sui ingressum quia diuinum decretum erat ꝙ
nulla anima locum illum intraret antequam chr̃s illuc
ascenderet Juxta illud Michee.ij. Ascẽdit.s.christus
iter pandens ante eos. Jtaq̄ ẜm Bona.sup.iij.di.xxij
q.vlt. Chr̃s dicitur ianuam aperuisse multis vicibus
alia ꝛ alia rõne.Primo in incarnatiõe quantũ ad vnio=
nem diuine ꝛ humane nature. Scd̃o in passiõe quantũ
ad meritũ sufficientis satisfactionis. Tertio in resurre
ctione quantũ ad eductionẽ de limbo.Quarto in ascen
siõe quantũ ad introitũ in celum empyreum. Et sic ptꝫ
responsio ad obiectum. D Tertiũ beneficiũ: quia D
in christi ascensione humana natura est summo honore Tertiũ nature hũane exaltatio
sublimata cum in dextera dei id est in potentissimis bo
nis glorie super oẽm creaturã est collocata. Vnde vna
questio notabilis iam soluta est que apud ꝓphetas ver
sari videbat̃ a principio scꝫ.Vtrũ angelus sit maior vel
dignior homine:aut econuerso. Juxta qḋ ps̃.dragma=
tico Ps̃.dicit.Dñe dñs noster.s.per incarnationem no
stre mortalitatis:q̄ admirabile est no.tuum in vniuer=
sa terra: qm̃ eleuata est.s.in ascensione: magnificentia
tua super celos. Et paulopost querit. Quid est homo Questio vtrũ angel⁹ sit dignior hoie
ꝙ memor es eius:aut fi.ho.q.visi.eum.s.tot ꝛ tanta be
neficia exhibẽdo. Minuisti eum paulo minus ab ange
lis gloria ꝛ honore coro.eum.q.d. Prius erat angelus
maior homine: ꝛ h̃ quo ad tria. Primo in nature digni=
tate:quia immortalis spiritus. Aug. Omne imortale ꝛ
incorruptibile prefert̃ oĩ corruptibili. Scd̃o in diui=
ne visionis familiaritate Mat.xviij. Angeli eoꝝ semꝑ
vident fa.pa.ꝛc̃.Tertio in lumine glorie confirmate a
qua cadere non pñt: sed iam vt volũt doct.super.ij.di.
.j.cõmuniter per chr̃m factus est homo maior angelo ꝑ
superadditã gr̃am ꝛ gliam. Tum quia homo in vtroq̄
sexu supra angelos est in gloria celesti.s.in chr̃o ꝛ eius
matre exaltata.Tum quia homo multo ampliorem ho
norem obtinet pre angelis:vt sit frater chr̃i:filius dei ꝛ
etiam beate virginis. Angelus tm̃modo seruus esse ḋr
non frater chr̃i.Heb.ij. Nusq̄ angelos apprehẽdit sed
semẽ Abrae. Tũ quia humana natura adorat̃ ab ange
lis in chr̃o ꝓpter vnionẽ deitatꝭ:nõ aũt angelica ab ho
mine.Vñ Apoc.vl.angel⁹ nõ ꝑmisit vt adoret̃ a Joan=
ne ꝛc̃.Propter h̃ subdit ps̃.vbi s̃.Gloria(quo ad ꝑmũ)
ꝛ honore(quo ad scd̃m)coronasti eum.s.hoiem: ꝛ consti
tuisti eũ.s.in chr̃o super oĩa opera manuũ tu.(quo ad

E

Quartū de salute nostra assecuratio

tertiū) Et sic ptz solutio. E Quartū bñficiū: qꝛ de salute nr̄a spes ē assecurata ⁊ magĩ data fiducia p ascensionem chr̄i. Et hͦ primo ꝑpter caput nr̄m glificatū: qd quidē sibi mēbra ꝯiunget: qꝛ deforme esset caput in hospitio sine mēbris. Aug. in ser. Resurrectio dñi spes nostra est: ascensio dñi glificatio nr̄a est: q̃ em̄ ꝑcessit caput sequunt̃ ⁊ membra. Scd̄o ꝑpter chr̄i aduocationis officiū. j. Joan. ij. Aduocatū ha. apd̄ pa. Jesum chr̄m ⁊ ipe est ꝑpitiatio ꝑ pctīs nr̄is. Tertio ꝑpter fratrum nr̄oꝝ collegiū qui nos meritis suis perducēt ad deū ⁊ orōnibus sollicití sunt ꝑ nobis ipi beati in pr̄ia collocati: vñ Hiero. ad Uigilantiū dt. Si sancti adhuc in corpe cōstituti qñ ꝑ se debebant esse solliciti orabant ꝑ hoībus ēt inimicis: quanto magis post coronas victoriasq̧ orāt ꝑ nobis in celis. O ḡ charissimi gr̄as agamus deo ꝑ chr̄i iesu ascensione q̇ tante charitatis bñficia ꝑstitit nobis. Timeamus etiam offendere ne ingrati puniamur. Uñ Pe. aureo. in cōpen. li. iiij. ca. xxiiij. dt. Optimus ꝑ nobis est aduocatus chr̄s apd̄ patrē q̇ tot habet linguas ꝑ nobis loquentes q̄t vulnera suscepit ⁊ totidē habet linguas de inimicꝭ ꝯq̄rētes ꝑ q̄b⁹ vires suas inutilr̄ expendit. O ḡ pctōr ꝯuertere ad chr̄m deū tuū. F

F

Utrum chr̄s ascēderit supͣ oēs celos.

¶ Circa scd̄m principale de ꝑeminentia ipsius dñice ascensionis querit̃. Utꝝ chr̄s dñs ascenderit excelsius sup oīa creata ⁊ sup oēs celos. Rō questiōis est: qꝛ dt apl̄s Eph. iiij. Qui descēdit ipe est ⁊ q̇ as. sup oēs ce. ḡ sic debuisset ascendere supra vltimū etiā celū: extra celum aūt illud nihil est: nec loc⁹: nec vacuū: nec spaciū vt dt ph̄s. j. de celo ⁊ md̄o: ḡ ⁊c̄. Rñdet̃ ꝑm doc. precipue Alex. de ales. Rich. Fran. may. ⁊ cōiter ꝑm om̄es sup iij. di. xxij. ꝙ chr̄s dñs ad dexteram dei patris collocatus: superior est ⁊ preeminentior pre creatis omnibus. Et hoc quadrupliciter.

¶ Primo localitate
¶ Scd̄o potestate
¶ Tertio dignitate
¶ Quarto deitatis equalitate

Primo localitate

¶ Primo localitate: qꝛ locus chr̄i in celo empyreo superior est oībus creatis: sed hoc nō est sic intelligendū ꝙ sit extra vltimū celū vt arguit rō ꝑdicta: sed sic ꝙ est thronus chr̄i regis in supiori ⁊ digniori parte celi empyrei sup oēs btōꝝ spirituū ⁊ creaturaꝝ ordines. Rō: quia summe vnita est deo chr̄i humanitas. s. vnione hypostatica ꝑsone vnitate. Qd̄ autē est magis vnitū deo debet esse ꝑpinquius: ḡ Heb. j. Sedet chr̄s ad dextrā maiestatis in excelsis ꝑ oīb⁹ ⁊ angelꝭ ⁊ creaturis ⁊ aliis Sic̄ ḡ chr̄s dignior ē ⁊ gliosior oīb⁹: ita ⁊ loco excellentior. Nota ḡ ꝙ chr̄s dñs nō est extra celū vltimū. s. empyreū: sed intra in summa ꝑte ipsius: iuxta illud Heb. vj. Introiuit ad interiora celi factus ꝑ nobis ꝑcursor ⁊ pontifex. Nā extra celū nil esse pōt vt patuit. Sed prescripta illa autoritas apl̄i. Eph. iiij. ꝙ ascendit sup oēs celos ⁊ ꝯsimiles: semp intelligende sunt sic ꝙ chr̄s ascēdit nō extra ꝯuexā supficiē celi: sed ad intra in summā ⁊ dignissimam ꝑtem celi empyrei in q̇ celo habitāt beati. Et ad hunc sensum exponit etiā Lyra dictā autoritatē. Sed forte petis. Cur ḡ scriptura attribuit chr̄o hoc ꝙ ascenderit sup om̄es celos tanq̧ localr̄: iuxta illud ps̄ Psallite dño sup celos celoꝝ ad oriētē ⁊c̄. Rñr ꝙ ideo: quia chr̄s verus de⁹ existēs in altissima ꝑte celi empyrei summi: nō est ibi sicut ꝯtentum in continente: sed potius econuerso sicut ꝯtinens in cōtento: qꝛ ipe de⁹ cōtinet celū ⁊ oīa q̇ in eo sunt sicut ⁊ ipe creauit oīa: ḡ dr̄ superior oībus. O ḡ hō time chr̄m. Scd̄o chr̄s ꝑtāte sup oēs ascendit: qꝛ chr̄o nō solū ꝑm ei⁹ deitatē: sed etiā ꝑm humanitatē subiecta sunt om̄ia. Ps̄. Oīa subiecisti sub pedibus ei⁹. i. humanitati chr̄i q̇ ꝑ pedes ꝑcatur tanq̧ per partes interiores corpis: eo ꝙ deus in chr̄o humiliauit se vsq̧ ad pedes nostros abluendos. Ptz in cena de discipulis q̄bus lauit pedes. Hāc aūt humanitatem chr̄i ⁊ angeli ⁊ oēs creature adorāt ꝑpter vnionē ꝟbi: ⁊ om̄ia ei ad nutū obediūt.

Tertio dignitate

Tertio dignitate: qꝛ cū sit humanitas in chr̄o deitati vnita: est caput oīm ⁊ rex regum ⁊ dñs dominantiū. Eph. j. Ipm̄ cōstituens de⁹ ad dexteram suam in celestib⁹ supra oēm principatū ⁊ potestatem: ⁊ ꝟtutē ⁊ dñationem ⁊ om̄e nomen qd̄ noīat̃ in hoc seculo ⁊ in futuro ⁊ ipm̄ dedit caput sup oēm ecclesiam. s. militantē ⁊ triumphantē.

Quarto deitatꝭ eq̄litate

Quarto deitatis equalitate. Unde Hiero. in glo. Heb. j. dt sic. Chr̄s sedet. i. regnat sublimatus ad dexteram maiestatis. i. ad equalitatem patris in excelsis: per hoc inquit non ꝯcludit in loco deum: sed hoiem chr̄m ostendit esse om̄ibus eminētiorem: quia in dextera patris in equalitate deitatis ⁊ honoris. De predictis aliis in sermonibus agemus latius: hic sufficiant prescripta amore breuitatis. O ergo homo recognosce tuum caput dignissimū chr̄m Jesum verum deū: ⁊ erubesce te membrum fieri diaboli per pctm̄ ⁊ damnari. G

G

Historia ascēsiōis chr̄i

¶ Circa tertiū principale de ꝑsecutiōe historie deuote ascensiōis dñice accipiam⁹ ꝯclonem ex ꝟbis Cassio. sup ps̄. lxvj. di. ꝙ sicut apl̄i vidētes miraculū ascensionis dñi ineffabili cordis leticia replebant̃: sic ⁊ nos diligendo cōtemplantes ipam deuotiōe replebimur. Ut ḡ deuotius ꝯtēplemur ꝑsequi intendo eius historiā ꝑm Ubertinū de casali aliosq̧ deuotos ⁊ sctōs: vt etiā q̇ ad aliqua ꝑsequitur sctōs Bernardinus de senis in ꝑmone suo. Nimiꝝ discipuli chr̄i ⁊ sctē mulieres habitabāt in latere mōtis sion in illa parte hierl̄m q̇ dicebat̃ mello vbi erat cenaculū in q̇ chr̄s dñs fecerat vltimā cenā in q̇ q̄dem cenaculo fert̃ ꝑtunc habitasse btā ꝟgo Maria. Ibi q̊q̧ frequentius chr̄s apparere solitus fuerat post resurrectionē discipulis suis. Recūbentibus ḡ discipulis ibi in dicto cenaculo ad audiendū (vt pie creditur) ꝟbum dei ex ore bñdicte ꝟginis Marie circa horā tertiā ꝑm Fran. may. apparuit illis dñs Jesus dicens more solito. Pax vobis. Qui stati ꝑ reuerētia surgeñ. cum gaudio ꝑciderunt corā chr̄o. Tūc vt ptz Mar. vl. increpauit incredulitatem discipuloꝝ ⁊ duriciam cordis qꝛ his qui viderant eum resurrexisse a mortuis nō crediderant. Erant em̄ ꝑm Ly. aliqui ex discipulis qui nondū ad plenum crediderant apl̄is ⁊ Magdalene ac aliis qui viderant chr̄m post resurrectionē. Fecit autē chr̄s illoꝝ increpationē ad designandū ꝙ gētes ad q̄s erant apl̄i mittendi essent merito increpande ⁊ cōdemnande a deo si non crederent apl̄is. Uñ mox subiunxit di. Euntes in mū. ꝑdi. euā. oī cre. Qui cre. ⁊ ba. fu. sal. erit: q̇ ꝟo nō cre. ꝯdem. Tūc etiā formam baptismi instituit di. Mar. vl. baptizantes eos in noīe pa. ⁊ fi. ⁊ spi. atq̧ miraculoꝝ testimonia eisdem ꝑmisit d. Signa aūt qui cred. hec seq̄n. In noīe m. demonia eiici. ⁊c̄. ⁊ ꝑtracto sermone dulci vsq̧ ad horā. vj. ꝑm Fran. may. discubuit cū eis ⁊ comedit vt per effectum comestionis veritas patesceret carnis ꝑm ꝙ dt Greg. O q̧ dulce prandium hoc fuit beate ꝟgini matri que credit̃ iuxta filiū tunc consedisse. H

H

His peractis vt dr̄ Lu. vl. mandauit eis di. Uos aūt sedete in ciuitate. s. hierl̄m q̇adusq̧ induamini virtute ex alto. q. d. Nōdum estis sufficienter constantes ad ꝑdicandū veritatē donec ꝯfirmemini ꝑ spm̄sctm̄. Et tunc ꝑcepit eis vt exirent in montē oliueti vt inde ascendentē eū in celū viderēt. Eduxit ḡ eos ꝑcipiendo in bethaniā. i. ꝟsus bethaniā: qꝛ mōs oliueti est in via eundi ꝟsus bethaniā ꝑpe vel sub monte oliueti sitā. Morq̧ his dictis disparuit chr̄s ab eis ꝑm Ly. Cū ḡ apl̄i ⁊ om̄es fideles chr̄i cum btīssima ꝟgine Maria existent in montem oliueti: ecce iam appropinquante hora nona ꝑm Fran. tūc iteꝝ apparuit eis chr̄s in monte oliueti cū quo erāt om̄es sancti de limbo educti ⁊ angeli. Dum aūt chr̄s dñs consolatoria ꝟba sicut amicus recedens ab amicis solet loqui illis diceret: interrogauerunt eum di. Dñe si in tpe hͦ restitues regnū isrl̄. Act. j. Multi em̄ discipuloꝝ de regno chr̄i adhuc carnaliter sentiebant vt rudes nōdum recepta gratia spūssancti existimantes ipm̄ temporalr̄ in hoc mūdo regnatuꝝ restituendo iudeis regnum tempale qd̄ ablatū erat per Romanos. Sic nimiꝝ ⁊ moderni iudei adhuc sperant de messia false putantes futuꝝ. Idcirco chr̄s dñs hanc questionem vtpote stultam repulit di. Nō est vestrū nosse tpa vel mo. sed accipi. ꝟirtutem spūsscti. s. ad constanter ꝑdicandū per orbē vniuersum. Et eritis mihi testes ⁊c̄. q. d. illō scire de tēporalis regni iudeoꝝ

statu nō ptinet ad vos: sed istud ptinet ad vos vt sitis
I mihi testes predicando fidē: Hec Lyra. I His di
ctis ſm deuotos ecce chrs dn̄s cepit valefacere prio
sctissime matri sue di. O genitrix mea charissima oim
laborum meoꝝ particeps ꝛ passiōis mee in cruce per
ꝯpassionē cōicans dolorib⁹. Materna q̄dem dilectio
reqreret vt te mecū i gliaz pducerē nisi hoꝝ dilectoꝝ
discipuloꝝ meoꝝ indigentia te retineret. Te ḡ ipis cō
solatricem ꝛ magistram fidei relinquo ꝛ cōmendo. Ite
rum aūt veniam tpe debito ꝛ te assumā in celum cū le-
ticia angeloꝝ ꝛ beatoꝝ vt mecū regnes in secula secu
lorum. Grās tibi ago p omni deuoto tuo seruitio mihi
impenso ab infantia. Et nunc vale charissima mater ꝛ
mane in bn̄dictione mea: sicq; amplexat⁹ ꝛ osculat⁹ est
eam. O qualis ꝛ quant⁹ flet⁹ tūc fuit ꝛ quanta deuotio
in Maria qs sufficit pensare. Deinde ad Petrū ait. Di
lecte mi discipule ecce oīa regna tibi subiicienda tradi
di ꝛ claues regni celoꝝ tibi dedi: esto ḡ fidelis ꝛ dabo
tibi coronā vite: vale: ꝛ sic osculatus est eū. Deinde ad
Joannem. Memēto charissime mi quantā grām tibi ex
hibui cū matrem meā de cruce tibi adoptaui: habe er-
go dilectissimā eius curā: ꝛ illū osculat⁹ est. Deinde ad
omnes apostolos reliq̄s di. O vos charissimi q̄ pmansi
stis mecū in tentationibus meis estote fortes ꝛ pugna
te cum antiquo serpente ꝛ accipietis regnū eternū. Et
osculat⁹ est vnūquenq; eoꝝ ex amore intimo. Vn̄ Amb.
in psa dt aploꝝ: pacis chara relinq̄ns oscula ꝛc̄. San-
ctam deniq; Magdalenā ꝛ alias fideles mulieres dul
ci allocutione confortauit ꝛ oībus valefecit: eleuatisq;
manibus bn̄dixit: talia fortassis ṽba di. Bn̄dicat vos
deus pater ꝛ ego cū patre ꝛ spūsctō bn̄dico vos. Sicq;
versa facie ad orientē ꝛ eleuatꝫ manibus ferebat in ce
lum: mira claritate glie radiando: mira odoris suauita
te ꝛ iocundo iubilo angeloꝝ oīm btōꝝ ineffabiliter dul
cissimo cantico resonante vt credit sensibiliter. Ex qui
bus mira deuotionis dulcedine oēs videntes tanq; es-
sent in paradiso dei reficiebant admirañ. ꝛ attoniti stā
tes vsq; dū nubes suscepit chrm ab oculis coꝝ vt iā vi-
dere non possent ipm. Cūq; intuerent in celū admirañ.
de tam gliosa ascensione: ecce duo viri astiterunt iuxta
illos in vestibus albis. Fran. may. dt q̄ isti fuerunt aut
angeli: aut forte Enoch ꝛ Helias q̄ soli ex illis sctis re
manserūt reseruati ad scd̄m aduentū p testimonio chri
qui ꝛ dixerūt. Viri galilei. s. natione: qꝛ p maiori parte
discipuli erāt de galilea que est q̄dam pars iudee: q̄d
statis aspicientes in celū. q. d. Non expectate q̄ Jesus
habitet vobiscū corpaliter sicut fecit antea: sed hic Je
sus q̄ assumpt⁹ est. s. a diuinitate id pncipalr faciente in
celū ad dextrā dei prīs: sic veniet. s. in forma gliosa ad
iudicandū: queadmodū vidistis eū euntē in celū. Tūc
deuotiōe repleti oēs ex tam gliosa visione reuersi sunt
in hierlm dulces lachrymas fundentes: ꝛ ascenderunt
in cenaculū: ibiq; perseuerauerūt in oratiōe cū Maria
matre iesu. Amb. O q̄d erat indt videre dn̄m sic gliose
ascendentē. O si potuisses illos btōs spūs ꝛ aīas sctās
cum eo pariter incedentes ꝛ iubilantes videre: forte p
gaudio aīa tua a corpe sepata fuissꝫ ꝛ cū eis parit ascē
disset. Dn̄s aūt iesus ascēdens qualiter btōs patres in
choris angeloꝝ collocauerit ꝛ ad dextrā dei prīs sede
rit oībus angelicis spiritibus ꝛ btīs deū laudantibus
sufficiat fide deuota credere. Et q̄ntū possum⁹ ex rōne
colligere modū hui⁹ glose ascensiōis in aliis sermonib⁹
psequamur: ne hic plixitate tediū faciam⁹. Accedam⁹
ḡ charissimi exēplo discipuloꝝ ꝛ adorem⁹ dn̄m Jesum
ꝛ in corde deuoto ei⁹ vulnera q̄nq; in sacro eius corpe
glorioso osculemur supplicañ. O dulcissime iesu fili dei
per tuā ascensionē miserere nr̄i vt des nobis pctōrum
veniam grām in pn̄ti ꝛ gliam in futuro Amen.

¶ De Ascensione dn̄i Ser. ij. de ipsius ascensiōis
tempore: societate ꝛ loco

A Ascendo ad patrem meū ꝛ patrem vestrū: de
um meum ꝛ deū vestrum. Joan. xx. ca. A
Hec ṽba dixit dn̄s Jesus magdalene per eā
nunciañ. discipulis suis post resurrectionem.
In quibus ostendit erga hoīes mirā charitatem q̄ nos
adoptauit in filios dei ꝛ fratres ipius chri iesu filii dei
i. Joā. iij. Videte: qualē charitatē dedit nobis deus vt
filii dei nominemur ꝛ sim⁹ Rom. viij. Si filii ꝛ heredes
heredes q̄dem dei: coheredes aūt chri. Idcirco dicit.
Ascendo ad patrem meum per naturam: ꝛ patrem ve-
strū per adoptationis grām. Ostēdit etiā chrs in ṽbis
istis deitatis sue potentiam ꝛ maiestatem. Nam antea
chrs ostenderat se dn̄m maris quando super mare am
bulauit: ꝛ eorum que sunt in mari qñ staterem in ore pi
scis inueniēdum predixit Matt. xvij. ꝛ qñ multitudinē
piscium capi fecit Lu. v. Ostenderat etiā se dn̄m terre
quando in eius passione terra tremuit: ꝛ eoꝝ que sunt
in terra quando infirmos sanauit ꝛ mortuos resuscita-
uit. Deniq; ostenderat se dn̄m inferni quando illum con
fregit ꝛ sanctos patres potenter inde eduxit. Hodie ḡ
voluit ostendere se dn̄m deum etiam ipsius aeris ꝛ eo
rum que in eo sunt ꝛ ipsius celi nō solum etherei: sed ꝛ
celi empyrei ꝛ eorum que in eo habitant qñ diuina vir
tute ppria p aera ascēdit ꝛ nubes ei defuit: ꝛ in celū
empyreū intrando celū illd aperuit: ꝛ oēs angeli ac be
ati ipsi deo suo chro iubilañ. cecinerunt. Idcirco ait.
Ascēdo ad patrē meū ꝛ patrē vestrū: deū meū inquan
tum sum homo: ꝛ deū vestrū. q. d. q̄uis sim hō sum tñ ꝛ
deus verus dei filius: ideo ad ipsum deum ascendo re
gnās cū patre ꝛc̄. Unde de gloriosa ascensione dn̄i hic
tria mysteria notabimus
¶ Primū dr temporalitatis
¶ Scd̄m dr societatis
¶ Tertiū dr localitatis B
¶ Circa primum. s. mysterium temporalitatis accipia B Dilatio ascē
mus pro cōclusione q̄ chrs dn̄s diuine sapientie miro siōis chri p⁹
ordine elegit in celum ascendere congruentissimo tem resurrectio
pore. Declaratur precipue ex tribus nem primo
¶ Primo ex ipa ascensionis dilatione
¶ Scdo ex tpis conditione
¶ Tertio ex diei hore obseruatione
¶ Primo ex dilatione vicꝫ ascensiōis post resurrectio
nem: quia non statim post resurrectionem ascendit: sed
vsq; ad. xl. diē distulit. Et hoc congruebat precipue tri
bus rōnibus Primo ppter fidei ꝯfirmationeꝫ: vn̄ Leo
papa in ser. Per om̄e inquit tēpus quod inter resurre-
ctionem dn̄i ꝛ ascensionē eius exactum est hoc puiden-
tia dei curauit: hoc decuit vt dn̄s Jesus chrs agnosce
retur resuscitatus q̄ vere erat passus ꝛ mortuus. Hec
ille. Et qꝛ difficilius erat pbare veritatē resurrectiōis
q̄ passionis: ideo plus dilata est ascensio q̄ resurrectio
Infra eñ diē tertiā poterat pbari vera mors chri. Sꝫ
resurrectio plura argumēta ꝛ plures dies requirebat
ad probandū. Cui probationi congruentissime sunt de
putati dies. xl. ſm Alex. de ales. in. iij. pte sum. q. xxiiij
vicꝫ vt diuine consolationes oībus semp abundent tri-
bulationibus p chro susceptis Rom. viij. Non sunt ꝯdi
gne passiones huius tpis ad fu. glo. Vn̄ glos. Act. j. dt.
Quadraginta horis mortuus iacuerat: ppter hoc. xl.
diebus chrs viuere se confirmabat vt status desolatio
nis esset sicut hora: ꝛ status ꝯsolatiōis sicut dies. Aug.
Tribulatio huius mūdi est cū fine. Leticia in celo sine
fine. Sed finitum respectu infiniti quasi nil est: ḡ ꝛc̄.
Scdo ppter nostram instructionem: vt doceret q̄ qui Scdo
vult in celū post chrm ascendere debet seruare prece-
pta decalogi cum fide quatuor euangelioꝝ. Vn̄ Mat.
xix. dixit chrs. Si vis ad vitam ingredi serua mandata
Nam. xl. sunt quaterdecē: ꝛ sic significat hoc. Tertio Tertio
propter euangelice legis in h numero ꝯsecrationē. Si
cut eñ lex vetus data fuit Moyse. xl. diebus exn̄te cū
deo in monte: ꝛ tūc descendit portās tabulas p̄ceptoꝝ
legis a deo datas ad filios isrl. Sic cōgruebat q̄ in cō
firmatione legis euangelice ꝛ datione: apli q̄ debebāt
ipam portare ad oēs gentes mundi. xl. diebus viderēt
chrm in gloria sue resurrectiōis apparentē: vn̄ notatur
ſm Fran. may. q̄ chrs hūc numeꝝ. xl. in noua lege ꝯse
crauit multiplr obseruañ. p singulas ptes tpis. Primo
in mensib⁹: qꝛ. xl. mēsib⁹ p̄dicasse credit in h mōo. Scdo
in hebdomadis: quia. xl. hebdomadis fuit in vtero ma-
tris. Tertio in dieb⁹, qꝛ. xl. diebus ieiunauit in deserto

C
Utrum chr̃s dominus p⁹ resurrectionẽ debuit mox ascẽdere in celum

Quarto in horis: quia .xl. horis iacuit mortuus. Hunc ergo numerũ decebat sic cõsecrare in ascensione. Sed simpliciter loquendo de ista dilatione ascensionis ƀm Rich. sup. iij. di. xxij. questio disputatur edificatoria talis. ¶ Utrum chr̃s dñs post resurrectionem debuit mox ascendere in celũ. Et marie videtur q debuit: qr non obstantibus rationibus predictis de numero .xl. nihilominus optime potuit mox ascendere ⁊ inde sepius vsqz ad .xl. redeuñ. discipulis eque bñ apparuisse. Et argui pōt q sic potius debuit facere: qr chr̃s resurrexit in corpore glorificato cui ex conditione glorificate nature debebatur statim locus dignior ⁊ superior .s. celum. Item a simili: qr resurrectio chr̃i est exẽplar nostre resurrectionis future gl'iose. Sed hoies post resurrectionem statim ascendunt in celũ sicut dt apl's .j. Thes. iiij. Simul rapiemur inquit in nubibus obuiã chr̃o in aera ⁊ sic semp cũ dño erimus .s. in celo: nã ⁊ dãnandi in puncto ad inferna descendere habẽt: g ⁊ chr̃s debuit mox p⁹ resurrectionẽ in celũ ascẽdisse. Ad hec rñr ƀm Rich. s. ⁊ alios p tria puncta. Primũ q̃uis chr̃o post gl'iosam resurrectionẽ debebatur ex parte sui locus superior p cõditione nature glorificate: tñ debuit differre suã ascensionem ppter nr̃am salutẽ: vt .s. pbaretur sua resurrectio p multa argumenta: sic̃ scribit Act. j. quib⁹ ⁊ pbuit seipm̃ viuũ ⁊c. in multis argumentis apparens eis. Dispẽsatiue g hoc factũ est ex chr̃i voluntate vt differretur chr̃i ascensio. Scd̃m q nõ est simile de resurrectione aliorũ hoim: qr nõ oportebit illoꝝ resurrectionẽ pbari: ⁊ ideo illi beati mox post resurrectionẽ euolabunt: sic̃ ⁊ reprobi mox data sñia in infernũ descendũt. Ue g ⁊ ve miserꝭ pctõribus: gaudiũ aũt iustis. Tertiũ q ex q chr̃s sic debuit ascẽdere vt ibi maneret in celo semp vsqz ad iudicium: iuxta illud Aug. Donec finiatur seculum sursum est dñs: qr deus ordinauit sic q ppetua btõꝝ habitatio sicut etiã angeloꝝ sit in celo. Nõ decuit g de celo tã crebro exiisse: licz h bñ potuerit: sed ɔsummatis oibus mysteriis de mundo ascendisse in celũ: ⁊ ibi cũ beatis permanere nec inde exire ƀm legẽ cõmunẽ: q̃uis rarissime ex lege ⁊ gr̃a speciali sctis pluries appuerit ẽt postq̃ ascendit. O mira g dei sapientia ⁊ amanda.

D
Scd̃o tpis cõditione

D Secundo ex tpis ɔditione ostenditur pmissa ɔcl'o ƀm Fran. may. qr ascendit in tpe tali .s. a pncipio mundi sextomillenario annoꝝ currẽte in mũdo: in mense q̃z maio. Qr vt Aug docet .xviij. de ci. dei: chr̃s passus est .viij. kal. aprilis. hec est dies annunciatiõis Marie: ⁊ sic cõputañ. ab illo die ⁊ post resurrectionez dies .xl. exibit dies .v. maii. vt ptz practicanti. Cõgruebat aũt chr̃m ascendere sexto millenario annoꝝ mundi: vt sicut homo fuit expulsus de paradiso sexta reuolutione lucis prime vel diei: ⁊ tunc deus compleuit oĩa opera sua: ⁊ tandem die .vij. requieuit ab omi ope. Geñ. ij. Sic sexto millenario annoꝝ mundi opus nostre redẽptionis pficeret: hoiem reducẽdo in celũ: vt accipitur ab Aug. li. de mirabilibus sacre scripture. Beñ. Oportebat vt repatio fieret p similia ⁊ mod⁹ repatiõis responderet mõ culpe Item ɔgruebat etiã chr̃m ascendisse in mense maii ƀm Fran. may. qr iste mensis in mõ est valde letabundus hoibus. Tũ qr tũc oia virescunt ⁊ arbores ⁊ prata ⁊ totum ornatũ ac amenitatẽ terrenascentia accipiunt. Tũ quia tunc aues celi summe gratulantur cantantes cantica sua suauissima. Tũ deniqz: qr tũc solis radii sunt clarissimi ppter aeris puritatẽ ⁊ tẽperiem. Sic spũaliter congruũ erat in chr̃i ascensione hoc mense ⁊ hoies sanctos letificari in amenitate celestꝭ patrie restitute: ⁊ angelos cantantes vt aues in dei laude resonasse: atqz radio gl'ie chr̃i in celo p p̃ntiam corpalem refulsisse.

E
Tertio diei ⁊ hore ei⁹ obseruatione

E Tertio ex diei ⁊ hore eius obseruatione. Nã si queratur quo die chr̃s ascendit: cõstat q feria quinta: qr a dñica resurrectione ɔputañ. diem .xl. exibit ipã feria quinta. Hec aũt dies ƀm Fran. may. cõgruebat ascensioni dñi. Primo qdem: qr isto die creauit de⁹ pisces maris ⁊ bñdixit eis Geñ. j. ergo ɔueniebat hac die instituere etiã predicatores aplos piscatores hoim di. Eũtes in mũ. predica. euangel. omni creature ipsosqz benedicere in ascensione. Scd̃o quia hac die sunt aues create: ⁊ in aere leuate: g ɔgrue angeli ⁊ btẽ aĩe i ascẽsiõe cũ chr̃o in celũ hodie sunt eleuate. Tertio: qr feria q̃nta comedit chr̃s pascha cum discipulis suis in vltima cena in q ⁊ dedit eis corpus in cibũ ⁊ sanguinẽ in potũ. In h aũt figurabatur eternũ conuiuiũ illud celeste ad qd hodie sunt beati introducti: de q Lu. xxij. Ego dispono vobis mensam vt eda. ⁊ biba. ⁊c. ergo ɔgrue hac die ascendit

F
Questio

F Item de hora diei si queratur .s. q̃ta hora chr̃s ascẽdit. Rñdet idem Fran. may. q licz non habeatur explicite in sacra scriptura: tñ cõiter dr̃ q hora nona diei ascẽdit. Et hoc seruat consuetudo eccl'ie romane in cereo q tenet typũ chr̃i in eccl'ia q hora nonaꝝ aufertur. Cõgruebat aũt chr̃m hac hora ascendere plurib⁹ rõnibus. Primo qr ista hora Adam pdidit habitationem paradisi .s. dum vetitũ comedēs. pctm̃ suum noluit ɔfiteri humilr Si eñ confessus fuisset: deus sibi dimisisset vt volũt docto. Uñ Geñ. iij. Dũ deambularet dñs ad aurã post meridiem: h est: post sextã horã Adã ⁊ vxor eius abscõdit se. Uocauitqz dñs Adã di. Adã vbi es. Aug. Uerba sũt increpantis ⁊ ad pniam puocantis: ⁊ p ɔñs ad cõfessionem quã ille nõ fecit: sed se excusauit: ideo paradisum tunc pdidit ⁊ eiectus est. Cõgrue g hac hora Adã ⁊ filii eius in paradisum celestẽ reducuntur. Uñ Aug. li. de doctri. chr̃iana dt q deus humanũ genus saluauit p similia. Scd̃o qr eadem hora expulso hoie paradisi via ⁊ ianua est clausa. Geñ. iij. Ergo eadẽ hora per chr̃m ianua celi est apta. Tertio qr ista hora chr̃s spm̃ emisit ⁊ ad inferna descendẽs. visionẽ deitatis patrib⁹ cõcessit in limbo: vñ ⁊ latroni dixit. Hodie mecũ eris in paradiso. i. in visione deitatis. Lu. xxij. g ɔgrue ea hora .s. nona ascendit cũ ptãte qua descenderit in limbũ ex humilitate ⁊ celestẽ paradisum restituit btis. Hec sufficiant O g iesu bone quid dicem⁹: q̃les laudes tibi offeram⁹: q̃ntũ debem⁹ vt gr̃as tibi agam⁹ p tuis imẽsis bñficiis. O dulcissime dñe iesu ppt teipm̃ ne pmittas nos pire p pctã nr̃a: sed trahe post te ad celestia regna.

G
Utrum anie e limbo per chrm educte debuerũt nõ statim in celum euolasse

G ¶ Circa scd̃m mysteriũ de societate btõꝝ cum qua chr̃s ascendit queritur. Utrum sctõꝝ anime de limbo p christum educte debuerunt cũ chr̃o in h mundo tardasse ⁊ non statim in celum euolasse. Rñ questionis: qr cum nil habuerunt qd eas detinuisset inferi⁹: eo q erant plene purgate ab omĩ pctõ si quod in mundo cõmiserunt: ⁊ qr ianua celi in chr̃i morte iam fuit apta: g nõ debuerũt retardari a celo. Et cõfirmatur: qr modernoꝝ hoim aĩe statim vt exuuntur a corpe: aut mox in infernũ descendũt si sunt reprobe: aut in purgatorium si habent aliqd purgabile: aut mox euolant in celũ si sit digne: vt volũt doc. super. iiij. tales fuerunt ille: g ⁊c. Rñdetur ad hec p cõclusionem: q anime humane nõ debuerunt in celũ euolasse anteq̃ chr̃s dñs dignaretur ascẽdisse. Et oñditur ƀm Rich. sup. iij. di. xxij. Bona. ⁊ Fran. may. aliiqz cõiter doctores triplici modo principali.

¶ Primo p rationem
¶ Scd̃o p inquisitionẽ
¶ Tertio p contẽplationem

Prio p rõnẽ

¶ Primo per rõnem: quia sic ordinatũ erat a deo q sicut nullus resurgeret ante chr̃m .s. gl'iosa resurrectiõe: ita nulla anima in celũ ascenderet ante chr̃m. Ipse qppe chr̃s tanquam caput oim debuit in oibus tenere primatum. Col. j. Ipse est caput ecclesie qui est primogenitus ex mortuis vt sic in omnibus ipse primatum tenẽs ⁊c. Unde ⁊ Michee. ij. fuit de chr̃i pphetatum ascensione sic. Ascendit iter pandens ante eos. Sed quia christus dñs suam ascensionem debebat differre ppter nostram salutem sicut ⁊ distuiit vsqz ad .xl. diem: vt patet ar. j. Idcirco ⁊ oñes anime beate debuerunt interim ab introitu celesti retardasse. Nec obiectiones pdicte valent: quia ianua celi quantum ad meritum in morte chr̃i fuit qdẽ apta: sz nõ fuit apta quo ad in introitũ in celeste habitaculum. Et in ipsis animabus licz nõ erat aliquid retardans quantum ad violentiam: tñ erat ibi aliquid retardans rõnabili ex causa: vicz dilatio ascensionis chr̃i pro nostra salute. Nec est simile de animab⁹ modernorum hominum ⁊ illarũ quas christus eduxit quia iã christo ascendente causa dilationis non obsistit

aliq̃;sed mox euolant iam anie vel in celũ si sunt digne:
vel in infernũ si sunt reprobe. Sicut ğue mox descendit
deorsum:nisi sit alq̃d ꝓhibens: ꝛ leue mox fert sursũ. O
ergo pctõꝛ ptimesce ne ꝯpleat sup caput tuũ illd Job.
xxi. Ducũt.s.impij in bonis dies suos: ꝛ in pũ.ad infer.
H descendũt. H Scðo p inq̃sitionez. Nam circa h oc
Scðo p inq̃sitionem. currũt aliqua pticularia dubia inq̃renda.s.pro clariori
noticia. Et pmo q̃dem. vbi steterũt oẽs iste anie btõ-
rum infra hos.xl.dies. Rñdet ſm qd recitat Fran.ma.
opiniones.ꝛ vt cõius tenet manere habuerũt in padi-
so terrestri vbi nõ habitãt pctõres. Et hoc licet non ha
beat ex scptura pbabilitatẽ:tamẽ possibile fuit. Scðo
querit.vtrũ semp sequẽdo ibant cũ chro Jesu. Rñde-
tur ſm Rich.vbi s.ꝛ Franci.ma.ꝙ seq̃bant ipm chrm
comitañ.q̃cunq; ibat. Vñ qñ chrs dñs ad discipłos acce
debat eis appendo sp ipe btẽ anime comitabant tanq;
regẽ sũmũ associañ. inuisibilr in hoc mũdo cũ hymnis
ꝛ laudib⁹: ꝛ cũ ipo in padisuz redeũtes: q̃uis ꝛ hoc nul
Questio vbi interim stete runt iste aie. lius sit autoritatis. Tertio q̃rit. Quo ergo iterim de
uenerũt anime hoim q̃ infra hos.xl. dies decesserunt?
Rñdet ſm Frã.ꝛ alios.ꝙ si fuerũt dãnande descẽdert
in infernũ. Si aũt non fuerũt dãnande:sed purgãde de
scenderũt in purgatoriũ. Si aũt nil purgabile habuert
vt pueri baptizati vel q̃cunq; pfecti.aut etiã qui inte-
rim cõpleuerunt penã in purgatorio satisfaciẽdo quod
debuerũt.isti nondũ euolauerũt in celum: quia nondũ
ascẽderat chrs:nec iuerũt ad limbũ patrũ.quia fuerat
per chrm in resurrectione euacuatus:sed associati sunt
statim comitãtibus chrm btis aiabus.ꝛ hoc ſm congru
entiã status.s.ꝟgines inter ꝟgines:cõiugati inter cõiu
J gatos.ꝛ sic de alijs. J Tertio de hoc ꝯtemplemur
pia deuotiõe.ꝙ pnceps militie celestis Michael ado-
rando chrm introgauit quõ exercitus angeloꝝ ꝛ beata
rum animaꝝ disponi deberẽt: ꝛ in qua turma chrs ascẽ
dere vellet rex oim. Rñdet ꝙ chrs in turma btõꝝ ho-
minũ quos in frẽs adoptauit primus omniũ ire debet:
ꝛ inter martyres tanq; martyr qui passione sua oẽs re
demit. Itẽ ꝙ oẽs turme btõꝝ angeloꝝ pcedunt chrm
regem: q2 a pncipio fuerũt in celo głificati. Sic ğ omes
turme btõꝝ angeloꝝ ſm nouẽ choros eorũ.s.seraphin:
cherubin:throni:dñationes:pncipatus:ptãtes:ꝟtutes
archangeli: ꝛ angeli: qui credunt obuiã venisse chro p
honore tante maiestatis indicibili iubilo chrm dedure
runt.iuxta illud ps. Ascẽdet deus in iubilo.s.angeloꝝ
ꝛ dñs in voce tube. Et ſm hec possũt etiã annũciari aie
Nouem turme beatoꝝ btẽ in nouẽ turmis. Prima cũ Abel ꝛ Joanne baptista
martyrũ a pncipio mũdi. Scða erat sctõꝝ pꝛiarchaꝝ
inter quos pncipalis Adam pater generis humani fu-
it. Tertia turma ꝓphetaꝝ. Quarta turma sctõꝝ cõ
fessoꝝ.scz Joseph: Joachim: Anne: zacharie ꝛc. Inter
hos etiã innocentũ pro chro occisoꝝ Quinto sctõꝝ cũ
chro resurgentiũ.q̃ ſm aliq̃s dicunt fuisse.cccxl. Sed h
deus ipe nouit:nec est certũ. De istis aũt Remigi⁹ sup
Mat. dt sic. Incõtanter credere debem⁹:ꝙ resurgente
dño a mortuis scti multi in corpe surrexerũt.ꝛ ascendẽ
te eo ad celos ꝛ ipi pariter ascenderũt: nec in terre pul-
uerẽ iterũ redierũt. Hec ille. Idem de eis dt ꝛ Hiero.
q2 głificato corpe surrexerũt.ꝛ p ꝯseq̃ẽs imortali.ali-
oqn nõ fuissent idonei testes dñice resurrectiõis. Sex-
ta turma ꝟginũ. Septia viduarũ. Octaua cõiugato
rum.s.cõmuniũ. Nona pueroꝝ in fide parentũ saluã-
toꝝ. De istis ps. Ascendẽs in altũ captiuã duxit capti-
uitatẽ ꝛc. O ergo q̃ mltiplex tunc fuit laudis chri iubi
losa decãtatio. O q̃ dulcis ꝛ btã oim exultatio pro ce-
lestis habitaculi restitutione. K
C Circa tertiũ de localitate ascẽsionis dñi.ex Act.j.
K Cur christ⁹ ascendit de mõte oliueti patz.ꝙ ascendit de monte oliueti chrs dñs.ideo causa
breuitatꝫ de hoc solo tractañ.querit Cur chrs dñs vo
luit de monte oliueti ꝛ non aliunde ascẽdere? Respon
det ſm Franci.mayro.ꝙ hoc cõgruebat pluribus rõni
bus:ex q̃bus tres potiores accipiam⁹. Nam dñs Jesus
cõsecrauerat montem oliueti pcipue tripłr.

C Primo sacra sua orõne.
C Secũdo sacra sua passione.
C Tertio sacra sua iudicatione.

C Primo sacra orõne.quia in hoc monte chrs cõsueue Primo ex sacra sua orõe
rat pnoctare ad orandũ Lu.xxj. Erat diebus docẽs in
templo.noctibus ꝟo exiens morabat in monte oliueti.
Et ideo cõueniẽter voluit inde ascẽdere corpaliter vbi
sepe eleuabat mente spũaliter: vt nos doceret ꝙ orõne
debemus pmereri ascẽsum in celũ. Lu.xj. Petite ꝛ da-
bitur vobis ꝛc. Scðo sacra passione.q2 in hoc monte Scða passione sua
dñi passio est inchoata.ibi enĩ fuit captus ꝛ ligat⁹. Lu.
xxiij.ꝛ ideo cõgruebat vt sicut ibi cepit sũme humiliari
ibi incipet sũme exaltari in ascensione: vt nos doceret:
ꝙ humilitas est via ꝛ causa exaltationis pmeritoria.
Luc.xviij. Omis qui se humiliat.s.in pñti: exaltabit
s.in gła celesti. Tertio sacra iudicatiõe.quia ibi sta-
tuit iudicare mundũ: ꝛ oẽs reprobos dãnare: atq; ele
ctos saluare Joel.iij. Cõgregabo oẽs gentes in val-
lem Josaphat (que est monti oliueti subiecta) ꝛ ibi in-
quit disceptabo cũ eis. Unde ꝛ angeli dixerũt. Sic ve-
niet queadmodũ vidistis eum euntẽ in celuz Act.j. In
quo docemur ꝙ debemus nos dijudicare ſm ꝯsciam re
ctam si volum⁹ iudiciũ dei euadere: ꝛ in celũ ascẽdere.
j.Cor.xj. Si nosipos dijudicarem⁹ non vtiq; iudicare-
mur. Ad pmissa ergo legit miraculũ.q2 vt Suppli- Miraculũ.
cius epus Hierosolymitanus dt.ꝛ habet in glo. Act.j.
ꝙ.s.in monte oliueti pedũ chri vestigia in ascẽsione im
pssa cernunt.que adeo terra custodit: ꝙ cum postea ibi
edificata esset eccłia vestigia illa nunq; sterni paulmẽ-
to potuerũt:sed resiliebãt marmora in ora collocantiũ:
Sed ꝛ de hoc legit ꝙ miles q̃dam peregrinãdo ad ter Exemplũ
ram sctãm: ꝛ omia loca chri pambulãs: vltimo venit ad
montẽ oliueti ꝛ locũ ascensionis chri: vestigiaq; illa vi-
dens: in abundãtissimã deuotionẽ lachrymaꝝ prupit ꝛ
ait. O dulcissime Jesu per omia loca te q̃siui vt inuent
rem: nunc aũt ab hinc quo vado vbi te inueniã. O beni-
gnissime Jesu duc rogo me vbi tu es. et statim pre amo
ris vehemẽtia mortu⁹ est. Socij ergo eius medicũ con
sulunt: ꝛ ille cor eius excipieñ.pro experiẽtia: ecce cor
illud visum est ruptũ ꝛ scissum.s.pre amore: ꝛ in eo scri-
ptũ aureis lrĩs.hoc vicz. Amor meus Jesus. Et sic lau
dauerũt Jesum in mirabilibus suis. Rogemus ğ cha-
rissimi ꝛ nos dñm Jesum. vt det ꝛc.

C De Ascensione dñi. Ser.iij. De Ascensionis
Jesu salubri necessitate ac sublimitate ꝛ felicitate.

Psallite deo q̃ ascendit sup celum celi ad oriẽ
tem.ps.lxvij. A In q̃bus verbis hortat A
nos Dauid in spũ sancto loquẽs ad deum lau
dandũ deuote p hodierna chri iesu ascẽsione
Et q̃dem merito pluribus rõnibus. Primo. quia hoc fe
stum fuit iocũdissimũ ꝛ pdulcissimũ sup omia alia festa
ab origine mũdi ipi et deo dño iesu chro ꝛ toti trinitati
quãdo hoste iam debellato: cum sũma victoria ꝛ maxio
lucro aiaꝝ liberataꝝ dei filius de hoc mundo redijt
ad prẽm: ꝛ sedet a dextris eius in corpe assũpto. Mar.
vlt. Scðo hoc festũ maxime dulcedinis ꝛ iocũditatis
fuit btissime ꝟgini Marie: quãdo vidit carnẽ filij sui
de se assumptã głificatã sup oẽs celos exaltari. Ter-
tio maxie dulcedinis ꝛ iocũditatis fuit angelis: quãdo
videbant faciem chri głiosissimã in quã desiderãt ange
li pspicere.j.Pe.j. Et cum videbãt hodie suã ruinã re-
parari cepisse in tanta multitudie beatoꝝ. Si enĩ gau
diũ est angelis in celo sup vno pctõre penitentiã agen-
te Lu.xv. quãto magis de tot milibus btõꝝ in celũ ad-
ductis. Quarto maxime dulcedis ꝛ iocũditatis fuit h
festum oibus sanctis pꝛiarchis: ꝓphetis: ꝛ cũctis sctis
a pncipio mundi de limbo eductꝭ: cũ ad pꝛiam puenert
ꝛ inter angelos sedes eterne btitudinis acceperũt. O
ğ charissimi oibus etiã nobis hominibus hoc festum est
dulcissimũ ꝛ iocundissimũ.q2 celũ hodie est nobis pate
factum vt possimus intrare: et nostra natura hũana in
chro sup oẽs celos est exaltata. Grego. Hec natura
cui dictũ est. Terra es: ꝛ in terrã reuerteris: hodie ex-
altata est sup oẽs celos. Oim ergo nostꝝ etiã est hoc
festũ dulcissimũ. Vñ omibus dici potest hoc ꝟbum ps.
Psallite dño.s.o viri: o mulieres ꝛ quiq; diuites ꝛ pau
peres. psallite dño.s. Jesu: qui ascendit super celũ.ꝛc.

Juxta que ṽba tria mysteria notabimus.

¶ Primū dr̄ salubris optunitatis. cur ascendit

¶ Scd̄m dicit᷑ celestis sublimitatis: quod notat᷑ cū dicitur. sup celum celi.

¶ Tertiū dicit᷑ felicis suauitatis, pͥpter quod merito nos debemus psallere chr̄o domino.

Item pro alio themate pōt poni. Ascēdit deus in iubilo: ꝛ dn̄s in voce tube. Psallite deo nr̄o psallite. Ps̄. xlvj. Proseq̄re ex scp̄tis his B

B

Utrū chr̄um dn̄z optebat pro nr̄a salute in celum ascendere.

¶ Circa primū de salubri optunitate ascēsionis dn̄ice q̄ritur. Utꝛ chr̄m dn̄m optebat ꝛ expediēs erat pro nostra salute ascēdere in celū. Ratio q̄stionis est. qꝛ videtur ꝙ magis pfuisset saluti hoīm: si vsq ad finē mūdi in mundo isto p̄sentia. s. corpali pmansisset. Tum qꝛ magis pfuisset oībus manifestata eius diuitatis glīa. ꝛ ad tale spectaculū plures hoīes cōuersi fuissent ad fidē: magis etiā pctā cauissent. Tū qꝛ charitas et deuotio eius visione magis increuisset. tn̄ deniq ip̄e pmiserat Mat. vlti. di. Ecce ego vobiscū sum vsq ad cōsūmationē seculi. ergo nō debuit ascēdere: sed nobiscū manere fuisset vtilius. Respondet᷑ s̄m doc. ꝛ p̄cipue Aureolū ꝛ Rich. aliosq sup. iij. dist. xxij. p cōclusionē. s. ꝙ chr̄m dn̄m nō remanere p̄scientia corpali nobiscū: sed ascēdere in celum erat necessariū: ꝛ nostre saluti expediens ac oportunū. Declarat᷑ precipue tripl'r.

¶ Primo ex pte ipius chr̄i.

¶ Secundo ex parte electoꝝ dei.

¶ Tertio ex parte meriti nostri.

Prīo ex pte christi.

¶ Primo ex pte chr̄i. quia resurrexit in corpe gl'ificato: pp̄ter qd̄ non debebat manere in hoc mundo. qd̄ sic patz. Locus em̄ debet esse pportionat⁹ locato: ꝛ econuerso. iiij. physic̄. Unde quāto aliq̄d est dignius: spūalius: ꝛ sancti⁹: tāto ei cōpetit ꝛ debet᷑ locus dignior ꝛ sanctior. Exēpli grā. Uidemus ꝙ lux celestis ex q̊ est purior ꝛ dignior: in supioribus habet originalē locū. Itē inter corpa celeste corp⁹ est digni⁹ ꝛ mūdius. iō supiorē tenet locū. Inter elemēta: ignis. qꝛ dignior ꝛ purior est q̄ terra vel aqua. ideo semp tendit sursum ad suū locū: sicut ꝛ terra deorsum. Itē in hoīe caput cū sit membrū p̄ aliis dignissimū: supremū tenet locū. Sed quoniā christi corpus fuit dignissimū: nobilissimū: gl'iosam vitā incorruptibilē ꝛ imortalē in sua resurrectione inchoans. nō debuit ergo manere in isto mundo inferiori q̊ est locus mortalis vite ꝛ corruptionis atq imundissim⁹ pctōꝝ sordibusq fedatus totus. j. Joā. ij. Mūdus totus in maligno positus est. Sed debuit ad celum ascēdere empyreū: q̊ est locus dignissimus ꝛ nobilissim⁹ beatoꝝ cōueniens gl'ie ꝛ incorruptibilis ꝛ sctissimus. Nil em̄ inq̄natū intrabit in illud. Apoc̄. xxj. O ergo pctōr vbi putas locus tuus erit? vtiq nisi pn̄iam egeris in ifernalē carcerem teterrimū ꝛ fetidissimū detruderis: vbi erit fletus ꝛ stridor dentiū. Mat. xxij. Si petas. Nunq̄d chr̄s dn̄s indigebat loco celesti? Rn̄det᷑ s̄m doc. p̄dictos. ꝙ chr̄s voluit illuc ascēdere: non pp̄ter indigentiā ex pte sui: sed pp̄t loci decentiā gl'ioso suo corpi. sicuti si rex vellet posset manere vbicūq in suo regno: ꝛ etiā in stabulo iumentoꝝ. nihilomin⁹ haberet etiā ibi regiā ptātez. sed p regia magnificētia ꝯdecet illū esse in regali palatio: vel solio vbi cōuenire solet eius curie frequentia. Sic chr̄s dn̄s rex regū voluit sedem gl'ie ꝛ regni in celo empyreo habere cū suis btīs. ps̄. Dn̄s in celo parauit sedez suā: ꝛ regnū ipius om̄ibus dn̄abit᷑. C

C

Ex parte electorum

Scd̄o ex pte electoꝝ dei optuit chr̄m ascēdere: vicz vt illis viā ostēderet in se. qm̄ non est alia via eundi in celū: q̄ sequela chr̄i in vera eius fide ꝛ charitate. ideo dixit Mar. vlt. ꝛ in euangel'. hodier. Qui crediderit ꝛ bapti. fue. salu⁹ erit. q̊ ṽo nō crediderit. s. fide formata charitate: cōdemnabit᷑. Debem⁹ ergo in chr̄m credere ꝛ eū diligere p̄cepta obs̄uando. ꝛ sic habebim⁹ vitam celestis patrie. Matt. xix. Si vis ad vitā ingredi s̄ua māda. Itē oportuit etiā chr̄m ascēdere pp̄ter eletos vt illis celi ianuā apiret: que sic fuit clausa vt null⁹ intrare posset anteq̄ christus mediator introisset ac precursor. Heb. vj. Precursor pro nobis itroiuit Jesus ad interiora. i. ad secreta celestia. ꝛ Mich. ij. Ascendit em̄ pandēs iter ante eos: ꝛ transibit rex eoꝝ dn̄s iesus coram eis: ꝛ dn̄s in capite eoꝝ. Hec ibi. Unde vt exemplū capiamus. Uidemus ꝙ cum aliq̄s paup vult itrare ad secreta domus regie in p̄sentiā regis: non admittit᷑ per ianuā: sed cum ponit se post aliquē p̄ncipem magnū introeuntē ꝛ sibi notū: per illū introduci pōt. Sic nos paupes et miseri in palaciū dei patris per chr̄m dominū ꝛc. Preterea optuit chr̄m dn̄m pp̄ter electos ascendere vt locū illis paret. Joā. xiiij. Uado vobis pare locū: vt vbi sum ego ꝛ vos sitis. Hoc aūt no est sic intelligendū. ꝙ in celo beatitudis locus indiguerit aliqua p̄paratione. quia a p̄ncipio mūdi fuit sufficienter btitudinis regnū p̄paratū: sed quia ip̄i electi indigebāt p̄paratione ad hoc ꝙ beatitudinē possint conseq̄. s. per spūssancti grām. vt exponit Ly. Oportuit ergo chr̄m ascendere: vt mitteret spiritū sctm̄ nos p̄parantē ad cōsecutionē btitudinis: ꝛ sic locū nobis pararet in celo. pp̄terea Haymo d̄t. Ascendit chr̄us in celum: vt mitteret donum celi. Nam ꝛ Joā. xvj. dixit. Expedit vobis vt ego vadaz. Si em̄ non abiero paraclet⁹ nō veniet ad vos: si autē abiero mittā eum. D

D

Tertio ex pte meriti nostri.

Tertio ex pte meriti nostri. Nos em̄ in hoc mundo cōstituti plus pficimus in meritis. ꝛ per ꝯsequēs in p̄mijs ex absentia corpali christi: cum se abstulit ab oculis nostris mortalibus: q̄ pfecissemus ex p̄sentiali visione. quia visio corpalis chr̄i fuisset potius ad meriti nostri diminutionē tam in fide q̄ in spe ac in charitate. ꝛ per cōseq̄ns nociua nobis fuisset sua cōmansio post resurrectionē in hoc mūdo vsq ad longū tēpus. s. iudicij vel plixe tardationis. Et hoc patz

Primo.

Primo quo ad fidem. quia bti qui nō viderūt ꝛ crediderūt. Joā. xx. Grego. Fides nō habet meritū cui hūana ratio p̄bet expimentū. Unde si pp̄terea crederem⁹ quia vidissem⁹: euacuaret᷑ fidei meritum. Proinde chr̄s dn̄s vt suū pmissum Matt. vlt. s. Ecce ego vobiscū sum vsq ad cōsūmationē seculi efficacius impleret: non solū s̄m diuinitatē voluit nobiscū esse: sed etiā s̄m realem p̄sentiā: tamē sub eucharistie velamēto vt fides locū habeat.

Secundo

Scd̄o quo ad spem ptz Quia si chr̄s nō ascēdisset: nullus hoīm spem ascendendi in celū habuisset. qꝛ vbi caput ibi mēbra.

Tertio

Tertio quo ad charitatē. quia eum corpali familiaritate ꝛ conuersatiōe dilexissemus si hic māsisset. Nunc aūt abstrahendo a nostris oculis p̄sentiā corporalē: pfectioris meriti est diligere ip̄m absentē. Nam cōmune pūerbiū est ꝙ om̄is s̄uus in absentia dn̄i sui cōprobat᷑. Unde Leo papa in s̄mo. d̄t. Magnaꝝ vigor hic est mentiū credere que corporeo non vident᷑ intuitu: ꝛ ibi desideriū p amorem figere quo neq̄as inferre cōspectū. Augu. lib. confes̄. Ascensu clamat chr̄us vt mente ascendam⁹ ad ip̄m. ꝛ discessit ab oculis nostris vt redeam⁹ ad cor: ꝛ ibi inueniamus eum. Hec ille. Ad hec notemus aliqua exēpla. Nōne melius tibi est aduocatū tuū esse corā rege: vt ventilet causam tuā ꝛ defendat ibi: q̄ esse iuxta te alibi constituto. Item nonne melius est p̄remfamilias q̊ magnā familiam habet ꝛ multis indiget esse extra domum querēdo diuersas mercatiōes: q̄ iacere in domo Sic nos habemus christū aduocatū apud p̄rem. j. Jo. ij. Ip̄m etiā habemus patrem familias totius ecclesie caput: per cuius merita indigemus viuere quotidie in spūssancti gratia acq̄renda: sine em̄ ip̄o nil possumus facere. Joā. xv. Nec grām habere sine meritis passionis ip̄ius apud deū p̄rem in celo. Et ideo melius est nobis ip̄m in celo pcurare nostrā salutē: q̄ mansisse nobiscum. Et per p̄missa ptz ad rōnis obiecta solutio. O ergo charissimi maximas gratias agamus christo Jesu pro sua sacra ascēsione ꝛ nostre salutis pcuratione. O bone iesu tibi laus ꝛ gl'ia ꝛ om̄e bonū. E

E

Utrum chr̄s dn̄s ascenderit vsq ad sūmā ptez celi

¶ Circa scd̄m de sublimitate ascēsionis christi in celum querit᷑. Utrū chr̄us dn̄s ascenderit vsq ad summā ptem sūmi celi? Ratio q̄stionis. quia dicit ps̄. in themate. Qui ascendit sup celum celi ad orientē. qd̄ s̄m Lyrā ꝛ cōmuniter alios exponit᷑ sic. Sup celum celi. i. ad extremitatē celi empyrei. quod est excelsius inter celos: in quo habitant beati. ꝛ ideo dicit᷑ celum celi per superexcellentiā. Hinc ꝛ ps̄. Celū celi domino: scȝ pro gl'iosa inhabitatione, terrā aūt dedit filijs hominū. Qꝛ autē

additur ꝙ aſcendit ſup celum celi ad orientem(inquit)
hoc dicitur ſm Ly. quia chr̄s aſcendit de monte oliue=
ti Act.j. qui eſt ad orientalem ptem iuxta Hieruſalē: in
qua completū fuit myſteriū noſtre redēptionis. Uel ħ
dicit ſm Rich. ſup. iij. diſt. ix. q. ij. ar. v. in ſolutione vl=
timi argumēti. qua aſcendit chr̄s verſa facie ad orien=
tem. Et ſic patet. Sed ꝯtra hoc poteſt obijci. quia regē
decet eſſe in medio ſui exercitus. iuxta illḋ Job. xxix.
Cum ſederem quaſi rex circūſtante me exercitu. ergo
chr̄s debet manere in medio beatoꝝ celeſtiū: ⁊ non ſup
oīes angelos ac beatos ſingulari loco in ſummo celi.
Reſpondet ſm Rich. ſup. iij. diſt. xxij. alioſqꝫ doctores
per cōcluſionem. ꝙ chr̄us dn̄s aſcendit ⁊ reſidet a dex
tris dei patris in ſūma parte ſūmi celi. quod oſtendit
tripliciter.

¶ Primo autoritatibus.

¶ Secundo rationibus.

¶ Tertio ptialibus q̄ſtionibus.

Primo ſcp̄tu re auctatibꝰ.

¶ Primo ſcp̄ture autoritatibus. quia ḋt ps̄. hoc exp̄ſſe
in ip̄ius thematis ꝟbis. Itez ps̄. xviij. dicit de chr̄o. A
ſūmo celo egreſſio eius. Lyra. ſ. in incarnatione: in qua
viſitauit nos oriēs ex alto. Et occurſus eius vſqꝫ ad ſū=
mū eius. ſ. in ſua aſcenſione in qua ſedet ad dexterā pa
tris Mar. vlt. Nec eſt q̄ ſe abſcōdat a calore eius. i. ab
ardore charitatis ip̄ius que ſe extendit ad oēs quantū
eſt de ſe. Unḋ dicit Lu. xij. Ignē veni mittere in terrā:
⁊ quid volo niſi vt ardeat. Hec Ly. Preterea in no. te=
ſta. ap̄lus raptus in tertiū celum vbi chr̄m vidit ⁊ diui
nam eſſentiā: ridenſqꝫ dixit Heb. j. Sedet ad dexterā
maieſtatꝫ in excelſis. Glo. in excelſis oſtēdit chr̄m oīm=
bus eſſe altiorē ⁊ eminentiorē. ⁊ Eph. iiij. Qui deſcen=
dit ip̄e eſt: ⁊ qui aſcendit ſup oīes celos: vt adimple=
ret oīa. ſ. que de eo per pphetas erant ſcp̄ta. qui ſcri
pſerūt non ſolū de incarnatōne ⁊ paſſione chr̄i: ſed etiā
de aſcenſione. Ptꝫ ergo ꝙ aſcendit non ſolū in celū em
pyreū: ſed etiā altiſſimā ptem vel locū illius celi. F

F Scḋo rōnibꝰ

Secūdo rōnibus. Prima ratio maieſtatis vel digni=
tatis. quia chr̄us dn̄s eſt ſūmus rex et digniſſimus oīm
beatoꝝ ⁊ angeloꝝ. vtpote deus et hō. ergo debet eſſe
in glīa improportiōabiliter p̄eminentiori oīibus. Iu=
xta illud Eph. j. Conſtituit illū. ſ. Ieſuz: deus ad dexte
ram ſuam in celeſtibus ſupra oēm p̄ncipatū ⁊ ptātem: ⁊
ꝟtutem: et dominationē: ⁊ oīe nomen qḋ nominat non
ſolū in hoc ſeculo: ſed etiā in futuro. Sed quoniā ſūma
glīa diuina refulget ⁊ eſſe habet in digniſſima ⁊ nobiliſ
ſima ⁊ altiſſima parte celi empyrei: vbi deꝰ habitat lu=
cem inacceſſibilē. ergo habet ppoſitū. Ex p̄miſſa itaqꝫ

Documentū

minore habet documentū ſm Rich. ⁊ docto. ꝙ deꝰ ma=
iori nobilitate cōdidit ſūmam ptem celi empyrei: q̄ꝫ me
diam vel infimā. Quis em̄ inq̄t oīes ptes celi empy=
rei poſſint dici eque nobiles nobilitate abſoluta. Ad=
huc tamē optet dicere ꝙ ſumma pars ſit nobilior in re=
ſpectu inquantū. ſ. magis eſt ab iſtis inferioribus elon=
gata. ⁊ maior ibi refulget diuine glīe lux. Et hoc poteſt
oſtendi per exēpla. Nam ḋt ph̄s in proble. ꝙ vna condi
tio de bonitatibus loci eſt. ꝙ ſit altus. quia iuxta terrā
ſunt multe corruptiones ⁊ infectiones: ⁊ plus in valli=
bus q̄ꝫ in mōtibus. Un̄ ⁊ paradiſus terreſtrꝫ dicit ſitua
tus a deo in altiſſimis montibus vltra mediā regionez
aeris: vt nec grando: nec pluuia: nec vētus ibi eſſe poſ=
ſit. Deniqꝫ videmus ꝙ quāto aliquid magis eſt elonga
tum a terra: tanto eſt nobilius ⁊ purius ac lucidius. vt
ptꝫ. quia aer ſubtilior eſt q̄ꝫ aq̄. ⁊ ignis q̄ꝫ aer. et celū q̄ꝫ
ignis nobilius eſt. ſic celū empyreū clarius ⁊ nobiliꝰ q̄ꝫ
ethereū credit. ⁊ illius ps ſūma clarior ⁊ dignior tanq̄ꝫ
ſūme elongata vbi lucet dei glīa. Scḋa ratio ad idem
eſt meritorie cōgruitatis vel ſublimitatis. quia quāto
quis ſe magis humiliat: tanto magis exaltari meret in
celo. Luc. x. Sed chr̄s dn̄s ſup oīes ſe magis humilia
uit factꝰ obediens vſqꝫ ad mortē crucis. ad Phil. ij. ppt
qḋ ⁊ ḋs exaltauit illū: ⁊ dedit illi nomē qḋ eſt ſup oīe
nomē. g̊ debuit exaltari ſup oēs choros angeloꝝ ⁊ bea
torū: vt tanq̄ꝫ rex oīm ſit ſup oīs creaturas ītellectua
les ⁊ ſpūales in ſolio regali. Et ſm hoc ſoluit Rich. ob=
iectionē factā per ꝟba Job. xxix. ſ. ꝙ regem decet eſſe
in medio ſuoꝝ. hoc quippe verū eſt q̄ ad glīe chr̄i aſpe
ctū ⁊ viſionez. Sic em̄ eſt in medio btōꝝ: q2 ab oīibus
aſpicit in celo: ita tamē ꝙ ſup oīes regali ſolio reſide=
at exaltatus. G Tertio partialibus inq̄ſitionibus

G Tertia ptialibus inq̄ſitionibus.

oñdit cōcluſio: vt ſciamꝰ quomō chr̄s ⁊ beati putant in
celo ſituati. Circa hoc g̊ aliq̄ ptialia dubia inq̄ramus.

Queſtio. U. ſup chr̄m ſit aliq̄d in celo

Primū eſt. Utrū ſupra chr̄m ſit aliq̄d ſaltē de celo. Re=
ſpondet Fran. ma. ꝙ thronus chr̄i ſic putat fore ſtabili
tus in ſupficie extrema celi empyrei: ꝙ nil de celo eſt
ſupra caput ip̄ius vel verticē. cōcor. Rich. ſic intelligē
do ꝙ chr̄s nō eſt extra ſupficiem cōuexā celi empyrei.
quia extra illud celū non eſt locus: ſed eſt in ſūma pte
illius celi ad intra non ad extra. ⁊ ſic accipiēde ſunt au
toritates. H Scḋm dubiū. Quomō bti in celo ſitu=

H Quō bti in celo ſituant.

abunt? Rn̄det Bona. ſup. ij. diſt. ij. circa lr̄am. ꝙ chr̄s
eſt ſup oēs ⁊ angelos ⁊ homines loco ⁊ dignitate. Poſt
ip̄m btā ꝟgo ſup oēs alios. Deinde ordinant ceteri ſm
dignitatē meritoꝝ. Non debet aūt imaginari inq̄t ꝙ ibi
ſint beati ſicut in ſolario. nec tn̄ intelligendū eſt ꝙ vnus
ſit directe ſup caput alteriꝰ: ſed ſicut ſi eſſet mons rotū=
dus: ⁊ aliq̄s eſſet in culmine: ⁊ aliq̄ circūcirca. ſic poteſt
aliq̄s imaginari qui melius neſcit diſpoſitionē btōꝝ in
celo empyreo ⁊ eius altitudīe magna: veluti imaginan
do aues ſm ordinē in aere: piſces in aqua. magis tamē
deſiderandū eſt q̄ꝫ imaginandū. Hec Bona. Cogita g̊
quō puuli baptizati q̄ non pprijs meritis ſaluant: erūt
in infimo loco. ⁊ ſup hos erūt cōmunes hoīes cōiugati:
deputati angeloꝝ choro. ſupra illos vidue pfecte ⁊ qui
deputabunt archangelis ſupra hos ꝟgines. ⁊ ſic de a=
lijs ſm choros nouē angeloꝝ. Btā ꝟgo aūt Maria erit
ſup oēs ppinquiſſima chr̄o dn̄o. I Tertiū dubiū.

I Utꝝ aliquis btōꝝ locabit retro chr̄m.

Utrū aliq̄s btōꝝ locabit retro chr̄um. Ad hoc Glo. ſup
Joſue. xxj. dicit ſic. Fortaſſis ſicut ordinauit deus ſtel=
las celi aliquas in axe aq̄lonis: alias in oriēte: alias in
occidente: alias in auſtro. ita eos qui ex reſurrectione
mortuoꝝ erunt. ſicut ſtelle celi in mltitudine vt clarita
te varia: ordinabit in regno celoꝝ ſm ordinē ſtellarū ⁊
partiū orbis: ⁊ dabit alijs ſortem ad orientē: alijs ad oc
cidentem: alijs ad auſtrum: alijs ad aq̄lonem. Hec glo.
Rich. autē vbi ſupra. ḋt ꝙ pie credendū eſt chr̄m dn̄m
in illo throno celeſtis glīe ſic ſituatū. ſ. ſupra oēs: ꝙ ſcꝫ
nullū habeat retro ſe: ſed oīes electi ī faciē ip̄ius aſpi
ciunt: aſtātes ſūma cum reuerentia ⁊ laudibus diuinis
tanq̄ꝫ regi p̄cellentiſſimo: oculiſqꝫ corpalibus ip̄m poſt
reſurrectionē oīm iocūdiſſime ⁊ dulciſſime aſpiciētes:
in quem ſcꝫ dn̄m Ieſum ⁊ angeli deſiderāt pſpicere. j.
Pe. j. Hec ſm Rich. K Quartū dubiū. Utrū chr̄s

K Queſtio

dn̄s ⁊ vnuſquiſqꝫ beatoꝝ ſemp ⁊ cōtinue in ſuo loco ibi
reſideat: vt ad aliam ptem celi ſe nunq̄ꝫ trāſferat. Re=
ſpondet Rich. vbi ſupra. cōcor. Franci. maro. ꝙ non eſt
affirmandū ſic ſemper in illo loco reſidere: ꝙ nunq̄ꝫ ad
aliū locū ſe trāſferat ad tēpus modicū ſaltem. q2 chr̄us
non eſt obligatus illi loco: ſed ille locus eſt chr̄o ſm cō
gruentiā deputatꝰ. ⁊ ſilr̄ de alijs. Nam et aliq̄n etiā ad
mundū venit chr̄s poſt aſcēſionem ⁊ appuit aliq̄bus in
hac vita ex ſpēali grā. nec habeo inquit rōnem cogen=
tem ꝙ nunq̄ꝫ ad aliā ptem celi ſe transferat. Hec Rich.
O g̊ chariſſimi diligamꝰ chr̄m ieſum: vt cū eo valeamꝰ
in celo ppetua beatitudine manere. L

L De felici ſuauitate aſcenſionis chr̄i.

¶ Circa tertiū p̄ncipale de felici ſuauitate accipiamꝰ
p cōcl'one: ꝙ aſcēſio chr̄i ad dexterā dei pr̄is hominibus
eſt ad maximā felicitatē ſuauitatꝫ. Et declarat p̄cipue
ex tribus breuit rōnibus. Prima rō ſecuritatꝫ. Nam
ad felicitatꝫ ſecuritatē eſt. ꝙ aduocatꝰ noſter dei filius
ſp p nobis p̄ſens intcedit. ⁊ q̄cquid vult facere poſſit. j.
Jo. ij. Filioli: ſcribo vobis vt nō peccetꝫ: ſed ⁊ ſi q̄s pec.
aduo. ha. apḋ pr̄em Ieſum. ⁊ ip̄e eſt ppiciatio p pctis
nr̄is. O pctōr gaude ⁊ deo grās age: ⁊ pn̄iam age ſecu=
rus de remiſſione pcti per chr̄m. Bern̄. O hō ſecurum
habes acceſſum ad deū: vbi filius ſtat ante pr̄em oſten
dens latus ⁊ vulnera ⁊c. nulla poterit eſſe repulſa vbi
tot concurrūt amoris inſignia. Scḋa rō honorabilis
glīoſitatis. q2 ad maximū nobis eſt honorem ⁊ glīam. ꝙ
frater noſter: ⁊ in eo natura nr̄a humana regnat in eq̄li
tate dei: ⁊ adorat a ſpiritibus etiam angelicis. Unde

Ambro sup illo ṽbo. Ausqȝ angeloꝝ ap̄phendit. dic̄ sic. O q̄ȝ magnū ⁊ mirabile nobis gaudiū omi stupore plenum: carnē nr̄am sursum sedere in dextera dei. ⁊ ab angelis ⁊ archangelis adorari. Ideo angeli licȝ in vete. testa. p̄miserint se adorari. vt ptȝ Gen̄. xviij. Abraā tres

Tertia

vidit: ⁊ vnū adorauit. In nouo aūt testamēto post chr̄i ascensionē non p̄misit Joāni Apoc. xix. Tertia ratio btē iocūditatis. quia ad maximā iocunditatē btitudis est videre deū non solū in sua essentia: sed etiaȝ videre corpaliter in assumpta carne nr̄a gl'iosa: ⁊ in potissimis bonis gl'ie regnare nr̄m frēm chr̄m deum. Joan. x. Per me si q̄s introierit ingrediet. s. ad cōtemplationē deitatis: ⁊ egrediet. s. ad visionem gl'iose hūanitatis: ⁊ vtrobiqȝ pascua inueniet. Vn̄ Bern̄. sup Can̄. O q̄ȝ felix regio vbi oues chr̄i pascua dulcissima inueniūt. O ṽe plenum om̄i iocūditate videre hoiem hois cōditorē. Hec ille. Om̄es ḡ nos o charissimi gaudeam⁹ ⁊ exultemus: ⁊ demus gl'iam deo nr̄o: psallam⁹ chr̄o qui ascendit sup celū celi: ⁊ oremus vt det nobis pctōꝝ veniā: gr̄eqȝ sue augmentū ⁊ gl'ie p̄mium Amen.

¶ In Ascensiōe dn̄i Ser. iiij. De ip̄ius ascēsionis chr̄i clemēti exēplaritate: maiestate: ⁊ gl'iositate.

A

Hic Jesus qui assūptus est a vobis in celū: sic veniet queādmodū vidistis euȝ euntē in celū. Act. j. A In q̄bus ṽbis ostendit de dn̄ica ascensione. Prio q sit multe pietatꝫ: cum dr̄. Hic Jesus. qd̄ interp̄tat saluator. Ex q̄ dat intelligi. q pi⁹ dn̄s chr̄s salutē nr̄am opatus ē: nō solū viuēs ⁊ moriēs in mundo: sed etiam ip̄am operat ad dexterā dei sedens in celo. q2 apud p̄rem p nr̄a salute sp intercedit Heb. vij. Unde et saluare in ppetuū pōt accedens p semetip̄m ad dn̄m semp viuēs ad interpellandū p nobis Scd̄o ostendit q sit magne maiestatis ⁊ dignitatis: cum dicit. qui assūptus est a vobis in celū: vicȝ ad dexterā dei patrꝫ. ppter qd̄ hec festiuitas hodierna est prima ⁊ dignissima oīm festiuitatū: eo q om̄ia alia in ip̄um sunt vt in finem ordinata. ppter hoc em̄ chr̄s incarnat⁹ est: ⁊ passus: ⁊ mortuus: vt in celū ascēderet: ⁊ nobis celum apiret: ⁊ in celo nos collocaret. Unde Bern̄. in sermo. hodier. dr̄ sic. O q̄ȝ felix hec clausula totius ⁊ laboris iesu filii dei. Merito q̄dem solēnitatis ⁊ leticie dies agit: in qua sol iusticie letissime in celis btōꝝ se p̄sentauit obtutibus. Nimirū si celebrat dies vnius sancti qui per mortē euolauit in celū: quāto magis dies hec in q̄ chr̄s ascēdit: ⁊ innūerabiles sctōs in celū duxit. Tertio ostendit q ascēsio chr̄i sit iustissime eq̄tatis: ⁊ cōtra pctōres seuere dānationis in iudicio: cum dicit. sic veniet. s. ad iudicandū mundū in forma gl'iosa. queādmodum vidistꝫ eū euntē in celū. Iuxta hec ergo ṽba tria mysteria notabim⁹ pro hoc s̄mone.

¶ Primū de exemplari clemētia. s. quā exhibuit nobis chr̄s in ascēsione.

¶ Scd̄m de diuinali magnificentia qua ascendit ad thronum gl'ie.

¶ Tertiū d̄ sup̄nali residētia ad quā p̄uenit cū btīs.

B De clemētia exhibita nobis in christi ascensione.

¶ Circa p̄mū de clemētia exhibita in chr̄i ascen= B sione accipiam⁹ pro documēto cōclonem. q pijssimus iesus mirā clementiā nobis exhibuit per oēm gestū ⁊ circūstantiā qua in celū ascēdit. hoc on̄dit p̄cipue p septē potissimos clemētie gestus ⁊ exēpla q̄bus nos i mysterio docuit qualiter p̄uenire in celū possimus.

¶ Primo q̄dem. quia clemēter descēdit.

¶ Secūdo. quia clementer pro nobis satisfecit

¶ Tertio. quia incredulitatē discipuloꝝ clementer exprobrauit.

¶ Quarto. quia clemēter cum discipulis comedit.

¶ Quinto. quia discipulos clementer ad montē oliueti eduxit.

¶ Sexto. q2 eisdē v̄tutes miraculoꝝ clemēt ꝯcessit.

¶ Septio. q2 eleuatꝫ maibus eis clemēter bn̄dixit.

Prio clementer descēdit.

¶ Prio inq̄ȝ chr̄s clemēter descēdit: ⁊ sic postea ascendit. vt dr̄ apl's Eph̄. iiij. Qui descendit ip̄e est q̄ ascendit sup oēs celos. vn̄ Bern̄. sup ṽbo Ascēdo ad pa. m. dr̄ sic. Chr̄s descēdit q̄ inferi⁹ nō decuit: vicȝ vsqȝ ad carnem: vsqȝ ad crucē ⁊ mortē: vsqȝ ad limbi carcerē. Ideo ascēdit q̄ celsi⁹ nō potuit. Et sic in hoc nos chr̄s clementer docuit. q nō possum⁹ in celū ascēdere: nisi per humilitatē. q2 q̄ se humi. exal. Lu. xviij. August. de ciui. dei. Humilitas est via in celū. Si q̄ras q̄re? Rn̄det mgr̄ in iij. dist. xviij. di. sic. Decuit vt ppter pctm̄ hō non intromitteret in padisum. i. in celū: nisi in vno hoie tanta esset hūilitas q̄ oibus p̄ficere posset. sicut in vno homie p̄mo tanta fuit supbia q̄ oibus nocuit. Ad id exēplū. Nam dicūt naturales. q aqua in aq̄ductu talem habet p̄prietatē: q quāta descēdit altitudine a suo fonte: in tātuȝ ascēdere pōt in fistula si est integra. Spūalit. A qua ppl's chr̄ian⁹ si eiusq̄ fistula qua ducit. i. roze fidei ⁊ gr̄e fuerit integra: tantū ascēdit in celū sursum q̄tū descēdit in terris per hūilitatē. Ideo Bern̄. Si ascēdere desideras: necesse est vt descēdas. si vis cape celsitudinē dei: cape p̄us hūilitatē chr̄i. Hec ille.

C Scd̄o clementer satisfecit.

¶ Secūdo chr̄s dn̄s p̄us p nobis clemēter satisfecit passus ⁊ mortuus. ⁊ postea ascendit Luc. vlt. Optebat chr̄m pati: ⁊ sic intrare in gl'iam. In q̄ docuit q non nisi per crucē. s. vere pnīe ⁊ tribulatiōis intrare possum⁹ in celū. Matt. iij. Pnīam agite appropinḡbit reg. celoꝝ. Et. xvj. Qui vult veni. post me: abne. semetip. ⁊ tol. cru. suam. ⁊c. Et Act. xiiij. Per mltas tribulatiōes opor. nos ⁊c. Sȝ heu multi volūt intrare p delitias: ⁊ diuitias: ⁊ pōpas secli qd̄ est ip̄ossibile. Hieron̄. in testa. Impossibile est vt q̄s de delitijs ad delitias. s. celestes trāseat: vt ꝫ vētrē ⁊ illic mentē impleat: vt ⁊ in hoc mūdo sit p̄mus: ⁊ in futuro sit gl'iosus. Hec ille. O pctōr time.

Tertio incredulitatem discipuloꝝ clementer exprobrauit.

Tertio. q2 chr̄istus incredulitatē ⁊ duriciā cordis exprobrauit in discipulis. ⁊ sic postea ascēdit. vt habet Mar. vlt. In q̄ docet clement q pctā debem⁹ recoḡscere ⁊ deponere si in celū volum⁹ ascēdere. Hug. de s. Uict. Tūc inq̄t pctōꝝ salus incipit: q̄n hō ip̄e veracit de pctis ingemiscit. Hic Augu. in s̄mo. hodier. dr̄. Saluator nr̄ dilectissimi frēs ascēdit in celū: ascēdamus cū chr̄o interim corde: vt cū dies p̄missus venerit seq̄mur et corpe. Scire tn̄ debemus frēs. q2 cū chr̄o nō ascēdit supbia. nō auaricia. nō luxuria. nullū viciū nr̄m ascēdit cū medico nr̄o. Et ideo si post medicū desideram⁹ ascēdere: debem⁹ vicia ⁊ peccata deponere. q̄ q̄si quibusdā cōpedibus nos p̄munt: ⁊ retibus ligare cōtendūt. Hec ille.

Quarto clementer cū discipl'is comedit.

Quarto. q2 chr̄us clement cū discipl'is comedit. vt ptꝫ Act. j. In q̄ docet nos p̄gustare cibū vite etne in ṽbi dei dulcedie: ⁊ etiā in sacro eucharistie cū sum⁹ de hoc mūdo ituri ad futurum seculū. nam ꝫ est viaticū salutꝫ nr̄e. ⁊ per ꝯseq̄ns ascēdendi in celū. vt scribit dist. i. Is vero. ⁊ ca. penitētes. Vn̄ ps̄. Gustate ⁊ videte quo. sua. est dn̄s. Mat. v. Bti q̄ esuriūt ⁊ sitiūt iusticiā: q̄m ip̄i saturabunt. s. in celo. Amb. in medi. O dn̄e fac me gustare p amorē qd̄ gusto p cognitionē. q̄ em̄ non p̄gustat regni celestis gl'iam desiderare ignorat: sed in terrenis eū esse delectat. s̄m Grego. sup Ezech.

Quinto ad montē oliueti eduxit clementer.

Quinto. q2 chr̄s discipl'os ad montem oliueti clemēter eduxit: p̄cipiendo vt irent versus bethaniā que est sub ip̄o monte ppe: ⁊ ascenderēt inde in montē oliueti. Lu. vlt. Bethania dom⁹ obediētie interp̄tat: aut domus q̄tificata dn̄o. vt ptꝫ per Hiero. de inter. he. no. Oliueti aūt mons s̄cat misc̄ōie opa in pauperes exhibēda. ⁊ ideo per hec nos chr̄us clement docet. q si volum⁹ in celū ascēdere: debem⁹ p̄ceptis diuis obedire. iuxta illd̄ Matt. xix. Si vis ad vitā ingre. ser. man. Et cū ꝫ debem⁹ opa misc̄ōie exercere. Nam chr̄s de his opibus disceptabit in iudicio Mat. xv. Tūc di. reprobis. Ite male. in ig. eternū. Esuri. em̄ ⁊ nō dedi. mi. mādu. siti. ⁊c. Et ecōtrario bonis. Uenite bn̄dicti patris mei. ⁊c.

D Sexto discipulis gr̄am miraculoꝝ ꝯcessit.

D Sexto. quia chr̄s discipl'is gr̄am miraculoꝝ ⁊ v̄tutes faciēdi ꝯcessit pro p̄dicationis cōfirmatiōe ⁊ fidei di. Ite in mūdū vniuersū p̄di. euan. om̄i creature. Qui credide. ⁊c. Signa autē eos qui crede. hec sequent. In nomie meo demo. eij. ⁊c. vt hec patēt Mar. vlt. Sed q̄ri pōt hic. Utrū moderni chr̄iani vere reputent in chr̄m credere: qui tamē nō valēt hec signa facere. Respondet Grego. in hom̄. dicēs sic. Nunq̄d nā frēs mei. quia ista signa non facitis minime credidistis: sed hec necessaria in ecclesie exordio fuere. vt em̄ ad ꝭ

dem cresceret miraculis fuerat nutrienda. quia et nos cum arbusta plantamus tam diu eis aquā infundimus quousq̄ ea in terra cōualuisse videamus: atsi semel radicem fixerit irrigatio cessabit. Hec ille. Ibidē aūt docet Greg. q̄ hec signa facere spūaliter multo est excellentius ⁊ vtilius. Tū q2 p illa signa vel miracla corpalia sanāt corpa: p hec aūt spūalia sanāt aīe. Tū q2 hec spūalia xtutē vite ⁊ sctitatem efficiūt: licz non ondant. Illa xo ondunt: sed nō faciūt. Tum q2 hec nō nisi a bonis habent: illa etiam a reprobis ppetrant. Matt. vij. Multi dicent mihi in illa die. Dñe nōne in noīe tuo pphetauim⁹: ⁊ xtu. mul. fe. ⁊ tunc ↄfite. q2 nō noui vos Et ergo subdit Grego. ibidē. Nolite ergo frēs amare signa que possunt cū reprobis hrī cōmunia. sed hec charitatis atq̄ pietatis miracla amate: q̄ tanto syncerioꝛa sunt quāto ⁊ occulta. et de q̄bus apud dñm eo maioꝛ fit retributio. Hec ille. Sed adhuc q̄rit quō hec signa fidei spūaliter sunt necessaria ad salutē. Rñdet ꝫm doc. q̄ hec q̄nq̄ signa in euāgelio posita requirunt spūalit ad salutē omībus in chr̄m credētibus. sic q̄ vicz Primo demonia eijciant. ꝫm Ber̄. hoc est pctā eijciāt per cōtritionē. Scđo linguīs loquant nouis. ħ est ꝫm Ber. pctā cōfiteant ⁊ nō excusent se in ↄfessiōe. sicut fecit vetusta ptoparentū lingua. Tertio serpētes tollēt. ħ est ꝫm Grego. maliciā de cordib⁹ alioꝝ exhoꝛtatione vl' bono exēplo saltē auferāt. Aut ꝫm alios serpētes tollunt: qui detractiōes ⁊ psecutiones ppter deū patient suffe runt. Naz de detractoꝛibus ps. dicit. Acuerūt linguas suas sicut serpētes. Grego. Ego patiētie xtutem maiorem signis ⁊ miracl'is credo. hoc est ergo salutis signū.

Questio (margin)

Quarto si moꝛtiferū q̄d biberint nō eis noceat. ħ est. si tentationes moꝛtiferi pcti habēt ⁊ non cōsentiūt: sed vincūt. Ber̄. Demonū est cogitationes malas ingerere vel suggerere: nr̄m est non cōsentire. Nam quotiens resistimus totiēs deū honoꝛam⁹: diabolū supamus: angelos letificamus. Quinto sup egros inq̄t man⁹ imponent ⁊ bene habebūt. Ber̄. Egras affectiōes bonis opibus. s. charitatz ⁊ misc̄die opient: ⁊ hoc remedio curabunt. Nam manus apire inopi magnū signū salutz ē. quia vt Amb. dt. Nil ita cōmendat chr̄ianū sicut misericordia que sola est comes defunctoꝝ. O homo hec miracula fac vere chr̄ianitatis. E Septimo chr̄s dominus ascendeñ. eleuatis manibus discipl'os bñdixit. Act. j. Sed querit cur hec fecit: Respondet q̄ primo pro signo amoꝛis: vt suos patri offerret et cōmendaret amādos. Joā. xiij. Sciēs iesus quia venit hoꝛa eius vt trāseat ex hoc mūdo ad pa. cū dilex. suos q̄ erāt in mūdo in finē dilexit eos. In q̄ docet nos pseuerare debere vsq̄ ad moꝛtē in eius dilectiōe si volum⁹ in celū ire. Mat. xxiiij. Qui pseuera. vsq̄ in fi. ⁊c. Secūdo hoc voluit pro signo ↄsolatiōis. Magna q̄ppe eis cōsatio erat cum sciebāt se a chr̄o bñdictos. quia per hoc bñ sciebāt q̄ essent de pte dei. Pars em̄ diaboli est maledicta ⁊ in psenti. iuxta illud ps. Maledi. qui decli. a māda. tuis. ⁊ in futuro ampli⁹ maledicēda. Mat. xxv. Discedi. a me maledi. in ignē eterū: q̄ pa. est dia. ⁊c. Pars xo dei est bñdicta tam in psenti. Prouerb. x. Bndictio dñi sup caput iusti. q̄ in futuro iudicio vbi ampli⁹ bñdicet. Mat. xxv. Uenite bñdi. pa. mei. ⁊c. O ergo chr̄iane aduerte chr̄i clemētiā ⁊ sectare sctitatē vt in celū ascēdas. F

E Cur chr̄s eleuatz manibus in celuz ascendit (margin)

F De maiestate ascēsionis chr̄i. (margin)

¶ Circa scđm pncipale de maiestate qua chr̄s ascendit: accipiamus pro documēto ↄclonem. q̄. s. chr̄s dñs diuinitatz sue gl'iosam maiestatē manifest e monstrauit per ascensionis mirabilē dignitatē. Et hoc claret ex septem pcipuis ↄditionibus dñice ascensionis.

¶ Primo. quia ascendit cum summa potentia.
¶ Secūdo. quia ascendit cum manifesta apparētia.
¶ Tertio. quia ascendit cū maxima honoꝛificentia.
¶ Quarto. q2 ascēdit cū felicissima leticia.
¶ Quinto. quia ascēdit cum admirāda gl'ia.
¶ Sexto. q2 ascēdit cū luminosa refulgentia.
¶ Septio. q2 ascēdit cū deitatis cla ra euidētia.

Primo cū potentia. (margin)

¶ Primo inquā chr̄s ascēdit cum sūma potētia. Naz in ista ascensione claret chr̄i potentia mira. Primo in ħ q̄ ascendit xtute ppria: non aliena. Non em̄ fuit translat⁹ sicut Enoch ⁊ Helias. nec raptus vt paulus: sed assumptus. i. a seipo sumptus: sicut pdixerat ps. dicēs. Exaltare dñe in xtute tua. Et chr̄s Joā. iij. Nemo ascendit in celū. Glo. ppria xtute. nisi q̄ descēdit de celo fili⁹ hominis ⁊c. Si quippe tu homo debes ascēdere: optet q̄ fiat xtute sua. q2 oīe leue sursum ⁊ graue deoꝛsum. li. de gñatione. Chr̄s leuis ab oīi pctō sursū habuit ascēdere. nos xo gūati pctīs deoꝛsum tendim⁹. s. in infernū nisi gr̄a dei trahamur sursuz. Sed q̄rit. Quali sua virtute chr̄s ascēdit: Rñdet ꝫm Alexā. de ales. iij. pte. q. x. ⁊ doct. q̄ chr̄s duplicē ppriā xtutē habuit qua se eleuauit. Primo xtute sue deitatz impantis. Vñ Augusti. in ꝫmo. dicit. De nostro fuit q̄ pependit in cruce: de suo aūt q̄ ascēdit. Scđo xtute anie mouentis coꝛpus gl'iosum put vult. q2 vt ait August. xxij. de ciui. dei. Tanta erit obediētia coꝛpis gloꝛificati ad aīam btām: vt vbi volet spūs: ibi ptinus erit ⁊ coꝛpus. Prima ergo radix ascensionis chr̄i fuit xtus diuina qua etiam se resuscitauit: ⁊ tandē in celū eleuauit. Et secūdaria fuit ꝫm hūanam naturā xtus anie beate mouētis coꝛp⁹. s. dbte agilitatis gl'ificatū. Si q̄ras. Quid ergo fecerūt ibi angeli a q̄bus ferebat in celū: ⁊ nubes q̄ suscepit eum: Act. j. Rñdet Leo papa di. Cum audis eleuatū agnosce militie celestis obsequiū non auxiliū: seruitiū non adiutoriū. sicut dicit rex ferri ab exercitu obseq̄o veneratōis. sic ⁊ de nube. Scđo mira potētia chr̄i appuit in ascēsione cum ppria xtute chr̄us tam maximū spaciū a terra vsq̄ ad celū empyreū percurrit. Nam ꝫm sententiā rabbi Moysi refert a centro terre vsq̄ ad cōcauū celi saturni: quod est septimi planete via septē miliū annorū: ⁊ septingentoꝝ annoꝝ. i. tantū spaciū quantū de via plana aliq̄s iret in septē milibus septingētis annis: ita q̄ iter cuiuslibet diei esset q̄draginta miliariū. Alphagranus autē astronomus dicit distantiā istam esse. lxv. milia miliū miliarioꝝ ⁊ q̄ngentoꝝ. et satis cōueniūt int se iste positiones in modico differētes. Sed preterea a sphera Saturni quāta adhuc est distātia celi empyrei Unde ⁊ btūs Ber̄. dt q̄ de celo empyreo lapis descēdere vix posset in q̄ngentis annis vsq̄ ad terram. Sed hec deus scit si vera sunt. Sed esse spaciū maximū ptz ex hoc. q̄ cū q̄libet stella firmamēti dicat multo maioꝛ tota terra ꝫm phos. tamē ppter distantiā maximā parua valde nobis apparet. Mira ergo potētia chr̄i tam facile ⁊ quasi momēto ptransisse ascendēdo sup oēs celos.

Questio (margin)

Questio (margin)

A cētro terre vsq̄ ad cōcauū celi saturni. (margin)

G Scđo ascendit chr̄us manifesta apparētia. Act. j: Uidētibus illis eleuatus est ⁊c. Querit. cur chr̄s voluit ascēdere patenter ⁊ euidēter corā oībus discipulis: Rñdet ꝫm Fran. maro. q̄ istud miraculū fuit celeberrimū. ⁊ ideo ad deitatis chr̄i declaratione palā vidētibus discipulis visu coꝛpali ascendit: vt ipi ascēsionis maifeste testes existerēt: vt chr̄m dñm exaltari ad dexteram dei patris: ac btōs ad celestem pr̄iam introduci gauderēt: de se id spantes fieri post moꝛtem. ⁊ vt ipi ac etiā nos ascensionē in celū ante oculos coꝛdis haberemus: ⁊ ad celestia desiderāda leuare. Tertio ascendit chr̄s cū maxima honoꝛificētia. quia vt dt Hierony. Oēs xtutes angelice chr̄o ascendēti venerūt obuiā: ipm̄q̄ adoꝛātes honoꝛifice in celū susceperūt. vt impleret illud ps. In xitate deduxisti me: ⁊ cum gloꝛia suscepisti me. O quantū etiā a beatis honoꝛabat. Non imerito ḡ dicit. q̄ celū fuit euacuatū angelis bis. s. in ascensione chr̄i: ⁊ in assumptiōe xginis Marie. ⁊ tertio euacuabitur in iudicio. O q̄ pulchꝛa fuit ista processio.

G Scđo manifesta apparētia. (margin)

Tertio maxima honoꝛificentia (margin)

Quarto ascendit chr̄us cum felicissima leticia. sicut pdixerat ps. dicēs. Ascendit deus in iubila. ⁊ domi. in voce tube. Unde Augu. Ascēdente chr̄o pauet oīe celum: plaudūt agmina: tube sonant: ⁊ letis se admiscent blanda modulamina choꝛis. Credit aūt ꝫm Franci. ibi fuisse laus non tantū mentalis: sed ⁊ vocalis. O deuota anima cōtemplari potes quāto gaudio chr̄s dñs tūc intonauit ad angelos dicēs. Cōgratulamini mihi. quia inueni ouem que perierat. Luce. xv. i. genus humanū. Quanto etiā gaudio exultabant angeli pro gl'ia chr̄i ⁊ pro sue ruine repatione. intonātes illd Apoc. xix. Gaudeamus ⁊ exultemus: ⁊ demus gl'iam deo. quia venerit

Quarto felicissia leticia. (margin)

nuptie agni. Si enim gaudium est angelis sup vno pec
catore penitente. quantũ ergo gaudiũ fuit pro tot btis
Deniq̃ quãto tripudio exultabãt ipi beati cũ chr̃o pro
sui liberatione ⁊ regni celestis adeptione cantañ. illud
ps̃. Psallite dño qui ascendit super celũ celi ad orien.
Gaudeamus ergo et nos charissimi ac gr̃as agamus.
quia nostra natura humana est exaltata ad dexterã pa
tris. Gaudeat pctõr. quia aduocatũ habet apud pr̃em
chr̃m iesum qui est ꝓpiciatio peccatoꝝ. j. Joan. ij. Gau
deat iustus chr̃ianus. quia frater eius chr̃us est in ce-
H lis locũ sibi parãs: vt vbi ille est: ⁊ ipe chr̃ianus sit H

Quinto cum admiranda gl̃ia.

Quinto ascendit chr̃us cum admirãda gl̃ia. adeo ꝙ
etiã angeli ex admiratione tante gl̃ie ⁊ maiestatis que
stiones facerẽt. vt insinuat Diony. lib. ange. hierar. ca.
vij. s̃m illd̃ Esa. lxiij. ad inuicẽ dicẽtes. Quis est ille q̃
venit de Edom. qd̃ interp̃tat̃ sanguinea. i. de mũdo san
guineo per peccatũ. tinctis vestibus de Bosra. qd̃ int-
p̃retat̃ munita. i. de inferno contra deum munito. Alij
admirañ. di. Iste formosus in stola sua gradiẽs in mlti
tudine ṽtutis. i. p̃tãtis sue gl̃iose. Ad qd̃ chr̃s respõdit
dicens. Ego qui loquor iusticiam et ꝓpugnator sum ad
saluandũ. i. qui satisfaciendo diuine iusticie: ⁊ vincendo
sic diabolũ per passionẽ saluaui hoiem. Scd̃o ergo q̃si-
erunt admirañ. d. Quare ergo rubrum est indumentũ
tuum sicut calcantiũ in torculari. hoc ideo: quia cicatri
ces in corpe habere videbant. ex quoꝝ cruore in cruce
rubricatus fuerat. Ad hoc respondet chr̃us. Torcular
calcaui solus. i. crucem pro homĩe sustinui solus. in qua
sicut in torculari p̃ssus fui: adeo vt om̃is sanguis effun-
deret̃. Sed cur sic mirabant̃ angeli de gl̃ia chr̃i ascen
dentis? Respondet̃ ꝙ videbãt p̃mo. ꝙ terra. i. corpus
christi terrenũ sup celum eleuabat̃: cum scp̃tum sit. Ce
lum sursum: ⁊ terra deorsum. Prouer. xxv. Secũdo. q̃r
videbat ꝙ homo exaltabat̃ sup angelũ: cum subesse ho
mo soleret. Iuxta illd̃ ps̃. Minuisti eum paulominus
ab angelis. Tertio. quia videbant ꝙ homo ascendebãt
ad equalitatẽ dei ꝑpetuo regnaturus. ergo mirabant̃

I I Sexto. quia ascendit chr̃us cum luminosa refulgẽ

Sexto cũ luminosa refulgentia.

tia. s. gl̃ie sue. Nam s̃m Fran. licet chr̃us in alijs appa-
ritionibus p̃cedentibus ad ṽitatem sue carnis demon-
strandã lucem sui corpis occultauerit. sicut docz Aug.
de ciuita. dei. tamen mox vt ascendere cepit ipam mani
festauit. s̃m illud ps̃. Amictus lumine sicut vestimento
Septimo ascendit chr̃s cum clara euidentia sue dei
tatis que manifeste clarebat per ascẽsionẽ chr̃i ad dex
teram dei patris. ⁊ per tam clarissima ac tanta miracu
lorum indicia. Unde Joã. j. Uidimus gl̃iam eius gl̃iam
quasi vnigeniti a patre: plenũ gratia ⁊ veritatẽ. Et. j.
Joã. j. Quod vidimus oculis nostris ⁊ testamur et an-
nunciamus vobis. Sed queritur. Utrũ discipuli vide
rint in christi ascensione celestia ⁊ beatoꝝ agmina ipm
comitãtia cum iubilis ⁊ laudibus? Respondet̃ s̃m Frã
ciscũ may. credendũ est pie ꝙ viderunt. sicut eñ vide-
runt chr̃i gl̃iosam eleuationẽ. ita ⁊ eos a quibus hono-
rifice ferebat̃ in celum eorũq̃ obsequia: vt testimoniuz
certius de deitate christi ferre valerent ex visis. Si di
cas. quomõ videre potuerũt oculo corporali illos btõs
spũs? Rñdet̃ ꝙ in gl̃ia chr̃i sicut ⁊ in trãsfiguratõe chr̃i
aĩam Moysi ⁊ Heliam discipuli viderunt miraculose:
⁊ cognouerũt ⁊ voces audierũt. Sic in ꝓposito. Legi
mus quippe. ꝙ aliquoꝝ sanctoꝝ aĩe vise sunt a pluri-
bus deferri cum iubilo angeloꝝ in celum. vt ptz de san
ctis Martino: Emerico: ⁊ alijs. Multo ergo fortius ẽ
K de chr̃o credendũ: ꝙ discipuli viderint talia. K
Circa tertiũ p̃ncipale de residentia chr̃i in celo cũ

Utrũ chr̃s dominus subito ⁊ i instãti ascẽderit ad dexterã pr̃is collocãdo btõs in angeloꝝ choris p notabilia puncta

beatis ad quã chr̃us ascendit ⁊ ꝑuenit hodie: sufficiat
tractare hic breuiter hanc questionẽ solam de modo q̃
beatos locauit in angeloꝝ choris reparando ruinam.
Utrũ chr̃us dñs subito ⁊ in instanti ascenderit ad dexte
ram dei patris: ⁊ simul ꝑfecerit reparationẽ ruine cele
stis: collocando btõs in angeloꝝ choris. Ad qd̃ omissis
argumẽtis rñdet̃ s̃m Fran. may. ⁊ ꝯcor. ꝑ pte Rich. su
per. iij. dist. xxij. ꝑ plura notabilia pũcta. Primũ est. ꝙ
chr̃us ascendit morose de terra vsq̃ ad locum quo nu-
bes clara suscepit eum ab oculis discipuloꝝ. Ratio, q̃r
apl̃i viderũt eum ascendere. Act. j. Motus autẽ instan
taneus ⁊ subitus non põt visu ꝑcipi. ergo ⁊c̃. Secũdũ scd̃m punctũ
punctũ. ꝙ postq̃ suscepit eum nubes: mox in momẽto ꝑ
om̃es celos ascendit ṽtute diuina ⁊ ꝓpria vsq̃ ad celũ
empyreũ. iuxta illud ps̃. Exultauit vt gigas ad currẽ-
dum viam ⁊c. Ratio. quia quãto fortior est potẽtia agẽ
tis: tanto minus requirit de tempe in quo agit. Si eñ
homo facere põt aliq̃d in die vna. ille q̃ habet potentiã
duplo fortiorẽ potest illud facere in medio die. ⁊ sic de
alijs. Cũ autẽ deus habeat potentiã infinitã ⁊ illa chri
stus ascẽdit. ergo in momẽto ascẽdit. s̃m illd̃ Esa. lxiij.
Gradiens in multitudie ṽtutis sue. s. diuine. Tertiũ tertiũ pũctũ
punctũ ꝙ in celo empyreo non ꝑtransiuit: chr̃s subito
om̃es choros angeloꝝ vsq̃ ad sũmam ꝑtem celi empy-
rei sedendo mox ad dexterã patris. quod videt̃ ꝓbabi
le tali rõne s̃m Franci. q̃r chr̃s ꝓmiserat se rogaturꝝ pa
trem: ⁊ missurꝝ spm̃ sctm̃ cũ ꝑuenisset ad pr̃em. Si ergo
stati p̃ma die chr̃s cõssimasset totũ cursum vsq̃ ad dex
terã dei pr̃is. seq̃ret̃ ꝙ. x. diebus distulerit rogare pa-
trem de missione dñi spũssancti ꝓmissi. sed hoc nõ vide
tur verisil̃e. quia ps̃. in ꝑsona chr̃i dicit ꝓ eccl̃ia in ter-
ris relicta. Si non ꝓposuero Hierl̃m in p̃ncipio leticie
mee. ⁊ supplendũ est: puniar a deo s̃m Ly. Nec putan-
dũ est ꝙ stati chr̃s rogauerit: sed deus pat̃ rogata dis-
tulerit: cũ saluator dixerit Joã. xj. Ego aũt scio q̃r sem
per me audis. Et ideo rõnabilit̃ satis apparet ꝙ chr̃s
ꝑuenit ad dexterã dei pr̃is ordinato ꝓgressu die Pen-
teco. q̃ misit spm̃ sctm̃: ⁊ nõ in instãti vel subito. Quar
tũ punctũ. ꝙ ipa p̃ma die ascẽsionis stare chr̃us voluit q̃rtũ punctũ
in inferiori pte celi empyrei. s. in ordine vel choro infi-
moꝝ sctõꝝ citra om̃s angelos vbi collocauit illos qui
saluati sũt sine vllis meritꝫ ꝓprijs. sicut sunt ꝑuuli fide-
liuz: ⁊ cõmunes multos btõs q̃ non purificant̃ in p̃mijs
ipis angelis: vt coĩus tenet̃ a doct. qui ponũt in celo de
cimũ chorũ. s. infimũ pro coĩoribus hoĩbus. Quintũ q̃ntũ punctũ
punctũ. ꝙ altera die. s. ascẽsionis venit chr̃s ad infimũ
choꝝ angeloꝝ: ⁊ ibi collocauit q̃ merebant̃ beatos: ⁊ fe
cit ibi dietã. Sic ꝯñter ad choꝝ angeloꝝ scd̃m. s. ad ar-
changelos. ⁊ tandẽ ad tertiũ ⁊ q̃rtũ et q̃ntũ. ⁊ sic ꝯñter
ad nonũ choꝝ angeloꝝ: ita ꝙ in q̃libet choro vnã dietã
fecit vt sua p̃sentia bñdicerent̃. Sextũ punctũ. ꝙ su- Sextũ pun.
pra nonũ chorũ angeloꝝ. i. supra seraphin est chor⁹ pro
pri⁹ btẽ ṽginis Marie matris dei: ⁊ in isto forte chr̃us
dietam fecisset si secũ ipam adduxisset. Sed quia in ter
ris eam reliq̃rat. ideo ibi nõ stetit. Septimũ punctũ. Septimũ p.
ꝙ vndecima die in ordine p̃dictoꝝ. s. die dñica Pentec̃.
de seraphin mox chr̃us ascendit ad supcelestẽ hierar-
chim. s. beatissime trinitatis: ⁊ collocatus ad dexteram
patris statim misit spm̃ sctm̃. Licet hec sint dicta rõnabi
liter: non tamẽ temerarie astruẽda: sed pie credeñ. deo
cõmittenda sicut cõmisit deo Hieroñ. assumptionẽ cor
poralẽ ṽginis Marie. O ergo quantũ fuit ibi gaudiũ:
quantũ festum om̃ibus? O q̃ꝫ gl̃iosum est illud regnũ:
in quo cum chr̃o regnãt om̃s sctĩ. Ad quod nos ꝑducat
chr̃s iesus qui viuit in seculoꝝ secl̃a.

In festo Pentecostes ⁊ diebus subseq̃ẽtib⁹ s̃mo
nes habent̃ pte de tempe: inter s̃mones vicz dñicales.

Sequunt̃ sermones pro cõ muni de vno vel pluribus sctis inter Pascha ⁊ Pentecosten occurrẽtibus.

Sermo p̃mus sup epl̃a.

Ecce quõ cõputati sunt inter filios dei: ⁊ inter sanctos sors illoꝝ est.
Sap̃. v. cap̃. ⁊ in ipa epl̃a. A Sicut docet A
ph̃s. ij. li. Topi. ⁊. iij. li. Eth̃. Unaq̃q̃ res ⁊ actio ex fine
suo cog̃scit̃. Nã cui⁹ inq̃t finis bonus: ipm q̃q̃ bonũ. ⁊ cu
ius finis mal⁹: ipm q̃q̃ malũ. Uñ de bonis ⁊ malis chr̃ia
nis finis facit discernere. qd̃ regula gñalis est. ꝙ qñ bñ
viuit bene finit. ⁊ qui male viuit male finit. iuxta quod
Athanasi⁹. Qui bona egerũt: ibunt in vitã eternã: q̃ ṽo

mala in ignē eternum: hec est fides catholica. Idcirco in epla presenti ostēditur qualis sit finis maloꝝ: qm̄ videntes in iudicio iustos turbabunt̄ ⁊ pniam agēt ⁊ gement in sempiternū. Et qualis sit finis bonoꝝ: quia cōputabunt̄ inter filios dei: ⁊ inter sctōs sors illoꝝ est vt sonant verba premissa que verba tūc de bonis ⁊ iustis dicent reprobi: vt in ipa epla habetur. Nos inquiunt insensati vitam illorum. s. bonoꝝ extimabamus insaniam ⁊ finem illoꝝ sine honore. Ecce quō computati sunt inter filios dei ⁊ inter sanctos sors ⁊c̄. Iuxta hec verba insistendo circa epistolam ipsam tria mysteria notabimus pro hoc sermone.

¶ Primū dicit̄ iustoꝝ magna fiducia: cū dr: Stabūt iusti in magna ⁊c̄.

¶ Scdm dr malorum amara mesticia. ibi. Videntes turbabuntur ti. h.

¶ Tertiū dr electoꝝ btā leticia. ibi. Ecce quō cōputati sunt inter filios ⁊b.

B De iustoꝝ fiducia in iudicio

¶ Circa primū de iustoꝝ fiducia in iudicio accipiam⁹ ꝓ documento ꝯclonem ex vbis Hiero. sup Iosue. iiij. dicentis. Peccatori omīs creatura hostis. s. apparebit in iudicio: nihil aūt erit qd̄ iustus metuat: qꝛ oīs ei creatura famulat̄. Vñ scribit̄ ꝙ pugnabit orbis terraꝝ contra insensatos. i. pctōres. Iustis aūt ꝑmittit deus per ꝓpham scꝫ Esa. xliij. di. Cum transieris ꝑ ignē flamma non nocebit tibi: quia ego sum dñs deus saluator tu⁹. Hec Hieroñ. Magna ḡ erit iusto fiducia in chr̄o saluatore in iudicio. Et hoc in epla hodierna ostendit̄ ꝑ tria que de iustis determinant̄.

¶ Primo qꝛ dr ꝙ iusti stabunt

¶ Scdo qꝛ in magna cōstantia stabunt

¶ Tertio qꝛ aduersus malos stabunt

Quare iusti dicunt̄ stare

¶ Primo quia dicunt̄ iusti stare. Sed quare hoc? Respondet̄ ꝙ stare duo precipua notat. Vno modo firmā permanentiam. Et hoc mō pctōres non dicunt̄ stare: sꝫ cadunt in varia pctā. s. superbiā: auariciā: luxuriā: ⁊c̄. per que obstinati tandē cadūt in foueā infernalē: iuxta illud ps. Ibi ceciderūt oēs qui operant̄ iniquitatē: expulsi sunt. s. de hac vita ꝑ mortē vl̄ de ecclia: nec potuerunt stare. s. in gr̄a. Sed iusti hoies dicunt̄ in pñti hoc modo stare inquantū resistunt ⁊ non succūbunt in tentationibus. Ad qd̄ hortat̄ Ecci. ij. scriptura di. Fili accedens ad seruitutē dei sta in timore ⁊ iusticia: ⁊ prepara aiam tuā ad tentationē: ꝙ si iustus ceciderit: mox resurgit. Vñ Hiero. ad rusticū de pe. di. iij. §. hac autoritate. dicit sic. Septies in die cadit iust⁹ ⁊ resurgit. Si cadit quō iustus: si iustus quō cadit? sed iusti vocabulū non amittit qui per pniam semp resurgit. Hec ille. Et ꝓpterea merito stare dicunt̄ in futuro iusti: qꝛ in ꝑpetuū stabilient̄ in charitate dei. i. Coꝛ. xiij. Charitas nunꝙ̄ excidit ⁊c̄. Scdo stare dr assistentiā: ⁊ hoc modo pctōres in futuro non stabunt corā facie dei. Esa. xxvj. Tollat̄ impius ne videat gl̄iam dei: sed soli iusti ⁊ bti Dañ. vij. Milia miliū ministrabant ei: ⁊ decies centenamilia assistebant ei. Et ps. Ecce nūc bn̄di. dño oēs serui dñi. Qui statis. i. assistitꝭ deo in domo dñi in atri. ⁊c̄. Propterea conuenienter dicunt̄ stare iusti.

C Vñ poterūt iusti habere fiduciam

C Scdo dr in epla qualiter iusti stabunt in futuro iudicio: qꝛ in magna inquit constantia fiducie. Querit̄ ḡ vñ poterunt iusti habere fiduciā ⁊ stare secure in iudicio: maxime cū dicat Hieroñ. sup Ioelem. In die inquit iudicii etiā qui sancti sunt presentiā dñi absqꝫ formidine nō videbūt. Hec ille. Et Chrys. sup Mat. Quamuis angeli conscii sibi non sint: videntes tñ infinitā multitudinē damnari non intrepidi stabunt: iuxta illud Iob. xxvj. Colūne celi cōtremiscent: glo. i. angeli. Rñr fm Ly. ⁊ doct. ꝙ hec non sunt accipienda vt significent in angelis vel in beatis aliquam penam timoris vel formidinis: sed reuerentiā ad deum ex admiratione magnitudinis potentie ⁊ vindicte contra impios. Maximus ergo tremor in iudicio erit reprobis a facie ire dei. Sed iustis erit multa fiducia ⁊ constantia securitatis.

Primo ex parte iudicis

Primo ex parte iudicis. s. christi quia sciunt se habere iudicis amiciciam ⁊ clemētiam familiarem: eo ꝙ ipm̄ hic dilexerunt ⁊ eius precepta seruauerunt: ipo dicente Ioan. xv. Vos amici mei estis si feceritis que ego precipio vobis.

Scdo sui

Scdo ex ꝑte sui: qꝛ nō habebūt reā ꝯsciam. Bern. Nulla pena maior ꝙ̄ rea ꝯscientia que semp est pauida: ⁊ nulla consolatio maior ꝙ̄ sana ⁊ secura ꝯsciētia. Vñ cōfidens Iob. xiij. dicit. Si fuero iudicatus scio ꝙ iust⁹ inueniar. Et iterꝫ Ecce inquit in celo est testis meus: ⁊ conscius meus in excelsis. Sed aliter erit impiis.

Tertio assistentium

Tertio ex ꝑte assistentium iudici quia scient se ibi habere amicoꝝ multitudinem coram iudice adiuuantiū iustos: videlicet angelorum exercitum ⁊ sanctos: ⁊ precipue ad beatā virginē Mariam qui omēs erunt tunc pro iustis intercessores. Nam ⁊ ecclesia canit ꝙ beata virgo est aduocata nr̄a ⁊ qd̄ est maius ipe iudex chr̄s erit pro iustꝭ apud patrem aduocatus ⁊ intercessor. Ber. O hō securum accessum habes ad deum vbi mater stat ante filium ⁊ filius ante patrē: mater ostendit filio pectus ⁊ vbera: filius ostendit patri lat⁹ ⁊ vulnera. Nulla ergo poterit esse repulsa vbi tot concurrunt amoꝛ insignia. O ergo iusti: o vere penitentes chr̄iani gaudete: qꝛ oīmodā fiduciam habebitis in iudicio. Sed ve ⁊ ve tūc erit vobis pctōres qui nunc ꝯtemscitis peccare: qꝛ timor ⁊ tremor veniēt super vos ⁊ horribilis vindicta impii ignis ⁊ vermis. Ecci. vij. Agite ḡ pniam charissimi.

D Cōtra quos stabūt iusti

D Tertio in epla dicit̄. Contra quos stabunt iusti in iudicio: qꝛ contra eos inquit qui se angustiauerūt. Ly. s. inferēdo eis nocumentū in personis: ⁊ q̄ abstulerūt labores eoꝝ: eis nocendo in reb⁹ possessis. Cōtra tales q̄ppe stabūt specialius. Stabūt nihilomin⁹ ḡnal̄r iusti cōtra oēs reprobos approbādo sententiā iudicis: iuxta illud Mat. xix. Sedebitis sup sedes. xij. iudicantes. xij. trib⁹ isr̄l: ⁊ sic condemnando eos: ⁊ tanꝙ̄ pedib⁹ cōculcando. Conculcabit eñ reprobos deus scti: demones ⁊ mors: vt colligitur ex scripturis. De⁹ q̄dem cōculcabit eos sic dr ipe per Esa. lxiij. Calcaui eos in furore meo: ⁊ conculcaui eos in ira mea. Scti q̄ꝫ ipos ꝯculcabunt compassionē ⁊ auxiliū denegando. Malach. iiij. Calcabitis impios cum fuerint cinis sub planta pedū vestroꝝ. Demones conculcabunt supplicia irrigando Ps. Conculcauerūt me inimici mei tota die. Mors cōculcabit morte eos ꝑpetua depascendo Iob. xviij. Calcet sup eū quasi rex interitus. Ps. Mors depascet eos. Vnde Bern. O miserabiles miseri qui seducunt̄ per vicia huius seculi vt torqueantur sine fine seculoꝝ.

E De malorum multitudine

E ¶ Circa scdm de maloꝝ amaritudine vel turbulentia sit ꝑ cōclone ꝙ reproboꝝ pena ꝓbatur amarissima ex hac ipa sacre scripture epla: ⁊ hoc precipue ex trib⁹ claret inibi descriptis.

¶ Primo ex horribili timoris turbatione

¶ Scdo ex penali doloris anxiatione

¶ Tertio ex confusibili erroris deceptione

Prio ex timoris turbatiōe

¶ Primo ex timoris horribili turbatiōe: cū dr in epla. Videntes turbabunt̄. s. reprobi timore horribili ⁊ mirabuntur in subitatione insperate salutis iustoꝝ quos videbunt gl̄iosos in corpore ⁊ anima: quod non crediderunt dū erāt in vita ista. Vbi nota ꝙ impii tūc multiplici timore horribili turbabunt̄. Primo q̄dem turbabunt̄ a superiori: quia videbunt iratū supra se iudicē ad vindicandum: ⁊ eterne damnationis sententiā ferendū cōtra eos. De q̄ habet̄ Apoc. j. De ore eius. s. iudicis gladius ex vtraqꝫ parte acutus exibat. Ex vtraqꝫ ꝑte acut⁹ dr qꝛ incidere habet aiam ⁊ corp⁹ eternis suppliciis. Scdo a dextris: qꝛ videbūt angelos ꝯtra se testificantes: ⁊ dignos dānatione acclamantes. Licet eñ ipe deus sit iudex ⁊ testis: iuxta illd̄ Hiere. xxix. Ego sum iudex ⁊ testis dr dñs: tñ ad maiorem reproborum exaggerationem ⁊ amaricationem vult pro testib⁹ sanctos angelos adhibere. Iob. x. Instauras testes tuos contra me. Et. xx. Reuelabunt celi. i. angeli iniquitatem eius Tertio a sinistris: qꝛ videbūt infinita demonia accusantia ⁊ inclamantia ad infernū: vt ptꝫ Apoc. xij. Accusator fratrū nr̄oꝝ. s. diabolus est. Quarto timebūt ⁊ turbabuntur ab intra ex ꝯscientie remorsu. Quinto ab extra ꝑ oēs creaturas. Sap. v. Armabit creaturā ī vltionem. Sexto a retro ꝑ p̄terita pctā: vt testat̄ Bern. Septimo ab añ: qꝛ coram se videbūt passionis chr̄i signa. s.

crucē ꝛ clauos ꝛ alia ꝑ quibus ingrati fuere. Octauo ab infra videntes infernū apertū ad deglutiendū: ꝛ sic vndiqꝫ timebunt. F Scḋo ex penali dolore maxīa notatur amaritudo reprobox:cū dicitur in epl'a:dicentes intra se pniam agentes ꝛ pre angustia spūs gementes.s.propter acerbitatem pene. Queritur ꝙ hic vtrū in dānatis sit penitentia ꝑ pctīs. Respondet̄ ɓm Rich. super.iiij.di.xiiij.q.iij.ar.ij. in solutione primi argumēti ꝙ virtus penitentie vere non est dānatis:quia ꝗuis de pctō suo peniteant ꝓpter penā horribilē quā pro eo sustinent:tn̄ nō penitent de pctō inquantū ēꝯtra iusticiā legis diuine:nec ad hoc vt expiet̄ in eis. Vn̄ qḋ hic dicitur pniam agētes intelligit̄ de dolore infructuoso. Sed quare eis non ꝓdesse pōt pnīe dolor. Rn̄r:qꝛ nō fiet loco debito:nec tp̄e debito:nec mō debito. Loco quidem debito nō fiet: qꝛ in inferno nō est locꝰ diuini amoris ad acceptandū pniam: sed ad recipiendū penā: vn̄ non ꝓpter amorem dei ꝛ eius offensam penitebunt:sed ꝓpter penā sui:ꝛ ideo talis pnīa coacta erit ad supplicium:quia dolent puniri ꝓpter pctā. Scḋo quia non fiet tempore debito: post mortē em̄ nō erit tēpus vl' status merendi:sed recipiendi qḋ meruit. Nunc ergo.s.in presenti age pniam. Eccl'i.xviij. Ante iudiciū scꝫ mortis para iusticiā tibi.s.vere penitendo. Tertio:quia non fiet modo debito: qnia pnīa deberet fieri in spe venie dolēdo peccasse ꝛ nolle de cetero peccare ꝓpter dei amorē ꝛ velle ꝯfiteri ac satisfacere ꝑ orōnem ieiuniū ꝛ elemosynam. Iste quippe est vere pnīe modus q̄ requirit̄ ad remissionē pctī:sed talis esse nō pōt in inferno:qꝛ vt scribit̄ Job.xj. Refugiū peribit ab eis ꝛ spes impiox abominatio anie. Itē cor damnatox adeo induratū est vt velint̄ contra deū peccasse ꝛ odiūt semp deū. Ps̄. Superbia eox qui te oderūt ascendit semp. Nec volūt ꝯfiteri deo. ps̄. In inferno aūt quis cōfitebit̄ tibi. Nec satisfacere ieiunando pn̄t:licet ieiunēt in ꝑpetuū: qꝛ inuiti hꝫ faciūt. Nec elemosynā dare:qꝛ nihil habebūt. Nec oratio eox exaudiet̄: imo si oēs elemosyne mūdi ꝑ eis fierent:ꝛ oēs sancti ꝑ eis orarent nō ꝓficerent eis:qꝛ in inferno nulla est redēptio. O pctōr vtinā saperes ꝛ intelligeres:ac tibi nouissima ꝓuideres. G Tertio claret ex deceptione erroris ꝛ confusione: cum gementes se insensatos ꝯfitent̄ ꝛ recognoscunt:oculos em̄ q̄s culpa claudit pena aperit. Itē ait Greg. in mora. ꝛ habetur di.xxxviij. Qui ea ꝙ qui stultus est in culpa sapiens erit in pena. Sic ꝙ impii se deceptos cognoscen̄. dicunt in epl'a. Hi sunt quos aliqn̄.s.in pn̄ti vita habuimꝰ in derisum ꝛ in similitudinē improperii. Lyr. qꝛ improperantes aliquibus ponebant fideles iustos pro exemplo dicendo. Ita miser fias sicut iste vel ille ꝛc̄. Nos insensati vitam illox falso extimabamus insaniā:scꝫ eo ꝙ contemnebant mundana:ꝛ finē illox sine honore.i.contemptibiliter mori ꝛ perire. Sꝫ queri pōt cur pctōres dicant̄ insensati:cū saluator dicat Luc.xvi. Filii huius seculi prudentiores filiis lucis sunt ꝛc̄. Rn̄r ꝙ vt ḋt Lyra. Filii huius seculi prudentiores sunt.i.astutiores in negociis temporalibus agēdis: q̄ filii lucis.i.spūales homines. Et ɓm hoc dicuntur sapientes pctōres ꝛ insipientes. Hiere.iiij. Filii insipiētes ꝛ vecordes sapientes sunt vt faciant mala: bene aūt facere nesciuerunt. Eorum ergo sapiētia animalis est terrena ꝛ diabolica: vt scribitur Iac̄.iij. propterea merito dicuntur insensati. Primo quantum ad sensum: quia veram sapientiam qua possent saluari nesciunt ꝛ contemnunt. Secundo quantum ad effectum: quia sicut stultus est ꝛ insensatꝰ qui plus diligit vnū pomū pulchrum q̄ totū suū patrimonium ꝛ thesaurum preciosissimū: sic pctōr magis diligit momentaneā delectationē q̄ celestē hereditatem Tertio quantū ad actum. Esset quidem actus insensati seipm̄ occidere vel ignem ad se cōburendum congregare sic pctōr facit Sap.xvj. Homo per maliciā occidit animā suam. O ergo pctōr:o peccatrix anima recognosce te nunc errasse:ꝛ penitentiam age ne pereas in futuro cum diabolo sed regnes cū christo. H

¶ Circa tertium principale de beata leticia electox in eo ꝙ ḋr in epl'a. Ecce quō cōputati sunt inter filios dei ꝛ inter sctōs sors illox est.s. ꝑ hereditate sempiterna:quod est iustis pro gaudio ineffabili. Hic ergo ꝑ cōclusione accipiamus verbū Aug.li.de ꝟbis dn̄i dicentis sic. Multos fecit dei filios vnicus dei filius:emit sibi fratres sanguine suo ꝛ viuificauit occisus: ꝛ subdit. Dubitas ꝙ non dabit tibi bona sua qui non dedignatꝰ est suscipere mala tua.q.d.nulli dubium:quia dabit bona sua tibi. Sed querit̄ qualibus virtutibus efficit̄ hō dignus precio sanguinis chr̄i tanq̄ dei filius cōputari ꝛ succedere legitime in hereditatem chr̄i ꝛ sortē sctōx in celestibus. Ad hoc respondet̄ sicut colligitur ex scripturis ꝙ ꝓcipue qnqꝫ ꝟtutibꝰ ɓm ordinem alphabeti.

Prima est agnitio fidei. Vn̄.j.Pe.j. Bn̄dictus deus ꝛ pater dn̄i nostri iesu chr̄i qui ɓm suam misc'diam magnā regenerauit nos in hereditatē incorruptibilē in celo ꝑ fidem in salutē paratā:ꝛ Gal.iiij. Itaqꝫ iā non est ɓuus sed filius ꝙ si filius ꝛ heres per deū nūc cum cognoueritis deū imo cogniti estꝭ a deo ꝛc̄. Cōstat em̄ ꝙ nō dat̄ illi hereditas q̄ nō cognoscit. Talis quippe succedit ꝛ ꝛ computat̄ in hereditatē chr̄i iure possessionis ꝛ inhabitationis legitime:quia ꝑ fidem inhabitantē chr̄m possidemus in corde Eph.iij. Habitare chr̄m ꝑ fidē in cor. ve. De hoc iure patet extra de causa possessionis ꝛ proprietatꝭ. Sed nota ꝙ hereditas ɓm leges ab indignis successoribus potest auferri.xj.q.j.Siluester. Sic in ꝑposito. Secunda virtus est bonitatis imitatio chr̄i.s. in sanctitate vite ꝛ mundicia ab om̄i inquinamēto peccati ꝛ iniusticia. Vnde.ij.Cox.vj. Immundum ne tetigeritis ꝛ ego recipiam vos ꝛ ero vobis in patrē ꝛ vos eritis mihi in filios ꝛ filias ḋt dn̄s. Has ergo habētes promissiones.s.hereditatis charissimi mundemus nos ab om̄i inquinamento carnis ꝛ spūs perficientes sctificationem nostram. Hec ille. Et.j.Ioā.iij. Uidete qualem charitatem dedit nobis deus vt filii dei nominetmur ꝛ simus. Et infra. Om̄is qui habet spem hanc in illo sanctificat se.s.ꝯsciam emundādo a pctīs sicut ꝛ ille sanctus est. Qui facit pctm̄ ex diabolo est:in hoc manifesti sunt filii dei ꝛ filii diaboli. Hec ibi. Tales ꝙ cōputantur ꝛ succedunt in hereditatē chr̄i iure propinquitatis:quia incorruptio(Ly.i.puritas a pctō) proximū facit esse deo:propter similitudinē ad ip̄m qui est sanctus sanctox. Tertia virtꝰ est charitas dei. Ro.viij. Qui spū dei agunt̄.i.gr̄a charitatis diuine:hi filii dei sunt ꝛ hoc iure adoptionis. Vn̄ subdit̄ ibidē. Accepistis spm̄ adoptiōis filiox in quo clamamus ab.ꝛc̄. Et infra:ꝙ si filii ꝛ heredes:heredes q̄dem dei coheredes aūt chr̄i Ly. quia inquit filio adoptiuo debet̄ pars hereditatis vt ptꝫ.C.de adop.l.penul. I Quarta ꝟtus est dilectio proximi Ioā.xix. In hoc cognoscent om̄es:quia discipuli mei estis si dilec.adinui.ha. ꝛ Mat.v. Beati pacifici qm̄ filii dei vocabunt̄. Et iterū. Diligite inimicos vestros vt sitꝭ filii patris vestri q̄ in celis est. Aug. in ser. de martyribus. Elige hō qḋ vis:si inimicos odis deum propitium non habebis: si aūt inimicū dilexeris dei filiꝰ vocaberis. Tales itaqꝫ acquirent hereditatē chr̄i iure testamenti vel legati:qꝛ chr̄s in testamento legauit discipulis pacem ꝛ dilectionē in vltima cena pro hereditate celesti obtinenda Ioan.xiiij. Pacem relinquo vobis. Et.xiij. Mandatum nouum do vobis vt diliga.inuicē. Quinta virtus est exultatio vel equanimitas in persecutione ꝛ aduersitate om̄i. Vn̄ Heb.vj. Nō segnes efficiamini:verum imitatores eox qui fide ꝛ patientia hereditabūt promissiones. Et.xij. Flagellat deus oēm filium quem recipit. Bern̄. Si exceptus es a numero flagellox:exceptꝰ es a numero filiox dei. Tales acquirunt hereditatem chr̄i iure bellatiōis vsqꝫ ad sanguinis effusionem ꝛ victorie:sicut ꝛ chr̄s sic mercatꝰ est regnū precioso sanguine. Unde Apoc.iij. Ego quos amo arguo ꝛ castigo: ꝛ paulopost. Qui inq̄t vicerit dabo ei sedere mecum in throno meo: sicut ꝛ ego vici ꝛ sedi cū patre meo in throno eius. O ergo charissimi agamus deo gratias pro tanto beneficio ꝙ possumus esse filii dei ꝛ participes hereditatis christi. Nam dicente Greg. super Ezech.lib.j.hom.vj. Nil hac potestate altius:nil hac altitudine sublimius dici pōt:in qua quisqꝫ

F Ex penali dolore

Quare eis nō ꝓdest penitentia dolor

Cor dānati

G Tertio ex deceptiōe erroris

Cur pctōres dicunt̄ insensati

Primo

Scḋo

Tertio

H De btā leticia electox

Qualibꝰ virtutibꝰ efficit̄ hō dignꝰ ꝓcio sanguis chr̄i int̄ electos cōputari

Pr̄a agnitio fidei

Scḋa imitatio chr̄i

Tertia charitas dei

I Quarta dilectio ꝓximi

Quīta eq̄nimitas in persecutione

creatus efficit filius creatoris. Hec ille. O iesu bone q̄ dignatus es tui p̄ciosi sanguinis effusione nos redimere ꝛ in frēs adoptare vt digni habeamur tua celesti hereditate: da nobis mis̄ sic viuere: sic te diligere vt ad fructū p̄missum valeamus p̄tingere Amen

¶ Ad idem Sermo ex euangelio.

A Qui manet in me ꝛ ego in eo hic fert fructum multum Joan. xv. ꝛ in euangelio hod. A In quibus saluator docet q̄ si volumus fructum eterne salutis facere debemus in chr̄i iesu charitate ꝛ gr̄a manere. Et ratio: quia vt Rich. de contemplatione li. iij. ca. vi. d̄t. Sine gr̄a chr̄i non sufficit homo ad cognitionē veritatis: nec erigit̄ ad intellectum sui conditoris: nec sufficit ad amorem ꝟtutis. Exēpli gr̄a. Sicut oculi hoīs non possunt cognoscere colorem sine lumīe: nec possunt delectari in pulchritudine coloris sine lumine: eo q̄ vt d̄r. ij. de aīa: ad videndū colores requiritur mediū illuminatū vel lumine actuatū Sic homo sine lumine gr̄e chr̄i nec deum cognoscit nec in deo delectari sufficit: ꝛ per ꝯñs non potest fructū salutꝫ germinare: ip̄o saluatore teste vbi s̄. Sine me inq̄t nil potestis facere. Chry. Sicut terra non germinat sine pluuia: sic ne homo sine dei gr̄a. Merito ergo dicit saluator. Qui inquit manet in me ꝛ ego in eo hic ꝛ non alius fert fructum. Sic fecerunt ꝛ fructificauerunt sc̄ti dei: ꝛ ideo de ip̄is legit̄ hoc euangeliū. Juxta ḡ verba hec sc̄ti euāgelii saluator noster hortat̄ nos ad ad tria que debem⁹ facere exēplo sc̄tōꝝ. Primo vt in chr̄o maneamus. Sc̄do vt chr̄m in nobis manentē habeamus. Tertio vt ad beatitudinē celestē fructū afferam⁹. Hīn tria mysteria hic declaremus.

¶ Primum dicitur nostri in chr̄o mansio: quia dicit. Qui manet in me

¶ Sc̄m dicit̄ chr̄i erga nos dilectio q̄ vult manere in nobis: di. ꝛ ego in eo.

¶ Tertiū dicitur multi fructus aggregatio: ibi. hic fert fructum multum.

B B De nr̄i i chr̄o mansione tri plex silitudo ¶ Circa primū de nr̄i in chr̄o mansione accipiam⁹ pro documēto ꝯclonē q̄ oīs fidelis vt valeat fructū salutꝫ afferre tenet̄ in chr̄o manere. Qđ claret ex euangelio hodierno vbi saluator triplicē ponit similitudinē

¶ Primam de vite

¶ Sc̄dam de cultore

¶ Tertiam de palmite

Pr̄a de vite ¶ Primam de vite di. Ego sum vitis vera. Simon de Cassia. Dn̄s loquit̄ p similitudinē vt trahat ad veritatem. Querit̄ ḡ circa hoc: quō chr̄s dn̄s dicit̄ vitꝫ vera. R̄n̄r q̄ vt dicit Ly. ista similitudo competit chr̄o rōne sue humanitatis: vnius eñ nature sunt vitis ꝛ palmites. Dicit̄ ḡ chr̄s vitꝫ ſm humanitatē in qua natura est similis fidelibus. Nā ſm deitatē ꝛ ip̄e cū patre agricola vel cultor est: vt ait Aug in hom̄. Sed cur dicit se veram vitem. Respondet ibidē Aug. q̄ ad differentiā synagoge que non fuit vitis vera tunc: sed cōuersa in prauum fecit labruscas. i. vuas syluestres ꝛ amarissimū vinum ꝛ spinas dum chr̄m spinis coronauit ꝛ amarissima passione occidit. Vñ Aug. de synagoga d̄t. Nā quo pacto est vitis vera que expectata est vt faceret vuas fecit aūt spinas Esa. v. Sic modo heu multi chr̄iani pro vuis bonoꝝ opeꝝ que deus expectat vt facerent afferunt spinas ꝛ labruscas. i. vicia ꝛ pctā quibus chr̄m rursum crucifigunt. Heb. vi. Rursum crucifigentes chr̄m in seipsis. De talibus conquerit̄ chr̄s Hiere. ij. Ego te plantaui vineā electā. i. sc̄tām eccl̄iam: omne semen verum. i. verum chr̄ianum: quō ḡ conuersa es in prauum mihi. Hec ibi. Quare aūt assimilauit se chr̄s viti poti⁹ q̄ꝫ alicui alteri arbori. Respōdet̄ q̄ primo p̄pter deformem speciem: quia vitꝫ est arbor deformis quasi scabiosa: sic chr̄s in passione Esa. liij. Vidimus eū non habentem speciem neq̄ decorē sed vt leprosum. Sc̄do p̄pter liquorem vel humorem: quia sicut de vite cū scindit̄ manat liquor: sic de christo in cruce sciss̄o emanauit liquor triplex. s. sanguis ad redemptionē: aqua ad ablutionē

Cur chr̄s d̄t se verā vite

Quare se assimilauit viti

ꝛ lachryme ad iustificationē ꝛ pctōꝝ nostroꝝ remissionem. Si eñ lachryme Magdalene sibiip̄si obtinuerūt pctōꝝ remissionem: multo magis lachryme chr̄i nobis. De quibus Heb. v. Cum clamore ꝛ lachrymis offerēs se exauditus est pro sua reuerentia. Tertio p̄pter fructus saporem: quia sicut vitis plantata in terra ꝛ bene culta facit fructū dulcissimū: de quo fit vinum sapidissimum: sic chr̄s dn̄s si fuerit plantatus in terra cordis nostri bene culti per pn̄iam in aīa nostra dulcis desiderii fructum Cañ. ij. Fructus eius dulc̄ gutturi meo. Origeñ. O dn̄e attolle desiderium meum vt attingā dulcē fructum tuum. Ex quo quidem fructu p̄pinatur nobis vinum triplex. s. cōpunctionis quasi vinū minus clarū. Ps. Potasti nos vino cōpunctionis. Sc̄m vinū diuini amoris quo anima inebriatur ꝛ letificat̄. Ps. Vinū letificet cor hoīs: ꝛ hoc est tanq̄ꝫ vinum clarū. Tertium vinum tanq̄ꝫ rubeū sacramentalis cōmunionis: in quo bibitur sanguis chr̄i rubeus. Joā. vi. Sanguis meus vere est potus ꝛc. Optime ḡ chr̄s assimilatur viti. ¶

¶ Sc̄da silitudo de cultore Sc̄dam similitudinē posuit saluator in euāgelio de cultore di. Et pater meus agricola est. Sed querit̄ quō dicatur pater agricola vel cultor vitis que est chr̄s q̄ nec purgationē a pctis habere potuit: q̄m peccare non potuit: nec indiguit cultura ad faciendū fructū ampliorē: quia in gr̄a ꝛ sciētia habituali nō p̄fecit: sed totā plenitudinem a principio semp habuit. Joā. j. Plenū gratia ꝛ veritate: ꝛ de plenitudie eius nos oēs accepim⁹. Respondet̄ ſm Ly. ꝛ doc. q̄ deus pater d̄r cultor huius vitis: nō circa stipitē qui est chr̄s nisi p tanto inquantum gratie plenitudinē infudit: ꝛ plantauit in hac vite. i. in chr̄o hoīe a principio cōceptiōis vt nunq̄ꝫ possit arescere. i. deficere in gr̄a. Sed deus pater d̄r cultor magis proprie circa palmites huius vitis. i. circa fideles chr̄i quia curā circa eas adhibet. Sunt aūt tria genera palmitū vt colligit̄ ex euangelio. Quidā sunt viti adherētes sed non fructificantes vt chr̄iani qui adherēt chr̄o per fidē: sed nō fructificāt p opationem. Et de his dat talem sn̄iam di. Oēm palmitē in me. s. manentē p fidē ꝛ non ferentē fructū. s. opis meritorii: tollet eū. i. sepabit eum. s. pater a btōꝝ ꝯsortio: quia nō datur merces beatitudinis nisi opantibus Mat. xx. Voca oparios ꝛ red de illis mercedē suā. Amb. Nō ociātibus sed opantib⁹ pollicent̄ premia celestia. Aug⁹. Qui non laborabit in semine non gaudebit in messe. Sc̄do sunt q̄dem palmites nec viti adherētes: ꝛ ideo nec fructificātes: ꝛ istos pater combustioni deputat. Et de his dat talem sn̄iam chr̄s di. Si quis in me non manserit mittetur foras. s. p abscisionem in morte sicut palmes ꝛ arescet ꝛ colligent eum. s. angeli executores. s. diuine iusticie ꝛ in ignē. s. infernalem mittent: ꝛ ardet. s. sine fine. Aug⁹. sup Joā. Vnum de duobus palmiti cōuenit: aut vitis: aut ignis si in vite non est in igne erit: vt ḡ in igne nō sit in vite sit Hec ille. Tertio sunt quidā palmites viti adherentes ꝛ fructificātes: de quibus dicit chr̄s. Qui manet in me ꝛ ego in eo hic fert fructum multum. Tales pater purgat vt fructum plus afferant gratiam augendo in eis ꝛ magis ac magis mundando ac meritoria opera multiplicando. Vnde ꝛ infra subdit. Jn hoc clarificatus est pater meus vt fructum plurimum afferatis ꝛ efficiamini mei discipuli: sicut dilexit me pater: ꝛ ego diligo vos. s. fructiferos. Tertiam similitudinē posuit de palmite di. Ego sum vitis ꝛ vos palmites. Greg. Quot sc̄tōs a principio mundi vsq̄ in finem ecclesia protulit tot palmites misit. Et sic patet q̄ oīs anima fidelis est palmes modo in christo Jesu in quo debet manere si fructum salutiferū vult aggregare: alioquin eterno igne est comburenda. D Sed queritur qualiter possit homo ꝛ obligatur facere vt in chr̄o maneat veraciter. Respondet̄ ſm Alchuinum q̄ quatuor modis. Primo per fidei vere vnionē. j. Jo. iiij. Quisquis ꝯfessus fuerit q̄m iesus est filius dei: in deo manet. Sc̄do p veram charitatē ꝛ dilectionē. j. Joā. iiij. De⁹ cha. est ꝛ q̄ ma. i cha. in deo ma. Tertio p p̄ceptoꝝ obeditionē: ꝛ h̄ tam deo q̄ꝫ sc̄tē eccl̄e ꝛ p̄latis. Vñ. j. Joā. iij. Qui seruat mādata eius in illo manet. Jtē. viij. q. j. sciendum. Greg.

Tria gn̄a palmitū

Tertia silitudo d̄ palmite

D Qualr hō faciat vt i chr̄o maneat v̄aciter

dicit. Sola obedientia fidei meritū possidet sine q̄ q̄sqȝ infidelis esse conuincitur: etiam si fidelis esse videat. Uideant ḡ qui non seruāt ieiunia ab ecclīa precepta qꝛ non manēt in chr̄o. Quarto ꝑ virtutū confirmationē.j. Joan.ij. In hoc scimus qm̄ in ip̄o sumus si in ip̄o pfecti sumus. Qui dicit se in illo manere debet sic ille ambulauit ꝛ ip̄e ambulare.s.ip̄m imitando in ꝟtutibus: q̄r vt Cyprianus li.de.xij.abusio.di. Non recte chr̄ianus dr̄ qui chr̄o moribus non equat. Sed forte dicis. Ex dicta autoritate sequit ꝙ soli pfecti sancti manent in chr̄o: ꝛ per ꝯn̄s cōmunes chr̄iani cū non sint pfecti non faciūt fructū meritoriū salutis sed damnant. R̄n̄r ſm Lyr. ꝙ perfectum dr̄ cui nil deest.v.Metaph. Sed hoc dupliciter pōt intelligi ad ꝑn̄s. Uno modo cui nihil deest ex his ad que tenet: ꝛ sic qui seruat pcepta dr̄ sufficienter pfectus ꝛ in chr̄o manet. Alio modo cui nihil deest ex his que pōt habere: ꝛ sic charitas nō pōt esse perfecta in via: qꝛ semꝑ pōt homo quantūcunqȝ pfect⁹ in merito crescere. Unus tn̄ dr̄ altero pfectior in quantū non solum seruat mandata que sunt necessitatis sed etiā cōsilia. Et quanto plura ꝛ strictius seruat ꝯsilia dr̄ magis perfectus: ꝛ ꝑ ꝯn̄s in chr̄o manere perfectius. Sufficit ergo cōiter chr̄ianos esse perfectos quo ad obseruantiam mandatoꝝ sine q̄bus nulli est salus ꝛ vita in chr̄o Mat.xix. Si vis ad vitam ingredi serua mandata. O ergo chr̄iane aduerte hec ꝛ stude ī chr̄o manere vt sis palmes fructuosus: ne succidarꝭ ꝛ eterno igni cruciandus tradaris. E

Questio

Perfectū dupliciter

E

De amorosa chr̄i inhabitatiōe in nr̄o corde

¶ Circa scd̄m de amorosa inhabitatinoe chr̄i in nr̄o corde accipiamus pro cōclusione ꝙ maxīa ꝛ mira chr̄i iesu erga nos cōmendatur charitas cū in nobis habitare dignatur vt per amorem possideatur. Hec cōclusio ostenditur tripliciter.

¶ Primo ex autoritate
¶ Scd̄o ex exemplaritate
¶ Tertio ex inductiua claritate

Primo autoritate

¶ Primo autoritate: qꝛ Joan.xiiij. dr̄ saluator id ꝓmitten̄. Si quis diligit me sermones meos ſuabit ꝛ pater meus diliget eum ꝛ ad eū veniemus ꝛ mansionē apud eum faciemus. Sup que verba Bern̄. dr̄. Tāta dei nostri dignatio: tanta dilectio circa bene affectā ꝛ cōpositam aīam vt ad eam nō solū venire sed ꝛ mansionē facere dignetur ip̄e pater ꝛ filius ꝛ sp̄ūsctūs: pater viuificans ꝛ roborans: filius illuminās: sp̄ūsctūs inflāmans.

Scd̄o exemplaritate

Scd̄o exemplaritate: quia videmus ꝙ om̄ia alia quecunqȝ amamus vel desideramus nō statim eo ip̄o habemus vel possidemus: nā multi amant auꝝ: sed nō eoip̄o statī habere possunt auꝝ: sic argentū: sic regē: sic ꝛ ip̄m celum ꝛ sic oīa alia. Sed deus tante est erga nos dilectionis vt nulli amanti seip̄m negare velit: sed mox ad inhabitādum in hoīe ꝛ possidendū ꝑ grām seip̄m offert ꝛ donat. Un̄ Greg. homel. Pente. dr̄. Qui deum plene desiderat profecto iam habet quē amat. O ergo mira charitas chr̄i iesu: o mira dulcedo eius amoꝛ: q̄s vnq̄ȝ principū se sic suis offerat famulis.

Tertio ex pluribus signis

Tertio inductiue declaratur per plura signa mōstrata ꝙ vicȝ summe diligit chr̄s manere in cordib⁹ fideliū. Primo q̄dem oñdit ꝙ plus dilexerit habitare in nobis q̄ȝ in celesti regno: in hoc ꝙ de celo descendit ꝑ nobis ꝛ incarnatus venit in hāc vallē miserie ad habitandū in nobis Joā.j. Uerbū caro factū est ꝛ habitauit in nobis: vn̄ dr̄ Hiero.xij. Reliqui domū meā dimisi hereditatem meā dedi dilectam aīam meā in man⁹ inimicoꝝ. Scd̄o ꝙ plus dilexit habitare in nobis q̄ȝ in angelis oñdit in hoc ꝙ vt scribit Heb.ij. Nusquā angelos apprehēdit sed semē abrahe in incarnatiōe. Nec redemit angelos ꝑditos: sed homines. Tertio plus diligere nos monstrauit q̄ȝ ꝓpriū corpus ꝛ sanguinē: qꝛ totū corpus ꝑ nobis doloribus exposuit: ꝛ sanguinē totū fudit vt nos redimeret ad habitandum in nobis: vn̄.j.Cor.vj. Empti estis precio magno glorificate ꝛ portate deū.s.inhabitantem ꝛc̄. Quarto plus diligere ostendit nos q̄ȝ vitā propriā: qꝛ illā ꝑ nobis posuit: vn̄ Joan.xv.ait. Maiorē hac dilectionē nemo habet vt aīam suā ponat quis ꝑ amicꝭ suis. O ergo chr̄iana aīa (vt dr̄ Aug.) si piget amare pudeat te non

reamare chr̄m ꝑ tanto amore. O dulcissime iesu quid tibi retribuamus ꝑ oībus que tam amorose retribuisti nobis: quid laudis: q̄d grāꝝ actionis offeramus: nunq̄d vis a nobis auꝝ: argentū: aut queqȝ bona mundi. Sed audi deuota aīa q̄d tibi respondeat chr̄s in scripturis. Prouer.xxiij. Prebe fili mi cor tuū mihi: ꝛ oculi tui vias meas custodiāt.q.d. Hoc solū opto a te vt des mihi habitaculū in corde tuo. Nam delitie mee esse cū filiis hoīm Prouer.viij. O pctōr nōne melius est vt in te habitet chr̄s q̄ȝ habitet diabol⁹: prebe ergo chr̄o cor. F

In q̄li corde p̄ ceteris diligit de⁹ manere

F

Querit hic in quali corde pre ceteris diligit chr̄s manere ꝛ vult delectabilius quiescere. Respondet vt colligitur ex scripturis. Primo in corde mūdo. Un̄ Ps̄. Tu aūt in sancto.i.mundo habitas laus isrl̄. Aug.li.soliloquio. Mundum habitaculū decet te emundans virtus qui nisi a mundis cordibus poteris teneri atqȝ videri. Item Hugo li.de bono conscientie. Deus qui est amator mūdicie coꝛ pollutū pctīs nō pōt inhabitare. Ber. Ualde angustū est coꝛ humanū: nō pōt simul recipe deum ꝛ diabolū ꝑ pctm̄. Scd̄o in corde hūiliato Ps̄. Coꝛ cōtritū ꝛ humiliatū de⁹ nō despi.i.diligit. ꝛ Esa.lvj. Super quē requiescet sp̄ūs meus nisi sup humilem corde. Nimirum ibi libenter habitant hoīes vbi honorant: deus aūt ab humilibus honorat. Eccī.iij.ḡ ꝛc̄. Tertio in corde pacifico.ij.Coꝛ.xiij. Habete pacē ꝛ deus pacis ꝛ dilectiōis erit vobiscū. Un̄. Ps̄. In pace factus est locus eius. Bern̄. Sicut in pace est loc⁹ dei: ita in ira nō nisi loc⁹ diaboli. Quarto in corde deuoto precipue ad passionē chr̄i: ideo dicit chr̄s Can̄.viij. Pone me vt signaculū sup coꝛ tuū.s. dulciter amando. Hinc Bern̄. O homo disce amare dulciter: prudenter ꝛ fortiter. Nimirum in meditatione amoꝛis ꝛ passionis chr̄i (dicente Ps̄) exardescet ignis charitatis: in qua manet deus.j. Joā.iiij. O hō dispone ḡ in te coꝛ mundū: humile pacificū ꝛ deuotū vt inhabitet christus. G

G

Qualr̄ hōi in chr̄o manēs dici pōt facere multū fructum

¶ Circa tertium principale de multi fructus in chr̄o aggregatiōe querit. Un̄ vel qualiter hoīes in chr̄o manentes dici possunt facere multū fructū: cū vnicā beatitudinis mercedē vnusquisqȝ ꝓmereatur. R̄n̄r ꝙ merito dicit multū fructū facere homo in chr̄o manens: precipue triplici rōne. Primo rōne mlt̄i fructus sp̄ūs ꝛ eius opationis: quia Beda sup Joā. vt habet de pe. di.ij. Siquis semel.ḡ. Querendū est: dr̄ ꝙ sp̄ūsctūs manens apud fideles facit vt multis bonis insistant actibus: voluntariam paupꝛtatem diligant ꝛ mansuetudinē ꝑ eterno desiderio lugeant: esuriāt ꝛ sitiant iusticiā: misc̄diam mundiciam: ꝛ pacē amplectant sed ꝛ ꝑ obseruatiōe iusticie persecutionē pati nō vereant elemosynis: orōnibus: ieiuniis: ceterisqȝ fructib⁹ sp̄ūs insistere desiderēt Hec Beda.

Secundo

Scd̄o rōne mlt̄i fructus beatitudinis ꝛ celice retributionis: quia ꝑ quodlibet opus meritoriū hō in chr̄o manēs ꝓmeret q̄dem vnicā btitudinē celestē.s. dei visionē in qua sunt multa: imo oīa bona cuius multi sunt fruct⁹ delectabiles ꝛ innumerabiles. H

H

Quales sūt isti fructus beatoꝝ

Sed forte optas scire: quales sunt isti fruct⁹ in celo q̄bus bti om̄es ꝛ singuli ꝑ modo suo fruunt. Ad q̄d nota ꝙ Ans. li.similitudinū plurimos eoꝝ enumerat ſm alphabetū Primus est amoꝛ vl̄ amicicia sine odiositate. Scd̄s fructus est bonum optatū sine defectione. Tertius est certitudo securitatis sine timore. Quartus est deliciositas sine anxietate. Quintus est efficacia potestatis sine cōtrarietate. Sextus est formositas gloriosa sine om̄i turpitudine. Septimus est gaudium sine merore. Octau⁹ fructus est honoꝛ sine fastu superbie. Nonus est immortalis iuuentus sine infirmitate. Decimus est claritas sine tenebrositate. Undecimus est libertas sine seruitute. Duodecimus est melodia sine attediatione. Tredecim⁹ noticia oīm sine errore ꝛ obliuione. Decimusquartus opes sine egestate. Decimusquintus pax sine pturbatione. Decimussextus quies sine om̄i fatigatiōe. Decimusseptimus regnum cum chr̄o sine amissione. Decimusoctau⁹ satietas sine fastidiositate. Decimusnonus triumphus ꝛ tripudium sine intermissione. Uigesimus visio dei clara perpetuo sine fine. Tertio homo in chr̄isto fert fructum multum rōne multe imo infinite dura

tionis:quia oīe gaudiū ꝛ quodcūqꝫ premiū durabit in perpetuum:ꝛ sic tpe a parte post infinito. Unde Tulli⁹ de officiis dt sic. Beatitudo celestꝫ magnis oblectatio nibus perfruitur que nec fine deficit nec intermissione marcescit:vbi verum sine fine gaudiū est sine aliquo te dio:manens semp eternitas ꝛ inspecta sola diuitias ef ficit vt beatius nil esse possit. Hec ille. O ḡ charissimi hortor vos ꝛ meipm euigilemus ꝛ excitemur de pulue re huius miserie vt festinemus ad indicibilia gaudia supne patrie: vbi regnemus ꝛ oībus bonis ꝑfruamur cū chr̄o ꝛ oībus sanctis eius Amen.

¶ Ad idem Ser.iij.de electione.s.sanctorum.

A Sancti ꝛ iusti in dn̄o gaudete:vos elegit deus in hereditatē sibi. A Hec verba canit ec clesia sancta hoc tempore de sanctis:ꝛ accipi untur originalr ab aplo partim Phil.iiij.par tim aūt Eph.j.ꝛ Tit.iij. Sicut nempe dt Aug.de vbis dn̄i serm.xxxv. Magna gr̄a est nobis fratres ꝙ sumus hereditas dei: ꝛ ipe deus est hereditas nostra. Idem etiam super ps̄.lxij.dt. Hereditate nobis dabit deus seipm vt ipm possideamus ineternū: ꝛ ab ipo ineternū possideamur. Unde hoc iusti ꝛ sancti cōsiderantes sum mum gaudium habent pro spe celestis beatitudinis ꝛ eterne felicitatis. Ut em̄ dicit Inno.in ser. Hereditas infima est hec terrena possessio: sed summa est beatitu do celestis que habet gloriosissimā stolam mentis ꝛ car nis: de qua Ps̄. Funes ceciderunt mihi in preclaris: etenim hereditas mea preclara est mihi. Ideoqꝫ san cta mater ecclesia hoc tempore sacro pasche in officio de sanctis hortatur hoīes iustos ꝛ sanctos in dn̄o gau dere: quia per chr̄i resurrectionem gloriosam patet ꝙ elegit nos deus in hereditatem sibi: cum chr̄i resurre ctio spes ꝛ exemplar sit nostre resurrectionis. Dicit er go. Sācti ꝛ iusti ꝛc̄. Iuxta que verba tria mysteria no tabimus pro sermone.

¶ Primum de electoꝝ leticia:quia dr̄:Sancti ꝛ iusti in dn̄o gaudete

¶ Scd̄m de electionis alta gratia: cū subditur: vos elegit deus

¶ Tertiū de electoꝝ noticia:vt sciam⁹ quales in he reditatē sibi elegit deus. B

B Septē bona felicitatis electorum ¶ Circa primū de leticia electoꝝ vel iustoꝝ sit p̄o cō clusione ꝙ iusti ꝛ boni hoīes merito habent in dn̄o gau dere pro multiplicium bonoꝝ felicitate. Et declaratur ex pluribꝫ:ꝛ p̄cipue septē bonis qb⁹ felicitanṫ: ꝛ p ꝯtra riū pctōres totidē malis infelices reputanṫ. Alph.

¶ Primū bonū adamationis
¶ Secundū bonū benedictionis
¶ Tertiū bonū coniunctionis
¶ Quartū bonū ditationis
¶ Quintū bonū exemptionis
¶ Sextū bonū filiationis
¶ Septimū bonū glorificationis

Primū adamationis ¶ Primum est adamatiōis bonū: qꝛ iusti ꝛ sc̄ti sunt ab eterno dilecti a deo. Uñ Ber. sup Cañ.ser.lxxij.dicit. Hō p̄destinat⁹ ab eterno est ab ipo deo dilect⁹. Uñ apo stolus ait. Qui dilexit ꝛ signauit nos ī dilecto filio suo añ mūdi ꝯstitutionē Eph.j. Hō ḡ p̄destinat⁹ fuit ab eter no in deo tanqꝫ dilect⁹: de⁹ vo est in hoīe ex tpe ex q̄ di lect⁹est ab hoīe:ꝛ ideo hō qdē in deo est etiā qñ in hoīe deus nō est:deus aūt in hoīe nō est q̄ nō sit in deo. Hec Bern. Uñ Aug. dt ꝙ p nullo maiores gr̄as dꝫ deo age re chr̄ian⁹ qꝫ p eo ꝙ cū nōdū nati fuim⁹:nōdū qcqꝫ boni vł mali feceram⁹ ꝛ iā a deo dilecti ꝛ ad vitā p̄destinati eram⁹. Propterea apls Eph.j.gr̄as agēs ait. Bn̄dict⁹ deus ꝛ pr̄ dn̄i nr̄i iesu chr̄i q̄ bn̄dixit nos in chr̄o sic ele git nos in ipo añ mūdi ꝯstitutionē vt essem⁹ sc̄ti ꝛ imacu lati in ꝯspectu ei⁹ q̄ p̄destinauit nos. Sed p cōtrarium maxie infelices reputanṫ pctōres qꝛ sunt in ꝯtinua dei ira ꝛ odio. Eccī.xij. Altissim⁹ odio habet pctōres ꝛ mi sertus est penitentib⁹. Heu qꝫ infelicissimū est manere in inimicicia summi boni dei:qꝛ horrendum est incidere in manus dei viuentis Heb.x. Itē phs vij.Eth. Pessi mū est esse inqt ꝯtrariū optimo p̄ncipi.

Scd̄m bn̄dictionis Scd̄m bonū bn̄ dictionis. Uñ Prouer.x. Bn̄dictio dn̄i sup caput iusti.

Item in morte etiā sunt bn̄dicti: qꝛ scribiṫ Apoc.xiiij. Beati mortui q̄ in dn̄o moriunṫ. Et tandem erunt bn̄di cti in iudicio Mat.xxv. Uenite bn̄dicti patris mei pci. reg.ꝛc̄. Sed per contrarium pctōres sunt maledicti in presenti. Ps̄. Maledicti q̄ declināt a man. Et erūt ma ledicti in morte. Eccī.xlj. Ue vobis viri impii q̄ dereli quistis legē al.qm̄ si nati fueritis in maledictiōe nasce mini:quia faciens culpam nasciṫ ex diabolo.j.Ioā.iij. ꝛsi mortui fueritis:in maledictiōe erit pars vestra. De niqꝫ impii maledicenṫ etiā in iudicio:in corpe ꝛ anima. Mat.xxv. Ite male.in ig.ꝛc̄.

Tertiū coiunctiōis Tertium bonum cōiun ctionis:qꝛ adeo coniuncti sunt deo per charitatē vt in illo maneant ꝛ de⁹ in eis.j.Ioā.iiij. Qui manet in cha ritate in deo ma.ꝛ de⁹ in eo. Sed p contrariū pctōr dr̄ diabolo adherere. Uñ Ioā.vj.de iuda dixit chr̄s. Un⁹ ex vobis diabolus est:ꝛ.j.Joan.iij. Qui facit pctm̄ ex diabolo est:qm̄ ab initio diabol⁹ peccat. C

C Quartū ditationis Quar tū bonū ditatiōis:qm̄ Rom.viij. dr̄ ꝙ diligentibus deū co.oīa in bo.his q̄ bm ppo.vo.sunt sc̄ti. Sed malis per contrariū. Unde Aug.sup Ioā.homel.iiij.dt. Malis bona etiā obsunt: vt eucharistia indigne sumenti. Bo nis aūt etiam mala ꝓsunt: vt angelus sathane Paulo. Bern. Ad cumulū damnationis est etiā ipa sc̄tā fides malis.

Quintū exemptionis Quintū bonū exemptiōis:quia iusti sunt liberi ꝛ exempti a potestate diaboli ꝛ iugo captiuitatis eius Joan.viij. Si filius vos liberauerit vere liberi eritis: ꝛ.ij.Cor.iij. Ubi sp̄us dn̄i ibi libertas. Hieron̄. Sola apud deū libertas est non seruire pctis. Sed p contra rium malus ꝛ pctōr est in seruitute ꝛ captiuitate. Ioā. viij. Qui faċ pctm̄ seru⁹ est pcti. Amb. Qui facit pctm̄ seru⁹est pcti:semp in laqueis:semp in vinculis:ꝛ nunqꝫ est liber a ꝯpedibus:quia semp est in criminibus. Aua r⁹ em̄ seru⁹ ē vilis fre.i. pecunie. Supbus huius est va nitatis venti.s.honoꝝ. Gulosus seruit stercoribus. Lu xuriosus fetoribus. Et oīs pctōr seruit cū h̄ pessimis demonibus:a qbus ligatus teneṫ pctōꝝ funib⁹: vt tra haṫ in infernū ꝛ tanqꝫ bos vel porcus ad macellū Pro uer.v. Iniquitates sue capiunt impiū ꝛ funibus pctōꝝ suoꝝ constringiṫ ꝛ decipieṫ in stulticia sua.

Sextū filiatiōis Sextum bonum filiationis:qꝛ iusti sunt filii dei quod est maximi honoris multo magis qꝫ esse filios regis aut impatoris Joan.j. Quotquot aūt receperunt eū dedit eis pote. fi.dei fieri.ꝛc̄. Per contrariū aūt pctōres sunt filii dia boli ꝛ ꝑditionis.j.Joan.iij. Oīs qui natus est ex deo pctm̄ nō facit:in hoc manifesti sunt filii dei ꝛ filii diabo li:ideo Joan.viij. Uos ex patre diabolo estis ꝛ deside ria patris vestri vultis facere.

Septimum glificatiōis Septimū bonū glorifi cationis:quod est summū bonū iustoꝝ ꝛ eternū in vita futura. Sap.v. Iusti aūt in ꝑpetuū vi.ꝛ apud dn̄m est mer.eo.accipient regnū decoris ꝛ diade.spe.de manu dn̄i. Per contrarium malis est infelicitas eterne dāna tionis ꝛ cruciatus. Mat.xxv. Ibūt hi in suppliciū eter num iusti aūt in vitā eternā. O ergo pctōr infelicissimū tuum agnosce statum ꝛ pertimesce. Age penitentiam ꝛ non pereas cū diabolo. O homo quis es in dei amore exulta ꝛ gaude in chr̄o iesu ꝛ gr̄as age:qm̄ elegit te in hereditatem sibi. D

D De electiōis gr̄a occulta cur nolūt eā nobis esse cognitam ¶ Circa scd̄m principale de electionis gr̄a occulta qua deus elegit hoīes in hereditatem sibi:hic sufficiat causa breuitatis vnicā questionē tractare pro edifica tione scꝫ. Cur deus misericors talē ꝛ tantā electionis gr̄am noluit hoībus esse agnitā. Nā Bern̄.in ser.de se ptuagesima dt sic. Quis potest dicere: Ego sum de ele ctis dei ad vitam. Ego sum de numero filioꝝ dei:recla mante scriptura scꝫ Eccs̄.ix. Sunt iusti atqꝫ sapientes ꝛ opera eoꝝ in manu dei:ꝛ tn̄ nescit homo vtrum amo re vel odio dignus sit:sed in futurū oīa seruanṫ incer ta. Ad quesitū ergo bm doc.respondeṫ ꝙ sic deus or dinauit: quia saluti electoꝝ expediebat hoc ignorare pluribus rōnibus nisi qñ deus reuelat ex gr̄a speciali aliquib⁹:vt ptꝫ de aplis ꝛ de btō Francisco:ꝛ aliis plu ribus magnis sc̄tis:quatinus ꝯsolenṫ de certitudine sa lutꝫ. Cōiter aūt hoībus voluit esse incertū ꝛ ignotū bm Henr̄.de Hassia rōnibus istis. Prima rō generalr ex parte oīm hoīm:quia ad vitandum vicia ꝛ pctā atqꝫ ad

adquirendum virtutes et faciendū bona opa quibus p
uenitur ad beatitudinem: vtilius est hominibus cōiter
nescire vtrū sint predestinati an non: vt oēs fiduciam
et spem habeāt de dei bonitate qua vult oēs hoīes sal-
uari. Et deū sollicite exorent tam p sua q̄ oīm alioꝝ sa
lute: vnde apls. j. Timo. ij. Obsecro inquit primo oīm fi
eri obsecratiōes et orationes et gratiaꝝ actiones p oīni
bus hoībus et pro regibus et oībus qui in sublimitate
constituti sunt vt quietam vitam agamus in oīni pieta
te et castitate: hoc eī bonū est et acceptū coram saluato
re nostro deo qui oēs hoīes vult saluos fieri et ad agni
tionem veritatis venire. Hec ibi. Etenī si sciremus cōi
ter qui saluant et qui pereunt: nec bonis adhiberemus
correctionem: vel malis disciplinā: nec oraremus. Nūc
aūt vt Aug. xxiij. q. iiij. Nabuchodonosor: in fine dicit.
Sicut quāuis certissime sciamus neminem vltra termi
num a deo sibi prefixū esse victuꝝ: oībus tñ languen-
tibus non incongrue medemur. Sic quamuis nemo sal
uetur nisi predestinatus ad vitam: oīni tñ delinquenti
est adhibenda correctio: nec maloꝝ est negligenda di-
Scda rō ex parte reprobo rum sciplina. Hec ibi. Scda rō ex parte reproboꝝ: ne de-
sperationis occasionē haberent: et per ꝯñs multo plu-
ra mala committerent credentes se damnandos. Hinc
Bern. ser. de septuagesima dicit. Chrs pprium sangui
nem dedit in redemptionē: aquam de latere pduxit in
ablutionē: aīam dedit in precium: emisit deinde de ex-
celso spm̄ scm̄ in iuuamē. Nullus ḡ desperet: sed a pec
catis ꝯtineat et se in ea forma que salutis est exerceat.
Hinc et Aug. super Joan. Chrs dt. Nemo venit ad me
nisi pater traxerit eum: hoc superest ḡ vt si non traherꝭ
ora vt traharis: si non est predestinatus: fac vt predesti
Tertia ex parte ele ctorum neris. s. agendo pniam veram: et sic saluaberis. Ter-
tia ratio ex parte electoꝝ: ne superbiant contra malos
vel reprobos quos scirent: et sic grām dei perderēt: sed
semper in humilitate permaneāt et nullū audeant quā
tumcunq̄ pctōrem ꝯtemnere: nescientes vtrū ipi sicut et
illi sint amore vl odio digni. Un̄ Aug. li. iij. de vnico ba
ptismo dicit. Solus deus nouit quos pdestinauit: mul-
ti etiam qui foris sunt et heretici dicunt: multis etiā bo-
nis catholicis meliores sunt scꝫ coram deo: sicut enim
eos hodie videmus: quid cras futuri sint ignoramus.
Hec ille. Ut ergo electi semper p humilitatē mereant
grām (Jac. iiij. Deus humilibus dat grām) et neminem
E contemnant: voluit quod nesciant vtrū ipi saluent E
Quarta ex parte christifidelium Quarta ratio ex parte christifidelium: vt semp sue custo
die sperando inuigilent et solliciti sint ne cadāt: nec he
reticis credant dicentibus q predestinatio imponit ne
cessitatem: quāuis bene ponat certitudinē: vt oēs te-
nent doctores. Unde fatui sunt heretici dicentes q q̄c
quid faciat homo predestinatus: necessario habet sal-
uari: et quicquid faciat pscitus homo ac qualitercunq̄
bona agat: necessario damnabit. Hec eī credere here
ticum est et damnabile: quia fidei symbolū est s̄m Atha
nasium: Quicunq̄ bona egerint ibunt in vitā eternam
qui vero mala in ignem eternum. Un̄ Greg. xxiiij. q. iij.
Obtineri dt: q ipa celestis regni predestinatio ita est a
deo disposita vt electi ad eam nō nisi meritis et precibꝰ
perueniant. Et ibidem ca. Nabuchodonosor. Aug. dt.
Uasis ire nunq̄ deus redderet interitum si non sponta
neum inueniret homo habere pctm̄: quia nec deus pec
canti homini iuste inferret iram si homo ex prescientia
dei cecidisset in culpam. Non ḡ necessitatē facit diuina
predestinatio vel pscientia cū boni p grām corrigantur
et libero arbitrio mali pereant. Hec ibi. Denicq̄ si scien-
tia dei imponeret necessitatē hominibus: sequeretur q
nil esset contingens in mundo: sed cū homo sederet vel
dormiret vel comederet aut quicquid faceret necessa-
rio faceret: qr deus hoc sciuit ab eterno sic fieri: qd est
dementissimū dicere. Hec sufficiant breuiter. O homo
F christiane fidenter spera in dño et fac bonitatē: et pasce-
ris in diuitiis eius. F

¶ Circa tertiū de noticia electoꝝ del sit p ꝯclusiōe
dictum Bernardi sermone de septuagesima dicentis:
q misericors deus quāuis certitudinē sciētie nobis nō
dederit de salute: dedit tñ manifesta indicia et signa pro
spei fiducia et consolatione: ne dubitatiōis hmōi crucie
mur anxietate. Et subdit rōnem: vt. s. quibus certitudi-
nem negat causa sollicitudinis: vel fiduciā prestet cau-
sa consolatiōis. Itaq̄ q̄ stat inquit videat ne cadat: sed
in ea forma que salutis est indicium vel signū et prede-
stinationis argumentum perseueret atq̄ pficiat. Hec
Bern. Unde questio hic occurrit. Que vel qualia sunt Que vel qualis sūt signa electionis
ista signa electionis per que discerni valeant dei electi
ad vitam eternam a reprobis: vt sciamus eam formā vi
uendi tenere: ne cū reprobis periclitemur. Respondet
q s. s̄m Bern. simulq̄ alios doc. ex scripturis tradunt
plura s̄m Alphabetū Primū signum adherere chro fi Primū
dei acceptatione Mar. vl. Qui cre. et bap. fu. saluꝰ erit
Qui vero non crediderit ꝯdemnabitur. Un̄ oēs extra
fidem chri morientes damnant. Scdm signum est bn̄ Scdm
viuere in preceptoꝝ obseruatione. Mat. xix. Si vis ad
vitam ingredi serua mandata. Tertiū signum cauere Tertiū
a peccatoꝝ offensione. Apoc. xxi. Nec intrabit in eā. s.
ciuitatem supernā aliquid coinquinatū: et q̄ faciūt abo-
minationes. s. vicioꝝ et mendacium. Itē. ij. Timo. ij. Co
gnouit dñs qui sunt eius vt discedat ab iniquitate oīs
qui inuocat nomē dñi. Un̄ bonū signū est cū quis a per
petrando pctō aliquo modo cohibet et impedit. Orig.
super Osee. Qui diligitur a deo corripitur et a pecca-
do impedit: Propterea dñs ait Osee. ij. Sepiam vias
tuas spinis. Qui aūt non diligitur: pctis suis dimittit:
iuxta illd ps. Dimisi eos s̄m desideria cordis eoꝝ. G G
Quartū signum: diligenter dei verba audire cū adim Quartū
pletione. Joan. viij. Qui ex deo est: vba dei audit pro
pterea vos non au. quia ex deo non estis. Greg. home.
viij. Siquis alimenta non retinet huius profecto vi-
ta desperatur. Eterne ergo mortis periculū formidate
si verba vite in memoria non tenetis. Quintū signum Quintū
exercere se in misericordie et pietatꝭ exhibitiōe. Mat.
v. Beati misericordes qm̄ ipi misericordiā consequent
j. Timo. iiij. Pietas ad oīa valet: pmissionem habens
vite que nunc est et future. Un̄ Hiero. in quadā epla ad
Nepotianum dt sic. Nunq̄ memini me legisse mala mor
te mortuū qui libenter opa pietatis exercuit: habet eī
multos intercessores quoꝝ pces impossibile ē nō exau
diri. Hec ille. Un̄ et in iudicio de hoc disceptabit. Se Sextum
xtum signum fructū pnie vere facere ex amore. Mat.
iij. Penitentiam agite ap. eī re. ce. Et Lu. xiij. Nisi pe-
nitentiam egeritis simul peribitꝭ. Unde. xxvj. q. vj. Si
presbyter. Julius papa dt: q vera pnia etiā in vltimo vi
te momento pōt esse vtilis ad salutem. Exemplū ponit
de latrone. Bern. O pnia quid dicam de te non valeo
vt volo: que preciosior es auro: per te eī mors destrui
tur: diabolus fugatur: vita aperit. Hec ille. Quisquis
ergo vult esse de numero electoꝝ pniam agat de pctis
veram. H Septimum signum predestinationis: H
grauamina aduersitatū et flagella sufferre cū gratiarū Septimū predesti nationis
actione: qr dicente aplo Heb. xij. Flagellat deus oēm
filium quem recipit. Greg. Continuus successus pspe-
ritatum temporalium: eterne reprobationis est indiciū
Aug. sup ps. lv. Si putas te non habere tribulatiōes
nondū cepisti esse chrianus. Nam apls dt. Oēs q̄ pie
volunt viuere in chro persecutiōes patient. Idē. Gau
deat chrianus in aduersis: quia si iustus est pbatur: si
peccator est emendatur. Gaudeat pctōr ḡ cū ideo in h
seculo contristat vt post seculum cū chro remuneretur
Hec ille. Hic Hiero. in eplis. Grās ago deo meo q di
gnus sum quem mundus odit: vt pollicitatiōis sperare
possim mercedem. Item: vij. q. j. Aduersitas inquit iu-
storum non est signū reprobatiōis: sed exercitiū ꝟtutis
Octauum signū est humilitatē habere intimo aīo et Octauū
corde. Lu. xviij. Oīs qui se humil. exal. et c. Greg. Eui
dentissimum signum reproboꝝ est superbia: electorum
est humilitas. Nonum signū indulgentiā facilr dona Nonum
re pro iniuriaꝝ irrogatiōe. Lu. vj. Dimittite et dimitte-
mini. In quacunq̄ mensura mensi fueritis remetiet vo
bis. Aug. ad Bonifa. Memento cito ignoscere siquis
in te peccauerit: vt valeas peccatis tuis veniam impe
trare. Greg. Quisquis malos non tolerat: ipse sibi per
intolerantiā testis est quia bonꝰ non est. i. electus nō est

Abel eni esse renuit: quem Cain malicia non exercet.
I Hec Grego. xxiij. q. iiij. Hec autē vita. I Decimū
Decimū signū. crucē chri ꝛ eius mrem colere magna deuotiōe.
Nam Rom. viij. scribiꝛ. ꝙ sumus heredes dei: cohere.
aūt chri. si tamē cōpatimur vt simul ꝛ glorificemur. Vñ
Chrys. sup Mat. dt. ꝙ omis salus homis in chri morte
passiōeq posita est. ꝛ crux chri totius btitudinis nostre
causa est. Itē Berñ. in q̄dam s̄mo dt. Merita mea mi-
hi nō sufficiūt ad eternā salutē. ḡ fidēter qd ex me mihi
deest: vsurpo mihi ex vulneribus dñi mei. Propter hoc
mltos legimus ꝑ passionis chri deuotū obsequiū in ho
ra mortis cōsecutos miraculose grām ꝛ gliam. Similiꝛ
per deuotionē erga v̄ginē Mariā ꝛ eius obsequiū q̄ti
dianū. Unde Ans. O btā v̄go Maria: sicut omis pctōꝛ
a te auersus: ꝛ a te despect⁹ necesse est vt intereat: ita
omis pctōꝛ a te cōuersus ꝛ a te respect⁹ impossibile est
vt pereat. Item Augu. lib. retractat. dt. Nisi sponte ve
lim scio me non posse ꝑire p̄e pietate Marie. Et Oro-
sius sup Cañ. Quos non saluat inq̄t dei iusticia: saluat
Marie miscdia. Deniq Hilarius sup Mat. dt. Quan-
tūcunq q̄s obnoxius fuerit pctō: si Marie vt debꝫ de-
uotus existit. s. pniam agendo: nunq in eternū peribit.
O ergo hō chriane hec signa reconde in pectore: ꝛ s̄m
ea vitam tuā corrige ꝛ forma: vt chri iesu grā sis dign⁹
celesti gloria Amen.

¶ Ad idem s̄mo q̄rtus pro quocūq sctō vel sctis.
De celesti corona ꝛ habitaculo.

A In celestibus regnis sanctoꝝ habitatio est: ꝛ in
eternū requies eoꝝ. A Hec v̄ba canit sctā
ecclia hoc tempe de sctis. Et colligēdo accipiū
tur ab aplo partim. ij. Coꝝ. v. ꝛ ꝑtim Heb. iiij.
Itē aliud thema ps. xx. Posuisti do. in ca. ei⁹ coro. de
lapi. p̄cioso. Itē ps. viij. Glia ꝛ honore coronasti eum.
In q̄bus v̄bis clare notaꝛ magna sctōꝝ btitudo. q̄ꝛ nō
in terreno ꝛ trāsitorio: sed in celesti ꝛ ꝑpetuo regno est
eoꝝ habitatio cū deo ꝛ chro Iesu. Iuxta illud Apoca.
vlt. Sedes dei ꝛ agni in illa. s. celesti ciuitate erunt: et
s̄ui eius seruiēt illi: ꝛ videbūt faciem eius ꝛ regnabunt
in secula seculoꝝ. Unde glo. Hierem. lib. j. dicit sic. Si
cut ad pctōrem dictū est: terra es ꝛ in terrā ibis. Gen.
iij. Qm de terra vite p̄sentis ire habet ad terrā īferna-
lem. Sic ad iustū cur non dicaꝛ. Celū es ꝛ in celū ibis.
Iustus quippe celestis est cōuersatione: quia celestia
q̄rit ꝛ amat: dicente aplo ad Phil. iij. Nostra ꝯuersatio
in celis est. ergo in futuro ibit in celū ꝑpetua habitati-
one. Merito ergo de sanctis canunꝛ v̄ba p̄missi thema
tis pro hoc tpe quo chrs dñs resurgens in celū ascēdit
ꝛ habitationē celestem sctis donauit. In celestibus in-
quit regnis sctōꝝ habitatio est. alleluia. i. deus laudeꝛ
ꝛ in eternū requi. Iuxta q̄ v̄ba occurrūt tria mysteria
ꝯtēplanda s̄m ꝙ de tribus cōmendanꝛ scti in eis
¶ Primo de celestis habitaculi patria: ibi. In cele-
stibus sanctoꝝ habitatio est.
¶ Secundo de felicis regni corona. quia regnis in-
quit celestibus.
B ¶ Tertio de indicibilis boni gloria. quia in eternū
De habitaculo celesti documentū requies eoꝝ B
¶ Circa primū de habitaculo celesti: accipiamus pro
documēto cōclusionē. ꝙ fideles anie totis virib⁹ debēt
ad celeste habitaculū tēdere: ꝛ oia mūdana pro illo cō
Prima ratio tēnere. Declaraꝛ rōnibus plurib⁹. Prima diciꝛ ratio
q̄ete pacis ꝛ tranq̄llitatis. q̄ꝛ vt Augu. xix. de ciui. dei
Questio. dicit. Sicut nemo est q̄ gaudere nolit. ita nemo est q̄ pa
cem hr̄e nolit: ꝛ oēs desiderāt eam vt cōseruenꝛ in esse
ꝛ vita. Vñ Priscia. in minori volumie. Si q̄raꝛ inq̄t q̄d
sit summū bonū in vita: ꝛ per ꝯsequēs sūme desiderabi
le. Bñ (ait) Rñdeꝛ ꝙ pax ꝓpt̄ea ome ens naturali in-
stinctu tendit ad suū locū vt q̄eteꝛ: ḡue deorsū: leue sur
sum. Sed hō non pōt vere pacis q̄etem inuenire nisi in
Tria q̄ nō sinūt hoiem in domo q̄escere. celesti patria: extra quā sp̄ hō est inq̄etus mltipliciter.
Prio in aia. Augusti. lib. confes. Fecisti nos dñe inq̄t a
te. ꝛ ideo inquietū est cor nostrū donec req̄escat in te.
Scdo inq̄etus est hō a carne ꝛ eius cōcupia. Tertio a
diabolo per varia tentamia. Quarto a mūdo ꝑ multa
disturbia. Vñ glo. sup ps. xxxv. dicit si. Tria sunt q̄ non
sinunt. s. hoiem in domo q̄escere. fumus: stillicidiū: ma-
la mulier. Fumus pctā sunt que ex carnis cōcupiscētia
nata mentē obtenebrāt. Stillicidiū pctā sunt q̄ ex mun
danis ꝑfluunt. Mala aūt mulier est mala cōsciētia que
rōni repugnat. s. instinctu diaboli. Sed in celesti habi-
taculo nil ꝑturbat vbi mlta ꝛ omimoda pax reḡt intus
ꝛ extra. iuxta illud Esa. xxxij. Sedebit ppls me⁹ in pul
chritudine pacis: ꝛ in tabernaculis fiducie: ꝛ in requie
opulenta. quia. s. totaliꝛ quietabiꝛ ibi appetitus. ḡ. ꝛc.
Scda rō gliose felicitatꝫ et plenarie satietatis. q̄ꝛ in Scda ratio.
huius mūdi habitaclo miseria pleni sum⁹ tanq in exu-
latu. Omia aūt bona q̄ hic habenꝛ nullius momēti sunt
respectu bonoꝝ celestiū. Unde Berñ. Sicut terra est
q̄si punctus respectu celi: q̄ꝫuis nobis videaꝛ magna.
ita oia bona terrestria sūt q̄si nihil respectu boni supni.
Sed in habitaclo celesti habebim⁹ ome bonū ad plenū
vbi habitabit deus in nobis: ꝛ nos in deo plena satieta
te omis boni. Sap. vij. Uenerūt mihi omia bona pariꝛ
cuꝫ illa. s. sapia dei. Et Exo. xxxiij. Ego ostendā tibi oē
bonū. Item ps. Satiabor cū appuerit glia tua dñe. vñ
vt Cassiodo. sup ps. lv. dt. Gliosum efficit deus quicq̄d
inhabitare dignaꝛ. et ab hospitis merito crescit hospi-
tij magnitudo. Cū ergo deus in celis habitet plenarie
in sanctis: ꝛ scti in deo: claret eos fore plenos sūmo ꝛ oī
bono. C Sed circa hoc moueꝛ q̄stio. ꝛ soluiꝛ in glo
sa. j. Coꝝ. iij. sic. Diceret aliq̄s. Anteq faceret deus ce C
lū ꝛ terrā anteq faceret sctōs: vbi habitabat? In se ha Questio
bitabat deus: apd te habitat ꝛ apud se est. Non ḡ sic sūt
scti domus dei vt ipa subtracta cadat deus. imo sic ha-
bitat in sctis: vt si ipe discesserit cadant. Hec glo. Et sic
patꝫ. Tertia rō ꝑpetue stabilitatis et durabilitatis. Tertia ratō
Nam in p̄senti non habem⁹ diu viuere: sed velimus no-
limus optet nos mori. Heb. xiij. Non habem⁹ hic manē
tem ciuitatē: sed futurā inq̄rimus. Augu. sup. Ps. lxij.
Ad h̄ inq̄t nasciꝛ puer vt dicat maiori. q̄d hic facis? Ne
cesse est eni vt q̄ succedūt ꝛ qui nascunꝛ excludūt eos q̄
se p̄cesserūt. In futura aūt vita oēs pariter viuem⁹: nō
erit ibi successor: q̄ꝛ nullus decessor. hec Augu. Cum ḡ
celestis habitatio sit ꝑpetuo stabilis: toto conamie de-
bemus eam inq̄rere. Unde Augu. in quodā s̄mo. Nulla
maior insania: q̄ꝫ pro delectatione momentanea ꝑdere
etna ꝛ indicibilia bona celestia: ꝛ se obligare ad eterna
supplicia. O vtinā ꝑirent hec oia mundana: ꝛ non ꝑire-
mus nosipi ꝑiter cū illis. O pctōꝝ obcecata ꝛ damnabi
lis malicia pro hac inq̄eta ꝛ laboriosa: ꝑiculosa: miserri
ma ꝛ caduca vita ꝑdere celestia habitacula omi bono
ꝑpetuo beata. Hec sufficiant. D D
¶ Circa scdm p̄ncipale de regni corona tres q̄stiones
occurrūt hic declarande vel soluende.
¶ Primo de eius regia dignificatione.
¶ Secūdo de eius meritoria acq̄sitione.
¶ Tertio de eius decora conditione.
¶ Primo ḡ q̄riꝛ. Utrū singuli btōꝝ in celo exn̄tes repu Utrū singuli
tenꝛ vere sūmi reges regali corona ipm regnū possidē btōꝝ reputāt
tes? Et rō q̄stionis est. q̄ꝛ vnicū est illud regnū celeste. tur vere sum
ḡ vnicū debet hr̄e regē. Nam. xij. Metaphy. Mala est mi reges re-
inq̄t pluralitas p̄ncipū. sit ḡ vnus p̄nceps oim. Non vi- gali corōa re
deꝛ ḡ quō singuli dicanꝛ reges regni: vniuersum illd ce gnū possidēt
leste regnū possidētes. sed sufficit ibi esse vnū regē chri
stum. Ad hec rñdeꝛ. ꝙ q̄ꝫuis sūmus oim rex chrs sit: sin
guli tñ btōꝝ tanq sub regli merito dicunꝛ reges illius
regni non pro portiōe: sed ꝓ vniuersitate. sicut h̄ claret
per btm̄ Amb. sup Bti imaculati: dicentem sic. Non ad
vnū q̄dem: non ad paucos: sed ad oēs testamentū suum
scp̄sit iesus. Omes scp̄ti heredes sumus non ꝓportiōe:
sed ꝓ vniuersitate testiū. non minuiꝛ hereditas q̄cq̄d a
coheredib⁹ vendicaꝛ: manet emolimentū integrū: ꝛ eo
magis singlis crescit quo pluribus adq̄situ. Hec Amb.
Et declaraꝛ hoc plurib⁹ rōnibus: q̄re oēs ꝛ singuli btō
rum merito ꝛ vere dicanꝛ reges regni: quas notaui ꝑ
captu s̄m ordinē alphabeti. Prio ꝓpter amicū rega- Primo.
lem. ps. Astitit. regina. i. aia: a dextris in vestitu deau-
rato. ꝛc. Et Prouerbio. vlt. Byssus ꝛ purpura indumē
tum. ꝛc Scdo ꝓpter bonoꝝ oim abundantiā regalē.
Sap. vij. Uenerūt mihi oia bona ꝑiter cū illa. s. dei vi-

sione z innumerabilis ho. Tertio pter coronā regā lem. ps. Posuisti dñe in capite eius coronam de lapide pcioso. Et Eccli. xlv. Corona aurea super caput ei⁹ zc. Quarto pter dominiū z honorē regalez. Ps. Gloria z honore coronasti eū: z cōstituisti eum sup opa manuū tuaz. Et Mat. xxv. Venite benedi. pa. mei pci. reg. zc. Ex quo ptz q regni dñi sunt. z p ɔñs reges. Quinto pter epulas z mēsam regalē. Lu. xxij. Ego dispo. vo. re. vt eda. z biba. sup mēsam meā in regno meo. Sexto pter filiatiōnē regalē. qz omēs z singuli erūt filij regis altissimi. s. dei. Rom. viij. Adoptionē filioz dei expectañ. Septimo pter gliosum thronū z ptātem regalem. Mat. xix. Sedebitz sup thronos iudicañ. xij. tribus. i. vniuersum mundū. Octauo pter hereditatē regalem. Rom. viij. Si filij z heredes: heredes qdem dei: coheredes aūt chri: qui est rex regū. Et sic ptz. O q homūcio festina ad illā dignitatē regiam de ista miseria. E Scdo querit. Qualit ista celestz corona acqri possit? Rñdek sm aplī sniam. ij. Tim. ij. q nō corona bik nisi qui legitime certauerit. Augu. Verus honor ille q nulli negabik digno: z nulli deferk idigno. Ideoqz non dak oibus hoibus nisi eaz diligēter qrentib⁹. Qualibus aūt meritis acqri valeat: ipa eius denoiatio declarat. Nimiz illa corona denoiak pluribus noibus in scptur. Primo noiatur aurea. sm q volūt doct. sup iiij. dist. xlix. Añ Eccli. xlv. Corōa aurea sup caput ei⁹. quo scak charitas. Apoc. iij. Suadeo tibi emere a me aurū ignitū. Quia hec corona glie rñdet essentialit radici charitatis. vt ptz per doct. vbi s. qui vult ergo eā: debet esse in charitate. Scdo nominak regni corona patuit. ad scandū q non dak nisi sensuales motus in ratōne regant: ne regnet in eoz corpe pctm. Romañ. vi. Non regnet pctm in corpe vestro. Stipendia em peccati mors. gra aūt dei vita eterna in chro iesu. Tertio nominak sponsalitatz. Esa. lxj. Quasi spōsam decorauit me corona: ad scandū q illis solis datur: qui per fidem veram desponsank a chro. Osee. ij. Spōsabo te mihi in fide zc. Quarto nominak glie corona. i. Pet. v. ad significandū q vt Amb. dt. Non ociantibus: sed opantibus pollicenk pmia glie. Quinto nomiak lapidea corona. ps. Posuisti in capite eius coronā de lapide pcioso. ad scandū q non dak nisi q sunt cōstantes z fortes in bono: z in obsuantia mandatoz dei. Mat. xxiiij. Qui perseuera. vsqz in fi. zc. Sexto noiak vite corona. ad scandum q non dak nisi viuētibus vita gre vsqz ad mortē vl in mortis hora. Apoc. ij. Esto fidelis vsqz ad mortē: z dabo tibi coronā vite. Septimo nomiak iusticie corona. ad scandū q nō dak nisi iustis per omia. Qui em offenderit in vno: factus est oim reus. Jaco. ij. Unde apls. i. Thim. iiij. dicit. Reposita est mihi corona iusticie: quā reddet mihi dñs iustus iudex. non solū aūt mihi: sed et his q dili. zc. O chriane recōde hec in pectore tuo: vt scias ad coronā ptingere. F Tertio querik de hu⁹ corone cōditione qd sit in re: vel ex qbus cōstat. Ad h Innoc. in smo. dt sic. Corona sanctoz in pria est aurea: quā splendor glie illumiat. Que habet qttuor lapides pncipales in giro. i. qttuor dotes corpis. que sunt agilitas: claritas: impassibilitas: z subtilitas. Et tres dotes anime. que sunt visio: fruitio: tentio. hec ille. Bern. qz dicit. q ista corona decorak tanqz gēmis interlucētibus per penitētie z vtutū opa meritoria multiplicata. q si inqt penitētia nostra crudeli miseratione minuik paulatim gēmis corona nostra priuak. Hec Bern. Ex qbus claret q corona glie celestis in re non est aliud nisi premiū essentiale z accidētale beatoz qbus gloriosissime decorabunk tanqz reges celestes et filij regis altissimi. Omes qdem aurea per felices cōmuniter dotes anie z corpis. alij insup aureola que debek: virginibus: martyribus: z pdicatoribus. Alij pterea vel saltē fructu tricesimo: vt cōiugati. vel sexagesimo: vt vidue. vel centesimo: vt vgines: z alij p modo pmioz suoz que reddet deus vnicuiqz sm opa sua. Mat. xvi. O ergo iesu bone quātū debemus te amare p tam indicibili supna felicitate nobis repromissa: tibi laus z gratiaz actio. G

E — Qualiter celestz corona acqri possit.

Corona glie pluribus nominibus denominak

F — Qualis sit corona electorū.

G

Circa tertiū pncipale huius glie z corone indicibilis bono a deo. vt reqescat in eternū oms btī desideriū in ipo. Questio hec sufficiat breuiter. vnde pbari possit q corona glie celestis tam indicibile bonū z sufficientissimū sit. Ad quod rñdetur q pcipue ex tribus.

Primo ex pte ipius sūmi dantis dei

Secūdo ex parte ipius dati doni.

Tertio ex parte eius status ppetui.

Primo ex pte dei donātis vel coronātis. Ut em Seneca lib. i. de bñficijs docet. Beneficiū nō tam ex eo qd dak: sed potius ex pte dātis pensak. Unde quāto aliqd donū a digniori dak: tanto maius reputak. Exēpli gra. Si tibi daret rex magn⁹ vnā schubā suā vel vestē purpureā pro maiori dono z glia extimares: qz si talem daret tibi rusticus. Cum ergo coronā celestē vel premiū non rex terren⁹: non angelus: sed ipe deus infinite dignitatis z maiestatis donat. sequik q pciosissimā: nō vilem donat. Dedecus qppe esset magno regi modicum puta obulū dare. Ideo Amb. lib. de Cain z Abel dicit Nihil impfectū dat deus: sed summe pfectum. Item vt Grego. in Regist. dt. deus munera ad nomis sui gliam tanto largiora tribuit: quāto sue laudē dignitatis cōspicit per eam ampliari. H Scdo ex pte doni. s. celestis btitudinis. que vt Alexan. de ales. z pcor. Thom. sup. i. dist. xlij. dicunt. talis z tanta est q non potuit aliqd melius ea fieri. Habet em quandā dignitatē infinitam ex hoc q est fruitio dei qui est infinitū bonū. Unde Señ. lib. Sup. dicit. Nil diuino diuinius: nil celesti celestius. crescere ēm posse impfecte rei signū est. Item Augu. lib. de libe. arbi. in fine dt. Tanta est pulchritudo iusticie: tanta iocūditas lucis eterne: vt si etiam non liceret in ea ampli⁹ manere qz vnius diei hora: pter h solū innūerabiles anni huius vite delitijs pleni merito cōtemnerenk. Tertio ex pte status ppetui. Bern. Magna bona sunt naturalia: maiora spūalia: maxia aūt sūt eterna illa que nec oclus vidit: nec auris audiuit: nec in cor hois ascendit sm aplm. Augu. de ciui. dei. O pulchra z decora ciuitas. o gliosa vita sempitna. o regnuz cuius rex veritas: cui⁹ vita eternitas: gaudiū sine fine: fide non attingik: omia vota transgredik: acqri pōt: extimari nō potest. Ad quā nos pducat chrs. Amen.

Corona glie celestz bonū indicibile

H

Item de quacūqz vgine Cōmunis Sermo.

Sicut liliū inter spinas: sic amica mea inter filias. Cañ. ij. A Beatus Bern. super Cañ. smo. xlix. dt. Donec in carne est aia inter spinas versak: z necesse est vt patiak inqetudines tentationū: tribulationūqz aculeos. Unde dicik. Sicut lilium inter spinas: sic amica mea inter filias. s. dei. Et subdit. O candens liliū. o tener z delicate flos. s. tu ania chriana vide quomō caute ambules int spinas. Plenus est mundus spinis. s. tētationū in carne tua sunt spine. vsari in his z minime ledi diuine potentie est: non vtutis tue. Hec Bern. Ex quo patz q licet hec pdicta vba thematz possint dici de quacūqz sancta anima: tamē pcipue dicunk z canunk de vgine vel casta vidua z sancta mliere. qz talis inter spinas tentationū non ledik: sed pulchre cōseruak per castitatē sicut liliū. Ad honorē ergo huius sancte N. cōuenient accipiūtur hec vba pro smone. Sicut liliū inter spinas: sic amica mea. zc. Juxta que vba hec sancta cōmendak de tribus. Et sic tria mysteria notabimus.

A

Primo de flore castitatis: ibi. Sic liliū.

Secundo de tenore sanctitatis: cum additur. inter spinas. s. tenetur.

Tertio de amore gratiositatis: ibi. sic amica mea inter filias. B

Circa primū de flore castitatis siue vginitatis qrik. Quare castitas in scptura lilio compak? Rñdek p conclusionē. q inter omēs flores liliū cōueniētius castitatem scat pter plures eius pprietates. Primo quia lilium a supra est apertū: z ab infra clausuz. Sic castus homo debet habere cor clausum. s. in affectu ad ista inferiora z mūdana vel carnalia: sed apertū ad supiora: i. ad celestia appetēda. vt dicat cū aplo illud Phil. iij.

B — Añ castitas lilio cpark

Nostra conuersatio est in celis. Vn̄. i. Cor. vij. Mulier innupta ꝛ ꝟgo cogitat. i. cogitare debet assidue que dñi sunt: vt sit sancta corpe ꝛ spiritu. Que autē nupta est cogitat que sunt mūdi quomō placeat viro. Iō Hieronymus ad Demetriadē ꝟginem dicit. Felix illa conscientia ꝛ btā illa ꝟginitas in cuius mēte p̄ter amorem christi nullus alius versat̄ amor. Hec Hieron̄. O ergo castitatē vouens hec aduerte. Secūdo. q2 liliū cōfricatū vel contritū erit fetidū: sed albet ꝛ redolet integꝝ vt phs de plantis dicit. Sic castitas si est īntegra in aīa simul ꝛ corpe redolet delectabiliter corā deo, si aūt corrumpit̄ fetet. Unde Grego. Quid est iumēta putrescere in stercore suo: nisi carnales hoīes in fetore luxurie vitam finire. Bern̄. O anīa qd tibi cum carne: nunq̄ fetidius sterquiliniū inuenisti. Tertio. quia liliū doloris cōbustionū est medicatiuū. vt d̄t glo. Can̄. ij. Et Petrus de Crescen̄. li. vj. de rura. cōmo. Folia inqt lilij decocta ꝛ imposita valent ad loca combusta. Idem facit ꝛ radix eius trita: si cum oleo apponat̄. quia ꝟtus eius est mitigatiua ardoris: et doloris extractiua. vt refert Dioscorides. Sic castitas est medicamentū cōtra ardorem cōcupiscētie carnalis: ꝛ extractiua de corde. Unde xxxij. q. v. de pudicitia. in fi. dicit Augu. Nemo pudiciciā seruat in corpe: nisi spiritui p̄us insita castitate. Vn̄ patꝫ ꝙ qui vult castitatē ꝟuare: debet p̄mo oīm a corde euellere oēs prauas cogitationes et delectationes.

Quarto. quia liliū extersiuū est rugaꝝ oīm. Nam vt Diosco. ꝛ Pe. vbi s. dicunt. Radices lilij si desiccant̄ et in puluerē redigant̄: ꝛ postea cum aqua roseacea temperent̄: cōfectū ductū sup faciem remouebit rugaꝝ cōtractione abluendo: ꝛ illā dealbat. Sic castitas debet ab homine extergere oēm rugā cuiuscūq3 vicij. vn̄ Augusti. li. de ꝟginitate d̄t. Cū vniuersos actus tuos mūdaueris ab omi sorde pcti: tunc tibi castitatē intelligas ꝓfuturā: ꝛ omi fiducia palmā ꝟginitatis expecta. Hec ibi. Quinto. quia liliū floridū foliū habet incuruatū. vt ptꝫ ad visuꝫ. ꝛ Orosius scribit sup Can̄. sic ꝟginitas ꝛ castitas debet semp h̄re humilitatē. Unde Augu. sup ps. xcix. dicit. Melius est humile cōnubiū q̄3 supba virginitas. Sexto. quia liliū granis aureis intus ꝓden̄tibus est decoratū. sicut d̄t Bern̄. sup Can̄. ꝛ claret ad sensum. Sic castitas debet in se habere aurū dilectiōis diuine que per aurū significat̄. Apocal. iij. Suadeo tibi emere aurū ignitū. i. charitatē vt locuples fias. Vn̄ Bern̄. in ep̄la. Castitas sine charitate lampas est sine oleo. subtrahe oleum: lampas non lucet. tolle charitatem: castitas deo non placet. Hec ille. Et aduertendū ꝙ grana aurea in lilio sunt tria: quo documentū accipimus: ꝙ castus hō tribus mōis debet diligere deum. vt docet Bern̄. de diligēdo deū: dicens. Disce amare prudenter: amare dulciter: amare fortiter. Prudēter ne decepti. dulciter ne illecti. fortiter ne oppssi ab amore dei auertamur. Hec Bern̄. O ergo fidelis chr̄iane ama castitatem vt floreas ꝛ redoleas, nō feteas: sed placeas coram deo ꝛ angelis: sicut liliū inter spinas. Exemplū nobis in ista sancta N. de qua est s̄mo. ¶

¶ Circa scd̄m de tenore vel obꝟuantia sanctitatis: scꝫ castimonie. Questio occurrit edificatoria. Quare debeat homo castitatē tenere: ꝛ sūmope custodire. Ad qd̄ assignant̄ tres potissime rōnes.

¶ Prima ratio p̄ciositatis.
¶ Secūda ratio fragilitatis.
¶ Tertia ratio irrecupabilitatis.

¶ Prima ratio p̄ciositatis. q2 quāto aliqd est p̄ciosius: tanto diligētius est custodiendū ne perdat̄. vt patꝫ de lapidibus p̄ciosis ꝛ thesauris. Sed castitas est virtus p̄ciosissima sup oēs diuitias mūdi. Unde Eccli. xxvj. Ois pōderatio nō est digna ɔtinētis animi. Itē nō solum est p̄ciosissima: sed ꝛ cū hoc honorabilissima. Unde hoīem extollit ꝛ angelis ꝛ assimilat. ꝛ sic dignū reddit honore angelico supra humanā dignitatē. Vn̄ Dam̄. li. iiij. d̄t. Quāto angelus hoīe est supior: tanto ꝟginitas nuptijs est honorabilior. quia ꝟginalis castitas est angelica vita. Chry. sup Matth. Oēs ꝟtutes sp̄uales res sunt angelice. p̄cipue tamē castitas res est angelica. Per hanc em̄ singulariter hoīes angelis assimilant̄ Hec ille. Deniq3 castitas nō solū est ꝟtus p̄ciosissima ꝛ honore dignissima: sed ꝛ cum hoc est ꝟtus pulcherria ꝛ chr̄o amatissima tanq̄3 sponsa p̄electa. Unde canit ecclesia de castis. Ueni sponsa chr̄i accipe coronā. q. ti. d. ꝑpa. in eternū. Et de eius pulchritudine amabili dicit ps. Cōcupiscet rex. i. chr̄us: decorē tuū: qm̄ ip̄e est dñs deus tuus. Ad ꝓpositum ḡ videm⁹ ꝙ hoīes multū solicite custodiunt ꝛ ɔseruant hec. s. thesaurū p̄ciosissimū. sed castitas est thesaurus abscōditus in agro. vt d̄t saluator Mat. xiij. ꝛ expositores. Itē hoīes multū sollicite custodiūt suos honores. q2 vt scribit̄ Prouerb. xxij. Melius est nomē bonum q̄3 diuitie multe. Et phs. iiij. Eth̄. d̄t. Maximū bonoꝝ exterioꝝ est honor: sed castitas est honoris maximi. vtpote angelice dignitatis. vt dictū est. imo cōformitatis chr̄i ꝛ Marie matris eius. Item multū solicite custodiūt ꝛ conseruāt decorem ac pulchritudinē suam mulieres. ꝛ castitas est pulcherrimā reddens aīam ac chr̄o amabilissimā. Sap. iiij. O q̄3 pulchra est casta generatio cuꝫ claritate. imortalis est em̄ memoria illius: que ꝛ apud deū nota est. s. ꝑ approbationē. ḡ multū diligenter castitas est custodiēda sup oēs gēmas p̄ciosissimas. Secūda rō fragilitatis siue facilis amissibilitatis. Nam quāto aliqd est fragili⁹ si tamē est p̄ciosum: tāto diligētius custodit̄. vt patꝫ de crystallio scypho respectu vitrei. Et sup hec ꝺ sapphyro ac q̄buscūq3 alijs preciosis. Noui em̄ apud quendā dn̄m fore scyphū q̄ de sapphyro esse dicebat̄ pluśq3 in valore q̄draginta miliuꝫ ducatoꝝ. sed postea accidit ꝑ insolētes frangi: qd̄ pro maxio dāno reputabat̄: deplorabat̄: ꝛ cōtristabat̄. quāto magis dānū castitatis est deplorandū. Sed q2 castitas est facillime deꝑditionis et corruptiōis: multū fragilis. ergo multa diligētia est custodiēda. Hoc aūt claret. q2 castitas etiā sine actu luxurie facillime perdit̄ mortali pctō luxurie ꝛ damnabili. D Si querit̄. Quomō sine actu luxurie perdit̄ castitas ꝛ etiā in ꝟgine? hoc q̄ppe bonū est scire casto homī vt sciat p̄cauere vel pn̄iam agere. q2 Augu. xxxij. q. v. Nec ex solo. d̄t. ꝙ qn̄q3 etiā intactis corpibus fugit castitas ip̄a de moribus. R̄ndet̄ ḡ ad hec ꝙ plurib⁹ modis ꝛ facillime deperdit̄ castitas: etiam p̄ter actum luxurie. Primo solo visu: cū q̄s ca intētione aspicit ꝑsonam vt cōcupiscat. Mat. v. Qui viderit mu. ad cōcu. eam: iam mecha. est ꝛc. Scd̄o solo auditu. s. qn̄ q̄s delectabilīr audit verba turpia luxurie cū morosa delectatiōe deliberato aīo. Vn̄ Augu. Cogitatio morosa cū delectatione ꝛ cōsensu mortalis est: etiam sine actu. Tertio gustu ꝛ loq̄la vel munusculo. qn̄ em̄ q̄s gustat cibū cū aliq̄ vel bibit: vel loquit̄: vl̄ donū dat mala intētiōe: mechatur. Est em̄ ḡnalis regula theologoꝝ ꝛ phoꝝ. ꝙ om̄is actio cui⁹ finis est malus: ip̄a est mala. Vn̄ et chr̄s dixit Mat. vj. Si oculus tuus simplex fuerit: totū corp⁹ tuū lucidū erit. Si aūt nequā fuerit: totū corpus tenebrosū erit. Et loquit̄ de oculo intētionis. Quarto odoratu ꝛ ornatu: si fiat intētione ɔcupiscēdi. Aug. Cōcupiscere ꝛ ɔcupisci vtrūq3 eq̄ dānabile est. Quinto tactu: osculo: ꝛ amplexu. hec aūt apud hoīes facillime fieri habēt Et sic valde faciliter perdit̄ castitas dū non solicita mēte custodit̄. Sed p̄terea adhuc facili⁹ ꝑdi pōt sola hoīs volūtate ꝛ cogitatu: cū fit ex deliberato aīo. O q̄3 multi libenter peccare vellent: si nō timerēt a verecūdia vl̄ dep̄hensiōeꝫ: aut penā ꝛ hmōi. Sꝫ vt ait Aug. ꝛ Chry. xxxij. q. v. Sicut em̄. Uoluntas mala pro ope reputat̄. Tertia rō irrecupabilitatis. Cū em̄ aliq̄s thesaur⁹ cōsiderat̄ irrecupabilis fore post ꝑditioneꝫ: tanto diligentius custodia adhibet̄ ne perdat̄. sicut ptꝫ de oculo: vel alio mēbro: ꝛ de vita corpis. Sed castitas si amissa fuerit: nunq̄3 recupari pōt. iuxta dictū Hiero. xxxij. q. v. Si Paulus. vbi ait ad Eustochiū sic. Queso caue ne quādo dicat de te deus. Uirgo israel cecidit: ꝛ non est qui suscitet eam. vt habet̄ Amos. v. Audacter inqt dicam: cum om̄ia possit deus: suscitare ꝟginem nō potest post ruinam. valet q̄dem liberare de pena: sed non valet coronare corruptā. Hec ibi. Hiero. ad id sunt ꝟsus. Bis duo noui que nunq̄3 possunt iterari. ꝟ. Uirginitas

Scd̄o

Tertio

Quarto

Quinto.

Sexto.

¶ Quare homo debeat summope custodire castitam.

Prima ratio p̄ciositatis.

Scd̄a fragilitatis.

D Quomō sine actu luxurie perdit̄ castitas.

Tertio rōne irrecupabilitatis.

tempus:ꝟbum:missumq; iuuentus. E Sed querit Quid de eo qui voluntatē habuit aliquādo peccādi et perdendi virginitatē:sed hanc voluntatē implere non potuit? Rñdet ſm Tho.ij.ij.q.clij. ⁊ cōcor.doc.ꝙ manente integritate corpis pōt ꝟginitas mentis recupari per pniam:etiā quo ad aureolā:si resumit talis ꝓpositum ꝑpetuo cōtinendi. Si autē in carne amissa fuerit ꝟginitas:nunq̄ recupari pōt, vt patuit per Hiero. Itē q̇d de castitate viduali vel ꝯiugali: nunq̇d illā q̇ſq̇s recupari poterit:si peccādo effectualr ꝑdiderit? Rñdet ſm Anto.floreñ.in.iij.pte sūme.ti.ij.ꝙ sicut ad aureolam cōsequendā non sufficit votū ꝟginitatis: seu ꝓpositum sine effectu.sic nec ad fructū cōsequendū. Vñ si q̇s in morte peniteat cum ꝓposito cōtinendi: aureā q̇dem habet:sed non fructū:nec aureolā:si ꝑdidit corpalē ꝟginitatem. Qui ꝟo peccauit in actu luxurie postq̄ corruptus est vel corrupta:si penitens vixit sanus cū ꝓposito continēdi:nisi mr̄imonialit habet fructū tricesimū: sꝫ cū ꝓposito cōtinendi simplr̄ habet fructū sexagesimū:q̄ debet vere viduis. Centesimū aūt fructū habere non pōt:ex quo semel corrupt⁹ est mente ⁊ corpe.sic̄ nec aureolā habere pōt. Or si quis ꝓpositū vidualis castitatis habeat:⁊ tamē qñq; luxuriat: sed post peniteat cuꝫ ꝓposito continendi simplr̄.dicit sctūs Tho.in.iiij.dist. xlix.ꝙ fructus non debet his q̇ incōtinenter vixerūt: ⁊ in fine penitent:sed ipis debet tm̄ essentiale p̄miū. hec ibi. Et sic patꝫ ꝙ in fine penitēdo castitas recupari non pōt:nec quo ad aureolā:nec quo ad fructū:sed tm̄ q̇ ad aureā siue p̄miū essentiale. Qui aūt penitet fortiter in sanitate cum ꝓposito cōtinendi:potest habere fructum si ꝯtinenter viuat de cetero. Si aūt cadit a ꝓposito: nō habebit fructū qui debet cōtinentie viduali. Et silr̄ de cōiugali si luxuriet adulterādo. tamē si pniam agit de pctō:saluabit. O ḡ homo ꝑpende q̄ꝫ indicibilē thesaurū castitatꝭ ꝑdis ⁊ irrecupabilr̄:⁊ vsq; ad mortē certa ꝓ cōseruatione eius:exemplo huius ꝟginis sancte vicꝫ. N. Et prosequere Legendā talis sancte. F

Questio de castitate viduali.

F *Quō anima possit castitatem suā illesam cōseruare vsq; ad mortem.*

¶ Circa tertiū de amore gratiositatꝭ.s.apud chr̄m dominū. Querit quō anima casta possit suaꝫ castitatē illesam cōseruare vt vsq; ad mortem ꝑseuerare valeat in gr̄a ⁊ amore chr̄i sui spōsi tanq̄ amica p̄dilecta? Ad q̇ꝺ respōdet ꝙ sicut lilij flos sex folia habet in se distincta ⁊ alba.sic castitas debꝫ habere sex comites tanq̄ folia puritatis q̇bus illesa conseruat:vt chr̄o sit grata et vsq; in finem ꝑseuerans mereat coronā. Primū foliū floride castitatis dicit aspitas.s.mortificationis carnis. Vñ j.Cor.ix. Castigo corpus meū ⁊ in ꝟuitutem redigo: ne cum alijs p̄dicauero ipe reprobus efficiar. Bern. Periclitat castitas in delitijs. Et Hiero.in testamēto. Nemo pōt firmit castus ꝑdurare nisi carnē domet. Si vidua que in delitijs viuit mortua est:q̇d faciet puella in delitijs nutrita? Nam nix frigore aspero cōstricta candet. sed resoluta vertit in lutum. Sic est de castitate. Secundū foliū sobrietas.quia vt Hiero.in testamēto dicit Luxuria ex radice oritur gule. iuxta illꝺ apl̄i ad Eph. v.hortātis sic. Nolite inebriari vino in quo est luxuria. Hinc etiam Chryſ.sup pš.l.homel.v. Castitas sine comitib⁹ suis ieiunio ⁊ tꝑantia cito labescit. his aūt roborata perfacile coronabit:id est ad coronā perseuerabit. Tertiū est opositas. Unde Isiꝺ.de sūmo bo.dicit sic Seruū dei sine intmissione legere:orare:⁊ opari optet ne forte mentem ocio deditā spiritus fornicationis surripiat. Cedit em̄ labori voluptas:animū autē vacantē cito preoccupat. Hec Isido. Et Hiero.ad Rusticū monachū dicit. Semp aliq̇d facito vt te diabol⁹ semp occupatū inueniat. Et iterū. Ama scientiā scp̄turarū ⁊ carnis vicia nō amabis. Sed de ocio scribit Eccli.xxxiij. Multa mala docuit ociositas. Exēplū de sodomitꝭ.de q̇bus scribit Ezech.xvj.ꝙ hec fuit iniq̇tas Sodome: saturitas ⁊ ocium. Refert Ualerius in polic̄.lib.vj.ca. x.ꝙ Octauianus impator filias suas noluit ociari: sed fecit eas in lanificio informari:vt sic ab eis vicia vitarentur. Idem fecisse legit ⁊ Carolus magnus suis filiabus. Et sic patꝫ. Quartū folium est humilitas. qr vt ait Grego. in moral.sepe deus ꝑmittit cadere sanctos ⁊ castos in luxuriā ꝓpter supbiam. Item Hugo. Sepe homo supbit ⁊ nescit:ideoq; permittit cadere in id q̇ꝺ erubescit. Augu. Supba ꝟginitas prostibulū est diaboli. Bern. Audeo dicere ꝙ nec ꝟginitas marie deo placuisset sine eius hūilitate. Ex his ptꝫ ꝓpositū. Quintum est verecunda maturitas. Debet em̄ castus homo esse syluestris ⁊ nō discurrēs sociali familiaritate. quia dissolutus facile labit. Unde Ambro.sup Luc̄. Discite ꝟgines exemplo Marie non circūcursare per alienas edes:non demorari in plateis. Nam.j.Cor.xv.scribitur.ꝙ corrumpūt bonos mores colloquia praua. Maxime autē debet castus homo obſuare: vt sit maturus et verecundus:ac multū cautus in cōuersatione mulierū fugienda. Nam Hiero.in testamēto dicit. Uir ⁊ mulier ignis ⁊ palea:diabolus aūt nunq̄ sufflare cessat vt accendat. Huius prelij nunq̄ fuit victor nisi fugiēs. Hec ille. Sic etiā de muliere respectu viri. Sextū foliuꝫ est crucis chr̄i sedulitas. Nam vt Berñ.sup Cañ.dicit Nil tam efficax remediū cōtra om̄ia vicioꝝ tentamēta sicut passionis chr̄i sedula memoria. Itē ibidē. Fremit mūdus:premit corpus:insidiat diabolus. non cado fundatus supra petrā chr̄m quādo vulnerū domini recordabor. Hec ille. Multū ergo valet pro castitatis cōseruatione sedula passionis chr̄i mēoria.qr per h̄ charitas inardescit ⁊ dulcescit.⁊ sic carnis cōcupiscētia desipit. Unde Grego. Gustato spū desipit om̄is caro. Per hoc etiā homo roborat contra tentamēta luxurie: ⁊ occidit in se cōcupiscentiā.qr vt Augu.ait. Crucis chr̄i dulcis memoria crucifigit in carne vicia. Nā qui chr̄i sunt carnem suā crucifixerūt cū vicijs ⁊ cōcupiscētijs.ad Gal. v. O ergo homo recōde hec in corde ⁊ obſua: vt possis castitatē ſuare vsq; ad morteꝫ: exēplo huius sancte N. cuius historiā ꝑsequi libeat. Rogem⁹ itaq; dn̄m iesum: vt det nobis castitatis ⁊ puritatis gr̄am ⁊ ꝑseuerantiā ac tandem in celo gl̄iam ꝑpetuam. Amen.

Scōm

Tertiū

Quartū

Quintū

Uir ⁊ mulier ignꝭ ⁊ palea

Sextum

¶ In dedicatione eccl̄ie. Sermo p̄mus.

Ecce tabernaculū dei cū hoibus:⁊ habitabit cum eis eoꝝ deus. Apoc̄. xxj. et ad laudē huius festiuitatis. A Legimus in scp̄turis charissimi.ꝙ sancta eccl̄ia varijs nominibus noiat. Nam quādoq; nominat templū:⁊ hoc a contēplando.quia in eo deum ⁊ eius bñficia contēplari habēt homies cū gratiaꝝ actione. Quādoq; autē nominat Basilica.vt habet dist.xlij.ca. Non oportet. Et ſm Archidiac̄.ibidē basilica dicit palatiū regis. Basileos em̄ grece.latine rex interp̄tatur. quia palatiū est sūmi regis.i.altissimi dei. Et ꝓpter hoc etiam nominat domus dei. vt ptꝫ Ioā.xj.⁊ Matth.xxj. eo ꝙ ibi deus habitat:⁊ realiter chr̄us ibi est sub sacramēto eucharistie. Item quādoq; noiatur eccl̄ia.de cōse.dist.j. Ecclesia. Interp̄tat autē ecclesia.i.collectio vel cōuocatio. quia cōtinet populū cōuocatū a deo.vt ait Archiꝺ. Deniq; quādoq; nomiat tabernaculū quod est militare habitaculū.quia ibi adunat poplus militans cōtra vicia: ⁊ non habens hic ciuitatē manentē:sed inq̇rens futurā:.i.celestē p̄riam. Sicut ergo in bello solet rex inter tabernacula militū in medio tabernaculo suo manere: et ipius regis p̄sentia milites plus animant ad pugnā cōtra aduersarios.sic rex noster chr̄s manet inter nos in suo tabernaculo.i.in eccl̄ia:vt fortius animemur ad pugnam cōtra vicia. De hoc ergo Ioā.in Apoc̄. vbi supra dicens. Ecce tabernaculū dei cū homibus ⁊ habitabit cum eis. Iuxta que ꝟba tria mysteria notabimus pro hoc sermone.

A

¶ Primū de celebratione dedicationis:pro qua demonstrat dicens. Ecce.

¶ Scōm de honore veneratiōis:qr tabernacl̄m dei.

¶ Tertiū de deuotione frequētationis.s.ab hominibus pro gratia acq̇renda. B

B Quare tenemur festiuitates dedicatiōis celebrare.

¶ Circa primū de celebratione dedicationis ecclesie querit Quare debeat q̇libet fidelis chr̄ianus festiuitates dedicationū ecclesie singl̄is annis deuote celebrare. Ad quod plures rationes precipue ⁊ inductiue assi

gnantur.

Prima ratio canonice institutionis
Secūda ratio impetrande petitionis
Tertia ratio indulgentie ⁊ remissionis
Quarta ratio saluifice reꝑsentationis.

Prima rō canonice institutionis.

Prima ratio canonice vel ecclīastice institutiōis est.
q₂ de cōse. dist. j. c. solēnitates. dicit Felix pa. Solēni-
tates dedicationū ecclīaꝝ ꝑ singl̄os annos sūt celebrā-
de. Et Grego. pa. ca. Solēnitates ecclīaꝝ inq̄t dedica
tionū per singl̄os annos solēniter sunt celebrande: ipso
dn̄o exemplū dante: q̇ ad festū dedicatiōis tēpli oībus
id faciendi dans formā cum reliq̄s ꝑpl̄is eandē festiui-
tatem celebraturꝰ venit. sicut scꝑtū est. s. Joā. x. Facta
sunt encenia. i. dedicationis festa in hierosolymis: ⁊ hy
ems erat: ⁊ āmbulabat iesus in tēplo porticu Salomōis.
Hec ibi. ğ obediendū est eccl̄ie institutioni de hac cele
britate faciēda exēplo chr̄i iesu. Secūda ratio impe
trande postulatiōis. quia hodie in officijs ⁊ missis orat̄
sic. Exaudi ꝓpitius dn̄e ⁊ ꝯcede: vt quisq̄s hoc templū
bn̄ficia petiturus ingredit̄: cuncta se impetrasse letet̄.
Jdcirco poterit hō per orōnē eccl̄ie hodie ip̄etrare qđ
non potuit toto anno obtinere per seip̄m orādo. q₂ dicē
te Hierony. impossibile est preces multoꝝ non exaudi
ri. Nam exēpli grā. Rex celerius exaudit totā militie
curiā supplicantē ꝓ aliq̄ vel aliq̄bus: q̄ꝫ vnū militē sup-
plicantē pro illis. Et papa totū cetū cardinaliū suppli
cantē magis audit q̄ꝫ vnū cardinalē. Et abbas vel ep̄s
totū cōuentū vel capl̄m supplicantē q̄ꝫ vnū de illis. Sꝫ
hodie totus ꝯuentus cū eccl̄ia orat ꝓ singulo q̇ bn̄ficia
petiturus ingredit̄ templū. ğ plus exaudit̄. Vn̄ Pet. j.
can̄. c. iij. hortat̄ dicēs. Om̄es vnanimes estote in orō-
ne. Et infra. Quia oculi dn̄i sup̄ iustos: ⁊ aures eius in
ꝑces eoꝝ: vultus aūt dn̄i sup̄ facientes mala. Hec ibi.
q₂ tales disꝑdet dn̄s. vt addit̄ in ps̄. Tertia ratio in
dulgētie ⁊ remissionis. Naꝫ si q̇s deuote visitat dedica
tiones ecclīaꝝ indulgētias consequet̄: ⁊ reatuū pctōꝝ
remissiones. Et certe ꝓpter hec spūalia ordinata sūt fe
sta dedicatiōis. ⁊ non ꝓpter laute comedere: bibere: lu
dere: vel chorizare: aut inebriari in taberna: que mlti
heu hodie faciūt. ⁊ sic istū diem in s̄uitio diaboli expen
dunt: ⁊ pctā potius aggregāt q̄ꝫ indulgentiā ꝯsequent̄.

C Ad id refert exemplū Guil̄. in lib. de apibus. ⁊ Di
C sciplus in Promptu. suo. dic̄ q̄ mulier ꝓcax ⁊ vana fuit
Exemplū que in om̄i fere festo dedicationis choreas coniūgere
cōsueuit: ⁊ in alijs festis dum potuit fecit. Quadā vice
ludentibus iuuenibus viris iuxta chorēā: baculus qui
pilā ferire conabat̄: vnus viroꝝ illoꝝ de ip̄ius viri ma-
nu elapsus: dictā mulierē ducentē choream in capite ꝑ
cussit: ⁊ mox necauit. Tunc om̄es cōfusi corpus mortu-
um ꝓpinqui ad domū ꝓpriam detulerūt. Veniente aūt
p̄sbytero ad dicendū vigilias: ecce taurus nigerrimꝰ
īmo demon pessimus cum mugitu occurrēs: feretrū cū
corꝑe deiecit: ⁊ cornibus illud dissipans membratim il-
lud confodit: ita vt visceribus hincinde dispersis fetor
fieret intolerabilis. Fugientibus cūctis cadauer lace
ratum relinquit̄. ⁊ die altero illius fetore īminuto: co-
gnati accedentes: frusta mēbroꝝ cadaueris sublata ex
D tra cemiteriū sepelierūt. Et sic patꝫ. D Sed q̄rit̄.
Dedicatōēꝫ devote visitantes indulgētias cōsequent̄ cause subnectunt̄ Cur spūssanctus in eccl̄ia sic ordinauit: vt dedicationē
deuote visitātes indulgētias cōsequant̄. s. ab episcopis
dedicātibus cōcessas in anniuersario dedicatiōis pro
singulis annis. vt ptꝫ extra de pe. ⁊ re. c. Cū eo. Ad qđ
respondet̄. q̄ hoc ordinauit spūssanctus pluribus rōni
bus s̄m docto. Prima ⁊ potissima causa huius est. vt
ostendat̄ dei bonitas imensa ⁊ miscđia. cū per hoc ostē-
Prima causa dat deus se plus velle acceptare modicū opus ex cha
ritate factū. vicꝫ ꝑegrinationē: orōnē: vel elemosynā q̄ꝫ
q̄ velit pati penā magnā inuite ab ip̄a an̄ia in purgato
Secūda rio. Secūda causa. vt homīes per indulgētias moue
antur ad venerandū reliq̄as sanctoꝝ que fuerūt orga-
na spūssancti: ꝑ quē ad agendū queq̄ꝫ bona mouebant̄.
vt Augu. dt. Placet eīm deo honorare sctōs ⁊ eoꝝ reli-
Tertia q̄as: vt quas etiā ip̄e deus honorat: dum in p̄sentia eoꝝ
miracula facit. Tetria causa. vt homīes nō desꝑent
penas purgatorij quas audiūt fore horribiles in futuꝝ.
euadere posse facil̄it. s. ꝑ opa pietatis ⁊ indulgentias.
Vn̄ ꝯsulendū est illis qui multa pctā cōmiserūt: et tamē
paruā pn̄iam agunt vt req̄rant indulgētias. q₂ q̇cquid
supest i purgatorio opꝫtet ꝑsoluere. vbi vt Aug. in ser.
de igne purgatorij dt. Grauiꝰ est puniri in purgatorio
q̄ꝫdiu oculꝰ claudi ⁊ apiri possit: q̄ꝫ fuerit illa pena quā
b. Laurētius sustinuit in craticula. Et ad idē dt Augu.
in decre. dist. xxv. Qui in aliud seculū. q̄ ignis purga-
torij miro modo ğuis est. supat eīm oēm penā quā passi
sunt martyres: vel quicūq̄ꝫ malefactores in hac vita pa
ti potuerūt. O q̄ꝫtū valēt ğ indulgētie. Sed q̄libus va
leant dicemꝰ breuiter infra art. iij. s̄monis. Quarta *Quarta*
rō. q̄re fidelis debeat deuote celebrare dedicationeꝫ:
est saluifice reꝑsentatiōis. q₂ gaudiū festiuitatis dedi-
cationis reꝑsentat nobis et̄ne salutis gaudiū qđ habe-
bimus in celo. Jn huius signū altaria ⁊ imagines ac ec
clesia decorāt̄: luminaria accendunt̄: organa cōcrepāt:
⁊ iocunde festū dedicatiōis celebrat̄. E Aduertē- *E*
dum autē est. q̄ sicut Bern̄. in ser. q̇ incipit Festiuitas. *Que in ꝯsecratōe eccl̄ie fiūt in nobis impleri spūaliter.*
docet. Ea inq̄t que in cōsecratione eccl̄ie fiunt: necessa
riū est in nobis ip̄leri spūaliter. si vicꝫ volumus saluari
atq̄ꝫ ad gaudia supne patrie ꝑuenire post mortem. Pri
mo eīm ad aperiendū ostium baculo pastorali ꝑcutit̄ di
cendo. Apite portas p̄ncipes vr̄as: ⁊ eleua. por. et. ⁊c.
⁊ hoc fit ter circūeundo. ⁊ sic q̄libet vice ad ostiū ꝑue-
niens ep̄us ꝑcutit. qđ significat vt hō debeat cor suum
deo pulsanti apire: ⁊ in cor ꝑ fidem ⁊ amorē chr̄m susci-
pere ꝓpter tria bn̄ficia. s. creationis: redēptionis: ⁊ pro
misse gl̄ificationis. De his Ans. dt sic. Certe dn̄e: q₂ me
fecisti debeo amori tuo meip̄m totū. quia me redemisti
debeo amori tuo meip̄m totū ⁊ om̄e qđ possum. q₂ tan-
ta ꝓmittis debeo amori tuo meip̄m totū: ⁊ tantū debeo
plusq̄ꝫ meip̄m: quantū tu es maior meip̄o ꝓ q̇ dedisti te
ip̄m: ⁊ cui ꝓmittis in celo teip̄m. Hec ille. Scđo bn̄di *Scđo*
cta aq̄ eccl̄ia aspergit̄. qđ s̄cat: q₂ nos debemꝰ ablui in
baptismo: ⁊ tandē de pctis cōmissis per aq̄s lachryma
rum. Jo. xiij. Si non lauero te: nō habebis ꝑtem mecū.
Tertio cruce depingit̄. quod s̄cat imitationē crucis *Tertio*
chr̄i. ad Gal̄. v. Qui chr̄i sunt car. suā cruci. cū vicijs et
ꝯcupiscētijs. Quarto. xij. luminaria ante cruces po- *Quarto*
nunt̄ que s̄cant. xij. apl̄os. ⁊ per eosdē. xij. articulos fi-
dei p̄dicatos: q̇s oēs ⁊ singulos debet cōfiteri hō. quia
sine fide ip̄ossibile est placere deo. Heb. xj. Quinto *Quinto.*
elemētis alphabeti greci ⁊ latini in pauimēto eccl̄ia in
scribit̄. ad s̄candū q̄ erudiri debet hō in his que sunt fi
dei ⁊ necessaria ad salutē. Q₂ vt scribit̄ Prouerb. xiiij.
Acceptus est regi. i. chr̄o minister intelligēs. s. p̄cepta.
Q₂ aūt in pauimēto inscribit̄: s̄catur q̄ hō vsq̄ꝫ ad mor-
tem debet ꝑseuerare in his q̄ sunt fidei ⁊ de necessitate
salutis. Nam sub pauimēto sepeliunt̄ homīes in eccl̄ia
significat ergo ꝑseuerantiā vsq̄ꝫ ad morteꝫ. Apocal̄. ij.
Esto fidelis vsq̄ꝫ ad mortē: ⁊ dabo tibi coronā vite. Ad
designandū etiā hoc idē: cineres cribrant̄ in pauimēto
eccl̄ie dū cōsecrat̄. Sexto figurate cruces chrismate *Sexto.*
vngunt̄ ad s̄candū opa miscđie ⁊ pietatis. Mat. v. Bti
misericordes: q̄m miscđiam cōsequent̄. Septio. quia *Septimo.*
grana thuris in altari incendunt̄ ⁊ cōcremant̄ ad s̄can
dum ardorē charitatis ⁊ orōnē. Vn̄ ps̄. petebat di. Di-
rigat̄ dn̄e orō mea sicut incēsum in cōspectu tuo. O er-
go hō si vis ꝑuenire ad tēplū celeste: vbi sine fine gau-
dere habes: obs̄ua hec p̄missa. Api cor chr̄o ꝑ cōuersio
nem: age pn̄iam: s̄ua fidē vsq̄ꝫ ad mortē: ⁊ a p̄ceptis dei
non declina: exerce pietatis opa: ardent̄ deū ama ⁊ de
uote ora. ⁊ sic saluaberis. F *F*

Circa scđm de honore veneratiōis. s. eccl̄ie q̄ritur. *q̄ttuor mōis tenet̄ q̄libet chr̄ianus ecclesiaꝫ reuereri.*
Qualr̄ debeāt fideles venerari sctām eccl̄iam. Ad qđ
r̄ndet̄ recolligēdo ex dictis doct. q̄ p̄cipue q̄ttuor mo-
dis tenet̄ q̄libet chr̄ianus eccl̄iam reuereri: et ad hos
reduci possunt alie plures modi cōcurrētes. Primo
hūiliter ⁊ deuote eccl̄iam ingrediēdo: ⁊ corā diuīa ma
iestate reuerent̄ se gerēdo. Vn̄ Grego. papa extra de
imu. eccl̄. c. Decet domū dn̄i. lib. vj. dt. Decet domū dn̄i
sctītudo. decet vt cuiꝰ in pace factus est locus: eius cul-
tus sit cū debita veneratiōe pacificus. Sit itaq̄ꝫ ad ec-
clesias hūilis ⁊ deuotus ingressus: sit in eis q̇eta ꝯuer

satio deo grāta: inspiciētibus placita ꝛc. Hec ibi. Un̄ qñ hō intrat eccl'iam cogitare debet: qꝛ coram diuina maiestate ꝛ ꝑsentia chr̄i in sacro vadit: ac ad ꝯspectū angelorꝫ ꝛ beatorꝫ chr̄o astantiū intrat. ꝛ ideo valde hūili timore ꝛ reuerētia accedere debet. Exēplū de btō Hieronym. in ep'la cōtra Uigilantiū dicente sic. Qñ irat⁹ fuero: vel aliqd mali in aīo cogitauero: vel me nocturnū phantasma deluserit: basilicas martyrū intrare nō audeo. ita totus in aīa ꝛ corpe cōtremisco. Hec Hieron. Et sic ptꝫ. Sed heu modo q̄ m'lti accedūt supbo ornatu m'lti ira: ꝯcupia et alijs vicijs pleni: nec de pctis cōpungunt. Cōtra q̄s Augusti. in home. quadā dicit. Si dn̄s eiecit vendētes ꝛ emētes ea q̄ offerebant in tēplo: quāta putas aīaduersione puniet si ibi inueniet viciosos: ebriosos: luxuriosos: supbos: ꝛ quoslibet impenitētes.

Scdo Secūdo diuinis solis in eccl'ia intēdendo: ꝛ in ea nil incōgruū agendo. Un̄ Augu. dist. xlij. In oratorio nihil p̄ter orandi ꝛ psallēdi cultū penitus nil agat: vt nomini huic ꝛ opa iugiter impēsa cōcordēt. Itē p̄dicto ca. Decet domū dn̄i. lib. vj. dr. q atteant in eccl'ia intētis precordijs sacra solēnia deuotis orōnibus insistant. nullus cōclamationē moueat vel impetū: cessent vana ꝛ ꝓphana colloq̄a: cessent cōfabulationes q̄libet: ꝛ alia q̄ diuinum possunt turbare officiū: aut oclos diuine maiestatꝭ offendere. cessent in ecclesijs earūqꝫ cemiterijs negotiationes: ꝛ p̄cipue nundinarꝫ ac fori cuiuscūqꝫ tumultus omisqꝫ seculariū iudiciorꝫ strepitus conquiescat. Hec ꝛ plura ibidē. G Querit. Nunqd peccat mortal'r qui aliq̄ p̄dictorꝫ facit in eccl'ia. Rn̄det bm frēm Angel. de claua. in sūma. q non nisi faceret talia q̄ totaliter impedirent orōnē tempe debito. Alia aūt non sunt mortalia nisi ex se sint mala: vel nisi q̄s ex contēptu faceret. Et sic intelligēda sunt p̄dicta. vn̄ ꝛ textus di. c. Decet. in fine. satis cōsonat. qꝛ dt q ordinarij hoc faciāt obseruari: suadenda suadeāt: ꝛ interdicta cōpescant. Sed q̄d de candelarꝫ venditione q̄ fit in eccl'ia. Rn̄det idem frater Angelus. q videt esse tolerabilis. Nec obstat q dn̄s eiecit vendētes in tēplo. qꝛ ibi fiebāt pacta ꝛ multa pturbantia cultū diuinū: s; in venditōe cādelarꝫ null⁹ fit strepitus. ꝛ ideo nō ꝓhibet. Secus esset de alia negociatōe. qꝛ illa est ꝓhibita. Tertio fideles tenent venerari ecclesiam singulis dn̄icis ꝛ festis dieb⁹ visitādo ꝛ missam integrā audiēdo. hoc em̄ est p̄ceptū de cōse. dist. j. Missas. Quarto imunitates. i. libertates eccl'iasticas obseruādo: ꝛ in nullo violando. H Iste autē imūnitates eccl'ie sunt plurime: de q̄bus longū foret loqui. sed de aliq̄bus tantūmodo q̄ sunt mag' necessarie explicari poplo aliq̄s dicam⁹. Una est. q abstrahi per vim nullus debet de eccl'ia vel cemiterio: nisi ille q̄ confugit ad eaꝫ esset publicus latro. s. q̄ stratas publicas insidijs ꝛ aggressionibus obsidet vt deprederet transeūtes om̄es. sic ꝛ pirate. vel nisi sit noctur̄n⁹ depoplator agrorꝫ. i. vastator vel cōbustor segetū. tales em̄ ipune abstrahi possunt. extra de imu. eccl. Inter alia. Item q̄ aliq̄d maleficiū. s. homicidiū vel mutilationē: vel q̄dcunqꝫ graue ꝛ enorme delictū cōmittit in eccl'ia: spans se ab eccl'ia defendi: talis abstrahi pōt. Secus in nō enormib⁹: secus etiam si extra eccl'iam cōmitteret ꝛ extra cemiteriū. extra no. c. fi. Scda est. q bona clericorꝫ īuadere nemini licet. qꝛ sunt bona eccl'ie: ꝛ inuadētes sunt excoīcandi. xij. q. ij. Eccl'iarꝫ. Tertia. q cū clericꝭ in choro laici non debent stare. de vi. et hone. cle. ca. j. Quarta. q donata vel derelicta in testamēto defraudare non licet: aut negare: aut demorare: sed integre et celeriter reddere. aliter graue pctm̄ cōmittit. ꝛ est excoīcandus qui hec facit. xiij. q. ij. Qui oblationes. ꝛ ca. se. Quinta. q eccl'iam vnā q̄cunqꝫ ledit om̄es ledit. qꝛ eccl'ie particulares sūt mēbra vniuersalis eccl'ie. xxiiij. q. j. Loquitur Sicut a filij qui tangit aurē: totū hoiem tetigisse dicit. Aduertant hec heretici ꝛ q̄qꝫ vsurpātes bona eccl'ie vel monasterij. ꝛ qui rapiūt aliq̄ bona in eccl'ia reposita: tales diuino iudicio plagant. Refert Uale. lib. j. rubrica de religione. q q̄dam nomie Flaccus a quodā tēplo tegulas pro domo ꝓpria fecit portari propter qd̄ duos filios perdidit ꝛ demēs fuit effectus. Sexta est. q frāgere eccl'iam vel furari ea q̄ in illa sunt non lic;. qꝛ sacrilegiū est. xvij. q. iiij. Quisquis. et effractores ipo facto sunt excoīcati. Septima q guidagia ꝛ pedagia si ue telonea ꝑsone eccl'iastice non tenent: nec etiā pro rebus suis quas nō causa negociatiōis deferūt vel deferre faciūt. Et qui exigūt ab illis ipo facto sunt excōmunicati. extra de cen. q̄ꝙ. lib. vj. Octaua. q iudex secularis nō pōt iudicare de ꝑsonis ꝛ rebus eccl'iasticis. extra de foro cōpe. per totū. Nona est. q in habitaculū seculare eccl'ia de cetero non cōuertat. Nec vasa eccl'iastica: nec cortine nec vestimēta ꝛ cetera vsibus secularibus debēt applicari. de ꝯse. dist. j. Ligna. ꝛ q̄nqꝫ. ca. se.

Sexta.

Septima

Octaua.

Nona

Exemplū legit de Balthasar rege. qui cum in cōuiuio cum vxoribus ꝛ optimatib⁹ de vasis tēpli dn̄i biberet: apparuerūt tres digiti manus in pariete scribētis Mane: thetel: phares. Et diuino iudicio eadem nocte rex interfect⁹ est. Dan̄. v. Itē Uale. vbi s. refert. q Pōpeius postq̄ stabulari fecit eq̄s in portico tēpli semel: de cetero semp infortunat⁹ et victus fuit in omi pugna hostiū qui antea fuit fortunatissimus. O vtinā hec aduerterēt milites ꝛ nobiles moderni ꝛ discerēt venerari eccl'ias ꝛ cleros. I

I Utrum hō intrādo eccl'iā deuote semp habeat idulgentias

Circa tertiū de deuotione frequētationis aliq̄ querunt. Primo vtrū homo q̄tiens intrat eccl'iam: totiēs habeat pro deuotiōe indulgētias concessas. Ad qd̄ respondet bm Tho. in. iiij. dist. xx. q indulgētia aliqñ est determinata ad tp̄s. puta quicūqꝫ vadit ad taleꝫ eccl'iam vsqꝫ ad tale tēpus: habeat tantū de indulgētia. ꝛ tūc intelligit semel tm̄. Aliqñ aūt est indulgētia pennis: sicut in eccl'ia scti Petri Rome. xl. dierꝫ. ꝛ tunc q̄tiens q̄s vadit: totiēs consequit. si tn̄ hō fuerit debite disposit⁹ ad ꝯsequēdū indulgētias. Scdo q̄ q̄rit. q̄li deuotiōe dꝫ hō esse disposit⁹ vt possit ꝯsequi indulgētias. Rn̄det bm doct. coiter sup. iiij. dist. xx. q ad h̄ q̄ttuor sunt necessaria. Primū est q sit vere ꝯtritus de pctis mortalibus Ratiō bm Pe. de palu. qꝛ manēte offensa: reatus pene tolli nō pōt. Scda est. q credat tantā ptātem esse apd̄ eccl'iam. s. q remittere pōt pctā per indulgentiā. Tertiū est. q sit subditus ꝑlati ꝯcedētis indulgētias. quia epi nō possunt ꝯcedere indulgētias illis q̄ sunt de alia diocesi. nec legati illis q̄ sūt extra terminos sue legatiōis Sol⁹ papa pōt dare plenas ꝛ in toto orbe indulgētias. xxiij. q. j. Q̄cunqꝫ. ꝛ de pe. ꝛ re. Cū ex eo. Quartū ē q faciat id ꝓ quo dant indulgētie: al's nō ꝯsequit q̄uis habeat bonā voluntatē. De his plura bmo. alio ptis secunde. Tertio q̄rit. q̄d si aliq̄s alius facit ꝓ eo id pro q̄ date sunt indulgētie? Rn̄det bm frēm Ange. Cōmunis est opinio doct. q si indulgentiā ꝯcedēs exp̄mit: valebit: al's non. Et si h̄ exp̄mit: etiā si ille ꝓ q̄ facit sit mortuus: valebit illi mortuo nō ꝑ modū indulgētie: sed per modū suffragij. Quarto q̄rit. vtrū q̄ ꝓpe eccl'iam moratur ꝯsequat indulgētias sic̄ qui a remotꝭ venit. Respondet bm Thom. in. iiij. dist. xx. q etiā vicinus eccl'ie ꝛ sacerdotes eccl'ie ac clerici etiā ꝯsequunt: sicut ille q̄ veniret a mille dietis. qꝛ hec remissio nō ꝓportionat labori: sed meritis chr̄i et sctōrꝫ que per indulgētias dispensant. Uerūtamē ille q̄ plus laborat plus acq̄rit de merito essentiali. sicut ꝛ ille q̄ maiori deuotione charitatis visitat eccl'iaꝫ plus acq̄rit de essentiali p̄mio. O q̄ hō deuote visita eccl'ias vt hēas grām ꝛ tandē gl'iam.

Qualis deuotio req̄rit ad impetrādū idulgē.

Questio

Questio

In dedicatione eccl'ie. Sermo. ij.

Terribilis est locus iste. nō est hic aliud nisi domus dei ꝛ porta celi. Gen̄. xxviij. A Uerba ista dixit Jacob p̄triarcha. de quo legit. q cū pgeret in Aran: ꝛ venisset ad quendā locū q̄ bm docto. vt dt Lyra fuit mons Moria: vbi Abraam auus suus offerre volebat Isaac: volens Jacob ibidē req̄escere post solis occubitū: tulit lapides tres q̄s supponens capiti dormiuit: viditqꝫ in somnis scalam stantem sup terram: ꝛ cacumen eius tangēs celum: ꝛ angelos dei ascendētes ꝛ descendētes per eam: ꝛ dn̄m innixum scale dicentē sibi. Ego sum dn̄s deus Abraam pa-

tris tui ꝛ deus Jsaac:terrā hāc tibi dabo eritq̃ semen
tuū quasi puluis terre. Ly. dt ꝙ tūc reuelatiōe ista co=
gnouit Jacob mysteriū trinitatis ꝛ vnius essentie in di
uinis i h̄ ꝙ tres lapides capiti supposuerat ꝛ euigilās
inuenit ꝙ illi tres lapides facti erāt vnꝰ lapis. Cogno
uit etiā mysteriū diuie incarnatiōis in scala q̄ ex mltis
gradibꝰ ꝯstituit̄:ꝛ sic ſcabat gradus generationū p q̊s
chr̄s descendit ab Abraam vsq̃ ad virginem Mariam
que chr̄m pepit. Qz aūt pes scale terrā tangebat ꝛ ca
cumē celos ſcabat ꝙ chr̄s deꝰ ꝛ hō fieret q̇ angelos le
tificaret ruinam eoꝝ repando ex hominibus. Uidit eti
am futuꝝ esse ꝙ ibi fundaret̄ templū. Cū g̊ euigilasset
de somno ait. Uere dn̄s est in loco isto:qꝛ mysteria diui
na erant ibi complenda ꝛ cultus diuinus ibi vigere de
bebat:pauensq̃.i.admirans dei benignitatē ait. Ter=
ribilis est.i. venerabilis locus iste: nō est hic aliud nisi
domus dei ꝛ porta celi: qꝛ in q̊dam loco ꝓpinquo passꝰ
est chr̄s cuius passio celū aperuit:ꝛ ideo dt:porta celi.
Hec ſm Ly. Et qꝛ domus vel tēplum illd ve.test. figu
rauit domū sctē eccl'ie cuius hodie dedicationē colimꝰ
Jdcirco de ea canunt̄ hec ꝟba in missa hodierna. Ter
ribilis est locꝰ iste ꝛc̄. Uñ tria mysteria notabimus pro
hoc sermone ad honorē dedicationis.

¶ Primū de ecclesie terribilitate:quia dicit̄. Terri
bilis est locus iste.

¶ Secundum de ecclesie dignitate: quia dr: non est
hic aliud nisi domus dei.

¶ Tertiū de laudis diuine celebritate: ꝓpt̄ qd etiā
dr:porta celi:vt infra dicet̄.

B

Quare sctā eccl'ia dr terribilis

¶ Circa primū de eccl'ie terribilitate querit̄. Quare
sancta eccl'ia dr terribilis cū potius sit amabilis ꝓpter
sanctitatem ꝛ diuina beneficia que ibi hoībus prestant̄
Ad quod respondetur ꝙ sancta eccl'ia licz sit amabilis
cum hoc tñ est terribilis triplici ratione

¶ Primo ꝓpter dei pñtiam ꝛ maiestatē.

¶ Scdo ꝓpter diaboli deterrendā ptātem

¶ Tertio ꝓpter tēpli reuerendā sanctitatē

Pmo ꝓpt̄ dei presentiam

¶ Primo ꝓpter dei pñtiam ꝛ maiestatē:quia in eo deꝰ
specialiter habitat: ꝛ realiter chr̄s dn̄s in sacramento
continet̄ ibidē. Uñ Ps. Dn̄s in tēplo sancto suo: dn̄s in
celo sedes eius:oculi eius in pauperē respi.pal. eiꝰ in
ter fi.ho. Dn̄s interro.iustū ꝛ impiū: q̇ aūt diligit in.o.
a.su.pluet sup p.la.ignis sul.ꝛ spūs p.ps ca.eo. Qui=
bus ꝟbis docet̄ ꝙ deꝰ q̇ habz sedē glīe in celis habitat
specialr in tēplo sctō. Et sicut in celis ꝛ sic in templo vi
det oīes actus hoīm. Et q̊dem triplr respicit hoīes vt
ibidem notat̄.s. Primo penitētes oculo miscdie:ideo dr
oculi eius respi.in pauperē.i. humiliter se recognoscē
tem de pctīs ꝛ paupertate meritoꝝ. Scdo iustos ocu=
lo amicicie ad remunerandū in celesti btitudine. Ter
tio impios ꝛ in pctō iacentes respicit oculo iusticie ad
puniendū in inferno:vñ dr palpebre eius.i.oculi:inter.
fi.ho .i.scrutatur eoꝝ actꝰ: dn̄s interro. iustū ꝛ impiū.
ꝛc̄. Sed quare dt: pluet sup pctōres laqueos? Rñdet
Ly.quia pctōres frequenter improuise moriunt̄ ꝛ subi
to:ꝛ sic sicut aues improuise capiuntur laqueo inferna
li. Job.xxi. Ducunt in bonis dies suos ꝛ in pūcto ad in
ferna descendunt. Jtem quare addit Jgnis sulphur ꝛ
spiritus procellaꝝ pars calicis eorum:ꝛ non dicit:totū
calicem eoꝝ: sed pars calicis dr? Respondet̄ ſm Lyr.
ad significandū ꝙ in gehenna tanta est pena ꝙ non po
test explicari ꝟbis totaliter. O g̊ peccator age pñiam.
O homo qñ intras eccl'iam hec recogita:quia deus ibi
presens est qui tua facta nouit ꝛ te iudicat ſm opa vel
ad vitam vel ad mortē:ꝛ sic ꝓ reuerentia dei est terri=
bilis in eccl'ia. Nam si diligenter homo hec animaduer
tit:deterret̄ ꝛ mouet̄ ad pñiam.

C

Scdo domꝰ dei ē terribilis diabolo ꝓpt̄ multa

Scdo ꝓpter dia
boli deterrendā potestatē.s.in eccl'ia:nā domus dei est
terribilis diabolo ꝓpter multa. Primo ꝓpter erectas
inibi cruces. Scdo ꝓpter fusas orationes. Tertio ꝓpt̄
sanctoꝝ plurimas reliq̇as ꝛ imagines. Quarto ꝓpter
angeloꝝ exercitus ibi discurrentes: ꝛ cetera que sunt
in eccl'ia sancta. Sed heu pctōres visitantes eccl'iam
nullum hoꝝ ptimescunt: hi fidem peiorem habēt demo
nibus. Uñ Aug. dicit. Cum dilectiōe fides est christia
ni:sine dilectione fides est demonis. O vtinā fides ma
lorum chr̄ianoꝝ esset sicut fides demonū qui credūt ꝛ
contremiscunt:vt dr Jac.ij. Jsti aūt ꝛsi credunt non tñ
contremiscunt. Ubi aduertendū sicut premisi ꝙ diabo=
lꝰ in eccl'ia ꝛ vbiq̃ pmo ptimescit crucē chr̄i. Uñ Chry.
dicit. Ubicūq̃ demones signū crucis dn̄ice viderint fu
giunt tanq̃ canes timentes baculū quo plagam pcepe
rūt. Sed malus chr̄ianus crucē chr̄i adorat labiis nec
corde ptimescit nec compungitur de pctīs:ergo in hoc
peior est demone.

Scdo

Secundo diabolus ptimescit oratio
nes in eccl'ia fusas. Unde Aug. Oratio est aīe p̄sidium:
deo obsequiū:diabolo suppliciū:ꝓpterea diabolus cla
mauit dicens. O Bartholomee apl'e incendūt me ora=
tiones tue. Malus aūt chr̄ianus etiāsi qñq̃ deū orat:
tñ deū offendere pctīs non formidat:nec curat vt exau
diretur oratio eccl'ie ꝓ se fusa in missa ꝛ officio: qꝛ nō di
sponit se ad pñiam. Prouer.xviij. Jmpius cum in ꝓfun
dum venerit pctōꝝ contēnit: sz sequitur eū ignominia.

Tertio

Tertio diabolus ptimescit sctōꝝ reliquias ꝛ imagines
Uñ Chryſ. in homel. Ut latrones milites regis decli=
nant:sic demones martyꝝ ꝛ ꝯfessoꝝ corpora pauēt ꝛ fu
giunt.

Quarto

Quarto deniq̃ diabolus ptimescit exercitū san
ctorum angeloꝝ: vt patet sed malus chr̄ianus nec san=
ctos curat:imo qñq̃ blasphemat:nec angelū custodem
reueret̄ faciendo in pñtia eius pctm̄:nec eiꝰ monita sa=
lubria suscipit vt ꝯuerteret̄:ꝓpter qd i iudicio amplio=
rem penā.s.in corpe ꝛ aīa simul accipiet q̇ vret̄ in ppe=
tuū. Esa.vl. Jgnis eoꝝ nō extinguet̄ ꝛ ꝟmis e.non mo
rietur. Jnsup etiā ab ipō demone torquebit̄: qꝛ Greg.
dt. Demones q̊s incētores habuimꝰ in culpis: tortores
habebimus in penis. Patz g̊ ꝙ eccl'ia est terribilis dia
bolo. O vtinā esset terribilis ꝛ malis chr̄ianis:vt.s.qñ
ingrediunt̄ eccl'iam terrerent̄ de pctīs ꝛ cōuerterent̄.

Tertio ꝓpt̄ reuerēdam sanctitatē

Tertio ꝓpter tēpli reuerendā sanctitatē: qꝛ deo est cō
secratum ꝛ dedicatū:ꝛ ideo est multū terribilis.i.vene
rabilis ne offendat̄: sed reuerent̄ hō illud ingrediat̄ ꝛ
humiliter ac deuote se habeat. Uñ extra de imu.eccl'.
c. Decet domū dn̄i.li.vj. Greg.papa dt. Sit ad eccl'ias
humilis ꝛ deuotꝰ ingressus ꝛ cōuersatio deo grata ꝛc̄.
Unde Aug.i ser.hodierno. Rogo vos fratres diligen
ter attēdite. Si ad mensam vel domū cuiuscunq̃ potē=
tis hoīs nemo presumit cū vestibꝰ conscissis ꝛ inquina
tis accedere:q̇nto magis a ꝯuiuio regis eterni debet se
vnusquisq̃ inuidie vel odii veneno pcussus vel iracun
die furore repletꝰ cū reuerētia ꝛ humilitate subtrahe=
re:ꝓpter illud qd scriptū est. Uade pꝰs reconciliari frī
tuo:ꝛ tūc veniēs offeres munꝰ tuū. Hec ille. Et licet lo
quatur ꝙ hō eucharistiam nō audeat accipe in pctō:tñ
etiāsi hō nō cōicat: debet ꝓpter reuerentiam pñtie cor
poris chr̄i dū est in eccl'ia se recognoscere ꝛ pñiam age
re ne diuinā vindictā ꝯtra se ꝓuocet:qꝛ vt dt Chry. do
minus iesus cū esset piissimꝰ ꝛ mansuetissimus hoīm: in
nullo tñ tā seuerā vindictā exercuit sic̄ in tēplo contra
ementes ꝛ vendētes q̊s flagello de funicul' facto eiecit
eo ꝙ irreuerentiā faciebāt dei tēplo:q̇nto magis durꝰ
iudicabit eos q̇ viciis fedati sunt:ꝛ sic in eccl'ia manent
nec cōpungunt̄. O g̊ hō ꝯsidera qꝛ in eccl'ia es sctā co=
ram deo:ꝛ ideo emūda ꝯsciam. Nā quō audet q̊s inimi
cus regis corā eo stare nisi veniā postularet ꝓstratꝰ:sic
tu coram deo nisi peniteas ꝛ sic veniā postules. Augu.
Scio deū inimicū esse oīmi criminoso.

D

De dignitatibus tēpli

¶ Circa scdm̄ de eccl'ie dignitate sit p ꝯcl'one qd ca
nit eccl'ia in officio di. Tēplū dei sctm̄ est:dei structura
est:dei edificatio est.

Prima dignitas

Prima g̊ dignitas est ꝙ dr sctm̄: ꝛ
hoc pmo:qꝛ sctō nomini dei altissimi dedicatum. Uñ.ij.
Para.viij. dn̄s ait. Elegi ꝛ sanctificaui mihi locū istum
id est templū vt sit nomē meū ibi in sempiternum ꝛ per
maneant oculi mei ꝛ cor meum ibi cunctis diebus: au=
resq̃ mee erecte ad orationem eius qui in loco isto ora
uerit. Hec ibi. Ex quo patet ꝙ deus posuit in tēplo no
men suū ꝛ cor suū.i.amorem erga deū laudantes ibidē
ꝛ oculos ad aspiciendū amabiliter deuotos ꝛ peniten=
tes in ecclesia: ꝛ aures ad exaudiendum ibi hominum
orationes.

Sanctum templum

Scdo dr sctm̄ qd interpretat̄ quasi sanguine
tinctum:qꝛ ad conficiendū ꝛ cōseruandū ibidē corpus

christi ⁊ sanguinem deputatū. Tertio dr̄ sctm̄: qꝛ sctis operibus diuine laudis ⁊ orationis ac cultus dei mancipatum: ⁊ ideo Aug. di. xlij. c. In oratorio inquit ꝑter orandi ⁊ psallendi cultū penit⁹ nil agat vt nomini huic ⁊ opera iugiter impensa concordent. Hec ille. Ūn̄ peccant ibi ridentes ⁊ iocantes. Quarto quia sanctoꝝ corporibus sepeliendis ac reliquiis conditis ꝯsecratum ⁊

Scd̄a q̄stio sanctoꝝ imaginib⁹ decoratū: ꝗ ⁊c̄. Scd̄a dignitas. s. tēpli: quia dicit dei structura. Sed quare hoc? cū cōstruatur ab hominibus? Respondet ꝙ licet ecclīa construatur ab hoībus tn̄ pro deo ⁊ eius cultu fit ẜm deum ac propter deum: vt. s. homo deū colendo ⁊ eum adorādo in suo templo mereat habere deū in celesti p̄mio. Legitur ꝙ Abrae colēti deū postq̄ edificauerat altare sibi ⁊ tandem decimas obtulerat apparuit sibi dn̄s ꝑ visionem di. Noli timere Abraam: ego ꝓtector tuus sum

E ⁊ merces tua magna nimis. Gen̄. xv. E Sed queri-

Questio tur qualiter homo in constructione vel fundatiōe tēpli aut capelle vel altaris ⁊ hmōi debeat se habere vt possit celeste premiū a deo acquirere? Rn̄det Chrys. sup Mat. di. sic. Pharisei dicebāt apd̄ se: si būfecerim⁹ paupib⁹ nō mlti vidēt: ⁊ ꝑ tpe vident: nōne ꝗ melius edificia faciamus que oēs aspiciunt: ⁊ nō solū in hoc tēpore sed etiā in posterū. O insipientes qd̄ ꝓdest post mortem ista memoria si vbi es torqueris. i. in inferno: ⁊ vbi non es laudaris. s. in hoc mundo. Si ꝗ iuxta alia bona fecerit hō edificia sctā: additamentū est boni: si aūt sine aliis bonis operibus: passio est glīe secularis. Non em̄ gaudent martyres ꝙ ex illis pecuniis honorant in qui

Tria documenta bus pauperes plorāt. Hec Chrys. Ex quibus tria documenta capiunt.

Primum Primū ꝙ homo edificia in ecclīa nō debet facere ꝑ vana gloria ⁊ ostentatiōe: alioquin perdet mercedem celestē ⁊ incurret penā. Et quid mihi ꝓderit si in carcere torqueor cum in mundo laudor apud homines nec ꝑ hoc liberabor.

Scd̄m Scd̄m est ꝙ homo sit in se bonus ⁊ in dei grā ac bonoꝝ opatione. Unde in pctō perseuerans non saluat ꝑ edificia sed ꝑ pn̄iam. Exemplum de Salomone: qui edificauit deo templum: sed ⁊ postea declinauit ad luxuriā ⁊ idolatriā: nec sum⁹ certi

Tertiū de salute ipsius. Tertiū est ꝙ hō edificia talia non de rapina faciat: sed de iusta possessiōe. Hec clarēt in ꝑdictis verbis Chrys. Ūn̄ ⁊ Greg. i. q. j. Non est inquit ꝑutanda elemosyna si paupibus dispensetur q̄d ex illicitis rebus acquirit. Ūn̄ etiā certū est ꝙ ⁊si monasteria vel xenodochia vel aliquid aliud ex pecunia que ꝑ sacris ordinibus datur construat nō ꝓficit mercedi. Et infra. Quicquid em̄ in dei sacrificio ex scelere offertur: oīpo-

Tertia dignitas tentis dei non placat iram: sed irritat. Hec ibi. Tertia dignitas templi: quia dei edificatio est: quia edificatū est pro dei habitaculo: vt dictū est. Et in ip̄o significat edificatio mansiōis in celesti tēplo cum chr̄o. Sicut em̄ in isto templo materiali habitat chr̄s realr nobiscū in sacramēto: sic in celo realiter habitabit nobiscū gloriosa visione faciali: vbi vt Aug. ait. Uidebimus ⁊ amabimus: amabimus ⁊ laudabimus sine fine ⁊c̄. Ūn̄ Eph. ij. dicit aplus. Fratres iam non estis hospites ⁊ aduene: sed estis ciues sanctoꝝ ⁊ domestici dei: sꝑ edificati sup fundamento aplōꝝ ⁊ ꝓphetaꝝ ip̄o summo angulari la-

Figura pide chr̄o Jesu. Et hoc ẜm Ly. dr̄ in figura: quia in edificatione templi Salomonis fuit q̄dam lapis qui pluries fuit reiectus ab edificantibus: eo ꝙ nulli loco cōueniebat cui applicabatur: ⁊ finaliter optime sedit in summitate edificii in angulo duos parietes coniungente. Et figurauit chr̄m qui duos populos iudaicum ⁊ gentilem coniunxit in vnitatem fidei. Unde Ps̄. di. Lapidem quem reprobauerunt edificantes h̄ fact⁹ est in caput anguli. A domino factum est istud ⁊c̄. De hac ergo figura ponit aplus di. In quo. s. chr̄o omnis edificatio constructa. s. ex iudeis ⁊ gentilibus crescit. s. per virtutum augmentum: in habitaculum dei in templū sanctū. i. quousq̄ fit templum dn̄i sanctū in celesti patria. Magna ꝗ dignitas ecclīe est repn̄tare statum celestis patrie. Nā sicut in hoc tēplo materiali laudamus deū iubilose cantan̄. ⁊ deuote psallen̄. ita in celo laudabimus feliciter sine fine nūc presentē in sacramento: ibi aūt. s. in celo presentem visu glorioso. F

F De laudis diuine in tēplo celebritate

Circa tertiū de laudis diuine celebritate sit conclusio ꝙ ecclesia chr̄i ꝓpter cultū laudis dei merito dr̄ porta celi iuxta v̄ba themat̄ ꝓaccepti. Rō: qꝛ ꝑ laudes dei in ecclīa ꝓuocant angeli descendere de celo ad nos Juxta illud Ps̄. Preuenerunt principes. i. angeli coniuncti psallentibus. i. deum laudantibus: etiā per has easdem laudes dei angeli ascendunt in celum offerentes deo vota nostra ⁊ oratiōes: vt dicit Bern̄. Et quia per has habemus ⁊ nos iter in celum. Unde Hiero. in ser. de assump. dicit. Cessare non debet etiam quilibet peccator a laudibus: quia sermo diuinus cum de pctōribus ageret in Ps̄. dt. Sacrificium laudis honorificabit me ⁊ illic iter quo ostēdam illi salutare dei: ac si patenter dicat. Illic iter est laudis ad eternam laudem sine fine mansurā: quia iter salutis nostre in laudibus est saluatoris. Hec Hiero. Ergo ipa ecclesia in qua iugiter laudatur deus dicitur merito porta celi. G

G De⁹ magis acceptat ab hominibus laudes in ecclīa q̄ laudes ab angel' in celo

Sed de laudibus dei hic oritur questio. Utrū deus magis acceptet ⁊ diligat laudes ab hoībus in ecclīa sibi exhibitas q̄ laudes ab angelis in celo impēsas. Ratio questionis est per contrariū: quia angeli maiori charitate ⁊ hilaritate laudāt deū vtpote gloriosa: ergo videtur ꝙ eoꝝ collaudatio corā deo plus placeat. Nā Hiero. de conse. dist. v. non mediocriter: dicit ꝙ melior est quinq̄ psalmoꝝ decantatio cum cordis puritate ac spirituali hilaritate q̄ totius psalterii modulatio cū anxietate cordis ⁊ tristicia. Sed in contrariū est: quia angelus non laborat in laudando deū: sed homo multū laborat. Dicit aūt apls. j. Cor. iij. Unusquisq̄ propriā mercedem accipiet ẜm suū laborē: ergo videtur ꝙ hō plus meretur q̄ angelus in labore diuine laudis: ⁊ per ꝯns plus a deo acceptatur. Ad hec respondet ꝑ tria pūcta ẜm doc. recolligendo. Tria pūcta

Primū est ẜm magnū Alb. super Missus est. ca. xcix. ꝙ charitas patrie qua angeli laudant deū licet sit maior charitate hoīm huius vite q̄ntum ad actū scꝫ fruitiōis gloriose: tn̄ charitas hoīs aliq̄n pōt esse maior quantū ad effectum. Rō: qꝛ charitas angeloꝝ non est in statu merendi p̄miū essentiale. Quilibet aūt actus charitatis in hoīe viatore meritori⁹ est essentialis premii ⁊ sepius maioꝝ q̄ infimi angeli. Ūn̄ homo potest plus mereri in laude dei q̄ aliqs infimor angeloꝝ. Nam beata virgo Maria pre oībus angelis meruit ⁊ a deo amabilior fuit. Primū

Scd̄m est ẜm Hierony. ⁊ Greg. ac doc. ꝙ quanto hō quicunq̄ in maiori charitate laudat deū deuotius: tanto deo eius laudis munus est acceptabilius. Ūn̄. xxiiij. q. j. Odi. Hiero. ait. Deus non sacrificioꝝ magnitudinē sed offerentiū merita causasq̄ diiudicat. Et Greg. iij. q. vij. In grauibus dt. Omnipotentis dei iudicio non quid: sed a quo dat inspicitur Et cōmunis sn̄ia doctoꝝ est sup. iiij. sen. ꝙ premiū essentiale radici charitatis correspondet. Ūn̄ hō existens in maiori charitate: de premio essentiali plus meret in oī laude dei ⁊ actibus eius: licet de p̄mio accidentali possit q̄s plus mereri ẜm laborꝭ magnitudinē. H Scd̄m

H Tertiū dilectio dei erga homines

Tertium est ẜm Bona. sup. iij. dist. xxxij. ꝙ dei dilectio est effectus potius q̄ affectus. Cum ergo deus maioris effectus. s. grē exhibuerit signa ipi homini: sequitur ꝙ homines ⁊ eorum collaudationē prediligit angelis. Qd̄ patet. Primo ex signo demandationis: quia demandauit angelis vt ministrent hominibus ⁊ incident eos ad laudem dei. Heb. j. Omnes sunt administratorii spūs in mini. missi ⁊c̄. Secundo ex signo exemplificationis: quia oēs creaturas voluit dare nobis in exemplum laudandi deum: ad significandum ꝙ sibi multū placeat ꝙ homines laudent deum. quia non nisi per hoc hoīes beatificantur. Unde Ps̄. Omnis spūs laudet dn̄m. Et Dan̄. iij. Benedicite oīa opera dn̄i dn̄o: laudate ⁊c̄. Sed inanimata ⁊ irrationalia deū benedicere ⁊ laudare dicunt inquantū ꝓficiunt ea ad que ordinata sunt a deo: ⁊ iteꝝ inquantū ex taliū ꝯsideratione assurgūt rōnales ad bn̄dicendum ⁊ laudandū deū: ẜm Ly. ibidem Legitur in vitaspa. ꝙ cum quidam sanctus diceret ꝙ in omnibus creaturis haberet vnde deum laudare deberet: quidam illi dixit. Quō in bufone laudare habes.

deum? Ille respõdit. Laudo in hoc ꝙ non fecit me deꝰ
talem. s. turpem ⁊ venenatum sicut fecit bufones. Ter
tio ex signo diuine incarnationis ⁊ redemptionis: quia
deus proprio sanguine nos redemit vt laudemus deũ
in presenti in ecclesia: ⁊ tandem in futuro in patria per=
Quarto petua: sed non redemit angelos lapsos. Quarto ex si=
gno remunerationis: quia deus in corpore simul ⁊ aĩa
remunerabit homines in celo: vt laudent eum lingua
corporali simul ⁊ spũali: angeli aũt solum habẽt lauda
Quinto re in spũ. Quinto ex signo exaltationis: quia in vtroq̃
sexu homo exaltatus est super angelos oẽs: s. in chri
sto ⁊ eius matre: ⁊ angeli adorant ⁊ laudãt hoĩem chri
stum: sed homo non adorat angelum. O ergo homo q̃
maxime teneris deo laudes ⁊ gratias agere pro tanta
charitate pre cunctis angelis tibi exhibita. O quanta
deuotione ⁊ reuerentia debes in ecclesia dei laudibus
I insistere. I Ad id leguntur exempla. Refert disci
Exẽpla pulus in promptuario ꝙ quidam sanctus pater vidit in
ecclesia diabolum scribentem peccata illoꝝ qui in offi=
cio laudis diuine ridebant vel interloquebãtur ac dis
solute se habebant: vt accusaret. s. eos coram deo. Idẽ
refert ibidem: ꝙ quedam inclusa nocte quadam vidit ꝑ
rimulas celle sue splendorem immitti mirũ vt putaret
esse diem: territa propter horas nondum dictas: fene=
stram que erat versus cimiterium aperuit. Et ecce iu=
xta caput sepulchri cuiusdam scholaris nuper sepulti:
vidit miri splẽdoris ⁊ decoris feminam stare. s. cum an
gelis: ⁊ columbam niueã portare in vlnis. Inclusa que
siuit illam quenam esset. Et respondit. Ego sum mater
christi: ⁊ hec columba anima scholaris hic sepulti: quã
veni vt deferam in celum ad perpetuam mercedem: q̄
frequenter didicit laudes diuinas ⁊ exercuit in eccl'ia
deuote. Et sic deduxit Maria aĩam cum gaudio corã
christo in celum. Patet ex his ꝙ multum displicet deo
in eccl'ia irreuerent hoĩem se hře in dei laudibꝰ: ⁊ mul=
tum placet chřo ⁊ btẽ Marie deuote deũ in eccl'ia lau
dare. Rogemus ḡ deũ vt det gratiam ⁊c.

De dedicatiõe duo alii ſmones habent scp̄ti ꝑte
scd̃a voluminis: vt sic vtriq̃ ꝑti deseruiant

Sequitur in celebritate primitiaꝝ ⁊ de nouo sacerdote Sermo.

Vscitabo mihi sacerdo
tem fidelem qui iuxta cor meũ ⁊ animã meam
A faciet. j. Regũ. ij. A Hec verba deus di=
xit per quendam ꝓphãm loquentem ad Heli. ⁊ bñ pos=
sumus accipere de isto sacerdote nouo primitias cele=
brante. In quibus verbis ostenditur magna dei chari
tas erga bonos ⁊ fideles sacerdotes. Prĩo q̄ ipsos ex
omnibus hoĩbus mundi specialius elegit ad talẽ ⁊ tan
tam dignitatẽ. s. sacerdotalẽ: que sola habet cõsecrare
corpꝰ chři ⁊ sanguinẽ: ideo dicit. Suscitabo mihi. s. eli=
gendo ⁊ ꝓmouendo. Scd̃o q̄ ipos inter ceteros hoĩes
ampliori sanctitate vult fulgere: ⁊ ꝓpterea sanctissimo
noĩe voluit eos noĩare. s. sacerdotẽ. Nã mgr̄ in. iiij. di.
xxiiij. dt: ꝙ sicut rex a regẽdo ita sacerdos a sctificãdo
vocatus est. Tertio q̃q̃ q̄ ipos ꝑ aliis amat ⁊ honorat
deus ꝓpter ꝯformitatẽ ad chřm q̄ est sacerdos in eter
num. Nã similitudo est causa dilectionis: vt dt phs. Et
Eccl'i. xiij. Oĩe aĩal diligit sibi simile. Ideo dt ĩ thema
te: q̄ ſm cor meũ ⁊ aĩam meã faciet. q. d. Diligo bonũ ⁊
fidelẽ sacerdotẽ sic̃ cor meũ ⁊ aniam. Vñ iuxta hec tria
mysteria declarabimus in hoc sermone

Primũ de celebritate noue misse ⁊ eiꝰ vtilitate
B Scd̃m de amabilitate eiꝰ sanctimonie coram diui
Nũq̄d vtiliꝰ ẽ audire nouã missam q̃ aliam na maiestate
Tertiũ de honorabilitate eiꝰ excellentie. B

Circa primũ de noue misse celebritate querit̃. Qua
re fideles debeãt induci vt intersint noue misse siue pri
mitiaꝝ celebritati: nunq̄d vtiliꝰ est audire nouã missaꝫ
q̃ aliã? ꝙ si nõ: cur ḡ maior solẽnitas adhibet̃ circa eã:
⁊ copiosius fideles ꝯuenire mouent̃ ad eã. Ad hec rẽ
colligendo ex Bona. Rich. ⁊ Sco. ac sctõ Tho. in. iiij.
dist. xiij. ꝙ de missa possumus loqui tripl'r. Primo q̄ ad
sacramentũ quod est essentiale in missa: ⁊ sic a quocũq̃ Tripl'r consideraẗ missa
dicat̃: siue a sacerdote bono siue a malo siue a nouo si=
ue ab alio: oĩs missa equalis est: quia idẽ corpus chři
conficit̃ in oĩbus: ⁊ ptz. j. q. j. intra. Scd̃o quo ad ora
tiões que in missa dicunt̃: ⁊ hoc inquantũ proferunt̃ ex
persona totius eccl'ie: ⁊ sic simil'r equal'r valent oẽs mis
se. Tertio loqui possumꝰ de missa quo ad orõnes inq̃n
tum. s. habẽt efficaciã ex sanctitate ⁊ deuotione ipsiꝰ ce
lebrantis sacerdotis: ⁊ sic plꝰ valet missa boni sacerdo=
tis q̃ mali: ⁊ ideo ceteris paribꝰ melius est audire mis
sam boni sacerdotis ⁊ sanctioris dũmodo in substantia
libus non credat excedere: quia sic credere ꝑiculosus
error esset ſm ꝓdictos doct. Et notanter addit̃: ceteris
paribus: ſm Petrũ ⁊ Alb. quia obedientia posset coge
re vt quis audiat hãc missam quã malus sacerdos dt:
⁊ tunc melius esset hanc audire: quia obedientia meli
or est q̃ victime. j. Reg. xv. C Ad ꝓpositũ ḡ de mis
C
sa noua notandũ est ꝙ multum vtile est fidelibus inter Vtile ẽ interesse celebrãti ꝓmitiarum ob plres vtilitates
esse celebritati primitiaꝝ ⁊ audire missam nouã rõnibꝰ
pluribus: q̄ plures vtilitates ibi acquirunt̃. Prima af=
fectus inflãmatio: q̄ ibi fit maioris solennitatis celebri
tas: ꝑ quã inflãmat̃ fides ad deuotionẽ ⁊ diuinũ amo=
rem. Scd̃a vtilitas culpaꝝ copiosa remissio. s. ꝑ indul=
gentias concessas quas audiẽtes eã consequunt̃. Ter
tia maiorꝫ deuotiõis intercessio. Nam nouus sacerdos
solet se deuotius preparare ad celebrandas primitias
⁊ ideo eius missa ex ampliori deuotione plꝰ valet inter
cedere in orõnibus apud deũ ꝓ astantibꝰ: ꝓut dictũ est
supra d̾ meliozitate misse ex efficacia deuotiõis. Quar
ta liberatio animaꝝ ex purgatorio. s. virtute illius de=
uote misse. Narrat̃ de sctõ Gregorio papa: ꝙ cum cele Exemplũ
brauit suas primitias deuotissime: deus sibi reuelauit
ꝙ sue deuotionis ⁊ sanctitatis meritis tot aĩe fuerunt
tunc liberate quot eius missam hoĩes audiebãt. Item
narratur ꝙ q̇dam eremita raptꝰ in spũ vidit in purga=
torio quandã aĩam pati penã minimã quasi in solo mi=
nimo digito cruciari: ⁊ tñ amarissime flebat. Aliã aĩam
vidit total'r ignibus ĩmersam: ⁊ illa gaudebat. Requisi
uit angelũ de his ⁊ rñdit. Ista ĩ paruo cruciatu flet: q̄
exobliti sunt de ea hoĩes ⁊ nullus ei subuenit: ideo flet:
q̄ multũ diutiꝰ habet esse in purgatorio. Illa aũt alia
licet in maximis tormentis posita gaudet: q̄ deꝰ sibi re
uelauit ꝙ q̇dam sacerdos de eius parentela orięt qui
eã in suis ꝓmitiis liberabit. Et sic ptz vtilitas. Vltima
specialis gratie infusio. Nã misericors deꝰ solet suis in
primis coꝝ actibꝰ specialẽ gr̄am infundere. Nã in ꝓnci
pio fundatiõis eccl'ie dabat̃ primo ad fidẽ venientibus
spũsctũs in specie visibili; vt ptz in actibus aploꝝ. Itẽ
quia primitie in sacrificio diuino videnẗ ꝓgrate: ꝓpter
quod primitias oĩm deus mãdauit sibi offerri tanq̃ fo=
rent magis grate. Debẽt ḡ sacerdotes magna deuotio
ne se preparare ad celebritatẽ suaꝝ primitiaꝝ vt maio
rem ꝓmereant̃ gr̄am tam sibi q̃ audiẽtibus. Vñ narra Exẽplum
tur ꝙ q̇dam sacerdos deuotissime se ꝓparauit ad suas
primitias. Cũq̃ corpus chři consecrasset tanta gr̄a est
sibi a deo infusa vt totus pre dulcedine diuina resolue
retur in lachrymas. Tunc petiuit deum vt triplicem
gr̄am secum faceret. Primo: ꝙ ipm deus perire nõ per
mitteret sed ad eternã beatitudinẽ perduceret. Scd̃o
ꝙ hi qui essent presentes in illa missa verã contritionẽ
de pctis obtinerẽt. Tertio: ꝙ parẽtes ⁊ cognati sui de
purgatorio liberarent̃ q̄ ibi detinerent̃. Et deꝰ sibi re=
uelauit ꝙ in istis oĩbꝰ esset exauditꝰ. Et sic ptz vtilitas
noue misse. Gaudeat igit̃ pater ⁊ mater: gaudeat oĩs
parentela hmõi sacerdotis: ⁊ agant deo maximas gra=
tias pro tali ⁊ tanto dono: quia. s. meruerunt deo ꝓlem
tam sanctam ⁊ dignam offerre. D
D
Circa scd̃m de amabilitate sacerdotũ bonoꝝ simul Vtꝝ deꝰ sup oẽm creaturam ꝓdiligat sacerdotes bonos
quoq̃ circa tertiũ de honorabilitate querit̃. Vtꝝ deus
super oẽm creaturam prediligat sacerdotes bonos ⁊ fi
deles. Ad qd̃ respondet̃ prenotando sñiam Bona. sup
iij. dist. xxxij. di. ꝙ dilectio dei circa creaturas est dile
ctio effectus potius q̃ affectꝰ: ita ꝙ deꝰ illũ dr̄ ꝓdilige=

re cui maiora bona gratie ꝛ glie confert: quia ꝓo bn̄dict⁹ deus sacerdotium amauit ꝛ honorificauit maximis bonis gratiaꝝ inter oēs creaturas: ꝙ predilexit. Et h̄ clare ōnditur ex octo gratiis permaximis que accipiūtur ƀm lr̄as huius nois sacerdos tanꝙ ex ipo noie designetur sacerdotii acceptabilitas. Prima lr̄a S. significans grām sublimis dignitatis. Nam ordo sacerdotalis est tam sublime exaltatus a deo ꝙ omes reges: imperatores: ꝛ principes cuiuscunꝗ dignitatis precellit: vt de eo merito possit dici illud Here. j. Ecce constitui te super gentes ꝛ regna. Nam tam in veteri testamēto ꝙ etiā in nouo sacerdotibus obedire ꝓcepit deus oēs reges ꝛ dignitates: ꝛ omi populo per totum mundū sacerdotes prefecit vt eis obediant: iuxta q̄d chr̄s Lu. x. ait sacerdotibus discipulis. Qui vos audit me audit: ꝛ qui vos spernit me spernit. Et hoc etiam pꝫ quia tā in veteri test. ꝙ in nouo test. sacerdotes habuerunt vngere ꝛ consecrare ipsos reges ꝛ non econuerso: vt clarum est. Sed de ista grā sacerdos sanctus ꝛ fidelis valde habet timere ne tantam dignitatem maculet pctō ꝛ ruat. Unde Hiero. super Ezech. li. ij. ꝺt. Grandis dignitas sacerdotum sed grandior ruina si peccant: letemur ad ascensum: sed timeamus ad lapsum. Nec em̄ pro delictis nostris tm̄mō: sed etiam pro oibus populis quoꝝ vtimur donis reddem⁹ rōnem. Hec ille. Scd̄a lr̄a est A. significans grām angelice preclaritatis. Nā in hoc deus fecit sacerdotibus maximam grām: quia cum sint mortales hoies ꝛ pctō inquinabiles: tn̄ aliquo mō sunt angelis equales: ꝛ quod maius est aliquo mō sunt angelis superiores vel ꝓclariores. Et insup q̄d maximū est sunt aliquo mō angeloꝝ dn̄i prepotentes. Primo quippe sunt angelis equales: propter quod ꝛ sepe denominanꝫ angeli i scp̄turis: vt pꝫ Malach. ij. ꝛ Apoc. ij. ꝛ. iij. Unde Greg. j. q. j. Sacerdotibus ꝺt: ꝙ oēs q̄ sacerdotii noie censentur angeli vocantur: quia de sacerdote scriptum est. Angelus dn̄i exercituum est. Sūt q̄p pe sacerdotes angeli officio: quia habent exercere angelicum officium: ꝛ ad hoc sunt electi. s. ad deum contēplandum: ꝛ exorandum pro populo: ad deum collaudādum ꝛ ad deo ministrandum deputati. s. speciali cultu diuino. Joan. j. ad Corinth. iiij. Sic nos existimet homo sicut ministros chr̄i ꝛ dispensatores ministerioꝝ dei hic iam queritur inter dispensatores vt fidelis quis inueniatur. O sacerdotes dei attendite. Scd̄o sacerdotes angelis sunt preclariores inquantū habent officia preclariora. s. baptizandi ꝛ absoluendi a pctīs ꝛ consecrandi corpus chr̄i que non possunt angeli. Tertio sacerdotes quodammō sunt dn̄i angeloꝝ inquantum per chr̄m verum deum sunt adoptati in patres: cuius angeli sunt tm̄modo serui. Et propterea Aug. de cōmenda. clericoꝝ dicit sic. O sacerdos dei vicarie ꝛ pater chr̄i respice sublimitatem angelorum quibus sublimior es. Nā illi meruerunt esse serui chr̄i: tu vero meruisti esse pater chr̄i: quem consecrando in sacramento genuisti. Unde ꝛ beatus pater noster Francisc⁹ dicebat ꝙ si occurreret sibi angelus ꝛ sacerdos: prius vellet salutare sacerdotem ꝙ angelum. Hec sacerdos considerans debet in se habere angelicā puritatem ꝛ castitatem. Exo. xix. Sacerdotes sanctificentur ne percutiam eos dicit dominus. E Tertia lr̄a est C. significās grām clauis celestis: quia claues regni celoꝝ non sunt date nisi sacerdotibus. Mat. xvj. Tibi dabo claues regni celorum. Non regibus vel imperatoribus: non quibusuis aliis hominibus etiam sanctis: deniꝗ nec angelis ſꝫ sacerdotibus date sunt claues. Unde Bern̄. Deus q̄ mirabilis est omibus: mirabilior est in sacerdotibus dum per eos sua mirabilia mysteria operatur: quod nullis ordinibus angeloꝝ: nullis potestatibus concessum est. Quarta lr̄a est E. significans grām eminentie potestatis: quia sacerdotes habent potestatem super terrā. s. ligandi ꝛ soluendi Mat. xvj. Quodcunꝗ ligaueris super terram erit ligatum ꝛ in celis: quodcunꝗ solueris super terram: erit solutum ꝛ in celis. Item sacerdotes habent potestatem super infernum. Mat. xvj. Porte inferi non preualebunt aduer. e. Item super purgatorium: quia per orationes ꝛ sacrificia missaꝝ ꝛ per indulgentias aīas multas inde eripiūt. Item super celum: quia habent claudere vel aperire. Un̄ canit ecclesia. Qui celū verbo clauditis: serasꝗ eius soluitis nos a pctīs omnibus soluite iussu quesumus. Deniꝗ q̄d est maximum: potestatē habent sacerdotes sup ipm̄ chr̄m dei filium q: soli sacerdotes habent ꝛ possunt ɔsecrare in eucharistia corpus chr̄i verū q̄d nec angeli possunt. Et sic sacerdotes habent potestatem infinitam: quia vt mgr̄ ꝺt in. iiij. di. xj. tanta ꝟtus requirit in panis transsubstantiatiōe q̄nta in mundi creatione: sed ibi fuit virtus infinita dei: ꝙ ꝛ hic. Quinta lr̄a est R. significans grām reuerēdissime honorabilitatꝭ: q: sic ordinauit de⁹ ꝙ oīs creatura sacerdotes dei honoraret ꝛ reuereaꝫ. Primo nanꝗ oibus hoibus vtriusꝗ sexus cuiuscūꝗ dignitatis siue regibus siue īpatoribus ꝛ cuiuslibet cōditionis mandauit honorare sacerdotes. Ecci. vij. Honora deum ex tota anima tua: ꝛ honorifica sacerdotes ꝛ da illis partem sicut mandatum est tibi a dn̄o: ꝛ Exo. xxij. Diis non detrahes. glo. diis. i. sacerdotib⁹ qui sūt vice dei inter hoies. Itē. j. Tim̄. v. Qui bn̄ presunt p̄sbyteri duplici honore digni sunt. Scd̄o deus sic ordinauit ꝙ etiam demones ipsorum sanctitatem sacerdotum contremiscant ꝛ reuereantur: vnde ipi p exorcismū habent demones expellere dū ipi dicūt: exi imunde sp̄us ab homine. F Miraculum legiꝫ in chronicis minorum ꝛ li. floꝝ: ꝙ quidam necromanticus aduocato demone loquebatur cū illo. Contigit aūt tūc portari per sacerdotē eucharistiā ad infirmū ꝛ diabol⁹ mox vtrūꝗ genu flexit. Tandem cum rediret sacerdos sine sacramento demon vnum genu flexit. Quod necromantic⁹ admirans interrogauit: ꝛ ille respondit. Me oportuit cōtremiscere: tū propter sacramentū: tum ꝓpter dignitatem sacerdotis: ideo tunc ambo genua flexi: nūc aūt quia redit sine sacramento vnicum genu flexi ꝓpter sacerdotis reuerentiam. Ex hoc ɔuersus necromāticus intrauit ordinē minoꝝ. O ꝙ hō pudor tibi ꝛ periculum non reuereri sacerdotes. Nā sepe cōperti sunt tales q̄ in morte non merebanꝫ hr̄e sacerdotes ɔfessores. Tertio sacerdotes reuerēꝫ angeli ꝛ oēs creature: q: omia obediunt chr̄o sacerdoti vero. Itē q: vt Greg. de cōse. dist. ij. quid sit: ꝺt. Quis fideliū dubiū habere possit in illa īmolationis hora ad vocem sacerdotis celos aperiri angeloꝝ adesse ꝛc̄. ꝛ sic pꝫ. Sexta lr̄a est D. significans grām diuine conformitatis ꝛ propinquitatis: sunt em̄ conformes chr̄o qui est summus sacerdos. De quo Ps̄. Tu es sacerdos ineternum ƀm ordinem melchisedech. Et alii etiam dicuntur sacerdotes ineternū: quia character sacerdotalis indelibilis est ꝛ ineternum permanet. Proinde sacerdotes sunt dei ꝛ christi vicarii ꝛ patres christi. Hinc Augustinus de dignitate sacerdotum dicit. O sacerdos dei vicarie ꝛ pater christi intuere profunditatem terre qua profundior es admirabili dignitate: vide altitudinem celi qua altior es: respice sublimitatem angelorum quibus sublimior es solo creatore tuo inferior es. Beatus ergo venter qui te portauit ꝛ vbera que suxisti: si tamen vt debueras vixisti. Item Bern̄. O sacerdotes ꝙ felices vos dixerim si sacerdotaliter vixeritis. Credim⁹ em̄ ꝙ non sit potestas post deū sicut est potestas vestra. Septima lr̄a est O. significans grām officialis oblationis: q: de⁹ ɔstituit sacerdotes esse mediatores inter deū ꝛ pplm vt ipsi offerāt orōnes ꝛ oblatiōes sanguinis ꝛ corpis chr̄i p pctīs ppłoꝝ ꝛ sic mundenꝫ. Un̄ Leuit. xxj. Sacerdotes dei incensum (q̄d ꝓcat orōnem) ꝛ panes offerunt deo suo: ꝛ ideo scti erūt. Hinc. xxiij. di. c. his igiꝫ. Lege patrū caueaꝫ vt a vulgari vita seclusi a mundi voluptatib⁹ sese abstineāt: castimoniā corpis ꝓpetuā ɔseruare studeāt: qtūs sp̄ualiter viuentes debeant mēte ꝛ corpe diuino officio ꝛ sacrificio diligentius intendere. G Octaua lr̄a S. ƀcans grām sctitatis exemplaris. Un̄ Hiero. lxxxix. dist. qualis ꝺt. ꝙ presbyteri ꝛ clerici magnopere debent ꝓuidere vt pplm ɔuersatiōe ꝛ ƀmone ꝛ disciplina ꝓeant: q: vehemēter eccłiam destruit meliores esse laicos ꝙ clericos. Itē Greg. Sciāt presbyteri ꝙ si per

[Marginal notes: Octo grē p̃ maxie sacerdotib⁹ ɔcesse — Scd̄a — E Tertia — F Miraculū — Sexta — Septima dignitas — G Octaua]

uerse aliq̄d ꝑpetrant tot mortibus digni unt q̄t prauitatis exēpla ad alios transmittūt. Vñ deus multū odit sacerdotes imundos q̄ deberent esse scti ex ip̄o noīe ⁊ officio ⁊ nō sunt. Adeo ergo deus tales odit ꝙ sepe mala morte percutit: vt ptz in Oza: in Heli: ⁊ in duobus filiis eius ⁊c̄. imo populus si peccat deus dissimulat: sed quando etiam sacerdotes sunt mali oēm vltionē infert in mundo. Exemplū in diluuio quod potissime fecit deus propter pctā sacerdotū. Geñ. vij. Uidentes filii dei .i. sacerdotes filias hoim ⁊c̄. Item in sacerdotibus iudeorum occidentium chr̄m: pro quo totus populus periit: ⁊ sic de aliis. Greg. in pasto. Causa ruine populi sacerdotes mali. Sed sacerdotes mūdos deus multum diligit super omnes vt patet per premissas gr̄as. Hinc Berñ. allegatur libro Malogra. dt. O veneranda sacerdotum dignitas: intra quorum manus velut in vtero virginis dei filius incarnatur super hoc tam insigni priuilegio stupet celū: terra miratur: reueretur homo: infernus horret: cōtremiscit diabolus: angelica celsitudo veneratur ꝙ vno eodemq̄ȝ momento deus ipse qui presidet in celo manibus vestris teneatur. Considerate ergo inenarrabilis vestre excellentie dignitatem ꝙ vos deus nō solū pre ceteris humani generis sed etiā pre cūctis creaturis honorauit. O itaq̄ȝ sacerdotes reamate deū qui vos tantum amauit. H Ex quo patet ꝙ multum debet pertimescere sacerdos de vita immunda: quia vt habetur libro originalium. Augu. dicit sic. Indignus sacerdos quotiens verba in canone misse recitat: totiens in faciē chr̄i conspuit: cum leuat tunc eum pugno verberat: cum diuidit eum crucifigit: cum sumit tūc in cloacam sui immundi corporis eum proiicit: talis ergo inexcogitabili pena dignus erit qui iam in celo regnantem in terra sic vilipēdit. Hec ille. Sed per contrarium bonus sacerdos ⁊ sancte vite multum debet gaudere: quia chr̄s eos honorauit maximis gratiis: ⁊ in morte honorabit precipuis solatiis. Nam legit̄ ꝙ sacerdotes sepe in hora mortis meruerunt visitari ⁊ consolari per angelos a deo missos propter eorum sanctitatem: vt patet de sancto Nicolao ⁊ de sancto Martino ⁊ aliis plurimis. Et permaxime honorabit eos deus in celesti beatitudine: vbi regnabunt cum christo sine fine. O ergo sancti dei sacerdotes: o ⁊ populi om̄es studeamus reuereri sacerdotes tāquam dei vicarios ⁊ tantis gratiis sublimatos: ⁊ oremus deum: quatinus vna cum ipsis in celo conregnare valeamus prestante domino nostro Iesu christo qui cum patre ⁊ spū̄sctō regnat deus in secula seculoꝝ Amen.

H
Mal' sacerdos celebrās

¶ Finit pars prima Pomarii sermonū de sanctis

Finis est partis: laus chr̄o gl̄ia sanctis
Amen sit cordis deo sit operis simul oris
Bis sepcent actis ocdenis ter tribus annis

Item de sermone faciendo

do in magna sexta feria cum cerimoniis deuote representationis passionis christi nota memorialem signaturam procedendi. Ante om̄ia potes ostendere crucis lignum quasi cruentatum: cum orationem dicis ad crucem loquendo. s. O crux aue spes vnica ⁊c̄. vt ꝑ talem ostensionem commoueantur corda. Primo prosequere vsq̄ȝ ad deuotam materiam de separatiōe christi ⁊ valedicendo a sua gloriosa matre. Et ibi ostende imagines hec representantes. Tandem post compunctionem primam populi dic aliquas questiones iuxta placitum: ⁊ disputa vt videbitur tibi si habes audientes viros scientificos. Secūdo prosequere historiam euangelicam ⁊ poteris alteram compunctionem populi facere in flagellatione christi per imaginem conuenientem. Tunc vt scientificis satisfacias poteris questiones interserere. Tertio iuxta passum Ecce homo: vl' Ecce rex vester: ostende imaginem christi ligatam suo modo. Quarto deinde prosequere de educatione ⁊ crucifixione ⁊ aliis subsequentibus ꝓut deus dederit.

In nomine domini Iesu

Ad laudē ⁊ gl'iam oīm sctōꝝ post partē hiemalē sequit̄ pars estiualis Pomarii sermonū de sanctis.

¶ De sancta trinitate ⁊ eius. s. fidei necessitate ⁊ salubritate Sermo Primus.

Sanctus Sanctus sanctus dñs deus exercituū plena est omnis terra gloria eius. Esa. vj. ⁊ ad laudem huius festiuitatis. A In isto cātico angelico docemur qualiter deum credere ⁊ colere debeamus exemplo ip̄oꝝ seraphin qui sunt summi angeli: de quib' ibidē ait Esa. Uidi inquit dūm sedentem super solium excelsum ⁊ eleuatum: seraphin stabant subter illud. s. soliū: ⁊ post pauca clamabant inquit alter ad alterum di. Sanctus sanctus sanctus dñs deus exercituū ⁊c̄. Primo nempe in hoc laudant ⁊ predicant nobis credendū sctām trinitatem cū ter replicant di. Sctūs. s. pr̄: sctūs. s. filius: sctūs. s. spūssctūs. Scdo glorificāt in deo essentie vnitatē: cū in singulari nūero dicūt de his: dñs de' exercituū: vicȝ angelicoꝝ ⁊ oīm multitudinū creaturaꝝ. Tertio laudant ⁊ glorificant diuine maiestatis bonitatē q̄ relucet in oībus creaturis. Ideo addunt di. Plena est oīs terra gloria eius: q: vt Aug. ait: oīa laudant deū celestia: terrestria: angeli: hoīes: luminaria celi: arbores terre: flumina: maria: ⁊ quicq̄d deus creauit in celo ⁊ in terra oīa laudant deū preter vicia. Solus g̊ pctōr hō est qui non laudat deū ⁊ sctām trinitatē. Ideoq̄ȝ charissimi vt digni sim' cū angelis laudare deū: agamus pn̄iam de pctis. Sicq̄ȝ cātemus cum angelis ad dei gloriā ⁊ dicamus. Sctūs sctūs sctūs dñs deus exer. ⁊c̄. Iuxta que verba tria mysteria hic notemus de sctā trinitate A

¶ Primū dr̄ sctē ⁊ debite fidelitatis
¶ Scdm dr̄ sctē ⁊ necessarie credulitatis
¶ Tertiū dr̄ sctē ⁊ secure salubritatis B

¶ Circa primū mysteriū queri pōt: quali fidelitate obligatur hō chr̄ianus ⁊ debeat se habere erga sctissimā trinitatē? Ad quod rñdetur ꝑ ꝯclonem ꝙ oīs chr̄ianus obligat̄ sctē trinitāti precipue fideli cultu quadruplici vt elicit̄ ex verbis p̄dicti cantus angelici.

B
Quali fidelitate obligat̄ hō chr̄ianus erga sanctissimā trinitatē

¶ Primo reuerentiali timore.
¶ Scdo obedientiali honore
¶ Tertio cordiali amore
¶ Quarto fideli confessione

¶ Primo reuerentiali timore: ex eo ꝙ laudāt dn̄m deum sabaoth. i. virtutum vl' exercituū. In quo docemur quia btām trinitatem debemus summo timore reuereri ne offendamus ꝑ pctā: ⁊ ad id obligamur. Vñ Deut. x. Quid dñs deus tuus petit a te nisi vt timeas dominum deum tuum ⁊ ambules in viis eius ⁊c̄. Item Malach. j. Si ego dñs vbi est timor meus dicit dñs exercituū. Orosi' sup Cañ. Timor dei est veneratio dei qua reueret̄ homo nō ad placitū dei om̄ia que debebat impleuisse. Sic g̊ chr̄ianus debet timere deū ⁊ reuereri penitendo de hoc ꝙ non impleuit ꝓmissa in baptismo fidei trinitatis. s. abrenunciare sathane ⁊ oībus operib' ⁊ pōpis eius: de ꝯse. di. iiij. Prima igit̄. ⁊. xvij. q. j. Sūt quedā. Ad id honorius solitarius sup ps̄. refert ꝙ quidam cleric' ignarus non sciens bene implere horas canonicas vt tenebatur: solebat maxima reuerentia in fine psalmoꝝ dicere ad laudē trinitatis Gloria patri ⁊ filio ⁊c̄. Cūq̄ȝ mortuus esset: cuidam sibi noto apparuitq̄ eum quesiuit quō se haberet ꝓpter defectus in horis. Rñdit ꝙ dimissum est ꝑ reuerentiā Gl'ia pr̄i ⁊ fi. ⁊c̄. honorando trinitatē. Scdo obligamur sctē trinitati obedientiali honore tāq̄ȝ deo summo dño vicȝ oīm. Ideo laudando angeli dicunt Sctūs dñs deus. Aug. li. ij. ꝯfes. ⁊ di. viij. Quc. Generale inquit pactum est societatis humane obtēperare regib' suis: quanto magis deo regnatore vniuerse creature seruiendū est. Sicut enī in potestatibus hūane societatis maior minori p̄ponit̄ ad obediēdū: ita de' oībus. Hec ille. Sup oīa g̊ tenemur

Prīo reuerētiali amore

Exemplū

Scdo obedientiali honore

obedire preceptis decalogi que sctā trinitas precepit
Exo.xx.di. Ego sum dñs deus tuꝰ q̄ eduxi te de terra
egypti. Non habebis deos alienos corā me ꝛc. Cū em̄
dr̄ Ego:notaꝛ essentie vnitas:cū dr̄ dñs: signaꝛ deꝰ pa=
ter:cum addiꝛ tuus:signaꝛ filius dei qui est noster per
carnis assumptionē: ꝛ cū addiꝛ deus: signaꝛ spūssctūs:
qꝛ sm ꝙ dr̄ Hugu. ꝛ Catholī. dr̄ deus a do das: vel a di
ligo diligis:eo ꝙ dat se ꝛ oīa cōmoda creaturꝫ:ꝛ diligit
oīa que fecit. Sap.xj.ꝛ hoc cōpetit spūisctō qui est do=
nū dei ꝛ q̄ diligit oīa inquantū spūisctō attribuiꝛ amoꝛ.
Sic ḡ ptꝫ ꝙ sctē trinitati obligamur obedire in p̄ceptꝭ
Ideoqꝫ saluatoꝛ Mat.xix.ait. Si vis ad vitā ingredi
Tertio cordiali amore serua man. Tertio obligamur cordiali amore Matt.
xxij. Diliges dñm deū tuū ex toto cor.tuo ꝛc. Quibus
verbis btā trinitas insinuaꝛ. Diliges inquit dñm.s.de=
um patrē:subdit deū tuū.s.filiū eiꝰ Jesum q̄ est tuus p
humane nature assumptionem:ꝛ subdit:ex toto corde ꝛ
anima ꝛc. Ubi spūssctūs habitat ꝛ desideriū dei inflam
mat. Rom.v. Charitas dei diffusa est in cordibꝰ nr̄is p
spm̄sctm̄ qui datus est nobis. Un̄ glo. Phil.iij. Uita bo=
ni chr̄iani desideriū est dei.s.sctē trinitatꝫ:quā qn̄ desi=
deras nondū vides: sed desiderando capax efficieris:
vt cū venerit qd videas implearis. Hec glo. Idcirco
beati angeli pclamant sctm̄ deū patrē:sctm̄ filiū ꝛ sctm̄
spm̄:vt insinuent nobis sctm̄ eius amorē p bonitate scti
tatis sue ac desiderabilitatē. Omia em̄ bonū appetunt
ij.Eth.ꝛ.iij.Topi. Proinde sctā ecclia ꝯsueuit hūc hy
mnū angelicū cantare circa tēpus ꝯsecrationis corpis
chr̄i ꝛ sanguinis eius: vt p tanto bn̄ficio.s.eucharistie
accendamur in amore sctē trinitatis: q̄ sctificati admit
tamur vt digni reddamur cū angelꝭ videre ꝛ laudare
deum in celis quē in eucharistia videmꝰ sacramentalr̄
Greg.in pfa. Per quē.s.chr̄m maiestatē tuā laudāt an
geli:adorāt dominationes ꝛc.cū q̄bus ꝛ nr̄as voces vt
¶ admitti iube.de pca.sup.ꝯfes.di. Sctūs sctūs ꝛc. ¶
Quarto fideli ꝯfessiōe Quarto obligamur fideli confessione. Un̄ Athanaſ.in
symbo. Quicunqꝫ vult saluus esse an̄ oīa opus est vt te
neat catho.fi.ꝛc. Fides aūt catholica est hec vt vnum
deum in trinitate ꝛ trinitatem in vnita.venere. Et h̄ an
geli insinuant vicꝫ trinitatē personaꝝ in vnitate essen=
Questio tie:vt dictū est. Sed hic queriꝛ:vtrū oīs chr̄ianus te
neaꝛ expresse vel explicita fide credere mysteriū sctē
trinitatis. An sufficit credere tm̄mō implicite? Rn̄r sm
Tho.ij.ij.q.ij.ar.viij.ꝙ q̄libet catholicus saltē p mun
dum cuiqꝫ non negligenti possibilē obligaꝛ credere vel
scire mysteriū trinitatis explicite. Bona.q̄qꝫ ꝛ concoꝛ.
Rich.sup.iij.di.xxv.dicūt ꝙ sub necessitate salutis te=
nenꝛ etiam simplices ad illos articulos fidei explicite
credendos q̄s eis manifestat nō tm̄ p̄dicatio sed etiam
ecclesiastica ꝯsuetudo:vt est de vnitate deitatis ꝛ trini
tate personaꝝ quā ex signatione noscere possunt cū di=
cunt. In noīe patris ꝛ filii ꝛ spūsscti. Ex predictis p̄ci
pue scti Tho.dictis infert Nico.de Ausmo.in sua q̄dri
Explicite credere trinitatē ga certa puncta. Primū ꝙ chr̄iano non sufficit dicere
Credo in sctām trinitatē: qꝛ hoc nō est explicite ꝯfiteri
vel scire. Hec em̄ sunt vba valde cōfusa ꝛ nullū intelle
ctum p̄bentia:cū trinitas possit referri ad plura: ꝛ pōt
in hoc erroꝛ esse. Scōm punctū ꝙ non sufficit etiā si di=
cat. Credo in tres psonas sctē trinitatis eadē rōne pre
dicta. Nā posset in hoc erroꝛ esse ꝙ crederet tres deos
vel tres quasi facies in vno hoie: secuti pleriqꝫ mōstru
ose depingūt sic trinitatē:qd est erroneū. Tertiū pun=
ctum ꝙ nec sufficit dicere: Credo in patrē ꝛ filiū ꝛ spm̄
sctm̄: quia in h̄ erroꝛ pōt esse apd indoctos sm humanā
rōnem:extimando patrē antiquiorē ꝛ filiū iuniorē. Te
netur ḡ oīs chr̄ianus sm catholice ecclīe veritatē cre=
dere ꝛ operā dare ad intelligendū mysteriū trinitatis
in vnitate diuine essentie sm suas pprietates distincti
uas que a quolibet nō negligente pn̄t faciliter sciri: vt
patebit.ij.ar. Un̄ quidā q̄ dicūt se nolle quicq̄ scire vl̄
curare de sctā trinitate sed tm̄mō credere implicite vl̄
in ḡne sicut credit ecclia tales in periculo sunt erroris
ꝛ negligunt salutē. Errare aūt vel dubitare circa ea q̄
sunt fidei dānatiōis est:extra de hereti.c.j. Et talis ne
gligentia addiscendi est ad iniuriā dei. Un̄ Greg.in mo
ralꝭ.ꝛ h̄r di.xxxviij. Qui ea inq̄t q̄ dei sūt sapiūt: a dño
sapiunꝛ:ꝛ q̄ ea nesciūt:a dño nesciūꝛ: Paulo attestāte q̄
ait. Siq̄s ignorat ignorabiꝛ. Hec ille. O ḡ chr̄iane di=
sce fidē sctē trinitatꝫ:vt salueris in ea. D D
¶ Circa sm ḡ mysteriū de sctā ꝛ necessaria creduli De sctā ꝛ necessaria credulitate trinitatis
tate trinitatis notandū p documento ꝯclōis ꝙ quatu
oꝛ sunt p̄cipua nimisqꝫ credibilia precelse trinitatis my
steria que vsqꝫ ad mortē tenere debet fidelis anima fir
ma fide catholica
¶ Primū dr̄ diuine essentie vnitas
¶ Scōm dr̄ diuinaꝝ personaꝝ trinitas
¶ Tertiū dr̄ distinctiua eaꝝ pprietas
¶ Quartū dr̄ earundē psonaꝝ equalitas
¶ Primū est essentie vnitas. Un̄ incōcussa fide creden Primū essentie vnitas
dum est ꝙ sctā trinitas.s.pater filiusꝛ spūssctūs est vni
cus deus ꝛ dñs: nō plures dii: imo impossibile est eas
psonas esse plures deos cū diuinā naturā impossibile
est plurificari. Un̄ Boet.li.de vno ꝛ vnitate. Necesse
est inquit summe bonū esse summe vnū: imo si dici libe
at vnissimus est. Et ptꝫ rō.qꝛ quicq̄d p supabundantiā
diciꝛ vni soli ꝯuenit.vij. Topic. sm ph̄m ḡ si ponerenꝛ
plura bona summa:vnum destruereꝛ ab altero. Nam si
vnum nō haberet oēm bonitatem quā habet alteꝝ non
esset summū cū excedereꝛ ab altero: si aūt haberet seq̄
retur ꝙ illud bonū alteꝝ nō esset summū:cū possidetur
ab altero. Hec Aureolus. Un̄ ipa rō ꝯuincit non posse
esse plures deos:de hoc alibi latius. Ad id aūt est ex=
pressa autoritas tā scripture Deuꝛ.vj. Audi isrl̄ dñs de
us tuus vnus est:q̄z ecclīe. Nā Athanasius in symbolo
ecclesie dr̄. Deus pr̄:deus filiꝰ:deus spūssctūs:ꝛ tn̄ non
tres dij sed vnus est deus. Dñs pr̄:dñs filius: dñs spūs
sctūs:ꝛ tn̄ nō tres dñi sed vnꝰ est dñs. Quia sicut vnā=
quanqꝫ personā deū ac dñm cōfi.chr̄i.veri.cō.ita tres
deos ac dominos dicere catho.reli.phi. Itē extra de
sum.tri.ꝛ fi.ca.c.j. Firmiter credimꝰ ꝛ simplr̄ ꝯfitemur
ꝙ vnus solus est verus deus eternꝰ:imensus: incōmu=
tabilis oipotens:ineffabilꝭ pr̄ ꝛ filiꝰ ꝛ spūssctūs. Scōm Scōm diuinaꝝ psonarū trinitas
est credendū.s.diuinaꝝ psonaꝝ trinitas. Credere em̄
debemus ꝙ ille vnus deus q̄ fecit celū ꝛ terrā sit in tri
bus psonis. Un̄ sm Aug. si queraꝛ a te:o chr̄iane quis
creauit oīa:respōdere debet:deus. Et si queraꝛ q̄s est
deus? rn̄dere debes:pr̄ filiꝰ ꝛ spūssctūs. E Sed iu E
xta hoc p intellectu clarioꝛi psonaꝝ queriꝛ. Utꝝ h̄ec cō Quid sit psona i diuinis
ueniat deo vt noieꝛ noīe psone ꝛ q̄d sit psona in diuinis
Respondendo nota sm Sco.sup.j.di.xxiij.q.vnica.ꝙ
magis acceptanda est diffinitio psone quā ponit Rich.
de sctō Uic.iiij.de trin.c.xxij.di. Persona est intellectu
alis nature incōicabilis existentia. Nā ꝛ h̄ ptꝫ ex eius
etymologia sm Bona.qꝛ psona inq̄t dr̄ quasi p se vna.
per se aūt vnū pprie:dr̄ qd est oino distinctū ab aliis ꝛ
in se indistinctū. Un̄ sic hoies pticulares distincti sunt
suis pprīis qualitatibꝰ:ita pr̄ ꝛ filiꝰ ꝛ spūssctūs suis pro
priis notionibus. Ex dictis ḡ accipe quatuoꝛ documē=
ta p simplici pplo. Primū est ꝙ nomē psone nō ꝯuenit Primū documentum
nisi intellectuali nature:que est triplex.s.humana: an=
gelica:ꝛ diuina. Per h̄ em̄ ꝙ dr̄ intellectualꝭ:excludun
tur oīa irrationabilia: ꝛ p h̄ ꝙ dr̄ nature que notat q̄n=
dam totalitatē excludunꝛ ptes hois vt manus:pes:ca
put ꝛc.que nō dicūꝛ psone. Similr̄ excludiꝛ ꝛ aīa hois
que etiam sepata nō dr̄ psona:eo ꝙ est pars hois ꝛ pfe
ctio corpis naturalē hn̄s ad ipm̄ iclinationē:vt hec pro
bat Sco.quamuis aūt mgr̄ sn̄iaꝝ dicat ꝙ aīa sepata est
persona:hec tn̄ opinio a modernis nō teneꝛ. Scōm do Scōm
cumentū ꝙ in diuinis nō accipiꝛ psona p facie humana
sm ꝙ vulgares accipiūt depingentes sctām trinitatem
cū tribus faciebꝰ:qd est erroneū:vt s.patuit:sed oē qd
subsistit in natura intellectuali apud nos persona dr̄ ꝛ.
apud grecos hypostaſ. Tertiū documentū ꝙ psona in Tertiū documentū
diuinis non accipiꝛ sm cōmunē appellationē p aliqua
vna re distincta essentialiter ab alia: ita ꝙ putares sic
esse tres psonas in diuinis.i.tres res essentialr̄ distin=
ctas:sic petrus paulꝰ ꝛ ioannes essentialr̄ distinguunꝛ
Sed ibi sunt tres psone distīcte pprietatibꝰ suis in vni
tate essentie diuine. Persona ḡ in diuinis accipiꝛ p ali
quo per se sonante.i.significāte: nō distinctū substantia

sed tm̄ distinctū ꝓprietate. Ideo Rich. iiij. ꝺ trin. ꝺt c.
xiiij. Personaꝝ inquit discretio in diuinis est ſm solam
originē: in angelis aūt ſm solā qualitatē: q2 in eis nō est

Quartū documentū

ꝓpagatio: in hoibus ꝟo ſm qualitatē ⁊ originē. Quar-
tum documentū ꝙ in deo vere ⁊ realiter sunt tres ꝑso
ne ſm Scot. Patet: q2 in deo realr ⁊ in re ex natura rei
sine omi etiā opatione intellect9 est natura intellectua
lis ⁊ incōicabilis. s. cū ꝓprietate entitas in p̄re similr in
filio ⁊ i spūsctō: ergo in deo est ꝑsona ꝟc. Ad hec accipe ex
empla. Aia hūana cū sit vnica verissime ⁊ realr habet
tres potentias. s. memoriā: intellectū: ⁊ voluntatē: que
sunt vnica aia essentialiter: sꝫ distinguunť ſm ꝓprieta-
tes: q2 ꝓprietas memorie est recordari: intellect9 intel
ligere: volūtatis eligere. Ex memoria nascitur intelligē-
tia: ⁊ ex vtroqꝫ voluntas. Item in igne vnico est flāma
splendor ⁊ calor: ex flāma ꝓcedit splendor ex vtroqꝫ ca
lor. Hec causa breuitatis sufficiant. F Tertiū cre-

F Tertiū distinctiua ꝑsonaꝝ proprietas

dendū in trinitate est distinctiua ꝑsonaꝝ ꝓprietas. Ex
quo em̄ dictū est ꝙ iste tres ꝑsone non distinguunť ſm
essentiā sed tm̄ ſm ꝓprietates ꝑsonales: idcirco op9 est
hoc fideli chr̄iano intelligere ad credendū q̄lib9 ꝓprie
tatibus ip̄e diuine ꝑsone distinguanť. Et ad h̄ ſm fidē
catholicā nota tres ꝓprietates ex symbolo Athanasii
di. sic. Pater a nullo est factus nec creat9 nec genit9. Fi
lius a p̄re solo nō factus nec creat9: sed genitus. Spiri-
tussctūs a p̄re ⁊ filio non fact9 nec creat9 nec genit9 sed
procedens. Primo ergo credendū est ꝙ pr̄ a nullo est sed
ip̄e generat filiū sibi ꝯsubstantialē nō carnalr sed spūa
liter: sicut lumen de lumine: deū verū de deo ꝟo: vt ca-
nit eccl̄ia in symbolo. Scđo credendū est ꝙ solus filius
a deo p̄re gignit ab eterno. Vñ ps̄. teste: de9 pr̄ ꝺt filio.
Ex vtero: h̄ est de substātia diuina añ luciferꝝ. i. añ cre
ationē stellaꝝ genui te. Sicut exēpli gr̄a: sol ꝓducit ra
diū: ⁊ hec ꝓductio q̄dā generatio est: ⁊ tm̄ vna est solis
⁊ radioꝝ substātia: ⁊ si sol fuisset ab eterno: semp radiū
genuisset. Sic in ꝓposito. Tertio de spūsctō credendū
est ꝙ ꝓcedit a p̄re simul ⁊ filio q̄ cū p̄re ⁊ filio simul ado
rať vt canit eccl̄ia. G Querit: quō differt ꝓcessio

G Quō differt ꝓcessio spūsscti a generatione filii

spūsscti a generatione filii in deo. Cū em̄ spūssctūs de
substantia p̄ris ꝓcedit: cur ergo spūssctūs nō ꝺr filius p̄ris
Rñr ſm doc. sup. j. di. xiij. ꝓcipue Boñ. ⁊ Aureo. q2 dif
ferētia est: q2 ꝓcessio geniture filii est ꝑ modum fecun
ditatis nature intellectualis: sicut ꝟbū vel sapiētia ge
nerať in concipiente seip̄m. In qua genitura transferť
similitudo vel imago p̄ris ad filiū. Vñ Ioā. j. In ꝓnci-
pio. i. deo p̄re: erat ꝟbū. i. dei filius ⁊c̄. Sed ꝓcessio spi
ritussctī est ꝑ modū volūtatis vel amoris q̄ pater amat
filiū ⁊ filius amat p̄rem: vñ ab vtroqꝫ ꝓcedit: nec in hoc
est translatio imaginis. Exēpli gr̄a. Petr9 generat pau
lum ⁊ transfert imaginē suā in genitū paulū: sic dei fili9
dicit imago dei p̄ris: vt pꝫ Col. ij. Itē a Petro ꝓcedit
amor in paulū ⁊ econuerso: sed hec imaginis translatio
non fit in amorē. Sic aliq̄ mō in ꝓposito. Quartū qđ est
credendū in trinitate ꝺr eq̄litas ꝑsonaꝝ: q2 ibi est sum-
ma equalitas ꝟtutis ſm sapientiā: potentiā: bonitatem
īmensitatis eternitatē: sic ⁊ vna diuinitas. Vñ Atha. in
symbo. Alia est ꝑsona p̄ris: alia filii: alia spūsscti. Sed
vna est diuinitas eq̄lis glia: coeterna maiestas. Qua-
lis pr̄. s. in bonitate ⁊ ꝟtute: talis filius: talis spūssctūs.
Increatus pr̄: increatus filius: increat9 spūssctūs. Im
mensus pr̄: filius ⁊ spūssctūs. Etern9 pr̄ ⁊c̄. Oipotēs pr̄
⁊c̄. Deus pr̄ ⁊c̄. Non est ergo in statu salutis q̄ credit ꝙ pr̄
sit maior deus. O ergo aīa chr̄iana hāc fidē sanissimā ob-
serua ⁊ deū tuū cognosce. s. sctām trinitatē: ip̄e est q̄ te
fecit: ipsius in noīe baptizatus es ⁊c̄. H

H Vñ ꝑt hō hr̄e firmā securitatē salutꝫ in fide trinitatꝫ

Circa tertiū principale de sancta ⁊ secura salubri
tate fidei btē trinitatꝫ. Querit breuiter. Vñ pōt hō ha
bere firmā securitatē salutis in fide trinitatis. Rō q̄sti
onis: q2 ois mens deficit ab eius intellectu: quō vn9 ⁊
simplicissimus de9 possit esse trinus. Sup oīa etiā hoc
chr̄ianis iudei ⁊ infideles quiqꝫ impingunt ꝙ tā incom
prehensibile ⁊ sup oēm rōnem possibile de deo credūt.
Sed ad hec rn̄deť ꝙ securissima ⁊ ꝟissima ac saluifica
indubitanter ꝓbať fides trinitatꝫ: ꝓcipue ex q̄tuor pro
pter q̄ merito debet gaudere chr̄ianus pro salubritate

huius fidei. Primo ex diuina reuelatione: q2 hāc fidē

Primo

trinitatis diuine de9 ip̄e reuelauit ⁊ demandauit q̄ est
summa veritas: ⁊ ꝑ ꝯn̄s nec falli nec fallere pōt: vt cōis
est conceptio. Vñ Damas. li. j. c. ij. Nemo nouit p̄rem ni
si filius ⁊ cui voluerit filius reuelare: dicēte saluatore
Mat. xj. Post illā ergo btām trinitatē null9 vnq̄ꝫ nouit de-
um nisi cui ip̄e reuelauit. Ideo credendū est deo de se
ip̄o q̄ se solus ip̄e bñ nouit. Secure ergo nos cōmittim9 bo
nitati diuine ⁊ eius infallibili ꝟitati q̄ ait. Mat. vl. apo
stolis. Euntes docete oēs gētes: bap. eos in noīe p̄ris
⁊ filii ⁊ spūsscti: Scđo ex scripture attestatione. Nam

Scđo

Aug. lib. de trin. vt allegať de ꝯse. di. iij. c. vlt. ꝺt. Oēs
diuinoꝝ libroꝝ veteꝝ ⁊ nouoꝝ catholici tractatores h̄
intēderūt ſm scripturas docere ꝙ pr̄ ⁊ fili9 ⁊ spūssctūs
vnius eiusdēqꝫ substātie inseꝑabili eq̄litate diuinā ser-
uāt vnitatē. Mgr̄ etiā in. j. sen. di. ij. ca. Nunc ꝟo oñdit
. s. trinitatem tā ex veteri test. ꝑ illud Moysi Geñ. j. In
principio creauit de9 celū ⁊ terrā: ꝑ deū ſcans p̄rem: ꝑ
principiū filiū: ⁊ de spūsctō infra subdit ibidem: ꝙ spūs
dñi ferebať sup aquas. Itē ꝑ illud Ps̄. Verbo dñi celi
firmati sunt ⁊ spū oris eius ⁊c̄. q̄ꝫ etiā ex nouo test. cla-
rissime sunt autoritates: vt s̄. etiā patuit. De q̄bus ꝓse-
qui hic longū foret: idcirco in alio sermone de illis dice
mus. I Tertio ex creaturaꝝ reꝑsentatione. Cum

I Tertio ex creaturaꝝ repn̄tatōe

em̄ de9 sit causa ois creature efficiens finalis ⁊ exēpla
ris. Oēm ergo creaturā fecit sic vt reꝑsentet vestigiū
sue diuine trinitatis: vt sic ꝺr Roñ. j. Inuisibilia dei a
creatura mundi ꝑ ea q̄ facta sunt intellecta ꝯspiciant.
Sēpiterna q̄qꝫ ꝟtus eius. i. potentia ⁊ diuinitas vt sint
inexcusabiles. s. hoies. Sed q2 videm9 in oibus creatu
ris relucere vestigiū trinitatꝫ: vt pꝫ ꝑ magistrū vbi s̄.
dist. iij. vbi allegat Amb. di. sic. Vt de9 q̄ natura inuisibi
lis est etiā a visibilibus possit sciri: op9 fecit qđ opificē
visibilitate sui manifestauit: vt ꝑ certū incertum posset
sciri: ⁊ ille de9 oīm esse crederet q̄ h̄ fecit. Hec ibi. Pa-
tent hec in exemplo. Primo in mundo vniuersali est ma
gnitudo creaturaꝝ in q̄ potentia p̄ris. Est etiā ordo. q2
aliqua sunt supiora: aliq̄ media: alia inferiora: in q̄ sapi
entia filii. Et preterea est pulchritudo ornat9: in q̄ boni
tas spūsscti relucet. Itē in corpibus sunt tres dimensio
nes: longitudo: latitudo ⁊ ꝓfunditas. Ex lōgitudine dif
fusa consurgit latitudo: ⁊ ex vtroqꝫ ꝓfunditas ſm ph̄m.
Item in q̄libet mundi indiuiduo inuenies vnitatē: spe-
ciem ⁊ ꝟtutē vtilitatis. Itē in celestib9 tres hierarchi-
as angeloꝝ: ⁊ in q̄libet tres ordines. Itē in hūana aia
ad imaginē dei facta patuit s̄. trinitatꝫ vestigiū. Suffi
ciāt hec. Preterea ph̄s. j. celi ꝺt. Oia sup tria ponim9:
in h̄ inquit nūero adhibuim9 magnificare vnū deū emi
nentē ⁊ p̄rem eoꝝ q̄ sunt. Quarto ex miraculoꝝ confir

Quarto

matione: nā oia miracula ꝑ aplōs ⁊ alios in fide chr̄i fa
cta hāc fidē ꝯfirmauerūt: scꝫ in mortuoꝝ suscitatione ⁊
aliis. Pro edificatiōe tm̄ sufficiat narrari quod legiť de
sctō Nicolao epō q̄ ꝺr fuisse in ꝯcilio Niceno. s. vbi edi-
tum est symbolū: vbi cū arrius disputando ꝯtra fidē tri
nitatis insultaret Nicolaus arripiens manu laterē ait
Cur tibi heretice videť impossibile in creatore qđ suo
modo est in creatura. Ecce vide trinam rem in hoc vno
latere. Tūc manu tangēs laterē statim ignis q̄ fuerat
decoctus videntib9 cūctis ascendit: aqua defluxit: ter-
ra in manu remansit. Adorem9 ergo charissimi sctām trini-
tatē ⁊ laudem9 vt det gr̄am ⁊ gl̄iam.

De sctā Trinitate Ser. ij. s. de ei9 clara ꝟitate
fidei approbata ꝑ varias leges.

Benedicat nos deus deus noster bñdicat nos
de9: ⁊ metuāt eū oēs fines terre. ps̄. lxvj. A

A

Sancta mr̄ eccl̄ia hodie festū trinitatis btē so
lennizans ad eius laudē hec ꝟba canit postu-
lans ab ea bñdici. Et vt doceat oēs fideles ꝙ bñdictio
nem dei nō ꝯsequunť nisi in fide sctē trinitatis: sic ip̄am
confiteť: Primo q̄dem ꝙ in deo sit sctā trinitas. s. pr̄ fili
us ⁊ spūssctūs: oñdit ꝑ hoc ꝙ dei nomē ter replicat di.
cum ps̄. Bñdicat nos de9. s. pr̄: de9 nr̄. s. filius: q̄ nr̄ est ꝑ
incarnationē: q2 humanā naturā nostrā suscepit: bñdi-
cat nos de9. s. spūssctūs, Scđo q̄qꝫ confiteť ꝙ in deo est

essentie vnitas: sic ꝙ pr̄ filius ⁊ spūsſctūs sunt vnicus
deus ideo addit. Et metuant eū oēs fines terre. In h̄
eñ ꝙ d̄t: metuant eū singulariter: nō eos pluraliter no
tat essētie vnitatē. Quicūq̄ ḡ vult a deo bñdici vt eua
dat penā eternā ⁊ cōsequat̄ gl̄iam: sic̄ notat glo. sup di
cta verba Ps̄. di. ꝙ bñdictio dei ɔsistit in his duob⁹ vi=
delicet euasione pene: ⁊ collatione gl̄ie. Qui inquā sic
vult bñdici: cōfiteat̄ fide firma sctām trinitatem ⁊ ip̄m
deum metuat filiali timore: cauendo a pctis: ⁊ sic oran=
do dicat cum ecclesia. Benedicat nos deus ⁊c̄. Iuxta
que verba tria mysteria in hoc sermone notabimus ad
honorem sanctissime trinitatis.

¶ Primū d̄r altissime confessionis
¶ Scd̄m d̄r clarissime cōprobationis
¶ Tertiū d̄r largissime bñdictiōis

B

Cur de⁹ voluit nobis tā altissimam fidem de deo iniungere

¶ Circa primū mysteriū q̄stio occurrit. Cur de⁹ piissi
mus voluit nobis tā altissimā ⁊ incōprehensibilē fidem
de deo iniūgere vt nullus intellectus valeat cōprehē
dere. s. fidem trinitatis. Mirum quippe videt̄ cur de⁹
noluit contētari de nobis in hoc vt crederemus sola ea
que capere possemus rōne de deo: vicȝ ꝙ vnus sol⁹ est
deus creator oim rerum: ⁊ similia. s. ꝙ est summe bon⁹:
summe pi⁹: summe iustus. Ut q̄d necesse est credere tri
nitatē: sic arguunt ɔtra nos iudei. Sed ad hec rñdet̄ ꝙ
sic debuit nobis fidē dare ⁊ decuit ipam diuinā bonita
tem ac infallibilē veritatē pluribus rōnibus.

¶ Primo ppter magnificā dei laudē
¶ Scd̄o ppter certā veritatē fidei
¶ Tertio ppter magnitudinē meriti
¶ Quarto ppter scpturas p reuelationē spūsſcti

Prīo ppt̄ magnificam dei laudem

¶ Primo ppter magnificā dei laudem: q̄r p hāc fidem
cōmendat̄ in deo infinita potestas ⁊ bonitas ⁊ sapiētia
infinita: charitas ⁊ incōprehensibilitas. Primo inq̄ infi
nita potestas in hoc ꝙ credimus q̄r potuit. Scd̄o infini
ta sapiētia in h̄ q̄r sciuit. Infinita q̄q̄ bonitas in h̄: q̄r vo
luit seip̄m infinite cōicare sibi similē generādo p om̄ia
coequalem. Nā si deus h̄ nō potuisset sequeret̄ absur=
dum ꝙ inualida esset eius potentia. Si aūt potuit sed
nesciuit: seq̄ret̄ ꝙ esset in deo ignorātia. Si aūt potuit
sciuit sed noluit: sequeret̄ ꝙ fuisset inuidus. Quo ɔtra
Plato. Necessariū est sentire qm̄ a deo est prorsus oīs
relegata inuidia. Ecce ḡ quantū diuine laudi derogāt
qui sctām trinitatem negant. Nā deū in se ab eterno be
atū fore quō dicāt non valent: p̄cipue cū an̄ mūdi crea=
tionem deus solus extiterit. Sed nos in trinitatis feli
citate deū p psonaꝝ iocundo amore mutuo ab eterno
beatum dicim⁹. Qui ḡ confitent̄ in deo sctām trinitatē
magnifica laude deū extollūt ꝙ sit infinite potentie: sci
entie ⁊ bonitatis q̄r potuit sciuit ⁊ voluit sibi similē filiū
generare. Quandocunq̄ aūt ista tria ɔcurrunt. s. posse
scire: velle: mox sequit̄ voluntatē effectus: ḡ sequit̄ ꝙ
deus pr̄ sic̄ ab eterno voluit: sic ab eterno filiū genera=
uit: cui cōicauit om̄e q̄d potuit: om̄e q̄d sciuit: oē quod
habuit. Cū eñ de⁹ ptem substantie dare non potuit: q̄r
indiuisibilis est: totā ḡ substantiā illi dedit: ⁊ sic coequa
lem sibi p oīa filiū generauit. Amplius: cū de⁹ pr̄ filiū
generauit ab eterno: ɔstat ꝙ ab eterno ip̄m summe dili
git: ⁊ econuerso filius summe pr̄em ab eterno amauit.
Iste aūt amor in deo qui ab vtroq̄ pcedit nō pōt ab eis
differre essentialiter: cū in deū nullum pōt cadere acci
dens. vij. Metaph̄. Sed quicq̄d est in deo de⁹ est: igit̄
in diuinis sunt tres psone coeterne ⁊ coeq̄les: vna tm̄
generās: altera generata: tertia pcedens ab vtroq̄ p
modū amoris. Hec Bona. li. de pn̄ia. Scd̄o vt p̄misi p
hanc fidem ɔmendat̄ in deo infinita charitas: vt patet
per Rich̄. de trin. li. iij. c. x. di. In summo inq̄t bono est
totius bonitatis plenitudo: ḡ ibi vera ⁊ summa chari=
tas deesse non potest. Nil eñ charitate melius: nil cha
ritate perfectius ⁊ iocundius: nullus aūt ad semetip̄m
charitatem habere d̄r: sed p amorē in alteꝝ tendit: vbi
ergo personaꝝ pluralitas deest: charitas esse nō pōt: ⁊
sic deus nō posset dici beatus ab eterno vt iā supra ta=
ctum est. Sed dicis fortasse. Si vna sola psona esset in
diuinitate: nihilomin⁹ tm̄ erga creaturā habere posset
charitatē. Ad h̄ Rich̄. ibidē d̄t: immo etiā si haberet tm̄
summam charitatē erga creaturam habere nō posset.
Inordinata eñ charitas: esset si sūme diligeret q̄d sum
me diligendū non esset. i. creatū quodcūq̄. Hec Rich̄.
Ut ḡ cōmendet̄ in deo infinita charitas ɔfitenda est tri
nitas btā in diuinis: vt lati⁹ de h̄ ar. ij. patebit inter ra
tiones. Tertio vt p̄misi per hanc fidem cōmendat̄ diui
na incōprehēsibilitas: quia cū tale credim⁹ de deo ip̄o
reuelante: quod plene nulla mens capere potest: h̄ ip̄o
confitemur: q̄r deus incomprehensibilis est om̄i creatu
re. Nam sicut se habet oculus nycticoracis ad lumē so
lis: sic se habet oculus nr̄e mentis ad ea que sunt mani
festa nature: dicēte ph̄o. ij. metaph̄. Un̄ refert Tullius
de natura deoꝝ: ꝙ q̄dam rex interrogauit q̄ndam ph̄m
quid esset deus: ⁊ ph̄s terminū triū dieꝝ ad rñdendū
impetrauit: quo expleto iteꝝ terminū petiit: illo iterū
expleto adhuc maiorē terminū rñdendi req̄siuit. Cui
rex ait. Ut video dilatiōe me deludis. Ad quem ph̄s.
Dñe non: sed deus tam īmensus est ꝙ q̄nto de eo plus
cogito: tanto plus deficio: ⁊ quid de eo dicam non inue
nio. Un̄ ppter verā ⁊ magnificam dei laudē voluit de⁹
vt credamus btām trinitatē.

C

Scd̄o ppter certā veritatem fidei

¶ Scd̄o ppter certā
veritatem fidei. Nam deus cum sit summa veritas nō
potest velle vt homo aliud credat q̄ʒ v̄itatem realem.
Aug. Deus non pōt esse testis nec remunerator falsita
tis: ⁊ ideo illam fidē debuit dare hoibus que verissima
est. s. fidem sancte trinitatis: ⁊ illā in p̄senti p miraculoꝝ
testimonia cōfirmare atq̄ in futuro remunerare. Idcir
co Rich̄. de tri. li. j. c. ij. ⁊ Aug. Nil certius ⁊ firmius te
netur q̄ʒ q̄d constanti fide apprehendit̄: vtimur nāq̄ in
confirmatione fidei signis p argumentis: pdigiis p ex
perimentis. Utinam attenderent iudei ⁊ pagani quan=
ta securitate pro hac parte ad diuinum iudiciū poteri=
mus accedere imo cum om̄i confidentia deo dicere po
terimus. Dñe si error est: a teip̄o decepti sumus. Nam
ista nobis tātis signis ⁊ prodigiis confirmata sunt ⁊ ta
libus que non nisi per te fieri possunt. Hec Rich̄. vbi s̄.

Tertio propt̄ magnitudinē meriti

Tertio ppter magnitudinem meriti. Nam d̄t Bern̄. su
per Can̄. ser. xxxiij. Magna fides de deo meretur ma=
gna. Et Greg. in hom̄. Cum sero factū esset ait. Diuina
operatio si rōne cōprehendit̄ nō est admirabilis: nec fi
des habet meritū cui humana rō prebet experimentū
Uoluit ḡ deus a fidelibus credi de seip̄o. s. deo magna
⁊ ardua mysteria ⁊ supra oēm rōnem altissima ⁊ incom
prehensibilia vt magna fidei habeant merita ⁊ premia
Nec cōtentari voluit vt crederemus sola ea que rōne
capere possumus de deo: q̄r h̄ bonoꝝ ⁊ maloꝝ: electoꝝ
⁊ paganoꝝ ph̄oꝝ cōmune est. s. ꝙ vnus solus est deus
summe bon⁹: ⁊ similia: nā vnde fides catholica haberet
laudem preter illa documēta philosophica si ea crede
ret tm̄mō que rōnis agnitio cogit credere: sed in h̄ lau=
dem ⁊ p̄mium meret̄: q̄r credit supra rōnem reuelatiōi
diuie. Aug. solilo. li. j. Oia que scim⁹ rōne: fortasse etiā
credimus sed nō om̄e quod credimus scire dicimur: er
go ⁊c̄.

Quarto pp̄t scripturas

Quarto propter scripturas ex reuelatione spi
ritusſcti: qm̄ om̄is scptura clamat deū trinū ⁊ vnū esse
⁊ hoc reuelatione spūſancti. j. Pe. ij. Non eñ volūtate
hūana al. est aliq̄n ppheta: sed spūſctō inspi. locu. sunt
sancti dei hoies. Et hoc p plures scripturas ostdet̄. ij.
ar. huius ser. O ḡ charissimi magnas deo gr̄as agam⁹
ꝙ nos ad istam sanctissimam fidem vocauit. O iesu bo
ne tibi laus ⁊ gloria.

D

Sctē trinitatis v̄issima fides p oēs leges ɔprobat̄
Lege nature

¶ Circa scd̄m mysteriū clare cōprobationis accipe
pro ɔclōne ꝙ sancte trinitatis verissima fides probari
potest per omnes scripturas ⁊ leges. Claret primo ex
lege nature ⁊ intrinseca que dictat ꝙ deus cū sit sum=
ma veritas: nō pōt esse testiȝ falsus nec remunerator fal
sitatis: put d̄t Aug. xv. lib. de trin. Sed ip̄e deus reue
lauit ⁊ per multa miracula confirmauit fidem sctē trini
tatis ⁊ docuit multis figuris ⁊ pphaꝝ oraculis ⁊ auto=
ritatibus scripturaꝝ: ḡ ⁊c̄. Et ista est fortissima rō pbā
di in theologia. Nā in aliis scientiis loc⁹ ab autoritate
est debilis nisi rō roboret autoritatē: hic aūt autoritas
roborat rōnem: ⁊ probatio ab autoritate est fortissima.
Ratio huius est: q̄r alie scientie sunt ab hūana inuētio
ne que fallere ⁊ falli potest. Theologia aūt est diuina

inspiratione τ infallibili veritate. Un̄ Damas. Que no bis tradita sunt p legē τ pphas τ aplos τ euangelistas. suscipimus τ cognoscimus τ veneramur:nihil vltra inquirentes:ꝙ τc̄. Et clarius in sequentib⁹ patebit autoritatibus.

Lege mosaica. Scd̄o ex lege mosaica. Nam primo in ip̄o pncipio mosaice legis trinitas claret in creatione mundi: quia scribit̄ sic. In pncipio creauit deus celū τ ter. τc̄. vt ptȝ Gen̄.j.c. Per deū quippe fcatur ibi deus pater fm ꝙ dt mgr̄ in.j.di.ij. Et ibi Bona.p pncipium fcatur filius sicut ip̄e deus pr̄ de suo filio dt in ps̄. Tecū pnci. in die virtu. tue τc̄. Itē de spūsctō ibidem subiūgit scriptura di. Et spūs dn̄i ferebat̄ sup aquas. Deniꝙ ibidē mgr̄ ait sic. Quod apud nos dr̄ deus:hebraica veritas habet eloym.quod est plurale huius singularis qd̄ est el. Qr̄ ꝙ dictum est nō el.sed eloym qd̄ interpretat̄ dii ad pluralitatē psonaꝝ refert̄. Ad quā etiā illud attinere videt̄ ꝙ diabolus p serpentē dixit. Eritis sicut dii: pro ꝙ habet̄ in hebreo eloym:acsi di. eritis sicut diuine persone quibus.s.nil est ignotū. Hec mgr̄. Ecce ꝙ moyses in capite libri tres cōmemorat.s.deū fcātem prēm: τ principiū fcantem filiū τ spm̄sctm̄. Et ꝙ he psone sint vnum in essentia dt Creauit:in singulari. E

E Eadē lege. Scd̄o eadē lex mosaica ondit trinitatem in diuinis in ip̄a formatione hoīs primi ex dicto dei sic. Faciamus hoiem ad imaginem τ similitudinē nr̄am. Gen̄.j. Hoc quippe verbum est patris ad filium τ spm̄sctm̄. Nō em̄ pōt esse verbū h̄ ad angelos vel ad aliam quamcunꝙ creaturā quia nulla creatura pōt creare.s. aliqd̄ ex nihilo sicut creatur aīa humana:sed soli⁹ dei est hoc facere. Idcirco cum deus pater dicit. Faciamus τ nr̄am pluralitatē ostendit personaꝝ alr̄s nō diceret:faciamus τ nr̄am:sed faciam τ meam. Cum vero dicit ad imaginē τ similitudinem in singulari:nō in plurali: notat vnitatē substantie ad cuius imaginē hō fieret vt dt mgr̄ vbi s̄.τ di.iij. ostēdens dicit fm Aug.xiiij.de trin. ꝙ licȝ aīa vel mēs humana nō sit eiusdē nature cuius deus ē:imago tn̄ illius est quo nil melius est. In ip̄a em̄ mente τsi amissa dei participatione.s.p pctm̄ deformis sit:imago tn̄ dei permanet:eo em̄ imago dei est mens ꝙ capax est eius τ particeps esse pōt(τ hoc actu fiet p grām)in mente aūt est memoria intelligentia τ amor: qr̄ meminit intelligit τ diligit:τ hec tria sunt vna vita:vna mēs: vna essentia Item ip̄a memoria in aīa vel mente que hic p se accipiuntur ed quasi parens τ intelligentia vel noticia eius quasi ples:τ tertius est amor ꝙ de vtraꝙ pcedit dum mens cognoscendo amat noticiā suā. Ecce ꝙ imago trinitatis in aīa que etiā debet esse ad similitudinē dei.s. in gratuitis vt imitet̄ deū in opatione sua: qtūs possit tandem puenire ad similitudinē in gl̄ia celesti. Hec sufficiant. Tertio ead ē lex mosaica ondit trinitatē reuelatā patriarchis multiplici pfiguratiōe. Primo Abrae qui vidit tres angelos in psona dn̄i descendētes p viā: tres vidit τ vnū adorauit. Gen̄.xviij. Item Isaac ter Jacob bn̄dixit. Gen̄.xxvij.τ.xxviij.s. Prio qn̄ attulit ei cibos coctos. Scd̄o qn̄ veniente Esau τ conq̄rente ait. Benedixi ei τ erit inquit bn̄dictus. Tertio qn̄ misit eū in mesopotamiā syrie. Itē Jacob qn̄ vidit scalā trium graduū a terra vsꝙ ad celū. Gen̄.xxviij. cognouit trinitatem τ adorauit. Itē Moyses qn̄ viā triū dieꝝ ibim⁹ inquit ad sacrificandū dn̄o:vt p fidē trinitatis nos puenire doceret ad salutē. Un̄ in honorē trinitatis tres pcipuas instituit solēnitates. Exo.xxiij. Hec sufficiāt. F

F Tertio lege pphetica. Tertio ex lege pphetica. Nā Dauid in ps̄. dt. Uerbo dn̄i celi firmati sunt:τ spū oris eius oīs ver.e. Idē Bn̄dicat nos deus deus noster τ be.n.deus: vt s̄.patuit. Item Esa.vj. Sctūs sctūs sctūs dn̄s de⁹ exer. vt.s.ser. patuit.

Euangelica. Quarto ex lege euāgelica. Nā vt Tho.ij.ij.q. ij.ar.vi.dt. Ante chr̄i aduentū fides trinitatis erat occulta in fide maioꝝ:post chr̄i aduentū aūt mūdo est manifestata per chrm̄ τ aplos. Un̄ Mat.vl. Eūtes do.oēs gen.bap.eos in noie pris τc̄.

Apostolica. Quinto ex lege apostolica.s.Joan.v. Tres sunt qui testi.dant in ce.pr̄ verbū τ spūsctūs:τ hi tres vnum sunt. Patet etiam in symbolo apostoloꝝ.

Canonica. Sexto ex lege canonica. Un̄ in ip̄o principio decretalis habet̄ ti.de sum.tri.τ fi.ca.sic. Firmiter credimus τ simplr̄ ɔfitemur ꝙ vnus solus est verus deus eternus imensus incōmutabilis: oīpotens:ineffabilis:pater:filius:τ spūsctūs. Tres qdem psone sed vna essentia:substātia seu natura. Pater a nullo:filius a patre solo:spūsctūs ab vtroꝙ τc̄.

Ciuilica. Septimo ex lege ciuilica. C.de sum.tri.τ fi.ca.l.j.τ.l. Nullus.vbi dr̄ sic. Is catholice verus religionis cultor accipiendus est qui omnipotētem deū τ chrm̄ filium dei vno noie confitet̄ deum de deo lumen ex lumine: ꝙ spm̄sctm̄ negando nō violat:apud quē intemerate fidei sensus viget incorrupte trinitatis indiuisa substantia. Hec ibi. Itē.ff.de origine iuris.l.ij.§. Ex actis.li.j. habet̄ ꝙ romani miserūt decē viros ad grecos p copia legū illarū ꝙ vocant̄ leges.xij.tabulaꝝ habenda. Ubi glosa dicit ꝙ anteꝙ greci vellent eis concedere leges:miserunt quendam sapientem ad romanos vt exploraret si digni essent. Romani vero ordinauerunt vnū ad deputandū cum illo. Grecus aūt nutu disputare incipiens eleuauit vnum digitum.s.pollicem vnum deum significantē. Romanus vero cū pollice duos digitos eleuauit:in quo grecus psonarum trinitatē intellexit. Item grecus manum apertam ostēdit: significantē oīa aperta coram deo. Romanus do pugnū clausum ostēdit significans ꝙ deus cuncta clauderet palmo:iuxta illud Esa.xl. Qui appendit tribus digitis molem terre τ celos palma ponderauit. Tres digiti sunt potentia pris:sapientia filii: τ clementia spūsctī:quibus mundus creatus est τ conseruat̄:vt Aug.de trin.docet. Talibus itaꝙ signis romanos dignos extimans eis legem.xij.tabulaꝝ ɔcedi fecit. Sic nobis deus sub fide trinitatis cōcessit legem vere christianitatis in.xij.articulis existentem. G

Octauo lege phica. Octauo ex lege philosophica. Ut em̄ dt glo.j.Cor.ij. licet philosophi nō cognouerūt mysterium diuinarū personaꝝ per pprias notiones:que sunt paternitas:filiatio τ processio iuxta dictū apostoli ibidem di. Loquimur dei sapientiam quam nemo principum huius seculi cognouit tn̄ cognouerunt quedā essentialia attributa que appropriantur psonis:sicut potentia patri:sapientia filio:bonitas spirituisctō:τ ideo multa incerta p reuelationem habuerūt fm Aug.xx.d ciui.dei. Unde Trismegistus ait. Monas gignit monadē τ in se suum reflectit ardorem:quod ip̄e intelligit sic:ꝙ vnus deus pduxit vnum mundum ppter suiipsius amorē:τ sic trinitatē expresse non intellexit. Item Plato lib.de ordine vniuersi dicit numerum ternarium esse principiū:mediū τ finem vniuersaliter omis rei. Item. Arist.j.li.de celo τ mūdo dt sic. Omne τ totū super tria ponimus:per hunc numerū adhibuimus nos magnificare vnū deū eminentē τ patrem eoꝝ que sunt causata. Et deniꝙ philosophādo videmus in oīnibus creaturis vestigium trinitatis:vt patuit ser.j.J.latius.s.in infimis pure corpalibus p tres corporis dimensiones pfunditatē:latitudinem:longitudinem. In mediis creaturis vt in hoie fm eius anime potentias:vt dictum est supra. In superioribus.s.in celi sideribus pcipue in sole in quo est substantia solis de qua gignit̄: radius vel splendor τ ex vtroꝙ caloris influentia. Deniꝙ in quolibet generaliter indiuiduo est vnitas:species τ virtus. H

H Ultimo lege theologica. Nono τ vltimo pbatur ex rationū lege theologica: τ pter rōnes supra tactas breuiter aliquas notemus fm doc. Prima rō summe felicitatis. Quero nanꝙ:quid faciebat deus anteꝙ faceret celum τ terrā? Ad hoc respondet Aug.xj.li.ɔfes. di.sic. Dicenti quid faciebat deus anteꝙ faceret celū τ terram: respondeo non illud quod qdam ioculator respondit: Alta quicqd querentibus gehennas inquit parabat: sed audenter dico:si celi τ terre noie oīnis creatura intelligit̄: anteꝙ deus faceret celum τ terrā nō faciebat aliqd.s.creatū. Hec ille. Ex quo pbabiliter ostēditur ꝙ deus ex quo ab eterno fuit beatus τ felicissim⁹ ergo facere habebat summe beatitudinis gaudiū in se ip̄o:quia summa beatitudo esse nō pōt sine summo gaudio. Summū aūt gaudiū nō pōt esse sine summo τ nobilissimo ɔsortio:vn̄ Rich.de trin. dt ꝙ amor nō pōt esse iocūdus nec felix nisi sit qui amorē impendat: τ qui mutuum amorem rependat. Est em̄ ppriū amoris sine quo

omnino non pōt esse ab eo qui multū diligit: multū diligi velle: ğ in deitate ab eterno fuit diligens ₇ dilectus ₇ ɔdilectus. Hec Rich. Et p ɔ̄ns oportet p gaudio btitudīs fore trinitatem. Scda rō diuine bonitatis: quia Diony. dt. li. iiij. de di. no. De rōne bonitatis est semper effluere ₇ se cōicare. Phs. iij. Eth. Bonū quanto cōmunius tanto melius: sed deus est summe ₇ infinite bonitatis: ğ debet se summe ₇ infinite cōicare. Sed creatura non pōt esse capax summe ₇ infinite bonitatis: qꝛ infinitas repugnat creature: vt dt Boe. de hebdomatibꝰ. Oportet ğ in vnitate essentie diuine esse plures personas p cōicatione totius bonitatis diuine. Tertia rō diuine sagacitatis: quā Ans. monol. c. xlviij. ponit sic. Necesse est ponere trinitatē. Nā summa sapiētia suipsius memor esse negari non pōt. De memoria nascit̄ ꝟbum: quod clarius in nostra mente percipit̄ qñ mens humana cum se cogitat: liquet qꝛ ꝟbum eius nascit̄ de memoria: ₇ si semp se cogitaret: semp ꝟbum eius de memoria nasceret̄. Summa aūt sapiētia diuina semp sui memor est: ğ de memoria. i. intellectu eternū ꝟbum nascit̄. Itē sicut summus spūs semper sui memor est. i. se intelligit ita se semp amat. Uñ in memoria summi spūs intelligit̄ pater: in intelligētia filiꝰ: in amore pcedente ab vtroqꝫ spiritussanctus. Hec Ans. Ad id est illud Joan. j. In principio erat verbū ₇c̄. Ecce ergo o fidelis anima clarent trinitatis testimonia. J

J De bñdictione larga p inuocationem noīs sancte trinitatis

¶ Circa tertiū de bñdictione larga p inuocationem noīs sancte trinitatis causa breuitat̄ hec vna sufficiat questio q̄liter chr̄iani obtineāt bñdictionē in baptismo inuocatā p sctē trinitatis inuocationē. Hec em̄ p edificatione simpliciū valet. Ad qd̄ iuxta ꝟba themat̄ ₇ doctorum dicta respondet̄ p ɔclonem qꝫ quatuor sunt necessaria ad finalem. s. benedictionē pducentia: in nomine sancte trinitatis efficacia.

¶ Primū est cognitio vel ɔfessio videlicet ipsius sancte trinitatis

¶ Secundum est cautio vel circūspectio offensiōis eius maiestatis

¶ Tertiū est recognitio ₇ grarumactio eius magne charitatis.

¶ Quartū est pseueratio ₇ consummatio in spe sue bonitatis. Propterea ps. orando dt sic. Bñdicat nos deꝰ deus ₇c̄. ɔfitendo trinitatē: subdit. Metuant eū oēs fines terre. s. cauendo offensam ɔtra maiestatē: interserit deus noster: recognoscendo incarnationis bñficium ₇ charitatē. Notanterqꝫ addit: oēs fines terre: ad significandū finalem consūmationē. De istis pt̄ p Aug. de agone. c. xviij. di. sic. Fides est prima q̄ subiugat aīam deo: deinde pcepta viuēdi qbus custodit̄ spes nostra firmat̄: ₇ nutrit̄ charitas: ₇ incipit lucere qd̄ antea tm̄ modo credebat̄. Cū em̄ cognitio ₇ actio hoiem btm̄ faciunt: sicut in cognitione cauendus est error sic in actione cauenda est nequitia. Hec Aug. K

K Miraculū

Ad hec pro simplicioribus miraculū narrari libeat qd̄ legit̄ in quadam chronica: ₇ Sigebertus idē testat̄: qꝫ dū inter gallias arriana heresis pullularet ɔtra fidē trinitatis circa annos dñi. cccccl. tūc in vrbe vuasacēsi cū epūs missam celebraret vidit tres guttas clarissimas eq̄lis magnitudinis de celo sup altare missas que paulatim ab inuicem appropinquañ. vnā gemmā pulcherrimā effecerunt: quā cū in medio cuiusdā crucis auree posuisset alie gemme q̄ ibi erant tantā eius excellentiā nō ferentes de ipa cruce ptinus ceciderunt: impiis aūt videbatur obscura: sed mundis lucida: infirmis dabat sanitatem: adorantibus crucē augebat deuotionē. Ecce charissimi pt̄ qꝫ si volumus a deo bñdici debemus nos in fide trinitatis ₇ mundicia a pctis ac preceptoꝶ obedientia obseruare vsqꝫ in finē. O pctōr qd torpes euigila ad salutem: o oēs iusti: o penitētes: o quicqꝫ viri ₇ mulieres suppliciter bñdictionē trinitatis postulasi. dicamꝰ cū ps. Bñdicat nos deus pr̄: deꝰ nr̄ chr̄s iesus: bñdicat nos spūsscts in eternū. Amen.

¶ De sctā Trinitate Ser. iij. de vnitate diuīe essentie ɔsonaꝶ trinitate ac bonitate.

Pater: verbum ₇ spūsscts: hi tres vnū sunt. j. Joan. v. A

A Sancta mater ecclia rōnabiliter post festum spūsscti statuit festū sctissime trinitatis: ad ɔcandum qꝫ nemo de hac sancta trinitate quicqꝫ capere vel dicere pōt nisi qui docet̄ a spūsctō: iuxta illd. j. Cor. ij. Que dei sunt nemo cognoscit nisi spūs dei. Chrys. sup illud. O altitudo diuitiaꝶ sapientie ₇ sciētie dei dt. Cū de deo loqui intendimus quo ad essentie vnitatē psonarūqꝫ trinitatē tunc nulla sufficit lingua ad exprimendū: nec intellectus ad intelligendum. Sed tñ quid sit credendū de trinitate btūs Joannes euangelista qui supra pectus dñi recubuit in quo erant oēs thesauri sapientie ₇ scientie dei abscōditi de ipa sapientia potatus: mysteriū beatissime trinitatis altius cognouit: ₇ breuibꝰ ꝟbis nobis tradidit cū dixit. Pater ꝟbum ₇ spūsscts hi tres in psonis vnum sunt. s. in essentia ₇c̄. In qbus ꝟbis tria mysteria in hoc sermone declaranda notabimus.

¶ Primū mysterium de essentiali vnitate: qꝛ dicitur qꝫ vnum sunt

¶ Secūdum de personali trinitate: quia dicitur Hi tres inquit.

¶ Tertiū d̄ diuinali bonitate: qꝛ pr̄ ꝟbū ₇ spūsscts sunt vnum. s. bonum. B

B De vnitate diuinaꝶ psonarum

¶ Circa primum de vnitate diuinaꝶ personaꝶ accipiamus p documētō ɔclonem quam Bern. ad Eugeniū dicit sic. Inter oīa que vnū recte dicunt̄ arcem tenet vnitas trinitatis qua tres persone vna substantia sunt. Hec ille. Pro declaratione notandū qꝫ tribus pcipuis modis aliqua distincta dicunt̄. Unū: vt accipit̄ ex ꝟbis Bernardi: ibidem. Et etiam extra de sum. tri. ₇ fi. ca. c. Damnamus. Uno mō collectiue qñ plures res diuersarum substātiaꝶ in vnū aliqd̄ conueniunt. Et h̄ mō dicimus plures hoīes vnū pplm: plures lapides vnū aceruum. ₇c̄. Et h̄ mō nō est credendum tres fore psonas in trinitate collectiue: sicut petrus paulus ioannes essent simul in vno ope: quia hoc p heresi dānat̄: vt pt̄ dicto c. Dānamus ioachim ₇c̄. Alio mō integratiue. s. sm partes plures integrantes vnū totū aliqd̄ extensum sic caput manus: pes ₇c̄. ɔstituūt vnū corpus: nec h̄ mō tres persone sunt vnū in diuinis: qꝛ diuina essentia nō est diuisibilis in ptes. Uñ mgr̄ di. xix. primi lib. dicit sic. Nec aliqua triū psonaꝶ est pars dei vel diuine essentie: qꝛ singula haꝶ verus deus est ₇ plenus deus est ₇ tota ₇ plena diuina essentia est. Et ideo nulla istaꝶ in trinitate pars est. Hec ille. Idē dicit ₇ Aug. lib. ij. ɔtra maximianū. Tertio mō ₇ supmo dicunt̄ aliq̄ vnū identice. s. qñ plures res sunt eadē substātia: eadem essentia ₇ natura: differētes tñ proprietatibus suis. Sicut exempli gratia in anima humana tres sunt potētie: memoria intelligentia: ₇ voluntas: ₇ eaꝶ vnica est essentia. Aliud autem exemplum tam propinquū in creaturis de trinitate non habemus sicut in anima que est ad imaginem dei facta. Et de hoc ser. ij. E. latius. Nec mirum qꝫ vnitas cum trinitate eminētiori modo est in creatore qꝫ in qualibet creatura possit inueniri: quia oē bonum perfectiꝰ est in creatore summo bono qꝫ in creatura: sed pfectio vnitatis est bonum quod desideratur ab omnibus creaturis: vt dicit Boe. lib. de ɔso. sicut illud in quo cōsistunt ₇ conseruantur. Nam videmus qꝫ omnis creatura tamdiu subsistit ₇ conseruatur qꝫdiu manet in vnitate sui. Si aūt diuidat̄ deficit: vt patet in seperatiōe corporis ab aīa: ₇ in diuisione aque ₇ cuiuslibet rei. Oportet ergo eminentissimā vnitatem super oē aliud vnū esse in diuina essentia ₇ trinitate personarum diuinaꝶ iuxta illud Deut. vj. Audi israel. i. attende diligenter: dñs deus tuus deus vnus est. Ecce tres psone in vnitate nature: dñs. s. pater. Itē filius deus tuus p incarnationem deus spūsscts vnus est. s. per naturam. C

C Quare nō pñt esse plures dii cū tñ sint plures psone diuīe

Queritur hic: quare nō possunt esse plures dii: cum tñ possunt esse ₇ necessario sunt plures persone diuine. Et ratio ad id: quia operatio trium personarum est diuersa. Nam solus filius assumpsit naturam humanam: non pater nec spūsscts. Itē in columba solus spūsscts apparuit: quoꝶ aūt opatio ē diuersa ₇ natura est diuersa

quia operatio arguit formã.j.Phyſ. ergo videt ꝙ pater ⁊ filius ⁊ spūſſctūs ſint diuerſi etiam in ſubſtantia. Item plura bona ſunt meliora paucioribus: ſed plures eſſe deos eſt eſſe plura bona: cū deus ſit ſummū bonū. Dicit aūt Anſ. ꝙ omē quod melius eſt circa deū eſt ponendum: ergo videt ꝙ deus potuit p ſuam oīpotentiā producere plura ſumma bona. Cur ergo non dicimus plures deos. Ad hec rñdetur ſm Boñ.ſup.j.di.ij.q.j. tres veritates breuiter ab ipo accipiendo. Prima ſit hec veritas ꝙ deus pōt de ſeipo pducere plures res ſumme bonitatis: ſic tñ ꝙ ille non ſint alterius nature: licʒ ſint alterius pprietatis vel perſone. Hoc modo fecit deus pater generando filiū ⁊ ſpirando ſpūſctm̄ qui ſunt idē ſummū bonū in natura qḋ pater: licʒ ſint in pſona differentes per pprietates. Ratio huius veritatʒ eſt ꝓpter diuine nature ſimplicitatē: que cū nullo alterius nature pōt cōicare: quia ſi ſic cōicaret cū altero ſm naturā: ſic cōicaret ⁊ differret contrarie ſm idem: ⁊ ſic ibi eſſet compoſitio que contrariat ſimplicitati. Sed in vnitate nature cōicare ⁊ in pſonis differre vel pluralitatē habere nō repugnat ſimplicitati diuine: qꝛ hec pluralitas eſt per originē ⁊ eius relationē que non addit nec componit: nec repugnat ſimplicitati: ſed potius ſolitudini: ⁊ ſic tenet fides in ſimplici dei eſſentia eſſe plures pſonas. D Scḋa veritas ꝙ plures deos eſſe eſt oīno impoſſibile: nec hoc conuenit diuine potentie: qꝛ implicat ꝯtradictionē ⁊ eſt inintelligibile. Et breuiter oñdit. Primo ſic: qm̄ deo ppriū eſt eſſe oīpotentiſſimū: ergo vnus deus poſſet facere ꝙ oīs alteri⁹ dei potentia nihil poſſet: ⁊ econuerſo alius deus huic primo hoc poſſet facere. Sed cui pōt auferri potentia nō eſt deus: ergo nec primus eoꝝ nec alter erit deus. Item ſcḋo ſic: qꝛ deus eſt ſimpliciter ſummū bonū quo maius excogitari non pōt vt dicit Anſ.li.monol. ergo oīa alia ſūt infra ipm̄ ⁊ ad ipm̄ ⁊ ab ipo. Sed qḋ eſt infra alterū ſm naturā ⁊ ab alio ⁊ ad aliud non eſt ſummū bonū: ergo non eſt deus niſi vnic⁹ ille a quo eſt omē aliud bonū. Itē tertio ſic: quia ſi ſunt duo dii: aut vnus eſt vbi alius: aut non eſt. Si primum: ergo erit vnus in altero: cum ſunt eodē modo eſſendi: ergo vnus eſt alteri materialis: ⁊ per ꝯñs alter non eſt de⁹. Si aūt vn⁹ non eſt vbi alter: ergo vterqꝫ eſt limitatus ⁊ neuter infinitus. Tertia veritas: ꝙ pater filius ⁊ ſpirituſſctūs indiuiſibiliter cōueniunt in omī operatione: ſed in relatione differunt. Vñ Aug.in ſer.xliij.de vbis dñi dt: ꝙ trinitas tota facit carnem chri: ſed nō pertinet niſi ad chrm̄: quia.ſ.ſolus dei filius ſuſcepit carnē: trinitas fecit columbam: ſed non ptinet niſi ad ſpūſctm̄. Ad id exemplum ſm eundē. Anima ⁊ ratio ſemp ſimul ſūt ⁊ vnum ſunt in eſſentia: ⁊ tñ anima ſuſcipit vitam: ratio ſola ſapientiā ſuſcipit: anima em̄ animat vel viuificat: ratio ſapit ⁊ intelligit. Aliud exemplū ponit idem. In ſole calor ⁊ ſplendor in vno radio ſunt inſeperabiliter: ſed calor exiccat: ſplendor illuminat. Splēdor ſuſcipit illuminationem: calor feruorē. Sic in ꝓpoſito. O igit fides veriſſima ſancte ⁊ indiuidue trinitatis ꝙ rōnalis ⁊ ſancta ꝓbaris. O Ieſu bone tibi laus ⁊ gratiarūactio pro hac vocatione. E

Pila ꝟitas

D Secunda

Tertia veritas

E Qualr hō pſuadet ꝙ deus vnic⁹ ſit trinus

¶ Circa ſcḋm principale de trinitate perſonaꝝ querit declarari hic ſufficiant tria pro capacitate ſimplicium populorum.

¶ Prima queſtio de eius rōnabili pſuaſione

¶ Scḋa de eterni verbi generatione

¶ Tertia de ſpūſſancti ꝓceſſione

¶ Pmo ergo qrit qualr poſſit pſuaderi ratione capacius: ꝙ.ſ.deus vnicus ſit trinus. Ad qḋ reſpondet ſm doct. ꝙ facillima ratio ne tali vtcunqꝫ pōt oſtendi: quia omīs mens per rōnem videt ⁊ ſcit deum vnum autorem oīm non eſſe ſine ſapientia: ſed eſſe intellectualis nature ⁊ ſumme ſapientie: ergo in deo eſt verbum ſapientie per quā fecit omīa ⁊ ſic omīs mens intelligit ꝙ deus gignit in ſe ſapientiam: ⁊ quia ſapiētiam ſuam diligit: ergo in deo procedit amor. Unde Aug.vj li.de trin. Dei filius virt⁹ ⁊ ſapiētia dei eſt: dicente aplo.j.Cor.j. Nec vnqꝫ fuit deus ſine ꝟtute ⁊ ſapiētia: coeternus ergo eſt deo patri filius. Item pater ſemp dilexit filiū: ſed ſpūſſanctus eſt amor patris ⁊ filii: igit coeternus eſt patri ⁊ filio ſpūſſctūs. Sed qm̄ in deo non eſt aliud ſeipm̄ noſſe vel intelligere ꝙ deū eſſe. Nihil em̄ pōt eſſe in deo qḋ nō ſit deus: quia in deū nullū cadit accidens.vij.⁊.xij. Metaph. ergo deus cū ab eterno ſeipm̄ ſemp intelligit verbū vel ſapientiā: concipit in mēte ſua ꝯſubſtantialr ⁊ in eſſentie ſue identitate: eo ꝙ deus p ſuā eſſentiā intelligit. Et hoc verbū eſt filius dei: deus aūt cuius eſt hoc verbū ipe nominat pater ⁊ ꝓceſſus ipius ꝟbi pdicti generatio dr filii. Vñ Joan.j. In pncipio.i.deo erat verbū ⁊ ꝟbum erat apud deū.ſ.p generationē: ⁊ deus erat ꝟbum. Omīa p ipm̄ facta: qꝛ de⁹ fecit oīa p ſuā ſapiētiam. Itē quia in deo eſt pfecta cognitio: vt patuit: ergo eſt etiā pfectus amor ſue cognitiōis vel ſapientie Sapientia etiā dei cū ſit ipſemet deus patrē nouit ⁊ diligit: ⁊ qꝛ ſicut intelligere dei: ita ⁊ amare dei deus eſt: qꝛ amat p eſſentiā. Ideo amor ille a patre in filiū ꝓcedens: ⁊ etiā a filio ꝓcedens deus eſt: ⁊ hic eſt ſpūſſctūs qui eſt nexus amboꝝ: vt dt Aug. Ea em̄ que arcano pncipio ferunt ſpūs noīant: vñ ⁊ ſpiraculū a corde vel intrinſeco manantē ſpm̄ vocamus. Ecce ergo de⁹ vnicus eſt veriſſime trin⁹. Hec ratio notat etiā ab Anſ.li.monol. ca.xlviij. F Scḋo querit de generatiōe: qualiter deus dr gignere verbū vel ſapientiā etem̄ quō cōueniat deo generare: cū ſm phm̄ de generatione ⁊ corrup. lib. vbicunqꝫ eſt generatio: ibi eſt variatio ⁊ corruptio. In cu⁹ ſignū ſola corruptibilia generant: ⁊ generant in creaturis. Vñ Aug.ſup pſ.lxij.dt. Ad hoc naſcit puer vt dicat maiori: quid hic facis. Neceſſe eſt vt q̄ ſuccedunt ⁊ q̄ naſcunt excludant eos q̄ ſe preceſſerunt. Hec Aug. Ad hec reſpondet ꝙ genitura ſm doc. cōiter: pcipue Bona.ſup.j.di.ix.q.j. vꝫ generatio vere eſt in deo ſed aliter ꝙ in nobis vel creaturis: qꝛ in deo nō habet variationē eſſentialē vel corruptionē: vt in creaturis. Nam in deo eſſe generationē confitet ſcptura diuina. Eſa.vl. Si ego q̄ generationem aliis tribuo ipe ſterilis ero dicit dñs? q.d.nō ero ſterilis. Item pſ. Dñs dixit ad me: filius meus es tu ego hodie genui te. Et iterū. In ſplendorib⁹ ſctoꝝ ex vtero añ luciferū genui te ⁊c. Ex vtero.i.ex ſubſtantia intima. Itē apls Eph.iij.dt. Flecto inquit genua mea ad prēm dñi mei ieſu chri: ex quo oīs paternitas in celis ⁊ in terra noīat: ergo p pri⁹ eſt paternitas ⁊ generatio in deo ⁊ verius ꝙ in creatura. Immo ſi nō eſſet i deo fecūditas nulla creatura poſſet generare nec fructus poſſent pduci nec hō eſſet pr vel generare poſſet nec alia ⁊c. Perfectio ergo generationis eſt ſumme ⁊ p prius in deo: ⁊ exinde in aliis: nā ſm phm̄ ij.de aīa. Generare ſibi ſimile eſt naturaliſſimum ⁊ pfectiſſimū operū. Tunc em̄ vnūquodqꝫ ens eſt cōpletum cū pōt generare tale quale ipm̄ eſt. Exēpli grā. Ignis qñ pōt pducere ignē in materia applicata: tūc pfectus eſt als non. Et lux cū pōt ſe diffundere in aere ⁊ ſic illuminare. Et vitalis ſpūs cū pōt vitā in corpe efficere ⁊ ſic viuificare: ⁊ ſic de aliis. Cū ergo generare ſibi ſimile in ſubſtantia ⁊ natura vel pducere ſit pfectionis in creaturis: ergo attribuendū eſt deo in q̄ eſt ſumma oīs pfectio: qꝛ diuina natura eſt ſumme bona ⁊ actualiſſima: ꝓpter quod ſumme vult ⁊ pōt ſuā bonitatē cōicare ⁊c. Sūma aūt rō cōicandi ⁊ pma eſt p generationē qua aliqḋ producere pōt in natura tale quale ipm̄ eſt: vt patuit. Sic ergo in deo vere eſt generatio filii a patre p modū ſapientie. Vñ Anſ. in mono.c.xxxiij.dt exēplificando ſic. Cum mens rōnalis ſeipam cogitando intelligit: imago ipſius naſcit in ſua cogitatione. Quācunqꝫ em̄ rē mens cupit veraciter cogitare: ei⁹ vtiqꝫ ſimilitudinē quantū valet in ipa ſua cogitatiōe conat exprimere: ⁊ ſic habʒ mens ſecū imaginē ſuā ex ſe natā.i. cogitationē ſui ad ſuā ſimilitudinē: q̄ imago eſt ꝟbum ei⁹. Itaqꝫ q̄s neget ſummā ſapiam cū ſe dicendo intelligit gignere ſibi conſubſtantialē ſilitudinem ſuā. Hec Anſ. G Si ergo petas. Quid ſcat hec genitura ꝟbi vel filii dei a prē. Reſpondeo ꝙ nō aliud ꝙ quendā deſcenſum filii vel originē ſapientie a prē nobis ineffabilē ⁊ incōprehenſibilē: iuxta illud Eſa.liij. Generationē ei⁹ q̄s enarrabit. Vñ .j.ſniaꝝ di.ix. Si queris a me inqt Amb. quō ſi fili⁹ ſit

F Queſtio de generatione verbi

G Quid ſcat hec genitura filii dei a patre

non priorē habeat patrē. Quero inquit a te, quō filiū putas esse generatū: mihi em̄ impossibile est scire generationis secretū: mens deficit: vox silet: nō mea tm̄ sed τ angelorū: supra potestates: supra cherubin: supra seraphin: τ supra om̄e sensum est. Tu ḡ manum ori admoue scrutari non licz: licz scire. s. credendo ꝙ natus sit: non licet discutere quō natus sit: ineffabilis em̄ est illa generatio. Hec ibi. O ḡ hō noli ibi cogitare generationem carnalem sicut in nobis: q2 sp̄us est deus Joan. iiij. sed crede in deo originē ineffabilē: deū de deo: lumē de lumine: deū verū de deo vero genitum τc.

H Questio de sp̄ūsancti ꝓcessione

H Tertio queritur de sp̄ūsctī ꝓcessione qualiter ꝓcedit vnicus spiritussctūs ab vtroqz simul. s. a patre τ filio: cum nullus amor mutuus est vnicus: vt p se notū est: ꝓcessio etiā a duobus terminis vel relationib9 non est vnica. Ad hec respondetur bm Boñ. τ doc. sup. j. di. x. τ. xj. ꝙ sp̄ūsctī ꝓcessio in diuinis non dicit motū: sed tm̄ originē ineffabilem sine motu τ mutatione vel elongatione: τ ista processio est per modū mutui amoris in quo cōmunicāt pater simul τ filius vt in vno amore τ substantifico: q̄uis aūt sp̄ūsctūs a duobus ꝓcedat: nō tm̄ ꝓcedit ab eis inquantum sunt differentes: sed inquantum sunt vnum in fecunditate voluntatis. Uñ Anß. monol. ca. lvj. dicit sic Spiritussctūs ꝓcedit a patre τ filio: non ex eo in q̄ plures sunt. i. non ex relatioībus eorū: sed ex ip̄a sua essentia que pluralitatem non admittit. Hec ille. Uñ ex quo in patre τ filio vna est volūtas: quia pater τ filius sunt vna substātia ergo vnus sp̄ūsanctus ꝓcedit ab eis: τ simul: nō prius a patre q̄z a filio. Athanasius. In hac trinitate nil prius aut posterius: nil maius aut minus. Unde nec plenius ꝓcedit a patre q̄z a filio: sed ambo sunt vnum principium originale sp̄ūsancti. Hec sufficiant. O eterne deus o iesu bone illumina corda nostra ad cognoscendum: diligendum τ firmiter tenendū fidem sancte trinitatis.

De bonitate dei p̄ris τ filii τ sp̄ūsctī

¶ Circa tertiū de bonitate dei patris τ filii τ sp̄ūsctī accipiam9 ꝓ ꝯclone v̄ba Damas. li. iiij. dicentis sic. Bonus τ oībonus τ supbon9 de9 totus ens bonitas: ꝓpter supabundātes diuitias ei9 bonitatis nō sustinuit bonū se solū esse. Hec ille. Ex q̄bus v̄bis tribus p̄cipuis modis pōt ondi τ a nobis agnosci q̄z summe bon9 sit de9 nr̄ btā. s. trinitas: pater fili9 τ sp̄ūsanctus.

¶ Primo ex eius bonitatis ꝯditione

¶ Scd̄o ex eius cōmunicatione

¶ Tertio ex eius pia cōdescensione

P̄rio ex cōditione ipsi9 bonitatz diuine

¶ Primo ex conditione ipsius bonitatis diuine q̄ excellit oīa. Primo q2 deus habet bonitatē ꝓpriam τ essentialem nō ab alio acceptā: qd̄ notat̄ cū dr̄. Bonus τ tot9 ens bonitas. Alia aūt oīa habent a deo acceptā bonitatem non a se. Uñ Lu. xviij. Nemo bon9 nisi solus de9. s. a seipso τ essentialiter. Uñ τ angelis τ hoībus τ aliis creaturis bonitas est accidentalis nec sunt sua bonitas: q2 perdere possunt bonitatē: posset em̄ esse angel9: τ tm̄ nō esse bonus: vt ptz in demonibus: hoīes etiā q̄tidie pdere possunt τ pdūt p pctā: bonitas aūt ipi deo est tā essentialis ꝙ nō pōt esse deus τ desinere esse bonus. Dioñ. Sicut ignis nō esset ignis si haberet frigiditatē: sic iam non esset deus si pderet bonitatē. Scd̄o q2 deus habet bonitatē oīmodam: qd̄ notat̄ cū dr̄ oībonus deus. Sancti quippe viri nō sunt oīboni. i. oī parte boni: q2 m̄ltos habent defect9. Esa. lxiiij. Quasi pann9 mēstruate oēs iusticie nostre. Angeli etiā in glīa ꝯfirmati licet aliquo modo sint oīboni: q2 nullū habent defectū: tm̄ respectu dei angelica puritas reputat̄ imunda. Job. xv. Celi. i. angeli nō sunt mundi in cōspectu ei9 τc. Tertio q2 de9 habet bonitatē imensam: qd̄ notat̄ cū dr̄: supbonus: vñ Aug. li. de ꝯtinētia dr̄. Tā oīpotens est bonitas dei vt etiā de malis facere possit bona. Uñ dei bonitas est infinita. Et sic ptz.

Scd̄o ex cōmunicatiōe

Scd̄o agnoscit̄ ex cōicatione summa dei bonitas: qd̄ notat Damas. dicens. Nō sustinuit solū se esse. i. suīpsius naturā a nullo participatā. Nā participauit oībus creaturz suā bonitatē essentialē: scz aliis dando esse: aliis τ viuere: aliis τ sentire: aliis etiā intelligere. Hec em̄ sunt bonitates essentiales: vt ptz lib. de causis. Sic τ hō debz in h̄ deum imitari: sicut hortatur ap̄ls ad Eph. v. di. Estote imitatores dei sicut filii charissimi τ ambulate in dilectiōe sicut τ chr̄s dilexit nos τc. Et nos ḡ debemus ꝓximis cōicare bona nostra ex charitate: subueniēdo eorū necessitatibus τ salutē procurando.

K Tertio ex pia condescensione

K Tertio ex pia ꝯdescensiōe. Uñ subdit Dam̄. vbi s̄. Huius inquit rei grā fecit deus ꝑmū intellectuales τ celestes virtutes: atqz hoīes rōnales. Ubi hoc mirū consideremus ꝙ deus pater cū sit oīpotens: nam patri attribuit̄ potētia τ tm̄ tanta pietate nobis cōdescendit ꝙ vinci se a nobis ꝑmittit. Si queras quō vl' per que possis deum patrē vincere. Audi Berñ. respōdentem ꝙ p humilitatē τ lachrymosam orationē. Dicit em̄ sic. O humilis lachryma: tuū est regnū: tua est potentia: tu añ conspectū iudicis intrare nō vereris: sola quicquid petieris obtinebis: tu vincis inuincibilē τ ligas oīpotentem. Hec ille. Item dei filius cum sit verbum τ sapientia dei: tanta pietate nobis cōdescendit ꝙ se decipi ꝑmittit a nobis scienter.

Questio

Si queras quō: Respōdet̄ ꝙ ille deceptus dr̄ qui rem vilē charissimo precio cōparat τ rem preciosam vili precio vendit: hoc mō fecit chr̄s: q2 nos viles pctōres emit suo p̄ciosissimo sanguine τ preciosissima aīa sua quam ꝓ nobis exposuit. j. Cor. vj. Empti estis p̄cio magno glo. τc. Sua etiā preciosissima bona τ regna celestia precio vili nobis ex pietate vendit: quibusdam ꝓ parua penitentia. Matt. iij. Penitentiā agite: appropinq̄bit regnum celorū. Quibusdā pro modica parte substātie. Lu. xj. Quod supest date paupibus: imo vidue dedit pro duobus minutis. Lu. xxj. Et quod mirabilius quibusdam dat pro calice aque frigide tm̄. Matth. x. τ quod maximū est quibusdam dat pro sola bona voluntate. Grego. Regnum celorum tantū valet: quantū habes: nil vilius cum emitur: nil carius cum possidet̄ τc. Deniqz sp̄ūsctūs tanta pietate nobis ꝯdescendit vt seip̄m nobis donet τ in nobis tanq̄ in tēplo habitet: vt testat̄ ap̄ls. j. Cor. iij. O ḡ hō recognosce dei bonitatē τ sctē trinitatis charitatē erga te τ grās age. O summe deus trinitas pater fili9 τ sp̄ūsanctus: te adoramus: te laudamus p tuā bonitatem da nobis gratiam τ gloriam.

¶ De sctā Trinitate Ser. iiij. de eius. s. collaudatiōe τ fide firma ac vtilitate inuocationis

Benedicamus patrē τ filiū cū sancto sp̄ū: laudemus τ superaltemus eū in secula. Uerba sunt ecclesie apposita cantico triū puerorū descripto Dañ. iij. c. A Que verba merito assumimus ꝓ themate sermonis: q2 magnā autoritatem habent ab ecclīa que hec v̄ba assumit in laudē sancte trinitatis. A Ut em̄ di. x. q̄s nesciat. Innocētius dr̄. Ab oīb9 obseruari debet qd̄ sctā mater obseruat τ approbat ecclesia. Et vt Aug. ꝯtra Faustū ait. Propterea credim9 etiā euangelio: q2 autoritas ecclīe cōmonet: qm̄ aūt sancta ecclīa romana hodie statuit celebrari festū btē trinitatis p̄cipue ꝓpter hereticorū confusionē τ fideliū instructionē simpliciū: q2 olim circa trinitatē diuinarū psonarum multe hereses succrescebant. Karolus ḡ imperator rogauit magistrū suū Alchuinū: vt. s. historiā de sancta trinitate cōponeret: p quam errores eliminaret τ fidem catholicā doceret: τ sic illa ordinata: festū h̄ institutū est vnicū: vt simplices hoīes instruerent̄ ꝙ de9 p̄r τ filius cuius festū celebrat̄ in natiuitate: τ de9 sp̄ūsanctus cuius festum celebrat̄ in die Pentecostes: nō sunt plures dii sed vnicus deus: ideo h̄ vno festo trinitatis simul colunt̄. Et hoc insinuat etiā ecclīa in his v̄bis di. adhortando filios suos. Bñdicamus patrē τ filiū cum sancto sp̄ū. Ecce tres psonas nominat subdit: laudem9 τ super. eū. Non dr̄ eos: sed eū: vt vnū deū credamus. Et sic patet thema. Juxta que v̄ba de sancta trinitate tria mysteria notabimus.

¶ Primū de eius laudis deuotiōe: q2 dr̄ Bñdicam9 laudemus τ superexal. τc.

¶ Scd̄m de eius veritatz fidei tentione: cū dr̄: patrē τ filiū cū sancto spiritu

Tertiū de eius inuocationis fructificatiōe: qd̄ sequit̄

B tur ad premissa. B

De deuotione laudis sancte trinitatis. ¶ Circa primum de deuotione laudis quam sanctissime trinitati debemus reuerenter exoluere vel exhibere: accipiamus pro documento conclusionem. quod omnis christianus magna deuotione debet sanctam trinitatem laudare. Et hoc ostenditur per plures rationes quare hoc debeat secundum alphabetum. Primo. Primo propter assuescendum officium quod habebimus in patria celesti. Libenter enim homo debet assuescere illud officium quod in perpetuum habebit facere: et in quo habebit beatificari. hoc autem est laudare sanctam trinitatem: quam (vt dicit Aug.) videbimus et amabimus: amabimus et laudabimus sine fine seculorum. iuxta illud ps. lxxxiij. Beati qui habitant in domo tua domine: in secu. secu. laudabunt te. Sed ve mundo ab scandalis. quia multi et plures nunc assuescunt laudes infernales diaboli et eius cultus ad periculum damnationis sue quam velint assuescere cultum laudis diuine ad suam beatitudinem. vt sunt omnes peccantes. Quidam lingua mentiendo: maledicendo: blasphemando: et alia mala assuescendo. De quibus Chrys. Sicut inquit vnusquisque hominum de qua fra: vel natione sit lingua cognoscitur. sic spiritualiter qui de terra infernali est per linguam cognoscitur maliloquam. et qui de celesti patria est: per linguam deum laudantem: alij autem ope peccando quocunque vicio. Unde Hier. Toties diabolo genuflectimus quotienscunque peccamus. Idem. Sic iustus flectit genua sua deo ipsum laudando. sic peccator diabolo etc. Secundo. Secundo propter beneficium. s. acceptum debemus sanctam trinitatem benedicere et laudare gratias agendo. Grego. j. moral. Deo benedicere est de eius munere gratias agere. Dignum quippe est semper deo gratias referre: quia nunquam cessat benefacere. Hec ille. Bern. Disce o homo in referendo gratiam non esse segnis: disce ad singula dona gratias agere. Nam ad locum vnde exeunt flumina gratiarum reuertuntur. Agere ergo debemus sancte trinitati gratias pro beneficio creationis: conseruationis: redemptionis: iustificationis: vocationis: et celice repromissionis etc. C

Utrum equalem gratiarum actionem singulis personis reddamus. C Queritur hic. Utrum equalem gratiarum actionem teneamur singulis personis reddere? Ratio questionis est. quia cum pro singulis donis et beneficijs gratias agere debeamus Christus autem dei filius plura nobis beneficia contulit. s. carnem assumendo: pro nobis patiendo: corpus et sanguinem nobis in eucharistia dando: et multimode opera salutis nostre perficiendo. Cur ergo ipsi maiores gratiarum actiones non debeamus quam patri et spiritui sancto? Respondetur ad hec secundum Bonauen. sup. iij. dist. ix. inter questiones circa litteram. quod gratiarum actio respicit non tantum excellentiam dantis: sed etiam excellentiam et numerum munerum. quia vt dicit Greg. in homel. de confes. Quanto crescunt dona: tanto etiam rationes crescunt donorum. Unde extensiue de pluribus possumus et debemus christo gratias agere. s. de incarnatione: passione: morte etc. Sed quoniam ista pater et spiritussanctus cum christo equaliter voluerunt. ideo intensiue equaliter debemus gratias in omnibus agere patri et filio et spiritui sancto. Tertio. Tertio propter cauendum vicium debemus deuote benedicere et laudare sanctam trinitatem inuocando in omni opere. in comedendo et bibendo. ad mensam sedere inchoando: vel deponere in lectum ad dormitum: aut in surgendo. et sic de alijs. Unde ps. Benedicam dominum in omni tempore semper laus eius in ore meo. Cassiodo. Quicquid vel loquimur vel mente gerimus: id diuinis laudibus applicetur. s. dicendo. In noie patris: et filij: et spiritussancti. Idem sup ps. cxl. dicit. Si linguam semper laudibus occupamus: vitabimus viciorum pericla. Unde Esa. xlviij. Propter nomen meum. s. inuocatum a te longe faciam furorem meum. s. quem demereris propter peccata tua. Sequitur. Et laude mea infrenabo te ne intereas dicit dominus. Quarto propter debitum. s. adorationis cultum. quia homo propter hoc est creatus et lingue munus inter omnes creaturas propter hoc accepit vt debeat sanctam trinitatem benedicere et laudare suppliciter adorando et glorificando. Esa. xliij. Omnem qui inuocat nomen meum in gloriam meam creaui eum. Ideo Augu. lib. confes. Ve tacentibus de te domine quoniam loquaces muti sunt: i. digni sunt fore muti: et nunc et in inferno a dei laudibus alieni. Debemus ergo hic lingua adorare trinitatem: vt mereamur eam laudare in celo sine fine. D

Qualiter debet adorari sancta trinitas. D Sed de ista adoratione queritur hic. Qualiter debeat adorari sancta trinitas: an per singulas personas distincte: an vnica adoratione? Respondetur secundum Bonauen. super. iij. di. ix. in questione circa litteram. quod tres persone diuine vnica et simplici adoratione sunt adorande. Unde Damasce. vt ibidem allegatur a magistro dicit sic. Unus christus est deus perfectus et homo perfectus quem adoramus cum patre et spiritu sancto vna adoratione. Hec ille. Ratio secundum Bonauen. quia adoratio conuenit diuine maiestati que est vnica et non multiplicata: quamuis enim persone diuine distinguantur ratione originis et relationis: non tamen ratione adorationis. Unde non sequitur quod respectu emanationis et originis habeant diuersas adorationes: sed tantum sequitur quod habeant diuersas relationes vel proprietates personales. Et hoc (inquit idem Bonauen.) fides dictat sana. Nam adoratio sequitur fidem: sed non inquantum distinguit fides tres personas per relationum pluralitatem: sed inquantum vnit per maiestatis vnitatem. Hec Bonauen. Ex quo patet documentum. quod cum quis orat deum patrem vel filium: non debet intendere ad excludendum spiritum sanctum et econuerso. Unde et canitur in symbolo de spiritu sancto. Qui cum patre et filio simul adoratur et conglorificatur. Nec debet maiori adoratione adorare patrem filio. aut filium quam spiritum sanctum: et econuerso. scilicet vna adoratione scilicet latrie omnes debet adorare. quia vt dicit Bonauen. vbi supra. Sicut in personis est vna et eque summa bonitas. sic vnica et equalis maiestas Ideo sicut vna dilectione diliguntur. sic vna adoratione s. latrie que ita debetur patri sicut filio et spiritui sancto: nec vni maior quam alteri personarum. Item aliud documentum. quod cum quis dicit orando: Pater noster qui es in celis. debet intentionem ferre ad totam sanctam trinitatem: et non ad solam personam patris. quia tota diuina essentia est totus deus in patre et filio et spiritu sancto est pater noster. scilicet creatione et adoptione. Nam et ipse christus dominus secundum deitatem pater noster est. quamuis secundum humanitatem sit frater noster. Tertium documentum. quod quandocunque orationes diriguntur ab ecclesia ad personas vel personam siue patris: siue filij: siue spiritussancti. sicut dicendo. Pater de celis deus miserere nobis. Fili redemptor mundi deus miserere nobis. Spiritussancte deus miserere nobis. Sancta trinitas deus miserere nobis semper. hoc est ratione essentialium attributorum. vt dicit Thomas sup. iiij. dist. xv. q. v. art. iij. Quoniam deus oratur ratione sue bonitatis que essentialis est tribus personis: per quam bonitatem largitur nobis suam beatitudinem et gratiam. Ideo oratio semper dirigi debet ad essentiam diuinam. Et si dirigatur ad personam: hoc est ratione essentialium attributorum. Sic ergo patet qualiter debemus adorare trinitatem. Quinto propter exemplum debemus laudare et benedicere sanctam trinitatem. quia vt dicit Augusti. Omnia que fecit deus laudant deum. Unde et ps. Omnis spiritus laudet dominum. ergo eorum exemplo et spiritus humanus. Unde peccatores peiores sunt bufonibus. quia isti laudant deum: sed non est speciosa laus in ore peccatoris. Eccli. xv. ergo. etc. Sexto propter fructum. Unde dicit dominus. j. Reg. ij. Qui honorificat me glorificabo eum. De isto fructu inuocationis sancte trinitatis patebit art. iij. huius sermo. O itaque homo lauda deum et sanctam trinitatem. E

Documentum.

Aliud documentum

Tertium documentum.

Quinto.

Sexto.

Summa trinitas magis fide tenenda quam curiose inuestiganda.

¶ Circa secundum principale de fidei tentione veritatis sancte trinitatis sit pro conclusione verbum beati Grego. dicentis sic. Hec summa trinitas magis est fide veneranda et firmiter credenda: quam curiose inuestiganda. et ostenditur hoc triplici ratione.

¶ Primo quia inuestigare est vanum

¶ Secundo quia est periculosum

¶ Tertio quia est confusione dignum

¶ Prima quia vanum est curiose inuestigare sancte trinitatis veritatem. quia homo non potest consequi suum intentum: eo quod incomprehensibilis est. Unde Ambro. vt allegatur a magistro. j. sen. dist. ix. dicens sic. Impossibile est scire diuine generationis secretum: mens deficit: vox silet non mea tantum: sed et angelorum supra potestates: supra cherubin: supra seraphin: et supra omnem sensum est. Hec ille. Itaque vt Hilarius dicit. In talibus soli deo de se credendum est: qui se solus nouit. Ad id legitur in apocriphis Esdre. Quod cum Esdras miraretur. cur mali in mundo prosperantur: et boni opprimuntur. aliaque secreta dei vellet inquirere: angelus sibi apparens dixit.

Si vales flāmā ignis pondera: flatum venti mēsura: ⁊ diem p̄teritā reuoca. acsi di. Si ea q̄ circa te sunt nō vales cōprehēdere: quō diuina valebis cape. Itē de btō

De btō Augustino

Augu. legit. q̄ dū libros de trinitate cōponere vellet: ⁊ per littus maris meditādo deambularet: puerū pulcherrimū in littore ludentē ⁊ calce foueā facientē inuenit: ⁊ cū argēteo cochleari aquā de mari i illā paruā foueā fundere vidit. Interrogāti Augustio: qd facere sic vellet: rñdit. Uolo inqt totā aquā maris cū cochleari in hanc foueā infundere. Tūc Augu. risit di. Quō h̄ possibile est fieri cū mare sit maximū? Ad qđ ille. Facili⁹ est hoc mihi agere: q̄ȝ ea q̄ tu cogitas adiplere. s. trinitatis mysteria tuo ingenio cape: ⁊ libris cōprehendere. ⁊c. Et hoc dicto disparuit. Tūc Augu. se recognouit ⁊c. F

F
Scđo periculosum.

Scđo. q̄ꝛ piculosum est. Vñ lib. de trini. Augu. ait. Ubi querit vnitas trinitatis: nec piculosius alicubi errat: nec laboriosius aliqd q̄rit: nec fructuosi⁹ aliqd inuenit. Et iterū idē dt. Mentis hūane acies inualida in tā excellēti luce nō figit: nisi per iusticiā fidei emēdet. Idē. Demus deo oīa posse: ⁊ nos nō oīa intelligere posse.

Tertio cōfusione dignū.

Tertio. q̄ꝛ est cōfusione dignū. q̄ꝛ q̄ scrutator est maiestatis opp̄met a glia: sicut inqt. Qui mel comedit multū non est ei bonū. Hec Prouerb. xxv. Hinc Bern. ad Eugeniū. Dicimus inqt tres: sed non ad p̄iudiciū vnitatis. dicimus vnū: sed nō ad cōfusionē trinitatis. Queris. Quō possit h̄ esse: sufficiat tibi credere sic esse. scrutari hoc temeritas est. credere pietas est. nosse vita eterna est. Hec Bern. Qui ḡ nō vult cōfusibilr errare: sufficiat sibi credere de trinitate ipi sacre scp̄ture: ⁊ fidē catholicā tenere: nil aliud inq̄rendo. G

G
Sex p̄cipua secreta in trinitate miranda sola credenda.

Notandū est aūt q̄ sex sunt p̄cipua secreta: vicȝ in trinitate ⁊ mirāda mysteria sola fide tenēda: ⁊ hūano ītellectu incōprehēsibilia: ex sola scp̄tura sacra per dei reuelationē nimis firmiter credibilia. Alphab. Primū est de alietate. s. psonaꝝ in essentie diuine vnitate. Vñ Athanasi⁹ in symbolo. Fides catholica hec est: vt vnū deū in trinitate: ⁊ trinitatē in vnitate veneremur. Alia est eñ psona

Primū.

p̄ris: alia filij: alia spūssancti. Sed p̄ris ⁊ filij ⁊ spūssancti vnica est deitas: eq̄lis glia: coeterna maiestas. Hoc eñ est valde mirabile: q̄ vnus deus dicit: ⁊ tñ tres sūt: pater: filius: ac spūssctūs. Nimirū si querit a te. qs est deus verus? Rñdes q̄ ille q̄ fecit celū ⁊ terrā: ⁊ oīa q̄

Questio

in eis sunt. hoc eñ iudeus ⁊ paganus dicit. Sed si q̄ritur. quis est ille q̄ fecit oīa? Infidelis nō habet qd amplius respōdeat: nisi q̄ deus ip̄e fecit. sed chr̄ianus respondet. q̄ ille deus est pat̄ ⁊ filius: ⁊ spūssctūs. ⁊ sic cōfitēdo deū sūme btm̄ per felicitatē amoris. s. mutui. qui fuit ab eterno inter diuinas psonas s̄m sacras scp̄turas meret vitaȝ eternā. Ad p̄dicta exemplū. Si Petrus: Jacobus: ⁊ Joānes tres q̄dem psone essent vnicus hō: nōne mirabile foret? Sed qs pōt hoc cape de deo? Respondet. q̄ intelligere nō potes: sed tene fide. quia de⁹ ip̄e dt ⁊ sctis reuelauit. q̄ tres psone sunt vnū. Joā. x. Ego ⁊ pater vnū sumus. Et. j. Joan. v. Pater: vbum: ⁊ spūssctūs hi tres vnū sunt. Adiuuat aūt hec fides exēplo: q̄uis nō sufficient. quia nulla creatura habet taleȝ vnitatē essentie cū alietate psonaꝝ: sed solus deus. Accipe tñ exēplū s̄m Augu. de vbis dñi. ser. xvj. di. Uidemus in celo vnicū solē currentē fulgenteȝ atq̄ calentē. Silr ignis tria habet: flāmam: lucem: ⁊ feruorē. Diuide si potes solē vel ignē: ⁊ tunc diuide trinitatē. Sic ⁊ de

Secundū mirabile.

anima vnica hūana: in qua sunt tres potētie. vt patuit sermo. ij. E. Scđm mirabile secretū est in trinitate de btē generatiōis ⁊ p̄cessionis eternitate. q̄ꝛ pater gignit filiū: ⁊ vterq̄ spirat spm̄ sctm̄: ⁊ tamē pater nō precessit filiū: nec ambo spiritū sctm̄. sed ab eterno ⁊ in eternum: ⁊ nūc: ⁊ semp gignit pater filiū: ⁊ vterq̄ spirat spm̄ sctm̄ sine termino. Ratio s̄m Bona. sup. j. dist. ix. q̄ꝛ simplex infinitaq̄ est generatio ⁊ p̄cessio in diuinis. Sicut ergo pat̄ eternus: ita ⁊ filius: ⁊ spūssctūs sine omi termino. vt dt Athana. Adiuuat aūt in hoc fides s̄m Augusti. vj. de trinita. exemplo tali. quia lumen inqt semp nascit a sole ⁊ est. sic ⁊ ab igne splēdor ⁊ calor. Et si ignis esset eternus: eius splendor ⁊ calor eius esset eternus. Sic in p̄posito. H

H
Tertiū

Tertiū mirabile de circūincessionis q̄litate. quia q̄libet psonaꝝ est in q̄libet eaꝝ. Joā. xiiij. Ego in patre: ⁊ pater in me est ⁊c. Augusti. de fide ad Petrū. Propt̄ vnitatē naturalē totus pater in filio ⁊ spū sctō: totusq̄ spūssctūs in p̄re ⁊ filio est: null⁹ hoꝝ extra quēlibet ip̄oꝝ est. Hec ille. Rō s̄m Bona. sup. j. di. xix. Illa q̄ꝝ vnū est extra alterū differūt p substantiā: sed persone sunt vnica substantia. ⁊ tota deitatis plenitudo que est i patre: est in filio: ⁊ in spiritu sancto. ⁊ ecōuerso. ergo ⁊c. Itē hoc exemplū adiuuat tale s̄m Dionysiū. quia plura lumīa sunt simul in eodē aeris p̄ūcto. Aliđ s̄m Bonaueñ. vbi supra. quia videmus q̄ p̄pter conuenientiā genus est in specie: ⁊ vtrūq̄ simul in indiuiduo. vt animal ⁊ homo in petro. ⁊ ecōuerso. Quartum mirabile de donationis totalitate. quia oīa q̄ habet pater dedit filio: ⁊ tamē totū sibi retinuit. sic ⁊ pat̄ ⁊ filius oīa dederūt spiritui sctō. ⁊ tamē totā pfectionē sibi retinuerūt. Unde Joā. xvij. Oīa mea tua sunt: et tua mea sunt: dicit chr̄s patri. Grego. Nazañ. in sermo. Pentecostes. Oīa que pater est: hoc ⁊ filius est. excepto eo q̄ inatus est pater. Oīa que fili⁹ est ⁊ spūssanctus est: p̄ter hoc q̄ natus est filius. sed hec nō s̄m substantiā sepant: sed erga substantiā discernunt. s. per solas p̄prietates. Hec ille. Ad id exēplū. Magister totam suam scientiā dat baccalaureo: ⁊ totā sibi retinet: ⁊ ambo totā dant discipulo. sic. ⁊c. Quintū mirabile ē de eq̄litate. quia ibi est sūma equalitas vtutis s̄m sapientiā: potentiā: bonitatē. Augu. de fide ad Petrū. Nullus hoꝝ aliū aut p̄cedit eternitate: aut excedit magnitudine: aut supat potestate. Exemplū de potentijs tribus rōnalis anīe: que sunt eq̄lis ptātis: ⁊ bonitatis: et vtutis. quia se inuicē capiunt. s̄m Augu. lib. de trinita.

Quartū

Quintū

Sextū.

Sextū de fecūditate. quia cū singule sint omipotentes: non pōt tamē filiū generare nisi pater. nec pōt spirare spūssctūs: sed tm̄ pater ⁊ filius. quia dicit Augustinus de fide ad Petꝝ. Propriū est patris q̄ genuit filiū: et p̄priū filij q̄ genit⁹ est a patre. ⁊ spūssctī q̄ ab vtroq̄ p̄cedit. I

I
Questio.

Queri pōt. Cum pater totaȝ essentiā et omipotentiā dat filio ⁊ spiritui sctō. quare ergo nō dat potentiā generādi filio? Respondet s̄m Bonaueñ. sup. j. dist. vij. q̄ p̄pter duo. Vnū est. quia hoc nō est possibile. quia fecūditas ad generandū est in patre: pro eo qđ est principiū primū: scȝ a quo originē habet filius ⁊ spiritussctūs. ⁊ ideo non est possibile q̄ ipm̄ p̄ncipium cōmunicet alij primitatē. q̄ꝛ sic esset oppositio in adiecto: q̄. s. psona p̄ducta sit prima. Nam nō est possibile facere ea que implicāt cōtradictionē simul esse vera. Aliđ est. quia nō cōuenit nec debet. quia in emanatione psonarū diuinarū necesse est distingui eas per originē. ergo per generare ⁊ generari. ergo si hoc daret pater filio vt posset generare aliū filiū: aut spiritui sctō vt posset spirare aliū spiritū sctm̄: tunc posset facere q̄ pat̄ nō distingueret a filio: nec filius a spiritu sancto. Ad id iuuamur exemplo. quia deus non potest facere de seipo q̄ non sit deus. nec cōueniēs est: imo absurdū esset hoc posse sic. O ergo btā trinitas: vere tu magnus. vere incōprehēsibilis es deus. Tibi dñe deus magne ⁊ mirabilis laus ⁊ oīe bonū: ⁊ omis glia. K

K
Utilitates inuocationis sctē trinitatis

¶ Circa tertiū principale de vtilitate inuocationis sit breuiter pro cōclusione: q̄ nomen beate trinitatis fideliter inuocare homibus est multū vtile et salubre. pateȝ per sex vtilitates. Prima vtilitas dicit acceptationis. quia cum anima humana sit creata ad imaginē sancte trinitatis: dū homo in se hanc dei imaginē honorat mūde conseruādo deus acceptat eius opa. Ideo Eccli. x. Fili in māsuetudine serua aīam tuam: ⁊ da illi honorē s̄m meritū suum. Unde ⁊ p̄pter hoc: vt scȝ acceptabile foret sacrificiū laudis nostre deo: ordinauit ecclīa in synodo Nicena: vt in fine cuiuslibet psalmi diceret. Glia patri ⁊ filio ⁊c. inclinando reuerēter. Quē vsum Hierony. edidit: ⁊ Damasus papa approbauit. De hoc aūt Jacobus de Uoragi. sermo. de sancto Hierony. narrat q̄ in quodā monasterio Cistercieñ. q̄dam monachus beate vgini deuot⁹: quadā die in officio existēs in choro: vidit beatā vginem Mariā de altari cū multo splēdore p̄cedere: ⁊ cum vsus Glia patri et filio. ⁊c. a fra-

tribus diceret: illa substitit ꝛ ꝓfunde se inclinauit vsq; finem ꝟsus. Quā deuotus monachus interrogauit: cur se inclinasset: rn̄dit. Qm̄ iste ꝟsus ab ecclia dicit: ego et om̄es angeli in celo inclinam⁹: ꝛ reuerētiā scte trinitati exhibemus. q: sic laudare deū est sibi multū acceptū.

Scda Scda dicit bn̄dictionis. Ambro. in cōmentario. De⁹ benedicit inqt cū laudib⁹ dignis extollit. hoīes aūt de⁹ sic bn̄dicit. vt sue grē dona eis impertiat. Hec ille. Unde sacramēta ꝛ ꝑcipue baptism⁹ et pnīa cōferunt p inuocationē trinitatis pro bn̄dictione cōsequēda.

Tertia Tertia dr̄ cumulationis. s. meritoꝝ. Bern̄. sup Can̄. sermo. xxxiij. Magna fides de deo meret magna. De hoc lati⁹ supra sermo. ij. C. L.

Quarta Quarta dicit deturbatiōis. s. demonum. Nullū em̄ dubiū ꝙ demōes fugiūt territi ad montem dei. Juxta illud ps. Terribile ꝛ sctm̄ nomen eius. Unde legit in Legen̄. cōmuni. ꝙ qdam notari⁹ cōsuluit magū vt ditaret: ꝛ hoc fuisse dicit in Constantinopoli. Ille ergo duxit eum ad locū vbi multitudo demonū residebat: ꝛ vnus inter eos in throno existēs q̄siuit dicēs. Uis kuus meus esse? At notari⁹ signauit se dicēs. Ego sum kuus scte trinitatꝫ. Quo audito oēs demones aufugerūt. Tandē cū intrasset ecclīam scte Sophie. ecce imago crucifixi oclos ad ipm̄ cōuertebat q̄cunq; diuerteret pro dilectiōis signo.

Quinta. Quinta dicit euitatiōis. s. maloꝝ. Refert Damas. lib. iiij. ꝙ apud Cōstantinopolim pestis grauis mox cessauit: dū puer qdam canticū sancte trinitatis decātauit: ꝙ raptus ab angelo didicerat. s. Sctūs deus: sctūs fortis: sctūs ꝛ imortalis miserere nobis.

Sexta. Sexta finalis saluationis Joelis. ij. Om̄is q̄ inuoca. no. do. sal. ꝛc. Refert discipulus in Promptua. ꝙ miles cū om̄i sero se cōsignaret in noīe patris: ꝛ filij: ꝛ spūssancti. cōtigit eum subito mori: sed dei iudicio ꝓpter hoc indultū est sibi ad corp⁹ redire: ꝛ pnīam salutarē agere. Rogemus ergo sanctā trinitatē vt saluemur.

¶ In festo corpis chr̄i. Ser. ꝑmus. De ipius festi excellētia solēnitatisq; vtilitate

Panis quē ego dabo caro mea est pro mūdi vita. Joā. vj. ꝛ ad laudē huius festiuitatꝫ

A A Amorosus dn̄s noster iesus volēs circa nos ostēdere amorē maximū quē gessit dedit nobis in cibū sub sacro mirabili semetipm̄: vt p eū vitā ꝯseqremur eternā. In q̄ tria ꝑmaxima bn̄ficia nobis cōtulit: p qbus debem⁹ hodie cū multa ꝛ deuotissima grāꝝactione recolere. Pmo qdem. q: sūme nos dignificauit pre oībus nationibus in hui⁹ cibi diuini ꝓstatione. Un̄ in ser. hodier. legit sic. Jmmēsa diuine largitatis bn̄ficia exhibita pplo chr̄iano inextimabilē ei cōferūt dignitatē. Neq; em̄ est aut fuit aliqn̄ tam grandis natio que habeat deos appropinquātes sibi sicut adest nobis deus noster. Hec ibi. Scdo. q: sūma charitate nos dilexit in hui⁹ sacri institutione. Nam ibidē subdit sic. Unigenit⁹ siqdem dei fili⁹ sue diuinitatꝫ volens nos esse pticipes: naturā nr̄am assūpsit: vt hoīes deos faceret: factus est hō. ꝛ insup qd̄ de nr̄o assūpsit: totū nobis cōtulit ad salutē. s. corpus ꝛ sanguinē ꝛ se totū. Tertio q: de vita eterna tali pignore nos securauit. idcirco dixit in ꝑmisso themate. Panis quē ego da. ca. me. est pro mū. vita. s. eterna. Et iterū. Qui mādu. hunc pa. viuet in eternū. qd̄ potest esse aliud thema. Ut ḡ scta ecclīa alliciat nos ad grāꝝactiones p tantis bn̄ficijs: statuit hodiernū festū in honorē chr̄i ꝛ eius tāti sacri. Age ḡ o chr̄iane deo grās: cū audis dicentē. Panis quē ego dabo. ꝛc. Juxta hec aūt ꝟba tria mysteria declarabimus in hoc ſmone.

¶ Primū de istius festi excellentia. s. pro tanto sacro corpis chr̄i sub panis specie

¶ Scdm̄ de huius sacri reuerētia. quia dicit chr̄s. Caro mea est

¶ Tertiū de eius salubri efficacia. quia subdit. pro mundi vita.

B B ¶ Circa ꝑmū mysteriū de excellētia festi q̄ri pōt. Cur pro adorando sacramento eucharistie instituere voluit ecclīa festum speciale ꝛ tam celebre? Cum em̄ quotidie sacramentū eucharistie in missa adoret. supfluit ergo festū hoc vno die anni institutū. Sed ad hec rn̄det per cōclusionē. ꝙ inspirāte spiritu sctō institutū est conueniēter festū corpis ꝛ sanguinis chr̄i post festū aduentus spūsscti. Et hoc declarat ꝑcipue rōne triplici. Cur festum corpis chr̄i fuerit ab ecclesia institutum.

¶ Primo rōne ꝓsignationis ipius festi.

¶ Scdo rōne dilectionis dei.

¶ Tertio rōne altitudinis sacramēti.

¶ Prima rō ꝓsignatiōis hui⁹ festi. quia hoc festū presignat future prie festiualē iocūditatē in chr̄i apta visione: quē nunc hic videm⁹ in sacro velate. quia vt Damasce. lib. iiij. c. v. dicēs. Sapiētia dei inqt que se p visibilia manifestat: voluit ostēdere qm̄ ipē aīaꝝ cibus ꝛ refectio est. ꝓpterea carnē assumptā nobis in edulium ꝓponit: vt p cibū carnis ad gustū inuitaret diuinitatꝫ. Hec ille. Hūc aūt gustū habebim⁹ plene in patria. Lu. xiiij. Btūs q̄ manducat panē in regno dei: ad quē non possumus peruenire nisi per grām spūsscti: sine qua nec digne sumere valem⁹ eucharistiā. Jdeo cōueniēter post festū ꝛ octauas spūsscti. hoc est dici penthecostes hoc festum eucharistie celebrat. vt doceamur grām spūsscti prius q̄rere. s. in vita ista a pctīs abstinēdo: ꝛ sic ad chr̄i festū ꝛ coionem venire. Et a cōtrario pctōres sicut nō sūt digni coione corpis chr̄i: sed rei sūt corpis ꝛ sanguis chr̄i vt dr̄ apłus. j. Cor. xj. Jta nō sūt digni ad festū iocūditatis chr̄i in celo: sed ad gehēnam. Primo rōne ꝓsignationis huius festi

C C Scda rō dilectionis dei. q: deus maximā dilectionē nobis ipēdit: se nobis in sacro eucharistie dando. Nunq; em̄ hoī se magis vniuit deus q̄ fecit in isto cibo. Naz sicut panis materialis vnit sumēti: sic chr̄s nobis in hoc cibo. sed differenter in hoc ꝙ panis matīalis mutat vel cōuertit in substantiā aliti. vt ptꝫ. ij. de aīa. chr̄s aūt non mutat in nos: sꝫ ecōuerso nos mutat in se ꝛ sibi ipi. iuxta illd̄ Augusti. lib. cōfes. Cibus sum grandiū: cresce ꝛ manducabis me: nec tu me mutabis in te: sed tu mutaberꝫ in me: s. per amoris ꝛ gratie vnionē ꝛ incorpationē quā hoc sacramentū representat. vn̄ dicit sacrm̄ amoris. Propterea Rich. sup. iiij. dist. viij. circa lr̄am dr̄. ꝙ sanguis q̄ fluxit de latere chr̄i significauit sacrm̄ eucharistie inq̄ntuz est ibi sanguis chr̄i sub specie vini ꝛ cōueniunt. illi⁹ sanguinis corp⁹ chr̄i penā non sensit: eo ꝙ iam mortuū erat. tn̄ de lege cōmuni effusio sanguis penalitatē ꝓcat. ita h̄ sacramētū ꝓcat qdē effusionē sanguis chr̄i penalē in cruce. ꝛ tn̄ cū a fidelib⁹ manducat vel bibit chr̄s in h̄ nullā penā patit: nec dētibus ipm̄ corpus chr̄i atterit: sed tm̄ modo spēs q̄ chr̄m non tangūt: sed q̄dāmodo includunt ꝛ circūstāt. sicut regē circūstat tētoriū. Jtē q: sicut sanguis ille de latere apto effluxit cū aqua miraculose: sic hoc sacramentū nō cōpetit nisi ablutꝫ aqua baptismi et pnīe. ꝛ ꝓcat apertā deitatis visionē in celo: quā nunc videmus fide in hoc sacramēto. Jtem quia sicut ille sanguis effluxit de corde vbi est fons amorꝫ: pendēte chr̄o in cruce expassis manib⁹ ꝛ inclinato capite: in signū huius ſm̄ Ber. ꝙ. s. vult nos amorose amplexari ꝛ osculari. ita h̄ sacrm̄ de amorꝫ diuini maximiq; fonte est nobis datū: ꝛ ad amorē chr̄i inflāmatiuū. Sꝫ qm̄ ipē spūssanctus est p quē nobis infundit amor diuin⁹ et ꝯtuitus et non aliunde nisi a spū sctō haberi pōt. teste apło Ro. v. Charitas inqt dei diffu. est in cordi. nr̄is p inhabitantē spm̄ eius in nobis. Jdcirco post festū de spū sctō ꝯuenienter institutū est festum eucharistie. C Scda rō dilectiōis dei.

D D Tertia rō altitudis sacri. Nam q̄rit. Utrū eucharistie sacrm̄ sit super oīa altissimū? Rn̄det ſm̄ Rich. sup. iiij. dist. viij. cōcor. doct. ꝙ sic. Et rō. q: miraculosissime ꝯtinet in se veraciter ꝛ realiter sctitatis autorē chr̄m iesum dei filiū. Un̄ Ambro. de cōse. dist. ij. ca. Oīa inqt quecūq; voluit dn̄s fecit in celo ꝛ in t̄ra. ꝛ q: voluit sic factū est. Jta licꝫ figura panis ꝛ vini videat: nil tamē aliud q̄ caro ꝛ sanguis chr̄i est. Jnfra. Illd̄ vere: illd̄ sane corp⁹ qd̄ sūptū est de ꝟgine: qd̄ passum est ꝛ sepultū: qd̄ resurrexit ꝛ in celū ascēdit: ꝛ sedet ad dexterā pr̄is. qd̄ est vēturū ꝛ iudicare viuos ꝛ mortuos. Hec ille. Jtē ibid̄. dist. xj. ca. Nihil. dicit Alexāder papa. Nihil in sacrificijs maius esse potest q̄ corpus ꝛ sanguis christi: nec vlla oblatio Tertia altitudis sacri.

hac potior est. ꝫ oes hec ꝓcellit. Et sic̄ potior est ceterꝫ ita potius excoli ꝛ venerari debet. Hec ibi. Debuit ergo speciale festum venerationis hoc sacramentū ꝑ deuotione fideliū habere.

E
De sacramēti reuerētia.

¶ Circa scōm ꝑncipale de sacramēti reuerētia sit pro cōclusionis documēto. quia dicit de cōse. dist. ij. Nil. s. ꝙ sacro sctā eucharistia ꝑmaxima reuerētia ab oībus est adoranda ꝛ venerāda. Et ostendit triplici rōne.

¶ Primo ꝑpter diuinā ꝑsentiam.

¶ Secundo ꝑpter angelicā ꝛ btōꝝ assistentiā

Primo.

¶ Tertio ꝑpter latriā debitam ꝛ reuerentiā

¶ Primo ꝑpter diuinā ꝑsentiā. q: totus deus ꝛ chrūs

Questio

iesus in hoc sacramēto est ꝑsens: ꝛ veraciter continet. Sed hic querit. quō in hoc sacramēto cōprobat esse totus chrs: cū in cōsecratione panis de solo corpe chri fit mentio. ꝛ in ꝯsecratione vini de solo sanguie christi? Item cū deus pater nō assūpserit carnē nec spūsctūs: sed solus dei filius. an ergo ꝑsens sit in hoc sacramēto etiam pater ꝛ spūsctūs? Ad hec rñdet ꝫm Fran. may. Rich. ꝛ alios cōiter docto. sup. iiij. dist. viij. ꝙ in hoc sacramēto ꝑmo continet aliqd ex ipa vi verboꝝ per trāssubstantiationē. ꝛ sic in hostiā vel sub specie panis cōtinetur verū corpus chri. ꝛ in calice sub specie vini ꝯtinetur sanguis chri. q: substātia panis cōuertit ex vi ꝟborum cōsecratiōis in corpus chri. ꝛ substātia vini cōuertitur in sanguinē chri. Sed qm̄ chrs resurgens ex mortuis iam nō morit. ideo nec corpꝰ chri esse pōt iam sine sanguie: nec ecōuerso sanguis sine corpe ꝛ venis ꝛ neruis suis. Idcirco scdo ꝯtinet in hoc sacramēto aliqd ꝑ concomitantiā imediatā. s. sanguis in hostia: et corpꝰ in calice. q: corpus habet disponi ad vitam imediate per sanguinē chri que est sedes anime ꝫm phm. Item quia aīa chri insepabiliter est cōiuncta corpi mediāte sanguine. Ideo tertio ibi cōtinet etiā aīa sub vtraqꝫ specie rōne cōiunctionis insepabilis ex cōcomitantia ꝓpinqua. q: ꝑtinet ad eandē naturā. s. humanā chri. Sic etiam ibi sub vtraqꝫ specie. s. panis ꝛ vini cōtinet quātitas ꝛ alia accñtia rōne insepatōis a corpe. Deniqꝫ quia deitas ipa sibi insepabiliter vniuit aīam ꝛ corpus chri. iō rōne vniōis ꝯtinet ibi etiā ꝛ ꝑsens est diuinitas ex concomitātia remota. Sed q: tres ꝑsone diuie sunt vnū in essentia: nec separi possunt in q̄cunqꝫ ope. q: vt ait Augusti. de trini. Indiuisa sunt opa trinitatꝫ. ergo tota trinitas ꝑsens est in hac cōsecratione: cuiꝰ ꝟtute mirabilit fit transsubstātiatio ista. Sic ergo firma fide credendū est in eucharistia ꝯtineri corpus chri ꝛ sanguinē: aīam ꝛ deitatē. Nam Ambro. lib. de sacramētis dt. ꝙ illa eadem que fuerūt in vtero ꝟginis inueniunt in hoc sacramēto. Unde ꝛ saluator ista insinuauit in hoc sacramēto esse cum ait. Ego sum panis. per hoc dans intelligi corpus subdit viuus. per qđ ꝟcat aīa ꝛ sanguis. quia anima viuificat corpꝰ per sanguinē: subdit. qui de celo descendi. s. ꝫm deitatē. O ergo homo adora in hoc sacramento ꝛ firmiter crede deū esse ibi: q fecit celū ꝛ terrā.

F
Scdo ꝑpter btōꝝ assistentiam

F Scdo ꝑpter angeloꝝ et btōꝝ assistentiā debemus sūme reuereri hoc sacrm: cui ꝑpter dignitatē tota celestis curia reuerētia sūma assistit: vt tenet docto. Uñ de cōse. dist. ij. Quid sit. ꝛ vt allegat magister in. iiij. dist. xj. Grego. di. sic. Quis fideliū hr̄e dubium possit in ipa imolatiōis hora ad sacerdotꝫ vocē celos apiri: ꝛ in illo

Questio.

Iesu mysterio choros angeloꝝ adesse. s. assistēdo ꝑ reuerētia tam dignissimi sacri vt dictat Rich. ibidē. Queri possunt hic aliq. Primo. Utrū angeli ꝛ beati in celo ac anie sepate videre possint corpus chri in sacro. Itē qđ de demonibus: an illi videāt. Ad hec omissis argumētis ꝛ opinionibꝰ de modo vidēdi dicit Scot. sup. iiij. dist. x. ꝙ per naturā omi intellectui nō alligato sensibꝰ est visibile. Intelligūt em̄ aliq modo hoc angeli: aie separate ꝛ etiā demones. s. deo fore possibile. Sed Rich. tenet ꝙ non ꝑ naturā: sed tm̄ per gliam. nō solū in ꝟbo: sed etiā in ꝑprio genere intelligēdo angeli ꝛ anie beate vident in ꝟbo diuino corpus chri plenarie. q: Greg. dt. Quid est ꝙ non videant: q vidento omia vident. Ex q em̄ beati sunt: optet ꝙ habeāt plenā visionē eoꝝ oīm de qbus est fides quantū ad visionē gliosam que fidei succedit. Uidēt ğ corpus chri in hoc sacramēto visione intellectuali plēa ꝛ btā: ꝫm Aureolū aūt bti etiā in corpore glioso. vt de btā ꝟgine ꝛ Ioanne pie credit: q̄uis corpali visione nō habeāt videre corpꝰ chri sub sacro vt sic existens: eo ꝙ nō pōt vt sic aggenerari silitudo coloris sui: per quā fit visio corpalis. Non em̄ habet ordinē ad spēs sub quibus est rōne q̄titatis sue: nec tangit corpus chri ibi aerē circūstantē. ğ visiōe corpali nō videt a corpe glioso. tamē videt visione itellectuali plena et

Anie sepa[te]

btā. Sed aie sepate non btē ꝛ etiā demones ex vi sue nature q̄uis possint facere se ꝑsentes sacro eucharistie ꝛ ꝫm viā Scoti licet aliq modo possint videre intelligēdo corpus chri. tamē non possunt videre plene. Ratio. quia visio anie itellectualis vel angeli non est supra rationē. Sicut em̄ in corpis est visus: ita in aīa intellectꝰ. dicit. s. Eth. Unde sicut oculus corpalis videre habꝫ tm̄ ea q sunt infra sensuꝫ: hoc est sensu ꝑceptibilia. Ita aīa vel angelica natura nō videt plene: nisi ea q sunt iuxta rōnem naturalē. Ea ꝟo que sunt supra oēm rōnem creature nō intelligit naturaliter: sed solū diuina reuelatione aut autoritate scpturaꝝ cōprehendit. Sed existētia corpis chri sub sacramēto est supra rōnem creature. ergo patet ꝙ demones ꝛ nō beate anie nullo modo vidēt plenarie. sed vt dicit Iaco. ij. Demones inq̄t credūt et cōtremiscūt. Hec Aureo. Unde refert exēplū Anh. li. miraculoꝝ. Q: dum qdam magus vocato demone loqretur cum eo interim dum corpus chri portaret a sacerdote ad infirmū. vidit magus demonē a lōge vtraqꝫ genua flectere ꝛ tremere. Tandē redeunte sacerdote vidit vnū tm̄ genu flectere. quē interrogauit: ꝛ ille rñdit. quia ꝑus portabat dñm oīm: coactus sum vtroqꝫ genu reuereri: nūc aūt sine sacramēto rediēs ꝑpter sacerdotij dignitateꝫ vnum genu flexi. Augusti. O vtinā fides maloꝝ chrianoꝝ esset sic vt demonū q credūt et cōtremiscunt. isti autē credunt nec cōtremiscūt.

G
An ois multitudo celestis assistat huic sacro.

G Item secūdo querit. Utrū omis multitudo celestꝫ curie astet reuerendo hoc sacrm eucharistie. Nam in hoc est difficultas. quia supiora illa agmina ad exteriora nō mittūtur. ꝫm Diony. de angelica hierar. ğ non videt quō dicant astare pro reuerētia sacramēti. vt sonant ꝟba Grego. vbi s. Sed ad hec respōderi pōt. ꝙ omis adorant et astare dicunt. Iuxta illud Heb. j. Et adorant eum oēs angeli eius. Sed supiores qui nō mittunt ad extra de celo reuerent ꝛ adorant. Alij aūt qui exeūt nobiscū assistunt ꝛ adorant: ꝛ nos ad adorandū incitāt debita reuerētia. vñ Berñ. O si viderēmꝰ quō ꝑuenīūt ꝑncipes. i. angeli coniūcti psallētibus currunt inter sponsum ꝛ sponsam: offerūt vota: referūt dona ꝛc. O ergo hō quādo stas corā sacramēto: vel qñ vadis in ꝑcessione cū illo: cogita te esse in societate angeloꝝ multoꝝ: ꝛ reuereri stude. Tertio ꝑpter latriā debitā sūme venerāda est eucharistia ab omibus fidelibus: quia vt predictum est in eo cōtinet vere chrūs ꝛ totus ipe deus noster. ergo debet adorari adoratione latrie: vt volūt docto. sup iiij. dist. ix. De hoc alibi latius agemus.

H
De salubri vtilitate et reuerētia h' sacramēti.

H ¶ Circa tertiū ꝑncipale de salubri vtilitate quā efficit nobis deuota reuerētia ad hoc sacramentū: sicut fideles solent hodie in ꝑcessionibus ꝛ missis ac officijs diuinis exhibere. Querit ꝑmo. Qualiter debeat se habere fidelis chrianus pro hodierna solēnitate: vt valeat fructū salutiferū acqrere ex ipa reuerētia eucharistie. Ad qđ respondet ꝙ ꝑcipue tria debet obſuare als non consequit hodiernas indulgētias. Primū est ꝙ sit vere contritus: ꝛ de peccatis vere penitens. Secundū est ꝙ sit in fide firmus ꝛ potestati ecclie credens. s. ꝙ credat tantā ptātem esse apud eccliam ꝙ potuerit dare indulgētias. Unde Augu. de doctri. chriana dicit. Chrs dedit claues ecclie: vt q nō crederet in eas pctā ei non dimittant: ꝛ qui crediderint indulgētias ꝑcipiant. Uñ heretici negantes ptātem indulgentie non cōsequent. Tertiū est ꝙ homo faciat hodie illud pro quo date sūt iste indulgētie. s. intessendo misse ꝛ ꝑcessioni: et alia de qbus infra. Hec ꝫm docto. sup. iiij. dist. xx. vbi Rich. addit. ꝙ si etiam quis est in peccato mortali: q̄uis nō cōsequatur peccatoꝝ remissionem nec indulgentiā: tamen

ad hoc prudenter agit: si facit illud qd ptinet in forma in dulgētie: eo q bona facta in peccato mortali disponunt de cōgruo ad pniam ꝛ mediante ea ad grām ꝛ remissio nē pctōꝝ p dei misericordiā. Hec Rich. Un hodierne so lēnitati interesse ꝛ pcessionē agere valet etiam pctōri bus: plus tñ valet si cōterant vere. I Qualia autē sint bona q̄ cōseqnt hoies ex ipa eucharistia deuota re uerētia. Nota plura pter fructus coionis de qbus h nō agit. Primū est amorosa dei acceptatio. Un Augu. in s mo. ꝛ de cōse. dis. ij. Utrū. dicit sic. Eucharistia est obla tio rata p quā in visceribus Chri censeamur. accepta bilis: vt q̄ ex nobis displicemus p eā acceptabiles vni co dei filio sim9. Hec ille. Hinc mgr Henric9 de hassia sup Gen. dt. q sicut grati9 ꝛ acceptabili9 est regi qñ qs il lius filio in pegrino habitu existēte honorē ꝛ mūera re gia tribuit q si ipi in maiestate existēte h faceret. sic ip posito: Scōm est bndictio vbi s Aug. Eucharistia est oblatio bndicta p quā bndicamur: ꝛ ascripta p quā oēs in celo ascribamur. Hec ille. Qui g nō reuerent in iser no ascribunt. vt maledicti. Tertiū est cōuersio scz a pec catis. Magni eni pctōres in pñtia reuerētiali euchari stie cōpungunt ꝛ cōuertunt. Tū ex recordatiōe passio nis Chri. Tū ex efficacia ṽtuosa sacri. Nā Henric9 de hassia vbi s. dt. In h sacro est oblatio qdam secundaria Chri: sicut fuit pma i cruce facta. Sic g latro in psentia pme oblatiōis Chri cōuersus est: sic multi in pñtia hui9 sacri cōuertunt. Hec ille. Nā Chrys. dt. Nō minoris ṽ tutis est Chri oblatio in sacro eucharistie q ei9 oblatō facta in cruce. Quartū est defensatio. s. ab oibus picul vel malis. Nā eccla circa cōsecrationē hui9 sacri in ca none orat sic. Libera nos qsum9 dñe ab oibus malis p teritis pñtib9 ꝛ futuris. ꝛc. Oro aūt eccle nō est frustra Multū g valet in ciuitatibus solēnis pcessio ꝛ reuerē tia huius sacri ad vitandū clades ꝛ picula. Narrat sm Augu. q in ciuitate qdā dū maxia mltitudo ppli cuidā vano spectaculo intēderet sacerdote q ad infirmū por tāte sacrm inde trāsitū faciēte: nullus curasset reuerēti am facere sacro: plura milia eoꝝ fulmine pcussa interie rūt. Ad id expimur sepe q dū ardēt domus in ciuitate allato sacro p sacerdotē ꝛ reuerent a pplo adorato ces sat incendiū. lz ppter demerita hoīm in h qñqꝫ etiā non sequit effectus. K Quintū est exauditio. s. orōnis. Nā sm Henricū de hassia vbi s. Magis exaudit oro in pñtia sacri facta ppter meritū passiōis ꝛ ṽtutē sacri sic ꝛ latro iuxta crucē orās. Memēto inqt mei dñ veneris in regnū. ꝛc. abūdātius est exaudit9: vt rūderet ei. Ho die mecū eris in paradiso. qd nō fuissz alibi oranti. Sextum est fructificatio. s. meritoꝝ. Un scto Ludouico Frācie rege legit. q dū qdā suus miles hret hāc grām q. s. sepe sibi appareret Chrs in sacro visibilit. rex qsi uit eū si possat sibi hoc demōstrare. Altera g die cū rex ipe missam audiret venit ad eū miles ille deuot9 di. Do mine si vultis Chrm videre corpalit venite circa alta re illius alteri9 sacerdotis vbi ego vidi eū in forma pue ri. Rndit rex. Si scire inqt retro me stantē dñm Jesum nollē me a sacro qd est corā me auertere vt viderē chrz oculis corpalibus: eo q meritū fidei amitterē. Joā. xx. Bti q nō viderūt ꝛ crediderūt. Septimū est grē au gmētatio. Eccl. xxxij. Pro reuerentia accedet tibi bona gra. Un ex reuerētia pñiali hui9 sacri augent ṽtutes: fi des: spes: ꝛ charitas. Sic eni famli regis q freqntāt ei9 curiā ꝛ crebrius deseruiūt in pñtia ei9 pla bona ꝛ dona acqrūt ab eo: q̄ q raro ad eius curiā accedūt ꝛ pñtiam. Sic in pposito de psentia sacri. Octauū est edificatō scz pximoꝝ. q exēplo aliqꝝ puocant etiā alij ad deuo tionē sacri. de qbus illi accidentalia pmia habebūt i pa tria sm doc. L Nonū est indulgētiaꝝ cōsecutio. Nā sumi pontifices magnas indulgentias largiti sunt p die hodierna ad reuerēdū h sacrm. vt pz p bullas Marti ni. v. Urbani. iiij. Clementis ꝛ Eugenij. iiij. Recolligē do siqdē in sumā interessentib9 pmis vel scdis vesperis vel misse vel matutino. p singulis. cccc. dieꝝ. alijs autē horis p singulis. clx. dieꝝ. Itē infra octauā interessen tibus p singulis diebus octauaꝝ. cccc. insimul dieꝝ in dulgentias cōcesserūt. Itē illis q coicāt in ipo die cor poris Chri ꝛ similit q missam p pace eccle dicūt. cccc. dieꝝ. Item dum ad infirmū portat vel als cū pcessiōe sequentibus cū luminaribus. cc. sine luminaribus autē c. dieꝝ indulgentias concesserunt. O g homo pensa qn tū thesauꝝ poteris aggregare p talem reuerentiā eu charistie vt sis sollicitus ad salutis tue fructū. o pecca tor homo. o deuote christiane adora et reuerere deum tuū in hoc sacro psentem ꝛ ora vt det tibi grām in pñti ꝛ gloriam in futuro Amen.

[Margin: I — Fruct9 ex de uota eucharistie hui9 re uerentia. — Scōm. — Tertiū — Quartū. — K — Quintū. — Sextū. — Septimū — Octauū. — L — Nonū]

De corpore Chri Sermo. ij. scz de sacri huius amo rositate ꝛ specieꝝ eius ratione ac dulcore.

Caro mea vere est cibus ꝛ sanguis meus vere est potus. Joan. vj. ꝛ in euā. hod. A Uer ba sunt dulcissimi saluatoris nri quibus insinu at amoris sui erga nos magnitudinē ac multi tudinē ꝛ dulcedinē. Magnitudo ei9 amoris insinuat in hoc q seipm nobis dedit in tam mirabili sacramēto. Un dicit: caro mea vere est. s. in eucharistia. q. d. Ecce quā tū vos hoies dilexi. q vere carnem meā dedi vobis in cibum quā p vobis ex virgine sumpsi. Itē amoris mul titudinē insinuat in hoc q nō solū carnem: sed ꝛ sangui nē: ꝛ cū hoc aiam ꝛ deitatez nobis dedit. Ideo dicit: ca ro mea: ꝛ cū hoc: ꝛ sanguis me9. Et hec nō semel sz plu ries sumenda dedit. Et quia dedit in vita: laborando p nostra salute. xxxiij. annis: dedit in morte pro nostra re dēptione carnē passionibus mltis exponēdo: ꝛ sangui nem totū fundēdo: aiam emittendo ꝛc. Dedit etiā se in premiū repromittēdo eternū in celo. Un de his eccla canit. Se nascēs dedit sociū cōuescens in edulīū: se mo riens in preciū: se regnans dat in pmiū. Deniqꝫ amoris dulcedinē insinuat in hoc q dicit. in cibū et potū. s. dul cissime charitatꝫ p nostra vita etna. Un et subdit. Qui māducat meā carnē: ꝛ bibit meū sanguinē: in me manet ꝛ ego in eo. Agamus ergo charissimi grās de tanta et tali dilectione chri: ꝛ gratanter ac deuote audiam9 di. Caro mea vere est cibus. ꝛc. In qbus ṽbis tria myste ria de hoc dulcissimo sacramēto cōtemplemur. A

¶ Primū dicit amorosa donatio saluatoris: ibi. Ca ro mea ꝛ sanguis ꝛc.

¶ Secundū dicit gratiosa refectio peccatoris. quia vere est cibus ꝛc.

¶ Tertiū dicit dulcorosa deuotio humani cordis q sequit ex pmissis. B B

¶ Circa primū de amorosa donatione saluatoris acci piamus pro cōclusionis documēto vicz ṽba Bern. di. q ineffabilem vel incōprehensibilē charitatē chrus no bis monstrauit: cum seipm in edulium vite eterne dona uit. Idem quoqꝫ addidit dicēs. Puto q oēs angeli su is intelligētijs non possunt cape vehementiā tante cha ritatis. Et declarat ꝯclusio ex triplici gradu vel signo magne dilectionis. Triplex gra dus dilectio nis ostēse no bis sacro eu charistie.

¶ Primo magnū est pro aliquo oīa sua dare.

¶ Secūdo maius est oēs suos donare.

¶ Tertio maximū est seipm sup impendere.

¶ Primo nanqꝫ magne dilectionis est oīa sua dare p aliquo. Hoc fecit nobis chrus: cum. s. dedit nobis celū ꝛ terrā: ꝛ oīa in seruitiū. ps. Oīa subiecisti sub pedi bus eius: oues ꝛ boues. ꝛc. Ideo Augusti. ait. O aīa mea dilige deum qui dedit tibi celū cum syderibus: ae rem cum volatilibus: aquā cum piscibus: terrā cum ger minibus: totūqꝫ mundū cum his que in eo sunt oībus

Secūdo quoqꝫ maioris dilectionis est donare oēs suos charos. s. filios: parētes ꝛ amicos pro aliquo. hoc fecit nobis christus cum dedit oēs angelos tanqꝫ su os filios nobilissimos. Nam angeli sepe in scripturis di cuntur filij dei. Job. j. ꝛ. xxxviij. Quos oēs dedit no bis in misteriū salutis. Heb. j. Oēs sunt admistratorij spūs in ministeriū missi ppt eos q heredi. capi. salutis. Ubi Chrys. O quātus honor nobis existit. q angelos ad nos sic ad amicos ꝛ ciues. s. celestes trāsmittit. Itē dedit oēs amicos. i. sctōs aplos: martyres ꝛ confesso res: ꝛ qsqꝫ btōs celestes in patrociniū. Et qd est maius dedit christus nobis suam gliosam mrem in aduocatā: pro nobis ꝛ matrem adoptatam. vt dicit Bern. Et ec Secundo

Tertio clesia canit. Tertio pterea maxime dilectiōis gdus ⁊ signū est dare se. Nam Joā.xv. Maiorē dilectionē nemo habet: q̄ȝ vt aīam suam.i.vitam aīalem ponat p amicis suis. Chr̄s ergo dn̄s maximā ⁊ ineffabilē dilectionem nobis exhibuit: cū nobis dedit in incarnatiōe seip̄m in sociū hui⁹ nostre pegrinationis ⁊ miserie mortal: ⁊ adhuc maiorē cum dedit se nobis in seruū nr̄e necessitatis ⁊ salutis.xxxiij.annis. Mat.xx. Filius homis nō venit ministrari: sed ministrare ⁊ ponere aīam suā in redemptionē pro multis. Preter hec adhuc pmaximā dilectionē exhibuit cū se dedit p nobis in morte acerbissimā: ⁊ in hui⁹ memoriā iugem in nobis pmanendū: nobis dedit se totū.i.corpus: sanguinē: aīam: ⁊ deitatē in sacrificiū q̄tidianū in sacramēto. Eph.v. Dilexit nos et seip̄m obtulit p nobis hostiam ⁊ oblationē deo in odorē suauitat. Ecce amorosa dilectio. Vn̄ in Cle. de reli. ⁊ vene. sctōꝝ. Si dn̄m. habet sic. O diuini amoris imensitas: diuine pietatis supabundātia: diuine largitatis affluentia: dedit nobis oīa sub pedibus: angelicos sp̄us mistros: volens adhuc exuberantē charitatē demōstrare seip̄m nobis exhibuit in cibū. O singularis ⁊ diuina liberalitas vbi donatio venit in donū. ⁊ datū est idē penitus cū datore. De ista etiā amorosa datiōe Augu. dt. Quid retribuā dn̄o pro oībus que retribuit mihi: donauit vitā: donauit voluntatē liberā: ingeniū: ⁊ substantiā Et qd plura donauit: seip̄m ⁊ oīa sua: vt essent oīa tua. Proinde qdam dicit. v. Chr̄e tuos tua te posuisti: dans tua pro me. Ergo meos mea me merito nunc exigis a me. Hec sufficiant.

C

C Circa scdm de refectione vel sumptione sacramenti sufficiat hic q̄stionē soluere ⁊ tractare de sp̄ebus huius sacramēti: sub q̄bus sumit a fidelibus. quia de cōmunicatione latissime actum est vt ptinebat in cena domini.

Quare voluit corp⁹ ⁊ sanguinē suum sub specieb⁹ panis et vini dare?

Querit itaq̄ hic. Quare chr̄s dn̄s voluit suū sacrū corp⁹ ⁊ sanguinē ad reficiendū vel sumendū nobis sub panis ⁊ vini sp̄ebus dare? Et ratio q̄stionis vna est. qa hoc sacrum p̄figurabat in lege. scȝ Mosaica. per esum agni paschalis. vt dicit in.iiij.dist.viij. Quare ergo noluit in specie carnis ⁊ sanguīs agnelli hoc instituere et dare: cū eque potuit. ⁊ caro agni maiorē ꝯuenientiā habuit ad carnē q̄ȝ panis. sic magis etiaȝ sanguis agni ad sanguinē q̄ȝ vinū. Item p̄figurabat etiā in fauo mellis quo illūinati.s.sūt oculi Jonathe.j.Re.xiij. Et ip̄e christus dn̄s post suā resurrectionē fauū mellis comedit. Lu.vlt. Quare ḡ noluit dare ⁊ instituere in specie mellis? Itē lac etiā mag̃ assimilat sanguini: vt fonȝ eiusdem ḃm phycos. ⁊ glo. sup Luc.xj. testat. ⁊ dt q̄ de sanguine v̄ginis chr̄us est cōceptus: q̄ eiusdē v̄ginis lacte est enutritus. Et q̄m multi sunt q̄ vinū horrēt nec sumere possunt. lac non sic: quo oēs hoīes enutriunt. ⁊ etiaȝ in padiso si pstitissent oēs lac maternū suxissent ad enutriendū in puericia sua. Quare ḡ noluit chr̄us dn̄s instituere sanguinē sub specie lactis? Preterea rō alia est de duplicitate speciei quā facit glo.j.Coꝛ.xj.di.sic

Questio cur sub duabus speciebus

Cū totus chr̄us sit sub specie panis: ⁊ totus sub specie vini sumat: cur nō in vna specie: sed in duab⁹ dat? Hec glo. Sed ad hec rn̄dendo notemus tres p̄cipuas v̄itates ex sentētia Rich. sup.iiij.dist.xj. ⁊ alioꝝ.

C Prima v̄itas de ipaꝝ specieꝝ duplicitate.

C Scđa de aliaꝝ specieꝝ incōgruitate.

C Tertia de panis ⁊ vini specieꝝ sūma cōgruitate.

D Prīa v̄itas.

C Prima v̄itas. q̄ chr̄s dn̄s sacramentū eucharistie ꝯuenient̄ instituit sub duplici specie. ⁊ hoc triplici rōne declarat. Prima ratio ex pte incarnatiōis. Unde glo. vbi s̄. dt. Ideo non sub vna specie dat vt ostendat chr̄s totā humanā naturā.i.aīam ⁊ corpus assumpsisse: vt vtrūq̄ redimeret. Panis eīn ad corpus refert: vinū ad aīam. quia vinū opat sanguinē in q̄ est sedes aīe. Ideo ergo in duabus sp̄ebus celebrat: vt aīe ⁊ carnis susceptio in chr̄o ⁊ vtriusq̄ liberatio in nobis significet Hec glo. Scđa ratio ex pte passionis. q̄ per vtraq̄ speciem pfecte designat passio chr̄i: cui⁹ mēoriale est hoc sacrm̄: in qua.s. passiōe chr̄i.s. patus fuit sanguis a carne. ideo ꝯuenient sacerdos sepatim cōficit ḃm institutionē chr̄i. Hec ḃm Ly. Tertia rō ex pte refectōis. Nā licet chr̄s nō sit diuisus: tamē corpus chr̄i diuisim a sanguine consecrat vt vsus refectiōis ad quē est sacramētum insinuet. Ip̄a eīn refectio hoīs in cibo ⁊ potu consistit. Hūana eī natura sic cōdita est vt duplici alimonia egeat: vicȝ cibo ⁊ potu. ⁊ sic cōuenient duplicem alimoniam sp̄ūalem habet in hoc sacramēto. s. in cibū corpus chr̄i: ⁊ in potū sanguinē chr̄i. Hec ꝯcoꝛ. ḃm Tho. Et si dicas cū sic sub duplici specie sit institutū. q̄re ergo non datur poplo sub duplici specie? Respondet ḃm Ly. super Joā.vj. q̄ in p̄mitiua eccl̄ia: q̄uis popl̄s sub vtraq̄ specie cōmunicaret: tamē postea pnide ordinatū est: vt non cōmunicet sub specie vini. Tum ppter piculū effusionis. Tū q̄ sub specie panis ꝯtinet etiā sanguis chr̄i per realem cōcomitantiā. ⁊ sic sub specie panis etiā sanguis quodāmodo accipit ⁊ totus chr̄us: sed sub vtraq̄ specie sumendū est a sacerdote celebrāte. Nam eucharistia nō tm̄ est sacrm̄: sed etiā est eccl̄ie sacrificiū inquātum cōtinet chr̄m passum. Et ideo q̄n sacerdos q̄ est minister eccl̄ie celebrat ⁊ sumit: pficit non solū sacerdoti sumēti: sed etiam toti eccl̄ie ⁊ illis q̄ sunt in purgatorio. Quādo aūt sumit a laico: tunc pficit solū sumenti. quia officiū eius non est offerre sacrificiū: sed tm̄ sumere sacramentū. Idcirco nō debet sumere sub specie vini sanguinē chr̄i: nisi sacerdos offerēs sacrificiū deo in p̄sona chr̄i.

E Scđa v̄itas

E Scđa v̄itas. q̄ sacramentū eucharistie nō cōgruebat institui sub alia specie q̄ȝ panis ⁊ vini: q̄uis hoc esset deo eq̄ possibile. Nam q̄uis fuerit in lege p̄figuratū per agnū paschalē: ⁊ etiā p mellis fauū: vt patuit in obiectiōibus. tamē ex quo lex scp̄ta debebat cessare ⁊ terminari in chr̄o. et sacerdotiū chr̄i pfectius est sacerdotio leg. Et q̄ lex nature erat duratura. Idcirco hoc sacramentū noue legis que est sempit̃na: debuit potius institui in tali materia in quali fuit p̄figuratū in lege nature. s. per sacrificiū Melchisedech: qui panem ⁊ vinū obtulit. Non cōueniebat ergo institui de carne agni paschalis vel alterius aīalis: aut sanguine: aut etiā de melle. ⁊ sic de alijs figuris. Itē oīa alia que in cibū ⁊ potū eueniunt: atq̄ in vsum humanū ꝯueniūt. vt caro ⁊ sanguis aīaliū: mel: lac: oleū: pisces: ⁊ q̄cunq̄ similia: non tā munde tractant sicut panis ⁊ vinū. Nā adherere solent ex cōtactu et quodāmodo inq̄nare. Cum ergo hoc sacramentū req̄rat maximā mundiciā celebrādi: tractandi: ⁊ sumēdi. ḡ non cōueniebāt huic sacramēto. Et si dicas. Nōne aqua mūdius tractat ⁊ purior potus est q̄ȝ vinū. Rn̄det q̄ verū est. tamē aqua se sola nō cōueniebat huic sacramēto: nisi inq̄ntum apponit vino: vt in ip̄m misceat ⁊ transeat. ad s̄candū q̄ popl̄s transit et vnit in chr̄m per charitatē. Quare aūt aq̄ per se nō cōuenit huic sacramēto: ratio est. quia aqua solet venire in vsum humanū etiā pro imundicijs abluēdis ⁊ sordibus. Unde mag̃ cōuenit sacramēto baptismi quo abluimur a pctīs. Item mel q̄uis habeat suauitatē. tamē est inflatiuū. ⁊ ideo magis tēporaliū suauitatē q̄ inflat: q̄ȝ charitatis significat. ppter qd̄ etiam nō cōueniebat. Lac q̄q̄ est cibus paruuloꝝ ⁊ vsu carentiū rōnis. Iste cibus est grandiū. s. in fide ⁊ charitate. vt dic̄ Augu. ḡ ⁊c.

F Tertia veritas.

F Tertia v̄itas. q̄ sacramētū eucharistie summe cōueniebat institui sub panis ⁊ vini specie. ⁊ iō christus sic istituit sub triplici rōne. Primo rōne mūdissime cōditionis ⁊ celebratiōis. quia panis ⁊ vinū pre ceteꝛ cibis. s. hūanis mūdiores sunt. vt supra patuit. Ideoq̄ vt mūdos doceat esse mistros hui⁹ sacramēti ⁊ suscipiētes ip̄m: voluit sic instituere ⁊ sub vtraq̄ specie: vt vtriusq̄.s. corpis ⁊ aīe mundiciaȝ oñdat req̄ri. Unde dist. xxxj.ca. ante trienniū. Grego. dicit: Nullus debet ad altaris ministeriū accedere: nisi cuius castitas ante fuerit approbata. Et Rich. de ptāte ligandi et soluēdi. ca. xxj. dicit. q̄ pctōr criminosus si ante absolutionē sacerdotis ad coīonem corpis chr̄i accedat: pro certo sibi iudiciū māducat ⁊ bibit: etiam si eum iam ante multū peniteat. s. per solā cōtritionē. vnde req̄rit oīmoda mūdicia. s. corpis ⁊ anime. ⁊ non solū cōtritionis: sed etiam cōfessionis. Et hoc tenēt docē. vt patuit sermo.iij. de cena dn̄i. E.F. Scđo quoq̄ rōne v̄tuosissime refectionis. Unde glo. sup.j.Coꝛ.xj. dicit. Panis pre ceteꝛ ci-

bis reficit ꝛ sustentat ꝛ vinū letificat cor hominis. Sic spiritualr hoc sacramentū aiam magꝭ reficit: sustentat ꝛ letificat ꝑ affectus charitatem. Et quia hec refectio ordinaꝛ ad salutem anime ꝛ corporis quā representant vtrāqꝫ panis ꝛ vinum: qui dignius vtilius ꝛ cōmunius in cibum ꝛ potū veniunt hoīm: adeo ꝙ sine pane alius cibus insipid⁹ ē ꝛ sine vino minus sapidus est cibus vl' potus. Et quia sicut palato non sano panis pena est: vt dicit Aug. sic ꝛ vinū febricitāti. Sic hoc sacramentū digne accedentibus ꝯfert vitā: indignis aūt penā. j. Cor. xj. Qui mādūcat ꝛ bibit indigne iudiciū sibi manducat ꝛ bibit. Tertio deniqꝫ rōne significationis: quia panis ꝛ vinū pre ceteris chrm̄ significant ꝛ eius passionē cui⁹ est hoc sacramentū memoriale. Aug. sup Joan. Cū inquit sint multa grana seminū: pre ceteris se chrs cōparauit frumento Joan. xij. Nisi granū frumenti cadens in terram mortuū fuerit: ipm solū manet: si aūt mortuū fuerit multū fructū affert. Et inter plantas pre ceteris cōparauit se viti. Jo. xv. Ego sum vitis vera ꝛ vos palmites. Nā reuera pre oibus aliis maiorē laborē panis ꝛ vinū ꝑ totū annū requirit: vt claret in ope circa seminationem frumenti ꝛ culturā vinee. Et post multos labores vltimo oīm panis in furno igne pistaꝛ ꝛ ex racemis vinū in torculari exprimiꝛ sic chrs dn̄s post multiplicem laborē in hac vita fuit vltimo charitatis igne in passione decoctus ꝛ totus eius sanguis in crucis torculari expressus: vt ipe ait Esa. lxiij. Torcular calcaui solus. Cōuenienter ꝙ chrs dn̄s hoc sacramentū instituit de pane triticeo. Vñ vbi non saluaꝛ rō panis triticei nō conficitur ħ sacramentū. s. de hordeaceo pane vel de siligine: ꝛ sic de aliis: fm etiam Sco. Item nec de farina tritici non coagulata vel nondum igne cocta: nec de pasta. nec etiam in pane facto de aqua rosea vel artificiali: sed debet esse ex aqua naturali: sicut ꝛ chrs de hmōi confecit. Itē nō pōt etiā sanguis ꝯfici nisi de vino vitis ergo de aceto vl' de agresta ꝛ de vua matura nō expssa ac similibus qbus nō est forma substantialis vini nō cōficitur. Hec Rich. ꝛ doct. sup. iiij. O ꝙ iesu bone ꝗpie: ꝗgratiose: ꝗrōnabiliter teipm nobis dedisti ī sacramēto tibi in oibus laus ꝛ gloria. G

G De dulcedine deuotiōis in ħ sacramēto — ¶ Circa tertiū de dulcedine deuotionis in hoc sacramento sit ꝑ ꝓclone ṽbum bti Hieron. in de transitu sue mortis dicentis: ꝙ in hac esca sacratissima est omis suauitas: omē delectamentū: ꝛ ois desiderii dulcedo. Et ostēdiꝛ precipue ex septē dulcoribus in eo. Primus dulcor presentie. Vñ Hiero. vbi s. In hoc sacramento est gratiosa p̄ntia: ibi se manifestat clementia amorosi iesu: ibi omne quod desiderari pōt: quia ibi est plenitudo oīm gratiaꝝ. Hec ille. Reuera maximus est dulcor deuotionis in aīa cum fide percipit hic presentē amorosum iesum ꝛ eius corpus ꝛ sanguinē gloriosissimum ꝛ animam ꝛ deitatē: qui ꝑ nostro amore tā gratiose se nobis donauit: ad vidēdū: ad tractandū: ad gustandum. Unde Tho. in legēda corporis chri dicit. Quid hoc sacramento preciosius ꝛ nobilius in quo nobis sumēdus proponiꝛ chrs verus deus? quid hoc sacramento dulcius ꝛ suauius ꝑ quod spūalis dulcedo in suo fonte potatur. Secundus dulcor assistētie: quia ꝑ reuerentia huius sacramenti assistunt angeloꝝ chori: vt dt Greg. de conse. di. ij. Quid sit. Astat ꝛ btā ṽgo Maria ꝛ oēs beati: quia vt dt Hiero. ꝯtra Vigilantiū. Anime sctōꝝ in hoc mundo comitanꝛ chrm quocūqꝫ ierit. Et sic astat celestis curia saltē e celo reuerenter adorando: vt patuit ser. j. B. Quanta ꝙ dulcedo aie cū recogitat esse se in angeloꝝ ꝛ beatoꝝ astantium leta societate in presentia chri iesu. Tertius dulcor reficiētie. Unde in Cle. de re. ꝛ vene. sanctoꝝ. Si dn̄m. Hic cibus plene reficit vere nutrit. s. gra summeqꝫ impinguat nō corp⁹ sed cor: non carnē sed aiam ꝛ mentē. H Legiꝛqꝫ ꝑ miraculum etiā corpus reficere plerunqꝫ. Nā Cesarius in suo dial. refert ꝙ Colonie qdam matrona in cōicando tanta dulcedine reficiebaꝛ: vt sine omi esurie a dn̄ica qua cōmunicabat vsqꝫ ad alterā dn̄icā qua iterū cōicare solebat sine omi cibo corporali sola dulcedine diuinitus ex sacramento viueret in chro. Cunqꝫ suo cōfessori hec aperuisset: illeqꝫ rem tam mirabilem epō recitasset: protēptando porrexit hostiā sibi non consecratā ipa ignorante ꝛ mox vehementer adeo esurire cepit vt mox moriturā se crederet si non manducaret. Vñ suis pctis imputans grām illā ꝑdidisse: ad confessorē cucurrit: ꝛ confessa iterū cōicauit veꝝ corpus chri: cui⁹ ṽtute mox esuries cessauit. Et sic eps ꝛ presbyter glorificauerūt deum. Quartus dulcor sempiterne vite: qꝛ digne sumentibus est vite eterne solatium. Joā. vj. Qui manducat hunc panē viuet in eternū. Quint⁹ dulcor memorie. s. amoris ꝛ passiōis dn̄ice. Vñ in Cle. vbi s. In institutione qdem salutiferi sacramenti dixit chrs apłis. Hoc facite in meā cōmemorationem: vt precipuū ꝛ insigne memoriale sui amoris eximii quo nos dilexit esset nobis ħ sacramentū. Et infra. Hoc est memoriale dulcissimum: memoriale saluificū: in ꝙ gratā redemptoris nostri recensemus memoriā: in ꝙ ꝑfecto reficimur ipsius corporali p̄ntia saluatoris. Hec ibi. Ut ꝙ aīa hanc gustet dulcedinem: debet in hoc sacramento p̄mo memorari chri dilectionē ꝛ incarnationē. Scđo ei⁹ passionē ꝛ sui sanguinis effusionem. Tertio nostrā redemptionem ꝛ salutem: vt ptꝫ in Cle. ibidē. Sextus dulcor efficacie: qꝛ ꝑ oibus ħ sacramentū efficit hoiem totaliter diuinū ꝛ cōuertit in chrm ꝑ amoris grām. Aug. in li. ꝯfeß. Cresce ꝛ manducabis me: nec ego mutabor in te: sed tu mutaberis in me. Hec dicit in ꝑsona chri. Septim⁹ dulcor confidētie. Nā ꝑ ħ sacramentū assecuraꝛ homo de beatitudine pluribus modis. Prio tanqꝫ ꝑ ꝑfiguratiuū ꝛ p̄nosticatiuū: qꝛ sicut Diony. de eccle. hierar. dt: hoc sacramentū est prenosticatiuū vite eterne ꝛ figuratiuū. In qua vita. s. celesti sicut beati habent chrm videre p̄sentem ꝙ fruunꝛ: sic nos in ħ sacramento habemus p̄ntem. Scđo tanqꝫ ꝑ viaticū cui⁹ vigore ꝑueniꝛ ad chrm in patriam: vñ daꝛ trāseuntib⁹ de hac vita ad chrm. Nā di. l. penitentes: dr sic. Viaticū oibus in morte positis nō est negandū: glo. penitentib⁹ digne. Tertio tanqꝫ ꝑ pign⁹ glorie securū: vtpote equiualens: qꝛ in eo est fons grē ꝛ btitudinis toti⁹. s. chrs. Et iō sic de pignore ꝑ ipm sufficienter securamur ꝑ repromissiōis celestis restitutione. Proinde canit ecclia sic. O sacrū cōuiuiū in ꝙ chrs sumiꝛ: recoliꝛ memoria passionis ei⁹: mens impleꝛ grā ꝛ future nobis glie pignus datur. O ꝙ iesu bone te suppliciter adoram⁹ da nobis sentire tuā dulcedinē in presenti ꝑ grām: ꝛ in futuro per gloriam.

Primus dulcor (margin) · Secund⁹ dulcor (margin) · Tertius (margin) · H Exemplū (margin) · Quartus (margin) · Quintus (margin) · Sextus (margin) · Septim⁹ (margin) · Sacramētū viaticū (margin)

¶ De corpe chri Ser. iij. s. de mirabili potentia chri in tā miraculosa existentia in eucharistie sacro.

Memoriam fecit mirabilium suoꝝ misericors ꝛ miserator dn̄s: escam dedit timentibus se: ps. cx. A Omnipotens dn̄s noster Jesus vt clara fide ostendaꝛ: quia ipe est magnus ꝛ mirabilis ac summe laudabilis ꝛ amabilis de⁹ celi voluit instituere altissimū ꝛ miraculosissimū sacramentum eucharistie pro nostra salute. In qua ostendit nobis miram benignitatem: cum angelis nos similes effecit: in hoc ꝙ eodem pane. s. chro frueremur in presenti per fidem quo illi fruunꝛ per speciē in patria. Ostendit etiam mirā potestatem cū ex substantia panis diuino miraclo fit corp⁹ chri. Vñ de his canit ecclia. Panis angelic⁹ fit panis hoīm: dat panis celicus figurꝭ terminum: o res mirabilis manducat dn̄m paup seruus ꝛ humilis. De hmōi itaqꝫ dei pietate ꝛ mirabili opatione in sacramento preuidēs Dauid in spūsctō dt ṽba p̄missa. Memoriā fecit mirabilium suo. s. que fecit in datione manne filiis isrł: quod fuit figura huius sacri. Sequiꝛ. Misericos ꝛ miserator dn̄s escā dedit ꝛc. Juxta ꝙ verba tria mysteria notabimus.

¶ Primū dt diuie ꝑtātis: in ipa ꝯuersione
¶ Scđm dr credende miraculositatꝭ in huius excellenti conditione.
¶ Tertiū diciꝛ indubie veritatis: in signoꝝ monstratione. B

B De diuia ptā te i ꝯuersiōe sacramenti — ¶ Circa primū de potestate diuina: qua. s. chrs pōt cōuertere panem in corpus suū ꝛ vinū in sanguinē: sit pro ꝯclusiōe ṽbum Aug. ꝛ ꝯcor. Bern. in epła ad Petrum

pāpam dī. ꝙ diuina opa in ħ sacramento nō sunt discu
tienda ratiōe: sed credenda firma fide: ꝑ luce rōnis ha
bendo oīpotentiā conditoris. Ex quo ḡ fides catholica
ꝯfitetur ꝙ chr̄s diuina potentia cōuertit panē in sacrū
suū corpꝰ: ⁊ vinū in sanguinē in cōsecratione huiꝰ sacra
menti. Idcirco ꝑ fidei firmamēto ꝓbat̄ ħ fore chr̄o pos
sibile ꝯm doc. sacros pluribꝰ modis.

¶ Primo ex ratione
¶ Scd̄o ex documento figure
¶ Tertio ex declaratione
¶ Quarto exēplis gr̄e ⁊ nature

Prio ex rōe

¶ Primo ex ratione: qꝛ quicq̄d pōt facere maius pōt ⁊
minus. ij. Topico. Sed deus solo ꝟbo fecit maius. s. to
tum mundū ex nihilo: ⁊ oēs angelos ⁊ aīas humanas
facit sic. Ps. Dixit ⁊ facta sunt: ḡ multo fortius pōt face
re aliquid ex aliquo. s. corpus chr̄i ex pane. Un̄ de ꝯse.
di. ij. c. Reue. Amb. dt. Sermo qui potuit facere ex ni
hilo que non erant: pōt ea mutare in id qđ erat. Admiꝝ
querit Rich. sup. iiij. di. xj. ar. j. q. vj. vicȝ in q̄ fecit deꝰ
maius miraculū: an in creatione mundi ex nihilo: an in
incarnatiōe chr̄i: an in trāsubstantiatiōe panis ⁊ vini in
eucharistia. Et r̄ndet ꝙ simplr̄ in ipa mundi creatione
est maiꝰ miraculū: qꝛ ibi a termino a q̄ minus est de pos
sibilitate mutationis ad terminū ad quē: eo ꝙ nīl ⁊ ens
summe distent ꝑ ꝯtradictoriū ⁊ sine vlla ꝓportiōe natu
rali in creatione aūt ex nihilo sit aliud: in incarnatione
aūt ex parte termini ad quē ꝑcellētius est miraculū. s.
vt creatura vniret̄ ipi deo altissimo q̄ summe ⁊ impro
portionabilr̄ excedit oēm creaturā. Un̄ ibi est miracu
lum miraculoꝝ oīm. Sed transubstantiatio est pre cete
ris predictis minꝰ mirabilis: cū ex aliq̄ transubstantiat̄
aliquid licȝ ꝯm q̄d sit mirabilior inquantū fit in aliquid
ꝑexistens. s. in corpus chr̄i: qđ nō auget̄ nec mutat̄. Un̄
valet argumentū: ꝙ si deus illa potuit. s. creationē ⁊ in
carnationē: multo fortius potuit ⁊ pōt transubstātiatio
nem istā:

Scd̄o ex figure documento

Scd̄o ex documento figure: qꝛ multis veteri
bꝰ figuris docemur deū egisse supra naturā ⁊ posse q̄d
libet conuertere in q̄dlibet sua oīpotentia: vt deducit
Amb. li. de sacramentis. Patet ꝑmo de Adā q̄ formatꝰ
est ex limo terre conuerso subito virtute diuina in car
nē ⁊ sanguinē. Scd̄o de Eua facta subito ex costa Ade
Tertio de vxore Loth: conuersa subito in statuā salis.
Quarto de virga moysi mutata in serpentem. Quinto
de flumine egyptioꝝ in sanguinem mutato: ⁊ de multis
aliis. Idē ḡ deus qui illa fecit ⁊ hāc pōt transubstātia
tionē facere: ⁊ facit inuisibilr̄ sub speciebꝰ

C Ex declaratione

¶ Ter
tio ex declaratiōe nota ꝙ legit̄ mutasse vnā rem in aliā
aliq̄n sic ꝙ substātia simul ⁊ accidens mutata sunt vt in
conuersione aque in vinū fecit. Ioā. ij. Aliq̄n aūt sic ꝙ
manente substātia accidens mutatū est: sic̄ q̄n mutauit
aquas marath in dulcedinē. Exo. xvj. Deniq; ꝯm aliq̄d
fecit etiā tertio mutationē substantie manente acciden
te aliquo mō saltē quantitatis ⁊ figure: licȝ non totalr̄:
vt q̄n vxor loth versa est in statuā salis. Gen̄. xix. Talē
tn̄ mutationē. s. substantie remanentibus accidentibus
⁊ ꝑ se stantibꝰ nunq̄ȝ fecit: nisi in ħ mirabili sacramento
eucharistie. Cū aūt chr̄s sit deꝰ oīpotens: illa eadē sua
potestate qua mulier ꝯuersa est in statuā salis: in instan
ti facere pōt ꝙ substantia panis manentibus accidenti
bus ꝯuertat̄ in corpus chr̄i. Un̄ Eccl̄s. viij. Oē qđ volu
erit faciet: ⁊ sermo eius potestate plenus est: nec quisq̄ȝ
pōt dicere: cur ita facis ⁊c̄. Tenēdū est ḡ firma fide vt
est s̄nia cōis sanctoꝝ Bona. Tho. Rich. Pet. in. iiij. di.
xj. Alex. Sco. ⁊ alioꝝ ꝙ in ħ sacramento ꝟtute verboꝝ
chr̄i transubstantiat̄ vel conuertit̄ substantia panis to
ta in corpus chr̄i totū actu existens: solis accidentibus
remanentibus vt fides locū habeat ꝯm dictū Amb. Cō

Questio

trarium autē credere ad heresim ꝑtinet. Si ḡ queras:
quō de pane fit corpus chr̄i? R̄ndet Maximus in ser.
Enarrari nō pōt: credi pōt. s. qꝛ deus oīa ⁊ ħ bn̄ pōt. Si
lingua ⁊ sensus deficit: tūc fides sufficit. Nā magna est
fidei ꝑfectio: ⁊ erit copiosa remuneratio cū tn̄ deo per

Questio

fidem credimus quod sermone explicari non pōt. Itē
si queras: quō possim credere: cū sensus cōtradicit. Re
spondetur ꝙ in multis etiam aliis non est credendum
sensui: ergo a fortiori nec hic in articulo fidei. Nā sol ap
paret visui esse quasi cubitatis rotunditatis cū sit ⁊cre
datur maior tota terra. Itē q̄n baculus rectus mittit̄
in aquā: apparet sensui esse fractus: ⁊ tn̄ nō credit̄ in ħ
sensui sed intellectui. Itē descendentibꝰ ꝑ fluuiū in na
ui videtur portus ⁊ ligna in portu retrograde mouerī:
⁊ tn̄ non est tūc credendū sensui. Maxime aūt in his q̄
sunt fidei credendū est deo sup oēm sensum ⁊ sup oēm
intellectū: qꝛ plus pōt facere deus q̄ȝ intellectus possit
capere ꝯm Hila. de terni. Hinc dt Gerson li. iiij. ꝙ plꝰ
debet hō credere deo oīpotenti in ħ sacramento q̄ȝ pro
prio sensui aut etiā visibili signo cuicūq;.

Quarto exēplis

Quarto pro
batur exemplis nature ⁊ gr̄e. Nā in naturalibus vide
mus ꝙ aqua in vite tandē conuertit̄ in vinū. Itē semē
iactum in terrā conuertit̄ in herbā ⁊ fructus granorū
multoꝝ: vapores ī nubes ⁊ pluuias ⁊ ranas. Itē ictus
fulminis subito redigit gladium in vagina existentē in
puluerē: vagina manente illesa. Itē Bona. in suo ser.
dicit ꝙ in hybernia est lacus in quo si palus figit̄: quic
quid terre imergitur conuertit̄ in ferrum quicq̄d vero
aquis operit̄: in lapidē cōmutat̄. Itē experimur ꝙ vir
tute nature cibus ⁊ panis ⁊ potꝰ conuertunt̄ in substan
tiam aliti. Si hec pōt natura facere q̄d ḡ naturaꝝ dn̄s
potest? Preterea vt ꝓbat Amb. de sacramētis de ꝯse.
dist. ij. Reuera plus pōt ⁊ maior est vis gr̄e q̄ȝ nature:
quia vis gr̄e pōt mutare naturā: sicut ptȝ in ꝟga moysi
bis mutata Exo. iiij. ⁊. vij. ⁊ in multis aliis: precipue in
conceptu virginali: qđ natura nō potuit sed gr̄a. Hinc
Amb. vbi supra: liquet quia preter nature ordinē virgo
generauerit: ⁊ ħ qđ ꝯficimus corpꝰ ex ꝟgine est. Quid
hic queris nature ordinē in chr̄i corpore cū preter na
turam sit ipe dn̄s iesus partus ex ꝟgine. Hec ille. O ḡ
benedicti iesu oīpotentia te confitemur: te glorificamꝰ:
te adoramus in hoc sacramēto. Sed ve ve ve pctōribꝰ
qui nō obediūt chr̄o vt a suis pctis ꝯuertant̄ cui tn̄ oīs
creatura obedit: digni ḡ sunt dānatione. D

D De miracul huiꝰ sacri

¶ Circa scd̄m de miraculositate huius sacramenti sit
pro ꝯclōne exclamatio Bern̄. in hec ꝟba dicētis. O sa
crum inq̄t ⁊ celeste mysteriū: o insigne spectaculū: o so
lenne miraculū: deꝰ qui mirabilis apparet in oībus ipe
mirabilior credit̄ dn̄ ꝑ nos mirabilia opat̄ in euchari
stie. s. consecratiōe: mediantibꝰ sacerdotibus ꝓpter qđ
etiā eccl̄ia ħ sacramentū dicit mirabile. Deꝰ qui nobis
inquit sub sacramento mirabili passiōis tue memoriam
reliquisti ⁊c̄. Pro hoc ḡ notandū ꝙ ꝯm numeꝝ decē p̄di
camentoꝝ in hoc sacramento decē mirabilia firma fide
credenda docent̄ a doctoribꝰ: que breuiter ꝑ captu sim
plicium ꝓsequamur.

Primū mirabile

Primū mirabile ꝯm p̄dicamentū
substantie est ꝙ ꝑ consecrationē panis in corpus ⁊ vinū
in sanguinē transubstantiat̄. Un̄ Amb. li. de sacr̄is. ⁊ hr̄
de ꝯse. di. ij. Panis. Panis ante consecrationē iam cor
pus chr̄i est post ꝯsecrationem: quia sermo chr̄i creatu
ram mutat ⁊ sic ex pane fit corpus chr̄i: ⁊ vinū cū aqua
in calice mixtum fit sanguis chr̄i. Et infra. Uide ḡ q̄ȝpo
tens est sermo chr̄i vniuersa ꝯuertere. Deinde ipe chri
stus testificat̄ ꝙ corpus suū ⁊ sanguinē suū accipiamus
de cuius fide ⁊ testificatione dubitare non debemus.
Hec ille. Et de hoc satis probatū est in primo articulo
huius sermonis. Nō ḡ est putandū ꝙ in hoc sacramen
to sit corpus chr̄i ⁊ sanguis tm̄mō sicut in signo rep̄sen
tatiuo: qꝛ ħ esset erroneū ⁊ dānabile: de ꝯse. di. ij. Ego
Berengarius: sed credendū est ibi esse vere ⁊ realiter
Unde Ioan. vj. Caro mea vere est cibus ⁊ sanguis me
us vere. i. non figuraliter sed realiter ⁊c̄. Magis ḡ de
bet hoc sacramentū reuereri q̄ȝ imago chr̄i quecūq;: qꝛ
in imagine est chr̄s tm̄mō vt in signo: hic aūt realiter ⁊
vere. E

E Scd̄m mirabile

Scd̄m mirabile iuxta predicamentū quan
titatis: ꝙ chr̄s ꝯm sue quantitatȝ magnitudinem totus
sub parua hostia ⁊ totus sub vini specie continet̄: ⁊ sub
qualibet parte earum. s. specierum totus chr̄s est ⁊ cō
tinetur. Unde Hiero. de ꝯse. dist. ij. Singuli dicit. Sin
guli aūt totū accipiunt chr̄m dn̄m ⁊ singulis portionibꝰ
totus est: nec per singulos minuit̄: sed integrū se in sin
gulis prebet. Hec ibi. In hoc aūt fides adiuuatur quō
hoc possit fieri triplr̄. Primo ex rōne: quia chr̄s dn̄s est

indiuisibilis. Vñ canit ecclesia. Fracto demũ sacramen
to ne vacilles sed memento tantum esse sub fragmento
quantum toto tegit. Item ſm Rich. sup. iiij. dist. x. q. j.
ar. ij. quia corpus chr̄i in sacramento est organicum vi
uens qd non pōt esse sine sua naturali quantitate. Sub
specie ergo panis totus est chr̄s cum sua quantitate: si
militer sub specie vini: quia quantitas inseparabiliter
comitat corpus chr̄i cui vnitus est sanguis sicut ⁊ aīa
⁊ diuinitas. Nec quantitas corporis chr̄i cōmensurat
q̄ntitati speciei: nec pars respondet parti: sed sub qua-
libet parte hostie est tota eius quantitas sicut ⁊ totum
eius corpus vel totus chr̄s. Unde ibidem. q. vj. allegat
Innocen. de officio misse pte. iij. ca. ix. dicentē sic. Sal
ua fidei maiestate vbi panis est ꝯsecratus sub tota spe
cie totum corpus existit. Sic eñ miraculose totum cor-
pus in singulis partibus continet qm̄ sub singulis par
tibus totus est chr̄s. Hec Innocen. Sed di. Sequitur
ergo ꝙ ibi partes corporis chr̄i essent inordinate ⁊ con
fuse si oēs essent simul sub qualibet parte hostie? Re
spondet ibidem Rich. ⁊ ꝯcor. Tho. ꝙ non sequit: quia
⁊ si non sit accipere ordinem partiũ corporis chr̄i ſm cō
parationē ad partes hostie tñ ipe partes corporis chr̄i
habent inter se inuicē distinctũ esse ⁊ ordinatũ in suo to
to ſm ꝓpriam quantitatē: vnde tantũ est ibi caput chr̄i
tantum corpus quantũ in chr̄o ipo: ⁊ sic de aliis. Scd̄o
adiuuat in hoc fides exemplo ⁊ similitudine. Nam aīa
est tota in toto hoīe: ⁊ in qualibet eius parte tota. Et si
cut anima non est plures sed vna actu in toto hoīe: sed
ſm assignationē partium in qualibet dicit tota: sic cor-
pus chr̄i ante diuisionē hostie: q̄uis sit actu totum sub
tota hostia vnicũ: tñ diuisa hostia erit actu pluries sup
partibus illis totum. Alia est silitudo de speculo q̄uis
paruo in q̄ videt tota ⁊ vnica facies humana vel mons
magnus: quo speculo fracto sub qualibet parte tota fa
cies vel mons videt. Tertio adiuuat miraculosa reue
latiōe fides in hoc. Narrat eñ Alex. de ales in suo scri
pto. iiij. sniaꝝ ꝙ quidam religiosi dũ instanter peterēt
vt cōmunicarent sub vtraq; specie. Ecce sacerdote co-
ram eis celebrante cum frangeret hostiã cōcauum pa-
tene visum est totũ repleri sanguine. Ad quod oēs ob-
stupuerunt: ⁊ cum coniungeret sacerdos partes hostie
totus ille sanguis visus est recipi intra hostiã reintran
do: sicq; monstratum est hoc miraculo sub specie panis
contineri etiam sanguinem: ⁊ econuerso sub specie san-
guinis corpus ⁊ eodē modo sub partibus. O q̄s errant
hussite qui cōmunicare volunt sub vtraq; specie contra
vniuersalem consuetudinem ⁊ statutum sancte romane
F ecclesie. F Tertium mirabile circa predicamentũ
Tertium mirabile qualitatꝫ credendũ est ꝙ species panis ⁊ vini in hoc sa
cramento sine subiecto existunt ⁊ per se stare credunt.
Unde mgr̄ in. iiij. di. xij. in prin. dicit sic. Si vero querit
de accidentibus que remanent. s. de speciebus ⁊ de sa
pore in quo subiecto fundent: potius fatendũ videt exi
stere sine subiecto: quia ibi nō est substantia nisi corpis
⁊ sanguinis dñici que non afficit illis accidentibus: nō
eñ corpus chr̄i talem in se habet formã: sed qualis in
iudicio apparebit. s. gloriosam. Remanent ergo illa ac
cidentia per se subsistentia ad mysterii ritũ. Ad gustus
fideiq; suffragiũ quibus corpus chr̄i habens formam ⁊
naturam suã tegit. Hec mgr̄. Et cōmuni fide a doctori
bus tenetur. Unde ſm ꝙ declarat Rich. ibidē illa acci
dentia sunt in quantitate sicut in subiecto: ipa aũt quan
titas in nullo subiecto est penit⁹: ⁊ sic species sunt sine
subiecto primo: quod est substãtia. Non eñ ille species
sunt in substantia panis ⁊ vini: q̄ illa non remanet post
consecrationē vt dictũ est s̄. Nec sunt in corpe chr̄i vel
sanguine: q̄ maioris quantitatis illa sunt ⁊ forme glori
ose: vt dicit mgr̄. Nec sunt in aere sicut in subiecto: quia
aer ipe non est hmōi saporis duriciei ⁊ coloris: sed per
miraculũ virtute diuina stant ꝑ se. Hec Rich. Ad hoc
aũt iuuat aliquo modo. Exemplũ: quia sicut deus po-
tuit facere ꝙ ignis nō vreret nec calefaceret tres pue
ros Daniel. iij. cum ignis sit ꝓpria passio calefacere: ⁊
sic ibi fecit deus substantiã sine ꝓprio accidēte: ita pōt
G facere accidēs sine substãtia ꝯsistere: vt tenēt doc. G

Quartũ circa predicamentũ relationis credendũ est: Quartũ mirabile
ꝙ in hoc sacramento quo ad respectũ multiplicationis
specieꝝ corpus chr̄i non multiplicat: nec ad sumptionē
a multis factam plus sumit. Vñ ecclesia canit. Sumit
vnus sumunt mille quantũ isti tantũ ille: nec sumpt⁹ cō
sumit. Ad quod est figura in exemplo de manna. De q̄
legit Exo. xvj. ꝙ nec qui plus de ea parauerat ampli-
us repperit: nec qui min⁹: repperit minus. Et ad id rō
est clara: quia in singulis idē ⁊ totus chr̄s non est multi
plicabilis in se: sic in multis speculis multiplicatis ima
ginibus facies mea eadē ꝑmanet. Iuxta hoc p̄dicamē-
tum pro conditiōe auditoꝝ vt videbit breuiter alique
questiōes moueri possunt: precipue ſm certa mirabilia
eius. s. in motu. Querit namq;. Utrũ ad motũ hostie mo
uetur corpus chr̄i etiam in celo existens. Rñdet Rich.
super. iiij. di. x. ꝙ corpus chr̄i licet in sacramento imo-
bile sit localiter ⁊ ꝑ se loq̄ndo: est tñ mobile ꝑ accidens
. s. ad illius motum hostie: sicut ptꝫ de aīa que est imo-
bilis localr̄ in corpe: sed mouet ad motum corpis. Et in
hoc est valde mirabile ꝙ corp⁹ idē. s. dñi iesu simul mo
uetur ad motũ vnius hostie ⁊ quiescit ad quietem alte
rius hostie. Item ꝙ mouet sursum ⁊ deorsum simul ad
motum diuersaꝝ hostiaꝝ: sed corpus chr̄i in celo est vt
in loco: ⁊ ibi pōt moueri ꝑ se. Non oportet g̊ ꝙ cũ moue
tur sub sacramento ꝑ accidens: moueat in celo ꝑ se lo-
caliter: ⁊ econuerso: nec in his est cōtradictio: q̄ nō est
ſm idem hic motus ⁊ quies: sed ſm motum ꝑ se ⁊ ꝑ acci
dens: sicut in aīa ꝑ accidens mouet moto brachio vel
pede ⁊ quiescit in corde vel in capite vel in quiescente
altera manu. Hec ex Rich. Itē querit: vtꝝ chr̄s sub sa
cramēto possit manũ extendere vel leuare ⁊ suũ sacrũ
caput tangere? Rñr ſm Rich. vbi s̄. ꝙ cũ corpus chr̄i
sit dimensionatũ pōt manũ leuare ⁊ ducere ab vna pte
ad aliã sub sacramento: nō tñ pōt manũ elongare adeo
ꝙ extendat extra speciē panis: ⁊ iterũ retrahere intra
speciē ipam: q̄ talis extensio includit distantiã ⁊ seque
retur ibi localis motus: qd nō cōuenit corpi chr̄i vt est
sub sacramento vt patuit. Ad id exemplũ. Aīa nō pōt
suum corpus exire vel excedere ⁊ iterato reconiungi:
⁊ sic moueri de corpe ad locũ ⁊ redire nisi hoc deus fa
ceret miraculose. O q̊ mira dei sapiētia. H Quin H
tum mirabile iuxta predicamentũ actiōis credendũ est Quintum mirabile
ꝙ hoc sacramentũ in ipsis sumentibus vario mō opera
tur ex quo dignis vita ⁊ indignis mors eterna confert.
Unde canit ecclia. Mors est malis vita bonis vide pa
ris sumptiōis q̄s sit dispar exitus. Itē circa hoc est etiã
mirabile ꝙ ipsa species cum sit sine subiecto pōt effice
re quicquid possit materia panis ⁊ vini scꝫ satiare: nu-
trire ⁊ hmōi. Pōt eñ in magna quantitate inebriare: ⁊
quicq̄d posset ex materia panis vel vini ꝑ corruptionē
generari: puta acetum fieri ex specie illa vini: licet eñ
iste species nō sint in substantia: hñt tñ virtutē substan-
tie q̄ ad hec ⁊ similia. Et hec ſm Tho. dant speciei mi-
raculose nō q̄dē nouo miraculo: sed ex vi miraculi p̄us
facti in transubstantiatiōe. Ad hec exēplũ de mãna qd
dignis erat delectabile iuxta oīs saporis suauitatē: in-
dignis aũt nauseã faciebat: ⁊ reseruatũ in diē alterum
corruptioni erat obnoxiũ. Sextũ iuxta predicamentũ Sextum mirabile
passiōis credendũ est: ꝙ in hoc sacramēto corpus chr̄i
cum manducat nō ledit nec lacerat nec aliq̄d patitur.
Vñ Aug. de ꝯse. di. ij. Inuitat inquit dñs seruos suos
vt p̄paret eis cibũ seipm̄: ⁊ quis audet mãducare dñm
suum: ⁊ tñ ait. Qui manducat me viuet ꝓpter me: ⁊ qñ
manducat vita manducat: nec occidit vt manducetur:
sed manet integer totus in celo: tot⁹ in corde tuo. Exm̄
aliquale. iij. Reg. xvj. vbi oleũ in lechito ⁊ farina in hy
dria de qua comedit Helias ⁊ mulier sareptana cũ fi-
lio nō sunt iminuta ꝑ tres annos ⁊ dimidiũ. Item cũ vi
trum atterit vel crystallus: nō frangit nec ledit lux so
lis. I Septimũ iuxta predicamentũ vbi: credendũ I
est ꝙ corpus chr̄i vnũ numero simul i diuersis ⁊ oībus Septimũ mirabile
consecratꝫ speciebus tot⁹ habet. Sed quō hoc sit possi-
bile vt idem simul diuersis locis habeat Hugo de sctō
Victo. lib. de sacris dt. ꝙ ideo in natura idē corp⁹ in di
uersis locis esse non pōt: q̄ deus nature cōditor talem

corporibus dedit legē. Et quia quilibet legislator pōt dispensare in lege quā statuit ꝛ oppositū ordinare. Jō deus potuit de suo corpe dispēsationē facere ꝓ fideliū vtilitate vt simul sit in pluribus locis. Exemplum de sono vel verbo quod est simul in pluribus audientibus.
Octauum mirabile Octauum iuxta ꝓdicamentū qn: qꝛ credēdū est ꝙ mox qn verba consecrationis cōplenꝭ chri corpus cōficitur ꝛ qn species ibi corrumpunꝭ chri corpus desinit ibi esse nec amplius ibi cōtineꝭ: vt cōis via est doctoꝝ sup. iiij Et hoc est mirabile: ꝙ cū ille species sint sine subiecto nec in corpe chri ꝛ tn̄ ad earū desitionē desinit ibi esse
K corpus chri. K Nonum mirabile iuxta ꝓdicamen=
Nonum tum situs: credendum est em̄ ꝙ idem chr̄s qui manet in celo in ipo sacramento ꝑ tantā distantiā situaꝭ tam miro modo ꝙ immediate nunꝗ tangi possit quantūcunꝗ species penetrenꝭ. Nam etiā cū masticanꝭ species corpus chri dentibus non attingiꝭ nec atteriꝭ ſm se: vt patet per Hiero. de ꝯse. di. ij. de hac qdem ꝛc. Et hoc probat Rich. sup. iiij. di. x. per hoc ꝙ in cena qn̄ p̄nte chr̄o discipuli hoc sacramentū manducauerunt: dolorē chr̄s nullum sensit ex hoc: cū tn̄ tūc erat in carne adhuc passibili. Et ponit exemplū ꝙ sicut angel⁹ ꝑ essentiā aliqn̄ presens est loco: nec tn̄ a loco tangiꝭ: nec aliquis homo essentiā eius pōt tangere quantūcunꝗ penetret locum
Questio sic ꝛ in hoc sacramento. Si aūt hic queraꝭ ad quā partem hostie situaꝭ caput chri vl' pedes ꝛc. Rn̄det Rich. ꝙ non potest assignari: quia oēs partes chri integraliter sunt sub qualibet parte hostie. Sed ex quo vnus ꝛ idem chr̄s est in vna hostia habens ordinē partiū in se ad quācunꝗ partē vult: ad illam habet caput ꝛ ꝯn̄r manus ꝛ pedes ſm ꝓꝑiam quantitatē ꝛ ordinem in se. Si etiam queraꝭ vtrū versa hostia vertatur corpus chri: Respondet idem Rich. ꝙ nunꝗ. Sicut exempli gratia videmus in speculo ꝙ verso speculo imago faciei non
Decimū vertitur in eo. Sic ꝛc. Decimū iuxta ꝓdicamentum habitus. Credendū est em̄ ꝙ chr̄s in hoc sacramento est in habitu luminis glorie sue: ꝗuis non videaꝭ: sed speciebus ipsis occultaꝭ: vt dicit mgr̄ in. iiij. dist. xij. O ergo magne: o mirabilis de⁹: o iesu b̄ndicte q̄ tā mirabiles in h̄ sacro miserere nostri ꝓpter tuū imensum amorē quo nobis sic te donasti. O dulcissime iesu da nobis ꝓ
L tali ꝛ tanto amore te reamare. L
De veritate indubia ꝑ signa ī h̄ sacro demōstrata ¶ Circa tertiū principale de veritate indubia ꝛ per signa monstrata sufficiat breuius ꝓ ꝯclone ꝙ benedict⁹ deus crebrius mira signa ꝛ multa ꝓ huius sacramenti veritate ostendere est dignatus. Que qdem enarrari non sufficiunt: ꝑ varia em̄ tp̄a multiplicanꝭ sepius eius miracula. Nam ꝛ ego vidi his temporibus. s. anno dn̄i. Mcccclxix. hoiem in chr̄o mihi conscientiose reuelantem ꝙ persepe chr̄m dn̄m videre soleret in sacramento in specie crucifixi vel pietatꝭ ꝛ similiū ꝛ ore ad os loqui ꝛ ad quecunꝗ interrogata secreta sp̄ualia respondere scꝫ in dubiis casibus quid salubrius tenere oporteret. Cumꝗ homo iste sepius petiuisset ab eo de reuelando die obitus sui: chr̄s de sacramento visibiliter apparēs respondebat. Non morieris inquit vsꝗ ad prima quatuor tempora: ꝛ sic illo tp̄e adueniente iterato ad futura quatuor tempora atꝗ ꝯn̄r singulis annis quoad vixit certificabaꝭ ꝙ non moreꝭ vsꝗ ad futura immediate quatuor tempora. Sed postea cum mori habuit ipsam diem mortis sibi certitudinaliter predixit: ꝛ sic factum
Miracula est. Et multa alia narranꝭ miracula inter que vnum celeberrimū quod narrat Anꝭ. li. de miraculis beate virginis c. cxxxv. ꝙ sacerdos quidā de corpore ꝛ sanguie chri dubitans: btā virginem quotidie exorabat in missa pro hac tentatione subuenire. Quodā sabbato more solito celebrante missam de btē virgine: ecce post ꝯsecrationem disparuit hostia ab altari ꝛ vidit corā se beatā mariā in vlnis filiū vt puerū tenentē ꝛ dicentem. Ecce iste est filius meus in hostia quam sacrificas: modice fidei quare dubitasti: nōne legisti quia filius meus dixit Panis quē ego dabo caro mea est ꝓ mundi vita: pluribusꝗ similibus dictis pia mater tradidit ei filiū dicens Accipe hostiā tuā ꝛ perfice missam. Tunc accepit sacꝫ puerum ꝛ posuit sup corporale ꝛ missam cepit ꝓsequi. Cūꝗ peruenisset vt hostiā frāgere deberet: ecce vidit statim ipm puerū in speciē panis vt pri⁹ erat reuersum ꝛ beatā virginē cū puero disparuisse: sicꝗ missam ꝯpleuit. Hec sufficiant. Sunt em̄ veritatis hui⁹ sacramenti innumera testimonia: sed pre oībus sufficiat nobis verbū chri filii dei di. Hoc est corpus meū ꝛc. O ꝗ fideles aie veneremur h̄ sacrm̄ ineffabile ꝛ tā multiplr̄ mirabile. Adoremus ꝛ depcemur dn̄m iesum in ipo vere existentē vt det gr̄am ꝛ gloriam Amen.

¶ De corpore chri Ser. iiij. s. de huius sacri institutione sub velamine ꝛ adoratione.

Hic est panis qui de celo descēdit: qui manducat hunc panem viuet ineternū. Joan. vj. ꝛ in euang. hod. A Sancta mater ecclesia hodie nos inuitat ad celebrandū reuerēter ꝛ deuote festū ipsius corpis ꝛ sanguinis dn̄i nostri iesu christi. Et ad id precipue in euāgelio ꝑ verba predicta monet nos triplici rōne. Primo rōne dignitatꝭ. s. huius sacramenti corpis chri: qꝛ in hoc sacramēto vere est chr̄s deus celi ꝛ terre: ꝛ idcirco ꝓponit nobis verbum testimonii chri di. Hic est panis. q. d. sub specie ista panis est vere chr̄s deus: ꝛ ideo adorandus. Scd̄o rōne charitatis quā nobis ipe chr̄s exhibuit: ideo subdit: qui de celo descendit. q. d. Ecce quantū nos chr̄s dilexit: qꝛ ꝓ nostro amore de celo descendit in carnem quam in hoc sacramento nobis manducandū dedit: debemus ꝗ ipm reamare: ꝛ pro amore ipsius hoc festū deuote colere in gratiaꝝ actionē: quia vt ait Gre. Indignus est de dandis qui ingratus est de datis. Tertio rōne vtilitatis ꝛ nostre salutis que ꝓuenit nobis ex hoc sacramento propter quod subdit. Qui manducat hūc panem viuet ineternū. Reuerenter ꝗ hoc sacramentū hodie colamus vt vite eterne premiū acquiramus ꝛ ad ipm manducādum digni simus. Audiamus ergo chr̄m ꝛ ecclesiā hodie di. Hic est panis q̄ de celo ꝛc. Juxta que ỽba tria mysteria in hoc sermone notabimus.

¶ Primū de institutionis
¶ Scd̄m de velationis
¶ Tertiū de adorationis B

Cur chr̄s dn̄s volui[t] nobis realit[er] suum corp[us] ꝛ sanguinē [in] sacro dandū instituere ¶ Circa primū de institutione sacramenti eucharistie queritur cur chr̄s dn̄s voluit nobis realiter suū sacrū corpus ꝛ sanguinem sub sacramento dandum īstituere quia nimiꝝ in aliis sacramentis. s. baptismo: confirmatione ꝛc. chr̄us non contineꝭ ſm substantiā realiter: sed solum adest ſm virtutē ꝛ gr̄am suā. Cur ꝗ in hoc sacramento non suffecit eo modo dare gr̄am suā sicut in aliis Sed quod est maximū voluit se realiter ſm substantiā dare nobis in hoc sacramēto eucharistie in quo est verum corpus chri ꝛ verus sanguis. Joan. vj. Caro mea vere est ci. ꝛ sanguis ꝛc. Rn̄ ergo ſm Fran. may. ꝛ docto. sup. iiij. di. viij. cōiter per ꝯclonē ꝙ summe cōgruebat chr̄m dn̄m realiter nobis dare se in sacramento eucharistie ad manducandū: ꝛ hoc pluribus rōnibus propter quas voluit chr̄s sic instituere eucharistie sacrm̄. Prima ratio ex parte huius sacramēti. Scd̄a rō ex parte nostri. Tertia ex parte ipsius chri iesu b̄ndicti.
Prio ex p[arte] sacrament[i] Primo ex parte sacramenti: quia vt dr̄ Aug. de ciui. dei ꝛ experientia cognoscimus: deus ꝓuidet cuilibet creature cibū ſm ꝯditionem nature sue. Nam creaturas pure corporales vt vegetabilia ꝛ bruta nutrit cibo totaliter corporali scꝫ de terra: de herba ꝛ feno ꝛ similibus. Creaturas vero oīo sp̄uales: vt angelos reficit cibo oīo sp̄uali. s. visione deitatis. Mat. xviij. Angeli eoꝝ semꝑ vident faciē patris ꝛc. ergo hō cū sit partim corporalis ꝛ partim sp̄ualis ꝛ rōnalis ad dei imaginē fact⁹ debuit tali alimento nutriri ad vitam eternā quod contineret vtrūꝗ. s. deitatē chri cum humanitate: sicut est in h̄ sacramento ne. s. homo sp̄ualiter moreꝭ morte eterna. Nimiꝝ sicut in. iij. ca. Gen. legimus homo incurrit mortem per cibū ligni vetiti teste dn̄o. Quacunꝗ hora comederitis ex eo morte moriemini: ꝗ conueniens fuit vt per cibum vite in sacramento hoc ipa hoīs vita eterna restauraretꝭ. Sed qꝛ videmus in vita corpali ꝙ homo

p̄rimo nascit̄: deinde nutrit̄ ⁊ sic in vita cōseruat̄: ita in vita sp̄uali esse debet ꝙ homo primo nascat̄ regeneratus ꝑ baptismū: ⁊ tandē nutriat̄ per eucharistie sacr̄m. Sed qm̄ hoc modo videmus in natiuitate corꝑali ꝙ genitus non ꝯiungit̄ parenti ſm substantiā: sed tm̄ ſm virtutem. In nutritione aūt cibus ꝯiungit̄ nutrito ſm substantiam: quia vt d̄r. ij de aīa. Alimentū conuertit̄ in substantiam aliti: ꝙ̄ in ip̄a vita sp̄uali chr̄s dn̄s in baptismo solum est ſm virtutem ⁊ gr̄e effectum regenerationis. Sed in sacramento eucharistie quod est alimentū sp̄uale est ſm substantiā realiter. Deniqꝫ ex quo hō sic factus est vt duplici alimonia indigeat in corpore. s. cibo ⁊ potu: idcirco sub duplici specie hoc sacr̄m institutū est.

C — Notabile ꝑ naturalia

C Sed nota hic pro simplicibus ꝙ sicut in nutrimento cibus corporalis licet sit ordinatus ad conseruationem vite vel nutritionē: tm̄ accidit persepe esse in detrimentū. Et primo siqs irat⁹ pectoribus sumat: tunc eīm potius in languoris q̄ cibationis materia transmutatur: vt dicit Joannes isagoge de remediis sanitatis. Nam ſm Auicennā: tunc cholericis mox humoribus cōmotis ex ira cibus permiscet̄ in hoīe. Cholericus autē humor morbosus est: teste Galeno. Sic hoc sacramentum iram tenentibus ꝯtra proximū est ad damnationē Amb. In damnationē inquit vergit corporis ⁊ anīe eucharistiam irato cōtra quempiā aīo manducare. Scd̄o fit in detrimentū siquis cibum non bene coctū sumat: sic cum homo ad hoc sacramentū non satis bene se preparat per feruorem contritionis ⁊ deuotionis. j. Cor. xj. Probet aūt seip̄m homo ⁊ sic d̄ pane illo edat. Qui eīm manducat indigne ⁊c̄. Tertio fit in detrimentū si plus mensuram in sumendo excedat. Sic qui circa hoc sacramentum plus sapit q̄ oporteat: nec sibi sufficit fides ecclesie: talis in errorem labitur. Quarto cibus nocet cū quis mox post sumptū cibum somno seip̄m dat: quia sic impura fit digestio ⁊ febris sequit̄: ſm Auicennam. vij libro medicinalium: ⁊ Constantinū ⁊c̄. Sic cum hō post sumptam eucharistiam somno peccati labit̄ nec grām acceptam bene custodit: dānationem acquirit. ij. Joā. vnico. Uidete ne ꝑdatis que operati estis: sed vt mercedem plenam accipiatis. Congruebat ergo hoc sacramentum cibale sic ⁊c̄.

D — Scd̄o ex ꝑte nostri

D Secundo ex parte nostri voluit chr̄s dn̄s hoc sacramentū instituere dando realiter suum. s. corpus ⁊ sanguinē. Primo ꝑpter sacrificium in remissionem pc̄ti: vt habeamus efficacissimum sacrificium quod offerat̄ tam ꝑ viuis q̄ pro mortuis. s. in purgatorio existentibus.

Secundo

Scd̄o hoc voluit chr̄s ꝑpter meritum nostre fidei. Nam hoc sacramentum dicit̄ mysterium fidei: vt ꝑ3 in canone misse: quia per hoc sacramentum fides ⁊ eius meritū multum sublimat̄: in eo ꝙ credit deo in tam difficili re ⁊ supra oēm rōnem arduissime. Aug. de verbis dn̄i. Ambula per fidē ⁊ ꝑuenies ad speciem. Nemo letificat̄ in patria quē fides non cōsolatur in via. Ideo Joan. xx. Beati qui non viderunt ⁊ crediderunt: quia. s. ꝑpter fidē verā habebimus in futuro clarā visionē. Itē Maximus in ser. Enarrari non potest: credi potest: ⁊ si lingua ⁊ sensus deficit: fides tm̄ sufficit. Nam magna est fidei ꝑfectio ⁊ erit copiosa remuneratio: cū tantū de deo per fidem cōcipimus quod sermone non pōt explicari.

Tertio

Tertio voluit chr̄s hoc sacramentū altissimū instituere ꝑpter fulcimentū nostre spei: vnde hoc sacramentū d̄r arra ⁊ pignus future glorie. sicut eīm per pignus de bono ꝓmisso quis certificat̄ sic nos ꝑ hoc sacramentū de futura beatitudine ꝓmissa Unde canit eccl̄ia. O sacrū ꝯuiuiū in quo chr̄s sumitur recolitur memoria passiōis eius: mens implet̄ gr̄a ⁊ future glorie nobis pignus datur. Proīde Alex. de ales in. iiij. sum. d̄r: ꝙ diuina sapientia sui corporis ⁊ sanguinis sacramentū instituit vt ad gustū diuinitatis alliceret ⁊ inuitaret per gustū humanitatis.

Quarto

Quarto voluit ꝑpter incendiū charitatis dei. Nam in hoc per amoris sui magnitudinem inuitat nos ad suū amorē: quia vt d̄r Amb. Naturale est diligere se diligentem. Unde pro signo vnionis per amorem voluit nobis se dare in cibum Nam dixit Joan. vj. Qui mandu. carnē meā ⁊c̄. in me manet ⁊ ego in eo. Maximū quippe signum dilectiōis est velle fieri idem vel vnū cum dilecto: iuxta illud ph̄i Amicus est alter ego. O ardens ⁊ inflāmata charitas iesu: o amor clementissimi cordis iesu: vt loq̄r cū Bern̄. q̄3 cordialiter debemus te diligere iesu dulcissime q̄ dedisti nobis carnem in cibū: sanguinē in potū: aīam in redemptionem: deitatē in glorificationem ⁊c̄. Nouimus quippe charissimi quia paruulus naturaliter amat nutritorem suum: quia de lacte eius alit̄ ⁊ nutrit̄: quantū ergo o chr̄iana aīa debes chr̄m reamare qui suo ꝓprio corpore ⁊ sanguīe te pascit.

E — Tertio ex ꝑte chr̄i

E Tertio ex ꝑte chr̄i voluit dn̄s hoc sacramentū instituere sc3 ꝑpter eius dilectionis ⁊ passiōis iugem recordationē. Un̄ dixit. Hoc facite quotienscunqꝫ sumitis in meā cōmemorationem. Nimꝫ in h̄ sacramento passio chr̄i representat̄.

Primo

Primo ex ꝯsideratione specierꝫ quibus conficit̄. s. de pane triticeo ⁊ vino que multis laboribus ꝑficiuntur: vt ꝑ3 de pane cuius triticū seminat̄: metit̄: excutit̄: molit̄: cribratur: ⁊ vltimo igne decoquitur: inter ferrea instrumenta hostie. Sic chr̄s dn̄s a puericia multiplici labore ⁊ passione fuit attritus. Ut eīm d̄r Aug. Tota vita chr̄i crux fuit ⁊ martyrium: ⁊ tandem inter clauos ferreos suspēsus: igne charitatis in passione fuit assatus. Item vinū etiam vt fiat multos labores circa vineā requirit post quos tandem in torculari fortiter exprimitur. Sic sanguis chr̄i in torculari crucis totus fuit expressus.

Secundo

Secundo quoqꝫ in hoc sacramento passio chr̄i representatur ex consideratione consecrationis: quia diuisim consecratur sanguis sub specie vini: ⁊ corpus sub specie panis: ⁊ sub numero quinario verborꝫ in forma consecrandi. s. Hoc est eīm corpus meum: q̄uis ly eīm non sit de necessitate: tn̄ peccaret qui omitteret. De forma aūt sanguinis inter doctores est varia opinio: sed cum Scoto tenendum est tutius: ꝙ. s. tota forma ab ecclesia tradita dicatur: ⁊ intentionem applicet sacerdos intentioni ecclesie. Ad propositū ergo conuenienter representatur ꝙ sanguis chr̄i fuit separatus a carne in passione effluens per quinqꝫ vulnera chr̄i precipua.

Tertio

Tertio in h̄ sacramento representatur passio chr̄i in modo sumptiōis quia frangitur hostia a sacerdote: dentibus atteritur: deglutita occultatur. Sic chr̄s passionibus attritus ⁊ mortuus tandem in sepulchro est clausus. Ecce ergo o christiane aduerte quantum es dilectus a chr̄o ⁊ iugiter eius memoriā passionis in corde reconde. Unde vt dicitur in Clementina de reli. ⁊ ve. san. ca. Si dominū Alia quorꝫ memoriā agimus spiritu menteqꝫ cōplectimur: sed nec propter hoc realē eorꝫ presentiam obtinemus. In hac vero chr̄i sacramentali commemoratione ipse chr̄s presens est sub alia quidem forma: sed in ꝓpria substātia. Iuxta illud ꝓmissum. Ecce ego vobiscū sum vsqꝫ ad consummationē seculi Mat. vlt. Quod certe tam perfecte impleuit vt ⁊ in celo maneret ⁊ hic nobiscū esset corporaliter in sacro pro nostro amore ⁊ salute. O q̄ iesu bone tibi laus ⁊ grāꝝactio. F

F — Quare chr̄s voluit corp⁹ suū sub h̄ sacr̄o velare

C Circa secundū de velatione queritur: quare chr̄s dn̄s voluit suū sacrꝫ corpus ⁊ sanguinē velare in hoc sacramento sub panis ⁊ vini specie: nonne melius fuisset tradere in hoc sacramento aperta visione: quia ex hoc magis charitas ⁊ fides probationem accepisset? Sed ad hec respondetur per conclusionem iuxta Innocen̄. de sacramentis alios quoqꝫ: ꝙ summe decuit corpus ⁊ sanguinem christi nobis sub velamento tradi: precipue triplici ratione.

C Prīo ꝑpter indignitatē q̄ ad malos

C Scd̄o ꝑpter vtilitatē q̄ ad bonos

C Tertio ꝑpter imbecillitatē q̄ ad cunctos

Prīo ꝑpter indignitatē

C Primo propter indignitatē quo ad malos: quia mali non essent digni sic aperta visione videre: ⁊ ne pro tali visione percuterentur ab angelo ⁊ perirent. Sicut legitur de bethsamitis qui percussi sunt ⁊ interfecti: eo ꝙ arcam dn̄i conspexissent. j. Re. vj. quia vt dicit glo. Nulli licebat videre arcam detectā nisi pontifici digne accedenti. Et hoc sub pena mortis inhibebatur Num. iiij. Hec aūt arca figura fuit sacramenti.

G — Utꝝ chr̄ian⁹

G Queritur ergo vtꝝ christianus existēs in peccato mortali peccet videndo vel aspiciendo in hoc sacramento corpus chr̄i

existēs i pctō mortali pec- cet vidēdo in sacro corpus christi

Et ratio: quia talis tangendo vel sumendo peccat mor
taliter ⁊ damnabiliter.j.q.j. Omīa sacramenta inquit
obsunt indigne tractantibus: ⁊ est verbū Augꝰ. quare
ergo non peccat videndo? Ad hec respondet breuiter
ƀm Bona. Rich. quoqꝫ super.iiij.dist.ix.⁊ cōcor. Tho.
aliosqꝫ: ꝙ aliud est de tactu vel gustu huius sacramēti:
⁊ aliud de visu: quia existens in peccato mortali peccat
hoc sacramentū tangendo vel sumendo: exquo propin-
quius coniungi habet chrō corpori eo ꝙ irreuerentiā
facit sic sacramento. Unde Esa.lij. Mundamini qui fer
tis vasa dñi. Et.j.Cor.xj. Qui manducat ⁊ bibit indi-
gne: iudiciū sibi manducat ⁊ bibit ⁊c. Posset tñ esse ali-
quis casus in quo peccator tangendo corpus chrī excu
saretur: puta cum hoc faceret cum timore ⁊ reuerentia
propter aliquam necessariam causam: videlicet qñ non
existente presente alio digniori erigeret hostiam iacen
tem in terra ⁊ hmōi: in quo casu etiam laicus hoc posset
facere ƀm Rich. Sed peccator videndo corpus christi
non peccat: quia taliter nullam facit irreuerentiam sa-
cramento cū non tam propinque iungatur eidem: vt sic
Sicut exempli gratia. Si tu habes oculos egros aspi-
ciendo regem a remotis: non imputatur pro irreueren
tia regi fienda. Sed si manus stercore fedatas vł labia
sic fedata haberes quibus ipm regē tractares vł oscu-
lari velles: imputaretur. Sic in proposito. Unde pecca
tor videndo corpus christi non peccat: imo aliquid me
retur: si tñ cum humilitate ⁊ reuerentia videat: ⁊ si per
censuram ecclesiasticam non sit prohibitus. Notandum
ergo ƀm ipsos doctores: ꝙ aliq̄ sunt peccatores qui ab
ecclesia arcentur a visione huius sacramenti vel prohi
bentur vt sunt heretici: excōicati: ⁊ interdicti ac hmōi:
tales peccant se ingerendo ⁊ videre volendo: quia nō
obediunt ecclesie: vt patet extra de pe.⁊ re.ꝙ in te.ƀm
Hosti.⁊ Rayne. ac Uuilhel. Unde interdicti tēpore nō
est ecclesie fenestra aperienda tēpore eleuationis cor-
poris christi vt videant interdicti extra ecclesiā auscul
tantes missam. Secundo alii sunt peccatores qui non
prohibent ab ecclesia: sunt tñ in peccato manentes: nec
contriti: tales videndo corpus chrī non peccant: tñ ƀm
Alb. nō debent videre multo aspectu: sed viso illo per
cutere pectus quasi non sint digni ad faciē chrī viden-

Exemplū

dam. Refert sanctus Bernardinus ī suo quodā sermo
ne: ꝙ matrona quedā dū irā teneret ꝯtra proximū ⁊ ad
Hierusalē peregrinationis deuotione venisset ⁊ cōica
ri vellet: mox vt sacerdos corpus chrī ad aspectū eidē
exhibuit: vultū illa coacta auertit: facie retrorsum con
uersa diuino miraculo: ⁊ se indignā etiā visione nedum
sumptione corporis chrī est ꝯfessa. Tertio alii sunt pec
catores qui ad contuitum corpis chrī cōpunguntur hu
militer ⁊ reuerenter se gerentes: pctā dolent. Et tales
plura bona ꝓmerentur.s. pcti recognitionē ac remissio
nem. Exemplū de Petro qui cū chrm negasset: ad aspe
ctū chrī se recognouit ⁊ amare fleuit. Itē gratie acqui
sitionē pro reuerentia. Iuxta illud Eccī.xxxij. Pro re
uerentia accedet tibi bona gratia. Atqꝫ salutem. Aug.
Intuitꝰ saluatoris salus est pctōris. De his latiꝰ ser.j.
ar.iij. H Secundo ꝓpter vtilitatē quo ad bonos

H Scdo ꝓpter vtilitatē

voluit christus corpus suū velatū dare. Innoceñ. de sa
cramentis. Hoc inquit sacramentū sub alia specie sumi
tur: ad augendū.s. fidelibus meritū fidei: quia fides nō
habet meritū cui humana ratio prebet experimentum.
Et ad fauendū sensui ne abhorret animus quod cerne
ret oculus: quia non ꝯsueuimus carnē humanā crudā
⁊ sanguinē bibere. Hec ille. Unde legitur ꝙ Hugo de
sctō Uicto. dū missam celebraret quadā vice post Agnꝰ
dei chrs quasi puerulus formosissimus in hostia super
patenā sibi apparuit: cuius visione indicibiliter est con
solatus. Cui tandē puer ait: Hugo dilecte mi mandu-
ca me. Ad quem ille. Quo ausu amantissime dñe in ta
li forma audeam dentibus manducare? Cui chrs. Ni-
si manducaueris me non habebis vitā in te. Tunc Hu
go orauit di. O amantissime dñe si sic necesse est: oro vt
vultū tuū gloriosum abscondas a me: ⁊ mox chrō dispa

Tertio ꝓpt ībecillitatē

rente: in forma panis ille cū sumpsit. Tertio propter
imbecillitatem quo ad cunctos: qm claritatē corporis
iesu nullꝰ viator posset inspicere naturalr: cū indicibilr
splendidior sit sole. O ꝟe magnū deū iesum. I

I Qualr chrs in sacro sit adorandus

Circa tertium principale de adoratione queritur.
Utrum chrs dñs in sacramēto eucharistie debeat ado
rari equali sub maiestate sicut est in celesti beatitudīe
Et ratio questionis quia videtur magna differētia: eo
ꝙ chrs in celo regnans est in summa gloria: in sacramē
to aūt est in summa humilitate velatus corruptibilibꝰ
⁊ accidentalibus speciebus panis ⁊ vini. Quomodo ergo
equali maiestate adoratur? Ad hec respōdendo ꝓ sim
pliciū edificatione notemus tres precipuas veritates
a theologicis doctoribus recollectas. Prima veritas

Pria ꝟitas

ꝙ diuina chrī iesu maiestas ⁊ gloriosa eius dignitas in
nullo minuitur per species ipas. Sicut eñi chrī filii dei
maiestas ⁊ dignitas non fuit aliquo modo diminuta in
carnis ex virgine sumptione per vnionem: vt Leo pa-
pa testatur. Diuinitas inquit nullū detrimentum oipo-
tentie subiit: nec dei formam forma serui violauit: quia
quod erat esse non desiit. Sic a fortiori cum idem cor-
pus deo vnitum ⁊ de virgine natum velauit accidenti
bus non inherentibus ipsi sed per se stantibus in nullo
maiestas chrī est diminuta. Eteñi sicut dignitas regis
non minorat si veste humili induatur ob suoꝝ vtilitatē
sed ipa vestis honoratur: sic de speciebus. Secunda

Scda ꝟitas

veritas ꝙ q̄uis chrs sit velatus in eucharistia ne vide
atur visione aperta: non minori tñ q̄ꝫ in celo fulget ma-
iestatis gloria: vt per mgrm patet in.iiij.di.xij. Idē nē
pe per omīa chrs eque potens: eque gloriosus deus in
separabiliter cū patre ⁊ spūsancto presens est in sacra-
mento tam mirabili: ƀm ꝙ dt Frā. may. in ser. de corpe
chrī. Ex quibus clarent plura magnalia in h̄ sacramen
to. Primū: quia sicut in celo dei filius ab eterno patre
genitus est idē patri ⁊ equalis maiestatis in gloria: ita
⁊ in h̄ sacramento idē est dei filius per omīa. Scdm: ꝙ
sicut in celo ꝓducit spmsctm: ita nec in hoc sacramento
desinit spirare chrs spmsctm. Tertium: ꝙ sicut existēs
in celo scit oīa que sunt erunt ⁊ fuerunt: ⁊ disponit mun
dum ac regit: aliis prospera: aliis aduersa dādo: alios
eligendo ⁊ grām infundendo: alios ꝓ demeritis pctōꝝ
reprobando: ita hec omīa pōt ⁊ facit ipe idē chrs in sa-
cramento. Quartū ꝙ sic in celo glorificat oēs angelos
⁊ beatos ⁊ ab oībus adorat. Ita in hoc sacramēto ƀm
deitatē ⁊ visionē intellectualē qua ab oībus beatis vi-
detur ⁊ adorat: vt patuit latiꝰ ser.j.F.⁊.G. Tertia ve

Tertia veritas

ritas: ꝙ sicut chrs existens in celo adorat summa reue
rentia latrie ꝓ diuina maiestate: sic reuerēter adorari
debet in sacramēto eucharistie: vt ptꝫ ex p̄missis. Uñ le
git de sctā ꝟgine Clara ordinis secūdi scti Frā. ꝙ cor-
pus dñicū suscepture pˢus lachrymis calidis rigabat: ⁊
cū tremore accedēs: nō minꝰ formidabat in sacro laten
tem q̄ꝫ celū terrāqꝫ regentē. K Sed qualiter ado

K Qualiter eucharistia adorāda

rari debeat eucharistia Nota ƀm Frā. may. vbi s̄. aliq̄
documenta. Unū est: ꝙ adoratio vel eiꝰ intētio nō est di
rigenda ad id quod cernit: sed ad id quod creditur tm̄
quia illud est dignum adoratione. Nam vt ait Greg. ⁊
extra de cel. mis. Cum Marthe: dicitur hoc sacramen
tum mysterium fidei: qm aliud ibi credit q̄ꝫ cernatur: ⁊
aliud ibi cernitur q̄ꝫ credatur. Species eñi panis ⁊ vi-
ni cernitur: ⁊ veritas corporis ⁊ sanguinis chrī credit:
ergo intentio adorantis non debet dirigi ad species vi
sas: sed ad contentum. Secundū documentū est: quia

Secundū documētū

ex quo verba consecrationis secrete proferuntur a sa-
cerdote: hostia non est adoranda donec adoretur ⁊ ele
uetur ab ipo sacerdote: quia ibi nondū constat esse cor
pus chrī: vt sic vitetur idolatria. Tertiū documentū:

Tertiū

ꝙ qñ sacerdos in cōmunicādo fideli dicit: Credis hoc
esse corpus chrī de virgine natum ⁊ passum ⁊c. debet
quilibet tunc dirigere intentionem suam ad illud quod
creditur ⁊ non ad id quod cernitur. Unde tutius esset
dicere: Credis hic vel in hoc esse corpus christi: tñ ƀm
Scotum simplices intentionem ad fidem ecclesie diri-
gentes non errant sed excusantur. Quartum ꝙ licet

Quartū

chrs oculo corpali non videatur in sacro proprie: tñ nō
errant fideles qui dicūt dñm se vidisse: quia nullus er-
rat ī verbis que possunt verificari eo modo quo verifi

satur scriptura diuina. in qua dicit a simili q Moyses vidit dominū corpaliter in rubo. non q ibi viderit deitatem: sed quia dñs assistebat illi rubo. Sic in pposito. O ergo chriane gaude: quia deuz vides in sacramēto. Dicam ergo cum Augu. de conse. dist. ij. hoc sacramentum pietatis. O signum vnitatis. o vinculū charitatis: qui vult viuere accedat ⁊ credat. O ꝗ bone Jesu per h sacrm da nobis grām in pñti: ⁊ gl'iam in futuro. Amē.

¶ De sctō Antonio ordinis minoꝝ. Ser. cū Legeñ.

In medio ecclesie apuit os eius: ⁊ ipleuit eum dñs spiritu sapiētie ⁊ intellectus: stola glie induit eum. Eccli. xv. A

A Hec vba canit ecclia in introitu misse de hoc sctō. s. patre Antonio. Quibus vbis cōmendat eius sanctitas: q. s. fuerit multū vtilis populo per doctrinā pdicationemq vbi dei. Jdcirco dicit. Jn medio ecclie aperuit os eius. s. ad docendū populū. Et q plenus fuerit sapientie ⁊ grē dono. idcirco addit: ⁊ impleuit eū dñs spiritu sapiētie. s. ad degustandū diuine grē dulcedinē. Uñ sapiētia dicit quasi sapida sciētia que pprie est diuinarum rerū cognitio: ⁊ eterne vitatis delectabilis cōtemplatio sm Augusti. xiiij. de trini. Et quoniā cum hoc habuit etiā donū intellect⁹. s. quo ad conuersandū in omi sctitate morū. ideo dicit: ⁊ intellect⁹. qui non modo de diuinis ⁊ terrenis est: sed etiā de rebus visibilib⁹ et spiritualib⁹ tempaliter exortis: vel humanis. Propterea ex quo pseuerantibus in sancta vita ⁊ salutari doctrina repromisit deus celestem corpis ⁊ anime gl'iam qua dotabitur homo in patria. Jdeo de hoc cōmendañ. beatū Antoniū subdit. Stolā glorie induit eum. Unde iuxta hec tria mysteria notabimus ad honorē ipius bti pris Antonij. sm q de his tribus comendat.

¶ Primo de pdicatōnis fructuositate: ibi. Jn medio ecclie aperuit os ⁊c.

¶ Scđo de plenitudinis gratiositate: ibi. Jmpleuit eum dñs spiritu sapientie.

¶ Tertio de btitudinis gl'iositate: ibi. Stolam glie induit eum. B

B De pdicatione fructifera bti Antonij ¶ Circa primū de pdicatione salubri ⁊ fructifera sit p oclusione. q btūs Antonius pro fructu pdicationis probatur multū cōmendabilis ⁊ gl'iose sctitatis. Declarat ex dictis triū pcipue doctoꝝ. Primus est Gregori⁹. qui in lib. dialo. dt sic. Maius est inqt miraculū pdicationis vbo atq orōnis solatio pctōrem ꝯuertere: ꝙ carnem mortuā suscitare. Cuius rōnem idē moral. lib. xix. tangit: dicēs sic. Si magne mercedis est a morte eripere carnem quādoq moriturā. quāti est meriti a morte animam liberare in celesti patria sine fine victuraz? Hec Greg. Secūdus doctor Richard⁹ in beniamin ado. di. sic. Nescio si potest homo a deo in hac vita aliqd maius accipe: an possit hac gra iterim maiorē grām deus cōferre homini: ꝙ vt eius ministerio puersi homines in melius mutent: vt de filijs diaboli filij dei inueniant. Hec Richar. Tertius est Jnnocētius. extra de offi. iudi. or. ca. Jnter cetera. dicens sic. Jnter cetera q ad salutem spectant populi chriani: pabulū vbi dei pmaxime sibi noscit esse necessariū. quia sicut corpus materiali: sic anima spirituali cibo nutrit. eo q non in solo pane viuit homo: sed in omi vbo qđ pcedit de ore dei. Unde ibidem iniungit episcopis: vt per se vel per alios predicare debeant ad salutem animaꝝ. Ex dictis accipit pro

Documentū documento. q chrianus in maximo periculo damnationis est qui audit qdem vbum dei: sed obicem ponit grē dei: nec cōuertit a pctis per vbum dei. Nam Augusti. de ciui. dei dt. Nisi intus assit gra saluatoris: frustra exterius impendit vel audit pdicatio vitatis. Et ponit exemplū de Cain quem dñs volentē occidere frēm: pmonuit: ⁊ penam cōminatus adiunxit Geñ. iiij. ca. tamē

Verbū dei p tpalibus requirendū ei nil valuit. quia grām dei reuocantē non curauit: sed cōtempsit. Jtem aliud documentū qđ chriano est adhuc maius periculū non audire vbum dei. Nam reuera mag debet homo reqrere q̄tidie vbum dei: ꝙ cibū corpalem quo nullo die vult vel potest carere. Quod ostendit pluribus rōnibus. Primo qdem rōne nutritionis. quia cibus corpalis nutrit ventrē. cibus vo diuini vbi ⁊ boni opis nutrit mentē: ⁊ reficit ⁊ satiat aiam q̄ iproportionabiliter melior est ꝙ corpus. Matt. vj. Nonne ania plus est ꝙ esca: ⁊ corpus. ⁊c. Sicut em̄ stultus esset qui eligeret potius corp⁹ suū pire fame: ꝙ vestimētum suū atteri. sic q aiaz vult fame occidere non audiendo vbum dei pro corpis cibo qrendo. Scđo rōne pmansionis. qr cibus mētis manet cū aia: sed cibus corpis pibit. j. Cor. vj. Esca ventri ⁊ venter escis de⁹ hūc ⁊ has destruet. s. in morte. Tertio rōne viuificatiōis. qr cibus vbi dei vitam dat eternā. sed cibus corpis vitam tpalem sustentat. Propter hec pmissa Joan. vj. dicit dñs. Opamini non cibum qui perit: sed qui pmanet in vitaz eternā: quē filius hois dabit vobis. Propterea Greg. homel. viij. hoc signū dicit esse salutis et vite eterne: si vicz qs libenter vbum dei audit: di. Uerba dei fratres inqt mente retiñere que aure pcipitis. Cibus em̄ mentis est sermo dei ⁊ qsi acceptus cibus stomacho languēte reijcit: qñ auditus smo in ventre memorie nō tenet. sed si qs alimenta non retinet: huius pfecto de vita desperat. Eterne ergo mortis pculū formidate: si cibum sancte exhortationis non accipitis: si verba vite in memoria non tenetis. Hec ille. Ad predicta exemplū in Exemplū
isto btō Antonio quem deus in signū huius sicut in vita mirificauit dando sibi grām recupandi animas pditas. sic existēti in celo dedit grām mirabiliter per eius merita recupandi homibus res pditas. Nam refertur q cuiusdā nauigantis bursa ducatis plena in mare cecidit quam piscis deglutiuit. Tandē per piscatores casu captus: ab eodem homine cuius erat pecunia emit: et fratribus minoribus elemosynarie datur: vt pro fortuna prospera sanctū inuocent Antoniū. Cum ergo fratres in ventre piscis exenterañ. pecuniā inuenissent: signis veris datis cognouerūt illā esse ⁊ reddiderūt homini ac sancti Antonij merita extulerunt. Et sic ptz. ⁊c.

C ¶ Querit. Unde est q pdicator non semp animas lucratur? Respondet Grego. in homel. de euāgelistis dicens. Predicatoꝝ lingua sepe restringit ex culpa ppa. Nam teste ps. Peccatori dixit deus: quare tu enarras iusticias meas. Sepe aūt ex culpa subiectoꝝ. Uñ Ezechielis ca. iij. dominus dicit. Linguā tuaz adherere faciaz palato tuo ⁊ eris mutus: quoniā domus exaspans est. Nam ⁊ pastoris taciturnitas aliqūdo sibi ⁊ subiectis noceat certissime scit. Hec Grego. Ut ergo vbi dei pdicatio facere possit fructū vite eterne: optet Primo ex parte audientiū: vt scz audiant diligenter pdicationem ⁊ reuerēter: ⁊ cum hoc effectualiter. s. pcepta obsuando: sine quo non est salus. Jdeo Luc. xj. dt christus Beati qui audiūt vbum dei: ⁊ custodiūt illud. s. ope implendo. Nam. j. q. j. Jnterrogo. Augu. dt. Quāta sollicitudine obsuamus quādo corpus chri nobis ministratur vt nil ex ipo in terrā cadat: tanta sollicitudine obseruemus: ne vbum dñi quod nobis erogat: duz aliud aut cogitam⁹ aut loqmur de corde puro pereat. quia nō minus erit reus qui vbum dei negligēter audierit: ꝙ ille qui corpus chri sua negligentia in terrā cadere pmisit. Hec ille. Sed cū pdicatio deuote audit dt Greg. xxx. moral. q p gratia auditoꝝ datur inqt bonus smo etiaz malis doctoribus. vt phariseis. de qbus dicit. Omnia quecūq dixerint facite. Hec ille. Secūdo ex parte predicatoꝝ vt sibi ⁊ alijs fructificēt: optet q sint ab oī peccato mundi. Unde dist. xxxv. Sexto in fi. Ambro. ait. Qui chrm annūciat: ab omi vicioꝝ incentiuo pstare se debet alienū. Et ad idem dist. l. Quid est hoc. ⁊ ca. Cū exaudiero. Nam sm Anto. floreñ. in sum. cōfes. Quotiens qs in pctō mortali existens pdicat: totiens mortalit peccat. Jdeo Chrys. dist. xl. Multi. dicit. Bene docendo ⁊ male viuendo deū instruis quomō te debeat condēnare. Secūdo reqritur vt sint sufficienter docti. viij. q. j. Optet. quia dist. xxxviij. Jgnorātia (inqt conciliū) mater est cunctoꝝ erroꝝ: maxie in his qui docēdi officium in poplo dei susceperunt. Tertio vt sint charitate feruidi tam ad pdicandū vbo: ꝙ ad edificandū exemplo. Unde Gregori⁹. xviij. moral. Mens vicijs et exte-

C Unde q pdicator non spanias lucrat

Prio ex pte audientiū.

Uita pdicatorꝝ honesta edificat.

floribus occupata igne diuini amoris nõ cãdet. Idcirco ad supernũ desideriũ inflãmare auditores nequeũt ṽba que frigido corde pferunt. Nec em̃ res que in se ipsa non arserit aliã accendit. Hec ille. Idem Grego. in Regist. Qđ per linguã p̃dicamus: p exẽpla destruim⁹ qui male viuimus. Ad ppositum btũs Antonius fuit magne ⁊ p̃clare scītatis: vt in eius vita claret. merito ergo p̃dicatio eius fuit multũ acceptabilis ⁊ multũ fructuosa: ⁊ sibi maxime meritoria. Unde pro magnis eius meritis ⁊ p̃mijs cõfidere possumus: q̄ intercessor apud deũ pro nobis miseris obtineat. D

D Qualit ania sctã implet sapia: spũ: et gratia.

¶ Circa scõm p̃ncipale de plenitudine spũs sapientie querit. Qualiter ania sancta implet sapiẽtia: spiritu: ⁊ gr̃a: vt sit pfecte sancta ⁊ deo acceptissima? Ad qđ respondet ẽm dictamina Hugo. de arca. lib. ij. ti. vlt. ⁊ li. iij. per totũ: qui dicit. Sapiẽtia dei inqt in cordibus sanctoꝝ tanq̃ in padiso inuisibili crescit sic vel his gradibus. Primo inqt seminat per timorẽ. Secũdo rigatur per gr̃am. Tertio morit per humilitatẽ. Quarto radicat per fidem. Quinto oritur per cõpunctionẽ. Sexto crescit per desiderationẽ diuinoꝝ ⁊ amorem. Septimo viret: frondet: ⁊ ramos expandit per spem. Octauo floret per disciplinã ⁊ moꝝ honestatez. Nono fructificat per ṽtutis opationẽ. Decimo maturescit per pseuerantiã. Undecio capit per mortẽ. Duodecimo infertur ad cõuiuiũ mense regis per dei visionem. Et hec ex ṽbis Hugonis breuiter psequi sufficiat paucis pro lucida claritate additis.

Gradus acq̃sitionis sapientie.

Primo nanq̃ vt dicit sapiẽtia dei per timorẽ seminat. Nam dicente p̃s. Initiũ sapiẽtie timor dñi. quia per timorẽ periculi declinat om̃is homo a malo. Prouer. xv. Bern. sup Can. sermo. j. Non aliud est vera ⁊ cõsũmata sapiẽtia: q̃ declinare a malo ⁊ facere bonũ. Secũdo sapientia per gr̃am rigatur. quia tam inquit a sordibus defecatũ spiritualis gaudij delectatione pfundere incipit: vt. s. delectet in deo: ⁊ speret in eius bonitate: Tertio morit per humilitatẽ. quia sicut semen germinare non potest nisi prius in terra moriat ⁊ ꝯputrescat. ita inqt nos germen bonũ facere non possumus nisi p̃us moriamur mũdo per humilem nostri recognitionẽ ⁊ dolorẽ. Quarto radicat per fidem qua fideles fundant in deo ⁊ christo. Quinto exorit per cõpunctionẽ qua ṽitas in luctu ⁊ cõfessione manifestat. Sexto crescit per desiderium. s. diuinoꝝ. per quod tanq̃ ṽgula fumi sursum tollitur celestib⁹ adpropinquãs: ⁊ de terrenoꝝ cõcupiscẽtia euaporãs. Sicq̃ homo totus spũalis efficit: ⁊ se ab humanis seducit aspectibus: ⁊ ad terrena cõcupiscẽda ac carnalia horrescit. Ũñ Grego. sup Ezech. Dulce est esse in humanis rebus: sed ei tm̃ qui spũalia non gustauit. Gustato aũt spiritu desipit om̃is caro. Sicq̃ ergo. si querat. Quid est spiritus sapiẽtie? Respondet breuiter ẽm q̄ đt autor de spiritu. q̄ non est aliud q̃ amor delectabilis boni. s. dei: ⁊ eorũ que sunt ad deum. Unde sapiẽtia a sapore dicta. Uisio em̃ mẽtis intelligẽtia: gustus: sapientia. illa cõtemplat: ista delectat. Hec autor. Hinc Eccli. j. Dilectio dei honorabilis sapia. Et Rich. addit in expositiõe Esaie. Om̃e caput languidũ dicẽs. q̄ hoc dono sapientie nil possidet melius: nil ditius: nil tutius inuenit. ⁊c. ⁊ sic eius pfectio est in charitate et gr̃a. Septimo tandẽ hec sapiẽtia dei viret: frondet: ⁊ ramos suos expandit per spem que per studiuz bone opationis seruat virorẽ suum quẽ amor dei nutrit: ne arescat in hyeme p̃sentis vite per tentationes ⁊ aduersitates. Octauo floret per floridos mores ⁊ pios exinde prodeũtes. Nono fructificat per ṽtutẽ. Fructus em̃ boni opis est ṽtus occulta recte intẽtionis. Decio maturescit per perseuerantiã qua bonũ qđ inchoam⁹ vsq̃ in finem non deserim⁹. Undecimo per mortẽ carpit: vt ad regis eterni cõuiuiũ transferatur. Et sic duodecimo cibat in vultus dei visione. Unde p̃s. Adimplebis me leticia cum vultu tuo dele. in dex. ⁊c. Hec ẽm Hug. Ad ppositũ btũs pater Antonius ẽm hos modos sapiẽtie spiritu adimpletus fore dinoscitur. vt patz ex eius serie vite psequẽdo. E

E Uita sancti Antonij.

Legitur quippe q̄ ip̃e gloriosus pater in ciuitate Ulixbona sita: in regno Portugalie in extremis mundi finibus duxit originẽ ex parẽtibus honestis: habitãtibus inibi ppinquo limine imminente ostio tẽpli beate ṽginis Marie: in quo beati Uincentij martyris corpus honorifice quiescit: q̇ in baptismo Fernand⁹ vocatus lr̃is traditus ⁊ ibutus est. Tandem adolescens effectus: sentire cum p̃ter solitũ cepisset motus illicitos in carne: nequaq̃ frena voluptati laxauit: sed ꝯcupiscẽtie habenas restrinxit: timore domini agitatus: tantũq̃ gr̃am a dño est adept⁹: vt anno circiter decimoquinto spretis mũdi oblectationib⁹ ad monasteriũ canonicoꝝ regulariũ sancti Augustini inibi fũdatum sumpto habitu deuotius cõuolaret. vbi annis fere duobus cõmoratus ppter vitandã amicorũ frequentiam obtenta supioris licentia ad monasteriũ scẽ crucis de Colimbria eiusdẽ ordis se trãstulit. vbi tam charus deo ⁊ homibus vixit: vt in eo edificarent. Post hec autẽ fratrũ minoꝝ quinq̃ martyrũ reliquias a Marochio deportari accidit per dominũ Petrũ infantẽ: qui se liberatũ miraculose per illoꝝ merita pmulgañ. coꝝ gl'iosa martyrta narrabat. Quo audito btũs Antonius feruens spiritu pre desiderio martyrij decreuit intrare ordinem minoꝝ: morantibus aũt fratribus minorib⁹ iuxta illam ciuitatem Colimbriã desideriũ suum patefecit. qui libenter annuendo ⁊ spondeñ: q̄. s. eum mitterent ad partes infideliũ pro martyrij palma cõsequeñ. susceperũt. Cui transeũti qdam cõcanonicus frater in amaritudie cordis dixit. Uade vade inqt: quia forsitan sanctus eris. Ad quem vir dei ait humiliter. Cum me sanctũ fore audieris deum collaudabis. Ueniens ergo ad ordinẽ minoꝝ petijt sibi nomen mutari ppter vitandam frequentiã parentũ ⁊ amicoꝝ requirentiũ importunitatẽ. Et sic mutato vocabulo Antonius sibi nomen imponit. Tandem ardore martyrij flagrans iuxta promissum licentiam petijt eundi ad terram Saracenoꝝ. Quo itinere arrepto: deus occulto iudicio graui morbo illum flagellauit per totum hyemis spaciũ. propter quod fraudatus desiderio cõpulsus est vi ventoꝝ non prospere flantiũ applicari in romandiolã. Instante aũt tunc capitulo: ministro romandiole cõmendatus in om̃i est disciplina: orõne: ⁊ abstinentia: laboribus ⁊ vigilijs: ac regulari obſuantia pfecit mira humilitate: vt nulla prsus litterature mentio ab eius ore psonaret: sed sciẽtiam oẽm ⁊ intellectũ in obsequiũ crucifixi captiuans: peritior videbat in abluendis scutellis et coquine suppellectilibus q̃ in exponendis scripturis. F

F

Post multũ vero tempis contigit pro suscipiendis ordinibus cõuenisse frẽs ad Forliuij ciuitatẽ: ac p̃dicatores e diuersis partibus inter quos affuit Antonius. Instante quoq̃ collationis hora cõgregatis ex more fratribus: minister loci cepit supplicare fratribus p̃dicatoꝝ de ordine: vt exhortationis gr̃a salutis ṽbum pponerẽt. Illis se excusantib⁹ q̄ forent improuisi. Sic sicq̃ alijs singulis recusantibus: spiritus instinctu cõuertit se minister ad fratrem Antoniũ p̃cipieñ. vt quodcũq̃ spiritus suggereret: cõgregatis frĩbus annũciaret. Ip̃e ṽo totis viribus quoad potuit renitẽs. Tandẽ ad clamorem omniũ simpliciter loqui exorsus est. Et ecce spiritu sancto operante: tanta prudentia breui sermonis compendio multa disseruit: vt om̃es stupore versi: ⁊ sancta consolatione perfusi: humilitatis meritum in seruo dei Antonio cũ dono scientie venerarent. Non multo post tempore minister generalis hec audiens: iniũxit fratri Antonio p̃dicationis officium. in quo tandem tam feruentissime laborauit ob animarũ zelum sine requie discurrendo per ciuitates ⁊ loca p̃dicando: ⁊ cõfessiones audiendo ac docendo: vt vsq̃ ad solis occasum q̃ sepe ieiunus pseueraret. Ex quo etiam continua egrotatione fatigatus: nihilominus toto posse insistebat verbi dei labori. Quot lustrauerit puincias ⁊ terraꝝ ptes verbi dei semĩe repleuerit longũ esset enarrare. Nam cardinaliũ multitudo ⁊ ip̃e sũmus pontifex ardentissima deuotione eius p̃dicationem audiebãt. Nẽpe talia ⁊ tam pfunda de scripturis facundo eructabat eloquio: vt ab ip̃o dño papa familiari quadã ꝓrogatiua arca testamẽti vocaretur. Hereticoꝝ etiam turba non parua: inter

De laude p̃dicatiõis btĩ Antonij.

quos heresiarcha nomine Bonouillus ab annis triginta errore abductus per Antoniū domino oꝑante ad veritatis viam redierūt. Tanta quoqꝫ multitudo virorū ac mulierꝝ confluebat ad eius p̄dicationem: vt ad spaciosa pratorꝝ loca: numero excrescente ambitus capacitatem oporteret statuere cathedraꝫ: medio quoqꝫ noctis tēpe surgen̄. mutuo ꝯuenire ad locū vbi p̄dicabat accensis luminibus festinabāt om̄is etatis sexus ⁊ cōditionis homies: ⁊ tanto eius p̄dicationi intendebāt: vt cū sepe triginta milia hoīm assisterēt: non murmur: nō vox aliqua sonaret in tanta multitudie: beatū se putabat: q̄ de eius tunica aliq̄d p̄cidere vel fimbriā eius tangere poterat: ibi discordes ad pacez reuocabanť: aliena q̄qꝫ restituebanť ⁊ vsure. meretrices ⁊ famosi malefactores cōuertebanť. Et tanta multitudo ad cōfitenda peccata mittebať: vt nec fratres nec sacerdotes alij quorꝝ non parua sequebať frequentia ad audiendū confessiones sufficerēt. Dicebant pleriqꝫ: ꝙ diuina visione cōmoniti ad audiendū Antoniū ⁊ eius cōsilijs obtempandū venire habuissent in mandatis. Ecce quanta gratia: ecce quātus fructus eius p̄dicationis: necdum plene potuimus dicere. G

G De miraculis bti Antonij.

¶ Circa tertiū de gloria eius btitudinis sit pro cōclusione. ꝙ beati p̄ris Antonij p̄cellentissima claret gl'ia p̄lucida plura miracula. E q̄bus quia non sufficimus oīa: aliqua saltē narremꝰ. Primo q̄dem in vita claruit miraculis: quorꝝ vnum est. Antiquus hostis volens euz a pposito feruide p̄dicationis impedire. nocte quadā in p̄ncipio q̄dragesimalis p̄dicationis nisus est guttur viri dei violenter cōprimere ⁊ suffocare. At ip̄e inuocato ꝟginis gloriose nomie: fronti signū viuifice crucis imp̄ssit. Fugatoqꝫ hūani generis inimico cōfestim oclos de somno surgens aperuit. Et ecce tota cella in qua iacebat luce celitus illustrata fulgebat. cuiꝰ radios diabolus ferre nequēs: cōfusus recedebat. Fertur etiam ꝙ btā virgo sibi in cella cū lumine multo appuit: ⁊ magno angelorꝝ comitatu: inter quos etiā btūs ac gl'iosus aderat Hieronymus. Ipam quoqꝫ gl'iosissimā ꝟginem Antonius salutādo genu flexo petijt: vt ip̄m certū redderet de corpis gl'iosa assūptione. ⁊ tūc btā ꝟgo certificauit eum dicēs. Ut secure p̄dicaret ip̄am ꝟginem corpe ⁊ aīa fore plene glorificatā: ⁊ in celum assumptā. Cūqꝫ Antonius dixisset. Cur ergo btūs Hierony. de hoc dubitandū in s̄mo. de assumptione dixerit? Uirgo r̄ndit. Quia Hiero. de hoc nondū fuit certificatus. ⁊ ideo nō est ausus id affirmare. Illico btūs Hiero. ait. Mea inquit dubitatio fuit occasio: vt ip̄a dn̄a nostra ꝟgo beata pluribus reuelaret: q̄m corpe gl'ioso ⁊ anima est assumpta. Sicqꝫ visione disparēte Antonius multū cōsolatꝰ remansit.

H Miraculū.

H Aliud quoqꝫ miraculū. Dum p̄dicaret Arminie sctūs Antonius: tunc aderat q̄dam hereticꝰ: qui non sane sentiēs de corpe chr̄i: in cōtemptū illiꝰ hostias non cōsecratas sepius asino suo p̄bebat in cibum. Quē cum Antonius psuaderet in fide ꝟitatis: ⁊ ille recusaret: cōuenit cū eo: vt de hoc expientia fieret: sic ꝙ per dies tres asinus suus p̄dictus sine cibo transiret: ⁊ t'tio die in foro celebrata missa ab Antonio reseruatoqꝫ sacramento illud inter hostias non consecratas reponeret: atqꝫ hoc modo asinus famelicus inuitareť ad pabulū. Q̄d cum factū fuisset corā multitudie maxia: animal illud appropinquādo sporte in qua corpus chr̄i inter hostias nō ꝯsecratas reuerenť erat reconditū: ecce diuino miraculo cognouit dn̄m suū: ⁊ caput ⁊ pedes inclinādo humiliter adorauit: neqꝫ curauit de cibo quo indigebat. Cūqꝫ ꝟberibus ab heretico angereť: traheretur: ⁊ voluereť semp faciebat adorādo vt p̄us. ob q̄d heretici ad fidem redierūt. ⁊ Antonius gr̄as deo egit.

Item aliud miraculū. Ut dum multi heretici Antonio in q̄dam ciuitate detraherēt: ⁊ populū a p̄dicatiōe auerterēt: btūs Antonius ad littus inibi maris accedēdo: p̄cepit pisces cōuenire. ⁊ ecce per turmas venien̄. audierunt eum p̄dicantē: nec eorꝝ maiores impediebāt (vt solent) minores. Et tandē benedicēs eis abierūt: aspicientibus hec cunctis ⁊ miratibus. Propter hoc ergo miraculū ⁊ etiā pp̄ter illud aliud descp̄tū p̄mo articulo s̄mone imediate ante l'ram C. btūs Antonius piscem gestare depingiť I

I in morte claruit miracul'

Scd̄o in morte claruit miraculis. Nam obitū suū longe ante p̄sciuit: nec tm̄ frēs desolatos redderet celauit: ⁊ decioq̄nto die ante mortem cum esset sup quendā collem ꝯstitutus amenā Padue planiciem aspiciēs: exultans spiritu ad frēm itineris comitem cōuersus p̄dixit in p̄ximo ciuitatē Paduā honore magno decorandā. Quod impletū est per eius sacri corpis reliq̄as ⁊ merita. Tandem anno dn̄ice incarnationis M.ccxxxj. die. xiij. Junij. cū esset destitutus viribus crescēte ifirmitate: facta cōfessione hymnū O gl'iosa domina: excelsa sup sydera ⁊c. cantare cepit. Quo finito: erectis mox in celum oclis directe plixius respiciebat: quē frater sustentans q̄d cerneret interrogauit. Et ille respondit. Uideo dominū meū. Cunqꝫ fratres oleo sacro eū vngere venissent: ait. Non est necesse. habeo eni vnctionē hanc intra me. Uerūtamē bonū est ⁊ mihi bn̄ placet. Quibus finitis: ecce aīa illa sanctissima carne soluta in eternam claritatē est absorpta. cuiꝰ transitū fratres celantes ne populorꝝ p̄merenť incursu. ecce pueri per ciuitatē cateruatim incedēn. clamabant dicētes. Mortuus est pater sctūs: mortuus est sctūs Antonius. Ad quod oēs populi accurren̄. lamentum sumūt dicētes. Quo reuerēde pater pgrederis a nobis filijs tuis: in chr̄o eni iesu tu nos per euangeliū genuisti. Talibus vocibus in aere leuatis cunctorꝝ animos ad luctū inuitabāt. Tandē tanta populorꝝ multitudine cōcurrente: vt per mediū ciuitatꝫ incedere non valerent multis cum cereis ⁊ luminaribus: vt quasi ciuitas ardere videreť episcopo Paduano missarꝝ solennia celebrante corpus bti Antonij sūmo honore traditū est sepulture. Hec causa breuitatis omissis multis sufficiant.

Tertio post mortē claruit.

Tertio post mortē claruit multis miraculis per orbem. Statim eni die eadē allati sunt multi varijs infirmitatibus detenti: q̄ mox bti Antonij meritꝫ sūt sanitati restituti: paralytici: ceci: claudi: atqꝫ surdi: salutem inuocan̄. ibi claudus sicut ceruus saliebat: lingua mutorꝝ laudes clamabat: paralytici: gibbosi: cōtracti: ⁊ innūerabiles alij languidi: mortui ⁊ infirmi sunt liberati. Unde caniť de eo. Si queris miracula: mors: error: calamitas: demon. lepra fugiunt: egri surgunt sani: cedunt mare vincula: mēbra: resqꝫ perditas petunt ⁊ accipiunt iuuenes ⁊ cani: pereūt picula: cessat ⁊ necessitas narrent hi qui sentiunt: dicunt Paduani. O ergo btissime pater Antoni ora pro nobis vt detur gr̄a ⁊ gloria.

¶ De sctō Joāne baptista. Sermo. j. s. de celebri eius natiuitate ac p̄rogatiua nobilitatꝫ.

Multi i natiuitate eius gaudebunt: erit eni magnus coram domino. Hec verba dixit angelus annuncian̄. Joannis natiuitatē. Luce. j. A

A Quibus insinuať ꝙ natiuitas beati Joānis multū gaudiosa foret oībus deuz diligētibus. Primo q̄dem eius patri ⁊ matri. quia per eum gratia mirabilis prophetie sunt impleti. Nam pater de eo pphetauit dicens. Tu puer propheta altissimi vocaberis: preibis eni ante faciem domini para. ⁊c. Et Helisabet pphetauit beate ꝟgini Marie dicens. Beata que credidisti: quoniā pficienť in te ea que dicta sunt ab angelo: ⁊ ip̄am m̄rem dei esse recognouit. ppter quod angelus dixit zacharie. Erit tibi gaudium ⁊ exultatio. Ptꝫ Luc. quo supra. Secūdo quoqꝫ gaudiū erat vicinis ⁊ cognatis qui oēs congratulabanť eius natiuitati. vt idem euangelista testať. Inter quos magnum vtiqꝫ gaudiū habuit ip̄a gl'iosissima virgo Maria. quia per eius vocem primo auditam mox sanctificatus est ⁊ miraculis pluribus clarificatus ad dei gloriam nascebatur: vt precurrēdo annūciaret mūdo christum dei filium. Tertio gaudiū erat angelis dei: qui gaudent super vno peccatore penitentiā agente. Luc. xv. Quāto magis sup tali sctō per quē cōuertendi erāt m̄lti pctōres ad dn̄m iesum Lu. j. Insup q̄rto gaudiū erat ipi christo domino: cui p̄cursor talis ⁊ tantus fue

gr̃e dono nascebat᷑: ⁊ suus aduẽtus mũdo annũciabat᷑. Uñ merito hodie totus mũdus gaudiũ oñdit: etiã apd̾ infideles. quia dicẽte Ly. etiã a Saracenis ⁊ aliq̄bus alijs festiuat᷑ dies eius natiuitatꝫ. Hinc Ambro. in homel. Habet sanctoꝝ editio leticiã plurimoꝝ: q̃ cõe est bonum. Iusticia em̃ cõmunis est ꝟtus. ⁊ ideo in ortu iusti future vite insigne p̄mittit᷑. Multo autẽ fortiꝰ hodie gaudendũ est chr̃iano in chr̃o: ⁊ gratie sunt agende. ꝙ talis ac tantus deo charus pro nobis intercessor nascit᷑ apud chr̃m: quo maior non surrexit inter natos mulieꝝ teste saluatore. Ecce ergo impletũ est verbũ hoc angeli dicẽtis. In natiuitate eius multi gaudebunt: erit em̃ magnus. Iuxta que ꝟba tria mysteria notabimus pro hoc sermone.

¶ Primũ dicit᷑ natalis celebritatis: ibi. In natiuitate eius multi gaudebunt

¶ Secundũ dicit᷑ nobilis dignitatis: ibi. Erit enim magnus.

¶ Tertiũ d̾r celestꝫ felicitatꝫ: corã dño inq̄t B

B Quare natiuitatẽ Ioannis baptiste ecc̄lia celebrat.

¶ Circa primũ de celebritate natiuitatꝫ Ioãnis baptiste querit᷑. Quare natitatem scti Ioãnis baptiste celebrat ecc̄lia solẽni festiuitate? Rõnẽ q̄stionis tangit Augusti. in sermo. hodier. di. Post illũ sacrosctm̃ dñi natalis diem nulliꝰ homis natiuitatẽ legimꝰ celebrari: nisi solam Ioãnis baptiste. ⁊ a fortiori ex hoc sumit᷑ argumentum de natiuitate ꝟginis Marie celebrãda. subdit Augusti. In alijs sctis ⁊ electis dei nouimꝰ illũ diem coli q̊ illos post cõsummationẽ laborũ ⁊ deuictũ triũphatũq; mundũ in ꝑpetuas eternitates p̄sens hec vita parturiuit. In alijs ꝯsũmata vltimi diei merita celebrãt᷑. In h̊ em̃ p̄ma die ip̄a Ioãnis initia ꝯsecrãtur. Hec Aug. Ad hec r̄ndet᷑ per cõclusionẽ. ꝙ sancta ecc̄lia celebrat cõuenientissime natalẽ Ioãnis baptiste multiplici rõne. ꝺm Altisiodoreñ. aliosq; doctores.

¶ Prima ratio miraculose cõceptionis

¶ Secũda ratio dignissime sctificationis.

¶ Tertia ratio gaudiose dedicationis

¶ Quarta ratio saluifice instructionis

Pr̄io ꝓpter miraculosam cõceptionẽ.

¶ Prima ratio ꝓpter miraculosam cõceptionẽ. Tres em̃ sunt potissime scti miraculose nati vel cõcepti. Primus est chr̃s dñs q̄ de ꝟgine est natus. Scd̾a. btã virgo Maria que ad p̄ces ⁊ oblatiões nata est ex sene patre ⁊ sterili mr̃e. ꝺm ꝙ d̾t Hiero. Dama. Tertius est Ioãnes baptista: q̄ ẽt de sene ⁊ sterili vtroq; parẽte est natꝰ. Uñ in eius natitate plĩma sũt facta miracula. Primũ est. q̃ angelo Gabriele est p̄nũciatus. Scd̾m. q̃ diuino miraculo potẽtia generãdi suis ꝑentibus data est cõceptus. Tertiũ. q̃ eius pater cũ petiuisset signũ: miraculose factus est mutus vsq; ad diem sue natiuitatis. Quartũ. q̃ in vtero positus: chr̃m in vtero ꝟginis Marie existentẽ agnouit ⁊ exultauit. Quintũ. q̃ ex infusa sibi gr̃a diuinitꝰ: in suã mr̃em spũs ꝓphetie redũdauit. Sextũ. q̃ eius nomẽ: qd̾. s. deberet vocari Ioãnes: ab angelo est nũciatũ pr̄i ⁊ eius mr̄i: fuit miraculose reuelatũ a deo. q̃ ip̄i h̊ maritus nõ potuit indicare: cũ esset mutus. Septimũ. q̃ cũ circũcideret᷑ puer Ioãnes ip̄t pr̄i est loq̄la miraculose restituta: ⁊ ꝓphetauit di. Bñdictus dñs deus isrl̄: q̃ visita. ⁊ fecit redem. pleb. sue. Patent hec Lu. j. Ex q̊ ergo multis miracl̄is natiuitas Ioãnis est illustrata. idcirco merito ecc̄lia celebrat natiuitatẽ eius: sicut ⁊ natiuitatẽ btẽ ꝟginis Marie ac natiuitatẽ chr̃i. C

C Scd̾o ꝓpter sctificationẽ

Scd̾a ratio ꝓpter dignissimã sctificationẽ. q̃ Ioãnes ante est factꝰ q̄ natus. vt d̾t Augu. Nam cũ esset in vtero materno sexto mẽse fuit sctificatus: qd̾ p̄dixit angelus di. Et spũsctõ replebit᷑ ex vtero mr̃is sue. s. quo ad purgationẽ originalis pcti: ⁊ ad operationem boni meritorij. ꝺm Ly. Et hec dignitas sctificationis fuit mag̃ ⁊ p̄cellens p̄rogatiue. s. in respectu sanctificationis aliquoꝝ. Nam in veteri testamẽto legitur sctificatus p̄cipue Hieremias ꝓpheta. Hiere. j. Prius q̄ te formarẽ in vtero noui te: ⁊ anteq̄ exires de vẽtre sctificaui te. Scd̾o in nouo testamẽto legit᷑ Ioãnes baptista. Et tertio ex hoc arguunt doctores de btã ꝟgine Maria. ꝙ multo fortius ip̄a fuerit pre ceteris sctificata. Iuxta illud ps̄. Sctificauit tabernaculũ suũ altissimus. ⁊ hoc ꝺm nostros doctores: p̄seruando eam ab originali macula. ⁊ datur inter hec differẽtia. quia Hieremie fuit prestitũ in sctificatione: vt mundaret᷑ ab originali pctõ: ⁊ ꝙ nunq̄ mortaliter peccaret: sed venialiter in pluribus peccauit. Ioãnes autẽ baptista ꝺm Tho. de articulis fidei fuit sic sctificatus: ꝙ a pctõ originali fuit mũdatus: ⁊ prestitũ sibi fuit nõ peccare mortaliter sed venialiter: q̄uis vt credit᷑ rarius peccauit etiam in venialibꝰ paucioribꝰ. Unde de eo canit ecc̄lia. Antra deserti teneris sub annis: ciuiũ turmas fugiẽs petisti: ne leui saltẽ maculare vitã famie posses. Sed q̄uis ꝓpter hoc in desertũ fugerit: vt vitare posset om̄e viciũ: tamẽ ex hoc non habet᷑ ꝙ aliq̄ñ licet in minimis: et rarissime non offenderit venialiter: nec audemus dicere ꝙ vnq̄ venialit᷑ peccauit Ioãnes. eo ꝙ August. lib. de natura ⁊ gr̃a. p̄ter solam benedictã ꝟginem Mariã nullũ excipit ab illa generali regula. j. Ioã. j. Si dixerimꝰ q̃ peccatũ non habemus ip̄i nos seducimꝰ: ⁊ veritas in nobis non est. Btã aũt virgo Maria ita sctificata fuit: ꝙ nec mortaliter peccare potuit: nec venialiter. Unde ꝓpter dignã sanctificationẽ celebrat᷑ Ioãnis natiuitas. sicut ⁊ beate ꝟginis Marie excellentius sanctificate. D

D Tertio ꝓpter gaudiosam dedicationẽ

Tertia ratio ꝓpter gaudiosaꝫ dedicationẽ. Sũt em̃ natiuitates iste tres pro gaudio totius mũdi dedicate ex omnibus nascentibus hominibus cum tristicia ⁊ ploratu vt claret. Primo pro totius mũdi gaudio dedicata est natiuitas christi. iuxta illud Lu. ij. angeli dictum Euangelizo vobis gaudiũ magnũ quod erit om̄i pp̄lo: quia natus est nobis saluator chr̃us. Secũdo dedicata est natiuitas ꝟginis Marie pro totius mundi gaudio. iuxta illud qd̾ canit ecc̄lia. Natiuitas tua dei genitrix ꝟgo gaudiũ annũciauit vniuerso mũdo: ex te em̃ natus est sol iusticie chr̃s deus noster. Tertio natiuitas huiꝰ Ioãnis. quia p̄currendo saluatorẽ toti mundo nunciauit gaudiũ. Ideo angelus dixit. In natiuitate eiꝰ multi. ⁊c. Unde Augu. in ꝺmo. Ip̄a Ioãnis initia ꝯsecrant᷑ pro hac absq; dubio causa. quia per hunc dominꝰ aduẽtum suũ: ne subito insperatũ homines non agnoscerent voluit esse testatũ. s. ad totius mũdi gaudiũ. ergo cõuenienter celebrant᷑ pro gaudio. E

Tres natiuitates celebres.

E Quarta saluifice instructionis.

Quarta ratio saluifice instructionis. Nam ex hoc ꝙ natiuitates istorum specialissimoꝝ sanctoꝝ. s. Christi: Marie: ⁊ Ioãnis ecclesia celebrat gaudiose: instruimur ꝙ ⁊ q̄liter ad gaudia sempiterna ad que sancti. s. ip̄i ꝑuenerũt: ⁊ nos eoꝝ exemplo ⁊ imitatione ꝑuenire possimus per natiuitatẽ spiritualẽ. Est quippe natiuitas ꝺm Isido. quedã corporalis qua nascimur ad hanc miseram vitam. Et hec quibusdã est ad salutẽ consequendã: quibusdã pro suis peccatis cedet ad damnationẽ. Secũda est natiuitas spiritualis qua homo per spiritussancti gr̃am nascit᷑ in deo. Ioan. j. Qui non ex sanguinibus: neq; ex voluntate carnis: sed ex deo nati sunt. Lyra. Inq̄tum homies recipiẽtes gr̃am trahunt᷑ quodãmodo ad naturã diuinam. quia per donũ gratie efficiunt᷑ cõsortes diuine nature. vt dicitur. ij. Petri j. Sicut em̃ ferrum ignitũ totum cõuertitur in ignẽ. sic homo per gr̃am in deum. Et per contrariũ homo peccando mortaliter nascit᷑ ex diabolo ⁊ in diabolũ. iuxta illud Ioan. viij. Uos ex patre diabolo estis. ⁊ ideo opa eius vultis facere. Et. j. Ioã. iij. Qui facit peccatũ ex diabolo est: quoniã ab initio diabolus peccat. Tertia est natiuitas celestis: quando in hora mortis nascimur in celum. Unde sanctoꝝ mors natale vocat᷑. Ut ergo fideles instruant᷑ qualiter exemplo sanctoꝝ ⁊ p̄cipue beati Ioãnis in celum nascant᷑ tripliciter solẽnizare solet ecc̄lia hanc natiuitatis Ioãnis diem. Primo vigiliam ieiunando. quod ꝺm Innoceñ. de obseruatio. ieiunio. ⁊ cõmuniter doctores dicit᷑ preceptum ex ecc̄lie vniuersali cõsuetudine. licet iure nõ inueniat᷑ exp̄ssum. Nam ꝺm Rich. in. iiij. dist. xv. Ieiunium consuetũ etiã si non sit per ius sc̄ptum exp̄sse p̄ceptum: nihilominus est obseruandũ ab existẽtibus in illa regione vbi est consuetũ. Sed quare vigilia festi ieiunat᷑ in ecclesia: nisi vt doceamur ꝙ penitentie opera penalia debemus sufferre in p̄senti si volumus in futuro cum sanctis festiuare vel gaudere, sicut et Ioan-

Triplex natiuitas.

nes fecit τ docuit. vñ saluator Matth. xi. ait. A diebus
Joãnis regnū celoꝝ vim patiť: τ violēti rapiunt illud.
Ly. Non eñ pōt hō natus in terra rape celū: nisi sibi fa
ciat violentiā coercēdo a delectabilibus ꝓprium appe
Quare in festo scti Joannis ignē τ faculas ardentes faciam⁹. titū. Scđo solēnizat ecclia festū Joā. hodie ignē vel fa
culas ardētes faciēdo. Primo pro repñsentādo ꝙ Joan
nis ossa fuerunt cōbusta in Sebaste ciuitate q̄ fuit olim
Samaria, excepto digito q̄ mōstrauit chr̄m: qui cōburi
nō potuit illo igne. Et hec cōbustio facta fuit ab infide-
libus: iubente Juliano apostata: eo ꝙ ad eius tumulū
multa miracła fierēt. Scđo ad ꝯcandū ꝙ iuxta christi
dictū ipe erat lucerna ardēs τ lucēs: in q̄ docemur ipm
imitari in lūine fidei τ ardore charitatꝭ: vt possimus in
celo ꝯgaudere. Vñ Berñ. in ꝯmo. hodier. Quid ꝓdest
Joānem ꝓconiis tot τ tantis extollere si negligim⁹ ipm
in moribus imitari. Tales essem⁹ sicut q̄ laudāt pugilā
tes τ ipi pugñre non audēt. Tertio solēnizat ecclia festū
Joānis octauas celebrādo: q̄ docemur ꝑseuerare vsq̄
in finem vite tpis: nūero septenario dieꝝ τ etatū currē
tis: vt ad octauū felicitatꝭ que post hanc vitā ꝓmittiť ꝑ
ueniam⁹. qm̄ dicēte saluatore Matt. xxiiij. Qui ꝑseue-
raue. vsq̄ i fi. hic sal. erit. O q̄ hō chr̄iane recogita hec
in hodierna celebritate. O ergo pctōr noli ꝑire cū dia
bolo: sed sctōs imitari stude pniam agēdo: pcepta fidei
ac charitatꝭ seruādo τ ꝑseuerando. F

F Natiuitas beati Joānis mira nobilitatꝭ prerogatiua illustrata. ¶ Circa scđm pncipale de nobilitate qua Joānis nati
uitas extitit dei munere illustrata sit pro cōclusione. ꝙ
ipa Joānis natiuitas hodierna mira nobilitatꝭ ꝓroga-
tiua a deo extitit illustrata contra plurima incōmoda q̄
hō cōiter incurrit ex culpa. Declarať ex pluribus incō-
modis τ defectib⁹ q̄bus nascimur. Prim⁹ defect⁹. q: hō
nasciť in imundicia. s. pcti: τ ira. s. dei ac btōꝝ angeloꝝ.
Eph. ij. Oēs nascimur inqt filij ire. Et h̄ claret in pueris
q̄ sine baptismo moriunť: qs deus nunq̄ admittet ad vi
sionē sue faciei. nec assumenť ad consortiū angeloꝝ. τ h̄
ꝓpter imundiciā pcti originalis. De q̄ Ps. Ecce eñ in
Defect⁹ hoīs in mundū nascentis. iniqta. cōce. sum: τ in pec. cōce. me ma. mea. Vñ Bona.
in q̄dam ꝯmo. dt. Ve nobis hominibus: quia in pctīs nasci
mur: in pctis viuimus in pctis morimur: τ nescim⁹ vtrū
saluabimur aut dānabimur. Si añt pmi parētes cōtra
deū non peccassent nil hoꝝ incurrissem⁹: sed in inocen-
tia nati fuissem⁹: τ in ea vixissem⁹: ac viui in pñam trās-
lati fuissem⁹: nec dānationis eterne piculū timuissem⁹.
Nam vt Grego. iiij. moral. dt. Si parentē pmum nulla
putredo pcti corrupisset: nequaq̄ ex se filios gehēne
generasset. Sed hi qui nūc per redēptorē saluandi sūt
soli electi ab eo nascerenť. Hec ille. Cōtra hunc defe-
ctum pcti originalis in natiuitate Joannes speciali pre-
rogatiua sctus fuit. G Scđs defectus. q: hō nasciť
G Scđs defectus. plorās cum vagit⁹ mesticia. Nam Soliñ. de mirabilib⁹
mūdi. lib. ij. ca. viij. dt. Nascentiū vox pma vagitus est.
Nam leticie vel sensus signū differť vsq̄ in q̄dragesimū
diem. Solus eñ zoroastes: q̄ postea rex fuit Babylo-
nioꝝ eadē hora q̄ natus est legiť risisse: nec hoc in natu-
ra ei bonū ꝓtendebat: futur⁹ eñ fuit magicaꝝ artiū pri-
mus inuētor. Sed vnde est h̄: vel q̄re pueri recenť nati
plorant: τ vsq̄ in q̄dragesimū diē leticie vel iocūditatꝭ
signa non oñdunt? Respondeť. q: nascunť ad miseriā.
Ista est cōmunis cātilena oim pma a vel e. τ sic mascu-
li deplorāt Ade pctm̄ τ miseriā eius. femine Eue offen
sam τ ignominiā. Vñ Berñ. de cōside. li. ij. dt. ꝙ homo
ideo nasciť cum fletu. q: breui viuens tempe multis re
pleť miserijs. Si ergo q̄rať. quis est qui mox ꝓphetat
anteq̄ loquiť? Rñdet Augu. ꝙ puer nondū loquiť et
ꝓphetat. s. ploratu ꝙ iā ad miseriā nasciť: τ morte ama-
ra finieť. Et tunc etiā in vltimo exhalationis spiraculo
habet dolorosaꝫ scđam cantilenā finalē: vicꝫ. ꝯ. q̄ efflat
spm̄ suū. O ergo q̄ stulti q̄ hec duo extrema vite mise-
rabilis non bene curāt vt pniam agant: sed ducūt in bo
nis dies suos. τ in pūcto ad iferna descendūt. Job. xxi.
O vere bti qui lugent hoꝝ recordañ. qm̄ ipi cōsolabūť
Mat. v. Nam si Adam non peccasset: iocūde nati fuisse
mus in padiso sine oñi dolore parentū: τ vixissem⁹ sine
miseria nunq̄ morituri. Nūc añt pro exulatu miseri na-
scimur τ ploramus. Unde Maximus in ꝯmo. dicit. sic.

Nullus ignorat oēm paruulū materno ab vtero ꝓdeū-
tem mestis ꝯcrepare vagitibus. Solus Joānes bapti
sta vltra cōmunē legem leticie exultatione natiuitateꝫ
suam ꝓuenit: qui prius q̄ nascereť prophetauit. H H
Tertius defect⁹. quia hō nasciť cū stulticia. nam igno Tertius defectus.
rat bonū τ malū. Prouerb. xxij. Stulticia colligata est
in corde pueri. τ hoc ꝓpter carentiā vsus rōnis. Sed
queriť de statu inocentie. Nunq̄d tunc pueri nati mox
vsum rōnis τ mēbroꝝ habuissent? Ad quod respondeť
ꝯm magistrū τ doct. cōmuniter in ij. dist. xx. ꝙ pueri in
padiso nati fuissent puuli mēbris: τ suo modo sensu ac
intelligētia imꝑfecti: vt in illis expectareť etas ad am-
bulandū τ loquendū sicut τ in nobis modo. τ sic per inť
uallū tempis sensu τ cognitione ꝑficiebant vsq̄ ad ꝑfe
ctum. Et vt dicit Augu. ibidē. Licet deus potuerit eis
ꝓstare quod multis aialibus ꝓstitit: quoꝝ pulli q̄uis
sint paruuli: tamē mox vt nascunť currūt et matres se-
quunť. Tamē cōmuniter docto. dicūt ꝙ hoc eis ꝓstitū
non fuisset: vt mox nati vsum membroꝝ plenum τ ratio-
nis habuissent. Et hoc fuisset in eis non ꝓpter viciū na
ture sicut in nobis: sed pro cōditione nature nobilisq̄ cō
plexionis τ tenerrime in puericia. Uerūtamē putať ꝙ
in ipis vsus mēbroꝝ τ rōnis fuisset accelerat⁹: vt nō ex
pectareť tanta etas ad hec sicut in nobis. Btūs Joan
nes in hoc extitit ꝓuilegiatus: quia in vtero posit⁹: do-
minū iesuꝫ in vtero ꝟginis positum cognouit τ exulta-
uit. τ sic ꝯm quosdā vsus rōnis tunc in eo accelerat⁹ fu-
it instinctu spūsancti. sicut caniť in officio. Accelerať
ratio in puero nondū nato instinctu sacri pneumatis si-
bi dato: nouit ꝓsentē dñm in ꝟgine clam latentē adora-
uit cū iubilo. De hoc latius sermo. iiij. G. I Quar I Quartus
tus defectus. quia homo nasciť cōmuniť cū imbecillita
te τ impotētia: adeo ꝙ puer natus in nullo se possit in-
uare vel defendere: vt videm⁹. Queriť. Nunq̄d in pa
radiso potuisset se hō in puericia a nociuis iuuare vel
cauere? Respondeť ꝯm doct. sup. ij. vbi s. ꝙ pmo τ pn
cipalius per diuinā ꝓuidentiā: postq̄ per parentū cu-
ram τ per ꝓpriam tandeꝫ prudentiā ibi homo ꝓseruat⁹
fuisset ne patereť lesionē ab aliquo duro: puta gladio:
ligno: lapide: ferro: vel aliq̄ extrinseco. vt estu: frigore:
aere: τ alijs. Diuina eñ ꝓuidentia sic tuebať: vt nil ei
occurreret ex iprouiso a quo ledereť. τ sine lesione sen
sisset calorē τ frigus in maria tempantia pro cōgruita-
te sanitatis. Btūs Joānes tantā dei dono fortitudineꝫ
τ potentiā virtū accepit: vt in vtero matris se exultan-
do moueret ad chr̄m adorandū. Et tandē quinquēnis:
vel ꝯm alios septēnis puerulus disertū intraret: et ibi
eremiticā vitam vsq̄ ad tricesimū annū duceret. nec tā
tenera natura in tanta ledereť asperitate: in arduo an
tro deserti manēdo inter feras τ bestias ac scorpiones
sociat⁹: locustꝭ τ melle sylvestri τ aqua sine pane τ oñi
cocto vel poto inebriatiuo pastus: dura τ aspa veste nō
calefactiua: sed de pilis cameloꝝ indutus. O ergo ho-
mo qui delicate nutris corpus tuū in vicijs cum sis vi-
ribus fortis: non vis ieiunare qñ teneris: vide quō in
iudicio cōfunderis per hunc puerū. K K
¶ Circa tertiū principale de veritate: pro cōclusione De suffragiis b. Joānis.
sufficiat illud quod canit ecclesia dicēs. Omis felix me
ritiq̄ celsi nesciens labeꝫ niuei pudoris prepo. m. ereq̄
cul. in. va. Serta ter denis al. co. au. cre. du. quos. ter.
cent. cu. fr. te sacer ornant. Patet in hym. Ad quod ap
pliceť miracula. Legitur ꝙ eius intercessione deus
defendit terrā: vel ciuitatē ab hostibus. Nam vt habeť
in Legenda. regina Longobardoꝝ construxit ecclām
in honore sancti Joānis baptiste. Cunq̄ ꝓcedente tpe
Cōstantinus impator inuadere disponeret illaꝫ terrā.
de exitu belli cōsuluit quendā virum sanctū: cui orantī
nocte respōsum est: Joāni regina ecclām construxit: et
ipe pro Longobardis continue intercedit. ideo supari
non possunt. Hoc idē miraculū testať Paulus in histo-
ria longobardoꝝ. Item eius intercessionē inuocādo in
uat in periculo mortis. Nam refert Greg. in. iij. li. dial.
de q̄dā presbytero noie Sāctulo: quē lōgobardi adiu
dicauerūt neci capite plectēdū: et ad id pficiendū ele-
gerūt fortē virū lictoreꝫ: cuius cum gladium vidisset:

Sanctulus dixit publice. Sancte Joānes suscipe ictū. Et ecce statim manus carnificis in alto riguerūt vt gladium nullatenus mouere posset. Mirant de hoc Longobardi: iussus vt surgeret. Sanctulus surrexit: petitusq vt ipm carnificē sanaret: pstito iuramēto. q de cetero nullū chrianū feriret ipm carnificem vir dei Sanctulus orando sanauit: ꝛ statim brachia deposuit. Hec sufficiant. O ergo charissimi accedamus humiliter supplicantes vt dñs Jesus ipius bti Joānis meritis ꝛ pcibus det nobis grām in psenti: ꝛ gliam in futuro Amen.

¶ De sancto Joāne baptista Sermo. ij. De eius magnitudine ꝛ sctitudine.

A Amen dico vobis: non surrexit inter natos mulierū maioꝛ Joāne baptista. Mat. xj. ca. A Uerba sunt redēptoris nostri qbus sctitatem Joānis magnā cōmendat chrs dñs: qđ pertinet ad maximā laudē Joānis. qa vt ait apłus. ij. Corx. Non qui seipm cōmendat ille pbatus est: sed quē deꝰ cōmendat. Magnū qppe est q ioānes laudatꝰ est ꝛ magnus reputatꝰ a sctis hoibus in terris. s. a patre suo dicente. Tu puer ppheta altissimi vocaberꝫ: pibis em̄ ante faciem dñi. ꝛc. Et a vicinis et cunctis audiētibus miracula in eius natiuitate dicētibus. Quis putas puer iste erit ꝛc. Sed multo maius est q ab angelo dei Gabriele cōmendat fore magnus dicēs. Erit em̄ magnus coram dño. Luc. j. Maximū vo est q ab ipo altissimo filio dei qui om̄ia nouit ꝛ pma vitas est: pdicat ꝛ cōmendat Joannes fore maximus inter om̄es quasi cū iuramēto: vt hec cōmendatio reddat magis probata ꝛ gliosa ac firma: dicēdo sic. Amen dico vobis. non surrexit maioꝛ ꝛc. Juxta que vba tria mysteria notabimus pro hoc smōe sm q cōmendat de tribus magnalijs.

¶ Pmo de magna sctimonia: ibi. Nō surrexit maioꝛ.

¶ Secūdo de magna gratia: ibi. Joāne. quod interptatur: in quo est gratia.

¶ Tertio de magna gloria: quia baptista christi. Et quia hoc sequit ad prioꝛa.

B B

Utrū b. Joānes pre ceteris sctis sit maioꝛ?

¶ Circa pmū de sctitate magna Joānis querit. Utrū Joānes baptista p ceteris sctis sit maioꝛ: iuxta hec verba saluatoris. Inter natos mulieꝝ non surrexit maioꝛ Joāne. qbus clare excipit vgo Maria. per hoc q dicitur. Inter natos: sub genere masculino. Et chrs in hoc q dicit mulieꝝ: non virginū. sm Raba. Sed vtrū om̄ibus aliis post hos sit maioꝛ: est dubiū. Declarat. Aliq em̄ sunt qui pferūt Joānem baptistā om̄ibus post chrm ꝛ btām vginem Mariā ppter vba pdicta saluatoris. super que Chrys. dicit sic. Puto inqt q oēs sancti qtum ad subtilitatē diuini iudicij inuicē sibi sunt aut inferiores aut pores. ex quo intelligimꝰ quoniā qui maioꝛē se non habet: oibus maioꝛ est. Et infra dicit. q Joānes oibus sanctis est maioꝛ: cui solus chrs est prioꝛ. Suo modo simili sentit etiā Bern. in smo. hodier. ex ipis vbis chri. Sed ipa vba chri non cogunt sic credere: q Joānes baptista sit simplicit maioꝛ om̄ibus alijs. quia Lu. vij. dt chrus sic. Dico em̄ vobis maioꝛ inter natos mulierū ppheta Joāne baptista nemo ē. Ex q claret. q ista compatio facta est quo ad pphetas pcedētes. Vñ Hieroñ. sup Matt. Non ceteris pphetis ꝛ pfiarchis cunctisq hoibus ptulit chrus Joānem: sed ipm ceterꝫ coequauit. Lyra etiā dicit. q chrus non negat qn equalis surrexit inter natos mulieꝝ. Et hanc sniam coiter doc. sequunt. Item alij opinati sunt q Petrus apłus sit maioꝛ. quia ipm chrus pfecit toti ecclie chriane quā adeo dilexit: vt seipm pro eius redēptione tradiderit in moꝛtem. Sed electio debet esse sm sctitatis peminentiam. peccat em̄ qui non eligit meliorē ad quācunq ecclesiasticam plationem. vt patꝫ per Hiero. viij. q. j. Licet ꝙ. Vñ Petrus videtur sanctioꝛ. Sed nec istud cogit sic credere. quia eligi debꝫ ad plationē non ille q est simpliciter melioꝛ: vel sanctioꝛ. sed q est melioꝛ sm qd. hoc est p tali platione admistranda. Nam pōt qs esse melioꝛ ꝛ sanctioꝛ sm deū: q tamē non est melioꝛ pro plationis officio Patent hec sm Henri. de Gandauo. in. iiij. qdlibeto. q. xxxij. ꝛ coiter alios doct. Unde Petrus erat int aplos melioꝛ ad plationem: qui licꝫ peccauerit chrm negādo nihilominꝰ ipe est electus. quia pro etate ꝛ regimine ecclesie ipe erat aptissimus. Deniq alij opinati süt. q Joannes euāgelista ꝛ apłs sit maioꝛ oim. quia a chro extitit pdilectꝰ oibus ꝛ in frēm adoptatus: ac sctissime sue mrī in filium cōmendatus. Sed cōstat q q est melioꝛ ꝛ sanctioꝛ: ille est coram deo acceptioꝛ ꝛ amabilioꝛ. cū maius bonū sit magis diligendū. vj. Topic. ergo. ꝛc. Sed nec istud cogit. quia chrs dñs Joānem euāgelistā magis dilexit pre ceterꝫ. hoc fecit pter significationē sm Bona. sup. iij. dist. xxxij. q. ꝛ art. vlt. Nam per Joānem scari voluit vitam cōtemplatiuā que pmanet: ꝛ actiuā que transit per Petrū. vt Augu. in hom. sup Joan. ait. Unde Petro dictū est. Seqre me. s. in actionibus laboriosis. Joāni vero. Sic eū volo manere. Et quia contēplatiua vita est iocūdioꝛ ꝛ dulcioꝛ. ideo ad scandū differentiā huiꝰ vite duplicis chrs familiarius exhibuit se Joāni q Petro. ꝛ in huius etiā signū cōmisit mrem Joanni: sed curā pastoralē Petro. Et sic patꝫ.

¶ Pro respōsione ergo ad qstionem nota tres pcipuas reglas ex dictis Bonauen. vbi supra ꝛ alioꝝ colligēdo. Prima regula dicit diuine charitatis. s. q qcunq finaliter maioꝛē charitatē habuit in terris: ille est altioꝛ sctūs in celis. Et hoc (inqt Bonauen.) dico quantū ad magnitudinē premij substātialis: que rñdet radici charitatis. Nam quantū ad decorē aureole q respōdet cōtinentie vginali: nō est incōuenēs Joānem pponi Petro: vel ēt aliū vginem multo inferioꝛis sctitatis. Similr in alijs accñtalibus nō est incōueniēs Joānē baptistā esse maioꝛem istis. s. in sctificatione in vtero: in innocētie puritate: in austeritate vite ꝛ psimilibꝰ. Sed qm̄ essentiale mlto dignius ꝛ melius est accidētali. vt ptꝫ. vij. Metaphysice. ꝙ magnitudo sctitatis potissime cōsistit in magnitudine charitatis: cui rñdet pmiū essentiale. Hinc Bern. super Cañ. smo. xxviij. dicit. Quātitas cuiusq aīe extimat de mēsura charitatis quā habet. vbi gfa. que multū habꝫ charitatꝫ magna. q paruū pua. q nil nihil est. Hec ille. Et sic ptꝫ hec regula.

Pro respōsione tres regule. Pria regula.

D Scđa regula dr indiffinibilitatꝫ. s. q qs sctoꝝ maioꝛ sit in cōspectu dei: non pōt in hac vita sciri: nec debet temere diffiniri: sed in glia futura habꝫ videri. Unde Bonauē. vbi supra. dicit q sm q aliq diuersimode afficiunt: pponūt Joānem Petro. ꝛ consimilr quēcunq eoꝝ alteri. Alij sentiūt ecōuerso. Si q eoꝝ apud deū fuerit charioꝛ finaliter hoc melius sciemus in glia. ꝛ meliꝰ est expectare: q hoc temere diffinire. Hec Bona. Et rō. qꝛ nō possumus scire gradū charitatꝫ eorundē. Vñ non debemꝰ de hoc curare qs sanctoꝝ sit maioꝛ: sed conandū est nobis eoꝝ quēlibet vt possimꝰ imitari in vtutibus. quoniā vt ait Augu. in smo. de marty. Qui sctōs inquantū potuerit noluerit imitari ad eoꝝ btitudinē non poterit puenire. Ad id aūt legit miraculū in legenda vite sctī Joānis baptiste. q erant duo doctores theologi quoꝝ vnus Joānem baptistā: alter Joānem euāgelistā pferebat. tandē sup hoc disputatiōe pposita qlibet valde sollicitus erat auctoritates ꝛ efficaces rōnes pro sua pbatione inuenire. Aduenięte aūt disputatiōis die: qlibet sanctoꝝ emulatoꝛi suo appuit dicēs. Bñ pcordes sumꝰ in celis: de nobis nō disputetꝫ in terris. Tūc illi sibi ad inuicē ꝛ etiā in poplo publicauerūt ꝛ deū bñdixerunt.

D Scđa regula.

E Tertia regula indēnis disparitatis quā ponit Gregorius. xxxiiij. li. moral. s. q vnusqsq btoꝝ iuxta dispar meritū disparē habet excellētie locū: sed eiusdē disparitatis nullū sentit damnū. Et huiꝰ rōnem subdit dicēs. qꝛ tantā quisq de illa btitudine pcipit quantū sibi sufficit. Exemplū. Quis amphora minus capiat de vino: q doliū magnū: tamē ex hoc nullū dānum amphora habet. qꝛ ꝛ ipa pro sua capacitate plena est sicut ꝛ dolium plenū est. Alia etiā rō. qꝛ vt idē Grego. dt. ꝛ Rich. sup iiij. In pria qlibet tantū gaudet de bono alterius qtū de pprio. ꝛ qđ in se quisq nō accepit: in alio hoc se accepisse exultat. ergo ꝛc. Ad ppositū ergo sufficiat nobis credere sm vitatem euangelicā quemlibet hoꝝ. s. tam petrū: q Joānem q baptistā esse magnū sanctū. nec debemus disputare qs eoꝝ maioꝛ sit: sed eos venerari de

E Tertia regula.

bemus ⁊ imitari vt ad eoꝝ consortiū pueniamus. Nec eis placet ꝙ temerarie vnū alteri preferamus cū hoc nesciamus: nec damnū habent ex disparitate vt patuit: imo quicqd honoris vni impendimus singuli gaudent tanq̄ꝫ sibi impendissemus ꝓpter mutuā charitatē: sicut ptꝫ in exēplo de mēbris hūanis. O ḡ hō chr̄iane disce exemplo horum deum diligere vt cum eis in celis habeas gaudere. F

F Joannes de noiaꝛ a gr̄a — ¶ Circa scd̄m principale sit pro ↄclone ꝙ sctūs Joannes bap. ex ipa nominis congruentia claret fore excellens in gr̄a. Nam ioannes interpretaꝛ dn̄i gr̄a vel in q̄ est gr̄a ꝺm Hiero. Vn̄ Simon de Cassia sup illō: Joannes est nomen eius. O magnū nōmen inq̄t qd̄ patri restituit vocē gaudiū vicinis: ppl̄o sacerdotē. Et Hugo de sancto Victo. dr̄ Puer vocaꝛ ioannes ⁊ nascıꝛ de patre muto: quia sic gr̄a dei nascıꝛ in nobis q̄n muti silentium mentis tenemus. i. tranquillitatē cordis ab omni euagatione mentis retinemus. Queriꝛ hic vn̄ cōgrue bat precursorē ioannem a gr̄a nominari? Ad qd̄ respondetur ꝺm doc. ꝙ ꝓpter tria magnalia.

¶ Primo ꝓpter gr̄e altitudinē
¶ Scd̄o ꝓpter gr̄e amplitudinē
¶ Tertio ꝓpter gr̄e multitudinē

¶ Primo ꝓpter gr̄e altitudinē: quia ipe tā altam gr̄am est a deo ↄsecutus vt in vtero matris sp̄usctō repleretur Lu. j. Sp̄usctō replebiꝛ ex vtero matris sue: quod fuit valde mirabile. Et vt tps gr̄e ipe iniciaret: primo p̄dicando gr̄am chr̄i ⁊ p eū pctōꝝ remissionē ac glie collationē: vt ptꝫ Mat. iij. ⁊ Mar. j. Scd̄o ꝓpter gr̄e amplitudinem. Vn̄ ꝺm Bed. ideo deus ħ noie voluit ipm vocari: qꝛ p eū daturus erat gr̄am parentibus ⁊ ppl̄o. Tā amplā em̄ ⁊ largā gr̄am ioannes a deo cōsecutus est vt non solū ipe plenus esset dei gr̄a: sed ⁊ vterq̄ꝫ parentū per eius gr̄e redundantiā gr̄am ꝓphetandi accipet: ⁊ per eū ppl̄s deo esset recōciliandus: sicut p̄dixit angelus Lu. j. Tertio ꝓpter gr̄e multitudinē: qꝛ ei de⁹ dedit gr̄am oīm geneꝝ ⁊ ordinū sctōꝝ. s. patriarchaꝝ quibus hec gr̄a data est vt ipis de chr̄o esset ꝓmissio facta ꝙ. s. patres genealogie chr̄i existerēt. Vn̄ Gen̄. xxij. dixit dn̄s Abrae patriarche. In semie tuo bn̄di. oēs gentes terre: ħ est in chr̄o: quā gr̄am habuit ioannes: quia fuit de ꝓpinquitate ⁊ ↄsanguinitate chr̄i: vt ptꝫ Luc. j. Et insup patrinus chr̄i in baptismate: qꝛ ipe baptizauit chr̄m. Mat. iij. ⁊ ↄn̄r videtur esse patriarcha chr̄ianoꝝ sp̄ualis: qꝛ oēs chr̄iani baptizanꝛ p sp̄m chr̄i cuius patrinus est ioannes. Itē ꝓphetaꝝ gr̄am habuit ioānes quia fuit plenus gratiis ꝓphetie tā de p̄terito q̄ꝫ p̄nti ⁊ futuro occultis: imo fuit plus q̄ꝫ ꝓpheta: qꝛ nō solū predixit chr̄m vt alii ꝓphete sed etiā in vtero positus ipm cognouit: ⁊ tandē digito demonstrauit. Vn̄ canit ecc̄lia Ceteri tm̄ cecinere vatū corde p̄sago iubar affuturū tu q̄dem mundi sce. au. indice p̄dis. Item aploꝝ gr̄am habuit: qꝛ sicut apl̄i ↄfirmati in gr̄a chr̄m p totū mundum predicauerunt baptizantes eos in noie patris ⁊ filii ⁊ sp̄usscti. Mat. vlt. Sic ioannes ↄfirmatus in gr̄a predicauit chr̄m baptizando quosq̄ꝫ in eius noie. Itē martyrum: qꝛ martyrii aureolā habet. Itē ↄfessoꝝ: qꝛ austeritatem pn̄ie summā tenuit in eremo viuens: vbi p lecto nudam terrā habuit: p vestimento pilos cameloꝝ ⁊ cilicium: p potu vinū ⁊ sicerā non bibit: sed aquā solā: p cibo habuit non panē vel aliquid aliud coctū: sed locustas ⁊ mel syluestre Mat. iii. G Sed quid intelligatur noie locuste ⁊ mellis syluestris? Ad hoc Arnolphus galliaꝝ ep̄s ⁊ ↄcor. Ly. dicūt: ꝙ in deserto iudee sunt quedā parua aialia in modū digiti manus volitantia per modū saltus vt solent locuste: que cocte cū oleo pauperē p̄bēt victū: ⁊ hec dicunꝛ hic locuste. Mel aūt syluestre ꝺm Ly. est mel qd̄ ibi reperiꝛ in trūcis arboꝝ. Vel ꝺm Rabanū ⁊ Arnolphū sunt folia arboꝝ quarundam inibi existentiū alba vt lac ⁊ mellini saporis: q̄ manibus fricanꝛ ⁊ edunꝛ. Et sic ptꝫ. Item eremitaꝝ ⁊ religiosoꝝ oīm gr̄am habuit ioannes: qꝛ parentes ⁊ oīa reliquit: ⁊ in eremo religiose vixit in votis tribus. s. obedientie: pauptatis: ⁊ castitatis. Itē doctoꝝ ⁊ p̄dicatoꝝ gr̄am habuit: qm̄ optimus p̄dicator ⁊ doctor extitit: inchoando eo modo quo ⁊ ipe chr̄s. s. a pn̄ia ⁊ regni celestis repromissiōe. Pn̄iam inquit agite appropinquabit em̄ regnū celoꝝ Mat. iij. ⁊ ipe ad salutꝫ viā docuit oīm geneꝝ hoīes. Primā quidē regulā salutis posuit nobilibus ac principibus militaribus ac stipendiariis Lu. iij interrogantib⁹: ↄcludendo in trib⁹ capitulis di. Nemine ↄcutiatis. i. neminē vi vel potētia iniuste opprimatis. Ecce primū capitulū ad qd̄ ipsi tenenꝛ. Nemini calumniā faciatis. s. iniuste iudicando. Ecce scd̄m. Cōtenti estote stipendiis vestris. s. vt exactiones indebitas ⁊ onerosas sup subditos nō exigatis. Ecce tertium capitulū regule eoꝝ. Videāt ḡ dn̄i quō hec seruant. Secundam regulā posuit ciuibus diuitibus ipm interrogantibus quid facere deberent vt saluenꝛ di. Qui habet duas tunicas: det vnā nō habenti. Et qui habet escas similiter faciat: ⁊ sic de aliis supfluis. Tertiā regulā mercatoribus: negotiatoribus: artificibus ⁊ publicis officialibus: vt sunt telonarii: dicatores: ⁊ decimatores ⁊ similes: di. Nihil amplius q̄ꝫ qd̄ cōstitutū est vobis faciatis. Per qd̄ interdicit oēm fraudē ⁊ iiustū lucrū. Quartam regulā posuit generalē oibus cōiter hoibus: d. Facite dignos fructus pn̄ie: iā em̄ securis ad radicē posita est. Hec Lu. iij. Itē virginū gr̄am habuit Joannes: qꝛ mente ⁊ carne ꝟgo purissimus ꝑmansit. O ꝑe ḡ magne sctitatis magneq̄ꝫ gr̄e viꝝ btm̄ ioannē baptistā: merito oīs hō pctōr per eius merita cōfidere pōt ꝙ gr̄am impetrare valeat apud misericordē iesum. Ipm ḡ charissimi veneremur patronū. H

Beatus ioānes oīm geneꝝ hoīes docuit

H Ad quē ordinē angeloꝝ btūs ioānes assumptus — ¶ Circa tertiū principale de magnitudine eius glorie tres q̄ōnes occurrūt: vt sic magꝫ clarescat gl̄ia eius

¶ Prīa qō de ordine ad quē est assumptus
¶ Scd̄a de sede ad quā est inthronizatus
¶ Tertia de felicitate qua est predotatus

¶ Prima questio ad quē ordinē angeloꝝ btūs ioannes in gl̄ia est assumptus? Ad quā rn̄r ꝺm Frā. may. in suo ser. ꝙ ad ordinē supremū. s. seraphicum. Qd̄ ptꝫ primo ex sanctitatis eius sublimitate: qꝛ ipe fuit vnus de maximis sctis: vt iam s̄. dictum est. Et qꝛ de q̄libet ordine aliqui ceciderunt: vt colligiꝛ ex dictis bti Ans. quoꝝ in locū succedunt hoīes sancti ꝺm meritoꝝ suoꝝ quantitatem: ita ꝙ minores cū inferioribus ⁊ maiores cū supioribus in sortē singuloꝝ ordinū angeloꝝ deputanꝛ: sicut docet Greg. in hom̄. Accesserūt ad iesum publicani ⁊c̄. Scd̄o patet: qꝛ chr̄s ioannē cōparauit lucerne ardenti ⁊ lucenti. Joan. v. Ille erat lucerna ardens ⁊ lucens. Et qꝛ ꝺm btm̄ Diony. de ang. hierar. summus ordo. i. seraphin dicunꝛ ardentes incendio. s. amoris diuini: ḡ ioannes est in illo ordine. I Scd̄a questio. In qua sede est btūs ioan. inthronizatus? Rn̄r ꝺm Fran may. vbi s̄. ꝙ q̄dam dicunt ipm esse in sede primi angeli. i. luciferi: qꝛ in illa sede non ↄgruit esse chr̄m: qꝛ chr̄s sedet ad dexterā maiestatis in excelsis melior omibus angelis effectus. Heb. j. Chr̄i ḡ sedes nō est in ordine angelorum: sed sup oēs. Nec etiā ibi congruit esse btām ꝟginem Mariā: qꝛ ipa exaltata est sup choros angeloꝝ: vt canit ecc̄lia. Nec ibi ↄgruit esse aliquē sctm̄ ipo ioanne minorē: qꝛ lucifer habuit sedē sup oēs angelos. At em̄ probat mgr̄ ꝺm Greg. ⁊ scripturas Lucifer vnus fuit oibus excellentior cadentibus: nec inter stantes aliquis fuit eo dignior: vt ptꝫ li. ij. di. vj. ca. j. p mgr̄m sniaꝝ. Nō est ḡ rōnabile ꝙ illā sedem aliqs minor ioāne habeat. Item nec ↄgruit ibi locatū fore aliquē equalē Joanni quia ꝺm doctrinā Diony. li. de ange. hierar. Tanta est inter btōs disparitas vt oīmoda equalitas in eis inueniri non possit: sed singuli a singulis illuminenꝛ. Cuius exm̄ ptꝫ in facie humana in qua oino similes nunq̄ꝫ duo hoīes possunt repiri: ꝺm ꝙ ait ph̄s in p̄ble. Et ideo putatur ꝙ illius primi sedes angeli sit repata p Joannis bap. inthronizationē. Sed qm̄ vt dictū est p̄mo ar. hui⁹ ser. non est certū quis sctōꝝ sit maximus oīm post christum ⁊ btām ꝟginē Mariā: ⁊ ideo nō est certū vtꝝ ioannes bap. vel ioannes euangelista aut b. Petrus vl̄ forte aliquis alius maximus sctūs sit in illa sede primi angeli: nec de hoc debem⁹ temere diffinire. Possumus tn̄ pie credere ꝙ aliquis istoꝝ predictoꝝ maximoꝝ sctōꝝ

I In q̄ sede beat⁹ ioānes inthronizatus

Scd̄o (margin) — Tertio (margin) — G Locuste noie ficatur (margin)

sit in illa sede collocat⁹: vel baptista: vel Joannes euã
gelista: vel Petrus: nam isti sunt pre aliis magis digni
hoc honore vt sint ꝓpe chr̄m ꝑ ceteris. s. baptista tanq̄
chr̄i patrinus: ⁊ Joannes euangelista tanq̄ frater chr̄i
specialissime adoptatus: ⁊ Petrus tanq̄ chr̄i vicarius.
K Sed q̄s hoꝝ sit in ip̄a sede p̄ma: videbim⁹ in p̄ria K

Qualib⁹ felicitatib⁹ dotatus

Tertia questio: qualibus felicitatibus sit ioannes dota
tus? Et dr̄ cōiter ẜm doc. ⁊ p̄cipue Fran. may. q̄ oibus
illis quas habet summus ordo angeloꝝ. Primo q̄dem
quia habet clariorē deitatis visionē ⁊ fruitionē dulce-
dinis ampliorē ꝑ charitatis summū ardorem ꝓpter im
mediatā ꝓpinquitatem. Scd̄o: q₂ oēs alii inferiores ab
ip̄o accipiūt illuminationē: ẜm Diony. Tertio q₂ habet
in se oēs ꝑfectiones inferioꝝ ordinū: vt d̄t Isid. de sum
mo bo. Joānes quippe habuit ꝑfectionem seraphin in
ardenti charitate: q₂ erat lucerna ardēs: vt patuit. Ha
buit etiā cū cherubin plenitudinē sapie: q₂ chr̄m deū in
vtero materno cognouit. Habuit cū thronis ꝑfectionē
iudicii: adeo q̄ etiā Herodem ⁊ phariseos: ac p̄ncipes
quousq̄ redargueret. Habuit etiā cū dn̄ationibus per
fectionē p̄lationis qua oēs rectores instrueret ꝑ regi-
mine: vt patuit. Habuit etiā cū p̄ncipatib⁹ ꝑfectionem
officialatus qua instruxit oēs officiales ad salutē. Ha
buit etiā cū p̄tātibus ꝑfectionem arcēdi demones. s. in
baptismo suo q̄ disponebat ad chr̄m. Habuit etiā cū vir
tutibus miraculoꝝ ꝟtutem: vt patuit in ei⁹ natiuitate ⁊
aliis sequentib⁹. Itē cū archangel' magna nunciauit. s.
chr̄i aduentū: ⁊ cū angel' salutē cōiter oim: vt patuit. O
ḡ charissimi deprecemur ioannē vt oret ꝑ nobis Amē.

¶ De sctō Joanne baptista Ser. iij. s. de eius
ortu ⁊ sctā vita ac dignitate.

Quisputas puer iste erit etem̄ man⁹ dn̄i erat
A cum illo. Lu. j. A Hec ꝟba dicta sunt de
Joanne baptista de q̄ legimus q̄ testimoni-
um sanctitatis habuit ⁊ laudis a tota sancta
trinitate. Nam deus pater eius magnā sctitatem testa
tus est cū ip̄m angelo assimilauit. Malach. iij. di. Ecce
ego mitto angelū meū qui prepa. viā ante faciem tuā.
Et exponit̄ de ioanne q̄ baptizando ⁊ predicando pre-
parauit viā fidei ad chr̄m. Dicit̄ aūt angelus non natu
ra: sed ꝓpter vite sctitatem: q₂ angelicā vitam duxit in
terris: ẜm Ly. Item dei filius testimoniū fecit de eius
sanctitate. Mat. xj. di. Inter natos mulieꝝ nō surrexit
maior ioanne baptista. Deniq̄ spūssctūs testat⁹ est eius
sctitatē ꝑ ora hoim. s. zacharie di. Tu puer ꝓpheta al-
tissimi vocaberis: preibis em̄ ⁊c̄. Et oim̄ q̄ audierūt ei⁹
miraculosum ortū ac natiuitatem: vt em̄ testat̄ sacrum
euangeliū: posuerunt om̄es q̄ audierūt in corde suo cō
mendan̄ memorie dicen̄. Quisputas puer iste erit? q. d
valde magnus erit: cui⁹ causa subdit̄: etem̄ manus dn̄i
erat cū illo. i. virtus dei op̄atiuā miraculoꝝ in eius an
nunciatiōe: ꝯceptione ⁊ ntītate ostensoꝝ. Hec Ly. Ad
laudem ḡ ipsius merito accipiunt̄ ꝟba p̄missa ꝑ sermo
ne. Juxta que tria mysteria hic ꝓsequi libeat. s. ꝓpter
que merito om̄es admiran̄ possum⁹ dicere de Joanne
Quisputas puer iste est: quia manus dei cū illo.
¶ Primū de eius ortu mirabili
¶ Scd̄m de eius vita angelicali
B ¶ Tertiū de eius dignitate pregrandi B

De mirabili ortu b. ioānis

¶ Circa primū de ortu mirabili Joānis sit ꝑ documen
to ꝯclōnis q̄ ẜm sacrū euangeliū claret ioannem ꝑ mi-
raculū dei dono generatū. Nam Lu. j. scribit̄ q̄ zacha
rias pater ioannis ⁊ helisabet vxor illius erant ambo
iusti ante deū incedentes in om̄ibus mandatis dn̄i sine
querela. s. quia nulli nocebant: sed pacifice ꝯuersabant̄
⁊ nō erat eis filius: eo q̄ helisabet erat sterilis ⁊ ambo
processissent in diebus suis. Et sic duplici ex causa ca-
rebant p̄le. Una causa erat specialis in helisabet. s. ste
rilitas. Alia cōmunis in vtroq̄. s. senectus: quia ꝓcesse
rant in diebus suis: ita q̄ transierat tp̄s generādi in pa
tre ⁊ ꝯcipiendi in mr̄e ẜm cursum cōmunem nature. Ex
quibus ptz ioannis ꝯceptio miraculosa: q₂ nō fuit ꝑ na
turam tm̄ s₃ ꝑ naturā gr̄a dei adiutā. Hec Ly. Simon

de cassia. Natura defecerat in parentibus vt ꝑ nature
legem nō possēt generare: sed ex gr̄a coop̄ante specia-
li. Sed circa h̄ alique questiones occurrunt ꝑ edifica
tione plurimoꝝ de ip̄a sterilitate.
¶ Prima questio de eius rōne
¶ Scd̄a de remediatione
¶ Tertia de gratiaꝝ actione

Un̄ q̄ de⁹ ali q̄b⁹ a p̄ncipio claudit vteꝝ deīn de p̄le eisdē ꝓuidē do

¶ Prima questio vnde est q̄ deus aliquibus a p̄ncipio
claudit vterum quibus tm̄ prouidet de prole in posteꝝ.
Respondet̄ q̄ sterilitas est in coniugibus qn̄q̄ ex mali
cia voluntaria. Nam Aug. xxxij. q. ij. ca. Aliqn̄ dicit: q̄
non sunt vere coniuges sed meretrices ⁊ adulteri qui
eo animo coniuncti sunt vt p̄lis generationē impediāt
cōtra bonū matrimonii: vel qui venena sterilitatis pro
curant: aut conceptos fetus intra viscera aliquo modo
extinguunt. Hec Aug. Unde talis cōditio viciat matri
monium ẜm doc. sup. iiij. ita q̄ si apponatur in cōtractu
nihil agitur quia hoc est contra bonū prolis ⁊ ideo an
nullat matrimoniū: extra de com. ap. ca. vlt. Qn̄q̄ aūt
sterilitas in ꝯiugibus non imputat̄ ꝑ pctō: quia est pre
ter voluntatē ex aliqua causa vel naturali vel acciden
tali. Est tm̄ in opprobriū ⁊ premii detrimentū nuptiarū:
quia dicit glo. Amb. sup Lu. j. Opprobriū est mulieri-
b⁹ non hr̄e filios nō hr̄e p̄mia nuptiaꝝ ꝓpter q̄d ip̄e ma
ptie celebrant̄: sc₃ vt numerus electoꝝ in celo implea
tur. Qn̄q̄ aūt hoc deus ip̄e facit q̄ claudit vterum ali
cuius ad tempus vt postea mirabilius denuo aperiat:
⁊ non credat̄ libidinis esse quod nascit̄ sed hoc magis
diuini muneris fore cognoscat̄. Om̄es em̄ quos ex ste
rilibus mulierib⁹ recitat scriptura esse natos: excellen
tes pueri legunt̄: vt ptz de Isaac nato ex Sara sterili
vsq̄ ad. xc. annum: cui repromissa erat ꝑ chr̄m oim̄ gen
tium benedictio. Itē de Rachel sterili genitus est Jo
seph dn̄s totius egypti: ⁊ samuel sanct⁹ ꝓpheta de An
na sterili. Sic ⁊ ioannes baptista excellentissimus san
ctus ex helisabet sterili. In his ḡ consolari possunt ste
riles. C Scd̄a questio Quid remedii debet adhi-

C Quod remediū debet adhibere sterilis mulier

bere. s. sterilis mulier vt habere possit p̄lem. Respon-
detur q̄ nullū aliud melius pōt remedium adhiberi q̄₃
deum orare per se ⁊ per alios sanctos viros. Sic legit̄
de sancta anna. j. Reg. j. q̄ lachrymas fundebat coram
dn̄o ⁊ Heli sacerdotem pro orando deprecabat̄ pro se:
⁊ sic p̄lē sanctissimū samuelē obtinuit. Sic ⁊ rebecca q̄
fuit infecunda ꝑ orōnem fusam a se ⁊ ab isaac concepit
⁊ peperit vt dicit Greg. Sic ⁊ sanctus ioachim ⁊ anna
btām ꝟginem oratione obtinuerunt vt ait Dam̄. Unde
stultissime ⁊ pessime faciunt ac peccant qui in talib⁹ re-
media ab incantatricibus requirunt: quia diabolus nō
pōt p̄lem dare homini. Solus em̄ deus creat aiam hu
manā: vt ptz ꝑ mgr̄m in. ij. di. xviij. c. vl. allegans Aug.
Dicimus inquit corpus tm̄ ꝑ coniugii copulā seminari
creationē vero aie solū creatorem nosse: eiusq̄ iudicio
corpus cōpingi atq̄ formari in vtero: ac formato iā cor-
pore aiam creari ⁊ infundi vt viuat in vtero hō ex aīa
constans ⁊ corpore. Hec ⁊ plura ibi. Non pōt ḡ diabo-
lus vel aliqua creatura preter deū prolē dare. Quod
etiam testat̄ ps. di. Qui vinxit singulatim corda eoꝝ q̄
intelligit oīa op̄a eoꝝ. Sup q̄bus ꝟbis Hiero. sub ana
thematis vinculo cōdemnat illos qui dicunt anias hu
manas non de nihilo singulatim a deo creari. Hec vbi
supra li. sn̄iaꝝ. D Tertia questio qualiter tam pa

D Qualit̄ steriles debeant cū gr̄aꝝ actione deo placere

rentes q̄₃ steriles debeant cū gr̄aꝝ actiōe deo placere.
Respondet̄ q̄ sicut glo. sup Lu. j. dicit. Parentes ma-
gnas gr̄as debent agere ꝑ ortu sanctoꝝ snlioꝝ: sicut fe
cerūt zacharias ⁊ helisabet. Et eadem glo. rōnem tan
git di. q̄ hoc est magni meriti habere tales liberos he-
redes in celo. Subdit quoq̄ ibidem glosa di. sic. Diui-
num ergo munus est fecunditas parentis. Agant ergo
parentes gr̄as: quia genuerunt. Filii gr̄as agant quia
geniti sunt. Matres agant specialius: q₂ honorant̄ pre
miis coniugii. Stipendiū em̄ sue militie sunt filii. Hec
glo. ptz li. orig. Deniq̄ steriles vt recōpensent sibi tale
meritum: debent deo gr̄as agere pro sua voluntate: sic
tm̄ q̄ ipsi intendant fructibus spūalibus ꝑ pietatis ⁊ mi
sericordie opera: qui fructus sunt deo magis placidi q̄₃

carnales. Et quia forsitan de⁹ sic disposuit vt tales pficiant in spūalibus fructibus p sua vtilitate salutis hoc modo. Unde ꝛ ꝑpter occupatiōe circa ea que dei sunt viduitas prefert matrimonio. j. Cor. vij. Mulier innupta ꝛ virgo cogitāt que dñi sunt vt sit scā spū ꝛ corpe: que aūt nupta est cogitat que sunt mundi. Et sic ptz q bonus deus oībus viā salutis aperit. E

E Utrū ioannes merito vocat⁹ dei angel⁹

¶ Circa scd̄m pncipale de angelica vita ioannis queritur Utrū Joānes sit merito vocatus dei angelus: cū enī fuerit mortalis homo similis nobis: vñ g̃ dici potuit angelus Malach. iij. Ecce ego mitto angelū meū ante faciem tuā. i. ioannē? Ad h̄ respōdet Chryſ. sup Mat. di. sic. Putō inquit si nō est audacie dicere q glorioſior est ioannes qꝛ homo fuit: ꝛ si ꝑpter meritū virtutis angelus est vocatus q̄ si noīe angelus ꝛ natura fuisset: angelus enī hoc ipo q angelus est non tantū est ꝟtutis p̄miū quantū nature ꝓprietas. Iste autē mirabilis est q̄ in humana natura angelicā transgressus est scitatem: ꝛ hoc tenuit per gr̄am quod nō habuit ex natura. Hec Chryſ. Ex q̄ dicto Chrysostomi tria possumus accipe documenta.

Primo. Primū est: q hō christianus in gr̄a dei existens plus debet gaudere ꝛ deo gr̄as agere p eo q factus est hō q̄ si fuisset angelus factus: qꝛ q̄uis ẜm naturam homo sit inferior creatura q̄ angelus: tñ p gr̄am chr̄i homo est plus dignificatus q̄ angelus: qm̄ de⁹ factus est homo. Et quia p gr̄am pōt hō multis preferri angelis p̄mia celestia acquirēdo. Uñ Bern̄. Plus gaudeo bone iesu me angelis preferri p tuā gr̄am q̄ fuisse angelū p naturā.

Scd̄o. Scd̄m documentum: q homo pōt sic viuere q p sua sanctitate merito reputeꝛ dei angelus sicut ꝛ btūs Joannes vocatus est angelus: nō q̄dem p naturam: sed ꝛ ꝓprietatem sancte vite ꝛ ꝯformis virtutis. F

F Uirtutes ex qb⁹ hoīes assimilanꝛ angelis

Si aūt queras Que sunt iste ꝟtutes que ex hominibus efficiunt angelos dei ẜm ꝓprietates? Rn̄r ẜm doct. Prima est puritas: quia ꝓpriū est angelis esse puros ab omī inquinamento pcti. Uñ Diony. dicit q angelus est speculū purissimū deiformis bonitatis. Qui ergo a pctis se cauet merito angelicam vitā ducit. Joannes fuit purissimus. Uñ Chryſ. dicit. Conuersatio ioannis oīm hoīm vitam faciebat culpabilē apparere: quemadmodū si videꝛ albam vestem dicis. Satis candida est. Si ꝟo posueris eā iuxta niuem incipit tibi sordida apparere: ꝛ si ꝟe sordida non est. Merito g̃ p sua puritate Joannes vocaꝛ angelus dei.

Scd̄a. Scd̄a ꝟtus est humilitas: quia angeli sunt tam humiles vt cū sint creature nobilissime: non tñ dedignanꝛ ministrare inferioribus. s. hoībus. Heb. j. Oēs sunt administratorii spūs in ministerium missi ꝑpter eos qui hereditatem capiunt salutis. Per humilitatē g̃ hō efficiꝛ angelicus: qꝛ vt dr̄ saluator Lu. xviij. Qui se humiliauerit exaltabiꝛ. s. ad consortium angeloꝝ. Talis fuit ioannes di. Nō sum dignus sol. cor. ꝛc.

Tertia. Tertia virtus est charitas: qꝛ ꝓpriū est angeloꝝ charitatē habere ad deum: ad se mutuo: ꝛ ad nos pctōres: qm̄ ad charitatem sunt beatificati que regnat in patria. j. Joan. iiij. Deus charitas est: ꝛ q̄ manet in cha. in deo ma. ꝛ de⁹ in eo. Aug. Charitas est excellentissimū donū quod solū diuidit inter filios regni ꝛ perditiōis. Qui g̃ viuit in charitate angelicam vitā ducit. Beatus ioannes ardentē charitatem habuit ad deum ꝛ ad oēs: ex qua oībus salutis viā predicabat ꝛ etiā inimicis. s. Herodi ꝛ herodiadi ꝛc. G

G Uicia p q̄ hō diabolo assimilatur

Tertiū documentum est a contrario. s. q homo malus p vicia propria demonibus merito diciꝛ diabolus. Uñ ꝛ chr̄s dñs Judam vocauit diabolū ꝑpter maliciā. Joan. vj. di. Unus ex vobis diabolus est. Si queras: Que sunt ista vicia p que homo efficiꝛ cōformis vt diabolus dicatur? Rñdetur ẜm Hugo. de scō Uict. di. Duobus inq̄t viciis diabolus est diabolus supbie. s. ꝛ inuidie odio. Cui dicto cōcordat ꝟbum ps. di. Supbia eoꝝ. s. demonum qui te oderunt ascēdit semp qm̄ in istis viciis sunt inueterati a principio in perpetuū: ꝛ idcirco tertiū quo diabolus est diabolus addiꝛ. s. obstinatio ꝛ pseueratio in malo: qꝛ ẜm Hiero. angelicū est nō peccare: humanū peccare ꝛ emēdare: ꝫ diabolicū pseuerare. Et Chry. li. de lap. dr̄ similr. Peccare humanū est inquit: sed perseuerare in pctō est diabolicū. Et ponit idem Chry. in homel. ad Theodoꝝ exm̄ di. Nō est grande cadere luctantem: sed iacere deiectum cum posset surgere. Non est perniciosum in prelio vulnerari: sed post acceptum vulnus desperatione curandi medelā vulneri denegari. Hec ille. Ex istis g̃ predictis ptz q homo superbia ꝛ odio plenus ꝛ in pctō obstinatus mortali quocunq: merito diabolus reputaꝛ in terris. O g̃ pctōr expauesce perire cū diabolo ꝛ pnīam age. O hō chr̄iane ioannem sectare in puritate: humilitate ꝛ charitate vt possis cū angelis societatē in celis habere. O aīa chr̄i sanguine redēpta cur opa facis diaboli cui⁹ tñ etiā nomē hr̄e expauescis. Noli charissime esse diabol⁹ sed poti⁹ velis esse angelus cū ioanne: vt viuas in beatitudine. H

H Dignitates btī ioannis baptiste

¶ Circa tertiū principale de dignitate grandi Joannis sint p ꝯclone dicta Joannis os aurei in sermone de decollatione baptiste: vbi multiplr̄ cōmendat Joannis maximā dignitatē di. sic. Joannes schola virtutū: magisteriū vite: sanctitatis forma: norma iusticie: ꝟginitatis speculū: pudicicie titulus: castitatis exm̄: pnīe via: pctōꝝ venia: fidei disciplina. Joannes maior hoīe: angelis par: legis summa: euangelii sanctio: aploꝝ vox: silentium ꝓphetaꝝ: lucerna mundi: p̄cursor iudicis: chr̄i mediator: dñi testis: totius medius trinitatis. Hec ille. Ex q̄bus claret mira sanctitas ꝛ dignitas ioannis. Nā diciꝛ schola virtutū qꝛ in eius vita oēs clarent ꝟtutes qꝛ ꝯtra supbiam fuit humillim⁹ in vestitu exterius ꝛ in corde interius: vt se indignū diceret soluere corrigiam calciamenti chr̄i. Itē ꝯtra auariciam fuit in eo summa pauptas q̄ oīa reliquit. Cōtra luxuriā summa castitas ꝟginalis. Contra inuidiā summa charitas qua etiā inimicos dilexit. s. Herodē ꝛc. Cōtra gulā summa abstinētia in cibo ꝛ potu vt tm̄ locustas ꝛ mel syluestre sumeret: ꝛ aquā tm̄ biberet. Cōtra irā summa patiētia martyrii. Cōtra acidiā summa diligentia boni opis: qꝛ adhuc in puericia desertū intrauit. Propꝛ hec etiā dr̄ ipe magisteriū vite scītitatis forma: norma iusticie. Item dr̄ virginitatis speculū: pudicicie titul⁹ ꝛ castitatis exemplum oībus imitandū ad agendū celibē vitā. Itē dr̄ penitētie via: qꝛ asperā egit pnīam. Et dr̄ pctōꝝ venia: qꝛ predicauit remissionē pctōꝝ p pnīam. Diciꝛ fidei disciplina: qꝛ chr̄m ꝛ eius fidē predicauit. Itē dr̄ Joannes maior hoīe ꝛ angelis par: ꝑpter magnitudinē scītitatis qua inter hoīes angelicam vitam duxit: vt s. dictū est. Nam dicente saluatore. Inter natos mulieꝝ nō surrexit ma. ioan. bap. Itē dr̄ legis summa: qꝛ dicente chr̄o Mat. xj. Oēs ꝓphete ꝛ lex vsq ad ioannem ꝓphetauerunt: ꝛ ob h̄ dr̄ silentiū ꝓphetaꝝ. Uñ in signū silentii vel cessationis legis veteris ab annunciatione ioannis zacharias obmutuit vsq ad tēpus eius natiuitatis. Dicitur quoq euangelii sanctio. i. institutio ꝛ aploꝝ vox: qꝛ ipso chr̄o teste. A diebus ioannis regnū celoꝝ vim patitur pnīe. Ipe enī incepit predicare ꝓsecutionē regni celestis p pnīam quod ante esse nō poterat: vt exponit Ly. Et etiā quia veritas de chr̄o in lege sub figuris occultata a ioanne est manifesta ostēsa: dicēte Ecce agn⁹ dei. Et ꝑpter h̄ dr̄ lucerna mundi: qꝛ mundo manifestauit chr̄m quē apl̄i predicauerūt. Itē dr̄ p̄cursor iudicis ꝛ mediator chr̄i inquantū chr̄m p̄cucurrit: ꝛ p eius baptismū ppl̄s isrl̄ ad chr̄m est dispositus. Itē dr̄ dñi testꝫ inquantū venit in testimoniū vt testimoniū phiberet de lumine. i. chr̄o. Deniq dr̄ totius medius trinitatis inq̄ntum trinitas extitit manifestata dū ioannes baptizauit chr̄m. O g̃ sanctissime hoīm ioannes: o dignissime scōrum ꝑpter amorem dñi iesu q̄ te sic dignificauit te rogamus ora p nobis pctōribus: ꝛ impetra gr̄am in presenti ꝛ gloriam in futuro Amen.

¶ De sancto Joanne baptista Ser. iiij. s. de priuilegiis ipsius

A

Erit magnus corā dño. Luce. j. A Uerba ista dixit angel⁹ Gabriel de Joanne bap. cui⁹ festū deuote celebrare debemus: tū ꝑpter Joannis magnā sanctitatē: tū ꝑpter nostrā etiā de vtilitatem ꝛ salutem. Nam ad id hortando Bern̄. in

ser. hod. vt sic. Hodie dilectissimi dies illuxit insignis: tanto diebus ceteris sanctior quanto sanctiorē hoiem effudit in terris. In hac siquidem die natus est ille sanctorꝝ splendor: iustorꝝ gloria: leticia angelorꝝ: excellentissimus hoim. Infra. Nonne magnus sanctus est quē pre oībus cōmendauit dñs. Unus inquit est ⁊ scd̄m nō habet. Deniqꝫ teste dño. Inter natos mulierꝝ non surrexit maior Joanne bap. Hec Bern. Sed qm̄ ſm Greg. quanto quis deo acceptior ꝓ nobis accedit intercessor tanto facilius obtinet quod petitur. Ideo debemus talem ⁊ tantum hodie deuote honorare vt per eū nr̄am salutem valeamus obtinere. Et hoc est quod angelus de Joanne insinuat ipm̄ cōmendañ. di. Erit magnus. s. sanctus corā dño. s. interpellando pro hoibus. Ad laudem ergo ⁊ gloriā ioannis hec verba merito accipiunt iuxta que prosequeñ. de magna sanctitate ioannis notemus duodecim priuilegia: ſm que ioānes merito magnus dicitur coram domino.

¶ Primo in priuilegiis natiuitatis
¶ Scd̄o in priuilegiis sanctitatis
¶ Tertio in ꝑuilegiis pregloriositatis

B

Quatuor priuilegia ntitatis b. ioannis

¶ Circa primū sit ꝓ ꝯclōne ꝙ btūs Joannes baptista magnus ꝓbatur ꝑ specialia natiuitatis sue priuilegia: que sunt quatuor precipua

¶ Primū priuilegiū angelice ꝓnunciationis
¶ Scd̄m miraculose conceptionis
¶ Tertiū ꝑfecte sanctificatiōis
¶ Quartū ꝓphetice illustrationis

Primū ꝑuilegiū ortꝰ eius ab angelo ꝓnunciatus

¶ Primum priuilegiū: quia ab angelo est eius natiuitatis ortus prenunciatus: vt Lu. j. In qua annunciatione plures habuit honores a deo. Primus honor: qꝛ ab eodem angelo est annunciatus a quo saluator chr̄s iesus. s. a Gabriele. Unde Aug. in ser. dicit sic. Jam illud quante est glorie ꝙ zacharie sacerdoti seni ⁊ helisabet sterili a gabriele. i. ab angelo illo filius promittit: a quo Marie natiuitas dñi nunciat. Scd̄s honor: quia in loco sacro fuit annunciatus. s. in templo ⁊ in eius sanctissima parte. s. in sancta sanctorꝝ quo solus pontifex intrabat: vbi erant arca testamenti ⁊ tabule decalogi ⁊ manna ⁊ cherubin: ⁊ propitiatoriū: in quo dñs Moysi apparere solitꝰ fuerat. Tertius honor: quia in sacratissimo festo fuit annunciatus quando pontifex intrabat sancta sanctorum semel in anno. Quartus: quia cum grandi miraculo subsequente est annunciatus cum zacharias incredulꝰ factus est mutus. Hec vt simplicibus magis pateāt ꝓsequamur historiā breuiter. Legitur quippe Luce. j. ꝙ zacharias era sacerdos: sed qualis tunc fuerit vtrū vicꝫ summꝰ sacerdos an nō summus. Amb. ⁊ Bed. sup hunc locum vident dicere ꝙ fuit summus pontifex: ⁊ eos sequit Burgens. licꝫ Ly. dicat ꝯtrariū. Is ḡ habēs vxorem de filiabus Aaron que diligentiꝰ ⁊ honestius seruabant ⁊ nomē eius Helisabet exprimitur ꝓpter eius bonā famā ⁊ vitā. Cūqꝫ essent ambo iusti ante deū incedentes in oībus mandatis: non tñ erat illis filius eo ꝙ helisabet esset sterilis ⁊ ambo ꝓcessissent in diebus suis. Factū est aūt cū sacerdotio fūgeretur zacharias in ordine vicis sue ante deū ſm cōsuetudinem sorte exijt vt poneret incensum. Nā per sortē fuerunt distribute hebdomade ꝓ ministerio sacerdotū: vt patꝫ. j. Paral. xxiiij. Tunc ḡ apparuit illi angelus dñi stans a dextris altaris incensi. Et zacharias turbatus est videns: ⁊ timor inquit irruit super eum.

C

Un̄ ꝙ hō extimescit in apparitione boni angeli

C Ubi queritur. Un̄ est ꝙ extimescit homo in apparitiōe boni angeli: ⁊ qualiter possit discerni bonꝰ angelus a malo? Nam ⁊ zacharias cur debuit ꝑtimescere bonū angelū: cum tñ boni angeli semper salutē hoim velint? Ad que respondet ſm Ly. ꝙ hoc fuit ex visione insolita: ⁊ fit ex fragilitate humana iuxta angelicam ꝑtātem. Sed hic Theophilus dicit sic. Non est difficilis bonorꝝ spirituū malorūqꝫ discretio. Si em̄ in angelica apparitiōe post timorem successerit gaudiū: a dño sciamus venisse auxilium: quia securitas aīe p̄ntis maiestatis indicium est. Si aūt incussa formido ꝑmanserit hostis est qui videt. Et ꝓpter hoc bonus angelus mox cōsolatus est zachariam di. Ne timeas: qm̄ exaudita est depc̄atio tua. Sed pro quo fuit ista deprecatio facta ⁊ exaudita? Rñr ſm Aug. ⁊ Chrys. ꝙ credendū non est ꝙ tunc ꝓ prole habenda oraret: quia de hoc iam senex sterilem vxorem habens desperabat. Sed ꝙ deprecabat ꝓ ꝑpl̄i salute per aduentū messie redemptoris: ⁊ meruit vtrūqꝫ. s. populi salutem ꝑ chr̄m annūciari sibi: ⁊ cū hoc ꝓlem: quia deus sepe plus dat ꝙ̄ petat. Utrūqꝫ ḡ annunciando angelus dixit. Exaudita est deprecatio tua: ⁊ Helisabet vxor tua pariet tibi filiū ⁊ vocabis nomen eius ioannē ⁊ erit tibi gaudiū ⁊ exultatio: ⁊ multi in natiuitate eius gaudebunt: erit em̄ magnus corā dño: ⁊ vinū ⁊ siceram non bibet. i. quemcūqꝫ potū inebriatiuum: tanqꝫ nazareus cōsecratus dño: ⁊ spūsancto replebit ex vtero mr̄is sue: ⁊ multos filiorꝝ isrl̄ conuertet ad dn̄m deū ipsorꝝ. i. ad chr̄m: ⁊ ipe ꝓcedet ante ipm̄ ⁊c̄. Et dixit zacharias Unde hoc sciā: ego em̄ sum senex ⁊ vxor mea ꝓcessit in diebus suis. Hec dixit: quia ꝟbis angeli non credidit plene: ideo angelus arguendo eius incredulitatē merito puniendum dixit. Ego sum Gabriel qui asto ante deum. s. iugi contemplatione: a qua non recedunt angeli etiam cū mittunt: ⁊ missus sum loqui ad te ⁊ hec euangelizare: ⁊ ecce eris tacens ⁊ non poteris loqui vsqꝫ in diem quo hec fient ꝓ eo ꝙ nō credidisti ꝟbis meis: ⁊ sic factus est mutꝰ vsqꝫ ad diē circūcisionis ioannis.

Questio

D

An zacharias peccauit discredendo angelo

D Sed nunquid peccauit zacharias discredendo angelo. Respondet ſm Lyr̄. ꝙ peccauit: ⁊ ideo punitus fuit: qꝛ tot signa veritatis cōcurrebant ꝙ non potuit discredere absqꝫ pctō: qm̄ angelꝰ apparuit sibi in loco sacro ⁊ existenti in ministerio diuino: ⁊ quia nunciabat ea que ꝑtinent ad cōem hoim salutem ⁊ ad gl'iam dei: ex q̇bus cōstabat ꝙ erat bonus angelus: q̇bus circūstantiis cōcurrentibus non permittit angelo sathane vt transfiguret se in angelū lucis: ⁊ tñ nō credidit ei. Ex quo accipe documentum ꝙ qui non credunt ꝟbis sacre scripture per predicatores veraces predicatis peccant ⁊ punient a deo. Itē querit. Quare tali signo. s. vt fieret mutus ⁊ non alio signo zacharias fuit punitus? Rñdet glo. ꝙ h̄ congrue factū est ad ostendendū ꝙ lex vetus ꝑ pontificem significata vocē amitteret: qn̄ vox clamantis in deserto nascebat: vt sic legi silentiū imponi ꝑ euangelium videretur.

E

Scd̄m ꝑuilegiū miraculose ꝯceptionis

E Scd̄m priuilegiū ioannis est miraculose conceptionis: quia fuit ꝑ miraculū a deo datum vt pater eius posset generare in senio ⁊ mater eius concipere que erat per naturā sterilis ⁊ senex: vt ptꝫ Luc̄. j. Et h̄ priuilegiū fuit magnū Joanni: qm̄ tota trinitas in ista miraculosa ꝯceptione honorauit ioannē ⁊ etiā mater chr̄i. Dei quippe filiꝰ dñs iesus ipm̄ honorauit vna cum sanctissima matre: quia postqꝫ foret cōceptus ipm̄ in vtero materno visitare dignatꝰ est: ⁊ sue incarnationis agnitionē dedit eidem. Un̄ exultauit in gaudio ad chr̄i ⁊ matris eius presentiam ⁊ pro maiori honore mater chr̄i mansit quasi tribus mensibus cū matre ioānis pregnante ⁊ eidē ministrauit: vt dꝫ Ambrosius.

Questio

Queritur aūt. Utrum tp̄e natiuitatis ioannis ꝟgo Maria ibidem fuerit: an antea recesserit? Ad hoc ſm Ly. dꝛ communiter ꝙ ibi fuerit: ⁊ vt aliqui dicunt ipa recepit precursorem ⁊ tenuit. Theophilus tñ ⁊ grecꝰ dicunt ꝙ imminente partu Helisabet recessit. Tū quia virgines in partu mulierꝝ nō solent adesse. Tum quia plurime mulieres alie ⁊ plures vicini ad partū Helisabet ꝯgregari iam debebant: ipa aūt publicū vt virgo verecūda vitabat: ⁊ secretū amabat: ⁊ ideo antea recessit. Itē spūssanctus Joannem maxime honorauit: qui in vtero existentem repleuit ⁊ ab originali pctō purificauit ⁊ ꝓphetam fecit ipm̄: ⁊ ꝑ gr̄a eius etiam ambos suos parētes. Deniqꝫ deus pater Joannem honorauit cū sua potentia mirabilia plura fecit tam in miraculosa cōceptione qꝫ in exultatione in vtero sue matris: qꝫ in eius nois impositione ac eius patris mutitate ac lingue restitutiōe.

Historia

Ut em̄ historiam euangelicam ꝓsequamur. Cum Joannes esset die octaua circuncidendus vocabant eum cognati noie patris sui zachariā. Et dixit mater eius nequaquam sed vocabit Joannes ⁊ hoc fuit ipi spū ꝓphetico a deo reuelatū: quia hoc a marito non didicit cum esset ille mutus: vt dicit Amb. ⁊ dixerūt ad illam: quia

nemo est in cognatione tua qui vocet hoc noie. Innuebant ergo patri eius.s.per signa visibilia: quia sm Ly. erat non tm mutus:sed etiam surdus vt non possent eu verbotenus interrogare quem vellet vocari eum. Et postulato signo pugillarem.i.chartã vl' tabulã manualem sm Catholicon:scripsit di. Joannes est nomẽ eius .s.a deo impositum. Et mirati sunt vniuersi.s.de mirabili ꝯuenientia patris ꝛ matris in nois impositiõe. Apertum est aũt illico os zacharie ꝛ impletus est spũsancto ꝛ prophetauit di. Benedictus dñs deus isrł ꝛc̃. Et sic patet hoc priuilegium. F Tertiũ priuilegium Joannis est plene sanctificationis: qꝛ in vtero matris fuit sanctificatus cũ a chro ꝛ matre eius fuit visitatus. Ũn hoc angelus predixerat Luc̃.j.dicens. Spũsancto replebitur ex vtero matris sue ꝛc̃. Queritur hic: quõ ioannes in vtero dicit fuisse plenus spũsctõ: cũ ibi primã grãm acceperit in qua tandem per augmenta temporũ creuerit? Respondet sm doct. ꝙ spũssanctus triplices effectus operat in hoibus. Primus effectus est generalis quem facit in oibus in quos venit: scꝫ ꝙ culpam expiat:animam deo gratiosam facit: ꝛ ad vitam eternã dignum reddit opus bonum vel meritorium illius hoc modo dicunt pleni spiritusctõ omes hoies existẽtes in gratia:vt sunt vere penitẽtes ꝛ baptizati ac etiã quiqꝫ sanctificati. Secundus effectus est specialis quem facit in aliquibus specialius.s. stabilire in gratia ꝙ nũqꝫ mortaliter peccet:ꝛ donum ꝓphetie vel miraculoꝝ tribuere:sicut fecit aplis. Tertius effectus est singularis quos facit in maximis:vt in chri anima ꝛ virgie matre. Joannes aũt plenus fuit non solum quo ad primũ vel secundum effectus:sed etiã gratiis singularibus:quarum prima est ꝙ prius fuit sanctus ꝙ̃ natus: vt ait Aug. Ũn etiam si in vtero matris fuisset mortuus in inferiorem non descendisset infernũ: sed in limbum sctõꝝ patrum. Secunda:quia in gratia fuit confirmatus vt nunqꝫ peccaret mortaliter. Tertia quia de diuinitate dñi iesu fuit certificatus. Quarta quia de aduentu chrĩ fuit exhilaratus ꝛ ipm est veneratus. Quinta: quia tunc est in prophetã inunctus. Sexta:quia tũc miraculis est illustratus. Unde Maximus in ser. dt. Uere puer iste oim est beatissimus paruuloꝝ qui inter materna viscera cõclusus adesse saluatorem mũdi cecinit. Et quod necdũ sermõe potuit:prophetico gaudio reuelauit. Hec ille.

G Ex quo sequit quartũ priuilegiũ.s. ꝓphetice illustratiõis: quod fuit multũ mirabile vt in vtero positus agnosceret primo conceptũ dei filiũ in ꝟginis vtero latentẽ. Ũn Aug. dt. Celũ ꝛ terrã nõdum viderat ꝛ dñm celi ꝛ terre cognouit:ꝛ ante fuit sue matris magister ꝙ̃ eius esset natus filius: ꝛ prius ipaꝫ docuit.s. de chro incarnato ꝙ̃ ipa eũ lactauit:nam spũ paruuli mater chri stũ in vtero ꝟginis esse cognouit. Sed querit hic: vtrũ Joannes chrm cognouerit in vtero rõnis vsu? Rñdet Ly. ꝙ Aug. indeterminatũ relinquit: quia illa exultatio ioannis potuit fieri sm ꝙ idẽ Aug. dt: duobus modis. Uno modo sic: ꝙ ioãnes nondũ natus veraciter cognosceret chrm ꝑ spmsctm: ꝛ sm hoc oportet dicere ꝙ in eo fuit acceleratus vsus rõnis. Alio modo sic: ꝙ ipe ioannes non cognosceret presentiã chri tũc: sed mater eius que habebat vsum rõnis:illa tñ motio pueri ꝛ exultatio facta est a deo ad declarationẽ sctitatis ꝟginis ꝛ chri in ea existentis:sicut de beato Francisco legitur ꝙ aues rõne carentes predicationẽ eius attẽte audiebant:ac si verba eius intelligerẽt: quod factũ est a deo ad approbationẽ predicationis viri sancti. Neutrũ tñ modum determinate asserit Aug. Grecus tñ ꝛ plures expositores dicũt:ꝙ facta est primo modo. O vere nobis confusione dignũ: ꝙ cũ talis puer chrm reueritus sit:nos barbati ipm nõ reueremur: sed pctis offendimꝰ ꝛ quotidie crucifigimus Heb.vj. Rursum crucifigimꝰ chrm in se.ꝛc̃.

H Circa scdm principale de priuilegiis sanctitatis sit pro ꝯclõne ꝙ beatus ioannes sicut fuit mirabilis in natiuitate:ita extitit magnus in vite totius sanctitate: ꝛ hoc precipue ꝑ quatuor alia priuilegia ostendit. Nã in ordine ad predicta quintũ ꝑuilegiũ ioannis est mundissime conseruationis qꝛ vt se mundum ab omi pctõ cõseruaret in puerili adhuc etate corruptionẽ mundi fugit ꝛ desertũ petiit. Ũn de eo canit ecclesia. Antra deserti teneris sub annis:ciuiũ turmas fugiens petisti:ne leui saltẽ maculare vitã famine posses. Sed quoto anno iuerit in desertũ quidã dicunt ꝙ quinto anno a sua natiuitate:alii dicunt ꝙ septimo:melius tñ videt dicendum sm Fran. ꝙ inter quintũ ꝛ septimum annũ.s.sexto anno fugit in desertum:ꝛ hoc fuit valde mirabile ꝛ magne gratie:ꝙ cũ esset de magno genere scꝫ filius pontificis ꝛ de cognatione regia chrĩ ex parte matris oĩa cõtemneñ.in tam tenera etate eremiticã vitã ducere potuit:ꝛ ꝙ se tam mundũ ꝯseruauit:ꝙ sicut Chry. testat. Conuersatio inquit ioannis oim vitã facit culpabilem apparere.s.in cõparatione:quẽadmodum si videris albam vestem dicis:satis candida est: si vero posueris iuxta niuem incipit sordida apparere. Sextum priuilegium austere pnie ꝛ religionis. Nã nullus sctõꝝ in tanta innocentia egit tã asperã pniam sicut ioannes a puericia vsqꝫ ad tricesimũ etatis annũ in deserto manẽs:vt patet Luc̃.j.ꝛ.iij. Et patet eius vite austeritas quo ad habitaculũ:quia in antris deserti nõ in domibus morabatur. Itẽ q̃ ad lectũ:qꝛ nuda humo iacuit. Itẽ q̃ ad indumentũ:qꝛ de pilis cameloꝝ cilicio vestitus fuit. Itẽ quo ad cibũ: quia mel syluestre ꝛ locustas tñ comedit. Item quo ad potum: qꝛ vinũ ꝛ sycerã non bibit vnquã Theoph. Per hoc innuit Joãnes ꝙ penitentẽ oportet pctã deflere ꝛ ope satisfacere.

I Septimum priuilegiũ fructifere ꝑdicationis:qꝛ anno tricesimo factũ est inquit verbũ dñi sup Joannẽ ꝛ venit in oẽm regionem iordanis ꝑdicans baptismum pnie. Lu.iij. ꝛ exibant ad eum ois status hoies ꝯfitentes pctã sua. Mat.iij. Denunciabat aũt vt bonus ꝑdicator pplo quatuor inducẽtia ad pniam. Primo huius vite breuitatẽ ꝛ mortẽ acerbam di. Facite dig. fruc. pe. iam em securis ad radicem arboris posita est. Oĩs em arbor non faciens fructũ bonum excidet.s.per mortẽ:ꝛ in ignẽ mittet Lu.iij. Secundo denunciabat ꝯtra pctõres districtũ dei iudiciũ ꝛ vindictã di. Qui pꝰ me vẽturꝰ ẽ fortior me ẽ:cuiꝰ ventilabrũ in manu sua ꝛ ꝑmundabit areã suã. Glo. Uentilabrum est districtũ iudiciũ quo sepabuntur boni a malis ꝛc̃. Tertio denũciauit mortẽ eternã di. Paleas aũt comburet igne inextinguibili. Quarto penitentibus denunciauit celestẽ gliam di. Et congregabit triticum in horreũ suũ. O q̃ pctõr age pniam. Octauũ ꝑuilegiũ baptizationis:qꝛ baptizabat oẽs in noie venturi.i.christi iesu Act.xix. Licet em iam chrs tunc venerat in carnem:sed non in hoim manifestã cognitionẽ:ꝛ ideo sic baptizabat vt ad eius fidẽ disponeret. In q̃ baptismo Joannes plures grãs ꝛ honores obtinere meruit. Primo quia patrinus chri extitit cum ipm baptizauit:nam spiritualis cognatio contrahitur in baptismo.xxx.q.iiij.si quis vnus. Secundo qꝛ celos apertos vidit:ꝛ sctẽ trinitatis reuelationẽ habuit:que a creatiõe mũdi nunqꝫ tam manifeste apparuerat. Cũ em chrm baptizauit celi aperti sunt ꝛ spũsctũs in columbe specie super chrm descendit:ꝛ vox de celo intonuit a patre. Hic est inquit filius meus dilectꝰ in quo mihi cõplacui. Tertio quia christi precursor ꝛ testis eius deitatꝭ ac digito mõstrator fuit di. Ecce agnus dei ꝛc̃. Joã.j.

K Queritur ergo hic. Baptismus ioannis quid conferebat grẽ vel vtilitatis? Rõ questionis: qꝛ Lu.iij.c. dr:ꝙ ioãnes predicauit baptismũ pnie ꝛ remissionẽ pctõꝝ q̃ non fit sine gratia:q̃ videt ꝙ ꝯferebat grãm. Sed ꝯtra ħ est: qꝛ de ꝯse.di.iiij. Aliud. Aug. sup Joan. dt. Erat iudas inter discipulos:si quos aũt baptizauit iudas: non sunt iterum baptizati. Et q̃s baptizauit ioannes sunt iterum baptizati:scꝫ baptismo chri. Ex quo sequitur ꝙ baptizati baptismo ioannis obligati manserunt ad recipiendum baptismum chri:quid q̃ gr̃e cõferebat baptismus ioannis Ad hec respondet Rich. sup.iiij.di.ij.q.ij.ar.iij.ꝛ.iiij. ꝙ baptismus ioannis tantum habuit ꝛ non plus de virtute quantũ voluit sibi deus dare:qui fuit principalis causa institueñ illud baptisma. Noluit aũt sibi dare virtutem conferendi grãm nec characterem imprimendi:

Marginalia (left): F Tertiũ plene sanctificationis — G Quartũ prophetice illustrationis — Questio — H Quintũ mũdissime ꝯseruationis

Marginalia (right): Questio — Tertiũ austere pnie — I Septimum fructifere ꝑdicationis — Octauũ baptizationis — K Baptismꝰ ioannis q̃d conferebat

sed fuit tm̄ quedā ꝑparatio ad baptismū chr̄i recipien-dum ꝛ assuefactio hoīm ad ipm: ideo nec characterem imprimebat nec grām ꝯferebat: sed baptismū chr̄i significabat: ꝛ iō necessaria erat illis baptismi chr̄i susceptio sicut ad medicinā preparatiuā infirmo nihilominus necessaria est medicina sanatiua: ꝛ ad baptismū chr̄i obligabantur: vt patuit ꝑ Aug. Ad obiectionem aūt rn̄det idem Rich. ꝙ nō dicit scriptura ꝙ Joannes esset baptizans in remissionē pctōꝝ: sed ꝙ esset p̄dicans baptismū pnie in remissionē pctōꝝ. i. baptismū chr̄i p̄dicans ꝛ baptismo suo significans. s. in q̄ baptismo chr̄i remittenda erāt pctā: hec ille. O ergo charissimi gaudendū nobis est ꝙ sumus baptizati ꝑ remissione pctōꝝ. Sed ve ꝛ iteꝝ ve ingratis chr̄ianis qui oēm grām amittunt. L

L Nonū ꝑuilegiū angelice ꝯꝑationis

¶ Circa tertiū principale de priuilegiis aliis pregloriosis ioannis sit ꝑ ꝯclōne ꝙ Joānes extitit priuilegiatus non solū tanq̄ magnus sanctus: sed insuꝑ vt pre ceteris quodammō gloriosissimus. Et hoc ptz in quatuor priuilegiis sequentib⁹ que ꝯtinuemus in ordine ad premissa. Nonū priuilegiū angelice ꝯꝑationis: q꞉ ipe propter gl'iosam sublimitatē vocat⁹ est angelus Mala. iij. Ecce ego mitto angelū meū q̄ prepabit viā an̄ faciem tuam. Theoph. Precursor chr̄i angel⁹ dr̄ ꝑpter viā angelicā ꝛ reuerentiā excelsam: ꝙ aūt dr̄ ante faciē tuam hoc signat. Juxta te est nuncius tuus vt on̄datur ꝑpinquitas p̄cursoris ad chr̄m. Etem̄ iuxta reges ambulāt propinquius q̄ sunt aliis magis chari. Hec ille. Et ꝯsimiliter dicit Greg.

Decimum diuine commēdationis

Decimū ꝑuilegium diuine cōmendationis: q꞉ ioānes pre ceteris est a chr̄o dn̄o ꝯmendatus: dicente Mat. xj. Inter natos muli. nō sur. ma. ioā. bap. ꝛc̄. Cōmendauit etiā ipm plus q̄ ꝑphām fore: ꝛ h̄ ꝫm Chrys. idcirco: q꞉ in vtero constitutus deū p̄ntem cognouit ꝛ gaudio ꝑphetauit: quē ꝛ tandem digito demonstrauit: quod alii ꝑphete non fecerunt: ergo pregloriosus est ioānes.

Undecimum felicissime coronatōis

Undecimū ꝑuilegium felicissime coronationis: q꞉ ipe coronatus est in patria plurib⁹ coronis. Primo. s. corona aurea: que debet filiis regū: ꝛ h̄ ꝑpter charitatē ꝫm doc. sup. iiij. Debetur q̄dem oībus beatis tn̄ q꞉ ioannes fuit maximus: ergo est p̄fulgentius coronat⁹. Scd̄o coronat⁹ est ꝟginali corona de mira floꝝ pulchritudine. Sap. iiij. O q̄ pulchra est casta generatio cum claritate. Tertio aureola doctoꝝ stellata Daniel. xij. Qui ad iusticiā erudiūt mltos ful. quasi stelle in ꝑpe. eter. Quarto aureola martyrii gēmata. Ps. Posuite in capite e. coro. de la. ꝛc̄.

Duodecimū celeberrime veneratiōis

Duodecimū ꝑuilegiū celeberrime venerationis: q꞉ eius natiuitatis diē gaudiose celebrat ecclesia: qd̄ nulli sctōꝝ facit p̄ter chr̄m ꝛ eius matrem sicut ptz ꝑ Aug. in ser. Et nō solū sctā eccl'ia festiuat Joānis natiuitatē sed etiā saraceni: vt testat Ly. ꝛ sic totus mundus ioannem p̄ ceteris venerat. O ergo charissimi oīs etas: oīs sexus: oīs conditio hoīm accedamus ꝛ humiliter venerāŭ. Joānis sctitatem rogemus chr̄m Jesum vt eius meritis det nobis grām in presenti ꝛ gloriam in futuro Amen.

¶ De sancto Ladislao rege Ser. j. cū Legenda

Iustū deduxit dominus

per vias rectas: ꝛ on̄dit illi regnū dei. Sap. x.

A ca. A Quibus ꝟbis docemur ꝙ sctōs dei imitari debemus in iusticie operib⁹ si volum⁹ ad regnū dei ꝑuenire. Idcirco Prouer. xij. scribit: ꝙ in semita iusticie vitā. s. grē in p̄senti: ꝛ gl'ie ī futuro. Sequit. Iter aūt deuiū ducit ad mortē. s. gehenne: qd̄ claret exēplariter. s. a principio mūdi semꝑ periisse iniustos ꝛ malos. Primo q̄dem in celo quo in ipo creatiōis ꝑncipio mali angeli perierunt: ꝛ boni vitā obtinuerunt: iusticie diuine obtēperando vt debebant. Scd̄o in paradiso adam q̄diu in iusticia originali stetit bn̄ sibi fuit: ꝛ postq̄ vsurpauit vetitū exul factus est a patria. Tertio in h̄ mundo. Abel iust⁹ licz occisus saluat: Cain reprobat. Sic ꝛ Noe tandē in diluuio seruat ꝛ alii oēs perierunt: sic ꝛ sodomite. Deniq̄ quarto in schola chr̄i iudas malus ꝛ iniqu⁹ periit: iusti aūt ꝛ boni discipuli ad celeste regnū peruenerūt. Et vt iuxta thema loquamur ad l'ram Jacob qui iust⁹ fuit fugientē irā fr̄is sui Esau Gen̄. xxvij. deduxit dn̄s ꝑ vias rectas. s. moꝝ: ꝛ on̄dit illi regnum dei: dando illi bn̄dictionem regni dei p̄cipue per chr̄m dn̄m. Sic beatū Ladislaum qui fuit iustus ꝛ ꝑfugus ab ira fratris sui salomonis regis. s. in polonie regnum ꝫm chronicas: hūc iustum deduxit dn̄s ꝑ vias rectas moꝝ salubrium: ꝛ ostēdit illi regnū dei in celesti gloria: quē etiam vnxit in regem huius regni Hungarie salomone deiecto. Merito ergo de ipo inter sanctos confessores hec ꝟba canunt. s. iustū deduxit ꝛc̄. Juxta que pro nr̄a edificatione tria mysteria notabimus ꝑ h̄ ser. ꝫm ꝙ de tribus cōmendat in eis beatus Ladislaus.

¶ Primo de recta vita quā ipe iustus tenuit

¶ Scd̄o de saluberrima via q̄ eū dn̄s deduxit

¶ Tertio de suꝑna gl'ia q̄ regnū dei possedit B

B Qualis vita hūana dicat ꝟe recta

¶ Circa primū de rectitudīe vite nostre querit. Qualis vita humana dicat vere recta. Ad qd̄ respondet ꝛ sit ꝑ ꝯclōne dictum phi. viij. Physicoꝝ: vicz ꝙ rectū est cuius mediū non exit a suis extremis. i. non discordat declinando a linea extremoꝝ: vt patet in recto baculo. Pro declaratione ergo notandū ꝙ vita humana habet tres precipuas partes: scilicet

¶ Principium natiuitatis

¶ Mediū vite temporis

¶ Terminum mortis

Pria ps vite humane natiuitas

¶ Prima pars est ipa natiuitas: ꝛ est h̄ primū extremū nostre vite quo ingredimur in hūc mundū: ꝛ habz tres precipuas ꝓprietates. s. nimie pauꝑtatis: multe vilitatis ꝛ abominabilitatꝭ: atq̄ miserrime flebilitatis. Nam si consideramus super oīa animalia nascit hō maiori paupertate. Alia em̄ aīalia in natiuitate secū portant in mundū ea q̄bus tegunt. s. bruta pilos: aues pennas: pisces squamas: inquantū non aliunde hec acquirunt: sed a natura his vestiunt. Flores etiā suū ornatū ꝛ herbe ꝛ plante habent ex naturali origine. Sed q̄d de humana ntītate dicere possumus: audi dicentē Job. j. Nudus egressus sum de vtero matris mee ꝛc̄. Reuera nisi vestimenta aliunde mendicaremus oīno nudi ꝑmaneremus: sed mendicam⁹ lanas ab ouib⁹ ꝛc̄. Itē natiuitas humana est abominabilis ꝛ vilis q̄ ad oēs etiā reges. Sap. vij. Unus est oībus introit⁹ ad vitā ꝛ exit⁹. Nemo em̄ ex regib⁹ aliud habuit natiuitatis initium. Hec ibi. Itē natiuitas humana est misera cū fletu nascētis ꝛ dolore parientis: vt experientia docet. Un̄ Sap. vij. Primā vocē similē oībus emisi plorans. s. in natiuitate: vbi Ly. dr̄: ꝙ oīs masculus nascens gemendo ꝑfert a: femina ꝟo e: quasi ꝯquerētes de primoꝝ parentū transgressione: ꝑpter quā nascunt filie ire ꝛ miserie. Un̄ habent versus. Omnis masculus a nascens: e femina ꝑfert. A dat adam genitor: e dedit eua prior. Hec Lyra.

Scd̄a ps a ntītate vsq̄ ad tempus mortis

Scd̄a ps media ē ipi⁹ vite hūane duratio a ntītate vsq̄ ad tēp⁹ mortꝭ: q̄ est tota laboriosa ꝛ breuissime ꝑtransitiua ꝛ miseriis plena. Un̄ Ber. d̄ ꝯsi. li. ij. Cōsideranti tibi q̄d sis: occurrit ꝙ sit hō pauꝑ ꝛ nud⁹ ꝛ miserabil' ꝛ dolēs ac erubescēs ꝙ nud⁹ sit: plorās ꝙ nat⁹ sit: murmurās ꝙ nō ad honorē sz ad laborē nat⁹ sit: hō nat⁹ ex muliere: ꝛ ob h̄ cū reatu: breui viuēs tp̄e: iō cū metu: replet multꝭ miseriis: ꝛ iō cū fletu. Hec ille.

Tertia pars mors amara

Tertia ps vltia vite hominis est mors amara q̄ etiā vt ꝑncipiū ntītatis habet qualitates nimie pauꝑtatis: horrende abominabilitatꝭ atq̄ dolorose lugubritatꝭ. Q꞉ em̄ mors sit nimie paupertatis claret: q꞉ ab oībus in morte spoliati transim⁹. Un̄ apl's. j. Tim̄. vj. Nihil intulim⁹ ī hūc mūdm haud dubiū q꞉ nec auferre q̄d possum⁹. Itē ꝙ mors sit horribil' ꝛ lugubris exꝑientia docet. Un̄ ꝛ phs. iij. Eth. Terribilissimū oīm est mors. Itē Ecc̄i. xlj. O mors q̄ amara est memoria tua hoī pacē h̄nti in substātiis suis. C

C Recta vita media

Ad ꝑpositū ergo ex his claret iuxta ꝯclōnē p̄missam ꝙ exquo duo extrema vite hūane sunt nimie pauꝑtatꝭ ꝛ mlte vilitatꝭ ac flebil' miserabilitatꝭ. Idcirco recta vita media dr̄ si ī his nō discordat ab extremis. s. in pauꝑtate: ī hūilitate: ꝛ ī pn̄iali lugubritate. Et sic ꝑ ꝯtrariū ptz ꝙ n̄ rectā sed curuā vitā agūt. Primo q̄ diuitias nimiū amāt: q꞉ tales a chr̄o ꝯꝑant camel' q̄ deꝑssi sunt ī ꝑma ꝛ vltima

parte. sed gibbosi ⁊ sarcinati in media parte dorsi. et sic sunt curui ⁊ non recti. De q̇bus Matt. xix. Facilius est inquit camelū per foramē acus transire: q̃ȝ diuitē intra

Non rectam vitam ducūt re in reg. ce. ⁊c. Secūdo nō rectam vitam agunt sup̱bi ⁊ elati: sed sunt curui sicut terra colliū vel montuosa. Eccli. ix. Quid sup̱bis terra ⁊ cinis. Tertio qui lautam ⁊ voluptuosaȝ vitā ducūt: vt luxuriosi. nec curant penitētie lamenta: quoꝝ anima est curuata ad amplexandū stercora carnaliū vicioꝝ. Cōtra quos Bern. in med. dicit sic. Attende o homo q̇d fuisti ante ortū: ⁊ q̇d es ab ortu ad occasum: ⁊ q̇d eris post occasum. Et infra Nihil enim est homo q̃ȝ saccus stercoꝝ: cibus vermiū: post hoīem vermis: post vermē fetor ⁊ horror. sic in non hoīem vertit̃ oīs homo. Quid ergo sup̱bis puluis et cinis: cuius cōceptus culpa: nasci miseria: viuere pena mori est angustia. Cur carneȝ tuam īpinguas ⁊ p̃ciosis rebus adornas: quā post paucos dies vermes deuoraturi sunt in sepulchro: aīam vero tuam nō ornas bonis suis: que deo ⁊ angelis p̄sentanda est in celis. Quare aīam tuam vilipendis: cum totus mūdus ad vnius anime preciū equipari non pōt. Non eñ aīam suā deus ꝓ toto mūdo dare voluit: quā tamē pro humana aīa dedit. Hec Bern. Btūs rex Ladislaus bene hec considerasse claruit: qui per oīa rectissimā vitam ſm hec tenuit: q̃uis eñ esset rex: tamē oīa mundana adeo despexit: vt potius oneris q̃ȝ honoris sibi talia forent. q̇d patȝ ex eius legenda infra. Humilitatē q̇ȝ sectatus sua ⁊ alioꝝ pctā lugebat tanta lachrymaꝝ copia: vt etiam pro miraculo ascriberet̃ in legēda. Ecce ergo oībus

D claret rectitudo vite in exemplo bti Ladislai D

Que sit via directa salutis. ¶ Circa scḋm p̄ncipale de via salutis querit̃. que sit via directa salutis ⁊ regia? Respondet̃ per conclusionem: ꝙ cōformatio volūtatis diuine. Ptȝ ſm Bern. lib. de libe. ar. sñiam. q̇ d̃t sic. Proficiēdū est hoī in bona voluntate. s. cōformādo diuine voluntati. quia ipa est via de qua ait ꝓpheta. Hec est via ambulate in ea. Esaie xxx. Istud autē clarius ostendit̃ tripliciter.

¶ Primo autoritate.

¶ Scḋo exemplaritate.

¶ Tertio declaratione.

Pꝛio auc̃te. ¶ Primo auctoritate. Nam Matt. vij. saluator adhortans dicit. Intrate per angustam portā. quia lata porta ⁊ spaciosa via que ducit ad ꝑditionem: ⁊ multi sunt q̇ intrant per eam. q̃ȝ angusta porta et arta via que ducit ad vitā: ⁊ pauci sunt q̇ inueniūt eam. Et que sit ista via post pauca subdit. Non oīs q̇ dicit mihi dñe dñe intrabit in regnū celoꝝ: sed q̇ facit voluntatē p̄ris mei qui in celis est: ipe intrabit in regnū celoꝝ. Et sic ptȝ. Unde ⁊ aplus ad Eph. v. Uidete inq̇t frēs quomodo caute ambuletis: vt ꝓbetis que sit volūtas dei bona. Et sic patȝ.

Scḋo exemplaritate. Secūdo ostendit̃ exēplaritate. s. ab eodeȝ saluatore posita Mat. xxj. Homo inq̇t q̇dam habuit duos filios: ⁊ dixit ad p̄muȝ. Fili vade op̱are hodie in vinea mea. Ille aūt rñdens ait. Nolo: Postea penitētia motus abiit. Accedēs autē ad alterū dixit simil̃r. Et ille rñdens ait. Eo domine: ⁊ non iuit. Quis ex duobus fecit voluntatem patris? Dicunt ei iudei. Primus. Lyra. Non eñ poterant aliter rñdere. quia minus malū est non ꝓmittere: q̃ȝ ꝓmissum nō ſuare. Dixit ergo illis Jesus. Amē dico vobis: quia meretrices et publicani p̄cedent vos in regnū dei. q. d. ꝙ etiā pessimi pctōres si penitētia moti cōuertunt̃ ad faciendū dei voluntatē in oībus: ipsi intrabunt in regnū celoꝝ. Judei autē qui ꝓmiserant se obedire diuine volūtati ⁊ facere mandata dei. vt patȝ Exod. xxiiij. sed non fecerūt. isti significant̃ per alterū filiū. ⁊ tales non sunt in via salutis: sed damnationis.

Tertio ostendit̃ declaratione. quia sicut sciat homo dei voluntatē facere in oībus ad salutē: statuit deus certas rectas vias homi: q̇bus obſuatis ⁊ non alio modo possit ad salutē eternā ꝑuenire. Juxta has ergo de

E bet homo ambulare: vt ad celū per vias directe deducatur. sic eñ dei volūtas implet̃. Et in his btūs Ladislaus ꝑfecte deduct⁹ est a dño: ac ad celeste regnū ꝑuenit. E Prima directa. s. via salutis est fidem christi

Prima directa via salutis hr̃e. Mar. vlt. Qui crediderit ⁊ bapti. fue. sal. erit. qui vero nō credi. cōdemnabit̃. ⁊ Heb. xj. Sine fide impossibile est placere deo. Unde Joan. xiiij. dixit chr̄s. Ego sum via: veritas: et vita. Bern. de. xij. gradibus dicit. Ego sum inquit via que ad vitam duco. ego sum veritas que vitam ꝓmitto. ego sum vita quam dono. Hec ille.

Secūda via est p̄cepta obseruare. Matt. xix. Si vis ad vitam ingredi serua mādata. s. decalogi. Secūda.

Tertia via a peccatis oībus se cauere. Apocal. xxj. Nil coinquinatū intrabit in illud. s. regnū celoꝝ. Tertia.

Quarta via est deū sup̱ oīa diligere. Matt. xxij. Diliges dominū deum tuū ex toto corde tuo ⁊c. Unde autor de spiritu ⁊ aīa d̃t. ca. xj. Ipa charitas est via dei ad hoīes: ⁊ via hominū ad deum: sine qua nō pōt ꝑueniri ad deum. vt ptȝ de peni. dist. iij. si q̇s non habens. Quarta.

Quinta via ad p̱ximū misericordiā ⁊ iudiciū iustum facere. Unde glo. sup̱ ps. cxxxviij. dicit sic. He sunt vniuerse vie dñi misericordia ⁊ veritas. quia non sunt alie vie q̇bus ad nos venit deus qui per miscḋiam pctōres vocat: per veritatē ꝓmissiones reddit. Non sunt etiā alie vie q̇bus ad deū veniamus. has ergo ambulem⁹: miscḋiam in subueniēdo: veritatem in iuste iudicādo. Hec glo. Unde ⁊ chr̄s in iudicio de opibus miscḋie disceptabit: ⁊ illos quos dignos sic reperiet beatificat. Quinta.

Sexta via vere de peccatis penitere. Matt. iij. Penitentiā agite appropinq̇bit regnū celoꝝ. Glo. Uia qua ascendimus ad celū penitētia est. Sexta.

Septima via vsq̇ȝ in fineȝ in p̄missis bonis ꝑseuerare. Luce. xviij. Qui ꝑseuerauerit vsq̇ȝ in finem hic saluus erit. Et sic patȝ. Septima

Legenda. F F

¶ Btūs ladislaus istis vijs salutis ⁊ iusticie ambulauit: per quas a domino deductus ad celum ꝑuenit: vt claret ex eius vite serie. Cum eñ ipe rex btūs Ladislaus esset ex illustri ꝓsapia regū Hungarie ꝓgenitus: ab ipa puerili etate tantis gratie donis extitit illustratus: vt non sine p̄sagio futuroꝝ Ladislaus foret vocat⁹. Nam prima syllaba nomis laus est per paragogē. dos aūt datio vel datū. ⁊ laus popl̃s interp̄tatur. ⁊ sic laus data populis sonat. quod vere in btō Ladislao rege cōpletum dei munere extitit: vt pro tali et tanto sancto rectore diuinitus cōcesso: populus Hungarie ⁊ ab extraneis laudē digne sumeret: ⁊ ipe pro tāto beneficio deū laudaret. Creuit autē puer per etatis incrementa de virtute in virtutē profecit. Sic q̇ȝ fide ⁊ amore totus deo inhesit: vt in christi amore fixus ⁊ feruid⁹ incentiua carnis edomaret: prosp̱a que q̇ȝ calcaret: gl̃iam mundi contēneret: ⁊ tota deuotione chr̄um Jesum quē diligebat q̄reret. Erat q̇ppe fidelis ⁊ deuotissimus ad deum: liberalis ⁊ munificus in hoīes subiectos: misericors in afflictos: ⁊ validissimus opp̄ssoꝝ liberator: ⁊ miseroꝝ pius subleuator. In naturaliuȝ quoq̇ȝ gratia donoꝝ erat q̃si angelici reuerēdi vultus. statura ꝓcerus: ⁊ ceteris hominibus ab humero supra p̄eminens. Fortis: strenu⁹: ⁊ manu robustus: vt ipa corpis species dignum impio declararet. Et in tanta p̄eminētia bonorū non elatus: sed humilis extitit. nec vllius iura violenter occupauit: q̇n potius sua pro chr̄o copiose distribuit in egenos. Cūq̇ȝ nutu diuino ⁊ vt fertur btā virgine Maria quasi in visione apud filiū pro ipo intercedente in regem Hungarie coronatus foret oīm proceꝝ regni electione ⁊ p̄ncipum consensu: nolebat honores ambire: sed regalia insignia ante se deferri faciens: oneris potius q̃ȝ honoris regni gubernacl̃a reputabat: ⁊ qualiter ꝓdesse magis q̃ȝ p̄esse satagebat. Studuit aūt sūmopere deo sedula deuotione defuire: ⁊ vt erga p̱ximum semp̱ esset benignus in affectu: verax in ſmone: constans in ꝓmissione: iustus in causarū dijudicatione: vigil q̇ȝ ⁊ creber in orōne ac sollicitus in cultus dei ampliatione. Nam et si p̱lixioribus vigilijs in orōne fatigaret̃ non delicatuȝ thoꝝ repetebat: sed in exedris eccl̃iaꝝ pausabat. Itē duas eccl̃ias episcopales construxit ⁊ sufficiētibus redditibus dotauit: ⁊ tam multas fecit elemosynas: vt eccl̃ia oīs hungaroꝝ vsq̇ȝ hodie enarrat. In pauperes etiam elemosynis distribuendis iugiter insistebat. Item quod maius est peccata populi amarissime plāgebat: ac pro defensandis orphanis et paup̱ibus seipsum periculis exponebat. Multis quoq̇ȝ sanctis operibus insistēdo hu-

millime tantã apud deũ grãm obtinuit: vt eius merita
miraculoꝝ expimenta cõprobarẽt. E qbus aliqua nar=
G remus. G Quadam siqdem nocte cum in eccłiam
Miracula. Guaradieñ. vt cõsueuerat intrasset ꝛ oraret: cubicula=
rius eius qui foris expectabat pre nimia mora tedio af
fectus surrexit ꝛ introspexit: viditqꝫ beatũ Ladislaum
tãqꝫ glorificato corpe fulgentẽ ꝛ mirabilit in acre subli
matum. O vere beatũ virum quem in carnea mole con
stitutuz chr̃i amor et gratia sublcuabat de terrenis ad
celestiũ cõsortia. Post hec cum latrũculi bissenoꝝ irru=
pissent confinia Hungarie: ꝛ viros ac mulieres abdu=
xissent captiuos: ipe rex btũs cum exercitu insequens:
puenit in solitudinẽ magnã: nec habebant quid mandu
carent: videns ergo suos fame periclitari: auulsus ab
eis seorsum in orõne se pstrauit: vt deus qui manna pa
raucrat in deserto filijs israel populũ christianũ nõ si=
neret fame perire. Surgens ab orõne cum reuerteret
ad castra exercitus: ecce grex ceruoꝝ ꝛ bubaloꝝ ei ob=
uiauit: ꝛ cum eodẽ simul in mediũ exercit⁹ deposita fe=
ritate cõuenit. Tunc oẽs laudantes ꝛ glorificãtes deũ
in sancto suo per quẽ misericordiã sunt cõsecuti accesse
runt. ꝛ tulit vniusqsqꝫ de anialibus quantũ sibi sufficie=
bat ꝛ saturati sunt. Tantã deniqꝫ pietatem in oẽs ex=
hibebat: vt mutato vocabulo rex pius ab omibus voca
retur. Rigorẽ quippe iusticie lenitate tempans miseri=
cordie: talẽ se erga subditos exhibebat: vt poti⁹ ab eis
amaret qꝫ timeret. In examinãdis etiã iudicijs non tã
iudicare qꝫ iudicari: sibiqꝫ magis terribile iudiciũ imi=
nere credebat: qꝫ his qui ab eo iudicabant. Ex feruore
autẽ deuotionis Hierosolymã se iturũ vouerat: vt vbi
sanguis dñi iesu pro nostra redẽptione fusus est: ibi san
guine suo cõtra inimicos crucis christi dimicaret. Tũc
quoqꝫ duces Francoꝝ: Lothoringoꝝ: ꝛ Alemanoꝝ qui
cum exercitu dñi illuc pfecturi erant omes pariter piũ
Ladislaũ sibi in pceptorẽ ꝯcorditer pficere disposuerãt
Prius autẽ qꝫ illi in Hungariã cõuenirẽt: pius rex vr=
gente necessitate in expeditionẽ cõtra Bohemos pfe=
ctus: ibiqꝫ repentina egritudine correptus: conuocatis
regni pncipibus sacramẽtis pmunitus felicissime mig=
uit ad christũ. Planxit autẽ eum vniuersa multitudo
Hungaroꝝ: omis etas ꝛ cõditio cleri ꝛ populi triũ an=
noꝝ spacio in vestibus squalidis: choreas nõ duxerũt
toto illo tpe: ꝛ genus ome musicoꝝ siluit p totũ regnũ
H ¶ Circa tertiũ pncipale de eius gl̃ia sit pro con= H
clusione. ꝙ btũs Ladislaus in gloria fore magnus cla=
ruit miraculis pluribus. E quibus aliqua pro comple=
mento inseramus. Unũ est. ꝙ cum ipe sepulturã sibi ele
gisset in eccłia Guaradieñ. Principes autẽ Hungarie
Miracula. ob ardorẽ dierũ canicularium vellent suũ corpus defer=
re ad sepeliẽdũ in eccłia Albeñ. que ppinquioris distã
tie ꝛ breuioris vie erat. Uenerũt interim dietam faciẽ=
do ad diuersoriũ vbi fatigati pre labore itineris ꝛ tristi
cia dormierũt. Surgẽtesqꝫ de somno currũ in quo erat
corpus bti Ladislai non cõparere videntes: contristati
sunt ꝛ ceperũt per vias ꝛ loca discurrere reqreñ. Tan=
dem cõuersi ad viam que ducebat Guaradinũ viderũt
ecce recto itinere currũ ipm cum corpe in eo posito vl=
tro currentẽ sine subuectione cuiuslibet animalis ꝟsus
Guaradinũ quo diuinitus per angelos portabat. Qd
miraculũ videntes deum laudauerũt. Et sic iter suum
ꝟsus Guaradinũ sine omi hesitatione direxerũt. Item
Aliud miraculum. alius miraculũ. quia cum in eccłia Guaradieñ. sanctuz
corpus sepelieñ. officiũ dicerẽt mortuoꝝ. qdam de cir=
cũstantibus dicebat fetere corpus illd: reliqs omibus
suauissimã odoris fragrantiã sentiẽtibus retortũ est illi
co mentũ illius ad dorsum ꝛ reflecti non poterat. qui cũ
peniteñ. lachrymabilit misericordiã postularet: proci=
dens ad corpus sanctũ sanitatẽ recupauit: sed cicatrix
in mento eius occalluit. Dicit etiã ꝙ audite sint tũc vo
ces angeloꝝ canẽtiũ introitũ misse de cõfessore. Item
alia qꝫplurima miracula cepit facere mox deus benedi
ctus ipius beati Ladislai merita inuocãtibus. videlicz
cecis multis visum: surdis audituz: mutis loquelã: clau
dis gressum: leprosis mundiciã tribuendo. que longum
est per singula enarrare. In ipa etiam hora canoniza=
tionis eius stella preclari fulgoris stetit supra in dire=
cto monasterij: vbi sanctũ eius corpus quiescit a sexta
hora diei per spaciũ fere duaꝝ horarũ quã maxia mul=
titudo populoꝝ perspicue aspexit gaudio ingenti. Et
ipa hora puer qdam q loco manuũ et pedũ tumida car
nis massa ossibus penitus carens fluitabat: ipius beati
Ladislai meritis ossa integra: ꝛ perfectã recepit sanita
tem. Ad laudem domini iesu christi aliqua preter hec
miracula que ob breuitatẽ hic dimisi. vide si placet in=
fra ſmo. ij. I. K. Ad ipius ergo merita cõfugieñ. Ro=
gemus deum vt perducat nos in celũ. Amen.

¶ Pro sancto Ladislao rege. Sermo. ij.
De nobilitate virtutum.

Beata terra cuius rex nobilis est. Eccłs. c. x. et
ad laudez huius sancti. A Sicut quippe A
Lyra dicit hec autoritas intelligi debet. s. qñ
rex alicuius terre fuerit nobilis: non tm̃ nobi=
litate generis: sed etiam nobilitate moꝝ ꝛ virtutũ. qa
vt Grez. dicit. in istis nobilitatibus quãdo altera alte=
ri copulat quasi gẽma inquit carbunculi in ornamento
auri sociat. Talis regis terra merito btã pdicatur: qa
rex huiusmodi ꝟtuosus studet sollicite in terra sua ex=
tirpare vicia ꝛ ꝟtutes ac iusticiã nutrire. quoniã ergo
btũs rex Ladislaus talis reuera rex fuit in regno Hun
garie. Ad laudem ergo ipius merito hec ꝟba accipiũ=
tur pro sermo. In qbus de tribus cõmendat ꝛ in exem=
plum nobis pponitur.

¶ Primo de ꝟtuosa nobilitate: ibi. Btã terra cuius nobilis.
¶ Secũdo de gloriosa dignitate: quia dicit rex.
¶ Tertio de gratiosa christiformitate: in hoc ꝙ dici tur Nobilis ꝛ rex: vt chr̃s fuit. B B

Que reputatur vera nobilitas. ¶ Circa primũ de nobilitate virtutis querit. Que re
putet vera ꝛ potissima nobilitas in hoibus? Ad qd re=
spondet Hiero. in epła. di. sic. Sola apud deũ libertas
est non seruire pctis. sũma nobilitas est clarũ esse virtu
tibus. Hec ille. Nota pro declaratione. ꝙ Grego. Na=
zañ. in apoł. trac. de semetipo distinguit quadruplicem
nobilitatem in hoibus.

¶ Prima dicitur nobilitas spũalis.
¶ Secunda dicit carnalis.
¶ Tertia virtualis
¶ Quarta legalis.

Prima spũalis ¶ Prima dicit spiritualis. Unde ipe Nazañ. dicit sic.
Nobilitas spũs est ſm quã omes nobiles eqliter sumus
quoniã ad imaginẽ dei facti sumus. Itẽ Hiero. in epła
Nulli te vnqꝫ de generis nobilitate pponas: quia deus
non respicit psonas hominũ: sed animas. Nota autẽ ꝙ
homo deberet hanc nobilitatẽ sup omia mũdi bona cu=
stodire. Sed hãc nobilitatẽ heu qꝫ multi nec aduertũt:
nec curant qd est magne demẽtie. quia si terrenã nobi=
litatem transitoriã magno labore ꝯseruare student. Et
si homo honorat imaginẽ dei depictã vel sculptam: mul
to magis rõnabile foret cõseruare in nobis nobilitatez
ppetuã honorareqꝫ imaginẽ in aĩa nr̃a impssam. Ad qd
hortamur Eccłi. x. Fili in mansuetudie serua aĩam tuã:
ꝛ da illi honorẽ ſm meritũ suum. ꝛc. Item multi etiã
heu hanc nobilitatẽ adeo pctis obfuscant ꝛ destruũt: vt
nec a chr̃o cognoscant. Mat. xxv. Amen dico vobis ne
scio vos. Chrys. Nescio vos non ppter ignotas facies
vestras: sed ppter odibiles malicias vestras: qd certe
maximũ damnũ est homini. maius em̃ est qꝫ si oim rerũ
mũdi dñs existẽs omia pderet. Matth. xvj. Quid em̃
pdest homi si vniuersum mun. lucrẽ. anie ꝟo sue detri=
mentũ patiat. Et vt fortius dicã: maius dãnũ est in vni
us aĩe pditione: qꝫ oim corporaliũ creaturaꝝ mũdi rui=
na ꝛ destructione. Uñ Augu. li. viij. de ciui. ꝛ. lxxxiij. q.
dicit. O qꝫ nobilis creatura est anĩa hũana: qr ad visio=
nem ꝛ fruitionẽ dei creata. Sicut ergo deus oẽm crea
turã: sic aĩa oẽm corpalem naturã dignitate ꝛ nobilita=
te excellit. Maius ergo damnũ indt habet in amissiõe
vnius aĩe qꝫ corpoꝝ mille. Hec Augu. O q hõ chr̃iane
audi scripturã hortantẽ Deut. iiij. Custodi temetipm ꝛ
aĩam tuã solicite. s. ne pdas tantã nobilitatẽ eius. C C

Scda nobilitas carnalis.

Scda nobilitas dr carnalis. De q Nazan. Nescio inqt que sit differetia fm carnē nobilitatz habenda: cū omibus hominibus sit corruptio vna. quia in terrā puertunt omēs de q sūt.

Questio.

Si qras vtrū ḡ sunt nobiles aliq in mundo? Respōdet Hiero. in epla ad fi. Mauri di. sic. Mūdanā nobilitatē non nature eqtas pstitit: sed cupiditatz ambitio. Omēs certe homies per diuinū lauacrū efficiunt eqles. ꝛ nulla potest esse discretio quos scda natiuitas generauit: per quā tam diues ꝙ paup: tā fuus ꝙ liber: tam nobilis ꝙ ignobilis filius dei efficit: ꝛ terrena nobilitas splēdore celestis glīe obumbrat. Hec ille. Hec pdicamus nō vt nobiles viros cōfundam⁹: sed vt ad ↄtutes moneamus. Nam fm Hieroñ. in epla. Ad hoc debet qs sue nobilitatis meminisse: vt claritatē generis morū sanctitate cōscendat: alioqn ipa solius carnis nobilitas exilis est reputatōis ꝛ inane nomē. Unde Boet. de ↄsol. phie. lib. iij. psa. vj. Nobilitas sanguinis est inane nomē: qꝛ fm eundē nobilitas carnis est qdam laus de meritis parentū pueniēs. Sed quid pdest tibi ꝙ parētes tui fuerūt pbi ꝛ ↄtuosi: tu aūt es criminosus Chry. sup Mat. Quid pdest generatio clara quā mores sordidant. Exemplū de iudeis: q cū iactarēt se esse de genere sancti Abraā. ꝛ sic nobiles di. Semē Abrae sumus: ꝛ nemī fuiuimus vnqꝫ. Rñdit eis iesus. Si filij abrae estis: opa abrae facite. Joā. viij.

Questio.

Sz si petas nūqd meli⁹ est esse de gñe nobili ꝙ rusticano. Audi Cassiodo. in qdam epla di. sic. Meli⁹ est de cōtēptibili genere nasci ꝛ clarū ↄtutibus fieri: ꝙ de claro genere nasci ꝛ criminose viuere. Ad id p exemplo pducamus. qd Ambro. dist. xl. Illud. dt de Adam ꝛ Eua. Nam Adam fuit de viliori origine ꝛ loco ortus. s. de limo terre: ꝛ extra padisum. s. in agro Damasceno format⁹. Eua aūt de nobiliori. qꝛ de Costa Ade ꝛ in loco nobilissimo. s. in paradiso fuit facta. ꝛ tñ Eua inferior fuit ꝙ Adā. Hec ibi. Item Abraam de Thare idolatra natus pre: in caput fideliū oim est electus pro ↄtute cult⁹ vnius dei. Geñ.

D

Tertia nobilitas ↄtutis.

D Tertia est nobilitas ↄtutis. qꝛ vt phs in polit. ait. Uirtus ꝛ vicia determināt nobiles ꝛ ignobiles. ꝛ Tul. de officijs. Hec est indubitata nobilitas que morib⁹ probat ornata. Idē. Hic vere liber extimandus est q nulli turpitudini seruit. Et rō hui⁹. qꝛ a quo qs supatus est: eius ꝛ fuus est. ij. Pet. ij. Qui ergo pctm facit fuus est tot demonū qt vicioꝝ. Exemplū dt Chry. sup Matth. In ptāte est ppli inqt facere sibi regē: q postꝙ fuerit cōfirmatus non pōt a poplo deponi iugū eius. Sic homo in ptāte arbitrij habet vt sibi diabolū eligat in dominū peccādo: sed postꝙ eius iugo se subdidit: non pōt deponere nisi deus ipm misericordit liberauerit. ꝛ sic sp manet in fuitute diaboli: nisi deus liberet. Hinc Amb. de Nabuchodonosor historia dt. Qui facit pctm: fuus est pcti. semp in laqis: semp in vinclis est: ꝛ nunꝙ est liber a cōpedibus. qꝛ semp est in criminib⁹. Hec ille. Hec sufficiant.

Quarta nobilitas legal'

Quarta nobilitas dicit legalis. s. que fit per codicilloꝝ vel clenodioꝝ concessoꝝ a regibus pmotionem: aut que venit per adoptionez. Et hoc modo omēs chriani nobilitant in baptismo. Rom. viij. Non eñ accepistis spiritū fuitutis: sed accepistꝫ spiritū adoptiōis filioꝝ: in quo clamam⁹: abba pater. ipe eñ spūs testim. red. spi. no. ꝙ sumus filij dei. ꝙ si filij ꝛ heredes. ꝛc. O vtinā chriani hanc sanctissimā nobilitatē custodirent: ꝛ non pderēt. Btūs rex Ladislaus nobilis fuit fm omēs pmissas nobilitates qs ꝛ sūmope pseruauit. ꝛ ideo feliciter rgnauit ꝛ nūc cum chro rege regnat in celis. Merito ergo dicit btā terra Hungarie. cuius rex. s. Ladislaus nobilis est ꝛ patronus.

E

Dignitas regia

E ¶ Circa scdm de eius dignitate regia vt cōuertamus ad edificationē coim hoim accipiam⁹ pro cōclusione ex ↄbis Nicolai pape. ij. q. j. ca. Scelus. vicꝫ ꝙ sicē nullus prauus pōt veracit dici rex vel dñs. sic nullus chrian⁹ efficit vere rex celestꝫ ꝛ dñs: nisi sit bonus ꝛ a vicijs mūdus. Ondit fm qttuor pcipue docto. Unus est Hieronymus in glo. sup Mat. xxv. di. ꝙ chriani hic reges sūt in spe: ꝛ in futuro erunt in re. vbi ꝛ q hic regnauerūt: et qui non regnauerūt regnabūt. s. si boni fuerūt. Scds est Cassiod. sup ps. xxxvij. di. sic. Reges terre sunt qui corpibus suis deitatis munere dominant. s. ne peccent Nam ille rex vere non dicit qui fuire monstrat. Hec ille. Tertius est Augusti. de ciui. dei. lib. iiij. Bonus. s. chrianus etiam si fuiat liber est. malus aūt etiam si regnet fuus. nec vnus: sed quod est grauius tot demoniorum quot vicioꝝ. Hec Augu. Quartus est Cyprian⁹ lib. de xij. abusionibus di. sic. Nihil confert habere damnandi ptātem: si dñs ipe non habet ↄtutis vigorē. Et infra. Nomen eñ regis rectoris officiū indicat: sed qualiter alios corrigere poterit qui pprios mores non corrigit. Sciat inqt rex ꝙ sicē in throno hominū pmus cōstitutus est. sic ꝛ in penis si iusticiā non fecerit pmatū habitur⁹ est. omēs nanqꝫ pctōres quos sub se in psenti habuit supra se modo plagali pena futura habebit. Hec Cyprianus. Et sic intelligendū est etiam de qbuscunqꝫ alijs dñis. Sic etiam de chrianis si ingrati fuerint pro tanta dignitatis. s. regie celestis vocatione in respectu infideliū. quia quāto gradus. s. chrianitatis altior: tanto casus deterior. fm Grego. O ergo chriane noli pro vilissimo pctō perdere tuam regiam ꝛ glosam dignitatem celestem ppetuāqꝫ coronā. accipe exēplū a btō Ladislao rege: q sic se in regia dignitate cōseruauit vt celestem non pderet: sed vsqꝫ ad mortē pro ista corona celesti omia cōtemneret vt chrm lucrifaceret.

F

Uirtutes p qs cognoscūtur veri nobiles.

F ¶ Circa tertiū de glosa cōformitate nobilitatꝫ ad christum. querit que sunt ↄtutes per quas cognoscunt veri nobiles ꝛ nobilissimo rege chro fiunt conformes: vt ꝛ nos sciamus per has cōformari ꝛ grati fore chro domino in nobilitate chriana. Ad qd respondet fm ꝙ colligitur a doctoribus pcipue sunt qttuor.

¶ Prima est humilitas.
¶ Secunda est pietas.
¶ Tertia est veritas.
¶ Quarta est equitas.

Prima hūilitas.

¶ Prima est humilitas. Nam christus dñs rex regum ꝛ dominus dominantiū summe humiliauit se: vt ostenderet ꝙ humiles diligit pncipes ꝛ alios. Berñ. Nō magna ↄtus est humilitas in abiectiōe: sed rara ꝛ deo chara est humilitas in honore. Idē. Honor honoris est humilitas. Patꝫ ergo ꝙ precipue in dominis ꝛ pncipibus humilitas cōmendat vt christo cōformis ꝙuis in omibus sit deo grata. Hinc Eccli. iij. Quanto magnus es humilia te in omibus: ꝛ coraꝫ deo inuenies grām. q. m. po. dei so. et ab humilibus honorat. Ideoqꝫ fm Berñ. fmo. de religionibus. Nunꝙ in honore sine onere: nec in plātione sine dolore ꝛ tribulatione: in sublimitate qs potest esse sine vanitate. Uult ergo de⁹ ꝙ etiā pnceps sic humiliet. quia vt etiā Innoc. dt. Quanto quisqꝫ humilior in se: tanto corā deo nobilior. Exemplū de Saule. qui cum esset humilis: electus est a deo in regē: sed cum supbiuit postea deiectus est: ꝛ in locum eius humilis Dauid pelectus est. vt ptꝫ. j. Reg. xv. ꝛ. xvj. quē dominus fm cor dilexit. Btūs rex Ladislaus hanc ↄtutem habuit. non eñ honores ambiuit: imo in exedris ecclesiaꝝ inter pauperes sepe pnoctare dilexit: soli deo placere cupiens. vide. sermo. j. F. G.

scda pietas

Secūda ↄtus est pietas. Christ⁹ nanqꝫ dei filius est rex pijssimus ad homīes: adeo ꝙ omibus inimicis parceret: imo pro inimicis morti se exponeret: ꝛ totū sanguinē in redemptionem hominū effunderet. Ut ergo homo in hac nobilitate christo sit cōformis: debet remittere iniurias ꝛ pietatis opa in proximos exhibere: vt sic mereat a christo diligi ppter similitudinē. Nam Chry. dicit. ꝙ nil ita nos deo assimilat: quēadmodū: pcipue in iniuriaꝝ remissione. Siqdem ppriū dei est misereri semp ꝛ parcere: debent p ceteris nobiles ꝛ pncipes ac pmaxime reges esse pij ꝛ clemētes exemplo christi.

G

In rege pietas plus cōmēdat ꙗ seueritas.

G Unde querit. Utrū melius sit regere subditos pietate an seueritate? Ad qd rñdet Señ de Clemeñ. di. sic. Remissius impanti melius paret. i. obediet pietati. Nam cōtumax est humanus anius ꝛ in cōtrariū nitēs sequit q facili⁹ ducat. ideo nullū ex oibus magꝫ clemētia ꙗ regeꝫ vel pncipē decꝫ. Hec Señ. Istud aūt clarius ondit tripl'r. Primo ex auctē scripture. Prouerb. xx. Misericordia ꝛ ↄitas custodiūt regem: ꝛ roborabit clementia thronus eius.

Hinc ⁊ Eccli.iiij. Noli eſſe ſicut leo in domo tua: euertens domeſticos tuos: ⁊ opprimens ſubditos tibi. Secũdo oſtendit̃ ex rõne. quia ſcribit̃.j. Tim̃.iiij. Pietas ad oīa valet. ⁊.xxij.q.ij. Si quelibet. Greg. dt. ꝙ culpa purgat̃ pietate: ⁊ ipa pietas meret̃ tempalit̃ ⁊ eternaliter remunerari. ideo. ⁊c. Tertio patꝫ exēplis. ꝙ magni ꝑncipes vt reges tanq̃ꝫ nobiliores ſolent inungi in ſignũ pietatis ⁊ clemētie. ⁊ rex apum non habet ſtimulũ pungendi ſicut alie apes. ad deſignandũ ꝙ nobiles ⁊ quiqꝫ rectores ſubditoꝝ debent eſſe pij et miſericordes. Scribit etiā lib.vj. aīaliũ Ariſtot. ꝙ nobilis cõplexionis ſignũ eſt longa brachia habere: ſignant vſqꝫ ad genua: deficiente ſpacio duoꝝ digitoꝝ. Idē etiā dt v. Polit. ꝙ hr̃e longa brachia fortitudinē indicāt. Et hᷓ vtiqꝫ cõuenit ad ꝓcandũ largitatē pietatis. Et ſic ptꝫ ꝙ ſi volumus eſſe vere nobiles ⁊ chr̃o cõformes: debem⁹ eſſe pij ⁊ clemētes. Sed heu moderni ꝑncipes ⁊ nobiles: ac barones ⁊ rectores ſunt īmiſericordes mũera et taxas a paupibus extorquētes: mũera diligētes: ⁊ vindictam expeteñ. eccliaſtica bona diripieñ. Impletum eſt illud Ezech.xxij.ſ. Principes in medio eius q̃ſi lupi rapaces. ⁊.xxvj. Statue tue nobiles in terrā corruēt.i. nobiles q̃ tanq̃ꝫ ſtatue deberēt paupes ſuſtentare ⁊ defenſare: in terrenā cupiditatē declināt vt ſpolient pauperes. Btũs rex Ladiſlaus non ſic fecit: ſed tam piiſſimus extitit. mutato nōīe ab omibus pius rex vocaret̃. Nam paupes alebat: ⁊ pro eis morti in bello ſe exponebat. Vide Legendā. G. H. Tertia ꝟtus eſt ꝟitas. Nā chr̃us dominus adeo dilexit ꝟitatem: vt ſibi ipam appropriaret Joā.xiiij. dicēs. Ego ſum via: ꝟitas: ⁊ vita. Hāc ergo debemus habere vt a chr̃o diligamur tanq̃ꝫ cõformi nobilitate decorati. vnde ad Eph.iiij. Loquimini veritatē vnuſq̃ſqꝫ cum ꝓximo ſuo. Dicit vnuſq̃ſqꝫ. q̄a ꝟitatem debent oīes amare ⁊ ſuare: ſed potiſſime debent nobiles ſuare vt poſſint eſſe victorioſi. qm̃ ipa veritas eſt que vincit oīa.ij. Eſdre.iij. Et ipa ſtatuit nomen laudabile in ꝑpetuũ qđ nobiles multũ deſiderāt. Prouerb.xij. Labiũ ꝟitatis firmũ erit in ꝑpetuũ: ⁊ ꝓpt̃ pctā labioꝝ ruina ꝓximat malo. Sed ꝓhdolor moderni multi nobiles in ſui ꝑniciē nihil curāt de ꝟitate: multa ꝓmittunt ⁊ nõ implēt: plura appendũt ſigilla: ſed nulla fiducia in eis. vt videam⁹ impletũ illđ pſ̃. Nolite cõfidere in ꝑncipibus. Sed o q̃ꝫ ꝑnicioſum: o q̃ꝫ cõfuſibile clenodiũ mendacij in nobilibus qꝛ Prouerb.xvij. Non decet ꝑncipem labiũ mendax. Et pſ̃. Perdes oēs q̃ loquunt̃ mendaciũ. Tales inq̃t viri ſanguinũ.i. pctõꝝ nõ dimidiabũt dies ſuos. O q̃ꝫ honorificũ ⁊ gl̃ioſum clenodiũ ꝟitatis in ꝑncipe. quia dicēte pſ̃. Miſcđiam ⁊ veritatē diligit deus: gr̃am ⁊ gl̃iam dabit. ſcꝫ talibus. Hoc claret in btõ Ladiſlao rege qui fuit verax in ſmone: cõſtans in ꝓmiſſione. vt in legenda eius habet̃. Et idcirco deus ipm̃ q̃tificauit ⁊ glorificauit per cõformia quodāmodo miracula.ſ. in ſui corpis tumulatione: que fieri cõmiſerat in guaradieñ. ecclia. Et cũ barones vellēt hoc aliter ordinare: miraculoſe corpus illuc q̃ ipe mandauerat deferri viderũt in curru. Ptꝫ in Legeñ. H

Item pro eodē atteſtat̃ miraculũ ſanatõnis oculoꝝ. quia ꝟitas oclo mentis intueri habet. Ipe q̃ppe btũs rex ꝑcipuam ꝑtātem in miraculoſa ꝟtute ſanādi oclos legitur a deo obtinuiſſe. vt aliq̃ de hoc narremus. I

Btũs Ladiſlaus miraculoſam ꝟtutē oculos ſanādi habuit.

Legit̃ q̃ppe in Legeñ. ꝙ q̃dam paupcula ꝟgo amiſſum viſum recupauit iuxta ſancti ſepulchrũ tanta animi lympiditate: vt non ſolũ in corpe: verũ etiā in ſpũ viſitata diuinitus eſſe videret̃. Item q̃dam nobilis puella dum tanto dolore oculorũ teneret̃: vt viſu oīno ꝑuata oēm ſpem medicine amiſiſſet: ad ipius ſcti ſepulchrũ venieñ. ibi cum lachrymoſe ſibi ſubueniri poſtularet inſtanter: ceciderũt ecce in manus eius q̃dam globi carnei formā oculoꝝ habētes: ſed coagulato ſanguine inuoluti. Que credēs ſibi oculos excidiſſe: vociferata eſt. Et ppl̃s accurrēs viderũt oīes dictos globos oculoꝝ in eius manus eliſos: ⁊ nouos ſibi oculos ſanos et optimos mirabiliter eoꝝ loco datos a deo: ⁊ admirādo deum in ſancto laudauerũt. Vidi ⁊ ego quendā frēm ordinis minoꝝ ꝑdicatorem: q̃ cum lippos antea habuiſſet: ⁊ crebro defluētes oclos apud ipius ſcti Ladiſlai ſepulchrũ orando obtinuit fieri ſanus. Quarta ꝟtus eſt iuſticie eq̃tas. Nam chr̃s iudex iuſtus multũ diligit iuſticiā in ꝑncipibus ⁊ iudicibus. ſicut teſtat̃ de eo pſ̃. Dilexiſti inq̃t iuſticiā: ⁊ odiſti iniq̃tatem ⁊c. Hinc.xxiij. q.v. Regũ. Hiero. dt. Regũ officiũ ꝓpriũ eſt facere iudiciũ atqꝫ iuſticiā: ⁊ liberare vi oppſſos de manu calumniātiũ: ⁊ pupillis ac viduis auxiliũ ꝓbere. K

Quarta iuſticie eq̃tas

Beatus Ladiſlaus rex iuſticiā ſũme obſuauit: ⁊ oīa ꝑdicta fecit non ſolum in vita: ſed etiā poſt mortē. Nam legitur ꝙ miles q̃dam argenteā ſcutellā quā ꝑus ſuo patri ſctũs rex dum viueret donauerat vrgente neceſſitate: venalē expoſuit cuidā comiti: ardore aũt cupiditatꝭ comes illectus finxit hanc ſcutellā ſuam fuiſſe ⁊ furto a ſe ſublatā. Cumqꝫ de hoc lites in iudicio mouiſſent dño inſpirāte ſic adiudicatũ eſt: ꝙ ipa ſcutella poneret̃ ſup ſepulchrũ ſancti regis Ladiſlai: ⁊ deus cõprobaret q̃s eorũ habere eam deberet. ſicqꝫ factuꝫ eſt. Comes igit̃ nimis ꝑſumendo cum acceptur⁹ ſcutellā appropinq̃ret ad ſepulchrũ ſtatim cecidit quaſi mortu⁹: nec de terra ſurgere potuit. Paup aũt miles qđ ſuũ fuit humilit̃ accedens accepit: ⁊ deo gr̃as egit: ac ſctm̃ Ladiſlaũ oēs laudando in ipius meritis deum glorificauerũt pro liberatione a calũnia. Oremus ergo nos chariſſimi deũ vt hui⁹ ſancti interuētu caueat a periculo: et det gr̃am ⁊ gloriam Amen.

Exemplũ

Pro ſancto Ladiſlao rege Ser.iij. De iudiciali iuſticia in regimine pro imitatione noſtra.

Sit dñs deus bñdictus qui voluit te ordinare ſuper thronum ſuum regem.ij. Paral̃.ix. A Verba iſta dixit ad lr̃aꝫ regina Saba de rege Salomone: ⁊ nos optime poſſumus dicere deo gr̃as agēdo pro ſancto rege Ladiſlao: quē deus ordinauit regem ſup thronũ regni Hungarie. Nam vt dicit Grego. in moral̃.xxx. Scđm merita ſubditoꝝ tribuunt̃ pſone regentiũ. ⁊ ideo deus cum dat bonũ ꝑncipem vel regem: merito deo ab oībus gratie agende ſunt. quia deus hoc ordinauit pro ſalute populi. Sic ꝑ contrariũ cum datur malus ꝑnceps populo ſignum eſt mali pro demerito populi. vt ibideꝫ dicit Grego. Et idcirco cum deus talē ⁊ tantũ ſanctũ regem: vicꝫ Ladiſlaum nobis donauerit pro ſalutis acq̃ſitione: digne et merito ipm̃ deum laudando ⁊ gr̃as agendo pro tali dono dicere poſſum⁹ ad eius honorē verba ꝑmiſſa. ſcꝫ Sit dñs deus bñdictus qui voluit te ordinare. ⁊c. Iuxta q̃ ꝟba de ipo ſancto rege Ladiſlao tria myſteria notabimus pro ſmone: ſm̃ ꝙ de tribus cõmendat̃.

- Primo de iudiciali iuſticia: ibi. Te ordinare ſup thronum: quo iudicij executio ſignificat̃.
- Secundo de regali clementia: ibi. regem.
- Tertio de diuinali vicaria: ibi. Deus qui voluit te ordiuare ſuper thronũ ſuũ. B

Circa primũ de iuſticia in iudicio. Ex quo btũs rex Ladiſlaus de hoc precipue cõmendat̃ in Legenda: vbi dicit̃ deo eo ꝙ in examinādis iudicijs non tam iudicare q̃ꝫ iudicari: ſibiqꝫ magis iudicium terribile īminere credebat: q̃ꝫ his qui ab eo iudicabant̃. De ipa ergo pro edificatione rectoꝝ ⁊ iudicum quorũcunqꝫ quo ad preſentem materiā queri ſufficiat amore breuitatis tm̃ de eius obligatione. De qua querit̃. Utrum in oīi iudicio ⁊ caſu ſub neceſſitate ſalutis quācunqꝫ cauſam teneatur ſemp iudex q̃libet iuſte iudicare? Ad quod reſpõdetur per cõcluſionē ꝙ ſic. ⁊ oſtendit̃ tripliciter.

An in oī iudicio ſub neceſſitate ſalutis teneat̃ q̃libꝫ iuſte iudicare.

- Primo per varias leges.
- Secundo per rationes.
- Tertio per exempla ⁊ ſimilitudines.

Primo per varias leges. et primo q̃dem per legem naturalem que dictat: ꝙ quecunqꝫ vultis vt faciant vobis homīes: ⁊ vos facite illis. ⁊ quod tibi fieri non vis: alijs ne facias. Ptꝫ Luc̃.vj. ⁊ diſt.j. ius naturale. Sed nullus vult ſibi a quoq̃ꝫ fieri iniuſticiā. ergo. ⁊c. Secũdo per legem diuinalē. Leuit̃.xix. Ego dñs deus veſter: nolite facere aliquid iniquũ in iudiciũ: nec iniuſte iudicabis: non cõſideres pſonam pauperis: nec hono-

Primo ꝑ varias leges.

res vultũ potẽtis. Item eiusdẽ. xxiiij. Equũ iudiciũ sit inter vos: siue ciuis siue pegrinus fuerit q̃ peccauerit: quia ego dñs deus. Deut. xxxiiij. Non puertes iudiciũ aduene ꝛ pupilli. Tertio p legem euangelicã. Mat. v. Amen dico vobis: nisi abũdauerit iusticia vestra plꝰ q̃ꝫ scribaꝝ ꝛ phariseoꝝ: non intrabitꝭ in regnũ celoꝝ. Et iterũ. Bti qui esuriũt ꝛ sitiunt iusticiã. ꝛ. xxv. Ibunt iniusti in suppliciũ. Quarto p legẽ canonicã: ꝛ etiã ciuilem. Naꝫ extra de mutuis peti. c. prudentiã. habeť scriptum ꝙ eo modo q̃ quis vult sibi iusticiã fieri sub eadẽ forma alijs rñdere teneť. Itẽ extra de pbať. c. qm̃ ꝯtra in ꝯ. negligentiã. dt glo. ꝛ eam sequunť docto. ꝙ scꝫ iudex teneť ad restitutionẽ: saltem in foro anie: si eius negligentia aliqđ damnũ incurrit pars q̃cunqꝫ in iudicio: et hoc ẜm frẽm Angelũ de Claua. qui adducit Panor. sup dicto c. maxie tenet qñ iudex est in dolo ꝛ lata culpa. Et non solũ de lata teneť quo ad deũ: sed etiam de leui si diligentiã non adhibuit. Patꝫ ex c. Cõsuluisti. ij. q. v. in tex. cũ glo. ꝛ est tutius. Deniqꝫ tota lex canonica ꝛ ciuilis est ordinata pro iusticia faciẽda et ẜuanda. vt. ff. de iusti. ꝛ iu. l. iusticia. ꝛ plerisqꝫ locis colligi valꝫ: que trãseo. Vñ Augusti. de libe. ar. Lex esse nõ videť q̃ iusta non fuerit. ꝛ ideo ẜm leges teneť iudex iudicare. dist. iiij. erit ꝛc.

C Scđo per rationes.

C Secũdo ostendiť p rõnes. ꝛ primo rõne offensionis. quia iniusticia est pctm̃ mortale in suo gñe: eo ꝙ ꝯtrariať charitati: qꝛ infert nocumentũ primo: vñ ꝛ visionis diuine pᷓuationẽ inducit. iuxta illđ Ps. Neqꝫ habitabit iuxta te malignus: neqꝫ pmañebũt iniusti ante oclos tuos dñe. ꝛ per ꝯsequẽs dãnabile vicium est. Hec ẜm Tho. ij. ij. q. lx. art. iiij. Scđo rõne diuine maledictiõis. quia oẽs iudices iniusti a deo maledicti sunt. Deut. xxvij. Maledictus inq̃t qui puertit iudiciũ aduene: pupilli: ꝛ vidue. ꝛc. Tertio rõne diuine vltiõis. qꝛ iudices iniustos deus q̃nqꝫ punire solet multiplicit. Primo tpaliter flagellãdo. ps. Propter iniusticias eñ suas humiliati sunt. ꝛ Eccli. x. Regnũ a gente in gentẽ transferť ppter iniusticias ꝛ dolos ꝛc. Scđo mala morte perimẽdo. vt patꝫ de Pilato qui chr̃m iniuste iudicauit morti. ꝛ ideo in exiliũ a cesare relegatus propria manu se occidit ẜm Eusebiũ. Unde ps. Uirum iniustũ mala capiẽt in interitu. Cognouit dñs iudiciũ inopis ꝛ vindictã pauperũ. s. ad vlciscendũ. Tertio in iudicio eternaliter dãnando. vt ptꝫ ex p̃dictis. Hinc Greg. O homo tu q̃ iudicas in terris: memẽto ꝙ ꝛ tibi iudex est in celis: a quo tibi eadem mensura remetieť qua mẽsus fueris. Hec ille. ꝛ sic ptꝫ.

D Tertio per exempla.

D Tertio ostendiť p exempla ꝛ siĩitudines. quia legiť de Achab. vt scribiť iij. Reg. xxi. ꝙ cum rex Achab iniusto iudicio pcurante Iezabel vxore sua interfecisset Naboth: vt possideret vineã illius: dñs eum ꝛ vxorem eius puniuit morte mala pro signo damnationis. Et p̃dixit per Heliam di. In loco in quo linxerũt canes sanguinẽ Naboth: lambent sanguinẽ tuum ꝛ Iezabelis. Et certe sicut iustum est latrones ꝛ fures occidi ac demones damnari. sic iustissimũ est iniustos iudices dei iudicio puniri ꝛ morte: ꝛ dãnatione. quia vt Augu. dt. Ablata iusticia quid sũt regna nisi latrocinia? imo tales plus nocẽt q̃ꝫ latrones Item Augu. Nihil est similius demonũ actibus q̃ꝫ litigare iniusto iudicio ꝛ damnare anias. Ad idem facit exemplũ de Susanna quã impij iudices iniuste iudicauerũt. ꝛ ppter hoc male ipi perierũt. Dañ. xiij. Item p contrariũ de Traiano q̃ pro eo ꝙ iustissimus fuit pmeruit per orõnẽ btĩ Gregorij liberari. ꝛ sic ptꝫ.

De traiano Exemplum.

Ad idem faciũt excẽpla etiã paganoꝝ. Refert eñ Vale. lib. vi. ꝙ q̃dam pᷓnceps nomie zalẽtius statuerat. ꝙ dep̃hensus in adulterio vtroqꝫ priuareť oclo. Accidit aũt ꝙ eiꝰ filius vnicꝰ dep̃henderet in adulterio. Noluit q̃qꝫ illi pcere etiã ad petitionẽ multoꝝ. Sed tñ ne legi fieret iniuria: ꝛ etiã ne eius filius inutilis ad oĩa reddereť si totaliter cecus fieret: p̃cepit vt vnum oculũ sibimet: ꝛ alterũ filio oculũ erueret: ꝛ sic iusticie satis fieret. Narratur etiam de Alexandro impatore. ꝙ cum apud eum accusatus fuisset q̃dam iudex iniquus. ꝙ solitus fuerat iudicia puertere propter munera. Impator mandauit ipm excoriari: ꝛ de pelle eius sedem fieri. Constituens autẽ eiusdẽ filium iudicis in iudicem ordinauit. ꝙ semper in illa sede ex corio paterno facta iudicaret quatenus recordareť ꝙ si iniuste iudicauerit simili morte puniretur. Btũs itaqꝫ rex Ladislaus bene semp recogitauit de iudicio diuino: in quo oẽs puniendi sunt iniusti eterna morte. ideo multũ timuit: ꝛ maximã diligentiam adhibuit ne vnq̃ꝫ iniuste iudicaret. E

E

C Circa scđm de regali eius clementia in qua etiã beatus rex Ladislaus maxie floruit. q̃a vt legitur de eo: Rigorem iusticie lenitate tempans miscđie. talem se erga subditos exhibuit: vt potius amareť q̃ꝫ timereť. Et tantã pietatis clementiã in oẽs exhibuit: vt mutato pprio vocabulo rex pius ab oĩbus nomiareť. Vñ hic queriť. Utrũ melius sit facere semp in iudicijs ẜm misericordiã q̃ꝫ ẜm iusticiã: aut ecõuerso? Et ratio q̃stionis est. quia Iaco. ij. scribiť. Iudiciũ sine miscđia fiet illi q̃ non fecerit miscđiam. Superexaltat aũt miscđia iudiciũ. Hec ibi.

Utrũ melius sit ẜm misericordiã: q̃ꝫ ẜm iusticiam iudicare?

Ad hec respondeť ẜm docto. distinguẽdo. quia aut talis faciens iusticiã quo ad proximũ est psona publica. vt est iudex ꝛ pᷓnceps: rector: vel q̃cunqꝫ officialis. aut est psona priuata. similiť illi cui debet fieri iusticia: aut est bonus: aut est malus. Hac ergo distinctiõe premissa nota pro responsione ad quesitũ tres p̃cipuas veritates.

Pria v̾itas.

Prima veritas. ꝙ quãdo certũ est pximũ cui fieri debet iusticia fore malum: melius est vt psona publica sibi faciat ẜm iusticiã: q̃ꝫ ẜm misericordiã. Ratio. quia malus per iusticiã corrigiť: sed per miscđiam deterioratur: nec formidat sic deterius agere. Unde Amb. lib. i. de offi. ꝛ. xxiij. q. iiij. est iniusta. dicit. ꝙ iniusta est miscđia: si quis latronem filijs dep̃cantibus motus ꝛ lachrymis coniugis vel alioꝝ flexus absoluendũ putat: cui adhuc latrocinãdi aspirat affectus. Nõne innocentes tradet exitio: qui liberat multoꝝ exitia cogitantẽ. Et infra. Nõne cum vni indulget indigno ad plapsiõis contagiũ puocat vniuersos. Facilitas eñ venie incentiuũ tribuit delinquẽdi. Hec Ambrosius. Item. C. de episcopali audientia. l. Nemo. diciť. Remissionẽ venie crimina non semel cõmissa non habeant.

Scđa v̾itas.

Secũda veritas. ꝙ quãdo certum est eum cui facienda est iusticia fore bonum: melius est publice psone vt faciat sibi misericordiam: q̃ꝫ ẜm rigorem iusticie punitiue. Ratio. quia talis paratus est se emendare: ꝛ melior ex hoc efficitur Sed hec veritas intelligenda est si persona publica: ħ est iudex vel officialis facere potest saluis legibus. ꝙ si non potest sic. tunc teneť facere quod dictat iusticia. Unde hic locum habet quod Grego. dist. xlv. c. dt. Disciplina vel misericordia multum destruiť: si vna sine altera teneať. Sed circa subditos inesse debet rectoribꝰ ꝛ iuste consulens misericordia: ꝛ pie seuiens disciplina. Hec ibi.

F

F Sed quoniã non potest omnino certus esse homo de bonitate alicuius aut malicia. Ideo q̃riť Quid si dubiũ sit vtrum pximus sit bonus aut malus? Respondeť ẜm Lyrã in postilla super p̃scriptam autoritatem Iacobi. ij. scꝫ Superexaltat misericordia iudicium: ꝙ in casibus dubijs inter misericordiã ꝛ iusticiã: sp declinandũ est ad ptem misericordie. Unde ꝛ chr̃s dominus interrogatꝰ de muliere in adulterio deprehensa vtrũ deberet lapidari: q̃uis oĩa sciuerit: tamẽ ad misericordiã declinauit damnando culpam: ꝛ saluando naturã dicẽs. Uade: amplius noli peccare. vt habeť Ioã. viij. Hinc etiã christus dominus in iudicio disceptapit de misericordie operibus. ꝛ sic sunt intelligende tales autoritates. sicut patꝫ de ista Iacobi. ij. scriptura. Iudiciũ sine misericordia fiet illi qui non facit misericordiam: scꝫ vbi debet. puta cum ille est bonus quẽ aliqua fragilitate contigit peccasse. aut quãdo dubitať in casibus de misericordia ꝛ iusticia. Nam dicit Chrysost. ꝙ facilius est reddere rõnem de misericordia q̃ꝫ de iusticia. Aut etiam quãdo psona est priuata. vt patebit in sequẽtibus. Hinc rabbi Salomon dicit super Exođ. vt allegat Lyra vbi supra. ꝙ apud Hebreos fuit antiquitus cõstitutũ. ꝙ si maior pars iudicũ in vno cõdemnet aliquẽ ad mortem: nõ ppter hoc esset interficiẽdus: sed expectãda est maior deliberatio. Si aũt maior pars in vno liberet eũ: est liberãdus. Hec ille.

Quid in dubio.

Tertia veritas.

Tertia v̾itas

ꝙ ꝓuate ꝑsone semp melius est facere ꝺm misc̄diam: ꝗ̄ ꝺm iusticiam.s.corporaliter punitiuā. Unde Mat.v. Bti misericordes:qm̄ ipi misc̄diam consequenẗ. Et Luc.vi. Dimittite ⁊ dimittemi. In qua mēsura mēsi fueritꝫ remetieẗ vobis. Idcirco.xxiij.q.i.diciẗ ꝙ vindicta ꝓuata est deo ꝺuanda:qui dicit. Mihi vindictā ⁊ ego retribuam. O ergo oēs qui diligitis iusticiā diligite simul ⁊ misc̄diam.imo plus misc̄diam exēplo bti Ladislai: vt ⁊ vos misericorditẗ a deo iudicemini. O ꝗ̄ timendū est his qui nolunt cum deberēt ꝓximis misereri: quia iudicium sine misericordia fiet eis. G

G Judices vicarij dei. ¶ Circa tertiū ꝓncipale de vicaria dei in iudicio sit ꝓ cōclusione.ꝙ in actu iudicij iudices tenent vicem dei. ⁊ ideo debent in hoc chr̄m iudicem imitari. Hec cōclusio ptꝫ per illud Deut.ca.i.dictū ad iudices sic. Qđ iustum est iudicate:siue ciuis sit siue pegrinus:nulla erit distantia ꝑsonaꝝ: ita paruū audietis vt magnū. qꝛ dei est iudiciū. Et Sap.vi. Audite reges ⁊ intelligite:discite iudices finiū terre:qm̄ data ē a dn̄o potestas vobis: ⁊ ꝟtus ab altissimo q̄ interrogabit opa vestra ⁊ cogitationes scrutabiẗ.qm̄ cum essetis ministri regni illiꝰ non recte iudicastis:neqꝫ ꝺm voluntatē dei ambulastꝭ. Hec ibi.

In q̄bus iudices debēt imitari chr̄m iudicem. Querit ergo hic. Qualiter: vel in q̄bus iudices debent chr̄m iudicē imitari:vel ei in iudicio cōformari: vt sic penā euadant:⁊ deo plurimū placeant? Ad quod respondēdo accipiamus verbū Dauid ps̄.vii. dicentis Deus iustus iudex fortis ⁊ patiens: nunq̄d irasceẗ per singulos dies. Nisi cōuersi fueritis gladiū suum vibrauit:arcū suum tetendit ⁊ parauit eum. Et in eo parauit vasa mortis: sagittas suas ardētibus effecit. Primo ꝗ̄ sicut deus diciẗ iustus iudex.sic debet esse ⁊ iudex terrenus iustus in seipo vt nulli subiaceat vicio graui. Un̄ Ambro.sup Bti imacula.dt sic. Iudicet ille q nō agat eadē que in altero putauerit puniēda: ne cum de alio iudicat in se ferat sniam.vt ptꝫ.iij.q.vij. Iudicet. H

H Judex er̄ns in se malus iudicādo alios an peccet mortaliter. Querit vtrū rector vel iudex: aut officialis er̄ns in se malus peccet mortaliter iudicando malos:vel quoscunqꝫ hoies? R̄ndet frater Angelꝰ de Claus.ꝺm Alexan.de ales.in.iij.ꝙ mortaliẗ peccat.quia corā deo suspensus est quo ad se:etiā si pctm̄ sit occultū.⁊ ideo peccat talis officiū exequēdo. Petrus tamē de Palude in iiij.dist.xix.tenet hoc verū fore de ꝑlato in sp̄ualibus. Sed secus de ꝑlato in tempalibus.quia si iudex suspēdit aliquē latronē:non peccat mortaliter. licꝫ ipe sit in mortali. Idem tenet sctūs Thom.in.iiij.⁊ Archidia.l.dist. Tutius ergo est iudici cum accedit ad iudiciū contritionē formare de pctis:ne chr̄s sibi dicat illud Ioā.viij. Qui sine pctō est in illam lapi.ec.

Secūdo Secūdo sicut deus diciẗ iudex fortis.sic iudex terrenꝰ debet esse cōstans fortiter:ne flectaẗ quoq̄ modo ad ꝑuertendū iudicium. Nam Grego.teste.xi.q.iij. Quattuor inq̄t mōis humanū iudiciū ꝑuertiẗ. Primo timore.dum metu alicuius ptātis ꝟitatem loqui ptimescimus. Secūdo cupiditate.dum ꝑmio alicuius animū corrūpimus. Tertio odio.dum cōtra quēlibet aduersariū molimur. Quarto amore.dum amico vel ꝓpinquo contendimus ꝓstare auxiliū. Hec Grego. Unde cauere hec debet fortiẗ iudex.

Tertio Tertio.sicut deus est iudex patiens ⁊ tranq̄llus: (non em̄ irasciẗ ꝑ singulos dies:ꝗuis per q̄tidiana peccata prouoceẗ) sic iudex ⁊ rex terrenus debet esse patiens:⁊ ab ira tranq̄llus. Nam Iaco.i. Ira viri iusticiā non opatur.sup que ꝟba Beda.xi.q.iij. Ira.dic. Qui iratus in aliquē sniam ꝓfert.⁊ si ille quantū ad se iustā reportat sniam.iste tamē qui non amore iusticie: sed liuore odij sententiā dedit:iusticiā dei non imitaẗ. Un̄ leges statuerūt iudicem in iudicando et sniam ꝓferendo debere sedere.vt notaẗ in Auten.§.sedebūt.⁊ hoc ad designandū mentis tranq̄llitatē. Ad hec.xi.q.iij. Illa.

Quarto Quarto.sicut deus minas infert pctōribus. Nisi inq̄t cōuersi fueritis ⁊c.scꝫ a vicijs. Debet ergo cōminationes facere iudex: scꝫ vt partes cōuertanẗ ad pacem. ⁊ reo ⁊ actori ⁊ testibus pro veritate habēda: exponēdo eis dei iram:⁊ ꝑnas legis penas in trāsgressores. Nec debet pro lucro suo tempali gaudere de litigijs. vł qđ peius est iusticiā vendere:aut pecuniā accipe vt expediat causam. Nam teneẗ restituere de necessitate si acceperit.ꝺm ꝙ ꝓbat frater angelus de Claua.in sum.ꝑ caplm̄ Statutū.de vi.⁊ hone.cle.⁊ c. Exigit.de censi.lib.vi.

Quinto. Quinto.sicut deus est iudex iustꝰ in dando sententiā:tamē semp contēperat cum misc̄dia. ideo diciẗ. Arcū suū tetendit. In quo misc̄dia significaẗ per chordam arcus que mollis est.⁊ per lignū arcus durū et rigidū:iusticia significaẗ. Sicqꝫ deus parauit arcū sui iudicij ad sagittanduꝫ per diffinitiue sententie sagittas ad condēnandū morte eterna ⁊ igne. Sic iudex terrenꝰ debet semp iusticiā tempare ꝯū misc̄dia.vt supra dictū est.arẗ.ij. (Justicia cū misc̄dia contemperanda.) Unde Greg.xlv.dist. Oñis inq̄t qui iuste iudicat staterā in manu gestat: in vtroqꝫ penso iusticiā et misc̄diam portat. Per iusticiā reddit peccāti sententiā. Per misc̄diam pctī tempat penā. Btūs rex Ladislaus hec oīa solicite obs̄uauit.⁊ ideo vicem chr̄i optime tenuit in throno iudicij. Propter ea vt loquar ꝟba Ambro.iij.q.vij. Iudicet. Discite vos iudices seculi.s.ex ꝑmissis quē in iudicādo debeatis tenere affectū. quā societatem:quā synceritatē:quā sobrietatē. Ut ergo meritis beati Ladislai regis det nobis deus grām:ad ipm̄ preces fundamus:q̄tinus imitando celestem gloriam obtinere valeamus. Amen.

¶ Pro sancto Ladislao. Sermo.iiij.
De profecto spirituali.

Proficiebat rex vadens ⁊ crescēs:⁊ dominus deus exercituū erat cum eo.i.lib.Paral.xi.c. A Quis hec ꝟba lr̄aliter dicanẗ de Dauid rege: merito tamē ⁊ cōgrue accipi possūt ⁊ dici etiā de btō Ladislao rege. A Qm̄ sicut Dauid passus multā ꝑsecutionē a rege Saule.tandē dei ordinatione in regem est electus: ⁊ Saul est a dn̄o abiectus. Proficiebat quoqꝫ Dauid crescens in oīni ꝓsperitate:⁊ dn̄s erat cum eo:eum in suis opibus manifeste dirigendo. Sic btūs rex Ladislaus postq̄ est passus mł̄tas ꝑsecutiones a rege Hungarie nomīe Salomone:factū est diuina ordinatione:vt ille abijcereẗ: ⁊ btūs Ladislaus in regē eligereẗ q̄ ꝓficiebat in oibus ꝓsperando:⁊ dn̄s erat cum eo dirigēdo ipm̄.⁊ qđ est optimū ꝓficiebat ſp crescēs in oīni ꝟtute ⁊ sctitate. Et in hoc nobis ꝓponiẗ in exemplū imitandi:vt.s.ꝓficiamus in ꝟtutibus ⁊ salutis acq̄sitione. quia vt Origeñ.sup lib. Num̄.hom̄.xvij. dicit. Anima sctē trinitatis igniculo succensa nunq̄ pōt ociari ⁊ q̄escere:sed semp a bonis ad meliora:⁊ a melioribus iterū ad supiora ꝓuocaẗ. Hec ille. Unde pro nr̄a edificatione ad honorē bti Ladislai accipimꝰ ꝟba ꝑmissa pro ꝺmone. In q̄bus cōmendaẗ: ⁊ in exemplū nobis ꝓponiẗ de tribus ad imitandū.

¶ Primo de spirituali profectu.vnde diciẗ ꝙ proficiebat rex.

¶ Secūdo de eius graduali ꝓgressu. Nam diciẗ:vadens ⁊ crescens.

¶ Tertio de ꝑsidij dei ꝓuentu: ibi. Dominus deus exercituū erat cum eo. B

B ¶ Circa primū de ꝓfectu sp̄uali chr̄ianoꝝ sint pro conclusione ꝟba Augusti.⁊ Berñ.in ep̄la.ad garrinū. Tota vita chr̄iani desideriū est iusticie: vt ſp ꝓficere studeat ad meliora. Minime pro certo bonus est qui melior esse non vult. (Minime bonus est q̄ melior esse non vult.) Et vbi incipis nolle fieri melior:desinis esse bonus. Declaraẗ tripliciter

¶ Primo per autoritates.
¶ Secūdo per rōnes.
¶ Tertio per exempla ⁊ similitudines.

¶ Primo per autoritates. (Primo p autoritates.) Nam saluator Mat.v.dicit Beati qui esuriūt ⁊ sitiunt iusticiā: qm̄ ipi saturabunẗ. Berñ.vbi supra.s.ad Garri.abbatē. Justus inq̄t nuq̄ arbitraẗ se cōprehēdisse:nunq̄ dicit satis iusticiā esse.s.se bonū sed semp esurit sititqꝫ iusticiā.ita vt si semp viueret: ſp quantū in se est iustior esse cōtenderet:semp de bono in melius ꝓficere totis viribus conareẗ. Hec ille. Unde ⁊ Prouerb.iiij. Justoꝝ semita q̄si lux splendēs:ꝓcedit et crescit vsqꝫ ad ꝑfectū diem.s.glie que est in patria. Secundo per rōnes. Quarū ꝑma est ex pte dei. quia dicit idē Berñ.ad Henri.episcopū. Solet diuina pietas sic

ordinare:vt quãto ꝗs plus ꝓficit:eo minꝰ se reputet ꝓ-
fecisse. Et ad idẽ Cassia.lib.colla.dt. ꝙ q̃nto ꝗs magis
ꝓficit ꝛ fuerit mẽte purgatior:tãto se sordidiorẽ vidẽs:
magis hũilitatis ꝗ̃ elationis causas inuenit. Sic exem
pli grã. Quãto ꝗs puriorẽ lucẽ solis per fenestrã intrã
tis intueꝛ.tanto pl'es pulueres in eo videt. ꝗs p̃ter lu-
cem solis vel radiũ nõ videt.sic ꝛc. Unde ptꝫ ꝙ mũdani
magna pctã in se pro nullo reputãt.spũales aũt etiã mi
Scd̾a ratio. nima deplorãt ꝛ reformidãt.ꝫ ꝛc. Scd̾a ratio ex pte
vie celestis regni.q2 videmꝰ ꝙ in via cuiuscũ q̃ ciuitatꝫ
nõ ꝓgredi idẽ est qd̾ regredi. q2 sicut retrogradiẽs ita
ꝛ in via ꝓstans nunq̃ ꝑueniet ad ciuitatẽ. Ideo Augu
sti.de ꝟbis apl'i dt. Semp ambula sp ꝓfice: noli in via
deficere:noli retroire:noli deuiare.remanet q̃ non ꝓfi-
cit.retrocedit q̃ ad ea reuertiꝛ vñ iam recesserat. deui
Tertio p ex- at q̃ apostatat.s.a p̃ceptis declinãdo. Tertio p exẽ-
empla. pla. Nã videmꝰ ꝙ oĩa sub celo crescere diligũt nãliter.
vt ptꝫ de plantis:herbis : ꝛ corꝑibus hũanis.homo em̃
vsq̃ ad dimidiuꝫ vite sue vicꝫ.xxx.vel.xxxv.annũ cre-
scit:ꝛ postea decrescit.vt dt Rich.in ſmo. Si delectaꝛ
ergo hõ crescere:ꝛ dolet decrescere in corꝑe:quãto ma
gis hoc velle debet in mẽte. Semp ergo debet hõ exti
mare q̃si vix adhuc cepit deo ſuire ꝛ conari ad melius
seruiendũ. Unde legiꝛ de btõ Francisco.ꝙ cũ multum
ſuiuisset a iuuẽtute deo:ꝛ iam esset ꝑpe mortẽ:dicebat
frĩbus. Incipiamꝰ frẽs seruire deo: q2 adhuc modicum
fecimus. Legiꝛ etiã ꝙ q̃dam aĩa dãnata appuit cui-
dam suo charo. Que interrogata ab illo.s.q̃lis pena eẽt
in iferno maior? Rñdit ꝙ maximũ dolorẽ aĩe damna-
te in hoc habent.ꝙ in hac vita potuissent paruo tp̃e lu-
crari celum ꝛ visionẽ btãm dei in bono ope viuẽdo ꝛ ꝓ
C ficiẽdo:ꝛ nõ faciẽdo se eternaliꝛ ꝑdiderũt. C Sed
Questio de querit. Uñ est hoc ꝙ nullus hoim in hac vita põt habe
ꝟtutibus. re oẽs ꝟtutes simul:nec tantũ in ꝟtutibus ꝓficit q̃tum
desiderat. Ad hoc Greg.xij.moral'. rñdet di. Nemo est
q̃ tantũ ꝟtutis apph̃endat quantũ desiderat.q2 om̃ipo-
tens deus interiora discernẽs : ipis spũalibus ꝓuẽtibꝰ
modũ ponit : vt ex hoc hõ qd̾ apph̃endere conaꝛ ꝛ non
valet:in illis se nõ eleuet que valet. Idẽ in hom̃.x.sup
Ezech.in.j.pte dt. Non em̃ vni danꝛ om̃ia ne in supbi-
am elatus cadat. Sed huic daꝛ qd̾ tibi non daꝛ.et tibi
datur qd̾ illi denegaꝛ.vt dũ iste cõsiderat bonũ qd̾ ha-
bes:ꝛ ipe non habet te sibi in cogitatiõe p̃ferat. Et rur
sus.dũ tu hr̃e in illo cõspicis qd̾ ipe non habes:te illi in
tua cogitatiõe postponas. Et fit qd̾ scriptũ est:supiores
sibi inuicẽ arbitrãtes. Hec Grego. Et ponit ibidẽ exẽ-
plũ de regionibus terrarꝫ.q2 q̃uis deus potuisset vni-
cuiq̃ regioni fructus oẽs tribuere:sed nõ tribuit : vt sic
vna alteri coĩcet qd̾ illa indiget. Uñ fit vt huic vini:alte
ri olei:alteri aĩaliũ abundantiã tribuat. Sic in mentibꝰ
sctõꝝ alteri dedit deus ꝟginalẽ puritatẽ:alteri sciẽtie
ꝛ doctrine p̃claritatẽ:alteri patiam martyrij:alteri pie
tatem miscd̾ie:alteri vite austeritatẽ:alteri magne de-
uotionis dulcedinẽ.ꝛ sic de alijs. Ad ꝓpositũ in btõ
Ladislao habemus exẽplũ pietatis ꝛ miscd̾ie ac deuo-
tionis ꝛ iusticie plurimarũq̃ ꝟtutũ ad imitandũ. D
D C Circa scd̾m p̃ncipale de ꝫdibus ꝓficiendi ad salutẽ
Gradus ꝓfi querit. Qualibꝰ ꝫdibus debet ꝓficere chr̃ianus ꝛ ascẽ
ciẽdi ad salu dere crescẽdo in spũalibus? Ad qd̾ rñdeꝛ ſm ꝙ colligi
tem. tur ex dictis sctõꝝ p̃cipue sex sunt ꝫdus q̃s obſuare de
bet ꝓficiens ad salutẽ. Primus ꝫdus dicitꝛ animi ab-
solutio.s.ab om̃i mala affectione ꝛ pcti delectatiõe. Nõ
em̃ põt oneratus graui pondere ꝛ cõpedibus pctõꝝ li-
gatus ascẽdere. Unde Beda sup Lucã. Nisi ꝗs a seipo
deficiat ad deum qui supra ipm est non appropinq̃t. Uñ
debemus onera deponere viciorꝫ nr̃oꝝ:non solũ morta
liũ:sed ꝛ venialiũ vt possumus. Qm̃ Anſ.lib.de ꝯcep.
ꝟgi.c.xxvij. Impossibile est inq̃t aliquẽ hoiem cũ aliq̃
q̃uis ꝑuo pctõ saluari. Hec ille. Sed queriꝛ. Quõ ve-
nialia impediũt nr̃am salutem? Respondeꝛ ſm docto.
Uenialia licꝫ non dãnant eternaliter:tamẽ a glĩa retar
dant celesti : vsq̃quo hic vel in purgatorio expiantur.
Et quia sepe in mortale ducũt Grego.in pasto. Qui mi
nima pctã deflere ac euitare neglexerit:a statu iusticie
non repente : sed paulatim cadit. Iuxta illd̾ Eccli.xix.
Qui spnit modica paulatĩ decidit in ma.ꝛ ꝑ tanto dicũ
tur a salute impedire:quia a visione dei retardãt. Sic
etiam impediũt ꝓfectũ inquantũ diminuũt feruorẽ cha
ritatis ꝛ deuotionẽ tepescere faciũt notabiliꝛ. Unde q̃
vult ꝓficere diligenꝛ debet cauere om̃ia pctã. Et licet
neq̃at ex toto om̃ia venialia cauere: tamẽ debet se mo-
derare quantũ põt. Unde Hieroñ.in ep'la. Mens chr̃o
dedicata sic cauere debet minora quõ maiora.q2 multi
plicata grauãt. Btũs Ladislaꝰ sic curauit ꝓficere ple-
ne deum diligẽdo. Secũdꝰ ꝫdus bone volũtatis fir
ma tentio. Unde Berñ.de libe.ar.c.xv. Uelle bonũ ꝑ-
fectus est:velle malũ defectꝰ. Sed volũtas si fuerit bo
na bonã facit aĩam:si viciosa viciosaꝫ. Sed q2 hõ (sicut
ait Iob) nunq̃ in eodẽ statu ꝑmanet.aut em̃ ꝓficit aut
deficit.ꝓficiendũ est in hac bona voluntate. Hec ille.
Iteꝫ Rich.de Beniamin adoꝛ. Quicq̃d hõ agat bonũ
esse non põt nisi ex bona volũtate procedat. Quicq̃d ex
bona volũtate fit malũ esse non põt. Sine bona volũta
te om̃ino saluare nõ potes:cũ bona volũtate oĩno ꝑire
non potes. Hec ille. Uñ si volumꝰ ꝓficere debemꝰ fixam
volũtatẽ tenere in bono. Nam q̃ mutaꝛ in volũtate:nũc
vult ꝛ incipit bonũ agere ꝛ non cõtinuat: sed post aliq̃s
dies icipit aliud ꝛ p̃mũ deserit:talis non ꝓficit. Berñ.
Qui vnã ꝛ rectã tenuerit vitã : cito ꝑuenit quo tendit.
Si ꝟo varias mutat vias faciliter errat:nec laborꝫ ha-
bebit finẽ.quia error nõ habet finẽ. Maxime aũt cauẽ
dum est ꝓficienti ne volũtas declinet a bono in maluꝫ.
q2 vt dicit Berñ. Per bonã voluntatẽ incipimꝰ esse dei:
ꝛ ꝑ malã voluntatẽ incipimꝰ esse diaboli. Btũs Ladis-
laus totaliter in bono firmauit voluntatẽ volẽs qd̾ deo
placebat. Tertius ꝫdus est consilij susceptio.vt.s.in Tertiꝰ ꝫdus
faciẽdis bonis opibus spũaliũ viroꝝ cõsilia humiliter
req̃rat. Uñ Cassianus dt.q2 sola hũilitate acq̃riꝛ ꝟtus
discretionis:cuiꝰ primũ indiciũ est om̃es cogitatiões et
tentatiões spũali pr̃i reuelare a q̃ possit iformari. Hinc
etiã Eccl'i.xxxij. Fili mi sine cõsilio nil facias: ꝛ post fa-
ctum non penitebis. Sic fecit beatus Ladislaus. E
Quartus ꝫdus est discretio. Nam sctĩtas vite nõ cõ E Quartus
sistit in arto ieiunio:vel in vigilijs ꝛ corꝑalibus exerci-
tijs:sed in ꝟtutibꝰ.s.in hũilitate:castitate:miscd̾ia: obe-
dientia:patiẽtia. Et ideo illa exercitia corꝑalia discre-
te sunt assumẽda. Et intantũ sunt laudabilia : inquantũ
hoies disponũt ad ꝟtutes. Indiscretũ em̃ feruorẽ ha-
bentibus diabolus suggerit artiorẽ vitam:vt cito defi-
ciant ꝛ inutiles fiant deo ꝛ ꝓxio:aut in insaniã incidãt.
Unde Isido.de sum.bo.li.ij.c.xxxvj. Qui dilabunꝛ ad
vicia nõ statim a magnis criminibus incipiũt:sed a modi-
cis assuescũt:ꝛ sic ad maxima ruunt. Sic ad ꝟtutis cul-
men tendeñ.nõ a sũmis inchoant:sed a modicis: vt sen-
sim ad altiora ꝑtingant. Qui aũt inordinate ꝟtutes cõ
p̃hẽdere nitiꝛ cito periclitaꝛ. Sicut herbe tanto festini
us ꝑeunt:quãto celerius crescũt. Hec ille. Unde Cassi
anus in colla.patrũ scribit.ꝙ q̃dam Antoniũ interroga
runt.que ꝟtus hoiem ad ꝑfectionẽ recto tramite vehe
ret diaboli insidijs euitatis. Et cum alius diceret.ꝙ vi
gilie ꝛ ieiunia.alius ꝙ pauꝑtas. alius ꝙ opa miscd̾ie.
Demũ sctũs Antonius dixit. Hec om̃ia bona sũt : sed so
la est discretio que oĩm ꝟtutũ generatrix:custoditrix:ꝛ
cõsũmatio existit. Proinde Berñ.sup Cañ.dt. Discre-
tio est mater oĩm ꝟtutum : tolle hanc ꝛ ꝟtus viciũ erit.
Hec ille. Btũs Ladislaus hanc tenuit. Quintꝰ gra- Quintꝰ gra-
dus est exercitatio.s.in bonis opibus. Unde in Uitaspa dus.
trũ senex q̃dam dicẽs. Propterea nõ ꝓficimus:q2 nesci
mus mẽsuras nr̃as: sed sine labore aliq̃ volumꝰ ꝟtutes
possidere. Augu.in ser.dedicatiõis. Laboremꝰ inq̃t : vt
nobis bonoꝝ opeꝝ clauibus ianuã regni celestis aperi
re possimus. Sicut em̃ malis opibus q̃si q̃busdã seris ꝛ
vectibus vite nobis ianua claudiꝛ. ita absq̃ dubio bo-
nis opibus aperiꝛ. Hec ille. Btũs Ladislaus multa bo
na opa fecit ieiunãdo:vigilãdo in orone : ꝛ miscd̾ie opa Sextus gra
exercẽdo. Uide legendã. Sextus ꝫdus est finalis ꝑ dus.
seueratio. Uñ Isido.de sũ.bo.li.ij.ca.vij. Inchoãtibus
p̃miũ ꝓmittiꝛ:sed ꝑseuerantibus daꝛ. Tunc em̃ placet
deo conuersatio nr̃a:q̃ñ bonũ qd̾ inchoamꝰ ꝑseueranti fi-
ne cõplemus. Hec ille. Hec claruit in btõ Ladislao:qui

fine bono pseuerans cōsūmauit: vicz psequēdo si placz legendā de eius obitu. ergo. rc. O ergo chr̄iana aīa disce pficere his gradibus. F

F De puētu diuini psidij.

C Circa tertiū de puentu diuini psidij sit pro cōclusione pbum Ambro. de Jacob lib. ij. di. q pfectis r fidelibus diuina adesse solent psidia. et hoc ex sacra scptura clare patz in liberatiōe Abraā de fornace Chaldeorū miraculose. Gen. xix. q cū non adoraret ignē quē colebant Chaldei pro deo: missus est r coniectus in ignē: vt experiret ptutē eius: r diuino miraculo cōbustionē nō sensit: sed euasit. Item in Sara vxore Abrac: quā cū tulisset rex egypti deus affuit regē flagellando r Saram liberādo. vt habet Gen. xij. Item in Jacob quē deus pterit miraculose in psecutione Esau. r in Dauid quez pterit a Saul. r in multis alijs. Unde ps. Non reliquit hoiem nocere eis: r corripuit pro eis reges. Nolite tāgere chr̄os meos: r in pphetis meis nolite malignari. rc. Ad ppositū loquēdo de sctō rege Ladislao. legim9 diuinū auxiliū sibi affuit miraculose: tam in psecutione sui fratris vicz regis Salomonis: q̄ i bellis plurimis q̄ gessit cū suo fratre otra ipm Salomonē coactus. vt fertur in chronicis. quē r adeo supauit vt ipum incarcerauerit. Itē in bello Tartarorz quos diuino auxilio de regno effugauit. qui vt fert in illa via fugiēt. pecunias pijciebāt: vt illarz cupiditate exercitus insequen. illos detineret. Sed ad pces Ladislai oīs multitudo illarū pecuniarz mor in lapides cōuertebat: quarz vestigia expssa vsqz hodie cernunt. vt dicit a multis q̄ fuerūt in vijs illis transsiluanie. Sed r ibi cernunt fontes miraculose de petrz erupti ad pedes bti Ladislai p refocillatione: vbi r vestigia infixe eius lancee ac galee in petris tanq̄ in cera impssa dicunt r nūc manere: r ad hec facit testimoniū aliquātulū legenda in bello contra latrunculos bissenorz. vt patuit smo. j. sub littera G. G

G Un̄ hoies diuina psidia amittere demerent

Queri hic pōt pro edificatione pncipū r potentū: nobiliū vel ciuiū: r aliorz rectorz r officialiū. Unde hoies diuina psidia amittere demerent: ne in suis factis: vel in regimine psperent. Ad qd nota q hoc primū viciū per qd demeret homo est iuramēti fractura. ptz de sedechia rege: r Joachim Hierem. xxij. Scribe virū istū sterilē qui in diebus suis non psperabit. Deniqz sic colligi pōt ex scpturis: pcipuū scdm est supbia. vt patz de Saule rege: q cum esset hūilis a deo est electus r tam diu psperatus: qdiu deo obediuit hūiliter. Postq̄ aūt eleuatū est cor eius: est abiectus r sp decreuit. j. Reg. xv. Nōne cum puulus esses in oculis tuis caput in tribubus israel factus es: vnxitqz dn̄s te in regem. Sed quia piecisti sermonē dn̄i: piecit te dn̄s ne sis rex super israel. Hinc Judith. vj. ca. Dn̄e deus celi r terre nō derelinques psumentes de te: r psumentes de se r de sua ptute gl'iantes humilias. Ad idem exēplū de Nabuchodonosor: q p supbia est punitus: vt tanq̄ bestia cum feris habitaret: a regno delectus: r per hūilitatē est iterato restitutus post septē annos. Dan. iiij. Tertiū vicium est luxuria. Un̄ Ezech. xxij. Sordida nobilis grandis interitu. q. d. Licet sit nobilis: est tamē sordida p luxuriā. r ideo erit grandis interitu. Unde et paulo post subdit. Unusqsqz in pximi sui vxorē opatus est abominatione. r ibidez pmittit. Propterea dedi te in opprobriū gentibus r triūphabit de te sordida nobilis. Exēplū de Dauid. ij. Reg. xij. Cui dixit dn̄s per Nathan. Non recedat a te gladius de domu tua vsqz in sempiternuz: eo q tuleris vxorē Urie ethei vt esset vxor tua. Nam r de regno fuit expulsus. Quartū viciū est iniusticia. Eccli. x. Judex sapiens iudicabit. s. iuste populū suum: r pncipatus stabilis erit. Et infra. Regnū de gente in gentē transfert ppter iniusticias r iniurias r diuersos dolos. Item ps. Uidi impiū superexaltatū: r ele. sicut cedros liba. tran. r ecce non est inuē. lo. rc. O si essent pncipes: milites: r nobiles: ac iudices r rectores qui amarent iusticiā: oīs bene staremus. quia Cyprianus dt. Queqz bona in regno opatur iusticia: sed semota iusticia. vt ait Augusti. quid sunt regna nisi latrocinia? Propterea deus irascit r aduersa infligit. Nam Prouer. x. Benedictio dei sup caput iusti: sed nomen impiorz putrescet. Augusti. Si iustus essem non timere. Hec ille.

Quīto ecclesie r sctōrz irreuerētia.

Quintū est eccl'ie r sacrorz irreuerētia: ac rex ecclesiasticarz rapina. Eccli. xxix. Cum pdiderit reuerentiā derelinquet. Et eiusdē. xxxij. Pro reuerētia accedet tibi bona gr̄a. Unde refert Ualerius de Pompeio. q ipe fuit antea semp fortunatissimus victor sup hostes. Sz postq̄ in porticu eccl'ie equos stabulare fecit nunq̄ pugnauit: quin vinceret. Ad hec optimū exēplū Dan. v. de Balthasar: qui vasa tēpli dn̄i irreuerēter exponēs: vt biberēt ex eis rex: r optimates: r vxores: r cōcubine apparuerūt mox digiti manus in pariete cōtra candelabrū scribēt. Mane: thetel: phares. qd Daniel interptatus dixit. Mane. i. numerauit deus regnū tuū. Thetel. i. appensus es: r inuētus es minus habēs. Phares. i. diuisum est regnū tuū r datū est Medis r Persis. et sic factū est eadē nocte Balthasar interfecto. Heu heu o deus meus q̄ multi sunt nostris tempibus pncipes q̄ spoliant eccl'ias r rapiunt earū possessiones ac bona abbatiarz r episcopatuū que fundauerūt sancti pores: reges r pncipes. vt sctūs Ladislaus rex: r sctūs Stephanus in Hungaria: sctūs Uenceslaus in Bohemia: sctūs Henricus in Bauaria. Illi et multi alij alibi fundantes eccl'ias fuerūt deo deuoti dotantes eas. Isti autez moderni rapiunt r annullant eas. O si nūc viueret sanctus Ladislaus: vel sctūs Stephanus rex r huiusmōi: nōne punirent tales depdatores eccl'iarz. Utiqz. Quanto magis in dei iudicio stabunt cōtra eosdem ad condemnandū. De talibus cōqueri Hierony. in ep'la ad Eusebiū dicens. q recipiunt supfluitatē sibi vestimentorz. de paupibus frigore r nuditate moriētibus non curantes. Ipi sibi erigunt magna palatia r edificia: vt ea humani oculi contēplent: nō attendētes q paupes in plateis moriant. Conuiuia frequēter pparant sibi r diuitibus replent ingluuiem: sed fame paupes pereunt. Et subdit. Epulemini r inebriamini: non enim post mortem amodo facietis: sed cum diuite epulone in tormētis gehēnalibus guttam aque optabitis: nec habere poteritis. Hec Hierony. Hortor ergo oēs fideles tam pncipes q̄ diuites r paupes cōmunes homies: vt exemplo bti regis Ladislai caueamus ab oībus peccatis: r in sancta vita chr̄iana pficere studeamus: r humilit deū oremus: vt bti Ladislai meritis det gr̄am r gl'iam.

C In festo apostolorz Petri r pauli.
Sermo pmus cū Legen. r pro vtroqz.

Nimis honorati sūt amici tui deus: nimis confortatus est pncipatus eorum. Ps. cxxxviij. A Scimus charissimi q cōsuetudo est in curijs principū. q quem rex decorat r honorat: hunc oēs subditi regis honorare solēt. Unde Poeta ait v. Quē rex decorat poplus decenter honorat. Sic ex quo chr̄s rex regū honorauit btōs apostolos Petrū r Paulū magnis priuilegijs scitatis r miraculis per mundū. Petrū tanq̄ summū eccl'ie pastorē: r Paulū oīm gentiū doctorē celeberrimos faciēdo. Idcirco dignū est: vt oēs hoies: pncipes etiam r reges mundi honorent. Ad quod hortat Greg. ad Mauriciū impatorem scribēs. vt habet. xj. q. j. Sacerdotibus. di. q non est mirū: imo dignū r iustū est: vt impator chr̄ianus veri dei sacerdotes honoret: qbus ipe deus in suo eloquio honorē tribuit suo loco. Sed quoniā istos. s. beatos Petrū r Paulū deus fecit sūmos inter oīs sacerdotes. Idcirco merito per totū mundū ab hoibus honorant. Quod Dauid in spiritu puidens dicit mihi. s. in psona fideliū. Nimis honorati sunt amici tui. i. apostoli deus: nimis cōfortatus est pncipatus eorz: quia ppetuo stabiliti sunt in celesti regno. Juxta que vba tria notabimus p h smone mysteria. sm q de trib9 cōmendant. A

C Primo de magna honorificentia. quia nimis honorati sunt.

C Scdo de chr̄i gta amicitia. qr amici inqt tui deus.

C Tertio de ppetua gloria. quia nimis cōfortatus est pncipatus eorz.

B
Chrs iesus honorauit suos aplos.

B ❡ Circa pmū de honore istoꝝ apostoloꝝ sit pro ꝯclonis documēto. ꝙ chrs Jesus bñdictus sctós istos aplos maximis sublimauit honoribus. Et hoc tribus
❡ Primo honore sūme dignitatis.
❡ Secūdo honore sūme potestatis.
❡ Tertio honore sūme sanctitatis.

Primo honore dignitatis.

❡ Prīo nimis honorati sūt isti bti amici dei honore sūme dignitatis: quādo cōstituit deus eos plātos ecclie. Nam. xxiiij. q. j. Quodcunqꝫ. dicit Augusti. ꝙ tunc claues Petro sūt date quādo eccl'ia fuit sibi data. Sicut ergo maximus honor est alicui: qñ rex magnus cōmittit ipsi oēs claues domus sue: ⁊ oēs thesauros: ⁊ oē regnū suum. Sic fecit btis istis chrus dñs rex regum iturus ad prem. Quod sic declarak. Et pmo de thesauris Deus em habet thesaurū infinite potētie: ⁊ sapiētie: et miscdie: vt clarū est. ⁊ tamē deus dedit Petro ⁊ Paulo thesaurū sue potentie quodāmodo infinite in eucharistie cōsecratione. quia fm magrm sniarū lib. iiij. dist. xj. per eandē potentiā. s. infinitā cōficitur corpus chri: per quā creatus est mūdus. Unde de cōsc. dist. ij. Quia corpus. Eusebi9 dicit. Sicut ad nutū pcipientis dñi repente ⁊ ex nihilo substiterūt excelsa celoꝝ: pfunda fluctuū vasta terraꝝ: ita pari potestate in spūalibus sacramentis vbi pcipit ꝟtus: fuit effectus. Et quia Paulus fuit sacerdos idē habuit: sed sub Petro. Jtem dedit eis thesaurū sapie. s. in doctrina euāgelij chri quo euāgelizarunt chrm in quo sunt oēs thesauri sapiētie ⁊ scientie dei abscōditi. ad Col. ij. De his Leo papa dicit. Petro sicut bono dispensatori chrus claues regni celestis dedit. Paulo tanꝗ idoneo doctori magisteriū eccl'iastice instructionis iniunxit: vt quos iste erudiret ad salutē: ille suscipet ad qetem. Tertiū autē thesaurū. s. misericordie ꝗuis ⁊ istis cōmunicauerit: tamen pcipue super hunc cōstituit thesaurariā btām ꝟginem mrem: que est mater gratie: ⁊ mater miscdie. vt canit eccl'ia. O ergo pctōr si vis miscdiam accede primū ad Mariā: deinde pro absolutione a pctis accede ad Petrum. i. pſbyterū cōfessorē. Et si opus est in casib9 dubijs accede ad Paulum. i. doctorē ecclie: vt euadas diaboli laqueos ⁊ salutem conseq noueris ⁊ valeas. C Scdo declarank pdicta de clauibus ⁊ domibus regni dei. Notare nanqꝫ placeat ꝙ deus habet varias domus: per quas varijs clauibus intrak: sup quas oēs ⁊ singulas cōstituti sūt Petrus ⁊ Paulus ⁊ sacerdotes. Pria domus est ecclesia militās. in qua habitant pegrini viatores ad patriam tendentes. Jn hanc intrak per clauem baptismi. quia baptismus est ianua ⁊ fundamentū oīm sacramentorū ecclie. vt de ꝯse. dist. iiij. per totū. Huius cōmissionem a chro habet petrus. quia ipe ⁊ successores sacerdotes habent sacramēta cōficere ⁊ ministrare alijs. vt clarū est fm docto. Secūda domus dei est celestꝫ patria. cui9 clauis est post baptismū actus penientie ⁊ bonorū operū: vt. s. homo declinet a malo per pniam: ⁊ faciat bona opera. ps. Quis est homo qui vult vitā: diligit dies videre bonos. Declina a malo ⁊ fac bonū. ⁊c. Huius ergo clauis est absolutio a pctis cū actione boni opis. Unde Matth. xvj. Tibi dabo claues regni celorum: quodcūqꝫ solueris sup terram erit solutū ⁊ in celis. Et Augu. in fmo. dedicationis. Laboremus inquit fratres: vt bonoꝝ operū clauibus regni celestis ianuā aperire possimus. Sicut em malis opibus quasi qbusdam seris ac vectib9 vite nobis ianua claudit. ita absqꝫ dubio bonis operibus aperik. Hec ille. Hec clauis. s. absolutionis est cōmissa petro Matth. xvj. Quodcunqꝫ solueris sup terram: erit solutū ⁊ in celis. Tertia domus dei est purgatoriū. in qua habitant debitis obligati. Eius clauis per quā intrak est clauis iusticie. Justicia em requirit vt nullū malū remaneat impunitū. fm Augustinū. Et ideo qui non soluerūt hic sufficienter penam pro pctis debitam: exoluere debent in purgatorio Juxta illud Luc. xij. Non exies inde donec reddas nouissimū quadrantē. i. donec satisfacias in penis etiā pro minimo peccato. Huius claues purgatorij sunt sub manu petri. quia virtute clauium magnam ptem pene debite in purgatorio potest sacerdos remittere: ⁊ papa p

C
Deus habet varias dom9

Pria eccl'ia militans.

Secunda celestis patria

Tertia domus purgatoriū.

indulgentiā plenariam totam penam remittit: vt q con sequatur statim euolet in celum. vt dicit Hostieñ. ⁊ cōcor. docto. sup. iiij. dist. xx. Quarta domus est infernus damnatoꝝ. in qua habitant perpetuo incarcerati. Clauis per quam intrak est obstinatio ⁊ finalis impenitentia. Hanc petrus non habet ad aperiendū: sed ipsemet chrus habet clauem inferni: vt aperiat et claudat ibi peccatores. sicut ipe dicit Apocal. j. Habeo clauem mortis ⁊ inferni. habet tamē petrus ad ligandū peccatores vincula excommunicationis et decernendo damnatione dignum pctōrem pro impenitentia ⁊ contemptu. Matth. xvj. Quodcūqꝫ ligaueris super terrā erit ligatū ⁊ in celis. Unde magister in. iiij. dist. xviij. c. ij. dt Claues iste sacerdotales sunt nō corpales: sed spūales s. scia. i. autoritas discernēdi et potentia iudicandi. i. ligandi ⁊ soluēdi qua dignos recipe: indignos debet excludere a regno. Jtem Maximus in sermo. dicit. Clauis celi est lingua petri. quia singuloꝝ merita cēsendo apl's vnicuiqꝫ regnū celi aut claudit aut aperit. Hec ille. O ergo peccator honora petrū: vt tibi aperiat celū.

Quarta domus ifernus

D Secūdo honorauit eos deus honore sūme ptātis: s. remittēdo pctā. quod transcēdit ptātem oīs creature etiā angelice: sed solius dei ꝓpriū est. Luc. v. Quis potest dimittere pctā nisi solus deus? Gratia hui9 ārtk Utrum sacerdos absoluēdo potestate clauiū a deo sibi data vere remittat pctā. Et ratio qstionis est. quia soli9 dei est ꝓpriū remittere: ⁊ pctā tollere. vt pdictū est. Et ad id plures sunt autoritates ⁊ dicta sctōꝝ. vt infra patebit. Quō ergo dicunk sacerdotes absoluere a pctis vel remittere? Jn huius aūt contrariū est Joā. xx. vbi dixit chrus apostolis. Accipite spiritū sanctū quoꝝ remiseritis peccata remittunk eis ⁊c. Respondek fm doctores. ⁊ pcipue Rich. sup. iiij. dist. xviij. ark. ij. q. j. Qꝫ vtrūqꝫ verū est ꝙ peccata. s. deus remittit ⁊ etiā sacerdos: sed differēter. quia peccata remittere est soli9 dei effectiue. ⁊ vt sic non pōt remittere vel absoluere sacerdos. s. effectiue pncipaliter. sed tamē sacerdos absoluit ⁊ remittit misterialiter ⁊ instrumētaliter illi qui per attritionē remouit obstaculū gratie spūssancti: dispositiue remittit maculā pctī inquantū suo ministerio assistit ꝟtus diuina que pncipaliter peccatū remittit. vt dt magister in lrā. iiij. dist. xviij. Solus inquit deus hominez interius mūdat a macula peccati ⁊ debitū pene eterne soluit. qui per ꝓphetā. s. Esaiā. xliij. ait. Ego sum ipe q deleo iniqtates tuas ꝓpter me. Jtem Ambro. Uerbum dei dimittit pctā: sacerdos: ⁊ iudex. sacerdos qdem officium suū exhibet: sed nullius potestatis iura exercet. Jdem. Jlle solus pctā dimittit: qui solus pro pctis nostris mortuus est. Et Augusti. Nemo tollit pctā nisi solus chrus qui est agnus tollens peccata mūdi. Hec magister vbi supra. E Ut autē hoc clarius declarem9 Notandū ꝙ ex pctō mortali tria incōmoda in homie generank. Primū est dei inimicitia. Augu. Scio deū oīi crimīoso esse inimicū. quia Sap. xiiij. scribik. Odio est deo impius ⁊ impietas eius. Scdm est deformis macula. quia in peccatore imago ⁊ similitudo dei deturpak. Threñ. iiij. Denigrata est sup carbones facies eoꝝ: scꝫ anime. Tertiū est reatus. i. peccati obligatio ad penaz eternā. quia peccant cōtra bonū eternū. s. deū. Modo ista tria solus deus virtute cōtritionis remittit. Uñ ps. ait. Dixi. i. ꝓposui cōfitebor aduersuz me iniusticiā meā domino: ⁊ tu remisisti impietatem peccati mei. Mor ergo vt homo est vere cōtritus: hec tria sibi remissa sunt a deo in cōtritione cum ꝓposito cōfitendi ⁊ satisfaciēdi s. quia mor deus remittit offensam vel inimicitiā: ⁊ recipit in grām: lauat maculā: ⁊ dissoluit obligationē pene eterne. Et sic intelligende sunt autoritates pdicte. ꝙ solus deus sic absoluit. Sed quia fm dei pcepta adhuc insuper obligak peccator ad confessionē ⁊ ad satisfactionem. quia iusticia dei requirit: vt nullum malum maneat impunitū fm Augustinū. Jdcirco sacerdos alia preter prefata facit tria in peccati remissione. Primo. ꝙ ipm absolutū esse denūciat vel diiudicat. quia quantūcunqꝫ esset absolutus interius a deo: tamē pro absoluto non recipitur ab eccl'ia: nisi ad arbitriū sacerdotis. Sic

D
Scdo honore ptātis.

Utrum sacerdos absoluē do ptāte clauiū vere remittat pctā.

E
Ex pctō mortali tria incō moda i hoie generank

Contritio.

remissio pctī

in figura de leprosis pcipiebatur. ꝙ etiamsi essent mūdati a deo: nihilominus ostenderēt se sacerdotibus quoꝝ iudicio reciperentur ad hoim ꝯsortiū. ppter quod Mat. viij. chrūs leproso mūdato dixit. Uade ꝛ ostende te sacerdotibus. Secūdo sacerdos pctōrem a pena purgatorij absoluit: ꝛ pena p̄senti satisfactoria ligat ipm: ita ꝙ si hec sufficiens fuerit: aliā penā. s. purgatorij non sustinebit. Tertio. qꝛ de ipa pena satisfactoria ptez relaxare potest. Et quo ad hec tria dicitur sacerdos remittere pctā. Hec significata sunt in suscitatione Lazari Joan. xj. Solus nanqꝫ chrūs Lazarū suscitauit a mortuis: discipulis tamē tria cōmisit. Primo lapidem tollere. et h̄ significat penam purgatorij in penam satisfactoriā commutare. Scdo Lazarū ligatum instituit soluere: quod significat absolutū ostēdere. Tertio vt eum libere permitterēt abire. ꝛ hoc significat plene liberatū. Ex his ergo claret honor petri ꝛ sacerdotū in potestate ꝯcessa.

F

F tertio honorauit summa sctitate.

Tertio honorauit chrūs petrum ꝛ paulū honore sūme sanctitatis. Nam tanta sctitate eos sublimauit: vt omēs homies etiaz reges ꝛ imperatores genibus flexis ipoꝝ tam pauperū hoim s̄m seculū: nedū ossa venerando: verum etiā caligas ꝛ cōpedes optent habere p honore sctitatis eorū: ꝛ suffragijs impetrādis. Uere ergo impleta est scriptura pphetica: quoniā nimis honorati sunt amici dei. s. apli per orbem: ꝛ sūme honorantur in celis. Quo docemur. ꝙ vt dt Ans. Si honor queritur nusqꝫ maior qꝫ in celo. s. chro seruiēdo inuenitur. O ergo homo s̄uire stude chro: si honoris ꝛ dignitatis ac ptātis sublimitatem vis habere perpetuo in celo apostoloꝝ exemplo. Greg. Si culmen veri honoris cupitis: ad celeste regnū tendite.

G

G ¶ Circa scdm pncipale de amicitia chri sit pro conclusione. ꝙ isti beati apli comprobantur veri amici christi ex sufferentia pro chro martyrij. Patz. quia hoc est perfectissime charitatis s̄m Glo. sup Heb. xij. Sed pro simplicibus prosequamur Legendā.

Legenda.

Legenda. ¶ Erat nanqꝫ eo tempe in Hierl'm qdam magus nomine Simon: qui multos magicis artibus deludebat: ꝛ se pmam v̄itatem esse affirmabat. Contra hūc Simon petrus disputabat: ꝛ omia eius maleficia detegebat. Qui videns ꝙ petro non posset resistere: Romam perrexit vt ibi deus habeatur. Qd vbi petrus cōperit ipum insequitur: ꝛ Romā vsqꝫ pficiscitur: vbi. xxv. annis in episcopatu sedit: ꝛ p̄dicationi insistens multos ad fidem conuertebat: ꝛ infirmos in noie iesu curabat. In p̄dicatiōe autē sua semp laudans ꝛ p̄ferens castitatem: q̄ttuor cōcubinas Agrippe p̄fecti cōuertit: adeo ꝙ ad p̄fectū redire recusarent. Iratus ergo p̄fectus: aduersus petrū occasionē querebat. Interea dn̄s apparuit Petro di. Simon: ecce Nero cōtra te cogitat: sed ne timeas. quia tecū sum vt eruā te: ꝛ dabo tibi serui mei pauli solaciū: qui cras Romā ingredietur: quod ꝛ impletū est. Et sic petrus cum paulo Rome chrm p̄dicare ceperūt. Simon autē magus intantū a Nerone amabatur: ꝙ vite eius et salutis ꝛ totius Rome custos sine dubio putabatur. Ut aūt plura magice artis opera qbus Neronez ꝛ Romanos seducebat: ptrāseamus ob breuitatē istud narrari sufficiat. ꝙ sicut refert Leo papa quadā vice Simon dixit Neroni. Ut scias imperator me dei filiū esse: iube me decollari: ꝛ tertia die resurgam. Precepit ergo Nero carnifici vt illum decollaret. Sed Simon arte magica fecit: vt ille putans se decollare Simonē: decollaret arietem. Cuius mēbra Simon colligens: tribus diebus se occultauit: ꝛ tertio die se Neroni ostendit dicens. Fac sanguinē meū qui effusus est extergi. quia ecce ego decollatus vt pmiseram die tertia surrexi. Propter hec ꝗ et alia magica maleficia eius Nero ac Romani delusi: intantū eum venerati sunt ꝙ ei imaginem in templo fecerunt: ꝛ hunc titulum scripserūt. Simoni deo sancto. Tandem in supbiam Simon elatus ausus est se iactare ꝙ posset mortuos suscitare. Et accidit ꝙ qdam iuuenis moreretur. Tunc petrus ꝛ paulus qui Simoni cōtradicebant ipius maleficia detegen̄. vocati sunt. Et omēs hanc sententiā firmauerūt: ꝙ ille occideretur qui mortuū suscitare non posset. Simon ergo sup mortuū faciēs incantationes: cepit caput agitare defunctus. Tunc oēs clamantes petrum lapidare volebant: qui vix silentio imperato dixit. Si viuit defūctus surgat: loquatur: ꝛ ambulet: alioquin sciatis esse phantasma. Separetur autez Simon a lectulo: vt plene diaboli figmēta denudentur. Separatur ergo Simon: ꝛ defunctus imobilis pmansit. Petrus aūt longe stans orone facta exclamauit dicēs. Adolescens in noie chri Nazareni crucifixi surge ꝛ ambula: ꝛ statim viuus surrexit. Cum aūt populus vellet Simonē lapidare: petrus nō pmisit dicens. Magister noster nos docuit: vt pro malis bona reddamus: vt plura ptranseamus. Tandē Simon populū cōuocauit: et a galileis se offensuz: ꝛ ideo vrbem se deserere velle quā tueri solebat dixit. ꝛ diem statuere qua in celū ascēderet. Quo die lauro coronatus de capitolio se deijciens volare cepit. Dixit aūt paulus ad petrū. Meū est orare: tuuz impare. Dixitqꝫ Nero verax est hic homo: vos autē seductores estis. Tunc paulus videns illū volantem ait. Petre quid cessas: perfice quod cepisti? Jam enim vocat nos dn̄s. Tunc petrus ait. O vos angeli sathane qui eum in aera fertis: per dominū iesum chrm p̄cipio: vt ipm non feratis amplius: sed corruere dimittatis. ꝛ cōtinuo dimissus corruit. Et cōfractis ceruicibus expirauit. Nero ergo talem virū se pdidisse doluit: sanctosqꝫ apostolos captiuan̄. in custodia Mamertini sub cura militū Processi ꝛ Martiniani tradidit: vbi dū multa miracula facerent sup his qui infirmabantur et ad eos cōfluebant. Uidentes Processus ꝛ Martinianus: crediderūt in chrm ꝛ omēs qui erant in custodia. Et petrus facto signo crucis in monte Carpesio in custodia Mamertini: mox emanarūt aque de monte ꝛ baptizati sunt nūero. xlvij. Unde ipi chriani ꝛ milites apostolos libere abire rogauere. Dicit autē Leo ꝛ etiā Linus. ꝙ cū petrus venisset ad portam: in loco vbi nūc dicitur sctā maria ad passus: vidit chrm sibi occurrētē: ꝛ ait. Dn̄e quo vadis? Qui respōdit. Uenio Romā iterū crucifigi (intellige in mēbris) Petrus ait. Ergo dn̄e reuertar vt tecum crucifigar. His dictis dn̄s in celum ascendit. Cuz ergo petrus hoc dictū intellexisset de sua passione: rediit: ꝛ fratibus retulit. A ministris ergo Neronis capitur. Tūc petrus tanqꝫ alienigena iussus est crucifigi: ꝛ paulus qui ciuis erat Romanus capite truncari.

H

H Glia aploꝝ claruit reuelata p miracula.

¶ Circa tertiū de glia ipoꝝ sufficiat pro cōclusione. ꝙ istoꝝ btōꝝ apostoloꝝ glia claruit reuelata p plura miracula. ꝛ patz psequendo Legendā. Data quippe in eos sentētia mortis. vt testatur Dionysius in epla ad Timotheū de morte pauli. Ceperūt inquit turbe gentiliū ꝛ iudeoꝝ aplos pcutere: ꝛ in facies eoꝝ cōspuere. Fratres autē. i. chriani plangebāt. Cunqꝫ educerentur: ꝛ vbi ab inuicē separentur. Tunc paulus ait valefaciendo petro. Pax tecū fundamentū eccliaꝝ: ꝛ pastor ouiū chri. Petrus autē ad paulū ait. Uade in pace predicator bonoꝝ morū: ꝛ dux salutis iustoꝝ. Cum ergo petrus venisset ad crucē ait. Quoniā deus meus meus de celo ad terram descēdit vt pro nobis pateretur recta cruce sublimatus est. Me autē de terra ad celum vocare dignatur. ideo crux mea caput in terrā debet ostēdere: ꝛ pedes in celum dirigere. non enim sum dignus ita in cruce esse vt dn̄s meus. ꝛ sic deorsuz verso capite crucifigi voluit. Cunqꝫ poplus furen̄. vellet ipm liberare: rogauit ne passionē suam impedirēt. Ut aūt testatur Egesippus ꝛ Linus fideles qui ibi flebant: viderūt angelos stantes cum coronis de floribus rosaꝝ ꝛ liliorū: ꝛ petrum in cruce cum eis stantem: ꝛ chrm Jesum p̄sentem: a quo librꝫ petrus accepit: ꝛ verba que loquebatur exinde legere videbatur: gras scz chro agens: ꝛ fideles christo recōmendans: ꝛ inter alia di. Tu dn̄e Jesu mihi oia es: totū es: Tu mihi solus: gratias tibi ago spiritu toto. Et sic emisit spiritū in christi p̄sentia ꝛ beatoꝝ angeloꝝ. Et sic claret eius gloria.

J

J Legen̄. scti pauli

Deniqꝫ vt satisfaciamus cōmuni eorū festo: quoniā est hodie festum vtriusqꝫ: scz petri et pauli. idcirco beati etiam pauli martyriū breuiter pro deuotione populi applicemus: ꝛ soluz quo ad eius mortem gliosam. quoniā alia speciali s̄mone de eius cōmemoratione tractabimus. Itaqꝫ btūs paulus postqꝫ se-

paratus fuisset a petro: et ductus in locum passionis fle xis genibus orauit cum lachrymis: et gratias egit: quia scilicet pro christo pateretur. Post hoc fratribus valefecit: et genibus flexis collum extendit. et sic decollatus mox caput de corpore exiliens iesus christus exclamauit. et cadens in terram: mox vbi cecidit fons viuus emanauit. Secundo quoque inde exiliens iesus christus exclamauit: et in terram cadens secundo loco fontem vt prius effecit. Tertio exiliens Jesus christus insonuit: et cadens tertio loco fontem fecit. Unde locus ille vsque hodie aquas emanans trifontis nomen accepit. et sic gloriosissime ad christum iesum anima migrauit: quem dilexit: et frequentissime in vita in epistolis et predicationibus nominauit. In morte quoque ipsum nomen inuocauit in quo solo est hominum salus. De eius autem vulnere vnda lactis vsque in vestimenta militis prosiliit: et postea sanguis effluxit. In aere lux immensa emicuit: et de corpore odor suauissimus emanauit. Hec causa breuitatis hic sufficiant. Rogemus ergo dominum Jesum: vt istorum apostolorum meritis det nobis gratiam in presenti: et gloriam in futuro.

¶ Pro sancto Petro Ser. ij. De clauibus sacerdotalibus

A Tibi dabo claues regni celorum. Matt. xvj. A Misericors dominus nolens perdere peccatores voluit sic misereri eis: vt claues celestis regni traderet petro apostolo: et consequenter omnibus sacerdotibus: vt introducantur penitentes in celum. Ex quo enim peccator habet supra se celum clausum: et infra se infernum apertum. voluit ergo deus ne pereat peccator in peccatis suis: vt sacerdos penitenti possit claudere infernum. Ideo dominus iesus dixit petro in persona sacerdotum. Quodcunque ligaueris super terram erit ligatum et in celis. et porte inquit inferi non preualebunt aduersum te. scilicet ad claudendum peccatori: quod fit in absolutione a peccatis. Item voluit etiam deus: vt non solum peccatori infernus claudatur: sed insuper etiam celum aperiatur. vicz quod satisfaciendo in christi iesu amore saluetur. Et hoc vt omnibus clarescat: dixit christus petro. Tibi dabo claues regni celorum: Juxta que verba tria mysteria notabimus pro hoc sermone.

¶ Primo de clauium qualitate.
¶ Secundo de earum potestate.
B ¶ Tertio de ipsarum salubritate. B

¶ Circa primum tres questiones pertractemus
¶ Prima questio de dicto
¶ Secunda de modo
Quales sunt per se claues que aperiant portam celestem ¶ Tertia de numero vt patebit.

¶ De dicto clauis ergo prima questio est. scilicet Quales et quare dicuntur scilicet ipse claues per quas aperitur porta celestis vt intrare possint homines? Ad quod respondetur per conclusionem quod claues per quas reserantur porte celestes non sunt materiales: sed spirituales. Pro cuius declaratione notandum secundum Pe. sup. iiij. dist. xviij. quod claues iste spirituales dicuntur quidem ad similitudinem materialium clauium in aperiendo: sed differenter. Clauis materialis enim primo et principaliter est ad claudendum: et ex consequenti ad

Claues spirituales distinguuntur plures. aperiendum. Clauis vero spiritualis econtra primo est ad aperiendum: et secundario ad claudendum propter hominum vicz maliciam. Iste autem claues spirituales quibus celum potest reserari homini distinguuntur plures. quia vna clauis est sana doctrina. Unde Lu. xj. saluator ait. Ue vobis legisperitis qui tulistis clauem scientie. Glo. i. autoritatem docendi ad veritatem saluificam: ipsi non introistis. scilicet male viuendo: et eos qui intrabant. i. intrare desiderabant prohibuistis. scilicet falsa docctrina: vel malo vestro exemplo corrumpendo illos simplices. Berń. Quantum inquit quis edificauerit ex meritis vite cum tot tantisque recipiet mercedem retributionis eterne. Et quanto quis exemplum male conuersationis tribuit: tanto maiorem penam sustinebit. Beatus petrus cum ista claui. scilicet doctrine fidei christi. sicut et beatus paulus per mundum innumerabilibus hominibus celum

Secunda. aperuerunt Alia clauis spiritualis est vera penitentia que celum aperit. Matt. iij. Penitentiam agite: appropinquabit regnum celorum. Bern. O penitentia que es sole splendidior: auro preciosior: tu omnia ligata soluis: tu paradisum aperis. Hec aperuit latroni paradisum: et Magdalene: et petro post negationem: et paulo per veram conuersionem.

etc. Tertia clauis est sanguis christi et pena. Esa. xxij. Tertia. Dabo clauem domus Dauid super humerum eius. Amb. Sanguis christi clauis est paradisi. Item Grego. et Dama. Crux christi paradisum aperit: quod plus quam quinque milibus annorum clausum fuit. Per hanc clauem nobis aperitur celum in baptismo et aliis sacramentis. hanc ergo teneamus iugiter in memoria: vt virtute huius clauis. i. passionis christi celum nobis reseretur. Sed quarta clauis de qua Quarta. hic specialius agitur: est ipsa potestas collata a deo supernaturaliter sacerdotali dignitati que dicitur clauis metaphorice ad similitudinem clauis materialis: quia. scilicet ordinatur ad aperiendum: vel claudendum regnum celorum. ¶ C

Quomodo regnum celeste clausum per claues sacerdotales aperitur. Secunda questio de modo est. quomodo regnum celorum dicitur clausum: et per claues sacerdotales aperiendum: cum per christi passionem sit iam vere omnibus apertum. Ad hoc notandum secundum doct. quod regnum celorum clausum fuit hominibus dupliciter. Uno modo vniuersaliter. Alio modo particulariter. Primo inquam vniuersaliter. scilicet toti generi humano. Et hoc fuit duplex. quia aliis perpetue: puta pueris descendentibus ad limbum: et damnatis descendentibus in gehennam. Contra hoc nulla clauis data est: vel datur. quia ibi manere habent eternaliter: dicente Job. In inferno nulla est redemptio. Aliis autem clausum fuit temporaliter propter peccatum Ade: vt sanctis patribus in limbo patrum. Contra hoc claues sunt date soli christo qui aperit per suam passionem et sanguinem hominibus celum remouendo primam clausuram. scilicet generalem que ex peccato erat primorum parentum: ita tamen quod non remouit clausuram particularem: vicz quin quilibet homo suo proprio peccato possit sibi claudere celum. Secundo ergo clausum fuit vel clauditur regnum celorum particulariter. et sic etiam dupliciter. quia quibusdam perpetuo: propter peccatum mortale: in quo homo moriens perpetuo damnatur. Job. vij. Qui descendunt ad inferos non reuertentur vltra. Aliis autem non perpetuo: sed in hoc mundo ad tempus: puta cum quis peccat mortaliter et de peccato resurgit. Et contra istam clausuram particularem data est clauis sacerdotibus per petrum a christo: per quam christus principaliter et effectiue absoluit peccatorem penitentem et confitentem peccata sua. Sacerdos autem absoluit ministerialiter in sacramento applicando virtutem passionis christi ad remissionem peccatorum. Sicut exempli gratia. Medicina vel vnguentum: aut herba sanat sua virtute a deo sibi data. medicus autem sanat applicando medicinam vel vnguentum aut herbam vt minister. Sicut ergo medicus est minister tantum in sanando: sic sacerdos in absoluendo. D Tertia questio est de numero. D

Quot sunt ecclesie claues. Quot sunt ecclesie claues quibus soluuntur vel ligantur peccatores? Ad quod respondetur secundum Rich. et concor. doct. sup. iiij. dist. xviij. quod sunt due quantum ad effectum et relationem. Una tamen

Clauis vna in radice. in radice. Claues enim sunt potestas iudicandi in foro animarum: scilicet per quam dignos recipit iudex ecclesiasticus et indignos excludit. Sicut ergo in foro iudiciali hec duo requiruntur. scilicet primo causam discernere. secundo sententiare. sic et in foro animarum vel penali potestas integratur ex duobus. scilicet ex potestate discernendi. Et hec est prima. scilicet clauis scientie. hec autem clauis scientie non est habitus scientie vel actus: quamuis scientia sit dispositio faciens ad bene discernendum. alioquin cecus cecum duceret. Sed autoritas vtendi scientia ad discernendum dicitur hic esse clauis prima. Clauis autem secunda est clauis potentie. vicz potestas ligandi vel soluendi. et ista dicitur principalior. quia prima ordinatur ad istam. et sic he due claues sunt vna in essentia autoritatis: licz distinguantur penes actus. quia prima habet discernere. secunda habet determinare. Et fundantur in charactere sacerdotali. Idcirco omnibus et solis sacerdotibus noue legis date sunt. Joan. xx. Quorum remiseritis peccata remittuntur eis: et quorum retinueritis retenta sunt eis. Sed si queras. Cur ergo soli petro dictum Questio. est. Tibi dabo claues? Respondent doct. precipue Tho. sup. iiij. dist. xviij. quod hoc fecit dominus ad demonstrandam ecclesie vnitatem: vt omnes sacerdotes a petro et successoribus suis accipent sue potestatis originem. Et hec expresse dicit Cyprianus papa. xxiiij. q. j. Loquitur. O ergo quantum errant qui nolunt subiici et obedire romane ecclesie. vt schismatici. O quantum debent fideles reuereri ipsos sacerdotes pro hac summa potestate. Nam qui non reuerentur iuste in hora mortis absolutionem vel confessorem non promerentur: vt per que peccauerunt per hec puniantur.

E Utrum sacerdos per claues possit pro volūtate sua ligare vł absoluere.

Pria ṽitas.

¶ Circa scd̃m pncipale de clauiū potestate qrit̃. E Utrū sacerdos per claues possit pro volūtate sua ligatos vel absolutos coram deo reddere hoies? Ad qd respondet̃ per tres ṽitates tanq̃ reglas circa hoc obseruandas. Prima ṽitas ꝑ regula teneda dicit̃ eqtatis quã Leo papa. xxiiij. q. j. ca. Manet. testat̃ dicẽs. Manet petri priuilegiū vbicūq̃ ex ipius eqtate fertur iudicium: vbi inqt. Nihil erit ligatū vel solutū: nisi qd btūs petrus aut ligauerit aut soluerit. Ibi glo. d: nisi qd iuste fuerit petri autoritate. Hanc etiam Grego. xj. q. iij. Tunc vera. testat̃ di. Tunc vera est absolutio p̃sidẽtis cum interni sequit̃ arbitriū iudicis. Hec ille. Et ideo ƀm Rayne. illa autoritas. Quodcūq̃ ligaueris sup terram erit ligatū ⁊ in celis ⁊c. non simplr̃ intelligẽda est. Sed tunc cū sacerdos iuste ƀm deū ligat vel soluit: scʒ claue non errãte. Et ratio ƀm doct. ꝑcipue Rich. super iiij. dist. xviij. qꝛ sacerdos in ligando vel soluendo opat̃ vt minister dei: ⁊ vt instrumentū non mortuū: sed viuū. ⁊ ideo ƀm ṽtutẽ motoris dei ꝓcedere debet: alioqñ frustrat̃ effectus. Item qꝛ in absolutiõe anime a pctis triplex iudiciū debet cõcurrere. Primū ⁊ summū est dei: qui mūdat aiam non nisi in vera cõtritione. Scd̃m est iudiciū sacerdotis: q nullū absoluit nisi quem supior iudex. s. deus in cõtritione absoluit. Tertiū est iudiciū curie celestis approbãtis: vt quẽ sacerdos absoluit in terris: sit absolut⁹ in celis per approbationẽ. Celestꝫ autẽ curie approbatio nõ fit nisi iuste sacdos absoluat. Hec ƀm dicta Rayne. ⁊ ꝯcor. doct. Et sic ptꝫ ṽitas. Ex q̃ ptꝫ

Incaut⁹: seu indoctus cõfessor.

ꝙ incautū est hr̃e non intelligentẽ vel ignarū ꝯfessorẽ. Et valde incauti sunt q graues casus: puta de rapinis ⁊ vsuris ac silibus cõfitent̃ sacerdotib⁹ idiotis vel ignaris: ⁊ putant se ab illis absolutos di. Quid ad me: ipse recepit in aiam suã casum meū: non attendẽtes ꝙ saluatore teste Mat. xv. Si cec⁹ ceco ducatū p̃stat: ambo in foueã cadunt ⁊c. F Secūda ṽitas vel regula dicitur iuridice autoritatis. qꝛ ƀm Rich. in. iiij. dist. xix. cõcor. Tho. Pe. ⁊ Rayne. ac alios: q̃uis oẽs sacerdotes habeãt potestatẽ clauiū quantū ad ordinẽ: non oĩs tñ sacerdos habet iurisdictionẽ supra quẽlibet nisi ƀm ordinationẽ vicarij chr̃i. ⁊ ꝓpterea nõ oĩs sacerdos põt exercere vsum clauiū in quẽlibet: sed solū in sibi subditum ƀm eundẽ modū quẽ eccl̃ia statuit. qꝛ deficit iurisdictio eis que mīstrat materiã. Unñ q ꝓuati sunt vsu potestatꝭ vel autoritatꝭ. sicut excõicati ⁊ heretici et hmõi: nõ absoluūt coram deo: etiã si attentẽt. qꝛ talibus ecclesia subtrahit subditos. Similr̃ illi qui nullū habent populū subditū: nec ꝯcessam autoritatẽ absoluẽdi: vel qui alienos subditos absolueret nil faceret: nisi a p̃latis vł aliunde sibi cõcederet̃ iuridice autoritas absoluẽdi in illos. vt exẽpli grã. in articulo mortis cõcedit̃ a iure. ꝙ qlibet sacerdos non p̃cisus ab oĩ pctõ absoluat: si proprij sacerdotis p̃sentia vel supioris haberi non potest. extra de sen. excõi. a nobis. ⁊ c. sacramẽtis. Si autẽ sacerdos sit malus dūmodo non sit p̃cisus vel excõicatus ⁊ hmõi: non priuat̃ vsu clauiū quo ad sibi subditos. licꝫ peccet sic absoluẽdo. Tertia ṽitas vel regula vere pnie ⁊ charitatis: sine q̃bus nõ est salus nec absolutio a pctis ipi pctõri. Unde de pe. dist. iij. Sane. ⁊ c. Irrisor. Uera pnia veniã promeret̃: falsa ṽo deū irritat. Ut ergo pctõr sit corã deo vere absolut⁹: quẽ sacerdos debet absoluere ꝑ claues: debꝫ esse vere cõtritus de oĩbus ⁊ vere ꝯfessus: ⁊ satisfactionẽ implere volens toto posse. Et his modis p̃dictis obseruatis reglis: quẽcunq̃ soluit sacerdos soluit ⁊ deus. ⁊ quẽ ligat sacerdos ligat ⁊ ds. Et quomõ hoc facit deus ⁊ sacerdos. patuit ƀmo. j. E. O ergo pctõr age pniam vera dei charitate ⁊ sic absolueris. Si autẽ peccatū deserere non vis: nec male ablata restituere velis etiam si aliquis ignarus sacerdos te absoluat frustra erit. G

Tertia veritas.

G clauis petri aiabus ꝑ salute felici.

¶ Circa tertiū de salubritate sit pro deuotiori conclusione. sic vicꝫ ꝙ clauis petri in ṽtute sanguinis christi est animabus pro salute felici ⁊ p̃cipue triplici.

¶ Primo super terram.

¶ Secūdo subtus terram

¶ Tertio supra terram.

¶ Pro declaratione nota ꝙ chr̃us dñs voluit in suo sacro corpe per quinq̃ vulnerū specialiū aperturas sanguinem sacrum pro nostris animabus abluendis: scʒ a peccatis ⁊ absoluendis fundere: quarum due fuerunt in eius sacris manibus in hoc aere extensis. Alie due fuerunt in pedibus quibus terra calcat̃ confixis. et latiꝰ ac ꝓfundius vulnus fuit in apertura lateris: ex q̃ exiuit aqua ⁊ sanguis. Joã. xix. Unde clauis petri que habet totam ṽtutem ex sanguine christi est ad salutem animaꝝ super terram existentiū: ⁊ subtus terram: ⁊ supra terram. hoc est in celo: ⁊ iuxta numerū. s. vulnerum christi quintuplicit̃ aperiens animabus celum. Primo nanq̃ aperit celum aiabus sup terrã existẽtibus. Unde dixit saluator Matth. xvj. Quodcūq̃ solueris super terrã erit solutū ⁊ in celo ⁊c. Sed quare non dixit subtus vel supra terram? Respondet̃ ꝙ ad denotandū ꝙ supra terrã. s. in celo sunt oĩes anie absolute per sanguinem chr̃i: ita ꝙ non indigent ibi claue petri. ⁊ ꝙ sub terra. s. in inferno inferiori sunt oĩes anime ligate per sententiã excõmunicationis eterne a christo. iuxta illd Matt. xxv. de illis dictū. Ite maledicti in ignẽ eternū ⁊c. Sed dicit sup terrã. quia in terra sunt qdam ligati ex toto: vt obstinati. sed quia possūt cõuerti. quia vt ait Augusti. de nemine in hac vita desperandū est quãtũcunq̃ criminoso. ideo absolui possunt dum cõuertant̃. Alij autẽ sunt in hac vita soluti: vt penitẽtes. Proinde chr̃s dñs in cruce extendit manus suas: vnam ṽsus latronem obstinatū a sinistris. alterã versus penitentẽ a dextris. quia vtriq̃ vere penitẽti sanguis chr̃i prodest. O pctõr aduerte quomõ te chr̃us vocat ad penitentiã ne pereas. Ecce extendit manus pro te ⁊ sanguinẽ fudit: vt per clauẽ petro datam tibi aperiat̃ celum. Noli ergo perire. noli vocantẽ chr̃m cõtemnere. Claret ergo. ꝙ sicut sanguis christi sic clauis petri dupliciter est ad salutem aiabus in hac vita. Primo pctõribus: si tamen redire velint ad penitentiã. Secūdo vere penitentibus. et hec significat̃ aperturis duarū manuū christi extensaꝝ. Pro huius exemplari instructione de clauibus possumus accipe. ꝙ christus dominus voluit petꝝ in cruce extendi: ⁊ sic cõformiter christo mori vt doceamur. q̃a vna manu vocat peccatores obstinatos ad soluendum per penitentiã. alter extendit claues absolutionis quo ad vere penitẽtes. hic si placꝫ ꝓsequere historiam quo ad eius crucifixionẽ. H Secūdo subtus terram aperit petrus aiabus ad salutẽ per claues et sua merita sanctitatis. Et sicut christus dominus duobus pedibus aperta vulnera habuit: q̃bus sanguinẽ in terram fudit pro nobis. Sic petri clauis sub terra dupliciter valet animabus ad soluendū vel aperiendum. Primo in purgatorio. quia vt dicunt docto. in. iiij. cõmuniter per indulgentias potestate clauiū põt remitti pena peccati illa que in purgatorio est explenda: ⁊ dominus papa potest plenariã indulgentiã ex causa legitima cõcedere. quam si quis cõsequit̃ ⁊ sic decedit: mox euolat ƀm Hostien. titu. de peni. ⁊ re. Deniq̃ cõmunis est opinio theologoꝝ. ꝙ indulgentie concesse expresse pro alijs faciendo illud pro quo date sunt pro mortuis etiam valent. ⁊ si non per modum indulgẽtie: tamẽ per modum suffragij. Iste autem indulgentie ꝓueniunt ex thesauro eccl̃e: scʒ ex passione christi ⁊ meritis sanctorum: ⁊ misericordia oĩpotentis dei: quẽ thesaurū dispensandū cõmisit dominus sedi apostolice. Patent hec de peni. ⁊ re. Cum ex eo. lib. vj. ⁊ ca. Cõsuluisti. ⁊ c. Indulgentie. Ad id facit miraculū. quod refert Uincẽtius in speculo historiali. libro. xxij. ca. xlix. De Carolus imperator sacri diei dominice post matutinū audiuit vocẽ terribilem dicentẽ sibi. Carole exeat a te spiritus tuus. Et mox angelus domini duxit spiritū eius in vallem que ex vna parte videbatur velut clibanus ardens: ⁊ erat tenebrosa. ex alia vero parte erat amenissima. Et vidit respiciens contra tẽnebrosam partem ibi in dolio aqua feruenti patrem suum Ludouicū torqueri: qui dixit. Noli timere Carole. quia permisit te deus huc venire: vt videres quid paterer pro peccatꝭ. Nam sum in pena: sed p̃cibus scti Petri genus nostrū ⁊

vulnera chr̃i

Questio.

Sãguis chr̃i sit clauis petri.

H Scd̃o subtꝰ terrã aperit

Indulgẽtie mortuis etiã ꝓficiant.

ego liberamur: et ad paradisi gaudiū pducimur: et sic pa
Scdo sub terra — tet Petri potestas sub terra. Scdo sub terra potestas
petri valet contra inferni portas: quia vt scribit Mat.
xvj. Porte inferi que sunt vicia: diabolus et mors non p
ualebūt aduersus eam. Eius quippe potestas claruit
contra demones qn̄ demonibus precepit qui Simonē
magū in aere ferebant et mox ipm̄ corruere dimiserunt
Legenda — vt patuit in sermōe. j. S. Item claruit ɔtra mortē dam
nabilem; quia aliquos mortuos suscitauit: etiā q̄ ppter
infidelitatem ppetuo damnari debuissent: vt patuit de
filio Theophili sermōe de cathedra sancti petri in le
genda sub lr̄a S. qui qdem in infidelitate defunctus ia
cuerat sub terra per. xiiij. annos. Item suscitauit etiam
mortuum quem Simon magus non potuit suscitare: vt
dictū est ser. j. S. Alios quoqꝫ multos ad solius sue vm
bre tactum sanauit infirmos ac conuertit ab infidelita
te et vicijs: mortuos quoqꝫ suscitauit: patet Act. v. et. ix.
de Thabita. vt sic deus ostenderet virtutē aplice pote
statis. Legitur etiā in legenda q cum petrus duos de
discipulis suis misisset ad pdicandū: dū. xx. dietas iuis
sent vnus illoꝝ defunctus est: hic dr̄ fuisse btūs Mater
nus vel Martialis: alius q̄ ad petrū rediit et quod ac
ciderat nunciauit. Tunc petrus suum baculū sibi tradi
dit pcipiens vt ad sociū pgeret et sup illum poneret: qd
cum fecisset ille qui iam p dies. xl. iacuerat mortu⁹ pti
nus surrexit viuus. Vn̄ qꝫuis claues sacerdotales non
habeant directe animas de inferno liberare post dam
nationē: tn̄ valēt eas preseruare a damnatione p abso
lutionē in pn̄ti sacramentalē. Qd aūt petrus prefatos
Tertio supra terrā — resuscitauit: hꝰ fecit meritis sctitatis. Tertio supra ter
ram. i. in celo valet clauis petri ad salutē ꝟtute sangui
nis chri. Sicut enī chr̄s dn̄s apiri voluit suū latus vt
p illā apturā nouerimꝰ nobis apertā visionē deitatis q̄
habitauit in chr̄o: sic petr⁹ p claues aperit celū adiudi
cando dignos. Vn̄ eccl̄a orat di. Solue iubēte deo ter
raꝝ petre cathenas q̄ facis vt pateāt celestia regna be
atis: qd nobis pstare dignet iesus chr̄s q̄ cū pr̄e et filio
viuit in secula seculoꝝ Amen.

Pro sctō Petro aplo Ser. iij. sup euangelio ipsius festiuitatis.

A — Tu es petrus et sup hanc petram edificabo ec
clesiā meam. Mat. xvj. et in euāg. A Qui
bus verbis chr̄s dn̄s ondit suā erga eccl̄iam
immensam charitatē. Nam vt dicit Chrys. in
hom. Eccl̄a est charior deo q̄ celum. Et pmo hꝰ claret
ex signo charitatis: quia dei filius pati et mori voluit p
redēptione eccl̄ie potius q̄ pro celo: immo de celo de
scendit in huius mundi miseriam pro eccl̄a redimēda
Scdo qz ppetuo stabilē fundauit sup seipm̄ et sui passio
nem ob nimiam charitatē qua dilexit nos et lauit nos a
pctīs nostrꝭ in sanguine suo Apoc. j. Nam vt eccl̄ie san
cte stabilē firmitatē insinuaret seipm̄ nomine petre in
qua fundata est eccl̄a significauit. Ut enī idem Chry.
in hom. penteco. dicit. Facilius celum exterminari po
test et terra perire q̄ totam eccl̄iam: dicente dn̄o. Celū
et terra transibunt verba aūt mea nō preteribunt. Hec
ille. Propter quod chr̄s dn̄s in hodierno euangelio di
xit ad petrū eccl̄e principē constitutū. Tu es petrus et
sup hāc petrā solidā edificabo eccl̄iam meā vt porte in
feri nō pualeant aduersus eā. Iuxta q̄ ꝟba tria myste
ria notabimus ex ipo euangelio huius festi accipiēda
et hoc in sermōne psequenda.

Primū mysteriū de chr̄i pfessione quā fecit petr⁹ di. Tu es chr̄s filius dei etc.

B — Scdm̄ de petri cōmendatiōe quā fecit chr̄s di. Et ego dico tibi. Tu es petrus etc.

Tertium de clauium celi collatione. ibi. Tibi da bo claues etc. B

Professio ꝟe fidei christi quam qlibet christianus cū petro debet fateri — Circa pmū de pfessione ꝟe fidei chr̄i sit p documē
to ɔclonis: vicꝫ q qlibet chr̄ianus debet cū petro pfite
ri ꝟaciter fidē chr̄i dicendo. Tu es chr̄s filius dei viui
Hoc declarat ex ipo sacro euangelio hodierno in quo
chr̄s dn̄s voluit pcipue tria facere p nostri instructiōe

ad veritatem sue fidei sanctissime.

Primo errores eliminauit

Scdo discipuloꝝ fidē examinauit

Tertio verā fidē pfiteri placuit

Primo errores discipulorum eliminauit — Primo errores elimiauit. Ut enī Beda exponit chr̄i
stus dn̄s voluit per cōfessionē discipuloꝝ eliminare de
sua vere fide errores hoim: quia nō est periculosior er
ror q̄ in fide: de qua dicit Aug. Fides est inquit omniū
bonoꝝ fundamentū et humane salutis initium: sine qua
oms labor vacuus est. Unde in illo tempe. s. cum iudei
tentassent diuinitatē chr̄i di. Mgr̄ volumus a te signū
videre. s. de celo. Ipe redarguit eos di. Generatio ma
la et adultera. s. quia descenderant ipi iudei ex patrib⁹
persecutoribus pphetaꝝ et idolatris cum alienis diis
adulterantibus: signum querit. s. de celo et tale signum
non dabitur ei tanqꝫ indigne ppter curiositatē et mali
ciam nisi signum Jone pphete. s. in morte chr̄i et resur
rectione: tertia die. Sicut enī ionas fuit in ventre ceti
et tertia die euomit⁹: sic chr̄s de terre sepulchro tertia
die resurrexit: in quo suam deitatē manifestauit: quia
nullus potest mortuum vere suscitare maxime seipsum
mortuum nisi virtute supernaturali deitatis. Tunc er
go relictis iudeis venit chr̄s trans fretum et dixit disci
pulis. Attendite et cauete a fermēto phariseoꝝ. i. a fal
sa fide et doctrina eoꝝ. Et in illo tempore venit iesus in
partes cesaree philippi: que sic dr̄: qz ampliauit eā phi
lippus tetrarcha frater herodis et renouauit et extunc
noiauit eam cesareā in honorē tyberii cesaris: vt dr̄ Jo
sephus et Hiero. et ista ciuitas prius dicebat Lachis: et
postea dicta est cesarea philippi nunc aūt belmas seu
baueas dr̄ sm̄ Ly. Ibi aūt et in confinibus eius habita
bant gentiles: et idcirco ibi voluit chr̄s mysteriū dn̄ice
incarnationis reuelare p confessionē discipuloꝝ vt on
deret q eccl̄a fundaret in fide gētium. Ibi ergo inter
rogauit discipulos suos de hoim opinione erga ipm̄. s.
chr̄m: qꝫuis enī oīa sciret tn̄ vt ait Aug. interrogauit
vt doceremur scrutari quid alii sentiant de nobis. Et si
quid mali fuerit occasionē debemus vitare: si quid aūt
boni non debemus extolli sed deo attribuere. Interro
gauit etiā sm̄ Bedā vt errores hoim eliminaret: et ait.
Quem dicunt hoies esse filium hois. i. me qui sum fili⁹
hois vnius tm̄modo. s. virginis Marie. At illi dixerūt
Alii Joannem baptistā: cuius opinionis fuit Herodes
et sui sequaces. Mat. xj. Joannē ego decollaui inquit et
ipse surrexit a mortuis: ideo virtutes operantur in eo.
Alii. s. homines dicūt te esse Heliam: hoc ppter zelum
veritatis. Alii Hieremiā ppter patientiā in aduersis:
aut vnum ex pphetis. s. antiquis surrexisse a mortuis:
hoc ppter operationē miraculoꝝ: qz credebant q aīa
sepata a corpe sit maioris potestatis q̄ ɔiuncta: et ideo
sic operari maiora miracula p chr̄m q̄ antea fecerant
pphete. Hos q̄ errores chr̄s eliminauit p cōfessionē fa
ctam a Petro vt sequit.

Scdo examinauit discipuloꝝ fidē — Scdo chr̄s examinauit
discipuloꝝ fidem di. Uos aūt quē me esse dicitis. Lyra
q. d. Si alii errant opinando falsa de me: vos non debe
tis errare si vultis saluari: qz ad Heb. xj. Impossibile
est sine fide placere deo. Itē Aug. xxviij. q. j. omēs ait.
Infidelium oms vita pctm̄ est: nec valet esse bonū qd
fit absqꝫ deo: vbi enī deest agnitio eterne veritatꝭ falsa
virtus est etiā in optimis moribus. Hec ibi. Rn̄dit er
go petrus tanqꝫ principalis inter alios pro se et p aliis
oibus. Et p hoc docet q plati debent esse pmpti ad re
spondendū de articulis fidei et de his q̄ sunt necessaria
saluti. Vn̄. xxj. dist. de qbus dr̄ q prelatoꝝ est ɔfirmare
fidem subditoꝝ. Et Innocen̄. extra de baptismo et eius
effectu. ca. Maiores eccl̄ie. di. q maiores causas prec
pue articulos fidei contingentes ad Petri sedem refe
rendas intelligitur in eo q petrus p oībus respōdit.
Idcirco non debent in talibus laici se intromittere vt
consueuerunt heretici. Nā li. vj. de hereticis c. quicūqꝫ
scribit. Inhibemus vnicuiqꝫ laice psone de fide dispu
tare. Itaqꝫ petrus rn̄dens dixit. Tu es chr̄s filius dei
viui. s. naturalꝭ et substantialis. Tertio hec pfessio fidei
chr̄i placuit summe ipsi chr̄o tanqꝫ fides vera et saluifi
ca hoim: et adeo q Petrum pro hac cōfessione btm̄ fore,

dixit ⁊ sibi claues regni celoꝝ tradidit. Quo docemur
ꝙ taliter ꝓfitentes chr̄m sunt ipsi multum grati ⁊ acce
pti ac beatificandi per ip̄m. D Queritur ergo: Qua
liter exēplo beati Petri debeat christianus chr̄m profi
teri. Ad quod respondetur: ꝙ vt colligitur ex euange=
lio precipue tripliciter. Primo integraliter: ita ꝙ om̄es
articulos fidei ꝓfiteatur ⁊ firmiter credat: ⁊ de nullo
hesitet. Unde Athanasius in symbolo. Hec est fides ca
tholica quam nisi quisq; integrā inuiolatamq; seruaue
rit absq; dubio ineternum peribit. Sic cōfessus est Pe=
trus de chr̄o integre diuinam ⁊ humanā naturam: cum
dixit Tu es chr̄s: quod interpretatur vnctus: ⁊ in hoc cō
fitetur eius humanitatē verā in qua vnctus est. s. in re
gem ⁊ pontificē. s. oleo gr̄e. Ps̄. Unxit te deus deus tu
us oleo leticie pre consortibus tuis. Addidit filius dei
quo confitetur eius diuinā naturā. Et dicitur viui: ad diffe
rentiam eoꝝ qui putabantur a gentibus dii ⁊ coleban
tur: vt Hercules Jupiter ⁊ ꝯsimiles: qui tn̄ mortui sunt
vt homines. In ho c ergo confitetur chr̄m ⁊ eius prēm
deum imortalem ⁊ viuū per essentiā: sicut ip̄e deus dr̄
Ezech. xviij. Uiuo ego dicit dn̄s. Orig. Ip̄e solus deꝰ
habet imortalitatē qui est fons vite. Sc̄do debet ꝓfite
ri chr̄ianus chr̄m veraciter: vt vere sic viuat sicut cre=
dit fideliter deo adherēdo. Greg. Tunc veraciter fide
les sumus: si quod verbis ꝓmittimus: opibus adimple
mus. Hinc Jac. ij. Fides sine opibus mortua est. Hie=
ro. Quid ꝓdest si impie agis ꝙ deū voce inuocas quē
operibus negas. Sanctus em̄ Petrus qui chr̄o firmus
adherendo sanctissime vixit: exemplum nobis est: qui
omnia terrena contempsit. Et cum chr̄m negasset ama
rissime penituit. Luce. xxij. Egressus foras petrus fle=
uit amare. Refert quippe btūs Clemens de eo in epi=
stola ꝙ Petrus quoad vixit sudarium in sinu portauit
quo crebro flentes lachrymas tergeret: memor pieta=
tis chr̄i ⁊ culpe sue negationis in galli cantu semper ad
fletum prorumpebat ⁊ orare consueuerat adeo ꝙ eius
facies tota adusta lachrymis videretur. O ergo chr̄ia
ne peccator age ⁊ tu penitentiā. Tertio debet profite
ri chr̄m christianus perseueranter vt paratus sit cum
oportet mori ꝓfide chr̄i. Aug. Ille apud deū habet plus
meriti q̄ plꝰ fidei: qđ q̄dē ꝑseuerantia in aduersis ꝓbatur
petrus ꝓ fide chr̄i mori ⁊ incarcerari non timuit: ptz ex
euangelio ⁊ historiis: ergo ⁊c̄. E

D
Qualiter exē-
plo petri de
beat chr̄ianꝰ
chr̄m ꝓfiteri

E
Dn̄s iesꝰ btm̄
petrū triplr
ꝯmendauit

Circa sc̄dm principale de beati Petri cōmendatio
ne est clara conclusio ꝙ dn̄s Jesus btm̄ petrum in hoc
euangelio ꝯmendauit tripliciter. Et quidem primo de
fide. Secundo de nouo noie. Tertio de statu ecclesie.
Primo nimirꝝ quo ad cōmendationem fidei dixit ei chri
stus. Beatus es Simon bariona: quod sm̄ Lyram acci
pitur ac si diceretur filius Joānis. a bar in hebreo: quod
sonat in latino filius: ⁊ iona quod ponitur ꝓ ioanna me
dia syllaba subtracta. Etem̄ Joan. vlt. Petrus dicitur
Simon ioannis. Subditur. Quia caro ⁊ sanguis nō re
uelauit tibi id est: homo mortalis non docuit te istā ve=
ritatem fidei: sed pater meus ⁊c̄. Et sic cōmendatur de
fide ꝓfessa fore beatus. Juxta hoc ergo prima questio
oritur. Utrū vel quō Petrꝰ potuit tunc dici beatus ve
raciter qui tn̄ postea peccauit chr̄m negando mortalr:
quia vt Aug. dr̄. xiiij. de tri. Btūs dici non pōt qui in bo
no stabilitus non est: sed ea amittere pōt: ꝓpter ꝙ tēpo
ralia bona ex quo sunt trāsitoria neminē btm̄ faciūt im
mo decipiunt inherentes. Ad id ph̄s. j. Eth. dr̄: ꝙ sicut
vna hirundo non facit ver: nec modicū tp̄s calidū facit
estatem: sic vna dies vel paruū tempus non facit homi
nem felicem: ⁊ ꝑ ꝯsequens homo qui modico tp̄e ꝑdu=
rat in statu gr̄e: ⁊ postea redit ad pctm̄ non videtur vere
dici beatus: sic videtur de petro ergo ⁊c̄. Sed sm̄ doc. rn̄r ꝓ=
cipue Bona. in ser. de cathedra petri: ⁊ similr Ly. sup
Mat. v. ꝙ vt colligitur ex scripturis duplex est beatitu=
do vera. Una vie que est imꝑfecta: quia amitti potest:
⁊ ista consistit in spe fidei ⁊ gratia dei. Uiri em̄ excellen
tes in virtute: dicuntur beati quodāmodo: quia excel=
lere vitam videntur humanam ⁊ ad beatam vitam ce=
lestem appropinquant a qua parum distant: quod aūt
parū distat quasi nihil reputatur. ij. physi. Et hoc modo

Quō petrus
potuit dici
btūs v̄aciter
q̄ postea ne
gauit chr̄m

homines qui in chr̄m credunt ⁊ bene viuūt beati vere
dicuntur q̄diu in tali statu sunt: quia ad beatitudinē cele
stem appropinquant. Sicut ꝑ ꝯtrarium pctōres male=
dicti dicuntur. Ps̄. Maledicti q̄ declinant a mandatis
tuis ⁊c̄. quia inferno appropinquant. Cum ergo homo ab
hac beatitudine predicta ceciderit per pctm̄: resurge=
re potest per pn̄iam: sicut patuit de petro: ⁊ sic mox resur
gendo nomen iusti ⁊ beati retinet: sicut dicit Hiero. de
pe. dist. iij. §. hac autoritate: sic. Septies in die cadit iu
stus ⁊ resurgit: si cadit quō iustus? si iustus quō cadit?
Sed iusti vocabulum non amittit qui per pn̄iam semꝑ
resurgit. Hec ille. Sic per ꝯsequens eadem ratiōe de
nomine beati. Unde pro statu illo quo tunc petrus fuit
in fide chr̄i firmus confitendo ⁊ in gr̄a: vere potuit dici
btūs: vt ⁊ nos doceamur eius exemplo btificari in gr̄a:
pn̄ia quoq; post casum. Alia aūt btitudo est patrie q̄ ha
bebitur in gl̄ia: ⁊ de illa intelligende sunt autoritates ꝙ
amitti illa nō pōt: quia est ꝑfectissima. Et sic ptz solutio
questionis ⁊ obiectionis. O ergo hō sta in fide ⁊ gr̄a fortitur
ꝙ si ꝯtingat te cadere resurge velociꝰ ad btitudinē. F

F
De noie chri
stꝰ dn̄s ꝯmen
dauit petrū

Sc̄do de noie chr̄s dn̄s cōmendauit petrū di. Tu es
petrus: quia cum antea vocaretur Simon: hic ei chr̄s
imposuit nomen nouū. s. Petrus. Unde Aug. dr̄. Quia
tu dixisti mihi. Tu es chr̄s filius dei viui: ⁊ ego dico ti
bi quia tu es petrus. Simon quippe antea vocabatur:
hoc aūt nomen vt petrus appellaretur a dn̄o est ei impo
situ. Hec Aug. in ser. Queritur ergo secūdo ex hoc: Cur chr̄s
dn̄s voluit summo presuli eccl̄ie nouū nomē a petra im
ponere: Rn̄r sm̄ doc. ꝙ p̄mo rōne magne ⁊ noue digni=
tatis. Nam sm̄ Alb. Magnū sup missus ex. In collatio
ne magne dignitatis congrue solet mutatio noīm fieri:
qtūs permutatio status pro eminentia dignitatis signi
ficetur. Unde ⁊ papa qn̄ creatur nouo noīe nominatur:
quod accepit eccl̄ia exemplo chr̄i qui cū Petrū fecit ca
put aploꝝ nomen ei nouū imposuit rōne tante dignita
tis: vt vicz esset sup oēs homines chr̄i vicarius ⁊ sup to
tam eccl̄iam. Sc̄do rōne christiformitatis: vt sicut chr̄s
erat petra nominatus. j. Coꝝ. iij. Petra aūt erat chr̄s
in quo fundata est eccl̄ia. Sic vicariꝰ chr̄i rector eccle
sie: diceretur petrus a petra chr̄o. Aug. in ser. Ut petrꝰ
appellaretur sic ei a dn̄o impositum est: vt significaret ec
clesiam: quia em̄ chr̄s petra: petrus aūt ppl̄s chr̄ianus
ideo petrus a petra: non petra a petro: q̄m non a chr̄ia
no chr̄s: sed a chr̄o christianus vocatur. Tu es inquit pe
trus ⁊ sup hanc petram: quā confessus es. i. sup me Je
sum filiū dei viui edificabo eccl̄iam meā. Sup me edifi
cabo te: non me super te. Hec Augꝰ. Patet ergo ꝙ cum dr̄
in euangelio. Tu es petrus ⁊ sup hanc petrā edifica=
bo eccl̄iam meam: sic est intelligendum. Tu es petrus
dictus a me petra quam cōfessus es: ⁊ super me petrā
edificabo eccl̄iam meam. Nō em̄ petrus est fundamen=
tum eccl̄ie sed ipsemet chr̄s: sed petrus est vicariꝰ chr̄i
in eccl̄ia ⁊ minister: cui dn̄s tanq̄ vicario cōionē sui no=
minis indulsit: vt dicit Maximus in ser. Tertio ratiōe
firmitatis. s. in fide eccl̄ie. Nam petra dicitur a petros gre
ce quod est durū latine. Petrus aūt sm̄ Lyr̄. dr̄ ꝯfessor
petre. i. chr̄i: ⁊ significat firmā stabilitatē fidei ⁊ eccl̄ie
catholice: q2 quantūcunq; eccl̄ia ꝑsecutionibꝰ fluctuet
⁊ agitetur: tn̄ eius fides nunq̄ deficiet: vt dr̄ Amb. xxiiij.
q. j. non turbatur. Uoluit ergo chr̄s petrū eccl̄ie summū p̄la=
tum sic nominare: ad significandum ꝙ prelati eccl̄ie de
bent esse firmi in fide sicut ⁊ eccl̄ia fundata sup firmissi
mam petram veritatis chr̄i que manet ineternum. G

Questio de
imitatione
nominis

G
Tertio ꝯmē
dauit petrū
de eccl̄ie sibi
ꝯmisse firmo
statu

Tertio chr̄s cōmendauit petrū de eccl̄ie sibi cōmisso
statu firmo di. Super hanc petrā. s. quam confessus es
edificabo eccl̄iam meam: ⁊ porte inferi non preualebūt
aduersus eam. Queritur ergo hic quid intelligendum sit
hic per portas inferi? Rn̄det Hiero. in homel. ꝙ q̄uis
precipua porta inferi sit mors ꝑ quam mali descēdere
habent in infernū. Ps̄. Mors pctōꝝ pessima: hic tn̄ por
te inferni melius accipiuntur pro viciis ⁊ persecutionibꝰ
hoīm impiorum: ac insultu ⁊ tentatione spirituum mali
gnorum: per que illi demerentur ire in infernum: vt sit
sensus: ꝙ nulla persecutio hoīm tyrannoꝝ vel etiā de=
monum preualebit aduersus eccl̄iam: sic ꝙ extermina=

re possit eā. Nimiꝝ vt dt Bern̄. tractās illud ps̄. Ecce
Eccl̄ia triplicē psecutionem passa — in pace amaritudo mea amarissima. Eccl̄ia triplicē pse
cutionem passa est ꝛ patiꝛ in chr̄ianis suis. Prima fuit
amara in psecutiōe paganoꝝ. Scd̄a amarioꝛ in psecu-
tione hereticoꝝ. Tertia amarissima in psecutione fal
soꝝ chr̄ianoꝝ q̄ plus nocent exēplis mal' q̄ȝ interdū he
retici. Nā in p̄ma psecutione .s. paganoꝝ maximi impa
toꝛes: quoꝝ p̄im⁹ Nero: q̄ Petrū ꝛ Paulū occidit. Se
cundus Domician⁹ sub q̄ ioannes in oleū feruens fuit
coniect⁹. Tertius Traian⁹: sub q̄ ignaci⁹ passus ꝛ alii
subsequentes: vt Maximian⁹ Dioclettan⁹ Decius ꝛc̄.
Q̄ui toto conatu vellent extinguere fidē eccl̄ie: nō tn̄
preualuerūt: sed male mortui sunt ꝛ pierunt. Scd̄a de
inde psecutione hereticoꝝ diabol⁹ impugnauit eccle-
siam grauius sub chr̄ianis impatoꝛibus vicȝ sub Con
stantino: qn̄ Arriana fides totū mūdm incendit. Deinde
sub Juliano apostata: ꝛ sub multis aliis. Postea varie
hereses insurrexerūt: ꝛ mō viget heresis hussitanoꝝ: q̄
hereses singule innūerabiles strages hoim fecerūt: sȝ
non p̄ualuerunt eccl̄iam puertere .s. a x̄pa fide. Tertia
aūt psecutiōe maloꝝ chr̄ianoꝝ q̄t a fide ꝛ moꝛib⁹ puer
tanꝛ ꝛ ad vicia inducanꝛ ad sensum claret potius q̄ȝ ad
scriptū. Sed nō p̄ualebunt a fide puertere petri eccle
siam quā chr̄s dn̄s fundauit ꝛ firmauit .s. sup seip̄m: nec
antichristus p̄ualebit ꝯtra eā. O ḡ vos x̄pi chr̄iani gau
dete in chr̄o ꝛ gr̄as agite p eo ꝙ estis in firma fide ro-
H — mane eccl̄ie petri q̄ mereꝛ vitā eternā. H

De clauiū celi collatiōe — Circa tertiū de clauiū celi collatiōe: qꝛ chr̄s in euā
gelio dixit Petro subseq̄nter. Et tibi dabo inq̄t claues
regni celoꝝ. Ly. Tibi dabo nō solū p te sȝ etiā p aliis:
sicut em̄ confessio Petri erat ꝯfessio alioꝝ: ita ptās hec
data petro intelligiꝛ etiā aliis dari: sed petro p̄ncipali
us ꝛ p ei⁹ autoꝛitatem alii accipe debent: vt ptȝ .xxiiij.
q.j. Loquiꝛ. Queriꝛ ḡ hic in q̄bus cōsistit vel quantū ꝛ
Ptās clauiū in trib⁹ ꝯsistit — ad q̄ extēdit se ista ptās clauiū collataꝝ? Rn̄r s̄m doc.
sup. iiij. di. xviij. ꝛ .xx. ꝙ p̄cipue ī trib⁹ ꝯsistit ꝛ q̄ ad hec
tria p̄ncipalr̄ se extendit. Prio in pctōꝝ absolutiōe vel
retentiōe: sic̄ dixit saluatoꝛ Joan. xx. Accipite sp̄m sctm̄
quoꝝ remiseritȝ pctā remittunꝛ eis: ꝛ q̄ꝝ retinueritȝ re
tenta sunt. Vn̄ ꝛ in euangelio hod̄. dixit. Tibi dabo cla
ues: ꝛ q̄dcunq̄ȝ solueris in terra erit solutū ꝛ in celis: ꝛ
quodcūq̄ȝ ligaueris sup terrā ꝛc̄. Quāuis em̄ de⁹ prin
cipalr̄ pctōrē absoluat: tn̄ sacerdos misterialr̄ dꝛ pctm̄
remittere vel hoiem a pctis absoluere inq̄ntum exami
nata ꝯscia hois iudicat ei celum apertū s̄m Rich. ꝛ cla
ue non errante h̄ de⁹ approbat in celis. Et p ꝯtrarium
diciꝛ ligare q̄ ad culpā nō absoluendo ab ea illū q̄ indi-
gnus est admitti in celū in foro pn̄ie: qꝛ iudicat eū non
Scd̄o excōicatiōis ptās — vere ꝛ sufficienter penitentē ꝛ hmōi. Scd̄o in excōican
di ꝛ absoluēdi iurisdictiōe ac iudicioꝝ ꝛ causaꝝ diffini
tione q̄ ad foꝛū ꝯtentiosum. Et q̄libet hāc ptātem debet
reuereri ꝛ nō ꝯtēnere: qꝛ vt dt Aug. ꝛ hr̄. xj. q. iij. Ois
excōicatus sathane traditur: quō: qꝛ extra eccl̄iam dia
bolus est sic̄ in eccl̄ia chr̄s est: ac p h̄ q̄si diabolo tradiꝛ
q̄ ab ecclesiastica cōione remouetur. Hec ibi. Tertio in
indulgentiaꝝ largitiōe. Nā sacerdos pōt hoīem ligare
ad aliquā penā sensus quā explere eū optet vl' hic vel
in pur gatoꝛio anteq̄ȝ ingrediaꝛ celū: pōt etiā penā vel
pene ptē aliquā pctō debitā relaxare. Sicq̄ȝ s̄m Rich.
vbi s̄. dꝛ claudere vel apire. Et q̄ ad h̄ multū valent in
dulgētie q̄ q̄dem sunt thesaur⁹ eccl̄ie puenies ex abun
dantia meritoꝝ passionis chr̄i vicȝ ꝛ post eū oīm sctōꝝ
ecclesie ex misericoꝛdia oīpotentis dei: vt ptȝ de pe. ꝛ
Indulgētiaꝝ largitio — re. Cū ex eo. c. vl. li. vj. Istū thesauꝝ cōmisit dn̄s sedi
ap̄lice dispensandū cui claues dedit. Et dꝛ thesaur⁹ qꝛ
nulla res est carioꝛ q̄ȝ sanguis chr̄i: cui⁹ tāta est x̄tus ꝙ
minima gutta sanguis chr̄i vel sudoꝛis sufficeret ad ex
piationē oīm pctōꝝ mūdi q̄ sunt erūt ꝛ fuerūt: qꝛ eius re
spectu nil sunt oia: vt dt Ber. De indulgētiis alibi age
tur pleni⁹. Hic tm̄ h̄ notem⁹ ꝙ sic̄ dt Hostien. Christus
sciens pctōꝛes pꝛe fragilitate labiles in magna pctā ꝛ
nō posse p q̄libet pctō septē annos pn̄ie implere vt de
berent ꝛ qꝛ p satisfactiōe hic omissa opoꝛtet explere in
purgatoꝛio que est grauis: ideo mot⁹ mis̄cd̄ia dedit ec-
clesie hāc gr̄am vt pene ille tollanꝛ p indulgētias que
fluūt ex merito passionis ꝛ sanguinis chr̄i. Sed qm̄ san
guis chr̄i nō pfuit latroni a sinistris impenitēti ꝛ nō cre
denti: sed pfuit latroni penitēti ꝛ credēti: sic nec indul
gentias ꝯsequiꝛ hō incredul⁹ vel in pctō moꝛtali exīs
quia talis nō de familia chr̄i est: sed diaboli: ꝛ ideo the
saur⁹ chr̄i illi nō dispensaꝛ. Ut ḡ charissimi ꝯsequamur
pctōꝝ remissionē ꝛ indulgētias p x̄tutem passiōis ꝛ san
guis chr̄i sim⁹ x̄e credētes ꝛ vere de pctis ꝯtriti ac pe
nitētes: sicq̄ȝ ꝯfiteamur chr̄m cū Petro dicētes. O iesu
bone tu es chr̄s fact⁹ hō p nobis ex x̄gine: ꝛ passus in
cruce. Da ḡ nobis gr̄am tuā: vt simus vere tui chr̄iani:
tu es filius dei naturalis. Da ḡ nos ibi participes fieri
tue hereditatis celestis in perpetuum.

Pro sancto Petro Sermo quartus de eius priuilegiis

Dixit Jesus simoni Petro Diligis me pl⁹ his?
dicit ei. Etiam dn̄e tu scis qꝛ amo te. Jo. vlt. ꝛ
ad laudem huius festiuitatis. A Sicut di
cit ibidē glo. ꝛ exponendo Ly. Ip̄e chr̄s dn̄s — A
q̄uis sciret ꝙ Petrus feruētissime amaret ip̄m .s. dn̄m
Jesum: nihilominus tn̄ voluit examinare Petꝝ de sua
dilectione: qꝛ volebat ipsi cōmittere suā eccl̄iam vt pa-
stoꝛi: qtūs p h̄ docerenꝛ p̄lati ꝙ ipsi debent deū dilige
re pꝛe ceteris. Ut em̄ dt Greg. in regi. ca. xiij. Tantum
debet actionē ppl̄i actio transcēdere p̄sulis quantū di-
stare solet a grege vita pastoꝛis. Interrogat⁹ itaq̄ȝ Pe-
trus: rn̄dit. Etiā dn̄e tu scis qꝛ amo te. Et ideo nō dixit:
plus his vel p̄ aliis: sed absolute rn̄dit: amo te: qꝛ expt⁹
ppꝛie fragilitatis in chr̄i negatiōe nō fuit ausus efferre
se in chr̄i dilectiōe: sed q̄ntitatē sue dilectiōis posuit in
iudicio chr̄i q̄ secreta coꝛdiū oia nouit. Qm̄ aūt scriptū
est Prouer. viij. in psona chr̄i. Ego inq̄t diligentes me
diligo. Vn̄ certū est ꝙ petr⁹ diligēdo chr̄m dilect⁹ fuit
a chr̄o. Idcirco in h̄ sermone agem⁹ de trib⁹ mysteriis
q̄bus bti Petri p̄uilegia patebunt.

Primo de amoꝛe petri erga chr̄m

Scd̄o de dilectiōe chr̄i erga petrū

Tertio addem⁹ de adiunctiōe Pauli .s. in passiōis
sociū: h̄ ideo: qꝛ h̄ est festū amboꝝ. B — B

Btūs petr⁹ pbaꝛ chr̄m dilexisse feruēti⁹ ex certis signis — Circa p̄mū de amoꝛe Petri ad chr̄m sit p ꝯcl̄onis do
cumento ꝙ btūs Petr⁹ pbaꝛ chr̄m dilexisse feruentius
ex signis pluribus. Primū signū in vocatiōe: qꝛ ppter
amoꝛē chr̄i ad ipsius vocationē cōtinuo ꝯtempsit oia: ꝛ
relictis omnibus secut⁹ est chr̄m cū fratre suo Andrea
Mat. iiij. Hoc q̄ppe fuit magne charitatis: qꝛ certe cui
hodie diceret ꝙ relinq̄ret vxoꝛē: pueros: domū ꝛ oēm
substantiā: ꝛ cognatos ac intraret ad pauperrimā reli-
gionē p amoꝛe chr̄i magnū q̄d reputareꝛ. Sic de petro
Vn̄ Can̄. viij. Si dederit hō oēm substantiā suā p dile-
ctione quasi nihil despiciet eam. Aug⁹. Minus te dn̄e
amat qui pꝛeter te aliq̄d amat quod nō ppter te amat.
Ex quo tu hō accipe documentū: ꝙ si relinquere om̄ia
non potes (vt fecit Petrus) saltē illa dilige s̄m deū: in
deum: ꝛ ppter deū: etiā vxoꝛē ꝛ filios ꝛ oia que habes
Nam de vxoꝛe Petri p exemplo nostro narraꝛ in histo
ria ecclesiastica: vti refert Clemens .s. papa: ꝙ cū vxoꝛ
Petri iam fidelis in chr̄o ad passionē ducereꝛ p chr̄o.
Petrus ingēti gaudio exultauit ac post eam clamauit.
O coniunx memento dn̄i ꝛc̄. Quo colligitur ꝙ eam ad
chr̄m conuerterat: ꝛ ad palmā .s. martyrii perduxit san
cta exhoꝛtatione. Et sic s̄m chr̄m eā amasse patuit: qm̄
ꝛ ambo in castitate manentes chr̄o seruiebant. Scd̄m — Scd̄m
signum in passione: qn̄ dixit Luce. xxij. Tecum sum pa
ratus in carcerem ꝛ moꝛtem ire. Non em̄ mentiebatur:
quia sic habebat in animo s̄m Lyram. Unde ꝛ gladium
eduxit pꝛo chꝛisto: ꝛ ad penam euntē sequebatur: licet
fragilitate humana postea negauerit p̄ timoꝛe. O ho-
mo ꝛ tu pꝛeopta moꝛtem potius q̄ȝ peccare. Tertium — Tertiū
signum in negationis doloꝛe: quia pctm̄ amarissime de
fleuit. Luce. xxij. Egressus foꝛas fleuit amare: ꝛ quoad
vixit semper in lachꝛymis pn̄ie fuit. Unde Clemēs pa
pa dicit ꝙ postmodum quandocunq̄ȝ galli cantum au-
diebat ad oꝛationem se conuertebat vsq̄ȝ ad diem ꝛ la-
chꝛymas emittebat memoꝛ illius negationis. Quan-

do etiam recordabat̃ de dulci allocutione chr̃i ꝑ nimia amoꝝ dulcedine ꝯtinere lachrymas nõ poterat. Semper ꝗ sudariũ in sinu ferebat ꝗ crebro fluentes lachrymas extergebat: quas adeo in cõsuetudinẽ duxerat ꝙ tota ei⁹ facies adusta lachrymis videbat̃. O pctõr hec pensa. Si em̃ petrus ꝓ illa trina negatione tantũ fleuit toto tempore vite sue: quantũ deberes tu flere qui millesies ⁊ quotiens mortaliter peccasti: chr̃m negasti: facto q̃dem quod maius est ⁊ si non ꝟbo ad Titũ. j. Cõfitẽtur se nosse deũ: factis aũt negant: cũ sint abominati ⁊ reprobi. Isi. Esto tam ꝓnus ad lamentũ. s. o pctõr christiane: quantũ fuisti ꝓnus ad culpã: qualis intentio tibi fuit ad peccandũ: talis deuotio tibi sit ad penitendum. s. ꝓ chr̃i amore.

Quartũ signum

Quartũ signũ in chr̃i resurrectione: q̃r audita chr̃i resurrectione a Magdalena statim ip̃e cũ ioanne ad monumentũ cucurrerũt. Greg. Illi pre ceteris cucurrerunt q̃ ꝑ ceteris amauerunt. Vñ ⁊ chr̃s specialius Petro apparuit. Luc. vlt. Surrexit dñs vere ⁊ appuit Simoni: ⁊ in alia appitiõe ad mare tyberiadis chr̃s petrũ de amore pre ceteris examinauit: vt ptz in themate.

C
Questio

C Sed circa hec querunt̃ aliqua dubia occurrentia. Primũ vtrũ simpliciter petrus ꝑ omĩbus aliis discipulis dilexerit chr̃m. Ratio questionis: q̃r videt̃ instantia de ioanne quẽ ꝑ ceteris dr̃ chr̃s amasse: ſm Bedã ⁊ canit ecclesia. Sed chr̃s dñs ſm veritatẽ eos plus diligit qui ip̃m magis amant: ꝗ videt̃ ꝙ Joã. plus dilexerit q̃z petrus. Sed ad hec r̃ndet Bona. sup iij. di. xxxij. pluribus modis. E q̃bus vnus est ſm Ber. di. ꝙ petrus dilexit chr̃m feruentius: ⁊ ideo diligebat̃ a chr̃o fortius. Joannes vero dilexit dulcius ⁊ ideo a chr̃o diligebat̃ familiarius. Et sic ptz respõsio breuiter ⁊ sufficiat: quia de h̃ latius sermone de sctõ Joãne habetur.

Scd̃a q̃õ

Scd̃m quesitũ: Quis apud deũ melior reputetur hoꝝ hoĩm vicz an qui plus diligit christũ: an q̃ plus diligitur a chr̃o: licet min⁹ iste diligat chr̃m: R̃ndet ad id Aug. sup Joã. vlt. di. sic. Quis duoꝝ melior sit: vtrũ qui minus a chr̃o diligit̃ ⁊ eum plus diligit: aut q̃ plus diligitur a chr̃o ⁊ minus diligit. Quantũ ip̃e sapio meliorẽ qui plus diligit chr̃m: feliciorẽ vero quẽ plus diligit chr̃s. Et ꝯsequenter subdit Aug. non posse se h̃ defendere ꝙ chr̃s minus diligat eũ a q̃ plus diligit̃: ⁊ eũ plus a quo minus diligitur: quia iustum est ⁊ rõnabile plus diligentem rediligere amplius: cũ sapientia dei dixerit Prouer. viij. Ego diligentes me diligo ꝗ plus diligentes plus diligo: ⁊ maxime diligẽtes maxime diligo: per illam topicam maximam. Sicut simpliciter ad simpliciter sic magis ad magis ⁊ maximum ad maxime. O ergo homo stude chr̃m feruenter diligere toto corde vt a christo diligaris.

D
De dilectiõe chr̃i ad petꝝ ex magnis donis priuilegiorum

D C Circa scd̃m principale de dilectiõe chr̃i ad petrũ sit ꝓ ꝯclõne ꝙ chr̃s dñs dilexit petrum donis magnis priuilegioꝝ. Declarat̃ ex pluribus ꝓuilegiis. Primũ ꝓuilegium apostolice sublimatiõis: q̃r ip̃m summũ ⁊ ꝓmum post chr̃m in apostolatu fecit. Vt aũt dĩt Dioñ. de ecclesiastica hierar. Dignitas apostolica est ꝓcellentissima oĩm in eccl̃ia imediate a chr̃o recipiẽs illuminationem sicut ⁊ seraphin ꝓcellit in eccl̃ia triumphãte. Maximũ ergo hoc fuit petro: nam in hoc precellit om̃es sanctos in celo. Vñ chr̃s dixit ei Joã. j. Tu vocaberis Cephas .i. capitaneus.

Questio

Queri põt. Vtrũ solus chr̃s ꝑ seip̃m ꝓfecit aplĩs petrũ: an etiã aplĩ ꝓbuerunt ad id ꝯsensum. Ad q̃d r̃ndet Anaclet⁹ papa di. xxij. Sacrosctã: ꝙ licz inquit oẽs essent aplĩ: petro tñ a dño ꝯcessum est ⁊ ipsi interesse voluerunt id ip̃m vt reliquis oĩbus preesset apostolis: ⁊ cephas. i. caput ⁊ principiũ teneret apostolatus: q̃ ⁊ eandẽ formã suis successoribus ⁊ reliq̃s ep̃is tenendum tradiderunt. Hec ibi. Ex quo ptz ꝙ prelati vel ep̃i ꝑ ꝯsensum legitimũ debent eligi. Scd̃m priuilegium beate sedis ecclesiastice ꝓlationis: q̃r ip̃m fecit chr̃s primũ papã ⁊ vicariũ sup totã eccl̃iam: cũ vicz ei dixit Pasce oues meas. Joan. vlt.

E
Cur christ⁹ vnũ tm̃ aplm̃ voluit ꝓficere sancte vniuersali ecclesie.

E Vbi querit̃. Cur dñs vnũ tm̃ ⁊ non plures aploꝝ voluit preficere sancte vniuersali ecclesie. R̃ndet̃ ꝙ huius plures sunt rõnes. Vna ex parte capitis. s. chr̃i qui est caput om̃is ecclesie: vt ait aplus Eph. j. Sicut em̃ vnum est caput totius eccl̃ie: ita vnus debuit esse eius vicarius super oẽm eccl̃iaz. Vñ. xxiij. q. j. Schisma: dr̃ ſm Aug. ꝙ vnaz eccl̃iam esse constat vnum corpus chr̃i que in plura diuidi non põt: a qua quisquis recesserit non viuit de christi spũ. Scd̃a ratio ex parte fidei. Eph. em̃. ij. dicit apostolus: ꝙ vnus deus: vna fides: vnum baptisma: ꝗ vnicum debuit habere prelatũ. Vñ Cyprian⁹ papa. xxiiij. q. j. Loquit̃. dĩt sic. Loquit̃ dñs ad petrũ: Ego dico tibi quia tu es petrus: ⁊ sup hanc petrã edificabo eccl̃iam meam. Super vnum edificat eccl̃iam: vt vnitatẽ manifestaret. s. fidei vnitatis eiusdem originem ab vno apostolo incipientẽ sua autoritate disposuit. Hec ille. Tertia ratio ex parte mysterii vel documẽti scz cõmendande pacis ⁊ charitatis sancte. Unde idẽ Cyprianus vbi s. ⁊ ca. Alienus: dicit ꝙ habere non põt deum patrem qui vniuersalis ecclesie nõ tenet vnitatem. Dñs em̃ discipulis vnitatem suasit ⁊ pacem. Ab arbore frange ramum fructus germinare nõ poterit: a fonte scindi riuũ precisus arescit. Sic ⁊ ab ecclesia precisus non põt fructum salutis facere. Hec Cyprianus.

Tertiũ priuilegium

Tertiũ ꝓuilegiũ clauigere iurisdictiõis: quia celi claues chr̃s petro cõmisit dicens. Tibi dabo claues regni celoꝝ Mat. xvj. O quale hoc donum: quia non dixit: claues vnius prouincie aut regni: sed totius dominii mei: vt ad te pertineat claudere vel aperire cuicunq̃ʒ volenti intrare ad beatitudinem.

F
Cur christ⁹ permisit petrũ cadere

F Queri potest hic. Cur chr̃s dñs cadere permisit petrũ in sui negationem quem ꝓelegerat in talem ⁊ tantũ pastorem vt cõferret ipsi celestem clauem? Respondet̃ ꝙ hoc fecit chr̃s. Primo ꝓpter solatium pctõꝝ: vt nullus desperet de venia dũmodo resurgeret a pctĩs in penitentia. Amb. Certus sum inq̃t ꝙ deus nullum electoꝝ suoꝝ cadere permitteret si eũ meliorem a casu suo resurrecturum nõ presciuisset. Itẽ Amb. dist. l. Fidelior inquit factus est petrus postq̃ʒ fidem se perdidisse defleuit: atq̃ʒ ideo maiorẽ grãm repperit q̃ʒ amisit. Scd̃o ꝓpter cõpassionẽ proximoꝝ. Vñ Greg. dist. l. Considerandum inquit nobis est: cur oĩpotens deus eum quem cuncte eccl̃ie preferre disposuerat se ip̃m negare permisit: quod nimiꝝ magne pietatꝭ actum est dispensatione: vt in sua culpa disceret qualiter aliis misereri debuisset. Hec ibi. Et ista sufficiant.

Quartũ

Quartum priuilegium dignissime sanctitatis ⁊ perfectiõis. Nam beatus petrus maxime sanctitatis probatur fore: qui tante ꝓeminentie dignus extitit apud christum dñm super om̃es apostolos ⁊ sanctos vt fieret digne ꝓnceps omniũ. Nam multi quandoq̃ʒ eliguntur vl̃ minus perfecti vel sancti vel indigni ad prelationem. Sed in petro hoc fuit magnum priuilegium esse dignissimum pro tali prelatura ob suam sanctitatem ⁊ perfectionem. Qr̃ aũt Petrus fuerit sanctissimus pro apice principatus apostolici ⁊ totius ecclesie probat̃ tali ratione que accipitur a Fran. may. sermone de sancto Joanne euangelista sic. Quia ꝓncipatus in viris sanctis ⁊ perfectis debet esse ſm virtutum preeminentiam: sicut ⁊ in angelis beatꝭ claret. Vñ Simmachus papa. j. q. j. c. Vilissimus inquit ꝯputandus est nisi precellat scientia ⁊ sctĩtate: qui est honore prestãtior. Hec ibi. Sed qm̃ chr̃s dñs qui personam non accipit sed amat ⁊ agit ſm vniuscuiusq̃ʒ meritum ⁊ virtutem ip̃m Petrum sup om̃es ecclesie filios ad prelationez ꝓelegit: ergo sequitur ꝙ perfectiorꝭ sctĩtatis pro idoneitate regiminis totius ecclesie fuerit.

G
Questio

G Querit̃ hic vñ Petrus pre ceteris apostolis fore dignior ad officiũ prelationis reputatur. R̃nr ſm doc. ꝙ primo ex hoc ꝙ fuit inter apostolos maturior etate: vt em̃ habet̃ extra de electione. Cum in cunctis. Ep̃s eligẽdus debet esse mature etatis: ad minus. xxx. annorũ. Licet aũt ⁊ alii aplĩ fuerint sanctissimi: tñ Petrus inter eos fuit maturior. Scd̃o ex hoc ꝙ fide: charitate q̃ʒ fuit feruentior: vt dictũ est in primo huius sermonis articulo. Tertio q̃r fuit scientia plen⁹ a spũsctõ sicut ⁊ ceteri aplĩ: ⁊ cũ h̃ fuit miraculoꝝ ꝓtãte efficatior: vt patebit in sequẽti priuilegio. Fuit ꝗ dignissime electus.

Quintũ

Quintũ ꝓuilegium efficacie miraculoꝝ ⁊ opationis. Nã Petrus ꝑ ceteris fuit efficacior in miraculoꝝ opatione: q̃r non solum vt ceteri sanabat

z mortuos resuscitabat orationis ꝟbo: sed etiã solo iussu in noie chri: cũ quendã noie eneã ab annis octo in grabato iacentem paralyticum inuenit z ait: Enea sanet te dñs iesus surge z sterne tibi: z continuo surrexit. Act. ix. Et qđ maius est mortuũ discipulũ. xl. dierũ defunctũ suscitauit solius baculi sui superpositione: vt patuit s. ser. ij. ꝑpe finem. Deniqꝫ quod maximum est sanabat infirmos sola vmbra corporis sui Act. v. Si ĝ tante ꝟtutis fuit in terra eius vmbra: quante ꝟtutis sunt nunc in celo pro nobis eius merita.

Sextum — Sextũ ꝓuilegium fructuose predicationis. Nam in sua pdicatione. s. in die Pentecostes ꝯuertit tria milia hoim: sicut habet Act. j. Et in alia predicatione conuertit quinqꝫ milia hoim: vt habetur Act. iiij. Tante etiã ꝟtutis fuit eius sermo: vt hr Act. x. ꝙ loquente Petro cecidit spũsctus sup oẽs qui audiebant ꝟbum eius z ceperunt loqui linguis magnificantes deũ. Et obstupuerũt ex circũcisione fideles q̃ venerant cũ petro: quia in nationes gr̃a spũsscti effusa est. Hec ibi. O deus magne vtinã nos moderni pdicatores saltẽ vnã aĩam in vna quaqꝫ predicatione cõuertere valerem⁹. Nã ꝺm Chry. sup Mat. Gratiosus pdicator desiderat z gaudet multos auditores habere vt multos possit ad deũ cõuertere sicut z piscator gaudet multos capere pisces. Et sic patet.

H Septimũ ꝓuilegiũ passionis — H Septimum priuilegiũ gl'iose passionis. Eius quippe passio fuit gloriosa: pmo quo ad modũ: qr similẽ penã passus est chro. s. crucis mortẽ. Fuit aũt petro p gloria magna ꝙ chrs dñs seipm predixit eidem ꝙ tali morte crucifixionis deberet clarificare deũ Joan. vlt. z p seipm apparuit petro cum ad fratrum petitionẽ fugeret de carcere z inuitauit ipm di. Uado romã iterũ crucifigi. Et sic petrus hoc intelligẽs de suo martyrio: statim rediit romã z desideranter crucẽ subiit pro chro: adeo ꝙ ne eius passio impediretur rogauit. Sic ĝ petrus in modo passionis assimilat chro: quia sicut chrs pass⁹ est crucẽ amanter: sponte se offerens p nobis: sic petrus p chro. Scđo passio petri fuit gloriosa quo ad mysteriũ: qr noluit rectus crucifigi ꝑpter mysteriũ. Si querat cur noluit petr⁹ rectus sed reuersus crucifigi? Rñr ꝺm doc. ꝙ pma rõ humilitatis qua se reputauit indignum. Un̄ dixit. Quia inquit non sum dignus ita in cruce esse vt dñs meus: ĝ crucem meam girate. Scđa rõ: quia patiebatur ꝑpter acquirẽdum celũ. Un̄ dixit. Qm̃ dñs meus de celo ad terram descendit recta cruce sublimat⁹ est: me aũt quẽ de terra ad celum reuocare dignat: crux mea caput in terram debz habere z pedes in celũ dirigere: z sic passio petri ꝯmendat a mysterio. Tertio gloriosa fuit passio petri q̃ ad premiũ z solatiũ: qr ipsi in cruce posito affuit ipsemet dñs iesus cum angelis mirabili lumine cõsolando: z coronas de floribus rosarum z liliorum p signo coronationis celestis offerendo: vt patuit in legenda. O ergo sanctissime aple Petre ꝑpter dñi iesu amorem intercede pro nobis. I

I Cur chrs petrũ z paulũ i passione associauit — Circa tertium principale de consotiatione Pauli in passione querit: Cur chrs dñs voluit istos btõs Petrũ z Paulum aplos consociari in passione: quia vt scribit di. xxij. in ca. sacrosctã. per Anacletũ papam: in ipa eadem romana vrbe vno die eodemqꝫ tempore beatissimi apli petrus z paulus gloriosissima morte coronati sunt z ambo sctãm ecclĩam romanã consecrauerunt. Nã non vacat a mirabili mysterio cur chrs dñs sic ordinare voluit. Ad quod respondet ꝙ ex pdicto ca. sacrosctã. z aliunde ad id eliciunt aliquę rões.

Prima — Prima rõ ex parte sedis romane: vt sic cõsecraret in caput aliis oibus ecclesiis z vrbibus in mundo. Sicut quippe olim Roma erat caput orbis toti⁹: sic voluit chrs vt esset eccl'ie vniuersalis caput cõsecrando triumpho taliũ capitaneorũ regni celestis. s. petri qui acceperat claues regni celestis: z cũ hoc pauli qui raptus fuit ad tertiũ celũ z vas erat electiõis ad eternã beatitudinẽ celestẽ.

Secunda — Scđa rõ ex pte instructionis nostre patientie vt toti mundo clarescat in istorũ principaliũ aplorũ exemplo: quia ecclĩa persecutionibus nõ summergit sed ꝓbatur: cũ in roma tanto sub ꝑsecutore Nerone impatore aliis q̃qꝫ cõsimilibus extingui non potuit: sed creuit talibus principalibus z aliis fidelibus martyrizatis: vt sic pateret quia a vero deo est fides catholica z protegitur.

Tertia — Tertia rõ ex parte dilectionis mutue. s. petri z pauli. Un̄ canit ecclesia. Gloriosi pncipes terre quõ in vita sua dilexerũt se ita z in morte nõ sunt separati. Nam z ossa eorũ simul custodiunt z mixtim conseruant: z eorũ anime simul btificantur vt inter fideles chri pacis vnio z fraterna dilectio per totã ecclĩam cõmendaret exẽplo eorũ.

Quarta — Quarta rõ est intercessionis assidue. s. p tota ecclĩa. Nam vt dicto ca. Sacrosctã. di. Paulus inter oẽs sanctos pcipue apud deum intercessorem se repromisit. Testis est inquit mihi deus ꝙ sine intermissiõe memoriã vestri facio semp in orõnibus meis: vt ptz Rom. j. z Phil. j. Itẽ Petrus. ij canon. j. id pmisit di. Dabo aũt opam z freqnter habere vos post obitum meũ vt horũ memoriã faciatis. Ly. Pastor bonus desiderat z querit salutẽ sui gregis nõ solum p tempe suo sed etiã p futuro. Un̄ legit ꝙ dum beatus Petr⁹ migrasset in cruce ad chrm: mox apparuerunt ibi viri sancti nimio splendore pollẽtes: qui dixerunt ad ppłm: Gaudete quia intercessorẽ magnũ z cõtinuum meruistis habere apud chrm. O ĝ iesu bone quales tibi gr̃as agamus qui tantũ nos diligis. Nã te in aduocatum nostrũ z tuã matrẽ aduocatã nobis fieri voluisti: summosqꝫ aplos petrũ z paulũ: imo z oẽs sctõs tuos intercessores ac angelos custodes nostros fieri ordinasti. O dulcissime Jesu te laudamus: te deprecamur vt istorum sanctorum interuentu des nobis gratiam z gloriam Amen.

In die cõmemorationis sctí Pauli Sermo de beato Paulo cum Legenda.

Mihi viuere christ⁹ est z mori lucrum. A Hec ꝟba ecclesia canit hodie ad honorem beati Pauli apostoli que ipe scribit Phil. j. Quibus ꝟbis omes chriani docent exẽplo b. Pauli ꝙ summo desiderio debent idipm desiderare: vicz vt viuere z mori in chro iesu: vt habeant beatitudinis lucrum in ipo. Unde Bern. z post eũ Joan. gerson. lib. ij. de inter. ꝯuer. ca. vij. dicit sic. Teneas te. s. o hõ apud iesum viuens z moriens: z illi⁹ fidelitate te ꝯmitte q̃ oibus deficientib⁹. s. in morte sol⁹ põt te iuuare. Et ca. viij. Perdere iesum mai⁹ damnũ est q̃ perdere totũ mõm. Quid põt mund⁹ cõferre sine iesu? Esse sine iesu grauis est infern⁹: z esse cũ iesu dulcis est paradisus: q̃ inuenit iesum inuenit thesaurũ bonũ super oẽe bonũ: ditissim⁹ est q̃ bñ est cũ iesu: pauperrim⁹ est q̃ viuit sine iesu. Esto humilis: pacific⁹ z deuot⁹: z erit tecũ iesus. Hec ibi. Btũs paul⁹ hec pensauit: iõ sũme chrm desiderando dixit. Mihi viuere chrs est. Ly. me viuificãs p suã gr̃am: z mori. s. p eo vl ꝺm eũ: lucrũ. s. supne btitudinis z glie. Juxta q̃ verba tria mysteria notabimus pro sermone: sicut z de his tribus commendabilis redditur b. paulus p nostro exemplo.

- Primo de gratiosa vita in chro. ibi. Mihi viuere christus est.
- Scđo de gl'ioso martyrio. ibi. Et mori
- Tertio de copioso suffragio: in h̃ ꝙ dr: lucrũ: nõ solum sibi q̃dem: sed z nobis. B

B Qualiter viuere chriani ꝟe possit christus dici — Circa primũ de vita in chro. Ex quo dicit apls ꝙ sibi vita chrs est: z suo modo chriano debet esse cuncto: tres precipue questiones occurrunt.

- Prima de modo
- Scđa de signo
- Tertia de ipedimento

Prima q̃stio qualr viuere chriani ꝟe possit chrs dici Ad qđ rñr ꝙ p vnionẽ charitatis z grẽ: qr scribit Jo. xv. z in plurib⁹ locis euãgelii: ꝙ chrs manet z viuit in hoie p gr̃am z hõ in chro. Nã vt ait Hugo. z e sctõ Uic. Charitas est vinculũ copulãs amantẽ cũ amato: qr q̃ manet in charitate in deo manet z de⁹ in eo. j. Joã. iiij. Sed h̃ notandũ ꝙ alit aĩa manet in chro deo viuẽdo: alit chrs manet in aĩa vitã pbẽdo vl viuificãdo. Nimirũ aĩa boni chriani manet z viuit i chro deo sic i loco ꝑprio ad quẽ

tendit: quia ad ipm deũ tanq̃ ad finẽ vltimũ creata est ꝫm ꝙ dt Aug. ꝛ claret. ij. sniaꝝ. Et declaraꝫ sic: qꝛ sicut res a ꝓprio suo loco habz hec tria. Primo quietationẽ Scdo vite ꝯseruationẽ. Tertio fructificationẽ: sic aĩa hoĩs non põt quietari nisi in deo. Vñ Aug. li. ꝯfeß. Fecisti nos dñe ad te: ꝛ ideo inquietum est cor nr̃m donec requiescat in te. Sic chr̃s dixit Joã. xvj. In me pacem habebitis: in mundo aũt pressurã. Itẽ scdo aĩa habz in solo deo vitã ꝛ vite ꝯseruationẽ: qꝛ de⁹ vita aĩe est: vt ptz ꝑ Aug. de pe. di. j. §. Itẽ si. Vñ Maxim⁹ ĩ ser. d vno martyre dt. Permanente fide: ꝑmanet in hoĩe chr̃s: discedente fide: discedit ab hoĩe chr̃s: discedẽte aũt chr̃o discedit ab hoĩe vita. Apl̃s em̃ docet ꝙ chr̃s ẽ vita nostra: di. Cũ chr̃s appuerit vita vestra tunc ꝛ vos apparebitis cũ ipo in gl̃ia. Col. iij. Hec ille. Deniq̃ aĩa in solo chr̃o deo põt fructificare ad vitã eternã. Joan. xv. Sicut palmes nõ põt ferre fructũ in seipo nisi manserit in vite: sic ꝛ vos nisi in me manseritꝫ. Hec chr̃s dt. Et sic patet ꝙ aĩa chr̃iani viuit in chr̃o sicut in loco ꝓprio q̇etante: cõseruante: ꝛ fructificãte ad vitã eternam. Sed chr̃s dñs in aĩa manet sic̃ dñs vel rex in suo regno aut ciuitate: aut sic̃ nauclerus in naui: qꝛ cũ magna diligentia aĩam ipam dirigit: gubernat ꝛ ducit ad portũ salutꝫ eterne inter oĩa tentamenta tanq̃ ꝓcellas maris hui⁹ mundi sua gr̃a ꝓcauendo ne pereat. Sicut legim⁹ ꝙ fecerit chr̃s Paulo quẽ ꝓtexit ꝛ dilexit ꝛ gubernauit in tentationib⁹ multis ꝛ ꝑsecutionib⁹. O Jesu bone q̃ benignus es nobis.

C
Qualibus signis cog̃sciꝫ aĩam viuere in christo

C Scda questio. Qualib⁹ signis cognosciꝫ ꝙ ipa aĩa viuere in chr̃o habeat ꝛ ꝓbaꝫ? Ad quod nota ꝙ ꝫm qd ex scripturis colligiꝫ tria ad id sũt signa: Sicut em̃ videm⁹ ꝙ aliq̇d ꝓbatur fore viuẽs per tria ꝑcipua. s. ꝑ motũ: ꝑ sensum: ꝛ ꝑ opationem vitalem Sic spũalr ꝑ hec tria cognosciꝫ q̇s in chr̃o viuere.

Primũ signũ

Primum signũ si aĩa moueꝫ spũ chr̃i. s. ad sctã desideria celestiũ bonoꝝ ꝛ ad cõtemnenda mũdi delectabilia ꝛ abneganda oĩa vicia. Vñ q̇ moueꝫ ad cõcupiscendũ carnalia ꝛ terrena ꝛ illa sectanꝫ vel q̃cunq̃ pctã: tales spiritu diabolico moueꝫ ꝛ nõ viuũt in chr̃o. Vñ Ro. viij. Siq̇s spm̃ chr̃i nõ habet hic nõ est ei⁹: Si em̃ ꝫm carnẽ vixeritꝫ: moriemini: si aũt spũ facta carnis mortificaueritis viuetis: q̃cunq̃ em̃ spũ dei aguꝫ hi filii dei sunt. Hec ibi. Itẽ. j. Joã. iij. Oĩs q̇ in eo manet nõ peccat: q̇ em̃ facit pctm̃: ex diabolo est. Et eiusdẽ. iiij. In h̃ cognoscimus qm̃ in ipo manem⁹ ꝛ ipe in nobis: qm̃ de spũscto dedit nobis ꝛc̃.

Scdm

Scdm signũ: si aĩa sentit ea q̃ sunt chr̃i delectando in deo ꝛ cõpatiendo chr̃o passo: qm̃ Ro. v. Charitas dei diffusa est in cord. nr̃is ꝑ spm̃sctm̃ chr̃i. s. vt delectemur ĩ deo. Amb. sup Lu. Qui chr̃m interno suscipit hospitio maximis pasciꝫ exuberantiũ delectatione cõuiuiis. Et qm̃ in chr̃o nõ solũ erat dulcor diuinitatis: sed ꝛ cũ h̃ amaritudo passiõis: ideo aĩa in chr̃o viuens sentit ꝛ ei⁹ passionẽ ꝑ intimã ꝯpassionẽ. Vñ Joannes de sctõ Geminiano. Sentire debet membrũ qd sentit caput ne fiat distinctio in corpe: ꝓpter qd ꝛ apl̃s hortaꝫ Phil. ij. di. Fratres: hoc em̃ sentite in vobis qd in chr̃o iesu ꝛc̃. Per h̃ g̃ ꝓbatur hõ viuere in chr̃o tanq̃ membrũ nõ aridũ si sentit dolores chr̃i.

Tertiũ

Tertiũ signũ si aĩa opatur. s. opa ꝟtuosa in imitatione chr̃i. Vñ. j. Joan. ij. In h̃ scimus qm̃ in ipo sumus si in ipo ꝑfecti sum⁹ qui dt se in ipo manere: debet sicut ille ambulauit ꝛ ipe ambulare. Nã fides sine opibus mortua est Jac. ij. O ergo hõ disce sic exẽplo bti Pauli viuere in chr̃o.

D
Quõ ipediꝫ ꝑ pctm̃ deus in aĩa peccatrice ne ĩhabitet

D Tertia questio. Quõ impediꝫ ꝑ pctm̃ ne chr̃s deus in anima peccatrice esse vel habitare digneꝫ. Et rõ hui⁹ questiõis: qꝛ de⁹ est vbiq̃ ꝑ oĩ tpe: g̃ est etiã in pctõre. Vñ ꝟ. Enter potenter de⁹ est vbiq̃ ꝑsenter. Quõ g̃ ꝟe dicaꝫ nõ esse in pctõre deum? Ad hec rñr ꝫm Rich. de med. villa in. j. di. xiiij. ꝙ duplr dr de⁹ alicubi habitare Vno mõ ꝑ pñtiam simplicẽ. Alio mõ ꝑ pñtiam simul ꝛ fruitionẽ. Mõ pctõres deũ possident tm̃mõ ꝑ pñtiã simplicẽ ꝫm quã de⁹ est vbiq̃ essentialr: potẽter: ꝛ ꝑsentialiter: oĩa ꝯseruando in esse ꝛ gubernando. Nõ aũt habitat de⁹ in pctõribus ꝑ fruitionẽ. Sed h̃ mõ scdo. s. ꝑ pñtiã ꝛ fruitionẽ habitat tm̃mõ in iustis fidelib⁹. Et ponit tale exẽplũ. Vn⁹ alteri dat pondus auri di. Sit h̃ apud te tm̃mõ: sꝫ potestatẽ eo vtendi nõ habeas. Alteri dãs pondus auri dicat. Accipe h̃ tibi trado oĩno ꝛ fac ex eo vtens sicut tibi placet ipo. Ita de⁹ primo mõ seipm dat peccatoribus inquantũ est vbiq̃ ꝛ in illis: sꝫ nõ dat eis potestatẽ sup se. Justis aũt se ꝑbet pñtem: ꝛ cũ hoc dat potestatem vt fruanꝫ deo prout volũt ad salutẽ: ꝓpter quod iusti ꝛ sancti viri in scriptura dicunꝫ celi: eo ꝙ in ipsis sicut in celo habitat deus ꝑbendo sui potestatem ꝛ fruitionem gl̃ie beatis. Et sic fruitionẽ gr̃e dat animabus in pñti iustis. E conuerso aũt pctõres terra dicunꝫ quia eos deus iuste cõprimit ꝛ cõculcat infernali pena Vñ Esa. lxvj. Celũ inq̇t sedes mea: terra autẽ scabellũ pedũ meoꝝ. Ve g̃ ꝛ ve pctõribus: qꝛ vt scribiꝫ Prouer. xv. Longe est dñs ab impiis: ꝛ orationes iustoꝝ exaudiet. Itẽ Ps. Longe a pctõribus salus: maledicti q̇ declinant a mand. tuis. O vere gaudiũ ꝛ leticia iustis: qꝛ in ipsis tanq̃ in celis deus habitat gratificans: viuificãs ꝛ tandẽ glorificans in patria: qꝛ scribiꝫ Ps. lxxxiiij. Verũtamen ꝓpe timentes eũ. i. deũ salutare ip. vt inhabitet gl̃ia in terra nostra. i. in corpore mediante anima ei dẽ coniuncta. Ad ꝓpositum btũs Paulus Jesum chr̃m summe dilexit: om̃ia pctã cauit: tot⁹ in chr̃o vixit: vt diceret. Mihi viuere chr̃s est. Vñ ꝛ in morte iesu nomen ter exclamauit: vt patebit.

E
Cause martyrii beati pauli

E C Circa scdm principale de glorioso martyrio Pauli apl̃i sit ꝓ ꝯcl̃one ꝙ b. Paulus gloriosissimo martyrio ꝓ nomine iesu est coronatus. Declaratur potissime tripliciter. Tria em̃ faciũt ad maximam gloriam ipsius martyrii: videlicet.

C Primo causa sue passionis

C Scdo miracula tpe decollationis

C Tertio apparitio facta post tẽpus mortis

Pr̃a causa

C Primũ inq̃ est causa passionis: qꝛ vt dt Aug. martyrem. s. gloriosum causa facit poti⁹ q̃ pena. Paulus aũt passus est triplici causa gl̃iose iusticie. Primo q̇dem ex eo ꝙ chr̃m deum esse predicabat: cõstantissimeq̃ culturam demonum reprobabat ꝛ euacuabat. Et ꝓpter hec multas ꝑsecutiones passus est paulus: quas b. Hilari⁹ breuiter enumerat di.

Historia

Paulus apl̃s in Philippis virgis cediꝫ: incarceraꝫ: ꝛ ligno pedib⁹ affigiꝫ: in Lystris lapidatur: in Epheso feris datur: in Damasco ꝑ sportã e muro deponiꝫ: in Hierl̃m sistitur: ligaꝫ: insidiaꝫ: in Cesarea clausus tenetur: nauigans in Italiã periculo dirigitur: Romam veniẽs sub Nerone occisus finiꝫ. Hec Hilarius. Cũ aũt Paulus in custodia de Cesarea portaretur per naues romã (vt scribitur Act. vlt.) fracta naui in tabulis euadeñ. in insulam Mitilenẽ enatauerunt: vbi ꝓpter frigus cum ꝯgregasset Paulus sarmenta vt super ignem poneret: vipera manum eius ĩuasit. Quod barbari videntes dicebãt ad inuicem: Vtiq̃ homicida est homo hic qui cum euasit de mari: vltio diuina nõ permittit eum viuere. Paulus aũt excutiens viperam in ignem: nil mali passus est ꝓpter quod illi admirantes ceperunt dicere eum esse deum. s. credentes ipm esse imortalem. Gentiles em̃ dicebant hoĩes imortalitatem cõsecutos esse deos: vt Saturnũ: Jouem ꝛc̃. Dicitur q̇q̃ ꝙ om̃es qui de ꝓgenie illius hoĩs qui tunc Paulum hospitio suscepit nascunꝫ: a venenosis nullatenus leduntur. Unde cũ pueri nati fuerint: in cunis eoꝝ patres serpentes ponũt: vt ꝓbent si eoꝝ filii vere sunt. Dum vero Paulus venisset romã Neronis anno. ij. ꝛ a passione dñi anno. xxv. ꝫm Hiero. audiens Nero ꝙ de lege iudeoꝝ ꝛ fide chr̃ianoꝝ inter paulũ ꝛ iudeos questio vertebaꝫ: ꝛ ob hoc paulus fuerit captus nõ multũ curauit inde: qꝛ nondũ etiã fuerat in impio confirmat⁹ Et sic Paulus quo volebat libere ibat ꝛ predicabat ꝑ bienniũ. Deinde in occidẽtales partes pergens euangelium ꝑdicauit vsq̃ ad. xiiij. Neronis annũ: quo Romam rediens martyrizatus est. Refert aũt Haymo ꝙ Paulus a pullorum cantu vsq̃ ad horam quintam labori manuum insistebat: deinde predicationi: ita ꝙ plerunq̃ vsq̃ ad sero sermonem protrahebat: ꝛ residuum tpis somno ꝛ refectioni ac orationi necessariũ erat.

F
Scda causa

F Secũdo gloriosam causam habuit martyrii ex eo ꝙ. s. multos de populo ꝛ militibus ad christum cõuertebat.

Nā eius sapiā ꝛ religiosa vita vbiqꝫ famabaꝛ ꝛ ab omībus admirabilis habebaꝛ: ꝛ senatus de illo alta sentiebat. Quadā ꝯo die dum paulus circa vespas pdicaret pincerna Neronis noīe Patroclus in fenestra audiens pdicationē dormitādo decidit ꝛ expirauit. Quod audiens Nero plurimū doluit: qꝛ eum amabat. Paulus ꝯo defunctū iussit afferri ꝛ eum suscitauit: ac ad cesarē misit cū socijs. Cui Nero admiraſ. ait. Patrocle viuis ne. At ille. Cesar viuo. Et Nero. Quis te fec viuere? Cui ille. Dn̄s iesus rex oīm seculoꝝ. Iratus Nero dixit. Ergo ille regnabit in secula resoluēs oīa regna mundi? Cui Patroclus. Etiā. Cesar ergo dedit ei alapā di. Jlli militas ergo regi ꝛ non mihi? Cui ille. Utiqꝫ illi milito qui me suscitauit a mortuis. Tūc qnqꝫ ministri imparatoris qui eidē iugiter assistebāt dixerunt. Cur impator pcutis hunc iuuenē veraciter rn̄dentem. Nam ꝛ nos illi regi inuictissimo militamꝰ. Quo audito Nero eos incarcerauit vt toqret. Et tunc oēs chr̄ianos fecit inqri: ꝛ per varia tormēta sine interrogatiōe puniri. Tunc ꝛ Paulus vinctus est inter ceteros. ꝛ sic pro tali causa punitꝰ est.

G Tertia causa martyrij. G Tertio causa martyrij pauli fuit gloriosa: eo ꝙ occisus est pp̄ter verā deitatē chr̄i pbandā ꝛ ptātem iudiciariā quā paulus astruebat. Cū em̄ paulus fuisset Neroni p̄sentatꝰ: dixit ei Nero. Cur milites meos subtrahis ꝛ tibi colligis? Respōdit paulus. Non solū de tuo angulo: sed ꝛ de toto orbe collegi chr̄o: cui ꝛ tu si subiectus fueris saluus eris. q̄ tante potētie est vt iudex oīm veniat ꝛ mundū per ignē soluat. Ad q̄ꝺ iratꝰ Nero iussit oēs milites chr̄i igne cremari: ꝛ paulū capite trūcari. Ad quē paulus ait. Scito cesar: quia modico tempe patiar: sed viuā eternaliter dn̄o iesu christo. Nero dixit. Auferte ab eo caput: vt me rege suo fortiorem intelligat qui euꝫ deuici. ꝛ videamꝰ si semp viuere valeat. Ex historia. Cui Paulus. Ut scias me post mortē corpis viuere eternaliter: viuus tibi post abscisionē capitis apparebo: vt cogs̄cas quia chr̄s est deus vite. Et sic paulus ductus est ad occisionē. Cumqꝫ duceret a pcipuis tribus militibus: dixerunt ei illi. Quis est o paule iste rex vester: pro q̄ mori potius q̄ꝫ viuere diligis: ꝛ quam mercedē ab eo habebitis? Et paulus de fide chr̄i illis loquēs ꝛ de regno dei: cōuertit eos. Qui cum rogarēt paulū vt libere abiret quo vellet: dixit. Absit frēs vt fugiam cū sim miles chr̄i legitimus. Scio em̄ ꝙ transibo per hanc mortē ad vitam eternā. Uos aūt post decollationem meā venite ad eum locū cras mane: ꝛ ibi inuenietis orantes duos discipłos: ꝛ hec eis narrate. ꝛ ipsi baptizabūt vos vt sitis celi coheredes. Jnterim Nero misit alios milites ad videndū si esset occisus Paulus. Et illos cū vellet cōuertere dixerunt. Cum a mortuis resurrexeris credemꝰ tibi de his q̄ dicis. Cū ergo ducerent paulū in porta hostiensi: obuiauit ei matrona nomina Plantilla pauli discipula flens ꝛ orōnibus illius se cōmendans. Cui paulus. Uale eterne salutis filia: et da mihi velū tui capitis quo mihi ocłos ligabo: postea restituā illud: ꝛ illa tradidit.

H Miracula scti pauli. H Secūdo gl'iosum pbaꝛ martyriū pauli p miracła facta tpe sue decollationis a iesu bono: quoꝝ Primū est. ꝙ veniens ad locū vbi decollari deberet ꝯsus ad orientē orauit cū lachrymis ꝛ grās chr̄o egit. Post hoc fratribus valefecit: ocłos de velo Plantille ligauit: ꝛ vtrūqꝫ genu in terrā figēs collum extēdit: ꝛ decollatus mox eius caput exiliēs: tres saltus dedit: in quolibet saltu iesus chr̄s exclamādo. et sic tres fontes aq̄ viue apuit vsqꝫ hodie pseuerātes ibi. vt de hoc scp̄tū est latius s̄mo. de sancto Petro. s. J.

Scd̄m. Scd̄m miraculū. ꝙ de eius vulnere vnda lactis vsqꝫ ad vestimēta militis exiliuit primū: ꝛ postea sanguis effluxit. Lac qppe eius puritatē ꝯgineam testaꝛ: sanguis matyrij sanctitatē. Et Diony. in ep̄la ad Timo. de morte pauli addit. ꝙ paulus in ip̄o ictu carnificis explicuit velū ꝛ collegit sanguinē pp̄rium in velo ꝛ obuoluit ꝛ ligauit ꝛ tradidit illi femine. s. Plantille.

Tertiū. Tertiū miraculū. ꝙ mox in aere imensa lux emicuit: ꝛ de corpore odor suauissimus emanauit. Lux quippe testaꝛ eius lucidam sapientiam. odor suauis eius sanctā vitam.

J J Tertio gl'iosum martyriū. probaꝛ hoc per reuelationes ꝛ apparitiones factas post mortē: quaꝝ Prima est. quia vt Dionysius vbi supra refert. cum decollato paulo miles carnifex ꝛ alij reuerterenꝛ in ciuitatē: Plantilla eis dixit. Ubi dimisistis magistrū meū? Ecce vidi. ꝙ nunc petrus ꝛ paulus induti veste pclara intrauerunt in ciuitatē: ꝛ coronas fulgentes luce habebāt in capitibus: ꝛ ptulit velum sanguine cruentatū in testimoniū: pp̄ter q̄ꝺ multi crediderūt in chr̄o et baptizati sunt. Et ɔsimili modo eos vidisse ip̄emet Dionysius testaꝛ in dicta epistola.

Scd̄a. Secūda reuelatio. quia cum hec Nero audiuissꝫ extimuit: ꝛ cū ph̄is tractare de talibus cepit Ecce aūt ianuis clausis Paulus ante cesarem ꝛ philosophos stans ait. Ecce cesar ego inq̄t paulus eterni regis miles: vel nunc crede. quia non sum mortuus eternaliter: sed viuus. tu aūt miser eterna morte morieris. quia sanctos interficis. ꝛ his dictis disparuit. Un̄ Nero q̄si amens effectus ptimuit: ꝛ quos chr̄ianos captiuauerat liberos dimisit.

Tertia. Tertia reuelatio. quia illi magistri militū tres quos paulus ɔuerterat cū ad mortem duceret: vt dictū est: crastino mane venien̄. ad locū decollatiōis pauli: viderūt ibi duos viros. s. Titum et Lucam orantes: ꝛ in eoꝝ medio paulum stantē: q̄s isti discipuli. s. Titus ꝛ Lucas putantes psecutiōis causa venire: territi fugerūt: ꝛ Paulus mox disparuit. Milites autē clamantes post eos ꝛ oīa enarrantes: ꝛ quō paulū cū eis apparentē viderint: isti cū magno gaudio illos baptizauerūt. Et sic patꝫ ppositum. K

K Suffragia scti pauli. ℂ Circa tertiū pncipale de suffragatione sit pro cōclusione. ꝙ btūs paulus p sua merita inuocātibus p̄stat salutis suffragia. Primo q̄dem ab hostibus defendēdo. Unde sctā eccł'ia paulū solet depingere cū libro ꝛ ense: petrū autē cum clauibus: ad rep̄sentandū ꝙ Paulus p sapiam in libris ep̄laꝝ nos docet ad salutē. ꝛ per ensem .i. per merita passionis defendit ab hostibꝰ. Petrus autem habet claues apiendi celum. Secūdo paulꝰ suffragaꝛ a mala morte liberādo. Nam vt diciꝛ in legēda. refert Grego. Turon̄. ꝙ q̄dam despans laqueū sibi parabat: semp tn̄ dicebat. Adiuua me sancte paule. Tūc affuit q̄dam vmbra squalida dicēs eidem. Eia bone vir age q̄ꝺ agis: ne morā feceris. Cumqꝫ iam expedito laq̄o dixisset. Btīssime paule adiuua me. Ecce statim affuit vmbra q̄si hoīs. s. splēdida di. Fuge inimice: quia paulꝰ aduocatus aduenit. ꝛ statim illa vmbra squalida euanuit. ꝛ homo ad se rediēs pniam egit: ꝛ laq̄um proiecit. Tertio suffragaꝛ in extremis aīam letificando. Nam refert Grego. in lib. dial. ꝙ q̄dam p̄sbyter sctūs ad extrema deductus: cepit cū magna leticia clamare dicēs. Bene veniūt dn̄i mei: bene veniūt dn̄i mei. ecce venio: grās ago: grās ago. Jnterrogatꝰ ab astātibus q̄bus sic loqueretꝛ: rn̄dit. Nunq̄d videtꝫ huc venisse sctōs ap̄los petrū ꝛ paulū. Cūqꝫ vero iteꝝ ꝯba vt p̄us repeteret: sctā aīa e carne soluta est. Hec sufficiant. Accedamus ergo charissimi ꝛ veneremur btm̄ paulū: vt ip̄ius meritis pducamur ad regna celoꝝ. Amen.

ℂ De visitatiōe b. Marie ꝯgis habes in Stellario.

ℂ De sctō Bonauen̄. ordinis minoꝝ. Ser. cū Legen̄.

A Venerūt mihi oīa bona pariter cū illa. s. sapiā. A Hec ꝯba scribunꝛ Sap. vij. ꝛ optime cōueniūt dici de sancto Bonauen̄. vt q̄si ip̄e sctūs dicat. Uenerūt mihi oīa bona cū sapiā. Tum qꝛ ip̄e btūs paꝛ plenitudinē sapie habuit. nam ꝛ pfessor sacre pagine ꝛ vir totius psectionis excellētissime extitit. Tū qꝛ etiā hec ꝯba eius noīe ɔsonāt: eo ꝙ vocatus est Bonauētura ab oīm bonoꝝ pueniu. ꝛ h̄ factū est deo bono disponēte ꝛ spū sctō inspirante: vicꝫ vt btūs pr̄ Frācis cus ip̄m vocaret hoc noīe Bonauētura: q̄ antea vocabaꝛ Eustachius. Dicit autē Ly. in postilla sup Lu. ij. ꝙ noīa que hoībus imponunꝛ diuinitꝰ semp ſcant aliq̄ꝺ donū gratuitū datū vel dandum. sicut patꝫ de Abraā cui dixit dn̄s. Non vocaberis vltra Abram. i. pater excelsus tm̄. s. in prole pauca: sed Abraā. i. pater multaꝝ. s. gentiū. ideo sequiꝛ. Eo ꝙ pa

B

trem multarū gentiū cōstitui te. Gen. xvij. Sic τ dn̄s iesus vocatus est iesus. i. saluator: eo φ hoc mun⁹ grē col latū est sibi a deo patre: vt ip̄e saluet populū a pctīs eo rum. Ita deus puidens sctm̄ Bonauenturā dono sapie τ omi bono grē τ glīe sublimandū: sic voluit ipm̄ noiari Bonauētura. Optime ergo τ ꝯueniēter dicere potest hec v̄ba. Uenerūt mihi oīa bona. τc. Quibus ip̄e btūs pr̄ cōmēdat̄ p̄cipue tripl̄r. de q̄bus in h̄ s̄mone agemus

¶ Prīo de oim̄ bonoꝝ ꝯuētu. Uenerūt inq̄t oīa.

¶ Secūdo de sapiētie vere p̄fectu: ibi. pariter cū il la scz sapiētia.

¶ Tertio de gratie magne fructu. quia dicit: bona. scz gratuita ꝯuenisse.

B

De ꝯuentu bonoꝝ circa q̄ distinguūt̄ homines.

¶ Circa primū de ꝯuentu bonoꝝ sit pro cōclusione. φ sctūs Bonauētura merito cōmendat̄ per omīa mundi bona ꝯueniētia homi in p̄senti vita τ futura. Declarat̄. q: (vt clare cōstat) sunt Primo aliq̄ hoīes q̄bus pauca vel fere nulla ꝯueniūt bona in hoc mūdo. vt sunt mēdi ci mali: τ paupes in pctīs viuētes: qui q̄dem nec p̄senti bus frui possunt bonis: q̄uis multū p eis acq̄rendis laborent: nec futuris: eo φ in pctīs viuūt nunc τ in futuro dānabunt̄. de talibus ps̄. Duplici cōtritiōe cōtere eos. Secūdo alij sunt qui multa bona habēt in hac vita: sed nulla in futuro. Sicut legit̄ de diuite epulone: q̄ indue batur purpura τ bysso: τ epulabat̄ q̄tidie splendide: et tamē in futuro nec guttā aq̄ desideratā potuit h̄re. Lu. xvj. Tales sunt oēs diuites de suis diuitijs nil boni fa cientes: nec paupibus erogantes: q̄bus hec bona tpalia erūt in futuro p dānatiōis cumulo. q: Apocal̄. xviij. scribit̄. Quantū se glīficauit τ in delitijs fuit: tantū dabitur ei tormentū τ lamentū. Deniq̄ tertio alij sunt: q̄b⁹ τ si multa ꝯueniūt bona in hoc mūdo: vel admodū pau ca: tamē per illa fideliter distribuēdo p deo τ bene viuendo plīma acq̄runt in celo. Ad quod hortat̄ saluator Mat. vj. Thesaurizate vobis thesauros ī celo: vbi nec tinea demolit̄: nec fures effodiūt aut furāt̄. Et ps̄. Me lius est modicū iusto. s. in p̄senti sup diuitias pctōꝝ mul tas. Item Tob. iiij. Noli timere fili mi: paupem q̄dem vitam gerimus: sed multa bona habebim⁹ si timuerim⁹ deū τ recesserim⁹ ab omī pctō τ fecerim⁹ bene. Hec ibi. Ad ꝓpositū sctūs Bonauētura τ p̄sentia τ futura oim̄ generꝝ habuisse bona cū studio vere sapie ꝓmerendo

C

eternalia cōprobat̄. ¶ Pro quo notādū. φ s̄m Au

Tria gn̄a bo norū hoībus ꝯuenientia.

gusti. lib. de libe. arbi. τ Grego. lib: xxvij. aliosq̄ doct. tria sunt in sūma oim̄ bonoꝝ genera hoībus ꝯueniētia.

¶ Primo summa.

¶ Secūdo media.

¶ Tertio infima.

Primo sūma bona.

¶ Primo sunt q̄daz sūma bona. s. eternalia τ celestia. τ hec omī hoī sūme sunt appetēda: exemplo ps̄. dicētis. Q̄ dilecta tabernacl̄a tua dn̄e virtutū: ꝯcupiscit τ deficit aīa mea in atria tua. q. d. Intantū aīa mea cōcupiscit illa bona celestia φ deficit vsq̄ ad languorem mortemq̄ p̄re desiderio. Nam Augu. de lib. arbi. in fine d̄t. Tanta est pulchritudo iusticie: tanta iocunditas lucis eterne: vt etiam si nō liceret ampli⁹ in ea manere q̄z vna die. ꝓpter hoc solū innūerabiles anni huius vite deliti is pleni τ affluentia oim̄ tempaliū bonoꝝ merito cōte

Scd̄o media

mnerent̄. Hec ille. Scd̄o sunt bona q̄dam media. vt v̄tutes τ opa meritoria: q̄bus mediantibus ꝯuenit̄ ad sūma bona celestia. τ ideo diligenter sunt talia cumulā da τ appetenda tanq̄ semina celestiū fructuū. ad Gal. vj. Nolite errare. s. putando φ per opa mala homo saluetur. deus em̄ non irridet̄. i. non decipit̄. Que em̄ seminat homo hec et metet. quoniā qui seminat in carne: impetū carnis sequēdo: metet corruptionē culpe τ gehēne. qui autē seminat in spiritu. i. in instinctu sp̄ussancti operat̄ bona: metet vitam eternam. Bonū autē faci entes non deficiamus: tempe em̄ suo metem⁹. Hec ibi.

Tertio infima.

Tertio alia sunt bona infima. sicut sunt tempalia: vt honores τ diuitie. τ ista non sunt nimis appetenda: imo sunt potius cōtemnēda. j. Joā. ij. Filioli nolite diligere mundū. i. mūdi huius delectabilia: neq̄ ea que in mundo sunt. i. vicia coꝝ. quia si quis diligit mundū hoc mo do non est charitas patri. i. dei in eo. Unde Grego. d̄t.

Tanto quisq̄ a sup̄no amore disiungit̄: quāto inferius delectat̄. Ad ꝓpositum sctūs Bonauentura q̄uis habuerit bona mūdi prospe ꝯueniētia sibi: puta honores τ dignitates: ep̄atus et cardinalatus: τ p̄lationem mini sterij in ordine minoꝝ deo fauente: tamē in omībus istz tam syncere deū dilexit τ tam sctīssime se habuit: vt oīa pro chr̄o velut stercora reputaret: τ toto conamie ad ce lestia festinans glīaz magnā acq̄siuit. vt patebit in seq̄n tibus. Merito ergo dict⁹ est Bonauētura: eo φ ip̄i bona infima: media: τ sūma ꝯuenerūt. D Sed queri

D

pōt. Utrū aliq̄ mūdi bona proueniāt homi mere a fortu na sine dei ꝓuidentia? Rn̄det̄ s̄m docto. p̄cipue Tho. in. iij. lib. cōtra gētiles. τ post eum Rayne. in sūma sua. φ aliq̄d dicit̄ euenire a fortuna q̄n accidit p̄ter intētionem illius. sicut cū quis fodiens in agro: vel trāsiens in via inuenit thesaurū quē non q̄rebat. Sed nota φ aliquid est p̄ter intentionē inferioris: q̄d non est p̄ter intētionem supioris: τ maxime p̄ter cognitionē τ intentionē dei: sine cuius ꝓuidentia nihil fit nec cōtingere potest. Sic exempli grā. Cum dn̄s mittit seruū ad aliquē locū τ ad eundē locū mittit aliū seruū illo ignorante: tūc cōcursus seruoꝝ ad inuicē est p̄ter intentionē vtriusq̄ ser ui: sed non est p̄ter intentionē dn̄i mittentis eos. talis ǧ cōcursus seruoꝝ licet sit fortuitus respectu seruoꝝ: nō tamē respectu domini ip̄oꝝ. Sic licet aliq̄ videant̄ fortuita respectu hoim: eo φ causa vel ratio talium est occulta: nihil tamē respecu dei qui omīa ꝓordinat τ preui det a quo p̄ncipaliter ꝯuenit omē bonū homi. τ sic oīs euentus fit p̄ncipaliter a deo causante vel ꝓmittente. Hinc Prouerb. xvij. Sortes mittunt̄ in sinu. Lyra. i. in occulto vt recipiant̄ fortuito. Sed a dn̄o deo tempant̄. quia ex diuina ꝓuidentia ꝯuenit φ talis sors cadat super talem. Hec Ly. Fraus tamē que inibi cōmittit̄ nō a deo est: sed ab hominū malicia quā deus ꝓmittit iudi cio occulto. Ad p̄dicta facit autoritas noui testamēti. quia saluator dicit Mat. x. Nōne duo passeres asse veneunt: τ vnus ex illis non cadet in terrā sine patre vr̄o. Unde sequit̄ φ nil ꝯuenit sine ꝓuidentia dei homibus etiā in minimis ꝓūctis taxilloꝝ in ludo piectoꝝ: nisi ad hibeat̄ fraus τ malicia. Hec s̄m Rayne. vbi s̄. Quāto magis hoc de vita homis sentiendū est. φ sicut Grego. d̄t in homi. Epiphanie. Uitā inq̄t homis solus qui cōdidit deus gubernat. Ex quo patēt tria p̄cipua documē ta. Primū est. φ illi q̄ attribuūt bona cōstellationi: vel etiā casus τ fortunā ac similia: sic φ spem totā in constel latione τ non in deo ponūt: nimis errāt. vt sunt vata ob seruātes τ similia. Scd̄m φ oīa que habem⁹ bona deo debem⁹ attribuere p̄ncipalius. Ip̄e em̄ dicit Esa. xlij. Glīam meā alteri non dabo. Sicut em̄ tibi esset iniuria cū faciēs aliq̄ strenua opa hostesq̄ deuinceres: τ tamē glīa victorie aut facti ascriberet̄ non tue v̄tuti: sed armoꝝ vel alterius. sic in ꝓposito. Tertiū φ in omī prosperitate etiā vsq̄ ad minimū q̄drantē τ in omī aduersi tate maxia vel minima deū laudare debem⁹: q̄ omīa or dinat τ disponit ac ꝓuidet s̄m suū bn̄placitū τ sanctissimam bonitatē pro nostra salute. Ideo. j. Pe. iiij. In oībus honorificet̄ deus p iesum chr̄m: cui est honor τ glo ria τ imperiū in secula seculoꝝ. Exemplū in Bonauen tura qui docuit verbo τ exemplo in prosperis τ aduersis deo gratias agere. E

¶ Circa scd̄m p̄ncipale de p̄fectu sapiētie sit cōclusio dictū Amb. in ep̄la ad simplicianū sic. Sola sapiētia libera est τ felicissima p cōsequēs fortuna q̄ diuitib⁹ pau peres p̄sunt: eterniq̄ thesauri cui⁹ τ vsura est preciosa. Hec ille. Et ratio patz ex his que scribunt̄ Sap. vij. φ sapiētia oim̄ bonoꝝ mater est. Infinitus em̄ thesaurus est ho. quo qui. v. s. p. fa. s. amicitie dei. O ergo hō vis esse optime fortunat⁹ sapiam acquire. Seneca. Sapiēs vincit v̄tute fortunā. Pone ex vna inq̄t parte virū bonum diuitijs abundantē τ iustū. ex altera pte nihil habentē: sed in se omīa: vterq̄ eque vir bonus erit. Hec il le. Nam per sapiam deus qui est summū bonū: τ sine q̄ nullum bonū habet̄. ergo τc. F Querit̄ ergo. q̄les effectus operat̄ vera sapiētia per quos in homine fore cōprobat̄? Respondet̄ s̄m doctoꝝ scripta. φ potissime

Utrū bona p ueniāt alicui ex mera for tuna sine dei ꝓuidentia.

Documenta

Scd̄m.

Tertiū

E

F

q̄les effect⁹ opat̄ v̄a sa piētia.

q̃ttuor. Primus effectus est peccatoꝝ detestatio. Nā Sap. j. In maliuolā aīam non introibit spūs sapie: nec habitabit in corpe subdito pctis. Bern. sup Can. s̄mo. j. Non aliud est inq̄t vera ⁊ cōsūmata sapia: q̄z declinare a malo ⁊ facere bonū. Idem. Inuenisti plane sapientiam: si p̄oris vite pctā defleas. Initiū q̄ppe sapiētie timor dñi. vt ait ps. ꝗ ⁊c. Unde pctōr hō stult⁹ dicit: ⁊ merito. q: ignē gehēne quo acerbi⁹ vrat sibi q̄tidie adaugēt per pctā. Secūdus effect⁹ mundialiū puipensio.

scđs effect⁹.

Bern. Inuenisti sapiam si hui⁹ seculi desiderabilia puipendas: si eterna toto desiderio cōcupiscas. Inuenisti sapiam: si singula tibi sapiūt put sunt: vt hec velut caduca ⁊ trāsitoria cōtemnēda. illa vo vt pfecta bona appetenda discernas. Hec ille. Uñ vj. Topi. Maiora bona sunt p̄eligenda. ⁊ Prouerb. iiij. Principiū sapie possidere prudentiā. s. in eligēdo. Tertius effectus salubriū assaporatio. Nam sapia dicit q̄si sapida sciētia diuinoꝝ. s. q̄ est sapida ⁊ dulcis per amorē diuinū. iuxta illđ ps. Q̄z dulcia fauc ib⁹ meis eloq̄a tua dñe sup mel ori meo. Unde in collatiōib⁹ patrū legit. ꝙ mota q̄stione q̄s posset dici vere sapiēs. Rñdit vnus patꝝ. ꝙ ille q̄ bene nouit seipm. Addidit alius dicēs. Ille sapiēs est cui sapiunt deus ⁊ diuina vel salubria. Proīn Bern. sup Can. s̄mo. lxxxvj. dt. Ubi amor est labor nō est: sed sapor. Et sapia a sapore denoīat: vt q̄s sapiam saporē boni diffiniat: quē saporē boni pdidimus ab ortu pene generꝫ ex q̄ sensu carnis p̄ualente suggestu serpētis antiq̄ cepit desipere bonum: ac sapor noxius subintrare. Hec ille.

Tertius.

Quartus

Quartus effectus ꝟtuosoꝝ opeꝝ exercitatio. Jac. iij. Que desursum est sapia primū q̄dem pudica ē. i. pudicicie effectiua. deinde pacifica: modesta: bonis cōsentiens: plena miscđia ⁊ fructibus bonis. Amb. in eplā ad Simplicianū dt. Ubi sapiētia: ibi ꝟtus animi: cōstantia ⁊ fortitudo. Ibidē q̄q̄ querit Amb. Que desiderat sapiens sūmo conatu? Rñdet. ꝙ ea solū que ꝟtutis ⁊ discipline sunt sine q̄bus esse nō potest. que si ab eo diuellunt: iam non sapiēs est q̄ est sine ꝟtutis actu ⁊ discipline. Hec ille. Ad ꝓpositū. sctūs Bonauen̄. per singula ⁊ oīa hec pbat vera sapiētia fuisse plenus: qua ⁊ oīa bona habuit sibi ꝓuenientia. vt claret ex eius Legēda. Imitemur ergo ipm. ⁊c. G

G De multiplici grā Bonauen̄. cōcessa

¶ Circa tertiū de multiplici grā qua chr̄s Jesus sctm̄ Bonauen̄. sublimauit sit cōclusio. ꝙ magnitudo sanctitatis bti Bonauēture claret ex multitudie ⁊ magnitudine grē a chr̄o iesu sibi date. Declarat ex legenda s̄m ordinē. Primo nanq̄ sctūs Bonauen̄. habuit a deo gratiam sacre religionis. de qua Bern̄. tractās illđ Matt. xvij. Bonū est nos hic esse. dicit sic. Religiosus in religione viuit purius: cadit rarius: resurgit velocius: incedit cautius: q̄escit securi⁹: irrorat frequentius: morit cōfidētius: purgat citius: premiat copiosius. Hec ille. Sanctus Bonauen̄. q̄ppe cum esset de Tuscia p̄re Joanne: m̄re Ritella fidelibus ꝓgenitus: ⁊ in puericia infirmatus vsq̄ ad mortē extitit: cuius saluti anxia mater medicoꝝ diligentiā adhibuit: que spe salutis frustrato medicamine priuata: sancti Francisci implorauit suffragia: deuouen̄. ipius religioni illꝫ si sanū recuperaret. Et vt fertur pia mater ipum ad beatū patrē Franciscū tunc in carne viuentē adduxit: ⁊ vt sua oōne sanū sibi hunc filiū redderet reuerēter ⁊ humiliter ac deuotissime supplicauit. Btūs aūt pater Franci. cum ad deū lachrymose suspirasset: ecce subito puer sanus exiliuit. Ad quod miraculū sctūs pater repente infusus spū sancto exclamauit di. O Bonauen̄. exīn hoc nomen Bonauentura sortitus est: qui in baptismo vocatus p̄us fuerat Eustachius. Sanus itaq̄ domū rediens: ⁊ tandeꝫ adolescens factus memor voti facti a matre: ⁊ hui⁹ miraculose sanatiōis anno sue etatis circiter. xxij. habitū religionis sancti Franci. deuotissime suscepit: in q̄ dietim pficiens de ꝟtute in ꝟtutem oōni ⁊ contēplationi: ac lectioni scripturaꝝ sub irrefragabili doctore Alexādro de ales intēdebat: q̄ tanta gratia spūsancti fuit preuentus: vt cūctis fieret admirabilis in sapientia et doctrine pfectione: adeo ꝙ in breui tempe. s. septimo sui ingressus anno libros sententiaꝝ in Parisiensi vniuersitate legeret egregie ⁊ magistralem doctoratus cathedram recipet: ⁊ in ordine toto inter p̄mos religione et doctrina haberet. Et qđ erat admiratione dignū q̄ crescebat sciētia ⁊ autoritate: eo crescebat hūilitate mētis ⁊ sui depssione. Nam hūilitatis officia fratribus exiendo non ꝑtermittebat: infirmis sūma diligētia obsequio se mācipabat: morbo etiam cōtagioso laboratibus. ⁊ sic patꝫ magna eius grā. Scđo habuit grām vite mundissime ⁊ cōuersatiōis. Nam eius sanctā vitam cōsiderans Alexan. de ales doctor tante autoritatis in eccl̄ia vt de eius dictis aut scptis dubitari non liceret: cōpertis vita ⁊ moribus Bonauen̄. ipm ab omī vicio mortali mūdū asserebat: ⁊ de eo solitus erat dicere sic. Iste est verus israelita in quo Adam videt non peccasse. quod certe magne gratie est ⁊ glie. Unde Augu. xxj. de ciui. dei dt. ꝙ etiā inter sctōs paucissimi sunt tante felicitatꝫ vt ab incunte adolescētia nulla dānabilia pctā cōmiserint. Itē sctūs pr̄ Franci. spiritu sctō inspirat⁹: de ipo Bonauen̄. pphetauit di. ꝙ futurus essꝫ magnus vir in eccl̄ia dei. ⁊ ꝙ per ipum religio sua magna sctitate cresceret: quod impletū est. H Tertio grām habuit pfecte p̄lationis. Nam ob ingētes ꝟtutes deus ipm exaltauit ad dignitates plures. Primo generalatus. Fuit enī. xiij. ingressus anno ex omībus sctis viris ordis tūc minoꝝ electus ab omībus in festo purificatiōis ꝟginis Marie p̄sente Alexādro papa. iiij. Anno dñi M. cclvj. in ministrū generalē totius ordinis. Fuit aūt octauus mīster ordinis post btm̄ Franci. ⁊ annis. xviij. ordinem rexit laudabilr. Piissim⁹ aūt cultor fuit btē Marie ꝟginis. Instituit enī vt frēs populū hortarent ad salutandum ꝟginem pro signo cāpane post ꝯpletoriū: eo ꝙ credidū sit illa hora ab angelo ꝟginem salutatā. Secundo exaltauit Bonauen̄. deus ad dignitatē archiepat⁹: scꝫ Eboracen̄. qđ est pinguissimū bñficiū: sed ipe ad pedes dñi pape se cōferens: tam humilr ⁊ efficaciter tanto gradui cessit ꝙ papa eius cessionē acceptauit. Tertio exaltauit ad dignitatē cardinalat⁹ et epatus. Nā cū cōciliū Lugdunen̄. q̄stionibus emersis inextricabilib⁹ ⁊ difficultatibus elaboraret. Grego. tunc papa. xj. p sublevandis difficultatib⁹ dictis cōsiderans Bona. sanctitatem ⁊ sapiētie excellentiā eccl̄ie regimini ꝓfuturam: ipm q̄uis plurimū reluctantē ꝓmouit in cardinalē ⁊ in epm̄ Albanen̄. Fertur aūt ꝙ cū papa misisset eidē insignia cardinalat⁹ cū pileo: ipe Bonauen̄. tūc occupatus in obsequiis fratrū ⁊ lotura coq̄naria nūciis dixerit. ꝙ ponerēt illa in palū (q̄ vsq̄ hodie dicit pro memoria ibi stare) vsq̄ꝗ inq̄t pficiā ⁊ explebo scutellaꝝ loturā. Sꝫ illi interim obseruauerūt ne Bonauē. fugeret. Et sic ad apl̄icum ductus inuitus est insignit⁹. Factus aūt cardinalis: in ea vocatiōe pari sctitate ⁊ operū fructu pseuerauit benign⁹: prudēs: hūilis: pudicus: sobrius: ⁊ oī ꝟtute clar⁹. I Quarto grām lūinose sapie ac instructionis doctoralis. q: cōfecit p̄limos libros ac editiones: eiusq̄ opuscula sūt multū celebria. Prefulget enī Primo deuotiōis sapore. vt claret legēti. Uñ ⁊ seraphicus doctor est appellat⁹. Scđo ꝓfulgent copiositate. q: sūt plurima vsq̄ ad. ccc. numerū. Tertio ꝓfulgent vtilitatꝫ luciditate. habēt enī cū ꝓfunditate sensus tam lucidā facilitatē: vt oībus merito ꝓdesse possint. Quinto grām altissime contēplationis ⁊ deuotiōis. Nam cū ea tēpestate sctūs Tho. de aq̄no ordinis p̄dicatoꝝ sctitate clarus: ⁊ Bonauen̄. magna claritate cōiunctus accessisset ad visitandū ⁊ cōferendū cū eo de aliq̄bus q̄stionibus. ⁊ tunc. s. Bonauen̄. ostio celle clauso cōtemplationi diuine insisteret: itrosperit btūs Tho. per foramē: ⁊ vidit Bonauen̄. in cōtemplatione raptum: ⁊ a terra mirifice subleuatū: tunc ad suos ait. Sinam⁹ sctm̄ inquit. O dei gratia mira in chr̄i amore. K Sexto habuit gratiā digne cōmunionis. quia cū adhuc in minoribus agens ex humilitate non auderet coīcare: pluribusq̄ diebus abstinuisset: ⁊ die q̄dam in missa deuotus adesset: deus ab alto respiciēs humilitatē eius: angelū misit qui particulam cōsecrate hostie acceptā de manu celebrantis: ori Bonauen̄. imisit. ob quod ab omībus p̄dicat btūs. Septimo grām mirifice opationis. Cum enī Lugdu

Secūdo grā mundissime vite.

H Tertio pfecte p̄latiōis.

Mīster ordinis.

Scđo exaltatus ad plures dignitates.

I Quarto luminose sapie

Quinto contemplose deuotionis.

K Sexto digne cōmunionis.

Septio mirifice opatōis

ni mlier q̄dam Simona btō Bonauen. deuota: mortuū pepisset: aduocato sancto viro: ꝛ cadauere eidem ante pedes posito: mater in lecto flens et cetere mulieres q̄ aderant scti viri opem in salutē depcate sunt. Tūc vir sctūs orans ꝛ signo crucis super puerū facto: viuentem reddidit matri. Unde tritū ꝟbum in illa puincia excreuit. ꝙ vicȝ sctūs Bonauen. mulieres vtero laborantes a periculo eximit inuocatus.

Octauo sctissime cōsūmationis.

Octauo grām sctissime ꝯsūmationis. Cum em̄ esset plenus bonis opibus ꝛ meritis anno dn̄i. M. cclxxiiij. ꝛ sue etatis. liij. dn̄ica die q̄ erat. xiij. Julij. decessit in dn̄o: ꝛ aīa eius gl'iose extat in celo coronata: non solū aurea diuine visionis: sed etiā insup aureola pdicatiōis: ꝛ vt putat ex ꝓbabitis aureola ꝟginitatis. Eius aūt gl'iam deus cōprobans manifestauit miraculis multis. Caput q̄ppe eius post obitum clx. anno cū leuaret corpus sic solidū ꝛ integrū est repertum cū capillis herētibus: labiis: dentibus. ꝛ lingua: vt in nullo a vitali statu aut colore demutata fuerint visa. Deniq̄ vt pter solita miracula in cecis: claudis: leprosis: paralyticis ꝛc. aliq̄ saltem pcipua notemus. Comptuȝ est reuera: ꝙ eius suffragia psunt inuocātibus. Primo q̄dem quassatis et cōtritis mēbris ꝛ ossibus. Scdo rupturā in inguinibus patiētibus ꝛ misere putrescētibus. Tertio ple carentibus.

L Exemplum.

L Quidā nanq̄ Francisc[us] de vxore ppria plures filias habēs ꝛ nullū masculū: pce fusa ad sctm̄ Bonauen. pmeruit filiū masculū: quem nomīe illius Bonauenturā vocauit. Tandē peste inualescente in puincia oībus filiab[us] istius hoīs extinctis puer Bonauen. infectus cum morti pximaret: clamitabat. ꝙ a malignis spiritibus psentia eoꝝ horrida vexaretur: dicebatq̄ infelix. Succurrite: ꝛ hos spūs maligs fugate. Tūc parētibus cōsternatis pce fusa ad sanctū Bonauen. puer mox saluus surrexit cū magna parētū ꝛ cōciuiū leticia. Referā ex hoc tempe factū miraculum in Hungaria ciuitate Strigoniensi. anno dn̄i. M. cccclxxxvij.

Aliud exm̄.

puer q̄dam ad mortē infirmat[us]: cuȝ iam nulla esset spes salutis illius: parētes in pdicatiōe audientes de scti Bonauen. meritis: deuouerūt pro illius sanitate sctō Bonauen. missas facere celebrari. et statim iste puer sanus surrexit: ꝛ parētes pro cōseruata prole gr̄as egerunt ac vota exoluerūt. Quarto in extremis sine viatico decedētibus. Nam q̄dam Stephaneta in extremis corpus dn̄i allatū nec agnoscere: nec recipe potuit. pro qua filius eius Franci. nomīe sctm̄ Bonauen. depcatus est. ꝛ sic fidenter corpus dn̄icū afferri pcurauit. qd illa statim agnitū reuerēter suscepit. Rogamus ergo charissimi dn̄m iesum: vt huius scti meritis det nobis grām ꝛ gl'iam Amen.

¶ De sancto Bonauen. Sermo alius.

A Bonus homo de bono thesauro suo pfert bona. Matt. xij. A Hec ꝟba bene conueniūt dici de sctō Bonauē. qui denoīat a bono. Et reuera ipe sctūs Bonauen. bonus homo de bono thesauro. i. de bona volūtate ꝛ sctā sapiētia: que sicut thesaurus abscōditus latet in mente: ptulit bona multa: scȝ documēta salutifera in suis libris: docendo oīm generū homies. Sed qm̄ vt dicit saluator Matth. v. Qui fecerit ꝛ sic docuerit. hic magnus vocabit in regno celoꝝ. Ideo nō solū ꝟbo: sed ꝛ exemplo sctitatis ꝛ opere iste bonus homo imo optimus: vtpote sctissimus. s. Bonauētura: de bono thesauro sue sanctitatis ptulit bona filijs eccl'ie. Unde de ipo hec ꝟba accipiēdo pro sermone tria mysteria notabimus sm̄ tres status saluandoꝝ hominū. s. incipientiū ꝛ pficientiū: ac pfectoꝝ. vt dicamus Quia bonus homo: vicȝ Bonauētura: de bono thesauro. s. sapiētie: pfert bona exēplo ꝛ ꝟbo.

¶ Primo incipiētibus: ꝛ ad chr̄m iesum cōuersis.

¶ Scdo pficientib[us]: ꝛ in chr̄o iesu charitate feruidis.

¶ Tertio spūalibus ꝛ in chr̄o iesu pfectis. B

B ¶ Circa pmū de exemplo ꝛ doctrina bonitatis incipientibus pstitis per sanctū Bonauen. sit cōclusio. ꝙ sanctus Bonauētura de thesauris sue sapiētie ptulit bonitatis documēta ꝛ exēpla cunctis fidelibus deo ꝟuire incipiētibus. Ubi nota. ꝙ licet documēta multa ꝛ varia sint singulis ad salutem pstita: que nec sufficimus enarrare: tres tamē pcipuas q̄stiones accipiam[us] de ipa vicȝ hominū bonitate. De quibus optima ptulit sctūs Bonauentura verba ꝛ exempla.

¶ Prima questio de bonitatis dilectione.

¶ Secūda de bonitatis acq̄sitione.

¶ Tertia de bonitatis cognitione.

Un̄ ꝙ ds multū diligat bonos hoies Prim pūctū.

¶ Pria q̄stio. Unde pbat ꝙ deus multū diligat bonos hoies? Ad quod Bonauen. sup. iij. dist. xxxij. per plures ibi q̄stiones optima puncta dt. Primū. ꝙ. s. credendū est: ꝙ deus magis dilexit chr̄m q̄ oēs homies mundi: vel q̄ totū genus humanū rōne sue pcellentissime sctitatis ꝛ bonitatis. Ut em̄ Ans. ondit: vita illi[us] hominis. s. chr̄i ppōderabat toti mūdo. imo etiā mille mūdis. Unde ꝙ deus multū diligat hoiem bonū: ex h pmo pbatur: ꝙ chr̄m dn̄m ꝛ caput oīm bonoꝝ sup oīa dilexit. Unde Augu. vt allegat ibidē a magr̄o. dt sic. Incōphensibilis est dilectio atq̄ imutabilis: q̄ deus in vnoq̄q̄ nostrū amat qd fecit. sicut ꝛ odit qd fecimus. i. pctm̄ Et infra. Quis ergo digne possit loqui quantū diligat deus mēbra vnigeniti sui: ꝛ quāto ampli[us] vnigenitū ipȝ Hec ille.

Scdm.

Scdm punctū. idē Bonauen. vbi s. dicit ꝙ bonus deus adeo diligit bonos hoies. ꝙ licet angelos fecerit multo meliores ꝛ nobiliores naturalr q̄ hoies: tamē sm̄ statū finalis gratie magis diligit bonos homines q̄ angelos. Un̄ plura bn̄ficia de[us] dedit hoi: pter q̄ magis ꝯtus ꝛ deuotus deo debet esse hō q̄ angelic[us] ordo. Tum pter bn̄ficiū incarnatiōis: Tum pter redēptionis: Tum eminētis gl'ificatiōis. Ex q̄bus scdo pbatur non solū diuine charitatȝ magnitudo: sed etiā ei[us] nimietas. Hec ꝛ plura ibi. Bona. que causa breuitatis ptranseo.

Tertiū

Tertiū punctū Bonauen. vbi supra notat ꝙ deus nō dicit creaturā diligere rōne affectiōis dei: sed rōne coicationis alicui[us] boni. ita ꝙ dilectio dei potius dicit dilectio effectus q̄ affectus. Ex quo tertio pbatur. ꝙ deus maxime diligat bonos: ꝛ maxie odiat maliciam hoim. adeo ꝙ sicut Chry. sup Mat. ait. Oia bona in mundo deus dat pter bonos. sicut ꝛ flagella et mala oīa pter pctōres. Sed in bonis. s. tpalibus nō sepat pctōres a iustis ne desperēt. vnde soleȝ suū oriri facit sup bonos ꝛ malos. nec in flagellis sepat iustos a pctōribus ne gl'ient: maxie cum bonis flagella nō noceannt: sed magis psint ad iusticie lucrū. Hec Chrys. Unde ad ppositū exemplo claret hoc in sctō Bonauen. qui cum esset puerulus innocēs flagellatus est in infirmitate: vt exinde dei gratia melius eliceret. quia voto facto a matre eius impleuit ipe vt intraret religionem sancti Franci. per quē sanctū miraculose est sanatus: et tandē in oīi sanctitate excresceret ad ppetuam gl'iaȝ. patet ex Legenda.

C Qualr homo possit effici bonus?

C Scda q̄stio. Qualiter homo possit effici bonus? Pro huius fundamēto Ans. lib. de similitudibus dt sic rn̄dendo. Tria inq̄t necessaria sunt ei qui vult effici bonus: sciētia: volūtas: ꝛ vsus. Nam nisi quisq̄ habeat scientiā bonū faciendi: nequaq̄ bonum vnde salutē consequat opari poterit. ꝛ si habet scientiā ꝛ voluntatē opandi non habuerit: bonus nullo mō erit. ꝙ si etiam scientiā ꝛ voluntatē habuerit: nō tamē eius vsum opere cōpleuerit cum possit: nequaq̄ bonus erit. Hec Ans. Ad ppositum. Sctūs Bonauētura hec oia ꝛ singula clarissime edocuit in suis libris. vt patȝ intuēti centiloqiū ipius: soliloquiū ꝛ itinerariū mētis in deū: epistolas: ꝛ alia ipius opa. Hec etiam exēplo pfecit. qȝ vt pfecte bonus fieri posset: in iuuentute religionē intrauit: vbi in sapiētia excellētissime creuit: ꝛ in oīi exercitio virtutū. vt ptȝ in Legenda.

D q̄bus signis q̄s bonus est vere cognoscit

D Tertia questio. Qualibus signis quis bonus esse vere cognoscit? Ad qd docto. plura signa tradūt: que oīa ꝛ singula in sancto Bonauen. pfectissime cōprobant. Primū signū amore dei bonitatē affectare. Nam Augu. ad Maced. epla. iij. dt. Nō est bonus quispiā timore pene: sed amore iusticie. Seneca. Magna pars bonitatȝ est velle fieri bonū. pncipia em̄ totius opis dimidiū occupare dn̄r. Bern̄. quoq̄ dt. Quidā sunt qui deū nec intelligūt: nec volunt: hi mortui sunt. Quidā intelligūt: sed non requirunt siue nolunt: hi impij sunt. Quidā reqrunt: sed non

intelligūt: hi fatui sunt. Quidā intelligūt ꝛ requirunt: hi sancti ꝛ boni sunt. Hec ille tractañ. illud ps. Nō est q̄ faciat bonū. Scḋm signū. bona loqui ꝛ opari: ꝛ vicia cauere. Unde Hiero. sup Esa. Nihil est bonū nisi ꝟtus: nil est malū nisi vitiū. Sola ergo virtus ꝛ vicia discernunt inter bonos ꝛ malos. sicut p fructus arbor. ꝛ herba per odorē discernit. Tertiū signū. cōplacere in alioꝝ bonis ꝛ cōgaudere. Unde Anſ. de ſiſitudinibus. Is q̄ bonis alteri⁹ arridet sctis cōsentit. qui añt inuidet: diabolis. Siqdem magis puto eius salutionē esse sperandā qui parū boni facit: ꝛ bñficijs alioꝝ fauet. q̄ illi⁹ q̄ multa bona facit: ꝛ bñficijs alioꝝ inuidet. Hec ille. Quartum signū. diligēter puersos ferre: ꝛ inimicos diligere: non odire. Unde Grego. xxiij. q. iiij. hec aūt vita. dicit. Si boni estis in hac vita q̄diu subsistitꝫ eq̄nimiter tolerate malos. Nam qsquis malos non tolerat: ipse sibi per intolerantiā testis est: quia bonus non est. Abel eñ esse renuit: quē Cain malicia nō exercet. Hec ibi. Idē Grego. sup Ezech. perfecte bonus nō est: nisi q̄ fuerit ꝛ cuꝫ malis. s. in pſecutione bonus. Ad ppositū. Sanctus Bonauentura hec oīa bonitatis signa ꝛ facta docuit ꝟbo ꝛ exēplo/vt manifestū est. ergo merito bonus hō dicit qui de thesauro sue sapie ꝛ bonitatꝫ ptulit nobis bona documēta salutaria. O ergo pctōꝛ disce exēplo huius sancti vitam in bonū cōuertere. O chrſtane esto bonus vt in numerū sanctoꝝ puenias: time miser in peccato iacere: ne eternaliter pereas. E

Scḋm. / Tertiū / Quartū / E

¶ Circa scḋm principale de doctrina pficientiuꝫ tres q̄stiones incidūt que versant inter pficere volentes p statꝰ varios hominū.

¶ Prima inter diuites ꝛ pauperes.
¶ Secūda inter seculares ꝛ regulares.
¶ Tertia inter vouentes ꝛ fideles.

An melꝰ sit ad pfectū salutis diuitias retiere in elemosynaꝫ pauperꝫ an eas penitus cōtemnere.

¶ Prima q̄stio inter diuites ꝛ paupes. Quid est meli⁹ ad pfectū salutis: an diuitias retinere vt paupibus erogent: an penitus cōtemnere ꝛ relinq̄re? Ad hoc mūdani dicunt diuites. ꝙ retinere: vt per elemosynas ꝛ alia bona exinde acq̄rant celestia. iuxta illud Lu. xvi. Facite vobis amicos de māmona iniq̄tatis: vt cū defeceritꝫ recipiant vos in eterna tabernacula. Sed cōtrariū dicunt pauptatem sectantes. vt religiosi. ſm illud Matt. v. Beati paupes spū: q̄m ipsoꝝ est regnū celoꝝ. ꝛ. i. Timoth. vi. Qui volūt diuites fieri incidūt in la. dia. ꝛc. Sed ad hec sniam tulit chrs: quā pſequit Hierony. in epła cōtra Uigilañ. dicēs sic. ꝙ Uigilātius eos asserit facere melius qui vtunt rebus suis: ꝛ paulatim fruct⁹ possessionū paupibus diuidūt: q̄ illos qui possessionib⁹ venūdatis semel oīa largiunt. Nō a me ei: sed a chro respondebit. Si vis pfectus esse: vade ꝛ vende oīa q̄ habes ꝛ da paupibus: ꝛ veni seq̄re me. Et hanc sententiam clarius habem⁹ sc̄ptam a Prospero in decretꝫ. xij. q. i. expedit. vicꝫ ꝙ pfectius est oīa pter chrm relinq̄re: q̄ paupibus distribueda ſuare. Et lib. de ecclsiasticis dogma. iiij. idem dicit. Hanc sniam tanq̄ verissimā sctūs Bonaueñ. approbauit multiplici scripto ꝛ verbo. Patꝫ lib. de pfectu religionis ꝛ alijs suis opibus copiosis. Et insup suo exēplo. quia seculū ꝛ oīa relinquēs religionē pauptatis intrauit. Nimirū Bonaueñ. lib. q̄ supra. distinguit tres gradus pauptatis et cōtemptus diuitiaꝝ. Primus ꝛ infimus est nil velle habere in diuitijs cum iniusto lucro. quia hoc est nefariū ꝛ pctm: ꝛ cū hoc iuste habitis diuitijs nō abuti ad pctm. s. supbie: gule: ꝛ alioꝝ vicioꝝ: sed insup elemosynas facere. Secundus gradus altioꝛ est nil habere velle supfluū: sed erogare oīa pter necessaria. Tertius felicissimus. quāto a laqueis cupiditatis elongat⁹ est oīa cōtemnere propter chrm: ꝛ seipm offerre deo. Hec Bonaueñ. F

F
An melꝰ sit fuire deo in seculo manēdo pter obseq̄a: an religionē itrare

Scḋa questio incidit inter seculares et regulares. Quid est melius: an ꝙ homo seruiat deo in seculo manendo pter obsequia ꝛ subsidia parentū ꝛ ppinquoꝝ: an ꝙ illis derelictis religionē ingrediat? Rñdent seculares. ꝙ melius est ad pfectū meritoꝛiū remanere propter parētes ꝛ ppinq̄s in secl̄o. quia deus p̄cepit Exo. xx. Honoꝛa prēm ꝛ mrēm. ꝛ. i. Timo. v. Si quis suoꝝ ꝛ maxime domesticoꝝ curam non habet infidelis est ꝛ in fideli deterioꝛ. In ꝯtrariū dicūt religiosi ſm illd̄ Mat. viij. vbi q̄dam ait ad Jesum. Dñe pmitte me pmū sepelire patrē meū ꝛ sequar te. Respōdit iesus. Seq̄re me: ꝛ dimitte mortuos sepelire mortuos suos. Ad hec sententiam tulit chrus iudex summus dicens Mat. xix. et Lu. xviij. Oīs qui reliq̄rit domū: vel parētes: vel fratres: aut sorores: aut filios: aut agros pter nomē meū centuplū accipiet: et vitam eternam possidebit. Berñ. Si q̄s religioni resistit quicūq̄ oppugnat plane cū Herode nascentē persequit saluatorē. De hac itaq̄ sententia ſm Alexan. de ales. in. iij. pte sūme. cuius documenta sectatus est Bonaueñ. distinctio talis habet. vicꝫ ꝙ si parētibus nostris obsequia nostra sunt necessaria: ita ꝙ sine nobis sustentari nullo modo possent: tunc non liceret religionē intrare: nisi ista remansio in seculo esset cum salutis dispendio ꝛ crimine nobis. quia tunc necessitudini generꝫ anteferī pietas religionis diuine. vt dicit Amb. sup Lucam. Si autē non in tali necessitate parentes: tunc nos filij ipis etiam inuitis possem⁹ intrare etiā si cū eis possem⁹ sine dispendio pprie salutis pmanere. xx. q. ij. ca. i. ꝛ. ij. Unde patꝫ ꝙ multo meli⁹ est simpliciter in religiōe deo ſuire q̄ in seclo. Qd̄ sctūs Bonaueñ. multifarie pbat in libro q̄ dicit Apologia pauperū. Et hoc idē exēplo pbauit: q̄m religionis obſuantiam elegit. Ad id autē adducit dicto libro inter multa autoꝛitatē. Berñ. de dispensatione ꝛ p̄cepto dicētis. ꝙ sacra religio habet has pꝛogatiuas: vicꝫ ꝙ baptisma scḋm nuncupet: ꝛ ꝙ sup hoīes similes efficiat angelis: ꝛ qd̄ chro cōfigurat: ac imaginē dei in hoīe reformat: q2 religiosi chrm induūt cōplantati ſiſitudini mortis eius Proinde sctūs frater Egidius interrogat⁹ a q̄dam ciue: si liceret intrare religionē? Rñdit illi. Si inuento thesauro in agro nō esset cōsulēdus q̄s alius de ipo tollendo: mlto fortius de thesauro religiōis: eo ꝙ certissimū est religionē p̄ponderare oīm thesauro tempali. G

G
Utꝝ pentes possint filios suos ad vota religiōis obligare.

Tertia q̄stio incidit int vouētes fideles. Utrū parētes possint obligare ꝛ deuouere suos filios ad aliq̄d: et p̄cipue ad religionē? Ad qd̄ breuit est snīa docto. ꝛ int eos Bona. sup. iiij. dist. xxxviij. vt etiā frater Angelus de Cla. in sum. dt: ꝙ nisi ipse filius cōsenserit nō obligabit ex voto mr̄is vel pr̄is q̄ ad aliq̄d psonale. vt ieiunare: pſbyterari: religionē intrare. ꝛ ſiſia. Si aūt ꝯsentiat obligat. q2 sup illd̄ ps. Uouete ꝛ reddite. Aug. ait. Uouere volūtatis est: reddere necessitatis. Sed q̄ ad aliq̄d rei tempalis vel pecuniarie satisfactionis bene pōt parēs obligare heredē suū: ꝛ tenet dūmodo acceptet hereditatē. puta si ille vouisset mittere aliquē ad sctm̄ Jacobū vel facere eccłiam: aut vestire paupem ꝛ huiusmodi. Ad ppositū sctūs Bona. tanq̄ pius ꝛ deuot⁹ voto a mr̄e facto: ꝙ. s. ipe intrare deberet religionē sancti Franci. ꝯsensit: ꝛ votū impleuit. sic q̄s deo pfecte deseruire studuit. Uñ optima exēpla ꝛ documēta ptulit: vt. s. exēplo sui oēs pficere volētes mundū ꝯtēnant: ꝛ chrm seq̄ preeligāt: ac vota sua deo pſoluant. H

H
Utꝝ signū pfectiōis sit: si spūalis homo cupiat dissolui et eē cum chro.

¶ Circa tertiū de doctrina pfectoꝝ ex q̄ amore breuitatis sufficiat vnā q̄stionē pponere q̄ versat inter pfectos spūales ꝛ impfectos. vicꝫ vtꝝ pro pfectiōis signo reputet vero cū homo spūalis cupiat dissolui ꝛ esse cū chro. Quidā nanq̄ dicunt ꝙ sic. q2 Augu. vt allegat a magro in. iij. dist. xxix. ca. vlt. dt. ꝙ charitas cū ad pfectionē venerit dt. Cupio dissolui ꝛ esse cū chro. Alij dicunt ꝙ pfectius est pro chro optare in mūdo isto diuti⁹ viuere: ꝛ sic labores sustinere ac afflictōnes plurimas. q2 maioꝛis pfectiōis signū est appetere: laboꝛare: ꝛ affligi pro aliq̄: puta pro chro q̄ q̄escere cū eo. q̄ videt ꝙ ad pfectā charitatē chri magis ptineat dicere. Cupio laboꝛare pro chro: q̄ cupio dissolui ꝛ esse cum chro. Ad hec edocēdo rñdet Bona. sup. iij. dist. qua s. circa lrām Qꝫ desideriū q̄escēdi chro ꝛ dissolui ab hoc seculo pōt puenire ex causa duplici. Primo q̄nq̄ hoc est pter tediū maloꝝ pſentiū vel laboꝝ ꝟtutum. ꝛ hoc modo est signū impfectionis: non pfectionis. quia sic recusat talis laboꝛare pro christo in vita pſenti. Quo cōtra sanctus Martinus pfectissimus dicebat in hoꝛa mortis. Domine si adhuc populo tuo sum necessarius non recuso laborē

fiat volũtas tua. Secũdo quãdoqꝫ hoc est ꝓpter contemptũ terrenoꝝ ⁊ abundantē ꝑgustationē celestiũ: et sic est signum ꝑfectionis. quia non recusat talis laborare: sed spũs tanto amoris chr̃i desiderio stringit᷑. ꝙ vix potest sustinere dilationē ꝑueniẽdi ad chr̃m. sicut paulus de se dicit. Unde hoc est signũ ꝑfecti amoris christi Sic credit᷑ sctũs Bonauẽ. ad christũ flagrasse: amore chr̃i inebriat⁹: ⁊ dulcedine diuia plenus. vt ptʒ ex eius deuotis scriptis ⁊ cõtemplatione extatica. vt scribit᷑ in legenda sub lr̃is J ⁊ K. ⁊ alijs. O ergo sanctissime Bonauentura pro chr̃i amore te deꝑcamur ora ꝑ nobis.

¶ Item tertiũ sermonē pro eodeʒ sctõ potes facere ex dñica qua cadere habet applicando Legendã. Deniqꝫ quartũ ex cõmuni de sanctis.

¶ De sctã Margareta ſmo ꝑmus cũ Legenda.

A Dominꝰ oim dilexit eã. Sap. viij. c. A Hec ꝟba optime possumꝰ dicere de sancta Margareta ꝟgine: quã dñs oim iesus chr̃us specialiter dilexit. Primo ꝓpter virginalem puritatē. Nam dt Augu. in lib. de ꝟginibus. Nõ tam diligit aut q̃rit deus pulchritudinē corꝑis: q̃ꝫ puritatem mentis. Secũdo ꝓpter contēptũ terrenoꝝ. quia pro amore chr̃i om̃ia terrena ⁊ patris domũ cõtempsit. Augu. autē dt. ꝙ quantũ q̃s om̃ia ꝓpter deum despicit tantũ deum diligit. ⁊ per ꝯsequēs reamat᷑ a deo qui ait Prouerb. viij. Ego diligentes me diligo. Tertio ꝓpter passionē pro chr̃o. vnde in hora passionis ip̃am christus tanq̃ꝫ dilectam suam sponsam inuitauit ad celestem gloriam. vt patebit in legenda. Merito ergo de ea dicitur in ꝟbis ꝑdictis: dñs oim dilexit eam. Cuius exemplo ⁊ nos docemur sic diligi a christo. Circa hec ꝟba tria mysteria notabimus ad honorē sancte Margarete pro sermone isto. ſm ꝙ dñs oim chr̃us Jesus dilexit eam hoc triplici ꝓuilegio.

¶ Primo ꝓuilegio ꝟginalis castitatis.
¶ Secũdo ꝓuilegio ꝟtualis sanctitatis
B ¶ Tertio q̃qꝫ ꝓuilegio spõsalis chr̃iformitatꝫ. B

¶ Circa primũ de dilectiõe castitatis a chr̃o sit pro cõclusione ꝟbum venerabilis Bede sup Lucã dicentis. ꝙ chr̃us dñs ꝓpterea ex ꝟgine mũdissima natus est: vt virgineũ decꝰ ⁊ castitatē se diligere demonstret. Questio ergo occurrit. Cur chr̃s dñs tam ꝑcipue diligit castitatē in hoibus? Rñdet᷑ ꝙ pluribꝰ rõnibus ſm Alph.

vñ ꝓcedat dilectio castitatis.
¶ Primo rõne assimilationis supnaturalis.
¶ Secũdo rõne btē stationis patrie.
¶ Tertio rõne cõditionis ꝑmordialis.
¶ Quarto rõne despõsationis chr̃i specialis.

¶ Primo q̃dem rõne assiĺationis vite supnaturalis. qꝛ homo ꝑ castitatē ꝑcipue ꝟginalem assimilat᷑ deo ⁊ christo iesu: ac sctissime matri eius angelisqꝫ q̃dam supnaturali siĺitudine. Qđ sic declarat᷑. Uidemus eñ in naturalibus ꝙ omne ens tendit ad sibi simile. ſm ph̃m. ij. de anima. Unde Eccĺi. xiij. Om̃e animal diligit sibi simile. Et iterũ. Uolatilia ad sibi similia cõiungunt᷑. Suo modo videmus q̃dam exꝑientia gratie supernaturalis. ꝙ chr̃us dominus elegit sibi ꝟginalem castitatē: qui erat verus deus: ⁊ suam mr̃em voluit habere ꝟginem mundissimã: imo ⁊ oēm ad se ꝑtinentem familiã: vt ptʒ. quia sponsum sue matris Marie: vicꝫ Joseph ꝟginem esse voluit. vt dicit Augu. de cõiug. bo. ⁊ tandem ip̃am ꝟginem mr̃em ꝟgini Joãni in cruce cõmendauit custodiẽdam. Item ꝑcursorē Joãnem baptistã voluit esse virginem. Item mistram Marthã ⁊ cõdilectũ discipulũ: scʒ Joãnem ⁊c. Chr̃us ergo verus deus diligit castitateʒ tanq̃ꝫ ꝟtutem diuinalē sibi assimilantē ⁊ ꝓximũ facientem. Sap. vj. Incorruptio facit ꝓximũ deo. Si itaqꝫ te q̃ram: q̃d est ꝙ hoiem facit minorē tam hoibus q̃ꝫ angelis malis siue inferiorē? Rñdere habes. ꝙ carnalis vita. quia facit bestialem: ⁊ ꝑ ꝯsequēs inferiorē etiaʒ demonibus qui sunt rõnales. Unde Ps. Nolite fieri sicut equus ⁊ mulus: q̃bus non est intellectus. In chamo et freno. ⁊c. Item si interrogem. Quid est ꝙ hoiem facit maiorem hoibus ⁊ angelis? Rñdet᷑ ꝙ castitas ꝟginal᷑. Unde Glo. j. Coꝝ. vij. Supgredit᷑ ꝟginitas cõditionē humane nature per quam homies angelis assimilant᷑. maior tamē est victoria ꝟginum q̃ꝫ etiã angeloꝝ. Angeli eñ sine carne viuunt. virgines in carne triumphant. Hec glo. Ad idē Hieroñ. in ſmo. de assumpt. dicit. Profecto in carne viuere ꝑter carnem: nõ terrena vita est: sed celestis. Unde in carne angelicã gl̃iam acq̃rere maioris ē meriti q̃ꝫ habere. Esse eñ angelũ felicitatis est. esse ꝟo virginē ꝟtutis.

Scđo rõne bone statiõis celestis.
Scđo rõne bone statiõis celestis. quia status beatitudinis ꝑpetue habet esse in vita angelica ⁊ castissima: vbi erunt homies sicut angeli dei neqꝫ nubent: neqꝫ nubent᷑. vt ait saluator Matth. xxij. Hunc ergo statum quo ꝑpetuo regnat in nobis christꝰ multũ diligit ⁊ in eo delectat᷑. sicut rex magis delectatur stare in suo regno: q̃ꝫ in ꝑegrino. vnde chr̃us specialius diligit habitare in castis hoibus. Juxta illđ Cañ. vj. Dilectus meus mihi ⁊ ego illi: qui pascit᷑ inter lilia scʒ castitatꝫ. Ideoqꝫ. j. Coꝝ. vj. Qui fornicat᷑ in corpus suuʒ peccat. an nescitis quia corpora vestra templũ sũt spũsscti: ⁊ nõ estꝫ vr̃i. i. iuris vestri. s. chr̃i. q. d. ꝙ luxuriosus peccat cõtra templũ spũssancti ⁊ sanguinē christi. Ideo subdit. Empti estis ꝑcio magno. s. christi sanguine: glorificate ⁊ portate deum in corꝑe vestro. s. casto. Sicut eñ grauis iniuria fieret chr̃o si eius templũ stercoribus ⁊ sordibus ꝓphanaret᷑: ⁊ eius corpus ⁊ sanguis in eucharistia in lutum. s. conculcaret᷑. Sic in ꝓposito.

C ¶ Tertio rõne cõditionis ꝑmordialis. Nam sic vnusquisqꝫ artifex magis diligit quod ip̃e fecit vel condidit per suum artificiũ. sic deus diligit ea que fecit in hoie. sed ꝟtutem castitatis solus deus operat᷑ in homie. iuxta illud Sap. viij. Non possum esse continens: nisi deus dederit. Hanc etiam a ꝑncipio deus in homine plantauit. Unde Damasce. lib. iiij. ca. xvj. Uirginitas inquit a ꝑncipio in hominũ natura plantata est. de ꝟgine enim terra homo plasmatus est. ⁊ a solo Adam virgine Eua ꝟgo creata est. In paradiso etiam ꝟginitas cõuersabatur. Post ꝑuaricationē eñ cognouit Adam Euam vxorem suã. Hec ille. Odit ergo deus libidinosam corruptionē tanq̃ꝫ viciosam nõ a se factã: sed diligit castitatē in hoie: vtpote a se conditã a ꝑncipio. Si ꝟo q̃ras. Nũ q̃d in paradiso hoies ꝟginitatē tenuissent? Rñdet᷑ ꝙ sicut dicit magister in. ij. dist. xx. ca. j. ꝙ si non peccassent fuisset ibi thorus imaculatus sine ꝯcupiscētia: ⁊ nuptie sine libidinũ ardore. ⁊ per cõsequēs ꝑponderasset moderne ꝟginitati que tētatione non caret. Sed cõpleto tandē numero electoꝝ illi vltimo geniti ꝟginitatem tenuissent: chr̃us etiam ex ꝟgine natus fuisset. De hoc in Stellario.

Tertio rõne cõditiõis primordialis.

Quarta rõ desponsatiõis specialis. qꝛ tales. s. castitatē tenentes spẽalius dicunt᷑ sponse chr̃i. ij. Coꝝ. xj. Despondi vos vni viro ꝟginē castaʒ exhibere chr̃o. Uñ ecclia de tali canit. Ueni spõsa chr̃i accipe coronã quã tibi dñs ꝑparauit in etnũ. Diligit g̃ chr̃s dñs castas tanq̃ꝫ spũales spõsas. ⁊ sic rex celestꝫ reginas celestes. O g̃ quãtꝰ decor. o q̃nta gl̃ia castitatꝫ. o q̃nta cõfusio ⁊ ig̃minia carnalis vite. qꝛ đs tales odit ⁊ a se abijcit tanq̃ꝫ stercore fedatas: ⁊ diaboli fornicarias. D

Quarta ratio despõsationis spẽalis.

D ¶ Circa scđm de ꝟtuali scitate btē Margarete sit ꝑ cõclusione. ꝙ oēs caste aīe vt sint chr̃o iesu ꝑdilecte docent᷑ exēplo. s. btē Margarete decorari virtutũ sctãrũ decore. Querit᷑ nanqꝫ. Qualibus ꝟtutibus tanq̃ꝫ gemmis debeat decorari castitas vt placeat chr̃o? Rñdet᷑ ſm docto. ꝙ septē sunt ꝟtutes ꝓpter q̃s dilexit chr̃s b. Margarete ꝟginitatē: ⁊ sine q̃bus castitas hois nõ est deo grata nec sancta. Prima ꝟtus sctã est fidelitas. Nam vt scribit᷑ Hebre. xj. Sine fide impossibile est placere deo. ⁊ per consequens non placet christo castitas infidelis hominis: vel supstitiones obſuantis. August. xxviij. q. j. Oēs. Ubi deest agnitio ꝟitatis: videlicʒ sana fides: falsa ꝟtus est etiam in optimis moribus.

Uirtutes prime q̃bus castitas nõ est deo grata.

Prima fidelitas.

Ad propositum legitur de beata Margareta. ꝙ fuit filia Theodosij patriarche: vicʒ gentilium in ciuitate Antiochie: que in fide christi cum esset adulta baptizata est: et idola spreuit om̃ia. propter qđ exosa patri plurimũ habebat᷑. Ip̃a autē fide christi ar- Legenda.

mata reliquit domū patris sui ꝛ adhesit nutrici sue christiane. Scda ꝟtus est humilitas. Bern. Audeo dicere nec virginitatē marie deo placuisse sine humilitate: idcirco ait. Respexit humilitatē ancille sue ꝛc. Hāc tenuit btā Margareta: q humillime cōuersando cū sua nutrice ꝛ aliis quibusdā ꝟginibus christianis oues paucas quas habebat ꝑ victu custodiebat. E Tertia virt⁹ continentie integritas. s. vt sit casta ꝛ sctā non solū corpore sed ꝛ mente. Chry. xxxij. q. v. Sicut em̄. illa est inquit gl'iosa continentia quā cōplectit voluntas scti propositi. Itē Hiero. Grandis fidei est grandisꝗ virtutis dei templū esse purissimū totū holocaustū auferre deo ꝛ sctm̄ esse corpore ꝛ spū. Hec Hiero. li. j. ꝯtra Iouinianum. Vñ castus hō debet ab omi pctō etiā spūali cauere vt sit gratus chro: alioquin similis est demonibus q carnale pctm̄ nō faciunt: sed spūalibus malis pleni sunt. Talis etiā est sicut sambucus: de qua vꝰ. Sambuci flores sambuco sunt meliores. Nam arbor sambuci fetet cuius flores odore fragrent: sic isti fragrāt castitate: sed in se fetent corā deo pro viciis. Btā Margareta fuit timoris dei plena: iusticia predita: nllꝗ in ea contrarium christiane religioni inueniebatur: odiosa patri suo: dilecta dño Iesu chro: vt dicitur in legenda. F Quarta virtus est amorosa charitas. Bern. in epl'a ad Senon. Castitas sine charitate lāpas est sine oleo: subtrahe oleum lampas non lucet: tolle charitatem castitas deo non placet. Hec Bern. Hoc Margareta habuit q pro chro pati ꝛ mori desiderauit. Cum em̄ ipa insimul cum quibusdā virginibus esset in custodiendis ouibus prefectus. s. Olibrius inde transitum faciens ꝛ puellā tam speciosam considerās exarsit in eius amorem: ꝛ cōcitus famulos ad eā misit di. Ite ꝛ eā comprehendite: interim Margareta seipam dño chro commendauit ꝛ orauit. Capientes aūt eā presentauerunt Olibrio qui eam de genere: noīe ac religione requisiuit. Respōdit illa nobilem se esse genere: Margaretā noīe: christianā religione. Cui prefectus dixit duo prima recte tibi conueniunt vt videtur pro tua pulchritudine: sed tertium tibi non conuenit: vt puella tam nobilis ꝛ tam pulchra deū habeas crucifixū. Ad quē Margareta ait. Vñ scis chrm̄ fuisse crucifixum? Et ille ex libris christianorum. Cui illa. Cum ibi legatur pena chri: simul ꝛ glia resurrectionis: qua verecundia vnū credendo: alterꝫ denegatis? Et tūc cepit illi asserere chrm̄ spōte subiisse crucem ꝑ nostra redemptione: sed ineternū viuere. Tunc prefectus incarcerari eā iussit. Sequenti aūt die eā venire faciens ad se ei dixit. Miserere puella pulchritudinis tue vt te in vxorem accipiā: ꝛ adora deos nostros vt bene sit tibi. Cui Margareta. Illū adoro quē oēs creature ꝯtremiscūt. Et ille. Nisi mihi ꝯsentias corpus tuū faciā laniari. Respondit Margareta. Chrs in mortem seipm̄ ꝑ me tradidit ꝛ ideo ꝑ chro mori desidero. Tūc prefectus iussit eā in eculeum suspēdi ꝛ virgis cedi: deinde pectinibus ferreis vsꝗ ad nudationē ossium laniari adeo ꝙ etiā ipe ꝑfect⁹ eius sanguinis imanē effusionē ac carnis crudelē laniationem aspicere horrescēs operiebat chlamydis parte faciē nec aspicere poterat. Qui aūt aderāt flebāt dicentes. O Margareta vere de te dolemus: o qualē amisisti pulchritudinē: crede nunc diis ꝛ obedi ꝑfecto vt viuas. Quibus illa dicebat. O mali consiliarii recedite: hec carnis cruciatio. s. ꝑ chro est aīe saluatio. Tandē deponit de eculeo ꝛ in carcerē recludit vbi mira claritas fulsit: qua chrs dñs eam ꝯsolatus est: ꝛ sic ptz ei⁹ charitas. G Quinta virtus exēplaris sctitatis est tentationis victoriositas nam tāto castitas digna ꝑmio apud deū efficit quanto gl'iosioris fuerit victoria oīnis tentationis. Vñ Isid. de sum. bo. li. iij. dt. ꝙ iuuenes ꝯtinentes maioris sunt premii ꝛ gl'ie ꝗ hi q tm̄mō in senectute ꝯtinent: eo ꝙ maioris laboris certamen habuerūt. Btā Margareta gl'iosa victoria vicit carnē: mūdū ꝛ diabolū visibilr apparentem dū em̄ in carcere posita esset orauit deū vt inimicū qui secum pugnat visibilr demonstraret. Et ecce draco inmanissim⁹ ibidē apparuit q cū eā deuoraturus imperet signū crucis edidit ꝛ ille euanuit. Iterꝫ diabolus in speciē hoīs se mutauit vt posset decipe: quē videns orationi se dedit ꝛ diabolus manum eius tenens dixit. Sufficiat tibi que fecisti: iā nunc obtēperare ꝑfecto. Illa aūt eū ꝑ caput apprehēdit ꝛ ad terrā corā se deiecit dicens. Sternere supbe demon sub pedib⁹ femine. Demon aūt clamabat di. O Margareta supatus sum ꝛ inde plus doleo quia a tenera puella superatus sum. Et q pater tu⁹ ꝛ mater tua amici mei fuerunt. Tūc Margareta dixit. Fuge miser. Et demon euanuit. Secura igit efficit: q que principē vicerat: ministrū ꝓculdubio suparet. In q dat exemplū puellis ne credant ꝑsuasionibus malis. Sexta virt⁹ est operꝫ bonoꝝ claritas: q chrs Lu. xij. dt. Sint lumbi vestri ꝑcincti ꝛ lucerne ardentes in manibus vestris. Sup q Greg. dt. Duo sunt que iubent: ꝛ lumbos restringere: ꝛ lucernas tenere vt ꝛ mūdicia sit castitatis in corpe ꝛ lumen ꝟitatis in opatione. Redēptori em̄ nostro alterꝫ sine altero nequaꝗ placere pōt nec castitas ꝗ magna est sine bono ope: nec bonum opus aliquid est sine castitate. Hec Greg. Btā ergo Margareta fuit iusticia plena: religione compta cōpunctione perfusa: oratione sedula. Eius itaꝗ exemplo debēt virgines maxime cauere ocium: quod est sentina ꝛ mater oīm vicioꝝ: vt dt Bern. H Septima virtus que amabilē chro reddit castitatē est stabilitas in finem ꝑseuerans. Vñ Isid. li. ij. de sum. bo. Inchoantibus inqt ꝑmiū ꝑmittit sed ꝑseuerantibus dat. Tunc em̄ placet deo couersatio nostra qñ bonū qd inchoam⁹ ꝑseuerāti fine cōplemus. Hec ille. Itē Greg. in mora. li. xxxiiij. dt: ꝙ sepe castitas diu ostensa innotescit ꝛ supbia in corde latet: atꝗ ideo castitas diu ostensa circa finē vite ꝑdit iusto dei iudicio: q vñ deo displicuit: corrigere non curauit. Hec ibi. Btā Margareta stabilissima superauit in castitate ꝛ chri charitate: ꝑ qua ignem eculeum: tormenta ꝛ mortē superauit. O ꝗ oēs castitatem diligentes viri ꝛ mulieres exēplo sctē Margarete imitari studete vt chro placeatis. I

¶ Circa tertiū de sponsali cōformitate ad chrm̄ sit propositione ꝙ btā virgo Margareta tanꝗ fidelissima chri spōsa sicut in vita casta: sic ꝛ in martyrii gl'ia extitit chri sto conformata. Nam reuera oīs sponsa chri ꝛ quelibet fidelis aīa debet chrm̄ in vita ꝛ in morte imitari: q vt scribit Apoc. xiiij. Virgines potissime habēt seq agnū id est chrm̄ in celo quocunꝗ iuerit: ꝗ ꝛ in vita ꝛ in morte debent vt vere sponse chro conformari. Vñ Bern. in epl'a. Quid ꝓdest inquit chrm̄ sequi. s. in presenti ꝑ castitatē: si non ꝯtingat quo sequi. Ideo Paulus ait. Sic currite vt ꝯprehendatis metam vbi chrs posuit suā factus obediēs vsꝗ ad mortē. Btām ꝗ Margaretā voluit chrs ꝯformari sibi in plurib⁹ q ad passionē tanꝗ sponsam dilectā. Primo in denudatione: q sicut chrs dñs denudatus pependit in patibulo: sic chri spōsa Margareta expoliata suspensa est in eculeo: ad innuendum ꝙ oīa ꝑ chro contēpsit. Scdo in ignis adustione: q chrs dñs intra se ardebat igne charitatis qua ꝑ nobis patiebatur volūtarie. Margareta aūt adusta est ardentib⁹ facibus vsꝗ ad interiora viscera que forti⁹ ardebat in anima charitate chri. Tertio in laceratione: q chrs dñs fuit toto corpe flagellis laniatus ꝛ clauis ferreis ꝑforatus. Margareta quoꝗ chri sponsa fuit flagellis ꝛ deinde vngulis ferreis tota lacerata vsꝗ ad denudationem ossium vt oēs mirarent ꝙ quō tam tenera puella posset tanta tormenta sustinere. Quarto in effusione. s. totius sanguinis. Chrs em̄ totū suū ꝑ nobis effudit sanguinem: ꝛ Margareta totū sanguinem ꝑ chro fundere desiderauit: ꝛ hoc desideriū impleuit. Quinto in concussione terreꝗ cōmotione: quia in chri passione terra mota est: ad qd extimuerunt plurimi. Matt. xxvij. Sic etiam legitur ꝙ dum margareta exusto corpore facib⁹ ardentibus esset combusta. Olibrius tandem iussit vt Margareta ligaretur in vase pleno aqua frigida: quatinus ex cōmutatione penarum cresceret vis doloris: ꝛ ecce subito terra concutitur: ꝛ cunctis videntibus virgo illesa egredit. Tunc quoꝗ quinꝗ milia hoīm ad hꝰ miraculū crediderunt in chrm̄: ꝛ ꝑ noīe chri capitalē sniam acceperūt. Prefectus aūt timens ne alii conuer

Margin notes (left): Scda humilitas — E Tertia cōtinentia — F Quarta charitas — Historia — G Quinta exēplaris sctitatis

Margin notes (right): Sexta bonorum operum claritas — H Septima stabilitas i finē ꝑseuerans — I De sponsali cōformitate ad chrm — Btā margareta chro ꝗ ad passionē cōformata — Primo — Scdo — Tertio — Quarto — Quinto

K
terent: concitꝰ btā̄m margaretā decollari ꝑcepit. K
Cur solet deus facere terremotus insolitos
Gratia hoꝝ queri pōt. Cur solet deꝰ facere tales mo
tus terre? R̄n̄r ſm scripturas ⁊ doct. ꝙ ꝑter motū ter=
re solitū ⁊ naturalē deus ip̄e facit miraculose terremo
tus aliq̄n ad confusionē pctōꝛis. Valde em̄ debet ꝯfun
di pctōꝛ q̄n videt vl' audit ꝙ insensibile elementū terre
cōmouetur ⁊ scinditur: ip̄e vero pctōꝛ non mouetur ad
pn̄iam. Sic̄ fuit in chr̄i passiōe. V̄n̄ Bern̄. in medi. Qui
ad clamorem chr̄i pendentis in cruce non mouet' ad pe
nitētiam ⁊ compassionem: vilioꝛ est terra: petra durioꝛ:
monumētis fetidioꝛ. Aliq̄n aūt facit hoc deus in dete=
stationem sceleris: acsi terra non possit tantum facinus
hoīs sustinere: nec sanguinē iusti op̄ire. Job. xvi. Ter
ra ne operias sanguinē meū. Aliq̄n aūt fit aliis de cau
sis quas pretereo. In passiōe itaq3 beate Margarete
in detestationē sceleris h' fuit: ⁊ ad ꝯfusionem incredu
Sexto
loꝝ ac ad incutiendū timorem. s. pctōꝛibus. Sexto cō
formis fuit in affectuosa oratione. Nā chr̄s dn̄s orauit
in cruce ꝓ se: sp̄m patri cōmendando: ⁊ ꝓ inimicis ⁊ pec
catoribus di. Pater ignosce illis qꝛ nesciūt quid faciūt
Orauit etiā iturus ad passionē in vltima cena ꝓ oībus
qui credituri essent in eū Joā. xvii. Sic sp̄ōsa chr̄i mar
gareta data sententia cū deberet decollari: orauit qui
dem ꝓ se: deo ⁊ chr̄o iesu suā aīam cōmendan̄. Orauit
etiam ꝓ persecutoribꝰ. Orauit deniq3 ꝓ oībus fidelibꝰ
eius passionis memoriā agētibus ⁊ ipsius merita inuo
cantibꝰ: precipue aūt vt quecunq3 in partu periclitans
eam inuocaret: illesam ꝓlem emitteret. Factaq3 est ad
eam vox de celo di. Veni electa mea: quecūq3 petiuisti
Septimo
noueris te exauditam: ⁊ sic decollata est. Septimo in
maiestate glīe: quia sicut chr̄s dn̄s ascendit in celū cū
melodia angeloꝝ: sic aīam margarete tanq3 chr̄i dile
ctam sponsam in die hmōi desponsationis angeli cū dul
ci melodia que ibi audita fuit duxerūt in celū: canētes
Gaudeamꝰ ⁊ exultemꝰ ⁊ demus glīaz deo ⁊c̄. vt scribit
Jacobus de voragine in ser. de ip̄a. Deniq3 tanq3 spon
sam chr̄s dn̄s tunc glīosissimis coronis coronauit. s. vir
ginitatis: p̄dicationis q̄q3 ꝓ fructu aīaꝝ. s. quinq3miliū
ꝑ eā credentiū vt iā dictū fuit: ⁊ corona martyrii. O er
go glīosa v̄go chr̄i sponsa: ora ꝓ nobis.

¶ De sctā Margareta Ser. ii. de castitat3 p̄ciositate
⁊ compatione. s. gemme margarite

Inuenta vna preciosa magarita dedit oīa sua
⁊ compauit eam. Mat. xiii. A Ecclesia sic
canit hec verba saluatoris que optime possunt
A
accipi inter alias v̄gines precipue de sctā mar
gareta. Tum rōne nois. Tum rōne significationis. Nā
ip̄a btā Margareta sic denominata fuit ab ista gemma
margarite preciose. Et q̄m saluatoris nostri hec p̄dicta
verba appropriate canit eccl'ia de sctis virginibus vel
mulieribus castis in euāgelio ad missam ⁊ aliis passibꝰ
officii earundem. Quibus verbis ꝯmendat' nobis in ꝓ
prietate margarite preciose mira p̄ciositas: decoꝛ: ⁊ for
mositas castitatis: vt tanto eam desiderabilius ample
ctamur exēplo sctāꝝ virginū: q̄nto preciosiori rei ꝯpa=
tur. Hāc aūt v̄tutē castitatis v̄ginalis dilexit btā mar=
gareta adeo ꝙ oīa daret ꝓ ea: vic3 carnē in supplicia:
sanguinē in effusionē: aīam in mortem: amore chr̄i iesu.
Merito ḡ de ea dici pōt ꝙ inuenta vna p̄ciosa marga=
rita dedit oīa ⁊c̄. Juxta que verba tria mysteria no=
tabimus ꝓ sermōe ad honorē btē Margarete: loquen
do de ipsa sancta castitate.
¶ Primū mysteriū dicit' appreciatiōis: vn̄ d'r. Inuē
ta vna preciosa ⁊c̄.
¶ Scd̄m d'r assimilatiōis: qꝛ d'r margarita
¶ Tertiū dicit' acquisitionis: quia dedit omnia sua
⁊ comparauit eam. B
B
Pro virtute castitat3 oīa bona exponenda
¶ Circa primū mysteriū de p̄ciositate castitatis queri
tur. Utrū virtus castitatis sit tante p̄ciositatis vt ꝓ eius
ꝯseruatiōe merito debeat hō exponere oīa sua ⁊ seip̄m
ꝑene mortis. Ad qd̄ rn̄r ꝑ ꝯclōnem affirmatiuam ꝙ sic.
Et ostenditur triplici via.
¶ Primo per autoritates
¶ Scd̄o per rationes
¶ Tertio ꝑ exēpla ⁊ sīlitudines

¶ Primo per autoritates tam ex veteri testamento q3
Primo autoritate
ex nouo. Etem̄ in ve. te. scribit' Ecc̄i. xxvi. Ois ponde=
ratio non est digna continentis aīe. Ex qua autoritate
p̄cipui doc. vic3 Alb. magnus: Raymundus ⁊ Tho. ii.
. ii. q. lxxxviii. ac sup. iiii. ꝓbant ꝙ votum ꝯtinentie non
pōt cōmutari precipue si fuerit solennizatū: ideo: quia
non inuenit' melius in qd̄ cōmutari possit nisi cōmunis
vtilitas totius eccl'ie vel vnius regni vel ꝓuincie expo
sceret: tunc em̄ posset papa in voto cōtinentie ⁊ religio
nis dispensare quantūcunq3 esset solennizatū. Rich. tn̄
super. iiii. di. xxxviii. ar. ix. q. i. dicit: ꝙ in quolibet voto
pōt inueniri causa rationabilis dispēsandi. s. profectus
maioris boni vel vitatio mali: siue q̄ ad vouentē: siue q̄
ad rempublicā. Reformatio em̄ pacis inter regna ma
gis bonū est cōmunitati q3 continentia vnius ꝑsone. Ui
tatio etiā mali puta ꝓbabilis transgressionis voti si pro
babilitas sit vehemens: ꝙ. s. tale votū militat ꝯtra salu
tē ꝓpriā: vt pt3 in illo q̄ castitatē vouit quā tn̄ ex fragili
tate sua videt verisimilr̄ se fractuꝝ: pōt esse rōnabilis
causa dispensandi: ⁊ ideo superioris autoritas nobis di
missa est a deo in hmōi ꝓuidendis. Et h' firmiter tenen
dum dicit frater Angelus in sum. sua nec curandū de
tenentibꝰ aliud. Sufficit tn̄ ex autoritate p̄dicta ꝙ ma
ximū damnū hō incurrit qui castitat3 premiū ꝑdit. Se
cundo autoritate noui test. qꝛ castitatē chr̄s Matt. xiii.
compauit thesauro abscondito in agro: ꝓ quo vendunt'
oīa. Et ap̄ls. ii. Coꝝ. iiii. dicit de ea. Habemꝰ inq̄t the=
sauꝝ istū in vasis fictilibus: vt sublimitas sit v̄tutis dei
⁊ non ex nobis. Ecce ḡ p̄ciositas castitatis tanq3 thesau
ri sup oīa ⁊c̄. C Deniq3 clarius ibidē saluatoꝛ iu=
C
Negociatoꝛ q̄rēs bonas margaritas
xta thema p̄missum d't. Simile est regnum celoꝝ hoī ne
gociatori querenti bonas margaritas: ⁊ sequit'. Inuen
ta aūt vna p̄ciosa margarita dedit oīa sua ⁊ compauit
eam. Hec aūt eccl'ia appropriate canit de castitate. Ni
miꝝ quis est iste hō negociatoꝛ nisi chr̄s dn̄s qui in hūc
mundum venit ad negotiandū vt quereret bonas mar
garitas. i. animas castas. Dicit nanq3 Augꝰ. Deus inq̄t
illabitur castis mentibus ⁊ ideo illas precipue diligit ⁊
inhabitat. Idem quoq3 sup Heb. ii. d't. Omnis mercatoꝛ
dat ⁊ accipit: in seculo isto abundant non nisi nasci: labo
rare ⁊ mori. He sunt merces regionis nostre. Chr̄s er=
go mercatoꝛ accepit nostra vilia que hic abundāt. s. na
sci: laborare ⁊ mori: ⁊ dedit nobis sua p̄ciosa. s. renasci ꝑ
grām: resurgere: ⁊ in eternū regnare. O btē mercatoꝛ
grās agimus tibi: fecisti nos: redemisti nos. Hec Aug.
Unde si bene ⁊ diligenter consideramꝰ maxima pietas
huius mercatoris ostendit'. Primo in hoc ꝙ descendēs
de celo preciosissimo accepit nostra vilissima. s. huiꝰ mi
serie labores: sepe pro nobis flendo oculis: ore claman
do in predicatione: pedibus peditādo: manibus pedes
discipuloꝝ lauando ⁊ ministrādo: corpore sudores ⁊ la
bores plurimos sustinendo: in anima contristando: insu
per iniurias flagella: ⁊ mortem turpissimā patiendo: vt
daret nobis regnū celeste: quietē ⁊ btitudinem perpe=
tuam. Scd̄o quoq3 in hoc ꝙ nostra vilia tanto p̄cio cha
rissimo emit. s. sanguine suo ⁊ anima. i. Coꝝ. vi. Empti
estis precio magno. Tertio: quia vltra ⁊ supra oīe pre
cium quod possemus ei soluere dat nobis celestis bea=
titudinis p̄miū Rom̄. viii. Non sunt cōdigne passiones
huiꝰ tp̄is ad futurā glīam q̄ reue. in nobis. Ex q̄bus oī
bus pensatis claret ꝙ maximū bonū sit castitas in chr̄i
amore: cum castas aīas adeo chr̄s dilexerit vt sua ⁊ se
ipsum ꝓ illis exposuerit: qui vtpote deꝰ nec falli nec fal
lere pōt: vt dicit Anſ. ergo si aīa casta p̄ciosa non foret
chr̄s tā care nō emisset: qꝛ ſm rectā rōnem vt d't ph̄s. vi
Topi. tanto est quodlibet eligibilius quanto melius: ⁊
D
Chr̄s assimilatur negociatori
sic vere preciosius. D Sed queri pōt iuxta verba
euāgelica q̄d est ꝙ negociatoꝛ chr̄s querere d'r plures
bonas margaritas: ⁊ tn̄ vnā solam preciosam dicitur in
uenisse ⁊ emisse. Ad qd̄ respondet' ſm Aug. ⁊ Lyrā ali=
osq3 doct. qꝛ plures sunt modi viuendi in chr̄o per vitā
actiuā. Sicut pt3 ſm plura op̄a misericordie. Sed vna
est vita contemplatiua qua deo vnimur ꝑ charitatē ad
quam vt ad finē ordinata est castitas. Et qꝛ rari sunt q̄
ꝑfectā castitatem. s. v̄ginalē teneant ꝓ chr̄i amore ideo

vna:quia rara inter plures noīatur. Scđo ondit̃ p rati
ones ⁊ precipue tres
¶ Prima rō đr ꝟtuositatis
¶ Scđa đr gratiositatis.
¶ Tertia đr gloriositatis.
¶ Prima rō virtuositatis: qꝛ castitas est ꝟtus altissima
qꝛ est supra facultatē ⁊ cōditionē hūane nature. Unde
Chryš. sup Mat. đt. Oēs ꝟtutes spūales res sunt an=
gelice: p̄cipue tñ castitas res angelica est: p hāc em̃ so=
lum singulariter hoīes angelis similant̃ ⁊ vincit̃ natu=
ra ꝟtutibus. Hec ille. Preterea castitas decorē tribuit
non solū angelicū sed insup diuinalē ac regalem chr̄i ⁊
reginalem btē ꝟginis Marie. Uñ Berñ. i eplã ad Se=
noñ. Quid castitate decorius q̄ mundū de imundo ꝯce
ptum semine hoīem angelū facit: differt q̄dem inter se
homo pudicus ⁊ angelus: sed felicitate nō ꝟtute: sed ⁊
si illius castitas felicior: huiꝰ tñ fortior esse videt̃. Hec
Questio ille. Itaqꝫ si querat̃ q̄d est illud q̄ aīa reginali decore
in celo glorificat̃: audi Cyprianū di. ꝙ ꝟginitas est re
gina virtutū: soror angelorū: ⁊ possessio oīm bonorū. Uñ
Ps. Astitit regina a dex. t. in. ve. deau. ⁊c̃. Itē si q̄rat̃:
q̄d est qđ nō solū reginali veste aurea sed insup regali
purpura ⁊ corona ī celo decorat. Rñdentē audi Hiero.
de. x. abus. vt scribit̃ li. origi. sic. Pudicicia est ornamen
tū nobiliū exaltatio humiliū: nobilitas ignobilium: pur
pura regalis: augmentū oīs pulchritudinis: decꝰ reli=
gionis: defensio criminū: multiplicatio meritorū: amici=
cia dei creatorꝫ oīm. Hec ille. Deniqꝫ si q̄rat̃ adhuc: q̄d
est qđ ꝓpinquū locū in celo ipsi deo. s. ⁊ chr̄o iesu ac vir
gini marie ꝓmeret̃. Audi Sap. vj. rñdentē sapientem.
Incorruptio inq̄t facit esse proximū deo. Et Joannes
Apoc. xiiij. vidit ꝙ hi sequunt̃ agnū. s. chr̄m q̄cūqꝫ ierit
sine macula em̃ sunt añ thronū dei ⁊c̃. Et sic p3 p̄ciosi
tas castitatis: F Scđa rō gratiositatis: qꝛ castitatē
F Scđa rō gratiositatis tā deꝰ q̄ꝫ oēs angeli ⁊ oēs bti ac tota celestis curia gra
tiosissime amat ⁊ p̄gratā habet ꝓpter ꝯformitatem. Uñ
Berñ. in eplã ad Senoñ. Sola est castitas q̄ in huius
mortalitatꝫ loco statū quendā imortalis glie rep̄sentat:
in q̄ neqꝫ nubēt neqꝫ nubent̃. Hec ille. Itē a ꝯtrario ce
lestes spūs ⁊ bti ac q̄qꝫ viri spūales summe horrēt ⁊ ab
hominant̃ luxuriā: imo ⁊ ipi demones q̄ sunt sublimiores
ꝓpt̃ feditatē ⁊ turpitudinē luxuriā hoīm fugiūt. Uñ đt
Simon de burstona. ⁊ Holkot sup li. Sap. le. ij. Sed ⁊
ipsi dānati magis affligunt̃ ⁊ inclamāt p̄ fetore huiꝰ vi
cii. ps. Ignis sulphur ⁊ spūs ꝓcellarū ps calicꝫ eorū ⁊c̃.
ꝫ p ꝯtrariū in odore castitatis oēs bti cū chr̄o ⁊ angeli
delectant̃ in celo: iuxta illđ Cañ. j. In odore vngentorū
tuorū currimꝰ adolescētule dilexerūt te nimis. Tertia
rō gliositatis: qꝛ specialissimā gliam ⁊ gaudiū in celo ꝓ
meret̃ ac fructū: qm̃ ꝟginitati debet̃ aureola ⁊ fructus
centesimus viduali ꝯtinentie sexagesimꝰ: ꝯiugali trice
simus: vt tenēt doc. sup Mat. xiij. ⁊ Apoc. xiiij. đr ꝙ ne
mo aliꝰ cātare poterat illud canticū nouū. s. virginū ⁊c̃.
O ꝫ casti hoīes gaudete ī chr̄o: o carnales ꝑtimescite:
qꝛ tantū maiꝰ tormentū ⁊ lamentū habebitꝫ in inferno.
Apo. xviij. Quantū glificauit se ⁊ in delitiis fuit: tantū
date ei tormentū ⁊ luctū. Tertio deniqꝫ exēplis ondit̃
conclō. Et clarissima sunt ad id exēpla sctārū virginū. s.
Margarete Catharine Agathe Agnetis ⁊ aliarū mul
tarū q̄ morti se exposuerunt ꝓ ꝟginitate. Narrant̃ etiā
multe ꝟgines infideles ꝫm Ualeriū max. ⁊ Aug. de ci=
ui. dei: q̄ ꝓ castitate mortē subierunt: nec tñ salutē conse
cute sunt: qꝛ vt đt Aug. ꝯtra Julianū: vera pudicicia. s.
salubris nō est dicēda q̄ nō vere fidei mancipat̃. Quan
to ꝫ magis deberent chr̄iani mille mortes pati q̄ꝫ casti
tatē amittere q̄ est virtꝰ p̄ciosissima: vt patuit. Sed ve
ve ve quia nunc pro nihilo perditur. G
G Castitas assimilat̃ gēme ¶ Circa scđm p̄ncipale de assimilatiōe margarite que
ritur: quare castitatē ꝯuenit assimilari gēme: vicꝫ p̄cio
se margarite? Ad qđ rñr ꝫm Berñ. dicentē. Castitas
inq̄t est virtutū gēma: angelorū germana: aīarū lux ⁊c̃.
Et idcirco merito p̄ciose margarite cōpata: quatinꝰ ꝓ
ꝓprietates istius gēme doceamur qualr̃ debeamꝰ casti
tatē seruare ad ꝓmiū vite eterne ꝯsequendū. Nimirū ꝓ
prietates margarite sunt precipue sex: vt ab Isiđ. xvj.

etymol. li. ⁊ Alb. aliisqꝫ phycis colligitur. Prima ꝓprie Prima
tas generatiōis celestis: quia margarita generatur ex
celesti rore in conchis: que quanto plus de rore celesti
capiunt tanto maior in eis generatur margarita: ⁊ tan
to singularis ⁊ preciosior. Sic spūaliter castitatem de=
bet homo recognoscere; quia non nisi a superne gratie
dei rore pōt haberi ⁊ seruari Sap. viij. Scio quia ali=
ter non possum esse continens nisi deus dederit. Augꝰ.
li. x. ꝯfes. Dñe ꝯtinentiam iubes: da quod iubes ⁊ iube
quod vis. Item quanto maior gr̃a haurit̃: tanto maior
castitas seruat̃ ⁊ p̄ciosior habet̃: vt p3 de virginitate
respectu aliorū. Scđa ꝓprietas inclusiōis in testis: qꝛ Scđa
clausa est margarita in concha dura testa conchea: sic
virgo ⁊ castus homo debet esse clausus sensibus ad ex
teriora ⁊ refrenatus. Amb. super Lu. Discite virgines
non circūcursare per alienas edes: nō demorari in pla
teis: nec aliquos miscere sermones. Berñ. Mors in=
trat per fenestras sensuum nisi diligenter custodiatur. Tertia
Tertia proprietas marine amaritudinis: quia mar=
garite bone inueniri habent in mari amaro ⁊ eius con=
chis: que aūt in aqua dulci inueniunt̃ nō tā bone sunt.
Sic castitas in amaritudine mortificatōis corꝑalis bñ
seruatur. Berñ. Periclitat̃ castitas in delitiis. Chry.
super ps. l. Castitas sine ieiunio ⁊ tempantia cito labe
scit. H Quarta ꝓprietas modice quantitatis: qm̃ H
margarita est satꝫ parua gēma: q̄ docet̃ ꝙ virgines ⁊ ca Quarta
sti debent esse humiles Aug. Superba virginitas ꝓsti
bulū est diaboli. Meliꝰ est ꝫ humile ꝯiugiū q̄ꝫ superba
virginitas. Hec ille. Berñ. Audeo dicere ꝙ non placu
isset deo virginitas Marie sine hūilitate. Quinta est Quinta
albi cādoris. Nam margarita que candet ⁊ claret albe
dine melior est q̄ꝫ illa que flauescit. Sic virgines ⁊ casti
debent clarere intus. i. mente: ⁊ extra. i. corꝑe clarere
castitate. Uñ Hierō. ꝯtra Jouinianum đt. Illa virgini
tas hostia chr̄i est: cuiꝰ nec mentē cogitatio: nec carnē
libido maculauit. Idē ad Rusticū monachum đt. Ue il
lis castis qui praua cōcupiscentia delectant̃: qꝛ q̄tiens
concupiscūt totiēs fornicant̃: iuxta illud Matt. v. Qui
viderit mulierē ad concupiscendū eā: iā mechatus ⁊c̃.
Sexta est sanatiue virtutis. Primo q̄dem valet cōtra
caducum morbū: quia đr margarita bona ligata ad col
lum sedare caducū morbū. Sic spūaliter castitas vt va
leat cōtra morbum tentationis: debet in collo pro iugo
chr̄i portari per assiduū laborē boni operis: ⁊ nunq̄ꝫ de
poni per ociū. Uñ Hiero. Semp aliquid facito vt te di
abolus semp inueniat occupatū. Uñ Isido. de sum. bo.
Seruum dei sine intermissione legere: orare: ⁊ operari
oportet: ne forte mentē ocio deditam spūs fornicatiōis
surripiat. Hec ille. Scđo quoqꝫ margarita valet cōtra
cordis passionem: vnde medici faciūt de ea electuariū
quod vocatur diamargaritō: per quod cordiaca passio
curat̃. Sic spūaliter castitas debet curare cordis pas=
sionem refrenando prauas cogitatiōes. Unde Hiero.
ad Eustochium dicit. Quia impossibile est in sensu ho=
minis non irruere motum medullarum calore: ille lau=
datur: ille predicatur beatus qui statim vt ceperit co=
gitare interficit cogitatus ⁊ allidit eos ad petram: pe=
tra aūt est chr̄s. Proinde contra cordis tentationes de
bet hō in corde habere semper margaritas quinqꝫ vul
nerum chr̄i ⁊ passionis eius deuota recordatione vt ca
stitatem possit seruare. Nam sicut fertur margarita in
aceto posita perdit virtutē: sic castitas perdit̃ in corde
acetoso: hoc est indeuoto. O ꝫ om̃es virgines: o vidue
o om̃es castitatē diligentes studete habere deuotionē
ad passionē chr̄i exēplo beate Margarete vt chr̄i amo
re castitatem possitis illibatam custodire. Nam ꝑfecto
hec om̃ia ⁊ singula predicta in beata virgine Marga=
reta fuisse clarent. In his ꝫ hanc preciosam margaritā
castitatis imitemur. I
¶ Circa tertiū p̄ncipale de castitatꝫ acq̄sitiōe vl' cōpa I Qualr̃ emere possit hō p̄ciosam margaritam
tione querit̃: qualr̃ cōpare vl' emere possit hō p̄ciosam
margaritā castitatꝫ ꝓ perpetuo lucro. Ad qđ rñdet̃ ꝫm
saluatoris dictū p ꝯclōnem: ꝙ oīa sua deo debet dare ꝓ
ipsius lucro. Declarat̃. Nimirū p̄mo d3 dare ꝓpriū affe
ctū vt nil p̄ter solū celestē diligas spōsū: al's esset adul=

terari.s.diligere alienū. Un̄ dicit Bern̄. O aīa an nescis te habere sponsum verecundū z zelotypū qui non vult admittere alienū. Hec ille. Scd̄o debet dare proprium z totū intellectū.s.p fidem chr̄o soli adherendo sine q̄ impossibile est placere deo. Heb.xj. Tertio debet dare totius memorie cogitatū.j.Cor.vij. Mulier innupta z virgo cogitat que dn̄i sunt: quō placeat deo vt sit sctā corpe simul z spū.s.ab oīs pcti inquinamēto. Quarto debet dare corpus totū. Quinto oēm sensum. Sexto oēm censum.i.tempale bonum vt sic se totū offerat deo: mori paratus q̄z peccare. Sic fecit btā margareta que dixit. Chr̄s seipm̄ exposuit p me in mortē: z iō ego p ipo mori desidero. Chr̄s p me sanguinē fudit: ergo z ego p eo fundere cupio: vt patuit in legenda. De hmōi Hugo sup illō Sap. Felix sterilis z coinqnata. zc. vt sic. Sterilis olim erat maledicta: licz hodie felix z beata: qz eterna mercede digna q̄ est incoinqnata mente z corpe: q̄ nesciuit thorum in delicto corpalis vel spūalis adulterii: habebit fructū.i.pmium eterne btitudinis in respectiōe aīaz sctāz.i.in die iudicii qn̄ de⁹ respiciet aīas ad remūerandū in glīa. Ad quā meritz b. Marg. pducat nos chr̄s dn̄s q̄ vi.in secu.se. Amen.

¶ Item plures alios sermones applicabiles reliq̄ scribendos ad cōe de v̄ginib⁹: vt deseruiāt etiā p aliis sanctis v̄ginibus z viduis. Un̄ si vis plures habere p sctā Margareta potes ex illis accipere.

¶ Item in diuisionis aplōz festo Sermo.

Nos duodecim misit Jesus precipiens eis: Euntes predicate: quia appropinquauit reg.celoz. Matt.x.ca. z ad laudem huius festiuitatis. A Sicut dicunt phi p̄sertim Martianus. Sol qui est rex planetaz z stellaz in medio exn̄s bissenaz horaz p̄cipuos radios a se mittit longe lateq3 eos diffundēs p vniuersum mōm ex q̄bus omīa illuminank. Sic spūalr chr̄s rex oīm creaturarū celestiū z terrestriū q̄ figurak p solē Mala.vlt. Oriek vobis timentib⁹ nomē meū sol iusticie: emisit duodecim aplos longe lateq3 p vniuersum mōm Mar.vl.di. eis. Euntes in mōm vniuersum p̄dicate euāgeliū oīni creature: q̄d pōt esse aliud thema p h̄ ser. Emisit aūt eos ad illuminandū mōm tanq̄z suos radios: sicut ipemet eis dixit Mat.v. Uos estis lux mōi. Sup q̄ Basili⁹ dt Adueniente luce solis egritudines z dolores alleuiantur hoīes a somno excitank: aues gratulank: bestie ad latibula fugiunt. Sic adueniente luce fidei p aplos predicate pctā sunt extirpata p̄cipue idolatrie: hoīes sūt excitati ad celeste desideriū: angeli sunt gauisi: demones confusi z repulsi: quia ergo hodie colitur festū diuisionis aplōz in mōm ad predicandū: sicut preceperat eis chr̄s: ideo p solēnitate hodierna merito accipiunk hec verba. Hos duodecim misit Jesus zc. Juxta q̄ tria mysteria notabimus p sermone.

¶ Primum dicik numeralis electionis cum dicitur: Hos duodecim

¶ Scd̄m dicik apostolaris missionis: cū dr: Misit Jesus precipiens

¶ Tertiū dr reuerentialis honoris cū sint regni celestis predicatores

B Cur dn̄s Jesus duodecim tm̄ aplos eligere voluit — B ¶ Circa primum de numerali electione.s.duodenario aplōz querik: Cur dn̄s iesus.xij.tm̄ aplos eligere z nō plures nec pauciores voluit p toti⁹ mōi ɔuersiōe z ad p̄dicandū p̄ncipali missiōe: Ad hec r̄nr p ɔclonem b̄m doct. q si summe ɔgruū fuit p̄cipue triplici rōne

¶ Prima rō significatiōis

¶ Scd̄a rō perfectionis

¶ Tertia p̄figurate ɔsecrationis

Prima ratio significatōis — ¶ Prima rō significatiōis. Nā venerabilis Bed. dt sic. Hunc numez aplōz chr̄s instituit certa causa mysterii vt.s.mōi salutē quā v̄bo p̄dicarent suo nūero cōmendarent. Ter em̄ quatuor faciunt duodecim: z totidē apli ad p̄dicandū quatuor mōi ptib⁹: h̄ est orienti: occidenti meridiei z aquiloni missi sunt: qz p eos fides sctē trinitatis in q̄tuor mōi ptib⁹ p̄dicanda erat: vt q̄dratū orbē fide sctē trinitatz insignirent. Hec ille. Scd̄a rō pfectionis: qz b̄m aritmeticos duo denarius numer⁹ est bis pfectus: eo q ɔtinet duos senarios. Senari⁹ aūt dr apd̄ eos p̄mus numer⁹ pfect⁹ z sctitatis vl castitatz: eo q generak sed nō generat aliquē numez infra denariū existentē. Nā pducik ex p̄mo pari: h̄ est.ij. z p̄mo impari.s. .iij. sic dicendo. Bis tria sunt sex: sz nō pducit aliquem numez infra denariū cū pari: qm̄ si dicak. Bis sex erūt xij. nā.xij. sunt supra denariū. Uoluit ḡ chr̄s sub nūero pfectiōis bino siue duplicato: h̄ est bissenario aplos eligere z i mōm ad p̄dicandū mittere: vt doceat qz p̄dicatores v̄itatz debēt fulgere duplici pfectiōe.s. vite chr̄i siue opis imitando: z cū h̄ scie vl sermōis chr̄i in cognoscendo ea q̄ sunt de necessitate fidei. Mat.v. Qui fecerit z docuerit hic magn⁹ vocabik in regno celoz. Unde Aug. distinguit q̄tuor gn̄a hoīm di. q sunt q̄dam valde boni: z p consequens in regno celoz magni. Quidā p cōtrariū sunt valde mali: z ideo in inferno grauius puniendi. Quidā aūt sunt mediocriter boni: z q̄dā mediocriter mali. Illi em̄ sunt valde boni q̄ habent bonā vitā z bonā sciam in chr̄o: vt fuerunt apli z sunt boni p̄lati z plures scti perfecti chr̄m z aplos imitantes. Illi vero sunt valde mali qui z malā habēt vitā z nullā sciam de salubribus: q̄ nec volunt audire p̄dicationem vt scirent saluari: ipsi damnank z etiā alios suo exēplo ad damnationē trahunt. Greg.xj.q.iij.c. Precipue dt: Qui puersa ppetrāt tot mortib⁹ digni sunt q̄t ad subditos pditionis exēpla transmittūt. Hec ille. Item mediocriter boni sunt qui habent bonā vitā sed nullū docent p sciam: z deniq3 mali sunt mediocriter q̄ q̄uis in se habeāt malā vitā tñ psunt aliis p doctrinā: tales seipos nō docēt sed damnant. Qm̄ aūt chr̄s dn̄s aplos elegit in p̄latos: doctores z iudices mōi ad ordinē summe pfectiōis.s. apostolici stat⁹ chr̄iformis: vt dt Diony. ḡ voluit eoz pfectionem ɔmendare etiā numero bissenario. Un̄ di.xl. multi. Chry. dt sic. In iudicio dei sedens siqdem bene vixeris z bene docuerz: recte oīm iudex eris: si aūt male vixeris z bn̄ docueris tui solius. Male em̄ viuendo sz bene docendo: deū instruis quō debeat te ɔdemnare. Hec ille. C Tertia rō p̄figurate ɔsecratiōis: qz iste numer⁹ aplōz in sacra scptura multiplr p̄figurabak b̄m plurimas eoz dignitates: vt patebit ar.ij.serm. Ideo vt figuras impleret chr̄s h̄ numero voluit eligere z cōsecrare. Proinde Joan. Apoc.xxj. ostēsum est q apli in numero.s.duodenario forent ɔsecrati a chr̄o Jesu p̄cipue tripli̇r. Primo tanq̄z.xij. lapides p̄ciosi in fundamēto supne ciuitatis: inscripti noībus aplōz z agni.i.chr̄i Scd̄o tanq̄z porte.xij. eiusdē celestis ciuitatis. Tertio tanq̄z.xij. margarite singulas portas ornantes. Quare hec: nisi vt doceamur q si volum⁹ ɔsecrari in celestes ciues z introitum ciuitatis supne habere: debem⁹ imitari aplōz fidē z virtutes. Juxta quod fidelib⁹ dt apls Eph.ij. Fratres iam nō estis hospi. z adue. sed estis ciues sctōz z dome. dei superedi. su. fun. aplōz zc. Quid em̄ scatur p.xij. lapides p̄ciosos in fundamento ciuitatis celestz: nisi.xij. articuli fidei positi a.xij. aplis: vt dt Lyr. qm̄ sicut domus vel ciuitas construenda inchoak a fundamento: sic p fidem formatā inchoak btitudo celestis in nobis. Un̄ Heb.xj. Fides est substātia.i. fundamentū substans seu inchoatio sperandaz rez.i. bonoz celestiū: q̄ sunt res a nobis sperāde. Huius fundamenti primū lapidem edidit Petrus di. Credo in deum patrem zc. Scd̄m Joannes di. Et in Jesum chr̄m filiū ei⁹ vnicū dn̄m nr̄m. Tertiū posuit Jacobus maior di. Qui conceptus est de spiritusancto natus ex Maria v̄gine. Quartum Andreas di. Passus sub pontio pilato cru. mor. z sepul. est. Quintum Philippus di. Descēdit ad inferna. Sextum Thomas di. Tertia die resu. a mor. Septimū Bartholomeus di. Ascendit ad ce. sedet zc. Octauum Mattheus di. Inde venturus est iu. vi. zc. Nonum Jacobus minor di. Credo i spm̄sctm̄. Decimū Simon di. Sanctam ecclīam cathol. sanctoz cōmu. Undecimū Taddeus di. Remissionem peccatoz. Et duo-

Scd̄a perfectionis

Quatuor genera hoīm

C Tertia p̄figurate consecrationis

Per duodecim lapides p̄ciosos sig̃ficatur

Articuli fidei

decimum Mathias dī. Carnis resur. ⁊ vitā eter. Sicq; ponit Fran. may. distinguendo in sermone de articulis fidei. O ḡ hō hec firmiter crede si vis ad celestē patriam introire. Itē qd significat p portas. xij. Rn̄dit Ly. q: xij. mandatoꝝ obseruatiões. s. decē pceptoꝝ decalogi cū duobus p̄ceptis charitatis: p has em̄ portas habeſ ingressus ad btitudinē. Mat. xix. Si vis ad vitam īgredi ser. mā. Et q: has obseruare apl̄i docuerūt v̄bo ⁊ exēplo in fide trinitatis p totū mōm: ideo dicunſ ad q̄libet orbis ptem tres porte.

D Duodecim margarite in portis singulis

D Deniq;. xij. margarite in portis singulis qd sunt nisi virtutes in apl̄is singulis p̄lucentes: vicȝ in Petro feruens charitas: in Joanne v̄ginitas: in Jacobo maiore desideriū celeste: vn̄ petiuit p matrē sedere ad latus chr̄i in regno: tanto desiderio vt offerret se calicē passionis bibiturū. Item in Andrea zelus fraterne salutis in agnitione chr̄i: q: primus Jesum fratri suo Petro annunciauit statim vt primum agnouit ⁊ ip̄e adduxit Petrū ad Jesum. In Philippo spes visiōis diuie qua dixit: Dn̄e ōn̄de nobis patrem ⁊ sufficit nobis. In Thoma cōstantia: q: dixit: Eamus nos oēs ⁊ moriā. cū illo. In Bartholomeo cōtemptus mundialiū: q: cū esset de regali gn̄e Syrie oīa cōtempsit p chr̄o ⁊ i purpureo suo collobio chr̄m legiſ secutus. In Mattheo v̄tus large elemosyne: q: ad vnū verbum chr̄i sequens illū fecit in domo sua magnū ꝯuiuium paupibus chr̄i. Itē in Jacobo minore ꝯformitas chr̄i in mititate ⁊ patientia ⁊ mansuetudine pp̄ter qd frater dn̄i dicebaſ. In Simone obedientia: q: sic interpretaſ. In Taddeo zelus iusticie: q: iusticiā diuine vltiōis i sua ep̄la scribit̄ p̄dicauit. In Matthia hūilitas: q: humilr̄ subiect⁹ erat apl̄is inter discipulos: vn̄ ⁊ paruus interpretaſ. He aūt v̄tutes tanq; margarite p̄fulgide q̄uis in singulo eoꝝ pfecte essent oēs simul: tn̄ p̄cipue attribute in vnoquoq; illoꝝ singularius clarent ex p̄dictis. Hec Fran. p pte. In his ḡ debemus charissimi ⁊ nos clarere vt ad eorundē consortiū possimus peruenire ⁊ in celo cū chr̄o conregnare. E

E Ad qd apl̄i missi i mōm

¶ Circa scd̄m de apostolari missiōe inq̄rendū est. Ad qd elegit ⁊ misit chr̄s apl̄os in mōm: Rn̄deſ p ꝯclōnē q: sm̄ Hiero. qm̄ apl̄s missus vel legatio interp̄taſ: ipsi xij. apl̄i ad plura salutaria officia missi pbanſ. Declaratur sm̄ doc. Rabanū ⁊ Ludolphū de med. vite chr̄i: aliosq; sm̄ Alph. Prio em̄ missi sunt ad annunciandū ⁊ attestando chr̄i aduentū. Vn̄ Act. j. dixit chr̄s discipulis Eritis mihi testes in oī iudea ⁊ sama. ⁊ vsq; ad ⁊c. Sed qm̄ sicut angelus dr̄ dei nūcius: sic ⁊ apl̄s a deo missus Nā sm̄ Cathol. ly apl̄s dr̄ ab apo qd est de: ⁊ stolon qd est missio quasi de celo vel a deo missus.

Apl̄oꝝ missio dignior missione angelorum

Queriſ vtr̄ apl̄oꝝ missio p̄cellentior fuerit angeloꝝ missione: Rn̄r q: triplici ratione pp̄ter quā etiā noluit chr̄s angelos mittere ad ꝯuertendū mōm sed apl̄os hoīes mortales Prima dignitatis: q: p h̄ apl̄i p̄cellūt angelos q: licȝ angelus sit ⁊ dicaſ summi dei nunci⁹: qd est sibi valde honorabile: sicut esse legatū pape vel ambasiatorē regis maximi: tn̄ angel⁹ nō dr̄ testis dn̄i scȝ p martyriū: apl̄i aūt vtrūq; habuerunt honorē. s. esse nunciū ⁊ testē dn̄i p martyriū ⁊ sanguinē. Hoc fuit p̄figuratū Josue. iiij. qn̄ dixit dn̄s ad Josue. Elige. xij. viros singulos de singulis tribubus ⁊ p̄cipe eis vt tollant de medio iordanis alueo vbi steterūt pedes sacerdotū. xij. lapides durissimos q̄s ponetis in loco castroꝝ in signū p testimonio q: defecerunt aq̄ iordanis an̄ arcā dn̄i cū transiret eum. Isti lapides. s. xij. figurarūt. xij. apl̄os q̄ fuerunt duri ⁊ fortes p martyriū in testimonium dn̄i q: arce dei . i. deo incarnato obediunt ad nutū oēs creature. F

F Secundo

Secundo hec dignitas in apostolis fuit precellētior ratiōe potestatis: quia ipsi chr̄m deum attestati sunt potestate miraculorum super oēm creaturā. Unde Aug. in ser. de apostolis dicit: q: christus dedit apostolis potestatem super demones vt vincerent: sup languidos: vt illos curarent: sup mortē: vt eā ꝯtemnerent: sup animas: vt a pctīs soluerent: sup angelos vt in hoc vt corpus chr̄i consecrarent: ⁊ sup oēm naturā clementoꝝ: vt mutare possent. Hec ille. Sed quare ḡ apl̄i non leguntur montes transtulisse: Rn̄r sm̄ Ly. sup. j. Coꝛ. xiij. Primo quia cū hoc possint facere etiam demones si pmitterentur: non pbasset diuinitatem chr̄i sufficienter. Secundo quia maiora faciendo que solus deus potuit. s. mortuos suscitare: p hmōi patebat posse ⁊ illa minora si competeret. Tertio ḡ non fecerunt: quia non competebat vtilitati eccl̄ie. Sed postea qn̄ fuit competens bene leguntur in historiis alii sancti montes transtulisse: presertim patet de sancta Kunegunde filia regis hungarie q̄ montes salis ⁊ fodine plumbi ex hungaria transtulit in Poloniā vt dicit in ei⁹ legenda.

Quare apl̄i nō leguntur mōtes transtulisse

Tertio precellit rōne fructuositatꝫ: quia vt Bern. in ep̄la ad fratres de monte dicit. Licet magna miracula dn̄s in terra gessit: hoc tn̄ maximū sup oīa enituit ⁊ cetera illustrauit q: in paucis simplicibus totū mundū ⁊ oēm sapiētie eius altitudinem sibi subiugauit. Vn̄ si queraſ: quare chr̄s dn̄s voluit in apl̄os eligere ⁊ per mundū mittere ignobiles illiteratos ⁊ pauperes: Rn̄det Amb. super Lucam vi. Non misit sapiētes: nobiles ⁊ diuites sed piscatores: vt conuersio ad fidē soli diuine virtuti ascriberet: non potentie humane ⁊ diuitiis vel sapiētie. Deniq; pp̄ter ea etiā non misit angelos ne virtuti angelice attribuatur.

G Secundo

G Secundo misit christus apostolos ad baptizandū animas a peccatis ⁊ sanctificandum. Mat. vl. Euntes docete oēs gentes bap. eos in nomine patris ⁊ filii ⁊ spiritussancti. Et pp̄ter hoc figurati sunt per. xij. filios Jacob patriarchas. Quia sicut ab illis sunt geniti oēs filii isr̄l: sic ab apostolis sunt spiritualiter per sacramenta regenerati oēs chr̄iani. Ps. Pro patribus tuis. s. o ecclesia nati sunt tibi filii. i. p patriarchis eoꝝ filii apostoli constituti principes super oēm terram. Hinc etiā figurati sunt per. xij. boues sustentantes mare eneū in templo Salomonis. i. predicantes doctrinā sacramentoꝝ: in quibus lauanſ aīe fidelium: ⁊ ipsi immolati sunt martyrio p hac predicatione: ideo per boues significabantur.

Tertio

Tertio misit ad cibandū animas hoīm tanq; pastores pascendū ppl̄m verbo vite ⁊ doctrine. Unde Hiere. iij. Mittam vobis pastores qui pascent vos scientia ⁊ doctrina: ⁊ ideo Joan. vl. dixit chr̄s Petro: Pasce oues meas. Hinc figurantur per. xij. prefectos ex omni gente isr̄l quos Salomon elegit vt cibaria domuſ sue prouiderent. iij. Regū. x. Item per. xij. panes sup mensam ppositiōis p singula sabbata in oblationē. Leui. xxiiij.

Quarto

Quarto ad dirigendum in celestē patriam ⁊ docendū eius introitum: vn̄ ipsi dicunſ doctores regni dei ⁊ lumina mōi. Mat. v. Uos estis lux mundi. Et vlt. Euntes docete oēs gētes seruare oīa q̄cunq; manda. vobis. Et ideo figuraſ p. xij. exploratores quos misit Moyses ad considerandū terrā pmissionis vt ad eū oēm ceterū ppl̄m animarēt. Num. xiij. Item p. xij. stellas illustrātes sponsam. i. eccl̄iam. Apoc. xij. Itē p. xij. portas ciuitatis superne: vt supra patuit: q: p ip̄os habemus introitū.

Quinto

Quinto ad eligendū electos dei ad salutem ⁊ consignandū. s. p fidei signū Mar. vlt. Eūtes predicate euangeliū oīni creature: ⁊ sequiſ. Qui credide. ⁊ bap. fue. sal. erit: qui vero non crediderit condēnabitur. Vn̄ ipsi figuranſ. p. xij. fontes i helim ex q̄bus biberūt filii isr̄l liberati a Pharaone post transitū maris Exo. xv. Sic oībus fidelibus saluandis manauit aqua sapientie fidei ab apl̄is. xij. tanq; fontibus: vt claret ex symbolo apl̄oꝝ.

Sexto

Sexto misit ad fructificādū vt eoꝝ fructu impleaſ celū. Joan. xv. Elegi vos vt eatꝫ ⁊ fructū afferatis ⁊ fructus vester maneat. s. in perpetuū in angelicis choris replendis. Chry. O beatos piscatores istos qui totū mundū ad btitudinis fructū eternū prendiderunt. O vtinā moderni predicatores possent saltē aliquos capere p multos clamores q̄s faciunt p̄dicando. Nam sicut venatores clamant ⁊ tamen paucos capiunt.

H Qui chr̄iani i fructu aīaꝝ teneanſ apostolos imitari

H Queritur hic: Qualiter teneanſ ⁊ quales christiani in fructu animaꝝ apl̄os imitari: Ad qd breuiter respondeſ: q: primo summe teneſ ep̄i ⁊ ecclesie prelati: quia ipsi loco apl̄oꝝ successerunt in ecclesia: di. xxi. in nouo. Scd̄o teneſ presbyteri ⁊ pastores curā aīaꝝ h̄ntes: q: vt dicto ca. in nouo habeſ: ab apl̄is electi sunt septuagintaduo discipl̄i: in q̄ꝝ vices presbyteri sunt ꝯstituti in eccl̄ia. s. p sacramētoꝝ dispēsatiōe ⁊

predicationis doctrina ad salutē animarū. Un̄ de predi
ctis oibus Greg. vt hr̄ di. xliij. Sit rector: dt: q ꝓconis
officium suscipit quisquis ad sacerdotiū accedit: iramq̄
ꝯtra se occulti iudicis erigit si sine ꝑdicatiōis sonitu in
cedit. Itē idem Greg. in hom. dt. Ecce mūdus sacerdo
tibus plenus est: sed in messe dei rarus inueniť opator
bonus. Quid dicturi sumus cū ad dn̄m i iudicio vacui
veniemus: hic pastores vocati sumus: ibi gregē non ad
ducimus. q. d. Utiq̄ cōfundemur cū videbimus Petrū
cū Antiochia ꝛ Roma. Paulū cū Grecia ꝛ gentilibus:
Thomā cū indis. Andreā cū Achaia: ꝛ oēs ac singlos
Regulares aplos cū multo fructu in iudicio apparere. Tertio re
gulares debent imitari aplos ꝛ teneñt quantū ad pro-
prietatis abdicationē: nec debent dicere meū vel tuū
. xij. q. j. dilectissimis. Et licet eisdē ꝑdicare: pctā in pe-
nitentia soluere: ꝛ pro peccatoribus orare: vt dt Greg.
xvj. q. j. ex autoritate. Nam figurā gerunt aplorū vt ibi
dem dr. Deniq̄ quarto om̄es etiam cōmunes chr̄icole
q̄ ad fructū fidei ꝛ charitatis vt ꝓpriam saltē aīam lu-
crifaciant teneñt aplos imitari vsq̄ ad mortē. Aug. Ni
mis dolendum est q apli nec minis nec tormentis potu
erunt a charitate dei separi: nos vero interdum ociosa
fabula ꝛ vilia opera separant. J

J De honore aplis exhibendo

Circa tertium principale de honore aplis exhiben
do sit ꝓ documento ꝯclonali quod Celestinus in sermo
ne dt. Unusquisq̄ fideliū aliquē aplorū sorte eligat cui⁹
honori ꝛ laudibus iugiter seruiat ꝛ intendat. Hec ille.
Un̄ hic oriť questio. Utrū bti apli debeant ꝑ ceteris san
ctis ꝛ ꝑ angelis honorari? Ad quod rn̄detur q sic: ꝛ h̄
Primo rōne triplici. Primo rōne sublimitatis: qr dn̄s ꝑ ceterꝭ
post matrē honorauit eos ꝛ prehonorabiles fecit cū ad
supremū gradū vl̄ statū eos ex toto mundo elegit ꝛ ex-
altauit. Ut em̄ dt Diony. Apostolicus ordo in ecclia mi
litante est summus. Sicut ꝛ in celo est ordo seraphic⁹
tanq̄ chr̄o vicinior. Ideo Ps. de ipsis vt canit ecclia.
Scdo Nimis honorati sunt amici tui deus. Scd̄o rōne pote
statis: qui cū sint maioris meriti ꝛ ptātis ꝑ ceteris pñt
nos ꝓtegere ꝛ iuuare. Et qr sunt charitate seraphica
pleni: ideo magis volunt nos iuuare. Nā si querať in q̄
ordine sunt apli inter angelos? Rn̄det Frā. may. q in
seraphico. Tum qr ardentes erant ꝑ aliis sctis in cha
ritate. Tū qr summo ordini in ecclia debeť summus or-
do in celo: vt patuit ſm Diony. Et idcirco ex charitate
magis mereñt ꝛ possunt nos iuuare. Un̄ Bern̄. in ser.
de vigilia Pente. dicit. Si potentes fuerunt in terris ꝛ
orauerunt pro peccatoribus: nunc amplius in celis: qr
Tertio illa patria charitatem non minuit sed auget. Tertio
ratione iudiciarie dignitatis in qua precellunt aposto
li alios: ſm Alexan. em̄ de ales autoritatiue iudicabit
chr̄s de⁹. Assessorie aūt apostoli: iuxta illud Mat. xix.
Sedebitis sup sedes duodecim iudicantes ꝛc̄. Appro
priatiue aūt oēs scti ꝛ om̄es angeli. Un̄ apli erunt ꝑ ce
teris nostri iudices: ꝛ ideo ꝑ ceteris debemus eos ho-
norare. Hinc canit ecclia exorando aplos. Uos secli iu
sti iudices ꝛ vera mundi lumina votis precamur cordi
um audite ꝑces suppli. ꝛc̄. Ut cū iudex aduenerit chr̄s
in fine seculi nos sempiter. gau. faciat esse compotes.
O ergo charissimi ipsos honoremus vt per eorū merita
gloriam consequamur Amen.

De sancta Maria magdalena Ser. j. cum Legenda.

Dixit Jesus ad illā. Re
mittuntur tibi pctā tua Lu. vij. ꝛ in euangelio
huius festiuitatꝭ. A Sancta mater eccle
A sia salutem filiorū cōsiderans tā ꝓbis q̄ factis chr̄i iesu
ostēdit q̄ grata sit ꝛ dilecta deo: angelisq̄ gaudiosa: ipsa
sctā pnīa ꝛ pctōribus vtiliꝭ ac necessaria. Idcirco hodie
celebriter ꝓponit exēplum peccatricꝭ magdalene. In
cuius pnīa claruit diuina clementia cū remisit ei om̄ia
pctā: vt ꝛ nos nō diffidam⁹ de dei misericordia ꝛ venia obti-
nenda ꝑ pniam. Un̄ Gre. Intueor magdalenā peccatri
cem: intueor latronē sero penitentē ꝛ nil in eis inuenio
nisi ꝓposita nobis spei ꝛ salutis exēpla si eos seqmur in
pnīe forma. Hec est nēpe magdalena q̄ pctis plena ha
bens septē demonia. i. vniuersa vicia ad chr̄m cōuersa
fudit amarissimas lachrymas q̄bus iesu pedes abluit:
capillis tersit: vnguento vnxit ꝛ osculata est. Et ideo a
chr̄o veniam oīm pctōrū ꝓmeruit. Dixit ḡ ad illā iesus
Remittuntur tibi pctā. O ḡ charissimi vtinā ꝛ nos ꝓe ad
christū conuerteremur ꝛ peccata deploraremus qtūs
chr̄m dicentē: i corde audirem⁹. Remittuntur tibi o chri
stiane pctā ꝛc̄. Itaq̄ ad honorē sancte magdalene tria
mysteria iuxta predicta verba notabimus pro hoc ser.
ad edificationem.

Primū dr̄ conuersionis. ibi. Dixit ad illā. s. magda
lenam peccatricem.

Scd̄m dr̄ remissiōis. ibi. Remittuntur inq̄t pctā

Tertiū dr̄ ꝑfectōis. s. q̄ secuta ē ad hec ꝑdicta B

B Qualiter hō exemplo bte magdalene ꝯuertendus ꝓe a pctō

Circa primū de ꝯuersione magdalene inq̄rendū est
qualr̄ btē magdalene exēplo ꝯuerti debeam⁹ ꝓe a pec
cato? Ad qd̄ rn̄r ꝑ ꝯclonē ſm Gratianū de pe. di. j. Cō
uertimini. dicentē sic. Cōuersio dr̄ quasi cordis vndiq̄
versio. Si ḡ cor nr̄m vndiq̄ a malo ꝯuertiť ad deū mox
sue conuersionis fructū mereť: vt deus ab ira ad mise
ricordiā ꝯuersus pcti prestet indulgentiā cui⁹ p̄mo pre
parabat vindictā. Hec ille. Ex q̄bus ptz: quicunq̄ vult
vere ꝯuerti ꝛ misericordiam dei inuenire exēplo magdale-
ne debet tria ꝑcipua correquisita facere.

Primo oīa pctā sua ꝛ eorū mala recognoscere

Scd̄o toto corde dtestari pctā oīa ꝛ ab eis cessare

Tertio totū desideriū ꝛ amorē in deū ꝯuertere

Primo inq̄ debet hō recognoscere pctā tripl̄r. s. q̄ Primo pctā tripliciter recognoscendo
sint magna: ꝛ q̄ sint mlt̄a: ac q̄ nociua. Hinc ps. Ampli
us laua me ab iniquitate mea ꝛ a pctō meo mūda me.
Qm̄ iniquitatē meā ego cognosco ꝛ pctm̄ meū ꝯtra me
est semp. Tibi soli peccaui ꝛc̄. Aug⁹. Si hō cognoscit:
deus ignoscit. Bern̄. Initiū oīs salutis est recognitio
suiipius. Sic fecisse magdalenā ex h̄ ꝓbatur q scriptu
ra euangelica denotat in ea fuisse. Primo pctōrū magni
tudinē. Scd̄o pctōrū multitudinē. Tertio fame nigredi
nem. Que magdalena cognoscens ad fontē misericordie la
uāda cucurrit: vt dt Greg. in hom. Primo q̄dem pctōrū
eius magnitudo designať: cū dr̄ in euang. Ecce mulier
que erat in ciuitate peccatrix vt cognouit ꝛc̄. Ly ecce
in scriptura ꝓ signo admiratiōis ꝛ rare nouitatis poni
solet: quasi ꝑ h̄ insinueť q mirabile fuit ꝛ rarū q tā ma
gna peccatrix ad pniam sit ꝯuersa: qr vt Greg. dt. Diffi
cile ꝛ raro surgit quē magna moles pctōrū ꝛ cōsuetudi
nis premit. Item Amb. de pe. dist. iij. Reperiuntur dicit.
Ego facilius inueni qui recte seruauerit innocentiā q̄
qui ꝯgrue egerit pniam. Hec ille. O deus q̄d tunc nos
pctōres pctō pleni facimus si tā rara est ꝓa pnia nr̄a si
ne qua saluari non possumus. C Queriť hic: Qua

C Questio

re euāgelista nō dt expresse qualia fuerūt pctā magda
lene sed tm̄mō dt eam i generali peccatricē? Rn̄detur
ſm doc. q ex quo illa eius pctā fuerūt carnalia ideo nō
exprimuñt: ad innuendū q talia pctā non solū non sunt
facienda sed nec etiā sunt noianda apud fideles. Eph.
v. Fornicatio aūt ꝛ om̄is imundicia nec nomineť in vo
bis sicut decet sanctos. Scd̄o scriptura sacra notat in Scdo
magdalena peccatorum multitudinem: cum dicit eam
peccatricē. Et clarius hoc ostenditur Mar. vlt. vbi dr̄
q chr̄s de ea eiecit septē demonia. Greg. Magdalena
septem demonia habuit: quia vniuersis viciis plena fu
it: vicz superbia: auaricia gula ꝛc̄. Tertio notat scri- Tertio
ptura eius fame nigredinem: cum tacito proprio nomi-
nē eam i ciuitate quasi famosam peccatricem nominat:
qm̄ per totam ciuitatem denigrate fame erat. D

D Propriū nomen marie magdalene non exprimitur

Queritur hic: Cur in hoc passu euangelico propriū
nomen magdalene non exprimitur quod tamen debe-
ret pro conuersionis ꝛ penitentie exemplo? Ad quod
respondetur ſm doct. q pro triplicis significatiōis my
sterio. Primo quidē vt significetur q deus detestatur
peccatores adeo q nec vult eos apd̄ se nominari: iuxta
illud ps. Nec memor ero nominum eorū per labia mea
Ideo hic spiritussctūs noluit eam nominari: sed postq̄
fuerat cōuersa ad chr̄m pluries nominať in euangelio

q̃ penitẽtes deus diligit. Secũdo vt ƥcetur ꝙ pctõr p
pctm̃ pdit ⁊ nomẽ ⁊ om̃e bonũ ⁊ esse. Nam pdit esse na=
ture. quia in naturalibus vulneraṫ: ⁊ pdit om̃e bonũ. s.
gr̃e ⁊ glie: quia gratuitis spoliaṫ. vt hec testaṫ Beda
sup illõ Lu. x. de eo qui incidit in latrones. i. demones:
qui spoliauerũt eũ plagis ĩpositis semiuiuo relicto. q̃m
pctõr non viuit ƥm ptem nobiliorẽ. s. in aĩa: sed tm̃ cor
poraliter. Perdit ergo pctõr ⁊ nomẽ: vt potius diabol⁹
nomineṫ. sicut ⁊ de Iuda legiṫ Ioã. vj. Unus ex vobis
diabolus est. Augu. Humanũ est peccare: sed diaboli=
cum est in pctõ pseuerare. Tertio ad ƥcandũ ꝙ sic̃ de⁹
dicit Exo. xxxij. Qui peccauerit: delebo eum de libro
vite. ps̃. Deleanṫ de libro vite: ⁊ cũ iustis non scribanṫ.
Tria gñra hominũ sine p̱prijs noĩbus — Idcirco tria p̃cipua. s. genera hominũ leguṅt in euan=
gelio sacro sine p̱prijs noĩbus: nisi p̱pter certitudinem
historie q̃nq̃ nomineṫ. Primũ genus auaroꝝ. vt patꝫ
de diuite epulõe. Lu. xvj. ⁊ de diuite volẽte ampliare
horrea. xij. c. Scõꝫ gen⁹ supboꝝ. vtꝫ de phariseo ascẽ=
dente in templũ ad orandũ. Lu. xviij. Tertio luxurio=
soꝝ. vt ptꝫ hic de Magdalena. quoniã p hec tria pctã:
scꝫ supbiam: auariciã: luxuriã: solet pene totus mũdus
corrũpi: ⁊ multi de libro vite deleri: ac ad infernale sup
E — pliciũ cõscribi. O ergo pctõr caue tibi. E Secũdo
Scdo oĩm pctõꝝ detestatio. — ad cõuersionẽ verã requiriṫ oĩm peccatoꝝ detestatio
⁊ cessatio. Eccli. xxj. Fili si peccasti nõ adijcias iterũ: sꝫ
de p̃stinis dep̃care vt tibi dimittanṫ. quasi a facie colu
bri fuge pctm̃. Unde Scot. sup. iiij. dist. xiiij. dt ꝙ de cõ
muni lege hec est vna regula determiata a diuia sapia
ꝙ pctm̃ non dimittaṫ sine displicẽtia vere cõtritiõis. iõ
⁊ Hugo de sctõ Uict. dt. ꝙ deus hoiem absoluẽs ligat
eum vinculo ppetue detestatiõis pcti. Et de pe. di. iij.
circa p̃ncipiũ Augusti. Peccator inq̇t semp doleat: ⁊ de
dolore gaudeat: quia vbi finiṫ penitentia: nil remanet
de venia. Hec ille. O ergo pctõr aduerte hec ⁊ cessa a
pctõ vt habeas vitã eternã. Alioq̃n vt Grego. ait. ad
magnã iusticiã iudicis ptinet vt nunq̃ careãt supplicio
Tertio diuina dilectio. — qui noluerũt carere pctõ. Tertio ad cõfessionẽ req̇=
ritur diuia dilectio qua vult hõ facere oĩa q̃ debꝫ. s. cõ
fessionẽ ⁊ satisfactionẽ: ⁊ ƥuare dei om̃ia p̃cepta. Unde
Augusti. de vera ⁊ falsa penitentia dicit. Penitẽs non
solum cõsiderare debet quid peccauit: sed etiã quẽ of=
fenderit. quia mortaliter peccare est deũ offendere: et
deo inimicũ esse. Idem. Non solum oportet deũ time=
re vt iudicẽ: sed etiã vt iustum diligere. Unde ƥm Sco.
⁊ Thom. cõcor. in iij. pte. q. lxxxvj. homo debet dolere
de pctis ⁊ cõfiteri ac satisfacere p̱ eo ꝙ sunt cõtra deũ.
⁊ sic p̃ncipalius ex amicitia dei. Ad p̱positum. Beata
Magdalena hec om̃ia obƥuauit: ⁊ pro tali cõuersione
audire meruit chr̃m dicentẽ. Remittunṫ ei pctã multa:
quoniã dilexit multũ. quia vt scribiṫ. j. Pet. iiij. Chari=
tas est que operit multitudinẽ pctõꝝ. Grego. in home.
Quid frẽs: q̇d credimus dilectionẽ dei nisi ignem: q̇d
culpã nisi rubiginẽ. tãto plus rubigo pcti cõsumiṫ: q̃to
F — plus hõ charitate accẽdiṫ. Hec ille. Hec sufficiãt. F
¶ Circa scdm̃ de remissiõe pctõꝝ sit p̱ cõclusione ver=
bum Isido. dicentis. Penitẽtis lachryme apud deũ re
putanṫ pro baptismate. hoc est pctõꝝ ablutione vel re=
missione. Ratio patꝫ. quia vt ait ps̃. Cor cõtritũ ⁊ hũi=
liatũ deus non despiciet. Augu. Qui se lachrymis mi=
serũ fateṫ: illi deus misereṫ. ⁊ hoc claruit in Magdale
Utrũ q̃libet illachrymatio sit sufficiens signũ remissionis. — na. Queriṫ ergo. Utrum q̃libet illachrymatio. s. pro
pctis sit sufficiẽs testimoniũ pro signo remissiõis? Et vi
detur ꝙ sic. quia scribiṫ Ezech. xviij. Quacũq̃ hora in
gemuerit homo: ampli⁹ non reminiscor oĩm iniq̇tatũ ei⁹
que fecit. Sed in cõtrariũ est illud Ioelis. ij. Quis scit
si cõuertaṫ ⁊ ignoscat deus: ⁊ relinquat post se bñdictio
nem. Ad hec rñdeñ. ƥm docto. p̃cipue Bonaueñ. sup. j.
dist. xvij. diciṫ. ꝙ certitudie scientie q̃uis non possit hõ
scire se esse in charitate ⁊ gr̃a dei: nisi de⁹ reuelauerit.
et quoniã pctm̃ per dei gr̃am remitti habet. ideo certi=
tudine scientie non põt homo scire si pctã sunt sibi om̃i
no remissa. Et sic potest intelligi illõ Ioel. ij. Quis scit
si cõuertaṫ ⁊ ignoscat deus? Tamẽ per signa põt homo
habere certitudinem spei de dimissione pctõꝝ cõmisso=
rum. Si ergo illachrymatio pro pctis fiat: vt debet ex

vero corde ⁊ vera penitẽtia suffcicẽs signũ est remissio
nis pctõꝝ: al's non. vt ptꝫ per doct. p̃cipue Bona. sup
iiij. dist. xvj. quia sine cõtritione vera non remittiṫ pec
catũ. Ad id ergo ponunṫ plura signa que debẽt cõcur — Signa vere penitentie.
rere in vera penitẽtia. Primũ est vera pcti displicen
tia ⁊ detestatio. vt supra de hoc patuit. Et ista displicẽ=
tia sufficit ad pcti remissionẽ: etiã si non possit homo fle=
re vel sensualiter dolere de pctis. Quãto autẽ magis
homo dolet ⁊ deflet sensualiter: tanto magis delet rea=
tum pene pro pctis debite. Et ideo Isaac abbas in col
la. patrũ dicit. Cum ad regionẽ lachrymaꝝ pueneris:
scito te exauditũ pro tuoꝝ remissione pctõꝝ. Scdm̃ — Secundũ.
signum p̱positi firmatio: ꝙ. s. caueat pctã de cetero. Uñ
Smaragdus de pe. dist. iij. Ille pñiam digne. dt. Qui
plangit ⁊ iterũ admittit pctm̃ q̃si quis lauet laterẽ cru
dum: quẽ quanto magis abluit: tanto magis lutũ facit.
Tertiũ signũ vera cõfessio. ps̃. Dixi cõfitebor aduer — Tertium.
sum me iniusticiã meã dño: ⁊ tu remisisti impietatẽ. ⁊c.
Quartũ debita satisfactio. Augu. xiiij. q. vj. Si res. — Quartum.
Pctm̃ non dimittiṫ: nisi restituaṫ ablatũ. Sine istis om̃i
bus simul cõcurrẽtibus non valet fletus exterior ad re
missionẽ pcti. Unde Ioã. os aure. de pe. dist. iiij. Perfe
cta. dt. ꝙ hec est fructifera penitẽtia vel lachryma: si in
corde sit cõtritio: in ore cõfessio: in opere tota humilitas
s. satisfactionis. Ad p̱positũ. Btã Magdalena ostẽdit
se hec habuisse. s. pcti dolorẽ in fletu. Augusti. Lachry
me sunt testes doloris. Item firmũ p̱positũ in sui ⁊ mũ
di contẽptu. Item cõfessionẽ in accessu verecũdo. quia
stetit non a facie: sed retro p̱cũbens ad pedes Iesu co=
ram cõuiuãtibus. Item satisfactionẽ ostendit. q̃ vt diċ
Grego. Cõuertit ad v̇tutes numerũ criminũ: vt totum
ƥuiret deo in pñia quicq̇d deũ offenderat in culpa. Ni=
mirũ offenderat in capillis vane ornando: satiffecit ex
eis tergẽdo pedes iesu. Item offenderat in oculis ⁊ sa=
tiffecit lachrymando. In facie offenderat fucando ac se
vestitu cõponẽdo ⁊ delitijs: satiffecit totaliter in pulue
re p̱cidendo sub scamno ad pedes iesu. Itẽ in ore oscu
lando ⁊ vnguẽtis odoriferis corpus suũ vngendo offen
derat. ergo satiffecit pedes dñi osculãdo ⁊ vngẽdo. O
q̃ pctõr accipe ab ea exemplũ pñie ⁊ satisfactiõis. G — G
¶ Circa tertiũ de pfectione sctitatis Magdalene sit — De pfectiõe sctitatꝭ Magdalene.
pro cõclusione. ꝙ maxime sanctitatis pfectio claruit in
Magdalena in chr̃i iesu sequela ⁊ pseuerãtia ⁊ h̃ patꝫ
manifeste ex ip̃ius legenda. Nam legiṫ ꝙ Magdale=
na a Magdalo castro cognoĩata clarissimis est orta na
talibus. cuius pater Syrus: mater Eucaria: frater La
zarus: soror Martha. possidebãtq̃ Bethaniã ⁊ magnã
ptem Hierosolymoꝝ: que oĩa post ascensionẽ dñi ven=
deñ. ad pedes apl'oꝝ p̃cium posuerũt. Et anno tandem
xiiij. a passiõe cũ discipli diuersas ptes mdĩ adiuissent
causa p̃dicatiõis: erat tũc inṫ discipl'os sctũs Maximin⁹
vnus ex septuagintaduobus: cui a btõ Petro Magda=
lena fuerat cõmendata. In hac dispsione bti Maximi=
nus: Magdalena: Lazar⁹: ⁊ Martha: ac eius pedisse=
qua: Marcilla: necnon Cedoni⁹ q̇ cecus natus fuerat
a chr̃o illumiat⁹. Alij q̊q̃ chr̃iani plures naui ĩpositi ab
infidelibus ⁊ pelago sine gubernatore expositi: vt sum=
mergerenṫ. Diuio tandẽ nutu Marsiliã deuenerũt: vbi
cũ nullus illos hospitio recepisset: in porticu phani gen
tis illius morabanṫ: vbi ppl'os cõfluentes ad idola: ce=
pit Magdalena diserta ligua ab idolis reuocare: chri=
stũq̃ p̃dicare tam eleganṫ vt oẽs mirarenṫ de eius spe
cie: facũdia: ⁊ eloquẽtie ill⁹ dulcore. Nec mirꝫ cũ ei⁹ la=
bia pedibus chr̃i oscula fixerant. ⁊ ideo v̇bi chr̃i odorẽ
spirabãt. Post hec p̃nceps p̱uincie illius cum vxore ad
uenit: vt idolis ĩmolaret pro p̱le habẽda. Cui Magda
lena chr̃m p̃dicans sacrificia dissuasit. Post dies aliq̇t
illi matrone dormienti in visu apparuit dicẽs. Quare
cum tot diuitijs abundatis sanctos dei fame et frigore
mori pmittitis: scitote vos irã dei oĩpotẽtis incurrere.
Cũq̃ illa viro suo indicare timuisset apparuit Magda
lena eidem secũdo. et tandẽ tertio appuit igneo vultu:
acsi tota dom⁹ arderet: appuit vtriq̃ eoꝝ. s. cõminando
nisi quãtotius sctis p̱uiderẽt. Quapropṫ ne incurrerẽt
iram dei quẽ Magdalena p̃dicabat: illos hospitio rece

H Miraculū. perunt: ⁊ necessaria eis ministrauerūt. H Tandē
q̄dam die p̄dicanti Magdalene p̄nceps cum sua coniu
ge dixit. Ecce dictis tuis obtemperare parati sumus: si a
deo tuo nobis filium impetrabis. Quod Magdalena p̄
mittens orauit: ⁊ matrona illa cōcepit. Et hoc facto idē
p̄nceps cōsilio Magdalene p̄ficisci voluit ad btm̄ Pe-
trm apl̄m: quaten⁹ per plura visa miracula in fide chr̄i
solidaret. Cui vxor grauida om̄i instantia ⁊ cū lachry-
mis petijt obuoluta illius pedib⁹: ac obtinuit vt cū ma-
rito p̄ficisceret. Magdalena ergo eoꝝ humeris signū
crucis īposuit: ne diabolus eis nocere posset. Et naue3
ascendētes: ecce die altero tēpestate orta maxima: illa
matrona grauida cepit dolore ptus irruēte vrgeri: adeo
q̄ filiū parturiēs expirauit. Natus igit puulus palpi-
tans vagitus dabat. Vir itaq3 ille pegrinus tum p̄ mor
tua vxore: tum pro puero nato mām̄as m̄ris appetente
lamentabat dicēs. Heu heu me miserū filiū h̄re deside
raui ⁊ m̄rem cum filio pdidi. Naute ꝟo acclamabāt di.
Projiciat in mare hoc cadauer anteq3 īsimul peamus.
Quid plura. Magnis ille p̄cibus ac munere vir obti-
nuit: vt ad collem quendā qui videbat applicarēt: ibiq3
duri saxi antro repto mortuā vxorē posuit: ⁊ puerū mā
mis eius appositū in pectore illius collocauit chlamy-
deq3 obtexit: ⁊ lachrymādo eiulās dicebat. O Magda
lena ecce mihi filiū a deo tuo īpetrasti: ⁊ cū nō sit q̄ enu
triat mortua eius m̄re ne nati filij mortē aspiciā: tibi et
deo tuo ⁊ m̄rem ⁊ filiū sicut ⁊ om̄ia mea cōmendo. ⁊ sic
plenus amaritudīe nauē intrauit. Cunq3 venisset Ro-
mam ad Petrū: oīa hec illi p̄ ordinē enarrauit. Cui Pe
trus cōsolando ait. Potens est dn̄s cui vult dona dare:
⁊ data auferre: ⁊ ablata restituere: ac merorē tuum in
gaudiū cōmutare: bene venisti: ⁊ vtili cōsilio credidisti

I Historia. I Tandē Petrus ip̄m Hierosolymā duxit: ⁊ oīa lo-
ca in q̄bus chr̄s miracula fecit ac passus est: ⁊ ascendit
in celū ei ondit: atq3 in fide diligēter instruxit. Biēnio
autē iam elapso repatriare curās nauē ascendit: ⁊ cum
deo disponēte iuxta collem p̄dictum puenissent: p̄ce ac
p̄cio nautas ad applicandū induxit. Puerulus aūt ille
miraculose cōseruatus frequēter ad littus maris pce-
dēs: more puerili cū lapillis ⁊ glareis ludere solit⁹ erat
Cum itaq3 homo ille vidisset admirañ. puerū ibi luden
tem exilijt de scapha. quē puerulus vt insolitū videns:
expauit: ⁊ ad solita m̄ris vbera recurrens sub chlamy
de latitare voluit. Tunc pegrinus pre gaudio infusus
lachrymis: ⁊ pueꝝ pulcherrimū in vlnas accipiens et
osculans ait. O btā maria Magdalena scio q̄ tu puerū
biēnio pauisti in hac rupe: o si ⁊ m̄rem eius mihi redde
res q̄3 felicē me putarē. Ad hec ꝟba mlier q̄i de somno
euigilans surrexit dicens. O Magdalena q̄3 magni es
meriti que mihi in om̄ibus succurristi. At ille pre gau-
dio exclamauit dicēs. Viuis ne vxor mea dilecta? Et il
la. Viuo eq̄dem: ⁊ nunc de pegrinatione de qua ⁊ tu ve
nisti venio. Nam sicut tu ambulasti cū btō Petro ad oīa
loca mysterioꝝ chr̄i: sic ⁊ ego cū magdalena comite vo
biscum fui: ⁊ om̄ia illa loca conspexi. ⁊ sic cepit om̄ia ex
plicare vt nec in puncto deuiaret. Tunc pegrinus cu3
gaudio recepta vxore ⁊ filio in nauim ad portū tande3
Marsilie applicuerūt: ⁊ beate Magdalene: ac sancto
Maximino om̄ia refereñ. sacrū baptisma susceperūt: ⁊
idoloꝝ tēpla destrueñ. eccl̄ias chr̄i cōstruxerūt. Et btō
Lazaro in episcopū electo: venerūt tandem ad ciuita-
tem Aquēsem: vbi chr̄iane fidei populo aggregato be-
K atus Maximin⁹ in ep̄m ordinatus est. K Interea
beata Magdalena supne cōtemplationis auida eremū
petijt. et in loco angelicis manibus p̄parato p. xxx. an-
nos incognita mās̄it: vbi nec aqua nec herba aut arbor
fuit. Qualibet autem die in septem horis canonicis ab
angelis leuabat in ethera: ⁊ angeloꝝ agminū concen-
tus glr̄osos corpalibus auribus audiebat. ⁊ tali suaui-
tate celesti refecta alimento corpali nullatenus indige
bat: indeq3 ab eisdem angelis ad propriū locu3 reduce
batur. Quidā autē sacerdos eremū petens ad duode-
cim stadia eidem loco vicinam cellam sibi locauit. Die
igitur q̄dam dominus aperuit illius oculos: vt. s. vide-
ret qualiter angeli ad p̄dictū locum descendebāt: ⁊ ma
gdalenā in ethera subleuabant ⁊ reuocabant. Ut ergo
de visione certificaret accedere illuc tentauit. Cunq3
ad vnius iactū lapidis appropinquaret adeo eius cru-
ra sunt resoluta: q̄ ppius nequaq3 accedere valuit: q̄-
uis retro redire posset. Intelligens vir dei celeste esse
mysteriū: inuocato nomie saluatoris exclamauit dicēs
Adiuro te per dn̄m iesum: vt tu creatura que in illa spe
lunca latitas mihi de te r̄ndeas veritatem. Tunc Ma
gdalena dixit. Meministi ne ex euāgelio de peccatri-
ce famosa Maria: que pedes saluatoris lachrymis la-
uit? Cui sacerdos. Etiam. At illa. Ego sum inq̄t: q̄ hic
iam per. xxx. annos incognita mās̄i. ⁊ sicut vidisti singu
lis diebus septies per angelos eleuata celestib⁹ dapi-
bus refectā vixi. Et q̄m a dn̄o mihi reuelatū est. q̄ mi-
gratura sim a seculo p̄mo die resurrectiōis dn̄ice. Vade
ergo nuncia hec beato Maximino episcopo: vt tūc tp̄e
quādo ad matutinū surgere cōsueuit oratoriū ingredi-
atur: ⁊ me illic per angeloꝝ misteriū inueniet consisten
tem. Sacerdos aūt vocē eius audiebat q̄si vocē ange-
li. ⁊ concitus btm̄ Maximinū adijt: ⁊ hec om̄ia enarra-
uit. Sctūs autē Maximinus repletus gaudio gratias
egit chr̄o. Et ecce die p̄fata igressus oratoriū vidit ma-
gdalenā stantem in medio angeloꝝ eleuatā a terra spa
cio duoꝝ cubitoꝝ ⁊ orantē. Cuius facies mira luce ra-
diabat ex cōtinuo cōsortio angeloꝝ. Cōuocato igit cle
ro ⁊ sacerdote p̄dicto: corp⁹ chr̄i Magd. cū multa lachry
maꝝ inūdatione suscepit: ⁊ sic sctīssima eius aīa migrauit
ad dn̄3. Tanto autē odore corpus relictū fragrauit: vt
per septē dies ab ingrediētibus oratoriū sentiret quasi
padisus: cuius sanctissimū corpus diuersis conditū aro
matibus sctūs Maximinus honorifice sepeliuit. O er-
go glr̄osissima femina Magdalena vere tibi dulcissim⁹
iesus maximā p̄stitit grām ⁊ glr̄iam: qui non solū pecca-
torū indulsit veniā: sed insup effecit sctītate ⁊ glr̄ia feli-
cissimā. O chr̄i beatissima discipula te dep̄camur pro
christi iesu amore: vt pro nobis pctōribus deu3 exores:
q̄tenus saluari possimus per tua merita Amen.

¶ De sctā Magdalena Sermo scd̄s. vic3 de
ipius ad chr̄m iesum amorosa attractione.

In charitate ppetua dilexi te. ideo attraxi te mi-
serans tui. Hierem. xxxi. A Hec ꝟba dicit A
dn̄s deus ad peccantē populū. ⁊ p̄cipue potest
dicere dn̄s iesus ad Magdalenā. Quib⁹ ostē-
ditur mirabilis ipius dei charitas ⁊ misc̄dia erga pec-
catores q̄ redeunt ad penitentiā: quia ab eterno p̄ordi-
nauit illos saluari per pn̄iam ne pereāt p̄ sua peccata.
Unde aplus Roma. viij. dt. Scim⁹ q̄m diligētibus deū
om̄ia coopant in bonū his qui s̄m ppositū. (Ly. i. p̄de-
stinationē) vocati sunt sancti in p̄senti per grām sanctifi
cantē. Istis em̄ ⁊ pctā in bonū pueniūt. quia fortiores ⁊
cautiores resurgūt. ⁊ etiā in glr̄ia ad bonū eoꝝ fac pctō-
rum memoria. sicut ⁊ cicatrices ad glr̄iam militis q̄ fina-
liter in bello triūphauit. Uñ et subdit. Nam q̄s p̄sciuit
.i. p̄cognouit: hos ⁊ p̄destinauit. q̄s autem p̄destinauit:
hos ⁊ vocauit. s. ad fidem vel pctōꝝ cōuersionē. ⁊ quos
vocauit: hos ⁊ iustificauit p̄ grām: hos et magnificauit
per glr̄iam. Hec Lyr. Et hec om̄ia chr̄s dn̄s clare ondit
in Magdalena quam ab eterno elegit vt esset om̄ibus
pctōribus penitētie exemplū. Idcirco dicit ei in p̄sona
oīm penitentiū existenti. In charitate ppetua dilexi te
s. p̄destinando saluari per pn̄iam. ideo attraxi te cōuer
tendo a pctīs: miserās tui ex mea mera clemētia vel bo
nitate: ⁊ nō ex tuis merit3. Itaq3 ex istis ꝟbis ad hono-
rem beate Magdalene tria mysteria accipiamus pro
hoc s̄mone s̄m q̄ de tribus cōmendari videtur in ipsis
verbis thematis.

¶ Primo de dei dilectione: ibi. In charitate perpe
tua dilexi te.

¶ Scd̄o de chr̄i attractione. ibi. Ideo attraxi te.

¶ Tertio de exempli instructione. s. miserationis di
uine. ideo dicit. miserans tui. B B

¶ Circa primū de dilectione diuina ipius Magdale-
ne accipiamus pro documēto conclusionis ⁊ trimēbris
cōsideratiōis: vic3 q̄ Magdalena p̄us chr̄um grauiter

offendit. Secũdo feruẽter postea dilexit. Tertio chrs
ipam penitentẽ amasse patẽter ostẽdit. Primo inqz gra
uiter offendit qđ sacrũ euãgeliũ oñdit di. Qz erat ipa
mulier peccatrix in ciuitate. Lu. vij. z. viij. dicit. q eaz
chrs curauerit a demonijs septẽ. Idẽ etiã dicit Mar.
vlti. que exponẽs Grego. in hom. dt. q Magdalena se
ptem demonia habuit. quia vniuersis vicijs plena fuit
Nam vniuersitas septenario numero designaẽ: quia se
ptem diebus omẽ tps cõprehẽdit. Hec ille. Et sic patz
eius grauis offensio cõtra chrm. C Querit h. Vñ
vel quõ reputanẽ pctã Magdalene fuisse grauissima: cũ
ipa non legaẽ tam enormia crimia cõmisisse: preterqz q
dicit lasciua z supba fuisse. Non eñ fuit idolatra aut in
cantatrix: nec piurans: nec hoies necans: aut sanguinẽ
fundẽs: nec aliena rapiẽs. Sed nec credit fuisse publi
ca meretrix: etiã si dicaẽ q carnali pctõ peccauerit. qđ
sic põt pbari. qz Deut. xxiij. pceptũ fuit. Non sit inqt me
retrix de filiabus israel. ipa aũt fuit de tribu Iuda: et
genere regio fm historias. Si ergo ipa fuisset publica
meretrix, seqret q iudei in odiũ chri non pepcissent si
bi: sicut nec chro pepcerũt. sed legis pena. s. lapidatio
ne q habeẽ Deut. xxij. eam puniuissent. Mirũ g vñ iu
dicanẽ eius pctã tam grauia vt etiã septẽ demonia ha
buisse dicaẽ. Ad hec rñdeẽ q Magdalene pctã nõ ime
rito iudicanẽ in sacra scptura grauia triplici rõne. Pri
mo rõne pcti carnalis z eius fedatiõis: qđ valde graue
pctm merito reputaẽ apud spũales. Tum qz reddit ho
minẽ brutalẽ. iuxta illud ps. Nolite fie. sicut equ' z mu.
qbus nõ est in. zc. Ly. i. nolite fieri sequentes appetitũ
ɔcupiscẽtie. vt bruta. Tum qz vt dt Chrys. sup Matt.
Castitas est ℣tus angelica per quã hoies angelis assi
milanẽ. ergo per ɔtraris carniũ pctm est turpissimũ et
fedissimũ cũ demonibus cruciandũ. Tũ deniqz qz viciũ
carnis est cõtagiosum oẽs inficiẽs: adeo q sicut scribit
dist. l. quia sctitas. dicẽte Greg. Sine vicio carnis pau
ci inueniunẽ. Magdalena aũt z si publica meretrix nõ
fuerit vt probatũ est. tamẽ vt scptura dt z coiter eccle
sia tenet fuit peccatrix publica. Scđo g reputanẽ gra
uia rõne publice infamatiõis. qz licz non publica mere
trix: tamẽ publica peccatrix fuit. Nã publica meretrix
dicit fm Hiero. xxxiiij. dist. c. vidua. illa que multoz li
bidini ptz. z hoc negãt de Magdalena docẽ. Sed pub
lica peccatrix dicit que aliqbus vel alicui amasio fami
liaris est z cõsentiẽs: non curãdo vt publice sciaẽ vel fa
metur. Et hoc modo dicit Magdalena peccatrix infa
mata. De hoc causa breuitatz hic ptrãseo. quia alio ser
mone speciali qstione. s. Vtrũ ipa fuerit carnaliter cor
rupta latius agemus. Tertio rõne infectiõis z piclita
tionis. quia suo vano ornatu multos ad cõcupiscentiaz
ꝓuocans grauissime offendit inficiendo z pdendo ani
mas. sicut heu z moderne mulieres solent facere ornã
do se vt pulchriores appareãt z cõcupiscanẽ ad libidi
nem. D Tales mlieres quippe grauissime peccãt
multipliciter. Primo quia offendũt deũ se ornãdo z fa
ciem fucãdo ad lasciuiã. Nam Cyprianus lib. de habi
tu virginũ dt sic. Manus deo inferũt mulieres: qñ qđ
deus formauit reformare contendũt: deũ videre nõ po
teris: quãdo oculi vel facies aut crines tibi nõ sunt qs
deus fecit: sed diabolus infecit. Hec ille. Scđo offen
dunt chrm dei filiũ occidẽdo animas quas ipe sua passi
one z morte redemit. Tertio offendunt btãm ℣ginem q
castitatẽ diligit. Quarto offendũt angelos qui nos cu
stodire volũt ab omi cõcupiscẽtia z pctõ. Quinto offen
dunt seipas occidẽdo z pdendo ꝓprias anias. Augusti
nus. Cõcupiscere z cõcupisci velle vtrũqz eq est pctm
damnabile. Sexto offendunt ꝓximos ad cõcupiscentiã
illiciẽdo. Nam vt dicit Greg. xj. q. iij. pcipue. Tot mor
tibus digni sunt quot pditionis exẽpla prebuerũt. Rõ.
qz qui occasionẽ damni dat: damnũ dedisse videẽ. extra
de iniur. z dam. da. Si culpa. Sed tales dant occasio
nem peundi alijs p ɔcupiscentiã. ideo Matt. xviij. Ve
illi per quẽ scandalũ venit. Vñ tales bene assilanẽ ser
penti qui dicit Cerastes. De q Isid. etym. q Cerastes
serpẽs habet cornua pulchra: corpus ℣o turpe. Volẽs
igit auiculas cape corp' abscõdit sub arena cornib' extra
pminẽtibus qbus auicule insidẽt qs capit et deuorat.
Sic mulieres anias suo ornatu capiũt z pdunt in gehẽ
nam. Istis modis multipliciter peccauerat Magdale
na se ornãdo. ergo grauissime offendit. O ergo vos pom
pose mulieres agite pniam exẽplo Magdalene. E

Scđo postea Magdalena chrm feruẽter dilexit: qđ
claret ex pluribus signis. Nam qri põt. s. hic. qlibus si
gnis ɔprobaẽ qs chrm iesum feruẽti dilectõe diligere?
Ad qđ rñdeẽ fm Franci. maẽ. aliosqz simul recolligẽdo
plura signa. Primũ signũ ab omi offensa dilecti chri ca
uere. Ideo chrs dixit Magdalene. Vade z ampli' no
li peccare: qđ ipa veraciter ipleuit. Scđm signũ a chro
separi nolle: sz imitari ipm in ℣tute. sicut dicebat apls
Rom. viij. Quis nos sepabit a charitate chri? zc. Btã
Magdalena non potuit separi a chro amante. sequeba
tur eñ eum in via z mistrabat ei. Mar. xij. Nec ab ipsa
btã ℣gine Maria chrm sequẽte: cuius societati adhese
rat nec a chro comedẽte. qz fecit chro cenã pluries ho
spitando Ioã. xij. Nec a chro docẽte. qz sedẽs secus pe
des iesu audiebat ℣bum illius. Lu. x. Nec a chro existẽ
te in cruce: z moriẽte cui astitit zc. Nec a chri funere in
sepulchro iacente. quia emit aromata: vt veniẽs vnge
ret iesum Marc. xvj. Nec a gliose resurgẽte. qz stabat
ad monumentũ foris plorans: z vidit iesum sibi apparẽ
tem Ioã. xx. Nec a chro hinc in celũ ascendẽte. qz tunc
affuisse credit cum discipls. Tertiũ signũ feruẽtis di
lectionis chri est toto corde cõpati eius in passiõe ac li
qfieri ex amore. hoc fuit in Magdalena: qm tota fuit tẽ
pore passionis resoluta in lachrymas pre passione chri
vna cũ mre chri z sororibus: z tandẽ mortuo chro rece
dere a sepulchro non poterat: nec a ploratu cessare. vñ
Grego. in hom. Pensandũ est hui' mulieris mentẽ quã
ta vis amorz accẽderat: q a monumẽto dñi etiã discipu
lis recedẽtibus nõ recedebat. Vñ sic dt Bern. Quãto
chrm plus diligit: tãto eius dolores magz sentit: z affe
ctus passionis eius animũ stringit. F Tertio chrs
Magdalenã penitentẽ amauit. qđ ptz Ioã. xj. vbi scri
bit. q diligebat Iesus Marthã z Mariã sororẽ eius.
Nam qritur. Qualibus signis penitẽs ania chro Iesu
fore pbaẽ dilecta? Respondeẽ q pmũ est pctõz remis
sio Ezech. xviij. Quacunqz hora ingemuerit pctõr zc.
Reuera mirabilis dilectionis signũ est. q inimicũ suũ
vicz pctõrẽ pire non pmittit in suis pctis. Ezech. xviij.
Nolo mortẽ. s. eternã pctõris: sed vt magis cõuertaẽ et
viuat. sic fecit Magdalene. vñ Bern. O qcunqz es pec
catrix ania non tibi despicabile videaẽ. q Magdalena
peccatrix omia peccata deposuit z sctitatez induit. Iõ
btẽ peccatricis exẽplo ꝓsternere z tu misera. s. p peni
tentiã ad pedes iesu vt desinas esse misera: sed sis chro
dilecta. Scđm signũ lachrymaz acceptatio z exaudi
tio. Chrys. eñ dt. q chrus tantũ amat lachrymas peni
tentis: q nemo flens ad eum accessit qui non ipetrauit
qđ postulauit. Hoc oñdit chrus Magdalene. quia sem
per eius lachrymas pie exaudiuit. Vidit eñ eam flen
tem pro pctis: z mox oia pctã sibi remisit. Vidit flentem
pro morte fratris sui: z mox frẽm suũ resuscitauit. Vidit
eam flentẽ de hoc q chrs educebaẽ ad mortẽ: z mox la
chrymas eius cõpescuit dicẽs. Filie Hierlm nolite fle
re sup me. zc. Vidit eam flentẽ pro sublatione sui corpo
ris: z mox se sibi manifestauit. Tertiũ signũ gre accu
mulatio z glie exaltatio que sunt dona dei sũma: z ma
ximi amoris. Augu. Gra est excellentissimũ donũ dei:
qđ solum diuidit inter filios regni z pditionis. chrs aũt
Magdalene hoc ostendit. qz gratiis z glia maxime san
ctitatis sublimauit. ergo eã vere dilexit. vñ Bern. sup
Cañ. dt. Dño ꝓpter mansuetudinẽ tuam o bone Iesu
curremus post te in odorẽ vngentoz tuoz audiẽtes q
non spnas pctõrem penitentẽ. Non eñ horruisti latro
nem sero penitentẽ: non lachrymantẽ peccatricẽ. G
¶ Circa scđm de attractiõe qstio occurrit. Vñ cõgrue
bat q chrs dñs hanc famosam peccatricem ad se attra
heret eiusqz facti occasione discipulũ añ electũ. s. iudã
pire pmitteret. Ratio. qstionis est. quia vt Beda alijqz
docto. dicunt. Cum Magdalena vnguentũ sup caput
iesu fudisset pro refrigeratione: tũc Iudas indigtus di

Marginalia, left: C — Vñ pctã magdalene reputanẽ grauissima? / meretrix publica. / D — Mulieres fucãtes se ppt libidinem / Serpens cerastes.

Marginalia, right: E — Euidẽtia sig dilectiõis diuie Magdalene. / Scđm. / Tertiũ / F / Qualibus signis penitẽs ania pbaẽ a chro fore dilecta. / Scđm. / Tertiũ. / G — Vñ congruebat q chrus magdalenaz peccatricem ad se attraheret z inde iudas pmissus cadere.

xit. Ut quid pditio vnguenti hec facta est? poterat enī
venūdari plusq̄ȝ trecētis denarijs ⁊ dari paupibus. Et
ex hoc statuit iudas vendere chr̄m. xxx. denarijs: vt re
cuparet quos furari potuisset ex p̄cio vnguenti si fuissȝ
venditū: quia decimā ptem cōsueuerat furari. triginta
autē sunt decima. ccc. denarioꝝ. Hinc Leo papa in ser.
de passiōe. Scio qui. dt. Quādo Magdalena lupanar
exiuit: tunc discipulus Judas gehēnam intrauit: p̄cium
sanguinis magistri postulans. Potuisset ergo p̄mo sic
obijcere iudas: vel aliqs in eius psona ⁊ dicere. Quid
est deus meus q̄ sic mecū egisti? ego prior chr̄o adhesi
ex duodecim electis apl̄is vnus fui. Hec aūt mlier pec
catrix filia fuit diaboli ipām attraxisti et saluasti: ego
aūt perij. Sed ad hoc ptinus sapiā dei r̄ndit dicens.
Scriptū est. Si auerterit se iustus a iusticia sua ⁊ fece
rit iniqtatem: morief i iniusticia sua: ⁊ om̄es iusticie q̄s
fecerat nō recordabunt. Ezech. xviij. Justo ergo iudi
cio tu iuda perijsti: quia iusticiā quā ceperas reliqsti.
Ibidē etiā scriptū est. Si aūt impius egerit pniam ab
om̄ibus pctis suis: ⁊ fecerit iudiciū ⁊ iusticiā: vita viuet
⁊ non morief. ergo iuste ⁊ digne Magdalene peniten
ti miscdia dei subuenit. quia penituit ⁊ pseuerauit. Se
cundo potuisset dicere iudas. Et mihi q̄q̄ȝ miscdia dei
subuenire debebat. quia filius dei venit q̄rere ⁊ saluū
facere qd̄ pierat. Luce. xix. Ad qd̄ sapientia dei r̄ndit.
Scriptū est Esa. lix. Ecce non est abbreuiata. i. minora
ta manus dn̄i vt saluare neq̄at. neq̄ȝ aggrauata auris eī⁹
vt non exaudiat: sed iniqtates vestre diuiserūt int vos
⁊ deū vestrū: ⁊ pctā vestra absconderūt faciem eius ne
exaudiat. s. ad p̄standā miscdiaȝ. Hec ibi. Vn̄ sicut dicit
Cyprianus papa de cōse. dist. iiij. Nec quenq̄ȝ. Sic sol
sup om̄es pari ⁊ eq̄li luce diffundit: ⁊ dies omibus eq̄
liter nascit. sic chr̄s in eccl̄ia sol ⁊ dies verus pari eq̄li
tate lumen grē ⁊ vite largit om̄ibus. s. quantū ex se: nisi
homo ponat obicē pctō suo. sicut fecit Judas. ergo. ⁊c.
Cum ergo tu Juda peccaueras: om̄ia pctā per pniam
chr̄s tibi remiserat: sed tu ingratus eius bn̄ficijs pctā tua
aggrauasti chr̄m tradēdo: ⁊ tandē despando ⁊ te occiden
do. Ex te ergo pditio tua. Magdalena vero grata pse
uerauit in chr̄i amore ⁊ penitētia. ergo ⁊c. Tertio ad
huc potuisset dicere. In h̄ inqt mihi iiuria facta est. q̄
me peccantē vel recidiuantē despare. s. pmisit ⁊ pire.
cū tamē petrū ter cū anathematizatiōe etiā sui negātē
⁊ Thomā dubitantem reuocauit: ⁊ Magdalena pctis
vniuersis plenam despare non pmisit. Ad qd̄ sapiā dei
respōdet. Scriptū est p ps̄. Justus dn̄s in om̄ibus vijs
suis: ⁊ sctūs in oibus opibus suis. ergo ⁊ hoc iuste fecit
quoniā ⁊ iudā chr̄s mltipliciter reuocare voluit p pie
tatem eius pctm̄ traditiōis p̄dicendo: pedes lauādo et
osculādo: sed ille odurat⁹ permāsit. sicut heu multi pec
catores faciūt. H Unde pro r̄nsione ad q̄situȝ nota
(H — Rn̄sio p tres ṽitates.)
sm̄ doc. sup .4. dist. xlj. ⁊ p̄cipue Alex. de ales. ij. pte sū.
q. xxiij. tres ṽitates. Primo q̄ causa induratiōis hois
⁊ piclitatōis in pctō est p̄ncipalit ex ipo libero arbitrio
ipedimentū grē p̄stante. q̄ deus oibus patus est grām
dare dūmodo hō velit suscipe. vt patuit supra in exem
plo per Cyprianū. Ideo Osee. xiij. Perditio tua ex te
o israel: ex me autē auxiliū tuū. Et ideo nullus pctōr si
(Scd̄a)
cut nec iudas excusat. quia volūtarie se pdit. Scd̄a ve
ritas. q̄ liberationis a pctō vel attractiōis ad deū p̄nci
palis causa est diuine volūtatis cōplacentia: ⁊ benigni
tatis abūdantia. Ideo Rom̄. ix. Cuius vult deus mise
retur. Ly. dando ei grām ⁊ finaliter gl̄iam. ⁊ hoc cōue
nit deo per se ⁊ p̄ncipaliter. Et quē vult indurat: nō im
mittēdo qdem maliciā: sed pmittendo indurari per ipi
us hois maliciā. vt Ambro. dt in glo. Et h̄ cōuenit deo
(Tertia)
per accidēs ⁊ iuste. vt dt Ly. quia iustū est vt hō pmit
tatur libere vti arbitrio suo. Tertia ṽitas. q̄ ad miseri
cordiā ⁊ grām dei assequēdā requirit liberi arbitrij co
opatio. quoniā vt ait Augu. sup Joā. Qui creauit te si
ne te: non iustificabit te sine te. Unde de peni. dist. ij. §.
Cui. Cur deus hoiem cōdidit liberi arbitrij: vt nō tra
hatur ad vicia inuitus: vel etiam. s. ad p̄mia. Ideo sm̄
Rich. ⁊ Augu. grā se habet ad liberū arbitriū. sicut ses
sor ad equū. nam licet pūgat cū calcaribus: tamē si non
vult ire equus: cadit sub ipo. Sic homo si non vult libe
rum arbitriū cōformare deo cōsentiēdo: potest mane
re in pctō ⁊ pire. Si autē cōsentiat inspiratiōi diuine si
cut Magdalena: liberabitur. I
(I — Exēplarĭ instructōis miseratiōis diuine)
¶ Circa tertiū de exēplari instructione. s. miseratiōis
diuine sit pro cōclusione. q̄ pius iesus voluit docere in
exēplo Magdalene qualit soleat. s. pctōres misericor
diter cōuertere. Et declarat. Nam Magdalena cōuer
sa est ad chr̄m p̄cipue per tria. Prio per faciei chr̄i splē
dorē. Hiero. sup Mat. Certe fulgor ipē ⁊ maiestas di
uinitatȝ q̄ in hūana facie chr̄i relucebat ex p̄mo ad se vi
dentes poterat trahere aspectu pctōres q̄s volebat. Si
enī in magnete lapide hec ṽtus esse dicit: vt festucas ⁊
anulos sibi copulet ferreos: quātomagis dn̄s oim pote
rat pctōres ad se trahere. Hec ille. Hoc mō chr̄us mul
tos cōuertit illuminando corda eoꝝ ad recognoscendū
pctā ⁊ eoꝝ pericula dānationis: ac chr̄i pietatē pmittē
tem veniā petentibus. Scd̄o cōuersa est Magdale
(Scd̄o est cōuersa.)
na per diuinā inspirationē. quia dt Grego. in ho. Quid
miramur fratres Mariam venientē an dn̄m suscipien
tem. suscipientē dicam an trahentē. dicā melius trahē
tem ⁊ suscipientē. q̄ nimirū ipē eam per m̄iam int⁹ tra
xit: q̄ per māsuetudinē foris suscepit. Hec ille. Ad quod
narrat illsup sm̄ frēm Joānem Gritsch in suo smone. q̄
cū Magdalena audisset plura de domino Jesu bona a
Martha ⁊ Marcilla eius ancilla. ⁊ suggeret in ei⁹ cor
de vt accederet ad chr̄i p̄dicationē. Ecce quadā nocte
dormiēti sibi apparuit q̄daȝ ṽgo pulcherrima in vlnis
puerū speciosissimū baiulans: q̄ ait illi. Vis ne Magda
lena hunc ditissimū sup om̄es ⁊ pulcherrimū habere ti
bi in spōsum? Et Magdalena accensa eius amore mi
re pulchritudis: respondit. Volo. Et dn̄a. Non poteris
habere: nisi vitā tuā in melius mutes. ⁊ qd̄ p̄dicat iesus
seq̄ris. Euigilans mane ad p̄dicationē iesu mox cucur
rit. Sic multos chr̄s cōuertit in anima monēdo. K
Tertio cōuersa est Magdalena per ṽbi dei p̄dicati
(Tertio ē cōuersa.)
onem. ⁊ sic innūerabiles chr̄us cōuertit pctōres p ṽbi
dei auditionē in p̄dicatiōe. Heb. iiij. Viuus est smo dei
⁊ efficax ⁊c. Nimirū cū Magdalena venisset ad p̄dicati
onem iesu: cepit mox dn̄s sue faciei splendore illius cor
cōmouere in admirationē. Cepit ⁊ smonē talr formare
vt cor illius molliret ad pniam. Ausculta o anima chr̄ia
na hec. quia ⁊ tibi spūaliter talia loquit chr̄us in corde
tuo dicens. O an̄ia peccatrix cuius amore descendi de
celis. factus sum homo vt liberarē te ab inferis. Cur ḡ
me deū tuū cōtemnis: ⁊ mūdū: carnē: ac diabolū in pdi
tionem tui sequeris. O infelix ⁊ misera an̄ia: cur tui nō
misereris? cur tanto studio diabolo deseruiens eterno
igni tradis teipam? nec aduertis o stulta: quia in mor
te vermes ⁊ putredinē hereditabis: ⁊ pro momētanea M
delectatione eterna tormēta sustinebis. O imunda aīa
recognosce te ⁊ tua picula q̄ȝ ineffabilia bona celestia a
mittis pro his caducis voluptatib⁹ carnis: quātos cru
ciatus incurris: quantū luctū ppetue mortis tibi acqui
ris. O anima dilecta reuertere nūc sunamitis reuerte
re a pctis. En om̄ia pctā tibi penitenti remitto. O p̄cio
sa an̄ia noli te pdere. En dulciter te inuito. vlcisci dissi
mulo. te in grāȝ suscipio: ⁊ celesti gl̄ia remūerabo. Tūc
magdalena ꝯpūcta cepit flere: ⁊ domū suā reuersa pie
cit a se oīa vanitatis ornamēta: plorans q̄q̄ȝ dicit talia.
Heu me miserā: heu me pditā: heu me diaboli filiā: pec
caui sup nūerū arene maris. ⁊ nūc deus meus quid fa
ciam? audiui quia chr̄s dei filius fecit miscdiam Mat
heo: zacheo: ⁊ alijs multis publicanis. spero q̄ et mee
peccatricis miserebit. Sed quid illi offeram pro deuo
tione? Scio quia nudis pedibus incedit: q̄s aspitas pe
trose vie plurimū laniauit ⁊ fatigauit. Offerā ergo illi
p̄ciosum vnguentū doloris lenitiuū. Et surgens cum fle
tu ac interrogās didicit chr̄m in domo pharisei recubu
isse: ⁊ ingressa domū accessit retro secus pedes dn̄i Je
su: cepit lachrymis rigare pedes eius: ⁊ capillis capitȝ
sui tergebat: ⁊ osculabat: ⁊ vnguēto vngebat: taliter in
corde suo dicēs. O iesu chr̄e dulcissime. O salus aniaꝝ
ppitius esto mihi peccatrici. Miserere mei ds̄ sm̄ ma
gnam miscdiam tuā sana aiam meā: q̄ peccaui tibi. ⁊c.

Nūc pijssimus Jesus ait ei. Remittūť tibi pctā tua ⁊c. vt claret in euangelio. O ergo ⁊ tu pctoꝛ homo accede ad pedes iesu: deploꝛa pctā tua vere penitēdo: oscula re deuote oꝛādo: vnge contritionis vnguento: exterge capillis satisfaciēdo. ⁊ sic chrs dicz tibi sicut ⁊ Magdalene. Remittunť tibi pctā tua. Quod nobis ipsius Magdalene meritꝫ pstare dignetur christus dñs: qui viuit ⁊ regnat in secula seculoꝝ Amen.

¶ De sancta Magdalena Sermo. iij. scꝫ de beneficijs diuine pietatis sibi collatis.

A Gloꝛificabo nome tuū dñe in eternū: quia misericoꝛdia tua magna est sup me: eruisti aīam meam ex inferno. ps. lxxxv. A Hec ꝟba optime potuit dicere magdalena: gr̄as agēs deo pro sua liberatione a pctis dānabilibus. ⁊ nos ergo docemur vt eius ac psalmiste exēplo gr̄as agamus deo pro bn̄ficijs reuocationis a pctis ⁊ vere penitētie. Nam vt Cassio. sup ps. ait. Nimis improbū cōstat esse delictū bn̄ficijs dei gratias nō referre. Ideoq̄ Anß. in oꝛone dicit. Laudes ⁊ gr̄as tibi ago dñe. q me imeritū pueniendo benigne desideriū tui mihi inspirasti: q tua bonitas me creauit: q tua miscdia creatū a pctō oꝛigiali mūdauit. q tua patiētia post baptismū in alijs pctoꝝ soꝛdib⁹ inuolutū hacten⁹ tolerauit: nutriuit: ⁊ expectauit meā coꝛrectionē ad pniam. Sic etiā sapiēs Eccli. li. gr̄as agens ait. Cōfitebor tibi dñe rex ⁊ collaudabo te uerū saluatoꝛē meū. liberasti me ßm multitudinē misericoꝛdie nomis tui. Quod pōt esse aliud thema pro sermone. Itaq̄ Magdalena pōt dicere ꝟba pscpta: Gloꝛificabo nomē ⁊c. Juxta que ꝟba tria mysteria notemus ßm q de tribus bn̄ficijs magdalene pstitis ipa gratias agit in ipis verbis.

¶ Primo de bn̄ficio pmaxime miserationis: ibi. Misericoꝛdia tua magna sup me.

¶ Secūdo de bn̄ficio pijssime liberationis: ibi. Eruisti ex inferno ⁊c.

¶ Tertio de beneficio gratissime acceptatiōis: ibi. animā meā. s. acceptando.

B Bn̄ficiū maximū in conuersione peccatoꝝ. B ¶ Circa primū de magnitudie miscdie diuine erga magdalenā ⁊ in eius exēplo erga oēs pctoꝛes. Queriť. Unde pbať maximū beneficiū dei in cōuersione pctoꝝ ⁊ pcipue in Magdalene reuocatione? Rñdeť ßm doc. q potissime ex triplici rōne. Primo rōne iustificationis Secūdo rōne ꝯtrariatiōis. Tertio rōne gr̄e infusionis

Pmo rōne iustificationis. Primo rōne iustificatiōis. q2 vt Augu. sup illud Jo. xiiij. Maioꝛa hoꝝ faciet. dt. Maius est vnū iustificare impiū: q̄ de nihilo creasse mundū. ergo magnū est beneficiū. Si petas. Quare hoc iudicať maius? Rñdeť ßm doct. pmo quia in creando mundū deus nullū reqsiuit adiutoꝛiū. Dixit em̄ ⁊ facta sunt: mandauit ⁊ creata sunt. vt ait ps. Sed in iustificādo impiū deus reqrit adiutoꝛiū. s. liberi arbitrij. hoīs cōsensum. ppť qd. j. Coꝛ. iij. aplus ait. Dei adiutoꝛes sum⁹. s. per li. ar. cōsentiendo deo. Nam vt dt Augu. in glo. Phil. iij. Qui creauit te sine te: non iustificauit te sine te. O ergo homo cōsenti diuine inspirationi si vis iustificari. Scdo. q2 in creando mundū deus nullū laboꝛē habuit: sed ipe mandauit ⁊ que voluit fecit. Sed pro iustificatione ipioꝝ deū incarnari optuit ⁊ vsq̄ ad sudoꝛes laboꝛare: esurire: sitire: insup ⁊ ꝟbera ac moꝛtē acerbissimā pati ⁊ sanguinē fundere: vt ex meritis sue passionis deleanť hoīm pctā in penitētia. Patꝫ ergo q deus maximū bn̄ficiū misericoꝛditer impēdit homi cum ipm a pctis cōuertit ad penitentiā. ⁊ p cōsequēs marias gr̄as ei hō pro hoc teneť plusq̄ si a moꝛte coꝛpali suscitasset: ⁊ plusq̄ celū et terrā pro te crearet ac innūerabiles angelos. Hinc August. sup Joā. vbi supra. dt sic. Judicet q̄ pōt: vtrū maius sit iustos angelos creare: q̄ impios iustificare. certe etsi eq̄liter vtrūq̄ deo est possibile. hoc est maioꝛis miscdie Hec ille. O hō nōne si qs te de faucibus draconis erueret ⁊ sanaret: illi gr̄as ageres: ⁊ eius offensaꝫ caueres: quāto magis cū chr̄us te a pctis eruit per que infernū demeruisti. sic fecit Magdalene. ꝙ ⁊c.

C Scdo rōe cōtrariatōis. C Scdo ratione ꝯtrariatōis. q2 quāto qs est in statu ꝯtrario gr̄e ⁊ miseratiōis diuine: tanto si illi de⁹ bn̄ficiū pstitit miscdie reputať maius ppter illius indignitatē. sicut si qs bn̄facit inimico: mai⁹ est ppter illius indignitatē ⁊ ꝯtrarietatem: q̄ si bn̄facit amico. Un̄ miscdia exhibita pctoꝛi maioꝛis est gr̄e. Nam Roꝫ. vj. Stipēdia pcti moꝛs gr̄a dī vita eterna in chr̄o iesu. ergo stipēdia pcti maioꝛis maioꝛ moꝛs. ⁊ gr̄a tali pstita maioꝛ per regulā topicaꝫ. Sicut simplr̄ ad simplr̄: sic magis ad magis. Hinc etiā Romañ. v. Ubi supabūdauit delictū: supabundat ⁊ gratia. vt sicut regnūit pctm̄ in moꝛtē. Ly. i. ptātem habuit deijciendi in eternā moꝛtē. ita ⁊ gr̄a regnet p iusticiā. s. ducendo in vitā eternā. Ad ppositū ergo ex quo Magdalena fuit in statu maxie cōtrario gr̄e dei. qm̄ fuit assueta in pctō carnali: ⁊ famosa ⁊ obcecata: adeo vt nō curaret nobilitatē gn̄is ⁊ fame pdere et deum offendere: ac anias illaq̄ando scādalizare. Dicit nanq̄ Grego. q peccata carnalia sunt maioꝛis inq̄namēti. s. quia non soluꝫ aīam: sed coꝛpus inq̄nant: ⁊ sunt maioꝛis infamie ⁊ foꝛtioꝛis adherētie atq̄ durioꝛis obcecationis. Idcirco sūt magis cōtraria gr̄e diuine. ⁊ per cōsequēs miscdia dei magna claret cum talem reuocauerit ad pniam. Sic in pposito.

D Grauius puniť in inferno vir pro vicio luxurie q̄ femina. D Sed qri potest hic. Utꝝ grauius demereať puniri in inferno vir p luxurie vicio q̄ femia ceteris paribus: vel ecōuerso. ac cōsequēter cui eoꝝ in conuertēdo fit maioꝛ miscdia a deo cū liberanť a tali grauioꝛi pena ⁊ pctō. Ratio nāq̄ vna dic. q vir ğuius peccat ⁊ puniri demereť amplius: eo q plus habet de bono rōnis ⁊ prudētie: p qd̄ magis potest ⁊ teneť cauere. Alia aūt ratio dicit in cōtrariū. q2 adulteriū mulieris magis ledit sacramentū matrimonij inq̄ntū nō solū violat fidem ⁊ sacramentū: sed etiā causat plis incertitudinem. vt ptꝫ. Ad hec rñdeť ßm Rich. sup. iiij. dist. xxxv. ar. j. q. iiij. aliosq̄ per plura. s. pūcta. Primū punctū q simplex foꝛnicatio ğuius pctm̄ est viro q̄ mulieri ceteris paribus. eo q vir plus viget vsu rōnis: q̄ efficatius pōt frenari cōcupiscētia. mulier aūt est magis fragilis Unde p simplici foꝛnicatiōe plus puniť vir in inferno q̄ mulier. ⁊ cū tales deus cōuertit: maioꝛē miscdiam facit viro: vt sic. Proinde August. xxxij. q. vj. indignať. dt. q tanto ğuius puniri optet virū quāto mag₃ ad eum ptinet: ⁊ ꝟtute. s. rōnis vincere ⁊ exēplo regere feminas. Hec ille. p tria pūcta. Scdm punctū est. q adulteriū oībus pensatis ğuius pctm̄ est in muliere q̄ in viro. quia mag₃ ledit sacramentū mr̄imonij: eo q causat plis incertitudinem. ⁊ magis ꝯfundiť vir per adulteriū mlieris q̄ ecōuerso. Et hec simplr̄ loquēdo pponderāt in pctō mulieris adultere. vt dt etiā Holkot sup lib. Sap. Scdm Tertiū punctū est. q quo ad bonū fidei quo vterq̄ alteri obligať equaliter: vterq̄ eq̄liter peccat. Unde qlibet cōiugum potest alteꝝ accusare ⁊ dimittere ppť adulteriū. Unde Jnnoč. papa vt allegať in. iiij. señ. dist. xxxv. c. j. dt. Chr̄iana religio adulteriū in vtroq̄ sexu pari ratione cōdemnat. O ergo Jesu bone da gr̄am tuā ⁊ viris ⁊ mulieribus ad cōtinendū ne damnenť. O pie Jesu fac miscdiam pctoꝛibus sicut magdalene fecisti. Tertiū

Tertio rōne ğtificationis. Tertio rōne ğtificationis magna fuit miscdia dei in Magdalena. q2 mox in ipo pncipio ꝯuersionis sue maximā gr̄am spūssancti chr̄s infudit illi vt multū diligeret chr̄m. Un̄ dixit chr̄s. Remittunť ei pctā multa: qm̄ dilexit multū. Lu. vij. In charitate aūt quātitas vniuscuiusq̄ aīe sancte cōsistit: vt que magnā habet charitatē magna sit: et que puā pua. put dicit Bern̄. sup Cañ. ser. xxviij. Sequiť ergo q ipa maxie sctitatis gr̄am tūc adepta est: in qua mirabilr̄ creuit: adeo vt mereret p. xxx. annos singulis diebus septies ab angelis in ethera leuari: ⁊ celesti cibo per totū illud tp̄s refici: nec terreno alimento indigere. O mirabilis gr̄a dei de tali peccatrice tam sanctā facere. O Jesu dulcissime q̄ magna est miscdia tua: tibi laus ⁊ gl̄ia.

E De pijssima liberatione magdalene per chr̄m. E ¶ Circa scdm pncipale de pijssima liberatione. s. Magdalene per chr̄m sit pro cōclusione dictū Bern̄. simul ⁊ Augu. di. sic. O quāta vis est in lachrymis penitētis abluūt culpam: extinguūt gehēnam: restituūt ablata: ⁊ ascendūt ad celos apiendo celestem ianuā. Et clarent hec in exemplo Magdalene: quā pijssimus Jesus p la

chrymas penitentie pie liberauit ab hoc triplici malo
restituendo celo.
¶ Primo a carnali culpa.
¶ Secūdo a gehēnali ruina.
¶ Tertio a mundiali infamia.

Primo a carnali culpa.

¶ Primo qdem liberauit a carnali culpa. qr cū carna-
libus essz ꝛ oībus pctīs plena: lachrymosā est p pniam
liberata ꝛ abluta: sic ꝙ de cetero nunq̃ peccauerit. qd
est mirū: cū tñ pctā magdalene antea essent magna: cō-
suetudinaria: ꝛ publica in ciuitate ꝫm euangeliū. F

F Utrū magdalena peccauerit in carnalitate sola volūtate aut etiā ope

Querit hic. Utrū Magdalena peccauerit in carna-
litate: sola volūtate praue cōcupiscētie aut etiā opere.
Ad hoc tres modi sunt dicendi. Prīo fuerūt qdam doc.
vt Chrys. ꝛ Orige. dicētes ꝙ Magdalena sola mente
fuerit corrupta: sed carne ꝓseruata est ꝟgo. Uñ ꝛ qdam
famosus doctor compat eam Paulo di. ꝙ sicut Paulus
ppter nimiā supbiam castus pmansit. sic etiā Magda-
lena: cui ex supbia nemo placuit. Et ad id habēt rōnes
plures. Quaꝝ vna est. qr nō est pbabile inqunt ꝙ talis
peccatrix cū chr̄o ꝛ mr̄e eius mūdissima habuisset tan-
tam familiaritatē si fuisset publica peccatrix ope. Alia
ratio. quia pepulata fuisse nō legit. naz ꝛ chr̄o capillis
tersit pedes: non peplo. ğ videt ꝙ ꝟginali habitu capi-
te nō pepulato incesserit. Tertia. qr iudei magis ipam
honorabāt q̃ Marthā sororē eius ꝟginem. Nam ꝛ sctē
mulieres cū ea: non cū Martha legunt visitasse sepul-
chrū chr̄i. Quarta. qr ipa fuit pma nuncia ꝛ testis resur
rectionis chr̄i. sed infames repellunt vt indigni a testi-
monio. iij. q. iiij. nulli. ꝛ. q. v. oīes. extra de testi. ꝛ atte
sta. ca. testimoniū. Ex qbus videt ꝙ ipa nō fuerit talis.
Sed qm̄ cōtra istos est auctas eccl'e: que in festo eius
non facit officiū ꝟginū: cū tamē ꝫm oīes docto. menta-
lis ꝟginitas recupet per pniaz. Ideo nō tenet hec opi
nio ab eccl'ia. Et rō potissima. qr scp̄tura eccl'ie canoni-
ca noīat ipam peccatricē in ciuitate notā. Luc. vij. Ec-
clesia aūt aliquē ex sola volūtate ꝛ eius occultis pctīs
iudicare vel cōdemnare non debet nec pōt: sed de ma-
nifestis ꝛ ope ppetratis. qr pctm̄ qd sola mente fit a so-
lo deo punit. Hec patēt per Hiero. xv. q. j. Si qs non.
Ergo sequit ꝙ euāgelista de ope ppetratis pctīs Ma
gdalene locutus fuerit: ꝛ non de mentalibus secretis.
Secūdo ergo fuerūt alij docto. dicentes ꝙ Magda
lena fuit publica meretrix. Et hoc dicit Hieroñ. ad Fu
riam. ꝛ in plo. Osee pph̄e. Silr ꝛ Leo papa in ser. de.
passione dñi q incipit. Scio. q dt sic. Qñ pstituta lupa-
nar exiuit: tūc discipl'us gehēnam intrauit. qñ illa mer-
cedē sui corpis abdicabat: tunc iste p̄ciū sanguis magr̄i
sui postulabat. Hec Leo papa. Sed sic dicere de Ma
gdalena foret maxie durū: ꝙ tam nobilis ꝛ diues pro p̄
cio se pstituerit: ꝛ loca lupanaria inhabitauerit. Et rō
maxie facit p̄cepti illi⁹ Deut. xxiij. dicētis. Non sit me-
retrix de filiab⁹ israel. Itē qr cuz ipa chr̄o adhesit post
pniam: iudei sibi non pepcissent: sicut nec chr̄o pepcerit:
sed legis damnationē ei intulissent. q dt tales lapidari
debere. Deut. xxij. Non videt ğ verisil'e ꝙ ipa fuerit ta
lis meretrix publica. Sz doc. p̄dicti loquūt p exagge-
rationē de ea. vbi ẽ. ad denotandū ꝙ eius vita fuit mul
tum dissoluta ꝛ lasciua: ꝛ multū denotata fama eius. vt
videret q̃si vna ex pstitutis meretricibus: licz non essz

Tertius dicendi mod⁹.

talis in ꝟitate. Tertius ergo dicēdi modus est me-
diū tenens. ꝛ est mitior ac ꝟisilior: vicz ꝙ ipa nō sit ꝟgo
vt tenet coīter eccl'ia. nec fuerit publica meretrix: sz ꝙ
fuit in sua domo delitijs ocioq̃ vacans: vanisq̃ ornatib⁹
lasciuiosis in crinibus: facie: ꝛ vestibus: ac cōuersatiōe
cū iuuenib⁹ tam dissoluta vt fuerit infamata p ciuitatē
q̃si vna ex meretricibus. ꝛ sic ꝙ ipa dr peccatrix in euā
gelio. ꝛ per doc. h̄ intelligendū est ꝫm cōem famā suspi-
tionis: sed mitius est interp̄tandū: maxia tñ dei clemen
tia fuit ꝙ eā indignā a pctīs liberauit. G

G Scdo liberauit a gehēnali ruina

Secundo
chr̄s pie liberauit p lachrymas pnie Magdalenā a ge
hēnali ruina eijciēdo ab ea demonia septē ne piret: sed
in celesti regno magna fieret. Ideo Amb. li. p̄fa. dt. O
felix pnīa q ad se trahit dei clementiā: ꝛ ligat eius oīn
potentiā: ꝛ inuenit corā deo grām extinguēs. s. gehēne
flāmam. Augu. Flāmam penaꝝ extinguit vnda lachry

max. Queri pōt. Que sunt occasiōes vel cause grauis
ruine in muliere? Ad qd rñdet ꝫm doc. ꝙ p̄cipue tres
sunt que ꝛ Magdalenā fecerūt in pctā ruere. Primi est

Occasiones ruie i mliere

pulchritudo seu formositas. Theophrast⁹. Mulier pul
chra cito adamat. difficile est custodire quā mlti amāt
habere. Heu q̃ multe mulieres sunt q suā pulchritudi-
nem ornatu vano ampliant: sicut fecit et Magdalena.
ꝛ tales digne sunt ꝓfundissima gehēna: ruētes in mlta
vicia ꝛ pdentes aīas hoīm in cōcupiscētia. Uñ Matt.
xxviij. Ue illi p quē scandalū venit: expedit vt suspen.
in. eius mo. asi. ꝛ demer. in pfun. ꝛc. Hieroñ. ad Furiā.
Ornatus iste mulieꝝ non dñi est velamē: sed antechr̄i.
lingua psonat castitatē: ꝛ totū corpus ornatū p̄fert im-
pudiciciā. Idē. He nō filie regis chr̄i: sed regꝫ Tyri. i.
diaboli q vultu ꝛ capiūt aīas: ꝛ capiūt. Hec ille. Scda
occasio ruine grauis in mliere. est vbertas q satisfaciūt
corpi in delitijs comedēdo: bibēdo: dormiēdo: labores
fugiēdo. j. Tim̄. v. Que in delitijs est viuēs mortua est
Berñ. Periclitat castitas in delitijs. patz hoc in Ma-
gdalena. Tertia est libertas. ppter qd Ezech. xlij. Su
p mulierē neq̃ Ly. i. lasciuā: bonū est signū. i. clausura
vel custodia ne euaget. sup filiam cōstitue custodiā: ne
qñ fa. venire in opprobriū inimicis ꝛc. Magdalena li-
bertatē habuit. ꝛ sic multiplr ruit in pctā ꝛ gehēnam. sz
chr̄s liberauit. H Tertio chr̄s liberauit Magda-

H Tertio mundiali ifamia.

lenaz per lachrymas penitētie eius a mūdiali infamia:
melioris mlto nomīs pstans sibi famam: vt vicz diceret
amica ꝛ hospita chr̄i dilecta: eiusq̃ sanctitatꝫ ꝛ deuotio
nis fama per orbem diffusa vbiq̃ cōmendaret. Iuxta
quod saluator ait Matth. xxvj. Amen dico vobis: vbi-
cunq̃ p̄dicatū fuerit hoc euangeliū in toto mūdo dicet
ꝙ hec fecit in memoriā eius. O sancta penitentia. o be
ate lachryme que delent culpā: extinguūt gehēnam: re
stituunt pditā famā. vt hec dt Augu. Queri potest que

Questio

sunt remedia valentia mulieribus pro anīe et fame cu-
stodia ꝛ honesta vita. Ad hoc respōdet Augusti. lib. de
x. chordis. ꝛ primū est timor dei. scdm est verecundia q
ptimescit pdere famaz ꝛ veret agere inhonesta. tertiū
est timor pene legis peccatrices punietis. quartū est so
cietatis male declinatio ꝛ cautio. Hec ꝫm Augu. Ista
qdem defuerūt in Magdalena. ꝛ ideo fuit valde infa-
mata. ꝛ qd peius fuit dei inimica: ꝛ beatis āgelis odio-
sa: ac diaboli filia. O magdalena q̃ vilis fuit in illo sta-
tu cōditio tua. O q̃ infelix ꝛ misera pctōꝝ viroꝝ ꝛ pec-
catricū mulierū vita manere in damnatiōis ruina. o fe
licissima penitētia qua abluitur anima: restituit gratia
ꝛ celestis gloria. I

I

¶ Circa tertiū de grata acceptatione sit pro cōclusio-
ne illud Grego. in homel. di. ꝙ Magdalena quot in se
habuit oblectamēta: tot de se inuenit holocausta. s. chri
sto grata: vt totū seruiret deo in penitētia qcquid deū of
fenderat in culpa. Hec ille. Et hoc declarat breuiter.
Nam Magdalena multū grata sacrificia seu holocau-
sta sacrificauit chr̄o iesu tripliciter.

Tria grata sacrificia sacrificauit Maria Magdalena

¶ Primo ex anima vel corde.
¶ Secundo ex corpore.
¶ Tertio ex toto tempe vite
¶ Primo ex aīa quā sacrificauit cremādo triplici in-
cendio. s. dolorose cōtritionis: adeo vt oīa crimia eius
cremarent ꝛ cōsumerent. Heb. x. Deus noster ignis cō
sumens est. s. criminū. Greg. Incēdit plene peccati ru-
biginē: q ardet valide p amoris ignē. Scdo sacrifica-
uit aīam incēdio amoris: qm̄ dilexit multū. Tertio in-
cendio desiderij ꝛ deuotiōis. qr ardebat desiderio chr̄i
q oēm erubescentiā vicit: ꝛ inter epulas lachrymas ob-
tulit. vt ait Greg. Scdo ex corpe Magdalena gtissi-
ma holocausta sacrificauit chr̄o p singula mēbra. Prio
nanq̃ capillos chr̄o sacrificauit eis pedes christi exter
gendo. Secūdo oculos: lachrymas abundāter funden
do vt lauaret pedes christi. Tertio faciem: pudoris ru
borem pro peccatꝫ humiliter suscipiēdo. Unde Augu.
Erubescētia maxia pars est satisfactionis. per vos pec
castis: per vos ergo erubescatis. s. in cōfessione. Quar
to sacrificauit aures ꝟba chr̄i audiendo studiosissime.
Quinto os ꝛ nares in pedum christi deuota osculatio-

ne. Sexto manus in vngēdo ⁊ amplexādo pedes christi. Septimo totum corpus humiliter prosternendo et chr̄m adorando. Octauo totū sanguinē in abstinentia ⁊ castitate decetero viuendo. Nono totū cor effundendo per deuotam orōnem pro venia: vt em̄ ait Aug. in ser. q̄uis sermonem non p̄mebat: tacita tn̄ loquebat̄ corde talia fore verba. O iesu bone: o spes vnica salutꝫ mee miserere mei: ego sum illa infelix ingrataq̄ꝫ peccatrix que te multipliciter offendi: que multas aīas illaqueando perdidi: ego sum filia diaboli que te deū ꝯtempsi. Heu me miseram heu me infelicē ⁊ inique agentē: sed tu misericors īdulge mihi: ecce pedes tuos osculor qui venisti pctōres saluare: scio qꝛ nō despicis cor contritū ⁊ humiliatū s̄m scripturas. O dulcis iesu: o benedicte fili dei: te lachrymose deprecor sana aīam meā qꝛ peccaui tibi: miserere mihi peccatrici: parata sum decetero cauere: ⁊ obediendo preceptis tuis obtempare. Talia q̄ꝫplurima versabant̄ in corde magdalene. O ⁊ tu peccator: o peccatrix fac similiter ⁊ viues. Tertio ex toto temp̄ vite magdalena se chr̄o sacrificauit in omni perfectione sctītatis perseuerando ⁊ crescendo mirabiliter in dei gr̄a ⁊ celesti ꝯtemplatione adeo ꝙ sibi angeli ministrarent quotidie ip̄am in ethera eleuando septies: ⁊ cibo diuine dulcedinis reficiendo. Tandē q̊q̄ꝫ portando ad cōionem eucharistie ⁊ sp̄m in celū deducen̄. vt ptꝫ ex legenda. Ex q̄bus oībus claret q̄ꝫ grata q̄ꝫ accepta sit deo sacra pn̄ia q̄ nō solū tollit crimina sed ⁊ exaltat in gl̄ia. O bn̄dicte deꝰ: o pr̄ misericordiaꝝ: o p̄dulcissime iesu ecce on̄disti q̄ꝫ. s. imensa sit charitas tua erga penitētes. Te ḡ flentes rogamꝰ: vt p̄ btē Magdalene merita des nobis gr̄am ⁊ gloriam.

De sancta Maria magdalena Ser. iiij. s. de eius priuilegiis.

A Euertere reuertere sunamitis: reuertere reuertere vt intueamur te. Cañ. vj. ca. ⁊ ad laudem huius festiuitatis. A Hec v̄ba dicit deus in p̄sona magdalene cuiuslibet peccatrici anime reuocando eā a pctis ad pn̄iam. Nam s̄m Hiero. in interpretationibꝰ hebra. no. Sunamitis interp̄tatur misera ⁊ captiua mortificās vel mortificata. Talis p̄ oīa est aīa peccatrix. Nā misera est: qꝛ a summo bono .s. deo aliena ⁊ infernali supplicio digna. Ps. Conuertent̄ pctōres in infernū oēs gentes q̄ obli. deū. Itē est captiua .s. qꝛ est sub ptāte diabolica ligata. Prouer. v. Funibus pctōꝝ suoꝝ quisq̄ꝫ ꝯstringit̄. Deniq̄ꝫ est mortificans. Sap. xvj. Homo p̄ maliciā occidit aīam suam ⁊ sic est etiā mortificata sp̄ualiter: qꝛ a v̄a vita q̄ est deus est priuata ⁊ sep̄ata. Misericors ḡ deus pater filius ⁊ sp̄ūsctūs reuocan̄ aīam quālibet a statu pctōꝝ sicut reuocauit magdalenā di. sic. Reuertere reue. sunamitis .i. aīa peccatrix. Quater d̄t reuertere. q. d. iuxta predictas interpretationes. Reuertere a miseria pcti ad sctām v̄tuosam pn̄iam. Reuertere a captiuitate diaboli in libertatem filioꝝ dei o sunamitis. i. aīa peccatrix. Reuertere a dānabili inimicicia qua aīam occidis ad dei gr̄am. Reuertere a morte ad vitā vt intueamur te .s. p̄ gratuitū amorē Aug. Ubi amor ibi oculus. Deus ḡ pater ⁊ filius ⁊ sp̄ūsctūs amanter intuent̄ aīam penitentem ⁊ a pctis reuerti curantē: sicut patet in exēplo magdalene. Ad ipsius ḡ honorē v̄ba p̄missa accipiunt̄ p̄ sermone. Juxta que v̄ba tria mysteria accipiamus s̄m ꝙ triplici priuilegio amando intuitus est deus magdalenā. Primo in sua pn̄ia. Scd̄o in sctā vita. Tertio in celesti gl̄ia. Dicit ḡ deus illi. Reuertere reuert. sunamitis: reuer. reuer. vt intueamur te.

- Primo in sacra pn̄ia
- Scd̄o in sctā vita
- Tertio in sup̄na patria B

B De priuilegiis btē magdalene

Circa p̄mū sit p̄ ꝯclōne ꝙ piissimꝰ deꝰ magnoꝝ p̄uilegioꝝ gr̄a dilexit magdalenā in sua pn̄ia.

- Primū p̄uilegiū pn̄ialis p̄fectionis
- Scd̄m exemplaris electionis
- Tertiū familiaris susceptionis
- Quartū certitudinalis securatiōis

Primū est inquā p̄uilegiū pn̄ialis p̄fectionis: qꝛ ipsa egit de oībus pctis ꝯgruā p̄fectamq̄ꝫ pn̄iam: qd̄ valde paucoꝝ sctōꝝ est. Juxta illud Amb. lib. de vnica pn̄ia. Et notat̄ de pe. di. iij. Reperiunt̄: Ubi dicit sic. Ego facilius inquit inueni qui recte seruauerit innocentiā q̄ꝫ qui congrue egerit pn̄iam. Hec ille. Sed seruasse innocentiam paucissimoꝝ est: qꝛ vt ait Aug. xxj. de ciui. dei. Paucissimi sunt tante felicitatis: vt ab ineūte adolescētia nulla dānabilia pctā cōmiserint. Hec ille. Sequit̄ ḡ ꝙ congruā pn̄iam egisse vel agere est magnū dei donū ⁊ rarum priuilegiū. Queri pōt: quare tam mirabil̄r loquat̄ Amb. cū multi inueniant̄ in fine penitētes resplēduisse: ⁊ pauci inueniant̄ an̄ finē vite sine mortali. ar. l. di. Quia tua. Hec questio mouet̄ in glo. ibidē sup̄ verbo facilius. Et r̄ndet ibi glo. ꝙ hoc dictum Ambrosii intelligendū est de virginali integritate carnis. q. d. facilius inuenio qui seruet v̄ginitatem q̄ꝫ post corruptionem carnis seruet ꝯtinentiā: qꝛ tūc facilius cadet (qꝛ ⁊ fortius tentat̄ p̄pter prehabite delectatōis experimentū) Proinde Boetiꝰ d̄t: ꝙ facilius est ad v̄tutem erigere nouos q̄ꝫ reuocare veteres vel preteritos. Itē facilius de nouo aliq̄d acquirit̄ q̄ꝫ recuperet̄ amissum ar. de pe. di. j. §. Sunt q̄ arbitrant̄: in glo. sup̄ v̄bo: Cōgrue. Itē pōt etiā dictū illud Amb. intelligi de pn̄ia p̄fectissima: que nō solū delet pctā: sed etiā peccandi affectionē quā mō habere difficillimū est. Hec glosa supradicta. Sed qm̄ magdalena sic pn̄iam p̄fectissimā tenuit ⁊ omimodā continentiā. Idcirco p̄fectissime pn̄ie priuilegiū habuit. C Pro q̊ notandū ꝙ p̄fecta pn̄ia debet habere quatuor ꝯditiōes. Primo em̄ debet esse dolorosa. Un̄ Bona. sup̄. iiij. d̄t: ꝙ quicunq̄ꝫ recogitat vel recolit pctm̄ mortale p̄ qd̄ deū offendit tenet̄ dolere: qd̄ si non facit denuo peccat: qꝛ voluntarie manet in inimicicia dei ⁊ negligit reconciliari creatori suo quem offendit. Ideo Aug. de pn̄ia dist. iij. Pn̄ia dicit sic. Penitere est penam tenere: vt semper puniat in se quod cōmisit peccando. Glo. Puniat semper habitu non actu. Et ca. sequenti dicit. Semper doleat ⁊ de dolore gaudeat ⁊ nō semper doluisse doleat: quia vbi dolor finitur: de venia nil relinquitur. Hec ibi. Secundo debet esse pudorosa .s. in confessione. Aug. Per vos peccastis: per vos erubescatis. Erubescentia est maxima pars satisfactionis. Tertio debet esse operosa in satisfactione. Aug. de penitentia dist. iij. circa principium dicit: ꝙ qui veraciter penitet malum quod fecit impunitum non sinit. Quarto debet esse amorosa in propositi firmatione: ꝙ. s. pro dei amore dolens eius offensam nunquam velit de cetero peccare. Isido. de summo bo. ⁊ de pe. dist. iij. Irrisor inquit est ⁊ non penitens qui adhuc agit quod penitet. Nec videtur deum poscere subditus sed subsannare superbus. Hec ille. Sicut exemplū. Si tu percussisti in maxillam aliquem ⁊ dicis te dolere quod fecisti ac veniam petis: ⁊ tn̄ hoc idem iteras: derisio quedam est. Sic in proposito beata magdalena multum doluit pctā ⁊ defleuit abundantissime ⁊ maximam erubescentiam sufferre voluit coram oībus ꝯuiuantibus. Opere etiā satisfecit per que peccauerat. s. per oculos lachrymando: per capillos satisfecit tergēdo chr̄i pedes: per os osculando: per vnguentum chr̄o offerendo laudabiliter quod corpori suo antea exhibuerat culpabiliter. Deniq̄ꝫ decetero oēm offensam perfectissime cauit plena chr̄i charitate: ḡ ip̄a perfecte pn̄ie priuilegium habuit. D Scd̄m p̄uilegiū exēplaris electiōis: qꝛ ip̄a .s. Magdalena electa est in exēplum salutis ⁊ data penitentibus: sicut chr̄i mater data est in exemplū v̄ginibus ⁊ innocentibus. Nimiꝝ due erant vie eundi ad patriā. Una innocentia: altera penitentia. Ideo deus dedit hoībus in speculum ⁊ exemplū salutꝫ duas marias prefatas. Sed de ista duplici via solent questiones oriri inter hoīes. Prima q̄dem de honore. Utꝝ deus equa dignitate honoret penitentes sicut innocentes siue virgines. Ad qd̄ r̄ndet Gre. di. l. Quia tua. di. ꝙ sicut Petrū post negationē pn̄ia secuta lapsus ab apostolatu nō expulit: sic ⁊ ad alia dignitatis officia restituit vnde claret ꝙ christus non minus honorat penitentes q̄ꝫ inno

Primū pn̄ial̄ p̄fectionis

Questio

C Quatuor cōditiones p̄fecte pn̄ie

D Scd̄m p̄uilegiū exēplarꝫ electionis

Qō circa penitentes

centes in equali charitate existentes: ꝛ hoc quo ad pre
miũ essentiale in celo: ſm qđ dt Bona. ſup. iij. di. xxxij.
Et Rich. ſup. iiij. dt: licet q̊ ad premiũ accidentale au=
reole innocentes preferant. Unde hoc chr̄s in magda=
lena exemplariter edocuit qñ ipam licet peccatricem
famoſam: tñ poſt pniam adeo honorauit ꝙ in ſocietatẽ
E
ſue ſanctiſſime ꝟginis matris admiſit. E Scđa que
Queſtio
ſtio de iſtaꝝ viaꝝ gratuito amore: vtꝝ chr̄s maiori grã
amet virginem qui nunq̃ꝫ peccauit q̃ꝫ eũ qui peccauit
quidem ſed penituit. Ad quod rñdet Aug. li. ꝯtra Fau
ſtum di. ꝙ ſicut agricole plus placent agri q̊ ſpinis ma
gnis eradicatis centuplũ ꝓferunt q̃ꝫ agri q̊ nullas ſpi=
nas habuerunt vnq̃ꝫ: ꝛ tñ ad centenariũ fructũ nunq̃ꝫ ꝑ
uenerunt: ſic deo plus placent illi q̊ penitentes feruen
tius in charitate dei creſcunt q̃ꝫ qui licet iuſti ſint tñ mi
nus fructificãt ꝛ minori in charitate ſunt. Hoc chr̄s ex
emplariter edocuit in magdalena quã chr̄s etiã pluri
bus virginibus pretulit maiorẽ grãm ꝛ gl̃iam eſſentia=
F
lem ipſi ꝯferendo. F Tertia queſtio de pnie valo
Queſtio de pnie valore
re. Nã poſſent dubitare mũdani hoĩes ꝛ dicere: q̃d va
lent lachryme pctõris: cũ ſcriptũ ſit Ioan. ix. Scim⁹ q2
deus pctõres non exaudit ꝛc̃. Ad qđ rñdet Hiero. di.
Oratio deũ lenit: ſed lachryma deũ cogit. ſ. ad miſerã
dum pctõri. Ideo ſubiungit. O humilis lachryma tuũ
eſt regnũ: tua eſt potẽtia tu vincis inuincibilẽ ꝛ ligas
oĩpotentẽ. Ad idẽ Amb. dt. Ablue te lachrymis: laua
te fletibus: ſi tuipẽ fleueris alius te nõ flebit: ſi Cain ꝛ
Iudas ꝟtutẽ lachrymaꝝ ſciuiſſent: deſperare nõ debu
iſſent. Bern. etiã dt. Nec̃ꝫ mđs diluuio periiſſet ſi ad la
chrymas ꝯfugiſſet. O quanta inq̃t vis eſt in lachrymis
penitentis: abluunt culpã: extinguunt gehennã: aſcen=
dunt ad celos deſcendunt ad abyſſos: ignẽ infernalem
extinguũt: celos pulſant: deo pctõrem reconciliãt. Hec
ille. Hec oĩa exẽplariter deus edocuit in Magdalena
ꝓ pctõribus penitẽtib⁹. Uñ ꝑ ipa multũ debẽt pctõres
deum laudare ꝛ ad pniam ꝓuocari. Et inſuꝑ mulieres
debent deo grãs magnas agere: q2 eoꝝ ſexus magna
gl̃ia eſt decoratus: principali⁹ ex matre chr̄i ꝛ poſt eã
ex magdalena que eſt ſpeculũ ſalutis ꝛ exemplũ pnie
G
vere toti mundo. G Tertiũ priuilegiũ familiaris
Tertiũ ꝑuilegiũ familiarꝭ ſuſceptionis
ſuſceptionis. Nullũ em̃ pctõrem penitentẽ legim⁹ tã fa
miliariter ſuſceptũ a chr̄o ſicut magdalenã quã nõ ſolũ
admiſit ad ſe venire: ſed ꝛ ei pedes ad tangendũ ꝛ ad
vngendũ atq̃ꝫ tergendũ ꝛ oſculandum ꝑmiſit. Greg. in
hom̃. Penſemus fratres chariſſimi quante pietatꝭ fue
rit dñs q̊ mulierẽ peccatricẽ nõ ſolũ ad ſe venire mitte
re dignat⁹ eſt: ſed etiã ad tangendũ ꝛ oſculandũ ei pe=
des tribuit. Si queraꝛ q̊ quare ſic chr̄s voluit: Rñr ꝙ
primo vt ꝑ talẽ pietatem ꝓuocaret oẽs nos ad pniam.
Ideo Greg. ſubdit. Cõſiderem⁹ grãm miſericordis dei
ꝛ damnem⁹ multitudinẽ reat⁹ noſtri. Itẽ Bern. O tu
pctõr exẽplo peccatricis ꝓſterne te ad pedes ieſu: oſcu
lare o aĩa miſera: vt deſinas eſſe miſera. Scđo ꝓ ſigno
pacis inter deũ ꝛ penitentẽ. Nã chr̄s dñs legiꝛ oſcula
tus a quatuor. Primo a ꝟgine matre ꝓ ſigno itimi amo
ris vt doceaꝛ ꝙ q̊ intimo corde deũ diligunt: deũ oſcu
lari ꝛ ab eo reamari merenꝛ. Prou. viij. Ego diligẽtes
me diligo. Scđo a Symeone ꝓ ſigno deuotionis ad ſi=
gnificandũ ꝙ deuote orãtes ad oſculũ recipiunꝛ a chri
ſto ꝛ exaudiunꝛ. Lu. xj. Oĩs q̊ petit accipit ꝛc̃. Tertio
a magdalena ꝓ ſigno reconciliationis penitentiũ vt di
ctum eſt. Quarto a iuda ꝓditore: ad ſignificandũ ꝙ re
cidiuantes in pctã poſt pniam quaſi oſculo tradũt filiũ
hoĩs: ꝛ ideo dãnanꝛ cũ iuda. Heb. vj. Rurſum crucifi=
H
geñ. chr̄m in ſeipſis. H Quartũ ꝑuilegiũ certitu=
Quartũ certitudinalꝭ ſecurationis
dinalis ſecurationis: q2 certificata eſt de trib⁹ de q̊bus
alii hoĩes coĩter ſunt incerti. Primo de plenaria pctõꝝ
remiſſiõe: q2 dixit ieſus. Remittunꝛ ei pctã multa. Lu.
vij. Si q̊ queras: Cur chr̄s nõ iniũxit exteriorẽ aliquã
pniam magdalene niſi h̃. Uade ꝛ amplius noli peccare
Rñr q2 vidit eius contritionẽ eſſe tã fortẽ ꝛ ꝑfectam ꝙ
ſufficit delere oĩa ꝛ plenariã meruit remiſſionem. O ſi
mõ aliqui tales eſſent. Scđo certificauit de dei chari=
tate: cũ tñ neſcit hõ an odio vel amore dignus ſit Eccĩs
ix. Sed Magdalenam dixit chr̄s multum dilexiſſe.
Tertio de ꝑſeueratione ꝛ celeſti beatitudine quando
chr̄s dixit de ea. Maria optimã partẽ elegit que nõ au
fertur ab ea in eternũ. Luc̃. x. O q̊ Ieſu bone q̃ꝫ mira
tua grã: q̃ꝫ laudabilis tua miſericordia in Magdalena:
tibi laus ꝛ gloria. I
I
Circa ſcđm de aliis priuilegiis in vita ſancta ſit pro
Quintũ diuinalꝭ dilectõis
concluſione ꝙ dulciſſimus ieſus maximis priuilegiis
dilexit Magdalenam in vita ſanctitatꝭ: declaratur ex
aliis quatuor priuilegiis continuando in ordine ad di=
cta. Quintum priuilegium diuinalis dilectiõis: quia
Magdalenam chr̄s ſpecialiter dilexit: quod patet ex
pluribus ſignis. Primo quia in ſocietatẽ ſue matris eã
acceptauit. Scđo quia ſepiſſime apud eam cũ diſcipu=
lis hoſpitari voluit. Tertio quia ꝑ eius charitate plu=
ra miracula fecit. Nam eius fratrem Lazarum quatri
duanum defunctũ ſuſcitauit. Item Martham eius ſo=
rorem a fluxu ſanguinis liberauit ſm dictum Ambro.
Item domicellam illius Marcellam ſpirituſancto in=
ſpirauit vt diceret: Beatus venter qui te portauit ꝛc̃.
Quarto quia Magdalenam chriſtus vbiq̃ꝫ excuſauit ꝛ
eius aduocatus ac defenſor extitit. Patet quia cũ Si=
moni eam in corde deſpiceret pro peccatꝭ chriſtus eam
excuſauit ꝙ dimiſſa ſunt ſibi quia dilexit multũ. Item
Martha contra eam conqueſta eſt de ocioſitate ad pe
des ieſu ſedentis ꝛ verbo chriſti intendentis: chriſtus
eam defendit ꝛ commendauit di. Maria optimam par
tem elegit. Aug. Non tu malam. ſ. in miniſtrando: ſed il
la meliorem in contemplando: quia contemplatio nobi
lior eſt vita actiua. Deniq̃ꝫ apud iudam ꝛ diſcipulos im
properantes de vnguento di. vt quid perditio hec vn
guenti facta: poterat em̃ venũdari ꝛ dari pauperibus
Chriſtus multum cõmendauit ꝛ acceptauit eius opus
di. Bonum opus operata eſt in me. Matt. xxvj. Et ſic
patet ꝙ chriſtus eam dilexit. Sextum priuilegium in
Sextum inſignis illuſtrationis
ſignis illuſtrationis: quia chriſtus dominus Magdale
nam inſigniter pre multis ſanctis in vita ſua reddidit
illuſtrem. Primo quia poſt glorioſam matrẽ virginem
Mariam primo omnium apparuit Magdalene poſt re
ſurrectionem: quod fuit maxime gratie. Secundo quia
recedentibus aliis a monumento domini ipa pre ardo
re deſiderii recedere non poterat: ſicut ꝛ ſub cruce cũ
virgine matre vſq̃ꝫ in finem ſteterat ad ſepeliendũ chri
ſtum: ꝛ ſic chriſtus fecit eam pre diſcipulis cõmunibus
amicam per charitatem. Tertio quod maximum eſt fe
cit chr̄s eam apoſtoloꝝ apoſtolam: qñ per ipam primo
oĩm annunciauit illis ſuam reſurrectionẽ. Deniq̃ꝫ quar
to ſupra legem ſcripture magdalenam ex oĩbus mu=
lieribus ſanctis chr̄s fecit ſuam euãgeliſtam. Nam ſm
apl̃m. j. Coꝝ. xiiij. Mulieres inquit in eccleſiis taceãt:
non em̃ permittitur eis loqui. Unde concilium cartha.
in decretis diſt. xxiij. ca. Mulier. ait: q̃ꝫuis docta ꝛ ſan
cta viros in conuentu docere non preſumat. Gloſ. hoc
em̃ eſt ſacerdotale officiũ. Ad idem eſt Amb. xxiij. q. v.
Mulierem. Sed ſpeciali priuilegio ſpirituſſancti Ma
gdalena in Marſiliam deueniens predicauit ꝛ conuer
tit domino cooperante ꝛ ſermone: miraculis ꝛ ſequen=
tibus ſignis confirmante: vt patet in legenda ſermone
. ſ. G. H. I. Et ſic patet. Septimum priuilegium cele=
Septimũ celeſtis conſolationis
ſtis cõſolationis: quia nulli legitur deus tam diutinam
ꝛ crebram celeſtem dulcedinem tam mirabiliter preſti
tiſſe in hoc mundo ſicut fecit Magdalene quam trigin
ta annis ſine oĩ cibo ꝛ potu terreno degẽtem diebus
ſingulis ſepties angelorum agmina dulci modulatione
in ethera leuauerunt ꝛ reportarunt: ꝛ ſic in illa dulce=
dine celeſti ſatiata vixit: vt patet in legenda. Octa=
Octauũ felicis coronationis
uum priuilegium tranſitus felicis mortis. Nam glorio
ſiſſimis miraculis eius felix tranſitus illuſtratus eſt:
qm̃ domino reuelãte diem obitus ꝑcognouit: ꝛ epiſco=
po nomine Maximino per quendam presbyterum de
nunciauit. Itẽ die illo adueniẽte per angeloꝝ agmina
illuc in oratoriũ eſt portata: ꝛ in aere corã altari mani=
bus angeloꝝ ſtans ſubleuata euchariſtie ſacramentũ
ſumpſit deuotione multa. Itẽ facie erat radioſa vt ſol
videntibus multis: ꝛ ſic ſumpta euchariſtia inter ma=
nus angelorum dulci amore obdormiuit. Item corpus

remansit odore suaui fragrans diebus septem. O quis audiuit talia sancta noua: o mira chri clementia in tale peccatrice anima.

Nonū p̄miale coronatiōis — K ¶ Circa tertiū de p̄uilegiis que habet existens in patria siue post morte: sit p̄ pclone φ gl'iosus chr̄s iesus sicut Magdalenā dotauit in vita magnis gratiis: sic ₇ in patria ₇ eccl'ia gl'ificauit gl'iosis p̄uilegiis: q̄ continuando in ordine ad illa precedentia. Declaraꝛ ex aliis quatuor sequentibus p̄uilegiis. Nonū quippe priuilegiū est p̄mialis coronatiōis. Queri nanq̄ pōt in q̄ choro angelor Magdalena putaꝛ fore in celesti p̄mio coronata Ad qd̄ ex dictis Fran. may. ₇ doctor colligendo aliq̄s rōnes. R̄ndeꝛ φ in sup̄mo choro. s. inter seraphin. Primo quidem rōne ardentis amoris. Seraphin em̄ vt ait Diony. ardentes amore interpretanꝛ. Et Magdalena maximi amoris ardore claruit: ḡ ₇c. Vn̄ Greg. in hom. sup illud. Accesserūt ad iesum publicani ₇c. dicit: φ distincte ɔuersatiōes hoīm singulor ordinib⁹ angelor cōgruunt ₇ in eor sorte p̄ conuersationis similitudinē deputanꝛ. Hec ille. Scd̄o rōne significationis: qꝛ ip̄a apostolor apostola d̄r: ₇ sic apostolica dignitate laureata. Sed ɓm Diony. apostolico statui in eccl'ia debeꝛ summus chorus in patria tanq̄ viciniori chr̄o: ḡ debeꝛ seraphin qui in celo vicinior est deo. Et sic pꝫ φ Magdalena cū apl'is est in sup̄mo choro ppinquiori chr̄o ₇ btē matri eius.

Decimū celebris honoris — Decimū priuilegiū celebris honoris: qꝛ p̄ totū mōm ip̄a euangelio celebri memoria cōmendatur iuxta qd̄ saluator predixit Mat. xxvj. Ubicunq̄ predicatū fuerit h̄ euangeliū diceꝛ. Et φ hec fecit in memoriam ei⁹. Itē tota eccl'ia vniuersaliꝛ festū eius celebrat.

Undecimū efficacis saluationis — Undecimum efficacis saluationis. Ipsius em̄ merita sunt multū efficacia ad salutē inuocātibus. Nā legiꝛ φ quidam pctōr in scedula conscribens pctā sua ₇ sup altare btē magdalene ponens rogabat vt sibi indulgentiam impetraret: ₇ mox oīa pctā deleta inuenit ex illa scedula. Itē miles q̄dam singulis annis visitabat corp⁹ btē Magdalene: q̄ tandem in p̄lio occisus dū a parentibus feretro positus plangereꝛ piis q̄relis opponebāt magdalene cur suū deuotū mori pmisisset sine cōfessione. Tunc subito defunctus surrexit ₇ sacerdotē vocari precepit. Cūq̄ deuot⁹ ɔfessus fuisset ₇ viaticū recepisset in pace q̄euit.

Duodecimū depcabilis intercessionis — Duodecimū priuilegiū depcabilis intercessiōis p̄ deuotis suis etiā desperatis. Nā legiꝛ in cōmuni legenda φ clericus q̄dam de flandria Stephanus tam sceleratus φ oīa flagitia exercēs ea q̄ salutis sunt nō solū non facere: sed nec audire volebat: p̄ deuotione tn̄ btē Magdalene festū eius colebat ₇ vigiliam ieiunabat.

Exemplū — Dū ḡ tumulū eius visitasset apparuit ei btā Magdalena inter duos angelos sustētata ₇ dixit: Cur Stephane nulla cōpunctiōe moueris: ex q̄ em̄ deuotionē in me habere cepisti p̄ te dn̄m semp̄ instanter exoraui: penitere ḡ ₇ ego te nō deserā donec deo fueris recōciliatus. Ille mox in se tantā grāꝫ infundi sensit φ seculo abrenunciaꝛ. religionē intrauit ₇ pfectissime vite fuit: ac tandē in eius morte visa est btā magdalena cū angelis astitisse ₇ ei⁹ aīam quasi candidā columbā cū laudibus in celū sustulisse. O ḡ amorose iesu: o admirabil' deus q̄ nos pctōres nō spernis sed penitentes suscipis ecce ōndisti pietatē tuā in Magdalena. O felicissima dn̄a: o chr̄i amica btā Magdalena te depcamur p̄ dulci iesu amore impetra nobis veniam ₇ grām in presenti ac gl'iam in futuro a dn̄o Iesu chr̄o: qui viuit ₇ regnat in secula seculor Amen.

¶ De sctō Iacobo aplo Ser. j. cū Legenda.

A — Erit sepulchrū ei⁹ gloriosum Esa. xj. ₇ ad laudē hui⁹ festiuitatis A Quamuis em̄ hec ỽba ad l'ram scripta sint de sepulchro chr̄i in quo chr̄s dn̄s gl'iose resurrexit tn̄ bn̄ possunt dici etiā de sepulchro bti Iacobi apl'i qd̄ deuotione fideliū visitantium p̄ mōm rutilat gl'ia miraculor multipliciū. Nā vt ait Aug. li. j. de ciui. dei: nō sunt contemnenda quin potius honorāda corpa sctōr in sepulchris qꝛ ill'ꝛ tanq̄ organis ₇ vasis ad oīa bona opa vsus est sp̄ūssctūs. Sicut exēpli grā videm⁹ φ magno honore venerabaꝛ calix in q̄ cōsecrabaꝛ sanguis chr̄i: q̄uis calix nil sentiat de sp̄ūsctō chr̄i nec viuat ex eo: multo magis ḡ debēt venerari corpa fideliū ₇ sctōr in q̄bus vixerūt ₇ opati sunt bona in sp̄ūsctō chr̄i. Vn̄ bti Iacobi corp⁹ ₇ eius sepulchrū merito p̄ totū mōm ab hoībus visitaꝛ. honoraꝛ vbi de⁹ multiplicia miracula opando gl'ificaꝛ in ip̄o sctō Iacobo. Bn̄ itaq̄ de eo d̄r. Erit inquit sepulchrum eius gl'iosum. Iuxta q̄ ỽba ip̄e btūs Iacob⁹ cōmendaꝛ de trib⁹ de q̄bus agem⁹ in h̄ sermone.

¶ Primo de sepulchri reuerētia: ibi. Erit sepulchrū
¶ Scd̄o de priuilegii grā: qꝛ d̄r Sepulchrū eius. s. sancti priuilegiatum
¶ Tertio de martyrii gl'ia: qꝛ d̄r gl'iosum

B — De reuerendo sepulchro bti iacobi — ¶ Circa p̄mū de reuerendo sepulchro b. Iacobi sufficiat breuiter p̄ pclone φ b. Iacobus speciali p̄ p̄uilegio habet a deo. s. φ ei⁹ sepulchrū visitaꝛ reuerēter p̄ ceteris sctis a multo ppl'o. Et claret p̄mo ex h̄ φ miraculose illuc ei⁹ corp⁹ est a iudea translatū ₇ ibi tumulatū: vt in legenda ei⁹ diceꝛ infra. Scd̄o ex h̄ φ visitātes illud hoīes iuuat btūs iacob⁹ in vita ₇ in morte ₇ post mortē vt multis miraculis monstratū est: de q̄b⁹ in legenda. Tertio ex h̄ φ q̄cunq̄ votū fecerit de visitando eius sepulchro solus papa ₇ nō alius pōt dispēsare vel ɔmutationem facere. Unde casus papalis est in voto dispensare vel cōmutare.

In q̄b⁹ votis sol⁹ papa dispensat — Si petas vnde hoc habeꝛ? Respondetur ɓm fratrē Ange. de claua in sua sum. sic di. Quo ad quatuor vota inquit solus papa dispensat. s. in voto solenni religionis: in voto hierosolymitano: in voto sancti iacobi: ₇ in voto visitandi limina apostolor Petri ₇ Pauli. Et sic seruatur in facto: licet nullo iure inueniatur expressum nisi de voto pro subsidio ipsius terre sancte: vt de vo. ₇ voti redemp. c. ex multa. ₇ sic tenet consuetudo. Hec vbi s̄. Et plura quo ad hoc ibidē. Quarto declaratur cōclusio ex hoc φ sic voluit christus dn̄s complere petitionem matris ipsius. s. sancti iacobi ₇ ioannis. Nam scribiꝛ Mat. xx. ₇ in euangelio recitaꝛ hodie. Accessit ad Iesum mater filior zebedei adorans ₇ petens. Dic inquit vt hi duo filii mei sedeāt vnus ad dextrā tuam ₇ alius ad sinistrā tuam in regno tuo. Hoc nimir videꝛ chr̄s sic implesse dupliciter. Primo quo ad eor corpora. Nam Ioannis corpus est in dextera collocatum. s. in celo: quia in terris non est inuentū ei⁹ corpus sed putaꝛ esse in celo ɓm Hiero. ₇ Frā. may. Et cōmunius doct. tenent. Corpus vero bti Iacobi est ad sinistrā chr̄i: quia in hoc mōo precipue honoraꝛ in sepulchro. Dicit aūt Gre. in hom. paschali. φ p̄ dexterā vita beata: ₇ per sinistram vita presens significaꝛ. Iuxta illud Cañ. ij. Leua ei⁹ sub capite meo ₇ dextera ei⁹ amplexabitur me. Uoluit itaq̄ chr̄s honorē dextre Ioanni prebere. i. celestē ɓm eius corpus: ₇ sinistralem honorem iacobo. i. terrenū ɓm corpus. Uerūtn̄ quo ad aīam vtrosq̄ honorari voluit i dextra. i. in celesti patria. Secundo hoc idē impleuit chr̄s q̄ ad mōm vel in p̄nti terra: qꝛ Ioannes iacet ex parte orientis: vicꝫ in Epheso vbi sepulturam sibi parari iussit: licet de sepulchro illo puteꝛ in celū trāslatus. Sed Iacob⁹ requiescit in parte occidētis in mundo: ₇ sic Ioannes est a dextris ₇ iacobus a sinistris. Nam ɓm p̄hm de celo. Dextrū mundi est oriens vn̄ incipit mot⁹ celi: ₇ occidēs est sinistrū mūdi. Et sic pꝫ φ chr̄s btō Iacobo dedit p̄ speciali priuilegio iuxta petitionem matris eor vt honoreꝛ ab oībus ad occidentalem mūdi plagam in sepulchro pre ceteris.

C — Quadruplex hoīm sepulchrū — C Sed vt ad moralem edificationem cōuertamus sermonem notādum de sepulchro ɓm Bona. in ser. aliosq̄ simul: φ quadruplex hoīm sepulchrū distinguitur in scriptura sacra.

¶ Primū est criminale ₇ detestandū
¶ Scd̄m est materiale ₇ memorandū
¶ Tertiū est infernale ₇ formidandū
¶ Quartū est sup̄nale ₇ desiderandū

Primū criminale — ¶ Primū est criminale ₇ detestandū qꝛ est crimine plenū: de q̄ ps. Sepulchrū patens est guttur eor: linguis suis dolose agebant. Uenenū aspidū sub labiis eorum.

Quoꝝ os maledictione ꝛ amaritu. plenũ est velo.pe. eo.ad ef.sang. Queritur: quare tales pctõres dicunt sepulchrũ vel assimilant sepulchro? Rñdet ꝑm glo.sup ps.ꝛ in originali allegat di.sic. Mortue inquit aie corpus sepulchrũ est: qꝛ in euangelio dñs talib⁹ dicit. Similes estis sepulchris dealbatis: q̃ foris apparent hoibus speciosa: intus vero plena sunt ossib⁹ mortuoꝝ ꝛ oi spurcicia. Hec glo. Nam reuera in talibus fetor vicioꝝ maior exhalat q̃ȝ in sepulchro. Ideo dicit ps. ꝙ sepulchrum patens. Plus eñ nocet fetor aie q̃ȝ corpis: qꝛ vt dicit Berñ. Preciosior est aia oĩ corpe. Vñ quanto ꝑcio carior: tanto damno est maior in fetore pcti. Deniqȝ qꝛ tales fetent in gutture ꝑ gulã: ideo dicit: guttur eoꝝ. Fetent in lingua ꝑ detractionem: ideo dicit in ps. Linguis suis dolose agebant. Itẽ fetent in labiis blasphemando deum ꝛ primos maledicendo ac discordiã seminãdo. Ideo dicit: Venenũ aspidũ sub labiis eoꝝ: quoꝝ os maledictione ꝛ amari.ꝛc. Itẽ potes querere: quare ps. ibi dicit venenũ aspidum potius q̃ȝ alioꝝ serpentũ? Respondet ꝙ sicut refert Jacob⁹ lausan⁹ in suis sermonibus. Venenũ aspidũ est tale qđ facit hoiem obdormire: ꝛ sic dormiens moritur: vñ dolorem mortis non sentit. Propter qđ Cleopatra nolens mortis dolorẽ sentire: bibit venenũ aspidũ que obdormiendo est mortua. Sic tales pctõres facit diabol⁹ in pctis dormire ne sentiãt dolorom pcti: quia facit eos in ipis iacere delectabiliter: ꝛ rari sunt qui dolorem penitentie sentiant vere satisfaciendo ꝛ famam restituẽdo: quod tñ tenerent: ꝛ sic moriuntur in eis eterna morte. Unde Hiero. Diffamare caue: nam reuocare graue: ptȝ ꝫ.

Scđm materiale Scđm sepulchrũ est materiale ꝛ memorandũ: de quo habem⁹ oẽs in die iudicii resurgere. Juxta illud Ezech. xxxvij. Ecce ego aperiam tumulos vestros ꝛ educã vos de sepulchris vestris popule meus ꝛc. Hoc sepulchrũ est nobis semper memorandũ. Nã vt dt Aug. Monumentũ dr quasi monẽs mentẽ ad recognoscendũ.s. nos fore morte debitos ꝛ ponendos in sepulchro tam stricto: fetido ꝛ obscuro ne superbiam⁹. Vñ Innoceñ. terti⁹ dt. Heu fratres attendite: qui paulo ante inclytus residebat in domo: ecce q̃ȝ pauper iacet in tumulo: ꝛ q̃ gloriosus incedebat in aula: ecce q̃ȝ despectus iacet in tumba: ꝛ q̃ vescebat delitiis in cenaculo: ecce nũc consumit vermibus in sepulchro.

D Tertiũ infernale D Tertiũ est sepulchrum infernale quod est multũ ꝛ super oĩa formidandũ: quia ibi oĩa.s. honores: diuitie: ꝛ delitie vertunt in tormentum. De hoc Luc. xvj. Mortuus est diues ꝛ sepultus est in inferno. O quanto consultius iste diues panes hordeaceos comedisset in mđo q̃ȝ ad talia supplicia ꝛ tantã penuriam venisset vt in tormentis guttam aque quã iam plus q̃ȝ mille annis desiderauit nec habere põt. De hoc etiam infernali sepulchro Ps. dt: Veniat mors super illos: scȝ malos: ꝛ descendant in infernũ viuentes: lr̃a hebraica habet in sepulchrũ. Sed quare dicit viuentes: cũ nõ nisi mortui habeant sepeliri vel in inferno poni? Rñdet ꝙ ideo: quia pleruñqȝ mali tales credunt se esse viuos: cum latam habeant conscientiam nec curant de morte anime cum tñ in veritate mortui sunt. Item ideo etiam quia pctõres habent voluntatẽ obstinatã in pctis nec volunt fructuose penitere: talis aũt vita est infernalis ꝛ diabolica. Aug. ꝛ Chrys. Humanum est peccare: sed diabolicũ est in pctis perseuerare. Et sic tales viuẽtes mortui sunt.

Quartũ supernale Quartũ est sepulchrũ supernale.i. celeste: de q̃ Job. v. Ingredieris in abundantia sepulchrũ sicut infert aceruus tritici in tempe suo. Temp⁹ eñ inferendi triticũ in horreũ est temp⁹ messis. Messis aũt est cõsummatio seculi. Et sic homo iustus in fine mundi corpore ꝛ anima in celeste sepulchrũ ingrediet in abundantiam meritoꝝ ꝛ premioꝝ vt in eternũ ibi cũ chr̃o regnet: ꝛ iđ hoc sepulchrũ summe est desiderãdũ. Juxta illud Ps. Quã dilecta tabernacula tua dñe vtu. ꝯcu. ꝛ defi. aia mea in atriis tuis. Btũs itaqȝ Jacob⁹ qꝛ chr̃m ꝑfecte dilexit: nunc cũ chr̃o regnat in celesti patria vbi amplissimis donis feliciter honorat in aia. In corpore autẽ honorat in sepulchro terrestri sup sepulchra oĩm regũ mđi. Eius ꝫ exemplo ꝛ nos seruiam⁹ chr̃o vt celestem assequamur honorẽ. Greg. Si culmen veri honoris queritis ad celeste regnũ tendite. Si vere diuites esse cupitis veras diuitias amate.

E Questio E Quero nãqȝ a te o homo dic mihi q̃d est illud quod quanto senescit tanto iuuenescit: ꝛ quanto iuuenescit tanto pei⁹ fit? Ad q̃d id respondet ꝙ auaricia vel amor mđi. Hiero. Sola est auaricia que in senib⁹ iuuenescit: cũ tñ oĩa vicia senescant: ꝛ tanto peius viciũ est: qꝛ dicẽte Greg. Tanto a supno amore hõ disiungit: quanto inferi⁹ delectat. Itẽ q̃d est illud qđ q̃nto est min⁹ tanto est meli⁹? Ad h̃ rñdet ꝙ teste Greg. pupilla oculi quanto est minor ꝛ nigrior: tanto est lucidior ꝛ melior. Spũaliter: quanto hõ videt se humiliando minorẽ in ꝓpriis oculis mẽtis: tanto est melior. Gre. Tanto corã deo quisqȝ est acceptior: quanto apud se recognoscit despectior. Itẽ adhuc quero te: q̃d est illud qđ q̃nto modicũ tanto meli⁹? Rñdet ꝙ pctm̃ ꝛ pcti pena vel reatus vt claret. Sed q̃d est qđ quanto plus durat tanto melius est. Utiqȝ gl̃ia celestis que nunq̃ȝ marcescit sed semp felicitate in deo crescit: qꝛ deus semp cũ noua admiratione videt. Vñ Sap. vj. Clara est ꝛ q̃ nunq̃ȝ marcescit sapientia. O ꝫ hõ exẽplo bti Jacobi ꝯtẽne mđm si vis habere deũ. Stude te humili⁹ paruipendere: minue vicia ꝛ eoꝝ supplicia ne pereas in infernũ: elige tibi celestẽ gl̃iam querere q̃ melius non potest inueniri. F

F De priuilegiis bti Iacobi ❡ Circa scđm de gr̃a priuilegioꝝ b. Jacobi sit ꝓ ꝯclusione ꝙ benedictus iesus btm̃ iacobũ aplm̃ magna sublimauit gr̃a priuilegioꝝ. Et declarat ex quatuor eius ꝑuilegiis. Primũ priuilegiũ cognatiõis: quia fuit nepos b. virginis Marie ꝛ sic consanguineus chr̃i sicut ꝛ Joannes frater eius. Fuerunt eñ filii zebedei de maria tertia filia btẽ Anne ꝓgeniti: ꝛ ꝑ ꝯñs Jacob⁹ fuit chr̃o ꝛ b. vgini marie specialiter dilectus. Tũ rõne ꝓpinquitatis. Tũ rõne sanctitatis. Nam ꝑm Aug. ipos consanguineos diligere debemus inquantum ꝓpinquos sed eosdem malos diligere non debemus. Sic inquit diligantur hoies vt nõ diligant eoꝝ errores: qui si sunt boni tanto dupliciter sunt ꝑdiligẽdi.s. vt ꝓpinqui: ꝛ vt boni. Si queras quõ hõ possit in hac dignitate b. Jacobũ imitari? Rñdetur ꝙ ꝑ preceptoꝝ diuinoꝝ obseruantiam ꝛ voluntatis diuine ꝯformationem. Vñ Mar. iij. saluator dixit. Qui fecerit voluntatem dei hic frater me⁹ ꝛ soror mea ꝛ mater est.

Scđm priuilegium cognominationis: quia ipe vocatus est Jacobus maior: sicut alter Jacobus minor qui tñ etate fuit maior Jacobo maiore vocato. Quare ꝫ vocatus sit maior. Rñdetur ꝙ primo quia iste ꝑus vocatus fuit a chr̃o ad apostolatũ q̃ȝ ille. Solent aũt seniores vel maiores dici qui sunt vocati ꝑus in religionem: etiam si etate sint iuniores. Scđo ratione familiaritatis quia maiorem familiaritatẽ videt habuisse chr̃s cum isto q̃ȝ cũ alio: ipm̃ eñ ad secreta sua magis admittebat: vt ptȝ in transfiguratione ꝛ oratiõe in monte oliueti qñ chr̃s captus est: ꝛ i puelle suscitatione.

Tertiũ Tertium priuilegium primationis: quia inter apostolos fuit nõ vltimus sed post duos primus.s. post Petrum ꝛ Joannem: vt patet Mat. iij. Primitas aũt in viris perfectis sicut fuit inter aplos ꝑm merita sanctitatis ꝛ perfectionis habet fieri.

Quartũ Quartum priuilegium passiõis: quia inter oẽs duodecim aplos ipe primus pro chr̃o passus fuit: ꝛ sic primus ad celestem gl̃iam inuitatus. Solet quippe miles gloriari de hoc ꝙ in ꝑmo bello ipe triumphum coram rege habuit: ꝛ ꝙ ipe primo oĩm a rege inuitatur vt secum sedeat ꝛ hmõi. Pati aũt pro chr̃o est maxime gloriosum. Et idcirco chr̃s Jacobo specialem honorem exhibuit in sua passione: sicut dicit Calixtus papa: in hoc pre ceteris ꝙ vicȝ martyrium sustinuit in die qua christus fuit annunciatus ꝛ passus.

G Questio G Queritur hic: Cur christus dominus eos quos maiori gratia diligit maiori tribulatiõi in mundo exponit: vt patet de Jacobo ꝛ aliis apostolis predilectis? Respondetur ꝑm doctores: ꝙ primo ratione virtutis vt.s. innotescant virtutes sanctoꝝ nobis in exemplum animandi ad similia. Nã ꝛ in bello rex solet fortiores ꝛ vtuosiores aliis ꝑcõstituere in acie. Vñ Tobie. ij scribitur: ꝙ ideo deus ꝑmisit tentationem Tobie sicut

⁊ sancti Job. vt posteris daret exemplũ patientie. Secundo rõne meritorie acq̃sitionis Greg. in moral. Sancti dei q̃ altius ꝓficiunt: tanto quod grauius tolerent inueniunt. Sicut inquit: ignis flatu p̃mitur vt crescat. Item Bern. in sermone. xj. Quotiens vicio restiteris: totiens coronaberis. Tertio rõne diuine dilectionis quia ꝑ patientiam magis assimilant̃ chr̃o ⁊ magis diliguntur ꝑ fidelitate perseueratiõis ꝓbata. Un̄. ij. Tim. iij. Om̃es qui pie volunt viuere in chr̃o ꝑsecutionẽ pati. Amb. sup Beati imaculati. Quanto maior hic tribulatio: tanto vberior in chr̃o consolatio. Hinc Augu. orabat di. Domine hic vre: hic seca: da pacẽ in futuro. Hec sufficiant. H

H De martyrio bti iacobi.

¶ Circa tertium de martyrio beati Jacobi sit ꝑ ꝯclõne ꝙ beatus Jacobus in suo martyrio est glorificatus multiplici miraculo claret ex legenda. ¶ Legenda.

Ex legenda.

¶ Cum em̃ predicando Jacobus venisset in Hispaniam: ibiq̃ꝫ paucos cõuertere potuisset: rediit ğ in iudeam: vbi dum predicaret erat magꝰ q̃dam noĩe Hermogenes: qui conspirando cũ phariseis: misit discipulũ suum noĩe philetũ ad Jacobũ vt eiꝰ p̄dicationem coram iudeis falsam esse ꝓbaret. Sed illũ apostolus corã omibus rõnabiliter conuicit ⁊ multa miracula coram eo fecit. Philetus ğ rediens ad Hermogenẽ doctrinã Jacobi approbauit: se discipulũ illiꝰ velle fieri contestans Tunc iratus ille arte magica imobilem fecit Philetũ: quod cum ille Jacobo ꝑ puerũ nunciasset: misit Jacobus sudariũ suũ ad eum q̃ tactꝰ mox solutus est ⁊ Hermogeni insultauit ac ad Jacobũ ꝓperauit. Tunc Hermogenes demones vocauit precipiens eis vt Jacobũ simul cũ Phileto vinctos adducerent. Qui venientes in aere vlulare ceperunt di. Jacobe apostole miserere nobis quia acriter ardemus. Quos interrogauit Jacobus di. Ut quid huc venistis? qui rñderunt: Hermogenes misit vt te adduceremus vinctũ: sed ecce angelus dei igneis catenis religauit nos ⁊ cruciamur. Quibus Jacobus ait exoluat vos angelꝰ dñi: ite ⁊ vinctũ Hermogenem adducite: sed illesum. Et sic ille ligatus est adductus. Tandẽ Jacobus Phileto ait: vt bona ꝓ malis reddamus sicut chr̃s nos docuit: solue Hermogenẽ qui te ligauerat. Solutus ille confusus stetit. Et Jacobus ait. Uade liber q̊ vis. At ille. Ego noui iras demonũ nisi aliquid mihi dederis quod mecũ habeam occident me. Cui Jacobus baculũ suũ dedit. Ille aũt pergens oẽs libros artis magice ad apl̃m attulit ⁊ procidens dixit. Animaꝝ liberator accipe me penitentem ⁊ sic apl̃s ip̃m suscepit ⁊ libros illos in mare ꝓiecit. Cepit autẽ Hermogenes in timore dei esse perfectꝰ adeo vt virtutes per eũ plurime fierent. Tunc Abiathar põtifex ⁊ iudei videntes ꝙ Hermogenes esset ad christũ conuersus ⁊ Jacobus iesum predicaret: concitarũt seditionem ⁊ ligatũ apl̃m fune in collo traxerũt ad agrippam Herodem qui iussit ip̃m decollari. Et cũ educeretur paralyticus in via clamauit ad eũ vt ip̃m in noĩe iesu sanaret. Ad quem Jacobus ait. In noĩe iesu ꝓ q̊ ducor ad decollandũ exurge sanus de grabato: ⁊ mox sanatus surrexit ac dñm benedixit. Quod videns scriba noĩe Josias qui eũ per funem trahebat ꝓiecit se ad pedes apl̃i ⁊ christianũ se fieri postulauit. Tũc Abiathar illum etiam ligari faciens missa legatione ad Herodẽ impetrauit vt cũ Jacobo decollaret̃: ⁊ sic ambo martyrium cõsummauerunt. I

I Miracula

Decollato itaq̃ꝫ Jacobo discipuli eius rapuerunt corpus noctu ⁊ naui imposuerunt ac deo se sine regimine cõmittentes angelo duce in Galiciã applicuerunt. Erat aũt in Hispania regina noĩe ⁊ merito vite lupa: ad quam discipuli voluerũt intrare vt peterent sepulture locum apl̃o. Interim posuerunt corpus de naui ⁊ locauerunt sup quendã magnũ lapidem: qui lapis mox vt cera corpori cessit ⁊ in sarcophagum se mirabilr̃ illi coaptauit. Cũq̃ꝫ ad Lupam venissent ⁊ mirabilia dei narrassent ac congruum locũ sepulture peterent: illa eos in dolo ad regem Hispanie crudelissimum destinauit vt eius super hoc consensum requirerẽt qui discipulos apl̃i in carcerẽ reclusit. Cũ aũt rex discumberet: angelus dñi carcerẽ aperiens libere permisit illos abire. Qd̃ ille cognoscens post eos velociter milites misit ad capiendum. Qui cum pontẽ transirent fracto ponte om̃es in fluuium sunt summersi. Quod ille audiens pertimuit ⁊ penitentia ductus misit post eos rogans vt redirẽt ⁊ quicquid vellent impetrarent. Illi aũt redeuntes ppl̃m ciuitatis ad fidem cõuerterunt. Tandem ad Lupam venientes ⁊ assensum regis sibi ap̃ientes: illa in dolo respondit. Ite ad illum montem ⁊ accipite boues quos ibi habeo: ⁊ plaustrum iungite ac corpus dñi vestri deferte vt placet. Sciebat em̃ tauros ⁊ boues ibi esse indomitos vel syluestres: ⁊ ideo putauit ꝙ non possent iungi: vel si iungerent̃ huc illuc̃ꝫ discurrendo currũ dissiparent ⁊ illos necarent. Isti aũt dolũ non cogitantes montem ascenderũt ⁊ draconem quendam spirantem: ⁊ in eos irruentem cruce opposita per medium ventrem scindunt. Facto etiam signo crucis super tauros mox mansuescũt: ⁊ illos iungentes: corpus sancti iacobi cum lapide in quo iacebat in currum posuerunt. Boues aũt sine alicuius regimine corpus in medium palatiũ Lupe detulerunt. Dicit etiam Hermãnus in chronica: ꝙ tunc clara die in campo apparuit stella fulgida in aspectu oĩm inde ciuitas illa cõpostella vocatur. Hec videns Lupa baptizata est ⁊ palatium illud in sancti Jacobi eccl̃iaꝫ dedicauit Anno dñi. xlviij. vbi fiunt multa miracula meritꝫ scti iacobi: de quibꝰ ĩ aliis sermonibꝰ aliqua scribemꝰ. Rogemus ğ dñm iesum vt ipsiꝰ intercessione det nobis gr̃am ⁊ gl̃iam in futura patria Amen.

¶ Pro sancto Jacobo Sermo. ij. de calicis christi bibitione.

Potestis bibere calicem quem ego bibiturus sum? Dicunt ei: possumus. Mat. xx. ⁊ in euã. hod. A Sicut dicit Aug. Dñs noster Jesus chr̃s idcirco interrogauit filios zebedei .s. Jacobũ hunc ⁊ Joannem fratrem eius de bibitione sui calicis qñ mater coꝝ petebat illis sedere in regno chr̃i: vnũ ad dexteram ⁊ aliũ ad sinistram ipsius christi quatinus ex hac interrogatione chr̃i facta om̃es disceremus ꝙ ad regnum celeste peruenire non possumus nisi sequamur chr̃m in passionis imitatione saltem per veram penitentiam. Unde ip̃e dicit Mat. iij. Penitentiam agite appro. re. ce. ⁊ Apoc̃. ij. Esto fidelis vsq̃ꝫ ad mortem .s. patiẽdo pro chr̃i fide ⁊ amore ⁊ dabo tibi coronam vite. Dum ergo hi duo discipuli .s. Jacobꝰ ⁊ Joannes matrẽ summisissent ad rogandum chr̃m: vt in eiꝰ regno sibi fierent collaterales. Chr̃s interrogauit eos di. Potestis bibere calicem quem ego biburꝰ sum ⁊c̃. Juxta que verba tria mysteria notabimus pro sermone s̃m ꝙ beatus Jacobus de his tribus commendatur in verbis istis. A

¶ Primo de calicis chr̃i bibitione. ibi. Potestis bibere calicem

¶ Scd̃o de passionis chr̃i deuotiõe qua prompte se obtulerunt di. possumus

¶ Tertio de huius deuotionis valore: quod sequit̃ ad predicta. B

B Qualr̃ chr̃iani saluari volentes dñt bibere calicem christi

¶ Circa primum de bibitione calicis christi questio edificatoria occurrit occasione predictoꝝ qualiter christiani volentes saluari debeant bibere calicem christi. Ad quod notanda pro intellectu sunt tria. Primo quidem sciendum est ꝙ in scripturis ⁊ precipue in proposito calix accipitur pro passione: vt dicit Rabanus sup Mat. Nam s̃m Isid. li. Etym. calix dicitur a calon grece quod est lignum latine. Erat em̃ antiquitus vas ligneum in quo potiones amare propinabantur pro medicina infirmoꝝ. Et sic merito calix significat amaram passionẽ christi que est medicina peccatoꝝ nostroꝝ propinata in ligno crucis. Unde ⁊ orando christꝰ ad patrẽ suam passionẽ vocauit calicem di. Pater si possibile est transfer a me calicem istum: verumtñ non mea sed tua volũtas fiat. Lu. xxij. Cũ ergo christus dicit Potestis bibere calicem interrogauit illos de passionis chr̃i imitatione quã oportet nos imitari: quia ipse ait Lu. xiiij.

Qui non accepit crucem suam ꝛ sequit͛ me non est me
C dignus. C Scđo notandū est ꝙ hoīes in vita ista
Hoīes dicūt̄ varios calices bibere ꝟm scripturas varios dicuntur bibere calices. Primo
nanqꝫ multi sunt qui bibunt calicē ire dei vt qui patiun
tur ꝛ sufferunt multas penas ꝛ grauitates ac miserias
non pro bona sed ꝑ mala voluntate in pctō ꝑficienda.
De tali Hiere. xlviij. Inebriate eum de calice ire dei:
quia contra dn̄m erectus est. Notanter dicit inebriate:
quia sicut ebrius non sentit ꝟbera: sic isti pctōꝝ vulne-
Secundi ra. Secundo alii sunt patientes ꝑ mundo: ꝛ sic bibunt
calicem mundi. De quo Hiere. lj. Calix aureus baby-
lon in manu dn̄i inebrians oēm terrā: de vino eius bibe
runt om̄es gentes. Mundanus em̄ amor est tanqꝫ Ba
bylon quod interpretat͛ ꝟm Hiero. confusio: quia con-
fundit in morte: qn̄ nudum e mundo exire compellit. j.
Tim̄. vj. Nil intulimus in hunc mđm haud dubiū quia
nec au. pos. Magna ergo confusio tunc erit sperātibus in
eo. Is equidem bibit de aureo calice quia auꝝ diligit
ꝛ terrena qui tn̄ est in manu dn̄i. i. potestate qui qn̄ vult
accipit per mortē. Sed heu qꝛ iste pessimus calix ine-
briauit oēm terram ꝛ om̄es gentes: qꝛ oēs toto affectu
sectant͛ mundana: pompas: honores: diuitias ad mortē
desudantes. Tales aūt inebriatis assimilant͛: ꝛ ꝑcipue
tali de q̊ narrat͛ ꝙ exeundo de sua domo ad ciuitates
longinquas ibi inebriatus nesciuit domū redire. Sed
cum hospitaret͛ via intermedia in superiori quadā do-
mo preparato sibi lecto pro refrigerio in fenestra: ecce
dormienti apparuit quedā formosa mulier offerens cy
phum ad potandum: quē iste sitiens voluit rapere: illa
retrahente manum cū cypho: iste insequi volens de fe
nestra alta cecidit ꝛ collapsus mortuus est. Sic spūali
ter homo in pn̄ti quasi in via inebriatus amore mundi
nescit redire ad patriā celestē ad quā creatus est inha
bitandum: sed in alto ꝓsperitatis ꝛ ambitionis hospita
tus cū rapere vellet ea que sitit nec posset ad libitū in
mundo habere cupiditatem: insequendo cadit in preci
pitium inferni. j. Tim̄. vj. Qui volunt diuites fieri inci
Tertii dunt in laque. diab. ꝛ ꝑditionem. Tertio alii sunt qui
bibūt de calice diaboli vt obstinati. ps̄. Ignis sulphur
ꝛ spūs procellaꝝ pars calicis eoꝝ. In quo notatur tri-
plex potus. Primus ignis praue concupiscentie. Scđs
potus sulphuris: quod significat fetorem explete luxu
rie. Tertius est spūs ꝓcellaꝝ. i. tempestatū ire ꝛ inui-
Questio die ꝛ alioꝝ oīm vicioꝝ. Sed quare dicit pars calicis
eoꝝ ꝛ non totū: vel absolute calicem eoꝝ. Rn̄detur qꝛ
pctōres hic in presenti habent partē tm̄ pcti. s. maculā
ꝛ reatum: sed in futuro habebunt simul ꝛ aliā partē scꝫ
penam infernalē: ꝛ sic in pn̄ti bibunt partē calicis dia-
boli: sed in futuro bibent totum calicē. Itē alia rōne ꝟm
Ly. dicit͛ notanter: pars calicis eoꝝ ad significandū ꝙ
in gehenna est tanta pena ꝙ non pōt bene exprimi tota
verbis. O ergo qꝫ indicibilis ille ignis pctōꝝ in inferno.
O quantus fetor ibi super totius mundi sulphur: o qn̄-
te tempestates. Quarto alii sunt qui bibunt de calice
chr̄i iesu bn̄dicti: vt sunt boni christiani qui ipsi⁹ passio-
nem imitant͛: ꝛ ei fideliter deseruiūt. Hi cū chr̄o regna
D re merētur. D Tertio ergo ad questionem ꝓpositam
Solutio q̄stionis scꝫ quō debeant fideles saluandi bibere calicem chr̄i:
Rn̄dendo notandū ꝙ ꝑcipue tripliciter. Primo om̄ia
pctā crucifigendo in seipsis per verā pn̄iam ad Gal. v.
Qui chr̄i sunt carnem suam crucifixerunt cum viciis ꝛ
concupiscentiis: ita ꝙ non regnet in eis pctm̄. Unde ad
hunc modū bibendi calicē chr̄i. i. imitandi eius passio-
nem oēs chr̄iani obligantur. Nam. j. Pet. ij. In hoc in-
quit vocati estis qꝛ chr̄s passus est ꝑ nobis: vobis relin
quens exm̄. vt sequa. vest. eius q̊ pctm̄ non fecit ꝛc̄. Se
cundo per martyrii tolerantiā vel desideriū ꝛ hoc est
Alia q̄stio perfectoꝝ. Si queras: nunquid ad hoc teneant͛ om̄es
christiani in quantulacūqꝫ charitate cōstituti. s. vt mor-
tem desiderent vel subeant ꝑ chr̄o. Ad h̄ rn̄det͛ ꝟm Bo
na. super. iij. di. xxx. q. j. ar. ij. ꝙ ꝑ loco ꝛ tempore vbi ta
lis optio datur ꝙ aut iusticia deserat͛ vel vita perdat͛.
Ibi oēs quantūcunqꝫ sint imꝑfecti tenent͛ mortē subire
ꝛ ꝑeligere magis deo dilecto mori qꝫ ipō offenso viue-
re. Ubi vero talis necessitas non imminet non tenet͛ ho
mo sed cum offert se oportunitas manifestandi diuinā
gl̄iam ꝛ edificandi eccl̄iam si in hoc casu se morti q̊s ex-
ponat perfectionis est ꝛ superogationis ad quā nō oēs
tenent͛. Hec Bona. Tertio debent fideles calicē chr̄i
bibere per deuotam recogitationē passionis eius ꝛ me
moriam: ꝛ hoc est deuotoꝝ. De h̄ agemus in duobus se
quentib⁹ articulis. Btūs itaqꝫ Jacobus his modis bi
bit calicē chr̄i: ergo nūc regnat cū chr̄o. O ergo chr̄iana anīa
stude ꝑ posse eū imitari saltē ꝑmo ꝛ tertio modis: vt va
leas in celo regnare. E
E De passiōe chr̄i deuotione q̄ ꝯsistit C Circa scđm de passionis chr̄i deuotione queritur
qualiter fidelis anima debeat habere deuotionem ad
chr̄i iesu passionem: vt sic vere dicat͛ bibere calicē chri
sti. Ad quod respondetur ꝟm scripturas ꝛ documenta
sanctoꝝ: ꝙ precipue quatuor modis.

C Primo recogitando frequenter
C Scđo cōpatiendo feruenter
C Tertio gr̄as agendo reuerenter
C Quarto obsequendo fideliter

Primo recogitādo C Primo inqꝫ deuotio erga passionem chr̄i cōsistit ꝛ ex
ercenda est recogitando eam frequenter. Un̄ Thren̄.
. iij. Recordare pauꝑtatꝫ mee absinthii ꝛ fellis: ꝛ Can̄.
viij. Pone me vt signaculum super cor tuum vt signacu
lum suꝑ brachiū tuum: quia fortis est vt mors dilectio
Dicit: vt signaculū. i. vt sigillū: qn̄ em̄ sigillum ponit͛ sui
per ceram imprimit ei suam similitudinē: sic passio chr̄i
debet imprimi cordi qua in passiōe aīa fit christiformis:
quia amor habet vim transformatiuam amātis in ama-
tum: vt dicit Hugo de arra anīe. Dicit ergo super cor po-
nendum ꝟm Lyrami: qꝛ quod valde diligit͛ suꝑ cor poni
dicit͛. Addit ꝛ super brachium: per quod operatio desi
gnatur: quia manus est organum organoꝝ. iij. de anīa.
Hinc Bern̄. Sit Jesus semꝑ in corde tuo. semꝑ in ore
ꝛ opere in quem om̄es tui sensus dirigantur ꝛ actus: vt
posset. s. dicere illđ Can̄. ij. Fasciculus myrrhe ꝑ ama
ra eius passione: dilectus meus mihi inter vbera. i. in
Scđo corde cōmora. Scđo cōpatiendo feruenter: vn̄ Phil.
ij. Fratres hoc sentite in vobis quod ꝛ in chr̄o iesu ꝛc̄.
Joannes de sctō Geminiano. Cōueniens est vt sentiat
membrum quod sentit caput ne fiat distinctio in corꝑe.
Aridum quippe vel paralyticū est membrū quod non
sentit dolorem capitis. Sic aridū membrū est christia-
Tertio nus pctōr qui non cōpatitur chr̄o capiti. Tertio gr̄as
agendo reuerenter: qꝛ multū tenemur ꝑ tali ꝛ tanto be
neficio. Un̄ Bern̄. suꝑ Can̄. Oportet hoīem gratiosum
esse deo: qꝛ libenter dona multiplicantur si priora bene
F grata videntur. Hec Bern̄. F Sed hic questio oc
Questio currit vtilis. Pro quo beneficio diuino magis obligat͛
esse gratus homo. Ad quod rn̄r ꝟm tres doct. Primus
est Chrys. suꝑ Mat. vi. Nil est inquit ꝓpter quod ma-
gis deo gratias agere debeamus qꝫ ꝑ morte vnigeniti
eius. Scđs est Amb. li. de virginibus di. Plus dn̄e Je
su debeo tuis iniuriis quibus redēptus sum qꝫ tuis vir
tutibus quibus creatus sum. Et sic ptꝫ ꝙ magis tene-
mur ꝑ redemptione qꝫ ꝑ creatione. Tertius doctor est
Greg. di. ꝙ tanto crescunt dona quanto rōnes crescunt
donoꝝ. Hec hom̄. de ꝯfes. Idem quoqꝫ in prefatiōe pa
schali dic̄. Nil nobis nasci ꝓfuit nisi redimi ꝓfuisset. Ex
quibus claret ꝙ summe tenemur ꝑ morte ꝛ redemptio
ne chr̄i: in qua maiora dona gr̄e ꝛ gl̄ie ac maiorem fru-
Quarto ctum salutis acquisiuim⁹. Quarto obsequendo fideli
ter debemus deuotionē habere ad chr̄i passionem. Un̄
Bern̄. Tunc mihi tua ꝓdest passio (o bone Jesu) si assit
G mea imitatio. G Sed queritur: quali obsequio pos
Questio sit homo chr̄o passo recōpensationem vtcūqꝫ satis acce
ptam reddere. Ad hoc respondet Amb. suꝑ Lu. lec. v.
di. sic. Nihil est quod digne deo referre possimus ꝑ su-
sceptione carnis nostre. Quid ergo ꝑ verberibus: quid ꝑ
cruce: obitu ꝛ sepultura reddamus: licet crucem ꝑ cru
ce: funus ꝑ funere nunq̄d reddimus: cū ex ipō ꝛ ꝑ ipm̄
ꝛ in ipō habemus om̄ia: Reddamus ergo amorem ꝑ debi
ta charitate: ꝑ munere gr̄am: pro sanguine precioso pe
nitentiam. Hec ille. Consulunt ergo pleriqꝫ vt mgr̄ Jorda
nus ꝛ etiā Ludolphus lib. de medi. vite christi: saltem
cōmunibus hominibus ꝛ simplicibus vt ꝑ passiōe chr̄i

quotidie in obsequiū deuotū specialiter perorent.xv. pater nr̄ dicentesq̄ anno cōpleto cuilibet vulneri chri vnū P̄r nr̄ pueniet p annua quasi pensiōe: q2 tot P̄r nr̄ resultabunt ex his p annū quot fuerunt vulnera chri: iuxta illos versus. Septuagintaquinq3 quatercent milia q̄nq3.x̄. Tot ferl chr̄s p nobis vulnera pass9. De h̄ latius sermone de Parasceues. Ad ppositū. Btūs Jacobus oibus quatuor modis predictis ad passionē christi deuotionē habuit: ⁊ sic ip̄m ad martyrium imitando meruit pati eodē die quo chr̄s.s.viij. kal. Aprił. vt ait Innocentius. Chr̄s aūt ꝫm q̄ d̄t Aug. passus est ⁊ etiā annunciatus ip̄o eodē kal. Aprił. Et q̄m primus inter apostolos passus est pro christo: patet eius deuotio effectualis. H

H De vtilitatibus deuotiōis passiōis chri

¶ Circa tertiū principale de valore deuotionis erga passionem chri: Querit: Ad qualia bona valet vel quales vtilitates confert homini deuotio erga passionem chri? Rn̄detur q̄ ꝫm doc. plurime assignanł vtilitates Prima vtilitas dicił acceptationis. Ut eñ dicit magn9 Albertus de missa. Simplex meditatio passionis chri plus valet ⁊ deo magis est accepta q̄3 si quis ieiunaret p annū qualibet feria sexta in pane ⁊ aqua: vel si disciplinaret se q̄libet hebdomada p annū vsq3 ad effusionē sanguis: vel q̄libet hebdomada legeret vnū psalteriū Sed hoc puto intelligendū quo ad charitatis augmentum dulcioris: quia plus accendit deuotionē ꝫm Ber. Uñ.j.Tim.iiij. Corporalis exercitatio ad modicū vtilis est. Lyra.s.ad repressionē ↄcupiscentie: pietas aūt .s. deuotionis quo ad deū: ⁊ subuentionis quo ad proximum vtilis est pmissionem habens vite que nūc est future. Proinde narrat Ludolph9 li. de medit. vite chri: q̄ cuidā sctō viro deū exoranti vt reuelaret quale seruitium acceptius deo foret: apparuit dn̄s iesus crucē baiulans ⁊ vulneratus ac dixit q̄ sup oia sibi accepta

Scda est passionis sue deuota memoria. Scda vtilitas thesaurizationis vel meritorie accumulationis: vt ptz ex predictis v̄bis magni Alb. Itē Bona. dicit. In passione dn̄i inuenies totū thesaurū.s. meritorū ⁊ salubriū bonorū. Idem dicit. Nil ita illuminat ad cognitionem: nil ita accendit ad dilectionē: nil ita operał in aia sanctifi

Tertia cationem sicut dn̄ice passionis memoria. Tertia vtilitas dicił curatiōis. Bern̄. sup Cañ. Nil tam efficax remedium curationis ↄtra oīa vicia ⁊ tentamenta sicut passionis chri memoria. Nimirū ↄtra supbiā vide in cruce caput chri inclinatū. Contra auaritiā intuere eius pauptatem ⁊ nuditatē. Cōtra luxuriā virgineū ei9 corpus totum vulneratū. Cōtra irā latus apertum ⁊ p inimicis exorantē. Contra gulā fellis ⁊ aceti potationem Contra inuidiā vide brachia extensa ad amplexandū. Contra acidiā pedes ⁊ manus pforatas. Uñ Esa.liij. Eius liuore sanati sumus. Ad id facit exemplū de pelicano: de quo dicit Jacobus li. de mirabilibus orientalium regionū q̄ serpentes odiunt eū ⁊ cū exit nidum p pastu: serpēs subintrans pullos pungit ⁊ occidit: quos ille rediens ⁊ videns mortuos: rostro pectus aperit ⁊ sanguine fuso pullos reuiuificat: ac q̄s viderit sibi ↄpatientes in tali debilitate positos: illos in nido retinet pullos ceteros tanq̄3 degeneres naturalr deiicit. Sic chr̄s compatientes sue passionis retinet ⁊ fouet ⁊ eos mortuos in pctis viuificat sanguine suo. Uñ ⁊ ps. Simi

Quarta lis fact9 sum pelicano solitudinis ⁊c̄. Quarta vtilitas dulcificationis.s. oīs laboris. Uñ Greg. Si passio chri ad memoriā reuocel nil tam durum q̄d nō equo aia tolerel.

Quinta Quinta exorationis. Uñ Chrys. sup Mat. Nulla res est q̄ magis petita obtineat q̄3 mors ⁊ passio chri Exemplū de latrone qui iuxta crucē pendens ⁊ orans

Sexta mox obtinuit paradisum. Sexta fruitionis.s.p amorē suauem. Uñ Bern̄. sup Cañ. d̄t. Sup oia te mihi amabilē reddit bone iesu calix passionis quē bibisti: hoc est quod magis ⁊ affectū stringit ⁊ deuotionē mulcet: ⁊ iu

Septima stius exigit. Septima grē acquisitionis. Uñ autor li. de stimulo amoris dicit: q̄ oīs grā acquirił ⁊ acquisita conseruał ac augeł p meditationē deuotam passionis chri. Et quicunq3 aliquā grām pdiderit: p hanc recuperare poterit: vt dicił etiā in libro de horologio sapientie. Octaua abunde consolationis in hora mortis.ij. Cor.j. Sicut abundant passiones chri in nobis: ita ⁊ p chr̄m abundat consolatio nostra ppter.s. spem salutis. Nimirū tales consolationem securitatis habent in hora mortis. Dicere eñ possunt illud Bern̄. q̄dam sermone dicentis. Merita mea mihi non sufficiunt.s. ad gl̄iam p meredam: ꝙ fidenter quod ex me mihi deest vsurpo mi

hi ex vulneribus ⁊ passione dn̄i mei: hec ille. Nona iocundationis patrie celestis. Tanto eñ gaudiū maius habebit hō in patria quāto deuotius hic passionē chri coluit. Tū ppter presentiā dilecti.s. chri passi. quem videbit clare in celo. Tū ppter amoris eius ardorē quo transformał in chri similitudinē: q2 vt Diony. d̄t. Amor habet vim transformatiuā ⁊ vnitiuā in amatū. Uñ Esa. xij. Haurietis aquas in gaudio de fontibus saluatoris .i. de vulneribus chri haurietis gaudia ⁊ dicetis in illa die.s. btōs exhortando ad collaudandū. Cōfitemini inquit dn̄o.s. recognoscēdo eius beneficia ⁊ inuocate nomen eius. O quantū ibi erit gaudiū btōrū oim. O quanta laudis resonatio: quanta grãrū actio p chri passione: di. illud Apoc.v. Redemisti nos dn̄e deus in sanguine tuo ex om̄i tribu ⁊ lingua ⁊ pplo⁊ fecisti nos deo nostro regnum: ꝙ benedictio ⁊ claritas ⁊ sapiētia ⁊ grãrū actio honor virtus ⁊ fortitudo deo nostro in secula seculorū. O ꝙ charissimi studeam9 exēplo bti iacobi ⁊ aliorū sanctorū vt simus deuoti ad passionē chri qtūs talia bona ineffabilia ↄsequamur p eius meditationē. Et rogem9 dn̄m iesum vt beati Jacobi meritis det nobis nūc gratiam ⁊ tandem gloriam Amen. Nona

¶ Pro sancto Jacobo Ser.iij.s. de ipsius festi euangelio.

Dic vt sedeant hi duo filii mei vnus ad dexteram tuam ⁊ vnus ad sinistrā tuā in regno tuo. Matt.xx. ⁊ in euangelio hodierne festiuitatis A Hec v̄ba dixit mater filiorū zebedei hoc est Jacobi ⁊ Joannis ad chr̄m: quibus postulat filiorū suorū honorē ⁊ exaltationem. Nam vt Hiero. dicit Postq̄3 dn̄s iesus predixit discipulis passionē suam de proximo imminentē ⁊ q̄ die tertio esset resurrecturus: tunc hec mulier putauit eū post resurrectionē illico regnaturū tempaliter ⁊ sic auiditate feminea.s. qua matres appetunt filiorū honorē: ⁊ cum hoc a filiis summissa: accessit ad iesum adorans ⁊ petens. Dic inquit vt sedeant hi duo filii mei vnus ad dexterā tuā ⁊c̄. Ly.i. vt sint tibi collaterales ⁊ excellentiores in regno tuo post te. Quod quidem regnū credebant fore tempale tanq̄3 adhuc carnales ⁊ nondū pfecte illuminati grã spūssctī. Et q2 hodie legił h̄ euangeliū. Ideo hec v̄ba accipiendo de euangelio p sermone tria mysteria notabim9 ad hui9 scti honorē.s. Dic vt sedeant hi duo ⁊c̄.s.p calicem chri de q̄ mox chr̄s illos interrogauit. A

¶ Primū de honoris hui9 petitione

¶ Scdm̄ de dignitatis ei9 assecutione

¶ Tertium de regni celestis donatiōe: de qua christus subiunxit di. Non est meum dare vobis sed quibus paratum est ⁊c̄. B

B De petitiōe honoris

¶ Circa primū de petitione honoris hmōi sit p ↄclone verbū Chry. sup Matt. di. q̄ nos christiani nō debem9 a deo petere id quod nobis videł bonū esse: sed q̄d ip̄e deus viderit nobis ad salutē expedire. Et claret hec conclusio ex euāgelio. Nā d̄r Accessit ad iesum mater filiorū zebedei cū filiis suis.s. consciis hui9 petitionis ⁊ ex eorū consilio adorans ⁊ petens aliquid ab eo. Lyra. Primo petiuit tm̄ in generali vt si sic cōcessisset: minus posset postea sibi denegari in speciali. Qui dixit ei. Quid vis? non interrogauit quasi nesciens: sed vt petitio sua ex eius responsione cōuenientius ostenderetur esse irrationabił. At illa. Dic vt sedeāt hi duo filii mei vnus ad dexteram ⁊c̄. id est vt sint collaterales tibi in regno. Respondit ꝙ iesus. Nescitis quid petatis: h̄ dixit filiis: quia sciebat ip̄am a filiis esse summissam. Ecce ergo patet q̄ christus dominus redarguit ipsos pro eo q̄ petebant id quod sibi videbatur bonū: non tamen

erat expediens ad salutem. Sed circa hec tres questi
ones occurrunt.

¶ Prima de ipa mulieris affectione
¶ Scda de ista honoris tentatione
¶ Tertia de petitiõis redargutiõe.

C

Mr filioꝝ zebedei sit commẽdabilꝛ p tali affectione honoris

C

¶ Primo querit vtꝝ mater filioꝝ zebedei sit cõmenda
bilis p tali affectione qua cupiebat suos natos fore col
laterales chfo in suo regno. Rõ questiõis est: quia affe
ctio materna ad pmotionem suoꝝ filioꝝ est ex natura
a deo indita: ḡ nõ videtur ꝙ sit vituperabilis. Dicit em̃
phs. j. metaph. Propter ea q̃ insunt nobis a natura nec
laudamur nec vituperamur. Mirũ est ḡ cur conditoꝛ
nature chfs eius petitionẽ redarguit. Rñr ƀm Chryſ.
ꝛ Rabanũ aliosqꝫ simul doctores: ꝙ hec sancta mulier
in aliquo ꝯmendat ꝛ in aliquo reprehendit: ꝛ cũ hoc in
aliquo excusat: quod patet sic. Primo nanqꝫ cõmendat
de hoc ꝙ pter chfm reliquerat virũ adhuc viuũ ꝛ cũ
filiis chfm sequebatur. Et quia suis filiis non terrena
sed celestia postulabat. s. ĩ regno chri esse primos chri-
sto: quod ƀm se erat optimum. Unde Chry. cõmendans
eam in sermone hodierno sic dicit. Magna laus huius
mulieris ex hoc loco colligit. Primum quia non solum
illi. s. filii sui reliquerant patrem sed ipa etiam relique
rat virum ꝛ secuta fuerat chfm. Et infra. Nõ eam vicit
sicut ceteras mulieres maritalis affectus: quia illius
amoꝛ carnalis deceptio erat: istius aũt. i. chri dilectio
incorruptibilis vita. Cogitauit em̃ qm̃ amplius pdes-
set viro suo si pter deum reliquerit virum q̃ si pter
virum reliquerit deum. Et infra. Cetere mulieres cor
pus natoꝝ suoꝝ amant: animã aũt contemnunt: deside
rant illos valere in hoc seculo ꝛ nõ curant quid sint pas
suri in alio. Alie diuitias vel militias: alie honores fi-
liis prouident: ꝛ nemo filiis puidet deum. Hec aũt non
terrena sed celestia suis filiis optabat. Hec Chry. sen
tentialiter prosequit. Scdo hec mulier in aliquo repre
hendit. s. in hoc ꝙ chfm tempaliter regnatuꝝ putabat
ƀm quosdã expositores: vel qꝛ primatũ celestẽ filiis in-
discrete petebat: vt patebit. q. iij. Tertio hec mulier
excusatur quia sexus ipe excusabat errorẽ: similr ꝛ na-
turalis maternus affectus: qm̃ matres naturalr filiis
desiderãt tria. Primo quietem pacis: ideo dicit. Dic vt
sedeant. Scdo honorẽ: ideo dicit vnus ad dexterã ꝛc.
Tertio diuitias: ideo dr: in reguo tuo. Proinde Amb.
in hom. dt. Et si error: pietatis tñ (scz materne) error est
ꝛ venerabilis cupiditas que nõ pecunie sed gre est aui
da. Hec ille. Chrs ergo non reprehendit eã sed filios
qui debebãt magis intelligere scripturas de chfo. s. ꝙ
non esset chrs post sue resurrectiõis gliam tempaliter
regnaturus in hierlm sicut rex terrenus in mundo, pro
ut iudei ꝛ isti credebant. Sed heu q̃ multi sunt paren-
tes qui parcunt filiis suis a debito labore ꝛ permittũt
eos ociari: non ppendentes illud Ecci. xxxiij. Multa
mala docuit ociositas. Heu q̃ plurimi parẽtes adeo af
ficiunt ad filios vt negligant etiã p illis ea que sunt sa
lutis. Ve aũt talibus ꝛ ve qui ꝯtra salutẽ aie sue ꝛ filio
rum optant illis honores ꝛ diuitias etiã iniuste acquisi
tas vel acquirendas vt fulgeant hic ꝛ pereant in futu-
ro. D Scdo querit cur diabolus viros sctõs sicut
ꝛ istos aplos tentare soleat de appetitu honoris? Ad
quod rñdet Orige. dicens: ꝙ ideo diabolus de appeti
tu honoris tẽtat hoies: qꝛ scit ꝙ in nullo sic illaqueare
põt hoiem sicut cũ honoris appetitu ipm tentat. Et hu
ius rõ: qꝛ in honore ꝯstitutoꝝ grauioꝛ erit ꝛ culpa ꝛ pe
na. Culpa quippe grauioꝛ est: qꝛ non solũ tenet rõnem
reddere p seipo sed etiam p aliis. Heb. xiij. Obedite
prepositis vestris. Ipsi em̃ puigilant quasi rõnem red
dituri p aiabus vestris. vñ Sap. vj. Judiciũ durissimũ
fiet his q̃ psunt. Itẽ ꝛ pena erit grauioꝛ: qꝛ vt ait Greg.
de cura pastorali. ꝛ. ij. q. iij. pcipue. Scire debẽt inquit
prelati ꝙ si puersa vnqꝫ ppetrant tot mortibꝰ digni sunt
quot ad subditos suos pditionis excẽpla transmittunt.
Bern. Veniet ad iudiciũ dura allegatio paupeꝝ cla-
mor: viduaꝝ gemitus ꝛ pupilloꝝ: qꝛ dr Sap. vj. Poten
tes potenter tormenta patient. Idcirco Aug. viij. con
fessionũ. Peto dñe vt ois honoris mdi facias me inex-

D

Cur diabolꝰ viros sctõs tẽtare soleat de appetitu honoris

pertem ꝛ tue gre coheredem. E Sed obiici põt:
quia honor est premiũ vtutis: iiij. Eth: vtus aũt est sum
me appetenda: ḡ ꝛ honor. Rñdet ꝙ honor est duplex.
Primus est honor vtutis: de q̃ pcedit obiectio: ꝛ istum
honorẽ oẽs desiderare debemꝰ vt essemus vtuosi. Nã
vt dr. iiij. Eth. hõ prauus non est honore dignus: sed so
lus virtuosus est honorandus ƀm veritatẽ. Vñ cum qs
cognoscit esse virtuosus vel castus: humilis: pius: obe
diẽs ꝛc. habet causam honoris. Proinde Aug. dt: ꝙ an
tiquitus romani colebant virtutẽ ꝛ honorẽ p diis: ꝛ eis
duo templa construxerũt sic sita: ꝙ nullꝰ poterat intra
re tẽplum honoris nisi ptransisset templũ virtutis: ad si
gnificandũ ꝙ nullus esset dignus honore nisi p vtutem
meruerit. Valde ḡ laudabile ꝛ desiderabile est esse vir
tuosum. Aug. Tale donũ est virtus vt nullꝰ eã operet
in nobis nisi deus. Scds honor est potestatis: ꝛ iste nõ
est desiderãdus: qꝛ vt ait Greg. Grandis honor graue
onus. Et Heb. v. Nemo sibi assumat honorẽ nisi vocatꝰ
a deo. Vñ. Chryſ. di. xl. Multi dr. Quicunqꝫ desidera
uerit primatũ in terra: inueniet ꝯfusionẽ in celo: nec in
ter seruos chri computabit qui de pmatu tractauerit.
Hec ille. F Tertio querit. Cur chrs dñs hanc di-
scipuloꝝ petitionẽ taliter redarguit di. Nescitis quid
petatis? Rñdet ꝙ ad docendũ ꝙ qui petunt tpalia ne
sciunt quid petunt. Vñ notandũ ꝙ plura sunt gña hoim
qui nesciunt quid petunt in orõne a deo. Primo qui pri
matum petunt. Chryſ. Primatus inquit fugientẽ se se
quitur ꝛ desiderantem se fugit sicut vmbra hoiem inse
quentẽ. Conuersatio ḡ melioꝛ petenda est: non dignioꝛ
gradus. Hec ille. Scdo nesciunt quid petũt qui tpalia
absolute petũt ꝛ vltra necessitatẽ. Aug. Tpalia sũt sp
sub ꝯditione ꝛ cũ moderamine ad necessitatẽ petenda.
Sub ꝯditione inqꝫ si vicz expediunt ad salutẽ. Tertio
nesciunt qd petũt q̃ vltionẽ inimicoꝝ petunt: qꝛ nec eis
pctã dimittunt. Aug. Unusquisqꝫ talẽ indulgentiã acce
pturus est a deo qualẽ ipe dedit primo. Itaqꝫ isti apli
nesciuerunt qd petierunt: nec mirꝫ: qꝛ adhuc erant tunc
carnales: nondum pfecte illuminati: quia sic peteñ. aut
petebant primatũ terrestrẽ: ꝛ hoc absolute petere non
licebat vt patuit. Aut si dicas ꝙ petebant primatũ ce-
lestem: hoc petere sine labore ꝛ merito vite presumptu
osum est: sicut dicit Greg. Sine meritꝫ sperare nõ spes
inquit sed presumptio est. Sicut isti petebãt ex sola cõ
sanguinitate chri celestẽ gliam habere. Itẽ nesciebant
quid petebãt: quia sinistrã petebãt quod in iudicio erit
reproboꝝ. Chryſ. Ego inquit vos vocaui ad dextram
ꝛ vos vestro consilio curritis ad sinistrã. Itẽ nesciebãt
etiam quid petebãt: qꝛ scripturas carnaliter nõ spũalr
intelligebant: ꝛ errabant sicut ꝛ iudei moderni de mes
sia quem credũt tempaliter in hierlm regnatuꝝ super
oẽm pplm terre: congregando oẽs dispersiones isrl in
hierlm: ꝛ hoc modo exponũt scripturas pphaꝝ de hie
rusalẽ loquentiũ: vt est illud ps. Edificans hierlm dñs
dispersiones isrl ꝯgregabit. Cũ tñ in scripturis hierlm
accipiat aliqñ (vt ibi) pro sctã ecclia in fidei vnitate cõ
greganda ex oĩbus hoibus ꝛ partibus mundi. Aliqñ
aũt pro supna ciuitate celesti: vt Esa. lx. de vtraqꝫ acce
ptiõe dicit. Surge illuminare hierlm qꝛ venit lux tua
. i. fidei chri lumen. Et subdit. Non erit amplius sol ad
lucendum: nec splẽdoꝛ lune: sed dñs deus erit tibi in lu
cem sempiternã ꝛ gliaꝫ tuã. Hoc de celesti ꝛ nõ de alia
hierlm põt verificari. Et sic ptꝫ ꝙ iudei errant de hie-
rusalem regno. ꝛ hoc mõ isti apli nesciebant regnũ chri
sti. Unde ꝛ Act. j. interrogauerunt discipuli di. Dñe: si
in tempore hoc restitues regnum israel. s. ablatum per
romanos: vt patet. G
¶ Circa scdm principale de digna acquisitione scz ho-
noris ꝛ glie celestꝫ ꝛ puentiõe sit p ꝯclõne vbũ Chry.
di. sic. Magnũ laborẽ necesse est impẽdere (qꝛ debemꝰ
calicẽ chri bibere) si volumꝰ ad celeste regnũ puenire.
Declarat ex euangelio: qꝛ chrs dñs discipulis petenti
bꝰ honorẽ collateralẽ chri introgauit chrs eos di. Po
testis bibere calicẽ quẽ ego bibiturꝰ sum? Et illi rñde-
runt: Possumus: quod ƀm Chryſ. dixerunt tanqꝫ inex-
pti qbus videt leuis esse tentatio passionis: sicut ꝛ Pe

E

Honor duplex

F

Cur chrs petitionẽ discipuloꝝ redarguit

G

De digna acqsitiõe honoris ꝛ glie celestis

trus dixit. Tecum paratus sum in mortem ire zc. Nam in passione oēs fugerunt a chr̄o. Sed cur sic interrogauit chr̄s: nisi vt ondat q̄ p calicem debem⁹ puenire ad regnum. Dixit ḡ. Calicē meū bibetis. H Querit hic. Qualibus signis cognoscit christianus q̄ de calice chr̄i fuerit potatus? R̄ndet b̄m doct. Primum signū est extinctio sitis mundane cupiditatis. Aug. Qui biberit de fluuio paradisi restat q̄ in eo extincta sit sitis huius mundi: iuxta illud saluatoris dictū Joā. iiij. Qui biberit ex aqua. s. gr̄e quam ego dabo: non sitiet ineternum Vn̄ Chryš. Nil est q̄d amet sup terrā qui donum dei in veritate gustauit. Scd̄m signū frigefactio z horror carnalitatis. Greg. sup Ezech. Gustato sp̄ū. s. chr̄i desipit oīs caro. Tertiū signū lachrymar̄ effusio p pctis. Ps̄. Potum dabis nobis in lachrymis in mensura. i. b̄m mē suram pctor̄ nostror̄. Idē Calicē salutaris accipiam z no. dn̄i inuo. Isid. de sum. bo. O pn̄ia q̄d de te dicam: exprimere nō valeo vt volo: melior es auro: rutilantior sole: p te mors destruit: diabolus fugat: infernus clauditur: celū aperit. s. vt pctōr ad conuiuium celeste chr̄i admittat. De hoc bibit Petrus z magdalena: z chr̄s qn̄ pctā nostra defleuit: vt oñderet nobis flendū si volum⁹ cum eo in celo guiuari. Vn̄ z Mat. v. ait. Beati qui lugent qm̄ ip̄m consolabunt. Quartū signū inebriatio diuine charitatis qua hō paratus est mori amore chr̄i q̄ peccare: vel ab eo velle separi. ps̄. Calix meus inebrians q̄ preclarus est. Iste est calix quo ppinat sanguis chr̄i: de quo specialius examinauit chr̄s Joannē z Jacobū di. Potestis bibere calicē. s. passionis: quē ego bibiturus sum. Ubi Rabanus dicit: q̄ calicē chr̄i bibunt qui amore chr̄i parati sunt mori q̄ chr̄m offendere: z h̄ modo oēs ap̄li biberunt calicē chr̄i. Vn̄ z Joannes bibit calicē chr̄i qn̄ in doliū feruentis olei est positus: mori p chr̄o parat⁹: licet diuino miraculo fuerit p̄seruat⁹ vt de eo dicit Hiero. z Bed. z Lyr. addit q̄ etiam calicem bibit qn̄ fuit in exiliū missus: quod est q̄dam mors ciuilis. Jacobus aūt bibit chr̄i calicē qn̄ p chr̄o est decollatus: vt patuit in legenda. O ḡ chr̄iane accipe exē plum a sctīs vt cōtemnas mundū z carnis desideria z lugeas p pctīs: z tantā charitatē habe ad chr̄m q̄ sicut ipse sanguinē fudit p te: sic z tu vsq̄ ad sanguinē z mortem resistas pctīs. Nam h̄ mō debes calicē chr̄i bibere si vis regnare Heb. xij. Recogitate eum qui tantam sustinuit a peccatoribus contradi. vt non fatigemini ani. vestris deficientes: nondum em̄ vsq̄ ad sanguinem restitistis aduersus pctm̄. J

H Qualibus signis cognoscit hō de calice chr̄i potatus

℄ Circa tertiū de regni celestis donatione: quia dicit in euangelio chr̄s. Sedere inquit ad dexteram vel ad sinistram meā non est meū dare vobis: sed q̄bus paratū est a patre meo. De hoc ḡ querit quō intelligenda sunt hec v̄ba chr̄i dicentis q̄ nō est suū dare regnū celor̄ discipulis istis: cū tn̄ Mat. vlt. dicit. Data est mihi om̄is potestas zc. Itē isti discipuli responderūt q̄ possunt bibere calicē chr̄i: z chr̄s cōfirmat di. Calicem meū bibetis. Mirum ḡ q̄ sic eisdem dixit. Non est meū dare vobis zc. R̄ndet q̄ illō dictū chr̄i tripl̄r exponit b̄m doc. Primo b̄m Chryš. de chr̄i potestate b̄m humanitatē: q̄r chr̄s hāc potestatē dandi regnū celor̄ a patre accepit z non habebat a se b̄m humanitatē. Vn̄ z Remigius d̄t. Sedere ad dexteram meā vel ad sinistrā nō est meū. i. humanitatis mee: b̄m quam sum vester cōsanguineus: dare vobis: sed b̄m diuinitatē in qua sum patri equalis meū est. Scd̄o exponit de donatione pp̄ter cōsanguinitatem. Unde Remigius d̄t. Non est meū dare vobis ratione cognatiōis carnalis sine merito z labore: sic em̄ isti petebant prius premiū anteq̄ habuerunt meritum cum tn̄ vt ait Greg. Ad magna premia peruenīri non pōt nisi per magnos labores. Sicut res preciosissima non comparat vili precio: sic heu q̄ multi christiani moderni qui nolunt pctā cauere nec merita accumulare: z tn̄ volunt ad regnum celor̄ z sperant sic puenire: cum tn̄ dicat ap̄s. ij. Tim. ij. Non coronabit nisi qui legitime certauerit. Ideo Chryš. sup Mat. Non solum debem⁹ inquit cogitare qualē gl̄iam cōsequamur: sed quō euadam⁹ ruinam pctī: q̄r in seculari bello qui solum prede-

J Loc⁹ chr̄i dicentꝫ non est meū dare regnū celorū q̄liter intelligenda

Primo

Scd̄o

intēdit difficile vincit. Proinde z Greg. xxiij. q. iiij. Obtineri dicit. Ipsa perēnis regni predestinatio ita est ab omnipotenti deo disposita vt ad hec electi ex labore p ueniant. Aug. Qui non laborat in semine nō gaudebit in messe. O ḡ peccator age pniam. Tertio exponit de discipulor̄ statu quo tunc erant indigni pp̄ter superbiam z elatam mentē. Unde Remigius z etiā Lyra. Nō est meum dare vobis in illo statu in quo estis. i. superbis z nondū humiliatis: talibusq̄ quales vos estis sed humilibus z mūdis a pctō quolibet quib⁹ paratum est a patre meo. Ex quibus patet pro finali ↄclone q̄ nulli peccatori daturus est chr̄s regnū celor̄: nisi vere penituerint z in vera pn̄ia decesserint. Ad quod accipiam⁹ exemplum ex miraculis beati Jacobi. Quidam nāq̄ miles visitauit sepulchrum beati Jacobi: tādem in via infirmatus per triduū factus est mutus. Sed cum ad puidendum saluti hortaret a sociis: nec posset respondere. Ecce die quarto respirando dixit: Gr̄as ago deo z sancto Jacobo: quia eius meritis sum liberatus. Cū em̄ monebatis me ad salutem: demones tam grauiter me constringebant vt nil loqui possem. Sed nūc beat⁹ Jacobus veniens demones a me repulit z loquelā restituit. Uocate ḡ sacerdotē quia diu in hac vita esse nō possum. Et conuersus ad vnū militem astantem dixit. Amice noli amodo ipsi dn̄o tuo militare: quia p̄aciter mala morte moriturus est in p̄ximo z damnabit nisi forte penituerit citius. Ipse ḡ confessione facta bn̄ in dn̄o mortu⁹ sepultusq̄ est. Et postea miles ille dn̄o suo hec verba cum retulisset: ille paruipendit nec vitam correxit. Et post modicū lancea cōfossus subitanea morte expirando damnatus est. Ecce patet p̄positum. O ḡ btē Jacobe ora p nobis ad dn̄m vt salubriter moriēdo perueniamus ad vitam eternam.

Tertio

Exemplū

℄ Pro sctō Jacobo Ser. iiij. scꝫ de regni celestis possessione quā petiuit in euangelio

Sedere ad dexterā meā z ad sinistram non est meum dare vobis sed quibus paratū est a patre meo Mat. xx. z in euangelio hodierne festiuitatis. A Sicut gloriosus Hiero. sup Ps̄. lvij. dicit. Regnum inquit celor̄ non est dantis sed accipientis. Non em̄ est personar̄ acceptio apud deū: sed quicunq̄ se talem prebuerit vt regno celor̄ dignus fiat: hic accipiet quod non est paratum p̄sone sed vite. Hec Hiero. Propterea dn̄s iesus cum bti discipuli sui Jacobus z Joannes vellēt z petiuissent per matrē vt in regno chr̄i essent excellentes z chr̄o collaterales ratione cōsanguinitatis: vt ait Rabanus z Remigius: voluit ostendere q̄ p̄sona non accipit rōne scꝫ consanguinitatis vel etiā cuiusq̄ dignitatis: sed q̄ meret virtutibus illi regnū celor̄ dabit. Vn̄ eos de tali petitione reprehendit di. Nescitis quid petatis. Et tandē interrogauit si possent per meritum imitationis calicis christi acquirere: ac in fine euangelii dixit hec verba. Sedere ad dexteram vel sinistram meam nō est meum dare vobis tanq̄ personis consanguineis rōne propinquitatis carnalis: sed oībus quibus paratū est a patre p q̄litate suor̄ meritor̄. In q̄bus v̄bis ad honorē bti Jacobi tria mysteria hic notemus.

A

℄ Primo de assessiōe. s. ad dexterā chr̄i

℄ Scd̄o de preparatiōe. s. celestis regni. Hec in thema patent.

℄ Tertio de suffragatiōe. s. meritor̄ Jacobi ap̄li: q̄d addimus B

℄ Circa p̄mū de assessiōe iuxta chr̄m q̄rit q̄les hoies digni sunt sedere iuxta chr̄m in celesti gl̄ia? Ad q̄d r̄ñr b̄m scripturas z doctor̄ dictamina q̄ p̄cipue q̄tuor sunt gñā hoim̄ q̄ digni sunt sedere in celo iuxta chr̄m p̄pius ceteris paribus

℄ Primi sunt innocentes

℄ Scd̄i sunt p chr̄i amore m̄d̄m ↄtēnentes

℄ Tertii sunt virgines

℄ Quarti sunt martyres

℄ Primi sunt innocentes: de quibus Ps̄. Innocentes

B Qui digni sunt sedere in celo iuxta chr̄m ppi⁹

Primi innocentes

τ recti adheserūt mihi: τ hoc in p̄sona chr̄i. Idē. Quis ascēdet in montē dn̄i: aut q̄s sta. in lo. sctō ei⁹. Innocēs manibus. i. opibus: q2 man⁹ est organū organoꝝ. iij. de anima: τ mundo corde τc̄. Propterea τ Sap. vj. Incorruptio facit p̄ximum esse deo. Ly. Incorruptio. i. puritas a pctō facit esse p̄ximū ꝓpter similitudinē ad ip̄m q̄ est sanctus sctōꝝ. Exemplū de btā ꝟgine Maria q̄ propter mundissimā puritatē sup oēs angelos est sedens ad dexterā chr̄i. Un̄ Aug. de vita chr̄iana dicit. Nihil deo dignius: nihil charius esse pōt q̄̄ innocentia. Sed querit̄: quid est vera innocentia? R̄ndet Aug. li. de vera innocentia. Est inquit q̄ nec sibi nec alteri nocet. Et sic ptz q̄ ille d̄r vere innocens q̄ nec sue aīe nocuit per quodcūq3 pctm̄: nec alteꝝ lesit q̄quo mō iniuste. Quid ergo erit de impiis τ nocentibus? vtiq3 sedebūt cū diabolo.

C Scd̄i mōm ɔtēnentes

C Scd̄i sunt proximi assessores chr̄i. s. amore diuino ardētes: τ p chr̄o oīa mūdi ɔtēnentes. Nā Mat. xix. interrogauit chr̄m Petrus di. Ecce nos reliquim⁹ oīa τ secuti sumus te: q̄d q̄ erit nobis? R̄ndit Jesus di. Vos qui secuti estis me sedebitis sup sedes duodecim in regeneratione cū sederit filius hoīs sup sedē maiestatis sue τc̄. Un̄ Greg. li. v. moral. d̄t. Quisquis stimulo diuini amoris excitatus hic possessa reliquerit: illic proculdubio culmē iudiciarie ptāt3 obtinebit vt simul cū iudice sedeat. Si petas qua rōne tales debent esse proximi chr̄o in celo? R̄ndet̄ q̄ inter oīm btōꝝ choros spirituū summi sunt seraphin: q̄ interpretant̄ ardentes amore diuino: τ magis elongati ab istis inferiorib⁹ qui sunt deo vicinissimi ṡm Diony. de angelica hierar. ergo qui illos imitant̄ amore diuino cōformi vt ab oībus terrenis elongati in chr̄i amore fuerint feruētiores τ altiores tanto ꝓpinquiores erūt chr̄o in celo. Exemplū de ap̄lis q̄ chr̄o vt d̄t Diony. sicut seraphin tenent vicinio rem gradū.

D Tertiū ꝟgines

D Tertii chr̄o proximi sunt ꝟgines: q2 scribit̄ Apo. xiiij. Uirgines eñ sunt hi sequunt̄ agnū. i. chr̄m quocūq3 ierit. Sine macula eñ sunt ante thronū dei. Si queras. Nunquid soli virgines sequunt̄ chr̄m in celo q̄cunq3 ierit? R̄n̄r ṡm Lyrā τ alios doct. q̄ ideo ꝟgines dicunt̄ chr̄m vbiq3 seq̄ magis q̄̄ alii: q2 sequunt̄ chr̄m non solū p viam mandatoꝝ sed etiā p viā ɔsilioꝝ: inter q̄ virginitas est altissima τ chr̄o cōformatiua. Un̄ angelica res specialius d̄r castitas p quā hoīes angel̄ assimilant̄: vt d̄t Chry. sup Mat. τ sic licet τ alii sancti ac bti chr̄m semp sequant̄ ṡm suū gradū: ipsi tñ ꝟgines specialius sequi dicunt̄.

Quarti martyres

Quarti sunt martyres: hi eñ proximiores sedēt ad chr̄m rōne p̄mii altissimi: q2 vt d̄t glo. sup Heb. xij. Perfectior charitas nulla pōt esse illa ad quā scti martyres puenerūt. Et ideo ptz ꝓpositū q2 p̄mium essentiale correspondet charitati ṡm docto. Proinde Apo. iij. Qui vicerit. s. insultus mūdi τ carnis ac diaboli: q̄ victoria est excellētior p martyriū: sequit̄. Dabo ei sedere mecū in throno meo. Ly. i. quietē in celesti regno: sicut τ ego vici. s. p passionē meā: τ sedeo cū p̄re meo in throno ei⁹: τ sic ptz. Ad ꝓpositū: btūs Jacobus ap̄ls plurima hoꝝ habuit q2 chr̄i amore plen⁹ oīa pctā cauit: mūdm ɔtempsit τ oīa amore chr̄i reliq̄t ac se ip̄m p chr̄o in mortē obtulit: ac martyrio glorioso coronatus est: q̄ sedet cū chr̄o ꝓpius.

E Deus a p̄ncipio p̄parauit regnū celoꝝ p angelis poti⁹ q̄̄ p hoīb⁹

E C Circa scd̄m de p̄paratione regni celestis p̄mo queritur. Utꝝ deus a principio parauerit regnū celoꝝ p angelis poti⁹ q̄̄ p electis hoībus? Rō questiōis est: quia Strab⁹ sup Gen̄. d̄t. Celū empyreū. i. igneū d̄r: vel intellectuale quod non ab ardore sed a splendore igneū dicit̄: quod statim factū repletū est angelis: q̄ videt̄ q̄ p angelis factū principali⁹ tanq̄̄ p loco coꝝ: sed ex ɔsequenti: q2 sciuit deus angelos casuros: voluit esse τ p hoībus electis in locū ruentiū angeloꝝ deputandum. Sed in ɔtrariū videt̄ sonare ꝟba chr̄i dicentis in euangelio q̄ a patre paratū est hoībus: vt in themate patet τ etiā Mat. xxv. Respondendo q̄ ad questionē Autor li. pronosticoꝝ allegat Grego. di. sic. Non fecit de⁹ nos vt gehenne tradat ignibusq3 ꝑpetuo: regnum celoꝝ ꝓpter nos: gehenna ꝓpter diabolum facta est. Et q̄ ita esse ex euangelio docet̄. Ip̄e eñ dn̄s dicet his qui a dextris erunt. Uenite bn̄dicti patris mei percipite regnū quod vobis paratū est ab origine mundi. Illis aūt qui a sinistris erunt dicet. Discedite a me maledicti in ignē eternum q̄ paratus est (nō dixit vobis:) sed diabolo τ angelis eius. Sic q̄ ꝓpter diabolum gehenna ignis: τ ꝓpter hoiem regnū celoꝝ a constitutione mūdi preparatū est. Hec li. pnosticoꝝ. Ex q̄bus o hō ꝑpende mirā circa te clementiam creatoris: τ bonitatē dei. Tū q2 nō fecit te ad damnationē. Tū q2 ad gl'iam celestē consequendā creauit te. Tū q2 licet angelos in celo creauerit: tñ taliter p te fecit hoc vt inter eos habites btificatus: nec min⁹ vult deus. s. quantū ex se btificare τ saluare te q̄̄ angelos τ oēs btōs q̄ ad voluntatē an̄cedentē. j. Tim. ij. Qui vult oēs hoīes saluos fieri. Nonne gauderes si scires te preordinatū in regē: sic in ꝓposito.

F Qualibus signis ꝓbat̄ regnū p hoīb⁹ factum

F Secunda q̄ questio orit̄: qualib⁹ signis ꝓbat̄ regnū celoꝝ fore potius p hoīe factū? Ad q̄d respondēdo colligunt̄ precipua signa ex sctōꝝ dictis inter alia tria. Primo ex oīm seruitute. s. ipsi hoī: q2 vt d̄t mgr̄ in. ij. li. di. j. c. Et sicut factus est hō ꝓpter deū. i. vt ei seruiret: ita mūds factus est ꝓpter hoiem vt ei seruiret. Et infra. Totū igit̄ hoīs bonū erat. Ut eñ ait ap̄ls. j. Cor. iij. Oīa nostra sunt: superiora q̄dem nostra sunt ad perfruendū: vt de⁹ trinitas equalia ad cōuiuendū. s. angeli q̄ τ si nobis mō sint superiores: in futuro erūt equales: qui τ mō nostri sunt: q2 ad vsum nobis sunt. Nā angeli ꝓpter nos in ministeriū mittunt̄. Idē q̄q3 ca. sequen. d̄t q̄ etiā si nō peccasset angel⁹ factus fuisset hō. Et in fine d̄t. Nostra igit̄ sunt supiora τ equalia: nostra etiā sunt inferiora: q2 ad seruiendū nobis facta. Hec ille. Et sic ptz scd̄m signum ex ip̄a celi empyrei conditiōe: q2 vt Bona. sup. ij. di. ij. q. j. ar. j. τ. q. ij. tangit. Celū empyreū factū est a deo luminosum ꝑfecta luminositate principaliter ꝓpter habitationē hoīs bti: vt habitatio ɔgruat suo habitatori. i. homini in corpore glorificato: q̄m locus conueniens debet esse locato τ ꝓportionatus. iiij. phycoꝝ. Nam τ motus celi stellati non est nisi ꝓpter obsequiū hoīs viatoris: ideo numero electoꝝ completo non erit reuolutio. Hec ibi Bona. τ plura. quibus ptz q̄ principal̄r ꝓpter hoiem factum est celū. Tertiū signum ex ip̄a hoīs gl'ificatiōe: q2 homo maiori gl'ia glorificand⁹ est final̄r τ simpliciter loquendo q̄̄ angel⁹ in ip̄o celesti regno. Nam τ in vtroq3 sexu hō preposit⁹ est in gl'ia angelis. s. i chr̄o τ in matre ei⁹: que exaltata est sup oēs choros angeloꝝ. Hec ex Bona. sup. iij. di. xxxij.

G Hō habet in celo patū locū obseruando q̄tuor infra scripta

G Tertia questio pro simpliciorib⁹ quat̄r quisq3 hoīm possit sibi in celo paratum habere locū: q2 forte dicat q̄s. Ego non possum assequi illa magna p̄mia p̄dicta vt sim iuxta chr̄m: quō ergo habeam ibi aliquē saltē inferiorē locū scire cupio. Ad quod r̄n̄r ṡm scripturas q̄ cōiter q̄ ad om̄es hoīes quatuor p̄cipue legunt̄ p q̄bus regnū celoꝝ d̄r fore paratum hoībus. Primū est pnie veritas: τ hoc p salute pctōꝝ. Unde Mat. iiij. Pniā agite appropinquabit regnum celoꝝ. Aug. Qui pctā p pniam deleuerit: angelorum consors in ꝑpetuum erit. Nam Lu. xv. Gaudiū est angelis sup τc̄. Scd̄m est charitas que claret in obseruantia preceptoꝝ. Esa. lxiiij. Et. j. Cor. ij. Nec oculus vidit nec auris audiuit nec in cor hoīs ascēdit que preparauit deus dili. se. Et Joan. xiiij. Qui habet mandata mea τ seruat ea ille est q̄ diligit me. Tertiū est humilitas Mat. v. Beati pauperes sp̄u: q̄m ip̄oꝝ est regnū celoꝝ. Aug. Pauperes sp̄u sunt humiles. Item Mat. x. Sinite paruulos venire ad me: talium eñ est regnū celoꝝ. Et Luc. xij. Nolite timere pusillus grex: quia cōplacuit patri meo dare vobis regnū. Amb. Siq̄s vult capere chr̄i maiestatē sequat̄ eius humilitatē. Quartum misc̄die pietas. Nam Mat. xxv. dicturus est chr̄s om̄ibus electis. Uenite benedicti patris mei percipite regnum quod vobis paratum est ab origine mūdi. Sequitur ibidem de misc̄die merito. Esuriui eñ τ dedist3 manducare: sitiui τ dedistis bibere τc̄. Et infra. Quod vni ex minimis meis fecistis mihi fecistis. His q̄ operibus cōmunes om̄es hoīes possunt sibi locum parare in celo. Sed quid de his qui etiam hec renuunt. s. pniam preceptoꝝ obseruantiā: humilitatem τ pietatē: ve τ ve eis quia indigni celesti habitaculo in infernum descen

dent. O ergo christiane peccator scito quia non habes hic manentem ciuitatem: sed oportet te velis nolis exire. Age ergo penitentiam vt sis in celo. H

H De suffragatione meritorum beati iacobi

Circa tertium principale de suffragatione meritorum beati Jacobi nota pro conclusione quod omnes fideles debent beatum Jacobum deuote honorare. Ratio: quia eius merita leguntur inuocantibus in quacunque necessitate suffragasse: vt patz per plura miracula de eo scripta e quibus aliqua hic proponamus. Primo enim debent inuocare in captiuitate detenti. Ut enim dicit Calixtus papa. Quidam vir de episcopatu Mitinen. captus et in profundum turris iniectus et catenatus beatum Jacobum inuocauit: cui sanctus apparens confractis catenis ad summitatem turris illum eleuauit: et inde sine aliqua lesione vnicum saltum fecit: cum tamen turris erat altitudinis .lx. cubitorum: et sic incolumis euasit. Item quidam mercator a quodam tyranno iniuste spoliatus et captus deuote sanctum Jacobum inuocabat. Cui sanctus apparens vigilantibus custodibus ad turris summitatem perduxit illum: et turris se inclinauit adeo quod sine saltu in terram descendit et recessit: quem custodes insequentes licet iuxta eum pergerent tamen eum non videbant. Item refert discipulus quod .xx. christiani a saracenis capti deuote sanctum Jacobum inuocarunt et apparuit eis dicens. Ecce assum: et soluit vincula eorum et libere abire fecit.

Miracula

Secundo inuocare debent calumniam passi. Ut enim ait Calixtus papa. Teutonicus quidam circa annum domini M.xx. ad sanctum Jacobum pergens cum filio suo peruenerunt Tholosam: quos hospes inebriauit: et in illorum malha scyphum argenteum abscondit. Mane exeuntes insequitur et eis furtum scyphi obiecit et ad iudicem eos rapiens scyphus apud illos inuenitur et data sententia vnus eorum suspendio iudicatur et omnia que habebant hospiti traduntur. Sed cum filius suspensus fuisset pater ad sanctum Jacobum merens progreditur. Tandem post triginta sex dies rediens: ad corpus filii deuertit lamentando. Et ecce filius de patibulo dixit: Pater ne fleueris quia mihi optime est. Nam sanctus Jacobus me sustentat et celesti dulcedine refocillat. Quod pater audiens ad iudicem cucurrit cui hec nunciauit. At ille vt dicitur tunc in mensa coram se habebat assatum pullum et dixit. Sicut impossibile est hunc pullum reuiuiscere: ita impossibile est tuum filium viuum manere in patibulo. Ad quod mox pullus viuificatus miraculose de scutella euolauit. Unde iudex cum iuratis ciuibus venientes et populi filium peregrini incolumem deposuerunt et hospitem illum iniquum suspenderunt omniaque eius bona istis dederunt: et sic cum gaudio redierunt.

Exempla

Tertio quoque inuocare debent egeni. Refert Calixtus et discipulus quod vir quidam ad sanctum Jacobum properans et inde rediens egere cepit: et mendicare erubescens angustiabatur valde pre fame: sanctum ergo Jacobum implorans cum dormiuisset somniabat quod sanctus Jacobus eum pasceret euigilans subcinericium panem ad caput repperit: de quo .xv. diebus bis quotidie sufficienter comedens: altera die semper eundem panem integrum inueniebat. Quarto debent inuocare omnes pro euasione eterni supplicii. Refert enim Hugo de sancto Uict. quod cuidam peregrino ad sanctum Jacobum pergenti: diabolus in specie sancti Jacobi apparuit et de miseria huius vite plura commemorans asseruit felicem se esse si seipsum necaret. Quod cum ille fecisset: ecce tandem cum sepeliri deberet in agro mox reuixit et narrauit quomodo ad thronum iudicis ductus et accusatus fuerit a demonibus: et cum deberet damnari eternaliter: ecce beatus Jacobus occurrit: et vt vite restitueretur pro penitentia facienda obtinuit. Item alius etiam iuuenis cum se occidisset et ei fouea ad sepeliendum pararetur: subito reuixit et narrauit quod ex quo beato Jacobo deuotus fuerat in vita ipse beatus Jacobus coram beata virgine in presentia sanctorum multorum intercessit ne hec anima periret et vite restituit. Hec sufficiant. O ergo beatissime christi apostole Jacobe te humiliter inuocamus vt per tua merita impetres nobis a christo liberationem ab omnibus malis: et precipue a damnatione perpetua: ac gratiam in presenti et gloriam in futuro Amen.

De sancta Anna Sermo .i. s. de eius precelsa sanctitate cum historia.

Gratia super gratiam mulier sancta. Eccl. xxvi. A

A

Hec verba licet sint scripta generaliter de qualibet muliere sancta: precipue tamen possunt accipi de sancta Anna genitrice virginis Marie. Tum ratione sui nominis: quia anna interpretatur donum gratie dei secundum Hiero. Ideoque hec mulier sancta conuenienter in ista scriptura a gratia dei sic commendatur denominata. Tum ratione sue sanctitatis: quia s. ipsa fuit mulier sanctissima et propterea gratia super gratiam aliarum mulierum in ea refulsit. Proinde Hiero. in ser. hodierno qui incipit Postulastis filie hierusalem: de ipsa sancta anna dicit sic. De qua agimus inquit res est precelsa: res preclara: res omni laude digna. Hec est enim arbor bona de qua virga excisa per se diuinitus floruit. Hec est terra sancta que rubum ardentem sed incombustum permanentem germinauit. Hec est celum excelsum de qua stella maris ad ortum processit. Hec est sterilitas fecunda que ab angelis est frequentata. Hec est benedicta inter mulieres: et mater inter matres beata: ex qua templum domini: sacrarium spiritussancti: mater dei mundo illuxit. Hec ibi. Hiero. Bene ergo de ipsa dicitur quod gratia super gratiam hec mulier sancta. Quibus verbis commendatur de tribus: et sic tria mysteria notemus in hoc sermone declaranda ad laudem et gloriam ipsius.

Primo de gratia diuinali: ibi Gratia inquit

Secundo de excellentia speciali: quia dicitur gratia super gratiam

Tertio de sancta vita exemplari: quia dicitur mulier sancta

B

B Cur mater christi maria ab anna et ioachim nascitur

Circa primum de gratia diuinali in sancta anna: ex quo a gratia denominatur. quia anna donum gratie vel donata gratificatio interpretatur: vt dicit Hiero. de int. no. he. querit quare verum hoc congruebat quod mater dei futura. s. virgo maria a sanctis ioachim nomine et anna oberet nasci in hac vita? Respondetur quod alto mysterio sic deus ordinauit et precipue id conueniebat ratione triplici.

Prima ratio ex parte virginis Marie

Secunda ratio ex parte Joachim et Anne

Tertia ratio ex parte nostre doctrine

Primo ex parte marie

Prima ratio ex parte virginis marie: quia ipsa debuit fore mater gratie: et singularissima gratia super omnes debuit sanctificari in vtero beate anne adeo quod vt dicit Ans. de concep. virgi. Decebat inquit vt ipsa beata virgo ea puritate niteret qua maior sub deo nequit intelligi. Unde secundum nostros doct. ipsa virgo gloriosa preseruata est gratia singularissima in vtero materno ab originali peccato. Pro tali ergo et tanta gratia decuit vt virgo maria nasceretur ex anna: quod interpretatur donum gratie: et ex ioachim: quod interpretatur domini partus vel domino suscitante et domini exaltatio: vt dicit Hiero. de interp. no. heb. vt ipsa b. virgo maria designaretur singularissima gratia nasci ex sanctis Joachim et Anna: et oriri domino ac exaltari in matrem domini. s. iesu christi filii dei. Merito ergo pater et mater virginis marie sic sunt denominati vt ex dono gratie quod fecat anna ortum habeat ipsa mater gratie et suscitante domino atque exaltante ac eius partum mirabiliter faciente prodeat virgo maria in mundum.

Secundo ex parte Anne et Joachim

Secunda ratio ex parte Joachim et anne: quia ipsis collatum est a deo omnipotenti donum. s. precelse sanctitatis in hoc quod sunt parentes sanctissimi: ipsius vicz sanctissime virginis marie et sic ioachim auus et anna auia christi. Sed inter omnia dei dona quod est maximum nisi gratia hic et exaltatio glorie in patria. Unde Aug. xv. de tri. c. xviii. dicit: quod nullum est donum excellentius charitate quod realiter quidem idem est quod gratia secundum Rich. sup. ii. di. xxvi. q. s. et concor. Scot. Unde secundum Aug. ibidem hoc solum est donum quod diuidit inter filios regni et filios perditionis eterne. Ad designandum ergo precellentissimum donum sanctitatis parentum virginis marie que est mater gratie: decuit vt a gratia et exaltatione glorie denominaretur. O peccator ex his accipe documentum quod ex quo in crimine iaces nec penitentiam agis: alienus es a gratia et regno christi: alienus a parentela christi: alienus es a filiis et familia dei: et es in familia diaboli

C
⁊ inimicicia dei. Age ergo pniam vt salueris. C Ter
Tertio ex pte nostre doctrine
tia rō ex parte nostre doctrine. Nam quero. Vñ oritur sa=
lus hoim ⁊ pctōꝝ? Rñdet glo. ij. Coꝛ. vlt. di. sic. Gra=
tia dei est qua sola hoies liberant a malo: ⁊ sine q̃ nul=
lum prorsus siue cogitando siue volendo ⁊ amando siue
agendo faciunt bonū. Hec ibi. Vñ ⁊ Aug. li. de ecclesia
sti. dog. c. xxj. dr. ꝙ initiū nostre salutis deo miserante
habemus vt acquiescamꝰ salutifere inspirationi. s. qua
dei gr̃a incitamur ad salutē. Et sic ptz ꝙ salꝰ nr̃a ortū ꝑ
mariū habet ex dei gr̃a preueniente. D Itē quero
D
Hō ꝑ tripli cē gr̃am ꝑue nit ad ꝯsum matione
quō hō ad salutē in gr̃a dei crescendo ꝑuenit ad cōsum
mationē? Rñdet Bern. in ser. de assump. ⁊ ꝯcor. doct.
ꝙ ad ꝯsummationē salutis nostre requirit triplex gr̃a.
Prima dr̄ ꝑueniens. Scd̃a cooperans. Tertia consum
mans. De his Ber. vbi s. Prima inquit gr̃a nos initiat
qua vocamur. s. diuina inspiratione. Scd̃a ꝑducit qua
iustificamur. s. ꝑ pniaꝫ ⁊ boni opationem. Tertia ꝯsum
mat qua gloꝛificamur: ⁊ hͦ per ꝑseuerationē: cui debet
premiū. Primo ergo vt saluari possimus ⁊ ad gl̃iam ꝑueni
re necessaria est nobis gr̃a ꝑueniens: qꝛ vt Greg. xvij.
moral. ait. Si lumen ꝑuenientis gr̃e nos nō irradiaret
profecto mens nr̃a in tenebris pctōꝝ obscurata ꝑmane
ret. Item Aug. Gratia est lumē anime faciens hoiem
pctm̄ suum agnoscere ⁊ deū sup omnia diligere. Scd̃o
requirit gratia cooperans. s. ad ꝑficiendū bonū opus
quia dt saluatoꝛ Joan. xv. Sine me nihil potestis face
re. Aug. Gratia dei nolentē ꝑuenit vt velit: ⁊ volentē
subsequit vt possit: ⁊ Greg. in coll. Tua nos dñe gratia
semper ꝑueniat. s. inspirādo vl' vocando: ⁊ sequat. s. ad
iuuando vel cooperādo ad ꝑficiendū: ac bonis opibus
iugiter ꝑstet esse intentos. s. ꝑseuerando in bono. Ter
tio ergo necessaria est gr̃a ꝯsummans: qꝛ s̄m Tho. li. iij
ꝯtra genti. c. clv. indiget homo diuine gr̃e auxilio: vt ꝑ
seueret in bono. Aug. de eccles. dog. c. xxj. Nostre pote
statis est vt acquiescamus inspirationi: vt salutē quera
mus diuini est muneris: vt non labamur a bono merito
rio nostre est sollicitudinis ⁊ celestis pariter adiutoꝛii
ꝙ aūt labimur ptātis nr̃e est ⁊ ignauie. Hec ille. Vñ ne
cessaria est hoi saluādo gr̃a ꝯsummans in ꝑseuerantia
finali: qꝛ nō q̃ incipit sed qui ꝑseuerauerit hic salꝰ erit
Mat. xxiiij. Ad ꝑpositum ergo vt nos doceremur ꝑdictis
modis saluari ⁊ ad chr̄m ꝑuenire congruum fuit vt ex
sctā anna nasceret btā Maria: ⁊ ex ea chr̄s dñs. Anna
eñ donū gr̃e interpretat. Maria aūt illuminata. Nam
ex dono gr̃e dei aĩa hūana illuminat ⁊ in ea chr̄s dñs
nascit: ⁊ ꝑmanet iesus. i. salꝰ vera aie: sic q̊ꝫ salꝰ hois
in gl̃ia ꝯsummat. Sed heu q̃ꝫ multi sunt o deꝰ meꝰ q̃ nō
acquiescunt diuine inspirationi vt ꝑuenirent ad iesum
qui tñ libēter acquiescūt diabolico instinctui: vt ꝑueni=
ant ad eternā dānationē. O peccatrix aĩa nunqd meliꝰ
est chr̄m iesum amare ꝯsequenda eterna btitudine q̃ꝫ
diabolū ꝓ eternis suppliciis. Recognosce misera pec=
catrix aĩa: qꝛ vt dt apl's ad Ro. vj. Stipēdia pcti moꝛs:
gr̃a aūt dei vita eterna in christo. E

E
De excellen tia sctitatis btē anne

C Circa scd̃m principale de excellētia sctitatis btē an
ne querit: vtrum ipa btā anna inter sctās feminas post
matrē dñi reputet merito foꝛe sctissima? Rō questiōis
est: qꝛ de eius vite sctitate nil scribit in scripturis cano
nicis ve. aut no. test. cū tñ plures ibi ꝯmendant de san
ctitate minus ꝑclara. ⁊ tñ ipa electa est a deo ad digni
tatē ꝑclarā: vicꝫ vt esset genitrix gl'iosissime mr̄is chr̄i:
⁊ sic auia filii dei. Miꝝ ergo videt ꝙ saltē euāgeliste nul=
lam de ea voluerūt facere mentionē ad cōmendationē
gl'iose virginis marie eiꝰ filie. Nā Eccl. iij. Gl'ia hois ex
honoꝛe parentis. Ad questionē ergo rñdet ꝑ ꝯclōnē vicꝫ
ꝙ q̃uis in scriptura canonica nulla fiat mentio de sctā
anna: nihilominus credit ⁊ ꝓbat ipa post matrē dñi fo
re mulier sctissima. Et hoc ceteris paribꝰ q̊ ad essentia
lia sctitatis merita. Declarat: qꝛ oꝛdinatiōe spūssctī fa=
ctū est vt de ea taceat in sacra scriptura: sicut ⁊ de vita
ac precellentissima oꝛigine atqꝫ sctitate ꝟginis Marie
ab euangelistis nil scribit ꝓ hac rōne: qꝛ ab oībus chri
sticolis presupponi debꝫ ꝙ ipa ꝓpter ꝓlem dignissimā
fuerit sctissima: vicꝫ ꝓpter gl'osissimā dei matrē quam
genuit. Sic vt etiā btā virgo ꝓpter chr̄m dei filium ex
ea genitum credit fuisse sctissima pre aliis. Nec decuit
ꝙ virgo maria ꝑ sctitatem parentū ꝯmēdaret: sicut nō
decuit ꝙ chr̄s ꝑ mr̄em ꝯmendaret: sed potius econuer
so ex chr̄i sctitate decuit ꝓ presupposito credi maxima
sctitas marie: ⁊ ex sctitate marie sctitas suoꝝ parentū
. s. Joachim ⁊ Anne firmiter credit: ⁊ ꝓ ꝑsupposito ha=
betur: qꝛ ipsi parētes oēm dignitatē sctitatis a ꝓle sua
acceperūt sicut ⁊ ꝟgo Maria oēm dignitatē ⁊ sctitatē
accepit a chr̄o: ꝓpter quē ⁊ virgo Maria ⁊ sui parētes
⁊ tota illa gens iudaica est electa a deo. Nimiꝝ vt ait
phs. j. Phys. ⁊ viij. Topic. Pctm̄ est fieri ꝑ plura que
possunt fieri ꝑ paucioꝛa: cū ergo ex ꝓlis sanctitate suffici=
enter presupponit in istis parentibus maxima sctitas
credēda apud fideles: noluit spūssctūs vt eoꝝ vita de=
scriberet ab euāgelistis vt ⁊ maius meritū acquirerēt
fideles ex fide tali ⁊ deuotiōe. Vñ Aug. Ille inqt apud
deū habet plus meriti qui plus fidei. Item Maximus
in ser. de coꝛpe chr̄i dt: ꝙ vbi est magna fidei perfectio:
erit ⁊ copiosa remuneratio. Et sic ꝑ ista soluit rōnis ad
ducte obiectio. F Qꝛ aūt ipa btā anna pre ceteris
F
Anna pꝰ matrē chr̄i fuerit sctissima
quo ad essentialia post mr̄em chr̄i fuerit sctissima ꝓba
tur pluribus rationibus

C Prima rō diuine electionis
C Scd̃a rō digne honoꝛationis
C Tertia rō sctē generationis

Pria rō diuine electiōis
C Prima rō diuine electionis: qꝛ deus q̃scūqꝫ eligit
ad aliquā dignitatē spūalem: eidē talē ⁊ tantā gratiam
dignitatis confert vt sit dignus tali dignitate. Juxta il
lud Num. xvj. Quemcunqꝫ elegerit dñs: ipe erit sctūs.
Vñ ⁊ Aug. in glo. sup Eph. j. dt sic. Deus q̊s eligit facit
bonos: sicut ait apl's. Elegit nos vt essemus scti ⁊ ima=
culati in ꝯspectu eius in charitate qui ꝑdestinauit nos
in adoptionē filioꝝ ꝑ iesum. Hec ille. Ex q̊bus dictꝭ ar
guit ꝙ si q̊s eligit deus facit bonos ⁊ sctōs: ergo q̊s magis
eligit. i. ad maioꝛem dignitatem spūalem: magis sctōs
facit vel melioꝛes: ⁊ q̊s maxime maxie: iuxta illā maxi=
mā topicā. Sicut simpl'r ad simpl'r: sic magis ad magis
⁊ maximū ad maxime. Sed qm̄ deus elegit ab eterno
beatā Annā ad dignitatem maximā i chr̄o. s. vt esset mr̄
matris chr̄i: ⁊ sic filii dei auia: ergo sequit ꝙ eā fecerit san
ctissimā ⁊ dignissimā. Ad id ꝯfirmādū facit: qꝛ chr̄s eos
quos elegit in apl'os fecit sctissimos. Similiter ⁊ ipam
virginē quā elegit in matrē fecit sctissimam: ergo ⁊ in ꝓpo
sito. G Scd̃a rō digne honoꝛatiōis quā accipio ex
G
Scd̃o digne honoꝛatiōis
postilla. Ly. sup Joan. vj. sic dicētis. Quia distributio
honoꝝ respicit iusticiā ꝯmutatiuā: vt hr̄. v. Eth. s. vt ali
cui plus det de honoꝛe quanto maioꝛ est in virtute: nā
honoꝛ est ꝑmium virtutis. iiij. Eth. Et ideo prauus non
est honoꝛe dignus: vt ibidem dr. Et hoc maxime habet
locum coꝛā deo qui ꝑsonam nō accipit: sed vnumquēqꝫ
s̄m meritū virtutis amat ⁊ honoꝛat. Sed qm̄ deꝰ btām
Annā maximo honoꝛe pre ceteris mulieribꝰ post virgi
nem Mariā exaltauit: vt. s. esset auia chr̄i: ⁊ ꝑ ꝯsequēs
etiam a chr̄o dño honoꝛanda. Juxta illud Exo. xx. Ho
noꝛa pr̄em ⁊ mr̄em: quanto magis ergo ab angelis ⁊ homi
nibus honoꝛanda est. Vñ sequit ꝙ ipa fuerit adeo ꝟtu=
tibus ⁊ gr̃a dei sctificata ac repleta vt merito foꝛet ta
li ⁊ tanto honoꝛe digna pro sue sctitatis celsitudine. Si
dicas ꝙ multe femine precellunt eā in coꝛona ꝟginita
tis vel martyrii ⁊ hmōi. Dicendū ꝙ talia accidentalia
sunt quibus summe ꝑponderāt essentialia. H Ter
H
Tertio sctē gn̄ationis
tia rō sctē generationis. Nam dicente saluatoꝛe Luce.
vj. Vnaqueqꝫ arboꝛ de fructu suo cognoscit. Et Matt.
vij. Omnis arboꝛ bona facit fructus bonos: ergo melioꝛ ⁊
optimus fructus melioꝛem ⁊ optimā arboꝛem esse pro=
bat. Pamphil. Arboꝛe de dulci carpunt dulcia poma.
Sed constat ꝙ ex sancta Anna plurimi sanctissimi ho=
mines sunt generati tanq̃ꝫ fructus ex arboꝛe sanctitatꝭ
vicꝫ sanctissima virgo Maria: ex qua oꝛtus est chr̄s de
us noster: ⁊ sancta maria tertia zebedei. s. vxoꝛ: ex qua
sancti apostoli. s. Joannes euangelista ⁊ Jacobus ma=
ioꝛ sunt progeniti: atqꝫ sancta secunda Maria: cleophe
. s. filia q̃ dicta est maria iacobi. s. minoꝛis mr̄: ex q̃ qua=
tuoꝛ sancti discipuli sunt geniti. s. Jacobus minoꝛ. Jo=
seph iustus qui ⁊ Barsabas est vocatꝰ: ⁊ Simon ac Ju

das Taddeus dictus. Unde de his extant ꝟsus. Anna solet dici tres cõcepisse marias. Quas genuere viri ioachim cleophas salomeq. Has duxere viri ioseph alpheus zebedeus. Prima parit chrm: iacobū scda minorem. Et ioseph iustū pepit cū simone iudā. Tertia maiorem iacobū: volucreq ioãnē. Cū itaq tales sanctissimos fructus habuerit: sequit̃ ꝙ ipa sctissima inter feminas fuerit. Et cõfirmat̃ rõne etiā tali. qꝛ Joãnes baptista ex vnica Marie ꝟginis salutatiõe tanta grã abūdauit. ꝙ etiā mrēm suā Helisabet repleuerit ꝛ pphām cõstituerit. ergo sequit̃ ꝙ multo fortius grã sctificationis Marie in vtero materno abūdantius ipam sanctā Annam repleuit ꝛ psanctā effecit. Nam Bern. dt. ꝙ de plenitudie Marie accipiūt vniuersi. ergo plus sua mater scz Anna accepit. O ꝗ sctissima dña. o btissima genitrix mrīs chri: qbus te laudibus efferam⁹: pfecto tuā sanctitatem cõmendare non sufficimus. I

I De sctā ꝛ exemplari vita btē Anne. ¶ Circa tertiū de sctā vita btē anne ꝛ exẽplari: accipiamus pro cõclusione. ꝙ ex btē anne sctā vita oms stat⁹ hoies possunt accipe plurima salutꝫ exẽpla. s. tām cõiugati ꝗ vidue ꝛ ꝟgines. Primū exemplū est diuini timoris: in quo cõsistit initiū sctitatis ꝛ salutis. ps. Initiū sapie timor dñi. Eccli. xxv. Btūs homo cui donatū est habere timorē dei. Timor dei initiū dilectiõis eius. qꝛ Prouerb. xv. Per timorē dñi declinat oms a malo. hoc patꝫ in sctā Anna. Refert nanq Hiero. smo. Postulastis. ꝛ in legenda etiā de natiuitate Marie. ꝛ in officio. ꝙ vicz gliose Anne genus ex Bethleē fuit de semie iudicum pre Nazareo vite egregie: ac mre de Dauid regali de semine: quā in vxorē accepit Joachim: cui⁹ domus in galilea. s. nazareth ciuitate erat. ambo aūt erãt iusti ꝛ deū timētes: ac recte viuētes sine omi repħensione apd deū ꝛ apud hoies. Et sic ptꝫ ꝙ ab omi pctō mūdissimā vitaꝫ habebãt in timore dei.

Scdm exm Scdm exemplū diuini amoris: in ꝗ cõsistit pfectio salutis ꝛ sctitatis. iuxta illud ad Col. iij. Sup omia charitatē habẽtes qd ē vinculū pfectionis. Hanc in exẽplo suo nobis cõmendauit Anna ꝛ Joachim. qꝛ vt Hiero. vbi s. dt. ꝙ in omib⁹ mādatis dñi incedebãt irrepħensibilr: qd est signū charitatis. Joā. xiiij. Qui habet mādata mea ꝛ ꝟuat ea: ille est ꝗ diligit me.

Tertiū Tertiū exemplū pietatis ꝛ miserationis: p quā scti magna merita accumulãt. j. Tim. iiij. Pietas ad oia vtilis est pmissionē habens vite. ꝛc. Nā adeo in opibus pietatis sc Anna ꝛ ioachim exercebãt: sicut dicit̃ vbi s. ꝙ oēm substantiā suam trifarie diuidebant. vnam ptem tẽplo ꝛ tẽpli ꝟuitoribus impendebãt: aliam pegrinis ꝛ paupibus erogabãt: tertiā sibi ꝛ familie suis vsibus reseruabãt. Quis chrianor sic facit modo?

Quartū. Quartū exemplū deuotõis. qua scti hoies ferui di sunt ad deū ꝛ eius cultū. Nimirū cū in omi pietate p annos viginti sic stetissent. vt patuit supra. plem ex coniugio non habẽtes vouerūt dño. ꝙ si eis sobolē cõcederet: eam ꝟuitio dei māciparēt. Cui⁹ rei grã singulis annis in tribus festis pcipuis Hierlm ascendebant: ꝛ deo oblatiões offerebãt. Uñ p his ꝟtutibus apud deū tantū sunt acceptabiles: vt. s. ꝛ eor orones exaudirent̃: et ab angelis dei frequẽtarent̃: ꝛ gloisissimā ꝟginem mariam (mediãte qua totus mūdus saluat⁹ est) cõcipere ꝛ gignere mererent̃. De cuius modo natiuitatis nõ est psentis smõis texere historiā. O ergo homo accipe ex vita sctē Anne ista exempla sctitatis vt sis firmus in timore dei cauēdo pctā: ꝛ fortis in amore ꝟuando dei pcepta. sis pius ꝛ misericors in proximos: ac deuotus in deū ꝛ eius cultū. Si em̄ hec feceris acceptabilis eris deo ꝛ saluaberis. O sctissima Anna pro chri iesu amore: ꝛ marie ꝟginis. s. nate tue deuotione ora pro nobis.

¶ Pro sancta Anna Sermo. ij. De grã diuine benedictionis qua refulsit.

A Gratia. s. dei sicut paradisus in bñdictionibus ꝛ miscdia in seculū permanet. Eccli. xl. A Hec ꝟba licꝫ sint dicta generalit̃: tamē precipue possunt dici de sctā Anna. Primo qdem quia Anna interptat̃ et denomiat̃ a gratia dei. vt dicit Hierony. Secūdo. quia vt hanc autoritatē exponens Lyra dicit. ꝙ sicut padisus est locus amen⁹ ꝛ bonis fructibus plenus. sic gratia dei facit miscdiam deo amenā ꝛ gratā ad dei inhabitationē: ꝛ miscdia facit opibus bonis plenā. Que qdem omia pfectissime fuisse ꝑperiunt̃ in beata Anna: que fuit miscdia ꝛ opibus sanctis plena ac fructibus sancte generatiõis abundantissime: adeo ꝙ ipe chrs dei filius intantū dilexerit eius generationem: vt ex eius filia. s. ꝟgine Maria carnē assumeret. ꝛ sic inter fructus ipius anne habitaret. Merito ergo de sancta Anna hec ꝟba accipiunt̃ pro smone. Gratia sic. ꝛc. Juxta que ꝟba cõmendat̃ de triplici bñdictione diuina sibi collata. Et sm hec tria notemus mysteria pro sermone.

¶ Primo de bñdictione gratuita: cū dr Grã. ꝛc.

¶ Scdo de benedictiõe paradisica: cum dicit̃. sicut paradisus ꝛc.

¶ Tertio de benedictione celica: cum dicit̃. in seculum permanet. B

B Qualiť hō possit cogſcere se esse i di benedictiõe. ¶ Circa primū de bñdictione grẽ siue gratuita sufficiat tractare hanc questionē. Utrū vel qualiter possit homo cognoscere se esse in dei bñdictione? Ad qd recolligendo doctor dicta respõdet̃ per tres ꝟitates. Prima ꝟitas sm Pe. aure. in cõpen. ꝙ homo põt certitudinaliter cognoscere se esse in pctō mortali: ꝛ eoipo in dei maledictione. qꝛ dicit ps. Maledicti ꝗ declinãt a mandatis tuis dñe. Item Augu. Scio inqt oēm criminosuꝫ esse inimicū deo. Item Eccli. xlj. Ue vobis viri impij: ꝗ dereliqstis legem altissimi. ꝛ si nati fueritꝫ in maledictione nascemi. ꝛ si mortui fueritis: in maledictiõe erit ps vestra. Si aūt petas. Quō scit homo certitudinalr se esse in pctō mortali? Respondet̃ sm doct. pcipue frēm Angelū de Claua. ꝙ pmo cum ꝗs recognoscit se mortale pctm̄ cõmisisse antea: nec tamē illud penitet: nec aliquādo penituit. Scdo cū quis est in actu pcti mortalis Tertio cū est in pposito peccādi in futurū vel volūtate. omes ergo tales sunt maledicti. C

C Scda ꝟitas Scda ꝟitas ꝙ homo nõ põt scire certitudinalit̃ in hac vita pro omi tempe ꝛ absolute ac finaliter se fore in dei grã ꝛ benedictione. Nam bñdictiõ dei est collatio grẽ in psenti ꝛ glorie in futuro. ꝛ de his pro finali ꝛ absolute homo est incertus. Juxta illud Eccls. ix. Nemo scit vtrū odio vel amore dignus sit: nisi forte hoc sibi reuelaret̃ a deo. Et si petas. Quare homo de hoc non potest esse securus? Respondet̃ ꝙ pluribus rationibus sm Alphabetum.

Primo. Primo rõne amissibilitatꝫ. eo ꝙ vno solo actu vel pposito pcti põt homo amittere dei grãm. qꝛ ꝯtraria mutuo se expellūt.

Scdo Scdo rõne bonitatꝫ variabilis. quia etiā bone volūtatis homo in hac vita ꝗtūcunq firmat⁹ põt variari: nec ipa volūtas põt esse inmutabilis: nisi cū attigerit vltimū finē. s. btitudinē qua totalr implet̃. Nā in statu vie nõ semp volūtas fert̃ actu in deū. ꝛ ideo ꝑt sp aliqd occurrere per qd variet̃: ꝛ grã dei relinquat̃. Apocal. ij. Habeo aduer. te pa. qꝛ charitatē pmā reliqsti

Tertio Tertio rõne cognitõis intellect⁹ offuscabilis. quia ome pctm̄ pcipue in cõsciẽtiosis viris ex quadā ignorãtia cõtingit. Uñ ꝛ phs dt. ꝙ ois malus est ignorās. Obiectū em̄ volūtatis nõ est nisi bonū. s. vel existēs vel apparēs. iij. Eth. Ex quo ergo hō per grãm nõ reddit̃ immunis in hac vita ab omi ignorãtia ꝛ errore. tō est labilis.

Quarto. Quarto rõne diuersitatꝫ passiõis. qꝛ p diuersas passiones hō est alterabilis: nec grã tollit alterationeꝫ passionū. ꝛ ppterea hō per passiones est fragilis. Jdo j. Cor. ix. Qui se existimat stare videat ne cadat. Und pro remedio optet semp orare vt deus det finalē pseuerantiā. D

D tertia ꝟitas. Tertia ꝟitas. ꝙ pbabili cõiectura bene põt homo cogscere se fore in grã bñdictiõis diuine. ꝛ patꝫ per fidē ꝛ dilectõis diuine expientiā: vel p verā de pctis pniam ac ꝟtuosa opa. Ad ppositū. Autoritas aplī. ij. Tim. ij. di. Firmū fundamentū dei stat habens signaculū hoc. s. quod subdit̃. Cogūit dñs qui sunt ei⁹. hoc ꝗ ad fidē. sequit̃. vt discedat ab iniqtate. s. p pniam ois ꝗ inuocat nomē eius. s. in charitate. Jtaq vt cõuertamus smonem ad ipam sanctā Annam: de qua nūc loquimur Aduertendū est ꝙ in sacra scptura inueniuntur quinq mulieres precipue benedicte a deo nomia-

Quinq̃ mulieres precipue bñdicte a deo noiati.

tim pro certis donis gratiaꝝ: que sunt tm̃ quinq̃ signa
per que cognoscit aliq̃ mulier fore coram deo bñdicta.
vel etiã aliqs viroꝝ: que oĩa fuerunt in sancta Anna.
Prima est Sara vxor Abrae. s. patriarche: quã deus
bñdixit dando ei filiũ Jsaac miraculose: cũ esset nona-
genaria. ⁊ Abraã viro suo cẽtenario. De hac bñdictio-
ne Geñ. xvij. dixit dñs ad Abraã. Bñdicam ei. i. Sare:
⁊ dabo ex illa tibi filiũ cui bñdicturus sum ⁊c. Sed ꝑ qd
ipa meruit hanc bñdictionẽ cum suo marito ⁊ etiã filio.
eodẽ lib. Geñ. satis claret. ꝙ per fidẽ ⁊ cultũ vnius dei
ac eius obedientiã. Ex quo patz clarũ signũ: ꝙ cõiuga-
les mulieres ⁊ viri dũ ꝯuant fidẽ chr̃i ⁊ obedientiã p̃ce
ptoꝝ dei: bñdicunt a deo in p̃senti ⁊ in futuro. Hanc be
nedictionẽ habuit btã anna per fidẽ ⁊ obediẽtiã: ꝑ quã
meruit generare Mariã totius mũdi mediatricẽ. O ĝ
homo. o mulier tene verã fidem ⁊ mãdata vt bñdicaris

Scda.

Secũda mulier est Jahel. de qua Judic. v. Benedi
cta inter mulieres. Jahel bñdicat in tabernaculo suo.
Hec Jahel interfecit Sisarã hostem filioꝝ isrl. Et int-
p̃tat carnale cõiugiũ. vt dt Hiero. Et ideo ꝯcat tales q̃
mrĩmoniũ iuste ⁊ fideliter obꝯuant: hostemq̃. s. castita-
tis aduersariũ diabolũ interficiũt inq̃tum eius prauis
suggestionibus non cõsentiunt. q: hoc est clarũ signũ be
nedictionis diuine in mrĩmonialibus. Hanc ꝯuauit an-
na ꝑfectissime. ergo ⁊c.

Tertia

Tertia est Abigail: cui dixit
Dauid. j. Regũ. xxv. Bñdicta tu q̃ ꝓhibuisti me ne vlci
scerer me. ⁊c. Abigail interp̃tat pat meus fortis. ⁊ ideo
ꝯcat fortitudinẽ in bonis opibus. s. pietatis ⁊ miscdie: q̃
chr̃m filiũ Dauid placant: ⁊ ad miscdiam inclinãt. Nam
ipe ait Mat. v. Bti misericordes: qm̃ ipi miscdiam cõse
quent. Unde mlieres vt etiã viri faciẽtes opa miscdie
clarũ signũ habẽt bñdictiõis dei. Btã anna vna cũ ma-
rito tantũ misicordes fuerũt. ꝙ oẽm substantiã trifarie
diuidentes: vnã sibi: scdam tẽpli ꝯuitoribus: tertiã pau
peribus impendebãt.

Quarta

Quarta est Judith: cui dixit
pontifex. Bñdicta es tu filia deo excelso. Hec fuit vi-
dua castissima q̃ occidit Holofernẽ. Judith. xiij. Signi
ficat ĝ mulieres castas. q: tales ꝑimunt hostẽ. i. diabo-
lum illi resistẽtes. Hoc enĩ est clarũ signũ bñdictionis
diuine. quia vt scribit Sap. viij. Continentia donũ dei
solius est. Magne ergo bñdictiõis est: cũ qs in tpe ꝟgi
nitatis mundũ se ꝑ oĩa custodit: ⁊ tandẽ in mrĩmonio
caste se habet vt decz. ac postea in viduali statu conti-
nens est. Talis fuit btã anna. ergo ⁊c.

Quinta

Quinta mlier
est btã ꝟgo Maria: q̃ etiã nomiatim est bñdicta: angelo
dicente Lu. j. Bñdicta tu in mlieribus. Jpa aũt super
oĩes bñdici meruit: q: oĩi ꝟtute ⁊ gr̃a plena fuit. E

E
Uirginẽ mariam venerãtes.

Per hoc ergo docet ꝙ oĩs mulieres ⁊ viri qui ipaz
glĩosam ꝟginem Mariã deuote amãt. ⁊ imitari in puri-
tate: hũilitate: castitate: sobrietate: patiã: charitate: ac
alijs ꝟtutibus ꝑ posse conant: clarũ signũ diuine bene
dictiõis habẽt. Uñ ps. Benedictionẽ dabit legislator:
. i. deus. Sequit. Jbũt de ꝟtute in ꝟtutẽ: videbit deus
deoꝝ in sion. q. d. ꝙ ꝓficere in ꝟtutibus vsq̃q̊ tandẽ vi-
debit deus in pr̃ia. s. cũ btã ꝟgine ⁊ sctis. talis ꝓfectus
signũ est bñdictionis dei. Ad ꝓpositũ. Btã Anna oĩm
gratia ꝟtutũ ⁊ sanctitatis plena inter alias sanctas mu
lieres: citra tñ virginẽ Mariã ꝑfectissima probat fore
ex hoc. q: vt Chrys. ait: ⁊ expientia docet: cõiter filie si
ue puelle mores matrũ educantiũ eas imitant. Sz qm̃
btã Maria fuit filia btẽ anne: ab eaq̃ educata. ĝ sequit
ꝙ fuerit valde cõformis ipi in oĩbus moribus ⁊ ꝟtuti
bus pre alijs mulieribus. Uñ sicut ꝟgo bñdicta fuit vir
tuosissima: ita ⁊ eius glĩosa mater anna: licz minus ple-
na gr̃a: tñ fuit mulier sctissima: ⁊ in oĩi virtute decora.
O ĝ oĩs ꝟgines imitari studete p̃cipue btãm ꝟginem
Mariã ⁊ eã deuotius amate. O oẽs vos cõiugati. o oẽs
vidue accipite exẽpla salutz. s. fidelitatz: castitatis: pie-
tatis: hũilitatis: ⁊ ꝟtuositatz in btã ꝟgine maria: ⁊ post
eam in sctissima eius mr̃e anna: vt mereamini benedi-
ctionem consequi a deo ⁊ vitam eternã. F

F
Beata anna cõparat paradiso.

Circa scdm de paradisi benedictione ⁊ assimilatiõe
accipiamus pro cõclusione. ꝙ beate anne gr̃a merito cõ-
parat paradiso pro sua spũali congruẽtia. Declarat ex
q̃nq̃ ꝓprietatibus ꝯm a b c. Prima ꝓprietas paradi-
si: ꝙ. s. est alte situatõis. Nam si q̃rat. vbi sit ꝑadisus ter
restris in mũdo? Rñdet Damasce. li. ij. c. xj. ꝙ ꝑadisus
est in oriẽte positus: oĩi terra inq̃t excelsior. cõcor. Ra
ba. sup Geñ. Basilius ⁊ Ambro. in hexa. di. ꝙ ꝑadisus
est in oriẽte in altissimis montibus ꝑtingens vsq̃ ad lumi

Paradisus terrestris

narẽ circulũ. vñ ⁊ aq̃ diluuij illuc nõ ꝑuenerũt: ⁊ a cun
ctis regiõibus q̃s nũc incolũt hoies secretus. Hec illi.
Sic spũaliter btã anna habuit spũaliter hanc gr̃am: vt
esset altissime sctĩtatis pre alijs hoibus: a q̃ verus sol
iusticie chr̃us ortũ cepit in mũdo ꝑ ꝟginẽ mr̃em. Unde
Hiero. in ser. q̃ incipit: Postulatis filie. ⁊c. de ea dicit.
Hec est res p̃celsa: res p̃clara: ⁊ oĩi laude digna. Hec
est celũ excelsuz de qua stella maris ad ortũ ꝓcessit. O
ĝ chr̃iane multũ debes venerari talẽ ⁊ tantã sctãm quã
chr̃s tanta gr̃a sublimauit vt esset aula chr̃i dignissima.

Scda ꝓprietas.

Scda ꝓprietas. ꝙ ꝑadisus est boni odoris et amene
cõditionis. Uñ Damasce. vbi s̃. dt ꝙ est tꝑato aere ⁊ pu
rissimo fulgẽs: plãtis sp floridus: ⁊ bono odore ac lumi
ne plenus: diuina regio ⁊ digna eius q̃ ad imaginẽ dei fa-
ctus fuerat ꝯuersatio. Hec ille. Uñ ibi nec turbatio ae
ris: nec alie molestie sunt. Sic spũaliter btã Anna exti-
tit in sua cõsciẽtia adeo pura ⁊ ꝟtutibus sp florida: odo
req̃ ꝯuersatõis sctẽ plena: vt merito deus sibi eligeret
pro habitaculo cõuersatiõis. Uñ Augusti. sup. Geñ. ad
lr̃am dt. Leticia bone cõsciẽtie ꝑadisus est pollens af-
fluentia gr̃aꝝ ⁊ delitiaꝝ. s. diuinaꝝ. Jtẽ Hugo in. ij. de
aĩa. ca. ix. dicit. ꝙ cõsciẽtia mũda tẽplũ est chr̃i: hortus
deliciaꝝ: aureũ reclinatoriũ: aula dei: habitaculũ spũs
scti. G

G
Tertia ꝓprietas

Tertia ꝓprietas qd est custodie angelice ⁊
ꝯuersatiõis. Naz Jsid. xiiij. etym. dt. ꝙ ꝑadisus vndiq̃
est septus romphea flãmea. i. muro igneo: ita vt eius cuz
celo pene iungat incendiũ. Cherubin quoq̃. i. angelo-
rum p̃sidiũ ipm cingit. vt flãma: homies: angeli: demo-
nes submoueãt. Hec Jsid. Jtẽ Chry. in hom. ad Heb.
xv. dt. Angeli non solũ apparuerũt: sed etiã cõuersabã
tur in ꝑadiso. Sic btã Anna ab angelis custodiebat: et
frequẽtabat. vt testat Hiero. in sermo. Postulatis. di-
sic. Hec est sterilitas fecũda ⁊ simplicitas sctã: q̃ ab an-
gelis in tẽplo frequẽtata: ⁊ inter eos q̃si domestica pe-
perit. Hec ille.

Quarta.

Quarta ꝓprietas. ꝙ est delitiose fru
ctificationis ⁊ eius decoris. q: vt scribit Geñ. ij. Produ
xit deus in ꝑadiso oĩe lignũ pulchꝝ visu: et ad vescen-
dum suaue lignũ etiã vite in medio ꝑadisi H Sed

H
Arbores in ꝑadiso bis in anno fructificant.

q̃rit. Quotiẽs ibi arbores fructificãt? Rñdet ꝯm Pet.
aure. in cõpeñ. lib. ij. c. lxiiij. ꝙ in paradiso arbores q̃li-
libet anno bis fructificãt: eo ꝙ due ibi sunt estates: sed
tempate vt patuit. Nam in vtroq̃ eq̃noctio habet sol ac
cessum sup eum: eo ꝙ paradisus est sub eq̃noctiali cir-
culo positus. ⁊ sic in vtroq̃ eq̃noctio anni habet sibi esta-
tem ⁊ fructuũ ꝓductionẽ q̊libet anno a sole accedẽte. ⁊
per cõsequẽs duas estates. Unam circa festũ Gregorij
quãdo est eq̃noctiũ. Aliam similr̃ circa Michaelis. Ad
ꝓpositũ. Sic spũaliter anna a deo habuit hanc gr̃am
paradisicam: vt oĩs sancte pulchritudis in eius hortu
lo generationis ꝓducta sint ligna. i. sancti apostoli p̃ci-
pui. puta Jacobus maior: Joãnes: ⁊ Jacobus minor in
vtero materno sctificatus: ⁊ Simon ⁊ Taddeus: ⁊ Jo
seph iustus: q̃ ⁊ Barsabas. atq̃ sctẽ mulieres tres Ma
rie. vt patuit ꝯmone. j. H. Et inter eos sicut in medio
paradisi lignũ vite: hoc est chr̃us dominus. Unde Hu-
go de archa Noe. lib. ij. ca. xv. dicit. ꝙ sicut in ꝑmo pa-
radiso: scz terrestri est lignum vite arbor materialis. sic
in secũdo: scz in ecclesia est lignũ vite humanitatis sal-
uatoris. Deniq̃ sicut in ꝑadiso arbores bis fructificant
vt patuit. ita spiritualit ex sancta Anna duplicis sexus
fructus ꝓuenit. s. christus ⁊ Maria: ⁊ sancti discipuli ac
sancte discipule. ⁊ sic merito eius gratia bñdictioni pa
radisi assimilat. Quinta ꝓprietas. ꝙ est electe habi-
tationis. quia vt Damasce. vbi supra. ⁊ cõcor. Pe. aure.
in cõpeñ. lib. quo supra. Jn ꝑadiso nihil irrõnabiliũ ha
bitat: sed solus homo diuinaꝝ manuũ plasma. q: pro so-
lis hoibus factus est. Et vt Greg. in moral. dicit. ibi so
li electi hoies fuissent nati: si Adam non peccasset. J

J

Sed si obijcias ⁊ queras. Quomõ ergo serpens qui
ꝑmos homies tentauit intrare paradisum potuit? Re

Serpēs ꝗlit padisum intrauit

spondet ꝭm Petrū aure. vbi supra. ꝙ serpens ille intrauit: nō nisi ministerio diaboli. Hec ille. Sic spūaliter ad ꝓpositū applicando btā Anna hanc grām habuit inq̄ntum in sue generationis paradiso nullus reproboꝝ vel damnatoꝝ hoim extitit: qui pro irrōnabilibus reputantur ꝓpter vitam brutalē. iuxta illud ps. Homo cū in honore esset non intellexit: cōparatus est iumētis insipiētibus. ꝛc. Sed soli electi sancti ex ea ꝓdierūt: ꝛ qḋ maximū est ipse electoꝝ caput chr̄s per eius filiā ꝟginē ortus est. O ergo gl'iosissima dn̄a ꝛ bn̄dicta femina te laudamus: te gl'ificamus recōmenda nos tue filie Marie: ꝛ eius nato chr̄o Jesu benedicto ne pereamus: sed ad vestra gaudia ꝑueniamus. R

R De celesti bn̄dictoine btē Anne.

¶ Circa tertiū de celesti bn̄dictione sit pro cōclusione. ꝙ bn̄dictus deus ipsi btē Anne tantā cōtulit bn̄dictionē vt per eius fructū ꝛ cognationē tota celestis curia per oēm sanctoꝝ ordinē haberet iocunditatē ꝛ decorē. Declarat. Primo q̄dem in ordine patriarchaꝝ eius fulget bn̄dictio. quia ipsa genuit ꝟginem Mariā quā oēs sancti desiderāt videre: ꝛ per quā tanq̄ȝ mediatricē omnes electi habēt saluari. Nam vt canit eccl'ia: per eaȝ salus mundi credētibus apparuit. Et Augu. in ꝭmo. de natiuitate ꝟginis dt. Mater generis nostri. s. Eua penā intulit mūdo. genitrix dn̄i nr̄i salutē attulit mundo. maledictio Eue in bn̄dictionem mutat Marie. Et sic ptȝ ꝙ beata Anna gaudium habet ꝛ bn̄dictionē patriarchalē: ꝛ cum ptriarchis. q2 ipsa est mr̄iarcha oim saluandoꝝ inq̄ȝtum est mater dn̄e oim. Scd̄o in ordine ꝓphetaꝝ habet cognatū Joānem baptistā qui fuit optimus ꝓphetaꝝ ꝛ maior inter natos mulieꝝ. Mat. xi. Naȝ Joānes baptista fuit filius Helisabet: que fuit filia Hismerie. ꝛ hec Hismeria fuit soror btē Anne. vt dt Beda in chronic. ꝛ eccl'iastica historia. Tertio in ordine aploꝝ ꝛ euāgelistaꝝ habet nepotes sanctissimos. s. Joānez aplm ꝛ euāgelistam: Jacobū: Simonē: ꝛ Jacobū minorē: ac Taddeum aplos. Et in ordine discipuloꝝ habet nepotē Joseph iustū: qui dictus est Barsabas. Quarto in ordine martyꝝ: quia ꝑdicti apl'i sunt martyres. Quinto in ordine cōfessoꝝ habet cognatū scm̄ Seruaciū nepotem sancte Eliud: que fuit soror sctē Helisabet matris baptiste ꝭm Bedā ꝛ Eccl'iasticam historiā: ꝛ Joseph ꝑdictū. Sexto in ordine ꝟginū btām dei mr̄em ꝛ Joānem euāgelistā. Septimo in ordīe viduaꝝ habet sanctā Mariā tertiā filiam: que mortuo zebedeo secuta est chr̄m ꝛ tenuit viduitatē. Octauo in ordine ꝯiugatoꝝ habet filiā: scȝ mariā scd̄am: q̄ dicta est maria Cleophe: sed ꝛ ipsamet fuit sctā cōiugata. Et sic ptȝ ꝙ singuli ordines eam bn̄dicunt. Nono ꝑterea omnes ordines angeloꝝ de eius fructibus tam gl'iosis cōgratulant ꝛ ipsam btām dicunt. Si eīm gaudiū est angelis sup vno pctōre pniam agēte Lu. xv. quāto magis de talibus sanctis. Decimo super omnes angeloꝝ ordines in throno dei ipsa btā Anna leticiam ꝛ benedictionē possidet perpetuā. q2 ibi habet nepotem charissimū. s. chr̄m iesum in dextra dei patris sedentem. ꝛ filiam charissimā. s. ꝟginē Mariā in dextera chr̄i cōsidentē. O ergo gl'iosissima dn̄a non tantūmodo simpliciter: sed multipliciter beata impetra nobis gratiam ꝛ gloriam Amen.

¶ De sancta Anna Sermo. iii. vicȝ de priuilegioꝝ eius dignitate.

A Adorauit Anna dn̄m ꝛ ait. Exultauit cor meuȝ in dn̄o. i. lib. Regū. ii. A Quāuis hec scripta sint de anna matre Samuelis ꝓphete: tamen optime accipi possunt de ista sctā Anna q̄ pepit gloriosissimā ꝟginem Mariā mr̄em dn̄i Jesu chr̄i. Tum q2 sicut illa sctā mulier vocata est anna. sic ꝛ ista. Tū q2 sicut illa fuerat sterilis ꝛ ꝑ ꝑces obtinuit ac per oblationes ꝓlem. sic ꝛ ista sanctissima Anna cui9 hodie festum colit fuerat sterilis per. xx. annos in sacro cōiugio Joachim ꝓlem non habēs: sed tandē per ꝑces ꝛ oblationes ꝑsctissimā ꝓlem diuino munere ꝑmeruit. s. gloriosissimā ꝟginem Mariā: per quā salus mundi credentibus apparuit. vt canit eccl'ia. Sed quoniā vt Cassiodo. sup ps. lxxvii. ait. Nimis improbū constat esse delictū a deo bn̄ficia petere: eisq̄ȝ ꝑceptis debitas gratias non referre. Hec ille. Jdcirco btā anna pro tali ꝛ tanto munere ac mltiplici gratiarū dono sibi collato gratias agere debebat: quod ꝛ fecisse credit. Unde cōuenient de ea dici potest. ꝙ adorauit Anna dominū ꝛ ait. Exultauit cor meū in dn̄o ꝛc. Juxta que q̄dem ꝟba ꝑsequendo btē Anne priuilegia a deo collata. Ex quo eius bn̄dicta filia gl'iosissima ꝟgo maria fulgere describit duodecim stellaꝝ corona. vt patȝ Apocal. xii. Jdeo ad ipsi9 filie quoq̄ȝ vicȝ Marie honorē in hoc ꝭmone describemus duodecim priuilegia q̄bus beata Anna est coronata vt sic honoremus ꝛ filiā ex matris honore. Nā Eccl'i. iii. Gloria homīs ex honore parētis. etem per intercessionem matris ꝛ eius filie ꝓpitiationē diuinā facili9 consequemur. vt dicit in collecta cōsueta in eccl'ia. Dicam9 itaq̄ȝ ꝭm thema ꝓmissum. ꝙ adorauit Anna dn̄m. s. grās agendo. ꝛ exultauit in dn̄o pro his duodecim priuilegiis gratiose sibi collatis.

De ꝓuilegiis btē anne.

¶ Primū priuilegiū dicit amabilis ꝑelectionis
¶ Secundū dicit notabilis ꝑfigurationis.
¶ Tertiū dicit noialis gratiositatis vel gl'iationis.
¶ Quartū dicit excellentis nobilitationis.
¶ Quintū dicit reuerētialis celebrationis
¶ Sextum dicit opulentis fructificationis.
¶ Septimū dicit spūalis solatii vel cōsolationis.
¶ Octauū dicit angelicalis visitationis.
¶ Nonū dicit irreꝑhensibilis cōuersationis
¶ Decimū dicit diuinalis cognationis
¶ Undecimū dicit impialis impetrationis.
¶ Duodecimū dicit curialis celestis venerationis.

B ¶ Primū priuilegiū amabilis ꝑelectionis. quia B nimiꝝ ante secula est ipsa a deo ꝑelecta: vt fieret mater genitricis chr̄i. electio autē ꝑsupponit amorē vel dei dilectionē. Querit nanq̄ȝ. quos vel q̄les homies deus amat ab eterno? Ad hoc respondet magr̄ in. iii. lib. dist. xxxii. ca. vlti. sic. Dicimus inq̄t de electis solis simplicit hoc esse ꝯcedendū. ꝙ deus ab eterno eos dilexit quos ad iusticiā ꝛ coronā ꝑparauit. De non electis ꝟo simplr est concedendū: ꝙ odio habuit eos deus. i. reprobauit. sic legit. Jacob dilexi: Esau aūt odio habui. Malach. i. Hec magr̄. Ex quibus ꝟbis mgr̄i ꝭm Bonauen̄. et cōmuniter docto. tres potissimas ꝟitates notemus ꝓ documento.

Quos homines ds̄ amat ab eterno.

Prima veritas est. ꝙ bonus deus non diligit homies malos ꝛ reprobos: sed odit ab eterno. Nam scribit Eccl'i. xii. Altissimus odio habȝ peccatores. Augusti. Scio deū inimicū esse omī criminoso. Hoc autem ostendit deus in multis exēplis. Primo in angelis. q2 tot milia angeloꝝ pctm̄ de celo eternaliter puniendos detrusit. Secūdo in ꝑmis parentibus nr̄is: q̄s ꝓpter peccatū cum omnibus suis posteris de paradiso expulit: ꝛ a celesti hereditate plus q̄ȝ vsq̄ȝ ad quinq̄ȝ milia annoꝝ exclusit. Tertio in creaturis humanis ꝛ aliis. quia totū mundū diluuio ꝑdidit ꝓpter pctm̄: ꝛ omnia animātia in pecoribus ꝛ volucribus deleuit: ꝑter octo homies: ꝛ illa que in arca Noe fuerūt. Quarto in temporibus modernis. Nam innumera mala pestilentie et clades homibus pro pctis veniūt: ꝛ omnis infirmitas et mortis necessitas pro peccatꝭ nostris accidit. Quinto in opibus nostris. quia nullū opus ꝛ fructiū nostꝛ placȝ deo in pctō mortali factū. Unde Greg. Perpēdite inq̄t peccati malū: quia etiā illa ꝑ que pctā laxant: puta sacramēta in pctis abiiciunt. Jdē. Nulla bona a deo acceptant que pctōrū admixtione maculant. Sexto in mortuis malis. quia omnes pctōres in infernū detrudūtur ꝛ eternaliter cruciant. Vn̄ magr̄ in. ii. dist. xlii. Peccatū mortale est qḋ obligat ad gehēnam. Athanasius. Qui mala egerūt ibunt in ignem eternū. O deus eterne. q̄d est ꝙ tot mala ꝛ errores non deterrent pctōres? Septimo in cōsideratiōe ꝯscientie diuinalis. q2 deus ab eīno ꝑordinauit pctōribus ipenitētibus. ꝙ nunq̄ȝ suam faciē sint visuri. Esa. xxvi. Tollat impius ne videat gl'iam dei. O ergo pctōr ꝑtimesce peccare ꝛ age pniaȝ ne pereas. C Secūda ꝟitas. ꝙ chr̄us dn̄s ad eternam salutē ab eterno dilexit ꝛ diligit bonos ꝛ electos. Nam ꝭm philosophū viii. Eth. ꝛ. ix. Dilectio amicitie in

Pria ꝟitas.

C Scd̄a ꝟitas

beniuolentia fundak. Illos ergo deus diligit quibus bonum voluit ab eterno: et vult. Bonū aūt quoddā est infimum: quoddam maius: quoddam maximū. Et sm Grego. bona infima sunt terrena bona. vt diuitie: honores: et similia pspera. vel sanitas corpis et hmoi. Media sunt quibus possum⁹ vti bene et male. vt doctrina: pphetia: virtus curationū: et omis grā gratis data. sicut sciētia: sapiētia hūana: et opa idifferētia. Sūma aūt bona in psenti sunt fides: spes: charitas: et in futuro glie premiū. que cū veracit habenk: in malū flecti non possunt. Hec Grego. xxvij. moral. Deus ergo diligit pctōres quidem bonis primis. s. infimis: et medijs. sūmis aūt tātūmodo bonos et electos diligit: quibus salutē eternā ab eterno voluit. Sz obijcere potes. qr chrs omes diligit quos vult saluos fieri: sed ipe vult oēs hoies saluos fieri. j. Tim. ij. ergo omes diligit. Itē angeli non tm̄ seruiūt electis: sed etiā malis et infidelibus custodiēdo. vt dt Hiero. et sic omes volunt pducere ad vitā eternā ex charitate. ergo et deus oēs diligit ex charitate. Rñdet Bonauen. sup. iij. di. xxxj. in qstione circa lrām. qp sicut volūtas in deo est duplex s. volūtas antecedēs: et volūtas osequēs. Uolūtas antecedēs est solūmodo ex ipo. Uolūtas vo cōsequēs pēdet ex causa nr̄a. Per hunc modū inqt distinguēda est dilectio in chro: vicz dilectio que est sm voluntatē antecedentē. et hac quidem omes diligit: quia omes saluare cupit: qntū est ex se. vt arguik supra. Et est dilectio sm voluntatē cōsequentē. et hac non oēs diligit: nec oēs saluare cupit. quia hec respicit merita nostra finalia. et sic defect⁹ est ex pte nostri. Hec Bona. D Tertia veritas. qp deus ab eterno pdilexit illos quos puidit meliores fore hoies. Proinde magr in. iij. dist. xxxij. ca. j. dt sic. Cū dilectio dei sit īmutabilis et eterna: aliū tñ magis et aliū minus diligit. Et infra. Quis digne possit loqui: qntū diligat mēbra vnigeniti sui: et quāto ampli⁹ vnigenitū ipm. et c. iij. allegat Aug. di. sic. Absit vt ds aliquē tempaliter diligat qsi noua dilectione: que in ipo ante non erat. Itaqz omes sctōs ante mūdi cōstitutionē dilexit sicut pdestinauit. Hec ibi. Hoc aūt sm Bonauen. declarak sic. quia cū diligere sit idē qd velle bonū. Eqlitas dilectionis pōt attendi inqt duplr. Aut ex parte actus volendi. et sic deus omia diligit eqliter. quia non magis vult bonū alicui qz alteri. imo ipo summo amore suo vult bonū cuicūqz vult. Aut ex pte boni voliti. sic cū maius bonū velit vni qz alteri: non omia diligit equalr: sed quosdā maxime: quos. s. pdestinauit ad glīam maiorem. et quosdā minus. Ad ppositū. Ex quo btā Anna est pdestinata et electa ab eterno ad sūmam hanc glīam: vt foret mater Marie et auia chri. sequik qp. s. sit puilegio maximo adamata. E Scdm puilegiū notabilis pfigurationis. Nam hec sctā Anna pro eo. s. qp genuit matrez chri pfigurata est in scpturis notabilr. put dt Hierony. in smo. qui incipit Postulatis filie Hierlm. et c. Primo quidem pfigurata est per terrā sanctam que ptulit rubum quē vidit Moyses ardentē: sed incombustū pmanentem. Exod. iij. Sic em̄ sctā Anna tanqz terra sancta germiauit vginem Mariā integra vginitate deo fecūda. Ibi em̄ apparuit dñs in flāma ignis de medio rubi. vt scribik vbi supra. Sed in vgine apparuit nobili⁹ per incarnationē. Scdo pfigurata est sm Hiero. vbi s. p celum: de quo stella maris ad ortū pcessit. Tertio sm eūdem per radicē: de qua egressa est vga Jesse. Esa. xj. Egredier vga de radice iesse: et flos et c. Quarto per arborem bonā de qua excisa est vga Aaron: que sicca per manēs p se diuinitus floruit: et amygdalas pduxit. Nume. xvij. Hec et plura vbi s. sm Hiero. Tertiū puilegium noialis gliationis et gratiositatis. Vñ Hiero. vbi supra dt. Merito mat dei genitricis cuius hodie solēnitatem deuotissime celebram⁹ dicik Anna. Anna vo grā dicik. quia grā erat plena: felix et omi laude dignissima. Ex hac em̄ terra illa sumpta est: de qua vitas orta est. Ex hac clauis Dauid est facta: per quā paradisi porta cūctis est patefacta. Hec ille. F Ubi nota. qp in scripturis legunk qttuor mulieres deo grate hoc nomine Anna vocate. Prima fuit mater Samuelis pphete. de qua. j. Regū. j. que tante grē apud deū extitit. qp cū esset sterilis deus orone illius exaudiuit: et filiū sanctissimum pphām. s. Samuelē parere meruit: sed maiorem hac grām Anna ista pmeruit apud deū sua orone. vt. s. sanctissimā sctōr oim per quā salus est oibus. s. vginez Mariā cū foret ipa sterilis ab ānis. xx. gigneret. Scda fuit Anna vxor Tobie: que vnicū filiū. s. Tobiam in pegrinatione positū legik lamētasse irremediabilibus lachrymis. Tob. x. Ista btā Anna maiorem grām habuit cum tres marias sctissimas chri passionē amerissime lamentantes genuit. et qdiu ipa supuixit filie sue Marie et chro in egyptū pegrināti cōpassa credik amarissime. et si forte in passionis tpe supuixit: non dubiū est eam cū suis irremediabilr fleuisse. Tertia fuit Anna vxor Raguelis. de qua Tob. vij. que filiā Sarā pepit: quā nullus in cōiugiū potuit habere mot⁹ ex sola voluptatz libidine. Btā ista Anna filiā pepit Mariā vginem quā nullus vnqz cōcupiscere carnaliter potuit. vt dicit Bern. Quarta fuit Anna filia Phanuel que chrm videre et cōfiteri meruit. Lu. ij. Hec sūmam grām habuit qp mrez chri parere et chrm videre: amplexari: et fouere vt nepotem pmeruit. merito ergo dicta est Anna. Quartuz priuilegiū excellētis nobilitatōis. Omes em̄ nobilitates generose ab Adam et patriarchis ac regibus et ducib⁹ iudeor descenderūt in btām Annam: que quidem stirpe regia Dauid nata fuit: vt canik in officio. qr per eā debuerūt descendere in chrm. G Querik. vtrū beata Anna in generis nobilitate pferak merito omibus nobilibus mundi. s. post Mariā? Ad qd rñdek qp sic. Et declarak triplici rōne pcipua. Prima rō ex pte plis. s. btē vginis Marie et christi. quia euāgeliste omes pclaritates: ingenuitates et nobilitates que possunt esse in hoibus: scz patriarchalem: regalem: sacerdotalē: ducalem iudicialem: prophetalē: et huiusmōi sm originē sanguinis ab Adam per Abraam patriarchaz descēdisse describunt sm originē sanguinis in chrm regem regum. vel descedeñ. vt patet Matth. j. ve ascendeñ. vt Luce. iij. quibus patet. qp euangeliste intendunt nobilitatē christi: et matris eius pferre omibus impatoribus: regibus: et nobilibus. Sed constat qp hec nobilitas per Annā descendit in Mariā et christū. Sicut ergo chrs est rex regum: et beata Maria regina reginar. sic post eam Anna merito dicik nobilissima matrona nobiliū. Secūda ratio ex parte pprie vtuositatis. Nam quero te. Quare dedit deus Ade et suis posteris nobilitatem summā: scz innocentie et vtuositatis: sine qua alia omis nobilitas est nulla apud deum? Unde Hieronymus ad Celentiā dicit. Sola apud deū libertas est non fuire peccatis. nobilitas summa est clarū esse vtutibus. Item Aristoteles. j. Polit. Nil aliud qz vtus et vicia determinant seruū aut liberū. Utiqz omis nobilitas deo grata. Idcirco est Ade data: vt per generationes descendeñ. in Mariā: per eam christus dominus nascēs ex vgine omi gratia plena honorarek in sui originis dignitate et sanctitate ac vtuosa nobilitate. Non em̄ decuit deū nasci nisi de mūdissima et sanctissima: vt sm carnem etiā nobilissimus oim esset. Et ideo omis nobilitas generis et vtutis debuit esse in Anna pre ceteris: vt per eam descenderet in vginem. Tertia ratio ex parte efficacie et vtilitatis. quia ex Anna nata est Maria: et ex Maria christus deus noster et rex omniū: per quem omes electi veniunt in libertatē filior dei eternalē. et ideo patz qp est nobilissima. H Quintū priuilegiū reuerētialis celebrationis. quia per orbem celebrak festum sctē Anne in eccliā. Querik. Cur ecclesia magis celebrat festum Anne: qz Joachim: cū em̄ pater sit pncipalior in generatione qz mater sm phm? deberet ergo fieri ecōuerso. Sed respondek qp huius vna ratio est. quia anima beate virginis creata est in vtero sancte anne. quia anima humana sm Augustinū: vicz lib. ij. sententiar. dist. xviij. creatur in corpore organizato in vtero matris: et non extra. Nam aīa in creando infundik: et infundendo creatur. Alia ratio. quia deus maiora fecit miracula in Anna qz in Joachim. quia ibi sctificauit tabernaculū suuz altissimus pre omibus sanctificatis. Et sm nostros doctores preseruauit virginem beatam ab ori-

Obiectū

D Tertia veritas.

Eqlitas dilectionis.

E Scdm puilegiuz notabilr pfiguratōis.

Tertiū noialis gliatōis.

F Quattuor Anne.

Quartū excellētis nobilitatōis.

G Questio.

Questio.

H Quintū reuerētialis celebrationis.

Sextum fructificationis

ginali pctõ in vtero Anne. ergo ɽc. Sextũ ꝓuilegiũ opulentis fructificationis. Maximũ em̃ fructũ fecit in celo pre om̃ibus aliis hoibus. Ex fructu aũt cognoscitꝛ arboꝛ. Lu. vj. Primũ em̃ ɽ optimũ fructũ fecit btãm mariam. de qua Bern̄. O Maria per te infernus euacuatur: celum reserat: angeli reparant: hoĩes saluant. Secũdus fructus. scða maria generãs q̃ttuoꝛ discipulos. Tertius fructus maria tertia generans duos aplos. ɽ om̃es hi innũerabiles homines ad celum ꝑduxerunt. De his s̃mone. j. lꝫ.

Septimũ spiritualis cõsolationis.

Septimũ priuilegiũ spũalis consolationis. O deuota mens cogitare potes quãtas consolationes habuit Anna in spiritu quotiẽs chꝛum dñm amplexabat: osculabat: ɽ etiã eius mr̃em ꝟginẽ q̃ omi grã ɽ suauitate plena fuit. Que etiã vt pie credo: sicut filia sue matri solet secreta sua patefacere sic ipa Anne patefecit mysteria incarnatiõis diuine. ɽ sic illa mltas cõsolatiões hausit in chꝛo suo nepote charissimo ɽ pulcherrimo. Nam matrone dicũt non minus affici auias erga nepotes: q̃ȝ ad ꝓpꝛios filios.

Octauũ angelice salutationis

Octauũ ꝓuilegiũ angelice salutatiõis. Unde Hiero. in ser. Postulatis. dicit sic de ea. Hec est sterilitas fecundata: ɽ simplicitas sancta q̃ ab angelis in tẽplo frequẽtata: inter eos quasi domestica pepit. Dicit etiã in officio eius nouo: ꝙ Anna iuuẽcula fuit in tẽplo sctõ enutrita: ɽ per angelũ de cõceptu Marie ꝓmonstrata.

Nonũ irrephensibilis cõuersationis.

Nonũ priuilegiũ irrephensibilis cõuersatiõis. q: ipa cũ Joachim marito erãt ambo iusti: deũ timẽtes: ɽ in om̃ibus dei mãdatis irrephensibilr incedeñ. corã deo ɽ hoibus. vt dr̃ Hiero. vbi supra. ɽ in officio. Nam reuera magnum hoc priuilegiũ sctitatis erat: ꝙ essent sine om̃is pcti rephensione. quia vt Augu. ait. xxj. de ciui. dei. Paucissimi sunt inter sanctos tante felicitatꝫ: vt nunq̃ȝ damnabilia pctã cõmissa sint ab eis. Preterea magnũ etiam hoc erat: ꝙ oẽm substantiã trifarie diuideñ. vnam ptem tẽplo ɽ eius seruitoꝛibus: aliã paupibus erogabãt. tertiam sibi ɽ familie vsibus reſuabant. O deus quis hodie etiã decimã partem substantie erogat.

Decimũ diuinalis cognationis

Decimũ est diuinalis cognationis: in quo habꝫ plimas ꝓrogatiuas. Prima. q: ipa est chꝛi auia: ɽ chꝛs dei filius ipius est nepos. Scða. quia cum chꝛs sit idẽ deus cũ patre ɽ spũ sancto. ex hoc habet quandã ꝓpinq̃tatẽ ad p̃rem et spm̃ sctm̃. Tertia. q: est genitrix regine celi Marie. Quarta. quia ex h̃ ipo est dña angeloꝝ ɽ hoim. quia q̃cq̃d est supius supioꝛe: est supius inferioꝛe. ij. Topicoꝝ. sed ipa habet quandã supioꝛitatẽ. s. maternitatis ad chꝛm ɽ eius mr̃em. ergo et sup om̃es creaturas chꝛo subiectas.

J Questio

J Queri põt Qualiter ad tantã grãm ipa de cõgruo fuit digna? Respondet ꝙ ꝑcipue per q̃ttuoꝛ hec meruit de cõgruo ex dei bonitate. Nam ɽ per hec q̃ttuoꝛ mlieres ꝓmerent apud deũ magnã grãm: ɽ apud hoĩes laudem ɽ gliam. Primo per mandatoꝝ dei obseruationem. Eccli. xxvj. Mandata dei in coꝛde mulieris sctẽ. Scðo per christi deuotionẽ. Unde Augu. exoꝛando Mariã dr̃. Intercede pro deuoto femineo sexu ɽc. Tertio per pietatẽ ad paupes. j. Tim̃. j. Pietas ad omnia vtilis est ꝓmis. ha. ɽc. Quarto per pudiciciã vel castitatẽ siue ꝟginalem: siue cõiugalem: vel vidualem. De hoc ꝟsus. Sunt tria grata deo necnon homi toti mũdo. Seruus fidus: vxoꝛ casta: verus amicus.

Undecimũ impiose impetrationis.

Undecimũ ꝓuilegiũ impiose impetratiõis. Cum em̃ alii sancti habeãt suffragia a chꝛo ipetrare suis deuotis solũmodo per modũ supplicationis. ipa btã Anna aũt sicut auia chꝛi habet cõsimile ius imperãdi ɽ ꝑcipiẽdi ipi chꝛo sicuti ɽ mater Maria. nec est fas negare. s. qð postulat. iuxta illud Exoð. xx. Honoꝛa p̃rem ɽ mr̃em. qð est maximũ sibi datum ꝓuilegiũ pre aliis sanctis.

Duodecimũ veneratõis.

Duodecimũ ꝓuilegiũ curie celestis venerationis. Tota em̃ curia celestis habet eam veneratione dignissimã inquantũ ex ea prodiit regina celestis. ɽ ẽ auia celestꝫ regis chꝛi filii dei. q: ex hoc ipo habet ꝓrogatiua ꝙ ipa est dña oim angeloꝝ ɽ hoim: vt supra dictũ est. Auia em̃ regis dña est suoꝝ illius. Itẽ ex h̃ ipo habet ius ꝙ ueneret vt mater. s. oim electoꝝ: q: oim mater est Maria. vt dr̃ Anß. ɽ Bern̄. Sed ipa btã Anna est mater mr̃is oim. i. ꝟginis Marie sponse dei ɽ genitricis chꝛi filii dei. q̃ oẽs filii dei. s. chꝛiani ipi beate Anne q̃dam iure adoptionis: veneratiõis: ɽ dilectionis sũt obligati tanq̃ȝ filii spũales ɽ adoptiui. An̄. xxx. q. iij. ca. ita diligere. vt Nicolaus papa. ꝙ ita diligere debet homo p̃rem vel mr̃em: aut frẽs spũales ac adoptiuos sicut carnales. Et ad idẽ facit ibidẽ. ca. per adoptionẽ. ɽ. ff. de ritu nuptiaꝝ. l. adoptiuus. O q̃ btissima femina. o supfelix ɽ glorioſa dña: non simplicit: sed multipliciter in te ɽ tuis natis ɽ potissime in chꝛo supbñdicta ɽ btã: te veneramur: te nos miseri pctõres deprecamur: vt apð chꝛm vna cũ tua supbeatissima filia ꝟgine. s. Maria ac ceteris tuis natis ɽ nepotibꝰ pro nobis intercedere digneris: vt det nobis grã ɽ gliã Amen.

¶ Pro sancta Anna quartũ s̃monẽ iuxta thema Mulier timens deũ ipa laudabit. vide in cõmuni sanctoꝝ. Ibi em̃ scribendũ reliqui: vt pluribus sanctis mulieribus deseruiat sicut placuerit.

¶ Sequit de sctã Martha Sermo cũ Legẽda.

Diligebat Jesus Martham ɽ soroꝛẽ eius Mariã: ɽ Lazaꝝ. Joã. xj.

A

Chꝛs dñs volens ostẽdere quãtũ diligeret hospitari in coꝛde hũano per grãm voluit hospitari sepius apð Marthã: qui tamẽ in natiuitate sua noluit habere hospitiũ: nec etiam voluit in moꝛte habere: nec in vita voluit ꝓpꝛiũ domiciliũ. vnde in alieno stabulo fuit natus: in aliena domo cõuersatus: ɽ in alieno sepulchꝛo sepultus. ꝓpter qð dixit Matt. viij. Uulpes foueas habẽt: ɽ volu. ce. nidos. filius aũt hoĩs nõ ha. vbi ca. suũ recli. Licꝫ itaq̃ coꝛpale hospitiũ ꝓpꝛiũ noluerit habere: spũale tñ. i. coꝛ nr̃m tantũ desiderat: vt etiã ostiatim illð sp q̃rat die ac nocte di. Apocal. iij. Ego sto ad ostiũ ɽ pulso. si quis audierit vocẽ meã ɽ aperuerit ianuã intrabo ɽ cenabo cũ illo. Ut q̃ hoc in mysterio etiã exemplo actionis edoceret: diligebat Marthã ɽ Magdalenã ɽ Lazarũ: eo ꝙ frequẽter hospitabat apud illos. Ad honoꝛẽ q̃. s. btẽ Marthe ꝯuenient hec ꝟba assumunt. Juxta q̃tria mysteria notabimꝰ ꝑ hoc s̃mone.

¶ Prim̃ de familiari iesu dilectiõe: ibi. Diligebat ie.

¶ Scðm de hospitali eiꝰ susceptiõe. s. a Martha ɽc.

¶ Tertium de ꝓuilegiali sublimatione qua dilexit christus Martham ɽc.

¶ Circa primũ de Jesu dilectione: scꝫ erga Marthã: Magdalenã: ɽ Lazarũ btũs Augusti. in home. sup hoc passu euãgelico mouet questionẽ talem dicẽs sic. Quo modo per Lazarũ peccatoꝛ significatur: ɽ a domino sic amabat. Et respondendo subdit. Audiat. s. qui hec q̃rit eum. i. christũ dicentẽ. Non veni vocare iustos: sed peccatoꝛes. Si em̃ dominus pctõres non amaret: de celo ad terrã non descẽderet. Hec ille.

Utrũ deus aliq̃ mõ diligat pctõres.

Querit ergo. Utꝝ deus aliquo modo diligat ɽ vero amoꝛe homies peccatoꝛes? Nam videt ꝙ sic. q: scribit Sap. x. Diligis oia dñe: ɽ nihil odisti eoꝝ que fecisti. Itẽ om̃ia exoptãt sũmum bonũ: s̃m ꝙ dr̃ Boe. ɽ Diony. Sed tũc dicit deus diligere creaturã aliquã quãdo ad se cõuertit illam ꝑ dilectionẽ. magis em̃ diligere dicit effectu q̃ȝ affectu. Prouerb. viij. Ego (ait) diligentes me diligo. ergo videtur ꝙ deus diligat peccatoꝛes. Sed in cõtrariũ est. quia scribit Eccli. xij. Altissimus odio habet pctõres. ɽ Sap. xiiij. Abominabilis est deo impius ɽ ipietas eius Ad hec respondet s̃m Bonauen̄. super. iij. dist. xxxij. q. ij. dicens. Notandũ inquit. ꝙ deus non dicit creaturã diligere rõne affectionis dei: sed rõne cõmunicationis alicuius boni. ita ꝙ dilectio dei dicit potius dilectio effectus: q̃ȝ affectus.

Cõicatio bonitatis in duplici genere

Cõmunicatio aũt bonitatis attenditur in duplici genere effectus: vicꝫ in effectibus nature ɽ hec est om̃ibus cõmunis ɽ generalis. ɽ s̃m hanc dicit deus diligere oẽm creaturã ɽ bonos ɽ malos homies: quia vult om̃ibus esse nature ɽ eos cõseruat: ɽ solem suum oꝛiri facit super bonos ɽ malos. Matth. v. Et sic intelligende sunt autoꝛitates ꝑscripte: scꝫ Diligis om̃ia. et nihil odi. ɽc. Secundũ hoc etiã deus dedit naturalem affectũ creaturꝫ: vt om̃ia sũmũ bonũ exoptẽt naturaliter: vt est argutũ s̃. Quis non grauiter exoptẽt oẽs.

Alio modo attendit̃ cõmunicatio bonitatis in effectibꝰ grẽ que est specialis. ⁊ quantũ ad istum effectũ quosdã deus diligit: puta bonos. quia in se habẽt a deo effectũ gratie gratũ faciẽtis. Malos autẽ qui habent in se defectũ culpe vel pene infernalis odit ⁊ punit. quia nõ habent in se grãm: nec volunt: sed culpam. Et sic intelligẽde sunt autoritates in cõtrariũ facte. qꝛ deus odit peccatores quo ad culpam: sed quo ad naturã diligit. Naꝫ bñficia spẽalia grẽ. s. gratũfaciẽtis pctõribus subtrahit ⁊ penis obligatos facit. bñficia tamẽ generalia vel cõmunia eis largit̃. s. esse: viuere: intelligere sanitatẽ: diei lumẽ. ⁊ hmõi. que q̃dem bñficia eis ꝯfert: vt se agnoscerent ⁊ boni fierent.

C

Quinqꝫ bñficioꝝ genera pctõribus exhibita.

C Pro quo notandũ. ꝙ bonus deus q̃nqꝫ genera bñficioꝝ ex ĩmensa sua charitate exhibet generaliter oĩbus pctõribus vt boni fiãt. ⁊ hec nulli de se negati. Primũ beneficiũ angelice custoditionis: quã etiã in fidelibus ⁊ obstinatis exhibet ab ortu natiuitatis: ne in tot malis peccent quot peccarẽt: si non custodirent̃. Unde ps̃. Angelis suis deus mandauit de te: vt custo. ⁊c.

Scd̃m

Scd̃m beneficiũ benigne tolerationis ⁊ expectationis. Esa. xxx. Propterea expectat vos dñs vt misereat̃ vr̃i. Sed ve si non cõuertunt̃. qꝛ vt ait ps̃. Nisi cõuersi fueritis gladiũ suum vibrauit. Grego. Quos deus diutius expectat illos non cõuersos durius damnat.

Tertiũ.

Tertiũ est cõtinue pulsatiõis. s. per inspirationes vt cõuertant̃. Apocal. iij. Ego sto ad ostium ⁊ pulso ⁊c. Aliquãdo autẽ pulsat cõminando de penis inferni. Aliquãdo deterrẽdo de morte tp̃ali. Aliqñ alliciendo per bñficia nature: fortune: ⁊ grẽ. s. passionis chr̃i ⁊ redẽptionis quã pro toto mũdo sustinuit. Aliquãdo ꝑ scp̃turas. Aliqñ per flagella huius miserie: ⁊ multis alijs modis. imo per oẽs creaturas. Unde Augusti. li. solilo. dt̃. Celũ ⁊ terra ⁊ oĩa que in eis sunt dicunt mihi vt amem te dñe: nec cessant clamare oĩbus vt sint inexcusabiles. Hec ille.

Quartũ

Quartũ est dignatiue sustentationis. s. in vita: victu: ⁊ amictu: alijsqꝫ ad hec ꝑtinentibus. Cuꝫ eñ vt Augu. dt̃. Pctõr non est dignus pane quo vescit̃: mirũ est. ꝙ deus pctõribus sic prouidet in oĩbus: ⁊ solẽ suũ oriri facit suꝑ bonos ⁊ malos: ⁊ pluit suꝑ iustos ⁊c. vt patuit. Et qđ maius est dat q̃busdaꝫ honores ⁊ dignitates: ⁊ alia cõmunia bñficia prosperitatum in maxĩa abũdantia cũ sint impij: ⁊ q̃tidie deum offendãt. Berñ. O clemẽtissima circa filios Adam diuine recordatio pietatis q̃ sua bñficia largiri non desinit: nõ solũ vbi nullũ inuenit meritũ: sed plerũqꝫ vbi totum videt cõtrariũ. Hec ille. Et sic patꝫ.

Quintũ.

Quintũ est expiatiõis culpe in actu vere ꝯuersionis. Ezech. xviij. Quacũqꝫ hora ingemuerit pctõr: ampli. non recor. ⁊c. O ergo mira charitas. O ineffabilis dei pietas erga pctõres penitẽtes. Sed ve ve ve impenitẽtibus. Unde Roma. ij. An ignoras qm̃ benignitas dei ad penitentiã te adducit ſm duriciã tuã ⁊ cor impenitẽs thesaurizas tibi iram in die ire ⁊ reuelationis iusti iudicij dei q̃ reddit vnicuiqꝫ ſm opa sua. Unde chr̃us dñs dilexit Lazarum. sicut dicit thema. ⁊ Marthã ⁊ Magdalenã pro significatione triplicis status. quia apud istos tres statꝰ hominũ hospitat̃ chr̃s in p̄senti per grãm: ⁊ in futuro ꝑ gl̃iam. Primo per Lazarũ ſcatur status penitentiũ et resurgentiũ a pctis: sicut ⁊ Lazarus resurrexit a mortuis. Scd̃o per Marthã chr̃o ⁊ discipulis vt paupibus ministrantẽ ſcatur status actiuoꝝ q̃ se exercent in operibus pietatis. Tertio per Magdalenã status cõtemplatiuoꝝ ſcatur q̃ delectant̃ in dulcedĩe ꝟbi chr̃i. D

D

De hospitatione chr̃i spirituali ⁊ corporali

¶ Circa scd̃m de hospitatione chr̃i sit pro cõclusione. ꝙ oẽs fideles aĩe exẽplo beate Marthe debent chr̃istum hospitari spũali simul ⁊ corꝑali domatẽ. Declaratur quintupliciter.

¶ Primo ex autoritatibus
¶ Secundo ex rõnibus
¶ Tertio exemplis ⁊ similitudinibus.
¶ Quarto ex hospitandi cõditionibus.
¶ Quinto ex hospitalitatis fructibus.

Prio autoritatibus

¶ Primo autoritatibꝰ. Nam in scripturis legit̃ ꝙ chr̃s dñs duobus modis hospitãdus est apud hoies. sicut ⁊ apud Marthã est his modis hospitatus. Primo q̃dem in domo spũali. i. in corde vel aĩa nostra: in quo sũme delectat̃ morari per grãm. Prouer. viij. Delicie mee esse cum filijs hoim: ⁊ in hanc domũ suscipit̃ per p̄ceptoꝝ obſuantiã ⁊ charitatẽ veram. Joan. xiiij. Si q̃s diligit me sermo. me. ſua. ⁊ pater meus diliget eum: ⁊ ad eum venie. ⁊ mãsio. ⁊c. Scd̃o in domo corꝑali vel materiali est hospitãdus chr̃s in ꝑsona. s. paupis. Matth. x. Qui recipit vos me recipit. Et. xxv. Hospes eram ⁊ collegistis me. Et infra. Qđ vni ex minimis meis fecistis mihi fecistis. Ideo Augu. cõtra hereses. Discite chr̃iani sine distinctione exhibere hospitalitatẽ: ne forte cui domuꝫ clauseritis ⁊ humanitatẽ negaueritꝫ ip̃e sit chr̃s. Hinc ⁊. j. Pe. iiij. Hospitales inuicẽ sine murmuratione estote. Item ad Heb. xiij. Hospitalitatẽ sectãtes nolite obliuisci. Nimirũ hospitalitas ꝑtinet ad oẽs chr̃ianos hospitia habentes. vt dt̃ Ambro. xxxij. q. vij. c. Offerebat. Signant tamẽ ꝑtinet ad sacerdotes ⁊ cleros. vt ptꝫ di. xlij. Hospitalẽ. Itẽ Hieroñ. xvj. q. ij. Qm̃ inq̃t quicq̃d habẽt clerici paupeꝝ est: ⁊ domus illoꝝ oĩbus debẽt esse cõmunes: susceptioni ꝑegrinoꝝ ⁊ hospitũ inuigilare debent. Hec ille. E

E

Scd̃o rõnibus

Secũdo rõnibus declarat̃ cõclusio. Et potissima q̃dem rõ exhortãs nos ad hospitalitatẽ est. qꝛ oẽs hospites sumꝰ in hac vita. Heb. xiij. Non habemꝰ hic manentẽ ciuitatẽ. sed futurã inq̃rimus. Uñ August. de ꝟbis dñi ſmo. xxxj. dt̃. Unusq̃sqꝫ in domo sua hic hospes est. Nã si non esset hospes non inde trãsiret. si trãsiturus es: velis nolis hospes es. Si dimittit domũ illã filijs hospitibus dimittit. Neqꝫ eteñ tabernarius vellet ꝙ rediret hospes ⁊ reciperet qđ dimisit. sic nec filij tui desiderãt reditũ tuũ post obitũ. Etiã sic̃ tabernarius vsqꝫ ad ostiũ cõducit vel comitat̃ hospitẽ: et tandẽ dimittit ⁊ obliuiscit̃. sic ꝓpinqui vsqꝫ ad fossam tãtũmodo sepulture cõducũt: ⁊ postea perit memoria eorum cũ sonitu. vt dt̃ ps̃. Idcirco oẽs debemus esse hospitales: vt per hoc hospitiũ a deo ꝓmereamur eternũ. Berñ. O aĩa domũ habes luteã et cito casurã. i. corpꝰ de luto factũ. ⁊ nisi tibi ꝓuideris de futura: remanebis imbribus ⁊ ꝓcellis exposita. Augu. cõtra hereses. Prebe tectũ: accipe celũ. Alie plures rõnes ad id patebũt infra ex vtilitate hospitalitatꝫ.

Tertio exẽplis.

Tertio exẽplis ⁊ similitudinibus. Nam videmus apud homĩes ꝙ libẽter suscipiunt̃ hec tria genera. Primo q̃dem dñi ꝓpter honorẽ ⁊ dignitatẽ. Scd̃o amici ⁊ cõsanguinei ꝓpter amorositatẽ. Tertio benefici ꝓpter vtilitatẽ. Hec oĩa cõcurrunt in chr̃o ⁊ eius paupibus. Chr̃s nanqꝫ est dñs oĩm: ⁊ rex regũ. Apocal. xix. Ip̃e etiã est nobis charissimus amicus adeo ꝙ sicut Berñ. ait. Puto ꝙ iam me non põt spernere chr̃s: quia os est de ossibꝰ meis: ⁊ caro de carne mea. Ip̃e etiã multa bñficia nobis p̄stitit ⁊ p̄stare nõ desinit: ac plura. s. in celo repromittit. Debemus ergo libentissime suscipe chr̃m in paupe vel peregrino. Unde Greg. Qđ iacẽti paupi in terra porrigis: regnãti in celo tribuis. iuxta illud Mat. xxv. Quod vni ex minimis meis fecistis mihi fecistis. Itẽ Augu. de discipli. chr̃iana dicit. Chr̃s petit in paupe: dt̃ tibi chr̃s. Da mihi de eo quod ego dedi tibi. de meo peto et mihi non donas. da ⁊ reddo. Habuisti me largitorẽ: facito debitorẽ. hec ille. Plura exempla ad idem infra subsequunt̃. F

F

Quarto ex ꝯditionibus hospitandi

Quarto ex cõditionibus hospitandi. Nam si querit̃. Qualiter debemus paupes hospitari? Id docet nos scriptura in exẽplo Abrae ⁊ Loth: qui per hospitalitatem angelos suscipere meruerũt. vt legit̃ Geñ. xviij. ⁊ xix. vicꝫ ꝙ p̄mo debemus humiliter inuitare: sicut fecit Abraam videns tres angelos: ⁊ in terrã ꝓcidit dicens Si inueni grãm ne transeas dñe seruũ tuũ. Scd̃o dulciter introducere. j. Coꝝ. ix. Hilarẽ datorẽ diligit deꝰ. Sic fecit Abraam ⁊ Loth. Tertio necessaria ministrare. s. aquã pedibus si indigẽt: vel manibus ad lauandũ: ⁊ lectum quieti: ac cibum ⁊ potum. Unde Abraam ait. Afferam paurillũ aque ⁊ lauent̃ pedes vestri: ⁊ requiescite sub arbore: ponãqꝫ buccellã panis: quo oĩs cibꝰ intelligit̃. Quarto a ꝑturbãtibus defendere: sicut fecit Lot. Unde. xxxiij. q. vij. Offerebat. Bartholomeꝰ Brixiensis in glo. dt̃. Hospes tenet̃ hospitẽ defendere. vñ ⁊ lex dat actionẽ ꝯtra eum. ff. naute caupo. stabu. l. j. in

G prin. G Quinto ex fructibus. Nā si querit: quales fructus ꝛ vtilitates cōferat hoī hospitalitas: Rñdet ex scripturis ꝙ prima vtilitas est: qꝛ a malis saluat. Patet de Raab que nuncios recepit hospitio ꝛ saluata est ab interemptione cū oīi domo sua. Josue. ij. Item de Loth. Vñ Orige. sup Geñ. li. v. dt. Audite hec q̄ peregrinis domos claudit: Loth in sodomis habitauit: alia eius bona gesta non legim⁹ q̄ȝ ꝙ angelos hospitauit: ꝛ incēdia ignis euasit: clausas aūt domos hospitib⁹ ignis ꝛ sulphur accendit. Hec ille. Scōa vtilitas: qꝛ bona tēporalia multiplicat: vt ptꝫ de vidua q̄ suscepit Heliam cui non defecit farina ꝛ oleū. iij. Reg. xvij. Tertia qꝛ grām ꝛ merita augmentat: vt ptꝫ de zacheo Martha ꝛ Magdalena qui chr̄m susceperūt. Vñ Mat. x. Qui recipit iustum in noīe iusti mercedem iusti recipiet. Ubi Chrys. dicit. Qualem habet qui peregrinatᵣ ꝓpter deum talē habet qui suscipit peregrinantem: ꝛ fiūt ambo equales qui ꝓpter deū refrigerat ꝛ qui ꝓpter deū laborat: ꝛ maioꝝ est meriti q̄ȝ ꝙ hō seipm acriter castigaret. Vñ exēplū legitᵣ ꝙ q̄dam senex valde hospitalis cū quendā hospitio suscepisset ꝛ cū eo manducare nollet: ille dicēs se ieiunare. At iste ait. Ueni orem⁹ deū simul sub arbore: ꝛ cui arbor inclinabitᵣ opus illius fore acceptius ꝓprobabitᵣ. Cumq̄ȝ orassent ecce arbor inclinata est huic qui hospites suscepit. Quarta vtilitas: quia per hoc meretᵣ vt nō solū angelos: sed ipm chr̄m deū suscipiat. Heb. xiij. Hospitalitatē nolite obliuisci: p hanc enī quidam deo placuerunt angelis hospitio receptis. Patet de Abraā ꝛ Loth. Amb. li. de offi. Uides inq̄t ꝙ Abram deū hospitio recepit dū hospites querit ꝛ loth angelos. Vñ scias tu cū suscipis hoiem: suscipis chr̄m: vt etiam scribit Greg. in quadā hom. de martino monacho q̄ in via inuenit leprosum ꝛ volēs eū portare ad hospitandū in monasterio inuenit eum fore chr̄m. Ultima vtilitas: qꝛ regnū celeste prestat. Gre. Pensate q̄nta sit virtus hospitalitatis: ad mansionē vestrā chr̄m suscipite vt eterna conuiuia recipere valeatis: prebete modo chr̄o peregrino hospitiū vt vos ad regnū recipiat di. Hospes eram ꝛ collegistis me. Uenite ḡ benedicti patris mei ꝑcipite regnū eternū ꝛc. O ḡ christiane pensa hec ꝛ esto hospitalis. H

Sexto ex fructibus — *Secunda vtilitas* — *Tertia* — *Quarta*

H ¶ Circa tertiū de priuilegijs sctē marthe sit ꝓclone ꝙ amorosus iesus ꝓ remuneratione sue hospitalitatis sublimauit marthā magnis ꝑuilegijs. Primū nobilissime ꝟginitatis. Nā cum martha foret de nobilissimo genere ex ꝓgenie regali orta virū habuisse aut cōtubernium hoim nunq̄ȝ subiisse legitᵣ. Vñ ꝛ ecclīa eius festū celebrat officio ꝟginum. Scōm ꝑuilegiū fructifere sanctitatis. Post ascensionē em̄ dñi ipa cū lazaro magdalena nec nō btō Maximino qui eas baptizauerat: aliisq̄ȝ multis christicolis naui ab infidelib⁹ iudeis includuntᵣ ablatis remis ꝛ velis alimētisq̄ȝ ꝛ gubernaculis oībus q̄ dño. s. duce Marsiliā ꝑuenerūt: ꝛ in territorio aquensi ꝑplm ad fidē chr̄i ꝯuerterunt: vbi erat draco ferocissimus magnus deuorans hoīes qui inuasores suos stercore tanq̄ȝ spiculo ignito exurens fugabat: ad quē martha a ꝑplis rogata accedens: ipmq̄ȝ in nemore quendā hoiem manducantē reperiens: aquā bñdictam sup eū iecit ꝛ crucē quandā sibi oñdit: q̄ ꝓtinus victus vt ouis stans a sctā martha ꝓprio cingulo alligatᵣ: ꝛ ilico a populo lanceis ꝛ lapidibus perimitᵣ. Uocabatᵣ aūt draco ille ab incolis tarasconus. Vñ in hui⁹ memoriā loc⁹ ille adhuc vocatᵣ tarasconū: ibi ḡ martha deinceps remansit de licentia bti Maximini orationib⁹ ꝛ ieiuniis indesinenter vacans ꝛ chr̄m ꝑdicans. Erat aūt Martha valde facunda ꝛ oibus gratiosa. Ibidē aūt tandē ꝯgregato magno soroꝝ ꝯuentu ꝛ ad honorē btē Marie ꝟginis basilica magna edificata asperā vitam duxit: carnes: oua: caseum: ꝛ oēm pinguedinē ac vinū vitās semel tm̄ in die edebat: centies in die ꝛ totiēs in nocte genua flectebat. Tertiū priuilegiū mirifice potestatis. Nā dū inter vrbem ꝛ flumen Rodanū apud auionem quadam vice ꝑdicaret: iuuenis quidā vltra fluuium consistens eius verba audire desiderās: cū nauigio careret nudatus natare cepit: sꝫ vi fluminis rapt⁹ summergitᵣ cuius corp⁹ vix die scōa inuentū ante pedes sctē marthe presentatᵣ. Illa ḡ solo ꝓstrata taliᵣ orauit. Adonai dñe iesu chr̄e qui fratrē meū lazarum resuscitasti respice mi hospes chare ad fidē circūstantium ꝛ resuscita istum puerum. Et ecce mox resuscitatus sacrum baptisma suscepit. Quartū celice inuitationis ꝛ felicitatis. Nam dñs antea per annum sibi obitū reuelauit. Ecce aūt añ octauum diem exitus sui vidit angelicos choros deferentes aīam sororis sue sancte. s. Magdalene in celū: moxq̄ȝ conuocatis fratribus ꝛ sororibus visionē retulit ꝛ exclamauit. O dilecta soror viuas cum magistro tuo chr̄o ꝛ hospite meo: meiq̄ȝ memor eē velᵣ. Tandē admonuit vt luminarib⁹ accensis circa suū obitū vigilarent: ꝛ innotescente eius felici trāsitu ꝯuenit multitudo magna extensis ꝑ nemora papilionib⁹. Nocte vero media sui transitus oibus somno grauatis vent⁹ vehemens irruit ꝛ luminaria extinxit. Illa vero malignoꝝ spirituū turbam cernens orare cepit di. Heli mi hospes chare in adiutoriū meū intende. Et ecce vidit sororē suam ad se venientem que manu facē gerens luminaria inde accendit ꝛ eā salutauit di. Salue soror mea dilecta. Itaq̄ȝ illam resalutauit: ꝛ ecce chr̄s aduenit di. Ueni dilecta hospita vt vbi ego sum illic mecū sis: tu me suscepisti in hospitio tuo: ego te recipiā in celo meo: ꝛ inuocātes te exaudiam amore tuo. Hec illa audiēs erigere se ꝛ surgere nitebatᵣ. Et saluator. Expecta inquit paulisper ꝛ sic disparuit. Omīs ḡ celeritas ꝑ desiderio tarda sibi videbatᵣ. Et hora transitus adueniēte iussit se foras deferri: vt celū videre posset: ꝛ in terrā cinerē sterni ꝛ superponi ac signū crucis corā se teneri ac euangeliū corā sese legi. Et cū diceretᵣ Pr̄ in manus tuas cōmendo spm̄ meū: illa emisit spm̄ feliciter. Quintū priuilegiū celeberrime memorie ꝛ gloriositatꝭ. Nimiꝝ eius hospitalitatis memoria qua nō solū suscepit hoīes vel angelos: sꝫ ꝛ ipm regē ꝛ dñm angeloꝝ ac hoim chr̄m celebriter preconizatᵣ ꝑ mōm in euangelio. Itē btūs Fronto eṗs cū missam celebraret tūc apud petragoricas cepit in cathedra post eṗlam dormitare: cui chr̄s apparuit ꝛ cū eo tarasconū venit ꝛ officiū ambo ceteris rñdentib⁹ peregerunt ac corpus suis manibus in sepulchro collocauerunt. Interim ꝑ diaconū eṗs ipe ad euangeliū excitatus hec oīa narrauit: ꝛ annulum cū suis cirothecis ibidem sacriste cōmendatū ꝛ relictū dixit: qđ ꝓbatū est in rei veritate factū ꝑ nuncios ob id illuc missos ꝛ ꝑdicta reportantes. Idē etiā sctūs Fronto addidit ꝙ christus ibidem cuidam fratri interroganti quo noīe vocaretur oñdit codicē in cuius foliis sic fuit scriptū. In memoria eterna erit iusta hospita mea: ab auditione mala nō timebit in die iudicij. Deniq̄ȝ crebra miracula circa Marthe sepulchrū fiūt ad laudē ꝛ gl'iam chr̄i: cui laus ꝛ gloria in secula Amen.

De priuilegiis sctē marthe — *Scōm sanctitatis* — *Tertiū mirifice pōtatis* — *Quartū celice felicitatis* — *Quintū celeberrime memorie*

¶ In die sancti Petri ad vincula Sermo cum historia eius

Q Uodcunq̄ȝ ligaueris super terram erit ligatum ꝛ in celis: ꝛ quodcunq̄ȝ solueris sup terrā: erit solutū ꝛ in celis Matt. xvj. ꝛ in euang. A Sicut dicit btūs Maximus eṗs in ser. Petrus ꝯfitendo chr̄m filiū dei viui validissima nobis inuictaq̄ȝ fidei fundamenta cōstituit Nam sicut in deserto dñico sitienti ꝑplo aqua fluxit e petra ita vniuerso mōo ꝑfidie ariditate lassato de ore petri a petra: sic vocati fons salutifere cōuersiōis emersit q̄ñ ꝑcontanti dño q̄s esse diceretᵣ: rñdit petrus. Tu es chr̄s filius dei viui. i. tu dñe de carne virginis fact⁹ es chr̄s qui viui dei sempiternus es filius: tu es chr̄s q̄ ꝑ redētione nr̄a ad passionē venies de⁹ manens es apud pr̄em. Sicq̄ȝ salutaris fidei ꝟitas ab ore petri radiauit ꝓpter qđ chr̄s dñs merito tradidit petro claues regni celoꝝ di. Et ego dico tibi: qꝛ tu es petr⁹ ꝛ sup hāc pe. s. quā cōfessus es. i. sup me edificabo ecclīam meā: ꝛ tibi dabo claues regni celoꝝ: ꝛ q̄dcunq̄ȝ ligaueris sup ter. erit li. ꝛ in ce. Quia vero hodie ecclīa celebrat festū li. A

berationis petri a vinculis: vt ꝑtāte sibi ꝯcessa nos ip̄e absoluat a vinculis pctōꝝ. Idcirco ꝑ sermōe huiꝰ diei ꝯueniēter accipiunť hec ꝟba ꝓ themate. Q̄dcūq; lig. ⁊c. Iuxta q̄ ꝟba tria mysteria notabimꝰ ꝑ h̄ sermone.

¶ Primū de pctōris ligatiōe ⁊ celesti clausura Q̄dcunq; ligaueris.

¶ Scdm de eiusdem solutione ⁊ celi aꝑtura. Quodcunq; solueris

¶ Tertiū addemꝰ de liberatione Petri miraculosa pro hoc festo

B

Quō fit clausio celi ꝑ petrū

¶ Circa primū de ligatione pctōꝝ ⁊ celesti clausura q̄ infernus eis est apertꝰ accipiamꝰ ꝓ ꝯclōne ꝟba Marimi epi in ser. de aplis Petro ⁊ Paulo dicentis. Clauis celi est lingua petri qua singuloꝝ merita censendo vnicuiq; regnū celi aut claudit aut aperit. Hec ille. Ex q̄ ꝑ3 ꝙ pctōr multū debet formidare ⁊ reuereri petri potestatē ne sibi claudat ꝓ suo demerito celū ⁊ obligatū decernat ad infernū. Vñ hic questio occurrit. Quō fit ista clausio celi ꝑ Petrū. i. sacerdotē ip̄i pctōri? Ad q̄d rñdeť ꝫm fratrem Ange. de claua. in summa sua: vbi sequens Rich. in. iiij. di. xviij. ar. j. q. ij. ponit quatuor modos q̄bus fieri habet ista clausio celi ⁊ pctōris ligatio

Primo

vel solutio. Primo iudicando. s. cū examinata hoīs cōscientia iudicat ei celū vel apertū vel clausum: ⁊ nō ab

Scdo

soluendū: vtpote nō vere penitenti. Scdo penitentē ligādo ad aliquā penā sensus tpalē: puta qñ satisfactionem pnie imponit penitentibꝰ quā explere eos oportet vel hic vel in purgatorio anq̄ ingredianť celū. Itē sic soluit aliquā ꝑtem pene pctō debitā relaxādo vel ꝑ satisfactionē purgatos ad sacramentoꝝ cōionem admitteñ. de pe. di. mltiplex: vbi Leo papa d̄t sic. Dñs iesus chr̄s hāc p̄positis ecclie tradidit ꝑtātem vt cōfitentibꝰ pnie satisfactionē darēt ⁊ eadē salubri satisfactiōe purgatos ad cōionem sacramentoꝝ admitterent. Et infra. Si aūt aliq̄s eoꝝ p̄us q̄ ad cōstituta remedia ꝑueniat temporalē vitā finierit: q̄d manens in corꝑe nō recepit consequi carne exutꝰ nō poterit: glo. nisi signa pnie ap-

Tertio

paruerint. Tertio fit clausio celi ⁊ ligatio pctōris excōmunicando: sed hec respicit forū ꝯtentiosum potiꝰ q̄ pnie. Et q̄ ad hūc modū soluit ab excōicatione absoluē-

Quarto

do. Quarto fit q̄dem clausio ex ꝑte pctōris minꝰ q̄ deberet ad pniam se disponendo. Et q̄ ad h̄ fit solutio peccatoris ꝑ sacerdotē de nō cōtrito ꝯtritū faciendo ex vi absolutionis. Pro cuiꝰ declaratiōe nota ꝫm sniam Sco-

Notabile de attrito

ti. iiij. dist. xiiij. q. vlt. Henri. de ganda. in q̄dl. q. xxxij. Joannis Gerson de forma absolutiōis ⁊ alioꝝ plurimorum: ꝙ qñ hō est attritꝰ nō contritꝰ cōfitens q̄uis nō habeat actū talē q̄ sufficiat ad meritū de congruo: tñ hñs voluntatē suscipiendi sacramentum ecclie ⁊ sine obice mortalis pcti actualr sibi facto vel in voluntate inherētis: recipit nō ex merito sed ex pacto diuino effectū istius sacramenti. s. pnie vt sit parū attritꝰ. i. tanta attritione ꝙ nō haberet rōnē meriti ad remissionē pcti: volens tñ recipe sacr̄m pnie sicut dispensať ecclia: ⁊ sine obice in voluntate pcti mortalis in actu: ex vi sacr̄i istiꝰ in instanti ⁊ vltimo ꝓlationis recipit remissionē ⁊ gr̄am penitentialē vi absolutiōis: nō etiā merito: q2 nō erat: sed ex pacto dei assistētis sacr̄o suo ad effectū illū ad quem instituit. Et ideo absolutio sacramental' p̄ōt delere peccata q̄ nō erāt cōtrita: sed solum attrita: alioquin nō appareret quō sacr̄m pnie esset scd̄a tabula post naufragium si nunq̄ ꝑ ip̄m vt sacr̄m est posset recuꝑari scd̄a gr̄a amissa: sed tm̄ ꝑ attritionē tanq̄ p̄uiam dispositionē ⁊ ꝑ contritionē tanq̄ cōpletiuam. Hec frater Angelꝰ post dictos doctores. O q̄ mira dei miscd̄ia: o ineffabilis clementia qñ tā faciliter pñt pctōres inuenire eius gr̄am: nil em̄ aliud requiriť in ip̄a sacramentali cōfessione nisi ꝙ hō nō ponat obicē gr̄e diuine q̄ oibus p̄sto est dūmō

Qui hoies cēsenť a celo excludēdi ⁊ ad infernū ꝑ clauos petri ligati

faciūt q̄d in se est. ¶ Sed queriť ꝓ clariori simplicium informatione quales hoies censenť a celo excludendi ⁊ ad infernū ligati ꝑ claues bti Petri Ad q̄d rñr ꝙ pñt distingui tales in gñe sextuplici. Primi sunt alieni. s. a fide vera ⁊ aberrātes. Vñ Heb. xj. Sine fide impossibile est placere deo. Vñ Aug. de fide ad Petrū: extrade he. ca. Firmissime inq̄t: tene ⁊ nullatenꝰ dubites oēm hereticū vel scismaticū cū diabolo ⁊ angelis eius eterni ignis incendio participandū nisi ante finem vite catholice fuerit incorꝑatus ecclie. Idē de sortilegis ⁊

Scdi

incantatoribꝰ est tenendū. Scdi sunt bonitatis dei misericordiā ⁊ beneficentiā desperātes. Vñ Isid. de sum. bo. lib. ij. ca. xiiij. Desperare in infernū descendere est. Exm̄ de Cain ⁊ de Juda desꝑando dicentibꝰ. Maior est iniq̄tas mea q̄ vt veniā merear. Geñ. iiij. Ber. Mētiris Cain mentiris: q2 maior est dei miscd̄ia q̄ q̄cunq; totius mundi iniquitas. Hec ille.

Tertii

Tertii sunt crimina cōtinuantes nec ab eis cōtinere volentes. Ps. Couertenť pctōres in infernū: oēs gētes q̄ obli. deū. Rho. vj. Stipendia pcti mors ⁊c. Athanasius. Qui mala egerunt ibunt in ig. eter.

Quarti

Quarti sunt dilectionē verā ad deū ⁊ ꝓximū non habentes nec desiderantes: vt sunt oēs qui precepta dei ꝯtemnunt nec scire volūt: ⁊ etiā q̄ proximū odiunt ⁊ irā cōtra eos tenent. Vñ. j. Joan. iij. Qui non diligit manet in morte. Ois qui odit fratrē suum homicida est. Et scitis q2 oīs homicida nō habet vitā eternā. s. sed gehennā. Itē q̄d dicemꝰ de illis q̄ plus diligunt temꝑalia: diuitias: dignitates ⁊ similia q̄ deū qui cū periculo aīe ea acquirūt iniusto questu: fraude: mendatio: dolo: vsuris: rapinis: ꝑiurijs: in emēdo ⁊ vendendo. Audiāt tales Eccl. xxj. scriptū. Stupa collecta synagoga pctōꝝ. Lyra. i. raptoꝝ ⁊ cupidoꝝ: ⁊ in fine illoꝝ inferi ⁊ tenebre ⁊ pene. Et clarius aplm. j. Tim. vj Qui volunt diuites fieri incidunt in laq̄. dia. ⁊ desideria nociua que mergunt hoiem in interitum ⁊ perditionem: q̄ talibus infernus est apertꝰ.

Quinti

Quinto sunt excōicati ⁊ ecclie sacramenta ac censuras cōtemnentes. Vñ Chrys. xj. q. iij. Nemo inq̄t ꝯtēnat ecclesiastica vincula Non em̄ hō est q̄ ligat: sed chr̄s q̄ hāc ꝑtātem dedit. Et ibidem ca. Omis d̄t. Aug. Ois christianus qui excommunicať sathane tradiť. Hec ibi. Vñ legiť ꝙ sctūs Ludouicus rex francie dicebat ꝙ nollet totū mūdm recipe vt sciēter ꝑ vnā diē in excōicatione maneret. Sed heu hoc grossi hoies nō curāt q̄ q̄nq; ꝑ tres menses ⁊ vltra in excōicatione vel interdicto ꝑtinaciter stant. Ve etiā ⁊ ve illis qui ad cōfessionē ⁊ sacramenta cōpelli nō aut vix possunt semel in anno: hi habent infernū apertum.

Sexti

Sexti sunt finaliter impenitentes ⁊ in q̄cunq; mortali pctō morientes. Nā tales ꝑpetuo igni infernali sunt sine dubio ligati. Nā finalis impenitētia est summū peccatoꝝ in spm̄sctm̄: q̄d neq; hic neq; in futuro remittetur Mat. xij. Qm̄ qualis hic quisq; erit: talis in iudicio apparebit: vt ait Greg. di. xxv. qualis. His q̄ oibus ⁊ singulis ve ve: q2 infernus eis patet ⁊ celum est clausum meliꝰ ei erat ⁊ si natus nō fuisset hō ille. O q̄ pctōr expergiscere: noli perire.

D

Qui hoies stati pꝰ mortē celū intrāt

¶ Circa scdm de aꝑtiōe celi sit ꝓ ꝯclōne ꝟbum Amb. in sermone qui incipit. Propitiatio diuinitatis dicētis sic. Puta celos aliter aperiri nō posse nisi claues petri apli aperiendi sumpserimꝰ. Vñ ꝓ h̄ Petrū multū venerari ⁊ ad eū ꝯfugieñ interpellare debemꝰ. Juxta hec q̄ ꝓ auditoribus simplicibꝰ questio occurrit. Qualibus hoibus btūs Petrus celū sic aꝑiat ꝙ q̄cito moriuntur statim in illud euolare habeant. Ad q̄d rñdendo p̄mittemꝰ quatuor veritates theologicas.

Pria ꝟitas

Prima veritas ꝙ mox vt anie a suis corꝑibus exuunť suoꝝ operū vel premiū vel penā cōsequunť ꝓut merenť in inferno vel purgatiōis loco. Vñ. ij. Coꝝ. v. Scimꝰ qm̄ si terrestris domus hec habitationis dissol. ꝙ habeamꝰ domū non manufactā in celis. Et infra. Oportet nos oēs manifestari ante tribunal chr̄i vt reci. vnus. ꝓut ges. siue bonū siue ma. Et rō ꝫm Tho. in. iiij. dist. xlv. q. j. ar. ij. q2 sicut in corꝑibus est grauitas vel leuitas qua ferunť ad suū locū qui est finis motꝰ ipsoꝝ. Ita etiā est in aiabus meritū vel demeritū q̄bus ꝑueniūt aie ad p̄miū vel penā q̄ sunt fines actionū ipsaꝝ. Vñ sicut corpꝰ ꝑ grauitatem vel leuitatē statim ferť in locū suū nisi ꝓhibeať: ita aie statim soluto vinculo carnis ꝯsequunť vel p̄miū vel penā: nisi interdū a p̄mio retardenť in purgationis loco.

Questio

Sed si queras quō scit aīa exuta huc vel illuc statim ire? Rñr ꝫm Bona. sup. iiij. di. xx. ꝙ oibus morientibꝰ siue iustis siue reprobis assistunt boni ⁊ etiam mali an-

geli: et data snia ducenf reprobi in infernū p malos angelos tanq̄ p tortores: iuxta illud Mat. xviij. Iratus dn̄s tradidit illū tortorib⁹ ⁊c̄. glo. Tortores sunt demones. Boni aūt ducenf p bonos angelos vel in celū vel in purgatoriū: iuxta illud Lu. xvj. Mortuus est Laza-
Scda rus ⁊ portat⁹ est ab angelis in sinū abrae. Scda veritas q̄ reproboꝝ anie mox vt a corpe exuunf in infernū detrudenf. s. de communi lege: iuxta illud Job. xxj. Ducunt in bonis dies suos: ⁊ in puncto ad inferna descen-
Tertia dunt: ⁊ p p̄dictam ptz rōnem. Tertia veritas q̄ plurime aie iustoꝝ anteq̄ȝ in celū euolent purgari habeāt in purgatorio: q̄uis fuerit absolute p claues petri a peccato. Rō: q̄r tenenf ad satisfactionē p reatu pctī: quam si hic non psoluerunt in purgatorio habēt psoluere. Vñ xxv. di. qui in aliud. dicit Aug. Qui in aliud seculū distulit fructū ꝯuersionis prius purgabif igne purgatio-
Quarta nis. Quarta veritas q̄ alique aie adeo pfecte inueniunf satisfacientes vel absolute q̄ mox vt moriunf in celum habent volare. Sed q̄ sunt iste vel qualib⁹ petrus .i. sacerdos vł papa taliter celū aperiat. E Notan
E
Sex gñā hominū qb⁹ sacerdos celū cū moriunf aperit dum q̄ precipue sex gñā taliū reperiunf. Primi sunt in innocentia baptismali decedentes. Aug. de ꝯse. di. iiij. Regnante inquit spū nō solū originaliū verū etiā voluntarioꝝ fit remissio pctōꝝ. Scdi sunt martyrium p chro patiētes. Vñ Aug. xv. q. j. Firmissime inquit tene ⁊ nullatenus dubites illos q̄ p noie chri suo sanguine bapti-
Ingrediens religionē plenariā īdulgētiā pctōꝝ cōsequitur zanf accepturos vitā eternā. Tertii sunt religionē approbatā ingredietes ⁊ regulariter viuentes. Propter quod Bern. li. de p̄cepto ⁊ dispensatione. ca. xl. d̄t sic. Inter cetera pnie istituta monasterialis disciplina meruit hanc p̄rogatiuā vt scdm baptisma nuncupef. Et in Vitaspa. legif q̄ ingressi religionē eandē grām ꝯsequūtur quam baptizati. Vñ ex v̄bo p̄fato Bern. rō sumpta est q̄ religionē intranti: de p̄teritis culpis in seculo cōmissis nō est pnia iniungenda: de pe. di. j. §. his autoritatibus c. j. q̄s aliq̄n. Nā h̄ est holocaustū maximū q̄ q̄s se totalr̄ diuinis officiis mācipat p religiōis ingressum q̄d excedit oīe gen⁹ satisfactiōis. xxxiij. q. ij. Admonere. Talis eñ offert deo res ⁊ totū mōm derelinquendo ⁊ paupertatē vouendo. Itē offert corpus p votū castitatis ac ppriam voluntatē ac aīam p votum obedientie. Sed q̄n talis ingrediens ꝯsequef hāc plenariā indulgentiā pctōꝝ. Rñdet Henric⁹ de Gan'd. q̄ q̄n pfitebif: tunc a pmo indulgentiā cōsequif: ⁊ h̄ intelligif si intendit seruare regulā: alioquin ipo id pmittente q̄d nō in
Indulgētie effect⁹ circa morientes tendit seruare peccat mortalr̄. Quarti sunt indulgētiā plenariā in mortis hora cōsequentes: q̄ eñ sic moriunf statim euolant in celū. vt Hosti. de pe. ⁊ re. d̄t. Indulgentia eñ tantū remittit inq̄t de pena quantū sonat de pnia. Cū ḡ indulgētie sonāt ad totū cumulū pctōꝝ tūc oē debitū auferf vt null⁹ reat⁹ pene remaneat ſm formā plenarie indulgētie. Et q̄r nullū est impedimentum ascendendi in celū cū q̄s morif in grā nisi solutio pene: ḡ sequif q̄ talis statim euolat cū ex thesauro ecclie ei⁹ pena soluta est: vt tenēt doc. sup. iiij. di. xx. Quinti sunt cōtritione intensa sua pctā deflentes: vt eñ tenēt doc. sup. iiij. di. xvij. Cōtritio pōt intantū intendi: tū ex pte charitatis causantis: tū ex pte doloris sensualr̄ q̄ tota pena pctī remittef: nihilomin⁹ tñ cōfessio ⁊ pnie iniūcte expletio requirif pter p̄ceptū. Hec Petr⁹ de taran. Sexti sunt p opa pnialia satisfacientes. s. plenarie: puta p elymas: orōnes: ieiunia: ⁊ alia bona opa. Matt. iij. Facite dignos fruct⁹ pnie. Nā ſm doc. p̄cipue Tho. in iiij. pnia iniūcta aut est minor aut maior q̄ȝ deberet: aut equalis: si minor optet residuū supplere in purgatorio vel hic p opa bona aut indulgētias: si est maior tūc superfluū cedit hoi in pmiū: si est eq̄lis sic euolat in celū. O ḡ mira dei pietas. O pctōr age pniā ⁊ vt saluerǯ. Ecce misericordissim⁹ de⁹ tibi etnā penā remittit p tpali. F
F
Miraculosa liberatio btī petri ¶ Circa tertiū de miraculosa liberatione Petri sit p ꝯclone q̄ sctā ecclia merito celebrat h̄ festum Petri ad vincula p ei⁹ liberatiōe miraculosa ⁊ gaudiosa. Que q̄dem describif a btō Luca Act. xij. Misit inquit Hero-
Tres herodes des rex manus vt affligeret quosdā de ecclia. Iste fuit herodes agrippa. Tres eñ fuerūt herodes: ⁊ oēs ꝑsecutores. Prim⁹ fuit herodes ascalonita: q̄ necauit innocentes p chro. Scd's fuit ei⁹ filius herodes antipas: q̄ decollauit Joannē bap. Tertius fuit is herodes agrippa: filius aristoboli filii herodis ascalonite. Vñ v̄. Ascalonita necat pueros: antipa Joannē. Agrippa Jacobū claudens in carcere Petrū. Iste ḡ eleuat⁹ in regnū iudee p impatorē Gaiū multū honorifice susceptus est a iudeis. Ob quoꝝ fauorē misit man⁹. i. potestatē ad affligendū chrīanos. Occidit eñ iacobū fratrē ioannis gladio statim vt venit ante dies azymoꝝ. Videns aūt q̄ h̄ placeret iudeis: apposuit apprehendere ⁊ Petrū ⁊ in carcerē misit volens post pasca. i. post transitū pasche: quod iudei obseruabant in azymis vescendo septē diebus: pducere eū pplo. i. ad volūtatē ppli interficiendū. Tradiditq̄ȝ ipm quatuor quaternionib⁹ militum ad custodiendū interim. Ly. Quaternio d̄r qui habet quatuor milites sub se: ⁊ sic quater quatuor sunt. xvj. Oratio aūt fiebat sine intermissiōe ab ecclia ad deū p petro: vt scȝ chrs suū seruaret vicariū adhuc in vita. Ecce autē in ipa nocte qua. s. in crastinū petrus deberet pduci vt occideref: erat dormiens in carcere inter duos milites vinctus catenis duab⁹: ⁊ custodes añ ostium carceris. Angel⁹ aūt dñi astitit: ⁊ lumē refulsit in habitaculo carceris ad petri cōsolationē: pcussoq̄ȝ latere petri: excitauit eū di. Surge velociter: ⁊ ceciderūt cathene de manibus eius. s. diuina v̄tute vł angelica facilitate. Dixit aūt angelus ei Precinge te. s. vt sis aptus ad ambulandum. Resoluerat eñ cingulū petr⁹ vt vestis posset cooperire pedes cōtra frigiditatē carceris. Et calcia te caligas tuas. In greco habef sandalia indue: ⁊ fecit sic. Et ⁊ ixit illi: Circūda tibi vestimentū tuū ⁊ sequere me Et exiens sequebaf eū. Et ip̄e petrus estimabat hec in visiōe somnii tm̄: ⁊ nō vere fieri realr̄: h̄ ppter imaginationē forte de impotentia euadēdi via humana. Transeuntes aūt primā ⁊ scdam custodiā. s. militū q̄ erāt oppressi somno: vel q̄r vigilātes erāt acrisia cecitatis percussi: venerūt ad portā ferreā. s. carceris exterioris ducentē ad ciuitatē: q̄ vltro aperta est eis. s. v̄tute diuina vel angelica. Et sic ptz q̄ carcer erat extra ciuitatē. s. in suburbio adiuncto. i. hostatio. Et exeūtes illā portā pcesserunt vicū vnū ⁊ cōtinuo discessit angel⁹ a Petro disparēdo Et petrus ad se reuersus dixit. Nūc scio vere q̄r misit dñs angelū suum ⁊ eripuit me ⁊c̄. Venit aūt Petrus ad domū marie matris Joannis: qui cognoiaf marc⁹: q̄ erat hospita fideliū: vbi erant multi ꝯgregati fideles orātes. Et pulsante petro ad ianuā: pcessit puella noie Rode ad videndū: ⁊ cognoscens p̄ gaudio nō aperuit: sed intro cucurrit ⁊ nunciauit adesse petrū. Illi dixerunt: Insanis: q̄r credebāt euasionē petri impossibilē. At illa affirmabat sic se habere. Illi dicebant: angelus eius est. s. apparēs in petri specie. Tandē apta ianua intrauit ⁊ obstupuerūt: ⁊ narrauit eis rem gestā di. Nunciate hec Jacobo. s. minori epō tūc hierosolymitano ⁊ fratrib⁹ vt reddant deo grās. Hec sufficiant. Et nos ḡ charissimi laudem⁹ deum ⁊ amemus ac oremus chrm vt meritis btī Petri det nobis liberationē a peccatis gratiam ⁊ gloriam.

Quaternio

¶ De sctō Petro ad vincula Sermo. ij. s. de catenis pctōꝝ cū Legenda.

Dirupisti dñe vincula mea tibi sacrificabo hostiam laudis. ps. cxv. A Ista verba optime potuit dicere btūs apl's Petrus q̄ miraculose est a deo liberatus de carcere ⁊ vinculis Herodis: cuius hodie festū celebrat ecclia. Pōt etiam ꝯuenienter dicere quilibet pctōr v̄e penitens: q̄r q̄ȝdiu hō est in pctō mortali tādiu tenef capt⁹ in vinculis diaboli. Vñ Amb. de Nabuch. historia d̄t. Qui facit pctm̄ seru⁹ est pctī semp in laqueis: semp in vinculis: ⁊ nunq̄ȝ est liber a diaboli cōpedib⁹ qui semp est in criminibus Hec ille. Hinc ⁊ Prouer. ca. v. Iniquitates sue capiūt impiū: ⁊ funib⁹ pctōꝝ suoꝝ cōstringif. Dum ḡ pctōr liberatur dei grā p verā pniam pōt dicere deo grās agēs: Dirupisti dñe vincula mea. s. q̄bus tenebar in pctis: iō tibi sacrificabo hostiā laudis. s. offerēdo aīam ⁊ corpus

A

meū in pnīa ad tuū obsequiū. Nā dicēte ps. Sacrificiūm deo spūs rc. Sz qm̄ ista Petri liberatio q̄ hodie recolitur fcat spūalr liberatiōnē hōis a vinculis pctōꝝ r ex carcere diaboli. Et etiā qꝛ ꝑpter h̄ hodierna solēnitas de vinculis petri agit: vt. s. p sua merita r p clauiū ptātem nos pctōres absoluat a pctis: ac plene liberet a carcere infernali r eiꝰ catenis. Qd ptz in collecta q̄ sic hodie orat ecclā. Deus q̄ btm̄ petrū a vinculis absolutū illesum abire fecisti: nr̄oꝝ qm̄s absolue vincula pctōrū r oīa mala a nobis ꝓpitiatus exclude. Cōuenienter ḡ pdicta ṽba p themate assumunt in psona petri r de penitentiū p sua liberatiōe grās agere valentiū sic. Dirupisti dn̄e vin. mea ti. sa. rc. Juxta q̄ verba tria mysteria notabimus pro sermone.

¶ Primū de pctōꝝ. s. catenis r vinculatiōe. ibi. Vincula mea

¶ Scōm de earum remediis r cōfractione: quia dicitur. Dirupisti

¶ Tertiū de miracul r huiꝰ festi celebratiōe B

B
Qualibꝰ catenis diabolus aiam vinculare soleat

¶ Circa primū de catenis pctōꝝ inquirendū est: qualibus catenis diabolꝰ aīam miserā vinculare soleat vt in pctis detineat r ad salutē nō resurgere valeat. Sed anteq̄ has catenas ꝓsequēdo declaremꝰ est aduertendū ꝙ ſm doctrinā Aristo. ij. Eth. r. viij. dicentis: Medicinaꝝ remedia hn̄t fieri p ꝯtraria. Cōtraria em̄ ꝯtrariis curant. Idē dt r Greg. in hom. quadā de martyribus. Sicut inquit arte medicie calida frigidis: frigida calidis curant: ita dn̄s nr̄ iesus chrs cōtraria opposuit medicamēta pctis: vt lubricis ꝯtinentiā: tenacibꝰ largitatem: iracundis mansuetudinē: elatis pciperet humilitatem. Sic q̄q celestis medicꝰ singulis q̄buscq vitiis obuiantia adhibet medicamēta. Hec ille. Ipsiꝰ ḡ dn̄i nr̄i iesu exemplo remedia ipsis catenis q̄bus dissoluant opa diaboli adhibeamꝰ cōtraria singulis. Et vt opposita iuxta se posita magis elucescant: quia oppositoꝝ eadem est disciplina. iiij. Metaph. idcirco ꝓsequendo primum mysterium huiꝰ ser. de catenis quibꝰ ipe diabolꝰ vinculat pctōres ne de pctis liberari queant: simul ꝓsequemur r caꝝ remedia cōtraria quibꝰ dirumpant hec vincula diabolica r hoīes saluari valeant pctōres p vere pnīe medicamenta. Vn̄ de primo mysterio simulq r secundo agendo. Notandū: ꝙ pcipue catene diaboli sunt nouē quibꝰ miseras aīas heu plurimas vinculat ne a pctis exeant: sed in eis pereāt r teneant carcere infernali. Quaꝝ totidē remedia assignabimꝰ: vt sicut Petrꝰ ex Herodis carcere: sic pctōr liberetur diuina virtute ex diabolica captiuitate.

catene diaboli nouē

¶ Prima dr amor r delectatio. s. in vicio.
¶ Scōa dr boni difficultatio
¶ Tertia dr credulitatis cecatio
¶ Quarta dr desperatiōis inductio
¶ Quinta dr exēplaris cōsideratio
¶ Sexta dr fiducialis ꝓsumptio.
¶ Septima dr grauis recidiuatio
¶ Octaua dr horroris suggestio de satisfaciendo
¶ Vltima dr longioris vite speratio C

C
Pria catena delectatio

¶ Prima catena diaboli dr amor r delectatio. s. in vicio Nam sunt multi q̄ adeo delectant in his q̄ sunt carnis r mundi: r intantū ligant affectu r praua ꝯsuetudine vt omnia salubria eis desipiant: r quotidie pctā pctis addere gaudeant r diabolo deseruiant. De talibꝰ Iere. xiij. Si mutare pōt ethiops pellē suā: aut pardꝰ varietates suas: r vos potestis bn̄facere: cū didiceritis malū Nā ꝯsuetudo est altera q̄dam natura: vt dt phs lib. de memo. r remi. Et ideo difficile est surgere hoī assueto pctis r delectatiōe mali vinculato. Hinc glo sup Ioā. dt. Difficile surgit quē moles male cōsuetudinis pmit. Sic ḡ ethiopis nigredo r pardi varietas cū sint a natura nō psit immutari ſm naturā: sed bn̄ pn̄t a deo. Sic tales pctōres p solā grām dei r conatum fortē liberi arbitrii ad oppositū pn̄t liberari. Sed quō dirumpe valeat hō istā catenā diaboli adiuuante grā dei. Notādum ꝙ ad id tria sunt remedia potissima. Vnum est recogitatio eterni supplicij: qꝛ vt dt Greg. Momentaneū est qd delectat: sz eternū est qd cruciat. Melior est ḡ modica amaritudo in faucibꝰ q̄z eternū suppliciū in visceribus Aliud remediū: recordatio passionis chri. Vn̄ Hieron. ad Eustoch. Quia impossibile est in sensum hoīs nō irruere motum. s. delectatiōnis praue. Ille ḡ laudat: ille predicat btūs qui statim vt ceperit cogitare interficit cogitatus r allidit eos ad petram: petra aūt erat chrs Tertium est assuefactio ad oppositum vicii. Vn̄ Bern. Clauus clauo tundit: r ꝯsuetudo consuetudine vincit. Per hec ḡ diuina grā iuuante hō pōt liberari. Scōa catena dr boni difficultatio. Nam diabolꝰ suggerit peccatori ꝙ difficile r quodammodo impossibile est a pctō resurgerē r bona facere. Volunt ḡ pleriq̄ conteri r cōfiteri r a pctis cauere: sed difficultatem pensantes exequendi: non pficiunt opere qd ꝓponunt. D Querit ergo: Vtrum deꝰ pmiat voluntatem bonam solam absq̄ operibꝰ. i. facto vel ope impletam? Rō questiōis est qꝛ ab vna parte pbat ꝙ sic: qꝛ Bern. in li. de libe. ar. dt. Intentio sufficit ad meritum: bona actio requirit ad exemplum. Item Greg in hom. dt. Non est vacua manus a munere cum arca cordis repleta fuerit bona voluntate. Et. xv. q. vi. c. j. Alex. papa dt. Deꝰ magis est inspector cordis q̄z opis. Item. xxij. q. v. Qui periurare (inquit Chrys.) paratus est: anteq̄ periuret iam periurꝰ esse videt: qꝛ deꝰ non ex operibꝰ iudicat: sed ex corde. In contrarium ab altera parte arguit: qꝛ Amb. de officiis. lxxxvi. di. ca. Nō satis est ait bn̄ velle nisi assit r bn̄ facere. Et Iac. ij. Fides sine operibus mortua est in semetipsa. Rn̄r ḡ ſm Alex. de ales in. ij. pte summe. r Bonauen. in. ij. di. xl. ar. j. q. iij. ꝙ de bonis operibꝰ loq̄ possumus dupl. Vno mō de illis q̄ sunt supererogationis Et in talibꝰ voluntas non est sine merito: sed premiatur etiam si sit facultas ad opandum. Et si in his non est facultas ad operandū: tantū meret bona voluntas quantum si adiuncta esset bona opatio cum facultate possibilitatis. Et hoc est verum de premio essentiali: non de accidentali. Exempli grā. Mulier nupta cū pleno corde desideraret se fore virgīnē: istud desideriū pmiat premio essentiali: nō tn̄ accidentali que est aureola virginalis. Simil de martyrio. Vn̄ Cyprianꝰ de pe. di. j. Nunquid dt: ꝙ in seruis chri apud q̄s martyriū cōcipitur mente etiam si affectus martyrii ad effectum nō deducit: ipa sola voluntas coronat. s. essentiali pmio. Et suo modo dicendum est de aliis operibꝰ superogatiōis Scōo aūt modo possumꝰ loqui de illis operibꝰ que sunt obligationis. Et de istis distinguendū est: quia illi q̄ habent bonam intentionē: aut habēt facultatē bn̄ operandi: aut non. Si non: tunc sola voluntas plena sufficit ad meritum vite eterne absq̄ opere illo exteriori qd perficere nō potuit. Sicut exempli grā. Hō mutus vellet cōfiteri sed nō pōt: hō qui rapuit aliena vellet satisfacere sed pre nimia paupertate iam non pōt quicq̄ facere: pleno tn̄ corde optaret facere. Et isto mō intelligendo solui habent oēs autoritates ille. s. que dicunt ꝙ intentio sufficit ad meritum. verū est: vbi deest facultas r ptās. Si aūt assit facultas r ptās: intentio absq̄ ope non sufficit ad meritū. Rō: qꝛ mandata dei non solū obligant ad volendū: sed etiā ad pficiendum. Vn̄ Hiero. ad Eustochium dt. Eterna vita non nisi p mandatoꝝ diuinoꝝ obseruationē acquirit: vt etiā saluator attestat Mat. xix. Si vis ad vitā ingredi serua mandata. Item quia non potest dici voluntas plena r pfecta nisi ducat ad effectum si assit facultas. Vn̄. ij. Eth. dr: ꝙ ad pfectionē virtutis hec tria requirunt. s. scire: velle: r opari. Verūtn̄ vt scribit. xxxij. q. v. Si Paulꝰ. p Hiero. In malis voluntas p facto capit. Iuxta illud Mat. v. Qui viderit mulie. ad ꝯcupis. iā mecha. rc. Et sic etiā in periurio: vt s. patuit. Pro exemplo habemꝰ ipm b. Petrū qui volebat r pmittebat se mori p chro: sed ipm postea negauit cum tenebat cōfiteri: r idcirco peccauit: r nisi pctm̄ defleuisset: damnatꝰ fuisset. Et sic ptz responsio. Sed pro remedio pdicte catene difficultatis in bono summe valet chri amorē recogitare: qui p nostra dilectione acerbissimā suscepit passionem. Vn̄ Heb. xij. Recogitate eū qui talem sustinuit a pctōribus ꝯtradictionē vt nō fa. e. ve. rc. Gre. Si passio chri ad memoriā reuocet: nil tam

Scōa boni difficultatio

D
Deꝰ pmiat solā volūtatē

de bonis opibus dupl loquitur

durum qđ nō equo anīo tolerer: ꝛ sic illa catena dirumpitur.

E Tertia catena credulitatis cecatio

E Tertia catena diaboli qua vinculat pctōres dr credulitatis cecatio. Nā q̇dam senex in vitaspa. dixit: ꝙ sicut equus q̇ non dū assueuit in molendino circumire rotam trahēdo: primo ligat sibi oculꝰ nc circuitum inconsuetū videns ptimescat ꝛ recalcitret. Sic diabolus pctōri conat cecitatē mētis ꝛ credulitatis inducere: vt sic assuescat in viciis diabolo deseruire. Nam si hō vera fide crederet qm̄ indicibilia p̄mia retribuent iustis ꝑ operibꝰ bonis: illa vtiqꝫ desiderās ꝟtutes amplecteret. Itē si crederet penā eternam malis preparatam: ip̄e pctā que ad eam inducūt deuitaret. Sed qꝛ ille futura minus credit: ideo minus operat ꝓ celesti p̄mio ꝛ minus cauet a pctō ac futuro eiꝰ supplicio. Hinc Aug. dt: ꝙ fides mensurat actionē. Et Greg. Quantū credis tantū speras ꝛ tantū operaris. Itē. iij. de anīa. Voluntas non fert nisi incognitū. Exēpli grā. Ponamꝰ ꝙ q̇dam transiens ꝑ viā vbi eidē sunt insidie parate: ꝛ occurrens illi amicꝰ dicat. Ne transeas illuc qꝛ interficieris. Ille si credet aufugiet: si aūt nō credet: occidet ab inimicis. Sic nobis eueniet ꝑ viā pctōꝝ transeuntibus. Nam clamant nobis ꝓphe: apl̄i: ꝛ ip̄e chr̄s in scripturis di. O superbi ne transeatis ꝑ viā supbie: o auari per viā auaricie: o luxuriosi ꝑ viā luxurie: qꝛ peribitis. Quare ḡ nō fugimꝰ nisi qꝛ nō credimꝰ: ꝛ sic obcecati in foueā inferni cadimꝰ. Sed vt ait Greg. di. xxxviij. Qui ea. Quicunqꝫ stultus est in culpa: sapiens erit in pena. Contra istā catenā summū remedium est scire ꝙ deus est ineffabilis veritatis: qui cū sit prima veritas nec fallere nec falli pōt: vt ait Ans. ꝛ est cōmunis cōceptio oīm etiā philosophoꝝ. Et ideo impossibile est aliter fieri q̄ꝫ sicut spūssctūs testat in scripturis vicꝫ ꝙ qui male egerint ibunt in ignem eternū: ꝛ qui bona in vitā eternā: ḡ ꝛc̄.

Quarta desperatio

Quarta catena dr desperatio. Solet em̄ diabolus hoī anteq̄ꝫ peccauit suggere deū esse misericordē: sed postq̄ꝫ in pctis grauibꝰ detinuerit: suggerit desperare de venia vt ille nunq̄ꝫ peniteat: sic̄ fecit Cain ꝛ Jude: vnde Prouer. xviij. Impiꝰ cum in ꝓfundum pctōꝝ venerit cōtemnit. Sed cōtra hanc om̄is scriptura clamat deū esse misericordē q̇ ineffabilr repromisit veniā petenti Ezech. xviij. Quacūqꝫ hora ingemuerit homo ꝛc̄. Nullus etiā vnq̄ꝫ ad deū vere cōuersus: est a misericordia dei repulsus: vt ptꝫ de latrone: de magdalena ꝛ aliis.

F Quinta exēplaris consideratio

F Quinta catena dr exemplaris ꝯsiderationis. Nā solet diabolꝰ pctōri ꝓponere exēpla multoꝝ ꝛ maioꝝ. s. sacerdotū: episcopoꝝ: doctoꝝ: ꝛ religiosoꝝ: ac alioꝝ quos vident in pctis vitā ducere: ꝛ sic istorum exemplo ꝑseuerare in pctō di. Si pctā essent grauia vt p̄dicat: totꝰ mundꝰ ꝛ oēs doctores ac sacerdotes perirent. De tali Ecc̄i. xxxij. Homo pctōr vitabit correptionem: ꝛ s̄m voluntatē suā inueniet cōparationē. Cōtra hanc valet recognoscere ꝙ non minus ꝓpterea punie in inferno si cū multis dānabit hō. Querit ḡ Utrū damnati pctōres habeant aliquā cōsolationem ex multoꝝ societate in inferno: Rō questionis: qꝛ gaudiū est miseris socios habere penaꝝ: s̄m commune ꝓuerbium quare ḡ non sic est in inferno: Ad hec respondent Aureo. ꝛ Rich. in. iiij. dist. xliij. ꝙ. s. illa regula Gaudiū est miseris ꝛc̄. fallit in inferno: vbi nulla est redemptio aut consolatio. Qm̄ Aug. dt. ij. q. j. multi: in fine. Non gaudebunt nec ꝓpterea minꝰ ardebunt qꝛ cū multis ardebunt: imo dico ꝙ ꝑ tāto grauiꝰ punient quanto plures erunt. Tū rōne participatiōis plurimaꝝ penaꝝ horribilium. Si em̄ plures videres: istū assari: illū rotꝫ frangi: aliū excoriari ꝛc̄. plꝰ horreres q̄ꝫ in vnica pena. Sic in ꝓposito. Tū rōne fetoris. Esa. iiij. De cadaueribꝰ eorum ascendet fetor. Et sic tanto abominabilior quanto copiosior. Tū rōne cōstrictiōis. Job. xx. Artabit ꝛ estuabit ꝛ om̄is dolor irruet sup eos. O ḡ pctōr emenda te ne sic pereas.

G Sexta fiducial' p̄sūptio

G Sexta dr fiducialis presumptio. Presumunt em̄ pctōres sine meritis saluari ex sola dei misericordia vel ex sola predestinatione diuina qua putant necessario saluari quicq̇d mali agāt. Contra quod Greg. xxiij. q. iiij. Obtineri inq̇t nequaq̄ꝫ possunt q̄ p̄destinata non fuerunt. Sed ea q̄ scti orando efficiunt ita predestinata sunt vt precibꝰ eoꝝ obtineant. Nā ip̄a q̇qꝫ perennis regni p̄destinatio ita est ab oīpotenti deo disposita vt ad hoc electi ex labore ꝑueniant. Cōsidera ḡ pctōr dei iusticiā ꝛ pertimesce. Nā Hiero. dt. Magna est misericordia dei: imo maior q̄ꝫ credimꝰ: sꝫ nō minor est iusticia. Idem. Potiꝰ iusticia est timenda q̄ꝫ misericordia sine pnīa p̄sumenda. Hec ille. Heu q̄ꝫ multi errant sic.

Septima recidiuatio

Septima grauis recidiuatio. Nā stultꝰ pctōr a diabolo deceptꝰ dt intra se. Quid mihi ꝓdest conteri ꝛ confiteri cum sciam grauiꝰ recidiuari: nec possum me abstinere a pctis ꝓpter consuetudinem coꝝ: ꝛ sic iacet in eis. Contra quod consideret ꝙ ex assumpta pnīa crebrius generat in hoīe ipsiꝰ ꝟtutis habitꝰ ꝛ pnīe facilitatio. Nam Prouer. xxiiij. Septies in die cadit iustꝰ: sed resurgit. Ex hoc etiā diabolꝰ magis debilitat tanq̄ꝫ hostis crebro vulneratꝰ. s. per arma pnīe suscepta crebriꝰ contra ip̄m. De qua Eph. vj. Induite vos armaturam dei vt possitꝫ resistere aduersus insidias diaboli. Et dato ꝙ scires te sexies septiesqꝫ in lutū casuꝝ: nonne totiens exurgere festinares. Age ḡ pniam.

Octaua horror satisfaciendi

Octaua dicit horror satisfaciendi. s. in fame restitutione: inimicoꝝ reconciliatione: votoꝝ obseruatione: damnoꝝ ꝛ ablataꝝ rerum restitutione: ꝛ causaꝝ pctī excisione ac testamentoꝝ executiōe. O quot pctōres confitent ꝛ cōicant: sed satisfactionem abhorrent. O quot vsurarii: quot predatores: q̇t falsi iudices ꝛ similes hac catena vinculati tenent a diabolo: quia Augu. dicente. xiiij. q. vj. Si res. Pctm̄ non dimittit nisi restituat ablatū. Sed ꝯtra hoc consideret homo modicitatē vite presentis merito contemnendam ꝑ euasione eternoꝝ suppliciorꝝ. Quid em̄ prodest hoī si vniuersum mūdm lucret: anīe vero sue detrimentum patiat. Mat. xvj.

Nona lōgioris vite speratio

Ultima dr longioris vite speratio: qua heu multi ligant. Cōtra quos clamat experientia ꝛ scriptura ac eius exempla: vt patet Lu. xij. de diuite illo qui dixit: Anima mea multa bona habes reposita in annos plurimos. Cui dixit deꝰ: Stulte hac nocte animā tuam repetent a te ꝛc̄. Et subinfert chr̄s. Estote ergo parati: qꝛ qua hora nō putatis filius hoīs veniet. O ḡ pctōr disce quomodo dirūpere valeas vincula diaboli: ꝛ euadas supplicia inferni: ac exēplo btī Petri ꝑuenias ad p̄mia regni.

H De miraculꝭ huiꝰ festiuitatis

H Circa tertiū principale de miraculis ꝑ quibꝰ h̄ festū fuit institutū vicꝫ ad honorē vinculoꝝ Petri sit ꝓ ꝯclōne ꝙ piissimꝰ Jesus plurimis miraculis illustrauit vincula Petri: ꝓpter que cōueniens fuit h̄ festum institui.

Primum miraculū: quia deꝰ ꝑ suum angelum Petrum a vinculis Herodis miraculose liberauit ꝛ de carcere eduxit: vt patuit fer. j. F.

Scdm

Scdm miraculū fuit tempe Alexandri pape q̇ fuit sextꝰ post btm̄ Petrū. Quirinꝰ q̇dem dux romanoꝝ habebat filiā gutturosam noīe Balbinam que postq̄ꝫ osculata est boias Petri: statim sana facta est: ꝛ Quirinꝰ baptizatus est: ꝛ tūc papa Alexander in honorē Petri ad vincula eccl̄iam fabricauit: vbi vincula reposuit que hodie a ppl̄o osculant.

Tertiū

Tertium circa annū dn̄i. ccccxxvj. Regnāte em̄ impatore Theodosio: eius filia Eudoxia ex voto venit Hierl̄m vbi quidam iudeus ꝑ magno munere duas ei catenas obtulit quibus sub Herode Petrus fuerat vinctus: quas illa detulit Romā: ꝛ habita collatione cum Pelagio papa ppl̄m adhortati sunt ꝑ h̄ festo celebrādo in honorē Petri apl̄i. Quod q̇dem festū a romanis antea solitū fuit celebrari in honorē ꝛ memoriā Augusti cesarꝫ ritu gētilico. Tūc papa catenā illā qua sub Nerone idē apl̄s fuit vinctꝰ ꝓtulit: q̄ p̄dictis duabꝰ catenis a Hierl̄m allatis cū esset sociata: ita miraculose vna catena facta est ac si sp vna extitisset.

Quartū

Quartū fuit anno dn̄i. cccclxiiij. Nam quendā comitē impatoris Ottonis ꝓpinquū diabolꝰ corā oībꝰ vexare cepit adeo vt seip̄m dentibꝰ laceraret: sed catena btī Petri eiꝰ collo circūdata: mox diabolꝰ exclamans abscessit. Et nos ḡ charissimi rogemus dn̄m vt meritis btī Petri liberet a pctōꝝ vinculis ꝛ diabolica ptāte: ꝛ ꝑducat ad regnū celeste.

Pro festo beate Marie de niue habes sermones in Stellario.

¶ Item de Transfiguratione dñi Ser. j. vicz de causa eius ꝛ significatione celestis felicitatis.

Assumpsit Jesus Petrum ꝛ Jacobũ ꝛ Joannẽ ꝛ duxit illos in mõtem excelsum seorsum. Item melius thema. Transfiguratus est Jesus ante eos ꝛc. Mat. xvij. ꝛ in euang. hod. solennitatis.

A Si diligenter pensam⁹ charissimi merito hec dies summa deuotione est celebranda. Primo qdem ꝑpter facte rei ꝛ miraculi magnitudinem: quia hodie memoria agit ꝑmaximi miraculi quo vera chri deitas est manifestata. Ad cui⁹ testimonium tota trinitas apparuit mirabilr. s. de⁹ pater in voce repñsentante qua dixit: Hic est fili⁹ meus di. ꝛc. Fili⁹ dei in carne ipa refulgente glia resurrectionis future: ꝛ Spũsctũs in nube lucida: quib⁹ fides catholica maxime est confirmata. Sicut ḡ decet seruos solennizare in magnis triumphis regis: sic nos seruos chri cõuenit gaudere ꝑ tali solennitate dei nostri ꝛ apparitione pro nostra salute. Scdo ꝑpter future glie spem que nobis ex h̃ prestat. Voluit em chrs oñdere sue glie maiestatẽ hoibus vt spem habeam⁹: qꝛ ad eã subleuabit si eidem fidelr seruierimus. De hac Phil. iij. dt apls ꝛ hodie canit ecclia. Saluatorẽ inquit expectam⁹ dñm nrm iesum chrm qui refor. corpus hu. n. configuratum corpori claritatis sue. Tertio ꝑpter indulgentiaꝝ cõsecutionem: quia Calixtus papa pro huius festi celebritate officio instituto concessit interessentibus vesperis: matutino ꝛ misse ꝑ qualibet centũ: pro aliis autẽ singulis horis. xl. dierum indulgẽtias: vt patet in bulla. Ex quo itaqz hodie solennizat sacratissime transfigurationis chri festũ merito verba predicta assumpsimus ad eius honorem pro themate. s. Assumpsit Jesus Petrum ꝛc. Qua propter de ipa dñi transfiguratione tria mysteria declarabimus in hoc sermone.

¶ Primũ dr causalitatis
¶ Scdm dr exemplaritatis
¶ Tertiũ dr dulcorositatis

B Cur chrs dominus voluit trãsfigurari corã discipul. ¶ Circa primum inquirendũ est. Cur chrs dñs voluit transfigurari corã discipulis? Ad quod ẜm doctores respondet per plurimas rationes.

¶ Prima rõ ex parte ipsius dei
¶ Scda rõ ex pte vere fidei
¶ Tertia ex parte vnionis verbi
¶ Quarta rõ ex pte discipuloꝝ chri
¶ Quinta rõ ex parte nostri

Prima rõ ex parte dei. ¶ Prima rõ ex parte dei: vicz q in deo manifestaretur trinitas personaꝝ. Nã ẜm q sctũs doct. Tho. ij. ij. q. ij. ar. vj. dt. Ante chri aduentum fides sctẽ trinitatis erat occulta ꝛ in mysterio abscondita vł implicite credita in fide maioꝝ: sed adueniente chro ꝑ ipm est manifestata ac ꝑ aplos toti mundo ꝑdicata. Vñ Matt. vlt. ait chrs discipulis. Euntes docete oẽs gentes baptizãtes eos in noie patris ꝛ filii ꝛ spũscti. Ut ḡ ipa sctã trinitas manifestius appareret in deo: voluit chrs sic trãsfigurari quatinus deus pater apparens in voce testimoniũ ferret chro di. Hic est fili⁹ me⁹ di. in q̃ ꝛc. ipe q̃z chrs dei filius naturalis appareret in glia diuine maiestatis: ꝛ spũsctũs in nube lucida chrm obumbrãte.

Nota. Ad id nota q ẜm Scot. in. q. sup ꝑlogo sniaꝝ posset obiici etiã ipsi antichristo sic. Si tu es de⁹ vt dicis: fac me videre diuine essentie claritatẽ aperte: ꝛ sic conuinceret: qꝛ hoc facere nulla creatura põt. Itaqz chrs voluit gliam resurrectiõis sue ostendere ꝑ testimonio deitatis: vt sic confunderet oẽs falsos christos ꝛ antichrm ꝛ mahumetum Proinde Petrus. ij. cano. j. dt. Nõ indoctas fabulas secuti. Ly. Sicut sequunt poete ꝛ doctores falsi: puta mahumetus ꝛ cõsimiles: notã fecim⁹ vobis dñi nostri iesu chri ꝟtutem. s. ꝑdicando ꝛ in eius noie miracula faciendo: ꝛ prescientiã. s. diuinã qua nouit oĩa: sed speculatores facti illius magnitudinis. i. magnifice trãsfiguratio nis. Accipiẽs em a deo patre honorẽ ꝛ gliam. i. testimoniũ honoris ꝛ glie diuine: a q̃ deo pre nulla falsitas põt esse. Nã impossibile est deũ esse testẽ falsitatis: voce delapsa de celo ad eũ hmõi: Hic est filius meus. s. naturalis ꝛ coessentialis in quo mihi cõplacui: vt ꝑ eũ perficiam salutẽ generis humani. Et hanc vocẽ nos audiuimus. s. sensibilr ꝛ intelligibilr.

Scda rõ ex parte fidei. Ad idẽ est scda rõ ex parte vere fidei. Nã Leo papa in hom. euãgelica dicit sic. Saluator humani generis chrs Jesus cõdens eã fidẽ que impios ad iusticiã ꝛ mortuos reuocat ad vitã: ad h̃ discipulos suos doctrine monitis ꝛ operum miraculis imbuebat vt idem ꝛ vnigenitus dei ꝛ filius hoĩs crederetur. Nam vnũ hoꝝ sine alio non proderat ad salutem Et equalis erat periculi dñm Jesum chrm aut deũ tm̃ modo sine hoĩe aut sine deo solũ hoĩem credidisse cum vtrũqz esset confitendũ. Hec ille. Ad roborandũ ḡ hãc fidẽ chrs in humanitate sua verã deitatis gliam inesse ostendit in transfiguratione corã patrib⁹ ve. te. s. moyse ꝛ helia: ac corã tribus discipulis: nã in ore duoꝝ aut trium hoim veꝝ est testimoniũ Joan. viij.

C Notabile. C Notandum est aũt q chrs dñs in transfiguratione ꝯprobauit oĩa que de ipo debem⁹ credere. Primo qdem ꝑbauit se veꝝ dei filiũ ꝯsubstantialẽ in attestatione pris dicentis. Hic est fi. me⁹ di. Scdo ꝑbauit se veꝝ deũ humanatum: vt patuit: ꝛ oim electoꝝ saluatorẽ cũ idẽ pr de eo subdit: in q̃ mihi ꝯplacui. s. vt ꝑ eũ saluent hoies: ꝛ ideo ipm audite. s. o hoies eius doctrinã sequendo. Tertio ꝑbauit se oipotentem dñm vite ꝛ mortꝭ: qꝛ ẜm Aug. de mirabi. sacre scrip. li. ij. c. xiij. ꝛ. xiiij. ipse moyses in ꝓo corpe suo de sepulchro resuscitat⁹ apparuit iterũ post hanc visionẽ sepulture ꝯmendatus vt in nouissimo die qñ resurgẽt mortui iteꝝ resurgat ad eternã gliam. Heliam aũt viuum de paradiso adduxit. Quarto ꝑbauit se iustũ iudicẽ oim ꝛ remuneratorẽ ẜm merita: vicz cũ vnicuiqz locum suum retribuit. s. helie paradisum vnde venerat: moysi limbũ: ꝛ discipulis presentẽ vitã. Quinto ꝑbauit suã verã passionẽ ꝛ resurrectionẽ ac alia ad id sequentia mysteria: qꝛ cũ moyse ꝛ helia loquebatur de excessu quem completurus erat: vt patet Luce. ix.

Tertia rõ ex pte vnionis ꝟbi diuini. Tertia rõ ex parte vniõis verbi. s. diuini: ẜm em Alexan. de ales. iij. parte. q. xxij. ar. iiij. in anima chri eo q fuit vnita verbo diuino siue diuinitati fuit gloria inextimabilis claritatis. Sicut exempli gra. Si crystall⁹ vniretur soli maximam in se reciperet claritatem: ita aĩa chri deitati vnita: sed hec glia fuit ẜm partẽ in aĩa chri ꝛ non ẜm totum: hoc est ẜm partẽ superiorẽ rõnis: ꝛ non ẜm vim inferiorẽ: imo ẜm partem inferiorem inerat sibi passibilitas ꝛ miseria ꝛ ea que vitant gliam: sed ẜm vim superiorem erat plena glia: ꝛ ista glia non fuit alterius generis ab illa quã post resurrectionem habuit redundantem in partem inferiorẽ ꝛ in corpus: ꝑpterea dicit Aug. q chrs ab instanti ꝯceptionis fuit viator ꝛ ꝯphensor simul. Fuit em cõprehensor ẜm partẽ superiorẽ aie rationalis: quia fuit beatificata ex vnione ad verbũ diuinum: ꝛ ab instanti creationis nõ minus clare vidit diuinam essentiã q̃z post resurrectionem vel ascensionẽ: sed eque. Ueruntñ ista beatitudo glie non redundabat tũc in vires inferiores vel in corpus vt esset passibilis ꝛ mortalis ꝑ nostra salute: ꝛ sic fuit viator ẜm vim inferiorem ꝛ corpus vel sensualitatem. In transfiguratiõe ergo chrs dñs voluit vt illa sua interna btitudo ꝛ glia anie redundaret ad temp⁹ in suũ corp⁹: ꝛ sic mõstraret se vere btm̃ ẜm superiorẽ aie partẽ: ex vnione. s. ad diuinum ꝟbum: ꝛ vt patesceret ipm esse veꝝ deũ ꝛ hominem.

D Questio. D Vñ tu o hõ simplex si queras: quali pulchritudine vel formositate fulgebat chrs dñs in vita? Respondet Orosius super Cañ. di. s. q chrs fulgebat duplici pulchritudine. Una ẜm diuinitatẽ: que est ipa pulchritudo a qua pulchra sunt omnia que pulchra sunt. Alia ẜm humanitatem qua fuit speciosus forma pre filijs hominum: qui inquit naturaliter sic semper gloriosus fuit vt in monte apparuit qñ vt sol resplẽduit. Sed quia mortalis visus claritatẽ vultus eius videre non potuit: sub velamine carnis latuit: sicut facies moysi ex colloquio dei tam pulchra fuit ꝛ cornuta: eo q radios quasi sol emittebat vt ppls in eũ intendere non posset: ideo velamẽ ante se positum habuit. Hec Orosius. Et sic patet.

Quarta ex pte discipulorum. Quarta ratio ex parte discipuloꝝ christi. vt

ꝓmissum illis factū impleret. Nam vt sacra euangelica dictat historia Mat. xvj. postq̄ chr̄us dn̄s ꝑdixit discipulis suā passionē futurā in Hierl̄m ⁊ mortem. ipsos q̄ et om̄es ad imitandū aniauit ⁊ inuitauit dicēs. Qui vult venire post me abneget semetip̄m et tollat crucē suā et sequaꝛ me. qđ erat valde arduū: ⁊ vt magis induceret: ne terrerenꝛ morte tempali ⁊ passione trāsitoria: pposuit eis futuꝝ iudiciū ⁊ gehēne suppliciū di. Quid ꝓdest homi si vniuersum mundū lucreꝛ: anie ꝟo sue detrimētum patiaꝛ: aut quā dabit hō cōmutationē pro aīa sua? Filius em̄ hois vēturus est in gl̄ia pr̄is. s. ⁊ tūc reddet vnicuiq̄ s̄m opa sua. q̄bus ꝟbis gehēna malis: ⁊ regnū bonis ac ip̄m imitātibus designauit: atq̄ vt illos certiores redderet: tunc ꝓmisit dicēs. Amen dico vobis: sunt q̄dam de hic stantibus: q̄ non gusta. mortē donec vide. filiū hois venientē in regno suo. Ut ergo hoc ꝓmissum ipleret: voluit vt in trāsfiguratiōe videāt illi tres discipuli chr̄m in regno suo venientē. i. apparentē ⁊ fulgentem in ea claritate gl̄iosa in q̄ videbiꝛ in iudicio: ⁊ post ea in celesti regno ab om̄ibus sctis. Hec s̄m Remig. et Chrys.

E Cur chr̄s nō ꝯcessit discipulis gehennaꝫ oclis corporeis videꝛ

E Queriꝛ hic. Cur chr̄s cōcedens discipulis cernere. s. oculis gl̄iam regni celestis: non ꝯcessit vt videant gehēnam ocl̄is corpeis: qđ tamē bene fieri potuisset adducēdo aliquā aīam damnatā ex inferno inferiori: puta Cain vel epulonē. sicut adduxit Moysen ex limbo. Et rō q̄stionis. quia tūc chr̄s de vtroq̄ disserue rat. s. ⁊ de regno: ⁊ de gehēna. vt ꝑdictū est. Cur ergo noluit vtrūq̄ oñdere visui eoꝝ? Ad hoc rñdet Joānes os auri in homel. hodier. di. ꝙ ideo. quia gehēnam videre ⁊ sic per illā deterrere rudioribus atq̄ ineptiorib⁹ necessariū est. ꝓbis ꝟo ⁊ iam ꝑspicacibus q̄les fuerunt apl̄i satis fuit a meliorib⁹ cōfirmari. Itē quia chr̄us venit per amorē attrahere pctōres potius q̄ per timorē. ideo fecit sic premiū ostendendo: non penis deterrēdo. Propterea vt videm⁹ cōstituit hoiem deus inter celū ⁊ infernū sub terra existentē: sic ꝙ aperte videat sydera celestia: sed non videat infernalia. Alia ergo rō huius s̄m Chrys. quia hoc multo magis chr̄m dominū decebat: vicꝫ pro oñdenda sua pietate ⁊ beniuolētia qua neminē vellet perire in gehēnam: sed om̄es vult saluari dicente aplo. j. Tim̄. ij. Et in huius signū ꝓmptior fuit ostēdere regnū q̄ gehēnam. O ergo pctōr vidē chr̄i charitatē qua vult te saluari: ⁊ hoc desideriū eius imple: noli te ꝑdere: sed age penitentiā pro amore eius q̄ te tantū amat. O q̄ durus ⁊ rudis est homo q̄ solo metu gehēne: ⁊ non dei amore penitet. nam talis timor nō est in charitate. j. Joā. iiij.

Quīta rō ex pte nostri.

Quinta ratio ex parte nostri voluit chr̄s trāsfigurari: vt scꝫ nos ad desiderandā gl̄iam celestē toto conatu nostro inflāmaret ex eius supamabilis claritatis visione: ac ineffabili maiestate: que ibi adeo innotuit: ꝙ ip̄e Petrus ex illa minima gutta visionis vel scintilla inebriatus: desiderio desideranꝛ exclamauit dicēs. Domine: bonū est nos hic esse: nesciens pre spiritus ebrietate quid diceret. Luc. ix. Unde Ambrosius in homel. dicit. ꝙ dominus ad p̄mia futura virtutuꝫ erigit infirmitatē mentis humane: ⁊ tanq̄ bonus magister moralis: ne quis frangaꝛ desperatione aut tedio per glorie mūera mulcet affectū: scꝫ ostensa in trāsfiguratione.

F Questio

F Ad id q̄stio occurrit quā inter philosophos legimus fore versatā: vicꝫ. Quid est illud qđ hoiem fatigari non sinit? Ad hoc q̄dam philosophus respondet ꝙ lucrum. Et concordatt Hierony. dicens. Pericula maris spes lucri compensat. Item questio fortior adhuc est: vicꝫ. Quid est illud quod om̄ia fatigia laboresq̄ imo ⁊ flagella reddit dulcia? Ad quod respōdet Augustinus de ꝟbo dn̄i. ca. ix. dicēs. Om̄ia seuia ⁊ imania prorsus facilia ⁊ prope nulla efficit amor. Sic ergo christus dominus ostendit nobis gl̄iam celestem: q̄tinus eius amore ⁊ spe lucri omnē laborē: oēm amaritudinem: ac graues penitētias sufferre animemur ⁊ incitemur vsq̄ ad mortem pugnare contra diabolū ⁊ vicia. O ergo anima christiana. o christi sanguine redempta: diligēter intra te pensa. q̄m vt Augusti. dicit. nulla maior insania: nulla maior stulticia q̄ pro delectatione momētanea ꝑdere eterna ⁊ tam indicibilia gaudia que habenꝛ in visione diuina ⁊ chr̄i iesu ꝑsentia gl̄iosissima. Expgiscere ergo paupcula ne incurras eterna tormenta: sed introeas in domini tui gaudia.

G Circa scd̄m de exēplaritate salutꝫ: ad quā docemur in chr̄i transfiguratione sit pro cōclusione ꝟbum Bern̄. in sermo. natiuitatis di. Chr̄us ascendit in montē ad trāsfigurandū: vt doceat nos ascēdere ad futurā gl̄iaꝫ que reuelabiꝛ in nobis. s. videndo eius faciē btissimā. Pro cuius declaratiōe notandū. ꝙ in sui trāsfiguratione voluit chr̄s dn̄s instruere nos qualiꝛ vicꝫ ad videndū diuinam faciem chr̄i ꝑuenire valeamus in celesti regno. Ad quod p̄cipua quinq̄ documēta exēplariter ostēdit.

Chr̄s in sua trāsfiguratione quinq̄ documēta exēplariꝛ oñdit.

Primo documentū siue exemplū penitētie vere ⁊ eius actionis in eo ꝙ assumpsit ad transfiguratiōis visionem hos discipulos: vicꝫ Petrū: Jacobū: ⁊ Joānem. Nam s̄m Hieronymū Petrus interp̄taꝛ agnoscens. s. seip̄m. ⁊ ideo ꝑ eum significaꝛ vera cōtritio ⁊ recognitio peccatoꝝ. Jacobus interp̄taꝛ supplantator. ⁊ sic significat cōfessionem in qua supplantaꝛ diabolus ⁊ ip̄a hominis malicia: cum detegiꝛ pctm̄ coram sacerdote. Joānes interp̄tatur gratia: vel in quo est gratia. ⁊ ideo significat oꝑosam gr̄am satisfactionis pro culpis. Sic ergo chr̄s docuit in exemplo. ꝙ quicunq̄ vult videre faciem eius in gl̄ia: debet vere cōteri ⁊ confiteri ac satisfacere. ⁊ sic penitere. Unde ip̄e ait Matth. iij. Penitentiā agite appropinquabit regnū celoꝝ.

Scd̄o

Secūdo exemplū contēptus mundane delectationis: in eo ꝙ scꝫ duxit eos in montem excelsum seorsum: ⁊ ibi trāsfiguratus est: nō in valle. In quo docemur separi ab amore mundi ꝓfundi in vicijs. j. Joan. ij. Si quis diligit mundū. i. delectabilia ⁊ vicia huius mundi: non est charitas patris in eo. Hinc Ambrosi⁹ de fuga seculi di. Qui saluus esse vult spernat mundū: fugiat hunc mundū: ascendat: q̄rat ꝟbū apud deum. i. christū. Hec ille.

Tertio.

Tertio exemplū deuote orōnis: in eo ꝙ tunc christus orauit. ⁊ dum oraret facta est spēs vultus eius altera ⁊ vestitus refulgens. Lu. ix. Un̄ Augu. Ille deū videt q̄ bene studet: bene viuit: bene orat. Lu. xj. Petite ⁊ dabiꝛ vobis.

Quarto

Quarto exemplū obs̄uantie p̄ceptoꝝ diuine legis: in eo ꝙ voluit Moysen legislatorē ⁊ Heliā legē iusticie zelantē adesse in maiestate trāsfigurationis: vt doceret non nisi ꝑ p̄ceptoꝝ obs̄uantiā ꝓmereri btām visionē faciei. Mat. xix. Si vis ad vitā ingredi s̄ua mandata.

Quinto.

Quinto exemplū cōpassiue meditationis: charitatis christi: ⁊ passionis ⁊ mortis: in eo ꝙ tunc Moyses ⁊ Helias loquebanꝛ cum iesu ⁊ dicebāt excessum eius. Ly. i. passioneꝫ eius q̄ excessiue fuit charitatꝫ. Un̄ qui vult videre chr̄i faciem gl̄iosam in celo: debet eius passionē crebri⁹ recogitare cū gr̄aꝝactione ⁊ cōpassione. Rom̄. viij. Si compatimur simul ⁊ gl̄ificamur. Chrys. sup Matth. Om̄is salus hois in chr̄i cruce posita est. O ergo homo chr̄iane disce hec ꝑdicta obs̄uare si vis chr̄i faciem desiderabilem in gloria videre ꝑpetuo.

H Utꝝ discipuli in trāsfiguratione viderint diuinitatē

H Circa tertiū ꝑncipale de dulcore visionis gl̄ie chr̄i in transfiguratiōe queriꝛ. Utrū discipuli in transfiguratione viderint chr̄i diuinitatē. s. expiendo eius dulcedinē s̄m p̄rie btītudinē. Rō q̄stionis est. qr scribiꝛ Exo. xxxiij. Non videbit me homo ⁊ viuet. Et Joā. j. Deū nemo vidit vnq̄: nisi vnigenit⁹ filius q̄ est in sinu patris. ergo nō potuit ab istis videri deitas chr̄i. Quō ḡ diciꝛ ꝙ viderūt maiestatē chr̄i: ⁊ in illa maiestate cognouerunt Moysen ⁊ Heliā adesse? Rñdeꝛ s̄m Lyrā. Ad huius inq̄t euidentiā notandū ꝙ btītudo essentialiter cōsistit in aspectu claro ip̄ius diuinitatꝫ ⁊ ꝑfecta eius fruitōe. Accidētaliter aūt cōsistit in ꝯspectu hūanitatis christi: ⁊ delectatione vel dulcedine cōsequente: per quā. s. humanitatē chr̄i sicut per instrumentū coniunctū diuinitati sunt scti adducti ad gl̄iam. Isti aūt apostoli q̄ admissi fuerunt ad videndū trāsfigurationē christi: non viderūt ip̄ius diuinitatē sicut Paulus in raptu: sed tm̄ eius humanitatē in forma gloriosa. Hec Lyr. Unde Leo papa. Illam inq̄t ip̄ius deitatis ineffabilem ⁊ inaccessibilē visionem que in eternā vitam mundis corde seruaꝛ: nullo modo adhuc mortali carne circundati intueri poterant ⁊ videre. Splendor tamē faciei eius significat cla

ritatē diuinitatꝫ. Fulgor ꝟo vestiū claritatē humanita=
tus eius. Rō pdictoꝝ est. q2 vt Grego. in homel. ait. q̄
diu hic mortalit viuit videri p quasdā imagines deus
potest: sed per ipam nature sue spēm non potest. sic̄ etiā
autoritates in rōne sonant pdicte. q̄uis aūt ex grā spe=
ciali aliq̄bus cōcessum sit videre diuinā essentiā in hac
vita. vt pbat Augu. ad Paulinā de videndo deū: dicēs
Moysi ꝛ Paulo in raptu fore cōcessum: hoc tamē sancti
docto. cōcorditer dicūt. ꝙ talis visio in vita p̄senti non
est concessa alicui vtenti sensibus exterioribꝰ: nisi homi
chro. Vn̄ ꝛ paulus in raptu a sensibus abstractꝰ vidit di
uinā essentiā. Isti aūt apl̄i in trāsfiguratione nō fuerūt
rapti: sed vtebant sensibus. q̊ ptꝫ ꝙ diuinitatē chr̄i non
viderunt.

I Discipuli videntes hūanitatꝫ gl̄iam: q̄nqꝫ dulcedines hauserūt.

I Tamē vidētes eius hūanitatis gl̄iaꝫ:
ineffabilē dulcedinē hauserūt in ista trāsfiguratione ex
quinqꝫ ptibus. Sicut ꝛ btī in celo ex istis q̄nqꝫ haurient
ineffabilē dulcedinē. Ista em̄ visio gl̄ie chr̄i in trāsfigu
ratione fcauit btām visionē in patria. Primā dulce=
dinē haurient beati in clara visione trinitatꝫ. s. patrꝫ: ꝛ fi
lij: ꝛ spūsscti. q̄liter tres psone pcedentes vnus deꝰ sūt.
In huius signū in trāsfiguratiōe appuit pater: ꝛ filius
et spūsctūs in subiectꝫ creaturꝫ. vt s̄. patuit. Et de hac
reuelatiōe illi tres discipuli fuerūt multū cōsolati in a=
nima: adeo ꝙ voluissent ibi ppetuo remanere. vt dt Ly
ra.

Scda

Scdam dulcedinē habebūt beati in visione chr̄i:
ꝛ eius gl̄iose hūanitatis. Ioā. x. Ingrediunt ꝛ egredi=
unt: ꝛ vbiqꝫ pascua inueniūt. Ingrediunt. s. ad cōtem=
plationē deitatis. ꝛ egrediunt ad cōtemplationē hūa=
nitatis. Beda. O quāta felicitas visioni deitatis infan
gelos adesse ppetuo: si tantū transformata chr̄i huma=
nitas ad punctū visa delectauit vt Petrus dixerit. Do
mine: bonū est nos hic esse ꝛc.

Tertia

Tertiā dulcedinē ha=
bebūt ex cōsortio sctōꝝ. s. patrie celestis. Remigius. Vi
sa inquit dn̄i maiestate ꝛ duoꝝ seruoꝝ. s. Moysi ꝛ He=
lie Petrus adeo delectatꝰ est: vt cūcta tempalia obliui
oni traderet: ꝛ ibi in ppetuū manere vellet. Quāta er=
go erit suauitas videre regeꝫ in decore suo: ꝛ interesse
choris sanctoꝝ oīm. s. ꝟginis Marie ꝛ aplōꝝ. Hec ille.

Quarta.

Quartā dulcedinē habebūt ex plenitudine om̄is bo
ni desiderabilis ꝛ eius satietatis. ps̄. Satiabor cum ap
paruerit gl̄ia tua. Et ob hoc petrus om̄ia alia fastidiēs
illud solū bonū sibi sufficere dixit. Dn̄e: bonū est nos hic
esse.

Quinta.

Quintā habebūt ex securitate ppetuitatis: que
significant per tabernacula ad manendū ibidē perpe=
tuo: qd̄ Petrus desiderauit fm Rabanū. O ergo cha=
rissimi laboremus vt pueniamus ad celestē dulcedinē
btītudinis: vbi iocūdemur in chr̄o sine fine.

¶ De Transfiguratione dn̄i Sermo. ij. scꝫ de mi
rabilibus eius fm euangeliū pcedendo.

A

Esplēduit facies eius. s. chr̄i sicut sol ꝛc. Mat.
xvij. ꝛ in euāgelio hodierne solēnitatis. A
Bern̄. in fmo. natiuitatis dt ꝙ chr̄s dn̄s ideo
trāsfiguratus est in monte: vt tu homo scires q̊
tenderes. i. ad montē supne btītudinis. In monte etiā
orauit: vt eundi ꝛ pueniendi bonā voluntatē haberes.
Hec Bern̄. Discamus ergo charissimi pōst chr̄m ascen
derere in montē veri luminis: vt videre valeamus do
mini Iesu gl̄iosam faciem quā desiderant etiā angeli p
spicere. j. Pet. j. Vnde vt illam supnam visionē ampliꝰ
desideremus: voluit pijssimus iesus magno miraclo co
ram discipl̄is tribus. s. Petro: Jacobo: ꝛ Ioāne ondere
pulchritudinē sue claritatis ineffabilē in trāsfiguratio=
ne: in qua resplenduit facies eius sicut sol: ꝛ vestimēta
eius facta sunt alba sicut nix. vt notat sacrū euangeliū.
De quo in hoc fmone locuturi: tria p̄cipua mysteria no
tabimus: fm ꝙ ista gloriosa trāsfiguratio tripliciter de
scribit in hoc sacro euangelio. vt patet intuenti.

¶ Primū mysteriū de gl̄ia chr̄i refulgentia: ibi. Re=
splenduit facies eius.

¶ Secundū de sanctoꝝ p̄sentia: ibi. Et ecce apparue
runt illis Moyses ꝛ Helias.

B

¶ Tertiū de trinitatis apparentia: ibi. Ecce nubes
lucida ꝛ vox ꝛc. B

¶ Circa primū de glorie chr̄i resplendētia sit pro con=
clusione. ꝙ chr̄i Iesu transfiguratio gl̄iosa extitit val=
de mirabilissima. Et hoc quo ad plura.

¶ Primo quo ad significatū vel mysteriū.
¶ Secundo quo ad factum
¶ Tertio quo ad radium.
¶ Quarto quo ad modum.
¶ Quinto quo ad visum.

Primo q̊ ad fcatū vl mysteriū.

¶ Primo quo a significatū vel mysteriū. Queritur
nanqꝫ q̄d significet in mysterio ista chr̄i transfiguratio?
Ad hoc respōdet fm Ludol. Carthus. de meditat. vite
chr̄i. ꝛ cōcor. doct. ꝙ fcauit future resurrectōnis ꝛ chr̄i
ac nr̄e gl̄iam. Non em̄ erat aliud transfiguratio nisi scdi
aduētus p̄nunciatio: in quo ꝛ ip̄e chr̄us ꝛ sancti eius lu
cebunt sole clarius. Mat. xiij. Tunc isti fulgebūt sicut
sol in regno patrꝫ eius. Et ppter hoc sicut dicit hodier
num euangeliū: assumpsit inq̄t Iesus Petrū ꝛ Jacobū:
ꝛ Ioāneꝫ frēm eius. Pro hac visione tres assumpsit: vt
significet ꝙ illi soli qui nunc fidem trinitatꝫ firmiter ser
uant: digni erūt assumi ad visionis diuine gl̄iam ex hoc
mūdo. Assumpsit aūt Petrū: Jacobū: ꝛ Ioānem ppter
eminentiā sctītitatis pre ceteris. vt dt Glo. Lu. ix. Naꝫ
Petrus fuit feruentior in fide. vnde ꝛ claues regni ce=
loꝝ accepit. Ioānes excellebat in ꝟginitate. ꝛ ideo mr̄
chr̄i ipi erat cōmendanda. Jacobus aūt inter apl̄os pri
mus sustinuit martyriū ppter chr̄um. vt patet Act. xij.
Hos ergo assumpsit ad designandū. ꝙ quāto q̄s solidi=
or est in fide ꝛ purior a pctīs ac feruētior in chr̄i chari=
tate que pfectissime claret in martyrio: tāto dignior est
ꝛ meret pre ceteris videre dei gl̄iam. O q̊ homo sis fir
mus in fide cū Petro. q2 sine fide ip̄ossibile est placere
deo. Heb. xj. Sis etiā mūdus a pctīs cum Ioāne. quia
nil coinquinatū intrabit in illud celeste regnū. Apoca.
penult. Sis quoqꝫ cum Jacobo in charitate christi fer
uidus: vt pōtius mori velis q̄ a christo separi. Nam de
us charitas est: ꝛ qui manet in charitate in deo manet:
ꝛ ds in eo. j. Ioā. iiij. Hinc extra de regulari. Licꝫ. In
noceñ. dicit. ꝙ charitas est fons pprius: cui non cōmu=
nicat alienus. Item subsequēter euāgeliū dicit: ꝙ chri
stus duxit illos in monteꝫ excelsum seorsum: qui q̄dem
mons dictus est Thabor. quod accessio lucis interp̄ta
tur. ꝛ esse dicit quarto miliario a Nazaret cōtra orien=
tem. Illuc q̄do ascendit chr̄us ad orandū. ꝛ ibi lucē glo
rie cōuenienter ostendit: ad significandū ꝙ celestē glo=
riam orando q̄rere debemus: non in valle vicioꝝ et mi=
serie huius seculi: sed in monte ꝟtutū et supne btītudi=
nis. Vnde ps̄. querit dicēs. Quis ascendet in montem
dn̄i: aut quis stabit in loco sctō eius? Respondet. Inno
cens manibus. i. opibus. Nam manꝰ est organū organo
rum. iij. de anima. Et ideo p manus opa designant. Se
quit. ꝛ mūdo corde: qui non accepit in vano aīam suam
applicando eam terrenis que vana sunt. Eccl̄s. j. Vani=
tas vanitatū ꝛ om̄ia vanitas. nec iurauit in dolo proxi=
mo suo. Hic accipiet benedictionē a dn̄o ꝛc. ¶ Se
cundo mirabilis fuit ista transfiguratio quo ad factum.

¶ Scdo mirabilis q̊ ad factum.

Querit nāqꝫ. Quis fecit ꝛ q̄liter fecit istā chr̄i trāsfi=
gurationē? Nam dicit in textu. Transfiguratꝰ est. non
dicit: transfigurauit se. A quo ergo ꝛ q̄liter trāsfigura=
tus est? Rn̄det fm Alexā. de ales. iij. pte sūme. q. xxj.
ꝙ trāsfiguratio est in aliā figurā mutatio. Hic aūt figu=
ra non accipit pro quātitate sed p q̄litate. sicut etiā ac=
cipit apl̄s. j. Coꝝ. vij. dicēs. Preterit figura huius mū=
di. Et sic ponit quarta species q̄litatis figura fm phm
de p̄dicamētis. Vn̄ saluator in trāsfiguratione nec sub=
stantiā vere carnis: nec quātitatē: corpis: nec faciei li=
neamēta mutauit: sed tantūmodo splendorē cuiusdā in=
enarrabilis claritatis addidit. vt dicit Teophilus sup
Matth. Hanc autē transfigurationē actiue fecit deus
trinitas: sed in humanitate christi: Non dicit ergo. trās=
figurauit se. vt notet actio fieri ex mirabili potentia tri
nitatis. fm ꝙ dicit Ludol. vbi supra. Passiue autē dicit
chr̄us transfiguratus respectu tantūmodo corpis: ꝛ nō
respectu anime nec deitatis. quia in anima iam a p̄nci=
pio cōceptionis fuit gl̄iosus ex vnione ad ꝟbum. Fuit
em̄ comp̄hensor fm supiorem ptem rationis: fm quam
clare vidit deum: ꝛ gloriose fruebatur deo. sed ista glo=

ria nõdũ redundauerat in corpus: in transfiguratione autẽ redũdauit ad tẽpus. Et sic patet ꝙ mirabilis fuit.

D Tertio quo ad radiũ. quia dicit. Resplenduit D
Tertio q̃ ad radiũ. facies eius sicut sol: vestimẽta aũt eius facta sunt alba sicut nix. In quo plura mirabilia fuisse notant. Primũ est. ꝙ sicut dicit Hilarius ꝛ Haymo sup Apocal. ipa facies chri fulgidior fuit sole etiam centies: sed nil clari⁹ habens cui compararet euangelista dixit: sicut sol. Secundũ mirabile. ꝙ ista claritas q̃uis subiectiue steterit in corpe: tamẽ sic pfudit lumine vestimẽta christi: vt candore niueo alba apparerẽt ab extra ſm Alexan. de ales. vbi supra. Unde ꝛ Augusti. dicit. ꝙ candor vestiũ fuit a faciei splendore supinfuso. ꝛ ita fuit vera mutatio in facie: sed non in veste. Tertiũ mirabile. ꝙ ista claritas stare potuit cum colore faciei ꝑori: cum lux colorẽ absorbeat quãdo fuerit intẽsa sicut fuit ibi. Sed Alexãder de ales vbi s. dicit. ꝙ hoc deus potuit facere. q2 color est q̃d materiale respectu lucis. Nam in q̃busdã lapidibus ꝑciosis simul stat color ꝛ splendor. a fortiori deus hoc potuit Quartũ mirabile fuit. ꝙ in carne passibili ꝛ mortali gl'ia imortalitatis ꝛ future resurrectionis stetit ad tempus. Et de hoc Alexã. de ales vbi s. dicit ꝙ deus potest pro tempe vnam dotem dare sine alia: cum tamẽ sint indistincte dotes. ꝛ sic ad tp̄us dedit tũc deus claritatẽ sine impassibilitate ꝛ agilitate ac subtilitate. Uerũtamen ista claritas in trãsfiguratione non dicitur ꝓprie dos glorie: eo ꝙ non habuit ꝑmanẽtiã: quã de sua rõne importat dos. habuit tamẽ dotis similitudinem. ꝛ sic fuit mirabilis. E Quarto quo ad moduz

E
Quarto q̃ ad modũ. fuit mirabilis ista transfiguratio. ꝛ hoc quo ad modũ illuminationis. Nam mirabile fuit quõ tanta claritas cũ esset centies clarior sole: vt predictũ est: ꝛ tamẽ non illuminauit totũ mundũ. Item quia dicit magr in. iiij. dist. xlviij. ca. vl. ꝙ veniente ad iudiciũ dño: sol ꝛ luna dicũtur obscurari non sui luminis ꝑuatione: sed supueniẽte maioris luminis claritate. Hec ibi. Cum ergo chr̄us in transfiguratione in ea gloria claritatis appuit qua vẽturus est ad iudiciũ. vt dicit Hieroñ. sup Matt. quare tunc eius claritas non obscurauit solem? Ad hec respõdetur ſm Alexã. de ales vbi supra. ꝙ illa claritas chr̄i voluntarie fuit in christi corpe expssa. ꝛ per cõsequens cui voluit: ꝛ quantũ voluit se manifestauit. Nam in potestate gloriosi corpis est suam claritatẽ ostendere vel non. vt ait Augu. Exemplũ. Chr̄us post resurrectionem ꝛ in ascensione apparuit discipulis gl'iosissimus: q̃ tamẽ ab alijs extraneis non est visus. Hec patent per Augusti. ad Paulinã. Et ad id exemplũ etiã potest poni in sacramẽto eucharistie vbi cõtinet veraciter chr̄s gloriosus ꝛ non videt: cum tamẽ millesies sit clarior sole: vt fides locũ habeat. Sic in ꝓposito chr̄us virtute diuina fecit ne tunc illumiaret mundũ: ꝛ obscuraret sõlem. Quinto quo ad visum. Nam valde mirabile fuit quomõ oculi apostoloꝝ tantã lucem videre potuerũt cum oculi nostri in sua claritate fixa acie solem intueri non possint. Sed ad hoc idem Alexander vbi supra respondit dicens. ꝙ nos videre solem non possumus: non q̃dem rõne splendoris: sed rõne coloris dissoluentis humidũ glaciale in oculo: sed claritas gl'iosa nõ est visus reuerberatiua ꝛ dissolutiua: sed magis fortificatiua et delectatiua. ꝛ sic apostoli pro voluntate christi videre potuerũt. O ergo iesu bone q̃m magnus ꝛ mirabilis de⁹ es in tuis opibus.

Quinto quo ad visum.

F F
Circa scd̄m de p̄sentia sanctoꝝ sit pro cõclusione: q̃d dicit in euangelio vicz ꝙ pro maximo miraclo apparuerunt Moyses ꝛ Helias loquẽtes cũ iesu gloriose trãsfigurato. Nam in his etiã fuerũt plura mirabilia.

- Primũ in Moysi apparitione
- Secundũ in Helie adductione
- Tertiũ in mutua adductione
- Quartũ in collocutione
- Quintũ in Petri feruore

Primũ in Moysi apparitione: q̃ tamẽ antea p longa tempa fuit mortuus ꝛ resolutus. Querit ḡ vtrũ Moyses a deo tunc resuscitatus fuerit: vt sic vere in corpe apparuerit? Ad hoc Augusti. de mirabilib⁹ sacre scripture lib. ij. ꝛ. xlij. ꝛ. xiiij. dicit. Hoc ꝑ snia tenendũ est. inq̃t ꝙ Moyses ꝛ Helias non cũ imaginatis: sed veris corpibus cõuenisse non dubitent. Ideo ꝛ ipe Moyses in suo vero corpe de sepulchro resumptus est. Moysi autẽ corpus iterũ post hanc visionem sepulture cõmendatur: vt in nouissimo resurgere speret. Hec Augusti. Sed Ly. sup Mat. dt. ꝙ Moysi aĩa fuit ibi de limbo sanctoꝝ patꝝ adducta: nõ q2 resurrexerit: sed in quodã corpe sibi adoptato aĩa appuit: sicut apparent angeli in corpibus assũptis. ꝛ sic fuit Moyses ibi non ſm apparentiã fantasticã: sed ſm veritatẽ in aĩa. Alexan. autẽ de ales vbi s. dt ꝙ pensando oĩpotentiã dei vtrũq̃ bene potuit fieri. vñ vtrũq̃ põt teneri. Scd̄m mirabile fuit in Helie adductiõe. quia ipe fuit ſm veritatẽ adductus viuus in aĩa ꝛ corpore de padiso. vt Lyra. ꝛ oẽs tenẽt docto. Sed q̃rit. Quare ex padiso Enoch nõ venit sicͭ Helias? Rñdet Alex. vbi s. ꝙ chr̄s in hac trãsfiguratione voluit gl'iam resurrectiõis ꝛ opus nr̄e redẽptionis expsse oñdere. Et q2 solũ post diluuiũ non ante fuit hoc traditũ ac creditum. i. ab Abraam ꝛ deinceps. Enoch aũt fuit ante diluuiũ q̃ñ solũ iplicite credebat hoc mysteriũ. ḡ non debuit adduci Enoch. Sed tamen Moyses ꝛ Helias debuerũt pro testimonio adesse ſm docto. ꝑcipue per Ludol. q2 per Moysen q̃ fuit legislator lex ꝑcat. per Heliã aũt qui fuit legis emulator ꝛ inter ꝓphetas p̄dicator ꝑcipuus ꝓphe ꝑcant. Inter hos ergo chr̄us medius esse voluit: vt oñderet se illum esse quẽ lex ꝛ ꝓphete p̄dicauerũt: ꝛ vt per Moysen mortuum ac Heliã viuũ oñdat se imperiũ hr̄e vite ꝛ mortis: ꝛ viuos ac mortuos iudicaturũ. Tertium mirabile in mutua agnitiõe. Vñ Effem dt. Magnũ fuit ibi gaudiũ de mutua visione. quia vtriusq̃ testamẽti ꝑncipes congregati sunt cũ deo Abraam. Uidebat eñ moyses dux iudeoꝝ Petrũ ꝑncipem chr̄ianoꝝ. cõsiderabat Helias castus ꝟginem Joãnem: ꝛ vtriq̃ in Jacobo laudabant martyrij priuilegiũ. G Querit hic. Quomõ apostoli isti cognouerũt Moysen ꝛ Heliã quos nunq̃ viderunt? Ad hoc rñdet Ambro. ꝛ glo. ꝙ nouerũt per maiestatem. s. gl'ie chr̄i ꝛ eius claritatꝫ illustrationẽ sup eos venientẽ. sicut in futura resurrectõe vnusq̃sq̃ alterũ. s. quẽ etiã ante nunq̃ vidit cogscet: ꝛ desiderata alter in altero ꝑ charitatẽ intelliget. Hec ille. O ḡ aĩa sctã q̃m btã eris in celo si hic chr̄o fueris. O q̃m misera ꝛ infelix es si chr̄m pdis pctõ. Quartũ mirabile de collocutione. Ut eñ dicit Lu. ix. loquebant iesu ꝛ dicebãt excessum eius quẽ cõpleturus erat in Hierlm. i. passionẽ in q̃ fuit excessus amoris: doloris: ꝛ hũilitatis. Nam amor fuit supra mẽsuraz. Joã. xv. Maiorẽ hac dilectionẽ nemo habet: vt aĩam suã ponat q̃s pro amicis suis. Itẽ dolor fuit supra cõsuetudinẽ. Threñ. j. O vos oẽs. ꝛc. Et hũilitas fuit supra hũanã ꝟtutẽ. Et sic loq̃bant de mirabilibus mysterijs chr̄i: nõ tanq̃ indicãtes chr̄o aliq̃ talia q̃ nesciret: sed ipm adorãtes ꝛ gr̄as agẽtes de aduẽtu eius in carnẽ. ꝛ ꝙ ſm leges ꝛ ꝓphas debebat iã in primo genus humanũ sua passione redimere. Compatiebant nihilominus chr̄o. quia tam gl'iosa facies debebat cõspui ꝛ alapis cedi: tradi: ꝛ crucifigi. Hec Ludol. O ergo christiane cõpatere et tu christo pro te passo. Quintũ mirabile de Petri feruore. quia petrus hec videns ꝛ audiens ſm Remigiũ adeo delectat⁹ ꝛ accensus est amore: vt oĩa obliuioni traderet: ꝛ ibi in perpetuũ manere vellet. Unde inebriatus spiritu dixit ad iesum. c: Dñ bonũ est nos hic esse: si vis faciamus hic tria tabernacula: tibi vnum: Moysi vnum: ꝛ Helie vnũ. Lyra. Petrus non loquit de tabernaculo faciẽdo pro se ꝛ socijs suis: quia volebat cum christo esse in suo tabernaculo: ꝛ socij sui cum alijs duobus. Sed Lucas dicit. ꝙ loquebat Petrus nesciens q̃d diceret. Quomõ hoc? Respondet glo. sup Matth. ꝙ Petrus sciuit quid diceret in hoc ꝙ dixit. bonũ est nos hic esse. quia vere soluz hominis bonũ est intrare in gaudiũ domini. Sed nesciuit quid diceret in hoc ꝙ in celestibus voluit tabernacula querere: vbi nulla aduersitatis aura est timenda. Hec Glosa. Item ſm Ludolphũ errauit etiã. quia in via ꝛ terra p̄riam req̃rebat q̃ sctis in celo est ꝓmissa.

Scd̄m mirabile in Helie adductione.

Tertiũ mirabile i mutua agnitione.

G

Quartũ de collocutione

Quintũ mirabile de Petri feruore.

Et q2 adhuc ipe ꝛ socij in mortali corpore erant: et si ne
morte statum glorie subire volebat. Unde ꝫm Lyrã. si=
cut videmus. ꝙ ex magnitudine timoris: vel passionis
aliquis prorumpit in aliqua verba sine premeditatiõe.
ita ex magnitudine deuotionis ꝛ delectationis expeꝛ=
te dixit Petrus illa ꝟba: que tamẽ non erant rõnabilia:
Questio. vt patuit. Sed queri põt. Cur chrs petrũ non redar
guit de hoc: nec quicꝙ eidẽ respõdit? Ad hoc respõdeꝛ
ꝙ responsionẽ dñi non ꝓmeruit ꝓpter petitionis irra=
tionabilitatẽ. vt significeꝛ ꝙ cum homo a deo irrõnabi
liter petit: ea vicz que nõ sunt ei ad salutẽ: exaudiri nõ
mereꝛ. Unde Augu. Jlla pete a deo que ꝛ tibi expedi=
unt pro salute: ꝛ illũ decet dare. Deniꝙ petrus non re=
dargutus est. Tum quia ex deuotõne stupefactus hec
dicebat. Tum quia spũsctũs ꝑ eius ꝟba designauit. ꝙ
vicz hõ debet deo facere in aĩa sua tria tabernacl'a ad
inhabitandũ. Unum deo patri in memoria. vnũ dei filio
in intellectu. vnũ quoꝙ spũi sctõ in volũtate. Nam ꝫm
ꝙ Bern. dt. deus trinitas inhabitat aĩam sanctã: ꝛ dei
formẽ efficit. Pater qdem memoriã implẽdo sancta intẽ
tione ꝛ meditatione. Filius intelligentiã implẽdo luci=
da dei cognitione: ꝛ spũsctũs voluntatẽ implẽdo suaui
amore. O ergo anima fac in te hec tria tabernacl'a deo
H ad habitandũ. H

De apparentia sctẽ trinitatis miraculosa. ¶ Circa tertiũ de appentia sancte trinitatis sit pro cõ
clusione. ꝙ in chri transfiguratiõe tota sctã trinitas ap
paruit miraculose. Primum nanꝙ miraculũ. ꝙ spũs
sctũs appuit in lucida nube. Ut eñ testaꝛ euangeliũ.
Loquẽte adhuc petro ꝑdicta verba ecce lucida nubes
obumbrauit eos. Jsta aũt nubes ꝫm Ludol. nõ fuit cau
sata ex caliginosis vaporibus: sed ex vehementia lucis
chri ꝓcessit. Quia sicut fumus ẽ ab igne: ita ista nubes
lucida fuit a luce. Et hec obumbrauit. i. opuit circũful=
geñ. discipulos. Jn hac autẽ nube ꝫm Bedã ꝛ cõmuniꝛ
docto. apparuit spũsctus: ad ꝫcandũ plenitudinẽ grẽ ꝛ
ꝟitatis in chro. Et ꝙ in ipm credẽtibus datur⁹ est refri=
geriũ per grãm contra fomitem ꝛ claritatem future re
surrectiõis. ideo in nube refrigeriũ: ꝛ in luciditate glo=
Scdm ria resurrectiõis figuraꝛ. Scdm miraculũ ibi fuit. ꝙ
pater appuit in voce. Uñ sequiꝛ. Et ecce vox de nube
dicens. Hic est filius meus dilect⁹. s. naturalis. Alij au
tem sũt adoptiui. in quo mihi bene cõplacui. i. in q meũ
diuinũ beneplacitũ cõplebiꝛ de redẽptione mũdi: Jpm
audite vt ꝟitatis magrm: q docebit vos oĩa necessa=
Tertiũ. ria ad salutẽ. Tertiũ miraculũ. ꝙ vox ista fuit tremẽ
de potentie. Fuit eñ ꝫm Ludol. qsi vox tonitrualis ter
ribilis: adeo ꝙ de ipa voce terra sub ipis cõtremuit. Et
hoc ad ꝫcandũ ꝙ maiestati dei patris timor debeꝛ. Uñ
discipuli audiẽtes eam ceciderũt in faciẽ suam: ꝛ timu=
erunt valde. quia humana fragilitas cõspectũ maiesta
tis diuine ferre non valet: sed pijssimus iesus accedẽs:
tetigit eos dicẽs. Surgite ꝛ nolite timere. O deus me
us quot sunt pctõres qui non ꝑtimescũt offendere diui
nam maiestatẽ: quã oĩs creatura cõtremiscit: sed quo
tidie pctã pctis accumulãt. O vos supbi. o auari. o lu=
xuriosi cur non timetis deũ oĩpotentẽ? Ueniet dies:
quãdo pre timore illius dicetis montibus. Cadite sup
nos ꝛ opite nos a facie ire dei. vt scribiꝛ Apocal. vj. O
ꝙ beati quos pie tangit iesus: illi eñ surgũt ad vitam
Quartũ. Quartũ miraculũ. ꝙ ad illã vocẽ viderũt solum Je=
sum remansisse: ꝛ in figura ante consueta sine claritate.
Moyses eñ ꝛ Helias mox recesserũt reducti volunta=
te diuina ad loca unde fuerãt adducti. Et ꝫm glo. ideo
ne vox pris ad alium ꝙ ad solum iesum fieri putareꝛ.
Quintũ. Quintũ miraculũ. ꝙ chrs hanc visionem inhibuit di
uulgare donec resurgeret a mortuis. Seqꝛ eñ. Et de=
scendẽtibus illis de monte ꝑcepit di. Nemini dixeritis
visionem donec filius hominis a mortuis resur. Quare
hoc? Hierony. dicit ꝙ ideo. ne ꝓpter rei magnitudinẽ
incredibile dictũ videreꝛ. Remigius aũt dicit ꝙ ideo.
ne si in populo diuulgata fuisset: plurimi resisteñ. sacer
dotibus: eius passionem ꝛ sic nostram redemptionẽ im
pediuissent. Jtem etiam vt daret exemplũ occultan=
di ea que ad laudẽ ꝛ gl'iam nrãm spectã. O g ꝙ felices
apl'i qui hec videre meruerunt. O ꝙ felices ꝛ nos cha
rissimi erimus si chrm vere amabimus: ꝛ in eius amore
ꝑseuerabimus: vt ipius visione in patria sine fine frua=
mur ꝛ cõgaudeamus. Rogemus ergo ꝛc.

¶ De transfiguratione dñi. Sermo. iij.
scz de hoc ꝙ chrus sit vere dei filius.

Ecce vox de nube dicens. Hic est filius meus
dilectus in quo mihi bene cõplacui: ipm audi=
te. Mat. g. xvij. et in euãgelio hodierno. A A
Dñs Jesus voluit cõprobare se esse filium
dei verũ ꝛ naturalẽ: non solũ verbo: sed etiam facto et
ipo infallibili dei patris testimonio: que oĩa ꝛ singu=
la monstrauit in transfigurationis mysterio: vbi ꝓphe=
tas Moysen ꝛ Heliã qui fuerũt eximij inter oẽs ad=
esse voluit pro cõfirmatione. s. ꝙ ipe est quẽ lex Moysi
ꝛ ꝓphete ꝟbis ꝓnunciauerũt ꝛ clamauerũt. Jtez facto
cõfirmauit: qm tunc gl'iam sue maiestatꝫ diuine oñdit in
claritate qua apparuit. Deniꝙ testimonio dei patris h
idem cõfirmauit: quod qdem ipossibile est esse falsum:
cum sit prima ꝛ sũma veritas. vt ait Anß. ꝛ cõmunis est
cõceptio oĩm etiã philosophoꝝ. Jpe nanꝙ deus pater
testimoniũ ferens filio: voce delapsa ex nube lucida di=
xit. Hic est filius meus dilectus in quo mihi. ꝛc. vt pꝫ
in themate. Unde iuxta hec ꝟba de filio dei christo Je
su tria mysteria notabimus in hoc ꝫmone pro fidei no=
stre edificatione.
¶ Primũ de reali ꝟitate: qd notaꝛ cũ dr. Hic est.
¶ Scdm de naturali qualitate: ibi. filius meus dile
ctus in quo ꝛc.
Tertiũ de filiali hereditate. s. quam cõsequenꝛ ipm
audientes. B B
¶ Circa pmũ d reali ꝟitate. s. ꝙ chrs dñs sit vere fil⁹
dei: ꝙuis de hoc etiã nil plus dici possit: nisi ꝙ deus pr
ipm testatus est esse filiũ suũ: hoc solũ sufficeret. Uerũ=
tamẽ ꝓpter titubantiũ animoꝝ cõfortationẽ curabim⁹ Qualiꝛ pbari põt: ꝙ dñs iesus vere filius dei sit.
ostendere ꝙ dñs iesus sit vere filius dei. Queri nãꝙ
põt. Qualiter ꝓbari hoc valet: ꝙ dñs iesus vere filius
dei est? Ad quod rñdeꝛ ꝙ hoc infallibiliter ꝓbaꝛ preci
pue per tria.
¶ Primo per infallibilia testimonia.
¶ Secũdo per miraculoꝝ experimenta.
¶ Tertio per totius mũdi exempla.
¶ Primo p infallibilia testimonia ꝛ triplicia. Primũ te Pmo per testimonia.
stimoniũ est sanctoꝝ. vt pꝫ per oẽs sctõs ꝓphetas ve
teris testamẽti: ꝛ per sctõs apl'os atꝙ alios fideles do=
ctores: martyresꝙ ꝛ cõfessores noui testamenti: q oẽs
vno spiritu christum Jesum dei filium ꝑdicarunt. Sed
quoniã vt scribiꝛ. ij. Pet. j. non volũtate humana: id est
non sensu humano allata est aliquãdo ꝓphetia: scz in sa
cra scriptura posita: sed spiritu sancto inspirati locuti
sunt sancti dei homines. A spiritu sancto autẽ non põt
falsitas: sed sola veritas inspirari: ꝛ in virtute eius pro
nunciari: cum sit deus ꝛ spiritus ꝟitatis. Ergo infallibi
liter sequiꝛ christũ esse verũ dei filium: quem cõfitenꝛ
oẽs sancti veteris ꝛ noui testamẽti: imo insuper confi
tenꝛ ꝛ testanꝛ etiam plurimi gentiles et pagani in suis
scriptis. Nam vt Augusti. xviij. de ciuita. dei dicit. Si=
bylla erythrea ꝟsus quosdã cõposuit de fine mundi in
greco: quorũ pme littere cõiuncte sonant Jesus christ⁹
tenetheos sother. quod est latine. Jesus christus dei fi
lius saluator. Alie qꝙ Sibylle quas Jsido. viij. etym.
li. cõmemorat fuisse decem: ꝓphetauerũt christũ dei fi=
lium de virgine nasciturũ: quoꝝ scripta ob breuitatem
pertranseo. nam illa scripsi in Stellario. Secundũ te
stimoniũ est angelicũ. Nam Gabriel dixit virgini. Ecce
cõcipies ꝛ paries filiũ ꝛc. Hic erit magnus: ꝛ filius al=
tissimi vocabiꝛ. Luc. j. Et angelus qui monuit Joseph
dicens. Noli timere accipe Mariã cõiugem tuam. qd
eñ in ea natum est de spiritu sancto est. Mat. j. Deniꝙ
in chri natiuitate angelus pastoribus ipm saluatorẽ an
nũciauit: ꝛ multitudo militie celestis angelice testimo=
nium cantãdo ꝑhibuit. sed angeli beati pleni sunt lumi
ne ꝟitatis: a qua errare nõ possũt. g infallibile est eoꝝ
testiõm. Tertiũ testimoniũ infallibile est diuinũ. Jpe
eñ deus pater testatus est dicẽs. Hic est filius meus

dilectus. vt in hodier. euãgelio. Deus aũt nec fallere: nec falli põt. vt ait Anß. §. ₇c. C Scđo pbaꝛ p miraculoꝝ experimenta. Nam ipe chr̃us dicebat. Joan. v. Opa que ego facio in noie pr̃is mei ipa testimoniũ phibent de me. Nimirꝫ ßm ꝙ dt Tho. iij. pte. q. xliij. art. iij. miracl̃a chr̃i fuerũt sufficiens testimoniũ diuinitatꝫ sue ppter tria. Primo qdem ppter specie operũ. q: erãt talia ꝙ trãscendebãt oẽm ptãtem create nature. ppterea fieri non poterant nisi ꝟtute diuina. vicꝫ ꝙ cecus nat⁹ visum recipiat: ₇ mortu⁹ reuiuiscat. ₇ silia. Nam phs in post pdicamẽtis dt. ꝙ a puatione ad habitũ non est regressus per naturã. ğ cecũ illuminare: ₇ mortuos suscitare opus est supnaturale ₇ diuinũ. Scđo ppter faciendi modũ: quia chr̃s faciebat illa miracula ppria ꝟtute ₇ autoritatẽ impãdo: nõ impetrãdo. Vñ Lu. vj. Virtus de illo exibat ₇ sanabat oẽs. Et Mat. viij. Impauit vẽtis ₇ mari: ₇ facta est tranqllitas magna. ₇ Lu. vij. Adolescens (inqt) tibi dico: surge. s. a mortuis. Et Joã. xj. in resuscitatione Lazari dixit. Lazare veni foras. ₇ sic de alijs miracl̃is. Alij autẽ q̃ fecerũt miracula non fecerunt illa ꝟtute ppria: sed ꝟtute diuina impetrãdo a do. vt ptꝫ. iij. Reg. xvij. de Helia orante. Dñe deus reuertatur obsecro aĩa pueri hui⁹ in viscera eius. ₇ sic de alijs. Uel in nouo testamẽto fecerũt ꝟtute chr̃i ₇ eius nominis. vt patꝫ de Petro q̃ claudo dixit. In nomie Jesu chr̃i nazareni surge ₇ ambula. Act. iij. ₇ sic de alijs. Si aũt aliqs dicat ꝙ in resuscitatione Lazari chr̃us gratias egit deo patri. ₇ sepe chr̃s orasse legiꝛ. Respõdeꝛ ßm Bedã. ꝙ chr̃us nõ orauit ad petendũ suffragiũ: sed ad dandũ exemplũ nobis orandi. ₇ cũ grãs egit nõ suffragiũ impetrauit. vñ ꝟtute ppria fecit miracula. Tertio ppter documentũ fuerunt sufficiens testimoniũ deitatis. quia chr̃s se filiũ dei docebat et pdicabat: qđ nisi verũ fuisset nequaꝗ eidẽ ꝟtus diuina astitisset in miraculoꝝ opatione. Nam ipossibile est deũ esse testẽ falsitatis per miracl̃a vera q̃ sunt ꝟtutis infinite. Prouerb. vj. Detestaꝛ deus testẽ fallacẽ. Patꝫ ergo ꝙ chr̃s dñs verus dei fili⁹ est indubitanꝛ. Proinde Rich. iiij. de trinita. ait. Dñe si error est: a te est. si decepti sum⁹ non nisi p te decepti sum⁹. Nam tantis signis firmati sunt q̃ non nisi p te fieri potuerũt. Hec ille. Tertio pbaꝛ p toti⁹ mũdi exẽpla. Nam Grego. in homel. epipha. dt. Omia elemẽta autorẽ suũ venisse testata sunt. Nam deũ hunc celi esse cognouerũt: q: ptinus stellã miserũt. Mare cognouit. quia sub eius plantis se palpabile pbuit. Terra cognouit. quia cõtremuit. Sol cognouit. q: luciꝫ sue radios abscõdit. Saxa ₇ parietes cognouerũt. q: tempore mortis eius scissa sunt. Infern⁹ cognouit. q: hos q̃s tenebat captiuos reddidit. Hec Greg. Si aũt diceres. Quis scit vtrũ talia miracula facta sint an nõ. Ad id respondet Augu. [illegible] de ciui. dei dicẽs. Si ista miracula facta esse non credũt: vnũ grande nobis miraculũ sufficit. ꝙ iam sine vllis miraculis totus mũdus credidit. Hec ille. Unde si tu homo non credis illa facta miracula: quomõ ergo sc̃tis discipl̃is qui fuerũt simplices ₇ illiterati: paupes ₇ despecti pdicantes ꝯtra legem carnis ₇ sanguinis totus mũdus sine miracl̃is credidisset. Indubitanꝛ ergo charissimi teneamus firma fide: quia chr̃s dñs est verus dei filius: vt ipe paꝛ testatus est in trãsfiguratione. O ergo iesu bone. o sc̃tissime fili dei tu es creator noster: tu redẽptor nr̄: tu gl̃ia nr̄a: tibi laus ₇ gratiarũ actio. D

C Circa scđm pncipale de naturali qualitate queriꝛ. Quomõ chr̃o ppriũ est esse filiũ dei: cum oẽs hoies in qbus de⁹ habitat per grãm: dicanꝛ in sc̃ptura filij dei? Nam dicit ps. de talibus. Ego dixi dij estis. s. per participationẽ grẽ: ₇ filij excelsi omes. s. p nuncupationẽ ₇ adoptionẽ. ₇ Joan. j. Quotqt aũt receperũt eũ: dedit eis potestatẽ filios dei fieri ₇c. Ad hoc rñdeꝛ ßm Bonaueñ. sup. j. dist. xxvj. inter q̃stiones circa l̃ram: cõcorditer ꝙ alios docto. ꝙ cum dicit filius: duo dicit vel importat. s. ortũ: ₇ imitationẽ. Imitatio aũt est duplex: seu duplr̃ fieri potest. Primo modo per omimodã assimilationem. ₇ sic filius naturalis dei imitaꝛ pr̃em. et q: non habet sociũ imitãdo sic. ideo solus ipe est filius naturalis dei. s. chr̃s dñs dei filius. Secũdo modo potest esse vel est imitatio exp̃sse imaginis: que est triplex. Una q̃ consistit in sua cõditione: ₇ vlterius est isignita sua perfectione ₇ decore. ₇ hoc modo dicunꝛ filij dei factura ₇ ₇ adoptione angeli boni ₇ homies iusti. Alia est imitatio imaginis tm̃: vt cõsistit in sua cõditione. ₇ hoc modo dicitꝛ quis filius factura. ₇ sic omis homo inquantũ est ad imaginẽ dei factus dicitꝛ filius dei. Tertia est per solam cõditionem imaginis: que per solaꝫ maliciã priuaꝛ honore ₇ deformaꝛ a sua cõditione: ₇ inquãtũ talis non dicitꝛ filius dei. Unde pctõres ₇ demones neutro modo .i. nec adoptione: nec vt sic factura dicunꝛ filij dei: nisi valde improprie ac cum additione distrahẽte. Sicut si q̃s diceret diabolũ esse filiũ dei. qđ est falsum. Nã cõsili modo est de peccatorib⁹. quia dñs Joã. viij. eis dt. Uos ex patre diabolo estis: ₇ desideria patris vestri vultis facere ₇c. Hec ßm Bonaueñ. Ex qbus tres ꝟitates elicimus ad ppositũ. E Prima ꝟitas. ꝙ omis pctõr vere dicitꝛ filius diaboli ₇ non dei. Ratõ. quia pctõr habet tale esse non a deo. quia deus intentator maloꝝ est Jacobi. j. sed a deceptione diaboli. ₇ ideo peccator ßm hoc esse habet ortũ a diabolo. j. Joan. iij. Qui facit peccatum ex diabolo est. Item pctõr dicitꝛ etiã filius diaboli rõne imitatõnis. Unde Ambro. in sermo. dominice de passione dicit. Scitote fratres: quia cuius opa q̃sꝗ facit eius ₇ filius vocaꝛ. Unde cũ iudei dixissent pr̃em suum Abraam: audierũt a domino in euangelio. Si filij Abrae estis: opa Abrae facite. Qui cum iterũ dixissent deum se habere pr̃em: audierũt. Si deus pater vester esset: diligeretis vtiꝗ me. His ꝟbis aptissime monstratur. ꝙ mali ₇ cupidi: nec Abrae: nec dei sunt filij. Nam cuius filij sunt sequẽtia monstrãt. ait em̃. Uos ex patre diabolo estis. ac si dicat. Ego ostendã vobis pr̃em vestrum. pater vester diabolus est: non creando: sed decipiendo. Hec Ambro. Deniꝗ pctõr dicitꝛ filius diaboli: ₇ non dei rõne hereditarie successionis. Unde. j. q. j. Cito. Ambro. ait ꝙ mali dicunꝛ filij diaboli crimĩs successione. Non em̃ habebũt hereditatẽ cum deo in celo: sed cum diabolo ₇ angelis eius in igno eterno. Matt. xxv. O ergo homo aduerte ꝗ̃ malũ sit esse in pctõ: ₇ age penitentiã. Nam esse filiũ diaboli est multo cõfusibilius et piculosius ꝗ̃ esse filiũ asini vel bufonis. Scđa ꝟitas ꝙ omis chr̃ianus bonus est vere filius dei adoptiu⁹. Unde. j. Joan. iij. Uidete qualeꝫ charitatẽ dedit nobis deus: vt filij dei nominemur ₇ simus. Hinc Grego. sup Ezech. homel. vj. dicit. Adoptio filioꝝ dei sola charitate acquiritꝛ. Quid hac potestate alti⁹: quoniã dedit eis potestatẽ filios dei fieri? Quid hac altitudine sublimius dici potest qua quisꝗ creatus efficitꝛ filius creatoris. Reuera hoc multo honorabilius est: ꝗ̃ esse filium regis vel impatoris. F Tertia veritas. ꝙ christus dominus excellentissime ₇ singulariter pre omibus dicitꝛ dei filius. Ratio. quia vt Augu. super Joan. hõmel. xxviij. dicit. Nos sumus filij dei gratia. s. adoptionis: non natura. Christus autẽ est vnigenitus dei filius natura: non gratia. s. adoptionis. Unde theologi in. iij. dist. x. colligunt hanc ppositionem: ꝙ hec locutio. Chr̃s est dei filius per adoptionem: nullo modo est admittenda: siue pferatur simplicitꝛ: siue cum determinatione. vtpote si addatur inquantũ homo. quia filiatio respicit psonam: eo ꝙ christus est vnus filius: ₇ non duo filij: licet sint in eo due natiuitates. s. eterna ₇ tẽporalis. Adoptio aũt presupponit quandã extraneitatẽ que nullo modo potest conuenire psone christi qui est dei filius cõsubstantialis ₇ coeternus. O ergo peccator homo cõsidera quantam gl̃iaꝫ adquiris si a peccatis conuersus fueris: quia frater Christi ₇ filius dei adoptiuus eris: ₇ eius celesti hereditate dignus. Rom. viij. Si filij ₇ heredes. ₇c.

C Circa tertiũ pncipale de filiali hereditate. G Queritꝛ q̃libus signis cognoscitꝛ hõ esse filius dei hereditatis pticipatione. s. chr̃i in btitudine? Ad qđ rñdendo notandũ est. ꝙ Augusti. de peñ. dist. iiij. In domo. §. Hoc ergo distinguẽdo dt. ꝙ in pñti inquit dicunꝛ filij dei tribus modis. Primo qdem pdestinatione tantũ. sicut hi de quibus Joan. ait. s. ca. xj. Jesus moriturus

C Scđo p miraculoꝝ experimenta

Questio.

Tertio p totius mũdi exempla.

D Quõ christo ppriũ est eẽ filiũ dei.

Imitatio duplex.

E prima ꝟitas ois pctõr filius diaboli.

Scđa bonus chr̃ianus di filius adoptiuus.

F Tertia chr̃s singularitꝛ dr filius dei.

G quib⁹ signis cognoscitꝛ esse hõ filius dei

erat pro gente: ꝛ nõ tm̄ pro gente (Ly.).ſ.iudaica:ſʒ vt
filios dei.ſ.non actu:ſed potẽtia ad actũ reducendo: qꝛ
erant p̄deſtinati qui diſpſi erant.ſ.per diuerſos ritus
gentiliũ:congregaret in vnum.i.in vnam eccliam ex iu
deis ꝛ gentibus cõſtitutã.Hec Ly.Et ſic ſm Auguſti.
oẽs qui nũc ſunt mali:ſed tamẽ tandẽ cõuertunt:vel cõ
uerſuri ſunt ante finem vite:dicunt filij dei p̄deſtinatio
Scdo ne. Scdo q̇dam ſunt filij dei p̄deſtinatione ꝛ ſpe bea
titudis eterne.vt ſunt illi ſm glo.q̇ boni ſũt: ꝛ finaliter
Tertio boni pmanſuri ſunt. Tertio q̇dam ſunt filij dei meri=
to fidei ꝛ p̄ſentis iuſticie:non aũt p̄deſtinatione clarita
tis eterne.ſicut hi de q̇bus dñs ait. Si aũt dereliq̄rint
filij eius legem meã.p quos intelligunt om̄es q̇ vſqꝫ in
finem non pſeuerant.Hec ex textu vbi ſ.ſm Augu.Ex
quo ergo non poſſumꝰ certitudinalr ſcire qui ſunt filij p̄
deſtinatione claritatis eterne:vel q̇ non: eo ꝙ non ſunt
om̄es pſeueraturi:vtile eſt agnoſcere ſigna q̇bus cog=
ſcunt cõiecturatiue om̄es filij dei p illius hereditatis
H eterne pticipatione. H Ubi notanduʒ ꝙ ecclia ca=
Notabile. nit in collecta.ꝙ in trãſfiguratione p̄figurauit deus ad
optionẽ filioꝝ pfectam in voce delapſa.ſ.Hic eſt filius
meus dilectus.Ideo circa hoc in myſterio per eos q̊s
adeſſe tunc voluit huic glioſe trãſfigurationi edocuit ſi
gna noticie eoꝝ hoim q̇ ſunt pticipes hereditatis chr̄i
Prim ſignũ. ꝛ eius claritatis eterne. Primũ q̇ppe ſignũ ſignifica=
tur per Petrũ.ſ.fidei ꝟitas.Unde ad Gal.v. Om̄es fi=
lij dei eſtis per fidem in chr̄o ieſu. Augu. Impoſſibile
eſt ſine fide ad numerũ filioꝝ dei ptingere. Et ſic patet
ꝙ om̄es iudei:gentiles:ꝛ heretici q̇ non imitant fidem
Petri excludent ab hereditate paterna Jeſu chriſti.
Scdm Secundũ ſignũ ſcatur per Joãneʒ ꝟginem:puritas
ſ.ab om̄i pctõ.Unde Leuit.xj.ꝛ.ij.Coꝝ.vj.Immundũ
ne tetigeritʒ ꝛ ero vobis in p̄rem: ꝛ vos eritis mihi in fi
lios ꝛ filias dicit dñs. Has ḡ habẽdo pmiſſiones cha=
riſſimi mũdemus nos ab om̄i inq̇namento carnis ꝛ ſpirĩ
Tertiũ tus.Hec ibi. Tertiũ ſignũ ſignificat per Jacobũ:ad
uerſitas.Nam Jacobus p̄mus inter aplos martyriũ p
chr̄o ptulit.vt patʒ Act.xij.ꝛ ideo ſcat paſſionis acer=
bitatem.Hinc Heb.xij. Flagellat deus omnẽ filiũ quẽ
recipit.ſ.ad hereditatẽ.Et infra. Qꝛ ſi extra diſciplinã
eſtis:adulterini ꝛ nõ filij eſtis.Bern.Nullũ teſtimoniũ
credibilius in hac vita ꝙ homo ſit regni celeſtis heres
Quartũ. q̄ʒ ipa correptio diuia. Quartũ ſignũ figurat p moy=
ſen:pietas.Nam Moyſes interp̄tat aq̇ticus:vngens ꝛ
liniens ſeu attractãs ſm Hiero.ꝛ ip̄e fuit vir mitiſſimꝰ.
Nume.xij.vnde bene ſcat miſcdie ꝛ pietatʒ opa. Unde
Eccli.iiij.Eſto miſericors: ꝛ eris velut filius altiſſimi.
Et Luc.vj.Eſtote miſericordes ſicut ꝛ pa.ve.ꝛc. Hinc
j.Tim.iiij.Pietas ad oia vtilis eſt pmiſ. habẽs vite ꝛc
Quintũ Quintũ ſignũ per Heliã ſignificat.ſ.charitas. Nam
Helias in curru igneo raptus eſt in paradiſum. ꝛ idcir
co charitatẽ ignitã ſignificat.Unde Auguſt.Charitas
eſt excellentiſſimũ donũ: quod ſolũ diuidit inter filios
regni ꝛ pditionis.O ergo chr̄iane homo ſtude acq̇rere
hereditatẽ celeſtẽ:ve tibi ſi illam pdideris: qꝛ vt filius
diaboli exhereditaberis.ve tibi:quia cũ diabolo in in=
ferno igne cruciaberis:vbi erit fletus ꝛ ſtridor dentiũ.
ve tibi:quia a tormentis in ppetuũ nunq̄ liberaberis.
Si vero bene viuẽdo celeſtẽ hereditatẽ filioꝝ dei ade
ptus fueris: gaudiũ ꝛ exultatio tibi erit ieffabiliter.qꝛ
Bern.dt.Premia celeſtia ſũt tam magna ꝙ non poſſũt
mẽſurari:tam multa ꝙ non poſſunt numerari: tam copi
oſa ꝙ non poſſunt terminari.Que nobis p̄ſtet chr̄s dei
filius:qui cum patre et ſpiritu ſancto viuit in ſecula.

¶ De trãſfiguratione dñi. Sermo.iiij. vicʒ de
eius celebritate glioſa cum hiſtoria deuota.

A LEuantes oculos ſuos:neminẽ viderũt niſi ſolũ
Jeſum.Mat.xvij.ꝛ in ip̄o euãge. A Qui
bus ꝟbis docemur etiã nos exẽplo diſcipuloꝝ
leuare oclos ad contẽplandũ celeſtia ꝛ nr̄e ſa=
lutis opa.Unde ſi leuamꝰ oculos noſtre mẽtis ad iſtam
glioſam tranſfigurationẽ dñi cuius hodie feſtũ colitur:
videmus in ſpũ:quia tota eſt gaudioſa ꝛ deuota:non ſo
lum hoibus in terris: ſed ꝛ in paradiſo ꝛ limbo ac cele=
ſti regno.Nam p̄mo diſcipuli q̇ erant tunc in terris viſa
glia tranſfiguratiõis tantũ delectati ſũt vt vellẽt ppe
tuo in ea ibi manere.Propterea petrus dixit.Dñe:bo=
num eſt nos hic eſſe.ſ.ppetuo:faciamus tria tabernacu
la ꝛc.ſicut hũc ſenſum expoſitiõis ſequit Remig.ꝛ Ly.
ꝛ docto.Secũdo Helias q̇ erat in padiſo cuʒ volũtate
diuina adductus tũc adeſſet.Similr ꝛ Moyſes de lim
bo aduenĩẽs: non dubiũ ꝙ tunc viſa gloria chr̄i magnũ
gaudiũ habuerũt:ac cum rediſſent gaudiũ nunciauerũt
ſuis collegis:vicʒ Helias Enoch in paradiſo exiſtenti.
ꝛ Moyſes ſctis patribus in limbo: put infra pſeq̄mur.
Tertio quoqꝫ p̄terea in celo magnũ gaudiũ fuiſſe mon
ſtratũ eſt:cum tota ſctã trinitas in ea appuit: ꝛ teſtimo=
niũ ieſu dei filio a patre ꝛ ſpũ ſancto ſolẽniter factũ eſt
Non eñ dubiũ ꝙ oẽs ſcti angeli tunc gaudiũ habuerũt
pro ſalute humani generis:de qua ſup om̄ia gaudent.
Lu.xv.Ut ergo nos chariſſimi deuote cõtẽplemur ieſũ
tranſfiguratũ:pro themate aſſumunt ꝟba p̄miſſa di.Le
uantes oculos ꝛc. Juxta que ꝟba tria myſteria cõtem
planda notemus.

¶ Primũ de huius feſti celebritate.
¶ Scdm de huius facti glorioſitate.
¶ Tertiũ de hiſtoriali qualitate. B B
¶ Circa p̄mũ inq̇rendũ eſt.Cur ſctã ecclia dñice tranſ Cauſe inſti
figuratiõis feſtũ inſtituit celebrandũ? Ad qd ſm doct. tutionis feſti
plures colligunt rõnes. trãſfiguratio
¶ Prima ratio noſtre inſtructionis. nis chr̄i.
¶ Secũda ratio miraculoſe reuelationis.
¶ Tertia ratio victorioſe triũphationis.
¶ Prima ratio nr̄e inſtructionis: vt.ſ.doceamur cogi= Pria rõ nr̄e
tare ꝛ amare ac deſiderare gliam celeſtem in ieſu cla= inſtructiõis
riſſima viſione ꝛ deitatis eius cognitione ac nr̄a glifica
tione:q̄tinus eius glie deſiderio ꝯtemnamꝰ terrena:ca
ueamꝰ vicia: ꝛ tendamꝰ ad celeſtia ſũma bona. ꝛ ideo in
hoc officio recitat ecclia illud dictũ apli ad Phil.iij.di.
Saluatorẽ expectamꝰ dñm noſtrũ Jeſum chrm q̇ refor
mabit corpus hũilitatis noſtre ꝯfiguratũ corpi clarita
tis ſue ꝛc.Et deinde in collecta orat: vt ipius regʒ glie
ſ.chr̄i nos coheredes efficiat deus: ꝛ eiuſdẽ glie tribu=
at eſſe cõſortes. Nimirũ nos ad deſiderandũ celeſtem
gliaʒ ieſu ſuadet ipa mẽtʒ natura ꝛ corpis ſtatura atqꝫ
om̄is creatura.Primo inq̄ʒ mẽtis noſtre natura.qꝛ Bo
etius.iij.de cõſol.pbat.ꝙ mẽtibus oim hoim naturalr
inſerta eſt veri boni cupiditas. Sʒ celeſte bonũ eſt ve=
rum ꝛ maximũ bonũ.ergo ꝛc.Item.j.Eth. Om̄ia bonũ
appetunt ꝛc.Scdo quoqꝫ noſtri corpis ſtatura.Nã Ba
ſilius dicit in hexame.ꝛ videmꝰ ꝙ inter om̄ia aĩalia ſo
lus homo erecta incedit ſtatura ꝟſus celũ: ꝛ ſola plan=
ta pedis terrã tangit.Unde ꝛ Ouidiꝰ. Pronaqꝫ cũ ſpe=
ctent aĩalia cetera terrã.Os homini ſublime dedit: ce
lumqꝫ videre Juſſit: ꝛ erectus ad ſidera tollere vultꝰ.
Sed q̄re ſic conditus eſt hõ? Ambro.in hexame.dt.ad
docendũ ꝙ hõ factus eſt ad celeſtẽ beatitudinẽ:vt illaʒ
aſpiciat per deſideriũ non terrena ꝛ ad illã tendat.Uñ
ad Col.iij.Si ꝯſurrexiſtis cũ chr̄o que ſurſum ſunt q̄ri
te:vbi chr̄s eſt in dextera dei ſedẽs:non que ſup terrã
ꝛc.Tertio deniqꝫ docet oĩs creatura ꝛ adiuuat.qꝛ glo.
Joſue.iij.dt.Pctõri om̄is creatura hoſtis eſt: ſicut egy
pto fluuius terra ꝛ celũ.iuſto autẽ ſuiunt oia.ſ.ad cõſe
quendũ btitudinẽ.Item Hugo de arca lib.ij.ca.iij.dt.
ꝙ om̄is creatura tribus vocibus nobis loquit: accipe:
redde:fuge.Accipe bñficiũ.Redde debitũ. Fuge ſup=
pliciũ.Ad id ꝛ pſ. Sicut deſiderat ceruꝰ ad fontes aq̄
rum:ita deſiderat aĩa ad te deus. Glo. Ceruus ſenio
ḡuatus accreſcẽtibus pilis ꝛ cornibus:ſerpentẽ naribꝰ
haurit:quo hauſto veneno eſtuat.vnde fontẽ ad biben
dum ardẽtiſſime deſiderat.quo hauſto cornua et pilos
deponit.Ita fidelis ſerpente.i. diabolo pempto ꝛ con=
ſumptis in ſe pctis fontẽ contẽplationis ſupne deſide=
C rare debet vbi reficiat.Hec glo. C Queri poteſt.
Queſtio. vtrũ deſiderare celeſtẽ gliam ppter ppriũ hoĩs cõmo=
dum ſit deo gratũ? Reſpondet ꝙ ſic deſiderare non eſt
vere charitatʒ diuine.ꝛ ideo nõ eſt deo gratũ nec a ſpũ
ſctõ tale deſideriũ. Sed ſi homo deſiderat celeſtẽ glo=
riam ppter deũ ꝛ eius amorẽ vt ipm ppetuo laudet: et

hoc est a spūsctō ꝛ deo gratū. Nam in.iij.di.xxvij.c.ij. mgr̄ diffinit charitatē sic. Charitas est dilectio qua diligit᷑ de⁹ ꝑpter se ꝛ prim⁹ ꝑpter deū vel in deo. Itē c.iiij.dt sic. Hec regula vt dt Aug. dilectionis diuinit⁹ cōstituta est vt deū ꝑpter se toto corde diligas: ꝛ primū ꝑpter deū sicut teipm. In bono em̄ ait ꝛ ꝑpter deū teipsum diligere debes: ꝙ habet᷑ ꝓpositū.

Scđa miraculose reuelationis

Scđa rō miraculose reuelationis. Nā ꝓ salute nr̄a facta sunt magna miracula in chr̄i trāsfiguratiōe. Primo qdem qꝛ ibi christus suā glīam resurrectiōis ꝑmonstrauit: ꝛ se verꝫ deū fore manifestauit. Scđm ꝙ qꝛ miraculū: qꝛ heliā de paradiso adduxit. Tertiū: qꝛ moysen de limbo adduxit: illum.s. Heliā viuū: ꝛ hūc moysen mortuū: in signū ꝙ viuentium ꝛ mortuoꝝ sit dn̄s ꝛ omnium vita vel mors ex ipsius voluntate pendet. Quartū miraculū ꝙ tota sctā trinitas ibi miraculose appuit: pr̄ in voce diceñ. Hic ē filius meus dilect⁹. Spūsctūs i lucida nube: vt dt Beda ꝛ docto. Et dei filius in claritatis decore glorioso in carne. Et sic pater ꝛ spūsctūs chr̄o dei filio testimoniū reddiderūt: ꝙ nō nisi ꝑ ipm saluari possunt hoies. D

D Quo die cē lebrat᷑ festū trāsfigurationis

Sed querit᷑ hic: quare festum transfigurationis celebrat᷑ isto die: vicꝫ. viij. idus Augusti. Nunqd isto die facta fuit chr̄i transfiguratio? Ad qđ rn̄r ꝑm Ludolphū carthusieñ. li. de medit. vite chr̄i ꝙ ista trāsfiguratio fuit circa veris principiū. Nā ꝛ euangeliū de transfiguratione eccl̄ia legit sabbato ante dn̄icam secundā: ꝛ in ipa dn̄ica scđa quadragesime. Sed qm̄ dn̄s ꝓhibuerat vt visionē hanc nemini dicerēt donec fili⁹ hoīs a morte resurgeret: ideo discipuli tacuerunt vsqꝫ ad diem istā: ex tunc.s. die ista. viij. idus Augusti fuit ab apl̄is trāsfiguratio dn̄i publicata ꝛ ꝑdicata. Vñ ꝛ dicit᷑ ꝙ in descensu montis thaboꝛ ꝯtra occidentē est vna capella vbi dn̄s dixerat: Nemini dixeritis visionē hāc ꝛc. ꝑpter hoc ergo isto die celebrat᷑ qm̄ fuit publicata: sed qm̄ in plerisqꝫ ecclesijs solet hodie missa celebrari de vino nouo.i. musto expresso de vua hui⁹ anni: hoc forte ꝑpter significandam nouitatē resurrectionis quā chr̄s in trāsfiguratione premonstrauit. Vñ de ꝯse. di. j. c. Didicim⁹: glo. dicit ꝙ solet vua benedici hodie. E

E Eucharistia possit confici in musto

Querit᷑ ꝙ pōt vtrum eucharistia possit cōfici in musto? Rn̄r ꝑm Tho. ꝛ Petrum in. iiij. di. xj. ꝙ pōt: qꝛ completā habet speciē vini: non tn̄ est faciendū de mustū recenti ꝑpter impuritatē nisi necessitas immineat vt in summa cōfessionis eo. ti. q. xcviij. Vñ vbi sic fit ista sunt obseruanda. Vnū ꝙ vua ipa sit matura: qꝛ de agresta nō cōficitur: cū vini nondū attigerit speciē completā que esse habet in termino generatiōis ꝑm Alb. Tho. ꝛ Rich. Scđm est ꝙ extra vuā prius exprimat᷑ ꝛ expressum conficiat᷑: qꝛ in eo quod nō est expressum sed adhuc continet᷑ in vua matura nō cōficitur eucharistia. ar. de ꝯse. di. j. c. Didicimus: ꝛ ca. sequenti: quia sic non est sub specie potabili sed pot⁹ edibili. Sic tenendū est ꝑm Rich. Tertiū est vt pro tanto tempe antea fiat expressio qtūs dum conficit᷑ iam sit depuratū saltē aliquantulū: hoc de congruo.

Tertia rō victoriose triūphationis

Tertia rō.s. institutionis huius festi est victoriose triumphatiōis qꝛ licꝫ ꝛ antea hoc festum celebrabat᷑: tn̄ minus solenniter. Sed postea anno dn̄i. Mcccclvj. cum fetidissimus theucrus obsedisset exercitu validissimo castrū nandoralba dictū vt exinde totam demoliret᷑ hungariā: ac cōsequenter christianitatē totā: cruciferis ex aduersis resistentib⁹: deus dedit victoriā chr̄ianis theucro turpiter effugato isto die trāsfigurationis. Audiui aūt a plurimis referentibus ꝙ in cōflictu illius belli cū christiani cruce signati exclamarēt Jesu nomen: videbat᷑ thurcis ꝙ de celo ignea spicula ꝯtra ipōs dirigerent᷑: qbus terga vertere cogebant᷑. Cū autē isto die ad fugiendū cum toto exercitu suo se preparassent: in illa fuga videbatur eis ꝙ innumerabiles acies armatorum eos insequerent᷑: cū tn̄ hoies illos non insequebant᷑: sed illi fuisse angeli dei credunt᷑ qui illos fugere cōpellebant. Anno ꝙ predicto presidēte papa Calixto hec festiuitas ꝓ victoria celitus data est instituta celeberrima indulgētiis datis oibus qui interessent in eccl̄ia in qua institutum officiū celebrabit᷑ ꝓ vesperis ꝛ matutino ac missa: ꝑ quolibet centum, Pro prime aūt: tertie: sexte: none: ꝛ cōpletorii officiis ꝑ singulis. xl. dieꝝ: vt patet in bulla: que de h̄ legit᷑ festo in matutinali officio. Et sic h̄ festū solennius cepit in ecclesijs celebrari ad honorem dei ꝛ memoriam predictorum. F

F Ista claritas trāsfigurationis fuit gliosa triplici signo

Circa scđm de gl̄ositate transfigurationis chr̄i querit᷑ qualis fuit illa claritas transfigurationis: vtrū fuit vere gloriosa? Rn̄r ꝑm Alexā. de ales. iij. ptc. q. xxj. ꝯcoꝛ. Tho. in. iiij. ꝑte. q. xlv. ꝑ conclonem ꝙ claritas in transfiguratione ostensa fuit vere gloriosa: licet ad tp̄s assumpta. Vñ Lu. ix. scribit᷑ ꝙ visus est in gl̄ia magna. Sed in h̄ pōt esse obiectio ꝛ difficultas: qꝛ cū de rōne gloriose dotis sit impassibilitas sicut ꝛ claritas: ꝛ agilitas ac subtilitas. Nā scti resurgentes in corporib⁹ istas dotes habebūt: vt cōmuniter oēs tenent doct. ꝛ tn̄ ista claritas chr̄i tūc non reddidit corpus chr̄i impassibile nec subtile aut agile quod fieri debuisse videtur: qꝛ dotes sunt indistincte. Quō ꝙ ista claritas dicit᷑ vere glorie celestis claritas? Ad qđ rn̄r ꝑm eundē Alex. vbi s. ꝙ hoc non obstat: qꝛ de⁹ bn̄ pōt dare vnā dotē sine alia ꝑ tpe: licet dotes sint indistincte in patria. Et sic de⁹ voluit dare claritatē istā ad temp⁹ in via sine aliis dotib⁹. Que quidem claritas ꝓprie non fuit dos gl̄ie: sed eius similitudo vt patebit. Qꝛ aūt ista claritas transfigurationis fuerit gloriosa triplici signo ostenditur vel ratione ꝑm doctores.

Primo ex rōne originis
Scđo ex rōne conditionis
Tertio ex rōne repsentationis

Primo ex signo origis

Primo ex signo originis. Nā vñ ꝓcessit hec claritas? Respondet Ly. ꝛ ꝯcoꝛ. doct. Hec claritas ꝓcessit a diuinitate chr̄i in aīam ꝛ deitatis clara visione ac fruitione quā habuit aīa chr̄i ab instanti cōceptionis equali beatitudine: sicut nunc in celo ꝑpter vnionē ad ipam. Vñ Aug. dt: ꝙ chr̄s ab instanti ꝯceptionis fuit viatoꝛ ꝛ comprehensoꝛ: tn̄ ex diuina dispensatione fiebat ne illa gl̄ia vel btitudo ab aīa redundaret in corpus: vt esset passibile ꝛ mortale ad implendū humane redēptionis mysterium. Sed in transfiguratione eadē diuina ordinatione illa gl̄ia ab aīa in corp⁹ chr̄i redundauit.

Scđo rōne ꝯditionis

Secundo ex rōne cōditionis. Fuit em̄ eiusdē rōnis cū gloria future resurrectionis. Nā Chrys. ꝛ Remigi⁹ dicūt ꝙ tunc chr̄s visus est in gl̄ia future postea resurrectionis: in qua post iudiciū apparebit electis. Sic ꝙ ptꝫ ꝑm Lyrā ꝛ ꝯcoꝛ. Tho. vbi s. ꝙ hec claritas fuit eadē in essentia sicut claritas gl̄ie: sed differebat in modo: qꝛ illa est ꝑmanens: hec aūt fuit transiens veluti visio Pauli: propter qđ hec visio non dr̄ gl̄ie dos ꝓprie. Rō: qꝛ dos de sua rōna importat qualitatē ꝑmanentem: sed hec fuit ꝑ modū passionis trāseuntis. Vñ ꝑm Ludolphū chr̄s in transfiguratione non assumpsit claritatis dotē.s. proprie: sed dotꝭ similitudinē. Nimiꝝ ꝑm ꝙ Beda dt ꝛ Hugo: chr̄s dn̄s in hac vita in se ostendit quatuoꝛ dotes.s. quadam similitudine. Nā vsus est subtilitate qn̄ clauso virginis vtero exiuit in natiuitate. Agilitate aūt qn̄ super aquas siccis pedibus ambulauit. Impassibilitate: qn̄ in cena corp⁹ suū dedit manducandū in sacramento. Nam dedit tale corpus quale habuit.s. mortale: sed impassibili modo in sacramento: qꝛ manducabat᷑: nec ex h̄ patiebat᷑. Claritate aūt vsus est in transfiguratiōe. Et sic ptꝫ. G

G Tertio rōne repsentatōis

Tertio ex rōne representationis. Nā ꝑm Ludol. claritas faciei chr̄i representabat futurā claritatem capitis.i. chr̄i. Fulgoꝛ aūt vestiū vt Beda ait: significabat choꝝ sanctoꝝ suoꝝ membroꝝ ꝙ in terris despectus videt᷑: sed in celis cū Jesu videbit᷑ gl̄iosissimus vbi habebimus sotios oēs veteris ꝛ noui testamenti sanctos. Beati veteris testamenti distinguunt᷑ in duobus ordinibus.s. patriarchaꝝ: qui significant᷑ ꝑ Moysen: ꝛ ꝓphetaꝝ qui ꝑ Heliam intelligunt᷑. Sancti autē noui testamenti distinguunt᷑ ꝓcipue in tres ordines.s. martyꝝ: confessoꝝ: virginū. Per Jacobū martyres: ꝑ Petrū ꝙ interpretat᷑ agnoscens significant᷑ confessores ꝙ se ꝛ deū cognoscunt: ꝛ ꝑ Joannē virgines significant᷑. Hec Ludol. Vñ canit eccl̄ia. O ꝙ gl̄iosum est regnū in quo cū chr̄o regnant oēs scti amicti stolis albis.i. claritate gl̄ie. Item Beda. O quanta felicitas visioni di-

diuinitatis inter angelos adesse ꝑpetuo: si tantum trans- formata chr̄i humanitas duorūqꝫ sanctoꝝ societas ad punctū visa delectauit: vt eis ne discederēt petrus ve lit prestare obsequiū. Hec ille. H

H
Historia deuota transfigurationis

¶ Circa tertiū de historia deuota. Ex quo ſm sacrum euangeliū ꝑ ꝯclōne habeť ꝟissima ꝙ in ista trāsfigura tione Moyses ⁊ Helias loquebanť cū chr̄o de excessu passionis ⁊ mysterio humane redemptiōis. Jdcirco ꝑ simplicioꝝ deuotione ſm humane imaginatiōis modū solet a deuotis describi de hoc historia deuota. Nec h̄ reprehensibile censeať: qm̄ legimꝰ magnos sctōs docto res historiali modo texuisse ꝯsilia ⁊ altercatiōes inter misc̄diam ⁊ veritatē: iusticiā ⁊ pacē: quō. s. genus huma nū deberet redimi: vt claret de Bern̄. in ser. Ut inhabi tet. ⁊ de Inno. in ser. de passiōe: ⁊ aliis plurimis. Ad ꝑ positū ḡ imaginari possumꝰ ſm modū humanū ꝙ deꝰ pr̄ volēs redimere hoīem: cū iam miserat filiū in mōm ap propinq̄nte eiꝰ passiōe voluit tractare de h̄ cū filio suo ⁊ spūsctō ac q̇busdā electis suis: ⁊ h̄ in mōte thabor: qꝛ p̄ dixerat ps̄. di. Thabor ⁊ hermon in noīe inq̇t tuo exul- tabūt. s. ꝑ glīa chr̄i q̄ ibi p̄mōstrata est. Die ḡ statuta ad duxit deus Moysen legislatorē de limbo: ⁊ Heliam de ꝑadiso q̄ fuit eximiꝰ ꝓphaꝝ: ⁊ de terris tres a chr̄o vo luit assumi. Petꝝ ꝑ matrimonialibꝰ. Joannē ꝑ ꝟginibꝰ ⁊ Jacobū ꝑ ꝯtinentibꝰ viduis: vt oīm salutē velle se ostē deret. De celis aūt licet scriptura nō dicat: tn̄ ꝟisimile est affuisse angelos in adductiōe Helie ⁊ Moysi mini- strañ. ⁊ sctē trinitati assisteñ. ⁊ p̄cipue Gabrielē: q̄ a pn̄- cipio fuit minister incarnatiōis: ḡ in mōte illo ꝯstitutis his pie contēplari possumꝰ quō deꝰ pr̄ ꝓposuit filio di. Charissime fili en ꝑ charitate nimia misi te in carnem mortalē ad redimendū hoīem: esto ḡ paratꝰ pati oīa q̄ scripserūt ꝓphe. At iesus: Mi pr̄ nō sic̄ ego volo sed sic̄ tu. Mat. xxvj. Uerūtn̄ conq̄ri possum ꝯtra mōdū: qꝛ me negant filiū dei: nec recipiunt miraculoꝝ testimonia iu dei: sed demonio attribuūt: infirmos curo: mortuos su- scito: demoniacos libero: penas eternas malis ꝓpono: ⁊ vitam eternā bonis ꝓmitto: ⁊ tn̄ in duricia cordis ꝑse uerāt. Tūc Moyses ⁊ Helias corā oībꝰ adorañ. chr̄m ⁊ gr̄as ageñ. de aduētu eiꝰ: vt d̄t Ludol. di. O fili dei iesu cōpatimur q̇dem tibi ꝙ debes flagellari: crucifigi: ⁊ mortem pati: sed tu misericors deꝰ memento nr̄i in be neplacito tuo: recordare Abraā: Isaac: ⁊ isrl̄ seruoꝝ tu orū: Dauid ⁊ oīm ꝓphaꝝ q̇bꝰ iureiurādo redemptionē ꝓmisisti: ostn̄de nobis dn̄e misc̄diam tuā. Tūc Jesus ait. Clarifica me pr̄ claritate quā habui añqꝫ mōs fieret. Spūs q̇dem ꝓmptꝰ est caro aūt infirma. En ego q̄ tibi placita sūt facio semꝑ. s. offereñ. me paratū mori ex cha ritate ꝑ aiaꝝ redēptione. Mox ḡ resplēduit facies eiꝰ Q̄d Petrus vidēs inebriatꝰ spū dixit ad iesum: Dn̄e bo nū est nos hic esse. s. ꝑpetuo. Adhuc loq̄nte Petro ecce nubes lucida obūbrauit eū in q̄ apꝑuit spūsctūs. Et ec ce vox dei pr̄is de nube sonitu q̄si tonitrui di. Hic est fi liꝰ meꝰ dilectꝰ in q̊ mihi bn̄ cōplacui. Ly. i. in q̊ bn̄placi- tū dei ꝯplebiť de redēptiōe mōi: ipm̄ audite. s. obedien do fidei. Hec audientes discipuli ⁊ nō potentes suffer- re maiestatē diuine vocis ceciderūt in faciē. Interim Moyses ⁊ Helias recesserūt ad loca sua: ⁊ gaudia an nunciañ. helias ad Enoch dixit: Letatꝰ sum in his q̄ di- cta sunt mihi: in domū dn̄i ⁊c̄. Moyses in limbo ait pr̄i- bus. In cōuertendo dn̄s cap. ⁊c̄. Gabriel in celo dixit. Ecce nūc bn̄dicite dn̄m. Tandē iesus tetigit discipl̄os di. Surgite nolite timere: ⁊ leuantes oculos viderunt solū iesum q̄ descendentibꝰ illis tūc p̄cepit di. Nemini dixeritꝭ visionē ⁊c̄. subiūgendo ꝙ passurꝰ esset. q. d. O charissimi discipl̄i ecce vidistꝭ meā faciē gl̄iosam: sꝫ in ꝓ ximo videbitꝭ alapizatā: ꝯsputā: cruētatā ⁊ cetera dilā ta. Rogemꝰ ḡ chr̄m vt ꝑ suā passionē saluet nos.

¶ De sancto Laurentio Sermo. j. cū Legenda

A

IN igne nō combureris qꝛ ego dn̄s deus tuus saluator tuus Esa. xliij. ⁊ ad laudem huiꝰ festiuitatis. A Ista ver ba possunt accipi quasi a dn̄o Jesu dicta ipi beato Lau rentio in pena ignis ad martyrium confortañ. Nam de eo Maximus in ser. d̄t sic. Beatus Laurentius trāsiit per ignem arsit ne arderet: ⁊ ne vrereť exustus est. Ar sit inqꝫ ⁊ exustus est ſm corpꝰ in presenti: ne arderet vł vrereť in futuro. Un̄ etiā Amb. in ser. d̄t. Fortissimum martyrem seuissimi ꝑsecutoris flāma supare nō potuit quia longe ardentiꝰ veritatis radiis accensa mens eiꝰ feruebat. Sic ḡ chr̄s dn̄s ꝑ suā gr̄am ꝯfortañ. btm̄ Lau rentium vt epulas reputaret ignis exustionem: bn̄ illi potuit dicere hec verba. In igne. s. presentis pene nō combureris. i. non superaberis: sed tu vinces: quia ego dominꝰ deus ⁊c̄. Juxta que verba tria mysteria nota- bimus pro sermōe ſm ꝙ de his tribus beatus Lauren tius commendatur in eisdem

¶ Primo quidē de ignis supatione. ibi. In igne non combureris

¶ Scd̄o de amoris inflāmatione quo vicit ignē. ibi. Quia ego deus ⁊c̄.

¶ Tertio de passionis toleratiōe: quod habetur ex premissis B

B
Qualē ignē chr̄ianꝰ extiguere dꝫ exemplo beati laurentij

¶ Circa primū de superatiōe ignis. Ex quo sancta ec- clesia orat hodie sic di. Da nobis qm̄s om̄ipotens deus vicioꝝ nr̄oꝝ flāmas extinguere q̄ btō Laurentio tribu isti tormentoꝝ incendia superare ⁊c̄. Jdcirco inquiren dum nobis occurrit: qualem ignem vel qualia incēdia debeat christianus superare vel extinguere exemplo beati Laurentii. Ad quod respondetur ꝙ in scripturis plures describunť ignes ad quos vario modo se debēt habere hoīes vt saluenť.

¶ Primus ignis est superandus

¶ Scd̄s est ignis supportandus

¶ Tertius est ignis extinguendus

¶ Quartus est ignis nutriendus

Primꝰ ignis male affectionis

¶ Primus ignis est quē debꝫ chr̄ianus superare ⁊ vin cere: vt est ignis male affectionis: de q̊ ps̄. Exarserunt sicut ignis in spinis. Exarserūt. s. nimia ira vel concupi scētia sicut in spinis quas velociter ignis cōburit. Idē Supercecidit ignis ⁊ nō viderūt solē. Glos. Ignis ire: inuidie: auaricie: vel luxurie non sinit videre solē iusti- cie chr̄m. Nā sicut ignis ea que ambit deformat: ꝯsumit ⁊ deuorat: sic ignis praue concupiscētie si consentiť ani mam deformat: similitudinem diuinam remouēs ⁊ dia- bolicam inducens ꝑ pcti delectationem: ⁊ om̄ia merita consumit ⁊ deuorat mortificando. Un̄ Joel. j. Ignis co medit speciosa deserti. Sꝫ iste ignis est supandus per refrenationē ⁊ mortificationē passionū ⁊ motuū sensua litatis. Nam Eccī. xviij. Si prestes aīe tue ꝯcupiscenti as eius. s. sensuales: faciet te in gaudium inimicis. i. de monibus. Un̄ ps̄. hortať. Nolite fieri sicut equus ⁊ mu. quibꝰ nō est intel. s. ad refrenandū appetitū: sed in cha mo ⁊ freno maxil. eoꝝ cōstrin. q̄ nō approxi. ad te. Ly. i. sicut equo indomito pene frena ⁊ labores: sic ⁊ adhiben di sunt sensuali appetitui. Nā multa flagella pctōris. s. in inferno. Istā flammā vicioꝝ supauit sctūs Laurenti us. De isto igne supando Helinā. in histo. spec̄. ꝑ quatu or docet di. Uis extinguere libidinis ignē amoue ligna ab igne. Ista quippe sunt ligna: ocia: segnities: somnus: delitie: femina: vinū: iocus: carmina: forma. His sarmē tis succendiť fornax babylonis. i. diaboli. Hec ille. Se cundus est ignis suportandus. s. mundane tribulatiōis De quo Eccī. xvij. Uasa figuli ꝓbat ignis: sic hoīes iu- stos tentatio tribulationis. Istū em̄ ignē tribulationis presentis non debemus subterfugere sed supportare: vt Augu. ser. de marty. docet di. Nos inq̇t volumꝰ gau dere cū sctis: ⁊ tribulatiōes mōi nolumꝰ sustinere cū il lis. Qui em̄ sctōs martyres vel inquantū potuerit no- luerit imitari: ad eoꝝ btitudinem non poterit ꝑuenire. Sic ⁊ apl̄s Paulus p̄dicat di. Si fuerimꝰ socii passionū erimus ⁊ consolationū. Et dn̄s in euangelio. Si mun- dus vos odit scitote qꝛ me priorem vobis odio habuit. Recusat esse in corpore. s. chr̄i qui odiū nō vult sustine- re cū capite. i. chr̄o. Hec ille. C Queriť hic. Qua re ꝑsuadēt chr̄s dn̄s ⁊ alii scti hoībus tribulatiōes pa- ti ⁊ eas acceptari? Rn̄r: qꝛ tribulationes non male: sed bone sunt licet sint amare. Q̄d probať. Tū qꝛ tribula-

Scd̄s ignis mūdane tribulationis

C
Tribulationes ꝑsuadēt hoībus

tiones sunt a summo bono. Tū q: ducunt ad summū bonum: ꝑpter hec ḡ cū grãrūactione sunt acceptande. Et declaratur sic. Primo q̄dem dixi ꝙ tribulatiōes sunt a summo bono. s. deo a quo certū est ꝙ nō pōt esse nisi bonum: ḡ sunt bone. Vñ Diony. in hierar. angelica c. iiij. dicit. Propriū est diuine bonitatis oīa creata a se ad oēm reuocare ꝑticipationē bonitatis sue quantū vnum quodqꝫ ꝫm ordinē ⁊ modū ꝯditionis sue capax esse pōt participationis eius. Idē. Optimi est optima facere. Ad h̄ exm̄. Nam medicina licꝫ sit amara in se: tñ a bono medico est cōfecta ac ꝑpinata vt sanet̃ egrotus. Sic pene mūdi a deo bono. Nam ꝫm etiā ph̄m: pene sunt q̄dam medicine. Itē cū pr̄ verberat filium vt in melius emendetur: sunt a bono ⁊ pio p̄re ipa ꝟbera. Sic in ꝑposito. Heb. xij. Flagellat deus oēm filium quē diligit. Scd̄o quia tribulationes fuerūt in summo bono: h̄ est christo deo. j. Pet. ij. Chr̄s passus est ꝑ nobis: vobis relinq̄ns exemplū vt sequamini vestigia ei⁹. Vñ. vij. q. j. Aduersitas: dt Greg. Qꝫ aduersitas iustoꝝ non est signum reprobationis: sed exercitiū ꝟtutis: ḡ ⁊c̄. Tertio: q: tribulationes ducunt ad summū bonū. Greg. Mala que nos hic p̄munt ad deū ire cōpellunt. Idē. Maioris est meriti aduersa patienter tolerare q̄ꝫ bonis opibus insudare. O ḡ hō disce pati patienter ꝑ chr̄o.

Terti⁹ ignis future puniti ōis fugiendus

Tertius ignis est hoī extinguendus ⁊ fugiend⁹. s. ignis future punitionis. De q̄ Mat. xxv. Ite maledicti in ignem eternum qui parat⁹ est diabolo ⁊c̄. Ille quippe infernalis ignis inextinguibilis est hoī post mortē: sicut scribit̃ Esa. lxvj ca. Ignis eoꝝ nō extinguet̃ ⁊c̄. tñ hō in p̄senti vita pōt facere tanq̄ꝫ sibi extinctum vt in illo non ardeat. D

D

Triplex aq̄ extinguens infernalem ignem

Querit̃ ḡ: qualr̃ hō possit sibi in pn̄ti infernalē ignem extinguere vt tandē in eo non habeat ardere. Rñr ꝫm scripturasqꝫ triplex describit̃ aqua valens extinguere illum ignē infernalē hoī q̄ꝫdiu est ī vita pn̄ti. Prima est aqua vere contritionis ⁊ pnīe. s. aqua lachrymaꝝ: de q̄ ps̄. Exitus aquaꝝ deduxerunt oculi mei q: non custodierūt legem tuā dñe. Vñ Aug. sup ps̄. xciiij. dt. O hō si ardes in ꝯsciētia delicti lachrymis extingue flammā criminis. Itē Bern̄. O quanta vis est in lachrymis penitentis: abluunt culpā: extinguunt gehennā: ascendūt ad celos: descendunt ad abyssos: ignē infernalē extinguunt: celos pulsant: aīam leuant: deo pctōrem reconciliant. Hec Bern̄. Scd̄a aqua est elemosyne. Eccl̄i. iij. Ignē ardentē extīguit aqua: sic elyna pctm̄. Vñ elemosyna dr̄ ab eli qd̄ est deus: ⁊ moys quod est aqua: quasi aqua dei. Tertia est aqua gr̄e diuine: p̄cipue qua ꝑfluunt ꝟe lachryme amoris in chr̄i ꝯpassione: de qua Esa. xij. Haurietis aquas in gaudio de fontib⁹. i. vulnerib⁹ saluatoris: ⁊ Joan. iiij. Aqua quam ego dabo fiet in eo fons aque salientis in vitā eternā. Bern̄. Quicunqꝫ ex toto corde recordat̃. s. collachrymādo de chr̄i passione purgat̃ ab oībus pctīs ⁊ reatu pene eis debite. O hō disce hec.

Quartus ignis diuine dilectionis

Quart⁹ ignis est nutriend⁹. s. ignis diuine dilectionis ⁊ deuotiōis: de q̄ Lu. xij. saluator ait. Ignē veni mittere in terrā. i. in hoīem de terra factū: ⁊ q̄d volo nisi vt accendat̃. i. augmentet̃: q: vt ait Aug. Charitas meret̃ augeri vt aucta mereat̃ ꝑfici. Qualr̃ autem iste ignis diuinus sit nutriend⁹ scd̄o articulo docemus Ad ꝑpositū. Btūs Laurenti⁹ supauit ignē ꝯcupiscentie: q: ꝟgo mund⁹ credit̃ fuisse: ⁊ thesauros nō ꝯcupiuit sed pauperib⁹ distribuit. Itē ignē tribulatiōis diligenter sustulit ꝑ chr̄i amore vsqꝫ ad acerbissimā mortē: ⁊ sic extinxit ignē infernalē. Ignē diuinū aūt semper nutriuit quo letificatus tormēta epulas reputauit. O tu homo quantū potes imitare. E

E

Vñ ī hoīe frigiditas cordis ⁊ ariditas deuotionis ꝑueniāt

¶ Circa scd̄m principale de inflāmatione chr̄i amoris: querit̃: Vñ causant̃ in hoīe frigiditas cordis ⁊ ariditas deuotiōis siue remissio feruoris diuini amoris? Ad qd̄ rñr ꝫm doct. p̄cipue Bona. li. de ꝑfec. religio. ꝙ precipue ex quatuor causis.

¶ Primo qñqꝫ a diabolo tētante
¶ Scd̄o qñqꝫ a deo ꝑmittente
¶ Tertio qñqꝫ ex pctō impediente
¶ Quarto qñqꝫ ex aīo negligente.

Primo

Primo fit hoc qñqꝫ a diabolo tentante qui conat̃ semꝑ ad illud quod est contrariū deo ⁊ nostre saluti. Sicut ḡ chr̄s vult vt semꝑ in nobis accēdat̃ charitatis ignis: vt Lu. xij. prescriptū est. Sic ꝑ cōtrariū vult diabolus vt extinguat̃. Greg. dt. Diabolus non curat vt rapiat rem tꝑalem: sed vt feriat charitatē.

Scd̄o

Scd̄o qñqꝫ fit a deo ꝑmittente vt. s. homo humiliet̃ ne ex ꝯtinua gr̄a deuotionis inflatus ꝑdat eam. Jac̄. iiij. Deus superbis resistit humilibus aūt dat gr̄am.

Tertio

Tertio fit qñqꝫ ex pctō impediente. Nam ꝑ oīe pctm̄ mortale tollit̃ dei gr̄a: precipue aūt cupiditas contrariat̃ charitati. Augu. lxxxiij. questionū. Venenū. s. infrigidatiuū charitatis est cupiditas.

Quarto

Quarto fit ex aīo negligente seu volūtate a bono torpente. Chry. Qui non habet illū ignem de quo dicit dñs: Ignem veni mittere in terram: in hyeme est etiam si fuerit in media estate. Hec ille. Vñ Prouer. xx Propter frigus. i. defectū feruoris: piger. i. negligētia torpens animus arare noluit. s. comparando bona. Sequitur. Mendicabit ḡ egestate ⁊ non dabit̃ ei: hoc est: qñqꝫ orat sibi a deo infundi gr̄am dulcorꝫ diuini: sed nō dabitur ꝑpter eius torporem. F

F

Septē ꝯsiderationes vtiles ꝯseruare diuinā amorem

Qꝫ si querat̃: qualiter homo in se conseruare ⁊ nutrire valeat ignem diuini amorꝫ vel deuotionis. Ad hoc Bona. li. quo s̄. docet septem consideratiōes vtiles q̄bus tanq̄ꝫ lignis nutritur ignis deuotiōis. Nam Leuit. vj. in figura preceperat dñs di. Ignis in altari meo. i. in corde humano vbi habitat deus: semper inq̄t ardebit: quem nutriet sacerdos. i. sancta aīa: subijciens ligna per singulos dies. Hec ligna subijciēda sunt iste septem ꝯsideratiōes

Prima

Prima dicitur offensiōis recognitio. s. quotidie vel crebrius fienda ⁊ timenda de cetero cogitādo quante pene sunt in inferno p̄parate pctōribus.

Scd̄a

Scd̄a dicit̃ doloris ꝯpunctio Ps̄. Scd̄m multitudinē doloꝝ meoꝝ ꝯso. t. leti. a. m.

Tertia

Tertia dicit̃ orationis desiderium ⁊ suspiratio. s. pro gr̄a ampliori. Bern̄. Oportet vt ardor desiderii preueniat oēm aīam ad quam deus est venturus.

Quarta

Quarta dicit̃ recordatio. s. beneficioꝝ dei ⁊ miserationum eius cum gratiaꝝactione. Bern̄. Nihil sic allicit deum ad dandum vel plus dandū suam gr̄am sicut gratiarūactio.

Quinta

Quinta dicit̃ admiratio. s. bonitatis: maiestatis: sapientie ⁊ clementie dei: vt homo dicat cū Ps̄. Magnus dñs ⁊ laudabilis nimis: ⁊ magnitudinis eius non est finis.

Sexta

Sexta meditatio. s. passionis chr̄i cōpatiendo. Bern̄. Suꝑ oīa te mihi amabilem reddit iesu bone calix passiōis quē bibisti ꝑ me in cruce: hoc est quod affectum meum artius stringit: suauius reficit ⁊ iustius exigit.

Septima

Septima exultatio spei de electorum numero cum. s. homo in spe gr̄e cōfidens gaudet se saluandum. Luce. x. Gaudete ⁊ exultate: quia noīa vestra scripta sunt in celis. Ad propositum. Beatus Laurentius his considerationib⁹ in chr̄i amore fuit adeo inflammatus: vt oīa genera tormentoꝝ nedum patiēter sed desideranter ⁊ amanter ac gaudēter sufferret: vt ptꝫ ex legenda. O ḡ hō noli torpere ignauia: sed eius exēplo incalesce amore. O q̄ꝫ suauis amor iesu vtinā saperes vt felicem vitam duceres. G

G

Legēda passionis beati laurentij

¶ Circa tertiū de passione beati Laurentii sit ꝑ ꝯclusione verbū Maximi vel ꝫm quosdā Amb. in ser. di. sic: Tanta gl̄ia martyrii p̄clarus extitit in sua passiōe beatus Laurētius ꝙ mūdm̄ illuminauerit vniuersum. Hec ibi patet ex legenda. Beatus quippe Laurentius gñe fuit hispanus ⁊ leuitā ipm̄ Sixtus papa rome archidiaconum ordinauit: qui ꝫm chronicas floruerunt ⁊ passi sunt circa annum dñi. cclvij. Ante hec tempora aūt nullus imperator fidem chr̄i receperat: sed eodem tempore Philippus imperator primus vna cum filio suo noīe Philippo fidem chr̄i receperunt. Regnauit aūt anno millesimo ab vrbe cōdita: q̄ꝫuis deo volente annus ille millesimus rome: chr̄o poti⁹ q̄ꝫ idolis dedicaret̃. Erat aūt imperatori Philippo miles quidam Decius strenuus ⁊ famosus in bellicis: quem contra galliā rebellantem tūc misit vt subiugaret imperio: qui cuncta prospere gessit: ⁊ potitus victoria rediit: cui ꝑ honore imperator obuiam iuit a Roma vsqꝫ ad Veronam. Tunc Decius inflatus imperiū cepit ambire ⁊ impatorem sub pa-pilione suo quiescentē latenter intrādo iugulauit: ⁊ to.

tum eius exercitum prece ꝛ p̄cio: muneribus ꝛ p̄missis attraxit: ꝛ ad urbem p̄peravit. Senatus aūt obviam ei p̄cedens in imperiū ꝯfirmavit. Interim Philipp⁹ fili⁹ imp̄atoris timeñ. totum thesaurū patris ꝛ suū btīs pape Sixto ꝛ Laurentio cōmendavit: ut si ipm̄ mori cōtingeret thesaurū ecclesiis chrī ꝛ paupibus erogarent: ꝛ aufugieñ. a facie Decii se occultavit. Tunc Decius ne videret̄ p̄ditorie: sed zelo idolatrie dn̄m suum occidisse chrīanos cepit trucidare: ꝛ multa fecit martyrū milia inter q̄s ꝛ Philipp⁹ iunior martyrio coronatus est.

H Post hoc Decius de thesauro inquirens btm̄ Sixtū iussit ad carcerē duci ut p̄ tormēta chrm̄ negaret ꝛ thesauros proderet. Beatus aūt Laurētius post eum clamabat di. Quo progrederis sine filio pater: quo sacerdos sancte sine diacono properas? Cui btūs Sixtus. Nō ego te desero fili: sed maiora tibi p̄ fide chrī debentur certamina: post triduum me sequeris. Et precepit ei ut interim omnes thesauros ecclesiis ꝛ pauperibus erogaret. Tunc Laurentius die ac nocte christianos querēs ꝛ eisdem ut opus erat distribuens: venit ad domum cuiusdam vidue ubi multi christiani erant abscondi: quam longus dolor capitis detinebat. Cui manus imponens a dolore sanavit ꝛ chrīanis elemosynam dedit. Quendam etiam cecum signo crucis illuminavit. Cūq; Sixtus firmus in chrī cōfessione ad decollandū duceret̄: accurrens post ipm̄ beatus Laurentius clamavit dicēs: Noli me derelinquere pater sancte: quia thesauros iam expendi quos tradidisti mihi. Tunc milites audientes thesauros tenuerunt btm̄ Laurentiū: quem Decius Valeriano prefecto: ꝛ ille eū Ipolito in custodiam tradidit: ubi q̄dem Lucillus gentilis in carcere erat: qui plorando lumen oculoꝝ amiserat: quem Laurentius ad chrm̄ convertit ꝛ baptizavit: ac lumen eidem restituit. Quod audientes multi ceci veniebant ꝛ ab eo p̄ signū crucis illuminabant̄. Hec videns Ipolitus per btm̄ Laurentiū in chrm̄ credidit ꝛ cū familia baptisma suscepit. Tandem Valerianus sibi presentari fecit Laurentium ꝛ de thesauro inquisivit. Laurentius autē triduo inducias petiit: quas ille sub Ipoliti pollicitatione concessit. In hoc triduo Laurentius oīa pauperibus distribuens: eos coram Decio presentavit dicens. Ecce hoꝝ pauperum manus thesauros in celū deportarunt. Decius iratus iussit sacrificare: qui renuens scorpionibus cedit̄: ꝛ omne genus tormentoꝝ ante ipm̄ defertur. Tunc Laurentius respondit. Tu infelix has epulas semper ego optavi. Ex quo patet q̄ fuerit divina charitate plenus qua desideravit semp̄ mori p̄ chrō. Ideo dr̄. Infelix has epulas semp̄ optavi. Tunc nudus fustibus cedit̄ ꝛ ardentes lamine ad latera apponunt̄. Dixitq; Laurentius. Dn̄e Jesu chrē miserere mei servi tui. Tandem iussit eum Decius plūbatis diutissime cedi. Laurentius aūt oravit dicens. Dn̄e Jesu christe accipe spm̄ meū. Et ecce vox de celo insonuit dicens. Adhuc tibi multa certamina debent̄. Hanc vocē audiens Decius furore repletus est: iussitq; eū iterum scorpionibus cedi. Eadem hora miles q̄dam Roman⁹ credens laurentio dixit. Video ante te iuvenē pulcherrimum membra tua cum linteo extergētem. Adiuro te per deū festina me baptizare. Dixit ꝛ q̄q; Decius Valeriano: Puto victi sumus. Et iussit laurentiū in carcerē recludi: ubi adveniēs Roman⁹ baptisma suscepit. Qd̄ audiens Decius fustib⁹ cesum Romanū decollavit. Et eadem nocte iussit laurentiū coram se adduci: cui dixit Aut sacrifica diis: aut nox illa in te cū suppliciis expendetur. Cui laurenti⁹. Mea nox obscurū non habet: sed oīa in luce clarescūt. Deci⁹ iussit adduci ferream cratem ꝛ p̄nis suppositis laurentiū exutū superextenderunt ut cū furcis ferreis compresserunt. Cūq; assaret̄ laurenti⁹ ait ad Valerianū: Disce miser quia carbones tui sunt mihi refrigeriū: tibi aūt eternū supplicium prestant. Et hilari vultu dixit ad Deciū. Ecce miser assasti unam partē: gira ad aliam ꝛ manduca. Tandem ait Gratias ago tibi dn̄e q̄ ianuas tuas ingredi merui. Et sic emisit spm̄. Tandē mane Ipolitus cum presbytero Iustino rapuit eius corpus ꝛ conditū aromatib⁹ sepelivit. Chrīani aūt triduo ieiunantes vigilias celebrarunt mugitus dantes ꝛ lachrymas fundentes. Et nos ergo charissimi rogemus dn̄m Jesum ut beati martyris meritis ꝛ intercessione det nobis grām in presenti ꝛ gloriam in futuro Amen.

¶ De sancto Laurentio Sermo. ij. vicz de ipsius probata sanctitate ꝛ martyrio

Probavit me dn̄s quasi aurum quod p̄ ignem transit. Job. xxiij. ꝛ ad laudem huius festivitatis. A Ista ꝟba optime pōt dicere beatus Laurentius martyr. Tū q̄ ipe fuit aurū p̄pter perfectionē charitatis ꝛ sanctitatis. Tū q̄ ipm̄ dn̄s p̄ ignē p̄bavit veꝝ martyrem: ꝛ p̄ ignē fecit transire in patriā celestē. Nimiꝝ charitas auro comparat̄ in scriptura. Apo. iij. ubi dn̄s dr̄: Suadeo tibi emere a me aurū ignitū ꝛ p̄batū ut locuples fias ꝛ vestimentis albis induaris. Sed btūs laurenti⁹ fuit plen⁹ charitate: ꝛ ut auꝝ in celestē thesauꝝ recōdendū fuit p̄ ignē trāsiens ꝛ p̄batū. Uñ Maxim⁹ in ser. dr̄ sic. Ecce btūs laurenti⁹ trāsijt p̄ ignē nō q̄ adust⁹ inhorruit sed illuminat⁹ effulsit. s. sicut auꝝ bonū in igne cādescit. Merito ḡ verba hec accipiunt̄ ad ei⁹ gl̄am: cū dicat: p̄bavit me dn̄s quasi auꝝ. In q̄b⁹ ꝟbis de trib⁹ ꝯmendat̄: ꝛ sic tria mysteria notem⁹ p̄ sermone. A

¶ Primo de chrī p̄fecta charitate: ibi. Quasi auꝝ.

¶ Scd̄o de p̄bata sctītate: ibi. p̄bavit me ꝛc̄.

¶ Tertio de p̄clara martyrii arduitate: ibi: p̄ ignem transiens B

B ¶ Circa primum de chrī charitate p̄fecta in ꝯpatione auri sit p̄ ꝓlone sn̄ia Gre. li. moral. xxx. di. q̄ charitas chrī iesu ꝛ dilectio merito in scriptura compatur auro Sed quare charitas in sctīs cōparat̄ auro. Hoc declarat̄ ex plurib⁹ p̄prietatib⁹ auri. s. — Charitas chrī ꝯpat̄ auro ex ei⁹ p̄petatib⁹

¶ Prima dr̄ preciositatis

¶ Scd̄a raritatis

¶ Tertia incorruptibilitatis

¶ Quarta medicinalis ꝟtutis

¶ Quinta infrangibilitatis

¶ Prima p̄prietas dr̄ preciositatis: quia auꝝ precellit oīa alia metalla valore pōdereq;: q̄ ut dr̄ li. de natura reꝝ: inter cetera metalla auꝝ est pōderosius ꝛ etiā fulgoris decore. Nam alia decorant̄ p̄ aurum ꝛ non ecōverso. Sic dilectio chrī ꝛ charitas excellit alias virtutes. j. Cor. xiij. Maior hoꝝ est charitas. Isid. de sum. bo. Charitas oīm ꝟtutū obtinet p̄ncipatū ꝛ oēs alias ꝟtutes decorat: q̄ alie sine ea sūt disformes Aug. Charitas est virt⁹ q̄ valet ad oīa sine q̄ nil valent oīa. Ideo Col. iij. Super oīa charitatē habete. — Prima p̄prietas auri

Scd̄a dr̄ raritatis: quia aurum est rarū ꝛ ideo p̄ciosum: ꝟsus. Omne rarū chaꝝ vilescit quotidianū. Ideo Hiero. dr̄. Oē quod magis raꝝ est magis appreciat̄. Nam pulegium apud indos preciosius est q̄ꝫ piper. xciij. di. ca. Legim⁹ Item audivi in quodam regno grana iuniperi inter regias gazas recōdi p̄pter raritatē. Sic charitas tanq̄ꝫ aurum rara est: quia pauci sunt qui veraciter chrm̄ diligāt: sicut conquerit̄ apl̄s Phil. ij. Oēs que sua sunt querunt: non que Jesu chrī. Nam videmus q̄ superbi plus diligunt honores q̄ꝫ chrm̄: avari plus pecuniā vel aurum diligunt q̄ꝫ chrm̄: ut Amb. dr̄. xlvj. dist. sicut hi. Luxuriosi ad modū porcoꝝ plus diligunt carnis voluptates. Iracundi plus vindictam. Et fere oēs mūdani hoīes plus sua desideria volunt q̄ꝫ chrm̄. Nā Greg. in hom. ait. Qui p̄ illicita desideria defluunt: profecto deum non diligūt. Uñ sicut multus est numerus ferri ꝛ plumbi: sed paucus auri: sic vere charitatꝫ. Propterea rari sunt sancti: sed stultoꝝ infinitus est numer⁹ Eccl̄s. j. — Scd̄a

Tertia p̄prietas dr̄ incorruptibilitatis: quia auꝝ verum nec rubigine consumit̄: nec igne comburit̄: sed retinet in igne suam integritatem ꝛ quo sepius arserit: melius: purius: ꝛ clarius efficit̄ s̄m Pliñ. lib. xxxv. Sic vera chrī charitas debet semper integritatem fidei ꝯservare ab omni heresis ꝛ infidelitatis rubigine vel defectu: ꝛ puritatem a pctīs: ac proficere etiam in adversis claritate grē ꝛ puritate. Uñ. j. Tim. j. Charitas est de — Tertia

corde puro: ꝯſcientia bona ⁊ fide non ficta. Vide ergo o ho
C mo ſi hec habes. C Quarta dr medicinalis ꝟtutis
Quarta Nam vt dr li. de natura rerũ: aurum in puluerem reda
ctum ⁊ antidotis mixtum leprã ac ſcabiem curat. Item
Auicen. ij. canone medicine dr: ꝙ aurũ confert dolori-
bus cordis ac tremori eius: cõfortat oculum: ⁊ retentio
eius in ore fetorem oris remouet. Hec ille. Sic ipa cha
ritas oẽm lepram pcti habet depellere tam in corpore
ꝗ̃ corde ⁊ etiã ore: ⁊ oculos illuminat ad cauendũ oĩe
mortale pctm̃. Nam ꝑ regula eſt tenendũ ſm Tho. ij.
ij. q. lix. ꝙ oĩe pctm̃ quod cõtrariat charitati eſt pctm̃
mortale: ⁊ idcirco expellit omne illud vt contrariũ. Vñ
Hiero. cõtra Iouinianũ de pe. di. ij. Si eñ inquit. Tã
diu ſciatis vos in deo ꝑmanere ꝗ̃diu non peccaueritis:
qm̃ ſicut dies ⁊ nox miſceri non poſſunt: ſic pctm̃. ſ. mor-
tale ⁊ bona opera. ſ. charitatis ſi per pctm̃ ingreſſus fu
erit diabolus in hoſpitiũ pectoris ꝓtinus chrs recedit
Quinta Hec ille. Quinta ꝓprietas dr infrangibilitatis. Nam
li. de natura reꝝ dr ꝙ aurũ cum ſit precioſiſſimũ ſuper
omnia metalla eſt magis ductile: nec reſiſtit malleo vt
ferrum durum: nec frangit vt vitrum nec reſonat vt es ſo
norum. Unde vitrũ ꝗ̃uis ſit pulchrũ nõ tñ reputat precio
ſum eo ꝙ nõ põt martellari ſed ſtatim frangit. Sic cha
ritas auro comparat: quia homo exiſtens in charitate
poſitꝰ ſub tribulationis malleo eſt ductilis. i. obediens
deo per oĩa ⁊ grãs agens: nec reſiſtit per induratio-
nẽ cordis vt ferreũ cor pctõris qd nõ vult emolliri: nec
frãgit per deſperationem aut a bono opere reſiliendo:
nec murmurat per impatientiam. Sed vt Greg. in mo-
ral. ait. Mens que fortiter deũ diligit dulcia extimat
que amara ſunt. Et Bern. Fortis amator ⁊ verus dili-
git in aduerſis: ſicut in proſperis. Exemplũ horum habe-
mus in beato Laurentio qui in charitate chri fuit tam
perfectus vt oĩa ꝑ chro ꝯtempſerit ⁊ mundus mente
⁊ carne vixerit: oĩe pctm̃ deuitauerit: ⁊ tribulationem
penas ⁊ mortem gaudẽter ⁊ cũ gratiarum actione ſuſtinu
erit: imo tanꝗ̃ epulas amauit. Vñ vere aurum fuit coram
deo ꝑpetuo recondendũ. O ergo hõ chriane ſtude ⁊ tu fie
ri aurum vt dignꝰ ſis recondi in celũ. Nã vt ait pſ. Aſtitit
regina. i. aĩa ſctã: a dextris dei in veſtitu deaurato. ſ.
D charitatis. Imitare ergo ſanctos ⁊c. D
Utrum deꝰ hoĩbꝰ in hac vita immittat penas ſine eorum culpis C Circa ſcdm de ꝓbata ſanctitate. ſ. per paſſiones pro
chri noĩe ſuſceptas querit: vtrũ deus hominibꝰ in hac
vita immittat penas vel tormenta ſine eorum culpa? Ra
tio queſtionis eſt: quia nouimus multos ſctõs dei qui
ſine eorum culpis: imo cũ eſſent in maximis meritis maxi
mas paſſiões ſuſtinuiſſe: vt ptz de ſctõ Laurentio: ⁊ de
ſanctis martyribꝰ: immo oĩbus iuſtis iuxta ſcripturas
aduerſitates ⁊ perſecutiones in hac vita inſtant. Unde
ij. Tim. iij. Oẽs qui pie volunt viuere in chro ieſu per
ſecutionem patientur: mali aũt homines ſeductores ꝓ
ficient. Lyra: quia vt plurimũ mali florent proſperita-
te mundana: licet ad damnationem eternam. Ideo ad
ditur. In penis inquit ⁊c. Cum ergo ſancti ⁊ boni ho-
mines ſint ſerui dei: mali aũt ſunt ſerui diaboli: mirum
videt ꝙ illos qui nõ demerent puniri deus vult in hac
vita ⁊ agitari multis malis. ſ. ſanctos. Ad hec reſpõde
tur ſm Rich. ſuper. ij. diſt. xxxvj ⁊ Bona. ac alios con
corditer per tres veritates ex eorum dictis acceptas.
Pria ꝟitas Prima veritas ꝙ in hoĩe nulla eſſet pena niſi preceſ-
ſiſſet aliqua culpa. Ptz: quia Aug. in li. de libe. arb. lon
ge poſt mediũ dicit: ꝙ oĩs pena iuſta eſt ⁊ pro aliquo
pctõ. ſ. vel ꝓprio vel alieno impendit. Idem etiam lib.
lxxxiij. q. xxiiij. dr. Deus nullã penã ſciuit cuiꝗ̃ imeri-
to infligi. Meritũ quippe pene pctm̃ eſt ⁊c. Et ſic ptz ꝙ
oĩs pena aliquo modo reſpicit culpã: ſm Bona. Sed
quedã vt preſentem in ſe: vtpote pena infernalis: que-
dam vt preteritã in ſe ſed pñtem in reatu ⁊ ſequela: vt
eſt pena purgatoria: quedã vero ſolũ vt preteritã in eo
qui punit ⁊ contractã: ſic eſt oĩs pena iuſtorum hoĩm que
dam ꝟo reſpicit culpam nõ in ſe ſed tm̃ in aliis: vt pena
chri q̇ volũtarie pati voluit ꝑ hoĩbꝰ: q̇ tñ nullũ pctm̃ ha
Scda ꝟitas buit: nec Ade pctm̃ ꝯtraxit. Scda veritas ꝙ deꝰ bonꝰ
nullum punit ſine culpa vel ꝓpria vel aliena. Vñ Job.
xxxiiij. Abſit a deo impietas ⁊ ab oĩpotente iniquitas.

Opus eñ hoĩs reddit ei vt iuxta vias ſingulorum reſti-
tuet. Rõ: qr iuſticia diuina nobilior eſt improportiona-
biliter ꝗ̃ humana: ſed hoĩ ſm iuſticiã humanã reputat
iniquũ ⁊ iniuſtũ punire ſine culpa: ergo ipoſſibile eſt a deo
aliquẽ puniri ſine culpa p̄cedẽte ꝓpria vel aliena. Hic
Hugo de ſacris. li. j. ꝑ. vij. Deꝰ iuſte facit quicqd facit.
Nam teſte pſ. Iuſtꝰ dñs in oĩbꝰ viis ſuis: ⁊ ſctũs in oĩ-
bus opibꝰ ſuis. Et ſic ptz: ꝙ vt Hiero. dr: qcqd patimur
pctã nrã demeruerũt. ſ. vel ꝓpria vel aliũde ꝯtracta. ſ.
ꝑ pctm̃ originale. E Sed obiici põt de Lazaro ꝑ E
chrm̃ reſuſcitato q̇ bis fuit mortuꝰ: ſed ꝑ pctõ originali Obiectũ
non meret q̇s niſi ſemel mori: ergo videt ꝙ mors aut p̄ma
aut ſcda fuerit eidẽ abſꝗ̃ merito pcti inflicta. Ad hoc rñr
ꝙ Lazarus habuit culpã p̄cedẽtem: ⁊ contractã vñ eũ
mori oportuit. Dicit tñ a doctoribꝰ ꝙ mors ſcda fuit ad
meritũ ſibi ⁊ ꝙ illa fuit ſine dolore: ⁊ cõſimilr in aliis re
ſuſcitatis putat fore: qr vt dr Orige. ſuꝑ Leuit. lec. ix.
Apud iuſtũ iudicem deum non iudicat q̇s bis in idipm
Ideoꝗ̃ mors q̄ pene noĩe infert ꝑ pctõ abſoluit hoĩem
a pena illius pcti. Hec ibi ſentẽtialr. Tertia veritas Tertia
ꝙ deꝰ punit iuſtos in pñti vita ſine culpa ꝓpria ſed nõ ꝟitas
ad nocumentũ quin potiꝰ ad ꝑfectũ. Vñ Gre. in col. dr.
Nulla nocebit aduerſitas ſi nulla dominet iniquitas.
Hinc Rom. viij. Diligẽtibꝰ deũ oĩa cooperant in bo-
num. Et ſic iuſtorum ⁊ martyrũ ſicut ⁊ beati Laurentij pe
na ⁊ mortificatio non eſt ex dei ira: ſed potiꝰ ex dei miſe
ricordia ad illorum profectũ. Sed q̇d dicemꝰ de pctõribꝰ
induratis: qui qñꝗ̃ hic flagellant: ipſi audiãt bene ſen-
tentiam Greg. in regiſtro dicentis ſic. Pena preſens ſi
hominis afflicti aĩam cõuertit finis culpe precedentis
eſt: ſi aũt non cõuertit initiũ eſt pene ſequentis. Curan
dum ergo nobis eſt ne de tormento ad tormẽta tranſeamꝰ.
Hec ille. Nã vt etiã Haymo ſuꝑ Apoc. dr. Peccatores
in hoc mdo qñꝗ̃ flagellant a deo vt duplici cõtritione
conterant: ⁊ hic incipiãt penã in futuro ſuſtinendã ꝑpe
tuo ſi ad deũ non vere conuertant. Exm̃ de Antiocho:
Herode: Pharaone ⁊c. qui ſi dicãt intra ſe cogitantes.
Fruamur ergo ſaltẽ ad preſens pro libito voluptatis. Au
diant Joannẽ Apocal. xviij. Qm̃ quanto in delitiis fue
runt: tantum dabit eis tormentum acerbius ⁊ luctus.
Ideo glo. ſuꝑ pſ. lxxiij. dr. ꝙ non debent gaudere ma
li cũ in preſenti nõ flagellant: qr eternũ eis ſupplicium
preparat. Ve ergo ⁊ ve pctõribus. F Sed querit pro F
pter predicta de iuſtis: qualia bona facit deꝰ ad ꝑfectũ Qualia bo
iuſtorum ꝓuenire ex eorundẽ tempali tribulatiõe ſeu pu na ꝓueniũt
nitione. Ad hoc rñr colligẽdo a Rich. vbi s. ſimulꝗ̃ aliis iuſtis
ꝙ precipue quinꝗ̃. Primũ eſt fidei meritũ. Nã Anſ. Primũ
li. de ꝯcordia p̄ſcientie ⁊ libero arbitrio dr. ꝙ ſi in bapti
ſmo ſtatim mutarent fideles in incorruptionẽ fidei pe-
riret meritũ: ꝓpter qd in baptizatis remanẽt penalita
tes multe q̄ iuſtis infligunt ꝓpter fidei meritũ. Scdm Scdm
eſt offenſe purgamentũ: quia ꝑ talia aduerſa purgant
pctã ⁊ ſatiſfactio fit de eis. Ptz de Dauid. Unde Greg.
Qd facit lima ferro: fornax auro: flagellũ grano: hoc facit
tribulatio hoĩ iuſto. ſ. qr purgat. Tertiũ eſt meriti ⁊ p̄ Tertiũ
mii augmentũ: vt ptz de Job ⁊ ſctĩs martyribꝰ. Vñ. ij.
Cor. iiij. Id qd eſt momentanee ⁊ leue tribulatiõis no
ſtre in p̄ſenti ſupra modũ in ſublimitatẽ eternũ glie põ-
dus operat. Hinc Iſaac abbas mõtis ſyrie dr in colla.
ꝙ tribulatio parua ꝑ chro ſuſcepta melior eſt magno
ope qd ſine tribulatione perficit. Quartũ eſt ꝟtutis Quartũ
⁊ grẽ tutamentum: vt ptz in Paulo q̇ dr. ij. Cor. xij. Ne
magnitudo reuelationũ extollat me. ſ. ad cadendũ per
ſuperbiã: ſequit: datur eſt mihi ſtim. carnis ⁊c. Quin Quintũ
tum eſt acceptationis diuine indiciũ. Vñ dñs dr Apo.
iij. Ego q̊s amo arguo ⁊ caſtigo ⁊ Heb. xij. Flagellat
deus oẽm filiũ quẽ recipit. O ergo ꝗ̃ pius: ꝗ̃ bonꝰ deꝰ nr.
Ecce ergo chariſſimi agnoſcere poſſumꝰ in bti Laurentii
exẽplo ⁊ aliorum martyrum: ꝙ cũ tribulamur ꝓbamur ⁊ ꝓfi
cimꝰ ſi patiẽter ſufferamꝰ. Debemꝰ ergo ⁊ diligere inimicos G
nros: qr vtiles ſunt nobis ad ſalutẽ. Debemꝰ ⁊ deo gra Martyrium
tias agere in tribulatione. G bti laurentii
C Circa tertiũ principale de p̄claro martyrio bti Lau glorioſum ex
rentii accipiamꝰ ꝑ ꝯclone ꝙ bti Laurentii martyriũ in quinꝗ̃ ꝯſide
ter paſſiões martyrũ ꝯmendat valde preclarũ. Et hoc rationibus

patet recollige͂do ex dictis scto͝ꝝ Amb. ꝛ Aug. ac Maximi in sermonibus: precipue ex quinqꝫ consideratonibus in eius passione
¶ Primo ex sanctitate
¶ Scdo ex amorositate
¶ Tertio ex famositate
¶ Quarto ex acerbitate
¶ Quinto ex suffragii claritate

Prima ¶ Primo ex sanctitate. Unde Aug. Btm̄ virū Laurentium tota debemus deuotione suscipere. Primo quia preciosum sanguinem propter deum tradidit. Deinde quia prerogatiuam apud deū nr̄m non minimā cōtulit: ostendens qualis esse debeat christiani fides: de cuius consortio martyres esse meruerūt. Tertio qꝛ idē tante ꝛ tam scte̅ cōuersationis extitit vt coronā martyrii tempore pacis inueniret. Hec ille. Scda Scdo ex amorositate: qꝛ in passione dulcedine amoris chr̄i plenus fuit: adeo vt omnes cruciatus epulas dulcissimas reputaret pre amoris chr̄i suauitate. Un̄ Amb. vel Maximus. Dum chr̄i precepta cogitat. s. Laurētius: frigidū est illi om̄e quod patit̄. Idē. Amore veritatis accensus appositam extrinsecus sibi flammā aut nō sensit aut vicit. Tertia Tertio ex famositate. Un̄ Amb. vl' f̄m alios Maxim⁹ dt in ser. Sanctū ac deo placitū est vt natale scti Laurentii precipua deuotione veneremur: cui⁹ radiantibus flammis victrix in hūc quoqꝫ diem toto orbe chr̄i coruscat ecclesia. Hec ille. Nimirꝫ toto orbe eius festum celebrat̄ ꝛ in Quarta om̄ibus missis eius nomen nominat̄ in canone. Quarto ex acerbitate. Unde Amb. vel Maximus dicit. Non em̄ fr̄es beatus Laurentius breui vel simplici passiōe patitur. Nam qui gladio percutit̄ semel moritur: qui in flammarꝫ camino mergit̄ vno impetu liberat̄: hic aūt lōga ꝛ multiplici pena cruciat̄. Hec ille. Item Innoc̄. in ser. dicit: ꝙ Laurentius decem tormenta sustinuit: que nota per alphabetū: vicꝫ Adustionem laminarum ignitarum. Boias: hoc est catenas quib⁹ vinctus fuit. Carceris inclusionē. Durorꝫ lapidū cōtusionē. Extensionē in katasta. Fustigationē. Graue plumbatorꝫ mactationem. Horrendā cesionē scorpionū. In craticula cū furcis ferreis opressionē. Et craticula eadē sup ignē assa Quinta tionē. Et sic patet acerbitas. Quinto ex suffragii claritate. Nam om̄es hoīes debent inuocare deuote scti Laurētii suffragia. Primo qdem de dolore oculorꝫ ꝛ cecitate: qꝛ canit eccl'ia de ip̄o di. Leuita Laurentius bonum opus operatus est qui p signū crucis cecos illuminauit. Scdo deficientes pane ꝛ patiētes necessitatis defectū pre egestate. Nam Gre. li. dial'. refert: ꝙ qdam presbyter noīe Sanctul⁹ scti Laurentii eccl'iam incensam a longobardis dū vellet reformare artifices multos conduxit. Quadam aūt die dū quid apponeret eis ad manducandū non haberet premissa oratiōe in clibanum respiciens vidit candidissimum panem. Sed cum vix ad vnū prandiū trib⁹ psonis sufficere videret̄: Laurentius nolens artifices suos deficere sic predictū panem multiplicari fecit ꝙ in alimentū decē dierꝫ operariis cunctis suffecit. Tertio in extremis laborātes. Nā legit̄ ꝙ quendā iudicē Rome noīe Stephanū q̄ ppter munera puertebat iudicia ꝛ aliena iniuste possidebat: dum moreret̄ ꝛ damnari deberet: sctūs laurentius cū sanctis Maria Agneta ꝛ Protecto impetrarūt ad corpus redire: ꝛ. xxxiii. dierꝫ pniam agere ꝛ restituere ablata ꝛ sic saluari. Item Henricus imperator per beatū laurentium obtinuit in morte vt saluaret̄. De hoc vide ser. iiii. I. Orem⁹ ḡ charissimi vt bti laurentii meritis det nobis gr̄am ꝛ gloriam.

¶ De sctō Laurentio Sermo. iii. ad idem.

A Igne me examinasti. s. tu dn̄e deus: ꝛ non est inuenta in me iniquitas. Ps̄. xvi. A Sancta ecclesia canit hec verba ad bti Laurētii gl'iam quia ip̄e fuit in passione igne examinatus: in q̄ non est inuenta iniquitas sed om̄is sctitas: ꝛ ideo nobis hodie pponit̄ in exemplū tripl'r vl' in tribus. Un̄ Amb. vel f̄m alios libros Maxim⁹ in ser. dt. Beati laurentii exemplo puocamur ad martyriū accendimur ad fidē: incalescimus ad deuotionē. Hec ille. Primo ḡ pponit̄ in exemplū martyrii. s. vt nos nō recusem⁹ pati p chr̄o: saltē paruā aduersitatē vel pniē asperitatem cū audimus ip̄m passum libenter tā acerba. Scdo in exemplū fidei. s. formate charitate. Unde Amb. vbi s̄. Dum in fide sua persecutoris flammas vicit. s. laurenti⁹ ostendit nobis p ignem fidei gehenne incendia superare. s. peccatis resistendo. Tertio proponit̄ in exemplū deuotionis: vt sic ip̄e tanta ad chr̄m deuotiōne flagrauit: vt oīa amarā pro eo sustinē do dulcia reputaret. Sic ꝛ nos incalescāmus deuotionis feruore vt omnia amara mundi sufferre velimus anteqꝫ pctō consentiamus ꝛ deum offendamus: quia Aug. dicit: ꝙ meli⁹ est deo dilecto mori qꝫ ip̄o offenso viuere. Audiamus ḡ quid dicit laurentius in predictis verbis vt ꝛ nos pro modo nostro dicere possimus singuli deo. Igne. s. tribulationis me examinasti: sed non est inuenta in me iniquitas. Iuxta que verba tria mysteria notem⁹ p h̄ sermone.
¶ Primū de diuinali examine: qd̄ notat̄ cū dr̄. Igne me examinasti.
¶ Scdm̄ do cōstanti fortitudine: ibi. Et nō est inuentam me iniquitas
¶ Tertiū de felici celsitudine: quod sequitur ad predicta B

B ¶ Circa primum de examine diuinali questio occurrit in quibus ꝛ qualiter deus examinat homines: vtrū sit in eis aliqua iniquitas an non: ꝛ per cōsequens vtrum sint apti aut idonei ad regnum celorum an non? Ratio questionis potest dari talis: quia vt Ambro. xxii. q. ii. §. qñqꝫ. ꝛ Aug. xxvi. q. v. ca. vlt. dicunt ꝙ deus tentat homines vtrum diligatur toto corde pre omnibus: ꝛ vtrū dei preceptā preferantur an non. Hec illi. Sed aduerte f̄m docto. ꝙ deus cum sciat omnia lucide nō propterea tentat vel examinat aliquem vt. s. acciperet experimentū de aliquibus que ignoraret: sed vt aliis vel saltem ipsi homini. s. sic tentato detur experiētia vtrꝫ deū vere diligat ꝛ q̄fortiter: vicꝫ in tribulationib⁹ ꝛ tentationibus quas deus pmittit hoī ad pbationem vel purgationem ꝛ humiliationē. Un̄ Sap. iii. scribit̄ de iustis In paucis vexati in multꝭ bene disponent̄: qm̄ de⁹ tentauit illos ꝛ inuenit eos dignos se. Lyra. Ideo inquit deus tentat suos p afflictiones vt virtus patientie illorum clarescat etiā aliis ad exemplū imitationis: ꝛ propter augmentū retributiōis. s. vel ppter premiū dignū Patet ḡ ꝙ deus examinat hoīes p tentationes vel ab ip̄o deo imissas vel pmissas aliunde. Utile est ḡ scire in quibus vel q̄t modis ꝛ qualr̄ de⁹ solet hoīes examinare vtrꝫ sit iniquitas in eis vel peccēt an non? Ad qd̄ f̄m doct. vel scripturas recolligendo r̄n̄r ꝙ p̄cipue in quatuor vel quadrupliciter

Qualr̄ de⁹ solet hoīes examinare

¶ Primo in diuinorꝫ p̄ceptorꝫ fidelitate
¶ Scdo in tpaliū bonorꝫ psperitate
¶ Tertio in corpaliū viriū validitate
¶ Quarto in tribulationū aduersitate

¶ Primo in fidelitate videlicet preceptorꝫ. Un̄ Deut. viii. dixit Moyses ad populum. Omne mandatum caue diligēter vt facias ꝛ recordaberis ꝙ adduxit te dominus. xl. annis per desertum vt affligeret te atqꝫ tentaret. Lyra. Tibi ad meritum ꝛ aliis in exemplum: vtrꝫ custodires mandata illius an non. Item. xiii. ca. eiusdem. Si surrexerit inquit prophetes aut somniator: intellige vel sortilegus aut quicunqꝫ diuinator vel incantator. Sequitur non audies verba illius: quia tentat vos dominus deus vester vtrum diligatis eum an non in toto corde ꝛ tota anima ꝛc̄. Ex quibus patet ꝙ cum homo tentatur vel a suggestione diabolica: aut fallacia hereticorum vel malorum hominum persuasione aut seductiōe vt faciat contra aliquod preceptum dei statim debet recogitare ꝙ deus examiat ipsum de preceptis suis. Et ideo debet deo obedire super omnia vt probetur vere illum diligere. O ergo christiane obserua mandata dei. Unum crede deum. Non assumas eius nomen in vanum: ꝛ sic de aliis. Audi christum Mathei. xix. dicentem. Si vis ad vitam ingredi serua man

Primo in fidelitate preceptorum

C data. Btūs laurētius oīa pfectē fuauit. C Se-
Scdo in temporaliū pspe ritate
cūdo examinat deus homies in tempaliū ,pspitate:
vicz diuitiaꝝ:honoꝝ:plationū ⁊ dominioꝝ. In his aūt
pcipue triplicit pbat vel examinat homo. Primo si ista
bona mūdi iuste acqsiuit vel possedit. Prouerb.xxi.ca.
Qui cōgregat thesauros lingua mēdacij impinget ad
laqos mortis.s.culpe ⁊ gehēne:rapine detrahēt eos.s.
ad infernū. Scdo si insatiabilit et nimis ea amauit.s.ꝙ
patus foret pceptū dei aliqd trāsgredi: q̄z damnū in eis
pati. Ideo Eccs.v. Auarus non iplebit pecunia.⁊ qui
amat diuitias:fructū nō capiet ex eis.s.ad salutē. Ter
tio si tam auare ea retinet ꝙ non largit eā paupibus vl
pro salute aīe sue ex illis. Nam deus ideo dat hoibus
bona tempalia:vt ex eis redimāt aīas:⁊ eternos the-
sauros in celo acqrant. Prouer.xiij. Redēptio aīe vi-
ri diuitie sue:non aliene. Et Luc.xij. Facite vobis sac-
culos qui nō veterascūt thesau.non def.in celis. Sed
heu sunt mlti qui in pauptate largiores fuerūt q̄z in di-
uitijs ⁊ dominijs. talib⁹ ista bona pro signo sunt ⁊ amna
tionis.hoc ptz in diuite epulone.q̄ non iniuste legit ac-
qsiuisse bona.sed tm̄modo ꝙ paupi Lazaro non largie
bat ex eis:⁊ idcirco dānatus est Luce.xvj. Btūs laurē
tius exemplū nobis in his pbuit:q̄ dispsit dedit paupe-
ribus oēs eccle thesauros. ⁊ sic pbatus in tempali-
bus iusticia eius manet in seculū ⁊c. D Tertio exa

D Tertio i corporaliū virium valetudine.
minat deus hoies in corpaliū viriū validitate.s.fortitu
dine:iuuētute:pulchritudīe:sanitate:⁊ silibus. vtrū scz
homo his p pctā diabolo deseruiat:an per bona opera
deo:ppter qd mltos corripit deus in ifirmitate corpali
vt ad deū couertant.iuxta illd ps. Mltiplicate sunt in-
firmitates eoꝝ: postea accelerauerūt.s.couerti. Unde
Hugo lib.de claustro aīe dt. Multos deus atterit ifir-
mitate quos videt fortes ⁊ pmptos peccare: vt attrite
carnis debilitate nequeant tot ⁊ tanta mala ppetrare.

Ex qbus signis tētatio infirmitatis cogscit fructifera.
Querit.qlibus signis cognoscit hec tētatio infirmi-
tatis ad quā ptem cesserit.vicz vtrū cedat homi ad sa-
lutem eternā: an non? Rūdet fm scpturas ⁊ docto. ꝙ
ad id vnū signū est pparationis. Nam infirmitas corpa
lis est qdam citatio hoīs ad cōparendū corā deo p mor
tis iudicio. Et ideo debet se hō pparare mox p cōfessio
nem:cōtritionē:⁊ satisfactionē ac orōnē.⁊ hoc est signū
salutis. Sicut si hō cōponeret cām cū iudice anteq̄z sen
tentia dat.sic eam bene euaderet. Hinc Eccli.xvij. Co
gnosce iusticias ⁊ iudicia dei.i.recognoscere debes in
ifirmitate tanq̄z citatus ad iudiciū:⁊ sta in sorte ppositi
onis (.i.ppositi boni) et orōnis altissimi.in ptes valde
sanctoꝝ:⁊ ne demoreris in errore impioꝝ ante mortem
cōfitere. Hec ibi. Itē eiusdē.xviij. Ante iudiciū inter-
roga teipm. Ly.scz per diligentē cōscientie discussionē
⁊ in cōspectu dei inuenies ppiciationē. Scdm signū est
emendatiōis. Nam vt Greg.in regist.ait. Flagellis nō
emendari:sed indurari signū est eterne damnatiōis.qs
em̄ psentia mala non corrigūt:sed ad sequētia mala per
ducūt. Hec Greg. Exēplū de pharaone. Tertiū signū.
grāꝝactiōis.qn̄ qs patiēt tolerādo ifirmitatē grās deo
agit. Unde Eccli.ij. Ue his q̄ perdiderūt iusticiā. Nam
reuera magnas debemus deo grās agere pro infirmi-
tate corpali:quia multiplicit est vtilis nobis ad salutē.
Primo q: pctā purgat. Scdo q: pctā futura cauet. Ter
tio quia carnis ɔcupiscentiā domat. Quarto spiritū hu
miliat:⁊ in dei amore roborat. Quinto ad misericordiā
dei pparat. Sexto electiōis signū ⁊ diuini amoris mon
strat. Septimo quia christo dolenti ⁊ patienti ɔformat
Unde.ij.Cor.xij. Uirtus in infirmitate pficit. Libent
igitur gl'iabor in infirmitatibus meis :vt inhabitet in me
vtus christi. Cum em̄ infirmor tunc potens sum.s.spiri
tu. Hinc in vitaspatrū legit.ꝙ qdam sctūs pater cuidā
petenti orōnem vt sanaret:respōdit. Rem tibi necessa-
riam petis amoueri.quia si ferrū es:per infirmitatē ru
biginez amittis.si aurū es:per ignem pbatus ad melio

Quarto i tribulationū aduersitate.
ra pueheris. Patz de btō laurentio q̄ per corpis tormē
ta puenit ad maxima pmia. Quarto examinat deus
in tribulationū aduersitate. Judith.viij. Oēs q̄ placu-
erunt deo per mltas tribulatiōes trāsierūt fideles. Uñ
oēs fideles debēt hoc p certo hr̄e.ꝙ postq̄z cepint deo
fuire:tribulatiōes ⁊ tentationes eos insequunt. Ideo
Eccli.ij. Fili accedēs ad huitutē dei:sta in timore dni: ⁊
ppara aīam tuā ad tentationē. Itē.ij.Tim.iij. Oēs q̄
pie volūt viuere in chro psecutionē patient. Exemplū
claret in sctō laurētio ⁊ oibus martyribus ac sctis alijs
Bern. O hō disce pati: q: p hāc viā intrauit celū chrs
dn̄s ⁊ oēs scti eius. Erras erras: si aliā viam qris. E

E Utrū hō solo libero arbitrio sine grā dei possit resistere tentationi.
C Circa scdm pncipale de cōstantia fortitudis qritur.
Utrū homo solo libero arbitrio sine grā dei possit stare
in tribulatione: ⁊ tentationi resistere? Ratio qstionis.
quia pro ⁊ cōtra sūt autoritates. Nam Eccli.xv. dicit.
Ante hoiem vita ⁊ mors:bonū ⁊ malū:qd placuerit da-
bitur ei. Item Grego.in morat.⁊ etiam Hierony.dicit.
Debilis est hostis:non potest vincere nisi volentem. In
contrariū aūt est.quia in orōne dnica petimus deū di-
ceñ. Et ne nos inducas in tentationē. Ubi Cyprian⁹ dt.
Nemo suis virib⁹ fortis est: sed dei indulgētia ⁊ miseri
cordia tutus est. Ad hoc ergo respondet Bonaueñ.su-
per.ij.dist.xxviij. ꝙ aliqui dixerūt ꝙ homo per liberū
arbitriū absq̄z munere grē dei possit resistere oīi tenta
tioni ppria vtute. Alij autē dixerūt ꝙ ppria vtute nul
li tētationi pōt resistere. sed pmū est falsum ⁊ cōtra scri
pturam:⁊ ptinet ad errorē pelagij. Nam Sap.viij.scri
bitur. Scio ꝙ aliter nō possum esse cōtinens: nisi deus
det.q̄ tentationi luxurie resistere hō non pōt p cōtinen
tiam nisi grē dei dono. Item scdm dictū est valde duꝝ:
cum liberū arbitriū naturale habeat iudicatoriū quen
dam instinctum remurmurantē contra malum: nec etiā
sit in malo confirmatū. Idcirco media via inter hec te
nenda est pro rñsione:vicz ꝙ liberū arbitriū sine gratia
dei nec pōt oīi tentationi resistere: nec necesse habet
oīi tentationi succūbere. Ex em̄ non pōt sine grā dei
oīi tentationi resistere:hoc est ppter suam instabilita
tem ⁊ infirmitatē ex peccato puenientez. Juxta illud
Threñ.j. Peccatū peccauit Hierusalē: pptérea insta-
bilis facta est. Hinc etiam Glos.sup Threñ.iij.dt. Nō
potest homo diu durare cōtra insultus diaboli: nisi mi-
sericordia dei adiuuet. Unde si vni resistit tētationi: nō
tamē oībus:nisi per diuinū auxiliū. Sicut ponit exē-
plum in foraminibus nauis per que aquā ingredit: ⁊ si
vnū obstruat:aliūde ifluit.s. vnde nec putat. Uñ q̄uis
ppria vtute hō possit qnq̄z vni vel pluribus tentationi-
bus resistere:nunq̄z tamē pōt euitare quin in aliquā tē
tationē incidat:nisi adiuuet grā dei.⁊ hoc ppter insta-
bilitatem ⁊ infirmitatē suam: cum sit obtenebrat⁹ igno
rantia:⁊ alligatus carnis cōcupiscentia. Et sic soluunt
obiecta. Hec fm Bonaueñ.concor. Richar. F No

F Quatuor cōsiderationes adiuuantes hoies in tribulationib⁹.
tandū est autē.ꝙ quattuor sunt pcipue cōsiderationes
que multum iuuant ⁊ valent ad stabiliendū in deo ani-
mas in tribulatione vel quacūq̄z tentatione:vt sint pati
entes ⁊ non peccent.

C Prima est cōsideratio infernalis supplicij
C Secūda cōsideratio celestis premij.
C Tertia cōsideratio vtilis cōmodi.
C Quarta cōsideratio passionis chrī.

C Prima cōsideratio infernalis supplicij.quia oīs tri-
bulatio et amaritudo psentis seculi est respectu future
tribulationis ⁊ pene infernalis transitoria et momenta
nea:illa autem sempiterna. Item ista est pctoꝝ purga-
tiua:illa aūt cruciatiua:sed in nullo expiatiua. Itē ista
est meritoria vite eterne:illa aūt detētiua in demerito
pene eterne. Sed quoniā fm phm.iij.Topic. Int duo
mala minus malū est eligendū. ergo magis debet eli-
gi ⁊ dlligi psens tribulatio q̄z futura. Bern. Melior ait
est modica amaritudo in faucibus q̄z eternū tormētū in
visceribus. Secūda cōsideratio celestis premij. Gre
gorius. Cōsideratio premij minuit vim flagelli. Nā par
uus labor:sed premiū ineffabile. Tertia cōsideratio
vtilis boni. Nam psens tribulatio si patienter sufferat:
maxima bona cōfert. Primū est assecuratio:scz in dei
iudicio. Naum.j. Non consurgit duplex tribulatio: nec
punit deus bis in idipum. Secundū est beatificatio.
Jaco.j. Btūs vir qui suffert tentationē: qm̄ cū pbatus
fuerit accipiet coronā vite. Itē Mat.v. Beati estis cū
maledixerint vobis homies:⁊ pse.vos.fue.⁊ di.omne

malũ ⁊c. Tertiũ cõfirmatio.s.ad chr̃m. Joã.xv. Nõ est ſuus maior dño suo.si me psecuti sunt:⁊ vos psequent. Quartũ diuina dilectio. Apoca.iij. Ego q̃s amo arguo ⁊c. Quintũ expiatio.s.pctõꝝ. Sextũ fructificatio.s.meritoꝝ. Septimũ glificatio.s.pmioꝝ. Unde Grego. Maioris est meriti (⁊ sic premij) aduersa patient tolerare q̃ bonis opibus insudare. Item Haymo sup Apocal. Opa ⁊ labores cõmunia sunt bonis ⁊ malis. Patientia aũt vera singulare munus est electoꝝ. Bern. Sine patientia non sunt ponderãda merita. Quarta ꝯsideratio passiõis chr̃i. Bern. Fidelis miles ⁊ ſuus nõ sentit ppria:cũ regis sui intuet vulnera. Greg. Si passio chr̃i ad memoriã reuocet:nil tam durũ qđ non eq̃ anio toleretur. Hec cõsiderauit btũs Laurẽtius.⁊ sic dulcia sibi reddebant in chr̃i amore oĩa tormẽta ⁊ mors ipa. O ergo chr̃iane in om̃i tribulatiõe ⁊ anxietate hec pẽsa animo.hec cogita ⁊ dulcescit tibi om̃is labor et tribulatio in christo.

G

Btũs laurẽtius p̃fulget felicitate q̃druplici.

G

¶ Circa tertiũ de felicitate p̃celsa bti laurẽtij p cõclusiõis documẽto accipiam⁹.ꝙ b.laurẽtius in reg̊ celesti inter cetos martyres chr̃i p̃fulget felicitate q̃druplici Prima.quia tenet martyrij pmatũ. Nam ſm ꝙ đt Jaco.de voragi.in legeñ.btũs laurẽtius post btm̃ stephanum inter ceteros martyres pmatũ tenere dicit ob certas causas. Primo ppter passionis locũ.eo ꝙ Rome q̃ est caput mũdi:⁊ vbi est sedes aplica passus est. Scđo ppter p̃dicatiõis officiũ : qđ diligent impleuit. Tertio ppter laudabilẽ elemosynarũ distributionẽ in paupes Has rõnes ponit Guil. Altisiodore. Quarto ppt eius martyrij solẽnitatẽ in eccl̃ia per totũ orbẽ. Nam ppt excellentiã martyrij eius eccl̃ia int oẽs spẽali solẽnitate celebrat vigilia:octaua q̃ꝫ et ꝟsiculis antiphonaꝝ: qđ non facit alijs. Et multi scti docto.in suis ſmonibus ei⁹ passionẽ approbãt ⁊ p̃cõmendãt

Scđa

Secũda felicitas.ꝙ ipe habet thronũ seraphicũ: eo ꝙ ardebat amore seraphico:vt ardẽtissime desideraret mori pro chr̃o. Uñ cũ btũs Sixtus duceret ad martyriũ:ipe laurẽtius anxi⁹ desiderio accurrẽs post illũ clamauit di. Noli me derelinq̃re pater sctẽ.⁊ tanto amore arsit: vt flãmaꝝ non sentiret incẽdiũ.vt ait Ambro. Seraphin nãꝫ ardẽtes.s. in dei amore dicũt ſm Diony.đ ange.hierar. Dicit aũt Grego.in homel. Accesserũt ad iesum publicani ⁊c. ꝙ hoĩes in sortẽ angeloꝝ p cõuersationis silitudinẽ deputant.ergo sequit ꝙ btũs laurẽtius ppter charitatꝫ ardorem inter seraphin sit inthronizatus.

Tertia

Tertia felicitas.q̃ habet coronã aureolaꝝ. Habet nãꝫ aureolã doctoꝝ ppter p̃dicationẽ. Habet etiã aureolã ꝟginuꝫ: quia ꝟgo fuit.habet ⁊ martyrũ. Et sic ptꝫ.

Quarta.

Quarta. quia habet gl̃iam chr̃iformẽ ⁊ triũphũ. Prio q̃dem quo ad aĩam.q̃ sicut chr̃s in passione sua acerbissima nihilo minus in aĩe supiori pte habuit sũmã dulcedinẽ in đo. sic laurẽtius mira suauitate in sua passione cõsolabat. Uñ Ambro. Btũs laurẽtius sentire igniũ tormẽta non poterat:qui in sensibus refrigeriũ paradisi possidebat. Scđo quo ad corpus. q̃ sicut chr̃us dñs p om̃es ⁊ singulos artus passus est acerbissimos dolores.sic laurẽtius toto corpe lacerat⁹:tortus:⁊ assat⁹ est.et ideo post resurrectionẽ toto corpe miro decore p oẽs cicatrices refulgebit.vt đt Augu.de ciuita.dei.s.ꝙ martyrũ cicatrices remanebũt post resurrectionẽ ad maiorẽ gl̃ie decorem ⁊ fulgorẽ. O g̊ quãta ibi est ⁊ erit gl̃ia bti laurẽtij.q̃s explicare vel mẽte cogitare sufficit. O charissimi imitemur martyres chr̃i: vt pati simus pati om̃ia mala anteq̃ꝫ pctõ cõsentiam⁹.vt sic tandẽ cum chr̃o ⁊ sanctis eius regnare valeamus. Qđ nobis p̃stet meritis beati laurentij.martyris ipe christus qui viuit ⁊ regnat in secula Amen.

¶ De sancto Laurentio. Sermo q̃rtus.
Uicꝫ de priuilegijs sanctitatis eius.

A

Laurentius bonũ opus opatus est: q̃ p signum crucis cecos illũinauit. A Hec sũt ꝟba ecclesie in offico ad laudẽ huius festiuitatis : ſm ꝙ Bern.đt. Eccl̃ie ꝟba magis sunt autẽtica:q̃ꝫ ꝟba Pauli vel Jacobi:aploꝝq̃ꝫ alioꝝ,eo ꝙ eccl̃ia sponsa chr̃i est. Nam ⁊ August.lib.xj.cõtra Faustũ đt. Ego euãgelio non crederẽ inq̃t : nisi me catholice eccl̃ie autoritas admoneret. Hec ille. Jdcirco eccl̃ie ꝟba assumimus pro ſmone isto q̃bus btũs laurẽtius cõmendat : tã ex noĩe : cũ a lauro laurẽtius dicit : q̃ꝫ ex sctitatis ope. q̃ dicit ꝙ bonũ opus opatus est. Uere bonũ opus opatus est:cũ oẽm thesaurũ eccl̃ie sibi cõmissum in paupes erogauit. Bonũ opus opatus est etiã cum chr̃m feruẽter p̃dicauit. Jtẽ cũ oĩbus ꝟtutũ exercitijs.s.hũilitatꝫ: castitatis:sobrietatis:charitatis ⁊ patiẽtie se pfecte exercitauit ieiunãdo:vigilãdo:orando: pximi salutẽ querendo:⁊ oĩa bona opa faciẽdo. Uñ ⁊ tertio cõmendat a meritoꝝ magnitudĩe miraculorũq̃ꝫ gr̃a:cũ dicit. ꝙ meruit p signũ crucis cecos illũinare ⁊c. Uñ de ipo canuntur cõueniẽter hec ꝟba. Laurẽtius bonũ opus opa.⁊c iuxta q̃ ꝟba tria mysteria notabimus p ſmone isto.ſm ꝙ de his tribus cõmendat in ipis ꝟbis.

¶ Primũ de p̃rogatiua victoriosi nomis: cum dicit. Laurentius.

¶ Secundũ de excellentia gratiosi opis:ibi.bonum opus operatus.

¶ Tertiũ de potentia miraculosi valoris: ibi.cecos illuminauit.

B

B

Prerogatiis victoriosi nomis laurẽtii

¶ Circa primũ de noĩe victorioso sit pro documẽto nostro hec cõclusio.ꝙ btũs martyr laurẽtius cõuenientissime deo volente a lauro est denomiatus. Declarat ſm Jacobũ de voragi.in legẽ.⁊ alios. q̃ laurẽtius dicit q̃si laureã tenens : q̃ est corona de lauro facta. Hec aũt arbor inter ceteras arbores sex habet p̃rogatiuas: cõueniẽtes b.laurẽtio:ppt q̃s merito ab ea est vocat⁹.

¶ Prima.quia est viriditate cõtinua amena.

¶ Secũda.quia est odore grata

¶ Tertia.quia est calculi fractiua.

¶ Quarta.quia est auditui suffragatiua

¶ Quinta.quia est tutiua cõtra fulmina.

¶ Sexta.quia est victorie ostensiua.

Prop̃etates lauri a q̃ beatus laurẽtius denoiat

¶ Primo inquã laurus est viriditate continua valde amena.sicut btũs laurentius continuã tenuit viriditatẽ ĩ cordis mũdicia ⁊ puritate ac virgiali castitate: vt creditur.nam a puericia cepit christo seruire. Et de eo legitur in missa vigilie epistola de ꝟginibus.s. Cõfitebor tibi domine rex.⁊c.quo videt significari.ꝙ fuit virgo a virore cõtinue puritatꝫ.⁊ hoc est valde gratũ deo: multomagis q̃ꝫ grata possit esse viriditas cuiuscunq̃ꝫ arboris vel floris homibus. Sed heu multi homĩes volunt flores iuuẽtutis diabolo offerre: ⁊ fecem senectutꝫ christo. Contra quos Augusti. Maledictus inq̃t qui offert florem iuuentutis diabolo:⁊ fecem senectutis christo. Sunt etiam plurimi homĩes virentes: sed non cõtinue vt arbores marcescẽtes a virore.⁊ tales vt minus ameni minus sunt grati deo.quia ptũc tm̃ cũ virent in gr̃a. Cum aũt aruerit per pctm̃ detestabiles sũt. Eccl̃i.xij. Altissimus odio habet peccatores: ⁊ misertus est penitentibus. Beatus laurẽtius cõtinua viriditate gratie viruit.⁊ ideo deo gratissimus fuit.

C

C

Questio

Gratia hui⁹ querit. Jn qua virtute magis cõplacet deo delectari velut in amenissima arbore.vicꝫ vtrũ in humilitate penitentis:an in puritate virginis? Ad hoc respondet p ꝟbum Augustini de spũ.ca.xxj.di.sic. Humilitas deo subijcit:puritas iungit : sed charitas vnit.s.deo pre oĩbus. Unde ptꝫ ꝙ vbi maior charitas:ibi magis delectatur deus. Si ergo penitens humilis est in maiori charitate dei magꝫ diligit. Sic Magdalena ⁊ Petr⁹ preferuntur ꝟginibus mltis.s.quo ad essentiale premiũ: licꝫ in aureola illi p̃cellant. Sic ⁊ per contrariũ supbia diabolo subijcit.ĩpuritas aũt ⁊ pctm̃ ligat igni ppetuo cruciandũ cum diabolo.

Scđa pprietas.

Secũdo laurus est arbor odore grata.sic laurẽtius habet odorẽ sancte fame ⁊ exemplaritatꝫ: qua attrahit ad imitandũ sctãs aĩas per totum mundũ.s.in ardore fidei ⁊ deuotõis:ac pietatis exercende in paupes. Unde Augusti. Bti laurẽtij exemplo puocamur ad martyriũ: accẽdimur ad fidem: incalescimus ad deuotionẽ. De hoc odore.ij. Coꝝ.ij. Chr̃i bonus odor sum⁹ ⁊c. Sed videmus charissimi ꝙ est arbor q̃dam q̃ licꝫ in se sit fetida:tñ ĩ folijs est viridꝫ ⁊ flo=

tribus est odorifera: vt est sambucus. de q̄ ꝟsus. Sambuci flores sambuco sūt meliores. Sic sūt multi in se mali ⁊ fetidi per pctm̄: sed florētes per exemplū in hipocrisi. Non sic fuit Laurētius.

Tertio

Tertio laurus habet ꝟtutem frangēdi calculū. sic Laurētius p ꝟtuosam pdicatione corda dura fregit: qn̄ Lucillū: Ipolitū: Romanū: ⁊ plures gentiles cōuertit.

Quarto

Quarto laurus auditui suffragat ⁊ subuenit surditati. sic Laurentius spūalem reddit auditū: adeo ꝙ multa milia gentiū ad chr̄m conuertit: qui martyrio sunt coronati sub Decio.

Quinto.

Quinto laurus fulmen non metuit: sed ab eo ꝓtegit. sic Laurentius ꝓtegit deuotos meritis ⁊ exēplis a fulmie snie damnationis reprobor̄. Unde Maximus in ser. vel Ambrosius dt. ꝙ Laurētius fide ⁊ amore chr̄i vincēs incendia: ondit nobis. s. ipm̄ imitādo: diē iudicij non timere. s. sicut nec ipe ptimuit in tormētis. ps̄. In memoria eterna erit iustus: ab auditione mala non timebit.

Sexto.

Sexto laurus est victoria ostensiua. Nam olim de hmōi ramis capita victor̄ coronabant cū laudib⁹. ⁊ inde laurea dr̄ corona victorie de lauro ꝑm Catholicon. Et baccalaureus a bacca. i. fructu lauri denoīatur. Sic Laurētius sup oēs vires ⁊ passiōes aie: ⁊ insup sup oīa tormēta victoriā gl'iosissimā habuit: necnō oibus nobis exemplū vincendi ꝓbuit. Un̄ Ambro. vl' ꝑm alios Maximus dicit in ꝑmo. Dū Laurētius in fide sua psecutoris flammas vicit: ondit nobis per ignē. i. ardorē fidei gehenne incēdia supare: vi; carnis cōcupiscentiā: mūdi blandiciam: ⁊ pcti omnē maliciā. O ergo charissimi veneremur ⁊ imitemur hūc gl'iosum martyrē: vt eius glie ⁊ victorie in celo pticipes cōregnare valeamus. Et sic patet de primo. D

D Sex priuilegia grār̄ bti Laurētij.

¶ Circa scōm pncipale de sublimitate grē bti Laurētij: ex qua vel in q̄ opa ipius fuerūt deo placita: vt notatur in themate. Accipiam⁹ ergo pro cōclusione. ꝙ chr̄s dn̄s btm̄ laurentiū magnis grār̄ puilegijs sublimauit: qbus illius sctā opa imitāda nobis in exemplū cōmendauit. Et declarat per sex puilegia grār̄. Primū ē gratuite originis. q2 ex spēali dei dono ⁊ grā fuit generat⁹. Nam qdam hoies ortū habēt ex sola natura: sed aliqui simul ex spēali dei dono. ⁊ tales deus eligit ad magna facta p ipos fienda vel pficiēda. Sicut legim⁹ de Isaac: qui natus est p dei repromissionē. Gen̄. xviij. Et per ipius semē voluit deus venire in carnē. Item de Sansone Judicū. xij. per quē cōtriuit deus hostes isrl' philisteos. Itē de Samuele q̄ fuit ppheta magnus: ⁊ iudicauit totā gentē israel. Item de Joāne baptista q̄ fuit maximus sctōr̄ ⁊ pcursor chr̄i. Isti qtuor pdicti leguntur in scpturis dei dono ⁊ grā nati ex pentibus. Sic et de btō Laurētio legit in historijs vel chronicis. ꝙ dei dono fuit natus. q̄ ⁊ ad maximā gl'iam martyrij fuit pordinatus.

Historia vite scti Laurentij.

Quidā em̄ nobilis dux in Hispania cū nō haberet filiū: ⁊ a suis dijs impetrare nō valuisset: quendā chr̄ianū sctissimū cōsuluit: q̄ illi psuasit vt pfidiam abiuraret ⁊ chr̄ianus fieret: ⁊ sic a chr̄o dn̄o filiū obtineret. Qd̄ cū fecisset: ab vxore ppria filiū elegantē suscepit. s. hunc btm̄ Laurentiū. Baptizat ergo tota curia illius. Quod diabol⁹ inuidēs ⁊ credēs hunc puer̄ fore futur̄ aliqd magnū: tribus cautelis vsus est cōtra eum. Prio. quia nocte quadā puerū de cuna accipiēs longe asportauit: sed ab angelo dei phibitus illū deposuit sub quadam lauro vt ibi fame piret: sed deus ipm̄ interim pseruauit. Et quidā dn̄s inde transitū faciens: ⁊ vagitū pueri audiens illū suscepit: ⁊ in filiū adoptauit: ac a lauro Laurentiū noiauit. Scd̄o. ꝙ interim diabolus in ipius pueri psona in cuna se posuit: ⁊ tam onerosum ac vagitibus infestū se exhibuit: vt pentibus maximā tristiciā inferret. Tertio ꝙ videri. quia ille puer per etatem tpis non cresceret nec pficeret: sed tm̄modo vagiret ⁊ aleretur: adeo pentes molestati. ⁊ instigante diabolo turbati sunt vt fidem abnegarent: ⁊ chr̄ianos psequerent. Tandē Laurentius adolescēs factus cum scholas frequētaret a cōsocijs exprobrat: ꝙ non de legitimo thoro natus foret sed sub lauro expositus. Ad qd̄ pturbat⁹ animo cogitauit inqrere de suis pentibus: ⁊ clam recessit. Cunq3 post aliqt dies per syluam quandā transiret: ⁊ iugiter deū orass3: vt sibi scire daret pentes suos. Ad nesparscente die se ad pnoctandū sub quadā arbore deposuit: vbi in tenebrosa nocte audiuit magnū strepitu3 demonū sup arborē conuenientiū: inter q̄s cum vnus ⁊ alius eor̄ diceret gliando qd mali fecerit in mōo: ecce vnus ait. Ego maius feci oībus. quia filiū istius duc3 Hispanie tuli ⁊ sub lauro deposui: ⁊ ego in eius psona delicate nutrior. pentes quoq3 illius fidem negare feci ⁊ multos chr̄ianos occidi. Audiens hec Laurētius spiritu sctō plenus Hispaniā pperauit: ⁊ ad illū ducem puenit: ⁊ hec oīa enarrauit. Adduciq3 iussit illū diabolum in cuna iacentē. Cui in nomie iesu corā oibus pcepit vt veritatē diceret: ⁊ q̄s verus illor̄ filius esset indicaret. At ille exclamās oīa enarrauit ex inuidia fecisse: ⁊ tandē cōpulsus dixit. ꝙ iste Laurētius foret verus eor̄ filius. Sicq3 grandi vlulatu fetido cadauere relicto disparuit. Dux ergo ⁊ vxor eius admirātes i amplexus Laurētij ruunt: ⁊ pniam agentes idola destruūt: ⁊ ad fidem chr̄i cōuertunt: ⁊ tandē in pace qeuerūt. Laurētius aūt de illor̄ hereditate paupes cepit quotidie alere. Et tandē Sixtus papa veniens hispaniā Laurētium ad se recepit ⁊ Romā duxit: vbi archidiaconū instituit. Ptz ergo ꝙ Laurētius dei dono fuit nat⁹. E

E Scōm puilegiū amoris ardentis.

Scōm puilegiū amoris chr̄i multā ardētis. Nam totis visceribus optabat mori pro chr̄o: adeo ꝙ cū Sixt⁹ ad mortē duceret: ipe post illū clamaret dicēs. Noli me derelinqre pater scte: sed tecū pergā ad mortē pro chr̄o. Querit hic. Qualiter vel qbus signis fore probat in homie ardens: ⁊ igne diuino feruēs chr̄i amor? Ad quod respondet. ꝙ ex quo. s. Can̄. viij. scribit. Fortis est vt mors charitas ipa. Aque multe non potuerūt extinguere charitatē: nec flumina obruēt illam ⁊c. Sic ergo ignis fortiter ardens cōsumit aquā ⁊ nō extinguitur ab ea. sic charitas vel amor christi pbat ardentissimus fore qn̄ extinguit in hoie qdruplicem amorem.

Amor christi extinguit in in hoie qdruplicē amorē.

¶ Primo amorem carnalem.
¶ Secūdo amorem terrenū.
¶ Tertio amorem domesticū.
¶ Quarto amorem ppriū vel priuatū.

Prim⁹ amor. Secūdus. Tertius. Quartus.

¶ Dixi pmo ꝙ charitas christi extinguit pmo in homine amorem carnalē. Unde Grego. Gustato spiritu desipit omis caro. Secūdo amorē terrenū. Chrysost. Uere non habet super terram quod amet qui donum celeste gustauit in veritate. Tertio amorem domesticū: id est parentū ⁊ cognator̄. Hiero. Non agnosco mr̄em meo domino displicentem. Quarto amorem ppriū: vel priuatū. Matth. xvi. Qui vult animā suam saluam facere pdet eam. Ambro. de Isaac. Fortis est vt mors charitas. quia sicut mors finis est pctor̄. ita ⁊ charitas que habet alas igneas quibus exurit quicqd carnale atq3 terrenū est. Exemplū in beato Laurentio: in quo amor christi extinxit ⁊ excussit amorem carnalem: nam ꝟgo fuit. Amorē terrenū. quia thesauros non retinuit: sed distribuit paupibus. Item amorē domesticū. q2 patriā ⁊ cognatos deseruit: ⁊ Rome pegrinari voluit. Et deniq3 amorē ppriū. quia morti se tradidit.

Tertiū priuilegiū vl' grē copiose elemosyne

Tertiū priuilegiū vel grā copiose elemosyne ⁊ miseratiōis erga paupes. Nam illos per domos qrebat ⁊ eor̄ pedes lauabat et osculabat exemplo saluatoris: ⁊ illis totum thesaurum distribuit. Unde de eo canitur illud ps̄. Dispersit dedit paupibus: iusticia eius manet in seculū seculi ⁊c. Dicit: dispersit. quia non vni tm̄ sicut auari: qui etiam vix vni dant vel paucis: sed pluribus condiuisit et dispersit. Dicit: dedit: non dandū post mortem ordinauit sicut multi faciunt: et parum tales merent. sed qui dant in vita improportionabiliter plus merent. Dicit: pauperibus. non amicis vel parentibus: aut cognatis. ⁊ ideo iusticia eius manet in seculu3 seculi. F

F

Sed auarus homo obijcit dicens. Filios ⁊ filias habeo: illis potius do q̄3 paupibus. Ad quod Petrus Rauēna. Manus indt paupis est christi gazophilatiū. quia qcqd accipit paup: chr̄s accipit. Nam dicit. Qd̄ vni ex minimis meis fecistis: mihi fecistis. Mat. xxv. Sicut ergo chr̄us maior est omibus: ita melius est illi dare. Item adhuc auarus dicit. Nunquid filios deserere debeo?

Rñdet lib. de disci. chřiana. Augu. dt q non. Sed cōnumera inqt chřm inter filios tuos. vnū hēs sit ille scđs. O magna iusticia vt habeat inqt vnde luxuriet filius tuus: ꝛ egeat dñs tu⁹. Hec ille. Nunqđ o hō dares de hereditate filioꝝ tuoꝝ regi egenti: quē scires q tibi in centuplo in castris ac ciuitatibus postea tribueret. Augusti. Da tectū ꝛ accipe celū: da nūmū ꝛ accipe regnū. Miser homo q̄ feneraris hoi: fenerare deo ꝛ centuplū accipies: ac vitā eternā possidebis. Itē adhuc dt auarus. ꝛ ego viuere debeo: qđ mihi seruo si paupibus dedero? Ad hoc Petrus Rauen. Da inqt paupi vt des tibi. qꝛ quicqđ paupibus dederis tu habebis: et qđ ꝗ te non accipit paup habebit alter. Hec ille. Sed adhuc dt. Nōne melius est nūc p me tenere: ꝛ postea post mortem dare? Rñdet bm doct. q in infinitū melius est dare in vita pꝑter pmiū essentiale: q̄ post mortē. Et qꝛ melius est multo carcerē ante redimere ne in illū claudaris: q̄ postea exinde liberari.

Quartū. Quartū est illustrissimi martyrij ꝛ passionis. qꝛ inter oēs scđs martyres illustrissimus est per totū orbem famosus ꝛ tanto miraculo clarus. q scꝫ in acerbissima passione ꝛ morte fuit plen⁹ cōsolatione.

G Quintū. G Quintū ergo est affectuosissimi dulcoris. Sed q̄ritur. Unde orit in homie talis dulcedo: vt in oīni tribulatiōe: ꝛ etiā in mortꝭ tpe cōsolationē hēat in aīo? Rñdet bm doc. q sicut in btō Laurentio: sic ꝛ in aliis causat hoc pcipue ex tribus. Primo ex amorꝭ chři dulcedine. Unde Hugo lib. solil. dt. Tua dulcedo o bone iesu lapides torrētis Stephano dulcorauit. Laurētio craticulā dulcē fecit: ꝛ tua dulcedine ibāt apli gaudentes a cōspectu cōcilij: qꝛ digni habiti sunt cōtumeliam pati. Secūdo ex serenitate cōscientiē. Bern. Nulla maior leticia ꝛ verior: q̄ ex bona cōscientia. Tertio ex securitate grē ꝛ tandē glie. Hanc Laurētius habuit: ideo dixit. Grās ago tibi dñe: quia ianu. tuas ingre. meru.

Sextum. Sextū pͥuilegiū reuerēdissimi cultus ꝛ venerationis. Nam per totū orbem ab eccła venerabilr colitur Laurētius inter oēs martyres q̄drupłr. Primo ieiunio vigilie. qđ solus inter martyres habet. Et bm Innocē. rub. de obsua. ieiuñ. est sub pcepto ieiuniū H ex vniuersali ꝯsuetudine eccłe.

H Questio de ieiunio. H Sed circa hoc ponat casus talis. Quidā vouit q in oīi sexta feria in pane ꝛ aq tm̄ ieiunabit. idē vouit etiam q vigiliā scti Laurētij ieiunabit: sic q nil assum comedet: sed tm̄ fructus. vt multi solent. Cū ergo vigilia scti Laurētij ceciderit sexta feria: qđ comedet. qꝛ panē comedere nō pōt pꝑter votū scđm: quo vouit nil pter panē comedere? Respōdet bm frēm Angelū de Claua. ac. Tho. in. iiij. dist. xxxviij. q cū qs fecit duo vota diuersa. sicut est in pposito. si vtrūq pōt seruare tenet. si non pōt: ex q̄ hec vota sunt equalia: ipleat qđ prius pmisit. Et tuti⁹ est q dē scđo voto satisfaciat elemosynis ꝛ orōnibus bm arbitriū plati.

Questio. Querit. q̄re ieiuniū cōsueuit eccłia facere btō Laurētio: cum nulli martyrū alteri faciat? Rñdet q ideo. qꝛ hoc ipē spēalius meruit q̄ specialr etiā nobis in exemplū dat in hoc q ieiunauit: paupes pauit ꝛ orauit in vita existens: que multū ꝯpetunt bonis chřianis. Augu. in ser. Dicant chřiani. ieiunem⁹ ꝛ oremus ꝛ donemus. cras enī moriemur. aut si duas res tm̄ dicere volunt: eligant magis oremus ꝛ donemus: q̄ ieiunemus ꝛ non donem⁹. Hec ille. Scđo btm̄ Laurētiū colit eccła octauis. ꝛ hoc ipē solus cum Stephano habet: ad bcandum q illi merent maiori glia in octaua resurrectionis resurgere q̄ tribulationē sustinuerūt in corpe: bm Aug. de ciui. dei. Tertio versiculoꝝ circa antiphonas applicatione: qđ solus cū Paulo habet pꝑter excellētiā passionis ꝛ priuilegiatū pdicationis officiū. Quarto misse celebratione. qꝛ in oīi missa per mundū nominat in canone. Et insup triplex officiū misse habet specialiter. s. in vigilia: in die: in octaua. ꝛ hoc quia fuit vgo. Item qꝛ pdicator. ꝛ quia martyr. O ergo scte Laurēti gaude in chřo iesu: ꝛ cū chřo quē dilexisti: ꝛ nobis ipm placa. I

I De valore ptātis beati Laurentij. Circa tertiū pncipale de valore potestatis btī Laurentij causa breuitatis sufficiat pro cōclusione. q beati Laurentij merita valent homies saluare: etiā in extrema hora: nedū tempali: sed ꝛ salute eterna. Et hoc claret in Legēda. vt de aliis pertrāseamus in Henrici imperatoris vita.

Legenda. Legitur enī q sctūs Henricus imperator: ac vxor illius Kunegūdis vgines insimul permanebāt. Diabolo autē instigāte suspectam habuit de quodā milite vxorē: ꝛ eam sup cādentes vomeres nudis pedibus incedere fecit: qua ascendēte dixit. Sicut me ab Henrico ꝛ oībus intactā nouisti chře: ita adiuua me. Cui vox dixit. Uirgo Maria te vginem liberauit. ꝛ sic illesa cādentia ferra percurrit. Sed tūc cesar verecūdia ductus illā in maxillā pcussit. Cum aūt cesar obiisset: ecce multi demones pteribāt ante cellā cuiusdā eremite scti: qui vnū eorū interrogauit qđ intenderent. Et respōdit. Legio demonū sumus: ꝛ ad mortē cesaris pperamus. Ille q adiurauit eum: vt redire tandem ad se deberet. Qui rediēs dixit. Nil pfecimus. qꝛ dum falsa vxoris suspicio ꝛ alia illi⁹ mala posita fuissent in statera: ꝛ ex opposito eius bona facta mittus ponderarent: tunc assatus Laurētius ollā aureā imensi ponderis attulit. ꝛ sic pponderauit. Tunc ego iratus vnā aurē olle illius prupi. Ollā calicē vocabat quē dictus cesar ad honorē scti Laurentij fieri fecerat eccłe Aysteteñ. quē speciali deuotōe colebat. Cui pꝑter magnitudinē due aures inerāt. Tunc repertū est ꝛ in impatorem pro tūc obiisse: ꝛ vnā aurē calicis fractā fuisse. Accedamus ergo charissimi ꝛ oremus vt meritis btī Laurentij det nobis chřus dñs grām in psenti: ꝛ gloriam in futuro Amen.

De sctā Clara virgine. Sermo cum Legēda.

O Quā pulchra est casta generatio cum claritate: imortalis enī est memoria illius. Sap. iiij. A In qbus verbis mirat sapiēs de pulchritudine castitatis qn̄ est cū claritate. s. sapiētie vere cōiuncta. A Hec aūt vba optime cōueniunt beate vgini Clare. Primo qdem rōne nomis. quia ipa noīata est clara. Clarū autē dicit a celo: eo q splendeat. vt ait Catholicon. Sic hec btā vgo fuit clara. i. splendens celesti cōuersatiōe ꝛ vite sctitate. vt dicere possit illud ad Phil. iij. Nostra cōuersatio est in celis. Secūdo conueniūt sibi hec vba rōne vtutis. qꝛ ipa fuit mente ꝛ corpe castissima cum claritate sapiētie vere in cognitione christi et dilectione plene illuminata. Multas etiam vgines tanq̄ filias in christo ad sui: scꝫ imitationē in mūdicia ꝛ sanctitate verbo ꝛ exemplo genuit. Tertio deniq ipa fuit imortali pulchritudie anie decorata: que esse habet in dei grā in psenti: ꝛ gloria in futuro. Unde Frāci. may. docet q sūma ꝛ oīs pulchritudo anie est a dei grā: que tandē pficiet in glia. Hanc aūt habet btā clara. Unde de ea pōt dici illud Apoca. xxi. Claritas dei illūinabit eā: ꝛ lucerna eius est agn⁹ .i. chřus pro nobis in cruce imolatus: quem toto corde est imitata. Et hoc pōt esse aliud thema pro bmōe. Merito ergo de sctā clara accipiunt pdicta vba. O q̄ pulchra est casta generatio. i. vginū multitudo cum claritate. Iuxta que vba tria mysteria notabimus: bm q de tribus cōmendat.

Primū de miro decore castitatꝭ: ibi. O q̄ pulchra est casta generatio.

Secundū de merito preclare sanctitatis: ibi cum claritate.

Tertiū de pmio eterne felicitatis: ibi. imortalis est enim ꝛc. B

B Circa primū de mirabili decore castitatis. s. vginalis querit. Cur in sacra scptura mirabilis reputat pulchritudo castitatis? Ratio q̄stionis. quia cōmunis est castitas pueris rōnis vsum non habētibus. ꝛ paganis: imo ꝛ brutis. vt patꝫ de elephante: de turture: ꝛ multis que sine cōmixtione generant. vt sunt apes bm Ambrosium in hexame. Phenix quoq ꝛ carbas auis de arbore Hiberna nascens bm Alber. xxiij. de aīalibus. Anguilla que mrēm nō habet bm phm. ꝛ sic de aliis. Cur ḡ castitas mirabilis ꝛ pro tam magno reputet? Ad quod rñdet per cōclusionē. q sctā castitas pcipue vginalis ē vtus in hominibus mirabilis. Declarat triplici ratione.

Nam videm⁹ ꝙ homies solent admirari ꝑcipue tria. scʒ quod rarum: quod magnum: ꝛ quod pulchꝛū est. Et his modis ꝟginitas est mirabilis.

¶ Primo ratione raritatis.

¶ Secūdo rōne magnitudinis.

¶ Tertio rōne pulchritudinis.

Primo rōne raritatis. Triplex gradus ꝟgitatis.

¶ Prio rōne raritatis. q: valde rara est in hoībus virtus ꝟginalis castitatis ſm gradū debitū. Pro quo notandū ꝙ triplex est gdus ꝟginitatis ſm doct. Primus ꝛ infimus est solius carnis integritas. s. ab omi expimento veneree delectatiōis. ꝛ hec se sola non est ꝟtus meritoria: quia est nālis dispositio corpis q inuenit etiā in pueris vsu rōnis carētibus ꝛ brutis. vt dictū est supra. imo est donū nature cū quo omes nascimur. Secūdus gdus est integritas carnis cum ꝓposito seruādi eam ad tēpus: ꝛ postea nubendi in sctō mrimonio. Et tales licʒ sint ꝟgines corpe: non tamē mente ꝑpetue intentionis. Et ideo si interim anteꝙ nubant decedāt: aureolā ꝟginitatis non habebūt: quia illa debet ꝓprie ꝟginibus. Uerūtamē tales habebūt quoddā gaudiū accntale de incorruptōne carnis: sicut de quodā vestitu imaculato: sed non aureola. ſm Pe. Aureo. Tertius gdus est integritas carnis cū ꝓposito. s. ꝑpetue ſuandi incorruptionem carnis ꝛ mētis quā ꝑus nunꝙ volūtarie amisit. et hec dicit ꝓprie ꝟginitas cui debet aureola in celo. Un̄ Augu. de bono ꝟgini. diffinien̄. dt. Uirginitas est in carne corruptibili ꝑpetue incorruptiōis meditatio. i. ꝓpositum firmū. sed qm̄ talis ꝟginitas est valde rara in hoibus ꝓpter cōcupiscentiā carnalē. Unde Grego. dist. l. Quia sctitas tua. dt ꝙ pauci inueniunt sine carnali delicto vel luxuria. ideo castitas est mirabilis ꝓpter raritatem. C

Scda ratio magnitudis

¶ Scda rō magnitudis. q: ꝟginitas est donum magnū. ꝛ ideo ꝟtus mirabilis. Un̄ dt Cassian⁹ lib. coll. Maior ꝟtus est castitatem tenere ꝙ demones expellere. Nōne foret magnū si ex hoie fieret angelus: et sic ꝟgines sunt hoies ꝛ angeli terrestres. Hinc Augu. Que maior glia sup terrā ꝙ in carne corruptibili ducere vitā angelicā: ꝛ nunc in valle miserie in carne sua tenere: qd alij non possunt nisi post hanc vitā habere. De quo Mat. xxij. In resurrectiōe neqꝫ nubent neqꝫ nubētur: sed sunt sicut angeli dei in celo. Ad idē Hiero. ser. de Assumptiōe. In carne ꝑter carnē viuere nō terrena vita est: sed celestis. Un̄ in carne angelicā gliam acqrere: maioris est meriti ꝙ hre. Esse em angelū felicitatis est: esse ꝟo ꝟginem ꝟtutis. dū hoc hō obtinere nitit virib⁹ cū gr̄a qd habet angelus ex natura. vtrūqꝫ tn̄ ꝛ esse virginē ꝛ angelū: diuini muneris est officiū non humanū. Hec Hiero. Et sic ꝓpter magnitudinem mirabilis est.

Tertia pulchritudinis

¶ Tertia rō pulchritudis. Mirant nanqꝫ homies rem pulcherrimā: sed ꝟginitas ꝛ castitas reddit aiam pulcherrimā in chrī grā: ꝛ ipi deo ac angelis acceptissimā. Unde Ambro. de ꝟginibus dt. Pulchritudinē maiorem quis pōt extimare ꝟginitatis decore q amat a rege scʒ chro: ꝓbat a iudice. Hinc etiā Augu. dt. O fulgida ꝟginitas: gēma virtutū: germana angelorū: lux aiarū: lampas ecclarū. Sicut em lampas illuminat habitaculū: ꝛ facit iocūda claritate luminosum: sic ꝟginitas ꝛ castitas pro suo modo aiam reddit clarā: ꝛ iocundū facit deo habitaculū. Ps. Tu aūt in sctō. i. mūdo habitas laus isrl. ꝛc.

Questio de luxuriosis.

Sed qd dicemus de carnalibus ꝛ luxuriosis hominibus? Utiqꝫ tales sūt deformes i aia vt brutales: tenebrosi vt demones: fetidi ꝛ horrēdi tanꝙ stercore ꝛ luto fedati: in qbus non habitat deus. Sap. j. In maliuolā aiam non introibit spūs sapie: nec habitat in corpe subdito pctis. sed ibi habitat diabol⁹ delectabilr tanꝙ serpens in sua fetida cauerna. C Unde sup illd Job. xl. Fortitudo eius in lūbis eius stringit caudā suā. Lyra dt. ꝙ diabolus in pctō luxurie maxie delectat. ꝛ eos qs in luxuria irretit ita fortiter tenet ꝙ non possunt facilit euadere. Hec ille. Augu. de ꝯflic. viciorū dicit. O ꝙ parua luxurie hora per quā perdit vita eterna: quia. s. fugat chrus ab aia ꝛ incurrit pena sempiterna. Ad ꝓpositum btā Clara bene pensauit in aio castitatis mirabilē decorem coram deo: ꝛ ideo eam ꝑelegit. D

D ¶ Circa scdm de ꝑclaris meritis btē Clare sit pro documento cōclusionis. ꝙ btē clare merita ꝑclara cōprobant ex sublimi eius sctitatis gratia. Et ostendit ex nouem ꝓgatiuis grarū qbus fulget.

Nouē ꝓgatiue grarū beate clare.

Prima gr̄a oraculi diuini ꝛ reuelatiōis. Nam cum esset de genere nobili ꝛ ꝓgenie tota militari ex ciuitate Assisij: mater eius nomine ortulana: magne deuotiōis ꝛ pietatis mulier partui iam vicina: ante crucifixi imaginē orabat deuote: vt eam de ꝑtus periculo salubriter expediret. Et ecce vocem audiuit dicentē sibi. Ne paueas mulier: q: quoddā lumē salua parturies: qd ipm mundū clari⁹ illustrabit. Natā ergo infantulā in baptismo Clarā vocauit.

Scda

Secunda gr̄a ꝓbate cōuersationis. s. in domo paterna. Nā tempestiue cepit in tenera etate clarere morū ꝓbitate. Extendebat em manū ad paupes: ꝛ ꝓprio corpi delicata subtrahebat ꝑ chro cibaria ꝛ pupillis mittebat: sancte orōnis studiū habebat amicū. sub vestib⁹ ꝑciosis et mollibus ciliciū gerebat absconditū: ꝛ sic celibem vitā actitabat.

E Questio.

E Sed quare debeat hō ꝛ maxie puella carnē aspe tractare ab adolescētia. Ratio patʒ per illd Prouerb. xxix. Qui delicate a pueritia sua nutrit seruum. i. carnē: postea sentiet eum cōtumacē. i. rebellantē spiritui. Bern̄. Periclitat Castitas in delicijs. Que em in delitijs est viuēs: mortua est. s. spūaliter. j. Timi. v. Ideo ad Gal. v. omibus cōsulit apl's dicēs. Mortificate mēbra vestra que sunt sup terrā. Dicit sup terram non que sub terra: vel in terra. Nam sub terra sunt mēbra homis in morte. ꝛ ideo tunc nō mortificant: sed manent mortua. Itē in terra est hō in senectute sua. Unde senex hō solet dicere. Ego iam sum in terra: eo ꝙ a senectute modicū distat mori ꝛ sepeliri in terrā. vt aūt dicit phs. ij. phys. Qd modicū distat nil distare videt. Non dicit ergo apl's in terra. q: in senectute non tam vtile est mēbra mortificare. sed dt: sup terrā. i. in iuuenili etate qn homo se credit plurimū distare a terre sepultura ꝓpter viuacitatē iuuenilē. Tuncqꝫ mortificare mēbra est multū salubre ꝛ meritoriū: ac ad castitatē ſuandam oportunū ꝛ vtile. Un̄ Thren̄. iij. Bonū est viro cum portauerit iugū dn̄i ab adolescētia sua. Ad hoc exemplū videmus. ꝙ prudēs homo habēs vinū vel bladū quod diu durare non pōt: expendit dū valet: ne postea totaliter corruptū nil valeat. Sic corp⁹ nostrū exponi debet in dei ſuitio ꝛ penitētie opibus anteꝙ corrumpat in senectute vel morte: ꝛ tunc nil valeat.

Tertia

Tertia gr̄a voti ue ꝟginitatis. quia cū sui cōsanguinei vellent Claram nobiliter maritare nullatenus acqeuit: sed ꝟginitatem voto sacrificauit chro

F

F Querit. qliter debeat qs castitatē suam chro sacrificare: vt illi placeat ꝛ mereat coronā? Ad hoc nota tres regulas ſm doct.

Tres regle oblationis castitatis.

Prima regula dicit vere dilectionis. s. dei qua debet hō cauere oīe pctm̄ mortale: ꝛ bonis opibus occupari. Nam Grego. dicit. Nec castitas est magna sine bono ope. Item Bern̄. in epl'a dt. Castitas sine charitate lampas est sine oleo. tolle oleū lampas nō lucet. tolle charitatē castitas deo nō placet. Scda regl'a dicit ꝓpositū ꝑpetue obſuatiōis qd est formale in ꝟginitate. Nam corrupta ꝟginitate carnis ex ꝓposito: corona ꝟginitatis nunꝙ recuperat. Hieron̄. xxij. q. v. Si paulus. Cuʒ oīa possit deus: suscitare non pōt ꝟginem post ruinā. quia hoc implicat contradictionē. Secus aūt est: si sine volūtate inuita corrumpit. quia si postea in ꝑpetuo manet ꝓposito coronā meret. Similr si sola volūtate ꝑdidit: sed nō carne: potest talis recupare per pniam: ſm Tho. Tertia regula sctē intētionis. s. ꝙ sit ꝓpt deū ꝛ diuinorū vacatiōnē. j. Cor. vij. Uirgo cogitat q dn̄i sunt: vt sit sācta mente ꝛ corpe. Unde si quis facit hoc ꝓpter libertatē: ne subsit marito: aut verecundiā: aut sanitatē: vel ob qcunqꝫ bona tpalia nō est ꝟtus ꝟgitatis. Itē qrit. Utrū ꝓdest pentibus ꝙ filij ſuant ꝟginitatē? Rn̄det Hiero. xxxiij. q. v. c. tunc saluabit. i. saluari merebit mulier si illos genuerit filios q ꝟgines ꝑmansuri sunt: si qd ipa ꝑdidit acqrat in liberis ꝛ damnū radicis ꝛ carnis. Glo. i. corruptionem sue carnis: flore compenset et pomis. Hec ibi. Et sic patet.

Quarta gr̄a

Quarta gratia seculi cōtemptus et ingressus religionis. Nam audita fama beati Francisci et ad eius salubria hortamenta christi amo-

re accensa seculū cōtempsit ꝛ oīa vt stercus arbitra-
ta religionis habitū suscepit relicta domo ꝛ consangui
neis: quā btūs Franci. corā altari btē ꝟginis Marie
de portiuncula tonsam ꝛ habitu indutā sancte religio-
nis. s. ordinis sancte Clare tandem ad ecclīam scti Da-
miani moraturā misit. Hec est illa ecclīa vbi btūs Fran
ciscus orans audierat vocē crucifixi dicēs. Francisce
vade repara domū meā. Cumqꝫ eius cōsanguinei tēta-
rent eam ab ordine reuocare ꝛ extrahere: nullatenus
Quinta grā edificatiōis. acqeuit: nec a suitio chri auelli potuit. Quinta grā
edificatiōis. Nam ad eius sanctitatis exemplū multe
ꝟgines ꝛ vidue: nobiles ꝛ illustres: ducum ac regum fi
lie spreto seculo per totū mūdū in varijs cenobijs chro
seruire ceperūt in sancta castitate: paupertate: ꝛ omī san-
Sexta grā orationis. ctimonia religionis. Sexta grā orōnis et magne de-
uotionis: adeo ꝙ cōtinue orans ꝛ chri passionē cogitās
videbat sibi semp suū Jesum tenere manibus: in cuius
pedes osculādo lachryme fluebant terrā infundentes.
Nocte autē qdam lachrymāti astitit in forma pueri ni-
gri diabolus di. Ne tantū plores qm̄ ceca fies. Cui illa
Cecus non erit qui deū videbit. Ab orōne autē cum io
cunditate redibat facie soluto clarior: ꝛ ꝟbis calidi pe
ctoris sorores dulci ardore succēdebant. Mos erat ad
matutinū omes puenire. ꝛ alias excitare pulsando cā-
G panas ꝛ lāpades accēdere. G Unde ꝟtute orōnis
Miracula scte Clare. multa fiebant per eam miracła: e qbus aliq narremus.
Unū est de demōis incēsione. Nam mulier quedā qnqꝫ
demonia habens per eius orōnem est liberata. Fatebā
tur autē in sui expulsione demones. ꝙ orōnes sctē Cla
re eos incenderēt. ꝛ exire de vasculo possesso deturba-
rent. Aliud est qđ Grego. papa eius sctitatis famā au-
diens: ipi per epłam supplex factus sepe qtiens emer-
gebat aliqua difficultas poscebat suffragiū ꝛ sentiebat
auxiliū. Tertiū est. ꝙ ciuitatē Assisij sua liberauit ora
tione. Cum enī exercitus impialis obsideret ciuitatē.
Uitali capitaneo iurante ꝟbis minacib⁹: ꝙ non discede
ret donec ciuitatē obtineret. Cūqꝫ terra vicina vastata
ꝛ arboribus nudata iam periculū ciuitati imineret in ꝓ
ximo: sancta Clara cū sororibus cinere asperse ꝛ cilicio
exorarūt deum: ꝛ totus dissolut⁹ est exercit⁹. Quartū
est. ꝙ sub Friderico impatore depopulātes Saraceni
ecclīam: velut examen apum Assisium inuaserūt: ꝛ ibim
claustrū virginū. s. sancti Damiani influxerūt. Tūc cla-
ra cū esset infirma ad ostiū se poni iubet: et eucharistiā
in casa argētea ante se locari: oransqꝫ cū lachrymis ait.
Custodi dñe ꝑcor has famulas tuas quas tuis amori-
bus inutriui. Ecce mox de sacramēto vox insonuit. Ego
vos semp custodiā. At clara. Mi dñe si placeret hanc
ꝓtege ciuitatem: que nos pro tuo amore sustētat. Et do
minus ad eam. Grauamina sustinebit: sed meo munere
defendet. Nec mora: statim gens illa pessima ꝑ muros
quos ascenderāt celeriter deturbati sunt ꝛ exierunt: et
Septima rigide obſuatiōis. sic liberati sunt. Septima grā rigide obſuatiōis. Nā
hoc stupendū est ꝙ calciamētoꝝ penitus vsum ignora-
bat: simplicíqꝫ tunicula ꝛ vili mātello de rudi panno te-
cta omī tempe ieiunia cōtinuabat: lecto sine pluma vte
batur: ciliciū de corio porci versa setaꝝ tonsura ad car-
nem secreto sub tunica ferebat. Nuda humus erat pro
lecto: ꝛ durū lignū pro ceruicali. Quadragesimā maio
rem ꝛ etiā aliam. s. sancti Martini iocūde in pane ꝛ aq
tm̄ ieiunabat: ꝛ tribus diebus in hebdomada. s. secūda:
quarta: ꝛ sexta ferijs: nil in illis qdragesimis sumebat
in cibū. Jn qbus claret ꝙ ꝟtus diuina ipam sustētabat:
vt viuere posset tam paucis. Unde btūs Franciscus tā
dem ꝓhibuit illā triū dierū exitiale. s. ieiuniū: mandās
H vt nullū diē ptranseat sine pastu panis. H Octaua
Octaua virtuose pfectionis. grā virtuose pfectionis. Fuit etiā in fundamēto sctē hu
militatis tam firmata: vt seruire libentius vellet ꝙ ser-
uiri. Unde officiū abbatisse declinauit: sed coacta tandē
per btm̄ Frācíscū suscipiēs: tanto erat obsequio ꝓmptior:
cultu despectior: quo plationis specie videbat altior.
Nā plerūqꝫ soroꝝ manib⁹ aquā ipa īfundebat: ꝛ ad mē-
sam sedentibus ipa assistebat ꝛ ipa mīstrabat: infirma-
rū sedilia ꝛ sordida queqꝫ lauabat: pedes famulaꝝ de-
foris reuertentiū ipa abluebat ꝛ osculabat. Itē paup-
tatem adeo amauit vt nil pter chrm vellet: neqꝫ filias
suas possidere quicqꝫ pmitteret: quas sepius hortabat
paupi chro ꝛ eius mri paupcule cōformari. Unde ꝛ re-
ligionē suā titulo paupertatis voluit intitulari. Cū autē
papa Gregorius suaderet vt ꝓpter euētus temporꝝ et
pericula seculoꝝ aliqs possessiones assentiret hre qs ꝛ
ipe papa offerebat nullaten⁹ acqeuit. Ad quā papa. Si
votū ait formidas: nos te a voto absoluim⁹. Respondit.
Pater sctē: a pctis absolui volo: non a chri seqla. Item
pietas ab infantia secū creuit. Nam hereditatē pater-
nam que ad eam puenit distrahi fecit: ꝛ nil sibi de pcio
reseruās: totū paupibus erogauit. Item erat ꝛ patien
tissima in ifirmitatib⁹ qbus iacuit annis multis: adeo ꝙ
pre vult⁹ hilaritate nō sentire vel deridere videret an-
gustias corpales: seqꝫ erigi faciens in grabato filabat:
ꝛ faciebat delicatissimas telas pro corpalibus que va-
rijs ecclesijs mittebat. Deniqꝫ corp⁹ dñi susceptura cali
dis pmo lachrymis irrigabat: ꝛ accedeñ. cum tremore:
non min⁹ formidabat in sacramēto latentē: ꝙ celum ter
ramqꝫ regentē. Exemplū tibi in his. Nona grā mira Nona miraculose coruscationis.
culose coruscationis. Ut aliq referam⁹ breuius. Unic⁹
erat panis in claustro: ꝛ hora comedēdi instante: iussit
illius dimidiū fratribus mitti. aliud aūt dimidiū iuxta
numerū qnquaginta dnaꝝ diuidi. Cumqꝫ dispensatrix
diceret. ꝙ tam modicū panis tot sectiones non recipet
respondit. Fac filia secure qđ dico. Ecce autē illa inci-
dente: creuit diuio miraclo inter manus frangētis par
ua illa materia cuilibet de cōuentu suo portio copiosa.
Item cum defecisset oleum: ipa magistra lauat ꝛ parat
vasculū qđ mox oleo plenū e celo datur. J

¶ Circa tertiū pncipale de pmio eterno sit pro cōclu- J De pmio dno btē clare.
sione. ꝙ benignissimus dñs iesus ꝛ pia eius mater Ma
ria reuelatione mira ondit in Clara amasse castitatis
collegia. Et sufficiat ondere ex legenda. Primo ex hoc
ꝙ clarā cum esset infirma in die natiuitatꝭ dñi: alijs ad
matutinū euntibus suspirantē de hoc ꝙ ipa non posset
interesse diuinis: mox visitauit chrs. Secūdo ex hoc. ꝙ
cum iam. xl. annis chro seruierat btā Clara: adeo infir
mitate crescente vt appropinqret ad exitū: nulloqꝫ per
xvij dies alimento suscepto: fuit a chro tanta fortitudīe
vigorata: vt oēs ad se venientes in chri seruitio. s. casto
cōfortaret. Ecce aūt qsi nocte media in vestibus albis
turba virginū celestiū ingredit: serta aurea in suis capi
tibus deferētes: inter quas vna pre oībus elegantior
erat: ꝛ tanti splendoris vt noctē in lucē diei cōuerteret
Hec erat mater dñi ꝟgo Maria: que pcedens ad lectū
clare: amātissimeqꝫ sup eam se inclinañ. amplexū dulcis
simū pstitit. Et ecce profert a ꝟginibus mire pulchri-
tudinis palliū: ꝛ Clare corpus tegit: ꝛ thalamus ador
natur. sicqꝫ aīa illa sctissima ad chri iesu celestia felicit
migrauit palatia. anno dñi M.cclxiij. Tertio deniqꝫ ex
hoc ꝙ amorosus iesus statim a die transitus btē Clare
cepit admirādis ꝛ multis virtutū opibus eam illustra-
re: cecis visum: claudis gressuꝫ: mortuis vitam dari. ac
innumera miracula per illius merita facieñ. que longū
foret enarrare. Rogemus ergo ipm dñm Jesum: vt be
ate clare meritis det nobis grām in psenti: ꝛ gloriam in
futuro Amen.

¶ De Assumptione gloriose ꝟginis Marie.
Sermones plures habes in Stellario.

¶ Itē de sctō Ludouico ordīs minoꝝ Ser. cū Legen.

REx mutauit habitū suū
ꝛ ingressus est pliū. iij. Reg. xxij. A Quā- A
uis hec ꝟba sint scpta de rege isrł noie Achab
ad lram. sed qm̄ legimus btm̄ Ludouicū fuisse regꝭ Si
cilie filiū: cui iure pmo geniture debebat regnū. Ipe
aūt amore chri mundū cōtemneñ. ꝛ regium cōmutauit
habitū: ingredieñ. ordinem fratrū minoꝝ vt ibi pliaret
contra mundū: carnē ꝛ diabolū. Ideo de ipo btō Ludo
uico possunt accipi hec ꝟba pro smone: ex qbus accipe
possumus ꝓ nobis hoc documentū. ꝙ si volum⁹ hostes
spuales vincere: oportet exēplo chri ꝛ sctoꝝ eius humi

liari. Unde Augu. lib. cōfeſ. ðt. ꝙ nuſꝗ facilius ab ini-
mico deuincimur: ꝗ cū ſupbimus. nec vehementius eū
ſ. diabolū ꝑſternimus: ꝗ cū in hūilitate dn̄m ieſum ſeq-
mur. nec acerbiores dolores eidē infigimus: ꝗ cū pla-
gas pctōꝝ nr̄oꝝ cōfitendo ꝛ penitēdo ſanam⁹. Hec Au
guſti. Hec itaq; cogitādo bene ip̄e ſctūs Ludo. ſtuduit
mutare habitū regiū ꝛ mundialē: vt ingrederet̄ ꝑlium
ſpūale in habitu fratꝝ minoꝝ. vt patuit. In q̄bus ꝟbis
hic ſctūs de trib⁹ cōmendat̄: ꝛ in exēplū nobis ꝓponit̄.

¶ Primo de chriſtiformi humiliatione, quia in chr̄o ieſu mutauit habitū.

¶ Scd̄o de ꝑfecta chr̄i dilectione qua ingreſſus eſt tale preliū. ſ. in ordine minoꝝ.

¶ Tertio de ſupnali exaltatione: que eſt humilitatis premium. B

B — de chr̄iformi hūiliatione.

¶ Circa primū de imitāda chr̄i hūilitate exēplo beati
Ludouici ſit pro cōcluſione ſnīa Bern̄. di. Nemo pōt ꝑ
uenire ad gl̄iam chr̄i celeſtem: niſi imitatus fuerit chr̄i
humilitatē. Et hoc claret p̄mo per autoritatē Mat. xi.
vbi chr̄s ait. Diſcite a me: q2 mitis ſum ꝛ hūilis corde: ꝛ
inuenietis req̄em aiabus vr̄is. Un̄ Augu. xiiij. de ciui.
dei ðt. In hoc ſeculo pegrinanti maxie cōmendat̄ hūi-
litas: qn̄ in rege oim q̄ eſt chr̄s maxime p̄dicat̄: cōtrari-
umq; viciū: vicz ſupbia in eius aduerſario diabolo ma-
xime dānatur. Scd̄o patz per rōnem. q2 nullus pōt ſal
uari: vel ad celeſtē gl̄iam ꝑuenire: niſi per gr̄am chriſti.
Un̄ Augu. ðt. ꝙ gr̄a eſt excellētiſſimū donū dei: qð ſolū
diuidit inter filios regni: ꝛ filios ꝑditionis. Sed vt ſcri
bitur Jaco. iiij. deus ſupbis reſiſtit: humilibus aūt dat
gr̄am. ꝫ ꝛc. Hinc Augu. de ꝟbis dn̄i. ſermo. liiij. ðt. Eui
dentiſſimū reproboꝝ ſignū eſt ſupbia. econtra hūilitas
electoꝝ. Tertio patz per exēpla. Nam videm⁹ ꝙ terre
nus dn̄s non vult hr̄e ſeruū rebellem: ꝛ q̄ ſe extollat ſu
pra dn̄m: vel eq̄ri velit dn̄o ſuo. quia hoc eſt vſurpare ſi
bi dominiū ſui dn̄i. ſicut fecit Lucifer di. Ponā ſedē me
am ad aquilonē: ꝛ ero ſilis altiſſimo. Eſa. xiiij. Sic in ꝓ
poſito. Itez legit̄ in geſtis Romanoꝝ. ꝙ hec lex Ro
me cōdita fuit. ꝙ quicūq; non ꝑ portā ciuitatis: ſed per
murū ſcandēdo vellet vrbem intrare decapitaret̄. Sic
ſpūaliter porta celeſtis ciuitatis chr̄i hūilitas eſt. Jo.
x. Ego ſum oſtiū: per me ſi quis introierit ſaluabit̄. Si
quis aūt aliūde intrare voluerit: morieť morte eterna
Hec bene penſauit btūs iſte Ludouic⁹. ꝛ ideo licet eēt
filius regis: tamē ꝑelegit chr̄i humilitatē imitari. Qui
cum eſſet rex oim ꝛ dn̄s dn̄antiū voluit habitū nr̄e car-
nis ſuſcipe: ꝛ vſq; ad crucis mortē ſe hūiliare. Maxime
ergo cōmendat̄ in btō Ludouico hūilitas. quia vt Gre
go. in moral. lib. xxvi. ðt. Mira ꝟtus eſt cum in cordib⁹
ſublimiū regnat hūilitas morū. Unde potētes hac ꝟtu
te quāto magis deū placant. quia illud ei ſacrificiū po-
tentes offerūt: qð potentes inuenire vix poſſunt. Hec
Grego. C

C — In chr̄o vij. humilitates cōſiderāde.

¶ Sed querit̄. q̄liter debet homo addiſce
re humilitatē chr̄i ad cōformandū. Nam ip̄e hortat̄. Di
ſcite inq̄t a me: quia humilis ſum corde. Ad qð reſpon-
detur. ꝙ in chr̄o dn̄o ſeptē humilitates debem⁹ cōſide-
rare ꝛ addiſcere ad imitandū. Prima fuit in incarna
tione. quia cū eſſet in forma dei exinaniuit ſe formā ſui
accipiēs. ad Phil. ij. In quo docuit nos: vt de nobilita
te generis ꝛ naturaliū bonoꝝ non ſupbiamus: ſed tan-
to magis nos hūiliemus. q̄a talis humilitas magis eſt
meritoria ꝛ chr̄o placita. Unde Bern̄. ſup Miſſus eſt.
Non magnū eſt eſſe humilē in abiectiōe: ſed magna ꝓ-
ſus ꝛ rara ꝟtus eſt hūilitas honorata. Auguſti. Erube
ſcat ſupbire hūana īfirmitas: cum ſe depſſit diuina ma-
ieſtas.

Scd̄a

Secūda fuit in natiuitate. quia pauprime vo
luit naſci: vt doceret nos non ſupbire de diuitijs ꝛ mun
di ꝓſperitate: ſed potius hūiliari. q2 rōnem de illis ſu-
mus redditur. Eccli. iij. Quāto magnus es hūilia te
in oīmibus: ꝛ corā deo iuenies gr̄am: quoniā magna po
tentia dei ſolius: ꝛ ab hu. hono. ꝛc.

Tertia

Tertia chr̄i humi
litas fuit in circūciſione: quādo voluit vt pctōr reputa-
ri. quo docuit vt nos pctōres mlto fortius nos humilie-
mus in pnīa. pš. Cor cōtritū ꝛ hūiliatū deus non deſpi
ciet.

Quarta.

Quarta fuit in baptiſmate. tūc eñ voluit minor
reputari Joāne. quia ab illo voluit baptizari. quo do-
cuit ꝙ homo ſe alijs indigniorē reputet. Chry. Qui ve
re humilis eſt ſemp indigniorem ſe alijs reputat. D

D — Queſtio.

Querit̄. Quomō poſſit q̄libet homo alijs etiā mani-
feſtis pctōribus ſe indigniorē reputare? Reſpōdet̄ ſm
Tho. ꝛ alios doct. ꝙ p̄mo cum videris in alio aliqð bo
num qð ſcis te non hr̄e: tunc debes ꝛ iuſtū eſt te inferio
rem in hoc reputare: alioq̄n ſupbires. Scd̄o cū cogno-
ſcis aliquē defectū in te quē in alio nō cog̃ſcis eſſe: tunc
iterū debes te humiliter ſubijcere. Tertio ſi manifeſte
ſcias te ꝑfulgere alteri: tūc debes cogitare ꝙ aliqð bo-
num pōt latere in illo qð tu non ꝑcipis. Uel ꝙ ſi ip̄e ha-
beret iſtam gr̄am vel hoc bonū qð tu habes: g̃tior eſſet
vel meli⁹ ſeruiret deo ꝗ tu. vel ſaltē cogita: quia forſi-
tan ille qui mō eſt vilior te ꝛ pctōr: ip̄e eſt p̄deſtinatus
ꝛ cōuertet̄ ac ſaluabit̄. tu ꝟo potes dānabilit̄ cadere.
ꝛ ſic potes te quibuſcunq; viliorē reputare.

Quinta.

Quinta
humilitas chr̄i in ſuitute ꝛ miſtratione: qn̄. ſ. ſubditus
fuit ꝑentibus ꝛ diſcipuloꝝ pedes lauit. q̄bus docuit ſic
humilitatē ſectari debere: vt ſuꝑiores reuereamur: ꝛ in
feriores non cōtemnamus. Matth. xviij. Uidete ait ne
cōtemnatiſ vnū ex puſillis his q̄ in me credūt.

Sexta.

Sexta
humilitas fuit in aſini ſeſſione ꝛ oblati honoris recſati
one. quia in illa laude quā ſibi exhibebāt fleuit: cū eum
regem ꝓclamabāt. Silr̄ cum regē eū facere volebant
fugit. Joā. vi. Quibus docuit honores mūdi cōtemne-
re: nec eis oblatis inflari: ſed timere. quia ſcribit̄. j. q. j.
Uiliſſimus cōputandus eſt: niſi p̄cellat ſciētia ꝛ ſctitate
q̄ eſt p̄ſtantior honore.

Septima

Septima hūilitas chr̄i fuit in
crucis paſſione qua docuit patienter ferre contēptū et
oīa aduerſa. Eccli. ij. In dolore ſuſtine: ꝛ in humilita
te patiam habe. Auguſt. Plures ſunt q̄ volūt hūiles vi
deri: pauci ꝟo cōtemni. Greg. Qui gl̄iam non q̄rit: nec
contumeliā ſentit. Ad ꝓpoſitū. Btūs Ludouicus his
oīmibus modis chr̄o ſtuduit cōformari. vt patz ex eius
legenda. ꝫ chr̄iformē humilitatē tenuit. O tu chr̄iane
ſtude hūiliari exēplo chr̄i ꝛ ſctōꝝ vt glorificeris. E

E — De ꝟtutib⁹ b. Ludouici.

¶ Circa ſcd̄m p̄ncipale de amore chr̄i ꝑfecto in btō lu
douico accipiam⁹ pro cōcluſione. ꝙ btūs ludouicus fuit
ſe amore chr̄i plenus ꝛ ꝑfectiſſim⁹ cōprobat̄ ex plurib⁹
eius ꝟtutibus q̄bus lucide claruit Prima ꝟtus eſt cō
tēptus oim. et ſic chr̄i charitas. Nam Bern̄ in epl̄a de
charitate ðt. Solus eſt chr̄i amor q̄ arridentis fortune
formā ſemp ſpnit ſapore dulciori delectatus. Itē Am-
bro. xij. q. j. Cui deus inq̄t portio eſt: nil debet curare
niſi deū: vt ſuis ſe abneget qui ſuire deo elegerit. Be-
atus ludouicus chr̄m adeo amauit. ꝙ cum eſſet ex re-
gali ꝓſapia pr̄e Carolo rege Sicilie: mr̄e ꝟo Sicilie
regina nomie Maria filia regis Hungarie: alta ſui ge
neris pro chr̄o contēpſit. Hic ſctūs erat corpe pulcher
rimo: adeo vt dicerēt viri ꝛ mlieres faciem pulchriorē
nunq̄ vidiſſe. Unde qn̄ exibat de domo: ibant hoīes
vtriuſq; ſexus de vico in vicū ad videndū eum. Et cum
iure p̄mogeniture ſibi deberet regnū ſuccedere: oīa cō
tempſit amore chr̄i ſtimulatus.

Scd̄a ꝟginalis puritas.

Scd̄a ꝟtus ꝟginalis
puritas q̄ ꝑfecte chr̄m ꝛ eius mr̄em eſt imitat⁹. Grego.
ſup Ezech. Guſtato ſpū deſipit oīs caro. Nimirū hic
ſctūs cum eſſet in delitijs purpura et byſſo educatus:
amor caſtitatis a puericia adeo affecit eius mentem: vt
mulierū cōſortia: imo ꝛ aſpectus vitauerit: ac ꝟba car-
nalia horruerit. Fr̄es quoq; ſuos acerrime rep̄hende-
bat cum ſe dabant aſpectibus puellaꝝ vel mulieꝝ. nec
audebāt ꝓpter eius reuerentiā agere aliq̄d inhoneſtū
Teſtimoniū de eius angelica puritate ꝑhibuerūt fra-
tres minores q̄ ip̄m nutrierūt ꝛ in camera ſua iacebāt:
necnon alij viri nobiles. ꝙ ex quo nat⁹ eſt vſq; ad tēpus
mortis nunq̄ ab eius ore exiuit ꝟbum laſciuioſum aut
importans aliquā inhoneſtatem: nec iocoſe nec ſerioſe.

F

F Quedā nanq; ſoror ſua regina Aragonie quadā vi
ce viſitan̄. petiuit eum vt in faciē aſpiceret. Reſpondit.
Fatua eſt hec petitio: ꝛ nullo modo acq̄euit. Alia etiaz
cognata eius regina Francie rogabat: vt more nobiliū
eam amplexaret̄: ꝛ nullaten⁹ acq̄euit. Item q̄dam dn̄a
Tholoſe cum hec ꝛ alia cōmendaticia de beato Ludo
uico audiſſet: dixit. Uere ego eum ꝓbabo. ꝛ iuit ad eum
in eccl̄ia exiſtentē ac diligentiſſime cōſiderauit. Reuer

sacꝫ ad domū: dixit vicinis. Vere iste sanctus est: nunꝙ̄ vidi sic dominantez oculis sicut istum.

Tertia mise ricordie pietas.

Tertia ꝟtus: misericordie pietas. Dicit em̄ saluator Matt. v. Beati misericordes: quoniā miſc̄diam cōsequent̄. Hic aūt sanctus habuit tam ex grā: q̄ꝫ ex pietate naturali: vt esset pius ⁊ misericors in paupes. Uisitabat em̄ leprosos: et tangēs eoꝝ vlcera educebat saniem ꝓpria manu: lauabatꝙ ⁊ in oscula ruebat deuotissime. Quadā vice in die cene domini vocari fecit om̄es leprosos in ciuitatē ad suū hospitiū Barchimone: vbi tenebat̄ obses: vt pro chr̄o qui in cruce fuit tanꝙ̄ leprosus pedes eorū lauaret: ⁊ cibaria mīstraret eis. Cunꝙ ꝯuenissent: affuit int̄ eos vnus statura ꝑmaximus horrenda lepra plenus: quē alij seruitores om̄es extimuerūt. Ipe ꝟo vir sc̄tūs hunc diligentiꝰ ⁊ deuotius lauit: ⁊ eidē in mensa studio sius seruiuit. Altero die req̄situs nusꝙ̄ cōparuit. ⁊ om̄s leprosi īterrogati de illo: dixerūt nunꝙ̄ talem inter eos vidisse. Unde credit̄ ille fuisse aut chr̄s: aut angelus in tali effigie: vt ꝓbaret̄ Ludouici pietas simul ⁊ humilitas. Cum aūt factus est ep̄us Tholosanus: oēm redditum episcopatus paupibus ⁊ monasterijs ac indigentibus distribuebat: q̄tidie paupibus in domo sua. s. aquā manibus infundebat: fercula apponebat: ⁊ poplice flexo eis seruiebat: nullūꝙ quantūcunꝙ despectū dediḡbatur.

G Exemplum.

G Quadā vice dū ip̄e btūs episcopus trāsiret cum familia per plateā iuxta quandā domū vetustā ⁊ despectā ꝑuenień. audit ibidem mulierē quandā antiquā iacentē clamare. Cōfessionem confessionem. Mox ep̄us descēdit de equo. ⁊ licꝫ plures tūc p̄sbyteri eēnt cum eo q̄ vellent eam audire: tamē ip̄emet intrauit di. Ad me spectat hoc. Et audiuit eam in cōfessione: ac consolatorijs ꝟbis monuit: ⁊ elemosynā eidem īpendit: vbi ⁊ multi pediculi adheserūt ep̄o. q̄s cū serui post egressum de domo vidissent ⁊ amouerēt: ip̄e cum gaudio intuitus ait sic. Pediculi gēme sunt paupeꝝ: sinite ꝗ portare.

Quarta peccati mortl̄is īmunitas

Quarta ꝟtus pc̄ti mortalis īmunitas. Nā Augusti. xxj. de ciui. dei d̄t. ꝙ paucissimi sunt tante felicitatis: vt ab ineunte adolescētia nulla dānabilia pc̄tā commiserint. Sed btūs Ludo. talis felicitatis est. q̄ de eo viri fidedigni q̄ eum nouerant ab infantia: postꝙ̄ mortuus est tactis sacrosc̄tis testimoniū ꝑhibuerūt se nūꝙ̄ vidisse aut audiuisse aliq̄d tale in Ludouico vnde potuisset notari de pc̄tō mortali aliquo.

Quinta religiositas.

Quinta est religiositas. Nam cū talis ac tantus esset: vouit se intraturum religionē minoꝝ: q̄d ⁊ impleuit. O q̄lis hec grā. o q̄ꝫ ardens chr̄i amor: pro quo regnū Sicilie ⁊ Hierusalem om̄iaꝙ talis maiestatꝭ insignia abdicauerit: vt christum lucrifaceret om̄ia contēpsit. Cum aūt pat̄ ⁊ cōsanguinei ip̄ius veniētes Romā coram papa Bonifacio sibi dissuaderēt introitū ordis: sed vt acceptaret episcopatū eccl̄ie Tholosane. r̄ndit ꝙ nullatenꝰ assentiret: nisi voto prius satisfaceret de intrando ordinem minorū. Sicꝙ annuente papa: frēs minores eum receperūt. Et sic ꝑfecte impleuit illud dictū christi Matt. xix. Si vis perfectus esse vade ⁊ vende om̄ia que habes ⁊ sequere me. Cūꝙ iam esset frater minor: volebat vsꝙ ad mortem inter eos viuere vt minimꝰ fratꝝ: sꝫ p̄cepto apostolico coactus (cui obediendū est) inuite suscepit iugum ep̄atus.

Sexta oronis sedl̄itas.

Sexta ꝟtus est or̄onis deuote sedulitas. Nā cum adhuc esset ꝑuulus ⁊ tenellus postꝙ̄ sui b̄uitores dormitū recessissent: ip̄e surgebat de lecto: ⁊ in or̄one ac lachrymis vsꝙ ad mediam noctem quotidie ꝑsistebat. Factus aūt frater minor in terra sepius cubabat: ⁊ dormientibus socijs de nocte ip̄e ꝑuigil in or̄one manebat. Precipuā au tē deuotionē habebat ad christi passionē. ⁊ idcirco officiū passionis manibus extensis ad modum crucꝭ om̄i die perorabat. Factus aūt sacerdos om̄i die missam p̄missa cōfessione sacramētali celebrabat: ⁊ assiduus in or̄one permanens ꝓuocabat̄ sepius ad lachrymas.

Septia ꝓfūdissima humilitas.

Septima est bassa ⁊ ꝓfundissima hūilitas: quā semꝑ dilexit ⁊ tenuit. Nam semꝑ humili veste indutus sepe disciplina ferrea per se vel per socios ꝟberań. carnem cogebat humiliter seruire spiritui. Unde semel cū ip̄e iam ep̄us venisset ad frēs: ⁊ cellam sibi fratres cooꝑtassent ⁊ ornassent pannis exq̄sitis: indignatus om̄ia amoueri fecit: ⁊ in terra per totam noctē iacuit. Item cū q̄dam frater sibi dixisset. O pat̄: multū honorē p̄stitistis nostro ordini ꝙ eum intrastis. Ip̄e suꝑ hoc dicto r̄ndit indignatus. Frater (ait) male dicis: imo ordo me multum honorauit dando mihi habitū suum. ecce hūilitas. Item quādo p̄dicabat sicut ⁊ solitus erat multotiēs tā clero q̄ꝫ populo. nam ⁊ Rome in ꝯsistorio p̄dicauit. Itē Parisius: Tholose: ⁊ monte pessulano: ⁊ locis alijs. tamen nunꝙ̄ patiebat̄ ornare pulpitū. et si quādo fuisset ornatū amouebat. nec tunc sue dignitatꝭ ep̄alis cappā volebat habere suꝑ se: sed in solo habitu minoꝝ fratrū p̄dicabat. Uñ eius p̄dicatio fuit tam fructuosa. ꝙ multi iudei ad fidem chr̄i per ip̄ius p̄dicationē sunt conuersi: quos ip̄emet p̄ē humilitate et deuotione baptizabat. Hec sufficiant. O ergo homo accipe tot virtutū exempla ⁊ imitari studē. H

H Utrū humilitas sit ꝟtus p̄cellētissima.

H Circa tertiū de suꝑnali exaltatione q̄stionem ꝓponamus. Utrū humilitas sit ꝟtus p̄cellentissima: aut cur deo tam chara ꝙ sit exaltatione dignissima? Ad quod b̄m dictamina doct. p̄cipue Lyre in postilla suꝑ Mat. xviij. ⁊ Franci. may. notemus precipuas tres ꝟitates.

Prima est. ꝙ hūilitas licꝫ sit ꝟtus magna ⁊ deo chara: sunt tñ theologice ꝟtutes p̄cellentiores q̄ꝫ ip̄a. Rō. q̄ hūilitas est ꝟtus moralis. sed ꝟtutes theologice sūt p̄cellentiores ⁊ deo magis grate q̄ꝫ sint om̄es morales: quia per illas theologicas ꝟtutes homo magis cōiungitur deo. s. per fidem: spem: ⁊ charitatē. ergo ⁊c. Unde autor de spū. c. xxij. d̄t. Humilitas deo subijcit: puritas iungit: charitas vnit. Et sic ptꝫ ꝙ humilitas non est simplicit̄ maxima virtutū.

Scd̄a ꝟitas

Scd̄a ꝟitas. ꝙ inter ꝟtutes etiam morales sunt alique ꝟtutes humilitatē p̄cellentes. Nam prudentia que dirigere habet alias virtutes morales: ⁊ ponit in eis mediū: maior est alijs ꝟtutibus moralibus. ⁊ per cōsequēs etiam humilitatē precellit. Justicia etiā que importat rectum ordinē ad alterū est maior q̄ꝫ humilitas que facit hoīem bene subditum huic ordini.

tertia ꝟitas.

Tertia est. ꝙ humilitas non simpliciter: sed b̄m quid est p̄cellentissima ꝓpter eius priuilegia. Quorum primū est fundatiōis. Est em̄ aliarū virtutū fundamentū conseruatiuū. Augusti. Cogitas de altitudine sanctitatis: cogita de fundamēto humilitatis. ⁊ Grego. in moral̄. Humilitas est mater ⁊ origo omniū ꝟtutū. Nimirū b̄m Lyr̄. ex quo ꝟtutes sunt cōnexe. quantū ergo crescit humilitas in homie: tanto ⁊ alie ꝟtutes ꝓportionabiliter crescūt b̄m illud q̄d est formale in ꝟtute. sicut digiti manus equaliter crescunt: licꝫ in se non sint equales. ⁊ ideo humiles sunt maiores in merito ⁊ p̄mio exaltandi nō ꝓpter humilitatē tantūmodo: sed ꝓpter alias ꝟtutes humilitati cōnexas.

Scd̄m ꝓuilegiū hūilitatꝭ

Secundū priuilegiū pulcherrime nobilitatis. quia est ꝟtus angelica. Nam communiter alie ꝟtutes morales nō sunt in angelis. vt fortitudo: temꝑantia. sed humilitas est in eis: ⁊ ꝓpter suā pulchritudinē deus libenter eam respicit. Hec b̄m Frāciscū may. Unde Berñ. suꝑ Cañ. d̄t. ꝙ decor anime humilitas est ⁊ mūdicia. hunc geminū decorem cōcupiscit rex christꝰ.

Tertiū.

Tertiū priuilegiū dignitatis celestis. q̄a omniū est p̄ma. sicut suꝑbia primū viciū in celo: in quo angeli ceciderūt. ⁊ sicut angeli boni: sic christus dominus ⁊ mater eius per eam exaltari meruerūt in gloria: ⁊ om̄es sancti. quia humilitati correspōdet in celo maioritas exaltationis. iuxta ill̄d Lu. xviij. Om̄is qui se humiliat exaltabit̄. Hinc ⁊ Grego. in mora. Tanto anima est coram deo acceptabilior: quāto in oculis ꝓprijs fuerit despectabilior. Hec ꝓuilegia Mar̄. b̄mo. de humilitate. Ad ꝓpositū. Ex quo btus Ludouicus fuit multū humilis: meruit ergo multū exaltari apud deum. quod manifestū est pluribus miraculis. E quibus aliqua narremus.

I Miracula b. Ldouici.

I Cum em̄ esset adhuc in vita: cepit miraculis clarere. Ad tactū q̄ppe soliꝰ fimbrie: mulier. xiiij. annis fatigata fluxu sanguinis est mox sanata. Et ad signū crucis positū: frater q̄dam a cōtinua febre est liberatus. Deniꝙ cum ex humilitatis affectu iret Romam: vt scꝫ in manus pape resignaret episcopatū: in itinere infirmatus sensit se a deo euocari ex carnis ergasculo: tunc deuotissime confessus eucharistie in occursum: le-

cet valde debilis transiens: illam deuotissime suscepit: ⁊ crucem sibi datam a quodã a socijs genu flexu suscepit. Cunctisq; mysterijs circa eum expletis diutius orauit. ⁊ sic feliciter spm̃ emisit. Corpus aũt suũ in Marsiliam ducẽtibus cũctis illis apparebãt quasi lancee radiose de celo descẽdere sup corpus. Et omẽs cerei celesti lumine sunt subito accensi. Cunq; tumularet in ecclesia fratrũ: appuit ecce cunctis sup altare stans ipse btũs Ludouicus indutus pontificalibus cum mitra et baculo pastorali populũ bñdicens. ⁊ facto signo crucis disparuit. Deniq; post eius transitũ multis cepit radiare miraclis: quoꝝ pauca narrem⁹. In ciuitate Marsilie duo fratres carnales cõtra se mutuo cõmoti: vnus alterũ occidit. ppter quod iusticie lege dictante: alter s. fratricida est decapitatus. sed cum amboꝝ corpa mater eorũ mestissima fecisset duci ad sepulchꝝ btĩ Ludouici: ⁊ ipm inuocaret vt sui misereri dignaret. Mirabile dictu: caput illius amputatũ se corpi iungens surrexit. ⁊ alter oculos apiendo sanus surrexit. Itẽ in ciuitate Aretij puer mortuus natus ad inuocationẽ sancti huius suscitat⁹ est: ⁊ Ludouic⁹ noiatus. post frater minoꝝ effectus deuotus. Quidã etiam puer ab equo calcatus ⁊ mortuus: facto voto est resuscitatus. Nam ⁊ in bulla pape sex mortui narrant per eius merita suscitati ⁊ infirmi plures. Itẽ cuidã Pisano naufraganti apparuit btũs Ludouicus dicẽs. Quicunq; dixerit tria pr̃ noster ad laudẽ sancte trinitatis: ⁊ honorẽ btĩ Ludouici quicq̃d petierit ĩpetrabit. Cunq; ille hec perorasset: statim est a periculo mortis liberatus. Hec sufficiãt. O ergo gl'iosissime christi confessor Ludouice ora pro nobis christum.

¶ De sctõ Stephano rege. Ser. pmus cũ Legenda.

Letamini in domino deo

quia dedit nobis doctorẽ iusticie. Joel. ij ⁊ ad laudẽ huius festiuitatis. A Hec v̄ba conuenient assumunt ad honorẽ beati Stephani regꝫ nr̃i: quẽ ds dedit nobis. s. hũgaris oibus doctorẽ iusticie ⁊ fidei chr̃iane. Et ideo merito hortat oĩs populus Hungaroꝝ: vt letet in dño deo gr̃as agendo pro tali dono. Primo. q̃a per ipm btm̃ Stephanũ venit gens ista ad fidem chr̃i: sine qua. s. fide ĩpossibile est deo placere. ad Heb. xj. Magnas ergo deo gratias debem⁹ agere pro sancto Stephano hodie. quia nisi cõuersi per ipm fuissemus: omẽs filij ire ⁊ damnatiõis fuissemus. Scdo. q: ipse exemplũ sctitatis ⁊ iusticie nobis pbuit. Tertio quia spem salutis speciali⁹ per eius intercessionẽ habemus: cum sit patronus noster. Nam vt ait Hiero. cõtra Vigilañ. sancti dei in hac vita orauerũt pro alijs etiam inimicis: quãto magis post coronas ⁊ triũphos. quia in patria non minuit: sed auget charitas. Unde btũs Stephanus sicut in hac vita nos specialius dilexit quos in chr̃i fide genuit: ita ⁊ in celesti patria specialius pro nobis intercedit. Hinc in eius officio canit sic. Aue beate rex Stephane inclyta spes gẽtis tue: aue doctor ⁊ apostole credulitatꝫ nr̃e: aue speculũ sctitatꝫ ⁊ iusticie: per te chr̃o credidimus: per te in chr̃o saluemur: ora p populo: interueni pro clero: vt nullus de tuis preda fiat hostis. Hec ibi. Dicam ergo cũ Joele pmissa verba oibus de gente Hungaroꝝ. Letamini in domino deo. ⁊c. Iuxta que v̄ba tria mysteria notemus p smone. sm ꝙ de tribus cõmendat in eis: sed ordine alio.

¶ Prĩo de saluifica iusticia. quia iusticie doctor datur a deo.

¶ Secũdo de dignifica p̃sidentia. nam deus dedit eum doctorem ⁊ regem.

¶ Tertio de gl'iosa excellẽtia q̃ seq̄t ad pmissa. B

B De iusticia saluifica. ¶ Circa pmũ de iusticia saluifica notandũ est pro conclusione. ꝙ omis chr̃ianus sub necessitate salutis tenet esse iustus. Quod probat

¶ Primo autoritate.

¶ Secundo ratione.

¶ Tertio declaratione.

Primo. ¶ Primo autoritate. Eccli. iiij. Pro iusticia agonizare p aĩa tua: ⁊ vsq; ad mortem certa p iusticia: ⁊ deus ex. pro te. in. t. sm Ly. Notant dicit vsq; ad mortẽ. q: melior est mors bona q̃ trãsgressio iusticie. Itẽ Mat. v. Nisi abũdauerit iusticia vr̃a plus q̃ scriba. ⁊ phariseo. nõ intra. in reg. celoꝝ. Scdo rõne. q: iniusticia sm suum gen⁹ mortale pctm̃ est: eo ꝙ cõtrariat charitati. ⁊ ideo visione btã puat. ps. Non pmanebũt iniusti ante oclos tuos. Uñ Prouer. xx. In semita iusticie vita: iter autẽ ⁊ euiũ ducit ad mortẽ. Hec rõ ponit per Thom. ij. ij. q. lxx. Et p breuitate sufficiat. Scdo

Tertio pbat declaratione. qm̃ vt Ly. dictat ⁊ videm⁹: iusticia est adeo necessaria hoibus: vt etiam mali ⁊ raptores ac q̃libet societas hoĩm sine iusticia stare non possit. Nam si inter illos scꝫ latrones fiat diuisio iniusta stati orit seditio inter eos: ⁊ sic dissipabunt ⁊c. sic ⁊ inter bonos. Tertio

Querit hic. q̃d est iusticia chr̃iana: ad quã oẽs obligant? Rñdet ex dictis Rich. in. iij. dist. xxxiij. ar. v. q. iij. ꝙ cõmunissime loquẽdo iuxta Anß. lib. de veritate. ca. xij. ⁊ August. lib. lxxxiij. q. siml'. Iusticia est rectitudo volũtatis ppter se seruata. s. sm ordinẽ debitũ charitatis dei ⁊ pximi. Itẽ sm Berñ. Et sm Macro. Iusticia est reddere vnicuiq; q̃d suũ est. Nam. ff. de iust. ⁊ iu. l. iusticia. diffinit ꝙ Iusticia est cõstans ⁊ ppetua volũtas ius suũ vnicuiq; tribuens. C Questio. Iusticia christiana

C Homo tenet reddere quadruplex ius. Notandũ ergo. ꝙ q̃libet chr̃ianus obligat generalr̃ reddere q̃druplex ius. Et sic obseruatis illis iudicat iustus chr̃ianus ⁊ non aliter.

¶ Primũ ipi deo

¶ Secundũ prelato suo

¶ Tertiũ pari proximo

¶ Quartũ inferiori vel subdito.

Prĩo deo. ¶ Primo ipi deo debet reddere ius suũ: cui in tribus obligat de iure. s. timore: amore: ⁊ honore. Uñ Malach. j. Si ego pat: vbi est honor me⁹? Et si dñs ego sum: vbi est timor meus dr̃ dñs exercituũ. Debet ẽ chr̃ianus deum timere vt dñm sup oĩa: ne offendat p pctm̃. Debet amare vt p̃rem omĩ diligẽtia seruãdo ei⁹ p̃cepta ⁊ operando bona. Debet ⁊ honorare laudãdo: benedicẽdo: ⁊ adorando. ps. Sacrificiũ laudis honorificabit me. illic iter q̃ ostẽdam illi salutare dei. Qui hec iura deo reddit iustus chr̃ianus est ⁊ deo charus. Secũdo p̃latis: siue spũalibus: siue tpalibus ius debem⁹ reddere in tribus. s. puẽtus ⁊ decimas soluẽdo. Itẽ reuerẽdo ⁊ obediendo in licitis. Heb. xiij. Obedite p̃positis vr̃is ipi p uigilant q̃si rõnem reddituri p aĩabus vestris. Hinc sm ꝙ dr̃ Scot. sup. iiij. dist. xv. Quicunq; non implet penitentiã iniunctã a cõfessore suo rõnabilẽ ⁊ debitã cum posset: talis mortalr̃ peccat. Silr̃ qui nolũt obedire p̃latis ecclesiasticis in institutione festiuitatũ colendaꝝ: vel ieiunioꝝ: vel in positione interdicti ecclesiastici ⁊ similiũ: peccant mortalr̃: ⁊ non sunt iusti chr̃iani. Unde dñs ait Mat. xviij. Qui eccliã nõ audit: sit tibi sicut ethnicus ⁊ publicanus. Uñ Calixtus papa dist. xij. Nõ decet inq̃t a capite mẽbra discedere. s. per inobedientiã: sed oĩa mẽbra caput sequant. Nulli v̄o dubiũ est ꝙ aplica ecclesia mater sit oim: a cui⁹ regulis nõ cõuenit deuiare. Et sic dei filius venit facere voluntatẽ p̃ris: sic vos implete volũtatẽ m̃ris vr̃e que est ecclia: cui⁹ caput est romana ecclia. Hec ibi. D Hic querit. Utrũ teneat q̃s in omibus obedire suis maioribus vel supioribus? Rñdet frater angelus de Clauasio. sm Alexã. de ales in iij. pte sum. in p̃cepto. iij. ꝙ obediẽtia limitat sm gradũ supioritatis. Nam est supioritas pma in spũalibus. ⁊ illi supiori obediendũ est in spũalibus necessarijs ad salutem vel ad hoc ptinentibus ab his qui subijciunt eorũ iurisdicioni. Scda est supioritas in tpalibus q̃ ad regimen rei publice. ⁊ talibus. s. dñis ⁊ p̃ncipibus obediẽdum est ab eoꝝ subditis in licitis p̃ceptis quantũ ad ea que ptinent ad tale officiũ. Sed excipit dũmodo ptãs esset vsurpata ab eis sm Rich. in. ij. dist. vlt. quia sic ad obediendũ non tenent nisi ppter scandalũ. Item si p̃cipient ecclesiasticis: non tenent. quia ecclesiastici non sunt subditi dñoꝝ tempaliũ. ⁊ ideo non possunt eis aliq̃d p̃cipere. de cõsti. c. ecclia. Itẽ etiã excipit q̃n ptãs tpalis p̃cipet vel legem cõderet talẽ que nõ esset ad cõem vti

Scdo platis

D In q̃bus tenet q̃s suis supioribus obedire.

litatem: sed ꝓpter vtilitatē ꝓpriā ꝑnceps hoc edidit vl ꝑcipit. q: tūc in foro cōsciētie non obligaret transgrediens ad mortale, facit dist. iiij. ca. Erit aūt lex. ⁊ tunc lex dicit iniusta ex fine. ꝫm Panor. ca. Canonū. de cōstitu. Tertia est supioritas in tpalibus q̄ ad regimē ꝓprie familie, sicut ꝑest pater carnalis vel mater. Et tunc debetur obediētia a filijs ⁊ famulis in his q̄ ptinēt ad dispositionē rei familiaris. Vn̄ in ꝑfatis nō obediētes scient ⁊ sine rōnabili causa: ⁊ in re alicui⁹ importātie aut ex cōtēptu: peccāt mortalit. nisi foret illud qđ ꝑcipit cōtra salutem vel cōtra ꝑceptū alicuius supioris. In alijs aūt q̄ ad eoꝝ supioritatē non ptinent: nō est necessariū obe-

Tertio compari.

dire. Hec frater Angelus. Tertio cōpari debemus ius reddere suū. s. fraternā charitatē. Matt. xxij. Diliges primū tuū sicut teipm. Qui ꝗ frēm odit: vel cōtra eum iram tenet: nō est iustus chr̄ianus. Vn̄. j. Ioā. iiij. Si qs dixerit, diligo deū: ⁊ frēm suū odit: mēdax est: et

Quarto subditis.

ꝟitas in eo nō est. Quarto subditꝫ tenet chr̄ianus ex iusticie lege. s. reddere iura sua q̄ ad corpalia: vt p seruitijs ⁊ labore satisfactionē impēdat. Leuit. xix. Non morabit opus mercēnarij tui vsq; mane apud te. Item q̄ ad spūalia vt a vicijs coerceat ⁊ corripiat: alioqn pticeps erit culpe ⁊ pene. lxxxvj. di. Facietis. Item quo ad iudicialia vt in oib⁹ iuste iudicet. Sap. j. Diligite iusticiā q̄ iudicatis terrā. Greg. Tu q̄ preces homibus in

Figura iusticie.

terra memēto ꝙ ⁊ tibi ꝑest iudex in celo q̄ tibi eadē mēsura remetiet qua mēsus fueris. Pro hui⁹ exēplo legit ꝙ apđ ꝓhos antiq̄s iusticia depingebat: sic ꝙ facie uersus celū erat eleuata: ⁊ erat ceca ac staterā tenebat manu ⁊ erat manca: ad ꝺcandū ꝙ in iudicādo debet iudex aspicere mente deū celi qui ip̄m est iudicatur⁹. et sic cecus q̄ ad hoīes vt non respiciat cōsanguinitatē vel amicitiā: aut ꝑsonā vel odiū. Itē librā iusticie tempatā cuꝫ misc̄dia teneat manu in exequēdo sniam. Et sit mancus. s. ne munera accipiat ad ꝑuertendū iudicia. Sic p oīa fecit btūs rex Stephanus. Et his modis iusticiā tenere nos docuit. ergo ip̄m vt regem ⁊ doctorē iusticie imitemur ad cōsequendū regnū celoꝝ. E

Utrū oīs ꝑsidētia sit a deo.

℄ Circa scđm ꝑncipale de dignitate ꝑsidētie. Ex q̄ dicit in themā. ꝙ deus dedit ip̄m doctorē ⁊c. q̄stio occurrit. Utrū oīs ꝑsidentia vel ptās dn̄andi in homies sit a deo? Ratio q̄stionis est. q: q̄libet hō eq̄ ad imaginē dei creatus est. vt dn̄s: sic ⁊ ꝫuus. Quō ergo vn⁹ iuste alteri dominat: maxīe cū deus dixit vt homo dn̄et brutis ⁊ hmōi: non aūt hoibus. vt ptꝫ. Gen̄. j. Rn̄det ad hec breuiter ꝫm doct. Primo. ꝙ si hoīes nō peccassent: in paradiso fuisset q̄dem aliq̄ ꝑsidentia: puta viri sup vxorē: et puulos filios: ꝫm Sco. sed non fuisset tale dn̄ium sicut nunc post pctm̄ est. Scđo dicendū. ꝙ ex q̄ homo p pctm̄ factus est siꝫs iumētis insipiētibus. vt dt ps. Ideo dominiū in hoies angariale introductū est iusto dei iudicio: vt brutalis homo regat ⁊ corrigat p ꝟtuosum. Ad hec tertio ꝫm Rich. simulq; Bonauen̄. sup. ij. di. vl. ark. ij. q. j. nota ꝙ in ꝑsidentia q̄ttuor possunt ꝯsiderari. Primo q̄dem essentia ptātis: hoc est ordo q̄ regūt inferiora a supiorib⁹. ⁊ est a deo ordinat⁹ ac sp bonus. sic̄ videm⁹ in corpe hūano: ⁊ in toto mūdo iferiora a supioribus re-

In ꝑsidentia q̄ttuor cōsiderant.

gi. De hoc accipiēdū est illud Rom̄. xiij. Non est ptās: quantū. s. ad essentiā: nisi a deo. Qui ꝗ ptāti resistit: dei ordinationi resistit. q̄ aūt resistūt deo: damnationē sibi ip̄is acq̄runt. Sic etiā chr̄s dixit Pilato. ꝙ data est potestas desup. q: Augu. xxiij. q. j. Quid culpat. dicit sic. Non habet quisq; ptātem: nisi desup datā. nō em̄ est potestas nisi a deo: siue iubente: siue sinente. i. pmittente.

Scđo

Hec ille. Scđo in ptāte ꝯsiderari potest excellētia ꝟtutis per quā vnus ꝑualet alteri. Nam. j. Pol. dt ꝓhus. ꝙ hoies intellectu ⁊ rōne vigētes sunt naturalr alioꝝ rectores ⁊ dn̄i. sic etiā ꝟtuosi. Unde ⁊ ibidē dic. ꝙ nil nisi ꝟtus ⁊ vicia determināt seruū ⁊ liberū. Hec etiā absq; dubio a deo est. Unde Grego. Om̄es hoies natura eq̄

Tertio

les fecit. s. inquantū ad dei imaginē sunt facti. Sed pro varijs inq̄t meritis. s. virtutū alios alijs occulta dei dispensatio iuste ꝯposuit. Tertio ꝯsiderari pōt modus acq̄sitionis vel cōsecutōis talis. s. ꝑsidentie. quia aliq̄ obtinent ptātez iusto modo ⁊ titulo. ⁊ hoc etiā est a deo simpliciter. Aliqui aūt obtinent iniuste: vel per violentiā: vel per astutiam. ⁊ hoc nō est a deo nisi pmissiue ꝓpter pctā. Job. xxxiiij. Qui regnare facit hypocritā ꝓpter pctā popli. Quarto cōsiderari potest vsus regiminis. Et

Quarto.

q̄dem bonus vsus est a deo simplr. abusus aūt non nisi pmissiue ꝓpter pctā. Sicut ⁊ diaboli ptās in hoiem: vl abusus iuste pmittit a deo ꝓpt pctā p que hō fact⁹ est ꝫuus vicioꝝ ⁊ demonū. iuxta dictū chr̄i Ioā. viij. Qui facit pctm̄ ꝫuus est pcti. Ad hec Hiero. viij. q. j. Audacter inq̄t dicimus: nō semp ꝑnceps poplo ⁊ iudex ecclesie per dei arbitriū dat: sed put merita nostra deposcūt ⁊ ex scptura ponit ibidē exemplū de Saule. Ad ꝓpositū btūs Stephanus ꝑuisus a deo ꝙ fieret ꝟtuosissim⁹ ⁊ sctissimus. ⁊ ideo anteq̄ʒ nasceret per angelū est ꝑnunciatū ꝙ a deo electus fuit rex futurus. F

F De ꝑuilegijs b. Stephani

℄ Circa tertiū ꝑncipale de gl̄ie excellētia sit pro conclusione. ꝙ btūs rex stephan⁹ pre alijs regibus ⁊ ꝑncipibus magnis priuilegijs apđ deū claret fore gl̄iosissim⁹. Et ostendit ex pluribus. Primū ꝑuilegiū gl̄iosum est angelice annūciationis. Nam in hoc quodāmodo assimilatus est chr̄o ⁊ sctē mr̄i eius Marie ac Ioāni baptiste ⁊ alijs magnis ab angelis ꝑnunciatus sctis. quia beatus rex stephanus ab angelo est annūciatus. Legenda.

Legenda

℄ Legit em̄ ꝙ post ingressum Hungaroꝝ de Scythia ea tēpestate qua ip̄a gens ꝑsequebat eccl̄iam dei ⁊ vastabat: erat q̄rtus ab illo ꝑmo in Panonia dux noie Gyesi paganismi ritu obuolutus. Sed dei gr̄a opante tandē cepit de pace cū oībus ꝑuincijs vicinis tractare ⁊ statuit ꝑceptū hospitalitatꝫ ⁊ securitatꝫ cūctꝫ chr̄ianis ducatū suū intrare volētibus ⁊ suā ꝑsentiā adire: clericis ⁊ monachis q̄bus libent auditū ꝑbens. Ecce die celitus disposita credidit in chr̄m ip̄e ⁊ domus eius tota: pollicens oēs sue dicioni subditos chr̄iano nomi se mācipaturū. Cunq; iam in chr̄o baptizatus: ⁊ spū feruens nimis sollicitus esset de ritibus sacrilegijs destruēdis ⁊ rebellibus domādis ⁊ ep̄atibus ⁊ ecclesijs construendis. Ecce quadaꝫ nocte astitit angelus dn̄i in specie iuuenis: aspectu delectabilis dicēs. Pax tibi chr̄e electe iubeo te de sollicitudine tua fore securū. Non tamē tibi cōcessum est qđ meditaris. quia man⁹ pollutas hūano sanguie habes. sed de te filius nascitur⁹ est: cui hec oīa disponēda cōmendauit deus. hic erit vnus ex electꝫ regibus a dn̄o coronā vite secularis cōmutatur⁹ eterna. Verū en ad te veniet vir missus a deo quē honorabilit suscipe: ⁊ eius cōsilijs assensum prebe. Expgefact⁹ dux: visionē stupid⁹ cū fidelibus ptractans: gr̄as ꝯstratus in terrā egit deo cuꝫ lachrymis. Nunciat interim sctm̄ Adalber. Prageñ. ep̄m aduenire: cui obuiā honorabiliter ꝓcedit: suscepit: ⁊ obediētie filiū se eidē monstrauit: vt fuerat cōmonitus. Tandē iubēte duce poplo cōgregato ad ꝑdicationes scti ep̄i cōtinuas: cepitq; lux fidei in Hungaria enitere: ⁊ ceperūt baptizari multi. Et sic patꝫ ꝑuilegiū. Scđm priuilegiū btē ꝑnominationis.

Scđm ꝑuilegiū btē ꝑnominationis.

Nam interim cum ip̄sa ducis vxor iam sctā ꝓpinq̄ foret partui: apparuit illi btūs Stephanus ꝓtomartyr habitu leuitico ornatus: qui dixit illi. Cōfide mulier in dn̄o ⁊ esto certa: quia filiū paries: cui ꝑmo in hac gēte coronā debet ⁊ regnū: nomēq; meū inq̄t illi imponas. Admirans mulier ait. Quis es dn̄e? Ego sum inq̄t ꝓtomartyr Stephanus pro chr̄o passus. ⁊ disparuit. Nascit interea ꝑdictus a deo reuelat⁹ filius: quē sctūs Adalbertus natū Strigonij baptizauit ⁊ Stephanū noīauit. G

Qꝫ autē hoc priuilegiū sit magne sctitatis ptꝫ. Primo. quia paucis est cōcessum. Nam ꝫm Ly. sup Gen̄. vj. In veteri testamēto duo legunt ꝑnoiati anteq̄ʒ nascerent. scꝫ Isaac ⁊ Iosias. ⁊ hoc ꝓpter specialia miracula. In nouo etiā testamēto duo legunt. s. Ioannes baptista: ⁊ chr̄us dn̄s. Sed de btā ꝟgine credit ꝑsupponēdo et ex historijs. Et sic btūs Stephanus istis in hoc assimilat. Scđo magnū est rōne mysterij. quia Stephanus corona interꝑtat: vt significet eius coronatio tam in terris q̄ʒ in celis. Tertiū ergo sequit priuilegiū certitudis

Tertiū certitudinis

secure saluationis. quia vt ex ꝑhabitis reuelationibus ⁊ seq̄ntibus claret: ip̄e btūs Stephan⁹ fuit certus de eterne salutis ꝑdestinatione. quod paucis ⁊ raris sctis

legit̃ cōcessum. Quartū dignificatiōis. quia ip̄m deus sublimauit in magnas dignitates. Pria est dignitas regia. Secūda apostolica. Tertia doctorica. Fuit em̄ rex aplus ꝛ doctor: vicȝ Hūgaroꝝ. Cum em̄ creuisset ꝛ litteris imbutus adolescēs factus fuisset: cōuocatis p̄matibus Hūgarie p̄ficitur in regem. Et tūc pater eius anno dn̄i nongentesimo nonagesimo septimo feliciter migrauit ad chr̄m. Sct̄us ꝓo Adalbertus eodem anno in Prusciā p̄dicationis causa transiēs: martyrio est coronatus ibidē. Bt̄us aūt stephanus cepit in om̄ibus mādatis dei fideliter incedere ꝛ cogitare q̄liter popl̄m sibi subiectū ad fidem chr̄i posset cōuertere. Ecce aūt diabolus cōmouit intestina bella cōtra eundē: ita vt a sancto ꝓposito disturbaret. Ceperūt em̄ plurimi p̄ncipes nolentes fide chr̄i colla sūmittere: ipi btō Stephano insultare: ꝛ di ꝟuos cedere ac eoꝝ bona vastare. Ip̄e aūt cōfidens in dn̄o: collecto exercitu decertauit cū eis. q̄bus victis de eoꝝ possessionib⁹ eccl̄ias chr̄i dotauit: et om̄ia erogauit. Post hec ep̄atus decem in ꝓuincia ordinauit. Strigonien̄. eccl̄iam metropolim ꝛ magr̄am ceteraꝝ fore constituit. Et anno q̄rto post p̄ris obitū cū iam sua prudētia per dei gr̄am totā fere Hungariā cōuerti fecisset ad chr̄m: misit Romā p̄sulem Anastasiū ad sctissimū papā: peten̄. vt paternā b̄ndictionē cōferret: ep̄atus ꝟm ꝙ iam ordinauerat ꝯfirmaret: ꝛ regio diademate ip̄m roboraret: q̄tinus per dei gr̄am cepta posset solidius stabilire

H Eodē t̄pe dux Polonoꝝ cum suis fidem chr̄i amplexus miserat iam antea ad papā ꝓ cōsimili causa. Cui papa coronā egregij op̄is pari iam fecerat ꝛ mittere decreuerat. Ecce aūt nocte p̄cedente pape astitit ꝑ visum angelus dn̄i dicēs. Crastina die ignote gentis nūcij ad te venient qui suo duci regiam coronā postulabūt. Hanc ergo coronā p̄paratā illoꝝ duci largiaris. q̄ sibi ꝓ sue vite sctē meritis debet̃ cū regni gloria. Cunq̄ die illa p̄sul Anastasius ad cōspectum pape intrasset: auditis cunctis bonis q̄ deus ꝑ btm̄ Stephanum in cōuersione tante multitudis op̄atus fuerat. Papa gauisus cūcta postulata cōcessit: ꝛ illā coronā iuxta qd̄ angelus p̄monuerat donauit. Insup crucē ante regem ferendā velut in signū ap̄latus mīit di. Ego sū ait ap̄licus: ille ꝓo merito chr̄i ap̄ls per quē tantū populū chr̄o ad se cōuertit. Et ob hoc de ecclesijs ordinandis ip̄ius regis ꝓuidētie cōmisit. Tandē regressis nuncijs btūs Stephanus cū magna presulū solēnitate vngit̃ et feliciter coronat̃. Et sic patȝ.

Quintū excellētis p̄fectionis. Quintū priuilegiū excellētis meriti ꝛ p̄fectionis. de qua nō capit t̄ps ad presens om̄ia describere. sufficiant ergo aliq̄ eoꝝ narrari. Primo q̄dem legit̃ fuisse circa ecclesias cōstruendas et dotandas: ac circa monasteria edificanda liberalissim⁹ ꝛ largissimus: adeo vt om̄ia q̄ habebat ꝛ acq̄rere poterat illis ꝛ ad illa ꝑtinentia erogaret. Nō em̄ solū in terris sibi subiectis: sed in longe positis etiā edificauit. Nā in Hier̄lm monachoꝝ cenobiū cōstruxit: predijs ꝛ vineis sufficiētibus ad victū dotauit. Item in Roma sub titulo sc̄ti Stephani ꝓtomartyris cūctis ꝑtinentijs pro cōgregatione. xij. canonicoꝝ statuit. Item in Cōstantinopoli eccl̄iam fecit mirifici op̄is ꝛ dotauit ꝛc. Sc̄do circa paup̄es ꝛ egenos fuit tam misericors ꝛ pius. ꝙ ēt nocturnas vigilias in elemosynis erogādis ꝛ pedibus illoꝝ lauādis hilariter transigere volebat. Quadā aūt nocte dū solito more nullo sciēte paup̄ibus tulisset sacculū plenū pecunijs ad erogandū: illi ꝓ diripienda pecunia: in ip̄m (nesciētes quis esset) man⁹ inijciūt: ꝛ barbas ac capillos euellūt. Ex quoꝝ manib⁹ tandē dimissus: ecce gaudio ꝑfusus ait. O regina celi Maria: en quia tui sunt hi qui me sic tractauerūt patiēter sufferā: sciens q̄ chr̄o dn̄o dicente. Capillus de capite nō peribit ꝛc. Nunq̄ aūt ab elemosynis distribuendis per se ꝛ per alios destitit. Tertio in iudicandis causis erat iustissimus ꝛ equitate plenus. sciēs quia ante tribunal christi deberet ip̄e stare. Unde ꝛ om̄ibus decretū statuit subditis: vt nullus aliū hostiliter inuaderet: nullus viduas vel orphanos opprimeret: nullus alterū lederet. Quarto quo ad suoꝝ moꝝ sanctitatē: tantā maturitatē ꝛ discretionē tenuit. ꝙ a iuuentute vsq̄ ad vite finem vnq̄ labia ad risum mouit. diem em̄ vltimū semp ante oculos cordis habuit: ac si iam ante tribunal christi staret: cūctis quoq̄ virtutū op̄ibus adornat⁹ in om̄i sanctitate ꝛ iusticia corā chr̄o cōuersabat̃.

I Sextum p̄uilegiū fulgide mirificationis. Nam vt eius sanctitas fulgeret manifestis miracl̄is d̄s clarificauit etiā in vita. Quotiēs em̄ alicui⁹ hoīs infirmitas aurib⁹ suis diffamabat̃. mox aliquā p̄ticulā panis: pomi: vel herbe ꝛ ꝓ medicina illi mittens mādabat vt sanus surgeret: ꝛ statim deo ꝓpitio sanabat̃. Item sp̄u ꝓphetico ꝓuidebat quādoq̄ ꝛ p̄dicebat hostes supuenturos Hūgaris chr̄ianis ꝛ dep̄daturos eoꝝ possessiones: quod illi obseruabant ꝛ implebat̃. Itē noctis silentio solitus erat orare: lachrymas fundere: ꝛ cōtemplationi diuine vacare. Quadā aūt vice descendēs cuȝ magno suo comitatu in campo fixis tētorijs ceteris somno dep̄ssis: ip̄e diutius dep̄cationi insistebat. Et ecce q̄dam vir magne simplicitatis ꝛ innocētie tūc consilr̃ orans vidit angelos ad beatū stephanū descendētes: ꝛ papilionē sup eum extensum ꝛ terra leuari: ꝛ tam diu in aere pendere: donec a cōtemplatione ꝛ orōne spiritū relaxauit. Rex aūt ꝑ spiritū sanctū cognouit: ꝙ vir ille hec circa se viderit ꝛ ad se vocatū ne patefaceret (ꝙ diu. s. viueret) interminādo rogauit.

Septimum gloriose illustrationis. Septimū priuilegiū gloriose illustratōis s. ꝑ miraculosa suffragia hoībus p̄stita eius merit̃. Cū em̄ sibi diem trāsitus iminere iam nouisset cōuocatis p̄latis ꝛ p̄ncipibus oēs paterne admonuit fidem catholicam ꝟuare: iusticiā tenere: deū amare: ac sup nouellam plantā chr̄ianitatis custodiā habere. Manus tandē leuans ꝛ oculos ait. O regina celi ꝓgo gl̄iosissima Maria tuo patrocinio regnū hoc cuȝ p̄matibus ꝛ om̄i pp̄lo ac clero cōmitto: ꝛ in manus tuas aīam meā cōmendo: sumptaq̄ eucharistia ꝛ vnctione sacra felicit̃ in dn̄o obdormiuit. Anno dn̄i M. xxxviij. sepultusq̄ est in alba regali vbi dominus per ip̄ius merita inumera prestat beneficia. Sepe etiā ibi per noctē melodia cantus angelici audita est: ꝛ frequēter odor suauissim⁹ per totū templū fragrauit. ibi multi varijs lāguoribus detenti sanitati sunt redditi. Et plures illuc ꝑperātes in itinere ad ei⁹ inuocationē sūt liberati: ꝛ qd̄ mai⁹ est mortui suscitati: dextraq̄ manus bti regis Stephani vsq̄ modo ossibus cute ꝛ neruis adherētibus manet integra quasi elemosynā porrigere videret̃. qd̄ a deo factū credim⁹ pro pietatis op̄ibus cōmendādis. O g̃ gl̄iosissime rex Stephane te rogamus ora ꝓ nobis chr̄m dn̄m in celis.

De sancto Stephano rege. Sermo. ij.

Fidelis seruus ꝛ prudens quē cōstituit dn̄s super familiā suā. Mat. xxiiij.

A Uerba ista inter ceteros cōfessores solent cantari: ꝛ possunt cōuenient etiā dici de btō Stephano rege quē dn̄s fidelem cōstituit in regem populi christiani regni Hungarie: ꝛ doctorem fidei ac apostolū credulitatis illoꝝ in chr̄m. Maxime ergo cōuenit illis hūc sanctum venerari: ꝛ eius festum celebrare. quia vt philosophus. viij. Eth. dicit. Dijs: magistris: ꝛ parētibus nō potest homo reddere equiualēs ad cōdignū. s. quantū teneret̃. Ip̄e aūt btūs rex Stephanus peperit nos in christi fide: ꝛ magister ac doctor extitit salutis eterne. Et idcirco debemus ip̄m honorare ꝛ tenemur: si non in tantū quantū esset condignuȝ saltem quantū possumus pro modulo nostro. Nam ip̄e fidelis ꝟuus christi ꝛ prudens fuit quem dn̄s constituit nobis non solū in terris: sed ꝛ in celis patronū: vt saluemur per eius merita. iō de illo accipimus hec verba. Iuxta que verba tria mysteria notabimus pro hodierno ꝟmone ꝟm ꝙ de his cōmendatur.

- Primo de prudentia in chr̄i obsequio.
- Secūdo de diligētia in fideli seruitio.
- Tertio de cōplacentia. s. ꝛ ei ꝓ debito ministerio.

Hec satis clare eliciunt̃ ex themate.

B Qualis chr̄ianus d̄r vere prudens chr̄i ꝟuus. Circa primū de prudētia in obsequio christi. Queritur. qualis christianus dicit̃ vere prudēs christi ꝟuus? Ad quod respondet̃ per conclusionem quā dictat Augustinus de libe. arbi. ca. xx. di. sic. Prudentia est appe

tendaꝝ rerum vitandarũq; scientia. Unde ſm eundem super Ps. lxxxiij. Prudens dicit̃ quasi porro videns. Poro eñ.i.a longe puidere oportet quid agere vel eligere debeamus: ne postea egisse peniteat. Unde prudẽtia dicit̃ quasi porro videntia. vt dicit Prosper. Porro autẽ ſm Catholicon dicit̃ quasi valde vel longe. quasi a porrigendo in longum. Ex quibus pro documento ac-

Pria v̱itas. cipiamus tres precipuas veritates. Prima v̱itas. ꝙ per totum mundũ nullus reputat̃ vere prudens christianus qui non vult cauere a peccatis mortalibus. Nam Augusti. de beata vita dicit. ꝙ nolle vitare mortem: scꝫ anime manifestũ est stulticie signũ. Job. xxviij. Postq̃ inuestigatũ est multis ſmonibus vbi sit sapientia: conclusum est ꝙ timere deũ ⁊ recedere a malo. Ad id etiã facit visionis figura. Apocal. xij. vbi Joannes dicit vidisse: ꝙ draco magnus qui ꝓiectus est in terrã ⁊ vocat̃ diabolus: trahebat cauda sua tertiã ꝑtem stellaꝝ celi ⁊ misit in terram. Nam per celum accipit̃ presens ecclesia: in qua sunt tres status christianoꝝ tanq̃ stellaꝝ fide christi radiantiũ et illuminatoꝝ. Prima ergo parte sunt iusti a peccatꝫ prudenter per dei grãm se cauẽtes Secundã parte sunt christiani post pctm̃ cõmissum dei timore ⁊ amore penitentes: hos non potest trahere diaboli cauda in infernũ. Sed tertia parte sũt peccatores in culpa manẽtes quos trahit in infernũ diabolus tanq̃ stultos ⁊ deceptos a diabolo. Et ratio. Nam quomodo potest dici prudens qui non vitat ignem. s. eternũ: sed appetit eternalẽ penam opere ⁊ effectualit̃ ad illã tendendo. Sic est de peccatoribus. ⁊ patꝫ ex p̃dicta diffinitione prudentie. C Secũda v̱itas. ꝙ nil stultius

C Scda v̱itas q̃ seruire carni: mundo: ⁊ diabolo. Et ostendit̃ tam ratione: q̃ similitudine. Primo q̃dem ratione hoc claret. quia stulticia magna est eis seruire qui te pro tua seruitute volunt ꝑdere ⁊ malis retribuere ꝓ seruitio: nec possunt diligere te. sed sic est de istis. quia sunt inimici hominis perpetuo. Unde Grego. dicit. Stultũ est ſuire diabolo qui nullo placat̃ obsequio. Nam quos incensores habuim⁹ in culpis: tortores habebimus in penis. Secũdo quoq; similitudine patet hoc tali. Nam dicit Sap. Eccli. xxv. Tres species odiuit anima mea inq̃t: videlicꝫ pauꝑem suꝑbum: diuitem mendacem: ⁊ senem fatuum. Nimirũ his in talibus seruire non est ad profectum: sed potius ad detrimentũ. quia suꝑbus pauꝑ nõ habet vnde seruo satisfaciat. ⁊ diues mendax qui promittit non implet. senex quoq; fatuus seruitia non compensat: ⁊ sine causa ſuum verberat. Sic spiritualit̃ carni seruiens: pauperi suꝑbo seruit. Nam caro cũ sit pauper: adeo ꝙ pauper eam aliunde mendicare oĩa pro suo victu ⁊ vestitu: scꝫ panem et vinum a terra: vestes ab ouibus: calciamẽta a brutis. ⁊ tamen superbit. quia p̃ciosius indui vult q̃ sua domina. s. aĩa. s. de scarleto: de purpura: cum aĩa misera manens non induit̃ virtutum ornatu. Item caro lautius viuere vult ⁊ epulari: ⁊ nõ curat de aĩa pascẽda v̱bo dei. ⁊ sic est superba cuꝫ sit pauperrima. Itẽ qui seruit mundo seruit diuiti mendaci. quia mũdus abũdans diuitijs. s. tempalibus: mẽdacio decipit: cum in morte oĩa aufert: ⁊ nil nobiscum ducere sinit. btitudinem ꝓmittit: ⁊ tamẽ fallaces diuitias dat q̃bus ad damnationẽ illaq̃at. j. Tim. vj. Qui volunt diuites fieri incidũt in laqueũ diaboli. Unde mundus fallax dñs est. quia sub specie bonoꝝ tempaliũ illaqueãdo decipit. sicut hamus latens sub esca piscꝫ. Deniq; qui seruit diabolo: seruit seni fatuo. nam diabol⁹ senex reputat̃ inquantũ a p̃ncipio mundi est factus. ⁊ est fatuus per maliciã qua voluntarie et obstinata mente odit summũ bonũ. s. deum. Berñ. Superbia coꝝ qui te oderunt ascendit semꝑ. ⁊ sic accumulat sibi et suis ſuis penam eternã. Unde in fine seculi dicturus est dñs reprobis. Ite in ignem eternũ: qui ꝑatus est diabolo ⁊c. Mat. xxv. Ecce ex his claret p̃dicta v̱itas: qm̃ stultissimum est seruire carni: mũdo ⁊ diabolo. O peccator pensa hec ⁊c.

D tertia v̱itas. D Tertia v̱itas. ꝙ vera ⁊ sũma prudentia est: spreto mundo: carne: ⁊ diabolo seruire chr̃o dño Et patꝫ ex v̱bis Berñ. dicẽtis. Quattuor sunt inquit quoꝝ in hac vita obsequijs seruimus, caro: mundus: diabolus: ⁊ deus. Et paulo post. Habent ⁊ singuli principes donatiua ꝓpria. Caro largit̃ suis seruitoribus momentaneã voluptatẽ. mũdus transitoriã sublimitatẽ. diabolus ꝑpetuam captiuitatẽ. sed deus interminabileꝫ felicitatẽ. Hec Berñ. Unde ptꝫ ꝙ ille prudentissimus chr̃ianus est qui eligit seruire chr̃o: cui seruire feliciter regnare est. Talis eñ prudens est quasi porro videns ⁊ ꝯsiderans retributionẽ finalem dictoꝝ. Unde fert̃ ꝙ in porta gymnasij Athenieñ. scꝑtuꝫ fuerat sic. Seruus es o homo. quem ergo dñm tibi ꝑfeceris prudenter attende. Beatus Stephanus prudentissime chr̃m elegit. ergo ⁊c. E

E De diligẽtia fidelis ſuitij C Circa scd̃m de diligentia fidelis seruitij accipiam⁹ pro cõclusionis documẽto v̱ba Hilarij super Joan. di. sic. Frustra erit oĩs opatio. s. in dei seruitio: nisi assit vera dilectio. Ex quo patꝫ ꝙ quicunq; vult fideliter ⁊ debite seruire deo debꝫ esse in charitate: vt sit sine peccato mortali: vel oĩ diligentia emundet pctã per penitentiã. Et patet Primo autoritate. j. Coꝛ. xiij. Si linguis hominũ loquar ⁊ angeloꝝ: charitatẽ autẽ non habuero ⁊c. Quã autoritatẽ Berñ. exponit dicens. Charitas est bonũ cum quo nec opus minimũ despicit̃: sine quo nec maximũ acceptat̃. Non p̃dicatio. Si linguis ẽt hominũ loquar ⁊ angeloꝝ ⁊c. Non fides. etiã si montes transferam. Non elemosyna. etiã si oĩes facultates in cibos pauperũ distribuero. Nõ corꝑi afflictio vel martyrium. si etiam tradam corpus meum ita vt ardeam. Deniq; non missarũ solẽnia. Non queq; bona aut seruitia. Hinc et Augusti. Charitas est que valet ad oĩa: sine qua nil valent oĩa. Et sic ptꝫ. Secũdo probat̃ ratione. quia Augustinus dicit ꝙ nihil est bonum: scꝫ meritorie ad vitam eternã: nisi ex teiꝑo bono. Sicut exempli gratia. Si quis sit actu infidelis et inimicus regis quem rex scit ꝙ sibi machinat̃ in mortem etiam si ſuiat in aliquibus regi: non est gratũ regi eius seruitiũ: nec remuneratione dignũ: nisi veniat in gratiaꝫ regis. Sic homo in peccato mortali iacens est infidelis et inimic⁹ regis christi. Nam dicit apostolus ad Heb. vj. ꝙ tales crucifigunt chr̃m in seipis. ergo eius seruitia non sunt digna remuneratione eterne beatitudinis: nisi ꝑus veniat in grãm. Sed Chryß. de cõse. dist. iiij. ca. Non põt (inquit) quis gratiã vite celestꝫ accipe: nisi purgatus fuerit ab omni sorde peccati per penitentiã. ergo. ⁊c. Tertio patꝫ exemplificatiõe. Nimirũ Abel munera legimus placuisse deo: munera aũt Cain non. Quare h̊? quia Abel erat iustus ⁊ bonus: Cain malus. Greg. Nõ placuit Abel ex munere: sed munus ex Abel. Ideo dicitur Geñ. iiij. Respexit dominus ad Abel primũ. ⁊ deinde ad munera eius. Idem Grego. Nulla bona acceptantur que maloꝝ admixtione maculant̃. Quid enim prodest sua: scꝫ obsequia dare deo: ⁊ seipm̃ diabolo: scꝫ per peccatũ mortale. Item ad idem videmus. ꝙ nullus actus vitalis procedit a mortuo. nec eñ mouet̃ nec spirat nec comedit nec loquitur. Sic qui est mortuus peccato: nullum vitalem actum vel seruitiũ: vel meritorium vite eterne potest deo facere. O ergo homo caue peccata F Sed gratia huius querit̃. Quare dicit̃

F Pctm̃ mortale dicit̃ peccatũ mortale: cum homo faciens illud nõ statim moritur. vt videmus de suꝑbia: auaricia: luxuria. et sic de alijs. que faciẽs homo actus habet vitales? Ad quod respondet̃ ſm docto. ꝙ licet homo per peccatũ non statim videatur mori corꝑali morte. tamẽ bene dicit̃ peccatũ mortale. Primo. quia talis statim vt vult peccare: vel consentit: moritur in anima. Unde Augusti. de peñ. dist. j. §. Item si. dicit. Uita anime deus est. ⁊ qui recedit a deo mortuus est. Jaco. j. Peccatũ cum cõsũmatũ fuerit generat mortem. Secũdo. quia peccatũ obligat ad mortem: scꝫ gehẽne. Romañ. vj. Stipendia peccati mors. Sicut enim data sententia mortis in aliquã: ille dicit̃ mox filius mortis. Sic in proposito. Hinc Magister in. ij. distin. xlij. Mortale peccatũ est quod obligat nos pene eterne. Tertio. quia per peccatum mortale mortificant̃ omnia bona ⁊ merita hominis quecunq; fecit seruiendo deo ab infantia sua die et nocte: immo et ipa baptismalis gratia extiguitur. ⁊ sic omnia morium-

tur. Ezechielis. xviij. ca. Si auerterit se iustus a iusticia sua et fecerit iniquitatem: nunquid viuet? Ipse in iniquitate sua morietur: et omnes iusticie eius: id est operationes quas fecerit non recordabuntur. Et sic patet. O ergo maledictum pctm mortale vtinam te homines et tuam damnositatem ac periculositatem cognoscerent et cauerent. Btus Stephanus bene aduertens hec omnia pcta cauere summopere studuit et fideliter christo seruiuit: et ideo nunc gaudet in celo. G

G Signa complacentie seruitii in conspectu dei

¶ Circa tertium de complacentia ministerii. s. in conspectu dei queritur: Qualibus ex signis possit confidere quis: quod scilicet ex suis seruitiis sit deo acceptabilis et dignus celestibus premiis? Ad quod recolligendo ex dictis doctorum nota plura signa que debent occurrere in seruitio dei debite faciendo (vide secundum alphabetum)

Primum signum amoris

Primum signum dicitur amoris Si vicz ex amore seruit principaliter ipsi deo et non ex solo timore vel coactione. Unde Bern. de diligendo deum dicit Qui timet. s. penam: et qui cupit. s. remunerationem aliquam vterque pro se agit: sola que in filio est charitas placita est deo. Hec ille. Item Beda super Lu. Seruus est qui adhuc inquit metu gehenne seu punientium legum a vicijs se temperat. Mercenarius autem spe et expectatione solius celestis regni. s. non intuitu dei. Filius autem affectu bonitatis ipsius dei et amore virtutum a malis abstinet. Hec ille. Pro exemplo hoc accipe. Sunt quidam christiani qui dicunt. Ego nunquam vellem ab offensa dei cauere si scirem quod pro offensa non punirer: talis non placet christo. Sicut si quis diceret: Ego occiderem regem si possem euadere penam illius occisionis non placeret talis regi. Item alii sunt qui dicunt. Quid mihi de deo et eius gloria: si scirem quod mihi non daret aliquid boni nunquam eum amarem nec benefacerem. Tales etiam non sunt grati christo sicut regi is qui solum propter hoc diligit eum vt possit habere pecuniam eius vel aliquid. Sed qui dicunt quod deum diligunt et a pctis pro eius amore cauere volunt: etiam si castigantur ab eo hi placent deo. Unde beatus Fortunatus meruit per hanc maximam gratiam quod dicebat vero corde. Si inquit damnari deberem magis volo vt damner pro seruitute dei quam pro seruitute diaboli.

Secundum signum bone intentionis

Secundum signum bone intentionis. s. quod homo in omnibus semper intendat gloriam dei et sui salutem aut proximi vtilitatem. Unde. j. Cor. x. Omnia quecunque facitis: ad gloriam dei facite. Bern. Fidelis seruus est qui non suam sed domini querit gloriam. Idem. Intentio est eo suauior et melior: quo diuinitus concupiscatur. Intende in deum: secundum deum et propter deum. Hec ille. Sed heu multi intendunt vanam gloriam vt hypocrite in seruitio dei. Multi alii intendunt propter deum sed non in deum vel secundum deum: vt qui furantur vel rapiunt: et ex illis prebent elemosynam vel construunt ecclesiam. Unde Greg. j. q. j. Non est inquit elemosyna putanda si pauperibus dispensetur quod ex illicitis rebus acquiritur. Grauatur etiam talis potius quam iuuetur et dei iram non placat sed irritat: quia dicitur Eccl. xxxiiij. Qui offert sacrificium de substantia pauperis quasi qui victimat filium in conspectu patris sui. Hec Greg.

Tertium cautionis

Tertium signum cautionis. s. a criminum contagiis. Et de hoc multipliciter claruit . ij. arti. huius sermonis per totum. H

H Quartum deuotionis

Quartum signum deuotionis. Nimirum Rich. de mystico somno querit quid est deuotio? Respondet. Non aliud quam feruida mentis in deum directio. Item queritur vtrum plus placeat deo deuotio in ope bono quam seruiat deo quam ipsum opus. Ad hoc respondent doctores plures. Unus est Hiero. de conse. di. v. Non mediocriter. di. Melior est quinque psalmorum decantatio cum cordis hilaritate: quam totius psalterii modulatio cum anxietate. Hec ibi. Secundus est Aug. di. Non diuturnitas temporum: non numerositas operum: sed maior dilectio et deuotio auget hominis meritum et premium. Tertius est Bern. sup Can. di. Sicut mel in cera: sic deuotio in anima: ergo etc. Quartus est Cassiodorus di. Melius est deuotum in minoribus quam indeuotum in maioribus operibus inueniri. Unde est signum complacentie ipsa deuotio. Quintum signum extimationis humilis. Bern. Qui placere deo desiderat necesse est vt sibi displiciat. Unde Lu. xvij. dixit christus. Cum feceritis omnia que precepta sunt vobis dicite: serui inutiles sumus etc. Augu. Ubi tibi placui dixi: ibi defeci dixi. Sextum finalis perseuerationis. s. in seruitio dei. Matthei. xxiiij. Qui perseuerauerit vsque in finem hic sal. erit. Chrys. Tolle perseuerantiam nullum obsequium habet meritum. Hec signa fuerunt in bto Stephano rege per omnia: vt claret ex ipsius legenda: immo quod maximum est ipse ex diuina reuelatione habuit confidentiam certissimam quod fuerit dei electus et acceptissimus seruus constitutus in regem hungarorum: vt patuit in legenda. O ergo charissimi accedamus humiliter et deum exoremus quatenus ipsius bti regis meritis det nobis gratiam in presenti et gloriam in futuro.

¶ De sancto Stephano rege Sermo. iij.

Misericordia et veritas custodiunt regem: et roborabitur clementia thronus eius. Prouer. xx. et ad gloriam huius festiuitatis. A Hec verba optime possumus dicere de beato Stephano rege nostro: quia ipse claruit in vita maxima misericordia et clementia et maxima iusticia ac omni sanctitate: in quibus in exemplum imitandi nobis proponitur. Quia autem hodie eius festum colitur multum conuenit vt ipsum honoremus et hoc pluribus rationibus. Primo ratione theologica. Nam Diony. dicit quod ecclesia militans debet conformari ecclesie triumphanti. Cum ergo in celo bti et angeli honorant se: congaudentes mutuo pro vniuscuiusque gloria sicut pro propria: vt dicit Greg. et Rich. Debemus ergo et nos si volumus futuri concociues fieri congratulari et singulos saltem pro suis festis honorare. Secundo ratione iuridica: quia. ij. q. vij. Qualis. pro Clemente papa dicitur: quod digni sunt damnatione qui patribus spiritualibus fulgentibus contumeliam inferunt. Btus Stephanus est patronus noster ergo est honorandus. Tertio ratione phica: quia virtuti perfecte non fit condignus honor. Est quippe honor premium virtutis: propterea prauus non est honore dignus: sed solus virtuosus. Hec. iiij. Eth. Sed Btus Stephanus fuit virtuosissimus et sctissimus: ergo honore dignissimus. Unde de eius sanctissimis virtutibus loquentes accipiamus ad eius honorem hec verba scripture. Misericordia et veritas. Lyra. i. iusticia custodiunt regem. Nam vt ait Greg. Misericordia sine iusticia est pusillanimitas: et iusticia sine misericordia est crudelitas: que destruunt regem et regnum: sed temperata insimul vel mutuo custodiunt regem et regnum et sic roborabitur clementia. s. temperata cum iusticia thronus regis. Et hec claruerunt in bto Stephano: vt patet in legenda ipsius. Iuxta hec ergo verba tria mysteria notabimus pro sermone secundum quod de his tribus commendatur hic sanctus et in exemplum proponitur.

¶ Primo de equitate iusticie
¶ Secundo de sctitate eius obseruantie
¶ Tertio de pietate clementie. Hec clarent ex themate. B

B De equitate iusticie

¶ Circa primum de iusticia accipiamus pro conclusione sniam Gregorii pape. xij. q. ij. c. Cum deuotissimam: post medium dicentis. Summum in rebus bonum est iusticiam colere ac sua cuique iura seruare: quam diligere debent boni: et qui eam violant sunt membra diaboli. Hec ibi. Et declaratur conclusio et probatur.

¶ Primo ex christi iesu commendatione
¶ Secundo ex legum obligatione
¶ Tertio ex phorum approbatione
¶ Quarto ex eius fructuum valore

Primo ex christi commendatione

¶ Primo ex christi iesu commendatione. Nam ipse adeo commendauit iusticiam vt omnes eam desiderantes beatos diceret. Beati inquit qui esuriunt et sitiunt iusticiam quoniam ipsi saturabuntur. Mat. v. vbi secundum Chrys. iusticia accipitur prout est vniuersalis virtus: quam qui esuriunt beati. Aduerte ergo quod non dicit: beati qui cupiunt pecuniam: vt auari sunt: nec qui secularem potentiam cupiunt vt superbi: nec qui carnis voluptatem: vt luxuriosi quia omnes tales non sunt beati: sed miseri: nec saturabuntur sed eterna fame et siti ac omni malo cruciabuntur Sed beati qui desiderant iusticiam. Unde Hugo super ecclesiasti. hierar. dicit. Iusticia altior celo est: et non solum celo sed et his qui sunt in celo. i. angelis: quia angeli supra id in quo facti fuerunt per iusticiam ascenderunt Iniquitas autem profundior est inferno. Quantum ergo ascendit qui de inferno ad celum ascendit: tantum ascendit qui de iniquitate ad iusticiam redit. s. per veram pniam. Quantum pro descendit qui de celo ad infernum cadit: tantum descen

dit qui de iusticia ad iniquitatē ruit. Hec Hugo. Et sic patet ꝙ iusticia est multū amanda.

Scdo ex legum obligatione

Scdo ex legū obligatione: quia omīs lex iusticiā clamat ⁊ ad eā obligat Vñ Aug. li. j. de li. ar. dt. Non videt̃ esse lex q̄ iusta non fuerit. Vñ inquantū habet de iusticia: intantū habet de veritate legis. Hinc ⁊ Isid. li. etym. ⁊ habet̃ in decretis dist. j. Ius generale dt. Lex iuris est species. Ius aūt est dictū q꞉ iustū est. Idē. Iudex dictus est q꞉ ius dictat pplo iuste iudicando. Non em̄ est iudex si non est iusticia in eo. xxiij. q. ij. Iustum. Vñ patet ꝙ oīs lex ad iusticiam obligat. s. tam lex diuina: q̄ꝫ lex humana: etiā ipa lex nature: que dictat aliis facere quod quisqꝫ sibi vult fieri: ⁊ non inferre alii quod sibi nolit fieri. dist. c. j.

C Quid est lex

C Proinde si querit̃: Quid est lex? Respondet Frā. may. in. ij. sniaꝝ. Est ars honeste viuēdi ligans hoīem ad sui obseruantiam. Sed heu modo verificat̃ in hominibus illud dictum phi Anaxagore: qui de ipa lege (vt fertur) quale quid foret: dixit ꝙ lex est tela quedā aranee que minora capit animalia: maiora aūt ipam ꝑtranseunt. Nam eam magna musca intrans lacerat ⁊ ꝑtransit: pua aūt in ea capit̃. Sic magnates ⁊ pncipes transgrediunt̃ legem: nec capiunt̃ aut puniunt̃: hoīes autē minores ꝑ legem puniunt̃. Sed videant oēs diuinum iudicium: q꞉ iniusticia est pctm̄ mortale ⁊ dānabile: eo ꝙ contrariat̃ charitati. Vñ ⁊ Ps. Non deus volēs iniquitatem tu es: neqꝫ habitabit iuxta te malignus: neqꝫ permanebunt iniusti ante oculos tuos. Et sic patet ꝙ iusticiam omnes hoīes debent amplecti sine qua non est salus.

Tertio ex phoꝝ approbatione

Tertio patet ex phoꝝ approbatione. Nam Aristo. v. Eth. dt. Preclarissima virtutū moraliū videt̃ esse iusticia: ⁊ nec hesperus nec lucifer ita morabilr̃ lucet. Item Tullius de offi. dt. Iusticia virtutis splēdor est maximus ex qua boni viri nominant̃. Itē Ualerius li. vj. refert: ꝙ zaleutius princeps statuerat legem ꝙ deprehensus in adulterio vtroqꝫ priuaretur oculo. Cūqꝫ ipsius filius vnicus fuisset deprehēsus: nullo modo illi pepercit etiam rogatu oīm suoꝝ quin iusticiā legis date impleret. Sed ne oīno ille filius eius cecus ⁊ regno ineptus efficeret̃: vnū oculū sibimet ⁊ aliū filio erui fecit: ⁊ sic legi satisfecit. Ecce quantū amauerunt iusticiā pagani: quomodo g̃ excusant̃ christiani.

D Ex valore fructus iusticie

D Quarto patet ex fructuum iusticie valore.

Questio

Queritur nanqꝫ: Quomodo vl̃ in quibus reputat̃ iusticia preualere ceteris virtutib⁹ moralibus? Ad quod respondendo ꝫm doct. varios: plures colligunt̃ rōnes. Prima ratio dicitur generalis necessitatis: quia iusticia est tante necessitatis ac virtutis ꝙ sine ea nulla virtus habet rōnem virtutis. Et sic quantū ad hoc iusticia est nobilior ceteris: ꝫm Tho. ij. ij. q. lviij. ar. xij. Secūda ratio nobilitatis. Bonum em̄ quanto est cōmunius tāto nobilius ⁊ diuinius. j. Eth. Sicut nobilius est esse bonum in se ⁊ ad aliud q̄ꝫ in se solum. Verbi gr̃a. Nobilius est lucere ⁊ illuminare simul alia q̄ꝫ lucere solum in se. Et melius est esse diuitem in se ⁊ aliis distribuere simul q̄ꝫ sibi soli diuitias seruare. Item melius est esse sapientem in se ⁊ simul alios docere vel sapientes facere q̄ꝫ in se solum sapientē esse. Iuxta illud Eccī. xx. Sapientia abscōdita ⁊ thesaurus inuisus: que vtilitas in vtrisqꝫ? Sed quia alie virtutes vt temperantia: fortitudo: ⁊ prudentia ordinant̃ ad bonū particulare vnius hoīs: iusticia aūt ad bonū cōmune: g̃ sequit̃ ꝙ sit nobilior iusticia ceterꝭ virtutibus particularibus. s. ieiunio vel abstinentia: castitate: paupertate. Tertia ratio fructuositatis. Nā dicit Amb. in hexa. ꝙ nulla virtus abundantiores fruct⁹ videt̃ habere q̄ꝫ iusticia. Et hoc oñdit̃ ex plurib⁹ fructib⁹ eius.

Fructus iusticie

Primo q꞉ iusticia habet fructum amoris diuini. Nam deus amat iustos adeo ꝙ sicut dt Ps. Nō vidi inquit iustū derelictū nec semen eius querens panē. At econtra dt de impiis. Vidi impiū ſuꝑexal. transi. ⁊ non est inuentus locus eius.

E Secundo

E Scdo habet fructū bñdictionis. s. in prole ⁊ multiplicatione. Nā videm⁹ ꝙ lupus licet plures fetus generat simul. s. q̄ꝫ ouis: ⁊ insuꝑ oues deuorat: sed ⁊ hoīes oues tn̄as mactant ⁊ comedūt: ⁊ tn̄ adhuc plures sunt oues q̄ꝫ lupi in mūdo.

Questio

Sed quare hoc? Rñr dimittēdo rōnes naturales ꝙ ideo: q꞉ deus sic vult. Vñ Sap. iiij. dr̃ de impiis ꝙ non dabunt radices altas ⁊ stabiles. Ad qd̓ significandū videm⁹ sic ordinatū a deo. s. q꞉ nō multiplicant̃ aīalia que sunt rapacia: ⁊ sic iniustos hoīes videm⁹ nō habere ꝓles: aut si habēt: paꝝ vel raro superuiuūt. Sed de iustis dt Salomon Prouer. xij. Dom⁹ iustoꝝ permanebūt: radix em̄ iustoꝝ ꝓficiet. Hec ibi.

Tertio

Tertio iusticia habet fructū ꝯseruatiōis. Amb. de officiis dt. Eqtas impia cōfirmat ⁊ iniusticia dissoluit. Nam scribit̃ Eccī. x. Regnū a gente in gentē transfert̃ ꝓpter iniusticias ⁊ contumelias ⁊ dolos.

Quarto

Quarto habet fructū ditatiōis. Amb. de offi. Sapienti ⁊ iusto totus ait mundus diuitiaꝝ est: sed de rebus male quesitis non gaudebit tertius heres. Itē si etiam impius habeat multa quomō diues est si se ipe non habet: sed a diabolo possidet̃ ꝑ pctm̄.

Quinto

Quinto fructum habet exuꝑationis. Vñ Orige. suꝑ li. Iudic. lec. vj dt. Iusticia etiā si virib⁹ infirma sit vincit. Iniusticia vero si multos validos ꝓpugnatores habeat: superat̃. Exm̄ de filiis isrl̃ paucis ꝯtra magnos reges.

Sexto

Sexto habet fructū famulat⁹ creature oīs ⁊ nulli⁹ timoris. Vñ Hiero. suꝑ Iosue. iiij. dt. Pctōri oīs inqt creatura hostis est: nihil aūt est qd̓ iustus metuat: oīs em̄ creatura famulat̃. Vñ ꝑ pp̄ham ꝓmittit ei dñs di. Si trāsieris ꝑ ignem flāma non nocebit te. Hec ille.

Septimo

Septimo habet fructū glorificatiōis. s. post hāc vitā in btitudine. Sap. v. Spes impii quasi lanugo est. i. flos vernalis. Iusti aūt in perpetuū viuent: ⁊ apud dñm est merces eoꝝ: accipient regnū decoris de manu dñi. Et sic patet ꝙ. s. iusticiam om̄es boni debēt diligere. Hec bene cogitauit btūs Stephanus ⁊ idcirco iusticiam multū dilexit. O ergo homo christiane vide bonitatē iusticie ⁊ maliciā iniquitatis ⁊ recognoscens q꞉ non saluaberis nisi ꝑ iusticiam: amplectere eam.

F De ꝑceptis iusticie

F ¶ Circa scdm de sctā obseruātia iusticie occurrit gr̃a premissoꝝ questio. s. que sunt ꝑcepta iusticie sine quoꝝ obseruātia non pōt homo saluari? Ad qd̓ ꝫm doc. theologos ⁊ iuristas rñr: ꝙ ꝑcipua quinqꝫ sunt ꝑcepta iusticie ad que oīs hō ꝫm suū modum ⁊ statū obligat̃ sub necessitate salutis. Et hec scire est vtile: vicꝫ. Primū est honeste viuere: ⁊ hoc habet̃ expresse. ff. de iusti. ⁊ iu. l. iusticia. Honestas aūt ꝫm Isid. j. Etymol. dr̃ quasi honoris status. Et sic ille viuit honeste q̄ nil turpe. i. nullū periculū in se admittit: sed virtuose viuit: quia virtuti in premium debet̃ honor. iiii. Eth. Hinc Amb. li. de officiis. Quid aliud est honestū nisi vt fugienda. i. vicia fugiantur. Proinde ⁊ Hiero. in epl̃a ad filiam Mauricij dicit sic. Iusticia non est aliud q̄ꝫ non peccare. Non peccare aūt est precepta oīa legis seruare. Hec ille.

Scdm

Secundū preceptū est: alterū nō ledere: vt expresse habetur in. ff. quo s̄. Unde Ans. de gr̃a ⁊ lib. arb. Non oībus inquit iustis ꝓmissa est vita ꝑpetua: sꝫ illis tm̄ qui sunt iusti. s. in se ⁊ sine omi iniusticia. s. quo ad proximū: q꞉ sicut btitudo est sine omi indigētia: ita nulli datur nisi iusto sine omi iniusticia. Hec ille. Et sic ptꝫ de vsurariis ⁊ raptoribus ac hmōi ꝙ damnant̃.

Tertiū

Tertiū iusticie ꝑceptum est reddere suū ius vnicuiqꝫ: vt. ff. ⁊. l. supradictꝭ. Notandū ꝫm Ray. in summa ti. de btitudinibus ꝙ quilibet hō obligat̃ prīo ipsi deo reddere ius suū tanq̄ꝫ ꝑ tributo in tribus: vicꝫ honorando creatorem: amādo redemptorē: timendo iudicē. Scdo obligat̃ superiori obedientiam. Tertio cōpari concordiā. Quarto inferiori misericordiā. Quinto sibiipsi vite mundiciā.

Quartū

Quartū est iuste iudicare ius ⁊ rectū dictare. Nā iusticia dr̃ q̄si iuris status ꝫm Isid. extra de verbo. signi. Forus. Ideo Esa. x. Ve qui condūt leges iniquas: scribentes iusticiā vt opprimerēt in iudicio pauperes: vt esset vidue ⁊ pupilli preda eoꝝ: qd̓ facietis in die visitationis.

Quintū

Quintum est malos corripere. Vñ Isid. ꝑdicto. c. Forus. dt. Iusticia nō pōt cū scelerato hoīe habere ꝯsortiū. Sen. Iustus vt sis nō solū nō nocebis: sed ⁊ nocentes ꝓhibebis: qm̄. lxxxvj. di. culpā. Chrys. dt. Facientis culpam habet q̄ qd̓ pōt negligit emēdare. Nā scriptū est Ro. j. Digni sunt morte nō solū q̄ faciūt: sed etiā q̄ consentiūt facientib⁹. Ad ꝓpositū btūs rex Stephan⁹ hec oīa seruauit. Vñ ⁊ hungaris decretū statuit: vt. s. erga deum

fidem teneret: nemo aliū hostiliter inuaderet: nemo vicinum sine iudicii examine lederet: viduas & orphanos nullus opprimeret: ecclias nemo deuastaret: sed ecclesiasticis honorē impenderet. O vtinā dñi hungari hec obseruarēt. Sed heu videm⁹ multa ɔtraria fieri. Sed oēs audiāt illud Esa. v. Ue q̄ p̄dan: nōne & ipe p̄daberis .s. in hora mortis qñ corpus habebūt vermes aiam demones: substantiam temporalem mundani homines. O homo aduerte hec &c. G

De pietate & clementia — Circa tertiū de pietate vel clementia accipiam⁹ p̄clone q̄ oēs hoīes & precipue reges & nobiles debēt pietatem multū amare vt sint chr̄o regi consimiles. Et declaraṫ per plures rationes.

Prima rō assimilationis — Prima ratio assimilationis .s. diuinalis & acceptationis: quia similitudo est causa dilectionis p̄ ph̄um. ij. de aia. & Eccl. xiij. Omne animal diligit sibi simile. Sed pietas sup oīa assimilat deo & chr̄o dei filio: cuius p̄priū est misereri semper & parcere vt canit ecclia. Uñ & chr̄s dñs inimicis nō solū pepercit sed & p̄ eis orauit: immo p̄ nobis inimicis mori voluit: & tantā pietatē ōndit q̄ cū vna gutta sanguinis eius sufficeret p̄ toto mundo: sicut dt Berñ. Uoluit tñ ex charitate totū sanguinem p̄ nobis effundere. Hinc Chrys. Nil ita nos deo assimilat sicut pietas: p̄cipue in iniuriarum remissione.

Scda benignitatis — Scda rō benignitatis natura lis & miserationis. Nam dicit ph̄us in polit. q̄ homo est animal naturaliter mansuetū & pium. In cuius signum non dedit natura homini vngues acutos ad lacerandū sicut videmus in auibus rapacibus: nec cornua ad ventilandū: sicut habēt animalia ferocia: nec aliquid aliud quo crudeliter lederet. Sicut ḡ chr̄s dñs rex regū nobilissimus fuit naturaliter pius: sic debent esse oēs homines: p̄cipue reges & nobiles. Uñ Señ. de clementia dicit. Nullū in hoībus maior clemētia q̄ regem & principem decet. Idcirco vt in phisonomia aristotelis scribiṫ. Nobiles habēt naturaṫ longiora brachia: ad p̄candum largitatē & pietatem.

Tertia cōditionis — Tertia ratio conditionis laudabilis & magnanimitatis. Unde Seneca lib. ij. de clementia dicit. Proprium est magnanimitatis non sentire offensionem. Et Aristo. iiij. Eth. dicit. Non est magnanimi recordare mala: sed despicere: hinc & nobilis iudicaṫ ira leonis que nouit parcere p̄stratis: vt dicit Amb. in hexam. Sed dicunt aliqui. Si nō vindicarem me de inimico verecūdia mihi foret & oppressio. Ad q̄d respondeṫ q̄ non: immo esset honorabilius parcere: q̄r Sene. dt q̄ honestissimū genus vindicte est ignoscere. Exemplū habemus in deo qui oīpotētiam suā parcendo maxime & miserādo manifestat: vt canit ecclia in collecta. Item cōfert hoc ad exaltationem: vt patet in Dauid. Legiṫ in eplis Aristotelis ad Alexandrū regem: vbi querit Aristoteles: o Alexāder quis est qui preest toti mundo? Rñdit. Cor alexandri. Ad quod rescripsit iterum di. Quis est qui regit orbem? Ille rñdit. Ego. Ad quem iterum rescribens dixit. Si vis facere quod tibi dico dñs eris duplo q̄ es. Si cordi tuo dominaberis & inimico tuo indulseris: duplo dñs eris. Hec ibi. Nam & Prouer. xvj. scribiṫ: Melior est vir patiēs viro forti & q̄ dominaṫ animo ex pugnatore vrbiū.

Quarta dignitatis — Quarta ratio dignitatis nobilis & virtutis. Nā Amb. lxxxvj. dist. In singulis dt: q̄ miscdia est pulchritudo & p̄fecta forma virtutū: & ideo maxime condecet nobiles: sicut & cōdecebat chr̄m dñm nobilissimū regem. I

I Questio — Nimirum quare solēt principes vt cōmunius in scutis suis portare pro clenodio aquilam vel leonē nisi vt doceanṫ esse clementes necnon & simul iusticiam diligētes. Aquila enī ḃm Pliniū in speculo naturali pie largitatis est quia nunq̄ predam captam totaliter comedit: sed ceteris comedendam partem relinquit. Sic & de leone fertur. Et deniq̄ cum hoc aquila inimica est serpentū: & leo rebellium ac superboꝝ animalium: qui tñ parcit prostratis. Sic principes debent esse misericordes: & contra iusticie oppressores defendere pauperes. Uñ Hiero. xxiij. q. v. Regum. dicit. Regū p̄prium est facere iudicium & iusticiam: & vi oppressos eripere: peregrinis pupillis & viduis auxiliū prebere. Hec ille. K

K Quinta fructificatiōis — Quinta ratio eminentis fructificatiōis. Nam si queras. Quid est maioris meriti & premii: vtrū ieiunium: vigilie: & hmōi corporales exercitationes: an pietas. Aplš respondet. j. Tim. iiij. dicens. Corporalis exercitatio ad modicum vtilis est: pietas aūt ad oīa valet. Item si queras vtrum lachryme contritionis p̄ualeant q̄ deuotionis. Berñ. super Cañ. rñdet dicens sic. Bonum est vnguētum deuotionis quod fit de recordatione pctoꝝ: melius est vnguentum deuotionis quod fit de recordatione beneficiorum dei: vtrunq̄ vincit vnctio pietatis. Hec Berñ. sermone. xij. super. Cañ. Deniq̄ pietas valet ad vitam eternam adeo q̄ ipe chr̄s de hoc disceptabit in iudicio & retribuet vitā eternam pro operibus pietatis. Mat. xxv. Uenite benedicti patris mei p̄cipite regnū q̄d &c. Esuriui enī & dedistis mihi manducare: sitiui & dedistis bibere &c. Hinc Hiero. ad Nepotianū dicit. Nunq̄ legi aut vidi mala morte. i. dannabili mortuum eum qui libenter opera pietatis exercuit. Ad propositum. Beatus rex Stephanus hec recognoscēs pietatem multū amauit: & tota vita diligentissime exercuit in cuius premio iam perpetuo beatus letatur in celo cū christo. O ḡ charissimi sequamur & nos pietatē & rogemus chr̄m dñm vt bti Stephani merit̄ det nobis ḡrām in presenti & gloriam in futuro.

Quartū sermonē vide in cōmuni sanctoꝝ.

De sancto Bartholomeo apostolo. Sermo. j. cum Legenda.

Percusserunt me & vulnerauerunt me: tulerunt palliū meū. Cañ. v. & ad laudem huius festiuitatis. A Ista v̄ba bñ potuit dicere btūs Bartholomeus qui p̄ chr̄o percussus fuit fustibus: fuit etiam vulneratus & capite trūcatus & fuit excoriatus: propter quod dicere potest Tulerunt pallium meum. i. pellē qua tegebar. Ex quibus patet q̄ ipe dilexit chr̄m ardētissimo amore p̄ quo tot & tam acerba pati voluit. Nam dicit Gre. Probatio dilectionis exhibitio est operis. Amor enī dei non pōt esse ociosus: operaṫ enī magna si est: si aūt opari renuit amor non est. Hec ille. Maxime ḡ chr̄m amasse p̄batur Tum quia oīa p̄ chr̄o ɔtempsit. Tum q̄r seipm in mortem tam acerbā p̄ chr̄o tradidit. Ipse quippe saluator ait Joan. xv. q̄ maiorem charitatem nemo habet q̄ vt aiam suam ponat quis pro inimic̄ suis. Fecit ḡ b. Bartholomeus sicut solent homines ex nimio calore deponere pallium vel vestimentum. Sic ipe ex feruore diuini amoris deposuit carnis pellem in passione. Unde potest dicere hec verba predicta. s. Percusserūt me & vulnerauerunt me: tulerunt pallium meū. Ex quibus verbis elicieñ. videtur beatus Bartholomeus commendari de tribus.

Primo de p̄fecta abrenunciatione tpaliū: q̄d significaṫ p̄ depositionem palliȷ.

Scdo de propria abnegatiōe: quod significaṫ per sui expositionem

Tertio de acerba passione: quod patet p̄ penarū denotationem B

B Cur chr̄s voluit discipulos suos ab renunciare tpalibus — Circa primū de temporaliū renunciatione. Ex quo chr̄s dñs dt Lu. xiiij. Qui non renūciauerit oibus que possidet non pōt meus esse discipulus. Quod p̄fectissime impleuit b. Bartho. Occurrit hic questio Cur christus dñs voluit suos discipulos & p̄cepit abrenunciare tpalibus? Ad q̄d respondeṫ p̄ plures rōnes recolligendo ex plurimoꝝ dictis doctoꝝ. Pro quibus vide.

Prima — Prima ratio anguste mortis & ptransitiōis. Uñ. Berñ. An gusto foramine mortis exeundū est nil asportare nobis licet. Et nempe ait apls. j. Tim. vj. Nil intulim⁹ in hunc mundū: haud dubiū quia nec auferre quid possumus. Hinc & saluator ait Mat. vij. Angusta porta & arta via que ducit ad vitam: & Mat. xix. Amen dico vobis quia diues difficile intrabit in regnū celoꝝ. Lyr. Non dt impossibile: sed difficile: quia difficile est diuitias possidere & non teneri nimis amore earum: ḃm q̄ dicit Augu.

in epl'a ad Paulinum. Bona terrena diligũtur artius
adepta q̃ȝ concupita: sicut membra incorporata difficili
us diuelluntur q̃ȝ extranea repudiant᷑. Et subdit chr̃s
ibidem. Facilius est camelum per foramen acus transi
re q̃ȝ diuitem intrare in regnum celoꝝ. Et hoc intelle=
xit de diuite confidente in diuitiis: ⁊ in ipsis finem con=
stituentẽ: vt expressius patet in textu Marc̃. x. Nam ta
les impossibile est intrare in regnũ celoꝝ ordinata dei
iusticia. Sed camelũ non repugnat iusticie diuine tran
sire per foramen acus: ꝗ ⁊c̃. Scd'a ratio contrariatio=
nis. s. charitatis. Nam vt Aug. ait li. lxxxiij. questionũ.
Venenũ charitatꝭ est cupiditas. Et quantũ crescit cha
ritas tantum decrescit cupiditas. Ac econuerso quan=
tum crescit cupiditas tantum decrescit charitas. Cum
ergo chr̃s dñs venerit mittere ignem charitatis in ter
ram Luce. xij. ergo debuit extinguere prohibeñ. cupi=
ditatem. Nam ẟm Auicennã ⁊ ph̃um in ꝓblemã. nunq̃ȝ
venenũ in igne manet: nec simul se compatiunt᷑: sed aut
extinguit ignem: aut exilit ab igne. Proinde Aug. d't.
Uas es o homo sed plenũ es: funde quod habes. i. amo
rem seculi vt recipias quod non habes. i. amorem dei.

Scd'a ꝯtrariationis (margin)

Tertia ratio ruinatiõis. Nam cupiditas ruere facit
in multa vicia ⁊ in laqueum diaboli ac perditionẽ. Un=
de. j. Tim̃. vj. Qui volunt diuites fieri incidunt in ten=
tationẽ ⁊ in laqueũ diaboli ⁊ desideria multa que mer
gunt in interitum. Radix em̃ oĩm maloꝝ est cupiditas.
Lyra. Quia sicut radix prestat fomentum om̃ibus par
tibus arboris: sic diuitie omnibus peccatis. s. superbie
fastu: rapine: vsure: luxurie: fraudi: gule: ire: ⁊ bellis in
iustis: ocio: periurio: ⁊ sic de aliis. Proinde Greg. dist.
xlvij. Bonoꝝ inquit autori aliter inherere non valemꝰ
nisi cupiditatẽ que oĩm maloꝝ radix est a nobis abscin=
damus. Hec ille. Quarta ratio infectionis. Nam di=
uitiaꝝ cupiditas adeo aĩam inficit per amorem vt ido
latra iudicetur: ⁊ ab hereditate chr̃i alienus. Eph. v.
Hoc scitote intelligẽtes ꝙ om̃is fornicator aut immun
dus aut auarus quod est idoloꝝ seruitus nõ habet he
reditatem in regno chr̃i ⁊ dei. C Sed querit᷑: qua
re auarus dicitur idolatra: cum non videatur fidẽ chri
sti abnegare. Respondet Chrys. super Joã. hom̃. lxv.
di. Tanto ceteris peior idolatra est auarus quãto ipse
boues ⁊ oues immolat suo deo id est diuitiis: sed ani=
mam ⁊ corpus proprium ei sacrificat ad eternã damna
tionem. Et sic patet ꝙ non proprie sed similitudinarie
dicitur idolatra. Tum quia auro vel diuitiis fidẽ ser=
uat ne ipsas ledat minuendo: sed potius augeat offen=
so chr̃o. Tum quia in illis cõfidit ⁊ prediligit eas q̃ȝ de
um verum. Et sic eas adorare videtur sacrificãdo se to
tum illis ⁊ non deo. Quinta ratio anxietatis inutilis
cordis: q2 Berñ. dicit ⁊ experientia docet. Diuitie tem
porales acquiruntur cum magno labore: ⁊ custodiunt᷑
vel seruantur cum magno timore: atq̃ȝ amittunt᷑ cũ ma
gno dolore. Juuenalis. Plorat᷑ lachrymis amissa pecu
nia veris. Et sic cor infructuose semper sollicitant cum
anxitate: ⁊ mentẽ lacerant curis. Item quod est peius
quia nunq̃ȝ animũ satiãt: sed quanto plus abundãt tan=
to ad plus acquirendum anhelant hoĩes. Unde idem
Juuenalis poeta d't. Crescit amor nummi quantum pe
cunia crescit. Item Eccl'i. v. Auarus nunq̃ȝ implebit᷑ pe
cunia. Et qui amat diuitias fructum non capiet ex eis.
D Quero nanq̃ȝ quid est illud quod quanto diligen=
tius custoditũ reseruat᷑ tanto nil valet: sed quanto ma=
gis dispergitur tanto est vtilius ⁊ fructuosius. Rñdet᷑
ꝙ fimus ⁊ consimilr̃ diuitie. Propter quod apl's ꝯueni=
enter hec terrena stercoribus cõparat: ad Phil. iij. di.
Oĩa arbitror vt stercora vt chr̃m lucrifaciã. Sic̃ em̃ fi=
mus vel stercus animaliũ si seruat᷑ nil valet: sed fetore
aerem corrumpit: si aũt spargit᷑ in cãpis facit terrã fru
ctiferã: sic diuitie ꝯseruate nil valent sed potius aĩam
corrũpunt ⁊ maculant pctõ auaricie. Sed si paupibus
dantur fructũ faciunt eternũ. Ps̃. Dispersit dedit pau
peribus ⁊c̃. Itẽ quid est illud qd' nunq̃ȝ põt satiari? Rñ
det Salomõ. Proue. xxx. Tria sunt insatiabilia ⁊ quar
tum nunq̃ȝ dicit sufficit. Infernus. Lyra. i. diabolus: q̃
semp plus ⁊ plus nitit᷑ trahere ad se pctõres. Item os
vulue. i. luxuria: que ⁊ si ad horã aliq̃ mõ satiat᷑: tñ post
modũ ad appetendũ acrius inflãmat᷑. Itẽ terra q̃ nũq̃ȝ
satiat᷑ aqua: cuiusmodi est terra sabulosa. Ignis vero
nunq̃ȝ d't sufficit: q2 ex appositiõe ꝯbustibiliũ crescit vir
tus eius ad amplius cõburendũ. Nimiꝝ cũ p̃dicta sint
insatiabilia: tñ infernꝰ d't qñq̃ȝ suffic̃. s. in iudicio ꝯpleto
numero reproboꝝ: carnis etiã cõcupiscentia in senectu
te ⁊ in infirmitate graui qñ peccare non põt d't sufficit.
Tertia q̃q̃ȝ nimia pluuia inundãte quã nõ põt imbibe=
re d't sufficit. Sed ignis auaricie nunq̃ȝ d't sufficit: vt iã
supra dictum est. Si dicas nonne in senectute vel hora
mortis d't sufficit ipa auaricia? Rñdet Hiero. Cũ inq̃t
oĩa vicia in hoĩe senescunt sola auaricia iuuenescit: im
mo auarus etiã in ipa hora mortis cuperet si posset por
tare secũ suas diuitias. Et pꝫ: q2 anhelat suspirans ꝙ
velit nolit: oportet relinquere. O ꝗ pessimum viciũ sic
aĩas illaq̃ans. O q̃t aĩas pdidisti o infelicissimꝰ amor
mundi q̃t iã p te sustinent tormenta gehenne. Uñ Aug.
li. de ꝟbis dñi d't sic. Que est ista auiditas ꝯcupiscẽtie
cũ ⁊ ipe belue habeant modũ. Tunc rapiũt qñ esuriũt:
parcunt prede cũ fuerint satiate. Insatiabilis est sola
auaritia diuitũ: semp rapit nunq̃ȝ satiat᷑: nec timet nec
honorem reueret᷑: nec patri parcit: nec amico fidem ser
uat: viduã ⁊ pupillũ inuadit falsum testimoniũ fert: res
mortui occupant᷑ quasi ⁊ q̃ faciunt non morerent᷑. Que
est ista insania amittere vitã: appetere gehennã: acq̃re
re aurũ ⁊ pdere celũ. Hec Aug. Propterea chr̃s pre=
cepit ꝯtemptũ mundi. Btũs Bartholomeꝰ amore chr̃i
oĩa reliquit: ꝗ ⁊c̃. Sed adhuc restat questio ex premis=
sis de obligatione que subsequitur. E

Tertia ruinationis (margin) — *Quarta infectionis* (margin) — *C Questio* (margin) — *Quinta anxietatis inutilis* (margin) — *D Questio* (margin) — *Questio circa auariciã* (margin) — *Questio* (margin)

¶ Circa scd'm de ꝓpria abnegatione sit p ꝯcl'one sñia
bti Greg. hom̃. de marty. dicẽtis: ꝙ chr̃s dñs precepit
abnegare ⁊ relinquere discipulis sua ⁊ se. Non em̃ suf=
ficit relinquere sua nisi reliquerit ⁊ seip̃m: ⁊ addit. For
tasse nõ est laboriosum hoĩ relinquere sua: sed valde la
boriosum est relinquere semetip̃m: iuxta illud vicꝫ chr̃i
preceptũ. Si q̃s vult post me venire abne. se. ⁊ tol. cru.
su. ⁊c̃. Ad id autor libri de eterna ꝯuer. iuxta Berñ. d't
Si quis distribuerit oẽm substantiã suã ꝑpter deũ ad=
huc nihil est: ⁊ si intrauerit religionẽ ⁊ fecerit magnam
pniam: adhuc longe est: ⁊ si habuerit ardentẽ deuotio=
nem: adhuc sibi deest vnũ quod summe necessariũ est.
Quid est illud? Rñdet: vt vicꝫ relictis om̃ibus relin=
quat semetip̃m: nil de priuato amore retineat ad seip̃m
Cũ om̃ia fecerit que facienda nouerit nil se fecisse arbi
tretur. Hec ibi. F Querunt᷑ ergo hic pro informa
tione simplicium duo. Primum quesitum est. Utrũ chri
stianus possidens terrena queq̃ȝ bona possit dici vera=
citer discipulis chr̃i. Hec questio oritur ex eo quod pri
mo articulo premissum est: quia chr̃s precepit di. Qui
non renũciauerit oĩbus que possidet nõ põt meꝰ esse di
scipulus. Ad qd' rñr ẟm Lyr̃. ibi ⁊ doc. notañ. ꝙ discipu
latus chr̃i dupliciter potest intelligi. Uno modo gene=
raliter ẟm statum cõmunem fideliũ: ⁊ ad hoc sufficit fi=
des catholica cum obseruatione mandatoꝝ. Alio mo=
do cũ hoc per obseruantiã cõsilioꝝ: ⁊ hoc intellige vel
oĩm vt potissime fuerũt apostoli: vel aliquoꝝ consilioꝝ
ẟm ꝙ quis voto ꝓfessionis se in aliqua religiõe vel ob=
seruantia obligauit. Et in vtroq̃ȝ statu vt vere dicatur
quis discipulus chr̃i requirit᷑ repressio cõcupiscentiaꝝ
tam terrenaꝝ reꝝ q̃ȝ carnalium voluptatum ⁊ delitiaꝝ
proprii corporis quantũ ad hoc ꝙ nullus eoꝝ mortale
peccatum admittat: vel transgrediendo mandata: vel
pretermittendo vota sua. Uñ patet ꝙ om̃is christianus
cõmuniter seruans precepta chr̃i ⁊ fidẽ dicit᷑ vere chr̃i
discipulus: qui aũt seruat etiã ꝯsilia dicit᷑ pfectior chr̃i
discipulus. Et sic patet ꝙ chr̃s non precepit oĩbus suis
discipulis relinquere oĩa quo ad effectũ realemq̃ȝ con
temptũ: sed q̃ ad affectũ: h' est: vt p̃ oĩbus terrenis deũ
diligãt. Illi aũt q̃ voto religiõis ꝓfessi sunt tenent᷑ etiã
effectu oĩa relinquere: qñ pauptatẽ: obedientiã ⁊ casti
tatẽ vouere habẽt. Proĩde si q̃s chr̃ianus diuitias plu
rimas possidet dũmõ illas citra deũ amet: nec p̃cepta
dei transgrediat᷑ discipulus chr̃i comprobatur. Unde
di. xxx. Hec prescripsimꝰ. decretum d't. Et religionem

E De ꝓpria abnegatiõe (margin) — *F Chr̃ianꝰ possidens bona terrena dicatur chr̃i discipulus* (margin) — *Discipulatꝰ chr̃i duplex* (margin) — *Religiosi* (margin)

deo acceptissimã esse dicimꝰ ⁊ renunciatiões secularium
negotioꝝ atq̃ actuũ cũ hũilitate approbãdo laudamꝰ:
⁊ nuptiarũ vinculum quod ꝓm castitatem perdurat ho
noramus ⁊ diuites cũ iusticia ⁊ operibꝰ bonis.s.miseri
G. cordie non abiicimus. Hec ibi. G Scdm quesitum
Questio Utrũ amare seipm vel ꝓprie carnis ꝯmodũ sit mortale
⁊ damnabile pctm: Hoc orit̃ ex eo ꝙ precipit̃ abnega=
re seipm. Ad hoc rñr ꝓm doct. precipue Hermannũ de
schilditz: ꝙ non est mortale etiã si plus quis se amet q̃
expedit: sed tñmõ si amor sui crescit in ꝯtemptũ dei vl'
transgressionẽ p̃cepti eccl'ie: vel grauem iniuriã aut no
cumentũ proximi: tunc est mortale: secus si iniuria esset
modica. Exemplum de his si q̃s ne ledat̃ in corpore vl'
grauet̃ mortale pctm admitteret: vel si q̃s ex p̃cepto ec
clesie obligat̃ ieiunare ⁊ bñ posset: sed non vult corpus
grauare: vel si q̃s vouisset aliquã carnis afflictionẽ vel
religionis ingressum ⁊ ꝓpter parcendũ carni nõ imple
ret: tales mortalr̃ peccarent. Itẽ si q̃s ex officio vel de
bito obligat̃ proximum defensare ⁊ parcens labori: ille
graue damnũ vel iniuriã incurrit ex istius negligentia
iste peccat. O g̃ hõ exẽplo bti Bartholomei disce ab=
H negare tua ⁊ te pro christo. H
De acerbitate passiõis b. bartholomei ❡ Circa tertiũ de acerbitate passiõis accipe ꝓ ꝯclone
ꝙ btũs Bartholomeꝰ claruit chr̃m Jesum permaxime
amare in tolerantia acerbissime pene: quod patet pro=
sequendo historiam. ❡ Legenda.
Ex legenda. Apostolus quippe Bartholomeꝰ veniens in Indiã q̃
est in fine orbis: intrauit templũ in quo erat idolũ noĩe
Astaroth: in hoc idolo demon habitabat: q̃ se languen=
tes curare dicebat: q̃ tñ nõ sanando sed a lesione cessan
do subueniebat. Cũ g̃ tẽplum plenũ esset languentibꝰ
⁊ quotidie sacrificantibꝰ nullũ demon daret rñsum: pre
xerũt viri ad aliã ciuitatẽ vbi aliud idolũ noĩe Berith
colebat̃: ⁊ interrogarũt illud cur Astaroth nõ daret re
sponsum. Ille rñdit. Deus vester catenis igneis cõstri
ctus est: nec loqui audet ex eo tpe q̃ apl's Bartholome
us ingressus est. At illi. Quis est iste bartholomeꝰ: Et
demon. Amicus est dei oĩpotentis q̃ ideo venit vt oẽs
deos ex ꝓuincia ista euacuet. Tũc illi. Dic nobis signa
quibꝰ eũ cognoscere valeamꝰ. Quibꝰ demon ait: Capil
li eiꝰ crispi ⁊ nigri: oculi grandes: nares directe barba
ꝓlixa: habẽs paucos canos: collobio albo clauato: pur=
pura vestit̃ ꝑ singulos angulos gẽmis ornato: viginti=
sex anni sunt ex q̃ vestes eiꝰ ⁊ sandalia nec veterascũt
nec sordiant̃ centies flexis genibꝰ ꝑ diẽ orat ⁊ cẽties ꝑ
noctẽ: angeli dei cũ eo ambulãt q̃ nunq̃ eũ fatigari nec
esurire ꝑmittũt: oĩm gentiũ linguas nouit: ⁊ oĩa p̃uidet
⁊ q̃d vobiscũ loq̃r ip̃e iã nouit: sed cũ eũ inueneritis ro=
getis ne huc veniat: ne angeli sic me ligent sicut socium
meũ. Reuersi quesierũt duobꝰ eũ diebꝰ nec inuenerũt
Sed quadã die demoniacꝰ quidã exclamauit di. Apl'e
dei Bartholomee incendunt me orõnes tue. Cui ille.
Obmutesce ⁊ exi ab eo: ⁊ statim liberat̃. Quod audiẽs
rex noĩe Polemiꝰ misit ad apl'm rogañ. vt ad se veniret
⁊ filiã suã lunaticã sanaret. Et venit apl's ac eã statim a
demone liberauit. Tũc rex camelos oneratos auro ⁊
argento ac p̃ciosis lapidibus apl'o misit. Cui ille rñdit.
Ista munera sunt necessaria his q̃ terrena requirunt:
ego aũt nil terrenum: nil carnale desidero. Tunc cepit
multa de modo nostre redemptionis docere. Et cũ sa=
cramẽta fidei p̃dicasset regi dixit: ꝙ si baptizari vellet
deum suũ catenis ligatũ.i. demonẽ in idolo latentẽ sibi
oñderet. Sequenti g̃ die iuxta regis palatiũ dũ ponti=
fices idolo sacrificarent cepit clamare demon di. Ces=
sate miseri sacrificare mihi ne maiora me patiami q̃ ca=
tenis igneis ab angelis iesu chr̃i crucifixi sum religatꝰ
Tunc apl's p̃cepit vt demon exiret: idolũq̃ ꝯminueret
⁊ sic exiuit. Deinde fusa orõne ab apl'o oẽs infirmi sana
ti sunt ꝓtinus. Tunc apl's tẽplum deo dedicauit. Et ec
ce angelus dñi apparuit ⁊ in quatuor angulis templi si
gnum crucis suo digito sculpsit ⁊ dixit. Tale signum in
vestris frontibꝰ imprimatis ne timeatis deũ vr̃m quem
ostendã vobis. Et ecce oñdit diabolum in specie ethio
pis nigrioris fuligine: oculis igneas scintillas vt ferrũ
ignitũ emittentibꝰ: facie horrendissima: flãmas sulphu=
reas ex ore spirantẽ: catenis igneis vinctũ tergo mani
bus. Et dixit ei angelꝰ. Qm̃ ad iussum apl'i idola ꝯfregi
sti ⁊ exiuisti de tẽplo soluã te vt vadas in locũ desertũ
vbi nullꝰ hoĩm morat̃ ⁊ ibidẽ sis vsq̃ ad diẽ iudicii. Il=
le g̃ solutꝰ cũ magno strepitu ⁊ vlulatu disparuit: ⁊ an=
gelus dñi cunctis videntibꝰ in celũ euolauit. Tũc rex
cum vxore: filiis ⁊ ppl'o cuncto baptisma suscepit. I
Ad hec cõmoti pontifices temploꝝ ad Astragẽ regem
fratrẽ Polemii ꝯuenerũt ⁊ cõquesti sunt de his. Astra
ges g̃ indignatꝰ apl'm ad se duci fecit ⁊ ei ait. Tu es il
le q̃ auertisti fratrẽ meũ: Cui apl's. Ego illũ nõ auerti
sed ꝯuerti. Ait rex. Sicut tu fecisti illũ relinquere deũ
suum ⁊ tuo deo credere: sic ego faciã te deo tuo relicto
deo meo sacrificare. Rñdit apl's. Si tu potes deo meo
sic facere sic̃ ego feci deo illiꝰ quẽ.s. ligaui ⁊ coegi ⁊c̃.
poteris me ad simulacrũ ꝓuocare: sin aũt ego deos tu
os cõminuã ⁊ tu crede deo meo. Hec illo dicente nun=
ciat̃ regi ꝙ deꝰ suꝰ cecidisset scz Baldach ⁊ cõminutus
fuisset. Ad q̃d rex mox sua vestimenta scidit ⁊ iussit vt
apl's fustibꝰ cederet̃. Deinde vt btũs Dorotheꝰ dt ip̃m
crucifixit capite ꝟso.s. deorsum. Tandẽ añq̃ moreret̃
ob maiorẽ cruciatũ excoriauit viuũ. Postremo capite
truncatꝰ est. Cuiꝰ corpꝰ chr̃iani honorifice sepelierũt.
Rex aũt Astrages ⁊ tẽploꝝ põtifices mox a demonibꝰ
sũt arrepti ⁊ mortui. Rex ꝟo Polemiꝰ in ep̃m ordinatꝰ
viginti annis laudabilr̃ officiũ regens plenꝰ ꝟtutibꝰ in
pace quieuit. Hec de legẽda ob breuitatẽ ꝓ isto sermo
ne sufficiãt: alia in aliis sermonibꝰ tractañ. O g̃ b. Bar
tholomee te rogamꝰ ꝓ amore chr̃i ora ꝓ nobis.

❡ De sctõ Bartholomeo Ser. ij. s. de eius ꝑfecta
charitate ⁊ priuilegijs

Qui diligit me diliget̃ a pr̃e meo ⁊ ego diligã
eũ ⁊ manifestabo ei meip̃m. Joan. xiiij. A A
Magna ⁊ mira est dei nr̃i erga nos charitas
q̃r cũ nos deũ amare nõ possimus nisi ip̃e de
derit in nobis amorẽ suũ: ꝓm ꝙ dt apl's Rom̃. v. Chari
tas dei diffusa est in cordibꝰ nr̃is ꝑ spm̃sctm̃ q̃ datꝰ ẽ no
bis. Et tñ ꝓ ista charitate dignat̃ nos reamare ⁊ p̃miũ
celeste donare ac si ex nobis potuissemꝰ ip̃m diligere.
Aug. Ille deũ habet q̃ deũ amat: q̃ ⁊ plꝰ amãdo meret̃
vt plꝰ habeat: ⁊ plꝰ habẽdo vt plꝰ diligat. Et ideo chr̃s
dñs dicit vbi s̃. Qui diligit me.s. per spũssancti gratiã
diligetur a patre meo: ⁊ ego diligam eum: quia vnꝰ est
amor patris ⁊ filii: ⁊ manifestabo ei meip̃m.s. per aper=
tam visionem deitatis in gloria celesti. Sicut fecit bea
to Bartholomeo deus. Ipse enĩ perfecte dilexit chri=
stum ⁊ reamatus est a deo patre ⁊ filio: ac glorificatus
maxima gloria in celo. Idcirco ista verba a christo di=
cta sibi ⁊ aliis apl'is ac discipulis ꝯueniẽter accipiamꝰ
ad eiꝰ honorẽ ꝓ ser. Juxta q̃ ꝟba ꝯmendat̃ btũs apl'us
Bartholomeus de tribus.
❡ Primo cõmendat̃ de vero ⁊ gratuito chr̃i amore.
Qui diligit me diliget̃ a patre meo.
❡ Scdo de ipsius Jesu christi reamatiõe. Et ego di
ligam eum
❡ Tertio ꝯmendat̃ de eiꝰ celesti glorificatione. ibi.
Manifestabo ei meip̃m. B B
De amore ꝟo chr̃i bti bartholo. ❡ Circa primũ de amore vero chr̃i ⁊ gratuito accipia=
mus pro conclusione ꝙ btũs Bartholomeus probatur
christum Jesum amasse vero ⁊ perfecto amore: ⁊ decla
ratur: quia ip̃m amauit.
❡ Primo vero corde
❡ Scdo vero ore
❡ Tertio vero opere
Primo corde amauit ❡ Primo vero corde: sicut precepit dñs Mat. xxij. Di=
liges dñm deum tuum toto cor. t. ⁊c̃. Chrys. in eo ꝙ dt
totum non recipit sectionẽ. Si ergo sic deum diligis vt
nil nisi propter deum diligas: vero corde deum dilige=
re probaris: q̃r dicit li. ꝯfes. Aug. Minus te dñe amat
qui tecum aliquid amat vicz quod non ꝓpter te amat.
Proinde Cyp. de. xij. abus. dt sic. Mũdi amor ⁊ dei pa
riter in vno corde habitare non pñt: quẽadmodũ oculi
pariter celũ ⁊ terrã neq̃q̃ ꝯspiciũt. Ex q̃bꝰ claret ꝙ hõ
qui pctm̃ facit vel q̃dcunq̃ mundanũ aut carnale amat

contra dei preceptũ: non vere deũ amat. Sed si tale sine peccato citra ꝛ propter deũ amaret: puta diuitias: honores ꝛ hmõi in deũ ordinañ. sic vere amat. Beatus Bartholomeus contempsit om̃ia propter chr̃m. ꝗ vere amauit.

Scd̃o ore

Scd̃o vero ore amauit chr̃m: ꝛ sic debet om̃is christianus. Nimirũ Greg. in moral. dicit. Quod valde mens amat: hoc ore vel sermõe replicat. Nam ex abundantia cordis os loquit. Matt. xij. Ex quo patet ꝙ vero ore deum amat qui mala nõ loquit sed de eo sepe replicat in collocutione: in ꝯfessione peccatoꝝ: in dei laude ꝛ orõne. Sic fecit btũs Bartholome⁹ qui chr̃m Jesum predicare non destitit vsqꝫ ad mortẽ: ipm̃ laudauit ꝛ exorauit quotidie centies in die ꝛ centies in nocte genibus flexis: ꝛ sic oẽs actus tam diurnos q̃ꝫ nocturnos orationibus preueniebat: sic faciendum est christiano. Unde Aug. in quadam ep̃la dicit. Om̃e quodcunqꝫ inchoaueris facere: primo inuoca deũ ꝛ gr̃as ei age: ꝛ cũ consummaueris illud similiter fac. Item Hiero. ad Eustoch. Egredientes hospitiũ armet orõ: regredientib⁹ de platea oratio occurrat. Nec cibi ante sumantur nisi oratione premissa: nec recedat a mensa nisi gr̃e referantur creatori: nec prius corpusculũ requiescat in lecto q̃ꝫ anima pascat.

Tertio ope

Tertio amauit opere: vnde. j. Joan. iij. Filioli mei non diligam⁹ ꝟbo. s. tm̃ neqꝫ lingua sed opere ꝛ veritate. Uñ Greg. hom̃. xxiij. Probatio dilectiõis exhibitio est operis. Ecce inquit si vnusquisqꝫ vestrum requirit an diligat deũ: tota fiducia respõdet: diligo: ꝛ infra. Ad vosmetipsos fratres charissimi redite si deũ vere amatis exquirite. Nec tñ sibi aliquis credat quicquid animus sine operis attestatiõe responderit de dilectione cõditoris: lingua: mens: manus ꝛ vita requiratur: nunq̃ꝫ em̃ est amor dei ociosus: operat em̃ magna si est: si autẽ operari renuit: amor non est. Hec ille. Ad id etiam Prosp. vt habet de pe. di. ij. Charitas est. d̃t ꝙ charitas dei facit pc̃tõ resistere: bonis operib⁹ abundare: seculi blandimenta ꝯtemnere: ꝛ oĩa difficilia ꝛ aspera perficere. Btũs Bartholomeus sic chr̃m amauit ꝓ cuius amore seipm̃ morti exposuit: ꝗ ꝛc̃.

C
Questio

C Querit hic: Utrũ qualiscunqꝫ dilectio dei ꝛ quantũcunqꝫ parua sufficiat homini ꝓ salute eterna? Rõ questiõis est: quia etiã si in infimo gradu charitatis sit quis: in statu est salutis. Nam ẜm Frã. may. sup. j. di. xvij. Impossibile est existentem in charitate nõ esse gratũ ꝛ deo acceptũ ad vitã eternã: q2 implicat ꝯtradictionẽ esse in charitate ꝛ nõ esse charum deo: ꝗ in charitate impossibile est dãnari. Sed in ꝯtrarium facit: q2 non oĩs amans deũ gratuite amat: ꝗ non om̃is amor est vite eterne meritorius: vt etiã docet Berñ. sup Cañ. ser. vij. Sed illa inquit anĩa amat deum gratuite que amat caste ꝛ sctẽ in puritate spũs ꝛ ꝓpter se. Respondet ad hec ẜm doct. precipue Aureo. in compeñ. qui distinguũt triplicẽ dei dilectionem.

Triplex dei dilectio

Prima d̃r innata vel naturał que est bonoꝝ ꝛ maloꝝ etiã infideliũ ꝛ damnatoꝝ. Quãuis em̃ culpa mortalis gr̃am extinguat: ꝛ dãnatio eternalis excludat misericordiam: tñ naturałr hoĩ insita sunt hec tria de deo: que. s. nec pc̃m̃ excludit: nec desperatio aut damnatio extinguit. Unum est cognitio dei que ẜm Damasce. naturaliter est hoĩbus insita ꝛ etiã demonib⁹. Uñ Diony. de diui. no. c. j. Summũ bonũ om̃ia desiderant: intellectualia q̊dem ꝛ rationalia cognitione. Hinc. j. Eth. Ratio. semꝑ deprecat ad optima. Aliud est synderesis que est lex rationis naturałr immurmurans ꝯtra malum ꝛ affecta ac stimulans ad bonum in vniuersali. Uñ erubescit homo ꝓ malo opere cum delaudatur: ꝛ delectat in bono laudabili oꝑe ac gloriat. Hec synderesis nec in damnatis extinguit in respectu quo ad penã peccati: licꝫ extinguat quo ad obstinationẽ voluntatis male. Tertium est dilectio naturalis dei: q2 vt d̃t Boetius de cõsol. vnicuiqꝫ menti naturałr inserta est veri boni cupiditas. Aug. Deus quem amat sciens ꝛ nesciens. Sed in damnatis hec dilectio est ita offuscata vt nullũ bonum morale velint in particulari: hec est sufficiens ad salutem.

Scd̃a

Scd̃a dilectio d̃r mercenaria vel seruilis q̃ quis diligit deum ꝓpter bñficia vel queqꝫ ꝯmoda ꝓpria ꝛc̃. De tali ꝑ s̃. Confitebit tibi cũ benefeceris ei. Et talis amor dei est viciosus: quia si diligit deus ꝓpter aliq̃d aliud: iam illd̃ aliud magis diligit q̃ꝫ deus: iuxta illud. j. Posteri. Propter quod vnũquodqꝫ tale ꝛ ipm̃ magis tale. Uerbi gr̃a. Tu amas diuitem propter pecuniam: ergo pecuniã ꝓamas. Sic dicente Señ. Mel musce sequunt: formice frumentũ: cadauera lupi ꝛc̃.

Tertia

Tertia est dilectio casta vel filialis: ꝛ hec sola est gratuita ꝛ sctã vt s̃. dictum est per Berñ.

Responsio

Ad questionem ꝗ rñr ꝙ si in hoĩe fuerit vera ꝛ gratuita hec dilectio dei quantũcunqꝫ parua ꝛ in infimo statu charitatis gratuite sufficit ad salutem: q2 vt d̃t Frã. may. vbi s̃. Esse charꝫ deo est effectus formalis charitatis: sicut esse gratũ est effectus formalis gr̃e: ꝗ impossibile est in aliquo esse charitatem vel gr̃am dei quantũcunqꝫ paruã vel infimi gradus quin illud sit charum ꝛ gratũ deo ad vitã. Nã implicaret ꝯtradictionẽ. Uerũtñ si d̃r parua charitas ꝓ eo ꝙ deficit a rõne gratuite dilectionis: iam talis non sufficit ad salutem vt de naturali ꝛ mercenaria patuit.

D
In q̃ ꝯsistit gtuita dei dilectio

D Sed questio restat. In q̃ ꝯsistit ista gratuita dei dilectio essentiałr: vel qualib⁹ signis verificat? Ad quod respondet ꝙ primũ est signũ: nil contra deũ velle: ꝛ sic nullum pc̃m̃ mortale admittere vel facere. Uñ Greg. hom̃. xxiij. Uere etem̃ diligim⁹ deũ si mandata eius custodimus: si nos a nostris voluptatib⁹. s. viciosis coartam⁹. Uñ ꝛ Joan. xiiij. Qui habet mandata mea ꝛ seruat ea ille est qui diligit ꝛc̃.

Scd̃m signũ

Scd̃m signum dei mandata implendo: ipm̃ diligere pure propter se. i. ꝓpter suam bonitatem: ꝛ ꝓpter nil aliud: vt patuit. Nam licꝫ vt Aug. d̃t in deo esse om̃e bonum quodcunqꝫ desiderari potest (scꝫ vita: salus: victus: copia: honor: gl̃ia ꝛ pax ꝛ om̃ia bona: hec ille) Tamen pure ꝓpter seipm̃ deũ debemus diligere: ꝛ non ꝓpter aliquod nr̃m cõmodũ habendum. Non ꝗ debet deus amari ꝓpter regnũ celoꝝ ita ꝙ si videlicet scires ꝙ deus tibi non daret regnũ celoꝝ: ipm̃ amare nolles: imo si nec celũ nec victũ ꝛ oĩno nil daret: deũ amares: precepta seruando ꝓpter seipm̃ Unde mgr̃ in. iij. dist. xxvij. diffiniẽdo d̃t. Charitas est dilectio qua diligit deus ꝓpter se ꝛ proxim⁹ ꝓpter deum vel in deum. Uñ Aug. li. solił. d̃t. Malo te de⁹ me⁹ habere q̃ꝫ quicq̊d preter te donares mihi sine te.

Tertiũ

Tertium signum firmũ habere ꝓpositum nunq̃ꝫ a dei amore separari sed vsqꝫ ad mortẽ ꝑseuerare. Uñ Prosp. li. de vita ꝯtemplatiua de pe. di. ij. Charitas inquit est recte voluntas iũcta deo inseꝑabiłr: nulli vicio obnoxia ꝛc̃. Proinde Berñ. sup Cañ. ser. lxxxiij. Amor sufficit ꝑ se ꝛ propter se. ipe meritũ ipe premiũ. Et infra. Si mihi deus inquit irascit: nõ vtiqꝫ ego illi irascar sed pauebo si me arguat non redarguet a me sed potius iustificabit ex me. Hec ille. Et Hugo. Dñe hoc desidero ꝙ si etiam debeo damnari: hoc tm̃ da vt possim diligere te in inferno. Btũs Bartholomeus his oĩbus modis dilexit chr̃m: ꝗ nunc cum chr̃o regnat in celo. O homo disce deũ tuũ diligere.

E
De dilectiõe bti bartholomei a chr̃o

E C Circa scd̃m de dilectione bti Bartholomei a chr̃o simulqꝫ ꝛ circa tertiũ de gl̃ificatione sit ꝑ ꝯclõne ꝙ christus dñs beatum Bartholomeum dilexit in terris ꝛ in celis dignitatibus premaximis. Et patet in sex quas ꝑsequamur.

Sex dignitates beati bartholomei

Prima dignitas

Prima dignitas generis regii. Fertur em̃ de eo scripta historia li. de ortu apłoꝝ: licꝫ apocripho: tñ veritati non videt ꝯtrariari historiaꝝ: sed potius cõsonare: vicꝫ ꝙ in Syria vbi plr̃es ꝓuincie ꝛ reges sunt quidam rex habuit filiã que rõnis dictamine recognouit ꝙ idola non essent colenda sed vnus deus. Et puto ꝙ ob hoc indignat⁹ ei diabolus in idolo quẽ ille rex colebat tale dedit rñsum non semel sed pluries ꝓcipiens ꝙ. s. si rex sibi ꝛ suis ac toti regno cauere vellet excidiũ quantoti⁹ ipam suam filiam occidi faceret ꝛ cor ac ambas manus illius ipsi idolo offerret in sacrificiũ. Rexqꝫ consilio oĩm principũ suoꝝ coactus tradidit filiã ne mot⁹ incurreret deoꝝ: ꝛ q̃busdã secretariis ꝓcepit vt illã in syluam remotius ducerent: ne si videret corã se occidi paterno cõmoueret affectu: ꝛ sic eam in sylua occiderent: cor ꝛ manus afferrẽt ad sacrificandũ idolo. Que educta deũ summũ orabat ꝛ eiulãs flebat. Uñ diuino nutu factum est ꝙ illi secretarii misc̃dia moti sunt ꝛ consi

lio inito inter se: decreuerũt manus eius ambas ꝑscin-
dere ⁊ dimittere. accepto iuramẽto ab ea: ꝙ tam longe
discurreret ꝙ nunq̃ de ea rex ipẽ audire posset ꝙ viua
foret: ⁊ ꝙ nulli rem hanc aut genus pãderet. ⁊ sic dimi-
serunt eam. Pro corde autẽ eius canẽ qui insecutꝰ eos
fuerat occiderũt: ⁊ cor illius cum manibus puelle attu
lerunt: ac idolo sacrificauerũt. Illa ergo truncatis ma
nibus ꝑ syluas flens discurrebat quãto remotiꝰ a pñia.
⁊ tandẽ deuenit ad quoddã cenobiũ dñaꝝ: vbi ob cul-
tum dee Veste monastice manebãt. Quã ille videntes
more regio vestitã ⁊ delicatã: sed manibus truncatã in
terrogañ. vnde esset aut venisset? Illa nil aliđ nisi flẽs
hoc dicebat. ꝙ deus ipẽ nouit ꝙ innocẽs suꝫ. Ille ǥ sus
ceperũt eam. Post aliqđ tp̃s accidit: vt rex illius pro-
uincie vbi erat cenobiũ dominarũ p̃dictaꝝ causa visi-
tandi cum filio aduenisset. Ubi filius regis vidẽs inter
alias ꝟginẽ istam regiã: cõcupiuit sibi desponsari: ⁊ pr̃i
suꝑ hoc supplicare cepit. Cũq̃ paŧ non annueret: eo ꝙ
genus illius nesciret: ⁊ trũcata foret adolescẽs languo
re corripiŧ. Et ne spm̃ exhalaret: rex coactꝰ est filio suo
illã copulare celebratis nuptijs more regio. Tandem
euolutis annis rex moriŧ: ⁊ iste regis filius in soliũ pa-
tris exaltaŧ. Interea regina a rege cõcepit. Cunq̃ rex
cum exercitu ꝓcessisset lõgius cõtra hostes inuadẽtes
sui regni fines. Ecce regina in domo regia adueniente
tp̃e ꝑtus peꝑit filiũ elegantẽ. Fit leticia cunctis: ⁊ nun
cius ad regẽ cum lr̃is suꝑ hoc mittiŧ. Is aũt nũcius q̃-
dam die in itinere hospitatꝰ apud quendã nobilẽ q̇ a re-
ge iusticia exigẽte fuerat multa damna in possessionibꝰ
suis ꝑpessus. Auditꝫ istis nouis: ecce a diabolo instiga
tus nunciũ illũ inebriat ⁊ dormire facit: lr̃as de pera il-
lius excipit: ⁊ sigillo illiꝰ integre detracto aliaꝫ chartã
scribit: cui illud sigillũ innectit: ⁊ in perã nuncij reponit
sic cõtineñ. Notũ sit regi. ꝙ de vxore Manca natũ est
monstrũ demoni simile. cuiꝰ caput maximũ collo retor-
to: manibus ⁊ pedibus ineptũ. aures q̃si asinine. oculi
terribiles. vnus supior altero. ⁊ mľta talia derogatiua.
Subiũxitq̃. ꝙ non est fas ꝓpter honorẽ regiũ tale vi-
uere. Mane surgens nũcius: huius facti nescius iter ꝓ
sequiŧ. Et tandẽ ad regẽ ꝑueniẽs gaudiosa noua nũci-
at: ⁊ lr̃am p̃sentat. Quã rex ꝑlegens tristit efficiŧ de ta-
li filio: ⁊ mãdauit illi ne cuiq̃ suꝑ hac re loquaŧ. ⁊ misit
ꝑ eundẽ lr̃as vt filiũ sibi natũ reseruarẽt videndũ. ⁊c.
In reditu nũcius apud eundẽ hospitẽ hospitaŧ: q̇ curio
sius eũ de rebus gestis inq̇rit: ⁊ silr̃ inebriañ. cum lr̃as
regis exq̇rit: ⁊ vt ꝑus detracto sigillo aliam chartã sub
scribit: mandañ. sub pena capitis duobus p̃ncipalibus
illis senascallis: vt quãtocius vna nocte reginã cũ filio
ducerẽt in syluã: ⁊ secreto ambos occiderẽt. Quid plu
ra? Allatꝫ istis lr̃is ꝯtristati sunt senascalli. interrogãt
nũciũ q̇d rex mãdauerat oretenus ⁊ q̇d dixerit? rñdit.
Aliud nescio: nisi ꝙ ꝑlectis lr̃is: mox cõminatus est mi-
hi: ⁊ mãdauit ne cuiq̃ de hoc loq̃rer. Tandẽ mirantes
isti cõsilio inito inter se decreuerũt qđ scriptũ fuerat in
lr̃is ꝑficere. Et reginã cũ filio duxerũt noctu in syluam
ad occidendũ. Qđ illa intelligẽs cepit deũ inuocare et
fusis lachrymis supplicare vt saltẽ parcerent puerulo
ĩnocenti. Et qm̃ non est sapiẽtia: non est consiliũ contra
dñm: diuino nutu cõmoti sunt pietate: ⁊ iuramẽto exa-
cto ab ea ꝙ discederet ad remota vbi nullus eaꝫ nosce
ret: vel de hoc scire posset: dimiserunt. At illa ꝑ syluas
vagans ⁊ flens die illucescẽte sitim magnã sustinens: ꝑ
uenit ad quendã puteũ altũ: ⁊ introspiciẽs: nec habens
quo hauriret angustiañ. cũ se ĩclinasset: ecce pueꝝ quẽ
manibꝰ habebat de vlnis dilapsum cõtinere non potuit
eo ꝙ esset manca: sed infans ille in puteũ cecidit. O q̊t
tunc clamorosis fletibus mater mestissima exclamaue-
rit q̇s narrare poterit? Et quoniã nullũ hoĩem videbat
adesse q̇ iuuaret: ad deũ celi clamabat di. O deus meꝰ
quõ perij vna cũ filio: que tamẽ totã spem a p̃ncipio in
te habui. Ecce aũt deus misericors cum tentatione fe-
cit ꝓuentũ: mox em̃ angelus dñi in specie viri astitit: et
aqua putei subleuata pueꝝ viuũ suꝑnatantẽ quasi nul
lius esset ponderis sustulit. Ad quẽ cum mater manus
extendisset: ecce angelus tangeñ. eas integre restituit:
⁊ disparuit. Ingẽti ergo gaudio repleta puerũ ob hoc
vocauit Bartholomeũ: qđ interp̃taŧ filius suspendẽtis
aq̃s. ⁊ est nomẽ syrũ ⁊ nõ hebreũ. Tunc deo gr̃as agẽs
inspiratũ est sibi vt remotius nõ discederet: sed ad ante
dictũ cenobiũ diuerteret: ibiq̃ suscepta cum rex tandẽ
victor rediret p̃missis cognitis ꝯsternatus aĩo cepit re
quirere vxorẽ vbi esset cũ filio. Quid plura? Uenit plo
rando ad cenobiũ vbi amaritudinẽ cordis indicauit do
minabus. Quibus ꝓdentibus: ibi eam sanã cũ filio re-
periens: ingenti gaudio est repletus: ⁊ ad palatiũ redu
xit. Postmodũ rege mortuo Bartholomeus iam adul
tus in regem eligiŧ illius ꝓuincie q̇ vnius dei fidẽ am-
plexus est: ⁊ ꝓselitus in fide iudeoꝝ effectus. Et sic ptꝫ
ꝙ ipẽ fuerit ex regali origine ⁊ dignitate. Et huic ꝯcor
dat qđ dicit legẽda ipm̃ in purpura et collobio regio ꝑ
singľos angulos gemmis ornato ⁊c. sequẽdo chr̃m man
sisse. Est aũt collobiũ vt in lib. Catho. diciŧ ꝟginale pal
liũ vsq̃ ad talos depensum. F Scđa dignitas ele-
ctionis chr̃i. Nam ipẽ solus Bartholomeus inter apo-
stolos ex gentibus extraneis. i. nõ hebreis electus est
in apľatũ. Apľatus aũt sũme dignitatis in eccľia. vt đt
Dioñ. pre oĩbus g̃dibus sctĩtatis. Et in hoc ipẽ etiã inŧ
apľos claret p̃uilegio. vicꝫ ꝙ alij oẽs apľi ad chr̃i vocẽ
vocãtis sŧ cũ secuti. Ipẽ sola fama chr̃i audita ipꝫ secu
tus est. Itẽ q2 alij pauciora ꝓ chr̃o reliquerũt: ipẽ re-
giam dignitatem ⁊c O vere magnũ reputareŧ hodie si
aliq̇s rex vel tm̃ baro om̃ia relinq̇ret ⁊ religionẽ intra
ret. Sic in ꝓposito. G Tertia dignitas decoris vir
ginei. Non em̃ legiŧ vxorẽ habuisse. Oꝫ aũt ꝟgo fuerit
pluribus ex signis colligiŧ. Nam quero. Que sũt signa
sctĩtatis ꝟginalis q̇bus verisimilr̃ cognosciŧ: aut putaŧ
inesse homi? Ad qđ fm̃ doct. respondeŧ. ꝙ vnũ est an-
geloꝝ visitatio ⁊ associatio. Unde Hiero. ad Paulam ⁊
Eustochiũ de assumptione dicit. Bene angelus ad vir
ginem mittiŧ: quia semꝑ est angelis cognata ꝟginitas.
Sed de btõ Bartholomeo apľo legiŧ. ꝙ angeli cum eo
semꝑ ambulabãt ⁊ ministrabãt ei. Scđm signũ est mun-
dicie exterioris dilectio. Exterior em̃ mũdicia in oĩbus
s. in loq̇la: in habitu: in cõuersatione. ⁊ sic de alijs: signũ
est interioris. Unde ph̃s. iiij. Eth̃. đt. Qualis vnusq̇sq̃
est intus talia dicit ⁊ opaŧ: ⁊ taliŧ viuit. Hec ille. Sed
ipẽ btũs Bartholomeus tam mũde se seruauit ab om̃i-
bus pctĩs: ⁊ vixit vt semꝑ letus ⁊ hilaris ꝑseueraret. s.
pro serenitate cõscientie. vt legiŧ de eo. Itẽ semꝑ por-
tasse legiŧ collobiũ qđ est ꝟginale palliũ. Tertiũ signũ
est carnis incorruptio: ⁊ eius per miraculũ declaratio.
quia carnis itegritas est pro signo ꝟginitatis fm̃ Aug.
⁊ om̃es doct. Sed btũs Bartholomeus apľs legiŧ car
nem candidã habuisse: vt etiã vestes ⁊ sandalia non sor
didarenŧ: nec veterascerẽt diuino miraculo. ergo seq̇ŧ.
⁊c. Quarta est amoris feruidi. Nam erat in or̃one tã
feruẽs ꝙ demon clamaret di. O apľe incendũt me or̃o
nes tue: ⁊ centies in die: cẽties in nocte genibus flexis
orauit. Quita est martyrij p̃clari. quia acerbissimas
passiones pro chr̃o sustinuit. s. crucifixionẽ: fustiũ cesio-
nem: excoriationẽ: decapitationẽ Sexta dignitas ad
uocationis pro pctĩs populi. Legiŧ em̃ ꝙ anno domi-
ni. cccxxxj. Saraceni insulã Lipparim vastauerũt: vbi
corpus scti Bartholomei q̇escebat: ac eius sepulchrũ
cõfringẽtes ossa disparserũt. Illis recedẽtibus appa-
ruit apostolus cuidẽ monacho dicẽs. Collige ossa mea
Nam per multũ tp̃s populo huic meis meritis ⁊ inter-
cessione dñs pepercit: ⁊ vsq̃ nunc eos cõseruauit in pa-
ce. Sed iam eoꝝ pctĩs nimis inualescẽtibus: ⁊ vsq̃ ad
celũ clamãtibus diuino iudicio perierũt. Et cum mona
chus sibi diceret: quomõ inter multa alioꝝ ossa possem
discernere tua? Respõdit. Nocte ad ea colligẽda ibis:
⁊ ea que vt ignem splẽdentia videris: ꝓtinus leuabis
Et sic ille ossa eius collegit ⁊ cõscendens nauem Bene
uentũ: que est metropolis Neapolie transtulit. O ergo
charissimi accedamus ad btm̃ interpellandũ Bartho-
lomeũ: vt suis meritis impetret nobis a chr̃o gr̃am in
p̃senti: ⁊ gloriam in futuro. Amen.

Scđa digni-
tas electõis
chr̃i.

Tertia de-
coris ꝟginei

Collobiũ

quarta amo-
ris feruidi.

Sexta digni
tas aduoca-
tionis.

¶ De s. Bartholomeo Ser. iij. de dilectõe dei ⁊ pxi.

A Hoc est p̄ceptū meū: vt diligatis inuicem sicut
dilexi vos. Joā.xv. A Sicut dicit Augu.
Unusq̄sq̄ hoim hoc effundit in s̄mone: q̄ plen⁹
est in corde. q2 dicente saluatore Mat.xij. Ex
abūdantia cordis os loquit̄. Sicut vas q̄dcunq̄: illud ꝛ
non aliud effundit quo plenū est. Sic in ꝓposito. Quia
aūt chr̄s dn̄s plenus erat charitate qua adeo nos ama
uit: vt de celis in vterū descēderet v̄ginis: ꝛ n̄ram car=
nem assumēs: suo sanguine ꝛ morte nos redimeret. Un̄
Apocal.j. Dilexit nos ꝛ lauit nos a pctis nr̄is. Et.j. Jo.
iij. In hoc cog̃uimus charitatē dei: q̄m ille ꝓ nobis ani
mā suā posuit. Ex q̄ ergo plenus erat chr̄us charitate:
Imo ip̄a charitas fuit. quia de⁹ charitas est: ꝛ q̄ manet
in charitate in deo mānet: ꝛ deus in eo.j. Joā.iiij. Id=
circo hoc nobis p̄dicanit: hoc mandauit. s. p̄ceptū chari
tatis di. Hoc est p̄ceptū meū vt diligatis inui. ꝛc. Et q2
hec v̄ba dixit ap̄lis: ꝛ de illis canit eccl̄ia. ideo int̄ eos
de sctō Bartholomeo ꝯuenient accipiunt̄ hec v̄ba. Ju
xta que tria mysteria notabimus pro sermone isto.

¶ Primū de charitatis p̄cepto: ibi. Hoc est p̄ce. ꝛc.
¶ Secundū de eius regularitat3 modo debito quo
Diligamus ꝛc.
¶ Tertiū de christiformitatis exemplo. Sicut inq̄t
B dilexi vos ꝛc. B

¶ Circa primū de charitatis p̄cepto tres p̄cipue que
stiones occurrunt declarande.

¶ Prima de eius singularitate.
¶ Secūda de eius formali q̄litate.
¶ Tertia de eius nouitate.

¶ Prima q̄stio est quā ꝓponit Grego. in hom̄. de ap̄lis
di. sic. Cū cuncta sacra eloq̄a plena sint dn̄icis p̄ceptis:
q̄d est ꝙ de sola dilectione q̄si de singulari mādato dn̄s
d̄t. Hoc est p̄ceptū meū: vt diligatis inuicē. Et rn̄dens
d̄t ꝙ ideo. q2 dn̄ica p̄cepta licet sint multa ꝑ diuersitatē
op̄is: sunt tamē vnū in radice charitat3. Om̄e ergo mā
datū de sola dilectione est. q2 quicq̄d p̄cipit̄ in sola cha
ritate radicat̄. Exemplū ponit di. Ut em̄ m̄lti arboris
rami ex vna radice ꝓdeunt. sic m̄lte v̄tutes ex vna cha
ritate generant̄: nec habet aliq̄d viriditatis ramus bo=
ni op̄is: si non manet in radice charitatis. Hec ille. Nō
aūt hoꝝ est. q2 oīa p̄cepta ꝛ eoꝝ obs̄uantia a charitate
ꝓcedunt sicut a fonte vel p̄ncipio. et om̄ia ad charitatē
ordinant̄ vel reducunt̄ vt ad finem.j. Tim.j. Finis p̄ce
pti est charitas. Nā q̄re p̄cepit deus: Unū credere deū
nisi vt illū verū deū diligas quē credis. Itē q̄re p̄cepit
Non assumes nomē dei tui in vanū. Et iterū: Sabbata
sctifices: nisi vt ex amore dei nomē honores: ꝛ ip̄m deū
in charitate colas speciali cultu in die festo. s. misse au=
ditione. ad q̄d q̄libet tenet̄ sub p̄cepto. de conse. dist.j.
missas. Itē q̄re p̄cepit: Honora p̄rem ꝛ m̄rem. Non oc=
cides. Non furtū facies. Non mechaberis. Non falsum
iuraueris ꝛc. nisi vt vere diliges p̄ximū per om̄ia sicut
teip̄m. Unde Chrys̄. sup Mat. Qui p̄ximū diligit. s. ve
re: nō occidit illū quē diligit: nec mentit̄ illi quē diligit:
nec falsum testimoniū d̄t de illo: nec cōcupiscit rem illi⁹:
nec mulierē ei⁹ iuadit: quē diligit. Sic̄ em̄ odiū sugge=
rit facere om̄e malū: sic dilectio om̄e bonū. Hec ille. Et
sic p̄tz ꝙ vita chr̄iani debet radicari in charitate vt sal
C uet̄. Eph.iij. In charitate radicati ꝛ fūdati. C Se
Sc̄da q̄stio charitat3 ꝑximi. cūda q̄stio. Quare sub hac forma ꝓposuit chr̄s p̄ceptū
charitat3: vt diligam⁹ p̄ximū. nec addidit de dei dile=
ctione: cum tamē magis obligat̄ homo deū diligere. q2
supra q̄3 oēm p̄ximū ꝛ oēm creaturā. Mirū est ergo. ꝙ
om̄ia p̄cepta in dilectione p̄ximi includen̄. noīauit: nec
mentionē fecit de dilectione dei. Ad q̄d s̄m docto. assi=
Prima ratio gnant̄ rōnes plures. Una est ex p̄te finis. q2 vt Augu.
dicit. Proximus diligi debet ꝓpter deū ꝛ in deū: ꝛ non
aliter. Qui ergo diligit p̄ximū ꝓpter deum: necessario
diligit deū. q2 ꝓpter vnūquodq̄ tale ꝛ ip̄m mag3.j. Po=
sterioꝝ. Alia ratio cōiunctionis vel inclusionis. q2 ista
duo. s. dilectio dei: ꝛ dilectio p̄ximi sic se mutuo inclu=
Secūda. dunt: ꝛ adeo sunt cōiuncta vt vnū cōtineat̄ in alio. Q̄d
sic p̄tz. quia q̄ diligit vere deū: om̄ia eius p̄cepta s̄uat.
Joā.xiiij. Qui hab3 mādata mea ꝛ s̄uat ea: ille est qui
diligit me. Sed deus p̄cepit p̄ximū diligere. ḡ non pōt
hō deū vere diligere: nisi diligat p̄ximū. Un̄.j. Joā.iiij.
Si quis d̄t: quia diligo deū ꝛ p̄ximū odit: mendax est.
Et hoc mandatū habem⁹ a deo: vt q̄ diligit deū: diligat
ꝛ frēm suū. Item q̄ diligit p̄ximū non nisi ꝓpter deū de
bet diligere. ergo ꝛ deū diligit. Unde Chrys̄. Uide dei
amorē amori nostro velut catenā copulatū. Non em̄ est
possibile habentē vnū mandatū non h̄re scd̄m. Et ponit
ide3 exemplū. Sicut inq̄t rex in imagine sua honorat̄
vel cōtemnit̄. sic deus in hoīe vel diligit̄ vel odit̄. Ter Tertia.
tia ratio deductiōis. quia dilectio dei lic3 sit maior ꝛ ꝑ
fectior dilectione p̄ximi: tm̄ ip̄a dilectio p̄ximi est via q̄=
dam ad dilectionē dei. sicut puericia est via ad statū vi
rilē q̄ est ꝑfectior. Grego. aūt hom̄.xxxvij. d̄t. Ex his q̄
animus nouit surgit ad incognita que nō nouit: vt per h̄
ꝙ scit notū diligere: discat ꝛ incognita amare. Hec ille
Et sic per dilectionē p̄ximi deducit̄ q̄si ꝑ viā homo ad
diligendū deū. vt hec notat Lyr̄. sup.j. Joā.iiij. Uoluit
ergo chr̄s dn̄s solū de dilectione p̄ximi p̄ceptū ꝓpone
re: quia in eo cōtinent̄ om̄ia. ꝛ ꝑ illd̄ ducit̄ hō ad dei di=
lectionē. Hinc Rom̄.xiij. Qui p̄ximū diligit legem im=
D pleuit. D Tertia q̄stio addit̄. Cur hoc mandatū di
Tertia q̄stio mandatū nouū dilectōis cit̄ nouū. Mandatū inq̄t nouū do vobis: vt diligatis in
uicem sicut dilexi vos. cū tamē ab olim scti p̄res dilexe
runt se inuicē: ꝛ ip̄is datum fuit hoc mandatū in veteri
legē. Rn̄det̄ s̄m Ludol. lib. de med̄. vite chr̄i. ꝙ h̄ man
datū non dicit̄ nouū quantū ad substantiā. quia fuit da
tum in veteri lege: que etiā p̄cipit deū sup om̄ia: ꝛ p̄xi
mos sicut se diligere. sed dicit̄ nouū quantū ad manda
ti formā quā subiūgit. Sicut dilexi vos inq̄t. quia chr̄s
intantū dilexit nos: vt mori dignaret̄ pro nostra salute
ip̄e deus noster quod a seculo fuit nouū et inauditum.
Item dicit̄ etiam nouum quantū ad effectum. quia ve=
tustatem peccati aufert: ꝛ aīam in chr̄o renouat: ꝛ re=
nasci denuo facit per sp̄ūssancti gr̄am. Et ibidem ponit̄
exemplū tale. quia modus vnus renouādi vinū vetus
qn̄. s. amisit colorē ꝛ saporē est iste. ꝙ ponit̄ cu3 vino no
uo ꝛ forti sup feces nouas: ꝛ ibi recipit colorē et saporē
ex feruore vini noui. ꝛ sic renouat̄. Sic mandatū de di
lectione fuit valde antiquatū vt non sapet. Sed appo=
sita est nouitas charitat3 in passione chr̄i: vbi feruentis
sima fuit dilectio. ꝛ sic fecit nouū. O ergo homo chr̄ia=
ne stude deū diligere: ꝛ p̄ximū amore chr̄i exemplo be E
De regulis charitatis. ati Bartholomei. E

¶ Circa scd̄m de modo debito charitatis ꝛ eius regu
lis. q̄m queri pōt: Quomō debeat homo diligere deū:
ꝛ quomō p̄ximū. Idcirco tres potissime regule de hoc
sunt notande.

¶ Prima regula de dilectione dei.
¶ Secūda de dilectione p̄ximi.
¶ Tertia de dilectione inimici.

¶ Prima regl̄a de dilectione dei est. s. ꝙ d̄s est ab om̄i Pr̄ia regula
bus hoibus diligēdus ꝓpt̄ se ꝛ sup oīa. Hec regl̄a p̄tz
ꝑ magr̄m ꝛ doc. in.iij. dist.xxvij. Nam ꝛ Bern̄. de dili.
deū dicit. Causa diligēdi deū deus est. q̄d est dicere ꝙ
debemus deū diligere pure ꝓpt̄ suā bonitatē: q2 totus
est bonus ꝛ desiderabilis ac amabilis. Nam q̄cquid est
in deo est sūmū bonū: ꝛ summū desiderabile sup oīa bo=
na mūdi. Ans̄. lib. monol̄. Deus est summū bonū quo nil
maius cogitari pōt. Et ideo d̄s debet diligi sup oīa: et
ꝓpter se. quia si diligeret̄ ꝓpte aliq̄d aliud: iam illd̄ p̄=
ferret̄ deo ꝛ p̄eligeret̄. Sed ipossibile est aliq̄d melius
esse vel eligibili⁹ deo. Non debet ḡ diligere homo deū
ꝓpter ꝓpriū cōmodū: sed pure ꝓpter deū. ꝛ sup oīa. i.
sup oēs res t̄pales: sup ꝓpinq̄s ꝛ sup oīa creata ac etiā
sup nosmetip̄os. Hinc Luce.xiiij. Si q̄s venit ad me: et
non odit p̄rem aut m̄rem: ꝛ vxorē: ꝛ filios: ꝛ frēs: ꝛ soro=
F res: adhuc aūt ꝛ aīam suā: non pōt me⁹ esse discipulus.
Sc̄da regula F Secūda regula est de dilectiōe p̄ximi. vic3 ꝙ oīs
homo tenet̄ diligere p̄ximū in deū ꝛ ꝓpter deū. Et p̄tz
hec regula in.iij. dist. qua s̄. Unde Augu. lib.l. hom̄. in=
q̄rens q̄ sit ista dilectio p̄ximi: de qua p̄cipit̄. Diliges p
ximū tuū sicut te ip̄m. distinguit q̄druplicē dilectionē. quadruplex
Prima est carnalis que est inter virū ꝛ vxorē. ꝛ vt dicit dilectio.
ista dilectio lic3 sit licita: nō tn̄ est v̄tuosa vel meritoria
vite eterne. Sed si vis vt sit meritoria: nō debes vxorē

diligere tm̄modo ꝓpter carnalē affectū. quia hoc etiã est in brutis aĩalibus. sed debes diligere in deū ⁊ ꝓpt deū. i. qꝛ vxoꝛ est mlier bona ⁊ iusta. vel vt bona ⁊ iusta sit. Qui eīm sic diligit vxorē. s. i deū ⁊ ꝓpt deū: sic̄ seipm. i. ad id ad qđ seipm. hoc est ad grãm in p̄senti: ⁊ glĩam in futuro. iam talis merek. qꝛ non dilig. ⁊ vxorē vt vxorē sed deū diligit in vxore. Et de hac meritoria dilectione dt apl's Eph. v. c. Uiri diligite vxores vr̃as sicut ⁊ christus dilexit ecclĩam ⁊c. Secūda est dilectio naturalis qua pater diligit filiū vel ecōuerso. ⁊ mater amat filiū ⁊c. Et ista etiã de se nō est meritoria. qꝛ cōmunis est serpentibus ⁊ aĩalibus. Augu. Serpētes: leones: ⁊ lupi filios amãt. Noli ergo ꝓ magno reputare ꝙ amas filios tuos: si non amaueris: a serpentibus vinceris. Hec ille Et sic ptꝫ ꝙ non est meritoria hec dilectio: sed erit meritoria si amaueris in deū ⁊ ꝓpt deū: vt. s. sit bonus. vel qꝛ est bonus. Ideo ad Eph. vj. Uos p̄res filios vestros educate in disciplina ⁊ correctōe dn̄i. Ptꝫ ḡ ⁊c. Tertia est dilectio socialis: qua amicus amat amicū vel cohabitantē in primū aut sociū. Et ista etiã licet sit licita: nō tn̄ est meritoria. qꝛ cōmunis est pecoribꝰ. Sicut ponit exēplū Augu. de duobꝰ eqs sil' mãducãtibus q̄ desiderant se videre. ⁊ sic de alijs. Sꝫ pōt esse meritoria si qs amat amicū in deū ⁊ ꝓpter deū. sic eīm deū amat in amico. vt supra dictū est. Quarta est dilectio rōnalis. qua (inqt Augu.) diligimꝰ hoīem ꝓpter fidem. s. chri: ⁊ mutuã beniuolentiã sicut nosmetipos. i. ad id ad qđ nos. h est ad grãm in p̄senti: ⁊ glĩam in futuro. Ista dilectio. s. ꝓpter fidē ⁊ bonitatē non pōt esse in brutis. qꝛ non hn̄t vsum rōnis: sed tm̄ in bonis hoībus qui in deū ⁊ ꝓpter deū amãt primos sicut seipos. i. vt sint fideles et boni. vel qꝛ sunt fideles ⁊ boni: ⁊ est meritoria. Et sic patꝫ prima regula.

¶ Tertia regl'a.

¶ Tertia regula est de dilectione inimici. s. ꝙ oīs homo tenek diligere inimicū in vniuersali quantū ad naturã ꝓpter deū. Unde p̄cipik Matt. v. Diligite inimicos vr̃os: bene facite his q̄ oderūt vos ⁊c Unde Grego. hom̄. de apl'is dt. Ille charitatē veracit habet: q̄ ⁊ amicū diligit in deū: ⁊ inimicū diligit ꝓpter deū. Nam s'm s. Tho. ij. ij. q. xxv. ⁊ cōmuniter doct. Dilectio inimicoꝝ quantū ad naturam in vniuersali est de necessitate charitat'. ⁊ hoc quo ad bona glĩe in futuro Et de hoc alibi latius.

Questio.

Sed q̄ri sufficiat hic. Utrū inimici qui sunt mali sint ex charitate diligēdi? Respōdetur s'm sctm̄ Tho. vbi supra. et docto. cōmuniter. ꝙ inimici inquantū sunt mali cōsiderando quantū ad culpã: sic sunt odiēdi. Nam ⁊ ip̄e deus odit malos inqn̄tū sunt mali. Unde ps̄. Iniq̄s odio habui ⁊c. Sed inimicos malos ꝯsideranū. inquantū hoīes sunt ad imaginē dei facti sic sunt diligēdi. quia adhuc sunt in via ⁊ potentia veniendi ad pn̄iam ⁊ grãm ac glĩam. Et hoc optare sibi debeo ꝓpter deū vt sit bonus. Un̄ Augusti. Cum dico homo malus duo dico. s. homo ⁊ malus. Inquantū homo: est diligēdus. inquãtū malus: est odiendus. hoc est maloꝝ hoīm malicia odienda est. sed natura possibilis beatificari est diligenda. Hinc idem Augu. Sic diligank hoīes vt eoꝝ non diligank errores. Idem de doct. christiana dicit. Oīs pctōꝛ inquantū pctōꝛ non est diligēdus. ⁊ oīs homo inquantū homo est diligēdus ꝓpter deū: deus xo ꝓpter seipm̄. Hec ille. Ad ꝓpositū. Btūs Bartholome. has regulas obſuauit. et ideo iam cōregnat cū chro in celis. O ḡ chr̄iane fac sic̄ ⁊ viuas. ℔

℔ De chr̄iformis dilectionis exēplo.

¶ Circa tertiū de chr̄iformis dilectionis exemplo. qa dicit. Sicut dilexi vos ⁊c. accipiamꝰ pro cōclusione sententiã scti Bern̄. dicētis. Chr̄s dn̄s tripl'r dilexit nos. dulciter: sapienter: ⁊ fortiter. Sic nos exemplo eius nostros primos diligere debemꝰ. Primo nanq̄ chr̄us dilexit nos dulciter: in eo ꝙ nr̃am humanã naturã induit: ⁊ ip̄e oīm dn̄s ⁊ deus nos in amicitiã sibi ꝑpetuo cōiunxit ⁊ in frēs adoptauit: ac dulcissime nos ad salutē monuit et attraxit. Sic nos debemus primos diligere vt fratres dulciter cōuersantes: neminē turbantes: nulli malum pro malo reddentes: sed cum oībus pacem habentes: ⁊ pietatis affectū veraciter exhibētes. j. Tim. ij. Quietã ⁊ tranquillã vitam agamus in oīm pietate. hoc eīm bonū est ⁊ acceptū corã deo ⁊ salutatore nostro. Item. j. Ioã. iij. Si quis viderit fratrē suū necessitatē habentē: ⁊ clauserit viscera sua ab eo: quō manet charitas patris in eo. ⁊c.

Scđo dilexit nos chr̄s sapienter.

Scđo dilexit nos chr̄s sapiēter. quia culpam nr̃am cauit ⁊ redarguit. Sic nos diligamꝰ primos: vt eoꝝ vicijs ⁊ pctis nullatenus cōsentiamus: alioqn insipienter diligit qui pro amore primi deū peccato offendit. qꝛ dicik Rom. xij. Dilectio malū non opatur. Si ergo operak malū: nō fuit vera dilectio: qꝛ chr̄o ⁊ deo cōtraria. Ideo Amb. v. q. v. Non osculak (inqt) semp pater filiū: sed aliqñ castigat. Ergo quãdo castigatur qui diligik: tunc circa eum pietas exercek. habet eīm ⁊ amoꝛ plagas suas. Hec ibi. Patꝫ ergo ꝙ ex charitate mali sunt corrigēdi.

Tertio dilexit nos fortit

Tertio chr̄s dilexit nos foꝛtiter. Nimirū fortius dilexit nos q̄ꝫ possit diligere sociꝰ sociū: q̄ tn̄ dilectio mag̃ est ink hoīes. Sed eminentiꝰ diligere nos ostēdit: cū ait Mat. vlt. Ecce ego vobiscū sū vsq̄ ad cōsumationē seculi. Alij quippe socij si vsq̄ ad mortē nobiscū p̄seuerant bonū est. sed ip̄e in ꝑpetuū nobiscum est. Item fortis est dilectio inter virū ⁊ vxorem: sed fortius ⁊ magis dilexit nos chr̄us. qui dicit Hiere. xij. vulgo dicik. Si dimiserit vir vxorē: nunqd reuertek ad eam vltra. Tu aūt fornicata es amatoribꝰ cū mltis: tamē reuertere: ⁊ ego suscipiã te dicit dn̄s. Preter hec fortioꝛ est dilectio mr̄is ad filiū. sed sup hanc nos chr̄s dilexit. qꝛ dicit Esa. xlix. ca. Nunqd obliuisci potest mulier infantē suū vt nō misereak filio vteri sui. ⁊ si illa oblita fuerit: ego non tamē obliuiscar tui. Ecce in manibꝰ descp̄si te. Hec ibi. Nam vulnera in manibus a chr̄o suscepta pro nobis extēsis in cruce manibus: signū sunt amoris q̄si velit amplexari nos. vt dt Bern̄. Insup foꝛtissima est dilectio qua aĩa diligit corpus: a quo nullo modo vellet separi. Sed sup hanc chr̄s nos dilexit qñ pro nobis aĩam e corpe emisit in cruce moriendo. Ioã. xv. Maiorē charitatē nemo habet: vt aĩam suã ponat. ⁊c.

Aĩam ꝓ fratribus exponere.

Sic ⁊ nos debemꝰ primū fortiter amare. Un̄. j. Ioã. iij. In hoc cognouimꝰ charitatē dei: qm̄ ille aĩam suam pro nobis posuit. i. vitam. Et nos debemus pro frĩbus animas ponere. Lyra. i. vitam corpalem pro salute anime primi. Non tn̄ ad hoc cōmuniter tenenk hoīes. sed solū in casu necessitatis. vt si q̄s videat primū piclitari in anima: ⁊ non pōt sibi aliter subuenire nisi ꝑ hoc ꝙ exponat se morti corporali pro illius salute: in tali casu tenek et non al's. Illi tamē q̄ habēt curã animaꝝ. vt sacerdotes curati: episcopi: ⁊ p̄lati alij non solū in hoc casu: sed etiã in alijs tenenk pro salute subditoꝝ vitã exponere corpalem: puta siqñ hereticus vt lupus latens intrat gregem ad corrumpendū in fide vel moribus alioqn nō esset pastoꝛ: sed mercenarius. Hec Ly. Sꝫ aĩam ꝓpriã ad peccandū vel per cōseq̄ns dãnationem obligandã nullus debet exponere pro toto mūdo: etiã saluãdo ad btitudinē. Unde pro toto mūdo saluãdo nō debes facere vnum pctm̄ mortale. Mat. xvj. Quid ꝓdest homini: si vniuersum mundū lucrek: anime xo sue detrimentū patiak. O ergo charissimi. o veri christiani hortoꝛ vos ⁊ meip̄m vt exemplo beati Bartholomei: ⁊ p̄re oīmbus exemplo chrĩ discamus diligere deū sup oīa: primū sicut nos ⁊ oremus vt chr̄s dn̄s bti Bartholomei meritis det nobis grãm ⁊ glĩam. Amen

¶ De sancto Bartholomeo ſmonem quartū vide ex cōmuni sanctoꝝ vbi scripsi: vt pluribus sanctis apl'is vel discipulis possit deseruire pro placito

¶ De sancto Augustino vide sermonē in cōmuni sanctoꝝ doctoꝝ vel pontificū ⁊ applica legendã eius.

Legenda.

Augustinꝰ doctoꝛ egregius in Africa ciuitate Carthaginensi ortus patre patricio: mr̃e monica: fuit sūmus ph̄s et rhetoꝛ luculētissimus: adeo ꝙ oēs libros Aristotelis ⁊ libros artiū liberaliū quoscūq̄ legere potuit per se didicit ⁊ intellexit. sicut ip̄e testak lib. cōfes. Et cum esset adolescēs in errorē Manicheoꝝ cecidit qui dicūt christum non habuisse carnem veram: sed phantasticã: ⁊ ne

Legendā diui augustini.

gant resurrectionē carnis. In quo errore per nouē annos mā sit. Mater xo eius sancta plurimū flebat ⁊ ipm ad veritatē fidei reducere satagebat. Quadā vice tristis vidit astantē sibi iuuenē.i.angelū qui causam tristicie qsiuit. Que rn̄dit. Perditionē filij mei deploro. Ille dixit. Esto secura. quia vbi tu ibi ille. Hoc cū Augustino retulisset: ipse ait. Falleris mater falleris: nec sic tibi dictū est: sed vbi ille ibi tu. Ecōtra illa dicebat. Nō fili mihi dictū est: vbi ille ibi tu: sed vbi tu ibi ille. Igit mater sedula rogabat epm quendā cū lachrymis: vt p filio suo intercederet. Qui pphetica voce rn̄dit. Uade secura. quia impossibile est: vt filius tantaꝝ lachrymaꝝ pereat. Tandē nesciente matre Romā venit. Illaqꝫ qlibet die mane ⁊ vespe ad eccliam ibat: ⁊ pro filio exorabat. Postmodū ad pces Mediolanēsiū a pfecto Romano doctor in rhetorica Augustinus destinat Mediolanum: vbi tunc psulabat vir dei sctūs Ambrosius. Mat aūt eius qescere non valēs cum magna difficultate ad eum venit. Tūc cepit Augustinus btō Ambrosio adherere: ⁊ ei pdicationes audire frequēter. Una vice Ambrosius in pdicatione contra errorē Manicheoꝝ multa disputauit: confutañ. autoritatibus ⁊ rationibus: ita vt error ille a corde Augustini penitus pelleretur.

Quid plura. Accidit inter hec. ꝙ ab Africa qdam amicus Augustini nomie Pontianus supuenit: ⁊ vitam ac miracula sancti Antonij magni: q nuper in Egypto defunctus fuerat recitauit. Ad quod Augustin vehementer exardescens ait exclamādo. Quid patimur: qd audimus: surgunt indocti ⁊ celū rapiūt: nos aūt cū doctrinis nostrꝭ in infernū demergimur. Et in quendā hortū accurrens sub quadā ficu se piecit flens amarissime: et postulans a deo grām cōuersionis. Tūc audiuit vocē dicentē sibi. Tolle lege: tolle lege. Aperuitqꝫ codicem apostolicū: ⁊ cōlectis oculis ad primum capitulū legit. Induimini dn̄m iesum chrm. ⁊ statim ab eo omis dubietatis tenebre aufugerūt. Interim vehemētissimo dolore dentiū torqri cepit intantū ꝙ etiam loquelā amisit. Quo circa scpsit vt oēs pro eo orarent: ipseqꝫ cum alijs genua flectit: ⁊ subito sanū se sensit. Tandē adueniente paschali tempe Augustinus cum esset annoꝝ. xxx. cum filio suo Adeodato puero valde ingenioso: quē Augustinus in sua adolescētia dū adhuc gētilis ⁊ phus esset genuerat: meritꝭ matris ⁊ pdicatione scti Ambro. sacrū baptisma suscepit. Et tunc sicut fertur Ambro. Te deū laudamus inqt: ⁊ August. Te dn̄m cōfitemur rn̄dit. Et sic ipi duo hunc hymnū alternatim cposuerūt: ⁊ vsqꝫ in finem decātauerūt. sicut testat Honorius lib. qui dicit Speculū ecclie. ⁊ ptinus in fide cōfirmat est mirabilr vt seculū relinqret. Et cum vellet ad Africā remeare cū matre: ecce in villa illa apud ostia tyberina pia mat eius defuncta est. Post cuius mortē ipse ad agros proprios reuersus cū his q sibi adherebāt ieiunijs et orōnib deo vacabat: libros scribebat: ⁊ indoctos docebat. Fama eius vbiqꝫ diffusa admirabilis habebat. Audiens Ualerius Iponeñ. eps famā eius: ipm plurimū renitentem in ecclia sua psbyterū ordinauit. Qui statim clericoꝝ monasteriū instituit ⁊ cepit viuere sm regulā a sanctis aplis institutā. Tandē Ualerius eps pdictus quia minus erat doctus in lingua latina de licētia archiepiscopi cessit episcopatui. ⁊ Augu. in epm Iponeñ. pmouit. sed hoc Augu. cū omimode recusaret cōpulsus succubuit: ⁊ coactus suscepit curā epalez. Uestimēta eius erāt nec nimis nitida: nec abiecta plurimū. Mensa frugali ⁊ parca sp vsus est: in qua magis lectionē ꝙ epulationē diligebat. Et cōtra pestem detractiōis in ea scriptum habebat sic. Quisqs amat dictis absentū rodere vitam. Hanc mensam indignā nouerit esse sibi. Item legitur dixisse. In nulla re mihi dn̄m sentio sic iratū sicut in hoc ꝙ cū nō essem dignus poni ad remū posuit me in amplustri in apice regimis ecclie. Tria a btō Ambro. se didicisse aiebat. Primū est ꝙ vxorē cuiqꝫ nunꝙ peteret. Scdm ꝙ militare volentē ad hoc non cōmendaret. Tertiū ꝙ ad cōuiuia inuitat non iret. Causa pmi. ne inter se illi non cōuenieñ. sibi maledicāt. Causa scdi. ne militādo calumniā vel rapinā exerceāt: ⁊ in eū alij culpam refundant. Causa tertij. ne tpantie modū perdat. Itē tante erat hūilitatis ⁊ puritatꝭ: vt etiā pctā minia cōfitebat lib. cōfes. ⁊ se accusabat: vicꝫ ꝙ cū esset puer ludebat ad pilā: ꝙ fabulas poetaꝝ libent puer legebat ⁊ de cellario parentū vel mēsa aliqd furabat vt pueris ludētibus daret: ⁊ fraudes in ludo pueroꝝ vt ipse vinceret faciebat ꝙ pira de quadā arbore vicia vinee sue furat fuerat in adolescētia. ⁊ hmōi. Itē hereticos vir sctūs validissime cōfutabat: vnde illi voluerūt occidere Augustinū: ⁊ et in via insidias pgenti aliq posuerūt: sed dei puidentia itinerꝭ errore seducti eū inuenire nō potuerūt. Deniqꝫ in paupes fuit tam liberalis vt etiaꝫ vasa dn̄ica qsiqꝫ frāgeret ⁊ indigētibus dispēsaret. Feminas vitabat etiā sorores ⁊ cogtas vel cōsanguineas: qbus bn̄fecit nō vt diuitias hrent: sed vt nō egerēt. Itē cteplationi insistebat iugit. Xbū dn̄i in mltis ecclesijs pdicauit: ⁊ mltos ab errore cōuertit. Nec capit tps oīa eius gesta ⁊ miracla q fecit enarrari. Tandē anno dn̄i cccxl. cū vandali multā necē hoim fecissent deuastantes puincias. Augu. amarissime lugēs cōuocatꝭ fratribus dixit. Ecce rogaui dn̄ꝫ: vt aut de his piculis eruat nos: aut patiam tribuat: aut de hac vita me suscipiat. Et ecce tertiū ds fecit. Appropinqnte dissolutione docuit nullū hoiem sine eucharistia ⁊ confessione debere trāsire qntūcunqꝫ excellētis foret meriti. Et sic corā fratribus orātibus migrauit ad dn̄m. Hec sufficiāt. Rogemus ergo charissimi dn̄m: vt meritis ipsius bti Augustini det nobis hic grām: ⁊ in futuro gliam.

¶ In decollatione scti Joānis baptiste Sermo. i.

Herodes misit ac tenuit Joānem ⁊ vinxit eū in carcerē. Marc. vi. ⁊ in euāge. hod. A Scim charissimi: qr iuxta cōe puerbiū dr. Qui vitatē loquit caput eius frangit. Et Chry. in hō. smo. dt sic. Incurrit odiū q arguit criminosum. Hoc in btō Joāne bap. p hodierno spectaclo factū videm. qr cū argueret Herodē diceñ. Nō licꝫ tibi hre vxorē fris tui ⁊c. Idcirco eū Herodes voluit decollare. Misit ḡ ⁊ tenuit Joānem ⁊ vinxit eū in carcerem. s. p suos suos. Nam regula iuris est. Qui facit p aliū per se facere videt. Itaqꝫ iuxta sacrum euangeliū tria mysteria notemus pro hodierno smone ad honorē sancti Joannis. A

¶ Primū mysteriū de impia Joānis occisione.
¶ Secundū de diuina hmōi pmissione
¶ Tertiū de gliosa eius morte ⁊ tumulatione. B

B De occisione ioānis baptiste certe impietates.

¶ Circa pmū de impia occisione Joānis accipiamus p cōclusione. ꝙ magne ipietates ⁊ plurime sunt cōmisse in Joānis occisione. vt claret ex euāgelij serie. Pria fuit natalis sui celebratio: qd fieri non debuit. qr natiuitas ad hanc vitā est plena miserijs ⁊ pctis. Sed meli ē memoriā mortꝭ hre ꝙ de natitate gaudere. Eccli. vij. Melius est ire ad domū luctus ꝙ ad domū cōuiuij. nā in illa finis cunctoꝝ admonet hoim: ⁊ viuēs homo cogitat qd futuꝝ sit. Aū Grego. Filij hui seculi natalē celebrant. quia post mortē eis gaudia nō restant. Scti autē p natali mortem cogitant vt nascant ad vitam eternā. Proin Raba. dt. Nullū legim diem natalē obseruasse nisi Herodē ⁊ pharaonē: vt qz erat par ipietas erat par solēnitas: ⁊ solēnitatē sanguine fedabāt: pcipue aūt Herodes. C

C Scda adulterium enorme pctm̄ ex plibus rōnibus

Scda fuit adulteratio: q est maxia impietas ⁊ enorme pctm̄ ex plibus rōnibus. Prio. qr aduersat sacro. ⁊ sic peccat talis violando. s. mrimonij sacrm̄. Matt. xix. Quos ds coniūxit: hō non sepat. Scdo. qr bonū plis offendit: qr reddit plem inhabilē ad ecclīasticas dignitates. ⁊ qr nō pōt succedere in bōis pris putatiui: al's tenet satisfacere. Tertio. qr cruciatū maiorē demeret in iferno. Apoc. ij. Qui mechant in maxia tribulatiōe erunt. Nam si qras. Utrū furtū vel rapina aut latrociniū sit grauius pctm̄: an adulteriū: Ad hoc rn̄dit sapiēs Salomon Prouer. vj. ⁊ ibidē Ly. ꝙ grauius est adulteriū multo ꝙ furtū: quāto vxor est res magis dilecta ⁊ chara in qua adulter facit iniuriā pximo ꝙ res alia furata. Quarto. qr deus maledixit adulterantes

vt habet Deut.xxvij. Maledictus qui dormit cũ vxore ꝓximi sui ꝛc. Quinto.qꝛ exterminat tempaliter et eternalit punit.Vñ.ij.Re.xij.adulterãti Dauid dictũ est.Non recedet gladius de domo tua.Itẽ Deut.xxij. Vterqꝫ moriet.i.adulter ꝛ adultera. ꝛ auferes malum de israel.Deniqꝫ eternalit punit.j.Cor.vj.Fornicatores ꝛ adulteri regnũ dei non possidebũt. Sexto.quia fidem frãgit quã iurauit.Et sic patz grauitas hui⁹ pcti .s.adulterij.qꝛ peccãt cõtra deũ:cõtra se: ꝛ cõtra ꝓximũ quẽ admittit:ꝛ cõtra maritũ:ꝛ cõtra ꝓlem. Herodes g̊ ꝗuiter peccauit adulterãdo. ꝛ tanto ꝗui⁹ quãto cũ vxore frĩs sui incestuose adulterauit:ꝛ sctm̃ Joãnez redarguentẽ occidit.

H — Herodes Antipas.

H Nimiꝝ vt habet in histo.Schol. ꝛ cõmuni legẽda. Herodes iste Antipas dictus filius magni Herodis.s.Ascalonite:q̇ occiderat infantes: cũ Romã ꝑgeret ꝑ fines fratris sui Philippi: videns vxorem Philippi fratris sui noĩe Herodiadẽ:illam adamauit:ꝛ secreto cũ ea pepigit:vicꝫ ꝙ in reditu suo vxorem ꝓpriã repudiaret:ꝛ ipam Herodiadẽ accipet in coniugem.Hoc audito vxor Herodis filia regis Damascenoꝝ non expectato viri reditu ad prẽm festinauit. Herodes aũt rediens Herodiadẽ Philippo fraudulenter abstulit.Hoc erat illicitũ ꝙ viuẽte fratre hr̃et vxorem eius.Ideo Joãnes de hoc ipm̃ arguebat.Et ꝭm Lyr.

Herodias

Herodias timebat ne Herodes ad ꝑdicationẽ Joãnis peniteret:ꝛ eã marito suo redderet.Et ideo volẽs occidere Joãnẽ ꝑsuasit herodi vt illũ incarceraret.Herodes aũt metuebat Joãnem.vt dicit Mar.vj.sciẽs ipm̃ virũ iustũ ꝛ sctm̃. g̊ solo metu tenebat ab interfectione ioãnis.qꝛ ꝓpter sctitatẽ eius q̃ erat nota toti populo timebat si ioãnem occideret:ne ppl's cõtra eũ insurgeret Nam ꝙ dicit euãgeliũ.Audito inq̇t eo multa faciebat: ꝛ libent audiebat.itelligendũ est totũ simulatorie.vt.s. ex tali obtꝑatione retineret ppl'm a rebellione contra ipm̃.Vñ ꝛ chr̃s illũ noĩauit vulpem Lu.xiij.cũ dicerẽt q̇dam ꝙ herodes q̃rit eũ interficere.Rñdit iesus.Dicite vulpi illi quia.ꝛc.Itẽ Chrys.Herodes libidis facibus ardens ꝑire maluit:q̃ ad pñiam redire.Volens g̊ placere vxori ioãnem incarcerauit.ꝛ sic obdurat⁹ pctm̃ auxit.

E — Tertia

E Tertia impietas fuit saltatio in chorea. Chrys.Vbi est saltatio:ibi est diabol⁹.Neqꝫ em̃ de⁹ dedit nobis pedes vt lasciue saltem⁹:sed vt cũ angelis in celo chorizemus.Itẽ Guilhel.Lugdu.dt. Chorea est circul⁹cuius centrũ est diabolus.qꝛ diabolus est in medio eoꝝ inflãmans ignẽ cõcupiscẽtie:ꝛ ideo est cauẽda.

Chorea reputat graue pctm̃.

Querit.q̃re chorea vel saltatio reputat graue peccatũ.cũ etiã scti vt Dauid:ꝛ Maria soror Moysi legãtur saltasse? Rñdet ꝭm doct.ꝑcipue Alexan.ij.ij.ti. de ludo.ꝙ si talia fiant ex spũali iocũditate. sicut fecit Dauid corã arca dñi saltãdo.ꝛ Maria soror Moysi cũ tympanis choros ducẽs post liberationẽ filioꝝ isrl' in mari rubro egyptijs sũmersis.sic sunt meritoria. Si aũt fiãt talia pro recreatiõe:vel ex causa alicui⁹ honeste leticie a ꝑsonis secularibus ꝛ cõgruo tpe:ꝛ alijs debitis circũstantijs.sic pñt esse sine pctõ.Si ꝟo hmõi fiant ex dissolutiõe mẽtis lasciue ad ꝓuocandũ libidinẽ: vel ad aliũ malũ finem:vt fiunt cõmuniter.est pctm̃ mortale.Vnde Augu.dt.ꝙ om̃is motus seu saltus petulãtie est saltus in ꝓfundũ cloace.i.inferni.Et patz hui⁹ pcti ꝗuitas ex

Prima ratio

duplici rõne.Pria ratio multiplicis offensionis.qꝛ multa ibi oriunt pctã.s.suꝑbia et vana glia ad cõplacentiã hoim.Auaricia i affectãdo ornamẽta vestiũ aliaꝝ.Luxuria ex ornatu ꝛ saltu ac ꝯuersatione mulieꝝ. Ira et inuidia si vna plus honorat q̃ alia.ꝛ sic de alijs. Vnde ꝓpter hec Augu.de.x.chordis dt. ꝙ melius est die dominica arare q̃ chorizare.ꝛ lanã texere q̃ ipudice sal-

Scda ratio.

tare.Melius est.i.min⁹ malũ est. Scda rõ multiplicis inq̇nationis.s.ex aspectu eoꝝ.Nam Hiero.in q̃dam homel.dt.Non credo viro si dt se illesum euasisse a spectaculis taliũ:cũ Dauid ex eo ꝙ vidit Bethsabee lauantẽ se ad libidinẽ ꝓuocatus sit

F — Inspectio choreaꝝ.

F Si querat ergo. Vtꝝ inspectio choreaꝝ vel iocationũ sit pctm̃.Rñdet Alex. vbi supra.ꝙ si inspectio est in trãsitu non tendens vlterius ad delectationẽ pcti mortalis.sic est venialis. Si aũt est studiosa inspectio:ita ꝙ aduertit de ꝑiculo cogitationis morose:ꝛ tamẽ non auertit se: tũc fomentũ dat peccato.ꝛ est mortale.

Quarta.

Quarta impietas fuit iuratio .s.mala.Nam incarcerato ioãne herodias pariter ꝛ herodes occasionẽ q̃rentes quõ possent occidere illũ: int se secreto cõdixerũt:vt herodes natalis sui diem celebraret ꝑncipibus.ꝛ puella filia ipius herodiadis itraret ꝛ saltaret:ꝛ illi rex iuraret se datuꝝ q̇cq̇d petierit.ꝛ sic illa ꝑmonita a matre vt caput ioãnis peteret atqꝫ ꝓpter iuramentũ illi daret:ꝛ se contristari simularet.Et sic factum est.vt patz in euangelio. Et hec sic facta testatur Hierony.in Glo. Ex quo patz ꝙ hec iuratio fuit impia.

G — Questio — Iuramentũ licitum.

G Querit nanqꝫ.Que requirunt ad iuramentũ vt sit licitũ ꝛ sine pctõ.Rñdet ꝭm Thom.ij.ij.q. lxxxix.ar.iij.ꝙ ad iuramentũ req̇runt ꝑcipue tria.Primũ est necessitas:vt non fiat ex leui causa.Scdm est veritas.Tertiũ est honestas.i.ꝙ sit licitum id qd iurat: ꝛ nõ sit malũ vel viciosum. Si em̃ q̇s iurat qd in se pctm̃ est. vt adulteriũ . vel homicidiũ facere: et huiusmodi. peccat ꝛ iurãdo:ꝛ etiã ꝭuando vel implẽdo iuramentũ Vnde.Isido.xxij.q.iij. In malis inq̇t ꝓmissis rescinde fidem.in turpi voto muta decretũ. Qd incaute vouisti ne facias.impia est ꝓmissio que scelere adimplet. Hec ille. Ad ꝓpositũ. In iuramẽto Herodis ꝑdicto nulla fuit necessitas.Nõ fuit etiã honestas vel iusticia.quia occidere innocentẽ illicitũ est. ideo iniquũ fuit illd ei⁹ iuramentũ:ꝛ meli⁹ fuisset non iplere. Simon de Cassia O impie Herodes vnde tristaris: si male iurasti muta decretũ. O quot sunt modo in iuramẽto viciosi?

H — Cõpellens ad iuramẽtũ

H Sed q̇d dicemus de his q̇ licꝫ seipos a ꝑiurio cauẽt tamẽ aliũ iurare compellũt:etiã cũ sciant illũ falsuz iuraturũ.Audiãt tales Augustini sñiam in sermo.de decollatione Joãnis.ꝛ notat.xxij.q.v. Ille q̇ hoiem inq̇t ꝓuocat ad iurationẽ:ꝛ scit eum falsum iuraturũ: vincit homicidã.qꝛ homicida corpus occisurus est.ille aiam. imo duas anĩas.s.illius ꝑiuri:ꝛ suã.Hec ibi.Ad id Augusti.in ꝭmo.narrat.ꝙ q̇dam cũ negasset accõmodatuz illi cui debebat:ille iusiurandũ extorsit.Is iurauit.ille ꝑdidit.q̇ raptus ad iudiciũ dei:de hoc obiurgat⁹ est:dãte sñiam iudice ꝛ dicẽte sic. Melius erat vt rem tuã ꝑderes:q̃ vt aiam ꝑciosam illius falsa iuratiõe ꝑimeres ꝛ ꝓpterea ꝗuiter ille cesus est: adeo ꝙ in dorso vigilantis plagarũ illarũ vestigia apparerẽt donec peniteret corã om̃ibus. Hec Augu.

Q̇nta ipietas

Quinta ipietas fuit postulatio .s.nefanda. Cũ em̃ saltasset filia Herodiadis placuit Herodi ꝛ recũbentibus. Simon de Cassia. Placẽt mala malis:impudica impudicis:vana vanis. Jurauit ergo rex dicens. Pete qd vis: ꝛ quicq̇d petieris dabo tibi:licꝫ dimidiũ regni.ꝭm Hiero.ꝛ docto. ex hoc videtur ꝙ herodes fraudulent iurauit:vt occasionẽ hr̃et occidendi ioãnem.Non em̃ verisile est. ꝙ ꝓpter vnam saltationem ꝓmitteret dimidiũ regni dare.Et certe si illa patris vel matris interitũ postulasset: herodes nõ consensisset.Itaqꝫ illa exijt ꝛ dixit mr̃i sue.Quid petã? At illa.Caput Joãnis.Ecce mala doctrina male mr̃is. qꝛ cum deberet filiã docere salutifera:docuit nefaria.Remigius.O quot sunt hodie mulieres docẽtes filias nõ orare:non ꝭmonẽ visitare: sed chorizare. Tales digni sunt eterna morte.Tunc ergo illa intrans ad regem dixit.Volo vt ꝓtinus des mihi in disco caput Joãnis. O inuerecunda bestia.O nequitia mulieris que amputauit caput tam sanctissimi ꝓphete.

I — De diuina ꝑmissione mortis s.ioãnis.

¶ Circa scdm ꝑncipale de tali ꝑmissione diuina ex ꝟbis Chry.in ꝭmo.hodier.q̃stio vertit.Cur deus permisit:vt talis ꝛ tantus sanctus in vtero cõsecratus matris:toto orbe celeberrimus:quo maior inter natos mulieꝝ non surrexit tradat in manus meretricis:ꝛ adijcit saltatrici.Vnde Grego.in moral.dt sic. Non sine grauissima admiratione ꝑpendo.ꝙ talis ꝛ tantus in vtero matris cõsecratus pro puelle saltu capite truncat. quãdo in cibo vel potu peccauerat: qui locustas et mel syluestre edebat:ꝛ aquã bibebat.ꝛ tamẽ caput tam sanctissimũ in cõuiuio ad mensam in disco afferti:ꝟgo fuit mũdissimus:ꝛ tradit incestuose meretrici? O vere mirum dei iudiciũ.ad quod vt ait Chrys.merito confusa sunt viscera:corda tremuerũt; caligauit visus:hebuit itelle

cius: quādo ꝟtutum magnitudinē perdidit criminū magnitudo. Hec ille. Sed ad hoc respondēdo ſm docto. colligunť plures rõnes quare deus hoc ꝑmisit. Prima ratio ex parte chri. quia chrus est caput oīm iustoꝝ. cõuenit autē mēbra cõformari capiti. Et ideo sicut chrus passus est ab impijs ⁊ sceleratis, ita ⁊ Joãnes eius mēbrum debuit pati vt cõformareť chro. Unde Ambro. super Beati imaculati dicit. Cum diffinita sit sentētia, ꝙ omēs qui pie volunt viuere in christo ꝑsecutionem patiunť. ij. Timo. iij. videť is qui ꝑsecutionē non patiť abdicatus. Secūda ratio ex ꝑte Joãnis baptiste vt sic coronam mereť martyrij. vt sicut in terris fuit sanctissim⁹ sic ⁊ in celo fieret gl'iosissimus per martyrij aureolam. Tertia ratio ex parte nostri: vt in mysterio doceamur ꝙ Herodes ⁊ herodias ſcant diabolum. Nam interp̄tanť pellibus gl'iantes: ⁊ diabolus de decore sue glorie supbiuit. Joãnes aūt quēlibet chrianū repſentat. quia interp̄tať in q̄ est gr̄a: ſm Hiero. Sicut ergo Herodes ⁊ herodias contra Joãnem. sic demones contra chrianum hec solent facere. Primo mittūt satellites. i. septē peccatoꝝ mortaliū tentationes. Secūdo tenent. i. capiunt per consensum ⁊ delectationē. Tertio vinciunt. i. ligant per opis ꝑpetrationē in pctõ. Quarto incarcerãt. s. ne egrediať per assuefactionē. Quinto adijciūt meretrici. i. impietati decollãdo per desperationē ⁊ gehenne mortem. O ergo pctõr caue tibi. Quarta ratio ex parte electoꝝ. Unde Grego. in moraľ. Ideo inq̄t deus Joãnem ⁊ alios bonos fecit hic pati in infimis: vt remunerari sperent in summis. Quinta ratio ex parte reproboꝝ. Grego. ibidem. Si inquit hoc deus ꝑmisit sup illum. s. Joãnem: ex hoc colligat quis quid illic passuri sunt quos deus reprobat: si hic ita cruciat quos amat. Hec ille. Unde ad huius significationē omēs ꝑsecutores Joãnis iusto dei iudicio male perierūt ⁊ in p̄senti ⁊ in futuro. Nam Herodes vt diciť in histo. Scholasti. apud Gaiū imꝑtorem accusatus est ꝙ rebellare voluerit. ⁊ sic in exiliū relegatus vitam miserabiliter finiuit. Herodias etiã ſm quosdã cum caput Joãnis in manu teneret ⁊ ei insultaret: diuino iudicio ⁊ miraculo caput in eius faciem insufflauit: ⁊ illa subito mortua corruit. ſm aūt histo. Schola. licet tunc mortua nõ fuerit: tamē in exilio cum Herode miserabiliter vitam ⁊ ipa finiuit. Filia ꝟo eius cum sup glaciē ludendo discurreret: subito sub pedibus eius glacies frangiť. et sic illa in aquis miserabiliť suffocať. Deniq̄ pharisei ⁊ iudei qui cõsenserant Herodi de Joãnis incarceratione et morte per Titū ⁊ Uespasianū capta ciuitate Hierusalē dispersi ⁊ male occisi sunt. Ecce patꝫ: quia mali male peribūt. iusti autē ibunt in vitam eternam ⁊c. K

K De morte Ioannis gl'iosa — Circa tertiū de morte Joãnis accipiamus pro cõclusione. ꝙ mors Joãnis claret mltiplici gloria. ⁊ ideo digne venerať in eccľia. Prima nanq̄ gloria. quia pro iusticia defendēda mortē sustinuit vnde inuictus martyr extitit. Licꝫ em̄ sciuit ꝙ insidiarenť ei: tñ non fugit nec timuit arguere Herodē. Chryſ. Uerū gaudiū sanctoꝝ est exire de mūdo. s. ad celeste regnū. Scd̄a gl'ia. quia cū deuotione multa mortē excepit. Nam cū spiculator missus fuisset ad eum: stabat Joãnes in medio carceris: ⁊ voce magna clamauit dicēs. Dñe deus tibi cõmēdo spiritū meū: ⁊ genuflexo ictū gladij suscepit. L

L Questio de tortoribus. — Queri potest. Utrū spiculatores vel tortores peccēt mortaliter occidēdo morti iudicatos: vel sint in statu salutis. Respondeť ſm Thomã. ij. ij. q. lxiiij. arť. vj. ⁊ docto. ꝙ si iudex fert sñiam mortꝫ que manifestū errorē includit: nõ debet q̄s obedire iudici hãc sñiaꝫ iniuste exequēdo: quia sic erit homicida. vt fuerūt carnifices q̄ occiderūt martyres. Talis fuit etiam iste spiculator occidens Joãnem. Si ꝟo iudex fert sñiam iustam: vel q̄ nõ cõtinet manifestã iniusticiã: spiculator eam exequēs nõ peccat. et sic põt saluari nisi abutať officio. puta liuore vindicte vel ꝑpter delectationē fundēdi sanguinē: aut cã auaricie hoc faciendo. Nam licꝫ ille iuste occidi debeat: nihilomin⁹ peccat minister cū non habet rectã intentionē: aľs nõ peccat. vt ptꝫ. xxiij. q. v. miles. Tertia gl'ia, quia sanctis p̄ribus in limbo chrm̄ annūciauit,

Quarta gl'ia. quia multis miraculis eius sepultura claruit. Nam discipli Joãnis audito ꝙ esset decollat⁹: venerūt ⁊ tulerunt corp⁹: ⁊ posuerūt in monumēto apd̄ Sebasten ciuitatē q̄ olim dicebať Samaria iter sepulchra Helisei ⁊ Abdie ꝑphetaꝝ. Sed cū ad eius sepulchrum multa miracľa fierent: iubēte Juliano apostata gentiles eius ossa sparserūt. Et cum miracľa non cessarent: post hoc collecta igne cremata sunt. E q̄bus fideles q̄dam monachi plura latenter collegerūt. Sed et digitus quo indicauerat chrm̄ cõburi non potuit. Et sic Joannes secundū martyriū in ossiū cõcrematione passus est. — Quarta

Quinta eius gl'ia. quia in celesti patria chrs Joãnem maxime sublimauit. ſm ꝙ dignissimus inť oēs sctõs extitit adeo. ꝙ teste saluatore Inter natos mulierum maior non surrexit Joãne baptista. Rogem⁹ ergo dñm: vt eius meritꝫ ⁊ p̄cibus det nobis gr̄am ⁊ gl'iam. — Quinta

¶ De natiuitate Marie ꝟginis habes in Stellario plurimos sermones:

¶ Itē de exaltatiõe s. Crucis. Ser. j. cū Legēda.

Ego dominus humiliaui lignum sublime: ⁊ exaltaui lignum humile. Ezech. xvij. Et ad laudē hodierne festiuitatꝫ.

A Hec ꝟba scp̄ture ſm Ly. et docto. exponunť de crucis chri fide: de q̄ deus dicit. Ego dñs humiliaui lignū sublime. Ly. i. romanū imperiū. ⁊ sic sub eo totū orbem humiliaui sub chri seruitute. et exaltaui lignū humile. i. chrm̄ vel eius crucem. quia nimirū lignū crucis ꝑus erat valde humile ⁊ despectū: vtpote suppliciū latronū: sed valde est exaltatū iam per chrm̄. q̄r August. sup Joan. dicit. et expientia docet. Crux inq̄t que ꝑus erat suppliciū latronū: iam transijt ad frontes imꝑatorum. O q̄ꝫ mirabilis dei opatio. Et subdit Augu. Si talem honorē deus cõtulit supplicio suo q̄lem conferet fideli seruo? Et quoniã hodie coliť festuꝫ exaltationis sctē crucis. merito ergo ad eius laudē hec ꝟba accipiuntur pro sermo. q̄bus dicit deus. Ego dñs exaltaui lignum. ⁊c. Juxta que ꝟba tria mysteria notabimus pro ſmone. ſm ꝙ ipe dñs tripliciter exaltauit lignū crucꝫ. ꝑpterea dicit. Ego dñs exaltaui lignū humile. — A

¶ Primo ꝟtuosa operatione.
¶ Secūdo dignicosa adoratione.
¶ Tertio miraculosa demõstratione. Et de his tribus prosequemur. B

B De ꝟtuosa opatiõe crucis chri. — ¶ Circa ꝑmū de exaltatione ꝟtutis crucis chri sit pro cõclusione. ꝙ iuxta apľicū dictū in triplici machina rerum. s. celestiū: terrestriū: ⁊ infernoꝝ lignū crucꝫ claret exaltatū. ꝑpterea merito ꝑsuadet apľus oibus dicens ad Phiľ. ij. In noie iesu omē genu flectať celestiū: terrestriū: ⁊ infernoꝝ. Primo nãq̄ exaltata est crux chri in celo. q̄r deū p̄rem recõciliauit: ⁊ angelos pacificauit: ⁊ ianuã celi homī reserauit. Uñ ad Coľ. ij. Pacificãs per sanguinē crucis ei⁹: siue q̄ in celis: siue q̄ in terris sūt. i. deū: angelos: ⁊ hoies. In hui⁹ figurã legiť Geñ. iij. ꝙ paradisi ianua triplici clausura fuit clausa. Scribiť em̄ ibi. Eiecitq̄ dñs Adam ⁊ collocauit ante ꝑadisuꝫ voluptatis cherubin ⁊ flãmeum gladiū atq̄ versatilē ad custodiendã viaꝫ ligni vite. Hec ibi. Nam angelicã cherubin significat custodiã que fores clausas seruaret. Itē flamma apposita que hominē ab ingressu arceret: ⁊ gladio versatili. i. bis acuto qui homineꝫ deterreret. Sed chrs in cruce deus ⁊ caput oīm angeloꝝ existēs pependit: ⁊ satisfaciēdo per suaꝫ passionē angelicam custodiã remouit, quia iusticie diuie satisfecit de iniuria. ⁊ sic ianuam aperuit. Unde dixit latroni penitēti. Hodie mecum eris in paradiso. Itē cõtra flãmam aquã de latere emisit in cruce: que habet extinguere flãmam culpe et gehēne vel pene. ⁊ cõtra gladiū sanguinē fudit in p̄ciū. Uñ Apoc. j. Dilexit nos ⁊ lauit nos a pec. no. in san. suo. Hiero. Sanguis chri est clauis ꝑadisi. Idē. Flãmea illa romphea ⁊ foribus p̄sidētia cherubin i chri extincta ⁊ amota sūt sanguie. Scd̄o crux chri exaltata ē in inferno: q̄r ipm̄ expoliauit ⁊ sctõs p̄res eduxit. ad Coľ. ij. Expoliãs ꝑncipat⁹ ⁊ ꝑtãtes traduxit palam triūphãs. — Crux christi exaltata primo in celo.

rc. Et quia diabolū superauit ⁊ cōtriuit. Ideo Chry. Ubicunqꝫ demones signū crucis viderint territi fugiūt timentes baculū quo plagā acceperunt. Hec ille: ⁊ sic patet. C Tertio crux chri exaltata est in hoc mundo. Primo qdem qr ponit in locis eminentibꝰ ecclesiarꝫ ⁊ hoc in memoriam crucifixi. Nā triplex memoriale crucifixi habemus. Unū in visu. s. imaginū crucifixi. Aliud in auditu. s. per predicationē ⁊ scripturas. Tertium in gustu. s. in sacramēto eucharistie: vt semp recordemur ⁊ grās agamus de tante charitatis bnficio. Uñ Berñ. Respice o hō quantū obligaris patiēti dño. Quotidiana christiani lectio debet esse dñice passionis recordatio. Idē Ber. Memor ero q̄diu vixero laborꝫ tuorꝫ bone iesu rc. Scđo exaltata est crux in hoc mundo p multa miracula: vt infra dicet. Tertio deniqꝫ exaltabit in iudicio: vbi erit oibus angelis ⁊ hoibus magne admirationis signū: qr dicit Chry. sup Matt. ꝙ in iudicio tanta erit gloria crucis ꝙ solis lumen reddet obscurū pre illius luciditate. Itē ibi exaltabit in testimoniū dānationis ɔtra malos sanguinē chri requirēdo. Uñ Chry. Dicet tunc chrs. Ego inquit ꝑpter vos hō factus sum: ꝑpter vos alligatus: cesus: delusus: ⁊ crucifixus sum. Ubi est tantarꝫ iniuriarꝫ mearꝫ fructus. Ecce preciū sanguinis mei quē dedi in redemptionē aiarꝫ vestrarꝫ: vbi est seruitꝰ vr̄a quā mihi ꝑ pcio sanguinis mei dedistis. Ego super gl'iam meā vos habui cū essem deus apparens hō: ⁊ vos viliorē me oibus rebus fecistis. Nā oēm rem vilissimā terre ampliꝰ dilexistis q̄ iusticiā meā ⁊ fidem. Deniqꝫ erit ibi crux chri bonis in saluationis gaudiū. Uñ Hiero. dt. Tūc tu rusticanꝰ exultabis ⁊ dices. Ecce crucifixus deꝰ meꝰ: cerne iudee manꝰ q̄s fixeras: cerne romane latꝰ qđ foderas rc. ⁊ sic ptz. D

C Tertio in mundo

C Circa scđm de adoratiōe crucis alique questiones occurrunt ptractande ꝑ informatione. Prima qđ vtrū crux chri sit adoranda adoratione latrie? Rō q̄stionis est: qr eccl'ia videt festū faciendo eā sic adorare: ⁊ qr dt O crux aue spes vnica h̄ passionis tempe: auge piis iusticiam reisqꝫ dona veniā. Sed hec. s. augere iusticiā ⁊ dare veniā est solius dei: ḡ rc. Sed ɔtra est: qr soli deo debet latria tanq̄ ꝑprius cultꝰ: vt Aug. dt. x. de ciuit. dei. Iuxta illud Deut. vj. Dñm deū tuū adorabis: ⁊ illi soli seruies. s. cultu latrie. Sed qr crux est pura creatura ⁊ rōne carens: ḡ mirꝫ videt ꝙ debeat ⁊ quō adorari. Sed ad hec rñr ḟm doct. pcipue Alexā. de ales. iij pte summe. q. xvj. cōcorditerqꝫ Bona. sup. iij. di. ix. ⁊ Tho. sup eisdem ac eos sequentes: frēm Ange. de Claua. in summa di. ꝙ honor siue reuerentia non debet nisi rōnali creature cū sit ꝑmiū ⱱtutis. iij. Eth. cuius capax non est creatura irrationalis. Insensibili ḡ creature nō debet honor aut reuerētia nisi rōne nature rōnalis. Et h̄ dupl'r: vel in quantū rep̄sentat creaturā rōnalem vt est imago regis. Uel scđo inquantū eidē q̄cūqꝫ mō ɔiungit vt est vestis vel sella regis: vtriqꝫ aūt venerant hoies sicut ⁊ regē. Si ḡ loquimur de cruce illa i qua chrs est crucifixus ⁊ pependit: de illa dicendū ꝙ vtroqꝫ mō est venerāda. Primo qr rep̄sentat figurā chri extensi in ea. Scđo ex contractu eius ad chri mēbra: eo ꝙ sanguine eius ꝑfusa est: vñ vtroqꝫ mō adorat adoratione eadem cū chro. s. latrie. Et ideo eccl'ia crucē alloquit ⁊ deprecat quasi ip̄m chrm deū di. O crux aue spes vnica rc. Hinc etiā festa cruc celebramꝰ: de ɔse. di. iij. c. Cruc. Uerū tñ aliqui: vt Tho. in. iij. pte. q. xxv. tenēt: ꝙ crux chri in qua pependit non adorat eadē adoratione. s. latrie cū verbo: cū non ptineat ad ꝑsonā eius quasi pars eius: sed adoratione hyperdulie inquantū est quedam res chri: rōne cuius vestes simil'r ⁊ alia que ad humanitatē eꝰ referunt hyꝑdulia adorant. Sed sctūs Bon. in. iij. dist. ix. dt. ꝙ illa crux chri vt est res quedā insensibilis nō debet adorari latria: nec dulia: sed debet venerari adoratione cuiusdā honoris ⁊ reuerentie tanq̄ instrumentū nr̄e salutis: sicut etiā reueremur sacramēta ꝑ eo ꝙ sunt instrumēta salutis nr̄e: honor aūt adorationis quē offerimꝰ cruci chri alloquēdo tanq̄ rōnalē di. O crux aue spes vnica. ⁊ hmōi: fit cruci rōne crucifixi in ea. cui. s. crucifixo chro placere intendimꝰ ⁊ ab eo impetrare: ⁊ h̄ modo cruci chri debet adoratio latrie. Si aūt loquimur de cruce chri in alia materia scꝫ ligni: lapidis ⁊ hmōi: sic tm̄modo veneramur eam vt chri imaginem adoratione latrie. Uñ Damasce. li. iij. ca. viij. dt. Honor imaginis ꝑuenit ad ꝑtotypum. i. imaginatū: vñ ⁊ post typi. i. figure chri dissolutionem: illi lapides non sunt adorandi. Patet ḡ ꝙ illa vera crux in qua pepēdit chrs venerat nō solū inquantū est typus sed etiā rōne materie ꝑpter contactū membrorꝫ chri ⁊ sanguinis. In aliis aūt crucibꝰ veneranda est sola figura nō materia: vt etiā dt Damasce. E

D De adoratione crucis que stiones Prima qđ

Crux christi veneranda adoratione hyꝑdulia

Scđa questio vtrum cetera passionis chri instrumenta sunt equali adoratione sicut crux chri veneranda: puta lancea: claui: corona spinea sepulchrū: columna: presepe ⁊ hmōi? Rñr ḟm Tho. in. iij. di. ix. ⁊ Rayne. ti. de adoratione. c. v. ꝙ sicut Damasce. li. iij. dt. Oīa que deo adiacent adoramꝰ ipsi reuerentiam afferētes. Et p̄dicta ac alia queqꝫ ex dñici corporis ⁊ sanguinis cōtactu decenter adoramꝰ: nō tñ adoratione latrie nec intantū vt crucē chri: qr illa nō representant imaginē chri sicut rep̄sentat crux chri: que dr signum filii hoīs qđ apparebit in celo. Matt. xxiiij. Sed talia debent magis venerari hyꝑdulia. i. maiori honore q̄ aliorꝫ sctōrꝫ reliquie ꝑpter ɔtactū membrorꝫ ⁊ sanguinis chri. Sed ꝙ videmꝰ plerūqꝫ talia coli latrie honore ⁊ fidelibꝰ festū celebrando ꝑ spinea corona ⁊ alia instrumenta venerando ⁊ adorando in terris specialiꝰ: possumus dicere ḟm Bona. vbi s̄. ꝙ rōne chri veri dei ad illū referendo intentionē cuius contactu sunt scrificata: possunt vt sic adorari latria: ita ꝙ in illis adoretur chrs deus: ⁊ ꝑpter illum hec venerent vt decet. F

E Instrumēta passiōis chri qualr veneranda

Tertia questio. Utrū cruci chri exhiberi debeat maior honor q̄ matri chri an ecōuerso? Rñr ḟm p̄dictos doc. s. Tho. ⁊ Ray. vbi s̄. ꝙ si considerat crux ex parte sue materie inquantū est q̄dam res: sic maior debet honor matri chri q̄ cruci chri: qr btā mater chri cū sit rōnalis capax est honoris ḟm seipam: sed lignū crucis nō ḟm se. Itē qr cū cōiunctio ad chrm sit causa honoris: vbi ḡ est maior ɔiunctio ad chrm ibi debet esse maior honor: sed cōiunctior est chro sua mater q̄ crux: ḡ rc. Si aūt considerat crux vt est imago crucifixi tunc debet ei honor ⁊ adoratio latrie: ⁊ sic maior q̄ matri chri: qr mater chri nō adorat latria que soli deo debet sed hyꝑdulia. Uñ notandū ḟm Ray. vbi s̄. ꝙ octo sunt que a nobis vario mō adorant. Primo deus. Scđo tres ꝑsone diuine: vt pater filiꝰ ⁊ spūsctūs hec adorant latria. Tertio chrs qui etiā latria adorat: qr verꝰ est deꝰ. Quarto humanitas chri vt caro ⁊ aīa: ⁊ hec etiā inquantū est vnita deitati debꝫ adorari latria: ḟm ꝙ ait Damas. Quinto imago chri: hec inquantū res q̄dam: puta lignum vel lapis non est adorāda: sed inquantū significat chrm adoramꝰ ꝑpter rem. i. chrs cuꝰ est imago: ⁊ qr idē est motus in imaginē ⁊ in rem cuꝰ est imago. Ideo cū chrs adoret latria: etiā imago eius debet latria venerari: qr chrs adorat in imagine: nō illa res rc. Sexto crux chri adoratur vt s̄ dictū est. Septimo mr̄ dei adorat hyꝑdulia. Octauo scti ⁊ sctōrꝫ reliqe ac sctōrꝫ imagines adorant dulia. Et sic patet de secundo. G

F Questio

Octo a nobis vario mō adorant

C Circa tertium de miraculosa crucis demonstratione sit pro cōclusione ꝙ ip̄a crux chri multis ⁊ maximis miraculis per mundum claret exaltata. Et sufficiat ad presens narrare hanc solam historiam hodierne festiuitatis de exaltatione crucis. C Legenda

G De miraculosa chri demōstratione

C Anno quippe dñi. 615. ꝑmittente deo flagellari populum suum per seuitiam paganorꝫ Cosdroe rex Persarꝫ subiugauit suo imperio multa regna terrarꝫ. Ueniens aūt hierlm a sepulchro dñi territus rediit: sed tamen partem sancte cruc quam sancta Helena ibidem reliquerat asportauit. Uolēs aūt ab hoibus coli vt deꝰ fecit turrim ex auro ⁊ argento interlucētibus gemmis ⁊ ibidem solis ⁊ lune ⁊ stellarꝫ imagines locauit: per occultos etiam aqueductus aquam desuper quasi deus pluebat: ⁊ in subterraneo specu equi quadrigas trahētes in circuitu ibant: vt quasi turrim mouerent tonitruum simulando. Filio itaqꝫ suo regno tradito in tali phano prophanus residebat: ⁊ iuxta se crucem domini col-

locans:appellari ab oībus se deū iubet. Tunc Hera-
clius imperator exercitū collegit ⁊ ꝯtra Cosdroe filiū
iuxta fluuiū danubium dimicaturꝰ aduenit. Tandem
vtrisq₃ principibꝰ placuit vt sup pontē soli cōfligerent:
⁊ qui victor existeret sine damno vtriusq₃ exercitus im
periū vsurparet. Decretū etiā exiit vt quicunq₃ princi-
pem suū iuuare p̄sumeret cruribus ⁊ brachiis abscisis
in flumen mergeret. At Heracliꝰ totū se deo ⁊ sctē cru
ci cōmendauit: ⁊ illi dn̄s victoriā ꝯtulit adeo vt vniuer
sus ppl's Cosdroe fidei chr̄iane se subderet ⁊ baptisma
reciperet. Ecce quale hoc miraculū factū est p chr̄icru
cem. Cosdroe aūt senior ignorabat belli exitū: q: cū ab
oībus odiret: a nemine est sibi intimatū. Heracliꝰ autē
ad eum puenit ⁊ in throno aureo illū reperiens seden
tem dicit ei. Quia lignū sancte crucis s̄m modulū tuū
honorasti: si fidem ⁊ baptisma chr̄i susceperis: vitā ⁊ re
gnum tibi dabo: si aūt cōtempseris: gladio te feriā. Cui
ille non acquieuit: ⁊ iste illū decollauit: ⁊ q: rex erat: fe
cit sepeliri. Filiū vero suū decē annoꝝ quem ibi reppe
rit baptizari fecit: ⁊ regnū paternū eidē dimisit. Item
turrim illā destruēs: argentū in predā exercitus distri-
buit. Aurū vero ⁊ gemmas ad reparandū ecclesias q̄s
tyrannus destruxerat reseruauit. Sacrā igit crucē su
H scipiens hierosolymā reportauit. H Cū aūt de mon
te oliueti descenēds p portā q̄ dn̄s passurꝰ intrauerat
in equo regio ⁊ ornamento imperiali ingredi vellet: ec
ce repente lapides porte inuicē descendētes quasi pa
ries muri se clauserunt. Sup q̄ cunctꝭ stupentibꝰ ange
lus dn̄i signū crucis in manibꝰ tenēs supra portā appa-
ruit dicens. Cū rex celoꝝ ad passionē p hanc portā intra-
ret nō cultu regio: sed humili asello: humilitatis exem
plum suis cultoribus dereliquit. Et his dictꝭ angelus
abscessit. Tunc imperator lachrymis infusus seip̄m dis
calciauit ⁊ vestimenta vsq₃ ad camisiam exuit: crucēq₃
dn̄i accipiens vsq₃ ad portā humilr baiulauit: statimq₃
porta liberum intrantibus patefecit ingressum. Odor
aūt suauissimus qui eodē momēto q̄ de turri Cosdroe
sacra crux fuit ablata hierosolymis de persaꝝ puincia
per tā longa terraꝝ spacia fuerat illapsus (tunc rediit)
oīesq₃ mirabili suauitate refecit. Rex aūt deuotus in
has laudes crucis prorupit. O crux splendidior cunctꝭ
astris: mūdo celebris: hoibus multū amabilis: sanctior
vniuersis: que sola fuisti digna portare talentū mundi:
duce lignum: dulces claui: dulcis mucro: dulcis hasta:
dulcia ferens pōdera: salua presentē cateruam in tuis
hodie laudibus congregatam. Sicq₃ sacra crux in suo
loco restituitur ⁊ miracula fiunt. Nam eodem die vnus
mortuꝰ vite restituit: paralytici quatuor curant: lepro
si decem mundantur: ceci quindecim illuminant: demo
nes effugant: ⁊ a variis languoribus plurimi liberant
ad laudē dn̄i iesu chr̄i: cui sit honor ⁊ gloria in seculoꝝ
secula Amen.

¶ De Exaltatione sancte crucis Ser. ij.

A Ego si exaltatus fuero a terra: oīa trahā ad
me ip̄m. Ioā. xij. ⁊ in euang. hod. A Hec
verba chr̄s dicit quibus designauit suam ex-
altationem per crucem ⁊ nostram salutem. Vi
demꝰ nempe charissimi in rebus q̄ grauitas trahit de-
orsum vt patet de terra: leuitas autē facit tendere sur
sum: vt patet de igne. Sic spūaliter superbia: auaricia:
luxuria ⁊c. q: grauitatem terrene carnis habent: aīam
ponderosam grauitate pcti detrahunt ad infernū. Iob
xxj. Ducunt in bonis dies suos ⁊ in puncto ad infernū
descendunt. Sed charitas dei que est ignis diuinus p
leuitatem celestē efficit aīam leuem ad superna ⁊ ten
dere facit ad deū. Vn̄ Aug. Pondus meum amor meus
eo feror quocunq₃ feror. Quia ḡ p crucem chr̄i pctā ⁊
vicia in nobis extinguunt. Unde Damasce. li. ij. ca. iij.
dicit Crux chr̄i est pcti interemptio: lignū vite eterne
Item ex quo per crucem ignis diuine charitatis inflā
matur vt diligamus deū qui dilexit nos ⁊ lauit nos a
pctis nostris in sanguine suo Apoc. j. Idcirco per eam
eleuamur in deum. Perinde saluator dt: Ego si exalta
tus fuero oīa traham ad me deum. Iuxta que verba
tria mysteria notabimus pro hoc sermone.

¶ Primum de chr̄i exaltatione in cruce. ibi: Si exal-
tatus ⁊c.
¶ Scd̄m de salubri attractione: Oīa inq̄t traham
¶ Tertiū de predulci dilectiōe qua traxit nos chri-
stus ad seipsum B

B Cur christi mors in cruce vocatur exaltatio

¶ Circa primū de exaltatione chr̄i in cruce questio oc
currit: Cur chr̄s dn̄s mortē suam in cruce vocat exalta
tionem. Nā exaltatio significat vel sonat honoris subli-
mitatē. Chr̄s aūt in cruce fuit multū humiliatus ⁊ tur
pissima morte occisus: mirū ḡ quō vocauit mortē talem
exaltationē suam di. Ego si exaltatus fuero a terra oīa
traham ⁊c. Ad hec s̄m Ly. in postilla simulq₃ alios do-
cto. respondet per ꝯclonem q̄ chr̄s dn̄s suam mortem
⁊ crucis passionem cōuenienter ⁊ merito vocauit exal-
tationem. Unde subdit ibidem euāgelista: hoc aūt dice
bat significās qua morte esset moriturus. Et ad id sunt
quatuor rationes propter quas etiā conueniebat chr̄m
in alto ligno mori.

¶ Prima rō ppter meritoriā sublimationē
¶ Scd̄a ppter orbis sanctificationē
¶ Tertia ppter restitutionem
¶ Quarta ppter inuitationem

Prio ppter meritoriam sublimationem

¶ Prima rō propter meritoriam sublimationē: q: q̄uis
chr̄s dn̄s in cruce fuit multū humiliatus: tn̄ p hoc me-
ruit summa glīa exaltari: sicut dt apl's Phil. ij. Humili-
auit semet. fa. obe. vsq₃ ad mor. mortē aūt crucis: ppter
quod ⁊ deus exal. il. ⁊c. Exaltauit quidem in resurre-
ctione ⁊ in gloriosa ascensione. Exaltauit etiā in gentiū
conuersione: quia confitent vbiq₃ diuinitatē chr̄i: sicut
predixerat ps̄. Exaltabor in gētibus ⁊ exaltabor in ter
ra. Vt eīn dt Aug. Inter oīa h̄ vnū maximū est miracu
lū ad chr̄i glīam q̄ p paucos simplices ⁊ illiteratos ho
mines totū mundū iugo fidei subiugauit. Deniq₃ exal-
tabitur chr̄s in finali iudicio ⁊ retributione Mat. xxv.
Cum venerit filius hoīs in maiestate sua ⁊ oēs angeli
eius cū eo: tūc sede. sup sedē maiest. sue: ⁊ ꝯgregabunt
ante eū oēs gentes: ⁊ separabit eos ab inuicē. i. bonos
a malis. O quantus ibi erit cantus vbi totus mundus
resonabit cōfitendo chr̄m deū: alii lamentando vt mali:
alii exultando vt boni. Scd̄a rō ppter orbis totiꝰ san

Scd̄o ppter orbis totius sctificationē

ctificationē. Vn̄ Chrys. sup illud Ioan. Oportet exal-
tari filium hoīs dt: Exaltari audiens: suspensionē in al-
tum intelligas: vt sctificaret aerē qui sctificauerat ter
rā ambulando in ea. Sanctificauerat ⁊ aquā baptismo
⁊ super mare gradiendo. Sanctificaturus erat ignem:
spm̄sctm̄ in specie ignis mittēdo: restabat vt sctificaret
aerem non sub tecto: sed in ligno excelso moriendo. Vn̄
quia in alto mori voluit: ideo exaltationē suā mortē no
minauit. Ex h̄ perpēde tu hō quantū odiat deus pctm̄
quia oīa elementa mundi ab infectiōe ⁊ fetore pcti vo
luit mūdaret. Viue ḡ munde vt placeas chr̄o. Nā ⁊ ob
hoc chr̄s crucifixus est. Aug. Dū innocens. s. chr̄s occi
dit: pctm̄ in nobis crucifigit. C Tertia rō propter

C Tertio ppt restitutionē

restitutionē: q: Adā ad altū lignū vetitū manus exten-
dens fructū decerpsit: ideo chr̄s fructus vteri virgina
lis in altū lignū suspendi debuit ad restitutionē debitā
Ps̄. Que non rapui tunc exoluebam. Et ppterea exal
tationem vocauit suam mortem cōuenienter. Sed qm̄
Adam latrocinium cōmisit ꝯtra dei voluntatē rapien-
do fructum: idcirco chr̄s dei filius p restitutione vel sa
tisfactione inter latrones in alto ligno suspendi debuit
Esa. liij. Cum iniquis deputatus est. Quarta rō pro

Quarto ppt inuitationē

pter inuitationem. Vn̄ Bern. in medi. dt. Chr̄s in altū
crucis ascēdit vt ab oībus videret: voce magna clama
uit vt ab oībus audiret: clamori lachrymas addidit vt
hō ei ꝯpateret. Qui ad eiꝰ clamorē non excitat: ad vo
cem non ꝯpungit: grauior est terra: durior petra: fetidi
or sepulchro. Hec ille. Vt ḡ chr̄s dn̄s inuitaret nos sua
passione ⁊ clamore ad pn̄iam salutiferam voluit exalta
ri in cruce tanq₃ in cathedra predicatiōis. O ḡ christia
na anima: o sanguine chr̄i abluta: audi chr̄m in crucꝭ pa
tibulo alto ad te clamātem: sed quid clamantem? vtiq₃
ipse in cruce clamauit. Sitio. s. salutem animaꝝ per ve

ram pn̄iam. Et p talibus. i. penitentibus clamauit τ ad
patrē dixit. Pater ignosce illis τc. τ ad matrem dicens
Ecce filius tuus. s. adoptiuus: hoc in Joānis typo. De
niq τ ad talem penitentem latronem clamauit di. Ho
die mecum eris in paradiso. Audi ergo anima audi cla
morem christi τ noli te perdere: sed penitere ne pereas
sed ad paradisum peruenias. D

D Chr̄s traxit ad se oīa per suā passionē

¶ Circa scd̄m de salubri attractione animaꝝ p chri
sti passionem qu erit. Quomodo chr̄s dn̄s traxit om̄ia
ad se per suam passionem? Ad quod respondet ſm Ly
ram τ doct. per ɔclonem ꝙ chr̄s dn̄s traxit ad se om̄ia
creata angelica τ humana per amorem ostēsum in cru
ce sua sacratissima. Et declarat: quia Amb. dt τ experi
entia docet: ꝙ nil tam impressum humanis affectibus ꝗ̄
diligere se diligentem. Sed chr̄s summū amorem exhi
buit erga nos in cruce vt animā suam pro nobis posuit
Joan. xv. Maiorem charitatē nemo habet ꝗ̄ vt animā
suam ponat quis pro amicis. Ex amore ꝗ ostenso in cru
ce ad genus humanū habet causam attractiuā mentiū
humanaꝝ. Et qm̄ in hoc ipso etiam angelis amorem ex
hibuit quoꝝ ruinā ex hoibus reparauit: ideo attraxit τ
angelos. Rabanus. In te crux sancta respiciunt ange
li cumulata sua gaudia. Ad hec exemplū ponit Augu.
homel. super Joan. dicens. Ramū viridē ostendis oui
τ trahis illam: nuces puero ostendunt τ trahit: τ ꝗ cur
rit trahitur: amando trahitur: sine lesione trahitur cor
poris: cordis vinculo trahitur. Unde verum est qd̄ poe
ta ait di. Trahit sua quenq voluptas. Hec Aug. Sic
ergo chr̄s dn̄s dulciter per amorem voluit nos trahe
re in cruce monstratū vt reamemus ipm̄ qui sic tractus
fuit. Beatus Bern̄. super Can̄. dicit. Super omnia te
mihi amabilem reddit bone Jesu calix passionis quem
bibisti p me in cruce: hoc est qd̄ magis τ affectū stringit
τ deuotionē afficit τ mulcet τ iusti⁹ exigit. Hec ille. De
hoc clarius in sequentibus. E

E De predulci amore chri in cruce

¶ Circa tertiū de predulci amore chri quē monstrauit
in cruce ad attrahendū nos accipiam⁹ p ɔclone ꝙ chri
stus dn̄s maximi amoris signa monstrauit in cruce pen
dens ad attrahenda pctoꝝ hoim corda. Et h̄ precipue
in quatuor declaratur.

¶ Primo in manuū extensione
¶ Scd̄o in pedū confixione
¶ Tertio in lateris vulneratione
¶ Quarto in capitis inclinatione

Primo in manuū extēsiōe

¶ Primo in manuū extēsiōe: pro qua quero. Cur chri
stus dn̄s voluit extēsis brachiis τ manibus in cruce p
nostro amore pendere τ sic mori? Ad hoc respondetur
ꝙ potissime ad mōstrandū suum predulcem amorē er
ga nos: quia sicut mater filios amans vt ad se trahat τ
ad eam currāt: solet extendere brachia ad suscipiendū
eos. Sic fecit chr̄s in cruce. Bern̄. Extēdit chr̄s in cru
ce brachia ad amplerandum. Chr̄s ergo dn̄s in exten
sione brachioꝝ in cruce mōstrauit erga nos pctōres vt
attraheret ad se suū amorem tripliciter. Primo p signo
amplexatiōis pctoꝝ penitentiū τ ad veniā susceptiōis
Bern̄. Quis non rapiatur ad spem impetrādi veniam
qn̄ considerat brachia extensa ad amplexandū: manus

Secundo

perforatas ad largiendū. Scd̄o voluit extendere bra
chia pro signo recōciliationis τ pro federe pacis inter
deum τ penitentem. Solent em̄ paciscentes hoies ex
tendere manus etiam ad euangelia vel crucem: vel ad
mancipandū se mutuo pro pacto seruando. Sic fecit nō
bis chr̄s deus. Olim em̄ deus extendebat manū ad pe
nam inferendā pro pctis vt patet in diluuio τ in sodomi
tis τ aliis. Ps. Extendit manus suas in retribuendo.
Sed ecce chr̄s ambas manus extendit in cruce ad re
conciliandum pctōres penitentes. Unde penitenti de
us olim licet vnā manū. s. misericordie extenderet: non
tn̄ aliam. s. qua daret gl̄iam celestē extendere volebat
Sed chr̄s in cruce ambas manus extendit: qr τ miseri
cordiam prestat τ gl̄iam. Mat. iii. Pn̄iam agite appro.

Tertio

em̄ re. ce. Tertio extēdere voluit p signo large eroga
tiōis: ppterea palmas pforatas voluit habere quē nō
possent retinere aquas. Sic chr̄s in h̄ ostendit ꝙ nil ve
lit retinere quin nobis effluat largiat. j. Tim. vj. Qui

prestat nobis om̄ia abunde. O ꝗ̄ largus chr̄s dn̄s qr p
potu aque frigide dat regnū celeste. Mat. x. Quicūq
dederit potū aque frigide non perdet mercedē suam.
O ꝗ̄ liberalis fuit chr̄s in cruce vt sibi nil retinuerit.
Nam Petro dedit ecclam: Joanni matrē: patri animā
latroni paradisum: crucifixoribus vestimenta: Jude tē
poralia: Joseph τ Nicodemo corpus ad sepeliendū: no
bis omnibus corpus τ sanguinē ac aīam in preciū redē
ptionis τ hec ac deitatem in cibum in eucharistia. F

F Scd̄o i pedū confixione

Scd̄o in pedū cōfixione. Querit em̄. Cur chr̄s dn̄s vo
luit pedibus cōfixis pendere in cruce? Rn̄r ꝙ p signo
amoris maximi. s. vt ostendat ꝙ nō vult a nobis fugere
vtpote pedibus conclauatus: sed vult nobiscū manere
semper sicut pmisit Mat. vlt. di. Ecce ego vobiscū sum
vsq ad cōsumma. seculi. Bern̄. Quis non rapiatur ad
spem qn̄ considerat pedes perfossos ad nobiscū manen
dum. Item conclauari voluit chr̄s pedes vt ostēdat ꝙ
nos amat adeo vt se cōpediri faceret nobiscū: sicut ami
cus visitans amicū compeditū in carcere magnū amo
rem ostenderet si seipm̄ cū illo cōpediri faceret. Sic fe
cit nobis chr̄s qui de celis descendit ad visitandū nos
in huius miserie τ exulatus carcere: τ mori volens pro
nobis: ferro nostro se cōpediri fecit ex charitate. Aug.
Nesciui quō me deus diligeret nisi p me. s. pati τ mori
eligeret. O christi Jesu mira charitas. G Tertio

G Tertio in laterꝭ aptione triplicē amorē ondit

predulcem amorem christus ostendit ad attrahendum
nos in lateris apertione τ cordis vulnerat. i. e. Querit
nāq: Cur chr̄s dn̄s voluit vulnerato corde in cruce pē
dere? Rn̄r: pro signo veri amoꝝ. Unde Bern̄. Clamat
clauus: clamat lancea: clamat vulnus ꝙ nos vere dile
xit iesus. Nimiꝝ in hoc tripli chr̄s ostēdit suū amorem
vt nos reamemus. Primo qdem in cordis vulnere vbi
est fons sanguinis τ amoris: vt ostendat ꝙ nos cordialr
dilexit. Scd̄o in sanguinis effusione simul τ aque: quia
totum sanguinem p nobis in preciū fudit: nec illū modi
cum sanguinem qui in corde latebat retinere voluit qn̄
effunderet ex amore: aquā aūt fudit in lauacrū pctoꝝ
nostroꝝ. Bern̄. Pectus illud in quo sunt om̄es thesauri
sapientie τ scientie dei lancea militis pforatū est: vt pe
ctus tuū a prauis cogitationibus mundaret τ sctifica
retur. Tertio in magna lateris apertione vbi fons dei
tatis in corde chr̄i habitauit. i. in aīa p vniōnē: ostēdit
ꝙ introducere nos vult ad clarā dei visionē. Et sic ptz
ꝙ chr̄s dilexit nos plus ꝗ̄ cor suū cū voluit p nobis in
corde vulnerari. Sicut em̄ pia mater filio suo solet di
cere. Fili plus diligo te ꝗ̄ cor meū: sic fecit nobis chr̄s
cor vulnerari pro nobis permittens: ppter qd̄ dt p ps.
Similis factus sum pelicano solitudinis qui cor vulne
rat vt pullos viuificet a serpēte venenatos. Itē ptz ad
quid vel ppter quid diligit nos chr̄s qr vt ad visionem
deitatis τ eternā beatitudinē ptingamus. Ideo autor
li. de stimulo amoris qui dr̄ fore Bona. dt. Ecce in chri
sto aperta sunt foramina p que ingrediēdo videamus
deitatem: semel ingressus sum: ibi semp manebo. O vti
nam millesies morerer vt iterū ingredi valerē: ibi ma
nerem ac in eternū degustarē τ viderem qm̄ suauis est
dn̄s. Deniq patet tertio ꝙ multū debem⁹ diligere deū
quia ipse prior dilexit nos. j. Joan. iiij. Aug. Nimis du
rus est qui τ si nolit dilectionem impēdere: nolit repen
dere. O ergo christiane ama chr̄m pro tanta eius cha
ritate τ bonitate. H Quarto in capitis inclinatio

H Quarto ī capitis inclinatione

ne chr̄s amorem suum predulcem ostendit ad attrahen
dum nos. Nam queritur: Cur voluit chr̄s capite incli
nato in cruce mori? Rn̄det ꝙ ad monstrandū suū amo
rem per triplex signū. Primū signū deosculatiōis: vt dt
Bern̄. in medi. Chr̄s inquit caput inclinatū habuit ad
osculum nobis prestandum. Sicut em̄ amicus amicum
nutu capitis vocat vt illū osculetur: sic fecit nobis chri
stus in signum amoris. Secundum signum exauditio
nis. Nam quos libenter audimus illis caput inclina
mus τ aures: sic christus caput inclinauit τ vnā aurem
tenuit versus nos: τ aliam versus celum ad patrē: vt si
gnificet ꝙ quicqd petierim⁹ pro salute nostra exaudit.
Et ppter passiōis merita deus pater dabit nobis sicut
ipsemet repromisit Joan. xvj. Amen dico vobis siqd pe

tieritis pa. in no. m. da. vob. Tertiū signū amorosi aspectus ⁊ salutationis. Nam Aug. dt. Ubi amor ibi oculus Et certe quos amamus illis caput ad amātem salutandum inclinamus. Sic chr̄s de cruce fecit nobis: quia caput inclinauit vt nos amorose aspiceret pro quib⁹ moriebatur. I Sed quare chr̄s versus dexteram inclinauit in cruce caput? Huius vna precipua rō est: qꝛ a dextris stabat gloriosa mater eius: ⁊ ideo versus eā inclinauit caput vt ipsi vale vltimum in morte diceret. Et nos q̄s oculo dextero. s. sue grē ⁊ misericordie aspiciebat: ipsi matri sue per hoc vale cōmendaret. q. d. O piissima mater virgo: ecce iam ego morior ⁊ trāseo hinc tibi q̄ sit vltimū vale: ⁊ hoīes ꝓ quibus morior amorose tibi cōmendo: vt ꝓ eis intercedas ⁊ sis aduocata ne pereant in pctīs suis: sed ꝑ te saluent in fide ⁊ charitate mea. O q̄ amoris īmensi fons in chr̄o: o piissima ⁊ ꝑdulcissima chr̄i charitas erga nos: o iesu preamantissime: ꝑ tuā crucē da nobis te reamare vere. O btīssima virgo Maria recordare illius charitatis tui filii iesu ⁊ ꝓ ei⁹ amore ora ꝓ nobis vt det veniam ⁊ grām in presenti ac gloriam in futuro Amen.

I Questio

¶ De exaltatione sancte crucis Ser. iij. vicꝫ de fructibus sancte crucis chr̄i.

A Benedictum est lignū per qd̄ fit iusticia. Sap. xiiij. A Licet hec verba ꝺm Ly. dicantur ad lr̄am de arca Noe ex ligno facta: per qd̄ facta est iusticia qn̄ impiis in diluuio pereuntibus: iusti per eam arcā sunt saluati ꝺm diuinā iusticiam ⁊ misericordiam. Tamen qꝛ illa arca figurauit sanctā chr̄i crucē: ideo de eo merito hec verba dicunt̄. Nimirꝫ ante passionem chr̄i lignū crucis fuit multū ignominiosum ac reputabat̄ maledictū. Deut. xxi. Maledictus q̄ pendet in ligno. Sed per chr̄i passionem in cruce iam adeo crux est exaltata vt dicat̄ preciosa: sancta: gloriosa ⁊ benedicta: vtpote ex sanguine chr̄i ꝯsecrata ⁊ ornata. Unde pro ipā sancta cruce benedicit chr̄m ecclesia toto mūdo diffusa di. Adoramus te chr̄e ⁊ benedicim⁹ tibi: qꝛ ꝑ cru. tuā rede. mūm. Merito q̄ ꝓ hac celebritate crucis chr̄i de eius exaltatione accipiunt̄ ꝟba ꝑmissa q̄bus dr̄. Benedictū lignū. s. crucis ꝑ qd̄ ⁊c̄. Iuxta q̄ ꝟba ipā sctā crux tripl̄r ꝯmendatur. Et ꝺm hec tria mysteria notabimus ꝓ hoc sermone.

¶ Primo de diuina bn̄dictiōe. ibi: Bn̄dictū est lignū.
¶ Scd̄o de iusta satisfactiōe. ibi: ꝑ qd̄ iusticia
¶ Tertio de sacra fructificatione. ibi: per quod fit. Et sequitur ad hec

B De bn̄dictione diuina crucis. B ¶ Circa primū de benedictione diuina crucis accipiamus ꝓ cōclōne ꝙ crux chr̄i merito dicit̄ benedicta per quam oīs maledictio homini inflicta felicissime est abolita ⁊ in benedictionē ꝯmutata. Declarat̄: quia vt colligitur ex scriptura ꝺm doct. humanū genus per pctm̄ plures maledictiōes incurrit a deo inflictas: quas per crucem chr̄s cōmutauit in benedictionem felicissime ⁊ gloriosissime: vt patet de singulis per ordinē.

Plures maledictiones hūani gn̄is

Prima culpe. Prima maledictio culpe: qui homo factus est inobediens diuino mandato quod ipō facto incurrit maledictionē: teste ps. Maledicti qui decli. a manda. tu. O pctōr nunqd tibi paruum videtur esse maledictū a deo? Audi aplm Heb. x. di. Horrendum est incidere in man⁹ dei viuentis. Sed hec maledictio per crucem chr̄i mutata est in benedictionem remissiōis. s. oīs culpe: propter quod chr̄s in cruce orauit primo verbo pro remissione pctōꝝ etiam suoꝝ inimicoꝝ di. Pater ignosce illis quia nesci. quid fa. Lu. xxiij. Unde glo. super Esa. xxxv. dt: ꝙ cum christus in cruce oraret Pater ignosce illis. Ad hāc vocem ꝺm euangeliū nazareoꝝ multa milia iudeoꝝ astantium circa crucem conuersi sunt: mouentes capita sua ⁊ percutientes pectora sua. Et tu ergo pctōr audi christum pro te orantem ⁊ conuertere a pctīs vt ꝯsequaris remissionem ex benedictiōe crucis christi. Unde Rabanus. Tu sancta crux peccatoꝝ es remissio: pietatis exhibitio: meritoꝝ augmentum. Hec Raban̄. de lau. cru.

Secunda exulatus. Scd̄a maledictio exulat⁹ hui⁹ miserie. Un̄ dixit dn̄s Ade: Maledicta terra in ope tuo. i. in pctō tuo: vel propter pctm̄ tuū sterilis erit terra: vt sine labore ⁊ cultura non producat fructū cōuenientē homini: ideo subdit̄ In sudore vultus tui vesceris pane tuo. Et sic de aliis hui⁹ exulatus miseriis quas incurrim⁹ ꝓpter pctm̄. O vtinā moderni hoīes aduerterēt q̄t calamitates: q̄t miserias ⁊ labores ac infirmitates ⁊ mortes incurrim⁹ ꝓ transgressiōe pcti: ⁊ resipiscerent a pctīs. Si em̄ ꝓ vno pctō inobedientie sic deus hoīes puniuit: quid erit pro multis pctīs actualib⁹. Sed hec maledictio ꝑ crucem chr̄i mutata est in benedictionē meritoꝝ. Rom. viij. Diligentib⁹ deū oīa coop. in bo. ⁊ etiā in bn̄dictionē leuioris tolerantie. Greg. Quicqd afflictiōis pateris in terris leue erit si inspiciat̄ qd̄ passus sit chr̄s i ligno crucis Idem. Si passio chr̄i ad memoriā reuocet̄: nil tā durū quod non equo aīo toleret̄. Hec ille. Hinc chr̄s in cruce dixit. Deus deus me⁹ vt qd̄ dereliquisti me. s. in penalitatib⁹: vt exemplū habeam⁹ non murmurandi sed patienter ferendi aduersa ꝓ cruce chr̄i. C Tertia maledictio mortis obligatorie. Un̄ dixit dn̄s ad Adam vbi s̄. Maledicta terra in ope tuo: in laboribus comedes ex ea. Et infra: Donec reuer. in ter. de sump. es: qꝛ pul. es ⁊ in pul. re. Gen̄. iij. Sꝫ hec ꝑ crucē mutata est in bn̄dictionem resurrectionis gloriose. Un̄ canit eccl̄ia Nos aūt gloriari opor. in cru. d. n. iesu c. in q̄ est sa. vi. ⁊ re. no. ⁊c̄. Propter h̄ chr̄s in cruce dixit: Pater in man⁹ tuas cōmendo spm̄ meū. q̄ docet ꝙ nos in mortis hora cōmendemus deo vt ad gl̄iam resuscitet in die nouissimo. Quarta est exclusiōis a dei facie. Un̄ dn̄s eiecit Adā de paradiso: nec admisit quenq̄ filioꝝ eius ad paradisum nisi ex speciali grā Enoch ⁊ Heliā. Sed ꝑ crucē hec maledictio mutata est in bn̄dictionē admittēdi ad deitatis visionē. Un̄ chr̄s in cruce dixit latroni. Hodie mecum eris in paradiso. i. visiōe deitatis. Proinde Chry. in homel̄. de cruce dt. Crux nobis padisum qnq̄ ⁊ eo amplius annoꝝ milib⁹ ꝯclusum patefecit. Hoc ptꝫ de patrib⁹ in limbo. D Raban⁹ sup Gen̄. dt. Dn̄s in meridie crucē ascendit: ⁊ ꝑmissa latroni habitatiōe paradisi post meridiem hora. ix. spm̄ tradidit: vt vicꝫ hora eadē qua prim⁹ hō lignū ꝑuaricationis tetigerat: scd̄s Adā lignū redēptionis ascenderet: ⁊ q̄ hora diei ꝑuaricatorē Adā de padiso expulerit eadē hora latronē ꝯfitentē in paradisum induceret. Hec ille. O mira dei sapiētia: o hō qn̄ vides diei meridiē recordare de h̄ ⁊ ora deū vt tibi det padisum. Nā legit̄ ꝙ Petr⁹ ⁊ Ioannes ascendebant in templū ad horā orōnis nonā Act. iij. nā ⁊ chr̄s illa hora ascēdit in celū. Quinta est inimicicie diuine: quā oēs filii Adā incurrerunt ex pctō primi parentis. Ephe. ij. Eramus natura filii ire ⁊ ꝑ cōsequens diaboli ⁊ sub maledictione: sed chr̄s redemit nos ꝑ crucem de maledictione. Gal. iij. ⁊ sic mutauit in bn̄dictionem: qꝛ chr̄s in cruce adoptauit nos in frēs. Cōmendauit em̄ mr̄i Ioannē ad significandū ꝙ oīs fidelis chr̄ianus est filius. s. dei ⁊ filius btē ꝟginis Marie ac frater chr̄i adoptiu⁹: iuxta illud Ioan. j. Quotq̄t aūt receperūt eū dedit eis potestatē fi. dei fie. his q̄ cre. ⁊c̄. Hinc etiā chr̄s in cruce clamauit: Sitio. s. salutem aiaꝝ. s. ex charitate tanq̄ frater fratrū bonū eternum. Et adiecit tandē di. Cōsummatū est. s. op⁹ redēptionis ⁊ salutis ꝑ crucē: ⁊ sic iclinato capite emisit spm̄ Ioā. xix. Ptꝫ q̄ ꝙ oīs maledictio ꝓtoparentꝫ ⁊ hūani generis mutata est in bn̄dictionē crucis: q̄ bn̄dicta crux: qꝛ Eusebi⁹ dt: Tota sal⁹ hūani generis ꝓuenit ex ligno crucis. E

C Tertia mortis obligatorie

Quarta exclusionis a facie dei

D

Quinta inimicicie diuine

E De iusta satisfactiōe in cruce chr̄i

¶ Circa scd̄m de iusta satisfactiōe. s. in cruce chr̄i querit̄. Quō iudicat̄ iusta passio ⁊ mors chr̄i innocēter occisi. Et rō: qꝛ nulla lege inuenit̄ iustū occidere innocentē ⁊ ex q̄cunq̄ causa tradere ipm̄ morti: sed chr̄s fuit innocentissim⁹: q̄ ⁊c̄. Dan̄. xiij. Innocentē ⁊ iustū nō interficies dicente dn̄o. Itē di. iiij. Facte sunt: dicit Isid. ꝙ oīs lex facta est vt mali coerceantur ⁊ innocentia tuta seruetur. Et. xxiij. q. v. Non vos. Pelagius papa ait: ꝙ omis lex diuina ⁊ humana statuit iusticia suadente malis penā ⁊ bonis premia. Magne q̄ crudelitatis ⁊ peruersitatis est innocentē damnare vt absoluat̄ nocens. Quomodo ergo iustum fuit christū innocentissimū occidi vt nos nocētes liberemur? Ad hec ⁊ similia respō

detur secundum Bona. super. iij. dist. xx. q. v. z ɔcor. alios do-
cto. per ɔclonem: q modus satisfaciendi per passionem
chri fuit deo acceptissimus: nobilissimus z iustissimus
inter omes modos qui possent esse vel excogitari pluri
bus rationib⁹ quas notauit recolligendo ex variis par
Pria rō passionis chri in cruce tibus. Prima ratio ex parte dei: quia Ans. li. Cur de
us homo. ca. xj. dt. Nil asperius z difficilius potest ho
mo pati ad honorem dei sponte q̃ morte: z nullatenus
potest magis seipm homo dare deo q̃ cum seipm morti
tradit ad honorem ipsius dei. Sic fecit chrs Eph. iiij.
Tradidit seipm oblationē z hostiā deo in odorē suaui-
tatis. Hoc aūt iustissimū fuit q chrs innocens offerret
deo voluntarie vitā suam in obsequium dei pro satisfa
ctiōe mortem subiens: cuius debitor non erat: quia pec
catum non habebat. Et per hec soluūtur premisse obie
ctiones secundum Bona. quia magne iniusticie z crudelitatis
est innocentē occidere. Uerum hoc est si quis precipe-
ret vel traderet eum nolentem morti: aut nolenti infli-
geret mortē. Sic aūt deus non fecit chro: quia non coe
git eum inuitum: sed quia ipe chrs ex pietate z charita
te voluit sponte pro honore dei z nostra salute tradere
se in mortem. Esa. liij. Oblatus est quia ipe voluit. Et
hanc voluntatē eius optimam z deuotā deus accepta
uit z occidi ab iniquis permisit: z hoc piū z iustum fuit.
Ad id ergo quod obiicit q peruersitatis est damnare
innocentem vt absoluat nocens. Dicendum secundum Bona.
q verum est si innocēs damnat inuitus. Sed si innocens
velit se offerre z exponere pro salute nocentis: talis ob
latio est acceptabilis deo: sic fecit chrs voluntarie pa-
Scda ex pte christi tiendo pro salute nostra. Secūda ratio ex parte chri
sti: quia iustum fuit vt per humilitatis z obedientie me
ritum chrs exaltaret: sicq cōtraria cōtrariis curarent
quia homo ceciderat per superbiam z inobedientiam:
g zc. Phil. ij. Humiliauit se fa. obe. vsq ad mortē. F
F Tertia ex pte hois Tertia rō ex parte generis humani: qr iustum fuit vt
homo cum sit liberi arbitrij per sue volūtatis arbitriū
z amorem traheret ad ad amorem diuinum z salutem:
z non vi vel potentia. Unde phus. ij. rheto. dt. Genero
sus est anim⁹ humanus o nō vult trahi nisi amore. Sic
fecit chrs: nobis suum amorem maximū in cruce osten-
dendo: vt traheret ad reamandū. Joan. xij. Ego si ex-
altatus fuero a terra zc. s. per amorē. Unde Hugo de
arra sponse dt. Ut chrs ostenderet tibi quantum te dili
geret: non nisi moriendo a morte te liberauit: vt non tm
pietatis impenderet beneficiū: verū etiam charitatis
monstraret affectum. Quarta rō ex parte aduersarij:
iustum eni fuit vt chrs sua prudentia in ligno vinceret
diabolum: sicut diabolus sua astutia deceperat per li-
gnum hominē. Greg. Qui salutē humani generis in li-
gno cōstituisti: vt vnde mors oriebat inde vita resurge
ret: z qui in ligno vincebat in ligno quoq vinceretur.
Quinta ex mō satisfaciendi Quinta ratio addit ex modo satisfaciendi. Justū eni
est q secundum formam z quantitatem delicti fiat emendatio
cum restitutiōe ablati. Homo aūt fructum vetitū abstu
lit ab arbore: ppter quod mortem incurrit: z ideo chrs
iuste restituit arbori fructum vite cum in ea pependit.
Item homo in omi sensu delectatus est illicite in ligno
z ideo chrm puniri decebat p nobis in omi sensu suo in
ligno satisfaciendo. Primo quo ad visum plorando z vi
dendo matrem collachrymantē. Secundo quo ad au-
ditum opprobria z blasphemias contra se audieñ. Ter
tio quo ad gustum felle z aceto potando. Quarto q̃ ad
odoratum sputoz z fetorem cadauerum caluarie susti-
nendo. Quinto quo ad tactum manus z totum corpus
extendeñ. Unde patet q chrs iustissimā satisfactionem
impendit. O g homo gras age chro: ama sic te amantē
alioquin audi Berñ. dicentē. Ue mihi si ingrat⁹ fuero:
qm requiret sup me ille sanguis iustus. s. chri qui effu
G sus est pro me in terram G
De sacris fructib⁹ cruc q Circa tertium de sacris fructibus crucis chri acci
piamus pro ɔclusione verba Damasce. li. ij. c. iij. dicen
tis sic. Omnibus mirabilibus mirabilior est crux christi:
que est oim maloz auersio: oim bonoz datrix: salus ani
me z corporis: lignum vite eterne. Hec z plura Dama
sce. Sed vt clarius elucidemus fructus sancte crucis.

Notandū q Apoc. vlt. vidit Joannes lignū vite in me
dio paradisi afferens fruct⁹. xij. p menses singulos. Et Duodecim
quia ipa crux chri figuratur z vere est lignum vite secundum
Damasce. vbi s. Idcirco. xij. eius fructus breuiter hic
describemus pro simplicibus secundum alpha. Primus fru Primus fructus
ctus est angeloz restauratio. Unde aplus Col. j. Com
placuit in ipo recōciliari oia pacificañ. per sanguinem
crucis eius que in celis sunt z que in terris. Et hoc cla
ret secundum Bona. super. iij. dist. xviij. art. ij. q. iij. quia ante
chri passionem nullus potuit in celo cum angelis loca
ri. Secūdus fruct⁹ btitudinis restitutio. Uñ Chryf. Scds
in homel. de cruce dt. Crux nobis totius beatitudinis
causa est. Hec nos a cecitate liberauit erroz: hec de te
nebris reduxit ad lucem: hec alienatos deo coniunxit:
hec bonoz oim largitio. Tertius fructus criminum Tertius
extirpatio. Unde Orige. super episto. Ro. lec. vj. dt sic
Tanta est vis crucis z mortz chri: vt si ante oculos po
natur ita vt ipam mortem chri intentus oculus mentis
aspiciat: nulla concupiscētia: nulla libido: nullus furor:
nulla superare possit inuidia: sed cōtinuo totus pcti fu-
getur exercitus. Quartus fructus dei dilectio z ei⁹ Quartus
inflammatio. Nam deus in cruce ostēdit nobis miram
suam dilectionem quam nec sciuisset homo credere vl
cogitasse. Unde Aug. dt. Nesciui quomodo me deus di
ligeret nisi pro me mori eligeret: z ideo in cruce inflam
matur nostra dilectio. Unde Berñ. super Cañ. Super
omia inquit te mihi amabilē reddit bone iesu calix pas
sionis quem bibisti pro me in cruce: hoc est quod magis
z affectum stringit z deuotionem mulcet z iustius exi-
git. Hec ille. Quint⁹ est erectio spei z securatio. Au Quintus
gust. Si passionis beneficiū abesset nemo ad deū spem
habere posset. s. de regno celesti. Chry. Tribularer ni
mium z desperarē si non passione chri animarer. Ber.
Deficiente mihi iusticia z sanctitate: deficientibus me-
ritis succurrat mihi passio tua iesu bone. Sextus est Sextus
fugatio demonum z superatio. Chryf. Ubicunq demo
nes viderint signum crucis fugiunt timentes baculum
(scz vt canes) quo plagā acceperūt. H Ad id Am H
bro. in hexa. dt: q gallus albus suspensus ad modū cru Gall⁹ alb⁹
cis naturaliter leonem terret z fugat. Idē dt z phs. x.
animaliū. Per gallū album figuratur chrs. Tum quia
sicut gallus nunciat diem noctemq: sic chrs nunciauit
nobis diem. i. lucem grē credentibus. Joan. xij. Dū lu-
cem habetis credite in lucem. Nūciauit etiam noctē. i.
pctōz iudiciū vt caueremus. Tum etiam quia chrs al
bus est p innocentiā q suspensus in cruce fugauit z con
triuit diabolū tanq leonē ferocē. Orig. home. iiij. Per
crucē chri ɔtra pncipes mdi triūphat. Septim⁹ fru- Septim⁹
ctus gustatio suauitatis diuine z dulcoratio. Quid eni
dulcorauit lapides Stephano: ignem Laurentio: mor
tem z tormenta martyribus: nōne crux chri? Unde Au
gust. lib. de inspiratione anime ad deū dt. Uulnera iesu
plena sunt misericordia: plena dulcedine z charitate: p
has rimas licet mihi gustarē q̃ suauis est deus m eus:
qm reuera data est nobis in vulneribus christi magna
multitudo dulcedinis diuine. Hec ille. Octauus est Octauus
hereditatio. Unde Damasce. vbi s. Per nullum aliud
q̃ per crucem chri mors euacuata est: resurrectio do-
nata est: porte paradisi aperte sunt: natura nra in dexte
ra dei sedet: filii dei z heredes per eā facti sum⁹. Hec
ille. Nonus fructus infirmitatum sanatio. s. tam spiri Nonus
tualium q̃ corporalium. Eusebi. in ser. Tota inquit sa-
lus anime z corporis prouenit virtute crucis chri ho-
minibus vniuersis. I Dicit nanq Plinius z habet I
in speculo naturali: q carnes crude z calide galli posi
te super morsum serpentis extrahunt venenum: sic pas
sio chri repellit venenum diaboli. Aug. Fratres vt sa-
nemur. s. spūaliter z corpaliter crucifixū intueamur. s.
orando. Decimus est charismatū spūscti donatio: qr Decimus
de ɔse. di. v. Nunqd. dt papa Stephanus: q oia sacra-
menta z omis benedictio crucis signaculo dant z per
ficiunt. Undecimus est liberatio. s. ab omi malo pre- Undecim⁹
senti z futuro: a morte eterna: z ab inferno: vt dicit Da-
masce. vbi s. Duodecimus est muneratio. s. omis bo Duodecim⁹
ni in terra z in celo: vt patet p vba Damasce. vbi s. O

ergo charissimi amemus ⁊ laudemus crucē chr̄i ⁊ adoremus vt chr̄s p̄ eā det nobis hec oīa bona Amen.

¶ De exaltatione sancte crucis Sermo. iiij.

A Mihi aūt absit gloriari nisi in cruce dn̄i nostri Jesu chr̄i per quē mihi mundus crucifixus est Gal. vj. A Ap̄ls Paulus considerās dignitatem crucis chr̄i quā sortita est ex cōtactu membrorū sacratissimorū chr̄i ⁊ perfusiōe sacri sanguinis eius ⁊ dedicatiōe mortis illius: quia noluit nisi in cruce mori. Et ex his aduerteñ. crucis chr̄i virtutē talem ⁊ tantā: q̄ vt dt Chrys. homel. de cruce. In cruce chr̄i est nr̄a salus: in cruce gloria ⁊ oīe bonū. Et iterum idē dt. Crux nobis totius btitudinis causa est: ideo amplexus crucis amorositatē apl̄s in sola cruce christi gloriari se statuit. contēnens pro ea oēm aliā gloriā mūdi ⁊ di. Mihi aūt absit gloriari ni. in cru. d. n. ie. chr̄i. q. d. Mundani hoīes sicut eis placet glorient in mundanis ⁊ transitoriis: vtpote in potētia: opulentia: scientia ⁊ hmōi. Mihi aūt chr̄i seruo ⁊ sic cuilibet christiano absit gloriari nisi in ip̄a cruce dn̄i Jesu chr̄i p̄ quē ⁊c. Juxta que verba tria mysteria notabimus p̄ sermone.

¶ Primum de gloriatione in cruce christi. ibi. Mihi absit gloriari ⁊c.

¶ Scd̄m de modificatione huius glie. ibi: p̄ quē mūdus crucifixus ⁊c.

¶ Tertiū de deuotione. s. crucis chr̄i ⁊ amore: quod sequitur ad predicta.

B De gloriatione in cruce domini

B ¶ Circa primū de gloriatione in cruce chr̄i accipiamus p̄ceptione h̄ q̄ canit eccl̄ia in introitu misse hodierne di. Nos aūt glo. opor. in cru. dn̄i nr̄i iesu chr̄i in q̄ est salus vita ⁊ resur. no. p̄ quē sal. ⁊ lib. sumus. In quibus v̄bis notat quadruplex rō q̄re christianū oportet gloriari non in alio q̄̄ in cruce chr̄i: vt patet.

¶ Prima rō: q: in cruce chr̄i est nr̄a salus

¶ Scd̄a q: in cruce chr̄i est nr̄a vita

¶ Tertia q: in cruce chr̄i est nr̄a resurrectio

¶ Quarta q: in cruce chr̄i est nr̄a liberatio

Primo i cruce chr̄i salus nostra

Prima rō est: q: in cruce chr̄i est inq̄t nr̄a salus. Ex q̄ accipit tale argumentū rōnis. In h̄ solo debet chr̄ianus gloriari in q̄ est vere salutis ⁊ beatitudinis eterne ⁊ p̄ consequens vere glorie rō: alioquin falsa gloriatio ⁊ vana est. s. gloriari in eo in quo non est vera gloria vel salus sed h̄ est in sola cruce chr̄i vicz vere salutis ⁊ glorie rō: ḡ in sola cruce chr̄i est gloriandū hoī saluando. Quid igit charissimi q̄d dicemus de mūdanis hominibus quorū aliqui gloriant de diuitiis: de q̄bus Ps. Qui confidūt in virtute sua ⁊ in multitudine diuitiarū suarū gloriant. Alii gloriant in potentia vt legit de cesare Arphaxat ⁊ Holoferne Judith. j. Qui gloriabat inq̄t quasi potēs in potentia exercitus sui. ⁊c. Alii in seculari scientia vt philosophi: alii in equis ⁊ armis vel vestimentis: alii in operibus sanctitatis simulate: ⁊ sic de aliis. C De ōmibus talibus ⁊ singulis h̄ p̄ sententia tenendū est q̄ vana ⁊ falsa gloria laborant: ⁊ sic decipiunt. Quod patet. Primo p̄ autoritates. Nam scribit Eccs. j. Uanitas vanitatū ⁊ oīa vanitas: subdit. Quid habet homo amplius de vniuerso labore suo quo laborat sub sole. Ly. q. d. Quilibet pōt experiri q̄ non assequit ex laboribus suis in presenti vita nisi caducū: vanum: ⁊ amissibile bonum per mortem: quam nullus pōt euadere. Uñ diuitie sunt hominibus vane: q: dicente Ps. Relinquent alienis diuitias suas: ⁊ sepul. eorū domus ⁊c. Uana potentia quia Ecci. x. Oīs potentatus vita breuis. Et Sap. vj. Potentes potenter tormenta sustinebūt. Uana scientia q̄ inflat: sed charitas edificat. j. Corī. viij. ⁊ sic de aliis Hinc etiam Hiere. ix. Hec dt dn̄s. Non gloriet sapiēs in sapientia sua: ⁊ non gloriet fortis in fortitudine sua: ⁊ non gloriet diues in diuitiis suis: sed in hoc gloriat q̄ gloriat scire ⁊ nosse me. Item scd̄o h̄ idem patet per rationes ⁊ breuiter q: oīa ista mundana cōmunia sunt bonis ⁊ malis: ⁊ vt cōmuniter mali plus abundant in tpalibus q̄̄ boni. Uñ glo. sup Jac. j. dt. Non est chr̄iane dignitatis in tp̄alibus exaltari sed potius deprimi. Mali nil habent in celo sed totum in mundo. Boni vero nil in mundo sed totum in celo. Hec glo. Sicut ḡ mirū esset q̄ aliquis gloriaret de oīm suorū bonorū perditione ⁊ spoliatione: ⁊ q̄ p̄ ceteris altius pendet in patibulo latronum: ⁊ q̄ ip̄e sericeis chordis est suspensus: alii rudibus: sic mirum est q̄ homo gloriatur de bonis istis malorū ⁊ reprobor latronū suspendendorū in inferno ⁊ damnandorū. Unde Greg. moral. vj. dt. Qui presentis seculi prosperitatibus delectat quasi p̄ amena prata ad suspendiū ducitur. Item ad idē scd̄a rō: q: hec mūdana bona fraudulenter mentiendo decipiunt aīas in eis delectantium: q: sub specie boni illaqueāt ad eternū tormentū. Unde. j. Tim. vj. Qui volunt diuites fieri incidunt in tentationē ⁊ in laqueū diaboli ⁊ desideria nociua ⁊ inutilia que mergunt hoīem in interitū ⁊ perditionē. Hec ibi. Sed quero te charissime dic mihi que est auis q̄ diligat laqueū quē sciat sibi paratū ad capiendū? Certe nulla auis amat laqueū: nullus piscis hamū cognitum: nullū animal brutū foueā quā prescire posset in suū interitum. Quid est ergo q̄ miser hō diligit hos laqueos sibi preparatos: hūc hamū hanc foueā inferni. s. tpalia bona: vtiq̄ h̄ facit hominū stulticia que non cogitat de finali periculo. Et sic fit sicut Ecci. iij. dt. Qui amat periculū peribit in illo. O ḡ homo caue tibi. Ex premissis patet q̄ in mundanis gloriari sicut in laqueū incidisse ⁊ de h̄ gloriari non licet: sed in sola cruce dn̄i iesu in q̄ est salus nr̄a. Hinc Ber. ⁊ li. de inf. puer. dt. Erras erras .s. o homo si aliud q̄̄ crucē queras. Non est salus anie: nec spes vite eterne nisi in cruce chr̄i ⁊ vere pnie. Hec ille. D Tertio hoc idē ptz p̄ documentū ecclie q̄d est ad p̄positū p̄ h̄ festo. Questio nanq̄ p̄ponit de cōse. di. iij. c. Crucis. in glo. sic. Quare festū crucis celebramus in q̄ dn̄s fuit dehonestatus: ⁊ tn̄ asinam in q̄ dn̄s fuit honoratus ecclia non venerat? Rñdet. Dicimus (ait) q̄ laus exhibita dn̄o in asina fuit mundana de qua nō est curandū: sed in cruce facta fuit nr̄a redemptio. Hec ibi glo. Ex his claret q̄ chr̄ianus nō debet gloriari nisi in cruce dn̄i iesu ⁊ alia cōtemnere: q: in sola cruce chr̄i cōsistit salus. Unde Eusebius in sermone. Tota salus mentis ⁊ corporis p̄uenit nobis ex crucis chr̄i v̄tute.

D Festū crucis celebrat ab ecclesia

Secunda rō principalis: quia in cruce chr̄i est nr̄a vita: vt testat ecclia. Ex q̄ accipit talis ratio. Uere btitudinis gloria non pōt haberi nisi assit vera vita ⁊ p̄petua: alioquin aliq̄s nō reputat vere btūs ⁊ gloriosus. Uñ Aug. xiij. de trin. ca. viij. Impossibile est aliquē esse btm̄ nisi sit securus de sue btitudinis p̄petuatione: q: cum timeret illā amitti iā miseriam pateret in h̄ ip̄o. Uñ ⁊ phs. j. Eth. dt: q̄ sicut vna hirundo non facit ver: nec paucum tempus calidū facit estatē: sic nec vna dies vl tēpus paucum facit hoīem felicē. Hec ille. Sed q̄m vera vita ⁊ p̄petua nō habet nisi p̄ crucē chr̄i: ḡ in sola cruce chr̄i est gloriandū. E Si querat. Quō in cruce chr̄i est v̄a vita? Rñr: q: Aug. sup ps. lxij. ⁊ notat de pe. di. j. §. Ite si anteq̄. dt: q̄ deus est vita aīe: aīa v̄o vita corpis. Sic corpus viuere non pōt absente aīa: ita non nisi deo p̄sente p̄ grām inhabitantē aīa viuere valet. Hec Aug. Sz q: grām inhabitationis diuine gratuitā habere hō nō pōt nisi p̄ fidē ⁊ charitatē crucifixi. Eph. iij. Habitare chr̄m p̄ fidē in cordibus vestris in charitate radicati ⁊c. ḡ vitā verā q̄ est deus ⁊ chr̄s eius filius nō pōt hō habere nisi in presenti p̄ grām: nec in futuro p̄ gl̄iam p̄petuā nisi in cruce chr̄i. Ex h̄ claret q̄ oīs hō infidelis ⁊ etiā oīs chr̄ianus in pctō mortali exñs: v̄e dt mortuus ⁊ infelix: q: sine vera vita est: ⁊ si videat viuere in corpore: hec semiuita est: imo talis magis pōt dici vere mortuus q̄̄ viuus: q: s̄m partē principalē. s. in aīa mortuus est: a qua hō habet esse rōnale: viuit tm̄ s̄m q̄d. i. s̄m partē minus p̄ncipalem Uñ ⁊ chr̄s tales mortuos noīauit Mat. viij. Dimittite mortuos sepelire mortuos. Ue talibus mortuis ⁊ ve: q: sicut mortui in terra: sic illi sepeliunt in inferno.

E Questio

Scd̄o in cruce nr̄a vita

Tertia rō: q: in cruce est nr̄a resurrectio: ⁊ ideo p̄ eā habebimus gl̄iam verā ⁊ sempiternam corpis ⁊ aīe ḡ in ea est gloriandū. Uñ Damasce. li. iij. c. lij. Per nullū aliud q̄̄ p̄ crucē mors euacuata est: primi parentis pctm̄ solutum est: infernus spoliatus ⁊ resurrectio donata est. Idem

Tertio i cruce nr̄a resurrectio

Crux est arbor resurrectionis: lignū vite. Hinc est ꝙ sicut dt Chrys. In die resurrectiōis et iudicij tanta erit crucis glia: ꝙ solis lumē reddet obscurū: quā angeloꝝ cetus velut vexillū regale hūeris coraꝫ chro preeūdo portabit. Sed q̄re hoc? nisi ad manifestādū: ꝙ nō nisi p crucē adeptus est mūdus gliam resurrectōis. Vñ Grego. in dial. Nunq̄ q̄s celesti btitudine dignus foret: nisi ꝓtus felicissime passionis chri suppleret. Et sic patꝫ.

Quarta in ea nr̄a liberatio. Quarta rō. q2 in cruce chri est nr̄a liberatio. s. a ptāte diaboli ꝛ morte eterna. quia per eā redēpti sumus a chro. O quāte est hoc glie chriano? Bern. Quid gloriosius ꝙ ꝙ nos chrs tanti extimauit pcij. o quāte est misericordie regē glie p vili ꝓmiculo crucifigi. Hec Bern. Item Ans. Quid misericordi⁹ dici pōt pctōri eternis supplicijs deputato: ꝙ ꝙ pat dixit. Accipe filiū meū ꝛ da p te. Et filius dixit. Presto sum: accipe me ꝛ redime te Hec ille. O īmensa charitas dei nr̄i. Bern. O quanta charitas: deus bibit mortē ne mors biberet hoīem: sed a morte liberaret hō. Innocen. Sustinuit deus crucis passionē: vt emeret tuā dilectionē. O ḡ homo pctor. O chriane respice quantū teneris amare chrm deū tuuꝫ? hoc q̄tidie recordare. hec sit glia tua. i. crux chri in quo est salus: vita: ꝛ resurrectio ꝛ liberatio tua. F

F Chrianus q̄liter i cruce gloriat. ℭ Circa scdm pncipale de modo. q2 p̄dictū est ꝙ oportet chrianū gliari in sola cruce chri. Questio ḡ restat declarāda. Quō debet chrianus in cruce chri gliari? Ad qd rñdet ꝭm docto. ꝙ chrs dñs q̄tuor pcipua fecit in cruce pro glia nr̄a. i. nobis in celo ꝓmerenda: in q̄bus debemus chrm imitari vt mereamur glificari: q̄ chrianus facieñ. vere gliatur in cruce chri: non lingua tm̄ vt multi faciūt: sed ope ꝛ veritate.

ℭ Primo chrus in cruce penā passus est
ℭ Secūdo cruci confixus est.
ℭ Tertio in cruce mortuus est.
ℭ Quarto in cruce vulneratus est.

Chrianus q̄tuor fecit in cruce. ℭ Primo chrus in cruce passus est penā acerbissimā p pctis nr̄is. In hoc ḡ imitari debet chrm chrianus vere penitētie crucē suscipiēdo. Mat. xvi. Qui vult venire post me. s. ad celestem gliam: abneget se. i. sua vicia: tollat crucē suā ꝛ sic sequat me. Grego. in hom. Crucē suā tollit qui penitētie onus suscipit. O ergo chriane considera: quia chrus in cruce patieñ. fleuit pro pctis tuis. vt dt apls Heb. v. Cū clamore valido ꝛ lachrymis offereñ. s. se: vt tu debeas flere p tuis pctis in vera cōtritione. Itē chrs in cruce nudus pepēdit corā oībus. ꝛ sic verecundiā magnā sustinuit: vt ꝛ tu pctā tua nō verearis cōfiteri corā sacerdote. Deniq̄ chrus acerbissimis doloribus satisfecit pro pctis tuis: vt ꝛ tu discas satisfacere ꝛ aliena restituere. q2 dicit Augusti. xiiij. q. vi. Si res. Pctm̄ non dimittit donec ablatū restituat. Scdo

Scdm. chrs in cruce ꝯfixus est. sic debet ꝛ chrianus spūaliter qd docet glo. ad Gal. dicēs. In cruce semp pendere debet chrianus in hac vita vt sit fixus clauis. i. pceptis iusticie. vt chrs in cruce clauis cōfixus fuit. Hec glo. Vñ ad Gal. ij. apls ait. Chro cōfixus sum cru. ꝛc. Sic ergo chrus tribus clauis fuit cōfixus cruci. sic chrianus tribus clauis iusticie debet esse ꝯfixus chro. de q̄bus ps. Quis est homo q̄ vult vitā. s. eternā: diligit dies vide. bonos. sequit. Declina a malo. ecce pmus clauus. ꝛ fac bonū. ecce scds. inq̄re pacem. ecce patientiā pro tertio.

Tertiū Tertio chrs in cruce mortuus est. Sic chrianus debet mori carnalibus desiderijs ꝛ mūdialibus cōcupiscētijs. Vñ. i. Pe. iij. Chrs semel p pctis nr̄is mortuus est. iustus pro iniustꝭ vt nos offerret deo: mortificatos q̄dē carne: viuificatos aūt spū. q. d. in hoc dedit nobis exemplū imitādi. Hinc apls etiā in themate dicit. Per quem mihi mūdus crucifixus est: ꝛ ego mūdo. G Quero

G Mūdus crucifix⁹ est homini chriano nanq̄. Quō dicit mūdus crucifixus chriano hoī: ꝛ ipe mūdo? Rñdet ꝙ crucifigi erat tormentū: erat ꝛ maledictū: erat ꝛ mori. Sic bono chriano ꝛ viro sctō mundana delectabilia vt honores: diuitie: delitie: dignitates: ꝛ hmōi. q̄uis ad vsum necessitatis possideant: tamē reputāda sunt vt tormentū: maledictū: ꝛ mors. q2 quantū in eis plus delectat quis: tanto plus de tormēto habebit in futuro. Apocal. viij. Quantū glificauit se ꝛ in delitijs fuit: tantū date illi tormentū ꝛ luctū. Item reputāda sunt vt maledicta. iuxta illd saluatoris dictū Lu. vi. Ve vobis diuitibus q̄ hic habetis cōsolationē vestram. Ve vobis q̄ saturati estis: quia esurietꝭ. Deniq̄ ista mūdana inq̄tū sunt ad pctm̄ mortale illiciētia: sic vt mors amara sunt fugienda. Bern. in sermo. Duo q̄dem fuge: voluptatē ꝛ delectamēta: quia mors posita est secus introitū delectatiōis. Hec ille. Qui ergo seipm sic obseruat ꝛ tenet circa mundū: mūdus ei crucifixus est. i. mūdi cōcupiscētia in eo mortua est nullā virtutē in illo habens. Preterea ipe hō crucifixus est mūdo: ꝛ etiā carni mortuus inquantū nil mundanū aut carnale cōcupiscit viciose. vnde ad hoc tenet chrianus. iuxta illd ad Gal. v. Qui chri sunt carnē suā crucifixerūt: cū vi. ꝛ ꝯcu. Lyra. ita ꝙ ꝯcupia ꝛ vicia mortua sunt in eis. Nam chrianus dꝫ p̄eligere mori ꝙ pctō mortali ꝯsentire. Quarto chrus in cruce vulnerat⁹ est. Sic chrianus debꝫ vulnerari per amorē vt deū diligat sup oīa: ꝛ primū sicut seipm. iuxta pceptū dñicum Mat. xxij. De hoc vulnere loquēs Grego. dt. Mala est salus cordis q̄ nescit dolorem hui⁹ vulneris. i. amoris. Ecce ḡ patꝫ quō chrianus gloriat in cruce chri veracit. s. penitēdo: pcepta seruando: ptā cauēdo: ꝛ deū ac ꝓximū diligēdo. O chriane vide si hec obseruas: alioq̄n non es in cruce chri. H Quartū

H De deuotōe crucis chri. ℭ Circa tertiū de deuotiōe crucis chri quā debet habere chrianus accipiam⁹ pro ꝯclusionis documēto ꝛ exemplo ꝟba Bern. dicētis sic. Hec mihi (ꝛ sic cuilibet chriano) sūma phia meditatio passionis chri assidua. Suauissimū crinile sit mihi iesu bōe spinea tui capitꝭ corōa: dulcis lectulus crucis lignū. in hoc viuo: in hoc moriar Ex q̄bus patꝫ ꝙ bonus ꝛ deuot⁹ chrianus sicut apis sugit mel de flore. sic oēm dulcedinē aie sugere debet ex vulneribus chri in cruce: ꝛ assidue vsq̄ ad mortē quantum potest frequētare. Sic faciebat Augusti. li. supplicationū. pte. iii. di. sic. O iesu crucifixe passio tua est mihi fauo dulcior: lacte sapidior: balsamo ꝓstantior: gēmis ꝛ auro pciosior: ꝛ cūctis terraꝝ diuitijs ꝛ honorib⁹ clarior. Scribe in tabulis cordis mei sanguine tuo dulcissima vulnera tua: vt te īmense dulcedis dñm habeā in corde ꝛ ore: pficiāq̄ documēta passionis tue ope. Hec ille. O itaq̄ chriane stude ꝛ tu sic dñicam passionē recordari. q2 vt Augu. dt sup pma canoñ. Ioānis. Homo fidelis q̄ ita recordat dñicam passionē non solū patienter moritur: sed ꝛ delectabiliter viuit ꝛ morit. Hec sufficiant. Sed pro deuotiōe simpliciū applicem⁹ exemplū vnū quod refert in legenda cōmuni huius festi. I Exemplū.

Apud Syria in ciuitate Berith q̄dam chrianus sub annua pensione hospiciū habens imaginē dñi crucifixi in pariete affixerat cōtra lectuli faciem ꝛ ibi orabat: et suas deuotiōes faciebat. Post annū aliā domū locauit: ꝛ imaginē ibidē ex obliuione reliquit. Quidā aūt iudeus domū p̄dictam cōduxit: ꝛ quadā die quendā de contribulib⁹ suis ad ꝯuiuiū inuitauit. inter epulas iste inuitatus casu circūspiciēs vidit imaginē parieti infixam ꝛ inuitanti fremēs cōminat⁹ est. ille se hoc nō sciuisse sacramētis affirmat. Tandē placatū se simulans inuitat⁹ valefecit: ꝛ ad pncipem gentis sue accedens: iudeū de h ꝙ crucifixi imaginē tenuerit accusauit. Iudei ḡ congregati ad domū eius ꝯuenūt: ꝛ visa imagine illū ꝯtumelijs ꝛ diris ꝟberibus afficieñ. semiuiuū extra synagogam ꝓiciūt: imaginē ꝓo pedibus ꝯculcañ. cūcta in in ea dñice passionis opprobria renouarūt. Cū ꝓo lancea latus pforassent ꝓtinus sanguis vberti exiuit. Stupefacti iudei vas illi supposuerūt qd impletū est. ꝛ deferētes ad varia loca ꝛ synagogas suas: ecce oēs infirmi ex illo inuncti ꝓtinus curabant. Tunc iudei epo terre illius oīa narrauerūt: ꝛ fideꝫ ac baptismū christi vnanimit susceperūt. Factū est aūt h Anno dñi septingentesimo q̄nquagesimo. Tūc oēs iudei synagogas in ecclas ꝯsecrarunt. ꝛ extunc hic mos inoleuit: vt eccle ꝯsecrarent: q2 antea tm̄ altaria ꝯsecrabant. Propt istd miraculū ordinauit eccla. v. idus Nouēbris festū solēne Rome agi: q̄ die cōsecrata est basilica in honore saluatoris vbi ampulla cū illo sanguine reseruat. Hec legenda. O ergo homo chriane recordare passionis chri Eccle consecratio vnde orta.

I

⁊ adora sanctam eius crucem: vt det tibi gratiam: veniam: ⁊ gl'iam. Amen.

¶ De stigmatibus beati Francisci. Uide inter sermones de beato Francisco.

¶ De sancto Mattheo euãgelista. Sermo p̃mus cum Legenda.

A Cum transiret iesus vidit hoiem sedentẽ in teloneo Mattheũ nomie ⁊ ait illi. Sequere me. Mat. ix. ⁊ in euangelio hodier. festiuitat. A In q̃bus ṽbis maxie pietat ⁊ misc̃die chr̃i exẽplũ pctõribus ꝓponit. qꝛ dñs Jesus Mattheũ tpalibus lucris inhiantẽ ⁊ publicanũ: necdũ a questu malo ꝑtunc desistentẽ: voluit tamẽ ex imensa pietate ip̃m ꝯuertere ad pñiam: ⁊ vocare ad sui sequelam: ac in apl'atus dignitatẽ ꝓmouere. Unde Beda in hom. hodier. Uidit iesus Mattheũ non tam corporeo intuitu: q̃ꝫ interne miserationis aspectu: quo ⁊ petrũ negantẽ vt reatũ suũ aspicere ⁊ deflere posset: respicere dig͂tus est. Hec ille. Ex quo patꝫ ꝙ deus penitẽtes ad misc̃diam libenter suscipit quantũcũqꝫ in magnis antea fuerint pctĩs. Tu ergo hõ cũ sentis tibi infundi ꝯpunctionem. scito quia dñs te respicit ⁊ libenti animo sequere hanc gr̃am vt agas pñiaꝫ. Uñ ⁊ spem habeant pctõres Ecce hodie nobis ꝓponit exẽplũ in Matthei ꝯuersiõe De quo dicit thema. Cum transiret iesus vidit hoiem sedentẽ in teloneo ⁊c. Juxta que ṽba tria mysteria notabimus ſm ꝙ cõmendat dẽ his.

¶ Primum mysteriũ de diuinali inspectione: ibi. Uidit iesus.

¶ Scd̃m de pñiali ꝑfectione: ibi. hoiem sedentẽ: sed cõuersum per chr̃m ⁊ penitentem

B ¶ Tertiũ de chr̃i imitatione: ibi. sequere me. B

Matthe⁹ vocatus visitãdo ⁊ respiciẽdo.

¶ Circa p̃mũ de diuinali inspectiõe. Ex quo dꝛ ꝙ dñs iesus vidit aspiciẽdo Mattheũ: Chrysost. q̃stionẽ ꝓponit. Cur dñs iesus hoc modo voluit Mattheũ vocare visitando ⁊ respiciẽdo. Nam transiuit ad ip̃m ⁊ aspexit ac sic vocauit. vt notat euãgeliũ. Hoc aũt nõ legit christus fecisse aliis apl'is aliquibus. puta Bartholomeo: Thome: Simoni: Taddeo ⁊c. Et ad id rñdet Chrys. ꝙ ex quo nihil deterius officio telonarii est inter q̃stus q̃ liciti reputant apud hoĩes. secus de illicitis. vt vsura: furto: rapina: alea. ⁊ hmõi que sunt illicita: ⁊ ideo deteriora. sed inter questus licitos teloneũ est vilius ⁊ deterius. ꝓpter q̃d publicani dicebant q̃ publicis teloneis vel vectigalibus insistebãt q̃ vix sine pctõ exerceri possunt. Jtaqꝫ per h̃ ꝙ dñs iesus talem in tali officio residentẽ visitauit: respexit: ⁊ vocauit: oñdere voluit suam pietatẽ imensam: adeo ꝙ nullus est tam malus aut miser in mũdo quẽ deus nõ vocet ad pñiam. sed vult oẽs saluos fieri. j. Tim. ij. Qui vult omes hoies saluos fieri: ⁊ ad agnitionẽ ṽitatis venire. Hinc Bern. sup Can. dt. Omino ꝓpter mansuetudinẽ q̃ in te p̃dicat currim⁹ post te iesu bone: audiẽtes ꝙ non spnas paupem. pctõrem non horreas. non horruisti cõfitentem latronẽ. non lachrymantẽ peccatricẽ. non supplicantẽ chananeam. non dep̃hensaꝫ in adulterio. non sedentẽ in teloneo. nõ negantẽ discipulũ. non ꝑsecutorem discipuloꝝ tuoꝝ. i. Paulũ. deniqꝫ non ip̃os crucifixores tuos. Hec ille. Nã chr̃s orauit pro crucifigẽtibus. Alia ratio ad idem est vt monstret: qꝛ chr̃s deus variis modis ⁊ respectibus

C aspicit hoies in mũdo. C Pro q̃ notandũ ꝙ ds oẽs hoies ⁊ alia creata cuncta videt generalit ⁊ aspicit sp. iuxta ill'd ps̃. De celo respe. do. sup o. fi. hoim. Et Prouer. xv. Jn oi loco ocli dñi ꝯtẽplant bonos ⁊ malos. ac Heb. iiij. Oia nuda ⁊ apta sunt ocl'is eius. Propterea vbiqꝫ die ⁊ nocte debem⁹ esse circũspecti ⁊ disciplinati in actibus nr̃is. Uñ Boet. de ꝯsol. phie. Magna est nobis indicta necessitas ꝓbitatis cũ oia agam⁹ ante oculos iudicis cuncta cernẽtis. Hec ille. Uerũtamẽ ſm ꝙ

De⁹ respicit hoies q̃ntupliciter.

colligit ex sc̃pturis deus respicit hoies q̃ntuplicit.

¶ Primo aliquos amabiliter.

¶ Secundo quosdã inimicabiliter.

¶ Tertio quosdã execrabiliter.

¶ Quarto quosdã felicitanter.

¶ Quinto quosdam misericorditer.

Prio amicabiliter

¶ Primo deus respicit quosdã amabilit. s. amore p̃ueniendo: ⁊ in amore cõseruando. Ps̃. Oculi dñi sup iu. ⁊ au. eius in pre. eoꝝ. Hinc exemplũ Gen. iiij. Respexit dñs ad Abel ⁊ ad mũera eius. Augusti. Nil bonũ ex te coram deo sine te bono. Scd̃o quosdã deus respicit

Secũdo

inimicabilit. vt pctõres in pctis iacentes. ps̃. Uult⁹ aũt dñi sup faciẽtes mala: vt ꝑdat de terra memoriã eorũ. Jtem Abac. j. Mũdi sunt oculi tui dñe ne videas malum. s. amabilit vel approbãdo: ⁊ respicere ad iniq̃tatẽ non poteris. Exemplũ Gen. vj. Uidẽs ds multa malicia hoim esset in terra: penituit eũ hoiem fecisse. Augusti.

Tertio

Scio oẽm criminosum inimicũ esse deo. Tertio q̃sdã vidit ds execrabilr. i. excõmunicãdo: maledicẽdo: ⁊ extra sacꝝ eiiciẽdo. s. a sacra visione faciei diuie: vt anias in pctis decedentiũ ⁊ oẽs demones ac dãnatos. ps̃. Jntende ad visitãdas oẽs gẽtes: non miserearis oibus qui opant iniq̃tatẽ. Jtẽ Esa. vlt. Uermis eoꝝ nõ morie: et ignis eoꝝ nõ extinguet: ⁊ erũt vsqꝫ ad satietatẽ visiõis omi carni. Ly: i. oi homi btõ. A fortiori deo erũt ad satietatẽ. i. repletionẽ ⁊ ꝑfectã iocũdationẽ visionis in illorũ. s. punitiõe inimicoꝝ dei. D Juxta q̃ ṽba q̃stio h̃ occurrit ꝑtractãda. Utrꝫ ds ⁊ bti in celo habeãt aliquã

D Utrꝫ bti delectant in penis dãnatoꝝ

delectationẽ vel ꝯplacentiã ac leticiã in penis visis damnatoꝝ? Rõ q̃stionis. qꝛ ps̃ dt. Letabit iustus cũ viderit vindictã. s. punitiõis eterne: man⁹ suas lauabit in sanguine pctõꝝ. Ex q̃bus habet ꝙ delectabunt iusti in penis maloꝝ. Sed in ꝯtrariũ est. qꝛ in deo ⁊ btis est excellentissima ⁊ ꝑfectissima charitas q̃ habet diligere etiã inimicos. Uidet ḡ ꝙ nõ placet eis pena damnatoꝝ. Ad hec ergo rñdet ſm Ly. sup Esa. vbi s̃. ac cõmuniter doc to. sup. iiij. dist. vlt. p̃cipue Rich. ꝙ bti non delectant de ꝑ se in penis dãnatoꝝ. ⁊ a fortiori nec ip̃e deus: cui⁹ misc̃die nõ est nũerus. Sꝫ bti videntes penas dãnatorum habebũt gaudiũ et cõplacentiã triplici modo de ꝑ accidẽs. Uno modo inquantũ vidẽt in hoc diuine iusticie exercitiũ. Alio mõ inq̃ntũ vidẽt ex h̃ in seip̃is diuie misc̃die bñficiũ quo penas illas tales ⁊ tantas euaserit. Tertio inq̃ntũ gl'ia btõꝝ ex h̃ habꝫ augmentũ: eo ꝙ opposita iuxta se posita magis elucescũt. j. Elenc̃. Et sic intelligit illud ps̃. ſm Ly. Letabit iustus cũ viderit vindictã. ecce p̃mũ. Manus. s. lauabit in sanguie pctõꝝ. i. ꝓpt opa mũda sua gaudebit euasisse illas penas ex di misc̃dia. nam man⁹ opa ſcant. ecce scd̃m. Et dicet hõ. i. q̃libet rõnabilr loq̃uẽs: si vtiqꝫ est fructus iusto. si ꝑ qꝛ: fruct⁹ est iusto in augmentũ gl'ie. Ex istis o hõ aĩaduerte: q̃m si pñiam nõ egeris maxia erit tibi cõfusio in iferno: vbi bti oẽs videbũt tuas penas in eternũ: ⁊ tu lamẽtabis ꝙ btĩtudinẽ amisisti: nec videre deũ aut sctõꝝ gloriam meruisti: quã vnius hore pñia vera mereri potuisses. Augu. in q̃dam ser. Nulla maior insania: q̃ꝫ pro delectatiõe momẽtanea ꝑdere indicibilia gaudia: ⁊ se obligare ad eterna tormẽta. Quarto videt deus q̃sdaꝫ

Quarto

felicitant: vicꝫ aĩas hoim in celũ deducẽdas ⁊ beatos. Sap. iiij. Gr̃a ⁊ misc̃dia dei i sctõs ⁊ respect⁹ in electos illius. Jdeo chr̃s Joã. xvj. dt. Jterũ vide. vos: ⁊ gau. cor vr̃m: ⁊ gau. ve. ne. tol. ⁊c. O btã visio hec. Quinto videt q̃sdã misericordit. s. pctõres q̃s cõuertit a peccatis. Uñ de Niniuitis Jone. iij. Uidit ds opa eoꝝ quia cõuersi sũt a via sua mala: ⁊ miſtus est sup maliciã eoꝝ. Hanc visionẽ dep̃cari debem⁹ cũ ps̃. di. Respice in me ⁊ miſere mei: qꝛ vni. ⁊ pau. suꝫ ego. Unicus inquã. i. vnicam aĩam habẽs: qua ꝑdita oia simul pereũt. sequitur. Uide humi. me. ⁊ labo. meũ. s. pñie: ⁊ dimit. vniuer. de:

Quinto.

E Querit hic. q̃libus signis ⁊ effectibus ꝑcipe vel sentire poterit hõ: ꝙ. s. ds ip̃m aspexerit ocl'o sue misericordie? Rñdet ꝙ ſm sc̃pturas aspect⁹ misc̃die diuine p̃cipue facit effect⁹ q̃ttuor ꝑ q̃s tanqꝫ ꝑ signa cog̃scit. Primus effectus timoris. s. de pctõ imissio. ps̃. Qui aspicit terrã. i. terrenũ pctõrẽ: ⁊ facit eũ tremere. sic re⁹ timet ad aspectũ iudicis. Et h̃ facit diuie misc̃die intuitus. vt scribit Prouer. xv. Per timorẽ declinet ois hõ a malo. Scd̃s est volũtatis bone inspiratio. Lu. xv. Uidit eũ. i. filiũ ꝓdigũ: pr̃ cũ adhuc longe eẽt. Augu. Bonũ ꝓposi=

E Quatr cog̃scit hõ se a deo misicordit aspectũ.

tum redeundi ad prēm nō habuisset: si aspectu misc̄die caruisset. Chrys. sup Mat. Bone volūtates sic suaues sunt apud deū sic̄ odoriferi flores. ꝛ per cōsequēs libenter aspiciunt. Tertius est cordis cōpunctio. Lu. xxiij. Respexit dn̄s Petrū: ꝛ egressus fleuit amare. Nā oculus dn̄i vt flāma ignꝫ dissoluit cerā: sic dissoluit cor peccatoris. Ps. Sic fluit cera a facie ignis: sic pe. pec. a fa. dei. Quartꝰ est orō humilis tribulatoꝝ vel exauditio. Eccli. xxxv. Orō hūiliantis se nubes penetrat: ꝛ nō disce. do. aspi. altis. ps. Respexit in orōnem humiliū: ꝛ non spre. eoꝝ. His signis effectualit̄ hō cognoscit misc̄diaꝫ dei adesse. In btō Mattheo claruerūt duo hoꝝ. s. inspiratō volūtatis bone: ꝛ cōtritio vere pn̄ie in ꝯuersione: ꝛ potuerunt alia ibi fore. F

F De pn̄ie pfectione.

¶ Circa scđm de pn̄ie pfectione sit pro ꝯclusione sn̄ia Remigij ꝛ Bede di. s. ꝙ publicani Matthei cōuersio cūctis pfecte pn̄ie exemplū tribuit: q̄ ad iussum christi cūcta picula salutis abdicauit: ꝛ ppria reliq̄t q̄ añ aliena rapuit. Questio ḡ occurrit. Que vel q̄lia sunt pericula salutꝫ vere pn̄ie ipeditiua: in qbus. s. Mattheꝰ tenebat̄: sed p chr̄m est liberatꝰ? Ad qđ rn̄det̄. ꝙ sicut ex ipo euāgelij passu pt colligi Mattheꝰ fuit qnq̄ piculis irretitus. Et hec sūt picula qnq̄ qbus mlti implicant̄ ꝛ impediunt̄ a vera pn̄ia ne possint saluari. Primū est amor terrenoꝝ ꝛ estuans auaricia. quia teste saluatore Matt. xix. Faciliꝰ est camelū p fora. acus trāsire: q̄ di. intra. in reg. celoꝝ. talis fuit Mattheus. Uñ dr̄ in euā. Uidit iesus hoiem. Non dr̄ virū: sed hoiem: ab humo. i. terra. q2 vt Grego. ait. Mattheꝰ diligēdo terrena factꝰ erat totus terrenꝰ. sic est ois auarus. Quero nāq̄ te o hō: an terra ista ifima eleuet̄ aliq̄ñ intantū vt attigere possit solē vel celū: dices ꝙ nō. q2 est ḡuissima int̄ elemēta. Sic auaritia q̄ est amor terrenoꝝ adeo ḡuat animā vt sit t̄rena: nec possit leuari ad celestia. Sed quō aīa auari ḡuari possit vt sit terrena cū sit spūs? Rn̄det̄ ꝙ h̄ fit pmo pp̄ter amorē. q2 August. sup Joā. dr̄. Talis est vnusq̄sq̄ q̄lia amat. ꝛ q̄lis ē dilectio sua. Si terrā amas terra es. Hec ille. Nā amor habet trāsformare amantē in amatū. vt dr̄ Hugo. Scđo hoc fit pp̄t infrigidationē: q2 sicut t̄ra est frigida: ita ꝛ auaricia cordis frigefactiua a diuini amoris calore. Augu. lib. lxxxiij. q. Uenenū charitatis est cupiditas. Tertio pp̄t veneni inclusionē Sicut em̄ terra licꝫ ab extra sit pulchre ornata floribus herbis: ꝛ plantis: tn̄ intra se claudit aīalia venenosa: et in medio centro habet infernū. vt dr̄ Hiero. sup Jonā. Sic auarus licꝫ ornet̄ exteriꝰ vestibus ꝛ diuitiaꝝ gl̄ia: tn̄ intra habꝫ clausa venena mortaliū pctōꝝ. i. Tim̄. vi. Radix oīm maloꝝ est cupiditas. Habꝫ etiā inferni cruciatū tam in p̄senti p curas: timores: ꝛ varias anxietates. ꝛ habebit in futuro. vt ptꝫ de epulone. Secundū est boni opis desidia. Uñ Mattheus in euāgelio dr̄ sedisse. in quo ociū s̄cat̄: qđ est pniciosum. Bern̄. in ep̄la frēs de monte. Oīm tētationū ꝛ maloꝝ sentina est ociū Tria q̄ppe sūt loca. celū: infernus: ꝛ terra. Celū est ad q̄ete regnandū. infernus ad iacendū in tormētis. Esaie xiiij. Subter te sternet̄ tinea ꝛc. Sꝫ terra ista est ad laborandū. s. in bonis opibus pn̄ie. Job. v. Sicut auis ad volandū: sic hō nascit̄ ad laborādū. Uñ Bern̄. sup Cañ. s̄mo. xxiij. dr̄ sic. Qui in labore hoīm non sunt: in labore demonū pfecto erūt. Tertiū est conditio implicans ad crimia. Uñ magr̄ in. iiij. dist. xvi. dr̄. ꝙ q̄cunq̄ deditꝰ est alicui officio qđ sine pctō exerceri nō pōt: verā penitentiā agere nō pōt nisi id officiū deserat. Mattheꝰ aūt sedisse dicit̄ ad teloneū. qđ est viciosum. vt dr̄ Grego. G

¶ Queritur vtrū telonea exigere sit dānabile pctm̄? Rn̄det̄ s̄m Ray. ꝛ frēm Angelū de Claua. aliosq̄. Circa hoc sūt q̄ttuor pcipua ꝯsiderāda. Primo ꝙ si est impositum ab antiq̄ a regibus vel pncipibus autoritatē imponendi habētibus: pōt esse licitū. Naꝫ si nescit̄ a qbus fuit impositū. tamē putat̄ ꝙ ab illis qui poterant sic ex longa cōsuetudie cuiꝰ initij non extat memoria in cōtrariū excusat̄. al's secꝰ. ꝛ dūmodo fiant moderate exactiones ne paupes nimiū grauent̄. Ptꝫ extra de x̄. sig. ca. sup qbusđ. Si aūt pedagiū est nouū sine auct̄e legitima impositū: tales iponētes vel etiā aggrauātes antiq̄ pedagia vel telonea ꝛ oēs exigētes iniusta. raptores sunt ꝛ tenent̄ ad restitutionē illis a qbus receperūt. vel saltem paupibus si illos ignorāt. ꝛ hoc de necessitate p̄cepti. xiiij. q. vi. Si res. ꝯcor. Al. Inno. ꝛ addit frater Angelus de Claua. in sūma. ꝙ hodie per pcessuꝫ curie tales sunt excōmunicati excōmunicatiōe papali. vide ibi Scđo si impositū est ex iusta causa: q̄ est defensio viatorum vel nauigātiū: vel p̄rie: vel p pace tuenda: vel pro via reparāda. ꝛ hmōi. Et si recipiēs facit id pro q̄ est impositū: recipe pōt sine scrupulo cōscie. al's rapina est et tenet̄ restituere. vt dictū est. cōcor. Hostieñ. Tertio si nō exigunt̄ a clericis ꝛ psonis ecclīasticis: nisi ipi causa negociationis deferāt. q2 si q̄s ab istis exigit per se: vel p interpositā psonam: excōmunicationē incurrit ipo facto. extra de cen. ca. q̄ꝗ. li. vi. Itē nō debēt etiā exigi a romipetis ꝛ pegrinis visitātibus oratoria sctōꝝ. xxiiij. q. iij. Si q̄s romipetas. Quarto si exigunt̄ tm̄modo de his que causa negociationis vel mercimonij deferunt̄. Uñ de his que q̄s facit portare pro necessitate ad vsum sue vite ꝛ familie nō pōt exigi pedagiū: nec valet etiaꝫ cōsuetudo in cōtrariū s̄m Hostieñ. Hec frater Angelꝰ. Ex istis ptꝫ ꝙ telonarij sunt in magno piculo. q2 rarissime exigūt s̄m p̄dictā formā p oīa. ꝛ insup q2 non fit h̄ officiū sine pctō mendacij: fraudis: piurij: rixe. ꝛ hmōi.

Quartū piculum salutis vel impedimentū vere penitentie est delectatiōis cōsuetudo ꝛ cōplacentia. quia glo. sup Joā. dr̄. Difficile surgit quē moles male cōsuetudinis p̄mit. Nam qui facit pctm̄ s̄uus est pcti. Joan. viij. Talis fuit Mattheus q̄ dicit̄ publicanꝰ. Luc. v. q2 assuetꝰ fuit hmōi viciosis publicis negotijs. Quintū est exemplū societatꝫ in malicia. Uñ Chrys. sup Matt. Periculū est habitare cū malis. nam corrūpunt bonos mores colloq̄a pra. i. Coꝝ. xv. Hieroñ. xxiiij. q. iij. resecande. sicut scabiosa ouis pecora corrūpit. sic malus bonum. Mattheus multoꝝ cōsiliū publicanoꝝ exempla ꝛ societates habuit. Uñ cū fecisset cōuiuiū chr̄o in domo sua: aduenit turba multa. s. publicanoꝝ ꝛ alioꝝ q̄ cū illis erāt discūbentes cū iesu Luc. v. Simon de Cassia. Ecce chr̄s vnū cōuertit ꝛ mltos attraxit. Ex his ptꝫ ꝙ Mattheus pfecte fuit cōuersus. q2 oīa picula abdicauit. s. auaritie affectū: ociū: malū q̄stum: cōsuetudinē: ꝛ prauā societatē. O ergo ꝛ tu homo si vis vere penitere ꝛ saluari: fuge pericula. H

H De chr̄i imitatiōe a sctō Mattheo.

¶ Circa tertiū de chr̄i imitatione sufficiat pro ꝯclusione. ꝙ btūs Mat. imitatꝰ est chr̄m dn̄m p glosum ꝛ pfectissimū martyriū: cuius hic passionis seriē psequamur ex legēda cōmuni. Legenda

¶ Mattheus ap̄lus in ethiopia p̄dicans in ciuitate que dicit̄ Nadaber: duos magos reppit noīe zaroē: et Arpharat: q̄ se q̄si deos adorari faciebant. Mattheus aūt in p̄dicta ciuitate apđ eunuchū cādacis regine quē Philippus baptizauerat hospitatus: cōtra illos p̄dicabat iesum: ꝛ in eo salutē hoīm. Quadā die eunucho interrogāte sctm̄ Mattheū quō tot linguas loquerēt̄? exposuit ei: ꝙ spū sctō descendēte oīm linguaꝝ scientiā cū ceteris ap̄lis recepissꝫ: vt fides chr̄i per orbē p̄dicaret̄ Tunc venit q̄dam dicēs magos illos cū duobus aduenisse draconibus: q̄ flatu sulphureo cūctos occiderent. Ap̄lus aūt signo crucis se muniēs exiuit. Quē mox vt dracones viderūt ante pedes eius pstrati ptinus dormierūt. Dixitq̄ mag̃. Ubi est ars vestra? Excitate eos si potestis. ego aūt nisi dn̄m rogassem qđ in me cogitaueratis inferre in vos retorsissent. Cū autē pplus cōuenisset p̄cepit in noīe iesu draconibus vt abirēt: ꝛ nullum ledentes ptinus abierūt. Cepitq̄ pplo p̄dicare quō hō eiectus est de padiso: sed per chr̄m in celestem padisuꝫ est reuocatus. Ecce aūt subito tumultꝰ exortus est plāgentiū regis filiū mortuū. quē cū magi suscitare nō possent: suadebāt regi: ꝙ in deoꝝ cōsortiū raptꝰ fuisset. ꝛ iō templū ꝛ simulacrū sibi cōstrui opteret. Predictus aūt eunuchus ap̄lm aduocauit: q̄ orōne fusa illū ptinus suscitauit. Hoc viso rex Egesippus p vniuersas suas prouincias mandauit di. Uenite ꝛ videte deū in effigie hominis latentē. Uenerūt ergo cū coronis aureis: ꝛ varijs sacrificijs volētes ei sacrificare: q̄s ap̄ls cōpescuit di

Impeditiua penitētie.

Questio

Scđm impedimentū

Tertiū

G Exactio telonei sit dānabilis.

Quartū periculum siue impedimētū

Quintū

rens. Ego nõ sum ds:sed suus dñi nr̃i iesu chr̃i. Ille ergo de auro ⁊ argẽto qđ sibi attulerãt ipo iubẽte ecclesiam magnã fabricauerũt:in qua aplus. xxxiij. annis sedit:⁊ totã egyptũ ad fidem chr̃i cõuertit. Rex aũt cum vxore ⁊ omi poplo baptizatꝰ est. Epigeniã q̃ꝫ regis filiam apls deo dicatã plus q̃ꝫ. cc. ꝟginibus ꝑfecit. Post hoc Hyrtacus regi successit:⁊ Epigeniã cõcupiscẽs dimidiũ regni aplo ꝓmittebat:si eã in cõiugiũ faceret cõsentire. Cui apls ait. vt iuxta morẽ ꝑdecessoris sui dñica die ad eccliam cõueniret:⁊ ꝑsente Epigenia cũ ꝟginibus audiret q̃ꝫ bona sint iusta cõiugia. Quo rex aduenit:⁊ apls de bono mr̃imonij ꝑdicauit. Tandẽ ait. Cuꝫ bonũ sit mr̃imoniũ si saluo federe teneaꝶ. tamẽ scitis:ꝙ si regis spõsam aliqs seruoꝝ vsurpare ꝑsumeret: mortẽ demereretꝶ. ita ⁊ tu rex sciẽs Epigeniã eterni regis spõsam effectã quõ poteris tibi copulare? Tũc iratus rex abscessit. Apls aũt intrepidꝰ Epigeniã cũ ceteris ꝟginibus bñdixit:⁊ omes ad cõstantiã cõfortauit. Post missarum aũt solennia rex misit spiculatorẽ qui iuxta altare Mat. orantẽ gladio interfecit. Tandẽ cũ Epigeniã nec ꝑ matronas directas posset aliq̃tinus ad cõsensum inclinare:totã eius domũ igne vallauit: vt ipam cũ ꝟginibꝰ ceteris cõcremaret. Apls aũt eisdẽ apparẽs:oẽm ignẽ a domo excussit:q̃ erumpẽs regis palatiũ inuasit:⁊ solo rege vix euadente cũ vnico filio cuncta cõsumpsit. Statim aũt demon filiũ eius inuasit:q̃ ad sepulchrũ apostoli ꝓperauit:pr̃is crimina cõfitens. Pater ꝟo turpissimꝰ leprosus effectus:cũ curari nõ posset ꝓpria manu se pemit gladio. Apls aũt frẽm Epigenie ab aplo baptizatũ regem cõstituit: q̃ cultũ chr̃ianũ magnifice ampliauit. Rogemus ergo dominũ: vt per beati Matthei merita det nobis gr̃am ⁊ tandem gl̃iam. Amen.

¶ De sctõ Mattheo euangelista Sermo. ij. vicꝫ de attractione ad chr̃m sequendũ: eiusq̃ꝫ priuilegijs.

A Ait illi. i. Mattheo iesus. Seq̃re me. ⁊ surgẽs secutꝰ est eũ. Mat. ix. ⁊ in euãge. hodier. A Sicut dt Grego. sup Ezech. Quãto terrẽnis mens hoĩs plus occupatꝶ: tanto celestia minꝰ videt. ⁊ tanto a supno amore disiungiꝶ:quãto inferiꝰ delectaꝶ. Sic exẽplũ habemꝰ in ꝓfundo puteo terre queꝫ homo intrat quãto ꝓfundius: tanto erit a solis visione ⁊ calore remotior. sed vt solis calore ille incalescat: debet solis radios sequi. Btũs itaq̃ꝫ Mattheus qr totus erat terrenis lucris implicatꝰ:nõ poterat diuini amorꝭ igne ⁊ radijs calefieri nisi sequẽdo chr̃m verũ solem iusticie. Idcirco chr̃s dñs ipm misericordiꝶ inuitauit ⁊ attraxit vt ipm seq̃reꝶ: ⁊ in amore dei calesceret. Ait ergo illi. Seq̃re me. Et qđ est mirũ:surgens statim secutꝰ est eũ:omia relinquẽdo ꝓ amore chr̃i. Iuxta q̃ ꝟba tria mysteria notabimꝰ ꝓ hoc sermone. ꝫm ꝙ de his tribus btũs Mattheus cõmendaꝶ.

¶ Primo de attractione diuina:ibi. Ait illi iesus attrahendo.

¶ Secundo de ꝑfectione christi sequela:ibi. surgẽs secutus est eum.

¶ Tertio de honore priuilegij ⁊ gl̃ia:quod sequitur ad premissa

B De attractione diuina circa Mattheum: ¶ Circa ꝑmũ de attractione diuina q̃stio vertiꝶ apud theologos doct. Uñ hoc fuit ꝙ apl̃i:⁊ ꝑcipue Mattheꝰ ad vnã vocẽ chr̃i cõtinuo relictis oĩbus secuti sũt chr̃m Unde vt recitat b. Hiero. in originali sup Mat. ex hoc arguit Porphirius ⁊ Julianus augustus ꝑcipue stulticiam eoꝝ q̃ stati secuti sunt saluatorẽ q̃si irrõnabil̃r quẽlibet vocantẽ hoĩem sint secuti oĩbus relictis. Rõ. quia scribiꝶ Eccli. xix. Qui credit cito. s. omi verbo: leuis est corde. i. instabilis in bono: ⁊ labilis in malũ. Cũ ẽ apl̃i ⁊ precipue Mattheus absq̃ꝫ vllo argumẽto: absq̃ꝫ visis miraclis sufficiẽtibus statim credẽtes relictis omibus: secuti sunt vnũ hoĩem vocantẽ. s. chr̃m. mirũ videꝶ quõ fuerĩt sapiẽtes ⁊ non leues corde. Sed ad hec respondeꝶ ꝫm Hiero. vbi s. Bedã ⁊ doc. ꝙ ista tam velox credulitas ⁊ sequela chr̃i in aplis et Mattheo non ꝓcessit ex leuitate cordis:sed ex ꝟtute chr̃i miraculose ad se illos trahẽtis:⁊ ex bonitate diuine ꝟtutis. Naꝫ ipe chr̃s dñs dixit Joã. x. Nemo potest venire ad me: nisi pater qui misit me traxerit eum. Ipe ergo chr̃us deus traxit eos ꝟtute diuina:qui exterius vocauit eos per verba. Uox q̃ppe chr̃i vocãtis habuit ꝟtutem non solũ inductiuam:sed etiã attractiuã. quia erat instrumẽtũ deitatꝭ. Uñ ps. Ipe dabit voci sue voceꝫ ꝟtutis. s. diuine. C

C Pro quo notandũ est. ꝙ pctõrem hoĩem queq̃ꝫ trahit q̃ñq̃ꝫ diabolꝰ ad se:q̃ñq̃ꝫ attrahit deus suis vterq̃ꝫ funiculis ligando ⁊ trahẽdo. teste scptura. De diabolo ptꝫ Prouerb. v. Quare inq̃t deduceris fili mi. i. traherꝭ ad pctã. subdit. Iniq̃tates sue capiũt impiũ:⁊ funibus peccatoꝝ suoꝝ cõstringiꝶ:ipe morieꝶ:⁊ in multitudine stulticie sue decipieꝶ. Et iteꝝ ca. vij. diciꝶ. Quasi bos ductus ad victimã stultus trahiꝶ. s. ad dãnationẽ. Itẽ de deo ⁊ chr̃o iesu scribiꝶ Osee. xj. In funiculis Adã traham eos in funiclis charitatꝭ. hec dicit dñs. Si queraꝶ Qualibus funibus põt diabolus trahere pctõres? ex quo per chr̃m cõtrita est diaboli potestas? Rñdeꝶ ꝫm Augu. lib. cõfeß. vi. Suspirabã ad te dñe: vinctus non cathena ferrea. s. coactionis:sed mea ferrea volũtate q̃ ex his anulis cõglutinaꝶ. Primus est mala cogitatio: q̃ pariꝶ delectationẽ. Scđs est cõsensus in delectationẽ. Tertius est opatio. Quartꝰ cõsuetudo q̃ parit necessitatem:quã sequiꝶ desꝑatio ⁊ damnatio. D Itẽ q̃libus funibus chr̃us ad se trahit pctõres: hoc docuit in Mattheo quẽ traxit funiculo quadruplici. Et suo modo facit spiritualiter alijs. vt dicit Bern. — D Chr̃s q̃druplici funiculo trahit pctõres.

¶ Primo funiculo amorose visionis.

¶ Secũdo funiculo ꝟtuose vocis.

¶ Tertio funiculo diuine inspirationis.

¶ Quarto funiculo mirifice opationis.

¶ Primo attraxit Mattheũ chr̃s funiculo amorose visionis. Nam Hiero. in originali sup Mat. dt. ꝙ fulgor ⁊ maiestas diuinitatis occulta que etiã in hũana relucebat facie: ex ꝑmo ad se videntes trahere poterat aspectu quos volebat. Hec ille. Et sic nõ miꝝ ꝙ Mattheus ⁊ apl̃i velociter chr̃m secuti sunt. quia sic volũtate diuina trahebanꝶ per amorosũ splendorẽ in visu faciei chr̃i lucentẽ. Ad id accipiamꝰ exẽpla. Nam legiꝶ in figura huius. iij. Reg. xix. ꝙ Helias ꝓpheta venit ad Heliseum in cãpis arantẽ:⁊ misit sup illũ palliũ suũ. Et stati ipe Heliseus relictis bobus q̃bus arabat:post Heliam cucurrit di. Osculer oro te pr̃em ⁊ mr̃em meã. ⁊ sic seq̃r te. Et sic secutꝰ est euꝫ ⁊ mistrabat ei. Si hoc potuit palliũ Helie facere Heliseo: multo magis chr̃i diuinitas palliata in hũanitate trahere potuit ⁊ traxit Mattheum. Item aliud exẽplũ naturale. Nam Aristoꝶ. li. de aĩalibus dicit. ꝙ Caladrius est auis colore totaliter albo:que si ducaꝶ ad domũ:vel alibi ad egrũ: si faciem cõuertit ad egrũ visum porrigẽs indubitanꝶ sanabiꝶ eger ille. ꝙ si non aspexerit egrũ: morieꝶ in illa infirmitate. Sic chr̃s deus totus albus per puritatẽ:si aspicit egrũ. i. pctõrem:sicut aspexit Mattheũ oculo gr̃e ⁊ misc̃die sanabiꝶ. qr maxie ꝟtutis sanatiue est chr̃i aspectus taꝶ in aĩa improportionabiliꝶ q̃ꝫ sit ꝟtus aspectus auis ꝑfate ad sanandũ egrũ corpalem. Si aũt chr̃s auerterit hunc aspectũ a pctõre: indubitanꝶ pctõr mori habet in pctõ. Ideo orabat ps. Respice in me dñe et miserere mei. Nimiꝝ chr̃s hoc modo trahit pctõres multos per amorosum aspectũ. s. bñficioꝝ diuinoꝝ. dicẽs illđ Hieremie. xxxi. In charitate ꝑpetua dilexi te. s. o hõ. ideo attraxi te miserans tui. O pctõr vide ne cõtemnas hũc aspectũ ⁊ tractũ. vide amorosuꝫ aspectũ chr̃i q̃ ab eterno voluit te creare ad btitudinẽ:dedit aĩam rõnalem ⁊ corpus. dedit tibi omia bona mũdi ad vsum. Insup dedit seipm ꝓ tua redẽptione in passionẽ ⁊ mortẽ: ꝓmisit tibi veniã:gr̃am:⁊ gl̃iam. Audi ẽ dicentẽ ⁊ clamantẽ in cruce. Ecce quõ in charitate ꝑpetua dilexi te o anima. Reuertere ẽ reuertere sunamitis ⁊c. Scđo traxit funiculo ꝟtuose vocationis:cum dixit illi. Seq̃re me. Simon de Cassia. Uerbũ chr̃i non solũ auribus Matthei insonuit:sed ⁊ animũ. s. sua ꝟtute attraxit:affectũ imutauit:⁊ intellectũ illũinauit. Hec ille. Isto funiculo ⁊ eiꝰ modo trahit chr̃s multos nũc pctõres per voces ⁊ ꝟba

Primo funiculo amorose visionis.

Scđo funiculo ꝟtuose vocationis.

sacre scripture ac ꝑdicationis. Unde in hom. Predicationis ꝟba ꝓcurrunt: ⁊ tunc dñs ad mentis hospitiū venit. Ideoq̧ Lu. xi. Btī qui audi. ver. dei ⁊ custo. illud. Sed heu multi huic tractui non ꝯsentiūt. Quibus ps. Hodie si vo. do. audieri. noli. obdu. cor. ve. sicut. ⁊c. Et subdit. q̄bus iuraui in ira mea: si introibūt. i. non introibunt in regem. Tertio traxit funiculo diuine inspirationis. Unde Beda in hom. sup Mat. dt. Non est mirādum ꝙ ad ꝑmam dñi vocem terrena lucra reliq̄rit: ⁊ ei quē nil diuitiaꝝ habere cernebat adheserit. Ipse enim dñs foris eum ꝟbo vocauit: intus instinctu inuisibili vt sequeret̄ edocuit: infundēs grē lumen quo intelligeret ꝙ is q̄ a tpalibus vocabat in terris: incorruptibiles daret thesauros in celis. Hec ille. Isto modo multos trahit pctōres chrs per inspirationē ⁊ infusionē grē quare cognoscūt mūdi vanitatē caducam: ⁊ pctī delectationē mortiferā. Greg. ait. Momentaneū est qđ delectat: sed etnū qđ cruciat. Et plerosq̧ trahit recognoscēdo mortē sibi necessario iminere ⁊ ei⁹ horā incertā. Hieron. Facile cōtemnit om̄ia qui se cogitat moriturꝝ. vt patz.

Tertio funiculo diuine inspirationis

E

Quarto funiculo mirifice operationis.

Quarto traxit funiculo mirifice operationis. Hieron. in originali sup Mat. Tante inq̄t ꝟtutes tantaq̧ signa ꝓcesserunt: que aplos anteq̧ crederēt vidisse nō dubiū est. ergo ⁊c. Isto modo trahit deus pctōres. Nam a ꝑncipio mūdi multa legit̄ deus fecisse mirabilia ad deterrendū pctōres ex illoꝝ cōsideratione: vt traheret eos ad pniam. ⁊ ptz Primū mirabile in angelis: e q̄bus innumerabiles pro vno vicio. s. supbie eternaliter perierunt. Secundū in ꝑmis pentibus hoīm: qui ꝓ vnius ꝓcepti transgressione cū tota posteritate exilio innumerabiliū miseriaꝝ hui⁹ vite sunt relegati: quoꝝ innūerabiles eternalit̄ damnant̄: nec quisq̧ potuit in celum ingredi ante chrī passionē ⁊ mortē. vt ptz. Tertiū mirabile in diluuio: vbi oēs hoīes ⁊ aīalia: ī terra ⁊ aere ꝑpt pctm̄ hoīm perierūt: ꝑter illos q̄ fuerūt in archa Noe. Quartū mirabile in sodomitis: vbi qnq̧ ciuitates cū tota regione eaꝝ ⁊ pecoribus: ac quibusuis possessionibus sūmerse sunt ꝑpter pctm̄. Quintum mirabile in Pharaone ⁊ seruis eius sūmersis. Sextū in iudeis non credētibus in chrm̄ quō perierūt: ⁊ per orbē dispsi miserabilr̄ tenent̄ Septimū videm⁹ in mūdo: vbi ds sepe imittit pestilētias: clades: ⁊ alia flagella ꝑpter pctā hominū. Et adhuc in iudicio extremo videbimus mirabilem dei vindictā cōtra om̄es pctōres a ꝑncipio mūdi vsq̧ ad finem: qui oēs in infernū detrudent̄ corpe ⁊ aīa eternaliter cruciandi. O pctōr homo: nunq̄d mirabilia: nunq̄d terribilia sunt hec: q̄d ergo dormis in pctis: cur miser nō deterreris: cur perire vis? Audi chrm̄ dicētē Luce. xiij. Ego dico vobis: nisi penitentiā egeritis oēs simul peribitis. s. in iudicio.

F

De pfecta chri sequela

Circa scđm de pfecta chrī sequela q̄ritur. Qualiter exemplo btī Matthei debeat chrīanus chrm̄ trahentē sequi. Nam Isido. dicit. Ille est verus chrīanus q̄ facit sicut fecit chrs: ambulans sicut ille ambulauit: a quo nomen cōtraxit. Et Cypria. de. xij. abusionibus dt. Nō recte chrīanus dicit̄ qui chrō morib⁹ nō equat̄. Sz Ber. in quodā sermo. dicit. Quidā chrm̄ non sequunt̄: sed fugiunt. vt sunt heu multi qui nondum peccare desistūt. Quidā sequunt̄: sed nō assequunt̄. vt qui segniter ⁊ remisse agūt: vl̄ vsq̧ in finē nō pseuerātes de medio itinere redibūt. s. ad vomitū recidiuādo. Quidā sequunt̄ et cōsequunt̄: vt q̄ vias chrī pseuerant̄ imitant̄. Hec Ber. Opus est ergo nobis scire q̄liter exēplo Matthei seq̄mur chrm̄ vt cōsequamur. Ad qđ respondet̄. ꝙ si volumus cum Mattheo chrm̄ sequi ⁊ conseq̄ ad eternā beatitudinē: debemus sequi q̄druplicit̄er. sicut ⁊ ip̄e secut⁹ fore legit̄ ⁊ in exemplū nobis ꝓponit̄ sequendi.

- Primo velociter.
- Secundo integraliter.
- Tertio amabiliter
- Quarto stabiliter

Chrm̄ debemus seq̄ quadrupliciter

Primo velociter vt nō tardem⁹ seq̄. sicut nec Mattheus tardauit: sed statim ad vnā vocē surgēs secutus est chrm̄. Un̄ Eccli. v. Ne tardes cōuerti ad dñm: et ne differas de die in diē. subito em̄ veniet ira illius: et in tempe vindicte dispdet te. Exemplū. Si te vocaret rex Hungarie: vel Francie ad dandū tibi om̄es thesauros: ⁊ regnū ⁊ om̄ia bona: nōne statim seq̄reris. quanto magis seq̄re sūmū regem glie ꝓ habēdis etnis bonis. Itē si hres vnū pedē in igne: nōne quāto veloci⁹ extraheres. sic ⁊ ab igne inferni. Scđo integraliter: vt nil remaneat in te qđ defuiat vicijs. Sic Matthe⁹ reliq̄t oīa sua: ⁊ suos charos: ⁊ se totū dedit deo. Un̄ Iaco. ij. Qui suauerit totā legē: offenderit aūt in vno factus est oim̄ reus. Exemplū. Si miles sanus iuxta regē in sordida veste claudicaret: vtiq̧ nō placeret regi. j. Re. xviij. Usq̧q̄ claudicatis in duas ptes. Tertio amabiliter. sicut Mattheus secut⁹ est amant̄ ⁊ gaudent̄. Un̄ ⁊ fecit cōuiuiū chrō in domo sua. vt dt euangeliū. Et nos ḡ dicam⁹ illud Dan. iij. Nūc dñe seq̄mur te toto corde ⁊ amam⁹ te. Hoc non fuant q̄ ad cōfessionē coacti per sacerdotē: vel ne inter hoīes cōfundant̄: aut a coīone et sepultura excludant̄ ꝑpt hoc. ⁊ nō ex amore accedunt: ⁊ penitentiā silant. Itē hoc etiā est cōtra illos q̄ religionem ingressi dolēt se intrasse. ⁊ cōtra om̄es qui nō ex amore diuino faciunt bona que opant̄. Quarto stabiliter: vt pseueret hō in chrī seq̄la vsq̧ ad mortē. sicut fecit Mattheus. Mat. xxiiij. Qui pseuera. vsq̧ in finē hic sal. erit ⁊c. Nōne verecūdia esset militi: ⁊ quō placeret regi miles talis: vicz q̄ seq̄retur regē libent̄ ad mensam: sz nō in bello cōtra hostes. O ḡ hō disce seq̄ chrm̄.

Scđo integraliter

Tertio amabiliter

Quarto stabiliter.

G

De ꝑuilegiorum glia btī Matthei.

Circa tertiū de ꝑuilegioꝝ glia. s. btī Matthei sufficiat pro cōclusione. ꝙ benignus Iesus publicani Matthei pniam adeo acceptauit: ꝙ nō solū culpas cōdonauit: sed insup magnis ꝑuilegijs ip̄m dotauit ⁊ iter sctōs sublimauit. ptz per a b c Primū priuilegiū aplice electionis. q2 electus est ad aplatus dignitatē: q̄ est sūma in ecclia. vt dt Diony. ꝙ sicut ⁊ inter angelos seraphic⁹ ordo tenet gradū summū. sic aplicus ordo ē sūmus tāq̧ vicinior chrō. Quare aūt talē publicanū chrs elegit in aplm̄? Rñdet Beda in hom. di. ꝙ ob id vt nullū enormitas pctōꝝ vel nūerositas scelerꝝ a spe venie reuocaret: cū huic publicano angelicoꝝ spirituū vocabulū vt apostolus esset ⁊ euāgelista noīaretur coīcauit. Nam angeloꝝ officiū est nūciare diuina.

Prim ꝑuilegium.

Scđm ꝑuilegiū ꝑfigurationis. qm̄ Mattheus inter euāgelistas ꝑfiguratus est in specie hoīs. Ezech. j. ⁊ Apoca. iiij. Sed q̄re hoc? claret ex ħ. q2 fm̄ Porphiriū li. de vniuersalibus: q̄d sit hō diffinit̄ sic. Hō est aīal rōnale mortale. Deus aūt q̄ erat spūs imortalis factus est in incarnatiōe aīal hō: q̄ in ꝑdicatione manifestat⁹ est rōnalissimus: ⁊ in passione mortalis. Et qm̄ Mattheus in ꝑncipio euāgelij sui describit diuinā incarnationē: in medio eius ꝑdicationez: in fine passionē ⁊ mortē. ergo in forma homis ꝑfigurat̄.

Scđm ꝑfigurationis.

Tertiū ꝑuilegiū cōscriptionis. quia euangeliū primus scꝑsit: sicut ⁊ ꝑmus in ordine euāgelistaꝝ ponit̄. vt ait Hiero. Eius ergo euangeliū fuit valde ꝓciosum: et ꝯmendat̄ ꝑmo. quia ꝑmū est alioꝝ. Scđo. q2 lingua hebrea fuit cōscriptū. que lingua fuit ꝑma oim̄: nō ab hoīe inuenta: sed a deo tradita imediate Ade: ⁊ erit vltima ac ꝑpetua. quia vt Isido. dt post diem iudicij om̄es lingue cessabunt: ⁊ sola remanebit hebraica lingua q̄ ꝑpetuo deum laudabimus in celo. Unde in hoc cōmendat̄ euangeliū Matthei. quia fuit scriptū in ꝑma ⁊ ꝑpetua illa lingua. Ceteri autē euāgeliste scripserūt in lingua greca. Tertio. q2 a btō Barnaba reuerent̄ approbatū. Nam ip̄m euangeliū secū portabat quo demones fugabat: sup īfirmos ponebat ⁊ sanabant̄. ⁊ secū sepeliri iussit: vt securius moreret̄.

Tertiū conscriptionis.

Quartū ꝑuilegiū dignificationis. quia Mattheus est apls: est etiā euāgelista: est q̧ martyr. ⁊ sic dignitate alios ꝓcellit. q2 in nullo alio sanctoꝝ iste tres prerogatiue simul inueniunt̄. Petrus em̄ fuit apls ⁊ martyr: sed non euāgelista. Ioānes apostolus ⁊ euāgelista: sed nō martyr sanguinis effusione. ⁊ sic de alijs patz. Insup magne dignitatis fuit. ꝙ beate ꝟginis Marie familiaris fuit secretari⁹. Nam in euāgelio scꝑsit ea que non nisi a ꝟgine Maria scire potuit. sicut est de eo ꝙ Ioseph ip̄am dimittere voluit: ⁊ ꝙ ipsi angelus apparuit: ⁊ de eo ꝙ a magis stella duce aduenētibus adoratus est chrs puer in stabulo. Itē ꝙ anq̧

Quartū dignificatiōis.

Maria ꝛ Joseph cōuenirent inuēta est Maria habēs in vtero. Et infra. Et non cognouit eam in eternū. Hec enī ꝛ similia a Joseph audire vel scire non potuit. quia iam tunc mortuus fuit Joseph: qñ Mattheus scꝑsit euāgeliū. Et ideo a ꝟgine didicit vniuersa. ꝛ. sic fuit notarius ꝟginis.

Quintū venerationis

Quintū priuilegiū ecclesiastice venerationis. quia eccl'ia toto orbe ipm̄ veneraẜ festo et vigiliā ieiunādo sub ꝑcepto. extra de obser. ieiu. ca. Consiliū.

Sextum fructificationis

Sextū fructificationis. quia mltos cōuertit ad chr̄m s. regē: vxorē ꝛ liberos: ac totū populū ethiopie: ꝛ multas ꝟgines chr̄o dedicauit. vt ptz ex legēda. Deniqꝫ cū alij apl'i ꝑdicauerint in certis mundi ptibus. Mattheus in euāgelio qd scꝑsit per totū mundū ꝑdicat ꝛ fructificat vsqꝫ in finē mūdi. quia vbiqꝫ recitaẜ in eccl'ia. Unde Chrys. Qui aliqñ fuit cautus terrenaꝝ logotheca rationū: nūc est dispēsator diligētissimus diuinoꝝ ꝑceptorum. Tūc qdem mltos paupes fecit fraudādo pecuniā Nunc aūt innūerabiles diuites facit ꝑdicando iusticiā Hec ille.

H Questio

H Sed qritur. Quare in eccl'ia frequentius legiẜ in missis euangeliū Matthei pre alijs? Respondeẜ ꝙ huius ratio potissima est: vt spes venie deẜ pctōribus ꝛ inuiteñ ad pniam. Nam eccl'ia frequētius legit hoꝝ triū scꝑta. s. psalmos Dauid: euangeliū Matthei: ꝛ ep'las Pauli. quia vt dicit. j. Joānis. ij. Omē. s. pctm̄ qd est in mūdo: aut est cōcupiscētia carnis: aut cōcupiscētia oculoꝝ: aut supbia vite. Dauid peccauit in luxuria: Mattheus in auaritia: Paulus in supbia: psequēdo acriter chr̄i discipl'os. Ut ergo omībus ꝛ singl'is supbis: auaris: ꝛ luxuriosis deẜ spes venie ꝛ puocenẜ ad pniam: istoꝝ triū scꝑta frequentanẜ vt pctōres recordenẜ: ꝙ magna dei misericordia sicut ex istis fecit magnos sctōs. ex Paulo ꝑsecutore magnū ꝑdicatorem. ex Dauid adulterāte ꝛ homicida magnū ꝓphetam psalmistam. ex Mattheo publicano magnū apl'm ꝛ euangelistam. Sic ꝛ pctōribus alijs si conuertanẜ deus magnā confert grām. Rom. v. Ubi supabundauit delictū. sup ꝛc.

septimū glificationis,

Septimū priuilegiū glificatiōis. s. in celo ꝛ in terra. miraculis enī eū in terris deus glorificauit. Uñ ad ipm̄ tanqꝫ ad specialē patronū debent peccatores cōfugere: quia deus dedit ei ptātem sup dracones venenatos. vt patuit in legēda. Item sup infirmitates. qꝛ multos curauit cecos: paralyticos: leprosos et a demonibus vexatos. Deniqꝫ sup mortez. quia filiū regis a mortuis suscitauit. vt pz in legēda. Ad ipm̄ ergo charissimi accedamus: ꝛ eius meritis nos cōmendemus: vt dñs Jesus eius orōnibus det nobis grām in ꝑsenti: ꝛ glo. in futu. Amē.

¶ De sancto Mattheo Sermo. iij. scꝫ De peccatoꝝ hominū vocatiōne a deo.

Non veni vocare iustos: sed pctōres. Mat. ix. ꝛ in euāgelio hodierno. A Uerba sunt domini iesu: qui cum vocasset Mattheū: ꝛ ille secutus eum: fecit sibi ꝛ discipulis eius cōuiuiū magnū in domo sua: multiqꝫ publicani ꝛ pctōres venientes discumbebāt cum iesu. vt dicit euange. Beda. quia vnius publicani cōuersio exemplū ꝛ incentiuū penitentie tribuit cunctis. Pharisei aūt videñ. dicebāt

A

discipulis chr̄i. Quare cum publicanis ꝛ pctōribus manducat magister vester? At iesus ait. Non est opus valētibus medico: sed male habētibus. Lyra. qꝛ infirmi indigent medico: nō sani. Et adiecit autoritatē scꝑture di. Euntes aūt discite quid est. i. diligēter cōsiderate qd scꝑtum sit Osee. vi. Miscdiam volo ꝛ non sacrificiū dt dñs. Nam Grego. dicit. ꝙ nullū deo tam gratū sacrificiū sicut zelus animaꝝ. Juxta illud Prouer. xxj. Facere misericordiam. s. cōuertēdo pctōres plus placet deo qꝫ victime: scꝫ holocaustoꝝ. Unde ꝛ chr̄s subiūxit. Nō enī veni vocare iustos: sed pctōres. O magne miscdie et pietatis vbum. O pctōr gaude ꝛ age pniam. quia ecce chr̄us dt ꝙ venit vocare te ad vitā. sicut ecce vocauit Mattheū Juxta hec ꝙ vba tria mysteria ꝑ hoc smone notabimus.

¶ Primū de pietatis chr̄i expssione.

¶ Scdm de vocationis qlificatione.

B ¶ Tertiū de ipius Matthei vocatione. B

¶ Circa primū. s. de pietatis chr̄i expssione pro simplicium intellectu bonū est scire de hoc ꝙ chr̄s dicit. Nō veni vocare iustos ꝛc. Circa hoc enī dictū sm ples doctores triplex oritur qstio vel dubiū moueẜ.

¶ Prima questio sm Bedam.

¶ Secunda sm Augustinū.

¶ Tertia sm Rabanū ꝛ Chrys.

Questio. Quō chr̄s venit vocare pctōres.

¶ Prima qstio moueẜ sm Bedā in hom. quō chr̄s dñs dicit se non venisse vocare iustos: sed pctōres: cuz tamē vocauit Nathanael quē iustū fuisse ipsemet testaẜ Joā. j. dicēs. Ecce vere israelita in quo dolus non est. Item vocauit Joānem apl'm ꝟginē: ꝛ Jacobū minorē in vtero sanctificatū: Elegit etiam in ꝑcursorē baptistam sanctissimū: ꝛ in mrem ꝟginem super omēs sanctissimā: ꝛ in nutriciū Joseph virum iustū. vt scribiẜ Mat. j. Mirum est ergo ꝙ chr̄s sic loquiẜ. Sed ad hec rñdeẜ sm Bed. ꝛ concor. Ly. ꝙ chr̄s dñs venit oēs qdem electos ad regnū celoꝝ vocare: sed pctōres vocat ad pniam. qꝛ peccator homo non pōt puenire ad regnū celoꝝ: nisi ꝑ penitentiā. Justos aūt vocat chr̄us ad augmentū gratie: vt ambulent de ꝟtute in ꝟtutem. vt ptz de ꝑdictis iustis quos vocauit chr̄us nō ad penitentiā: scꝫ satisfactoriā: sed ad gratie ꝛ ꝟtutis augmentū. Pctōres aūt vt Mattheum: Magdalenā: Paulum: ꝛ alios vocauit ad penitentiā. ꝛ sic ad vitā. Ratio. quia iusti nō indigent pnia satisfaciēte. sicut mundi non indigent ablutiōe: sed peccatores. vt imundi ꝛ maculati indigent. quia vt scribiẜ Apocal. xxj. Nil coinqnatū intrabit in regnū celoꝝ. In huius figurā legiẜ. iij. Reg. x. ꝙ. rex Salomon fecit luterē ante templū: ꝛ ornauit per circuitū speculis: vt intrantes templū ibi se cōspicerēt: ꝛ qui in se maculas viderent ablurent ac sic mūdi intrarent. Spūaliter christus rex ante ingressum tēpli celestis ad conspectū dei statuit luterē. i. sanctā eccl'iam: ꝛ speculis. i. sanctoꝝ exemplis eam ornauit: que debēt pctōres aspicere: ꝛ eoꝝ exemplo se per pniam mundare a maculis pctōꝝ: vt sic digni habeanẜ intrare ad conspectū faciei dei. Uñ dñs pro pctōribus posuit specula sanctoꝝ penitentiū: vicꝫ Pauli: Magdalene: Matthei ꝛ alioꝝ. Pro iustis autez ad exemplū pficiendi posuit sctōs iustos: quos vocauit chr̄s in maxia sctitate vt sequanẜ chr̄m in iusticia. C

C Scd'a qstio chr̄o pctōres diliganẜ.

Scd'a qstiō sm Augu. de cōsensu euangelistaꝝ: vicꝫ Quō sic a chr̄o pctōres diliganẜ. quia vt ait Nulla causa veniendi fuit chr̄o dño nisi pctōres saluos facere. ꝛc Ad hec respondet ibi Augu. di. sic. Non veni vocare iustos. non absolute dicit: sed ad penitentiā. vt addit Lucas. sed veni vocare pctōres ad penitentiā: vt detur intelligi quomō pctōres diliganẜ a christo. quia non ob hoc ipm̄ ꝙ pctōres sunt diligunẜ: sed vt ad penitentiā cōuertanẜ. Hec Augusti. Et ratio. quia peccatores si non conuertunẜ: a deo summo odio odiunẜ: ꝛ eternis penis adiciunẜ. Eccl'i. xij. Altissimus odio habet pctōres: sed misertus est penitētibus.

D In vocatiōe chr̄s ꝑposuit pctōres iustis

D Tertia qstio. Cur chr̄us dominus quo ad vocationis aduentuz ꝑponere voluit peccatores iustis: dicens ꝙ non pro iustis: sed pro pctōribus vocandis venerit. Ad hoc sm Rabanū ꝛ Chrysosto. aliosqꝫ dicendū est. ꝙ Primo propter supbie extirpationē ex iustoꝝ cordibus. Raba. Nō veni inqt vocare iustos: id est tales qde sua iusticia gloriānẜ: vt pharisei erant. sed peccatores: id est illos qui se humiliter peccatores recognoscūt. qualis fuit Mattheus et socij eius publicani: vt per hoc doceatur: qꝛ plus diligit deus peccatorē humilē: qui sue infirmitatis conscius penitet: qꝫ iustum supbum qui de sua iusticia ꝑsumendo alios condemnat. Secūdo ꝓpter misericordie declaratiōnē: scꝫ erga omēs homies. Unde sm Chrys. Quia nullus iustus erat in terra: oms enī peccauerūt ꝛ egent grā dei Roma. iij. Ideo dixit. Non veni vocare iustos. q. d. Jō nō sperno pctōres: qꝛ ꝓpter homies veni: vt trahā eos ad vitā. O ergo pie iesu voca ꝛ trahe nos noli spernere: sed miserere nostri: quia cōfitemur pctā nr̄a. E

¶ Circa secundū de vocationis qualitate queritur. Qualibus modis vocat christus peccatores ad penitentiam et ad salutem eternam? Respondeẜ ꝙ multis modis.

¶ Primo p aie inspirationē
¶ Scdo p bñficii largitionē
¶ Tertio p ɔscientie remorsionē
¶ Quarto p diuine scripture admonitionē
¶ Quinto p exemploꝝ ɔsiderationē
¶ Sexto p flagelloꝝ castigationē
¶ Septimo p glie repromissionē
¶ Octauo p humane mortis horrorē
¶ Nono p infernalis pene ɔminationē
¶ Decimo p calamitates mūdi ꝛ vexationē
¶ Undecimo p loquelā ꝛ pdicationē
¶ Duodecimo p mortē chri ꝛ passionē

Primo vocat p inspirationē

¶ Primo vocat p aie internā inspirationem. Uñ ps. dt Audiā qd loquat in me dñs. s. p inspirationē: qm loquetur pacē. s. faciendā p pniam in ple. ꝛ sup san. s. in eos q ɔuertunt ad cor: p suoꝝ pctoꝝ recognitionē. Sed heu multi hanc dei vocē non audiūt nec curāt: quotidie vocant ad sequendū chrm ꝛ tñ nolunt. Ipse em chrs ait. Apoc. iij. Ego sto ad ostiū. s. cordis ꝛ pulso (p inspirationes) siqs audierit vocem meā ꝛ apuerit ianuā: ɔsentiendo p voluntatē intrabo ad illū. s. p grām inhabitādo. O ḡ hō venit ne tibi aliqñ cogitatio vt ɔfitereris pctā ꝛ pniam ageres: scito q illa vox dei fuit vocātis. Unde hoc pbo? vtiqꝫ p illud. ij. Cor. iij. Nō sumus sufficientes cogitare aliqd ex nobis: sed oīs nr̄a sufficientia ex deo est. Ue ḡ tibi pctōri si nō vis deo tuo obedire. Nā dt ps. Nisi ɔuersi fueritis gla. su. vibra.

Scdo p bñficioꝝ largitionem

Scdo vocat chrs p bñficioꝝ largitionem. Uñ Cassio. Inuitat inqt ad magna q grātanter suscipit parua: ꝛ spem de futuris accipit q bñficia recognoscit. Hec ille. Cū aūt deus oīa subiecit sub pedibus nr̄is: vt dt ps. qd aliud vult nisi vt ipm amemus ꝛ ad eū ɔuertamur. O tu diues numera qt tibi deus dedit bona diuitiaꝝ: possessionū: vineaꝝ ꝛc. O homo ɔsidera quō te deus ab infantia nutriuit: victū ꝛ vestimentū pbuit: ꝛ multimode tibi bñfecit. Et scito q p hec oīa te vocat ad salutē. Uñ Bern. Deus inqt se mihi in prēm exhibuit: sed nō ego sibi vicissim in filiū: qua nam fronte attollo vultū ad oculos tam boni pr̄is tam malus filius: pudeat me tanto pr̄e vixisse degenerem. Et infra. Infelix ego ꝛ insanus paruipendi eterni pr̄is amorem. Nā si pr̄ nō esset: nō obrueret me beneficiis: vt alia innumera taceā: huius corpis victū ꝛ vsum tpis dedit: ꝛ sup oīa sanguinem dilecti filii sui clamantē ad me de terra. Pudeat me reddidisse odiū p dilectiōe. Idē. Ue mihi si ingratus fuero. s. de pctis nō penitendo: q clamat ad me sanguis ille chri q effusus est p me in terra.

Tertio p cōscientie remorsionē

Tertio p ɔscientie remorsionē. Uñ dt ps. Pctm meū contra me est semp: q synderesis est vis aie stimulans ad bonū: ꝛ remurmerans omi malo: fm Aureo. O ḡ homo dic mihi qñ vis facere vel fecisti aliqd pctm: nonne reprehendit ꝛ remordet te ɔscia tua? Si dicis q reprehendit: p hoc scito q deus vocat te vt resipiscas. Uñ Rich. de scto vict. dt. Hoc a deo inditū aie habemus vt totiens remordentis ɔscie stimulo vrgeamur qtiens peccamus. Qz si forte dicas q non reprehendit te ɔscia de pctō. Audi quendā sctm prēm in vitaspa. di. q q securus est in ɔscia: aut sctūs est ꝛ pfectus: aut diabolus q non formidat peccare.

Quarto per scripture admonitionē

Quarto p diuine scripture admonitionem in qua deus multipliciter nos ad pniam ꝛ salutē acquirendā vocat. Ideo saluator ait Lu. xvi. Habent Moysen ꝛ pphas. i. scripturas sacras audiant illos. Qñ ḡ legis vel audis in missa: epla: vel euangelio de pnia: attende deum vocantem.

Quinto per exemploꝝ cōsiderationem

F Quinto vocat nos chrs per exemploꝝ ɔsiderationem. s. in vita sctoꝝ ꝛ bonoꝝ hoim: vt testat Bern. Insup in oibus creaturis. Unde Hugo de arca Noe. ij. li. c. iij. dt. Ois creatura tribus vocibus nobis clamat. Prima vox accipe beneficium. Scda redde debitū obsequiū. Tertia fuge supplicium. Prima vox est famulantis: qua celum dt. Ministro tibi lucem. Aer: flatū prebeo. Aqua: potū tibi do: ꝛ sordes abluo. Terra: te porto: te nutrio. Scda vox est admonentis: qua mūdus dicit. Uide homo quomō amauit te qui pter te fecit me: seruio tibi vt tu seruias illi qui fecit me ꝛ te: accipis benignitatem: redde debitam charitatem. Tertia vox ɔminantis. Ignis em dt: a me cōbureris. Aqua: in me submergeris. Aer: a me frigus pacieris. Infernus: a me deglutieris. s. p malis tuis ꝛ pctis. Hec ꝛ plura ibidem Hugo.

Sexto flagelloꝝ castigationem

Sexto p flagelloꝝ castigationem. Apoc. iij. Ego qs amo arguo ꝛ castigo. Et ps. Imple facies eoꝝ igno. ꝛ querent nomen tuū dñe ꝛc. Sicut em bos vel aial aliud cadens in lutum verberatur vt exurgat: sic hō pctōr excitat flagellis ad resurgendum de luto pcti. Sed vt Greg. dt. Qui malis presentibus non emendant ad futura seruant ꝛc. O ḡ hō habuisti aliqñ infirmitates vel aduersa: deus vocauit te.

Septio per glie celestis repromissionem

Septimo p glie. s. celestis repromissionē. Uñ hoc modo chrs sua pdicatione prima omnes vocauit di. Mat. iij. Pniam agite appro. reg. celoꝝ. Uñ Bona. li. de similitu. dt. O q̄ stulti sunt mundani hoies qui p modicis ꝛ caducis rebus toto nisu laborant: p infinito aūt premio nec pedem leuāt.

Octauo mortis horrore

Octauo p horrorem mortis ꝛ timorem. Eccl. xiiij. Memor esto qm mors non tardabit: ante mortem benefac amico tuo. Item Prouer. xiiij. Timor dñi fons vite vt declinet a ruina mortis. Exēplū de Josaphat filio regis qui videns in via cecum antiquum ꝛ gibbosum cōuersus est: vt pꝫ in historia Barlaam. O tu iuuenis cū vides monumenta mortuoꝝ quid tibi dicant attende. Nam fm Aug. monumentum dicitur quasi monens mentem. s. de mortis consideratione. Dicunt ḡ tibi: Ad terre sepulchrum: ad sepulchrum: ad vermes ad serpentes: ꝛ mortem.

Nono pene ɔminationē

Nono vocat chrs per infernalis pene ɔminationem ad pniam. Unde Lu. xiij. Nisi pniam egeritis omes simul peribitis. Et Mat. xiij. dt. In consummatione seculi mittet filius hois angelos suos: ꝛ colligent de regno eius oīa scandala ꝛ eos q operant iniquitatem: ꝛ mittent eos in caminū ignis: ibi erit fletus ꝛ stridor dentiū. Ue ḡ ibi oibus malis virginibus: cōiugatis: viduis: religiosis: presbyteris: principibus: diuitibus ꝛ pauperibus: ꝛ cūctis reprobis. Apoc. viij. Ue ve ve habitantibus in terra. Age ḡ charissime penitentiam.

Decimo p calamitates mundi

Decimo per calamitates mūdi ꝛ vexationem: quia Grego. dicit. Mala que nos hic premunt ad deum ire cōpellunt. O homo audis ne qñqꝫ terribilem terremotum vel tonitrua: grādines: clades: pestes: cogita quia deus vocat

G Undecimo p pdicationem

G Undecimo per loquelam ꝛ predicationē. Hec est solennis dei vocatio qua vocauit per seruos suos. s. pphas a principio ꝛ tandem per aplos ac sanctos alios mundū totum: sicut docuit in parabola Luc. xiiij. dicens. Homo quidam fecit cenā magnam. i. chrs statuit refectionem beatitudinis in celo ꝛ misit seruos suos dicere inuitatis. i. credentibus vt venirent. O deus meus quanta est dementia hoim: si vocaret rex terrenus promittens cuilibet venienti centū ducatos: omes libenter occurrerent ꝛ nuncios vocantes libenter audirent. Ecce chrs deus p predicatores clamat. Uenite ad beatitudinē venite ad celeste regnū per pniam pmittens cuilibet eterna bona ꝛ indicibiles thesauros ꝛ nolunt venire. Et qd est maxima stulticia: diabolus vocat ad vicia: ꝛ per ea ad tormenta eterna: ꝛ illum magis sequunt q̄ chrm vocantem per predicatores ad celū. Sed forte dicis Ego nō credo tibi q deus vocat me per tuam predicationem ad celū. Audi ipsum dñm Matt. x. di. Non vos estis qui loquimini: sed spir. pa. vr̄i qui loquit in vobis. Et Luce. x. Qui vos audit me audit ꝛc. O ergo viri: o mulieres: o iuuenes: o senes: o diuites ꝛ pauperes: o quicqꝫ hoies: ecce ex parte dei voco vos ꝛ nuncio vobis: venite ad celum agendo pniam: nolite ire ad infernum. Siquidem auditis beati eritis: q bti qui audiunt verbū dei ꝛ custo. illud. Lu. xi. Quod si nolueritis in inferno lugebitis.

Duodecimo per chri passionem

Duodecimo per mortem chri ꝛ passionem. Nam Bern. dt. Christus in altum cruce ascendit vt ab omibus videret. Uoce magna clamauit vt ab omibus audiret. Clamori lachrymas addidit vt homo compateret. Qui ad eius clamorem non excitat: ad eius vocem ad pniam non ɔpungit grauior est terra: durior petra: ꝛ fetidior sepulchro. Hec ille. O ergo peccator audi chrm in cruce ad te clamantem: sitio. Bern. in medi. Quid est o Jesu bone q clamas: sitio. ergo ne plus te cruciat sitis q̄ crux cum de cruce siles ꝛ clamas sitio. qd ḡ sitis? Et Respondet.

Sitio fidem vr̃am ꝛ salutē: vr̃m gaudiū o hoīes. Hec il
le. Sed heu ꝙ̃ pauci hoīes cōuertunt̃ ad chr̃i vocatio
nem: ꝓpter qd̾ improperan̄. Prouer. j. c. Uocaui ꝛ renui
stis: extendi manus meas. s. in cruce ꝛ ad bn̄ficia largi
enda ꝛ nō fuit q̄ aspiceret: despexistis oē ꝯsiliū meū. s.
de bonis agendis ꝛ increpationes meas. s. de pctīs ve
stris neglexistis pn̄iam nō agendo. Ego q̄ꝙ in interitu
vestro ridebo. O g̃ pctōꝛ: o chr̃iane aspice mente vel in
imagine crucifixi quō chr̄s te vocat: di. spūalr̃. O ania
vide quantū te amaui: qꝛ sanguinē ꝑ te fudi: aīam ꝑ te
dedi. Reuertere g̃ reuertere: ecce manꝰ extendi vt te
amplexarer reuertentem. Ecce caput inclinaui vt te
osculer. Ecce latꝰ meū aptū teneo vt te ī coꝛ meū susci
piā. Ecce spinis caput meū est coronatū vt tibi btitudi-
nis coronā tribuam. Si pn̄iam egeris: pctā tibi dimitto
H gr̃am t[ibi] infundo ꝛ eterna glīa premiabo. H

De vocatiōe matthei qō

Circa tertiū de vocatione Matthei qō restat: Cur
chr̄s dn̄s non vocauit Mattheū in principio statim cū
Petro ꝛ andrea ac filiis zebedei: sed vocauit Matthe
um postea ꝑ notabile tempus postq̄ꝫ iam fecerat pluri-
ma miracula ꝛ p̄dicationes: vt ptꝫ in euāg. Mat. ꝛ Lu
ce. Ad h̄ rn̄r ɓm Simonem de cassia: ꝙ dn̄s inq̄t q̄ crea
uit hoīem ad imaginē ꝛ similitudinē suā: ipe p̄nouit ab
eterno oīm hoīm voluntates ꝛ dispositiones ꝙ̃ faciles
sunt ad auersionē: ꝛ ꝙ̃ difficiliores sunt ad ꝯuersionē q̄
hoī non apparent. Qn̄ g̃ sentit deꝰ hoīem dispositum ꝛ
habilē infundit ei gr̃am ꝛ vocat ad pn̄iam. Et sic Mat-
theum vocauit tunc cū vidit ip̄m habilē ꝛ dispositū ad
I sequendū chr̄m. I Ex qua sn̄ia ista accipiamꝰ do

Documenta de diuīa pietate

cumēta salubria ꝑ nobis. Primū de diuina pietate er
ga nos pctōres ꝛ miseratione: qꝛ oēs vult saluari ꝛ ne-
minem perire. vt dꝛ. j. Tim. ij. ꝛ h̄ volūtate anteceden
te ꝓpterea oībus ꝛ om̄i tempe presto est quantū ex sua
bonitate dare gr̃am vt conuerterent̃. Sed videt aliq̄s
indispositos ꝛ nolle recipe gr̃am in iuuentute: aliq̄s in
virili etate: aliq̄s vsq̄ ad senectutē idispositos manere
Et ideo variis tēporibus ꝯuertit hoīes: ita ꝙ defectus
est ex parte hoīm ꝛ nō ex parte dei. Quare g̃ aliq̄ tm̄ in
senectute vel tardius ꝯuertunt̃: hec rō est in causa. Un̄
Greg. xxix. moral. dr̃. Misericors deus diu pctā hoīm
tolerat: ꝛ plerūq̄ꝫ cū vltimū finē adesse respicit: peccan

Secundum

tium mentes imutat. Hec ille. Scd̄m documentū de
pctōꝝ hoīm conatu ꝛ p̄paratione: vt. s. oīs hō cuiuscūq̄ꝫ
etatis conet̃ semp ad gr̃am dei se quantū in se est dispo
nendo ꝛ orando: ne imparatū mors rapiat. Ideo salua
tor Mar. xiij. Uigilate g̃ nescitꝫ em̄ qn̄ dn̄s veniet. s. ad
iudiciū mortis: sero an ma. no. an. gal. ꝛc̄. ne cū repen-
te venerit inueniat vos dor. s. in pctīs. O g̃ hō ꝯsidera
miscdiam dei te vocātꝫ multiplr̃: vt patuit: ꝛ age pn̄iam
exēplo Matthei vt habeas vitā eternā intercedentibꝰ
eiꝰ meritꝫ ꝛ p̄stante dn̄o iesu chr̄o q̄ viuit in secula.

De sctō Mattheo quartū ɓmonē vide ex cōi sctōꝝ

Item de sctō Gerardo ep̄o ꝛ martyre sermonē
ex cōi vide applican̄. legendam eius

Gerardus a gerar quod est sacrū. ꝛ dos qd̾ est donū: q̄si sacrū donū da
A tū nobis a deo in exm̄ A Is natiōe vene

Legenda bti Gerardi

tus de parentibꝰ deum timētibus ꝛ pietatis opibus in
sistentibus genitus: hi cū liberis carerēt orauerūt deū
ꝛ btām v̾ginem Mariā ꝛ hunc Gerardū obtinuerunt: q̄
cū esset septē annoꝝ cepit nimis infirmari febribꝰ: ob h̄
parētes obtulerūt eū monasterio ꝛ orōnibꝰ fratꝝ sana-
tus: indutꝰ est habitu regulari: ꝛ ingenio pollens cepit
ceteros coetaneos monachos in studio lr̃aꝝ p̄cellere.
Tandē p̄re eiꝰ cruce suscepta in bello ꝯtra saracenos
feliciter mortuo: mr̄e etiā post aliquot annos defuncta
Gerardus missus est a monachis ad studiū Bononien̄.
vbi ꝓfecit: ꝛ abbate defuncto reuocatꝰ a studio in abba
tē eligit̃: q̄ in exm̄ sctītatis se cunctis fratribꝰ exhibebat
v̾ginitate mundꝰ erat: humilitate p̄clarꝰ: orōni ꝛ lectio
ni die ac nocte insistēs: cilicio: ieiunio ac vigiliis carnē
domans: ꝛ in om̄i virtute florens nemo illum vnq̄ꝫ vidit
B ociosum. B Post aliq̄t annos resignauit officiū pre B
lationis vt visitaret terrā sctām ꝛ ibi fructū v̾bi dei fa-
ceret. Tūc em̄ oppressis saracenis terra sctā fuit ab eis
accepta: ꝛ a chr̄ianis possidebat̃. Cū aūt Gerardꝰ flan
tibus nō ꝓspere ventis ad q̄ddā monasteriū ꝑuenisset:
ꝛ diutiꝰ ibidē ob tēpestates mansisset abbati illiꝰ mona
sterii ꝓpositū suū aperuit: q̄ dixit eidē. Quantū putas
poterꝫ lucrificare in terra sctā. Si aīas vis lucrari trā
si potiꝰ ad Hungariā: vbi inter plebes nouiter ad chr̄m
cōuersas plus ꝓficies. Uenit g̃ ad Hungariā ꝛ ab ep̄o
Mauro eccl̄ie q̄ꝫ eccl̄ias susceptꝰ: cognito ꝙ esset vir
totiꝰ sctītatis ꝛ p̄dicator egregiꝰ: btō regi Stephano ē
ꝯmendatꝰ. Ecce aūt aduenit festū assumptiōis Marie
in q̄ corā rege ꝛ tota ppl̄i ac principū ꝯgregatione in ci
uitate Alben̄. regali: ɓmonē fecit tā egregiū vt oēs mi
rarent̃ ꝛ eū affectuose venerarent̃. Btūs g̃ Stephanꝰ
rex hūgarie ip̄m acceptauit: ꝛ filiū suū btm̄ Emericum
ipsi lr̃is ꝛ moribꝰ imbuendū tradidit quē multis tpībꝰ
C instruxit. C Tandē Gerardꝰ mōm fugiens eremū C
beel vocatū petiit: vbi cellā edificans deo fuuit. Una
die dū ꝑ imaginatiōe dormitaret: venit cerua cū pullo
suo ꝛ corā eo se deposuerunt: ecce aūt cervꝰ fugien̄. lu-
pū cū impetu irruit sup eos. Un̄ cerua illa fugiēdo pul
lū dereliq̄t iuxta Gerardū: pullꝰ secutus est virū dei ꝛ
ampliꝰ nunq̄ꝫ eū reliq̄t. Alio tpe cū portaret sarcinā an̄
portā: lupā iacentē repperit quā vulneratā cōspiciens
portā eidē aperuit ꝛ cū eo intrauit ꝛ se an̄ pedes eiꝰ ꝓ
strauit nec ꝑus surrexit ꝙ̃ sanitatē ꝑ scti orōnē susciperet
Ab illo die tā pullꝰ cerue ꝙ̃ lupa apud eū ꝑmanserūt:
simul ad pascua ibant: nec alter ab altero ledebat̃ aut
molestabat̃. Tandē btūs rex Stephanus cū paganos
hostes debellasset: videns regnū quietū a p̄lio: reuoca
uit seruū dei ab eremo: ꝛ licꝫ multū renitentē in ep̄m or
D dinauit Chanadien̄. D Factꝰ g̃ ep̄s dieti p̄dicādo cō D
uertebat mltos ifideles ꝛ baptizabat: erat ī vigiliis ꝛ
orōe ꝯtinuꝰ: singul̾ q̄rta ꝛ sexta feriis modica vtebat̃ aq̄
tm̄mō. ꝛ in q̄dragesima q̄dragita paupes nutriebat: p̄
ter septē paupes q̄s assidue pascebat. Insup vt corpꝰ
ꝓpriū attereret: ꝛ pietatis viscera exhiberet: fasces li-
gnoꝝ ꝓprio dorso nocte afferens amore dei ante fores
pauperū deponebat: ꝛ sic illos sustentabat. Itē ad bea
tam v̾ginem Mariā summa afficiebat̃ deuotiōe: adeo
ꝙ q̄cūq̄ꝫ ꝑ noīe mr̄is chr̄i ab eo postulasset: mox ꝑfusus
lachrymis petitiōe eiꝰ annuebat. Un̄ eiꝰ ꝑsuasu ꝛ arbi-
trio factū est vt nomē mr̄is chr̄i ꝓpriū in cōi locutiōe ob
reuerentiā non exprimat̃ apud hungaros: sed tm̄modo
btā dn̄a vel magna dn̄a mōi nuncupet̃: vn̄ ꝛ Pannonia
a btō Stephano rege appellata est familia ꝛ regnū btē
dn̄e. Et sctūs vir plenꝰ bonis opibus ꝛ meritꝫ vsq̄ꝫ finē
E ꝑseuerauit. E Preterea vir iste sctūs ꝓph̄ie spū ꝛ E
miraculis clarus palmā martyrii ꝓmeruit a dn̄o. Nam
cū btūs rex Stephanꝰ quieuisset in chr̄o Petrꝰ rex co-
ronatꝰ est in regnū hungarie. Btūs aūt Gerardus die
quadā ad capitulū vbi fr̄es cōuenerant intrauit ꝛ resi-
dens fecit ɓmonē de huiꝰ seculi cursu caduco. Et tandē
ait: Sciatꝫ inq̄t ꝙ in regno hūgarie gens soluet̃ a iugo
chr̄ianitatis: laborq̄ꝫ meꝰ ꝛ p̄dicatio despiciet̃: qd̾ imple
tū est. Nā inter hec comes palatij regij Abba noīe effu
gato de regno petro rege: coronā regni sibi vsurpauit:
q̄ regnāte pctā accreuerūt ꝛ iuxta ꝓphetiā scti Gerar-
di gens hungarica a chr̄ianitate est auersa. In die v̾o
resurrectiōis dn̄i misit abba rex ad btm̄ ep̄m vt ꝑ manꝰ
eiꝰ corona regni capiti illiꝰ īponeret̃: qd̾ ep̄s facere re-
nuit. Conuenientibꝰ v̾o multis ad eccl̄iam ꝓ coronādo
rege: ascendit ep̄s pulpitū ꝛ cepit regē de crudelitate
quā exercuerat in magnates ꝛ honestissimos viros ob
iurgare. Et ait. Ego ꝑ chr̄o mori paratꝰ sum. Ecce aūt
tibi ventura ꝓnuncio ꝙ anno tertio futuro excitabit̃ in
te gladiꝰ vltionis: q̄ auferet a te diadema ꝛ regnū frau
de acquisitū: ꝛ h̄ impletū est. Itē eadē die fribꝰ cenāti
bꝰ ait. Die crastina ad cenā agni vocamur ꝓperemus ꝛ
moriamur ꝑ chr̄o fr̄es. Altera g̃ die illucescēte missam
celebrauit: ꝛ suis de mensa chr̄i cōicauit letusq̄ꝫ ad mar
tyriū: ꝓperauit: q̄ cū ad fluuiū danubij ꝑuenisset: ecce
magna ppl̄oꝝ turba circumfundit̃ ꝛ lapidibus impetit̃:

ipse vero signum crucis ɔtra impetũ lapidum oppone-
bat: ꝛ deo ꝓtegente non contingebat. Tandem in plau
stro ipm̃ de alto monte nimio impetu p̃cipitarunt: q̃ de
iectus in terrã positis genibus orauit di. Dñe ne statu
as illis h̃ pctm̃: ꝛ ecce lapidẽ in cerebro ꝑcussus ꝛ lan-
cea transfossus obdormiuit in dño. Corpus vero sancti
martyris cũ in loco scenoso iaceret nulla sorde inquina-
tum est: quod sequenti die catholici tolleñ. sepelierunt
F in pestieñ. ecclia btẽ Marie. F Post annos plures
Miraculum Maurus eps̃ Chanadieñ. impetrauit a rege Andrea
eius corpus: ꝛ exhumatũ repperit lucidũ vt ebur miro
odore fragrans: ad cuius tactum man⁹ aride mulieris
mox sanate sunt. Imposito aũt corpe in currũ duo equi
astiterũt q̃ nec comedeñ. nec bibeñ. p̃ leticia vsq3 ad ma
rusium fluuiũ deuexerũt: vbi nauim aptañ. naute impo
sito corpe nulla vi a ripa illa valuerũt nauim illã remo
uere. Sed ꝛ vnus conando manũ casu interponẽdo na
ui ꝛ lignis tres digitos illisos perdidit ꝛ proiecto fuste
blasphemare sctm̃ cepit. Tunc fert audita vox di. Nisi
venerit Maurus non ibo. Quo tandẽ adueniente vt
nauim intrauit: illa sine remige celesti impulsu corpus
transportauit: qd̃ feretro imponeñ. honorifice deporta
runt ad ecclĩam vbi viuẽs sepulturã sibi elegerat. Tũc
nauta p̃dictus accurrit peniteñ. ꝛ amissos digitos per
scti viri merita recupauit: vbi ꝛ innumera miracula co
ruscare ceperunt ad laudẽ dñi iesu christi.

¶ De sctõ Michaele ꝛ angelis Ser. j. cũ Legenda.

Angeli eorũ semper vi-
dent faciẽ pr̃is mei qui in celis est. Mat. xviij
A ꝛ in euange. hod. A Uerba sunt dñi Iesu
quibus insinuat quanta charitate nr̃am salutem deside
rat: q2 btõs angelos nobis dedit in ministerium ad salu
tem eternã acquirendam. Un̄ apl̃s Heb. j. Omñes sunt
administratorii spũs in ministeriũ missi ꝓpter eos q̃ he
re. ca. sal. Hinc Hiero. in hom̃. hodier. dt. Quantã gra
tiam circa vnumquenq3 credentẽ in se dñs habeat ipse
declarat cũ angelos eorũ semp videre faciẽ pr̃is qui in
celis est ostendit. Et infra. Neq3 em̃ tuta posset esse hu
mana infirmitas inter tot ꝛ tãtas hostiũ insidias nisi san
ctorũ angelorũ muniret auxilio. Hec Hiero. Un̄ charis-
simi gr̃as agamus deo ꝓ tali p̃sidio charitatis diuine:
q2 dedit nobis angelos btõs q̃ semp vident faciem dei
pr̃is ne p demones seducamur ꝛ peream⁹: sed p ange-
los dirigamur ad eorũ btitudinem ꝛ tuti simus. Dicit g̃
chr̃s confortatiuũ ꝛ dulce nobis v̄bum: Angeli inq̃t eo
rum. i. hoim̃ semp vidẽt ꝛc̃. Iuxta que tria mysteria no
tabimus de angelis ꝓ h̃ sermone sm̃ q̃ de his trib⁹ cõ-
mendant in verbis ipsis

¶ Primo de naturali nobilitate. q2 dt q̃ angeli
¶ Scdo de officiali dignitate. q2 addit eorũ. i. hoim̃
¶ Tertio de supernali felicitate. quia semper vidẽt
B faciem dei. B

De nobilitate angelice nature ¶ Circa primũ de nobilitate angelice nature inquirẽ-
dũ est. Quali nobilitate ɔdidit de⁹ angelos in sua cre
atione. Nimirũ h̃ contemplari est vtile hoĩ: vt aduertat
qualiter ad eorũ sotietatẽ possit ꝑuenire in celũ. Nã si
eos imitando in presenti vita fuerim⁹ assimulati: in pa-
tria erimus eis assotiati. Mat. xxij. Erunt sicut angeli
dei in celo. Si aũt in p̃nti demones imitamur ꝛ eis assi
milamur p maliciã in eorũ societatẽ ꝑpetuo puniẽdi de
putabimur a chr̃o Mat. xxv. Ite male. in ig. ete. q̃ pa.
est dia. ꝛc̃. Ad q̃stionẽ g̃ rñdendo Notandũ est sm̃ doc.
Angeli in quintuplici excellentia q̃ de⁹ bon⁹ creauit angelos p̃cipue in q̃ntuplici excellẽ
tia nobilitatis quib⁹ debemus imitari.

¶ Prima est speciositas
¶ Scda est potestas
¶ Tertia est intellectualitas
¶ Quarta est recta voluntas
¶ Quinta est immortalitas

Prima speciositas ¶ Prima est speciositas. Un̄ Diony. iiij. de diui. no. dt.
q̃ angelus est lumen clarũ ꝛ speculũ purissimũ suscipi
ens totã pulchritudinẽ deiformitatis ꝛ munde resplen
dere faciẽs in seipo quẽadmodũ est possibile. Hec ille.

Ideo Fran. may. Un̄ h̃ est q̃ om̃ia noĩa angelorũ termi
nant in el. R̃n̄r q̃ idcirco vt significet beatifica vnio an
geli cũ deo. El em̃ hebraice deũ significat. Itẽ sm̃ Ans
Si vnus angelus staret visibilr̃ inter stellas in celo: eti
am si essent tot soles q̃t sunt stelle: om̃es illos offuscaret
sua claritate si visibilis foret. Item Aug. in de ciui. dei
li. xj. dt q̃ angelica natura oẽm creaturã dignitate na-
ture precedit. Sed quõ in hoc imitemur angelos doc3
Ans. li. Cur deus homo. c. xix. ꝛ li. simili. q̃ oẽs qui iu-
ste viuunt angeli dei dicunt. Nam tales imaginem dei
in sua anima munde a pctis ꝛ pulcherrime custodiũt ꝛ
diuine assimilatiõis ac deiformis pulchritudinis gr̃am
habent. Sicut em̃ carbo ignitus pulcherrimo splendo
re lucet igneo: extinct⁹ aũt efficit niger ꝛ turpis: sic aĩa
diuino amore ignita splendet diuine. s. lucis participa-
tione: vt angelus: sed pctõ extincta deformis est vt de-
mon. C Sed querit: vtrũ demones habeant natu- Utrũ demões habeant aliquã naturalẽ pulchritudinem in q̃ a deo in principio creati
ralem aliquã pulchritudinẽ in qua creati sunt a deo in
principio? Ad hoc rñdet Diony. ꝛ Isid. ɔcorditer. q̃ li-
cet nobilitas formosa a principio sit angelis concreata
oibus: tñ in malis postq̃ ruerunt p habit⁹ viciosos fuit
obnubilata ꝛ depressa ac offuscata: sicut si sol colore ni-
gro esset detectus vel obscura nube. Huius etiã exem
plum accipe in dracõe qui sm̃ candorẽ sue pellis appa
ret quodammõ splendens: sed venenato splendore hor
rorem intuentib⁹ ꝛ timorẽ ingerit. Sic demõ aĩe ꝓpter
venenũ pcti adeo horrend⁹ est q̃ non possit eũ hõ susti
nere sed moreret ad aspectũ eius p morã vic3 q̃ndiu di
ceret vnũ pr̃ nr̃. sicut btũs frater dixisse Francisc⁹. Un̄
Iob. xx. Ueniẽt sup eum. i. pctõrem horribiles. i. demo
nes Scda nobilitas angeli dr̃ potestatis. Nã de⁹ crea Scda nobilitas ptãtis
uit angelos vt essent mire potestatis ꝛ fortitudinis: qd̃
claret primo ex opatione veloci. Nã in ictu oculi statim
assunt vbicunq3 de⁹ voluerit ꝛ voluntatem eius pficiũt
in momẽto. Ps. Qui ambulas sup pennas ventorũ: q̃ fa
cis angelos tuos spũs ꝛc̃. Isid. vij. etym̃. ꝛ Diony. in ce
lesti hierar. dicunt. q̃ angeli significant ibi p ventos ꝓ
pter volocitatem eorũ: ꝓpter qd̃ ꝛ pictores angelis pen
nas faciũt vt celerẽ eorũ discursum significent. Hec Isi
do. Hinc etiã Damas. li. ij. Fortes sunt angeli ꝛ parati
ad voluntatẽ dei explendũ ꝛ ibi ɔfestim inueniunt vbi
iusserit diuinus nutus. Scdo ex motione celi: q2 vt cõi-
ter tenent ph̃i ꝛ theologi non ɔtradicunt: angeli habẽt
mouere celũ: ꝛ singulas spheras singule angelice intel
ligentie mouent ɔtinue vsq3 ad diem iudicii qñ cessabit
motus celi sm̃ theol. Et ecce p motibus istis videmus
q̃ faciunt frondescere arbores: germinare terrenascẽ-
tia cuncta pluuias irrigare: ꝛ rores stillare. Nam. ij. de
generatiõe dr̃ Motus solis in obliq̃ circulo (sic ꝛ aliorũ
planetarũ) est causa generatiõis ꝛ corruptionis in istis
inferioribus. Un̄ patet q̃ vn⁹ angelus totã terrã posset
mouere si vellet. Tertio fortitudo ꝛ ptãs angeli mira
patuit in occisione ppl̃i multi: vt patuit in submersione
pharaonis ꝛ occisione primogenitorũ cunctorũ in egy-
pto in vna nocte. Item in percussione centũoctoginta-
quinq3 milium in exercitu sennacherib ꝛ subito p ange
lum vnũ. Esa. xxxvij. ꝛ sic de multis ꝛc̃. Ex q̃bus claret
q̃ mira est ptãs angeli. Ideo ps̃. Benedicite dñm oẽs
angeli eius: potentes vir. ꝛc̃. Sed quõ in hoc possis tu
homo imitari angelos? R̃n̄r q̃ in fortiter resistẽdo ten
tationibus diabolicis. Sic ꝛ superam⁹ fortissimũ. s. de-
monem ꝛ conformabimur angelis btĩs associandi in lo
cum quẽ diabolus pdidit. Un̄ Orige. ꝛ Hiero. sup Iosue homel. j. dt. Si luciferũ vincere potuero: ɔñter locũ
eius accipere merebor in celo. Tertia nobilitas intel Tertia intellectualitatis
lectualitatis. Non em̃ indiget angelus rõcinatione vel
collatione sicut homo: sed sm̃ Aug. simplici cõtuitu res
cognoscit. Un̄ Diony. li. cele. hierar. dicit. Simplicib⁹
ꝛ immediatis splendorib⁹ illuminant ꝛ diuino nutu ad
implentur. Deniq3 vt Greg. moral. li. ij. Angeli nunq̃3 a
diuina visione foras sic exeunt vt interne cõtemplatio-
nis gaudiis priuent: quia deũ vbiq3 presentem cernũt:
sic ꝛ nos debem⁹ om̃ia ad salutem necessaria intellige-
re vel discere: ꝛ semp deum ante oculos habere p fidẽ
ꝛ rectam intentionem. Aplus. j. Corinth. x. Siue comeda

tis vel bibatis vel aliud q̄d facitis: oīa in glīam dei fa=
D cite. D Querit̄ hic. Utrū angeli mox vt creati sunt
Angeli ab in ꝑfecti in scīa fuerūt: ⁊ an deū viderūt: an etiā mali suū
stanti in scīa casum ⁊ boni sua p̄mia p̄uiderunt? Ad hec breuiter ſm
ꝑfecti fuerūt doc. nr̄os sup. ij. di. iiij. ⁊ p̄cipue Frā. may. rn̄r p plures
⁊ deū viderūt v̄itates. Prima est ꝙ angeli nō sunt creati in btitudīe
visiōis diuine. Nā scribit̄ Joā. viij. ꝙ ille. s. diabolꝰ ab
Pria v̄itas initio nō stetit in v̄itate: sed btitudo est statꝰ oīm bonoꝝ
aggregatiōe ꝑfectꝰ: ḡ statꝰ in v̄itate: ⁊ p ꝯn̄s lucifer nō
fuit in creatiōe ꝑfecte btūs. Sed btitudo cōsistit in visi
one diuina Joā. xvij. Hec est vita eterna vt cogno. ⁊c̄.
Itē dt̄ Bern̄. ꝙ visio diuinitatꝫ est tante dulcedinis ꝙ
nunq̄ pōt nō amari vel cōtēni. Si ḡ vidissent: auerti. s.
Scda v̄itas ab ea nō potuissent: ḡ deū essentialr̄ nō viderūt. Scda
v̄itas ꝙ angeli sciuerūt se a deo creatos ex nihilo: ⁊ q̄d
esset appetendū. s. subesse ⁊ obedire deo: aut q̄d fugien
dum. Un̄ Gre. in moral. dt̄. Mire oīpotens deꝰ naturā
summoꝝ spirituū bonā: sed mutabilē cōdidit: vt q̄ ꝑma=
nere nollent: ruerent: ⁊ q̄ in ꝯditiōe ꝑsisterēt: tāto in ea
iam digniꝰ q̄nto ex arbitrio starēt: ⁊ sic apud deū maio
ris meriti fierent. Si aūt petas quō ista cognouerunt.
Rn̄r ſm Bona. ꝙ lumine naturali a deo dato: sic̄ datur
aliquibꝰ hoībus naturalr̄ sapientia cognitiōis munda=
Tertia ne vel etiā aliquoꝝ diuinoꝝ. Tertia v̄itas ꝙ in p̄nci=
pio creatiōis nec boni suā ꝯuersionē ⁊ ꝯfirmationē bti=
tudinis: nec mali suum casum p̄scire potuerunt. Rō ſm
Bona. qꝛ ipsi fuerūt in statu meriti: stabilis aūt btitudi
nis cognitio ꝑtinet ad statū p̄mii. In cuiꝰ signū deꝰ aut
paucissimis aut nullis sctis ⁊ amicis in h̄ mōdo reuelat
ip̄os certitudinalr̄ esse glīficandos: qꝛ hec cognitio po=
tius est ad gaudendū expediens q̄ȝ ad merendū. Et sic
ptꝫ p h̄ ꝙ boni nescierūt antea ꝙ essent glīficandi. Itē
nec mali sciuerunt se casuros. Rō: qꝛ h̄ erat cōtingens:
⁊ ideo certitudinalr̄ sciri non potuit nisi a deo cuiꝰ soliꝰ
est talis cognitio: eo ꝙ ex re nō depēdet. Non ḡ potuit
angelꝰ p̄scire nisi a deo reuelante. Deꝰ aūt h̄ sibi reuela
re potentia ordinata nō potuit: eo ꝙ talis p̄cognitio de
necessitate habet annexā culpā aut miseriā. Nā aut ta
li placeret ꝙ laberet̄: ⁊ ita essꝫ mox impiꝰ ⁊ pctōr stultis
simꝰ: aut displiceret ⁊ doleret se lapsuꝝ: ⁊ sic esset miser
vtrūq̄ deo est impossibile ⁊ inordinatū: siue innocēti in
fligere penā miserie: siue innocentē dū est innocens ha
E bere culpā. Hec est rō Anſ. ⁊ mgr̄i. E Sed obiicit̄
Obiectio de qꝛ Bern̄. li. de gradibꝰ humilitatꝫ exp̄sse dt̄: ꝙ lucifer p̄
lucifero uidit suū p̄ncipatū ⁊ suꝑbiuit. Rn̄det Boñ. vbi s̄. ꝙ de
h̄ Bern̄. mirat̄: ⁊ soluit ꝙ ita potuit esse sic̄ de Joseph q̄
p̄uidit suū p̄ncipatū: sed nō suā venditionē. Et sic ptꝫ ꝙ
tanta est dei bonitas ꝙ nō pōt certitudinalr̄ reuelare
hoī suū casum ⁊ dānationē futurā: qꝛ h̄ cogeret hoīem
desperare. Sed deꝰ bonꝰ neminē innocētē pōt cogere
ad desperationē: qꝛ nō pōt cogere ad pctm̄. Hec Boñ.
Si dicas. Tn̄ p̄dixit chr̄s Petro suā negationē: ⁊ sic ca
sum: ⁊ Jude suā dānationē di. Ue illi p quē tradar ego
Responsio meliꝰ erat illi si natꝰ nō fuisset. Rn̄r ſm Bona. ꝙ aliud est
reuelare certitudinali cognitiōe: ⁊ aliud est p̄dicere: qꝛ
reuelare nō pōt vt dictū est: sꝫ p̄dicere pōt cōminando:
vt. s. ille se obseruet ⁊ caueat: sic̄ fecit ⁊ Niniuitis. Sed
tales p̄dictiōes tenēt cōdicionalr̄ ⁊ nō absolute vel sim
Quarta pliciter: qꝛ hō pōt p lib. arb. sibi cauere. Quarta nobi
litas recte voluntatꝫ: qꝛ boni angeli mox vt sunt ad deū
cōuersi: sunt cōfirmati in bono nec pn̄t velle nisi bonū.
Sic ecōtrario mali sunt obstinati in malo p auersionē a
deo: vt dt̄ mgr̄ in. ij. di. v. Un̄ ſm Alex. de ales hec ē dif
ferentia inter libeꝝ arbi. angeli ⁊ hoīs: qꝛ hō semp pōt
mutari ⁊ velle siue bonū siue malū q̄ȝdiu viuit in corpe
sed postq̄ȝ sepata fuerit aīa nō pōt de statu suo mutari:
vn̄ nec pōt penitere de mal̄ q̄ gessit in corpe nisi ī pnīa
decesserit. Angelꝰ aūt mutabilr̄ se habet an̄ electionē:
qꝛ pōt (sic̄ ⁊ in p̄ncipio creatiōis poterat) eligere h̄ vel
illud. i. bonū vel malū. Sed post electionē habet se im
mutabilr̄: qꝛ q̄cq̄d elegerit nō pōt ampliꝰ sibi illud displi
cere: ⁊ ideo angelꝰ bonꝰ nō pōt cadere a deo bono quē
elegit: nec diabolꝰ pōt penitere. Nos ḡ charissimi imite
mur nūc bonos in eligendo bonū ⁊ detestan̄. vicium: qꝛ
post mortē non erit tp̄s pnīe. Damas. Hoc facit hoībus
mors q̄d fecit demonibus casus. Quinta nobilitas im Quinta
mortalitatis. Damas. li. ij. c. iij. Immortalis est angelꝰ
nō natura sed grā: oē em̄ q̄d incipit: ⁊ finit̄ ſm naturā. s.
ꝓpriā: vn̄ angelꝰ a deo habet ꝙ sit imortalis: sic̄ ⁊ anīa
humana. In h̄ imitemur ḡ angelos vt in grā dei ꝑseue
remus ⁊ nūq̄ peccemꝰ mortalr̄. Nā scribit̄ Mat. xxiiij.
Qui ꝑseuerauerit vsq̄ in finē. s. in bono: hic saluus erit
. s. cum angelis sociandus. F F
Circa scdm p̄ncipale de officio angeloꝝ erga hoīes De officiis
querit̄: qualia officia habeat angelꝰ circa hoīes exerce angeloꝝ cir
re? Rn̄r ꝙ p̄cipue q̄nq̄ ꝓpt̄ q̄ merito ⁊ digne sunt a no= ca hoīes
bis honorandi: ⁊ hec patent ex scripturis

- Primū officiū custodiendi. s. cunctos
- Scdm officiū assistendi q̄ ad deuotos
- Tertiū officiū puniendi malos
- Quartū officiū interpellandi ꝓpter electos
- Quintū officiū portandi. s. in celos

Primū officiū angeloꝝ erga hoīes est custodiēdi cū= Primū offi
ctos. Iuxta illud ps̄. Angel̄ su. deꝰ man. de te: vt cu. te ciū custodie
in oī. vi. t. Querit̄ cur deꝰ voluit nō p se sed p angelos
custodiri hoīes. Cū em̄ ip̄e deꝰ sit sufficiens ad custodi
endū oēs creaturas: miꝝ est q̄re mediantibꝰ angel̄ vo=
luit h̄ expleri? Rn̄r ꝙ deꝰ ex sua mira sapiētia hāc legē
ꝓuidit vt inferiora a suꝑioribꝰ in vniuerso gubernent̄:
ꝓut hec tenent doc. ⁊ ideo voluit ꝓ tali lege angelos p̄
sidere hoībꝰ. Primo ꝓpter vtilitatē angeloꝝ: qꝛ q̄tq̄t Primo
hoīes ipsi p sua ministeria cōuertere potuerūt ꝓ tot in
eis gaudia accidentalia cumulant̄. Lu. xv. Gaudiū est
angelis dei suꝑ vno pctōre pe. ⁊c̄. Scdo ꝓpter indigē Scdo
tiā hoīm: qꝛ ſm doct. cōīter q̄libet hō habet angelū ma
lū ꝓ exercitatione q̄ conat̄ eū ad pctm̄ ꝑtrahere ⁊ ꝑde
re: ⁊ ideo ꝓuidet deꝰ vt ad coercendū hostē ⁊ saluandū
aīas q̄libet hō habeat angelū custodē. Et licet oēs de=
mones laborent ad impugnandū: specialiꝰ tn̄ ille depu
tatꝰ. Sic ⁊ oēs angeli nos custodiūt: sꝫ specialiꝰ ille assi
gnatꝰ. Hec Frā. may. Tertio ꝓpter reparationē ruinaꝝ Tertio
angelicaꝝ vt ex hoībꝰ repet̄ ruina angeloꝝ ministerio
Un̄ Leo papa de ꝯse. dist. ij. c. Hi duo. dt̄: ꝙ hi duo hy=
mni ab angel̄ sunt decantati in nouo testamēto. s. Glīa
in excelsis deo. ⁊ Alleluia. Idcirco qꝛ p chr̄m eoꝝ rui=
na est reparata. Bern̄. O q̄nta dei pietas vt nos v̄micu=
li in numero angeloꝝ cōputemur. G Scdm officiū G
assistendi. Nā q̄ro Qualibꝰ hoībus libenter assistunt ⁊ Scdm assi
associant̄ angeli? Ad q̄d rn̄r ꝙ oībus deū orātibꝰ ⁊ lau stentie
dantibꝰ. ps̄. In ꝯspectu angeloꝝ psal. ti. Un̄ glo. s. Coꝝ
xj. dt̄. Angelici sp̄ūs nobis adesse credendi sunt maxie
cū diuinis mancipamur obsequijs: puta. s. lachrymādo
de pctis ⁊ cōfitendo: ⁊ elemosynas ac miscdie opa vel
ieiunia faciendo: similr̄ in aduersis sequit̄. Cū eccl̄iam
ingredimur vel sacris lectionibꝰ. s. vel p̄dicationibꝰ au
rem accōmodamus: vel psalmodie vel orōnibus incum
bimus vel missaꝝ solēnia celebramꝰ. Hec ibi. Tertiū Tertiū
officiū puniendi malos: iuxta illud ps̄. Fiant vie eoꝝ. i.
pctōꝝ tenebre ⁊ lubricū: ⁊ angelꝰ inq̄t dn̄i ꝑsequēs eos
Sed querit̄: Quales hoīes angeli acrius ⁊ specialius
ꝑsequūt̄? Rn̄r ex scriptura ꝙ Primo q̄dem luxuriosos
vt ptꝫ de sodomitis Gen̄. xxx. Scdo blasphemos. vt pa
tet de Sennacherib. Esa. xxxvij. Tertio oppressores
pauperū ⁊ fideliū: vt ptꝫ de Pharaone in mari submer
so Exo. xv. Quarto superbos ⁊ vane gloriosos: vt ptꝫ
de Dauid numerante ppl̄m. ij. Reg vlt. Quartū offi= Quartū
cium est interpellādi ꝓpter electos. Un̄ Job. xxxiij. Si
fuerit ꝓ eo angelꝰ loquens (Lyr̄. i. pniam pctōris ꝓpo
nens) vnus de milibus. i. angelis multis: miserebit̄ deꝰ
⁊ dicet: libera eū vt nō descendat in corruptionē. Et sic
angelus est executor diuine miscdie cuiꝰ erat allegator
Hec ſm Ly. Un̄ Bern̄. in epl̄is. O si haberet q̄s ocl̄os
aptos videret ꝓculdubio quēadmodū angelꝰ discurrit
mediꝰ inter dilectū ⁊ dilectā vota offerēs referens do
na: excitat istā: placat illum. s. deū. Hec ille. Hinc exm̄
capere possumꝰ q̄d angelꝰ Raphael dixit Tob. xij. Qn̄
orabas tu ⁊ sepelie. mor. ego obtuli oratio. tuam coram
dn̄o. Quintū officiū portandi in celos. iuxta illud Lu Quintū
ce. xvj. Mortuus est Lazarus ⁊ portatus est ab ange=
lis in sinū Abrae. Nam vt Bona. ⁊ Rich. sup. iiij. di. xx.

dicunt. Concedendū est q angeli boni ꝛ mali assistant morientibus: boni ad adiuuandum: mali ad nocendū si possunt. Et boni pducunt aīam si est bona vel in celum vel pri⁹ in purgatoriū: ꝛ tandē cū fuerit plene purgata in celū. Mali aūt malos rapiunt in infernū. O ḡ hō qd dormitas: cur pniam non agis. O chrīane si vis vt tibi angeli subueniant honora eos. H

H
De felicitate angeloꝝ

Circa tertiū de felicitate angeloꝝ p pcone sufficiat breuiter q angeli beati sicut in celis semp vident faciē deitatis: sic ꝛ in ecclīa dignis celebrant festis ad ɔgaudendū ipsis tanq̄ futuris cōciuibus nostris. Qualiter aūt huius festi hodierni celebritas exorta sit legit.

Or⁹ celebritatis festi angeloꝝ

Legenda. Or in Apulia est mōs qdam nomine Garganus iuxta ciuitatē que dr Sypōtus. Anno aūt dñi. 390. in vrbe dicta Sypōto: vir qdam noīe Garganus pecoꝝ multitudine pollebat. Cōtigit aūt quendam taurū ɔsortia gregis relinquere ꝛ verticē montis conscendere: quē dñs requirens p deuia: tandem inuenit in vtice montis iuxta ostiū cuiusdā spelunce stantē. Permotus itaq vir sagittā in ipm direxit: sed statim velut a vēto retorta ipm q eiecerat repcussit. Turbati famuli ꝛ ciues ciuitatis: sup h epm reqrunt: qui ieiunium eis indixit ꝛ a deo querendū admonuit. Tūc sctūs Michael epo apparuit di. Ego sum michael archangelus qui locum hunc in terris mihi statuens h volui indicio probari. Sic ḡ ibi ecclīam suo nomini dedicatā in qua honoraret cōstructam asseruit: que toto orbe habet famosa: vbi ppls cepit orare pre forib⁹ nō audeñ. intrare. Postea Neapolite adhuc gentiles ɔtra Sypontanos ꝛ Beneuētanos ordinato exercitu suo bellare ceperūt qui de epi cōsilio patronū suū vicz sctm Michaelē in auxiliū implorarunt. Ecce aūt sctūs Michael epo apparuit. di. Preces exauditas ꝛ hostibus occurrendū. Quibus occurrentib⁹ mons Garganus ille immēso tremore ɔcutit: fulgura volant: ꝛ ignee sagitte multos perimunt aduersarioꝝ. Reliqui vo errore idolatrie relicto chrīane fidei cōtinuo colla submiserunt. Tunc Sypōtani magnifica potiti victoria ceperūt dubitare vtꝝ predictū locū ingredi ꝛ dedicare deberēt. Eps aūt cōsuluit papā Pelagiū: qui sup h voluntatē scti Michaelis requirendā monuit. Vñ papa ꝛ epo ac ciuib⁹ instantibus ieiunio ꝛ orōni Michael apparuit epo di. Nō est opus dedicare ecclīam quā ego edificaui ꝛ deus dedicauit pcepitq vt die sequenti cū pplo ingredieñ. ipum ibi pcibus frequentarent: tūc ingredieñ. cryptā magnā ꝛ tria altaria in ea inuenerunt: ꝛ altare mai⁹ rubeo pallio circūtectū viderūt. Celebratisq ibidē missaꝝ solennis cū singuli cōicassent: ad ppria cū gaudio redierūt. Eps aūt ibidē sacerdotes ꝛ clericos delegauit qui iugiter diuinū officiū celebrarent. Ibi aqua lucida ꝛ dulcis emanat qua p⁹ cōionem ppls potat ꝛ diuerse egritudines sonant. Tunc his auditis summ⁹ pontifex hūc diē in honorē scti Michaelis ꝛ oīm btōꝝ spirituū p totū orbē statuit celebrandū. O ḡ charissimi honoremus sctōs angelos vt ipsi nobis subueniāt ꝛ impetrēt a chro grām in presenti: ꝛ gliam in futuro.

De angelis Ser. ij. s. de custodia angelica

A
Angelis suis de⁹ mandauit de te vt custodiāt te in oībus viis tuis. Ps. xc. ꝛc. A Sup istis verbis Bern. in ser. quadragesime dt sic Magna dilectio charitatis ꝛ mira dignatio quis: quibus: de quo: ꝛ qd mandauit. Siqdem de⁹ mandauit: ꝛ angelis suis mandauit: ꝛ de te hoīe mandauit: vt custodiant te in oībus viis tuis mandauit. Quantā reuerentiā debet tibi h vbum inferre: afferre deuotionem: offerre fiduciā: reuerentiā p psentia: deuotionē p beniuolentia: fiduciā p custodia. In quis ḡ diuersorio: in quis angulo reuerentiam exhibe angelo tuo: nec audeas illo psente qd me psite non auderes. Hec Bern. Qm aūt hodie agit festū oīm angeloꝝ custodū ꝛ mei ꝛ tui ꝛ alioꝝ cunctoꝝ atq assistentiū deo spirituū btōꝝ: ideo ad ipsoꝝ honorē hec vba cōuenienter assumunt. Iuxta que tria mysteria notabim⁹ p hoc sermone

Primū de hui⁹ custodie indigentia
Scdm de huius custodie diligentia
Tertiū de hui⁹ custodie efficacia B

B
De indigentia custodie angelice

Circa primū mysteriū de indigētia custodie angelice accipiamus p pcone q angelica custodia est homini necessaria p quintuplici ei⁹ statu.

Primo nato in vtero
Scdo egresso ex vtero
Tertio viuenti in mundo
Quarto exeunti de mundo
Quinto post mortē p conducendo

Primo

Primo inq̄ nato in vtero materno: ne. s. a diabolo suffocet ꝛ abortiuus fiat: ac p ɔñs visione diuina ppetuo priuet: eo q in pctō decessit: vicz originali: de q Ps. Ecce in iniquitatibus cōceptus sum ꝛc. Querit hic qn incipit angelica custodia circa hoiem? Rñr sm magistrū in. ij. di. xj. c. j. q in exordio sue natiuitatꝫ. Et h pbat p illud dictū Hiero. dicentis in hom. Magna inqt dignitas aīaꝝ: vt vnaqueq ab ortu ntitatis habeat angelū in custodiā sui deputatū. Gre. q̄q dt q vnusquisq vnū bonū angelū sibi ad custodiā deputatū: ꝛ vnū malū ad exercitiū habet. Hec mgr. Sed Bona. dicit hec intelligenda de ntitate in vtero. s. q tunc deputat angel⁹ hoi h est in aīatione cū spūs rōnalis infundit: qꝛ ista custodia principali⁹ respicit spm q̄ corp⁹. Et ideo ex tūc specialē debet habere angeli custodiā ꝛ nō antea. Aliqui aūt vt Rayñ. dicunt q puer q̄diu est in vtero materno est quodammō aliqd mrīs: nec est a mre tunc totaliter separatus sicut fruct⁹ pendens in arbore. Et ideo pbabiliter dr q idē angel⁹ q est custos mrīs custodit plē in vtero. Sed in ntitate sibi specialis angel⁹ deputat: ꝛ h verū est intelligendo de pma ntitate. s. cū aīa in vtero infundit: vt dictū est sm Bona. Sed ante animationē bñ concedendū est q ab angelo mrīs ples sicut fructus custodiat: vt dt Rayñ.

Qñ icipit angelica custodia circa hominem

Scdo

Scdo ḡ necessaria est angelica custodia hoi egresso ex vtero: ne. s. a baptismo impediatur ꝛ periclitet.

Tertio

Tertio q̄q viuenti in mundo ne. s. ad multa pctā ptrahat: sed angelo dirigente possit de eo dici illud ps. Sup aspidē ꝛ basiliscū ambu. ꝛ ɔcul. leo. ꝛ dra. C Nam hō debet spūaliter vincere has bestias: ad qd indiget adiutorio angelico. Primo quidem per aspidem pcatur auaritia: qꝛ auarus sic aspis aurē in terram figit ne incantatorē audiat: sic auarus cor fixit in terra ne audiat predicatorem vel deū manentem Scdo p basiliscum qui visum habet venenatiuū significatur luxuria que visu ɔcupiscentiam inflammat. Tertio p leonem significat supbia: qꝛ leo regem se animalium fore superbit. Quarto per draconē qui dentib⁹ mordet ꝛ cauda stringit significat detractio ꝛ in pctis ɔsuetudo p quam homo a diabolo constringit ne se possit inde expedire. Vñ ppter hec necessaria est hoi in tota vita angelica custodia.

C
Tres bestias habꝫ hō superare

Quarto

Quarto necessaria est exeūti. s. per mortem de mundo: qꝛ diabolus multū nitit in mortis tempe aīam decipe ꝛ rapere: iuxta illud Gen. iij. Tu insidiaberis calcaneo ei⁹. i. fini vite hoīs. Vñ Isid. de sum. bo. dt: q diabolus quanto breue temp⁹ videt restare tanto acrius nitit tentare. Et ideo necessaria est hoi tūc angelica custodia que cōfortet hoiem ne laqueis diaboli capiat. Item hō in morte debet rōnem deo reddere de oībus factꝫ suis: ꝛ ideo indiget angelo qui bona opa hoīs alleget ɔtra instantiā diaboli. Vñ Aug. dicit. Dicturus est tūc diabolus. Equissime iudex iudica hunc meū esse p culpam qui tuus noluit esse p grām tuus ob passionem: meus ob suasionem: tibi inobediēs: mihi obediens. Iudica ḡ hunc esse mecū damnandum Hec Aug. Sed angelus tunc allegabit hoīs iusticiam Iob. xxxiij. Si fuerit pro eo tunc angelus loquens vt annuncies hoīs equitatem: miserebitur deus.

Quito custodia angelica post mortē

Quinto quoq necessaria est angelica custodia hoi post mortem pro conducendo. s. per viam qua debet ire. Nam post mortem tres sunt vie. Vna que ducit ad infernum Secunda que ducit ad purgatorium. Tertia que ducit ad celum. A prima via angelus custodit ne diabolus illuc rapiat. Psalmus. Anima mea sicut passer erepta est de laqueo venātium id est demonum. In secunda via angelus ducit animam in purgatorium purgan

dam ⁊ poſtmodũ purgatã educit in celũ. In tertia via
introducit directe in celũ. Nã ſm ꝙ tenet Boñ. ⁊ doct.
malos mali angeli tanꝙ̃ tortores deportant in infernũ
Iuxta illud Mat. xviij. Iratus dñs tra. eũ tortoribꝰ. i.
demonibus: quoadusqꝫ red. debitũ. Remigius. i. ineter
num qꝛ ſemꝑ ſoluet in penis ⁊ nunꝙ̃ ꝑſoluet. Et deniqꝫ
bonos boni angeli ꝑducunt in celũ vel in purgatorium
iuxta illud Lu. xvj. Mortuus eſt Lazarus ⁊ portatus
eſt ab angelis ⁊c̃. D Queri poſſunt hic aliqua. Pri

D
Hoĩ inocẽti debuit angelus ad cuſtodiã deputari

mo vtrũ hoĩ in ſtatu innocentie in paradiſo manenti de
buit angelꝰ ad cuſtodiã deputari? Rñr ſm Boñ. ſuper
ij. di. xj. ꝙ ſic. Licet em̃ nũc magis indigeat hõ q̃ꝫ ꝑ illo
ſtatu innocentie: tñ ⁊ tũc indigebat. Rõ qꝛ deꝰ eſt proni
or ad miſerandũ q̃ꝫ ad ꝯdemnandũ. Et qꝛ in ſtatu inno-
centie habuit hõ angelũ malũ tentantẽ: ⁊ etiã filii eius
ſi ꝑmanſiſſent primi parentes in paradiſo: ſm Scotum:
fuiſſent tentati prima tentatione: atqꝫ illa victa fuiſſent
confirmati. Qm̃ aũt aduerſariꝰ nr̃ diabolꝰ etiã hoĩe in
ſtituto erat fortior ⁊ aſtutior: hoĩem ğ potuit decipe: vt
⁊ rei ꝓbauit euentꝰ: ideo indigebat hõ etiã ꝑtũc angeli
ca cuſtodia. E Scđo querit̃ vtꝝ aliqͣs angelꝰ fue

E
An chr̃o ãgelus ad cuſtodiã deputatꝰ

rit ad chr̃i cuſtodiã deputatus. Cũ em̃ habuit angelũ
tentantẽ: quare non habuiſſet cuſtodẽ angelũ. Nã ⁊ ipe
eius tẽtator dixit de eo. Scriptũ eſt infra ꝑ Pſ. Quia
angelis ſuis deꝰ mandauit de te: vt cu. te in oĩbus vijs
tu. ⁊c̃. Ad hec rñr ſm Boñ. ſup. ij. diſt. xj. ꝙ chr̃s dñs
malũ angelũ tentantẽ q̃dem habuit dũmõ ab extra: nõ
ab intra. nec h̃ fuit ad ipſiꝰ ꝓbationẽ ſed ad nr̃am inſtru
ctionem ⁊ aduerſarii confutationẽ: vt ꝑ chr̃m vinceret̃
diabolꝰ q̃ vicerat primũ hoĩem. Itẽ ꝙ de chr̃o dixit il-
lam ſcripturã. Angelis ſuis deꝰ mandauit de te ⁊c̃. hoc
vel nõ intellexit: vel forte mendaciter expoſuit dũ chri
ſto attribuit rõne ſui qđ de membris fuit ſcriptũ: vt dͬt
Aug. Vñ dicendũ eſt inq̃t ꝙ chr̃o dño nõ eſt datꝰ ange-
lus ad cuſtodiã. Tũ qꝛ chr̃s nõ indigebat q̃ nullo mõ ſe
duci vel opprimi poterat: nec in corde ledi ꝯtra ſuã vo
luntatem aut ꝑmiſſionẽ. Tũ qꝛ nõ ꝯpetebat: qꝛ angeli-
ca cuſtodia incuſtoditũ dͬt quandã ꝑſidentiã: ⁊ qꝛ ange
li chr̃o non ꝑ̃ſidebant ſed ſuberant: ideo non debuit ſibi
cuſtos angelꝰ: ſed multi angeli ad miniſtrandũ ei tanꝙ̃
domino debuerunt deputari. Hec Bonauen. O ergo
homo perpende q̃ꝫ miſericorditer deus tecũ agit cuſto
des dando ne pereas. F

F
De maxia diligẽtia cuſtodie angeloꝝ

¶ Circa ſcđm principale de diligentia maxima qua
angelus cuſtodit hoĩes ꝑ ꝯcꝭone accipiamꝰ ꝙ maxime
charitatis feruẽtia claret in cuſtodia angelica ex quin
tuplici circumſtantia.

¶ Primo ex multitudine. ſ. cuſtodientiũ
¶ Scđo ex ingratitudine. ſ. cuſtoditoꝝ
¶ Tertio ex promptitudine. ſ. preſidioꝝ
¶ Quarto ex ſolicitudine. ſ. ſuperioꝝ
¶ Quinto ex amplitudine. ſ. gaudioꝝ

Prio ex multitudie angeloꝝ queſtio

¶ Primo inquã ex multitudine: qꝛ oẽs angeli intendũt
noſtre ſalutꝫ miniſterio ⁊ cuſtodie. Querit̃ nanqꝫ Vtrũ
oẽs angeli mittant̃ ad ꝓcurandã hoĩm ſalutem. Aplꝯs
Heb. j. dͬt. Oẽs ſunt adminiſtratorii ſpũs in miniſteriũ
miſſi ꝑpter eos qui hereditatẽ capiũt ſalutis. Sed cõ-
tra h̃ eſt verbũ Diony. li de ange. hierar. di. Superna
illa agmina ab infimis nunꝙ̃ recedũt: qm̃ ea que ꝑ̃emi
nent vſum exterioris officii nunꝙ̃ habent. Hec ille. Ad
hec rñdet Bona. ſup. ij. di. x. ꝙ miſſio eſt duplex. Vna
exterior que eſt ad nos: ⁊ ſic non cõpetit oĩbus angelis
vt Dionyſii ꝟba ꝑ̃dicta ſonant. Sed h̃ mõ. ſ. vt de celo
veniant angeli ad terrã ꝑtinet ad inferiores cõiter lo-
quẽdo ⁊ ex officio eoꝝ. Dico cõiter: qꝛ ꝑ aliq̃ arduo ne
gocio mittit̃ q̃nqꝫ ⁊ raro etiã aliqͣs de ſuperioribꝰ iuxta
illud Eſa. vj. Volauit ad me vnꝰ de ſeraphin ⁊c̃. vt ple-
riqꝫ tenent doc. Alia eſt miſſio interior q̃ eſt ad angelos
ꝑpter nos. Et ſic oẽs mittunt̃: qꝛ ſuperiores mittunt̃ ad
medios: ⁊ medii ad infimos reuelãdo: ſcꝫ diuina ſecre-
ta q̃ ad ea q̃ nobis expediũt: ⁊ h̃ totũ ꝑpter nos: ſicut ſu
pra ait apl̃s. Et ſic ptꝫ ꝙ maxima eſt charitas in angel̃
erga nos que facit eos oẽs ſollicitari circa nr̃am ſalutẽ
⁊ nos adiuuare vel mediate vel imediate: ſiue in mini-
ſtrandis reuelationibꝰ: ſiue in offerẽdis nr̃is orõnibus:

dũ ſimul om̃es apud deũ ꝑ nobis interpellant: ⁊ oratio
nes nr̃as ſuis igneis affectionibꝰ deo acceptas faciunt
ſicut aduocati decoris orõnibꝰ alioꝝ cauſam defendũt
⁊ ornant ac ꝓcurant ſic auxiliũ. Hec ex Bona. Scđo
ex ingratitudine cuſtoditoꝝ. i. hoĩm claret magna dili-
gentia angeloꝝ qꝛ nõ ſolũ erga bonos ⁊ iuſtos: ſed etiã
erga infideles ⁊ in pctĩs obſtinatos ac dei inimicos di-
ligentẽ cuſtodiã exhibẽt: nec ꝑpter eoꝝ ingratitudinẽ
eos deſerunt. G

Scđo ex ingͣtitudie cuſtoditorum

G
Angelꝰ ſubtrahat cuſtodie bñficiũ

¶ Querit̃ ğ: vtrũ angelꝰ ſubtrahat cuſtodie bñficium
ab hoĩe ꝑpter ſuã obſtinationẽ? Rñdet Bona. ſup. ij.
diſt. xj. ar. ij. q. j. ꝙ bonus angelꝰ nunꝙ̃ deſerit pctõres
etiam obſtinatos quin ſemꝑ retrahat ne labant̃ in peiꝰ
⁊ etiã quin defendat ab aduerſario: qꝛ non patit̃ ipos a
demone opprimi vel occidi: niſi forte h̃ ſnĩa diuini iudi-
cii exigeret. Rõ: qꝛ angeli boni ex charitate ſunt ꝓnio-
res ad adiuuandũ hoĩem q̃ꝫ ſint mali ad ꝑ̃cipitandũ vl̃
infeſtandũ. Sed mali nunꝙ̃ ceſſant ab infeſtãdo etiam
ſctiſſimos hoĩes vſqꝫ ad mortẽ: nam vt dͬt glo. Tob. vj.
etiã ipm chr̃m dñm diabolꝰ inſecutꝰ eſt vſqꝫ ad crucẽ: ğ
nec angelus bonꝰ deſiſtit cuſtodire hoĩem vſqꝫ ad mor
tem. Itẽ qꝛ Aug. xxiiij. q. iij. Corripiant̃. dͬt: ꝙ de nemi
ne deſperandũ eſt ante finem vite huiꝰ: ğ quantũcunqꝫ
ſit aliquis obſtinatꝰ non eſt de eo deſperandũ. Sed me
dicus nõ dimittit hoĩem de q̃ nõ deſperat: ğ nec angelꝰ
pctõrem quantũcunqꝫ obſtinatũ. Sed di. tñ Hiere. lj.
ſcribit̃. Curauimus babylonẽ ⁊ nõ eſt curata: derelin-
quamꝰ ğ eã: ibi glo. dͬt ꝙ hec ꝟba ſunt angeloꝝ q̃s tanꝙ̃
medicos a nobis repellimꝰ dũ eoꝝ cõſilio nõ acq̃eſcimꝰ
Itẽ q̃d de antichr̃o: de q̃ Damaſ. dͬt ꝙ antichr̃s poſtꝙ̃
fuerit obſtinatꝰ carebit angeloꝝ ꝑ̃ſidio. Ad hec rñdet
Bona. ibidẽ ꝙ in his autoritatibꝰ ⁊ ſimilibꝰ intelligen-
dum eſt ſic ꝙ angelꝰ dͬr abeſſe vel recedere nõ ita ꝙ nõ
defendat ab aduerſario ⁊ non retrahat a peiori malo:
qꝛ h̃ mõ nec antichr̃m deſeret angelꝰ: ſed qꝛ non ꝑducit
ad bonũ: eo ꝙ ille nõ obedit illi: imo cõtra eiꝰ monita fa
ciem obfirmabit. Pro tanto ğ dͬr abeſſe vel recedere an
gelus. ſ. quantũ ad effectũ cuſtodie q̇ eſt in ꝓmouendo
ad bonũ: ⁊ ſic nõ derelinquit ſimpl̃r. O ğ mira dei beni
gnitas: o magna angeloꝝ dilectio ad nos. Tertio ex
ꝓmptitudine. ſ. ꝑ̃ſidioꝝ ꝯtinua. Vñ Berñ. In oĩ loco an
gelꝰ ſedulꝰ pediſſequa eſt aĩe. Itẽ Aug. li. ſolil̃. c. xxix.
dͬt. Magna cura ⁊ vigilanti ſtudio aſſunt nobis angeli
oĩbus horis ⁊ locis ſuccurrẽtes neceſſitatibꝰ nr̃is ⁊ ſol
licite diſcurrentes inter nos ⁊ deũ: nobiſqꝫ ꝓuidentes.
Hec ille. H Sed q̃rit̃. Quõ angeli dicunt̃ nobiſcũ

Tertio ex ꝓmptitudine auxilii cõtinua

H
Queſtio

ſemꝑ adeſſe: qm̃ vt Damaſce. dͬt. Angeli cum hic ſunt in
terris nõ ſunt ꝑtũc in celo. Nunq̇d ğ angeli vadũt q̃nqꝫ
in celũ. Rñr ſm Alex. de ales. ij. pte ſum. q. xl. ar. v. ꝙ
angelꝰ licet interdũ relinq̃t hoĩem loco: qꝛ vadit in ce-
lũ vel al̃s nõ tñ relinq̃t q̃ ad cuſtodie effectũ: qꝛ exiſtẽs
in celo vl̃ alibi cognoſcit ſemꝑ ⁊ ꝯtinue q̃d circa hoĩem
agat̃: nec indiget mora tꝑis q̃ ad motũ localẽ: qꝛ ſtatim
põt adeſſe ⁊ ꝓmptiſſime adeſt. Quarto ex ſollicitudi
ne. ſ. ſuperioꝝ qꝛ nõ ſolũ ſinguli inferiores angeli de ſin
gulis hoĩbus ſunt ſolliciti vt ſaluent̃: ſed inſuꝑ etiã ſu-
ꝑiores: vt archangeli ⁊ principatꝰ vniuerſal̃r cuſtodiũt
ppl̃m ⁊ ſolliciti ſunt de ꝓuinciis ꝑ ſuꝑiores ⁊ rectores
hoĩes gubernandis ſaluifice ⁊ legibꝰ iuſtis. Vñ ſic̃ q̃li-
bet hõ habet ſpecialẽ angelũ deputatũ: ita ⁊ q̃libet pro
uincia: ciuitas: oppidũ ⁊c̃. earũqꝫ rectores ⁊ principes
habent ſpeciales angelos ſuꝑiores q̃ habent dirigere
in regimine ⁊ ꝓcurare bona ꝓuincie: ſm ꝙ dicũt doct.
ſuꝑ illud Dañ. x. Princeps regni pſaꝝ reſtitit ⁊c̃. I

Quarto ex ſollicitudie ſuꝑioꝝ

I
Queſtio

Querit̃ hic: Quid de eo q̃ ex ſtatu inferiori vl̃ plebeio
ſublimat̃ in regẽ vel principẽ: aut in ꝑ̃latum eccl̃iaſticũ
puta epm̃ vel papã ⁊ hmõi. Rñdet Ly. ſuꝑ Apoc̃. x. c.
ꝯcor. Tho. ſuꝑ. ij. di. xj. ar. ij. ꝙ talis nõ relinquet̃ ab il
lo angelo q̃ ꝑ̇mo in ntitate fuit deputatꝰ ad cuſtodiam
ꝑſone hmõi: ſed habebit talis duos angelos cuſtodes.
Vnũ illũ ꝑ̃dictũ de inferiori ordine rõne ſingularis per
ſone ſibi datũ. Alterũ aũt habebit angelum rõne digni
tatis ſeu officii q̃ eſt de ſuꝑiori ordine q̃ dicunt̃ principa
tus q̃ ſingulis regnis preſunt. Et iſti ſunt cuſtodes ſpe-
cialiter regũ inquantũ in eis virtualiter cõſiſtũt ꝑpter

quod noiantur principes. Dan. x. Apparet princeps grecorum. Hec Lyr. Exemplum. Si quis eligitur in papam: unum angelum habebit eum quem a nativitate fuit sibi deputatus: et alium habebit rone papalis dignitatis archangelum principem totius eccle quem creditur esse Michael: cuius est principalius sanctam ecclesiam catholicam custodire sicut et antea synagogam Dan. x. Un canit eccla: Michael prepositus paradisi. i. ecclie quem honori. etc.

K Quinto ex amplitudine. s. gaudiorum celestium claret diligentia angelice custodie: quia secundum Bona. ubi s. ar. ij. gaudium in angelo ex conversione et profectu hois custoditi amplificatur et crescit. s. propter charitatem duplex. Uno modo extensive: quia de pluribus gaudebit secundum quod plures salvabuntur. Alio modo intensive: quia licet gaudium essentiale in eis crescere non possit: tamen accidentale gaudium crescit: et rone boni proprii: et rone boni iuncti: quia ministrantes merentur pro bono hoc premia accidentale premium: et quia suos cives ad btitudinem perducunt. Hec Bona. O ergo ho age gras deo. O christiane ama deum et angelos honora ne sis ingratus.

Quinto ex amplitudine gaudij celestis

L Circa tertium de efficacia custodie angelice sit pro conclusione verbum Bona. sup. ij. dist. xi. ar. ij. q. j. in fi. sic. Credendum est quod multis modis angeli custodes studet nos promovere ad bonum et retrahere a malo: quis non percipiat spus nri hebetudo. Et subdit quod propter hoc multi ingrati superbiunt frequenter sibi attribuendo quod est ex bnficio angelico: unde ex hoc minus iuvantur ab angelis. Utile est ergo nosse effectus vel fructus angelice custodie quos enumerat ibidem Bona. Sed pro faciliori captu nos breviter hic teneamus ordinem alphabeti. Primus fructus est vel effectus: arguere et a pctis revocare: patet Judicum. ij. ubi angelus dni arguit pplm israel de peccatis contra deum. Secundus est boni impedimenta auferre. Tertius criminum vincula solvere. i. consuetudines malas et societates ac occasiones. Quartus demones arcere: ut patet de Raphael Tob. ult. Quintus exorare et orones nras deo offerre. ibidem. Quando orabas ego obtuli orationem tuam coram dno. Sextus fidei sacramenta revelare. sicut Gen. xviij. Tres angeli abrae expresserunt mysterium trinitatis et unitatis. Septimus gaudia consolationis ministrare. s. tribulatis. Tob. v. Forti aio esto: in proximo est ut cureris. Octavus hostes deiicere. s. in bellis. Esa. xxxvij. Nonus intellectum docere. ut ptz Dan. xi. Decimus cavere picula et temptationes mitigare. Undecimus laborantes in via dei conforta re: utpote in pnia vel religione. Duodecimus morientes ducere vel conducere in celum. Hec ex Bon. O ergo scte deus tibi laus et grarum actio pro tantis bonis. O bte michael. O bti angeli orate pro nobis ut hec assequamur.

De fructibus angelice custodie

Primus · *Secundus* · *Tertius* · *Quartus* · *Quintus* · *Sextus* · *Septimus* · *Octavus* · *Nonus* · *Decimus* · *Undecimus* · *Duodecimus*

De Angelis Sermo. iij. et precipue de beato Michaele archangelo

A Factum est prelium magnum in celo: Machael et angeli eius preliabantur cum dracone. Apo. xij. A Si charissimi diligenter pensamus: multum obligamur michaeli et angelis eius. Primo propter eorum prelium pro nobis contra diabolum. Un Bed. li. de ritu gentilium dt. Unusquisque noverit se obligatum ut veneretur angelorum collegium propter eorum obsequium. Secundo propter celeste gaudium quod ipsi habent de nostra salute. Nam iustum est ex quo angelis dei gaudium est in celo super nra conversione: ut salvator testatur Lu. xv. ergo et nos congaudere debemus de ipsorum glorificatione: ut sicut ipsi faciunt festum de nobis in celis: et nos de eis facere debemus in terris: et pro hoc festo specialiter honorare. Tertio propter consortium futurum in coheredidate celesti. Bern. Simus grati: simus devoti: tantis servitoribus: quia nri custodes: tutores: actores: et coheredes sunt. Hec ille. Ad honorem ergo bti michaelis et oim btorum spirituum quorum hodie festum colitur predicta verba accipimus. Iuxta que verba tria mysteria notabimus pro hoc sermone precipue de scto michaele: secundum quod de tribus commendatur

Primo de prelii victoria: cum dr. Factum est prelium. Et infra de victoria

Secundo de presidii providentia. Nam angeli eius dicuntur quibus presidet nobis providens.

Tertio de privilegii excellentia: quod sequitur ad dicta

B Circa primum mysterium de prelii michaelis victoria. Nam et hodiernum festum victoria Michaelis nuncupari solet: ut ptz in legenda. Ideo de hoc agentes: pro conclusione accipiamus verba scte eccle in officio dicentis sic. Magna magnalia de michaele archangelo. s. dicuntur laudando qui fortis in prelio fecit victoriam. Pro quo notandum quod btus michael hoc habet a deo pro speciali prerogativa honorum magnifici: quod. s. ipsi est commissa victoria preliorum. Sicut enim bto Gabrieli commissa est revelatio secretorum ut ptz Dan. viij. ubi legitur quod cum danieli ostensa fuissent quedam secreta in visione et quereret intelligentiam: ecce stetit in conspectu eius quasi species viri. Lyra. i. angelus Michael qui erat princeps synagoge: et clamavit et ait. s. angelo alteri loquens. Gabriel fac intelligere visionem: istum. s. Danielem. Et sic ei gabriel revelavit secreta plurima: et precipue de chri adventu. Denique Gabrieli commissa est annunciatio secretorum incarnationis chri: ut ptz in evang. Item Raphaeli commissa est cura morborum et corporalium et spualium: sicut patet in Tobia quem curavit a cecitate: et in sara quam curavit a demonis temptatione. Ipsi etiam est commissa itinerum directio et sana reductio: ut ptz eodem li. Sic michaeli videtur esse commissa victoria preliorum. Ordo enim est inter angelos quoad officia et dei ministeria explenda. Unde et canit eccla orando. Deus qui miro ordine angelorum misteria hoimque dis. co. p. etc. Quamobrem advertendum quod invenimus michaelem quattuor prelia egisse et in oibus victoriam habuisse: et quintum erit futurum ubi et victoriam habebit.

B De prelii michaelis victoria · *Notabile*

Primum in celo cum dracone

Secundum in egypto pro israel liberatione

Tertium in deserto de moysi corpore

Quartum in novo testamento pro devotorum defensione.

Ultimum erit cum antichristo suo tempore

Quatuor prelia et victorie b. michaelis

Primum bellum vel prelium michael habuit in celo cum dracone. i. lucifero et angelis eius: sed hoc prelium vicit: et luciferum cum suis de celo expulit: ut ptz Apoc. xij. ubi sic scribitur. Factum est prelium magnum in celo: Michael et angeli eius preliabantur cum dracone et draco pugnabat et angeli eius et non valuerunt neque locus eorum amplius inventus est in celo.

Primum prelium in celo cum dracone

C Iuxta que verba aliqua queruntur. Primo de modo: qualiter fuit illa pugna angelorum in celo: cum non habeant angeli manus corporales et arma ac hmoi. Rndetur secundum doc. quod ibi fuit realis pugna spirituum. Quod ptz ex hoc: quia mali angeli realiter sunt expulsi de celo violenter: licet illa pugna non fuerit corporalis nec per arma corporalia quibus cedunt membra. Ad quod notandum quod inter spualia: ut sunt potentie aie pot esse pugna quandoque intranea: quandoque extranea. Intranea est quando appetitus sensitivus appetit aliquid quod voluntas repugnat: vel intellectus iudicat aliquid faciendum quod voluntas non vult. s. furari: mechari et hmoi. Et talis controversia vel pugna. s. intranea non habet locum in angelis. Sed extranea pugna fit in spu: quando aia unius hois intelligit aliquid faciendum vel vult quod aia alterius intelligit non faciendum vel non vult facere. Et talis pugna fuit inter angelos: quia intellectus bonorum iudicabat velle btitudinem merito precedente et deo subesse volebat. Malorum autem merito non precedente nec subesse: sed supbire volebat. Et sic ibi fuit bellum realissimum pro contrarietatem voluntatum. Et quia boni angeli cum michaele deo volente expulerunt malos de celo illis fortissime resistentibus: sed non potuerunt resistere: quamvis lucifer in naturalibus preemineret eis: quia deus non influxit ad virtutem et fortitudinem malorum: sed ad fortitudinem bonorum. Sed quomodo eiecerunt eos. Fran. may. imaginatur quod sic angelus pot movere celum: ita unus angelus pot movere alterum et precipue deo virtutem influente michael et sui hoc fecerunt.

C Qualis fuit pugna angelorum

D Secundo de loco queritur ad quem locum sint deiecti: utrum. s. detrusi sint ad infernum demones. Rndetur secundum Bona. sup ij. di. vj. q. ij. concor. Rich. quod sicut sacra scriptura dt: locus demonum usque ad diem iudicii est aer caliginosus in quo generaliter demonum multitudo habitat: et non est locus subterraneus quem vocamus infernum. Utrum autem aliqui detrusi sint in infernum: non invenio inquit a sctis determinatum. Illud autem bene credo quod aliqui descendunt ad torquendas aias secundum quod inter se habent deputata maledictionis officia. Ra

D Ad quem locum demones deiecti

K

Mo aūt quare deus permisit eos vsq; ad iudiciū stare in hoc aere caliginoso est: q2 ꝑpter caliginē cōpetit culpe tenebrositati. Et quia hoies exercitare habent impugnaña. ad vtilitatē meritoꝝ ⁊ premioꝝ electoꝝ hoīm: vt dt Aug. Ideo voluit eos deus stare in aere nobis propinquo ꝑpter humanū exercitiū. Utꝝ aūt habeant penas infernales. Rñdet idē Boñ. ⁊ ꝯcor. Rich. ꝙ penā ignis infernal' eis differt vsq; ad iudiciū qñ retrudent in infernū. Et h̄ deus ideo voluit vt non retrahant ab exercitando hoies: qđ fieret si haberent penā cōpletā. Uerūtñ iam habent qđ est principalissimū in pena inferni. s. caretiā visiōis diuine ⁊ vicioꝝ flāmas torquen. sc; ire ⁊ inuidie qbus acriter torquent: ⁊ alias quasdā penas maximas. s. meroꝛ interni ⁊ doloris ac desperationis. Et ꝑpterea glo. sup Jac. iij. dt. Diabol⁹ vbicūq; sit vel in aere vel sub terra: semp fert secū tormenta flāmaꝝ suaꝝ. Que glosa non est intelligēda de tormento ignis material' inferni: sed de aliis p̄dictis. Hec Rich.

Questio

E Tertio de numero querit: Utrū demones deiecti sint in magno numero? Ad qđ Haymo sup Apoc. dt: ꝙ vt scti viri opinati sunt. Aer iste caliginosus ita plenus est demonib⁹ sicut radi⁹ solis minutissimis pulusculis videt plenus. Et h̄ pōt extimari p rōnem: q2 vt mgr dt ſm Greg. in. ij. di. xj. quilibet hō habet malū angelū ad sui exercitiū deputatū a principe demonū: h̄ est a lucifero ꝑpter qđ de⁹ etiā cuilibet deputauit vnum bonū angelum ad custodiendū. Insup ſm Lyr. sup Dañ. x. quelibet ꝓuincia ⁊ sic etiā patria ⁊ ciuitas: oppidū ⁊ villa habet angelū malū deputatum a p̄ncipe demonū ad inducendū hoies illius ad malū: sicut ⁊ habent angelum bonū ad ꝓcurandū bonū illius ꝓuincie a deo deputatum: ideoq; magno numero debent esse vt ad hec sufficiant ⁊ ad alia hmōi. Si dicas. Et qs hoim pōt ḡ saluari inter tot hostes? Rñr ꝙ sicut Berñ. dt. Si bonus spūs nobis non adesset: maloꝝ impet⁹ nullus supare posset. Ad vincendū ḡ illos boni angeli iuuant: q̄ ſm doctores incomparabilr plures sunt. s. qui ꝑmanserūt in celo q̄ꝫ qui corruerunt. Item ſm sniam Orige. exercitū demonum minuimus cū eos vincimus: ita ꝙ q̄ ab aliq̄ sctō viro semel victus fuerit. s. ꝑfecte: deinceps ille idē demō de eodē vicio de q̄ victus est: ipm eundem hoiem nō valeat tentare. O ḡ hō ex dictis tibi caute ꝓuide ne ꝯsentias diabolo in pctīs: alioquin peribis cū diabolo. F

De numero demonū deiectoꝝ

Scdm bellū Michael habuit in Egypto p filioꝝ israel liberatiōe: q2 ipe fuit princeps synagoge. Dañ. x. ḡ ipe egyptiis plagas intulit: ipe mare diuisit: ⁊ in colūna nubis antecessit: ⁊ filios isrł in terram ꝓmissionis introduxit ⁊ contraria bella cōtriuit. Tertiū ꝑlium egisse legitur de moysi corpe: vt ptꝫ in epła Jude apłi. Michael inquit cū diabolo disputans cū altercaret de Moysi corpe ⁊c. Ut eñ dt Ly. ⁊ cōiter doctores. diabol⁹ volebat reuelare corpus Moysi iudeis ad idolatriā pronis vt eum adorarent tanq̄ꝫ deum. Michael aūt tūc p̄nceps synagoge hoc voluit impedire ⁊ vicit. Quartū prelium egit Michael p suoꝝ deuotoꝝ defensione: ⁊ vicit qñ Neapolitanos ⁊ eoꝝ exercitū ꝯtra Sipontanos bellantes cōtriuit. De h̄ patuit sermone. j. H. Ultimū erit cōtra antichristū quē Michael interficiet: vt dicit glo. sup Apoc. xiij. vic; ꝙ cum ipe antichrist⁹ latens triduo se mortuū finget ⁊ resuscitatū: arteq; magica ferentibus demonibus in aera ascendet: ⁊ vniuersis mirantibus adorabunt eum vt deū. Tandem ipm stantē in mōte oliueti in papilione occidet Michael repentina morte vt dt glo. sup illud. ij. Thes. ij. Quē dñs iesus interficiet spū oris sui. Lyr. q2 de mandato chri fulminabit per ministeriū Michaelis archangeli. Hec ibi. Ecce o homo aduerte q2 mali male peribūt cū demone suo p̄ncipe. Boni aūt ⁊ penitentes locabunt in celo cū michaele ⁊ angelis. Uenerare ḡ Michaelem ⁊ eius angelos vt p eos vincere possis demones G

Scdm bellū

Tertiū

Quartū

Quintū contra antichristum

G ¶ Circa scdm de ꝓuidentia presidij sit ꝓcōne quod canit eccłia di. Hic est Michael archangelus p̄nceps militie angeloꝝ cuius honor prestat beneficia ppłoꝝ ⁊ oratio perducit ad regna celoꝝ. Sed querit gr̄a hui⁹: Qualia beneficia vel presidia confert eccłie ⁊ populo christiano Michael archangel⁹: aut qualiter ꝓuidet? Ad qđ rñr ꝙ ꝓuidet magna beneficia quintupliciter p quinq; ordines angeloꝝ suoꝝ ꝓsequendo ſm positionē beati Greg. de ipsis ordinibus angeloꝝ. Primo q̄dem per principatus ecclīam stabilr gubernando: nā vt scribit Dañ. x. Michael inqt vn⁹ de principib⁹ p̄mis venit ad adiutoriū meū ⁊c. Dicit aūt Grego. ꝙ principari est inter reliq̄s priorē existere. Et Diony. ix. c. celestis hierar. dt. Nomen principatuū ſcat ductiuum in ordine sacro. Illi eñ qui alios ducunt primi inter eos existētes principes ꝓprie vocant. Ex qbus claret ꝙ Michael est de ordine principatuū: ⁊ inter oēs angelos q̄ extra mittunt ipe est p̄nceps gloriosissim⁹ ⁊ nobilissim⁹ militie angelice: vt etiā canit eccłia. Et ipe est p̄nceps tōti⁹ ecclesie chrīane ⁊ multitudinis humane: vt tenent cōiter docto. ḡ ad ipm ptinet ecclīam stabilr vsq; ad finē mōdi gubernare: ita ꝙ quantūcunq; impugnet nō poterit eius fides deficere vel extingui iuxta illud saluatoris ꝓmissum. Lu. xxij. Ego rogaui p te vt nō deficiet fides tua. Scdo p potestates ꝓuidet: ⁊ emones coercendo. Nā quero: Ad quē ptinet vniuersalis custodia cōtra oēs demones? Rñr ſm Greg. ꝙ ad potestates que habent ex officio arcere eos ne noceant: sed Michael est sup h̄ princeps: q2 scribit Apoc. xij. ꝙ Michael ⁊ angeli ei⁹ p̄liabant cum dracone: ⁊ draco pugnabat ⁊ angeli eius. Quo designat ꝙ sicut draco. i. lucifer principalissimus est inter oppugnantes ecclīam ⁊ nos: ita Michael p̄ncipalissimus est inter defensantes. Uñ canit eccłia. Collaudemus venerañ. oēs celi milites: sed p̄cipue primatem celestis exercitus Michaelē in ꝟtute conterentē zabulon. i. demonē. Quo custode. i. michaele ꝓcul pelle rex chrē piissime oē nefas inimici. i. diaboli. Tertio p ꝟtutes mirabilr ꝟtutes ꝓmouendo ac instruēdo. Ipse eñ Michael facit principalius cum ꝟtutibus angelic; vt ppłs chrīanus ꝓficiat in ꝟtutibus iusticie: misericordie: charitatis: deuotionis: ⁊ cult⁹ diuini: ac pseuerātia in obseruatione legis euangelice. Uñ Greg. in homel. Accesserunt publicani ad Jesum: dt. Michael quis vt deus interpretat: q2 q̄tiens aliq̄d mire ꝟtutis agit: michael mitti ꝓhibet: vt ipo actu ⁊ noīe det intelligi ꝙ sicut nullus pōt facere qđ ꝓualet deus: sic queq; ꝟtutes mire michaeli attribuunt. Iste est ḡ Michael qui cum maximo exercitu angeloꝝ assistit in hora cōsecrationis eucharistie ⁊ celebrationis misse: vt dt Gre. de ꝯse. di. ij. Quid sit. Et ipe docet ⁊ īducit pplm ad celebrem cultū sacramenti. Ipe est qui cultū idoloꝝ cessare fecit per mundū. Sicut eñ in vete. testa. ipe altercatus est cum diabolo de corpe Moysi: ne si reuelaret ppłus in idolatriā deflueret: vt supra dictū est. Ita ipe in nouo testamēto diabolū repressit ne idolatrare gentes faceret. Uñ vt Apoc. xx. dr. Iste est angelus q̄ ligauit diabolū p annos mille vt nō seducat gentes. i. ecclesie filios donec consument mille anni. i. vsq; ad tpa antichristi: tunc eñ soluet. Deniq; mirabilr p Michaelē ⁊ ꝟtutes angelicas ꝓficit eccłia dietim. Quarto p archangelos ꝓuincias ⁊ regna ad fidem chrī inducendo vel in ea ꝯseruando ac in iusticia sustentādo. Nā Eccł. xvij. scribit. In vnāquanq; gentē p̄posuit de⁹ rectores Glo. i. angelos quib⁹ cōmisit custodiā. Et ſm doc. talis custodia cōis vel vniuersalis ꝓuincie aut ciuitatū pertinet ad archangelos q̄bus p̄est Michael p̄nceps ⁊ ꝓuidet vt sic custodiant: ne p iniusticiā de gente in gentem talia regna transferri diuino iudicio demereantur sicut scribit Eccł. x. ⁊ vt ab infidelibus defensent vel liberent. Uñ Dañ. x. dr ꝙ Michael venit in adiutorium angeli qui laborabat p liberatione filioꝝ isrł de babylonica captiuitate. Quinto p angelos ꝓuidet singulos hoies custodiendo: a pctīs retrahēdo: ⁊ ad bonum incitando: ⁊ apud deū intercedendo: O ḡ hō honora p his Michaelem. H

De ꝓuidētia ꝓsidij āgelici

Multiplicia beneficia p quinq; ordines angeloꝝ

Scdo

Tertio

Quarto

¶ Circa tertium de priuilegiis Michaelis queritur Quare in eccłia militante Michael pre ceteris angelis honorat. Cū eñ honor sit premiū ꝟtutis: vt dr. iiij. Eth. ḡ magis ꝟtuosus magis debet honorari: sed multi angeli p̄cellunt Michaelem in grāꝝ donis ⁊ in gloria:

De priuilegiis beati michaelis

vt patet de superioribus.s.seraphin: cherubin: throni: dominationes:ꝙ ꝛc. Ad hec rñr ꝙ ꝗuis multi sint superiores angeli Michaele:tñ michael pꝛehonoraꝛ ꝓpter magna priuilegia sibi cócessa.s. ꝓ salute nostra ꝓcurāda.

Primū Primū priuilegiū est custodem esse ecclesie. Nam doct.cōmuniter dicunt super Dan.x. Michael fuit primus princeps synagoge que postꝗ dñm crucifixit reliquit eam michael:ꝛ factus est princeps ecclesie. Unde ꝛ Josephus antiquitatum libro refert ꝙ post mortem chri cum quodā die Pentecostes noctu sacerdotes tēplum ingressi fuissent ex more ad ministeria complēda: motus strepitus ꝛ voces audierūt subitas angelorum dicentium. Trāseamus ab his sedibus. Proinde ecclesia canit. Michael prepositus paradisi quem honorifi. an.ci.ꝛc. Aureo.li.ij.compeñ.dicit. Michaeli attribuitur prepositum esse paradisi.i.ecclie sicut olim fuit princeps synagoge. Hec ille.

Scḋm Scḋm priuilegium est adiutoriū electꝭ prestare. Uñ canit eccl'ia. Michael archangelus venit in adiutorium populo dei: stetit in auxiliū pro animabus iustis. Quia nimirꝫ inueniꝛ in scripturis ꝙ michael semp stetit in adiutoriū pro electis. Primo in celo stetit pro electis angelis contra luciferꝭ ꝛ angelos eius. Scḋo in egypto stetit pro filiis isrl'liberādis. Tertio in captiuitate babylonica pro eisdem. Quarto in ecclesia ꝓ fidelibus sibi deuotis: vt dictū est s. Quinto stabit pro electis ꝯtra antichrm quem occidet: vt dictum est.

Tertiū Tertium priuilegiū est ponderandi officiū habere: vt patet in picturis que sunt libri laicoꝝ. Unde Bern.in dial'.dt. In puncto sepationis aie a corpe obseratis corporis sensib' angeli boni ꝛ mali ꝯueniunt: qꝛ oīa bona ꝛ mala hois opa ad memoriā reuocāt: ita ꝙ statim iudicet dñs oīa sua merita vel demerita. Tunc itaqꝫ Michael ꝑ se vel ꝑ suos angelos ponderat in statera iusticie diuine merita aiaꝝ: ꝛ vacuas bonis mittit in infernū: plenas aut charitate ꝛ pfectas ducit in celum: semiplenas mittit in purgatorium vt satisfaciant.

Quartū Quartum priuilegium est animas ad celū suscipe. Uñ canit ecclia di. Archangele michael cōstitui te sup oēs aias suscipiendas. Nā aie iustoꝝ portanꝛ ab angelis in celum: vt ptꝫ de aia Lazari Lu.xvi. Nō qꝛ aia ꝑ se ire nō posset:sed qꝛ portanꝛ ꝓpter reuerentiā vt sponse regis ꝛ michael eas suscipit. Sed ve malis qꝛ a demonibus rapiunꝛ violenter ꝛ confusibilr ad infernū ducunꝛ

Quintū Quintum priuilegiū est cōpresentare.s.aias in lucē. Unde ecclia dt. Ne cadant in infernū: sed signifer sanctus michael representet eas in lucē sctām. O de' quale tunc gaudiū erit aie cū ꝑ michaelē presentaꝛ beate virgini: ꝛ ꝑ illam chro. Uñ de virgine canit ecclia. Maria mater grē:mr miscḋie:tu nos ab hoste ꝓtege in hora mortis suscipe. Et sic in gloria locaꝛ aia cū angelis.

Sextū Sextum priuilegiū est in iudiciū vocare.s.oēs. Uñ.j. Thes.iiij. Ipse dñs in voce archangeli descendet de celo. Nā ſm Rich.sup.iiij. Iste archangelus principalis erit michael qui ꝑ archangelos ꝓnunciaꝝ faciet clamare: Surgite mortui venite ad iudiciū.

Septimū Septimum priuilegium est signiferꝝ chri fore: vt s canit ecclia: qꝛ signa passionis chri ipe deferet ad iudicium.

Octauū Octauū priuilegium est sententie diuine executionē pficere: qꝛ data a chro sententia Ite male.in ignē eternū ꝛc. Michael oēs reprobos ꝛ demones cū suis angelis depellet in infernū: ꝛ carcere sempiterno claudet eos. O q̄le ve ibi erit: quant' flet' ꝛ stridor dētiū. O q̄le btōꝝ gaudiū ꝑ liberatione. O ꝙ pctōr honora sctm michaelē cū angelis: ꝛ nūc q̄re apud eos grām vt habeas tūc gliam. Qḋ nobis prestare digneꝛ rex angeloꝝ iesus chrs qcū

De angelis Ser.iiij.s.de eoꝝ excellentia ordinibusqꝫ ꝛ nostri prouisione

A Benedicite dñm oēs angeli eius: potentes virtute facientes verbum illius. Ps.cij. Hec verba canit ecclia in introitu misse hodierne A Ecce charissimi: hodie celebraꝛ festū oim sanctoꝝ angeloꝝ qui sunt in celis: quatinus admoneantur oēs filii ecclesie angelos honorare ꝛ inuocare vt auxilienꝛ nobis: quia nimirꝫ dignū ꝛ iustū est eos honorare ꝛ festum celebrare ꝑ eoꝝ glīa. Primo ꝓpter eoꝝ dignitatem: qꝛ sunt eterni regis.i.dei milites ꝛ innumerabiles. Job.xv. Nunquid est numerus militū eius. Si ꝙ vnū seruū principalē regis honoram' quanto magꝭ debem' honorare tot ꝛ tales ministros tanti regis.i.dei semp sibi assistentes: ꝛ quicq̄d voluerint impetrare valentes. Scḋo ꝓpter eoꝝ erga nos charitatē qua nr̄am salutē ꝓcurant iugiter. Uñ Chryſ.sup eplam Heb.dt. O quantus honor nobis extitit vt ad nos sicut ad amicos angelos deus ꝑ ministerio salutis miserit. Tertio ꝓpter nr̄am vtilitatē: qꝛ ipsi nr̄as orōnes pferūt ad deū ꝛ intercedunt vt exaudiamur. Et tanto magis gaudēt de nobis quanto vident nos lachrymose deo supplicare. Ber. Lachryme penitentiū sunt vinū angeloꝝ.s. letificatiuū. Et nos ꝙ debemus eos honorare ꝛ grati esse ac illis ꝑ hac festiuitate cōgratulari: vt ꝑ eos salutē cōsequamur: eoꝝqꝫ in consortiū assumi mereamur in celo Ideo eis cōgratulando ad benedicendū deū inuitam' ꝑ bñficiis tā ipsis ꝗ nobis prestitis: di. Bñdicite o.an. ei' ꝛc. Juxta q̄ ꝟba tria mysteria notabim' ꝑ h̄ ſmone.

¶ Primū de mirabili ꝯditiōe ꝑ qua bñdicere debēt deū: qꝛ potentes virtute

¶ Scḋm de ordinali distinctiōe.s. in q̄t ordinib' sunt angeli

¶ Tertiū de salutari ꝓcuratiōe.s.nobiscū iuxta verbum vel voluntatē dei B

¶ Circa primū de mirabili ꝯditione.s.angelice dignitatis. Ex ꝙ mgr in.ij.di.j.dt. Si queriꝛ ad q̄d creata sit rōnalis creatura: h̄ est: hō ꝛ angelus? Rñr ad laudandum deū: ad seruiendū ei: ad fruendū eo: in q̄bus ꝓficit ipa: nō deus q̄ est summe bon'. Et iteꝝ: distincta est itaqꝫ inq̄t rōnalis creatura in incorporeā ꝛ corporeā: ꝛ incorporea q̄dem angel': corporea vero hō vocaꝛ. Hec mgr. Iste itaqꝫ.s. due creature que habent deū bñdicere ꝛ laudare ꝛ ꝑpetuo in celo ꝑ sue bonitatis bñficiis ꝛ gloria compari possunt ad inuicē: vt nouerim' q̄ plus teneatur deo ad gr̄aꝝ actionē ꝛ bñdicendū ac laudandum. Proinde vt h̄ clari'scire valeamus ꝑ nr̄a edificatione.

B De mirabili ꝯditione angelice dignitatis

Questio Questio occurrit. Utꝝ de' ꝯdidit excellenti' ꝛ mirabilius ac preciosius angelos aut humanas aias. Nā sunt autoritates ꝛ rōnes ꝑ pte vna ꝛ ꝑ altera. Aug.eñ.lib. de tri.ꝛ in li.lxxxiij.q.dt: ꝙ inter mentē humanā ꝛ deū nil cadit mediū: ꝛ ꝙ humana mente solus de' est maior ꝙ sequiꝛ ꝙ aia humana precellit ꝛ mirabili' sit ꝯdita ꝗ angelus: ꝛ ꝑ ꝯñs magis teneꝛ bñdicere deū. Itē qꝛ angeli sunt oēs administratorii spūs nobis ꝓuiētes. Heb. j.sed maior est qui recumbit ꝗ q̄ ministrat Lu.xxij.per verba chri: sequiꝛ ꝙ ꝙ hō ꝓcellat: ꝛ sic magis deo teneatur.

Cōtrariū Sed in ꝯtrariū est: qꝛ dt mgr vbi s. ꝙ spūalis natura dignitate ꝓcellit ꝯpositā ex corporali ꝛ spūali: sed hō est cōpositus: angelus aūt est spūs pur'. Uñ ꝛ Aug.dt. ꝙ angeli ſm se ꝯsiderati oēm creaturā transcendūt: qꝛ flores nature sunt. Et rō: qꝛ angeli sunt magis deo similes ꝛ deiformiores ꝛ impassibiles. Uñ ꝛ Ps. Minuisti eum.i.hoiem paulo minus ab angelis: ꝙ ꝛc. Ad hec respōdeꝛ recolligēdo ſm sniam Boñ.sup.ij.di.j.ꝛ Rich. alioꝝqꝫ ꝯcorditer doctoꝝ simul.

¶ Primo ꝙ angeli in aliquibus sunt pares animab' rationalibus

¶ Secundo ꝙ angeli in aliquibus sunt precellentiores hominibus

¶ Tertio ꝙ homines in aliquibus precellunt oēs angelos C

C Angeli in aliq̄bus pares aiabus rationalibus

¶ Primo inq̄ angeli pares sunt aiabus hoim vel hoibus in aliquib'. Et ꝓcipue in quatuor: vt de aliis transeamus. Primo in h̄ ꝙ ab eodē deo imediate sunt creati ex nihilo: qꝛ aia humana creaꝛ imediate a deo ex nihilo: sicut ꝛ angeli sunt creati: vt hec tenet fides. Et sic q̄ ad h̄ equalr teneñꝛ creatori deo.

Scḋo Scḋo qꝛ facti sunt ad imaginē dei tam angel' ꝗ hō. Nā ſm Aug.memoria intellectus ꝛ voluntas: sunt in aia quibus est capax dei Aia eñ eo imago dei est q̄ eius capax particepsqꝫ esse pōt. Hec Aug.xiiij.de tri. Sed in angelo memoria pfectiori modo tenet actū suū: qꝛ sine obliuione: simil'r ꝛ intelligentia: qꝛ sine inquisitione. Diligit etiam voluntas

sine retardatione. Hinc Isido. de sum. bo. li. j. ca. x. dt.
Quanto subtilior est angelica natura: tanto plenius existit ad similitudinē diuine veritatis expressa. Hec ille.
Sed heu qr p pctm̄ fit hō diabolo similis. Vñ Orige. super Leuit. lec. iiij. dt. Si es misericors: si iustus ꝛ sctūs
ꝛ oīa q̄ in deo sunt p naturā: in te p imitationē subsistāt:
tunc imago ꝛ similitudo in te est dei. Si vero impius es:
tunc abiecta dei imagine: diaboli in te imaginē suscepisti. Hec ille.

Tertio — Tertio in h̄ ꝙ deus imediate influit grām anie sicut ꝛ angelo. Et h̄ mō intelligit̄ p̄scripta Aug. auctoritas: ꝙ inter deū ꝛ mentē humanā nil cadit medium sed solus deus est maior mente: ſm Bona. hoc intelligitur ſm causalitatē diuine influentie. Nā deus imediate influit in mentē: ꝛ ipa. s. mens imediate a prima veritate informat̄ sicut ꝛ angelus: licet angelus sit medius ſm dignitatē nature inter deū ꝛ mentē.

Quarto — Quarto in h̄ ꝙ ad eundē finē ppetue beatitudinis sunt ordinati ambo. s. tā angelus q̄ȝ hō. Et eadē est mensura hoīs que ꝛ angeli in premio. s. ſm gradū charitatis. Nec hō factus est ppter angelū. i. ppter eius btitudinē: nec angeli propter hoīem. i. ppter hoīs btitudinem. Tñ sicut lex charitatis facit in mēbris ꝛ cōciuibus ciuitatis ꝙ vnū mēbrum supplet indigētiam alterius: nā oculus videt viā pedi: ꝛ pes fert oculū. Sic ꝛ in hoīe est ꝛ angelo q̄ sunt cōciues ciuitatis supne. Nā hō habet habilitatē ad labendū frequenter ꝛ possibilitatē ad resurgendū: angelus vero stans habet perpetuitatē in stando: ꝛ cadens habet impossibilitatē in resurgendo: ideo ꝛ angelus stās sustentat hoīem ꝛ eius infirmitatem: ꝛ hō resurgens reparat ruinā angelicā. Et h̄ q̄dammō dr̄ ꝙ angelus factus est ppter hoīez: vt. s. ministret ei. Et hō q̄dammō ppter angelū vt reparet̄ ex hoīe ruina angelica: sed non simpliciter: qr ambo pariter ad btitudinem ordinati sunt. Hec oīa ex Bona. Or ḡ obiicit̄ s̄. de ministerio angeloꝝ patz solutio: qr angelus non ministrat hoī vt dño suo vel regi ppter suā excellentiā: qr sic qui recūbit maior est ministrante: sed angelus ministrat hoī ppter deum: sicut diues pauperi ꝛ fortis egrotāti eo ꝙ ille indigeat non ḡ maior est. Hec Bona.

D

Angeli p̄cellūt hoīes in quatuor — D Scd̄o dixi ꝙ angeli precellūt hoīes in aliquibus: ꝛ h̄ etiā p̄cipue in quatuor: aliis ptransitis causa breuitatis. Hec em̄ quatuor sunt in angelis mirāda ꝛ stupenda: nostramq; fragilitatē excedentia: que deus bonus ↄtulit eisdem. Primo p̄cellunt in pfectiōe. s. nature incorporee. Sic em̄ simplr̄ loquendo angelus est creatura supior hoīe: vt supra in argumentis ↄtra claruit ſm Bona. Et in h̄ tam miro mō excellit hoīem ꝙ minimus angeloꝝ maior est maximo sctōꝝ: iuxta illud dictū chri Matt. xj. Inter natos mulierꝝ non surrexit maior Joanne bap: q̄ aūt minor est in regno celoꝝ maior est illo: tunc em̄ non erant in celo nisi angeli ḡ de illis intelligit̄. Et rō: qr vt dt Isido. li. j. de sum. bo. Angeli sunt impeccabiles ꝛ imutabiles: nō natura sed charitate sempiterna. Sed dr̄ Ecci. vij. Nō est hō iustus sup terrā qui non peccet. s. saltē venialr̄. Et dato ꝙ non peccaret: tñ qr est corpalis ꝛ eius aīa corpori vnita: ideo inferior est spū. De hoc ḡ angelus plus tenet̄.

Secundo — Scd̄o p̄cellūt in celesti creatiōe ꝛ locatiōe: qr angeli sunt creati in celo empyreo: vbi est habitatio dei gloriosa ꝛ beatoꝝ oīm ppetua.

E — E Vñ Beda vt allegat̄ a mgr̄o in ij. di. ij. vbi sint angeli creati ꝛ quando ōndit di. Hoc superius celū qd̄ a volubilitate mundi secretum est mox vt creatū est sctis angelis impletum est. Hec ille. Et sic patet ſm Fran. may. ꝛ doc. ꝙ illud celū simul fuit creatum cū angelis: ꝛ ipsi creati sunt in eo in principio: itaꝙ hec quatuor simul sunt creata: angelica natura: celum empyreū: tempus: ꝛ materia quatuor elementoꝝ que mira sunt. Et sic sequit̄ ꝙ angelus factus fuit in die leticie. s. die dñica. Sed postea factus est hō feria sexta q̄ est dies tristicie: quare sic? nisi vt doceret̄ hō ꝙ p tristiciam pnie vere habet saluari si peccauerit.

F

Questio — F Tertio angeli precellūt hoīes miro modo in multitudine ꝛ varietate: qr licet innumerabiles fuerint: sint: ꝛ erunt hoīes: tñ angeli incōparabilr̄ p̄cellunt. Sed vñ hoc pbat̄? Respondet̄ ꝙ Diony. li. de ange. hierar. ca. xiiij. dicit ꝙ innumerabiles sunt substantie angelice excedentes oēm materialē multitudinē corporaliū numeroꝝ ↄmensuratione. Proinde Dañ. vij. Milia miliū ministrabant ei: ꝛ decies centena milia assistebant ei. Sup que verba Ly. dicit: ꝙ ibi ponit̄ numerus determinatus p indeterminato: qr angeli sunt in maximo numero nobis indeterminato. Cuius rō talis ponit̄ a Lyra ibidem: Nā videmus sensibilr̄ ꝙ corpa celestia quasi incomparabilr̄ excedūt elementa: qr vna stella visu notabilis in firmamēto maior est tota terra. Cū igit̄ angeli videant̄ sic se habere respectu hoīm sicut corpa celestia respectu elemētoꝝ: rōnabile em̄ est vt sicut nobiliora corpora. s. celestia excedunt ignobiliora. i. inferiora corpa in magnitudine: ita immateriales substantie: qr nec possunt excedere in magnitudine cōtinue quantitatis: ideo excedunt in numerositate quasi incomparabilr̄ ꝛ mirabilr̄. Vñ ꝛ Job. xxv. Nunqd est numerus militū eius. q. d. Facilius posset quis numerare stellas celi: guttas maris: folia arborum: arenas terraꝝ q̄ȝ numeꝝ angeloꝝ. — Multitudo angeloꝝ

Ad ↄfirmationem huius est ꝛ talis rō ſm Anton. j. parte sum. ti. iij. c. vj. qr quelibet aīa ab exordio sue natiuitatis habet angelum deputatū ad custodiā: vt dt Hiero. qui quidē angeli custodes ſm theologos sunt de infimo ordine angeloꝝ. Unde oportet ꝙ in illo ordie infimo tot numero sint q̄t sūt hoīes simul in mūdo qñ vnq̄ȝ plures fuerūt: ꝛ vltra numeꝝ hoīm optet adhuc esse plures tot q̄t sunt species creaturaꝝ aliaꝝ: ꝛ quot celi: quia quelibet species ꝛ quodlibet celum habet specialē angelum ad sui gubernationem ꝛ motū. Sed qm̄ dicente aplo Rom. j. Inuisibilia dei a creatura mundi p ea que facta sunt intellecta cōspiciunt̄. Cum ḡ videamus in creaturis corporalibus ꝛ celis ꝙ illa que superior est decies maior est quantitate continua q̄ȝ inferior. Sicut aqua decies maior est terra: ꝛ aer q̄ȝ aqua: ꝛ sic de aliis. A simili videtur in angelis attendendū ſm quantitatē discretam ꝙ scd̄s chorus. s. archangeloꝝ habeat plures decuplo q̄ȝ inferior: ꝛ sic de aliis ascendendo. Si ḡ infimus tot angelos habet vt premisimus de custodibus: quis poterit capere multitudinē oīm superioꝝ vel cogitare. Itē qd̄ pre stupore facit deficiētes: hoc est maximū ꝙ quilibet angelus differt ab altero non solū numero sicut hō ab alio hoīe: sed ꝛ specie ſm Tho. Sz nr̄i doctores ꝛ Scotiste hoc non tenent: sed dicunt aliq̄s plures esse vnius speciei. Hec sufficiant. O magne deus q̄ȝ mirabilis es ꝛ immense maiestatis in opibus tuis.

Quarto angeli precellunt nos in premii pceptione: qr in prima die sue conuersionis vnico motu angeli sunt glorificati ꝛ p̄miū acceperunt essentiale plenissime: hō vero accipiet post mortem. Pro istis quatuor tenetur plus angelus. G — Quarto

G

Hō p̄cellit in aliquibus angelos — Tertio vt dixi homo p̄cellit in aliquibus ipos angelos ꝛ p̄cipue in quatuor: ꝛ hoc p dei grām. Primo in nature humane assumptione ꝛ diuina vnione. Ad Hebre. ij. Nusq̄ȝ angelos apprehendit: sed semen Abrae. Scd̄o in redemptione: quia chr̄s redemit homines peccatores: non angelos peccantes. Tertio in glorificatione quia homo duplicem glorīā habebit in celo: quia videbit diuinitatem in anima: ꝛ cum hoc in glorioso corpore videbit gloriam humanitatis chr̄i ꝛc̄. Quarto in exaltatione: quia homo in vtroq; sexu exaltatus est sup angelos cunctos. s. in chr̄o ꝛ eius sanctissima matre: ꝛ adoratur humanitas in chr̄o adoratione latrie: ꝛ in matre eius hypdulia. Non aūt adorat̄ angelus nisi dulia. O ergo homo grās deo p tanta charitate qr tu es frater chr̄i: angelus tm̄ seruus. Nam pro his plus tenet̄ homo deo q̄ȝ angelus. H

H

De ordinibus angeloꝝ — ¶ Circa scd̄m principale de ordinibus angeloꝝ queritur. Utꝝ a principio creationis angeli fuerint in ordinibus distinctꝫ ordinati? Ad hoc respondet̄ ſm Fran. may. breuiter per tres veritates circa hoc considerandas.

Prima — Prima veritas est ꝙ angeli non fuerunt creati nec sunt equales oēs etiam angeli eiusdem ordinis. Nā licet in hoc essent vniformes ꝙ oēs facti sunt spūales ꝛ immortales: tñ alii aliis erant in essentia nobiliores: in sapientia perspicatiores: ꝛ in libertate volūtatis habiliores. In eodem etiā ordine nunc existentes nō oēs sunt equales: quia sicut in ordine aploꝝ alter altero est

excellentior: similiter et in ordine martyrum vel virginum etc. si in uno ordine angelorum alii alios excedunt. Nam lucifer erat de superiori ordine et tamen alios precellebat tam superiorum quam inferiorum ordinum angelos: ut dicit magister: et si ipse perstitisset: omnes etiam sui ordinis angelos excessisset. Secunda veritas quod in principio creationis angelorum ordines non erant distincti: quia nomina et munera gratiarum a quibus distincti assignantur ordines non dum in principio habebant. Non enim adhuc habebant illam charitatem seraphicam propter quam fit ordo seraphin: nec plenitudinem sapientie propter quam fit ordo cherubin: et sic de aliis. I

Secunda

I Questio

Sed quando vel quanta fuit mora a principio creationis quod talia haberent? Respondetur quod ordines distincti sunt in angelis postquam boni conversi sunt ad deum: malis aversis. Quanta ergo in hoc mora fuerit Nota secundum docto. presertim Scotistas: quod sicut videmus in homine quod habet quatuor moras temporis in quibus diversimode se habet. Primo habet statum nature: in quo nec meretur nec demeretur: ut patet in puericia. Secundo statum quo incipit habere usum rationis quando potest se disponere vel ad culpam vel ad gratiam. Tertio statum adultum quando se convertit omnino vel ad bonum vel ad malum. Quarto statum in quo finaliter perseverat: ut in separatione anime a corpore. A simili accipe sic in angelis quatuor morulas vel nunc seu instantia In primo instanti creationis nec meruerunt nec demeruerunt. In secundo se disposuerunt ad bonum boni angeli libero arbitrio consentiente gratie dei excitanti ad deum diligendum gratuite. Mali autem neglexerunt divine gratie consentire et propriis naturalibus uti ad bonum noluerunt. In tertio instanti deus illis ad se conversis gratiam et gloriam infudit: malis autem non: quia noluerunt ad deum converti per amorem: sed consenserunt lucifero de sua virtute glorianti ut nollent subesse deo et domino Jesu incarnando prout dicit b. Bern. sup Jone. ij. In quarto instanti boni in diversis ordinibus sunt confirmati in beatitudine glorie: mali autem obstinati in superbia contra deum et de celo mox expulsi. K

Quatuor status hominum

K Tertia veritas circa distinctionem ordinum angelorum

Tertia veritas quod angeli beati sunt distincti in novem ordinibus prout tradunt sancti docto. Et hos prosequar secundum Gre. et Bern. Nam Diony. aliter ordines hos assignat: sed hmoi differentias doctoribus relinquamus.

¶ Supremus ordo est seraphin. i. in charitate ardentes
¶ Secundus ordo est cherubin. i. scientia pleni
¶ Tertius est thronorum
¶ Quartus est dominationum
¶ Quintus principatuum
¶ Sextus potestatum
¶ Septimus virtutum
¶ Octavus archangelorum
¶ Nonus angelorum

Qualiter angeli in novem ordinibus constituti nostram salutem procurant

¶ Circa tertium ergo restat questio: Qualiter angeli in istis ordinibus constituti nostram salutem omnium procurant singuli? Ad quod respondendo pro intellectu accipiamus recolligendo ex scriptis sancti Thome sup. ij. di. ix. et aliorum exemplum declarativum premissorum: tamen prosequendo iuxta Gregorii assignationem: Siquidem in curia regali vel imperiali quidam sunt continue conversantes circa personam regis vel in aula eius. Et isti sunt in triplici differentia: quia quidam ratione familiaritatis et amicicie: ut filii: fratres: socii: et cubicularii regis. Sic sunt seraphin qui pre ceteris amicicia et dilectione deo sunt familiarissimi. Secundo quidam ratione consilii et scientie: ut sunt consiliarii regis: et hoc spectat ad cherubin qui divina sapientia sunt prediti. Tertio quidam ratione iusticie: ut sunt iudices et assessores: et hoc spectat ad thronos qui sic dicuntur secundum Greg. eo quod deus in eis sedeat et iudicia sua discernat et cuncta disponat. Item in curia regali alii sunt qui circa regni negocia generaliter occupantur. Et isti etiam sunt in triplici differentia. Quidam enim hoc habent facere per modum imperii et dominii: ut sunt marscalci: duces: palatini: vuayuode et hmoi. Et hoc pertinet ad dominationes qui habent presidentiam sup angelos bonos. Alii sunt qui hoc habent facere per modum principalis deputationis: ut comites et principes capitanei: hoc spectat ad principatuum ordinem qui presunt omnibus universaliter bonis hominibus. Quidam autem hoc habent facere per modum pugnandi contra hostes: ut sunt capiductores: magistri militum: milites et legiones. Et hoc est ad potestates qui habent arcere demones. Item apud regem sunt alii ad negocia et determinata loca officiales deputati. Et horum aliqui presunt uni toti provincie vel castris et civitatibus vel comitatus: ut sunt barones et bani: hoc spectat ad virtutes. Alii sunt deputati ad regimen alicuius multitudinis: ut civitatis aut castri vel ville: sicut sunt magistri civium aut castellani: provisores curie regie: hoc spectat ad archangelos. Quidam vero deputantur ad regimen persone singularis: ut exactores rationum et hmoi. Et hoc spectat ad angelos qui habent singulos homines custodire ut bene vivant: quia rationem reddituri sunt de factis suis. L

Circa personam regis

Secundo

Tertio

Circa negocia regni

Alii ad loca determinata deputati

L Questio

Sed quid de aliis mundi creaturis? numquid et ille creature habent angelicam custodiam sicut et homines? Respondetur secundum quod Aug. li. lxxxiij. q. dicit Unaqueque res visibilis in hoc mundo habet potestatem angelicam sibi prepositam. Hec ille. Sed secundum Tho. et doct. sup. ij. di. xj. aliter data est homini angelica custodia et aliis creaturis corruptibilibus: quia ex quo alia sunt corruptibilia secundum individuum: licet maneant secundum speciem usque finem mundi: ideo divina providentia rebus aliis secundum speciem dedit angelum custodem: ita quod unus angelus pluribus individuis eiusdem speciei datus est in custodiam ut conserventur secundum speciem. Sed quia homo est incorruptibilis etiam secundum individuum quo ad nobiliorem partem. s. animam rationalem: ideo singulis animabus humanis singuli angeli de infimo choro dati sunt custodes. Nota ergo pro finali iuxta predicta quod seraphin procurant salutem hominum apud deum intercedendo. et inferioribus angelis hoc revelando uti inflammentur corda hominum ad charitatem dei. Cherubin autem ad cognitionem divinorum. Throni ad iusticie et legis divine observationem. Dominationes ad subiugationem sensuum sub dominio rationis. Principatus ad prelatorum instructionem. Potestates ad tentationum hostium repressionem et superationem. Virtutes ad virtutum christiformium imitationem. Archangeli ad arduorum bonorum operationem. Angeli ad animarum salutem saltem per penitentiam ut perveniamus ad beatorum consortium angelorum. Bern. O quanta dei pietas ut nos vermiculi in numerum angelorum computemur. O ergo charissimi oremus deum ut per angelos assequi det nobis etc.

Notabile

¶ De sancto Hieronymo sermonem vide in communi sanctorum doctorum applicando legendam. ¶ Legenda

Legenda divi Hieronymi

Hieronymus a hierar quod est sacrum: et noma quod est lex: quasi sacra lex discipline regularis quam docuit monachos. Et quia ipse sacram legem ve. te. et no. testa. transtulit: exposuit: et interpretatus est. Fuit autem nobilis viri Eusebii filius ab oppido stridonis quod confinium dalmacie et pannonie tenet: literis grecis et latinis ac hebraicis plene eruditus. Cumque avide nimis delectaretur legere die et nocte libros gentilium philosophorum et poetarum: precipue Tullii et Platonis: eo quod sermo incultus in libris propheticis sibi non placeret. Quodam tempore febre correptus est adeo ut in solo pectore calor vitalis palpitaret. Et dum exequie funeris pararentur: subito ad tribunal iudicis Hieronymus trahitur: et interrogatus cuius conditionis esset Respondit se christianum esse. Ad quem iudex: Mentiris inquit: ciceronianus es: non christianus. ubi enim est thesaurus tuus ibi est et cor tuum. At Hieronymus obmutuit. Et continuo iudex ipsum durissime cedi iussit. Tunc exclamavit et dixit: Miserere mei domine miserere mei. Tunc qui astabant precabantur iudicem ut veniam tribueret adolescenti. Ipse postquam iuravit numquam velle legere de cetero codices seculares. Et sic revivìscens: totum se lachrymis invenit perfusum: et ex verberibus que in tribunali susceperat scapulas terribiliter repperit livetes. Cepit ergo studiosissime extunc libros divinos legere. Dum autem esset annorum. xxix. in romana ecclesia est cardinalis presbyter ordinatus: et fuit adeo charus ut mortuo Liberio papa Hieronymus acclamaretur ab omnibus dignus summo sa

cerdotio. Sed dum quorundam clerorum lasciuiam incre
paret illi nimiũ indignati eidē insidias parauerunt: ſm
Joannem Beleth ⁊ Uincentiũ taliter. Cũ em̃ Hiero.
ad matutinas solito more surgeret ⁊ vestes indueret:
emuli vestē mulieris iuxta lectũ illius clam posuerant
quã suã esse credēs induit ⁊ in ecclesiam sic ꝓcessit. Hoc
aũt emuli faciebant vt mulierē in thalamo habere cre
deret. Quod ille videns tãte vesanie locũ dedit: ⁊ ad
Gregoriũ nazanzenũ Constantinopolitane vrbis epm̃
peruenit: vbi sacris lr̃is plenius eruditus: tandē in ere
mum ꝑperauit: vbi in maxima abstinentia in illa vasta
solitudine exusta solis ardoribus ⁊ horrida: scorpionũ ⁊
ferarum socius: nuda humo iacēs: quotidie lachrymis
⁊ gemitibus insisteñ. hebdomadarum inedia carnē subige
bat spiritui. Diem crebro iungebat cũ nocte flens ⁊ pe
ctus verberans donec rediret dño impante tranquilli
tas. s. spiritus ⁊ deuotionis: que interdũ tam vberrime
sibi a dño prestabat: vt videret sibi interesse agminibꝰ
angelorum: ⁊ sic ibi per quadrienniũ in arta pnia mansit.
Tandem ad oppidum Bethleem apud presepe dñi se
se obtulit permansurum ibiq; multos discipulos adunans
in sctõ ꝓposito. lv. annis ⁊ sex mensibꝰ desudauit: libros
sacrarum scripturarum relegens: diem ieiunus ducebat ad
vesperum. Deniq; tanta lassitudine fatigatus est vt in stra
tu suo iacens funiculo ad trabē suspenso supinus mani
bus se leuaret: vt. s. officiũ monasterii ꝓut poterat exhi
beret. Quadam aũt die cũ Hiero. cum fratribus ad sa
cram lectionem audiendam sederet: subito leo quidam
claudicans ingressus est monasteriũ. Quo viso cũ frẽs
ceteri fugerent: Hieroñ. ei quasi hospiti obuiauit. Leo
aũt pedē sibi lesum ostendit. Uocatis ḡ fratribꝰ pedes
sibi precepit ablui ⁊ diligenter eius plagam inquiri: ⁊
inuenerunt plantã leonis a sentibus vulneratã. Adhi-
bita ḡ diligenti cura leo cõualuit: ⁊ om̃i feritate deposi
ta inter eos quasi domesticum animal habitauit. Tunc
Hiero. videns q non tam ꝓ sanitate sui pedis q̃ ꝓ eorum
vtilitate dñs leonē misisset: de fratrũ ꝯsilio eidē hoc in
iunxit officiũ vt asinũ quem habebant ⁊ ligna de nemo
re deferebat: ipse leo ad pascua duceret ⁊ ductũ ibidē
custodiret. Qd̃ ille quotidie faciebat. Ibat ḡ cũ asino
ad rura ⁊ in pascēdo defensor illius erat tutissimꝰ. Ue
rum vt se cibaret ⁊ asinus solitũ ꝑficeret opus: cõsuetis
semꝑ horis cũ asino domũ redibat. Quadã ṽo vice pa
scente asino: ⁊ leone grauiter soporato: mercatores cũ
camelis inde transeuntes asinũ solũ viderunt ⁊ eũ q̃ci
tius rapuerunt. Expergefactus leo cũ sociũ non inue-
niret rugieñ. huc illucq; ibat: nec inuenieñ. tristis ad por
tas tandem monasterii adiit: ⁊ intus vt solitꝰ erat ꝑ ve
recundia ingredi non presumpsit. Uidentes frẽs q tar
dius more solito ⁊ sine asino venisset: putauerunt q fa-
me cõpulsus asinũ comedisset. Nolentes ḡ ei annonam
consuetam tribuere: dicebant sibi: Uade ⁊ reliquã par-
tem aselli mande ⁊ tuã ingluuiem reple. Hesitantes tñ
vtrũ hoc malũ ꝑpetrasset: exierũt querētes in pascuis
⁊ nullũ indiciũ mortis asini inuenerũt: atq; hec Hierony
mo retulerunt. Tunc monitis eius officiũ asini leoni in
iungunt: ⁊ ligna cedentes leoni imponũt. Qd̃ cũ leo pa
tiēter ferret: quadã die expleto opere ad agrũ leo exi-
uit: viditq; cũ onustis camelis precedente asino illo ne-
gociatores veniētes. Mos em̃ regionis illius est vt qñ
cũ camelis longius gradiunt: cameli vt directius va-
dant: precedentē ⁊ collo funiculũ gestantē asinũ subse-
quunt. Tunc leo viso ⁊ recognito asino suo socio: cũ in-
genti rugitu suꝑ eos irruit: ⁊ oẽs hoies in fugam cõuer
tit. Et rugiens ac cauda fortiter percutiens terrã: ca-
melos ꝑterritos onustos ad monasteriũ ire coegit. Qd̃
in spũ Hiero. preuidēs: iussit pedes lauari eis ⁊ hospi
tibus necessaria ꝑparari. Tũc leo letus discurrebat ꝑ
monasteriũ: singulorum fratrũ vestigiis se ꝓsternens q̃si
culpam diceret ꝓ asini amissione. Interim negociato-
res adueniunt ⁊ corã Hieronymo ꝓuoluti veniã pete-
bant: quos ille benigne docuit vt sua reciperēt: aliena
non vsurparent. Tandē illi offerebãt olei medietatem
fratribus: quibꝰ Hieronymꝰ vix coactus assensit. Pro-
miseruntq; annuatim eandem mensurã olei se daturos

⁊ hoc suis heredibus precepturos. Tandē ad manda-
tum Damasi pape btũs Hieroñ. psalteriũ ꝑ nocturnos
pro singulis feriis distinxit. ⁊ Gl̃ia pr̃i ⁊ filio ⁊c̃. in fine
psalmorum dicendũ instituit: qd̃ papa approbauit. Item
die ⁊ nocte semꝑ in lectione: semꝑ in libris erat. Mul-
tos etiã ꝑsecutores ⁊ hereticos obtrectatores sustinuit
⁊ q̃ libenter: in ep̃la ad Asellam dt̃ sic. Gr̃as ago deo q
dignus sim habitus quē oderit mũdus: vtinã in oppro-
brium mei solidius hic exurgat mundus tñ vt merear
a chr̃o mercedē sperare. Post hec ad extremum ꝓpin
quans (vt Eusebius scribit) deuotissime cõicauit: ⁊ ma-
nus in modũ crucis suꝑ pectus tenēs: canticũ Symeo
nis. s. Nunc dimittis ⁊c̃. perorauit. Tũc cunctis q̃ ade-
rant cernentibus lux celitus instar solis ad horã ibi re-
fulsit: in qua luce angeli visi sũt discurrere. Uox q̊q; ce
litus lapsa est audita di. Ueni dilecte mi: tempus est vt
mercedē accipias ꝓ laboribꝰ q̃s mei causa supportasti.
Et Hieroñ. ait. Ecce ad te venio pie iesu: suscipe quem
tuo recuperasti sanguine. Tũc subito lux illa disparuit
⁊ aĩa carne soluta celos in ea adiit: odorq; tantus subse
cutꝰ est ꝑ dies non modicos vt oĩs miraret etas. Obiit
aũt anno etatis sue. xcix. circa annos dñi. cccxcviij. Et
sepultus est in sepulchro qd̃ sibi cõstruxerat in ore spe-
lunce in qua dñs natꝰ iacuit. Tũc Cirillus ep̃s hiero-
solymitanus dũ in cella sua oraret vidit aĩam sctissimã
Hieronymi itinere splendido vsq; ad celũ maxima mul
titudine angelorum ꝓcedente cereos accensos in manibꝰ
gestañ. ⁊ dulci melodia cõcinentes ad dexterã saluato-
ris gradientē in celũ feliciter introduci. Mox etiã mi- Miracula bti hieroñ.
racula ceperunt coruscare. Nã q̃dam a natiuitate cecꝰ tã in-
gens corpꝰ: beneficiũ videndi obtinuit. Quidã etiã iu-
uenis surdus ⁊ mutus loquelã ⁊ auditũ ꝑfecte recepit.
Demones ab obsessis clamantes exibant. Itē hereticꝰ
quidã cepit blasphemare Hieronymũ di. q eius corpꝰ
dignum foret incendio: ⁊ ꝓtinus diuino iudicio in ligni
speciem est mutatus: ⁊ cunctis cernentibꝰ ignis celitus
inuasit: combussit: ⁊ in cinerē redegit. Quo viso magna
turba hereticorum ad fidē rediit. Hec Eusebius. Itē Ci-
rillus pulchrã refert miracula facta tandē ꝑ eiꝰ merita.
e quibus aliqua ꝓponamus. Unũ est de tribus resusci-
tatis ꝑ eius merita a sctõ Eusebio eius discipulo: ⁊ q̃n
ta stupenda illi resuscitati narrauerunt de futuro secu
lo ⁊ iudicio ac morte. De q̃ q̃dem scriptũ habet prolixiꝰ
parte de tpe dñica. iij. aduentꝰ fer. j. X y. hic ḡ scribere
omitto. Aliud miraculũ refert idē: q q̃dam hereticus
noie Sabianus cũ suis discipulis suam heresim defen
dens falso in disputatione publica allegabat q b. Hie
ronymus dũ viueret opusculũ fecerit scribens eã q̃ he
reticus ille tenebat: ⁊ q sic Hieronymꝰ astruxerit cre-
dendum ꝓut illorum heresis dictabat. Cui heretico ꝯtra
dixit fortiter archiep̃s de Nazareth noie Syluanus q̃
summa deuotione btm̃ Hiero. colebat: adeo vt quicq̃d
faceret dei nomē ⁊ bti Hiero. premittebat. Contentio-
ne ḡ inter heresiarchã dictũ ⁊ archiepm̃ orta: vehemē
tius q̊q; alterutrum cõmoti statuerũt ambo pariter co-
ram oibus: q si vsq; in subsequentis diei horã nonã be
atus Hiero. hoc opusculũ falso cõpositum ⁊ sibi intitu-
latum euidenter ostenderet: predictus heresiarcha ca
pite puniret: sin autem archiep̃s. Statuta die ⁊ hora ⁊
aduenieñ. cum nullũ foret miraculũ de h̃ ostensiuũ: he-
resiarcha instabat vt archiep̃s decapitaret. Tunc ar-
chiep̃s letus ⁊ consolans fideles: genua flexit di. San
cte Hieronyme adesto mihi ne falsitas locũ teneat: ve
ritati succurre: ⁊ sic spiculatori collũ prebuit vt feriat.
Spiculator eleuauit ensem ad illũ feriendũ. Et adest
subito gloriosus Hiero. cernentibꝰ cunctis manu exten
sa tenens ensem: ⁊ archiep̃o Syluano imperans vt ex-
urgat. Et ecce heresiarcha caput a corꝑe detruncatũ
subito in terrã corruit tanq̃ si spiculatoris manus illud
caput amputasset ictu vno. Tunc cuncti qui aderãt stu
pefacti gr̃as deo egerũt. Deniq; quõ postea diabolꝰ de
hoc facto cõmotus ꝯtra Syluanũ archiepm̃ predictũ:
ipm̃ infamauit: apparens in specie Syluani tanq̃ vel-
let cum quadam muliere nobili peccare carnaliter. Et
deprehēsus dicebat diabolus se esse Syluanũ ⁊c̃. De

hoc ibi longa miraculi huius narratione habetur quomodo tandē p gloriosum Hiero. archiepm fuit innocēs comprobatus. Hec sufficiant.

¶ Sequitur de seraphico patre Francisco Ser. j. de eius felici similitudine ad chrm.

Vidi septē candelabra aurea: ⁊ in medio septem cādelabrorum aureorum similem filio hois Apoc. j. A Misericors dñs iesus salutē hoim sitiens ab exordio mundi vsqz finem non destitit sctōs mittere q̄ ⁊ vita ⁊ doctrina illuminarent hoies ac meritorum patrociniis iuuarent ecclesiam. Pro temporum ꝙ varietate varios ordines sctōrum puidit. s. circa principiū mūdi patriarchas: postea pphetas chrm pdicentes: postea aplos toto orbe euangelizantes. Tandē tpe principū psecutorum martyres: ⁊ tēpore hereticorum confessores doctores: ⁊ interea religiosos ac ꝟgines. Inter hos tēporib⁹ nouissimis misit Frāciscū: cui vt magis crederent hoies dedit sua stigmata tanqz sigilla legationis quibus summi regis chri similitudinem preferret. Vn̄ ꝯuenienter verba pdicta de eo accipere possumus: qbus Joannes ait: Vidi septē candelabra aurea. i. ordines sctōrum qui erant aurei p charitatem: ⁊ candelabra: qꝛ lucernas vite ⁊ doctrine illuminan. eccłiam tenuerunt. De quibus Luc. viij. Nemo accendit lucernā ⁊ po. ⁊c. Inter hos aūt septem ordines sanctorum. s. patriarcharum: pphetarum: aplorum: martyrum: religiosorum: confessorum: ⁊ virginum: similem filio hominis. i. chro btm̄ Fran. Juxta que verba tria mysteria notabimus de quibus cōmendatur.

¶ Primo de filii ꝟginis. i. chri similitudine
¶ Scdo de hui⁹ silitudinis multiplici habitudine
¶ Tertio de glie celestis beatitudine

B Hec tria mysteria se consequuntur B

Questio de stigmatibus bti Frācisci

¶ Circa primū querit: Cur deus mittere voluit circa finem mundi talem sctm̄ passiōis stigmatibus chro assimilatū p salute hoim. Nā ⁊ mirari posses quō audeat homo appetere chri similitudinē: cū legat ꝙ lucifer similiter ⁊ primi parentes appetendo diuinā similitudinem pdiderunt felicitatem. Respondendo ad hec fm Fran. may. Nota ꝙ similitudo diuina distinguitur ab Alex. de sum. bo. (Silitudo diuia distiguit) Prima est similitudo superbe equalitatis appetite vel cōparationis q̄ pctm̄ est. Vn̄ glo. super ps. lxx. dt. Qui pesse vult vt deus q̄ a nullo est: peruerse vult similis esse deo: sicut diabol⁹ qui noluit subesse deo. Simil'r ⁊ hō primus qui vt seruus noluit teneri precepto dei. O q̄ multi heu modo sunt similes qui agunt in pctis quod volunt: sed quid erit eis? Utiqz seruus sciens voluntatem dñi ⁊ non faciens pla. ⁊c. (Secundo) Secunda similitudo diuina dr impresse imaginis: veluti dicitur similitudo sigilli in cera impressa ⁊ pictura simis est homini. Sic om̄is hō habet similitudinē dei: qꝛ creata est aīa ad dei imaginē ⁊ similitudinē Gen. i. Hinc Anß. proslo. ca. j. dicit. Grās tibi ago dn̄e qꝛ creasti in me hanc imaginē tuā: vt tui memor cogitem: te amem. Sed heu abolita ⁊ offuscata est fumo pctōrum. Itē Amb. de fuga seculi dt. Hoc est habere similitudinē dei: in iusticia ⁊ veritate perfectum esse: deus em̄ sine pctō est: ⁊ ideo qui pctm̄ facit: ad imaginem dei non est. Hec ille. (Tertia) Tertia similitudo diuina est ꝟtuose conformitatis ⁊ imitationis ad quam chriani tenent: iuxta illud Mat. v. Estote perfecti sicut ⁊ pater vester celestis perfe. est qui solē suū facit ori. ⁊c. Diligite inimicos vestros ⁊c. Et sic patet solutio ad obiecta de lucifero ⁊ primis parentibus q̄ primā ⁊ puersam similitudinē diuinā appetebant. Ideo Hugo de sacramētis li. j. dt. Peruersa similitudo dei est que ex imitatiōe nō querit. Creature em̄ cōuenit appetere dei similitudinē ad imitationē nō ad equalitatē. Hec ille. C Ad quesitū ꝙ rn̄r fm doctor. nros: ꝙ chrs dn̄s misit in fine mūdi btm̄ Franciscū cum stigmatibus assimilatum pro salute hominum quadruplici ratione.

C Propt quatuor rōnes b. frā. stigmatibus christo assimilatus

¶ Primo ppter passiōis chri imitationē
¶ Scdo ppter pnie animationem
¶ Tertio ppter iudicii citatorium terrorem
¶ Quarto ppter fideliū excitationem

¶ Primo ppter passionis chri imitationē. (Primo) Nā quero te o hō. Quid putas quare chrianus diceris: nisi vtiqz vt chrm imiteris. Vn̄ Ber. sup. Can. ser. xv. Quid est christianus sum: nisi chri frater ⁊ imitator sum: si sum qd dicor: heres sum dei: coheres chri. Itē Aug de disci. christia. dt: Chri nomē ille frustra sortit q̄ chrm minime imitat. Ad h ꝙ cū stigmatib⁹ Francisc⁹ est missus vt inuitet ad chri passionē imitandā p pniam. Exm̄. Qui vult columbas syluestres attrahere morari in domū suā: accipit vnā ⁊ mellito nutrit tritico. Tandē illo repletā vsqz ad rostrū: mittit eā inter syluestres: q̄ sentientes dulcedinē mellis in ore ei⁹: sequunt illā domesticā ad domū. Sic chrs syluestres pctōres attrahit amoris dulcore per btm̄ Fran. (Secundo) Scdo ppter pnie animationē. Nā qro te chrianc: Quid facit leue fore om̄e op⁹ pnie? Rn̄det Greg. Si passio chri ad memoriā reuocet: nil tā durū: qd non equo aīo toleret. Sed qꝛ circa finē mūdi (vt dicitur Mat. xxiiij.) abundauit iniquitas ⁊ refrigiut charitas multorum vt vix sint q velint ꝑe penitere. Ideo misit de⁹ Frā. cū stigmatib⁹: q̄ ex amore. s. in cruce exhibito inflāmarent ad charitatē ⁊ ꝓuocent ad pniam. D (D Tertio) Tertio ppter iudicii citatoriū terrorē. Jam q̄ppe in fine mundi iminet iudiciū vbi chrs ondet sua vulnera toti mūdo ad approbandū reprobos ⁊ letificādū iustos: vt ait Chrys. Ideo Fran. tanqz iudicii pco ⁊ pcursor chri cū stigmatib⁹ missus est q̄si cū citatoria lr̄a sigillis munita: vt pctōres terreant ⁊ p pniam se pparent. Sicut em̄ gladi⁹ portat an̄ regē ad iusticie ⁊ magnificentie honorē ac terrorē inimicorum ⁊ latronū: sic chrs hec signa passionis pmisit in mūm. (Quarto) Quarto ppter fideliū excitationem ad passionis chri deuotionē ⁊ inflāmationē in eius amorē: sciens. qꝛ tā fine mūdi approximāte instat resurrectio corpis ⁊ aīe eidem reunio. Et ideo imitemur chrm passum: diligam⁹ ⁊ grās agam⁹ vt cū eo glificari mereamur. Vn̄ Ro. viij. Si cōpatimur ⁊ conregnabim⁹. Hinc canit eccłia. Quicunqz hanc regulā secuti fuerint. s. deuotiōe: pax sup illos ⁊ miscdia. Proinde legit etiā in vita sociorum b. Fran. ꝙ Fran. dixit fratri Leoni a chro sibi fore reuelatū. s. ꝙ quicunqz haberet ordinē suū in reuerentia ⁊ deuotione: bonū finē consequeret: ⁊ q̄cunqz persequit: sine pena non transiret. E

E De multiplici silitudine bti francisci ad chrm

¶ Circa scdm principale de multiplici similitudine bti Fran. ad chrm querit. In quib⁹ fuerit b. Fran. priuilegio speciali chro assimilat⁹. Ad qd fm Barth. de Pis. li. ꝯfor. rn̄r: ꝙ in multis: e qbus aliq pponam⁹ loquēdo nō solū de similitudine ꝟtutū sed etiā de exteriorib⁹ cōformitatibus. (Prima) Prima similitudo in pphetica pnunciatione: qꝛ sicut chrm pdixerunt pphe venturum in mūm: sic Franciscū scripte psignauerunt: vt tractat Fran. may. ⁊ Barth. vbi s. ac. alii nri doc. cū Bona. Primo nanqz in vet. test. Ezech. ix. psignat in angelo signāte thau. i. cruc signū sup frōtes virorum gementiū ⁊ dolentiū aliis non signatis pcussis: qꝛ impenitētes damnant. Scdo Dan. iij. Species inqt quarti similis est filio dei: qꝛ cum in eccłia veluti in fornace ardētis charitatꝫ ad dei laudem tres fuerint duces principales ordinū. s. Basilius Benedictus: ⁊ Augu. quart⁹ eis adiunctus est similis filio dei Frāciscus. Tertio euidenti⁹ in no. test. apls ad Gal. vi. Ego inqt stigmata dn̄i. iesu in cor. meo por. Et. ij. Chro confixus sum cruci. Quib⁹ Paulus fert testimoniū francisco: vt dt Nico, papa de ver. sig. Exiit q seminat. li. vj. Quarto Joan. Apoc. vij. preuidit in angelo ascendente ab ortu solis habente signum dei viui Unde Bonauen. in prologo legende dicit: ꝙ indubitabili fide per illum angelum designabatur Franciscus. Quinto Cirillus anachorita montis carmeli. Atqz sexto Joachim abbas lib. concordan. de Franc ⁊ eius ordine ac habitu ⁊ vita expresse predixerunt. Septimo Sibylla cumea pdixit chrm ⁊ apostolos ⁊ post eos btm̄ Franciscum. (Scda) Scda similitudo in affectione crucis ⁊ deuotione: qꝛ sic chrs amanter p nobis crucē sustinuit: sic fran. toto amore feruebat ad crucē chri. Et dū semel oraret apparuit sibi christus veluti crucifixus in

spũ di. Si vis venire post me: tolle crucẽ ⁊c. Extunc to
tum studiũ circa crucẽ chri habuit: ⁊ oc̃lis mentis cru-
Tertia cifixũ iugiter cernebat. Tertia est in natali reclina-
tione. Ut eñi ferẽ tempe q̃ deberet franciscũ parere mr̃
sua diuino nutu cogitauit ire ad stabulũ: vt apponeret
fenũ boui ⁊ asino q̃ ibi erãt. vbi dũ esset cõstituta: irruẽ-
te partu sup eam: ibidẽ pepit Franciscũ inter aialia di-
Quarta cta iuxta p̃sepe. ⁊ sic quodãmodo chr̃o similaẽ Quar
ta siĩtudo in illustratione. q: sicut chr̃o nato illustrat⁹
est mũdus miro lumine. sic nato btõ francisco: tantũ lu-
men resplenduisse ferẽ: vt demones territi putarẽt iu-
dicij diem ĩminere. Unde ⁊ cõsiliũ tractauerũt de per-
sequẽdo fran. ⁊ eius ordĩe. vt testatus est hoc q̃dam de
mon per os demoniaci: quẽ liberauit btũs fran. a demo
Quinta. nio. lib cõfor. Quinta est in sctõꝝ cõgratulatione. Si
cut eñi de chri aduentu cõgratulati sunt scti. sic de btõ
fran. legiẽ. ꝙ frater q̃dam Bñdictus de Aretio sancti-
tate p̃clarus: dum de ptibus vltra marinis rediret ad
italiam: supueniẽte maris tẽpestate: pro alleuiatiõe na
uis sorte est missus in mare vt alter Jonas. quẽ angel⁹
dñi suscepit: ⁊ ad paradisuz delitiaꝝ duxit: vbi Helias
⁊ Enoch ipm videñ. interrogarũt cuius esset cõditiõis.
Et rñdit se chrianũ: ⁊ ordinis bti fran. fore frẽm. ⁊ regu
lam quã apud se sc̃ptam habuit illis oñdit. Tũc illi do
g̃ras ageñ. exultauerũt magno gaudio pro aduẽtu bti
francisci: ⁊ eius ordinis di. Jam inq̃unt in breui est anti
chr̃us vẽturus: per quẽ martyriũ patiemur: ⁊ coronati
in celũ ibimus. Et post morã cum ostẽdissent dicto fra-
tri mira in paradiso facta: angel⁹ ipm suscepit: ⁊ in por-
tu Anchone: vicz anteq̃ alij de sua naui aduenissent lo
Sexta cauit. q̃bus mirãtibus reuelationẽ narrauit. Sexta
est in p̃secutione. q: sicut chr̃us natus mox ab Herode
demonũ suggestiõe incitato p̃secutionẽ est passus. Sic
de btõ franci. legiẽ in antiq̃ legenda. ꝙ die qua est fran
ciscus nat⁹: q̃dam aduenit pegrini in specie angelus ad
ostiũ elemosynã petens: ⁊ petijt a famula: vt ei puer na
tus exhiberẽ ad suscipiendũ in vlnas. Sed cũ famula
non auderet cõcedere: ⁊ ille in rogatu p̃sisteret: Tandẽ
mandãte mr̃e eidẽ est oblatus. Qui pueꝝ accipiens in
vlnas osculatus est: ⁊ eius hũeris in pte dextera crucẽ
imp̃ssit: ⁊ dixit euz fore futurũ de melioribus hominibus
mundi: ac mãdauit magna custodia gubernandũ ppter
insidias demonũ q̃s sibi p̃parauerũt. Et his dictis dis-
paruit. Septima in regulari institutiõe. quia sic chri
stus omẽs homĩes docuit saluari: sic btũs fran. pro omi
Octaua bus statib⁹ hoĩm tres ordines regulares fecit. Octa
ua in euangelica p̃fectione. quia p̃fectissime tenuit euã
gelicã vitam ⁊ tenendã in regula mãdauit ad imitatio
Nona nem chri cõformem. Nona in discipuloꝝ aggregatio
ne. quia vt chr̃s habuit. xij. discipulos p̃ncipales: quo-
rum vnus tanq̃ alter Judas perijt. alij autẽ sanctissi-
Decima mi erant. Decia in ieiunatione. Nam chr̃s. xl. dies ie-
iunauit sine cibo omi: p̃terq̃ ꝙ vltima die comedit pa-
nem: ne omĩino equaret se christo. ⁊ hoc ex humilitate.
Undecima Undecima in cõuersione. s. mũdi. Sicut eñi chr̃s per
ap̃los cõuertit mundũ. sic franciscus fratresq̃ sui desti-
nati sunt ad cõuersionẽ mundi. Et vt Joachim vbi s. dt
ac sctõ fran. chr̃us reuelauit. ꝙ ordo minoꝝ p̃seuerabit
vsq̃ ad finem: ⁊ ipius frẽs p̃dicabũt cõtra antichr̃m: ae
per frẽs eius gens Mahumetica et mũdus totus tunc
Duodecima conuerteẽ ad chr̃m. Duodecima in aque mutatione.
Sicut eñi chr̃s mutauit aquã in vinũ: sic btũs frãciscus
cum esset infirmus in quodã loco fratrũ pauprimo: vi-
num appetijt. q̃d cum non haberẽt: aquã portauerũt si-
bi. ⁊ crucis facto signo in vinũ mutauit. cui⁹ gustu cõua
Tredecima luit. Tredecima in trãsfiguratione. Sicut eñi chr̃us
transfiguratus visus est in g̃lia. sic legiẽ franci. frequẽ-
ter luce absorptus celitus futura cõtemplatus: cũ chr̃o
⁊ v̾gine Maria familiariẽ collocut⁹. Nam ⁊ quodã tpe
visus est a fratribus in solari specie noctis media hora
ignea quadriga vectus: ⁊ sepissime in or̃one eleuabaẽ
Decia q̃rta. a terra per magna spacia tempoꝝ. Decima quarta
in obeditione. quia creaturis impat: ⁊ obediũt ad nutũ
ei q̃ se totũ subiecerat nutui creatoris. Nam ⁊ auibus ⁊
cicadis quãdo p̃cipiebat aduolare vel cantare aut ces
sare: semp obediebãt. Et plura talia in legenda. De-
cima quinta in rigida obseruatione. quia sicut christus
in deserto magnã austeritatẽ tenuit. nec puluinaribus Decimaq̃nta
vsus ẽ. vestis ei⁹ dura ⁊ in modũ cruc;: ⁊ sine calciamẽ
tis. Sedecima inimici effugatione. Nam sicut chr̃us
inimicos. i. demones effugabat. Sic legitur ꝙ beatus Sedecima
Franciscus hospitatus apud Aretiũ in suburbio vidit
super totam ciuitatẽ exultantes demones. Nam ptur-
batis ciuibus ⁊ ad cedem mutuã cõuersis: ppinquũ ci-
uitati ĩminebat excidiũ. Misit ergo mox btũs Franci-
scus frẽm Siluestrũ vt ante portam clamaret dicens.
Ex parte omipotentis dei ⁊ iussu beati Francisci p̃cul
hinc discedite demones vniuersi. Qui omẽs fugerunt: Declaseptia
⁊ ciuitas mox pacificata est. Decima septima in stig-
matizatione. quia cõsimilia christo vulnera habuit ab
ipo christo miraculose imp̃ssa cum clauis in manibus ⁊ Decimaocta
pedibus. Decima octaua in fusione sanguinis. quia ua.
sicut chr̃s fudit pro nobis sanguinẽ per illa vulnera die
veneris: sic singulis diebus veneris ex vulnerib⁹ fran-
cisci sanguis abundãtuis fundebaẽ miraculose. Deci Decia nona.
ma nona in repromissione. quia sicut chr̃s vitam eternã
repromisit suis discipulis. ita btũs Franciscus suam re
gulam obs̃uantibus ex reuelatiõe christi sibi facta: sed
non obseruãtibus vel in pctõ mortali viuẽtibus p̃dixit: Uicesima.
ꝙ aut apostatabũt: aut penitentiã ageñ. cõuerteneẽ. Ui
cesima in angelica confortatione ⁊ euocatione. q: sicut
chr̃o ppinquo passioni ⁊ morti apparuit angelus cõfor-
tans eum. sic Frãciscus cũ multis infirmitatib⁹ preuijs
ppinquaret morti: ⁊ desideraret p iocũditate spũs au-
dire sonitum armonicũ: ecce angelus dñi affuit qui ci-
thara insonuit tam mira suauitate vt aliud seculũ puta Uicesima
ret Frãciscus se cõmutasse. Uicesima p̃ma in nudati pria
one. quia sicut chr̃s paup ⁊ dolens nudus in cruce mor
tuus est. sic Frãciscus circa mortem fecit se denudari: ⁊
ad mandatũ Guardiani habitũ resumpsit: vt pauptati
⁊ obedientie fidem tenuisse ostenderet. de qua fratres Uicesima
admonuit. Uicesima secunda in christiformi extensio secunda.
ne. Nam sicut christus extensis manibus in cruce mor-
tuus est: psallens ⁊ animã cõmendans ⁊c. sic Frãciscus
extendit manus circa mortem in modũ crucis: brachijs
cancellatis: eo ꝙ hoc signũ semp amabat: ⁊ omibus fra
tribus in crucifixi nomine benedixit: p̃sentibus ⁊ futu-
ris. ⁊ euageliũ de passione christi s̃m Joãnem legi fe-
cit: orans ⁊ psallens transijt. Uicesima tertia in iubi-
losa introductiõe. quia christus cum iubilo ascendit in
celum. sic Frãciscus letus dixit. Ecce propero ad deũ.
Et iterum psalmũ. Uoce mea ad dominũ clamaui: com-
plens dixit. Me expectant iusti: donec retribu. mihi.
Ex quo credo pie sanctos dei angelos ac beatos tunc
expectañ. affuisse. Anima autẽ soluta visa est in specie
stelle p̃fulgide: recto tramite in celum sursum ferri: et Uicesima
introire lucem eternã vbi cum christo regnat ⁊c. Ui- quarta.
cesima quarta sup omia est hec: ꝙ similaẽ christo in vir-
tutũ perfectione: scz humilitate: obediẽtia: paupertate
castitate: patientia: charitate: pietate: sobrietate. et sic
de alijs. Hec sufficiant. F
De g̃liosa be
Circa tertiũ de g̃liosa btĩtudine Fran. queriẽ. Utꝝ atitudie frã
b. Fran. in siĩtudinẽ chri transformatus sit ad sup̃mum cisci questio.
chorũ angeloꝝ sublimatus: ⁊ sũma gloria felicitatus?
Ad quod s̃m Franciscũ mayro. in s̃mone aliosq̃ recolli
gendo respondeẽ ꝙ sic. per plures rõnes sequentes.

Prima ratio seraphici amoris. Nimirũ magistier di
cit in. ij. di. ix. ca. vj. allegans Greg. vicz ꝙ homĩes pro
qualitate meritorũ statuunẽ in ordinibus angeloꝝ. Et
illi in ordine superioꝝ: qui mag; ardent charitate. Alij
in ordine inferiorũ qui minus p̃fecti sunt. Hec ibi. Sed
quoniã beatus Franciscus ardebat in p̃senti seraphico
amore ad christum. vt testaẽ Bonaueñ. ergo in illo or-
dine sũmo est exaltatus. Secunda ratio elongatiõis
a terrenis. Nam Augu. de ciui. dei. lib. ix. dt sic. Quan
to quisq̃ fit deo similior: tanto ppinquior. Nulla est eñi
ab eo lõginquitas alia q̃ dissimilitudo eius per tpaliũ
cupidinez. Proinde ⁊ seraphin sunt deo primiores. q:
ab infimis summe elongati: in solo dei amore ardent: et
in christi plagas adeo transformantur per charitatem.

sicut dt Fran.may. q.s.q intime cerneret seraphin videret in eis stigmata chri expssa itellectualit: sicut sensualiter fuit in seraph apparitione btõ fran. facta demonstratũ. Cum ergo btus fran. fuerit seraphico amore in chri silitudinem sũme trãsformatus pre ceteris: habet ppositũ. G Tertia ratio q magne humilitatis. Est em regula per chrm tradita. q qui se humiliat exaltabitur. ergo qui se magis humiliat: magis exaltabit. z q maxie: maxime. per topicã regulã. s. sicut simplr ad simpliciter. sic magis ad magis. z maximũ ad maxime. Sz btus fran. fuit pmaxime hũilitatis. vt testat Bonaueñ. in legenda. ergo sũme est exaltatus in celo. sicut z reuelatione certa cõfirmatũ est. Ut em legenda dicit Bonaueñ. qdam sctus frater. s. Ludouicus: z alius consimilr sctus frater Masseus orañ. in extasi factus vidit in celo inter multas sedes vnam ceteris digniorẽ: omi gloria refulgentẽ: miratus qs deberet ad illã assumi: audiuit vocem dicentẽ. Sedes ista vnius de ruentibus fuit: et nunc humili seruat Francisco. Reuersus ad se frater: tandẽ interrogauit btm frãciscũ quid de seipo sentiret. Ad quẽ ille. Uideor ait mihi maxim9 pctor. Cunqz frater diceret ex aduerso. q hoc sana cõscientia non posset dicere. Rñdit. Si quantũcunqz sceleratũ hoiem tanta fuisset chrs miscdia psecutus: arbitror sane q multo q ego gratior deo esset. Et sic ille edificatus est. Quarta ratio exultationis felicis z multiplicis. Nam b. fran. in celesti gloria gaudet. Primo de charitatis ardore seraphica dei visione. Secũdo de christi assimilatiõe per gloriosa illa. s. stigmata. Tertio de btẽ vginis marie dilectione. Quarto de oim sanctor cõgratulatõe. quia tam btã vgo Maria q omes sancti plurimũ afficiuntur ad gliosa illa chri stigmata quibus decorat btus Franci. Quinto gaudet de multor salute acquisita p se z per sui ordinis fratres. Sexto gaudet de singlis fratribus in celo. Septimo de illustratione totius celestis patrie ex gloria stigmatũ qua refulgebit post resurrectionẽ. O ergo sanctissime pater ora pro nobis.

G Tertia ratõ — *Quarta rõ*

¶ De seraphico patre btõ Francisco. Sermo. ij.

A Nemo mihi molestus sit: ego em stigmata dñi iesu in corpe meo porto. ad Gal. vj. z in epla hodierna. A Mirabile simul z amabile mysteriũ dñs ies9 facere valuit qñ btm Frã. sue sctissime passionis stigmatib9 decorauit z honorauit ad vtilitatẽ sctẽ ecclẽe. qd apls paulus in spũ puidens. Et vt dt Nicol. papa in sua decretali. Exijt q seminat. de v. sig. lib. vj. testimoniũ apls tulit francisco: ac si in psona illius loqueret di. Nemo. s. chrianor veror mihi molestus sit. qbus minus dt et plus pcat: per figurã Litote. q. d. imo potius fidelis chrianus debet erga me. s. franciscum esse deuotus z charitatiu9 pro tali assimilatione ad chrm z pro tanta gra dei. Unde subdit. Ego em stigmata dñi iesu in corpe zc. Et deniqz q ex hoc magna et saluberrima vtilitas sequat fidelibus: subiungit ibidẽ dicẽs. Gra dñi nostri iesu chri cũ spũ vestro frẽs Amẽ. Hec oia de sctõ franci. ecclia accipit z canit in epla. Ideo ad eius honorẽ cõuenienter accipimus pro themate smonis. Iuxta que tria mysteria in hoc smone declarabimus ad honorẽ beati francisci.

¶ Primũ dicit deuotissime venerabilitatis.
¶ Secundũ dicit mirifice sanctitatis
¶ Tertiũ dicit saluifice vtilitatis B

B *De deuota veneratione erga btm frãciscũ z eius stigmata.*

¶ Circa pmũ de deuota veneratione z affectione habenda erga btm franci. ac eius sacra stigmata querit. Quare debeant oẽs fideles deuotionẽ magnã z reuerentiã habere erga btm fran. ac stigmata chri impssa? Ad quod respondet q rõne quadruplici.

¶ Prima ratio ex parte catholice fidei.
¶ Secũda ratio ex pte passionis chri.
¶ Tertia ratio ex pte celestis gaudij.
¶ Quarta ratio ex pte huius miraculi.

¶ Prima rõ accipit ex pte fidei. Ois em fidelis debet hre deuotionẽ ad fidẽ catholicã sine q nõ est salus. Uñ Athana. in simbo. Quicũqz vult sal. esse: ante oia. o. est vt te. ca. fidem. Quã nisi qsqz fide. fir. credi. sal. esse. nõ po. Sed quero te. Quid est illud p qd maxie roborat fides z cõfirmat. Respondet q maxie hoc faciũt miracula: non aũt sapia vel queqz alia. vt testat aplus. j. Cor. ij. di. Fides vra non in sapiẽtia hoim: sed in vtute dei z maxime crucifixi. Maius qppe est miraculũ tale factũ per crucifixũ ac mortuũ dñm Jesum q si viueñ. hoc fecisset. Sed qm istud miraculũ impssionis stigmatũ passionis chri in beato fran. cõtra omes hereticos z infideles est fidei roboramentũ z firmamentũ. Tum qz diuina sola vtute hoc fieri potuit eo modo q factuz est: vicz q in istis plagis claui ex carne vel neruis illius fabricarent sic innati vt diuelli non possent. Tum quia insolitũ z nunqz sile antea visum. Tum qz diuina vtute preditũ in faciendis multis miraculis: vt infra dicet. ergo magna deuotione est venerandũ. Hinc legit lib. cõformitatũ. q cum Cardinalis qdam bello contra Assisium disposito vix obtinuisset a ciuib9 vt introduceret ad criptam: z vidisset corp9 beati Fran. dicebat q etiã nulla alia forent miracula: hoc sufficeret pro fide chri roborãda. Secũda ratio ex pte passionis chri. qz ad passionem chri ois fidelis debet iugẽ habere deuotionẽ. iuxta illud Eccli. xxix. Gram fideiussoris tui ne obliuiscaris. dedit em aiam suam pro te. Hanc aũt stigmatizationem fecit chrs pro renouanda mẽoria passionis sue in mũdo que tam inueterata erat pene oblita: sed p frã. est in cordibus fideliũ innouata: in quo z visibilit impssa cernit. Nimir videmus q reges magnifici solẽt res gestas z magnas victorias depingi: vl sculpi facere ad memoriã hoim. Sic chrs rex crucis triumphũ in beato francisco fecit. C Si queras. Quare hoc? Respondetur. q ppter nostrã vtilitatẽ et salutem. quia ait magnus Albertus in lib. super missam. Simplex meditatio passionis chri et deuota recordatio plus valet: q si quis per integrum annũ ieiunaret in pane z aqua qualibet feria sexta: vel disciplinaret se vsqz ad effusionem sanguinis: vel legeret vnum psalteriũ qualibet hebdomada. Hinc etiam legitur. q btus Franciscus dũ exorasset deũ q sibi reuelaret quid foret acceptissimũ corã deo: z sic librũ in noie dñi aperuisset ter: semp occurrit de passione christi: z crucis eius imitatione. Et sic patz q ppter passionẽ chri debet quilibet deuotionẽ habere ad stigmata. Tertia ratio ex pte celestis gaudij. Celestis em curia maxime gaudet et amore afficit pro cicatricibus christi que totam priam supnam miro modo decorant z illustrant. sm q Augusti. dt. Uñ z ecclie militantis filij debent ad illa chri vulnera magno amore teneri. Ut em Diony. lib. eccl. hierar. dicit. Ecclesia militans debet se cõformare ecclie triumphanti. D Sed qm sm Fran. may. Sicut cicatrices chri z martyrum post resurrectionẽ remanebunt in corpibus gloriosis ad illoruz honorẽ et decorem totius patrie celestis ex glorie splendore diffuso per totam curiam celestem: vt etiam tenet Scotus sup. iiij. sic z ista stigmata beati Francisci post resurrectionez in eius corpe glorioso in perpetuũ remanebunt ad honorem z decorem curie celestis. Nam si auferentur: nudaretur eius persona suis priuilegijs: quod est incõueniens. Etenim regula iuris est. Quod semel placuit amplius displicere non potest Sed hoc priuilegiuz stigmatizationis beati Francisci semel placuit deo. ergo zc. Itaqz claret q ex quo hec stigmata sunt ad gaudiũ celestis curie pro tali assimilatione ad christũ: ergo z omes saluãdi debent z nũc deuotionem habere ad ea. Quarta rõ ex pte hui9 miraculi. quia est magne venerabilitatz: terribilitatz: et amorositatis signũ: ac magnũ z singulare priuilegiũ similitudinis christi. Est quippe (vt dixi) magne venerabilitatis. vtpote digito dei viui descripta imago crucifixi non in tabulis lapideis: sed carneis. hoc est in corpe bti Fran. teste Bonaueñ. Si em iudei venerabant Moysen z tabulas eius lapideas: in qbus digito dei vel ministerio angelico descpta erant pcepta decalogi. quãto magis debemus nos venerari btm Fran. in cuius carne ipe chrs tam mirabilr descpsit suor vulner imaginem ad salutarẽ vtilitatẽ totius ecclesie. Itẽ est signũ terribilitatis. Nam deus fecit aliqua miracula solum

Scda ex pte passiõis chri — *C Questio.* — *Tertia ex pte celestis gaudij.* — *D stigmata bti Frãcisci post resurrectionez in corpe suo.* — *Quarta ex pte miraculi*

terribilia. vt in diluuio ⁊ etiā in sodomitis: ⁊ faciet in iudicio. Alia fecit solum amabilia. vt in incarnatione ⁊ in passione. Hec aūt stigmatizatio est terribilis q̄dem malis. quia futuri iudicij per chr̄m passum faciēdi citatio: s. tanq̄ per lr̄as sigillatas in p̄cursore. E. Est etiam vt dixi magne amorositatis indiciū in h̄ miraclo. Nam quero. in quo relucet maxima charitas dei ad hoīes? Respondet Berā. di. Uere in nullo sic cōmendat deus charitatē suam in nobis q̄ȝ in passiōis mysterio. Juxta illud Joā. xv. Maiorē charitatē. ⁊c. Reuera tanta est hec ⁊ talis charitas: q̄ si celū ⁊ terra tota essent pgamenum: totū mare ⁊ oēs aq̄ incaustū: ⁊ tot sc̄ptores quot folia arboꝝ ⁊ gramina ab initio mūdi fuerunt. ⁊ si incepissent a p̄ncipio mūdi: ac scriberēt vsq̄ nouissimū diem non sufficiēter posset describi magnitudo tante charitatis diuine. Proinde Hugo. O charitas q̄ȝ magnū ⁊ forte est vinculū tuū quo deus ip̄e ligari potuit. s. ad mortem crucis. Hmōi charitatis signa sunt exp̄ssa in sacris stigmatibus b. Frā. Deniq̄ magnū est hoc p̄uilegiū: vt homūcio assimilet non solū in aīa: sed in corpe filio dei multo maioris glie ⁊ honoris est q̄ȝ militē induere in vestibus regalibus. Ideoq̄ oīs chr̄ianus debet magna deuotione ad btm̄ Fra. affici p̄pter chr̄i amorē ⁊ honorem. quia qui ip̄m honorat ⁊ amat: chr̄m dn̄m cuius est silitudo honorat ⁊ amat. ⁊ qui ip̄m spernit: chr̄m spnit. vt testat chr̄s Luc. x. Unde ⁊ signū salutis esse dicit q̄n quis ad ordinē eius deuotus est. ⁊ diuina vltione celeri p̄cutit morte qui eū persequit. sicut reuelatū fertur fore a christo ip̄i beato Francisco. ⁊ certa probatum est experientia in plerisq̄.

E In q̄ relucet charitas dei ad homines

F De mirifica sc̄titate beati Francisci.

F ¶ Circa sc̄m de mirifica sanctitate bti Fran. accipiamus hanc ꝯclusionē. q̄ bn̄dictus iesus mirificauit Frā. in corpe ⁊ aīa multis mraclis per singula membra: vt clarescat eius sc̄titas p̄maxima. Declarat: incipiēdo a capite vsq̄ ad pedes: ⁊ queq̄ ad eum p̄tinentia. ⁊ videbimus q̄ a planta pedis vsq̄ ad v̄ticem nō fuit in eo nisi magna ⁊ mira sc̄titas. Primo v̄ticis ⁊ capitis capilli fuerūt sc̄ti ⁊ mire v̄tutis. Cum eīm q̄dam medicus barberius circa ip̄m infirmū valde sollicit⁹ fuisset: ⁊ dom⁹ eius ob multiplicē scissurā minaret ruinā: ille ex deuotione modicū de capillis bti fran. accepit ⁊ intra scissuras posuit: ⁊ domus die altera visa est adeo firmata: q̄ nec scissura apparuit in ea. Sc̄do frons ⁊ facies fuerūt sancte: quia in eis app̄uit signū magnū thau. i. cruc̄ colorū varietate distinctū: ⁊ miro ornatu faciē ip̄ius totū venustans: vidente fratre Pacifico. Tertio oculi fuerunt sanctissimi cōtinue deuotissimas lachrymas effluentes: ac si coram se iugiter crucifixum iesum cernerēt p̄sentem. Unde cum a medico sibi suaderet abstinere a fletu pro euasione doloꝝ oculoꝝ. Respondit q̄ ob amorem luminis q̄d habem⁹ cōmune cum muscis nō est rep̄menda visio interne lucis. Sācti q̄ȝ eius ⁊ bti oculi sepe videre meruerūt chr̄m apparētē ⁊ angelos. Quarto aures fuerūt sc̄tissime. quia vocē chr̄i p̄meruerunt pluries. Nam ter chr̄s sibi replicans dixit. Frācisce vade repara domū meā que tota vt cernis destruit. Jtē alia vice dixit ei. Francisce quis pōt tibi melius facere dn̄s an s̄uus: diues an paup? Et cum respōderet q̄ dominus ⁊ diues. Ait. Cur ergo relinq̄s pro seruo dn̄m: pro paupe diuitem? Et ex tunc amor terrenoꝝ sibi viluit: ⁊ totus in chr̄i amorē exarsit. Tertio quoq̄ in principio cōuersionis chr̄s sibi dixit. Francisce amara p̄ dulcibus sume: ⁊ teip̄m cōtemne si me cupis agnoscere. et plura huiusmodi. Deniq̄ cum egrotaret maxima infirmitate: ⁊ cuperet pro spiritus consolatione sonū armoniacum audire: statim angelus dei affuit: ⁊ citharā percutiens dulcissimū solatiū prebuit. Quinto nares sanctissime fuerūt: que fetores leprosoꝝ non curabant: sed eis applicabant osculando pro amore christi vlcerosas plagas: ⁊ sic eos sanabant. Unde q̄dam occurrit ei cui⁹ os ⁊ maxillā moribus horribilis depascen̄. corroserat quem amore chr̄i Franciscus osculans mox p̄fecte sanauit. Sexto labia ⁊ lingua sanctissima erant. quia audito nomine Jesu mox lingendo pre dulcedine christi quasi forent vncta spiritu sancto dulcificabant. Un̄ sanctus Fran. req̄situs cur sic ad nomē iesu labia lingeret: Respōdit. q̄ pre illa dulcedine amoris christi se continere non posset a lingendo. Septimo oris verba erant tam maxime sanctitatis: q̄ quē bn̄dicebant erat benedictus: ⁊ quem maledicebāt erat maledictus. Nam cum aues salutauit: oēs ei p̄dicanti rostro apto: et alis extensis intendebant donec eas benediceret: ⁊ abire vel deum cantan̄. laudare mandabat. Jtem cum gregem ouium salutasset: relicto pastu oēs ad eum cucurrerūt: ⁊ eleuatis capitibus eius verbis intendebāt ⁊ plaudebant. Jtem q̄dam mulier sibi conquesta: q̄ virum crudelem haberet: qui etiam in s̄uicio dei ip̄am impediret: misit illi per eam suam benedictionē dicēs ⁊ mandās: vt hec sua verba illi diceret. Nunc tempus est miscdie: postmodū eq̄tatis. Ad q̄d v̄bum vir illi tantā sensit mutationem: q̄ ad vxorem semp̄ beniuolus extitit quoad vixit. Et ambo deo seruientes: tandem vno die morientes in celum p̄uenerunt. Deniq̄ de maledictiōe eius legitur. q̄ cum sus quendā agnum mitissimum vorasset: btūs Franciscus cōpassione motus suem maledixit: et mox mortua est sus illa. Octauo saliua sancta fuit. quia per illam liniendo oculos cuiusdā puelle visu p̄uate: restituit mox eidem clarū lumen visus. Nono gustus et dentes sanctissimi fuerūt. quia cum in infirmitate vinū gustare pro cōfortatione appetiuisset: ⁊ non haberent fratres vinū: tunc adduci iussit aquā: ⁊ signo cruc̄ edito: mox vinū efficit optimū: ad cuius gustum de infirmitate statim cōualuit. Jtem buccellā panis de quo edebat sanctus Franci. transmisit cuidā horribili infirmo q̄ videbat a demonio vexari. Qua buccella gustata: ille statim est liberatus: vt deinceps nunq̄ vexaret. Decimo humeri ⁊ dorsum fuerunt sanctissimi. quia ap̄lic̄us vidit eccl̄iam lateranen̄. ad ruinam declinantē dorso et humeris Fran. sustentari. hoc est exemplis: doctrina: ⁊ meritis. Undecimo latus fuit sanctissimū. quia vulnere christi laterali meruit insigniri. Duodecimo pectus et corpus totū. quia cum p̄dicaret visus est a fratre Pacifico tūc seculari duobus transuersis ensibus valde fulgētibus in modū crucis a capite ad pedes: ⁊ a manu in manū per pedes transuersaliter totus cōsignatus. Cuius v̄bis cōpunctus ille religionem intrauit. Jtē quia ab oīm labe peccati eius corpus fuit p̄seruatū. Tertiodecimo manus fuerūt sanctissime ⁊ brachia. q̄ chr̄i stigmatibus cōsecrata: ⁊ panis eius manibus tactus infirmos curabat. Decimo quarto vngues. Nam q̄dam frat cum tentaret grauiter: ip̄e in spiritu p̄uidens dixit ei. Ueni fili p̄scinde mihi vngues. Quod ille libenter fecit ⁊ vngues p̄ciosos seruauit: ac si a tentatione mox liberat: ⁊ maxime cōsolat. Decimo q̄nto sc̄pta eius. Cū eīm q̄dam frater magnā sp̄us tentationē pateret: cogitauit q̄ si de manu bti Francisci aliqua sc̄pta habere posset: liberaret. Quod btūs pater in sp̄u cognoscēs eidē mādauit: vt portaret chartā ⁊ atramētū: ⁊ quasdā dei laudes cōscribens illi porrexit: ⁊ mox oīs tentatio cessauit. Jpa q̄q̄ charta s̄uata postea multis egris sanitatem cōtulit. Decimo sexto pedes sanctissimi fuere: quia stigmatibus cōsecrati. Decimo septimo lotura pedū et manuū. q̄ pestilētes oues ⁊ boues asp̄gen̄. sup̄ eos sanauit. Decimo octauo habitus: q̄ ip̄o tangente aues in nemore non auolabāt: sed aduolan̄. cōtrectari se p̄mittebant. Et dicit vsq̄ hodie habitus ille in quo accepit stigmata sine corruptione seruari in castello montis Aluerne: qui cum videt radiare splendore noscit q̄ aliq̄s inibi debet mori: ⁊ ad mortem p̄parant se tunc oēs. ⁊ sic aliquis moritur. Decimo nono baculus. quia cuidā cum baculo thau signū habente apostema fregit ⁊ mox sanauit. Uicesimo corda qua p̄cingebat que seruata et sepe in aqua posita infirmos potan̄. sanauit. Uicesimo primo nomen: nam dum in ciuitate Parmēsi scholares in studio garrulitate hirundinis impedirent: q̄dam eorum ait hirundini. Jn nomine serui dei Francisci precipio tibi vt ad me venias: ⁊ continuo conticescas. Et audito Francisci nomine mox tacuit et aduolauit. Jtem Clericus Mattheus intoxicatus veneno mortifero: Frācisci nomen deuote deprompsit: ⁊ mox veneno euo

De miraclis bti Fran. ex eius legēda

Miraculum de habitu b. Franci.

misto liberat⁹ est. Uicesimo scdo aïa sctissima fuit que soluta in specie stelle intrauit celū. O homo cogita: q̄ si chr̄s ip̄m adeo exaltauit hic: qd est in celo? G

De salubri vtilitate iuocationis beati Francisci.

G Circa tertiū de salubri vtilitate: vicȝ deuotiōis ⁊ inuocationis meritoꝝ bti Fran. q̄stio occurrit. Quō sanctoꝝ dei merita ad inuicē possint cōicari: vt nouerim⁹ q̄liter possim⁹ coicari in meritis glīosis tanti scti. s. Fra. Ad qd rn̄det Augu. li. l. hom̄. di. sic. Congaude illi cui deus aliquā grām dedit: ⁊ potes habere in illo qd in te nō potes. Ille forte habet ꝟginitatē: ama illā ⁊ tua est. Tu habes maiorē patiam: diligat te ⁊ sua est. Ille pōt satis vigilare: si nō inuides: tuū est studiū suū. Tu forte potes amplius ieiunare: si amat te suū est ieiuniū tuū. hoc ideo. quia in illo tu es. per ꝓprietatē em̄ nō es: sed per charitatē tu es. Hec ille. Ex qbus p̄tȝ. q̄ per charitatem ⁊ deuotionē erga btm̄ Frā. ⁊ eius ordinem ꝑticipare poteris in meritis illius ⁊ p̄mijs ad salutē. Qualia autē bona cōsequi valeas p̄ eius merita pro tuā erga cū deuotione: clarescit ex ip̄a ep̄la hodierna: vbi canitur sic. Quicūq̄ hanc regulā secuti fuerint. s. deuotione debita: pax sup illos ⁊ misc̄dia. Et infra. Gr̄a dn̄i nostri iesu chr̄i cū sp̄ū. v. frēs amē. Prima ergo vtilitas est pax. s. cū deo ⁊ angelis. q̄ pctō a pctis vere ꝯuertiꝛ ad chrm̄ per bti Fran. merita. ⁊ sic pacificaꝛ. Scd̄a est misericordia: vt libereꝛ a periculis hui⁹ miserie. Tertia est grā sp̄ālis dn̄i iesu. Quarta ad hec sequiꝛ glīa. Ideo diciꝛ amē. i. vere ⁊ fideliter ad glīam sempiternā. O ergo pctōres. O cūcti fideles viri ⁊ mulieres. O diuites ⁊ paupes: oīs etatis ⁊ cōditionis hoīes: accedite ad venerandū deuote btm̄ Fran. vt p̄ eius merita habeatis hic ⁊ oīa bona p̄stante dn̄o Iesu ⁊c.

¶ De seraphico patre Francisco Sermo. iij. scȝ de crucis christi deuotione qua ip̄e mire claruit.

A Christo confixus sum cruci: viuo autē iam non ego: viuit ꝟo in me chr̄s. ad Gal. ij. ⁊ ad laudē huius sancti Fran. A Sicut dt Hugo. et ꝯcor. August. Charitas tante ꝟtutis est vt copulet amantē cū amato. Et ideo chr̄ianus fidelis exn̄s in charitate chr̄i passi adeo vniꝛ per amorē chrō: vt in eo transformeꝛ ⁊ in chrō viuat. quēadmodū ferrū ignitū totaliter transformaꝛ in ignē: vt sit cādens ⁊ calens. Sed q̄m btūs Fran. fuit plen⁹ diuini amoris igne: ⁊ totum studiū ad chr̄i amorē crucifixi apposuerat. Idcirco cū ap̄lo ꝯueniēꝛ dicere poterat hec ꝟba. Chrō cōfixus sum cruci. s. per fidem ⁊ charitatē. viuo aūt iam nō ego q̄lis fui in seclo amans terrena. viuit ꝟo in me christus. s. per grām inhabitantē. Nam. j. Jo. iiij. diciꝛ. De⁹ charitas est: ⁊ q̄ ma. in chari. in deo ma. ⁊ deus in eo ⁊c. Juxta que ꝟba thematis ad honorē bti Fran. tria mysteria notabimus. sicut ⁊ de his tribus in ip̄is ꝟbis cōmendaꝛ ⁊ in exemplū nobis ꝓponitur.

¶ Primo de crucis chr̄i deuotione. s. qua chrō confixus est cruci.

¶ Secūdo de crucifixi trāsformatiōe. vnde dicit. viuo iam non ego.

¶ Tertio de sancti Francisci glīa ⁊ honore pro crucis chr̄i amore. B

De deuotionis studio ad crucem chr̄i.

B ¶ Circa primū de deuotiōis studio ad chr̄i crucē sit ꝑ cōclōne. q̄ oēs fideles chr̄iani debēt exēplo bti Frā. sūmo studio deuotionis versari erga crucē chr̄i. p̄atȝ h̄ tripl̄r ꝓbando. Primo. q̄ id canit eccl̄ia in Colla. orās sic dicendo. Deus q̄ mira crucis mysteria in btō Fran. multiformiter demōstrasti: da nobis q̄sumus deuotiōis sue semp exēpla sectari: ⁊ eiusdē sctē crucis assidua meditatione muniri. Scd̄o. q̄ ad idē hortaꝛ nos etiā scriptura. j. Pet. ij. di. In hoc vocati estȝ. s. ad chr̄ianā fidē q̄ chr̄s passus est ꝓ nobis vobis relinq̄ns exēplū: vt sequa. ve. eius: q̄ pctm̄ nō fecit ⁊c. Denicq̄ tertio est ratio theologica. q̄ chr̄iani sunt membra chr̄i. vt dt ap̄lus. j. Cor. xj. Uos aūt estis corp⁹ chr̄i et mēbra de mēbro. sed mēbrū habet viuere de sp̄ū eius cui⁹ est mēbrū: ⁊ debet sentire dolorē capitis cui⁹ est mēbrū. Unde Grego. Languēte capite cetera mēbra dolent. ḡ chr̄ianus debet viuere per fidē ⁊ amorē in chrō: ⁊ sentire ei⁹ passionem per deuotā cōpassionē. sicut fecit ⁊ btūs Fran. Nā vt ap̄ls Romañ. viij. dt. Si quis sp̄m chr̄i nō habet: hic non est eius. Ly. i. si q̄s excidit a chr̄i grā. s. per pctm̄: h̄ non est eius. s. chr̄i membrū merito: licȝ sit nūero. q̄ est sicut mēbrū stupidū ⁊ mortuū. Bern. Scio membrū longe existere qd obstupuit: ⁊ egrū sese non sentientē periculosius laborare. Ad hec p̄kes alie sc̄pture faciunt. de q̄bus scd̄o articlo ꝓsequemur. Btūs Fran. hec cōsiderans totū suū studiū dedit ad deuotionē crucis chr̄i: et eius vestigia sectāda. vt dt Bonaueñ. C Sed q̄ritur. Qualiꝛ homo possit se disponere: vt inflāmeꝛ in crucis chr̄i deuotione? Rn̄deꝛ q̄ hoc clare edoceꝛ in beato Fran. qui q̄dem p̄cipue per tria dispositus fuit ⁊ habilitatus ad talem grām. Primo per pietatis opationem. Nā videmus q̄ ligna per vnctuositatē vel pinguedinē disponunꝛ ad inflāmandū facilius. Sic corda hūana pietatis pinguedine vel oleo vncta inflāmanꝛ in diuino amore crucis christi. Unde. j. Tim. iiij. Pietas ad oīa vtilis est. Btūs Fran. licet inter vanos filios hoīm̄ iuuenili etate fuisset nutritus in vanis: inerat tamen iuuenis Frācisci p̄cordijs ad paupes miseratio liberalis: q̄ cor ip̄ius tanta benignitate repleuerat: vt oīꝑponeret se petenti tribuere: maxime si diuinū allegaret amorē. Qui dū ꝑmissum tam nobile fuauit: ad copiosa in deū grē incremēta ꝑuenit. Hec Bona. Scd̄o ꝑ carnis mortificationē. q̄ sicut ligna desiccata magis inflammanꝛ. sic homo ab humore carnalis ꝯcupiscētie desiccatus diuino amore plus inflāmaꝛ. Rom. viij. Si sp̄ū facta carnis mortificaueritis viuetis. Btūs ḡ Frā. vt dt Bonaueñ. in legeñ. cū nondū didicerat degustare diuina: distract⁹ ad terrena: facta est sup eū manus dn̄i languore corripiēs ⁊ affligens corpus ip̄ius: vt coaptaret aīam ad scti sp̄ūs vnctionē. Tandē resūptis viribus corpis cū obuiū habuisset quendā militē paupem memor chr̄i: vestimēta sua noua ꝓtinus se exuto illi tribuit. Eadē aūt nocte sequēti in somnis chr̄s mōstrauit talem visionē. q̄ palaciū sp̄eosum armis militarib⁹ crucis signaculo insignitis vidit. Et cū q̄reret cui⁹ essent? Rn̄sum est. q̄ oīa sua forēt ⁊ suoꝝ militū: si cruc̄ chr̄i vexillū assumeret. Exinde mundo cogitauit se debere militari. Cunq̄ iret ad quendā comitem: iterato in somnis audiuit vocem dicentē sibi. Francisce: quis potest melius facere tibi: dominus an seruus: diues an paup? Cunq̄ diceret q̄ dominus et diues. At ille. Cur ergo relinquis pro seruo dominū: ⁊ pro paupere homine diuitem deum. Et Franci. Quid vis domine me facere? Et dominus. Reuertere ait. quia visio quam vidisti spiritualē p̄figurat effectum diuina dispositione in te complendū. Ex tunc reuersus cepit carnem mortificare: a negociatione publica se subtrahere: ⁊ domini voluntatem expectare. Tertio per sedulam orōnem. Sicut em̄ per flatum succendiꝛ ⁊ inflāmatur ignis. sic per orationem frequentē et meditationē ignis diuini amoris. Ps. Os meum aperui: scȝ in oratione: ⁊ attraxi spiritū: scȝ deuotiōis. Idem. In meditatione mea exardescet ignis. Beatus Franciscus dum post hec cum gemitib⁹ oraret vt quid sibi foret agendū ac deo acceptissimū seruitium qualiter exhibere posset: apparuit ei christus Jesus veluti cruci confixus: eidem ingerens illud euāgelicum. Si vis venire post me abnega temetip̄um ⁊c. Ex hinc adeo impssa est memoria passionis christi cordi ip̄ius: vt quasi iugiter oculis mentis cerneret crucifixum: ⁊ a lachrymosis gemitibus continere non valeret exterius. Ex tunc ad chr̄m totus cōuersus cepit p̄fecte imitari crucis christi vestigia. O ergo peccator munda ne exerce te ad pietatem: refrena ⁊ abnega oīa vicia ⁊ deuotius ora vt habeas grām. D

Qualiꝛ hō inflāmeꝛ in crucis chr̄i deuotione.

Scd̄o ꝑ carnis mortificationem.

Tertio ꝑ sedulā orōnē.

D ¶ Circa secundū p̄ncipale: scȝ de transformatione in crucifixum q̄ritur. Qualiter chr̄ianus exemplo beati Francisci debeat vitam suam transformare in christum Jesum crucifixum: vt viuat in christo: ⁊ christus in ip̄o? Ad quod respondeꝛ ſm̄ scripta Gorre super epistolam ad Galath. ij. q̄ quilibet christianus debet trāsformari in crucifixum. alioquin sicut saluator ait Jo. xv. Si q̄s inquit in me non manserit mitteꝛ foras sicut pal. ⁊ are-

scet: ꝛ in ignē mittent ꝛ ardet. Qui autē in me (ait) manet: ꝛ ego in eo: hic fert fructū multū. Vñ ptꝫ ꝙ chr̄ianꝰ debet transformari ꝛ manere in crucifixo si vult saluari. Et hoc p̄cipue quinqꝫ modis: qbus ꝛ ip̄e chr̄s dñs se habuit in cruce: vel circa crucē ꝓpter nos.

Chr̄ianꝰ debet transformari christo crucifixo in quinqꝫ.

¶ Primo in crucis portatione
¶ Secundo in crucis affixione
¶ Tertio in crucis vulneratione
¶ Quarto in crucis mortificatione
¶ Quinto in crucis glorificatione

Primo crucē cōportando.

¶ Primo itaqꝫ debet chr̄ianus cuꝫ chr̄o crucē portare. quia ip̄e p̄cepit Mat. xvj. Qui vult venire post me: abne. semet. ꝛ tol. cru. ꝛc. Et lu. xiiij. Qui non accipit crucem suā ꝛ sequit̄ me: nō est me dignus. Hec crux s̄m doctores est pn̄ia vera quā debet portare pctōr post christum si vult regnare cum chr̄o. Sicut em̄ videmus. ꝙ auis non pōt eleuari a terra nisi volando: nec pōt volare dum est in terra: nisi extendēdo alas ponat se in modum crucis. Sic homo pctōꝝ pondere ḡuatus ꝛ in terrenis iacēs nō p̄t eleuari in celū: nisi ponat se ad crucē penitētie per quā soluit̄ a vinculis pctōꝝ. Nam impossibile est pctōrem ipenitentē in celū ire. quia vt dr̄ Apocal. xxj. Nil coinquinatū intrabit in illud. s. celum. Proinde ꝛ Berñ. in lib. de interna. ꝯuer. Nō est inq̄t salus pctōri: nec spes etne vite nisi in cruce. s. penitētie. Tolle ergo crucē ꝛ seq̄re iesum: ꝛ ibis in vitam eternā. Precessit ille baiulans sibi crucē pro te: vt tu etiam portes crucem. Ambula vbi vis: quere q̄cunqꝫ volueris: non est alia via ad vitam nisi via regia crucis.

Notabile.

Sed nota ꝙ legimus crucem chr̄i aliqñ portatā vel baiulatā coacte. vt a Simone cyreneo. Aliqñ cum murmuratiōe. sic malus latro murmurauit pendēs iuxta crucē chr̄i. Aliquādo de necessitate faciendo ꝟtutem. vt bonus latro iuxta crucē pendēs. Aliqñ aūt libenter. vt chr̄us. Sic aliqui hoīes accedūt ad pn̄iam libenter: alij coacti necessitate: sed faciūt de necessitate ꝟtutem: ꝛ tales saluātur. Qui aūt coacte tm̄ ꝛ cum murmure portant: dānabunt̄: de q̄bus Berñ. vbi s̄. Multis inq̄t durus videt̄ hic s̄mo. Abnega temetip̄m: tolle crucē tuā ꝛ seq̄re Jesum. Sed multo durius erit audire illud extremū verbum. Discedite a me maledicti in ignē eternū. Hec ibi.

Scd̄o cum chr̄o affigi.

Secūdo quoqꝫ debet chr̄ianus cum chr̄o nō solū crucem penitētie baiulare: sed ꝛ cum chr̄o affigi: vt dicere possit cum apl̄o. Chr̄o cōfixus sum cruci: viuo ego iam non ego: viuit ꝟo in me chr̄s. quia nō sufficit pn̄iam agere: sed optet viuere in chr̄o crucifixo.

E

E Sed quō homo cōfigitur cruci chr̄i? Respondet̄ ꝙ configi est adherere. Et hoc s̄m doct. fit ꝑ tres ꝟtutes theologicas. Sicut em̄ chr̄s tribus clauis est affixus cruci. sic chr̄ianus his tribus clauis affigit̄ crucifixo. Primus clauus fidei. Secūdus spei. Tertius est amoris dei. Per hec viuit homo in christo. ꝛ sine his non est salus. vt patet.

Tertio cum chr̄o vulnerari.

Tertio insuꝑ debet chr̄ianus cū chr̄o vulnerari. q̄a dicente Grego. Mala est salus cordis que dolorem nescit vulneris amoris. Unde aīa sctā Cañ. iiij. dicit vulneratā se in corde per charitatē sponsi. i. dei.

F
Questio.

F Sꝫ quali signo cognoscit̄ quis fore vulneratꝰ charitate christi? Respōdet̄ ꝙ ꝑtranseūdo ꝑfecte charitatis signa eo ꝙ loq̄mur cōmunibus hoībus in p̄dicatione. Aduertēdum ꝓ simpliciū captu. ꝙ vulnus in corꝑe per tria potissime agnoscit̄. s. per dolorem: per reseratione vel diuisionē partiū carnis: ꝛ ꝑ sanguinis effusionem vel exitum. Sic sp̄ualiter hoīes cōmunes satis sunt vulnerati charitate chr̄i pro salutis necessitate. Primo si habent verum dolorē de pctis. Secūdo si pctā vere referant ꝛ aperiunt in cōfessione. Tertio si satisfactionē impēdūt quod notat̄ per sanguis fusionē. Qui hec vulnera sp̄ualiter habet cum chr̄o vulneratus est.

Quarto cuꝫ chr̄o mori

Quarto christianus debet cum chr̄o in cruce mori crucifixus. q̄ dic̄ apl̄s. ij. Tim̄. ij. Fidelis sermo. nam ꝛ si cōmortui sumꝰ. Ly. i. cum chr̄o: ꝛ cōuiuemus. si sustinebimꝰ ꝛ cōregnabimus. si negauerimꝰ. s. ꝟbo vel facto per pctm̄ mortale: ꝛ ille negabit nos. Jtem ad Gal. v. Qui chr̄i sunt carnem suam crucifixerūt cum vicijs ꝛ cōcupiscētijs. Ly. ita ꝙ mortua sunt eis. Ubi nota ꝙ sicut chr̄s inter duos latrones crucifixus et mortuus est. sic sp̄ualiter debet chr̄ianus crucifigi ꝛ mori: sic ꝙ moriant̄ in eo vel cū eo hi duo latrones. s. ꝯcupiscētia carnis per refrenationē ꝛ ꝯcupiscētia mūdi per ꝯtemptū cupiditatꝫ. Dicit ergo apl̄s crucifigi cum vitijs: quo ad ṗmū. ꝛ ꝯcupiscētijs q̄ ad scd̄m. O homo aduerte: q̄ nisi hi duo latrones moriantur: rapiunt aīam ad tartara: ꝛ spoliant om̄ibus meritis.

Quīto cum chr̄o ī cruce glorificari

Quinto chr̄ianus cum chr̄o debet in cruce glorificari. vt sic̄ chr̄s per crucem meruit gl̄iam exaltationis. vt dr̄ ad Phil. ij. Sic chr̄ianus per ꝟtutes in cruce chr̄i mōstratas. s. obedientiā: humilitatē: castitatē: charitatem. ꝛ sic de alijs. querat mereri celestē gl̄iam. Vñ ad Col. iij. Si cōsurrexistis cū chr̄o. Ly. s. per fidē charitate formatā: que sursuꝫ sunt q̄rite: non que suꝑ terrā. Btūs Franciscus his modis transformatus fuit in similitudinē crucifixi. quia crucē chr̄i portauit per pn̄iam magnā. chr̄o cōfixus est per fidem ꝛ charitatē adherēdo. Chr̄i amore feruētissimo vulneratus fuit: ꝛ cū chr̄o mortuus ꝯcupiscētijs: ac chr̄o cōformis in ꝟtutibus. ergo exemplū tibi o chr̄iane.

G

G
Chr̄us amauit Frācisc̄ū specialibus gr̄aꝝ ꝓrogatiuis

¶ Circa tertiū de sancti Francisci honore in crucꝫ chr̄i amore accipiamus hanc cōclusionē. ꝙ bn̄dictus Jesus crucifixus in sue crucis deuotionibꝰ amauit Franciscū sp̄ealibus ꝛ magnis gr̄aꝝ honoribus: vt cūctis fidelibꝰ sit pro exēplo imitandi in silibus. Declarat̄ inductiue ex legenda per plurima signa subscp̄ta.

Primū signū

Primū signū quia arma cruce fulgētia sibi repromisit vt patuit ar. j. huius s̄mo. Sed q̄d per illa arma s̄cabant̄ nisi ꝟtutes: q̄bus militando ꝯtra vicia munimur. Sicut ad hec hortatur nos apl̄s Romañ. xiij. Abijciamus oꝑa tenebraꝝ. i. pctā: et induamur arma lucis. i. virtutes s̄m Lyrā.

Scd̄m signū

Scd̄m est. quia benigne crucifixus ip̄e sibi apparuit: ꝛ vocauit in corde illius di. Si vis venire post me. vt s̄. patuit. ꝛ hoc etiā fuit magnū.

Tertiū sig.

Tertiū est. quia crucꝫ in imagine eū allocutꝰ fuit: vicꝫ dum oraret in ecclia scti Damiani corā imagine crucifixi: qui alloquens corꝑali voce dixit ter. Francisce vade repara domū meā: q̄ vt cernis tota destruit̄. q̄d Franci. impleuit. Et hoc etiam fuit magnū ꝙ destinabat̄ sp̄ualiter ad renouādā sctām eccl̄iam chr̄i quā triformit̄ renouauit tres ordines ordinañ. Primū minoꝝ pro viris. Scd̄m sctē Clare pro dominabus: ꝟginibus vel viduis. Tertiū penitentiū pro om̄ibus.

Quartum.

Quartū signū amoris. q̄ demones effugari per ip̄m monstrauit. Nam sacerdos q̇dam honeste vite Siluester noīe sp̄ū humano horrescēs durā vitā minoꝝ: vidit in somnis deo reuelante Assisiū magno dracone circūdatū: ꝛ totam regionē exterminio subiacere. vidit etiam crucē aureā ex ore Frācisci ꝓcedentē: que sūmitate celos tangere ꝛ brachijs ꝓtensa vsqꝫ ad fines mundi videbat̄. Ad cuius aspectū draco fugabat̄. Hoc tertio videns ille: ordinē intrauit.

Quintū

Quintū est. q̄ excellēti gratia cōpassionis chr̄i exaltauit adeo vt Bonaueñ. in maiori legenda testat̄. ꝙ iugiter crucifixū in mēte haberet ꝛ eius amore flagraret: ꝛ a fr̄ibus pie obseruantibus audiret̄ in locis secretis: ꝛ nemoribꝰ alta voce deplorare q̄si coram positā dñicam passionē. Hinc et lib. ꝯfor. habet̄. ꝙ cuidā sctō fratri Petro de monticulo fuit reuelatū. s. ꝙ post btām ꝟginem Mariā ꝛ Joānem euangelistā dño chr̄o cōpassus fuerit btūs Franci. pre sanctis ceteris.

Sextum

Sextū est. quia frōtem ꝛ faciem eius fulgidā cruce ostendit per thau vario decore venustantem. vt vidit sctūs frater Pacificus. Q̄d testabat̄ interne claritatis fulgorē. s. crucis studio date mētis.

Septimū

Septimū signū ꝙ chr̄us amauit Franciscū est. quia gladio sp̄ūsancti ꝯsignauit. Nam dum p̄dicaret semel: aderat q̇dam seculariū cantionū curiosus inuētor: qui ꝓpt̄ hoc ab imꝑatore fuerat coronatus. Et iste vidit crucis p̄dicatorem Franciscū duobus transuersis ensibus valde fulgentibus: ꝛ viscera eius trāsfigentibus in crucꝫ modum. Ad q̄d ille stupefactꝰ: ꝛ ꝟboꝝ illius ꝟtute cōpunctus tanqꝫ foret gladio sp̄ūs. s. transfixus ꝓcedente ex ore illius: religionē intrauit: ꝛ est frater Pacificus vocatus.

Octauum.

Octauū est. quia habitu crucis ꝯfiguratū apparere Frā. voluit. Dum em̄ sctūs frater Antonius fratribus in capitulo Arelateñ. de titulo crucꝫ Jesus na-

zarenus ⁊c. p̄dicaret: btūs Franciſcus tunc a remotis
virtute diuina adductus apparuit in aere ad oſtiū ma
nibꝰ velut in cruce extenſis: ⁊ bn̄dicens fribus: ſicq₃ cru
cis chr̄i veſtigia ſectanda oñdit ⁊ v̄bo ⁊ exemplo ⁊ cō=
figuratione etiā habitus. Qui extenſis manicis in inte
gra tunica ⁊ caputio tranſuerſalr̄ figuram crucis mon=
ſtrat. Colore etiā cinereo humilē mortē chr̄i ſignificat.
Chorda q̊q₃ p̄ cingulo chr̄i ligationem repreſentat. Pe
des nudi ⁊ baculus in ſigno thau ꝯcorditer chr̄o confi
Nonum — guratū docent. Nonū eſt: qꝛ intelligentia pphetica il
luſtrauit: qđ in multis claruit: ſed hic ſufficiat hoc vnū
narrari vicȝ ꝙ prebēdariꝰ q̇dam noīe Gedeon infirma
tus lachrymoſe rogabat cū pluribꝰ aliis: vt ab ip̄o btō
Franciſco crucis ſigno ſignaret̄. Cui ille. Cū vixeris
ſm̄ carnis deſideria: ecce quidem ſignabo te. Sed ſcito
grauiora paſſurꝫ te ſi ad vomitū redieris. Quo ſignato
ſtatim contractꝰ ille ſurrexit ſanꝰ. Cūq₃ iterato corpus
impudicicie dediſſet: nocte dormiente in quadā domo
tectū ſup oēs corruit: ⁊ ceteris euadentibꝰ mortē: ſolus
Decimū — ille miſer interemptꝰ eſt iudicio diuino. Decimū eſt:
qꝛ charius annuit orōni eiꝰ ad modū crucis facte ⁊ ex=
audiuit. Cū em̄ eſtiuis diebꝰ q̇dam paup̄ hō duceret in
aſino btm̄ Frā. ſitire cepit hō ⁊ dixit ꝙ moreret̄ niſi ha
beret poculū. Uir dei ꝓſiliuit de aſino ⁊ flexis genibus
palmas tetendit in celū: orans donec intellexit ſe exau
ditū: ⁊ mox petra p̄ miraculū deo annuēte dedit aquā
Undecimū — viuam: vbi antea nunq̄ fuit aqua. Undecimū eſt qꝛ le
uauit a terra ⁊ diuinā conſolationē exhibuit. Nā teſte
Bona. viſus eſt nocte orās in nemore: manibꝰ ad modū
crucis ꝓtenſis: toto corp̄e ſubleuatꝰ a terra: ⁊ nubecu=
la fulgente circundatus: ⁊ vt dꝛ a chr̄o ⁊ maria conſola
Duodecimū — tus. Duodecimū eſt: qꝛ miraculis multis eū magnifi
cauit. Ut de aliis ꝑtranſeamus: aliqua eoꝝ tm̄ q̄ facta
ſunt ab eo crucis ſigno referamꝰ. Nā quendā paralyti
cum ad inſtantiā ep̄i ſigno crucis ſignauit ⁊ mox ſanatꝰ
eſt. Itē pueꝝ conglomeratum adeo vt caput portaret
pedibus applicitū ad lachrymoſas parentū preces ſi
gnauit ⁊ ſubito liberauit. Itē pueꝝ in vno oculo macu
la obtectū intantū vt nil illo videret: ſigno cruc̨ tā lim
pide illūinauit vt ordinē ingreſſꝰ aſſereret clariꝰ vide=
re cum oculo priꝰ infirmato q̄ cū oculo ſemp̄ ſano. Itē
mulierē oīno cecā ſigno crucis illuminauit. Itē aquam
ſigno crucis in vinū mutauit. Itē mulierē contractis ⁊
aridis manibꝰ ſigno crucis liberauit: que cibos mox illi
Ultimum — ⁊ pauperibus parauit. Ultimo: qꝛ nobiliſſime ſacris
ſtigmatibus chriſtus eum inſigniuit. O ergo glorioſiſſi
me pater per amorem crucis te deprecamur ora pro no
bis dilectum chriſtum: Amen.

¶ De ſeraphico patre Frāciſco Ser. iiij. ſ. de ipſius
ſanctitatis prerogatiua ⁊ gloria.

Similem illū fecit in gloria ſanctoꝝ. Eccī. xlv.
Hec verba optime de btō Franciſco dici pn̄t
ꝓpter ſimilitudinem eius p̄ ſtigmata ad cruci
fixum ieſum. Sed qm̄ ſimilitudo eſt cauſa di=
lectionis iuxta illud Eccī. xiij. Om̄e aīal diligit ſibi ſi=
mile: quo claret in hoībus ⁊ etiā brutis: homo em̄ plus
amat filios ſibi aſſimilatos in effigie. Item Palladius
dicit ꝙ pauo non diligit: imo ꝑſequit̄ pullos ꝓprios an
teq̄ viderit eos criſtatos q̊ ſibi ſimiles agnoſcit fouetq₃
Sic bn̄dictus ieſus eos chr̄ianos q̊ moribꝰ vicioſis diſ=
ſimiles ſunt nō amat: ſed virtutū imitatiōe aſſimilatos
diligit. Un̄ ex quo btūs Fran. per om̄es virtutes chr̄m
imitari ſtuduit: chr̄s p̄ ſigno amoris ip̄m ſilitudinis gr̄a
decorauit p̄ ceter̨ ſctīs: vt clareſcat qꝛ eum ſpecialius
amauit: ꝓpter qđ ſimilē illū fecit in gloria ſctōꝝ. Iuxta
que v̄ba tria myſteria notabimus p̄ ſermōe de quibus
hic ſanctus cōmendatur.

¶ Primo de ſpeciali eius prerogatiua. ſ. qua illū de
us fecit ſublimem.
¶ Scđo de chr̄iformi gr̄a q̄ ſilem ſibi chr̄s fecit.
¶ Tertio de multiformi gloria qua fulget in ordini-
bus ſanctorum. B

B
De priuilegiis bti Francisci — ¶ Circa primū de ꝓrogatiua bti Fran. inquirendū eſt
qualibꝰ prerogatiuis priuilegioꝝ dn̄s ieſus ſublimauit
Fran. ad ſue crucis ſectandū veſtigiū. Ad qđ ſm̄ doct.
nr̄os inter cetera notabimus ꝑuilegia p̄cipue. vij. qbꝰ
gl̄iam habet inter oēs ſctōs. Primum ꝙ autor eſt ⁊ — Primū
dux armigeroꝝ vel militū crucis chr̄i: h̄ eſt ordinis mi=
noꝝ: qđ deꝰ reuelauit qn̄ ſibi oñdit arma fulgētia ſigno
crucis di. Tua erūt hec oīa ⁊ tuoꝝ militū. Hoc aūt ma
gne eſt gl̄ie: eſſe. ſ. ducem imitatoꝝ crucis chr̄i filii dei.
Eccī. xxiij. Gl̄ia magna ſeq̄ dn̄m. Et certe multo maior
q̄ ſequi regē terrenū. Un̄ Bern̄. O dn̄e ieſu btūs eſt q̊
te diligenter obſeruans p̄ viribꝰ ſuis ſe p̄bet imitatorē
tui. Hec ille. Sed q̊d de pctōribus? vtiq₃ maxima con=
fuſio ſequi diabolū: q̊ tanq̄ tortor p̄ blandimēta vicioꝝ
ducit ad patibulū. ſ. infernale. Hinc Greg. Qui preſen=
tium voluptatum oblectamētis trahit̄ quaſi p̄ amena
prata ad ſuſpendiū ducit̄. Scđm ꝙ legatꝰ eſt crucis — Scđm
chr̄i: ideo dedit ſibi chr̄s ſtigmata tāq̄ ſigilla vt credāt
hoies ip̄m a chr̄o miſſum. Sicut em̄ ante primū aduen
tum chr̄i p̄curſor legatꝰ fuit Ioannes bap. annuncians
chr̄m incarnandū: ſic ante ſcđm aduentū p̄curſor legatꝰ
eſt Fran. annuncians chr̄m ad iudiciū venturꝫ: vt. ſ. pre
parent ſe ad pn̄iam: ne accipiant dānationis ſn̄iam. Un̄
ij. Coꝝ. v. Pro chr̄o legatiōe fungimur. Tertiū ꝙ ve — Tertiū
xillifer eſt crucis chr̄i. ſ. in pugna ꝯtra demones. Sicut
em̄ ad vexillū milites animant̄ ⁊ hoſtes terrent̄: ſic ad
vulnera chr̄i in cruce pendētis fideles aſpicieñ. aīant̄
ad pn̄iam ⁊ demones terrent̄ ac fugant̄. Qđ crucis ve
xillū Frā. in ſuo corp̄e portauit. Un̄ ⁊ viſum eſt ꝙ crux
de eiꝰ ore ꝓdiens fugauit draconē. i. demonē. Ideo ca
nit eccl̄ia. Hunc ſequant̄ huic iungant̄ q̊ ex egyp. ex.
In q̊ duce cla. lu. vexilla reg̨ ꝓdeūt. Quartū qꝛ euā — Quartū
gelicꝰ eſt ſectator cruc̨ chr̄i. Un̄ de eo canit eccl̄ia. Frā
ciſcus euangelicū nec apicē vel vnicū tranſgredit̄ nec
iota nil iu. ⁊c. Quintum qꝛ reformator eſt eccl̄ie chr̄i — Quintū
Un̄ chr̄s de cruce ſibi dixit. Franciſce vade repara do
mū meā q̄ labit̄. Et papā in viſione vidit fran. dorſo ſu=
ſtentare eccl̄iam: qđ fecit exēplo ⁊ p̄dicatione ac ordis
inſtitutione triplicis. Un̄ ⁊ cernimꝰ exēplo eiꝰ reforma=
ri oēs. Sextū qꝛ notariꝰ ſignifer eſt crucis chr̄i. Ip̄e — Sextū
em̄ veluti cancellariꝰ tenet ſigilla regis eterni: ⁊ conſi=
gnat. ſ. v̄bo p̄dicando ⁊ op̄e exēplificando oēs electos
ad hereditatē celeſtē p̄ imitationē crucis chr̄i. i. pn̄iē fa
ciende: qđ ſcat thau viſum in fronte. Septimū quia — Septimū
amicus ſeraphicꝰ eſt crucis chr̄i. Nā ⁊ ſeraph ⁊ chr̄s ſi
bi appuit: ⁊ ſic ſigno cruc̨ ꝯſignatꝰ eſt. Nimiꝝ Boe. de
hebdo. dꝛ. Oē qđ eſt tendit ad bonū ⁊ ad ſimile. Itē au
tor de ſpū ca. xv. Similia ſimilibꝰ ꝯgaudēt. Quia ğ be=
atus Fran. erat totus ſeraphico amore ardentiſſimus
⁊ deificatus ac diuinꝰ: ğ ſeraph ⁊ chr̄s ſibi apparuerūt
conſignando tanq̄ amiciſſimū. O deus eterne quō pec
cator heu per contrariū diabolo ſimilis efficit̄ p̄ pctm̄ ⁊
ab eo poſſidetur. C

C
De chr̄iformi gr̄a qualiter poſſit aīa illam induere — ¶ Circa ſcđm de chr̄iformi gr̄a querit̄: Quali gr̄a in=
duere pōt hoīs aīa deiformē pulchritudinē ac chr̄i Ie
ſu ſimilitudinē? Ad h̄ rn̄dendo notemꝰ p̄ ꝯcl̄one ſn̄iam
Auguſtini li. ix. de ciui. dei dicentis: ꝙ q̄nto q̊ſq₃ fit deo
ſimilior: tanto fit ꝓpinquior: nulla eſt em̄ ab illo q̊ vbiq₃
preſens eſt alia longinquitas q̄ eiꝰ diſſimilitudo. Hec
ille. Et ğ ptȝ ꝙ aīa vt ſit diuine lucis ⁊ gr̄e ꝑticeps de
bet deo appropinquare: nō q̇dem loco: qꝛ h̄ mō ſemp̄ de
us eſt p̄ſens. Un̄ Ps. Quo ibo a ſpū tuo: ⁊ q̊ a facie tua
fugiā: ſi aſcēdero in celū ⁊c. Sed debet ſilitudine moꝝ
ſpūalr̄ cōformari p̄cipue in charitate. Nā deꝰ charitas
eſt ⁊ q̊ manet in charitate in deo manet ⁊c. j. Ioan. iiij.
Hinc. j. Coꝝ. vj. Qui adheret deo. glo. ſ. p̄ fidē ⁊ chari
tatē: vnꝰ ſpūs fit cū eo. Hoc declarat̄ p̄ exēplū ſic. Qn̄
em̄ fit admixtio aliquoꝝ duoꝝ videmꝰ ꝙ denoīatio fit
a p̄dominante ſic: ſi modica aqua admiſcet̄ multo vino:
totū fit vinū: qꝛ abſorbet̄ a vino. Sic ſpūs hoīs ſi admi=
ſcet̄ ſpiritui diuino. ſ. p̄ charitatē: totꝰ abſorbet̄ ⁊ mutat̄
in deū ac deificat̄: nec deꝰ in aliq̊ mutat̄: ſed hec muta=
tio ē ex ꝑte aīe hoīs: q̊ deificat̄. Prio q̊ ad intellectū q̊ — Primo mutatio ex ꝑte aīe
ſplendet ꝑticipatione deiformis lucis gr̄e. Scđo q̊ ad — Scđo
affectū. Sicut em̄ ferrū ignitū totū videt̄ eſſe ignis. Et
ſm̄ Dam̄. ſicut in carbone eſt ignis ⁊ lignū: ⁊ tm̄ totū vi=
det̄ ignis: ſic affectus nr̄ ꝯiunctus deo p̄ charitatē deifi

Tertio — catur. Tertio quantum ad nomen: quia a p̄dominante. s. deo deus
nominatur: iuxta illud ps. Ego dixi dii estis et filii excelsi omnes.
Quarto — Quarto quantum ad actum: quia sicut homo a suo actu et officio vocatur:
qui enim exercet medicinam medicus vocatur: et qui artem carpen
tariam carpentarius: et sic de aliis: sic ab actu diuine dile-
ctionis diuinus dicitur. Et per contrarium ab actu diabolico scilicet su-
perbia: inuidia: diabolicus dicitur: ab actu carnali brutalis dicitur.
Ps. Nolite fieri sicut equus et mulus etc. et ab actu cupidi
tatis terrenus dicitur. Hinc Augu. Unusquisque talis est qualis est
sua dilectio. Si terram diligis: terra es: si deum diligis de
us es. Sicut ergo deus est eternus: incorporeus: sine omni inquina
mento peccati: et charitate plenus: sic debet et homo assimilari.
D — Sic fecit beatus Franciscus: ergo etc. D

De multiformi gloria beati francisci — ¶ Circa tertium de multiformi gloria Francisci sit conclusio quod
benedictus Iesus similem fecit Franciscum in gloria sanctorum omnium
ordinum. s. patriarcharum: prophetarum: apostolorum: martyrum: religio
sorum: confessorum: virginum. Primo patriarcharum. Nam de eo ca
nit ecclesia. O patriarcha pauperum Francisce tuis precibus
auge tuorum numerum in charitate christi etc. Nimirum inter pa
triarchas primus Adam habuit hanc gloriam antequam contra
dei preceptum peccauit quod omnia obediebant ei ad nutum: quod
Miracula beati francisci — perdidit per peccatum. Sed Franciscus per dei gratiam hoc obtinuit
et per dei obedientiam ad nutum. Unde canitur de eo. Hic creatu
ris imperat qui nutui subiecerat se totum creatoris. Ut ali
qua autem miracula narremus: primo de terrestribus animalibus
legitur quod iter faciens magnum ouium gregem in pascuis salu-
tauit: qui relicto pastu omnes cucurrerunt ad eum lauantes
capita sua et exultantes: ita ut mirarentur pastores et fra-
tres. Item ouis quedam sibi oblata fuit: quam pius vir monuit
vt laudibus diuinis intenderet. et ab omni offensa fratrum ca-
ueret. Illa ergo quando fratres intrabant ad officium intrabat: flecte
bat genua ante altare virginis: et cum eleuabatur in missa
corpus christi procidebat ad genua: cantantibus fratribus bala
tus vocem emittebat: nec fratres impediebat: vt sanctus ei pa
ter mandauerat. Item lepusculum vocauit et statim ad eius
sinum prosiliuit nec recedere ab eo volebat. Item cicada vo
cata mox ad eius manum volauit: cui dixit canta et lauda
creatorem: sine mora canere cepit: et per octo dies mansit su
per ficum: vbi sanctus pater precepit: qualibet die cantans et tacens
secundum iussa patris: et tandem ab eo licentiata recessit. Item
in aquaticis: piscis est ei oblatus viuus et satis magnus
cum pio affectu pater sanctus ipsum vt abiret in aquam posuit: sed
ille a naui nequaquam recedebat: sed in aqua ludebat do
nec ab eodem benediceretur: et tunc licentia data recessit. Si-
militer fecit aqua fluuialis quedam. Item in aere aues ipsum
predicantem audiebant: et quando mandabat cantare cantabant
et quando tacere tacebant: quando aduolare aduolebant: et quam
volebat retinere retinebat: et plura talia que non sufficimus
narrare. Item lupis rapacibus et grandinibus mandabat
et cessabant a vastatione. Denique in igneis. Nam ferro can
denti igne dum sibi cocturam propter oculorum infirmitatem fa-
cerent mandauit vt ardorem temperaret et in nullo eum le
E — sit. Hec sufficiant. E Item secundus patriarcha Abel deo
Secundus patriarcha Abel — fuit acceptus et eius sacrificia ignis de celo descendens
consumebat: quod fuit sibi pro gloria. Beatus Fran. adeo deo pla
cuit vt ipse ad eum descenderet et eius sacrificium. i. animam et
corpus igne diuino accenderet stigmatibus consignando.
Item tertius patriarcha Noe cum tribus filiis a diluuio est
saluatus. Sanctus fran. tres ordines pro saluandis in christo
instituit. Item quartus Abraam deo placuit: quia cognatio-
nem ad mandatum dei et terram reliquit. Sic fran. omnia amore
christi dimisit. Item quintus Isaac ex sui imolatione my
sterium crucis christi cognouit. Fran. multipliciter reuelatum a
christo mysterium crucis habuit in septem apparitionibus
crucis circa ipsum. Item sextus Iacob duodecim filios
habuit principales patriarchas quos et manibus cancella
tis benedixit in mortis tempore. Sic fran. xii. fratres progenitos
in christo habuit per quos ordo floruit: et in mortis tempore fratribus
benedixit manibus cancellatis. Denique sicut omnes patriarche
in fructibus filiorum saluandorum gloriam habuerunt. Sic fran.
in multis filiis suorum ordinum quos in christo iesu per euangelium
genuit: vt patet in multis etiam magne sanctitatis existentibus
inter quos canonizati sunt multi: alique eorum martyres: alii
confessores: alie virgines: et vtriusque sexus: alique reges ali
que regine et filie regum: alii ad apostolicam dignitatem pro

moti: alii ad cardinalatum et episcopatum electi: doctores
etiamque plurimi: et multi ac multe miraculis ac prophetie
spiritu clari vsque ad. cccc. Preter hos alii innumerabiles:
vt de predictis patet li. confor. Magna ergo gloria est patris Fran-
cisci. F Secundo prophetarum gloria fulget beatus Fran. quia — F Secundum prophetiam siue gloriam
prophetie spiritu plenus fuit. Pro quo narremus aliqua ex mul
tis signis. Nam cum christiani pugnarent aduersus sarace
nos: longe ante predixit bellum christianorum casurum: sed illi non
curantes parauerunt se ad pugnam: et deuicti sunt. Item
miles quidam beatum Fran. deuote inuitauit ad prandium: et
cum mensam benedicendo oraret: spiritu prophetico vidit quod mi
les deberet repentina statim morte mori ac predixit. Ille
confessionem fecit et domum disposuit: et qui fortis et sanus vi-
debatur sedens ad mensam spiritum exhalauit secundum verbum hominis
dei et multa alia. Unde canit de eo ecclesia. In te signis ra-
dians: in te ventura nuncians requieuit spiritus duplex pro
phetarum. Tertio apostolorum: quia de eo canit ecclesia. Fran- — Tertia gloria apostolorum
ciscus vir catholicus et totus apostolicus etc. Nam euangeli-
cam vitam perfectissime tenuit: sicut et apostoli: et fidem multis
miraculis confirmauit et predicauit: sicut et apostoli. Item sicut
apostoli spiritumsanctum signo visibili receperunt et in christi amore
ardentes extiterunt: sic Fran. in signo visibili spiritumsanctum
accepit seraphin apparente: et charitate christi feruentissi
mus fuit. Nam semel interrogatus quomodo tunica tam tenui a
frigore posset arceri: respondit. Si ignis spiritussancti nos interius
calefaceret: caro nostra frigus exterius non sentiret. Unde
tam ardenti flamma calefactus ardebat vt etiam alios ca-
lefaceret. Cum enim quidam homo pauper ipsum veheret asello hye
mali tempore: quia propter excrescentes clauos in pedibus et pro debi
litate non poterat ambulare: tunc accidit sub rupis cuius-
dam crepidine pernoctare. Homo autem ille tenue optus pro fri
gore quiescere non poterat: ideo compatiens vir dei ma
nu protensa illum palpauit: et repente ad contactum in illum
tantus calor aduenit intus et extra ac si ex fornacis ar-
dentis spiraculo processisset: et suauius quam in lectulo proprio
vnquam quieuerat: vt idem asserebat dormiuit vsque mane. G — G
Denique quero. In quo ordine angelorum in celo sunt assum- — Questio
pti beati apostoli? Respondet Fran. may. quod in seraphin: qui ordo est
vicinior christo: et ardentes amore interpretantur. Apostolatus autem
in ecclesia summum gradum tenet perfectionis et vicinitatis ad
christum: ergo etc. Sed Fran. etiam est assumptus in ordinem sera-
phicum: vt patuit ser. j. F G. ergo gloriam habet apostolorum. Quar — Quarto martyrum
to martyrum: quia martyrio flagrauit: et pro eo consequendo
ter ad partes infidelium meauit: vna die flantibus ventis
contrariis impeditus est: sed cum pro desiderio martyrii qui
escere nequiret: iterato arripuit iter: spiritu ebrius socium
precurrebat quamuis esset imbecillis corpore: et tunc grauissi
ma superuenit infirmitas diuina dispositione: et sic quod cu-
piebat implere nequiuit. Tandem tertio purgente spiritu pa
cisci tentauit mortem pro christo sitiens. Et post multa viarum
pericula eo quod inter christianos et saracenos tunc bellis or
dinatis in campo erat guerra: sed deo duce tandem pue
nit ad terram Soldani incolumis vna cum fratre socio re
et nomine illuminato. Occurrentes autem satellites saraceni
tanquam lupi seruos dei feraliter comprehenderunt: contempti-
biliter tractantes. alligantes. conuitiis et verberibus affligentes. cru-
deliter: sic quoque diuina dispositione iuxta viri dei deside
rium afflictos conspectui Soldani presentauerunt. Cunque
princeps perquireret a quibus et ad quid missi essent: et quomodo ad
uenissent: intrepido animo respondit Fran. non ab homine sed a
deo se missum: vt ei et populo viam salutis ostenderet. Et tanto
feruore cepit predicare christum Iesum et fidem trinitatis vt
Soldanus miraretur: et audire eum cepit et vt secum mo-
raretur inuitare. Cui seruus dei superno illustratus ora-
culo: ait. Si vis conuerti tu cum populo tuo ad christum:
ob amorem ipsius vobiscum commorabor: quod si hesitas pro-
pter fidem christi legem Mahumeti dimittere iube ignem
accendi permaximum et ego cum sacerdotibus tuis ignem ingre-
diar: vt vel sic cognoscas que fides certior sit. Ad quem sol-
danus: Non credo quod aliquis de sacerdotibus meis ve
lit pro sua fide defendenda ignem intrare. Uiderat enim quen
dam sacerdotem suum autenticum et longeuum hoc audito ver
bo a suis conspectibus aufugisse: ad quem vir sanctus ait: Si
mihi velis promittere pro te et populo tuo quod ad christi cultum ve
niatis si ignem illesus exiero: ecce ignem solus intrabo

⁊ si combustus fuero imputet pctis meis: Si aūt diuina virtus me ꝓtexerit: chr̄m saluatorē agnoscatis. Soldanus optionē hanc accipere se non audere r̄ndit. q. s. ꝑpli seditionem formidabat: obtulit tn̄ ei munera ꝓciosa: que vir dei quasi lutum spreuit. De q̄ admirans ip̄m deuotius diligere cepit. Uidens se non ꝓficere nec assequi ꝓpositum ad partes fideliū diuina reuelatione p̄monitus remeauit. Qđ deus ordinauit vt seruaret in posterū insigniend⁹ ꝓuilegio singulari stigmatib⁹ chr̄i Nec tn̄ merito optati martyrii careret. Un̄ ⁊ eccl'ia canit de eo. O martyr desiderio francisce: quanto studio compatiens hunc. i. chr̄m sequeris. H Querit hic

Questio de martyrio bti francisci. Quō Franciscus ꝓ desiderio martyrij dici possit martyr: nunquid pōt quis martyrii coronā ꝓmereri sola voluntate sine mortis passiōe? Ad h̄ r̄ndet Cyprianus de pe. di. i. c. Nunquid: in textu di. ꝙ in dei seruis apđ q̄s cogitat ⁊ martyriū mente concipit: animus ad bonum deditus deo iudice coronat. Hec ille. Ubi glo. d̄t: ꝙ deus inspicit voluntatē anteq̄ perducat ad actū tam bonam vt coronet: q̄ malā vt eā damnat: sicut ptz in Cain quem dn̄s ꝓ homicidio mēte cōcepto anteq̄ occideret damnabilem ostēdit victimas eius respuendo. Hec b̄m glo. Sed ad ꝓpositum de martyrii corona intelligēda sunt predicta b̄m theol. doc. sup. iiij. sic: ꝙ hō ꝓ sola voluntate ⁊ desiderio martyrii dū non sequit effectus nō meret ꝓprie aureolā martyrij: q2 martyriū ꝓprie a morte d̄r vt q̄s ꝑ mortem testis sit fidei chr̄i sed meret talis speciale p̄mium qđ d̄r palma martyrij: quā ꝓmeruit beatus Fra. ⁊ etiā legit de btō Martino: ⁊ sic de alijs cōsimilibus. Un̄ Bona. in legenda maiori d̄t sic. O vere ac plene btm̄. s. fran. cuius aiam ⁊ si gladius ꝑsecutoꝝ nō occidit palmā tn̄ martyrij nō amisit.

Quinto religiosoꝝ. Quinto religiosoꝝ gl'ia fulgere constat: q2 tres ordines instituit: ⁊ ꝑfectissimā ordinis minoꝝ religionē insequendo iuxta formam euangelicā chr̄m crucifixū ordinauit. Sicut ptz ꝑ tria vota. s. paup'tatis: obedientie: castitatꝫ ꝑfectissima. Et q̄ ad eoꝝ circunstantias: ne. s. aliqđ possiderent proꝑriū: nec in particulari nec in cōi: ne pecuniā acciperēt ⁊c. Itē ꝙ obedirēt in oībus q̄ nō sunt ꝯtra aīam ⁊ regulam.

Sexto confessoꝝ. Sexto cōfessoꝝ gl'ia claret: q2 pius: prudens humilis: pudic⁹: sobrius: castus fuit ⁊ quiet⁹: orōni ꝯtinue vacabat: ambulās ⁊ sedens intus ⁊ foris: ⁊ manibus laborans: ab orando non cessabat: nā ⁊ in orōne visus est subleuatus toto corꝑe a terra ⁊ nubecula fulgente circundatus. Itē abbas q̄dam eū petiit ꝓ se orari. Quod franciscus ꝓmisit ⁊ statim implere curauit. Ecce autē orante illo subito abbas insolitū calorē ⁊ dulcedinē hactenus inexpertā sensit in sp̄ū: ita ꝙ in excessu mentꝫ effectus totus a seip̄o in deū defecit: ⁊ maiori semꝑ deuotiōe circa ordinē flagrauit: ⁊ multis h̄ miraculū retulit

Septimo virginū. Septimo ꝟginū gl'ia fulget: q2 vt d̄t Bona. in legēda supno sibi assistente p̄sidio inter vanos hoīm filios post carnis petulantiam nō abijt. Et ꝙ ꝟgo fuerit tota vita: claruit ex certꝫ signis. Primū est: q2 ei⁹ corp⁹ ꝟgineoꝝ stigmatū passionis chr̄i decore est signatū. Scđm: q2 in morte corp⁹ eius candidū future gl'ie stolā ⁊ pulchritudinē candore niueo demōstrās claruit. Tertiū q2 integrū sine corruptione ei⁹ corp⁹ ꝑmansit. Quartū q2 visa est aīa ei⁹ sctissima in specie stelle ꝑfulgide a candida nubecula subuecta in celū recto tramite ferri. Quintū q2 vidit quidā ali⁹ frater aīam ei⁹ in morte in specie sol' refulgentis: quē. xij. radij circūdabant. O q̄ gl'iosissime p̄r francisce tu nūc in summa gl'ia regnas in celo nr̄i miserere: ac corā dulci iesu intercede vt ꝑ tua merita det nobis grām in p̄nti ⁊ gl'iam in futuro Amen.

¶ De sctō Frācisco Ser. v. s. de sacris ei⁹ stigmatibus.

A Ego em̄ stigmata dn̄i Iesu in corpore meo porto. Gal. vi. A Mira dei pietas qua sctōs sic vult amare ⁊ honorare vt tanq̄ rex terrenus militem quem diligit sue glorie vestibus induere: ⁊ armis sue victorie insignire velit. Sicut fecit Francisco: in cuius corpore indumento anime: sue gl'ie ⁊ militie insignia ac victorie gl'iosa clenodia sic impressit. De q̄bus btūs Frāciscus in premissis verbis gloriatur di. Ego em̄ stigmata dn̄i iesu in corpore meo porto: que verba ap'lus de se loquendo d̄t: sed testimonium in his fert beato Fran. vt Nico. papa d̄t de ꝟ. sig. Exijt q̄ seminat. lib. vj. Iuxta que ꝟba tria mysteria de sacris stigmatibus beati fran. declarabimus in hoc sermone b̄m ꝙ tria ibi implicantur

¶ Primū ꝙ stigmatizatus est

¶ Scđm ꝙ dn̄i iesu stigmatib⁹ decorat⁹ est

¶ Tertiū ꝙ in corꝑe stigmata portauit vere

¶ Primum q̄ mysterium dicit stigmatizationis a dn̄o iesu Scđm d̄r mirificationis in dn̄o iesu. Tertium d̄r certificationis cōfirmante dn̄o iesu. B

Cur chr̄s voluit btm̄ frā. stigmatibus insigniri. B ¶ Circa primū de stigmatizatione beati Fran. querit Cur chr̄s dn̄s voluit inter sanctos Franciscum tali honore scꝫ suoꝝ stigmatū impressione insignire? Nam mirum est ꝙ hec propria passionis chr̄i signa noluit chr̄s tn̄modo in suo proprio corpore portare: sed etiam francisco cōmunicare. Ad hoc b̄m Fran. may. in ser. aliosq̄ nostros doc. respondet per ꝯclonem ꝙ ex bonitate chr̄i decebat franciscū insignire sacrꝫ sue passionis stigmatibus: ⁊ h̄ precipue septuplici rōne

¶ Primo propter renouandā in cordibus christi passionem

¶ Secundo propter acquisitionis gratie ⁊ meritoꝝ ostensionem

¶ Tertio ꝓpter ꝯmendationē francisci ⁊ sanctitatis manifestationem

¶ Quarto ꝓpter increduloꝝ cōfusionem

¶ Quinto ꝓpter optati martyrij ꝯsummationē

¶ Sexto propter negligentium christianorum excitationem

¶ Septimo propter euangelice regule approbationem

¶ Primo inquam ꝓpter renouādam passionem chr̄i in cordibus hoim: que iam mūdo aduesperante erat inueterata ⁊ frigefacta. Nam b̄m Aug. Omnis cognitio humana vtitur quibusdam signis ducentibus in sua signata: ⁊ ideo per talia signa voluit chr̄s hoīes accendere in deuotione: ⁊ sctām eccl'iam renouare ad memoriam passionis dn̄ice. Unde ⁊ francisco ait. Uade repara domum meam. Primo

Scđo ꝓpter acquisitionis gr̄e ⁊ meritoꝝ ostensionem. Quero nanq̄: Per quid pōt homo acquirere coram deo specialē grām ⁊ meritoꝝ augmentum. Audi de hoc Bona. ⁊ autorem li. de stimulo amoꝝ. In passione dn̄i inquit inuenies totū thesaurū: nil ita illuminat: nil ita accendit ad dilectionem: nil ita operat in anima sanctificationem sicut dn̄ice passionis memoria: per hanc gr̄a acquirit: conseruat ⁊ auget: ⁊ quicūq̄ aliquam grām ꝑdiderit: ꝑ hanc recuperari poterit. Sicut em̄ videmus ꝙ auꝝ est preciosum: sed si copulet aureo annulo aliq̄s lapis magni precij multo erit ꝓciosior: sic meritis nr̄is si applicet passio chr̄i ꝑ nr̄am intentionem ⁊ meditationē ac ꝯpassionē tanto accrescit preciū. In hui⁹ signū chr̄s illis sctis q̄ astiterunt ꝯpatiēs sub cruce chr̄i specialissimas gr̄as dedit. s. mr̄i sue gl'iam martyrij. Ioāni fraternalē adoptionē. Magdalene ardentem amorem: sctis mulierib⁹ ampliorē deuotionē: que ⁊ curabant vngere corpus chr̄i ⁊ resurgentē prius videre meruerunt. Deniq̄ ⁊ ipsi latroni cōfitenti ⁊ ꝯpatienti dedit paradisum eodē die. Sed q2 Fran. totū studiū suū circa crucē chr̄i meditandā: amandā ⁊ ꝯpatiendam apposuit: ideo chr̄s sibi hanc grām specialē fecit vt sue passionis stigmatibus insigniret. Nam Bona. in legenda de stigmatibus d̄t: ꝙ dū franciscus oraret immissum est menti eius q̄d deo in ip̄o ⁊ de ip̄o maxime foret acceptum: ⁊ diuino oraculo in trina libri euāgelici apertione fuit reuelatū: ꝙ passionis chr̄i deuotio ⁊ imitatio in actibus ⁊ doloris cōpassionibus: sicq̄ cepit abundanti⁹ diuinas dulcedines gustare: ⁊ meruit stigmatizari. O q̄ hō cōpatere chr̄o ⁊ habebis grām. Scđo

Tertio ꝓpter cōmendationē scti Fran. ⁊ ei⁹ sctitatis magne manifestationē: vt ⁊ ei⁹ exēplo incitent fideles ad sctē crucꝫ chr̄i deuotionē ⁊ vestigia ꝟtutū sectanda. Tertio

C Notabile. C Ubi nota ꝙ regula diuina ⁊ iuridica dictat ꝙ ꝑ que q̄s peccat: ꝑ hec ⁊ punit. Sap. xj. ⁊ extra de exces. pla. c. int dilect.

Exempli gr̄a. Superbus peccat in exaltando se:ꝗ me=
ret̃ humiliari confusibilr̄. Lu. xviij. Qui se exal. hu. rc̄.
Item auarus peccat terrena diligendo:ꝗ meret̃ in ter
ra. i. in inferno qui est in centro terre sepeliri. Luc̄. xvj.
Mortuus est diues ꝛ sepultus est in inferno. Item lu=
xuriosus peccat in ardore fetide libidinis:ꝗ punit̃ igne
sulphureo inferni: vt ptz de sodomitis. Item gulosus
peccat in gustu:ꝗ fame ꝛ siti cruciabit̃. Sic ꝑ contrariū
regulā diuina dictat: ꝙ ꝑ que quis meret̃ operando: ꝑ
hec ꝛ premiet̃. Apoc̄. xiiij. Opera illoꝝ sequunt̃ illos.
Sed qm̄ b. Fran. om̄e studiū sui laboris meritorij posu
it circa crucē chr̄i adeo: ꝙ semꝑ ip̄m oculis mentis cer=
neret: ꝛ ꝑ amorem ac cōpassionem in crucifixū transfor
maret̃ in aīa:ꝗ eius similitudine decorat⁹ est in corpo=
re ꝑ virtutē chr̄i mirificā. Vn̄ Hugo de sctō Vic. O aīa
scito qꝛ amor. s. dei est vita tua: ꝛ ip̄a vi amoris in eius

Exemplū

quem amas similitudinem transformaris. Ad id facit
exemplū qđ refert Bona. in legenda maiori. s. ꝙ cuius
dam notarij vrbis Rome puer vix septennis matrē ad
eccl̄iam euntē puerili more sequi optans ꝑ fenestrā pa
latij se ꝓiecit: ꝛ collisus continuo expirauit. Mater ad
sonitū conuersa videns lamentis om̄es vicinos excita
uit. Tunc frater q̇dam aduenit ordinis minoꝝ: qui illi⁹
patri ait. Credis ne sctm̄ Fran. posse filiū tuū suscitare
ꝓpter amorem quē semꝑ ad chr̄m habuit. Quo respon
dente credo firmiter: ꝛ seruus scti ero tota vita. Tunc
frater om̄es orare monuit ac sctm̄ Franciscū inuocare:
ꝛ mox puer suscitatus est: ꝛ corā oībus ambulauit inco

Quarto

lumis. Quarto ꝓpter increduloꝝ cōfusionem qꝛ ꝑ h̄
sicut ꝑ alia miracula fides deitatis chr̄i claret ad cōfu

Quinto

sionem hereticoꝝ ꝛ increduloꝝ oīm. Quinto ꝓpter
optati martyrij cōsummationē. Nā dicente ps̄. Deside
rium pau. exau. dn̄s p̄pa. cor rc̄. Sed Fran. feruentissi
me desiderauit martyriū ꝛ sanguinis sui effusionem ꝓ
chr̄o: ꝛ ꝓpter hoc ter iuit ad partes infideliū: sed deus
ip̄m seruauit ad insigniendū hoc ꝑuilegio stigmatū: vt
sic sanguinem funden̄. ꝫm dei voluntatē ꝛ dolores senti

Sexto

ens quoddā meritū martyrij haberet. Sexto ꝓpter
negligentiū chr̄ianoꝝ excitationē ad satisfaciendū pe=
nitentiā: qꝛ ip̄e iam ꝓpinquante tp̄e iudicij extremi pre
cursor missus est: ꝛ vt sibi crederet̃: hec signa ꝑ certitu=
dine quasi lr̄as citatorias chr̄s dedit ipsi Frā. vt viden
tes hoīes peniterent ne perirent. Hinc legit̃ ꝙ cū btūs
Fran. ex humilitate hec stigmata occultaret voluit de
us multis miraculis manifestare: vt ptz in breuiario ꝑ
lectiōes matutinales. Item ex legenda addit̃ ꝙ q̇dam
Bartholomeus noīe cōstruens eccl̄iam bti fran. trabe
cadēte suꝑ ceruicē ꝯquassatus ꝛ morti ꝓximus eucha
ristiam petebat: ꝛ ecce b. Fran. cū. xj. fratrib⁹ apparuit
illi in nocte ꝛ cōionem ministrauit: ꝛ ꝑ vulnera manum

Septimo

ducens sanauit: ꝛ ad opus redire p̄cepit. Septimo ꝓ
pter euāgelice regule approbationē. s. ordinis minoꝝ:
vt em̄ nullus posset calumniari: ipsius institutorē chr̄s
voluit sua speciali bulla sigillare. Et hoc ptz ꝑ Nic. pa
pā extra de ꝟ. sig. Exijt qui seminat li. vj. di. sic. Ip̄a re
gulā minoꝝ euangelico fundat̃ eloquio: vite chr̄i robo
ratur exemplo: fundatoꝝ eccl̄ie apl̄oꝝ eiusq͂ sermonib⁹
actibusq͂ firmat̃. Et infra. Hec est em̄ cui attestāte apo
stolo nemo de cetero debet esse molest⁹: quā chr̄s passi
onis sue stigmatibus cōfirmauit. Hec ꝛ plura ibi. D

D
Cur christ⁹ hec stigmata nō dedit matri sue

Sed qꝛ dictū est ꝙ ꝑ hec stigmata roborat̃ fides catho
lica ꝛ declarat̃ sctitatis studiū bti Fran. circa crucem
chr̄i meditan̄. cōpatiendo rc̄. Questio ꝗ occurrit: Cur
chr̄s hec stigmata sue passionis non dedit sctissime sue
mr̄i: aut etiā sctō Ioanni: cū isti patienti chr̄o in cruce
presentialr̄ plus compassi sunt q̄ Fran. Item multi scti
fuerunt seraphico amore pleni quare illis chr̄s non de
dit? Rn̄r ꝫm autorē li. ꝯfor. ꝙ btā virgo Maria stigma
tizari non debuit eo ꝙ fuit mulier. Licet em̄ in aīa p̄ oī
bus ip̄a portauerit vulnera chr̄i: cuius aīam ꝑtransiuit
gladius doloris ꝛ amoris chr̄i: tm̄ in corꝑe sctissimo hec
stigmata expressa non habuit: qꝛ sic stigmatizari nō de
cet sexū muliebrē: sed tm̄ virilem. Ratio: qꝛ hec stigma
ta data sunt ad mundū renouandū in deuotione ꝛ ꝯpas
siōe ac imitatiōe passionis chr̄i. Nullibi aūt legit̃ nec
in vete. nec in no. testa. ꝙ aliqua mulier directa sit vel
missa ad mūdm renouandū. Vn̄ ꝛ. j. ad Coꝛ. xiiij. apl̄s dt
Mulieres in ecclesijs taceant. s. a docendo nō ab oran
do: non em̄ ꝑmittit̃ eis loqui. Nā sicut nō decet vexillū
regꝫ ꝛ insignia regalia portari a muliere: sic in ꝓposito.
Deniq͂ Ioāni aut ceteris apl̄is in primitiua eccl̄ia h̄ si
gnū dari nō decuit: qꝛ ꝓtūc chr̄o mortuo ꝛ passo satꝫ fer
uebat recenter in cordib⁹ fideliū eius passionis memo
ria ꝛ amorꝫ deuotio. Nec ꝑ tūc fides indigebat ꝯfirma
ri h̄ miraculo: sed alijs: qꝛ h̄ viso hoīes nō magis credi=
dissent chr̄o: sed mōo tā refrigescēte debuit h̄ miraculū
fieri. Et ꝑ singulari ꝑuilegio datū est btō Francisco sti
gmata chr̄i portare: vt patuit rōnibus predictis. E

E
De miraculositate stigmatū frācisci

Circa scdm̄ principale de miraculositate stigmatum
Fran. accipiam⁹ ꝑ ꝯcl̄one. s. ꝙ benedictus dn̄s Iesus
sacris Fran. insigniendo stigmatibus multis decorauit

Primū

mirabilibus. Declarat̃. Primū nanq͂ mirabile in appa
ritione: qꝛ apparuit btō Fran. oranti de celesti sublimi
tate aduenire seraph vnus habens sex alas tā ignitas
q̄ splendidas: quaꝝ due supra caput illius eleuabant̃
due ad volandū extendebant̃: due vero totū velabant
corpus. Iste quippe numerus sex alaꝝ in scripturis se
raphicis spiritibus tm̄mō attribuit̃: vt ptz Esa. vj. Et h̄
fuit mirabile ꝙ ad btm̄ Fran. missus est ꝛ descendit se=
raph. qꝛ de cōi lege angeli ex ordine seraph nō mittun
tur ad extra: sed semꝑ deo assistūt: ꝓut dt Diony. de an
gel. hierar. Pro speciali ꝗ ꝑuilegio fuit ꝙ seraph veni=
ret ad btm̄ Frā. Tum qꝛ in rebus multum arduis solet
deus ꝛ raro illos angelos mittere. Tum qꝛ incendere
veniebat vt. s. btūs francisc⁹ ꝑ incendiū mentis transfor
maret̃ totus in chr̄i similitudinē: ideo seraph qđ inter=

Scdm̄

pretat̃ ardens amore missus est. Scdm̄ mirabile i cru
cifixi specie: qꝛ cū predictus angelus seraph volatu ce
lerrimo peruenit ꝓpinquius ad sctm̄ fran. vidit inter
alas effigiem hoīs crucifixi in modū crucꝫ manus ꝛ pe=
des extensos ac cruci affixos: hoc em̄ fuit valde mira=
bile. Ideo ꝛ francisci mens de hoc vehementē stuporē
incurrit: eo ꝙ passiōis infirmitas cū imortalitate sp̄ūs
seraphici nullatenus cōueniret. Mirꝝ etiam fuit ꝙ li=
gnum crucis ꝛ claui q̇bus affixi erant manus ꝛ pedes
illius cernebant̃ inter alas angelicas. F Querit̃

F
Questio

hic: vtrū in ista forma seraphica apparuerit chr̄s met
in ꝓpria ꝑsona: aut tm̄ angelus chr̄i? Ad qđ rn̄r ꝫm do
cto. nostros ꝙ ibi fuit ip̄emet chr̄s i ꝓpria ꝑsona stigma
tizans btm̄ Fran. Et hoc satis claret in officio ꝑ ecclesi
am approbato in multis passibus. Primo in antiphona
vbi sic canitur: Crucis apparens hostia tensis in cruce
brachijs sex alis tecta varijs rc̄. sequit̃: suaq͂ sacra sti=
gmata in ei⁹ carne ꝓtrahit. Crucis etem̄ hostia non est
angelus: sed chr̄s met passus qui sua nō angeli stigma=
ta impressit rc̄. Item in hymno. Ad quē venit rex e ce=
lo amictu seraphico sex alaꝝ tectus velo aspectu paci
fico: affixusq͂ crucis telo portentu mirifico: cernit seru⁹
redemptorē passum impassibilē seculoꝝ impatorē rc̄.
Item in ver. Sanasti dn̄e seruum tuū Fran. signis re=
demptionis nostre. Ex q̊ patet ꝙ chr̄s met fuerit. Itē
in prosa. Tūc alatus vir hierarcha venit ecce rex mo=
narcha rc̄. ꝗ fuit chr̄s sicut ꝛ reuelatum esse legit̃ li. cō
for. iij. O mira chr̄i clemētia qꝛ sicut apparuit ad trans

Tertiū

formandum. Tertiū mirabile in verboꝝ tenore: qꝛ sic
apparens verba arcana locutus est: que nunq͂ dum vi
ueret alicui hoīm aperiret. Credendum est em̄ sane ꝙ
talia essent illa vt non liceret ea hoī loqui: sicut ꝛ apl̄s
legitur in raptu talia vidisse. j. Coꝛ. ij. G Sed no

G
Archana reuelata btō francisco

tandum ꝙ illa arcana francisco reserata q̄uis dum vi=
ueret nulli dixisset: tm̄ post mortem eius legit̃ lib. ꝯfor.
ꝛ vite soci. ꝙ a fratribus pulsatus precibus apparēdo
btūs Fran. aliqua tm̄mō reuelauerit. Unum est ꝙ etiā
in vita predixit fratri Leoni. s. ꝙ quicūq͂ haberet in re
uerentia ꝛ deuotione vt debet ordinem fratrū minoꝝ:
deus ipsi per gr̄am suam ꝓ meritis ordinis bonū finem

Scdm̄

daret. Scdm̄: ꝙ quicunq͂ persequeret̃ ordinem ꝛ fra
tres animo malo non diu viueret sine punitione: sed in
breui diuina vltio in eū veniret. Sed hoc intelligendū
nisi qn̄ talis persecutio a deo ꝑmissa esset pro fratrum

vtilitate salubri sicut pꝫ in martyribus. Et hoc ego ipse
Tertiū expertus sum in multis ꝑsecutoribus ꝑcussis. Tertiū
qꝛ in ordine isto nullus malus in malo obstinatus posset
diutius perseuerare: quin vel peniteret ꝛ confiteretur
Quartū vel apostataret īpenitens. Quartū ꝙ vsqꝫ in finē mūdi
ordo iste perseuerabit quantūcunqꝫ impellatur tribulati
onibus. Unī sicut scribit Joachim abbas li. ꝯcor. hic or=
do ab antichristo maximas persecutiones sup omēs susti
nebit: sed munere chri permanebit: ꝛ ꝑ ipm totus mūdus
post mortem antichristi cōuertetur ad chrm. Hec suffi=
Quintū ciant. Quintū est in impressione stigmatū cū dolore: q̄
vtiqꝫ fuit magnus in fractura carnis facta virtute diui
na tam subito. ¶ Queritur hic: Utrū stigmatizatio
Stigmatiza tio fran. sola ꝟtute diuia facta sit
beati Francisci facta sit sola virtute diuina? Ad quod
respondendo notande sunt tres veritates ſm doct. no=
stros. Prima veritas ꝙ hec stigmatizatio ſm modum
ſm quem facta est non potuit fieri ꝑ artis ingenium vel
etiā per naturā: qꝛ natura vel ars non pōt de carne hu
mana vel neruis in corpore viuo formare clauos: sicut
fuerunt in ista stigmatizatione: vt statim infra dicetur.
Unī non potuit etiā fieri talis stigmatizatio virtute ima
ginationis vehementis: sicut quidā putauerunt qꝛ ma=
teries dura non obedit imaginationi quantūcunqꝫ for=
ti vt alteretur: sicut Aug. xi. de trin. dicit. Licꝫ materia flui
da qñqꝫ obediat: vt patet de ouibus varii coloris gene
ratis ex aspectu virgaꝝ varicoloꝝ. Gen. xxx. Sed ma
teries manuū ꝛ pedū Francisci in quibus facta est mu
Scda ꝟitas tatio fuit dura ꝛ tota neruosa ḡ ꝛc. Scda ꝟitas ꝙ hec
stigmatizatio ſm modum quē facta est non potuit fieri
etiam virtute angelica: quia angelus non habet virtu=
tem transformandi animā: nec cōsequenter ꝛ corpus vt
patet per Sco. super. ii. di. xi. q. i. Nam Aug. iii. de tri.
dicit ꝙ hec materia visibiliū reꝝ non seruit ad nutū ange
lis sic ꝙ ꝓpria virtute possint mutare ꝛ inducere rebus
varias formas substantiales: alioquin possent etiā de=
mones facere ꝟa miracula si possent res mutare in ve
ritate: quod falsum est. Non potuit ḡ angelus ꝓpria vir
Tertia tute ex carne Francisci clauos formare. Tertia veri=
tas ꝙ hec stigmatizatio facta est sola virtute diuina.
Pro quo nota ſm Fran. may. ꝙ in sacra scriptura inue=
niuntur quatuor genera miraculoꝝ. Quedā per inge=
nium artis facta: sicut arte magica facta sunt in egypto
per maleficos Pharaonis: vt dicit Aug. super Exod. vii.
Secundo quedā per virtutē nature facta: sicut fit ecly
psis solis vel lune: de qua vulgus miratur: licet sit eius ra
tio naturalis: excepta eclypsi tēpore passiōis chri que
fuit supernaturalis. Tertio quedā ꝑ potentiā angeli=
cam facta: sicut status solis ꝛ retrocessio: quia ad mini=
sterium angeloꝝ ꝑtinet motus celi. Quarto alia sunt
per solam diuinam potentiā facta: sicut mundi creatio:
sic ꝛ anime humane creatio atqꝫ cōseruatio oim in esse.
Hec aūt stigmatizatio facta est sola potentia diuina q̄
sola pōt varias inducere formas rebus ad nutum: non
aūt angelus vt docet Aug. etiam contra Manicheos.
Et sic patet. O ḡ Jesu bone tu lauderis in his stigmati
Quintū bus ꝛ tibi gloria. Quintum ḡ mirabile in clauoꝝ for
matione quia manus ꝛ pedes non solum sunt perforati
sed etiā claui in eis sunt ex neruis ꝛ carne facti diuina
virtute. Erant autē ad instar ferri nigri: duri: fortes ac
solidi: ꝛ tam longi vt pertransiret eius manus ꝛ pedes
Sextum Sextum in rotunditate ꝛ repercussione: quia capita
clauoꝝ in interiore parte manuū ꝛ superiori pedū erāt
rotunda: ꝛ ex aduerso erant acumina eoꝝ oblonga: re=
torta: ꝛ quasi repercussa ꝟtute diuina: cū nec incus nec
malleus ibi fuerint: ꝛ erāt recuruata clauoꝝ acumina
adeo prominenter ꝙ intra recuruationē arcualē ipsoꝝ
digitus immitti valeret. Unde nec plantas pedū solo
applicare libere sinebat: sed oportebat in calcaneis in
Septimū cedere. Septimū in inhesione: quia sicut inheserant
claui vt licꝫ inter ipos ꝛ carnē specie immitterētur ad re
primendā sanguinis continuā effusionē: ꝛ cum essent sic
a carne separati: nunq̄ tñ amoueri poterant q̄uis plu=
Octauum ries attentassent fratres: moueri quidē poterāt: sed ex
trahi nequibāt: veluti nerui ꝛ vene innati corpori totū
deo est attribuendū. Octauum mirabile in sanguinis

effusione: quia sepe sanguinē hec vulnera ꝛ maxime la
teris plaga fundebant: ꝛ semp die veneris adueniente
copiosius quo die etiā maiores dolores btūs Fran. sen
tiebat. Nam ꝛ chrs eo die est passus. Unde ipse btūs vir
sic cum chro ꝛ in chro experiebatur dolores ꝛ sangui=
nis effusiones. Nonum in transfixione. s. in dextro la Nonum
tere. Dextrū quippe latus quasi transfixum lācea erat
quod sanguinem sacrū dolorose fundebat vt oporteret
lauari tunicā sepius. Decimo in originali permansio Decimū
ne: quia vulnera ista ꝑ duos annos ꝛ. xviii. dies in cor=
pore Fran. vsqꝫ ad mortē. s. eius ꝑmanserunt ꝛ durauerunt
incurabiles ꝛ etiā imputribiles cū nō haberēt ali
qd conseruatiuū. Erāt qꝫ stantes in statu sue originis
q̄ impressi sunt sine fetore ꝛ corruptiōe. In q̄bus oibus
deus ꝛ dñs iesus laudetur. O q̄ venerabilis btūs fran.
deuotis existit in q̄ deus fecit talia. J

¶ Circa tertiū de certissima veritate stigmatū in cor De ꝟtute sti gmatū in cor pore frācisci
pore bti Fran. sit ꝑ ꝯclusiōe ꝙ indubitata ꝛ certissima
veritate cōprobatur btūs Fran. stigmata chri portasse
in corpore. Nam ꝓbatur hoc: Primo multoꝝ fidedigno
rum testimoniis: vt em̄ scribit Bona. Uir vtiqꝫ maxime
sanctitatis in legenda: ꝙ licet btūs Fran. omi diligen=
tia studeret hec stigmata abscondere portādo semper
extunc manus contextas ꝛ pedes calciatos: ꝛ sollicite
occultando lateris vulnus: vidisse tñ dei ordinatione ꝛ
palpasse iurauerunt multi sanctissimi fratres: aliq̄ etiā
cardinales: similiter ꝛ summus pontifex Alexan. iiii. q̄
ꝛ in predicatione publica se oculis conspexisse asseruit
Sed ꝛ in morte beati Fran. viderunt plus q̄. l. fratres
ꝛ sancta virgo Clara cum suis virginibus inclusis: ꝛ se
culares innumeri: ac osculati sunt ꝛ contrectauerunt ꝑ
firmitate testimonii. Scdo ꝓbatur apostolicoꝝ pluri Scdo
moꝝ bullis. s. Greg. ix. qui hunc sctm̄ ascripsit catalogo
sanctoꝝ: qui de ista stigmatizatione mandat credendū
fidelibus sub nota heresis: ꝛ fecit tres bullas. Itē Ale
xandri pape. iiii. qui etiam fecit tres bullas. Itē Nico
lai. iii. qui dedit bullā. Et extra de ꝟ. sig. Exiit qui semi
nat li. vi. facit de stigmatibus expressam mentionē. Itē
Bñdicti. xii. qui dans bullā ordini mandauit celebrari
festum stigmatū. Tertio ꝓbatur reuelationibus ꝛ mi Tertio
raculis innumeris de quibus aliqua tacta sunt supra:
alia pro breuitate transeo. Sed ꝑ deuotione simpliciū
historiā impressionis stigmatū breuiter describā. Legi Historia im pressionis stigmatū
tur em̄ in li. de vita socioꝝ beati Fran. ꝙ cū b. Fran. in
latere mōtis aluerne quadragesimā beati Michaelis
ieiunaret: quodā mane dū ibi oraret mirā dulcedinem
diuinā abūdantius cepit sentire: ꝛ vidit de celoꝝ subli
mitate descendere ad se seraph ignitas. s. alas ꝛ splen=
didas habentē ꝛ mōs cernitur inflāmari: appropinquan
te illo vidit inter alas chrm iesum crucifixū: ꝛ vehemē
ter obstupuit: meroreq̄ compassionis super chro passo:
ꝛ gaudium sup eius gratioso aspectu mens eius incur=
rit vt dicitur in legenda. Et cū arcana verba sibi reuelasset
tandē dixit: Para te Francisce: faciā em̄ in te mirabilia
Et ille. Tu scis dñe quia paratus sum ad oia tua man=
data. Tunc chrs extendit manū suā dexterā sup beati
Francisci manū dexterā ponendo: ad cuius contactum
franciscus vulneratus est in manu: dolorosa voce excla
mauit: O dñe Jesu: ꝛ cecidit in terrā: ꝛ sic attonitus ac
stupens aspiciebat chrm. Cui stupenti ait chrs Surge
francisce extēde aliā manū: ꝛ fecit ꝯsimili mō in sinistra
manu eius. Et iterato ille cecidit exclamās. Ad quē dñs
iteꝝ ait. Surge francisce para te. At ille: Dñe mi para
tus sum. Et dñs posuit pedes suos sup pedes francisci
ꝛ ille plagatus repente exclamauit ꝛ cecidit in terram
Tandē dixit ei iteꝝ dñs: Francisce surge vt ꝑficiā in te
que disposui mirabilia. Franciscus ait. Dñe q̄s poterit
sustinere tales dolores? Cui dñs. Quid tunc fecisses si
verbera ꝛ spinee corone cōpunctiones: alapas: sputa: ꝛ
alias penas q̄s ego ꝑ hoibus suscepi sustinuisses. Sur
gens ḡ franciscus dixit. Quid iubes paratus sum. At chrs
amplexans illū iunxit latus lateri bti fran. ꝛ statim im
pressit plagā lateralē. Tunc fran. exclamans: O pie Je
su: cecidit in terrā quasi semimortuus: ꝛ chrs in celū di=
sparuit. Btūs aūt Fran. iacuit in terra vsqꝫ ad nonam

horam. Tunc frater Leo superueniens et vidēs pstratū leuauit eū: putans ex abstinentia defecisse. Et sic ab illa hora btūs frā. licz occulte vt potuit illa sacra stigmata in corpe portauit. O ꝗ btissime pr̄ o gl'iosissime chri signifer: p tua stigmata te rogam⁹ intercede p nobis ad dn̄m iesum vt tuis meritis det grām ꝛc̄.

¶ De seraphico patre Francisco Sermo. vj.

A Vidi alterū angelū ascendentē ab ortu solis habentem signū dei viui Apoc̄. vij. A Sicut seraphicus Bona. in plo. maioris legende btī Frā. testak: indubitabili fide in hoc vaticinio Joannis in Apoc̄. sub similitudine angeli ascendentis ab ortu solis ꝛ habentis signū dei viui designatus est btūs Franciscus. Ipe eīn angelus merito dicit ppter sanctitatē angelice vite ppter qd in ipo li. Apo. Joā. sepe accipit angelos p hoibus sctis: vt ptz de episcopis. vij. eccl'iaꝝ: qs angelos vocat: ꝛ etiā ppter officium: qr angelus dn̄i nuncius dr̄. Btūs aūt Franciscus missus fuit dei nūcius ad predicandū sequelā chri passi p pniam. Itē dr̄ ipe ascēdere ab ortu solis. Tū qr de ciuitate assisij ortus est: que a romana eccl'a est versus orientē sita. Tū qr mane circa ortū solis fuit ꝯsignatus chri stigmatibus. Et pptera etiā dr̄ habere signū dei viui. i. passionis chri stigmata. Itē dr̄ ꝙ clamauit voce magna. s. predicationis ꝛ exēplificationis: quatuor angulis. s. ad quatuor mundi partes: hoc est orientē: occidentē: austrū: ꝛ aquilonē: quib⁹ datū est nocere di. Nolite nocere terre ꝛ mari: neqꝫ arborib⁹ ꝙusqꝫ signem⁹ seruos dei nr̄i in frontib⁹ eoꝝ. s. p pnie vere signa: ꝛ tandē maximū exercitū electoꝝ duxit corā deo. Sic p oia fecit Franciscus. Unde ꝛ de ipo hec verba conuenienter accipiunk. Juxta ꝙ btūs fran. ꝯmendak pcipue de trib⁹ de quibus agemus in sermone.

¶ Primo de seraphica charitate i angelo ab ortu solis. ꝙ ardens chri amor seraphic⁹ pcatur

¶ Scd̄o de signifera dignitate. ibi: habentem signū dei viui

¶ Tertio de salutifica vtilitate: qr post hec sequik de multitudine saluandoꝝ

B

B ¶ Circa primū de charitate seraphica querik: qualis est iste amor seraphicus: aut quō hoīes possint ad eum peruenire vt. s. deū ament seraphico amore. Ad qd notandū ꝙm doc. pcipue Ber̄. de sex alis seraphin: ꝛ Dionys. li. de ange. hierar. Itē Lyrā sup Esa. Fran. may. aliosqꝫ ꝙ in scripturis hec duo seraph attribuunk. s. numerus ꝛ dispositio alaꝝ. Primo. s. numerus senarius alaꝝ: vt ptz Esa. vj. vbi Esa. dr̄. Uidi dn̄m seden. sup so. excel. ꝛ eleuatū: ꝛ plena erat domus a maiestate eius: ꝙm Ly. vidit angelū in effigie hois sedentis in solio supra templū dn̄i: cuius maiestatꝫ fulgore mirabili procedente templū plenū esse videbak: ꝛ ea que sub ipo erāt replebant templū: qr ore vel fines vestimentoꝝ ei⁹ apparebant vsqꝫ ad templi pauimentū diffuse. Nā p hanc apparitionē significabak deus incarnandus in tēplo. i. in virgine Maria quā inhabitauit. Sequik: Seraphin stabant sup illud. s. templū: qr stabāt sic ꝙ vnus erat ad dexterā illius angeli qui apparebat in psona dei: ꝛ ali⁹ ad sinistrā: qui stabant parati obsequi ei. Sequik. Sex ale vni: ꝛ sex ale alteri: ꝙm Fran. may. ex hoc ppendik ꝙ angel⁹ missus ad btū fran. qn̄ stigmatizauit eū chrs fuit seraphicus spūs: qr ceteris angel' iste numer⁹ alaꝝ non ascribik in scripturis. Sed qd significēt iste ale sex Ber̄. vbi s̄. plire tractat: cuius sniam breuiando sex pcipua notank ibidē tanꝗ sex ale seraph: per ꝗ homo. s. peruenire pōt ad incendiū pfecti ꝛ seraphici amoris diuini. Prima ala inquit Ber̄. est confessio criminis: quā causat ꝛ format cōpunctio. Cuius prima penna est veritas. Scd̄a integritas. Tertia firmitas. Quarta humilitas. Quinta simplicitas. qr ꝯfessio debet esse ꝟa integra: firma. s. in spe venie sine desperatione: ꝛ humilis ac simplex vt ppriam accuset simpliciter ꝛ humikr culpam nō excuset nec attenuet. Scd̄a ala est inquit satisfactio. Huius prima penna est pcti abrenunciatio finem ei ponendo. Scd̄a est lachrymarū effusio. Tertia ieiunium vel carnis castigatio. Quarta elemosynarū largitio. Quinta deuota oratio. Hec reqrit satisfactio. Tertia ala est castitas. Hui⁹ penna prima est visus pudicicia. Scd̄a auditus castimonia. Tertia gustus temperantia. Quarta olfactus modestia. Quinta tactus sanctimonia. Hec ꝙm quinqꝫ sensus corporis. Quarta ala puritas mentis. Huius penna prima rectitudo affectiōis: vt bona sola ꝛ nō mala appetat. Scd̄a in dn̄o delectatio. Tertia mūda cogitatio. Quarta pacꝫ vnio vt. s. tranquillitatem in mente teneak. Quinta pura intentio: vt scꝫ intentiōe bona faciat ea que operak. Hec quo ad mentē. Quinta ala est pximi dilectio. Huius prima penna est scꝫ nulli nocere verbo vel opere. Secunda est omībus prodesse verbo ꝛ opere. Tertia res in necessitate proximis impendere. Quarta mortē pro salute proximoꝝ sustinere in articulo necessitatꝫ. Quinta animaꝝ lucrum proximoꝝ vsqꝫ ad mortem semp zelare ꝛ querere. Sexta ala dei amor sup oia. Huius prima penna est nil aliud ꝗ deum concupiscere. Scd̄a ppter deū sua distribuere. Tertia ppter deū oia relinquere. Quarta ppter deū seipm contēnere ꝛ ppriā voluntatem abdicare. Quinta in his vsqꝫ ad finem pseuerare. Hec ꝙm Ber̄. Btūs Fran. hec om̄ia obseruauit: ꝛ ideo seraphicum dei amorē habuit. ¶ Secundo ipsis seraphicis angelis attribuik dispositio alaꝝ talis. s. ꝙ duabus velabant faciem eius. Esa. vj. ꝙm Lyr̄. sic ꝙ duas alas erexerāt superius capita quasi transuersaliter non ꝙ essent extense ante facies eoꝝ: sed sup caput quasi transuersalr: ꝛ sic velabant caput superius: ꝛ per ꝯn̄s faciem que est pars capitꝫ. Sequik. Et duab⁹ velabant pedes: qr transuersalr versus inferiora ptendebank: vt corpora seraphin ꝛ pedes velarent ad quandam decentiā honestā operimenti ꝛc̄. Et duab⁹. s. alis medijs volabant. Hec ibi. Et hmōi sub dispositione alarum apparuit beato Frā. seraph: teste Bona. in legenda: ꝗ ꝛc̄. Sed quid per hec significetur ꝛ itelligi datur Notandum ꝙm Lyr̄. ꝛ Fran. may. ꝙ exquo Greg. dicit super Ezech. s. ꝙ per alam contemplatio designak: igik per duas alas supra caput erectas intelligitur contemplatio diuinorum que sunt supra naturam angelicam. Item per alas duas protensas inferius ad cooperiendum corpus ꝛ pedes cōtemplatio eoꝝ que sunt inferiora angelis designatur. Hinc Diony. in ange. hierar. c. xiij. dicit. Seraphin ideo velabant caput vt altiora diuinitatis sibi tecta: ꝛ etiam pedes vt inferiora ꝛ pfundiora sibi impenetrabilia testētur. Hec ille. Unde cum iudicia dei etiam in inferioribus disponendis sint abyssus multa: per hec clarent angelis incomprehensibilia vt patet de hominis istius vel illi⁹ predestinatione vel reprobatione: vocatione vel electione ꝛ aliis iudicijs dei occultis. Deniqꝫ per alas duas ad volādum extensas designatur ꝙ. s. angeli cōtemplando vel cognoscendo dei volūtatem semper sunt parati ꝛ ad diuina ascendere ꝛ ad inferiora descendere ꝙm domini voluntatem ideo volatus in medio loco disponitur quasi ad vtrūqꝫ paratus. Due ergo ale pares vbiqꝫ sunt ꝙm Franciscū may. ad designandum hec duo. s. intellectum ꝛ voluntatem angelicam: quibus angeli feruntur ad contemplaū. in deum: vel ad inferiora cōtemplanda reflectuntur: vel ad dei voluntatem ꝛ ministeria implenda parati semper obsequuntur. Ex his pro morali documento nostro accipiamus ꝙ scꝫ seraphicum amorem homo nō potest habere nisi in deum feratur per contemplationem ꝛ amorem recognosceū. ipsi⁹ incomprehensibilem charitatem qua dilexit nos ꝛc̄. Item nisi reuereatur ꝛ timeat dei iudicia ꝛ separari a deo vsqꝫ ad mortem nolit. Item nisi per omnia diuine voluntati conformetur ꝛ obediat. Unde oramus. Fiat voluntas tua sicut in celo. s. per angelos: ꝛ in terra per nos. s. obediendo. Beatus Franciscus hec omnia ardenti charitate seruauit perfectissime. ꝗ ꝛc̄.

D

D ¶ Circa scd̄m de signoꝝ chri portatione qd btō Francisco est magne dignitatꝫ ꝛ glorie queri potest. Qualia sunt hec signa crucifixi que portauit Frācīscus ad con

Marginalia: De charitate seraphica — Seraph attribuitur numer⁹ ꝛ dispositio alaꝝ — Sex ale seraphin — Prima ala — Secunda — Tertia — Quarta — Quinta — Sexta — ¶ Dispositio alarum — Documentū — Signa crucifixi ꝗ portauit Fracīscus

signandū fideles chrī pro assequēda btitudine celesti?
Ad qđ respondet. ꝙ chrs dñs insigniēdo Franciscū sa=
cris sue passionis stigmatib⁹: oñdit certa sua signa data
eidē ad imitandū fidelibus qbus agnoscant saluandi a
Primū signū. reprobis dānabilibus. Primū signū innocētie ꝛ puri
tatis. Sicut eñ chrs in mūdissima carne innocent pas=
sus suscepit hec vulnera in cruce ad delendū nr̄a pctā:
ita voluit hec signa dare Frācisco: vt p̄dicaret hoibus
mundiciā a pctis: ꝛ custodiā a sordibus vicioꝝ. quia vt
scribit Apoc. xxi. Nil coinqnatū intrabit in illđ. s. regnū
celoꝝ. Qui ḡ a pctis cauent signo crucifixi signati sunt
ad btitudinē. ad Gal. v. Qui chrī sunt carnē suā crucifi
xe. cū vicijs ꝛ cōcu. Qui aūt pctā faciūt signū diaboli ꝛ
dānationis hñt in se sigtū. i. Joā. iij. Qui facit pctm̄ ex
diabolo est. Btūs Frā. cū h̄ signo ambulauit p̄dicādo ꝛ
exēplificādo. qꝛ lꝫ iuuenili etate nutrit⁹ fuerit ī vanis.
tū supno sibi assistēte p̄sidio p̄seruat⁹ est a carnis petu=
lātia. Et tandē ad chrm ꝯuersus oīa vicia in seip̄o cruci
fixit mortificādo. Una aūt die dum in quodā loco solita
rio annos suos in amaritudīe deploraret nō sine culpa
transactos scti spūs in eū supueniēte leticia: certificat⁹
Scđm signū est de remissiōe plenaria oīm delictoꝝ. Scđm signū
pnie ꝛ eius ꝯitatis. Nam chrs hec vulnera suscepit in
cruce pro signo penitētie de pctis nr̄is: non suis. Uoluit
ergo Frācisco dare ad p̄dicandū pniam: ꝛ sic h̄ signo fi
deles chrī signari. iuxta illud Ezech. ix. Signa thau su
per frontes viroꝝ dolentiū ꝛ gementiū. Hoc q̄ppe est
signū chrī qđ ꝛ Frācisco dedit: apparēs ꝛ dicens illud
Mat. xvi. Qui vult veni. post me: tollat crucē. s. penitē
tie ꝛc. Sed ipenitētia signū damnādoꝝ est. Lu. xiij. Ni
si pniam egeritis oēs simul pibitis. Hui⁹ pro signo Frā
tertiū signū. ciscus visus ē dū p̄dicaret miro thau sigtus. Tertiū
signū spūs pauptatis. Nam chrs nudus ꝛ paup pepen
dit in cruce cū his vulnerib⁹ stigmatū que dedit Frāci.
ꝓ signo suo ꝯsignando fideles. qꝛ scribit Lu. xiiij. Qui
non renūciauerit oībus que possidet: nō pōt me⁹ esse di
scipulus. Uñ amor cupiditatꝭ terrene signū est diaboli:
vel dānationis. i. Jo. ij. Si qs diligit mundū: nō est cha
ritas patris in eo. Cū hoc signo pauptatis chrs Frāci=
scum misit in mundū ad signandū hoīes chro per contē
ptū tempaliū. Uñ ip̄e in tunicis ꝛ alijs euangelicā pau=
pertatem ꝯuauit ꝛ ꝯuari in regula mādauit: pecuniā et
quartū signū omīa abdicās. Quartū signū obediētie ac humilita=
tis. Nam chrs ex obediētia hūliauit seip̄m ad crucē: et
sic suscepit hec vulnera. ꝛ ideo obediētie signum dedit
Francisco tam in se q̄ȝ in alijs cōsignandis ad imitandū
s. in humili obediētia mādatoꝝ: qđ est signū chrī. Mat.
xix. Si vis ad vitā ingredi ꝯua mādata. Btūs Franci=
scus in oībus deo obediuit ꝛ chro. Nam mādauit chrs
Francisco vt eccl'iam suā repararet: ꝛ repauit materialit
ꝛ spūaliter. Itē scđo mādauit dicēs. Francisce amara
pro dulcibus sume: ꝛ teip̄m cōtemne si vis me agnosce
re. Et hoc impleuit leprosis seruiēdo: ꝛ vlcera osculan=
do. Itē tertio mādauit vt crucē chrī sequeret. ꝛ h̄ ser=
Questio. uauit semp in mēte p̄sentialiter portādo. Deniq̄ȝ
quero. Quali signo possit quis agnoscere ꝙ pfecta obe
dientia ꝛ timor dei sit in ip̄o? Respōdet ꝙ certissimū si
gnum ad id est: si videt deū sibi ad nutū cōdescēdere et
ip̄m exaudire. qꝛ vt ait Augu. de ope mona. Citius ex=
audit vna obediētis oratio: q̄ȝ decē milia cōtemptoris.
Ideo ps. Uoluntatē timentiū se faciet. s. deus: ꝛ depre
ca. eo. exau. Sed qꝛ de btō Fran. legit. ꝙ deus ip̄e cō
descēdebat ad nutū: ꝛ in oībus exaudiebat. Ad qđ ali=
Exemplū. qua referam⁹. Cum eñ iret cū fratre socio nocte sup=
ueniēte cū forent inter paludes pre tenebris in piculis
cōstituti viaꝝ: dixit ei socius. Pater ora: vt de instātib⁹
piculis liberemur. Ad qđ vir dei rñdit. Potēs est de⁹:
si sibi placet tenebraꝝ effugata caligie bñficiū lucis no
bis impēdere: vix ꝯmonem cōpleuerat: ꝛ ecce tanta lux
de celo radiauit ilico: vt nocte alias obscura existente:
ip̄i clara luce viderunt non solū viam: sed ꝛ plurima cir
cūquaq̄ȝ loca: ꝛ durauit vsq̄ȝquo ad loca hospitij ꝓuene
runt. Itē cū p̄uidisset sterilitatē sup terrā venturā: ip̄e
cupiebat ꝙ suo tempore non veniret. Et sic factum est.
ꝙ non nisi decedēte viro dei subsecuta est. Itē cum in
quodā loco deserto petrosoliū habere cupet: vbi nunq̄ȝ
illa herba visa antea fuit: mox diuina ꝯtute illi⁹ herbe
copiā habuit. Ad id in legēda multa. Quintū signū quintum signū
fraterne dilectiōis ꝛ pietatꝭ. Nam ex pietate erga nos
ꝛ misc'dia chrs suscepit vulnera. hoc ergo signū est chrī
Joā. xiij. In h̄ cognoscēt oēs: qꝛ mei estis discipli: si di=
lectio. ad inui. ha. Per ꝯtrariū ira et inuidia signa sunt
diaboli. Uñ chrs h̄ signū dedit Fran. quē sūmo affectu
pietatis ipleuit tam in cōpassione chrī: q̄ȝ in aiaꝝ zelo:
q̄ȝ erga paupes: q̄ȝ etiā erga creaturas irrōnales: q̄ et
viceuersa afficiebant ad eius pietatē. Uñ cū indigene
eremitorij grecij mltis malis affligerent per lupos ra=
paces qui ꝛ bruta ꝛ homines consumebāt: ꝛ per grandi
nes ac annuas tempestates vir dei cōpatiens: ad peni
tentiā ꝛ pietatem eos induxit pro eis fideiubens. et sic
ad pietatē cōuersis ac penitentiā agentibus: seruaue=
runt lupi ꝛ grando pactionē serui dei ꝛ legem pietatis:
ꝛ cessauerūt pericula. Sed ꝛ grando vicinos ꝓuadens
ab illis in ptem diuertebat. Sextū signū ardentissi=
me charitatis. Nam christus ex amore diuino vulnera
suscepit ꝓ nobis. ꝛ hoc signū christi est. quia deus cha
ritas est: ꝛ qui manet in charitate in deo manet. i. Joā.
iiij. Sic per cōtrariū signū diaboli est odiū dei. Hoc di
uine charitatis signū Francisco datum est: qui ardens
amore seraphico alios ad amorē dei signauit inducen=
do. Nam ex hoc amore martyrio flagrauit: ꝛ fratres ad
idē incitauit: qbus etiam feruēter dicere solitus erat
Fratres incipiamus ꝯuire chro deo: quia nil est qđ ha=
ctenus fecimus. O ergo homo obꝯua hec signa ꝛ porta
in te: vt sis de numero electoꝝ. F

F de suffragiis bti Frācisci.

Circa tertiū de saluifica suffragatione accipiamus
pro cōclusione. ꝙ bñdictus dñs Jesus ostendit in eccle
sia ꝓuenire hominibus multa suffragia per beati Franci
sci merita. Declarat per omniū statuū genera. Primo
in apostolicis. Nam Innoceñ. papa vidit lateraneñ. ba
silicam ruine ꝓximā dorso Francisci submisso sustentari.
Secūdo in bñficiatis. puta cardinalibus: episcopis:
abbatibus. ꝛ hmōi. Nam dñs Hostieñ. cardinalis sctō
francisco deuotus ip̄o p̄dicente ad aplicam dignitatem
est sublimatus. ꝛ Gregorius. ix. papa vocatus: cui fran
ciscus apparens: de stigmatibus suis hesitantē in fide
certificauit: ꝛ sic deuotiōis grām ille per beatū Franci
scum obtinuit. Item episcopo Assisinati btūs Francisc⁹
dum migrauit apparuit dicens. Ecce relinquo mundū
ꝛ vado ad celum. s. pro te ꝛ deuotis meis ibidē interce
deñ. Item abbas sancti Justini in episcopatu Perusij
per orōnem sancti Francisci mirum calorem ꝛ dulcedi=
nem deuotionis obtinuit. Tertio in clericis ꝛ presby
teris qbus magni honoris gl'iam ꝛ reuerentiā Franci=
scus docuit debere. Unde canit. Franciscus vir catho=
licus ꝛ totus apostolic⁹ eccl'ie teneri fidem romane do=
cuit: p̄sbyterosq̄ȝ monuit pre cūctis reuereri. Unde dic.
ꝙ si obuiaret sibi presbyter ꝛ angelus: prius salutaret
presbytero q̄ȝ angelo. Quarto in dominis magnis.
vt patet in Soldano impatore: quē ꝛ in tempe mortis
per fratres missos baptizari fecit: vt saluari posset. Re
ges etiam plures eius regulam tenuerunt: et per eius
patrocinia magnam gratiam deuotionis obtinuerunt.
Patet de sancto Ludouico rege Francie. de sancto Lu
douico primogenito regis Sicilie. ꝛ sic de alijs. Et de
reginis filiabus regum. Quinto in egregijs militi=
bus ac belligeris. Nam miles deuotus Franciscus in=
uitauit ad prandiū: et morte repentina sublatus euasit
damnationē p̄monitus per sanctū. Item belli exitū pre
dixit belligerātibus cōtra infideles: ꝛ qui sibi non cre=
diderūt ꝓstrati sūt. Sexto in fidelibus status oīnis:
scꝫ cōiugatis: ꝯginibus: ꝛ viduis. Nam de cōiugatis le
gitur. ꝙ cum quedā mulier haberet maritū crudelem:
quem aduersariū patiebat in seruitio dei. Petijt ergo
sanctum franciscum: vt oraret pro illo. Et ait. Uade ꝛ di
ces ei ex parte dei ꝛ mea: ꝙ nunc est tempus clemētie:
postmoduꝫ equitatis. Quo dicto ab illa: mox cecidit
super virum spiritus sanctus. Et ambo celibem vitam
agentes: Tandem migrauerunt ad dominum: vno eo=
demq̄ȝ die. Item etiam de virginibus ptꝫ in sancta

Clara et eius sororibus: q̄ mirā grām sunt p btm̄ Fran. adepte ⁊ gl'iam. Itē de viduis cōsimil'r claret Helisabet: ⁊ mltis alijs tertij ordis. Septimo in generosis ciuibus ciuitatis ⁊ ruralib9 villanis. Nā legit' q hospitatus sctūs Frā. apd Aretiū in suburbio: cū toti ciuitati itestino bello q̄ssate imineret excidiū ppinquū: vidit sup ciuitatē exultātes demões ac pturbatos ciues ad cedē mutuā succedētes. Et mādauit per frēm Syluestrū: vt ad portas ciuitatis iret ⁊ clamaret di. Ex parte dei om̄ipotētis ⁊ iussu fui eius Frācisci pcul hinc discedite demões vniuersi: ⁊ ↄtinuo discesserūt: ⁊ pacata est ciuitas. Itē draco totā regionē circūdans visus est per crucē ex ore frācisci altissimā ⁊ latissimā fugari. Octauo in habitu religionis ↄstitutis: q̄bus oībus est ad gloriam ac imitatiōis exēplū in deuotione passionis chri.

Septimo

Octauo

Nonū

Decimo

Nonū in ifirmis innūeris ⁊ calamitatib9 positis: nauigātibus:: viatoribus: ⁊ captiuis: ac piclitantibus liberatis. Decio in mortuis suscitatis fere vsq ad. xx. Ex q̄bus vnū hoc narrari hic sufficiat. qd scribit Bonauen̄. in legen̄. In castro quodā mulier vna sctō Fran. multum deuota migrauit. Conueniētibus autē clericis nocte ad exeq̄as ⁊ vigilias cū psalterijs decantādis: subito cunctis cernētibus erexit se mulier mortua super lectum: ⁊ sacerdotē vocauit di. Volo cōfiteri pater: audi pctm̄ meū: ego em̄ mortua duro eram carceri mancipāda pp̄ter pctm̄ qd nunq̄ cōfessa fuerā: sed orante p me sctō Fran. cui dum viuerē deuota mente fuiui: indultū est redire ad corpus: vt cōfitear: ⁊ vitam eternā pmerear. Et ecce vobis vidētibus iterato migrabo. Tunc sacerdoti cōfessa ⁊ absolutione recepta se in lecto collegit ⁊ obdormiuit. O ergo gloriosissime pater pro amore iesu ora p nobis: vt chrs iesus tuis meritꝫ det nobis veniam ⁊ grām: finem bonū: ⁊ vitam eternā Amen.

¶ De sancto Luca euāgelista Sermo. j.

SAlutat vos Lucas medicus charissimus. ad Col. iiij. ⁊ ad laudē huius festiuitatis. A Istam salutationē debemus o charissimi cū attentiōe audire: ⁊ cū deuotiōe suscipe. Primo pp̄t reuerentiā pferentis. s. pauli q̄ fuit sctissimus apl's chri Iesu. Scdo pp̄ter honorē ⁊ sanctitatem salutātis. s. Luce: q̄ ⁊ in his v̄bis cōmendat' a salubri medicamie qd ip̄e p̄stat toti mūdo per sacrū euangeliū. vnde dicit' in themate: medicus. Cōmendat' etiā a sctā cōuersatiōe q̄ fuit deo ⁊ hoīb9 sctis ac angel' charissim9. iō subdit': charissim9. Talis ḡ sancti salutationē libēt' debem9 suscipe. Tertio pp̄ter vtilitatē nr̄e salutꝫ: pp̄ter quā dicit apl's. Salutat vos Lucas. salutat. i. salutem eternā optat vobis. Deus aūt sctōꝝ optata desideria implet. vt ps. testat' di. Desideriū paupeꝝ exau. dn̄s p̄para. cor. eo. au. ⁊c. Audiamus ḡ ⁊ libent' suscipiamus hāc fructuosissimā ⁊ charitatiuā salutationē quā apl's tunc fidelibus scripsit: ⁊ modo nobis veraciter dt. Salutat vos o chri fideles: hoc est salutē vr̄am in celo exoptat Lucas medicus charissimus. Iuxta que v̄ba tria mysteria notabimus p s̄mone. sicut btūs Lucas in eis cōmendat': p̄cipue de tribus.

A

¶ Primo de salutis desiderio: cum dicit'. Salutat. i. salutem optat.

¶ Scdo de medicamīs cōmodo: q2 dr. medicus.

¶ Tertio de honoris p̄uilegio: quo charus deo ⁊ hominibus cōmendat' B

B de desiderio salutis ↄclo. ¶ Circa p̄mū de desiderio salutis accipiam9 pro documento ↄclusionis v̄bum Grego. sup Ezech. hom̄. xlj. q nullū om̄ipotēti deo tale est sacrificiū q̄le est zelus aīarum. Hec Grego. Et ideo exēplo bti Luce debem9 habere magnū desideriū pro aniaꝝ salute tam pp̄riaꝝ q̄ pximoꝝ. Et hoc claret per rōnem. q2 ania hoīs est p̄ciosior q̄ om̄is res corpalis toti9 mūdi. Vn̄ Aug. viij. de ciuita. dei dic. Om̄i corpi p̄fertur anie natura. Itē Ber. dicit. Totus corpore9 mūdus vnius anie p̄cio eq̄parari non pōt. ⁊ idcirco pdere aniam est maximū damnū pre om̄ibus dānis mūdi. ⁊ p ↄtrariū lucrari aīam est p̄ciosius p̄ oībus bonis mūdi. Itē claret etiā p exm̄. q2 chrūs sanguinē fudit pro salute aīaꝝ: qd nō fecisset nisi anime p̄ciositatē ⁊ eius lucri apd deum acceptabile sacrificiū cogñuisset. Hinc hortat' apl's. j. Coꝝ. vj. Empti em̄ estis p̄cio magno. i. sanguine chri. gl'ificate ḡ ⁊ portate deū in corpe vr̄o. Notanter dt: p̄cio magno. vt homies h̄ cognito vili p̄cio suas anīas vel pximoꝝ non vendāt diabolo. sicut faciūt q̄ pro vno numismate q̄nq̄ peterāt: vel pro modica re dei p̄cepta violāt: qd tamē pro toto mūdo non esset faciendū. Dicit etiā: glorificate et portate deū in corpe vr̄o. q2 multi heu portāt diabolū in corde ⁊ corpe tanq̄ dn̄m. ⁊ hoc per varia vicia. Vn̄ Bern̄. super Can̄. Diabol9 p pctm̄ hoiem inhabitat. et vbi pctm̄ per pn̄iam remittit': ibi diabolus de homie expellit'. Dicit etiā: in corpe vestro. quia mlti desiderāt ⁊ docent salutem animaꝝ pximoꝝ: sed suā negligūt vel non curāt: cum tamē ordinata charitas a se incipit. Portare ergo debet homo p̄mū in se salutē: ⁊ tandē in pximos effundere v̄bo ⁊ exēplo. sicut fecit btūs Lu. q̄ salutē pp̄ria p̄mum pcurauit: ⁊ deinde fratrū salutem desiderauit. Naz cū fuerit pselitus. i. ad legē iudaicā ex gētibus cōuersus: ⁊ tandē chri discipl'us. ptꝫ quia salutē pp̄riā q̄siuit. sed postea p̄dican̄. fidem chri alijs: salutē pximoꝝ pcurauit. C Querit' hic. Quomō studeat homo in desiderio salutis pp̄rie ⁊ aliene seip̄m exercere. Ad qd nota. q sicut docet Hugo de archa Noe. lib. j. ca. ij. Inter desideriū mūdi ⁊ dei hec est differētia. q desideriū vel amor mūdi in p̄ncipio dulcis esse videt': sed finē habet amarū. Desideriū v̄o ⁊ amor dei ab amaritudie incipit: sed vltima eius dulcedie plena sunt. Nam hō carnalis in suo appetitu ⁊ amore primū sentit quandā delectationē falsam: sed postq̄ feruor mali desiderij mentem inebriauerit: spina cōscientie supueniēs mentē quā prius falso delectabat grauit' cruciat. Sed chrūs dn̄s mentē quā sui amoris dulcedie replere disposuit: q̄daz p̄us tribulatiōis ⁊ cōpunctiōnis amaritudie pcutit: ac timoris aculeo pungit: ⁊ postea desiderabili dulcedine charitatis potat. Hec s̄m Hugo. vbi s̄. Ex q̄ patꝫ q hō desiderās salutē debꝫ p̄mū q̄rere ↄtritiōis ⁊ pn̄ie amaritudinē de pctis cōtra deū ⁊ pximū cōmissis: tandē se dꝫ mācipare ad p̄ceptoꝝ obs'uantiā: ac deīn ad bonoꝝ operū exercitiū. D Vbi est aduertēdū. q mis'icors deus vt oēm hoiem erudiret ad salutē ⁊ inflāmaret desideriū hoim ad eā: nec aliq̄s se posset excusare de ipotentia vel ig'rantia saluādi aīam: dedit homibus q̄druplex speculū in quo doceant' ad salutē.

C Exercitiū in desiderio salutis.

D

quadruplex speculum.

¶ Primū speculū in humana natura

¶ Secundū in humana creatura.

¶ Tertiū in sacra scriptura.

¶ Quartū in sanctoꝝ vita.

¶ Primū est in hūana natura quā cōdidit ds: sic vt tam in aīa: q̄ in corpe describeret legem salutis eterne. In ania q̄ppe tres reg'las salutis indidit. pp̄ter qd aplus Rom̄. ij. dicit. Gentes q̄ legē nō habēt: naturalr' ea que legis sunt faciunt. i. ex naturali dictamine rōnis hm̄oi legē. s. Moysaicā non habētes: ip̄i sibi sunt lex. i. rō naturalis. q2 lex scp̄ta diuina vel hūana dictat' a lege nature in qua radicat'. subdit. Qui on̄dūt opus legis scriptum in cordibus suis testimoniū reddēte illis cōscientia ip̄oꝝ. Prima ergo reg'la in aīa scripta. est cauere om̄e pctm̄ ⁊ facere bonū: qd ptꝫ. q2 ↄscia q̄ est lex rōnis remurmurat sp in malo ⁊ cōsentit bono. ergo ⁊c. Secunda regula in ania scp̄ta est. q deus diligat' sup oīa. Nam s̄m Alexā. de ales in. iij. pte. q. iij. art. xj. licꝫ hoc q hō diligat deū sup oīa: ⁊ supra seip̄am natura nō habeat efficere: sed ad h̄ necessaria est grā ad illd pducēs. Tn̄ diligere deū sup oīa ⁊ pp̄ter se est de lege nature: ⁊ ci9 p̄cepto tanq̄ ab insinuāte vel instigāte ⁊ on̄dente. Cui9 signū est. q2 hō nāliter diligit bonū: ⁊ magis bonū magis diligit. Naz nāliter cetera mēbra p capite exponit lesioni. Itē hui9 etiā signū est q nō pōt q̄escere ania per desiderij satietatē nisi in deo. Vnde Augu. lib. confeſ. Fecisti dn̄e cor meū ad te. ⁊ ideo inq̄etū est donec p ueniat ad te. Tertia regula in anima scripta: est diligere pximū sicut seip̄m. Vnde Gratianus in decretis. dist. j. ca. j. dicit. Ius naturale iubet alij facere: quod

Prim specꝫ

Tres reg'le salutꝫ in aīa scriptę.

sibi vult diçq fieri: ꝓhibet alijs inferre q̃d sibi nolit fieri. Itē in corpe tanq̃ in tabula lutea. Juxta illud Job. x. Memēto sic̄ lutū fecerꝭ me ꝛc. deus descꝑsit per singula fere mēbra documēta salutis eterne. Naz in pede solis plantis tangim⁹ terrā calcādo: q̃ docemur cōtemnere terrena. Sed heu multi ꝛ ventre in terra repunt vt rane. Augu. Uentre in terra repimus dū terre per dilectionē herem⁹. Itē corpus totū ꝟsus celū erectū docet nos ad celestia tēdere. Bern̄. Quid indecētius q̄ curuū in recto corpe aim gerere. Erubesce aīa mea volutari in sceno q̄ ad celestia facta es. Itē man⁹ que sepe ꝛ q̃tidie lauāde sunt: etiā si nocte tectas hūaue rimus: docent sepe lauari p cōfessionē. Esa. j. Lauami: mūdi estote: auferte malum cogitationū vr̃aꝝ ab oculis meis ꝛc. Itez digitoꝝ nūerus denarius ꝓceptoꝝ obſuantiā docet Mat. xix. Si vis ad vitā ingredi ſua mādata. Itez fissio digitoꝝ ꝛ p iūcturas inclinatio pietatē docet ꝛ ꝓximoꝝ subuentionē. Vñ Lu. vj. Omi petenti te tribue. Item os. q2 vt dt ph̃s de aīalibus. Homo respectu sue quātitatis inter oīa aīalia oris est minoris: docet sobrietatē. Itē lingua labijs ꝛ dentibus serata: docet lingue custodiā. Nam Jac. iiij. dicit. Si q̃s putat se religiosum esse nō refrenās linguā suā: hui⁹ vana est religio. Item oclos duos habem⁹ dextrū ꝛ sinistrū: cū vnus satis posset vtcunq̃ deſuire ad videndū. In q̃ docemur. q̄ oculo dextero semp aspiciam⁹ celestia gaudia ne illa ꝑdamus: ꝛ sinistro infernales penas: ne incurram⁹ per pctm̄. ps̄. Illumina oclos meos ne vnq̄ obdormiam in morte: neq̄n dicat ini. ꝛc Itē aures apte ꝛ erecte nō dependētes ꝟsus terrā more brutoꝝ ꝛ canū: docent ꝟba dei audire. Jo. viij. Qui ex deo est ꝟba dei audit. Itē caput vnicū cui subfulunt oīa mēbra: docet obedire vni capiti chr̄o ꝛ eius eccl'ie. Et sic ptz. Scd̄m speculum est in mūdana creatura. Nā Esa. xxix. scribit. Erit vobis. s. hoibus visio oim. s. creaturaꝝ quasi visio libri signati. s. ad docendū de salute. Vñ ꝛ Job. xij. Interroga iumēta ꝛ docebūt te: ꝛ volatilia celi ꝛ indicabūt tibi: loquere terre ꝛ rñdebit tibi: ꝛ indicabūt pisces maris. ꝛc. Nā oīa docēt ꝛ inuitant ad laudandū ꝛ diligendū deū. Hinc Augu. Celū: terra: ꝛ oīa que in eis sunt vndiq̄ mihi clamāt vt te amem dñe: nec cessant oibus clamare vt sint inexcusabiles. Nā oīa deus subiecit nobis Et ideo debem⁹ diligere deū ꝑ tante dignitatꝭ bñficio. Itē Hugo de archa Noe li. ij. ca. iij. dt sic. Omis creatura tribus vocibus clamat. Accipe bñficium. s. a deo. Redde ſuitium. s. debitū. Fuge suppliciū. s. eternū. Nimirū hec videm⁹ in creaturis q̄ deū laudāt pro suo modulo: ꝛ laudabilē ostendūt cōmendātes in magnitudie potentiā: in ordine miro ꝛ multitudie sapiaz: in pulchritudine ꝛ ꝟtute bonitatē. Vñ ps̄. Bñdicite oīa opa domini dño: laudate ꝛ superexaltate eum in secula. ꝗ multo magis debet homo deū laudare pro bñficio bonitatis. Item videm⁹ q̄ oīs creatura deo obedit ꝛ ſuit ad nutum: nec transgredit dei ordinationē. Nam celū ſm dei voluntatē moueť: influit: ꝛ illūīnat nobis. Plante generant ꝛ non degenerāt: q2 vitis nō ꝓducit pyra: nec econuerso. ꝛ sic de alijs. Sic homo debz deo in oībus obedire ꝛ ſuire: ꝛ nō degenerare p vicia. Itē creature fugiunt nociua. vt ptz in auibus vitantibus laq̃os quos viderint in piscibus ꝛ alijs aīalibus. Sic debet homo fugere tormēta gehēne ꝛ laq̃os diaboli. O q̄lis dementia pctoꝝ igni ꝑpetuo se vltro dantiū. E Tertium speculū salutis est in scꝑtura sacra. quia teste aplo Ro. xv. ca. Quecūq̄ scꝑta sunt ad nr̃am doctrinā scꝑta sūt: vt per patiam ꝛ consolationē scꝑturarū spem habeam⁹ Qꝫ si dicas. Ego nescio legere scꝑturas. quomō ergo ex illis potero salutis viā inuestigare? Respōdet ad h̃ Augu. de doctrina chr̄iana dicens. Ut nemo excusationem habeat voluit dñs cōsummare ꝛ abbreuiare ꝟbuz sup terrā dicens. Qꝫ in duobus mādatis his vniuersa lex pendet ꝛ ꝓphete. s. Diliges dñm deū tuum ex toto corde tuo ꝛc. Et diliges ꝓximū tuū sic̄ teipm̄. Thesaurus enī magnus diuinaꝝ scripturaꝝ est dilectio. Si piger es ad ꝑscrutandū scꝑturas: non sis piger ferre hāc vnam margaritā: ꝛ quo vis secure ambulas. Hec ille.

Scd̄m speculum in mūdana creatura.

E Tertium in scriptura sacra.

Quartū speculū est in exēplis ꝛ vita sanctoꝝ: ꝛ maxime domini iesu ꝛ sancte matris eius. Nam vt Augustinus ait in s̄mo. de martyri. Qui sanctos inquantū potuerit noluerit imitari: ad eoꝝ beatitudinē non poterit puenire. Hinc ꝛ Bern̄. dt. O dñe Jesu btūs est qui te diligeter obſuans pro viribus suis se ꝓbet imitatorez tui. O ergo pctōr declina a pctis ꝛ age penitentiā exēplo passionis christi ꝛ omniū eius sanctoꝝ. O supbe vide christum humilem pendentē in cruce. O tu luxuriose considera christū filium ꝟginis Marie toto corpe vulneratum pro te. vt ꝛ tu carnem ꝯcupiscētijs crucifigas. ꝛ sic de alijs.

Quartū in exēplis sctōrum.

F

℄ Circa scd̄m de medicine cōmodo: ex quo Lucas dicitur medicus: accipiamus pro ꝯclusione ex ꝟbis beati Hierony. in ꝓlogo sup Actus apostoloꝝ. s. btūs Lucas merito cōmendaꝫ fore medicus. q2 medicie artis egregius ꝛ apostoloꝝ christi discipulus medicias optimas ꝯpinauit verbo ꝛ exemplo pro curādis anime languoribus. Et declaraꝫ per singula septem vicia capitalia. Primo contra supbiam ipe btūs Lucas docuit medicinam hūilitatis. Lu. xviij. de supbo. s. phariseo: ꝛ humili publicano. Ubi legiť q̄ per supbiam ille pharise⁹ orādo non meruit q̃d hūilis publicanus ꝓmeruit. s. pctōꝝ remissionē. O ergo supbe disce hūiliari si vis deū ꝓpitium habere ꝛ eius grām obtinere. Scd̄o cōtra auariciaz q̄ est mortalis īfirmitas habeť optīa medicina. Luce. xvj. scꝑta de diuite epulone. Tertio contra luxuriā Lu. vij. de maria Magdalena. Quarto cōtra irā. Lu. vj. Dimittite ꝛ dimitteť vobis. in qua mēsura mēsi fueritis remetieť vobis. ecce remediū. Quinto ꝯtra gulā ptz medicina Luc. xij. de illo q̄ dicebat. Aīa mea multa bona habes recōdita in annos plurimos: comede: bibe: epulare. Et dictū est ei desup. Stulte hac nocte repetent aīam tuā a te: ꝛ q̄ cōgregasti cui⁹ erunt? Sexto cōtra inuidiā ptz medicina Luc. xv. cū iudei murmurarent cōtra dñm inuidētes q̄ pctōres recipiebat manducans cū illis: ad q̄s dixit pabolam centū ouiū ꝛ vni⁹ ꝑdite. ꝛ ꝯclusit q̄ gaudiū est angelis sup vno pctōre pniam agente. Sic ꝛ hoīes debēt ex charitate mutuo sibi congaudere. Itē de filio ꝓdigo ꝛ eius fratre ibidē. Septimo ꝯtra acidiā ptz medicia Luc. xiij. vbi chr̄s dt. Amē dico vobis nisi pniam egeritꝭ oēs siľ ꝑibitis. Et subiunxit pabolā de arbore fici plātata in vinea: de q̄ dixit dominus. Succide eā: vt q̄d terrā occupat. O ꝗ pctōr age pniam: ꝛ ne tardes cōuerti ad dñm. q2 nisi pniam egerꝭ succisus in morte igni ꝑpetuo traderꝭ. Ecce tibi o christiane p btm̄ Lucā optime medicine.

F De medicie spūalis commodo

G

℄ Circa tertiū de ꝓuilegio honoris. s. q̄ deus Lucā inter sctōs sublimauit accipiam⁹ pro ꝯclōne. q̄ dñs iesus btm̄ Lucā magnis ꝓuilegijs honorauit int̄ sctōs. Et declaraꝫ ꝓcipue ex septē. Primū ꝓuilegiū diciť ꝓfigurationis. Nam ipe ꝓfigurat⁹ est Ezech. j. in specie bouis. Sed q̄re ipm̄ ds voluit p bouē ꝓfigurari? Rñdeť pmo ſm Augu. sup Joā. ser. xxxvj. q2 bos fuit aīal imolaticiū maioris victime in lege. Lucas aūt spēalius scribit de chr̄i imolatione in passione crucꝭ ꝛ eius sacerdotio. Vñ ꝛ de sacerdotio zacharie inchoauit suū euangeliū. Scd̄o. q2 bos est laboriosum aīal. Sic Lucas fuit comes apl̄i in labore sctē ꝓdicatiōis ꝛ tribulatiōis: cui sp adhesit. ij. Timo. iiij. Lucas est mecū solus. Tertio. q2 bos est aīal medicinale. Nam Jsaac in dietis dt. q̄ caro bouis dat multū nutrimentū: licz sit difficilis digestionis: tñ vituli lactētis caro facilis est digestiōis: ꝛ laudabile nutrimentū generat: ꝛ bonuz facit sanguinē: ac choleram rubeam expellit de stomacho. Hec Jsaac. Et sic bos est animal medicinale. Sic Lucas fuit medicus et corpoꝝ ꝛ animaꝝ. vt tactum est. Secundū priuilegium euangelice electionis. quia electus est vnus inter quattuor euangelistas: q̃d est magne dignitatꝭ. Tertium est cōpilationis vel conscꝑtionis. Nam ipe compilauit ꝛ ꝯscripsit plurimos sanctos libros. s. euāgelium: Actus aploꝝ: ꝛ epistolā ad Hebreos: put ab ore Pauli apl̄i audiuit. vt testaꝫ Hierony. in prologo sup Hebre. dicens q̄ illam eplam aplus ad Hebreos conscriptam hebraica lingua fertur misisse. Cuius sensum ꝛ ordinez

G De ꝓuilegiis bti Luce.

Primū ꝓfigurationis

Scd̄m

Tertiū

retinens Lucas euangelista post excessum Pauli gre-
Quartū officialꝭ honoris — co sermone cōposuit. Quartū est officialis honoris.
quia ipe habuit officia honorifica notariatus plurima.
Fuit eñ notarius btī Pauli.qꝛ ꝓsecutus est eius acta.
Fuit etiā notariꝰ apostoloꝝ.quia scꝑsit eoꝝ gesta. Itē
quod maius est:fuit etiā notarius btē ꝟginis Marie:
cui ipa reuelauit secreta scribenda.s.ꝟba angelice an-
nūciationis ⁊ pastoꝝ. ⁊ qꝺ summū est fuit notariꝰ chrī:
euangeliū cōscribendo de eius genealogia:ꝯceptione:
Quintum picture imaginis. — infantia:passione:resurrectione:⁊ ascensione. Quin-
tum est picture imagīs.Uñ Damasce.iiij.lib.dicit.Ac-
cepimꝰ Lucā aplm ⁊ euangelistā pinxisse dñm et matrē
eius:⁊ hoꝝ imaginē habere Romanoꝝ famosam ciuita
Sextum — tem. Sextū est innocētie ꝟginalis.Nam Hiero.in ꝓ
logo Actus aploꝝ dt.ꝙ Lucas Antiocheñ.natione sy-
rus:medicine artis egregius:sine crimine in ꝟginitate
ꝑmanens.lxxxiiij.annos etatis agens: in Bithinia obi
Septimū — it plenus spū sctō.Hec ille. Septimū est suffragatio-
nis.Legit eñ in legēda ⁊ in historia Antiochena ꝙ dū
chrīani qui erant in Antiochia mltis flagitijs se dedis-
sent obsessi a multitudie thurcoꝝ:fame ac miseria mul-
tiplici affligebant.Sed cū pniam egissent: cuidā vigi-
lanti in eccłia appuit vir quidā lucidus cādidis vestiꝰ
⁊ q̄situs q̄s esset:dixit se esse Lucā euāgelistā: ⁊ ꝙ dñs
militiā celi vt pugnarēt pro suis ꝑegrinis ꝯgregauerit
Precepit ꝗ btūs Lucas chrīanis:vt ꝯtra.s.thurcos ad
bella ꝓcederēt.Sed cū illi trepidarēt: ante eos se po-
suit:⁊ chrīani aiati oēm exercitū thurcoꝝ cōfregerūt.
Rogemus ergo dñm iesum: vt ipius btī Luce meritis
det nobis grām in ꝑsenti:⁊ głiam in futuro.

De sctō Luca euangelista Sermo.ij.

A — HOnora medicū ꝓpter necessitatem:etem̄ crea
uit illum altissimus. Eccłi.xxviij. A Hec
ꝟba licet sint generalit̄ dicta de quocūq̄ me-
dico:tamē ꝑoptime possumꝰ accipe de btō Lu
ca.Tum qꝛ ipe fuit medicꝰ arte. Et ⁊ Hiero.in ꝓlogo
Actus aploꝝ.ꝙ Lucā ita diuia subsecuta est grā:vt nō
solū corꝑibus:sed etiā aiabus eius ꝓficeret medicina.
Hec ille.Tū etiā qꝛ ipius sctī Luce merita ⁊ suffragia
sunt nobis miseris necessaria ad salutē eternā ⁊ vtilia.
Tum deniq̄ qꝛ ipm altissimꝰ deus creauit ꝓmouēdo ad
regni celestꝭ głiā.sicut rex dicit creari qñ ꝓmouet ad
dignitatē regni.Et qꝛ ipm deus ꝓmouit ad tante sctita
tis excellentiā ⁊ ꝟtutis vt dignꝰ sit honorari in tota ec-
clesia.Nam honor est p̄miū ꝟtutis.iiij.Eth.Cum ꝗ ipe
fuerit spūssancti grā plenus ⁊ ꝟtutibus. vt dt Hieroñ.
ergo honore dignissimꝰ. Perpēdamus ergo charissimi
scripturā hortantē ⁊ di. Honora.s.tu hō chrīane hono-
ra reuerent̄ ⁊ obseq̄ose colendo medicū.s. Lucā ꝓpter
necessitatē.i.vt saluari ꝑ eiꝰ meritū habeas:etem̄ crea
uit illū altissimus exaltādo. Iuxta que ꝟba tripłr com
mendat.Et de his tria mysteria notemꝰ pro s̄mone.
¶ Prio de medicali honore: ibi.Honora medicū.
¶ Scdo de spūali sanatione ꝓ nostra necessitate.
B — ¶ Tertio de supnali exaltatione:ibi.crea.il.al. B
¶ Circa p̄mū de medicali dignitate: de qua cōmenda
tur b.Lucas accipiamus pro cōclusione ꝟba Hiero.in
epła ad Paulinū de oibus diuine historie libris dicen-
tis sic.Si nouerimꝰ Lucā esse medicū: cuius laus est in
euāgelio aiaduertimꝰ pariter omīa ꝟba illius anie lan
guentis esse medicinā.Hec ille. Ubi notandū ꝙ homo
chrīanus caute debet obs̄uare se circa medicū spūalē.
de q̄ quidē hic loq̄mur.qꝛ nimiꝝ vt colligit ex scꝑturis:
Medicꝰ spūalis q̄druplici differētia distinguit. — medicus spūalis q̄druplici differētia distinguit. Nam
¶ Quidam est nociuus ⁊ malus.
¶ Quidam autē est vtilis ⁊ bonus.
¶ Quidam est optimus.
¶ Quidā aūt indifferent̄ bonus vel malus.
Primꝰ medicus spūalis: malꝰ diabolꝰ — ¶ Primo medicus spūalis quidā est malus ⁊ nociuus.
puta diabolꝰ qui dicit medicꝰ Iuxta illud Luc.viij.de
emorroissa:q̄ fluxū sanguis passa.xij.annis:oēm substā-
tiam suā in medicos erogauerat:nec ob vllo potuit cu-
rari:sed ad tactū fimbrie vestimēti chrī sanata fuit.Ibi
eñ Glo.dt.Emorroissa est aia peccatrix.medici sūt de-
mones:substātie que in hos medicos expendunt sūt bo
na naturalia:vt fortitudo corꝑis : sanitas :et pulchritu
do.⁊ hmōi que in pctis expēdunt:sed certe hi tales me
dici non sanāt:sed intoxicāt et veneno pctī occidūt. Ac
cedat ergo peccatrix aia ad chrm: tāgat corde fimbriā
vestimēti eius:hꝫ est passionē chrī ⁊ mortē recogitādo:q̄
est finis vite chrī homis : sicut fimbria finis vestimenti.
Et sic imitando per penitentiā curabit.Ecce ꝑꝫ ꝙ dia
bolus dicit medicus:sed est malus medicus ⁊ nociuus
Nam sicut malus medicꝰ corꝑalis nociua ꝑsuadet: vt.s.
eger agḡuatus pła sibi soluere cogat.homo aūt ꝑ mor
bū (natura oberrāte ⁊ infecta) appetit talia q̄bus lan
guor crescere habet. vt docet Hypocras in epicinijs.
Exēpli grā.Uidemꝰ ꝙ febricitās appetat aquā qua cre
scit febris:non vult autē vinum.Sic diabolus ꝑsuadet
hominibus nociua q̄bus pctā augeant: ⁊ miseri hoies
vicijs morbidi talia libenter appetūt.puta diuitias:ho
nores:⁊ prospera queq̄ de q̄bus certū est ꝙ sunt occasi
ones peccatoꝝ et pericula animaꝝ.Unde.j. Timo.vj.
Qui volunt diuites fieri incidūt in laq̄.⁊ in tenta.dia.
⁊ in deside.multa ⁊ no.que mer.hoiem in interi.⁊ in ꝑ
ditionē.Sicq̄ hō pctōr agḡuatus pctōꝝ multitudine:
soluere habebit diabolo oīa que habet.s.aiam:corpus:
⁊ res in s̄uitio diaboli expendeñ. Itē medicus malus
solet venenū sub dulcedie aliq̄ ꝓpinare: ⁊ tam caute:ꝙ
vix vel nunq̄ possit dep̄hendi. Nam ⁊ venenū dū bibit
dulce extimat.quia adeo inficit linguā : vt discernere
neq̄at inter dulce ⁊ amaꝝ. Quis venenū in se sit amarū
pro tanto vt etiā linguā scindat:sed postq̄ sumptū fue-
rit tunc amarissimū iudicat.Sic facit diabolꝰ tanq̄ me
dicus pessimus pctī venenū sub dulcedine delectatio-
nis occultañ.⁊ sic ꝓpinañ.Uñ Greg. Momentaneū est
qꝺ delectat:eternū qꝺ cruciat.Itē tertio malus medi-
cus solet decipe sub varijs vnguētis fraudē faciendo.
sic diabolus multimode quasi vngēdo pctōrem decipit
ꝑsuasione.Aliqñ in capite di. Uides qꝛ tot ⁊ tanta intel
ligis:vt alij nil respectu tui sciāt.ergo tu potes hoc vel
illud ꝑpetrare. Aliquādo in oculo dextro di. Uides ꝙ
male viuētibus bene succedit in mūdo.ergo q̄d tibi cu-
re est de bono.Aliqñ in ocło sinistro dicēs sic ꝑsuaden-
do.Uides q̄ magna ⁊ multa aduersa illi vel isti iusto ⁊
sctis acciderūt:qm̄ illos poteris seq̄:melius tibi est ca-
uere.Item aliqñ vngit aures di. Quid tibi de scꝑture
vel p̄dicatiōis verbo:scis bene quō ꝓcedere debeas et
saluari.Aliqñ vngit cor imittendo delectatiōes turpiū
cogitationū.Aliqñ vngit totū corpus di.Fortis es cor-
pore ⁊ viribus:viue nunc ꝓ libito: ⁊ cū senescis tūc age
pniam.O misera hoim demētia.o diaboli fraudulētia:
q̄ multi sic seducunt tali ꝑniciosa medicina. Sed tu o
chrīane obs̄ua talia deceptoria ne ꝑeas in eterna sup-
plicia ¶ Scdo medicus q̄dam in scꝑturis dicit vti — ¶ Scdꝰ medicus vtilis.
lis ⁊ bonus.s.angelus dei.sicut fuit Raphael qui cura
uit Tobiā ⁊ Sarā.Uñ Tob.vj.dixit Raphael docens
medicinā saluificā.Cordis eius.i.piscis particulā si su
per carbones ponas fumus eius extricat oīe genꝰ de
monioꝝ:siue a viro siue a muliere. Fel quoq̄ valet ad
vngendū oculos in quibus est albugo ⁊ sanabit.O ani
ma fidelis accipe huius medici.i.angeli consiliū spūa-
liter.Nam cor piscis s̄cat charitatis chrī fontem in pas
sione.Si eñ considerat amor christi ⁊ passionis eiꝰ me
moria super carbones ignite dilectiōis nostri cordis ex
tricat demones:⁊ fel amare penitentie purgat oculos
mentis nostre.Unde Berñ.sup Canti.Nil tam efficax
remediū contra oīa vicioꝝ tentamēta sicut passionis
christi memoria.De hoc medico:scꝫ angelo super illud
Hieremi.xlj.Curauimꝰ Babylonē ⁊ non est curata. de
relinquamus ergo eam.Glo.dicit.Sunt medici nostri:
sunt pro magno medicamēto angeli dei volētes aias
nostras a vicijs curare:quos ipi repellimus dum consi
lijs eoꝝ non acq̄escimus Tertio medicus q̄dam opti
mus est ipe chrs dñs:sicut ipemet testat Mat.ix.di.de
se.Non est opus valētibus medicꝰ:sed male habētibus
Augu.Magnꝰ per totū mundū iacebat egrotus:hꝫ est.
totū humanū genus mltis aīe ⁊ corꝑis subiectū lāguo-
ribus.⁊ ideo magnꝰ venit medicus.s.chrs cuiꝰ liuore sa

nati sumus. vt scribit Esa. liij. Nam reuera videmus φ innūeris viciorum morbis anima egrotat homis. Deniqȝ ꝛ in corpe nullū est animal quod tot ꝛ tantas infirmitates pati habeat sicut homo. Unde ꝛ Bern. sup Can. dt Quoniā multe erant infirmitates nostre. ideo multa p uidus medicus. s. chrus medicamina nobis attulit. Cōsidera o homo huius medici. s. chri pietatem qua curauit nos multis modis. Etem videmus φ male habentes curant aliquādo abstinētia. Sed chrus dñs ꝑ nobis qdraginta diebus abstinuit ieiunando. certe si serpentem homo deglutiuisset: tanto ieiunio ↄsumpsisset. Item aliqn curant infirmi potione. ꝛ christus potatus est in cruce felle ꝛ aceto. Aliquādo minutione. ꝛ chrus in manibus: pedibus: ꝛ latere: ac toto corpe vulnerat᷒ est pro nobis: vt loquar cū Augustino cōtra quinqȝ hereses. O vere mira res ꝛ pietatis plena. quia fusus est sanguis medici: ꝛ factus est medicamētū frenetici. Deniqȝ medicus aliquādo curat ferro: aliquādo ligneo instrumēto. Sic chrus ligno crucis ꝛ clauis ferreis nos curauit. Aliquādo curat vnguētis et lotura. Chrs balsamo ꝑciosi ꝛ ꝟginei sanguinis sui nos vnxit: vt a pctis lauaret. Apoc. j. Dilexit nos ꝛ lauit nos a pctis nostris in sanguine suo. O iesu bone pie medice tibi laus ꝛ gratiarum actio.

D Quart᷒ medicus indifferens ↄfessor. D Quarto medic᷒ qdam est indifferēs. quia potest esse malus vel bonus in curādo anias. sicut est ↄfessor vel pdicator: aut platus spūalis. De quo medico scribit Eccli. xxxviij. Qui delinquit in conspectu eius qui fecit illum. i. dei: incidet in manus medici. s. spiritualis ad quē ptinet cura delicti. vt exponit Ly. Sȝ isti medici dicunt indifferenter boni vel mali. quia quidam eorum medent sibiipis tantūmodo: sed alijs nō bene puident vt tenent: vt qui licet quo ad se bñ viuere videant: tamē erga subditos insufficiētes sūt: nec eorum salutem pmouere sciunt vel negligētes sunt. Quidā nec sibi nec alijs medelā afferunt. quia nec ipi bene viuunt in deo: nec alios ad bona instruunt. Quidā alios medicant bene docēdo: sed non se. quia non faciunt qd docēt Sed huiusmōi medici valde boni sunt: qui ꝛ se a veneno pcti cauent: ꝛ virtutū exercitio medicant ↄscientiā: ꝛ alios docent ꝟbo ꝛ exemplo. Talis fuit btūs Lucas: qui ꝟbo ꝛ exemplo sctitatis oms docuit. et ideo merito est ab omībus in ecclia honorādus. Juxta illd. j. Tim. v. Qui bene ꝑsunt presbyteri duplici honore digni sūt.

E De spiritualis sanatione. ¶ Circa scdm de spūali sanatione querit. Qualibus signis possit quis infirmorū. i. peccatorum hominū agnosci φ sanandus sit ꝛ non morietur talis eterna morte in peccatis? Ad quod rñdendo notandū est. φ Ypocras in pnosticis ponit nouē signa boni: ꝛ nouem mali in infirmātibus hominibus: que psequamur hic applicando ad spiritualia. fm φ notat li. originaliū.

Nouem signa boni: ꝛ nouē mali in infirmātibus hominibus. Primū signū est fortitudo infirmi morbū facile tolerātis. Contrariū est debilitas eiusdē. Sic spūaliter pctor si adeo fortis manet vt non cesset a bono ope: signū est boni. Si autē adeo eger fuerit animus φ nil vult bene opari: signum est mortis eterne. Sed forte dicis. Ut quid mihi opus est opari bona dum sum in pctō mortali: cum talia opa non valeant ad vitam: quia sunt mortua? Respondet φ licet talia directe non valeant ad beatitudinē: tamē valent inquātū disponūt ad gratiā dei acqrendā: ꝛ ad minuendā penam: ꝛ ad ptātem diabolicā infirmandā: ꝛ ad alia bona tempalia. ergo debet hō opari bona.

Scdm signū. Secundū signum est leuitas infirmi facile se mouētis. Cōtrariū grauitas inertem ꝛ pigrū motum habentis. Spiritualiter cum homo leuiter mouet in corde ad cōpunctionem de pctis: signū est boni. Cum autē intantū grauatur vt obstinato corde cōtemnat pniam: signū est damnatiōis. Unde Bern. in fmo. dt. Qui impauit ne peccaremus: statuit peccātibus vt cōuerteremur. Excluditur itaqȝ a regno dei non omis qui peccat: sed qui post peccatū labitur in contēptum. Hec ille.

Tertiū signū. Tertiū signū est effigies mēbrorum sano similis. Contrariū dispositio nō silis sano. Spūaliter. dum pctor in exteriori honestate morū imitat religiosos ꝛ sanctos: signū boni est. puta in locutione honesta: in victu sobrio: in amictu humili ꝛ huiusmōi. Greg. in Regist. Testes laudabilis vite sunt boni mores ꝛ actus. Sed si hō dissilis est bonis ꝑ omīa: signū est mali.

Qrtū signū. Quartū signū est appetit᷒ facilis ꝛ sanitas mētis. Cōtrariū est pturbatio mētis ꝛ difficilis appetit᷒. Sic spūaliter q verbū dei qd est cibus anie libenter audit ꝛ sane mētis ↄsilia. i. salutis eterne documēta faciliter appetit: signū bonū est. Qui aūt pturbate mētis est ꝛ ꝟbum dei fastidit: signū mortis est. Uñ Greg. in hom. viij. Cibus mētis est fmo dei: ꝛ quasi acceptus cibus stomacho languēte reijcit: qn auditus fmo in ventre memorie non tenet: sed quisqȝ alimenta nō retinet: hui᷒ profecto vita desperat. Eterne ergo periculū mortis formidate si cibū scte exhortatiōis nō accipitis.

Quintum. Quintū signū est suauitas somni tempe congruo facti infirmū iuuātis. Cōtrariū est malicia somni tempe incōgruo facti infirmo nocentis. Spūaliter tpe cōgruo dormit: qui in aduersitate mentē tranqllam habet: in hac quiete deū somniat. ꝛ hic somnus infirmū iuuat. Qui autē dormit in die. i. in hūana psperitate: hic somnus quāto magis placet: tanto magis īfirmo nocet. Unde Grego. Cōtinuus successus tempaliū psperitatum eterne dānationis est iudiciū.

Sextum. Sextū est anhelitus suauis. Contrariū angustia spūs. Spūaliter anhelitū suauē habet qui fmonē increpatoriū leuit suscipit: ꝛ hoc est signū boni. Sed cum pctor non suscipit increpationē: signum mali est. Unde Prouerb. xv. Non amat pestilens corripientē.

F Septimū. F Septimū signū pulsus eqlitas naturali silis. Contrariū ineqlis pulsus: vt modo magnus: modo puus: modo fortis: modo debilis arterie pcedentis a corde. Spūaliter. eqlitas vite pcedentis ex affectu cordis signū boni est. hoc est: si homo peccator habet bonā voluntatē ad bene viuendū. Sed cū voluntas variat inequaliter in cōtrariū: signū mortis est. Unde Rich. in Benia. dt. Inter oīa dei dona que ad salutē hoīs spectare vident primū ꝛ pncipale est volūtas bona: per quā in nobis diuine silitudinis imago reparat.

Octauū. Octauū signū est efficax fortitudo ꝟtutis in loco decoctionis. Contrariū est eius debilitas ꝟtutis ibidem. Prim᷒ locus decoctōis est stomach᷒. scds epar. tertius in venis p cetera mēbra. Spūalr. qn hō cibū anie: h̄ est recognitionē sui p ꝟbum dei excoqt bene in stomacho mēorie p recordationes pctorum: ꝛ in calore epatis p chri dilectionē: ꝛ in cetis mēbris p opationē mortificationis: tūc est signū salutis. Uñ ad Gal. v. Qui chri sūt car. cru. ꝛc.

Nonum. Nonū signū sudor laudabilis expurgationis. Cōtrariū impurgabile p sudorē. Spūalr h̄ fcat ↄfessionē. Sic eīn in īfirmo apiunt pori carnis vt p sudorē fiat purgatio morbi. sic p cōfessionē pcti fit laudabilis aie purgatio. Et nota φ sudor mediocris laudat: si habet in oībus mēbris. Cū eīn sudor in toto corpe exit: oīm mēbrorum fortitudinē desigt. qd est signū boni. Cum aūt sudor fit in aliq pte corpis h̄ cōtingit ex mēbrorum debilitate. Sic spūalr cōfessio laudabilis est si fiat de qlibet pctō. Si aūt nō fit de qlibet signū mortis est. Unde Cassiod. sup ps. lxxvij. dt. O btā ↄfessio q eternū tollit opprobriū ꝛ reatū sceleris reddit absolutū. Jdē. Illis nō iudex: sed aduocat᷒ est chrs q se ꝑpria ↄfessione damnarūt. Hec ille. Ad ꝑpositū. Btūs Lu. hec oīa signa boni ꝛ oīa ad salutē necessaria docuit: vt hūanas anias in chro sanaret. g̃ honorādus medicus est.

G De supnali exaltatione bti Luce. G ¶ Circa tertiū de supnali exaltatiōe sit p cōclusione. φ btūs Lucas euāgelista exaltat᷒ est in celo pmagnifica glia: ꝑpter qd digne venerat in sctā ecclia. Declaratur. Primo nanqȝ inter sanctos fulget glia innocentie ꝛ puritatis: qr nunqȝ pctm mortale cōmisit. Uñ Hieroñ. dt de eo φ ꝟuiens fuit dño sine crimie. Secūdo fulget gloria ꝟginitatis: qr in ꝟginitate pmansit. vt testat idem Hiero. Tertio fulget aureola doctorum ꝛ pdicationis. quia fuit euāgelista. Quarto glia imitationis chri ꝛ eius crucis. Unde de eo sic ecclia dt orando. Interueniat pro nobis qsumus dñe sctūs tuus Lucas euāgelista: q crucis mortificationē iugit in suo corpore. p tui noīs honore portauit. Sed vt scribit Eccli. xxiij. ca. Gloria magna est seq dñm. Et h̄ pts ex decore assilatiōis ad chrm. g̃ ꝛc. Roge. dñm iesum vt eius meritis det nobis grām ꝛ tandē gliam Amen.

¶ De beato Luca euangelista. Sermo. iij.

A Misimus ad vos frēm nostrū. s. Lucam: cuius laus est in euangelio per oēs ecclias. A
Uerba sunt aplī Pauli. ij. Coꝝ. viij. In q̄bus cōmendaꝛ btūs Lucas: ꝓponiturq̄ nobis oībus in exemplū. Primo de fraterna charitate: cū dicitꝛ. Frēm nostrū. qꝛ em̄ erat verus chr̄i discipulus. ꝛ chr̄s mādauit Joan. xiij. di. In hoc cognoscēt oēs quia mei estis discipuli: si dilec. ad inui. habue. Unde int̄ Lucam et Paulū tanq̄ꝫ fratres in chr̄o vera vigebat charitas. vtinā ꝛ modo inter nos chr̄ianos sic vigeret. Secūdo cōmendaꝛ de euāgelij autoritate: cum dicitꝛ. Cui⁹ laus est in euāgelio. s. per ip̄m Lucam cōscripto: q̄d est multū laudabile: ꝛtpote multū salubre oībus. Tertio cōmendaꝛ de celebri sanctitate per oēs ecclias. Un̄ in sermo. qui de eo per ecclias plīmas legitꝛ: dicitꝛ. Lucas velut insignis Lucifer ab oriētalibus ptibus renitens: nobis lumen fidei: ꝛ celestis itineris callē scandere patenter demōstrat. Unde pro tanto bono merito ab omībus chr̄icolis veneraꝛ btūs Lucas ꝛ laudaꝛ. Propterea hec ꝟba sicut creditꝛ sunt ab aplo scripta de Luca: ꝓut sonare videtꝛ Hiero. in epl̄a ad Paulinū de om̄ibus diuine scripture libris merito de btō Luca accipim⁹. iuxta que ꝟba tria notemus mysteria pro ꝟmone.

¶ Prio de laudedigna p̄clarit ate: ibi. Misimus fratrem nostrū cuius laus est

¶ Secundo de euāgelica autoritate vel dignitate: ibi. In euāgelio.

¶ Tertio de celeberrima sctitate: ibi. ꝑ oēs ecclias

B — De preclara laude b. luce — ¶ Circa primū de laudedigna Luce p̄claritate sit pro cōclusione. ꝙ btūs apl̄us paulus btm̄ Lucā cōmendat dignū p̄claris laudibus: ex q̄bus cōprobaꝛ fore magn⁹ sctūs. Declaraꝛ per plēs epl̄as Pauli q̄bus cōmendaꝛ p̄cipue a q̄nq̄ꝫ. Primo cōmendaꝛ a fraterni amoris plenitudine: qꝛ dicit. Misimus ad vos frēm nostrū. vt patꝫ in themate. ꝛ etiā ad Col. iiij. scribit. Salutat vos Lucas charissim⁹. ergo charitate plen⁹: ex qua salutabat. i. salutē optabat. Et h̄ mō chr̄ianis daꝛ exemplū. ꝙ se mutuo diligant sicut frēs: ꝛ salutē sibi optent inuicē. qꝛ sup om̄es alios homīes veracissime sunt fratres. C

C — Chr̄iani inuicem frēs. — Queritꝛ nanq̄ꝫ. Unde ꝓbanꝛ chr̄iani pre ceteris hoībus inuicē fore frēs. Ad hoc r̄ndeꝛ ꝙ multiplici iure ꝓpter que debēt se diligere. Primo. qꝛ filij sūt eiusdē patris. s. dei. vnde orant oēs. Pr̄ nr̄ qui es in ce. ꝛc. Sc̄do (Sc̄do) qꝛ regenerati sūt ex eadē mr̄e. s. ecclia despōsata in vnitate fidei ꝛ baptismatꝫ. Eph̄. iiij. Unus deus: vna fides: vnū baptisma. Dicitꝛ aūt q̄s frater fidei vnitate. vt dicit Chrys. xj. q. iij. Ad mēsam. Frēm inq̄t oēm fidelē intellige ꝓpter lauacrū regeneratiōis: q̄d facit vocare deū prem. Hec ibi. Tertio (Tertio). qꝛ adoptati sūt oēs a chr̄o in fratres. Dicitꝛ aūt q̄s fraꝛ adoptatione. xxx. q. iij. c. j. Unde Augusti. Nos per chr̄i sanguinē adoptionis filij effecti clamamus. Pater noster q̄ es in cel. q̄d non possunt vere ac pie dicere q̄cunq̄ꝫ cōtra frēm supbiunt: nisi se frēs (Quarto) ōmibus chr̄ianis esse cognoscāt. Hec Augu. Quarto. qꝛ testamētaliter sunt vni virgini matri cōmēdati. s. a chr̄o in hora mortis qn̄ Joānes Marie cōmedatus est (Quinto.) in ꝑsona oīm ꝟm Bern̄. Quinto. qꝛ empti sunt oēs vni⁹ sanguine. s. chr̄i. ꝛ ideo eiusdē sunt p̄ciositatis ꝛ diligibilitatis in charitate chr̄i. Sexto. qꝛ religionē eandē sūt ꝓfessi. s. chr̄ianā. Dicitꝛ autē q̄s frater religionis ꝓfessione. x. q. ij. eōs. Septimo (Septimo.). qꝛ nobilitati sunt eadē dignitate celesti ꝛ hereditate. Rom̄. viij. Si filij ꝛ heredes: heredes q̄dem dei: coheredes autē chr̄i. Ex q̄bus accipe (Documentū) pro documēto. ꝙ q̄ frēm non diligit sed odit: vel iram tenet: aut ei nocet in ꝑsona: vel rebus: aut vxore ꝛc. talis hec om̄ia bona offendēs ꝑdet. Primo filiationē dei. qꝛ talis efficitꝛ filius diaboli. Joā. viij. Uos ex patre dia. ꝛc. Sc̄do ecclie meritoꝝ ꝑticipationē. Tertio chr̄i fraternitatē. quia frater diaboli est. Quarto ꝟginis Marie patrociniū. Non em̄ patrocinaꝛ crimini: nisi penitenti. Quinto ꝑdit sanguinis chr̄i remediū. Sexto fit religionis chr̄iane votifragus. ꝛ sic ab hereditate celesti alienus. O ꝑdite pctōr age pn̄iam: ne amittas tanta bona. O frater esto frater sctōꝝ. s. Luce ꝛ elioꝝ.

Sc̄do ab arte medicine. — Sc̄do apostolus cōmendat Lucā ab arte medicine. quia eum dicit medicuꝫ ad Col. iiij. di. Salutat vos Lucas medicus charissimus. Nam ꝟm Hiero. Lucas fuit medicus corporū ꝛ animaꝝ: cui⁹ singula ꝟba sunt anīe languētis medicina. Nam Lucas singula genera medicamētoꝝ anīe videtꝛ texuisse. De generibus q̄ppe ꝛ mōis varijs medicine artis physici multa scripserūt que narrare nō sufficimus. Sed pro p̄senti ꝟmone quātūlibet hec pauca ex doctoꝝ sacroꝝ dictis notemus ad spūalem edificationem. D

D — Quedā medicina ꝟcatiua cōtra supbiam. — Notandū ꝙ repitꝛ medicina q̄dam ꝟcatiua. hec est spūaliter humilitatis cōtra infirmitatē supbie. Ambro. em̄ in hexa. dicit ꝙ leo: leopardus: ꝛ vrsus curaꝛ hausto canis sanguine. Leo supbum ꝟcat. Canis vile aīal est. Supbia aūt hoīs curaꝛ cōsiderādo vilitatē carnis sue. Un̄ Bern̄. in medi. d̄t. Quid aliud est homo ꝟm carnē nisi sperma fetidū: saccus stercoꝝ: cibus vermiū. Unde ergo supbit homo: cuius ꝯceptus culpa: nasci miseria: viuere peua: mori angustia ꝛc. Btūs Lucas medicinā hūilitatis desc̄psit in euāgelio: qn̄ chr̄m natū hūillime in via ꝛ stabulo ex mr̄e hūillima ꝟgine scribit. Unde glo. ad Phil. ij. Quid intumescis o homo sanies fetida: p̄nceps tuus hūilis est: ꝛ tu supbis.

Medicina purgatiua cōtra auariciam. — Item reperitꝛ quedā medicina expurgatiua supfluitatꝫ. hec est pietatis cōtra infirmitatē auaricie tꝑalia supflua congregantis. Ptꝫ in multis medicinis que faciūt purgationes: ꝛ expellūt supflua. Sic deberet et hō supflua q̄q̄ꝫ paupibus erogare vt sanaretꝛ in anīa. Hāc Lucas scribit ca. xj. ex ore chr̄i dicētis. Quod supest date elemosynam: ꝛ om̄ia mūda sunt vobis.

Medicina castificatiua cōtra luxuriā. — Item reperitꝛ q̄dam medicina castificatiua. hec est castitatis cōtra viciū luxurie. Unde Hiero. sup zach. d̄t. Aiunt medici. ꝙ si q̄s florem cuiusdā arboris scꝫ siue sicilias: siue ilupop hebraico modo mixtū aque biberit: om̄is in eo frigescat calor: libidinis q̄q̄ꝫ vena siccetꝛ: ita ꝙ filios generare non possit. Hec Hieron̄. Btūs Lucas scribit medicinā castitatꝫ in exēplo ꝟginis Marie. Item in c. viij. scribit ꝙ chr̄s legionē demonū ꝑmisit itrare in porcos: ꝛ suffocatus est grex porcoꝝ in stagnū. Porci ꝟcant luxuriosos.

Medicina mitigatiua cōtra iram. — Item cōtra iram reperitꝛ medicina mitigatiua ferocitatis: ꝛ veneni extractiua. vt ptꝫ in pluribus medicinis: p̄cipue de tyriaca. de qua Ambro. li. de paradiso d̄t. ꝙ tyriaca de corpe serpētis cōficitꝛ: ꝛ sanitatem cōtra venenū causat. Item Plinius d̄t ꝙ carnes galloꝝ crude ꝛ calide posite sup morsum serpentis extrahūt venenū. Si quis aūt eius pinguedine vel fiscello inunctus fuerit: a pantheris ꝛ leonibus ferocibus tutus erit. Btūs Lucas scribit contra iram medicamētū patiētie chr̄i dicētis. Pater dimitte illis: nō em̄ sciūt q̄d faciūt. Lu. xxiij. Nam chr̄i passio figurata est per serpētem suspensum in ligno. Et etiā carnes galloꝝ calide significant dolores in chr̄i carne ex charitate susceptos: quoꝝ cōsideratio mitigat iram.

Cōtra gulā medicina abstinentia. — Item cōtra gulā medicina sūma est abstinentia. vt patꝫ per Galienū. Unde Ambro. in hexam̄. Si medicinā q̄ris ieiuna. Ieiuni hominis sputum si serpens gustauerit moritꝛ. Si ergo ieiunium sputo suo terrenū serpentē interficit: multo magꝭ spiritalem. Hec Ambro. Btūs Lucas medicinā scribit contra hoc de ieiunio chr̄i. iiij. c. vt exēplo eius ieiunemus.

Cōtra ebrietatē medicina. — Itē cōtra ebrietatē medicina est vt dicūt exꝑti . s. de fimo: melius de sanguine sinoel: meli⁹ sirum ifur hebraico modo. vt s̄. Quē si q̄s biberit vino admixtū: de cetero vinū bibere nūq̄ꝫ diligit. Sed talia quō sint ꝯtemꝑanda videndū est: quia venenosa sunt. Unde ista q̄bus posset q̄s nocere alteri ꝓpinando. ideo occultaui sub lr̄is alienis ne q̄s in p̄dicatione talia exp̄sse dicat: ꝛ ꝑiculi occasionē det: sed sufficiat dicere. ꝙ est aliq̄ talis medicina que valet cōtra ebrietatē corpalem. Btūs Lucas scribit ca. xxj. ꝟba chr̄i. Attēdite vobis ne forte grauentꝛ corpa vestra crapula ꝛ ebrietate.

Contra inuidiā medicina. Cōtra accidiam medicina. — Item cōtra vulnus inuidie est medicina vulneꝝ sanatiua ꝛ ferri vel festuce extractiua. Un̄ Ambro. in hexam̄. d̄t. Caprea vulnerata diptānū querit ꝛ de vulnere sagittā excludit. Btūs Lucas cōtra inuidiā charitatem chr̄i ꝛ p̄ceptū scribit Luc̄. x. Diliges ꝓximū tuū sic

te ipm. Denique cotra acidia est medicina q carnes hois a vermibus pseruat: vt ptz de myrrha. Ite Amb. in hexam. dt q publices non tangent te si absinthij herbam cu oleo coquas z eo te punxeris. Per myrrham z absinthiu pnia significat pter amaritudine. Per oleu misericordie opa. Vn q se in opibus pnie z miscdie exercet pseruat a vermib⁹ z pulicibus. s. infernalis pene. Beatus Lucas hanc medicina docuit. v. ca. scribens vbum chri di. Non veni vocare iustos sed pctores ad pniam. Merito g Lucas comendat de medicina aiar. s. z corpor.

Tertio omedat pdicationis officio

Tertio omendat Lucas scz ab aplo a missiois officio. p pdicatione. Vn dixit in themate: Misim⁹ ad vos frem nostru cuius laus est in euangelio. Et sic intelligitur de missione pdicatiois causa illis faciende: fm Ly. Et hoc fuit signu sctitatis omendabilis: qz non nisi missus pdicauit. E

E Predicatiois officiu nemo assumat nisi missus

Querit hic: Cur pdicationis officium nullus debet assumere nisi mittat? Rn qz officiu predicator est officiu angelor. Sicut em angelus nomen est officii nunciationis: no nature: vn z angel⁹ nuncius dei interpretat: fm mgrm in. ij. di. Sicut em angeli habent annunciare hoibus diuina: vt ait Diony. sic pdicatores ps. Annunciauerut opa dei z fa. zc. Sed angeli ex se non veniut nisi mittant in ministeriu Heb. j. Sic pdicatores non debent pdicare nisi missi. Rom. x. Quo pdicabut nisi mittant. Ad pdicandu g nullus debet psumere ex se ire quantucunqz sctus sit vel scientificus: sed debet expectare vt licentiet vel mittat: vt ptz xvi. q. j. Adijcimus. Et qnqz ad predicandu qs mittit a deo: vt ptz de Joanne baptista: sed non credit alicui dicenti se missum a deo q ab eccfia non est missus: nisi pbet p miraculu: sicut fecit Moyses. extra de hereticis Cu inuncto. z c. Sicut z ar. de ose. di. ij. Reuera. Qnqz quis mittit ab eccfia vel ordinarie: vt qlibet curat⁹ saltem q ad subditos. Ad rectores em eccfie ptinet pdicare vel p se vel p aliu subditis suis. Vn di. xliij. Nicola⁹ papa dt c. Dispensatio inquit celestis seminis nobis scz rectoribus eccfie iniuncta est: ve si non sparserimus: ve si tacuerimus. Vel qnqz mittit qs ab eccfia ad pdicandum ex puilegio: vt sunt fres pdicatores z minores: augustinenses: carmelite: seruite: salte in ecclesijs suis. Et hi etia non debent pdicare nisi missi a prelat suis: vt in Clemen. Dudum de sepultis.

Quarto comendat ab adhesione apostoli

Quarto omendat Lucas ab adhesione apli z pseuerantia in tribulatioe. Vn .ij. Tim. iiij. apls dt. Lucas est mecu sol⁹. Et Hiero. li. illust. viro. dt. q lucas fuit indiuiduus comes peregrinatiois Pauli apli. Et in h proponit nobis in exemplu patientie z perseueratiois. qz Bern. in epfa dt. Perseuerantia sola est q meret viribus gliam: vtutibus coronam. Na qui pseuerauerit hic saluus erit: Mat. xxiiij.

Quinto

Quinto omendat a scte eccfie p euangeliu edificatione: cu dt: Cuius laus est in euagelio p oes eccfias. s. p spuali fructificatioe. Euangeliu em ipsius est multum omendabile: vt patebit in sequentibus. O g ho venerare hunc sanctum talibus z tantis laudibus dignum vt eius precibus detur tibi gratia. F

F De euagelij Luce dignitate Primo

¶ Circa scdm de euagelij Luce dignitate accipiam⁹ pro ocfone: q sctissimu euangeliu a Luca conscriptum magna z multa dignitate e fulcitu. Declarat ex quinqz precipuis dignitatibus. Primo qz sctificatu est a deo z inspiratu. Na deus pr sctificauit ipm pordinando z p eligendo. Vn Hiere. xxxj. dixit de⁹. Ecce dies veniunt dt dns: z feria domui isrl z domui iuda fedus nouu no fm pactu qd pepegi cu patribus cor. Lyra exponit: fedus nouu. i. lege noua q otinet in euangeliis. Lex em frequenter in veteri testamento vocat fedus z pactu. Et dt: non fm pactu qd pepi. cu pribus. s. ve. test. qz vetus lex fuit timoris: sed lex euagelica amoris. Ex q ptz q vetus testamentu debuit nouo testamento adueniente cessasse. Item euangeliu Luce sicut z alior dei fili⁹ corroborauit odendo: z spusctus inspirauit Luce. Vn Hiero. in plo. sup Luca dt: q lucas cu ia essent scripta euangelia p Mattheu qdem in iudea: p Marcu aute in italia: scto instigante spu in Achaie partib⁹ h scripsit euangeliu.

Scdo vitate plenissimu

Scdo qz veritate plenissimu est Luce euangeliu. Na triplex est veritas. s. vite: iusticie: z doctrine. z hac triplici veritate plenu est Luce euangeliu. Primo veritate vite: que est adequatio opis ad linguam: z consistit in obseruatione mandator dei: h otinet in euagelio Luce. Na scribit ca. x. chri pceptum di. Diliges dnm deu tuu ex toto zc. Et diliges pximu tuu sic teipm Et insup scribit z chri cosilia q sunt vitatis vite pfectiones.

Veritate doctrine

Scdo plenu est vitate doctrine. Na z scribit quo chrs dns redarguit phariseos hanc vitate doctrine puertentes: ca. xj. di. Ve vobis legisperitis q tulistis clauem sciëtie zc. Na vitas doctrine est adequatio rei ad intellectu fm phm. g zc.

Tertio vitate iusticie plenissimu

Tertio plenu est vitate iusticie: q est adequatio snie ad causam: puta cu ex equitate iudicii sic dictat sniam sicut reqrit causa. Lucas aut in euangelio scribit de extremo iudicio iustissimo chri vbi dicturus est reprobis: Discedite a me oes operarij iniquitatis vt ptz Lu. xiij. O g vos chriani qd estis tuc dicturi si estis a veritate vacui. Na vacui sunt veritate qui nome chri portat vbo: sed opa diaboli. i. vicia agut facto. Vn tales falso dicunt chriani: vt dt Ciprian⁹ lib. de abus. No recte inqt chrianus dr q chro moribus no equat. Ite o vos chriani q estis semipleni veritate qd dicturi tunc eritis cu scriptu sit Jac. ij. Qui tota legem seruauerit: offendat aut in vno: fact⁹ est oim reus. Semipleni g vitate sunt heu multi q partim bona faciunt: partim mala. Sed gaudeat chriani qui veritate pleni sunt vt sctus Lucas fuit. G

G Tertio pfiguratu pphetice

Tertio qz pfiguratu est pphetice z pnunciatu: vt ptz Ezech. j. vbi Luce pfigurat euangeliu in specie vituli vel bouis. Vn Aug. sup Joan. ser. xxxvj. dt: q Marcus in leone pfigurat quia leo est rex bestiar: z Marcus regia stirpe dni est psecutus. Et qz etia fm Greg. leo clamore suos fetus suscitat. Marcus aut a clamore Joanis in deserto exorsus est: z de resurrectione chri specialius agit. Item Mattheus pfiguratus est in hois vultu fm Aug. qz neqz de regia potestate aliquid dixit: neqz de sacerdotali cepit sed tm ab humana generatioe chri exorsus est. Lucas aut qz a sacerdotio zacharie z sacrificio veter legis exorsus est: vitulo deputat: qz in veteri lege magna victima bos erat. Ite qz sicut bos morose z mature non saliendo pcedit: sic Lucas incepit a ntitate pcursoris: z infantia chri morose ac seriatim psecutus est vsqz ad immolatione eius in cruce: z tande resurrectionem. Sed Joannes in aquila pfiguratus est: qz altius de deitate chri loquit.

Quarto reuelatum a virgine

Quarto qz reuelatu est a virgine ei⁹ euagelii secretu mysteriu. Ut em dicit Lu. ij. bta virgo coseruabat oia vba euagelii in corde suo. Glo. vt scz hec postmodu scriptoribus referaret. Credit g q euangeliste ea de multis inquirebat: z ipa eos certificabat. Et specialiter credit q btus Lucas tanqz virginis secretarius ad ipam recurrebat: z ipa sibi reuelauit precipue de istis mysterijs q sibi soli virgini ostabant: vtpote de angelica annunciatioe z vbis ibi dictis ac chri ntitate z hmoi q solus Lucas scribit.

Quinto approbatu p apostolos

Quinto: qz approbatu est p aplor cetu z p Paulum. Na ipe in plo. suo dt. Sicut tradiderunt inquit nobis qui ab initio ipsi viderut z ministri fuerut sermonis. Hec ibi. Et sic ptz q apli intimauerunt hoc euangelium ipsi Luce z retulerunt: qz Lucas no fuit cu chro pns corporalr in oibus actibus suis sicut fuerunt apli. Denique Paulus mirabilr approbauit eius euangeliu: qm ad cofirmatione dictor suor Luce euangeliu adducebat: vt dt Hiero. de illust. vir z etiam cu scribit vbi s. q eius laus est in euangelio p oes ecclesias. O g iesu bone: o deus eterne: tu in eius lauderis z glorificeris euangelio. H

H De sctitate Luce

¶ Circa tertiu de celebri sanctitate Luce sit p ocfone q btus Lucas pter quinqz virtutes pcipuas celebri laude omendat z in exemplu pponitur p oes eccfias. Prima est fidei catholice doctrina: vt patz de eius euagelio z etiam de aliis scriptis. s. Actibus aplor. Scda virtus est innocentia: qz nunqz crimen mortale comisit: vt dt Hiero. Seruiens inqt fuit dno sine crimine. Tertia est dura pnia. Vn canit eccfia q crucis mortificationem iugiter in suo corpore p honore nois chri portauit Quarta est virginitas ppetua: vt testat de eo Hiero. Quinta e spusscti gra in plenitudinis pseueratia. Nam

M

Hieroñ. dicit de eo ꝙ .lxxxiiij. annoꝝ obijt in Bithinia plenus spūsancto. Ecce ꝗ̄ sancte vixit ⁊ ꝗ̄ feliciter cōsummauit. O christiane ecce tibi salutis exemplū ⁊ virtutis ꝑfecte. Accedamus ḡ charissimi ⁊ oremus dñm iesum vt beati Luce meritis ⁊ ꝓcibus det nobis grām in pñti ⁊ gl̄iam in futuro Amen.

¶ De sancto Luca sermonem quartum vide in communi de euangelistis.

¶ Item de vndecimmilibus virginū sermonē vide ex cōmuni applicando Legendam

Legenda vndecimmiliū virginum Undecimmilium virginum passio hoc ordine celebrata fuit in Britania. Rex q̄dam noīe Nochus filiā noīe Ursulā habuit mirabili sapiētia: honestate ⁊ pulchritudīe pollentem: ita vt eius fama vbiq̄ volabat. Rex aūt Anglie cū esset ꝑpotens audita huius virginis fama vnigenito filio suo eam optabat copulari: qđ ⁊ iuuenis ipe multū affectabat. Mittunt igit̄ solēnes nuncios ad patrem virginis magnis ꝓmissionibus: adijcientes etiam magnas minas si renuerēt qđ petebāt. Rex aūt Noch⁹ cū esset chr̄ianissimus cepit multū anxiari. Tū q2 filiā chr̄i fide insignitā cultori idoloꝝ tradere indignū ducet. Tū q2 ipām nō cōsentire cognosceret. Tū q2 regis illius ferocitatē plurimū formidaret. Vñ Ursula diuinitus inspirata suasit patri vt regi assensum ꝓberet: eā tñ conditione ꝓposita vt ipse filius regis cū patre decem virgines electissimas sibi ad solatiū daret: ⁊ tam sibi ꝗ̄ alijs singulis mille virgines assignaret: ⁊ compatis trieribus indutias triennij sibi daret ad dedicationē sue virginitatis: ⁊ ipe iuuenis baptizatus in his tribus annis in fide instrueret̄. Hec ꝑ tali cōsilio sapienti vsa: vt aut difficultate ꝓposite cōditionis animum illius ab h̄ auerteret: aut hac oportunitate ꝓdictas virgines secū deo dedicaret. Sed iuuenis hanc conditionē acceptari apud patrē institit: ⁊ baptizatus accelerari oīa q̄ btā virgo ꝓceperat imperauit. Undiq̄ ḡ cōfluunt virgines vndiq̄ ⁊ viri chr̄iani ad tā grande spectaculū cōcurrūt sed ⁊ multi epī inspirati ad martyriū se eis associarunt Regina q̄q̄ Sicilie noīe Gerasina inspirante deo cum quatuor filiab⁹ suis ⁊ paruulo filio relicto regno in manu vnius filij sui vsq̄ in Britaniā nauigauit: cuius cōsilio ꝟgines de diuersis regnis colligebant̄: ⁊ cū eis tandem passa est. Iuxta ꝯdictū ḡ ꝑparatꝫ trieribus ⁊ sumptibus ipsis ꝟginibus cōfluebant ꝓceres ⁊ primates: q̄bus .s. suis cōmilitonibus regina secreta reuelat ⁊ in nouam militiā oēs cōiurant. Tandē cū Ursula oēs ad fidem virgines cōuertisset: flante vento ꝓspero ad Coloniam cū venissent: angelus dñi apparuit Ursule: ⁊ ꝓdixit eas illuc numero ītegro reuersuras ⁊ coronas martyrij ibidē ꝑcepturas. Inde ḡ ad angeli monitionē romā venerunt: quas papa
Ciriacus papa Ciriacus: cū ⁊ ipe de Britania esset oriund⁹: ⁊ multas inter eas consanguineas haberet: gaudens cum honore magno suscepit. In ipsa nocte papa diuinitus reuelat̄ eū cū ipsis virginibus palmā martyrij ꝑceptuꝝ. Vñ corā oībus resignauit dignitatē ⁊ officiū. Sed cū cardinales reclamarent qui eum delirare putabant in eo ꝙ pōtificatus gl̄ia relicta post mulierculas iret. Ille nullatenus acquieuit: sed quendam virū sctm̄ q̄ Ametos dictus est loco sui in pōtificē ordinauit. Et q2 sedē ap̄licam inuito clero reliquit: nomen eius de catalogo pōtificū idē clerus abrasit. Tūc duo iniqui principes romane militie videntes magnā virginū multitudinē: ⁊ ꝙ multi ⁊ multe ad eas dietim confluerent. Qua ꝓpter iter eaꝝ explorātes: ne ꝑ eas nimis cresceret religio chr̄iana miserūt nuncios ad Iulium cognatū suū principē gentis Hunoꝝ: vt educto exercitu cōtra eas ipsas eo ꝙ chr̄iani essent cū venirent Coloniā trucidaret. Btūs ḡ Ciriac⁹ cū illa nobili virginū multitudine egressus de vrbe secuti sunt eum plures epi cū cardinali Uincentio. Interea Ethereus spōsus btē Ursule per visionē angelicā a dño admonet̄ vt matrem suam hortaret̄ fieri chr̄ianam. Nam pr̄e iā mortuo Ethereus in regno successerat. Admonet̄ etiā ab angelo vt sponse sue surgens occurrat: ⁊ cū ea in Colonia martyrij palmā accipiat. Qui diuinis monitis acq̄escen̄. matrē suā baptizare fecit: ⁊ cū ipa ac sorore sua paruula Florentia iam chr̄iana necnō ⁊ Clemente epō ipsis virginibus obuian̄. se ad martyriū sociauit eisdē. Oēs ḡ virgines cū ꝓdictis papa ⁊ epis multꝫ cū venissent Coloniā: inuenerunt ipsam iā ab Hunis obsessam. Quas barbari videntes suꝑ ipsas cū clamore nimio irruerunt: ⁊ quasi lupi seuien̄. in oues totā illā multitudinem occiderunt. Cū aūt ceteris iugulatis ad btām Ursulam venissent: videns princeps eius pulchritudinem mirā obstupuit: ⁊ consolans suꝑ necem virginū ꝓmisit ꝙ eā sibi in coniugiū copularet. Sed cū hoc illa penit⁹ respuisset: ille directa sagitta eam transfixit: ⁊ sic virgo martyriū cōsummauit. Quedā ꝟgo noīe Cordula ꝓ timore in naui se abscondit tota illa nocte. Sed in crastinum sponte se morti offerens martyrij coronā suscepit. Passe aūt sunt vt verius credit̄ circa annos dñi. ccccliij
Miraculū narrat̄ in legenda ꝙ religiosus q̄dam cum has virgines in deuotione multa haberet quadam die grauiter infirmat⁹ vidit quandā virginē pulcherrimā sibi apparentē ⁊ dicentem. Ego vna sum virginū erga quas habes tantū deuotionis affectū: ⁊ vt inde mercedem accipias si in honorē nostri vndecies milies dñicā orōnem dixeris: in hora mortis in ꝓtectionē ⁊ solatium nos habebis. Qua disparente: ille ꝗ̄ citius potuit hec impleuit. Statimq̄ vocato abbate inungi se fecit. Qui cum inungeret̄ subito exclamauit vt exirent: ⁊ venientibus sacris virginibus locū darent. Quē cū abbas interrogaret q̄d h̄ esset: ille ꝑ ordinē enarrauit: ⁊ sic inter multitudinē beataꝝ virginū sibi apparentiū migrauit ad dn̄m feliciter. O ḡ charissimi veneremur ipsas sanctas ꝟgines ⁊ oēs in tā copiosa multitudine btōs istos martyres: q2 vt ait Hiero. Impossibile est preces multoꝝ non exaudiri: quatinus tā multoꝝ sctōꝝ ꝓcibus promereamur grām ⁊ gl̄iam Amen. **Miraculū**

¶ De sctō Demetrio martyre sermonē vide in cōmuni applicando legendam.

Legēda sctī Demetrij Demetrius nobilis genere: sed nobilior fide: natus est infra Panoniam in ciuitate Syrmia: cuius pater Adrianus: mater vero Theogna: liberalibus studijs traden̄. Demetriū imbuerunt. Ipse ꝟo plenus spūsctō ⁊ humane diuineq̄ pagine scientia ꝓditus vrbē subijt Thessalonicensem: vbi dialecticus acutus facūdissimusq̄ rhetor habebat̄ ex nobilissimo genere vicꝫ senatoꝝ sceptriger imꝑatoris ⁊ dux belgradensis ac dux Lacedemoniensis: ⁊ ꝯsul aule imꝑialis: hic oēm mundanā gl̄iam ꝓ nihilo reputans: sermonē verbi dei sedulus exhibebat docendo de regno dei ⁊ filij dei incarnatione ac eius fide. Suadebatq̄ oībus trāsitoria spernere ⁊ ad celestia tendere. Eodem tp̄e Maximianus hercul(i)us romani imperij habenas tenebat q̄ idolatrie deditus ⁊ superbus cum teutonicos ⁊ aromates subiecisset romano imperio ⁊ ad vrbē Thessalonicā descendisset: ipe imperator idolatra erroribus plen⁹ multa munera sedulo dabat his qui interficiebant chr̄ianos filiū dei cōfitentes Btūs aūt Demetrius seipm̄ manifeste ꝯfiteri chr̄m nō formidabat: ab infantia casta viscera gerens: pura mente ꝓdicans ⁊ affirmās chr̄m dei filiū ꝓ salute hoīm passum. Ad quē paganoꝝ maxima multitudo cōfluebat ⁊ in porticu iuxta mercatū verbum dñicum ab eo recipiebat. Fama aūt tanti viri mōtibus ⁊ vallibus manifesta per totam prouinciam imperator precepit militibus christianos inuestigare: ⁊ Demetrium vltro se ꝓ amore chr̄i offerentem cōprehenderunt: ⁊ ad tribunal Maximiani imꝑatoris duxerunt. Tunc Maximianus aspiciebat monomachos. i. solos ꝓliantes in stadio vbi erat ligneus circulus artificio magno callide preparat⁹ in quo duellum aderat ad inuicem pugnantium ⁊ copiosa

caterua hoim confluebat ad aspiciendum. Et si victor quis ibidem alterum duello superasset: illi imperator munera daret: cui dulce erat videre sanguinem humanum effusum in prelio. Habebat aut imperator quenda noie Lyeum genere vandalum: qui virtute corporis z magnitudine alios precellebat: z Rome ac Syrmio z Thessalonie q plurimos monomatizado interfecerat: z nullus sibi resistere poterat: qua pter charus z gloriosus apud imperatorem habebat. De cuius victoria imperator valde gloriabat. Ad cuius certamen aspiciendum imperator descedebat in stadiu. Ibi g trahen. seruu chri Demetriu milites ante imperatorem vt sisterent duxerunt z accusauerunt dicentes q chrm adoraret z multos ad eius cultu doceret z puocaret ad crucifixi fidem. Uidens aut imperator facie Demetrij pulcherrima tanq angelicam z se christianum intrepide phibentem: iussit ad tempus in cameras iuxta stadiu recludi z diligenter custodiri ibidem. Quo cu vir dei introisset respicien. vidit scorpionem p pedes eius ascendente superius z cu aculeo pungere volente. Et signo cruc edito mox scorpio crepuit: z angelus dni aduenit ac coronam vertici martyris imponens ait. Pax tibi fidelissime chri esto robustus in conspectu impioz. Interim rex aspicien. in stadio certates: quida iuuenis aderat in populo chrian noie Nestor bto Demetrio familiaritate iunctus: qui cucurrit ad btm Demetriu vbi ille custodiebat. Et aduolutus pedib illius dixit q eo die deberet cum Lyeo monomatizare: z petiuit ab eo orationes pro se fieri. Sctus Demetrius signo crucis ipm signauit toto corpore z dixit: Lyeum vinces: z pro chro martyrizatus palma possidebis glorie. Abiens g Nestor in noie dni iesu fiducialiter cotra Lyeu in noie idoloz imperatoris dimicante se obiecit: z certamen ogredien. hastamq vibran. orauit dicens. Deus Demetrij Jesu chri qui Goliam in manus Dauid tradidisti: tu cotere audaciam Lyei z Maximiani. Tuc facto impetu Lyeus mortalem plaga accipiens cecidit in medio potenter a Nestore superatus z expirauit: z Nestor chrm glorificauit. Maximianus g consternatus tristis in aulam redit: z iussit vt Nestor in porta ciuitat pprio gladio suo per spiculatorem decollaret. Cum hec agerentur beato Demetrio chrs apparuit dices. Aue Demetri dilecte mi in quo mihi complacuit hodie venies ad me cu palma victorie in habitacula beatitudinis eterne. Sanctus aut Demetrius humo pstratus adorauit: z gratias chro egit immensas: z inter cetera verba dixit. Dne iesu te rogo deum meum vt quicunq in tribulatione in noie meo te exorauerint exaudi eos dne. Et quicunq milites in bello tuam clementiam in noie meo inuocauerint: protegas eos in fortitudine brachij tui. Et quicunq in languoribus pressi animo cotrito clamauerint ad me: emunda eos dne. Cui dns ait. Exaudita est oratio tua. Et Demetrius repletus gaudio gratias egit. Inter hec quidam dixerunt Maximiano q interfectionis Lyei autor fuisset Demetrius. Et Maximianus fremens furore dixit. Cum irem ad stadium hodie durum me inuasit infortuniu: precepitq spiculatori vt Demetrium gladijs per membra incideret. Et ille iuxta redemptoris exemplu latus Demetrii lancea z gladijs perforauit z crudeliter vulnerauit: z beatus ipse tali martyrio obdormiuit in dno. Lupus aute minister beati Demetrij chlamydem eius sanguine tincta: z annulum de manu eius accipiens multa per hec miracula curando infirmos fecit. Quibus auditis Maximianus iussit z illum occidi z multos cum illo fidem dni habentes. Corpus quoq beati Demetrij proiectum in sterquilinium sed diuina virtute coseruatum: a bestiis volucribus z vermibus illesum permansit. Et tande a fidelibus positum in tumba oleo manauit sepius: quod siquis peccato contaminatus colligere cupit manibus nequiens confusus recedit. Si vero iustus z castus ad colligendum accesserit tanq balsamu redolens odore domu implet: z miscet oleo fm consuetudine patrie illius ac sic vbiq portat: z ex eo infirmus quisq inunct sanatur dei munere: ibi etiam ceci recipiunt visum: surdi auditum: leprosi mundant: claudi ambulant: z morbidi quiq curantur ad laudem z gloria dni nostri iesu chri z sancti martyris Amen.

Miracula

Corpus Demetrij

¶ De sanctis Simone z Juda apostolis Ser. j. cum Legenda.

Isti homines serui dei

excelsi sunt qui annuciant nobis viam salutis. Act. xvj. A Ista verba lic3 ad lram dicta sint de Paulo z socijs eius: tn optime quenium dici de istis sctis Simone z Taddeo. Tu qz isti fuerunt serui dei excelsi. s. iesu chri qd est regalis glie. Un Grego. dt in col. Deus cui seruire regnare est: qz serui dicuntur dei: g h ipo reges sunt p oibus terrenis regib: vtpote reges eterni in celo: vn Apoc. vlt. Dns deus illuminabit illos z regnabunt in secula seculoz. Tu qz ipsi annuciauerunt via salut. s. fide chri saluifica z ei pcepta sine qbus ho salu esse no poterit Juxta illud Athanasij in symbolo dicetis. Hec est fides catholica qua nisi qsq fidelr firmiterq cre. salu esse no poterit. Un g de istis sctis aplis hec vba assumunt p sermoe iuxta q tria mysteria notabimus ad honore istoz sanctoz. A

¶ Primu mysteriu de dignitate obsequij. ibi Isti homines serui dei zc.

¶ Scdm de charitate dei z proximi ex qua annunciauerunt viam salutis

¶ Tertium de preclaritate martyrij pro predicatione fidei. B

B Questio de pdigno dei obsequio

¶ Circa prima de pdigno dei obsequio querit: Qualr ho digne deo debeat deseruire. Na ois ho ad seruiedu deo creatus est. Pt3 in. ij. di. j. Ad qd rndendo notada sunt p pclone vba autoris li. de spu. c. xxxv. di. Tanta dignitas humane coditionis esse dinoscit vt no solo iubentis sermone sicut alia fer dicz opa: sed consilio scte trinitatis z ope diuine maiestat creat sit ho. Sed qre hoc? subdit: vt ex sue oditionis honore intelligeret qntu deberet suo creatori deseruire. Et tanto ampli oditore diligeret quanto mirabili se ab eo conditu intelligeret. s. ad deo seruiendu. Hec ibi. O ho aduerte qz no es fact ad exercendu gula vel luxuria z alia vicia: sed ad seruiendu deo. Ut aut h meli agnoscam voluit misericors de sup oia creata visibilia excellent: pcipue octo dignitatib mire sublimare: qtinus ex his suis proprietatib nouerit qualr deo seruire debeat.

Dignitates hominis

Prima

Prima dignitas hois dr assimilationis: qz fact est ad imagine z similitudie dei Gen. j. vt sciat ex h deum imitari. Un Orig. sup Leuit. lec. iiij. dt. Si misericors es sicut z deus pr tu misericors est: si pfectus es sicut z pr tu pfectus est: si iustus z sctus z oia q in deo p natura: in te p imitatione subsistat: tuc imago integra dei est in te. Si po impi es: tunc abiecta dei imagine: diaboli imagine suscepisti. Hec ille. Un Eph. v. Estote imitatores dei sicut filij charissimi.

Secunda

Scda dignitas dnationis: qz fact est ho vt presit z dns sit oim in mdo. Ps. Oia subiecisti sub pedib eius zc. q docemur ne seruiam mdo: sed soli deo. Un mgr vbi s. ca. viii. dt. Sic fact est ho ppt deu. i. vt seruiret ei: ita mds fact est ppter hoiem vt ei seruiret. Posit est g ho in medio vt z ei seruiret z ipse seruiret. Hec ille.

C Questio

C Sed forte queris: Cu de oia ppter hoiem fecerit in mdo: cur fecit tales creaturas q ad seruiendu hoi non sunt necessarie: vt pt3 de draconibus: cocodrillis: griphib: glirib: murib: z multis alijs z auib z aquaticis: ranis z serpentib q no sunt necessaria hoi. Ad h rndet Hugo de trib dietis ca. xvj. dices sic. Deus hoiem pter se fecit no q ipe indigeret hoie sed qz meli hoi dare no potuit ad fruendum q seipm. Cuncta alia pter hoiem fecit vt z subiecta essent hoi z deseruirent ad vtilitate. Ho g quasi qdam medio collocatus habet supra se deu: sub se mdm. Et infra dt: q h ideo vt in creaturis ho foris agnosceret qle esset illud inuisibile bonu qd supra se appeteret. Un vt de sup erabundantes diuitias bonitatis sue odideret: ideo no solu necessaria hoi creauit. Na si sola necessaria creasset bonitas esset: sed diues esse no videret. Cu aut necessa

riis etiã cõmoda adiungit: diuitias sue bonitatis osten
dit: quibus cũ ꝯgrua supaddidit: abundantiã bonitatis
oñdit suaꝝ diuitiaꝝ. Sed cũ insup etiã gratuita adie-
cit quid aliud ꝙ supabundantes diuitias sue bonitatis
D ostendit. Hec ille. D Itẽ adhuc restat querendum
Questio Cũ oĩa facta sint ad seruiendũ hoi: quare ꝗ hõ nõ dñat
oĩm vt claret in multis q̄ hoi nõ obediũt: imo multa ma
la hoi inferunt? Rñr ſm Aug. sup Joã. ser. v. ꝙ ꝓpter
pctm̃ hõ ꝑdidit dominiũ creaturaꝝ maioꝝ vel in maio
ribus animalib⁹: vt in leonib⁹ ⁊ hmõi. Et ꝓpter supbiã
domandã ꝑdidit etiã in minimis creaturis ac abiectis
vt in muscis: pulicib⁹ ⁊ hmõi q̄ offendunt ⁊ torquent hõ
minẽ. Ad domandũ q̄ppe supbiam nr̃am voluit de⁹ vt
hõ supbus q̄ cũ esset paruul⁹ ⁊ abiect⁹ ſm corp⁹ ⁊ tñ ia
ctauit se ⁊ erexit aduersus deũ ⁊ ꝓximũ: ideo subderet
etiã pulicib⁹ ⁊ abiectis aĩalib⁹ ad ledendũ illũ: vt agno
scat suã vilitatẽ ⁊ humiliet. Sed in istis mediis vel me
diocriter se habentib⁹: puta bob⁹: equis ⁊ hmõi retinet
hõ dominiũ ad solatiũ: vt sciat se habuisse etiã in aliis:
sed ꝑ pctm̃ ꝑdidisse. Hec ſm doct. Ex his est documen-
tũ ꝙ maxime stult⁹ est hõ q̄ seruit mũdo: se ⁊ aĩam ꝑden-
do: sicut q̄ seruit seruo suo: put q̄dam phus etiam dixit.
Tertia Tertia dignitas hois dr̃ erecte ꝯditionis. Vñ Aug.
li. vi. sup Geñ. dt. In h̄ hõ bestiis excellẽtior est: q2 ere
cta statura fact⁹ est: vt h̄ ipo admoneret nõ sibi terrena
esse sectanda: veluti sunt pecora: quoꝝ voluptas oĩs
in terra est sed q̄ sursum sunt sapiat. Hinc ⁊ Berñ. sup
Cañ. ser. xxxiii. dt. Quid indecẽtius ꝙ curuũ in recto
corpe gerere aĩm. Erubesce aĩa mea diuinã pecorina
cõmutasse similitudinẽ: erubesce volutari in sceno q̄ es
Quarta de celo. Quarta dignitas fraterne cognatiõis: quia
oẽs hoies tanꝙ fratres descenderunt ab vno pr̃e Adã
E ⁊ vna mr̃e Eua. Nõ sic est de aliis aĩalib⁹. E Sed
Questio quare h̄ voluit de⁹ sic ordinare? Audi btm̃ Aug. de ci.
dei li. xii. di. De⁹ fecit ex vno hoie oẽs hoies: intellige
ex vno Adã quẽ primo formauit: ⁊ ex h̄ Euã fecit: ⁊ ex
vtroq; oẽs sunt ꝓcreati. Subdit Aug. ibidẽ vt. s. hoies
tanꝙ frẽs se diligerẽt: vt inq̄t eo mõ vehementi⁹ hoi cõ
mendaret societas: vnitas: vinculũq; pacis. Et ꝯcordi
Quinta ter loquit ad id Amb. xxxiiii. q. vlt. c. vlt. Quinta est
incorruptiõis. q2 ſm aĩam hõ est ĩmortalis ⁊ incorrupti
bilis dei munere: qđ nõ est concessum aĩalibus ceteris.
Vñ. iii. de aĩa dt phs. Separat h̄ ab h̄ tanꝙ corruptibi
le ab incorruptibili. i. aĩa sensitiua q̄ est corruptibilis:
ab aĩa intellectiua q̄ est incorruptibilis ⁊ immortalis:
quã ĩmortalitatẽ hõ cõseq̄t post resurrectionẽ etiã ſm
corpus. Et in his docemur vitã eternã diligere ⁊ mor-
tem pcti summope cauere: q2 ꝑ pctm̃ morit aĩa ⁊ corp⁹
eternaliter. Vñ ps. Mors depascet eos. s. in inferno in
Sexta anima ⁊ corpore. Sexta locutionis. Nã vt ait phs. i.
Politic. ⁊ li. etiã de aĩalib⁹. Dignissimũ oĩm aĩalium est
homo: vñ ⁊ soli ipsi datũ est habere sermonem ad expri
mendũ mentis conceptũ. Quo docemur veritatẽ secta
ri ⁊ edificatoria loqui. Eph. iiii. Omis sermo malus ex
ore vestro non ꝓcedat: sed si quis est ad edificationem.
Septima ⁊c̃. Septima est inextimabilis valoris: qm̃ vt Aug.
de ciui. dei li. viii. dt: solus deus est melior eo qđ in ho
mine est optimũ. i. ipa aĩa: q2 omi corpori prefert aĩe na
tura. Berñ. Totus mũds corporeus vni⁹ aĩe p̄cio equi-
parari non põt. Quo docemur ꝙ ꝓ toto mundo eã ꝑde
re non debem⁹ ꝑ pctm̃. Vñ saluator Mat. xii. dt. Quid
ꝓdest hoi si vniuersum mũdm lu. aĩe ꝟo sue detrimentũ
patiet: aut quã da. hõ cõ. ꝓ aĩa sua. q. d. nullã põt dare
Octaua Octaua est vnionis sctissime ⁊ redẽptionis: q2 deus
hoiem tanta dignitate magnificauit vt filio dei vniret
⁊ proprio sanguine ac morte chr̃i redimeretur. Hinc. i.
Coꝝ. vi. dt apl's. Empti estis precio magno: glĩficate ⁊
por. deũ in cor. ⁊c̃. Et sic docemur vt chr̃i passionem se
quamur: ipm̃ iugiter in mente portem⁹ ⁊ chr̃m passum
ꝓ nobis amem⁹. Vñ Amb. de Isaac dt. Non videt esse
hõ nisi is q̄ in deum sperat ⁊ deo adheret. s. ꝑ amorem.
Qui ꝗ p̄dictas dignitates hois non obseruat spũaliter
nec hõ nec seruus dei dr̃. Isti bti apl'i seruauerunt hec
ꝗ de eis ꝯuenienter dr̃ ꝙ isti hoies sunt serui dei excel
F si ⁊ sctissimi ac dignissimi. F

¶ Circa scđm de charitate dei ac proximi sufficiat de De ordine charitatis
clarare hanc ⁊ vltimã questionẽ: Qualem ordinẽ tene
atur homo habere in sctã charitate? Ratio q̄stiõis est
q2 mgr̃ in. iii. di. xxix. dt: ꝙ peccat qui prepostere agit in
diligẽdo. Vñ ⁊ Amb. sup illud Cañ. i. Ordinauit in me
charitatem: ait. Multoꝝ charitas inordinata est: quod
primo est ponũt tertiũ vel quartũ ⁊c̃. Opus est ꝗ scire
ordinem: q2 ordo charitatis sicut ⁊ ipamet charitas est
de p̄cepto: ſm Bona. sup. iii. di. qua s̄. ⁊ iuxta Aug. de
doctri. chr̃i. Ad questionẽ ꝗ rñr ſm doctoꝝ sñiam com
munẽ: ꝙ in charitate debet homo quilibet seruare talẽ
ordinẽ graduũ: ꝙ scz primo ⁊ sup oĩa tenet homo dili
gere deum. Juxta illud Mat. xxii. Diliges dñm deum
tuum ex toto corde tuo. Scđo ꝓpriam animã sup oĩa
infra deum. Unde Mat. xvi. Quid ꝓdest homini si vni
uersum mũdm lucret: anime ꝟo sue detrimẽtũ pa. Aug.
Ordinata charitas a seipo incipit. Tertio infra animã
ꝓpriam ⁊ eius salutem tenet aĩe ꝓximi salutẽ diligere
super inferiora puta sup oĩa corpalia etiã supra cor-
pus proprium in casu: ⁊ a fortiori sup res tꝑales. Vñ. i.
Joã. iii. In hoc cognouimus charitatem dei qm̃ ille. s.
chr̃s animã suam ꝓ nobis posuit: ⁊ nos debemus ꝓ fra
tribus animas ponere. Lyra. q2 bonũ minus diligibile
ſm ordinem rectũ debet exponi ꝓ salute boni magis di
ligibilis: ꝓpter quod vita corporalis ꝓpria est exponen G
da ꝓ spũali salute proximi. G Sed querit. Utrum An oẽs vni
semp ad hoc oĩes vniformiter teneant? Rñr ſm Lyr. formiter te
ibidem ⁊ doct. ꝙ non tenent nisi solum in casu necessita neant dili
tis: vt si q̄s videat periclitari ꝓximũ spũaliter ⁊ nõ pos- gere
set sibi aliter subuenire nisi se morti exponat: in tali ca-
sũ tenet hoc facere: puta cum vides ꝙ aliquis tyrann⁹
cogit aliquẽ ad negandã fidem vel forte ad consentien
dum in pctm̃: ⁊ cũ illũ posses roborare vt non ꝯsentiret
teneris tũc facere: etiã si deberes ꝓ hoc occidi. Illi ve
ro qui curam habẽt animaꝝ vt sacerdotes curati ⁊ ipsi
ac prelati alii non solũ in casu necessitatis: sed etiam in
aliis tenent ꝓ salute subditoꝝ vitã exponere corpora-
lem: puta si lupus intret gregem. i. hereticus ad corrũ
pendum in fide ⁊ moribus: alioquin non esset pastor sed
mercenarius. Hec Lyra. Quarto infra p̄dicta dilige-
re debemus quod infra nos est. i. corpus ⁊ res tꝑales:
⁊ inter hec p̄diligi debet corpus ꝓprium: post hoc cor-
pus proximi ꝓ quoꝝ cõseruatione debet exponi res tẽ
poralis. Unde. i. Joan. iii. Qui habuerit substantiã hu
ius mũdi ⁊ viderit fratrẽ suũ necessitatẽ habere: ⁊ clau
serit viscera sua ab eo: quõ charitas dei manet in eo? q.
d. nullo modo. Amb. lxxxvi. di. Pasce inquit fame mori
entẽ: si non pauisti occidisti. Quinto gradu debent dili
gi parentes p̄ aliis domesticis vt Amb. dt. ⁊ allegat a
mgr̃o in. iii. dist. xxix. c. ii. vbi etiam in textu dr̃ ꝙ deus
ideo precepit speciali precepto de parentibus diligen H
dis q2 maiori dilectione sunt diligendi. H Querit Questio de
Utrum peccent illi qui plus diligũt suam vxorem ꝙ pa vxore
rentes scz prẽm ⁊ mr̃em? Rñr ſm Tho. ii. ii. q. xxvi. ⁊
doct. ꝙ vxor ꝙuis cordiali amore sit p̄amanda: iuxta il
lud Geñ. ii. Hoc nunc os ex ossibus meis ⁊c̃. Quamob
rem relinquet hõ patrẽ ⁊ matrẽ ⁊ adherebit vxori sue:
tñ homo plus debet honorare parẽtes verbis ⁊ factis.
Et ideo si quis in honore reuerentie ⁊ obsequii parenti
bus non subuenit ꝓpter vxorem peccat. Sexto gradu
post premissos diligi debẽt domestici. Et inter hos est
ordo ſm cognationem: q2 prediligendi sunt filii fratrib⁹
⁊ sic de aliis cõsanguineis ac cognatis: ⁊ post hos dili-
gendi sunt alii domestici vt famuli ⁊ ancille. Sed hic
Amb. vnum notabile dt vt allegatur vbi s̄. a mgr̃o. s. ꝙ
domestici si boni sunt: malis filiis p̄ponendi sunt. Septi
mo gradu post p̄fatos diligi debent extranei: iuxta illđ
preceptũ: Diliges proximũ tuũ sicut teipm̃. Octauo di
ligendi sunt inimici: de quibus dt mgr̃ ibidem: ꝙ cũ duo
sunt in homine etiam inimico. Unum est natura. Et hec
non minus diligenda est in inimico ꝙ in aliis proximis
vel in nobis quo ad effectũ cõseruationis. s. ſm iusticie
regulam. Aliud est in inimico vicium qđ odire debem⁹
Et sic patz. Beati isti apl'i ꝑfectissimi ⁊ ordinatissimi fu
erunt in charitate vt deum super oĩa ⁊ christum Je-

sum diligerent ⁊ proximorum salutem ꝓcurarēt. Unde ⁊ pro fide christi ac salute animaꝝ annuncian̄. morti se dederunt. I

I De martyrio aploꝝ simonis ⁊ iude — ¶ Circa tertium de preclaro martyrio istoꝝ sanctoꝝ apostoloꝝ sit ꝑ ↄclsone ꝙ beati apostoli Simon ⁊ Taddeus gloria martyrii fulgent in regno celesti: quod sufficiat breuiter historice narrari. Nam post ascensionem domini Taddeus qui ⁊ alio nomine Judas missus fuit ad Abagaꝝ regem Edisse a Thoma apostolo ꝯm ꝓmissionem dei. Dum em̄ chr̄s dn̄s predicaret ⁊ miracula faceret audita eius fama rex Abagarus predictus existens leprosus misit lr̄am ei vt veniret ad ip̄m sanandū Et dn̄s rescripsit illi ꝙ oporteret eum in iudea om̄ia cōplere propter que missus est. i. opus redemptionis humane: ⁊ idcirco ad illum ire nequiret: sed post ascensionem suā mitteret sibi vnū ex discipulis suis. Cum autē rex ille optaret chr̄i faciem videre: misit ad eum pictorem vt imaginem eius figuraret. Sed cū pictor ꝓpter nimiū fulgorem faciei chr̄i clare intendere in eam non posset: dn̄s linteum pictoris accipiēs ⁊ sue faciei superimponens: suiipsius imaginem impressit: ac desideranti regi Abagaro destinauit. Tandē chr̄o in celū ascendente: post missionem sp̄ussancti Judam misit thomas: ad ip̄m regem ꝯm chr̄i ꝓmissionem. Qui cū ad eum venisset ⁊ se discipulū Jesu ꝓmissum dixisset: vidit Abagarus in vultu Taddei quendam mirū ⁊ diuinū splendorem: ⁊ mox dn̄m iesum adorauit. Quē Tadde⁹ in fide instruxit ⁊ de predicta epl̄a saluatoris sibi missa faciem illius confricuit: ⁊ statim plenam sanitatē recepit

Legenda — Postea Judas p̄dicauit in Mesopotamia: Simon vero in Egypto. Deinde in Persiam ambo venerūt. Tūc Bradach dux regis Babylonie cōtra Jndos ad bellum profecturus: nullum a diis suis potuit habere responsum. De quo interrogauit alterius ciuitatis idolū Et respondit ꝙ ꝓpter apl̄os qui aduenerunt: dii eius respondere non possent. Tunc dux inquirens eos inuenit ⁊ quesiuit qui essent ⁊ quare venissent: rn̄derūt: Hebrei sumus serui iesu chr̄i: qui causa salutis vestre huc venimus. Tunc dux petiuit eos vt finē belli sibi p̄dicerent. Cui apl̄i: Ut cognoscas deos tuos fore mēdaces iubemus illos ad quesita dare responsa. Qui cū respōdissent ꝙ futura esset magna sanguinis effusio ⁊ ruina populi. Apostoli dixerunt. Noli timere: q2 pax huc nobiscum intrauit. Cras hora tertia legati Jndoꝝ intrabunt ⁊ tue potestati se subiicient cum pace. Et sic factū est. Dux g̊ miratus ad regem eos duxit ⁊ omnia narrauit. Erant aūt ibi tunc duo magi qui resistebant apostolis: quos b. Mattheus de Ethiopia fugauerat. Quos apostoli cōuicerunt: ⁊ per annum inibi manentes plus q̄̄. xl. milia hominū exceptis paruulis cum rege ⁊ principibus baptizati sunt ab eis. Predicti aūt magi venerunt interim ad ciuitatem noīe Sannir vbi erant. lxx. idoloꝝ pontifices: ⁊ contra apl̄os illos concitauerunt. Cum aūt plustrata prouīcia illuc apl̄i aduenissent: predicti pontifices cum ppl̄o eos capiunt ⁊ ad templum solis eos ducūt. Demōes aūt ꝑ energuminos clamabāt. O apl̄i dei viui: ecce in ingressu vestro flammis exurimur. Tunc angel⁹ dei eis apparens dixit. Eligite vnū hoꝝ: aut istoꝝ repentinum interitum: aut vestrum martyrium. Cui apostoli. Oramus dei misericordiam vt ⁊ istos conuertat: ⁊ nos ad palmā martyrii perducat. Facto silentio apostoli dixerūt: Ut sciatis ꝙ hec idola sunt demonibus plena: ecce imperamus eis vt exeant ac simulacra confringāt. Statimq̧ in specie duoꝝ ethiopū exierunt ⁊ dire clamantes cōfregerunt simulacra. Qd videntes pontifices in apostolos irruerunt ⁊ eos trucidauerunt. Mox aūt cum esset serenitas tanta fulgura mota sunt vt templum trifarie scinderet̄: ⁊ illi duo magi ictu fulminis comburerent̄ ⁊ perirent. Rex aūt apostolorum corpora ad suam vrbem trāstulit ⁊ ecclesiam eis fabricauit. Sic g̊ beati apl̄i glorioso martyrio peruenerūt ad regna celestia. Rogemus igit̄ eos vt intercedant pro nobis ad dn̄m iesum ⁊c̄. Legendā sic breuiare volui ꝓ vitanda prolixitate: sed plurima in aliis sermonibus inserenda curaui: vt patebit.

¶ De sanctis apl̄is Simone ⁊ Juda Sermo. ij.

Hec mando vobis vt diligatis inuicem. Joan. xv. ⁊ in euangelio hui⁹ festiuitatis. A Si A
cut Diony. ait. Optimi est optima adducere. Sed qm̄ chr̄s est dn̄s optim⁹: vtpote de⁹ q̄ sol⁹ est bonus ꝑ naturā. Matt. x. Nemo bon⁹ nisi solus de⁹: ꝗ est intelligendū essentialr̄: q2 alia q̄cūq̧ s̄t bona sunt ꝑ participationem diuine bonitatis. Un̄ vt hoīes possunt esse participes gr̄e ⁊ bonitatis diuine: voluit chr̄s dn̄s optimū preceptū dare eisdē. s. preceptū charitatis diuine ⁊ fraterne. Un̄ ait. Hec mando vobis vt diligatis inuicem. Hoc aūt p̄ceptum isti bt̄i apl̄i summa diligentia seruauerūt: adeo ꝙ salutem hoīm in fide chr̄i querentes morti se exposuerunt: g̊ de eis conuenienter verba premissa accipiunt̄ ꝓ sermōe. Juxta que tria mysteria declarabimus ad honorē sctōꝝ apostoloꝝ.

¶ Primū de huius p̄cepti cōmendatiōe: qm̄ chr̄s dt: Hec mando vobis
¶ Scd̄m de amoris fraterni inductione: quia dicit. vt diligatis
¶ Tertiū de amoris gratuiti cognitione qua debemus diligere inuicem. B

B De ↄmendatione p̄cepti charitatis — ¶ Circa primū de hui⁹ p̄cepti ↄmendatiōe sit ꝓ ↄclsone ꝙ chr̄s dn̄s ip̄m charitatꝫ p̄ceptū ↄmēdauit nobis tāq̄ optimū. Et declarat̄ pluribus rōnibus

¶ Primo rōne facilitatis
¶ Scd̄o rōne breuitatis
¶ Tertio rōne primitatis
¶ Quarto rōne vtilitatis

Primo rōne facilitatis — ¶ Primo rōne facilitatis. Illud em̄ valde bonū ⁊ commendabile mandatū est qd̄ est facile ad intelligendum ⁊ leue ad implendū sed p̄ceptū charitatis est tale. Unde. j. Joan. v. Hec est charitas dei. Lyra. i. hoc exigit vt mandata ei⁹ custodiam⁹. s. ore ⁊ ope: ⁊ mandata eius grauia non sunt. Hec ibi. Nullus g̊ poterit se excusare de difficultate intelligendi. Non em̄ est necesse studia ꝑhoꝝ aut multoꝝ codicū adire: nec mare circūire aut celum ascendere vt hoc p̄ceptū possit quis intelligere sed in corde suo poterit de facili inuenire: iuxta illud Deut. xxx. Mandatū hoc qd̄ ego p̄cipio tibi hodie non supra te est: nec ꝓcul positū: neq̧ in celo sitū: neq̧ trans mare: sed iuxta te est sermo valde ī corde tuo vt facias illud ⁊c̄. Nullus etiam pōt se excusare de difficultate portandi vel implēdi: quia portari pōt ⁊ impleri a paupere ⁊ a diuite: ab infirmo ⁊ sano: a sene ⁊ iuuene. Un̄ Matt. xj. Jugum meū suaue ⁊ onus meū leue. Aug. in ser. de marty. Potest inquit mihi dicere aliquis. Non possum ieiunare: non possum vigilare. Nunquid potest dicere: non possum amare. Pōt dicere: non possum res meas totas paupibus erogare ⁊ in monasterio deo seruire. Nunquid pōt dicere: non possum diligere. s. proximū. Si dixeris quia non possis a vino vel a carnib⁹ abstinere: credimus tibi. Si aūt dixeris q2 non possis in te peccantibus indulgere: oīno non credimus: q2 nulla nobis remanet excusatio dū non de cellario sed de corde istam elemosynā implere iubemur: vt ꝑ viā vite ad eternam patriam ꝑuenire mereamur. Hec Aug. C

C Obiectio — Sed qm̄ sunt nonnulli tam duri cordis qui dicunt: Bn̄ quidem deū diligere possum ⁊ amicum: sed non possum animū bonū habere ad inimicū tā faciliter: g̊ preceptū de dilectione inimicoꝝ valde graue videt̄. Ad hoc respondendo dicimus cū Augustino ꝙ om̄ia grauia ⁊ immania: leuia ⁊ prope nulla facit amor. Amanti g̊ nil est difficile. Un̄ nec illud preceptū de diligendis inimicis esset alicui aut videret̄ graue si deū amaret vere. Sed quia multi sunt heu qui deū nōn amant vt debent: ⁊ tales de difficultate causant̄. Sed quid tales facere debeant vt in corde mollescant. Nota ꝙ dura quedā sunt que aqua mollescunt: vt patet de sale qd̄ in aqua liquefit. Alia sunt q̄ in igne: vt pt3 de ferro qd̄ mollescit igne Alia sunt q̄ ictibus frangunt̄: vt pt3 in lapide. Est tn̄ q̊ddam genus lapidis qd̄ malleo nō frangit̄ sed tn̄ sanguine hircino scindit̄ vt pt3 de adamante. Sic hō duri cordis mollescit ad diligendū inimicū vel etiā deū: qn̄q̧ ꝑ

collata dei beneficia innumera: sicut in aqua sunt gutte innumerabiles: q̄sicq̄ p ignē diuinoꝝ eloquioꝝ: q̄sicq̄ p ictus. s. timoris: mortis ⁊ damnatiōis. Maxime aūt du ri p passionis ⁊ sanguinis chr̄i recordationē. Nam ip̄e passus est p nobis inimicis: ⁊ in cruce orauit p inimicis vt exemplū daret nobis diligendi inimicos. Uñ Greg. Si passio chr̄i ad memoriā reuocet: nil tam duꝝ q̄d nō equo aīo toleret. Quisquis aūt deū fortiter amat nō solū leue sed ⁊ dulce est diligere inimicos ꝓpter deum Aug. O iugum sc̄ti amoris q̄ faciliter oneras: q̄ dulci ter illaqueas: q̄ suauiter stringis: q̄ vtiliter vris. Hec ille. Et sic ptꝫ rō prima.

D

Scd̄a rō breuitatis

D Scd̄a rō breuitatis: q̄r h̄ p̄ceptū est breue q̄ ꝯtinet oīs lex ⁊ ꝓphete. Mat. xxij. In his duobus mandatis vniuersa lex pendet ⁊ ꝓphete. s. Diliges deū: ⁊ diliges proximū ⁊c̄. Unde Aug. de doctri. chr̄ia. d̄t. Ut nemo excusatiōnē habeat in die iu dicij voluit dn̄s breuiare verbū sup terrā q̄d nō obscurū esse voluit. Ideo breue: ne non vacaret legere: ideo apertū nequis dicat se non posse intelligere. Thesaurus magnus diuinaꝝ scripturarū est dilectio. Non sis piger hanc vnā margaritā sub ligua ferre: ⁊ quo vis se curus ambula. Hec ille. Idē. Ille tenet q̄d latet ⁊ q̄d patet in diuinis sermonibus qui charitatē tenet in moribus. Hec Aug.

Tertia rō primitatis

Tertia rō primitatis: q̄r h̄ preceptū charitatis est oīm preceptoꝝ primū ⁊ maximū vt patet Mat. xxij. Hoc est primū ⁊ maximū mandatū: ⁊ hoc ratione dignitatis: q̄r charitas est virtutum dignissima ⁊ oīm excellentissima. j. Coꝛ. xiij. Nūc manēt fides: spes charitas: tria hec: maioꝛ hoꝝ est charitas. Et etiā rōne perfectionis ⁊ vnionis: q̄r vt dicit Greg. Oīa p̄cepta in radice charitatis solidant̄ sicut arboꝛis rami. Nec habet inquit aliq̄d viriditatis ramus boni op̄is si non manet in radice charitatis. Hec Greg.

E

Quarta rō vtilitatis

E Quarta rō vtilitatis: q̄r charitatis vtilitas maxima est tam in p̄nti q̄ in futuro. Nā charitas hic incipit: ⁊ in futuro in ꝑpetuo manet. j. Coꝛ. xiij. ca. Charitas nunq̄ excidit. ⁊c̄. Nimiꝝ quero te o hō. Quid est illud sine q̄ nec in p̄nti vita nec in futuro poterit esse aliq̄d vtile aut valens? R̄n̄r q̄ charitas. Uñ Aug. Attende quanti p̄cij est charitas q̄ si desit frustra habent̄ cetera: si aūt assit habent̄ om̄ia. Itē quero quō duo infinite distantes vnus in oriente alius in occidente: vel vnus in summitate celi: ali⁹ in ꝓfunditate inferni existentes: facere possint vt sint ꝓpinquissimi ⁊ vniti? R̄n̄r q̄ charitate: q̄r Diony. iiij. de di. no. d̄t. Amoꝛ est virtus vnitiua. Uñ Alb. magnus de mirabili scientia dei d̄t q̄ charitatis officiū est pctōꝛem de infinita distātia pcti moꝛtalis adducere ⁊ vnire deo summo. Hieroñ. O nimiā dei beniuolentiā: o ineffabilē eius benignitatem: premiū nobis pollicet̄. s. seip̄m si inuicem diligimus.

F

De inductione ad amorē fraternum

F Circa scd̄m de inductione ad amorē fraternū queritur cur noluit de⁹ vt sufficeret diligere hoī deū solū: sed p̄cepit ⁊ diligere primū ⁊ etiā inimicū? Ad h̄ r̄n̄den do quatuoꝛ rōnes inductiuas poni sufficiat p quas hortat̄ hō ⁊ inducit̄ ad dilectionē proximi.

- Prima rō hoꝛtantis scripture
- Scd̄a exemplaris figure
- Tertia coniunctionis nature
- Quarta ꝯsiderationis creature

Prima ratio scripture

Prima rō hoꝛtantis scripture. Nam scriptura sacra crebrius nos hoꝛtat̄ ad dilectionē primi sicut ⁊ ad dilectionē dei adeo q̄ aliq̄n solā nobis dilectionē primi p ponit quasi hec sufficiat p dilectione dei. Uñ saluatoꝛ Joan. xv. d̄t. Hoc est p̄ceptum meū vt diligatis inuicē. Et de dilectione dei nil ibi addit. Itē Joan. xiij. Mandatū nouū do vobis vt diligatis inuicē sicut dile. vos. In h̄ cognoscēt oēs q̄r dis̄ mei estis si di. ad in. ha. Itē Roꝰ. xiij. Qui diligit proximū legē impleuit ⁊c̄. Et in plurib⁹ alijs passib⁹ scripture q̄ causa breuitatis ptranseo. Sed quare h̄ sic? R̄n̄det Joan. Chrys. q̄r dilectio dei ⁊ primi cōcatenata sunt vt vnū in alio includat̄: iuxta illud. j. Joan. iiij. Si q̄s dixerit q̄m diligo deū: ⁊ fratrem suū odit: mendax est: q̄ eñ nō diligit frēm suū quē videt: deū quē non videt quō pōt diligere? Hoc mādatum habemus a deo vt q̄ diligit deū: diligat ⁊ fratrē suum. Non sufficit q̄ deo q̄ q̄s diligat ip̄m deū ⁊ nō diligat proximū: nec econuerso: q̄r he due dilectiones cōcatenate sunt ⁊ vna gignitur ac crescit ex altera. Uñ btūs Greg. d̄t. Per amorē proximi dei amoꝛ gignit̄: ⁊ p amorem dei amoꝛ primi nutrit̄. Hec ille. Rō q̄r proxim⁹ in deū ⁊ ꝓpter deū est diligendus. Sed ⁊ ip̄e deus sic est diligendus vt ꝓpter deū ⁊ eius preceptū ac amorē exhibeat̄ dilectio ⁊ ipsi primo.

Scd̄a exemplaris figure

Scd̄a rō est exemplaris figure: q̄r deus ip̄e diligit non tm̄ seip̄m: sed ⁊ nos miseros. Uñ ⁊ in exemplū se ꝓponit di. Hoc est p̄ceptū meū vt diligatꝫ inuicē sicut dilexi vos: ⁊ adeo vt oēs hoies velit deus saluos fieri. j. Tim̄. ij. Sic q̄ ⁊ nos debemus facere ⁊ deū imitari in dilectione vtraq̄.

G

Questio

G Si dicas: Quare debeo diligere eū qui me odit? Ad h̄ r̄n̄r q̄ diligere debemus ꝓpter deū ⁊ in deū: q̄r ip̄e d̄t: Diligite inimicos vestros: bn̄facite his q̄ oderūt vos: ⁊ orate p ꝑsequentibus ⁊ calumniantib⁹ vos: vt sitis filij patris vestri qui solē suū facit oriri super bonos ⁊ malos Mat. v. Ex quibus claret q̄ oēs sunt diligendi ad gratiam ⁊ gl̄iam. Nimiꝝ de bonis satꝫ patet q̄ sunt diligendi q̄r tales chr̄s diligit vt fratres ⁊ soroꝛes ac matrem. Matt. xij. Quicunq̄ voluerit facere voluntatē patris mei: ip̄e me⁹ fra. soroꝛ ⁊c̄. Sed ⁊ mali diligēdi sunt etiā qui te oderunt vel odiunt. Et h̄ primo ꝓpter dei preceptum ⁊ amorē. Nā si deū diligis: ⁊ ei⁹ filiū amabis propter deū: ⁊ sic oēm proximū amabis inquantū creatura dei est. Nā amici tui filiū amas: imo ⁊ canē ⁊ queq̄ ei⁹ sunt. Scd̄o debes te odientem amare ꝓpter ip̄m vt salues illū de malitia sua. Si eñ frēm tuū sanum amabas ama ⁊ egrotū: p̄cipue cū iā magis indigeat. Tertio debes amare odientem te ꝓpter teip̄m: q̄r in hoc maius lucrū tibiip̄si acquires in merito ⁊ premio. Si aūt oderis odientem vt vinceris a malo: ⁊ teip̄m occidis. j. Joan. iij. Qui non diligit manet in moꝛte. Hec s̄m doc. Sicut q̄ deo ipsi non sufficit ex charitate diligere nos tm̄ bonos: sed etiā malos: sic vult vt ⁊ nos diligamus proximos oēs.

Tertia coniunctionis nature

Tertia rō coniunctionis nature. Nā deus oꝛdinem nature seruare vult in mundo ⁊ maxime in membꝛo humano. Uñ videmus sic oꝛdinatū a deo q̄ caput non sibi soli tm̄mō: sed etiā alijs membꝛis regendis ⁊ influendis ꝓdest. Oculus nō sibi soli videt sed ⁊ alijs membꝛis: sic ⁊ de ceteris membꝛis: sed nos oēs vnū coꝛpus sumus in chr̄o ⁊ membꝛa de membꝛo. j. Coꝛ. xij. q̄ sicut membꝛa inuicem debemus deū tanq̄ caput ⁊ etiā proximos tanq̄ membꝛa diligere: ⁊ etiā inimicū tanq̄ membꝛū egrū.

Quarta ꝯsiderationis creature

Quarta ratio ꝯsiderationis creature: nam lex nature est q̄ oēs creature eiusdem speciei diligant se ⁊ mutuo ad sibi similia conueniunt vt lupus ad lupum: serpens ad serpentem. Et crudelia vel ferocia non solent nocere eis que sunt sui generis nisi contingenter ⁊ raro ex aliqua accidentali occasiōe. Quanto magis homo ratione vigens debet diligere proximum. Unde Ecc̄i. xiij. Omne animal diligit simile sibi: sic ⁊ om̄is homo proximum sibi. Proinde sancti dei hoꝛtantur nos plurimum ad fraternam charitatem: scientes eius fructum deo gratum. Unde. j. Pet. iiij. Charissimi estote prudentes ⁊ vigilate in oꝛatiōibus: ante oīa autem mutuam in vobismetipsis charitatem cōtinuam habebitis: quia charitas operit multitudinem peccatoꝛum. Lyra notanter dicit: ante omnia: quia charitas excellentioꝛ est ceteris virtutibus q̄ dicit̄ operire multitudinem peccatoꝛum. s. ne deus illa puniat sed dimittat. Nam peccati remissio fit per dei gratiam: cui cōiuncta est charitas s̄m essentiam: vt dicit Fran. ⁊ Scotus. Hinc etiam. j. Joā. iiij. Charissimi diligamus inuicem: quia charitas ex deo est. s. infusa. Et oīs qui diligit fratrem ex deo natus est: quia charitas est quedam participatio ⁊ assimilatio diuine bonitatis in nobis s̄m Lyram. O ergo anima humana habe charitatē ⁊ habebis deum in te. O q̄ miseri ⁊ infelices sunt qui odiunt fratres vel iram tenent cōtra proximū: q̄r diabolus possidet eos: vt d̄t Aug. Isti beati apl̄i charitate pleni fuerunt ⁊ nunc cum chr̄o regnant.

H

De cognitione gratuite charitatis fraternalis

H Circa tertiū de cognitiōe gratuite charitatis fraternalis querit̄: Per qualia signa cognoscit̄ ⁊ comprobat̄

quis primū gratuita charitate amare. Ratio q̄stionis. quia non omnis amor primi est sctūs ⁊ deo gratus: imo quādoq̄ est viciosus. vt p3 in multis malis ⁊ carnalib⁹ hoibus. Q̄nq̄ est naturalis: vt in cōsanguineis. Amor aūt gratuitus certitudinal̄r sciri non pōt: sed per signa cōiecturat. Unde Eccls. ix. Sūt iusti atq̄ sapiētes ⁊ opa eoꝝ in ma. dei. ⁊ nescit hō vtrū amore vel odio dignus sit. sed oia in fu. ⁊c. Respondet ergo ad q̄stionez. Ad h̄ ex scripturis dant plura signa ꝫm dictamina sanctoꝝ ꝑ que cōprobat gratuitus amor primi.

Primū signū

Primū signum. anie primi salutē amare ⁊ admonere. j. Coꝛ. xiij. Charitas nō q̄rit que sua sunt: sed q̄ iesu chri. Unde Prosp. de pe. dist. ij. Charitas est. dicit. Proximos sic nos diligimus qn̄ ad mores bonos ⁊ eternā vitā ꝯsequendā eorum saluti cōsulimus. Hec ibi. Isti bti apli sic amauerūt. Nam cū venissent in Persidā req̄siti cur venissent: dixerunt. Causa salutis vestre huc venimus. Et illis ꝑdicauerūt chrm̄.

Scdm signū

Scdm̄ signū. bonis primi cōgaudere. ⁊ per cōtrariū malis primi cōdolere. Rom. xij. Gaudete cū gaudētibus: flete cū flētibus. ad Gal. vj. Alter alterius onera portate. ⁊ sic adiplebitis legem chri. i. charitatis. Augu. Inuidia est odiū felicitatis aliene. Bti apli Simon ⁊ Iudas hoc suauerūt: qn̄ cōuictis de mēdacio phanasticis: q̄ ꝑdicabāt multa ꝑlia futura fore: cū dux vellet illos cōburere: non ꝑmiserūt di. Nos non sumus missi vt viuos occidam⁹: sed mortuos viuificem⁹. ⁊ sic eis bona salutis eтne q̄rebant.

tertiū signū.

Tertiū. culpas primoꝝ cauere ⁊ corrigere. Rom. xiij. Dilectio primi malum non operat. xxiij. q. v. Non putes. Augu. dt. ꝙ non est charitas: sed lāguor qn̄ mali mores seruoꝝ: aut filiorum: aut vicinoꝝ non corrigunt seu emendant. Idē. v. q. v. Non oīs. dicit. Melius est cū seueritate diligere q̄ cū lenitate decipe. Hoc seruauerunt illi apli qn̄ duo magi iniq̄ eis resistebāt: ⁊ multitudinē serpentiū aduenire fecerūt cōtra aplos. Sed apli pallia de serpentib⁹ implētes: in illos ꝓiecerūt dicētes. In noīe dñi nō moriemini: sed dolore a serpētibus torq̄bimini. et sic eos a serpētibus morderi ꝑmiserūt vt emendarent: cosq̄ tandem a serpentibus liberauerūt: sed illi indurati sunt in malo.

Quartū

Quartū. damnū primo ꝑcipue in spūalib⁹ non inferre. j. Coꝛ. xiij. Charitas non agit perperā. Ly. i. puerse. Chrys. Oīa agamus ne primus scandalizet scz ruendo in pctm̄. Nam ve illi per quē scandalū venit Mat. xviij.

Quintū

Quintū. excusare facta primi: non temerarie iudicādo damnare. j. Coꝛ. iiij. Nolite ante tp̄s iudicare q̄adusq̄ veniat dñs. Bern. Caue serue dei aliene cōuersationis esse curiosus explorator: aut temerarius iudex: etiā si perperā actū dep̄hendis: ne sic iudices primū. magis aūt excusa intentionē eius si opus nō pōt. puta ignorantiam: surreptionē di. Si talis tentatō mihi euenisset q̄d de me fecisset. Hec ille.

Sextum.

Sextū: famā primi custodire: non detrahere. ps. Detrahentē secreto primo suo hunc ꝑsequebar. Rom. j. Detractores deo odibiles. D Ista predicta tria īmediate bti isti apli seruasse ondērūt. q2 legit de eis ꝙ dū quedā filia ducis ex fornicatiōe filiū pariēs q̄ndā sctm̄ diaconū infamasset ꝙ ex illo ꝯcepit: quē pentes occidere volebāt Sed apli dixerūt infanti. In noīe dñi ꝑcipimus: dic nobis si iste diacon⁹ hec ꝑsumpsit. Ad hoc infans vni⁹ diei miraculose loq̄ns r̄ndit. Iste diaconus castus ⁊ sctūs ꝟgo manet. Cū aūt illi instarēt vt apli q̄rerēt q̄s autor huis sceleris fuisset. Responderūt. Innocētes absolue re: nocētes ꝑdere non decet. Septimū: q̄uamen primo in nullo facere. i. nec in ꝑsona: nec in fama: nec in rebus ledere. j. Thes. iiij. Videte ne q̄s supgrediat. Ly. opp̄mendo: neq̄ circūueniat decipiēdo frēm suū: qm̄ deus vindex est de his.

Octauū

Octauū signū habenti necessitatē subuenire. j. Joā. iij. Qui habuerit substantiā hui⁹ mundi: ⁊ vide. fra. su. ne. haben. ⁊ clau. visce. sua ab eo: quō chari. ⁊c. Nonum inimicos diligere: ⁊ se de eis non vindicare Mat. v. Diligite inimicos vr̄os: bn̄facite his q̄ oderūt vos: vt sitis filii p̄ris vr̄i. Ista oīa bti apli suauerūt. Nam legit de eis. ꝙ cū ip̄os infideles trucidare vellent: angelus dñi appuit eis dicēs. Eligite aut istorum oim interitū repentinū: aut vr̄m martyriū. Tūc apostoli orauerūt pro illoꝝ inimicoꝝ salute. patuit ꝫmo. j. J. ⁊ sic martyriū cōpleuerūt. O ergo charissimi accedamus ad orandū chrm̄ iesum: vt eoꝝ meritis det nobis grām vere dilectionis: ⁊ tandē gl̄iam.

¶ De sanctis Simone ⁊ Juda Sermo. iij.

Ego elegi vos de mūdo: ꝓpterea odit vos mūdus. Jo. xv. ⁊ in euāgelio de apl̄is. A Sicut docet Augusti. cōfes. lib. x. Ueritas parit odiū. Oēs q̄ppe amant ꝟitatem lucentē: sed odiūt eam redarguentē. Exēplū ponit de oculis egris q̄bus odiosa est lux que puris est amabilis. Sic in ꝓposito. Ex quo apli sanctissimi ꝟitate pleni redarguebant vicia totius mūdi tam potentum q̄3 diuitum ⁊ ꝟitatem fidei ꝑdicantes: verū deū iesum annūciantes: de falsitate idolatrie oēs redarguebāt: qua falsitate. s. mūdus plenus egrotabat: ideo mūdus illos odiebat ac ꝑsequebatur vsq̄ ad mortē. sicut freneticus insaniēs cōtra medicū persequit ⁊ occidit eum. Sed dñs iesus chrs cōsolatur eos de electiōe ad vitā eternā di. Ego elegi vos de mūdo. s. ad regnū celoꝝ. ꝓpterea. s. non curate de h̄ ꝙ odit vos mūdus. i. mūdani hoies insani ⁊ falsitate decepti erroris. Hec q̄ꝟba dicunt de istis etiā aplis. Iuxta q̄ tria mysteria notabim⁹ ꝑ ꝫmone ad honorē illoꝝ

¶ Primū de electoꝝ chri odio ab hoc mūdo.
¶ Scdm̄ de sanctoꝝ dei flagello in hoc seculo.
¶ Tertiū de aploꝝ hoꝝ priuilegio quo sūt honorati a christo. Hec clarent ex themate. B

B Cur mundani ꝑsequunt bonos ⁊ electos.

¶ Circa pmum de electoꝝ chri odio a mundo querit. Unde est. ꝙ mūdani hoies non diligūt: sed odiūt ⁊ ꝑsequunt bonos ⁊ chri electos. Cum em̄ ꝫm philosophū iij. Topicoꝝ. Bonū quanto melius: tanto eligibilius. ⁊ per cōsequens amabilius. Sed quia (vt idem dt) Bonum anime est optimū. Et lib. vij. dicit ꝙ prauus homo deterior est bestia. Homines ꝟo virtuosi propter ꝟtutis excellentiā dij dicunt ⁊ sunt ꝑhonorandi. Mirū est ergo ꝙ homines mūdani odire possunt sanctos qui sūt ꝟtuosissimi: cum naturali lege haberēt amare eos. Respondēdo ad hec notandū est pro ꝯclusione: ꝙ q̄uis bonos deberēt oēs homies diligere ip̄a rōnis lege: tamen teste saluatore mūdus odit bonos ex viciosa corruptione. Et huius cause assignant ꝑcipue sex.

Prima causa

Prima causa. quia christū dñm odit oīs reprobus q̄bus mundus est plenus. ita ꝙ sicut scribit. j. Joā. v. mundus totus in maligno sit. Cum ergo odiant chrm̄ caput: nō mirum ꝙ odiant eius suos qui caput ⁊ dñm eoꝝ oderunt. Unde dicit chrs Joan. xv. Si mūdus vos odit: scitote q2 me priorē vobis odio habuit. Nō est seru⁹ maior dño suo. si me ꝑsecuti sunt ⁊ vos ꝑsequentur. Ex quo claret ꝙ pessime faciunt christiani dum murmurant de hoc: q2 odia ⁊ ꝑsecutiones patiunt ⁊ conq̄runt cōtra deuz. Nā Augusti. in ꝫmone de marty. dicit. Recusat esse in corpore qui odiū non vult sustinere cū capite. i. christo. vn̄ exēplo chri tolerandū est.

Scda causa.

Scda causa. q2 redarguūt boni sepe malos de prauis actibus. mali autē nolūt audire correptionē: sed vellent loqui sibi placētia. vt scribitur Esaie. xxx. Unde Eccli. xxxij. Peccator homo vitabit correctionē. Lyra. tanq̄3 sibi abhominabilē. Sicut em̄ videmus ꝙ aues noctis odiunt lucem: ita mali lucē bonitatis. Propterea saluator dicit Joānis. iij. Lux venit in mundū. i. chrs qui est lux vera: ⁊ dilexerūt homines magis tenebras scz infidelitatis ⁊ malicie peccati. erant em̄ eoꝝ mala opa. C Ubi Lyra dicit. ꝙ legisperiti cognouerūt chrm̄ verum esse Jesum. sed quia arguebat eoꝝ vicia: moti fuerūt contra eum inuidia excecante eoꝝ cognitionē. quia passio fortis puertit iudiciū rōnis. sicut p3 in cōtinente: qui ꝑsente passione iudicat sibi esse fornicandū: tamē extra passionem positus iudicat cōtrariū. vt dicit. vij. Ethi. Item Cato. Ira impedit animū: ne possit cernere verum. Sic et inuidia. Unde ⁊ subdit christ⁹ dicēs. Oīs em̄ qui male agit: odit lucem. vt patz de adultero: fure. ⁊ sic de aliis. Et nō venit ad lucem. i. in palam: vt non arguant opa eius. s. mala per iusticiā secularē. Item Joan. vij. dt. Non potest mūdus odisse vos. s. mūdanos. me aūt odit: q2 ego testimoniū perhibeo de illo. scz redarguendo. quia opera

eius sunt mala. sic est de alijs bonis q ppterea odiunt.

Tertia

Tertia causa. qui inimicat sibi ipi ois malus. Nō mirum ergo q bonos odit: qui et seipm odit. Nam vt dicit Eccli. x. Qui sibi nequā: cui bonus. q. d. nulli. Si qras. Et quō odit seipm malus. Rndet. quia q diligit iniqtatem odit aiam suā. teste ps. sed pctores mūdi sūt hmōi. ergo. zc.

Quarta

Quarta causa. qr suos etiā charos sic et se odit homo mūdanus. Non mirū ergo q odit alienos. i. bonos et iustos. Et ptz. quia suos charos vt filios: vxorem: et cōsanguineos voluit sibi cōsociare et pticeps esse suaz iniqtatū: et illis occasionē dānatiōis pstant: cū male acqsita illis possidēda relinquūt: qbus et ipe et illi damnant. Nam ad restitutonē vsuraz et male ablatoz tenent oēs ad quos deuoluunt talia tam filij q extranei. sm Augusti. xiiij. q. vj. Si res. et extra de vsu. Tua nos. Unde merito de talibus dicit illud Osee. ix. Effraim deducet ad interfectionē filios suos. Effraim interptatur auctus vel fertilis. et sicat ditatos ex male acqsitis: qui suos in eis hereditādo interficiūt morte gehenne.

Quinta.

Quinta causa. quia dissimiles sunt boni a mūdanis in moribus. Dissimilitudo aūt est causa odij: sicut per contrarium silitudo est causa dilectiōis. Eccli. xiij. Omne anial diligit sibi sile. Unde saluator Joā. xv. dicit aplis. Si de mūdo fuissetis. s. imitādo ?cupiscētias mūdi: mūdus qd suū erat diligeret. qr vō non estis de mūdo: sed ego elegi vos: ppterea odit vos mūdus. Chrys. Malus dns malos suos sue volūtati cōformes diligit. et p contrariū bonus dns bonos amat suos: et malos redarguit Sic chrs dns bonus amat bonos: et mūdus malos. Si dicas. Tamē multi pncipes mūdani et mali psequunt malos. vt fures et latrones. Respondet Ly. in postilla. sup Joā. xv. dicēs. q malū non pōt esse purum quin habeat aliqd de bono: aliter seipm destrueret. sm phm. iiij Phys. Et ideo licet plurimi pncipes sint mūdani et mali quo ad supbiam vel etiā infidelitatē et hmōi: tamē habent aliqd bonū. vt iusticiā: clementiā: et aliq hmōi. sicut legit de Traiano et alijs mltis pncipibus. Et sic persequunt pdones inquantū sūt dissimiles in bono iusticie. sic et de alijs homibus.

Sexta.

Sexta causa. quia infectū habet iudiciū omis iniquus. vt bona vtutuz que deberēt placere iudicet amara. Esa. v. Ve qui dicūt malū bonū: et bonū malū: ponētes tenebras in lucem: et lucem in tenebras: ponentes amarū in dulce. Uidemus em ad experientiā. q qui habet corruptū palatū: et iudiciū saporis (sicut claret de febricitāte) iudicat amaz dulce: et ea q sunt sibi nociua diligit. puta aque potū: ac vinū iudicat amari saporis et abominabilis. Proinde vt dt Grego. a pncipio mūdi bonos sustinuisse semp psecutionē malorum legimus. Qd ptz. Primo de angelis. inter quos factū est preliū magnū in celo: malis pliantibus ?tra bonos. Secūdo de Cain: q occidit Abel iustū. Tertio de Ismael psequēte Isaac. Quarto de Esau contra Jacob. Quīto de filijs israel volētibus occidere Joseph. Sexto de iudeis psequētibus chrm et discipulos eius. Non mirū ergo q mūdus psequit bonos: nec nouū. Sz o charissimi laborem9 vt patiam in psecutionib9 deo dāte habeam9. qr velim9 nolimus pati optet aduersa si boni esse cupimus. Grego. Abel esse renuit quē Cain malicia non exercet. D

D Cur deus pmittit electos in hoc mūdo a malis flagellari

¶ Circa scdm de sctoz dei flagello in hoc seculo qrit. Cur deus qui est suauis in oibus vult suos sanctos et electos in hoc mūdo psequi: odiri: et affligi a malis hoibus? Rō qstiōis. qr ps. dt. Custodit dns oēs diligētes se: et oēs pctores disperdet. q videt q ds deberet custodire sctōs et potius affligere malos. Itē qr Job. ix. dt. Si flagellat ds occidat semel: et nō de penis innocentū rideat. Ly. q. d. Nōne deberet sufficere q innocētes ppter pctm originale affligunt in morte: et nō affligerent per malos in vita: cuius videm9 cōtrariū. Nunqd ridet deus. i. delectat deus in penis innocentū? q. d. nō ridet qr homo solet ridere de his que placēt. sed deo nō placent pene et afflictiōes innocentū ppter se. Mirū ergo est cur ipe ds voluit fieri in mūdo isto: et pmittit q sancti affligant: odiant: et psequant: ac etiā occidant ab iniqs hoibus vel demonibus. Ad hec respondet sm doct. q misericors deus sic mundū circa suos misericorditer ordinat: vt eos viriliter flagellari pmittat: non q placerent deo afflictiōes suoz electoz ppt se: sed pro hoim salubritate. Et declarat h pcipue ex sex rōnibus.

Prima ratio

Prima ratio ex pte mundi. s. vt cōtemnat. Unde Augu. Nō ?uertit aia ad deū: nisi cū ab hoc seculo auertit. Nec opportunius ab hoc seculo auertit: nisi eius pniciosis voluptatib9 labores: dolores: ac amaritudies miscerentur. Si em cessaret dns et non misceret amaritudines felicitatibus seculi: obliuisceremur eū. Hec Augu. Sicut qppe mater pia volens filiū ablactare et sequestrare a sugēdo amarissimis cōfectionib9 inungit māmillas et sic ille respuit sugere ppt amaritudinē. Sic fecit nobis deus vt mundū cōtemnam9: et eius vicia delectabiliaq refutemus: amaritudies admiscuit odioz et aduersitatū. Bern. O mūde imunde si transiēs sic me tenes: qd faceres si maneres? q. d. mlto magis a deo separes.

Scda ratio.

Scda ratio ex pte electi. s. vt se recognoscēdo humilietur et in gratia cōseruet. Unde. ij. Cor. xij. aplus dt. Ne magnitudo reuelationū extollat me: datus est mihi stimulus. zc.

Tertia ratio

Tertia ratio ex pte fidei: vt. s. confirmaret. Non em est credendū q tot et tanta aduersa ac martyria sustiuissent sctissimi viri. s. oēs apli: martyres cōfessores: et sctissime vgines: viduaeq et alij p fide chri nisi coguissent eam omi vitate plenā: ppter quaz vltro se morti obtulerūt: vt puenirent ad chrm dnm. Un Maximus in sermo. de marty. dicit. Magni piculi res est: si post pphetaz oracla: post aploz testimonia: post martyrū vulnera veterē fidem qsi nouellā discutere presumas: et post tam manifestos duces adhuc in errore pmaneas. O ergo charissime esto fidelis vsq ad mortem.

Quarta ro.

Quarta ratio ex pte exempli. s. vt alij instruant per patiam sctoz. Sicut ptz in Job ca. vj. dicēte. Hec mihi sit cōsolatio vt affligens me dolore nō parcat: nec cōtradicam smonibus sctis. Bern. Felix q passiones corpis sui ppter iusticiā ordinat: vt qcqd patiat ppter dei filium patiat: qtenus et a corde tollat murmuratō: et in ore versat vox laudis et gratiazactio. Hec Bern. Sic q in Job et alijs sctis maxime in chro habem9 exemplū patientie: vt non murmurem9 cōtra deū in aduersis: sed gratias agamus.

Quinta ro.

Quinta ratio ex pte celestis regni: vt magna fore btitudo credat: que tam charo pcio sanctis datur. Nam reuera talis et tanta est: vt ait aplus Rom. viij. Nō sunt cōdigne passiones hui9 tpis ad futurā gloriam que reue. zc. Uult ergo deus vt sui electi magna patiant ad pmerendū maius pmiū et celestem coronā. sicut hoc claret in martyribus. Unde Jaco. j. Btūs vir q suffert tenta. qm cū pba. fue. ac. co. vite: quā repromisit deus diligē. se.

Sexta ratio

Sexta ratio ex pte iudicij veri: scz amoris diuini: vt vera et ?tuita charitas cōprobet. Naz per flagella psentia cōprobat si homo vere deū amauerit. quia Grego. dt. Pena interrogat si qetus quis veraciter amat. Nemo enim in pace vires suas cognoscit. Item per flagella indicat q deus talem hoiem amat. Apoc. iij. Ego quos amo arguo. zc. Augu. Magna dei ira est quādo peccantē non corripit: sed licentiā vagandi in peccatū ruendi pmittit. Bernar. Tunc magis irascitur deus: cum non irasci nescitur. Non em cum nescio: sed cum sentio te iratum: tunc maxime cōfido ppitium. Etenim cum iratus fueris domine: misericordie recordaberis. Hec Bernardus. E

E De priuilegiis Simonis et Jude apostolorum.

¶ Circa tertiū de priuilegio horū sanctoz sit pro conclusione. q bndictus dns Jesus sublimauit istos sctos magnis priuilegioz honoribus. Primū est apice electionis. quia dns elegit eos ex omibus hoibus mundi ad numez duodecim aploz: qd maioris est dignitatis q fore regem vel impatorem: vel etiā papam. Nam aplatus excellentissimū gradū tenet in ordine sctoz sm Dionysiū. Scdm est cognationis chri et eius mris. qr fuerunt filij Marie cleophe. s. filie que fuit vxor alphei: sorores gliose vginis matris chri. Hec em genuit Jacobū minorē: Simonē: Taddeū: et Joseph iustū. F

F Questio de chri cognatione spuali.

Hic querit qliter hō possit cū chro et vgine ei9 mre cognationem spualem hre. Ad qd rndendo notādū q sunt qdā hoies qui habēt cōfusibilez cognationē: vtpote cū bris

tis aīalibus. iuxta illō ps̄. Hō cū in hono. es. nō intellexit compatus est iumētis insipiētibus: ⁊ silis factus est illis. Nam auarus cognationē cōtrahit ⁊ silitudinē cuz talpa q̄ semp terrā fodit. Luxuriosus cū porco: Superbus cū pauone: Inuid⁹ cū cane: Gulosus cū lupo: Iracūdus cū vrso: Acidiosus cum asino. ⁊ sic de alijs. Ambro. in hexam. Homo neglecta in se dei imagine cadēs in vicia: nō recte dicit hō: sed iumentū. Uñ Ps̄. Nolite fieri sicut equus ⁊ mulus ⁊c. Alij sunt hoies q̄ habent cognationē naturalē: fm quam vnus hoim est ab altero fm carnis ppaginez: ⁊ vnaq̄q̄ aīa est ad imaginē dei. Et ista cognatio tanq̄ nobilis est honorāda ⁊ cōseruanda ne fedet vicio. Eccli. xj. Fili in māsuetudie ſua animā tuā: ⁊ da illi honorē fm meritū suū. Alij deniq̄ sunt hoies qui vltra hoc scōm sunt cognatione spūali cōiuncti chr̄o vt filio dei naturali: ipi filij adoptiui: sicut sunt chr̄iani in gr̄a existētes. de q̄bus Ioan. j. Quotq̄t autē receperūt eum dedit eis ptātem filios dei fieri. ⁊c. Et hec est sūma ⁊ nobilissima cognatio ad chr̄m ⁊ eius matrem quā homo habet p fidem chr̄i: charitatē et gr̄am. De qua chr̄s Luc. viij. Mater mea ⁊ frēs mei hi sunt q̄ vbum dei audiūt ⁊ faciūt. vbuz. s. fidei charitate formate.

Tertiū

Tertiū p̄uilegiū est deuotiōis ardētis. quia legit de eis q̄ ad introitū ipoꝝ demones clamabāt p energuminos. O apl̄i dei viui: ecce flāmis exurimur. s. orōnis vestre ignite.

Quartū

Quartū est enitētis sanctitatꝫ. Nam dr̄ in historia eccl̄iastica de Iuda. q̄ cū venisset ad regem Abagarū: vidit rex in vultu eius quendā miꝝ ⁊ diuinū splendorē p quē enitebat eius sctitas. Sicut eñ pctōres sunt tenebrosi per pctā: sic scti per cōtrariū sunt lucidi per gr̄e dei splendorez. j. Thes. v. Oēs vos filij lucis estis ⁊ filij dei: non tenebraꝝ.

Quintū.

Quintū est fructificationis. q: fidē multū dilatauerūt: ⁊ multos suis p̄dicationibus ad chr̄m cōuerterūt. ptꝫ in Legenda. G

Sextū

Sextū gratiose instructionis in articulis fidei. Nam Simon cōposuit in symbolo decimū articuluz fidei. scz Sanctā eccl̄iam catholicā. In quo docet credere p̄mo. q̄ eccl̄ia fideliū chr̄i est sctā: ita q̄ intra eccl̄iam existentes. i. in vnitate eius possūt tm̄modo saluari: ⁊ extra eā non est salus. Unde errant q̄ dicūt q̄ q̄libet homo bene viuēs saluari possit in quacūq̄ fide. Unde Augu. extra de heret. c. Firmissime inq̄t tene. ⁊ nullatenus dubites oēm hereticū aut scismaticū: ⁊ oēm qui est extra vnitatē eccl̄ie eterni ignis incēdio cū diabolo pticipandū. Scd̄o docet q̄ hec sctā eccl̄ia est vniuersalis. ideo dicit catholicā. i. vniuersalē. Unde extra de sum. tri. ⁊ fi. ca. j. Una est fideliū vniuersalis eccl̄ia extra quā nullus omino saluat.

Eccl̄ia diuisa i tres partes.

Et nota q̄ hec eccl̄ia est diuisa i tres partes habēs vnicū caput. s. chr̄m ⁊ eius vicariū. s. Romanum pontificē. Uñ Mat. xvj. chr̄s dixit. Tu es Petrus ⁊ sup hanc petrā edificabo eccl̄iam meā. Una q̄ppe ps eccl̄ie est in toto mūdo: q̄ est cōgregatio fideliū. Secunda pars in purgatorio. Tertia in celo. Hec rep̄sentant tres ptes hostie in missa. Unde vsus. Pars intincta mero pro viuis sacrificat. Alia pro sctis: tertia p redimendis. Quicq̄d ergo hec vna eccl̄ia detminat tenēdū est: ⁊ ei tanq̄ capiti in oibus obediendū est chr̄iano. Mat. xviij. Qui eccl̄iam nō audierit: sit tibi sicut ethnicus et publicanus. H

H Itē Taddeus cōposuit in symbolo vndecimū articulū. s. Sanctoꝝ cōmunionē: remissionē pctōꝝ. fm Henri. de Frimaria. licz alij dicant. q̄ Sanctoꝝ cōmunionē simul cū p̄dicto articulo posuit Simon Et in hoc docemur p̄mo credere. q̄ in sctā eccl̄ia est sanctoꝝ cōmunicatio: ita q̄ fideles pticipes sunt oim bonorum opeꝝ p sctōs ⁊ per quodlibet mēbrum eccl̄ie factorum ac meritoꝝ. Iuxta illud ps̄. Particeps ego sū oim timentiū te ⁊c. Secūdo docemur credere. q̄ in sctē ecclesie sacramēto. s. in eucharistia cōtinet vere sanctus sanctoꝝ. i. chr̄s dñs: in quo oēs scti habēt vite eterne pticipationē. Et ideo eucharistia dicit sctōꝝ cōmunio. Et q̄ sic intelligi debeat habet extra de sum. tri. c. j. §. vna vo. Tertio docemur credere q̄ in sctā eccl̄ia est remissio oim pctōꝝ p sacr̄a. s. p baptismū: p pniam ⁊c. Errant g̊ qui desp̄ant. Isid. Desp̄atio est pessimū oim peccatoꝝ.

Ultimum de suffragijs apostoloꝝ.

Ultimū p̄uilegiū est abūdantis suffragationis. Nam legunt subuenisse hoibus in corpe ⁊ aīa infirmitates curādo ⁊ vulnera: cū h̄ etiā aīam saluādo p fidei doctrinā. Iudas sanauit Abagarū: ⁊ vterq̄ cecos illuminabat: surdos: claudos: leprosos: et varios infirmos curabat. Itē subueniebāt etiam in p̄sona ⁊ rebus bella cōpescendo. Unde dixerūt duci cōtra Indos pgenti ad bellum. Pax nobiscū intrauit: ⁊ in crastinū victoriā sine hūani sanguinis effusione cōcesserūt. Patꝫ in legenda. Hoc etiā ptꝫ in ciuitate Edissa: in qua epl̄a saluatoris Abagaro missa cū reuerētia seruabat: vbi nullus hereticus vel paganus viuere poterat. Et dū hostes cōtra ciuitatē insurgebāt: puer sup portā ciuitatꝫ eam legebat: ⁊ illa die hostes aut fugiebāt: aut cōponebāt. Item subueniūt vulneratis. Nam refert discipl̄us. q̄ q̄dam amicus regis Nicanor in bello sagittā accepit: qui de ossib⁹ eius nullo modo poterat euelli. tunc Simon in nomine iesu eā excepit ⁊ mox sanauit: vt nec vestigiū videret. Item subueniūt cōtra infamiā vt dictū est s̄. ij. sermo. I. de diacono infamato. Itē cōtra pericula bestiaꝝ ⁊ venenosoꝝ. Nam cū due tigrides ferocissime oēs occurrētes sibi hoies occiderēt: apl̄i adueniētes in noīe iesu velut oues māsuetas eas fecerūt. Deniq̄ Simon triginta mortuos in aq̄s mersos legit suscitasse. O ergo scti apl̄i orate pro nobis apud chr̄m. Amen.

¶ Sermonē quartū de eis vide in Cōi aplōꝝ.

¶ In festo oim sctōꝝ. Ser. j. de veneratiōe sctōꝝ.

Laudate dominū in sanctis eius: laudate euz in firmamēto vtutis ei⁹. ps̄. vl.

A Sancta eccl̄ia hodie oim sanctorum festa colit: ⁊ hortat oēs chr̄ianos: vt deū laudēt in sanctis suis. Nam reuera maxie debem⁹ deū in sanctis collaudare. Primo q̄dem. quia in eis monstrat mira dei clemētia: cum pro eoꝝ bonoꝝ opeꝝ labore cōtulit eis tam excellentē btītudinē ac gl̄iam in celo: q̄ teste apostolo. j. Coꝝ. ij. Nec oculus vidit: nec auris audiuit: nec in cor homi. ⁊c. Secūdo, quia in eis claret mira dei sapia: qua tam pulchre ⁊ gl̄iose eos ordinauit: quosdaz p̄riarchas ⁊ pphetas: quosdā apl̄os ⁊ martyres: quosdam cōfessores: ⁊ quosdā vgines ⁊ oēs in varijs choris angelorum fm merita in ciuitate celesti. Unde Ps̄. Magnus dominus et laudabilis nimis: in ciuitate dei nostri in monte sancto eius. Et iterū ps̄. lxvij. Mirabilis deus in sanctis suis: ⁊ gloriosus in maiestate. Tertio. quia lucet mira dei potētia tanq̄ sūmi regis in tam innumerabili multitudine exercitus celestis. Deniq̄ quarto ostendit in eis erga nos pijssima charitas: cum oēs eos voluit vt auxilient nobis ⁊ intercedāt apud deum pro nostra salute. Augu. O imensa dei pietas: q: sanctoꝝ merita nostra vult esse suffragia. O ergo charissimi auscultemus quomō nos hortat scp̄tura dicens. Laudate dñm in sanctis ei⁹. O vos oēs fideles viri ⁊ mulieres: diuites ⁊ paupes laudate dñm in sanctis: laudate eum in firmamēto vtutis eius. i. firmo ⁊ perpetuo habitaculo: quod deus fundauit sua vtute infinita. Iuxta q̄ vba tria mysteria notabim⁹ pro hoc sermone.

¶ Primū de sanctoꝝ veneratione.
¶ Scd̄m de sanctoꝝ exoratione
¶ Tertiū de sanctoꝝ intercessione.

Nam his mods debemus deum laudare in sanctis: vt intercedant pro nobis. B

B Questio de veneratione sanctoꝝ.

¶ Circa primum de veneratione sanctoꝝ querit. Cur ecclesia venerat sanctos dei festorū celebratiōe. Cum enim cultus festiuitatis deo debeat pro honore latrie: mirum est ergo cur exhibendus sit sanctis? Ad quod fm Guilh. Altisiodo. in sum. de offi. aliosq̄ ꝯcor. doc. respondet q̄ festiuitates sctōꝝ celebrari istituit ꝯueniēt eccl̄ia p honore scti ad laudē dei. ⁊ h̄ rōne mltiplici: p̄cipue q̄ntuplici. Prima ratio amicitie dei ⁊ acceptationis. Nam tanta amicitia charitatis cōiuncti sunt sancti oēs in celo cū deo tanq̄ filij dei ⁊ mēbra vnius capitis scz chr̄i: q̄ honorē qui impēdit sanctis deus sic acceptat ⁊ diligit: ac si sibi pprie impenderet. iuxta illud dī

ctum saluatoris Mat.xxv. Qd vni ex minimis meis fecistis mihi fecistis. Reuera talis ⁊ tanta est charitas inter deū ⁊ sctōs: ꝙ nunq̄ aliqs sctōꝝ in celo pōt aliđ velle q̄ qđ deus vult: nec pōt deus irasci cōtra eos in eternū. Hiero. in testa. In celo vna est charitas oīm btōꝝ q̄ nunq̄ excidet. j. Coꝝ. xiij. Ideo vbi s. Guilh. dt. Cum sctis honorē impēdimus: deū in sctis honoram⁹: et ipm ī eis mirabilē p̄dicam⁹. qꝛ qui sctis honorē tribuit deū spēaliter honorat q̄ eos sctificauit ⁊ glificauit. Exēplū. Si qs honorat filios vel amicos aut s̄uos regis ꝑpter regem: hoc rex p se acceptat. Itē qñ man⁹ honorat muneře vel anulis aureis. siue qñ pes calceis ⁊ hmōi: caput sibi hoc reputat ⁊ resalutat. Sic chr̄s dn̄s: q̄ est rex ⁊ caput oīm sctōꝝ.

Scda ratio.

Secūda rō cōsecratiōis pro templo diuine inhabitatiōis. Si em̄ festa dedicationis vel cōsecrationis tēpli materialis celebrabant tam in ve. q̄ in no. testa. eo ꝙ deus in eis habitet p cultū spēalem ⁊ ad diuina deputat: quāto magis festa sctōꝝ sunt celebranda qui fuerūt in terris: ⁊ nūc sunt in celis aīatū dei templū: quoꝝ aīa ⁊ corpus cōsecrata sunt p grām spiritussancti deo ad inhabitandū hic p grām et in futuro p gliam ꝑpetuā. Vñ. j. Coꝝ. vj. An nescitis qm̄ corda vestra templū sunt spūssancti q̄ habitat in vobis. O tu hō pctōr vide quāta est dei grā: qꝛ inhabitat sctōꝝ suoꝝ et fideliū aīam ⁊ corpus. Sed in cōtrariū in pctō manenti homi ve ⁊ ve. quia diabol⁹ in suo corde habitat possidēdo nunc p maliciā: ⁊ in futuro tradet ꝑpetuo in possessionē diaboli in iferno. Ad ꝓpositū. Ex q̄ ergo in sctis deus habitat ⁊ operat: merito sūt honorādi tam in aīa: q̄ etiā in corpe ⁊ eoꝝ reliquijs. Unde Aug. de ciui. dei dicit. Non sunt cōtemnēda: sed plurimū reuerēda sctōrum corpa: qbus dū adhuc viuerēt spūssctūs q̄si qbusdam organis ad om̄e opus bonū vsus est. Hec ille. Uenerande sunt sanctoꝝ imagines: sicut ⁊ q̄libet res sacre adorant dulia ⁊ in reuerētia habent: nec per hoc serui unt talibus fideles diuino cultu latrie: nec alicui creature. vt ptz in decre. de cōse. di. iij. Uenerabiles. p tex. ⁊ glo.

C
Questio de reliquijs sanctoꝝ.

C Questio occurrit hic. Utrū sctōꝝ reliquie possint ⁊ debeāt portari ad collū a fidelibus? Respondet f̄m frēm Ange. de Claua. in sum. ꝙ nō deberēt portari nisi ex cā mag̃ pro aliq̊ tpe. Tamē f̄m Tho. ij. ij. q. xcvj. licz portare ex deuotione sctōꝝ ⁊ fiducia ad deū: ita tamē ꝙ in hoc nō sit aliq̄ supstitio: qꝛ sic esset illicitū. puta ꝙ vas sit triāgulare: vl' aliud hmōi: qđ non ꝑtinet ad honorem dei ⁊ reuerentiā sctōꝝ. quia sic illicitū est. Deniq̄ circa reliqas sctōꝝ ista sunt obs̄uanda. Unū est: ꝙ vendi vel emi non possunt licite. qꝛ h̄ simonia esset f̄m Ray. ⁊ Gof. j. q. j. q̄ studet.

Scdm

Scdm est. ꝙ reliqas furtiue subtrahere: non solū simplicit pctm̄ est: sed etiā sacrilegiū. xvij. q. iiij. quisqs. etiā si ex deuotiōe h̄ qs faceret. f̄m Ro. ⁊ Hugo.

Tertiū

Tertiū est. ꝙ causa q̄stus reliqe nō debent ostēdi: sicut in plerisq̄ locis cōsueuit fieri. qꝛ vendi dicūnt qñ pro q̄stu ondunt. f̄m Pa. de reli. ⁊ vene. san. cā. Quartū est ꝙ reliqe de nouo inuēte non debēt publice venerari nisi p̄us autoritate sūmi pōtificis fuerint approbate. vt ptz de reli. ⁊ vene. san. c. ij. ⁊ de hmōi sanctoꝝ exoratiōe infra dicem⁹.

Tertia ratō

Tertia rō debite recōpēsationis. Scti em̄ de nobis ī celo magnū festū faciūt gaudeñ. de nr̄a cōuersione Lu. xv. Gaudiū est angelis in celo (sic ⁊ sctis) sup vno pctōre pniam agente. Ut g̃ eis nos vicissitudinē repēdamus debem⁹ festū pro eorum honore agere in terris.

Quarta rō.

Quarta ratio exemplificationis: vt. s. per festa ꝓuocemur ad imitandū sanctoꝝ exempla ꝟtuosa. Nam Augu. in s̄mo. de marty. dt. Ab eis em̄ in ꝟitate festiua gaudia celebrant: qui ip̄a martyrū exēpla sequūt. Solēnitates em̄ martyrū exhortationes sunt martyrioꝝ. vt imitari nō pigeat: qđ celebrati delectat. Hec ille.

D
Quare colimus vigilias sctōꝝ ieiunando

D Sed quare pro festis sctōrum vigilias colimus ieiunando? Respondet ꝙ hoc ecclesia statuit p̄mo ꝑpter augmentū deuotionis: vt per abstinentiā deuotiores ⁊ sanctiores reddamur ad festū ip̄m celebrandū. Secūdo ꝑpter exemplū instructionis vt sciamus quia per penitētie asperitatē possum⁹ ꝑuenire ad sanctoꝝ gliam ⁊ iocunditatē. sicut etiam sancti per artam viam penitētie ingressi sunt celū. Vñ Matt. vij. dicit saluator. Intrate per angustā portam: lata porta ⁊ spaciosa via que ducit ad perditionē: multi sunt q̄ intrāt per eam. Arta via ⁊ angusta porta que ducit ad vitam. Proinde Chry s̄. sup Matt. ait. Que est iusticia sanctos colere ⁊ sanctitatē spernere. Sine causa iustos colit qui iusticiā spernit. Hec ille. O ergo stude imitari sanctos dei: quoꝝ festa ⁊ vigilias etiā colimus in operibus sanctis. s. p̄triarchas in vnius veri dei fide ⁊ cultu: prophetas in p̄cepto dei obediēdo: ap̄los in mundi contēptu ⁊ chr̄i amore sectādo: martyres in patiētia: cōfessores in mis̄cdia p̄ximis exhibēda: ꝟgines in castitate: ⁊ om̄es electos in penitētie artitudine ⁊ pctōꝝ deuitatione.

Quinta rō.

Quinta ratio fructificatiōis. quia p hoc ꝙ sanctos honoram⁹ eos pro nobis apđ deū intercessores cōstituim⁹. vt per eoꝝ merita a p̄sentibus piculis liberemur: ⁊ ad vitam eternā ꝑuenire possim⁹. Unde Job. v. Uoca si est qui respōdeat: ⁊ ad aliquē sanctoꝝ cōuertere. q. d. Tu hō ex quo indiges grā dei ad salutē. inuoca ergo deū. Et quia nō poteris cōfidere de ꝓprijs meritis. ergo ad aliquē sctōꝝ cōuertere implorando eius patrociniū. O g̃ homo elige tibi aliq̊s sctōs ī patronos vt salueris per eos. sicut hortat ad id Celestinus. E

E
De exoratione sanctoꝝ

C Circa scdm de exoratione sanctoꝝ pro edificatione simpliciū occurrunt q̄nq̄ q̄stiones ꝑsequende.

C Primo de patrocinij imploratione.
C Secūda de reuerēdis sanctis orone.
C Tertia de orōnis directione.
C Quarta de sanctoꝝ in celo cognitione
C Quinta de eorundē exauditione.

Questio circa p̄ocinij scti maioris.

C Prima q̄stio est. Utrū vtilius sit semp hoī implorare pro p̄ocinio aliquē sctm̄ maiorē q̄ minorē? Et vr̄ ꝙ sic. qꝛ supiores scti sunt deo magis accepti ⁊ maioris p̄mij in celo. ⁊ p cōsequēs magis possunt auxiliari. Sed contra videm⁹ per expientiā. ꝙ qñq̄ inuocatio minoris scti fit efficacior: ⁊ obtinet homo a deo per minorē aliquid: quod non obtinuet inuocando maiorē. Respōdet ergo f̄m doct. p̄cipue Thom. sup. iiij. dist. xlv. ꝙ q̄uis supiores sancti sint deo magis accepti: vtile tamē est etiā minores sanctos exorare. quia qñq̄ homo cōsequit p minorem sanctū quod non obtinuit p maiorē. Et hoc contingit ꝑpter tria. Primo ꝑpter maiorē deuotionē. quia homo hab3 qñq̄ deuotionē ampliorē ad minorē sanctū q̄ ad maiorē. ⁊ sic cōtingit orōnē minoris sancti esse efficaciorē aliquādo q̄ maioris. Nam effectus orōnis pendet maxime ex deuotione. Secūdo ꝑpter clarā manifestationē. quia deus vult sanctitatē inferioris sancti clarius manifestare quādoq̄. ⁊ sic dat homī per illius inuocationē quod petit. Nam deus vult vt om̄ibus sanctis etiā minoribus honorē exhibeamus. quia om̄es ⁊ singuli beati possunt nos iuuare. Unde Bern. in s̄mo. de oībus sctis dicit. Si potētes fuerūt in terris: potētiores sunt in celis. nec patria minuit eoꝝ charitatē: sed augmentat. Unde deus dat quādoq̄ per inuocationē minoris q̄tenus clarescat eius glia. Tertio ꝑpter grē specialis cōcessionez. quia quibusdā sanctis est cōcessum seu datum a deo in aliqbus specialib⁹ causis precipue patrocinari. sicut beato Antonio liberare ab igne infernali ip̄m inuocantes. Item beato Nicolao defendere itinerantes. beato Briccio p̄cauere a cōfusione. btō Gratiano ad recupandū res perditas. btō Frācisco ad subueniendū in morte ⁊ in purgatorio. ⁊ sic de alijs. Sic ergo in talibus obtineri cōtingit quādoq̄ per vnū quod non obtinet per aliū: etiam supiorem. Sic etiā est iudicandū de auxiliatione vnius sancti vel paucoꝝ respectu inuocationis multoꝝ simul. Nam Hieronymus dicit. Impossibile est preces multoꝝ nō exaudiri: si tamē cetera sunt paria.

F
Quales scti reuerēdi oratione.

F Secūda q̄stio. Quales sancti sunt reuerēdi orone? Ad qđ respondet f̄m docto. precipue Thom. in. iiij. dist. xv. ꝙ oratio illis solis sanctis in reuerētiā ⁊ honorē est exhibēda qui habēt vitā beatam. qꝛ nil petit ab eo qui nō habet illud qđ petit. Naz dicēte ph̄o. Nil dat qđ nō habet. j. ⁊. ij. Elenc. Cū ergo btā vita est q̄ orādo petit: ad illos solos orō pōt dirigi q̄ illā habēt. Vñ nō est dirigēda ad illos q̄ adhuc sūt in h̄ mūdo: q̄uis petitio aliq̄ pōt fieri ab eis vt orent p aliis

quo. Itē nec ad illos q̄ in purgatorio sunt dirigēda est oro. q2 q̄uis sint securi de btā vita habēda: tñ sunt in afflictiōe maxīa. Et etiā q2 nō sunt in statu merēdi. iō magis indigēt ꝙ pro ipis orek: q̄ꝫ cōdeceat vt ipi orent. De illis aūt aīabus q credunk esse in iferno dr Augu. Si inqt scirē prēm meū esse in iferno: non orarē pro eo: sic nec p diabolo. Si autē aliqs credit esse sctūs ⁊ in pria esse: q tamē est in purgatorio: vel forte non est bonus: tali ſm Innoceñ. pōt orō fundi. q2 deus fidē illoꝝ orantiū attendeñ. etiā si ille non esset bonus p̄ces supplicantiū acceptaret ⁊ exaudiret. xv. q. vlti. c. fi. non tñ licꝫ de eo facere officiū solēne: vel p̄ces solēnes. s. missam vel officiū. ⁊ hmōi. Et ſm Antoninū nec facere licet ecclīam vł altare ⁊ hmōi: nisi de sctis canonizatis. Hec habenk p frēm Ange. de Claua in sum. cōcor. Tho. vbi s. Añ legitur. iiij. dial. Grego. de Paschasio: q̄ post morte faciens miracula: erat tñ in purgatorio. Itē in Legenda scti Martini legik. ꝙ qdam ad sepulchrū faciebat miracula: ⁊ tñ dixit in reuelatione ꝙ fuerit latro pro scelere occisus. G Tertia q̄stio q̄liter orō nostra sit ad sanctos dirigēda: cū vt Cassiodo. dr Orō ꝓprie fieri habꝫ ad deum? Rñdek ſm Rich. in. iiij. dist. xv. q. iij. Et post eū ſm frēm Ange. in sum. ꝙ dupliciē pōt qs alicui porrigere p̄ces. Uno modo tanq̄ꝫ p ipm implēdas. ⁊ sic solus deus est exorādus. q2 illa bona q̄ p̄cipue sunt petēda in orone. s. grā: salus: ⁊ glīa. vel q̄ nobis deseruiūt ad coꝝ acq̄sitionem. vt fides: spes: charitas: a solo deo dāk: nec ab alio dari possūt tali modo. s. ad acq̄sitionē grē ⁊ glīe. Alio modo p̄ces pōt qs porrigere alicui tanq̄ꝫ p. eius ipetratione adipleank. ⁊ hoc mō orādi sunt scti: q a deo impetrāt exauditionē orōnis nr̄e. Maxime autē gliosa ꝟgo Maria sup ceteros est exorāda isto modo scdo. quia plus valēt q̄ꝫ oēs alij: ceteris paribus. Et ꝑpterea ecclesia orādo deum vel chr̄m dicit. Miserere nobis. vel da nobis q̄sumus dn̄e. ⁊ hmōi. Sed orando sctōs dicit. Orate vel intercedite pro nobis. Cultū ergo latrie in orone deo exhibemus: ⁊ ab eo postulam⁹ p̄dicta bona. Sed sanctoꝝ intercessiones in adiutoriū depcamur: vt p eos ipetrare valeam⁹. Et sic ptꝫ. H Quarta qō: Utrū sancti in celo cognoscāt vel videant nr̄as orōnes fusas ad eoꝝ venerationes ⁊ cordis depcationes? Respondek ſm Rich. in. iiij. dist. xlv. ꝙ licet anie sanctoꝝ naturali cognitōe non cognoscāt oīa que fiunt in hac vita: ⁊ maxie infiores motus cordis. q2 solus deus scrutatur corda. vt dr ps. extra de simo. ca. tua. in fine. Tamē scti in ꝟbo diuino vident ea q̄ decet eos de nr̄is actib⁹ cogscere. de qbus sunt hi actus orōnis. q2 ad coꝝ gloriam ptinet: ꝙ ad eos habeamus necesse currere. ⁊ ꝙ ipi videant nr̄a vota ⁊ auxiliū p̄beant. Sed di. Nunqd scti vidētes aliqs tales necessitates vel aduersitates suoꝝ charoꝝ afficiunk aliq cōpassione pro eis ex charitate qua sunt pleni? Rñdek ſm Thom. ibidē. ꝙ scti non afficiunk. quia ita sunt repleti gaudio btitudinis: ꝙ doloi nullo modo in eis habet locū. Sed forte aie nō glorificate dolorē aliquē sentirēt si incōmoda suoꝝ charorum pciperēt. Hec ibi. I Quinta q̄stio: Utrū sctōꝝ orones pro nobis fuse apud deū semp exaudiank? Respondek ſm Rich. in. iiij. dist. xlv. cōcor. Tho. ꝙ scti dupliciē dicunk orare pro nobis. Uno modo per eoꝝ merita. sicut etiā sanguis chr̄i dicik interpellare pro nobis: ⁊ sic orones sanctoꝝ licꝫ sint efficaces ad impetrādum quantū sunt in ipis: tamē ex pte nr̄i potest esse defectus ꝙ non exaudiank pro nobis ꝑpter nostra pctā. Alio modo sancti orāt pro nobis votis suis postulādo. ⁊ sic semper exaudiunk: q2 nō volūt nisi qd deus vult. nec petūt nisi qd deus vult peti ⁊ dare. Qd autē deus simplicik vult implek: nisi loq̄mur de volūtate antecedēte q̄ vult deus oēs hoies saluos fieri. vt dicik. j. Tim. ij. q̄ non semp implek. Unde nec est mirū si etiā qd sancti volunt per hunc modū volūtatis interdū non implek. O ergo homo aduerte dei benignitatē erga te: recognosce quā ta charitate oēs scti tuā salutē desiderāt ⁊ deū exorāt. Noli ḡ cōtemnere: sed age pniam: caue pcta: ⁊ ora deū ac sctōs vt salueris. K

Qualiē orō nr̄a ad sctōs dirigēda. G

Un scti in celo cognoscāt orōnes nr̄as H

Utrū sanctorū orōnes sp exaudiank. I

De intcessione sanctoꝝ. K

Circa tertiū de intcessione. s. sctōꝝ ꝓ nobis sufficiat p cōfone ꝙ hodie oēs sctōs vlr honorādo ꝓmeremur dei miscdiaꝫ p ipos oēs ꝓ nobis intercedēdo. Et hoc pbari sufficiat per reuelationē q̄ legik in legenda: vicꝫ ꝙ postq̄ꝫ hoc festū oim sctōꝝ Rome institutū fuisset: anno sequēti hac ipa die custos ecclie scti Petri ex deuotione oīa altaria circuiuit sctōꝝ suffragia iplorādo. Cūq̄ redijsset ad altare scti Petri: in raptu vidit regē regū chr̄m in sublimi solio ⁊ oēs angelos in circuitu eius. Tunc regina diademate fulgēte gloriosissimo: quā innumerabilis mltitudo sequebak aduenit. Cui rex assurrexit: ⁊ iuxta se eam in solio sedere fecit. Angel⁹ aūt q̄ p̄dictum custodē ducebat dixit eidē. ꝙ hec ꝟgo regina prefulgens est mater dei. Post hoc aduenit q̄dam vestitus de pilis cameloꝝ: quē seq̄bak mltitudo senioꝝ: de q̄ dixit. Iste est Joānes baptista cuꝫ p̄triarchis ⁊ ꝓphetis. Deniq̄ aduenit quidā pontificali habitu decorat⁹ cum mag̃ choro cōsili habitu fulgentiū. ⁊ dixit hūc esse Petrū cum aplīs ⁊ pōtificibus sctīs. Postea ꝓcessit mltitudo innumerabiliū militū: hos dixit esse martyres. Post q̄s aduenit turba infinita diuersaꝝ gentiū: q̄s dixit esse cōfessores. Uidebat aūt ꝙ oēs flexis genibus regē adorauerūt ante soliū regis aduenientes. Et tūc btūs Petrus matutinas inchoauit: ceteis ꝓsequētibus mira dulcedine cōcinētibus. Tūc custodi mirāti dixit angelus. Hi oēs sancti pro honore sibi hac die a mortalibus exhibito deo grās agūt: ⁊ pro orbe vniuerso intercedūt. Deinde angelus duxit eum ad locū aliū vbi vidit vtriusq̄ sexus hoies: quosdā in aureis mēsis gaudētes ⁊ abundantes: alios nudos ⁊ inopes auxiliū mendicātes. Dixit aūt hunc locū esse purgatoriū. ⁊ ꝙ abundātes essent illi quibus ab amicis per multa suffragia subueniebak. Inopes ꝟo quoꝝ cura nō habebak. Jussit ergo vt oīa hec sūmo pontifici intimaret: vt post festū oim sctōꝝ statueret diem celebrē aniaꝝ: qtūs saltē generalia suffragia pro illis die illa fierēt qui spēalia habere neqrent. ⁊ sic factū est. O charissimi veneremur sctōs dei ⁊ exoremus vt dn̄s Jesus per eoꝝ intercessiones det nobis grām in p̄senti: ⁊ glīam in futuro.

Reuelatio festi oim sanctoꝝ.

¶ De oībus sanctis Sermo. ij. De multitudine sanctoꝝ ⁊ ordine felici.

Exultabunt scti in gloria: letabunk in cubilibus suis. Ps. cxlix. A In quibus verbis insinuatur q̄ꝫ felicissima ⁊ q̄ꝫ beata ac gloriosissima sit patria celestis: in qua oēs sancti exultabunt cum christo in perpetuū. Nam in ipis verbis notatur. Primo gaudiū celeste esse maximū: cum dicik. Exultabūt: id est extra se saltabūt pre gaudio: ita ꝙ totalē mētes sanctoꝝ gaudio indicibili eleuank in deū. Unde Bernar. super Canti. dicit. Reuera illud solum est verum gaudiū quod non de creatura: sed de creatore cōcipitur. cui compata oīs aliūde iocūditas meror est: oīe dulce amarū: omne decorum fedum est. Secūdo insinuak esse gloriosissimū. quia in gloria inqt. Nam sancti tam in anima q̄ꝫ in corpe erunt gloria clarissimi: teste saluatore Matth. xiij. Fulgebunt iusti sicut sol in regno patris eoꝝ. Tertio notak esse multiplici felicitate plenum: cum additur. letabunk in cubilibus suis. Lyra. id est in diuersis mansionibus glorie ⁊ gradibus ſm multitudinem sanctoꝝ ⁊ coꝝ premioꝝ. quia vt Grego. dr q̄libet letabik ibi de bono alteri⁹ sicut de proprio. Cum ergo sint in innumerabili multitudine: O quot ibi erūt gaudia cuilibet de quolibet angelo: et de quolibet patriarcha ⁊ propheta: de quolibet apostolo: martyre: cōfessore: ꝟgine: ⁊ vnoquoq̄ electoꝝ. Quoniā aūt omniū beatoꝝ hodie celebratur festiuitas. idcirco ad ipoꝝ honorem pro sermone p̄dicta verba accipimus de eorum gaudijs: vt ⁊ nos eorū societatē felicem desideremus. Juxta hec ergo verba notemus tria mysteria pro hoc sermone declaranda. A

¶ Primū de electoꝝ multitudine.

¶ Scdm de sanctoꝝ vario ordine.

¶ Tertiū de gaudioꝝ plenitudine. B

¶ Circa p̄mū. s. de electoꝝ siue saluādoꝝ multitudine querik. Utrū numerus saluandoꝝ sit maximus. Ratio

B De electoꝝ multitudie

q̄stionis est. quia saluator Mat. xx. dt. Multi sunt voca
ti: pauci v̄o electi. ⁊ c. vij. Arta via q̄ ducit ad vitā: pau
ci sunt qui inueniūt eam. Cum ḡ v̄itas dicat paucos sal
uandos: quō possunt esse multi. Itē. j. Joā. v. Mūdus
totus in maligno positus est. ⁊. j. Pet. iiij. Si iustus vix
saluabit: impius ⁊ pctōr vbi parebūt? Lyr. Justus vix
saluabit: q̄ꝛ per mltas tribulatiōes optet intrare in re-
gnū dei Act. xiiij. Impius ergo ⁊ pctōr vbi parebunt.
q. d. nusq̄. quia in iferni ꝓfundo abscōdent. Et qm̄ dicē
te ps. Omēs declinauerūt simul inutiles facti sunt: nō
est q̄ faciat bonū non est vsq̄ ad vnū. qd̄ fm Ly. intelli-
git exceptiue. i. non est p̄ter vnū. s. eum qui habet fidez
charitate formatā. Naz. xij. q. j. c. om̄is etas ꝓna est ad
malū. ergo pauci saluant. Sed ad hec ⁊ ad q̄stionē re-
spondet ꝓut colligit ex Rich. in. iiij. dist. xliiij. q. ij. art.
ij. ac alijs doct. distinguēdo. q̄ꝛ de numero electoꝝ pos
sum⁹ loq̄ dupl̄r. Uno modo respectiue siue cōparatiue.
⁊ sic dicunt pauci. s. respectu dānandoꝝ. quia si boni in
mūdo malis cōparent paucissimi inueniunt. vt patz ex
p̄dictis. Et qm̄ vt Augu. xx. de ciuita. dei. c. xxj. exp̄sse
dicit. Plures erūt multo hoīes in īfernalibus penis: q̄
in glīa. Idē etiā infra eodē lib. xxj. ca. xij. dt. Qꝛ multo
plures sunt in vniuersa generis hūani massa dānati: q̄
sint in luce. ergo ptz. Alio mō loqui possumus de nume
ro electoꝝ absolute. ⁊ sic maxia est ⁊ erit eoꝝ multitu-
do. Nōne multi fuerūt p̄triarche ⁊ ꝓphete: multi marty
res: multi cōfessores: multe v̄gines ⁊ om̄es electi innu-
merabiles a p̄ncipio mūdi vsq̄ in finem. Exempli grā.
Si quis ex littore maris īpleret arenis mille modios ⁊
cados: nōne arena illa diceret grādis numeri absolute
Sed cōparando ad illa improportionabil̄r plura q̄ sunt
in littore maris per mundū totū: pauca sunt. Sic ⁊ in ꝓ
posito. Q̄uis electi sint multi: sed multo plures sūt dāna
ti. q̄ꝛ vt scribit Eccl̄s. j. Stultoꝝ infinitus est numerus.
adeo q̄ August. de vero cultu dicat. Arbitror inq̄t tres
mūdi ptes fore dānandas: eo q̄ in ip̄is regnāt ifideles.
De q̄rta aūt pte q̄d dicā: nisi q̄ Joā. ait. Totus mūdus
in maligno positus est: rōnem ponēdo. Greg. dt homel.
sup Mat. xx. Ad fidē inq̄t plures veniūt: ⁊ pleriq̄ deū
vocibus sequunt: sed moribus cōtradicunt. ideo ad ce-
leste regnū pauci eoꝝ ꝑducunt. O ergo pctōr miserri-
me aduerte hec nouella. quia innūerabiles damnant
pro ifidelitate sua ⁊ īpenitētia. age pnīam ergo ne pe-
as cū mltis: sed salueris in numero electoꝝ. ¶ Sz
quō probat nūerus ip̄e electoꝝ absolute fore maxim⁹?
Aduertendū est q̄ p̄cipue ꝓbat via triplici.

¶ Numer⁹ electoꝝ maximus probat via triplici.

¶ Primo ex autoritate.
¶ Secundo ex reuelatione.
¶ Tertio ex ratione.

Primo auctē.

¶ Primo ex autoritate. s. scp̄ture sacre. Nam in scp̄tu-
ra legit Gen. xvj. q̄ dixit dn̄s ad Abraā. Noli timere:
ego ero merces tua nimis. Et cū ille diceret. Quid da
bis mihi dn̄e deus? ego vadā. s. ad mortē absq̄ liberis:
eduxit eum dn̄s foras: ⁊ ait illi. Suspice celum ⁊ nume
ra stellas si potes. sic erit semen tuū. Ibi fm Ly. ⁊ doc.
ꝓmittebat Abrae multiplicatio seminis non tam corpa
lis q̄ spūalis in btā vita q̄ ad innūerabiles gentiū popu
los in fide chr̄i descendētes ab Abraā saluādos. Unde
canit eccl̄ia. Sz signifer sctūs Michael rep̄sentet eas
in lucem sctām: Quā olim Abrae ꝓmisisti ⁊ semini eius.
Sic ergo stelle celi sūt innūerabiles. sic ⁊ electi. Se

Scdo reuelatione.

cūdo ex reuelatione. Nam Joā. Apoc. vij. in reuelatio
ne dicit vidisse: sic q̄ ex om̄i tribu filioꝝ israel sig̃ti sunt
electi centū quadraginta q̄ttuor milia. Et post hec in-
quit. Uidi turbā magnā quā dinumerare nemo poterat
ex om̄ibus gētibus ⁊c. stantes ante thronū in cōspectu
agni amicti stolis albis: ⁊ pal. in ma. eo. ⁊ cla. vo. mag.
di. Salus deo nr̄o q̄ sedet sup thro. ⁊ agno. i. chr̄o. Hec
in ep̄la hodier. Ubi nota certa pūcta. Unū est. q̄ scti ve
teris testa. in numero certo designant. s. centū quadra-
ginta q̄tuor milia: licz iste nūerus ponat pro indetermi
nato. Sed scti no. testa. innūerabiles dicunt. Post hec
vidi inq̄t turbā magnā: quā dinu. ne. po. ⁊c. Quare hoc
nisi ad designandū q̄ multo plures sunt scti no. testa. q̄
vete. testa. Aliud punctū. q̄ ex singulis tribubus filioꝝ
israel fuerūt aliq̄ signati. s. xij. milia: excepta tribu Dan
tm̄modo. de qua nō dicunt signati. Quare hoc? nisi iō:
q̄ꝛ ex illa tribu oriūdus est filius ꝑditionis. s. antichr̄s.
vt tenēt doct. Et q̄ꝛ Dan inteꝑtat causa vel iudiciū fm
Hiero. Significat ergo p̄ncipes q̄ habeāt alios iudica
re. de q̄bus magis est timendū q̄ sunt in statu dānatio-
nis: q̄ꝛ raro iuste iudicāt. Unde non habēt signū chr̄i. i.
penitētie ⁊ hūilitatis: sed signū dānationis. Tales sūt
sicut Cain de quo scribit Gen. iiij. q̄ dn̄s posuit signum
in Cain: ⁊ maledixit eū dn̄s ꝓpter interfectionē fratris
sui Abel. Illud signū positū in Cain fuit tremor horri-
bilis capitis ⁊ mēbroꝝ. vt dt Ly. Sic in p̄ncipibus ma-
lis est pro signo dānationis capitis tremor. i. vacillatio
iudicij qua declināt a iusticia: ⁊ etiā manuū tremor. Di
cit em̄ cōmunit. q̄ q̄ patit capitis tremorē: habet etiam
tremorē manuū. Sic iudex inquus etiā tremorē habet
in manibus munera accipiendo ad ꝑuertendū iudiciū.
Ps. Munera sup innocentē non accepit: q̄ facit hec nō
cō. in eternū. ¶ Tertio rōne ꝓbat maxia multitu-

¶ Tertio rōne

do electoꝝ. Et potissima ad id est ratio restaurationis
ruine angelice. q̄ꝛ fm doc. ruina angelica restaurari de
bet ex hoībus electis: ⁊ q̄ꝛ innūerabiles ceciderūt. ḡ ⁊c.
Sed q̄stio occurrit. Utrū tot sint hoīes saluādi quot

Questio an tot hoīes saluandi q̄t ruerunt angeli.

ruerūt angeli: an etiā plures? Ad q̄d fm doct. sic̄ notat
Aureo. in suo cōpendio tres recitant opiniones. Pri-
ma est. q̄ tot saluabunt homīes quot angeli remāserūt
in celo. Et fundat se hec opinio sup dicto Grego. q̄d ha
bet in. ij. sen. dist. ix. c. vij. sic. Supna inq̄t ciuitas ex an
gelis ⁊ hoībus cōstat: ad quā credim⁹ tantū humani ge
neris ascēdere: quātos illic ꝯtigit angelos remansisse:
sicut scp̄tū est in cātico Deut. Statuit t̄minos populoꝝ
iuxta numerū angeloꝝ dei. Hec ibi. Sed hec opinio cō
muniter a doct. non tenet. q̄ꝛ vt ait Diony. lib. de cele.
hierar. ca. xiiij. Illi angeli bti sunt plures nūero q̄ sint
oīa entia matialia nūero. ⁊ iō non videt q̄ tot sint crea
ti vel creandi homīes q̄t sunt angeli. Secūda opinio

Scda opinio

est dicentiū: q̄ tot hoīes saluant q̄t angeli ceciderūt: ⁊
non plures adhereñ. dicto Augu. in Enchi. di. sic. Su-
perna Hierl̄m mat nostra ciuitas dei nulla ciuiū suoꝝ
numerositate fraudabit: aut vberiori fortasse copia re-
gnabit. Sed hec opinio non est approbanda. quia ibi
Augu. dubitat vtrū vberiori copia regnabit. vt patet.

Tertia opio

Tertia est dicentiū: q̄ tot saluabunt homīes: q̄t sunt
angeli cadētes simul ⁊ remanētes. ita q̄ ruina angeli-
ca restaurari debeat ꝑ solas v̄gines. q̄ꝛ illi sūt siles an
gelis q̄ nec nubent nec nubent. ⁊ sic in vno pariete erūt
angeli cū v̄ginibus. ⁊ in scdo pariete fm eos erunt tot
saluādi ex non v̄ginibus q̄t erunt in illo alio ꝑiete ange
li simul cū v̄ginibus. Sed hec opinio repellit eadē ra-
tione qua p̄ma. Item q̄ꝛ fm Bonaueñ. dist. ix. scdi. in
reꝑatione ruine angelice nō req̄rit silitudo v̄ginitatis
necessario: sed sufficit silitudo ꝑ grām ⁊ glīam. Nā pos-
sūt hoīes ēt corrupti ad tantā grām ⁊ glīam eleuari q̄
idem ordo cōstituat eis ⁊ angelis simul. q̄ꝛ possunt esse
pares in grā ⁊ glīa etiā homines corrupti angelis. Nā
⁊ multi carne corrupti in grā ⁊ glīa mltis v̄ginibus p̄e
ferunt. vt claret de Petro ap̄lo ⁊ Magdalena. ⁊ sic de
alijs: qui pluribus v̄ginibus p̄ferunt. Ideo ad q̄stionē
saluo meliori iudicio dicēdū est fm Rich. sup. ij. dist. ix.
q. v. art. ij. ac Bonaueñ. ibidem. q. vij. q̄ p̄cipue scti ho
mines siue sint v̄gines siue corrupti: tales tot saluabūt
q̄t angeli ceciderūt: vt ex eis reparet ruina angelica. ⁊
vltra hos tot saluabunt cōes hoīes. q̄ ex istis cōibus
hoībus fiet decimus ordo. ita q̄ ex q̄ ceciderūt ex singu
lis ordinibus mlti angeli ad quēlibet ordinē sancti assu
ment fm merita grē ⁊ glīe assimilati angelis. ⁊ sic̄ sunt
aliq̄ licz pauci scti q̄ ꝓpter excellentiā meritoꝝ sunt su
pra oēs ordines angeloꝝ ꝓut eccl̄ia tenet de btā v̄gine
Maria: ita erūt etiā aliq̄ cōes hoīes electi: q̄ nō erunt
tanti meriti vt equarent angelis in glīa. vt ptz de pue-
ris baptizatis ante annū discretionis decedentibus: et
de his q̄ penitēt tm̄ in extremis. ⁊ mltis alijs cōibus ho
minibus pauci meriti. Et hec positio ꝓbabilis est. Tū
ꝓpter imꝑfectionem meritoꝝ: qua multi tenent in via.
Tum ꝓpter numeri denarij ꝑfectionem: q̄ cōpetit p̄rie

celesti. quia perfectio numeri in denario maxime consistit. Unde et glo. super Lucam. xv. dicit. Decima drachma perdita: est per christum inuenta cum nouem ordinibus angelorum homo additus est tanquam decimus: vt compleatur numerus electorum. E

Questio E

Sed adhuc queri potest. Utrum angeli in celo et beati sciant totalem numerum predestinatorum? Respondetur secundum Augu. in Ench. dicens sic. Nouerunt angeli sancti docti deo (cuius veritatis eterna contemplatione beati sunt) quanti numeri supplementum de genere humano integritas ciuitatis illius expectet. Hec ille. Et sic patet quod sciunt numerum electorum angeli et beati in verbo diuino. Sed qui sint isti electi homines non sciunt: nisi reueletur eis vsque quo sententiatur in morte. Ex omnibus predictis claret. quod maximus est numerus electorum. O ergo christiane gaude et satage peruenire ad illorum gaudia beata. F

De ordine sanctorum in choris angelorum. F

¶ Circa secundum de ordine sanctorum. s. in choris angelicis queritur. Utrum ad singulos ordines angelorum fiat assumptio hominum saluandorum: et qualiter? Ad hoc respondetur secundum Bona. sup. ij. dist. ix. q. v. per conclusionem. quod sicut de singulis ordinibus angelorum aliqui ceciderunt. sic singuli ordines ex hominibus restaurabuntur: et sic ad singulos erit hominum assumptio. Unde super illud Josue. j. Omnem locum quem calcauerit pes vester: vester erit. Glo. dicit. Si diabolum vincere potuero et meruero vt cum deus conterat sub pedibus meis locum eius in celo habebo. Hec glo. Sed quia diabolus cecidit etiam de excellentissimo ordine. ergo homo ascendit etiam ad supremum ordinem. et per consequens ad alios.

Questio

Sed qualiter et quem ad quem ordinem assumantur. Greg. in homel. Accesserunt ad Jesum publicani: edocet di. Distincte conuersationes hominum singulorum angelorum ordinibus congruunt: vt in eorum sorte per conuersationis similitudinem deputentur. Quia vero vt idem Greg. in pastorali dicit. sepe mutat merita ordinum qualitas actionum: sic sepe aliquis in superiori ordine est inferior aliquo qui est in minori ordine. Exemplum ponit idem de carbunculo qui in naturam gemmarum prefertur hyacintho. sed tamen hyacinthus cerulei coloris prefertur palletti carbunculo. Quod ei hyacintho subtrahit ordo nature: species decoris adiungit vt preferatur carbunculo quem coloris qualitas fedat. Sic et in hominibus quidam in meliori ordine deteriores fiunt: et quidam in deteriori meliores. hec Greg. Propter hec non valemus nos in presenti determinare omnimode quod homines ad quos angelorum ordines perueniant nisi in generali coniecturando scientes. pro certo quod diuersitatem meritorum sequitur diuersitas premiorum: secundum Greg. et doct. Et ideo homines infimi in meritis erunt in celo cum infimis: medij cum medijs: supremi cum supremis angelis. G Contemplari ergo possumus secundum dicta doctorum quod in infimo choro primo erunt comes homines qui non comparantur angelis in gratie et glorie similitudine: vt supra dictum est de nouiter baptizatis decedentibus et in fine conuersis: et de multis comibus hominibus paucissimorum meritorum. Ab hoc choro excluduntur infideles: et omnes in peccato morientes: quia damnantur. Chry. de pe. dist. iiij. c. Non potest quis gratiam vite celestis accipere nisi sit purgatus ab omnis peccati sorde. In secundo. s. in angelorum choro locabuntur: vt dicit Greg. home. qua supra. qui parua capiunt et in his etiam fratres edificant dum propriam personam bene secundum deum regunt: puta boni coniugati. In tertio. s. ordine angelorum quorum est nunciare magna: vt ait Greg. erunt hi qui maiora merita adquirunt et in bona vita perficiunt: vt sunt castitati viduali se mancipantes: magnas orationes et elemosynas facientes: sollicite alios admonentes. Item supra hos sunt quarto in ordine virtutum secundum Greg. quorum est miracula facere: tales homines qui mira virtutum exercitia operantur: vt sunt virgines: et qui ex merito sanctitatis miracula faciunt. Greg. homel. qua supra. Sunt qui mira faciunt signa valent operantur: hi ad virtutum numerum currunt. Quinto inter potestates (quorum est arcere demones) locabuntur: qui de aliorum corporibus et animabus demones et peccata expellunt verbo et exemplo: et artam vitam eligunt: vt sunt boni religiosi. Sexto ad principatum perueniunt qui electis ex merito sanctitatis presunt. et tales sunt boni prelati et principes et sancti confessores. Septimo ad dominationes perueniunt: qui in se cunctis passionibus et desiderijs ac vicijs dominantur secundum Grego. vt sunt martyres. Octauo in ordine thronorum erunt hi qui omnino spirituales sunt et perfectissimi totaliter conuersi ad deum per tranquillitatem quam hoc

G

Ad quem ordinem angelorum quilibet saluandorum assumatur.

in munere acceperunt vt iudicare recte possint de alienis etiam factis et meritis: quorum mentibus velut in throno dominus presidens aliorum facta examinat: vt dicit Greg. Tales sunt sancti episcopi et cardinales: archiepiscopi et huiusmodi. Nono in ordine cherubin: quod interpretatur plenitudo sapientie: ordinantur illi qui diuina sapientia et cognitione voluntatis diuine pleni etiam alios illuminant et informant: vt sunt doctores solennesque predicatores. Decimo ad seraphin: quod interpretatur ardens amore: perueniunt vt Grego. dicit illi qui superne contemplationis et amoris facibus accensi in solo conditoris amore et desiderio ardent: et alios etiam verbo tangentes ardere in dei amore faciunt: vt sunt apostolici ex officio et alij sanctissimi: quia vt Diony. de cele. hierar. dicit Summo ordini in ecclesia militante summus ordo competit in ecclesia triumphante etc. O ergo anime fideles dicam verba Greg. homi. qua supra. dicentis sic. Uidete si in numero horum agminum sortem vestre vocationis inuenitis. Nam ve anime que in se de his bonis nil recognoscit: eique ve deterius que se priuatam bonis his intelligit et nequaquam gemit. Quisquis talis est fratres mei gemendus est valde quia non gemit et peribit. H

De plenitudine gaudiorum sanctorum. H

¶ Circa tertium de plenitudine gaudiorum accipiamus pro conclusione: quod beati in celo pleni sunt gaudiorum felicitate ex omni parte: quibus exultabunt sine fine. Et claret breuiter prosequendo. Nam primo gaudium habent plenum de eo quod est supra se: id est de visione clara deitatis et humanitatis christi gloriosissime. Bern. Plenum erit omni dulcedine videre christum hominem et eius deitatem. O quam felix regio in qua ingrediuntur. s. ad visionem deitatis et egrediuntur ad contemplationem humanitatis christi: et vtrobique pascua inuenient. Secundo pleni erunt gaudio de eo quod habebunt infra se. s. de mundo: scilicet quod post iudicium pulcherrime renouabitur. et de demonibus prostratis. Et quia securi sunt de euasione penarum infernalium. Ps. Letabitur iustus cum vi. etc. Tertio pleni erunt gaudio ab ante. s. a celo empyreo: quod est purissimum: amenissimum: et omni delectatione plenum. Bern. O ciuitas celestis mansio secura: totum continens quod delectat. Quarto retro se. i. de preteritis miserijs huius vite. Nam diligentibus deum omnia cooperantur in bonum. Rom. viij. scilicet pro premio patientie et laborum boni operis. Quinto pleni erunt gaudio in se. s. pro felicitate anime Sexto iuxta se. s. pro gloria corporis et eius claritate: agilitate: impassibilitate: subtilitate. Septimo a dextris: scilicet de nobili societate ac familiaritate beate Marie et omnium sanctorum patriarcharum: prophetarum: apostolorum: martyrum. Octauo a sinistris. quia vt dicit Augu. Nullum malum ibi aderit: nullum bonum deerit. Nono ab angelis cum quibus laudabunt deum: et regnabunt sine fine. ps. Beati qui habitant in domo tua domine: in secula seculorum laudabunt te. Decimo a securitate perpetuitatis. Propterea canitur hodie. O quam gloriosum est regnum in quo cum christo gaudent omnes sancti amicti stolis albis: sequuntur agnum. i. christum quocunque ierit. O ergo charissimi festinemus per penitentiam ingredi ad illam beatam requiem: et oremus christum vt omnium sanctorum meritis perducat nos ad illa ineffabilia gaudia beatorum. Quod nobis prestet ipse dulcissimus Jesus: qui cum patre et spiritu sancto viuit in secula seculorum Amen.

Secundo

Tertio

Quarto

Quinto

Sexto.

Septimo.

Octauo

Nono

Decimo

¶ De omnibus sanctis Sermo. iij. scilicet de huius festi celebritate et copiosa sanctorum mercede.

Gaudete et exultate: quoniam merces vestra copiosa est in celis. Mat. v. et in euange. hodier. solennitatis. A Si charissimi diligenter consideramus: merito hodie gaudere debet in christo omnis christianus et laudes ac gratias deo agere. Primo. quia hodie christus dominus et sanctissima mater eius: et omnes sancti angeli: atque omnes beati in patria gaudent: et deum laudant iocundissime pro sibi collatis beneficijs glorie ineffabilis. Debemus ergo vt membra congaudere. Gaudent etiam pro honore quod hodie exhibetur eis ab ecclesia: non quia indigeant: sed vt pro nobis intercedendo et suffragia impetrando nos ad celestem patriam ducere deo bono prestante valeant. Nam vt Hiero. ait ad Uigilan. Si sancti adhuc in corpore constituti quando pro se debebant esse solliciti: orabant pro alijs etiam

A

inimicis: quāto magis post coronas: victorias: ꝛ triumphos orant in pr̄ia: vbi charitas nō est iminuta: sed augmentata. Congaudēdū est ḡ ipis: vt ꝛ nos charitatē ad illos hr̄e osñdamus veracit. Uñ hortat apl̄us Rom. xij. Charitate fraternitatis inuicē diligētes: honore inuicez p̄uenientes. Gaudete cū gaudētibus. s. sctis. Scđo. qꝛ mercedē inenarrabilē pro bonis opibus cū sctis sumus accepturi a deo in celesti pr̄ia. Hortat ḡ eccl'ia hodie nos ad gaudēdū pluribus passibus officij. s. in introitu misse di. Gaudeamꝰ oēs in dño diem festū cele. sub ho. ꝛc. Item in ep'la vbi canit: quō oms sancti deū iubilose in celo deū laudāt di. Salus deo nostro: q̄ sedet super throno ꝛ agno. ꝛ plura talia. Deniq̃ potissime in euāgelio iuxta v̄ba p̄dicta: Gaudete et exultate: qm̄ merces vr̄a copiosa est ī celis. Unde ex istis v̄bis tria mysteria notabimus pro hoc sermone ad honorē sctōꝝ.

- Primū mysteriū dicit gaudiose celebratiōis: ibi. Gaudete ꝛ exultate.
- Scđm dicit copiose adq̄sitionis: ibi. quoniā merces vestra copiosa.
- Tertiū dicit gloriose remunerationis. quia merces est in celis.

B

Questio de celebratione huiꝰ festi oīm sanctoꝝ.

Circa primū de celebratione huiꝰ festi querit. Quare eccl'ia instituit celebrandū festū oīm vniuersalr sctōrum? Ad quod rñdet q̄ p̄cipue q̄druplici ratione.

- Prima accipit ex parte dei.
- Scđa ex parte sanctoꝝ chr̄i
- Tertia ex parte nostri.
- Quarta ex parte auxilij.

Prio ex pte dei

Prima ratio ex pte ipius dei: vt. s. deū veꝝ: in cuius fide scti omes saluati sunt recognoscamꝰ: ꝛ idola falsoꝝ deoꝝ respuamꝰ. Legit em̄ q̄ dū Romani vniuerso orbi dñarent quoddā templū cōstruxerūt in honorē oīm idoloꝝ: qđ vocauerūt Pantheō. a pan qđ est totū. ꝛ theos deus. ꝛ sic sonat toti dij. In huiꝰ templi medio suum idolū collocātes: oīm p̄uinciaꝝ simulachra per circuitum statuerūt: respiciētia rectis vultibus ad idolū Romanoꝝ. Si qñ autē aliqua p̄uincia rebellaret: cōtinuo (vt aiunt) arte diabolica illiꝰ p̄uincie simulachrū idolo romanoꝝ terga v̄tebat: innuēs q̄ ab eius dñio recessissent. ꝛ sic Romani statim illuc exercitū mittebant ad subiugandū. Tpe igit Foce impatoris dū iam Roma dudū fidem dñi recepat: Bonifacius papa impetrauit hoc templū a cesare circa annos dñi. dcv. et eliminata idoloꝝ spurcicia: consecrauit ipm in honorē btē v̄ginis Marie ꝛ oīm martyrū chr̄i. Que eccl'ia nunc Sancta Maria rotunda a populo appellat. Nondū em̄ cōfessorum solēnia ab eccl'ia agebant: sed postea quidā Gregorius papa instituit per vniuersuz mundū hunc diem dedicatiōis illius templi in honorē oīm sanctoꝝ celebrari Kaleñ. nouēbris: vt hodie omes sancti venerarent: et deus in eis glorificaret.

C

Septē ordines sctōꝝ hodie celebrāt

C Ubi notandū q̄ septem ordines sanctoꝝ hodie celebrant a fidelibus chr̄ianis. sed p̄ cōtrariū septē genera idoloꝝ colunt a malis chr̄ianis: q̄bus vniuersitas demonū cōprehēdit. Primo quidem hodie celebrāt festū oīm angeloꝝ. s. humiles deuz humilr colētes: ꝛ cōtritionē de pctis assumētes. Angeli em̄ sunt valde humiles. qꝛ nō dedignant nobis s̄uire miseris. Heb. j. Omes sunt admistratorij sp̄ūs ꝛc. Sed ɔtra hoc hodie festū luciferi faciūt heu mlti. s. oēs supbiā sectātes ꝛ vane se ornātes. Job. xlj. ipe. s. diabolꝰ lucifer est rex sup oēs filios supbie. Scđo pr̄iarchaꝝ festuz faciūt mis̄icordes. Eccl'i. xliiij. Hi sunt viri miscđie hereditas sctā ne. e. Ecōtra auari faciūt festū māmone De quo Mat. vj. Non potestꝭ deo s̄uire ꝛc. Tertio prophetaꝝ festū faciunt or̄oni ꝛ deuotioni insistētes. Econtra festum beelphegor faciūt triūphis ꝛ tabernis ac ludis se dantes. Nā beelphegor interp̄tat deus vetustatis. Quarto apl'oꝝ festum faciunt v̄bum dei audiētes. Ecōtra faciunt festū Beelzebub: qđ interp̄tat ds muscaꝝ: detrahētes ꝛ alijs obloquētes. Quinto martyrū festū faciūt patiam habētes. Ecōtra festū sathan. i. aduersarij faciūt irā tenētes. Sexto cōfessoꝝ festū faciūt abstinētes ꝛ sobrij. Ecōtra Belial: qđ interp̄tat deuoratores faciunt festū gulosi: ebriosi. Septimo festū virginū faciunt cōtinētes ꝛ mūdi. Econtra festū Asmodei faciunt luxuriosi: q̄ per hꝫ vitiū occidit luxuriosos. vt patet Tobie. vj. Qui deū a sua mente excludūt ꝛ libidini vacant: sup hos demon Asmodeus habet ptātez. O ergo hō stude hodie sctōs colere: non diabolū. Uñ Hierony. Totiens diabolo genuflectimus q̄tiens peccamus.

Scđo ex pte sctōꝝ christi

Secūda rō. s. q̄re hodie celebrat festū oīm sanctoꝝ accipitur ex pte sctōꝝ chr̄i. quia oēs debemꝰ honorare. ꝛ quia sunt multi: nec sufficimus oībus sp̄ēalia festa exhibere. ideo eccl'ia oēs hodie cōiter honorat. Nimiꝝ vt Hieronym. in ep'la ad Heluiđ. ꝛ Cromaciū đt. Nullus est dies per annū qui infra numeꝝ q̄nq̃ milium martyrū repiri possit asc̄ptus: excepto die Kalendaꝝ Januarij. Nā illo die Romani neminē intfici p̄ceperant: eo q̄ esset prima dies anni Jano: q̄ fuit p̄mus rex Italie: dedicata. Et qꝛ tūc suos cōsules pmutabāt: iō illi diei deferebāt. Cum ergo solūmodo martyrū numerus tātus sit ꝛ adhuc plus: q̄d est de cōfessoribus ꝛ v̄ginibus: pr̄iarchis ꝛ pphetis? Unde oēs vniuersalit hodie colimꝰ.

Tertio ex pte nostri

Tertia rō ex pte nostri. Nos em̄ multoꝝ sctōꝝ festa sp̄ēalia negligent celebramꝰ. ideo hodie pes̄ deuotionē supplemus. Uñ Raba. đt. Decretū est: vt hodie sctōꝝ oīm memoria habeat. vt quicq̄d humana fragilitas per ig̃rantiam vel negligentiā seu p̄ occupationē seculariū rerū omisit hac die soluat. Sed di. Nōne sufficit ḡ alijs sctōrum festis dimissis ꝛ vigilijs hoc solū festū colere: ꝛ vigiliā eius ieiunare? Respondet q̄ nō sufficit ad salutē: sed optet q̄ ꝛ illa festa specialia ꝛ vigilias q̄ sub p̄cepto sunt obseruemus. Si tamē q̄s deliq̄t pniam verā agat cum pposito de cetero cauēdi a pctis: ꝛ obs̄uandi omia p̄cepta. et sic satisfacere pōt. Berñ. Uere penitēs id qđ pdidit de tempe restaurare poterit bono ope. Quarta ratio ex pte auxilij: vt. s. per sctōꝝ intercessionē adiuuemur corā deo ad exaudiēdū in omi petitiōe: ꝛ subueniendū in omi necessitate ꝛ indigētia: ac ad ɔsequendū gr̄am ꝛ gl'iam tandē celestem. Nam Hiero. đt. q̄ ipossibile est p̄ces multoꝝ nō exaudiri. ꝛ ideo hodie oēs honoramus: vt oēs intercedāt p̄ nobis. ppt quod in coll'a hodierna canit sic. Omipotēs sempiterne deus: q̄ nos oīm sctōꝝ merita sub vna tribuisti celebritate venerari: q̄sumus vt desideratā nobis tue ppiciatiōis abundātiam mltiplicatis intcessoribus largiaris. Et sic oēs sanctos honoramus: vt p̄ eos iuuemur ad salutē eternam.

D

Utꝝ p̄destinatio iuuet p̄cibus sanctoꝝ

D Sed hic querit. Utrū p̄destinatio iuuet p̄cibus sctōꝝ: ita. s. q̄ q̄ non esset de numero p̄destinatoꝝ: p̄ preces sanctoꝝ efficiat de electoꝝ nūero? Ad id breuit respondet s̄m docto. sup. j. dist. xl. q̄ in p̄destinatiōe diuina duo includunt. Unū est ipa dei p̄cognitio ꝛ p̄ordinatio ad gr̄am ꝛ gl'iam. ꝛ hoc non iuuat p̄cibus sctōꝝ: qꝛ infallibilis est dei cognitio ꝛ inuariabilis ordinatio quantū est ex pte dei. q̄ dicit Joā. xiij. Ego scio q̄s elegerim. Et Augusti. in lib. de correctōe ꝛ gr̄a đt. Certus est numerus electoꝝ: q̄ non pōt minui nec augeri. Aliđ est in p̄destinatione effectus ipius p̄destinatiōis: q̄ est collatio gr̄e in p̄senti: ꝛ gl'ie in futuro. Et hoc iuuat or̄onibus sctōꝝ implet q̄. Nam vt Bonaueñ. vbi s̄. sup. j. đt. q̄ in p̄destinatione si loq̄mur de certitudie a pte rei. s. hois. Nō est inq̄t maior certitudo in numero electoꝝ: q̄z sit in numero alioꝝ futuroꝝ cōtingentiū. quia pendet euentus nostre salutis ꝛ dānatiōis ex nostri arbitrij libertate. Si aūt loq̄mur de certitudine a pte dei p̄cognoscentis: sic est certus euētus salutis nostre. Unde patz q̄ ex pte hois iuuat p̄destinatio p̄cibus sanctoꝝ: q̄ impetrāt hoibus gr̄am ꝛ gl'iam.

Questio

Si dicas. Et quomō erit mutatio talis in diuina p̄destinatione? Rñdet s̄m Bonauē. vbi supra. q̄ nulla est ex pte dei ꝛ eius diffinitionis. licz fiat ex pte homis s̄m reputationē p̄sentis iusticie. Non est em̄ certitudo necessitatis imposite in p̄destinatione: sic licet sit certitudo infallibilis in cognitione diuina. Sic exēpli gratia. Cum ego video illum facere rotam: mea visio est certa de hoc q̄ vere facit rotam: sed tamē ille non necessario facit rotam: ꝛ potest vt non faciat. Propterea s̄m eundē Bonaueñ. numerus p̄destinatoꝝ pōt esse maior vel minor: ꝛ p̄sciti possunt de saluādoꝝ numero esse: q̄ztum est ex pte hoim s̄m p̄sentē iusticiā. O ḡ q̄

stulti sunt q̃ dicunt. Quare debeo bene facere: cum dei p̃destinatio non mutet᷑: sed si p̃uidit me saluandũ saluabor. si damnandũ: vtiq; dãnabor quicq̃d faciã. Naz Bonauen̄. dicit ibidẽ. ꝙ stultoꝝ est h̄ argumentũ. sicut si diceret᷑. De⁹ te p̃destinauit: vtrũ tu debeas viuere cras: an non. ad quid ergo comedis ⁊ bibis? ⁊c. O ğ hõ audi Aug. sup Joãnem di. Si non es p̃destinat⁹: fac vt p̃destineris. Si nõ traheris: ora vt traharis. Nam ⁊ Greg. xxiij. q. iiij. Obtineri. dt. ꝙ p̃destinatio ita est a deo disposita: vt ad eam electi meritꝫ ⁊ p̃cibus p̲ueniãt. Et ad id sunt plura exẽpla. Unũ est de Paulo. de q̃ dt Augu. ꝙ ecclia Paulũ aplm nõ habuisset: si pro eo stephanus non orasset. Jtẽ de Traiano quẽ Gregorius or̃one liberauit. ⁊ mltis alijs. Multũ ğ est vtile sctõs inuocare.

E Duodeci modi acq̃sitiõis regni dei.

¶ Circa scdm de copiosa acq̃sitione a deo q̃rit᷑ E p̲pter simpliciores de modis. Qualibus. s. mõis sancti dei acq̃sierunt regnũ celeste: ⁊ intrauerũt ac possederũt illud? Hoc eñ nobis est vtile: vt sciamus sctõꝝ exẽplo cõsimiliter acq̃rere ⁊ habere. Ad qd r̃ndet᷑. ꝙ sicut Joannes Apoc̃. xxj. dt se vidisse in ciuitate celesti portas duodecim ornatas lapidibus p̃ciosis. Sic duodeci modi describunt᷑ q̃bus homo põt acq̃rere et intrare regnũ celeste p̲ copiosa btitudinis possessione. Nam ab oriẽte sunt tres porte regni celestis.

Porte regni celestis. xij. Prima porta

Prima porta est adhesionis fidei. Adoptat᷑ eñ hõ in filiũ dei per fidem christi. Juxta illud Joã. j. Quotq̊t aũt receperũt eũ. i. chr̃m p̲ fidem: dedit eis ptãtem filios dei fieri his q̃ credunt in eũ. Nam hereditas aliq̃ etiã s̄m iura deuoluit᷑ ad adoptatos. ff. de adop. l. vlt᷑. Et sic hõ q̃nq; regnũ acq̃rit vel hereditatẽ. Sic in p̲posito hoc modo acq̃runt regnũ celeste om̃es chr̃iani fideles ⁊ scti. q̃ om̃es sunt adoptati a deo in filios: ⁊ a chr̃o in frẽs. si tamẽ viuũt vt chr̃iani deberẽt. Unde orãdo dicunt. Pater noster q̃ es in celis sanctificet᷑ ⁊c.

Scda porta.

Scda porta est bone op̲ationis ⁊ spei. Athanasius in symbolo. Qui bona egerũt ibunt in vitã eternã: ⁊ qui mala egerũt ibũt in ignẽ eternũ. Quia vt scribit᷑ Jaco. ij. Fides sine op̲ibus mortua est. Hoc modo acq̃sierunt patriarche. de q̃bus dicit Bern̄. in q̊daz s̄mo. Multi ante saluatoris aduentũ deũ omnipotentẽ credẽtes: sue salutis gratissimũ p̲missorem cernẽtes: ⁊ in p̲missione fidelẽ sperãtes certissimũ redemptorẽ: in hac spei expectatione saluati sunt. s. colendo deũ operibus bonis. Hoc mõ ius habẽt in regno celoꝝ qui bonis op̲ibus q̃ faciũt in spe diuine retributionis edificãt ibi sibi castra ⁊ domos. sicut q̃ suis sumptibus fabricat sibi palatiũ.

tertia porta.

Tertia porta cõseruatiõis mãdati. Matth. xix. Si vis ad vitã ingredi serua mãdata. Per hanc intrauerũt p̲phete ⁊ scti veteris legis. Jste sũt tres porte ab oriente. quia per hec habet in nobis ortũ btitudinis acq̃sitio. s. per fidem: spem: ⁊ obedientiã mandatoꝝ qua homo acq̃rit regnũ iure cõpactiõis ⁊ p̲missionis diuine. Jtẽ alie tres porte subsequũt᷑ a meridie

Quarta po.

Quarta est dilectionis. s. dei ⁊ p̲ximi. Lu. x. Quid faciẽdo vitam eternã possidebo? Et r̃ndit Jesus. Diliges dominum deũ tuũ ex toto corde: ⁊ p̲ximũ sicut teip̃m. hec fac ⁊ viues. Per hanc intrauerũt apl̃i: qui charitate pleni mũdo salutẽ p̃dicauerũt. Nam tales iure hereditario habẽt regnũ celeste Roma. viij. Sumus filij dei. s. per charitatem. ꝙ si filij ⁊ heredes: ⁊ coheredes christi.

Quinta por.

Quinta est expositiõis sui. s. in morte pro amore chr̃i Apoc̃. ij. Esto fidelis vsq; ad mortẽ: ⁊ dabo tibi coro. vite. Hoc modo acq̃sierũt martyres ⁊ possidẽt iure belli ⁊ victorie. Matt. xj. Regnũ celoꝝ vim patit᷑ ⁊ violenti rapiũt illd.

Sexta porta

Sexta est fuga seculi vel cõtemptus mũdi. Mat. xix. Uade ⁊ vende om̃ia q̃ habes ⁊ veni seq̃re me: ⁊ habebis thesauꝝ in celo. Sic acq̃runt religiosi cõfessores iure cõmutatiõis. Jste tres porte a meridie dicunt᷑. quia in eis claret feruens amor dei. sicut in meridie feruor est solis. Sequunt᷑ alie tres porte ab aquilone ⁊ in ordine.

Septima

Septima porta est gratitudinis et patientia aduersi. Luce. xxj. ca. Jn patiẽtia vestra possidebitis anias ve. ⁊c. Jtem Heb. xij. Per patientiã curramus ad p̲positũ certamẽ. Hoc modo acq̃sierunt sancti confessores multi. Unde ⁊ Act. xiiij. Per multas tribulationes oportet nos intrare in regnũ dei. Et sic possidet᷑ regnũ celoꝝ iure testamenti vel legationis: quia christus p̃cipue fecit in morte testamentũ pacis dicẽs. Pacem meã do vobis: pacem relinquo vobis. s. in testamento. Joã. xiiij. Precipue aũt deberẽt sic acq̃rere p̃ncipes ⁊ militares: q̃ etiã per bella pacem deberẽt q̃rere. vt dt Augu. xxiij. q. Noli.

Octaua

Octaua est humanitatꝫ miserẽdi. Matth. xxv. Uenite benedicti patris mei p̲cipite regnum. Esuriui eñ ⁊ dedistis mãducare ⁊c. Per hanc intrauerũt sancti cõiugati: cõfessores: ⁊ alij multi. Tales possident regnũ iure emptionis ⁊ fenerationis Augusti. de doctrina chr̃iana. Miser homo qui fenераris homi: fenerare deo ⁊ centuplũ accipies: ⁊ vitã eternam possidebis. Da tectum ⁊ accipe celum. da elemosynam ⁊ accipe p̃riam beatã. Jtez Petrus Rauen̄. Ecce dñs regnũ suum vendit: ⁊ vt q̃libet emere valeat ip̃um pro fragmẽto panis exponit. Hec ille.

Nona

Nona est coinq̃nationis casti p̲positi. Matt. xix. Sunt eunuchi qui se castrauerũt p̲pter regnũ celoꝝ. Per hanc intrant virgines ⁊ vidue iure desponsationis a chr̃o. Unde canit᷑ de eis. Ueni sp̃õsa chr̃i accipe coronã ⁊c. Sequit᷑ de portꝫ occidentis. i. mortis.

Decima.

Decima porta est laboris p̲seuerandi. Unde Mat. xxiiij. Qui p̲seuerauerit vsq; in finẽ ⁊c. Per hanc intrare habent oẽs electi cõmuniter iure lucri brauij. Bern̄. in epl̃a. Licz om̃s ꝟtutes currãt: sola tamẽ p̲seuerãtia accipit brauiũ.

Undecima.

Undecima porta: mortis chr̃i ⁊ meriti alieni. Per quã intrãt p̲uuli baptizati. Mar. vlt᷑. Qui baptizatus fuerit salu⁹ erit. Et isti habent celũ iure gratuite donatiõis liberalis. q̃ nõ in p̲prijs meritꝫ: sed alienis saluant᷑.

Duodecima

Duodecima est penitẽtie pro hora finali. Mat. iij. P̄niam agite appropinq̃bit regnũ celoꝝ. Per hanc intrauit latro: cui dictũ est Hodie mecũ eris in paradiso. Et per hanc intrãt penitentes in extremis.

F Questio

F Sed q̊ iure tales possident regnũ celoꝝ? Non possum⁹ dicere ꝙ ius aliud habeant nisi fraudis more ⁊ rapine. Naz vt dicit᷑. ff. de act᷑. emp. ⁊ vendi. l. Julianus. Fraus est q̃ñ qd q̊s erat venditurus: ego p̲ dolũ induxi vt illd mihi minori p̃cio mihi vẽderet. Sic ğ magni pctõres solũ in fine penitẽtes fraude furant᷑ ⁊ rapiũt celum q̊dãmodo. quia minori p̃cio. s. p̄nia modici temp̲is acq̃runt. Nam bonus ⁊ misericors deus vt oẽs possit saluare: p̲mittit scient᷑ se in hoc fraudari ex mi̅sc̃dia infinita. Unde Ambro. dt. Aggrediant᷑ pctõres saltem more latronũ ⁊ furũ vt spolient dñm: et auferãt regnũ ⁊ vitã eternã. Sed ille tam diues ⁊ largus est vt non abnuat: non resistat. qui cũ om̃ia dederit nihilominus om̃ia possidebit. Sed de hoc pctõres non p̃sumãt: sed quãtocius peniteãt. quia vt de pe. dist. vij. in p̃ncipio Augusti. dt. ꝙ in extremis penitẽtibus licet p̄niam dare possimus: securitatẽ tamẽ dare nõ possum⁹ Tene ergo qd certũ est: ⁊ age p̄niaz dũ sanus es. Ecce charissimi patꝫ q̃̃ copiosus est ds in dãdo celũ hoĩbus.

G De remuneratione gl̃ie celestis.

¶ Circa tertiũ de remuneratione glorie celestis G querit᷑. Unde vel ex q̃bus cõditionibus merces celestꝫ reputat᷑ ineffabiliter gl̃iosa ⁊ cõmendabilis? Ad quod s̄m sc̃pturas ⁊ docto. respondet᷑ ꝙ ex q̃ttuor cõditionibus p̃cipuis. Prio q̃ certa celeritate reddit᷑. quia hoc ip̃e deus ineffabilis charitatis repromisit. Un̄ Apocal᷑. xxij. Hec verba fidelissima ⁊ vera sunt. Et infra. Qui iustus est iustificet᷑ adhuc. et qui sanctus est sanctificetur adhuc. Ecce venio cito: ⁊ merces mea mecum reddere vnicuiq; s̄m op̲a. Nam reuera cito veniet: scz statim post mortem et indubitant᷑. Scdo. q̃ opulenta pace tenebit᷑. Esa. xxxij. Sedebit. i. q̃escet popl̃us meus meus in pulchritudie pacis ⁊ in requie opulẽta.

H Questio

H Sed q̃ritur. Quare in celo inter tam mltos sctõs nõ potest esse discordia? Respondet᷑. q̃ discordiaz faciunt tria que non habẽt locũ in celo. Unũ est volũtatis dissidia vel discrepãtia. Scdm est sup̲bia. Prouerb. iij. Jnt᷑ sup̲bos semp̲ iurgia sunt. Tertiũ est inuidia. Sed in celo erũt om̃s cõcordes volũtati diuine vnanimiter. ps̃. Qui habita. facit vnani. in do. Nec in celo erit sup̲bia. ps̃. Non habitabit in medio domus mee qui facit sup̲biam. Deniq; ibi (vt ait Augu. sup Joã.) non erit aliqua inuidia disparis claritatis: sed sempiterna regnat charitas. ergo nõ potest discordia esse. Tertio. quia nimia

felicitate dotabit. Bern. Merces sanctoꝝ est tam mag͡ꝫ ꝙ no potest mensurari: tam multa ꝙ nõ potest numerari: tam ꝓciosa ꝙ non põt extimari: ꝛ tam copiosa ꝙ non potest finiri. Quarto. quia durabilit sine diminutiõe ꝑpetuo possidebit. Sap. v. Justi aũt i ꝑpetuũ vi. ꝛc. Vñ Augu. de vtilitate pnie dicit. Festinate illuc festinate. s. o chr̃iani charissimi vbi semp viuatꝫ. Si ista vita fluida diligit: quãto magꝫ vbi feruent ꝛ semp sancti in deo letant. Bern. O btã merces deũ videre in se: in nobis: ꝛ nos in ip̃o felici iocũditate. O ergo homo q̃d torpes: exardescere in desiderio vite eterne: vbi est oĩe bonũ sine fine: q̃d nobis chr̃us cõcedat ꝛc. Amen.

¶ De oĩbus sctis Sermo. iiij. s. de sctitatis imitatione: ꝛ btitudinibus que in euãgelio legunt

A Elegit nos deus in chr̃o vt essemus scti ꝛ immaculati in cõspectu eius in charitate. ad Eph. j. ꝛ ad laudẽ huius festiuitatꝫ. A Sicut docet sacra scr̃ptura scti dei multũ gaudẽt ꝛ gloriantur. Prĩo de diuina electione. idcirco apl̃s vbi supra dicit. Bñdictus deus ꝛ pat dñi nostri iesu chr̃i qui bñdixit nos in oĩi bñdictione spũali in celestibus in chr̃o Ly. i. que finaliter habebit in celo per chr̃m. Sicut inquit elegit nos deus. s. ex oĩbus hoĩbus mũdi ꝑiclitantibus. ꝛ hoc maius est ꝙ elegisset in regẽ terrenũ. Secũdo gaudẽt sancti ꝛ gliant de cõsciẽtie puritate ꝛ aĩe sctitate. ij. Cor. j. Gl̃ia nostra hec est testimoniũ conscientie nostre. Ideo apl̃s in themate subdit ad q̃d deus elegit sctõs di. vt essemus scti ꝛ imacu. in conspe. eius. Tertio gaudẽt de gr̃e diuine dulcedine que habet in charitate chr̃i Jesu. Ideo addit. in charitate. Sed qm̃ hodie oĩm sctoꝝ festũ celebram⁹: vt ip̃os venerãdo imitari conemur in sctitate. Nam vt ait Chrys. sup Matt. Frustra sctõs colit q̃ eoꝝ sctitatẽ spernit imitari. Idcirco in themate isto hortamur: vt nouerim⁹ nos a deo fore electos in chr̃ianos: q̃tinus exẽplo sctoꝝ simus scti ꝛ imaculati. s. a pctis mũdi: ꝛ in charitate vera dei ꝛ pximi: q̃tinus sic ad eoꝝ gliam ꝛ gaudiũ ꝑuenire valeam⁹. Dicit ergo apl̃s. Elegit nos de⁹ in chr̃o: vt esse. san. ꝛc. Juxta q̃ ꝟba tria mysteria notabimus ꝑ hoc ſmone.

¶ Primũ de sctitatis imitatiõe: ibi. Ut essem⁹ sancti.
¶ Scd̃m de sctitatis cognitiõe. q̃d seq̃t ad ꝑmũ articulũ.
¶ Tertiũ de sctitatis beatificatione. s. in conspectu dei in patria.

B

De imitatõe btoꝝ in sctitate. B ¶ Circa p̃mũ de imitatiõe btoꝝ in sanctitate vt meli⁹ clarescat q̃liter hoc debeamus facere querunt tria.

¶ Primo quid est sanctitas.
¶ Scd̃o ꝑ que acq̃ritur sanctitas.
¶ Tertio qualiter cõseruat sctitas.

¶ Primo ergo q̃ritur. q̃d sit sanctitas? Ad q̃d respondet Diony. de di. no. ca. xij. Sanctitas est q̃ ab oĩi peccato est libera ꝛ ꝑfecta puritas. Declarat. q̃ sctũs dicit quasi sanguine tinctus. ſm Cathol. ꝛ hoc de veteri

Quid sit sanctitas. cõsuetudine. eo ꝙ in veteri lege oĩa mũdabant in sanguine ꝛ cõsecrabant. Sic modo q̃cunqꝫ a pctis mundat ꝛ cõsecrat: siue in baptismo: siue in pnia ꝛ alijs sacramẽtis: nõ nisi ꝑ sanguinis chr̃i meritũ mũdat ꝛ sanctificat: vt sit sctũs. Ex q̃bus patꝫ ꝑmo ꝙ nullus hoĩm põt esse sctũs nisi in fide chr̃i cui⁹ sanguis merito sanctificant q̃cunqꝫ mundant. Scd̃o ptꝫ ꝙ homo etiã in fide chr̃i existens non potest esse sctũs: nisi viuat sic: ꝙ abstineat se a pctis pure ꝛ munde. Tertio sequit. ꝙ si q̃s peccauerit: per penitentiã ꝛ alia sacramẽta in fide ꝛ ꝟtute sanguis christi sanctificari poterit. Unde. j. Joan. ij. Filioli mei hec scribo vobis vt nõ peccetꝫ: sed ꝛ si quis peccauerit: aduocatũ habem⁹ apud pr̃em iesum chr̃m iustum: ꝛ ip̃e est ꝓpiciatio pro pctis nostris. Hec ibi. C Secundo querit. Per que potest quis effici sanctus? Ad hoc

Tria faciũt quẽ san. ũ. respondet Chrys. sup Mat. di. Tria faciũt sctm̃. A peccatis mũdicia: spũssancti ꝑsentia: operis boni affluẽtia.

Prĩm̃: Primũ ergo est efficiens hoĩem sctm̃: mundicia a peccatis. Unde. ij. Cor. vij. Emũdemus nos ab oĩi inquinamento carnis ꝛ spũs ꝑficientes sanctificationẽ nr̃am in timore dei. O ergo pctõr hoc pro certo tene ꝙ q̃zdiu in pctõ iaces: non potes esse sctũs: sed in statu es dãnationis. Exemplũ. Uidemus in oĩi re naturali. ꝙ purũ et mundũ ascẽdit supius: ꝛ imundũ ac vile descẽdere habet inferi⁹. ptꝫ de celo q̃d est mundũ ꝛ supius. et de tra que est imunda: ꝛ ideo infimũ locũ tenet. Item in aqua que supius est clara ꝛ mũda: inferius lutosa. Itẽ in dolio vinũ supius est clarũ ꝛ mũdũ: in fundo habet feces. Sic in ꝓposito hõ mũdus a pctõ habet ascẽdere sursũ s. in celũ. sed pctõr habet descẽdere in ifernũ. Job. xxi. Ducunt in bonis dies suos: ꝛ in puncto ad inferna descendũt. Scd̃m est q̃d efficit sanctũ: spũssancti ꝑsentia: sine quo nõ est gratuita charitas in hoĩe. Vñ Roman. v. Scd̃m
Charitas dei diffusa est in cordib⁹ nostris per spm̃ sctm̃ ꝛc. Sed sine vera ꝛ gratuita charitate nõ põt quis esse sctũs. j. Cor. xiij. Si linguis hoĩm loquar et angeloꝝ: charitatẽ aũt non habeã: fac. sum velut ꝛc. Et si fidẽ habuero ita vt montes transferã: charitatẽ aũt nõ ha. ꝛc. Tertiũ
Tertiũ est bonoꝝ operũ affluẽtia. quia scribit Jac. ij. Fides sine opibus mortua est in semetip̃a. Itẽ Grego. Amor dei non põt esse ociosus. operat eñi magna si est. si ꝟo opari renuit: amor non est. Et sic ptꝫ ꝓpositũ. D D Questio.

Tertio q̃ritur. Qualiter acq̃sita sanctitas cõseruet. Nam sicut thẽsaurũ acq̃rere ꝛ ꝑdere parũ valet. sic et sanctitatẽ. Rñdetur g̊ ꝙ q̃ttuor sunt sctitatis cõseruatiua. Primũ est carnis mortificatio. j. Cor. ix. Castigo corpus meũ ꝛ in ſuitutẽ redigo: ne cũ alijs p̃dicauero: ip̃e reprobus efficiar. Sicut eñi carnes putrescunt: nisi bene salliant. sic in ꝓposito nisi caro diligent mortificet Nam Jac. j. Unusq̃sqꝫ tentat a cõcupiscẽtia sua ꝛc. Secundũ ꝯseruatiuũ sctitatis est occasionũ pcti deuitatõ. sicut est mulierũ societas: aspectus: auditus: ꝛ sensuum irrefrenatio. Aug. Tentationi subiacet cui femina est cõiuncta. Idem. Crede mihi: ep̃us sum et non mẽtior. Cedros libani vidi corruisse per feminã. Item Bern. Mors intrat per fenestras nr̃as si sensus exteriores sollicite non custodiũt. Tertiũ est deuota oratio. Matth. xxvi. Uigilate ꝛ orate: vt non intretis in tentationẽ. ꝛc. O ergo hõ aduerte ꝙ feruẽtes fuerunt sancti circa sui custodiã. ꝛ tu imitari eos stude. Quartũ conseruatiuũ est assidua crucis chr̃i cogitatio. Isido. Nil tam efficax medicamentũ ꝯtra oĩs vicia sic passiõis chr̃i memoria.

¶ Circa scd̃m ꝑncipale de sctitatis cognitione E E De sctitatis cognitõe certa signa.
q̃ritur. Qualibus signis cognosci põt ꝑfecta sctitas in hoĩe? Respondet ſm docto. ꝙ triplex est differẽtia signorum. Primo quedã sunt signa que tm̃modo oñdunt sanctum: sed non faciũt. vt miracl̃a. Greg. Miracula sctm̃ oñdunt: sed nõ faciũt. Naz hoc est etiã maloꝝ. vt ptꝫ de antichr̃o ꝛ alijs. de q̃bus Mat. vij. chr̃s dicit. Multi dicent mihi. Dñe nõne in noĩe tuo ꝓphetauimus ꝛ demonia eiecimus: ꝛ ꝟtutes mltas fecimus: ꝛ cõfitebor illis: quia nunq̃ꝫ noui vos. Ubi nota ſm Ludol. ꝙ miracula q̃nqꝫ fiunt ex merito inuocãtis nomẽ dñi: q̃nqꝫ ex merito illius sup quẽ inuocat: q̃nqꝫ nec ex huius: nec ex illi⁹ merito: sed ob vtilitatẽ existentiũ: vt videntes deũ honorent: ꝛ ꝟtus chr̃i ostendat. quãdoqꝫ aũt ad damnationem inuocãtis. s. quãdo ex hoc ille in elationẽ ꝛ vanam gl̃iam extollit. vel aliquo alio vicio occasionalit nocẽt facienti miracula. vel etiã alijs qui ex hoc obcecant vt videntes non videant. Non mireris ergo si q̃nqꝫ iniq̃ ꝓphetent aut miracl̃a faciant. quia iste sunt gr̃e gratis date. ꝛ ideo dant ꝑncipaliter ad vtilitatẽ eccl̃ie etiã ꝑ malos. sicut dñs elemosynã per malũ seruũ quãdoqꝫ facit.

Secũdo quedã signa licet non ostendãt: tamẽ efficiũt sanctũ. vt sunt intima opera ꝟtutis et gratie: scꝫ fides: humilitas: mundicia: charitas: patientia. ꝛ alie ꝟtutes interiores. que ꝛ si sanctũ reddũt hoĩem vere: tamẽ nõ ostendũt: quia ab hoĩbus talia derident. Job. xij. Deridetur iusti simplicitas. Grego. in moral. Ab huius mundi sapiẽtibus puritas: mansuetudo: ꝛ simplicitas: ꝛ humilitas reputat fatuitas. quia reprobi abhominãtes talia fatuitatẽ putant que iusti deo grata offerunt. Tertio quedã sunt signa que sanctũ faciunt hoĩem simul et ostendũt: vt sunt exteriora opera virtutũ. Et talia ꝑcipua sunt septem signa perfecte sanctitatis. F Primum signuũ arduoꝝ operũ exercitatio ꝑcipue in pietate misericordie ad proximũ. Naz. j. Timo. iiij. dicit. Ep

erce te ad pietatem. Corpalis eñ exercitatio ad modicum vtilis est. s. ad repssionem cōcupiscentie que reprimitur per ieiunia: vigilias: ꝛ huiusmodi. quia modicam ptātem habet cōcupiscentia in pfectis: eo ꝙ est repssa ex bono ꝟtutꝫ exercitio: nec pmittit regre in eoꝝ corpe Sequit ibidem. Pietas autē ad oīa vtilis est. s. quia disponit hoīem ꝛ ad se ꝛ ad ꝓximū optime ꝓmissionem habens vite que nunc est. i. gratie: ꝛ future. i. glie. Hec Lyra.

Scdm — Secundū signū benigna in aduersis toleratio ꝛ gratiarū actio. Unde Greg. Ego inqt patientiā verā in aduersis pfero quibusuis miraculis: etiā si mortuos quis suscitaret. Unde ꝛ in canonizatione sanctoꝝ fit inquisitio maxima ꝛ vis de patiētia cum charitate. vt ptꝫ per Hiero. j. q. j. Uide quantū. vsꝫ. q. j. Oḿis qui. Hinc etiā Bern. in lib. de interna cōuersatione. Sine patientia nō sunt multū ponderāda merita.

Tertiū — Tertiū est charitatis inflāmatio. s. in moriēdo ꝛ viuendo cū chro. Augusti. de natura ꝛ gratia. Charitas nascit: nata nutrit: nutrita roborat: robora pficit: que cum pfecta fuerit dicit. Cupio dissolui ꝛ esse cum chro. Hec ille.

Quartū — Quartū est despect⁹ mūdi ꝛ dīnoꝝ delectatio. Uñ sctm̄ in greco dicit agyos. i. sine terra. quia ille verus sctūs est: q̄ nil terrenū cupit: sed in solo deo delectat. vt ait Dionysius de diui. no. Augusti. Uenenū charitatis est cupiditas.

Quintū — Quintū signū est excessus mentis ex amore diuino. Nam Diony. dicit. Est extasim faciens diuin⁹ amor non dimittens suiꝑoꝝ amatores esse: sed ipsius dei.

Sextū. — Sextū est fletus vberior in sancto desiderio. Augu. Quanto quisq̄ est sanctior ꝛ sancti desiderij plenior: tāto fit in eius orōne fletus vberior. Et sic ptꝫ.

Septimū — Septimū est gratiaꝝ facilis impetratio. ps. Uoluntatē timētium se faciet. s. deus: ꝛ depcationē eoꝝ exaudiet. Hec sunt signa pcipue et pfecte sanctitatis. Conemur itaq̄ charissimi: ꝛ si non valeamus esse pfecti: tamen pro modulo satagamus sanctos imitari ꝛ ipoꝝ intercessiones exorare: vt per eoꝝ merita saluemur.

G De btificatione sanctoꝝ — G ¶ Circa tertiū de beatificatione. s. sanctoꝝ accipiam⁹ hanc q̄stionem. Qualiter homo debeat imitari sanctos in ipis btitudinibus quas saluator ponit: ꝛ ecclīa legit in hodierno euāgelio expssius. Ad q̄d (omittendo causa breuitatis multa que de hoc scribunt in smonibus) sufficiat breuiter notare. quod vt dicit Mat. v. diuerse sunt btitudines sanctoꝝ: ꝛ eoꝝ merita ac premia correspondentia: ꝓm quas ꝓmisit nobis chrus regni celestis vitam beatā. Quam ꝓmissionē in morte sua cōfirmauit per testamentū. Unde ps. Disposui testamentū electis meis. Per has ergo beatitudines obseruantes scti possident vitam beatā diuersis ordinibus: ꝛ imitando sctōs nos quoq̄ acqrere ꝛ possidere poterimus per easdem. O deuota anima eleua mentē ad contēplandū ordines omniū sanctoꝝ: ꝛ beatā illam celestem curiā.

In suꝑmo ordine. — Primo quidē in suꝑmo ordine in celo est sancta trinitas psonarum diuinaꝝ. s. pater: ꝛ filius: ꝛ spūssanctus vnus deus omipotens: quē hodie debemus maxima deuotiōe adorare ꝛ collaudare in sanctis suis. quia ipē est creator: redemptor: ꝛ glorificator oīm electoꝝ suoꝝ. Unde Rabanus (sicut legitur in lectione hodierna) dicit. Nunc ergo fratres charissimi in omniū primordijs sanctoꝝ nobis nominare: laudare: ꝛ glorificare condecet deū qui cunctos condidit sanctos: per quem oīa facta sunt: cuius maiestas nec incipit: nec desinit in seculū

Scds ordo. — Secundo ordine post deum suꝑ oēs angelos ꝛ beatos consistit beata ꝟgo Maria domina omniū creaturaꝝ. ꝛ ideo hodie ipa sūme est honoranda. quia est regina ꝛ domina angeloꝝ et hominū: mater dei ꝛ spūalis mater chrianorum: aduocata seculi: mater gratie ꝛ mīsicordie. Unde canit ecclīa. Maria mater grē ꝛc. in hora mortis suscipe. vt sciamus ꝙ non nisi per ipam salutem habere possumus.

Terti⁹ ordo. — Tertio est ordo angeloꝝ per distinctionē nouem choroꝝ: qui etiam in hodierna solēnitate sunt multum honorandi. quia sunt nostri custodes: ꝛ in celū ductores: orationū nostraꝝ pñtatores: de salute nr̄a congaudentes. teste saluatore Lu. xv. Gaudiū est angelis dei suꝑ vno peccatore. ꝛc. Isti oēs beatificati sunt p charitatē ꝛ amorē diuinū. ergo qui vult beatificari cuꝫ angelis adhereat deo ꝛ chro per amorē. Unde Anß. de similitudinibus dicit. O charitas q̄ꝫ magnū est vinculū tuum. ꝙ non solū angelos deo: sed deum ꝛ hoīem mirabiliter copulasti: deū ad terrā traxisti: ad columnā ligasti cruci affixisti: sepulchro clausisti: ꝛ ad inferos attraxisti Quis inq̄ꝫ fecit hec oīa nisi amor salutis nr̄e. O quio res saxo ꝛ plūbo: quos tanti amoris vinculū non trahit sursum ad deū: ex quo prius traxit deū deorsum ad homines.

Quartus ordo. — Quarto ordine suꝑ alios sctōs cōsistit cetus aploꝝ. quia vt Diony. de eccl. hierar. dt. Gradus apostolicus est suꝑmus: vtpote chro vicinissimus in ecclīa militante. sicut ꝛ seraphin in ecclīa triūphante. Istis ꝓmisit ꝛ legauit chrs regnū celoꝝ per primā beatitudinem dicēs. Bti paupes spiritu: qm̄ ipoꝝ est regnū celorum. Isti eñ fuerunt ꝓmi qui ꝓpter chrm oīa reliqrunt Et nos ergo debemus ipos in hoc imitari: si volum⁹ ad eoꝝ btitudinē puenire: ꝛ debemus ipos hodie honorare ꝛ inuocare. quia p eos sumus in fide chri plantati et edocti ad salutē.

H Questio — H Querit. q̄liter debeat ꝛ teneatur chrianus hanc beatitudinē habere. s. pauptatē spiritus? Respondet ꝓm doct. ꝙ tripliciꝛ. Uno modo deū humiliꝛ timēdo. Chryſ. in homel.

Paupes spū — Paupes spiritu dicūtur hūiles ꝛ formidātes dei iussiones. Secūdo nil mundi eque deo diligēdo vel contra pceptum dei cupiēdo. Ps. Diuitie si affluāt nolite cor apponere. s. per affectū amoris. Hiero. Paupes spiritu sunt non qui rebus tm̄: sed volūtate sunt paupes. Sunt eñ q̄dam paupes deo ꝛ non mūdo. sicut Dauid rex ꝛ alij sancti diuites q̄ inter diuitias spm̄ habēt pauptatis: cū eis per amorē non herent. Alij aūt sunt paupes mūdo ꝛ non deo. vt q̄ nil habentes cupent libent habere. sicut sūt fures ꝛ latrones Tertio autē modo pfectissimo paupes spū sunt amore chri oīa mūdana relinquētes. sicut apli et religiosi: sed h̄ est pfectionis: ad q̄d nō tenet coēs chriani. j. q. ij. Sacerdos.

Quintus ordo. — Quinto ordine sunt agmina priarchaꝝ. quibus chrs legauit regnū celoꝝ per scdam btitudinē di. Bti mites qm̄ ipi possidebūt terrā. Nam mitis est q̄ nō resistit malo. s. p ipatiam: sed vincit in bono malū. vt dt Augu. s. refrenādo passiones ire ꝓm dictamē rōnis ꝛ diuine legis. Sic fecerūt priarche. vt ptꝫ de Noe in fabricatione arche. de Abraaꝫ in pegrinatione. de Isaac in imolatione. de Jacob in psecutione ipius Esau. de Joseph in venditiōe. Qui g̊ vult btificari cū priarchis studeat esse mitis. Augu. Rixent imites pro regno terreno. Bti autē mites: qm̄ ipi possidebunt terrā viuentiū. de qua expelli non poterūt.

Sext⁹ ordo. — Sexto est ordo ꝓphetarum. q̄bus chrs legauit celū per tertiā btitudinē dicēs Bti qui lugēt: qm̄ ipi cōsolabunt. Nam ꝓphete luctum habuerūt p pctis populi. vt ptꝫ de Moyse Exo. xxxij. de Esaia cap. lxj. de Hieremia ca. ix. de Daniele ca. x. Qui ergo luctū pro pctis ꝓprijs ꝛ alienis faciūt cū prophetis btificabunt.

Septimus ordo — Septimo ordo martyrū q̄bus legauit chrs celuꝫ per btitudinē patiētie di. Bti qui psecutionē patiunt ꝓpter iusticiā: qm̄ ipoꝝ est regnū celorum. Fac ꝛ tu homo similꝛ.

Octauus — Octauo est ordo cōfessoꝝ q̄bus legauit chrus celum p beatitudinē dicēs. Beati qui esuriūt ꝛ sitiunt iusticiā: quoniā ipi saturabunt. Nā ꝯfessores tanto desiderio feruebāt ad iusticiā oīs virtutis ꝛ ꝓbitatis: ꝙ merito canit de eoꝝ vnoq̄q̄ sic. Qui pius prudēs hūilis pudicus sobrius castus fuit ꝛ quietus vita dum presens vegetauit eius corporis artus. Honora ergo eos imitando: vt sis in numero eoꝝ.

Nonus — Nono est ordo virginū. q̄bus legauit chrus beatitudinē mundicie dicēs. Beati mundo corde: quoniā ipi deum videbunt. Debemus ergo eos honorare hodie ꝛ imitari in castitate.

Decimus. — Decimo ordo religiosoꝝ. q̄bus chrus legauit in testamēto beatitudinē pacis in cōscientia dicens Beati pacifici: quoniā filij dei vocabunt. Nam religiosorum est esse in oīmoda pace conscientie ꝛ etiā alios ad pacem reducere. quia ipi sunt in claustro tanq̄ in celesti paradiso: vbi pax sūma viget ꝛ laus semp diuina. Unde Grego. Quid est pax ista trāsitoria: nisi quoddā vestigiū pacis eterne. In hoc debemus imitari eosdē. quia vbi pax: ibi deus. Bern. Sicut in pace factus est locus dei: sic in discordia locus diaboli.

Undecimus — Undecimo est

ordo viduarum et coniugatorum. quibus christus legauit celum per beatitudinē misericordie dicens. Beati misericordes: quoniā ipsi misericordiam consequentur. O ergo homo exhibe misericordiam esurientes alendo: peregrinos suscipiēdo etc. vt tibi deus misereatur. Duodecimus. Duodecius est ordo omnium electorum. quibus christus testamentū legauit: vt haberent fidem formatā charitate: inuiolatā in omni aduersitate: quādo post enumerationē octo beatitudinū concludit dicens sic. Beati estis cum maledixerint vobis homines et persecuti vos fuerint. d.o.m.ad.v.m. propter me. Gaudete et exultate: quoniā merces vestra copiosa est in celis. Accedamus ergo charissimi: et humiliter genu flexo rogemus dominū Jesum: vt per merita omniū sanctorum suorum precipue beate matris sue: ac passionis et sanguinis ipsius christi det nobis hec seruare in presenti: et tandem feliciter regnare in celo cum beatis sine fine. Amen.

¶ In cōmemoratione defunctorum. Sermo. i.
De vtilitate pietatis in defunctos.

Sancta et salubris est cogitatio pro defunctis exorare: vt a peccatis soluantur. ij. Mach. xij. A Sancta ecclesia post festū omniū sanctorum feliciter regnantiū cum christo in celesti regno hodie celebrat diem cōmemorationis omniū defunctorum: vt. s. liberentur a purgatorio: et euolent ad regnandū etiā ipsi cum sanctis. et hoc est valde sanctum et pijssimū: vt per suffragia pro eis facta a peccatis soluantur. Nā mortuorum quidam sunt qui solui a peccatis nequeūt: sicut damnati. vnde pro illis non est orandū. Augu. Si scirē patrē meū esse in inferno: non plus orarē pro eo: quam pro diabolo. Alij autē sunt a peccatis omnino soluti. vt sunt beati in celo. et pro illis etiā non est orandū. quia Augustinus dicit. Injuriā facit martyri qui orat pro martyre cum potius debemus nos illius orationi cōmendare. Sed alij sunt qui nondū sunt soluti: sed possunt solui a peccatis. vt sunt anime in purgatorio. et de istis accipitur et canitur in epistola verbum propositum: scz Sancta et salubris est cogitatio. etc. Juxta que verba tria mysteria notemus pro hoc sermone.

¶ Primū dicitur saluberrime inductionis: ibi. Sancta et salubris est etc.

¶ Secundū dicitur certissime agnitionis: scz exorationis pro defunctis.

¶ Tertiū dicitur vtilissime subuentionis. quia per hoc a peccatis soluuntur. B

B De inductione saluberrima ad pietatem defunctis exhibendū. ¶ Circa primū de inductione saluberrima ad pietatē exhibendā defunctis. Notandū pro cōclusione. quod quilibet fidelis debet magna deuotione pietatem exhibere defunctis. Et ad id inducūt precipue quinque rōnes.

¶ Prima ratio accipitur ex scriptura sacra.

¶ Secunda ex amicitia vera.

¶ Tertia ex pena acerbissima.

¶ Quarta ex indigentia maxima.

¶ Quinta ex efficacia saluberrima.

Primo ex sacra scriptura. ¶ Prima ratio ex scriptura sacra. Omnis enim scriptura, vete. et no. testa. hortatur nos ad pietatem exhibendā defunctis: et subueniendū eisdem. de hoc etiā promittendo magna bona. Nam Eccli. vij. scribitur. Mortuo non prohibeas gratiam, non desis plorātibus in cōsolatione. et cum lugētibus ambula. Ex his enim in dilectione firmaberis. Hec ibi. Item Eccli. iij. Elemosyna patris tui non erit in obliuione: et pro peccato matris restituetur tibi bonū. Ubi Ly. dicit. quod filij tenentur parētibus non solū viuis: sed etiā defunctis. ideo dicit. Elyna patris. i. pro aia patris data: nō erit in obliuione. s. corā deo. Nam pro peccato matris. i. pro elyna ad remissionē peccati matris data: restituetur tibi bonū meritoriū Jdeo subdit. Jn iusticia edificabitur tibi: et in die tribulationis. i. mortis cōmemorabitur tui. et sicut in sereno glacies soluentur peccatā tua. Ecce patēt plura bona promissa pro pietate defunctis exhibēda. s. meritū vite eterne: mors bona et remissio peccatorum: et firmatio in dei dilectione. Propter quod commendatur Judas Machabeus: qui misit. xij. milia drachmas argenti Hierosolymā offerri pro peccatis mortuorum.

Sancta ergo et salubris est cogitatio pro defunctis exorare. vt patet in themate. Ex quo patet quod errāt qui dicūt quod auaricia sacerdotū excogitauit cōmemorationē defunctorum cū vtriusque testamēti scriptura ad misericordiam nos hortetur. Unde et Mat. v. christus dicit. Beati misericordes: quoniam ipsi mise. con. Ambro. Sola misericordia comes est defunctorum. Hinc est quod ecclesia statuit de cele. mis. c. Cū creatura. s. quod nulla missa debeat celebrari quin defunctorum in ea fiat memoria: quoniam vt Beda dicit. Indignus est omni suffragio qui defunctorum fuerit immemor in hoc seculo. Idē Haymo super Apocal. dicit.

Secundo ex amicitia. Secunda rō ex amicitia vera accipitur. quia Grego. dicit quod lex vere amicitie est. vt quod diligit in prosperitate. s. huius vite: diligat et in aduersitate. et etiā post mortē. iuxta illud Prouerb. xvij. Omni tempore diligit qui amicus est: et frater in angustijs cōprobatur. Unde qui nō subuenit post mortem amico: probatur non vere illū dilexisse. i. Jo. iij. Qui viderit fratrem suū necessitatē patientē: et clau. visce. etc. Hinc Fotinus de mutabilitate rerum dicit. Qui fingit amicitiā peior est illo qui fabricat falsam monetā. Sic in proposito. quia ille in rebus iste in anima fraudat. C ¶ Sed tales audiant super se vēturū iudiciū dei. quia vt ait Haymo super Apocal. Justo dei iudicio sine misericordia se subijcit: qui defunctorum precipue amicorum immemor fuerit. quia vt scribitur Jacobi. ij. Judiciū sine misericordia fit illi qui non facit misericordiam

Exemplum. Ad id exemplum legitur de quodā monacho. qui cū obijsset: multas missas: officia: et psalteria frēs secundum morē pro eo dixerunt. Post hoc apparuit cuidā fratri: et conqstus est quod eēt in magnis penis: nec iuuaretur a fratribus. Cui frater respondit. O multa officia pro te fecimus: nunquid illa tibi profuerūt? Qui respōdit. Dū ego viuebā: multorum aliorum officia mortuorum quibus tenebar neglexi perorare. et ideo diuino iudicio omnia hec que pro me fecistis illi acceperunt quibus tenebar. et sic ego priuatus sum.

tertio ex pena acerbissima. ¶ Tertia ratio ex pena acerbissima. quia secundum Tho. et Alber. aliosque in opibus misericordie est succurrendū illis qui sunt in maioribus penis. Et quia anime in purgatorio sunt in maximis penis: plus quam si omnes carbones huius mūdi in vnum collecti essent: et in medio eorum quis viuēs cruciaretur. quia vt Augu. dicit. et patet etiā dist. xxv. Qui in aliud. Ignis purgatorij miro modo grauis est. superat enim oēm penā quā quique martyres vel malefactores passi sunt: vel pati potuerunt. Unde grauius est esse in purgatorio ad ictū oculi: quam tota die in igne maximo et craticula assari. Ideo Augu. Qui purgatoriū petit nescit quid petit. Sed de acerbitate pene eius alibi latius agemus. ergo debemus misereri animarum.

Quarto ex negligentia maxima. Quarta ratio ex indigētia maxima. Nam Augusti. dicit. Magna pietas est illos iuuare: qui se iuuare non possunt. Sed ipse anime in purgatorio sunt tam pauperes et indigētes quod in nullo se possunt iuuare neque per intellectū vel sapientiā: neque per proprias operatiōes. Eccl. ix Quodcunque pōt manus tua instanter operare: quia nec opus nec ratio: nec sciētia est apud inferos. Ly. s. ad merendū. quia non sunt in statu meriti vel demeriti: licet sit sapiētia et sciētia quo ad aliud. Item nō possunt se iuuare ex rebus exterioribus. quia omnia dimiserūt in morte. Ps. Relinquent alienis diuitias suas etc. Item versus. Da tua dū tua sunt: quia post mortē tua non sunt.

D Questio. D Sed nunquid anime in purgatorio possunt se iuuare orone propria. cum enim sint in gratia cur non exaudiuntur in orone? Respōdetur secundum Rich. in. iiij. dist. xlv. q. vlt. art. pe. quod oro existentiū in purgatorio non prodest eis ad augmentū gratie nec glorie. quia quo ad hoc sunt totaliter extra statum impetrandi aliquid pro se: sed quantū ad mitigationē pene sue et abbreuiationē prodest eis. Si dicas. sic a pena stati liberarentur. Respōdet quod hoc non sequitur. quia ipsi hoc nōn petūt: sed diuine misericordie supplicant: vt secundum beneplacitum suū misereatur eorum. et sic exaudiuntur. Unde quidā raptus vidit aias in purgatorio Salue regina depromere. Et sic patet indigētia.

Quinto ex efficacia salutifica. Quinta ratio est ex efficacia salutifica. quia multas vtilitates efficit pietas exhibita defunctis. De quibus. iij. ar. sermonis dicemus. E

¶ Circa secundū de certa agnitiōe. s. quō scire possit defuncti quoniam quis eis benefacit. Queritur vtrum oēs aie defunctorum in purgatorio existentiū cognoscant pietatis beneficia exhibita a nobis in operibus suffragiorum et oronū? Rō quoniam est.

quia Esa.lxiij.scribit. Abraam nesciuit nos: et isrl' ignorauit nos. Sup q̃ glo. dt. Mortui etiã scti nesciũt quid agant viui: etiã eoꝝ filij. Itẽ Aug. lib. de cura p mortuis agenda dt. Ibi sunt spũs defunctoꝝ vbi non vident queq agunt aut eueniunt in ista vita hoĩbus. Sed contra hoc est: q: aĩe oẽs de suffragio p q̃libet facto in purgatorio existente gaudent et cõgratulant ex charitate: vt credit ab oĩbus doct. et p̃cipue ptz p v̾ba Hiero. de ꝯse. dist. v. Non mediocriter: sed non gauderent nisi cognoscerent g̃ et c̃. Ad hec rñr ẽm Rich. sup. iiij. di. xlv. q. vij. ar. j. q aĩe in purgatorio cognoscũt orõnes et suffragia que eis porrigimus: non tñ naturali sua virtute nec in verbo diuino: eo q non dũ sunt btẽ: vt pbat rõ in obiectione p̃dicta: tñ vtiq vt ꝯgratulent et consolent habẽt cognitionẽ de his et quibusdã alijs que hic gerunt: p̃cipue p quinq ẽm q colligit a doctorib[9].

Pri̊o inspiratione

Primo q̇dem p diuinã inspirationẽ. Sicut em̃ scti hoĩes in h̾ seculo q̃nq cognoscunt aliqua futura vel supna secreta ex diuina inspiratione: qđ a se scire non possunt neq ab aliq̃ didicerunt: sic et ille sctẽ aĩe in purgatorio. Vñ legit in Apiario q q̇dam defunctus fuit resuscitat[9] p quendã sctm̃ et referebat se vidisse q q̃dam aĩa in purgatorio quã adhuc in ista vita prius nouerat in corpe existentẽ cũ grauissime torqueret maximo igne circundata subito exultando exclamauit di. Eia misericordissime deus g̃as tibi ago q non in finẽ oblitus es mei. Quam alia anima consors in pena interrogauit vñ talis exultatio sibi foret in talibus penis: rñdit: Ecce a dño datum est mihi scire q hodie natus est puer in genealogia mea q̃ postq̃ ad virilẽ etatẽ venerit presbyter efficiet: in cuius prima missa ab istis penis ego liberabor. Et sic ptz q deus inspirat illis.

Scđo angelica reuelatõe

Scđo p angelicã reuelationem quia angeli .s. custodes eaꝝ animaꝝ sepe eas visitant et exhortant ad patientiã: et dicunt eis determinate quid faciunt p eis aliqui: et reuelant eis q̃nq terminũ pene: et in hoc valde ꝯsolant: sicut legit q angelus Tobie. v. dixit. Forti aĩo esto: in pximo est vt cureris.

Tertio morientiũ intimatione

Tertio p morientiũ denuo intimationẽ. Nam aĩe in purgatorio sunt in maximo adinuicẽ charitate plus q̃ in hoc mđo: nec est inter eas odiũ vel inuidia: q: sunt in g̃ra: non sic̃ in inferno vbi est summa ira et odiũ. Ideoq in purgatorio vna aliã ex charitate consolat. Et sic q̃n aĩa alicui[9] noti decedit ex hoc seculo: intimat illi aĩe in purgatorio prius existenti facta p ea suffragia. Probant p̃dicta p Aug. xiij. q. ij. Fatendũ. dicentẽ sic. Fatendũ est nescire q̇dem mortuos quid hic agit. Postea v̾o audire ab eis qui hinc ad eos moriendo pgunt: non q̇dem oĩa sed que sinunt etiam isti meminisse: et que illos quibus hec indicant oportet audire: possunt et ab angelis qui reb[9] q̃ hic agunt presto sunt audire aliq̇d mortui. Hec Aug.

Quarto experientie cognitione F

Quarto p experiẽtie cognitionẽ: q: q̃n aliquid p mortuo fit: experit sibi penã alleuiari: vt volunt cõmuniter docto. F Sed mgr̃ Henri. de Hassia dicit q acerbitas ex hoc non mitigat: sed solum fit eis quoddam refrigerium Verbi g̃ra. Sicut si quis portat graue pond[9] et aliquis prestet ei haustũ aque frigide vel vini: leui[9] videt portare: licet sit idẽ pondus. Sic et in purgatorio animab[9] alleuiat pena p nostra suffragia: tñ huius pene duratio abbreuiat: licet acerbitas nõ mitiget: q: cũ anime in purgatorio summe appetunt deũ beatifice videre: ppterea g̃ magis eligerent acrius pati vt eo citi[9] ad deũ venirent. Hec ẽm Henri. Sed prima opinio est cõmunior. Sic g̃ ex alleuiatiõe pene cognoscunt q aliquid fit p eis: sed tñ quis h̾ facit nesciunt ex se: sed p reuelationem vt patuit.

Quinto liberatione

Quinto p liberationẽ: q: cũ ipẽ aĩe liberant sciũt p suffragia q̊ꝝ liberate sunt. Cõueniens est em̃ vt innotescat eis a q̇bus et que suffragia sint eis facta: vt postq̃ assumunt in gl̃iam suis suffragatoribus impendant orando et intercedendo apud deũ p illis. Non em̃ possibile est q ingratitudo vel quodcunq viciũ locũ habeat in beatis. Sed si non rependerent illis suffragatoribus: esset ingratitudo: g̃ et c̃.

G Questio

G Queritur quid si aliq̇s facit suffragiũ aliqđ p aĩa defuncti quẽ nunq̃ vidit aut nouit in h̾ seculo: an aĩa põt cũ cognoscere in purgatorio? Rñr ẽm doct. q aĩa q̃diu stat in purgatorio non cognoscit eũ determinate sic̃ eos q̊s in h̾ seculo nouerat: nihilominus aĩa regratiat eidẽ et desiderat eũ agnoscere: et diligit eũ ac orat p eo. Sed postq̃ liberata fuerit et in celũ assumpta tũc cognoscet in verbo diuino om̃es bñfactores suos determinate q̊s etiã nunq̃ viderat et regratiat ac intercedit p illis. O g̃ homo vide ex his q̃ bonũ: sctm̃ et salubre est pietatem exhibere defunctis. H

H De vtilitate subuẽtionis aiaꝝ i purgatorio

¶ Circa tertiũ de vtilitate subuentionis .s. ipsis defunctis in purgatorio existentibus inquirendũ restat quales vtilitates et qualia bona saluifica acquirit homo pietates defunctis exhibendo? Ad qđ rñr q precipue septem vt patet ẽm ordinem alphabeti.

Prima vtilitas

Prima est amorosa acceptatio .s. coram deo q: vt Bona. dt in. iiij. dist. xlv. His ex causis duabus valde orandũ est p mortuis scz ppter eoꝝ necessitatẽ et ppter dei voluntatẽ qua sibi multũ complacet vt vnũ membrũ releuet aliud. Sumus autẽ oẽs inuicem membra. Rom̃. xij. Et q: placet deo si iuuamus aliquem pauperẽ hic de quo dubiũ est vtrum sit in g̃ra. Existentes aũt in purgatorio sunt eiusdem capitis .s. chr̃i membra: in charitate certitudinalr et g̃ra viuentes g̃ sequit q capiti chr̃o multũ acceptum est et placitum vt iuuemus illos tanq̃ membra nobis in chr̃o coniuncta. Nonne caput nostrũ regratiat et acceptum habet si manus pedem iuuat aut liberat a carcere atq cõpedibus. Sic in pposito chr̃s resalutat in iudicio: quod .s. impendimus animabus in purgatorio di. illud Mat. xxv. Quod vni ex minimis meis fe. mi. fecistis. Econtra similiter improperabit contra non facientes.

Secunda

Scđa vtilitas est beatoꝝ oĩm letificatio: q: btõꝝ oĩm angeloꝝ et sanctoꝝ gloria accidentalis accrescit et gaudiũ in liberatis et associatis suis cõciuibus: p q̊bus liberãdis et ipĩ semp orant ex charitate. Vñ cũ tu aĩam liberaueris oẽs btõs letificas et tibi regratiant nõ solũ illa aĩa liberata: sed et oẽs btĩ et angeli in iudicio p felicitatis augmento: ẽm doct.

Tertia

Tertia est ꝯsolatio .s. oĩm existentiũ in purgatorio: q: p quolibet subsidio facto p quacunq aĩa in purgatorio existente oẽs cõgaudent et consolant ibi existentes ex charitate: vt s̃. dictũ est ẽm Rich. Et ideo oẽs ibi existentes orant p isto q̇ facit aliquod suffragiũ alicui eoꝝ.

I Questio

I Si dicas. Nunquid pdest nobis viuis oratio illoꝝ .s. in purgatorio existentiũ p nobis fusa? Rñdet Rich. sup. iiij. di. xlv. q. pe. ar. vl. q eaꝝ orationes psunt multis viuis: et oĩbus: nisi sit impedimentũ ex parte nostra: sicut et oratio sanctoꝝ patꝝ in limbo pderat filijs isrl' viuis: vtz. ij. Macha. vlt. de oratione Hieremie qui tũc in limbo fuit. Et certe cum sint ꝯfirmati in g̃ra hi qui sunt in purgatorio: plus g̃ valet eoꝝ p nobis oratio q̃ sanctoꝝ qui adhuc sunt in isto mundo.

Quarta

Quarta est defensatio. Nam Petrus Cluniacen. ait: vt ptz in cõi legenda: q cũ q̇dam sacerdos quotidie de mortuis celebraret: apđ ep̃m accusatus: est suspensus ab officio. Cũ aũt ep̃s in magna solennitate p cimiteriũ transiret: cõtra illũ mortui surrexerunt dicentes. Iste ep̃s nullas missas nobis dat: insup sacerdotẽ nostrũ nobis abstulit: sed certe nisi emendauerit morietur. Qui sacerdotem absoluit: et ipẽ libenter p mortuis de cetero celebrauit. Item ibidẽ refert Cantor parisien. q quidam dum p cimiterium trãsiret semp p defunctis orabat: qui dum ab inimicis per cimiteriũ fugiens insequeret: continuo mortui insurgẽtes inimicos fugarunt et illum defenderunt. Ex quo significatur q defendunt in mortis iudicio: iuxta illud Ps̃. Beatus qui intelligit super egenum et pau. et c̃.

Quinta

Quinta est exoratio Unde Richar. de sancto Uic. Anime erepte de purgatorio dum assunt celesti gaudio miro modo interpellãt exorando pro his qui eis subuenerunt in hoc seculo: deus eñ eis nil negat qui sunt in celo. Hinc Aug. in ẽmone dicit. Orate p defunctis vt cum fuerint in vita eterna pro vobis orent. Exemplũ. Si regi capto bñfaceres in carcere: tandem cum rediret in regnum tibi recompensaret. K

K Sexta

Sexta est fructus redundatio. Querit nanq Vtrꝝ suffragia facta p defunctis psint ipsi facienti? Respondetur ẽm Tho. in. iiij. di. xxv. q opus suffragii quod fit p defunctis potest dupliciter cõsiderari

Uno modo ꝑut est expiatiuũ pene: ꝛ hoc mõ recõpensa
tiuo est eius ꝑ quo fit. Alio mõ inquantũ est meritoriũ
vite eterne: qd̃ habet inquantũ ꝓcedit ex radice chari-
tatis: ꝛ sic ꝓdest magis facienti. Unñ ſm Damas. quẽad-
modum vnguento circũlinire volens: primo ille liniẽs
participat vnctionẽ: deide infirmus punctus. Sic in ꝓ
posito. Amb. Omẽ qd̃ defunctis impendiṫ: totum ad sa
lutem nr̃am referṫ: vt impleaṫ illud ps. Oratio mea in
sinu meo conuerteṫ. Hinc ibidẽ Damas. s. ſmone de his
qui in fide dormierunt: subdit. Quicunqꝫ ꝑ ꝓximi salu-
te agonizat: primũ ipe sibi ꝓdest: deinde ꝓximo. Et sic
Septima patet vtilitas magna. Septima est gr̃e diuine ꝛ mise
ricordie ac tandem glorie acquisitio. Unñ Aug. Cupis
homo vt tui misereaṫ de⁹: fac vt ꝓximo miserearis. Ea
dem em̃ mensura qua mensi fueritis remetietur vobis
Luce. vi. O ğ hõ ecce ex p̃missis patet qm̃ sancta ꝛ sa-
lubris est cogitatio ꝑ defunctꝭ exorare: ꝛ p̃cipue hodie
pietatẽ illis exhibere subueniendo qꝛ multos ꝛ genera
liter oẽs põt hõ hodie liberare ꝓpter subsidia ecclesie
Exemplũ que hodie exhibenṫ. Legiṫ naqꝫ in Prõptuario discipu
li ꝙ prior quidam ordinis predicatoꝝ cũ in die aı̃aꝝ de
beret p̃dicare de aı̃abus: de nocte apparuit sibi q̇dam
frater mortuus quẽ interrogauit vbi esset: ꝛ quare sibi
apparuisset. Rñdit ego sum iste frater tibi bñ not⁹ mis-
sus de purgatorio ex diuina voluntate vt dicã vobisꝙ
hodie in p̃dicatione de mortuis inducatꝭ ꝓpl'm ad hoc
vt deuotius se habeãt ad defunctos: qꝛ deus hodie est
facturus eis magnã misc̃diam ꝓpter suffragia deuoti⁹
exhibita: ita ꝙ exibunt hodie de purgatorio vsqꝫ ad q̇n
decim milia animaꝝ. Et hanc visionẽ p̃dicator ille ꝑor
in publico coram om̃ibus narrauit. O ğ charissimi oẽs
hortor viros ꝛ mulieres: facite hodie deuote suffragia
defunctis: vt ꝛ illos liberetis. ꝛ vobis gr̃am: misc̃diam:
ꝛ om̃e bonũ a chr̃o mereri valeatis.

¶ In cõmemoratione defunctoꝝ Ser. ij. s. de sepul
tura ꝛ exequijs

A F Ili in mortuũ produc lachrymas: ꝛ ne despi-
cias sepulturã illius. Ecc̃i. xxxviij. A Ubi
ſm Ly. inducit nos scriptura ad fletũ ꝛ cõpas
sionem suꝑ mortuis quoꝝ hodie festũ vl' dies
agiṫ. Merito aũt quilibet fidelis ad id hortaṫ: qꝛ h̃ est
vnũ ꝛ p̃cipuum opus misc̃die de quo etiam cõmendaṫ
sanctus Tobias. s. de sepultura mortuoꝝ ꝛ Abraam: ꝛ
sancti chr̃m sepelientes. Itẽ aı̃e mortuoꝝ. s. in purgato
rio existentes sunt in penis maximis: ꝛ indigent releua
ri vel adiuuari ꝑ viuos. Debemus ğ eis cõpati ꝛ mise-
ricordiam exhibere sepeliendo: exequias celebrando:
ꝛ suffragia impendendo: sicut membrũ vnũ compatitur
alteri membro in penis posito. Sumus aũt inuicẽ mem
bra. j. Coꝝ. xij. Unñ ꝛ Rom. xij. hortaṫ apl's di. Gaudete
cum gaudẽtibus: flete cũ flentibus. q. d. sicut heri gau-
dendũ erat cũ btis ꝑ eoꝝ gloria: sic hodie flendũ est. s.
per ꝯpassionẽ cũ flentibus in purgatorio. Ideo hortaṫ
scriptura in p̃dictis ꝟbis di. Fili in mort. ꝛc̃. Iuxta que
verba tria mysteria notabimus ꝑ h̃ ſmone.

¶ Primũ de exequiaꝝ lugubritate: qꝛ d̃r: Fili in mor
tuum ꝓduc lachrymas

¶ Scd̃m de sepulturaꝝ salubritate. ibi: Ne despici-
as sepulturam

¶ Tertium de oblagiorum celebritate: quod sequi-
B tur ex predictis B

De exequijs lugubribus ecclesie ¶ Circa primũ de exequijs. s. lugubribus mortuoꝝ ali
que questiones occurrunt. Prima questio de lugubri
ecclesie cultu: Cur ecclesia exequias mortuoꝝ lugubri
De cultu lugubri ecclẽie ter celebrat? Rõ huius questionis est ista: qm̃ apl'us. j.
Theſ. iiij. d̃t. Nolumus vos ignorare fratres de dormi
entibus Ly. i. de defunctis qui dormiunt somno mortꝭ:
vt non cõtristemini sicut ꝛ ceteri qui spem nõ habent. s.
resurrectiõis future: ꝛ sic credũt illi defunctos perijsse
totaliter: ꝛ ꝓpter h̃ habent occasionẽ lugendi eos. Nõ
sic aũt nos chr̃iani qui habem⁹ spem resurgendi: ğ non
deberent exequie lugubriter celebrari in eccl'ia. Sed
ad hec ſm Lyr. ꝛ doct. rñr: ꝙ apl's non monet nos vt de
mortuis charis nõ cõtristemur: qꝛ necesse est vt cõtristẽ
mur: sed vt inconsolabiliter non contristemur vt pateṫ
ibidem in glo. Conuenienter ğ eccl'ia luget mortuos in
sua celebritate: qꝛ primo nesciṫ an ad infernum vel pur
gatoriũ aut celũ transierunt. Eccl's. ix. Om̃ia in futuꝝ ser
uanṫ incerta. Scd̃o qꝛ per h̃ docemur qꝫ lugendũ sit ꝛ
malũ ipm̃ pctm̃. s. originale: ꝛ ꝑ ꝯsequens actuale: cũ ꝑ
illud oẽs in Adã morimur. j. Coꝝ. iij. Tertio: qꝛ ꝑ hoc
fideles prouocanṫ ad pietatis exhibitionẽ ex conside-
ratione ꝙ sunt in statu lugubri: vt pote in acerbissimis
penis ꝛ carentia visionis diuine ad tempus. s. quousqꝫ
satisfactio expleaṫ: iuxta illud Mat. xiiij. Non exibis in
de donec reddas nouissimũ quadrantẽ. O ğ homo re-
cogita hec in celebritate ista ꝛ age p̄niam de pctis tuis C
ne venias in illa tormenta: atqꝫ subueni defunctis C De flet⁹ mõ mortuoꝝ
Scd̃a questio de fletus modo. s. cur moderare debeat
se chr̃ianus in mortui chari fletu: ne incõsolabiliter illũ Prima
defleat? Rñr ꝙ plures sunt rõnes ad id mouẽtes. Pri
ma rõ ex parte voluntatis diuine: qꝛ voluntati diuine
om̃es tenemur cõformari ꝛ parere. Non ğ debes dole-
re ꝙ ille paruit suo creatori qui voluit eum transferre
de mundo. Unde oẽs oramus Pr̃ nr̃ ꝛc̃. Fiat voluntas
tua sicut in celo ꝛc̃. Scd̃a rõ ex parte decedentis aı̃e: Scd̃a
qꝛ talis a debito suo iam liberata est ad qd̃ tenebaṫ. i. a
debito mortꝭ: ꝛ ideo potius gaudere debes ꝙ a tã ma
gna obligatione est soluta qꝫ si teneret in vita: sicut con
gauderes amico de oneroso fenore liberato. Tertia Tertia
rõ ex parte mercedis adepte: qꝛ talis finito cursu labo
ris hui⁹ vite quo fatigabaṫ quasi in exulatu: adept⁹ est
mercedem felicitatis ꝑpetue: liberatus a carcere hui⁹
exilii. Unñ Job. xiiij. Breues dies hoıs sunt ꝛc̃. donec
optata veniant: ꝛ sicut mercennarii dies eius. Propte
rea Aug. li. de visitatione infirmoꝝ d̃t: ꝙ hõ potius de
beret gaudere de morte chari sui: sicut si sciret eum de Quarta
carcere sublimatũ ad dignitatẽ regiam. Quarta rõ ex
parte resurrectionis future: vt d̃t apl's vbi s̃. in obiecti
one. s. j. Theſ. iiij. Nolumus vos ignorare fr̃es ꝛc̃. Unñ
eccl'ia canit di. Deus cui non pereunt moriendo corpa
nr̃a sed mutanṫ in melius resuscitanda in nouissimo die D
ğ ꝛc̃. D Tertia questio de luctus ꝓfectu vel nocu- Qõ de luct⁹ ꝓfectu vl' nocumento
mento. s. vtrũ lugere mortuos ꝓsit an noceat defunctꝭ
ipsis vel etiã lugentibus viuis? Ad qd̃ rñr ſm doct. ꝙ
diuersi diuersis ex causis flent suꝑ defunctis. Quidã
ꝓpter terrenũ damnũ: qꝛ in illis habuerunt spem ꝓspe Diuersi ex diuersis causis flent
ritatis cõsequende quã ꝑ illoꝝ mortẽ amiserũt: ꝛ taliũ
fletus in nullo ꝓdest mortuis aut etiã sibiipis: qꝛ deflẽt
propriũ ꝯmodũ tpale. Quidã flent ꝓpter illicitam cau
sam: puta qꝛ ille mortũ⁹ fuit eis delectabilis in aliq̇ ma
lo. s. carnalitate vel ꝓsperatione alienoꝝ bonoꝝ: ꝛ hoc
docet. qꝛ Alb. ma. suꝑ Missus est. d̃t: ꝙ si damnatus. s.
quis in inferno ꝑ malã vitam suã fuit causa mali in aliq̇
viuente tunc in inferno totiens crescit vermis damnati
in penis quotiens crescit hic ꝛ dilataṫ in alios malum
quos inuoluit. In hoc sensu Augu. d̃t: ꝙ ignoraṫ pena
Arrij: qꝛ nesciṫ q̇t ei⁹ errore sunt subuertẽdi. Hec Alb.
Ex q̇ patet ꝙ tẽperandus est dolor oriens ex hmõi cau
sa illicita: h̃ em̃ nocet mortuo: qꝛ crescit eius pena si dã-
natus est: eo ꝙ fuit causa ꝛ occasio peccandi in viuente
Nocet etiã viuenti talis fletus ꝓpter prauã delectatio
nem vel ꝓpter affectũ ꝓsperitatis male. s. de alienis re
bus: qꝛ hec sunt pctã damnabilia. Quidã aũt flẽt ex ve
ra charitate suꝑ mortuo: puta qꝛ timeṫ illius damnatio
vel pena: sicut fleuit Dauid suꝑ Absolon interfecto in
pctõ: vel qꝛ cõmunitati vtilis fuit ille aut paci: aut iustꝭ
ꝛ pauperibus: ꝛ iste luctus ꝓdest mortuis in purgato-
rio existentibus ad mitigationem pene: quia procedit
ex charitate ꝛ compassione: ꝛ facit orationes fieri ꝛ suf
fragia pro mortuo. Unde in themate diciṫ. Fili in mor-
tuum produc lachrymas. s. charitatis ꝛ compassionis.
Nam ꝛ christus fleuit super Lazaꝝ mortuum. Joan. xi.
Quidam autem flent super mortuo propter naturalem
pietatis affectũ: sicut pater vel mater frater ꝛ soror ac
amicus. Et talis fletus cum sit naturalis nec est merito
rius nec demeritorius: quia vt d̃t phs. j. Eth. Propter
ea que insunt nobis a natura nec laudamur nec vitupe
ramur: erit tamẽ talis fletus viciosus si fuerit nimius.

⁊ incõsolabilis. Qui eñ nimiũ tristant̃ sup mortuis peccant in suam aĩam: q2 pctõ tali occidunt eã. ij. Cor. vij. Tristicia seculi mortem operat̃. Ly. i. tristicia de bono seculari pctm̃ facit. Itẽ tales peccant in corpus ꝓpriũ ipm̃ destruẽdo: ⁊ in primũ ipm̃ scandalizando: ⁊ in animã mortui ipam suffragiis ꝑuando: vt patet in his qui pre tristicia nihil deuote orare possunt ꝓ mortuis. Ad id exemplũ ponit Thomas Brabantinus de apibus li. de bono vniuersali: ꝙ cũ mater primogenitũ mortuũ inconsolabiliter fleret: vna die apparuerũt sibi iuuenes plurimi in via letissimi gradieñ. inter q̃s filiũ suũ nõ videns flere ampli⁹ cepit: ⁊ tandẽ post alios lento gressu vidit filiũ in toga magnũ pond⁹ aq̃ portare. Et interrogat⁹ a mr̃e q̃d hec vellet. Rñdit: Aq̃ sunt lachryme q̃s ꝑ me inaniter fudisti: ⁊ me liberare nõ ꝓcurasti: ꝯuerte ista in missas ⁊ elemosynas ⁊ liberabor. E

Exemplũ

E
Qd de sepulture salubritate

¶ Circa scdm̃ ꝑncipale de sepulture salubritate tres questiões sufficiat declarare. Prima questio de viuis Utrũ ꝓficiat viuis sepultura mortuorꝝ? Ad q̃d rñr ẽm Rich. in. iiij. di. xlv. art. vj. q. ij. ꝙ sepultura corporꝝ prodest viuis sepelientib⁹ ⁊ aliis ꝓpter tria. Primo ꝓpter astruendã resurrectionẽ ⁊ eius fidem: q2 vt Aug. ait li. de cura ꝓ mortuis ageñ. tale opus. s. sepulture fidẽ resurrectionis future astruit. Et hoc patet tã in gestibus q̃3 in orationibus q̃ fiunt in sepulturis chrianorꝝ q̃bus damnat̃ error infideliũ. Scdo ꝓpter amouendũ horrorem ⁊ dolorẽ: q2 ꝑ hoc ꝯseruat̃ aer ab infectiõe cadauerũ qua viuorꝝ corpora possent infici: ⁊ dolorꝭ materia subtrahit̃. Uñ Quintilianus li. v. declamationũ d̾t: Ad operiendã feditatẽ: subtrahendãq; dolori materiã: mortuus viuentiũ causa sepelit̃. Tertio ꝓpter meritorꝝ acquisitionẽ: vt illa sepelientes ꝑ tale opus misc̃die mereantur. Uñ Aug. li. j. de ci. dei. ⁊ vbi s̃. Tobias sepeliendo mortuos deũ ꝓmeruisse teste angelo ꝯmendat̃. Itẽ laudat̃ Abraam de pietate qua sepeliuit Saram mortuam in hebron Geñ. xxiij. Sic sancti patres veterꝭ testamenti vt Jacob ⁊ Joseph mandarunt filiis israel de sepultura sua ⁊ ossibus transferendis. s. ad terrã ꝓmissionis: q2 fidẽ habuerunt de resurrectione chri cũ q̃ multa corpora sanctorꝝ crediderũt resurrectura: vt d̾t Lyra. Spem q̃ resurrectionis habeñ. cũ chro volebant sepeliri in terra sancta. Sic ⁊ multi alii sancti ꝯmendant̃ de pietate sepulture: etiam in nouo testamẽto: vt Nicodemus: Joseph ⁊ sancte mulieres que i sepultura chri pietatem exhibuerunt. Item sancta Helisabet ⁊ multe tales in historiis de sepultura commendant̃. Itẽ etiã apud infideles commendant̃. Narrat Ualerius lib. j. in rubrica de somniis: qualiter Simoniades poeta peregre vadens: cũ nauis in qua erat applicuisset ad littus ⁊ corpus inhumatũ iacẽs vidisset: sepulture mandauit Ecce aũt nocte apparuit sibi is qui sepult⁹ fuerat ⁊ monuit eum in somniis ne proximo die nauigaret. Remansit q̃ ille in terra. Alii vero nauigantes inde fluctibus ⁊ ꝓcellis absorpti sunt. Unde patet ꝙ vtilis est sepultura. F

Secundo

Tertio

F
Utrꝝ ꝓsit mortuis sepultura

Scda questio de mortuis. s. Utrũ prosit mortuis. s. aliquid purgabile habentib⁹ suorꝝ corporꝝ ecclesiastica sepultura? Ad hoc respõdet Rich. vbi s̃. q. j. ꝙ non ꝓdest ꝑ se: sed ꝑ accidens. Et hoc triplici ratione. Primo ꝓpter intuentium excitationẽ. s. inquantũ inspicientes sepulchra memoriã retinent defunctorꝝ ⁊ ꝓ eis orãt. Unde Aug. li. de cura ꝓ mortuis dicit: Monumentum eo ꝙ monens mentem. i. admoneat nuncupat̃. Secundo ꝓpter sanctorꝝ deuotionem. Credendum est eñ ꝙ sancti illi ad quorꝝ honorẽ fabricata est ecclia orant pro his qui sepeliunt̃ in illa vel eius cimiterio. Uñ. xiij q. j. c. No extimemus. Aug. dicit. Ubi vero quisq; apud memorias martyrꝝ sepeliat̃: hoc tm̃ mihi videt̃ ꝓdesse defuncto vt ꝯmendans eũ martyrꝝ patrocinio: affectio ꝓ illo supplicationis augeat̃. Tertio ꝓpter ministrorꝝ eccl̃ie orationẽ: q2 illi q̃ eccl̃ie deseruiunt tenent̃ ceterꝭ paribus pro illis frequentius ⁊ specialius orare ⁊c̃. Hec Rich. G

G
An decedentibus in pctõ mortali obsit sepultura

Tertia q̃stio de impiis. s. Utrũ obsit vel ꝓsit in pctõ mortali decedẽtibus mat̃ ecclesiastica sepultura? Respondet ẽm Rich. vbi s̃. ꝙ nõ nocet nisi in quantum hanc sibi indignã ꝓpter humanã gl̃iam procurauit. Et sic intelligendũ est quod scribit Augu. xiij. q. ij. Quibus. s. ꝙ impiis nocet sepeliri in loco sacro. Et ibidem ca. Cum grauia. Grego. ait. Quos pctã grauia deprimunt ad maiorem cumulũ damnationis potiusq̃3 ad absolutionem eorꝝ corpora in ecclesiis ponunt̃. Hec ibi. Unde nõ debent sepeliri in sacro loco ꝓhibiti ẽm iura: vt sunt omnes infideles: ⁊ omnes in tormento morientes. Item quicunq; seipsos occidunt. s. ex desperatione vl' ira ⁊ hmõi: secus si ex fatuitate ⁊ huiusmodi. Nã Bern. dicit extra de sepul. ca. Ex parte. ꝙ si quis propter fugam precipitaret se in aquam: quia inde sic credebat euadere: non imputatur ei: etiam si contrarium eueniat. Item negatur sepultura ei de quo certũ est ⁊ manifestum nõ fuisse confessum vel non cõmunicasse ad minus semel in anno: vt de pe. ⁊ re. c. Omis. Et hoc intellige nisi in articulo mortis signa contritionis ostendat ⁊ emendationis. Item negatur blasphemis dei ⁊ sanctorꝝ si moriantur sine pniã. extra de maledic. in fi. Et negatur generaliter oĩbus notariis pctõribus si moriant̃ absq; pniã. xiij. q. iij. No extimemus. Item oĩbus excõicatis. Talibus eñ nocet sepeliri in loco sacro propter indignitatẽ. Ad quod refert Greg. in. iiij. dialo. exempla. Unum est ꝙ quedam religiosa que fuit ꝯtinens carne sed detractionis ⁊ stultiloquij plena in ecclia cũ sepulta esset: vidit in nocte custos multitudinem demonum qui eius corpus extraheñ. ante altare diuiserunt cingulotenus: ⁊ partem superiorem cremauerunt: partem inferiorem reliquerunt. Aliud est ꝙ Ualentinus Mediolaneñ. ecclesie defensor lubrice vite in ecclesia sepultus est: eadẽ nocte ad vocem tracti hoĩs ⁊ trahentium custodes occurrentes viderũt duos deterrimos spũs per pedes Ualentinum ligatum (ipõ grauiter clamãte de ꝓprio sepulchro) extra ecclesiam trahere: mane surgeñ. reppererunt Ualentinum non intra ecclesiam: sed extra in sepulchro alieno proiectum. Tertiũ est ꝙ Ualerianus patricius Brixieñ. in senio lubrice vixerat: ⁊ ab ep̃o eiusdem ciuitatis sepultus est in ecclesia beati Faustini martyris. Nocte eadem sequenti sanct⁹ Faustinus apparens dixit: Uade dic episcopo vt fetentes has carnes eiiciat: alias die tertia morietur. Cũq; ille timeret prima die ⁊ sequẽti visionem dicere episcopo. Ecce die tertia episcopus incolumis lectum intrãs expirauit. Hec Grego. Hec de sepulturis sufficiant populo predicari. O ergo peccator penitẽtiam age: quia si in peccato mortuus fueris: nec sepultura nec alia bona tibi proderunt. H

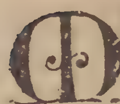
Exemplũ

H
Utrꝝ expense i cultu ⁊ pompa funeraliũ prosint mortuis

¶ Circa tertium principale. s. de celebritate sumptuosa oblagiorum queri sufficiat. Utrum expense in cultu ⁊ pompa funeralium prosint defunctis? Ratio questionis est: quia Greg. in. iiij. li. dialo. dicit. Curatio funerꝭ conditio sepulture: pompa exequiarum magis sunt viuorum solatia q̃3 subsidia mortuorum. Item cum ista fiant ad quandam pompam ⁊ quasi vanam gloriam videtur ergo ꝙ sint reprehensibilia: qm̃ melius esset hec expendere in pauperes indigentes: ergo videtur ꝙ non prosunt. Sed ad hec respõdet ẽm Rich. vbi s̃. simulq; ẽm Tho. ꝙ pompa exequiarum si fiat ẽm ꝯsuetudinem patrie ⁊ non cum nimio excessu ⁊ pia intentione: nõ est reprehensibilis: quia tũc talia sunt honesta. Uñ Aug. j. li. de ciui. dei d̾t. Antiquorꝝ iustorꝝ funera officiosa pietate curata sunt ⁊ exequie celebrate ⁊ sepulchra ꝓuisa Unde ptz ꝙ talia prosunt tam viuis facientibus q̃3 etiã mortuis. Faciunt eñ ẽm Rich. ad cõsolationem viuorꝝ ⁊ subleuationem spei ipsorum ad resurrectionem futuram: nec tenetur homo de necessitate facere oĩe bonũ quod potest: nec peccat faciendo bonum eo ipõ quo nõ facit maius bonum cum possit: faciens ergo sumptus in sepulturam quos posset in pauperes vel alibi melius collocare: non facit eos inquantum est minus vtile: sed inquantum est vtile: debet tamẽ fieri ẽm ꝙ recta ratio dictat: debitis circũstantiis obseruatis. Hec Rich. Deniq; talia etiam mortuis prosunt: non quidem per se: vt patuit supra. Et sic intelligenda est autoritas Gregorij iiij. dial. supra allegata. Tamen prosunt per accidens inquantũ ꝑ hmõi excitant̃ hoĩes ad cõpatiendũ ⁊ orarꝭ

dum: vel inquantũ pauperes exinde fructũ capiũt: vel
ecclesia decoratur: vel inquantũ in reuerentiã dei fiunt: ⁊
hmõi. Hoc ptz p Damas. in sermone de dormientib⁹ di
centẽ ꝙ oleũ: ceras deũ inuocando in sepulchro accen
dere holocaustũ sunt. Accepta eñ ista sunt deo ⁊ mul=
tã ab eo recipientia retributionẽ. Hec ſm Tho. in. iiij.
I Pro his aũt notandũ ad simpliciũ hoim instructio
Cerimonie circa funeralia — nem ꝙ circa defunctos fieri solẽt apud fideles in eccle
sia plures cerimonie ad dei honorẽ ⁊ significationẽ my
sterii in ꝯpattendo illis ⁊ orãdo vt iuuentur p talia ⁊ alia
Primũ — queqꝫ suffragia: vide A b c. Primũ est accensio cerei sa
cri vel alterius dũ instat agonizatio: ⁊ tandem quousqꝫ
fit exequiarum celebratio. Nã morienti in agone ꝯstituto
accensus cereus dari solet in manu: ⁊ tandẽ p totã cele
britatẽ exequiarum cereis ardentibus vtuntur assistentes
hoies tam in pcessione qꝫ infra missam ⁊ sepulture tps.
Sed quare hoc nisi vt significetur ꝙ chrs q̇ est lux vera
eripiat hanc aiam de tenebris ⁊ pducat ad lucem eter
ne glorie. Vñ canitur: Lux eterna luceat eis dñe cũ sctis
tuis in eternũ. Requiem eternã do. ⁊c̃. ⁊ lux ppetua lu
Scdm — ceat ⁊c̃. Scdm est bñdicte aque aspersio sup corpus ⁊
sepulchrũ: hoc significat ꝙ sicut aqua extinguit ignem:
sic orandũ est vt rore misericordie celestis mitigetur aie
Tertiũ — pena purgatorii. Tertiũ est campanarum pulsatio: hº ad
puocandũ fideles vt orent p aia quatinus deducatur ad
Quartũ — laudandũ deũ in celo. Quartum deuota decantatio
missarum. s. ⁊ officiorum ad significandũ ꝙ p orationes ⁊ pci
pue p missas ac alia subsidia ministrorum ecclesie possũt
Quintũ — liberari aie. Quintũ est elemosynarum ⁊ ciborum distribu
tio ad significandũ ꝙ elemosynis sunt pctã redimenda
Sextũ — vt patet Dañ. iiij. Sextũ funeralis tele vel panni con
tectio ad significandũ futurã stolã glie in resurrectiõe
Septimũ — post stolam mortalitatis. Septimũ grati odoris thuri
ficatio ad significandũ deuote orationis gratitudinem
apud deũ qua petimus vt deus eripiat aiam a fetore
Vltimũ — infernali qua tenetur in purgatorio. Vltimũ est obserua
tio dierum in faciendo suffragio. Nam eccl'ia cõsueuit tri=
plicem numerum dierum p hoc precipue obseruare. s. septe
nariũ: tricenariũ: ⁊ anniuersariũ: vt habetur extra de ver
bo. signi. Cũ inter. ⁊ c. ex pte. Quorum rõ libro de mitra=
li officio: ⁊ in legenda assignatur. Nam septenarius obser
uatur vt defunctis oia pctã remittantur que egerũt ĩ vita
currente p septẽ dies singularum hebdomadarũ. Itẽ tri=
cenarius obseruatur qui ꝯstat ex ternario in denariũ du
cto: vt purgetur in eis quicq̇d in fide trinitatis ⁊ decalo=
gi transgressione deliquerunt. Itẽ anniuersarius vt de
anno calamitatis pueniant ad annos eternitatis in san
ctorum numerũ quorum etiã anniuersariũ diẽ celebramus
ad eorum honorẽ ⁊ nr̃am vtilitatẽ: vt ipsi scti intercedant
p nobis. Rogem⁹ ẽ charissimi dñm iesum vt misereatur
aiarum in purgatorio: ⁊ nobis det veniã ⁊ grãm in pñti ac
tandem gl'iam in futuro Amen.

¶ In Cõmemoratione defunctorum Ser. iij. s. de pur
gatorii iudicio loco ac acerba pena

A — Emor esto iudicii mei: sic eñ erit ⁊ tuũ: mihi
heri: tibi hodie. Ecc̃i. xxxviij. A In qui
bus vbis ſm Lyrã ⁊ alios expositores hor=
tatur nos scriptura vt memorari debemus
de iudicio mortis: que q̇dem. s. mors merito dicitur iudi=
cium. Primo qr p sniam summi iudicis. i. dei est inflicta
omi hoi. Vñ Ecc̃i. xlj. Hoc iudiciũ mortis a deo positũ
est omi carni. Scdo qr mors equaliter iudicat oẽs ho=
mines mundi. Heb. xi. Statutũ est omi hoi semel mori
Vñ Aug. Vita nostra nil aliud est nisi cursus ad mortẽ
in quo quis nec ad momentum sistere pmittitur: sed come
dens ⁊ bibens: ambulans ⁊ quiescens vigilans ⁊ dormi
ens equa lance semp ad mortẽ festinare cogitur. Berñ.
Mors inopie non miseretur: diuitias ⁊ potestates nõ ve
retur: non maioribus nec etati parcet. Tertio qr in mor
te recipit hõ sniam irreuocabilis iudicii. Vñ. xxv. dist.
Qualis Grego. dt. Qualis hic quisqꝫ egreditur: talis in
iudicio presentabitur. Et qr hec snia statim in pũcto mor=
tis accipitur nec differtur. Unde Greg in moral. dicit. Si
cut electos a die sui exitus beatitudo letificat: Ita cre
di necesse est vt a die exitus sui reprobos ignis exurat
Scriptura ẽ nos hortatur vt aduertamus quõ aia exuta
a corpore dicit nobis. Memor esto iudicii mei. i. mortis:
sic erit ⁊ tuũ. q. d. festina operari bonũ ⁊ penitere dum
viuis: qr post mortẽ penã lues: mihi heri. i. de p̃terito:
tibi hodie. i. in presenti: qr incertũ est qñ morieris. Iu=
xta hec ẽ verba tria mysteria notabimus declaranda
pro hoc sermone ſm ꝙ de tribus debemus memorari
circa existentes in purgatorio iuxta diuisionem subscri
ptã. Itẽ aliud thema Apo. xiiij. Bti mortui qui in dño
moriuntur. Nam aliqui cõtra deum moriuntur vt damnati:
alii in dño. i. in gratia dei: vt transeuntes ad purgato
rium: hi beati sunt in spe. De istis ergo tria mysteria de
clarabimus.

¶ Primum de purgatorii iudicio. s. qui illuc adiudi
cantur

¶ Secundum de purgatorii supplicio. s. quomõ ibi
affliguntur

¶ Tertiũ de animarum querulo lamento. s. quõ cõtra
quosdã conquerunt B

B — De iudicio purgatorii questiones alique

¶ Circa primũ de iudicio purgatorii queruntur tria pro
simpliciũ edificatione. Prima questio. Quales hoies
nõ iudicantur ire ad purgatoriũ. Scda: quales iudicantur
trãsire debere ad purgatoriũ. Tertia: Vtrum sit aliquis
locus pprius deputatus animabus ad purgandũ. Ad
Que aie nõ transeunt in purgatoriũ — primã ẽ questionẽ. s. quales hoies vel aie non iudican
tur ire ad purgatoriũ post mortis exitum. Respondetur
ſm doct. sup. iiij. cõiter: ꝙ precipue tria genera hoium
non iudicantur nec ibunt ad purgatoriũ. Primũ genus
Primũ gen⁹ — est ĩ pctõ mortali decedentiũ: qr tales iudicantur ⁊ descẽ
dunt mox in infernum. Unde mgr̃ in. ij. di. xlij. c. v. dicit
Mortale pctm̃ est p quod homo mortem eternã meretur
Crimen eñ vt ait Augu. est quod dignũ ẽ accusatiõe ⁊
damnatiõe. Hinc Iob. xxi. Ducunt in bonis dies suos
. s. reprobi: ⁊ in puncto ad inferna descendunt. O ẽ ho=
mo si non vis damnari depone superbiam: luxuriam ⁊
alia pctã. Scdm genus est in originali pctõ morienti — Scdm
um: vt pueri sunt non dũ baptizati: nam ⁊ hi ppetuo ex
cluduntur a visione dei ⁊ ire habent ad limbũ puerorum vt — Tertiũ
Aug. de fide ad Petrũ dicit firmissime credendũ. Ter
tium gen⁹ sine omi culpa. s. tam mortali qꝫ veniali tran=
seuntium: vt sunt omes pfecti qui nil purgabile secum
deferunt: ⁊ etiam qui post baptismũ statim decedunt: ⁊
etiam qui post susceptũ religionis habitum statim sine
aliquo purgabili moriuntur: vt de his dicit Berñ. li. de p̃
cepto ⁊ dispensatione. Item qui in mortis hora plenari
am indulgentiam consequuntur: tales etiã statim in celũ
tali statu decedentes sine purgatorio euolant: vt dicit
Hostieñ. ⁊ ꝯcor. Ray. ⁊ doct. Unde valde vtile est tibi
o homo talia iudicia obseruare vt sis baptizat⁹: a mor=
tali caueas: ⁊ remedia dicta queras. C Ad secun — C
dam questionem. s. quales anime iudicantur a deo transi — Quales aie iudicantur trãsire ad purgatoriũ
re in purgatoriumad satisfaciendũ pro pctis. Respon=
detur ſm doc. ꝙ tria sunt talia genera hoim. s. in purga
torium descendentiũ. Primũ genus est eorum qui in solis
venialib⁹ pctis moriuntur; vt dt mgr̃ ĩ sen. Tales ſm An
to. ĩ sũ. pte. j. ti. v. st prio oẽs q̇ iordinate afficiuntur circa
tpales diuitias: honores ⁊ ptãtes: ac hmõi: vel etiam
circa parẽtes ⁊ amicos vel ẽt circa delectabilia sensuali
tatis. s. visus: auditus: gustus: odoratus: tactus: dũmo
do tamen hec omia sub deo ⁊ dei amore sint: ita ꝙ deus
pdiligatur oibus: alioquin si q̇s afficeretur in talib⁹ ꝯtra vel
supra deũ paratus facere ꝯtra p̃ceptũ dei: talis iturus
esset p hoc in infernũ si in tali statu decederet impeni=
tens. Qui aũt delectantur in talibus infra deum: in pur=
gatorium habent ire. Unde in Vitispat. legitur pro hmõi
leuibus quosdam sanctos in purgatoriũ iudicatos: ali=
quos p delectatiõe in gustu: alios in cantu: alios in edi — Exemplũ
ficiis superfluis. Ad id legitur ꝙ q̇dam pter acidiam
fuit per. xl. annos ad purgatoriũ iudicatus. Item ꝙ so
ror sanctorum martyrum Cosme ⁊ Damiani fuit per. xv.
dies ad purgatorium deputata pro eo ꝙ quadam vice
chorizantes ⁊ cantantes cum aliquali complacẽtia au — Scdm gen⁹
dierat. Hec refert Discipulus in sermone. Secun=
dũ genus est eorum qui in fine ad pñiam conuertuntur ⁊

sic pniam de pctis implere non potuerunt. Tales eni saluant sed p ignes purgatorii: vt dt Aug. xxv. di. Qui in aliud seculu zc. Tertiu genus est eox q iniunctam sibi pniaz ipleuerut: s3 illa si fuit fm diuina iusticia sufficies vt pcta illa delerent. Na fm doc. sup. iiii. pcipue Tho. pnia in pfessione a sacerdote iniucta: aut est maior: aut equalis: aut minor q deberet iniungi: qr accidit sepe p pter indiscretione aut ignorantia vl negligentia sacerdotis imponentis pniam: sed nihilominus pctor semp manet cora deo obligatus ad pniam eiusde quantitatz: itaqz si maior pnia imponit a sacerdote q deberet: tuc id qd plus fecit ho in augmentu glie sibi cedit. Si aute est eqlis: tunc sufficit ad totius pene dimissione. Si aut fuerit pnia minor: tunc id qd residuu est fm diuina iusticiam in purgatorio emendat: ne aliqd pcti maneat impunitu. O g ho age pniam.

Tertiu genus

D An aliqs locus pprius sit ad purgadu aniabus deputatus

D Ad tertia qstionem qua querebat Utru sit aliquis locus aiabus ad purgandum pprie deputatus: Rnr coiter fm doc. snia: precipue Bona. Rich. z Tho. sup. iiii. q locus purgationis animax est duplex. Unus est de lege comuni: z iste est locus purgatorii pprius circa infernu vbi sunt quatuor receptacula aniax fm inferius z superius se habentia. In infimo aut sunt damnati p pcto actuali mortali. In immediate superiori sunt danati p pcto solo originali. In loco q immediate est supra illu sunt anie que ad purgatorium sunt deputate: qr ille est locus purgatorii de coi lege: In quarto loco supra illos est limbus sanctox patrum q p chrm est euacuatus. Un ptz q fm legem comune pprius est locus purgatorii secus infernu. Sed alius qnqz est locus purgatorii ex lege speciali fm diuinam dispensatione: qr legunt aliquae aie punite qnqz in priuatis locis. Et hoc vult deus pluribus causis: clarius tribus. Primo pper culpe in loco ppetrationem: vt sic dei iusticia manifestet signis euidentibus aliquibus. Un. Grego. iiii. dialo. refert q qdam presbyter du ob infirmitate balneu frequentaret: quenda ibi inuenit ad suu obsequiu preparatu sedule semp ministrante: qui cu p mercede illi dare vellet pane bndictu: ille meres dixit Ego aliqn huius loci dns fui z p pctis hic ppetratz deputatus sum. Rogo g offer p pctis meis pane deo. zcu me hic non inueneris scito me liberatu. Et sic p hebdomadam est liberatus. Scdo h deus ordinat pter liberatione celeriore. s. p suffragia sic impetrando. Tertio propter aliox instructione: vt. s. nouerint hoies magna pena infligi peccantibus in futuro. Aliis qz consimilibus causis quas dimitto.

Aie in locis priuatis

E An ide ignis i purgatorio q in inferno

E Circa scdm de purgatorii supplicio tria qrunt hic
- Primo de purgatorii igne
- Scdo de acerba afflictione
- Tertio de pene inflictione

Prima questio Utru ide ignis affligat aias in purgatorio qui cruciat reprobos in inferno: Rnr q sic. Unde Greg. iiii. li. dialo. dt. Sicut sub eode igne rutilat auru z palea fumat: ita sub eode igne pctor cremat z electus purgat. Item ad ide videmus q idem sol suo eode radio cera liquefacit z lutu indurat. Sic ide ignis hos. s. in purgatorio purgat qui tn reprobos induratos cruciat. Et ro: qr ignis in inferno agit in vnuquenqz put est instrumentu diuine iusticie. Cu eni ignis ille sit corporalis: vt ab omibus doctoribus tenet: vt sic g non habet de natura sua in spm agere. Sed put est instrumentum diuine iusticie vindicatis agit in spm. Hoc eni exigit ordo iusticie diuine vt aia q habet materia igni congruente. s. pctm ardeat in illo igne plus vel minus put demeruit: z sic affligit ignis inferni existetes in purgatorio: licz minus q in inferno vtpote purgans venialia Idemqz ignis cruciat in inferno acerbissime: z vnuqnqz illox fm pctox quantitatem: vt patet. xxv. di. Qualis. Sed quo anime separate possunt teneri a tali corporali igne: Respondet Aug. xii. de ciui. dei: q sicut anima cum sit spus tn coniungit corpori z aggrauat p corpus sic ille ignis habet ex diuina iusticia z eius virtute q spiritus sibi coniungi possit. Un mgr Julianus. Si spus viuentis bois ligat corpore: cur non magis post mortem corporeo igne teneat. Un licet damnati libenter solui vellent ab igne sed nequeunt qr alligabunt igni perpetuo virtute diuine iusticie.

Questio

F Scda questio Utrum pena purgatorii sit acerbissima p omi pena tpali: Ad h rnr q sic. Et approbat tripliciter.

F Pena purgatorii acerbissima

- Primo autoritate
- Scdo ratione
- Tertio exemplaritate

Primo autoritate. Nam Aug. xxv. di. Qui in aliud. z de pe. di. vii. ca. vl. dt sic. Qui in aliud seculu distulit fructum coūersionis prius purgabit igne purgationis Hic ignis zsi non sit eternus: miro tn modo grauis est: superat eni oem pena quam vnqz passus est aliquis in hac vita vl pati pot. Nunqz inquit in carne tanta inuenta est pena: licet mirabilia martyres passi sunt tormenta z multi nequiter quanta sustinuerunt supplicia. Studeat g quisqz sic delicta corrigere vt post mortem non oporteat penam tolerare. Hec Aug. vbi s. coniunctim Unde vt idem Aug. dt. Grauius est esse in purgatorio ad ictum oculi q fuerit pena sancti Laurentii in craticula z quicquid pene in hac vita potest excogitari. Et subdit: q qui purgatoriu petit: nescit quid petit. Hinc etiam Chryso. dt. Intende anima mea quascuqz penas seculi totum leue erit respectu pene purgatorii. Item Hiero. Intende homo qualitatem z quantitatem pnie que debet pene purgatorii equipollere. Secundo pbatur ratione fm Rich. super. iiii. dist. xx. quia motus animax in purgatorio non retardatur mole corporis: z ideo vehementissime desiderat cum deo perfecta fruitione coniungi. s. ad qd sunt create: vt ad finem vltimu. Ideoqz ex absentia visionis diuine vehementissime affliguntur cum tempus videant aduenisse quo cum deo perfecte deberent coniungi: vnde pena damni in purgatorio est acerbissima. Nec dubium q anime vellent ibi oem penam huius vite preacceptare vt quantotius haberent deum videre. Item etiam ex pena sensus est ibi acerbissima: quia ignis purgatorii magz est actiuus igne nostro qui tamen inter omia elemeta maxime est afflictiuus. Nam fm Aug. ignis noster in hoc mudo est tanqz ignis depictus in afflictione respectu pene ignis purgatorii. Subdit g Rich. q nullum dubiu debet esse quin pena purgatorii longe sit grauior q quecunqz pena in hoc mundo. Et ad id adducit quod Algazel. v. li. phys. ca. iiii. dt: q scz anima in hoc mundo pter occupationem sui corporis est sicut qui occupat in bello vel vel in periculo vbi non percipit laborem vel lesionem suam: sed in purgatorio est apprehensiois fortioris vbi libere sentit cruciatum suum. Unde idem Algazel dt q in purgatorio est cruciatus ineffabilis: sed omnis pena huius vite est effabilis: g zc. O deus quid erit ergo damnatis. Item alia ratio est fm Aureo. in copen. qr deus hic plus ponderat virtute bone voluntatis z emendationis in penitentia q penam afflictionis in purgatorio no ita voluntariam. Sicut plus valet z ponderatur modicum auri q multu cupri vel plumbi: z ideo necesse est q ad valorem satisfactionis id quod deficit de volutate in presenti: in futuro suppleatur in pene acerbitate. Concor. Bonauen. Hec sufficiant.

Primo autoritate

Scdo rone

G Tertio probatur exemplis. Nam Jacobus eps tusculanus scribit q quida mortuus precibus scti cuiusdam fuit resuscitatus de purgatorio ad agendu pniam in terris: hic tantum se affixit q in sepulchris habitauit qdiu vixit post hoc z in niue: glacie z igne se volutabat. Interrogatus cur hoc faceret: respondit: Si lacus ante ecclesiam totus igneus esset: mallem in eo manere vsqz in die iudicii vt possem euadere penam purgatorii. Item pro exeplo sufficiat q precipui sancti dei qui vtiqz non sunt extimandi fatui: sane vita duxerunt arduam z grauem egerunt penitentiam vt euaderent purgatorium. Nam z ad designandu grauitatem pene purgatorii fm Guilhelmum in rationali: non canitur in missa defunctorum Gloria in excelsis. quia non dum sunt in ea: nec pax datur: quia pacem a penis non habent: sed petimus. Requiem eternam dona eis domine zc.

G Tertio exemplis

Tertia questio Utrum pena purgatorii infligat p ministeriu demonum vel angelox: Ad quod breuiter respodet Rich. in. iiii.

De tortoribus purgatorii

dist.xx.ꝯcor. Bona. ꝙ quis boni angeli ⁊ mali assistant morientibus: boni ad adiuuandū: mali ad nocendum si possunt: ⁊ ad videndū si quid habent in eis: ⁊ quis boni ꝑ bonos ducant ad locū purgatorij comitātibus malis ⁊ libenter aspicientibus penas ipsoꝝ ꝓpter inuidiam: tñ in loco penali nō puniunt ministerio demonū qꝛ cum tales de demonibus triumpharunt: iuste nō decet vt puniant ꝑ eos: ⁊ qꝛ sciūt demones hanc penā esse ad salutē illaꝝ aiaꝝ: sed demones nō q̄rūt vtilitatē aiaꝝ: ꝫ ⁊c̄. Itē nō puniunt etiā ministerio bonoꝝ angeloꝝ: qꝛ conciues suos illi potius ꝯsolant ⁊ ꝯfortant q̄ tā vehementer affligerent. Relinquit ꝫ ꝙ puniant anie in purgatorio sola diuina iusticia ignē illū sic̄ instrumentū applicante ad punitionem eaꝝ. Hec Rich. ⁊ Bona. O ꝫ chriane aduerte hec ⁊ prouide tibi.

H De lamento aiaꝝ conquerentium — ¶ Circa tertiū de lamento aiaꝝ conquerentiū sit pro ꝯclone ꝟbum Guidonis in ser. dicētis sic. Conquerunt anime in purgatorio eo ꝙ non fit mentio de eis in h̄ seculo. Sed gfa huius querit: de quibus hoibus anie in purgatorio ꝯquerunt eo ꝙ non faciunt mentionē ⁊ subsidia ꝑ illis. Hoc quippe scire est vtile vt sciamus cauere: qꝛ vt Beda ait. Indignus erit oīi suffragio qui defunctoꝝ immemor fuerit in h̄ seculo. Et Hiero. Quantam consolationē defunctis impendim⁹: tantā viceuersa recipim⁹. Vñ ⁊ in themate d̄r: Memento iudicij mei: sic eīi erit ⁊ tuū ⁊c̄. Rñdet ꝫ ꝙ aie ꝯquerunt sup septē hoim genera ꝑcipue:

Primo — Primo sup amicis ⁊ bñficiatꝭ infidelibus: qꝛ non refundunt illis charitatē vt deberent sed iuxta dictū Ps. Obliti sunt benefactoꝝ ei⁹. Et hec est magna ingratitudo. Vñ Seneca lib. de bñficiis di. Grām non referre bñficiis turpe est: ingratus est q̄ dissimulat accepisse bñficiū qḋ accepit: ingratior q̄ nō reddit: ingratissim⁹ oīm qui oblitus est. Hec ille.

Secundo — Scḋo super bona derelicta vsurpantibus ⁊ rapiētibus: sic̄ sunt heu multi q̄bus cōmittunt aliqua bona vt dent heredibus vel ꝑ aīe salute ⁊ illi sibi tanq̄ ꝓpria iniuste vsurpant. De talibus Hieronī. xij. q. ij. Gloria. d̄r: Amico rapere quicq̄ furtū est: ecclīam fraudare sacrilegiū est: accepisse pauperibus erogandū ⁊ exinde aliqḋ subtrahere oīm ꝑdonum crudelitate superat. Hec ille.

Tertio — Tertio conquerunt sup cognatis ⁊ cōiugibus q̄ eis nō subueniunt: cū tñ illoꝝ bona possideāt: tales sunt ingrati ⁊ īmisericordes ac īfideles: sicut si quis videret ꝯsanguineum vel maritū: patrē aut matrem esse in igne ⁊ posset liberare sed non vult. Vñ Iac. ij. Iudiciū sine miscḋia fiet illi q̄ non facit miscḋiam. Amb. Indignū est illi deū esse propitium qui crudelis est in proximum.

Quarto — Quarto sup debitoribus. Nam ſm doct. ꝑ mortē non soluit obligatio qua viuus tenet mortuo: sed tenet hō restituere: aut heredibus si habet: aut ꝑ aīa illius exponere: ꝙ si viuus non habet vnde posset soluere: tenet satisfacere in spūalibus. s. ꝑ aīa orando: ieiunando ⁊c̄. Itē dñi tenent seruis. Aug. xiiij. q. vi. Si res. Pctm̄ non dimittit nisi restituat ablatum.

Quinto — Quinto sup executoribus. Vñ cōcilium. xiij. q. ij. Qui oblationes inquit defunctoꝝ retinent ⁊ ecclesijs tradere demorant: vt infideles sunt ab ecclīa eijciendi. Tales eīi sunt egentiū necatores ⁊ homicide: vt patet ibidē ⁊ ca. Clerici.

Sexto — Sexto conquerunt anie sup fructus elemosynaꝝ suaꝝ capientibus ⁊ ꝑ ipsis fidelibus non orantibus: vt sunt plures presbyteri habentes ꝑbendas ⁊ altaria: ⁊ religiosi habentes monasteria ab illis cōstructa: aut alij pauperes habentes ꝓuisiōes: q̄ tenent nō solū ꝑ seipsis sed etiā ꝑ viuis ⁊ defunctis quoꝝ elemosynis sustentantur exorare: vt Hiero. x. q. i. Quia sacerdotes. testat. Si eīi tales nō orant iudiciū dei incurrunt.

Septimo — Septimo cōquerunt sup oibus qui succedunt in suis bonis tpalibus. Nam oēs qui hereditant bona defunctoꝝ tenent subuenire illis a quibus talia habent immo etiā vxor maritata alteri: vt ptꝫ ꝑ Greg. xiij. q. ij. Ultima inquit voluntas defuncti modis omibus seruari debet. Ibi glo. d̄r: ꝙ ꝑ lege est seruanda. Et si quis eam nō seruat: hoc ipm̄ ꝙ ei est relictum aufert. xi. q. i. Siluester. Nam ⁊ de⁹ tales nō

Exemplū — seruantes plagat in ꝑsenti ⁊ in futuro. Narrat in legenda ⁊ specło hist. Miles q̄dam in bello Caroli (vt Turpinus ait) rogauit cognatū suum vt si moreret in bello: equū suū venderet ⁊ preciū pauperib⁹ daret: q̄ mortuo equū sibi nimis placentē retinuit: postea defunct⁹ eidē nocte. xxx. apparuit tanq̄ sol refulgens di. Ecce tanto tempe fecisti me ardere in purgatorio: qꝛ equū nō vendidisti vt pauperib⁹ pciū dares: sed impune non feres: hodie eīi ferent aīam tuam in infernū diaboli: ego aūt purgatus vado in regnū dei. Et ecce subito in aere auditus est clamor demonum vt leonū: vrsoꝝ ⁊ lupoꝝ qui ipm̄ rapientes in montibus colliserunt. O ꝫ hō compatere defunctis ⁊ subueni vt euadas damnationē ⁊ habeas vitam eternam Amen.

¶ In cōmemoratione defunctoꝝ Ser. iiij. s. de suffragijs ⁊ testamentis eoꝝ

Beatus qui intelligit sup egenū ⁊ pauperē: in die mala liberabit eum dñs Ps. xl. A In quibus verbis ⁊ subsequentibus triplex ratio precipua insinuat quare debemus cōpati sup animas existentes in purgatorio: aliosq̄ egenos ⁊ pauperes. Prima rō qꝛ in hoc est magnū meritū beatitudinis ⁊ pfectiōis: qꝛ vt Greg. d̄t. Tanto quis pfectior est quanto perfectius sentit dolores alienos. Ideo d̄t ps. Beatus qui intelli. sup ege. ⁊ pau. Scḋa rō: qꝛ anime in purgatorio sunt in statu magne penurie ⁊ afflictiōis vtpote que non habent ex se vnde possint iuuare se nisi iuuent a viuis: ⁊ ideo pre alijs ipe sunt egentes ⁊ pauperes: ⁊ idcirco maius est misericordie opus ipsis compati ⁊ subuenire. Vñ Sidonius in epistolari d̄t. De ratione nostre salutis est quotidie ꝑ defunctis exorare. Item Hiero. Tanto viciniores erimus eterno gaudio quanto misericordiores fuerim⁹ sup defunctoꝝ supplicio. Tertio qꝛ ꝑ hoc acquirit bonū multiplicis vtilitatis vñ subdit ps. In die mala. i. in die iudicii liberabit eum dñs. s. a morte eterna: ecce primū. Dñs conseruet eum. s. in corpe: ecce scḋm. Et viuificet eum. s. ꝑ grām in mente: ecce tertiū. Et btm̄ eū faciat in terra. s. viuentiū ecce quartū. Et non tradet eū in aīas. i. in voluntates inimicoꝝ eius. s. corporaliū ⁊ spūaliū: ecce quintū. Dñs opem ferat illi sup lectū doloris eius. i. infirmitatis. ecce sextū bonū. Propter que merito dicit: Btūs qui intelligit cōpatiendo sup egenū ⁊ pauperē in purgatorio Iuxta q̄ tria mysteria notemus ꝑ hoc ſmone ſm ꝙ de his tribus debet hō intelligere ꝑ defunctis.

¶ Primo de testamentoꝝ executione

¶ Scḋo de suffragioꝝ ꝓuisione.

¶ Tertio de executionū valore. B

¶ Circa primū. s. de testamentoꝝ executiōe ꝑ simplicibus questio occurrit: Utꝝ executores testamentoꝝ nō debite exequendo testamenta sibi cōmissa ⁊ negligēdo facere ꝑ animabus suffragia peccent pctō damnabili? Ad hoc respondet ꝙ sic. Nam offense huius grauitas ostendit pluribus rationibus. — B De testamentoꝝ executione cui⁹ violatio grauissima

¶ Prima rō iuridice sanctionis.

¶ Scḋa diuine detestationis

¶ Tertia nociue offensionis

¶ Quarta diabolice assimilationis

¶ Quinta dure vindicationis

¶ Prima rō est iuridice sanctionis: qꝛ ius dictat tales executores non facientes fideliter qḋ tenent. s. fore fures ⁊ sacrilegos: ac pauperꝝ: ⁊ egenoꝝ necatores ⁊ homicidas: vt ptꝫ ꝑ Greg. xvij. q. iiij. Sacrilegium: ⁊ ꝑ dicta Hieronymi. xij. q. ij. Gloria. Insup iura dictant tales fore excōicandos. Nā sacrū ꝯcilium. xiij. q. ij. Qui oblationes. d̄t: Qui oblationes defunctoꝝ aut negant ecclesiis: aut difficulter reddunt: tanq̄ egentiū necatores excōicent. Idem d̄r ⁊ duobus capitulis subsequentibus. Et sic tria concilia hoc idem decernunt: vt patet ibidem. Ex quibus Ioannes Neapo. in quodlibet sic arguit ꝙ peccant mortaliter ⁊ ꝑ consequens damnabiliter tales executores ⁊ heredes multū differentes exequi quia nullus debet excōicari nisi ꝑ mortali pctō: cum excōmunicatio eternā damnationem inducat. xi. q. iij. Nemo episcopoꝝ. Quamuis aūt tales executores nō sint ipo facto excōicati: nisi hoc esset alicui ꝑ constitutiones — Primo

synodales:tñ mandanť excoicari.ğ grauissimũ est pec=
catũ.Uñ extra de testamẽ.ꝛ vl.volũ.ca.Tua.decerniť
ꝙ tales ꝑ epõs ad fideliter exequendũ testamentũ sũt
cõpellendi. Preterea lex ciuilis in auten. vt cũ de ap=
pel.cogno.§.Causas.dictat.ꝙ filij ꝛ successores nõ ser=
uantes testamentũ defunctoꝝ sunt exheredităđi.vt ha
beť etiam.xj.q.j.Syluester.Ecce ğ q̃ꝫ graue pctm̃ h̃ re
putať in sctã ecclia. Scđa ratio diuine detestatiõis.

Scđa rõ di=uine detesta tionis

qꝛ deus maxie odit ꝛ detestať tale pctm̃.Uñ diciť Esa.
lxj Ego dñs amans iudiciũ ꝛ iusticiã:ꝛ odio habẽs ra=
pinã in holocausto.Utiqꝫ rapinã facit in holocausto qui
vsurpat quicq̃ꝫ sibi de his q̃ sunt legata ad causas pias
pro aĩabus.Deniqꝫ ꝙ deus multũ odiat hoc pctm̃ : ex
hoc claret.ꝙ si quis depđareť bona alicuꝰserui fidelis
vel sponse p̄dilecte regis vel dñi cuiuscũqꝫ: ille tã egre
ferret ac si ipm̃met fuisset depđatus.Sed aie in purga
torio multũ sũt dilecte sponse chri certe in grã.ergo di=
gnus est morte q̇ eas in suffragijs fraudat.Uñ ꝛ ipe deꝰ
pro signo detestatiõis ꝓhibuit Exo.xxj.non solũ actum
rapine vel furti dicẽs. Non furtũ facies.sed etiã insuꝑ
ꝓhibuit cõcupiscentiã eius di. Non cõcupisces rem ꝓ=
ximi tui.Odibilis ğ est deo qui vsurpat bona animaꝝ.

Tertia noci ue offensioñ.

Tertia ratio nociue offensionis.Nam vt Hiero.ait.
xij.q.ij.Glia.Accepisse paupibus erogandũ vel ecclie
ꝛ exinde aliq̇ subtrahere:oim̃ p̄donũ crudelitatẽ supat
Hec ille. Ratio.qꝛ fures ꝛ latrones p̄danť ab his qui
sibi iterũ acq̇rere possunt.i.a viuis.sed impij executo=
res rapiunt ab aĩabus aliunde acq̇rere sibi iuuamina
non valẽtibus ea per que possent liberari a penis atro
cissimis.Uñ insuꝑ nocent tales ꝛ offendũt plusq̃ꝫ homi=
cide q̇ occidũt corpus:aĩam aũt non possunt occidere.
Mat.x. Sed infideles executores quantũ est ex se q̃si
aĩam occidũt:dũ eam acerbissimo igne puniri ꝑmittũt:
differẽtes eas per suffragia liberare.ꝛ certe libentius
aĩa existẽs in penis purgatorij acceptaret : vt oĩa sua
mẽbra in hoc mũdo torquerenť : q̃ꝫ sua aĩa in illo igne ꝑ
horã affligereť.quia Augu.in homel.de igne purgato
rij dt.ꝙ ignis purgatorij durior est q̃ꝫ q̇cq̇d penaꝝ in h̃
seclo posset aut cogitari aut sentiri.Idẽ testať.xxv.di.
Qui in aliud seculũ. Quarta ratio diabolice assimi=

Quarta dia bolice assimi lationis.

lationis.Nam ad crudelitatẽ demonũ ꝑtinet de penis
animarũ cõplacere ꝛ delectari.Tales sunt isti q̇dãmo=
do:quoniã cũ possent ꝛ tenerenť:nolũt eas de penis a=
cerbissimis per suffragia liberare. imo quodãmodo ta=
les sunt peiores demonibꝰ in hoc.s.ꝙ demones torq̃nt
solũ aĩas reprobas in iferno.Isti autẽ bonas ꝛ in grã
existẽtes torq̃ri sinunt.Propterea dñs impropat Esaie
iij.di.Rapina paupeꝝ.s.animaꝝ in domo vestra quare
atteritis populũ meũ ? Uñ etiã phs.iij.rheto.dicit.ꝙ q̇
mortuos spoliãt assimilanť canibus q̇ mordent lapides
s.qui ꝯtra eos ꝓijciunť.quia tales canes reputanť pre
ceteris atrociores.sic homĩes spoliantes mortuos sunt
crudeliores. C Quinta ratio dure vindicationis.

C Quinta du=re vindicati=onis

quia tales deus duriꝰ iudicabit ꝛ punit.Nam vt Hay=
mo suꝑ Apoca.Iusto dei se subijcit iudicio: q̇ defuncto
rum imemor fuerit in hoc seculo. qꝛ vt scribiť Iaco.ij.
Iudiciũ sine miscđia fiet illi qui non facit miscđiaꝫ. Du

Pena nõ exe quẽtiũ testa menta.

ram itaqꝫ vindictã deus exercet contra tales. Primo
q̇dem punit tales quãdoqꝫ etiã in hac vita castigando
pauꝑtate vel dura infirmitate : ita ꝙ plus cõsumunt in
lecto infirmitatis:vel plus ꝑdunt q̃ꝫ recipiũt. vel qñqꝫ
plagando etiã suos filios ꝛ posteritatẽ egestate. iuxta
illud ps̃.Fiant filij eius orphani ꝛ mendicẽt: ꝛ eijci.de
ho.s.ꝛc.Nam deꝰmagnũ amorẽ gerit erga electos:qua
les sũt aĩe in purgatorio ꝯfirmati ꝛ securi de diuina p̄
destinatione. Secũdo deus punit tales executores
raptores in morte ꝛ post mortẽ.Uñ Euseb.Qui defun=
ctis cõsolationẽ negat ꝓfecto ꝛ ipe a cõsolatione alienꝰ
erit.Uñ ꝛ Hiero.Quantã ꝯsolationẽ defunctis impen
dimus:tantã vice versa recipiemus.Iuxta illud Luce
vj.Quacunqꝫ mensura mensi fueritis remetieť vobis.
Tertio punit deus in iudicio:ꝛ post iudiciũ in iferno
Nam ipos.s.paupes in purgatorio existẽtes cõstituet
deꝰ iudices taliũ executoꝝ.Iob.xxxvj. Paupibus iu=
diciũ tribuet.Et Sap̃.v.Tũc stabũt iusti in magna con
stantia aduer.ꝛc. Ad p̄missa exemplũ legiť in Specu
lo histo.Uinceñ.ꝙ in monasterio Fulden̄.abbas ꝛ plu
res frẽs per pestẽ decesserũt:quapropť elyne pauperi
bus augeri ceperũt.Tandẽ de hoc cellariꝰmurmurat:
ꝛ elynam minuit.Qui cũ sero dormitoriũ itrare vellet:
vidit in caplo p̄fatos defunctos cõgregatos:a q̇bus tra
hiť in caplm ꝛ flagellať:dicũtqꝫ sibi.En post pauca mo=
rieris : ꝛ quicq̇d ꝓ te fiet alijs cedet quos fraudasti vt
illi corriganť tuo exẽplo quos corrupisti vbo. Et sic fa
ctum est postea per om̃ia. O ergo hõ aduerte ꝛ age cu
ram de mortuis:p̄cipue quoꝝ es cõmissariꝰ : vt sis fide=
lis executor ne penã luas : sed meritũ miscđie habeas.
C Circa scđm de suffragioꝝ ꝓuisione aliq̃ dubia D
queruntur decidenda.

D

C Primo de acceleratione testamẽti vel dilatione.
C Secũdo de bonaꝝ animaꝝ detrimẽto in suffragij
retardatione.
C Tertio de coĩcatione suffragioꝝ vel ꝑticipatiõe.
C Quarto de debitoꝝ obligatione vel cessatione.
C Quinto de executione suffragioꝝ ꝛ valore.
C Prima q̃stio.Utrũ exacutores testamentoꝝ teneanť

Executores testamẽtorũ teneť statim exequi.

statim vel quãtocius illa exeq̇ : an liceat differri ? Re=
spondet frat angelus de Claua.iuxta dictũ scti Tho.
in quodlibet.ꝙ mora modici tp̄is nõ videť esse magnũ
periculũ.Uñ si executor ꝑ modicũ tp̄s differat : vt rebꝰ
defuncti melius vẽditis ampliores elynas faciat licite
põt facere.Qđ intelligendũ dt: si augmentũ elynaꝝ p̄=
ualet tarditati in satisfactione : al's non liceret.qꝛ nõ est
satisfaciendũ mihi aliqđ malũ ꝓ bono alteriꝰ. Uñ ꝛ sub=
dit Tho.ꝙ si q̇s hoc per multũ tẽpus differat:vt in mo
dico ampliores elynas faciat:nõ excusať a culpa. quia
forte defũctus interim liberareť:ꝛ sic frustrať remedio
quo indigebat.faciat ergo qđ magis videbiť expedire
aĩe defuncti. Nam vt noster etiã Rich.ꝯcor.dt in.iiij.
dist.xlv.ꝙ cũ testator ipe tẽpus detminat ĩfra qđ testa
mentũ vult esse impletũ:tunc non teneñť necessario exe
cutores vsqꝫ ad illud tẽpus implere testamentũ:nisi vi=
derint citius explendo se facere aĩe defuncti vtilitatẽ
maiorẽ:quia tunc teneñť. Si aũt non detminat tẽpus:
tunc implere teneñť quãtotius libere habebũt bona le
gata.Hec ibi. E Secũda q̃stio.Utrũ boni defuncti

E Utꝝ defũcti patiãť ex di= latiõe execu tionis detri= mentum.

detrimentũ patianť aliqđ ex dilatiõe testamẽti: vel suf
fragij subtractione ? Ad qđ respondeť recolligẽdo sen=
tentias Tho.in q̇đlibet.necnõ Pe.de pal. ꝛ Rich.suꝑ
iiij.dist.xlv.ꝙ is qui in charitate ordinauit pro se defũ
cto aliq̇d fieri meruit aliquẽ gradũ glorie quo ad gau=
dium ꝛ diminutionẽ pene sibi debite : q̇a elemosyna est
satisfactoria. Si ergo ꝑ executorẽ vel ꝓcuratorẽ omit=
tanť suffragia ab isto ordinata : iste non sustinebit aliqđ
detrimentũ. Primo quo ad meritũ glie : si q̃tum in ipso
fuit causam ꝛ opaꝫ adhibuit: vt huiusmõi elemosyne ci
to denť:sed ꝓcurator distulit adeo ꝙ iste gliam itrauit
interim.quia volũtas tunc pro facto capiť.Meritũ aũt
glorie depẽdet p̄ncipaliter ex volũtate ꝛ intẽtione me
rentis qđ in hac vita totũ comparať. Secũdo nõ obest
quo ad pene intensionẽ.quia cũ aĩa egrediť: pena sibi
in acerbitate taxať:que nec intendiť: nec minuiť ꝓpter
negationẽ suffragij. Tertio non obest quo ad pene per
petuationẽ.quia expiať aĩa per penã ꝛ suffragia com

Dilatio suf= fragij obest

munia:licꝫ tardius. Sed dilatio vel subtractio suffra=
gij obest. Primo quo ad pene diuturnitatẽ : quia quãto
citius testamentũ executioni mandareť:tanto citius li=
berareť per talem satisfactionẽ. Secũdo obest quo ad
pene imitigationẽ. quia quãto citius paupes ꝛ ecclia
recipiũt legata:tanto feruẽtius ꝛ celerius orare tenen
tur ꝓ aĩa.ꝛ talis acceleratio orationũ feruentiũ valet
ad pene alleuiationẽ ꝛ celeriorem liberationẽ. Tertio
ex consequẽti obest quo ad btĩtudinis retardationẽ. qꝛ
interim ꝙ non liberať anima a gloria celesti retardať.
O ergo quantũ ledunt mali executores. F Tertia

F Suffragia facta pro ali quo determi nate ꝓsint a= lijs hoibus.

q̃stio.Utrũ suffragia facta determinate pro aliquo pro=
sint om̃ibus existẽtibus in purgatorio ? Respondeť col
ligendo fm̃ Tho. Rich.ꝛ Hen.de Hassia.ꝙ suffragia
fiunt dupliciť.Uno modo in cõmuni ꝛ ab vniuersali ec=
clesia.ꝛ sic om̃ibus ꝓsunt equaliter:sed intellige ceterꝭ

paribus. quia vnius hois anima potuit hoc magis meruisse q̃ȝ alia: quia multa opa pietatis ⁊ miscdie fecit: et libenter subuenit alijs. Nam sm Augu. qui in hoc seclo amplius alios adiuuit: amplius meret adiuuari in altero. Unde ponamus casum ꝙ magnus dñs diues moriatur: habẽs plurima purgabilia cũ paucis meritis. Itẽ paup cum multis meritis moriat: habẽs tamẽ aliquid purgabile: in hoc casu elemosyne diuitis dispẽsate pro diuite proderũt paupi plus vel minus: sm ꝙ suis oronibus: meritis: ⁊ exẽplis in p̃senti vita iuuit diuitẽ illũ viuum siue defunctũ. Alio modo fiunt suffragia in speciali ⁊ determinate. ⁊ sic magis ꝓsunt illi ꝓ quo fiunt. als frustra essent specialia: nisi magis ꝓdessent illi ad quẽ determinant per intentionẽ. Q̃uis aũt quo ad diminutionem pene illis plus ꝓsunt: tamẽ ex misericordia dei suffragia facta ꝓ vno q̊cunq̧ ꝓsunt etiã oĩbus alijs in purgatorio quo ad cõsolationẽ: inq̃tũ oĩa eis innotescũt: et sese diligũt ex charitate. ⁊ oẽs gaudẽt sine oĩ inuidia de pene illius alleuiatione pro quo facta sũt suffragia. quia sm ꝙ dt phs. ij. Ethi. c. vlt. cuilibet tristicie repugnat q̃cunq̧ delectatio gaudij. ⁊ sic mitigat eam. Sȝ qd dicemus ad dictũ Hiero. qui de cõse. dist. v. Nõ mediocriter. dt sic. Cum igit pro centũ aĩabus psalmus vel missa dicit. nihil minus q̃ȝ si ꝓ vnoq̊libet ipoꝝ diceret accipit? Rñdet Rich. in. iiij. dist. xlv. ꝙ ibi loquit Hiero. referẽdo alioꝝ opinionẽ. ⁊ sic nõ assertiue. quia fuerũt q̇dam opinãtes sic. vt ptȝ de Prepositino ⁊ seq̃cibus eius di. ꝙ sicut cãdela accẽsa pro pluribus lucet: licet pro vni⁹ honore accendat. similr ⁊ lectio lecta. Sed rñdet Rich. ꝙ hec exẽpla non valẽt. qꝛ lumẽ candele ⁊ vox doctoris se cõmunicãt ꝑ necessitatẽ nature: sed suffragia ꝑ suffragãtis intentionem. Nam si vera esset hec opinio: sequeret ꝙ ille q̇ pro vno defuncto tenet dicere vnã missam ⁊ vnã pro alio: si diceret vnã pro illis duob⁹ cuilibet solueret id ad qd tenet. qd falsuȝ est. Itẽ si centum aĩe essent quaꝝ q̃libet liberaret per vnaȝ missam pro se dicendã: si q̇s pro oĩbus simul diceret vnã: seq̃retur ꝙ mox oẽs liberarent. sic etiã cõsuetudo eccľie faciẽdi pro singlis esset inutilis. Et iõ dicendũ est sic iã in hac q̃õne patuit. G Quarta q̃stio de debitꝭ. Utrum in morte cesset vl maneat obligatio. s. pecũiaꝝ ⁊ alioꝝ q̇b⁹ moriẽs tenebat? Rñdet sm Hen. de Has. sup Geñ ꝙ non cessat: nisi viuus q̇etauerit morientẽ. Nam si moriens descẽdit ad iferna pro hoc acrius puniet. Si aũt ascendit in celũ: quia sufficient penituit de nõ soluẽdo: tenet orone sua satisfacere. s. in patria pro viuo petẽdo sibi ꝓsperitatẽ in tempalibus. Si autẽ descẽdit ⁊ est in purgatorio: satisfacere tenet luendo penas: aut orando pro viuo: nisi aliq̇s viuus ꝓsolueret pro eo. Unde q̃ñ hõ facit testamẽtũ: vel etiã executor qui vult facere suffragia defuncto: p̄mũ oĩm debet reddere debitũ: si cui defunctus tenet. qꝛ debita nõ sunt bona ꝓpria: sed aliena. De alienis aũt nõ debet fieri elemosyna. Unde Augu. xiiij. q. v. Immolans inq̇t ex iniquo oblatio est maculata: nec respicit altissimus ⁊c. ⁊ ideo meli⁹ est vt restituatur. quia per alia opera defunctus nõ potest iuuari vel absolui sine solutione debitoꝝ. Exemplũ legit in Apiario de quodã milite qui post mortẽ appuit vni seruoꝝ portans pondus babatoꝝ flammantiũ: petiuitq̧ dicẽs. Dic vxori mee vt soluat debitũ fabro. s. illi pro babatis: alioquin optet me puniri: nec interim per alia liberat⁹ est. Cunq̧ illa soluisset plene: appuit vxori dicẽs. Iam solutus sum: grãs tibi ago. Hec sufficiat. De q̇nta autẽ q̃stione patebit in subseq̃ẽti articulo. H

G De debitꝭ defũctoꝝ an remaneat obligatio.

H De liberatione aĩaꝝ de purgatorio

¶ Circa tertiũ p̄ncipale de executionũ. s. pro defunctꝭ fiendaꝝ valore. Ex quo ex p̄missis questio orit. Qualibus ⁊ quot modis possint executores vel alij viui liberare animas de purgatorio? Ad hoc respondet ꝑ conclusionẽ ex v̄bis Grego. xiij. q. ij. c. Anime. dicẽtis sic. Anime defunctoꝝ q̃ttuor modis soluunt. Aut oblationibus sacerdotũ: aut p̄cibus sctõꝝ: aut charoꝝ elemosynis: aut ieiunijs cognatoꝝ. Hec ibi. Sed ad hec addit quintũ sm Hen. de Hassia in lectura sup Geñ. vicȝ penitẽtie iniũcte susceptio ⁊ expletio: q̇ tñ nõ satis reducibilis est ad p̄dicta q̃ttuor. Naȝ sm eundẽ Henri. Si q̇s viuens suscipet in charitate penitẽtiã quã mortu⁹ in vita habuit iniunctã necdum expletã: ⁊ eam ꝑficeret pro mortuo. Et si illa penitẽtia foret cõdigna: mortu⁹ liberaretur dũmodo nõ haberet alia impedimẽta. qꝛ si haberet puta aliqua oblita pctã: possȝ pro illis puniri. Et sic stat aliquẽ fore btm̃ pro q̊ adhuc agit pñia in hoc seclo. quia stat ꝙ viuens penitentiã moriẽtis suscepit: ⁊ sic ille iam esset liber: ⁊ iste qui suscepit obligat. q̇ si postea non satisfecerit: nõ imputabit mortuo: sed illi q̇ suscepit ⁊ neglexit. Qꝛ si fideliter implere voluit: sed cito post illũ mortu⁹ fuerit nec ꝑficere potuit: credendũ est inq̇t. ꝙ pro hoc non puniet: sed pro pietate ⁊ charitate remissionem pene ac gratie a deo cui placet charitas ⁊ misericordia obtinebit. Hec sm Henri. I Sed questio restat. Utrum suffragia p̄dicta: vel eoꝝ executiones si fiant per viuos pctõres valeant? Respondet sm Rich. in. iiij. dist. xlv. et concor. Thomas per certa puncta. Primũ est. ꝙ malus faciẽs aliq̃ bona opa pro defunctꝭ: sicut actor p̄ncipalis: nõ ꝓsunt illa defunctis: etiã si faciat illa mediãte bono ministro: nisi per accidẽs inq̃tum paupes scti pro elemosynis receptꝭ ab illo excitant ad orandũ pro defuncto. Scd̃m est. ꝙ malus faciẽs hec nõ vt actor: sed vt minister public⁹ dei ⁊ eccľie: vt sacerdos q̇ celebrat missaȝ vel exeq̇as: ꝓsunt defunctis. quia malicia mĩstri nõ tollit efficaciã sacramẽti. Uñ missa ꝓdest ex se defunctis a q̊cunq̧ sacerdote dicat. licȝ plus ꝓsit ex duabus ꝑtibus si sacerdos dicit eam existens in grã. Tertiũ punctũ. ꝙ malus quis faciẽs bona aliq̃ pro defunctis vt mĩstret p̄uate ꝑsone: si illa ꝑsona fuit in charitate: tunc quãdo p̄cepit tale opus fieri: vel si fiat op⁹ tale ad cõsortiũ exñtis in charitate. sicut cũ duo legunt psalmos vel officiũ mortuoꝝ: quoꝝ vnus est in charitate: alter non. sic ꝓsunt illi ꝓ quo fiunt. Quartũ. ꝙ si minister malus facit opus bonũ. s. pro defunctis aliud a missa ad p̄ceptũ ꝑsone p̄uate que nõ fuit in charitate quãdo mãdauit fieri: sic non ꝓsunt defunctis: nisi postea eẽt in charitate q̃ñ talia fiunt ⁊ de nouo demãdet: vel priorem demandationẽ de nouo acceptet. quia sic valerẽt. Nam opus ipius nõ valet nisi sm statum quo illud fieri mãdat vel acceptat ipe actor. Quintũ. ꝙ q̃ñ actor erat in charitate: quãdo mãdauit mĩstro fieri opus bonuȝ ꝓ defunctis: licet postea non sit in charitate q̃ñ exequit illud minister malus: nihilomin⁹ tũc ꝓsunt defunctis. q̇a sunt a p̄cipiente rõne illius actus volũtatis quã habuit quãdo ea fieri p̄cepit. Uerũtamẽ cũ nemo sciat vtrũ amore an odio dignus sit: non debẽt hoĩes retrahi a suffragioꝝ exhibitione in defunctos. quia potissime tenere debet homo: ꝙ. s. semꝑ valet missa ⁊ alia bona sacramẽtalia que facit hõ vt minister eccľie. Cautũ est tamẽ semꝑ meliores ⁊ cõsciẽtiosos eligere executores. Pro exẽplo sit qd Petrus Damia. narrat: ꝙ. s. sctũs Odilio abbas Cluniaceñ. cõperit apud vulcanũ Sicilie audire demones vlulãtes: ex eo ꝙ aĩe defunctoꝝ per bonorum elynas ⁊ orones de ipoꝝ manibus eripiebant. Et sic ordinauit pro aĩabus fieri suffragia singlis annis. O ergo chr̃iane si sunt viscera pietatis in te: subueni defũctis: vt chr̃us dñs faciat tibi miscdiam: det grãm in presenti: ⁊ gl̃iam in futuro Amen.

I Suffragia ꝑ pctõres fcta an ꝓsint.

Primũ.

Scd̃m.

Tertiũ

Quartũ

Quintũ

Exemplũ.

¶ De sctõ Emerico Sermo p̄mus cũ Legendã.

ECce odor filij mei sicut odor agri pleni: cui bñdixit dñs. Geñ. xxvij. A Hec v̄ba st Isaac ad suũ filiũ: optie tñ põt dicere btũs rex Stephanus de filio suo sctõ Emerico. Nam sicut odor bonus est delectabil et g̃tus hominibus. ita sctitas bti Emerici delectabilis ⁊ g̃ta deo ac angelis ⁊ btis. Nimiꝝ vt Chry. sup Matt. ait. Sctẽ ⁊ bone volũtates sic suaues st apd deũ queadmodũ odoriferi flores. Et q̃m chr̃s dñs libent pascit inter lilia castitatis. vt dt Berñ. sup Cañ. ⁊ ꝑ ꝯsequẽs oẽs angeli ⁊ beati delectant in castitate. Btũs aũt Emericus fuit sctũs ⁊ v̄go castissim⁹. ergo de eo põt dicere pater ei⁹. Ecce odor ⁊c. Iuxta que verba tria mysteria notabim⁹.

A

ſm ꝙ de his cõmendat.

¶ Primo de diuinali cõplacẽtia. Ecce odor filij mei.

¶ Scd'o de ꝟtuali opulẽtia. ſicut odor agri pleni.

¶ Tertio de ꝑuilegij glia. q̄ bn̄dixit ei dn̄s. B

B Tres cauſe: ꝑ q̄s ꝯplacemus deo. Prima

¶ Circa pm̄ū de cõplacentia ſcti Emerici. ſ. apud deū querit. Un̄ eſt ꝙ deo multū grate ſunt ⁊ placẽt aie ſcte vt ſciam⁹ placere deo? Rn̄det ꝙ recolligẽdo ex dictis doctoꝝ hui⁹ cauſe ꝑcipue ſunt tres. Prima eſt cõcordatio volũtatis. q2 ſcti in nullo volũt cõtrariū deo: ſed cõcordãt ei per oia in volũtate ſeruãtes om̄ia ꝑcepta: et cauentes pctã. ꝙ diligunt. Nam Hieroñ. dt ꝙ cõcordia volũtatis amicoꝝ eſt quoꝝ idẽ velle ⁊ nolle. Cato ait. Cõcordia nutrit amorẽ ⁊c. Caſſiod. ſup pſ. xxviij. Amicus inqt dicit quaſi aio equus: q2 cõcordi volũtate iungitur. Itẽ. viij. Eth. dt. ꝙ amicicie factiua eſt cõcordia. Propterea vt placeam⁹ deo: voluit chr̄s vt q̄tidie i orõne dn̄ica hoc petam⁹. Fiat volũtas tua ſicut in celo ⁊c.

Scd'a

Scd'a cauſa eſt imitatio ſilitudinis. Nam Eccli. xiij. Om̄e aial diligit ſibi ſimile. Un̄ phs. ix. Eth. dt. ꝙ ſimile ſili eſt amicū. ideo bonus nõ põt malū amare. ſ. amore amicitie: intelligẽdo inquantū mal⁹. Et ſubdit ꝙ prauus nihil amicabile habet: nec ad ſe: nec ad alteꝝ. Hec phs. ix. Eth. Ex q̄ patz ꝙ deus ſūme bonus nõ põt amare niſi bonos q̄ ipſius ſilitudinẽ gerunt in bonitate moꝝ ⁊ ꝟtutū. Chryſ: Bonus dn̄s bonos diligit. ⁊ habet ſeruos: ſic et deus. Malus aũt ecõtra: vt diabol⁹.

Tertia

Tertia cauſa eſt vnio amoris. Quia em̄ mali ſunt frigidi ab amore diuino. iuxta illud Hiere. vj. Sicut frigidã facit ciſterna aquã ſuã: ſic frigidã fecit maliciã ſuã. ideo de⁹ non habitat in eo: ſed in charitate diligit manere. Joã. iiij. Deus charitas eſt: ⁊ q̄ ma. in chari. in deo manet ⁊c O ergo homo vis amari a deo: ama deū ⁊ ſerua ei⁹ ꝑcepta. q2 ipe dt Prouerb. viij. Ego diligẽtes me diligo. ꝙ per cõtrariū nõ diligẽtes nõ diligo. Btūs Emeric⁹ hec om̄ia ꝑuauit ⁊c. nam nunq̄ peccauit. vt ifra dicet de puritate eius a pctõ mortali. Item chr̄m imitari ſtuduit in ꝟginitate ⁊ om̄i ꝟtute: ac ipm̄ ſūme amauit. C

C Emeric⁹ claruit triplici pfectiõe virtutū.

¶ Circa ſcd'm de ꝟtutum opulẽtia ſit pro ꝯcluſione. ꝙ btūs Emericus magnis meritis clarus imitãdo chr̄m in ꝟtutibus extitit deo g̃tus. Declarat. Nã ꝑcipue claruit triplici pfectione virtutū chr̄iformiū que faciũt hominẽ deo g̃tiſſimū. ſ. quecunq̄ chr̄ianū.

¶ Primo humilitate deuotiſſima.

¶ Scd'o puritate innocẽtiſſima.

¶ Tertio ꝟginitate ſanctiſſima.

Primo humilitate. Exemplū.

¶ Primo hũilitate deuota. Sicut em̄ chr̄s dn̄s filius regis eterni ⁊ om̄ipotentis dei humillimus fuit. ſic beatus Emericus filius regis ſctiſſimi Hungarie chriſtū in humilitate deuote ſtuduit imitari. Exemplū q̄ eſt om̄ibus ⁊ ꝑcipue dn̄is ac ꝑncipibus. Legit em̄ ꝙ beatus Emericus modico cõtentus ſopore per ſingulas noctes cũctis in lecto ſe collocãtibus: ⁊ vt decet regiaꝝ ſobolẽ duobus cãdelabris ante ſe lucẽtibus in pſalmis deo dicẽdis vigilabat: ⁊ in vniuſcuiuſq̄ pſalmi fine veniã cū cordis cõtritione poſtulabat. Q'd pat eius occulte per rimã pietis ꝓſpiciẽs. deo gr̄as agebat ⁊ ſecretū hoc tenebat. O deus q̄d faciũt pctõres pleni culpis: q̄ ſe recognoſcere nõ volũt: cū talis iuuenis deuotiſſim⁹: ſanctiſſimus: ⁊ innocẽtiſſim⁹ ſe tam humilr̄ recognoſcebat: vt veniã humilr̄ petebat de venialibus.

D Queſtio.

D Sz vnde eſt ꝙ ſancti etiã minima pctã recognoſcũt: peccatores aũt etiã maxia minie recognoſcũt? Rn̄det Chry. ſup Mat. ꝙ hoc eſt ex lũine gr̄e diuine. Et ponit exm̄. Q2 ſicut in luce ſolis videri habẽt etiã parui puluiſculi q̄ in obſcuritate nõ videt: ⁊ in tenebris etiã magne ſordes non apparẽt. ſic quãto homo eſt illuſtrat⁹ gr̄a: tanto pctã recognoſcit etiã minima.

Scd'o puritate. E Queſtio.

Secũdo claruit puritate innocẽtiſſima. quia nunq̄ mortalr̄ peccaſſe creditur: quo chr̄m valde imitat⁹ eſt. E Sed querit. vtꝝ q̄libet hõ poſſit tota vita cauere pctã mortalia? Rn̄det ſm Bonauẽ. ⁊ Rich. ſup. ij. diſt. xxviij. quia licet hõ per ſolū libeꝝ arbitriū om̄i gr̄a deſtitutū cauere nõ poſſit tota vita quin aliqñ peccet mortalr̄. vt hoc ptz de infidelib⁹: ⁊ in pctõ mortali viuẽtibus chr̄ianis: tñ hõ chriſtianus in gr̄a exiſtẽs bene põt ſe ꝑcauere ꝑ grãm dei tota vita a mortali: ⁊ ſi non poſſit a venialib⁹. Un̄ Hieronȳ. vt allegat in. ij. ſen. diſt. xxxvj. dt errare cū manicheo: qui dicũt pctm̄ vitare nõ poſſe. Addit magr̄ ibidẽ ꝙ Hieroñ. loquit ibi de mortalibus pctis que vnuſq̄ſq̄ gr̄a illuminat⁹ vitare põt. Hec ibi. Un̄. j. Jo. vlt. Scim⁹ q2 om̄is q̄ natus eſt ex deo Ly. ſ. per gr̄am baptiſmalẽ: nõ peccat. ſ. mortaliter q̄diu in ea ſtat. Sed generatio dei. i. ipa gr̄a baptiſmalis cõſeruat eū. ſ. de ſe. niſi volũtarie ille declinare velit a ſtatu gr̄e qd' eſt ex defectibilitate lib. ar. Hec Ly.

F Qualiter cognoſcibile ꝙ quis ſit ſine pctõ mortali

F Sed reſtat. quõ poſſit q̄s agſcere ꝙ ſit ſine mortali pctõ? Rn̄det ſm Tho. in. iiij. diſt. ix. vbi dt. ꝙ dum homo nõ habet cõſcientiã certitudinaliter de pctõ mortali diligẽti diſcuſſione ꝑmiſſa poterit cõiecturari ſe eſſe ſine pctõ mortali: ⁊ accedere ad cõmunionẽ. Et hoc ꝑ ſigna ſcz quattuor a Bern. poſita. Primū. ſi q̄s deuote audit ꝟbum dei. Joã. viij. Qui ex deo eſt ꝟba dei audit. Scd'm. ſi promptũ ⁊ letum in domino delectabiliter repit ſe ad bene opandū. Tertiū. ſi pleno corde dolet de pctis. Quartū. ſi firmū ꝓpoſitū habet cauẽdi om̄ia pctã. Sed btūs Emericus hec oia in ſe habuit. vt ptz ex ꝑdictis ⁊ ſequẽtibus. Ad qd' probandū potiſſime facit qd' ſibi chr̄s in reuelatione dixit. Uirginitatẽ inqt mẽtis ⁊ corpis a te exigo: hanc ſerua. vt patebit infra. Sed ꝟginitas mẽtis cõſiſtit in incorruptione om̄is pcti mortalis: ſm Fran. may. ꝙ. ⁊c.

Tertio ꝟginitate.

Tertio claruit ꝟginitate ſacratiſſima. ſ. m̄rimonij ſacramento cõſecrata. ſicut fuit ꝟginitas btẽ Marie cõſecrata ſacramẽto.

G Exemplū.

G Un̄ legit de eo. ꝙ dum orõnis cauſa ſecreto cū vno tm̄ famulo eccl'iam ſcti Georgij ⁊ veſprimieñ. intraſſet: ibiq̄ in orõne q̄d acceptabilius poſſet deo offerre ptractaret corde: ſubito ingenti lumine totū eccleſie edificiū circũfulſit. In quo vox diuina de ſupnis inſonuit di. Preclara eſt ꝟginitas: ꝟginitatẽ mentis et corpis a te exigo. hanc offer: in hoc perſta ꝓpoſito. Ipſe ꝟo de ſe non ꝑſumẽs: ſed in deo mox ait. Dn̄e deus vniuerſitatis inſpector beneplacitū tuū in me pfice: ⁊ noxios motus q̄ militant cõtra aiam meam miſcd'ie tue extingue. Itaq̄ ꝯſolatus in deo ⁊ cõfortatus: famulo illi qui aderat ne cuiq̄ rem apiret vſq̄ ad obitū obſecrãdo interdixit. Interea cū ex patna diſpoſitione q̄ etiã huius rei inſcius fuit: ꝟgo de regali ꝓſapia deſpõſata b. Emerico pro poſteritate habẽda adducit. Sz ipſe ſctūs carnalem generationẽ ſpe bti ꝑmij horreſcẽs: intactã ꝟginitatẽ illius cuſtodiuit ⁊ ſuam. O mirãda gr̄a: ignem. ſ. cõcupiſcẽtie geſtans in gremio nõ vrebat eius incẽdio O vere mirabilis ꝟtus viuere ſup hũani generis morem deſpiciẽdo ſolacia cõiugij ⁊ ꝯtemnere liberoꝝ dulcedinẽ. Hec aũt dum viueret abſcondite tenebant: ſed poſt obitū eius ſponſa virgo teſtimoniū phibuit: ⁊ famulus ille ſecretū diuinū oraculū quod viderat nõ abſcõdit. O quantū hoc maximū meritū ſancti Emerici: quia vt Hiero. ait ad Paulã ⁊ Euſtoch. ſemp angelis cognata eſt ꝟginitas. Profecto in carne preter carnẽ viuere non terrena vita eſt: ſed celeſtis. Unde in carne angelicam gl'iam acq̄rere maioris eſt meriti q̄ habere. Hec ille. Et ſic patz. H

H de ꝑuilegijs bti Emerici. Priuilegia in vita.

¶ Circa tertiū de priuilegij gl'ia. ſ. beati Emerici accipiamus pro cõcluſione. ꝙ chr̄s dn̄s ſanctū ſuum Emericum magna decorauit gl'ia priuilegioꝝ: ⁊ hoc tam in vita q̄ in morte ac poſt obitū. Primo in vita habuit priuilegiū reuelationis diuinoꝝ ſecretoꝝ. Nam legit de eo. Q2 tempe quodã btūs rex Stephan⁹ pater eius vna cum btõ Emerico acceſſit ad abbatiã eccleſie ſcti Martini in ſctõ monte Pãnonie fundate. Cunq̄ ipſius cõuentus frẽs pacta ꝓceſſione ſalutaturi regem acceſſiſſent: rex ꝓpter ſanctitatis filij reuerentiã ipm̄ filiū premiſit vt primū ſalutaret. Puer autem Emericus ſpiritu ſctõ repletus ꝓut diuina gratia ſibi reuelante ſinguloꝝ fratrum merita ꝑnouit: ſingulis oſcula tribuit varie. Alij q̄dem vnum: alij tria: alij quinq̄: ⁊ poſtremo vni ſeptena oſcula cõtinuauit. Quã rem cunctis intuentibus ſanctus pater tacite mirabat. Finita tandem miſſa ſecreto de hoc ipm̄ ſanctus rex requiſiuit familiari colloquio. At ille ſinguloꝝ fratrū merita coram patre ptractans ſub hac cõſideratione ineq̄liter illis oſcula dediſſe edo

cuit: eum quoq3 cui septena oscula dederat ṽginalē vitam ꝑduxisse asseruit. Tandē ṽitatē hoꝝ btūs stephanus sic cōperit. Cum eni paucis diebus interpositis ex quo recesserat inde sctūs rex: tm̄ duobus mistris adhibitis regressus vigilias fratrū cepisset explorare secreto. Jamq3 expleto matutinali officio: ceteris in lecto se collocātibus: illi soli q̄bus btūs Emericus oscula multiplicauerat in ecclia ꝑsistebant: diuisi in secretiorib9 angulis ecclie orantes. Cunq3 ad singulos sctūs rex diuisim accederet salutañ. singulis regem rupto silentio venerātibus: ip̄e nouissime veniēs ad frēm Maurū nomine: quē cōmendauerat btūs emericus in septē osculis: nec ṽbis blandis salutans responsionē ab eo extorquere potuit. Mane facto in caplo animū eius tentare voluit de humilitate: ꝛ plurima eidē obiecit religioni contraria ad ꝓbandū ip̄m in cōmuni audiētia. Cuius assertioni Maurus nullā cōtradictionē fecit: sed humiliter ꝑsistens ad deū mente cōfugit. Tūc btūs rex ṽba filij sui rata cognouit esse: ꝛ Maurū laudibus extulit: ꝛ episcopū quinq3 eccliaꝝ paulo post sublimauit. J Secūdo in morte habuit ꝑuilegiū honoris multoꝝ angelorum cōcinentiū. Nam legit̄ q2 ea hora qua btūs Emericus migrauit de seculo: sctūs Eusebius cesaree palestine metropolitan9 cum in ꝓcessione cū clero ꝛ populo incederet: audiuit angelice dulcedis melodiā in excelso Quā etiā quidā archidiaconus eius tunc ꝑsens audiuit per orōnē bti Eusebij sibi reuelatā. Cunq3 sctūs episcopus de hoc stuperet: vidit aīam transferri in celū cū tali melodia. audiuit q3 vocem mox dicentē hanc esse aīam beati Emerici filij scti Stephani ꝑmi regis Pannonie: qui in iubilo multoꝝ angeloꝝ ad supna fertur.

J Scd̄o ꝑuilegia in morte

Tertio post mortē habuit ꝑuilegiū glorificatiōis maximoꝝ premioꝝ. Primo nanq3 habet gl'iam incorruptionis innocētie que rara est etiā apud magnos sctōs. Nā Augu. xxi. de ciuita. dei. dicit q2 paucissimi sūt tante felicitatis: vt ab ineunte adolescētia nulla dānabilia peccata cōmiserint. Secūdo habet gl'iaȝ ṽginalis castimonie: cui debet̄ aureola ſm doct. sup. iiij. sen. Tertio habet gl'iam vel ꝑuilegiū illustrationis mirifice: ꝛ ꝓcipue eius intercessio valet pro pctōꝝ remissiōe magnoꝝ. K

Tertio ꝑuilegium post mortem.

K Nam legit̄ q2 btūs Emericus post mortē multis claruit miraculis. Erat autē interea quidā vir Cōradus: enormitate pctōꝝ sarcinatus: q̄ dei gratia cōpunct9 Romam adijt vbi cōfessus est. tunc erat papa Hildebrandus qui inaudita antea taliū peccatoꝝ enormitate stupens: deliberatione habita: illi talem penitentiā indixit vt lorica ad carnē qnq3 catenis ferreis circūcingeret̄: ꝛ pctā cōfessa lr̄is inscp̄ta: sigillatisq3 annulo pape ip̄i viro daret: q̄bus om̄ia loca vbi sancti dormiūt lustraret: ꝛ vbi diuina gr̄a sic eundē visitaret: vt miraculose lorica fractis catenis in ptes ꝑsilIret: ꝛ charta crimina inscripta deleta haberet vt legi non possent: ibi signū diuine mis̄cdie nosset affore. Abiens ergo hō ille sic: plurimoꝝ sanctoꝝ pagrauit loca. ꝛ tandem venit ad Hierl̄m visitañ. loca passionis chr̄i: sed dominus voluit erga illum alibi suam mis̄cdiam tali miraculo manifestare: q̄tinus ad ostendendū gl'iam bti emerici seruaret̄. Interea fama beati Stephani regis insignis habebat̄: q2 ad sepulchrū eius multa fierēt miracula. Ille ergo vir accedēs Albam: ꝛ miracula fieri multa circa sepulchrū bti Stephani regis videñ. cepit orare ꝛ animo firmo istare: vt deus per eius merita ostēderet sibi mis̄cdiam. Fatigatus aūt ex cōtritione ibidē somno rapit̄. Mox quoq3 beatus Stephan9 apparēs dixit. Surge: nec in meis meritis ꝑsume: sed vade ad sepulchrū filij mei bti Emerici: qui ṽginali vita deo placuit: ip̄m intercessorē habe. Tunc surgens ille festinauit ad sepulchrū bti Emerici vbi cum ꝓuolutus oraret: repēte lorica fractis catenis: in plures ptes diuisa ꝑsiliuit. ad cuius ferri sonitū populo cōcurrente ꝛ clero. Ecce homo ille re declarata sigillum pape quod integrū tulerat: cōfractū diuinit9 exhibuit: ꝛ charta soluta. nec vestigia lr̄arum in ea apparuerunt. Tunc om̄es qui affuerūt in laudem dei proruperunt glorificantes chr̄m in beati Emerici meritis. Et nos ergo rogemus dominū: vt det per eius merita veniam ꝛ gr̄am in ꝑsenti: ꝛ tandem gl'iam. Amen.

De sancto Emerico. Sermo. ij.

Iustus germinabit sicut lilium: ꝛ florebit in eternum ante dn̄m. A Hec ṽba canit ecclesia transsumēdo ꝓcipue ex Osee. xiiij. que inter ceteros cōfessores bene canunt̄ de sancto emerico. Tum quia fuit iustus: vtpote ꝑfectus in sctitate oīs ṽtutis. Nam ſm p̄hm. j. Eth. Justicia cōmunis est ṽtus Et accipit̄ qn̄q3 generaliter inq̄tū cōp̄hendit om̄s ṽtutes morales. sic accipit̄ in ꝑdicto etiā themate. Tū etiā quia btūs emericus floruit in cōspectu dei: sicut lilium per ṽginalem mundiciā. Unde in sctā ecclia ip̄e ꝓ honore speciali habet hoc decus clenodij: vt depingat̄ cum lilio manu gestañ. Tū deniq3: quia ip̄e floret in gloria celesti in eternū ante dominū ꝑmio virginitatis: vt lilij corona. Unde de eo accipiendo dicimus q2 iust9 iste s. sctūs emericus germinabit ꝛc. In q̄bus ṽbis cōmendat̄ de tribus. ꝛ ſm hec tria mysteria notabimus ꝓ sermone ad ip̄ius honorem. A

¶ Primū de lilij compatiōe. quia dicit̄. Justus germinabit sicut lilium.

¶ Secundū de virginali florizatione: ibi. Sicut lilium florebit.

¶ Tertiū de eternali decoratione: pt3 ibi. in eternū ante dominū B

B De lilij cōparatione.

¶ Circa primū de lilij cōparatione q̄ritur. Uñ est q2 iustus hō in sacra scp̄tura compat̄ lilio. vt pt3 in themate ꝑmisso? Ad q̄d respondet̄ q2 ꝓpter q̄ttuor ꝓcipuas lilij ꝓprietates.

¶ Primo ꝓpter decorem

¶ Secundo ꝓpter colorem.

¶ Tertio ꝓpter odorem.

¶ Quarto ꝓpter tenorem.

Primo ꝓpter decorem.

¶ Primo ꝓpter decorē. Nam liliū int̄ flores habet pulchritudis decoreȝ. sic iusticia inter ṽtutes d̄r pulchra. Uñ Augu. viij. de ciui. dei d̄t. Justicia est pulchritudo animi qua homies pulchri sunt in cōspectu dei: plerūq3 etiā corpe deformes. Hic etiā p̄hus. v. Eth. d̄t. Preclarissima ṽtutū moraliū videt̄ esse iusticia. ꝛ nec Hesper9 nec Lucifer ita mirabiliter lucet. Item Tul. de offi. d̄t Justicia ṽtutis splēdor est maxim9 ex qua q3 boni viri nominant̄. Itē. xi. q. ij. Cū deuotissima. Grego. d̄t. Sūmum bonū est iusticiā colere. Nam ꝛ chr̄s Mat. v. ꝑdicit btōs eos qui eā desiderāt pro solo vero desiderio: etiaȝ si ꝑfecte habere negant: d̄t. Btī q̄ esuriūt ꝛ sitiūt iusti. qm̄ ip̄i satur. C Sed hic adhuc restat dubiū. Cur decor iusticie potius per decorem lilij significet̄ pre decore alioꝝ florū? Ad q̄d potissima ratio est. q2 alie flores in sue pulchritudinis candorē plerūq3 admittūt aliq̄d alterius coloris admixtū. vt pt3 de rosa q̄ albet cum rubedine: viola cū flauedine. ꝛ sic de alijs. Sed flos lilij est mere albus in se sine admixtione. sic iusticia stat sine om̄i vicio. Unde d̄t Ambro. in hexam. Ubi prudētia: ibi sepe malicia. vbi fortitudo: ibi iracūdia. vbi tempantia: ibi ira: ꝛ plerūq3 alia vicia. vbi autē iusticia: ibi oim virtutū cōcordia. Et hoc pt3 ex hoc. q2 sicut d̄t Hieroñ. oēs ṽtutes cōp̄rehēdit. ꝛ per ꝯsequēs om̄e viciū excludit. quia q̄cunq3 vnū tm̄ viciū habet iam talis non iudicatur iustus coram deo. Sed castus q̄s potest esse cum sup̄bia: humilis cū hypocrisi: sobrius cū loq̄citate ꝛ ira ꝛ sic de alijs. Hinc etiā Augu. de gr̄a ꝛ lib. arbi. d̄t Non om̄ibus iustis ꝓmissa est eterna retributio: sed illis tm̄ q̄ sunt iusti sine om̄i iniusticia. Item Orosius. Si q̄s minus vel magis facit q̄ ṽtus iusticie patit̄: iniusticia est. vnde lilio compat̄.

C Questio

Scd̄o ꝓpter colorē. q2 liliū in suo flore habet albū colorē impmixtū: sed intra se habet flores aurei color̄ tanq̄ triū granoꝝ inclusoꝝ. ꝛ in stirpe ac folijs viridē habet colorē. Sic hō iustus ꝛ bon9 debz hr̄e in se albedinē innocētie. Uñ Hiero. in ep̄la ad filiū Maurícij d̄t. Justicia nil aliud est q̄ non peccare. Non peccare est legis ꝓcepta ſuare. Itē hō iust9 debet hr̄e aureū colorē. s. charitatis q̄ habet tres gdus. s. vere dilectionis dei: sui: ꝛ ꝓximi. Uñ Bern. Justicia est reddere vnicuiq3 q̄d suū est. s. deo reuerentiā: sibi innocentiā

Scd̄o ꝓpter colorem

Tertio ṗpt odorem

primo amiciciã. Deniq̃ iust⁹ debz hr̃e viriditatẽ ṽtutũ oim. vt patuit. Tertio ṗpter odorẽ. Ipm em̃ liliũ odore suo ꝛ vigore valet ad infirma corpa fortificãda: ꝛ infirmitati subuenit. Sic iusticia vera infirmis cõpatit ꝛ subuenit. Vñ Greg. xlv. dist. ca. Uera iusticia cõpassionem habet: falsa ṽo indignationẽ: q̃uis etiã iusti soleãt recte pctõribus indigri.

D

D Sed in hoc dñia est. vt ibidẽ tangit. qꝛ falsa iusticia typo supbie gerit: qd̃ vera iusticia zelo iusticie agit. Itẽ qꝛ veri iusti licz indignãtur pctõribus: sed tñ non dedignant: vt faciũt falsi iusti. qꝛ vere iusti in increpatõe intus charitatẽ ꝛ dulcedinẽ ṽuant ac ṗponunt sibi in aĩo plerũq̃ eos q̃s corrigunt meliores extimañ. ꝙ falsi iusti non sic faciũt. Vñ Cassiodo. sup ps̃. Iusti veri cũ alijs iurgiũ non habẽt: sed cuz seipis.

Quarto ṗpt tenorem.

Quarto ṗpter tenorẽ. Nam liliũ teneri habz pulchre: ꝛ stare inter spinas ne ledat. iuxta illud Can. ij. Sicut liliũ inter spinas: sic amica mea. i. aĩa iusta inter filias. Et sic iusticia in hoĩe manere hz pulchre ꝛ seruari iter spinas spũales extra q̃s facile laniat.

E Iustus sicut liliũ inter spinas.

E Sz qualit q̃s iustus debeat se tanq̃ liliũ inter spinas obstruere: vt possit iusticie decorem sine omi pctõ ṽuare? Rñdet ꝙ ad hoc valent hoĩ spine spũales q̃ttuor generum. Pria nanq̃ spina est timor dei. Eccli. i. Qui sine timore dei est non poterit iustificari. Chry. Facile declinat a iusticia q̃ non timet deũ: sed hoĩes. vñ Eccli. xxvij Si in timore dñi te non tenueris: cito subuertet dom⁹ tua. Scd̃a spina est castigatio corpis sui. Vñ. i. Cor. ix. Castigo corpus meũ ꝛ in ṽuitutẽ redigo: ne cũ alijs ṗdicauero ip̃e reprobus efficiar. Tertia spina frequens cõfessio pcti. Sicut em̃ vasa dom⁹ frequẽter sunt abluẽda: al's sordes ſp cõtrahũt: sic aĩa. Vñ ps̃. Exercitabar ꝛ scopebã spm̃ meũ ꝛc. Quarta spina tribulatio mũdi. Ps̃. Multe tribulatiões iustoꝝ. Vñ Berñ. sup Canti. Quõ stelle in nocte lucent que in die latẽt. sic ṽtus iusticie q̃ in ṗsperis latet: in aduersis patz. O ergo homo si vis florere vt liliũ corã deo: amplectere iusticiã. quaz si vis tenere: elige te manere inter istas spinas. s. timoris: castigationis: ꝯfessionis: tribulationis ꝛc. F

F An castitas sit plus meritoria in viris: q̃ in feminis

¶ Circa scd̃m de ṽginitatis flore: uel castitatis formositate sufficiat hic vna q̃stio talis. Utrũ castitas sit plus meritoria ꝛ cõmẽdabilior in viris q̃ in femellis: an ecõuerso? Ratio q̃stionis est talis. qꝛ ṽtus est circa difficile sicut ꝛ ars. vt dicit. ij. Eth. Unde ꝛ in iuuenib⁹ iudicatur difficilior castitas q̃ in senibus. quia senes min⁹ hñt de impugnatiõe ꝛ cõcupiscẽtie feruore. Sed q̃m mulieribus difficilius est tenere castitatẽ ṗpter fagilitatẽ sexus q̃ viris. g̃ videt ꝙ maioris sit meriti in mulieribus Iuxta dictũ aplĩ. i. Cor. iij. Unusq̃sq̃ ṗpriã mercedem accipiet ẽm suũ laborẽ. s. difficultatz. Sed in ꝯtrariũ est ꝙ vir plus viget rõne q̃ mulier. ergo plus peccat ꝯtra cõtinentiã luxuriañ. ꝛ per ꝯsequẽs plus meret cõtinendo. Nam dt ph̃us ṗmo ṗoꝝ. ꝙ oppositoꝝ eadẽ est disciplina. Et ptz per topica regulã. Sicut ṗpositũ in ṗposito: sic oppositũ in opposito.

Formale in castitate.

Ad q̃stionẽ ergo rñdet colligendo ẽm doct. ꝙ circa castitatẽ ṽuandã q̃ttuor ṗcipua cõsiderant. Unũ est id qd̃ formale est in castitate. ꝛ hoc est ṗpositũ abstinendi ab omi venerea delectatione ṗpter deum. ꝛ sic debita intentio. s. ad vacandũ diuinis: est finis ṽginitatz vel castitatis. iuxta illud. i. Cor. vij. Mulier inupta ꝛ ṽgo cogitat que dñi sunt: vt sit sancta mente ꝛ corpe. Istud autẽ propositũ tanto in q̃cunq̃ siue viro: siue muliere est plus meritoriũ indifferenter: quãto ex maiori charitate ṗcedit: vel maiori affectu occupãdi se deo fit. aut quãto magis paratũ animũ quis habet ad ṽuandũ ṗpositũ castitatz: ac magz fixum ad ṗseuerandũ. vt hec patet p Thom. ij. ij. q. clij. Et ẽm hec potest esse ꝙ aliq̃s vel aliq̃ in statu etiã ꝯiugali melior sit q̃ exñs in actu ṽgo. vt ptz ibi ẽm eundẽ Tho.

Scd̃m materiale in castitate.

Secundũ est quod potest in castitate cõsiderari. s. materiale que est integritas carnis in ṽginitate: aut in alijs vicz corruptis pudicitia aĩe que refrenatiua est omĩs carnalis cõcupiscẽtie. Unde Augu. cõtra Iulianũ lib. iiij. dt. Pudicitia est res anime: ṽginitas corpis. Illa q̃ppe in aĩo ṗmanente: potest ista de corpe violent auferri sibi. Et cum ista manet integra corpi: potest illa lasciua in aĩo voluntate corrumpi. Hec Augusti. Istud autẽ materiale castitatis esse potest plus meritoriũ in aliq̃bus. vel rõne diuturnitatz. qꝛ a iuuẽtute semp eam q̃s tenuit. vel rõne castitatz amplioris: aut rõne mltiplicationis boni opis ꝛ hmõi.

Tertiũ difficultas ꝯtinẽdi.

Tertiũ potest cõsiderari in castitate difficultas cõtinẽdi. Hec aũt difficultas si est ex vicio ṗsone non auget meritũ. sicut ptz in eo qui difficilius habet seruare castitatẽ postq̃ diutius libidini deſuiuit q̃ ṽgini. Unde Hiero. in ep̃la ad Eustoch. dt. ꝙ viduata difficili⁹ caret expta voluptate q̃ ṽgo: minorem tamẽ habet continẽtie mercedẽ. Itẽ potest etiam difficultas cõtinendi oriri ex aliqua circũstantia quam homo vitare posset: sed non vult. sicut cuz quis occasiones tentationũ vel familiaritates mulieꝝ nõ vult vitare: ꝛ ex hoc difficultatẽ habet cõtinẽdi: nec talis difficultas auget meritũ. Nam cõtra hoc vitium pugnandũ est fugiendo. vt dt Hiero. aduersus Uigilañ. Sed si quis vellet occasiones vitare ꝛ non potest: huiusmõi difficultas per accidens auget meritũ. Unde iuuenis cõtinendo plus meret q̃ senex. ꝛ plus cõmendat castitas in iuuene ceteris paribus q̃ in sene. vt dt Isido. ṗpter difficultatẽ pugne in iuuẽtute. Hec oĩa de difficultate ẽm Bonaueñ. lib. de apologia paupeꝝ aduersus calũniatorem: vbi hec clare notant.

Quartũ vitium luxurie

Quartũ põt cõsiderari castitas in ordine ad suũ ꝯtrariũ. s. vitiũ luxurie qd̃ excludit. Et sic ẽz Rich. sup. iiij. di. xxxv. q. i. ar. iiij. vir cõtra castitatem grauius peccat in simplici fornicatiõe q̃ mulier fornicãdo: ꝛ hoc ceteris parib⁹. eo ꝙ in viro pl⁹ viget vsus rationis quo efficacius põt frenari concupiscentia q̃ in muliere. Et quia mulier sexus fragilioris est: ꝛ plus habet de materia tentationis. Unde Augu. xxxij. q. vi. Indignat. dt ꝙ tanto grauius oportet puniri virum. s. fornicantem: quãto magis ad eum ptinet ex ṽtute rõnis vincere: ꝛ exẽplo regere feminas. Hec Augusti. Cum ergo magis puniri habet vir in inferno: seq̃tur ꝙ grau⁹ peccat. s. intelligendo de fornicatione simplici ẽm Rich. ꝛ per cõsequẽs cõtinentia quo ad hoc in viro plus est cõmendabilis q̃ in muliere.

In adulterio plus peccat mulier q̃ vir

Sed in adulterio plus peccat mulier adulterãdo q̃ vir quo ad bonum prolis. quia magis ledit adulteriũ per ṗlis incertitudinem. Quo ad bonũ fidei autẽ vir ꝛ mulier equaliter peccãt ceteris paribus. Et quo ad hoc intelligẽdũ est. ꝙ Magister eadẽ dist. xxxv. dt. Chriana inq̃t religio adulteriũ in vtroq̃ sexu pari conditione cõdemnat Hec ẽm Richar. Et sic patet ꝙ quãdoq̃ castitas in viris: ꝛ quãdoq̃ in mulieribus plus est cõmendabilis. O ergo omes chriani siue viri siue mulieres diligite castitatem: quia indicibilis est eius glia in celo. O charissimi in chro cauete luxuriã. quia vt Grego. ait. Momentaneũ est qd̃ delectat: eternũ qd̃ cruciat. Aduertamus hec ne pereamus. G

G De eternali decore Emerici.

¶ Circa tertiũ de eternali decore: scz quo btũs Emericus simulq̃ omes casti florent in eternũ ante dñm: accipiamus pro cõclusione. ꝙ btũs Emericus miro decore castitatis letat eternaliter ante deũ glificatus. Declarat. quia casti hoĩes ꝛ ṗcipue ṽgines in celo pro castitatis ṗmio decorant mirabili modo. Primo q̃dem in vestimẽti glie candore pro chri similitudine. Apoc. iij. Ambulabunt mecũ in albis q̃m digni sunt. Sicut q̃ppe glia est militi cõsimili veste regia a rege ṗstita indui: sic ṽginibus ꝛ castis assilari regi chro ꝛ sancte matri eius. Et q̃m btũs Emericus exemplo christi voluit in ṗsenti ṽginitatem tenere: ꝛ ad cõformitatem sctẽ Marie matris chri tenuit ṽginitatẽ in sctõ matrimonio. vt patz in Legenda. sermo. i. G. ergo sequit ꝙ habet candorẽ glorie cõsilem in ornatu. Secũdo in angelico honore. Unde Ambro. lib. de ṽginitate dt. Supgredit ṽginitas cõditionem humane nature p quã hoĩes assilant angelis in celo: q̃ neq̃ nubent: neq̃ nubent ꝛc. Istud monstratũ est in btõ Emerico. de q̃ legit ꝙ mirabili honore angeli concinẽtes duxerũt eum in celum. vt ptz sermo. i. I. Immo ꝛ ds honorat reuelãdo sua secreta celestia ṽginibus. ibidẽ H. Tertio in corone fulgore. qꝛ p ṽginitatem fulget non solũ corona aurea glie celestis: sed insuper corona aureola ṽginitatz. Nam canit ecclia de ṽgi

nibus. Ueni sponsa christi accipe coronam quā tibi dñs ꝑparauit in eternū. ergo ꝛc. Quarto in chrī cōsociatione. Iuxta illud Apoc. xiiij. Hi sequunt agnū quocunqꝫ ierit. Et ibidē dicit ꝙ cantabāt canticū quod nemo aliꝰ poterat cantare. Istud habet btūs Emericus: qḋ deus per multa miracula declarauit. ꝓcipue autē in miraculo de pctōꝝ magnoꝝ per intercessionē ip̄ius remissione vt ptꝫ sermo. j. K. de quodā Conrado. Rogemus ergo charissimi: vt per merita bti Emerici chr̄us dñs det nobis grām in p̄senti: ꝛ glīam in futuro.

De sancto Emerico. Sermo. iij.

Memento creatoris tui in diebus iuuentutis tue. Eccli. xij. ꝛ ad laudē huius festiuitatis.

A — A Sicut dt Chry. ꝛ docet expientia homines multū delectant audire aliq̄ iocūda noua: ꝛ frequent memorant de hoībus quos habēt sibi charissimos: ꝛ per talia clarescit amor ad illos. Sic spiritualiter q̄ deum diligunt sepissime de eo memorant: de eo loquunt: ip̄m in corde semp gerere volunt: ꝛ in oī casu inuocant. Unde ꝛ saluator Mat. xij. ait. Ex habundantia cordis os loquit. Sed qm̄ btūs Emericus toto corde dilexit deum a iuuētute: imo a puericia: ideo semper memor fuit dei cogitañ. quō posset placere deo: die ꝛ nocte vacādo orōni: meditationi: ꝛ deuotioni ꝟbi dei. Unde de eo optime pōt pro themate dici illḋ ij. Parak. xxxiiij. Cum adhuc esset puer cepit q̄rere deum. qḋ ad lrām de Iosia rege scptum est. Omibus ergo nobis ꝓponit in exemplū: q̄tinus non differamus seruire deo. sicut heu multi mali differunt vsqꝫ ad senectutē: vel tp̄s mortis. Unde vnicuiqꝫ scptura ꝓdicta dt. Memēto creatoris tui. s. vt ip̄m ames: ꝛ ip̄i deseruias in diebus iuuentutis tue exemplo bti Emerici. Iuxta que ꝟba tria notemus mysteria ſm ꝙ in exemplo cōmendat sanctus Emericus de tribus.

- Primo de creberrima dei recordatione: ibi. Memento creatoris.
- Secundo de tempestiua meriti cumulatione: ibi. In diebus iuuentutis.
- Tertio de sup̄na premij felicitatione: quod sequitur ad ꝓdicta. B

B — Tria debemus de deo cōmemorari — Circa p̄mū de creberrima dei recordatione accipiamus pro cōclusione. ꝙ bti Emerici ꝛ alioꝝ sanctoꝝ exemplo debet q̄libet chr̄ianus hō recordari creberrime de deo. Et declarat sic. Aduertendū nanqꝫ est ꝙ tria debemus de deo cōmemorari frequentius. si volumus in gratia dei stare ꝛ amore.

- Primo ea que incitant ad timorem.
- Secūdo ea que inflāmant ad amorem.
- Tertio ea que inducunt ad gratiaꝝ actionem.

Primo puocationis nostre diuine. — Primo inquā ea que incitant nos ad timorē. Et hec potissime sunt tria. Unū est ire dei per pctm̄ ꝓuocatio. De quo Deut. ix. Memēto: ꝛ ne obliuiscaris quomodo ad iracundiā ꝓuocaueris dominū deum tuum. s. p peccatū. Et quoniā vt dicit Iaco. iij. In multis offendimꝰ omēs. Debemus ergo omēs mēorari de offensis: vt irā dei placare possimus per pniam. Unde Apocal. ij. Memento vnde excideris ꝛ age pniam. Nam hoc est remediū contra dei iram. Hinc Chrys. sup. Heb. dt. Nullum tale remedīū est ad placandū deum sicut cōtinuata memoria delictoꝝ in pnia. Exemplū de Ezechia rege: q̄ dixit. Recogitabo tibi omēs annos meos in amaritudine aīe mee. ꝛ sic dei misc̄diam ꝓmeruit ac ꝓlongationem vite. xv. annis. vt habet. Esa. xxxviij. O q̄s non ꝓtimescat deum: si pensat qm̄ eterna tormenta ꝑparauit pctōribus in iferno. Scōm est qḋ debemus memorari ad ꝓtimescendū vicꝫ mortis ꝛ iudicij diuini consideratio. Unde Eccli. vij. Memorare nouissima: ꝛ in eternū non peccabis. Itē Eccles. xj. Si mltis annis vixerit hō: ꝛ in oībus his letus fuerit: meminisse debet tenebrosi tēporis. s. mortis ꝛ diei necessitatis. i. iudicij: vbi homo necessitate angustiat ad reddendā rōnem de omībus suis factis ꝛ cogitatibus. Unde loquēdo cū Bern. in medit. Ue mihi pctōri si pniam non egero: statim p̄sentabor ante districtū iudicem de oībus opibus meis reddit urus rōnem. Tūc demisso capite male conscie in iudicio stabo: ꝛ dicet mihi. Ecce homo ꝛ opa eius. Hec debet cogitare iustus. Iuxta illud Prouerb. xij. Cogitationes iustoꝝ iudicia. per talia em̄ ꝓtimescit facere pctā. Eccl. j. Timor dñi expellit pctm̄. Tertiū ad ꝓtimescēdū memorari debemus eternitatē cruciatus in iferno. Unde Bern. O miserabiles miseri: quos seducūt miserie huius vite: vt ducant in bonis dies suos: ꝛ in puncto ad inferna descendāt: vbi non vna die: non decem aut mille: nec centū milibus annoꝝ: sed ardebunt sine fine seculorum.

Scdo beneficia impensa — Secūdo debemus memorari ea que inflāmant ad amorē dei: que sunt bñficia nobis ip̄ensa a deo. Primo q̄dem in creatione. quia fecit nos ad imaginē suam: ꝛ ꝓposuit omībus creatis in hoc mundo iferiori. Unde Augu. xj. de ciui. dei. In rebus creatis nil deo ꝓpinquius sua imagine. Idē. Celū: terra: ꝛ omīa que in eis sūt clamant vt te amem dñe. s. q2 omīa subiecisti sub pedibus nostris. Secūdo beneficia in incarnatione qua tantum deus dilexit nos vt fieret homo: ꝛ sic plus q̄ angelos. Heb. ij. Nusq̄ angelos apphendit: sed semē abrae. O qualis amor: q̄ātus honor ꝙ deus factus est frater noster. Augu. sup. ps. lij. Filius dei factus est ꝑticeps nostre mortalitatis: vt homo fieret ꝑticeps sue diuinitatis.

Tertio bñficiū repromisse glorificatiõis — Tertio beneficia in passionis redemptione. q2 adeo dilexit nos: ꝙ lauit nos a peccatis nostris in sanguine suo. Unde Augusti. Si piget amare: non pudeat reamare pro tanta dei dilectione. Tertio debemus memorari ea que inducunt nos ad gratiaꝝ actionē. Et hec sunt ꝓdicta omīa beneficia: ꝛ insup beneficiū repromisse glorificationis ꝛ restitutiōis eterne beatitudinis. Unde Bern. Si totū debeo me illi p me facto: quid et q̄ātū debeo pro me redēpto ꝛ repato ad eternā beatitudinem. O homo si tibi rex ꝓmitteret ꝛ daret vnū castrum: aut maius dicam vnum regnū: nunq̄d non regratiareris tota vita tua. q̄āto magis deberes pro regno beato eterne felicitatis. Bern. Sicut nullum est momētum in quo non vtamur dei bonitate ꝛ misericordia: ita nullū debet momentū in quo non debemus habere eiꝰ memoriā. Ad ꝓpositū. Btūs Emericus legitur ꝙ dum alij dormirent: ip̄e in psalmis ꝛ orōnibus vigilabat per noctem: scꝫ meditando dei beneficia ꝛ gratias agendo ip̄mqꝫ sūme amabat ꝛ timebat. Naz in vniuscuiusqꝫ psalmi fine veniam cum contritione postulabat. C

C Ad tempestiuā meriti cumulationem tria necaria — Circa scōm de tempestiua meriti cumulatiōe (quia statim a puericia christo seruiuit) queri possunt tria ꝓcipua: alijs de hoc alibi tractatis. Prima questio. Qualiter se debeat homo habere in iuuētute: vt mereat magnam gratiā in conspectu maiestatis diuine? Respondetur. ꝙ ꝓut colligit ex scpturis sacris. ꝙ ad hoc precipue tria sunt necessaria.

- Primo carnis disciplina.
- Secundo eruditio sancta.
- Tertio orō deuotissima cum cordis mūdicia.

Primū carnis disciplina — Primo inquā vt quis in iuuentute possit gratiā magnam ꝓmereri: debet habere carnis disciplinā. Unde Prouer. xxij. Stulticia colligata est in corde pueri: virga discipline fugabit eam. Lyra. Stulticia est in corde pueri ꝓpter defectum expientie ꝛ debilem vsum rationis. Nam vt philosophus in problematꝫ ait. Iuuenes sunt passionū insectatores. ꝛ ideo instabiles. Sed ꝓpterea subditur. Uirga discipline fugabit eam. quia pueri magis mouent timore pene: q̄ amore boni. Qui itaqꝫ vult apud deū magnam gratiam promereri: debet corpus suum in iuuentute sub disciplina coercere a concupiscentia ꝛ passionibus. Unde Threñ. iij. Bonum est viro cum portauerit iugum domini ab adolescētia sua. Augusti. Maledictus qui offert florem iuuentutis sue diabolo: ꝛ fecem senectutis chr̄o.

Scōm eruditio sancta — Secundū est eruditio sancta: ꝛ assuefactio in virtute ac honestate. Unde Prouerb. xiij. Qui diligit filium instāter erudit illū: qui autē parcit ꝟge: odit filiū suū. Uñ phs. j. lib. Eth. dt. ꝙ multū facit ad ꝟtutem vt iuuenes assuefiāt in opibus virtutū. Flus. Quod noua testa capit: inueterata sapit. Tertiū est orō deuota cuꝫ cordis mūdicia. Uñ

Prouer.xxij. Qui diligit cordis mundiciã ꝓpter grãm
labioꝝ suoꝝ habebit amicũ regẽ.s.celestẽ. Ad id ex m̃.
Nam quanto sunt p̃ciosiores reliquie: tãto p̃ciosiori va
se.s.de auro facto ⁊ gẽmis seruant̃: ḡ chr̃s dei filiꝰ suꝑ
om̃ia p̃ciosissimus requirit vt seruet̃ ⁊ maneat in corde
mundissimo:sicq̃ adoret̃. Itẽ lapis p̃ciosus q̃ iaspis dr̃
quanto p̃ciosius ⁊ mundiꝰ situat̃: tanto efficaciꝰ ⁊ ṽtuo
sius operat̃. Nã efficacius operat̃ locatꝰ in auro q̃ȝ i ar
gento:⁊ plus in argento q̃ȝ in ere vel plũbo aut cupro.
Sic chr̃s dñs quanto in corde p̃ciosiori ꝑ mundiciã col
locat̃ inhabitando:tanto maiorẽ grãm ⁊ ṽtutem cõfert
hoĩ ⁊ btitudinem. iuxta illđ Matt.v. Bti mundo corde
q̃m ipi deũ vi.ḡ mundiores clariꝰ:⁊ mundissimi clarissi
me videbunt:ꝑ illã maximã Topi. Sicut simplr̃ ad sim
D Questio plr̃:sic magis ad ⁊c̃. O ḡ hõ aduerte hec. D Scđa
questio. Quid de his q̃ totũ tẽpus iuuẽtutis expende
runt in mal̃ vel saltẽ minus q̃ȝ debuerunt faciendo:quõ
recuperare poterunt qđ ꝑdiderunt? Ad h̃ rñdet Ber.
ꝙ ꝑ verã pniam recupare talis poterit si ardenter req̃
rit qđ ꝑdidit. Vñ Berñ.dr̃: Vere penitens de tpe nil ꝑ
dit:q̃ȝ ⁊ p̃teritũ qđ ꝑdidit restaurat ꝑ cõtritionẽ: ⁊ pñs
tenet ꝑ bonã opationẽ: ⁊ futuꝝ ꝑ boni ꝓpositi ꝯstantiã
⁊ ꝑseuerationẽ. Hec Berñ. O ḡ hõ ꝓuecte etatis: o tu
senex ꝓuide tibi penitendo: alioquin penã lues in futu
E Questio ro saltẽ in purgatorio. E Tertia qõ: Quis hoꝝ te
net̃ magis diligere deũ ⁊ regratiari: an is q̃ a p̃ncipio
sue vite se a pctĩs cauit ⁊ deo seruiuit in puritate:an il
le q̃ post multa pctã dei miscđia ad pñiam rediit? Ad
h̃ rñr ex snĩa doctoꝝ:p̃cipue scti Thome.ij.ij.q.cvj.ar.
vj.ꝙ licȝ ex q̃dam ꝯsideratione.s.miscđie dei:is q̃ post
Primo pctã multa rediit ad pñiam teneat̃ deo magis. Primo:
q̃ȝ tali penitẽti plus dimittit̃:cui aũt plus dimittit̃: plꝰ
diligit.i.diligere debet:vt ait saluator Lu.vij. ꝑ para=
Scđo bolã de duobꝰ debitoribꝰ cuidã feneratori. Scđo q̃ȝ ta
lis pctõr plus indignus est ad dei bñficia:vtpote inimi
cus dei. Vñ Aug. Scio oẽm criminosum inimicum esse
deo.ḡ plꝰ gratis ꝯcedit̃ ei miscđia a deo ⁊ pñie infusio.
Nihilominus tñ simplr̃ ⁊ absolute mag̃ tenet̃ deo inno
cens ⁊ a p̃ncipio deo deseruiens.s. cõsiderando dei do
num. Primo q̃dem: q̃ȝ excellentiꝰ bñficium vl̃ donũ ma
ius recepit. Maius est em̃ ꝑseuerari a malo q̃ȝ ꝑmitte
re incidere in pctm̃ ⁊ postea liberare. Vñ innocentia no
bilius donũ est ⁊ maius q̃ȝ pñia. Nã ⁊ btã ṽgo Maria ꝓ
pter donũ summe puritatis ⁊ innocẽtie plꝰ debitrix est
ad diligendũ deũ ⁊ regratiandũ (qđ ⁊ fecit) q̃ȝ deberet
Petrꝰ vel Magdalena ⁊ oẽs penitentes ꝓ pctõꝝ suoꝝ
remissiõe vl̃ venia. Scđo:q̃ȝ tal̃ innocens accepit a deo
bonum cõtinuũ grẽ ⁊ diuturniꝰ. Ille aũt penitens post
pctm̃: bonũ interruptũ accepit: sed maiꝰ est bonũ nõ in
terruptũ q̃ȝ interruptũ:sic̃ meliꝰ est integra vestis nũq̃ȝ
lacerata q̃ȝ ipa eadẽ post lacerationem repata ceteris
paribus:honorabiliꝰ est militi nunq̃ȝ cecidisse q̃ȝ post ca
Tertio sum surrexisse. Tertio:q̃ȝ in celo p̃miat̃ gl̃iosius: iuxta
illud Apo.xiiij. Cantabant canticũ nouũ.s.innocentes
qđ nemo alius poterat cantare. Haymo. Hoc canticũ
nouũ est gaudiũ de integritate mẽtis ⁊ corpis:qđ nemo
corruptꝰ poterit hr̃e. Ad ꝓpositũ b. Emericꝰ a p̃ncipio
vite sꝑ in innocentia ⁊ puritate deo seruiuit: carnẽ do=
mando:vicia cauendo:ṽginitatẽ ꝯseruando:⁊ sempꝰ de
uote orando: sub eruditiõe scti Stephani regis.s.pr̃is
F sui ⁊ scti Gerardi.ḡ maximã grãm habuit ⁊ deũ multũ
Breui tẽpo= dilexit:ac in celo maximã habet gloriam. F
re põt q̃s ma ¶ Circa tertiũ de felicitate supna ipsius btĩ Emerici
gnã gl̃iam in sit ꝑ ꝯclone ꝙ btũs Emericus quanto cepit deo deser=
celo ꝓmereri uire celerius ⁊ a principio etatis purius: tanto in celo
fulget p̃mio gl̃iosius. Declarat̃: q̃ȝ saluator Matt.xvj.
dr̃. Filius hoĩs reddet vnicuiq̃ ſm opa sua. Sȝ q̃ȝ ille
q̃ a p̃ncipio sempꝰ deo seruiuit: plura ⁊ mũdiora opa bo
na fecit:ḡ maiorẽ gl̃iam ꝓmeruit. Talis fuit b. Emeri=
cus:ḡ ⁊c̃. Sed querit̃:quõ possit hõ tã breui tpe tantã
gl̃ie excellentiã ⁊ felicitatẽ acquirere. Nã modico tpe
b. Emericꝰ supuixit.s.annos circa.xx.a sua ntĩtate. Rñ
det̃ ſm doct.ꝙ breui tpe põt hõ magnã gl̃iam in celo ꝓ
mereri ⁊ acquirere. Sicut acquisiuit iste b. Emericꝰ sic
⁊ btũs Stephanꝰ:Agapitus:Crisantus:Vitus:Ludo=
uicus:Agnes:⁊ multi alij vtriusq̃ sexus:q̃ licȝ parũ vi
xerunt:tñ maxima p̃mia acquisierunt in celo. Et hoc ex
tribus precipuis ꝓuenit.

¶ Primo ex dei gratia magna
¶ Scđo ex vite sanctimonia
¶ Tertio ex diuina dispositione ⁊ ꝓuidentia

Primo ex dei magna grã q̃ȝ sicut magna hoĩm malicia Primo
constituit ⁊ facit quosdam magnos pctõres in breui de
scendere ad ꝓfundũ inferni adeo ꝙ iusto dei iudicio nõ
permittant̃ viuere in hac vita diutius: vtpote indigni:
iuxta illud ps̃. Viri sanguinũ non dimidiabunt dies su
os id est dimidiũ tpis sue etatis qđ deberent supuiue=
re si bene viuerent non habebũt morte p̃uenti: sicut pa
tet in his qui suspendunt̃ ꝓ furto vl̃ alio modo occidun
tur aut moriunt̃ ꝓ pctĩs cũ adhuc essent in iuuentute.
Item idem Ps̃.dr̃. Subito defecerunt:perierunt pro=
pter iniquitatẽ suã. Sic ꝑ ꝯtrarium magna ⁊ specialis
grã dei facit vt aliqui in iuuẽtute aut puericia habeãt
ꝑfectionẽ plenã ⁊ p̃mium magne gl̃ie. Unde Hugo de
sancto Victore. Scđm dona grãrum sunt merita:⁊ ſm
quantitatem merita Secundo ex vite sanctimonia. Scđo
Nam ſm Hieronymum. Non Hierosolymis fuisse: sed
hierosolymis bñ vixisse laudabile est. Nec curandũ est
q̃ȝ diu viuat̃:sed q̃ȝ bñ viuat̃:ſm sñiam sapiẽtis. Ideoq̃
scti ⁊ boni hoĩes paruo tpe supuiuentes ⁊ sancte:pluri
mũ meritoꝝ cumulũ cõgregant: in q̃bus non tã diutur
nitas tpis q̃ȝ charitatis firmitasq̃ voluntatis pensatur
qua ꝓponunt toto tpe vite deseruire deo:⁊ hoc quantũ
in se est implent ope. Vñ Greg.iij.q.vij. In generibus.
⁊.xxiiij.q.j. Odi. Plus deo placet affectus offerentĩ q̃ȝ
munus:⁊ volũtas ꝓ facto capit̃. Tertio ex ꝓuidentia Tertio
diuina. Nã quare vult deus quosdã sctõs educere per
mortem celeriꝰ ex hac vita? vtiq̃ q̃ȝ ſm ꝙ p̃uidit illos
ad gradũ gl̃ie celestis ꝑuenire debere:sic disponit vt il
lam ꝑfectionẽ gradus in breui cõpleant:⁊ cõpleto meri
toꝝ gradu illo ad quem sunt ab eterno electi: mox edu
cunt̃ a deo. Vñ Sap̃.iiij.dr̃. Consummatus in breui ex
pleuit tpa multa:placita em̃ erat aĩa illius: ꝓpterea ꝓ
perauit eum educere deus de medio iniqui. Sic ḡ deꝰ
disposuit vt btũs Emericus in breui tpe vite tanta me
rita acquireret ⁊ tã sancte viueret vt ad gl̃iam summã
ad quã electus fuerat dignus celeriter haberet̃:q̃ȝ ma
xime aũt sit gl̃ie ostensum est in reuelatiõe scti Stepha
ni facta Conrado:qui ꝑ illius merita obtinuit pctõrum
maximoꝝ remissionem:vt patet ser.j.K. O ḡ homo fe=
stina ad supernã gl̃iam ꝑuenire ꝑ bonã vitam ⁊ merita
sanctitatis. O si videres qualis ⁊ quanta sit illa gl̃ia ⁊
quantũ supabũdat in scđo choro angeloꝝ suꝑ p̃mũ cho
rũ:⁊ sic ꝯsequenter in tertio suꝑ scđm:⁊ sic de aliis vsq̃
ad nonũ: libenter duceres centũ annos in dura pñia ⁊
martyrio:vt saltẽ posses de inferiori ad supiorem scđm
⁊ quanto magis ad altiora ꝑuenire vt patet per Aug.
Rogemus ḡ dñm Iesum vt beati Emerici meritis det
nobis gratiam ⁊ gloriam.

¶ Sermonẽ quartũ de sancto Emerico: vide ex cõmu
ni de Confessoribus.

¶ Itẽ de sctõ Martino epõ Ser.j. cũ Legenda.

Elegit eũ dñs sacerdo=
tem sibi ad sacrificandũ ei hostiã laudis. Hec
verba originalr̃ scribunt̃ Eccĩ.xlv. ⁊ ecclesia
trãssũpsit ea canẽdo de sctĩs põtificibꝰ ꝯfessoribꝰ: inter
alios ẽt de sctõ Martino. A In q̃bꝰ ꝯmendat̃ p̃ci= A
pue de tribꝰ. Prĩo de diuinali electõe.cũ dr̃. Elegit eũ
dñs. De q̃ sctĩs maximũ est gaudiũ ⁊ honor ⁊ gl̃ia ꝙ ab
eterno sunt electi a deo. Maiꝰ em̃ est h̃ q̃ȝ si q̃s foret ele
ctꝰ in regẽ terrenũ vl̃ impatorẽ aut dñm q̃ntũcunq̃ ma
gnũ vtpote q̃ȝ ista sunt transitoria:regnũ aũt celeste qđ
dat deꝰ eternũ. Scđo ꝯmendat̃ de sacerdotali dignifi
catiõe. cũ dr̃ Sacerdotẽ sibi. Et hec tal̃ ⁊ tãta ẽ ꝙ p̃cel
lat angelicã dignitatẽ in h̃ ꝙ sacerdos habet ꝯsecrare
⁊ tractare corpꝰ ⁊ sanguinẽ chr̃i:non aũt angelꝰ. Unde
sctũs Franciscꝰ dicebat:ꝙ si obuiaret sibi vnꝰ sacerdos

et etiam vnus angelus: prius vellet salutare sacerdotē quam angelū. Tertio cōmendat de laudis dei sacrificatione: cum dicit: Ad sacrificandū ei hostiā laudis. In quo nobis proponitur in exemplū. Unde hec verba de bto martino cōuenienter accipiendo tria mysteria notemus ordine alio pro sermone.

Primū de diuine laudis sacrificio.

Scdm de sanctitatis magno priuilegio: ad qd electus est a deo

Tertium de felicitatis glorioso premio: quod sequitur ad predicta.

B

De qb9 debz fidelis hō deo sacrificare

B Circa primū de sacrificio laudis diuine inquirendū est pro simplicis ppli edificatione: de quibus et qualiter debeat fidelis homo sacrificare deo. s. bti Martini exemplo. Ad quod respondet q precipue de quatuor generibus sacrificiorum tenet hō que et sctūs Martinus obtulit fidelissime ipsi deo.

Primo de sua re

Scdo de suo corpore

Tertio de potentiis aīe

Quarto de sacrificio eucharistie

Primo de sua re

Prio de sua re. Unde Prouer. iij. Honora dnm de tua substantia: et de pmitiis frugū tuarum da paupib9. Et Eccli. xiiij. Fili si habes. s. bona tpalia: benefac tecū et deo dignas oblationes offer: memento qm mors non tardat. In qbus autoritatib9 scripture docemur qualr debeamus deo sacrificare de rebus si volumus acceptari a deo talia sacrificia nra. Nā pmo oīm debem9 dei honorem pferre. s. vt nō transgrediamur in aliq eius pcepta ppterea dr: Honora dnm. Nā vt dt Aug. Munera tua non placent deo nisi ex te bono. Respexit eni deus ad Abel et deinde ad munera illius. Hoc ptra illos est qui in pctō pseuerant nec curant desistere: licz et de reb9 suis aut actib9 deo offerant aliq opa de genere faciendo. s. elemosynas vel orōnes. De talib9 Greg. in pastorali dt sic. Qui escā aut vestimentū paupibus largit: tn aie et corpis inquinamentis polluit: qd min9 est offert iusticie qd malus est culpe. Sua qppe dat deo et seipm diabolo. Hec ille. Scdo si volum9 vt placeant deo sacrificia de nris reb9: debem9 illa ex ppriis: nō de alienis offerre. Unde Augu. xiiij. q. v. Immolans inqt ex iniq: oblatio est maculata: dona iniquorum nō pbat altissim9: nec i multitudine sacrificiorum eorum ppitiabit pctis. Qui eni offert sacrificiū de substantia paupis quasi q victimat filiū in conspectu pris sui. Hec ibi. Et ibidē ca. subseqnti idem Augu. dt. Forte aliqs dicat: Multi sunt diuites auari: cupidi: nō habeo pctm si suū illis abstulero et paupibus dedero. vnde eni illi nil boni agunt: mercedem sic habere p illa potero: sed hmōi cogitatio est a diaboli calliditate. nā si totū tribuat paupibus quod abstulerat: addit poti9 pctm q minuat. Hec Aug. Propterea dr in autoritate supra dicta: Honora dnm de tua substantia: nō de aliena. Tertio debem9 deo sacrificare de melioribus rebus. s. in oblationē vel distributionē paupibus erogare. Unde subdit. Et de pmitijs frugū tuarum. Ly. i. de melioribus bonis da paupibus: qr paupes sūt mēbra dei. Hoc ptra illos q fetida cibaria et vilia queqz ac defectuosa q nec sibi placēt: nec seruari valent: talia dant paupērib9. Quarto debem9 hec anu mortē facere. Unde subdit in alia autoritate. s. Eccli. xiiij. Memento qm mors non tardat: et ideo anu mortē bnfac amico tuo. Ly. i. primo indigēti vel paupi: Hz est ptra illos q tn post mortē volūt dare. Nā tales multū stulte secū agūt. Primo qr intrare se ignē purgatorij acerbissimū permittūt: et postea inde p tps liberant: q tn possent pseruari ne intrarent illū ignem: vicz faciendo in vita de reb9 qd faciunt post mortē. Scdo qr min9 meritū volunt hre cū possent maximū in vita faciēdo. Sic eni meret hō gliam et gratiam ac pcti expiationē. Sed post mortē faciendo elemosynas p illas meret tmmodo a pctis purgationem. Stultus aūt est q vbi posset lucrari improportionabilr plus vult ptentari de obolo. Tertio qr in dubio se ponunt: cū incertū sit vtrum sue res post mortē p alios fidelr exponant ad sue aie liberationē. Ideo Aug. in qdam smone dt. Redime te dū viuis: redime te dū potes: redime te dum preciū habes: ne dum mors amara te pueniat et vitam simul et pcium pdas. Hec ille.

Tertio

Quarto

Scdo

C Scdo de corpore debemus sacrificare deo. Ad quod hortat apls Rom. xij. Obsecro vos p misericordiam dei vt exhibeatis corpora vestra hostiaz deo vi. san. deo pla. rōna. obse. vestrum. Sed qualibus modis sacrificare debeat homo deo de corpe suo: Rndt q Primo membra in seruitio dei occupando. Nam cū cor occupas in peccatorum ptritionem: deo sacrificas Ps. Sacrificium deo spūs contribulatus: cor contritū et c. Item os in oratiōe aures in verbi dei auditione: pedes in ingressu ecclie: manus in elemosyne subuentione: oculos in lachrymatione pnie: et vires corporis in bonis opibus expendendo sacrificas deo. Ps. Sacrificate sacrificiū iusticie. i. bonorum operum: et sperate in dno. Ly. i. sic sperare potestz de premio recipiendo a dno. Nam quero: Cur hoies pigri sunt ad expendendum vires suas in seruitio dei? Huius vtiqz potissima rō est: qr nō psiderant nec sperāt quantū deberent de mercede q deberet eis ex pmissio ne dei. Nam si scires et sperares q tibi pro vno Pr nr daretur a rege tres ducati: libenter orares quotidie Pr nr. Sic in pposito si scires et consideres q tibi regnum eternum indicibilis felicitatis dabit a deo in celo: libēter deo seruires. Grego. sup Ezech. Quantum credit quisqz tantum sperat: et quantū credit ac sperat: tantum operatur et amat. Scdo corpus nostrū debemus sacrificare deo: carnis concupiscentias mortificando. Amb. in hexa. Hoc est verum chri sacrificium: pudicicia corpis Item Bern. in medi. Quotiens pctō resistimus: totiēs diabolum superamus: angelos letificamus: deū honoramus: et coronam habebimus. Sed heu multi sacrificium faciunt de suo corpore diabolo. Origen. Quotiens peccamus: diabolo sacrificamur. Tertio debemus sacrificare corpus deo pniam tempestiue agendo et non differendo. Unde Dan. iij. In animo contrito et spū humilitatis fiat sacrificiū nostrū hodie in cōspectu tuo domine vt placeat tibi. Notanter dt. Hodie. non differendo. s. vel tardando de die in diem: vt heu multi faciunt: qr tanto magis placent deo sacrificia pnie quanto sunt accelerata. Eccli. v. Ne tardes pverti ad dnm ne differas de die in diem: subito eni veniet ira illius et disp. te. O qui iuuenis sacrifica deo tuā iuuentutem: sic et tu adolescens: et tu puer. Nam vt ait Aug. Maledictus q offert florem iuuentutis diabolo et fecem senectutis christo. Quarto debemus corpus deo sacrificare: flagella corporis pacienter sufferendo. s. infirmitates corpis et huiusmodi. Unde Dauid. j. Reg. xxvj. dixit in sua aduersitate: odoret sacrificium. Ly. Sacrificiū patiētie acceptū est coram deo acsi offeret holocaustū super altari suo: immo vt Greg. ait. Maioris est meriti aduersa patienter tolerare q bonis operib9 insudare. O qui homo gratias age deo in infirmitate: et sic deo sacrificas. Tertio de mente siue de aīa debemus deo sacrificare. s. memorando dei bnficia cum gratitudine: et intellectū mancipando in eius fidei obsequiū: ac voluntate plena adherendo deo firmiter p eius amorem et laudis cōfessionē Iuxta qd Ps. dt. Dirupisti vincula mea: tibi sacrifi. hostiā lau. Et si debemus deo de anima offerre fidei: spei ac charitatis sacrificium. Unde ad hoc debemus sacrificare memoriam nostram cogitatumqz deo et oēs potentias anime in meditatione passionis christi et deuotione. Quarto de sacramento eucharistie debemus sacrificare deo quod est summi honoris et laudis dei sacrificium. Unde dicit de9 per Ps. Sacrificium laudis honorificabit me. Lyra. i. sacrificium eucharistie: quod immolatur laudibus diuinis: hoc eni summe honorificatur deus si recipiatur digne et administret vt debet. Unde et subdit Sequitur. Illic iter. s. salutis habetur. Quo ostendam illi. s. homini salutare dei. i. vitam eternam: et in virtute sacrificii habetur. Ioan. vj. Qui manducat hunc panem viuet in eternum. Debent q fideles assistere huic sacrificio frequenti9. D Querit hic. Utrum quilibet chrian9 debeat et teneat missam audire: Respondet sm Hostien. necnō fratrem Ange. de Claua, in sum. sua, q de precepto diebus dnicis et festis ab

C Scdo de corpore sacrificare

Scdo

Tertio

Tertio de mente

Quarto de sacramento eucharistie

D Quilibet h9 teneat ad audiōes misse

ecclesia preceptis tenet audire missam quilibet q non est excõicatus nec interdictus aut legitime impeditus ꝛ tenet totã missam vel integrã audire: ita ꝙ bñdictionem sacerdotis accipiat: vt patz de ꝯse. di. j. Missas. ꝛ ca. se. ꝛ c. Oẽs fideles. nisi excuset quis magna necessitate. Un Rich. in q̃dlib. j. q. xix. dt: ꝙ si ex ꝓo cõtemptu vel interpretatiuo omittit: est pctm̃ mortale: ꝛ vocat cõtemptum interpretatiuũ qñ sine aliqua causa legitima ad non audiendũ missam in festis assuefacit. Si autem omittit ex aliq̃ passione animi vel pigricia vel non causa rõnabili: si tñ ad omittendũ nõ est assuetus: est venia le pctm̃. Si ꝓo ex legitima causa: nullũ erit pctm̃. Qd etiã dicit de tota: dic de parte notabili. s. ꝙ peccat si notabilem partẽ misse dimittit. secus de modica: puta introitu ꝛ hmõi. Sed quid de diebus non festis ꝛ nõ ꝑceptis ab ecclia. Rñdet frater Ange. ꝙ non tenet tũc hõ de ꝑcepto audire missam: tñ de bona honestate q̃libet omni die maxime eps vel religiosus aut ecclesiastic⁹ debet audire. ar. ca. fi. de ꝑuil. li. vi. Nimiꝝ ad audiendã missam inducũt plura bona ex hoc ꝯsequentia. s. pctoꝝ expiatio: grẽ augmentatio: orõnis exauditio: maloꝝ remotio: ꝛ periculoꝝ defensatio: pene purgatorii mitigatio: mortis securatio: ꝛ glorie celestis cumulatio: de quibus alibi egim⁹. Ad propositũ beatus Martinus de ꝑmissis omnibus sacrificauit chro fideliter vicz de rebus pauperibus distribuendo: de corpore chro munde seruiendo: de aĩa deuote orõni semꝑ vacando: ꝛ de eucharistia missas dicendo. E

E De priuilegijs b. martini

¶ Circa scdm de sanctitatis magno priuilegio: ac circa Tertiũ insimul ꝓsequendo ꝑ breuitate sit ꝯclo: ꝙ b. Martinus merito canit ab ecclia gemma sacerdotũ ꝑ magnitudine priuilegioꝝ ꝛ premioꝝ. Nam vide A b c.

Primũ

Primũ priuilegiũ accelerationis diuine seruitutis. Nam legit ꝙ Martinus sabarie pannonioꝝ oriundus sed intra Italiam Papie alitus: cum patre suo tribuno militũ cesari militauit: nõ tñ sponte: qꝛ ab infantia diuinam semꝑ seruitutẽ aspirauit. Et cum esset. xij. annoꝝ: inuitis parentibus ad eccliam confugit ꝛ se fieri cathecuminũ postulauit: ꝛ ex tunc eremũ ꝯcupiuit: ac voto satisfecisset si carnis infirmitas non obstetisset.

Scdm

Scdm est benignitatis. Cum eñ cesares decreuissent vt veteranoꝝ filij ꝑ patribus militarẽt. Martinus cũ esset annoꝝ. xv. ad militandũ vrgeret: vno tñmodo contentus seruo cui vice versa seruiebat ꝛ calciamenta extrahebat ꝛ detergebat sepe: sequendo humilitatẽ chri. Nil de stipendijs ꝑter quotidianũ victũ seruabat: sed pauperibus erogabat. Un quodã tpe hyemali ꝑ portã Ambianensiũ transiens cũ militibus: quidã paup nudus vt sui misereret postulans: cũ nullus ei subuenisset: Martinus arrepto ense chlamydem que tñmõ supererat diuidit ꝛ partem pauperi tribuens: reliqua parte rursus induit. Sequenti nocte chrs cũ angelis apparuit sibi vestit⁹ illa chlamydis parte: ꝛ dixit ad angelos. Martinus adhuc cathecuminus hac me veste contexit. Un vir sanctus nõ est in gloriam elatus: sed dei bonitatem recognouit. Tandem cũ esset annoꝝ. xviij. baptizari se fecit. Et sic patet.

Tertiũ

Tertiũ castitatis: qꝛ virginitatem mundissimã tota vita seruauit. Nã canit de eo: Corpe quidem ꝟgineo blandũ habebat eloquiũ: grauis. i. maturus erat in moribus: intẽta mente celo suspensus est vt rosa fulget. F

F Quartũ

Quartũ cõstantie fortis. Nã cum iam deinceps militare vellet chro: seculari militie renuncians: cesar Julianus ꝯtra barbaros pugnaturus pecuniã militibus erogare cepit. At Martinus dixit. Chri miles ego sum: donatiuũ non recipio. Indignat⁹ Julianus dicit ꝙ metu belli hoc faceret. Cui intrepid⁹ Martinus ait: Si ħ ignauie non fidei ascribit crastina die ante aciẽ inermis astabo ꝛ in nõie chri signo crucis non clypeo protectus aut galea: hostiũ cuneos penetrabo securus. Un custodiri iubet vt sic inermis obiiceret barbaris.

Miraculũ

Sed die sequenti hostes se ꝛ sua oĩa dantes legationem miserũt vt huius sancti merito sine sanguine victoria a deo daret. Exide relicta militia: ad sanctum Hilarium epm̃ Pictauieñ. accessit ꝛ acolytus est ordinatus. Tunc a dño monitus ꝑ soporem: ꝓficiscitur ad visitandũ parentes gentiles ꝛ inter alpes incidit in latrones. Cumqꝫ vnus eorum securim in caput martini vibrasset: ictum dextere alter sustinuit: vinctis post tergum manibus vni eorum custodiendus tradit. Quo ꝑcontanti an timuisset: rñdit nunqꝫ se ita secuꝝ fuisse: qꝛ sciret dei misc̃diam maxime intẽtationibus affuturam. Incipiensqꝫ latroni ꝑdicauit chrm ꝛ ipm cõuertit: q postea laudabiliter vixit. Martino dimisso ab eo in via recta diabol⁹ apparẽs querit q̃ tenderet. Ait ille. Quo inquit dñs vocaret. Diabolus ait. Quocũqꝫ iueris tibi aduersabor. Rñdit Martinus. Dñs mihi adiutor: non timebo q̃d faciat mihi caro: ꝛ sic ille euanuit. Itaqꝫ transiens matrem conuertit: pater vero in errore ꝑmansit. Tunc heretici Arriani ipm cesum de ciuitate eiecerũt Et sic tandem rediens iuxta Pictauũ monasteriũ ordinauit. Et sic patet constantia. G

G Quintũ

Quintũ dignificationis: qꝛ chrs dñs ipm in epm Turoneñ. oĩ populo petente ordinari voluit plurimũ renitẽtem. Et insuꝑ ipm chrs tantum dignificauit vt par apostolis dici mereret Unde sepe ab apostolis ꝛ beata Maria ac sanctis ꝟginibus Agne ꝛ Tecla visitabat quas secum in cella colloquentes: discipuli pre foribus audiebãt. Sed quare dicit par apostolis? Respondet ꝙ ideo potissime: quia sicut ad apostolos: sic ad Martinũ spũssanctus visibiliter in specie ignis descendit. Nam dũ in quadã festiuitate in ecclesiam ad solennizandũ missam iret: quendã pauperem videns precepit archidiacono vt illum egentẽ vestiret. Sed cũ hoc ille distulisset: ad sacrariũ Martinus intrans: tunicam suam illi tribuit ꝛ continue abscedere iussit. Cumqꝫ archidiaconus moneret vt ad solennia peragenda procederet: ille dixit se ire non posse donec pauperi vestis afferat. Tandem compulsus ad forum ille vadit ꝛ emit penulã tunicam. s. breuẽ ꝛ vilem quasi pene nullã: ac ante pedes Martini piecit iratus quã ille secreto induit: ꝛ sic ꝑcedit ad missam. Dũ autẽ missaꝫ celebraret: globus igneus quasi sol super caput eius apparuit ꝛ a multis visus fuit. Cumqꝫ vt moris est manus leuaret fm ꝙ Joannes Beleth dt: ex quo brachia eius nuda manserunt qm̃ tunica nõ nisi vsqꝫ ad cubitum protendebatur: ꝛ linee manice retro defluxe tenues manus nudatas reddiderunt. Ecce miraculose torques aurei ꝛ gemmati deferuntur ab angelis ꝛ decenter brachia martini operiunt. O ergo q̃ mirabilis deus in sanctis. H

H Sextum

Sextum priuilegium excellentie virtutis ꝛ potestatis. Nam de eo canit ecclesia. Hic est Martinus electus dei pontifex cui dñs post apostolos tantam gratiam contulit vt in virtute trinitatis deifice mereretur fieri trium mortuorum suscitator magnificus. Nimirum quendam cathecuminum quem habebat in monasterio: discedẽs parumper a monasterio ꝛ rediens defunctum repperit sine baptismo. Quem in cellam ducens: sua oratione resuscitauit: qui referebat ꝙ dum super eum sententia obscuris locis deputatus fuisset vidit ꝙ duo angeli suggerebant iudici hunc esse pro quo Martinus oraret: qui iussit illum reddi Martino. Alium insuper qui laqueo vitam finierat vite restituit. Et sic patz etiã magna potestas cum tales dãnabiles liberauit.

Miraculũ

Tertium deniqꝫ legimus quendam iuuenem defunctum pro cuius resuscitatione mater cum lachrymis ipsum rogabat. Un in medio campi vbi erat innumerabilis multitudo gentilium Martinus genua flexit ꝛ cunctis videntibus resuscitauit. Qua propter omnes illi gentiles ad fidem christi conuersi sunt. Preterea legitur de eo ꝙ tante erat virtutis ꝛ potestatis vt obedirent sibi insensibilia: vegetabilia: ꝛ irrationabilia: de quibus ad presens prosequi longum foret: ꝛ ideo pertranseo. Sed ex quo vt premissum est ecclesia canit ꝙ Martinus est electus dei pontifex ad tantam gratiam meritorum post apostolos. I

I Qõ de preordinatis

Ideo questio hic occurrit. Cur deus sic ordinauit vt aliquos eligere voluerit ad gratiam: aliis relictis ad penaꝫ ꝛ aliquos elegerit ad maximam gratiam ꝛ gloriam: vt patet de hoc sancto Martino: ꝛ magnis sanctis? Respõdet Alex. j. parte. q. xiij. ar. iij. Ratio est manifestatio diuine iusticie simul ꝛ bonitatis ꝛ sapientie. Un Aug. Bene inquit

deus dispensauit vt nec oēs dānarent: nec oēs libera-
rent. Si em̄ oēs dānarent: lateret quid pctō ꝑ iusticia
deberet. Si nemo saluaret: lateret quid grē largiret.
Item de ciui. dei li. xj. ponit exm̄ ꝙ sicut pictura cū co-
lore nigro suo loco posita ⁊ varietas coloꝝ pulchritudi
nem facit ⁊ bonū pictorē ac sapientem cōmendat: solus
aūt color niger eam deformem faceret: nec sola albedo
tam pulchrā redderet. Sic varietas grāꝝ ⁊ p̄mioꝝ ac
nigredo pctoꝝ suo loco. i. in inferno posita facit ad pul
chritudinē vniuersi ac cōmendationē sapientie ⁊ iusti-
Septimū cie ⁊ bonitatis diuine. O ū hō age pniam. Septimū
est feruentissimi amoris: qꝛ flagrans amore chrī factus
eps̄ extra vrbē monasteriū itrauit: vbi cū octoginta di
scipulis in multa abstinentia vixit: ibi vinū nemo bibe-
bat nisi infirmitate coactus: mollioꝛ habitus ꝑ crimine
erat ibi. Martinus nuda humo superiecto cilicio cuba
Octauum bat: omī hora orōni vacabat aut lectioni. Octauū est
glorie magne felicitatis. Nā obitū suū martinus longe
ante p̄sciens fratribus reuelauit: qui cū flerent di. Cur
nos p̄r deseris ⁊c. orauit martinus di. Dn̄e si adhuc po
pulo tuo sum necessarius: non recuso laborem: fiat vo-
luntas tua: iacebat aūt supin⁹ in cilicio ⁊ cinere. Cūqꝫ
discipuli vellent sibi stramentum ponere dixit. Non de
cet o filii christianū nisi in cinere ⁊ cilicio mori: si vobis
aliud exm̄ relinquo: ipē peccaui. Cūqꝫ in celū iugiter
aspiceret: vidit ecce diabolū assistere ⁊ dixit. Quid hic
stas cruenta bestia: nīl in me funestū reperies: Abrae si
nus me recipiet. Et sic spm̄ deo reddidit circa annū do
mini. ccccxlviij. vite ipsius. lxxxj. Vultusqꝫ eius resplen
duit tanqꝫ iam glorificatus foret: ac chori angeloꝝ cum
dulci melodia audita a multis deduxerunt in celū vbi
maximis glorie premiis regnat cū christo. Rogemus ḡ
chrm̄ vt ipsius meritis det nobis gratiam in presenti ⁊
gloriam in futuro Amen

¶ De sancto Martino episcopo Sermo. ij.

Benedictionem oīm gentium dedit illi dn̄s ⁊ te
stamentum suum confirmauit sup caput eius.
ex Eccl. xliiij. A Transumit ecclesia ⁊ ca
A nit de sanctis confessoribus pontificibus: ⁊ in
ter eos ꝯuenienter accipiunt de sctō Martino epō cui
deus dedit oīm sctoꝝ bn̄dictionem: vt videbit in sermo
ne isto Nimiꝝ scti viri in hac vita summe desiderāt gra
tiam dei ⁊ in eā perseuerationem: qꝛ vt Aug. in glo. ij.
Coꝛ. vlt. dt. Gratia dei est q̄ sola liberant hoies a ma-
lo ⁊ sine qua nullū prorsus siue cogitādo siue volendo
⁊ amando faciunt bonū. Hec ibi. Nil ḡ ardentius que-
rūt sancti: ꝑ nullo maiores grās deo referunt qꝫ ꝑ gra
tie gratuite dono: qd̄ est excellentissimum inter oīa dei
dona in p̄nti bm̄ Aug. Sūma ḡ gloria est ipsis. s. sanctꝭ
esse in grā dei. Hanc b. Martinus abuntandissime ha-
buit adeo vt in grā oīm ordinum sctoꝝ participauerit.
Ideo conuenienter de eo dt. Benedictionem oīm gen
tium. i. ordinū sctoꝝ dedit illi ⁊c. ⁊ testamentū. i. pactū
celestis repromissionis cōfirmauit sup caput ⁊c. Iuxta
que ꝟba tria mysteria notabimus ꝑ sermone bm̄ ꝙ de
his in eis cōmendatur

¶ Primū de diuinali bn̄dictione. ibi. Bn̄dictionem.
¶ Scd̄m de multiplici dotatione. qꝛ oīm gentiū bn̄-
dictionem dedit ei
¶ Tertiū de finali ꝯfirmatione bm̄ testamentū ⁊ pa
ctū dei: sup caput eius B

B Quid ē ipā bn̄dictio dei q̄ bn̄dicit hō

¶ Circa primū de diuinali bn̄dictiōe tres q̄ones ptra
ctemus q̄ sunt vtiles ad ppli edificationē.
¶ Prima questio de quiditate
¶ Scd̄a de necessitate
¶ Tertia de ꝓbabilitate

¶ Prima questio est ipā benedictio dei qua bn̄dicit scꝫ
deus hoi: Ad h̄ rn̄r bm̄ doc. ꝙ licꝫ generalr dicat bn̄-
dictio dei quoꝝcunqꝫ donoꝝ etiā naturaliū: tn̄ specia-
liter loquendo est beneficioꝝ vel donoꝝ gratuitoꝝ col
latio. Vn̄ glo. Eph. j. dt. Aliter benedicit deus ab hoie
aliter bn̄dicit hō a deo. Deus bn̄dicit ab hoie cū laudi
bus dignis extollit. Hō bn̄dicit a deo cū de⁹ ei grē sue
bona impertit. Hec glo. Ex quo docemur ꝙ q̄dam sunt
in plena ac ꝑfecta dei bn̄dictione: vt sunt btī in patria.
qꝛ in presenti per bona opa meruerunt bn̄ficia diuine
gratie ⁊ consequenter glorie. Iuxta qd̄ apl̄us dicit. ij.
Coꝛ. ix. Qui seminat in bn̄dictionibus: de bn̄dictioni-
bus ⁊ metet vitā eternā. Quidā aūt sunt in plena ac to
tali maledictione dei: vt sunt in inferno damnati: qbus
chrs dicturus est in iudicio. Ite maledicti in ignē eter
num. Mat. xxv. quia illi omnino carent ⁊ longe sunt a
beneficiis ⁊ donis gratie diuine ⁊ glorie. Sed in h̄ mū
do mixtim sunt quidam in dei benedictione: vt sunt iu-
sti in gratia viuētes ⁊ a peccato abstinentes. Quidam
aūt sunt in dei maledictiōe: vt in peccato viuentes. Vn̄
Prouer. x. Bn̄dictio do. sup caput iusti: os aūt impioꝝ
operit iniquitas. In huius figuram deus in paradiso
benedixit Ade ⁊ Eue. Gen̄. j. existentibus in statu inno
centie. Sed postqꝫ peccauerunt maledixit di. Maledi
cta terra in ope tuo. Gen̄. iij. Patet ḡ. C Secūda
questio. Qualis bn̄dictio est necessaria ⁊ a deo semper
exoranda: Ad h̄ rn̄det Bern̄. vt notat li. origi. dicens
sic. Benedictio triplex est nobis necessaria: preueniēs
adiuuās: ⁊ ꝯsummans. Prima est miscdie. scd̄a grē. ter
tia glorie. Misericordia ꝓuenit ꝯuersionem. gratia ad
iuuat ꝯuersionem. perficit gloria ꝯsummationem. Nisi
trinam hanc bn̄dictionem dederit deus: non potest ter
ra nostra dare fructum salutis. Hec ibi. Vnde patet ꝙ
homo semper debet petere has benedictiones. s. mise-
ricordie vt conuerti valeat a peccatis. gratie qua ꝯser
uetur ⁊ ꝑficiat: ac glorie q̄ dabit post hanc vitam in pa
tria. D Tertia questio. Qualibus effectibus vel si
gnis ꝓbatur quis fore a deo benedictus: Ad h̄ apl̄us.
Eph. j. insinuat tres effectus diuine benedictionis qui-
bus potest ꝓbari. vbi dicit sic. Benedictus deus ⁊ pa-
ter dn̄i nostri iesu chrī qui bn̄dixit nos in omī bn̄dictio-
ne sp̄uali in celestibus in chro vt essemus sancti ⁊ imma
culati in ꝯspectu eius in charitate. Vbi Ly. dt. In cele
stibus. i. que finaliter habebit in celestibus: in chro. i. ꝑ
chrm̄ per quem proueniunt nobis dona diuina tanqꝫ ꝑ
mediatorem dei ⁊ hoim: vt essemus sancti per gratiam
in mente. ⁊ immaculati per puritatem in conuersione:
in charitate: sine qua non prosunt alia dona. Ex quibus
patet ꝙ dei benedictio efficit in nobis sanctitatem men
tis ⁊ castitatem corporis. Vnde ⁊ subditur ⁊ immacula
ti Et charitatem ad deū ⁊ proximū. Vn̄ ꝑ hec tria ꝓba
tur quis a deo fore bn̄dictus. Primo si hō est ab oī pctō
mortali mundus. Scd̄o si in corpe est castus. s. bm̄ statū
suū vtpote virginalē. ꝯiugalem. vel vidualē. Tertio si
vere deum diligit ⁊ proximū: obseruan̄. oīa precepta
dei. Vn̄ Ioan. xiiij. Qui habet mandata mea ⁊ seruat
ea ille est q̄ diligit me. O ergo homo quid iaces in pec
cato: an nescis ꝙ tamdiu es in ira ⁊ maledictione dei:
in qua si mors te occupauerit: peribis ieternum. Age ḡ
pniam: caue peccata vt consequaris benedictionem ex
emplo beati martini E

C Qualis bn̄dictio necessaria

D Quibus signis ꝓbat qs a deo bn̄dictus

E De multiplici bn̄dictiōe diuine dotationis

¶ Circa scd̄m principale de multiplici dotatione di-
uine benedictionis accipiamus pro conclusione ꝙ be-
nedictus dominus iesus dotauit sanctū Martinum ge
neraliter oīm beatorum benedictionibus. Declaratur
de singulis ordinibus.
¶ Primo angeloꝝ
¶ Scd̄o patriarchaꝝ
¶ Tertio prophetaꝝ
¶ Quarto apostoloꝝ
¶ Quinto martyꝝ
¶ Sexto confessoꝝ
¶ Septimo virginū
¶ Octauo militum
¶ Nono religiosoꝝ
¶ Decimo oīm electoꝝ

Prima angelorum

¶ Primo inqꝫ bn̄dictionē angeloꝝ q̄ ꝯsistit in h̄ ꝙ mun-
dissimi sunt ab omī pctō ministrantes deo fidelissime ⁊
iugiter laudantes deū. Vn̄ ps̄. Bn̄dicite dn̄m oēs an
geli eius: ministri eius q̄ facitꝭ voluntatē eius ⁊c. Sed
btūs Martin⁹ hec habuit. Nā credit ꝙ nunqꝫ peccauit
mortalr. Vn̄ ⁊ legit de eo ꝙ ipm̄ nūqꝫ vidit qs merentē
nunqꝫ ridentē: nunqꝫ irascentē. Fidelissime etiā deo mī

niſtrauit:obediuit:⁊ ip̄m laudauit:ſemꝑ orationi inten-tus aut lectioni: ab infantia em̄ diuinā aſpirauit ad ſeruitutē. Un̄ cū eſſet annoꝝ .xij. inuitis parentibus confugit ad eccl'iam ⁊ eremū concupiuit:animuſq; eius ſemꝑ intēdebat ad monaſteria ⁊ laudandū deū.

Scd̄o patriarcharum

Scd̄o patriarchaꝝ qui bn̄dictione dei cōſecuti ſunt ꝑ pietatē ⁊ filioꝝ in fide chr̄i educationē. de quibus Eccl'.xliiij. Hi ſunt viri miſericordie quoꝝ pie. nō defe. cū ſe. e. ꝑ b. h. ſa. ne. e. Hāc b. Martinus habuit: q꞉ fuit ip̄e multe pietatis:ita ꝙ ſibi etiā neceſſaria pauperibus ꝯdiuideret vt dr̄ in legenda de chlamyde. Item multoꝝ fuit pater monachoꝝ quos in monaſterio om̄i ſctītate erudiuit.

Tertio ꝓphetaꝝ

Tertio ꝓphaꝝ bn̄dictionē habuit. ſ. in futuroꝝ ⁊ ſecretoꝝ reuelatione. Nā dū q̇dam pauꝑ veniſſet ad monaſteriū ⁊ martinū requireret. Briccius eius diaconꝰ dixit illi. Si illū deliꝝ queris: ille eſt q̄ quaſi amens celum reſpicit. Cunq; pauꝑ qd̄ petebat a btō martino accepiſſet:vir ſctūs Briceiū ad ſe vocās dixit. En tibi delirus videoꝛ. Qd̄ cū ille dixiſſe ſe negaret pꝛe verecundia:tunc ait martinus. Nōne aures mee ad os tuū erāt qn̄ hoc loquebaris. Amen dico tibi:q꞉ a dn̄o obtinui vt mihi in ep̄atu ſuccedas:ſed ſcias multa te in ep̄atu paſſuꝝ. qd̄ poſtea impletū eſt. Itē cū q̇dam ſub noie martyris coleret̄:⁊ martinus nil de eiꝰ vita inueniri poſſet quadā die ſuꝑ ſepulchꝛū illius ſtans oꝛauit dn̄m vt q̇s eſſet vel cuius meriti indicaret: viditq; ad leuā vmbꝛā nigerrimā ſtare:q̄ a martino adiurat̄. ⁊ dixit ſe latronē fuiſſe ⁊ ob ſcelus ꝑcuſſum eſſe. Continuo ḡ martinus altare illud deſtruxit. Itē obitū ſuū longe ante pꝛeſciuit

Quarto apoſtolorum

Quarto apl'oꝝ bn̄dictionē habuit in ep̄ali dignitate. Nam ſicut apoſtoli fuerūt ep̄i ꝯſecrati a chr̄o:ſic martinus fuit ep̄s ordinatꝰ. Un̄ di. xxi. In nouo. Anacletus dr̄:ꝙ ep̄i in eccl'ia ſt loco apl'oꝝ:⁊ typo vl' vice eoꝝ loco habent̄. pꝛesbyteri aūt ſeptuagintaduoꝝ diſcipuloꝝ. Item benedictionē apl'oꝝ in ſpūſſancti miſſione viſibili habuit:ideo par apl'is dicit̄. vt patet ſer. j. G. Deniq; apl'oꝝ benedictio fuit in poteſtate faciēdi miracula ac obeditione oīm creaturaꝝ. Un̄ chr̄s dixit eis Luce. x. Ecce dedi vobis poteſtatē calcādi ſuꝑ ſerpentes ⁊ ſcoꝛpiones ⁊ ſuꝑ oēm virtutem inimici:⁊ nil vobis nocebit.

F Miracula

F Sed beatus Martinus poteſtatem habuit a deo datam ſuꝑ creaturas. Pꝛimo ſuꝑ mare ⁊ aera. Nauis quedā dum periclitaret̄ in mari ꝑ ventum:q̇dam negociatoꝛ nec dum chr̄ianus exclamauit di. Deus martini eripe nos. Et ſtatim facta eſt magna trāquillitas. Secundo ſuꝑ terrena vegetabilia. Cū em̄ quandā arboꝛē pini diabolo dedicatā vellet excidere ruſticis obſiſtentibus gentilibus vnus eoꝝ dixit. Si de deo tuo cōfidis nos hanc ſuccidimus ⁊ tu eam ſuſcipe:quo annuēte:ſuccise arboꝛi ⁊ ſuꝑ Martinū ibi ligatū iam cadenti ſignū crucis appoſuit:⁊ in aliam partem rediens:ruſticos in tuto poſitos fere oppꝛeſſit:⁊ ſic gentes ad fidem cōuerſe ſunt. Tertio ſuꝑ ignis incendia. Dū em̄ in quadā villa hoſpitatus:clerici ſibi lectū plurimo ſtramine pꝛeparaſſent:ip̄e requieſcens ibi inſuetam molliciem hoꝛreſcit:quippe qui nuda humo vno tm̄ cilicio ſupiecto cubare conſueuerat:itaq; ꝑmotus:ſurgens ſtramentū oē ꝯiecit:⁊ ſe ſuꝑ nudā humū collocauit. Nocte media palea illa igne accendit̄: ⁊ excitatꝰ Martinus vidit ſe ab igne captū nec exire poſſe: oꝛauit ⁊ crucis ſignū emiſit ⁊ ſic in medio ignis intactus ꝑmanſit:flāmas ſentiendo roꝛantes:ſuper q̊ oēs monachi ſunt admirati ⁊ clerici. Quarto ſuꝑ animalia irrationalia. Cū em̄ vidiſſet canes lepuſculū inſequētes:impauit vt deſiſterent: moꝝ illi quaſi vincti in ſuis veſtigiis fixi conſtiterunt. Item ſerpens cū fluuium tranſiret Martinus ei ait In noīe dn̄i iubeo te redire:mox ſe retoꝛſit in ripā aliam. Martinus ingemiſcens ait. Ecce ſerpentes me audiūt:⁊ homines me nō audiunt. Quintō ſuꝑ dominia. Nā ꝓ quadam neceſſitate Ualentinianū impatoꝛem adiit: ſed ille ſciens eū petere velle qd̄ nollet dare: foꝛes ſibi claudi fecit. Martinus ḡ ſemel ⁊ iteꝝ paſſus repulſam:in cilicio ⁊ ieiunio oꝛauit. tunc monente angelo adiit palatiū:⁊ nullo ꝓhibente ad impatoꝛem vſq; ꝑuenit. Tunc iratꝰ imperatoꝛ q꞉ fuiſſet admiſſus: aſſurgere ei n[illegible]luit donec ſellam regiam ⁊ imperatoꝛem a parte poſterioꝛi ignis diuino miraculo ſuccēderet. Tunc aſſurgens:virtutem diuinā ſe ſenſiſſe ꝯfeſſus eſt:oīa q̄ rogauit ꝯceſſit multaq; munera obtulit. ſed Martinus illa nō accepit Sexto ſuꝑ moꝛtuos ⁊ infernalia:q꞉ tres moꝛtuos q̄ debebant damnari ⁊ ad infernum iudicari reſuſcitauit:vt patuit ſer. j. H. Septimo ſuꝑ demonia. Nā ſepe demones expulit ex hoībus:ſepe ꝯfudit ⁊ increpauit. Quadam vice diabolus in foꝛma regia purpura ⁊ diademate ⁊ aureis caligis oꝛnatus ſibi apparuit di. Martine agnoſce quem colis: chr̄s ego ſum qui tibi manifeſtare me volui. Tunc ille a ſpūſancto inſpiratus ait. Dn̄s ieſus non ſe purpuratū nec diademate renitentē manifeſtare voluit:ḡ chr̄m niſi in foꝛma qua paſſus eſt videā: non credā. Ad hanc vocē cōfuſus diabolus diſparuit ⁊ totam cellā fetoꝛe cōpleuit. G

G De adoratione diaboli

Queſtio hic occurrit Utrū homo poſſit ſine pctō aut debeat adoꝛare aduerſariū apparentē in foꝛma chr̄i aut alicuius ſancti? Rn̄r ſm doc. pꝛecipue frēm Angelū de Claua. in ſumma:ꝙ non etiam ſi chr̄s foꝛe credat̄:niſi interius vel exterius cōditio exprimat̄ actualiter: q꞉ ip̄a nouitas rei inſolite conſiderationem ⁊ attentionē actualem requirit:ſicut ⁊ de beata virgine dr̄ ꝙ cogitabat qualis eſſet iſta ſalutatio. Un̄ in tali caſu non ſufficit ꝯditionē habere habitualiter tm̄. Hec ibi.

Quinto martyrum

Quīto martyꝝ bn̄dictionem habuit Martinus ꝑ patientie virtutem. Fuit em̄ multe patientie. Nā neminē a q̊ ledebat̄ a ſua charitate repellebat:nunq̄ iraſcebat̄:nunq̄ in eiꝰ oꝛe niſi chr̄s ⁊ in coꝛde non niſi pax ⁊ miſcdia inerat: ⁊ ꝓ chr̄o moꝛtē pati deſiderabat:ꝓpterea de eo canit̄. O ſctiſſima aīa quam ⁊ ſi gladius ꝑſecutoꝛis nō abſtulit:palmā tm̄ martyrii nan amiſit:ſm em̄ docto. ſuꝑ. iiij. palma debet̄ voluntati.

Sexto

Sexto confeſſoꝝ ꝑ v̄tuoſam operationem vt confiteret̄ chr̄m nō ſolū coꝛde ſed ⁊ oꝛe ⁊ ope. Fuit etiā magne ſobꝛietatis: ⁊ arctiſſime vite in cibo ⁊ potu ⁊ lecto:fuit etiā magne deuotionis iugiter oꝛando: fuit magne pietatis in pauperes: fuit etiā magne humilitatis Nam lepꝛoſum quendā cunctis hoꝛribilē obuiū habēs oſculatus eſt atq; bn̄dixit ⁊ ſtatim mundatus eſt. In eccleſia etiā nunq̄ cathedra vſus eſt:ſed ſedebat in ſede ruſticana quā tripedē vocant. Fuit etiā multum miſericoꝛs in pctōꝛes magnos vt nullū reſpueret. Un̄ diabolꝰ quadam vice de hoc ip̄m repꝛehendit: ad quē martinꝰ ait. O miſerabilis ſi tu ip̄e pn̄iam ageres ⁊ deſiſteres a malis:ego tibi miſcdiaꝫ pollicerer a chr̄o dn̄o. Et ſic patet magna miſcdia.

Septimo

Septimo virginū. Nam v̄ginitatem incoꝛruptā ſemꝑ ſeruauit:ꝓpterea beata v̄go Maria cum v̄ginibus Agnete ⁊ Tecla eum ſepe viſitauit.

Octauo

Octauo militū ꝑ iuſticie obſeruationē quā oēs milites debent ſeruare vt bn̄dictionem conſequant̄. Ad qd̄ tres regule ſunt neceſſarie quas illis ioānes bap. ꝑdicauit Lu. iij. d. Pꝛima eſt: Neminem cōcutiatis. Scd̄a Nemini calumniā feceritis. ſ. vt ſic bona alicuius extoꝛqueatis. Tertia. Cōtenti eſtote ſtipēdiis vr̄is. ſ. ne rapiatis aliena. Hec b. martinꝰ obſeruauit q̄ nulla rapuit ſed ſua erogauit.

Nono

Nono religioſoꝝ ꝑ obſeruantiā triū votoꝝ. ſ. pauꝑtatis. obedientie. ⁊ caſtitatis.

Decimo

Decimo oīm electoꝝ quoꝝ bn̄dictio ꝯſiſtit in ꝑſeuerātia vite bone vſq; ad moꝛtē. Nam teſte pſ̄. pꝛecioſa in ꝯſpectu dn̄i moꝛs ſan. Et q꞉ b. martinꝰ ſctiſſime vixit vſq; in finem:ḡ oīm bn̄dictionē obtinuit. O ḡ tu hō diligenter ꝯſidera cū q̊ oꝛdine ſctōꝝ vis habere bn̄dictionē ⁊ quat̄ poſſis obtinere ac imitari vt poſſis gaudere cū angelis ⁊ ſanctis pr̄iarchis ꝓphetis ⁊ oībus beatis. H

H De finali ꝯfirmatiōe diuine bn̄dictōis

Circa tertiū de finali confirmatione. ſ. diuine bn̄dictionis quā deus in teſtamento. i. pacto repꝛomiſit electis ⁊ impleuit in beato Martino. Querit̄ ꝓpter ſimplicem plebem:quales homines merentur in moꝛte cōfirmari perpetue in dei benedictione. Ad quod reſpondetur ſm dictū pſ̄. cxiij. ꝙ pꝛecipue tria genera hoīm hoc merent̄:que ibi myſtice deſignant̄: cū dr̄ pſ̄. Dn̄s memoꝛ fuit nr̄i ⁊ bn̄. nobis:Bn̄dixit domui iſrl'. bn̄dixit domui aaron Benedixit omībus qui timent d. puſil. cū ma. Bn̄dicti vos dn̄o q̄ fe. ce. ⁊ ter. Ly. q. d. ꝙ deꝰ iſtos ſuos bn̄dicit in terra ꝑ gr̄e infuſionē ⁊ confirmabit in ce

Primũ gen⁹ lo per gloriam. Primũ genus hoim est fidem formatã charitate habentiũ: qđ significat cũ đr. Dñs memor fuit nostri ⁊c. Nam in morte deus recordabit ⁊ ad memoriam nrãm reducet oĩa opa nr̃a vt reddet vnicuiqȝ ẜm opa sua iudicando. Matt. xvj. Ibi reprobi p malis factis maledicent: teste chr̃o ⁊ dicete Mat. xxv. Ite ma. in ig. eter. ⁊c. Ibi ꝟo boni bñdicent. Vñ de his ps. subdit. Bñdixit domui isrl: qđ ẜm Hieroñ. interpretat vir videns deũ. Et qr p fidẽ formatã deus videt a fidelib⁹ tales ꝙ bñdicent ⁊ infideles maledicent. Vñ Mar. vl. Qui crediderit ⁊ bap. fue. sal. erit: q ꝟo nõ cre. ⁊c. Proinde in morte maledicent oẽs infideles ppetuo ⁊ oẽs heretici ac schismatici ppter qđ Cõciliũ. j. q. j. Non licet inquit ab hereticis bñdictiones accipere qr maledictiones sunt magis ꝙ bñdictiones. Neqȝ liceat cũ hereticis aut scismaticis orare. Hec ibi.

Secundum Scđm genus in bono vsqȝ in finẽ pseuerantium: ideo subdit: bñdixit dom. aaron. qđ ẜm Hiero. interpretat mons fortis. Nã Mat. xxiiij. Qui pseuerauerit vsqȝ in finẽ hic saluus erit Vñ qui fortiter pseuerant in obseruantia preceptoꝝ bñdicunt: qui aũt declinant maledicunt in vita ⁊ in morte. Eccĩ. xlj. Ve vobis viri impii qui dereliquistis legẽ altissimi: ⁊ si nati fueritis in maledictione nascemini. i. in pctõ ⁊ ad pctm̃ ppetrandũ vestro arbitrio: ⁊ si moriemini in maledictiõe erit pars vestra.

Tertium Tertiũ genus deũ timentiũ. s. timore filiali ⁊ ad pñiam redeuntiũ. Additꝗ ps. Bñdixit oĩbus q timent dñm: ⁊ Eccĩ. j. scribit. Timenti deũ bñ erit in extremis: ⁊ in die defunctionis sue benedicet. Sed p contrariũ deũ non timentes maledicent. In cui⁹ figura moyses dixit filiis isrl Deu. xi. En ppono vobis maledictionẽ ⁊ bñdictionẽ. Et ca. xxviij. dicit. Si audieris vocẽ dñi dei tui vt facias oĩa mandata eius: venient sup te oẽs bñdictiones iste: Bñdictus tu in ciuitate: bñdictus in agro: bñdictus fructus ventris tui ⁊ fructus terre tue ⁊ fruct⁹ iumentoꝝ tuoꝝ Bñdicta horrea tua: ⁊ bñdicte reliquie tue. Bñdictus eris ingrediens ⁊ egrediens. s. ex h̃ mõo. Et infra. Qr si non audieris vocẽ dei tui vt timeas ⁊ custodias mandata eius: venient sup te oẽs maledictiões iste. s. Maledictus eris in ciuitate: maledictus in agro: maledict⁹ fructus ventris tui ⁊ fructus terre tue: ⁊ fruct⁹ iumentoꝝ tuo: maledictũ horreũ tuũ ⁊ maledicte reliqe tue. maledictus eris ingrediens ⁊ maledict⁹ eris egrediẽs Hec ⁊ plura terribilia ibi scribunt. O ꝙ hõ aduerte ⁊ puide tibi ne eternaliter a deo maledicaris ⁊ pereas: sed ptimesce deũ ⁊ age pñiam vt bñdicaris a deo. Accipe exemplũ b. Martini q deũ verũ chr̃m credidit quẽ multũ dilexit: ⁊ in eo pseuerauit pfecto timore filiali: ⁊ talẽ bñdictionẽ ac tantã in morte pmeruit vt oẽs angeli ⁊ btĩ cõgratularent. Sic de eo canit ecclia di. sic. O btm̃ viꝝ cui⁹ aĩa paradisum possidet vñ exultãt angeli letant archangeli: chorus sctõꝝ pclamat: turba ꝟginũ inuitat: mane nobiscũ ineternũ. Rogemus ꝙ ⁊c.

¶ De sancto Martino epõ Sermo. iij.

Ecce sacerdos magnus q in dieb⁹ suis placuit deo ⁊ inuentus est iust⁹. Eccĩ. xliiij. originalr sunt scripta: ⁊ ab ecclia transsumunt de sanctis cõfessoribus pontificibus ⁊ sic de sctõ Martino cõuenienter dicunt.

A A. Nã btũs Martinus fuit sacerdos magn⁹ adeo vt gẽma oĩm sacerdotũ reputet Vñ canit: Martinus epĩs viuit in chr̃o gẽma sacerdotũ Itẽ ipse placuit deo multũ ⁊ oĩbus angelis ac btĩs. ipse inuentus est iustus: imo iustissim⁹ ⁊ omni sctitate plen⁹. Merito ꝙ de eo canit. Ecce sacerdos magn⁹ tã dignitate magnus ꝙ sctitate: q in dieb⁹ suis ⁊c. Iuxta ꝙ ꝟba tria mysteria notem⁹ ẜm ꝙ de his tribus ꝯmendat ⁊ in exemplũ nobis proponitur.

¶ Priõ đ mag sctitate: vñ đr: Ecce sacerdos magn⁹

¶ Scđo de diuina placabilitate: cũ đr: qui in diebus suis placuit deo.

¶ Tertio de secura felicitate: qr inuent⁹ est iust⁹. s. in morte qđ est iustis magne securitatis de celesti felicitate ppter chr̃i sniam Matt. xxv. Ibunt hi in suppliciũ

B eternũ: iusti aũt in vitã eternam. B

¶ Circa primũ de magna sctitate. s. b. Martini epĩ: vt sciam⁹ ei⁹ exẽplo ⁊ nos in sctitate pmoueri vl crescere ⁊ magis placere deo. Querit q faciũt hoiez esse magne sctitatis: Ad qđ ẜm scpturas ⁊ doct. nr̃r ꝙ pcipue qtuor. Nã qcunqȝ res đr fore magna vl maior altera qdrupliciter mensurando p dimensiones. vicȝ — Que cõstituunt hoiem magis sctitate

¶ Primo ẜm altitudinẽ

¶ Scđo ẜm bassitudinẽ

¶ Tertio ẜm longitudinem

¶ Quarto ẜm latitudinem

¶ Sic spũaliter dicit qs magne sanctitatis. Primo ẜm altitudinẽ puritatis. scđo ẜm bassitudinẽ humilitatis. tertio ẜm longitudinem stabilitatis in aduersis. Quarto ẜm latitudinẽ charitatis. O homo si vis placere deo obserua hec quatuor: quibus quanto maior fueris tanto plus deo placebis. — Primo ẜm altitudinẽ spũaliter

Primo inqȝ dixi ꝙ vna res est maior alia ẜm altitudinẽ: sicut videmus celũ esse mai⁹ quanto altius: sic etiã alta arbor vel cedrus est maior quercu. Hec altitudo significat puritatẽ spũaliter per quã hõ inaltat pximando celestibus ⁊ ipsi deo. iuxta illud Sap. vj. Incorruptio facit esse primũ deo. Nã videmus ꝙ quanto corpa puriora tanto sunt ẜm ordinem nature superiora ⁊ ampliora vt ptȝ in elemẽto aque respectu terre: ⁊ aeris respectu aque: ⁊ ignis respectu aeris. ⁊ celi crystallini respectu etherei: ac celi empyrei quod est mundissimũ ⁊ luminosissimũ respectu alioꝝ: ⁊ ideo est altissimũ ⁊ amplissimũ sup oĩa: sic hõ quanto est purior a pctĩs tanto est altioris ⁊ maioris sanctitatis ⁊ conuersationis celestis. Vñ Phil. iij. Nostra ꝯuersatio est i celis. Vñ autor li. de spũ. c. xxvj. đr. Aia eo magna quo capax est eternoꝝ: eo recta q appetens supernoꝝ. eo bona q deo vnita: ideoqȝ saluator ait Mat. v. Beati mundo corde qm̃ ip. de. vi. ꝙ magis ⁊ maxime mũdi magis ⁊ maxime deũ videbũt p topicã regulã. Sicut simpliciter ad simpliciter sic magis ad magis: ⁊ maximũ ad maxime. O ꝙ hõ pctor recognosce teipm: qr quanto es sordidatus pctĩs tanto longius distas a deo. ps. Lõge a pctõribus salus: ⁊ sic diabolo assimilaberis ⁊ periculosius cũ diabolo in eterna tormenta ibis. Sed quanto tu te mundiorẽ reddis a pctĩs p pñiam: tanto deo eris puritate similior: vicinior ⁊ amabilior. Vñ Bern super Cañ. Similis similẽ sibi querit. Btũs aũt Martinus fuit purissimus: qr nunꝙ peccasse đr mortalr: ⁊ ꝟginitatem mundissimã seruauit. Nã a puericia chr̃o seruire incepit parentibus inuitis vt patet in Legenda ser. i. E.

¶ Scđo aliqua res đr magna vt dixi ẜm bassitudinẽ idest pfunditatẽ: sicut puteus pfundus vl fossatũ pfundius: đr magnum vel maius minus pfundo. Spũaliter humilitas pfunda p h̃ significat. Vñ Greg. xviij. moꝝ. dicit. Tanto vnaqueqȝ aĩa fit pciosior ⁊ acceptior corã oculis dei quanto p amore ꝟitatis despectior fuerit ⁊ humilior in oculis suis. Vñ ⁊ saluator Lu. xviij. đr. Qui se humiliat exaltabit: ꝙ q se magis humiliat magis exaltabit p regulã topicã supra dictã. Sed b. Martinus fuit magne humilitatis. Cu em̃ esset filius tribuni vno tm̃ seruo contentus: illi vice versa seruiebat vt patȝ in Legenda. Et hãc humilitatẽ semp tenuit etiã in epatu: vt patuit ser. ij. G. ꝙ fuit magne sctitatis. Vñ Isid. Descende vt ascendas: humilia te vt exalteris: q em̃ extollit deiiciet ⁊c. — E Scđo ẜm bassitudinem

D Tertio đr aliqua res magna ẜm longitudinẽ: quemadmodũ via centũ miliarioꝝ respectu vnius dicit magna: p qđ spũaliter accipe longanimitatẽ in aduersis pseuerando. Nã quanto qs longiori tempore: aĩoqȝ longanimo deo seruit perseueranter in omnibus aduersis ⁊ psecutionibus: tanto apud deũ est maior: iuxta illud Mat. v. Beati eritis cum maledixerint vobis hoĩes ⁊ psecuti vos fuerint ⁊ dixerint omne malũ aduer. vos mentien. gaudete ⁊ exultate qm̃ merces vestra copiosa est in celis. Unde Grego. in homel. de apostolis. Libens inquit beatus Andreas persecutoribus suis respondit. Tanto em̃ meo regi ero accepcior: quanto pro eius nomine fuero permanens in tormentis confessor. Hec Greg. ibidem. Sic etiã de aliis bonis operibus perseueranter faciendis vsqȝ in finem est intelligendum ꝙ merita augent pro modulo. Unde — D Tertio ẜm lõgitudinẽ

Mat.xxiiij. Qui pseuerauerit vsq3 in finem hic saluus erit. Sed btūs Martinꝰ a pncipio puericie vsq3 in diez obitus etatis sue vite anno.lxxxj.cōtinuauit dei fuitia ꝛ in multa patiētia aduersitatis.vt ptz ex legenda.vbi dicit q in pueritia parētes sibi aduersabant ne fuiret chro.sed ipe eos relinquēs inuitis ipis confugit ad ecclesiam. Itē in adolescētia cū esset miles transiēs cum mltis in porta Ambianensiū paupi obuio: diuisit suam Martinus chlamydē: ꝛ ptem illi dedit: de q̃ risere multi q se habitu trūcasset: sz nil de risu hoim curauit. Itē postq3 fuit baptizatus: ad diuinā monitionē voluit visitare parētes vt eos cōuerteret ad chrm: ꝛ i via passus est a latronibus. Et demon sibi apparēs cōminatus est sed nil curauit: nec cessauit a bono. Tandē ab hereticis captus: ꝛ vsq3 ad mortē cesus ꝛ eiectus est. vt patuit in fmo.j.F. Deniq3 factus eps multa aduersa patiebat a clericis: sed in oibus patiētissimus fuit: nec vnq3 irascebatur: nec vnq3 merens visus est aut ridens: sed ɔtinue deo fuiuit letus. E Quarto dr aliq̃ res magna fm latitudinē. sicut cāpus spaciosus dr magnꝰ. Sic spūalit homo p latitudinē charitatz dicit ꝛ est magne sctitatis Nam vt ps. ait. Latū mandatū tuū nimis. loquendo de mandato charitatis: quod debet esse tam latū: vt deum ꝛ omes primos: ꝛ amicos: ꝛ inimicos diligere fm deū: ꝛ in deo debeamꝰ. Ania g̃ talē charitatē habēs magna est. Vñ Bern. sup Cant. fmon. xxviij. dr. Quātitas cuiuscūq3 anime extimat de mēsura charitatz quā habet. Verbi gra. Que multū habet charitatz magna est: que parū parua: que nihil nihil est. Hec Bern. Sed sanctꝰ Martinus fuit magne charitatz. ergo magne sctitatis. Nam ipe habuit magnā charitatē erga deū. q2 totis visceribus diligebat chrm iesuz. vt canit de eo. Itē erga primū. quia sua etiā necessaria vestimēta indigētibus tribuebat. vt ptz in legenda qñ chlamydē cōdiuisit: ꝛ ppriā tunicā paupi dedit. pro se q̃re sicut habet fmo.j.G Deniq3 erga inimicos habuit charitatē. q2 vt legit cum iret per viā Martinus eps sup asellū pēdulo pallio nigro ꝛ hispido circūtectus: eq̃s de cōtrauenietibus expauefactis: milites in terrā saltu pcipiti se dederunt: ꝛ Martinū grauiter verberauerūt. Ille aūt q̃si mutus cedētibus terga pbebat: sed magis furebāt illi: eo q qua si non sentiens vbera illata contemnere videbat. Tandem illis ascendētibus eq̃s suos: adeo humo fixi pmanebant equi illi vt quātūcunq3 flagellati moueri nō possent velut saxei. Unde redeuntes ad Martinū milites: pctm suū qd ignorant cōmiserant cōfitentes: ille ex charitate indulgens: licentiā pcedendi dedit eis. ꝛ sic gradu cōcito pperauerūt. Et sic patz q.s. btūs Martinus fuit sacerdos magnus. i. magne sanctitatis. O g̃ homo ꝛ tu stude imitari eum p tuo modulo vt sis magnꝰ. F

¶ Circa scdm de diuina acceptabilitate sit pro cōclusione. q btūs Martinus probat chro charus: ꝛ celesti curie placidus ꝛ acceptissimus ex crebris visitationibꝰ Hec cōclusio claret per dictū phi. ix. lib. Eth. ac per experientiā. vbi dr q actus amicitie est consolari in amici visione ꝛ fmone. Sed qm legitur q btūs Martinus in vita ꝛ in morte visitatus est ꝛ cōsolatus a deo ꝛ chro iesu: a btā vgine: a sanctz angelis: ꝛ a celestibꝰ btis. ergo habet ppositū. Primo nanq3 sancta trinitas ondit ipm sibi dilectū: quoniā deus pater ipm in suis petitionibꝰ: ꝛ faciēdis miraclis exaudiuit ꝛ sibi in oibus affuit: cuiꝰ potētia tres mortuos suscitauit. Itē dei filiꝰ chrus ipm dilexit ꝛ visitauit: ac corā angel' cōmendauit di. Martinꝰ adhuc cathecuminꝰ hac veste me ɔtexit. Deniq3 spūs sanctus eū dilexit ꝛ visitauit: q2 in specie ignis super caput eius apparuit. Scdo ipm dilexit ꝛ charū fore ostēdit btā vgo Maria cū sctis vginibus visitādo. Nā legitur. q cū Martinus esset in cella reclusus: auditꝰ est a discipulis loq̃ cū pluribus: ꝛ interrogatus ab eis rñdit: q btā vgo Maria ꝛ btē vgines Agnes ꝛ Tecla ad eū venerūt: ꝛ q non tm p tunc: sed sepius eū visitauerūt: ꝛ phibuit se sepe videre Petrū ꝛ Paulū aplos: ac petiuit eosdē discipulos qbus hec dicebat vt nulli hec reuelarent. Tertio ipm dilexisse ostenderūt omes angeli celestes: quoniā in vita ipi missam celebranti astiterunt: ꝛ eius manus nudatas torquibus aureis [g]ēmatis ornauerunt: ꝛ etiam quādo ad eius obitū conuenerūt: ac eiꝰ animā in celū cum laudibus deduxerūt. ptz in legēda. Quarto ipm ostendit acceptū tota celestis curia: quando letant hodie in suum collegiū accepit: vnde ipe beatus Martinus in morte dixit. Sinus Abrae me letus suscipiet. Ultimo ꝑterea tota ecctia ostēdit ꝛ approbat ipm fore dilectū deo ꝛ omibus sanctis ac btis. quia per totū orbē festiue eum colit magna veneratione. G

Sed q̃stio hic occurrit. s. Qualit ꝛ p que btūs Martinus tales cōsolationes diuinas supne visitationis obtinuit: ꝛ eius exēplo qualiter q̃sq3 fidelis deuotꝰ obtinere valeat? Ad qd rñdet fm scpturas et doct. q pcipue per assilationē ad deum: angelos: ac btōs hoc obtinuit. Nam scribit Eccli. xxvij. Uolatilia ad sibi similia cōueniunt: ꝛ vitas ad eos q̃ operant illā reuertet: leo venationi insidiat sp. sic pctā opantibus iniq̃tatem. Hec ibi. Quibus vbis notant tria pcipua puncta. Primū est. q volatilia. i. angeli celestes ad sibi similia cōueniūt libēter. quia ome anial diligit sibi sile. Eccli. xiij. Boetius. Simile simili cōgaudet. Et. ij. de ania. Ome ens tēdit ad sibi sile. Itē scdm est q vitas ad eos q̃ opantur illā reuertet. Lyra. Ueritas vite que est iusticia: reuertet ad eos qui operant illam. quia chrs qui est vitas ꝛ vita dabit se illis in psenti per grām inhabitādo: ꝛ in futuro per gliam. sicut pmisit Joā. xiiij. Si q̃s diligit me sermonē meū fuabit: ꝛ ad eū veniemus ꝛ mansionez apud eum faciemus. Tertiū est q sicut leo insidiat semp venationi. quia vic3 ppriū est sibi comedere carnes anialium: sic diabolus pctoribus insidiat semp in morte vt mordeat ꝛ deuoret morte gehēne. Et sic ptz q sicut ad pctōres diabolus venire habet ꝛ visitare ad decipiendum: eo q iacent in pctis ꝛ sunt demoni in hoc similes. Sic boni hoies q̃ per vite sanctitatē assimilant deo et angelis ac btis: visitari solent ab eisdē pro cōsolatione. H Sed adhuc restat q̃rendū. in qbus debeat hō assimilari deo ꝛ angelis ac btis: vt merear visitare saltem in morte. Respōdet q pmo in silitudine puritatz. Unde Hierony. in sermo. de assumpt. Bene inq̃t angelus ad vginem mittit: quia angelis semp cognata est virginitas. In carne em ꝑter carnem viuere non terrena vita est: sed celestis. Secūdo in silitudine pietatis ꝛ charitatis. Nam deus charitas est: ꝛ q̃ manet in charitate in deo manet: ꝛ deus in eo. j. Jo. iiij. ꝛ omes angeli ac bti pleni sunt charitate ꝛ pietate qua nobis subueniūt. Augusti. Charitas ppria vtus est electoꝝ. Sic ꝛ homo cū fuerit plenus charitate ꝛ pietate meret cōsolationē visitationis supne. Tertio in similitudine diuine laudis. quia btoꝝ officiū est semp laudare deum in celo. sic homo semp occupatus diuinis laudibꝰ: oronibus: ꝛ deuotionibus meret consolari ꝛ visitari a deo: ꝛ angelis vel btis. sicut videmus q homies consilis artis libent inuicem conueniūt ꝛ consolant. Ars autē beatoꝝ est laudare deum. ps. Bti qui habitant in domo tua in secula seculoꝝ laudabūt te. Btūs Martinus fuit similis christo ꝛ beate Marie ac angelis ꝛ btis in puritate vginali: in charitate ꝛ pietate: ꝛ semp deum laudauit: quoniā inuictum ab orone spm non relaxabat. ergo visitabat. O ergo homo disce in his imitari vt saltem in morte visiterz si in vita visitari non mereris: ꝛ saltem post mortē cum beatis iocunderis. I

¶ Circa tertiū de secura glia vel felicitate sit pro conclusione qd canit ecctia dicens. Martinus Abrae sinu letus excipit. Martinus hic paup ꝛ modicus. celū diues ingredit: hymnis celestibus honorat ꝛc. In qbus quadruplex ꝓrogatiua felicitatis ꝛ glie beati Martini tangit pro exemplo nostre imitationis. Prima est. q in spūs securitate ꝛ leticia transijt. Unde dicit Martinus abrae sinu letus excipit. Homies q̃ppe cōmuniter moriunt cum timore ꝛ mesticia precipue pctōres. Ps. Mors pctoꝝ pessima. Bern. Mors peccatoꝝ mala et amara in sepatione anie a corpe. peior in damnatione. pessima in eterna cruciatione. Sed beatus Martinus letus transijt ꝛ securus: ppterea quia tria in se habuit: que securitatē in morte pstant. Primo securā consciam

p

Marginal notes:

E Scdm latitudinem.

F De delectatione b. martini a chro.

G Questio de consolationibus diuinis.

H Questio de visitatione a sctis i morte

I q̃druplex ꝓrogatiua felicitatz beati Martini.

a pctō mortali mundā. Prouerb. xv. Secura mens q̄si iuge cōuiuiū. Unde diabolo astāti dixit. Quid hic stas cruenta bestia: nil in me funestū repies? Secūdo habuit desideriū ad chr̄m feruentiā qua cupiebat dissolui et esse cum chr̄o. ꝛ ideo mori gaudebat. sicut ꝛ ap̄lus de se ip̄o dicebat ad Phil. j. Tertio. quia habuit cōsolationē angelicā: vt patuit. ij. art. O tu homo stude hec habere

cd̄a in morte ꝛ securꝰ exibis. Scd̄a ꝓrogatiua ē. q2 Martinus diues magnis meritis in celū volauit. Nam dicit hic paup ꝛ modicus celū diues ingredit. Sūt heu multi nullius boni meriti: vel paucoꝝ: sed multoꝝ maloꝝ demeritoꝝ: ꝛ hi descendunt in infernum. Sūt alij plurimoꝝ meritoꝝ bonoꝝ: sed aliqua habēt purgabilia: hi descendūt in purgatoriū. Paucissimi autē sunt tam pfecti ſm ꝙ dt Augu. vt statim euolēt in celum. Btūs aūt Martinus etiā inter pfectos fuit ditissimus in meritis

Tertia. Tertia est. q2 cū hymnis celestibus a multitudie angeloꝝ trāslatus fuit. Unde eccl̄ia canit de eo. O beatū virū in cuius trāsitu sctōꝝ canit numerꝰ angeloꝝ: exultat chorus: omniūq; celestiū ꝟtutū occurrit psallētiū exercitus.

Quarta. Quarta est. quia magne gl̄ie corona multiplici honoratus extitit. ideo subdit: honorat. Habet em̄ aureā gl̄ie essentialis: ꝛ insup aureolas coronas: scz ꝟginitatis ꝛ p̄dicationis: ac etiā palmā martyrij ꝑ desiderio ꝛ volūtate moriēdi pro chr̄o: sicut de eo testat ecclesia in officio. Accedamꝰ ergo charissimi ꝛ btm̄ Martinū p̄cemur: vt apud chr̄m intercedat pro nobis: quatinus eius meritis ꝛ p̄cibus det nobis gr̄am in p̄senti: et gl̄iam in futuro. Amen.

❡ Pro sancto Martino. Ser. iiij. habet in Cōi.

❡ Sequit de sctā Helisabet. Ser. j. cū legenda.

A **Mulier gratiosa inueniet gl̄iam.** A Hec ꝟba scribunt Prouer. xj. ꝛ inter sctās ceteras mulieres cōueniēt dicunt de sctā Helisabet: que in vita fuit multū gr̄osa: imo plena gr̄a dei: ꝛ nunc in celo regnat gl̄iosissima. Cuius exēplo ꝛ nos docemur ꝑ ꝟba p̄cepti thematis: ꝙ si volumꝰ inuenire celestem gl̄iam quā per pctm̄ ꝑdidimus in p̄mis parentibus: debemꝰ diligent q̄rere in gr̄a dei viuēdo. Nam videmus ꝙ ad inueniendū rem ꝑditā necessariū est p̄mo vt sollicite requirat. Secūdo. vt ꝑ lumē aliqd̄ q̄rat. quia lumen est mediū videndi. ꝑ ph̄m ij. de aīa. ꝛ per cōsequēs inueniēdi rem ꝑditam que in tenebris minime videret. Ad ꝓpositū. Gl̄ia celestꝭ est quasi qdam thesaurus p̄ciosissimus et drachma ꝑdita: ſm ꝙ in figura chr̄s Luce. xv. dicit. ideo om̄i cum sollicitudine est reqrenda mediante lumine gr̄e. Un̄ dicit ꝙ mulier habēs drachmas decē: si ꝑdiderit vnā: accendit lucernā: q̄rit diligent donec inueniat. Lumē mediāte q̄ debeat q̄ri est lumē gr̄e sp̄ūscti: sine quo nō videbit lumen glorie. Un̄ ps. In lumie tuo. i. tue gratie: videbimus lumē. s. gl̄ie. Sic q̄siuit btā Helisabet. s. lumie gr̄e: ꝛ sic inuenit gl̄iam. Merito ḡ hec ꝟba de ea accipiunt pro ſmone. iuxta que tria mysteria notabimꝰ: ſm ꝙ de his tribus cōmendat btā Helisabet in eisdem.

❡ Primo de diuinali gratiositate: cum dicit. Mulier gratiosa.

❡ Secūdo de meriti fructuositate: cum dicit. Inueniet. s. meritis querent.

❡ Tertio de p̄mij gloriositate: cum addit. gloriā scz celestem. B

B q̄ttuor effectus siue sig̃ gr̄e diuie in anima,

❡ Circa p̄mū de gr̄ositate diuina querit. Un̄ vel ex q̄libus effectibus ꝓbari valet: ꝙ sit deo gr̄osa aīa fidelis q̄libet. sic ꝛ btā Helisabet? Ad qd̄ r̄ndet ſm docto. ꝛ scrīpturas. ꝙ hoc ꝓbari ꝛ agnosci valet p̄cipue per quattuor clariores effectus gr̄e: vel signo quos facit in aīa in qua est. In q̄bus sancta Helisabet a puericia multū fuit p̄uilegiata. Primus effectus abhomiatio offensionis quia gratia ꝛ pctm̄ vel culpa sunt cōtraria. Cōtrarioꝝ aūt natura est: vt vnū expellat ꝛ reliquū. ꝑ ph̄m ij. Periher. Sicut ergo calor expellit frigiditatem: sanitas egritudinē: vita mortē, sic gratia om̄e mortale peccatū. Unde Bern̄. Angustū est cor humanū: non possit simul in eo cohabitare deus ꝛ diabolus. Et Greg. Nō potest in nobis habitare deus ꝛ gr̄a eius q̄diu peccati desiderijs dediuimus. Itē Ans. in orōnibus. O q̄ amara res ꝛ mala est pctm̄: q̄ faciles habet actus et difficiles exitus ac interminabiles cruciatus. Propterea merito pctm̄ assimilat veneno mortifero: qd̄ qdem facilē habet introitū in gustu. quia Constantinus lib. vj. medicinaliū dt. ꝙ venenū dum bibit dulce extimat: eo ꝙ inficit linguā vt non discernat int dulce ꝛ amaꝝ: q̄uis in se amaꝝ sit ita vt linguā scindat. Sed postq̄ sumptū fuerit: tunc amarissimū iudicat. ꝛ tandē si citius curari negligit: mortem incurabilē opat. sic est de pctō. Unde homo gratiosus quasi a facie colubri fugit et horret pctm̄ plusq̄ oēm mortē corpalem.

C Questio q̄d sit pessimū

❡ Nimirū gratiosi homines in corde sepe ꝟsare solent hanc q̄stionē. s. Quid est in toto mundo sup om̄ia amaꝝ ꝛ pessimū: ꝛ ꝓpterea sūmope cauendū? Ad quod licz ph̄us. iij. Eth. dicat ꝙ terribilissimū oīm est mors. q2 loquit vt paganus tm̄ de corpalibus. sed gratiose anie respondēt cum ps. ꝙ bonorum ꝛ sanctoꝝ mors p̄ciosa in cōspectu dn̄i. sed tantū modo mors peccatoꝝ pessima. ꝛ sup hoc est cruciatꝰ inferni. Sed adhuc sup vtrūq; est peccatū. Iuxta illud Eccli. xxviij. Mors illius. i. pcti mors neq̄ssima. ꝛ vtilis potius infernus q̄ illa. Ly. i. minus malum est gehēne pena q̄ ad cruciatū tm̄ loquendo: q̄ pctm̄ mortale. Malum em̄ pcti mortalis est priuatio boni diuini: quod est infinitū bonum. Pena autē inferni est priuatio boni creati. ergo minus habet de rōne mali. Aduerte hec o homo vt caueas tibi ꝛ accedas ad acq̄rendū dei gratiam ne percas. Btā Helisabet magnū priuilegiū gratie habuit. quia cum esset filia regis Hungarie: puericia cum adhuc esset q̄nquēnis chr̄o seruire cepit: ꝛ om̄ia mūdana ac vicia horrere ꝛ cauere ꝛ semp cauisse legit: vt dicatur nunq̄ culpande delectatiōi subiacuisse: etiam in etate adulta. ergo dicit mulier gratiosa.

Scd̄s effect

Scd̄s effectus est p̄nia vere humiliatiōis. Nam vbi gr̄a dei aduenit ad p̄niam veram humiliat ꝛ dei seruitutē. Unde dominus Esa. lxvj. dt. Ad quē respiciā. s. dando gr̄am: nisi ad contritū sp̄i ꝛ trementē ſmones meos. Chry. Uera penitētia. s. quā operat dei gratia est auro rutilantior: ꝛ cunctis thesauris melior. Itē Hiero. sup Matt. Humilitas est meritū gr̄aꝝ: custos ꝟtutū. Nil em̄ est qd̄ ita gtū facit deo ꝛ hoibus: q̄ si vite merito magni: sed infimi nobis hūilitate videamur. ideo q̄n homo se hūiliat ad p̄niam. s. cōtritionē: cōfessionē: ꝛ satisfactionē. hoc claꝝ argumentū est gr̄e diuie.

D Questio de cōfidentia diuine gratie

D Unde si q̄ras. De quo possit hō sūme cōfidere: ꝙ sit in gr̄a dei ꝛ meritꝭ: ꝛ ꝙ nō cadat? R̄ndet Bern̄. di. Insanus est q̄cunq; in alijs virtute meritis q̄ in sola hūilitate cōfidit. Exēpli gr̄a. Quis est homo q̄ nō pōt cadere corpaliter: nisi q̄ iacet in limo. qui em̄ stat aut ambulat: aut etiā qui sedet cadere pōt: sed iacēs nō habet q̄ cadat cū iacet in terra infima. Sicut in ꝓposito de hūilitate: btā Helisabet priuilegiū habuit maxime hūilitatis. q2 cū esset regis illustrissimi filia: regalibus nutrita delitijs: om̄es fastus ꝛ pompā seculi cepit in puerili etate cōtemnere. ꝛ tandē se mancipauit seruitijs leprosoꝝ ꝛ infirmoꝝ in hospitali.

Tertius effectus

Tertius effectus est contēptus hūane vanitatꝭ. Ideo Grego. sup Ezech. dt. Dulce est esse in humanis rebus: sed ei tm̄odo qui sp̄ūalia non gustauit. Gustato aūt spiritu: desipit oīs caro. Unde ap̄ls ad Phil. iij. dicebat. Om̄ia arbitratus sum vt stercora vt chr̄m lucrifaciā. Itē Cartro in senten̄. Cuncta postponat q̄ lumē btitudinis eterne conseq̄ adoptat. Itez Augu. sup ps. xxvj. Nihil dulce est p̄ter deū. s. anie in gr̄a existenti. Ideo q̄cq̄d mihi indt deus dare vult p̄ter se: auferat totum et det mihi se. Hec ille. Btā Helisabet in hoc effectu gr̄e fuit multum priuilegiata. quia a puericia cōtempsit semp om̄ia mūdana. Nam cum esset quinquēnis ludos spnebat et successus mūdi ꝓsperos fugiebat. Sed cum cogeret a puellis ludere: spem in deo totam ponebat: ꝛ que lucrabat paupibus erogabat: inducēs eas vt sepe orōnem dn̄icam ꝛ Aue Maria orarēt. Et in ludis ac choreis cū vnū circuitū coacta cū ceterꝭ pegisset dixit: sufficiat m̄

Quartus effectus

reliquit propter deum dimitto. Uestimentorum etiam lasciuos usus semper abhorruit: et honestatem amauit. Quartus est diligentia deuotionis et ardue operationis. Nam ut Grego. homel. xxiij. dicit. Amor dei. scilicet constitutus non est ociosus. operatur enim magna si est. si vero operari renuit: amor non est. Probatio ergo dilectionis est exhibitio operis. Hec ille. Proinde Prosper de pe. dist. ij. §. Charitas est. dicit quod dilectio dei: scilicet constituta ubicunque fuerit facit peccato resistere bonis operibus abundare: seculi blandimenta contemnere: et omnia que humane fragilitati sunt difficilia perficere. Hec ibi. Quibus tanguntur dicti quattuor effectus. Nota quod pro themate potest etiam poni illud Prouerb. ulti. Fortitudo et decor indumentum eius. scilicet femine: et ridebit in die nouissimo. In quibus commendatur de fortitudine. scilicet boni operis. Secundo de decore gratie sanctitatis. Tertio de gaudio felicis consummationis. ut patet. Et secundum hec prosequere.

E

Priuilegium deuotionis

E Beata Helisabet in hoc magnum priuilegium habuit deuotionis. scilicet ardentis et operationis. A puericia enim supra naturam deus sibi dedit puerilia contemnere: et obsequio diuino se deuotius mancipare et studijs bonis assuescere. Nam a quinquennio cepit in ecclesia orandi gratia tam sedula permanere: ut sodales vel ancille vix eam auellere possent. Sepe etiam cum eam obseruarent: aliquam de illis causa ludi versus capellam insequebatur: ut ex hoc intrandi ecclesiam oportunitatem captaret. Sepe psalterium coram se expandebat cum literas nesciret ut legere se fingeret: ne impediretur occupata. Item ex deuotione dulcia oscula parieti figebat acsi christi vulnera oscularetur. Beatam virginem et sanctum Joannem euangelistam in suos custodes castitatisque patronos elegit: quorum nomine petentibus nil negabat. Certum quoque numerum orationum sibi indixerat: quem si quandoque occupatione aliqua preuenta perficere non poterat: ad lectum intrare per ancillas coacta christo vigilanter ibi soluebat. Item dies solennes tanta deuotione colebat: ut manicas sibi nullo modo pateretur consui antequam missarum solennia complerentur: nec chirotecas die festo portare volebat. officium diuinum tanta reuerentia audiebat: quod cum legerentur euangelia: vel conficeretur eucharistia: manicas: si forte consute essent solueret: monilia et capitis ornamenta deponens in imo locaret. Denique fertur quod ciborum reliquias aut panum fragmenta reseruans: pauperibus ad castrum illud pro elemosyna petenda accedentibus in suo gremio puula Helisabet deferebat distribuendo. Quadam autem vice casu a patre. scilicet rege Andrea occurrente est deprehensa: quem mirans quod sola puula Helisabet sine comite ancilla curreret versus castri portam: vidensque eius gremium fore repletum: interrogauit quo curreret: et quid in gremio portaret. Illa pertimescens patris iram: dixit se rosas collectas portare. Tunc pater sciens: quod pro tali tempore hyemali non inuenirentur alibi rose: putauit quod illa ex timore mentiretur. Dixit ergo. Ostende mihi has rosas in gremio tuo. Cumque vi quadam pater illius gremium aperuisset: ecce diuino miraculo omnes ille elemosyne conuerse in rosas pulcherrimas vise sunt. Tunc pater admirans cognita rei certitudine gratias cum lachrymis egit deo et dixit. Vere si hec puellula vixerit: aliquid magni erit. Nam magne sanctitatis est signum in puericia. scilicet facere miraculum. ut patet etiam in sancto Benedicto. Quo miraculo deus ostendit quod elemosyne Helisabet forent sibi grate et in conspectu angelorum delectabiles ut rose odorifere.

Miraculum.

F

De meritorum fructuositate.

¶ Circa secundum de meritorum fructuositate sit pro conclusione. quod beata Helisabet acquisiuit meritorum magnos fructus in singulis tribus saluandorum statibus. Pro declaratione notandum. quod sicut docet christus dominus Matth. xiij. et ex eius verbis doctores accipiunt. scilicet quod tres sunt status saluandorum. scilicet coniugatorum: viduarum: et virginum. quibus varij correspondent fructus meritorum et premiorum. Unde christus dicit. quod semen cecidit in terram bonam: et ortum fecit fructum: aliud tricesimum: aliud sexagesimum: aliud centesimum. Glo. Fructus centesimus refertur ad virgines: tricesimus ad nuptas: sexagesimus ad viduas. Quicunque autem extra hos status sunt: ipsi sunt in statu damnationis. sicut sunt qui nec matrimonij iura tenent: nec castitatem seruant.

G

Sed occurrunt questiones. Prima. Qualiter meretur homo premium fructus in celo? Respondetur secundum doc. precipue Tho. in. iiij. dist. xlix. ac Pe. de pal. quod fructus debetur homini ex hoc quod per dei verbum consurgit in vitam spiritualem: abdicans a se carnalem affectum: et continens carnem suam a venerea voluptate illicita. Et ideo homo hoc gaudium in celo quod dicitur fructus promeretur per continentiam victoriosam [illegible] virginalem: siue vidualem: siue coniugalem. Secunda questio. quare virginibus assignatur fructus centesimus? Respondetur secundum doct. precipue Ludol. li. de vita christi. quia centenarius est numerus perfectissimus consurgens ex ductu numeri denarij in seipsum. quia centum sunt decies decem. Sic virgines pre ceteris hominibus perfectam vitam gerunt: nolentes multiplicari in alijs per generationem: sed tantummodo in seipsis multiplicant merita. et ideo per centenarium significantur. Tertia questio. Quare coniugatis assignatur fructus tricesimus? Respondetur. quia tricesimus consurgit ex ternario ducto in decem. Coniugati autem habent saluari in fide trinitatis cum obseruantia decalogi: et per tria bona matrimonij. De quibus Augu. xxij. q. ij. Omne. dicit. Triplex est bonum matrimonij: fides: proles: et sacramentum. Quarta questio. Quare viduis assignatur fructus sexagesimus? Respondetur quod sexagesimus consurgit ex ductu senarij in denarium. Vidue autem habent saluari per obseruantiam decalogi cum sex operibus misericordie: que sunt Uisitare infirmos: alere egentes: hospitari peregrinos: redimere captiuos: vestire nudos: sepelire mortuos. Sed beata Helisabet in his perfectissime se exercitauit. ut patebit. §. etc.

Questio de fructu centesimo.

Tertia questio

Quarta questio.

H

H ¶ Circa tertium de gloriosis premijs. scilicet beate Helisabet sit pro conclusione. quod beata Helisabet gloriosissimis fulgens meritis et premijs: data est in exemplum omnibus mulieribus coniugatis ac viduis. Et hoc licet ostendi ex eius meritis in quibus debent eam imitari mulieres coniugate: ac etiam vidue ut possint esse deo grate. Primo. quia fuit affectuosissime deuotionis: ita ut omnes ancillas in surgendo ad orationem nocte preueniret: abundantia lachrymarum cum quadam leticia vultus se irrigabat. Ipsa autem fuit nupta Lantgrauio Turingie duci non causa libidinis: quia castitatem virginalem seruare optauerat: sed compellente patre consensit precepto inuita. Quod deus sic ordinauit: ut esset in sanctitatis exemplum coniugatis. Secundo. quia fuit boni operis sedule exercitationis. Nam corpus tam sedule vigilando in oratione ac ieiunio macerauit: ut miraretur suus maritus: et rogaret eam quatinus parceret aliquando corpori: sed ipsa non parcebat. Cum autem maritus abesset: noctes insomnes in orationibus producebat: necessitate iminente nuda humo somnum capiebat una tapecia strata. Item per ancillas in cubiculo fortiter se verberari faciebat sepius: ut saluatori flagellato vicem rependeret: inter diuersa fercula in mensa mariti solo pane sepe contentabatur: licet cibos contrectaret manibus et diuideret ut comedere videretur: ne alios turbaret. De quibus autem ferculis sanam conscientiam non habebat: contingere nolebat: ob hoc sibi vir suus iustos redditus assignauerat ex quibus cum ancillis viuebat. Tertio. quia fuit basse humilitatis. Nam in predicatione sedebat inter paupculas tanquam paupere et humilis. In purificatione post partum non se ornabat gemmis ut cetere solent: sed se conformans beate virgini cum agno et candela proprijs ulnis filium gestando ad ecclesiam: vestimenta quibus processerat pauperi tribuebat. Denique ut humilis obedientia conformaret se christo passo: vouit obedientiam cuidam magistro Conrado presbytero pauperi confessori in omnibus licitis. A quo cum sibi imponebantur verbera fienda per ancillas: libenter sustinebat. Nam semel a quadam Marchionissa adueniente impedita ad predicationem non iuit beata Helisabet: propterea fecit ille eam fortiter verberari per ancillas. Item cum semel intrasset claustrum monialium inuitata ab illis: non habita licentia a suo magistro: fecit eam tam grauiter verberari: ut post tres hebdomadas vestigia viderentur.

De meritis et premijs beate Helisabet

Primo.

Secundo

Tertio

I

I Quarto. quia fuit compassionis magne et pietatis. Nam omnia opera misericordie semper exercuit. Ipsa enim nudos vestiebat: et sepe cum ancillis manibus proprijs lanam filabat: et inde vestimenta fieri faciebat pauperibus. Item alebat egentes. Nam in caristia absente viro omnem annonam fame periclitantibus ministrauit. Cum etiam pecunia sibi deficiebat: propria orna

Quarto magne compassionis.

menta vēdebat: ⁊ multa ab ancillis retrahebat: vt pauperibus erogaret. Item sitientes potabat. Unde vice ꝗdam cereuisiā distribuens sufficiēter vnicuiqꝫ pauperum repertū est vas sine diminutione. Itē ꝑegrinos recipiebat hospitio in domo ⁊ hospitali quam fecerat sub casto: ibi infirmos refoueb[illegible]ultos: quos ꝗtidie nō obstante descensus ⁊ ascensus [illegible]guitate visitabat: quoꝝ corruptiones pro deo nō horrebat: sed manibus ꝓpriis saniem de eoꝝ vlceribus educebat: ac velo ꝓprii capitis tergebat: balneabat: ⁊ ad secessum impotētes ipa ducebat: filios etiā ꝑuulos paupeꝝ tanqꝫ mater nutriebat: ⁊ eis olliculas ac vitrea sepe emebat pro solatio: vñ eā mr̄em vocabāt. Deniqꝫ mortuis sepulturā exhibuit adeo vt etiā qñqꝫ ꝓpriū velum cōcideret: ac paupis corpus defunctū ipo inuolueret. Et sic ptꝫ.

K Quinto fortis dilectioñ

K Quinto. qꝛ fuit dilectionis fortis ⁊ cōstantis in aduersis. Nam ferṫ ꝙ cum tot ⁊ tam ardua pietatis opa faceret: emuli eam ꝓdigam reputātes apud maritū accusarūt. Cum ꝗ ille permotus fuisset anio cōtra Helisabet: accidit ꝗdam vice ꝙ absente marito quendam leprosum Helisabet balneauit: ⁊ sup lectū mariti posuit dormitū. Et ecce marito supueniēte: emuli ceperunt murmurare de hoc. Ad qḋ iratus vir suus irruit in domū: ⁊ sup lectuꝫ repente gladio euaginato accurrit vt occideret illū in lecto iacentem. Quo ꝑuento abiiciēs linteamē: vidit ecce christum iesum in cruce affixum ⁊ cruentatū iacere in lecto Et territus veniā petiit: ac ptātem dedit Helisabet: vt faceret oīa salutifera.

Miracula.

Post hec accidit ꝙ ꝗdam baro Hungarie aduenisset Romā ꝓfecturus per illam viā: quem dux letissime suscepit. Ille autē petiuit duceꝫ vt videre mereret̃ hanc sanctā de qua multa ⁊ magna insignia sctitatis audierat. Dux ergo hoc annuit: ⁊ mādauit sancte Helisabet per internūciū se ꝑparare ⁊ exire: sed illa respondit se non licere ostentare. Tū qꝛ laudes fugiebat hūanas. Tū potissime: qꝛ in oībus ornamentis erogatis in paupes nō hēbat vñ decent̃ ad honorē viri sui indueret̃: ⁊ cōfusionē mariti timebat. Iteratis aūt a marito mādatis interiꝰ cubiculū intrauit ⁊ orauit Et ecce angelꝰ dñi astitit: ⁊ vestē pulcherrimā cū corōa sibi ꝑsentauit a dño missam ac induit. Progressa aūt cū ancillis ad domū cōuiuii venit: ⁊ in eius aspectu faciei ⁊ indumēti oēs mirati sunt. qꝛ fulgere videbat̃ ex angelico conspectu: ⁊ ipa cepit eis loq̇ de amore dei tam suauia vt oēs essent in auditiōe ꝟbi attoniti: ⁊ mente suspēsi. ⁊ finito ſmone valedicēs rediit in camerā: ⁊ oēs deū laudauerūt. Deniqꝫ maritus cōsilia salutis ab ea requisiuit. Ipa aūt ꝑsuasit illi ire pro defensione fidei ad terram sanctā. Quo cū iuisset deuotiōe plenus ⁊ fide spiritū deo reddidit ibidē. Uñ Helisabet viduata a vasallis tanqꝫ. s. esset dissipatrix est eiecta. Nocteqꝫ supueniente in loco quodā vbi porci iacuerāt se cuꝫ ancillis recepit: deo grās agens pro aduersis. Mane ꝑgens ad fratres minores petiuit Te deū laudamꝰ cantari. Dum etiā per quandā viam strictam lutosam sup lapides ibi positos ꝑgeret vetula ꝗdam cui iam ante multa beneficia ꝑstiterat obuiando cedere sibi recusauit: et ipam in lutum detrusit. Sed ipa ridens ⁊ gaudens vestimenta sua abstersit. Cunqꝫ affines vellēt eā scḋis nuptiis tradere: ipa deū lachrymose orabat ne hoc ꝑmitteret: ⁊ ancillis dicebat: ꝙ nunqꝫ vellet de h̄ cōsentire. Et si aliud remediū inq̇t non possem hr̄e: ꝓpriū nasum mihi detrūcarem: vt q̇libet me sic deformē abhorreret. Uoluit aūt mendicādo ire ostiatim amore pauꝑtatis: sed non est ꝑmissa.

L Sexto euangelice perfectionis.

L Sexto. qꝛ fuit euāgelice sectatrix ꝑfectionis. Nam mundū ⁊ oīa cōtempsit: ⁊ religionē ordinis tertii sancti Francisci intrauit ad viuendū in castitate: obediētia: ⁊ pauꝑtate tam arta vt griseas vestes ac repetiatas portaret. Pat̃ aūt. s. rex Hūgarie audiens ad tantā pauꝑtatē eam deuenisse: comitē quendā misit ad reducendā in Hungariā. Qui cū vidisset eā in griseis: ⁊ filantē exclamauit dicēs. Nunqꝫ filia regis Hūgarie tam vili habitu filare appuit. Tūc illa nullo modo acq̇euit reduci ad diuitias: sed in pauꝑtate mansit.

Septio cōsolatiōis diue.

Septimo. qꝛ fuit fruitionis diuine cōsolationis ⁊ supne reuelationis. Appuit eñ sepe sibi chr̄us. Primo cū peteret in oſone hec tria. s. contēptū oīm reꝝ tpaliū. Item vt filioꝝ suoꝝ dilectionē a corde eius auelleret: ⁊ vt Iniuriis ⁊ cōtumeliis patiam sibi daret. Hec autē petebat vt animꝰ eius liberius totus in deū eleuaret̃: fusa oſone audiuit iesum sibi dicentē. Exaudita est oſo tua sponsa.

M Miracula.

M Itē quadā vice defixis oculis ad sacramentū altaris intenta visa est acsi ibi ꝑsentiā dei intueret̃: ⁊ per magnū spaciū diuina cōsolatione est refecta. Deinde domū reuersa dū pre debilitate appodiasseꝫ in gremiū ancille: respiciēs per fenestrā in celū nimia hilaritate vultus eius ꝑfundit̃: vt etiā maxie rideret diu sic iocūda: tandē in lachrymas est cōuersa. ⁊ sic pluribꝰ vicibus alternati iam iocūditate ꝑfruit̃: iam oclos claudens lachrymis irrigat̃. Talibus ꝯsolatiōibus diuinis vsqꝫ ad cōpletoriū imorata extitit diu tacens: ⁊ vltimo in hec ꝟba ꝓrumpens. Ita dñe tu vis esse mecū: ⁊ ego tecū: ⁊ nunqꝫ volo a te separi. Postea rogata vt visiōes istas ad dei honorē ⁊ ancillaꝝ edificationē exponeret: iportunitate deuicta ait. Uidi celū apertū: ⁊ Iesum ad me vultū benignū ośdentē: de cuiꝰ iocūditate ꝑfundebar: ⁊ vultū interea absentabat: ⁊ tūc plorabā: q̇ mei misertus iterū sui vultus visione letificabat: vsqꝫq̇ vltimo post multas iteratas vices ait. Si vis esse mecū: ⁊ ego ero tecū. Cui ego rñdi sic audistꝫ: ita dñe tu vis. Cūqꝫ rogaret̃ vt visionē iuxta altare exponeret factā: rñdit. Ibi multo gaudio fui: ⁊ mirāda conspexi q̄ non expedit enarrare. Deniqꝫ vltimo appuit sibi chr̄s in hora mortꝫ dicens. Ueni electa mea in ꝑparata tibi tabernacula. Dum ergo febre correpta esset cepit canere dulcē melodiam: int̃rogata respōdit. Auicla quedā ante mese ponens: cecinit tam suauiter ꝙ me ad sic̃ ꝓuocauit. In illa aūt egritudine semꝑ hilari vultu orans: tandē dixit ancillis. Quid acturi essetis si diabolꝰ ad vos veniret? Post paululū alta voce dixit. Fuge diabole tribus vicibus. Postea dixit. Ecce appropinquat media nox: qua christus natus est. Et sic aīam chr̄o cōmendās obdormiuit in pace. Anno dñi. M.ccxxvi. Tunc de corꝑe aromaticus odor cunctos refecit: ⁊ tandē corpus in sepulchro positū oleū redūdauit. Tunc etiā auicule multe cōgregate sup cacumē eccl̃ie canebant iubilātes q̄s credimus fore angelos dei. Rogemus dñm iesum: vt eius meritis det grām in ꝑsenti ⁊c. Amen.

¶ De sctā Helisabet Sermo. ii. s. de mūdi cōtēptu.

Uendidit vniuersa q̄ habuit ⁊ emit eam. s. celestem glīam. Hec ꝟba ꝓdicta sunt saluatoris Mat. xiii. que legunt̃ in euāge. huius festiuitatis de sctā Helisabeth. A

A Sicut Hilarius sup Mat. dr̄. Qui eternā btitudinē desiderat: necesse est vt mādatoꝝ delectationē renuat: eo ꝙ ista duo simul stare nō possunt. Bern. Sicut ignis ⁊ aq̄ sil̃ stare nō possunt: sed vnū extinguit alteꝝ. sic nec amor tpaliū: vel delectatio mūdanoꝝ stare pōt cū amore diuinoꝝ: ⁊ spūaliū delitiaꝝ. Sed vt dicit Ambro. Qui cōtemnit tēporalia merebit̃ sempit̃na. Hec aduertit btā Helisabet Et ideo oīa mūdana tanqꝫ vana et caduca cōtempsit amore chr̄i vt habeat celestē thesaurū ꝑciosissimū ⁊ gloriā eternā. ideo de ipa cōuenient̃ dicunt̃ hec ꝟba. Uendidit oīa q̄ habuit ⁊ emit ⁊c. Iuxta que ꝟba tria mysteria notemus: ſm ꝙ cōmendat̃ ⁊ nobis in exemplū ꝓponit̃ beata Helisabet de tribus.

¶ Primo de seculi cōtemptu: quod notat̃ cum dicit̃. Uendidit oīa.

¶ Secūdo de sequele chr̄i conatu. quia chr̄i exemplo ⁊ amore cōtempsit oīa.

¶ Tertio de celestꝫ regni mercatu. qꝛ dr̄ ꝙ emit eā. B

B ¶ Circa ꝑmū de cōtemptu mūdi huius q̄rit̃. Cur sancti dei hoīes ⁊ eoꝝ exēplo fideles oēs merito debeant mundū cōtemnere ⁊ relinq̄re: cū sit bona creatura pro vsu homis facta? Ad qḋ rñdet̃ ꝙ pluribus rōnibus inductiuis. vt colligit̃ a doct. Primo ꝗdem mūdus est merito cōtemnēdus: qꝛ plenus est alteratione ⁊ vana ꝑtransitione. Uñ. i. Ioā. ii. Filioli nolite diligere mundū neqꝫ ea q̄ in mūdo sunt. L y. i. vicia mūdi. Nam creature mūdi sunt facte a deo, ⁊ ideo in eis natura vtpote bona

est diligenda: sed vicia sunt odienda τ fugienda. Unde subdit. Omne qđ est in mūdo.i.in hoibus mūdanis cōcupiscētia carnis est:q̄ viget in voluptuosis.τ ꝯcupia oculoꝝ:q̄ est in auarꝭ.τ supbia vite q̄ est in ambitiosis: q̄ nō est ex pr̄e sed ex mūdo. Nā viciositas in rebus non est a deo:sed ex hoim malicia τ vsu malo. sequit. Et mūdus trāsit τ cōcupia eius.s.p mūdanoꝝ hoim mortē.q̄ autē facit voluntatē dei manet in eťnū.q: de statu gr̄e trāsit ad statū glie. Augu. Mūdus τ cōcupia eius transit. vide hō ne sic hereas vt cū mūdo peas. Itē in q̄dā ſmoñ Sic est vita ista misera q̄si sit hō in domo aliena:τ nescit qua die vel hora dicet ei. Ueni foras:q: nō est dom⁹ tua in q̄ habitas. Hec Augu. Ideoq; τ apl's Heb. vlt. hortatur: Non habem⁹ hic manen. ciui. sed futu. inqrimus. Accipe exm̄. q: mūdi fortuna depingit sub figura rote volubilis in signū q̄ hō semp alterat: hodie diues: cras paup vel min⁹ habēs: τ tandē in morte oia pdens. Propterea Boet. de cōsola. lib. iij. psa. j. dt. Mūdus dr̄ arcus fortune. ergo non est in eo cōfidendū. Scđo. q: plenus est coinqnatione. ideo est cōtemnēdus. Chry. Mūdus nunq̄ est mūdus: sed sp imūdus: ideoq; est cōtenendus. q: vt scribit Eccli. xiij. Qui tetigerit picem inqnabitur ab ea. sic qui tangit mundū p amorem inqnabit in cōsciētia. Augu. Si te delectat mūdus sp es imūdus. Item Chry. sup Mat. Difficile est virū in mūdo positū iusticiā suare imaculatā. sicut in mari tēpestuoso difficile est fluctuū pcellis non mergi. Tertio. q: mūdus plenus est deceptione. q: vt Hieroñ. dt. si mūdus cultello veritatis aperit: nil in eo nisi falsitas reperit. Oīa eñi q̄ in mūdo sunt bona apparētia tm̄odo sunt: τ nō existētia in p̄senti: ideo sūt fallacia. Nam q̄cq̄d est bonū in mūdo: aut est p̄sens: aut p̄teritū: aut futuꝝ. Si p̄sens: est instabile. si futurū: incertū est. si p̄teritū: iam nihil est. Sola ergo ppetua bona in celo vera bona sunt: q̄ sūt semp stabilia τ certissima ac felicitate ppetua. ☙ Nam si queraē. Quid est illđ qđ quāto magis amaē: tanto magis pdit hoiem τ nociuū efficit q̄nto blandit? Respondet Augu. ad Diosco. di. Mūdus de quāto blādior: de tanto piculosior. Nam cū arridet fallit τ decipit. Idem ſmo. dn̄i in monte. O munde imunde quātos seduxisti: q̄ multos decepisti: q̄t certe iam per te sunt in inferno positi. Merito ḡ mūdus est cōtēnēdus tanq̄ fallax deceptor. Quarto: q: plenus est excecatiōe. s. mētis humane. nā excecat hoies ne videāt q̄ p mundū blandiētem ducūt ad mortē eternā tanq̄ ad patibulū. Prouer. vij. Sequit stult⁹ q̄si bos ad victimā: ignorās q̄ ad vincula trahit donec transfigat sagitta. s. diuine vltōis et mortis eterne cor eius. Grego. Qui p seculi hui⁹ delectamēta ducit q̄si per amena prata ad suspendiū trahitur. Augu. Gaudiuꝫ mūdanoꝝ est gaudiū freneticoꝝ: qui ridendo currūt ad p̄cipitandū se in ignē vel fluuiū. Quinto. q: mūdus plenus est finali pditione et frustratione. Nam si q̄s etiā mille annis viueret in mundo finaliter oīa delectamēta nullius vtilitatis fuisse mōstrabunt: sed q̄ solū grauauerūt cōsciam τ strictissimā obligauerūt ad rōne in iudicio reddendā. ☙ Unde Hiere. xvij. scribit. Perdix fouet qđ nō pepit: sic hō fecit diuitias τ non in iudicio in medio dieꝝ suoꝝ derelinq̄t eas: τ in nouissimo suo erit insipiens. Hec ibi. Ly. Perdix furat aliena oua τ fouet ea. ideo dicit. Perdix fouet qđ nō pepit. Sed tandē pulli inde nati audiētes vocē ppriē m̄ris quadā industria naturali currūt ad eā: alienam dimitteñ. τ tunc pdix pcipit se fatue egisse in furto τ fotu alienoꝝ ouoꝝ. Sic hō qui fecit diuitias. i. aggregat nō in iudicio. i. non in modo licito: in medio dierū suorū relinq̄t eas per mortē: τ in nouissimo suo erit insipiens. i. tunc pcipiet se insipient egisse. q: hec terrena nō iuuant ipm q̄ꝫ amore pdidit aiam suā. Unde Berñ. In medit. Tu homo quē fructū expectas in mūdo: cui⁹ fructus ruina. s. pctōꝝ τ gehēne: cui⁹ finis mors amara. s. in rōne reddenda. vtinā sapes τ itelligeres: ac nouissima tua puideres. Hec ille. Idē. Quid valent diuitie seculi aut delicie: q̄d honores τ pompe: cū nō liberāt corp⁹ a morte: nec aiam eripiūt ab infernali igne: sed potius grauant in supplicio gehēne eterne. Quantū eñi q̄sq; se glorificauit τ in delitijs fuit: tantū dabit illi tormētū vt scribit Apocal. xviij. Sexto. q: mūdus plenus est graui miseria τ labore. Uñ Greg. li. dial. dt. Despiciendus pfecto foret hic mūdus: etiā si blandiret: si reb⁹ psperis sp demulceret anim. Nūc aūt q: tot calamitatib⁹ viget tot piculis τ miserijs inundat: qđ aliud nisi vt cōtēnat clamat. Hec ille. Item Hieroñ. de vita Nepoti. Ubiq; luct⁹: vbiq; gemit⁹ τ plurima mortis imago. Idē in testamēto dt. Nulla hora est in q̄ viuens hō in mūdo liber a dolore trāseat. Si diues: vndiq; angustiat timore ne qđ possidet amittat. si paup: nunq̄ q̄escit vt iueniat. si bonus: diaboli timet piculū. sicq; mūdus tot⁹ in malig̃ positus est. Chrys. Miser est mūdus: τ miserrimi q̄ euꝫ sequunt τ diligunt. Berñ. O vere miserabiles miserrimi: q̄s hui⁹ vite miserie seducūt: vt in bonis dies ducāt: τ in puncto ad inferna descendāt. vbi nō vno aut decē: nō mille aut centū milibus annoꝝ cruciabunt: sed sine fine secloꝝ. Septio. q: mūdus plen⁹ est horrēda morte. Augusti. Quid est vita nr̄a nisi cursus ad mortē: in q̄ nec ad momentū q̄escere possum⁹: sed siue comedam⁹: siue bibam⁹: siue dormiam⁹: siue sedeam⁹: sp equa lance ad mortē festinam⁹. Ideo Hiero. in testa. dt. Uita mūdi nō vita: sed mors: vita fallax: vita mēdax: nūc flores: et statim arescēs. q̄ quāto crescit: tanto decrescit. s. morte appropinquādo. Uñ posito q̄ cūcta felicit amatoribus mūdi ad votū succederēt: tamē vana sunt: caduca: τ breuiter trāseuntia. Uñ Hugo lib. j. de aīa. τ Berñ. Dic mihi vbi sunt amatores mūdi q̄ ante pauca tpa nobiscū fuerunt: comederūt: biberūt: riserūt? Ubi risus: vbi iactātia: vana glia: vbi diuitiaꝝ copia? Transierūt oīa velut vmbra: nil remāsit ex eis nisi cinis τ v̄mis. Sic et ppheta Baruch. iij. c. exclamat di. Ubi sunt p̄ncipes gentiū τ qui dn̄ant sup bestias: q̄ in auibus celi ludūt: q̄ argentū thesaurizāt τ aurū: τ non est finis acq̄stionis eorum. Et rn̄det. Exterminati sunt. s. per mortē: τ ad inferos descenderunt: τ alij loco eoꝝ surrexerūt. Hec ibi. ☙ O ergo amatores mūdi: loquor vobis dicite mihi: vbi sunt tot dn̄i τ pclari viri qui legunt fuisse ante nos: multi impatores: multi reges diuersis regnis p orbem multi p̄ncipes puinciaꝝ: multi Marchiones: multi duces: multi strenui τ milites: mlt̄i nobiles: q̄s numerare non sufficimus. Itē dicite. Ubi nā sunt multi sūmi pōtifices: epi: cardinales: archiepi: prepositi: decani: τ hmōi. Sed τ dicite. Ubi sunt doctores τ magri: ac q̄q; periti τ phi: qui fere mundū sapia sua totū illuminauerūt. Dicite. Ubi sunt oēs artes: medicine: physici: τ sapiētes qui inumerabiles medicinas descripserūt: τ alios curauerunt: nōne seipos curare τ a morte p̄seruare potuerūt? Dicite. Ubi sunt ciues: iudices: ptātes. vbi famose femine τ oīs hoies a p̄ncipio mundi p orbem diffusi? Ecce vna oim sentētia: q: exṫminati τ mortui sūt. Bti ex eis qui sic vixerūt q̄ ad inferna nō descenderūt: sed in celū puenerūt. Dicā ergo cum Ecclīaste. c. j. Quia vanitas vanitatū τ oīa vanitas. Uanitas est supbia: pompa: diuitie: gloria: luxuria: gula: ira: iuidia: τ queq; vicia. Uanitas est oīs caro τ totus mūdus. Preter amare christum deū oīa vanitas. vt dt Berñ. Ideo Chrys. sup Joā. dt. Hunc v̄siculū. s. Uanitas vanitatū τ oīa vanitas. Si sapent q̄ in potētia v̄sant: in parietibus oibus τ vestibus scriberēt: in domo: in foro: in egressibus: τ ante oīa in cōsciētijs suis: vt semp eū oculis cernerēt et corde sentirēt. Istud optet q̄tidie carmē salutare: et in prādijs τ in cenis: τ in oībus cōuentibus canere. Qr vanitas vanitatū τ oīa vanitas. Hec Chrys. et ponderosa sunt. Ultimo. q: mūdus plenus est illaq̄atiōe damnationis eterne: qđ p̄dictis est durius tam imanit q̄ teste Greg. momentan eū est qđ in mundo delectat: sed eternū qđ pter hoc in inferno cruciat. Ideo τ Augusti. in q̄dam ſmo. Nulla maior insania q̄ pro delectatione momētanea pdere eterna gaudia: et obligare se ad eterna supplicia. Et ḡ loquar v̄ba Hiero. in testam. O vita mūdi vita mēdax. o vita plena laq̄is q̄t in mūdo hoies illaq̄as. s. ad sustinendū penas pro te eternas. q̄t iam p te sustinēt tormēta gehēne: q̄t anias pdidisti sol⁹ deus nouit: quot barathro precipitasti. O q̄ btūs q̄ dē

Mundus.

☙ Questio.

Quarto plenus excecatione.

☙ Perdix.

Sexto plen⁹ gui miseria.

Septio plenus horrēda morte

☙ Exhortatio ad mundanos.

A

Ultimo illaq̄atione dānationis.

tuis non curat blāditijs. O q̄ beatior qui tuas o nequā munde agnoscit fraudulētias. O q̄ btissimus qui te bene priuat: vt ex te exire valeat ad celestes diuitias veras ꝛ sempiternas delitias. Hec oīa beata Helisa. diligenter cōsiderauit. et ideo mundū cōtemnere studuit ab etate adhuc puerili. vt patuit sermo. j. E. Ac tandē adulta facta ꝑfectissime contempsit. vt patz in legēda. prosequere vt placet.

F

De conatu sequēdi chr̄m in cōtemptu mundi.

¶ Circa scḋm de conatu sequendi chr̄m in cōtemnendo mundū pro cōclusione sit sententia Hierony. in epl̄a. Non sufficit cōtēnere mundū ꝛ relinq̄re oīa. quia hoc ꝛ Socrates ꝛ multi philosophi fecerūt: sed requirit se qui chr̄m qḋ est credentiū. Nimirū vt idem Hiero. dī. xij. q. ij. Gloria. Socrates quondā ditissimus cū ad philosophandū Athenas pgeret: magnū auri pondus abiecit: nec putauit se posse ꝛ ꝟtutes ꝛ diuitias sil' possidere. Et subdit. ꝙ nos multo magis non possumus sequi pauperē chr̄m sub sarcina diuitiaꝝ. Item refert Hieronymus ꝛ etiā Seneca de Diogene philosopho. ꝙ tā maxime mundū contēpsit: vt solū baculū quo se sustētauit: ꝛ scyphū quo de fōtibus bibebat secū in eremū portauit. Cum autē semel vidisset simiā manibus bibentē: scyphū fregit dicens. Nesciebā ꝙ natura scyphū haberet. sic ꝛ de baculo. Nec domū possedit: sed in deserto in quadā vegete morabat': cuius fundum soli in estate opponebat: in hyeme ꝟo os ad solem voluebat. Cūq̄ Alexander imꝑator venando illum repertū cōspiceret: vmbramq̄ sibi faceret: dixit illi. Si vellet vt aliqḋ sibi donaret: respondit. Nolo vt mihi non auferas: quod mihi dare non potes. hoc dixit de radijs solis. Tandē cum astantes dicerēt. Iste est imꝑator: cur non times eum? Rn̄dit. Seruū sui mei nō timeo. i. ip̄m seruientē m'do: q̄ scz mūdus mihi seruit: non timeo. Ecce pagani contempserunt mundū: fortius debent cōtemnere chr̄iani chr̄i amore: vt sequant' ꝑfectius chr̄um.

G

Dilectio mūdi repugnat doctrīe chr̄i.

Sed querit' Utrū chr̄ianis mundū diligere sit pctm̄ dānabile: eo ꝙ repugnare videt' chr̄i vite ꝛ doctrine? Et posset rōnē ds talem dare. quia Jaco. iiij. dicit'. Adulteri nescitis: quia amicitia hu' mūdi inimica est deo. Quicunq̄ amicus hu' seculi voluerit esse: inimicus cōstituit' dei. ꝛc Respondet frater Angelus de claua. ꝑm Alexan. ij. ij. tract. de auaricia. ꝙ si mūdus diligit' ad necessitatē sic non est pctm̄. Unde Beda sup. j. Joā. ij. Utimini mūdo ad necessitatē: non ad voluptatē. Si autē diligit' ad voluptatē ꝛ supfluitatē: sic est ꝓhibitū a chr̄o. licz em̄ ordināte possit q̄s amare mundū: tamē hoc difficile est. q̄m est occasio pctōꝝ. Unde ꝛ ꝑm Ly. autoritas p̄dicta. Jacobi. iiij. intelligēda est. ꝙ amicitia. s. inordinata huius mundi qua quis inordinate adheret delectabilib' mundi: inimica est deo. Sic etiā dicit'. j. Joā. ij. Si q̄s diligit mundū. i. mundi delectabilia inordinate: non est charitas patris. i. dei in eo. Unde Grego. homel. xxiij. Tanto quisq̄ a supno amore disiungit': quāto inferius delectat'. Si ꝟo diligit' mūdus sic vt finis in eo cōstituat': et ꝑpter se. quia vicz extimat' in mūdanis sufficientia cuz nō sit vere. sic etiā est prohibitū ꝛ dānabile.

H

Questio.

Sz qḋ de hoībus qui adeo mundū diligūt: ꝙ omino vellēt in eo stare: nec separi vel exire ab eo? Respondet' ꝑm frēm Ange. iuxta Petrū de pal. in. iiij. dist. xxj. ꝙ velle stare in mūdo longo tempe ꝓpter delitias: sic est venia le pctm̄. dum tamē hoc appetat' sub deo. secus si supra vel ꝯtra deū. q2 h̄ esset pctm̄ mortale. Sed ꝑpetuo velle stare in mūdo non pōt esse sine pctō mortali: si est deliberatio voluntatis. Si autē quis vult stare in mundo lōgius: vt magis mereat' ꝛ meli' operet': nullū peccatū est: sed meritoriū. Hec ꝑm frēm Angelū. Beata Helisabet in mundo stans multa merita cumulauit. Nā nil mūdanū inordinate cōcupiuit: sed ꝑfecte mundū reliq̄t ac habitū religionis suscepit. oīm etiam filioꝝ amorē abdicauit. De his patz ex Legenda precipue sub littera L. sermone. j.

I

¶ Circa tertiū de mercatione regni celestis queri potest. Qualiter possit homo emere et quali p̄cio h̄re regnū celeste: sicut emit ꝛ btā Helisabet? Nimirū h̄ nobis est valde vtile scire: q̄liter. s. cū deo ꝛ chr̄o iesu forū cōstituamus ꝛ emere valeamus btm̄ regnū ꝑpetuo possidēdū. O ergo hō erige hic aures tuas. q2 si hoc regnū emere studueris: gaudebis. Sin autē: ꝑpetuo exul eris: ꝛ inferni cruciat' deputat' lugebis. Ad hoc nempe quesitum rn̄det Augu. in ꝑsona dei pulchre di. sic. Uenale habeo. Quid dn̄e? Regnū celoꝝ. Quo emit'? Rn̄det. Pauptate regnū: dolore gaudiū: labore requies: ignominia glīa: ꝛ morte vita. Hec Augu. Ad ꝓpositū. Beata Helisabet his p̄cijs emit. Primo paupetate emit regnum: cū oīa pro chr̄i amore cōtempsit: ꝛ seculū reliq̄t: ac pauperrimā vitam elegit ordinis tertij scti Franci. Scḋo dolore emit gaudiū. q2 sp̄ vixit in dolore vere penitentie. ꝛ etiā q2 sustinuit dolores aduersitatū ꝛ penurie ꝑ chr̄i amore. Proseq̄re si placet hic legendā ser. j. H. ꝛ K. Tertio labore emit requiem. s. laborādo in opib' mīsc̄die. J. Quarto ignominia emit glīam multū se humiliādo. Nam cū esset filia regis ꝛ vxor ducis se fec' ancillā leprosoꝝ. Quinto morte emit vitā. q2 ꝑseuerauit in bonis opibus vsq̄ in finem: ꝛ felici morte migrauit. Proseq̄re legendā ꝑmo. j. M. Unde bene ip̄a pōt dicere qḋ canit eccl̄ia dicēs. Regnū mundi ꝛ oēm ornatū seculi contēpsi ꝓpter amorem dn̄i mei Jesu chr̄i: quem vidi: quem amaui: in quē credidi: quem dilexi ꝛc. O itaq̄ sanctissima domina Helisabet: te rogamus ora pro nobis ad tuū dilectū iesum: vt tuis meritis det nobis gratiam cōtemnendi oīa: ꝛ cauendi peccata in ꝑsenti: et glīam in futuro perpetuā. Amen.

¶ De sancta Helisabet. Sermo. iij. pro viduis.

Uidua hec paup plusq̄ oēs misit. i. dedit munera deo. Hec ꝟba sunt saluatoris Luce. ca. xxj. A Ubi cōmendauit q̄ndā viduā paupculā: que duo minuta era misit i gazophilaciū dn̄i cū plus nō haberet. ꝛ quia totū qḋ habuit dedit: ideo chr̄s illā cōmendauit ꝙ pre oībus diuitibus dederit. quia diuites magna q̄dem munera dederunt: sed ex habūdanti. Hec autē de penuria totuz dedit qḋ habuit. Unde Hiero. xxiij. q. ij. Odi. dicit ꝙ non sacrificioꝝ magnitudinē: sed offerentiū merita causasq̄ deus dījudicat. Propterea vidua ista pre oībus a saluatore prefert': que in corbonā duo tm̄ minuta miserat. Hec ibi. Sed hec ꝟba vt etiam canit' in officio ꝓprio de beata Helisabet optime dicunt'. Tum quia ip̄a vidualē cōtinentiā post mortē sui viri duxit sanctissime obſuando. Tum qua pauptatē vouit religiosam: ꝛ suauit in ordine tertio Francisci viuendo. Tū quia duo minuta dani do deo in sacrificiū seruitutis. i. animā simul et corpus: vel seipam ꝛ sua oīa totū quod habuit deo dedit. ergo cōuenienter dicit' de ea. ꝙ vidua hec paup plus q̄ oēs misit: quoniā merita pre multis sanctis cumulauit Juxta hec ergo ꝟba tria mysteria notem' pro sermone ꝑm ꝙ de istis cōmendat' tribus in themate.

¶ Primo de sanctimonia viduali: cum dicit'. Uidua.

¶ Scḋo de obſuantia regulari. q2 vidua hec paup religiose viuendo in ordine tertio Francisci.

¶ Tertio de meriti copia premiali: quia plus alijs obtulit.

B

De sancta viduitate.

¶ Circa primū de sancta viduitate: scz qua in exemplū ponit' ibi Helisabet oībus vtriusq̄ sexus hominibus querit'. Qualiter vnaqueq̄ vidua exemplo beate Helisabet debeat se deo sacrificare vt sit sancta: et christo Jesu accepta? Ad quod respondendo ꝑm scripturas et doctores. Notandū est ꝙ vidue sunt in quadruplici differentia. Nam primo quedā sunt vidue totaliter diaboli. quia corpus ꝛ aīam offerunt diabolo. vt que nō sunt in cōiugio: ꝛ luxurijs alijsq̄ vicijs vacāt: tales q̄dem nomīe solo dicunt' vidue. quia vidua generaliter dicit' oīs vir vel mulier: qui vel que ꝟginitatē amisit: siue per licitā: siue per illicitā corruptelā: si tamē non est in statu coniugij: q̄uis ꝓprie dicat' vidua cuius maritus mortuus est. vt ptz dist. xxxiiij. ca. Uidua. per Hierony. Sed tales vidue. s. que vicijs vacant ꝛ luxurijs: sunt vidue diaboli. sicut Apostolus docet. j. Ti-

Uidue in q̄druplici differentia.

mo.v.di. Adolescentiores viduas deuita. Cū eñ luxu
riate fuerint.s.frangendo continentiā viduale in chr̄o
nubere volunt habentes damnationē. Et infra. Iā eñ
quedā cōuerse sunt retro post sathanā. Hec apl's. Ta=
Secundo — les nō vere sunt vidue corā deo sed meretrices: licz co
ram mōdo videant vidue. Scđo quedā sunt vidue mōdi:
qr mōdo se offerunt: vt q̄ non ꝓpter deū sed tm̄mō ꝓpter
mōm cōtinent honeste viuētes: ⁊ suo tpe nubere inten=
dentes: ⁊ iste licz non sint in statu damnationis: tn̄ non
merent fructū viduitatis sexagesimū: etiā si in viduita
te tali interim decedāt. Sicut eñ aureola ꝟginalis nō
debet tali virgini que suo tpe habet ꝓpositū nubendi:
etiā si interim in virginitate moriat: licz de hoc habeat
aliquod gaudiū minus q̄z sit aureola: sic nec fructus da
bitur sexagesimus tali vidue: qr debet fructus victorie
excellenti ⁊ non cuilibet virtuti minores delectatiōes
spernenti: vt ptz p Antoñ. floreñ. iij. par. sum. ti. ij. c. iij.
C — Nō de illis q̄ ꝟginitatē amiserunt — C Sed querit: qd de illis hoibus qui virginitatē ami
serunt ⁊ de cetero nunq̄z nubere volunt: sed hoc non pu
re ꝓpter deū intendūt? Rñdet ſm doc. p̄cipue Antoñ.
ibidē. ꝙ q̄cunq̄z non ꝓpter deū principaliꝰ: sed magis ꝓ
pter mōm ꝯtinent: puta vt vitent molestias cōiugij: vel
vt sint dñe rex suax ⁊ hmōi: tales ⁊ si caste viuant non
tn̄ habebūt fructū sexagesimū viduitatis nisi cōtineant
principalius ꝓpter deū. Vñ Greg. homel. de cōfes. dt.
Nec castitas magna est sine bono ope.s.ꝓpter deum fa
cto: nec bonū opus est aliqd sine castitate: sed si vtrunq̄z
agit restat vt quisquis ille est spe ad supnam patriam
tendat: nequaq̄z se a vicijs ꝓ mōdi huius honestate ꝯti=
neat: qui ⁊ si quiddā aliqñ boni ꝓ honestate inchoat. in
eius tn̄ intentione non debet pmanere: nec ꝓ bono ope
Tertio — presentis mūdi gl'iam querere: sed totā spem in redem
ptoris sui aduentū cōstituat. Hec Greg. Tertio q̄dam
sunt vidue partim diaboli: partim chr̄i: qr partim se of=
ferūt chr̄o.s.ꝓ castitatē ꝯtinendo a luxuria: sed partim
se offerūt diabolo sacrificiū.s.non cōtinendo se ab alijs
vicijs: puta detractionis: inuidie: ire ⁊ supbie ⁊ hmōi.
Vñ Aug. dt ꝙ supba virginitas: sic ⁊ viduitas superba
prostibulū est diaboli. Item Greg. li. dial. refert ꝙ que
dam sanctimonialis casta q̄dem corpe: sed detractiōis
⁊ loquacitatꝫ vicio subiecta: cū defuncta fuisset in eccle
sia sancti Laurentij Rome sepulta: custos ecclie vidit
nocte strepitū demonū multox qui eā extraxerunt ⁊ di
uiserunt dicentes: pars inferior nō est nostra: qr castita
tem tenuit: sed pars superior nostra est: ⁊ illam cōbusse
runt in signū damnationis. Hinc Hiero. li. i. contra Io
Quarto — uinia. dt. ꝙ dei templū esse debet mundū: ⁊ totum holo
caustū offerre debet hō in castitate deo: ⁊ sctm̄ esse de=
bet corpe ⁊ spū. Hec ille. Quarto q̄dam sunt vidue ve
re ⁊ totaliter dei: qr se totaliter deo sacrificant corpe ⁊
mente: abstineñ. deinceps a coniugio ⁊ ab omi actu ve
nereo ꝓpter chr̄i amorem tales sūt honorabiles ⁊ deo
accepte. i. Tim̄. v. Uiduas honora que vere vidue sunt
que vere vidua est ⁊ desolata speret in dño: ⁊ instet ora
tionibꝰ die ac nocte. Tales aūt sunt in triplici differen
tia: qr q̄dam se totū deo offerunt ppetuo ꝯtinentes sine
voto solo firmo ꝓposito ⁊ effectu. Alie aūt sunt pfectio
res que hoc faciūt vouendo. Ideo Aug. li. de viduita
te dt. Si nō vouisti ꝯtinentiā exhortor vt voueas: si vo=
uisti exhortor vt pseueres. Alie aūt sunt que pfectissi=
me hoc implent religionē intrando ⁊ solenni ꝓfessione
castitatē tenendo. Sic eñ est firmius castitatē tenere
maiorisq̄z pfectionis ⁊ p̄mij ſm doct. ⁊ p Antoñ. vbi su=
pra patet. Vñ dt Ans. li. similitudinū ꝙ sicut q̇ dat fru=
ctum cum arbore regi: plus dat ⁊ acceptius est q̄z q̇ fru
D — ctum tm̄mō sine arbore p̄bet: sic melior est ꝯtinentia ca
De vidua in seclo sine voto manente — stitatis cū voto q̄z sine voto: qr in voto offert hō deo ar
borem.i. totam voluntatem cū fructu operū. ꝗ ⁊c̄. D
Queritur vtx vidua in seculo manens ⁊ sine voto con=
tinens consequat fructum sexagesimū in celesti p̄mio?
Rñr ſm Antoñ. vbi s̄. ⁊ doc. ꝙ ad ꝯsequendū fructū nō
requirit necessario votū castitatis: sed h̄ est de pfectio
ne: qr desponsata chr̄o p votū est pfectius obligata: sed
sufficit firmū ꝓpositū ppetuo cōtinendi: etiā sine voto
si contineat cū effectu ita ꝙ nō cadat a ꝓposito: ꝙ si ce

ciderit: p pniam pōt habere premiū essentiale in ꝓposi
to continendi de cetero: sed fructū non habebit: qr non
debet fructus cuilibet victorie vł virtuti: sed excellen
ti ⁊ in materia excellenti. Vñ qr talis non ꝯtinuit vt de
buit: ꝗ nec fructū debitū ꝯtinētie habebit: licz p pniam
saluet: ⁊ p ꝓpositū de cetero ꝯtinendi speciale p̄mium
essentiale acquirat. O ꝗ hō aduerte qr p incontinentiā
tale ⁊ tantū bonū pdes qđ nunq̄z recupabis.s. aureolā
⁊ fructū. Nā si ꝟgo es ⁊ pdis ꝟginitatē: nunq̄z aureolā
virginalē recupabis. Itē si vidua es ⁊ ꝯtinentiā viola
ueris: nunq̄z fructū sexagesimū obtinebis. Si aūt cōiu=
gata es ⁊ adulterauerꝫ: licz p pniam saluerꝫ nunq̄z fru
ctū tricesimū habebis. Ad ꝓpositū. Btā Helizabet pri
mo q̄dem seruauit virginitatē castissime: tandē inuita
tradita est a patre in coniugiū vbi votum fecit ꝙ post
mariti mortem cōtineret. Demū viduata tā pfectissime
castitatē tenuit ꝙ.s. religiōis habitū suscepit ⁊ solenni=
ter vouit ⁊ perseuerauit. E
E — De obseruantia regulari viduarum — C Circa scđm de obseruantia regulari vt oēs genera
liter viduas in chr̄o doceamus querit: qualem vitā re
gulariter obseruare debeat vidua vt magnā.s. grām a
chr̄o obtineat exemplo btē Helisabet vidue. Ad quod
sciendū est ꝙ septē regulas debent vidue obseruare.
Prima regula dr sperationis. Unde dt apl's. i. Tim̄. v.
Que vere vidua est ⁊ desolata: speret in deo. Nam vi=
due mulieres pene omnes sunt desolate: qr frequenter
molestant ⁊ destituunt bonis tpalibus ⁊ varijs modis
opprimunt in hoc nequā ⁊ maligno mundo: ideo totam
spem debēt ponere in solo chr̄o ⁊ ipm̄ orare q̇ eas tanq̄z
sibi despōsatas p cōtinentiā vtiq̄z non derelinquet. Vñ
Eccī. ij. Quis sperauit in dño ⁊ derelictus est? q.d. nul
lus. Sit ꝗ ꝓ regula viduax ꝙ in tribulatiōe oēm spem
ponant in dño: non dubitent de auxilio. F Sed vñ
F — Deus paratus viduas adiuuare — probat ꝙ deus viduas semp paratus sit adiuuare ⁊ cō
solari in eo sperantes cū videamus sepius illas in hoc
seculo ab impijs totaliter oppressas ⁊ rarissime defen=
sores habere experientia docet. Rñr ꝙ h̄ satis ꝓbatur
Primo — ex signis quatuor. Primo ex signo exemplificationis.s.
chr̄i: qr ipe chr̄s dñs mulieri vidue solatium impendit
corde ore ⁊ ope: vt patet Luc̄. vij. vbi dr. ꝙ cū intraret
chr̄s in ciuitatē Naym ecce defunctus efferebat filius
vnicus matris sue vidue quā cū vidisset iesus misc̄dia
motus est sup eam. Ecce cōpassio cordis chr̄i sup vidu
as: ⁊ dixit illi: Noli flere: ecce cōsolatio oris. Et accessit
⁊ tetigit loculū ac resuscitauit eū ⁊ dedit matri sue: ec=
ce beneficium operis. In his ꝗ exemplum nobis dedit
chr̄s: qr vt Gre. ait. Ois chr̄i actio est nostra instructio:
⁊ p hoc docuit ꝙ ipe chr̄s semp est paratus cōsolari vi
Scđo — duas. Scđo ex signo gratificationis: qr a tpe vet. te.
legit ꝙ deꝰ viduis fecerit miras grās. Nā tpe Helie vt
legit. iij. Regū. xvij. Cum esset fames misit deus He=
liam ad viduā Sareptanam: que postq̄z dedit comede
re Helie: iuxta verbū eius hydria farine eius nō defe
cit: ⁊ lechitus olei non est iminutꝰ oibus illis diebus mi
raculose. Item Iudith vidue fecit deus talē grām mi
raculose vt interficiēdo Holofernē ppłm isrł liberaret
vt habet li. Iudith. Itē in nouo testa. Anna ꝓphetissa
vidua Iesum paruulū videre ⁊ ꝯsolari meruit. Lu. ij.
Deniq̄z oblationem vidue paupercule chr̄s cōmenda=
uit pre oblationibus diuitū: ⁊ filiū vidue suscitauit: vt
patuit s̄. Deniq̄z matri ꝓprie.s. virgini Marie viduate
in morte crucis constitutꝰ chr̄s dñs solatiū reliquit cum
Ioannem ei in filium cōmendauit. Ioan. xix. Nam dt.
Amb. ꝙ tunc virgo Maria iam mortuo sponso suo Io=
seph viduata fuit: alioquin non fuisset commendata al
teri. O ꝗ vidue consolemini in chr̄o qui gerit curam ve
Tertio — stram: state ꝗ fortiter. Tertio ex signo preceptionis:
quia deus precepit specialius de viduis omibus regi=
bus: principibus: iudicibus: aduocatis ac cunctis homi
nibus.s. vt viduas defensarent ⁊ eax causas tuerentur
⁊ ne eas opprimerent vel molestarent. Vñ Esa. i. preci
pitur iudicibus. Querite iudicium. Lyr̄. i. executionē
debite iusticie: subuenite oppresso: iudicate pupillo: de
fendite viduā.s. cōtra calumniantes. Itē principibus ⁊
regibꝰ ac p̄latis spūalibus p̄cipit Hiere. xxij. Facite iu

dicium ⁊ iusticiam ⁊ liberate vi oppressum de manu ca
lumniatoris: aduenam ⁊ pupillum ⁊ viduam nolite con
tristari: neq; opprimatis inique. Vñ Hiero. sup Hiere.
vt habet. xxiij. q. v. ca. Regũ inquit est ꝓprium facere
iudicium ⁊ iusticiã: ⁊ liberare de manu calumniantium
vi oppressum pupillũ ⁊ viduam. Item di. lxxxvij. ca. li=
cet. dt Gelasius papa. Licet oĩbus debeamus inquan=
tum possumus patrociniũ non negare: plus tñ viduarũ
causas exequendas diuina manifestat assertio. Deniq;
oĩbus chr̃ianis precipit. Iac. v. Religio. s. chr̃iana ↄm
Ly. munda ⁊ imaculata apud deũ hec est: visitare pu=
pillos ⁊ viduas in tribulatiõe eoꝝ. Sed heu hodierna
die nondũ visitant: quinpotius vexant inique turbant
⁊ expoliant. O viduaꝝ ꝑsecutores: o lupi rapaces: iu=
dices: falsi aduocati: testes iniqui: non vtiq; effugietis
Quarto ex signo vindicationis — vindictã. Quarto ex signo vindicationis probat. Nã
Exo. xxij. dñs dt. Vidue ⁊ pupillo non nocebitis: si lese
ritis eos vociferabunt ad me ⁊ ego exaudiã clamorem
eoꝝ: ⁊ indignabitur furor meus ꝑcutiamq; vos gladio.
Item Ecci. xxxv. Nonne lachryme vidue ad maxillam
descendunt ⁊ exclamatio eiꝰ sup deducentẽ eas. Unde
G Exemplum — hoc est vnũ pctõꝝ clamantiũ. G Ad id exemplũ de
eo qui rapuit vaccã vidue: que cũ repeteret: ille rñdit
Si ego non accipiã alius vtiq; rapiet tibi. Is post obi=
tum cũ esset in tormentis ⁊ vnꝰ demon crudelius eũ ve
xaret p̃ ceteris: dixit ei ille: Cur tu me tã crudelr affli=
gis. Demon rñdit. Si ego non affligerem alius vtiq; te
affligeret. Hec sunt ꝟba q̃ dicebas dũ vaccã vidue ra=
piebas. ꝗ ⁊c. Vñ claret ꝙ deus diligit ⁊ cõsolat bonas
Scda regula viduaꝝ — viduas sperantes in se. Scda regula. s. viduis ↄuan
da dr orõnis. j. Tim̃. v. Que ꝟe vidua est speret in dño
⁊ instet orõnibus ⁊ obsecrationibus nocte ac die. Aug.
Quãuis ad oẽs christicolas orare ꝑtineat specialis tñ
cura orõnis cõpetit viduis. Hec obseruauit btã Helisa
bet que cũ marito suo mortuo foret viduata in tribula=
tionibus: sperãs in dño gaudebat. Nã a vasallis tanq;
prodiga eiecta est: ⁊ cũ ancillis in stabulo porcoꝝ ꝑno=
ctans: rogauit frẽs minores vt Te deũ laudamus can
tarent p sua tribulatione. Deniq; orõni ⁊ ↄtemplationi
semp fuit intẽta: sepe in orõne facies eius mire resplen
debat: ⁊ ex eius oculis instar solis radij ꝓdibant: ⁊ erat
tanti feruoris vt eius orõ etiã alios inflãmaret. Cũ em̃
quendã iuuenẽ seculariter indutũ increpasset: ille ora=
tionem p se petiuit fieri ab ea. Cũ aũt orõni se dedisset
cepit ille clamare di. Dña cessate: qr totus cõburor ac
vestes cepit abijcere. Vñ pleriq; accurrẽtes ⁊ manꝰim
poneñ. estum ferre non poterant. Ut aũt btã Helisabet
orõnem cõpleuit: ille estuare cessauit: ⁊ diuina grã illu
Tertia — stratus ordinẽ minorẽ intrauit. Tertia regula dr re=
frenatiõis. s. lingue ⁊ ꝟbositatis. Iac. j. Si qs putat se
religiosum nõ refre. linguã suã huius vana est religio.
Verbositas em̃ turpis est in mulieribus: magis in vidu
is: ⁊ maxime in ꝟginibus. Hiero. In verboꝝ pondere
consistit probatio vite. Beata Helisabet fuit sctã. ꝗ ⁊c.
Quarta — Quarta regula oꝑationis: vt. s. nõ sint vidue ocio de
dite. Vñ. j. Tim̃. v. repħẽdit apl̃s viduas ociose discur
rentes p domos ⁊ verbosas. Ideoq; Hiero. dt. Semp
aliquid boni oꝑis facito vt te diabolus inueniat semp
occupatũ. Nã Berñ. dt. ꝙ oĩm vicioꝝ ⁊ tentationũ sen
tina est ociũ: Beata Helisabet filabat vt pauperes ve
Quinta — stiret. Quinta regula rigide mortificationis carnis.
Unde. j. ad Tim̃. v. Vidua in delitijs viuẽs mortua est.
Sãcta Helisabet ieiunabat ⁊ carnem per ancillas ver
Sexta — berari faciebat: ip̃a scutellas ⁊ ollas lauabat: ⁊ ne phi=
beretur ab ancillis eas alias destinabat. Sexta re=
gula viscerose miserationis. j. Tim̃. v. Vidua eligat in
bonis oꝑibus. s. misericordie testimoniũ habẽs si filios
educauit. s. erudiendo ad salutẽ: si paupes hospitio re
cepit. Beata Helisabet om̃ia oꝑa misericordie diligen
Septima — ter exercuit. Vñ ⁊ di. Quam bene nobiscũ agitur quia
dñm sic balneamus ⁊ tegimus. s. in pauperibus. Se
ptima regula meditatiõis crucis chr̃i ⁊ passiõis. Nã. j.
Pet. iiij. Chr̃o in carne passo vos eadẽ cogitatione ar
mamini. Aug. Memoria crucifixi crucifigit viciũ. Bea
ta Helisabet iugiter christum in corde portabat: vnde
⁊ christus sepe sibi apparuit: vt patuit ser. j. L. M. ⁊ sic
est in exemplum omnibus.
De copia meriti ⁊ premiationis beate Helisabet — ¶ Circa tertiũ de copia meriti ⁊ premij sit p ↄclusiõe
ꝙ bñdictus iesus btãm Helisabet suã sponsam monstra
uit fore meritꝫ ⁊ p̃mijs magnã p multoꝝ miraculoꝝ ho
norẽ ⁊ glĩam. Declarat primo: qr chr̃s sibi apparuit añ
mortẽ euocañ. di. Ueni electa mea in p̃parata tibi eter
na tabernacula. Scdo qr angelũ ad eam morientẽ mi=
sit pro solatio. s. in specie auicule dulciter canentꝫ corã
ea vt iocũde moreret. Tertio qr diabolus ↄfusus tunc
recessit sctitatem eiꝰ ꝑtimescendo. Nã diabolꝰ aduenit
etiam ad sctõs in hora mortis: ⁊ cũ ad eã morientẽ ve=
nisset: ip̃a eũ terruit ⁊ aufugere ↄpulit. Quarto qr odo
rꝫ suauitate fragrauit p casto aĩo ⁊ corꝑe mũdo. Quin
to qr iubilose in eius trãsitu angeloꝝ exercitus cecinit
aĩam in celũ transferendo ⁊ corpus modulationibꝰ ho=
norando. Nã in specie auiculaꝝ multaꝝ sup cacumen
eccl̃ie visi sunt angeli suauissime modulantes vt cuncti
mirarent. Sexto qr oleũ de eius corꝑe tumulato ema
nauit p miscdie oꝑibus que in vita exercuit ⁊ pietatis
magne signo monstrando. Hec patent ser. j. ex legenda
Septimo qr clarificauit eã chr̃s multis miraculis illu
strando: de quibꝰ ꝓlixũ foret ꝓsequi. Nã plurimos mor
tuos suscitauit deus ipsius meritis: cõtractos: cecosq;
etiã natos ⁊ varios infirmos curauit: demoniacos libe
rauit: cõtritos sanauit ⁊ gibbosos. Rogemus ꝗ vt eius
meritꝫ det nobis christus gratiam in presenti ⁊ tandem
gloriam Amen.

¶ De sancta Helisabet quartum sermonem vide
ex communi

¶ Itẽ de sctã Cecilia sermonẽ accipe potes ex cõi
sctãꝝ: applicando legendã.

Cecilia quasi celi lilia p — Legenda Cecilie
virginalẽ mundiciã fuit ꝟgo p̃clarissima: ꝓia=
pia romanoꝝ nobiliũ exorta: a cunabulis in fi
de chr̃i nutrita: euangeliũ chr̃i gerebat semp abscondi
tum in pectore suo ⁊ non diebus neq; noctibus cessabat
a colloquijs diuinis ⁊ orõne: suã virginitatẽ cõseruari
a dño flagitans. Cũ aũt cuidã iuueni Ualeriano despõ
satã fuisset ⁊ dies nuptiaꝝ cõstituta: illa subtus ad car
nem cilicio induta erat: desup deauratꝫ vestibus tecta
Et cantantibus organis ipsa in corde dño cantabat di.
Fiat dñe cor meũ ⁊ corpus meũ immaculatũ vt non cõ
fundar. Et biduanis ⁊ triduanis ieiunijs orans cõmen
dabat dño qd timebat. Uenit nox qua cũ sponso cubicu
li silentij secreta suscepit: ⁊ ita eũ alloquit: O amantissi
me iuuenis est secretum quod tibi volo dicere si iuras
illud conseruare. Iurat ille. Tunc ait: Angelũ dei ha=
beo amatorẽ: qui nimio zelo custodit corpus meũ: hic si
ꝑceperit ꝙ tu me polluto amore cõtingas statim feriet
te ⁊ morieris: si aũt sincero amore me diligas virginita
tem meã custodiendo: amabit te sicut ⁊ me: ⁊ ostendet ti
bi gloriam suam. Tũc Ualerianus nutu dei correptus
ait. Si vis vt credã tibi ostẽde mihi ip̃m angelũ: quem
si probauero ꝙ vere angelus dei sit: faciam quod horta
ris: si aũt virum alium diligis: te ⁊ illum gladio feriam
Cui Cecilia. Si in deũ veꝝ credideris ⁊ te baptizari
permiseris: ip̃m videre valebis. Uade igit in tertiũ mi
liarium ab vrbe via apia ⁊ pauperibus quos illic inue
nies dabis elynas ⁊ dices: Cecilia me misit ad vos vt
ostendatis mihi sctm̃ ep̃m Urbanũ: ad quẽ habeo secre
ta ꝑferre: illi aũt indica verba mea: ⁊ postq; ab eo fuerꝫ
purificatus: rediens angelũ ip̃m videbis. Cumq; Uale
rianus iuisset ⁊ sctm̃ Urbanum papam intra sepulchra
martyꝝ latitantem inuenisset: ⁊ hec om̃ia dixisset eidẽ
ille manus ad celum expandens cum lachrymis orauit
di. Dñe Iesu suscipe seminum fructus scꝫ castitatis qs
in Cecilia seminasti. Et subito apparuit senex niueis
vestibus indutus tenens librum aureis literis scriptũ.
Quẽ videns Ualerianus pre timore cecidit quasi mor
tuus: leuatus a sene mandatũ accepit in libro illo lege
ret, ⁊ legit sic. Unus deus: vna fides: vnum baptisma.

Unus deꝰ oim q̄ sup oēs est ꝛc̄. Dicit ei senior: Credis ita esse: an adhuc dubitas? Tunc exclamauit di. Non est aliud quod verius credi possit sub celo. Statim illo disparente: sctūs Urbanus eū baptizauit. Et rediens Ceciliā cū angelo loquente in cubiculo inuenit. Angelus aūt duas coronas ex rosis ꝛ lilijs paradisi in manu habebat: ꝛ vnā Cecilie: alteram Ualeriano tradidit dicens. Istas coronas immaculato corde ꝛ mundo corpe custodite: q2 de paradiso dei attuli: nec vnq̄ marcescēt nec odorē amittent: nec ab alijs nisi quibꝰ castitas placuerit videri poterunt: tu aūt Ualeriane pete qđ vis ꝛ consequeris. At ille. Nil mihi dulcius fratris vnici affectu in hac vita: peto vt ꝛ ipse veritatē mecū cognoscat. Cui angelus. Placet deo petitio tua ꝛ ambo cū palma martyrij ad dn̄m venietis. Post hec ingressus Tiburtius frater Ualeriani dixit. Miror hoc tpe hyemali roseus hic odor ꝛ liliorꝫ vñ spiret: cōfiteor ita sum refectꝰ vt totū me putē imutatū. Ualerianꝰ dixit. Coronas de rosis ꝛ lilijs miro candore vernantes habemꝰ: quas tui oculi videre non p̄ualent. Tiburtius dixit. In somnijs loqueris: an in veritate? Cui Ualerianus. Usq; mō in somnijs fuimus: sed iā nnnc in veritate manemus. Ad quem. Quis te docuit hoc? R̄ndit Ualerianus. Angelus dn̄i: quē ꝛ tu videbis si purificatꝰ fuerꝭ ꝛ oibus idolis abrenunciaueris. Tunc Cecilia euidenter ei ōndit idola esse muta ꝛ insensibilia. Tandem misit eum ꝑ baptismate cū Ualeriano ad sctm̄ Urbanū: ꝛ interim dixit Tiburtius fratri suo. Obsecro te frater dic ad quē me ducturus es? At ille. Ad Urbanū epm̄. Tiburtius ait. Ille totiens damnatꝰ est morti: ꝛ si inuentꝰ fuerit cremabit: ꝛ nos pariter peribimus. Cui Cecilia. Si hec sola esset vita: iuste hanc pdere timeremꝰ. Est aūt alia melior q̄ nunq̄ perdit: quā filiꝰ dei nobis enarrauit ꝛ miraculis monstrauit. Tunc cepit ei de trinitate in diuinis: ꝛ de aduentu filij dei ꝛ eius passione p̄dicare: ꝙ ꝯgruū fuerit chr̄m ꝑ nobis pati: vt satisfaciendo redimeret hō. Tandē Tiburtius ductus est ad sctm̄ Urbanū ꝛ baptizatus sepe angelos dei videbat: ꝛ oia que postulabat mox obtinebat. Ualerianus igit ꝛ Tiburtius elemosynis insistebant ꝛ sctōꝝ corpa q̄s prefectꝰ Almachiꝰ occidebat: sepulture tradebāt. Qđ audiens Almachiꝰ eos ad se vocauit ꝛ inquisiuit: ac post plura ꝟba p̄cepit vt offerrent dijs libamina. R̄nderunt. Nos deo ꝟo sacrificium q̄tidie exhibemus. Traduntur ḡ in custodiā Maximi. Quibus ille ait. O iuuentutꝭ flores fratres quō ad mortē quasi ad epulas festinatis. Cui Ualerianus ait. Promitte te crediturꝫ ꝛ videbis post mortē gl'iam aiaꝝ nostraꝝ. Et Maximus ꝓmisit si h̄ viderit. Dumq; aurora finem daret nocti Cecilia dixit. Eia milites chr̄i abijcite opa tenebraꝝ ꝛ induimini arma lucis. Quarto ḡ miliario ab vrbe scti ducunt ad statuā Jouis: ꝛ dū nollent sacrificare pariter decollant. Tunc Maximꝰ cum iuramento asseruit se eoꝝ angelos vidisse fulgentes: ꝛ aias eoꝝ quasi virgines de thalamo exeūtes ꝛ in celū ꝑ angelos deductas. Credidit ḡ Maximus in chr̄o ꝛ ois familia eius: ac vniuersi carnifices: ꝛ baptizati sunt. Almachiꝰ audiens tādiu plubatis cedi fecit Maximū donec spm̄ excussit. Cuius corpꝰ cecilia iuxta Ualerianū ꝛ Tiburtiū sepeliuit. Post hec ceciliā quasi coniugem Ualeriani iussit Almachius sibi astare: iussitq; vt idolis immolaret aut mortis sn̄iam incurreret. Cunq; prompti se morti offerret: appartores ꝛ multi assisteñ flebant ꝙ tā decora ꝛ nobilis puella vltro morti se traderet. Sed cecilia dixit ad eos. Hoc non est pdere iuuentutē sed mutare: dare lutū ꝛ accipe auꝝ: dare vile habitaculū ꝛ accipe p̄ciosum. Nam deus reddet centuplū. Tunc crediderūt in chr̄o quadringenti ꝛ baptizati sunt. Quo audito Almachius Ceciliā interrogauit. Cuius conditiōis es? Et illa. Ingenua sum ꝛ nobilis. Cui Almachius. Ego te de religiōe interrogo. Et cecilia. Interrogatio tua stulta est q̄ duas r̄nsiones vna putat inquisitione ꝯcludi. Et Almachius. Un̄ tibi tanta p̄sumptio r̄ndendi? At illa. De ꝯscientia bona ꝛ fide nō ficta. Cui Almachius. Ignoras cuius potestatis sim? q2 viuificandi ꝛ mortificandi mihi tradita est potestas.

mus Cecilia. Cōtra veritatē publicā ꝓbo te nunc esse mentitū: vitā eīn viuētibus tollere potes: mortuis aūt dare nō potes: es ḡ minister mortis ꝛ non vite. Cui Almachius. Ut qđ cū tanta supbia loqueris? Et illa. Nō est supbia sed ꝯstantia: nā nos scientes sctm̄ dei nomen oīno negare non possumus: melius est eīn feliciter mori q̄ infeliciter viuere. Cui Almachius. Jam depone amentiā ꝛ sacrifica dijs. Cui cecilia: Nescio vbi oculos amiseris: nā q̄s tu deos dicis nos saxa esse videmꝰ: mitte manū ꝛ tangendo disce qđ oculis nō vides. Tūc iratus iussit eā ad domū suā reduci: ibiq; tota die ac nocte in bullienti balneo ꝯcremari: q̄ quasi in loco frigido mā sit: nec modicū sudoris p̄sensit. Qđ cum audisset Almachius iussit eā in ipso balneo decollari. Quā spiculator tribus ictibꝰ in collo pcussit: sed tn̄ caput amputare non potuit. Et q2 decretū erat ne quartā pcussionem decollandus acciperet: eā semiuiuā cruentus carnifex reliquit. Per triduū aūt supuiuens: oia que habebat pauperibus distribuit: ꝛ oēs q̄s ad fidē ꝯuerterat Urbano epō ꝯmendauit di. Triduanas mihi inducias a dn̄o poposci: vt hos tibi ꝯmendarē ꝛ domū meā in eccl'iam consecrares. Et sic fecit epš. Ipamq; sepeliuit circa annos domini. ccxxiij. Rogemus ḡ chr̄m vt eiꝰ meritꝭ det gratiam ꝛ tandem gloriam Amen.

¶ De sancto Clemente sermonem vide ex cōmuni applicando Legendam.

Legenda clementis

Clemens a clemētia dr̄ quia misericors fuit ex nobili romanoꝝ prosapia ortus: patre Faustidiano: matre Matidiana habuit duos frēs quoꝝ vnꝰ Faustinꝰ: alter Faustus dicebat. Cunq; matidiana esset multū pulchra: frater mariti eā ꝯcupiuit ꝛ q̄tidie molestabat. Illa non ꝯsentiens cū h̄ viro timeret reuelare: ne inter duos frēs inimicitias suscitaret: cogitabat se p tp̄s a patria absentare donec aspectu eiꝰ subtracto illiꝰ amor ꝯdesceret. Ut aūt a viro suo ip̄etrare posset callide somniū ꝯfinxit di. viro: ꝙ. s. p somnij visum vir apparuit p̄cipiēs sibi vt cōfestim cū duobus geminis Faustino. s. ꝛ fausto ex vrbe discederet donec reditū idē imparet: alioqn cū liberis periret. Maritus expauens misit eos Athenas vt ibi interim filios faceret erudiri. Minorē aūt filiū Clemētem apud se retinuit. Cunq; nauigarent naufragiū passi sunt: ꝛ mater sine filijs a fluctibꝰ eiecta euasit: clamores dans ꝛ vlulatus: manusq; lacerabat morsibꝰ. Tandem apud quandā viduā recepta hospitio victū q̄tidie manibus q̄rebat: sed modico post tpe manꝰ eiꝰ sunt arefacte ꝓpter morsus crebros: nec opari potuit sed ꝛ hospita eiꝰ paralysim incurrit. Sicq; matidiana mendicare cōpellit: ꝛ ipa cū hospita ex his q̄ mendicabat pascebant. Cōpleto anno vir missis viris cepit requirere semel: scđo: ꝛ tertio q̄ deuenisset: nec inueniens vllū vestigiū: ipsemet ad querendū iuit in naui relicto clemente filio sub tutoribꝰ. Et sic clemens viginti annis orbatus rome stetit: studijsq; lraꝝ se cōtulit ꝛ summū phie apicē apphendit: vehementer aūt desiderabat quāt sibi aie imortalitas p̄suaderi posset. Deniq; cū barnabas apl's romā venisset ꝛ fidē chr̄i p̄dicaret: phi eū deridebāt: ꝛ clemens ꝑ derisu barnabe questionē fecit di. Cū culex anial sit exiguū: qđ est ꝙ sex pedes habet ꝛ insup alas possidet: elephas aūt cū sit immane aīal nec alas possidet: ꝛ tm̄mō q̄tuor pedes habꝫ. Cui Barn̄. r̄ndit. Stulte tue questioni possem r̄ndere si causa discende ꝟitatꝭ q̄reres: sꝫ nūc de creaturꝭ dicere vobis aliqđ absurdū est: cū ꝯditorē ignoretꝭ. Nā iustū est vt in creaturꝭ erretis q̄ creatorē nō cognoscitꝭ. Hoc ꝟbū cordi clemētꝭ phi valde inhesit: ita ꝙ fidē chr̄i a barnaba instructꝰ suscepit: ꝛ postmodū in iudeā ad petrū ꝓperauit ꝛ eiꝰ discipulꝰ factꝰ est. Qui de ꝓgenie interrogatꝰ a petro: retulit qđ mr̄i ꝛ fribꝰ ac p̄ri accideri. Eo tpe simon magꝰ duos discipulos habebat. s. Aqlā ꝛ Nicetā: q̄ eiꝰ fallacias agnoscentes eū reliq̄runt ꝛ petri discipuli sunt effecti. Accidit q̄dā vice petrꝰ cū discipulis aduenire ad insulā

in qua Matidiana morabaꝛ.s.mater Clemētis: quam
mendicantē vidēs:cur nō operareꝛ manibꝰ īcrepauit
Illa dixit manus insensibiles habere:addiditqꝫ. meliꝰ
mihi fuerat in mari mori:⁊ vtinam me ꝑcipitassem vt vl
tra non viuerē:⁊ narrauit ei oēm sue fortune euentum
Ad quā Petrꝰ. Est quidam apud nos adolescens noīe
clemens qui hec refert matri ⁊ fratribꝰ accidisse. Illa
audiens stupore ꝑcussa corruit: ⁊ tandē cū lachrymis
ait. Ego sum mr̄ adolescētis: rogo vt eum oñdas mihi.
Quam petrus duxit ad nauē. Uidens aūt clemens pe
trū manu ducere mulierē ridere cepit. Adueniens illa
statim in amplexus clementis ruit ⁊ crebro osculari ce
pit. Quā ille putās insanientē repellebat. Cui Petrus
O fili clemēs noli repellere matrē tuā. Quā recogno-
scens flere cepit vterqꝫ:⁊ q̇d patri acciderit ac fratribꝰ
enarrantes alternatim suspiria dabant. Tunc ad ꝑce-
ptū petri hospita illiꝰ que paralytica iacebat adducta
ab illo cōtinuo liberaꝛ. Interea Niceta ⁊ Aquila ꝑcō-
tanꝛ q̄ esset hec mulier. Auditisqꝫ a clemēte ⁊ petro re
bus gestis obstupefacti dixerūt: dñe deus q̇d est hoc?
Nos sumus inquiunt Faustinus ⁊ Faustus q̊s ip̄a ma
ter nr̄a extimat in mari periisse: ⁊ in amplexus matris
ruerunt. Illaqꝫ p̄ gaudio velut amens effecta corruit:⁊
spū̄ resumpto ait: Obsecro dulcissimi filii narrate quō
euasistis de mari? Rñderunt. Resoluta naue nos cum
suꝑ quandā tabulā veheremur q̇dam pirate nos inue-
nerunt:⁊ mutatis noībus vendiderūt cuidā honeste vi
due:q̄ nos vt filios habuit ⁊ erudiri fecit. Tandem Si
moni mago adhesimus:cuiꝰ fallacias agnoscentes: Pe
tri discipuli effecti sumꝰ. Sequenti die petrꝰ assumptis
tribus fratribꝰ.s.clemente:aquila: ⁊ niceta intrauit ad
secretiora loca insule causa orōnis: quos videns senex
quidā pauꝑ alloqui cepit di. Cur sic erratis vt orandū
putetis cū in mūdo nil sit diuina ꝓuidētia: sed fortuitus
casus ⁊ genesis oīa agunt: sicut ⁊ ego oīa in me exꝑtus
sum. Siue ḡ oret q̊s siue nō:qđ genesis ꝯtinet implebiꝛ
Tunc ex mandato petri ceperunt illi disc ipuli ꝯtra eū
disputare:aptis rōnibus ostendeñ. diuinā ꝓuidentiam
in mundo:eūqꝫ ob reuerentiā crebro p̄rem noīabant in
disputatiōe. Quibꝰ aquila dixit. Cur eū p̄rem vocamꝰ
cū chr̄s dixit. Neminē p̄rem suꝑ terrā vocare:⁊ mox in
tulit ad senē:non iniuriose accipe h̊ p̄r. Tūc oēs riserūt
dicētes. Facis id de q̊ alios culpas:p̄rem vocañ. senē.
Tandē senex dixit. Quō possum diuinā ꝓuidentiā cre
dere:cū in mea cōiuge ⁊ filiis exꝑtus sum accidisse oē
illud qđ genescos dictabat:⁊ narrauit eis oē illud qđ
supra dictū est de Matidiana vxore peregre ꝓfecta cū
duobus filiis ⁊ in mari periclitata. Re narrata filii vo
lebant in amplexꝰ eiꝰ ruere ⁊ rem aperire: sed petrus
ꝓhibuit:ꝯcipiens expectare:⁊ dixit seni. Si ego ꝯiugē
tuā castissimā cū filiis tuis assignauero:credis ne ꝙ ge
neseos nil sit? Cui ille. Impossibile est h̊ fieri. Tūc pe
trus ait. Ecce iste filiꝰ tuꝰ clemens: ⁊ hi sunt duo gemi
ni filii tui.s.Faustinꝰ ⁊ Faustus. Tunc ruerunt in oscu
la:⁊ oīa q̄ acciderant narrañ. Ecce ⁊ vxor aduenit cum
lachrymis clamitans. Ubi est vir meꝰ ⁊ dñs meus:⁊ sic
se cognoscentes in amplexus ruerunt lachrymantes.
Hec ⁊ plura in legēda sunt scripta ex itinerario clemē
tis q̄ ꝑtranseo. Post hec petrꝰ romā veniens ⁊ ibi mlťo
tp̄e p̄dicans:dū ꝓuidisset imminere suā mortē: ordina-
uit clementem in papā successoꝝ. Mortuoqꝫ Petro cū
fuisset electus:talibꝰ moribꝰ pollebat vt iudeis ⁊ genti
libus ac oībus chr̄ianis cōplaceret. Inopes chr̄ianos
mendicare non sinebat:sed singulis noīatim scriptꝪ sub
ueniebat:ꝑ oēs regiones p̄dicabat ⁊ multos cōuerte
bat:inter q̊s domicellā.s.virginem neptem domiciani
impatoris sacro velamine consecrauit:⁊ theodorā vxo
rem Sisinnii amici impatoris ad fidem cōuertit ⁊ in ca
stitatis ꝓposito manere fecit:⁊ plura miracula faciens
que ꝑtransimus cā breuitatis. Tandem comes sacroꝝ
pecunia multis data cōcitauit seditionem ꝯtra clemen
tem:quem vrbis p̄fectus cepit inclinare ad se ⁊ redar-
guere. Cui clemens ait. Nō est curandū ꝙ multi canes
latrant ꝯtra nos:nā nō possunt facere vt nō simꝰ hoīes:
ꝙ ipsi nihilominus manent canes. Tunc Mamertinus
prefectus seditionem ppl̄i non ferens: scripsit impatoꝛi
Traiano. Qui rescp̄sit ꝙ aut sacrificaret:aut trās ma-
re in eremū tersone exilio mittereꝛ. Missus est ḡ in exi
lium:⁊ secuti sunt eū multi clerici ⁊ laici. Ueniens aūt ad
insulā inuenit ibi plus q̄ꝫ duo milia christianoꝝ iamdu
dum ad secāda marmora damnatoꝝ:qui videñ. eū in la
chrymas proruperunt. Quos consolans ait. Non meis
meritis ad vos me misit dñs vestrꝪ coronis participem
fieri. Et cū ab eis audisset ꝙ aquā a sexto miliario hu
meris deportarent:ꝑcepit vt orarent. Orōne facta:vi-
dit agnū stantē:qui pede dextro erecto q̄si locū ep̄o oñ
debat: ⁊ ꝑcusso loco statim fons magnꝰ erupit ⁊ in fluui
um creuit vniuersis gaudentibꝰ. Ad hāc famā multi cō
fluebāt:⁊ vna die ampliꝰ q̄ꝫ q̇ngenti sunt baptizati ac ꝑ
totā ꝓuinciā illā infra annū idoloꝝ templa destrueñ. se
ptuagintaq̇nqꝫ eccl̄ias edificarunt. Anno dñi.c. Traia
nus cepit impare:q̇ h̊ audiens quendā ducē illuc misit:
q̇ cū cōspiceret oēs ꝓ chr̄o libenter mori:multitudini
cessit:⁊ solū Clementē ligata ancora ad collū in mare p̄
cipitauit di. Iam nō poterūt ip̄m chr̄iani colere. Stan
te aūt oī multitudine ad littꝰ Corneliꝰ ⁊ Phebꝰ discipu
li p̄ceperūt orare oēs vt dñs corpꝰ sui martyris mōstra
ret. Staticꝫ mari ꝑ tria miliaria recedente:oēs ꝑ siccū
ingressi:inuenerūt in modū tēpli marmorei habitaculū
a deo paratū:⁊ ibi in arca corpꝰ scti clementꝪ ⁊ ancorā
iuxta eū. Reuelatū est aūt discipulis ne inde tollerent
corpus. Si nanqꝫ anno tp̄e passiōis eiꝰ ꝑ septē dies ad
tria miliaria mare recedebat ⁊ siccū iter aduenientibꝰ
prebebat. Sed post multoꝝ annoꝝ curricula (vt refert
Leo Hostieñ. ep̄s) miraculū marini recessus ob culpā
inhabitātiū cessauit. Barbari etiā tp̄e marini recessus
venieñ. templū destruxerūt: ⁊ arca cū corp̄e erat obru
ta marinis fluctibꝰ:diuina tm̄ reuelatiōe ad orōnem ep̄i
⁊ cleri inuentū est corpꝰ ⁊ ancora ⁊ deportatū tersonā.
Et tandem romā multis oñsis miraculis:vbi in eccl̄ia q̄
nunc dr̄ scti clementis honorifice est corpꝰ collocatū ad
laudē dñi iesu:q̇ cū p̄re ⁊ spū̄scto viuit ⁊ regnat vnꝰ deꝰ
in secula seculoꝝ Amen.

De sctā Catharina Sermo.j.cū Legenda.

Concupiscet rex decorē
tuū qm̄ ip̄e est dñs deus tuus. Ps̄.xliiij.⁊ ad A
honorē huius festiuitatis. A Sicut vide-
mus ꝙ in mūdo q̄nto aliq̇d est celo ꝓpinquiꝰ tāto est cla
riꝰ:pulchriꝰ:⁊ deo ꝑ ꝯformitatē ꝓximiꝰ sic patꝫ in aqua
respectu terre:in aere ⁊ igne ac celesti corp̄e stellisqꝫ ⁊
maxime celo empyreo qđ suꝑ alia est clariꝰ:pulchriꝰ:⁊
ꝓ dei habitaculo ac btōꝝ glīa ꝯuenientiꝰ est ꝓximo: sic
hoīs aīa q̄nto est celestis ꝯuersationis ꝑ castitatē:tāto
est pulchrior corā deo ⁊ ad inhabitandū amabilior. Nā
Aug. dr̄ ꝙ castis mentibꝰ illabiꝛ deꝰ. Itē Amb. de ꝟgi.
Pulchritudinē maiorē q̊s extimare poterit decore ꝟgi
nis q̄ amaꝛ a rege.s.chr̄o: ꝓbaꝛ a iudice: dedicaꝛ deo?
Sed qm̄ btā Catharina fuit ꝟgo castissima:⁊ ideo chr̄o
dilecta:merito de ip̄a dicunꝛ ꝟba p̄missa: Concupiscet
rex decorē tuū:qm̄ ip̄e est dñs deus tuus. Iuxta q̄ ver
ba tria mysteria notabimus pro hoc sermone s̄m ꝙ de
his tribus beata Catharina commendatur ⁊ in exem-
plum nobis proponitur.

Primo de deo grata ꝯplacentia. ibi: Concupiscet
rex christus

Scđo de decora mūdicia. cū subdiꝛ: decorē tuū.

Tertio de preclara patientia.s. amore chr̄i. ideo B
dr̄:q2 ip̄e est dñs deus.

B
Circa primū de ꝯplacētia caste mentis.s. apud chri De cōplacen
stū queriꝛ: Quare chr̄s dñs cōcupiscit specialiꝰ mentē tia caste men
castā inhabitare? Rñr ꝙ ꝑcipue q̄druplici rōne. tis

Prima rō dulcis refectionis

Scđa rō celestis virtutis

Tertia rō diuinalis ꝯformationis

Quarta reginalis desponsationis

Prima rō refectiōis. Nā videmꝰ ꝙ q̇libꝫ hō delectabiľr Prima rō re
manet in hospitio vbi reficitur cibo: potu: quiete. sed fectionis

mens vel aĩa casta dulciter reficit chr̃m. Vñ. ij. Cañ. ij. Qui pascit̃ inter lilia. i. virginalia ⁊ casta corda. Aug. O q̃z dulces sunt fructus charitatis: nã in eis singulariter reficit̃ dñs maiestatis. Nimirꝫ legit̃ Heb. ix. ꝙ in arca testamenti erant hec. s. vrna aurea habens manna: ⁊ virga aaron que fronduerat, ⁊ tabule testamenti. s. in q̃bus erat decalogus descriptus digito dei. Ista aũt arca significabat mystice cor humanũ. Erat em̃ de lignis sethim imputribilibus: ⁊ deaurata intus ⁊ foris: rep̃sentans locũ diuinũ: nã ⁊ deus ip̃e ibi dabat responsa. Sic cor humanũ debet esse imputribile ꝑ pct̃m mortale: q2 vt d̾r Sap̃. j. Nõ habitabit deus in corꝑe subdito pct̃is. Debet etiã esse deauratũ intus ⁊ foris ꝑ charitatẽ dei ⁊ ꝓximi. De q̃ Apoc̃. iij. Suadeo tibi emere aurꝫ. s. charitatis: vt sic sit locꝰ deo dignus. Sed in h̃ hospitio cordis debet hõ habere. Primo manna v̾bi diuini: q̃ tanq̃z dulci cibo reficit̃ chr̃s: q̃nto melius decoquit̃ ꝑ ardorẽ charitatis. Gre. homel. viij. Cibus mentis est v̾bũ dei. Vñ chr̃s dñs dixit Joan. iiij. Meus cibus est vt faciam voluntatẽ eius q̃ misit me. Et loquit̃ ibi de cõuersione aiarꝫ ad v̾bum dei ꝺm Ly. Sc̃do debet hõ habere virgam p̄nie q̃ est ꝓ dulci potu chr̃i. Berñ. Lachryme penitentiũ vina sunt angelorꝫ: quibus delectant̃ cũ deo. Tertio debet habere quietẽ ꝯscientie bone ĩ obseruantia preceptorꝫ decalogi. Berñ. Lectulus chr̃i floridus est bona ꝯscientia: in qua dulciter requiescit. Ex his patet ꝙ sicut in arca dñi fuerunt illa tria p̃dicta sic in aĩa casta debent esse hec tria. s. v̾bum dei: p̄nia ⁊ bona ꝯscientia in obseruando oĩa p̃cepta. Et vbi hec tria fuerint chr̃s dñs dulciter reficit̃ cibo: potu quiete: recedit aũt vbi hec nõ fuerint. Et q2 casta mens hec obseruat: ideo chr̃s ibi habitat.

Sc̃da celestꝫ virtutis

Sc̃do rõne celestis v̾tutis: q2 celestis vita est in v̾ginitate. Vñ Hiero. in ser. de assump. Profecto in carne sine carne viuere non terrena sed celestis vita est. Deus aũt in celo habitare vult: sic ⁊ in tẽplo castitatis. Ps̃. Dñs in tẽplo sctõ suo: dñs in celo sedes eius. Vñ Beda. expresse suꝑ Lu. d̾t: ꝙ chr̃s in summa pace ⁊ virginali vtero incarnari ac nasci voluit: vt monstraret q2 pacẽ in hoĩbus ⁊ castitatẽ diligit. Nam quare in celo chr̃s dñs habitare diligit nisi q2 ibi ẽ summa mundicia ⁊ pax sempiterna in dei charitate. ps̃. In pace factus est locꝰ eius. Et iterꝫ. Tu aũt in sctõ. i. mundo habitas laus isrl̃. Et sic ptꝫ ꝙ in pace. i. castitate habitare vult deꝰ tanq̃z in celo: sꝫ ĩ discordia ⁊ ĩmundicia sic̃ in inferno h̾itat diabolus.

Tertia diuinalis ꝯformationis

Tertio rõne diuinalis cõformationis: q2 assimilat̃ hõ ꝑ v̾ginitatem chr̃o dei filio ⁊ v̾gini m̃ri eius. Similitudo aũt est causa dilectionis ꝺm ph̃m. ij. de aĩa. Amabilis ḡ virtꝰ est: q2 Sap̃. vj. Incorruptio ꝓximũ facit deo.

¶ Quarta reginal' desponsationis

¶ Quarto rõne reginalis desponsationis. Nam vt d̾t Cyprianus. Virginitas est regina virtutũ: soror angelorꝫ: possessio oĩm bonorꝫ. Sed quare castitas reputat̃ regina virtutũ: cum fides ⁊ charitas precellant: sine quibus nil valet castitas? Respondetur ꝙ primo ꝓpter dignitatem: quia est a chr̃o rege oĩm despõsata: propter quod castitatem tenentes sponse chr̃i nominant̃. Unde canit ecclesia. Veni spõsa chr̃i accipe coronam quam tibi dñs ⁊c̃. Secundo propter mirabilem sublimitatem. Nam vt Aug. docet. Rara ⁊ insolita faciunt mirari. Et declaratur. Nonne maius est hoĩem creari in vtero matris q̃z mortuum hoĩem resuscitari? constat ꝙ maius est: quia in ortu hominis deus ex nihilo creat animã: sed in resuscitatione solum reunit ante creatam: ⁊ tñ ortus vel natiuitas hominis non reputatur pro miraculo: quia hoc est consuetum ꝺm cursum nature: sed mortui resuscitationem oẽs mirantur: quia hoc est rarꝫ ⁊ insolitum. Ad propositum. Virginitas vel castitas in hominibus est virtus valde rara. Unde Berñ. super. Cañ. ser. lxvij. Rara in terris est continentia. Et Greg. dist. l. Quia sanctitas. dicit: ꝙ pauci inueniuntur sine carnali delicto: ergo est virtus mirabilis ⁊ regia: per quã regit anima corpus: ne in eo regnet luxurie vicium. Tertio ꝓpter coronam reginalem: quia virginitati debetur in celo aureola ꝺm doct. sup. iiij. Ad propositum. Btã Catharina virginitatem castissimam tenuit: ⁊ ideo a chr̃o rege dilecta: ⁊ miraculose desponsata fuit.

D
Ortus btẽ catharine

D Legit̃ de ortu ꝙ in Alexandria erat q̃dam rex Costus noĩe p̃diues ⁊ gl̃iosus: sed multo tꝑe ꝓle caruit. Vñ diis impendebat multa sacrificia (vt paganus) ꝓ ꝓle habenda: sed q2 demones non possunt creare aiam humanam: nil sibi hec ꝓfuerũt. Interea q̃dam ph̃s noĩe Alphorabiꝰ fuit in Grecia magnꝰ ⁊ famosus. Quẽ rex audiẽs missis l̃ris ad se accersiuit ⁊ ip̃m interrogauit vñ h̃ sibi foret ꝙ ꝓlem ex regina nõ haberet. Qui consideratis sapienter regis ⁊ regine cõplexionib᷒: iudicauit ꝙ nõ ex defectu nature h̃ esset sꝫ diuina ꝓuidẽtia. Cõsuluit ḡ sacrificia fieri. Cunq̃z rex dixisset sibi multa iã facta diis sacrificia: Ph̃s ait. Licꝫ plures deos dicamꝰ: tñ vnũ esse ꝑ oĩbus rõ dictat. Nimirũ ⁊ Aristo. ꝯcludit. xij. li. Metaph̃. ꝙ mala est pluralitas principũ: sit ḡ vnus p̃nceps ⁊ rector oĩm. Entia em̃ nolunt male disponi: ⁊ ideo bonũ vniuersi ꝯsistit in vno primo principio. s. deo ad q̃d oĩa ordinant̃: a deo nanq̃z dependet celũ: terra: ⁊ tota natura. Hec ibi. Cõsuluit ḡ Alphorabiꝰ regi ex auro optimo fundere imaginem magno deo deorꝫ: ⁊ illi ꝓ habenda ꝓle sacrificare. Acquieuit rex ⁊ dedit aurꝫ artificibꝰ q̃ disposuerũt fundere imaginẽ magni regis purpurati ⁊ coronati ac nomẽ imposuerũt: deus deorꝫ. Sed q̃d hõ ꝓponit: deꝰ aliter disponit. Excussa em̃ lima in q̃ imago fuit fusa: ecce p̃ter artificis intentionẽ: inuenta est fusa imago crucifixi saluatoris. Stupefacti oẽs eũ vellent destruere: ph̃s ꝓhibuit di. ꝙ ex q̃ magno deo talis placuit imago maneat sic. Cunq̃z in templũ idolorꝫ induxissent erigendũ: ecce oĩa idola ibi existentia corruerũt. Sacrificiis cõpletis: visa est post aliq̃t dies regina a rege grauidata: ⁊ peperit puellã mire pulchritudinis: quã letus rex de ꝯsilio ph̃i noĩauit ab illo miraculo ruine idolorꝫ hoc noĩe Catharina: q̃d interpretat̃ vniuersalis deorꝫ ruina.

Catharina

Que educata talis fuit ingenij vt vsq̃z ad. xiij. annũ etatis oẽs septẽ artes liberales sciret: vñ ꝓ magnitudine scientie: magistrorꝫ grecie gẽma est nũcupata. Tandem pater eiꝰ ad mortẽ infirmat̃: ⁊ vocata Catharina cõmisit sibi in testamẽto. Primo ꝙ illũ magnũ deũ deorum ⁊ eius imaginem coleret in sua vita. Sc̃do vt sponsum non acciperet nisi talẽ q̃ generis nobilitate: corꝑis pulchritudine: scientia ⁊ diuitiis similis sibi foret. Et sic resignato regno ipsi: p̃r migrauit. Non multo post vt in eadem historia legit̃: etiam regina. s. mater Catharine migrauit a seculo. Catharina autẽ gubernabat regnũ prudentissime. Hec secũ semꝑ. xxiiij. virgines ⁊. xij. matronas: centũq̃z armigeros exceptꝭ pedissequis ⁊ camerariis ad magnificentiã habuisse d̾r.

E
Legenda de heremita ad quẽ catharina deuenit

E Accedit aũt quadã vice vt ꝓ certis causis ad metas alexandrie cũ suo magno comitatu transeũtes inter syluas iter rectũ amitterent: ⁊ errando huc atq̃z illuc: diuina ꝓuidentia inuenerũt quendã sctm̃ senẽ in cella orantẽ: qui suꝑ cacumen celle habebat imaginẽ crucifixi erectã. Qua visa: ait Catharina intra se dicens. Iste senex ⁊ ego vnũ deũ colimus. Tunc intrans cellã senis cepit eũ de varijs iterrogare. Senex aũt cepit eidẽ de ꝯditiõe hoĩs ⁊ diuina incarnatiõe ac passionis eiꝰ redẽptione loqui. Cunq̃z hec catharina nõ curaret vtpote pagana: senex inspiratus a deo interrogauit eam cur tanto tꝑe sponsum accipere noluisset: que narrauit q̃d sibi pater suus mandauerit: ⁊ ꝙ ideo non acceperit sponsum quia non inueniret sibi cõparem nobilitate: formositate: diuitijs ⁊ sapientia. Ad quã senex ait. Quid te iactas de mundanis: nunquid audisti de q̃dam regis magni filio q̃ est suꝑ oẽs reges ⁊ dominos: cuiꝰ pulchritudinem sol ⁊ luna ⁊ oĩa mirant̃: qui oĩa scit p̃terita: presentia ⁊ futura: cuiꝰ diuitie nunq̃z decrescunt: qui nõ vult habere sponsam nisi semꝑ castã manentẽ: cuius mater virgo est ⁊ p̃r feminã nescit: cui angeli seruiũt. Tũc nutu dei cepit catharina desiderare ardenter q̃s esset ille: ⁊ vbi aut quõ ad eiꝰ noticiã posset venire. Cepit etiã senẽ de h̃ rogare instanter vt eidẽ hũc manifestaret. Ait senex. Ecce in tabula parua imaginẽ m̃ris illius virginis ⁊ filii tibi dabo quam diligenter custodi: ⁊ nocte futura corã ista imagine prouoluta genibus: rogita matrem hanc virginem vt tibi ostẽdat filiũ: nam benigna est ⁊ te exaudiet.

Accepta tabula illa ⁊ a sene de recta via edocta vene-
runt ad villam in hospitia: ⁊ nocte eiectꝭ oibus. Catha
rina cepit cũ lachrymis corã imagine p̃cari: ⁊ tandem
lassata fletibus obdormiuit: ⁊ videbat ecce se q̃si in pra
to amenissimo esse: ⁊ a longe ꝟginem elegantẽ ⁊ filium
in vlnis tenentẽ ſm similitudinẽ picture in tabula. Ap-
propinquans Catharina volebat videre faciẽ illi⁹: sed
ille diuertit. Dixit ei mr̃. Uides ne fili q̃nto desiderio
flagrat hec puella Catharina te videre. Respõdit pu-
er matri dicẽs. Tu nosti ꝙ pedisseque nr̃e p̃cellũt istã
⁊ quõ põt hec me videre cũ nõ sit lota facie sed sordida
⁊ visio disparuit. Euigilans g̃ mane facto ardẽtiori de
siderio ad senẽ rediit. Interim angel⁹ seni apparuit di
cens: ꝙ eã de fide instrueret ⁊ baptizaret. Cũ g̃ venis-
set ⁊ visionẽ narrasset: senex rñdit ꝙ nisi crederet ⁊ la-
uaret baptismo: videre illũ non posset. Baptizatã g̃ di
misit mandans vt in hospitio iteratis orõnibus instaret
corã dicta imagine. Qḋ cũ fecisset: iterꝫ obdormiens vi
dit se esse in prato ameno q̊ prius viderat: ⁊ ibi ꝟgo cũ
filio eodẽ mõ cum fulgore glĩe in multitudine angeloꝝ
apparuit. Et ait ꝟgo filio. Fili: vides ne catharinã mã
datis obedientẽ oro vt eã exaudias ⁊ in sponsam susci-
pias. Filius ait. Si placet tibi mr̃ mi accipiã. Tũc vir
go Maria annulũ de filii sui digito accepit ⁊ dexterã
manũ Catharine subarrauit. Tũc chr̃s de gremio ma
tris descendit ⁊ apparuit quasi spinis coronat⁹ ⁊ aptis
quinq̧ vulnerib⁹ sanguinẽ fundẽs ⁊ di. Ecce tanta pas
sus sanguine te redemi. Si g̃ venire vis post me seque
re me ad coronã ꝑpetuã. Et eidẽ chr̃s valedicẽs ange
licis cantibus ascendit in celũ. Tunc Catharina euigi
lans annulũ in manu repperit ⁊ mira spũs dulcedie re
pleta gr̃as egit deo. Tandẽ q̊q̧ ad domũ suã rediens:
cepit seruos ⁊ ancillas in fide catholica informare ⁊ su
as facultates paupibus distribuere: orõni ⁊ ꝯtẽplatiõi
iugiter vacare. Patet g̃ ⁊c̃. F

F Utrꝫ de⁹ pl⁹ diligat decorẽ angelicũ q̃ꝫ hũanã castitatem

¶ Circa scõm de decora mundicia sit ꝓ ꝯcłone ꝟbum
Berñ. in ep̃la ad Senonẽ di. Nil castitate decori⁹ que
de hoie facit angelũ. s. deo dilectũ. Ideo ecclia canit il
lud ps̃. cxxxi. Elegit eam deus ⁊ p̃elegit eam. Hec pro
themate. Sed iuxta hoc querit̃: Utrꝫ deus amat magꝭ
decorẽ angelice puritatis q̃ꝫ humane castitatis: an ecõ
uerso? Ad hoc rñdet magnus Alb. sup Missus est. ꝙ. s.
virginitas in hoie magis diligit̃ ⁊ preponderat̃ q̃dru-
Primo plici rõne. Primo rõne multiplicitatis. Nam angelica
virginitas est simplex. s. in coꝝ simplici natura spũali.
sed humana est duplex. s. in corpore ⁊ anima. Uñ. xxxij.
q. v. Sicut em̃ dicit Chry̆. Illa est gloriosa in corpore
Scđo virginitas quã complectit̃ sancti ꝓpositi volũtas. Se
cundo rõne nobilitatis: q2 virginitas vel castitas in ho
mine est ex dei gr̃a. in angelis aũt est ex natura: sed no
bilior est gr̃a q̃ꝫ natura. Hic Berñ. dt. Plus gaudeo bo
ne iesu angelis superferri ex gr̃a tua q̃ꝫ angelum fuisse
Tertio ex natura. Hec ille. Tertio ex rõne gloriositatis: q2
virginitas humana est cum gloriosa pugna victorie: an
gelica aũt est sine om̃i pugna. Uñ glo. j. Coꝝ. vij. dicit.
Maior est victoria virginũ q̃ꝫ angeloꝝ. Angeli em̃ sine
carne viuunt. virgines in carne triumphant. Itẽ Hie
ro. sermone de assump. dt. In carne angelicã glĩam ac
quirere maioris est meriti q̃ꝫ habere. Esse em̃ angelum
Quarto felicitatꝭ est: esse ꝟo virginẽ virtutis. Hec ille. Quar
to rõne fructuositatis: q2 angeli non merent̃ per ꝟgini
tatem essentiale premiũ: cum non sint in statu merendi.
Sed homo meret̃ aureolã ⁊ stolã duplicẽ. s. corporis ⁊
anime. Et sic patet ꝙ castitas hominis est deo multum
grata ⁊ amabilis ac per cõtrarium carnalitas est mul-
tum odibilis plus q̃ꝫ demonũ peruersitas: iisdem rõni-
bus per cõtrarium. Primo quia homo peccat in corpo-
re ⁊ anima. Scđo q2 abiicit gr̃am dei: quam posset ha-
bere ⁊ promisit in baptismo se obseruare. Tertio quia
posset vincere: sed diabolus non potest bonum velle.
Quarto quia maiorem penam demeretur homo. s. in
corpore ⁊ anima: nõ sic diabolus. O ergo infelices car
nales cur penitentiam non agitis. O casti gaudete in
domino semper quia magis vos diligit christus q̃ꝫ an-
gelos ꝓ puritate. Exemplũ de sctã Catharina cui pro
pter mundiciã angeli ministrauerunt in vita pluries ⁊
in morte ac corpis tumulatione: vt patet. G

G De preclara glĩa passionis Catharine

¶ Circa tertiũ de p̃clara glĩa passionis sit ꝯcło ꝙ btã
Catharina inter oim̃ sanctaꝝ virginũ agmina fulget p̃
clara passionis glĩa. Et sufficiat ꝓsequi ex legenda.

Legenda

¶ Legenda de passione. ¶ Cum em̃ Maxentius
impator qui regnare cepit circa annos dñi. cccx. conuo
casset oẽs ad Alexandriã: vt idolis immolarent: ⁊ chri
stianos imolare nolentes punire. Tunc Catharina de
cem ⁊ octo annoꝝ in palatio audiens mugitus aialium
⁊ plausus cantantiũ: ⁊ q̊d hoc esset didicisset: assumptꝭ
secum aliquibus signo crucis se muniens illuc accessit.
Uidens q̊q̧ plures chr̃ianos metu mortis ad sacrificia
duci cõdoluit ⁊ impatori ait. Salutationẽ tibi ꝓferre ⁊
dignitas ⁊ ratio premonebat si creatorẽ celoꝝ agnosce
res: ⁊ a diis animũ reuocares. Cepitq̧ mira sapientia
disputare ⁊ ꝓbare ꝙ idola sunt vana ⁊ stulti qui colunt
ea: sed deus solus qui creauit oia ⁊ cui famulant̃ celi:
sit adorandus verus ip̃e deus: ac de incarnatione filij
dei sapientissime ꝓsecuta est plurima. Stupefactus im
pator nec potens eidẽ rñdere: p̃cepit eã interim ad pa
latium duci ⁊ custodiri. Admirabat̃ nanq̧ eius pulchri
tudinem ⁊ prudentiã incredibilẽ. Tandem veniens im
perator ad palatiũ iterrogauit eã de ꝓgenie. Cui illa
ait. Confiteor meã ꝓgeniem non ex iactantia. Ego em̃
sum Catharina Costi regis vnica filia: q̃uis in purpu-
ra nata ⁊ om̃ibus artibus liberalibus plene instructa
tñ oia contẽpsi amore chr̃i q̊ verus solus de⁹ est. Et dij
quos colitis nec se nec alios iuuare possunt. O q̃ꝫ infe-
lices taliũ demonũ sunt cultores. Uidens cesar ꝙ eius
sapientie non posset obuiare: mandauit occulte ꝑ lr̃as
vt oẽs doctores ⁊ rhetores Alexandrie in pretoriũ cõ-
uenirent munera regia accepturi: si suis assertionibus
possent Catharinã supare. Adducti sunt aũt quinqua
ginta oratores qui in mundana sapientia oẽs mortales
precellebant. Qui cũ ab impatore rem hanc audissent
vnus ait. O quale ẽ consiliũ impatoris tot sapiẽtes vo
casse cũ vnus ex nostris posset talẽ puellã cõfutare. In
terim Catharina hec cũ audisset dño se totã cõmenda-
uit: ⁊ ecce angelus dñi astitit dicens. Constanter age:
q2 hos oẽs vinces ⁊ ad martyriũ destinabis. Tandem
Catharina adducta corã impatore ⁊ oratorib⁹: dixit im
peratori. En cõtra vnã puellã quinquaginta oratores
statuisti: quos ꝓ victoria remunerandos ꝓmittis: ⁊ me
sine mercede disputare compellis: erit tñ mihi merces
dñs Iesus. Ceperunt aũt ph̃i arguere ꝙ impossibile
est deũ fieri hoiem passibilẽ. Qualia fuerint argumen
ta ista ⁊ responsiones ac obiectiones in alio sermone ꝓ
sequemur. Tam sapienter aũt ⁊ aptis rõnibus Catha
rina disputauit ⁊ oẽs eos cõfutauit: vt penitus muti fie
rent: non inuenientes q̊d dicerent. Iratus impator ait
Cur tã turpiter vinci vos ꝓmittitis ab vna puella. Re
sponderunt. Antea non fuit quẽ cõtinuo non vicissem⁹:
hec aũt puella spũ dei loquit̃ ⁊ tam veraciter ꝙ nil con
tradicere possumus: ecce g̃ oẽs in chr̃m credim⁹. Tũc
furore repletus cesar iussit oẽs illos in medio ciuitatis
concremari. At virgo ꝯfortauit eos. Positi aũt in ignẽ
nec capillis aut vestimentis sunt adusti: sed anias dño
reddiderunt. H Post hec ait cesar ad Catharinã. H
O virgo generosa consule tibi ⁊ acquiesce mihi: ⁊ post
reginã in palatio meo scđa vocaberis ⁊ imaginẽ tuã fa
ciam: ⁊ a cũctis velut ꝓ dea adoraberis. Cui ꝟgo. De-
sine talia dicere q̃ scelus est cogitare: ego me chr̃o spon
sam tradidi. Tunc eã iussit scorpionibus cedi ⁊ post in
obscurũ carcerẽ includi ac fame cruciari. Interea rex
ꝓcessit extra regionẽ: ⁊ regina amore videndi succensa
cum principe militum Purphirio media nocte ad car-
cerem virginis intrauit: viderũtq̧ carcerem inextima-
bili claritate fulgẽtem ⁊ angelos plagas virginis per-
ungentes. Incipiensq̧ virgo christum predicauit: ⁊ re-
ginam ac Purphirium cum ducentis militibus conuer
tit. Infra autem duodecim dies de celo missa columba
candida: celesti cibo Catharinã refouebat. Deinde do
minus cum multitudine angelorum ⁊ virginum eam vi
sitauit: ⁊ dixit. Agnosce creatorem tuum: constans esto

quia tecum sum. Tandem rediens imperator: sibi Catharinam presentari iussit: et videns splendidiorem: cepit custodes torqueri: putans quod eam aliquis pauisset. At illa: Christus dominus per angelum me nutriuit. Cui imperator. Aut sacrifica diis: aut tormentis peribis. Et virgo: Parata sum omnia sufferre pro christo deo meo. Tunc consilio cuiusdam iussit rex quatuor rotas serris ferreis et clauis acutissimis circumseptas preparari que mutuo sibi ordine contrario voluerentur et christianos applicatos discinderent horribiliter coram beata catharina. Que videns orauit dominum vt ad laudem sui nominis et conuersionem circumstantis populi ipsam machinam contereret. Mox angelus domini impetu concutiens quatuor milia gentilium per partes mole illius interemit. Tunc regina descendit et imperatorem durius increpauit. Rex iratus cum sacrificare illa contemneret: iussit vt extra ciuitatem duceretur et mamillis cum ferreis hastilibus prius extractis decollaretur. Cuius corpus Porphirius rapiens sepeliuit. Quo audito cesar quasi amens rugiebat dicens. Ecce et Porphirius vnicus anime mee custos deceptus est. Ad quem commilitones ducenti dixerunt: Et nos christiani sumus. Omnes ergo cum Porphirio decollari precepit. Post hec persuasit catharine vt sacrificaret et prima in palatio fieret. Illa contempsit. Unde cesar sententiam dedit vt decollaretur. Educta ergo orauit dicens. O salus credentium: o decus et gloria virginum iesu: obsecro te vt quicunque passionis mee memoriam egerit seu in exitu anime aut quacunque necessitate me inuocauerit: tue propitiationis consequatur effectum. Facta est vox ad eam dicens. Ueni dilecta mea sponsa: ecce tibi ianua celi apta est: et tibi deuotis optata promitto presidia. Deinde decollata ex eius corpore lac pro sanguine emanauit. Angeli autem corpus eius accipientes: ab illo loco ad montem Sinai itinere plus quam viginti dierum deduxerunt: et ibi honorifice sepelierunt. Ex cuius ossibus indesinenter oleum manat quod cunctorum languidorum membra sanat. Rogemus ergo dominum Jesum vt ipsius meritis det nobis gratiam in presenti et gloriam in futuro: Amen.

De sancta Catharina Sermo .ii.

A Adamauit eam rex .s. christus super omnes mulieres et posuit diadema regni in capite eius. Hester. ii. A Ista verba leguntur de sancta hester regina que interpretatur eleuata in populis: et optime possunt dici de beata Catharina. Primo quia ipsa fuit genere et regni regimine regina. Secundo quia fuit et est eleuata in populis: vt .s. sit in celesti gloria exaltata et in patronam data a christo omni populo christiano. Tertio quia ipsam christus specialius adamauit vt miraculose in sponsam eam acceperit virginali dignitate et obseruantia. Licet enim christus dominus omnes virgines in sponsas spiritualiter accipiat: vnde canit ecclesia de vnaquaque. Ueni sponsa christi accipe coronam quam tibi dominus preparauit ineternum: tamen pre ceteris maiori dono gratiarum Catharinam adamauit. Ideo de ea hec verba per sermone accipiuntur: scilicet: Adamauit eam rex: qui fuit Assuerus. et interpretatur beatitudo vt dicit Hieronymus. ergo significat christum beatitudinis eterne regem: qui adamauit catharinam magnis gratiis. Juxta que verba tria mysteria notabimus per hunc sermonem secundum quod de his tribus commendatur beata catharina in ipsis verbis.

Primo de speciali iesu adamatione: cum dicitur. Adamauit eam rex etc.

Secundo de virginali marie assimilatione: quia super omnes mulieres dicitur coronata: quod est priuilegium marie

Tertio de celesti coronatione: quia diadema regni in capite.

B Christus adamauit b. catharinam pre ceteris specialiter triplici gratia

B Circa primum .s. de speciali adamatione christi queritur vnde probari possit quod b. catharina inter omnes virgines sanctas sit post christi matrem primiceria tanquam sponsa christi predilecta: Ad quod respondetur quod hoc satis clare probatur precipue triplici ratione sumpta ex donis magne gratie: quod sic declaratur: quia secundum sententiam Bonauenture super .iii. dicentis .xxxii. q. iii. Dilectio dei ad aliquem mensuranda est in communicatione alicuius boni potius quam in affectione: ita quod dilectio dei est potius dilectio effectus quam affectus. Unde deus illum dicitur diligere cui vult communicare et dat bona gratie in presenti et glorie in futuro. Nam et philosophus. vii. Ethi. et .ii. rheto. dicit quod amicicie dilectio fundatur in beniuolentia. Illum autem deus dicitur odire cui non dat dona gratie sue: sicut patet de peccatoribus. Nam scribitur Eccl. xii. Altissimus odio habet peccatores et misertus est penitentibus. Inter sanctos ergo illum dicitur deus peramare cui dedit maiora bona gratie et glorie Sed quoniam inter omnes sanctas virgines post virginem matrem christus dominus dedisse videtur beate catharine maiorem et specialiorem gratiam ac gloriam: ergo habetur propositum quod scilicet ipsa super alias virgines probatur predilecta triplici gratia.

Prima gratia desponsationis

Secunda illuminationis

Tertia precellentis dignificationis

C Prima gratia desponsationis

Primo amauit christus Catharinam gratia desponsationis mirabilis. Licet quippe omnes virgines sint sponse christi: immo generaliter etiam omnes anime christiane castitatem pro suo modo status tenentes sunt sponse christi: secundum quod apostolus .ii. Cor. xi. dicit ad omnes. Desponsdi vos vni viro virginem castam exhibere christo. Sed miraculosius et specialius beata catharina pre ceteris est desponsata. C Pro quo notandum quod quedam sunt anime humane omnino desponsate diabolo .s. per fidem alienam a christo: vt sunt anime paganorum et iudeorum: hereticorum et schismaticorum. vnde Augu. super Gen. ad literam dicit. Omnis anima aut diaboli est adultera .s. per infidelitatem: aut christi sponsa .s. per fidem. Secundo autem sunt alie anime que licet sint desponsate a christo per fidem in baptismo iurantes abrenunciare sathane et omnibus pompis eius et omnibus opibus eius: tamen fidem violant et cum diabolo adulterantur per varia peccata mortalia .s. iram: superbiam etc. Has christus pie reuocat ad penitentiam Hiere. iii. dicens. Tu autem fornicata es cum amatoribus multis: tamen reuertere ad me et ego suscipiam te dicit dominus. Tertio sunt adhuc anime quedam que omne peccatum cauent: et omne carnale abhorrent amore christi: quem prediligentes in sponsum eligunt sibi: vt sunt virgines et castitatem diligentes secundum gradum varii status: de quibus Hiero. in epistola ad Uictoriam dicit sic. Locum habet in regno christi virginitas: castitas: et etiam coniugalis continentia: vt sit virginitas aurum: castitas vidualis argentum: coniugalitas velut paupertas stanni vel plumbi. Uel virginitas sol: castitas luna: coniugium stella. Sed super omnes coniugatos viduas et virgines singulari priuilegio beatam Catharinam miraculose desponsauit christus dominus sibi visibiliter apparendo: et annulo sibi per virginem mariam dato: vt patuit in historia ser. i. E. ergo est predilecta. Quid ergo o anima christiana tibi de carnali vita: dicam cum Bern. in medita. vbi exclamat sic. O anima insignita dei imagine: desponsata fide: redempta christi sanguine: deputata cum angelis in beatitudine. quid tibi cum carne: nunquid maius sterquilinium inuenisti insuper eternum supplicium per eam incurristi: vt quid pro vili sterquilinio animam preciosissimam perdis et cruciatum sempiternum eligis. Secundo dilexit christus catharinam gratia magne illuminationis: quia pre aliis virginibus eam repleuit sapientia intantum quod ipsa superauerit sua disputatione quinquaginta philosophos et oratores toto orbe peritissimos. D Sed quomodo in Catharina probatur fuisse pre ceteris sapientiam veram: cum istam victoriam super philosophos ipsa obtinuit per miraculum christo hoc faciente: vt impleat illud Luc. xxi. Ego dabo vobis os et sapientiam cui non poterunt resistere et contradicere omnes aduersarii vestri. Unde hoc christus per quemcunque simpliciorem eque potuisset facere. Respondetur quod quamuis christus potuit talem victoriam fecisse per alium: tamen pro priuilegio speciali hoc catharine voluit donare vt monstraretur toto orbo mirabilis in sapientia non solum humana sed etiam diuina. Notandum ergo quod sapientia est triplex. Prima infima. Secunda media. Tertia summa. Infima est contemnenda. de qua Jac. iii. Non est ista sapientia desursum descendens: sed terrena: animalis: et diabolica. Terrena quidem in rerum cupida exquisitione. Animalis .i. bestialis in voluptatum expletione. Et diabolica in fraudis et variorum peccatorum adinuentione vel sollicitatione. Hanc ergo omnis vere sapiens contemnere debet: sicut contempsit beata catharina: que cum esset iuuencula: pulchra: diues: et libertate predita ac potestate nobili: alta: que mulieribus sunt causa ruine. Sed hec omnia amore christi repressit: nec vnquam peccato consensit. Preterea cum ipsa sollicitaretur ab extra .s. ab imperatore vt sibi iunge

D Questio

Sapientia triplex

Q

retur:⁊ ꝑ oīa que mulieres multū appetunt:puta diui
tiaꝝ copia:dignitatis magnificentia:vt esset in palatio
impatoris secunda vel prima:⁊ honoris gloria: qꝛ statu
am sibi erigere ⁊ adorari facere ꝑmittebat. Sed catha
rina hec oīa ꝯtempsit ꝓ chro vt sponsa eius ꝑ castitatē
semꝑ ꝑmaneret. Insuꝑ sollicitabaꝛ ꝑ minas ⁊ tormēta
nisi ꝯsentiret:sed ꝓ chro mori non timuit. Et sic ipa fuit
plena charitate diuina: ⁊ per cōsequens diuina sapien
tia. Uñ Berñ. Inuenisti plane sapientiā si modo tibi sa
piant vicia vt pessima:bona vt bona. ⁊ sic deus suꝑ oīa
Secunda est sapientia media:que est in scientia huma
na. Et ista quedam est philosophica:vt sunt septem ar=
tes liberales:quas catharina perfecte sciuit. Quedā
est ethica que docet moꝝ honestatē. Catharina oībus
virtutibus fuit decorata. Quedam est iconomica: que
docet domū ⁊ familiā regere. Ipsa palatiū ⁊ familiam
sapienter gubernauit. Quedā aūt est politica:que do=
cet vrbes ⁊ regna pacifice gubernare. Catharina vt re
gina regnū optime rexit:ġ ista sapiētia plena fuit. Ter
tia est sapientia summa scꝫ diuina:que cōsistit in dei co
gnitiōe ꝭm veritatem fidei catholice ac vite sanctitate
ꝭm obseruātiam diuinoꝝ preceptoꝝ ac ꝑfecta charita=
te. Aug. Infelix ille qui ⁊ si oīa alia sciat:te deū nescit.
Idem. Sapientia dei est non tm̄ eloquia dei scire: sed
ꝭm eloquia dei viuere. Beata catharina veꝝ deū chri
stum nouit plena veritate fidei ⁊ dilexit ꝑfecta charita
te. Insuper tanto lumine sapientie a deo est repleta vt
etiam ꝓphetie spm̄ habuit. Nam legitur in historia ab
Alphorabio descripta ꝙ in sui cōuersione chrs sibi ap=
paruit ⁊ eā miraculose sibi desponsauit:⁊ tunc reuela=
uit sibi ꝙ ꝓ eius amore esset martyriū passura. Item in
legēda: Dum volebat disputare cū oratorib⁹ angelo re
uelante didicit ꝙ illos superatura foret ⁊ ad martyriū
destinatura. Item ibidē dꝛ: ꝙ dū reginam conuertisset
ad fidē:futurā eidē martyrij coronā ꝑdixit. Ex quib⁹
patet ꝙ ꝓphetie spm̄ habuit ⁊ sapientie plenitudinem
O ꝟgo sapientissima gaude nunc cū chro ⁊ ora ꝓ nobis
Tertio chrs dilexit Catharinā gra mire dignificatio=
nis:qꝛ multis ꝑrogatiuis priuilegioꝝ eā inter oēs ꝟgi=
E nes specialius dignificauit:vt patebit ar. subse. E
De ꝓuilegijs ¶ Circa scđm de virginali assimilatione b. Marie sit
b. catharine ꝓ cōclusione ꝙ btā Catharina virginitate sacra ꝑ cete
ris virginē Mariā est imitata ⁊ similitudine eius priui
Primū legioꝝ decorata. Et ostendiꝛ ex multis ꝓuilegijs. Pri=
mū priuilegiū:qꝛ regina fuit ⁊ pulcherrima sic̄ ⁊ beata
virgo Maria que est regina mundi ⁊ dña angeloꝝ ex
stirpe Dauid regis:sic ⁊ catharina licꝫ nō equali digni
tate:tū regis filia qꝛ fuit Costi regꝭ filia cui regnū suc
cessit paternū qđ rexit vt regina. Et ꝭm Alb. suꝑ Mis=
sus est:virginalis castitas tāto est cōmendabilior in fe=
mina⁹ quanto est nobilioris generis ⁊ pulchra. Uñ puri
tas in purpura veste ꝑciosior est: ⁊ ꝑ contrariū macula
Scđm turpior ꝙ̃ in veste rusticana. Sic in ꝓposito. Scđm qꝛ
electa chri sponsa vt ꝟgo Maria:q̄ fuit dei sponsa ele=
cta ⁊ dedicata:vt iā s. dictū est. Uñ de ea caniꝛ. Elegit
Tertiū eam deus ⁊ ꝑele. ⁊c̄. Tertiū qꝛ gratijs plena vt b. ma
ria que fuit oīm gra plena. sic ⁊ de b. catharina legiꝛ ꝙ
deus sibi dedit oīa priuilegia gratiaꝝ vniuersaliter q̄
concessit aliis sctis in passione specialr. qꝛ ꝑ chrm est in
celū euocata sicut Joannes euange. cibo celesti refe=
cta sicut ⁊ legitur de Magdalena. nam angelus in spe
cie colūbe duodecim diebus cibo celesti eā pauit ī car=
cere reclusam. Itē celū sibi apertū fuit vt btō Stepha
no. Ipsa etiā habuit angelicū obsequiū sicut Martin⁹:
lactis ꝓ sanguine effusionem vt Paulus:sepulchri ꝑpa
rationem vt Clemens: olei emanationē vt btūs Nico=
laus:orationis exauditionem vt sctā Margareta. ⁊ sic
Quartū de aliis. Quartū qꝛ illuminata diuina sapientia sic ⁊
Quintū btā Maria vt dictū est. Quintū qꝛ nominaꝛ demonū
ruina vt b. maria:que oīm demonū caput ꝯtriuit:iuxta
illud Geñ. iij. Ipsa cōteret caput tuū. Sic ⁊ catharina
interpretaꝛ vniuersalis deoꝝ ruina: a catā qđ est vni=
uersum:⁊ theos deus ⁊ ruina. qꝛ oīe viciū ruit ab ea
⁊ virtutes floruerunt in ea. Nam suꝑbiam cōtriuit per
humilitatē:carnis concupiscentiā ꝑ ꝟginitatē:cupidita

tem mundanā ꝑ mundi cōtemptum. Sextū priuilegiū Sextum
quia ab angelis amabilr visitata vt btā virgo Maria.
Uñ ⁊ Hiero. in ser. de assump. dt. Bene angelus ad vir
ginem mittiꝛ: qꝛ semꝑ angelis congnata est ꝟginitas.
Septimū est:qꝛ est fructuosissima vt b. Maria ꝑ quā Septimū
oībus credentibus salus ꝑuenit. Ipsa aūt catharina
multos ad chrm cōuertit ⁊ ad salutē eternā ꝑduxit: nō
tm̄mō populares vt fecerūt alie quedā sctē ꝟgines:sed
etiā doctores ac phos:reginā:principē Porphiriū ⁊ mi
lites. Octauū:qꝛ refectione celesti pasta vt maria:de Octauū
qua Hiero. dt:ꝙ quotidie angel⁹ sibi de celo afferebat
cibum. Sic Catharina in carcere posita duodecim die
bus celesti cibo quē portabat angelus in specie colum
be cādide pascebaꝛ miraculose. Nonū visitata a chro Nonum
⁊ consolata ac in celū euocata vt b. Maria quā ipemet
chrs cū multitudine angeloꝝ occurrens in celū assum
psit:sicut dt Hiero. in ser. Btā q̄q; catharina cū esset in
carcere:dñs cū multitudine angeloꝝ ⁊ beataꝝ virginū
sibi apparuit di. Agnosce creatorē tuū: cōstans esto qꝛ
tecum sum. Tandē cū decollareꝛ ⁊ oraret:chrs eam in
celum euocauit: Ueni dilecta sponsa mea: ecce tibi celi
ianua est aperta. Decimū qꝛ corpus eius cū esset de= Decimū
collata fudit lac ꝓ virginitate mundissima declaranda
⁊ in hoc q̄dāmodo Marie est assimilata que lac virgi= Undecimū
nale sugendū dedit chro miraculose. Undecimū est:
qꝛ translata est ab angelis in montē syna ⁊ ibi honorifi
ce tumulata:vt ⁊ b. Maria ꝑ angelos honorifice in ce= F
lum corpe ⁊ aīa est assumpta cū leticia. F Querit Catharina
Cur voluit chrs catharinā sepeliri in mōte syna? Rñr in mōte sina
ꝙ ad cōmendandum magnā in ea sapientiam ⁊ chri fa= sepulta
miliarem charitatē:ideo voluit eā sepeliri in eodē mō=
te vbi deus dedit decem ꝑcepta ⁊ legē sapiētie diuine
Moysi:cū q̄ ibi familiariter loquebaꝛ vt amic⁹ ad ami
cum. In q̄ ⁊ nos mystice docemur ꝙ si volum⁹ chrm ha
bere amicū:debem⁹ sapientiā decē ꝑceptoꝝ diligenter
obseruare. Uñ Joan. xiiij. Qui habet mandata mea ⁊ Duodecimū
ser. ea:ille est qui diligit me. Duodecimū:qꝛ venera=
bilis est in totius mundi ecclia: ⁊ oībus subuenit inuo=
cantibus sua suffragia vt btā virgo Maria q̄ est mater
misericordie ⁊ gre ac oīm aduocata a deo cōstituta: vt
canit ecclia. Nam q̄dammō sibi btā catharina in hoc est
assimilata:vt ptꝫ Primo ex h̄ ꝙ ex eius sepulchro oleū
manat valens in salutē languidoꝝ: ad designandum ꝙ
ipa valet oībus inuocantibus miscdiam a deo impetra
re. Scđo ex hoc ꝙ dū decollareꝛ orauit deū vt q̄cunq;
memoriā sui ageret siue in exitu anie: siue in quacunq;
necessitate eā inuocaret:miscdie effectū ꝯsequereꝛ. Et
facta est vox de celo di. Tibi deuotꝭ optata ꝓmitto ꝑsi=
dia. Et sic ipa sicut btā Maria habet priuilegiū suffra=
gandi in exitu anie: vt de hoc leguntꝛ multa miracula q̄
hic amore breuitatꝭ ꝑtranseo. O gloriosissima ꝟgo lau
detur in te chrs ⁊ sctissima mater eius. O ꝑdilecta iesu
sponsa ꝓpter amorē iesu ⁊ sctissime eius matris miseri G
cordiam nobis impetra. G Btā cathari
¶ Circa tertiū de corona regni celestꝭ inquirendū est. na ꝑfulget se
Quottuplici ⁊ q̄ gloriosa corona regnat in celis sancta ptuplici corona
catharina inter oēs ꝟgines ꝑfulgens post Mariā ꝟgi= na inter cete
nem vt primiceria? Ad qđ notandū est ꝙ ipa b. cathari ras ꝟgines
na ꝑfulget septuplici corona inter ceteras post ꝟginē
gloriosam: ꝓpter qđ corona regni dꝛ posita in capite ei⁹
Prima est corona reginalis: quā ꝓmeruit ꝑ hoc ꝙ fuit
specialis sponsa eterni ⁊ summi regis chri. Uñ ipa pōt
dicere illud Esa. lxi. Circūdedit me dñs indumento iu
sticie:⁊ tanq̄ sponsam decorauit me corona. Hanc qua
libet aīa ꝓ suo modulo fidei ⁊ charitatis possidere po
terit ꝑ quā a chro desponsaꝛ. Osee. ij. Sponsabo te mi
hi in fide:sponsabo te in miscdia ⁊ iusticia: ⁊ ꝑdiꝛ ꝑ pec
catum. Scđa est corona virginalis:qꝛ virginib⁹ debe=
tur aureola:ipa aūt fuit ꝟgo mundissima. ġ ⁊c̄. Hāc ho
mo imitaꝛ ꝑ castitatem. Tertia est corona ꝑdicationis.
Nam ⁊ ꝑdicatoribus debeꝛ aureola ꝭm doc. super. iiij.
Ipsa aūt ꝑdicauit fidē chri ⁊ multos cōuertit. ġ ⁊c̄. De
hac Cesarius. Quot ⁊ quantis aīabus o hō exemplū
salutis prebueris cū tot ⁊ ꝓ tot ⁊ tantis coronā vite pos
sidebis. Per contrariū de malis. Greg. Tot mortibus

quisq; dignus est q̃t prauitat; exempla reliquit. Quarta est corona passionis que debet̃ ꝑ martyrio ẽm doct. Quinta est corona victorialis. de qua Iac. j. Btũs vir qui suffert tenta. qm̃ cũ ꝓbatus fu. acci. co. vite: quã repro. d. dili. se. Bern̄. Quotiens tentationes vincis totiens coronaberis. Sed btã catharina mult; sollicitationibus est tentata q̃s oẽs vicit: vt s̃. dictũ est. g̃ rc.
H Sexta. H Sexta est corona gl̃ie officialis. Nam ipa est virginum primiceria post virginũ virginẽ Mariã scda vt credit̃. ꝛ patet ꝑ p̃dicta. g̃ habet coronã glorie specialis tanq̃ primiceria. Et hoc persuadet̃ rõne tali: qꝛ vt Ber. ser. de innocentibus ait: Chr̃i pietas maior est q̃ cuiuscũq; tyranni impietas: vt q̃s tyrann⁹ trucidat: chr̃s coronet Sed qꝛ tyrannus Maxentius ꝓmittebat Catharine si sibi cõsentiret hanc dignitatis coronã vt esset scda post reginã. sed illa ꝑ amore chr̃i hoc cõtempsit ꝛ oĩa insup tormenta. Cum g̃ meritũ correspondeat p̃mio in celesti regno: sequit̃ ꝙ chr̃i pietas hanc sibi coronam felicius prestiterit vt esset scda post Mariã oĩm reginam.
Septima. Septima est glorie aurea corona essentialis: de qua Innocen̄. in ser. d̃t: ꝙ aurea gl̃ie corona cõsistit in tribus dotibus anime. s. visione dei: fruitione: ꝛ tentiõe ex quibus redundant quatuor dotes corporis. s. claritas: agilitas subtilitas: impassibilitas. Hec aũt oĩa Catharina ꝓmeruit excellentissime ꝑ magna sua sanctitate inter virgines. Merito g̃ de ea dicit̃ ꝙ iuxta verba themat; chr̃istus eam adamauit sup omẽs mulieres. s. post Mariã ꝛ posuit diadema regni in capite eius. O g̃ charissimi accedamus ꝛ oremus di. O virgo gloriosissima Catharina ꝑ tua merita ꝛ p̃mia p̃clarissima ĩpetra nobis gratiam in presenti: finemq; bonum in exitu anime ac gloriam in futuro Amen.

De sancta Catharina Sermo. iij.

A. Non est talis mulier sup terram in aspectu: in pulchritudine: ꝛ in sensu verborũ. Judith. xj. A Hec verba ad l̃ram de Judith casta sunt dicta: tñ optime conueniunt predicari ꝛ dici de sancta Catharina. Primo: qꝛ ipa legit̃ fuisse speciosa valde ꝛ incredibili pulchritudine: oĩm oculis admirabilis videbat̃ ꝛ gratiosa. Scdo: qꝛ in ea apparuit admirabilis sapientia ꝛ eloquentia facundissima: adeo ꝙ superauit quinquaginta ph̃os ꝛ oratores sapientissimos in orbe. Tertio qꝛ ipa ꝑ amorem castitatis virginalis maximas p̃ ceteris sctis virginibus ꝛ mulieribus obtinuit a deo prerogatiuas ꝛ priuilegioꝝ gr̃as vt sup oẽs post virginẽ matrẽ chr̃i fuerit dignificata. Uñ de ea cõuenienter ꝑ sermone accipimus hec verba: Non est talis mulier rc. In quibus cõmendat̃ btã catharina p̃cipue de tribus: ꝛ ẽm hec ad honorẽ eius tria mysteria pro sermone notemus.

Primũ de pulchritudie puritatis. ibi: Nõ est talis mulier in pulchritudine

Secũdum de altitudine sagacitatis. ibi: Et in sensu verborum.

Tertiũ de suffragamine celebritatis. ibi: In aspectu scz deuotoꝝ

B. Alie pulchritudo attribuitur castitati rõne quadrupici. B Circa primũ de pulchritudine puritat; querit̃ Quare in castitate d̃r consistere pulchritudo aĩe: vt quanto homo castior: tanto corã deo iudicetur pulchrior. Hec questio elicit̃ ex hoc ꝙ iuxta premissum thema iudicat̃ btã catharina p̃ ceteris mulieribus pulchrior nedũ ob pulchritudinem corpis sed potius ob amorẽ castitatis vt notat Fran. may. in ser. Nam ex scriptura sacra pulchritudinẽ castitatis admirabilẽ insinuat di. Sap. iiij. ca. O q̃ pulchra est casta generatio cũ claritate. s. sapientie diuine: que consistit in cognitione fidei chr̃i. Sequitur. Immortalis est em̃ memoria illius: qm̄ ꝛ apud deũ nota est ꝛ apd̃ hoĩes Et sic ptz. S; ad hec rñr ꝙ vt colligit̃ ex doctoꝝ dict; ac sacra scp̃tura: oĩs aĩe chr̃iane pulchritudo merito attribuit̃ castitati rõe q̃druplici

Prima accipit̃ ex parte diligentis dei

Scda ex parte cõformitatis chr̃i

Tertia ex pulchritudinis humane faciei.

Quarta ex parte similitudinis angeli.

Pria ex pte diligent; dei. Primo qꝛ deus ꝛ dñs Jesus ĩ castitate hoĩs delectari legit̃ tanq̃ in floribus delectabilib⁹ ꝛ pulcherrimis. iuxta illd̃ Cañ. ij. Qui pascit̃ inter lilia. s. castitatis: vt exponit Bern̄. Uñ Aug. O q̃ dulces sunt fructus castitatis ꝛ charitatis: qꝛ in eis singulariter reficit̃ dñs maiestatis. Itẽ Chry. sup Mat. Bone voluntates. s. ꝛ caste: sic suaues sunt apud deũ quẽadmodũ odoriferi flores. Sed certũ est ꝙ deus veritatis non põt delectari nisi in vero bono sctõ ꝛ deiformiter pulchro: qꝛ deus nõ põt errare: vt patet ꝑ Ans. g̃ vere pulchra est castitas: ꝛ vere pulchrificat aĩam vt sit deo amabilis. Prouer. xxij. Qui diligit cordis mundiciam habebit amicũ regẽ. s. chr̃m deũ. Sed ꝑ ɔtrariũ de⁹ abominat̃ imundos vt putrida cadauera ꝛ fetida in stercoribus suis iacentia. De quibus Joel. j. Cõputruerunt iumenta in stercore suo. Greg. Cõputrescere in stercore suo est carnales hoĩes in fetore luxurie vitam finire.
Scdo. Scdo ex parte cõformitatis chr̃i. Nam castitas est diuine pulchritudini conformatiua ꝛ ꝑ gr̃am assimilatiua: ac chr̃i iesu ꝛ eius matris imitatrix specialissima. g̃ est putrificatiua Unde Hiero. de. x. abusio. d̃t. Pudicitia est ornamentũ nobilium: exaltatio humiliũ: nobilitas ignobiliũ: purpura regalis: augmentũ oĩs pulchritudinis. Nimiꝝ quanto aliquid assimilat̃ summe pulchro deo ꝛ chr̃o qui est candor lucis ꝛ speculũ sine macula ꝛ bonitatis diuine imago. Sap. vij. tanto constat esse clarius ꝛ pulchrius Sic in ꝓposito. Ad id accipe exemplũ tale. Uidem⁹ ꝙ si persona aliqua de se non sit tam pulchra tñ vestib⁹ regiis ornata cultioribus pulchrior reddit̃: sic aĩa ornata veste regia chr̃i ꝛ reginali Marie: hoc est decorata castitate: ꝓfulgentẽ sumit pulchritudinẽ. Uñ Hiero. ad Nataliã d̃t: Uirginitas purpura est regalis. s. chr̃i: qua quisq; indutus fuerit eminentior ceteris erit. Sed ꝑ cõtrarium imundicia luxurie reddit hoĩem deformẽ ꝛ turpissimũ sicut nudum hoĩem iacentem in luto ꝛ sceno vel cloaca diaboli. Uñ Isid. de sum. bo. li. ij. d̃t. Principalr diabolus dominat̃ homini ꝑ luxuriam: qui (teste Job) dormit in locis humentibus: hoc est lutosis ꝛ scenosis carnis spurcitijs. Ex̄m de Magdalena in qua (ꝓut d̃r in euangelio) habitauerunt septẽ demonia: q̃ vniuersaliter om̄ia cõprehendunt̃ ẽm Gre. qꝛ ipa plene possidebatur a demonibus q̃diu vixit in luxuria: sed posteaq̃ chr̃s eam conuertit ꝑ vite sctitatem chr̃o accepta est ꝛ Marie pedissequa diuini splendoris pulchritudine mirabiliter refulsit.
Tertio. Tertio pulchritudo castitatis oñditur ad similitudinem pulchre. s. faciei humane. Nam videmus ꝙ homis pulchritudo p̃cipue consideratur ꝛ agnoscit̃ in facie ipsius hoĩs: ꝛ ibi relucet. Sic pulchritudo castitatis agnoscit̃ ꝛ relucet in facie aĩe existent; in christi fide. Uñ canit eccl̃ia de virginibus ꝛ castis sic. Pulchra facie sed pulchrior es fide btã Catharina respuens mũdũ: letaber; cũ angel: intercede ꝑ nobis C
C Questio. Sed quare ecclesia commendat sanctas virgines ꝛ castas mulieres de pulchritudie. Nam ꝛ de eis adaptat ꝛ cantat illud Ps. Specie tua ꝛ pulchritudine tua intende prospere. Lyr. i. ad prosperitatem tuam ꝛ alioꝝ te imitantium: procede per viam mortalis vite ꝛ regna feliciter in celo cum chr̃o: qui est speciosus forma pre filijs hoĩm: vt eodem ps. d̃r. Respondet̃ ꝙ potissima ratio huius est per pulchritudinem faciei exterior; discamus acquirere ꝛ desiderare pulchritudinem interiorẽ castitatis. Uñ in eodem ps. d̃r. Omis gl̃ia filie regis. i. virginitatis ꝛ castitatis: ab intus. s. in virtute anime ꝑ quam regnũ cũ chr̃o acquiremus.
Ad pulchritudinẽ faciei. Aduertendũ g̃ ꝙ ẽm Aug. li. de trin. aliosq; doc. ad pulchritudinẽ faciei requiruntur p̃cipua tria. sic spũaliter in pulchritudine castitatis hec tria requirunt̃. Primo requirit̃ vt facies sit bene proportionata ꝛ pariliter dimensionata. Secũdo vt facies sit serena ꝛ viuaciter affecta. Tertio vt sit luculenter colorata sine aliqua macula. Spũaliter vt anima casta sit ꝛ pulchra corã deo: requirit̃ Primo vt sit in virtutibus pariliter ꝛ bene ꝓportionata. s. in fide: spe ꝛ charitate ac bono opere. Unde Apoc. xxj. Joannes vidit ꝙ ciuitas superna erat in q̃dro posita pulchra equalitate laterum. Glo. ibidem d̃t: ꝙ quatuor latera sunt fi

des:spes:charitas:⁊ bona opatio q̄ debēt esse eq̄lia vt q̄ntū q̄s credit tantū speret ⁊ q̄ntū sperat tantū diligat: ⁊ quantum diligit tantū opereꝛ: vn̄ si vnū hoꝝ defuerit in anima non diciꝛ pulchra: q̄ꝛ non bene dimensionata. Secundo requiriꝛ vt aīa casta sit viuax ⁊ serena ꝑ purām ꝯsciētiam: ita ꝙ nullo modo sit infecta. Vn̄ Ps. Dilexisti iusti. ⁊ odi. iniq̄. ꝓpterea vn. te de⁹ deus tu. oleo leti. Tertio requiriꝛ vt sit luculenter colorata habens candorem puritatis ⁊ rubedinē ignite charitatis chr̄i ⁊ cogitationis sanguinis chr̄i. Vn̄ Can̄. v. scribiꝛ: ꝙ dilectus est candidus ⁊ rubicundus. Hinc etiā sctā Agnes virgo dixit. Sanguis chr̄i ornauit genas meas. Talis ḡ castitas. s. sine macula ⁊ operibus probata ac charitate deuota pulchram reddit aīam. Quarto pulchritudo castitatis ostendiꝛ ex similitudine angelica. quia vt Chryſ. d̄t. Licet oēs sint res spūales: precipue tn̄ castitas res angelica est. per hanc em̄ singulariter hoīes angelis assimilantur. Hec Chryſ. sup Matt. Ideoq̄ ⁊ Aug. d̄t. Qui non nubunt nec nubunꝛ sicut angeli dei in terris sunt. Sed quia Diony. de diui. no. ca. vj. teste: angelus deiformi pulchritudine preclarissimus. ḡ aīa ineffabilem pulchritudinem habet per castitatem vt sit deiformis sicut angelus beatus. Propterea solēt angeli sepe visitare ⁊ cōsolari virgines ⁊ castos hoīes in ter-

Exemplū

ris. Exemplū de beata Catharina quā angeli septem vicibus visitauerunt: immo ⁊ ip̄e chr̄s dn̄s eam cū virginibus visitauit. patet in legenda. Primo quidem angeli Catharinā visitauerunt qn̄ cū chr̄o ⁊ virgine Maria sibi apparuerunt ⁊ chr̄s eam sibi desponsauit. Secundo in carcere qn̄ angelus sibi predixit ꝙ superaret oratores. Tertio qn̄ fame est cruciata: angel⁹ in specie columbe cādide quotidie cibum afferebat. Quarto qn̄ fuit verberata ⁊ in carcerem posita: angeli multo in lumine eius vulnerā perungebant. Quinto qn̄ chr̄s cum angelis ⁊ virginibus sibi appuit di. Agnosce filia creatorem tuum ꝓ cuius nomine certamē subisti. Sexto qn̄ orauit chr̄m vt rotas cōminueret: tunc angelus appuit cōfortans eā ⁊ rotas destruens. Septimo qn̄ est decollata: tūc angeli eius corp⁹ deportarūt ⁊ sepelierūt D

D Questio

Sed quare hec? nisi quia eius puritas septem donis spūssancti fuit plena ⁊ similis angelis. Hiero. de assumptione d̄t. Bene angelus ad virginē mittiꝛ: q̄ꝛ semp angelis est cognata virginitas: ⁊ per ꝯsequens multū dilecta ꝓpter similem pulchritudinē castitatis. Vn̄ Eccl. xxvij. Volatilia. i. angeli ad sibi similia cōueniunt: ⁊ veritas. i. chr̄s ad eos reuerteꝛ. Sed ꝑ cōtrarium fornicatores ⁊ immūdos demones visitant ꝓpter immundiciā pcti septuplici malo. Primo quidem in vita sepius tentando ⁊ ad varia pctā incitando. Scd̄o in morte aīam rapiēdo. Tertio in iudicio diuino terribiliꝛ accusando ⁊ sniam dānationis ꝯtra eos expetendo. Vn̄ Heb. xiij. Fornicatores ⁊ adulteros iudicabit de⁹. s. duri⁹. Quarto ad infernum ꝑtrahendo ⁊ vtpote tortores solent crudeliter tractando. Quinto in inferno aīam affligendo. Sexto exprobrando ⁊ confundendo publice ac maledicendo. Naū. iij. Reuelabo pudenda tua in faciem tuā. Septimo post resurrectionē etiam in corpe torquendo Greg. Quos incentores habuimus in culpis: tortores habebimus in penis. O ergo peccator age penitentiam: refrena carnem: dilige castitatem: alioquin peribis ineternum. E

E De altitudie sapiētie btē catharine

Circa scd̄m de altitudine sapientie que fuit in btā Catharina sit ꝓ ꝯclone ꝙ in sancta Catharina cōmendatur altissima ⁊ mirabilis sapientia in sue disputationis victoria. Declaraꝛ. Nam si vnus sapiens disputans cum alio sapiente magno cōuincat eum: magnus illi honor est. Si aūt in vna disputatiōe vbi sunt multi sapientes ⁊ doctores vnus cōuincat oēs: maior honor est. Qz aūt vna iuuencula puella cōuincat quinquaginta oratores sapiētissimos ⁊ ph̄os toto orbe clarissimos: nunq̄ hoc auditum fuit nisi de ista sancta Catharina. Propterea bene de ea d̄r ꝙ non est talis mulier sup terrā in sapiētia. Sed queriꝛ: quales ꝯclones ⁊ qualia argumenta vertebanꝛ in ista disputatiōe oratoꝝ cū Catharina? Ad quod rn̄r sicut narraꝛ in historijs quibusdam ꝙ quatuor erant ꝯclones. Nam cum ventum fuisset ad disputandum: vnus sapientū dixit: Proponat Catharina coram om̄ibus quod dicere velit vt audiamus q̄m ꝓpter eam nos sumus huc vocati vt disputemus. Tunc sctā Catharina dixit. Initium sermonis mei est de dn̄o Iesu crucifixo: qui cū patre ⁊ spūsancto vnus deus mūdm creauit ⁊ in eo hoīem condidit: quē diabolus inuidens decepit ⁊ in pctm̄ induxit: ac eterne morti obligatū reddidit. Cumq̄ homo non posset aliter liberari: misertus eius dei filius christus Iesus carnem assumpsit in qua multis miraculis cōprobauit se vere dei filium pro nostra salute incarnatum: ⁊ sua passione ac morte pro peccato hominis satisfacien̄. hominem redemit ⁊ in celum reduxit. Ex his ḡ ph̄i acceperunt quatuor precipuas conclusiones improbandas

Quatuor ꝯclones ꝓpo fuit cathari na cōtra sapientes

- Primā de mundi creatione
- Scd̄am de dei veri vnitate
- Tertiā de personaꝝ in deo trinitate
- Quartā de diuina incarnatione ⁊ passione

Prima ꝯclo de mūdi creatione

Prima ḡ ꝯclo fuit de mundi creatione: contra quam ph̄i arguūt sic: Deus habuit voluntatē ꝓducendi mūdm vel ḡ illa voluntas in deo fuit ab eterno vel non. Si dicis ꝙ ab eterno fuit: ḡ mundus ab eterno fuit: q̄ꝛ dei voluntas semp impleꝛ. ⁊ posita causa sufficienti ⁊ actuali ponitur effectus. ij. Phyſ. Sicut ḡ deus voluit ab eterno: ita fuit ab eterno. Si aūt nūc dicas ꝙ voluntas illa in deo non fuit ab eterno: sequiꝛ ꝙ deus de nō volente factus est denuo volens. ḡ de⁹ mutaꝛ in voluntate. mutatur etiā ab ocio in actum. q̄ꝛ incepit creare aliquid q̄ antea nil creauerat. sed hec sunt impossibilia in deo. ḡ sequitur ꝙ mund⁹ nunq̄ est creatus. Ad hec respondit Catharina sicut respondent etiam catholici doc. precipue Bona. sup. ij. di. j. q. ij. ar. j. ꝙ deus id quod vult facere ab eterno voluit illud. sed non nisi in tempore ſm suam sapientiā preordinato ꝓducere in effectum: ⁊ tūc producit. Sicut si ego a principio adolescentie semper habuissem voluntatem intrandi religionem anno etatis mee. xxx. ita ꝙ illud nō faciam ante. Et sic in deū nulla cadit mutatio volūtatis. q̄ꝛ ab eterno voluit facere: sed sic ⁊ isto tempe q̄ perficere illam voluntatē decreuit: ⁊ ab eterno vt non antea ꝓduceret. Nec etiā de⁹ de ocio mutaꝛ in actū: cū de non ꝓducente sit ꝓducens. sic non mutatur ⁊ nūc quotidie aliqua denuo ꝓducendo: quia deus est ens simplicissimum agens seip̄o quicq̄d agit. Unde Boe. de ꝯsol. d̄t. Stabilis in se manens dat cuncta moueri. Exemplū tale poniꝛ ſm Scot. Videmus ꝙ sol semp luminosus si cras habebit crystallū vel vitrū aut hmōi sibiq̄ obiectum illuminabit illud: ita ꝙ nil nouum erit in sole ad hoc ꝙ ab ipso fiat noua illuminatio sed fit in vitro. Sic in ꝓposito. F Qz aūt mundus sit creatus ꝓbatur sic: q̄ꝛ si mundus esset sine principio: durasset in infinitum. Sed ſm ph̄m. j. celi. ca. vlt. infinito nil plus pōt addi. q̄ꝛ quod recipit additionem fit maius. infinito aūt nil pōt maius fore. ḡ durationi mundi nil pōt addi. Sed constat hoc esse falsum: q̄ꝛ om̄i die additur reuolutio celi reuolutioni. ⁊ mira semp succedit variatio mundi ex tpe. ḡ mūds non est eternus sed temporalis. Nam nullū mutabile est eternū: q̄ꝛ mutabile ⁊ eternum contraria sunt. Itē infinita cōprehendi est impossibile. viij. Phyſ. in fine. Si ḡ mundus est eternus. ḡ sequitur ꝙ in eo fuerunt infinita iumenta ⁊ animalia per cōtinuam generationem ⁊ infiniti hoīes: cū mund⁹ nunq̄ fuit sine hoīe ⁊ aīalibus. Nam ꝓpter hoīem sunt om̄ia. ij. Phyſ. Et sic sequereꝛ ꝙ essent infinite anime intellectiue: eo ꝙ sunt incorruptibiles: quaꝝ numerum nec deus numerare posset: al's essent determinato numero. Sequereꝛ etiam ꝙ oīa corpa animaliū ⁊ hominū cum sint infinita nec celū nec terra capere possent. ḡ sequitur ꝙ mundus est factus: ⁊ q̄ꝛ non a se: q̄ꝛ nil habet fieri a se. ḡ a deo. Et sic conuicti sunt de hoc ph̄i. Secunda ꝯclo de dei veri vnitate ꝯtra quā ph̄i arguebāt sic. Plura bona sunt meliora paucioribus: sed de deo est credendū om̄e qd̄ meli⁹ est. ḡ melius est ponere plures imo innumerabiles deos q̄ vnū. sicut ph̄i ⁊ gentiles ab antiquo tenuerūt. Ad hec Catharina sicut ⁊ Bona. su

F De mundi creatione

Scd̄a ꝯclo de veri dei vnitate

per.j.di.ij.respondit q in creaturis vbi est augmentū bonitatis p additionē alterius boni: veritatē habet q plura bona sunt meliora q̄ pauca. nō aūt habet verita tem in bono infinito qd est deus. G Uñ q vn⁹ solus est deus oim pbatur sic: q: deus est summū bonū q̄ ma ius excogitari nō pōt. Si ḡ plures essent dij: aut vnus haberet equalē bonitatē quā alter habet: aut non. Si haberet: sequit q: qd p suplatiuū dr vni soli cōuenit: et vnus non est melior altero. ḡ neuter esset summū bonū: ꝛ p ɔsequens non esset deus nec ille nec iste. Si aūt nō habz vnus equalē bonitatē alteri. ḡ iste nō est de⁹. Itē cū deus sit oipotens. si ḡ vnus poterit facere de alio q ille non possit: ḡ ille alius non erit deus. vel si non pōt ipse non est omipotens. ꝛ p ɔsequens nec deus. Ideo phs. xij. metaph. dr. Entia nolunt male disponi: ꝛ ideo oia ordinant ad vnū primū principiū a q̄ depēdet celū ꝛ tota natura. Mala est eñ pluralitas pncipū. sit ḡ vn⁹ princeps oim deus. Et sic conuicti sunt. Tertia ɔclō de trinitate psonaꝝ in vnitate essentie diuine. Contra quā phi arguebant sic: Deus est simplicissime nature. ḡ non pōt ibi esse trinitas psonaꝝ. Ad qd Catharina respondit sicut ꝛ doctores catholici: q hoc non repugnat diuine simplicitati. q: diuina essentia vnica est in trib⁹ psonis q̄ suis ppᷣetatibus distinguunt. Sicut in vnica aia humana sunt tres potentie distincte suis ppᷣetatibus. s. memoria: intellectus: ꝛ volūtas. H Q: aūt trinitas psonaꝝ sit in deo: pbatur. q deus ab eterno habuit in se sapientiā vel vbum: sicut ɔcipiens habet in se cōceptū. ꝛ h vbum est dei filius. Est etiā amor q̄ deus ab eterno dilexit suā sapientiā. i. filiū: ꝛ filius patrem. Sed in deū nullū pōt cadere accidens. vij. metaph. ḡ sapiētia ꝛ amor in deo sunt eadē essentia diuina: sed tñ distinguunt suis notionibus ꝛ ppᷣetatib⁹ psonalibus: ḡ in vno summo deo colimus summā sapientiā ꝛ summā bonitatē amoris: vnicū deū oim. Et sic phi de h cōuicti sunt. Quarta ɔclō fuit de filij dei incarnatione ꝛ passione. Contra quā phi arguebant sic. Deus est impassibilis ꝛ immortalis: est ꝛ incōponibilis ꝛ impmixtibilis. ḡ non potuit incarnari nec pati aut mori. Ad h r̄ndit catharina q deus sine omi diminutione maiestatis assumpsit humanā naturā manēs in sua glia. sed in natura humana passus est ꝛ mortuus p nostra redemptione ꝛ salute. ꝛ sic suā ineffabilē misciām ꝛ charitatē nobis exhibuit: ac iusticie diuine satisfecit q̄n penā p pctis nr̄is in corpore ptulit sup lignum crucis. Uñ ꝛ vester Plato ait deū circūrotundum. Et Sibylla: Felix ille deus ligno qui pendet ab alto. Conclusit ḡ q ipe est solus de⁹ verus qui fecit oia. Oēs aūt dij gentiū demonia. Et sic phos conuicit adeo vt nil possent contradicere: ac eos ad christum conuertit. quos impius cesar ignibus tradi iussit: ac tandem Catharinam decollauit. Prosequere legendam de passione. I

Circa tertiū de suffragatione deuotoꝝ honorantiū btām Catharinā ꝛ eius festū celebrantiū sufficiat causa breuitatis narrari vnū miraculū qd refert Discipul⁹ in suo ser. q scholaris quidā in Anglia ciuitate Cantuariensi sctē catharine deuote seruiuit: ꝛ festū eius cum diligētia celebrauit: petiuitq vt sibi impetraret a deo grām quatinus pficeret in scientia ad honorē dei ꝛ primoꝝ edificationē ꝛ in moribus. Cōtulit aūt se ad generale studiū: ꝛ in breui pfecit mirabilr ac adept⁹ est magisteriū. Uñ rex Anglie audita fama eius: ipm ad se vocauit ꝛ filiū sibi cōmisit ad instruendū. Cumq diligēter illū instrueret: sed ille esset duri ingenii ac rebellis: accidit vt die quadā vellet disciplinare eū vga. fili⁹ aūt regis interim q iste virgā quereret exilijt de camera ꝛ p pontē currens cecidit in aquā ꝛ submersus est. De q̄ territus mgr recōmendauit illū ꝛ se sancte Catharine. Tunc piscatores statim accedeñ. cū nauib⁹ requirebāt illum: sed non est inuentus. Mgr ḡ incarcerat ꝛ ois familia regis turbat. Ille aūt in carcere cōtinuo inuocabat sctām catharinā. Ecce aūt hora tertia diei sequentis cū cantaret missa in parochia: filius regis ecclam intrauit habens camisiā albā in q̄ aureis lr̄is scriptum erat illud ps. Da mihi intellectū vt discā mandata tua. Hec ḡ rex ꝛ regina audientes accurrunt: ꝛ cū gaudio susceperunt filiū sanū. Qui interrogatus corā omibus narrauit q scta Catharina eum sustentauit dulciter in aqua p diē ꝛ nocte ppter sui magistri orōnem. Et postmodum idem filius regis optimū semp ingeniū studendi habuit. Rex ḡ cū oibus suis gauisus est ꝛ magistrū illū exaltauit ad magnos honores ꝛ dignitates. ꝛ rex ac regina eoꝝq filius amodo oibus diebus vite sue fideliter seruierunt sancte catharine. Tunc mgr compo suit illam collectā. Deus qui dedisti legē Moysi in mōte. ꝛc. que canit de sancta Catharina. Uñ claret q btā Catharina seruientibus sibi suffragat in omi necessitate. Noui ꝛ ego quendam studentē in vniuersitate Cracouieñ. qui cum non bene posset pficere in studio: btām Catharinam inuocauit: ꝛ tandē mirabiliter pfecit. O ḡ gloriosissima vgo catharina letare regnans cū chroꝛo ora p nobis vt p tua merita det nobis grām in psenti ꝛ gloriam in futuro Amen

De' summū bonum (G)

Tertia ɔclō de trinitate personaꝝ

Probatio (H)

Quarta conclō de filij di incarnatiōe

De suffragijs beate catharine (I)

Miraculū

De sancta Catharina Sermo. iiij.

Multe filie congregauerunt diuitias: tu supgressa es vniuersas. Prouer. vl. ꝛ ad laudē huius festiuitatis. A Legimus multas fore sanctas virgines ꝛ filias dei adoptiuas que multas sibi ɔgregauerūt diuitias spūales. Quaꝝ quedā cōgregauerunt p meritū virginitatis ꝛ castitatis. Quedā merito charitatis ꝛ ɔtemplatiōis. Quedā merito boni opis exterioris. Quedā etiā merito pdicationis. Nā licz sit inhibitū mulieribus officiū pdicandi: tñ quibusdā sctis vginibus ꝛ mulieribus fuit a spūsctō concessum quadā pogatiua specialis grē. vt patet de Martha ꝛ Magdalena. Quedā insup virgines cōgregauerunt diuitias spūales merito passionis: q: ppter chrm sanguinē fuderūt. Sz q̄m b. catharina his oibus modis pcellenter inter oēs congregauit: q: esse meruit virgo castissima: sapientia ꝛ bonis operib⁹ plena: predicatrix ꝛ martyr. ꝛ ideo conuenienter de ea hec vba dicunt: Multe filie cōgregauerunt ꝛc. iuxta q̄ tria mysteria notabimus de quibus cōmendat.

Primo de spūali thesaurizatione. ibi: Multe filie cōgregauerunt diuitias

Scdō de vginali appreciatiōe. cū dr: filie: p virginibus capiendo

Tertio de speciali sublimatiōe. cū dr: Tu supgressa es vniuersas. Propter hec c bñ de ipa dr illd Judith. xiij. Bñdicta es tu filia a dño deo excelso p oibus mulierib⁹ sup terrā. ꝛ h p alio themate. B

Circa primū de spūalibus diuitijs querit: Quales diuitias acquisierūt sctē vgines: ꝛ exēplo eaꝝ q̄les debeant acqrere qs fideles. Ad qd r̄ndendo notandū q diuitie sunt in differentia triplici

Quedam sunt tpales

Quedam sunt spūales

Quedam sunt celestes

Primo q̄dam diuitie sunt tpales. De qbus ps. Diuitie si affluant nolite cor apponere. Glo. Diuitias licz habere: sz nō licz eis corde inherere. q: sic ad pctm inducūt. j. Tim. v. Qui cupiūt diuites fieri inci. in tenta. ꝛ in laque. diab. ꝛ in desi. multa ꝛ nociua q̄ mergūt ho. in int. s. gehenne. Istas nō licet ɔgregare chrīano sed poti⁹ dispgere paupib⁹: vt hō sic p eas veras diuitias celestes acqrat. iuxta illud ps. Dispsit dedit pau. iu. ei⁹ ma. in sec. ꝛc. Uñ Chryś. sup Mat. hom. vl. dr. Si vo bonū esset auꝝ habere: hoc vtiq dedisset chrs discipul suis. Nunc vo nō solū non dedit: sed ꝛ habere phibuit. ḡ nec vere diuitie sūt tpales diuitie: nec bone: nisi sint moderate ad vsum necessitatꝫ ꝛ pietatis. Has ḡ sctē vgines ꝛ sctā Catharina nō ɔgregauerūt: sed ɔtēpserūt ꝛ paupib⁹ erogauerūt. Scdō sunt diuitie spūales. ꝛ iste sunt vo bone q̄ vere diuites faciūt hoies. Et cōsistunt in trib⁹. Primo in sapientia. Scdō in virtutib⁹. Tertio in grā. Primo inq̄ in sapientia. De q̄ Sap. vij. Inuocaui ꝛ venit in me spūs sapientie ꝛ pposui illā regnis ꝛ sedibus: ꝛ di. nil esse diui. in compa. illius. Infinitus eñ

A

B Quales diuitias acqsierūt sancte vgines

Prīo diuitie tempales

Secundo spūales

thesaurus est ho.ꝙ q̄ v.s.pti.fa.s.a.dei. Sed h̄ intelligitur non de humana sed de diuina ꝛ vera sapientia. Sapientia eñ ḋr q̄si sapida scientia. qꝛ p ipam sapiūt hoīa ẜm ꝙ mala vel bona sunt. Vñ Bern. Inuenisti plane sapientiā si tibi sapiūt singula vt sunt. mala vt mala ꝛ detestanda: bona vt bona: ꝛ optima vt optima. C

C Sapientia infinit⁹ thesaurus

Vñ etiā apud phos ꝛ gentiles sapientia reputabaṫ in cognitione diuinoꝝ ꝯsistere ꝛ multū honorabaṫ. Nam phs.j. Metaph.ḋt. Sapientia est scientia primaꝝ ꝛ altissimaꝝ causaꝝ. Et infra ḋt: ꝙ sapientia diuina res est qꝛ solus deus eā maxime habet. ꝛ ẜm Simonidē sol⁹ deus habet hūc honorē.s. sapientiā. Hec phs.j.meta.

Exemplum

Ad qḋ Ualerius li.iiij.refert exēm.ꝙ in Milesia regiōe dū q̄dam piscarenṫ in mari ꝛ rete piecissent vn⁹ hō superueniens dixit. Uult ne mihi vendere istū tractū? Aiūt Uolumus. Et conuentiōe facta: piscatores in reti traxerunt vnā magnā mensam auri in qua erant sculpte imagines deoꝝ. Orta est aūt cōtentio inter illos. Nā piscatores dicebant. Nos non vendidim⁹ tibi nisi pisces trahendos. Ille ṽo ḋt. Ego emi fortunā hui⁹ iact⁹. Cunq̄ venissent corā ciuitate: consuluerūt de h̄ deū in suo idolo: qui rñdit ꝙ dari deberet illi q̄ sapientia p̄ ceteris in mundo esset p̄cellentior in signū honoris. Cunq̄ fuisset missa vni de sapientib⁹ mōi: ille noluit tenere: reputās se minus sapientē: misitq̄ alteri: ꝛ ille tertio. Et ḋr in expositione plogi biblie: finaliter puenit ad Solonē q̄ cōsecrauit deo suo eā q̄ ḋr famosissima solis mensa. de qua meminit. s. Hiero. in plogo biblie.j.c. Si ḡ pagani phi diuinā sapientiā sic humilr̄ venerabanṫ ꝛ se indignos reputabant ac auꝝ ꝯtemnebant: multo fortius chriani debent esse humiles ꝛ mōi cōtemptores amore sapientie chr̄i.s.fidei: qui se diligentib⁹ vitā pmisit eternam. Ideoq̄ Catharina ꝛ sctē virgines hunc thesauꝝ sapientie vere cōgregare curauerūt p quā deo placuerūt Scḋo spūales diuitie ꝯsistūt in virtutib⁹ ꝛ eaꝝ operib⁹ ac sctis meritis. Vñ Greg. Uere diuitie non opes sunt sed ṽtutes quas q̄ possidet in deo diues est. Itē Aug. de morib⁹ eccl̄ie. Uirtus facit aīam esse optimā. Et Seneca in epl̄a. Uirt⁹ extollit hoiem ꝛ sup oīa chara mortalibus collocat. Has cōgregauerunt ṽgines. Tertio spūales diuitie ꝯsistunt in gr̄a dei que realiter idem est qḋ charitas ẜm Sco. Vñ Aug. sup Jo. ser. ix. ḋt. O q̄ diues est charitas q̄ si desit frustra habenṫ cetera: si assit: recte habenṫ oīa. Propterea Apoc̄. iij. Suadeo tibi emere auꝝ ignitum.s.charitatis vt locuples fias. D

D Questio

Sed querit: Qualiter possit hō acquirere vel lucrari virtutes ꝛ gr̄e dei thesauꝝ? Ad qḋ rñdetur ẜm doc. ꝙ ṽtutes ꝛ gr̄a dei sunt tam nobilissimi effectus ꝙ homo nō pōt ex ppriis laboribus eos habere: sed solus deus confert ꝛ operaṫ in hoīe. sic ait Aug. sup Gal. iij. Possumus tñ nos deo cooperari vt habeamus. qꝛ deus semp presto est dare: si tñ hō velit suscipe faciēdo qḋ in se est Ideoq̄ inexcusabilis est hō si nō habet gr̄am vel virtutes. Debemus ḡ cooperari deo vt largiaṫ ꝛ opereṫ in nobis ṽtutes ꝛ gr̄am. Et h̄ facimus quadruplr̄. Primo diuinis inspirationibus p liberꝝ arbitrium ꝯsentiendo Scḋo viciis reluctando. Tertio humilr̄ nos recognoscendo. qꝛ oīs nostra sufficientia ex deo est. ij. Coꝛ. iij. Quarto deū exorando vt det nobis ṽtutes ꝛ gr̄am. Si hec fecerimus in virtutibus diuites erimus. Tertie

Tertio diuitie celestes

diuitie sunt celestes.s. que ꝯsistunt in gloriosis p̄miis beatitudinis eterne. ꝛ iste sunt felicissime ꝛ veracissime Vñ Greg. in homel. dñice sexagesime ḋt: Fallaces diuitie sunt.s.mundane que nostre mentis inopiā nō expellunt. Sole diuitie vere sunt que nos diuites ṽtutibus faciunt. Si ḡ fratres charissimi diuites esse cupitis: veras diuitias amate. si culmen veri honoris queritis: ad celeste regnū tendite. si gl̄iam dignitatū diligitis: in illa supna angeloꝝ curia ascribi festinate. Hec Gre. De istis diuitiis hortatur nos chr̄s dñs Matt. vj. di. Thesaurizate vobis thesauros in celo vbi nec tinea nec e. d. ꝛ vbi fu. non effodiunt. Aug. O q̄ felices ꝛ beati q̄ in hac peregrinatione sunt solliciti vt bona eoꝝ in eterna patria conseruenṫ. qꝛ hic habere est virtutꝭ. sed ibi esse est felicitatis. Sctē ṽgines has diuitias cōgregarunt summo studio: in quib⁹ catharina supgressa est ceteras specialib⁹ p̄uilegiis: vt infra dicem⁹. ḡ ꝛc̄. E

E Nō de p̄ciositate virginitatis

Circa scḋm de p̄ciositate ṽginitatis querit: Utrū ex preciositate virginali oīs virgo sit melior ꝛ p̄amabilior deo q̄libet hoīe existēte in statu viduali ꝛ ꝯiugali: Rō questionis: qꝛ stat⁹ ṽginalis p̄cellit statū ꝯiugalē ꝛ vidualē.j. Coꝛ. vij. Qui matrimonio iūgit virginē bñ facit. qui nō iungit melius facit. ḡ oīs virgo p̄cellit. Sed ad hec rñr ẜm Rayn. in sum. iuxta sn̄iam scti Tho. ij. ij. q. clij. ꝙ q̄uis virginalis stat⁹ sit melior de se ꝛ simplr̄ q̄ status ꝯiugalis ꝛ vidualis: tñ ex h̄ non sequiṫ ꝙ oīs virgo oīni ꝯiugata vel vidua sit melior ꝛ deo charior. sicut a simili gradus sacerdotalis melior est laicali: nō tñ oīs sacerdos melior est oīni laico: imo q̄nq̄ aliq̄s laicus reperiṫ maioris sctītatis plurib⁹ p̄sbyteris. Item status religiōis melior est ꝛ sanctior statu seculari. sed q̄nq̄ cōtingit ꝙ vn⁹ secularis sanctior est ꝛ deo charior pluribus religiosis. Sic licet virginalis status sit melior ꝛ sanctior ꝯiugali ꝛ viduali: pōt tñ ꝯiugata aliq̄ vel vidua esse melior ꝛ sanctior ac deo charior plurib⁹ virginibus. Sed quō hoc possit q̄s facere vt melior sit coram deo q̄ virgo. Notandū ꝙ precipue pter tria contingit meliorem esse ꝯiugatam vel viduam multis virginibus ꝛ preferri.

Utrū ꝯiugata vel vidua p̄ferat alicui virginib⁹ melior

Primo pter fortiorē obseruantiā castitatis
Scḋo pter aliquā excellentiā virtutis
Tertio pter maiorē gr̄am charitatis

Primo

Primo inq̄ pter fortiorem obseruantiam castitatis quia pōt esse ꝙ ꝯiugalis vel vidua habeat animū magis paratū ꝛ fortiorē ad seruandū castitatē suam: ita ꝙ si oporteret se morti exponere p seruanda castitate: magis prompte ꝛ cōstanter exponeret q̄ illa que est actu virgo. ꝛ sic talis melior est tali virgine. Vñ Aug. li. de ꝯiuga. bo. ḋt. Ego non sum melior q̄ Abraā: licꝫ melior sit castitas celibū q̄ castitas nuptiaꝝ. Et subdit rōnem di. Quod eñ ego nunc ago: ille meli⁹ egisset si tūc tempoꝛ agendū fuisset. Hec Aug. O ḡ homo ama fortiter castitatem. Scḋo pter excellentiā alicuius virtutis. Potest eñ esse ꝙ ille q̄ nō est virgo habeat aliquā in se virtutē excellentiorē quā nō habet virgo ꝛ tunc ille.s. preferṫ tali virgini. Sed que sint tales virtutes. Notādum ꝙ vna est pcti spūalis imunitas. Vñ Hiero. Quid pdest carnē habere virgineā si mentē q̄s habeat pctō inquinatā. Sicut exēpli gr̄a: multe sunt mō virgines ꝛ castitatē vouentes: que tñ ira: inuidia: detractione plene sunt: vana gloria ꝛ hmōi. Aliqua aūt ꝯiugata ab his munda est: ꝛ talis preferṫ ꝛc̄. Alia est humilitas: qꝛ vt Aug. ḋt: humilis ꝯiugata preferṫ superbe ṽgini. Tertia est obedientia. Aug. de vidui. ḋt: Quis nesciat obedientem mulierē virgini inobedienti p̄ponendā. Quarta est monastica vita. Aug. Nemo quantū puto virginitatem preferre ausus sit monasterio. Quinta est martyrii gloria per quā ꝯiugata preferṫ virgini ẜm Aug. li. de virginitate. Tertio pter magnitudinē charitatis preferṫ corrupta virgini quo ad premiū essentiale: vt patet de Petro aplō ꝛ de Magdalena qui preferuntur multis virginibus. Vñ Bern. sup Cañ. ser. xxviij. Uniuscuiusq̄ aīe quantitas ex charitatis q̄ntitate pensanda est. Idē in epl̄a. Tolle charitatē: castitas deo nō placet. Ex istis accipe h̄ documentū: ꝙ quicunq̄ amisit virginitatē licet illam recuperare nō possit q̄ ad aureolam: tñ pōt tanta merita acquirere vt equiparaṫ virgini vel etiā p̄cellat. Et hec pōt p ardua virtutū opa ꝛ p magnam charitatem. Vñ Hugo de arra spō. ḋt. Amor feruens ipsius dei consueuit corruptis integritatē reddere ꝛ integris castitatem conseruare. Si olim peccasti ꝛ meretrix fuisti: noli desperare: cum iam deū amando possis paria merita virginitati recuperare. O mira dei nostri benignitas qua nobis puidit misericorditer peccatoribus vt valeamus ad celestia sublimari. Accipiamus ergo o charissimi exemplum de sancta Catharina ꝛ sanctis virginibus vt eaꝝ exēplo cōgregare studeamus thesauros meritoꝝ. F

F De speciali sublimatiōe catharine

Circa tertiū de speciali sublimatiōe.s. Catharine sit p ꝯclone ꝙ beata Catharina quasi chara regina speci

ali honore sup certas ꝟgines a chro est sublimata. Et
patet per plures honores eius ꝓsequeñ. ex Legenda.
Primo honorauit eam in originis nobilitate. qꝛ filia fu=
it regis ⁊ nobilissima regina. Et quia a chro Jesu data
miro modo ad ruinã idoloꝝ. patuit sermo. j. D. Scdo
in cõuersione. quia chrs cum mre ⁊ multitudine ange=
loꝝ sibi appꝛuit. vt patuit sermo. j. E. Tertio in dei de
spõsatione. quia mirabilr eam annulo sibi dato despõsa
uit. ptz ibi. Quarto in disputatione. quia sibi dedit vi
ctoriã sup omes sapiẽtes mũdi oratores. vt claruit ser=
mone. j. G. Quinto in carcere. quia ipam visitauit cu₃
multitudine angeloꝝ ⁊ virginũ. patuit ſmo. j. H. Se=
xto in fame: quia. s. eam celesti cibo per angelũ refecit:
apparentẽ in specie columbe. Septimo in orõnis ex=
auditione. Octauo in euocatione celesti ⁊ apertione
Nono in decollatione. qꝛ lac prõ sanguine fudit. De
cimo in sepulture exhibitione: qꝛ angeli corpꝰ eius trãs=
tulerunt in montẽ Sina: vbi sibi sepulchrũ fecerũt: ⁊ ho
norifice tumulauerũt. Hec clarent sermo. j. H. Unde=
cimo in miraculoꝝ illustratione. quia ex eius ossibꝰ in=
desinenter de sepulchro oleum manat: qđ cunctoꝝ lan=
G De sepulcro Catarine. guidoꝝ corpa sanat. G Dicit etiã ꝙ sepulchꝝ eius
religiosi ſuant: ⁊ ꝙ claues sepulchri nõ dant nisi fratri
ꝟgini. quia nullus põt custodiri corpus ipius nisi sit vir
go. vt refert etiã Fran. Maro. in suo sermo. Nam si aliꝰ
accesserit: diu viuere non põt: sed ꝟgo debet custodire.
Cum aũt mortuꝰ ille fuerit: eligunt alium frẽm sctm : et
orõne ac ieiunio pmissis: manus illius lauant: ⁊ ex oleo
qđ manat de ossibus. s. Catarine in eius palma mittit:
si sine lesione oleu₃ illud manũ ptransit: ⁊ opposita pte
effluit: claues ⁊ cella illi assignat. Si aũt oleũ in manu
stat: nec ptransit: alius eligit donec ꝟgo dignus inueni
atur. Que diuino miraclo chrus Jesus ad honorẽ sctẽ
H De suffragiis Catarine Catarine facere dignat. H Duodecimo chrus ho=
norat Catarinã in suoꝝ deuotoꝝ suffragatione. Ut em
refert discipłus in ſmone. btã Catarina a chro hoc pro
honore puilegij habet: vt nunꝗ̃ vel raro pmittat dãna
ri sibi seruiẽtes. Unde legit. ꝙ q̃dam canonicus male
vite fuit habẽs plura bñficia: sed beatã Catarinã in de
uotione magna habuit. quadã nocte huius canonici ca
pellanus vir deuotus in visione vidit: ꝙ. s. canonicꝰ ille
simul cum quodã presbytero quem sepe cõmensalẽ ha
buit ⁊ seculariter viuentẽ: ambo ad iudiciũ tracti sunt.
Judex autẽ sententiã voluit dare: vt ambo illi decapi=
tarent. Sed btã Catarina intercessit pro suo deuoto. s.
canonico apud iudicem: vt sententiã adhuc per annum
differret: ⁊ sic se emendaret. Sed ille presbyter nõ ha=
bens intercessorẽ decapitatꝰ est. Mane facto: narrauit
capellanus visionẽ canonico. et ad domũ psbyteri illiꝰ
accedẽtes: eum subitanea morte defunctũ inuenerunt.
Quo viso canonicus pterritus: bñficia plura resigna=
uit: ⁊ ordinẽ cistercieñ. intrans: vitam bene finiuit. Itẽ
ipa habet etiã meretrices saluare. Unde legit. ꝙ que=
dam meretrix per vigiti annos pdurans in meretricio
nil boni faciebat: nisi ꝙ vigiliam sancte Catarine ieiu=
nabat: ⁊ in eius festo ad eccłiam ibat: ⁊ cum contritione
beatã Catarinã inuocabat: ⁊ se emendare pmitttebat.
sed iterato tandẽ recidiuabat. Anno autẽ vicesimo sic
coram imagine sancte Katarine plorans: ecce imago il
la magna cecidit sup caput eius ⁊ mortua est. Cũq₃ po
pulus videns sepelire eam curaret: ecce surrexit ⁊ nar
rauit. ꝙ beata Katarina ostendit ei penas damnatoꝝ:
⁊ gaudia bonoꝝ: ⁊ impetrauit a chro vt reuiuisceret: et
penitentiã ageret ⁊ confiteret: ⁊ confessa est sacerdoti.
Postmodũ autẽ nunꝗ̃ mortaliter peccauit: sed in bono
finijt. Item in hoc regno frater quidã deuotus ordinis
minoꝝ vicarie Hungarie: vt a fidedignis fratribus au=
diui dũ in vita foret deuotus sctẽ Katarine: in hora sue
mortis astantibus fribus dixit. ꝙ btã Katarina adesset
ꝯsolañ. Et sic spm̃ feliciter emisit in grãꝝ actione ⁊ orõ
I Miracula. ne. I Preterea narrat in Legenda inter supaddi
tas legendas: ꝙ epus quidã Mediolanensis Sabinus
nomine vir vite venerabilis. sicut refert Petrus Ra=
uẽna. lib. gestoꝝ notabiliũ: post mrem domini sanctam
Katarinã in deuotiõe ab infantia habebat: ⁊ ipam omi=
bus sacris ꝟginibus pferre solebat: vtpote adiutricem
fidelissimã. Cũ ergo pdictus psul cum abbate Theodo
ro de mõte Cassino: ⁊ duobus capellanis ac militibus:
⁊ q̃ndecim seruis sepulchrũ dñi visitassent: inde montẽ
Sina adierũt. Et ecce dux quidã thurcoꝝ ferox a Sol
dano rediens cum multis armatis illis occurrit: ac eos
pemit. Episcopũ autẽ ⁊ abbatẽ lingua: oculis: auribus:
naribus: manuũ ⁊ pedũ sũmitatibus puauit: ⁊ sic semiui
uos vt veherent ad tumbã ꝟginis pcepit dicẽs. Nũc vi
debo q̃d vobis valet huius sepulchri visitatio. Cunq₃
ad tumbã ꝟginis venissent: abbas continuo expirauit.
Episcopus ꝟo vt potuit orauit. Et ecce circa nocti me=
dium mons totus cõtremuit: ducẽq₃ cum suis tãtus pa=
uor inuasit: vt cũ fugere vellent neq̃rent. tantũ etiã lu=
men ibi resplenduit vt dies clara crederet: ⁊ mons Si
na vt sol radiaret. Interea sctã Katarina ex tumulo p
cessit: ⁊ sui deuoti omia vulnera illa tangẽs sanauit. Il=
le pulchritudinẽ eius videns: ⁊ ferre non sustinẽs cor=
ruit. quẽ ipa per duos angelos iuxta eam stantes pce=
pit de terra eleuari: ⁊ dixit. Scio mi chare. ꝙ dñs Je=
sus sponsus meus te ⁊ omes me honorãtes hic ⁊ in fu=
turo patus est honorare. Et quia pdidisti pp̃ter me lin
guam tuam vix in pprio idiomate expeditã: ecce cõmo
daui tibi linguã meã in greco ⁊ latino peritissimã. Pre=
terea noueris omes anias familie tue esse in sinu Abra
he. Facta aũt die crastina cum missaꝝ solẽnia celebra=
ueris: de oleo q̃đ exudat de tumulo meo singła mẽbra
abbatis mortui punges: ⁊ suscitabit: ac ad vigorẽ pristi
num reformabit. His dictis sctã virgo pontifici annulũ
pciosum dedit ⁊ chartulã aureis lr̃is scptam: ⁊ disparu
it: ac mirus odor ibi mansit. Chartula ꝟo tres ꝟboꝝ li=
neas habebat hoc ordine scptas. Prima. Sabine: he lit
tere sunt inter me ⁊ te signa dilectõis ppetue. Secũda
fec tibi meritũ ingẽs dolor: faciet tibi gaudiũ vehemẽs
amor. Tertia. Ducẽ baptizabis: sanus ad ppria remea
bis. Sicq₃ decẽnio expleto laudabilr mecũ eris in ce=
lesti palatio. Tũc vir dei cõsolatus grãs imensas egit.
Facto ergo die: dux montẽ ascendit: ⁊ videns episcopũ
sanũ celebrantẽ obstupuit. vidit etiã ꝙ abbatẽ mortuũ
de oleo punxit: ⁊ mox oĩbus mẽbris renascẽtibus sana
tus est. Cõpunctus ergo ⁊ lachrymis pfusus fidem am
plectit: ⁊ cũ multis nobilibus baptizat: omia que habu
it vendidit: ⁊ illius ecclie monasterio fribusq₃ ac pau=
peribus distribuit. Monasterio quoq₃ ꝟginũ cõstructo
⁊ ditato possessionibus: postremo habitũ monachalẽ su
scepit a chro ⁊ Marie ac sctẽ Katarine deuotissime mi
litauit tota vita. Sctũs ꝟo Sabinus cum post decẽniũ
ad extremũ venisset: dignum deo spiritũ efflauit. Sed
cum lingua eius in ore minime appareret: nulli dubiu₃
q̃n glĩosa Katarina eam tulit: que suo deuoto per decẽ
niũ mutuauit. In huiꝰ glĩosi epi memoriã annulꝰ ⁊ char
ta apud Mediolanũ vsq₃ hodie ſuant. O g̃ charissimi
accedamus ⁊ oremus: ⁊ dñs Jesus p merita sctẽ Kata
rine det nobis grãm in psenti: ⁊ gliam in futuro Amen.

In dedicatione ecclie. Sermo pmus.

Elegi et sanctificaui lo=
cum istũ: vt sit nomẽ meũ ibi in sempiternũ: et
pmaneant oculi mei ⁊ cor meũ cũctis diebus.
ij. Paral. vij. A Hec ꝟba dixit dñs de tẽplo qñ sa= A
lomon edificauit illđ.: appuitq₃ ei dñs di. Elegi ⁊ sctifi
caui mihi locũ istũ. i tẽplũ hꝰ applicaui ⁊ dedicaui meo
cultui. In q̃bus ꝟbis dñs cõmendat subsequẽter tẽplũ
⁊ fideles deuote visitãtes illud de tribꝰ. Primo de diui
ni nois portatiõe. qꝛ posuit ds nomẽ suũ in tẽplo. ⁊ iõ q̃
illud frequẽtãt nomẽ dei portãt: et sub noie dei censent
electi tanꝗ̃ filij. Uñ Chrys. Propriũ est boni filij domũ
prĩs sui frequẽtare. Qui aũt potius volũt ire ad taber
nam ad tẽplũ: signũ est ꝙ sunt de numero filioꝝ diaboli
⁊ dãnationis. Scdo cõmendauit de speciali dilectione.
qꝛ posuit deus cor suũ. i. amorẽ erga orantes in tẽplo.
diligit ergo deus tales. Tertio de orõnis exauditione
qꝛ dicit ꝙ posuit oclos suos in tẽplo. s. ad aspiciendũ et

exaudiendū orōnes fideliū inibi fusas. Unde ⁊ ibidem ait dñs. Ocli mei erūt apti: ⁊ aures mee erecte ad orōnem eius q̄ in loco isto orauerit. O ergo aīa sctā templū dei frequēta ad orandū: quia dicit dñs. Elegi ⁊ sanctificaui locū istum ⁊c. Et quia hodie celebrat̄ dedicationis huius eccl'ie festum: merito accipimus pro ſmone hec ỽba thematis. Juxta q̄ tria mysteria notabim⁹.

¶ Primū de ecclesie electione: quia dicit dñs. Elegi. s. ad dei cultum.

¶ Secundū de ecclesie cōsecratione: quia subdit. et sanctificaui locum istum.

¶ Tertiū de ecclesie visitatiōe. quia ibi inuocat̄ nomen dei ⁊ gratia inuenit̄.

B

De eccl'ie vł tēpli electione.

¶ Circa p̄mum de eccl'ie vel templi electione querit̄. Quare debuit eligi ⁊ deputari aliq̄s locus ad cultum dei. sicut claret in deputatione templi. Et rō. quia de⁹ loco non cōcludit̄: sed vbiq̦ est ſm essentiā: potentiā: et p̄sentiā. Unde ỽsus. Enter potent̄ deus est vbiq̦ p̄sent̄. Ideoq̦ deus vbiq̦ pōt eq̄ bene adorari. Hinc Act. xv. Deus q̄ fecit mundū ⁊ oīa que in eis sunt. hic celi terre cū sit dñs: non in manufact⁊ templis habitat. ⁊c. Mirū ergo videt̄ q̄re deus sibi specialē locū elegit? Respondendo ad hec ſm Tho. j. q. ciij. ⁊. ij. ij. q. lxxxiij. Notandum est ꝙ in adoratione dei ⁊ orōnibus fiendis duo p̄cipua cōsiderari possunt. Unū ex pte dei qui colit̄ ⁊ adoratur: q̄ est vbiq̦. ⁊ ideo quo ad deū non est necessari⁹ locus aliq̄s ad adorandū deputādus. quia vbicūq̦ siue in agro: siue in domo: siue etiā in lecto quo iaces: aut in carcere optime ⁊ eq̄ bene adorari pōt deus q̄ oīa prospicit. Nam ⁊ rex Ezechias in lecto adorauit: ⁊ Manasses rex in carcere: ⁊ multi alij in nouo testa. martyres q̄ miraculose exauditi sunt. Scdm. in adoratione cōsideratur ex pte homis adorantis. Et sic determinat⁹ locus eligit̄ ad adorandū deū: non ꝓpter deum: sed ꝓpter adorantes hoīes triplici rōne: vt oratio hominū magis exaudiat̄. Primo ꝓpter deuotionē. quia in eccl'ia vel templo magis incitat̄ popl'i deuotio ad adorandū ⁊ deū inuocandū. Tum ex consecratione ecclesie et loci sctitudine. Tum ex imaginū deuota repſentatione q̄ ibi cōtinent̄. Tum ex p̄sentia corpis ⁊ sanguinis dñi in eucharistia que ibi seruat̄. Tum ꝓpter sacra mysteria diuine laudis que ibi agunt̄. Scdo ꝓpter orōnis auxiliationē quia orō facta in eccl'ia adiuuat̄ multiplicit̄: vt exaudiatur a deo magis q̄ si alibi fieret. Primo adiuuat̄ ⁊ maxime per sacramētū eucharistie qd̄ in eccl'ia seruat̄ reuerenter. quia vt dicit Hen. de Hassia. Sicut orō latronis iuxta chr̄m in cruce pendētis: amplius est exaudita cum dixit. Memēto mei dñe dum veneris in regnū tuū. quia chr̄s non solū sibi veniā: sed ⁊ paradisum eodē die sibi concessurū se repromisit dicens. Hodie mecū eris in paradiso. i. deitatis visione. Hoc aūt sibi chr̄s non prestitisset: si alibi q̄ in p̄sentia chr̄i passi tūc exorasset. Sic homo quādo orat coram p̄sentia eucharistie que est memoria passionis chr̄i. facilius ⁊ amplius exaudit̄ in quacunq̦ orōne: ⁊ adiuuat̄ exaudiri ỽtute passionis chr̄i. Secūdo adiuuat̄ per oīm sanctoꝝ illoꝝ intercessionē: quoꝝ ibi reliquie habent̄ vel sepulchra. Quis eīm scit quot saluati in illo cemiterio vel eccl'ia sunt sepulti: qui tamē oēs orant pro illis qui in ecclesia deuotizant: et etiam si quoꝝ canonizatoꝝ sanctoꝝ reliquie vel corpa ibi habent̄. Unde Eccl'i. xlix. Ossa ꝓphetaꝝ pullulant de loco suo. s. ꝑ suffragia. Tertio adiuuat̄ orō in ecclesia per oēs sanctos quoꝝ imagines ibi habent̄ qui in eis uenerant̄. Quarto per sanctū vel sanctos: in cuius nomine eccl'ia est cōsecrata. Ex q̄bus pt꞉ ꝙ orō homis in eccl'ia facta multiplicit̄ iuuat̄. Tertio ꝓpter multoꝝ populoꝝ cōcursum ⁊ aggregationē. Ex quo fit: vt chr̄s in medio eoꝝ exauditor assit. Juxta illud Matt. xviij. Ubi sunt duo vel tres in nomine meo cōgregati: ego in medio eoꝝ sum. Ideo Leo papa. Si duos velit exaudire: multo amplius vbi multa milia orant

Exemplū.

¶ Ad premissa possumus pro exemplo ponere qd̄ dt Aristot. lib. x. de aīalibus: ꝙ. s. apes in aluearibus suis solent naturali instictu regi edificare domū ⁊ habitationē in medio eoꝝ ⁊ custodiunt eum. Et cum egredit̄: oēs exeunt post eum: ⁊ faciunt sonum cum gaudio cōducentes eum. Si que autē offenderit regem: accedit: ⁊ ꝓprio aculeo se mordens coram rege se occidit. vt pat꞉ etiam per Ambro. in hexam̄. Nam mori pro rege inquit pulchrū putant. Spiritualiter per apes intelligunt̄ fideles qui debent regi. i. christo edificare in corde domū: ⁊ etiā domū materialē. i. eccl'iam ornādo: ⁊ debēt chr̄m laudare ⁊ imitari. Si aūt offenderit quis debet ꝓprio aculeo. s. doloris ⁊ pnīe: maliciā in se pimere abnegando se: ⁊ sequi debet chr̄um vsq̦ ad mortē. Un̄ Eccl'i. xi. Breuis in volatilibus est apis: ⁊ iniciū dulcoris habet eius fructus. q. d. ſm Ly. Apis habet q̄de꞉ in respectu volatiliū corpus breue. i. paruū: ⁊ tamē facit meliorem fructū dulcoris q̄ facit miluus. Sic frequenter ille homo qui est minoris appentie (quia se humiliat) est melioris existētie. s. apud deu꞉. Et sic fidelis qui se ⁊ suas offensas recog̊scit: ⁊ humil'r eccl'iam dei frequētat: dulciorem habet deuotionis gr̄am: ⁊ melior est corā deo q̄ homo magne dignitatis ⁊ diues qui vadit ad eccl'iam: raro se humiliat deo. Luc. viij. Qui se exaltat humiliabitur: ⁊ qui se humiliat exaltabit̄.

D

Questio de eccl'ie consecratione.

¶ Circa scdm de eccl'ie sctificatione siue cōsecratione querit̄. Quare eccl'ia cōsecrat̄? Respondet̄ ſm docto. ꝙ huius plures sunt rōnes: que ad tres reducūt̄. quia alique accipiunt̄. Primo ex parte dei. Secūdo ex parte exempli. Tertio ex parte nostri.

Primo ex parte dei.

Primo ex pte dei accipit̄ ratio. s. quare eccl'ie consecrant̄. Primo ꝓpter sanctā dei laudē et honorē. quia ibi deus speciali⁹ laudatur in septē horis canonicis. Juxta illud ps̄. Septies in die laudem dixi tibi dñe sup iudicia iusticie tue.

Primo quidem laudat̄ officio matutinali. quia in media nocte chr̄us natus est: ⁊ in media nocte captus est a iudeis: ⁊ tūc cepit nostrā redemptionē. Addunt̄ etiā laudes matutiales pro laude in aurora: quia tunc christus surrexit. Et in vete. testa. tunc Egyptijs sūmersis filios israel liberauit. ideo tunc gr̄as agimus. Scdo laudat̄ deus in ecclesia pro hora prima diei. quia tunc chr̄us Pilato p̄sentatus est: ⁊ quia tunc resurgens apparuit mulieribus. Tertio laudat̄ hora tertia. quia tūc chr̄s a iudeis acclamat⁹ est vt crucifigat̄: tūc ad colūmnā est ligat⁹ ⁊ flagellat⁹. Et tandē hora tertiaꝝ spm̄ sctm̄ misit discipl'is. Quarto laudat̄ hora sexta. quia tunc eleuat⁹ est in cruce: ⁊ tenebre facte sūt in vniuersa tra. ⁊ qꝛ tunc in die ascēsionis cum discipulis discubuit

Quinto laudat̄ hora nona. qꝛ tūc chr̄s spm̄ emisit: et miles lancea latus apuit. ⁊ qꝛ tūc chr̄s in celū ascēdit.

Sexto laudat̄ in vesptina hora. qꝛ tunc chr̄s pedes discipl'oꝝ lauit: ⁊ corp⁹ ac sanguinē in eucharistia instituit. Tūc etiā discipl'is in emaus in specie ꝑegrini post resurrectionē se ondit. Septio laudat̄ cōpletorij hora. qꝛ tūc chr̄s in monumēto est inclusus: ⁊ tandē die resurrectiōis discipl'is tūc apparēs pacē nūciauit. Cū g̊ p̄dicte hore sint p̄ alijs horis diei p̄uilegiate certis diuinis bn̄ficijs exhibit⁊. g̊ in his ds̄ laudat̄.

Scdo consecrat̄ ꝓpt̄ dei ⁊ angeloꝝ inhabitationē.

Scdo cōsecrat̄ ꝓpt̄ dei ⁊ angeloꝝ inhabitatōe꞉. g̊ dicit ps̄. Domū tuā dñe decet sctitudo. Nā speciali⁹ deus manet in sancto tēplo. s. per specialis gr̄e ⁊ bn̄ficij inibi exhibitionē. Juxta illud Apocal'. xxj. Ecce tabernaculū dei cum hominib⁹ ⁊ hītabit cū eis. Itē realit̄ manet chr̄us in sacro eucharistie qd̄ in eccl'ia cōsecrat̄ ⁊ conseruat̄. sicut ipse chr̄s ꝓmisit Mat. vlt̄. dī. Ecce ego vobiscū sum vsq̦ ad cōsūmationē seculi. Deniq̦ ibi angeli assunt coram dño sicut in celo. Unde sicut celū empyreū vbi deus cū angelis habitat est sanctissimū: ita ꝙ nil coinq̄natū intrare poterit in illud Apocal'. xxj. ita tēplū debet esse sanctificatū. quia deus nō nisi in sctō habitat. Ps̄. Tu aūt in sancto habitas laus israel.

E

Questio.

Sed querit̄. Qualiter angeli dei in templo assistunt: aut quid ibi facere habent? Respondet̄ ꝙ ibi habent facere angeli precipue tria. Primo quidem eucharistie reuerenter astare. Unde Greg. de cōse. dist. ij. Quid sit. dicit sic. Quis fideliu꞉ dubitat in ipa imolationis hora ad sacerdotis vocem celos aperiri: atq̦ in illo iesu mysterio angelorum choros adesse: summa imis sociari. Secundo in ecclesia angeli habent psallentibus et orantibus se so

ciare.ps. Preuenerunt pncipes coniuncti psallētibus .i. angeli sociati psallētibus in medio iuuenculaꝝ tympanistriaꝝ .i. animaꝝ iubilose deum laudantiū. Tertio in eccliā habent angeli orōnes ꝛ deuotiones corā deo offerre: ꝛ pro exauditione interpellare. Unde angelus dixit Tobie.xij. Quādo orabas cum lachrymis: ego offerebam orōnes tuas dño. Bern. O si videremus oculis quomō principes .i. sancti angeli ꝯueniunt: ꝯiuncti psallētibus offerunt deo orōnes ꝛ vota: referunt dona: discurrunt inter sponsum .i. chr̄m: ꝛ spōsam .i. animā sanctam: ꝛ interpellant pro nobis aures diuine pietatis.

Tertio ppt templi emundationem

Tertio eccliā consecrat̄ ꝓpter templi vel loci emundationē: ꝛ diabolice potestatis inde expulsionem: ne ibi latitare possit serpens antiquus. Refert em̄ Grego.iij. dial. ꝙ cum arrianoꝝ quedā ecclia fidelib⁹ reddita cōsecraret̄ ab episcopo: popl̄us ibidē cōgregatus subito porcū inter pedes suos huc illucꝗ discurrere sensit: et per ianuā exiuit: nec ab vllo videri potuit: om̄esqꝫ in admiratiōnē cōmouit: quo dn̄s ostēdit ꝙ imundus habitator de loco exierit. Sequēti nocte in tectꝫ eiusdē ecclesie magnus strepitus factus est: ac si aliquis ibi errādo discurreret. Et tertia nocte adhuc grauior ꝛ terribilis sonus increuit ibidē: statimꝗ recessit: nec amplius apparuit. quo innotuit ꝙ a loco quē diu tenuerat ꝗ coactus exibat. Hec Grego.

Quarto ppt nr̄am sanctificationem.

Quarto cōsecrat̄ ecclia ꝓpter nostrā sanctificationē per sacramētoꝝ inibi administrationē: ac orōnū nostraꝝ faciliorē inibi exauditōēꝫ: ac bn̄fitioꝝ dei inibi receptionem. Nam ibi eccliastica sacramēta recipimus: ibi miscdiam ꝛ grām suscipimus: ibi sepelimur: ꝛ ibi corpa nostra ad generalē resurrectionem reseruant̄. Propterea ps. dt. Suscepimus deus miscdiam tuā in me. ꝛc. Hinc .iij. Reg.ix. Cū Salomon pfecto ꝛ dedicato tēplo orasset dn̄m: vt .s. quicūꝗ in tēplo illo deū exoraret pro quacūꝗ necessitate ac tribulatione ꝛ pro pctīs: deus illuꝫ exaudiret in celo. Tunc deus appuit Salomoni di. Audiui orōnē tuā ꝛ depcationem quā depcatus es: sctificaui domū hanc: ꝛ erunt oculi mei ꝛ cor meū ibi.

F Questio de situatione ecclesie ꝛ altarium.

F Sed querit̄. Cur eccl'ie dedicāde sic edificari soleāt: vt sctūaria sint ab oriente: ꝛ chr̄iani versa facie orent in eis ad orientēꝫ. Cum em̄ olim apud iudeos templū Salomonis fuerit sic edificatum: vt .s. iudei orarent ꝟsus occidentē: cōuersi ad sanctuariū qđ erat a pte occidētali. Deniꝗ saraceni orant cōuersi ad meridiē. Cur ergo sctā ecclia chr̄iana orare soleat ad orientē mirū est. Sed recolligendo ꝼm Rich. sup.iij. dist.ix.q.ij.ar.vlt.ꝯcor. Rayne. in sūma: necnon Lyrā. Respondet̄ ꝙ deus in vete. testa. voluit vt iudei adorarēt ꝟsus occidentē: ꝓpter qđ in tabernaculo ꝛ in templo sctā sctoꝝ ꝟsus occidentē erant. Exo.xxvi. hoc ideo: vt a iudeis deus excluderet idolatriā. quia idolatre in reuerentiā solis orabāt ad orientē. vt ptꝫ Ezech.viij. Et etiā mystice ideo. vt figuraret̄ quia chr̄us dn̄s vēturus aduespascente mūdo p suū occasum .i. p mortem: erat redēpturus genus humanū. Et hec redēptio expectata ꝓtunc a sctīs pr̄ibus desiderabiliter exorabatur impleri. Qꝛ autē Saraceni orant ad meridiem: hoc ex eorū errore est ꝛ falsitatis ratione. sicuti sunt decepti ꝛ a veritate alieni. Sed christianos voluit spiritussanctus orare in ecclesijs ad orientē. vt notat Damasce.lib.iiij.ca.v. ꝓpter tres rōnes: propter quas etiam eccl'ie sic edificant̄. Primo quia padisus plantatus est ꝟsus orientem. Unde exules facti ex occidēte positi ad orientē aspiciēdo oramus: vt ad pr̄iam celestem quā ꝑdidimus redire ōramus p orōnē. Scđa rō. qꝛ chr̄s dn̄s venit: ꝛ nos redimēs in cruce sic erat positus: ꝙ ad occidentē respiciebat. Et ita nos adoram⁹ ad chr̄m crucifixum respiciētes: vt p eius passiōis merita exaudiri mereamur: q est sol iusticie nobis credētibus exort⁹. Tertia rō. qꝛ chr̄m ascendentē adorauerūt apl̄i ad orientē: ꝛ ita veniet ad iudiciū oīm: ꝙ videbim⁹ eum ad orientē quō viderūt eū discipli euntē in celū. ꝗ sic eccl'ie fiunt: vt oremus ꝟsus orientē: q̄tinus dei grām ꝛ miscdiam ac celestē pr̄iam ipetremus. O ꝗ pctōr hō qn̄ oras: vel qn̄ eccliam intras: recordare: qꝛ ꝓpter pctā pdidisti paradisum: ꝛ aspice chr̄m passum pro te: ac ptimesce eius iudicium si pn̄iam non egeris. Age ergo pn̄iam.

G De fructib⁹: siue vtilitatibus visitationis ecclesie.

G Circa tertiū de eccl'ie visitatione q̄rit̄. Qualia bona: vel q̄les fructus acqrit hō ex visitatione eccl'ie? Ad qđ ꝼm ꝙ colligit̄ ex scpturis ꝛ doct. dictis rn̄det̄ ꝙ pcipua bona octo acqrit. Prīo acceptationē dei ꝛ amorem. Un̄ dn̄s ait.iij. Reg.ix. Sctificaui domū hāc quā edificasti: ꝛ erunt ocl'i mei ꝛ cor meū ibi cūctis diebus. Nam Augu. dt ꝙ vbi amor ibi versat̄ oculus. In hoc ꝗ designat̄ ꝙ deus amat orātes in ecclia. ꝛ ideo addit. et cor meū ibi. qđ em̄ valde amat̄ sup illud cor poni dic̄. Secūdo brōꝝ angeloꝝ ꝛ sctoꝝ suffragationeꝫ. qꝛ vt supra dictū est: angeli associant̄ nobis in tēplo: et orōnes nr̄as pferūt in celū ac pro nobis intercedūt. Oēs etiā btī ꝛ oēs saluati quoꝝ corpa ibi sunt: vel reliqe corā deo intercedūt pro visitātibus: ipe sctūs in cui⁹ noīe est ecclesia ꝛc. ꝛ quoꝝ imagines ibi honorant̄. Naꝫ Tho. sup iiij. dist.xlv. dt. ꝙ si sctōs honoram⁹: ipos intercessores ad deū p nobis ꝯstituim⁹. Nam aliqs ex h ipo efficit̄ dignus vt sctī pro eo orent: si ad ipos cū pura deuotiōe recurrit. Hec ille. Tertio cōpunctionē. ꝛ p ꝯseqnēs remissionē. iuxta illud Ezech.xviij. Quacūꝗ hora ingemuerit pctōr ꝛc. Nā in ecclia cōpungit̄ hō. Tū ex visione monumētoꝝ. Aug. Momentū q̄si monens mentē dr: pro memoria mortꝫ. Tū ex aque bn̄dicte aspsione. Tū ex imaginū crucifixi ꝛ sanctoꝝ aspectu. Proinde.ij. Paralipo.vj. Si qs de populo fuerit te dn̄e depcatus cognosces plagam suam in domo hac: exaudies de celo. Quarto deuotionē dulciorē. quia ibi hō aduertit esse se corā ꝑsentia chr̄i in eucharistia ꝛ in societate angeloꝝ ac sctoꝝ: vbi (vt scribit̄ Eccli.xxxij.) p reuerētia accedet tibi bona grā .s. deuotiōis. Expientia qꝫ testꝫ est in hoc. Quito ex hoc acqrit hō exauditionē .s. in omi orōne. Un̄.ij. Paral.vj. Quicunꝗ orauerit in loco isto: audi de celis ꝛ ꝓpitiare. Sexto filiationis dei demōstratio. Unde Chrys. ꝛ glo. sup Matth.xxj. dt. ꝙ ꝓpriū est boni filij: vt quādo ingredit̄ ciuitatē: ꝑus visitet inibi suum pr̄em. ideoꝗ chr̄s dei filius ingressus Hierl'm: ꝑmo templū dei adijt: dans nobis formā religionis: vt quocūꝗ imus: primū domū orōnis si ibi est adeamus. ꝛ sic deo cōmendati: post adagēda negocia secedamus. Hec glos. Qui ergo domū dei visitat: se filium esse dei demonstrat. Septimo grē ꝛ gl'ie cumulationē. qꝛ hō visitans eccliam: totiens merita ꝛ pr̄mia cumulat: q̄tiēs ꝛ quāto crebrius illā visitat amore dei: ꝛ ex deuotione sanctoꝝ.

H Exemplum.

H Ad id narrat̄ exemplū. Qꝛdam villanus dum eccliam haberet in remotis: quā solit⁹ erat quotidie visitare: ꝛ ibidē orare anteꝗ ad opus suū manuale trāsiret. fractus tedio ꝓpter distantiā magnā ecclesie: ꝓposuit anio vt de cetero non visitaret eā nisi semel in hebdomada. Dum ergo sic ꝓponeñ. iret illo die ad eccliam illā: vidit ecce post se sequentē quendā virū speosum: ꝛ rosas pulchras in q̄libꝫ vestigio plāte ipius villani recolligentē. Qui admirās qd h foret: tandē dixit ille se angelū dei ei⁹ passus numerantē: ꝛ deo rosas meritoꝝ offerentē. Et tali reuelatiōe gauisus effect⁹ de h ꝙ chr̄s coronas rosaꝝ taliū .i. meritoꝝ libent̄ suscipit: deinceps vsꝗ ad mortē nō destitit visitare eccliam. Ultimo acqrit indulgentie cōsecutionē. qꝛ certe indulgentie date sunt visitātibus .s. eccliās aliqs pcipue ꝼm bullas aplīcas dotatas magnis indulgētijs. Aliq̄ autē vt coit̄ ab epīs dedicātibus solēt dotari indulgētijs dieꝝ xl. saltē p āniuersario dedicatōis. extra de pe. ꝛ re. Cū ex eo. qs tūc hō cōseqt̄. Sꝫ de his ob breuitatē h ptransimus alibi acturi. Roge. ꝗ dn̄m iesuꝫ: vt īfundat nobis grām: ꝛ tandē gl'iam in celo donet. Amen.

In dedicatione eccl'ie. Sermo.ij.

A

Domum tuam domine decet sanctitudo in longitudine dierū. ps.xcij. Et ad laudē huius festiuitatꝭ. A Scimus charissimi: qm̄ regiā magnificentiā nō decet hr̄e ad manenduꝫ sibi domū fedatā: ꝛ squalore ac sordib⁹ ꝛ fetore infectā: sed mundā ꝛ ornatā purpura aurea ac omi decore: q̄to magis domū sūmi regis chr̄i decet esse mundā ab oī sorde

viciorꝫ: ꝛ sctã ac ꝟtutũ decore ornatã. Vñ Sap. j. In maliuolã aiam nõ intro. spũs sapie ⁊c. sed in aias sctãs se transfert. ꝛ ps. Tu autẽ in sctõ habitas laus isrł. Id circo eccłia matialis cõsecratᷓ. qꝛ vt ps. dt in themate. Domũ tuã decet sanctitudo. Et addit. in longitudie dierũ. qꝛ nunq̃ debetꝫ eccłia cõsecrata reuerti ad seculare habitationẽ: vel ꝓphanos vsus. sicut Conciliũ dicᷓ. xix. q. iij. Que sel. ꝛ ca. se. Proiñ ꝛ chr̃s dñs ait Ioã. ij. Nolite facere domũ prĩs m. d. negociatiõis. Et iterꝫ Mat. xxj. Domus mea do. orõ. vo. Merito ergo ad honorem huius dedicationis ꝟba ꝑmissa accipim⁹. Domũ tuã ⁊c Iuxta q̃ ꝟba tria mysteria notabim⁹ declarañ. ꝑ h̄ ser.

℄ Primũ de dom⁹ dei sctitate: quia dicitᷓ Domũ tuã dñe decet sanctitudo

℄ Secundũ de mysteriali exẽplaritate: scꝫ qualitᷓ sancta ecclesia chr̃i significatᷓ in templo.

℄ Tertiũ de indulgẽtie vtilitate q̃ largitᷓ in eccłia.

B ℄ Circa primũ de sctitate dom⁹ dei q̄ritᷓ. q̃tuplex est domus dei quã decet sctitudo? Ad qđ respõdetᷓ ẜm Innocᷓ. in ẜmo. aliosq̃ simul doct. ꝙ q̃druplex distinguitur dom⁹ dei: in q̃ inuenitᷓ habitare dñs iesus. Et ideo quelibet istarꝫ debet esse valde sancta.

q̃tuplex domus dei sctã

℄ Prima est domus spiritualis.

℄ Secũda est domus materialis.

℄ Tertia est domus vniuersalis.

℄ Quarta est domus eternalis.

Prima dom⁹ spiritualis.

℄ Prima ẽ dom⁹ spũalis. Et hec est q̃libet fidelis aĩa: siue q̃libet bonus chr̃ianus cuius cor dicitᷓ ẜm etymologiam Isarũ quasi camera omipotẽtis regis. qꝛ deus in eo manet. Vñ. j. Cor. iij. aplꝰs dicit. Nescitis qꝛ templũ dei estis vos: ꝛ spũssctũs habitat ĩ vobis. subdit. Si qs aũt templũ dei violauerit. s. peccando mortalr: disꝑdet illũ dñs. s. dãnando eternalr. Hec ibi. ẜ hec domus debet esse sancta vt inhabitet deus. Damasce. Sanctitas est puritas anie sine omi cõsciẽtia criminis. O ergo hõ sanctifica aiam tuã pro habitaculo dei.

C ℄ Sed q̃liter debeat aña sctificari vt vere sit templũ dei. Notã dum est ꝙ homo circa suã animã debet obſuare. s. spũaliter ea que solent obſuari circa eccłiam materialẽ. vt docet Berñ. in ẜmo. Festiuitas. Et hec ꝑcipue sunt septem. Primũ est ꝙ eccłia edificata cõsecratᷓ vel dedicatur. sic aĩa a deo creata debet deo dedicari ꝛ cõsecrari: qđ fit in baptismo. Vñ Glo. j. Cor. iij. dt sic. In nemine habitat deus quẽ nõ ante spũssctũs sanctificet ꝛ purget. s. in baptismali grã. Et subdit. Diceret aliqs. añq̃ deus faceret celũ ꝛ terrã anteq̃ faceret sctõs: vbi habitabat? In se habitat deus. apud te habitat: et apud se est. Non ergo scti sic sunt dom⁹ dei: vt ipa subtracta cadat deus. imo sic deus habitat in sctis: vt si ipe discesserit cadant. Hec glo.

Secundũ Scđm est ꝙ reliq̄e sctõrꝫ recõdũtur. s. in altari. quia reliquijs sctõrꝫ recõditis altare cõsecratᷓ. Nam conciliũ de cõse. dist. j. c. Placuit. dt. ꝙ altaria euertenᷓ q̃ sine reliquijs sanctorꝫ esse ꝓbanᷓ. Sic spũaliter aña debet ꝟtutibus ꝛ exẽplis sanctorꝫ tanq̃ reliquijs sctitatis esse ꝓbata. ps. Custodi innocentiã ꝛ vide eq̄tatem: qm̃ sunt reliquie homini pacifico. Berñ. Aña ꝟtutibus ornata est deitatis cathedra. Nam sicut in altari vbi reliq̄e sanctorꝫ recondite sunt corpus chr̃i ꝛ sanguis cõsecratᷓ ꝛ seruatᷓ. sic in ꝟtuosa aña christus manet.

Tertium Tertiũ est ꝙ eccłia durabilitᷓ dedicatᷓ ꝛ veneratur. Nam amplius nunq̃ potest trãsferri ad aliũ vsuꝫ vel seculare habitaculũ: vt supra patuit. nec potest alienari. Sic anima deberet semꝑ vsq̃ ad mortẽ in sctitate chr̃iani nominis manere. Unde Luce. j. In sanctitate ꝛ iusticia. s. seruiamus coram ipo omibus diebus nostris.

Quartum. Quartũ. ꝙ excõmunicatus in ecclesia dedicata non sepelitᷓ: nec infidelis aut paganus: vel hereticus nec quicunq̃ publicus aut notorius peccator: nisi ꝑ penitentiã ecclesie reconcilietᷓ. Patet. xiij. q. ij. Quibus peccata. ꝛ ca. Non extimemus. Sic in anima nullum debet peccatũ sepeliri. i. admitti: vel admissum abscondi: sed debent confiteri vere penitendo coram deo ꝛ sacerdote omia peccata mortalia. Unde de peni. dist. j. dicit Ambro. ca. Non potest quisq̃ a pctõ iustificari: nisi illđ fuerit cõfessus.

Quintũ. Quintũ est. ꝙ festũ dedicationis domus dei singulis annis peragitᷓ. de cõse. di. j. Solẽnitates inq̄t eccłiarꝫ ꝛ dedicationũ ꝑ singlos annos sunt celebrãde: ipo dño exemplũ dante qui ad festũ dedicationis tẽpli aduenit: oĩbus dans formã. iuxta scp̃tũ. s. Io. x. Facta sunt encenia in Hierosolymis ꝛ hyems erat: ꝛ ambulabat iesus in tẽplo. Grego. Spũaliter aĩa debet singulis annis ad min⁹ semel in anno celebrare suam dedicationẽ spũalem cõfitendo ꝛ coĩcando. de peni. ꝛ re. ca. Omis.

Sextum. Sextũ est. ꝙ violata eccłia vel cemiteriũ reconciliatᷓ per aquã bñdictam. Sic spũalis dom⁹ anie per aquã lachrymarꝫ vere pnie. ps. Asperges me dñe hyssopo et mũdabor: laua. me ꝛ sup ni. dealb. Nam per hyssopũ ẜcatᷓ pnĩa. quia vt dt Augu. ꝛ Cassiodo. Hyssopus purgat pulmonẽ ꝛ radicib⁹ saxorꝫ viscera penetrat q̃uis sit herba hũilis. Et qꝛ ẜm Ly. in vete. test. fieri solebat emũdatio leprosi cuꝫ hyssopo. q̃ pnĩam significat que purgat pctõris pctã ꝛ lepraꝫ per suam humilitatẽ.

Septimũ Septimũ est. ꝙ iugiter deus in eccłia colitur et laudatᷓ: ac a fidelib⁹ inuocatᷓ. Sic in anie domo debet semper deus memorari ꝛ laudari. iuxta illud ps. Bñdicaꝫ dñm in omi tp̃e: sp laus ⁊c. Vñ Hugo lib. j. de claustro anie dt. Sicut nullũ est momentũ in quo nõ vtimur dei bonitate. sic nullũ momentũ debet esse in q̃ nobis nõ esset dei memoria. Patꝫ ergo quomõ aĩa est templũ dei.

Scđa dom⁹ materialis. Scđa domus dei matialis: est ipm templũ ex lignis ꝛ lapidibus fabricatũ: cui⁹ hodie in hoc loco dedicationem colimus. ꝛ hanc etiã decet sctitudo. Vñ de ĩmunitate eccłiarꝫ. c. Decet domũ dei. lib. vj. dicitᷓ. Decet domũ dei sctitudo. decet vt cui⁹ in pace factus est locus: eius cultus etiã sit debita veneratione pacificus. Sit itaq̃ ad eccłias hũilis ꝛ deuotus ingressus: sit in eis deuota cõuersatio: deo grata: inspiciẽtibus placita. Unde non debent ibi fieri risus vel ioci: aut cõfabulatiões ꝛ hmõi sed omi sctitudine debet homo ibi se gerere ꝑpter plures rõnes.

Cõfabulationes i ecclia vitande. Primo ꝑpter ꝑsentiã sũmi regis ꝛ diuie maiestatis. Vñ Geñ. xxviij. Uere non est hic aliud nisi domus dei ꝛ porta celi. Scđo ꝑpter reuerentiã diuine laudis ꝛ adorationis. quia ibi deus specialitᷓ laudatᷓ et adoratᷓ. ps. In tẽplo eius omẽs dicent gl̃iam. ꝛ Matt. xxj. ac Esa. lvj. Domus mea domus orõnis vocabitur.

Tertio ꝑpter efficaciã nostre exauditionis. quia ds tam in ve. testa. q̃ in nouo ꝑmisit: ꝙ q̃cquid homo ĩ suo tẽplo a deo postulauerit exaudiet. vt ptꝫ. iij. Reg. viij. vbi legitᷓ. ꝙ cõpleto tẽplo dñ Salomon inibi deũ orasset: vt. s. quicq̃ in tẽplo deũ exoraret exaudiretᷓ. Tandeꝫ appuit sibi dñs: ẜm Ly. in somnis: ꝛ dixit. Audiui orõnẽ tuã quã depcatus es corã me: sctificaui domũ hanc: vt ponerẽ nomẽ meũ ibi: ꝛ erunt oculi mei ꝛ cor meũ ibi: et aperte aures mee. s. ad exaudiendũ. Itẽ in nouo testamento ꝑmisit chr̃s Lu. xj. di. Omis q̄ petit accipit: et q̄ q̄rit inuenit: ꝛ pulsanti aperietᷓ. Glo. Omis qui q̄rit per affectionẽ cordis. qui petit per oris supplicationẽ: ꝛ qui pulsat per opationẽ: sine dubio exaudietᷓ ad salutem.

E Questio E Sed queritᷓ. Unde ergo accidit ꝙ aliqs deus in tẽplo orãtes q̃nq̃ non exaudit? Respondetᷓ. ꝙ cum deus sit summa ꝟitas: ꝛ ipe ꝑmisit ꝙ exaudiet: nulli esse potest dubiũ quin exaudiet omẽs in templo orãtes. Sed ꝙ quãdoq̃ non exauditᷓ aliquis: hoc est ex culpa hominis: vel ex defectu sue orõnis. Ex culpa hoĩs est quãdo homo deum precipientẽ non vult audire: sed in peccatis iacet. Unde Grego. Non mirũ ꝙ tarde aut nunq̃ exaudimur: quia nos dominũ ꝑcipientem non audimus. Item Augusti. Qua fronte postulas quod dñs promisit: si non facis quod ꝑmisisti deo. Deniq̃ ex defectu orationis est: quãdo scꝫ homo non petit debito modo. Ad quod ẜm Lyram super Lu. xj. Nota ꝙ quãdo hec tria cõcurrunt in orõne semꝑ exauditᷓ: vicꝫ ꝙ aliquis petit Primo pie. i. de ꝑtinentibus ad salutẽ. quia de imptinẽtibus ad salutem non semꝑ exauditᷓ: eo ꝙ non expedit exaudiri in tali petitione. Secũdo pro se. quia pro alio aliquãdo non exauditᷓ quis: etiaꝫ in salutaribus ꝑpter defectũ illius pro quo petit. Tertio pseueranter. quia si petat pie ꝛ pro se. non tamẽ pseueranter: ĩpeditᷓ effectus ꝑpter defectũ orõnis. Predictis itaq̃ tribus concurrẽtibus semꝑ hõ ĩpetrat qđ petit a deo. nõ tñ semꝑ

F Tertia domus vniuersalis ecclia.

statim dat: sed aliqñ differt vt cōgruo tpe det illud qđ petit. Hec Lyr. F Tertia dom⁹ dei est vniuersalis ecclia: q̄ est cōgregatio fideliū. de qua. j. Tim. iiij. Scias quō oporteat te in domo dei cōuersari: q̄ est ecclesia dei viui ꝛc. Hec etiā debet esse ꝛ est scīā. quia p sanguinem chrī scīficata: per spm̄ sanctūq; dedicata: vt viuat tanq̄ corpus chrī mysticū sub capite vno. i. chro cui vnitur per fidē ꝛ charitatē. vt ptz. j. q. j. Multe. Est etiam scīā. i. mūda ab omi errore. Et ideo romane ecclie que est mat̄ oim est in omibus obediendū chriano. vt dr Calixtus papa dist. xij. ca. j. Querit hic. vtrū ecclia possit errare in aliq̄? Respondet fm frēm Angel. in sūma. q ecclia vniuersalis que est collectio fideliū: nō potest errare in fide: seu in eius articlis: neq; in his que ad bonos mores necessarios ad salutem ptinent. q: chrs pro ea orauit: vt non deficeret fides eius. In alijs aūt pōt bene errare. q: sequit opinionē que pōt falli. Et sic intelligēde sunt autoritates de h loquētes.

G Quarta domus celestis mansio.

G Quarta dom⁹ dei est eternalis. s. mā sio celestis. de q̄ ps̄. Bti q̄ habitāt in domo tua dn̄e: in secla seclor laudabūt te. Hec etiā est scīissima. q: soli electi et btī intrāt in illud. Et sic dicit Apocal. xxj. Nil coinqnatū. s. pctō intrabit i illd. O ergo pctor desiste peccare ꝛ age pniam: alioqn in infernū descēdes. Sed multi dicūt. Quid mihi cure est de scītate dūmodo possim in fine saluari ꝛ btūs esse? Ad qđ dico cū Augu. q penitētia serotina raro est vera. Et ideo. Fulgeñ. dr. Habe nunc sanctitatē: si vis habere btitudinē. nam si carebis scītate carebis ꝛ btitudine. quia scptū est Esa. iiij. Sctūs vocabit omis qui scptus est in vita hierlm. O ergo charissime ne tardes cōuerti ad dn̄m: ꝛ ne differas de die in diem: subito em̄ veniet ira illius ꝛ dispdet te Eccli. v. O chriane disce fore scīm̄ tēplū dei: vt habites cū chro in domo celesti.

H De mysteriali exēplaritate tēpli dei.

H ℂ Circa scd̄m de mysteriali exēplaritate. s. quō ecclia chrī scat in tēplo materiali: cui⁹ dedicationē celebramus: sit pro cōclusione dictū August. in smo. dedicationis. vbi dr sic. Quotiēscunq; frēs charissimi altaris vel tēpli festiuitatē colim⁹: si fideliter ꝛ diligent attendimus: ꝛ scīē ac iuste viuimus qcqd in tēplis manu factis agitur: totū in nobis spūali edificatione complet. Hec ille. Pro quo notandū recolligēdo fm Guilh. in rationali. necnō Rich. in exceptiōibus suis. pte. ij. lib. x. aliosq; doct. plurimos q ecclia matialis spūsctō inspirāte cōstructa est: sic q significet et figuret exēplarit mysteriū ecclie chrī militātis ꝛ etiā triūphantis cōstructā ex lapidib⁹ viuis ꝛ electis: vt etiā canit ecclia dicens. Urbs btā hierlm dicta pacis visio: q̄ cōstruit in celis viuis ex lapidibus: ꝛ ange. coro. vt sponsa. comite. ꝛc. Et ideo aduertendū. q in ecclia materiali plima exemplariter sūt mysteria: fm Ab c. ꝛc. plerūq; duplicādo. Primo qdem altare in q̄ sunt recōdite sanctor reliq̄: significat chrm̄: in cui⁹ visionis cōtēplatione reqescunt mentes sctōr: beatorq; exultantiū in glia celesti. Et altare habet tres gdus. q: in fide trinitatȝ ascendit ad visionē deitatis. Scd̄o basis. i. fundamentū scat firmitatē fidei chrī in qua fundat vniuersat ecclia. Mat. xix. Sup hanc petrā edificabo eccliam meā: ꝛ porte inferi nō preualebūt aduersus eam. Ideo ꝛ apls. j. ad Corinth. iij. dr. Fundamentū aliud nemo pōt ponere pter id qđ positum est chrs. ꝛc. Terti basis cōtinet omes lapides parietū qdrilatrio ordine. Et hoc scat q omes fideles tenent in fide fundata per aplos fm qttuor euangeliorum obsuantiā. Eph. ij. Superedificati supra fundamentum pphetar ꝛ aplor ꝛc. Qui aūt extra hui⁹ ecclie vnitatē sunt non saluant. vt heretici ꝛ hmōi. Unde Cyprianus. xxiiij. q. j. Loquit. dr. Ecclia vna est q̄ in multitudie latius extendit: quō multi radij sunt: sed vnum lumē: et rami arboris mlti sunt: sed robur vnū radice tenaci fundatū: ab arbore frange ramū: fructus germiare nō poterit. Sic ꝛ q̄ separat ab vnitate ecclie. Quarto crux in ecclia parietibus depicta: vel in medio ecclie erecta significat vt chrm̄ seqm̄ur. s. crucifigendo in nobis vicia ꝛ imitando eius exempla. j. Pe. ij. Chrs passus est pro nobis: vobis relinquēs exemplū: vt sequamini vestigia eius: qui peccatū non fecit ꝛc. Quinto campane tam magne q̄ parue significāt pdicatores: qui sicut campane excitant homies magis vel minus fm gras differentes: vt a vicijs surgant ꝛ deum laudent. qbus dr Esaie lviij. Clama ne cesses: quasi tuba exalta vocem tuam: ꝛ annuncia populo scelera eor ꝛc. Sed nota q campane chorda depēdente pulsant ad significandū q pdicatores debent humilitatē tenere victu ꝛ amictu: ꝛ moribus: vt sint exemplū pnie humilis audiētibus. sicut fuit Joānes baptista ꝛ chrs ꝛ apli. Sexto distinctio interstitior que triplex est: vt videmus q ecclie nauis. i. corpus est pars latior templi. chorus autē est strictior. sed sanctuariū est strictissimū. ideo significat triplicem statū fideliū. Primū coniugator qui sunt latioris vite. Secundū viduarū que sunt artioris cōtinentie. Tertium virginū que sunt pfectioris ꝛ artissime scīmonie. Qui aūt extra hos status est: vt sunt luxuriosi: nō sunt templū chrī. Septimo eminēs turris significat prelatos ꝛ psbyteros ecclie qui debent alijs in sanctitate peminere. vt Hiero. dicit. j. q. j. Hi quoscūq;. Qr aūt supra turrim gallus super crucē ponit significat vigilantiam prelator super gregem crucifixi. Octauo fenestre sunt doctores illuminātes eccliam doctrina. Unde canit. O doctor optime ecclie sancte lumen btē. N. ec.

Nono gazophylaciū siue sacristia significat thesaur meritor chrī ꝛ sanctor. Decimo ostium cum claub⁹ est potestas sacerdotis. Mat. xix. Tibi dabo claues regni ce. ꝛc. Porticus aūt ostij est contritio. Undecio imagines ꝛ picture sunt exempla sanctor a nobis imitanda. Duodecimo calx siue cementū significat charitatis vnionem. Tredecimo colūne sunt septē sacramenta. Prouerb. Sapiētia edificauit domū: excidit colūnas septē. quia colūne fulciūt pietes ecclie. sic sacramenta fideles. Decimo qrto lapides testudinis ꝛ trabes sunt cōtemplatiui et religiosi: qui relictis terrenis conuersant in altis. i. celestibus. Decimo qnto laquearia ꝛ tectura sunt actiui: qui expositi tēpestatibus curar mundialiū tegunt ꝛ refrigerāt alios per opa misericordie. Decio sexto mortuor cemiteriū extra ecclesiam significat malos chrianos qui sunt extra ecclesiar merito: licet ad eam ptineant numero. Et sicut cemiterium consecratū est: sed sunt in eo fetida cadauera mortuor. sic mali christiani consecrati sunt in baptismo: sed fetent mortalib⁹ pctis multis. O ergo peccator age penitentiā vt sis in sancta ecclia.

I De indulgētijs cōcessis p pdicatōne ꝛ visitatione ecclesiar.

I ℂ Circa tertiū de indulgentijs cōcessis pro pdicatiōe ꝛ visitatione ecclesiar alique qstiones tractant. Prima questio. Que sunt impedimēta ppter que homines visitantes ecclias non cōsequunt indulgētias? Ad qđ respondet recolligēdo ex dictis doctor sup. iiij. di. xx. ꝛ pcipue fm frēm Ange. de Claua in sūma sua. atq; Anto. Floreñ. j. pte sūme. tit. x. q huiusmodi impedimenta sunt pcipue quinq;. Primū est ex pte dantis. vcȝ si ille qui dedit indulgētias non habuit autoritatē ad dandū tantā indulgentiā sicut sonant. Nā papa qdem habȝ autoritatē dandi plenariā indulgentiā: ꝛ in toto orbe. Alij autē habēt limitatā. vt ptz de pe. ꝛ re. Cum ex eo. ꝛ. c. se. In dedicatione em̄ ecclie episcopi possunt cōcedere indulgētias vsq; ad sūmam vnius anni ꝛ nō non plus: siue dedicet ab vno epo: vel archiepo: siue a plurib⁹. In anniuersario aūt dedicatiōis qdraginta dier indulgētias. Et ideo si excedāt hunc numer nō valent. vt patȝ de pe. ꝛ re. c. Indulgētie. li. vj. Et fm glo. intelligit nō valere quo ad excessum. quia valent quo ad excessum numer. Secundū est quādo qs non est subditus illius prelati qui concessit indulgentias. quia episcopi nō possunt cōcedere indulgentias: nisi suis subditis: et non illis qui sunt de alia diocesi. Nec legati pape possunt dare illis qui sunt extra terminos sue legatiōis. sed solus papa potest quo ad omes. supra dicto ca. Cum ex eo. ꝛ xxiiij. q. j. Quodcūq;. Tertiū impedimentū est defect⁹ fidei: scȝ quando homo non credit tantam ptātem esse apud eccliam. Unde Augusti. de doctrina chriana dic. Chrs dedit claues ecclie: vt qui credūt indulgentiā pcipiant: ꝛ q̄ non credūt in eas: illis pctā non dimittant. Quartū est defectus grē. quia non cōtritis: sed in pctō

mortali existentibus non psunt indulgentie. Ultimũ est quãdo hõ non facit id pro q̃ date sunt indulgentie. Naz ad solam voluntatẽ faciendi non consequit: nisi in effectu faciat illud. vt est porrigere man⁹ adiutrices ꝛ huiusmodi. Hec ẽm doctores. K

K Secunda questio.
Scd̃a q̃stio. Quid de illis qui cum arripiunt iter ad eccliam sunt in pctõ mortali: sed postea cum iam intrauerũt eccliam in ea conterunt? Respondet ẽm Anto. vbi supra. ꝙ tales consequunt indulgẽtias. Nec est necessariũ iterare ea que sunt peracta: sicut nec penitẽtias in mortali peractas: ẽm Scot.

Tertia q̃stio. Tertia questio. Quid de eo q̃ contritus est: sed nondũ confessus? Respondet ẽm frẽm Angelũ vbi supra. ac Petrũ de palu. ꝛ Antoñ. vbi s. ꝙ confessus quis intelligit ẽm ecclie interptationem. Unde ille qui fuit confessus in pascha: ꝛ postea cecidit in peccatũ mortale: si conterat de ipõ: ꝛ deliberet cõfiteri in quadragesima futura: censebit contritus ꝛ cõfessus. et sic habebit indulgentiã. Et ẽm frẽm Angelũ addit. ꝙ licz hec opinio sit pia ꝛ rõnabilis: tamen tutius est inqt vt ɔfiteat. Anto. aũt sequẽs Petrũ de pal. dicit simplr nõ esse necessitatis vt tũc confiteat: etiã si sic in lr̃is habeat. s. contritis vel vere penitẽtibus ꝛ cõfessis: nisi cũ aliter constat de mente concedẽtis ẽm tenorẽ bulle. qꝛ cum forma det esse rei ꝛ cognosci. vij. Metaph. ideo a forma concessionis ꝛ intẽtione cõcedentis non est recedendũ. extra de iudicijs. c. Causam. Unde quãdo in literis sic exprimit: ꝙ qui infra mensem fuerint cõfessi cõsequant indulgentiã. Uel sic ꝙ eligant cõfessores q̃ ibi absoluant ꝛ tantã indulgentiã largiant: tũc oportet cõfiteri. ꝛ sic consequent. O ergo homo stude ecclias visitare cum contritione. L

L
Exemplũ Legitur exemplũ in Uitispatꝝ: ꝛ etiam in Promptuario discipuli. Qꝛ abbas Paulus vidit ingredientes eccliam quosdã clara facie ꝛ angelos eorũ gaudentes: vnum autẽ nigrum ꝛ demones illum freno misso in naribus hincinde trahentes: angelũq; eius de longe seqñtem tristẽ. Super quo Paulus cepit flere ꝛ pectus tundere. Uidit tandem illum eundẽ egredi de ecclia clarꝝ: ꝛ demones a longe sequẽtes: sanctũ eius angelũ prope illum gaudentem. Tunc Paulus cepit vociferare gaudens ꝛ benedicẽs deum. Super his senes admirati interrogauerunt eũ. ꝛ narrans requisiuit hoiem. Qui respondit coram oĩbus ꝙ fuerit maximus peccator: sed in ecclia compũctus penitentiã egit. ꝛ sic de ecclia tandem exiuit. Oẽs ergo gaudentes dei misericordiam laudauerunt. Ex quibus patz ꝙ homo in ecclesia gratiam acquirit cõpunctionis ꝛ emẽdationis a peccatis. Rogemus ergo charissimi: vt christus dominus det nobis gratiam in p̃senti: ꝛ gł̃iam in futuro.

De dedicatiõe alij sermones sũt descripti parte p̃ma: vt sic vtrobiq; deseruiant.

In nomie domini sequũtur sermones de Sanctis in cõmuni applicabiles.

Primo de apostolis Sermo p̃mus.

Os amici mei estis: si feceritꝫ que p̃cipio vobis. Joã. xv. A In q̃bus ṽbis chr̃s dñs mirã benignitatem ꝛ charitatẽ ostendit erga oẽs nos. Prio in eo ꝙ nos miseros vocat aicos suos p̃ preceptoꝝ suoꝝ obſuãtia: ad quã vtiq; tenemur vt sui dco obligati. Añ Augu. sup Joã. pro h̃ passu dt sic. Magñ digna tio charitatꝫ. qꝛ cũ suus bon⁹ esse non possit nisi p̃cepta dñi suauerit hic amicos suos voluit vocari vñ boni ser ui possint pbari. Hec Augu. Scd̃o q̃ꝛ ꝙ chr̃s dñs tan ta charitate voluit nr̃am amicitiã acqrendo cõtrahere Magnũ q̃ppe foret si rex vel impator mitteret lr̃as per nũciũ vnũ: vt velit tecũ q̃ es paup amicitiã cõtrahere. Maius esset si magna mũera per solẽnes nũcios mitteret: ꝛ plura repromitteret: vt tecũ amicitiã ɔtrahere valeret. Adhuc maximũ h̃ esset: si per seipm̃ ad tuã domũ accederet: ꝛ largissima dona imo regni sui pticipatõez offerret tibi paupculo ꝛ despecto p amore tue amicitie Sic fecit nobis chr̃s deus. Qui p̃mo lr̃as misit. s. scp̃turas pphaꝝ ꝛ apłoꝝ in vtroq; testamẽto. Scd̃o munera graꝝ ꝛ glie celestis offert. Tertio seipm̃ obtulit: et ipsemet aduenit in incarnatione oĩa bona ꝛ eternũ regnũ pmittendo in celo: si tñ nos velimus eius amicitiã hr̃e suãdo p̃cepta eius. O ḡ charissimi diligent ppendam⁹ tantã charitatẽ chr̃i qua dt nobis oibus in apłis. Uos amici mei estis si fece. ꝛc. Juxta q̃ ṽba tria mysteria notabimus p hoc s̃mone: ẽm ꝙ de istis cõmendat h̃ sctũs.

Prim̃ de chr̃i iesu amicitia: ibi. Uos amici mei. ꝛc.

Scd̃m de salubri eius obſuantia: scꝫ faciendo que christus p̃cepit.

Tertiũ de signi eius euidentia: ibi. Si feceritis q. d. hoc est signũ ꝛc. B

B Quare chr̃s vocauit discipulos suos amicos ꝛ non seruos. Circa p̃mũ de chr̃i amicitia occurrit q̃stio. Cur chr̃s dñs suos fideles discipulos nõ suos voluit vocare: sed amicos: cũ nullus p̃ncipũ hoc faciat suis famłis: vt clarет per experientiã. Añ ꝛ phs. viij. Eth. dt. Dñi ad seruũ non est amicitia ẽm ꝙ suus. quia amicitia reqrit eq̃litatem. Eq̃lis eñ ad eq̃lem solet esse amicitia: iferioris ṽo ad suporẽ est timor ꝛ reuerẽtia. supioris ṽo ad inferiorem est instructio ꝛ disciplina. Mirũ est ḡ quõ chr̃s dominus possit vere dici amicus suoꝝ sctõꝝ: ꝛ econuerso. Mirũ est etiã quõ ip̃e chr̃s dicit Joã. xv. Jam non dicam vos seruos: sed amicos. ꝛc. Sed ad hec rñdet ẽm docto. per cõclusionẽ ꝙ chr̃s deus: q̃uis sit dñs oĩm: tñ ex speciali grã inter ipm̃ ꝛ suos fideles cõtracta est vera amicitia. Et ostendit pluribus rõnibus.

Prima ratio Prima ratõ assilationis. qꝛ chr̃s cũ esset deus fact⁹ est silis nobis homo mortalis ꝛ frater noster: imo inter suos. i. inter nos suus. Juxta q̃d chr̃s Lu. xxij. dt. Ego aũt in medio vestrũ sum sicut qui mistrat. Nam et Phil. ij. Formã serui accipiẽs in silitudinẽ hoim factus dicit. ḡ. ꝛc. Unde et Berñ. Puto ꝙ iam spernere me non poterit deus os ꝛ caro ꝛ frater meus. Nam phus. viij. Eth. docet ꝙ vera amicitia habet esse inter siles. Ideoq; dñi ad seruũ licz non sit amicitia inquãtũ suus: qꝛ sic est sibi ineq̃lis. sed ẽm ꝙ hõ est sibi silis. ꝛ ideo vt sic dñi ad seruũ est amicitia. Hec ille. Añ ex q̃ deus altissimus est dñs oĩm hoim anteq; fieret hõ nunq; vocauit hoiem amicũ: sed postq; factus est hõ similis nobis mortalis: chr̃us dñs dignat nos vocare amicos ꝛ frẽs: si eũ vere diligim⁹ eius p̃cepta suando.

Scd̃a rõ bonificationis. Scd̃a rõ bonificationis. qꝛ chr̃s facit seruos suos bonos ꝛ pticipes diuine grẽ: ꝛ sic dignos amicitia sua. Naz Isido. de sum. bo. dt. Amicicia tm̃ in reb⁹ bonis habẽda est. Nã qui ea in mala vtunt non sibi amici existũt: sed inimici. Hec ille. Et patz. qꝛ tales sibi damnationẽ accumulãt et tormẽta infernalia sempit̃na. ḡ

sese maxime odiūt. Ps. Qui diligit iniquitatē odit animam suā. Hinc ⁊ Tullius li. de amici. Hoc primū inqt sentio nisi in bonis amiciciā verā esse non posse. Sequitur ḡ φ cū chr̄s suos sanctificat ⁊ bonificat: vera amicicia diligere illos ꝓbatur: ꝓpterea dixit Joan. xiiij. Jā non dicā vos seruos. Ly. i. timore seruili subiectos: vt sunt mundani serui: sed amicos. q₂ amore filiali debent iusti deū diligere. ⁊ sic fiūt bonitatꝫ diuie ꝑticipes tāq̄ filij. Vn̄ subdit. q₂ seruus nescit quid faciat dn̄s eius secreta em̄ nō reuelant seruis sed filijs. vos aūt dixi amicos. q₂ oīa q̄ au. a p̄re. s. necessaria ad salutem nota feci vobis.

C Septē ꝯsideranda in fideli amico

C Ubi notandū φ cū hō vult eligere sibi aliquem amicū hoīem: debet in illo considerare hec septē. Primo ne sit suꝑbus. q₂ talis nescit esse socius. sed vult dn̄ari. Vn̄ Prouer. xj. Ubi suꝑbia fuerit: ibi ⁊ ꝯtumelia erit. Scd̄o ne ille sit auar⁹ vel cupidus. s. rerꝫ. Vn̄ Hiero. in epl'a ad Crastrimā. Jn amicis non res querit sed charitas. q₂ illud ⁊ in inimicis sepe ꝓbatur. h̄ voluntas tribuit. Tertio ne sit luxuriosus. q₂ talis ad carnalitatem te ꝑtrahet. Prouer. xiij. Amic⁹ stultoꝝ similis eis efficiet. Quarto ne sit iracūdus. q₂ talis hoīs amicicia non durat sed modica ira violat. Vn̄ Prouer. xxij. Noli esse amicus hoī iracundo ne forte sumas scandalū anie tue. Quinto ne sit reuelator secretoꝝ q₂ ꝓdit pctm̄ tuū reuelādo. Vn̄ dr̄ Eccī. xxvij. Qui denudat arcana amici sui fidē ꝑdit ⁊ nō inuenit amicū. Sexto ne sit iniust⁹. Aug. lib. j. solil. Amicicie legē iusticiā esse arbitror qua prescribit vt non minus nec plus quisq̄ amicū q̄ seipm diligat. Hec ille. Ad id exm̄ narrat φ quedam sapiens mulier habens filiū vnicū quē plures petebant sibi sociari in mercimonijs: docuit sic. Dedit em̄ illi poma tria cōmitteñ. vt in via cū esurirent illis scindenda ⁊ tribuenda offerret. ⁊ sic fecit. sed vnū pomum scidit vnus in duas partes inequales ac partē minorē dedit filio huius mulieris: maiorē partē ꝗq̄ sibiipsi seruauit. Alius scidit in partes ineq̄les dans illius maiorē partē filio huius mulieris. Tertius scidit in ꝑtes eq̄les ⁊ equalr̄ diuisit. Ad qd̄ mulier illa dixit filio postq̄ narrasset sibi hec φ tertiū eligeret in sociū q₂ prim⁹ iniustus fuit alteri. secund⁹ iniustus sibi. tertius iusticiā isti ⁊ sibi tenuit. Eccī. xiiij. Qui sibi nequā cui bon⁹ est? Septimo ne sit aīo instabilis. Nā Prouer. xvij. Om̄i tp̄e diligit q̄ amicus est: ⁊ frater in angustijs ꝯprobat. Sic spūalr̄ chr̄s dn̄s tales hoīes diligit acceptare in amiciciā suā. s. humiles mōi cōtemptores: castos milites: fideles: iustos: ⁊ fixos in obseruantia preceptoꝝ: quales fuerūt apl'i quibus ait. Uos ami. m. e. si. fe. ⁊c̄.

Tertia ꝯprobationis

Tertia rō. s. q̄re chr̄s suos discipulos vocauit amicos: dr̄ ꝯprobationis: quia sic amic⁹ ꝓbat aduersitate: vt ptꝫ Eccī. xij. Nō agnoscetur in bonis amicus ⁊ nō abscondet in malis inimicus. Sic chr̄s dn̄s suos scōs vult ꝓbari tribulationib⁹ ⁊ aduersitatib⁹. ij. Tim̄. iij. Oēs q̄ pie volūt viuere in chr̄o iesu ꝑsecu. pati.

D Signa fidelis amici

D Querit nanq̄ in q̄bus possit hō ꝓbare aliquē fore sibi amicū fidelē vsq̄ ad mortē? Rn̄r φ potissime in tribus. s. Primo in petitionibus licitis: si vicꝫ licite petenti amico acquiescit sine dilatione. Prouer. iij. Ne dicas amico tuo vade ⁊ reuertere ⁊ cras dabo: cū statim possis dare. Scd̄o in cauēdis illicitis. Vn̄ Tulli. li. de amici. dt̄. Ueri amici est nec turpia rogare nec ad p̄ces amici turpia facere. Eccī. vj. Noli fieri ꝓ amico inimicus. i. deo: peccando ꝯtra eū. vel ꝓximo eū ledendo iniuste amore amici. sicut heu faciunt iudices mali. Tertio in sustinēdis aduersis. Aug. de dono ꝑseuerantie dt̄. Nil sic ꝓbat amicū quēadmodū onerꝫ amici portatio. His modis chr̄s dn̄s ꝓbat amic⁹ nr̄ fidelissimus. Primo q₂ oēs petitiōes nr̄as licitas ⁊ ad salutem nr̄am necessarias exaudit. Joan. xvj. Amen amen dico vobis: si q̄d petieritis patrem in noīe meo dabit vobis. Scd̄o q₂ nil vult a nobis fieri nisi bonū ⁊ salubre. s. p̄ceptoꝝ dei obseruantiā. Tertio q₂ aīam suā posuit ꝓ nr̄a salute. Sic etiā vult fideles suos ī sua amicicia ꝓbari: si vicꝫ chr̄o fidelr̄ offerunt oīa q̄ habent. s. res: corpus ⁊ aīam. Jtē si ab oībus pctis cauent ⁊ si in chr̄i passione ꝯpatiunt ⁊ in aduersis stabiles sunt. Matt. xxiiij. Qui ꝑseuerauerit vsq̄ in finē ⁊c̄.

Quarta diuine conformationis

Quarta rō dr̄ diuine conformationis. q₂ vt dt̄ Hiero. Amicoꝝ est idē velle ⁊ idē nolle. Jdeoq̄ hō q̄ oīa ea vult q̄ deus vult: ⁊ nō vult qcquid deus nō vult merito amic⁹ dei dr̄. Hinc chr̄s ait in themate. Uos amici mei estis si feceritꝭ q̄ ego p̄cipio vobis.

E Questio

E Sed quare dt̄ estis in p̄nti nō dt̄ eritis: nisi ad ꝯcandū certitudinē amicicie chr̄i erga hoīem ꝯuantem p̄cepta. Nam qd̄ futuꝝ est dubiū est: sed qd̄ p̄ns est certū est. Vn̄ Bern̄. de diligendo deo dt̄. Nemo se amari diffidat q̄ iā amat. dei em̄ amor quē p̄uenit subsequit. Nā quō amare pigeat iā amantes q̄s amauit non dum amantes. Hec Bern̄. Ecce ḡ mira charitas chr̄i q̄ fideles seruos amicos vocat. q₂ amari vult poti⁹ q̄ timeri. O quant⁹ honor hoī esse amicū dei regis summi.

F Quatuor potissime rōes obseruantie amicicie cū chr̄o

F Circa scd̄m de salubri obseruātia. s. amicicie cū chr̄o iesu inuestigandū ē q̄les rōnes inducūt hoīem exēplo scōꝝ apl'oꝝ ad ꝯuandū amiciciā cū chr̄o iesu. Ad qd̄ nota q̄tuor potissimas rōnes q̄s hō dꝫ cōsiderare.

- Prio q₂ chr̄i amicicia ē p̄ciosissima ⁊ iextimabil'.
- Scd̄o q₂ est verissima ⁊ inuariabilis.
- Tertio q₂ est securissima ⁊ indubitabilis
- Quarto q₂ est fructuosissima ⁊ vtilis.

Primo q₂ p̄ciosissima

Primo inq̄ q₂ amicicia chr̄i est p̄ciosissima ⁊ inextimabilis. Nā vt Amb. de offi. dt̄. Nil est in reb⁹ humanis amicicia pulchrius: ⁊ ꝑ ꝯn̄s p̄ciosi⁹. q̄ in ꝓsperis ꝯgratulat in tristib⁹ ꝯpatit: ⁊ in ꝑsecutionibus auxiliat. Sed hec summe habēt esse in amicicia chr̄i q̄ diligit fideles suos ꝑfissima charitate ⁊ sollicitat ad bona gr̄e ⁊ gl'ie ī quoꝝ ꝓsperitate summe ꝯgratulat ⁊ in tribulationib⁹ summe auxiliat. Etem̄ alij amici q̄uis auxilient in vita: nequeunt tm̄ auxiliari in morte. Chr̄s aūt ⁊ in morte ⁊ in ꝑpetuū auxiliat.

G Amico fideli nil p̄ciosius

G Nō ꝑinde versat: vtrꝫ amicicia sit p̄ciosior q̄ oīs thesaur⁹ ⁊ pecunia? Ad hanc q̄stionē rn̄det: Primo q̄dem scp̄tura sacra. Eccī. vj. di. sic. Amico fideli nulla est cōpatio. ⁊ nō est digna pōderatio auri ⁊ argenti ⁊c̄. Jdē c. vij. dt̄. Noli p̄uaricari in amicū pecuniam differentē tibi: neq̄ fratrē tuū auro spreueris. Hec ibi. Ly. i. noli rumpe amiciciā pristinā si differat tibi reddere pecuniā cōmodatā: q₂ mai⁹ bonū nō est contemnendū ꝓ minori sed magis ecōuerso. Amicicia aūt est multū p̄ciosior q̄ pecunia: ⁊ ideo amicus nō est spernendus ꝓ auro. Hec Lyra. Scd̄o ad idē cōcorditer rn̄det ph̄ia. Nā Aristo. viij. Eth̄. dt̄ φ amicicia multū p̄ciosior est q̄ pecunia. Null⁹ inq̄t eligeret viuere sine amicis habens reliq̄ bona oīa: nisi foret stult⁹. Et rōnē dat. q₂ bonoꝝ tꝑaliū q̄nto maior est fortuna: tanto min⁹ securior est de infortunio. Jn infortunijs aūt refugiū maximū est ad amicos. Hec ibi. ⁊ sic ptꝫ. Sed qm̄ chr̄i amicicia est infinit⁹ thesaur⁹ hoībus ⁊ summū refugiū in oī tribulatione ⁊ etiā in mortis hora. q₂ in ip̄a ꝯsistit salus eterna ⁊ cōsequenter btitudo: vt tenet fides. ḡ est p̄ciosissima.

Scd̄o quia verissima

Scd̄o q₂ est verissima ⁊ inuariabilis. alioꝝ q̄ppe amicicia sepissime fallibilis est ⁊ variabilis: iuxta illud Eccī. vj. Est amicus soci⁹ mense: ⁊ non ꝑmanebit in die necessitatis. Sed chr̄i amicicia est ex ꝑte sui inuariabilis. Vn̄ Aug. li. ꝯfes. dt̄. Te dn̄e nemo amittit nisi q̄ te ꝓus dimiserit. nullū derelinq̄s nisi q̄ te ꝓus reliquerit. Jtē chr̄i amicicia est tā inuariabilis ⁊ infallibilis φ etiā siq̄s amiserit eā offendendo: q̄tienscunq̄ cōuersus fuerit vere penitendo reconciliat ⁊ semꝑ suscipit in pristinam amiciciam: nec offense recordabit. Ezech. xviij. Quacūq̄ hora ingemuerit hō: ampli⁹ nō recor. oīm iniquita. ⁊c̄. Jtē chr̄i amicicia est tā inuariabilis φ vsq̄ in ꝑpetuū manet. Jo. Cū dilexisset suos vsq̄ in finē dilexit eos. Propterea ꝯsiliū bonū dat sapiens Eccī. ix. di. Nō derelinq̄s amicū antiquū. Ly. i. ꝓbatū in amicicia. nouus em̄ nō erit silis illi. Vinū nouū amic⁹ nouus. Ly. q₂ sicut de vino nouo nescit q̄le finalr̄ erit: sic de amico nouo nescit qualē fidelitatē tenebit. Hinc ⁊ Alanus in ꝓble. ꝟ. Sepe viatorē noua nō vet⁹ orbita fallit. ꝟ. Sic sociū socius nō vet⁹ imo nouus. Ad ꝓpositū amic⁹ antiquus deus est q̄ ab eterno nos dilexit ⁊ ineternū diliget: nouus aūt mūdus est. Nō ḡ debemus amiciciā dei relinq̄re ꝓpter mūdm deceptorē ⁊ variabilē. Tertio q₂ est securissima ⁊ indubitāter ducit ad vitā btām. Vn̄ Eccī. vj. Amicus fidelis. i. chr̄s medicamentū vite ⁊ imorta

litatis.quia confert vitam gr̃e ⁊ immortalitatem glie.
Sequit̃.Qui timet dñm habebit amiciciã bonã.s.chri.
Unde Aug. dr̃.O hõ elige tibi pre oibus amicũ:qui cũ
oẽs te deseruerint ipe solus te non relinquet; sed in re
gionem quã ire debes.i.in vitã eternã te deducet.Alij
nempe amici oẽs in morte te deserent. Chr̃s aũt tunc
maxime suam amiciciã erga te ostendet: ⁊ ideo ei⁹ ami
cicia est securissima.q̃ tunc maxime proderit.s.in hora
mortꝫ ꝓtegendo ab inimicis.i.a demonibus ⁊ deducen
do in celũ:qua hora maxime haberes timere:nec vllus
H mundialiũ amicoꝝ poterit te iuuare. H Quarto
Quarto fructuosissima q̃ amicicia chri est fructuosissima ⁊ vtilis.Quero nãq
Quid est illð sine q̃ nil valet quicquid est in mðo? Rñr
ꝙ amicicia chri siue eius charitas. Aug. Charitas est
q̃ valet ad oĩa:sine qua nil valent oĩa. Amicicia ḡ chri
vtilis est ad oĩa que possent ab hoĩe desiderari. Nã va
let ad acquirendum maximas diuitias:maximos hono
res:maximas dignitates ⁊ consolationes:⁊ sine qua nil
valent queq mundi bona. Primo nempe valet ad ma-
ximas diuitias possidendas:q̃ summũ bonũ.s.deũ ha-
bere facit.j.Coꝝ.j.In oibus diuites facti estis in illo.
Scðo maxime nobilitat ⁊ honorat: q̃ filios dei ⁊ frẽs
chri constituit Joan.j.Quotquot aũt receperunt eum
dedit eis po.fi.dei fie.⁊c̃.Tertio maxime glorificat:q̃
reges celestes efficit.Mat.xxv. Uenite bñdicti patris
mei ꝑcipite reg.⁊c̃. Deniq maximas consolationes cõ
fert: q̃ oẽs angeli ⁊ oẽs beati familiares amici sunt ta
libus ⁊ tales honorant. Sicut eñ videmus ꝙ cum rex
alicui specialem amiciciã ⁊ familiaritatẽ exhibet: illũ
omnes milites ⁊ ciues honorant: reuerent̃ ⁊ dona offe
runt. Sic beati in patria honorãt chri dilectos amicos
⁊ dona gr̃e a deo ipsis impetrant.O ḡ homo considera
q̃ bonũ est habere amiciciã chri ⁊ hanc tibi elige tenen
dam.Considera etiã ꝙ si non es amicus dei oĩa bona ⁊
indicibilia perdis:ac tormenta infernalia incurris:dia
bolo traderis:⁊ oibus beatis odio haberis. Uñ Augu.
Dñe quid sum ego vt mihi iubeas amare te: ⁊ nisi hoc
faciam irasceris mihi ⁊ minarꝭ ingentes miserias ⁊ cru
I ciatus.O ḡ homo ama deum. I
De signis amicicie ṽe cum chro ¶Circa tertiũ de signis amicicie vere.s. cũ chro Je
su benedicto inquirendũ est: qualibus signis agnoscit̃
quis fore verus amicus dei ⁊ chri iesu? Ad qð respon
dendo Greg. homel.xxiij.dr̃. Ecce si vnusquisq vestrũ
requirit̃ an diligat deum.secura mente rñdet: diligo.
Sed ad vosmetipos frẽs introrsum redite si deũ vere
amatis exquirite.De dilectione ꝯditoris mens:lingua
⁊ vita requirat̃.nec sibi quis credat sine operis attesta
tione.Hec ille. Et sic assignant̃ plura signa vere amici
cie dei.quedã in corde:quedã in ore ⁊ quedã in opere.
Primũ Primũ signũ q̃ ad cor est frequens de deo cogitatio.
Uñ Aug.sup Joan.dr̃.Ubi amor ibi versat̃ anim⁹ ⁊ cor
dis cogitatio.Uñ qui delectat̃ in malis cogitationibus
deũ non diligit.Prouer.xv. Abominatiões dei cogita
Scðm tiones male. Scðm signũ mði ꝯtemptus ⁊ despectio.
Jac.iiij. Quicũq voluerit esse amicus huius seculi.s.
Tertiũ adherendo ei⁹ delectabilib⁹:inimic⁹ ꝯstituit̃ deo. Ter
tium est volũtatis ꝯformatio.Uñ Greg:hom.xxiij.Deũ
ꝑfecto non diligit qui ei in sua voluntate cõtradicit.Et
Quartũ .ix.Eth.Concordia ad amiciciã pertinet.Item quo ad
os quartũ in ordine signũ est libens de deo locutio: q̃
saluator Mat.xij.dr̃.Ex abundantia cordis os loquit̃.
Ad id faciũt ṽ.Bis duo noui que non possunt plene ce
lari:Cordis amor:ignis ardens:prurigoq tussis.Unde
verus amor dei non potest corde celari nisi sepe ꝓrum
pat in ṽba de deo:vel orõnem aut laudem eius.sic̃ nec
ignis põt celari quin fumet.nec ardens prurigo in cor-
Quintũ pore.nec tussis in pectore. Quintũ signum est oris fre
quens cõfessio.s.pctõꝝ ꝓpriorꝝ. Nam amicoꝝ est secre
ta sibi mutuo reuelare.Ideo chr̃s dixit.Uos autẽ dixi
amicos:q̃ oĩa que audiui a patre meo nota feci vobis
seruus aũt nescit quid facit dñs eius. Joan.xv. Et cũ
dicit oĩa:intelligendũ est de necessarijs ad salutem.Et
nos ḡ si volumus esse ṽe amici dei debemus oĩa secre-
ta.s.pctã cõmissa reuelare in ꝯfessione presbytero qui
est dei vicarius.Prouer.xxv.Qui confessus fuerit sce
lera sua misericordiam consequet̃. Sextum signũ est Sextũ
verbi dei auditio.Joa.viij.Qui ex deo est ṽba dei au Septimũ
dit ⁊c̃.Item q̃ ad opera septimũ in ordie signũ est man
datoꝝ dei impletio.Uñ Joan.xiiij.dr̃ saluator.Qui ha
bet mandata mea ⁊ seruat ea ille est qui dili.me.Itẽ.j.
Joan.ij.Qui dicit se nosse deũ ⁊ mandata eius non cu Octauũ
stodit mendax est ⁊ veri.in eo ⁊c̃. Octauũ est amoris
in proximũ exhibitio.Uñ.j.Joan.iiij.Si quis dr̃:qm̃ di
ligo deũ ⁊ frẽm suũ odit mẽdax est. Hinc ph̃s.ix.Eth.
ait.ꝙ amicus ad amicũ debet se habere sicut genu ad
tibiam.Hec eñ se mutuo amant adeo ꝙ vnũ iuuat alte
rum. Nam tibia supportat genu per quod vitalis spũs
descendit in tibias.⁊ deficiente vno compatit̃ ⁊ deficit Nonum
aliud. Nonũ signũ est aduersoꝝ ꝑ chro patiens tole-
ratio.Uñ Joan.xv.chr̃s dr̃. Maiorem charitatẽ nemo
habet vt aĩam suã po.q̃s ꝑ ami.su. Debemus ḡ aĩam li
benter ponere ꝑ chro. Nam vt Greg.in mora.dr̃.Pena
interrogat si quietus quis ṽaciter amat. Hec clarent
in exemplo sctõꝝ aploꝝ qui passi ⁊ mortui sunt ꝑ chro.
Prosequere legendã talis scti de q̃ ꝑ̃dicabis vt placet
Rogemus ḡ dñm iesum vt per sctoꝝ merita det nobis
gr̃am ⁊ tandem gliam Amen.

¶Item de Aplis Sermo cõmunis

Tam nõ estis hospites ⁊ aduene sed estis ciues
sanctoꝝ ⁊ domestici dei supedificati supra fun
damentum apostoloꝝ ⁊ ꝓphetaꝝ. Eph.ij.⁊ in
epl̃a huius solẽnitatis.s.apostoloꝝ. A In A
quibus verbis Paulus apl̃us docꝫ oẽs nos recogno
scere dei magnam gr̃am quã exhibuit nobis chr̃s dñs:
ac proinde deo referamus laudes ⁊ gr̃aꝝ actiões vt te
nemur. Primo quippe magnam gr̃am exhibuit nobis
chr̃s:q̃ iã non sumus hospites ⁊ aduene.i.alieni a deo
⁊ sanctis dei:sed ciues sanctoꝝ.i. de numero eoꝝ. Se-
cundo in hoc ꝙ fecit nos domesticos dei. quia recepti
sumus in ecclesiam.i.dei.⁊ deĩde recipiemur in regnũ
celestis domus dei. Tertio magnã gr̃am exhibuit no-
bis chr̃s in hoc ꝙ in fide sua fundauit nos vt sim⁹ tem-
plum chri ⁊ habitat in nobis ꝑ gr̃am.Juxta illud Eph.
iiij.Habitare chrm ꝑ fidem in cordibus vestris in cha-
ritate radicati ⁊ fundati ⁊c̃. Et hoc est qð dr̃ in thema-
te.Superedificati supra fundamentũ apostoloꝝ ⁊ pro-
phetaꝝ.i.firmati in fide quam docet nouũ ac vetus te
sta.ipso summo angulari lapide chro iesu:loquit̃ ꝺm fi-
gurã quã insinuat ps̃.di. Lapidem.i. chrm quẽ repro.
edi.i.iudei volentes suam synagogã edificare.hic.s.la
pis chr̃s factus est in caput anguli.a dño factũ est istð
⁊c̃.Nam in edificatione templi Salomonis (vt dr̃) fuit
quidam lapis qui pluries fuit reiectus ab edificantib⁹
eo ꝙ non cõueniebat loco cui applicabat̃. sed finaliter
optime sedit in summitate edificij in angulo.s. duos pa
rietes cõiungente.⁊ fuit figura chri iudeos ⁊ gentiles
tanq̃ duos parietes in vnã fidem ⁊ eccl̃iam cõiungen-
tis.Uñ subdit apl̃s.In quo.s.chro ois edificatio.s.fide
lium constructa crescit ꝑ augmentũ ṽtutum in templũ
sanctũ in dño.i.quousq fit templũ dñi sctm̃ i quo ⁊ vos
coedificamini in habitaculum dei in s.s. Gratias ḡ aga
mus deo qui nos elegit in numeꝝ sanctoꝝ ꝑ habitacu-
lo suo fundando in fide apostoloꝝ. Uñ ad honorẽ ipoꝝ
hec canunt̃ ṽba. Accipiẽdo ḡ ꝑ ser.isto. iuxta hec tria
mysteria notem⁹ ꝺm ꝙ de his post sanctos apl̃os fide-
les chri commendantur.

¶Primo de domestica dei familiaritate.ibi: dome-
stici dei ⁊c̃.

¶Scðo de ciuilica sanctoꝝ societate: quia dr̃ estis
ciues sanctoꝝ B

¶Tertio de dignifica aploꝝ ꝑ̃claritate.cũ dr̃:supra
fundamentũ apostoloꝝ B

¶Circa primũ de familiaritate domestica sanctoꝝ ⁊ fi
delium ac ꝑ̃cipue aploꝝ cũ deo ⁊ chro iesu inquirendũ
est quare fideles chri iesu bñdicti merito dicunt̃ ⁊ com
mendant̃ fore domestici dei:vt patuit ex verbis apl̃i in
themate. Nam licet bti q̃ sunt in celo cõgrue domestici
dei possint dici. Sed mirꝝ est vñ hoc dicat̃ de fidelibus
existentibus in h̃ miserrimo seculo qui nondum stant in

Domesticus domo glorie ipsius dei. Domesticus aũt dr̄ quasi in do
mo eadem stans vel habitans notus ⁊ familiaris: vt dr̄
in li. Cathol. ꝙ quõ possunt dici domestici dei? Ad hec
rñr ẜm doc. huiꝰ rei tractatores ꝑ ꝯclonem. s. ꝙ oẽs bo
ni ⁊ fideles chr̄iani ꝟacit dicũt domestici dei ⁊ dñi iesu
chr̄i. Declarat pluribus rõnibus ẜm ꝙ quis tenet suis
domesticis curã adhibere. Nã apl's dt. j. Tim̃. v. Siqs
suoꝝ maxime domesticoꝝ curã nõ habet fidẽ negauit ⁊
est infideli deterior. Sed qm̃ deus misericors suis fide
libꝰ adhibet curã p̃cipuã in oibus in q̃bus dz ⁊ solet qs
suis domesticis: merito ꝙ domestici dei sunt.
¶ Primo q̃dem rõne ꝓuisionis q̊ ad domũ
¶ Scd̄o rõne ꝓuisionis q̊ ad victũ
¶ Tertio rõne ꝓuisionis q̊ ad amictũ
Primo rõne ꝓuisionis ¶ Quarto rõne ꝓuisionis q̊ ad documentũ
¶ Primo quidem rõne ꝓuisiõis q̊ ad domũ: q2 domesti
cus quasi domo eadẽ stans dr̄. ẜm quippe iura vt habe
tur extra de testi. ⁊ attesta. c. In lr̄is. ibi in glo. domesti
ci familiares appellant large oẽs habitantes in domo
quibus rõne patrie potestatis vel dñice imperari põt.
Hec ibi. Sed qm̃ oipotens deus ⁊ dñs iesus tã in p̄nti
ꝙ̃ in futuro cũ fidelibus habitat in eadẽ domo vt pr̄fa
milias ⁊ dñs. Et primo ĩ eadẽ domo vniuersalis eccl'ie
de q̃. j. Tim̃. iij. Scias quõ oporteat te in domo dei con
uersari que est eccl'ia dei viui. Scd̄o in eadẽ domo ma=
terialis eccl'ie in qua chr̄s dñs real'r continet in sacro
eucharistie. Tertio habitat nobiscũ in eadẽ domo con
scientie: iuxta illud. j. Coꝝ. iij. Nescitis q2 templum dei
estis vos ⁊ sp̃ũsctũs habitat in vobis. siqs aũt templũ
dei violauerit dispdet illũ dñs. Hec ibi. Ue ꝙ ⁊ ve pctõ
ribus qui corpus ⁊ aiam pctõ mortali inquinant: q2 tem
plũ dei violant. ⁊ ideo disperdet illos dñs eternaliter
damnando. Nam in h̄ maxima iniuria fit deo ꝙ ꝑ pctm̃
eicit de domo sua. i. de corde: ⁊ introducit in illã hostꝫ
eius. s. diabolus. q2 turpius eiicit ꝙ̃ nõ suscipit hospes
ẜm ꝙ dr̄ in cõi ꝓuerbio. Deniq3 quarto habitare digna
tur tanq3 pr̄ nr̄ ⁊ dñs. s. deus cũ filiis. s. cũ fidelibꝰ in ea
dem domo celestis patrie. de qua ps̃. Beati qui habi=
tant in domo tua dñe in secula seculoꝝ laudabũt te. Et
hanc domũ dei possidemus in spe. q2 repromisit nobis
deus ⁊ tandẽ post mortẽ habebimus in re si fidel'r ꝑse=
ueraverimus. Merito ꝙ ꝓpter hec dicunt oẽs fideles
esse domestici dei familiares ꝑ charitatẽ ⁊ obedientiã
preceptoꝝ q̃bus ꝓuidet deus de cohabitationis domi
bus vt patuit tanq3 paterfamilias. ¶ Scd̄o rõne
Scd̄o rõne ꝓuisionis q̊ ad victum ꝓuisionis q̊ ad victũ. q2 sicut dñs ⁊ paterfamilias ꝓui=
det victũ sufficientem suis domesticis: sic deus suis fi=
delibus ꝓuidet quadrupliciter. Primo victũ corpalem
. s. necessaria quotidie ministrando. Mat. vj. Nolite sol
liciti esse dicen̄. quid manducabimus aut quid bibemꝰ:
scit em̃ pater vester q2 his oibus indigetis. Primũ que
rite regnũ dei ⁊ hec o. adij. ⁊c̄. Scd̄o ꝓuidet victũ sp̃ũa
lem q̄d est maius: sicut aĩa p̃cellit corpus ⁊ hmõi victus
est in verbo dei. Mat. iiij. Nõ in solo pane viuit hõ: sed
in oĩ ꝟbo q̄d ꝓcedit de ore dei. Tertio victũ sacramen=
talem q̄d est maximũ. q2 dat suũ corpus ⁊ sanguinẽ pro
habenda vita eterna in sacramento eucharistie nobis
instituendo. Joan. vj. Qui manducat hunc panẽ viuet
ineternũ. Quarto sup h̄ ꝓuidet victũ in celo beatificũ
⁊ eternalẽ. Lu. xxij. Ego dispono vo. reg. vt edatis ⁊ bi
batis supra mensam meã. Merito ꝙ dicimur domestici
dei rõne ꝓuisionis victus. Aug. Pascit chr̄s infidelem
contemnentẽ se: quõ ꝙ deserit sequentẽ se? Rabanus.
Quis rex deuotis militibus non ꝓuidet alimoniã? qs
Tertio q̊ ad amictum dñs famulis suis nõ ministrat cibaria? qs pater nõ dat
filijs suis necessaria? Hec ille. Sic ꝙ deus nobis in do
mesticis ꝓuidet. Tertio q̊ ad amictũ ꝓuidet deꝰ suis
fidelibus tanq3 domesticis. Primo q̊ ad corpꝰ. Mat. vj.
De vestimentis quid solliciti estis: cõsiderate lilia agri
Et infra. Si ꝙ fenũ agri q̄d hodie est ⁊ cras in clib. mit.
deus sic vestit: q̃n. vos ⁊c̄. Scd̄o q̊ ad aiam vestimenta
ꝓuidet virtutum. Un̄ Amb. li. de paradiso. vt notat de
pe. dist. ij. §. Romanos. in fi. Uirtutes sunt aie tegumen
tum: sine quibus aĩa nuda est ⁊ despoliata culpa sua.
Nam castitas est aie candor: charitas eius purpura au
rea: humilitas eius decor quasi violei coloris: patiẽtia
purpura rubea. ⁊ sic de alijs. Tertio in celo prouidet
amictũ glorie aie ⁊ corpis. Quarto rõne ꝓuisionis q̊ Quarto q̊
ad documentũ q2 Amb. vt habet di. xlvij. §. Necesse dt. ad documẽ
ꝙ hõ quilibet suis domesticis tenet ꝟbo ⁊ exemplo do tum
cumenta salutifera virtutũ sollicite p̃bere: vicia corri=
gere: ⁊ illos enutrire in oĩ disciplina ⁊ correctione dñi:
alioquin paterfamilias negligens punit tã tempaliter
ꝙ̃ eternaliter. Et ponit exemplũ de Heli. Sic pijssimꝰ
deus suos fideles in p̄nti vita castigat amore paternali
ꝓ vicijs ⁊ erudit ad salutẽ multipliciter. Un̄ Heb. xij.
Flagellat deus oẽm filiũ quẽ recipit. Un̄ dei filꝰ chr̄s
ꝓprio suo exemplo in seip̃o docuit nos humilitatẽ: casti
tatem: patientiam: charitatẽ ⁊c̄. ac oĩa necessaria ad sa
lutem ꝓprio ore p̃dicauit: ⁊ nunc p̃dicat ꝑ suos sctõs ⁊
scp̄turas. Merito ꝙ domestici dei dicimur. O bone de
us quantã nobis gl'iam ꝯtulisti: vt filij tui domestici no
minemur ⁊ simus. O quantũ deberemꝰ iesu pie te dili=
gere ꝓ tua tantaq3 charitate illa. Ecce charissimi exem
plum nobis dat in istis apl'is qui hec recognoscen̄. mor
tem ꝓ chr̄o libenter sustinuerunt. D D
¶ Circa scd̄m de ciuilica sctõꝝ societate querit: Qua= Signa ciuili
libus signis quis agnoscit fore dignꝰ ciuis sctõꝝ supne ca sanctoꝝ
ciuitatis? Ad q̄d recolligendo ⁊ doctoꝝ dicta rñr ꝙ ꝑ si= societatis
gna plura. Primũ signũ dr̄ assimilatio in obseruando
legem ciuitatꝫ. Nam ꝑ hos quis ꝓbatur ciuis alicuius Primũ signũ
ciuitatis si vicꝫ legem illius ciuitatis obseruat. Sicut
em̃ docet ph̄s. ij. ⁊. iij. Politic̃. Ciues sunt socii ciuitatꝫ
vnius: non ꝓpter vnitatẽ muri: sed ꝓpter eadẽ politiã
ac legem. Sed que est lex ciuitatis supne. Rñr ꝙ preci
pue triplex est. Una est mundicia ab omi pctõ. Apo. pe
nult. Nil coinquinatũ intrabit in illud. Scd̄a est obedi=
entia ⁊ conformitas volũtatis dei. ideo oramus Mat.
vj. Fiat voluntas tua sicut in celo ⁊ in terra. Tertia est
charitas vera. Un̄ Aug. super ps̃. lxiiij. dt. Duas ciuita
tes faciunt duo amores Hierl'm supnam facit amor dei
Babyloniam infernalem facit amor seculi. Interroget
ꝙ quisq3 quid amet ⁊ inueniet vbi ciuis sit. Et si inuene
rit se ciuem Babylonie: extirpet cupiditatẽ ⁊ plantet
charitatem. Si aũt inuenerit se ciuẽ hierl'm: colat cha
ritatem ⁊ speret libertatem. Hec Aug. Scd̄m signum Scd̄m signũ
boni cõmunis amor ⁊ ꝓmotio. Un̄ ph̄s. iij. Pol. ait. Qui
cunq3 policie intendunt vtilitatẽ cõmunem recti ciues
sunt ⁊ iusti. qui autẽ intendunt ꝓpriam vtilitatẽ viciosi
sunt ⁊ iusticie trãsgressores. Hec ille. Hinc etiã. j. Coꝝ
x. apl's dt. Non querens q̄d mihi vtile est sed q̄d multis
Ly. i. non querens ꝓprium bonũ sed cõmune. Ad ꝓpo=
situm. Cũ hõ ꝓpriam gl'iam ⁊ vtilitatẽ querit non est di
gnus ciuilitate celestis ciuitatis. Sed si querit bonum
cõmune illius ciuitatis. s. gl'iam ⁊ laudẽ dei ciuis bonꝰ
est. Ideo chr̄s ait Mat. v. Attendite ne iusticiã vestrã
fa. co. ho. vt vi. ab eis: alioquin mercedẽ non habebitis
apud patrẽ vestrũ in celis. Ly. i. nolite opa bona face=
re vt videamini ad gl'iam ꝓpriã: sed ad dei gl'iam ⁊ pxi
moꝝ edificationẽ. alioq̄n meritũ in celo nõ habebitis.
Tertiũ signũ dr̄ cõscriptio. s. ciuilitatis. Un̄ cũ nomẽ Tertiũ
alicuius inter ciues conscribit ad ciuilitatẽ alicuius ci
uitatis ciuis illius est. Sicut legimus Act. xxij. ꝙ Pau
lus dixit se natũ ciuẽ romanũ: eo ꝙ pater pauli ꝯscribi
se fecerat magnis sumptibus ⁊ nobilitatis insigne ha=
buit apud romanos. Sic cũ hõ per baptismũ inscribit
in ciuitatẽ celestẽ ciuis efficit. sed heu quia ꝑ pctm̃ sub
sequens delet. Juxta illud ps̃. Deleant de libro viuen
tium ⁊ cũ iustis non scribant. Et Exod. xxxiij. Quicũq3
peccauerit in me delebo eũ de libro vite. Sed talis ite
rato conscribit ꝑ pniam. Mat. iij. Pniam agite appro.
em̃ reg. ce. Quartũ signũ domus edificatio. s. in ali= Quartũ
qua ciuitate ꝓ suo habitaculo. Hoc em̃ signũ est ciuili=
tatis: aut habite aut consequende. hoc sp̃ũaliter ꝓ celo
facit hõ ꝑ exercicia misericordie ⁊ pietatꝫ. Un̄ sanctus
Thomas apl's dixit regi Indie: Innumerabilia inquit
palatia sunt in celo ab initio seculi p̃parata q̃ fidei p̃ci=
bus ⁊ precio bonoꝝ opeꝝ ⁊ elemosynis cõparant. diui
tie aũt vestre ad illa vos ãscedere possunt: sequi oĩno
non possunt. Hec ille. Ultimũ signũ expressa idioma Ultimũ

tis locutio. Nam Chry. dt: ꝙ vnusquisqȝ p linguagium cognosci pōt de qua gente existat. Sic in pposito q̄ loquitur sepe de deo ꝛ celestibus ac salutiferis: signū est ꝙ sit ciuis sanctoꝝ. Qui aūt loquit̄ turpia ꝛ blasphemias ac vituperia: signū est ꝙ sit de numero damnandoꝝ. Sic oēs mendaces: detractores deo odibiles sunt ꝛ digni morte: vt dt apl's Rom. j. E Questio occurrit

E Qō de qb⁹ ꝛ qualr bti in celo loquūt

hic: De quibus ꝛ qualr beati in celo habent loqui? Ad qd notandū ꝙ in ciuitate celesti locutio est multiplex: e quib⁹ aliq̄ narremus p simplicibus. Vn̄ Gre. in moral. li. ij. dt. Aliter loquitur deus ad angelos. aliter angeli ad deū. Aliter deus ad sctōꝝ aīas. aliter aīe scte ad deum. Aliter deus ad diabolū. aliter diabolus ad deū. Hec ille. Deniqȝ ſm alios doc. addit̄ preterea ꝙ aliter loquunt̄ in pn̄ti aīe ad chr̄m. aliter chr̄s ad aīas. Item aliter loquunt̄ sctī ad angelos. ꝛ aliter angeli ad sctōs. Aliter angeli ad inuicē: aliter sctī ad inuicē. Et sic duodecim modi distinguunt̄.

Prima locutio

Prima ḡ locutio est qua deus loquit̄ ad angelos. de qua Grego. vbi s̄. dt. Loquit̄ deus ad angelos eoipō q̄ occulta sua iudicia eis ostēdit: aut cū quid agere debeant in cōtemplatione veritatis legunt. Hec ille. Et sufficiat.

Secunda

Scda locutio qua econuerso. s. angeli loquunt̄ deo. de qua Greg. ibidem dt: ꝙ vox angeloꝝ in laude conditoris est ꝛ in contēplatiōis admiratione. de diuina virtute ꝛ bonitate affect⁹ suos presentādo deo. hoc addit Aureo.

Tertia

Tertia locutio est dei ad sctōꝝ aīas. de qua Greg. ibidē. Loquit̄ deus ad aīas cū eis dona sua infundit. Boñ. sup. ij. di. x. dt. ꝙ. s. deus dr̄ nobis loqui. qꝛ reuelando aliquā illustrationē in aīa efficit.

Quarta

Quarta est econuerso. s. aīaꝝ sctāꝝ ad deum. de qua Aureo. in cōpen. Anima inquit loquitur deo p desideriū cuius affectiones nude sunt ꝛ apte coram oculis dei. Gre. vbi s̄. Animaꝝ vba sunt desideria. Magnus quippe clamor corā deo magnū est desideriū.

Quinta

Quinta est locutio dei ad diabolū. Gre. vbi. s̄. De⁹ inquit loquit̄ diabolo qn̄qȝ eū redarguendo: electorūqȝ suoꝝ iusticiam pponendo: sicut dr̄ Job. j. Dixit dn̄s ad sathan: Vn̄ venis: nunquid considerasti seruū meū Job ꝙ non sit ei similis in terra vir simplex ꝛ rect⁹ ac timēs deum ꝛ recedens a malo. Qn̄qȝ aūt loquit̄ potestatem tentandi sibi dando ꝛ hanc arcendo. Vn̄ ibidē dt deus diabolo. s. locutione vel vbo mentali. Ecce vniuersa q̄ habet Job in manu tua sunt: tm̄ in eū ne extēdas manū tuā.

Sexta

Sexta ecōuersa est locutio diaboli ad deū. Gre. Loquit̄ diabolus ad deū electoꝝ innocentiā falso accusando ꝛ ptātem tentandi postulādo: vt patet in Job: de quo dixit. Nunqd Job frustra timet deum: sed extende manū ꝛ tange q̄ possidet. i. da mihi licentiā exterminandi nisi in faciē bn̄d. tibi. O ḡ hō quantū deberes cauere diabolū ꝛ pctm̄: quia tibi semp nocere vult.

Septima

Preterea septima locutio est ipsi⁹ dei ꝛ chr̄i iesu ad aīas electoꝝ in pn̄ti vita existentiū. s. qn̄ p internā inspirationē qn̄qȝ p scripturas ꝛ exteriorē p̄dicationem vel exhortationem: aliosqȝ modos quibus vocat ad pn̄iam ꝛ dei dilectionē.

Octaua

Octaua est econuerso aīe ad chr̄m. de istis Bern̄. sup Can̄. ser. xxxiij. dt. Cum meditamur in lege dei sciamus p certo adesse spōsum chr̄m ꝛ alloqui nos. Cum talia in aīo tuo sentis bona non tuā putas esse cogitationē: sed illū agnosce ꝛ dic obediendo. Audiā qd loquat̄ in me dn̄s. Cū aūt mala in corde vsamus: cogitatio nostra est. Itaqȝ pacē: pietatē: iusticiā deus in nobis loquit̄. Hec ille.

Nona

Nona locutio est sctōꝝ ad angelos. Aureo. in ɔpen. dt. ꝙ aīa scā loquit̄ angelo in pn̄ti p voces corpis orando quas bn̄ pcipit angelus sicut ꝛ alia sensibilia. Itē aīa exuta a corpe habebit ptātem loquendi ad angelos. ꝛ hec est vox. s. grāꝝ actionis. quia sancti grās agūt angelis de custodia fideli.

Decima

Decima econuerso est locutio angeloꝝ ad sctās aīas. Et hoc angelus facit qn̄qȝ in pn̄ti vbo vocali in assumpto corpe ꝛ qn̄qȝ loquit̄ in mente vigilātibus vel dormientib⁹. Itē in celo loquit̄ voce mētali aīe sctē exute a corpe: ꝛ hec est vox mutue cōmonitionis ad grāꝝ actionē p dei bn̄ficijs: alternatim psalleñ. di. Bn̄dicite om̄es angeli dn̄i do. ꝛc̄. Illisqȝ. s. angelis di. Ecce nūc bn̄dicite dn̄m oēs serui dn̄i qui statȝ in domo dn̄i ꝛc̄.

Undecima

Undecima locutio est qua loquunt̄ angeli ad inuicē. Aureo. in cōpen. dt. Angelus loquit̄ angelo vbo mentis sue species ostēdendo mediante illuminatione quadā spūali irradiante ab ipso. Itē angelus facit aliquid corā angelo: q̄ facto intelligit quod nō intelligebat: ꝛ sic loquunt̄ oēs oīb⁹. s. maiores inferioribus ꝛ ecōuerso. Itē loquit̄ etiā angelus angelo p cōicationē diuini luminis ipm̄ instruendo sic non loquunt̄ oēs oībus nec oīa: sed tm̄ supiores inferiorib⁹ de his q̄ p diuinas theophanias pceperūt. Hec Aureo.

Duodecima

Duodecima locutio est qua loquunt̄ scti ad inuicem in celo. Et hec est vox mutue cōgratulationis: qꝛ oēs ɔgratulant̄ de deo pceptis. Vn̄ Greg. Tanta vis dilectionis in illa pace nos sociat: vt quod q̄sqȝ in se nō accepit in aliis accepisse gaudeat. O ḡ q̄ȝ iocunda illa patria btā: q̄ȝ felix ꝛc̄. vbi tot ɔsolationes: tot cōcurrunt amoris diuini ꝛ mutui insignia F

F Qōnes de reprobis

Sed restant adhuc questiones scȝ de reprobis. Et quidē. Prima: quō diabolo loquit̄ angelus. Rn̄det Aureo. in cōpen. ꝙ angelus dei loquit̄ diabolo species sui intellectus ei ostēdendo sine aliqua illuminatione. Loquitūr autē ei ſm imperiū dei coercendo a nocumento vel malo hoīm: sicut legit̄ in epl'a Jude: cū Michael pnceps synagoge cum diabolo disputans de Moysi corpe altercando eo ꝙ diabolus iudeis ad idolatriā pnis volebat reuelare corpus Moysi vt adorarent eū tanq̄ȝ deū qd Michael volebat impedire ꝛ dixit diabolo: Imperet tibi dn̄s. s. vt desistas ab ista reuelatione.

Scda qō

Scda questio: Quō diabolus loquit̄ aīe: ꝛ econuerso quō aīa loquit̄ diabolo? Rn̄det Aureo. breuiter: ꝙ diabol⁹ loquit̄: qn̄qȝ sensum immutando: puta obijciendo visui similitudinē alicuius rei. Itē qn̄qȝ imaginationē alicu i⁹ rei imprimendo: siue vigilanti hoī siue dormienti: ꝛ si immittit cogitationem mali: vt patet in phantasiatiōe de mulieris pulchritudine ꝛ hmōi. Sed cōsensum immittere non pōt. Aīa aūt pctōris loquit̄ diabolo qn̄ similitudines affectionū imprimunt̄ sensibus vbi diabolus legit eas: pcipue cū videt eā ɔsentire in pctm̄. O ḡ pctōr vide quō te diabolus decipit.

Tertia qō

Tertia qō. Quid locutionis habent damnati cū diabolis ꝛ mutuo in inferno? Rn̄r ſm scpturas: ꝙ oēs maledictiōes: blasphemias: mendacia: vituperia ꝛ improperia ɔtra deū: ɔtra celū ꝛ terrā ɔtra sanctos ɔtra demones: ɔtra sese mutuo ꝛ contra semetipm̄ ibi ppetuo resonabūt. Apoc̄. xvj. Blasphemabūt nomē dei viuentis in secula seculoꝝ. Itē Eccl̄i. xlj. De patre impio ɔquerunt̄ filij qm̄ ppter illū sunt i oppro. Ve vobis viri impij ꝛc̄: in maledictione erit pars vr̄a ꝛc̄. O infelix o misera tu aīa peccatrix ptimesce tormenta. O pctōr age nunc pn̄iam.

G De aplōꝝ dignitate

G ¶ Circa tertiū de apostoloꝝ dignitate qua p̄cellunt inter sctōs sit p ɔclone sn̄ia Dionysii li. de eccl'ast. hierar. di. ꝙ inter oīes sctōs apl'i sunt p̄cellētiores tanq̄ȝ chr̄o Jesu viciniores. Et sic p ɔsequens isti apl'i de quibus loquimur sunt nobis maxime honorabiles. Declaratur ex pluribus p̄uilegijs.

Primū p̄uilegiū

Primū p̄uilegiū ecclesiastice principalitatis: qꝛ sunt ecclesie sancte principes ꝛ pastores. Vn̄ de eis canit̄ illud ps. Cōstitues eos pn̄cipes sup oēm terrā. Bern̄. Tales decebat humani generis pastores constitui qui dulces essent ꝛ potentes ꝛ sapientes. Dulces: vt misericorditer susciperent peccatores. Potentes: vt fortiter ptegerent. s. a demonibus. Sapientes: vt ducere scirēt ad ciuitatē supnam.

Secundū

Secundum priuilegiū fidelitatis testimonialis: qꝛ sunt testes chr̄i fidelissimi vsqȝ ad mortis passionē. Act. j. Eritis mihi testis in Hierl'm ꝛ in omi iud. ꝛ vsqȝ ad vlt. ter.

Tertiū Quartū Quintū

Tertiū priuilegiū vtilitatȝ: qꝛ totū mōm cōuerterūt ad chr̄m. Quartū luminositatis: qꝛ illuminauerunt orbem. Mat. v. Vos estis lux mundi. Quintū sanctitatis: qꝛ fuerunt in grā spūsancti plene cōfirmati ꝛ pre oībus sanctis indi maiores sctī ꝛ plus illuminati a chr̄o tanqȝ. s. vicinissimi.

Sextū Septimū

Sextū iudiciarie ptātis. Mat. xix. Vos qui secuti estis me se: sup sedes. xij. iud. xij. tribus isr̄l. s. tanq̄ȝ assessores chr̄i in iudicio ſm doct. Septimū supne glorificationis. Nam apl'i in celo summā gloriam habent collocati in summo ordine seraphico ſm Fran. may. quia pre alijs ardentes fuerunt in charita

te:a quo ardore seraphin denominaꝛ. Etq̄ summo gra dui sanctitatis apostolice tanq̄ viciniori ad chr̄m debe tur summus ordo celestis.i.seraphicus ƀm Diony. O ḡ charissimi deuote honoremus aplos vt p eoꝝ merita det nobis chr̄s grām in p̄nti ꝛ gliam in futuro Amen

¶ Item de Apostolis cōmunis Sermo.iij.

A Quos predestinauit (scʒ deus) hos ꝛ vocauit ꝛ quos vocauit hos ꝛ iustificauit. quos aūt iustificauit illos ꝛ magnificauit. Rom.viij. A In quibus verbis mira dei nostri charitas ꝛ gratia erga suos electos ꝛ precipue erga aplos commendaꝛ. Primo in hoc ꝙ eos ab eterno predestinauit ꝛ elegit ad grām ꝛ gliam perpetuā: ꝛ per ꝯsequens ab eterno eos dilexit: quia predestinatio presupponit dilectionem. Scd̄o in hoc ꝙ illos quos ab eterno predestinauit vocauit ad fidem chr̄i: trahendo ad se liberꝝ arbitrium: nam sine fide imp.est pla.deo Heb.xj. Tertio in hoc ꝙ eosdem iustificauit per grām: qꝛ grā est ar ca anime. Ista quippe bona.s.fides ꝛ grā sequunꝛ ad eternam predestinationē: que electis conferunꝛ in tem pore: quia hec sunt media per que quis ꝛ nō aliter per uenire potest ad gloriam. Quarto in hoc ꝙ eosdem ma gnificauit.s.per gloriam in celesti patria. Et hec seria tim tangit apostolus in themate di. Quos predestina. ꝛc. Iuxta que tria mysteria notabimus pro hoc sermo ne declaranda.

¶ Primū de apostolica vocatione.nā d̄r ꝙ eos p̄destinauit ꝛ vocauit

¶ Scd̄m de benigna ꝯuersatione.s.chr̄i cum discipulis vocatis

¶ Tertiū de saluifica instructione in hmōi vocatōe ad gliam magnificā

B Q̄ō cur de⁹ vocauit ad aplatū suū hoies simplices idioctos

¶ Circa primū de vocatiōe apostoloꝝ alique questiones edificatorie p simplicibus occurrunt. B Prima questio: Cur dn̄s Iesus venieñ. ꝑpter salutem oīm voluit vocare ad suum apostolatū hoies simplices: plebeios: indoctos: arte piscatores: vt predicarēt p m̄dm. Ratio q̄stionis est. quia vt arguit Porphirius phs.s. ꝙ ad promulgandam legem nouā p totū m̄dm magis debuissent assumi viri sapiētes qui fuissent fidedigniores ꝛ potentes ac magne fame ꝛ scientes attrahere hoīes ad fidē. Sed ad hec r̄n̄r ꝙ miro ordine diuīe sapiētie chr̄s dn̄s elegit ꝛ vocauit ad aplatū plebeios simplices ꝛ indoctos piscatores q̄ p̄dicarent chr̄m. Et h̄ plurib⁹ rōnib⁹ quas tradunt doct.sancti.

¶ Primo ꝑpter ꝯmendandū dei miraculū

¶ Scd̄o ꝑpter fidei donū deo attribuendū

¶ Tertio ꝑpter ꝓphetie oraculū implendū

¶ Quarto ꝑpter cōgruentie mysteriū

Primo ꝑpt ꝯmendandū di miraculū

¶ Prima ratio ꝑpter ꝯmendandū diuinū miraculū.s. in hoc ꝙ cum apostoli essent simplices plebei ꝛ illiterati subito p sp̄m sc̄tm̄ a chr̄o missum tanta sapientia ꝛ scientia ac eloquentia fuerunt repleti vt oīm nossent genera linguaꝝ: quoꝝ sapientie oēs mundi sapientes nō valerēt resistere: vt patet Act.ij. Uoluit aūt chr̄s sic ne possent hoies dicere ꝙ doctrina apostoloꝝ potuit fore ab hoīe vel aliquo modo a sp̄ū maligno: sed a solo deo per miraculum tale ꝙ nunq̄ homo simile facere potuit immo nec sp̄us malignus hoc facere potuit: qꝛ si posset multo fortius fecisset in illis qui fuerūt imbuti artibus magicis ꝛ phicis qui demones coluerunt ꝛ colere docuerunt. Apostoli aūt ꝑsecuti sunt ꝛ exterminauerunt vniuersa idola demonū quibus plenus erat m̄ds: ꝛ p̄dicauerūt ꝯtrā phos ꝛ cultores idoloꝝ. Sequiꝛ ḡ ꝙ hoc factum fuit solo diuino miraculo a chr̄o iuxta q̄d ꝓmiserat Lu.xxj. Ego dabo vobis os ꝛ sapientiā cui ꝛc. Un̄ Bern̄.in epl̄a ad fr̄es de monte ꝛc. Licet magna miracula dn̄s in terris gessit: hoc tn̄ maximū sup oīa enituit ꝛ cetera illustrauit ꝙ in paucꝭ simplicibus hoibus totū m̄dm ꝛ oēm sapientie eius altitudinē sibi chr̄s subiugauit. Hec ille.

Scd̄o ꝑpt fidei donum

Scd̄a rō ꝑpter fidei donū deo attribuendū. Nā si p potētes: diuites ꝛ sapientes fuisset fides p m̄dm p̄dicata: ascribi posset eoꝝ potentie vel astutie aut eloquentie susceptio ip̄a fidei p m̄dm ꝛ econuersio oīm nationū. Nūc aūt soli deo attribuiꝛ. I. Cor.j. Uidete fr̄es vocationē vestrā qꝛ nō multi sapiētes ƀm carnē: nō multi potentes: nō multi nobiles sed q̄ stulta m̄di sunt elegit de⁹ vt cōfundat sapiētes. Sup q̄ Aug. d̄r. Si em̄ doct⁹ eligereꝛ fortasse diceret se ideo electū qꝛ ꝑpter doctrinā vel sapientiā eligi meruit. Dn̄s ḡ nr̄ Iesus volens supboꝝ frangere ceruices: nō p oratorē quesiuit piscatorē: sed p piscatorē lucratus est impatorem. Itē Chryꝭ. O btōs piscatores istos q̄s dn̄s inter tot mundi scribas: doctores ꝛ sapientes ad diuine p̄dicationis officiū primos elegit q̄ nō p sapientiā v̄bi mundū caperent: sed p simplicē fidei p̄dicationē de errore mortis hūmanū genus liberarent. Nō nobiles nec diuites elegit ne suspecta fieret p̄dicatio: sed piscatores illiteratos: sed precelsos fide: deuotos ꝛ diuites deo: vt apta esset grā saluatoris ꝛ v̄tus. Hec ille.

Tertio ꝑpt ꝓphetie miraculum

Tertia rō ꝑpter ꝓphetie oraculū implendū. Nam Esa.xxix. fuit predictū ꝙ discipuli chr̄i debuerūt esse pauperes. vbi d̄r sic: In die illa audient surdi.i.gentiles populi q̄ pri⁹ surdi erant ab auditione legis: vtpote idolatre: v̄ba li. vet.ac noui testamen. ꝛ oculi cecoꝝ.i.gentiliū de tenebris ꝛ caligine erroꝝ videbūt.s.per fidem. sequiꝛ ꝛ addent mites in dn̄o leticiā: ꝛ pauperes hoīes.i.discipuli in sc̄tō isr̄l.i.in chr̄o exultabūt.s.de ꝯuersione gentiliū: q̄m defecit qui preualebat.s.cetus scribaꝝ ꝛ phariseoꝝ. Denicq̄ q̄dammō etiā impleta sunt illa v̄ba Hiere.xvj. vbi d̄r sic: Ecce mittam piscatores multos d̄t dominus: ꝛ piscabunꝛ eos: ꝛ post hec mittā eis multos venatores. Quia primi predicatores ecclī̄e fuerūt piscatores qui multas animas capiebant simpliciter v̄bum dei predicañ. Sed posteri predicatores sicut ꝛ moderni sunt q̄si venatores multos clamores facientes in predicatiōe: ꝛ tn̄ vix paucas aīas capere possunt.

C Quarto propter ꝯgruentie mysteriū

C Quarta ratio ꝑpter ꝯgruentie mysteriū. Un̄ Chry. ait. Eligun tur piscatores qꝛ erāt future dignitatis grām sui officij siue artis ope pferentes: qui mutato in melius piscationis officio humanū gen⁹ de ꝓfundo gurgite erroris velut pisces capieñ. traherent ad portū salutis. Sed quare chr̄s plures aploꝝ vocauit de Galilea: nam preter paucos oēs erant galilei: vt d̄r Act.ij. R̄n̄r ꝙ ideo sic. quia magis ꝯgruebat mysterio. Galilea em̄ ƀm Hiero. interpretaꝛ volubilis siue transmeans aut transmigratio mea. Sed qꝛ hi q̄s chr̄s vocabat ꝛ oēs ei⁹ electi debebāt volui vel transmigrare de statu vicioꝝ ꝛ damnatiōis ad statū virtuosum ꝛ eterne salutis. Excellentius autē apl̄i qui etiā alios p p̄dicationem facturi erant vt transmigrarent a statu vicioꝝ ad statū virtutis ꝛ salutꝭ ipsi debebant pre alijs transmigrare ad statum summe sanctitatꝭ ꝛ pfectissime virtutis. Ideo chr̄s dn̄s ꝯgrue galileos vocauit ad apostolatū. O ḡ pctōr si vis a chr̄o eligi ꝛ vocari ad vitā: desine peccare ꝛ transmigra ad virtutes per p̄niam.

D Q̄ō alia de p̄destinatiōe

D Scd̄a questio circa hoc est ista. Utꝝ deus aplos vel alios electos p̄destinauerit ꝛ vocauerit ꝑpter aliq̄d bonū meritoriū in ipsis p̄uisum. Ad quod notandū ꝙ quidam putarunt ꝙ sicut rex dat equū militi: eo ꝙ scit vel extimat ip̄m bene vsuꝝ ꝛ fidelem: ꝙ etiā deus ab eterno precognoscens opa meritoria istius vel illius hoīs: ꝑpter hmōi bona eligeret illū ꝛ dare vellet illi homini gliam celestem. Sed hoc non est veꝝ: nec exemplū valet: quia bonus vsus equi non est a rege causaliter sicut meritum est a deo principaliter causante. qꝛ deus dat grām ꝛ opa meritoria tali electo p que posset mereri gliam talem. R̄n̄r ḡ ad quesitū ƀm Alex.j.pte sum.q.xiij. atq̄ alios doct. cōcorditer: ꝙ de electione diuina loqui possumus dupl̄r.

De dilectiōe diuina

Uno modo prout est ab eterno in dei ꝓcognitione: ꝛ sic nullū bonū opus pōt esse causa electiōis vel p̄destinationis: sed ex dei tm̄ mera bonitate immensa: ꝛ nō ꝑ meritis quis eligitur. Un̄ Rom.ix. d̄r ꝙ iacob ꝛ esau cum nondum nati fuissent: aut aliquid boni aut mali egissent: ƀm electionem dictum est: Iacob dilexi: esau aūt odio ꝛc. Mira ḡ dei bonitas in hoc apparet ꝙ absq̄ omnis meriti causa liberaliter hoīeꝫ eligit ad summā beatitudinē: quā quidem dare etiā ꝑ meritis: sicut solet dn̄s seruo remunerare: maximū esset. Scd̄o mō loqui possumus de prede

stinatione ꝑut est tp̄alis.s.inquantum deus ab eterno electos ex mera liberalitate iam vocat in tp̄e ad fidē ⁊ grām. Et sic licet vniuersaliter oīa nostra bona opa non sint causa nostre p̄destinationis: ſm ꝙ Aug. in glo. super illo v̄bo apli. Elegit nos dicit sic. Elegit nos gratis deus: non nostris meritis predestinando.s. propter opa ⁊c̄. Nihilominus tū particulariter loquendo opus aliquod bonū in nobis pōt esse causa alterius boni cū sit quidam ordo in diuinis donis. Uñ ⁊ ip̄a beata virgo vt eligatur in matrē dei: virtutibus ꝑmeruit de ꝯgruo quia fuit humillima: castissima: ⁊ oī v̄tute ac grā plena Item abdias est a deo in ꝓphetam electus ex merito eo.s. vt pauerat.cl. ꝓphetas in spelunca abscōditos tēpore achab ⁊ iezabel ne occiderent: sicut Hieroñ. dt in ꝓlog. sup Abdiam. ⁊ sic de aliis multis patet. Sic ḡ de aplis est dicendum ꝙ de cōgruo meruerunt ꝑ aliquas v̄tutes ⁊ merita ex dei liberalitate vocatiōis gratiā.s. ad apostolatum chr̄i ꝓ tante sanctitatis dignitate. E

E Uñ apli ꝑmeruerūt grām electionis temporalis — Tertia ḡ questio grā hoꝝ premissoꝝ occurrit vicꝫ qualibus virtutibus apli de ꝯgruo ꝑmeruerunt hanc gratiam electionis tp̄alis ⁊ vocationis ad apostolatū christi. Nimiꝝ hoc scire nobis est vtile: vt discamus qualr ⁊ nos de cōgruo ꝑmereamur vocari a chr̄o ad suā gratiam ⁊ tandem glīam. Uñ Aug. sup Joan. dt. Si nō es predestinat⁹ fac vt predestineris. Quō ḡ hoc possit hō Rñr ſm doc. ꝙ ad grām apud deum ꝑmerendam multum valent hec quatuor que fuerunt in aplis disponenda ad chr̄i vocationem.

Primū — Primū est simplicitas quasi sine plica dolositatis ⁊ iniusticie erga oēs. Uñ Prouer. iij. Abominatio est dñi ois illusor.i. fraudulent⁹ vel deceptor. sequit: ⁊ cū simplicib⁹ sermocinatio eius.

Secundū — Secundum est humilitas. Uñ chr̄s dixit Mat. xj. Confiteor tibi pater: q: abscondisti hec.s. celestia secreta a sapientibus ⁊ prudē. ⁊ reuelasti ea paruulis.i. humilibus.

Tertiū — Tertiū timoris dei virtuositas. Ps. Initiū sapientie timor dñi. quo precepta seruat quis timens offendere deum.

Quartū — Quartū est paupertas.s. in spū: qua desipiunt homini mundane cupiditates ⁊ vanitates. Uñ Aug. li. lxxxiij. q. dt: ꝙquantū crescit cupiditas tantū minuitur charitas. ⁊ quantū crescit charitas tantū decrescit cupiditas. Apostoli fuerunt simplices nullū fraudantes ac ledentes. Fuerunt humiles ⁊ paupptatē sectātes: arte piscationis cōtenti ꝑ victu ⁊ amictu necessitatꝫ. Fuerunt etiā deū timentes ⁊ ꝑmaxime ei⁹ offensam cauentes: ḡ vocari a chr̄o ad aplatū ꝑmeruerunt ꝑ grām. O ḡ hō esto ⁊ tu nunc talis vt misc̄diam ꝑmerearis a deo. O pctōr age pniam ne.s. pereas in pctīs: sed ꝯsequarꝫ grā tue vocationis.s. christianitatis vere. F

F Chr̄s venit in mōm trib⁹ de causis — ¶ Circa scōm de benigna ꝯuersatiōe ipsi⁹.s. chr̄i cū discipulis vocatꝫ querit: quare chr̄s dñs in mōo voluerit ꝯuersari inter hoies etiā pctōres q̄ tū docuit ꝯtēptū seculi? Miꝝ certe videt ꝙ chr̄s sctūs sctōꝝ noluerit ducere vitā penit⁹ solitariā sicut fecit Joannes bap. ⁊ plures scī pr̄es. Ad qd̄ rñr ſm sctm̄ Tho. iij. ꝑte. q. xl. ar. j. alios q̄q: ꝙ cōuersatio chr̄i talr̄ debuit eē vt cōueniret scte sue incarnatiōi ſm causam q̄ venit in hūc mōm. Uenit aūt chr̄s in mōm p̄cipue tribus de causis: vt ptꝫ ex scripturis.

¶ Primo ad manifestandam veritatem ⁊ salutis documentum

¶ Secundo ad genus humanum liberandum ⁊ saluandum

¶ Tertio ad peccatores conuertendum ⁊ attrahendum.s. in celum.

Primo — ¶ Primo nanq̄ venit chr̄s ad manifestandā veritatem salutifere fidei ⁊ documentū: sic̄ ip̄emet dixit Jo. xviij. Ego i h̄ nat⁹ sū ⁊ ad h̄ veni i mōm vt test. phi. v̄itati.s. fi dei radicande in cordibus fideliū: extirpando errores idolatrie ⁊ aliaꝝ sectaꝝ. Et ideo debuit chr̄s cōuersari cū hoibus: ⁊ docere ac p̄dicare in publico multitudini ꝑploꝝ in tēplo. sicut fuit ꝓphetatū ꝑ Ps. q̄ in ꝑsona ei⁹ dt. Annunciaui iusticiā tuā in ecclia magna: ecce labia mea non proh. ⁊c̄.

Secundo — Scōo chr̄s venit ad redimendū genus humanū ⁊ saluandū: ⁊ ideo debuit inter hoies conuersari docendo sacrū euangeliū: vt sciremus q: nō nisi per chr̄m tanq̄ mediatorē habemus accessum ad deū. Uñ dixit chr̄s Joan. x. Ego sum ostiū: ꝑ me siq̄s introierit saluabit: ego veni vt vitā habeant.s. ꝑ grām in p̄nti ipsi fideles ⁊ abundantius habeāt.s. ꝑ glīam in futuro. Debuit ḡ cū hoibus cōuersari: sicut ꝓphetatū fuit Baruch. iij. Po st hec in ter. visus est ⁊ cū hoibus cōuersatus.

Tertio — Tertio venit chr̄s ad cōuertendū pctōres: ad misericordiā attrahendū vt possint ire in celū: sicut medicus venit ad infirmū sanandū. vñ ait. Non veni vocare iustos: sed pctōres ad pniam Mat. ix. Et iteꝝ Lu. xix. Uenit filius hois q̄. ⁊ sal. facere qd̄ pie. Ideoq̄ debuit inter hoies cōuersando ꝑambulare ⁊ q̄rere errantes ac reuocare ⁊ attrahere v̄bo virtutꝫ pctōres: sicut fuit ꝓphatū Ezech. xxxiiij. Ecce egoip̄e requirā oues meas ⁊ visitabo eas. Proinde Chry. dt. Licet chr̄s in eodem loco siue in deserto maneñ. posset ad se oēs trahere: nō tū h̄ fecit: sed ꝑambulauit circūeundo docendo: p̄bens nobis exemplū vt ꝑambulem⁹ ⁊ queram⁹ errantes velut pastor ouē ꝑditā ⁊ medic⁹ pius infirmū. G

G Notabile ⁊ pia conuersatiōe chr̄i c discipulis — Sed qualr ⁊ quanta dulcedine pietatis chr̄s dñs discipulos vocauerit ⁊ cū eis cōuersatus amabiliter fuerit de h̄ Ludolphus carthusieñ. lib. de medi. vite chr̄i p̄se qualr di. sic. Considera ⁊ cōspice dñm Jesum in discipuloꝝ vocatione ⁊ conuersatione q̄ affectuose eos vocat reddens se ei affabilē: domesticū benignum: ⁊ obsequiosum: attrahens eos intus.s. in corde ꝑ amorē: ⁊ extra ꝑ dulcē p̄dicationem ⁊ ꝯuersationē cū eisdem. Docebat eñ eos ⁊ instruebat de mysterio diuine incarnationis ⁊ fidei articulis: ac curā p̄cipuam habebat de ipsis sic mr̄ de filiis. Dicit eñ q: b. Petrus referebat ꝙ qñ chr̄stus dñs in aliq̄ loco cū eis dormiebat surgēs de nocte eos recooperiebat: q: tenerrime eos diligebat: sciebat eñ qd̄ de ipsis factur⁹ erat. Nā q̄uis esset hoies rudis cōditionis ⁊ humilis natiōis: tū principes mōi ⁊ duces oīm fideliū in bello spūali eos erat constituturus. Hec Ludolphus. Hinc etiā narrat in legenda Petri ꝙ qñ dulcis allocutionis ⁊ presentie dñi memor erat.s. ip̄se Petrus: pre nimia dulcedine amoris lachrymas ꝯtinere non poterat. Et sic patet dulcissima benignitas chr̄i in conuersatione cū hoibus. H

H A qb⁹ vocat nos chr̄s exēplo aploꝝ — ¶ Circa tertium de nostra instructione salutifica que exemplariter docetur in apostoloꝝ vocatione. nam qd̄ prodesset singulis annis recitare vocationē apostoloꝝ si per eam non edificaremur. Uñ sit pro ꝯclone dictum Berñ. di. sic. Qd̄ dñs noster ac saluator visibiliter tunc tp̄is dignatus est opari: hoc etiam nūc in cordibus electoꝝ operat inuisibiliter. Hec ille. Uñ cū chr̄s vocauit aplos in h̄ nos docuit quō vocat spūaliter. Et in h̄ docemur de tribus.

¶ Primo a quibus vocat nos chr̄s.

¶ Scōo qualiter vocat nos chr̄s

¶ Tertio ad que vocat nos chr̄s

¶ Primo inq̄ in aplis docemur a qbus vocat nos chr̄istus q: legimus ꝙ aplos vocando reliquerunt illi p̄mo vxorem si qui eoꝝ habuerunt vel saltē habere poterāt Scōo reliquerunt retia sua. Tertio nauē. Quarto parētes: ⁊ sic secuti sunt chr̄m. Ab istis ḡ nos spūaliter vocat chr̄s. Primo a carnis concupiscentia: que significat per vxorē. Uñ Gal. v. Qui chr̄i sunt car. suā cru. cū vi. ⁊ ꝯcu. Scōo a cupiditatis auaritia q̄ ſcat ꝑ rete. q: ꝑ hanc illaqueat ⁊ capit diabolus aīas. j. Tim. vj. Qui volunt diuites fie. inci. in tenta. ⁊ la. dia. Tertio a supbia que ꝑ nauē ſcatur q̄ eleuat i aqua: ita supbus vult eleuari sup alios. Uñ chr̄s dt Matt. xj. Discite a me q: mitis sum ⁊ humilis cor. ⁊ inue. req. aīab⁹ vr̄is. Quarto vocat a mōi malicia. Uñ Marc. x. dt. Ois q̄ reliq̄rit domū aut pr̄em aut ma. aut fr̄es aut so. aut fi. ⁊c̄. centuplū acci. ⁊c̄. Ex his patet ꝙ sicut Aug. in Ench. dt. ⁊ notatur de ꝯse. di. iiij. c. vt oñderet. ⁊ c. seq. chr̄iani debēt esse mortui oī pctō vt viuāt deo in chr̄o iesu. O ḡ pctōr dimitte pctā ⁊ sequere chr̄m vocantē: alioqn vt dt Ps. Nisi cōuersi fue. gla. suum vibra. ⁊c̄. I

I — Scōo docemur in aplis qualiter nos vocat chr̄s. q: aplos vocando christus attraxit eoꝝ liberum arbitrium ad sequendū: nō quidē ꝑ violentiā sed ꝑ amorē ⁊ diuinū v̄bū atq̄

miraculū operando. Sic ꝛ nos trahit chr̄us. Pro quo est notandū ꝙ liberū arbitriū hoīs trahit ꝛ sequit sicut solet vna res trahi ab alia: ꝛ eam seq̄ pluribus modis. Uno modo per violentiā. sicut currus trahit et currit post boues vel equos. qui quantūcunq̄ sit volubilis: tū nunq̄ per se iret: nisi traheret vel impelleret aliunde. Sic currus liberi arbitrij ꝑ duas rotas currit. s. rōnē ꝛ voluntatē. quia liberū arbitriū est facultas rōnis ꝛ voluntatis qua bonū eligit grā assistente: ꝛ malū grā desistente: put diffinit ipm sic Magr̄ cum Augustino. vt patet lib. sniaꝝ. ij. dist. xxiiij. Sed qm̄ iste currus liberi arbitrij nunq̄ currit: nec mouet in deum: nisi trahat per grām dei. teste chr̄o Joā. vi. Nemo inqt potest venire ad me: nisi pater q̄ me misit traxerit eū. Boues ḡ trahentes eum sunt miscdia dei pueniens siue grā: ꝛ iusticia dei puniens. Ideo multi trahunt ad deū p flagella vt patz de israelitis. Ps. Cum occideret eos q̄rebant eum. Secūdo modo vna res trahit ab alia et sequit per amorosam cōcupiscentiā. Uñ Augusti. sup Joānē dt. Ramū viridē ostēdis oui ꝛ trahis illā: nuces puero ostendunt ꝛ trahit: ꝛ quo currit amādo trahit: sine lesione corpis trahit: cordis vinculo trahit. qm̄ iuxta poeticū dictū. Trahit quenq̄ sua voluptas. Et iste modus trahendi est nobilior per dei amorē. Tertio vna res trahit ab alia per ꝟtutis efficaciā. sicut ꝟtus verbi dei trahit cor: ꝛ magnes sua ꝟtute trahit ad se ferrū: solis calor vapores: panthera suo odore attrahit aīalia ad sequendū. ꝛ plura hmōi. Sic chr̄s vocauit discipulos: ꝛ eoꝝ exēplo vocat nos spūaliter qnq̄ per violētiā flagelloꝝ: vel cōminatiōis penaꝝ infernaliū ꝛ mortis memoriam: quādoq̄ per amorositatē beneficioꝝ: quādoq̄ per ꝟtutem ꝟbi diuini ꝛ miraculoꝝ q̄ audimus. De his latius alibi. K Tertio docemur in vocatione aploꝝ rum ad que nos vocat chr̄us moralr̄ ꝛ spūaliter. Nam chr̄us vocauit discipulos p̄cipue ad quattuor. Primo ad sui ꝛ mysterioꝝ diuinoꝝ noticiā. Secūdo ad virtutum ꝛ morū chr̄i sequelā. Tertio ad discipulatꝰ ꝛ apostolatus grām. Quarto ad passionis comitantiā. Sic spūaliter nos ad hec vocat chr̄s. Primo ad noticiā sue fidei ꝛ mysterioꝝ diuinoꝝ. vt ptz. Joā. xv. Jam non dicam vos seruos: sed amicos. q: ꝯuus nescit q̄d faciat dominus eius. Uos aūt dixi amicos: quia oīa que audiui a pr̄e meo nota feci vobis. Nō vos me elegist: sed ego elegi vos ꝛc. Unde exēplo aploꝝ vocat nos chr̄s ad sui noticiā ꝛ mysterioꝝ diuinoꝝ: qñ nos illūinat per fidem verā ad dei noticiā ꝛ articuloꝝ fidei. Secūdo vocauit chr̄s aplos: ꝛ exemplo eoꝝ vocat nos ad ꝟtutum et morū chr̄i seq̄lam. Uñ dixit Mat. xi. Uenite ad me oēs q̄ labora. ꝛ one. estis. ꝛc. Tollite iugum meū ꝛ discite a me q: mitis sum hu. corde. Unde Cypr̄anus lib. de abu. dt. Non recte dicit chr̄ianus qui chr̄o moribꝰ nō equat. Tertio vocauit ad discipulatꝰ ꝛ aplatus grām. Sic ꝛ nos ad seruandā suam doctrinā p̄ceptaq̄ vocat tanq̄ discipulos. Uñ Joā. viij. ait. Si vos māseritis in sermone meo vere discipli mei ꝛc. Quarto ad passionis comitantiā: vt velimus mori pro christo peccatis resisteñ. Uñ. i. Pe. ij. Jn hoc vocati estis: q: chr̄s passus est pro nobis vobis relinquēs exemplū: vt sequamini vestigia eius. O chr̄iane considera in chr̄o passo in cruce caput nclinatū ꝛ spinis coronatū: vt sequamini eius hūilitatem cōtra tuā supbiā. cōsidera chr̄m nudū cōtra auariciā. vulneribꝰ plenū in sua carne ꝟginea flagellata cōtra tuā luxuriā. p inimicis orantē cōtra iram. ex charitate passum cōtra inuidiā. aceto felleq̄ potatū contra gulam. toto corpe distentū ꝯtra acidiā. O aīa deuota seq̄re chr̄m vocantē ad vitam eternā: quē nobis ipe p̄stare dignet qui viuit in secula seculoꝝ.

Currus liberi arbitrij.

K Ad q̄ vocat nos christus spiritualiter

Sequit de euāgelistis Sermo cōis.

A Uidi angelū alterū habentē euangeliū eternū: vt euāgelizaret sedentibus sup terrā. Apocal. xiiij. ꝛ ad laudē huius festiuitatis. A Jn q̄bus ꝟbis ostendit euāgelistaꝝ mag̃ sctitas. q: angel merito compat ꝑpter magnā puritatē ꝛ sctitatē. Uñ Grego. sepe in scpturis sanctos dei angelos noīari cōperimus. Et h̄ patz Malach. ij. ꝛ Apocal. j. vbi sacerdotes ꝛ epi angeli noīant. Jnt oēs aūt maxime cōuenit euangelistā noīari angelū. q: euāgelista dr̄ ab eu q̄d est bonū. ꝛ angelꝰ q̄d est nūcius: q̄si bonus nūcius. s. dei q̄d est ꝑpriū angeli. Scd̄o ostendit in euāgelistis officij dignitas: ibi. habentē euangeliū: vt euāgelizaret sedentibus. i. habitātibus in terra. habentē inquā corde credēdo: ore p̄dicādo: ꝛ scpto tradendo: atq̄ ope pficiendo. Uñ Esa. xli. ds dt. Hierusalem euāgelistā dabo. hierlm. i. eccl̄ie dabo euāgelistā: ponēdo singlare pro pl̄i. Et pōt esse aliud thema p hoc ꝟmone si placet. Scd̄o oñdit euāgelij chr̄i eternitas. q: dicit: eternū euangeliū. Tū q: ab eterno. i. deo datū. Tum q: est de eternis. i. celestibus bonis. Tū quia ad eterna regna credētes pducit. Deniq̄ tum quia euāgelio chr̄i aliud non successit: sed vsq̄ finem mūdi duraturum ad salutē. Merito ergo accipiunt hec ꝟba ad honorē huius euāgeliste. Juxta q̄ ꝟba tria mysteria notabimus pro hoc ꝟmone: ꝟm ꝙ de his cōmendari videntur sancti euangeliste de eis.

Primo de celebri p̄figuratione. quia in themate per angelum significant.

Secūdo de quaternali receptiōe: scz ab ecclesiā per omnē terram.

Tertio de euangelicali imitatione: ibi. habentem euangelium ꝛc. B

Circa p̄mū de p̄figuratione euāgelistaꝝ sit prō conclusione. ꝙ euangelistaꝝ sctitas in sacra scptura multipliciter est p̄figurata: ꝛ hoc pro nostre salutis doctrina declarat. Nam p̄mo p̄figurat in q̄ttuor fluminibus de paradiso egredientibus totā terrā irrigātibus. Geñ. ij. Ut eñ ait Hugo de arca Noe lib. ij. Paradisus est ecclesia sctoꝝ q̄ per totū mundū irrigat salubris sapie flumine q̄ttuor euangelioꝝ. Et sicut Basilius ait in hexa. illa quattuor flumina in padiso ex vno fonte pcedunt: ꝛ in quattuor capita exinde diuidunt. Sic q̄ttuor euāgelia ex vno fonte sapie chr̄i iesu pcedunt: ꝛ quattuor diuisa sanctā ecc̄iam per totū mundū dilatata irrigāt: docendo ad illa que sunt necessaria ad salutē. Primū est fides dn̄i iesu: sine qua īpossibile est placere deo. Heb. xi. Secundū obꝟuantia p̄ceptoꝝ. Mat. xix. Si vis ad vitam ingredi ꝟua mādata. Tertiū est penitētia ꝛ expurgatio pctōꝝ. Lu. xiij. Nisi pniam egeritis ꝛc. Quartum est imitatio ꝟtutū chr̄i ꝛ moꝝ. Unde. j. Joā. ij. Qui dicit se in chr̄o manere: debet sicut ille ambulauit ꝛ ipe ambulare. Scd̄o q̄ttuor euāgelia p̄figurant in quattuor circulis arce scz testamenti. Exo. xxv. per q̄s portabat. Sic sacra scriptura veteris ꝛ noui testamēti per quattuor euāgelia cōtinet ꝛ portat. Tertio in quattuor cornibus altaris holocaustoꝝ. Exod. xxv. Altare eñ holocausti chr̄s est: qui ꝛ īmolatus agnus est in cruce: ꝛ q̄tidie īmolat in sacramēto eucharistie. de quo tractant quattuor euāgelia. Quarto in quattuor vētis mortuos viuificātibus. Ezech. xxxvij. quia vt dt chr̄us Joā. xi. Qui credit in me. s. ꝟm quattuor euāgelioꝝ documenta: etiam si mortuus fuerit. s. per peccatū: viuet vita gratie. Sed vt alias plures figuras causa breuitatis transeamꝰ deniq̄ clarius et principalius p̄figurant per q̄ttuor aīalia ꝛ facies Ezech. j. ꝛ Apocal. iiij. Similitudo vultus eoꝝ facies hoīs ꝛ facies leonis a dextris ipoꝝ quattuor. Facies autē bouis a sinistris ipoꝝ q̄ttuor: ꝛ facies aquile desup ipoꝝ quattuor. C Queritur hic. Cur quattuor euangeliste per talia quattuor animalia signant? Ad quod plures rationes sunt tradite a doctoribꝰ. Prima ex pte chr̄i. Nam p istas quattuor facies significat ipe christus quē euangeliste descripserūt quadruplicit: scz nascentē: morientem: resurgentē: ꝛ in celum ascendentē. Hanc rōnem ponit Greg. dicens. Jpe vnigenitus dei filius veraciter factus est homo nascēs: ipe in sacrificio nostre redēptionis dignatus est mori vt vitulus: ipe per ꝟtutē sue fortitudis resurrexit vt leo: ipe ꝛ ascendens in celos est eleuatus vt aquila. Hec ille. ḡ ꝛc. Scd̄a rō ex pte euāgelij: quā etiā idē Grego. ponit sup Ezech. dicēs. Mattheus ab

B De p̄figuratione euāgelistarū.

C Quattuor euāgeliste p quattuor animalia.

humana generatiōe euangeliū incepit. ꝙ iure ꝑ hoīem figurat. Sʒ Marcus incepit a clamore in deserto. s. Joannis. ergo recte ꝑ leonē depingit. Lucas vō a sacrificio sacerdotali est exorsus. Bene ꝙ per vitulū signat. Quia vō Joānes a diuinitate vbi cepit: digne ꝑ aqlam designat. Hec ille. Tertia rō ex pte electoꝝ dei. Ex quo em̄ chrs est oīm electoꝝ caput: ⁊ ipi electi sunt mēbra eius. ꝙ sicut mēbra in facie capitis cognoscunt: sic electi debēt imitari hͦ caput. i. chrm̄: ⁊ in hui⁹ capitis facie sunt cognoscibiles: vtrū. s. sint vere mēbra chri: ⁊ vere electi: an non. Primū signū est. si chrianus habet cuz Mattheo faciē humanā. s. ꝫm rectā rōnē viuēdo. quia hō est aīal rōnale. Unde Rom. xij. Rōnabile sit obsequium vrm̄. Scdm̄. si chrianus cū Marco est tanꝗ leo per fortitudinē bona opando. sicut erat aplꝰs dicēs ad Philipen. iiij. Omia possum in eo q̄ me cōfortat. Unde Prouerb. xxviij. Justus q̄si leo cōfidens absq̄ terrore erit Tertiū signū. si chrianus cū Luca est tanꝗ vitulus: scʒ carnē suā per mortificationē sacrificādo. Rom. xij. Obsecro vos per miscďiam dei: vt exhibeatis corpa vestra hostiā deo placentē sctām ⁊c. ad Gal. v. Qui chri sunt: car. suā cruci. cū vi. ⁊ cōcu. Quartū signū. si chrian⁹ cuz Joāne tanꝗ aqla se leuat deuote cōtēplando ⁊ orando. Unde Augu. dt. Jlle deū videt. i. deū videre meretur in celo q̄ bene viuit: bene studet: ⁊ bene orat. O ergo hō si vis esse christi mēbrū cum sanctis euāgelistis electū ⁊ btificandū: hec obuia.

Tertia ex pte electoꝝ.

D

Cur deus voluit ab ecclia recipi tm̄modo quattuor euangelia.

¶ Circa scdm̄ de q̄ternali numero in receptione euangelistarū a tota ecclia occurrit q̄stio: Cur deus voluit ab ecclia recipi tm̄modo q̄ttuor euāgelia autētica: ⁊ nō plura ac pauciora. Nam pmo posset qs obijcere tali rōne di.. Cum sufficeret: ⁊ vnus euāgelista omīa diceret: quare pla vel q̄ttuor esse debuerūt. Sed ad hoc rūdet ꝫm ꝙ dicit lib. origialiū. ⁊ allegat Chry. in home. vicʒ ꝙ licʒ bene sufficeret vt vnus euāgelista oīa diceret: ſʒ cum q̄ttuor ab vno ore oīa loquunt: nō ꝫm eadē tempa neq̄ in eisdē locis cōuenientes ⁊ ad inuicē colloquētes: maxima sit vitatis demōstratio. quia ab vno scʒ spū sancto docēte sunt locuti scribēdo. q̄ vt pbat Sco. in q. ij. plogi sniaꝝ: in talibus non euidētibus ex tmīnis nec ex pncipijs non possent ꝯsonare multi varij firmiter: nisi a causa supiore ipoꝝ intellectus inclinet ad assensum. vt pbat per Augu. xviij. de ciui. dei. de mltitudine phoꝝ: qui īnumerabilibus sibi mutuo dissentiūt: etiā discipuli suis magrīs: ⁊ quiq̄ posteriores pōribus: ⁊ ꝙ nō ab vno docto. cōmuni. i. non a spū sctō sunt edocti. Sed euāgeliste ⁊ sancti doctores in his que sunt ad informatōnē fidei ⁊ vite: nec in paruo dissonāt: licʒ in aliqbus alijs videant dissonare: cuz tamē Mattheus scpsit euangeliū in iudea sub tempe Gaij caligule impatoris ꝫm Remi. Marcus in italia Rome sub tpe Neronis ꝫm Rodanū Item Lucas in Achaie ptibus. Joānes in Epheso in Asia minori. vt patet in lib. origiñ. ꝙ ⁊c. Scdo pōt qs obijcere. quia vt Amb. dt sup Lucā. Fert euāgeliū qd est. xij. aploꝝ. aliud Basilidis. et aliud ꝫm Tho. aliud ꝫm Matthiā. Itē aliud est Nicodemi. Quare ꝙ tm̄ q̄ttuor ⁊ non plura recepta sunt ab ecclia? Rūdet Hiero. in plogo sup Mat. di. Dn̄s noluit numerū pfinitū cassari ppt vtutē sacramēti. Et ad id assignant plres rōnes.

¶ Prima accipit ex pte huius mundi
¶ Secūda ex pte generis humani
¶ Tertia ex pte fidelium christi
¶ Quarta ex pte figuralis mysterij
¶ Ultima ex pte pfectionis numeri.

Prima rō ex pte hui⁹ mūdi

¶ Prima rō accipit ex pte huius mūdi. ad īnuendū ꝙ ꝑ quattuor mūdi ptes siue plagas. s. orientalē: occidentalem: australē: ⁊ aqlonarem debebat fides chri predicari ⁊ publicari: ⁊ in eius vnitatē gentes ex omī regiōne aggregari sicut pdixerat ps. di. De regionibus congregauit eos a solis ortu ⁊ occasu ab aquilone et mari.

Scda rō ex pte generis.

Scda rō ex pte generis humani qd q̄druplici morte erat pemptū ⁊ ꝑ quattuor euāgelia viuificandū. Unde Hiero. in plogo sup Mat. dt sic. Sunt inqt. s. quattuor euangelia quasi quattuor rote in q̄driga dn̄i que vehit eum ꝑ pdicationē euāgelij: ⁊ genus humanū quadrifida morte pemptū eoꝝ erat pdicatione viuificādū. Hec ille E Sed quō dicit genus hūanū quattuor mortibus peremptū? Rūdet Lyra ibidē distinguēdo: q. s. in transgressione Ade pemptū fuit genus humanū. Primo morte culpe. Scdo morte nature. q̄ per hoc incurrim⁹ necessitatē moriēdi. Tertio morte gehēne. quia ex hoc oēs descendebāt ad limbū vsq̄ liberatio facta est per chrm̄ dei filiū. Quarto morte ciuilis pene. Nam mors ciuilis est fuitus vel exiliū per q̄ scindit qs a cōmunitate. Itē captiuitas suo modo siue incarceratio martie ꝑpetua. Hec patent. ff. de vbo. obli. l. ex ea pte. extra de rescp. Susceptū. lib. vj. in glos. sup vbo. Non morte ⁊c. Sed qm̄ per pctm̄ Ade genus humanū erat eiectū a ciuitate celesti: ⁊ subditū fuituti diaboli: exilioq̄ relegatum a celesti ciuitate ⁊ regno: imo obligatū carceri perpetuo infernali de se: nisi misericordit fuisset liberatū ꝑ chrm̄. igit ꝯueniēs fuit numer⁹ quaternari⁹ euāgelioꝝ. q̄ per ipoꝝ pdicationē genus humanū q̄drifida morte pemptū ⁊ viuificandū designat. iuxta pmissa vba Hieronymi. O ergo pctōr ꝯsidera ⁊ aduerte pcti graue nocumentū: qm̄ tot mortib⁹ te occidit. s. morte culpe: morte nature: morte gehēne: morte ciuilis ⁊ eterne pene. sicut ⁊ prem tuum Adam ⁊ omēs posteros his mortibus pemit. Ut qd ergo o miserrime pctōr te sic pimis atrocissime: cur non misereris aīe tue: sed mori ppter tua pctā velis: non vna: sed q̄druplici morte. F Ad id accipe exemplū ex scptura ⁊ phia. Nam Eccli. xxi. hortatur scptura omēs dicens. Quasi a facie colubri fuge pctm̄. Et si accesseris ad illa: suscipient te dentes eius: dentes leonis interficientes aīas. Juxta hanc ꝙ scripturaꝝ ex quo compat pctm̄ dentibus colubri ⁊ leonis dentibus. O peccator homo q̄ro te: cū sic incideres casu aliq̄ in sylua: vt. s. mordere te haberet ex vna pte coluber: ⁊ ex alia pte accurreret mordere te leo. nec alterum eoꝝ posses euadere. cui illoꝝ te mordendū libentius offerre velles: cum angustie mortis sint vndiq̄ et timoris ac horroris? Videt dicendū. ꝙ inter hec duo mala minus malum esset eligendū. vt docet philosophus iij. Eth. ⁊. iij. Topic. Sed quia minus videt malū mori a leone ꝙ a colubro. Primo quia leonis dentes nō sunt intantū venenati vt dentes colubri: qui statim appropinquantē intoxicāt. Secūdo. quia deuorans leo aliquas semp ex carnibus comedēdis reliquias dimittit ppter sui innatam nobilitatem: nec illas vlterius comedit. vt ptʒ per Ambro. in hexam. quod non dicit de colubro. Tertio. quia horribilius aīal pre leone est coluber: ⁊ multiplices habet dentes. Dicit em̄ philosophus de animalibus. ꝙ serpens ⁊ per cōsequens coluber habet quattuor ordines dentiū. duos ordines habet in supiori mandibula: duos in inferiori. Spiritualiter. Tu chriane quādo facis peccatū incidis in os et dentes ac morsus mortiferos tam colubri: ꝙ leonis. i. diaboli: qui (vt ait Augusti.) leo ⁊ draco est. Leo propter impetū: draco ppter insidias. Leo em̄ aperte irascitur: draco occulte insidiat. Et licet minus pctm̄ sit cū quis timore psecutionis coactus peccat: ꝙ qui voluntarie ⁊ ex malicia peccat: tamen vtiq̄ hanc quadruplicē mortem incurrit omīs qui peccat. vicʒ Primo mortem culpe vel anime per culpam. Ezech. xviij. Anima que peccauerit ipsa moriet. Secūdo mortem nature quo ad demeritū. quia peccator demeret exterminiū mortis. Job. xxx. Uita ipa putabant indigni. Ps. Uiri sanguinū: id est peccatores non dimidiabūt dies suos. Exemplū de Sodomitis. Tertio mortē gehēne. Quarto mortem fuitutis diabolice ⁊ captiuitatis: ac pene infernalis eterne. Nam Joan. viij. Qui facit peccatū seruus est peccati. O ergo miserrime peccator qui nō vis penitere: mors tibi: mors tibi in aīa ⁊ corpe: mors in psenti: ⁊ mors in futuro in eternū. Augusti. de peni. dist. vlti. in fine. Jn inferno mors dicit eterna. quia nunq̄ ibi mors morit: sed cruciabit iniqu⁹ sine fine. O ergo peccator age penitentiā: vt viuendo ꝫm euangeliū mortem euadas. G Tertia ratio: scʒ quare tantū sunt quattuor euangelia recepa: accipitur ex parte fidelium christi: ad innuendū scʒ ꝙ fideles qui volunt euā

E q̄ttuor mortes hūani generis.

F Exemplū materiale

Coluber.

ficari in supna ciuitate debēt tanq̄ lapides q̄drati et viui esse.s.in his q̄ttuor q̄bus cōsistit vita spūalis. vicz in fide:in spe:i charitate:et i bono ope. Un̄ Gre.sup Ezech. Quantū credis tantū spas.q̄tum credis et speras: tantum diligis.quantū credis spas et diligis tantū oparis. Sic ergo cōmensurata q̄drata debet esse vita chriani: fm q̄ttuor euāgelia. Augu. Uita chriani crux esse debz si vult viuere fm euangeliū. Et hec crux q̄ttuor cornua p̄dicta habz. Quarta rō accipit ex pte figuralis mysterij.q2 designant q̄ttuor euāgeliste p q̄ttuor aīalia. vt dt Hieron.in plogo quo supra. Et de hoc iam patuit art.s.huius fmonis. Ultima rō accipit ex pte pfectionis numeri.s.q̄ternarij. Nā q̄ternari9 est p̄mus numerus q̄dratus:q̄ cōsurgit ex ductu p̄mi numeri.s.binarij in seipm. Bis em̄ duo sunt q̄ttuor. binari9 q̄ppe p̄mus numer9 dicit.q2 vnitas p̄cedens nō est nūerus:sed p̄ncipiū nūeri. Itaq̄ q̄ternari9 est p̄mus nūerus q̄drate pfectionis et ṽtutis. Un̄ p̄hus.s.Eth. ṽtuosum vocat q̄dratum vi. Qui vtiq̄ vere bonus et q̄dratus sine vitupio. Et dicit vere bonus talis ṽtuosus ac q̄dratus.quia sic corpus q̄dratū in q̄libet latere optime sedet: vt patz in taxillo.ita ṽtuosus in q̄libet casu et fortuna bene se habet.nec facit vitupiosa.i.vicia. Hec notat Ly.in plogo sup eplas canonicas. Un̄ ad ppositū. euangeliste et p̄dicatores euāgelij chri debuerūt esse quadrati.i.pfecti: vt essent vere boni sine omi vitupio stabiles in fide per omnē varietatē casus et fortune. Ecce ergo q̄ mira dei sapia que ad salutē docet nos per omia. H

(Quarta rō. — Ultima rō.)

℄ Circa tertiū p̄ncipale de imitatione euāgelistar̄ q̄ritur p simpliciū edificatiōe:quō chriani debeant euangelistas imitari in doctrina et obſuantia sacri euangelij Nam fm sniam Chry.sup Mat. Quid pdest inq̄t sctōs euāgelistas cplere:et sanctitatē euangelicā spnere Jō celebramus festa sanctor̄ vt imitemur vestigia eor̄.et c. Ad q̄d rn̄dendo notandū est.q sctī euāgeliste fm quattuor euangelia imitati sunt chrm dn̄m.et hoc in pluribus: fm que et chriani debent imitari exemplo euāgelistar̄

(H Ad modum euāgelistar̄ fm quattuor euāgelia debemus chrm imitari.)

- ℄ Primo in scribendo
- ℄ Secūdo in p̄dicando
- ℄ Tertio in viuendo
- ℄ Quarto in pseuerando
- ℄ Ultimo in patiendo.

℄ Primo inquā in scribēdo. Nam chrus dn̄s in suo corde semp habuit scptū quodāmodo euangeliū sacrū. q2 semp sciuit omia a p̄ncipio sue cōceptionis. Sic euāgeliste semp in corde portauerūt chri euangeliū:et instinctu spūs sancti libris descpserūt pro documēto fideliū. Et nos ergo chriani debemus ipm descptuz habere in corde nostro. Unde hortat sapiēs Prouerb.iij.in persona dei di. Fili mi ne obliuiscaris legis mee et p̄cepta mea cor meū custodiat. Et infra describe in tabulis cordis tui:et inuenies grām corā deo et hoibus. Exemplū habemus in sctā ṽgine Maria.de qua Lu.ij.dicit.q maria cōseruabat omia ṽba hec.s.euāgelica: cōferens in corde suo. Itē in btā Cecilia que de hoc multū cōmendat.q euangeliū chri semp in pectore gerebat. Exemplū ergo in hoc datur chrianis:ne vnq̄ obliuiscant verba et p̄cepta chri euāgelica. Sed heu multi licz sepe audiant:tamē mox obliuiscunt in corde et ope declinañ.in pctā cōtraria. Cōtra q̄s Augu.i.q.i. Interrogo. dicit. Non minus reus erit q̄ ṽbū dei de corde puto pire negligit:aliud cogitādo aut loquēdo:q̄ ille q̄ corpus chri sua negligētia in terrā cadere pmiserit. Hec Augusti. snialiter. In figurā hui9 dn̄s digito suo scpsit decalogū in tabulis lapideis:ad inuendū q p̄cepta dei que etiaz in euāgelio sunt cōfirmata indelebiliter in memoria teneamus:nec obliuiscamur. J Sed querit hic: Cur chrs dn̄s legem euangelicā non scpsit in tabulis materialibus aut in chartis:vt sic daret eam scptam discipulis sic̄ dedit decalogū scptū in tabulis et digito dei? Ad hoc rn̄det fm docto.q hui9 vna ratio est pp̄ter p̄phetie implētionē. Nam Hierem̄.xxxj.scribi. Ecce dies veniūt dicit dn̄s:et ferīā domui israel et domui iuda.i.fidelibus fedus nouū.i.legem nouā:non fm pactū q̄d pepigi cuz p̄ribus vr̄is.i.non fm legē vete.testa. quia lex illa fuit timoris. Ista aūt euāgelica lex est amoris. Et ex hac pphetia patz:q illa lex vetus cessare debuit in aduentu chri.sequit infra. Sz hoc erit pactū q̄d feriā post dies illos dt dn̄s.i.post cursum vete.testa dabo legē meam scz nouā in visceribus eor̄: et in corde eor̄ scribā eam. Ex quo patz q chrs euangelicā legem non debuit scribere in tabulis vel chartis: sed in humanis cordibus:et et hoc fecit quādo sup credētes misit spm̄ sanctū in die penteco.ideo subdit. Et non docebūt vltra: vir pximū suū:et frater frēm di. Cognosce dn̄m. omēs em̄ cognoscent me et c.quia omēs illi habuerūt a deo imedtate a deo ifusam sciam. Et sic ptz. Alia rō pp̄ter mysticā ṡcationem. Lex em̄ Moysaica fuit scpta in lapide:ad designandū q erat lex timoris et duri oneris vel ſuitutis. Sz lex chri scpta est in corde: ad ṡcandū q2 est lex amoris et adoptionis filialis Rom̄.viij. Non em̄ accepistis spm̄ ſuitutis iterū in timore: sed accepistz spm̄ adoptionis filior̄ in q̄ clamam9 abba pater. Tertia ppt signandam pmissionē. Lex em̄ Moysi videbat pmittere terrena.s.ingressum terre pmissionis.et ideo scpta est in lapide terrestri:licz p̄cioso.s.sapphyrico.vt dicit. Sz lex chri pmittit spūalia:et anie salutē in celo eternam.ideo scpta est in aīa. Debemus ergo charissimi in aīa nr̄a describere iugi meditatione et ſuare euangeliū. Nam dicit. Bti qui audiūt ṽbum dei et custodiūt illud. Secūdo debemus imitari euāgelistas et chrm in p̄dicādo: vt sicut chrs p̄dicauit euāgeliū suū:et euāgeliste fidelibus.sic et nos chriani nostrz subditis exhibeam9 ex euāgelio doctrinā salutis.ij.Tim.iiij. Argue:obsecra: icrepa:opus fac euāgeliste.s.docen̄. Tertio in viuendo. Sicut em̄ chrus et euāgeliste vixerūt fm euangeliū:sic chrianus debet viuere fm euangeliū.vt dt Augusti.s. in cauēdo omia pctā mortalia: et ſuādo oīa p̄cepta. Un̄ chrs dt Joā.xiiij. Qui habet mādata mea.s.euāgelica et seruat ea:ille est q̄ dili.et c. Quarto in pseuerando: vt sicut chrs et euāgeliste pseuerauerūt in obseruantia euāgelij:sic debet facere et chrianus. Mat.xxiiij. Qui pseuerauerit vsq̄ in fi.hic sal.erit. Ultio in patiendo s.mortē et q̄slibet psecutiones pro fide et obſuantia euāgelij si optuerit et c. Nam et chrs passus est p ipa euāgelica ṽitate et euāgeliste silr.sic debet et chriani.ij.Tim. iij. Oēs q̄ pie volūt viuere in chro psecu.patient. Rogem9 q̄ chrm vt p merita sctōr̄ euangelistar̄ det nobis grām:vt imitādo eos puenire possim9 ad gliam. Amen.

(Pmo in scribendo. — I Cur chrus dn̄s legem euāgelicaz nō dedit in tabulis materialibus. — Scdo in p̄dicando. — Tertio in viuendo. — Quarto in pseuerando. — Ultimo in patiendo.)

℄ De euāgelistis siue etiā de aplis alius Ser.cōis.

Dominus dabit verbuz

euāgelizantibus ṽtute multa. Ps.lxvij. A Sicut Grego.dicit. Inuanū laborat lingua p̄dicātis:nisi intus sit gratia saluatoris. sicut patz in exēplo de marmoreo lapide.qui licet ab extra lauet et irrigetur aqua:intus manet siccus.nisi deus qui solus hoc potest:vel post deum angelus faceret:vt scz per exteriorem infusionē etiam ab intra lauaret penetrando. natura em̄ hoc non potest. Sic ṽbum p̄dicatoris exterius resonare potest.sed interius in corde vel in anima non penetrat mundādo:nisi assit gratia dei aīam ad ṽbum dei vulnerans:et penetrans:et mūdans. Bene ergo ps. dicit. Dominus ipe dabit ṽbum euangelizantibus virtute multa.quia omis ṽtus in ṽbo euangelij et p̄dicationis est a grā dei ipius. Sed quoniā in ṽtute spūssancti euāgeliste et apli euāgelizauerūt ṽba dei:et sic puerterunt mundū.ideo ad honorē ipor̄ merito hec ṽba accipiunt p sermo. Juxta que tria mysteria notemus p fmone: fm q de his cōmendant.

- ℄ Pmo de ṽbi dei dono g̃tuito:cū dr. Dn̄s da. ṽbū.
- ℄ Scdo de euangelij documēto saluberrimo: cū dicitur. euangelizātibus.
- ℄ Tertio de nūcij bono supno et ppetuo. Nā euāgelizare est bona nūciare et maxie bona celestia.

℄ Circa p̄mū de ṽbi dei dono accipiā9 hanc cōclonem.q misericors et miserator dn̄s ex amore quo vult oēs hoies fieri saluos libenter dat ṽbum euāgelicis p̄dicatoribus. Un̄ pro declaratiōe est notandū q sic.col: B

(B De ṽbi dei donis)

ligit ex scripturis ⁊ doct. dictis: quedā sunt q̄ deus nunq̄ȝ vult dare. Quedā aūt sunt q̄ deus dat non libēter: sed q̄si inuite. Quedā ꝟo sunt q̄ deus libent dat ex amore.

Primo inq̄ȝ sunt q̄dam que deus nunq̄ȝ vult dare: vt sunt vicia ⁊ pctā. Vñ deus nunq̄ȝ dat hoī facere pctm̄. qꝛ scribit Jaco. j. Nemo cū tentat (Ly. i. cū per tentationē ad pctm̄ inducit) dicat qm̄ a deo tentat (qm̄ hoc est falsum) deus em̄ intentator maloꝝ est: ip̄e em̄ neminē tentat. qꝛ deus nō pōt esse actor mali culpe. sequit Unusq̄sq̄ȝ ꝟo tentat a cōcupiscētia sua. s. inordiata q̄ ad tentationē in pctm̄ inducentē. Ex q̄ soluit q̄stio. Si q̄ratur q̄ sit causa pcti: vel vñ habet ortū malicia? claret ꝙ non a deo. Nam vt etiā Augu. lib. lxxxiij. q̄stionū ait. Deo auctore nō fit hō deterior. Sed causa pcti vel malicia non est nisi ip̄a volūtas mali. Ideoq̄ȝ idē Augusti. xiiij. de ciui. dei. dt ꝙ amor sui vsq̄ȝ ad cōtemptū dei facit ciuitatē diaboli. i. habitaculū per pctm̄. Et. j. ac. iij. de lib. arb. dt. ꝙ nulla re alia fit mens serua libidis nisi ꝓpria volūtate. Itē de pe. dist. ij. ca. fi. Gratianus. dt. Nec ad ꝟtutē nec ad vicia necessitate trahimur: sed voluntate. Et rō. quia vt dicit Augu. xxiij. q. iiij. c. Nabuchodonosor. Uasis ire nunq̄ȝ deus iustus redderet interitū si non spontaneū inueniret hō hr̄e pctm̄. qꝛ nec de⁹ peccāti hoī iuste inferret irā: si hō ex p̄destinatione dei cecidisset in culpā. Hec ibi. Ergo patȝ ꝙ ds̄ nō dat peccare: alioq̄n quali iusticia puniret hoīeȝ pro pctō? C

C
An diabol⁹ possit esse causa pcti.

Sed forte petas: Utrū diabol⁹ possit esse causa pcti in hoīe? Respondet ɓm Bona. sup. ij. dist. xxij. q. circa lrām. ꝙ diabol⁹ est qñq̄ȝ pcti causa inducēs ⁊ q̄si adminiculans: sed volūtas hoīs est causa cōsumās. Vñ Hierony. sup Hiere. in orig. dt. Quicq̄d peccam⁹: q̄cq̄d nocte ⁊ die maloꝝ opeꝝ ꝑpetramus: impertū est demonū Sed h̄ non est sic accipiendū: ꝙ oīa pctā hoīm sint a diabolica suggestione. qꝛ mlta pctā ꝓueniūt ex corruptiōe carnis ⁊ libertate arbitrij. Unde Augu. lib de eccliās. dogma. dt. Non oēs cogitatiōes male a diabolo excitant: sed aliq̄tiens ex motu liberi arbitrij emergūt. Sȝ accipiendū est sic. ꝙ oē pctm̄ ꝓcedit vel ex suggestione demonū imediata: vel saltē ex suggestione p̄maria q̄ s. p̄mos parētes cadere fecit. qꝛ oē pctm̄ qd facimus: habet ortū quodāmodo a pctō p̄mo ꝓpter corruptionē q̄ inoleuit ꝑ originalis pcti trāsfusionē. Vñ q̄uis nō ois pcti causa directe sit diabolus: tñ indirecte ⁊ occasionaliter dicit oīm nr̄oꝝ pctoꝝ causa inducēs. Sic ille qui secat ligna est occasio cōbustionis ip̄oꝝ. Sed ad q̄situm aduertendū est: ɓm Tho. j. ij. q. lxxx. ꝙ cū oē pctm̄ sit voluntariū. Nam Augu. lib. de libe. ar. dt. Oē peccatum adeo pctm̄ inquantū volūtariū. qd si nō est volūtariū: nullū est pctm̄. vt ptȝ. xlv. dist. ca. de iudeis. Et. xv. q. j. Merito. Ideo diabol⁹ directe nō est causa pcti hominis. qꝛ licet possit incitare ad peccandū: nō tñ potest voluntatē hoīs mouere ex necessitate. Nā vt Hieroñ. ait. Debilis est hostis: non pōt vincere nisi volentē. Et ideo nō dicit directe causa pcti diabol⁹: sed solū ꝑ modum ꝓponētis appetibile: vel ꝑsuadētis ⁊ incitātis. sȝ nostrū est cōsentire vel per voluntatē. Vñ sola hoīs voluntas dr̄ directe pcti causa ꝑficiens ⁊ cōsūmans. Ex q̄bus colligim⁹. ꝙ nullus pctor pōt conqueri de diabolo sed tm̄ seip̄um debet inculpare ⁊ accusare. Patȝ etiā ꝙ deus bonus non dat hoī peccare. Vñ grauis iniuria fit deo cū hō petit vt adiuuet ip̄m deus ad ꝑpetrandū vel posse ꝑfici malū ꝓpositū.

Notabile

D
Quedā que ds̄ nō dat nisi quasi iuite

D Secūdo dixi. sunt quedam que deus ⁊ si dat petētibus: non tñ libēter dat: sed q̄si inuite. Et ista sunt q̄ttuor. Vnū est longa vita. maxie pctōribus q̄ nolūt cōuerti. qꝛ quāto tales plus viuūt tāto maiorē sibi penā acq̄runt. et ideo deus misericors nō dat talibus longā vitam libenter.: sed qñq̄ȝ dat raro: vt insinuet ꝙ q̄si dat non libēter: sed inuite pro sue iusticie ostēsione. qua vt dicit Grego. deus quos pctōres diutius vt cōuertant tolerat: si nō cōuertūt durius dāñat. Sed tales (vt dt ps̄.) subito deficiūt: ꝑierūt ꝓpter iniq̄tatem suā. Et iterū. Uiri sanguinū non dimidiabūt dies suos. Deniq̄ȝ bonis deus libenter ꝓlongat vitā. Ps̄. Lōgitudine dieꝝ adimplebo eū. Rō. qꝛ quāto plus viuūt plura merita acq̄runt. Scdm̄ est inimicoꝝ vindicta. hoc etiā deus nō libenter dat. qꝛ non est modo tp̄s vindicte: sed miscdie. Unde ⁊ p̄cepit Matth. v. Diliges inimicū tuū ⁊c. Sed in futuro retribuet. Rom. xij. Mihi vindictā ⁊ ego retribuā dicit dñs. Tertiū est diuitiaꝝ copia quā deus non libēter dat. quia sunt occasio pcti. Eccli. xj. Si fueris diues non eris imunis a pctō. Et. j. Tim. vj. Qui volūt diuites fieri incidūt in tentationem ⁊ in laqueū diaboli. Quartū est secularis potentia: hoc ideo. quia sepe q̄nto maiores sunt in potentia: tanto maiores sunt in malicia: ⁊ maiores erūt in pena. Sap̄. vj. Potentes potēter tormenta patient. Unde Matth. xx. cū Jacobus ⁊ Joānes mr̄em submitteñ. peterēt vt sederet vnus eoꝝ ad dexterā: alius ad sinistrā in regno chr̄i: ip̄e chr̄s rep̄hendit hanc petitionē dicēs. Nescitis q̄d petatis ⁊c.

E
Quedā que deus libenter ānio cōcedit

E Tertio dixi ꝙ sunt q̄daȝ que deus libenti amore dat. Et ista etiam sunt q̄ttuor. Unum est pctoꝝ venia. s. in vera pnīa. Nam tam libēter dat: ꝙ ip̄emet p̄uenit pctōrem ad ostiuȝ cordis pulsañ. Apocal. iij. Ego sto ad ostium ⁊ pulso. ⁊ ꝓmittit dicens Si quis aperuerit mihi. s. per pniam: intrabo ⁊ cenabo cum illo. Item ps̄. Cor contritū ⁊ humiliatū deus. ⁊c. Secundū est gr̄a in p̄senti vita. Luce. vj. Si vos cum sitis mali: nostis bona data dare filijs vestris: quāto magis pater vester celestis dabit spiritū bonū petentibus se. Tertiū est gl̄ia in patria. ps̄. Gr̄am ⁊ gl̄iam dabit dominus. Et Luc̄. xxij. Nolite timere pusillus grex. quia cōpla. pr̄i vestro da. vobis regnū. Quartū est ꝟbi dei affluentia que est ad salutē necessaria. Jaco. j. Si quis indiget sapiētia postulet a deo qui dat oibus affluēter: ⁊ dabitur ei ⁊c. Nimirū q̄ȝ libenter deus dat ꝟbum salutis oībus hominibus audire volētibus. hoc claret ex plurib⁹ signis. Primo. quia ob hoc ip̄emet dei filius exijt de celo: vt semiaret ꝟbum suū per mundū. Luce viij. Scdo. quia ob hoc a p̄ncipio mundi p̄riarchas ⁊ ꝓphetas misit. Tertio. quia ob hoc ap̄los et euāgelistas destinauit per mundū vniuersuȝ. Quarto. quia ob hoc vsq̄ȝ ad finem mūdi p̄dicatores ⁊ doctores mittere non desistit. vt ait Grego. Ecce ergo claret magna dei charitas qua tam sollicite querit per ꝟbum nr̄am salutem O homo ergo disce cauere pctā et salubria a deo petere: ac verba dei audire.

F
Que p̄cepta in doctrina euangelica obseruare obligamur. p̄im p̄cepti

F Circa scdm̄ de documēto euāgelij. s. ad salutē necessaria q̄rit. Que sūt p̄cepta in doctrina euāgelica q̄ obseruare obligat oīs chr̄iana anīa pro et̄na salute necessaria? Ad qd rñdet ꝙ in sctō euāgelio chr̄s dñs tradidit plurima p̄cepta q̄ possūt reduci ad hec decē p̄cepta ɓm alphabetū. Primū est p̄cepū adhesionis fidei catholice. Vñ Joā. iij. chr̄s ait. Sic deus dilexit mundū: vt filiū suū vnigenitū daret: vt oīs qui credit in eum non pereat: sed habeat vitā eterna. Qui credit in eum nō iudicat. Ly. i. nō habet cām vnde iudicet ad dānationem. ⁊ h̄ dūmodo credit q̄s in chr̄m fide formata charitate. sequit. Qui aūt nō credit: iā iudicat⁹ est. i. habet in se cām manifestā iudicij ad dānationē. sicut ille dicit mortu⁹ q̄ habet in se cām manifestā mortis.

Scdm

Scdm̄ est p̄ceptū baptismi ⁊ sacramētalis gr̄e. Vñ Joan. iij. dicit chr̄s. Nisi q̄s renatus fuerit ex aqua ⁊ spū sctō: non pōt introire in regnū dei. Unde baptism⁹ est sacramentū necessitatis. Sed q̄d de alijs sacramētis: nunq̄d oīa sacra sunt necessitatis? Rñdet ɓm docto. p̄cipue frēm Angelū de Claua. ꝙ ponunt q̄nq̄ȝ sacra necessitatis ad salutem: eo ꝙ sine ip̄is nō pōt q̄s saluari si ex contēptu omittunt dū hr̄i possūt. Et sūt ista. s. baptismus: cōfirmatio: pnīa post pctm̄ mortale cōmissum: eucharistia: ⁊ extrema vnctio. vt notat. j. q. j. §. sed nondū. et in ca. veniens. de trāsact. in glo. Alia aūt duo sacramēta. s. mr̄imoniū ⁊ ordo dicunt sacramēta volūtaria. qꝛ sine ip̄is pōt saluare q̄s si non vult ea.

Tertiū

Tertiū est p̄ceptū charitatis diuine amicitie. de q̄ Matt. xxij. ⁊ Luc̄. x. Diliges dñm deū tuū ex toto corde tuo ⁊c. hoc fac ⁊ viues. Ubi nota. ꝙ sicut Chryſ. ait. In eo ꝙ dicit: toto non recipit sectionem. i. diuisionē: vt scȝ ꝑtim diligas deum: partim peccatū. sed hoc excludit oē mortale pctm̄. qꝛ oē tale cōtrariat deo. Vñ Sap̄. xiiij. Simr̄ deo odio sunt impius et impietas eius. O ḡ anīa dilige deum finem ponēdo pec-

catis. Quartū est p̄ceptū decalogi obſuantie. Nam Mat.xix.chr̄s dr̄. Si vis ad vitā ingredi ſerua mandata.ſ.decalogi.q: ſine obſuatiōe illoꝝ p̄ceptoꝝ moraliū non est ſalus: vt cōfirmauit chr̄us in euāgelio. Quintum est eccl'iastice vnionis ⁊ obediētie. Vñ Mat.xviij. dicit chr̄s. Si q̄s eccl'iam non audierit ſit tibi ſicut ethnicus ⁊ publicanus. Vñ oēs ſchiſmatici ⁊ heretici damnabiles ſunt. vt dr̄ Augu. extra de heret.c.j. Sextum est p̄ceptum fraterne dilectionis ⁊ miſcdie. Matt. xxij. Diliges ꝓximū tuū ſicut teip̄m. ⁊ Mat.v. Diligite inimi. ve. bñfaci. his q̄ ode. vos ⁊c. Lu.vj. Estote miſericordes ſicut ⁊ pr̄ ve.cele.⁊c. G Queritur. Utꝝ om̄is chr̄ianus teneat̄ ſub p̄cepto opa miſcdie exercere? Respondet̄ ſm ſniam Rich. in.iiij.diſt.xv. ⁊ Thom.ij.ij.q. xxxij. alioꝝq̧ cōmuniter: q̧ opa miſcdie exhibere ꝓrio: est p̄ceptum tam ex lege nature: q̧ ex lege diuina: q̧ ex lege canonica. lxxxvj. diſt. Non ſatis. ⁊.vij.q.j. Om̄es. Unde.j.Joā.iij.ſcribit̄. Qui habuerit ſubſtan.hu.mū. ⁊ vide.fra.ſuū neceſſi.habere: ⁊ clauſe.viſce.ſua ab eo: quō charitas dei manet in eo? Et glo.j.Tim̄.iiij.dicit. Om̄is ſūma diſcipline chr̄iane est in miſcdia ⁊ pietate. Sed quia hoc p̄ceptū est affirmatiuū. ideo non obligat ad ſemꝑ niſi pro loco ⁊ tempe. Unde cōſiderandū est. q̧ hoies ſunt in differētia triplici. Quidā ſunt defectū patientes in tempalibus. ⁊ tales non tenent̄ alijs erogare ſua. q: ordinata charitas a ſeip̄o incipit. Alij aūt ſūt habentes ſufficientiā neceſſarioꝝ in tempalibus ſm ſui ſtatus conuenientiā quo ad ſe: ⁊ ſuos q̄bus debent ꝓuidere. nec habēt aliq̄d ſuꝑfluū: tunc non tenent̄ ſub p̄cepto erogare ſua alijs: niſi q̄s eēt in extrēa nec̄itate conſtitutus: quē poſſet ſubleuare ſine ſui ⁊ ſuoꝝ notabili vel magno detrimēto: tunc em̄ tenet̄. Unde Ambro. lxxxvj. diſt. Paſce inq̄t fame morientē. Quiſq̄s em̄ paſcēdo hominē ſeruare poteris: ſi non paueris: fame occidiſti. Deniq̧ alij ſunt habētes etiā habundātiā ⁊ ſuꝑflua in temporalibus. ⁊ tales tenent̄ ſub p̄cepto miſericorditer ꝓximis ſubuenire: etiā citra neceſſitatē extremā. Septimū est p̄ceptū gerēde crucis pnie. Vñ Luc.xiiij. Qui non baiulat crucē ſuā ⁊ ſequit̄ me: nō est me dignus. Et xiij. Niſi penitentiā egeritis: oēs ſimul ꝑibitis. Est aūt pnia ſm Grego. ⁊ Ambro. p̄terita mala.i.pctā plangere: ⁊ plangēda iterū non cōmittere. vt patz in.iiij. diſt. xiiij. Octauū est p̄ceptū hn̄de in aduerſis patie. Lu. xxj. In patia vr̄a poſſidebitis aīas veſtras. Et ca.vj. Bn̄dicite maledicentibus vobis.ſ.imp̄cando eis bona gr̄e ⁊ glie: ⁊ orate ꝑ ꝑſequē.⁊c. Nonū est p̄ceptū iuſticie. de quo Mat.v. chr̄us dicit. Niſi habūdauerit iuſticia vr̄a pluſq̧ ſcribaꝝ ⁊ phariſeoꝝ: non intrabi. in reg. celo.⁊c. Et.vij. Om̄ia q̄cunq̧ vultis vt fa.vo.ho. ⁊ vos facite illis. Nam quia hec est iuſticia legis naturalis a qua deriuant̄ om̄ia p̄cepta que ordināt hoīem ad ꝓximum. Ideo ſubdit chr̄us. H ec est em̄ lex ⁊ ꝓphete ⁊c.

Decimū est p̄ceptum ꝑſeuerātie. de quo Mat.xxiiij. chr̄s dicit. Qui ꝑſeuerauerit vſq̧ in finē.i. vſq̧ ad mortem patiendā in fide formata charitate obſuando p̄cepta: hic ſaluus erit. O ergo chr̄iane diſce hec precepta euangelica ſeruare in finem vt ſalueris.

H Circa tertiū de nūcio bono.ſ. quod in euāgelio annunciat̄ per euāgeliſtas ſit pro cōcluſione dictum glo. Act.j. ⁊ Augu. di. ſic. Euangeliū est bona nūciatio in q̄ nunciat̄ req̄es poſt laborem: regnum poſt ſeruitiū: vita poſt mortē: ⁊ gaudiū poſt dolorē. Declarari poſt hec cōcluſio ex ip̄is ſcr̄ptis euangelicis atq̧ euangeliſtaꝝ figuris cōſonātibus. Prio q̄dem dr̄ q̧ in euāgelio annūciat̄ req̄es poſt laborē: quia annūciat̄ q̧ chr̄s dn̄s per multos labores ⁊ p̄cipue paſſiones ꝑuenit ad req̄em celeſtis manſionis. Vñ Lu.vlt̄. ſcribit̄. Oꝑtebat pati chr̄m ⁊ ita intrare in gliaz ſuā. In quo docemur q̧ ad celeſtē p̄riam nos q̄s oportet intrare ꝑ multas tribulationes. vt ait Paulus.xiiij. In hui⁹ figurā euāgelicus vir Lucas in figura bouis ſignat̄. q: bos est aīal laborioſuz ⁊ imolaticiū ſpēale: eo q̧ maiora ſacrificia de bobus fieri conſueuerāt in lege. Ideoq̧ in hoc docet̄ q̧ euāgeliſectatores.i. chr̄iani laborare debent in bonis opibus ⁊ paſſione aduerſitatū ꝓ req̄e regni celeſtis ad exēplū chr̄i ⁊ bti Luce alioꝝq̧ euangeliſtaꝝ ⁊ ſanctoꝝ.

Secūdo dicit̄.ſ. in cōcluſione q̄ ſupra. q̧ in euāgelio annūciat̄ regnū poſt ſeruitiū.ſ.deo exhibitū ⁊ debitū. Unde Matt.xxv. chr̄s dicit ſeruo bono ⁊ fideli. Euge ſue bone ⁊ fidelis: q: in pau.fui.fi. ſupra mul. te conſti. intra in gau.dn̄i. Ecōtra ſubdit de malo di. Inutilē ſeruū eijcite in tene.exte. ibi erit fletus et ſtridor dentiū. In cui⁹ figurā cōſonat q̧ Mattheus in hois facie figurat̄. Hō em̄ factus est ad ſuiendū deo: vt ſuiendo fideliter mereatur.ſ.ꝑ hoc regr̄e cū deo ꝑpetuo. vt docz mgr̄ in.ij. di.j. Ideoq̧ ꝑ hoc docemur q̧ ſi volum⁹ eſſe boni ⁊ euāgelici chr̄iani: debem⁹ ſeruire chr̄o: vt regnem⁹ cū chr̄o exēplo Matthei ⁊ ſctōꝝ. Tertio dr̄ q̧ in euāgelio annunciat̄ vita poſt mortē. Uita inquā btē reſurrectionis ⁊ imortalis: ad quā chr̄s dn̄s poſt mortē reſurrexit. De qua inter euāgeliſtas euidētius ſcribit Marcus: q̄ figurat̄ per leonē. De q̄ Rabañ. dr̄ q̧ leonis catulus natus tribus diebus ⁊ noctib⁹ dormit q̄ſi mortu⁹: ſed deinceps patris rugitu excitat̄. In q̄ docemur q̧ de morte culpe debem⁹ reſurgere ꝑ tres ꝑtes vere pnie.ſ. cōtritionē: cōfeſſionē ⁊ ſatiſfactionē: ad vitā gr̄e in p̄ſenti ſi volum⁹ ꝑuenire ad btām vitam glie que ꝓmittit̄ in euāgelio. ⁊ ſic regnare cū chr̄o ⁊ ſanctꝫ. Quarto addit̄ q̧ in euāgelio annunciat̄ hoībus gaudiū poſt dolorē. Nam Jo. xvj. chr̄s ait. Triſticia vr̄a vertet̄ in gaudiū. Et ſm Lyram lr̄aliter loquit̄ de triſticia quā habuerūt diſcipuli de paſſione ⁊ morte chr̄i. Ponitq̧ ad id exemplū dicēs Mulier cū parit triſticiā habet: quia venit hora eius. cum aūt pepit puerū: iam non meminit p̄ſſure ꝓpt̄ gaudiū ⁊c. Et vos q̄dem nūc triſticiā hētis. iteꝝ aūt videbo vos: ⁊ gaudebit cor vr̄m: ⁊ gau. vr̄m ne.tol.a vo.⁊c. Ecce ergo euangeliū poſt dolorez cōpaſſionis cū chr̄o crucifixo: ⁊ etiaz poſt dolorem de pctis annūciat nobis gaudiū ſempiternū. Et hoc figuraliter docet̄ per aquilam in Joāne. Nam aq̄la vt ait Augu. ſuꝑ Joā. ⁊ Ambro. in hexam̄. altiſſime volat ſuꝑ om̄es aues: ⁊ iocūdatur in aſpectu ſolis irreuerberatꝫ oculis intuēdo: adeo q̧ pullos ſuos pat̄ vngue ſuſpeñ. radijs ſolis opponit: q̄ ſi ꝯtēplatus ſolē fuerit: fili⁹ ver⁹ agnoſcit̄ ⁊ fouet̄. ſi aūt acie palpitauerit: tanq̄ adulterin⁹ abijcit̄. Itē Plin. dr̄ q̧ aq̄la in nido ponit q̄ndam lapidē p̄cioſum: qui ip̄m iuuat in dolore ꝑtus ad pariendū faciliter. Per hec ergo docemur vt cōdoleamus chr̄o paſſo pro pctis noſtris. ⁊ ſic volare poterim⁹ ad gaudiū diuīe viſionis eius q̄d nobis ꝓmittit̄ in euangelio. Rogemus ergo dn̄m ieſum vt per merita ſanctoꝝ euangeliſtaꝝ det nobis gratiam qua viuamus ſm euangeliū in p̄ſenti: ⁊ tandem ꝑueniamus ad celeſte gaudium. Amen.

Margin notes:
- G Utꝝ oīs homo teneatur ſub precepto opa miſcdie exercere.
- H De nūcio bono q̄d fit nobiz per euangelia.
- Scd̄o regnū poſt ſeruitiū
- Tertio vita poſt mortem
- q̄rto gaudiū poſt dolorē.
- Aquila.

De vno vel pluribus martyribus. Ser. cōmunis

Qui perdiderit aiam ſuam ꝓpter me: ſaluā faciet illā. Lu.ix.ca. A

Item aliud thema pro pluribus accipe hoc. Dico vobis amicis meis: ne terreamini ab his qui occidunt corpus ⁊c. Luce.xij. ⁊ ad laudem huius feſtiuitatis. Sicut docet Augu. duo ſunt amores: ⁊ duo ſunt timores: qui ſunt cauſe om̄is boni: ⁊ cauſe om̄is mali. Nā amor dei est cauſa om̄is boni: amor autē ſuip̄ius est cā om̄is mali. Unde in lib. de ciuita. dei dicit. q̧ ciuitatem celeſtis Hierl̄m facit amor dei vſq̧ ad contēptū ſui creſcens. Ciuitatē aūt diaboli Babylonicā facit amor ſui creſcens vſq̧ ad contēptū dei. Simil̄r timor dei est cauſa om̄is boni. timor aūt mundi quo timet ſibi quis: ne ei ſit male in ſeculo iſto est cauſa om̄is mali. vt idem Auguſti. dicit ſuꝑ pſ. Idcirco chr̄us domin⁹ voluit in cordibus hoīm inſerere amorē dei ⁊ timorē dei: vt excluderet amorem ſuip̄ius hois ⁊ timorē mundi. dicit ergo. Qui ꝑdiderit aiam ſuam ⁊c. Et iterū. Dico vobis amicis meis ⁊c. Iuxta que v̄ba cōmendat̄ ſanctus iſte martyr: ſicut ⁊ ceteri ſancti martyres precipue de tribus. de quibus erit hic ſmo.

Prio de mortis tolerātia: ibi. Qui ꝑdiderit aīam .i. vitam aīalem ſuſtinēdo mortē ꝓpter deum. Item in alio themate: ibi. Qui occidunt.

A

¶ Scdo de passiōis causa salutifica: ibi. Qui pdide. ppter me ⁊c. Item in alio themate: cum dicit. amicis meis. q. d. pro amore meo patie..tibus.

¶ Tertio de pfectionis glia. quia martyriū pati pfectionis est. Itē in alio themate hoc notat: cuz dr. ne terreamini: qd est pfectionis. B

B

De morte cōstanter sustinēda p amore chri dn̄i.

¶ Circa primū de morte cōstanter sustinēdā pro amore chri filij dei exēplo. s. sctoꝝ martyrū querit. Quare debeāt oēs chrīani libenter aiam ponere pro amore chri: nec timere mori. vicz siue certādo pro fide chri: siue reluctādo cōtra sensum pcti? Ad qd rn̄dendo sm doctō. plurime rōnes inductiue accipiunt.

Prima rō ex pte dei

Prima ratio accipit ex pte dei ⁊ eius volūtatis. quia psecutores nil possunt facere cōtra fideles chrianos: nisi qntum deus vult vel pmittit. ⁊ ideo cōsiderantes q deo volēte patimur mortē: libēter sustinere debem⁹: vt illius volūtati cōformemur. Hanc rōnem fundat Chry. in originali super Mat. di. sic. Forte aliqs dicat: vt qd tāta licētia data est malis: vt etiā cōtra voluntatē dei habeāt in sctis ptātem nocendi? Absit. Nihil em̄ possunt deo nolente. Nonne duo passeres asse veneūt: ⁊ vnus ex eis non cadet in terrā sine volūtate pris vestri dt dn̄s Mat. x. Si ergo passeres in volūtate dei positi sunt: nō in ptāte hominis: quos tn̄ deus fecit ad vsum hoim: quāto magis vos hoies qs deus fecit ad gliam suā? Si passer euentu non morit nec euadit: qr est opus dei: quāto magis iustus homo: quia imago est dei: sed aut a deo tradit⁹ morit: aut a deo liberat⁹ euadit. Si in passerib⁹ nil sine rōne agit: quoꝝ duoꝝ pcium assis: quāto magis in vobis sine deo nil agit: quoꝝ pciū est chri sāguis. Hec Chry.

Scda rō ex pte dilecti.

Scda rō ex pte electi fidelis. de qbus chrs dt Mat. x. Vestri aūt ⁊ capilli capitis oēs numerati sunt. Super quo vbo idē Chryſ. fundat rōnem talē dicens sic.

C

C Quid nobis pdest capillos nūeratos habere si occidimur ⁊ morimur: sed ideo numerati sunt vt in eternū viuamus? Nunqd ideo numerat deus aliqd vt numeꝝ eius cognoscat: q ab initio (vt dt sapia. s. Eccli. j.) oīa in pondere ⁊ nūero ⁊ mēsura creauit. Sed ideo numerat ne aliqd pereat ex ipis. Unde dt ps. Mihi autē nimis honorati sunt amici tui deus: dinumerabo eos: ⁊ super harenā multiplicabunt. Vides ergo qr non solū nō minuunt q numerati sunt: sed etiā multiplicabunt. hoc est electi. Qui autē pditi sunt non numerant. pctōres em̄ vt qd numerent qs deus nō vult habere. illud autē nūerat deus qd vult possidere. ideo nō numerant peccatores: vt quicūqz ex illis pierit non sentiat neqz curet deus sicut de nō suis. sicut scptū est vicz Esa. xl. Oēs gentes. s. pctōres qsi nihil ⁊ inane reputate sunt coram deo. Melior est ergo corā deo vnus iustus qz totus mūdus pctōribus plenus. Hec Chryſ.

D

tertia rō ex pte psecutoris.

D Tertia rō accipit ex pte psecutoris. quia psecutor nil pōt nisi quātum a deo accepit ptātis. Augu. Cupiditatē nocēdi pte habes: ptātem autē nocendi nō habes nisi deus det. Ideo chrus ait iudici. Non hres aduersum me ptātem vllā: nisi tibi datū esset desup. Ioā. xix. Imo etiā ipe diabolus non potuit auferre etiā vnam ouiculā Iob: nisi diceret deo. Sed nunc mitte manū tuā. i. da mihi potestatē. Magna est ergo cōsolatio filijs dei: qn̄ psecutor eoꝝ est sicut vga in manu pris ipoꝝ: q est pater misericordiaꝝ. Unde credendū est q nō pmittit eos affligi: nisi inquantū viderit eis vtile esse. Ps. Qm̄ non relinqt dn̄s vgam pctōꝝ sup sortē iustoꝝ: vt non extendāt iusti ad iniqtatez manus suas. Et. j. Co. x. Fidelis deus qui non patiet vos tentari sup id qd potestis: sed faciet cuz tētatione puentū ⁊c. Hinc Chryſ. vbi s. dicit. Non debetis timere hoies. non em̄ quādo volūt impij tūc possunt nocere: sed qn̄ deus illis nocendi tps cōcesserit: vt puideat sctis suis coronā. Deo nanqz liberāte homo tibi nocere non pōt: etiā si vult. Deo autē tradente homo tibi parcere non pōt: etiā si vult. Et ponit exemplū de chro. quē Pilatus dimittere volebat: sed non potuit. qr deus noluit.

Quarta ex parte nr̄i corporis.

Quarta rō accipit ex pte nostri corpis. qr vicz ipm corpus nostrū non est nostrū ppriū: sed nobis ad tpus accōmodatū. ⁊ ideo illud exercere debem⁹ ad nr̄am vtilitatē. Unde Chryſ. vbi supra dt sic. Ecce si mutuo aliqd accipis. vtputa bouem: aut equū. nōne assidue opus tuum in eo oparis ad quod mutuasti dicēs em̄ apud te: hodie aut cras tollendus est a me: quia nō est meus. ⁊ tu in corpe corruptibili ⁊ tpali quare nō ad vtilitatē aie tu vteris: sciens quia post modicū tollendū est te: quia non est tuū. Que est ista insipiētia: odire qd nostrū est. i. aiam: ⁊ seruare amādo qd nostrū non est: corpus. s. Hec ille.

Quinta rō ex pte anie

Quinta rō est ex pte aie respectu carnis. quia vt dt apls ad Gal. v. Caro concupiscit aduersus spm̄: ⁊ spūs aduersus carnē. hec em̄ sibi inuicem aduersant. g caro est in nocumentū aie tanqz hostis familiaris. Sed vt dt Boet. de cōsol. lib. iij. Nulla pestis efficacior ad nocendū qz familiaris inimicus. Ideo non multū curandū si occidat p aie salute ppter deū. Unde Chryſ. vbi s. dicit. Substātia hois. s. pncipalior ⁊ dignior nō est corpus: sed anima. hanc em̄ solū deus ad imaginē suam fecit: hanc diligit: ppter hanc fecit et mundū: ppter hanc ipe filius dei venit in mundū. Corpus aūt vestimentū est anime. qd si occidat: damnū nature sue anima non patit. Idemqz. Verius autē inquit non solū ad vestimentū aie caro creata est: sed magis ad tētationē eius quasi domestica ⁊ naturalis inimica. Hec Chry.

E

Questio de hoste carnis

E Sed posset qs qrere. Cur deus aie copulauit talē hostem familiarē ⁊ domesticū: vt in hac vita sp circūferat ⁊ nutriat s. carnem a qua impugnet. Respondet ibidē Chryso. dicēs. Caro ad tentationem aie quasi domestica ⁊ naturalis inimica est copulata: vt dum expugnat a carne nec vincit: a deo coronet. qr vt Paulus ait ij. Timo. ij. Qui certat in agone nō coronabit nisi legitime certauerit. Et tandē Chryſ. subdit Si ergo caro anime inimica est qs sapiēs nō intelliget: quia occisio corpis. s. p salute aie optāda est magis qz timēda. Hec ille.

Sexta rō ex pte mortis.

Sexta rō ex pte mortis ⁊ eius obligationis. quia homo obligat mori ppter pmoꝝ parentum transgressionē. Gen̄. iij. Quacūqz hora comederitis morte moriemi. i. necessitatez mortis incurretis. ⁊ ideo quādo vult deus ⁊ qualiter vult: sic a nobis mortē debitā exigit: siue occisione per hoiez: siue per bestie morsum: siue per ignē: siue per pcipitiū: siue per quēcunqz modū ⁊ casum: nec possum⁹ effugere manū dei. Ps. Domine quo ibo a spū tuo: ⁊ quo a facie tua fugiā ⁊c. Et iō cum necessario simus morituri: optāter vel libenter debemus mori ad dei gliam: vt de necessitate faciam⁹ virtutem ⁊ mereamur pmiam. Unde Chryſ. vbi s. hanc rationem fundat clare sup illud dictū saluatoris. Mat. x. Nolite timere eos q occidunt corpus: aiam autē occidere non possunt.

F

Questio de morte p chro tollenda.

F Ut autē melius capiamus: ac cordi impmamus. Quero te o homo: qd amittis cū pro chro vel iusticia morti traderis? Respondet Chry. vbi. q nihil pdis nisi mortis dilationē: eo q etiā si non occidereris ppter deū: nihilominus postmodū a te ipo morit⁹ esses necessario. ⁊ ideo acceleratio illa mortis solam dilationē tollit. Itez quero. Nunqd vere putandū est q in hoc homo non pdit etia ipam mortis dilationē. Ad qd respōdet Chry. di. sic. Magis credendū est nec ipam mortis dilationē pdere. Si em̄ verū est. qr nec foliū cadit de arbore sine volūtate dei. qr dies numerati ad vitā nobis sunt dati a deo. ergo credere debem⁹: qa nec morimur ante diē: nec transire possumus diem. s. a deo pfixum. Hec ille. Subdit quoqz idē Chryſ. dicēs Nunc autē ponam⁹ q ante diem morimur ppter deum. Si ergo grat post modicū morituri sum⁹ qre nō est melius antea mori in causa dei cum glia: vt fiat volūtariū qd futurū est necessariū: vt offeramus pro mūere qd requirit a nobis pro debito. Hec Chryſ.

Septima rō ex pte punitionis.

Septima rō ex pte punitiōis. Nam oībus dt chrs Mat. x. Magis autē timete eū qui pōt ⁊ aiam ⁊ corpus pdere in gehēnam. Nā reuera vt ait Bern̄. Melius est in psenti pati modicū in tribulationibus: qz eternaliter cruciari in futuro tormētis gehēnalibus. Unde ⁊ ibidē chrs de premio subdit di. Oīs qui cōfitebit me corā hoibus cōfitebor ⁊ ego eum corā pre meo qui in celis est. O ergo homo cōsidera: quia per psentem passionē quā pro christo sustines: eterna tormenta euades: ⁊ btitudinē ppetuā acqres. ⁊ ideo libenter mortem excipe pctis resistens.

G sicut fecerunt scti martyres. Et sic ptz. G

Qualib⁹ de causis debeat qs martyriū pati

Circa scōm de passionis causa saluifica questio occurrit: Qualibus de causis debeat quis martyriū pati vel morte tolerare: vt mereaẜ corona habere. Rō questionis est. qꝛ vt Aug. ait: martyrē facit nō pena sed causa. ğ in passione multū obseruanda est causa ipa. Ad qd rñr ƀm Fran. may. ac Nico. de Gor. sup Mat. ij. aliosqꝫ doc. p quatuoꝛ ꝟitates notatas a Frā. May. in ser. de sctō Stephano marty. Prima veritas est ꝙ martyrium non est sustinendū ꝑpter euadendā aliquā miseriam tpalem. sicut faciūt qdam pessimi hoīes q se occidi ꝓcurant p euasione pene vel miserie tpalis. Uñ Aug. .j. de ciui. dei dr. ꝙ interficere seipm intuitu ꝓprie psone vt quis p h morte acerbiorē vel turpiorem euadat: semp est illicitū. ğ ꝛc. Scda ꝟitas ꝙ martyriū nō est sustinendū ꝑpter euadendā penā eternalē. s. principaliusꝫ directe hac intentione patiendo ꝛ nō ob dei amorem. Rō hui⁹ est: qꝛ talis patiẜ ex timore seruili: ꝛ ideo non sufficit vt martyr sit de directo. Uñ. j. Joan. iiij. Timor non est in charitate. sed pfecta charitas foras mittit timorē. s. seruilē. Uerūtñ si qs patiẜ principalius quidem p amore dei ꝛ ꝑpter cauendā eius offensam: licet minus principaliter cū h etiā ꝑpter timorē pene infernalis mortē susciperet: talis martyr esset patiendo ex causa debita. Tertia veritas ꝙ martyriū nō est sustinendum principalr intendendo ꝑpter retributionē celestē Rō: qꝛ talis amor erga deū non est vere charitatis: sed est amor cōcupiscentie. Nā charitas ꝟa est qua diligiẜ deus mere ꝑpter se ꝛ primus in deū ꝛ ꝑpter deum: vt ait mgr in. iij. Licet quippe celesti retributiōe deus remuneret certitudinaliter hoī patienti p deo debito mōtñ homo non debet pati principalr ob hoc solū vt remuneretẜ: ita ꝙ nollet pati si nō retribuereẜ sibi: qꝛ sic seruilis esset actio vel passio ꝛ non liberalẜ pure p amore dei ꝛ ideo nō sufficeret ad acquirendā glīam celestem nisi principalis intentio esset pati ex charitate liberaliter: Quis minus principalis intentio remunerationis vel spes premiationis non viciat. Uñ Rom. viij. Nō accepistis spm̄ sctm̄ ꝛc. sed accepistis spi. ado. filioꝝ dei. ꝙ si filijꝛ heredes ꝛc. Filius aūt bonus voluntatē patris pficit: etiāsi nullā sperat retributiōnē. Quarta ꝟitas ꝙ martyriū sustinendū est pure ꝑpter dei charitatē ꝛ ad dei glīam ob debitā causam ꝯcurrentem. Nā Rich. de arra spōse dr: ꝙ si quis ex charitate dei in se penā suscipiat: nō pena sed glīa est. H Sed occurrit questio: que sunt cause ex quibus qs mortē patiens martyr efficitur? Rñr ƀm doc. ꝑdictos ꝙ sunt plurime. Prima causa: cū qs occidiẜ p fide catholica. Uñ Leo papa dr. Omi postposito dubio: qui p fide chrī moriẜ: celeste ꝑmiū cōsequiẜ. ptz in aplīs. Scda est qñ qs occidiẜ p iusticia ꝛ sctā vita: vt patet in Abel quē occidit Cain: inuidens ꝙ deo esset acceptus. Tertia est cū qs occidiẜ p lege diuina ꝛ obseruantia: vt ptz in Machabeis. vij. fribus. Et sic qcunqꝫ non cōsentit pctō eo ꝙ est ꝯtra legē dei: si ob hoc occidiẜ: fit martyr. Quarta cū qs occidiẜ p iniquitatis redargutione debita ꝛ veritate ꝑdicanda ac constantia: vt patet in Joanne baptista quē occidit Herodes: eo ꝙ arguebat de adulterio. Simlr in Hieremia quē lapidauit ppls eo ꝙ arguebat vicia eoꝝ. Itē in Esaia alijsqꝫ ꝓphetis ꝑdicantib⁹ veritatē. Aug. Melius est p ꝟitate pati suppliciū ꝗ adulatiōe ꝯsequi bñficium. Quinta cū qs occidiẜ occasiōe chrī principalr seu ex eius odio vel inimicicia: vt ptz in innocentib⁹ ab Herode occisis. Simlr si qs ꝑpter nomē chrīanū occidiẜ principalr: fit martyr. Sec⁹ si ꝑpter res vel tpalia. Sexta cum qs occidiẜ p obedientia ecclie iuridica in his q sunt ad salutē ptinentia: vt ptz in b. Laurentio q martyrizat⁹ est: eo ꝙ ex iussu pape Sixti distribuit thesauros ecclie paupibus. Nā ƀm sctm̄ Tho. ij. ij. oīa opa virtutū ƀm ꝙ referunẜ in deū sunt ꝑtestationes fidei: ꝛ sic pñt esse cause martyrij. Uñ qcunqꝫ patiẜ p ope bono faciendo ꝛ malo vitando ꝑpter deū: est ꝟe martyr: ceteris debite ꝯcurrētib⁹. Septima cū qs occidiẜ p libertate ecclesiastica. vt patꝫ in sctō Thoma Cantuarieñ. Octaua cum qs occidiẜ p virginitate seruanda: ptz in

Prima ꝟitas
Secunda
Tertia
Quarta
H Cause ex q b⁹ qs mortē patiens martyr efficiẜ
Scda causa
Tertia
Quarta
Quinta
Sexta
Septima
Octaua

G beata Agnete. Nona cū quis patiẜ p salute fraterna. Uñ. j. Joan. iij. scribiẜ. In h cognouimus charitatē dei qm̄ ille aīam suā p nobis posuit. ꝛ nos debem⁹ p fribus nrīs aīas ponere. Et h preceptū est. Primo qdem platꝫ qñ lupus. i. heretic⁹ subintraret ad corrūpendū gregē in fide ꝛ moribus: vt p ouib⁹ se morti exponant. Scdo etiā his q viderēt proximū piclitari in aīa ꝛ nō possent aliter illi subuenire nisi morti se exponerent: vt ptz de sctō Uitali martyre q Urcicinū confortauit in fide ꝛ pro hoc martyrizatus fuit. Hec Lyra. I

Nona

Circa tertiū de gloria martyrij sit p ꝯclone ꝙ martyres chrī pmaxima fulgent in gloria celesti. Nā ꝑmo fulgent in gloria essentiali q cōsistit in tribus. Primo in dei visione. Scdo in dei fruitiōe. Tertio in dei ppetua tentiōe ꝑpter charitatē chrī pfectissimā. Nā glīa essentialis correspondet charitati: nō estaūt maioꝛ charitas ꝗ vt qs aīam suā ponat p amico. i. deo: put dr chrs Joan. xv. ğ ꝛc. Deniqꝫ scdo ipsi gloriosi martyres ꝑfulgēt in glīa cōsubstantiali siue corporali quā habebunt post resurrectionē que cōsistit in quatuoꝛ dotibus scꝫ claritate: subtilitate: agilitate: ꝛ impassibilitate. Ut aūt August. de ciui. dei dr: in martyribus cicatrices mira gloria ꝛ decore fulgebunt post resurrectionē. ğ ꝛc. Insuper tertio ipsi ꝑfulgent in glīa accidētali. qꝛ habent aureolam specialē martyrij. Uñ ꝛ Berñ. ait: talis ꝛ tanta est illa gloria celestꝫ ꝙ etiā si donares quicqd potes: quicquid es: non eris sicut stella ad solem: puluis ad montē stilla ad flumen. Nec sunt cōdigne passiones hui⁹ tpis ad futurā glīam q reuelabiẜ in nobis: vt dr aplīs Rom. viij. Rogem⁹ ğ dñm iesum vt p merita martyꝝ det nobis grām i pñti ꝛ glīam sempiternā i futuro. Amen.

I De gloria martyrij

De vno martyre vel plurib⁹ Ser. ij. cōis tractans de martyrio

Hic est vere martyr qui pro christi noīe sanguinem suū fudit ꝛc. Itē aliud thema. Qui odit aīam suam in hoc mundo in vitā eternā custodit eam. Joan. xij. Itē p pluribus thema consimile sit h: Martyres dñi dñm bñdicite in eternū A Hec ꝟba canit ecclīa in officio diuino ꝛ merito accipiuntur p themate sermonis. qꝛ vt Berñ. dr. Ecclesia sancta est chrī sponsa: ideo eius ꝟba sunt valde autentica Item Inno. di. xj. c. Quis nesciat. dr: ꝙ ab oībus obseruari debet qd romana seruat ecclesia. Nam vt ibidē c. Ecclesiasticaꝝ. Aug. ait: Ritus ecclīe a scriptura ꝛ traditione apostolica ꝛ a cōsuetudine sctā pullulauerunt. Ideoqꝫ ꝟba eius ad honorē hui⁹ scti vel hoꝝ sctōrum martyꝝ: quibus verbis cōmendat nobis ꝛ ꝓponit martyres in exemplū: cū deuotione debemus audire p sermone accepta. s. Hic est vere martyr ꝛc. vel illud Martyres dñi dñm bñdicite. imo ꝛ vos fideles dñm bñdicite in martyribus: vt. s. per illoꝝ merita acquiratꝫ grām dei ꝛ gloriā. Iuxta hec ğ ꝟba scti martyres ꝯmendanẜ de trib⁹ de qb⁹ in h ƀmōe tria mysteria tractabimus

A

Primo de martyrij ꝟitate. ibi: Hic est ꝟe martyr: Itē in alio themate: cū dr: Martyres.

Scdo de martyrij varietate. qꝛ dr martyr chrī vl dñi: ꝛ non diaboli.

Tertio de ei⁹ ꝑmij felicitate q debeẜ martyribus in celo. ꝑpter qd in eternū bñdicūt dñm. B

Circa ꝑmū de martyrij veritate qrunẜ ꝑcipua tria.

B Quid sit verū martyriū

Primo de eius quiditate

Scdo de eius virtuositate

Tertio de eius gradus qualitate

Primo ğ hic queriẜ: quid sit veꝝ martyriū vt sciam⁹ quis dicaẜ vere martyr chrī: Ad qd rñr ƀm Frā. may. ser. de sctō Stephano ꝓtomartyre: aliosqꝫ doc. ꝙ martyrium veꝝ ꝓprie dr a morte qñ qs moriẜ p deo ꝛ eius iusticia. Uñ Aug. sup eplam Joā. dr. Martyr grece testis dr latine. qꝛ morte sua testimoniū fert ꝟitati. Est ğ martyriū mortis toleratio ab aliq patienter ꝑpter deū ꝛ iusticiā. Scdo queriẜ: que requirunẜ ad martyrij virtutem: Rñr: ꝑcipua requirunẜ quatuoꝛ. Primum est certa ꝛ debita causa: vt. s. hō moriaẜ p deo vl p iusticia ꝛ non p culpa ꝓpria. iuxta illud. j. Pet. ij. Que eñ est

Primū

S

gratia si peccātes colaphizati suffertis: sed si benefacientes patienter suffertis hec est gfa apud deū. Et iterū Si quid patimini ppter iusticiā beati. Vñ si quis patit mortem pro culpa sicut latrones patiunt non esset martyr verus. Nam ꝛ latro iuxta crucē chri pendens licet sit saluatus: tñ non est martyr: qꝛ occisus est ppter culpam suam.

Secundū

Scdm requirit intentio recta. s. vt nō patiatur ppter aliquā rem temporalē vł mundanā. Unde Judas Machabeus qui ppter verecundiā humanam noluit fugere de bello ꝛ ibi interfectus est. j. Mach. ix. nō est martyr. licet p iusticia sit occisus. Similr si quis daret se morti p chro non intentione glorie dei vel iusticie aut edificationis ecclesie: sed eo φ vitā suam habet exosam: nō fieret martyr: sed mortalissime peccaret. vt notat frater Angelus. Et de hoc latius psecutus sum ser. precedenti. ar. ij.

Tertiū

Tertiū requirit voluntas non coacta: vt. s. sponte ꝛ non inuitus moriat. quia alioquin non esset martyriū. Vñ ps. Uoluntarie sacrificabo tibi Uerūtñ illi qui non habent vsum rationis si occidantur occasione chri martyres fiunt. vt patet de innocentib⁹ occisis ab Herode. Nam in talib⁹ sufficit φ non habent contrariā actu voluntatē.

Quartū

Quartum requirit psona distincta. s. vt non ipe seipm interficiat: sed alter ipm occidat. quia vt Aug. dicit: Sceleratissimi sunt hoies qui se perimunt. Vñ nunq licet homini seipm occidere aut mutilare: hoc eñ nō fit sine pctō mortali. qꝛ nemo suorū membrorū est dñs. xxiij. q. v. Si non licet. Excipit mutilatio que fit causa medicaminis. qꝛ hoc licet: vt ptz de hoc. lv. di. c. Siquis.

C Utrū liceat alicui occidere seipm ne cogatur ad pctm

C Sed hic pōt queri: Utrū liceat alicui occidere seipm ne aliquis cogat eū ad peccatum? Rñr fm doct. precipue frēm Ange. de Clauasio φ non licet: put ait Aug. li. j. de ciui. dei. ꝛ habet. xxiij. q. v. si non licet. Ad idem. xxiij. q. iiij. displicet. Qꝛ siqs dicat quia Hiero. xxiij. q. v. c. Non est nrm. cōtrariū videtur dicere. Et ex hoc vt dicit ibi glo. quidā dixerūt. Ubi fides ecclesie ꝛ castitas corporis impugnat: licet alicui se occidere. Rñr φ vt August. vbi s. dt: Ad qdcunq malum quis cogat non pōt se occidere licite. Et ideo illud Hiero. dictū: cum dt sic: Nō licet mihi ppria manu perire in psecutionibus absq eo vbi castitas periclitat: intelligendū est φ hec dictio absq ponit inclusiue. q. d. nec in istis casibus in quibus magis videt licet alicui se occidere: sicut in simili ponitur Can. iiij. dicēdo. Pulchre sunt gene tue absq eo qd intrinsecus latet. Sic hec dictio absq pro etiā inclusiue ponit a Hiero. vbi s. Sed quid dicemus de Samsone qui se interfecit cū Philisteis ꝛ de pluribus talibus etiā sctis martyribus qui se precipitauerunt in ignē ob amorē chri ꝛ fidem vel hmōi? Ad hoc dicendū φ hec fecerūt ex speciali reuelatione dei ꝛ ope spūssancti: vt dt Aug. dicto ca. Sic nō licet. q non sunt trahenda ad sequentia alia Et sic patet ad scdm.

D Quot sīt gd⁹ martyrij

D Tertio queritur: quot sunt gradus martyrii vł quales sunt? Ad qd fm Frā. may. vbi s. rñr: φ potissime quatuor gradus possunt assignari. Primus est infantiū qui sine ppria voluntate p deo occidunt: vt patz in innocentibus ab Herode occisis sicut supra tactū est. Scds gradus altior est infirmorū. s. qui non possunt effugere mortē: quā libenter vitarent nisi mortaliter peccarent: ꝛ tñ plus eligunt bonā mortē q peccare. De hoc gradu dt chrs Mat. x. Cum persequentur vos i ciuitate ista: fugite ad aliā. Tertius gradus est perfectorū qui mortē non fugiunt sed expectant qūuis fugere possint: vt patz de pluribus. Quartus est perfectissimorū: qn aliqui non solū mortē non fugiūt sed desideranter p chro insequunt sic Paulus ait Act. xxj. cum Agabus predixisset sibi psecutionē in hierlm futuram. Ego inquit non solū alligari sed ꝛ mori parat⁹ sum pro noie iesu. Nec potuit retineri a fratrib⁹ quin ascenderet in hierlm. O q anime christiane osiderate sctorū martyrū exempla qui se libenter tradiderunt in mortē pro christo: vt ꝛ vos poti⁹ sufferatis quācunq mortem q peccato consentiatis.

E De generib⁹ martyrij

E C Circa scdm de martyrij varietate questio occurit: Quot sunt genera martyrij? Ad quod rñr fm Francī simulq alios doc. φ sunt multi qui dicuntur martyres diaboli. ꝛ sunt multi martyres chri: ꝛ horū aliqui corporales. Alij spūales. Primo inq sunt multi in mōdo martyres diaboli: vt qui sustinent penas ꝛ mortē ad consequenda pctōꝝ desideria. de quibus Berñ. Sūt qui laborem ꝛ dolorē sustinent: sed non est eis pars in dño: sic raptores frigus ꝛ estum sustinentes ac vigilias: vestiti armis equitantes ꝛ fatigia sustinentes causa auaricie. Similiter hastilusores duros labores sustinentes propter vanam gloriā: ꝛ sic de aliis. Itē oēs habentes malam conscientiā sunt martyres diabolici: qꝛ semp sustinent penā remorsus oscientie: alij p supbia: alij p luxuria: ꝛ sic de aliis. Vñ Eccl. xij. Non est ei bñ qui assidu⁹ est in malis. Rō: quia vt dt Aug. Oīs inordinatus animus est sibiipsi pena. Itē Hugo. Non est grauior pena q remordens oscientia. Tales q oēs in pctō laborantes sunt martyres diaboli: quia laborāt in causa diabolica: causa aūt facit martyrem: vt dt Greg. in regi. O q pctōr tu aduerte quid p labore tuo diabolus soluet: qꝛ tormenta tmmodo ꝛ nullam aliā osolutionem habebis ab eo: q resipisce.

F Martyrum chri quatuor gña varietatum

F Scdo alij sunt martyres chri de quibus canit predictū thema. Hic est vere martyr qui p chri noie sanguinē suū fudit. Et illud: Martyres dñi dñm benedicite in eternū. Horū aūt martyrū aliqui sunt corporales: alii spūales. Pro q notandū φ martyrū chri quatuor ponunt genera varietatum.

Primū

Primū est qn passio redūdat in corpus ꝛ aīam sicut fuit martyriū chri q in passiōe pre oībus dolores sustinuit. Tren. j. O vos oēs qui transitis p viam attendite ꝛ videte si est dolor similis sicut dolor meus.

Scdm

Scdm genus est qn passio est in anima tm: sicut fuit passio in aīa virginis Marie cōpatientis sup filio crucifixo: iuxta pphetiam Symeonis Lu. ij. dicentis: Tuam ipsius aniam ptransibit gladius. Tunc eñ martyrium maximū sustinuit beata virgo de qua Berñ. dt: Longe eam plus q martyrem censemus in qua cōpassionis affectus supauit passiōis effectum.

Tertiū

Tertiū genus est qn passio solū corpus affligit. sed in anima habet magnā dulcedinē: vt patet de sancto Laurētio qui cruciatus epulas reputauit: ꝛ de sancto Stephano de quo canit: Lapides torrentis illi dulces fuerunt ꝛc. Itē de sctā Agatha ꝛ aliis.

Quartū

Quartū gen⁹ est: qn passio non est occidens corpus: nec aīam separans: sed per continuā mortificationē chro crucifigitur. ꝛ hoc est martyriū spūale. Vñ Gre. in homel. Loquente iesu ad turbas ꝛc. dt sic. Quamuis occasio psecutionis desit: habet tñ pax nostra martyriū suū. qꝛ ꝛ si carnis colla ferro nō subdimus: spūali tñ gladio carnalia desideria in mente trucidam⁹. Hec ille.

G Quot modis qs efficit martyr spūalis

G Sed iuxta hoc querit: Quot modis potest quis fieri martyr spūalis? Rñr recolligendo doctorū dicta: plures modi assignant circa hoc. Primo aduersitatū patienti toleratione. Vñ Greg. in homel. de martyribus dt. Duo sunt martyrii genera. Unū in occulto in mente. Alterum in aperto in mente simul ꝛ actione. Itaq martyres esse possumus etiā si ferro non trucidemur. Mori quippe a persequente martyriū in aperto est ope. Ferre vo contumelias: odientē diligere: martyrium est in occulta cogitatiōe. Et infra. Nos inquit sine ferro martyres esse possumus si patientiā in aīa veraciter custodimus. Hec Greg. Nimirū quod horū est mai⁹ signū gfe: an mortuorū suscitatio ꝛ quorumlibet miraculorū opatio: an patientia? Rñdet Amb. dt. Ego patientiā maiorem virtutem reputo miraculis. qꝛ patientiam in aduersis nō potest dare natura: sed sola dei gfa. Nec operatio miraculorū reddit deo gratum hoiem sicut reddit patientia. Unde impatiens p murmuratione ostendūt seipos esse vacuos a gfa dei: sicut rota sonans ostendit se non bene vnctam esse. O q homo esto patiens. Scdo quis martyr spūalis efficit boni desiderii ad martyriū flagratione. Unde Greg. li. iij. dial. dt. Martyriū in occulto est cum ad passionem virtus prompta flagrat in aio. Item Cyprianus de pe. di. j. c. Nunquid. dicit φ in seruis christi apud qs cogitat ꝛ martyriū mente concipit: etiā si affectus martyrii ad effectū nō deducit: ipa sola voluntas coronatur. Hec ibi. Tertio compassione in proximi necessitate. Unde Greg. Qui dolorem inquit exhibent in

H Documentū — aliena necessitate: crucem portant in mente. H Unū ex hoc est documentū q̄ qui intimo corde compatitur super chr̄i passione: sp̄ualis martyr fit: sicut beata virgo Maria facta est martyr circa crucem chr̄i compatiēdo similiter ⁊ Joannes euangelista factus est sp̄ualis martyr sub cruce condolendo. propter qd̓ ipsi ambo. s. Maria ⁊ Joannes non sunt permissi pati dolorem in morte vt d̓r Hiero. Et huius vna ratio est. quia cum deus nō puniat bis in idip̄m: vt d̓r Nau. iij. ideo ex q̊ semel dolores martyrii sustinuerunt in anima compatiendo: nō debuerunt postea in morte dolores habere. Itē ex dictis etiam patet q̄ꝫ bonum est cōpati pauperibus in eoꝝ necessitatibus. ⁊ maxime cōpati debemus proximis in defectibus sp̄ualibus. s. qn̄ videmus aliquē peccare. Grego. Tanto quis pfectior est quanto dolores sentit alienos. Quarto sp̄ualis martyr fit quis dura vicioꝝ ⁊ cōcupiscentiaꝝ mortificatione. Unde Bern̄. in ser. Festiuitas d̓t. Quid mirabilius aut quod martyriū grauius est q̄ꝫ inter epulas esurire: inter vestes multas algere: paupertate premi inter diuitias quas noster desiderat appetitus. An non merito coronabit qui sic legitime certauerit? Idem vere martyrii genus est quotidiana carnis mortificatio. Illud nimiꝝ quo ferro membra ceduntur horrore quidem est immitius: istud tn̄ diuturnitate molestius. Hec Bern̄. O g̊ homo si non vales fieri martyr corporaliter mortem sustinendo: disci fieri saltem martyr spiritualis. I

I De premio martyrij ⁊ aureola — ¶ Circa tertiū principale de felici premio martyrii; hoc est de aureola que ei debet queritur: quales martyres ⁊ quomodo merent coronari aureola in celo pro gloria martyrii? Ad quod respondet ſm doc. precipue Pet. de pal. ⁊ post eum Anto. floreñ. in. iij. pte summe. ti. xxxiij. q̄ ad cōsequendam aureolam martyrii requiruntur simul hec tria scꝫ pseuerantia in pena: causa debita: ⁊ voluntas spōtanea. sine quibus aureola non dat. Primo g̊ requiritur pseuerantia in pena. s. vsqꝫ ad mortem. propterea nec datur ista aureola martyrii obedientibus: etiam si obediētia durat vsqꝫ ad mortē licet in talibus mactatur ppria voluntas. Nec datur pauperibus: q̄ꝫuis mundo moriantur in religiōe. Nec dat penitentibus pro penitentia qua crucifigunt sp̄ualiter carnem vel castigant corpus. Et sic de aliis om̄ibus q̊ non sunt passi penam mortis ab alio illatam. Unū nec tribus pueris in camino ignis positis aureola data est pprie Nec etiam Joanni euangeliste proprie qn̄ in dolio feruentis olei conseruatus est: nisi dicat illi cōcessa a deo ex priuilegio speciali: qd̓ pie putat.

K Questio — K Sed queritur hic. Quid de illo qui genus mortis sibi infligendū elegit. Respondet ſm p̄dictos doc. q̄ qui genus mortis eligit sibi ppter deum vt legitur de beato Petro qui petiit quatinus versis pedibus crucifigeret: ne simili pena cum dn̄o moreret ex humilitate ⁊ charitate: talis non perdit aureolam. Si aūt quis propter seip̄m elegerit genus mortis vt tolerabiliorem seu faciliorem mortem habeat: perdit aureolam. Unde de Seneca d̓t Hieroñ. q̄ fuisset martyr nisi genus mortis elegisset optatione sibi data. Et in. iij. dial. d̓r: q̄ quidam sanctus traditus Lōgobardis vt occideret: sibi data mortis optione nullam eligere voluit: sed dixit illam mortem se toleraturum quā dn̄s permttteret. vnde patet q̄ chr̄ianus non debet eligere sibi mortem. Scd̓o ad consequendā aureolam martyrii requirit causa debita: quia vt Grego. in regi. d̓t: ⁊ etiā glo. Rom̄. viij. martyrem non facit pena sed causa. Nam martyr est testꝫ in causa fidei. Et ideo p quocunqꝫ articulo fidei quis patitur mortem fit martyr. Similiter si mortem quis patiat p iusticia conseruanda ne offendat deus. vel p ecclesia ne. s. sequat dispendium iuris vel iniusticia contra ecclesiam. sicut fecit sctūs Tho. Cantuarieñ. talis fit martyr. Item p quacunqꝫ virtute quis moriat vere estmartyr: q² virtutibus desponsat ecclesia chr̄o. De h̊ latius ser. j. Tertio quoqꝫ ad consequendā aureolā requirit voluntas. vnū se defendēs ⁊ inuite moriens nō hēbit aureolā.

L Qō d̓ cruce signatis — L Sed quid de cruce signatis qui in bello hostiū chr̄i pugnanda pereunt? Respōdet Anto. vbi s̄. q̄ tales dum mortem non fugiunt sed mortem eligunt p chr̄o vel ecclesie defensione: martyres sunt. Non em̄ se sed chr̄m ⁊ eccl̄iam defendendo moriunt. Hec Anto. Unū si q̊ in bello tali ppter gl̄iam acquirendā vel verecundiā cauendam nolunt fugere: sed mori eligunt. nō sunt martyres. O g̊ charissimi accedam⁹ ad dep̄candū scōs martyres vt p eoꝝ merita ⁊ orōnes det nobis chr̄s dn̄s gr̄am in presenti ⁊ gl̄iam in futuro Amen

¶ De vno vel pluribus martyribus cōis Ser. iij.

Qui vicerit possidebit hoc. s. celeste regnum: ⁊ ero illi deus ⁊ ipse erit mihi filius. Apoc. xxj. Item p pluribus aliud thema. Sancti per fidem vicerunt regna: operati sunt iusticiam: adepti sunt repromissiōes. Heb. xj.

A — A In quibus verbis ostendit q̄ sancti martyres gloriosam victoriam ⁊ triumphum obtinuerunt in vita: in morte: ⁊ post mortem. In vita quidem q² vicerunt carnē: md̓m: ⁊ diabolum dum nullo pctō cōsentire voluerunt. Itē in morte: quia tantā constantiā habuerunt in charitate chr̄i q̄ etiam per tormenta a chr̄o non potuerunt seperari. Unū Greg. homel. de apl̄is d̓t. Ecce electi dei carnē domāt: demonibus imperant: presentia. i. mundana despiciunt ad eternā patriā currunt: atqꝫ ad illā per tormenta pertingunt: occidi possunt sed flecti neq̄unt. Hec ille. Sic g̊ post mortē triumphando celeste regnū possederunt. Et hoc est quod d̓r in themate: Qui vicerit. s. carnem: mundū: ⁊ diabolū: possidebit hoc id est regnū celoꝝ. ⁊ ero illi deus (dans gl̄iam) ⁊ ip̄e erit mihi filius. s. p assimilationem perfectā ad chr̄m. Itē in alio themate d̓r q̄ fuerunt sancti ⁊ habuerunt fidē ⁊ vicerūt regna ⁊ operati sunt iusticiā: ac sic adepti sunt repromissiones eterne hereditatis. Quibus docemur ⁊ nos taliter imitari illos vt possidere valeamus celeste regnū. Ad honorē g̊ huius martyris vel istoꝝ hec verba conuenienter accipiuntur pro sermone. In quibus commendantur de tribus

¶ Primo de virtuosa cōstantia, ibi: Qui vicerit. Itē Sancti per fidem

¶ Scd̓o de victoriosa patientia scꝫ qua vicerunt regna ⁊ possident celū

¶ Tertio de gl̄iosa corona repromissa: cū d̓r: Ero illi deus. Itē adepti sunt repro. B

B Qō de cōstantia martyꝝ — ¶ Circa primū de cōstantia martyꝝ querit: q̄re scti dei ⁊ oēs chr̄iani debeāt summope esse cōstantes in pugna cōtra carnē: md̓m: ⁊ diabolum? Ad qd̓ rn̄r q² ista pugna nisi quis assequat victoriam est valde piculosa quadruplici ratione.

¶ Primo ppter belli cōtinuitatē
¶ Scd̓o ppter cadendi grauitatē
¶ Tertio ppter diaboli calliditatē
¶ Quarto ppter exitii eternitatē

Primo belli cōtinuitate — ¶ Primo ppter belli continuitatē. quia nunq̄ꝫ intermittit diabolus nos impugnare: sed continue cōtra nos machinatur etiā cū nō extimaret. Unū Bern̄. Tres inquit hostes habemus precipuos: md̓m: carnē: ⁊ diabolū. E quibus duo primi si qn̄ intermittunt: nunq̄ꝫ tn̄ penitus dimittunt. Tertius ꝟo. s. diabolus tam execrabili odio contra nos coniurauit vt nunq̄ꝫ vel ad momentū intermittat. immo cū nō sentit impugnare acrius impugnat Nimiꝝ vbiqꝫ diabolus nobis laqueos tetendit ad capiendum in pctis. s. in visu: in auditu: in gustu: in tactu: in odoratu. Item in sedendo aut stādo: laqueos ocii ⁊ male cōgitationis in dormiendo: in laborando: indiscretionis in comedendo: bibendo ⁊c̄. Unū legit q̄ sctūs Antonius abbas vidit md̓m totum plenū retibus ⁊ laqueis diaboli. ⁊ interrogauit di. Dn̄e quis hec potest euadere? Responsum est: humilitas. s. penitentie. Sicut videmus q̄ piscis ⁊ ceruus euadit rete de subtus emergendo. Sic in pposito. Ideoqꝫ Job. vij. Militia est vita hominis sup terrā.

C Questio — C Sed quare dixit super terram: non supra terram: nec subtus terram: nec in terra? Rn̄r q̄ ideo non dixit supra terrā. quia supra terrā. s. in celo nulla est pugna. sed est pax ibi cōtinua. Postq̄ꝫ em̄ mali

angeli deiecti sunt: deinceps nulla est in celo pugna.
Esa.xxxiij. Sedebit populus meus in pulchritudie pa
cis. Item non dixit: sub terra. quia ibi. s. in inferno non
est pugna sed incarceratio ꝑpetua. vbi etiā demones
damnatos flagellant ⁊ cruciant: ipsi tñ non possunt re=
pugnare nec se defendere tanq̄ʒ ligati ⁊ ꝯpediti. Mat.
xxij. Ligatis manibus ⁊ pedibus mit. eū in te. exte. ibi
erit fletus ⁊ stridor dentium. Deniqʒ non dixit: in terra
quia in terra sunt hoies terrena amantes ⁊ toto corde
terrenis herentes. In quibus etiam non est pugna. q2
non resistunt diabolo sed voluntarie sequunt eū in pec
catis. Et ideo Gregorio dicēte: diabolus illos tentare
vl' impugnare negligit q̊s quieto iure possidere se sen
tit. Sed notanter dixit: super terrā: quia viri sancti ⁊ fi
deles nec oino sunt i terra vt sunt cupidi. nec oino sunt
in celo vt sunt beati: sed mente eleuati sunt sup terrā. s.
per desideriū ⁊ meditationem: licet corꝑe sint in terra.
Iuxtaq̄ꝺ dicit apl's Phil. iij. Nostra conuersatio est in
celis. Et sic tales dicunt sup terrā. In istis est militia.
quia pugnant ꝯtra tentamenta diaboli resistēdo. ḡ me
rito dr ꝙ militia est vita hois. s. boni sup terram. Hinc
Berñ. dicit. Sentit. s. tentationes qui dissentit. non sen
tit qui ꝯsentit. Scđo pugna sanctoꝝ ꝑiculosa est ꝓpter
cadendi grauitatem: q2 qui cadit ⁊ vincit in ista pugna
D sup oēs alios casus periculosius ⁊ grauius cadit. D
Questio Quero nempe te o homo quē casum reputas deterio=
rem super oēs casus qui possunt esse. Si dicas: Casus
in lutum quo suffoceris. aut cadere forte in cloacā ster
core plenā ⁊ ibi suffocari pei⁹ est: aut cadere i cauernā
serpentibus ⁊ bufonibus mordentibus plenā horribili⁹
est. Pre his aūt oibus deterius est cadere in infernum
ad tormenta eternalia ⁊ indicibilia. Sed sm veritatē
super hec oia deterius est cadere in pctm̄ mortale. nā
est supra casum ⁊ mortē in sceno vel stercore: q2 scribit
Sap̄. vj. Luto vilior est vita eius. i. peccatoris. Item
Ioel. j. Computruerunt iumenta. i. carnales hoies in
stercore suo. i. in peccatis. Et certū est ꝙ pctm̄ fetidius
est coram deo super omnia stercora ⁊ fetida. Preterea
grauius est cadere in pctm̄ q̄ʒ cadere in ora serpentum
bufonum ⁊ draconū. q2 ista venenant ⁊ occidūt corpus
tm̄: sed pctm̄ occidit ⁊ veneno ꝑpetuo inficit aniam. Vñ
Ecci. xxj. Quasi a facie colubri fuge pctm̄. Minus dr ⁊
plus intelligit. i. plus q̄ʒ a facie colubri. Deniqʒ cadere
in peccatū peius est q̄ʒ cadere in infernū. Ecci. xxviij.
Mors illius. i. peccati: mors nequissima: ⁊ vtilis poti⁹
infernus q̄ʒ illa. Lyra. q2 pena infernalis minus mala
est q̄ʒ pctm̄ mortale. Nam malum culpe mortalis est pri
uatio boni diuini: quod est infinitū. Malū aūt pene in=
fernalis inquantū pena: tm̄mō est priuatio boni creati
ꝓpter quod minus habet de ratione mali. Et sic patet
ꝙ quilibet hō magis debet cauere pctm̄ q̄ʒ quodcunqʒ
malum: etiāinfernū. Unde Ans. lib. similitu. dr. Si hinc
pctm̄ ⁊ illinc infernū haberē ⁊ vni eoꝝ necessario imer
gi deberem: prius me ininfernū demergerē anteq̄ʒ pec
catum admitterem. Et intelligendū est de inferno sm
ꝙ pena sine peccato. Tertio pugna sanctoꝝ est pericu
losa ꝓpter diaboli deceptionem ⁊ calliditatē. Vñ Gen.
iij. scribitur. Sed ⁊ serpens erat callidior cunctis ani=
D mantibus terre. E Lyra. Ista calliditas refertur
Diabolus principaliter ad demonem qui in serpente apparuit. si
serpēti as= cut lingua alicuius dicit erudita: q2 prudenter mouet
similatur ab intellectu illius. Vñ diabolus tanq̄ʒ serpens est val
de astutus contra sanctos. Primo: quia nullū vincere
potest per potentiam: sed per calliditatē vincit ac frau
dulentiam. Isido. Debilis est hostis antiquus: non po=
test vincere nisi volentem. i. consentientē. Scđo: q2 mil
le nocendi artes habet. Vñ Hiero. ad Eluidiū. Perse=
quitur me hostis cui non vna sed mille sunt nocendi ar
tes. Hinc ⁊ diabol⁹ mille artifex dicitur. Tertio: quia
cum serpens habeat caput: corpus: ⁊ caudam fraudu=
lenter caput immittit: quo admisso: statim totus illabit
Sic de diabolo dicit Hiero. Lubricus est serpens anti
quus ⁊ nisi capite teneat statim totus illabitur. Per ca
put intellige mali suggestionē: per corpus delectatio=
nem: per caudam consummationē. Vñ Hiero. Ille pre

dicatur beatus qui statim vt ceperint cogitatus: alli=
dit eos ad petrā. i. chr̄m. Quarto ꝓpter exitii eternita
tem: quia succumbenti eternū a parte post tormentum
imminet in inferno ⁊ mors ꝑpetua. Et per contrarium
vincenti premiū datur eterne beatitudinis. Vñ Iac. j.
Beatus vir qui suffert tentationē: qm̄ cum ꝓbatus fue
rit ac. co. vite quā repro. deus dili. se. O ḡ chr̄iane stu
de vincere carne: mundū: ⁊ diabolū ne percas sed coro
nam possideas: nam non coronabit nisi qui legitime cer
tauerit: vt dicit apl's. F
Circa scđm de victoria patientie martyꝝ queritur (F Scti dr ꝑ pa tientiā victo res pluribꝰ rōnibus)
quomodo sancti martyres per patiētiam dicunt victo=
res vere vel triumphatores: cum ipsi vident fore victi
vtpote puniti variis suppliciis ⁊ occisi? Ad qđ respon=
det Maximus in ser. di. sic. Est aūt q̄rundam seculariū
sententia qua dicere solent apud belligeros viros: vi=
ctus dicitur occisus h̄ dicit suis dilectoribus mundus.
Sed fidelibus suis aliud loquit chr̄s. Et infra. Aliud
est em̄ occidi ꝓ mūdo. Aliud occidi ꝓ chr̄o. Qui em̄ oc
ciditur pro mundo: vincitur cum occiditur: non em̄ occi
deretur nisi vinceretur. Qui aūt occiditur pro chr̄o nō
vincitur q̄ʒuis occidatur. Sed reuera victor occiditur
quia cum occiditur victor efficitur. Hec ille. Notandū
aūt sm eundem Maximū aliosqʒ simul doc. ꝙ sancti dei
per patientiam victores veri ⁊ nobilissimi efficiuntur
pluribus rationibus.
Prima rō ex parte patientie
Scđa rō ex parte anime
Tertia ex parte celestis corone
Quarta ex pte inuincibilis pugne
Prima rō ex parte patientie. q2 iste modus vincen (Prio ex pte patientie)
di. s. per patiētiam est nobilissimus ⁊ gloriosissimus ac
virtuosissimus. Est quippe nobilissimus quia vt scribit
Prouer. xvj. Melior est vir patiens viro forti. s. fortitu
dine corporali quanto melior est anima corpore ⁊ q̄ do
minatur animo expugnatore vrbiū. Nam patientia op⁹
perfectū habet Iac. j. Propter quod Diogenes phus
dixit Alexandro magno qui multas vrbes expugnaue
rat. Tu inquit es seruus serui mei. q2 Diogenes per ra
tionem dominabat suo appetitui sensitiuo. Alexander
vero seruiebat appetitui sensitiuo. Proinde canit eccle
sia de martyribus ꝙ hoc est victoꝝ genus optimū. Itē
iste modus vincendi est gloriosissimus: q2 assimilat chri
sto dei filio qui vicit per patientiā: ⁊ efficit hoiez filium
dei. Matt. v. Diligite inimicos vr̄os vt si. fi. pa. vr̄i ⁊c.
Deniqʒ est virtuosissimus. q2 vt Seneca ait: Magnani
mi est iniurias in summa patientia pati. Sunt em̄ innu
merabiles qui populos ⁊ vrbes habuerūt in potestate
paucissimi qui se. Facilius est em̄ gentem vincere q̄ʒ se.
Hec Sen̄. Scđa rō ex parte anime: quia martyr in aia
est inuictus cum non cessit voluntate. Sed vt Aug. ait
de ciui. dei. Victoria nō est aliđ q̄ʒ subiectio repugnan=
tium. ḡ vincere non est aliquē vulnerare vel occidere
sed sue voluntati facere obedire. Cumḡ martyr victor
extitit in anima in qua vinci non potuit. sequit ꝙ glorio (G A q̄ iudicat hō ꝓe ec̄ hō)
sissime triumphauit G Nam quero vnde iudicatur
homo esse vere homo nisi ex parte anime ⁊ nō ex parte
corporis: q2 homo est animal rōnale. Et vt Aug. super
Ioan. dicit. Non distat homo a pecore nisi intellectu ⁊
ratiōe: cum corpus mortale habeat sicut ⁊ pecora. Sic
ergo homo in oibus iudicandus est ex parte anie. Vñ
non est dicendus homo pulcher in corpore qui est fed⁹
in mente. Matt. xxiij. Ve vobis hypocrite qui similes
estis sepulchris dealbatis q̄ a foris apparēt eē specio=
sa: intus aūt sunt plena omī spurcicia. Itē nō est dicen
dus nobilis quis rōne generis sed rōne virtutis. vnde
Aug. Malus etiā si regnat seruus est tot dominoꝝ q̄t
vicioꝝ: q2 qui facit pctm̄: seruus est peccati Ioan. viij.
Item non est dicendus vere viuus qui in aia est ꝑ pec
catum mortuus: q2 a principaliori debet fieri denomi=
natio: vt dicit phs in predicamentis. Sic qui in aīa ca
uet mortem ⁊ vincit vere victor est multo fortior q̄ʒ qui
in corꝑe tm̄ vincit. Vñ Augu. de ciui. dei dr. Si diligen
ter consideremus cum q̊s ꝓ veritate fideliter moritur
mors cauetur. s. eterna. Suscipitur a corpore seperatio

anime: nec tñ a deo (qui est vera vita anima) separatur. Unde patz ꝙ martyr vere victor dicit᷑. Cum aũt quis in anima cesserit pctõ vere victus est turpiter. Tertia ratio ex parte celestꝫ corone: quia martyr ꝓ inuicto .i. chr̃o dño occisus iuste coronatur tanꝗ̃ victor. Uñ Maximus in sermõe dicit: Corona victoribus datur. Quõ ergo occisus ille victor negatur qui pro eo ꝙ occiditur a iusto iudice coronatur. Ecce btũs hic martyr occisus est quidem: non tñ victus: quia ꝓ inuicto inuenit᷑ occisus. Inuictus est eñ chr̃s dñs pro q̊ maluit occidi martyr: qui si occidi pro inuicto metueret: ad victoriam nõ veniret. Hec ille. Quarta ratio ex pte inuincibilis pugne: quia sancti martyres patiendo nõ possunt flecti a iusticia: vel vinci a malo: sed potius ipsi vincunt inuincibilia regna. Propter quod de eis canit᷑. Sancti ꝑ fidem vicerunt regna: vt in themate. H Sed qualia regna vincunt sancti dei? Respondetur ꝙ tria sunt regna inuincibilium que ipsi vincunt. Primo regnũ demonum: de quo Job. xli. Non est potestas in terra que cõparetur ei .i. potestati diaboli qui quidem regnat in hominib⁹ per pctm̃. Ideoqꝫ sancti ⁊ fideles chr̃i victores dicuntur: quia vincunt regnum pcti quod est regnum inuicibile ꝭm q̃d tñ qꝛ innumerabiles hoĩes diabolus sibi subiicit per pctm̃. Sed sancti hoc regnum per pcti ⁊ tentationũ resistentiã vincunt. Ad quod hortat᷑ oẽs apl̃s Rom̃. vi. di. Nõ regnet pctm̃ in vestro mortali corpore vt obediatis ꝯcupiscentiis eius: sed exhibete vos deo. Scđo vincũt regnũ mortis ⁊ inferoꝝ quod etiam est inuincibile ꝭm quid: quia mors oẽs necat ⁊ innumerabiles ad inferna deducit. Sed hoc sancti vincũt per chr̃i charitatem. Uñ Cañ. viii. Fortis est vt mors dilectio: dura sicut infernus emulatio. Tertio vincunt regnum celoꝝ: ⁊ quod est maximũ vincunt ip̃m inuincibilem deum: cui nullus potest resistere. Unde saluator dixit Matt. xi. Regnum celoꝝ vim patit᷑ ⁊ violenti rapiunt illud. I Sed quõ exemplo sanctoꝝ possumus vincere regnum celoꝝ vt om̃es beatos celestes ac ip̃m inuincibilem deum? Respondet᷑ ꝙ per pniam ⁊ lachrymosam orationẽ. Unde Berñ. O felix lachryma tuum est regnum: tua est potentia: tu vincis inuincibilem ⁊ ligas oĩpotentẽ. Hec ille. Exemplũ de Moyse cui oranti dixit dñs Exo. xxxii. Dimitte me vt irascat᷑ furor me⁹ contra populũ istum. Et cũ ille non cessaret orare: placatus est dñs. Ecce g̊ patet ꝙ sancti martyres merito dicuntur victores: quia vincunt deum precibus: pnia: ⁊ patientia: om̃ia quoqꝫ regna inuincibilia vincunt. O g̊ homo fac similiter ⁊ eris victor gloriosus ac possidebis regnum celorum.

H
Qualia regna vincũt sancti

I
Questio

K
Quare p̃mia sctõꝝ vocãt᷑ repromissiones

¶ Circa tertiũ de gloriosa corona repromissa: quia dicitur in themate ꝙ sancti sunt adepti repromissiones. K Nam ⁊ in primo themate repromittit deus vincenti di. Ero illi deus ⁊ erit mihi filius. Questio hec sufficiat ꝑ tractanda .s. Quare celestis corona ⁊ premia illa beatoꝝ vocant᷑ in scriptura repromissiones ⁊ non simpliciter promissiones dicunt᷑? Respondet᷑ ꝙ ideo: qꝛ sepesepius deus illa repromisit hoibus. Unde dicunt᷑ repromissiones a re quod est iteꝝ ⁊ ꝓmissiones: quasi iterate promissiones. Nimiꝝ deus vitã beatã se nobis daturũ promisit om̃ibus modis quibus consueuit fieri ꝓmissio apud hoĩes: vicꝫ verbo: iuramento: signo: dono: ⁊ pign⁹ dando. Primo inq̃ꝫ verbo Geñ. xv. Noli timere Abraã ego ero merces tua magna nimis. Itẽ. xii. Semini tuo dabo terram hanc ⁊c̃. Per semen Abrae figurabantur om̃es fideles fidẽ Abrae imitãtes: ⁊ ꝑ terram ꝓmissionis terra viuentiũ .i. celestis beatitudo quã deus ꝓmisit. Scđo iuramento Luc̃. i. Iusiurandũ quod iura. ad Abraã pa. nr̃m ⁊c̃. Item in no. test. chr̃s quasi iuramento ꝓmisit cum Ioan. x. d᷑: Amen amen dico vobis ego sum ostiũ: ꝑ me si quis intro. saluabit᷑ ⁊ ingrediet᷑ .s. ad visionem deitatis: ⁊ egrediet᷑ .s. ad visionẽ humanitatꝫ gloriose: ⁊ vtrobiqꝫ pascua inue. Tertio signo .s. manum applicando quod fecit in assumptione humane nature ⁊ crucis passione vbi manũ extendit. Hoc petebat Dauid di. Fac mecũ sig. in bo. vt vi. ⁊c̃. Quarto dono ꝓmisit cum spm̃sctm̃ donauit ꝑ quẽ fideles saluent᷑. Unde Pet᷑. Act. ii. Penitemini ⁊ baptizet᷑ vnusquisqꝫ vestrũ in noĩe iesu: ⁊ acci. donũ spũssancti: vobis eñ est repro. ⁊c̃. Ultimo ꝓmisit pignus dando .s. corpus ⁊ sanguinẽ in eucharistia. Ioã. vi. Si quis manduca. ex hoc pane vi. in eter. Unde canit ecclesia. O sacrũ cõuiuiũ in quo chr̃s sumitur recolitur memoria passionis ei⁹: mens impletur gratia ⁊ future glorie nobis pignus datur. O g̊ immensa charitas ⁊ pietas chr̃i erga nos. O homo reama deũ te sic amantẽ: qꝛ ĩdubitant᷑ dabit tibi ꝑseuerãti vitã eternã. Quã nobis p̃stet chr̃s dñs Amen.

¶ Sequitur de sanctis Confessoribus pontificibus
Sermo cõmunis primus

Beatus ille seru⁹ quẽ cũ

venerit dñs inuenerit sic facientem. Amen dico vobis qm̃ super om̃ia bona sua cõstituet eũ Mat. xxiiii. ⁊ in euang. huius solennitatis. A Quibus verbis chr̃s dñs hortatur om̃es suos fideles ⁊ cũ ipsis precipue ecclesie prelatos quatinus ĩ hac vita sic deo deseruiant: vicꝫ in actibus charitatis se exercẽdo vt possint esse securi in iudicio mortis de consequenda beatitudine per gr̃am dei. Ideo loquendo omnibus dicit chr̃s. Beatus ille seruus quẽ cũ venerit dñs. Lyr̃. querens in morte rõnem sui seruitii: inuenerit sic facientem .i. in actibus charitatis se exercentẽ: ⁊ sic preparatum ad salutiferã mortem. Nimiꝝ chr̃s merito talem seruum dicit beatum: quia btũs est in vita beatitudine spei ex gr̃a dei. Nam ꝭm magistrũ in. iii. di. xxvi. Spes est certa expectatio future beatitudinis ex meritis precedẽtibus ⁊ dei gr̃a proueniens. Sicut eñ qui seminat spem habet messis bone ex semine in futura estate suo tempore: sic in proposito. Item talis est beatus in morte. quia Apoc̃. xiiii. scribit᷑. Beati qui in dño moriunt᷑. Deniqꝫ talis beatus est post mortẽ: quia in celesti beatitudine perpetuo felicitat᷑: ideo subdit chr̃s tales asse curando. Amen dico vobis qm̃ suꝑ om̃ia bona sua cõstituet cũ. Nam beatitudo est status oĩm bonoꝝ aggregatiõe ꝑfectus: vt d᷑ de ꝯsola. li. iii. Sic fecit iste sanctus confessor de q̊ hodie agimus festũ. ideo de ip̃o hec verba canunt᷑ ꝓ nr̃a edificatione ad eius imitationẽ .s. beatus ille seruus ⁊c̃. In quibus ꝟbis hic sctũs N. cõmendat᷑ ⁊ in exemplũ ꝓponit᷑ de tribus. A

¶ Primo de salubri p̃paratione mortis: ibi. Beatus ille seruus quẽ cũ venerit dñs ⁊c̃.

¶ Scđo de sublimi opatione amoris: ibi. sic facientẽ scꝫ in actibus charitatis.

¶ Tertio de felici retributione boni celestis: ibi. super oĩa bona ⁊c̃. B

B
De salubri p̃paratione ad mortem

¶ Circa primũ de salubri preparatione ad mortẽ sit ꝑ conclusione ꝙ benedictus dñs iesus in ip̃o sacro euangelio multipliciter hortatur nos ad preparandũ ꝓ suo aduentu in mortis iudicio. Et declarat᷑ ex ꝓcessu euangelii quod legit᷑ de confessoribus. Nam primo hortatur mortis incertitudinẽ docendo cum dicit. Uigilate quia nescitis qua hora dñs vester venturus sit .s. ad mortis iudicium. Greg. Ille vigilat qui apertos oculos in vero lumine tenet vt tenebras negligentie vitet. Nam vt autor de spũ ⁊ aĩa dicit. c. xxviii. Nil certius morte: nil incertius hora mortis. Ideo semꝑ debem⁹ vigilare ne incerta mors nos rapiat ad tartara dũ morimur in peccatis. Qm̃ vt Greg. dicit. xxv. dist. Qualis inquit hinc quisqꝫ egredit᷑ .s. in morte: talis in iudicio presentabit᷑. Hoc est q̃d loquit᷑ Eccl̃i. ix. di. Nescit hõ finẽ suum: sed sicut aues laqueo ⁊ pisces hamo: sic capiunt᷑ hoĩes in tẽpore malo cũ eis exẽplo supuenit ꝑditio. Ideo Augu. de cura ꝓ mortuis dicit. Quia nescis o hõ qua hora veniet mors vigila semꝑ vt te semꝑ paratũ inueniat: ⁊ nõ in pctis dormientẽ te subito ꝑdat. C Sed qualiter quis obseruet se vigilando circa mortis aduentũ: idem saluator in alio euangelio .s. Lu. xii. q̃d etiã legit᷑ de cõfessoribus edocet di. Sint lumbi vestri p̃cincti: ⁊ lucerne ardentes in manibus vestris: ⁊ vos similes hoibus expectantibus dñm suũ qñ reuertat᷑ a nup. vt cũ ve ⁊c̃.

C
Qualr̃ debem⁹ ad aduentũ mortis vigilare

Ubi precipua tria docet facere: ⁊ sic ad mortꝫ aduentũ
vigilare. Primo concupiscentias carnis refrenare ⁊ vi
cia vitare: ideo ait. Sint lũbi vestri p̃cincti. Greg. Lum
bos precingimus cũ carnis luxuriã p continentiã coar
ctamus. Scd̃o bonis opibus insudare. ideo subdit. ⁊ lu
cerne ardentes in manibus vestris. Per manus em̃ (q̃
est organum organoꝝ: vt d̓r. iij. de aĩa) designãꝛ bona
opera. Ideo Greg. Lucernas in manibus tenemus cũ
p bona opa proximis nr̃is lucis exempla monstramus.
Tertio pniam accelerare ⁊ non differre: sicut heu mul
ti faciunt. Ideo addit chr̃s. Uos similes hoĩbus expe.
do. suũ vt cũ pul. cõfestim apiant ei. Greg. Ad nuptias
dñs iuit qñ in celũ ascendens supernã sibi multitudinẽ
angeloꝝ nouus homo copulauit. Tunc aũt reuertitur
cum ad iudiciũ pperat. s. mortis. Pulsat ꝟo cũ iam per
egritudinis molestias mortẽ esse vicinã denũciat. Cui
confestim aperimus si hunc cũ amore suscipimus. s. pa-
rati p pniam. Ecce ǵ optima doctrina chr̃i: qꝛ qui vicia
cauet: ⁊ bonis opibus insudat: ac p verã pniam dei cha
ritatẽ requirit celeriter ⁊ pseuerat: talis bene vigilat
⁊ securus hinc exit. Sed heu multi differunt penitere
vsqꝫ ad extremũ. De quibus Aug. de pe. di. vij. in prin.
dicit sic. Siquis positus in vltima necessitate voluerit
accipere pniam: fateor nõ illi negamus qđ petit: sed nõ
presumimus ꝙ bene hinc exit: pniam dare possumus:
sed securitatẽ dare nõ possumus: nunquid dico damna
bitur: sed nec dico saluabiꝛ. Uis ǵ a dubio liberari age

Scd̃o exẽplificando

pniam dum sanus es ⁊c̃. Hec ille. Scd̃o in euangelio
hortaꝛ nos chr̃s ad p̃parandũ exẽplificando di. Illud
aũt scitote qm̃ si sciret paterfamilias qua hora fur veni
ret vigilaret vtiqꝫ ⁊ nõ sineret pfodi domũ suã. Per fu-
rem intelligiꝛ diabolus ẜm Hiero. qui si perfoderit do
mũ aĩe p consensum peccati furaꝛ oĩa bona gratuita. s.
vestimenta iusticie: auꝝ charitatis: argentũ mundicie.
Uel ẜm Gre. p furem intelligiꝛ mors que sicut fur in no
cte ignorãter venit cũ nõ putaꝛ. Aliqñ in prima vigilia:
hoc est in puericia. Aliquibus aũt venit in scd̃a vigilia
hoc est in iuuentute. Aliis in tertia: hoc est in senectute
Aliis in quarta: hoc est in decrepita etate vel extremo
mortis. Ideoqꝫ chr̃s Lu. xij. d̓t. Et si venerit in scd̃a vi-
gilia: ⁊ si in tertia vigilia venerit ⁊ ita inuenerit. s. vigi-

Questio

lantes ad sui custodiã: beati sunt serui illi. Sed quare
chr̃s ibi non ponit quartã vigiliã ꝙ tales essent beati?
Rñr ꝙ ad insinuandũ qꝛ pniam serotinam minus acce-
ptat. Uñ Alchuinus d̓t. Satis est alienus a fide qui ad
agendũ pniam tẽpus senectutis expectat: qꝛ timendũ

Tertio hortaꝛ pmittendo

est nedũ expectat misericordiã incidat in iudiciũ. Ter
tio hortaꝛ chr̃s premiũ pmittendo di. Quisputas est fi
delis seruus ⁊ prudens quẽ cõstituit dñs sup familiam
suam vt det illis cibũ in tpe. Beatus ille seruus quem
cum venerit dñs ⁊ inue. sic facientẽ. Amen dico vobis
super oĩa bona sua cõsti. eum. Lyra exponit ꝙ sicut ser
uus patrisfamilias sollicite regit domũ ⁊ familiã sibi cõ
missam non solum in presentia: sed etiã in absentia dñi ⁊
ille dñs p hoc eũ remunerat. Si aũt cõtraria facientẽ
⁊ suos disturbantẽ inuenit: illũ punit. Sic ad ppositũ
seruus iste est bonus prelatus vel bonus princeps aut
iudex vel etiã bonus simplex chr̃ianus qꝛ cuilibet man
dauit deus de proximo suo. Ecci. xvij. vt det cibũ in tẽ
pore. i. auxiliũ ferat in necessitatꝫ tpe. Taliter faciens
beatificabiꝛ oĩ bono in celo. Uñ etiã Lu. xij. promittit
di. Amen. i. fideliter dico vobis ꝙ p̃cinget se ⁊ faciet il-
los discumbere: ⁊ transiens ministrabit illis. i. prompte
⁊ sine retardatione chr̃s dñs ministrabit eis fruitionẽ
beatitudinis ppetue vbi habebiꝛ ineffabile conuiuium

Quarto morte improuisa cõminando

⁊ gaudium. Quarto hortatur chr̃s morte improuisa ⁊
damnatiõe cõminando: vñ cõcludit. Ideoqꝫ ⁊ vos esto
te parati: qꝛ qua hora nõ pu. fi. ho. ve. s. ad iudiciũ mor
tis. Et ponit exemplũ de malo seruo q̊ cogitat di. Mo-
ram facit dñs meus. ⁊ sic incipit pcutere seruos: mãdu

D

Octo pctã ppter q̃ deus hoĩes morte subitanea punit

care ⁊ bibere cũ ebriosis. Ueniet aũt dñs eius die qua
non sperat ⁊ puniet eũ. Sic chr̃s malos ⁊ impatos pu-
nit eternalr. D Queriꝛ hic. Qualia sunt pctã pro-
pter que deus pmittit hoĩem decipi ⁊ mori inopinata ⁊
subitanea morte? Rñr ꝙ recolligendo ex scripturis in
ueniunꝛ precipue octo pctã ppter que deus hoĩes sic
puniuit. Primo ppter superbiam ⁊ contemptũ sanctoꝝ
viroꝝ. sicut patet. iiij. Reg. j. de quinquagenariis am
bobus ⁊ viris. l. qui superbe iubebant Heliã descende
re ad regem quos ignis consumpsit de celo descendẽs
Similiter patet de pueris irridentibus Heliseũ quos
vrsi deuorauerũt. iiij. Reg. j. Scd̃o ppter auariciam ⁊
nimiũ amorẽ terrenoꝝ: vt patꝫ Lu. xij. de diuite volen
te ampliare horrea sua: cui dictũ est. Stulte hac nocte
repetent aĩam tuã. O quot vidimus sic periisse. Ter
tio ppter luxuriã ⁊ gulã: vt patet in sodomitis. Et vt d̓t
Hiero. tẽpore quo natus est chr̃s oẽs hmõi vicio. s. con
tra naturam laborantes subitanea morte sunt percussi.
Quarto ppter iram inueteratã ⁊ inuidiã ac seditionẽ
vt patꝫ Nume. xvj. de Dathan: chore: abyron quos ter
ra deglutiuit: qm̃ emulabantur ⁊ insurrexerunt contra
Moysen. Quinto ppter negligentiã in corripiendo su
os. patet de Heli. j. Reg. iiij. Sexto ppter irreueren-
tiam diuinoꝝ: vt patet de Oza qui tetigit arcam ⁊ mox
subita morte est percussus. ij. Reg. vj. quia vt aliqui di
cunt precedente nocte non se cõtinuerat ab vxore pro-
pria. Unde ⁊ nunc multi pcutiunꝛ a deo ppter irreue-
rentiam sacramenti eucharistie: precipue qui ante com
munionem vel post cito peccato luxurie inquinanꝛ. Se
ptimo ppter obstinationem in mortali quocunqꝫ pctõ si
cut ptꝫ de pharaone ⁊ egyptiis ĩ mari submersis. Octa
uo ppter blasphemiã dei ⁊ sanctoꝝ: vt patet in Senna
cherib: cuiꝰ in exercitu pcussi sunt centũoctogintaqnqꝫ
milia ppter blasphemiã quam fecit Sennacherib Esa.
xxxvij. O ǵ peccatores ptimescite iudicia dei ⁊ agite

E

Questio

pniam. E Sed di. Nonne etiã iusti ⁊ fideles hoĩes
qñqꝫ repentina morte contingit mori? Rñr ꝙ q̃uis ⁊ iu
stis accidat: tñ scriptum est Sap̃. iiij. Iustus quacunqꝫ
morte preoccupatus fuerit in refrigerio erit. Aug. de
ciui. dei. Mala mors putanda non est quam bona vita
precesserit: neqꝫ em̃ fecit malã mortẽ nisi quod sequitur
mortem. Hec ille. Item Amb. de bono mortis d̓t. Oĩ
faria mors bona est iustis ad futura bona celestia pdu
cit. Et p contrariũ malis oĩfaria mors pessima. iuxta
illud ps̃. Mors pctõꝝ pessima: qꝛ ad eternã dãnationẽ
hos pducit. O ǵ hõ esto paratꝰ exẽplo scti huiꝰ ꝯfesso-
ris vt beatificeris.

F

De opatiõe diuini amoris in anima

F

Circa scd̃m de operatione diuini amoris queritur
qualiter diuinus amor in anima sanctificationes opera
tur? Ad quod rñr ẜm sanctos doct. ꝙ quadrupliciter.
Primo quidem absorbendo oẽm alienũ amorem. vnde
Berñ. Sicut serpens Moysi deuorauit oẽs serpen-
tes maleficoꝝ: sic amor diuinus absorbet oẽm alienum
amorem. s. mundanaꝝ cupiditatũ: carnaliũ voluptatũ:
viciorumqꝫ oĩm ⁊ propriaꝝ voluptatũ. Idem ostendit
Aug. dicens sic. Procedat spũssanctus in medium ⁊ di
cat amatori suo. Uis me frui? Uolo. Cõtemne q̊dcunqꝫ
terrenũ: contẽpsi. paꝝ fecisti. quid amplius? Contẽne
quodcunqꝫ delectat. contempsi. paꝝ fecisti. quid ampli
us? Contemne teipm̃. contempsi. multum fecisti: sic me
inuenisti. sic ire: sic amare: est ad deum peruenire. Hec
Aug. Ex quibus patet ꝙ amor dei verus nõ potest ha-
beri nisi homo despiciat oẽm malũ ⁊ viciosum amorem
Ideo etiã Chryẜ. ait. Uere non habet qđ amet sup ter
ram (. s. viciose delectando) qui bonũ celeste in verita-
te gustauit. Sicut em̃ qui preciosum gustauerit cibum
postmodum eidem esca vilior ingrata videꝛ. sic ⁊ qui se
mel dulcedinem chr̃i bene gustauerit: terrenoꝝ bonoꝝ
non multũ sentit saporẽ. Scd̃o exercitando ad virtuo-
sorum opeꝝ multiplicationem. Unde Greg. hom̃. xxxiij
d̓t. Amor dei non est ociosus: operaꝛ em̃ magna si est:
si vero operari renuit amor non est. Tertio illuminan-
do ad sui humilẽ recognitionẽ. Uñ Leo papa. Hec est
perfectoꝝ vera iusticia vt quanto sunt sanctiores tãto
sunt humiliores. Exemplũ videmus ꝙ in radijs solari-
bus per fenestram intrãtibus minimi puluisculi viden-
tur qui in vmbra nõ videnꝛ. Sic quanto sancti sunt ma
gis illuminati: tanto etiam minores culpas suas reco-
gnoscunt ⁊ humilianꝛ. Sed non sic pctõres. Quarto oĩ
bus etiã inimicis exhibendo veram dilectionẽ. Nã.

Joan.iiij.scribitur. Hoc mandatū habemus a deo vt q̄ diligit deum: diligat ⁊ fratrē suū. Siquis dix. quia diligo deū ⁊ fratrē suū odit: mendax est. Ideoq̄ʒ sancti dei pietate pleni nō minus ardenter orant pro aliis etiam inimicis q̄ʒ ꝓ seipsis. Sic ⁊ chr̄s dn̄s in cruce orauit ꝓ inimicis. G Sed queritur hic Que istaꝝ orationū est melior ⁊ deo acceptior: an.s. illa quam quis facit ꝓ se: an illa quam facit ꝓ aliis? Respondet Chryß. super Mat. dicens. Libenter audit deus qn̄ christianus non solum ꝓ se sed etiā ꝓ altero orat. pro se em̄ orare necessitatis est: pro altero aūt gratie: pro se orare rei necessitas cogit. pro altero aūt charitas fraternitatis arctat. Dulcior est aūt ante deū oratio nō quam necessitas rei transmittit: sed quam charitas fraternitatis cōmendat Hec ille. Hinc etiā Greg. ait. Ille coram deo suam orationem multū valere facit qui eam ꝓ suis inimicis fundit. Ad ꝓpositum. Iste sanctus confessor amore dei plenus oēm alienū amorē in se extinxit: multa virtutū opera exercuit: humillimus extitit. oībus charitatem exhibuit. Vn̄ ⁊ canitur de eo. Qui pius prudēs humilis pudicus sobrius castus fuit ⁊ quietus: vita dū presens vegetauit eius corporis arctus ⁊c̄. Ideo bene de eo d̾ in themate. Beatus ille seruus quē dn̄s inuenit sic facientem. O ḡ homo chr̄iane si vis sanctificari exerce te sic in charitate. His em̄ modis excludunt̾ oīa vicia: inserunt̾ ꝟtutes: ⁊ sanctificat̾ aīa.

G Questio de oratione

H Qō de retributiōe bonorū celestiū ⁊ q̄ sint illa

Circa tertiū de retributione boni celestis queritur qualia sunt illa bona. s. celestia sup quibus iuxta christi promissa constituet̾ sancta aīa. Ad hoc rn̄det scriptura Apoc̄. ij. figuratiue di. sic. Vincenti dabo māna absconditum. ⁊ calculū candidū: ⁊ in calculo nomen nouū scriptum quod nemo scit nisi qui accipit. Hec ibi. In quib⁹ significat̾. Primo bonū felicitatis aīe. cū d̾ Dabo manna abscōditum. Gustus em̄ manne erat quasi simile cū melle frixe. Simila aūt de terra ortū habet. mel de rore celesti ꝑ apes generat̾. Simila ḡ significat felicitatē in visione gloriose humanitatꝫ chr̄i. mel felicitatē in visione deitatis: q᷑ sctōꝝ beatitudo ⁊ oīe bonū in his cōsistit. Joan. xvij. Hec est vita eterna vt cognoscāt te verum deū ⁊ quē misisti iesum ⁊c̄. Scd̄o notat̾ bonū felicitatis corꝑis: cū d̾ Et dabo illi calculū candidū: q̇ ẜm aliā translationē d̾ carbunculus qui est lucidissimus: ⁊ sic significat corpus gloriosum dotatū quatuor dotib⁹. Nā Mat. xiij. Fulgebunt iusti sicut sol in regno patris eoꝝ. I Sed qm̄ possent hic quatuor questiones fieri. Primo em̄ posset q̇s interrogare sctōs vn̄ potuerūt ad tanta bona fore digni? Rn̄dent ꝙ ex liberalitate donationis chr̄i ꝓ meritis victorie: qua scti vicerūt mōm carnem ⁊ diabolū. ⁊ sic oē viciū: ideo d̾ vincenti dabo. Scd̄o posset quis interrogare sctōs: q̄ iure tanta bona possident: Rn̄dent ꝙ in iure filiatiōis: ideo d̾t. Et in calculo nomen nouū. i. noue generationis in chr̄o vt hō sit filius dei. Ad filios autem de iure spectat hereditas. Ro. viij. Si filii ⁊ heredes dei ⁊ coheredes chr̄i. Tertio posset quis interrogare. quō possit ꝓbari ꝙ scti habeant ius hereditatis in celo. Rn̄det eadē autoritas ꝙ per scriptū instrumentū qd̄ fecit deus: q᷑ ꝑ testamentū vetus ⁊ nouū repromisit deus fidelibus vitā eternam. ideo in autoritate addit̾: scriptū. Quarto deniq̄ʒ posset quis interrogare sctōs di. Enarrate nobis qualia ⁊ q̄n ta bona sint in gloria quam possidetis. Rn̄dent di. Hoc nemo scit nisi qui accipit. q. d. Vos mundani hoies non potestis intelligere q̄ntūcunq̄ʒ narrarem⁹. q᷑ transcendit oēm sensum ⁊ intellectū. j. Coꝝ. ij. Oculus nō vidit nec aurꝫ audiuit nec in cor ho. as. q̄ p̄pa. de⁹ di. se. Sed illi soli sciunt qui habent. O ḡ charissimi agamus gr̄as deo pro tantis bonis indicibilibus: ⁊ exemplo sanctoꝝ sic viuam⁹ vt ad ea ꝑueniam⁹. Qd̄ nobis dignet̾ p̄stare iesus dei fili⁹ q̇ cū p̄re ⁊ spūsctō viuit in se. se. Amen.

I Questio

De sctis Confessorib⁹ pōtificibus cōis Ser. ij.

A Si sciret paterfamilias qua hora fur veniret: vigilaret vtiq̄ʒ: ⁊ nō sineret ꝑfodi domū suam: Lu. xij. ⁊ in euangelio huius solēnitatis. A Scimus charissimi q᷑ consuetudo est hoim ꝙ quando quis habet in domo sua thesauꝝ repositū: ⁊ timet fures superuenire ad furandū diligenter vigilat. Similiter etiā qui versant̾ inter hostes vel ꝓpe eos castra habentes vigilant ne opprimant̾ ab hostibus: aut ne furtim subintrent castrū hostes. Sic spūaliter debemus ⁊ nos vigilare circa nostrā custodiā sicut vigilauerunt sancti cōfessores. Primo q᷑ thesauꝝ preciosissimū scʒ animā rōnalem habemus que tanti precii extimat̾ ꝙ sicut dicit Aug. ⁊ Bern̄. totus mūdus corporeus ad vnius aīe preciū equiparari non pōt: ⁊ hanc habemus in domo lutea. Job. iiij. Qui habitant domos luteas ⁊c̄. Ideo vigilare debemus ne furent̾ eā demones per peccata ad inferna. Scd̄o q̇q̄ʒ q᷑ versamur inter hostes scʒ mōm: carnē ⁊ diabolū: ideo debem⁹ vigilare castrū nostrū. i. corpus ⁊ aīam ne occupent̾ ꝑ pctm̄ a demonibus. Bern̄. Vigilandum est oīno: q᷑ latrones ⁊ hostes multi obsidēt iter nostrū ⁊ castrū. Propterea chr̄s dn̄s hortatur nos Mar. xiij. Videte vigilate ⁊ orate: nescitꝫ em̄ qn̄ tp̄s sit. Et etiā in premisso themate ꝑ exemplum patrisfamilias. Sic vigilauit iste sctūs ⁊ alii scti cōfessores. Ideo de eis hec verba canunt̾. In quibus verbis cōmendat̾ ⁊ in exemplū nobis ꝓponit̾ is sctūs cōfessor precipue de tribus.

- Primo de sollicita custodia. hoc in exemplo patrisfamilias.
- Scd̄o de oportuna vigilantia: ibi: vigilaret vtiq̄ʒ
- Tertio de saluifica ꝓuidentia. s. suoꝝ: q᷑ nō sinūt perfodi domū. B

B Qō de custodia anime

Circa primū principale. s. de custodia anīe questio occurrit quare scti dei ⁊ eoꝝ exemplo fideles debeāt studiosissime custodire aīam. Ad qd̄ plures rōnes assignant̾. Prima ratio ex parte ipsius aīe. q᷑ ip̄a est p̄ciosissima ad imaginem dei facta. Gen̄. iij. ⁊ ideo eius periculū cauendū est sup oīa preciosa mundi huius. Vn̄ saluator Mat. xvj. Quid ꝓdest hoi si vniuersum mōm lucret̾: anime vero sue detrimentū patiat̾: aut quā dabit homo cōmutationem ꝓ aīa sua. q. d. nullā potest dare. Ad id exemplū videmus ꝙ cera q̄uis de se sit in parua quantitate modici valoris: tn̄ si eidē impressa est imago regis in sigillo ꝓ instrumento donationis vnius magni regni aut ꝓuincie: talis cera parua multū preciosa efficitur. Sic aīa nostra que licʒ sit creata ex nihilo: tn̄ est valde preciosa in eo ꝙ habet impressam imaginē eterni regis ꝓ donatiōe vel collatiōe eterni regni celestis. Certe stultissimus est qui tale sigillū regiū q̇ posset obtinere tale regnū destrueret vel non sollicite conseruaret ne deperiret: ⁊ sic regnū illud non posset ꝯsequi: eo ꝙ aptū instrumentū non haberet. Sic in ꝓposito. Hinc Eccī. x. Fili in mansuetudine serua aīam tuam. ⁊ da illi honorem ẜm meritū suum. Sed heu peccatores q̄ʒ multi hec non curāt: sed dei imaginē in se corrumpunt ⁊ maculant: de quibus Rom̄. j. Mutauerunt gloriam incorruptibilis dei in similitudinē imaginis corruptibilis hominis ⁊ volucrū ⁊ serpentū ⁊ quadrupedū. Spūaliter imago hoīs est vana gloria que videt̾ pulchra. sed cito euanescit vt fumus. Itē imago volucrum est superbia cordis que super alios volare vult. ⁊ duas alas habet quibus volat in infernum. s. sui pre aliis extimationem ⁊ proximi despectionē Item imago serpentis est auaricia. Quia Gen̄. iij. dicit̾ serpēti. Terrā comedes. Sic auarus semꝑ terram. i. auꝝ: argentū: ⁊ talia terrena cogitat ⁊ concupiscit: ⁊ sic repit in infernum. Item imago quadrupedū est luxuria: que quatuor pedibus currit in infernū. Vnus est lasciuus aspectus. Scd̄s delectationis consensus. Tertius illicitus tactus. s. osculū: amplexus ⁊ hmōi. Quartus libidinis actus. O tu christiane caue tue anime ab istis. Secunda ratio ex parte pugne continue quia anima nostra continuā habet impugnationem ab hostibus spūalibus ⁊ ideo sollicite est custodienda. Amb. in ser. Quid est totius vite nostre decursus nisi quidam cum vigili hoste cōflictus. Milicia nanq̄ʒ est vita hoīs super terram. Job. vij. Proinde saluator in euangelio vbi s̄. dicit. Hoc aūt scitote qm̄ si sciret paterfamilias qua hora fur veniret: vigilaret vtiq̄ʒ scʒ ad sui custodiam: ⁊ non sineret perfodi domū suam:

ideoq̧ ꝛ vos estote parati quia qua hora non putatis filius hominis veniet ℂ Sed queriẜ hic. Qui sunt isti fures ꝛ latrones contra quos hortatur chr̃s vt vigilanter nos custodiamus. Ad quod respondeẜ ꝙ multiplices fures ꝛ latrones sunt qui nunq̃ dormiunt: sed cõtinue vigilãt ad depredandum ꝛ furandum salutẽ anime nostre.

De furib⁹ cõtra q̃s hortatur nos chr̃s vigilare

Primus fur appetit⁹ sensualis

Primus est sensualis vel carnalis appetitus qui sub specie necessitatis fraudulẽter furatur carnis ꝛ anime mũdiciam. Nam quando esurit: sitit aut debilitatur desiderat refici: cum iam refectus fuerit in libidinem perducit. Unde Hiero. Uenter vino estuans cito in libidinem spumat. Hinc ꝛ Bern̄. dicit. Gestãtes inimicum nostrum corpus circumferimus laqueum nostrum: quia caro concupiscit aduersus spiritum. Proinde Ecclesiastes. xij. Ne credas inimico tuo in eternum id est carni: sicut em̄ eramentum eruginat nequitia illius quia sicut ex sui corruptiõe eruginat es: sic caro ex se prona est in malum.

D *Questio*

D Sed qualiter contra istũ furem custodia est adhibenda: docet Diony. in ep̄la ad Demophilum di. Ratio debet prouidere vt presit sensualitati sicut dominus seruo: vt imperio subdat in om̄ibus: ꝛ sicut magister discipulo ip̄m castigando ꝛ ad seruitium dei redigendo: ꝛ sicut miles equum ip̄m perurgendo. Unde patet ꝙ contra istum furem debemus vigilare per strenuitatem castigationis.

Scd̄s latro mundus

Secundus fur ꝛ latro est mundus ꝛ eius prosperitatis successus qui blandiendo furatur a nobis dei amiciciam: quia vt scribitur Jac. iiij. Qui vult esse amicus huius mundi: inimicus cõstituitur deo. Aug. ad Didascol. Mundus de quanto blandior tanto periculosior. Sed iste latro fugatur vigilando per contemptum. Amb. de fuga seculi Qui saluus esse desiderat: super mundũ ascendat. s. cõtemnendo inferiora. Sicut em̄ mare seculi obruit hominem nisi ascendat nauem: sic amor mundi absorbet in infernum nisi quis ascendat in nauẽ crucis chr̄i per amorem.

Tertius diabolus

Tertius est diabolus. De quo Bern̄. dicit. Sicut non dormit neq̧ dormitat qui custodit israel: ita nõ dormit neq̧ dormitat qui impugnat israel. Etenim solent fures in furãdo rapere preciosa ꝛ dimittere vilia. Sic diabolus non curat rapere nostram rem temporalem: sed vt super om̄ia feriat charitatem: ꝛ sic rapiat animã preciosissimã: vt testatur Grego. in homel. Sed contra hunc nobis vigilandum est per fortem resistentiam suggestionum illius. Jaco. iiij. Resistite diabolo ꝛ fugiet a vobis. Hieron̄. Debilis est hostis antiquus: non potest vincere nisi volentem.

Quartus latro mors

Quartus fur ꝛ latro est mors: q̃ nunq̃ dormitat: sed semper super nos vigilat. Quia vt Augustinus ait: Uita nostra nil aliud est q̃z quidam cursus ad mortem in quo nec ad momentũ quis sistere potest. sed siue comedat siue dormiat: siue aliud quid faciat homo semper equa lance ad mortem festinat. Etq̧ mors (nobis ignorantibus horã) adueniet ꝛ rapiet animam: ideo fur dicit. j. Thes. v. Dies dn̄i sicut fur in nocte veniet. i. occulte. Iste q̧ fur festinat nobis furari vitam ꝛ meritum quod possemus in vita acquirere. Sed contra hũc nobis est vigilandum per tempestiuam penitentiam ꝛ vitam bonam. Quia vt Aug. de disciplina christiana dicit: Non potest male mori qui bene vixerit O q̧ homo attende tibi ab istis furibus ꝛ latronibus ꝛ disce custodire animã.

E *Questio*

E Tertia ratio: quare anima est sollicite custodienda ex parte mortẜ incerte quã saluator ipse ponit Mar. xiij. dicens: Uigilate ergo nescitis em̄ quando dn̄s veniat. s. ad iudicium mortis: sero: an media nocte: an gallicãtu: an mane: ne cum repente venerit inueniat vos dormiẽtes. Scimus quippe ꝙ nox habet quatuor vigilias: vt notatur Mar. iiij. Prima vocatur conticiniũ. s. que est in principio noctis. Secunda vocaẜ intempestiuũ q̃ est in medio noctis. Tertia vocatur galliciniũ que est post mediũ noctis. Quarta vocatur antelucanum que est circa auroram. Sp̄ualiter exponit Gre. moralizando ꝙ prima vigilia est puericie custodia. Secunda iuuentutis. Tertia status virilis. Quarta senectutis: quia in quolibet statu aliqui moriuntur. Ideo fideles hortatur chr̃s vt semper sint vigiles ad custodiã aie ꝛ parati mori: quia Cyprianus de pe. di. vij. §. vl. dicit: Non est dignus in morte accipere solatium qui se non cogitauit moriturum. s. cum debita preparatione. Sen̄. Ante senectutem cogitaui vt bene viuerem: quatin⁹ in senectute bene morerer. Idem Nemo venientem mortem hilaris excipit nisi qui se ad illam preparauit. Sed heu q̃z multi imparati sunt ꝛ pereunt. Quarta ratio ex parte finalis perpetue iacture: quia si animã nõ custodieris: ipsa amissa: om̄ia simul amittes. s. mundum ꝛ mundi bona. j. ad Tim. vj. Nil intulimus in hũc mundum: haud dubium quia nec auferre possumus. Item carnem ꝛ om̄ia eius delectamenta ꝛ om̄a membra: caput manus pedes ꝛc̃. regnum etiam celorum: merita christi: ꝛ om̄ia gratuita opera ac meritoria que a principio fecisti. Unde Ber. O miserabiles miseri quos huius seculi fallacie seducunt vt in bonis dies ducant: ꝛ in puncto ad inferna descendant: vbi nõ solum in anima: sed ꝛ corpore simul: non vno aut decem nec mille annis crucientur: sed sine fine seculorum. O christiane time.

F *De vigilātia oportuna q̄ tuor cōditiões*

F ℂ Circa secundum de vigilantia oportuna queritur Qualiter oportet ꝛ necesse sit seruum dei exemplo scz sanctorum confessorum vigilare vt impleat saluatoris nostri mandatum quo dicit: quod vobis dico om̄ibus dico vigilate Mar. xiij. ꝛ in euangelio de confessoribus legitur. Ad quod respondetur ex dictis Aug. lib. solil. aliorumq̧. vbi dicit sic. Uigilanti opus est vt oculos habeat ꝛ vt videat: ꝛ vt non dormiat sed aspiciat. Ex quibus colligitur ꝙ ad debite vigilandum quod dominus Jesus mandauit quatuor conditiões requiruntur vel regule.

Prima conditio

Prima regula dicit oculate conditionis: vt oculos habeat. s. in anima. Oculi anime sunt sani si. s. fidẽ habeat veram ꝛ intentionem rectam. Unde Lu. xj. ca. Lucerna corporis tui est oculus tuus. Si oculus tuus simplex fuerit id est sine plica dolositatis ꝛ falsitatis: totum corpus tuum. i. tota congeries operum tuorum: lucidum erit id est meritorium vite eterne. Sine istis oculis duobus. s. fidei vere ꝛ intentionis recte homo non vigilat in spiritu sed in tenebris dormit. Unde dicit beatus Augustinus. Errat qui veritatẽ se cognoscere putat si nequiter adhuc viuat: vnde talis deum videre nõ meretur.

Scd̄a clare visionis

Secunda regula dicit clare visionis. Ideo dicit August. vbi supra: vt videat: quia ad vigilandum non sufficit oculos habere sed etiam requiritur vt videat. Spiritualiter ergo vigilat qui ꝯsiderat ea que sunt salutis. s. precepta dei obseruãdo: opera charitatis exercendo: celestia meditando ꝛ requirendo: ꝛ in illis toto animo conuersando. Nimirum sunt aliqui christiani quorum tota animi cõuersatio est in inferno: vt illorum qui continue versantur in peccato ac obliuiscuntur de deo ꝛ salute de quibus dicit Ps̄. Conuertantur peccatores in infernum: om̄es gentes qui obliuiscuntur deũ. Alii sunt quorum tota conuersatio est in mundo. s. illorum qui terrena desiderãt. Unde Joan. iij. Qui de terra est de terra loquitur. Sanctorum autem conuersatio ꝛ totius intentiõis vigilantia est in celo tam in vita q̃z in morte: iuxta illud Apostoli Phil. iij. Nostra cõuersatio in celis est. Unde legitur de sancto Martino: similiter ꝛ de sancto Francisco ꝙ dum morerenẜ petierunt fratres vt illos in terra iacere ꝑmitterẽt supinos quatinus respicere possent celũ ꝛ deũ in celo quẽ toto corde desiderabant ꝛ sic decederent.

Tertio cautę obseruationis

Tertia regula caute obseruationis vt. s. non dormiat: sed vigilanter hostẽ obseruet: insidias cauendo per exercitationẽ ac virtutum aggregationem viteq̧ emendationem ne improuise dormienti irruat. Dormit quippe qui in peccatis iacet: expergiscitur qui ad p̄niam ꝛ bona opera exurgit. Unde ap̄lus Rom. xiij. Hora est nos de somno surgere. Eph̄. v. Surge qui dormis ꝛ exurge a mortuis ꝛ illuminabit te chr̃s. Chrys. sup Mat. ponit exempla di. Uiator libenter interrogat de hospicio. Mercenarius frequenter de anno qñ compleaẜ. ꝛ agricola t̄pa messis libenter expectat. Mulier pregnans sp̄ de decimo mẽse cogitat. s. q2 tũc part⁹ erit extra periculũ ꝛ dolorẽ. Sic

Quarta cre berrime cir= cũſpectiõis.

ſerui dei libenter de fine vite requirunt ⁊ cogitant ſe pre parãdo. Quarta regula creberrime circũſpectionis Ideo vt Augu. vt videat inq̃t ⁊ aſpiciat. Si ergo fidel' ania debet vigilare vt crebro aſpiciat ſuam cõſcientiã: ⁊ extergat atq; aſpiciat chřm venturũ. Pſ. Reſpice in faciẽ chři tui. Nimirũ chřs dñs in incarnatione ⁊ nati= uitate habuit faciẽ candidã quã debꝫ fidelis ania aſpi cere ad imitandũ in caſtitate. Itẽ habuit faciẽ rubrica tam ſanguine in paſſione: quã debet aſpicere per com= paſſionem. Habet glioſam faciem in celo: ⁊ hanc habe= bit in iudicio: quã debꝫ anima aſpicere: quõ ſcꝫ ad eius gliam pueniat. Et ſic bene vigilat hõ cũ hec p̃miſſa ob= ſeruat. Sic fecit iſte ſanctus. ergo ⁊c. G

G Utrũ ſancti ĩ celo habẽt curam de no bis in terra cõſtitutis.

¶ Circa tertiũ de puidentia ſaluifica: qua ſancti ſuis deuotis ſuffraganť ipoꝝ merita inuocãtibus. Querit̃. vtrũ ſancti dei in celo habeant curã ⁊ puidentiã de no bis in terra cõſtitutis: vt puenire valeamus ad gliam eterne ſalutis. Rõ. q: cum ipi in nullo indigeant de no= bis: quare debẽt curare de nobis pro ſuffragio. Reſpõ= detur Bonauen̄. in. iiij. ꝙ ſancti marie curant puidere noſtre ſaluti: ⁊ orant in celo p nobis triplici rõne. Prio pter nr̃am neceſſitatẽ. quia ſciũt ꝙ indigem⁹ p eos ele uari in nr̃is neceſſitatib⁹ quas patimur innũerabiles. Sunt eñ diuina pietate pleni. ⁊ ideo diligẽter cõſtitu= tis in neceſſitatibus ſubuenire cupiunt. Secũdo pter dei voluntatẽ quã ſciunt ⁊ in oñibus implẽt. Et q: de⁹ vult: vt. ſ. mẽbra ſpũalia iuuent ſe mutuo. ideo pro deo iuuãt nos. Tertio pter charitatẽ quã habẽt erga nos Tum ex lege diuina quã pcipit vnicuiq; primũ dilige re. Tum ex ppinquitate. quia ſunt frẽs noſtri experti noſtre fragilitatis. Ideoq; Hieron̄. ad Uigilañ. vt. Si apľi ⁊ martyres aliiq; ſancti adhuc ĩ corpe cõſtituti ora bant pro aliis: etiã inimicis: quãto magis poſt coronas: victorias: ⁊ triũphos. quia charitas in eis p btitudinẽ celeſtem nõ eſt iminuta: ſed aucta. qm̃ vt Augu. in Pro ſpero dicit. Dilectio dei et pximi eſt ppria ac ſpecialis btus ſanctoꝝ. Et ad id extra de regu. ca. licet. H

H Unde notandũ: ꝙ ſunt aliq̃ pctã que etiã in alio ſeculo clamant ad deum pro iuſticia: vt ſunt peccata clamãtia quatuor. ſ. vox oppreſſoꝝ: vox ſodomoꝝ: vox ſanguinis: merces detenta laboꝝ. Suo modo per cõtrariũ opera ſanctoꝝ ⁊ merita clamãt ad deũ pro intercedẽdo ad cõ ſequendã miſcdiam: pcipue cum ſanctoꝝ patrocinia de uote inuocam⁹. Iuxta illud Heb. xij. Acceſſiſtis ad ſan guinis aſperſionẽ melius loquentẽ q̃ Abel. Acceſſiſtis ad Sion montem ⁊ ciuitatẽ dei viuentis Hieruſalẽ ce= leſtem ⁊ multoꝝ milium angeloꝝ. Ex qbus pro finali documento accipiamus ꝙ ſancti per ſua merita ſolicite puident ⁊ ſuffraganť nobis: cum eoꝝ patrocinia inuo= camus multiplici bono: ⁊ quãto plures inuocam⁹: tanto amplius. Primũ bonũ eſt a peccatis reuocatio. Eccľs. iiij. Ue ſoli. i. amicitiã cum aliquo ſancto non habenti. quia cum ceciderit non habet ſubleuantẽ ſe. Melius eſt duos eſſe: id eſt amicũ habere. ſi ceciderit vnus: ful= cietur ab altero. Secundũ eſt demonũ ⁊ tentationũ for tior reſiſtẽtia ⁊ ſupatio. Eccľs. iiij. Si quiſpiã preualue rit contra vnum: duo reſiſtent ei. Lyra. quia amicus iu uatur ab amico: non ſolum in tribulatiõe mũdi: ſed etiã in tentationibus diaboli. Tertiũ diuini amoris arden= tior inflãmatio. Unde ſcribit̃ ibidẽ. Et ſi dormierint duo fouebũt mutuo. Lyra. per hoc deſignať q̃tatio in vna dilectione. ideo ſubdit̃. Unus quomõ fiet: ſcꝫ charitate funiculus triplex difficile rumpit̃. Lyra. i. quanto plu= res ⁊ bonos habes amicos ſtatus tuus meliorať. Hec ibi. Quartũ eſt oronũ oĩm facilior exauditio. Auguſti. Immẽſa dei pietas ſanctoꝝ merita noſtra vult eſſe ſuf= fragia. ſ. ad exaudiẽdũ in oñi neceſſitate. O ergo cha riſſimi accedamus ad ſanctos ⁊ eos inuocemus: preci= pue iſtum cuius hodie feſtum agimus: vt per eius me= rita dent̃ nobis p̃dicta bona ⁊ vita eterna. Amen.

Sãcti ſuffra gant̃ nobis multipliciť.

¶ De ſanctis cõfeſſoribus docto= ribus cõis Sermo. j.

Te deum laudo: quia ſa= pientiã ⁊ fortitudinẽ dediſti mihi. Daniel. ij. ⁊ ad laudem et gliam huius ſolẽnitatis. A Hec ver ba optime poteſt dicere ſancta eccleſia laudando deuꝫ pro illuminatione ſua per ſanctos doctores: ⁊ pro ſtabi= litate ſua: in fide vera contra omnes impugnationes diaboli. Nam diabol⁹ triplici conamine vľ certamie ni ſus eſt fidem expugnare catholicã. Primo per potẽtiã tyrannoꝝ cõtra quã miſericors deus miſit apoſtolos et martyres qui eos ſuparent per patientiã. Secundo p ſapientiã philoſophoꝝ ⁊ falſam doctrinã hereticoꝝ: ac vitam ſimulatã maloꝝ chriſtianoꝝ. Contra quos miſe= ricors deus miſit ſanctos confeſſores ⁊ diuerſos docto res ac ordines religioſorũ pro illũinatione eccleſie per eorũ predicationẽ ⁊ doctrinã: ac ſanctã vitam vt illi cõ= fundant̃ ⁊ cõfutarent̃ in ſua ſapientia falſa. Unde chřs dixerat Luc. xxj. Ego dabo vobis os et ſapiam: cui nõ poſſunt reſiſtere ⁊ cõtradicere oñes aduerſarij veſtri. Tertio per apparentiã falſoꝝ miraculoꝝ q̃ precipue erit tempe antichři: ⁊ nunc mittet Enoch ⁊ Heliam cũ miraculis veriſſimis ad cõfutandũ. vt ſcribit̃ Apoc. xj. Quia ergo miſericorditer deus per doctores ſubuenit eccleſie: poteſt dicere. Te deũ laudo: quia ſapiam ⁊ for titudinem dediſti mihi. Item hec ꝟba optime poteſt di cere etiã iſte ſctũs doctor cuius hodie feſtum agimus. quia ei deus dedit ſapientiã: dedit etiã fortitudinẽ con tra oñia tentamẽta mũdi: carnis: ⁊ diaboli vt vinceret pro quibus nũc gaudens in celo poteſt dicere. Te deũ laudo. quia ſapiam ⁊ fortitudinẽ. ⁊c. In qbus ꝟbis iſte ſctũs cõmendať de tribus de quibus laudat deũ ẜm ꝙ hec tria dona a deo accepit ⁊ grãs agit. A

¶ Primo de dono vere ſapientie: ibi. Sapientiã de diſti mihi.

¶ Secundo de dono firme pſeuerantie: ibi. Et forti tudinem.

¶ Tertio de dono eterne glie: ibi. Dediſti mihi: ſcꝫ ad conſequendã gliam. B

B ¶ Circa primũ de dono vere ſapientie aliquas q̃ſtio= nes ptractemus pro edificatione populi.

¶ Prima queſtio de eius quiditate

¶ Secunda de eius varietate

¶ Tertia de eius pcioſitate

¶ Prima queſtio. quid ſit ipa vera ſapiẽtia de qua ſan cti cõmendant̃ in ſcriptura? Ad quod reſpondet̃ ꝙ vt ait Auguſti. xiiij. de trinitate philoſophi ſic eam diffini erunt. Sapientia eſt diuinarũ humanarũq; rerum co= gnitio ſtudio bene viuendi ordinata vel coniuncta. Ex qua diffinitiõe colligit̃. qualis homo poſſit dici vere ſa= piens. quia Primo ille qui cognoſcit deum per verã fi= dem. Unde Auguſti. in medit. Abſq; te domine ſape eſt deſipere. te vero noſſe eſt pfecte ſcire. Secũdo ille di= citur vere ſapiẽs qui ſe ⁊ ſuam ſalutem querere nouit. ideo dicit̃. humanarũq; rerum co gnitio. Unde glo. ſup pſ. cxviij. vt. Prius corrigẽda eſt vita. Nam initiũ ſapi entie timor dñi. Deinde ſic q̃renda eſt ſapiẽtia. ſ. in qua conſiſtit ſalus vera. Auguſti. lib. ſolilo. Ora q̃ breuius potes: nouerim te (domine) nouerim me. Tertio ille dicit̃ vere ſapiens qui cognoſcẽs deum ⁊ ſe: bene viuit. Unde addit̃. ſtudio bene viuẽdi ordinata. Unde Bern̄. ſuper Cant. ſermo. j. Non aliud eſt vera ⁊ cõſũmata ſa= pientia q̃ declinare a malo: ⁊ facere bonum. Hec ille. Talis quippe ſapientia multũ cõmendať. Sap. vij. In finitus inquit theſaurus eſt homĩbus ſapiẽtia: quo qui vſi ſunt par. f. ſ. amici dei. Sed per contrariũ oñes qui tali ſapientia carent ſtulti reputant̃. vt ſunt oñes infi= deles: oñeſq; impenitẽtes et pctõres etiam chriſtiani. Unde Augu. de vita beata. Si non vis euitare mortẽ: id eſt pctm̃ cũ vitare poſſes: manifeſta ſtulticia eſt. Nã quid ſtultius q̃ currere ad infernũ: ſicut ſtultus freneti cus currit ad ſe perimendũ. Prouerb. j. Stulti ea que ſunt ſibi noxia cupient: id eſt delectabilia pctõꝝ. C

queſtio que ſit ꝟa ſapia.

C Secũda queſtio. In quibus conſiſtit vera ſapientia. Reſpondet Bern̄. libro origi. dicens. Sapiẽtia quedã eſt cordis: q̃dã oris: ⁊ quedã opis. Sapiẽtia cordis con ſiſtit in penitudine. i. pnia pctõꝝ pteritoꝝ. in cõtemptu mundanoꝝ delectabiliũ: in deſiderio eternoꝝ premio= rum. Item ſapientia oris eſt. ſi ſit in ore confeſſio pro=

In qbus cõ ſiſtit vera ſa pientia.

Signa stultitie et sapientie.

prie iniqtatis: gratiarū actio: et vox laudis: et sermo edificationis. Denique sapiētia opis est si cōuersaris continēter: patiēter: et obedienter. Hec Bern. Ad hec canit de cōfessoribus ecclia illud ps. xxxvi. in introitu misse di. Os iusti meditabit sapiam: et lingua eius loquet iudicium: lex dei in corde ipius: et non supplantabunt gressus eius. In qbus vbis ponunt qttuor cōmendationes iusti et sapiētis homis. Prima cū dicit. Os iusti meditabit sapiam. Ibi ꝫm doct. os iusti accipit pro cordis concordātia. qr in hoie iusto os et cor per oia cōcordant. qr ergo iustus homo vitatē sectat in corde et ore: non sicut mēdaces vel deceptores q alud gerūt corde ꝙ pferūt ore. Ideo dicit ꝙ iustus ore meditat sapiam. i. occupatur circa salutifera et diuina corde meditāda: et ore loqnda. Scda ꝯmendatio iusti et sapiētis in hoc ponit. ꝙ lingua eius loquet iudiciū. i. vba iudicij futuri sepe recogitat et loquit: et ob hoc vba sua iudicio rōnis ponderat ne peccet: sciens ꝙ rōnem redditurus est in iudicio de oi vbo et cogitatu ocioso. Mat. xij. Sicut in exēplo legimus. ꝙ sic faciebat btūs Hieroñ. qui dixit. Siue comedam siue bibā siue aliqd faciā: semp videt in auribus meis resonare illa tuba terribilis. Surgite mortui: venite ad iudiciū. Tertia cōmendatio de hoc ꝙ lex dei in corde ipius. s. per recogitationē quō illa per oīa ipleat. Quarta ponit de hoc ꝙ nō supplantabunt gressus eius.

Quatuor cōmēdationes sapiētis hominis.

D Ubi aduertendū. ꝙ spūalis gressus supplantat: id est decipit a diabolo pluribus mōis a qbus cauet se iustus et sapiēs homo diligenter. Primo quando homo multū laborat pro tempalibus: et nil facit vel modicū p salute aie. Talis in morte sua inuenit se deceptū et errasse. Sap. v. Errauimus a via vitatis: et iusticie lumē non illuxit nobis. Quid pfuit nobis supbia: aut diuitiarum et c. Scdo quādo homo multa bona facit: sed in peccato mortali q mortua inueniunt et supplantata. Apoc. iij. Nomē habes ꝙ viuas et mortuus es. Tertio quādo post multa bona opa viua ꝯuertit se homo ad peccādū: et sic oīa perdit. Ezechie. xviij. Si auerterit se iustus a iusticia sua et fecerit iniqtatem: oēs iu. quas fe. non recor. Quarto quādo quis post multa bona circa finem vite vel in morte cadit a gr̄a dei. et sic morit. ps. Mors pctōꝝ pessima. Nam Geñ. iij. dicit de diabolo. Tu insidiaberis calcaneo eius. i. vite termino hois. Ad ppositum. Hic sctūs habuit sapiam cordis: oris: et operis per oīa perfecta. ideo de eo bene dicit. Os iusti et c.

D Spiritualis gressus hois supplantat.

E Tertia questio. Utrum donum sapientie sit p̄ciosissimū et magis ꝙ charitatis donū? Ratio q̄stionis. quia Sap. vij. scribit. ꝙ sapiētia oīm bonoꝝ mater est: et oē aurū in cōparatione illius arena exigua est. Et iterū. Infinitus eī thesaurus est hoibus. Et infra. Neminē eī diligit deus: nisi q cum sapiētia habitat. est eī p̄ciosior sale et regnis et sedibus. Ex qbus videt ꝙ oīa dona p̄cellit etiam charitatis. Sed in contrariū est dictū Augu. quod allegat a magro lib. j. dist. vij. q. s. in diuinis donis nil maius est charitate. Est eī excellentissimū donum qd solum diuidit inter filios regni et filios perditionis. Hec Augusti. xv. de trini. Uidet ergo ꝙ sapiētia inferior sit charitate. Respōdet ꝫm Bonauē. sup. j. dist. xvij. inter q̄stiones circa lrām. ꝙ tenendū est inter dona diuina esse maximū donū charitatis. vt dicit Augu. supra qr charitas plus habet in se de rōne bonitatis: siue de ipa bonitate ꝙ dona alia loquēdo p̄cise. i. sepando sapientiā a charitate. Unde Ambro. lib. de sapiētia dicit. Friget sapiētia sine gratia: que idem est qd charitas ꝫm Scotū. subdit Bonauē. Quedā eī sunt inquit dona que sunt sine charitate. vt fortitudo: pietas: sciētia: itellectus et c. Et certū est ista dona minora esse charitate. Quedā autē sunt dona q p̄supponūt charitatē: sicut donū sapiētie. Charitas eī est que dat sensum gustui: vt sapiant ei bona eterna. Ideo Berñ. sup ps. Dixit insipiēs et c. ait. Initiū sapiētie timor dñi. cōsūmatio aūt est amor. media vo spes sibi vendicat. Hec Berñ. Cōcludit ergo Bonaueñ. ꝙ sapia p se. i. sine charitate minus bona est: sed put icludit in se charitatē. sic de ea accipiēda sunt ea q scribunt Sap. vij. vt dictū est supra in obiectione. Et sic illa soluunt. ꝙ sapia charitati coniuncta infinitus thesaurus est homibus. et neminē diligit deus: nisi qui cū sapiētia habitat. s. cōiuncta charitati. Exemplū de Salomone sapiētissimo: q postꝙ cecidit a charitate p amorē mulieꝝ dānatus est. vt tenet coiter a doct. Et sic ptz. Unde exēplo huius scti doctoris homo elige tibi sapiam cum charitate.

E Questio: an donū sapientie sit p̄ciosissimū.

F ¶ Circa scdm de pseuerātia sapiētie querit. Qualibus signis cognoscit qs in vera sapientia pmanere: nec ad stulticiā declinare. Hoc qppe scire chr̄iano est vtile ne labat: quia nunirū sunt Primo qdam chr̄iani qui toto tempe vite in stulticia pmanent brutali carnis desideria sectando. Contra quos ps. Nolite fieri sicut equus et mulus qbus non est intellectus: in chamo et freno maxillas eoꝝ. i. appetitū sensualiū: cōstringe: q non approximant: obediēdo. Nam multa flagella pctōris. s. impenitentis. Scdo sunt alij partim sapienter et rōnabiliter: ptim stulte viuentes. vt hi qui bona faciētes: vicia quoque facere non desistunt. Contra quod Deut. xxij. precipit in figura. Non seres vineā tuam altero semine. i. in cultu boni operis non seres malicie semen: quod est pctm. Sequit. Non arabis in boue simul et asino. Ubi Lyra et Franci. may. ac comuniter docto. intelligunt phibitum esse sapientē et sapientie opera: simul cum stulto et eius opibus copulari vel cōiungi. Nam bos pter maturum incessum sapientiā significat mature in actibus pcedentem: sed asinus significat stolidū. Tertio sunt alij qui licet multū sapiētes fuerint: tamē decederūt ad maximā stulticiā. vt fuit Sanson: Salomon corrupti amore mulierū. Item Aristot. Alexāder magnus: Athila. et multi huiusmōi. Item inter sctōs etiam ptz de Nicolao aduena Antioch. Act. vj. et Apocal. ij. Item de Juda qui christū tradidit. Propterea aduertamus signa sapientie. et per cōtrariū signa stulticie. vt ista respuētes et discernentes illa eligamus. Ubi aduertendū ꝫm Franciscum may. plurima huiusmodi signa in sermone de docto. assignant: e quibus aliqua accipiamus. Primum signū est animi fixum ppositū in constantia. hoc quippe est in bono signū sapiētie: si hō in pposito scto est cōstans et stabilis. qr ppositū sapiētis firmat a recta rōne. regula aūt recte rōnis nō est de facili mutabilis. Ideoque qn aliqs videmus multū instabiles statim arguimus esse stultos. sicut illos qui quotidie mutant opinionē nō dicimus scientes: nec in scientia firmos. Hinc Eccli. xxij. Homo sensatus in sapiētia manet sicut sol. s. qui lumen non mutat. Nam stultus vt luna mutat. Et ptz de vagabundis qui stulti reputant merito pter crebram mutationem. Secundū est boni operis intentio recta. Sicut eī stultus est qui aurū dat pro luto. sic qui bona facit p laude humana: et non pter deum. Hugo de arca lib. iiij. Qui sapientiā et eius opera pro hūana laude quesierit: similis est Jude pditori qui chr̄m pro terrenis vendidit. Uñ hypocrite dicunt stulti a chr̄o. vt habet Luce. xj. Pharisei stulti qd deforis est mūdatis intus pleni iniqtate. Reuera stulti sunt oēs vane gloriosi: qr magno labore quo exudant acquirūt inferni penas. quo facto bona intentione possent acquirere celeste premiū. Item quia tales insequunt vmbrā que fugit se insequentem et sequit fugientē: ac gl̄ia vt dicit Bern. Tertiū consultatio exq̄sita. Nam put Salomon dicit Prouer. xij. Uia stulti recta est in oculis eius. qui aūt sapiēs est audit cōsilia. Nam mlta salus vbi mlta consilia. Eiusdē ca. xj. Unde fatui reputant quādo aliqui sine deliberatione festinanter dant sententiā in iudicio.

F De signis pseuerātie vere sapientie.

Tria genera hominū.

Primū signū ppositū constantie.

Scdm boni operis intentio recta.

Tertiū consultatio exq̄sita.

G Que ritur hic. Qualiter cognoscit quis sapienter se regere in consilio? Respondet ꝫm Franci. may. p̄cipue per tria signa. Primū est si consiliū plenarie audit: etiā si nō sit ꝫm suū votū vel voluntatē. Uñ Roboā stultus est reputatus qui noluit audire cōsilia senioꝝ: qui licet nō ꝫm suū votū dabāt ꝯsiliū: tamē erat sanius ꝙ cōsiliū iuniorum q deceptus est. iij. Reg. xij. Hinc Prouer. xv. Stultorum q decept est ... gaudet de stulticia: et dissipant cogitatiōes vbi non est ꝯsiliū. vbi vo sunt plures cōsiliarij cōfirmant. Hec ibi. Et h etiā si ipoꝝ cōsilia sint cōtraria. qr ex cōtrarijs eliciunt sepe saniora consilia. Scdm signū si qs in ꝯsilio icitatus passione non respōdet anteꝙ audiat. Prouer.

G Questio de regente se sapienter in cōsilio.

xviij. Qui prius respondet ꝙ̄ audiat stultum se esse demonstrat: ⁊ cōfusione dignū.
Tertiū. Tertiū signū si bona cōsilia ꝑficit. Prouer. xiij. Inter supbos semꝑ iurgia sūt: qui autem agunt oīa cum consilio regunt̄ sapientia.
Quartū Quartū signū dissimulatio iniurie in patia. Prouer. xxij. Qui dissimᷓt iniurias: callidus. i. sapiens est. Unde stultus reputat̄ qui malū pro malo reddit: vel ira ferui dus passionem sequit̄. Prouerb. xiiij. Impatiēs operatur stulticiam. Cassiod. sup ps̄. vj. Sapiētia non potest nisi apud q̄etos ⁊ inturbatos animos inueniri ⁊ conseruari. Item Bern̄. sup Cant. ſmo. lxxxvj. dicit. Ad virtutes ꝑtinet tribulationes fortiter sustinere: ad sapientiam in tribulatōibus gaudere. patet hoc in apostolis. Hinc Haymo sup Apocal̄. Opa ⁊ labores cōmunia sūt bonis ⁊ malis. patientia singulare munus est electoꝝ.
Quintū Quintū est expiatio pctī in vera penitētia. Unde q̄n̄ hoīes letant̄ in peccatis ⁊ prauis opibus insipiētes reputant̄ sicut pecora lasciuiētia. Eccl̄s. vij. Cor stultoꝝ vbi leticia. s. in rebus pessimis. Cor sapientū vbi tristicia. s. penitētie vere. Bern̄. Inuenisti plane sapiētiā: si ꝓoris vite pctā defleas. Nam sapere malū est desipere
H Questio. H Querit̄. vnde est ꝙ homies solent ridere magꝭ de his que ꝑtinent ad stulticiā ꝙ̄ de sapiētia? Respondetur ſm Franciscū may. vbi supra. Quia hoc est communiter naturale: vt vicꝫ inimicus letet̄ de irrisione et cōtumelia sui inimici. sed quia caro est inimica anime. Romañ. v. ergo carnales rident de stulticia que est cō-
Sextum tumelia rōnis. Sextū signuꝫ est futuroꝝ ꝓcogitatio frequētata. Unde eccl̄s. ij. Sapiētis oculi in capite eiꝰ: stultus in tenebris ambulat. Idcirco quāto quis sapiētior: tanto magis dicit̄ oculatus: quia ꝓuidentiā habēt circa futura. Unde. j. Metaph. Sapientis est ꝓuidere futura. s. ꝓcauendo ꝑicula. Hinc stulti reputant̄ q̄ non ꝓuident nec ꝓparant se ad futurā mortē ⁊ iudiciū. Deuterono. xxxij. Gens absq̄ consilio ⁊ prudentia vtinā sa-
Septimū perent intelligerent ac nouissima ꝓuiderent. Septimū est grauitas ⁊ moderatio in loquela. Prouer. xxvij. Qui moderat̄ ſmones suos prudens est: stultus si tacebit sapiens reputabit̄. Unde Solon ph̄s cum taceret interrogatꝰ vtrū stultus esset quia si taceret alijs loquen-
Octauū. tibus? Respōdit. nullus stultus tacere potest. Octauum est hūilitas in aīo radicata. Prouerb. xj. Ubi humilitas ibi sapiētia. Nam oīs supbus stultus est. quia credit de se qꝺ non est ⁊ se decipit. vt dicit Greg. li. mo-
Nonum. ral̄. xxviij. Proinde stultus sapiētior sibi videt̄. Prouerbio. xxvj. Nonū inclusio secreti custodita. Prouer. x. Sapientes abscondūt scientiam. i. quod sciunt secreto. Os autē stulti cōfusioni ꝓximū est. Eccli. xx. Homo sapiens tacebit vsq̄ ad tēpus. O ergo homo obserua hec si vis fore vere sapiens. Beatus iste doctor hec obſua
I De glia celesti doctoꝝ. uit. ergo ⁊c.
¶ Circa tertiū de glīa celesti doctoꝝ cōmunis est sen- I
tentia theologoꝝ: ꝙ ipis vltra aureā gl̄iam. s. essentialem debet̄ aureola que comparat̄ stelle. Dañ. xij. Qui docti fuerint fulgebūt quasi splendor firmamēti: ⁊ q̄ ad
Questio de aureola. iusticiā erudiūt multos quasi stelle. ⁊c. Querit̄ ergo Qualibus doctoribus debet̄ aureola? Respondet̄ ſm Anto. in. iij. ꝑte. ca. xxxi. ⁊ cōcor. alios docto. ꝙ primo debet̄ ꝓlatis qui ex officio habent ꝓdicare vel docere subditos: si tamē actu doceāt vel ꝓdicent: alioq̄n aureola eis non dabit̄. Secūdo cōsimiliter debet̄ magr̄is in theologia actu docētibus ea que ꝑtinent ad salutē. vñ nec medicis doctoribꝰ: nec physicis: nec poetis: nec iuristis aut legistis: imo nec theologis docētibus physicam: vel ea que sunt ꝑtinentia ad salutem dabit̄ aureola: nisi prout illis vtunt̄ ad declarationē theologie: sicͭ Paulus vtebat̄ dictis poetaꝝ ꝓdicando. Nam aureola ista debet̄ doctoribus: eo ꝙ demones non solum a se: sed etiam a cordibus alioꝝ expellunt: quod fit per doctrinam sacre scꝑture. ergo ⁊c. Tertio debet̄ ꝓdicatori bus quibuscunq̄ actu ꝓdicantibus: scꝫ ad salutē ꝑtinentia: dum tamē sint missi: alias non. Quarto oībus scribentibus cōpilando sacram doctrinā: ⁊ etiā generalit̄ oībus docētibus: siue scripto: siue verbo: legendo vel ꝓdicando: dum tamē publice ⁊ debito fine ac intentiōe.

Unde fraterne corrigēti solum non debet̄ aureola: nec etiam docenti vel ꝓdicanti ꝓpter vanam gl̄iam: aut ꝓpter lucrū tempale: quia vt sic non sunt meritoria vite eterne nec aureole. Btūs autē iste doctor pro deo ꝑfecta sctītate docuit ⁊ ꝓdicauit. ergo bñ aureolā meruit Rogemꝰ ergo chr̄m vt eius meritꝭ det nobis gr̄am ⁊c.

¶ De Cōfessoribus doctoribus. Sermo cōis. ij.

Beatus homo qui in sapiētia morabit̄: ⁊ qui in iusticia meditabit̄: ⁊ in sensu cogitabit circumspectionē dei. Eccli. xiiij. ⁊ ad laudē huius sancti doctoris festiuitatisq̄ eius. A In quibus verbis hic sanctus doctor cōmendat̄. Primo q̄dem de diuinoꝝ ⁊ salubriū cognitione: cum dicit̄. Btūs homo. s. in spe: qui in sapientia morabit̄. s. cognoscēdo ea q̄ sunt dei ⁊ salutis eterne: quoꝝ cognitio dicit̄ sapiētia: . i. sapida scientia. ſm Bern̄. quia bene sapit per amorē rectum. Sed quoniā vt Greg. ait. ꝓbatio dilectiōis est exhibitio opis. ideo Secūdo cōmendat̄ de boni opis actione: cum addit̄. ⁊ qui in iusticia meditabit̄. Bern̄. Justicia est qua reddit̄ vnicuiq̄ quod suum est: scꝫ deo amor: timor: ⁊ honor. ⁊ ꝓximo supiori obediētia: equali beniuolentia: inferiori correctio et gubernatio debita. Tertio cōmendat̄ de sctītatis cogitatione ⁊ cōseruatione: cum dicit̄. ⁊ in sensu. Ly. i. sensate cogitabit circumspectionē dei. i. ꝙ deus circūspicit oīa. Et sic prudent̄ cauet ab oīi offensa. In his ergo debemus hunc sctm̄ imitari: vt possimus ad eius gl̄ie participationē ꝑuenire. Nam btūs talis homo: qui scꝫ in sapientia morabit̄. Ex q̄ itaq̄ in istis ꝟbis cōmendat̄ iste sctūs doctor ꝓcipue de cognitiōe diuinoꝝ per verā sapiam: ⁊ in exm̄ de hoc nobis ꝓponit̄. ideo tria mysteria de h̄ notabimus. A

¶ Primo de exercitio vere cognitionis: ibi. Beatus qui in sapientia.

¶ Secūdo de documēto caute ꝓuisionis: ibi. In iusticia meditabit̄.

¶ Tertio de cogitatu diuine circumspectionis: ibi. In sensu cogitabit. B

B Septē cogscenda ad salutē necessaria hoī chrīano.

¶ Circa primū de exercitio vere cognitionis querit̄. Qualia debet chr̄ianus pro sua salute cognoscere: ⁊ in illis sapienter se exercitare? Ad qꝺ respondet̄ ꝙ potissime sunt septem cognoscēda ad salutem valde necessaria homini chr̄iano.

¶ Primo debet q̄s cogscere ea que sunt extra nos.
¶ Secundo ea que sunt intra nos.
¶ Tertio ea que sunt contra nos
¶ Quarto que sunt iuxta nos
¶ Quinto que sunt infra nos
¶ Sexto que sunt ante nos
¶ Septimo que sunt supra nos.

¶ Primo chr̄ianus debet sapiēter cogscere exēplo sanctoꝝ ea q̄ sunt extra nos: vt sunt oīa bona mūdialia trāsitoria vt sciamꝰ ea nō esse nr̄a. ⁊ ideo cōtēnamus tanq̄ aliena nobis nō ꝑmansura. Nā dt apl̄us. j. Tim̄. vj. Nil intulimꝰ in hūc mundū: haud dubiū. q2 nec auferre possumus. habētes ḡ alimēta: ⁊ q̄bus tegamur his cōtenti simus. Uñ Bern̄. O filij hoīm genus auaꝝ q̄d vobis cū auro ⁊ argēto: q̄ nec vera bona sunt: nec vr̄a sunt. Nam q̄d est auꝝ nisi t̄ra rubea: q̄d argentū nisi t̄ra alba? Sꝫ q̄d fecit ea ꝓciosa nisi filioꝝ Ade auaricia: q̄ si nō essent: vere ꝓciosa nō essent? Deniq̄ si vr̄a sunt tollite ea hinc vobiscū. Nā reuera sicut nil intulimꝰ in hūc mundū: ita nil auferre possumꝰ. Itē idē Ber. in medit. Tu hō quē fructū expectas ex caducꝭ bonis mūdi huiꝰ. cuiꝰ fructꝰ ruina. s. pctī: cuiꝰ finis mors amara. s. spoliās oīa ⁊ alijs relinquēs: cuius casus nō nisi dānatio ⁊ supplicia etna: vtinam saperes ⁊ intelligeres ac nouissima ꝓuideres. Merito ergo hec terrena sunt cōtemnenda ac pro acq̄rendis nostris hereditarijs bonis: scꝫ celestibus distribuēda. q2 ob hoc sunt nobis accōmodata a deo aditempus. Hinc chr̄us Luce. xvj. dt. Si in alieno. i. in temporalibus fideles non fuistis. s. bene dispensando: qꝺ vestrū est. i. bona spūalia ⁊ celestia: q̄ quidē nr̄a sunt: q2 ad ea sumus creati: ⁊ nō ꝑnt auferri a nobis nolētibus q̄s dabit illa vobis? q. d. nō potestis illa acq̄rere nisi ista con- Primo q̄ sūt extra nos.

tēnatis. ❡ Ad id exemplū. Dicit nanq̨ phs lib. de anima. q̄ aīalia q̄ respectu sui corpis habēt cor magnū sunt multū timida: vt lepus ⁊ ceruus. quia calor ⁊ sanguis non sufficit tam magnū cor cōfortare. Sic spūalit homies habētes magnū cor ad exteriora mūdialia diffusum: timorē habēt damnatiōis. quia vt Bern. ait Angustū est cor homis: deū ⁊ diabolū simul cape non sufficit. contēne ergo diabolū vt deū habeas.

Scdo q̄ sunt intra nos.

Scdo chrīana sapiētia debet cognoscere ea que sunt intra nos: scz conscientiā sepe examinādo. Item pctā cōmissa pniam agendo. Unde Bern. dt. Initiū salutis est cognoscere seipm. Idē in medit. O hō cognosce teipm: qr hoc multo melius est q̄ cognoscere cursus syderū ⁊ vires herbarū: ⁊ naturas animaliū. Nam ⁊ si oīm celestiū ⁊ terrestriū sciam hñs: parū tibi pdest duz ignoras teipm. qr sic ipenitens pibis. Deniq̨ debet chrīanus in se cognoscere viciosos mores ⁊ passiones vt illos extirpet: quia per illas pire habet.

D Questio de morib⁹ viciosis ⁊ passioñ.

D Querit ergo. Unde aduenīūt nobis mores viciosi et passiones: ⁊ quomō debeamus remedia pvidere cōtra eos? Respondet ʒm Grego. Nicenū in hexa. dicentē. Uiciosi mores ⁊ passiones tribus de causis nobis adueniūt. Primo ex mala educatione. Scdo ex mala corpis habitudie. Tertio ex vitio ignorātie. Sed quō curant subdit infra dicens. Curant autē mali mores bona cōsuetudine: ⁊ mala habitudo bona exercitatione: et ignorantia studio discipline. Hec ille. Nota ergo q̄ dt. quia passiones ⁊ mores viciosi pueniūt ex mala educatiōe. Nam scribit Prouer. xxij. Adolescēs iuxta viā suā gradit: ⁊ cū senuerit non recedet ab ea. Uñ Hiero. in epla ad Athletā dt. Greca narrat historia Alexandrū nunq̄ pedagogi sui morib⁹ ⁊ in incessu ac vicijs potuisse carere: qbus adhuc paruulus fuerat īfectus. Sed hec curari possunt bona cōsuetudine: inqt. qr Bern. etiā dicit. q̄ sicut clauus clauo tūdit. s. ⁊ de foramie eijcit: sic cōsuetudo. s. mala cōsuetudine cōtraria vincit.

E De cōplexione hominū.

E Scdo inqt ex mala corpis habitudie adueniūt mores mali ⁊ passiones viciose. qr vt idē Grego. Nice. dt. Iracūdi sunt naturaliter oēs cholerici: vtpote accēsi sanguis cholerici calore. Sanguineosi autē sunt supbi ⁊ luxuriosi ac lasciui naturali inclinatione. Itē phlegmatici sunt pigri et somnolenti. Et melancholici sunt tristes: timidi: ⁊ cupidi. Sed sanantur iste habitudies inqt bona exercitatione. Nam q̄ se sentit inclinatū ad luxuriā debet se exercitare circa ieiunia ⁊ corpus castigare. Qui ad auariciā: debet se exercitare circa elemosynas. Qui ad supbiam: debet circa hūiles orōnes. Qui ad torporē ⁊ pigriciā circa debita bona opa. Et sic ʒm phycoꝝ dictamia (vt Greg. ait.) Contraria cōtrarijs curant. Tertio dt ex ignorātia. ex insciētia em̄ male dijudicationes inexcogitato aīo innascunt: vt extimet mala esse bona. et bona mala. Hec Nicenus. Unde homo debet esse circūspectus: vt sic sciat que sunt intra nos. Tertio debet chrīanus cognoscere ea que sunt cōtra nos vt illa cauere studeamus: hec sūt caro: mūdus: ⁊ diabolus. Bern. Tres hostes habemus pcipuos q̄ semp in via dei nobis aduersant: mūs: caro ⁊ diabolus. Hinc etiā. j. Ioā. ij. Oē qd est in mūdo. Ly. i. in hoībus mūdanis: est concupiscētia carnis q̄ est in voluptuosis: ⁊ concupiscētia oculoꝝ: q̄ scz est mūdane cupiditatis: ⁊ supbia vite: que est diabolice ambitionis.

Quarto que sūt iuxta nos.

Quarto ea que sunt iuxta nos. i. primos: vt illos sicut nosipos diligam⁹: etiā inimicos. Unde Matt. xxij. Diliges primū tuū sicut teipm. Et Matt. v. Diligite inimicos vros: vt sitis filij pris vri q̄ in celis est.

F Questio de amore primi

F Sed tu homo dicis. Quare debeo diligere eum q̄ me odit. Rñdet ʒm Augu. ⁊ doc. q̄ diligere debes Primo: quia deus pcepit. ⁊ sic pter deū teneris diligere: ⁊ in deum ac ʒm deū ⁊ iusticiā. i. vt in pctōre: licz pctm̄ odias: tñ naturā diligas. Sicut in hoīe in stercoribus iacēte hoiem diligo ⁊ foueo pro deo. tamē sterc⁹ abominor: emundo ⁊ phibeo. Scdo diligere debes pter anime tue salutē: ne odiendo illū pprā aīam occidas. j. Ioā. iij. Qui odit frēm suuz homicida est: ⁊ manet in morte. Ad id exemplū est. Nam phs. ix. lib. Eth. questionē talem disputat. Utrū homo ꝟtuosus habens amicū si efficiat malus debeat illū dimittere ⁊ amicitiā dissoluere. Cum em̄ ꝟtuosus non debet amare nisi bonū ⁊ ꝟtuosū. quō ergo amicitiā debeat suare ad talem malū factū? Et rñdet dicēs. q̄ si ille est a malicia irreuocabilis: dissoluēda est illius amicitia: alioqn nō. Et ponit exemplū Qr sicut quādo amicus tuus pdit pecuniā non deseris eum: sed iuuas ad reqrendū. ita multo magis cū amic⁹ perdit ꝟtutem: iuuādus est ad recupandū. Mat. xviij. Si peccauerit frater tuus corripe euz.

Quinto q̄ sunt īfra nos

Quinto ea q̄ sunt īfra nos. i. supplicia infernalia vt timeamus. quia chro teste ibi erit fletus ⁊ stridor dentiū ppetuo. Mat. xiij.

Sexto q̄ sūt ante nos.

Sexto que sūt ante nos. s. mortē ⁊ iudiciū. Unde Beda. Certū est q̄ morier. incertū est qñ aut quō: aut vbi: qm̄ vbiq̨ te mors expectat. tu quoq̨ si sapiēs fuer vbiq̨ eam patus expectabis. Debet ergo homo hoc recogōscere. qr vt de pe. dist. vij. ʃ. vlt. dt. Cyprianus. Nō est dignus in morte accipe solaciū: qui se nō cogitauit moriturū. Hec ibi. Nam ⁊ Bern. in epla dt. Mors iusti pciosa ⁊ bona pter reqem: melior ppt securitatē: optima pter ppetuā btitudinē. Ecōtra mors pctoꝝ mala in priuatiōe bonoꝝ mūdi: peior in amara sepatione anime: pessima in vermis ⁊ ignis ppetua duplici cōtritiōe. Hec ille. Ideoq̨ prudent recogōscere debemus ne pereamus.

G

G Sed qm̄ plures obijciendo dicere solent. Quis post mortē redijt aut venit de futura vita q̄ certos nos facere posset: aut de iustoꝝ btitudine: aut de maloꝝ damnatione? Item qrere etiā quis posset. Nunqd bonum esset ⁊ licitum aliquē morientē cōuenire ⁊ reqrere q̄ sibi reuelet statum suum post mortē: aut aliqua de futura vita? Ad hec rñdet ergo q̄ infallibili et indubitabili certitudine oīa dictamina scripture sunt nobis tradita a testibus infallibilibus de futura vita aduenictibus. s. ab angelis reuelantibus: prophetis: ⁊ sanctis patribus: imo ab ipo spiritu sancto: ⁊ a dei filio chro iesu. Nam spiritu scto inspirati locuti sunt sancti dei homies. ij. Petri. j. Et per vera miracula a solo deo facta cōfirmata: qui non potest falli nec fallere. vt dicit Anß. Deniq̨ ʒm Thom. in q̄dlibeto. ⁊ concord. fratrem Ange. de Claua. Si quis statū future vite a moriente requirat ex infidelitate vel dubitatione fidei. hoc omino non licz. quia vt habet per Augusti. extra de hereti. ca. Dubius in fide infidelis est: alias ex pietate licet dūmodo hoc subintelligat: si deo placuit. Et sic ptz.

Septio que sūt supra nos.

Septimo que sunt supra nos debemus recognoscere: scz deum ⁊ celestem beatitudinem. quia vt Chryso. ait. sine vera dei cognitiōe oīs hō tanq̄ pecus est. H

H Questio de hoīe non meditante: nec cogōscente salutis sue necessaria

❡ Circa scdm de cauta prouisione querit. Unde est q̄ homo non preuidet: nec meditat caute ea que sunt sue saluti necessaria: nec cognoscit. Nam hoc scire est vtile scz vnde hoc causat vt sciamus euadere? Ad quod respondet. q̄ sicut in corpalibus septē modis impedit qs a vera cognitione alicu⁹. sic in spiritualibus. Primo per abnegationē ⁊ carentiā sensus naturalis. vt ptz in ceco nato qui nescit iudicare de coloribus: nec somniare de eis. et in surdo naturaliter a principio sui ortus q̄ nescit sonum. Sic spiritualit homo totaliter carnalitati a principio assuefactus: ⁊ non habens sensum spiritus impedit ne celestia cognoscat. j. Corinth. ij. Animalis homo non pcipit ea que sunt spiritus dei. Et Osee v. Spiritus fornicationis in medio eoꝝ dominū non cognouerūt.

Scdo impeditur cognitio.

Secūdo impedit cognitio vera per deceptionem pceptionis sensualis. sicut magici ⁊ demones faciunt vt sensus illudant. Item baculus mediatim positus in aqua videtur fractus: ⁊ naviganti in flumine videtur portus cōtra ascendere. Sic spūaliter homo errore diabolico vel phantasijs deceptus falso scripturarum intellectu non cognoscit salutifera vere et peribit. Baruch. iij. Quoniā non habuerūt sapientiā: scz verā perierunt pter insipientiā. Sic peribunt eternaliter oēs heretici. vt dicit Augusti. extra de hereticis. c. j.

Tertio ipedimentū.

Tertio impedit cognitio vera per debilitationē sensus vitalis. vt patet quādo oculi dolent: vel quādo qs morti approximat: q̄ non cognoscit notos. Spūaliter homo debilitatus delectatione pcti mortalis non sapit ea que sunt salutis: sed potius ea sibi placent: que sunt

viciosa ꝛ mortifera. Augu. Egris oculis odiosa est lux q̃ puris est amabilis. Idẽ. Palato infecto nõ sapit panis qui sano est delectabilis. Exemplũ de mãna Sap. xvj. dicit ꝙ habuit oĩs saporis suauitatẽ bonis: sed mali in ea nauseã habebãt. Quarto per elongationẽ situs localis. quia hõ non cognoscit multũ remota a se. Sic spũaliter aĩa consuetudine peccãdi a deo elongata nõ cognoscit salutifera. Ps. Longe a peccatoribus salus. Quinto per depssionem torporis somnialis. vt ptз per phm de somno ꝛ vigilia di. Somnus est ligamentũ sensuum. Spũaliter. sic homo torpens a studio ꝛ verbi dei audientia ignorans manebit. Hiero. xxxviij. di. Si iuxta. dicit. Qui scṗturas ignorat chr̃um ignorat: ꝛ a chr̃o ignorabit. Item Grego. ibidem ca. Qui ea. dicit. Stultus in culpa erit sapiẽs in pena. Sexto per interpositionem obiecti medialis. sicut patз ꝙ nõ cognoscim⁹ posita retro parietẽ. Spũaliter homo iterpositũ habet obiectũ ad diuina. s. amorẽ terrenoꝝ. ꝛ ideo cecus manet in terrenis solis: nec videt celestia. sicut patз de talpa.

I I Unde Augu. super ps. lxij. dicit. Om̃is q̃ contra salutẽ suã cupit terrena: sub terra est. quia terrã sup se ponit per amorẽ: ꝛ se sub terra facit. s. sicut ceca talpa: celestia non videns: terrestria diligit. Septio impedit quis a cognitiõe vera alicuius. s. per obliuionẽ noticie mentalis. Sic spũaliter homo obstinatus in malo obliuiscens deum. Ps. Uiam pacis non cognouerũt: qr non est timor dei ante oculos coꝝ. Idem. Nunq̃d cognoscẽtur in tenebris: scз peccatoꝝ mirabilia tua ꝛ iusticia tua in terra obliuionis. i. in corde obstinato ꝛc. O ergo homo si vis cognoscere ea que sunt salutis: abijce a te carnalitatis amorem: ꝛ omnẽ errorẽ ac pcti delectationẽ: ac prauã consuetudinẽ: ignorantiã: ꝛ negligentiã: cupiditatem: ꝛ obstinatã mentem. Exemplũ de sctis doctoribus ꝛ cõfessoribus: alijsq̃ om̃ibus chr̃o placẽtibus: q̃ vicз sũmopere hec vitauerũt: ne a vera sapientia que chr̃us est oberrarent. Et p̃cipue accipe o chr̃iane exẽplum de isto sancto doctore cui⁹ hodie festũ agimus: q̃ hec impedimẽta cauẽs sũme illuminat⁹ extitit. ꝑsequere legendã. O ergo homo attende tibi prudẽter ꝛ ꝓuide caute: vt hec impedimẽta remoueas a te si vis cognoscere tuã salutẽ ꝛ nõ ꝑire. o q̃ multi per ista ꝑeunt. K

K Qualia debet chr̃ian⁹ prudẽter intelligere de deo recogitãdo.

¶ Circa tertiũ de recogitatione diuine circũspectiõis ꝛ eius ꝓprietatũ deuoto intellectu querit. Qualia debet chr̃ian⁹ prudẽter itelligere de deo ꝛ sepe recogitare? Ad quod rũdetur ꝙ p̃cipue septem. Primo amorẽ eius imensitatem: vt vicз reamemus. j. Ioã. iiij. Diligamus deũ: quoniã ip̃e prior dilexit nos. Augusti. Si pigeт amorem impẽdere: pudeat saltem amorẽ non rependere: scз pro ꝛ ei amore. Secũdo beneficẽtie largitatẽ scз vt gr̃as agamus. quia om̃ia bona ab ip̃o habemus: ꝛ etiã nosmetip̃os. Bern. super Cañ. Oportet hoiem gratiosum esse: quia libenter dona multiplicant: vbi ꝑra bene salua ꝛ grata vident. Hec ille. Tertio clemẽtie infinite pietatẽ: vt de eius misc̃dia non desperemus si penitentiã egerimus. Ps. Multa flagella peccatoꝝ s. impenitẽtis erũt in iferno. sperantẽ autẽ in dño misericor. cir. ꝛc. Et Ezech. xiij. Quacũq̃ hora ingemuerit homo. s. peniteñ. non ꝛc. Quarto diuinã eius voluntatem vt eam impleam⁹. quia chr̃s dicit Matth. vij. Non om̃is qui dicit mihi dñe dñe intra. in reg. celo. Impleamus ergo dei mandata. Mat. xix. Si vis ad vitã ingredi serua mandata. Quinto eq̃tatis ꝛ iusticie rigorositatem: vt eius iudicia timeamus: alioq̃n vt ps. dt Cognoscetur in futuro dñs iudicia faciens opibus ma. s. comp̃hen. est pec. Sexto fidelitatẽ ꝓmissionis ꝛ veritatem: vt celestẽ beatitudinẽ quã ꝓmisit inq̃ramus: ꝛ de assequẽdo cõfidamus. Ps. Fidelis dñs in om̃ibus verbis suis: ꝛ sanctus in om̃ibus opibus suis. Septimo gl̃ie eius incõprehẽsibilem maiestatẽ: vt ip̃m deuз sup om̃ia desideremus: honoremus: ꝛ debito cultu latrie adoremus. Unde ps. Uenite adorem⁹ dñm iubilemus deo salutari nostro: p̃occupemus faciem eius in cõfessione: et in psalmis iubilemus ei. Quoniã deus magnus dñs: et rex magnus sup om̃es deos ꝛc. Beatus iste doctor hec om̃ia diligenter intellexit ꝛ cogitauit, sicq̃ deuз ꝑfecte amare studuit. Rogemus ergo dñm iesum vt eius meritis ꝛ precibus det nobis gr̃am: ꝛ tandẽ gl̃iam Amen.

¶ De quocũq̃ sctõ cõfessore cõis Sermo p̃mus.

Euge serue bone ꝛ fidelis: quia super pauca fuisti fidelis: supra multa te constituã: intra in gaudiũ dñi tui. Matt. xxv. ꝛ in euangelio huius solẽnitatis. A Item aliud thema ex veteri testamẽto. Ecce seruus meus exaltabitur: ꝛ sublimis erit valde. Esaie. lij. Nouimus charissimi ꝙ magni domini et reges in suis seruis maxime diligunt obsequij sedulitatẽ ꝛ fidelitatẽ. et tales solent remunerare pro suis seruitijs. Sic chr̃us dñs rex regũ vult habere seruos bonos in virtuosoꝝ operũ exercitijs: sedulosq̃ ꝛ fideles in cauendo offensam: id est peccatum mortale quodlibз: quia hoc maxĩe contrariat deo Iuxta illud Sapiẽ. xiiij. Odio sunt deo ip̃ius ꝛ impietas eius. Idcirco christus dñs parabolice ostendit: ꝙ deus seruũ inutilem ꝓijciet in tenebras exteriores: vbi erit fletus ꝛ stridor dentiũ. Seruũ autẽ bonũ ꝛ fidelem exaltabit iu celesteз beatitudinẽ ad gaudia felicia. Unde dicit. Euge serue bone ꝛ fidelis: quia in pauca fuisti fidelis. ꝛc. Et quoniã iste sanctus cõfessor bene per oĩa et fideliter seruiuit christo. Idcirco in eius honorẽ cantur hec verba: vicз Euge serue bone ꝛ fidelis: quia super pauca fuisti ꝛc. Iuxta que verba tria mysteria notabimus pro sermone: ꝺm ꝙ de his cõmendat ꝛ in exẽplum nobis ꝓponit iste sanctus. A

¶ Primo de diuine seruitutis fidelitate: cum dicit. Serue bone ꝛ fidelis.

¶ Secundo de diuine acceptationis placabilitate: quod signat dicendo: Euge.

¶ Tertio de celice p̃miationis iocunditate: ibi. Intra in gaudiũ. ꝛc. B

B Questio de insidelitate ꝟuitus dei.

¶ Circa primũ de fidelitate ꝟuitutis dei querit. Que et qualia debet homo obseruare: vt probet fidelis dei ꝟuus esse? Ad quod respondẽdo nota ꝙ Sigibert⁹ ep̃s xxij. q. v. c. de forma. dt si. Qui dño suo fidelitatẽ iurat: ista sex semꝑ in memoria debз habere: incolumẽ: tutũ: honestum: vtile facile: possibile. Hec ibi. Et quia nos in baptismo iurauimus fidelitatẽ tenere dño deo. ideoq̃ spũaliter hec sex obꝟuare debem⁹: vt fideles in dei seruitio inueniamur ꝛ cõprobemur. Primũ dicit incolume. Textus dicit incolume vicз ne sit in damnũ suo domino de corꝑe suo. Nam clarũ est ꝙ ille non est fidelis ꝟuus qui nocet dño suo in corꝑe. Spũaliter is ꝓbat esse fidelis chr̃ianus qui non offendit chr̃m in corꝑe suo.

Fidelis ꝟu⁹ sex cõsiderabit.

C C Sз quis est iste qui offendit chr̃m in corꝑe? Respondet ꝙ p̃mo is q̃ in pctã recidiuat. Iuxta illd Heb. vj. Rursum crucifigentes chr̃m in semetip̃is. Augusti. Per om̃e pctm̃ mortale quod cõmittimus quantũ in nobis est chr̃m crucifigimus. hoc intellige: id est talẽ iniuriam chr̃o facimus ac si crucifigeremus eum corꝑalit. Item secũdo ille offendit chr̃m in corꝑe infideliter: videlicet qui indigne sumit chr̃i corpus: vel tractat in eucharistia. Propterea. j. Cor. xj. Quicunq̃ manducauerit panem: vel biberit calicẽ dñi indigne: reus erit corporis ꝛ sanguinis chr̃i. Om̃es ergo tales infideles sunt chr̃i serui ꝛ puniendi. Secundũ dicit tutũ. Textus. Tutũ inquit: ne sit ei in damnũ de secreto suo vl' de munitionibus per quas tutus esse potest. Spũaliter. Secretũ chr̃i est ip̃a interna cogitatio quã solus deus nouit: munitio eius est castrum aĩe humane in quo deus habitat: quod debet esse munitũ firmo ꝓposito in bono. Unde ille chr̃ianus infidelis ꝟuus est qui cogitatũ suũ cõsentiendo in prauã delectationẽ carnalitatꝭ diabolo prodit: ꝛ sic munitionẽ christi. i. aĩam dat in habitaculũ hosti chr̃i: id est diabolo. Quo contra Ephe. iiij. Nolite locum dare diabolo. Et iterũ. Templũ dei sctm̃ est: qd̃ estis vos. Proinde q̃ sic offert cor suũ diabolo: infideliter agit contra chr̃m. Dicit autẽ glo. sup predictũ textũ ꝙ ille qui munitiones cedit hostibus vel lr̃as: vel nuncium: vel aliquod signũ eis mittit: incidit in crimẽ lese maiestatis ꝺm leges, ꝛ qui secretũ prodit capite punit

Scd̃m tutũ.

vt.ff.de re mili.l.om̄e. Quāto fortius eterna morte puniēdus est chrīanus q̄ aīam suā tradit diabolo expellēdo inde chrm̄ per cōsensum praue delectationis. Nam Sap̄.j.scribit. Peruerse cogitationes sepant a deo.

Tertium honestum.

Tertiū dicit honestū: ne vicz suus sit in damnū dñi: de his que ad honestatē ptinent. Ubi Glo. etiā dicit. ꝙ tenet ne vxori vel filie dñi: vel quocūqz aliqd inhonestum faciat in domo dñi: ⁊ hoc tam ope dehonestādo: ꝙ̄ lingua infamando. Spūaliter fidelis chrīanus pbat: si in domo dñi. i. in sctā ecclia que est ꝯgregatio fidelium nullū dehonestat scandalizādo vel diffamādo: aut detrahendo. Unde Mat. xviij. Ue illi p quē scandalū venit: expedit ei vt suspen. mola asi. in col. eius: ⁊ demer. in pfun. ⁊c. Tales sunt oēs ornātes se lasciue: vt alios ꝓuocent ad cōcupscentiā. similr qui mala docēt: vl' malum exemplū p̄bent. Item Rom̄. j. Susurrones detractores deo odibiles ⁊c. Deniqz tales etiā si pniam agāt non sunt serui fideles: nisi satisfaciant restituēdo famā. quia vt Augu. dt. Non dimittit pctm̄: nisi restituat ablatum. xxiiij. q. vj. Si res.

Quartū vtile.

Quartū dicit vtile. inquit textus. ne sit ei in damnū de suis possessionibus: sed illas. s. fideliter dispenset: qd facit chrīanus in bonis tpalibus. D Unñ chrs in ip̄o euāgelio huius thematis dicit parabolice. ꝙ serui dei acceptant qui fideles sunt in paucis. i. in bonis collatis in hac vita: que sunt pauca ⁊ modica respectu bonoꝝ celestiū. nam illa sūt ppetua. ⁊ p cōseqns infinita. Hec aūt trāsitoria. Unñ Bern. Sicut terra est q̄si punctus respectu firmamēti. ita oīa terrena sūt q̄si nil respectu celestiū bonoꝝ. Hi ergo serui. s. in istis bonis dei. i. a deo collatis tanq̄ pbati fideles: constituunt supra multa indicibilia gaudij celestis: sed suus infidelis ⁊ inutilis in istis ꝓiectus est in infernum. O ergo diuites timete si diuitias vestras ad salutem fideliter nō dispēsatis paupibus. Exemplū de diuite epulone. Unñ Ambro. lib. de vgi. dicit. Bonus et fidelis suus studet dñi sui possessionū p̄cia ⁊ lucra q̄rere nō ꝓpria lucra augere cū dāno dñi sui. Sic suus dei nō debet sibijp̄i diuitias supfluas augere: sed p̄cia dei celestia conqrere

Quintū facile.

Quintū dicit facile. ne inqt illd bonū qd dñs suus facere pro se leuiter poterat faciat ei difficile. Uerbi grā. Qñ dñs faciliter posset rehabere sua: vel lucra acqrere: si ip̄e suus hoc difficultat: signuz est infidelitatis. Spūaliter. sic hō cū facile possit opa virtuosa exercere: ⁊ lucra celestia per pniam habere: non debet difficultare assuescēdo in pctis et viciosis opibꝰ in iuuētute sua. Nam vt ait Grego. Difficile surgit quē moles male cōsuetudinis premit. Unde ptz ꝙ qñ iuuenis nō vult in iuuētute penitere de pctis ⁊ bñfacere: sz tm̄ differt ad seniū: quādo difficile erit ꝓpter contrariā cōsuetudinē facere infidelis chrīanus cōprobat. Ideo Augu. dt. Maledictus q̄ offert florem iuuētutis diabolo: ⁊ fecē senectutis tm̄ vult offerre chro.

Sextū possibile.

Sextū dicitur possibile. Textus. ne id qd possibile erat: dño reddat impossibile. Unñ sctūs Bñdictus in regula dt. ꝙ verus obediens ⁊ fidelis etiā si ipossibile p̄cipiat implere tentat. Sic ergo spūaliter ille chrīanus qui p̄cepta dei implere dicit esse ipossibile. vt multi heretici dixerunt: infidelis cōuincit. Unde Hieroñ. ⁊ allegat. ij. lib. sniaꝝ. dist. xxviij. Liberū inquit sic cōfitemur arbitriū: vt dicamus nos semp indigere dei auxilio. ⁊ illos errare qui cū Manicheo dicūt hoīem pctm̄ vitare nō posse Idem Hieroñ. Qui dicit deum p̄cepisse ipossibile anathema sit. Item taliter etiā infideles pbant illi chrīani qui in hac vita possent qdem penitere. quia dt August. ꝙ de nemie quātūcunqz scelerato in hac vita posito desperandū est: ⁊ tamē reddūt impossibile differētes suaz cōuersionem vsqz post mortē quādo nō erit possibile penitere meritorie. Nam dt Damasc. Hoc facit homibus mors: quod fecit angelis casus. O ergo chrīane disce infidelitatē cauere: ⁊ fidelis chri suus esse: vt dicat tibi in morte. Euge serue bone ⁊ fidelis ⁊c. intra in gaudiū dñi tui ⁊c. sicut exēplū habes in isto cōfessore. E

E An suitia hōminū magis complaceāt deo ꝙ̄ suitia angeloꝝ.

¶ Circa scdm̄ de diuine cōplacentie grā querit. Utrū de benedicto magis cōplaceant et p̄grata existant seruitia sibi ab hoibus impēsa: ꝙ̄ angeloꝝ obseqa: an econuerso? Cum eñ iste sint tm̄ due rōnales creature: vicz angeli ⁊ hoies: quoꝝ suitia deus habet accepta specialius: vtile est scire inter hec duo qd plus placet. Ad qd respondet per cōclusionē. ꝙ suitia homis fideliter exhibita per oēm modū probant plus placere deo: ꝙ̄ seruitia angeloꝝ. Declarat. quia sm Bonaueñ. in. iij. dist. xxxij. dilectio dei. ⁊ p cōsequēs eius ꝯplacentia ad creaturas est potius effectualis ꝙ̄ affectualis: eo ꝙ in deū non cadit passio sicut nec mutatio. iuxta illud Malach. iij. Ego deus ⁊ non mutor. Sed qm̄ deus maioris effectus dilectionē ⁊ cōplacentiā exhibet circa seruitia hominū ꝙ̄ angeloꝝ. ergo sequit ꝙ magis diligit et plus delectat in seruitijs hominū: vt hoc clarescit ex pluribus signis huius effectualis complacētie.

Primū signū administrationis.

Primū signum administratōis. quia om̄es angelos voluit deus vt essent administratorij nostroꝝ seruitioꝝ ad salutē nostram. Heb. j. Om̄es sunt administratorij spiritus in ministeriū missi ꝓpter eos qui here. capi. salu. Et ps̄. dic. Angelis suis mandauit de te: vt custodiant te in oībus vijs tuis: ad seruiendū deo.

Secūdū bñfice ꝓuocationis.

Secundū signum beneficē ꝓuocationis. quia deus om̄es creaturas mundi nobis subiecit vt pro tanto beneficio deo seruiremus. ps̄: Om̄ia subiecisti sub pedibus eius: oues ⁊ bo. ⁊c. Unde magister in. ij. dist. j. dicit. Si querit. ad quid facta est rōnalis creatura? Respondet ꝙ ad seruiendū deo: et laudandū deum. Mūdus aūt factus est vt seruiret homini. Homo igitur positus est in medio: vt scz seruiret ei a mundi creaturis. ⁊ ip̄e suiret deo. Hec ibi. Ex quo patet. ꝙ multū diligit deus hominū suitia quibus tanta bñficia prestitit vt suirent ip̄i homini ꝓpter hoc vicz vt homo suiret deo. O ergo homo quādo vides ꝙ terra se sustentat ⁊ pascit: recognosce quia ꝓpter hoc facit vt seruias deo. Item quādo vides. quia aqua te potat ⁊ abluit. sic ⁊ quādo aer flatum tibi dat: et quādo ignis calefacit ⁊ cibum decoquit: ⁊ quādo sol ⁊ luna illuminat tibi: ⁊ queqz astra seruiūt: in singlis recognosce: quia ob hoc tibi hec fiunt vt seruires deo. Ue ergo tibi si nō deseruieris deo. quia om̄is creatura armabit cōtra te in iudicio: eo ꝙ seruitiū non impendisti quod debuisti. ptz Sapiē. v. Pugnabit pro eo oībis terre cōtra ⁊c.

Tertiū signū carnis nr̄e assumptionis.

Tertium signū carnis nostre assumptionis. quia vt apostolꝰ ait Heb. ij. Nusq̄ angelos apprehendit: sed semē Abrahe. Unde si quādo rex aliquem seruū adeo amaret pro sua fidelitate vt in frēm adoptaret: constat quia illiꝰ seruitiū p̄acceptaret alijs. Sic i ꝓposito chrs nos adoptauit: vt fideliter suiremꝰ ei in fratres ⁊ charissimos amicos: non sic autē angelos. ergo patet.

Quartū debitorie obligationis.

Quartū signū debitorie obligationis. quia deus vt hoīem obligaret debitorie ad sibi seruiendū ꝓprio suo sanguine: et morte eum redemit: quod non fecit angelis. nam malos angelos non redemit de seruitute malicie vel peccati: sed homines tantū. Ideo Romañ. vj. Nunc autē liberati a peccato serui facti deo habetis fructū vestrū in sanctificatione: finem vero vitam eternam. Stipendia aūt peccati mors ⁊c.

F Questio.

F Item ad id facit etiam talis ratio. Quero nanqz. Quare noluit deus vt aliquis angelus vel purus homo pro hominū salute moreret: ⁊ per illū moriēdo redimere? sed per seip̄m voluit genus humanū redimeret: Ad hoc respondendo sm Ans. lib. Cur deus homo: atqz docto. super. iij. di. j. assignant plures rationes. Una est. quia peccatū hominis erat infinite gratuitatis. Tum quia fuit contra infinitam bonitatez diuinam. Tum quia infinito bono priuauerat hominē: scz beatitudine que in perpetuū durat. et sic in infinitū a parte post. Tum quia in infinitū malum: scz damnationis ꝑpetue per illud homo icurrerat. Et ideo ex quo om̄is creatura finite est bonitatis: nulla creatura etiaz angelica suffecisset satisfacere pro peccato homis: eo ꝙ finiti ad infinitū nulla est ꝓportio. viij. physicoꝝ. Oportebat ergo vt ip̄emet deus infinite bonitatis satisfaceret. Alia ratio est vt homo soli deo debitor salutis: honoris: et seruitutis esset. sicut et in statu innocentie soli deo subiectus erat creatus. Unde et mandauit deus Deut. vj. Dominū deum tuum adorabis: et illi soli serues. s. cultu latrie. Ecce ergo claret ꝙ deus intantuz

amauit ſuitia hoīs: vt. ſ. ſua morte ⁊ ſanguine emerit: et debitorem fecerit hoīem pro ſuo ſeruitio. Vñ. j. Co. vj. Empti eſtis ꝓcio magno. ergo glīficate. ſ. ſuiēdo ⁊ por-
Quītū ſignū ta. ⁊c. Quintū ſignū excitationis. qꝛ per oēs creaturas voluit nos deus exēplariter excitare ad ſuienduꝫ deo. ⁊ etiā angelos in hoc ſuire voluit: vt nos ad ſuiendum deo incitarēt: ſed ꝓpter vnūquodqꝫ tale ⁊ ipm magis. vt dicit̄ primo poſteriorꝝ. ergo pre oīm creaturaꝝ ſeruitijs deus magis amat hoīem ſibi ſeruire. Proinde Hugo de arca lib. ij. ca. iij. ait. Audimus oēm creaturā tribus vocibus nobis loquentē. Prima vox. Accipe beneficiū. Scđa: redde debitū ſeruitiū. Tertia: fuge ſup-
Sextū ſignū pliciū. Sextū ſignū felicioris remunerationis. nam celerius: largius: ⁊ felicius remunerat hoīes ꝓ ſuo ſeruitio ipe deus: ꝗ remunerauerit angelos. cū eñi angeli ab initio mūdi vſqꝫ in finem ſeruiūt deo: hoīes vero breui tempe ſue vite. alij. x. alij. xl. alij. lx. annis: ⁊ tamen ꝓ hoc breui ſeruitio ita homīes remunerat ſicut angelos imo abūdantius. quia in corpe ⁊ aīa ipm hoīem glorificabit. Et quia hō per ſuū ſuitiū plus pōt acqrere de gl̄ia eſſentiali ꝗ aliqs angelus habeat. Nam pro exēplo btā ꝟgo Maria per ſua ſeruitia pre oībus remunerari ⁊ exaltari ſup oēs angelos meruit. Alij aūt plures ſancti ſunt remunerati inter ſeraphin. ⁊ ſic illi plus habent ꝗ angeli de choris īferioribus. Alij inter che-
G rubin. ⁊ ſic de alijs. ergo ⁊c. de hoc etiā arti. ſequenti.
Utrū homies bti i celo maiora gaudia habeāt ꝗ angeli. O ergo hō dilige deū ⁊ ſuias ei qui te ſic diligit. G

¶ Circa tertiū de iocūditate premij celeſtis grā premiſſorꝝ querit̄. Utrū hoīes beati in celo maiora gaudia habeāt ꝗ angeli: an ecōuerſo? Ad qđ reſpondet̄ ſm doctores. ꝙ hoīes de pluribꝰ habent gaudia in celo ꝗ angeli. ⁊ per cōſequēs maius eſt hoīm beatorꝝ gaudiū: ꝗ angelorꝝ. ⁊ hoc in ſex gaudijs. Primo in gaudio adunationis. quia videbūt ꝙ hūana natura ſic adunata eſt in ꝑpetuū deo in vnitatē pſone. vt deus ſit homo ⁊ econuerſo indiſſolubilit̄ ⁊ ꝑpetuo. Secūdo in gaudio cōfraternitatis ⁊ cognatiōis. ſ. in chr̄o: quia per hanc vnionē factus eſt hō frater chr̄i filij dei ⁊ cognatus. Bern. Puto ꝙ iam me non poterit ſpernere deus: os ⁊ caro ⁊ frater meus. Et hec dignitas nō eſt data angelis. qꝛ tantūmodo ſunt ſerui: ⁊ nō ſunt frēs chr̄i. vt docet apl̄us ad Heb. ij. Tertio in gaudio duplicis ſtole ⁊ glorificationis. quia homo gl̄iam poſſidebit duplicē: vicꝫ in corpore ſimul ⁊ aīa. ⁊ ſic duplici oculo habebit viſionis gaudium. Nam oculo anime videbit deum: oculo aūt corporali gl̄ioſam faciem chr̄i: in quā deſiderāt angeli ꝓſpicere. j. Pe. ij. Sed angelus tm̄ habebit ſimplicē gl̄iam ſpiritualē. ergo ⁊c. Quarto in gaudio exaltationis. qꝛ homo in vtroqꝫ ſexu exaltatus eſt ſup oēs angelos. ſ. in chriſto ⁊ beata matre que ſuper oēs choros eſt.

Quinto in gaudio feliciſſimi honoris. qꝛ vicꝫ humanā naturā deus adeo honorauit: vt eam oēs creature honorent ⁊ adorent adoratione latrie in chr̄o: ⁊ veneremur honore hyꝑdulie in chr̄i mr̄e: qđ nō eſt cōceſſum angelice nature. Vñ in Apocal̄. xxi. legit̄. ꝙ angelꝰ non ꝑmiſit ſe a Joāne genu flexo adorari: ⁊ tm̄ in veteri teſtamēto ꝑmiſit Abrae: qꝛ tūc nondū erat hūana natura ſupra angelos exaltata. Sexto homo excedit in gaudio gl̄ioſe coronationis. quia multi bti habent coronas martyrij: ⁊ ꝟginitatis: ⁊ ꝑdicatiōis. Item multi habēt fructus. alij triceſimū: alij ſexageſimū: alij centeſimū. Angeli autē nullā aureolā habēt: nec fructus q debet̄ cōtinentie. vt hec patēt per doct. coīter in. iiij. lib. O ꝗ quantū gaudiū habet iſte ſctūs cuiꝰ hodie feſtū colimꝰ. O quāta ſunt ibi gaudia oīm btōꝝ: nulla explicare poterit lingua. O itaqꝫ chariſſimi imitemur ſctōs ſuiendo deo: vt mereamur ꝑuenire ad illa indicibilia eoꝝ gaudia: ꝓſtante domino noſtro ieſu chr̄o: q cum patre ⁊ ſpū ſancto viuit ⁊ regnat in ſecula ſeculoꝝ Amen.

¶ De quocūqꝫ cōfeſſore cōmunis Sermo alius.

A Si quis mihi miſtrauerit honorificabit eū pr̄ meus. Joā. xij. A

Item aliud ex vete. teſtamen. Acceptus eſt regi miniſter intelligēs. Prouer. xiiij. Item ex euāgelio. Quis putas eſt fidelis ſuus ⁊ prudens: quē cōſtituit dñs ſup familiā ſuā. Lu. xij. Scimus chariſſimi: qꝛ vt docet non ſolū theologia ⁊ ſacra ſcp̄tura: imo etiam teſtat̄ ph̄ia ꝙ prauus nō eſt honore dignus. qꝛ honor eſt ꝑmiū ꝟtutis. vt ptꝫ. iiij. Eth. Proinde diabolū ⁊ vicioſum hoīem nullus ſane mētis honorat. ſilr̄ nec brutū: ſed ꝟtuoſum hominē oñis debēt honorare ⁊ diligere. qꝛ ipe deus illos honorat: acceptat: ⁊ gl̄ificat. Sūme aūt ꝟtuoſitatis eſt ſuire chr̄o dei filio. ideo ipe merito repromittit honorē celeſtē talibus di. Si qs mihi miſtrauerit: honorifi. ⁊c. Et iterū aliud thema. Acceptꝰ eſt regi chr̄o miniſter intelligens. Sed qm̄ iſte ſctūs cōfeſſor toto anio chr̄o miniſtrauit ⁊ ſuiuit oñi tpe vite ſue pſeuerādo. ergo merito de ipo accipiūt̄ hec ꝟba. Juxta q̄ tria myſteria notabimus: ſm ꝙ de iſtis cōmendat̄ ⁊ in exemplū nobis ꝓponit̄ ad imitandū pro iſto ſmone.

¶ Primo de ſeruitij chr̄i affectione: ibi. Si quis mihi miniſtrauerit.

¶ Scđo de miniſterij chriſti completione vel perfectione: ibi. miniſtrauerit. ſ. vt debet.

¶ Tertio de obſequij chriſti celeſti honore: ibi. honorificabit. B

¶ Circa primū de affectione ſeruitij chr̄i querit̄. Quare debeat hō affectant̄ ſeruire chr̄o dño? Ad quod reſpondet̄ ꝙ plures ſunt rōnes inductiue: ꝓpter quas debet hō amant̄ ſeruire chr̄o. Prima rō amicatiōis. qꝛ chr̄s ſibi ſuiētes vt amicos diligit. Joā. xv. Jam nō dicam vos ſuos: ſed amicos ⁊c. imo qđ maius eſt diligit tanqꝫ mr̄em ⁊ frēm. Mat. xij. Quicūqꝫ fecerit voluntatem patrꝫ mei q in celis eſt: ipe meus frater: ſoror: ⁊ mater eſt. Vñ Bern. O ieſu bone qs ꝑncipū huiꝰ ſeculi tantum honorem exhibet ſuis ſuis vt tu? Nam magnum eſt: ſi quis principū ad ſuā mēſam accipiat ſeruū ſuum: tu ꝟo nos cū non eſſemus digni tm̄modo ſerui noīe: nō tm̄ ad mēſam tuā nos accipis: ſed ⁊ amicos ⁊ frēs dilectiſſimos nos vocare dignaris ſi tibi ſuierimus. Secunda ratio creationis. quia ad hoc nos deus creauit: vt ipi ſuiamus. Unde mgr̄ in. ij. diſt. j. đt. Si querat̄. ad quid creata ſit rōnalis creatura? Reſpondet̄ ad laudādum deuꝫ: ad ſuiendū ei: ad fruendū eo. in qbus ꝓficit ipa non deus. Et infra. Factꝰ eſt ergo homo ꝓpter deū deum: non quia creator deus eius indiguerit officio q bonorꝝ noſtrorꝝ nō eget: ſed vt ſeruiret ei cui ſeruire regnare eſt. In hoc ergo ꝓficit ſuiens: non ille cui ſeruit̄ Hec Magiſter. O tu homo cōſidera quantū deberes ſeruire alicui q tibi ceco nato viſum dediſſet: aut manco manū. ⁊ ſic de alijs. multo magis debes ſeruire deo q dedit ſingula mēbra: ⁊ inſup animā rōnalem. Tertia ratio debitorie recōpenſatiōis. Nam ipe chr̄s nobis ſuiuit triginta tribus annis: miſerias huius vite ſuſtinendo: inſup ludibria ⁊ verbera. Unde dicit Eſa. xliij. Seruire me feciſti in peccatis tuis: ꝓbuiſti mihi laborē in iniqtatibus tuis: ſcꝫ expiandis. Propter qđ etiā chriſtus Luce. xxj. ait. Ego aūt in medio veſtrū ſum ſicut q miniſtrat. Bern. Nulli iuſtius ſeruiendū eſt: ꝗ ei qui ſi pro nobis non moreret̄: non vinceremus: ſcꝫ in gratia. iuſte ſibi vendicat vitam noſtrā: qui pro noſtra vita: ſcꝫ eterna poſuit ſuam. Hec Bern. Quarta ratio exemplificationis. quia deus totius mundi creaturas dedit nobis in ſuiturem pro exemplo: vicꝫ et obligatione: vt nos ſuiremus deo. Unde Magiſter in. ij. diſt. j. dicit. Sicut factus eſt homo ꝓpter deum: ſcꝫ vt ei ſeruiret: ita mundus factus eſt ꝓpter hominē ſcꝫ vt ei ſeruiret. Et infra. Oſtendit miram dei circa nos bonitateꝫ: qua oñia dedit nobis. C O chr̄iane q̄ro te. Quid putas de oñibus creaturis: cuius ſunt celum: terra: ⁊ oīa que in eis ſunt? Audi ibidem Magiſtrū ſm Auguſtiñ. dicentē ſic. Oñia eñi noſtra ſunt. vt ait apoſtolus. ſ. j. Corꝝ. iij. Supiora ⁊ equalia ⁊ īferiora. Supiora qdem noſtra ſunt ad perfruendū: vt deus trinitas. Equalia ad conuiuendum: ſcꝫ angeli: qui ⁊ ſi nobis modo ſuperiores ſint: in futuro erunt equales: qui et modo noſtri

B Queſtio de affectiōe ſeruitij

Scđa rō creationis.

tertia rō debitorie recōpenſationis.

Quarta rō exēplificationis.

C

funt:qꝛ ad vsum nobis sunt. sicut res dñoꝝ dñr esse fa=
muloꝝ:nõ dñoꝝ:sed qꝛ sunt ad vsum coꝝ. Ipi q̃ꝗ ange
li in scptura nobis fuire dicunt:dũ ꝑpter nos in miste=
riũ mittunt. Hec magr. O paup homũcio:dic mihi q̃re
deus dedit tibi omnia mundi vt sint tua? Ecce nil po=
tes dicere qđ non sit tuũ:q̃re hec: ꝛ vnde tibi tanta? O
miser hõ audi aplm.j.Coꝝ.iij.dicentẽ. Oĩa vr̃a sunt
siue pau.siue apollo:siue cephas:ꝛ si oẽs scti.s. ad p̃o=
ciniũ:siue mũdus.i.mũdi creature ad fuiendũ:siue vi=
ta:siue moꝛs.s.patiẽter tolerata que defuiunt ad merẽ
dum:siue p̃sentia.s.bona:siue futura.s.q̃ spamus.sequi=
tur. Oia vr̃a sunt.vos aũt chr̃i:chr̃us aũt dei.ergo ser
uire debes chr̃o deo. O Proinde Hugo de arca li.
ij.c.iij.dt. Oĩs creatura tribus vocibus nobis loquit
Prima vox:accipe beneficiũ. Scda: redde debitũ serui
cium. Tertia:fuge suppliciũ. Nam p̃ma vox est famulã
tis qua celũ dt. Mitto tibi lucẽ in die vt vigiles: tene=
bꝛas in nocte vt pauses. Aer dicit:vitalem tibi p̃beo fla
tum:ꝛ oĩe genus auiũ ad tuũ obsequiũ. Aqua dt:potũ
tibi do:soꝛdes purgo:arentia rigo:ꝛ pisciũ genera pꝛe=
beo ad tuũ vsum. Terra dt:ego te poꝛto: pane nutrio ꝛ
vino:oĩibus generibus fructuũ et aĩaliũ mensas tuas
repleo. Scda vox est admonẽtis qua mũdus dt. Uide
hõ quomõ amauit te q̃ ꝑpter te fecit me.seruio tibi vt ꝛ
tu seruias illi q̃ fecit me ꝛ te. Tertia vox est cõminan
tis:qua ignis dt.a me cõbureris. Aqua dt.in me sũmer
geris. Terra ꝛ etiã infernus dt.a me cõglutieris.s.pꝛo
pter pctã:si non fuieris deo. Hec Hugo. Quinta rõ
fidelis repꝛomissiõis: quia ipẽ chr̃s repꝛomisit se nobis
ministratuꝝ in celo ꝑpetua bona supne btitudinis. Lu.
xij. Bti sunt fui illi quos cũ venerit dñs inuene.vigilã.
Amen.i.fideliter ꝑmittens:dico vobis ꝙ p̃cinget se:et
fa.il.discũ.ꝛ trans.m.il. Augu.de ṽbis dñi. sermo.iiij.
O magna inq̃t bonitas dei:cui cũ pꝛo cõditione redde
re debeam⁹ obseq̃a:vtpote serui dño deo mãcipia redẽ=
ptoꝛi:tamẽ p̃mia nobis repꝛomittit:vt a nobis obsequia
debite fuitutis extoꝛq̃at,vt quos nolle fuire sponte cõ
spicit:bñficioꝝ suoꝝ ꝑmissionibus inuitare possit. Hec
ille. Sexta ratio gl̃iose sctitatis ꝛ honoꝛis. Nam fui
re deo est gl̃iosi honoꝛis ꝛ sctitatis.quia honestissima ꝛ
sctissima seruitia deus req̃rit.j.Thes.iiij. Hec est volũ
tas dei sctificatio vestra:vt abstineatis vos a foꝛnicati=
one:vt sciat vnusq̃sꝗ vestrũ vas suũ possidere in sancti
ficatione ꝛ honoꝛe. Non eñ vocauit nos deus in imun=
diciã.s.pcti cuiuscũꝗ:sed in sctificatione.i.vt sancte vi=
uendo fuiamus deo. Sed per cõtrariũ pensa o homo:
q̃ꝫ turpe ꝛ dedecus maximũ est fuire carni: quia bestia
lem efficit.ps̃. Homo cũ in honoꝛe esset non intellexit.
ꝛc. Itẽ fuire etiã terrenis rebus per auariciã turpissi=
mum est:vtpote fuire luto ꝛ fetidissimo stercoꝛi. Quid
eñ fetidius auro vel argẽto dum in foco excoquit.iõꝗ
de tali auaro Sap.xv.dicit. Luto vilioꝛ est vita eius.
Et apl̃s ad Phil.iij. Oĩa arbitratus sum vt stercoꝛa.
Oĩa.s.terrena ꝛ delectabilia. Deniꝗ q̃d turpi⁹ et con
fusibilius q̃ꝫ fuire diabolo. qꝛ hoc ẽ peius ꝛ turpius q̃ꝫ
fuire cani:asino:vel rane.imo vt ait Grego. stultissimũ
est seruire diabolo:qui nullo placat obseq̃o:sed sibi ser=
uientes exoluit infernali supplicio. O ergo stultissimi
pctõꝛes ad coꝛ redite ꝛ chr̃o seruite. Septima ratio
abundãtissime retributiõis. Nam vt dt Bern. Mira est
stulticia hoim in eo ꝙ mũdus retribuat parua: ꝛ seruit
ei auiditate magna. Deus aũt retribuit multa indicibi
lia ꝛ eterna: ꝛ pꝛo hoc vix pes leuat a terra. Narrat
pꝛo exemplo.ꝙ q̃dam fuus videns dñm suũ manduca=
re cepas a cauda deuoꝛãdo vsꝗ ad caput: ꝛ cancros a
pedibus inchoãdo:reliq̃t dñm dicẽs. Si mihi non das
posterioꝛa vel vilioꝛa:vtiꝗ nõ dabis potioꝛa. Sed ꝑ cõ
trariũ deus dat seruis p̃mo oim seipm:qđ est potissimũ
ꝛ cõsequent oĩa.ergo ꝛc. Unde Ans. Si amicitia q̃rit
nulla maioꝛ q̃ꝫ in celo habet:vbi deus erit oĩa in oĩi=
bus.si diuitie:si delitie ꝛ honoꝛes.si queꝗ mundi bona
appetunt: nusꝗ felicioꝛes ꝛ maioꝛes q̃ꝫ in celo ꝑpetuo
possident. O ergo charissimi discamus seruire deo:vt
simus perenniter beati in celo. E
¶ Circa scdm de ministerij chr̃i adimpletiõe: Querit

in q̃bus debeat quilibet fidelis seruire christo dño:vel
eius fuitia ꝑfecte explere? Ad qđ rñdet btũs Petrus
ij.epistola canonica.c.j.dicẽs sic. Uos aũt curam omnẽ
subinferentes. Lyra.s.ad implendũ que subsequunt in
seruitio chr̃i. Sequit. Ministrate in fide vestra ṽtutẽ.
in ṽtute aũt scientiã.in scientia aũt abstinentiã.in absti
nentia aũt patientiã.in patientia autẽ pietatem.in pie
tate autẽ amoꝛem fraternitatis.in amoꝛe autẽ fraterni
tatis charitatẽ. Hec eñ si vobiscum assint: non vacuos
nec sine fructu vos cõstituent.imo plenos merit ꝛ p̃mi
is in dñi nostri Jesu chr̃i cognitione.i.aperta visione in
patria. Cui eñ non p̃sto sunt hec:cecus est. Hec ibi. In
quibus verbis septez potissima notant.s.in q̃bus debet
chr̃ianus ministrare chr̃o. Primo q̃dem in fide ṽtuosa.
nam dicit. Ministrate in fide vr̃a ṽtutem. Lyra.s.bene
oꝑandi. Nam fides sine oꝑibus moꝛtua est in seipa. Ja
co.ij. Augusti. Fides cũ oꝑibus fides est chr̃iani:fides
autẽ sine oꝑibus fides est demonũ. Nam demones cre=
dunt ꝛ cõtremiscũt.vtinã mali chr̃iani haberẽt fidem si
cut demones:vt scȝ cõtremiscerẽt iudicem chr̃m ꝛ con=
uerterent. Scdo in sciẽtia.ideo dicit. In ṽtute aũt sci
entiam.s.ṽbi diuini per quod debet studere chr̃ianus
ea que sunt necessaria ad salutẽ. Unde Augusti. Nescio
quomõ audeat se dicere chr̃ianũ qui nõ vult addiscere
pauca ṽba in symbolo ꝛ oĩone dñica ac p̃ceptis ꝛ eca=
logi. Unde chr̃ianus q̃ non vult ṽba dei audire: grauit
peccat cõtra chr̃m tanq̃ꝫ fuus malus:qui nec vult audi
re p̃ceptũ dñi sui:nec recognoscere adimplendũ. Ideo
Clemẽs papa dist.xxxviij. Nullus. dt ꝙ q̃ discere atꝗ
agere bona recusat magis diaboli q̃ꝫ chr̃i mẽbrum ostẽ
ditur.ꝛ potius infidelis q̃ꝫ fidelis esse monstrat. F
Sed qm̃ aliq̃ excusant de hoc ꝙ nõ possunt caꝑe vel in
telligere ṽba dei in p̃dicatione : ideo recusant audire.
Respondet talibus.ꝙ ṽbum dei habet siĩtudinẽ p̃eci
p̃ue hoꝝ triũ quantũ sufficit ad p̃sens. Primo comꝑat
oleo.quia vulnera sanat animaꝝ: sicut oleum coꝛpoꝛũ.
Secũdo comparat melli qđ mũdificat oculũ:ꝛ dulcifi=
cat sapoꝛẽ. Sic ṽbum dei oculũ mentis mundat: ꝛ dul=
cificat aĩam.ps̃. Q̃ꝫ dulcia faucib⁹ meis eloq̃a tua dñe
suꝑ mel oꝛi meo. Tertio comꝑat vino:qđ letificat ꝛ cõ=
foꝛtat. Sic ṽbum dei in spe celestiũ. Unde samaritan⁹
.i.christus infudit in vulnera pctõꝛis oleum et vinũ.i.
ṽbum dei qđ vtriusꝗ habet ṽtutez. Ad ꝑpositũ dicit
de oleo qđ est melius ꝛ sapoꝛosius in suꝑficie : eo ꝙ est
multũ aereũ.sed mel est melius in fundo:eo ꝙ est terre
stre ꝛ grossum.vinũ aũt meli⁹ est in medio:eo ꝙ est me=
diocris nature. Sic ṽbum dei oĩibus audiẽtibus con=
fert.aliq̃bus tanq̃ꝫ oleum in suꝑficie histoꝛiali dat intel
lectũ salutarẽ.sicut simplicibus ꝛ grossis hoibus : alijs
tanq̃ꝫ mel in fundo.s.spũalis ꝛ mystice expositionis ꝛ in
tellectus.vt patȝ de acutis ꝛ ingeniosis.alijs aũt vt vi
num in medio moꝛalis intellectus:vt hoibus medio mo
do se habẽtibus ꝑtim grossis:ꝑtim spũalibus. Uñ null⁹
potest se excusare:sed oĩes debent ṽbum dei libenter
audire.quia vt chr̃s ait Luce.xj. Bti qui audiũt ṽbum
dei ꝛ custodiũt illud. Tertio debemus fuire chr̃o in ab
stinentia. Unde ibidem dicit. In scientia autẽ absti neri
tiam.s.ab oĩibus pctis. Nam chr̃s dicit Joã.viij. Qui
facit pctm̃ seruus est pcti.ergo non dei. Et Gal.v. Qui
christi sunt carnẽ suã crucifi.ꝛc. Sed heu multi licȝ bo
na operent:tamẽ ꝛ pctã faciunt. Tales serui sunt.sicut
qui inter bona fercula intoxicant dñm suũ. Unde chr̃s
de talibus ait per ps̃. Et dederũt in escam meã fel.ꝛc.
Quarto in patiẽtia.ideo dicit. In abstinẽtia patientiã
scȝ vt toleremus alioꝝ defectus ꝛ nobis illatas iniuri=
as. Unde Grego.xxiij.q.iiij. Hec autẽ vita dt. Quisꝗ
malos non tolerat:ipẽ sibi per hoc testis est. quia bon⁹
non est. Debemus ergo etiã patienter fuire deo in fla=
gellis ꝛ aduersis. Unde chr̃s ait Luce.xxj. In patiẽtia
vestra possidebit anias vestras. Quinto in pietate vt
miscdia.ideo subdit. In patiẽtia aũt pietatẽ.s.exhiben
do in pximos. Debem⁹ ergo fuire chr̃o in miscdie opi=
bus. De q̃bus ṽsus. Uisito:poto:cibo:redimo tego:colli
go:condo. Nam Matth.v. Beati misericoꝛdes: quoniã
ipi misericoꝛdiã cõsequent,ꝛ Jaco,ij. Judiciũ sine mi=

Oĩs creatura tribus vocibus nobis loquit.

Quĩta ratio repꝛomissiõis

Sexta ratio gl̃iose sctitatis ꝛ honoꝛis.

Septĩa ratõ retributiõis

Septẽ q̃bus debet hõ ministrare deo

Primo in fide.

Scdo in sci.

Uerbum dei assimilat.

Tertio in abstinentia.

Quarto in patientia.

Quinto in pietate.

Sexto in amorositate fraterna.

sericordia fiet illi qui non fecerit misc̄diam. Sexto in amorositate fraterna.s.corrigēdo pie ꝓximi vicia.ideo addidit. In pietate autē amorem fraternitatis. Lyra. id est fideliū.Unde homo circa subditos debet sic chr̄o seruire.s.dulciter eos regere:ac paťno pio amore corrigere.Unde Eph.vj.Filij obedite parētibus vestris in dn̄o: et vos pr̄es nolite ad iracundiā ꝓuocare filios vestros.s.eos nimis castigando:sed educate illos in disciplina ⁊ correctione.Serui obedite dn̄is.⁊c.vt serui chr̄i faciētes voluntatē dei.Hec ibi. Ergo taliter seruiendū est chr̄o.

G. Questio de prefamilias irascēte sup subditis suis

G Querit̄ hic.Utrū homo pro offensis suoꝝ subditoꝝ domesticoꝝ debeat semꝑ irasci:⁊ verbo ac correctiōe discipline punire delinquētes? Rn̄detur ſm docto.ꝑcipue Ludo.lib.de medit̄.vite chr̄i.vbi allegādo Bern̄.dicit ꝙ semꝑ punire ferocitatꝭ est. Un̄ contra hoc scribit̄ Eccli.iiij.Noli esse sicut leo in domo tua euertens domesticos tuos. Item semꝑ ꝑcere pusillanimatꝭ est ⁊ remissi regimis. Cōtra qđ ph̄s.iiij.Eth. dt.Non irasci in q̄bus ⁊ qn̄ oportet insipiētis est. Unde subdit Bern̄.ꝙ nec semꝑ punire:nec semꝑ ꝑcere est eq̄tatis.Habere em̄ plus amaritudis q̄ȝ suauitatis dānabile est.ecōuerso tolerabile.vtrūqȝ autē cōmendabile. Nam ⁊ Samaritan⁹ oleū simul ⁊ vinū in vulnera tibi fudit. Ad id exēplū de baculo tortuoso vel stipite arboris plantate recuruata.que si nimis īportune vehemētius flectit̄ ad erigendū frangit̄.sic subditi frāgunt̄ desperādo si nimis exasperent̄:sed tēꝑata pietate deducunt̄ in melius. Septimo debemus chr̄o ſuire in charitatis diuine obſuantia.ideo dt. In amore fraternitatis charitatē.s.que est pfectiua oīm p̄dictoꝝ.⁊ ergo debemus chr̄o seruire in p̄ceptoꝝ obseruantia.Nam in h̄ cōsistit vere charitas dei. Unde Joā.xiiij.dicit chr̄us. Qui habet mandata mea ⁊ ſuat ea:ille est q̄ diligit me. Hinc Deut̄.x.Non aliud dn̄s deus tuus req̄rit a te:nisi vt timeas ⁊ diligas eū:ac ſuias dn̄o deo tuo in toto corde custodias mādata ei⁹.O ꝗ chr̄iane hec obſua.

H De honorificatione sctōrum dei.

H ¶ Circa tertiū de honorificatione qua chr̄us sublimabit suos seruos in celesti patria : vt amplius desideremus ⁊ ad eam acq̄rendā festinemus.Querit̄:vnde hoc possit clarius ꝓbari:ꝙ deus suꝑ oīa bonoꝝ genera maxime honorificabit suos? Respōdet̄ ꝙ p̄cipue ex septē rōnibus clarius cōsiderat̄.Primo. quia honorificat honore adornationis decorosissime.s.super oēm purpurā regis: ⁊ amictū imꝑatoris : ⁊ cuiuscūqȝ dignitatis. Ps̄. Astitit regina a dextris tuis in vestitu deaurato circūdata varietate.Regina.i.fidelis anima: in vestitu circūdate varietatis:om̄is pulchritudinis totius mundi ⁊ om̄is decoris. Secūdo.quia honorificat deus suos honore beatificationis clarissime ⁊ honoratissime. Naȝ si posses facere ꝙ om̄es ⁊ singuli homīes totius mundi te honorarent genibus flexis vt suum regem:adhuc nil esset hoc respectu honoris celestis : vbi om̄es angeli et beati te honorabūt:qui īproportionabiliter plures sūt q̄ȝ totius mūdi homīes in p̄senti viuentes. Et insuꝑ hoc est maximū.ꝙ ip̄a ꝟgo beata:⁊ chr̄us dn̄s ac deus paẗ honorabit te inibi.s.in celo.vt ptȝ ex themate. Un̄ Grego.in homel̄.sexagesime.Si culmen veri honoris queritis:ad celeste regnū tendite. Tertio.quia honorificat deus suos seruos honore corone regalis dignissime Mat.xxv.Uenite bn̄dicti pr̄is mei ꝑcipite regnum ⁊c. Item Ps̄. Glīa ⁊ honore coronasti eum dn̄e. Quarto.quia honorificat honore donationis ditissime:qꝛ om̄ibus diuitijs ⁊ bonis om̄ibus desiderabilibus.quia dat deus suis seip̄m qui est suꝑ om̄ia bona:⁊ in quo om̄ia bona.Unde Cassiodo.suꝑ ps̄.v. O magna ⁊ ineffabil̄ largitas saluatoris:q̄d simile potest dare: q̄ȝ ꝙ rex oīm dominus se cōcedit.Nam q̄libet munificus donat illa que possidet:deus aūt qui ineffabile bonū est se largit̄ in p̄mium.Hec ille. Quinto.quia honorificat honore exaltationis potētissime.quia dabit sibi deus ptātem suꝑ oēm creaturā.⁊ quod est maximū suꝑ seip̄m:vt.s.deum sic in potestate habeat:q̄tinus quicq̄d ille velit īpetret a deo.Anſ.psol̄.Beati q̄cquid volūt erit:⁊ quod nolūt non erit. Sexto honorificat honore filiatiōis nobilissime:quia erūt in celo filij dei ⁊ heredes:coheredes aūt chr̄i.Rom̄.viij. Quid maius est q̄ȝ esse filium ducis vl̄ regis:vel imperatoris ⁊ cuiusuis nobilitatis. Septio honore glorificatiōis ꝑenniter stabilissime. quia deus dabit in celo ꝑfrui suis om̄i bono:⁊ ip̄omet deo:qui erit om̄ia in om̄ibus sine fine. Rogemus ergo dn̄m iesum vt hui⁹ scti cōfessoris meritis det nobis illa sūma bona A.

¶ Sequit̄ de sanctis ꝟginibus vel etiam q̄busuis sanctis mulieribus. Sermo cōmunis

Simile est regnū celoꝝ thesauro abscōdito in agro.⁊c.Matt.xiij.⁊ in euangel̄.hodierno. A Item aliud ex veteri testamēo thema. Jocūditas cordis hec est : vita et thesaurus sine defectione sctitatis.Eccli.xxx. In q̄bus ꝟbis chr̄s dn̄s ⁊ sacra scriptura cōmendat nobis p̄ciositatē castitatis comꝑando eam p̄ciosissimo thesauro.q̄tinus nos miseri affectuosius ip̄am castitatē apprectem⁹ ⁊ diligamus obſuare. Nam chr̄us dn̄s dicit ꝙ castitas est sicut thesaurus abscōditus in agro.s.nostri corꝑis. Et hoc dictū eccl̄ia accipit p̄cipue de castis mulierib⁹: vel ꝟginibus applicādo in euāgelio.⁊ dicit ꝙ pro tāta p̄ciositate eius debet homo vendere om̄ia que habet ⁊ eam emere.i.obſuare vsqȝ ad mortē. Sic etiam scp̄tura p̄dicta Eccli.dicit ꝙ iocūditas cordis hec est vita et thesaur⁹ sine defectione sctitatis.i.castitatis.q.d.ꝙ iocūditas conscie ⁊ vita gr̄e cōsistit in thesauro isto.s.castitatis que est sctitas sine defectione.i.sine corruptione.Ad honorem ergo hui⁹ sancte ꝟginis vel cuiuscunqȝ mulieris merito accipit̄. Juxta que ꝟba tria mysteria notabimus:ſm ꝙ de his tribus cōmendat̄ talis sctā

A

¶ Primo de castitatis thesauro.quia comparat̄ thesauro vt patet.

¶ Secūdo de ꝟtuositatis p̄celso merito. quia ꝓ eo habendo vendidit om̄ia.

¶ Tertio de lucrositatꝭ eius studio.qꝛ emit eū B

B Castitas in sacra scriptura thesauro comparat̄

¶ Circa primū de castitatis thesauro queritur: quare chr̄s dn̄s ⁊ scriptura sacra castitatē thesauro comparauit? Rō questiōis est:qꝛ vt dt Hiero.li j. contra Jouianum. In veteri lege glīa erat in partubus:⁊ maledicta sterilis q̄ non habebat semen in isrl̄.mirꝝ ꝗ ꝙ sic castitas cōmendet̄ vt thesauro p̄ciosissimo assimilet̄. Rn̄r ꝙ castitas merito thesauro cōparat̄ ꝓ sui preciositate virtutis:quam chr̄s in se ⁊ in sua matre multū sublimauit ⁊ dignificauit:cum ex virgine nasci voluit.licet in veteri lege erat gloria in partubus.qꝛ ꝑ generationes deueniendum erat ad chr̄i aduentum. Sed nunc reputat̄ castitas thesaurus p̄ciosissimus plurib⁹ rōnibus.

¶ Prima rō appreciationis

¶ Scđa absconsionis

¶ Tertia copiose.conditionis

¶ Quarta ditissime ꝓsꝑationis vl̄ felicitationis

Prima rō apꝑciationis

¶ Prima rō appreciationis. Nam thesaurus dr̄ a thesis in greco:qđ est positio in latino.⁊ aurū quasi repositum aurū:vel preciosum q̄d ꝓ auro valens.Sed virginalis castitas est aurea preciositate prefulgēs. Primo quia sicut aurum preponderat om̄ibus metallis: sic virginalis castitas. Unde Ecc̄i.xxvj. Omnis ponderatio non est digna continentis anime.Secūdo quia sicut aurum inter omnia metalla prefulget pulchritudine.Aurum em̄ nō ꝑdit fulgorem pulchritudinis sue nec ignis adustione:nec luti inuolutione:nec temporis vetustate Sic castitas debet esse vt non minuatur igne concupiscentie:nec terreni corporis lutei amore.s. carnali: nec aliqua longeua etate.Unde Hiero. dicit. Castitas est mentis ⁊ corporis incorrupta custodia ab omnibus illecebris carnis.Tertio quia sicut aurum super om̄ia metalla est regii decoris.nam ⁊ vestꝭ aurea ad reges ⁊ reginas pertinet.similiter ⁊ de auro bibere regie dignitatis est ſm leges.Et patet ex his que scribuntur.j.Macha.x.⁊ pluribus passibus vbi legitur ꝙ rex concessit Jude ⁊ Jonathe aureis vti. Sic castitas est regii decoris.i.christi ⁊ sancte matris eius.Unde Amb.lib.de virginibus ip̄am virginitatem nominat regnum.aurū ⁊ pulchritudinem ac sponsam regis. Merito ergo casti

Scda rō ab sconsionis

tas pro thesauro magno est. Secunda ratio absconsionis: quia sicut thesaurus absconditur ꝛ occultatur: sic castitas a paucis valde raro agnoscitur vere ꝛ appetitur iuxta dictum saluatoris. Math. xix. Sunt eunuchi q̄ se castrauerunt ꝓpter regnum celorum: sed nō omnes capiunt (inquit) verbum istud: imo paucissimi. qꝛ vt Grego. dt l. dist. Quia sanctitas. Sine vitio carnis pauci inueniunt. Item sicut thesaurus absconditur: sic virginalis castitas abscondenda est a furibus ꝛ a latrōibus. id est a vana gloria mundi ꝛ demonibus. Propterea christus dt ꝙ simile est thesauro: non simplr sed abscondito inqt in agro. i. in terra nostri corporis. Et ad id apls ij. corint. iiij. dt. Habemus thesaurꝫ istū in vasis fictilibus vt sublimitas sit virtutis dei ꝛ non ex nobis. C Queritur hic. Qualiter debeat hō abscondere ꝓciosum thesaurꝫ castitatis sui corpis ag[...]e. s. pdat p raptores ꝛ fures demones? Ad hec rñdet ꝙ debet abscondere ꝓcipue p tria. Prio p sensuū clausurā ꝛ cohibitionē: vt sic sepē circūdemus. s. custodie. Nā Ambro. dt ꝙ mors intrat p fenestrā q̄nqꝫ sensuū: ꝛ sic rapit oia. Eccli. xxxvi. Ubi nō est sepes diripiet possessio. ꝓpter qđ ꝛ chrs Mat. v. dt Qui viderit mulierē ad ꝯcupiscen. eā ꝛc. Et ꝓpter hoc deus voluit vt seruet thesaurꝰ castitatis in vase fictili. i. carne fragili: terreno non ferreo: qtūs hō sit plus sollicitus pro ꝯseruatione. August. de vita chriana. Quo sublimior est gl̃a. s. castitatis: eo maior debet esse cura p custodia. Scdo p carnis mortificationē. Iuxta illud i. corint. ix. Castigo corpꝰ meū ꝛ in seruitutē redigo: ne reprobus efficiar. Sic em̄ quasi sub spinetis ꝛ veprībꝰ occultata melius tuebit. qꝛ vt Bern. dicit. In delicijs periclitat castitas. Tertio absconsi debet p humiliationem tanq̄ p suffossionem. ne visui pateat. Aug. Nō solum ꝓdicanda est virginitas vt seruet: sed etiā ne infleteo ꝙ dicit Bern. Nec ꝟginitas Marie placuisset sine humilitate. Debet ḡ absconsi a vento vane gl̃ie in fundo hūilitatꝫ ne pateat ruine. Nā vt ait Greg. in homel. Celestꝫ desiderij studiū custodire nō sufficit q̄ hoc ab humanis laudibus nō abscondit. Depdari em̄ desiderat q̄ thesaurꝫ publice in via portat. Tertia rō copiose ꝯditionis. qꝛ pro thesauro condit non modicū aurꝫ: puta nō tres aut duo ducati sed multi. ꝛ sic copiosi valoris. Reconduntꝰ aūt ꝓcipue tria. s. aurꝫ: argentū: silr ꝛ lapides ꝓciosi. Sic castitas debet esse copiosa. s. valore ꝛ cumulo meritoꝝ magnoꝝ. D Sed quō castitas reputat copiosi valoris? Iuxta hec rñdet ꝙ ꝓmo si hꝫ aurꝫ charitatis: q̄ est in seruandis ꝓceptis. Apoc. iii. Suadeo tibi emere aurꝫ ignitū vt locuples fias. Bern. Castitas sine charitate lāpas est sine oleo. tolle oleū lāpas nō lucet: tolle charitatē castitas deo nō placet. Scdo si hꝫ argētum clare puritatis. s. in penitendo ꝛ cauendo a pctis. Sap. iiii. O q̄ pulchra est casta generatio cū claritate mundicie. s. a pctis. Tertio si hꝫ lapides ꝓciosos boni ꝛ multi opis. Greg. in home. Nec castitas magna est sine bono opere: nec bonū opꝰ aliqđ est sine castitate. Quarta ratio ditissime ꝓsperatiōis vl felicitatiōis: qꝛ thesaurus diuitem reddit ipm possidentē ꝛ felicē ꝑm pn̄tē prosperitatem. Sic castitas diuitias possidet gr̃arum ꝛ meritoꝝ ac ꝓmioꝝ: ac felicē facit i chro. Unde Sap. iii. Felix sterilis ꝛ incoinq̄nata q̄ nesciuit thoꝝ i delicto hēbit fructū repec. aiaꝝ sctāꝝ. Nam ꝯtinentie debet in ꝓmio fructus. s. ꝯiugali tricesimus: viduali sexagesimus: ꝛ ꝟginali centesimus. vt ptꝫ p doc. sup Math. xiii. Debet etiam virginali specialis aureola. Et iste fructus uel diuitie tales sunt optime sup oēs terrestres diuitias: vtpote celestes ꝛ diuine. Aug. O q̄ dulces ꝛ sic optimi fructus castitatis: qꝛ in eis singulariter reficit dñs maiestatis. E Queritꝰ hic. Ex quo castitas est tam commendabilis virtus: quare ergo chrs eam nō ꝓcepit suari debere in virginitate vel viduitate pmanendo: sed pmisit matrimonium cōtrahere. Respōdetur ꝑm Chry. ꝙ ideo: qꝛ est virtus tam excellens ꝛ ꝓciosa ꝙ nō pōt capi a carnalibus. Ideo Math. xix. cū dixisset chrs. Sūt eunuchi qui se castrauerūt ꝓpter regnum celorum: subiunxit. Qui potest capere capiat. Lyr. q. d. propter altitudinem huius virtutis nō capit hoc homo ꝓcipue car-

Mōde abscōdente caute thesaurꝫ castitatis

Tertia rō copiose cōditionis

Questio

Quarta rō ꝓsperatiōis

Questio de castitate

nalis. Ideoqꝫ Chry. ait. Plus chrs ceteris amat virgines: quia sponte tribuunt qđ eis nō est imperatum. Ambro. Uirginitas ita ꝓciosa est ꝙ suaderi pōt: imparl non potest: nam magis est voti q̄ ꝓcepti. Quapropter dicit aplus. i. corinth. vii. De virginibꝰ ꝓceptū dn̄i non hēo: cōsilium autem do: bonum est homini sic esse. O ḡ q̄ miseri ꝛ infelices sunt homines luxuriosi qui tale ꝛ tātum bonum. s. castitatem contemnunt. O vtinam seruarent saltem coniugalem castitatem si nolunt vidualem vel virginalem. Sed ve eis quia per momentaneam delectationem adquirunt sibi eternam penā in gehēna. F

C Circa scdm de ꝓcellentia castitatis inter virtutes querit. Utrum castitatis ꝓcipue virginalis meritum ꝓcellat ceterarum virtutum thesauros meritorum? Rō huius questionis pro ꝛ contra est: qꝛ scribit eccli. xxvi. Omnis ponderatio non est digna continentis anime: et qꝛ Apoc. xiiii. dicit de virginibus. Hi sequunt agnum quocunqꝫ ierit: ꝛ cantant canticum nouum. s. de integritate carnis. qđ nemo alius in celo potest cātare. Sic ḡ patet ꝙ ꝓcellit castitas ꝓcipue virginalis virtutes ceteras tanq̄ ꝓciosior ꝛ chro ꝓpinquior ac iocūdior in celo. Sed qꝛ dicendum est ꝙ August. lib. de coniugali bono dt. Non est inquit impar meritum continentie in Ioanne baptista qui nullas expertus est nuptias. ꝛ in abraā q̄ filios generauit quoꝝ vterqꝫ pro temporum distributione chro militauit. Item Hiero. contra Iouinianum li. ii. dt sic. Eo modo abraam placuit deo in coniugio sic nunc virgines placent deo in perpetua castitate. Hec ille. Ergo sequit ꝙ castitas nō ꝓcellit virtutes. Ad hec rñdetur ꝑm Rayne. in summa ti. de ꝟginitate iuxta sententiam sancti Tho. ii. ii. q. clii. eliciendo quatuor precipua puncta vel documenta ostensiua. Primum est p obiectionis pretacte solutione: vicꝫ ꝙ licet virgines p preponderatiōe puritatis dicāt in scriptura ꝓ ceteris chrm comitari ꝛ canticum speciale cantare qđ nemo alius potest canere: tamen ex hoc non intendit scriptura ꝙ ipse ꝓcellant oēs alios in beatitudine. Nō qꝛ multi corrupti ꝓferunt in gloria essentiali multis virginibus: ut patet de petro: de magdalena ꝛ sic de alijs. ꝯcord. Bon. Unde ꝓmisse autoritates obiectionis ꝑm doc. intelligende sunt ꝙ virgines dicunt chrm sequi quocunqꝫ iuerit imitando chrm in pluribus q̄ alij: scꝫ in integritate non solum mentis vt alij imitāt: sed etiam in virginitate carnis: vt etiam Aug. dt lib. de virgi. Unde ex hoc non sequitur ꝙ sint vicinіores chro pre omnibus alijs beatis: vel ꝙ ꝓponderent omnibus meritis. s. hoim: qꝛ vt dictū est p Aug. ꝛ Hierony. abraam equat virginibus. s. quo ad essentialia. Deniqꝫ licet dicant cantare canticum nouū. s. de virginitate carnis qđ nemo alius poterat cātare. s. corruptus: tn̄ martyres maius in celo cantare canticum. i. gaudium habent pro martyrio: ꝛ etiam religiosi G Scdm est ꝙ ipsa castitas virginalis in comparatione ad aliam ꝯtinentiam est ꝓcellentior: ꝓcellit em̄ ꝯtinentiam coniugalem ꝛ vidualem: vt ptꝫ p august. Et rō qꝛ pfectior est ꝓ ceteris. Unde ꝛ fructus maior id est cētesimus ei assignat a chro. Math. xiii. ꝛ aureola ꝑm docto. Ideo Hieroñ. ad Nataliam dicit. Uirginitas pura est regalis. i. chro ꝛ matri eius assimilatiua: subdit Qua quisqꝫ indutus fuerit cunctis eminentior erit. Nō em̄ est digna ponderatio continentis anime: quia virginalis continentia preponderat cōiugali ꝛ viduali. Idē Hiero. ad Nicolaum. Uirginitas auro: viduitas argento: matrimonium stanno vel cupro cōparat. Uirginitas soli: viduitas lune: matrimonium stelle assimilat. Tertium est ꝙ castitas etiam virginalis simpliciter non est excellentior omni alia virtute in merito ꝛ ꝓmio. Rō da virginitas vel castitas reddit meritoria ꝛ laudabilis p hoc ꝙ diuine contemplationi vacat: ꝛ diuinis rebus adhereat: a quibus impedit delectatio carnis. Ad illū ergo finem ordinata est virginitas ꝛ castitas. iuxta illud i. ad corinth. vii. Mulier innupta ꝛ virgo cogitat q̄ dn̄i sunt quomodo placeat deo. Sed quoniam tanto aliqua virtus est nobilior ꝛ maioris meriti quanto facit deo ꝓpinquius adherere: hoc autem (vt infra dicetur) alique virtutes plus faciūt q̄ virginitas vel castitas: ergo nō

F Rō de ꝓcellentia castitatis inter ceteras virtutes

G Scdm ꝙ ꝟginal ꝓcellit cōiugalem

Quartū documentum

pcellit omnes virtutes. Quartum est documentum ꝙ homo qui non est virgo potest plus ꝙ̄ meritum virginitatis adquirere: et p̄miu essentiale i celo per certas alias virtutes: de quibus articulo sequenti. s. que p̄pō derant aureole virginitatis: quam homo licet nō potest recuperare post carnis corruptionem: vt dicit Hieron. xxxij. q. v. Si paulus verum tamē potest bene plus me reri vt patebit.

H. De studio lucri sine recuperationē p̄di te v̄ginitatis.

¶ Circa tertium ergo de lucri studio querit̄ qualiter homo qui non est virgo possit recuperare vel adquirere perdite virginitatis lucrum. s. equale vel amplius p̄mium essentiale ꝙ̄ sit p̄mium virginale accidentalis. s. aureole? Ad quod s̄m docto. respondet̄ ꝙ hoc potest fieri per plurimarum virtutū merita.

Primo p altiorē gradum v̄tutis theologice.

Primo per altiorem gradum virtutis theologice. Nam s̄m Rayne. in sum. et sc̄m Tho. ij. ij. q. clij. virtutes theologice vt sunt fides spes charitas: pcellunt castitatem: q2 magis de ppinquo faciunt deo adherere: ppter hoc vocant̄ theologice. i. diuine: a theos quod est deus. Unde si quis in fide et charitate est maior vel fortior etiamsi sit non virgo: maioris meriti est quo ad p̄mium essentiale. s. diuine visionis et fruitionis ꝙ̄ sit virgo minoris charitatis. Exemplum de petro et magdalena sicut supra etiā tactum est q̄ pferunt̄ multis virginibus. Un̄ Bern. sup Can. ser. xxvij. Uniuscuiusq3 anime quantitas ex charitate mēsuranda est: vt q̄ magnam habet charitatem magna est: q̄ paruam parua: q̄ nullam nulla. Item Hugo de arra spon. dicit. Amor feruens ipsius dei consueuit corruptis integritatem reddere et integris castitatem pseruare.

Sc̄do p bassiorē hūilitatem.

Secūdo per bassiorem humilitatem vere penitentie. Nam per humilitatem pnie recuperatur virginitas: etiam quo ad coronam aureole: si tamen sola mēs fuit corrupta manente carnis integritate. secus si mēte et carne fuerit corrupta: q2 sic nunꝙ̄ potest recuperari q̄ ad coronam: vt tenent doc. Aure. et Tho. Deniq3 vt ait August. melius est humile coniugium ꝙ̄ superba virginitas. Idem. Superba virginitas prostibulum est diaboli.

Tertio

Tertio per custodiam sanctimonie. s. ab omni inquinamento culpe. Unde Aug. ser. de virginibus dicit. Qui abstiet ab illicito visu: ab illicito auditu: gustu: odoratu et tactu: ppter ipsam integritatem. s. mentis: virginis nomen accepit. Item Hieroń. Quid prodest carnē habere virgineam si mētem quis habeat pctō inq̄natā. Et hoc ptz in exemplo quod refert Grego. lib. dial. de quadam sanctimōiali femina q̄ castitatem seruabat: sed lingue pcacitate peccabat: qua mortua et sepulta demones eius corpus extrahentes cingulotenus diuiserunt di. Pars inferior nō est nostra sed pars superior nostra est: et illā combusserunt.

Quarto per diligentiorē cōseruationē castimonie

Quarto per diligentiorem cōseruationem castimonie. Nam siquis coniugalis diligētius pseruat suam ptinentiam: ita ꝙ animum magis paratum habet ad moriēdum ꝙ̄ ipsam offenderet cū oporteret morti se exponere plus meret̄ ꝙ̄ illa q̄ actu est virgo nō tam forti aīo existens. Unde Aug. li. de pug. bo. pbat abraam in coniugio meruisse sicut moderne virgines: eo ꝙ ipse virginitatem melius tenuisset si tunc temporis tenendum fuisset.

Quinto per electioñ. monastice vite.

Quinto p electionem pfessionis vite monastice: q2 s̄m Ray. vbi s̄. maius et nobili9 ē suam voluntatem et omnia relinquere ac se totū deo futurum sub obedientia deuouere: q̄d faciunt religiosi: ꝙ̄ reliquere carnis delectationem manendo in seculo. Un̄ Aug. lib. de virgi. Nemo virginitatem pferre ausus sit monasterio. Exemplum in Uitaspa. legit̄ ꝙ vidit q̄dam i celo religiosos pre ceteris fulgere gloriosas torques aureas portando pro merito obedientie.

Sexto.

Sexto per feruentiam martyrii et patientie: q2 martyres magis de ppinquo adherent deo per charitatis perfectionem: eo ꝙ nō solum voluptatem carnis sicut virgines ptemnūt: sed et vitam ppriam propter deum exponunt. Un̄ Aug. lib. de virgi. dicit expsse ꝙ martyrium pfert̄ virginitati. O ergo charissimi laboremus et conemur imitari sc̄tos in castitate et bonis operibus quantum possumus: vt ad eorum beatitudinem perueniamus. Amen.

¶ De sanctis virginibus vel mulieribus communis. Sermo secundus.

Ecce sponsus venit exite obuiam ei. Mat. xxv. et in euangel. hodier. festiuitatis. A Item aliud ex vet. test. Ueni de libano sponsa mea: veni coronaberis. Cañ. iiii. Sicut ecclesia capit sponsus virginum chr̄s dn̄s est et oim etiam sanctarum aīarum. et ipsa aīa casta chr̄i sponsa est. Io canit̄ in officio. Ueni sponsa chr̄i accipe coronam quam tibi dn̄s pparauit in eternū. et hoc pōt esse thema. Ex q̄bus mōstrat̄ mira dei nr̄i chr̄i iesu dignatio et charitas erga castam aīam. q2 non solum eam accipit in famulā sed et in spōsam tantus rex oim regū. s. chr̄s. De h̄ Ber. sup Cañ. Quis digne cogitare poterit: quanto affectu nos diligit chr̄us vt aīam nr̄am in sponsā elegerit. Idē O aīa mea vñ tibi hec gratia vt dicaris sponsa chr̄i et nō ex nr̄is meritis: sed ex flagrantia sue charitatis. Hec Ber. Ut igit̄ aīa nr̄a digne dici mereat̄ chr̄i sponsa: imitemur sc̄titatē btē N. cuius festū celebramus: vt ei9 exēplo coronam mereamur i celo. Iuxta hec q̄ꝙ̄ v̄ba audire mereamur in hora mortis vocē angelorum iuitādo nos ad p̄riam dicentiū. Ecce spōsus chr̄us venit exite obuiā ei vt suscipiat vos in celestem aulam. Et iterum audiam9 chr̄m dicentem. Ueni sponsa mea veni coronaberis. Ad honorē q̄ hui9 sc̄tē N. tria mysteria notabimus p ser. s̄m ꝙ i his v̄bis p̄missis de iis trib9 cōmēdat̄ et i exm̄ ppōit̄

¶ Primo de sponsali dignitate.

¶ Sc̄do de sponsali amorositate

¶ Tertio de sponsali corone gloriositate.

Hec claret ex ipsis verbis thematis B

B Questio de sponsali dignitate anie.

¶ Circa primū de sponsali dignitate q̄stio occurrit quare deus voluit castas aīas tali dignitate fore honorandas vt vocaret eas suas sponsas. Rō questionis est q2 nusꝙ̄ legit̄ ꝙ angelicas creaturas vocauerit deus spōsas suas tam expsse sicut aīas. Mirum q̄ ꝙ sic statuit de9 aīas hoīm tali et tanto dignas fore honore? Ad q̄d rn̄r recolligēdo s̄m doc. sacros ꝙ huius rōnes sunt plures quas audiendo gr̄as agere debemus.

Prima ratio assumptioñ. nature humane.

Prima rō assumptionis. s. humane nature et vnionis: q2 de9 vt scribitur Heb. ii. nusꝙ̄ angelos apph̄endit sed semen abrae ₇c. Ideoq3 p tali sua charitate nr̄as aīas spōsas voluit vocare: q2 eas pluribus modis sibi desponsauit sup angelos. Primo desponsauit desponsatione personali vniendo sibi naturā humanā in chr̄o in vnitate psone.

Sc̄do

Sc̄do desponsatione sacrali p signaculum fidei: q̄d tradit̄ i baptismo in q̄ oēs aīe desponsant̄ chr̄o in fide: sicut p̄dixerat dn̄s Osee ii. Sponsabo te mihi in fide. Nā in baptismo iuramus chr̄o fidelitatē tenere abrenunciando satane et oibus pōpis eius et oibus opibus eius: vt ptz per Aug. de psec. dist. iiii. Prima igit̄: et sic vnimur chr̄o per gr̄am.

Tertio

Tertio desponsatione virtuali p castitatem: ptetatem: iusticiam: charitatē et alias virtutes. vñ Osee ii. Sponsabo te mihi in sempiternū in iusticia et iudicio et misericordia. Unde virtuosi vt sunt castitatem vel virginitatem vouentes dicunt̄ specialius sponse chr̄i p̄ ceteris. Et sic patz ꝙ merito dicunt̄ sponse chr̄i p̄ angelis.

Sc̄da rō cohabitationis

Sc̄da rō cohabitationis: q2 spōsus traducit sponsam et simul cohabitāt p totam vitam indissolubili vinculo matrimonii colligati. Matth. xix. Quos deus piunxit hō non sepat. Sic chr̄s animam spūaliter sibi desponsat et anulo fidei subarrat: et in mortis hora traducit eam i celeste habitaculum ppetuo vinculo amoris et diuine vnionis beatificandam et cohabitandam decorando corona. Un̄ sancta Agnes dixit. Anulo fidei subarrauit me dn̄s meus iesus chr̄us: et tāꝙ̄ sponsā decorauit me corona.

C

C Aduertendum aūt ꝙ sponsa in die traductionis sue vt decenter obuiā suo sponso procedat solet quatuor p̄cipua facere. sic spūaliter fidelis et casta aīa debz pro tempore mortis facere vt digne valeat occurrere sponso suo chr̄o.

Preparationes sponse.

Primo em̄ se diluculo p̄parat abluēdo et in speculo si habeat in facie maculas aspiciendo ac extergendo. Sic spūaliter debet homo aspicere diligēter sue conscientie speculum vt se recognoscat: Nam Señ. de naturalibus q̄onibus lib. i. dicit. Inuenta sunt specula vt per ea hō ipse se nosceret qualis est: multi em̄ ex h̄ primo assequunt̄ noticiā sui. Hec ille. Sic hō i cōscia se

recognoscit: et sic recognoscens dz diligenter pnia diluere sordes pctōx et extergere p ꝯfessionē et satisfactionē alioqn nō acceptak a chr̄o nec traducik i celum. Apoc. xxi. Nil coinquinatum intrabit in illud. et Mat. iij. Pniam agite ap. ei regn. ce. Scd̄o vestes induit se ornando: sic aīa dz ꝟtutum vestimenta induere. Ps. Astitit regina .i. aīa sctā a dextris tuis in vest. deau. .i. charitatis: circundata varietate virtutū. Tertio sponsa capillos discriniat crinalibus vel corona decorādo. Spūalr: capilli ꝟcant supfluas cogitatiōes q̄s in tpe traductionis .s. i hora mortis dz hō repellere et coronam vel crinale victorie tentationū assumere. De qua .ij. Tim. ij. Non coronabik .s. in celo nisi q̄ legitime certauerit. Nam vt dicit Greg. In hora mortis obiiciet diabolus innumera ꝓstigia et laqos desperatiōis et tentationū: q̄ nisi ꝓmunitus fueris et forti aīo restiteris i eternū pibis. Quarto anulum subarrationis accipit suos digitos insigniēdo. Sic aīa dz subarrari p grām spūsscti sacrā .s. eucharistie et vnctionis sacre debite suscipiendo. Vñ Aug. li. de visitatione infirmox dt. Tu q̄ viā vniuerse carnis ingredi festinas: q̄ visur⁹ es parentes tuos: ꝑriarchas sctōs et fontē beatitudinis chr̄m: viaticū eucharistie necessariū tibi est nec vnctio ꝓtermittenda est. D Tertia rō: q̄re scz chr̄s aīas voluit sponsas suas noīare: est rō dilectionis. Nam q̄rik ꝭm Ber. sup Cañ. ser. lxxxiij. Vtꝝ et q̄re deus plus gaudeat dici sponsus q̄ dñs vel pr̄. Et rñdet di. sic. Exigit de⁹ timeri vt dñs: honorari vt pater amari vt sponsus. Sed in his q̄d ꝓstat: amor inq̄t sol⁹. nā absq̄ amore timor penam habet: et honor grām non hēt. Hec ille. Vñ chr̄s dñs vocat aīas hūanas noīe sponse: q̄ multū gaudet de eax amore. Et ppterea Aug. super Cañ. dt. In tpalib⁹ nulla maior dilectio q̄ spōsi ad spōsam (ppter h̄ eñ hō relinq̄t prēm et mrēm et adherebit vxori sue. vt scriptura dt) subdit Augu. Sik sctis viris nil dulcius est dilectione et ꝯtemplatiōe dei. Hec Aug. Ex q̄bus ptz q chr̄s dñs ideo sponsum aīax seipm̄ noīari voluit vt ostendat q̄ aīas multum amat amore summo et ab eis reamari desiderat ꝭm Ber. vbi s. O q̄ chr̄iana aīa reama deū p tali charitate vt sponsa qt̄us gaudere valeas cum chr̄o btitudine ꝑpetua. E Circa scōm de amabili sponsa chr̄i q̄rik q̄les aīas amat chr̄s in spōsas acceptare. Rñr ꝭm Ber. sup Cañ. ser. xiij. di. Talem ꝑrsus decet esse spōsam dñi pulchrā: eruditam: castam: oī ꝟtute decoratā: desiderantē sponsi ꝑñtiam et glīam. Ex q̄bus claret q chr̄s dñs in sua sponsa hec q̄tuor req̄rit .i. in aīa hūana vt ipsam amet. Primo pulchritudinem: non q̄dem carnalem sed spūalem. De q̄ Aug. li. de virginibus dt. Non querit de⁹ pulchram carnē: sz mētis pulchritudinē et puritatem. Vñ hec pulchritudo anime ꝯsistit in fide et ꝯscie puritate ab oīs pcti macl'a. Hinc Hugo li. de bono ꝯscie dt Deus q̄ amator est mundicie cor pollutum pctis non pōt acceptare. Propter h̄ etiam canit ecclīa de sctā chr̄i spōsa dicens. Pulchra facie sed pulchrior fide es btā N. respuens mōm .i. mūdi vitia: letaberis cum angelis: intercede p omnibus nobꝫ .s. vt valeamus te in h̄ imitari deo dante. Et iteꝝ. Specie tua et pulchritudine tua intende ꝓspere pcede et regna: q̄ sine ista pulchritudine fidei et puritatis non pōt hō regnare in celo. Scd̄o req̄rit chr̄us i sua sponsa .i. in aīa eruditam mentem et prudentem. Nam nullus homo amat hr̄e sponsam fatuam: quanto magis chr̄s dñs non vult fatuas sed prudentes: sicut ip̄e docuit in parabola euangelica. Mat. xxv. di. Sik est regnum celorum decem ꝟginibus: quax q̄nq̄ erant fatue et q̄nq̄ prudentes Et dr̄ q fatue acceptis lāpadibus non sumpserūt oleū secum. Prudentes vero acceperunt oleum in vasis suis cum lampadibus. Et tandem concludik q fatuis clausa est ianua: nec sunt intromisse ad nuptias sed sole prudentes. Ex q̄ ptz q oīs anima fatua reputak et a chr̄o despicik: que licet habet lampadem castitatis: non tñ cū debito oleo. Sed q̄d p oleum designak nisi prudentia lucide oꝑationis et diuine dilectionis: vt exponunt doctores. F Unde notandum q oleum tres habet ꝓprietates prudentie bene ꝯuenīētes. Prima luciditatis: q̄ oleum est lucidum. Habet ergo oleum q̄ cum castitate

Tertia rō dilectiōi.

Questio

Chr̄s in sua sponsa aīa quatuor requirit

Prīo pulchritudinem

Scd̄o mentē eruditam.

Per oleum

ꝓuidet lucida exempla sanctitatis et opis facere. Unde Luc. xij. Sint lumbi vestri pcincti .i. casti: et lucerne ardentes in manibus .i. opibus exemplaribus. De quib⁹ idem chr̄s dicit. Luceat lux vestra coram hominib⁹ vt videant et glorificēt etc. Scd̄a est humilitatis: q̄ oleum licet lucidum facit nigredinem macularum: in quo designak humilitas. Sic debet homo esse humilis q̄ est castus. Unde canik. Nigra sum .s. p humilitatē: sed formosa etc. Ambro. Decet vt quanto castior virgo tanto sit humilior. Tertia est vnctuositatis: in quā designak deuotio: vt castus homo occupet se prudenter deuote ꝯtemplationi. Unde .j. Cor. vij. Mulier innupta et virgo cogitat quō placeat deo. Debet ergo esse deuotus in passionis chr̄i cogitatione: alioquin casta virgo torpens a bono ope et deuotione et vanam glīam querens: fatua reputatur: vt patet: quia fatue reputat se placere deo per castitatem sine istis. Tertio chr̄s in sua spōsa id est aīa req̄rit castitatis integritatem. Nam sicut sponsus terrenus amat in sponsa fidelitatem mentis et sanitatem corporis: ne .s. sit ceca vel clauda vel manca et huiusmodi. sic chr̄s dominus amat in christiana anima fidelitatem amoris vt nulli alteri placere desideret nisi chr̄o sposo suo. August. Minus te domine amat q̄ ꝓter te aliquid amat q̄d non ppter te amat. Unde amatores delectabilium mūdialium adulteri dicunk. Iac. iiij. Adulteri nescitis: q̄ amicicia huius mundi .i. inordinata dilectio delectabilium huius mundi inimica est deo: q̄ vt Grego. ait. Tanto quis a superno amore disiungitur quanto inferius delectak. Item cum hoc chr̄us diligit integram castitatem scz mentis et corporis: ne .s. claudicet ex parte mentis in prauis cogitationibus: aut ex parte corporis in carnis concupiscentiis. Unde Hieroñ. contra Iouinianum. Illa virginitas hostia chr̄i est cuius nec mentem cogitatio: nec carnem libido maculauit. Idem ad Rusticum monachum. Ve nobis: q̄ quotiens concupiscim⁹ totiens fornicamus. O ergo sponsa chr̄i anima fua te chr̄o fidelem. Quarto chr̄s in sua sponsa amat virtutū decorem tanq̄ diuitiarum vbertatem: q̄ vt Greg. dicit. Vere diuitie non sunt opes sed virtutes. Ideo Rich. Anima virtutibus plena sponsa dei est .s. ditissima et trinitatis cathedra ornatissima. G Sed hic questio occurrit qualiter paupercula aīa chr̄iana possit diuitias tales hr̄e vt possit chr̄o tanq̄ sponsa locuples placere. Ad hoc notandum q diuitie mundiales adquiruntur ꝓcipue quatuor modis. Sic a sili diuitie spūales. Primo p negociationem. hoc modo adquirit diuitias meritox et virtutum q̄ donis acceptis a deo bene vtitur: et q̄tidie merita lucrak: sicut homo fortis ieiunādo: diues elemosynas dando: deuotus orando etc. De istis Luc. xx. Negociamini donec venio. Nam ibi dicik q seru⁹ q̄ mnam tenuit repositam et noluit negociari bene opando damnatus est. Scd̄o adq̄runk diuitie p associationem: vt patet in mercatoribus confederatis ad questum et feneratoribus. Isto modo adquirunt diuitias meritox hoīes p charitatem ad proximum. Unde Greg. Pensent inuidi quātum bonum est charitas: que aliena bona sine nostro labore nostra facit. Tertio p laborem: vt patet in sestro laborem: vt patet in se minatoribus. Isto modo adquirūt opa misericordie exercentes .ij. Cor. ix. Qui parce seminat parce et metet et qui seminat in benedictionibus de benedictionibus metet et vitam eternam. Aug. Non gaudebit in messe q̄ non laborauit in semine. Quarto per inuētionem: vt patet de his qui inueniunt thesaurū et effodiunt. Isto modo adquirunt religionem intrantes et ibi deo seruiētes: qui inuentum thesaurum sanctitatis in sacra religione effodiunt remouendo vnam partem terre .s. amorem diuitiarum per votum paupertatis: aliam partem .s. amorem deliciarum carnalium eiiciendo per votum castitatis. tertiam partem .s. amorem honorum et dignitatū remouendo per votum obedientie humilis: et sic patet. O ergo christiane vis ditari in chr̄o: his modis bene poteris. O miser diligis diuitias terrenas que false sūt modice et transitorie: cur ergo ꝟas et maximas ac perpetuas diuitias negligis adquirere. Iste sunt ille diuitie d̄ quibus Augu. Aurum inquit habens in arca diues es.

Tertio castitatis integritatem.

Quarto virtutū decorem

G Questio

Diuitie mundane acquiruntur quatuor modis.

Scd̄o

Tertio

Quarto

deum aūt habens in cōſcientia diues non eſt? q.d. imo ditiſſimus veraciter eſt. Coniunge.ſ.comparando deū ꝛ aurū: arcam ꝛ conſcientiam: nonne deus precellit aurum ꝛ cōſcientia arcam? Sic ꝙ ꝛc. H

H De glioſa corona continētium.

¶ Circa tertium de glorioſa corona.ſ.qua remunerabit ꝛ beatificabit chr̄s ſponſas ſuas.i.animas caſtas in celo: queritur quali corona glorificabit chr̄s ſuas ſponſas ꝑ caſtitatis obſeruantia in celeſti patria. Ad quod reſpondet̄ ſm ſcripturas ꝛ doc. ꝙ om̄is ſponſa chr̄i. id eſt omnis anima ſancta ꝛ bona habebit in celo coronam pro ſuo merito ſm gradum caſtitatis. Sunt aūt vt Auguſt. ait de coniuga. bo. tres continentie gradus. vicȝ cōiugalis: vidualis: virginalis: ꝛ ſm hos debentur eis varie corone premioꝝ: vt docet glo. ex verbis ſaluatoris Matt. xiij. Primo nanqȝ cōiugalibus datur corona aurea ꝛ inſuꝑ fructus triceſimus. Scđo viduis dat̄ corona aurea felicior ſimul cū fructu ſexageſimo.ſ. Tertio virginibus dat̄ corona triplex.ſ.aurea: fructus ꝗqȝ centeſimus: ꝛ cum hoc aureola virginalis. Sed iuxta hoc ſufficiat iſtud vnū inquirere. quō diſtinguunt̄ iſta premia que corone dicunt̄ quia vnū poteſt indifferenter accipi ꝑ alio.ſ.corona ꝑ p̄mio ꝛ econuerſo. Nam primium dicit̄ qꝛ meritis debet̄. Corōa autem dr̄ qꝛ regie et reginalis dignitatis gl̄iam habet: ex quo om̄es btī ſunt reges eterni ꝛ filij altiſſimi dei ac ſponſe quibus ꝑ dignitate regia debet̄ corona. Ps. Gl̄ia ꝛ honore coronaſti eum ꝛc. Rn̄det̄ ad queſtionem ꝙ fructus bene diſtinguit̄ ab aurea ꝛ aureola ſm Petrum de palu. in iiij. qꝛ aurea eſt gaudium gl̄ie ꝛ felicitatis ꝗd habet homo de deo in eius viſione fruitione ꝛ tentione. Et hoc eſt premium eſſentiale ꝗd debet̄ omnibus ſm ꝙ vario modo meruerunt: alij magꝫ alij minus per charitatem et mundiciam. iuxta illud Matth. v. Beati mundo corde qm̄ ipſi deum videbunt. ergo mūdiores magis videbūt. Juxta illam topicam maximam. Sicut ſimpl̄r ad ſimpl̄r ſic magis ad magis ꝛ maximum ad maxime. Sed aureola eſt gaudium de triumpho per opus p̄cellens adquiſito id eſt ꝑ virginitatem: per martyrium: ꝛ per p̄dicationem. Iſta em̄ ſunt opera valde p̄cellentis victorie: qꝛ ꝑ virginitatem perfecte vincit̄ caro ſi obſeruatur vt debꝫ per martyrium mundus: per p̄dicationem expellit̄ diabolus: etiam de alijs. Unde his tribus ꝑ excellentia debetur aureola. Sed fructus eſt gaudium ꝛ gl̄ia de ſpūali exercitio continentie carnis a voluptate venerea ꝗ ꝗs tranſiuit ad ſpiritualem vitam: abdicando a ſe carnalem affectum. Sicut ergo aureola nō debet̄ victorie cuilibet ſed excellenti ꝛ in materia excellenti.ſ. virginitatis: martyrij ꝛ p̄dicatiōis vt patuit: ſic ꝛ fructus ſuo modo: qꝛ importat p̄mium debitum ſpernenti delectationē carnis ꝛ tranſeūti ad ſpiritualem vitam ſub aliquo gradu continentie.ſ.coniugalis vel vidualis aut virginal̄: ideoqȝ debetur illi virtuti non que tm̄ ſpernit minores delectationes: vtputa guſtus per abſtinentiam: vel viſus aut odoratus ꝛ tactus per auſteritatem. ſed ei que ſpernit maiores delectationes.ſ.venereas tota vita ſic continendo ſm gradum caſtitatis ſue. Hec Petrus de palu. ꝛ frat. Anto. in ſum. ſua iij. parte. O ergo hō chriſtiane cōſidera diligenter tue corone gl̄iam in celo quā tibi dn̄s p̄parauit in eternum ꝑ caſtitate remuneranda tanqȝ ſponſe ſue gratioſiſſime. Noli ergo eam perdere ꝑ vili pctō carnalitatis: ſed accedamus omnes ꝛ ꝑcidamus coram deo orantes vt det nobis gratiam caſtitatꝫ ꝛ continentie: quatinus pertingamus ad coronam: quā nobis p̄ſtet deus pater ꝛ filius ꝛ ſpūſſctūs. Amen.

Triplex ſtatus ꝯtinētiū.

Queſtio de differētijs p̄mioꝝ ꝗ corone dicuntur.

Aureola.

Fructus

¶ De ſanctis virginibus communis Sermo tertius precipue de virginitate tractans.

A

Virgo cogitat que domini ſūt: vt ſit ſancta corpore ꝛ ſpiritu. j. Corint. vij. A Item aliud thema. Deſpondi vos vni viro virginem caſtam exhibere chr̄o. ij. Corinth. xj. Item ꝑ pluribus virginibus thema. Prudentes virgines acceperunt oleum in vaſis ſuis cum lampadibus. Mat. xxv ꝛ in euangelio. Item aliud ad idem. Virgines ſunt ꝛ ſequuntur agnum quocūqȝ iuerit. Apocal. xiiij. Sctā mater eccl̄ia ꝑponit nobis ſanctas virgines in exemplum imitandi in ſanctitate ꝑ noſtro poſſe ſaltem in debita caſtitate ꝛ charitate: ac ſancta contemplationis deuotiōe ꝛ virtutum atqȝ miſericordie exercitatione. Unde idcirco colimus eoꝝ feſta: qꝛ vt Chryſ. ſuꝑ Matth. docet. Quid ꝓdeſt inquit ſanctos colere ꝛ ſanctitatem eoꝝ ſpernere. ideo celebramus feſta ſanctoꝝ vt imitemur veſtigia eoꝝ. Item Aug. in ſer. de martyrib⁹ dicit. Qui ſanctos inquantū potuerit noluerit imitari ad eoꝝ beatitudinem non poterit ꝑuenire. Merito ergo de ipſis ſctis virginibus accipimus verba p̄miſſa in themate ꝑ edificatiōe vt patꝫ per ſingula. Juxta que verba tria myſteria notabimus ꝑ ſermone ſm ꝙ de iſtis tribus commendantur precipue ſancte virgines.

¶ Primo de virginitatis priuilegio p̄digniſſimo.
¶ Scđo de ſctitatis ei⁹ merito p̄cellentiſſimo
¶ Tertio de felicitatis ei⁹ p̄mio beatiſſimo. Hec patent in themate B

B de p̄uilegijs ꝛ dignitate virginitatis.

¶ Circa primū de priuilegijs virginitatꝫ ac dignitate Querit̄: quare virginitas vel ſaltem caſtitas ſit ſumopere eligenda: cōmendanda ꝛ conſulenda chriſtianis atqȝ obſeruanda. Ad hoc rn̄r ꝙ merito ip̄a ꝟginitas eſt cōmendanda ꝛ obſeruāda ꝑpter multa eius priuilegia a deo virgītati collata. Prio ꝑpter angelicā ſocietatē. Scđo ꝑpter bn̄dictionis gratioſitatem. Tertio ꝑpter chr̄i cōformitatem. Quarto ꝑpter dignitatē. Quinto ꝑpter excellentie virtuoſitatē. Sexto ꝑpter felicitatē Septimo ꝑpter glorioſitatē. Primo inqȝ ꝑpter angelicam ſocietatē. Nā deus primo oīm creauit virginitatē in celo in ordine angeloꝝ ꝗs oēs virgines creauit ꝛ incontaminatos ſpūs: ꝛ tandē inter hoīes creauit p̄mos parentes in virginitate ꝗs angelis aſſociauit in paradiſo ꝛ aſſociabit ꝑfectius in celo: nec voluit ꝙ primi parentes ſe carnaliter cognoſcerent in paradiſo ꝗdiu ibi fuerunt: vt patet ex Gen̄. Licet aūt ſe poſtea cognouiſſent ſi in ſtatu innocentie ꝑmanſiſſent in ꝑadiſo: thorus fuiſſet ibi īmaculatus ꝛ ſine erūna: ac partus ſine dolore: vt ptꝫ. ij. li. ſniaꝝ. Ex quibus oībus patet ꝙ deus virginitatē multū amauit a principio mundi: quam in ſanctitate angeloꝝ ꝛ primoꝝ parentū primo oīm creauit in celo ꝛ in paradiſo: ꝛ ꝑ ip̄am virginitatē hoīes angelis aſſimilant̄. Un̄ Chryſ. ſuꝑ Matt. dt. Licet om̄es ꝟtutes ſpūales ſunt res angelice: ſpecial̄r tm̄ ꝟginalis caſtitas eſt angelica ꝟtus: ꝑ hāc em̄ ſingulariter hoīes angelis aſſimilant̄. Hec ille. Itē Hiero. Angelis ſemꝑ cognata eſt ꝟginitas. In carne em̄ p̄ter carnē viuere nō terrena vita eſt ſed celeſtꝫ ꝛc̄. Deniqȝ cū deus eque bene potuiſſet hoīem creaſſe ꝛ angelos vicȝ p̄terqȝ virgines ſed non fecit aliter: ſequit̄ ꝙ iſte ſtatus ꝟginalis ſit optim⁹ in ꝗ fecit: qꝛ vt Diony. dt. Optimi eſt optima facere. Scđo ꝑpter bn̄dictionis gratioſitatē. Nā ſingulariter virgines bn̄dicunt̄ in celebritate nuptiaꝝ. C Et ſm Tho. in. iiij. di. xlij. nuptie ſcđe non bn̄dicunt̄ qn̄ tam ex ꝑte viri qȝ mulieris: vel ſaltem ex ꝑte mulieris ſunt ſcđe nuptie. Presbyter aūt ꝗ bn̄dicit bigamos debet ad ſedē apl̄icā mitti: ſuſpēſus ab officio ꝛ bn̄ficio vt ptꝫ extra de ſcđis nuptijs c. Vir aūt. Sed frater ange. de claua. dt: ꝙ cōiter doc. tenent cū Hoſtien̄. ibidē. ꝙ ſacerdos benedicens non eſt ſuſpenſus ip̄o iure ſed ſuſpendendus. Deniqȝ ip̄a virginitas habet h̄ ꝑ p̄uilegio ꝙ ſingulariter virgo conſecrat̄ ab ep̄o ꝓprio: ꝛ ſic velamen ſacrū ei imponit̄. Illa aūt ꝗ corrupta eſt nullo mō ꝯſecranda eſt. vt ptꝫ. xx. q. j. Deuotis. Et. xxvj. di. Scu tius. Et qȝuis fuerit violēter corrupta: tn̄ ꝯſecrāda nō eſt. Licet em̄ talis ſm theol̄. aureolā habebit virginum manēte ꝑpoſito: tn̄ non ꝯſecrat̄ iō qꝛ eccl̄ie non ꝯſtat an ꝯſēſerit vel ne. Hec ſm frēm Angelū. Sed ꝗd ꝯfert virgini huiuſmodi conſecratio vel benedictio? Rn̄det̄ ſm Thom̄. vbi ſ̄. ꝙ in benedictione ꝛ ꝯſecratiōe.ſ.virginū ſicut ꝛ in vnctiōe regū ꝛ ep̄oꝝ gr̄a dat̄ niſi aſſit impedimentū ex parte ſuſcipientis ipſius. Et idcirco ꝑ reuerētia hmōi bn̄dictiōis ꝯſulit̄.ſ. xxx. q. v. Aliter. ꝙ.ſ. coniuges cum bn̄dictionem iſtam acceperint eadem nocte in virginitate ꝑmaneant. Nam hoc ſi ſuat̄ valet ad prolis

Primū angelice ſocietatꝫ

C Scđo ꝑpter bn̄dictionis gratioſitatē.

Queſtio de bn̄dictione virginali.

Benedictio coniugalis

D multiplicationẽ deo dante. D Sed forte di. Ep̄s cõ
Questio secrat̃ ꝯsecratione digniori etiã si ep̄s nõ sit virgo. Qua
re ꝗ femina non cõsecrat̃ nisi sit ꝟgo: R̃ndet̃ ꝙ sctitas
ꝟginalis sctitatẽ significat scʒ eccl'ie triũphãtis vbi neqʒ
nubẽt neqʒ nubent̃ ⁊: vbi nõ est macula neqʒ ruga xxi. di.
ꝗuis. Sed episcopus significat eccl'iam militantẽ vbi
mixti sunt boni ⁊ mali. Ideoqʒ non ꝟgo ep̄s ꝯsecrat̃ ꝓpter
significationẽ. Hec clare habent̃ dist. xxvi. c. Acutius i
Tertio ꝓpt̃ chr̄i ⁊ mr̄is eius conformitatem — glos. Et sic ptʒ. Tertio ꝓpter chr̄i ⁊ eius matris ꝯfor
mitatẽ: q2 ip̄e chr̄s ⁊ sctã mater ei⁹ ꝟginitatẽ tenuerũt
vt ostẽderet̃: q2 castitas p̄cipue ꝟgialis valde placet do.
Prouer. xxii. Qui diligit cordis mundiciã habʒ amicũ
regem. i. chr̄m. Aug. O ꝗ̃ dulces sunt fructus castitatʒ
vt in eis singulariter reficiat̃ deus maiestatis: ꝗ pascit̃
inter lilia. Cañ. ii. In huius signum chr̄s dñs maiorem
familiaritatẽ tenuit in vita sua cũ ꝟginibus ꝗ̃ cũ aliis.
Primo ꝗ ad matrem quã ꝟginem habere voluit. Scdo
ꝗ ad eius sponsum. s. ioseph qui ⁊ virgo fuit: vt d̃t Aug.
li. de ꝯiug. bo. ne. s. sacrũ illud matrimoniũ claudicaret
sed ꝟgo Maria virgini ioseph desponsata fuit. Tertio
ꝗ ad discipulos: q2 ꝟginem ioannem p̄amauit ⁊ sibi ma-
trem cõmendauit. Quarto ꝗ ad hospitium: q2 Martha
apud quã sepius hospitabat̃ ⁊ ꝗ̃ ei ministrabat virgo fu
it. Deniqʒ in celo ꝟgines sequunt̃ ipsum quocunqʒ ierit
Quarto ꝓpt̃ desponsationis dignitatẽ — Apoca. xiiii. Quarto ꝓpter desponsationis dignitatẽ
q2 ꝟgines specialius sunt a chr̄o desponsate: ⁊ sic digni-
ficate. ii. Cor. xi. Despondi vos vni viro vir. casta exh.
chr̄o. Vñ canit eccl'ia ꝙ chr̄s est sponsus decorus virgi-
E
Questio — num sponsisqʒ reddens p̄mia. E De ista ꝟginum dig
nitate si queras: quõ chr̄s p̄ ceteris ꝟginitatem dignifi
casse ostendit̃ vel ꝓbat̃. R̃ndet̃ ꝑ Hieroñ. ꝗ dicit. In oĩ
sexu ⁊ gradu virginalis pudicicia obtinet principatum
Notanter d̃t: in omni sexu: q2 cum duo sint tm̄ sexus: in se
xu masculino chr̄s dñs: ⁊ in sexu femineo btã ꝟgo Ma-
ria tenent suꝑ oẽs creaturas principatum. Item d̃t: in
omĩ gradu: q2 inter patriarchas ⁊ ꝓphetas Abel ⁊ Io
annes baptista: ꝗ ore dñi Iesu sunt commendati. Inter
sctõs translatos in paradisum Helias ꝟgo existens: ꝗ
trãsfigurationi chr̄i p̄sens esse meruit. Inter apostolos
⁊ p̄dicatores paulus. Unde licet petrus fuerit p̄latus
eccl'ie: tm̄ paulus virgo plus omĩbus ꝑ orbem laborauit
⁊ plures ꝯuertit. ⁊ ideo in sigillo pape paulus ad dexte
ram p̄ponit̃ ⁊ petrus ad sinistram. Item inter euangeli
stas ioãnes. Inter septuagita duos discipulos Lucas
ꝟgo. Inter martyres ꝓtomartyr Stephanus ⁊ Laurẽ
tius. Inter ꝯfessores martinus ⁊ Nicolaus. Inter reli-
giosos Benedictus: dominicus: Franciscus: ꝗ omnes
virgines fuerunt. Inter sanctas feminas catharina vir
go: ⁊ si qui alii sancti p̄matum tenent: vt petrus: augusti
n⁹ ⁊c. tm̄ castitatẽ tenuerũt. Sʒ ꝗd de luxuriosis: vtiqʒ
ipsi ꝯfundent̃ ⁊ damnabunt̃ sub principe asmodeo: ꝗ ha
bet ꝑtãtem suꝑ eos: vt patet Tobie vi. Inter ꝗs p̄mus
est lamech: ꝗrum ignis sulphur ⁊ sp̄ũs ꝓcellaꝝ pars ca
licis eoꝝ. Ideo apoc. xxi. Fornicatoribus pars erit in
stagno: igne ardenti ⁊ sulphure ⁊c. Ue ꝗ ⁊ ve illis. Sed
gaudiũ castis: q2 vt cyprianus ait. Castitas est regina
Quinto ꝓpt̃ excellentie sanctitatẽ — virtutum: possessio omnium bonorum. Quinto ꝓpter
excellentem virtutẽ vel sanctitatẽ: ꝙ tanta est excellen
tia huius virtutis. s. ꝟginitatis: ꝙ non potest imperari.
sed tm̄ consuli. iuxta illud. i. cor. vii. De virginibus p̄ce
ptum dñi non habeo: ꝯsilium aut do. Unde xxxii. q. i. In
tegritas. Amb. dicit. Virginitas suaderi potest: impera
ri non põt: res magis voti ꝗ̃ p̄cepti est. Glos. voti. i. vo-
luntatis votiue. Nam scribit̃ Eccl̄i. Omnis ponderatio
Sexto ꝓpter felicitatem — non est condigna continentis anime. Sexto ꝓpter feli
citatem: q2 vt Amb. ait xxxii. q. i. c. Nuptie inq̃t terram
replent: virginitas paradisum. Glos. Non ideo hoc di-
cit ꝙ sole virgines saluarent̃ sed quia felicius ⁊ facili⁹.
quia virginitas est soror angelorum vbi oẽs beati erunt
perpetuo continentes. Item q2 fructum centesimum ⁊
F
Septio ꝓpt̃ gloriositatẽ — aureolam habebunt in felicitate beatitudinis. ꝗ. F
Septimo propter gloriositatem. q2 virginitas gloriosis
simo honore est honorificata fere per omnium creatura
rum genera. Nam angeli primo ipsam honorant frequẽ
ter visitando. vt ptʒ de beata virgine Maria ⁊ sancta
catarina. de sancto nicolao: martino ⁊ aliis virginibus
innumeris quas angeli visitauerunt. Hieroñ. in ser. de
assump. Bene angelus ad ꝟginem mittit̃: q2 semꝑ ange
lis cognata est virginitas. Scdo a bonis hoibus: q2 p̄-
cipui scti a principio mundi eam amplexi sunt ⁊ tenue-
runt: vt patʒ de abel: de helia ⁊ heliseo: de hieremia in
vtero sanctificato. de daniele. de ioãne baptista ⁊ aliis
sctis innumeris noui testamenti. Tertio a cõibus hoib⁹
etiam infidelibus. Unde Hiero. contra iouinianum lib.
.i. dicit. Certe Romanus populus quãto honore semꝑ
virgines habuerit hinc apparet ꝙ consules ⁊ imꝑato-
res in curribus triumphantes ⁊ oĩs dignitatis gradus
eis de via cedere solit⁹ erat. Hec ille. Quarto a demo
nibus honorat̃. Nam demonium noĩe asmode⁹ occidit
septem viros ꝗ virginitatem Sare turpi libidine feda-
re volebant. Tob. iii. Item demon filium p̄fecti qui uo
lebat sctẽ agnetis ꝟginitatẽ corrũpere mox suffocauit.
Item in vitis pa. legit̃ ꝙ ioannes abbas sanctissimus cũ
de ꝗdam obsesso non potuisset effugare demonẽ: aduen
tu cuiusdam rustici qui pari voluntate cum vxore ꝟgini
tatem tenebant mox recessit. G Nimirum vt d̃r in — G A bestiis honorat̃
Coll̃. pa. Maior est virtus castitatem tenere ꝗ̃ demo-
nes expellere. ⁊ ideo diabol⁹ tenet̃ ⁊ fugit a ꝑfecta ca
stitate ⁊ virginitate. Quinto honorat̃ ab elementis ⁊ a
celestibus. vt ptʒ in chr̄i natiuitate. vbi legit̃ ꝙ omnia
genera creaturarũ etiam insensibilium ⁊ celestium: mi-
raculis in eis factis virginitatem chr̄i ⁊ eius matris ꝓ
testando honorauerunt. Nam ⁊ pro tunc vt dicit Hier.
omnes per mundum vitio contra naturam laborantes
subito peremptí sunt. Sexto honorat̃ a ferocissimis be-
stiis ⁊ animalibus. Nam vt dicit Hieroñ. Leones fero-
cissimi defensare compti sunt castos ab hostibus: vt scri
bit de malcho monacho. Item elephantes custodiũt ca-
stos a draconibus in deserto. Sed vnicornes amãt ca-
stas virgines. vt ptʒ li. naturaliũ. Ad p̄dicta d̃t Dama.
li. iiii. ca. xvi. Quis celos clausit: quis mortuos suscita-
uit: quis iordanem intercidit: nonne virgo helias: tres
pueri: nonne potentiores igne sunt effecti in virginitate
nonne daniel virginitatem diligens dentes ferarum e-
uasit. Septimo honorat̃ super oĩa ab ipso chr̄o in se et
sctã matre eius. O ꝗ ꝗ̃ stultus ꝗ virginitatem vel casti
tatem paruipendit ⁊ perdit. H ¶ Circa ꝺm sit̃ ꝗqʒ — H De merito ⁊ p̄mio ꝟginitatis
agendo ⁊ circa tertium. s. de merito ⁊ p̄mio virginitatis
Tum causa breuioris compendii. Tum q2 meritum sit
⁊ p̄mium correspõdent ꝺm doc. q̃ritur hic quales virgi
nes ⁊ qualibus modis possint ꝓmereri aureolam felicis
simam virginitatis. Ad ꝗd r̃ndet̃ ꝺm doc. recolligeñ. ex
iiii. li. di. xxxiii. p̄cipue aũt ꝺm Rich. Thom̃. Aureo. ⁊
cor. alios: ꝙ virgines possunt distingui ꝗ ad hoc in diffe — Prime virgines in septuplici differentia
rentia septuplici. Prime sunt virgines a natiuitate: q2
quilibet nascit̃ virgo integra carne: ⁊ hoc nõ est virtus:
sed improprie tales dicunt̃ virgines: q2 habẽt tm̄ mate
riale in virginitate. i. ĩtegritatẽ carnis immunem ab ex
perientia venereorum. Tales ergo non habẽtes id' ꝗd
est formale in virginitate. i. ꝓpositum seruandi hmõi in
tegritatem ꝓpter deum non merent̃ aureolam. Vñ Au
gust. li. de virg. dic. Nec nos in virginibus laudam⁹ nec
p̄dicamus ꝙ virgines sunt: sed de hoc ꝙ deo dicate sũt
⁊ pia continentia virginitatem seruant. Hec ille. Unde
pueri post baptismum decedentes licet saluent̃ ⁊ sint ꝟ-
gines: tamen aureolam virginitatis non habebunt: q2 ꝓ
pter ea ꝗ insunt nobis a natura nec laudamur nec vitu-
peramur: nec vt sic meremur nec demeremur: vt ptʒ ꝑ — Scde virgines
Ph̄m ii. eth. ⁊ i. Metaph. Scde virgines sunt nomine
solo ⁊ non carne nec mente: vt heu sunt plurime que ha
bitum virginalem exterius deferunt: nec tm̄ fere virgi-
nes sunt. Tales si vere penitent saluari possunt: si nõ pe
nitẽt damnabunt̃. de quibus Math. xxiii. Ue vobis hy
pocrite qui estis similes sepulchris dealbatis que foris
apparent speciosa: intus autem sunt plena omni spurci-
cia. Tales autem etiamsi per penitentiam saluent̃ nũqʒ
aureolam virginitatis habebunt eo ꝙ carne et mẽte sũt
corrupte. Unde Hiero. xxxii. q. v. Si paulus. dicit. Au
dacter dicam cum omnia possit deus suscitare virginẽ
non potest post ruinam: valet quidem liberare de pena

scꝫ damnationis:sed nõ valet coronare corruptã. Hec
ille. Nam ſm phm.ij.peri her. deus non poteſt preteri
tum non facere preteritũ. q2 implicat ꝯtradictionẽ. ſic
corruptam non poteſt non corruptam quo ad coronam.
Tertie virgines — Hinc Amb. Uirgo eras: quotiens dico eras totiens in=
gemiſce: quia theſaurũ irrecuperabilem amiſiſti. Ter=
tie ſunt virgines voluntate ⁊ carne: ſed pro tempore ꝓ
ponẽtes tandem nubere matrimonii lege: ⁊ tales etiã
non dicuntur propriiſſime virgines. quia Aug. li. de nu
ptiis diffiniens virginitatẽ dicit. Uirginitas eſt in car=
ne corruptibili incorruptiõis perpetue meditatio. i. ꝙ
virgo debet hoc habere in propoſito ꝙ in virginitate ꝑ
ſeueret perpetuo. Unde talis virgo ſi in virginitate cũ
tali propoſito decedat non habens propoſitũ continen
di perpetuo ſed propoſitum nubendi. ſ. ſi ſuperuiueret
aureolam non habebit virginitatis: tamen bene habe=
bit ſpeciale gaudium pro incorruptione: puta fructum
I — Qõ de voto ꝟginitatis — centeſimum. I Sed queritur vtrũ de eſſentia vir
ginitatis pro aureola conſequenda neceſſarium ſit vo
tum perpetuo obligandi. Reſpondetᷣ ſm Anto. florẽ.
iij. parte ſumme. ti. ij. ꝙ non eſt de neceſſitate vouere:
ſed eſt de perfectione: quia deſpõſata chr̄o per votum
perfectior eſt. Nec neceſſe eſt in virginitate votũ ſolen
ne ſicut in religione. Sufficit ergo virgini firmum pro=
poſitum perpetuo continendi etiam ſine voto. Nec pre
Quarte virgines — dicta diffinitio ab Aug. data ſonat de voto: ſed de medi
tatione. i. propoſito cõtinendi perpetuo. Quarte vir=
gines ſunt carne tñ: ſed mente corrupte. Nam Chryſ.
xxxij. q. v. Sicut eñ dicit. Multi corpore quidem caſti
tati ſtudent. adulterium aũt cum voluntate cõmittunt
cum dñs dicat. Qui viderit mulierem ad concupiſcen
dum eam: iam mechatus eſt in corde ſuo. Hec ille. Sed
⁊ Hiero. dicit: Quid prodeſt habere carnem virgineã
ſiquis mente nupſerit. Unde talis etiam virgo aureo=
lam non habebit cum non habeat in anima propoſitum
continendi: ſed libenter peccaret ſi poſſet ſine verecun
dia opportunitate occurrente. Proinde ſm Antoñ. vbi
ſupra. Eunuchi vel frigidi ſi intenderent experiri dele
ctationem ſi poſſent: non habebunt aureolam virginita
tis: ſed ſi firmiter intendunt ab hmõi abſtinere: etiamſi
poſſent experiri: ſic habebunt aureolam. Hinc Iſidor.
de ſummo bono dicit. Uirgo carne ⁊ non mente nullum
premium habet in repromiſſione. quid prodeſt corpus
habere caſtum ⁊ mentẽ in lupanar conuerti? Attamen
conſolatio eſt talibus virginibus ſola mala voluntate
corruptis ⁊ integra carne manentibus: quia poſſunt re
cuperare aureolam per veram penitẽtiam cum propo
ſito de cetero cõtinendi perpetuo. Unde Guil. in appa
ratu tit. de bigamis dicit. ꝙ illa que vadit ad corrupto
rem nec conſequitur corruptionem ſi penitet ⁊ propoſi
Quinte — tum aſſumit de cetero continendi: non fraudabitur au=
reola. Similiter ⁊ illa que conſenſit in carnalen copu=
lam: nec tñ eſt a viro cognita. Quinte ſunt virgines
animo ſed non carne: vt patet in his que per violentiã
corrumpũtur. De iſtis Amb. li. de virginibus. Non po=
teſt caro corrũpi ſine mentis conſenſu. Unde ſancta Lu
cia dixit Paſcaſio. Si inuitam me corruperis merces
mihi duplicabitur ad coronam. Non eñ inquinatur cor
pus niſi de conſenſu mentis. hoc aũt non eſt intelligen
dum ꝙ talis duas aureolas habeat: ſed ſic ꝙ pro caſti
tate mentis conſeruata aureolam habebit: etiam ſi ta=
lis violenter oppreſſa conciperet prolem: nõ perdit au
K — reolam: ⁊ cum hoc habebit aliam mercedem pro iiuria
Sexte — paſſa. K Sexte ſunt virgines inuite quidem pollu
te: ſed poſtea de pollutione contente. Et de talibus fra
ter Ange. dicit ꝙ recuperare poſſunt aureolaꝫ per pe
nitentiam continendi de cetero. quia nec ante pollutio
nem nec in ipſa interuenit voluntas: ſed tñmodo poſt
eſt ſecutus cõſenſus. Idem dicit de illis qui in ſomnis
vel in ebrietate corrumpuntur. ſ. ꝙ nõ amittunt aureo
lam: vt etiam dicit ſanctus Tho. niſi hac intentiõe iue=
rit quis dormitum vel ſe inebriauerit. ꝙ ſi poſt ſit con
tentus amittitur ſed per pñiam recuperatᷣ. Similiter
de amentibus ⁊ de illis qui nõ ſunt doli capaces aliqd
carnale ꝯmittentes: ꝙ non perdunt aureolã. Hec ſuffi
ciant in predicatione. Non eñ licꝫ de talibus expreſſe
plurima loqui publice. Sed hec idcirco inſerui vt ſiqs
in aliquo tali offendit: ꝓpterea non paruipẽdat tenere
caſtitatẽ: ſꝫ firmũ animũ reſumat ad obſeruandũ eo ꝙ
in pluribus caſibus poterit recuperare ꝑ pñiam virgi
nitatis coronã. Septime ſunt virgines mente ſimul ⁊ — Septime virgines
corpore tota vita ſua mundiſſime: ⁊ talibꝰ debetᷣ aureo
la pro excellenti victoria ſuꝑ carnẽ. Talis fuit hec ſan
cta de qua celebramus. Rogemus ḡ dñm Ieſum vt ꝑ
eius merita det grãm nobis.

¶ De ſanctis virginibus cõis: etiã de ſanctis mulie=
ribus Sermo. iiij. euangeliũ ꝓſequendo.

Simile eſt regnum celo

rum decem virginibus que accipiẽtes lam
pades ſuas: exierũt obuiã ſponſo. Matt. xxv.
⁊ in euangelᷣ. A Item aliud thema ex eodem euan — A
gelio. venit ſponſus ⁊ q̃ parate erant intrauerunt cũ eo
ad nuptias. Itẽ ſi vis ſingulariter pro vna accipe the
ma. Hec eſt ꝟgo ſapiens quã dñs vigilantem inuenit.
Uerba ſunt eccleſie accepta ex ipſo euangelio. Math.
xxv. q̊d hodie legitᷣ. Saluator nr̄ chariſſimi parabolam
hanc de ꝟginibus occurrentibus ſponſo ⁊ intrantibus
ad nuptias: ꝓpoſuit contra iudeos ⁊ contra oẽs malos
chr̄ianos q̇ non ſunt digni intrare ad conuiuiũ celeſtiũ
nuptiaꝝ ⁊ gaudioꝝ: ⁊ etiam ad inſtructionẽ fideliũ et
bonoꝝ chr̄ianoꝝ vt ꝑ eam diſcant quõ digni habeantur
ad intrandum celeſte cõuiuiũ. Idcirco Aug. in ſermõe
dicit. Intelligamus chariſſimi ad omnes nos. i. vniuer
ſalem oĩmodo eccl̄iam iſtã parabolã ꝑtinere non ad ſo=
las ꝓpoſitas. ſ. eas q̃ ꝓpria ⁊ excellentiori ſctitate in ec
cl̄ia ꝟgĩes noĩantᷣ: nec ad ſolas plebes ſed ꝓrſus ad oẽs
Hec ille. Ergo vt omnes doceamur ad ſalutem audia=
mus diligẽter chr̄m quõ nobis in exemplum ꝓponit de
cem ꝟgines: quarum quinqꝫ fuerunt prudẽtes: ⁊ iſte vi
gilantes ac parate intrauerunt ad nuptias. Quinqꝫ au
tem erant fatue q̃ excluſe ſunt. Dicit ergo. Simile eſt re
gnum celoꝝ decẽ virginibus ⁊c̃. In quo ſacro euange.
tria p̃cipua docet chr̄s myſteria.

¶ Primo commendat in generali caſtitatem ibi. Si=
mile eſt regnum celoꝝ decem virginibus.

¶ Scd̄o reprobat in ſpeciali virginum fatuitatem:
ibi. Quinqꝫ fatue.

¶ Tertio laudat pro ſalutari exemplo virginum ſa= — B
gacitatem in prudentibus. B

¶ Circa p̃mum de caſtitatis commendatiõe ſit ꝓ ꝯclu= — De caſtitatꝫ cõmẽdatioñ. ꝓpter tria.
ſione ꝙ bñdictus Ieſus in hoc euangelio multum com
mendat ſanctam caſtitatem ꝓ nr̄e ſalutis commodo. Et
hoc facit p̃cipue tripliciter.

¶ Primo eam regno celoꝝ compãdo.

¶ Scd̄o eam numero ꝑfectoꝝ deſignando

¶ Tertio eam noĩe ſponſe honorando

¶ Primo commẽdat compãdo caſtitatem regno celo
rum dicens. Sil̄e eſt regnum celoꝝ decem virginibus
quinqꝫ prudentes ⁊c̃. Queritᷣ ergo hic. Quare caſtitas
compatᷣ regno celoꝝ. Ad q̊d aſſignantᷣ p̃cipue rõnes q̃t — Primo cõparatᷣ regno celorum.
tuor. Primo q̇dem ꝓpter amoroſam amenitatem: q2 ce
lum eſt locus amenus ⁊ pulcherrimus in q̊ deꝰ habitat
ꝑ gl̃iam. Sic anima caſta ⁊ corpus eſt habitaculum deo
gratiſſimum. Unde. i. Coꝝ. iij. Neſcitis q2 templum dei
eſtis vos ⁊ ſpirituſſctũs habitat in vobis. Siqs aũt tem
plum dei violauerit. i. ſe fornicationi exponendo. diſꝑ=
det illum dñs ⁊c. Et ipſe deus multum delectatᷣ in aĩa
caſta plus q̃ꝫ in celo. Aug. O q̃ꝫ dulces ſunt fructus ca
ſtitatis: nam ſingulariter reficitᷣ in eis dñs maieſtatis q̇ — Scd̄o ꝓpter celicam puritatem
paſcitᷣ inter lilia caſtitatis. Scd̄o ꝓpter celicam puri
tatem q2 celum eſt incõtaminabile. Nam nil coinq̇natũ
intrabit in illud. Apocalᷣ. xxi. Sic caſtitas debet eſſe in=
contaminate puritatis tam in anima q̃ꝫ in corꝑe. i. Coꝝ.
vii. ca. Mulier innupta ⁊ virgo cogitat que domini ſũt
quomodo placeat deo vt ſit ſancta corpore ⁊ ſpũ. Hinc
etiam Sap. iiij. O q̃ꝫ pulchra eſt caſta generatio cũ cla
ritate. ſ. ſapientie ⁊ puritatis. ſ. ab omni inquinamento

peccati. Unde Aug. de vita chr̄iana. Quo sublimior est
gloria. s. castitatis: eo debet maior esse cura in custodia
a pctīs. Nam qui castus est in se abstinendo a pctīs car
nalibus: non tn̄ custodit nec cauet a pctīs: similem casti
tatem habet sicut demones qui a carnalibus abstinent
sed viciis spūalibus. s. superbia: inuidia: odio ⁊ ira sunt
pleni: tales ergo non amat deus. Unde Hugo lib. de bono
cōscientie dicit. Deus qui amator est mundicie cor pol=
lutum peccatis non potest amare. Tertio propter di

Tertio ppt̄ dignitatem

gnitatem: quia sicut celū inter creaturas corporeas est
dignissima ⁊ superelevata creatura vbi sūt dignissime
creature. s. angelice: ⁊ ipe deus oīm ⁊c̄. Propter quod
celum dicitur a celando: quia celat nobis beatos spiri=
tus. C Sic castitas est virtus dignissima cuius di

C

Dignitas castitatis in tribus attendit̄

gnitas in tribus attendit̄. Primo quia a solo deo datur
speciali dono eius. Sap. viij. Non possum esse ꝯtinens
nisi deus dederit. Aug. Dñe continentiā iubes. da qđ
iubes ⁊ iube quod vis. Secūdo in hoc quia paucis da
tur: ⁊ ideo rara ⁊ preciosa ꝟtus estimat̄. Nam ſm Pro
uerbium cōmune. Quod rarū carum vilescit quotidia
nūm. Ideo Hiero. dist. xciij. c. Legimus. dicit. ꝙ pule=
gium apud Indos pipere preciosius est: quia rarius.
Sed de castitatis raritate testat̄ chr̄s Matt. xix. Non
omnes capiunt verbum hoc. ⁊ loquit̄ de castitate. quia
pauci sunt corpore ⁊ mēte casti vt deberent. Tertio in
hoc ꝙ multum appreciat̄ ⁊ primo super oēm mūdi rem
preciosam. Eccli. xxvj. Omnis pōderatio non est digna
continentis anime. Secundo quod maius est super hu
manam naturam. quia vt Amb. li. de virginitate dicit.
Supergredit̄ inquit virginitas conditionem humane
nature per quam homines angelis assimilant̄. Tertio
quod maximū est super angelicam victoriam quia vt
glo. j. Cor. vij. dicit. Maior est victoria virginū ꝙ̄ an=
gelorum. Angeli eīm sine carne viuunt. virgines in car
ne triumphant. Nam ⁊ virginibus debet̄ fructus ⁊ etiā
aureola que sunt preciosissima in celo: sed hec premia
non dabuntur angelis. Sequitur ergo ꝙ castitas dignita=
tem habeat proximitatis diuine. Sap. vj. Incorruptio
facit proximum deo. Quarto propter eternitatem: q̄r

Quarto ppt̄ eternitatem

celum est perpetuo stabile. Sic castitas eternaliter sta
bit in celesti beatitudine: vbi nec nubēt neq̄ nubentur.
sed erunt sicut angeli dei perpetuo: chr̄o teste Matth.
xxij. Merito ergo castitas comparat̄ regno celoꝝ. Se
cundo chr̄s cōmendat in hoc euangelio castitatem per
numerum perfectionis. quia decem virginibus assimi=
lat. D Unde hic querit̄. Quare dicere voluit chri=

D

Quare chr̄s assimilauit castitatē decē ꝟgibus ⁊ nō pluribus

stus similando castitatem decem virginibus ⁊ non plu=
ribus vel paucioribus? Ad hoc respondet̄ ſm Lyram
⁊ doctores. quia denarius est prim⁹ digitus vel limes
numerorum: vnde ⁊ numeri sequentes componunt̄ ex
denario pluries sumpto vl̄ aliqua parte eius. vt patet
quia viginti sunt bis decem: triginta ter decem. ⁊ sic de
aliis. ⁊ vndecim sunt decem ⁊ vnum. ⁊ sic de aliis conse
quenter. ⁊ ideo denarius bene significat vniuersitatem.
Sed qm̄ christ⁹ in ista parabola voluit significare vni=
uersitatem christiane ecclesie vt supra dictum est: ergo
sub numero denario castitatē cōmendauit omībus pro
documento perfectionis. Item alia ratio est. quia per
numeꝝ denarium significant̄ decem precepta sine qui
bus nullus intrat in regnum celoꝝ. Matth. xix. Si vis
ad vitam ingredi serua mandata. Sed adhuc querit̄:
Quare dixit regnum celoꝝ simile decem virginibus.
non dixit viduis aut coniugatis: cum tamen omēs vni=
uersaliter significauit? Respondet̄ ꝙ ad significandū
integritatem fidei: continentieq̄ ab oībus illicitis acti=
bus. quia virgines sunt integre carne ⁊ continentia: vt
per hoc doceat. quia christiani debent esse saltem fide
integri oēs. ⁊ ab illicitis actibus viciosis continētes. i.
ab oībus peccatis mortalibus. Unde Aug. in sermone
Qui abstinet se ab illicito visu: auditu: gustu: odoratu:
tactu: propter ipam integritatem fidei: virginis nomen
accepit. Sed adhuc queritur: Quare ibi posuit chr̄s
duplicem numerum quinarium di. Quinq̄ autē ex eis
erant fatue: ⁊ quinq̄ prudētes ⁊c̄. Respondet̄ ꝙ ad de
signandū duplicem sexum in ecclesia: qui omēs debent

esse continentes ſm gradum sue continentie. s. vel vir=
ginalem vel coniugalem vel vidualem: alioquin nō ve
niunt ad celestes nuptias. Unde Eph. v. Hoc scitote ꝙ
omnis fornicator aut immundus non habet hereditatē
in regno chr̄i ⁊ dei. Sed quare dicit quasdam fatuas:
quasdam prudentes. Respondet Orige. quia in sancta
ecclesia quidam credūt ⁊ iuste viuunt: ⁊ hi prudentes
sunt. quia vitant futura mala perpetue damnationis.
Seneca. Prudentie actus est precauere futura mala.
Alii aūt sunt qui recte profitent̄ fidem sed iuste non vi=
uunt: nec agūt opera ad salutem. ⁊ ideo fatue damnan
tur. quia vt dicit̄ Iac. ij. Fides mortua est i seipsa sine
operibus ⁊c̄. Tertio chr̄s cōmendat castitatem spon= Tertio assimilat̄ spōse
sam nominando quod est maximi honoris ⁊ gratie cum
dicit. Uenit sponsus ⁊ que ⁊c̄. Nam magnum esset dice
re seruam vel ancillam. Nunc aūt quid maius ⁊ mirabi
lius ꝙ summus deus immense maiestatis pauperculā
animā castam vocet tam honorabilissimo nomine. s. spō=
sam regis regum christi: cum sit christus infinite nobili
tatis: formositatis: potestatis: ⁊ omīs bonitatis. sed ani
ma miserrime qualitatis ⁊ infirmitatis: vtpote pecca=
trix. Unde Ber. super Cantica dicit. Quis digne pen
sare poterit q̄nto affectu nos diligit de⁹ vt animā spon
sam vocet. O aīa mea vnde tibi hec grā vt dicaris dei
sponsa. Hec ille. Esto ergo casta. E

E

Un̄ q̄nq̄ ꝟgines probant̄ fatue

Circa scđm de reprobatione fatuarū virginū tres
questiones sunt inquirende.

Prima de eaꝝ fatuitate

Scđa de christianoꝝ p eas figuralitate.

Tertia de signata p oleū charitate.

Prima questio est. vnde iste quinq̄ virgines proban
tur fore fatue? Ad quod respondetur ꝙ ex ipo euange
lio clare probant̄ fore fatue. Et hoc q̄ntupliciter osten=
di potest. Primo quia necessaria salutis non sumpse= Primo
runt: quod notat̄ cum dicitur: Fatue aūt acceptis lam
padibus scʒ castitatis: non sumpserunt oleum secum. s.
charitatis. Nam vt dicit Amb. Ingratū est spiritui san
cto neglecto eo ad qđ quis tenet̄ facere ea ad que non
tenetur. ⁊ ideo fatuum est relinquere ea que sunt cha=
ritatis. s. preceptoꝝ dñi obseruantiam ⁊ veram pniam
ac ecclesie obedientiam vt quis propriam sequatur vo
luntatem solū de castitate confidens. Secundo: quia Scđo
alioꝝ merita mendicauerunt scʒ post mortem quod in
vita non fecerunt di. Date nobis de oleo vestro ⁊c̄. Cū
dicat August. ꝙ vix vnicuiq̄ sua sibi sufficiunt merita.
Ideo subdit̄ responsio. Ne forte nō sufficiat nobis ⁊ vo
bis. Tertio quia opari voluerunt qn̄ non potuerūt. s. Tertio
post mortem. Un̄ dicit̄: dū aūt irent emere ⁊ hoc postq̄
dormierant. s. in morte. Propter hoc scribitur Apoc. x.
Tempus vltra non erit. s. meritoriū: ⁊ ideo fatuum est
differre opa post mortem. Quarto q̄r tarde venerunt Quarto
Unde dicit̄: nouissime venerunt ⁊ reli. ꝟgi. ⁊c̄. i. qn̄ iam
porta clausa fuit: hoc est sententia firmata. Unde fatuū
est expectare extremam mortis horam. quia vt mgr̄. in
iiij. di. xx. dicit. Difficile est vt tunc vera sit penitentia
qn̄ sera venit: qn̄ cruciatus mēbra ligat ⁊ dolor sensum Quinto
opprimit: vt tunc vix valeat cogitare. Quinto q̄r ape
rire sibi ianuam presumunt cū non meruerunt. quod est
fatuum. quia vt Greg. dicit: Sine meritis sperare vicʒ
celestia non est spes sed presumptio. s. fatua. Ecce ergo
ꝙ̄ fatue fuerunt iste. heu ꝙ̄ multi sunt nunc tales chri=
stiani qui suo modo excludent̄ a celo. F Secunda

F

Quales de signant̄ chri stiani p ꝟgi nes fatue

questio ergo est: quales christiani figurant̄ per has virgi=
nes fatuas? Respondet̄ ꝙ omēs illi qui sensuum deli=
tiis ⁊ appetitui illicito ac viciis se dederunt: vt dt̄ Ori
ge. ⁊ etiam Augu. Pro quo sciendū ꝙ potissime quinq̄
sunt genera fatuoꝝ ⁊ reprobandoꝝ christianoꝝ. Pri= Primi fatui
mi eīm fatui sunt qui alioꝝ excessus respiciunt ⁊ se per
alioꝝ maliciam excusare volunt. De talibus bene dici
tur. Eccli. xxj. Stultus a fenestra respicit in domum. s.
proximi attendendo alienā vitam. Ideo Seneca. Pro
prium est stulticie alienā vitam cernere: suamq̄ obliuis
ci. Tales reuera sunt stultiores asinis. quia si asinus
videt alium asinum cadentem in lutū: circumit ⁊ non se
quit̄. Isti aūt christiani fatui per eandē viam sequunt̄

Cur peccatores dicuntur insensati. vide sup. 111. col. 3. de stis infra Pasch. et Pent. / Item vide sup. in commun. de stis confessoribus doctor. bug. ser. 2. fol. 248. 1. De signis stultitie. 1.

in malo dicens. Ille sacerdos vel religiosus fecit hoc cur non ego? vel ecce multi sic viuunt: quare et ego sic etc. Contra quos Greg. Non minus ardet qui cum multis ardet

Secundi

Secundi fatui sunt qui bona opera faciunt sed bona intentione non agunt. Nam fatuus est qui laborem impendit in eo quo scit nullam mercedem acquirere: sed potius tormentorum stipendia ex hoc acquirere. sic in proposito. Unde Greg. Qui rectam intentionem in opere non tenent totum opus amittunt et penas acquirunt. Idem. Ecce redemptoris voce decem virgines et omnes virgines dicuntur et tamen intra beatitudinis ianuam non omnes recepte: quia earum quedam dum de virginitate sua gloriam foris expetunt in vasis suis oleum habere noluerunt, et sic a celo excluse sunt vt fatue.

Tertii

Tertii fatui christiani sunt qui credunt in christum: sed operibus malis contradicunt Nam tales stultiores reputantur quam demones: qui (vt dicitur Jaco. ij.) credunt et contremiscunt. Isti autem fatui credunt et non contremiscunt dei iudicium: vt dicit Aug. Proinde Grego. Sicut inquit lampas sine oleo fetet et non lucet: sic fides sine operibus deo non placet.

Quarti

Quarti sunt qui diuturnam vitam sperant et corrigi vel de malis penitere differunt. Unde Seneca. Stultus est qui querit vt diu viuat cum hoc ignorat et non curat vt bene viuat. Talis fatuus fuit ille diues qui dixit: Anima mea requiesce: comede: bibe: habes multa bona reposita in annos plurimos. Cui dixit dominus: Stulte hac nocte repetent animam tuam a te: et que congregasti cuius erunt? Luce. xij. Ecce eum stultum nominauit. Unde Aug. li. de verbis domini dicit: Qui in vno peccato mortali obdormit audacior est: et sic stultior quam qui cum septem hostibus de morte sua ad inuicem obligatis confligit. Et sic patet.

Quinti

Quinti sunt qui exercitant se in operibus bonis et extra charitatem viuunt: quia tales tam stulti sunt qui sua offerunt deo in bonis operibus expendendo et seipsos dant diabolo, et sic perdunt se et omnia sua. Ideoque Hilarius sup Joannem. Frustra est omnis oratio nisi assit vera dei dilectio, hoc est eius mandatorum obseruatio. Nam et iste virgines fatue dicuntur que castitatem habentes tanquam lampadem operis: non habuerunt oleum charitatis.

G Charitas de signatur per oleum

G Tertia questio ergo est: quare charitas signatur per oleum? Respondetur quod propter plures olei proprietates charitati conuenientes. Nam secundum Plinium: Oleum primo ardet fortiter accensum: sic charitas ardet in corde ignito amore. Secundo cibi est condimentum: sic charitas sapida reddit bona opera. Unde dicit Ber. Ubi est amor ibi non est labor: sed sapor. Tertio doloris est lenitiuum. sic ait Aug. Omnia grauia facit leuia charitas. Quarto emundatiuum est rubiginum: sicut dicit Greg. in hom. super Luc. vij. Tanto plus rubigo peccati consumitur quanto plus mens hominis charitate accenditur. Quinto fluit ex fructu arboris: sic charitas fluit abundantius ab arbore crucis christi. Dam. Quid magis ad charitatem accendit quam quod deus filio suo non pepercit: sed pro nobis illum tradidit. O ergo homo christiane disce deum diligere vt habeas charitatis oleum alioquin in iudicio dicetur tibi et aliis consimilibus: Ite ad vendentes. i. adulatores in peccatis qui tamen tibi nil prodesse poterunt: et sic reprobaberis cum fatuis virginibus a christo dicente. Amen dico vobis nescio vos: ac a celo excluderis.

H Qualibus signis homines casti cognoscuntur reprobandi a deo cum virginibus fatuis

H ¶ Circa tertium de prudentia virginum laudedigna queritur: qualibus signis cognoscuntur homines casti: vtrum sint cum fatuis virginibus a deo reprobandi et e celo excludendi: an cum prudentibus acceptandi in sua castitate Ad quod respondetur quod christus dominus in euangelio discernendo dixit quinque fatuas virgines et quinque prudentes: in quo patenter ostendit quod quinque sunt defectus vel vicia per que castitas tanquam fatua a deo reprobatur: ac per contrarium quinque sunt virtutes que faciunt eam multum amabilem deo et acceptam. Unde hec signa notent coniugati: vidue et virgines vt deo sciant per castitatem placere.

Primus defectus

Primus defectus qui facit castitatem deo displicere est superbia. Contra hoc ergo primum signum acceptanda est humilitas profunda. Unde Aug. Non solum predicanda est virginitas vt ametur: sed etiam monenda ne infletur, Nam superba virginitas prostibulum est diaboli. Idem. Audeo dicere quia superbis vtile est cadere vt in eo in quo extolluntur humilientur: quia plus expedit virginem non esse quam de virginitate insolescere. i. superbire. Bern. Audeo dicere quod nec virginitas Marie deo placuisset sine humilitate. In huius signum dicit christus quod iste virgines aptauerunt suas lampades, Lampas autem est fragilis vtpote vitrea vel testea. in hoc docetur quod debet virgo vel castus homo recognoscere suam fragilitatem ne superbiat de castitate. quia facile perditur nisi a deo seruetur propter humilitatem hominis.

Secundus

Secundus defectus concupiscentia. s. deliciosa. Contra quod est secundum signum aspera vita in prudentia castitatis precipue virginea. Nam dicit Bern. quod periclitatur castitas in delitiis. Quo contra apostolus. j. Cor. ix. dicit: Castigo corpus meum et in seruitutem redigo: ne forte cum aliis predicauero ipse reprobus efficiar.

Tertius

Tertius defectus. s. castitatis est ocii desidia. Contra hoc est tertium signum laboris vigilantia. Bern. Omnium cogitationum malarum et tentationis initium est ocium. Quo contra Hiero. ad rusticum mona. dicit: Semper aliquid facito vt te diabolus semper inueniat occupatum. s. vt non tentet contra castitatem. Propter tales desides castos seu etiam virgines dicitur in euangelio quod dormierunt omnes et dormitauerunt: et interim sponsus venit. quasi diceretur quod non deberent casti dormire in delitiis: nec dormitare in ocio: quia interim christus venit ad iudicium mortis.

Quartus

Quartus defectus conuersatio dissoluta. Sed contra hoc est signum quartum caute vitationis fuga. Ideo Hiero. dicit quod vir et mulier scilicet conuersantes ignis et palea: diabolus autem insufflare non cessat vt ardeant. Unde contra hoc valet signum quod. s. homo sit deuotus et spiritualis vitans consortia mulierum et econuerso. Unde Aug. Breuis semper sermo et asper cum mulieribus est habendus vt consortia fugiantur. In huius signum dicitur in euangelio quod fatue virgines fuerunt in vna societate: prudentes in alia.

Quintus

Quintus est indeuotio in contemplatione diuina. Contra hoc est quintum signum inflammate deuotionis in diuine charitatis feruentia: et hoc significatur per oleum in lampade ardens. Unde Bern. in epistola. Castitas sine charitate lampas est sine oleo. subtrahe oleum lampas non lucet. tolle charitatem castitas deo non placet. Hec ille. O ergo omnes casti siue virgines siue vidue aut coniugati: hec omnia considerans. discite christo placere: et vt dei amore feruetis passionem christi sepe recogitate: vt gratiam a christo maiorem obtinere valeatis in presenti et tandem gloriam in futuro Amen.

¶ De sanctis mulieribus viduis Sermo communis

Viduas honora que vere vidue sunt. j. Timo. v. Item aliud thema. Uiduam eius benedicens benedicam. Ps. cxxxj Item aliud. Uidua eligatur in bonis operibus testimonium habens. j. Timo. v.

A

A Merito sancte vidue honorabiles sunt in ecclesia et a deo specialiter benedicte ac electe: quia non parua immo magna virtus est viduitatem bene seruare. Unde Ambrosius lib. de virginibus. Propemodum non inferioris virtutis est a coniugio abstinere scilicet in viduitate quam aliquando delectauerit quam coniugalia delectamenta nescire. Uirginitas enim facilior est in eo quod carnis incentiua non nouit. Uiduitas autem sollicitior est id est tentationes plus patitur: eo quod preteritas animus recolit voluptates. Unde patet quod maxime virtutis est continentia vidualis: et per consequens multum honoranda et commendabilis. pro tali quoque carnis victoria a deo speciali gratia et tandem gloria benedicenda. sicut patet exemplariter in ista sancta vidua cuius hodie festum colimus: que per castitatem magnam gratiam et gloriam consecuta est a deo et sancta ecclesia. Ad honorem ergo ipsius assumuntur premissa verba pro nostra edificatione et instructione: vbi dicitur: Uiduas hono-

ra ⁊c̃. Juxta que verba tria mysteria notabimus ꝑ sermone isto.

¶ Primo de viduitatis statu honorabili. ibi: Uiduas honora.

¶ Secundo de sanctitatis signo probabili. ibi: Que vere sunt.

¶ Tertio de castitatis merito commẽdabili. ibi. Uidue.

B

Qõ qualem honorem vidue debent amare

¶ Circa primũ de honore viduitatis alique questiões occurrunt ꝑtractande ꝑ nostra instructione. Prima qõ est: qualẽ honorẽ vidue debẽt amare? Ad qõ rñr ꝙ honor est triplex. Unus est mundial'. Alius est diuine imaginis. Tertius est celice btitudinis. Primus honor. s. mundialis est cõtemnendus oĩ hoĩ christiano ⁊ despiciendus: quia est vanus eo ꝙ est sine fructu trãsitiuus.

Prim⁹ honor mundialis

Patet in Alexandro Magno: in Nerone rege: ⁊ in cõsimilibus imperatoribus qui eternaliter damnati de magno honore ad pessimã confusionem. s. infernalẽ ꝑuenerunt: eo ꝙ fidem ⁊ verã charitatẽ dei non habuerũt in vita: nec peccata cauerunt. De talibus scribiẗ Sap̃. v. ꝙ in inferno turbabunẗ timore horribili pniam ageñ. ⁊ diceñ. Quid profuit nobis superbia: aut diuitiarum iactantia quid cõtulit nobis: transierunt oĩa velut vmbra Item qꝛ talis honor nedũ est vanus: sed ⁊ pene infernalis augmẽtatiuus iuxta illud Sap̃. vj. Potentes potenter tormenta patienẗ. Et Apoc̃. xviij. Quantũ se glorificauit ⁊ in deliciis fuit: tantũ date illi tormentũ ⁊c̃.

Scd̃s diuinalis imaginis

Secundus honor est diuinalis imaginis. ⁊ iste est sollicite conseruandus ne perdaẗ. De quo ps̃. Homo cum in honore esset non intellexit: cõparatus est iumentis insipientibus ⁊ similis factus est illis. s. per pctm̃. Uñ Rich. de mystico somno d̃t. Nullus honor maior: nullũ decus admirabili⁹ ꝙ̃ esse ad imaginẽ dei ⁊ similitudinẽ. Hũc itaqꝫ honorẽ valde diligenter debemus custodire. Sicut enim homo nobilis ⁊ sapiens bullam vel lr̃am donatoriam ꝑ quam consequi potest vnũ magnũ comitatum vel dominium castroꝝ ⁊ possessionũ diligenter conseruat: sic nos debemus imaginem dei in anima nostra scriptam per quã celeste regnũ habebimus diligẽtius conseruare.

C

Honorẽ aĩe sue ꝯseruabitur q̃s tripl'r

C Sed qualiter possit homo istum honorem anime sue cõseruare in suo statu honorabili: Notandum ꝙ tripliciter. Primo ei dominiũ sup carnẽ prestando: quia sicut confusio est dñe ancillam sibi dominari: sic carnem que est ancilla dñari anime. Berñ. Anima tanꝗ̃ nobilior debet dñari: caro tanꝗ̃ ancilla famulari: quia ad seruiendũ data est spiritui. Scd̃o eam mundã a pctĩ stercore custodiendo. Sicut eñ regi magnum dedecus faceres cũ in faciem eius stercus fetidum iactares ⁊ sordidares: sic qñ animã pctõ sordidas: ⁊ sic inhonoras. Jdeo Eccli. x. Fili in mansuetudine serua. s. custodiendo animã tuã: ⁊ da illi honorẽ ꝫm meritũ suũ. i. ꝫm dignitatem imaginis diuine. Sequiẗ. Peccantẽ in animã suam quis iustificabit ⁊ quis honorificabit exhonorantem aĩam suam. q. d. talis non est a deo honorandus. Tertio eius decentem ornatũ diligenter ꝓcurando. Nam confusio est filiã regis nudam ꝓcedere: sic nõ decet aĩam esse nudam sed ꝟtutibus ornatã: qꝛ est filia summi regis. i. dei: ⁊ qui eam spoliaẗ puniẗ: qui aũt decorat premiabiẗ. Uñ Apoc̃. xvj. Beatus q̃ vigilat ⁊ custodit vestimenta sua ne nud⁹ ambulet ⁊c̃. Sed heu moderni chr̃iani plus curant de ornatu ancille. i. carnis ꝙ̃ de ornatu anime. Hinc Aug. Adeo cecitas mentis inualuit vt oĩa bona ⁊ munda velit habere preter suã aĩam Quid est inquit ꝙ te nil oĩno malũ vis habere: nõ vxorem: non filiũ: non seruum: non tunicã: postremo non caligam tuã: tñ peccando vis habere malam animã. rogo te prepone aĩam calige tue. Hec ille.

Tertius honor celice beatitudinis

Tertius honor est celice beatitudinis: ⁊ iste multum desideranter est querendus sicut hec sancta pro hoc omnia contempsit. Unde canitur in officio in persona eius. Regnum mundi ⁊ omnem ornatum seculi contempsi propter amorem domini mei Jesu chr̃i: quem vidi quem amaui: in quem credidi quem dilexi. Et nos ergo exemplo eius queramus celestem honorem. Unde Grego. Si fratres culmen veri honoris queritis: ad celeste regnum tendite.

D

Qõ de acquisitione celestis honoris

D Scd̃a qõ oriẗ: qualiter q̃ debeant sancte aĩe hunc celestem honorẽ ⁊ possint acquirere? Ad quod respondetur ex verbis Leonis pape dist. lxj. c. Miramur. ꝙ si ad honores inquit mundi sine laboris merito non ꝑueniᵗur: multo fortius ad honores celestium dignitatum. Hec ibi. Jdeoqꝫ aduertendum ꝙ sicut honores mundi acquiruntur pluribus modis: sic spiritualiter honores celestes. Primo eñ quandoqꝫ honor mundanus acquiritur per animosam virtutem ⁊ potentiam ac inimicoꝝ victoriam: vt patet in militaribus ac principibus. Sic spiritualiter ꝑ mundi: carnis ⁊ diaboli victoriam: qꝛ isti sunt hostes nostri contra quos pugnare habemus. Uñ Berñ. Quotiens vincis: totiens coronaberis. Nã ⁊. ij. Tim̃. ij. Non coronabitur nisi qui legitime certauerit. Scd̃o quoqꝫ acquiriẗ honor in mundo scꝫ ꝑ bone seruitutꝫ industriam: vt patet in seruis regis. Sic spũaliter celestis honor ꝑ seruitiũ chr̃i Joã. xij. Siquis mihi ministrauerit honorificabit eũ pater meus qui in celis est Tertio qñqꝫ ꝑ clarã sapientiã vt patet in consiliariis ⁊ doctoribus ⁊c̃. Sic spũaliter per verã sapientiam que consistit in suiipsius ⁊ dei cognitione. Uñ Sap̃. vij. Uenerũt mihi oĩa bona ꝑ illam: ⁊ innumerabilis honestas. i. honoris status. Quarto qñqꝫ ꝑ diuitiaꝝ opulẽtiam. Nam scribiẗ Ecc̃s. x. Pecunie obediunt oĩa. Sic spũaliter per virtuosoꝝ opeꝝ ⁊ meritoꝝ magnoꝝ diuitias. Rom̃. j. Gloria pax ⁊ honor oĩ operanti bonum. Aug. Nullũ bonũ irremuneratũ. Quinto ꝑ eloquentie ⁊ facundie prudentiam: ptꝫ in oratoribus ⁊ aduocatis. Sic spũaliter ꝑ orõnem Luc̃. xj. Oĩs qui petit accipit ⁊ qui querit inuenit ⁊c̃. Hinc Eccl̃i. v. Honor ⁊ glĩa in sermone sensati. Sexto ꝑ familiarẽ regis vel principũ amiciciam. Sic spũaliter ꝑ charitatẽ verã ad deũ. Apoc̃. iij. Suadeo tibi emere auꝝ ignitũ. i. charitatẽ vt locuples fias. Eccli. j. Dilectio dei honorabilis sapientia. Jstis modis quesiuit hec sancta. q̃ ⁊c̃.

E

Qualiter honore sũt vidue honorande

E Tertia questio est: quali honore sunt ipsi vidue a chr̃ianis honorande: vt impleaẗ apl̃i p̃ceptum dicentis. Honora viduas ⁊c̃. Respondeẗ ꝙ quadruplici honore ꝫm ꝙ colligiẗ ex scripturis ⁊ doctoꝝ dictis. Primo honore venerationis. ⁊ h̃ ꝓpter excellentẽ virtutẽ castitatis. Dicit nanqꝫ ph̃s. iiij. Eth̃. ꝙ honor est exhibitio reuerentie in signũ ꝟtutis: quia honor est maximũ bonoꝝ exterioꝝ: ⁊ est p̃miũ virtutis: ꝑfecte eñ virtuti non fit ꝯdignus honor. Hec ibi. Sed qm̃ vt ait Aug. Jnter oĩa christianoꝝ certamina duriora sunt castitatꝭ prelia: vbi quotidiana pugna ⁊ rara victoria. Nam hoc donũ a solo deo daẗ ⁊ rari habent: ꝓpter quod chr̃s Mat. xix. d̃t. Sũt eunuchi id est casti hoĩes ꝓpter regnum celoꝝ. Et subdit. Qui potest capere capiat. Non eñ oẽs capiunt verbũ hoc. s. castitatis. Unde ille mulieres que habent talẽ fortitudinẽ spirit⁹: vt possint carnẽ vincere multũ sunt honorande. Jn cuius signum scriptura viduas virginibus copulauit. j. Coꝝ. vij. dicens. Mulier innupta ⁊ virgo cogitat que dñi sunt quõ placeat deo: vt sit sctã corpe ⁊ spiritu Amb. in hexa. Discite mulieres q̃nta sit viduitatis gr̃a que ⁊ in auibus cõmendatur. Nã turtur vni iuncta: viduata nunꝗ̃ alteri iungiẗ.

Prio honore venerationis

Scd̃o honore sustentationis

Scd̃o honorande sunt honore sustentationis scꝫ in defectu necessitatis. Nam antiq̃tus ipse vidue sustentabanẗ stipendiis ecclesie que pre etate aut infirmitate non poterant laborare ⁊ nunc merito debent sustentari: quia ip̃e ecclesiam iuuãt ⁊ tenentur iuuare orationibus ⁊ meritis. Proinde sacrũ cõsilium carthagineñ. lxxxj. dist. ca. Uidue inquit que stipendio eccl̃ie sustentanẗ: tam assidue in dei opere esse debent vt meritis ⁊ orõnibus suis ecclesiam adiuuent. Quo cõtra Job. xxij. arguit immisericordes dicẽs. Uiduas dimisisti vacuas ꝓpterea circundati estis laq̃is ⁊c̃.

Tertio honore ꝯsolationis

Tertio honorãde sunt honore cõsolationis in amaritudine tribulationis exemplo chr̃i: q̃ videns mulierẽ viduã flentẽ sup vnicũ filiũ mortuũ: miscd̃ia motus dixit? Mulier noli flere: ⁊ resuscitauit illum. Sic ⁊ nos debemus eas consolari verbo ⁊ ope benefaciendo. Uñ Jac̃. j. Religio munda ⁊ immaculata. s. christiana hec est apud deum: visitare pupillos ⁊ viduas in tribulatione. O ergo tu mulier coniugata visita viduas: adiu

Quarto ho nore defen sationis

ua ⁊ ↄsolare: q̃ ⁊ tibi eadē mensura remetie᷑ q̃ñ vidua
beris. Quarto honore defensatiõis in suis causis. Vñ
lxxxvij. di. ꝑ totū. dr: ꝙ epi ⁊ alii ecclesiaꝝ p̄lati p̄cipue
viduaꝝ ꝓtectioni ⁊ sustentatiõi debent intendere. Itē
xxiij. q. v. Regū. dr Hiero. ꝙ regū officiū est iudicium
⁊ iusticiā facere: ⁊ viduas defendere a potentibus ⁊ op
primentibus ⁊c̄. Quo contra Esa. j. dr. Principes tui in
fideles: socii furū: pupillo non iudicant causa vidue nō
ingredi᷑ ad eos. Heu vindicabor de hostibus meis dr
dñs. O ğ hō disce viduas honorare vt a deo recipias
mercedē: disce sctitatē eaꝝ imitari. F

Quõ de signis ꝓbabilibus sanctitatis vidualis

¶ Circa scdm de sanctitatis testimonio ꝓbabili queri᷑
Quibus signis agnosci᷑ sancta vidua ⁊ ꝓba᷑ habere te
stimoniū sanctitatꝭ? Ad quod rñr ꝙ p̄cipue signa hmōi
sanctitatis sunt septē. Primū est spem totā in deū po
nere ⁊ ipm solū diligere. j. Coꝝ. v. Que vere vidua est
⁊ desolata speret in dño. Cum em̄ solū deum elegit sibi
in sponsum: totū cor fiducialiter illi dare debet vt habe
at in chr̄o cõsolationem que aliunde innumeras pati᷑
tribulationes ⁊ oppressiones tanq̄ desolata: ⁊ sic habe
bit consolationē sue patientie. Iuxta qđ ps̄. ait. Scdm
multitudinē doloꝝ meoꝝ ↄso. tue leti. aniam meam. Et
Eccli. ij. Quis sper abit in dño ⁊ derelictꝰ est? q. d. nul
lus. Vñ sperando in deo patienti ī habere in aduersis
maius est q̄ mortuos suscitare ⁊ queq̄ miracula facere
vt dr Greg.

Scdm signū orationū

Scdm signū est orõni insistere. j. Tim̄. v.
Que vere vidua est speret in dño ⁊ instet orõnibꝰ ⁊ ob
secrationibus nocte ac die. Exemplū de Anna. lxxxiij.
annoꝝ. vidua que die ac nocte in tēplo orabat. Luc̄. ij.
⁊ ideo meruit videre chr̄m natū. Vñ dr Eccli. xxxv. Nō
despiciet dñs. i. diliget. minus em̄ dicendo plus signifi
cat. Seq̄ui᷑: p̄ces pupilli: nec viduā si effundat loque
lam gemitꝰ. dñs em̄ exauditor est. Aug. Quanto quisq̄
sanctior ⁊ sancti desiderij plenior tanto in eius oratiõe
fletꝰ vberior.

Tertium refrenatio lingue

Tertiū signū refrenare liguā ⁊ verbo
sitatem restringere. Nam vt scribi᷑ Prouer. x. In mul
tiloquio non deest pctm̄. Qui ğ modera᷑ linguā sapiēs
est. Hinc Chrys. sup Mat. Quale est cor talia v̄ba q̄s
loqui᷑. Sic ex vanitate verboꝝ vanitas cordis intelli
gitur ⁊ religiositas vana vide᷑. prout Iac̄. j. testatur.
Proinde Grego. ij. dialo. narrat quandā sanctimonialē
licet castā tñ damnatā ob hoc ꝙ linguam nō refrenauit
vt debuit.

Quartum signū occupatio boni opis

Quartū signū operibus bonis se occupare.
Unde. j. Tim̄. v. Vidua eliga᷑ in bonis opibus testimo
nium habens. Nam ociosa non est digna etiā pane quo
vescitur. ij. Thes. ij. Qui non vult operari nec mandu
cet. Vñ dato ꝙ vidua in temporalibus abundet adhuc
eque bene ꝓpter pauperes alendos operari debet: sic̄
legitur in exemplo de btā virgine Maria: que licet in
templo manens quotidie ab angelis escā sibi portatam
acciperet: tñ manuū labore se ꝓpter paupeꝝ distribu
tionem occupabat: ⁊ etiā escā que de ꝓuentu templi si
bi debeba᷑ pauperibus erogabat. Sic ⁊ de beata He
lisabet ⁊ aliis multis. Vñ Aug. de vita christiana dicit.
Illam elemosynā deus approbat q̄ q̄s de iustis labori
bus administrat. G

G
Quintū mortificio carnis

Quintū signū rigide carnē suā
mortificare. Vñ Aug. de vita chr̄iana dicit. Tria sunt
viduaꝝ genera. Vnū qđ ꝑfectissimū est celesti premio
destinatū orationibus ⁊ ieiuniis die noctuq̄ deseruiēs
Aliud vero qđ filioꝝ curā ⁊ domus habet hoc nō tam
dignū est: nec tñ pctis obnoxiū. Tertiū genꝰ est in epu
lis ⁊ deliciis qđ eterne morti serua᷑. Hec ille. Itē idē
Aug. dicit ꝙ facilius cõserua᷑ ignis in aqua in vno va
se q̄ in deliciis cibi ⁊ potus serue᷑ cõtinentia. ꝓpterea
. j. Tim̄. v. Vidua in deliciis viuens mortua est.

Tria gña viduarum

Sextū
signū vitare publicum ⁊ solitudinē diligere. Vñ Amb.
Discite vos sancte virgines sic ⁊ mulieres exēplo Ma
rie non circumcursare ꝑ alienas edes: non demorari in
plateis ⁊c̄. Idē de fuga seculi dr. Qui saluus esse vult
fugiat mundū: ascendat. s. mente querat deū. Vñ sancta
Iudith vidua de hoc cõmenda᷑ ꝙ mansit in cubili se
creto domus sue.

Vltimum memoratio passiõis chr̄i

Vltimū est: memoriā passionis chr̄i
semper corde gestare. Unde Bonauen. dr: ꝙ totus the
saurus sctitatis est in memoria passionis chr̄i que sup
oīa opera᷑ in aīa sanctificationē. Et Greg. Si passio
chr̄i ad memoriā reuoce᷑ nil tam duꝝ qđ nō equo aīo
tolere᷑. Hec sit ğ q̊tidiana lectio viduaꝝ ⁊ studiū. Sic
fecit hec sctā de q̄ hodie celebramꝰ ꝓ nr̄o exēplo. Imi
ten᷑ ğ eā nō solū mulieres sed etiā viri ad salutē. H

H
Quõ de castitatis merito

¶ Circa tertiū de castitatis merito queri᷑: qualibus
bonis mere᷑ hō felicitari ꝑ castitatem. Ad qđ rñr ꝙ re
colligendo ex scriptura: p̄cipue Sap̄. iiij. notan᷑ septē
bona quibus felicitat hoīem. Nā scribi᷑ ibi sic. O q̄ pul
chra est casta generatio cū claritate. imortalis em̄ est
memoria illius qm̄ ⁊ apud deū nota est ⁊ apud hoīes.
cū presens est illa imitan᷑ ⁊ desiderant eam: ⁊ in ꝑpetu
um triumphat coronata ⁊c̄. Primo ğ admirabili deco
re adornat: ideo admirañ. dr. O q̄ pulchra est casta ge
neratio. Vere mirabiliter pulchra: q̄ꝛ diuine similitudi
nis gl̄iam participat. Apoc̄. iij. Ambulabunt mecū in al
bis q̄ꝛ digni sunt. Scdo beatitudinis fructū accumulat
ꝓpterea addi᷑: Cū claritate. s. meritoꝝ ⁊ premioꝝ. Nā
coniugali castitati debe᷑ claritas felicissimi fructus tri
cesimus: viduali sexagesimus: virginali centesimus ꝺm
doct. Tertio clarissimū nomen ꝑpetuo p̄stat: ideo dici᷑
Immortalis est memoria illius. Quarto dignitate sum
ma sublimat. s. q̄ꝛ facit sponsam chr̄i amabilē. Ideo dr.
Apud deū nota est. s. noticia specialis amorositatꝭ qua
accepta᷑ aīa in sponsam a chr̄o: ꝓut canit eccl̄ia dicēs.
Veni sponsa chr̄i ⁊c̄. Quinto excellentius chr̄o ⁊ beate
virgini Marie cõformat ⁊ approximat. ideo dr: Apud
hoīes. Cum presens est illa. s. castitas: imitan᷑ chr̄m se
quendo ⁊ matrē eius. Apo. xiiij. Hi sequun᷑ agnū quo
cunq̄ ierit. Sexto felicissime coronat. ideo dr: In ꝑpe
tuum triumphat coronata incoinquinatoꝝ certaminū
premium vincens. Nam oībus castis da᷑ aurea corona
essentialis. s. p̄mii. ⁊ insup virginibus da᷑ aureola pro
victoria sup carne. I

I
Quare viduis nō da᷑ aureola

Sed queri᷑: Quare solis vir
ginibus da᷑ aureola ⁊ non viduis. Cū em̄ aureola de
betur ꝓ victoria in pugna cõtra carnē: vidue aūt in cõ
tinendo maiorem difficultatē sustinent eo ꝙ recolunt p̄
teritas voluptates: vt ait Amb. lib. de virginibꝰ. quare
ğ non da᷑ viduis aureola ꝓ victoria tali. Rñr ꝺm doct.
precipue Rupert. sup li. Sapieñ. ꝙ q̄uis aliquo modo
difficilior sit viduaꝝ cõtinentia ꝓpter recordationē vo
luptatis expte: tñ simpliciter loquendo pugna virginū
est difficilior ⁊ gloriosior. Primo q̊dem q̄ꝛ virgines acri
us tentan᷑ desiderio experiendi voluptatē quā nunq̄
norunt. Scdo quia extimat virgo maiorē delectationē
q̄ sit in veritate. Tertio q̄ꝛ ignorant virgines turpitu
dinem ⁊ incõmoda que concomitan᷑ corruptionē. hec
aut vidue bene sciunt: ⁊ ideo facilius ↄtēnunt volupta
tem.

Exemplū

Vñ ⁊ legi᷑ ꝙ virgo quedā dū desiderio experien
di victa cõsensisset ⁊ corrupta fuisset cognoscens ꝙ illa
delectatio fuerit turpis ⁊ non tam magna sicut putaue
rat tantū doluit ꝙ ꝓ tam feda delectatione ꝑdidit vir
ginitatis gl̄iam ꝙ pre dolore mortua est. Patet ğ ꝙ vir
ginalis continentia est difficilior: ğ mere᷑ aureolā. Est
etiā gl̄iosior. q̄ꝛ nunq̄ cessit hosti. i. carni. sꝫ vidua q̄nq̄
cessit: ideo virgini da᷑ aureola q̄ est distinctiua singula
ris ⁊ gloriosissime victorie sup carnē. Et sic patet. Vlti
mo castitas felicitat hoīem: q̄ꝛ gaudiis angeloꝝ associ
at: qui neq̄ nubent neq̄ nuben᷑. ideo dici᷑. Desiderant
eam. s. angeli qui castiores prediligunt propter simili
tudinem. Rogemus ergo christum vt det nobis hec bo
na felicia. Amen.

¶ De quacunq̄ sancta muliere siue vidua siue con
iugata cõmunis Sermo. vj.

Mulier timens deū ip̄a
laudabi᷑ Prouer. vlt. Itē aliđ thema. Ora
ꝓ nobis qm̄ tu mulier sancta es ⁊ timēs de
um. Iudith. viij. c. A Sicut charissimi btūs Maxi A
mus ep̄s dicit ꝙ quemadmodū paterfamilias splendi
de cupieñ. depingere domū suam ante aspectum picto
ris proponit quasdam imagines exquisitas vt illas de
pingat. Sic deus ad aīas nr̄as exornandas demõstrat
nobis sctōꝝ ⁊ sanctaꝝ merita tanq̄ quedā viuendi exē

plaria. Subdit idem Maximus. Rapiat ergo sibi alter cādorem castitatis: ille pallorē abstinentie: iste ruborē verecūdie. s. pnialis p pctis: iste ardentē charitatē ⁊ fidē velut auri splendorē radiantē: sic etiā ille nigredinem humilitatꝫ in timore dei. Quia ergo in hodierno festo ppo nitur nobis in exemplū hec sctā mulier q̄ valde refulsit in timore dei ⁊ obseruantia p̄ceptoꝝ ac sctitate oīmoda. Ideo ad honorē eiꝰ hec v̄ba accipimꝰ p sermone. Mulier ⁊c̄. Et ora ⁊c̄. In quibus v̄bis cōmendatur ⁊ in exemplum pponitur de tribus.

- Primo de diuini timoris virtuositate: qꝛ dr: vtrobiqꝫ timens deum.
- Secundo de castitatis amorositate. qꝛ mulier sancta ergo ⁊ casta.
- Tertio de sanctitatis gloriositate. quia laudatur vere sancta.

B

Deꝰ timendꝰ triplici rōne

Circa primū de timore diuino queritur: cur deus sit timendus cū sit totꝰ suauis ⁊ pius oībus: iuxta illud ps̄. Suauis dn̄s vniuersis ⁊ miseratiōes eius sup oīa opa eius. Ad qd̄ sic rn̄r q deus misericors ⁊ totus pius maxime timendus est triplici rōne.

- Primo rōne immense maiestatis.
- Scd̄o rōne infinite bonitatis
- Tertio rōne iustissime equitatis.

Prima īmense maiestatꝫ

Prima rō immense maiestatis. qꝛ quanto q̄s altioris est maiestatis ⁊ potestatis: tanto magis ē reuerēdꝰ ⁊ timendus ne q̄s oculos tante maiestatis offendat: qꝛ vt habetur extra de sen. excōi. c. Cū illoꝝ §. Nos aūt. tanto offensa est grauior: quanto psona q̄ offenditur est dignior. Et ptꝫ qꝛ grauior iudicatur culpa siq̄s pcutiat in maxilla regē q̄ꝫ baronē ⁊ papā q̄ꝫ regē. Sed qm̄ maiestas est infinita. ergo eiꝰ offensa est maxime timenda. Vn̄ oīs offensa dei dr maxima. iuxta illud ps̄. Si mei nō fuerint dominati. i. sensuales mei motus: tūc imaculatus ero ⁊ emū dabor a delicto maximo. i. mortali pctō.

Scd̄a infinite bonitatis

Scd̄a rō infinite bonitatis. Nā regula topica est. Cuius habitꝰ melior: eiꝰ priuatio peior. ⁊ p ɔ̄ns magis timenda. Exēpli grā. Habere caput ⁊ hr̄e oculū est meliꝰ q̄ꝫ hr̄e digitū vel pedē. ergo priuari ipo capite vel oculo peiꝰ est q̄ꝫ puari digito vel pede ⁊c̄. Sed qm̄ deꝰ est infinite bonitatꝫ iuxta illud Anß. in monol. Deus est summū bonū q̄ magꝫ excogitari nō pōt. ergo ipm̄ amittere p pctm̄ est summū malū ⁊ timendū.

Tertia iustissime eq̄tatis

Tertia rō dr iustissime equitatis: qꝛ vt Aug. dt in enchi. Deus nullū malū relinq̄t impunitum nec vllū bonū irremuneratū. ideoqꝫ summe timendꝰ est ne cōtra eū peccando iusticie eiꝰ penā incurramꝰ. O q̄ꝫ stultus hō q̄ ɔfidens de dei miscd̄ia peccare p̄sumit. Quo cōtra Eccī. v. De ppitiatu pctōꝝ noli esse sine metu: ⁊ ne adiicias pctm̄ sup pctm̄. ⁊ ne dicas in corde: misericordia dei magna est ⁊c̄. Miscd̄ia em̄ ⁊ ira ab illo cito approximat. Chrys. Tu hō q̄ ɔfidēter peccas dicis Magna est dei miscd̄ia: veꝝ dicis: immo maior est q̄ꝫ tu estimas: sed scito qꝛ nec minor est eiꝰ iusticia. s. puniens pctā. Proinde valde timendꝰ est deꝰ pp̄ter eiꝰ iustū iudiciū: qꝛ vt Greg. in moral. sup illud Iob. ix. Verebar oīa opa mea sciens q nō parces delinquenti: dt sic Delinquenti nequaq̄ꝫ parcitur: qꝛ pctm̄ sine vltione nunq̄ꝫ deseritur: aūt em̄ hic hō in se penitēs punit: aut deꝰ cū hoīe preiudicans ferit. s. in purgatorio expiādo: aut in inferno impenitentē ppetuo torq̄bit. Ptꝫ ergo q deꝰ misericors multū est timendꝰ. Nā teste ps̄. Bn̄placitū est dn̄o sup timentes eū ⁊ in eis q̄ sperant super miscd̄ia eius.

C

Timoris sex species siue differentie

Sed qualr deū timere debeamꝰ. Nā h̄ scire est vtile. qꝛ non oīs timor dei est meritorius vite eterne. Notandum est ergo q ſm doc. p̄cipue Alex. de ales. ij. ij. ti. de timore: ac Tho. ij. ij. q. xix. ar. ij. timoris sex species assignantur siue differentie.

- Primus timor dr naturalis.
- Scd̄s dicitur humanalis
- Tertius dicitur mundialis
- Quartus seruilis
- Quintus initialis
- Sextus filialis

Primꝰ timor naturalis

Primus timor naturalis dr q̄ quis timet nature sue nociuū: puta mortē naturaliter. Vn̄ Dam. Timor naturalis est quo non vult anima separi a corpore pp̄ter naturalem inclinationem. Tali timore nec meremur nec demeremur ſm q phus dt. ij. Eth. q pp̄ter ea q̄ insunt nobis a natura: nec laudamur nec vituperamur. Sicut videmus q homo sepe in tenebris naturaliter expauescit: velit nolit. Talis ergo timor non est meritorius sed naturalis passiōis. Nam ⁊ chr̄s in agone positus cepit pauere. Mat. xxiiij. Vn̄ hunc timorem debemus vincere exemplo chr̄i p rōnem ɔmittendo deo: sicut ipe ait. Pater si vis transfer a me cali. istū. s. passionis: verūtn̄ non mea sed tua voluntas fiat. Nam si hō in hora sue mortꝫ timens oīno non vult mori cōtradicendo ⁊ diuine voluntati: peccat ⁊ damnabitur. Vn̄. xiij. q. vlt. c. q̄ꝫ preposterū. dicitur q mali serui videntur q̄ cū a dn̄o vocantur: non voluntarii sed inuiti moriuntur.

Scd̄s humanalis

Scd̄s timor dr humanalis: q̄ quis plus debito timet infligi penā corpi suo. puta vincula: verbera: occisionē ⁊c̄. Isto timore peccauit petrꝰ chr̄m negando: ⁊ multos sic deiicit is timor. Ideo ɔtra hoc chr̄s dt Mat. x. Nolite timere eos qui occidūt corpus ⁊ non habent amplius q̄d faciant: magis aūt timete eū qui postq̄ꝫ occi. habet potestatē mittere in gehennam. Propter qd̄ Aug. sup Ioan. dt: Cū cause articulꝰ venerit vt hec conditio pponatur. Aut faciendum esse contra preceptū dei: aut ex hac vita migrandum: quoꝝ duoꝝ vnū homo cogitur eligere: ibi eligat deo dilecto mori q̄ꝫ ipso offenso viuere. Hec ille. Exemplū ad id in sanctis martyribus. Si em̄ fidelis seruus morti se exponit in bello p rege quanto magis christianus pro chr̄o.

Tertius timor mundialis

Tertius timor dt mundialis q̄ quis plus timet pdere bona mundi. s. diuitias: res: honores: dn̄ia; ⁊ hmōi: q̄ꝫ bona anime. Hūc habuit herodes qui timuit pdere regnum: occidere voluit chr̄m. Mat. ij. Item pilatus qui chr̄m innocētem morti adiudicauit: timens illud dictū iudeoꝝ. Si hunc dimittis nō es amicus cesaris. Ideo Chrys. sup Mat. dt. Facile deuiat a iusticia qui in causis non deū sed hoīem formidat. Vn̄ timor mundialis sicut ⁊ humanꝰ malus est: ⁊ qn̄ pctm̄ mortale est: qn̄ vicꝫ quis ex tali timore paratus est aliq̄d facere vl omittere quod est contra aliqd̄ preceptū dei. Sicut exempli grā. Siquis periurat ne damnū in rebus vel corpe patiatur. Similiter siquis consentit luxurie ne damnificetur vel verberetur. Itē cū quis vouit se religionē intraturꝝ: ⁊ timore mundi ne. s. careat oblectamētis honoris diuitiaꝝ: ⁊ hmōi: omittit votū implere: talibus eueniet illud Iob. vj. Qui timet pruinā: irruet sup eū nix. i. qui timet modicū pati p chr̄o in religione: incurret damnū eternum.

Quartus seruilis

Quartus timor dicitur seruilis. de q̄ mgr̄ in. iij. dist. xxxiiij. dicit. Timor seruilis est vt ait Augu. cum propter timorem gehenne continet se homo a peccatis. Item Hugo de sctō Victo. Seruilis timor est p euitanda pena: abstinere a malo retenta mala voluntate. Exemplū siquis libenter vellet adulterari sed abstinet timore infamie: vel legis punientis ⁊c̄. Talis timor ſm se non est pctm̄: tn̄ stat cū pctō vt dicit Aug. eo q in hmōi viuit voluntas peccandi: ⁊ sequeretur opus si vicꝫ posset impune agere. Vn̄ hmōi timor non sufficit ad salutem. Propterea illi qui tm̄ in extremis penitent timore mortis ⁊ nō principaliter propter deum non saluantur August. Abstinere a peccato solo timore pene non liberat a morte. ⁊ Greg. iij. li. moral. Vera obsequia deo nō impendimus si ex timore ⁊ nō potius ex amore mandatis eius seruimus.

D

Quintus timor initialis

Quintus timor dicitur initialis quo quis timet nō solum penam: sed etiam timet deum offendere ne separetur ab eo quem iam amare incipit. Et iste timor habꝫ duos oculos vel respectus. Vnū dextrum qui est principalior. s. ad deum: ne offendat ⁊ ne seperetur ab eo. Alium sinistrum qui est minus principalis. s. ad gehennam quam timet incurrere peccando. Vnde si potius propter vitandam gehennam q̄ꝫ pro pter deum a peccato caueret: seruilis timor esset nō initialis. Iste itaqꝫ timor dr initialis: quia est initium salutis parans locum charitati pfecte: iuxta illud ps̄. Initium sapientie timor dn̄i. ⁊ Eccī. xx. Timor dn̄i initium dilectionis eius. De hoc August. de ciui. dei dat exemplum: q iste timor est tanq̄ꝫ acus vel seta introducens

filū in consuendo pannū. q̄ consuto reiicit̃ seta ⁊ manet
filū in panno. Sic in aīa timor iste p̄cedit ⁊ amor sequi
Sextꝰ filial tur quo deo iungimur: ⁊ tūc ꝑfecta charitas foras mit=
tit timorem. j. Joā. iiij. Sextus timor dicit̃ filialis ⁊ ca
stus quo quis deū timet ex mera charitate sicut filius
patrem: non ꝓpter ꝯmodum ꝓpriū vel remuneratione
aliquam: nec ꝓpter penā vitandam sed pure ꝓpter ip̄m
deum. Sic debent boni christiani timere. qꝛ vt Aug. di
cit: Christiani nō sunt serui sicut mancipii: sed liberi: iu
xta illud Rom̄. viij. Non accepistis sp̄m seruitutis in ti
more: sed sp̄m adoptiōis filioꝝ. O ḡ homo disce hec: qꝛ
etiam si scires ꝙ deus vellet te damnari ꝑmittere: ad=
huc nihilominus deū deberes diligere timere ⁊ reue=
reri: sicut bonus filius patrem reueret̃: etiamsi a patre
verberet̃: ⁊ etiam si nil ab eo remunerationis sperare
habeat. Exemplū de sctō Fortunato qui legit̃ dixisse.
Etiam si (inquit) deus me eternal̃r reprobet volo eius
cauere offensam ⁊ ei deseruire ꝓpter suā bonitatē: ad=
dens: quia melius est ab eo ꝑ suo seruitio recipere pe
nam dū sibi sic placet q̄ȝ recipere a diabolo eā ꝑ merce
de iniquitatis. Hunc timorem ps̄. multū cōmendat di.
E Timor dn̄i sctūs ꝑmanet in seculū seculi. Juxta qꝺ q̄ri
Qō de timo pōt. E Primo cur timor filialis dr̄ sctūs. Ad qꝺ rn̄r
re filiali qꝛ ꝓprie scti ⁊ saluandi eū habent: ⁊ ƀm Ray. in summa
orit̃ iste timor ex tribus respectibꝰ in sctis. Primo respi
ciendo p̄terita pctā timent ne forte nō satisfecerint. Se
cundo ad presentia: putantes in eis esse aliqd occultū
qꝺ deo displiceat. Greg. Bonaꝝ mentiū est agnoscere
culpā vbi non est culpa: ꝓpter qꝺ ps̄. orabat. Ab occul=
tis meis mūda me. Tertio ad futura timent ne forte nō
Scdo timor ꝑseuerabunt sed cadent. Eccī. ix. Nescit hō an odio vel
filialis ꝑma= amore dignus sit. Scdo queritur quō iste timor ꝑma
net in seculū net in seculū seculi in celo. Ad qꝺ rn̄r ƀm doc. ꝙ licȝ in
seculi celo inter beatos nō sit timor sepationis a deo tn̄ est ti
mor quidam reuerentialis: qꝛ vt dr̄ Job. xxvj. Colūne
celi contremiscent ⁊ pauent. i. angeli ⁊ beati reuerendo
⁊ admirando diuinā maiestatē: que vt exponendo illa
verba Hugo dicit: ꝙ talis ⁊ tāta est diuina. s. maiestas
ꝙ sine admiratiōe intueri non pōt. Hinc etiā Greg. xv.
moral. dicit. Uirtutes celestes que deum sine cessatiōe
conspiciunt cōtremiscunt. Sed idem timor ne eis pena
F lis sit non timoris est sed admiratiōis. Hec ille. De hu
Sex signa iusmodi timore cōmendatur hec sancta.
amoris ca ¶ Circa scdm de castitatis amore querit̃: qualibus si F
stitatis gnis ꝓbat̃ quecunq̄ȝ mulier vel etiā vir feruenter ama
re castitatē? Ad qꝺ rn̄r ꝙ p̄cipue ꝑ sex signa ꝓbat̃ quo
rum duo sunt in corde: duo in sensibus: duo in opibus.
Primū signum in corde affectus deuotus q̄ gustat̃ diui
na dulcedo. Greg. Gustato sp̄ū desipit ōis caro. Scdm
ibidē cogitatꝰ mundus in chr̄i passiōe fixus. Hiero. qꝛ
impossibile est in hōis sensum nō irruere motū: ille lau
dat̃ ille p̄dicat̃ btūs qui statim vt ceperint interficit co
gitatus ⁊ allidit eos ad petram. i. chr̄m: iuxta illud ps̄.
Btūs q̄ tenebit ⁊ allidet paruulos suos ad petrā: par=
uulos. i. cogitatus in principio ortus eoꝝ. qꝛ si increscere
re ꝑmittunt̃ difficile eiiciunt̃. vn̄ poeta. Principiis ob=
sta sero medicina parat̃. Tertiū signū in sensibus. s. cu=
stoditꝰ vel refrenatꝰ ōis sensus: vicȝ: visus: auditus: gu
stus ⁊ tactus ⁊c̄. Nā Mat. v. dr̄. Qui viderit mulierem
ad ꝯcupiscen̄. eā iā mech. est in cor. suo. Aug. Impudi=
cus oculus impudici cordis nuncius est. Quartū purꝰ
affatus. qꝛ dicente aplo. j. Coꝝ. xv. Corrūpunt bonos
mores colloquia praua. Et Mat. xij. Ex abūdantia cor
dis os loquit̃. Quintū signū in opibus est castigatū cor
pus. Un̄. j. Coꝝ. ix. Castigo corpꝰ meū ⁊ in seruitutē re
digo: ne forte cum aliis p̄dicauero ip̄e reprobꝰ efficiar.
Nā vt Bern̄. ait: In honore humilitas: ⁊ in deliciis pe
G riclitat̃ castitas. Ideo Aug. Facilius conseruat̃ ignis
De ꝟtutibꝰ ⁊ aqua in vno vase q̄ȝ cū superfluitate cibi ⁊ potꝰ ⁊ in deli
disponentibꝰ ciis seruet̃ continentia. Sextū signū assiduū opꝰ: quia
mulieres ad ociū est sentina ⁊ mater oīm vicioꝝ: vt dt̄ Bern̄. Item
gratiam Greg. Nec castitas magna est sine bono ope. O ḡ caste
mulieres obseruate hec.
¶ Circa tertiū de sanctitate laude digna ⁊ gloriosa in G
mulieribꝰ querit̃: quales virtutes disponunt mulieres

ad grām magnā ⁊ laudabilē sctitatis gliam? Rn̄r ꝙ scri
ptura cōmendat in eis sex virtutes. Prima est timoris Prima
dei ꝑseuerantia in p̄ceptoꝝ obseruantia: vt ptȝ ex the=
mate. Itē Eccī. xxvj. Stabilis mulier fundamēta eter
na sup petrā solidam: ⁊ mandata dei in corde mulieris
sancte. Hec ibi. Scda erubescentia ꝯseruans in pudici Scda
cia. Eccī. xxvj. Gratia sup grām mulier sctā ⁊ pudorata
Lx. i. verecūda. Nā decorat ⁊ ꝯseruat castitatē. Ideo
Egidius de regimine principū lib. ij. dt̄. ꝙ hō filias de=
beat taliter regere vt coerceat a discursu: ocio ⁊ multi
loquio: qꝛ sic fiunt verecundiores ⁊ tollit̃ occasio ruine
Hec ille. Tertia est moꝝ disciplina cum ligua tacita. Tertia
Eccli. xxvj. Mulier tacita ⁊ sensata disciplina illiꝰ datū
dei est. Cuius rō est: qꝛ mulier facta est ex costa Ade.
ideo naturaliter sequit̃ ꝓprietates coste. H Nam H
costa est dura ⁊ difficulter flectit̃: sic mulier difficulter Mulier de
inclinat̃ ad obediendū p̄ceptis. Un̄ versus: Semp pro costa
na rei que ꝓhibet̃ mulieri. Exemplū de ea cui vir pere
gre ꝓficiscens (vt narrat̃: cū vxor eius peteret ꝙ aliqd
iniungeret sibi qꝺ ꝑ amore illiꝰ interim obseruaret) in=
iunxit ne interim subintraret in fornacē. Illa aūt cogi=
tans cur tale mādasset tandē intrauit: ⁊ fornax corruēs
oppressit eā. Et ecce die eodē maritus rediit: ⁊ sic dep̄=
hensa est de inobedientia. Itē costa si collidat̃ in sacco
sonat collisa qꝺ non facit terra. Sic mulieres sunt sono
rose loquacitate plꝰ q̄ȝ viri de terra facti in Adā. Ideoq̄ȝ
magne gratie donū est a deo cū mulier est disciplinata
moribus obediens ⁊ tacita vt sic ꝑ grām dei vincat̃ vi=
ciosa natura. Quarta virtus est prudētia in ꝟbi dei au Quarta
dientia. Prouer. xiiij. Mulier sapiens edificat domum
suam scȝ prudenter regendo familiā ⁊ exempla virtutꝫ
eis prebendo. Sequit̃. insipiens aūt destruet scandali
zando. Proinde debet frequentare p̄dicatiōes ꝟbi dei
vt prudentia erudiat̃: ⁊ hoc est magne grē. Eccī. xxvj.
Datū dei mulier sensata: nō est imutatio erudite aīe. s.
digna pōderatione. I Sed quare scriptura sic cō= I
mendat in mulieribus prudentiā ⁊ eruditionē plus q̄ȝ Qō de pru
in viris? Rn̄r qꝛ ƀm Egidiū vbi s̄. Mulier est debiliorꝫ dentia mu
rōnis ⁊ virtutis naturaliter q̄ȝ vir: ꝓpter qꝺ dr̄ mulier lierum
quasi mollis aer: eo ꝙ nimis molliter inclinat̃ ad passio
nes sequendas puta ad passionē timoris siue amoris si
ue ire ⁊ gaudii. Ideo cōiter excedunt in talibus: vt si
sunt superbe: nimis tales sunt: si iracunde: nimis sunt.
si pie nimis sunt: ⁊ sic de aliis. Deniq̄ȝ qꝛ ꝯsiliū mulierū
est inualidū ꝓpter deliberatiōis defectū: ceteris tn̄ pa
ribus melius est consiliū in casu qn̄ debet fieri aliqd re
pente vel cito. Hec ƀm Egidiū. Idcirco cōmendabilior
est gr̄a prudentie in muliere eo ꝙ rarior: ⁊ ꝑ ꝯn̄s magꝫ
admirabilis cū sciunt prudēter se habere in passionibꝰ
⁊ cōsiliis: sicut magis est rusticū philosophari q̄ȝ mgr̄m
doctū. O ḡ mulieres visitate p̄dicationē vt sitis erudi
te. Quinta est laboris diligētia in pietate ⁊ misericor Quinta
dia. Prouer. vij. Mulier diligens (scȝ in exercitio mise
ricordie) corona est viro suo. Et capitulo vlt. Mulierē
fortem (scȝ ardua operando) quis inueniet procul ⁊ de
vltimis finibus preciū eius. Et infra. Quesiuit lanam
⁊ linū ⁊ panē ociosa non comedit. Manū suā aperuit in
opi: ⁊ palmas suas extendit ad pauperes. Sexta est Sexta
orationis frequentia cū deuota passiōis chr̄i memoria.
Aug. Quāuis ad om̄es christicolas orare ꝑtineat: spe
cialis tn̄ cura orōnis competit mulieribus. vicȝ viduis
maxime. iuxta illud. j. ad Tim̄. v. Instet vidua oratio=
nibus die ac nocte. Idem August. Crucifixi memoria
crucifigit vicia. O magne deus qd est ꝙ mulieres nūc
sunt tam indeuote: cū olim canant̃ fuisse multum deuo=
te: vt patet in officio cum canitur ad beatam virginem.
Ora pro populo: interueni pro clero: intercede pro de
uoto femineo sexu. O ergo vos sancte ⁊ caste mulie=
res recognoscite vos fore sponsas christi sicut fuit ⁊ ista
cuius festum agit̃: vt eius exēplo studeatis esse timen=
tes deū: caste: prudētes: deuote ⁊c̄. quatenus valeatis
regnare cum christo: Amen.

¶ Sermo in ordine septimus habet̃ ad idē prima par
te huius operis in cōmuni sub themate Sicut liliū ⁊c̄.

Vita sancti Joannis elemosynarij patriarche alexandrini: cuius corpus trāslatum habet Bude in capella regia in castro: ⁊ eiusdem festum inibi celebrat sequenti immediate die post festū sancti Martini epi ⁊ confessoris.

Joannes elemosynari⁹ patriarcha alexādrinus merito dictus est elemosynarius antonomasice qr p̄ aliis oibus sanctis legit ꝑfulsisse in elemosyne ⁊ misericordie sctē operibus. Proinde de ip̄o p̄dicañ ꝓ themate accipi ꝯuenit illud qd̄ canit ecclia in epla de epis cōfessoribus: ⁊ originaliter scribit Eccī. xliiij. vicȝ. Cōseruauit illi. s. de⁹ mi'cdiam suam ⁊ inuenit grām corā oculis dñi. Hoc in epla transsumptū ex Eccī. xxiiij. Nimirū deus bñdictus conseruauit ipsi sancto ioanni elemosynario miscdiam suam vt eidem quasi tradiderit in spōsam: sicut ip̄emet dicebat: ⁊ claret in legenda. Nā qr chr̄s dñs ꝓ regula generali posuit di. Mat. v. Beati misericordes qm̄ ip̄i miscdiam consequent. Et qm̄ sctūs ioannes fuit misericordissimus: ideo deus ꝯseruauit eidē suā misericordiā exaltando illū in presenti ꝑ grām ⁊ in futuro ꝑ gloriam Unde in p̄misso themate subdit. Et inuenit grām corā oculis dñi. Propter qd̄ ⁊ merito ioānes nominatus est qd̄ ꝯm Hiero. in interpretationibus nominū hebraicoꝝ interpretat. i. dñi grā: vel in quo est grā vel dñi misericordia. Nam ⁊ grā fuit plenus: ideo ioannes dictus. Et misericordia fuit plenus: ideo elemosynarius cognominatus existit. Item de eodem aliud thema Prouer. xiiij. ca. Qui miseret paupi beatus erit. Lyra. Qui miseret pauperi affectu ⁊ etiam effectu si aderit possibilitas beatus erit. s. in presenti ꝑ spem beatitudinis: vt is ⁊c̄. Nam beati misericordes qm̄ ipsi misericordiam consequent: ⁊ in futuro per speciem. Item thema aliud Prouer. xxi. Facere misericordiam ⁊ iudicium magis placet deo q̄ȝ victime ⁊c̄. Ly. Facere misericordie opera inegenos: ⁊ iudiciū. i. iusticiam oppressis iniuste: magis placet deo q̄ȝ victime: qr holocaustis vel victimis deus nō indiget: sed misericordia ⁊ iusticia quo ad sua membra: id est ad pauperes indiget. Ideo de non facientibus opera misericordie dicet illud Mat. xxv. in iudicio. Esuriui ⁊ nō dedistis manducare: sitiui ⁊ non dedistis bibere ⁊c̄. Ite maledicti in ignem eternū ⁊c̄. Sic ergo vt scribit. j. Machabeoꝝ. ij. In sua misericordia consecutus est sedem regni in secula. Hoc pro alio adhuc themate. Vitam ergo beati Joannis elemosynarii succincte quantūlibet breuius percurremus. ⁊ hoc ad certos titulos reducendo.

Vita ioānis elemosynarii ꝑ certos titulos.

Primo misericors

Primo quomodo misericordiam sibi specialiter despōsauit. Joannes ip̄e sanctissimus loquebatur dicēs. Cum essem inquit adhuc iuuenis quasi annorum quindecim quadam nocte orās ⁊ obdormiens vidi quasi in somno mihi assistere virginem sole splēdidiorem ornatam coronam oliuarum habentē in capite. Expergefactus extimaui eam esse mulierem que domum intrauerat: ⁊ crucis signo edito super me: dixi: Que es tu? Ait illa. Ego sum misericordia que filium dei de celo adduxi vt homines saluaret si vis me in sponsam accipe ⁊ bene tibi erit: ⁊ his dictis disparuit. Exurgens ego intellexi visionem ⁊ in ecclesiam abii: erat em̄ iam aurora. Et cum irem ecce obuiauit mihi quidā frigore vexatus: ⁊ mox indumento meo me expoliaui ⁊ dedi illi. Reuera nondum ecclesiam intrauerā ⁊ subito obuiauit mihi quidam albis indutus dans mihi ligaturam centū numismatū dicens: Accipe hec frater ⁊ dispensa vt vis. Ego autē cum gaudio reuersus volui reddere illi ligaturam quasi nil indigens eadem: ⁊ amplius nō vidi aliquem: tunc dixi in me. Vera fuit visio quam viderā ⁊ nō phantasia. Ex illa ḡ hora sepe dabam indigēti diceñ. Videbo si dabit mihi deus centupla vt dixit. Et cum in hoc deum male tentassem ⁊ satisfactum esset mihi diuersis modis dixi: Cessa misera anima tentare deum: quia plus deus potest dare q̄ȝ tu distribuere. Sic ḡ ex hoc factus est totus misericors.

Scdo pauperes suos dominos vocauit.

Scdo ꝙ pauperes dominos suos dixit. Beatus pater pauperes semper appellabat suos dominos ob reuerētiam chr̄i in paupere. Unde conuocans famulos suos dixit eis. Euntes per totam ciuitatem conscribite mihi vsq̄ȝ ad vnum oñes dominos meos. Illis aūt hoc non intelligentibus dixit. Quos vos egenos ⁊ mēdicos vocatis: istos ego dominos ⁊ auxiliatores p̄dico. Isti enim nobis vere auxiliari ⁊ celeste regnū dare poterunt. Nam quidam pauper venit ad eum petens elemosynam. Beatus pater precepit dispensatori dic. Da ei sex numismata: que ille accipiens iuit. ⁊ mutato habitu iterum rediit petēs. Et sctūs iterum p̄cepit sibi dari sex numismata. Tandem ille tertio venit iterato petēs ⁊ dispēsator patriarche ait. Vere sciatis ꝙ iste iam tertio accipere vult: nihilominus ille misericordissimus p̄cepit dicēs. Da ei duodecim numismata: qr ne forte ip̄e est chr̄s Jesus deus meus ⁊ dominus meus qui me tentat vtrum plus possit in isto accipere q̄ȝ ego dare.

Iusta acquisitio ꝓsperat plus q̄ȝ falsa.

Tertio ꝙ iusta acquisitio ꝓsperatur plus q̄ȝ falsa. Naucler⁹ quidam peregrinus damna pertulit: sctūq̄ȝ ioannem rogauit cum lachrymis vt misereret. Cui dedit quinq̄ȝ libras auri. Ille emptis per hec mercibus misit in nauim ⁊ naufragium in mari pertulit: ⁊ sic p̄ter nauem omnia ꝑdidit. Accessit ḡ ad ipsum sanctum iterato petens misereri. Cui sanct⁹ dixit. Crede frater ꝙ nisi miscuisses pecunias ecclesie illis pecuniis que tibi remanserūt p⁹ ex lucro illicito: nullatenus naufragium ꝑtulisses. Sed qr de malis habuisti illas: ꝑdite sunt cum eis etiam que fuerunt ex bonis. Unde p̄cepit sctūs patriarcha de nouo dari eidem decem libras auri denunciās ne commisceret eis alias pecunias. Quibus ille emens iteꝝ merces in eādem nauim in mari ꝑdidit omnia simul ⁊ nauē p̄ter animas. Voluit ḡ naucler⁹ pre angustia cordis se ipsum necare. Deus aūt reuelauit hoc beato ioanni: et nunciauit illi vt veniret ad se: qui aspersus puluere et indutus sacco accessit. Cui sctūs ioānes dixit. Misereatur tui deus nam hoc tibi contigit propter illam iniuste possessam nauem: moxq̄ȝ iussit dari eidem vnam nauim di. ecclesie plenam frumēto viginti millium modiorum. Credo ꝙ de cetero naufragium non incides. Sic ergo egressus ille est ab Alexandria cum illa naui. Postea naucleus ipse affirmabat ꝙ xx. diebus ac noctibus nauigañ. rapta naui a vento vehementi: nesciebant etiam ꝑ stellas quomodo vel vbi essent: tamen gubernator videbat sanctum ioannem patriarcham tenentem secum gubernaculum ⁊ dicentem. Ne timeas bene nauigas. Tandem post xx. diem applicuerunt insulis britannie: ⁊ descendentes in terram reppererunt ibi famem magnam vigere. Unde illi gauisi deum benedixerunt ꝙ in ipsas insulas frumentum fuerat adductum ⁊ sic precio optimo vendeñ. Nauclerus gaudebat. Inde quoq̄ȝ accepit stannum multum ⁊ asportauit in Alexandriam vt illud venūdaret. Et venit ad illum quidam ab antiquo sibi socius in negociando. Petiuitq̄ȝ ex eodem stanno et dedit ei quinquaginta libras. At ille volens probare si foret stannum bonum soluit illud in ignem ⁊ inuenit argentum purum. Putans ergo se fore tentatum accessit ad nauclerū di. Quid voluisti facere vt mihi dares argentum pro stanno sic me tentando. Expauescens nauclerus dixit. Crede ꝙ pro stanno ego illud habeo: veni ad nauim ⁊ vide. Accedentes ergo ecce inuenerunt ꝙ totum illud stannum factum est optimum argentum. Et admirans nauclerus ait. Deus qui fecit de aqua vinū ipse per orationes sancti patriarche fecit vt hoc stannū fieret argentum: ⁊ sic deum laudantes in sancto de cetero iuste negociando ditati sunt. O ergo mercatores aduertite hec.

Quarto iuxta mensurā dati remetietur de⁹ hoi.

Quarto ꝙ iuxta mensuram dati pro deo remetietur deus homini. Cuidam de clarissimis diuitibus accidit ꝙ furibus domum eius ingressis perdidit omnia vsq̄ȝ ad stramentum: et sic depauperatus venit ad sanctum et religiosum virum Joānem patriarcham Misertus ergo sanctus dixit ad aures dispensatoris au ri vt daret illi quindecim libras auri. Sed ille non dedit nisi quinque libras. Tandem venit quedam muli-

er vidua ⁊ sancto dei obtulit quinq̧ cētenarios auri ꝓ
eccłie.s.subsidio ⁊ pauperū.Quibus susceptis interro
gauit dispensatorē q̄t libras dederit illi hoī depaupe=
rato? Rn̄dit ꝙ quindecim vt iussistis inq̄t.Sctūs aūtꝑ
dei grām agnouit ꝙ mētitus est.Et vocato illo hoīe in
terrogauit.⁊ ille dixit ꝙ tm̄modo q̄nq̧ libras dederit.
Tunc sctūs dixit ad dispensatores.Exquirat deus qm̄
si dedissetis quindecim: mulier ista obtulisset q̄ndecim
centenaria. Et vt certos vos faciā vocet mulier illa.
Que cū venisset dixit sctūs eidē.Obsecro dic mihi q̄n
tum voluisti dare chr̄o? Et illa cōfessa est ꝙ voluit da=
re quindecim centena ⁊ tot colligasset: sed postea cogi
tauit ꝙ daret tm̄mō q̄nq̧ centena.Vn̄ dispensatores illi
qui fuerunt in culpa ceciderunt ꝯfusi ad pedes scti pa
triarche peten̄.veniam ⁊ ꝓmittentes de cetero nil tale
se facturos.Ecce ḡ claret veritatꝫ dictū: Date ⁊ dabit̄
vobis.In qua mensura mensi fueritis remetiet̄ vobis.

Quinto iniu rias remitte re ⁊ bn̄face= re iurianti

Quinto ꝙ iniurias remittere debemus ⁊ bn̄facere in
iurianti.Sctūs patriarcha habebat quendā nepotem
noīe Georgiū q̇ rixat⁹ est cum q̊dam ciue ⁊ cōuiciis ab
illo affectus cepit flere.Cuius fletus causam sctūs au=
diens dixit nepoti.Quis oīno ausus est aperire os suū
contra te, crede fili mi qm̄ faciā in eū rem talē ꝙ tota
Alexādria mirabit̄.Tunc ille tristiciā deposuit putās
ꝙ faceret illū flagellari ⁊ vindictā facere. Postea san=
tus deosculan̄.pectus nepotis dixit: Fili:si ex veritate
nepos meus es prepara teip̄m vt flagellari ⁊ conuicia
pati velis ab om̄i hoīe. Confestim igit̄ ꝓ illo ciue misit
⁊ astantibus multis ciuibus ac nepote suo dixit illi: Ec
ce talis tu fecisti talem iniuriā huic nepoti meo.nō bn̄
fecisti leden̄.ꝓximū. dic quantū debes eccłie mee? Et
ille: Tantū.Tūc sctūs ait.Ecce remitto tibi oē debitū
ex toto ꝓ iiuria nepoti meo ⁊ sic mihi facta.Sꝫ amodo
caueas tibi ab offensis ꝓximi tui ne deus irascat̄ tibi.
Et de hoc tota alexādria mirata est vt p̄dixerat. Item
cum cuidā elemosynā petenti dare p̄cepisset quinq̧ nu
mos.Et ille indignatus ꝙ modicū dederit:in contume
lias ꝓrupit ⁊ in faciem eius conuiciari cepit ꝓpter qđ
famuli ei⁹ voluerunt irruere in ip̄m ⁊ cedere.Sed san
ctus ꝓhibuit oīno dicens.Sinite fratres vt mihi male

Sexto q̇ pro deo dat da= bit̄ illi grā ⁊ gloria

dicat: q̊tiens ego ꝯtra chr̄m offendi ⁊ vnū conuiciū non
portabo ꝓ chr̄o? Iussitq̧ sacculū offerri ⁊ corā illo ap
poni vt inde tolleret quantū vellet. Sexto ꝙ qui ꝓ
deo dat dabit̄ ei grā ⁊ glīa.Sctō ioāne p̄triarcha existē
te frequenter in extasi mentis:posito in orōne: talibus
v̄bis cū deo disputare audit⁹ est.Sic sic bone iesu ego
distribuendo ⁊ tu donando vł ministrando videamus q̄s
vincat.Et ꝓ itroductiōe ad elemosynā sctūs p̄triarcha
narrare consueuerat. Qꝫ paupes semel in sole considē
tes ceperunt loq̄ de his q̇ eis dabant ⁊ de his q̇ eis nō
dabant elemosynas:illos laudan̄.et istos vitupando.
Erat aūt q̄dam telonarius nomine petr⁹ diues valde
sed misericors:qui omnes ad domum suam accedentes
paupes cum ira repellebat.Pauperes ḡ de h̄ inter se
conquesti sunt.Vnus aūt paupeꝝ dixit.Quid vultꝫ mi
hi dare si ego hodie elemosynā ab illo accipiam.Pacto
facto venit ad petendū elemosynā.Ille videns paupe
rem p̄ foribus statim ⁊ in furia cum non inueniret lapi=
dem:iactauit in faciem illius panem siliginis quē tunc
famulus in domum deferebat. Quem pauper suscipi=
ens ad consocios detulit indicans ꝙ elemosynam ab il
lo acceperit.Post duos dies petrus telonari⁹ infirma
tur ad mortem:viditq̧ se ad iudiciū tractum in somnis
⁊ omnes actus suos in statera vidit appendi:angelosq̧
tristes ⁊ demones gaudere.Cunq̧ nil aliud inueniret̄
qđ in altera parte statere appenderet̄:apposit⁹ est iste
panis siliginis: ⁊ equalitas ponderis facta est vt sibi
videbat̄. Tunc dixerunt petro telonario angeli.Vade
adauge ad panē hunc:alioquin te demones apprehen
dent.Euigilās dixit in se.Si vnus panis siliginis quē
iactaui ꝑ furorem tm̄ mihi ꝓfuit:quanto magis valebit
omnia indigentibus elargiri? Cepit ḡ magnas elemo
synas facere.Contigit aūt quadā die vt obuiaret sibi
naufragus nudus postulans tegumentū:⁊ continuo p̄=
ciosa veste se expolians illi dedit.Sed ille accipiēs sta
tim p̄cio vendidit.Vn̄ petrus nimis ꝯtristat̄ dicēs. En
non fui dignus vt mei memoriā haberet egenus. Cūq̧
obdormiuisset vidit quendā sup solē fulgētem: ferentē
crucem super caput suū:⁊ hunc indutū illo vestimento
quod dederat egeno.Qui dicit ei:petre cognoscꝫ hoc
vestimentū.Et ille.Etiam domine.Dicit ei dn̄s. Ecce
ego illo vestior ⁊ grās ago volūtati tue:q2 in frigore co
operuisti me.Vnde in se reuersus petrus cepit beatifi=
care egenos dicens.Viuit dn̄s.Nō moriar donec fiam
vnus ex paupibus.Vn̄ oīa q̇ habuit paupibus distribu
it.Insup ordiauit ꝙ q̄dam suus famulus duceret ip̄m
met.i.petrū in hierl̄m:⁊ ibi venderet in seruū cuidam
chr̄iano pro triginta numismatibus:q̇ etiā paupib⁹ ero
garet.Petrus ḡ factus seruus oīa vilia seruilia facie=
bat.Dn̄s aūt iesus sibi freq̄nter appebat ⁊ vestimentū
qđ prius ꝓ chr̄o dederat:ac numismata triginta ondēs
ip̄m cōsolabat̄:⁊ breuiter loquendo tandē grām a deo
ꝓmeruit ꝙ solo verbo surdum audire:⁊ mutū eundē lo
qui fecit:vt oēs mirarent̄:⁊ sanctitate p̄clarus regnum

De retributi one elemo syne.

celeste feliciter obtinuit. Ad idem de retributione in
celo ꝓ elemosyna sanctus patriarcha vadēs ad visitā
dos paupes cum quodā ep̄o noīe Troilo:qui fuit ama
tor pecunie:⁊ habebat tūc apud famulū triginta libras
auri.Cui sanctus dixit.Frater Troile ama ⁊ honora
fratres chr̄i.i.paupes.Veritus aūt ep̄us sermonē hūc
sancti patriarche p̄cepit famulo qui portabat illas xxx
libras dare cuilibet pauperi sedenti de pecunia.Vnde
percipiens tm̄ erogasse febre egrotauit.Inuitatus ad
prandiū a sancto ioannē se excusauit.s.febre correptū.
Sed sctūs agnouit causam huius:⁊ statim ad eundē ac
cessit:⁊ hilari vultu dixit.Frater troile ego dixi tibi fa
cere charitatē in paupes: ꝓpterea q2 ego volebam h̄
eis p̄stare sed meus distributor nō habuit apud se suffi
cienter tantā q̄ntitatē:ideo tibi illud faciēdū dixi. Ecce
aūt attuli vt illas triginta libras quas erogasti soluā
tibi.Videns ep̄us aureos in manu sancti mox bene cō=
ualuit ⁊ suscepit.Tandem ad prandiū iuit cum sancto.
Post prandiū dormienti ep̄o apparuit ecce quedā do=
mus celestis cuius pulchritudinē ⁊ magnitudinē nō po
test lingua narrare:⁊ ianuam habebat totam aureā cū
titulo supra descripto sic.Mansio eterna ⁊ reqes Troi
li ep̄i.Cum legisset titulū gauisus est ep̄s:sed cū plege
ret:ecce q̄dā regis cubicularii.i.angeli aduenīētes:de
posuerunt titulū illū ⁊ mutauerunt scriben̄.sic. Māsio
eterna ac reqes ioannis archiep̄i Alexandrie empta li
bris triginta.Hoc viso ep̄s surgens narrauit sctō oīa:⁊
ex tunc factus est elemosynarius.Plura alia ob breui=
tatem pertranseo.

Sequitur de eius transitu mortis.

¶ Ipse btūs patriarcha cum febre correptus morti
se appropinquare cerneret dixit sic.Grās ago tibi de⁹
qm̄ exaudisti miseriā meā rogantē bonitatē tuā ne īue
niret̄ morienti mihi nisi vnicus tremissis.hunc igit̄ pau
perib⁹ dari iubeo.Est aūt s̄m Catholicon tremissis ma
sculini gn̄is idē qđ tertia pars solidi: q2 ter missus soli=
dum facit.Ecce scti claret mira pietas ⁊ pauptatis di=
lectio:q2 oīa erogauerat.Tandē post mortē positū est
venerabile corpus eius in sepulchro: vbi corpa duoꝝ
epōrum fuerunt tumulata.⁊ corpa illa mirabiliter scti
ioannis corpi cesserunt:⁊ locū mediū vacuū dimiserūt
Claruit aūt circa annū dn̄i sexcētesimumquintum tpe
Foce impatoris.Cuius corpus vsq̧ modo stat incorru
ptum.Qđ cesar turcorū misit pro munere ex Constanti
nopoli Hungarie regi Matthie:⁊ nunc reuerēter tene
tur in capella regia castri Buden̄.vbi ad eius inuocati
onem crebra coruscant miracula. Prestāte dn̄o nr̄o Ie
su chr̄o:cui sit laus ⁊ glīa per eterna secula.Amen.

¶ Elaboratum est hoc inclytū sacre pagine de San
ctis Pomarium: cura ⁊ diligentia viri prouidi
Ioannis Kobergii Norinbergen̄. incole.
Anno a Saluatoris natali M.D.xix.
Mense Augusto.

In nomine dñi Jesu Sequitur iam Tabula ꝓm ordinē alphabeti materiaꝝ cōtentaꝝ in hac parte Estiuali Pomerij sermonū de Sanctis. iuxta folioꝝ numerum.

¶ De litera A

✠

Tabula partis Estiualis

In nomine Jesu sequitur

Tabula secunda sermonū in hac parte cōtentoꝝ iuxta ordinē festiuitatū ⁊ sermonū ipsoꝝ.

colorchecker CLASSIC

calibrite